«КУЛЬТУРНА ДЕРЖАВА»
Громадська Спілка

Чуріков Ю.І.
01021, м. Київ, вул. Грушевського, 28/2 оф. 104, тел.044-253-60-01
+380-098-043-57-52
E-mail: y_churikoff@ukr.net
код ЕДРПОУ 39644774

Тиж Ю.О.
Сертифікат на проектні роботи
Серія АА № 004182 виданий 21.12.2018 р.
www.kyiv-heritage.com
www.kyiv-heritage-guide.com
www.kyiv-landuse.com

УКРАЇНА. Війна 2022 року

ДАЙДЖЕСТ

Том 2

Книга 8

Статті та новини № 1.501-1.700

м. Київ - 2023 р.

АНОТАЦІЯ

1. Дайджест (преса)

Дайджест (англ. *digest* — стислий виклад, резюме) — інформаційний продукт (видання, стаття, *підбірка*), що містить виклад творів у вигляді витягів з оригіналу чи у формі його вільного перекладу або добірку у повному чи скороченому вигляді найцікавіших творів, вибраних з інших видань.

Як правило, до такого передруку систематично вдаються провінційні друковані газети, які мають слабку кореспондентську мережу і відчувають брак інформації й поповнюють її недостачу за рахунок столичних видань. Наявність великої кількості дайджестів — ознака низького фахового рівня видання. Свідченням журналістської майстерності є наявність у газеті чи журналі значної кількості ексклюзивних матеріалів, тобто таких, що виготовлені саме для цього видання його кореспондентами та оглядачами.

Але навіть авторитетні газети з глибокими традиціями сьогодні не обходяться без передруків найбільш цікавих матеріалів з інших видань, вміщуючи їх у рубриках «Наші передруки», «Дайджест» тощо. Для читачів такі рубрики цікаві, оскільки в них часто із скороченням малоістотних частин уміщуються сенсаційні, непересічні твори та праці, які збагачують читача новими знаннями, несподіваними інтерпретаціями фактів.

Первісно дайджестами називалися адаптовані для масового читання твори світової класики. Великі за обсягом романи стискувалися до розміру брошурки, що потребувала невеликого часу для ознайомлення й дешево коштувала. За допомогою такого видання можна було за півгодини «пройти» «Сагу про Форсайтів» Д. Голсуорсі чи «Війну і мир» Л. Толстого. Зрозуміло, що такі дайджести могли дати тільки псевдознання і аж ніяк не знайомили читачів ні з реальною філософською концепцією, ні з образним світом творів. Тим паче, що будь-який переказ обов'язково містить у собі елементи вибірковості, а, отже, й інтерпретації.

2. Моніторинг ЗМІ

Підготовка дайджестів публікацій є однією з найбільш поширених послуг у галузі ***професійного моніторингу*** засобів масової інформації. Її зміст полягає у створенні **добірки найважливіших матеріалів за визначеною тематикою та за визначений період**. Такий інформаційний продукт надає змогу відслідковувати головні новини у певному напрямку, отримувати експертні оцінки та прогнози розвитку галузі, відстежувати діяльність конкурентів тощо. **Перевагою цього виду отримання даних є відсутність *«інформаційного шуму»*.**

ПЕРЕДМОВА

Частина 1

Неудобные вопросы

2023-04-07

СЕРГЕЙ ДАЦЮК, "ХВИЛЯ"

Поверх вопрошания допустим вопрос: что такое вопрос? и откуда берется вопрошание?

1. Что такое вопрос и вопрошание?

Вопрос возникает из столкновение сущности, явленного и проявленного. В месте их столкновения рождается напряжение вопроса.

Вопрос появляется раньше слов вопроса — как некоторое безъязыкое и недоктринальное беспокойство.

Поскольку вопрос появляется на грани Зова-сути и социальности-языка, то он останавливает и прерывает суету.

Вопрос создает энергетику мышления-воли-веры-патии. Эта энергетика служит не ответу, а самому вопрошанию. Энергетика ответа на вопрос приходит из социальности.

Отсюда вопрос суть увлечение к Иному как предварение со-ответствия Зову. Вопрошание суть мыслеход преобразования-преображения.

Дление и порождение новых-иных вопросов, умножение и разнообразие вопросов приводит к усилению энергетики преобразования-преображения.

«Вопросы бывают закрытые, предполагающие ответ «да» или «нет», и открытые.

Открытые вопросы: информативные или простые, знаниевые («сколько», «как», «почему», «зачем» и и.д.), интерпретационные, оценочные («лучше», «хуже»), альтернативные или рационального выбора («то или это»), условные или воображательные («что будет, если»), обосновывающие («если…, то…»), практические (теоретико-практические, деятельностные, технологические, инженерные), риторические (уточняющие, наводящие, встречные) и мыслительные.

Социальные формы бытования вопроса: любознательная пытливость, простое спрашивание, полноинформативное расспрашивание, целевое выспрашивание, массовое опрашивание, формальное запрашивание, разрешительное отпрашивание, согласительное упрашивание, убедительно-манипулятивное напрашивание, личностное выпытывание, принудительное допрашивание или мучительная пытка ультимативными вопросами…»

Здесь и далее речь идет о сущностных вопросах, скорее мыслительных, нежели фактических или теоретико-практических. Сущностный вопрос не имеет правильного ответа или какого-либо сразу приходящего на ум ответа.

Самые важные вопросы ни к кому не обращены. Самый важный вопрос, когда никто спрашивает никого ни о чём, то есть не о чём, а об Ином.

Иное — не одно. Иное суть Иные.

Общее вопрошание (ανάκριση — гр. вопрошание) — анакрионика (анакритика). Об этом ранее уже говорилось.

Если попытаться реконструировать по-гречески сущностное вопрошание об ином, то тут нужно рассмотреть разные смыслы.

Тезаурус греческого языка сущности: οντότητα [онтотита] ουσ θ сущность, существо; ουσία [усиа] ουσ θ вещество, субстанция, существо, сущность; παν [пан] ουσ θ главное, сущность, вселенная, мир; υπόσταση [ипостаси] ουσ θ существо, сущность, (φιλ) субстанция, вещество.

Иное по-гречески — άλλα.

Сущностное вопрошание — οντόάλλα, «онтоаллия».

Смысл всякого сущностного вопроса: «Допустимо ли иное?»

Отторжение или отказ от сущностного вопроса: «Иное недопустимо».

Игнорирование вопрошания — из глушения Зова.

Вопрошание не ведет ни к какой истине — ни к одной, ни ко многим.

Вопрошание суть не философское, не имеет манипулятивной стратегии подведения к какой-либо истине. Иначе говоря, сущностное вопрошание — не сократическое. Это не майевтика — не искусство повивальной бабки, метод Сократа для манипулятивного продвижения слушателей к истине путем испытания, что описано в диалоге Платона «Теэтет».

Вопрошание также — не эристика, то есть это не убеждение в своей правоте в споре. Аристотель считал эристику честным спором в то время, как софистику — спором нечестными средствами. Однако вопрошание скорее внутри нечестной и неудобной для Платона и Аристотеля софистики, нежели внутри честной эристики.

Платон и Аристотель очень не любили софистику за попытки ставить ненормативные вопросы и попытки доказать свое каждого софиста. Им ближе была манипулятивная майевтика Сократа, которая вела слушателей к неизбежной истине.

Оба как-то пытались различить крайности софистики. Платон различал благородную софистику и пустое суемудрие, а Аристотель различал эристику как спор с намерением доказать свою правоту и софистику как нечестный спор.

Философия пошла по пути Сократа, Платона и Аристотеля, утратив возможность ставить неудобные сущностные вопросы. Когда Хайдеггер вышел на необходимость вопрошания, он сузил его горизонты — до бытийной возможности вопрошания.

Сущностный вопрос — неоспоримый и бесспорный. То есть постановку сущностного вопроса нельзя оспорить, нельзя отменить, нельзя замолчать. Сущностный вопрос не ведет к спорам, потому что доктринальные ответы не закрывают сущностный вопрос истиной. Сущностный вопрос как беспокойство об Ином суть мыслепромысел, где все найденное важно и поэтому бесспорно.

Пример сущностного вопроса для философии: Одно ли бытие? Почему мы должны верить о единственности бытия Пармениду, Аристотелю, Канту, Гегелю, Хайдеггеру? Единственность бытия невозможно удостоверить. А ведь множественность бытий позволяет допустить совсем иное — нефилософское мышление, ибо здесь, раз нет одной истины одного бытия, то нет и одного мышления, а значит невозможна и сама философия, стремящаяся к некоторой допустимо одной постижимой мудрости.

Это очень неудобный для философии вопрос. Впрочем, философия не только не ставит такой вопрос, но и отвергает право на постановку этого вопроса. Так что в философии все в порядке, если «быть в порядке» это хорошо для философии.

Запрет на вопрошание можно предполагать в избытке нарративов образования, информирования, развлечения, суеты. Однако отторжение вопроса — в доминировании индоктринации в нормативном мышлении существа.

Отказ или запрет на неудобные или компрометирующие вопросы является весьма интересной проблематикой всяческого свободного рассуждения и даже спонтанного мышления.

2. Что такое абсолютные доктрины и какие неудобные вопросы они порождают?

Иное является в вопрошании. Дление безответственности невопрошания приводит к суете, скуке, утрате энергетики изменений, остановке, сну, безразличию, несвободе, остановке, смерти, захоронению и упокоенности.

Однако даже в социальности нормативные истина и правда существуют через вопрошание. Ложь длит себя отказом от вопрошания. В социальности же отказ от вопрошания, отказ от отдельных вопросов длят ограниченность, ресентимент, несостоятельность, инфантильность и безразличие. Эмоциональное выгорание это не от перенапряжения чувств как проявлении патии — это также от утраты вопрошания в мышлении, от утраты волеизъявления в обезволивании и иссякания веры, в непротуберативной патии или, вообще, в беспатировании.

Отказ от вопрошания или от отдельных вопросов — это целый набор оправданий: «вопрос неуместный или несвоевременный», «такого вопроса нет», «такой вопрос бессмысленный, глупый, провокационный, грубый, бессодержательный, никуда не ведет или уводит от сути» и т.д.

Для доктрин неудобные вопросы — это вопросы, которых нет в этой доктрине. Если в доктрине нет какого-то вопроса, то просто эта доктрина не об этом. Однако если доктрина претендует на фундаментальность и всеохватность, то наличие вопросов, которых нет в этой доктрине, это ограниченность ее фундаментальности и всеохватности. Если доктрина не отвечает на все вопросы, то она — нефундаментальна и не всеохватна, а значит — неабсолютна.

Любая абсолютная доктрина описывает идеал, который имеет абсолютный смысл и неизбежную всеобщую перспективу. Считается, что любая абсолютная доктрина (религия, учение, предельная философская или научная теории) содержит ответы на абсолютно все важные вопросы, однако важность она определяет сама.

Абсолютные доктрины можно метафорически обозначить через «Это наше все». Бог и Царство Небесное — это наше все. Дао и Дэ — это наше все. Жэнь и благородный муж — это наше все. Анатман и Нирвана — это наше все.

Объективная действительность (Материя-Энергия) — это наше все. Мудрость — это наше все. Еще есть не очень убедительные претенденты на абсолютные доктрины: национализм и империализм. Нация — это наше все. Империя — это наше все. И т.д.

Конечно же это сомнительная абсолютность, ибо большинство абсолютных теорий выходят на пределы мышления-понимания-знания, где абсолютных, во все времена и для всех пространств, утверждений или даже предположений в виде аксиом быть не может.

Создатели абсолютных доктрин полагают картину мира (конструкт бытия), вводят комплекс-систему понятий как язык описания мира в предлагаемой картине, ставят общие цели, задают набор мотиваций, позволяющих достигать эти цели и воздвигают так называемый «защитный пояс» доктрины, не позволяющий эту доктрину разрушать и ограничивающий сомнения, подозрения, прямые нападки и всякую критику.

В абсолютных доктринах существуют так называемые предельные моменты, которые невозможно доказать рационально, и поэтому они кладутся в виде аксиом. Любые усомневания в контексте этих предельных моментов порождают компрометирующие доктрину вопросы, то есть такие вопросы, которые тихо избегаются или игнорируются как неважные, или считаются бессмысленными, или имеют отрицательные ответы (ничего, никак, невозможно и т.д.), или вообще запрещены.

В большинстве случаев абсолютная доктрина запрещает критическое мышление и усомневание в базовых предельных положениях доктрины. Последователи абсолютных доктрин производят так называемую массовую прозелитическую индоктринацию, то есть вербуют сторонников, для чего ограничивают саму допустимость предельных вопросов через создание так называемого Лакатосом «защитного пояса».

Такие задаваемые предельные вопросы в большинстве доктрин объявляются неуместными, хотя честнее для любой доктрины их было бы назвать неудобными. Неудобность суть внутридоктринальная характеристика предельного вопроса. А неуместность или несвоевременность суть социальная характеристика места и времени предельного вопроса.

Обычно неудобными являются вопросы об ограниченности или предельности идеала, о цене достижения идеала, о допустимости иных идеалов и о сравнении цен достижений разных идеалов.

Таким образом, любой идеал, даже не принадлежащий так называемой абсолютной доктрине, может иметь неудобные вопросы. Например, к лозунгу студенческих волнений 1968 года во Франции можно задать вопрос: Если запрещать запрещается, то разрешать разрешается? В контексте этого вопроса содержится малозаметный в то время призыв к контролю: контроль за

запретами или контроль в виде разрешений это разный, но в то же время все равно контроль, который неизбежно в будущем ведет к цифровому фашизму.

При этом неудобные вопросы могут называться дьявольскими (или любым другим словом из антагонистики идеала), глупыми, ненаучными, нефилософскими, контрреволюционными и т.д.

Прозелитическая индоктринация снабжает «защитный пояс» доктрины ресентиментом, который выступает как мотивационные установки против отступников, неверных, критиков и сомневающихся: подозрение, зависть в виде компенсаторных преимуществ, месть, злоба, ненависть, агрессия.

Таким образом, неудобные вопросы вызывают весьма агрессивную реакцию прозелитов и индоктринированных.

Рано или поздно, доктринеры инвентаризируют неудобные вопросы и учат миссионеров и прозелитов отвечать на эти вопросы уклончиво или клеймить позором задающих такие вопросы.

Наличие обходных, хитрых или якобы закрывающих вопрос ответов на неудобные вопросы внутри доктрин не делает эти вопросы удобными.

Очень часто индоктринированные не способны вообще видеть и воспринимать неудобство отдельных вопросов, если на них есть обходные ответы в доктринах.

3. Неудобные вопросы в социальности и во время войны

Традиционно неудобные вопросы используются в журналистике как провокация и попытка заставить собеседника отвечать о сокрытом, утаиваемом. Однако неудобный сущностный вопрос — не из социальности.

Неудобный вопрос появляется не просто из устремления к сущности, но из устремления к иной сущности или к существенно Иному. Из социальности никаких по-настоящему неудобных вопросов не бывает. Желание кого-то подозревать, унизить или опорочить не порождает неудобные вопросы, но лишь каверзные, провокационные, разоблачающие. В социальности все хотят, чтобы их поняли, никто не хочет, чтобы их раскусили и тем более разоблачили.

Да и в социальности не всякие важные и главные вопросы являются сущностными. Например, вопрос «почему вы убиваете людей?» агрессору и инициатору войны не является неудобным, хотя он очень важен. Однако война, как говорил Сунь-Цзы, — это путь обмана. А значит война со стороны агрессора — это попытка избегнуть сущностных вопросов, обмануть и сторонников, и противников. Война — часто путь обмана гораздо больше для своих, чем даже для врагов. Все сущностные вопросы во время войны неудобны, хотя их уклончиво считают неуместными и несвоевременными.

Если же инициатор агрессии и жертва агрессии одинаково пытаются избежать сущностных вопросов, то война, даже будучи выигранной одной из сторон, не приведет к сущностному изменению, а значит в том или ином виде повторится снова.

Войны бывают не там, где каждый хочет блага для себя, а там, где хотят блага для всех. Поэтому благо для всех — самый неудобный вопрос для существ, которые хотят быть вместе против других, которые тоже хотят быть вместе.

Всякая совместность рождает свое право, свою справедливость, свой суд, свою истину, свою правду, свой мир, свой смысл и свою перспективу. Если смысл и перспектива совместности не утрачиваются в нелокальном пространстве и в неактуальном времени, то она получает легитимацию у других истин-правд-миров.

Например, столкновение империи и колонии порождает неудобные вопросы состоятельности и самостоятельности обеих сторон. Только прохождение сквозь вопрошание порождает возможность сущностного преображения ресентиментально зависимых коллективностей.

Поэтому не очень плодотворно пытаться вывести империю или ее колонию на универсальные вопросы во время войны, поскольку любой вопрос об их зацикленности друг на друге будет вызывать у представителей империи или представителей ее колонии злость и чувство враждебности.

Враждебные вопросы — это вопросы транзистенции для зацикленных на экзистенции. Знал бы Хайдеггер, к чему приведет его открытие патирования и пастушества бытия. Внимание или установка на экзистенции как открытии бытия, собственно, и порождают блокаду транзистенции, зацикленность экзистенции.

Отсюда война — неизбежное следствие именно социальной зацикленности на экзистенции. Война — следствие разных ответов на вопросы социального существования, но сущность этих социальных вопросов — вне социальности и даже вне самой экзистенции. Война — это вопрос транзистенции экзистенциальными средствами.

В войне выигрывает тот, кто ставит и пытается отвечать на неудобные вопросы до, во время и после войны.

Средствами войны невозможно породить Иное, поскольку Иное рождается в войне, но вне войны.

Сущностные неудобные вопросы — Иные, об Ином, для Иного.

4. Неудобные вопросы в некоторых доктринах

Скажем, вопрос «что такое реальность?» является самым неудобным в буддизме, но вот правоверный буддист никогда этого не признает. И Будда Шакьямуни, и его интерпретаторы, в частности, Нагарджуна, говорят об этом так, словно мы уже знаем, что такое «реальность», «истина» и «на самом деле» или можем как-то различить неопределенность феноменологического существования и неопределенность сущности. Неудобство вопрошания для буддизма в конечном счете сводится к вопросу: как отличить одну неопределенность от другой, п почему одну следует предпочесть другой?

Вопросы «Царство божие лишь допустимо внутри нас и достигается усилием (усердием) или уже есть внутри нас и в это нужно просто верить?», «Был ли счастливым Христос, страдая за нас, и можем ли мы верить несчастному?» — очень неудобны для христианина.

Второй вопрос возникает из измененной социальности — невозможно соотнести установку на счастье в современном мире с установками на страдания как совершенствование души в христианстве. Однако первый вопрос — из самой сути христианства. Но даже не пытайтесь спрашивать об этом христиан.

В науке неудобные вопросы не менее интересны. Воплощение многомерного Хаоса в четырехмерной компактификации нашего мира порождают существ, которые из четырехмерности придумывают представление о Большом Взрыве. Это позволяет поставить неудобный вопрос: Сингулярность суть Пустота или Хаос? Если Сингулярность суть Пустота, то научная гипотеза генеалогии мира отличается от религиозной гипотезы креации мира из ничего лишь семантикой.

Ежи Лец говорил на этот счет: «Что такое хаос? Это тот порядок, который был уничтожен при сотворении мира.» Мир здесь суть компактификация многомерного Хаоса в четырехмерный Порядок, изменяющий оптику так, что делает невозможным представления о многомерном Хаосе.

Попытка построить теорию струн-суперструн, где наш четырехмерный мир является лишь компактификацией многомерного Хаоса, до сих пор являются чисто теоретическими, то есть под их экспериментальное подтверждение государства и корпорации денег не выделяют. Это неудобные теории для государств и корпораций.

Первая предварительная постановка и описание неудобных вопросов в религиозных и научных доктринах представляла собой целый раздел в этой работе. Однако попытка их обсуждения несколько раз окончилась полным фиаско.

Были получены похожие ответы: автор просто плохо знает эти доктрины, поскольку все ответы на эти вопросы есть. Или же: якобы неудобные вопросы для этой абсолютной доктрины — не абсолютные, а значит их не существует

в этой доктрине. Или — некоторые предельные вопросы отсутствуют в абсолютных доктринах, поскольку они из другого языка описания, хотя предельные вопросы от языка принципиально не зависят, иначе они — не предельные. Это было очень смешно и грустно наблюдать.

Поэтому вторая часть этой работы «Неудобные вопросы в некоторых абсолютных доктринах» стала недоступной для публикации и будет изучаться только на закрытых групповых семинарах.

5. Вопросы в софистике

Известное интеллектуальное направление, в котором допустим любой вопрос, — это софистика. Однако любой вопрос также допустим во всяком неиндоктринированном чистом искусстве помышления, воления, верования и патирования.

Не существует неуместных или неудобных вопросов в софистике. Есть проверяющие вопросы на догматичность или доктринальность софистики.

Возьмем один из мотивирующих вопросов в самой софистике.

Зачем мне софистика?

Ответ — незачем, если только вы не ищите Иное.

Это освобождающий ответ, неиндоктринирующий. В этом смысле это квазиотрицательный ответ для самой софистики, оставляющий право на свободу от прозелитизма и индоктринации.

6. Об уместности неуместных вопросов

Предельные моменты абсолютных доктрин и отторжение неуместных вопросов создавали человечеству множество проблем.

Христианство — религиозные войны, инквизиция, «охота на ведьм» и «крестовые походы».

Ислам — отторжение социальной свободы, джихад как установка на борьбу и войну, война против неверных, дискриминация женщин.

Философия — концептуальные войны против орфиков, софистов, теологов, порождение науки, которая стала называть философию научной философией и институционально запрещать всякую ненаучную философию.

Наука — борьба за объект и объективность вначале породили проблемы с двойственной по своей природе квантовой механикой, институционализация которой всерьез замедлила создание так теперь называемой Стандартной Модели мира. А теперь теория струн-суперструн как принципиально многомерная рискует вообще не получить институционализации в обозримой

перспективе. Уж больно неудобные вопросы для Стандартной Модели она задает.

В гуманитарных науках марксизм открыл эпоху политического ресентимента — классовая борьба, классовая война, классовая ненависть, диктатура пролетариата, борьба всяких угнетенных против угнетателей, персонификация угнетателей.

Из марксизма возникло левое движение — фанатичное обнаружение все новых и новых угнетений и создание массового ресентимента для борьбы с этими угнетениями. Любой неудобный вопрос, направленный на вскрытие этой уже больше сотни лет технологии, оказывается для левого движения враждебным. Даже правые взяли на вооружение эту технологию левых. И теперь между ними практически нет никакого различия. И левые, п правые своими ресентиментами разрушают мышление намного более сильно и основательно, нежели все доктрины и движения, которые были до них в прошлом.

Единственная известная абсолютная доктрина, пытающаяся избежать ресентимента, — даосизм (У-вей), в меньшей степени — конфуцианство (Жэнь), что не мешало современнику Лао-цзы и Конфуция Сунь-цзы создать учение о стратегии войны. То есть даосизм и конфуцианство применяют нересентиментальную индоктринацию. Есть подозрение, что именно это обстоятельство позволяет Китаю иметь столь внушительный цивилизационный успех, где ресентимент содержит в себе всякая власть, что периодически приводит к разрушению достижений цивилизации.

Есть тестовые вопросы на допустимое развитие-совершенствование абсолютных доктрин.

Абсолютная доктрина объединяет или разъединяет людей?

Содержит ли абсолютная доктрина ресентиментальные установки (подозрение, ревность, зависть, месть, злоба, ненависть, агрессия)?

Осознает ли абсолютная доктрина свои пределы и умеет ли помышлять-волеть-веровать-патировать свои пределы?

Тест для любой абсолютной доктрины — может ли она сделать неуместные вопросы уместными. Если нет, то предиктор «смысл-перспектива» подрывает изнутри такую доктрину. То есть доктрина с неуместными вопросами обречена на разрушение и забвение.

7. Вопросы как проявление мыслящих существ и актив цивилизации

Существо становится мыслящим, когда оно начинает задавать вопросы. Вначале — другим, потом — самому себе.

С 4-х лет дети начинают задавать вопросы «почему» и другие. Они ищут ответы, ставят новые вопросы. И все происходит внутри мотивации детского любопытства.

Потом дети идут в школу, где им объясняют, что нужно не задавать вопросы, а учить кем-то уже данные ответы.

То есть им в школе быстро дают ответы на вопросы, которые у них не успели возникнуть. И оценки ставят за ошибки в ответах на эти вопросы.

Дети приучаются отвечать только на удобные вопросы, то есть на вопросы, которые уже имеют ответы в какой-либо доктрине — религиозной, научной, мистической или даже масс-медийной.

Неудобные вопросы оказываются для социализированных и образованных детей, юношей и взрослых настоящим кошмаром. Их ведь не просто не учили мыслить — их специально отучали мыслить.

Так детей постепенно приучают ставить и отвечать лишь на удобные вопросы, то есть вопросы, имеющие доктринальную поддержку. Вне доктринальной поддержки дети постепенно оказываются несостоятельны, а уже когда становятся взрослыми, то и совершенно беспомощными.

Затем жизнь эти повзрослевшим детям как бы задает вопросы и наказывает за как бы ошибочные ответы, но в действительности лишь за то, что они разучились ставить себе неудобные вопросы.

И только потом и только немногие начинают искать вопросы, на которые нет ответа, и учиться на таких вопросах.

Цивилизация убивает детское любопытство, потому что у нее нет времени на свободный поиск-исследование детей. Цивилизация включает в работу государство и корпорации, которые преследуют не цивилизационные цели, а свои, которые вроде как выдаются за всеобщие.

Государство и корпорации замещают детей гражданами-личностями, потому что государству и корпорациям нужны потребители-исполнители.

Цивилизация развивается несломленными маргинальными индивидами-самостями, которым удается вырваться из плотной структуры государств и корпораций и начать задавать неудобные вопросы.

Дети в нынешней школе лишаются самого главного знания в жизни. Лишь сущностные вопросы ведут к преображению — определенные и найденные кем-то ответы, хоть и дают много знаний, закрывают путь к преображению.

Поэтому неудобные вопросы вызывают у социализированных личностей разные смешанные чувства: недоумение, замешательство, покровительство,

надменность, превосходство, снисхождение, а иногда даже — злобу, ненависть и агрессию.

Ставить неудобные вопросы нужно очень осторожно. Особенно если эти вопросы относятся к пространству идентичности для личностей, неспособных к самоопределению и пересамоопределению.

Если же решать цивилизационные задачи, то создание мыслительных групп нужно начинать именно с неудобных вопросов.

8. Вопрошательное назидание

Неуместные или просто неудобные вопросы детей есть самый важный актив цивилизации. В школах нужно подмечать таких детей и давать им свободу, вплоть до иных траекторий образования.

В энциклопедиях статьи о софистике нужно переписать, сделав их максимально адекватными — множественными, разнообразными, с допущением иного, без всего этого философского вранья о единственном бытии и единственной истине.

Философию нужно учить, но детям это не очень интересно. А вот софистику можно постигать намного веселее, ибо она может выступать как детская игра. И софистические кружки вполне себе можно создавать в школе. Причем именно софистические кружки, как в Древней Греции, а не дискуссионно-политические клубы, как это есть в США.

Тайна изменения в жизни — обнаружить вопросы, на которые нет ответа или имеющиеся ответы на которые неокончательные, неадекватные, манипулятивные, лживые.

Думать нужно не только там, где уде думали до нас, но и там, где никто не думал и так, как никто не думал — это значит ставить неудобные вопросы именно там, где сплошные удобство, мир и благодать.

Если нашел неудобный вопрос — радуйся, ибо в нем смысл и перспектива преображения.

Допустимо ли то, о чем спросить невозможно, неудобно, неуместно?

А если допустимо, то почему бы о нем не спросить?

Хорошо поставленный неудобный вопрос может стоять долго. Отказ от вопросов заставляет жить с ответами, которые рано или поздно становятся бессмысленными и бесперспективными.

Зов зовет — мышление вопрошает. Отвечает память. Отвечает восприятие. Даже воображение, и то — отвечает.

Пусть пребывает вопрошающее помышление, даже если погибнет мир, ибо помышление в том числе создает и миры.

***

ПЕРЕДМОВА

Частина 2

Пьотр Кульпа

«Украина может проиграть войну»

2023-05-10

ПЬОТР КУЛЬПА, ЮРИЙ РОМАНЕНКО, НИКОЛАЙ ФЕЛЬДМАН, "ХВИЛЯ"

Польский эксперт Пьотр *Кульпа* дал развернутую картинку опасных тенденций в Украине, которые могут привести к коллапсу украинского государства. Он дал блестящую и развернутую картинку по ключевым направлениям украинской и европейской политики. Он объяснил, почему Польша начала блокаду из-за жадности украинских бизнесменов. Кроме того, Пьотр Кульпа объяснил позицию блокирования поставок боеприпасов со стороны Франции. Акцентировал внимание на неспособности украинской мафии измениться даже в условиях войны с Россией.

Юрий Романенко: Зашел Пьотр Кульпа. Привет.

Николай Фельдман: ***И сказал, что доброе утро.***

Пьотр Кульпа:

И Слава Украине!

Юрий Романенко: Героям Слава!

Николай Фельдман: ***А почему утро? В Польше не утро.***

Пьотр Кульпа:

Если ты не будешь хозяином времени, то время будет…

Николай Фельдман: ***Хозяином тебя. Сразу видно – зашел и…***

Юрий Романенко: Вмазал.

Николай Фельдман: ***Сразу видно – духовный отец, учитель пришел. Очень рады видеть.***

Юрий Романенко: Начнем мы с чего? Читаю новость. Буквально сейчас прочитал. С 18:49 на "Украинской правде" – "Послы ЕС снова не смогли договориться о совместных закупках боеприпасов". Думаю, что же там такое? Вроде ж уже договорились.

"Поставки боеприпасов из ЕС в Украину вызывает все большее смущение", – заявил один западный дипломат.

ЕС пообещал Украине 1 миллион боеприпасов до конца года, как со складов стран ЕС, так и в рамках совместных закупок. Поставки с собственных складов сильно замедляются. На сегодняшний день страны ЕС отгрузили менее 40 000 боеприпасов.

Глава дипломатии ЕС Жозеп Боррель обнародовал письмо, в котором призвал министров обороны 27 стран обратить внимание на эту проблему. Идея заключается в том, что они должны пересмотреть свои запасы, потому что трудно поверить, что у них ничего не осталось, сказал собеседник RMF FM.

Среди стран-членов ЕС также растет напряженность и раздражение из-за поведения Франции, которая блокирует совместные закупки боеприпасов. Эту тему сегодня обсуждали послы стран ЕС. Франция хочет, чтобы все цепочки производства боеприпасов и поставки оружейных компаний были европейскими.

"Нельзя так определять европейскую оружейную промышленность, – объясняет один из дипломатов ЕС, – потому что мы никогда не поставим Украине боеприпасы".

"Даже если производство находится в стране ЕС, а порох для боеприпасов поступает из Южной Кореи, Франция не хочет соглашаться", – раздражен дипломат западной страны.

Италия выдвинула компромиссное предложение, которое сделало Францию еще более жесткой. Швеция, которая председательствует в ЕС, объявляет, что не вынесет этот вопрос на голосование послов ЕС в пятницу, если не будет уверена, что есть согласие всех 27 стран. В этом

вопросе требуется единодушие. А откладывание голосования снова приведет к задержке поставок.

"Некоторые считают, что спешить некуда, – раздражен позицией Франции один из дипломатов, – пока Украина истекает кровью".

И вот я вспомнил визит Макрона в Китай, и я подумал, не является ли это, помимо прагматичных интересов Франции заработать как можно больше, потому что у нее развита военная промышленность и, я так понимаю, что они все хотят загрузить свой ВПК. И французы в этом плане не исключение и видят в этом огромный шанс.

Но, с учетом его поездки, которая вызвала шок у многих европейцев, которые выступают за активную помощь Украине, и с учетом сегодняшних переговоров Зеленского с Си Цзиньпином, и то, что просочилось после этих переговоров, что сюда едет Ли Хуэй, посланник по Евразии, который 10 лет был послом в России, еще при Советском Союзе там сидел еще в начале 80-х годов, в Казахстане тоже был послом. Ну, то есть человек, который хорошо разбирается в том, что хотят русские.

Я когда эту новость прочитал, то у меня возникло такое ощущение, что французы играют в одну игру с китайцами и с русскими. То есть, загоняют нас на такое мирное соглашение.

Пьотр Кульпа:

1) Во-первых, надо учитывать, что Европа, страны Европейского Союза вместе тратят на оборону больше, чем Соединенные Штаты. Это первый факт.

Но, все это сделано таким образом, что эффективности от этого немного. Можно поставить вопрос – почему? Так мало или вообще европейских проектов были в той отрасли успешными. Это первая плоскость.

2) Вторая плоскость – это понимание, что если совместно, то идет борьба за то, кто будет держать основные звенья этой цепи, поскольку это положено на все страны – общий бюджет, общий котел, к этому хотят подключиться те, которые самые сильные. И здесь французы видят ресурс своего выживания, потому что они экономически уступают Германии, но всегда компенсировали себе ведущую роль в вопросах оружия.

3) В-третьих, я верю только исключительно в завершенные, полные цепи производства оружия, которые расположены в странах, которые не только разделяют одни ценности, а также подвергаются одинаковому риску. Значит – Балтийские страны, Польша, Украина.

4) В-четвертых, то, о чем ты говорил, эта тема намного более сложная. Прошли 400 какой-то день с момента вторжения, с 24 февраля 2022 года, и пришли к какому-то моменту.

Я бы сказал, ***необозначенности***. В том смысле, что чувствуем, что что-то происходит, что эти весы где-то раскладываются по-разному, и не знаем, в какую сторону это пойдет.

И,

1) во-первых, то, что я говорю всегда, считаю, что Украина не сделала своего урока. Не убедила своих западных партнеров в том, что после войны у нее есть шанс быть нормальным, прозрачным государством, где есть верховенство права. То, о чем мы говорили. То, о чем я постоянно говорил.

Смотрите, как я это вижу.

1989 год – это момент. Не тот момент, когда что-то произошло, народы Центральной Европы завоевали свою независимость и т.д. Просто произошло такое, что СССР проиграл Холодную войну, а потом победитель установил новые границы. Было окно возможностей, когда можно было встроиться в эти границы, но никто не понимал, не пытался. И просто они установили эти границы там, где было желание.

Можно снова поставить вопрос

– есть ли на сегодня желание у истеблишмента Украины присутствовать в западном мире.

Или

- смотрят, что вот, война как-то завершится, мы, ***теневое государство***, по-старому останемся и «будем валять дураков», а западным партнерам будем втюхивать фигню, врать и сосать деньги.

Вот это тип мышления. На сегодня, к сожалению, так это выглядит.

Николай Фельдман: ***Это так и есть, позволю себе сказать. Вы перечислили ровно все то, что они делают.***

Пьотр Кульпа:

Короче**, сейчас идет серьезнейший вопрос, который стоит в стратегиях.**

Почему?

1) США должны решить, где они в Европе. Нам надо понимать, что когда нас нет на карте, нет Украины, нет Польши, нет Балтийских стран, США остаются в Европе. Они это видели. Холодная война – они оставались в Европе. Дальше получали высокий уровень сплоченности этой Европы. Это одна модель.

2) Вторая модель – США надо решить, хотят ли они сегодня вкладывать ресурсы, инвестиции, свои военные силы для того, чтобы передвинуть, взять под свой зонт защиты страны Центральной Европы и Украину, условное Межморье, о котором мы говорили.

Вот эта дилемма идет, вот этот вопрос.

Как анализировал? У меня на 4-й день войны статья.

Самые важные предложения там, что

- никакие изменения не будут возможны, если не будет исправлена дисфункция конструкта, которая делает Украину неуправляемой, несуверенной.

Сегодня суверенитет во время войны держится на законах военного времени, но как только это закончится, как внутренний, так и внешний суверенитет.

Потому что

- в «модели супермаркета» никто не вправе отвечать, есть ли гречка или лекарства на складе. Никто. С другой стороны, нет смысла договариваться с этой страной, если все вопросы можно решить на уровне «касс».

И получается, что с одной стороны народ, который вечный в отличие от государства. Это опыт Польши, это опыт многих государств. Государство может развалиться, а народ останется и может его снова приобрести. Но на сегодня необходимо, это последнее, я чувствую, **это последний момент, последние дни, последние недели, чтобы люди, которые могут что-то сделать, что-то сделали**.

К сожалению, **те сигналы, которые я получаю, идут наоборот**. Зачем валять дураков? И за это цена будет страшнейшей, потому что потерян будет шанс реальных гарантий безопасности.

Рассказы о том, что Евросоюз через два года, обещания НАТО – это гарантии формальные. Это новая версия Будапештского меморандума. Почему я так думаю? Смотрите, становимся членом НАТО, входим, и кто-то выходит из НАТО. Может страна выйти из НАТО

Юрий Романенко: Венгрия, например.

Николай Фельдман: *Теоретически да.*

Пьотр Кульпа:

Хорошо. Меняется союз. А если США выйдут? Я условно говорю.

Юрий Романенко: Если США выходит, меняется все.

Пьотр Кульпа:

Меняется. И это формальные гарантии. Не верю в Европейский Союз без НАТО, потому что только реальные гарантии.

Будет столько суверенитета, столько безопасности, сколько будет американских инвестиций и американских солдат в Центральной Европе.

Поэтому,

1) во-первых, нужно уже сегодня убедить партнеров, что Украина прогнозирует на будущее быть демократическим, прозрачным, честным государством с верховенством права. Это во-первых, это необходимо уже сегодня – убедить людей в Европе, в Соединенных Штатах, что здесь система, которая поощряет то, что они считают Западом. Это во-первых.

2) Во-вторых, нужно бороться, конечно, за присутствие в НАТО, в первую очередь в ЕС.

3) В-третьих, надо углублять союзы с теми, с кем не только одинаковые ценности, но и одинаковые риски, потому что если у нас одинаковые ценности, но кто-то живет в Австралии, то это ничего не значит. Поэтому считаю, что на сегодня игра идет, прежде всего, на внутреннем фронте. И, так, как говорили, если война будет проиграна на внутреннем фронте, внешний фронт не имеет значения.

Считаю, что **ключевые вопросы**

1) – это **внутренние реформы реальные**.

2) Во-вторых, **сотрудничество в боеприпасах реальное**. Есть ресурсы, есть потенциал. Просто строить ожидания народа на том, что кто-то поставит, с совместного котла будут биться и т.д. И еще последний момент может быть, это скажу. Что является символом Франции? Посмотри.

Юрий Романенко: Свобода, равенство, братство.

Пьотр Кульпа:

Нет. Символ.

Николай Фельдман: *Символ? Герб в смысле?*

Пьотр Кульпа:

Ну, да.

Юрий Романенко: Женщина с обнаженной грудью на баррикадах.

Николай Фельдман: *Топорик с какими-то…*

Пьотр Кульпа:

Нет. Петух галльский.

Юрий Романенко: А, в этом плане. Ну, да.

Николай Фельдман: *Тут топорик.*

Юрий Романенко: Нет, галльский петух. Все правильно. И что?

Пьотр Кульпа:

Ничего. Просто если это иметь в виду, а с другой стороны учитывать, что петух – это единственная птица, которая может громко петь, держа обе ноги в мусоре, тогда это разъясняет позицию.

Юрий Романенко: Пьотр, вот это вы закрутили!

Николай Фельдман: *Я правильно понимаю, что это оскорбление сейчас прозвучало?*

Юрий Романенко: Есть такое слово "ирония".

Пьотр Кульпа:

Просто считаю, что если это оскорбление с моей стороны, то оно честное. Потому что в ситуации, когда гибнут люди и т.д., вырывать свои пять копеек, то это заслуживает такого английского комментария.

Николай Фельдман: *Английского комментария! Вы когда говорите, то это прямо песня. Расскажите, пожалуйста, вы сказали, что внешний фронт не имеет значения, если будет проигран внутренний*.

Как именно будут развиваться события, если будет проигран внутренний фронт?

Пьотр Кульпа:

Будет объявлена победа на каких-то условиях, не будет возвращения территорий, будут экзотические гарантии типа Будапештского договора, все святые будут гарантировать, включая Китай.

Что дальше?

Дальше очень многие люди, которые могли бы вернуться, не вернуться, а наоборот уедут те, семьи которых нашли место за рубежом, и просто без суверенитета. Просто думаю, будет над головами Украины. Формально будет выглядеть, как будто похлопают по спине.

Сегодня положение намного сложнее, чем было, скажем, год назад.

В каком плане?

Год назад на мангале печень американская еще не была пожарена, а сейчас она уже пожарена. Энергетика европейская уже полностью под США. Это как будто русские в это вложили как минимум триллион долларов, все это ушло. В принципе, то, что с точки зрения США лучше иметь две траншеи в Европе – Центральную Европу и Западную Европу, но если придут к выводу, что траншея в Центральной Европе слишком дорогая, слишком ресурсная и т.д., и просто не стоит за нее сражаться, тем более, что вызов есть там, то просто буде снова буферная зона.

Хочу показать вам, как сильно это работает.

> Польша – река, разделенная рекой Вислой, западная и восточная часть, в принципе, можно сказать хорошо коммуницирована. Вопрос такой – почему многие предприятия не открываются в Восточной Польше, несмотря на то, что есть одинаковые доступные хорошие трудовые ресурсы и т.д. Просто с точки зрения далеких вложений, безопасность является ключом.

Юрий Романенко: То есть, Польша рассматривает вероятность войны с Россией до сих пор?

Пьотр Кульпа:

Все нормально думающие рассматривают риск конфликта. Уверяю, что сегодня на уровне простых людей, начиная с нашей зоны от (неразборчиво 20:00) и заканчивая Киевом, очень много думают, стоит ли складывать все яйца в одну корзину, рисковать и т.д. Очень многие.

Вопрос идет – что сделать, чтобы эти риски убрать? Потому что мы является прифронтовыми государствами, тоже был эфир об этом. Новые 1200 км границы с агрессором. Польша – дополнительно 400 км и автобан, который приводит к этому. Поэтому это ключевые моменты.

Если сегодня мы проиграем этот шанс, может быть, уже никогда не будет потенциала у США, чтобы помочь нам сохранить наше место под солнцем на этой Земле.

Николай Фельдман: ***Это касается всей Центральной Европы?***

Пьотр Кульпа:

Мы живем в ***зоне созависимого выживания***.

Если Украина теряет суверенитет, влезает в руки русских, вопрос суверенитета Польши очень ограниченный. Это вопрос не только того, что приходят, чтобы воровать унитазы, а просто влияет на то, что тебе разрешено делать то, чего

тебе не разрешено. Можешь дорогу построить так или иначе. Можешь открыть у себя атомную станцию или нет и т.д.

И, учитывая факт, что у РФ есть все, что нужно Германии, у Германии есть все, что нужно России, и в любых условиях, даже если Россия будет функционалом Китая, они не отпустят этого направления, потому что это для них баланс между Азией и Европой является условием выживания.

Надо понимать тоже, что существование Украины, существование Польши и существование России – это вопрос времени, когда придет очередной конфликт. Просто они не признают нашего права на существование. Вот и все.

> Вчера прочитал, что Кабмин предложил СНБО ввести санкции против Ирана на 50 лет. Сразу меня удивило, почему не против России?

Юрий Романенко: Логично, да.

Пьотр Кульпа:

О чем мы говорим?

Юрий Романенко: Смотрите, Пьотр, вот меня что заинтересовало. Правильно ли я понял, что в Европе сейчас, вы же из Европы сейчас вернулись недавно, что в Европе сейчас обсуждается архитектура перемирия между Россией и Украиной, и соответственно вопрос статуса Украины, серой зоны либо вхождения Украины в Североатлантические структуры, Европейский Союз не определен до конца. То есть, *вероятность того, что Украина может в серую зону опять вернуться после всего, что произошло, он остается*?

Пьотр Кульпа:

Для меня все, что не будет связано с новым Планом Маршалла, американскими крупными инвестициями и присутствием американских солдат на территории Польши, Украины и Балтийских стран, будет называться серой зоной.

Потому что всякие формальные вещи – они формальные. Польша была членом НАТО, была членом ЕС, то все равно, показываю вам разницу, даже на территории Польши как ощущался дефицит чувства безопасности даже в самые сладкие времена. Просто польские элиты, если возьмете всю историю, постоянно думают, смотрят то на Восток, то на Запад и пытаются в этом найти выживание.

То, что я вижу, это дефицит серьезного мышления. Я бы сказал, что вижу очень много проявлений безответственного мышления.

Просто если сегодня

- **кому-то кажется, что они западным партнерам будут «впихивать туфту», а за спиной типа мы крутые и т.д., это просто будет вызывать *дефицит доверия*.**

То, с чем мы сталкиваемся, на самом деле.

Он проявляется уже даже в отношениях с Польшей. Например, кризис с хлебом это показал.

Юрий Романенко: Кстати, как раз об этом хотел спросить

Пьотр Кульпа:

Нет доверия к украинской таможне. Нет доверия к системе.

- Одна фирма (?) 90% этого зерна скупила по 70-100 долларов в Украине и вместо того, чтобы воспользоваться коридором, который предоставили союзники, «впихнула таким образом», чтобы убить десятки или сотни тысяч мелких предпринимателей, которые в Польше этот хлеб производят.

Юрий Романенко: Это одна фирма сделала?

Пьотр Кульпа:

Да. Одна фирма, 90%. Причем разница в том, что поляки могут посчитать, никто не знает. Все склады полные и на полях растет зерно. Что с ним делать?

И получается, что

- это бьет по самой консервативной, по самой проукраинской части населения, которая является основой для правящей партии, которая поддерживает Украину. Для них – это убийство.

Дальше.

- То, что среагировали так нервно, по-моему, это результат того, что потеряли доверие даже к себе, собственным чиновникам.

Не только к тем, которые сидят в Брюсселе, (неразборчиво 26:50), как будто вошла мафия.

Так я это воспринимаю, так я это вижу.

Еще раз – предоставленный коридор был использован…

Юрий Романенко: Для вывоза на Ближний Восток, в Азию, куда там еще.

Пьотр Кульпа:

Представь себе, что

- «надо из одной комнаты перенести что-то и тот, кто получил такое право, все в коридоре распихивает так, что уже дальше ничего не возьмешь…»

С другой стороны, можно сказать так

– не хватило интеллигенции и перспективного мышления.

Я не считаю, что они дураки. Думаю,

- там были вопросы чистой сделки, коррупции беспощадной и т.д.

Потому что, помните, когда все говорили, что «кризис с зерном». Это просто «надутая история». Вели себя так, как будто кто-то в это верил. Я еще тогда говорил, что это бред, потому, что - то зерно, которое в Украине, не составляет даже 0,2% зерна, которое на Земле. Так что это бред абсолютный.

И получилась ситуация, в которой сказали людям не продавать зерно, министр сельского хозяйства, во время, когда оно было дорогое, а потом оно дешевело и сегодня кризис.

Но думаю, что если бы по-настоящему работал капитализм,

1) Байден приезжал, говорил, что будут хранилища создавать, помните? Где они? Кто из Украины, кто из Польши спрашивал об этом? Где ответственность?

Смотрите дальше.

2) Можно было бы сделать что-то, чтобы перерабатывать. Это слишком короткое время, но можно подумать над методами переработки или создать новую инфраструктуру, чтобы это толкать дальше.

Ничего не было сделано. Это показывает, что инертность государственной системы очень глубокая не только в Украине, а так же и у нас.

И просто это вызовы, которые надо видеть. Надо видеть ответственность за партнера, а не конец собственного носа.

Юрий Романенко: Это же ситуация произошла, я вижу, не только с Польшей. Она произошла и с Болгарией, с Румынией, потому что это зерно хлынуло везде.

Пьотр Кульпа:

С Румынией – нет. Румыния не ввела никаких запретов. Словакия. Там, потому что структура другая.

Смотрите, в чем абсурд ситуации?

Европейский Союз 50% своего бюджета вкладывает в доплаты в сельскохозяйственную продукцию.

1) Этим образом создается определенная стабильность.

2) Этим образом создается система, где на 50-60% используется потенциал сельскохозяйственный, тот, который мог бы быть возможным.

Но плюс этого, во-первых, есть в Польше и других странах ЕС маленькие села, где живут нормальные счастливые люди, которые растят детей и т.д.

В Украине это была бы беда. Люди, которые бы хотели остаться и обрабатывать свою землю, были кинуты ниже уровня животных.

Николай Фельдман: *Это факт*.

Пьотр Кульпа:

Где можно сказать, где плюс и где минус.

Но смотрите, если Украина в Европейском Союзе, тогда возникает вопрос.

- Украина в состоянии прокормить три Евросоюза, значит, есть ли смысл доплачивать или нет. В Украине, в Польше, в Румынии крестьяне в состоянии выжить и без этих доплат, потому что тяжелый труд, умение и т.д. По-моему, Франция и Германия этого никогда не допустят, потому что это будет разрушение их социальной структуры.

Кроме того,

- доплаты к сельскому хозяйству стабилизируют, потому что крестьяне – это всегда "соль земли".

Когда уничтожаешь крестьян, которые работают на земле, уничтожаешь магическую связь народа с землей, на которой он живет.

И происходит ситуация, в которой эти люди, благодаря доплатам и т.д., есть одобрение Европейского Союза среди "соли земли" разных стран.

В каком-то условном смысле доплаты – это политическая коррупция, глубокая коррупция, которая связывает самую консервативную часть населения разных стран с идеей Европейского Союза.

Вопрос модели. Какая будет?

Можно сказать, что

1) - если с одной стороны разрушить эту систему, считаю, это будет разрушением ЕС, потому что не верю в то, что немцы и французы согласятся на разрушение своих сел, своих городков только ради того,

чтобы получать более дешевое зерно. Потому что ценностью является человек, а не дешевое зерно.

2) - С другой стороны, возникли бы ресурсы, чтобы создавать потенциал, который мог бы защищать пространство и создавать безопасность.

В целом это вопросы на завтра.

Я вижу эту блокаду сельского хозяйства, как ключевое для интеграции, потому что мы не представляем себе, как может выглядеть интеграция Украины в ЕС в системе, в которой украинцы смогут производить на своей земле то, что им выгодно производить.

Юрий Романенко: Другой характер вообще сельского хозяйства Украины. Он крупнотоварный, ориентированный на экспорт больших партий. И тогда получается, что себестоимость продукции намного ниже.

Пьотр Кульпа:

Я понимаю. Просто если один рынок сельскохозяйственных продуктов. В Украине 8 млн га земли, которые нигде не учтены, никаких налогов и т.д. Это министр сельского хозяйства, помню, в Школе министров лекцию читали и он показал, как это выглядит, снимки показали. Понимаете? Вообще не учтены.

Николай Фельдман: ***Сколько? Можно еще раз?***

Пьотр Кульпа:

8 млн гектаров земли.

Николай Фельдман: ***В Украине не учтено?***

Пьотр Кульпа:

Да, вообще не учтено.

Юрий Романенко: Пьотр имеет в виду, урожай. Урожай с них не учтен.

Пьотр Кульпа:

Короче, кто-то обрабатывает, нигде не зарегистрировано, неизвестно кто и т.д.

Николай Фельдман: ***8 млн гектаров!***

Пьотр Кульпа:

8 млн гектаров. Он сказал, что там что-то выращивается, кто-то работает, но нет никакого следа ни в каких бумагах. Они это экспортируют и еще умудряются возвращать себе НДС. Цитирую слова министра Лещенко.

Юрий Романенко: В Черниговской области я знаю случай, когда там схаменулися, а оказывается, что все вот эти земли, дороги между полями, зоны возле рек и прудов они там все это распахали уже, запахали уже.

Николай Фельдман: ***Так это известная информация. Смотрю, давным-давно все знают.***

Юрий Романенко: И рубят деньги.

Николай Фельдман: ***Это государственные земли, которые как-то…***

Юрий Романенко: Смотри, формально это все те 30 млн га, которые обрабатываются, которые могут быть пахотной землей, просто реально фактически из низ треть не платят налоги, потому что втемную обрабатываются.

Николай Фельдман: С ***2015 года, я смотрю, есть. Советник главы МВД Михаил Апостол, он говорил: «Большинство этих земель – это земли запаса, резерва, Минагропрода и подведомственных ему госпредприятий, которых более 450. Они получили поля в постоянное пользование, не имея даже техники. Например, земли, переданные Минобразования. Вместе с учреждениями аграрного образования, которые находились под Минагропромом, в Минобразования передано более 200 тысяч га, которые находятся в пользовании учебных заведений»*****.**

Юрий Романенко: Короче говоря, они сдают в аренду, прокладки.

Пьотр Кульпа:

Лучше, чтобы обрабатывались, чем не обрабатывались,

Но,

- я просто сумасшествием считаю систему, в которой страна, которая производит, продает, экспортирует сырье, гнобит всех остальных, чтобы вернуть НДС, чтобы еще дешевле это сырье было.

Хотя когда появилась угроза, что Украина не будет поставлять зерно, вдруг оказывается, что все готовы покупать. Это вызов тоже.

Просто на сегодня у меня впечатление такое, что идет война, идет концентрация на внешнем фронте, на боевых действиях и т.д., а **про страну, ее будущее никто не думает, и валятся очень важные куски, которые просто можно было бы сохранить, которые могли бы способствовать победе**.

Николай Фельдман: ***Накопилась куча вопросов. Давай может, я начну?***

Юрий Романенко: Давай.

Николай Фельдман: ***Смотрите, первый вопрос – это горизонт событий. Вы сказали, что осталось условно несколько недель…***

Пьотр Кульпа:

Я просто говорю на основе тех информаций, которые приходят, вариантов. Просто то, что идет.

Точно – сегодня уже другой момент, сегодня уже обстоятельства идут, переговоры, Китай подключился.

Вот смотрите, идет перемещение внимания в Тихий океан.

Короче, **второстепенность, провинциализация конфликта**.

Дальше.

Мир привык к войне.

- Решение по Олимпиаде, участие рашистов и т.д. Все это, мы видим, меняет ситуацию. И просто то, что я могу делать – это анализировать интересы ***метаинституциональным методом***, который применяю, и взвешивать. И на сегодня эта ситуация… Считаю, что **заканчиваются последние недели** и т.д.

Но, **все ждут контрнаступления, побед**. Кто верит в то, что это контрнаступление приведет к абсолютному, полному освобождению территорий?

Николай Фельдман: ***Ну, сложно сказать, кто верит. Я могу сказать, допустим, что я верю. Что это поменяет?***

Юрий Романенко: Любой человек, который дружит с головой, прекрасно понимает, что не будет никакого освобождения полностью территорий.

Николай Фельдман: ***У нас может быть все, что угодно.***

Пьотр Кульпа:

Даже если останется 5 кв. м под оккупацией, это будет оккупация, согласны?

Юрий Романенко: Конечно.

Николай Фельдман: ***А они останутся, в этом нет сомнений.***

Пьотр Кульпа:

И это будет просто тот момент, в котором этот конфликт останется. На сегодня сколько? 70% бюджета зависит от международной помощи. Является ли Украина союзником тех, которые помогают в том, чтобы экономить, чтобы беречь. Вопросов очень много этого типа. Вопросы будут возникать, и просто

боюсь, что придет момент, когда объявят победу. Это будет победа. Но нужно помнить, что рашисты пришли убить Украину, интеллигенцию украинскую, человека, который хочет быть украинцем, который хочет говорить на украинском языке. Они за этим пришли, правда? У них это не получилось. Украина отстояла.

Это будет победа, но вопрос в том, что смотрите, что остается – дополнительные тысяч 80 границы с агрессором. Короче, стоит вопрос ресурсов, которые необходимы для того, чтобы не подвергаться дальнейшей агрессии. Предположим, что Украина вошла в НАТО. В НАТО основа – это 5-я статья. А что если будет агрессия постоянная, которая будет идти ниже порога 5-й статьи? Теракты, покушения, убийства, электронная и т.д.?

Просто **на сегодня у Украины нет доктрины**. «Есть доктрина по отношению к Ирану на 50 лет», но по отношению к России…

Юрий Романенко: Это популизм, потому что это ничего не стоит. Ничего за собой не влечет. Вот и все.

Пьотр Кульпа:

Но вопрос такой. Если такой коммуникатор. Просто пытаюсь понять, если бы тоже, как пропаганда даже, была бы выстроена такая доктрина, она бы что-то значила. Люди, которые планируют делать бизнес с русскими, которые ориентируются и т.д., они бы поняли, что возникла какая-то граница, может быть. А может быть, окажется послезавтра, что как после 2014 года идет обоюдно полезный бизнес.

Юрий Романенко: Мы знаем такие случаи, даже с учетом того, что происходит сейчас, Анатолий *Амелин рассказывал, что идет через "прокладки" торговля с Россией. Люди Фирташа опять расставляют там отрасли. И плевать им на войну*.

Николай Фельдман: *Да и тот же комбинат, который добывает титановую губку, он же принадлежит человеку Чемезова, который должен быть под санкциями. Он не под санкциями. Этот комбинат не национализирован и т.д. И оттуда идет через ряд "прокладок" в эту страну.*

Пьотр Кульпа:

Я считаю, что то, о чем мы говорили, за занавеской государственности, где вписаны права, обязанности граждан, задачи учреждений, **живет спокойненько другое государство, работает по законам ОПГ**.

И я скажу таким образом,

- не верю в то, что вернутся герои и что-то поменяют,

потому что посмотрите,

- Майк (неразборчиво 45:17) был героем войны, не хотел иметь с мафией ничего общего, но ***стал ее руководителем.*** **Если бы мафия была рецептом на благополучие и развитие, тогда бы Сицилия была бы самым развитым куском на Земле, а, к сожалению, наоборот.**

Этот внутренний фронт является ключевым.

Я понимаю, что

1) - **мы очень мало можем сделать для того, чтобы ему противодействовать.**

Никто на сегодня не будет ничего делать по простой причине

– **«лучше правление мафии, чем анархия»**, лучше 100 лет тирании, чем 1 год анархии, как классическая поговорка гласит.

Поэтому есть то, что есть.

Я считаю, что

- **ключевое – вернуть легальную управляемость**, потому что **с нелегальной управляемостью страной можно начать бороться, если есть легальные инструменты**.

Если нет легальных инструментов, нельзя разрушать нелегальных, потому что разрушается страна.

И это *«козырь, который эта мафия держит в руках»*, и не отпустит его до последнего.

Николай Фельдман: ***Это фактически «способ держать страну в заложниках и народ»*.**

Пьотр Кульпа:

Да.

Юрий Романенко: Так и есть.

Николай Фельдман: ***У меня вопрос еще один уточняющий. Что должно произойти за эти несколько недель со стороны украинской власти, чтобы мы точно поняли, что они идут на сигналы, которые им даны, и «перестали валять дурака»?***

Пьотр Кульпа:

Смотрите, **есть ряд законов, которые надо бы принимать. Они «морозятся». Не разрешается даже их регистрировать**.

1) - Идет *пропаганда*: *«через два года будем в Евросоюзе и т.д. без никаких последствий»*.

2) - Это *«игра на разочарование»*, потому что оптом скажут: *«А нас не хотели. Мы хотели, а нас не хотели. Мы герои, мы воевали, а нас не хотели».*

А это ***чистая «игра для пипла»***. **На эмоциях, примитивная, преступная по отношению не только к украинцам, но и к союзникам, прежде всего из Центральной Европы.**

Николай Фельдман: ***Кадровые назначения должны быть какие-то?***

Пьотр Кульпа:

А какая разница?

Ну, смотрите, кадровые назначения.

- Какое это имеет значение, если вся технологическая цепь, начиная с полицейского, заканчивая сторожем в тюрьме в руках одного человека?

Никогда такого в истории Украины не было.

И любые назначения можно делать там внутри, но какая разница? Не имеет значения.

Просто,

1) - это система создает человека и заставляет его работать по определенным законам,

2) - а не «хороший Ваня приходит и меняет систему».

Здесь нужно осознание серьезности исторического момента, а его, к сожалению, нет.

Юрий Романенко: Тут еще… Егор Ливанов: "Может ли быть ситуация, когда будет контрнаступление, сколько освободили – столько освободили, а дальше 2014 год опять?". Переход в такой вялотекущий, малоинтенсивный конфликт, иногда обстреливают.

Пьотр Кульпа:

Вопрос в том, что будет передышка.

Юрий Романенко: Это вопрос нескольких недель? Я думаю, что во второй половине лета сформируется такая ситуация.

Пьотр Кульпа:

Не имеет значения, когда сформируется – через месяц, два, три.

Это момент,

- в который война будет приостановлена без гарантий, без инвестиций, без присутствия военного, чтобы у нас не только ценности, но и риски были одинаковыми.

Без этого просто возвращаемся к моменту, когда будем ждать.

С одной стороны

- внутренняя мафия, как работала, так и остается работать, и все ресурсы будут испаряться.

Дальше будет подход, что

- относительно безопасности Украины будут нести ответственность другие, а не Украина.

Правда? **Если посмотреть реально историю 30 лет и результат, эта ответственность на ком? На иностранных партнерах, правда?**

Смотрите дальше.

- Получается ситуация, в которой идет вопрос, кто тогда быстрее накопит эти ресурсы? Если учитывать, что в игре условно только Украина, Европа и Россия.

А представим себе другое: что, например, в Тихом океане возникает война. Это не будет война на земле. Это будет воздушно-морская война, но ресурсы, которые там есть, как оружие, так и люди без проблем позволят, например, товарищу Си, или Пхеньяну, например, Северной Корее, чтобы помочь товарищам по идеологии из Москвы. И что тогда?

Просто смотрите, мы должны выживать на этой земле, независимо от того, что будет происходить в других конфликтах. Просто надо смотреть на это серьезно.

Мне подход людей очень многих, которых встречаю, которых знаю, напоминает ситуацию человека, который выпрыгнул с парашютом.

Парашют не открывается, он летит и говорит: *"Бог, спаси меня, не будут больше воровать, не буду грабить собственный народ, в кумовство, не будут входить в мафию, буду служить. Вот буду хорошим патриотом украинским, хорошим госслужащим, политиком"* и т.д. вот, парашют открылся. Он залезает в Мерседес, стряхивает с себя пыль и говорит: *"Блин, когда человек нервный, какие глупости говорит!"*.

Юрий Романенко: Это буквально и произошло. Март 2022 года, так все и произошло. Сколько людей это говорили!

Николай Фельдман: ***А чего в марте? Конец февраля.***

Юрий Романенко: В конце февраля еще не было ясно, как все будет развиваться.

Пьотр Кульпа:

Надо сказать, что **очень многие люди, я тоже их встречаю, их абсолютное большинство просто поняли**,

1) - во-первых, как плохо себя до этого вели. Научились, как мало человеку нужно, когда с одним-двумя чемоданами вынужден были прощаться с последним взглядом на дом, не веря в то, что еще его увидят. Дом, который построен таким количеством энергии и схем, правда? И поменялось это мышление.

И думаю, что

2) - **есть потенциал нормальных людей**,

но

3) - **есть «консервативный механизм схем»**,

причем,

4) - **если сегодня его разрушить, то можно разрушить последние рычаги, на которых эта страна держится**.

Юрий Романенко: ***«Коррупционный консенсус»*****.**

Пьотр Кульпа:

Да.

И с другой стороны тоже вызовы.

Посмотрите,

- как воссоздавать Украину, если **энергетика в руках одного человека**.

Как вы себе это представляете?

- Инвесторы будут приходить на коленях, взятки платить тому или другому олигарху?

Юрий Романенко: Пока ***Антимонопольный комитет*** ***не заработает, то вот это все и будет.***

Пьотр Кульпа:

А что поменяется?

Смотрите,

1) - Рокфеллер, когда создал потенциал, который угрожал развитию, его законом заставили, разделить это.

2) - Ну, вот, можно принять такой закон?

Юрий Романенко: Да, «Семь сестер» потом появились.

Пьотр Кульпа:

Механизмы такие, которые дают надежду на то, что можно.

На сегодня нет этого, нет понимания.

Вот то, что я переживаю, то, что я вижу.

Юрий Романенко: Да, нужно многим выходить из розовых очков. У нас розовые очки что до войны у многих были, что после всех событий страшных, которые произошли, люди по-прежнему находятся в ситуации, что вот будет контрнаступление, мы выйдем на границы 1991 года и все само произойдет. Не произойдет.

Пьотр Кульпа:

То, что вижу в плюс – это решение в Польше.

Дай Бог, чтобы они были просто решения, которые граничат с покупками, но курс на укрепление армии. Я считаю, что это стратегически важный курс, важное движение. Оно имеет глубокий смысл. Смысл какой стратегический?

Что,

1) - если *потенциал самозащиты* в Центральной Европе будет достаточно сильным, тогда потребность участия США, количество людей, которые будут здесь, не будет настолько значимым, что Соединенные Штаты *отклонили (бы) партнерство* с Центральной Европой.

Потому что,

2) - если не будет этого потенциала и американцы будут вынуждены здесь держать свои войска, как во время Холодной войны, думаю, что вероятность этого решения очень сильно уменьшается.

Поэтому **дальше.**

3) Верю в то, что шаги, которые сделаны в сотрудничестве Польши и Украины по производству вооружения, считаю, что у нас должны быть

свои закрытые цепи, независимые по производству снарядов, баллистических ракет.

Всего, что дает нам возможность реагировать на угрозы, которые будут идти с территории Беларуси.

Юрий Романенко: Я просто углублю то, что вы говорите. То есть, *«формула Кульпы»* следующая: *чем сильнее Украина и Польша будут вооружены, будут иметь самостоятельный ВПК, тем выше вероятность того, что Штаты будут смотреть на них, как на мощных региональных союзников, которые освобождают*.

Пьотр Кульпа:

И которые в состоянии помогать себе сами настолько сильно, что не нужно очень много докладывать для того, чтобы им помогать.

С другой стороны **важно**

- **чтобы это не был «экзотический союз»,**

чтобы

- США присутствовали, потому что когда их солдаты здесь будут, они заставлены будут наблюдать, видеть, корректировать ошибки,

но

- это будет невозможно, если не будет нормальной государственности.

Потому что,

если посмотреть на критерии НАТО, то это

1) демократия, 2) верховенство права, 3) гражданский контроль над армией.

Вся та система, которая

- гарантирует способность страны обеспечивать безопасность и быть не только получателем, но тоже и датчиком безопасности.

Еще раз повторяю:

- мы все созависимые.

И ситуация на фронте, стабильность и развитие Украины напрямую влияют на шансы Польши, причем в двух плоскостях.

1) - Первое – это сам вопрос безопасности. Кто-то будет или не будет вкладывать свои деньги.

2) - И второй фактор – это шансы, связанные с Межморьем, инфраструктура, которая будет связывать, откроет линию, которая была основной, когда возникали наши государственности.

Потому что,

3) - Польша, как и Украина, возникала на пути "Север-Юг", "греки-варяги".

И представьте себе,

- **если сейчас возникает инфраструктура**, которая соединяет Азовское, Черное и Балтийское море.

Это огромнейшая мощь, которая привлекает капитал, все, что есть.

Юрий Романенко: То есть, - *«формула Кульпы»* гласит, что

– *«Штаты должны развязать руки для действий на Востоке, в Тихом океане»*, где сейчас основной конфликт, который у них предстоит, и где он будет развиваться.

Для этого:

- *повышение субъектности Центральной Европы, в частности, прежде всего, Польши и Украины обеспечивает им «развязывание рук»*.

Так же обеспечивает *«новую архитектуру безопасности»*, которая

- позволяет Штатам решать вопросы, связанные связкой Европа (неразборчиво 1:00:29) и защиту своих интересов, а нам обеспечивает гарантию того, что Штаты нас не бросают, потому что понимают, что мы работающий механизм.

Пьотр Кульпа:

Штаты и без нас остаются в Европе.

Юрий Романенко: Только где? В какой Европе? Это ключевые вопросы.

Пьотр Кульпа:

С точки зрения Штатов важно присутствовать в Европе, не потерять.

Например, как в Азии Япония.

- Ей хватает стратегически для того, чтобы присутствовать на Дальнем Востоке. Южной Кореи хватало во время холодной войны. В Европе Германии хватало. Западная Европа полностью гарантировала присутствие. Короче, здесь говорим о том, что выигрыш для США – это дополнительный балансер их присутствия, потому что когда они

расположены только на одном, то тогда тот, который один, в состоянии выставлять очень высокие счета.

Но, пришло к тому, что

- госпожа Меркель потребовала, чтобы убирались с территории ФРГ военные базы.

С другой стороны для США важно то, что то присутствие, которое было во время Холодной войны, сегодня не будет работать,

потому что

- последние 30 лет показывало, что как Германия, как и Франция играли в континентальную игру, в слияние с Россией, а на самом деле также и с Китаем.

И в этой связке

- нет места для Украины, нет места для Польши, но также нет места для присутствия США в Евразии вообще.

- И с этой точки зрения можно сказать, что их присутствие построена на партнерстве с теми, кого связывает собственная выживаемость, является очень реальным, очень вероятным вариантом.

Конечно, когда смотрим высказывания аналитиков, которые приходят из Вашингтона, есть разны подходы, разные концепции. Я считаю, что на сегодня США очень сильно укрепили свою позицию. В принципе **на сегодня сила Соединенных Штатов по отношению к странам Старой Европы выросло в несколько раз. Они вошли в роль, я считаю, практически которая существовала до 1989** года.

На сегодня очень сложно, как Берлину, так и Парижу не учитывать, отказывать и т.д. В каком-то плане Макрон ведет себя, как де Голль.

Юрий Романенко: Да, и закончит, наверное, как де Голль, я так подозреваю. Кто не помнит, я напомню, что в 1968 году была Студенческая революция, которая переросла в волнения по всему миру. Де Голлю пришлось уйти в отставку. Учитывая слабость Макрона, у него низкие рейтинги и те реформы, которые сейчас он осуществляет, я думаю, что реально Макрон может слететь.

Пьотр Кульпа:

Тут другая ситуация, потому что конец 60-х годов – это благополучие Старой Европы, благополучие Германии, Франции.

Сегодня положение Франции,

> 137% ВВП долга, огромные социальные проблемы. В принципе это огромный вызов, ведь это страна с сильным военным потенциалом, с сильной энергетической системой, и те ресурсы, которые у нее есть, компенсируют второстепенную позицию Франции относительно Германией. Именно они важнее.
>
> Я бы сказал, это экономические показатели, но на самом деле мы будем свидетелями социального контакта в Старой Европе, потому что все это оторвано от земли, все это – это «деньги на воздухе».

И поскольку США в состоянии повернуть к себе ресурсы, которые необходимы для того, чтобы создавать собственную экономику. Германия и Франция – очень сильные.

Старая Европа не пошла так далеко к деиндустриализации, как США, но кажется, что из-за отсутствия рынков сбыта, потому что вопрос Китая, ведь конфликт – это санкции. Если США, то США будут свое. Перспективы будут…

Юрий Романенко: Перспективы, как у постсоветских республик после 1991 года, когда у нас развалились все корпоративные цепочки, которые были до этого, и в моем маленьком городке люди, которые работали всю жизнь на заводе, брали хлорку и везли ее в Белгород, продавали и получали там деньги для того, чтобы как-то жить. Понятно, что это будет не в такой острой форме, но потеря рынков, на которых работала Европа – и в России, и в Китае – конечно, будет ощутимо.

Пьотр Кульпа:

Я на это смотрю так.

> Сила и благополучие Старой Европы обеспечивалось из-за того, что с одной стороны получала плюс, как от торговли с США, так и с Китаем. Сейчас с Штатами это уже пропало, потому что энергетика, газ, нефть и т.д. из Америки. Значит, там будет минус. Торговля с Китаем под вопросом, потому что зависимость стратегическая, геополитическая от США заставит Западную Европу присоединяться к санкциям, если их Штаты введут. Короче, это получается, что уже не будет плюс.

Дальше.

> Дешевая рабочая сила в Центральной Европе – это второй фактор, но это тоже быстро меняется, потому что сложно сегодня говорить о том, что в Центральной Европе много дешевой рабочей силы. На самом деле, если смотреть на то, что происходит, если в перерасчете на деньги, очень быстрый рост. И в покупательской способности эти разницы уже не так шокирующи, как было раньше, в реальной – тоже.

И что остается?

Остается возможность не вкладываться в поддержку мирового порядка.

Короче, бюджеты военные на уровне ниже 1% и поддержка собственной военной промышленности, серьезный подход к защите стран. То есть, растут затраты.

Кроме того, демографический кризис, старение и т.д.

Вызовы, которые стоят, огромные, инерция системы сумасшедшая, если посмотрим на структуры на только Европейского Союза, но и отдельных стран.

Инертность этой махины невероятная.

И скажу так,

> **- можем критиковать Украину, что очень медленно приспосабливается к условиям, но если смотреть объективно, то инертность других систем еще выше.**

Кейс с зерном показал уровень инертности, безответственности, глупости.

Юрий Романенко: Я скажу, что может быть еще выходом для Европы в такой ситуации в Штатах в условиях конфликта с Россией и Китаем. Это Африка и Индия. Потому что Африка – это нереализованный еще континент. Если ее вскрыть и повысить покупательскую способность, вскрыть те ресурсы, которые там, то это будет точка роста большая, серьезная. И туда будут вкладываться большие деньги. Американцы 250 миллиардов готовы туда заливать.

Пьотр Кульпа:

Во-первых, те страны, которые в Африке присутствуют, а хороший пример Португалия, которая живет в Европе, живет в Бразилии и живет в Африке, в Анголе. Сегодня зарплаты и благополучие в Анголе выше, чем в Португалии.

Африка идет вперед по многим параметрам. Она не настолько сильно отстает от средних и бедных европейских стран. И вопрос: что Европа сможет предложить Африке, которая им будет местом роста, спроса, который будет обеспечиваться и т.д.? не верю в это. С Китаем было наоборот. Они были готовы производить-производить, повышать свой уровень. Откуда будет рост благополучия в Африке, который будет обеспечиваться экспортом чего-то из Европы?

Юрий Романенко: Сначала нужно создать производственную базу.

Пьотр Кульпа:

Где?

Юрий Романенко: В Африке, используя маржинальность и доступность рабочей силы.

Пьотр Кульпа:

Хорошо, производим. Что дальше?

Юрий Романенко: У тебя получается такой же финт, как с Китаем. В Индии и в Африке получается такой же финт, как с Китаем. Они уже сейчас переносят массу производств в Индию, потому что там культура выше.

Пьотр Кульпа:

Я верю в то, что планом Обамы – вывести все из Китая к соседям на основе одного договора. Теоретически это будет временное ослабление, но на самом деле, что оно решает с точки зрения Европы или США? Это значит, что дальше они производят, а мы не производим. Они живут реальной экономикой, а мы печатаем деньги. Думаю, что эта модель уже закончилась.

Юрий Романенко: Там еще за счет низкого уровня жизни, там еще есть зазор, чтобы увеличивать стоимость рабочей силы и соответственно создавать спрос. 1,5 млрд человек или даже 2 млрд вместе с Индией если и плюс Юго-Восточная Азия, и в Африке больше миллиарда. Это большой, огромный рынок, который нужно модернизировать и расти.

Пьотр Кульпа:

Я понимаю, только еще раз – если бы мы находились во второй половине 19 века, мы что-то производим, чтобы им продавать, и мы за это получаем деньги…

Юрий Романенко: У них избыточный капитал есть. Они задыхаются от избыточного капитала. Они, правда, его сейчас утилизируют процентными ставками, мы видим, что там происходит сейчас в Штатах. Но в любом случае нужна экспансия. Капитализм не может развиваться без экспансии. Если происходит обособление вот этих больших площадок, Китай там, США, Европа, то вопрос – что ты контролируешь? Какие рынки ты контролируешь, какие ресурсы ты контролируешь, чтобы твоя замкнутая модель могла получать подпитку. И будет поэтому большая конкуренция за Африку. И Китай это, кстати, давно понял. И поэтому они зашли туда и огромный товарооборот имеют от доступа к их ресурсам.

Пьотр Кульпа:

Я считаю, что мы находимся уже в новой реальности, где каждый будет пытаться иметь у себя или рядом все необходимое для выживания. Короче, все цепи, закрытые цепи будут рядом. И повторение модели, которая была с Китаем… Можно это перебросить в Индию, во Вьетнам, но эта модель, в принципе, если не будет остановлена, то это будет конец, как Европе, так и США. Сколько можно держать систему, в которой единственное, что реальное,

это напечатанные деньги? Плюс права патентные и т.д., соблюдение которых достигается оружием.

Юрий Романенко: Силой.

Пьотр Кульпа:

Да. Ради чего мы должны, мы – Европа, США, должны превращаться в военного, который будет заставлять других соблюдать наши законы? Я просто смотрю на чисто абстрактном уровне без возврата к тому, что чувствуем себя землей, создаем свое, создаем свою инфраструктуру. Есть разница между Украиной и Европейским Союзом в сельском хозяйстве? Есть разница, потому что там можно жить, правда?

Юрий Романенко: Я о чем говорю, что в Германии инфраструктура избыточна. Германия производит столько всего, у нее большая производственная база и экспорт огромный, намного больше, чем потребности Евросоюза. Соответственно, это означает, что если она отрезается от таких рынков сбыта, внутри ЕС ей недостаточно, следовательно, если нет продолжения для ее экспансии, то уровень жизни понижается. И как следствие, все, о чем вы говорите, будет ниже уровень жизни и в Европе, и в США. Везде. В случае, если такая автаркия появляется.

Пьотр Кульпа:

США могли бы повысить уровень жизни в США, если бы отказались от роли мирового жандарма.

Я хочу донести другое

> – люди не работают, чтобы заработать 1000,1500 или 2000 евро. Люди работают, чтобы накормить детей, чтобы заплатить за садик, за школу и т.д.

Просто когда говорим про деньги, когда, например, в одной стране (я забыл в какой) можно купить 20 кг риса за 2,5 доллара, а в Норвегии – 400 грамм. Цена – это барьер насилия, которое стоит за этим.

У каждого нет, что ему кажется, что он заработает, что у него что-то там есть, и т.д. У каждого исключительно то, что он не разрешит у себя отнять. И здесь этот фактор будет ключевым в ближайшие 20-30 лет этих глобальных перемен, переустройства мира.

Юрий Романенко: ***«У кого в Европе самые лучшие перспективы?»***

Пьотр Кульпа:

Считаю, что у Украины. Реально у Украины.

1) **Смотрите, это богатейшая страна, у которой есть все ценное**. Это во-первых.

2) **Если бы были элиты, которые в состоянии создать даже если не лучшую, но среднюю организацию**, которая обеспечивает основные интересы, чтобы отвечать за то, что (неразборчиво 1:20:28) и создавать условия.

3) В третьих**, смотрите, какой потенциал появляется, когда возникает нормальная государственность?**

- Когда ничего не воруют и не вывозят. Просто надо, чтобы ничего не воровали и не вывозили,

- а дальше, чтобы начали делать что-то полезное.

- Дальше можно использовать дополнительные ресурсы геополитические, инфраструктуру "Север-Юг", а не коридор "Восток-Запад", как было.

Считаю, что **(теоретически) не очень много для этого нужно.**

1) **Надо поменять один закон! 226 голосов и возникает Украина в форме *Конституции 1996* года, которая дает возможность легальной управляемости.**

2) **Когда есть *легальная управляемость*, тогда можно начинать бороться с нелегальной**.

Я в это верю.

Николай Фельдман: ***А тут кто-то хочет бороться с нелегальной? Думаете, тут есть субъекты внутри страны политические, которые хотят борьбы с нелегальной этой историей?***

Юрий Романенко: Куча людей этого хотят.

Николай Фельдман: ***Я про субъектов говорю.***

Юрий Романенко: И субъекты эти проявятся. Просто не надо гнать лошадей и палиться раньше времени.

Пьотр Кульпа:

Если это не будет сделано сейчас, в условиях, когда можно это сделать, завтра невозможно это будет сделать,

потому что,

1) - можно это сделать благодаря исключению, которым является существование ***монопартии***, теоритически большинства и силы для того, чтобы обеспечить эту смену.

Потому что

2) - тех, которые живут на ***дисфункциях*** столько, что они будут эти дисфункции защищать, как независимости.

Дальше, ***Макиавелли*** сказал, что **«нет ничего более опасного, ничего более рискованного, как внедрять изменения»**.

Потому что будут точно враги, которые живут на том, что было, и очень слабенькие союзники, которые будут надеяться на то, что получат выгоду от нового порядка. **Это очень глубокая мысль.**

> «социальная деятельность или институт имеет ***дисфункции*** тогда, когда некоторые из её или его последствий препятствуют другой деятельности или другому институту»

Просто те, которые «сидят сегодня на ***дисфункциях»***,

посмотрите,

1) - «украинская государственность» очень удобная для тех, которые хотят ее насиловать.
2) - Потому что еще раз – ***«модель супермаркета»***, где 270 касс, не надо справляться со всей системой супермаркета какому-то олигарху, какой-то транснациональной корпорации.
3) - Он две кассы сломает, обеспечит себе проход дешево.

Удобно? Удобно.

Всем удобно.

1) Президенту удобно? Тоже удобно. Любого из Офиса может выгнать одной подписью, что бы ни казалось.
2) А тем, кто в Офисе, удобно? Тоже удобно. Почему? "Але, сделай" и все.
3) В любом департаменте, министерстве удобно? Удобно. Ответственности ноль, никто не спросит.

Как перенести цель?

Воссоздать управляемость, легальную управляемость в стране.

- Невозможно, чтобы существовала организация, в которой шефу не подчиняется заместитель, заместителю не подчиняется тот, кто еще ниже. Никто такого не построил, значит это мертвое, этого нет. **Просто фасад, а то, что за фасадом – это преступно.**

Пока не воссоздадим легальный инструмент, то уничтожать преступное – это уничтожать все.

Поэтому это козырь (неразборчиво 1:25:20), который на этом сидит.

Юрий Романенко: Много людей нас смотрели сегодня. Это приятно, что вашу мудрость и вашу четкую позицию глубокую…

Пьотр Кульпа:

Меня удивляет, что люди слушают.

Я уже два года говорю то же самое.

Ну, посмотрите, когда-то я сказал что-то новое? Постоянно то же самое говорю. Мне рассказывал, я об этом говорил с Ингуной ***Сударбой***, великим человеком. Хиллари Клинтон тогда делала встречу 40 самых успешных женщин. Пригласила Ингуну на эту встречу. Она была два раза высшим аудитором в Латвии, и она говорит: "Знаешь, проблема была в том, что я говорила не один год, но никто не слушал. Я говорила про государство". Никто не слушал, никому это неинтересно и во второй год. На третий год вдруг люди услышали, что она говорит. Популярность Ингуны выросла на более чем 70% была выше, чем у премьер-министра и президента вместе взятых.

Ингуна говорит, что залог успеха в этого типа реформы, а я считаю, что она для Латвии человек, ка Ли Куан Ю, как Саакашвили для Грузии, что главное ничего не хотеть для себя.

Смотрите,

- что хотел Ли Куан Ю для себя?
- Что Саакашвили хотел для себя?

Вот этот подход.

Просто

- нужны люди, которые готовы сказать принципиально: "Для себя ничего не хочу. Хочу много для моих детей, для моих внуков".

Юрий Романенко: The end. Спасибо тем, кто смотрели нас. Подписывайтесь на нас, распространяйте этот эфир. Мы сейчас сделаем вырезку, отдельный эфир Кульпы запустим, отдельно запустим Алексея Куща, он тоже хороший был. И по максимуму разгоняйте, потому что системная работа открывает перспективы, которые невозможны для всех бездельников, нежелающих понимать реальный порядок вещей, и помнят про розовые очки. Розовые очки надо снимать. Благодаря *Кульпе* и другим нашим гостям мы эти розовые очки помогаем снимать, и тогда будут те шансы, которые можно реализовать. Спасибо Петру Кульпе. Завтра мы продолжим нашу деятельность. Пока.

Николай Фельдман: ***Спасибо всем, кто нас поддерживает. Спасибо всем, кто стал спонсором.***

Пьотр Кульпа:

Спасибо вам за вашу работу, которую вы делаете.

Николай Фельдман: ***Спасибо вам, что поддерживаете. Пока.***

***

ВСТУП

Частина 1

КОЛИ Ж ХТОСЬ ПРИЙДЕ І ПОРЯДОК НАВЕДЕ

2023-04-29

Олег Покальчук

Український письменник, соціальний психолог. Член Національної спілки письменників України.

Історію очікування приходу справжнього лідера, який нарешті «все порішає», на загал прийнято вести від Шевченкового: «Чи діждемося Вашингтона з новим і праведним законом?». Характерно, що ця цитата — з «Юродивого».

Але я би виводив її від розпачливих киян з «Повісті минулих літ», коли князь Володимир наказав скинути Перуна разом з іншими ідолами в Дніпро, а посполиті бігли берегом і волали: «Видибай, Боже, видибай!».

Лідера їхнього таки випхало на річковий берег, але в остаточному історичному заліку то їм не дуже допомогло.

Довга наша традиція щирого замилування різними вождями і провідниками (здебільшого посмертно) має характер язичницького вірування, де особа стає ідолом з необмеженими можливостями. Штурм і натиск, воля і сила повинні змінити реальність після правильних жертвоприношень. Але реальність зазвичай зовсім не в курсі таких романтичних очікувань. Ритуальне жертвоприношення — це лише вияв вивченої безпорадності, перекладання відповідальності за власну долю на вищі сили.

Навіть соціальна реальність, як частина фізичної природи, побутує згідно з якимись своїми нудними і бездушними законами еволюційного розвитку. Між заклинаннями з допомогою бубна, трембіти чи штучного інтелекту немає ніякої принципової різниці з точки зору очікуваних ефектів.

Але ми продовжуємо завзято бити в бубни ноутбуків, щоб витрусити з них емпатичну відповідь, яка нас утішить.

На чому базується нова хвиля очікувань нових лідерів? Бо нема чогось такого, що б узялося просто нізвідки.

Стрімко міняється мапа соціального середовища України. Якщо раніше на ній досить виразно було видно різні соціальні групи, малі й великі, їхні локальні цінності і очікування, то тепер ця мапа стала «контурною». Загальна топографія зберігається, але всередині — суцільні пунктири.

Нова фрагментація суспільства — це не поляризація, нічого катастрофічного в цьому нема. Якби війна поляризувала суспільство, не було б волонтерського руху. Україна стрімко подорослішала і більше не влазить у свій підлітковий одяг, як то зі всіма бувало. Воно ж ставалося якось раптово, правда? Наче ж іще модне, майже ціле, можна носити, просто викинути — жаба давить. Але вже на пузіку і в бюсті трохи не сходиться, і нема на то ради.

Є дві опції, на які зверну вашу увагу.

Громадянське суспільство в Україні, що в минулі часи виглядало як маргінальний інтелігентський гурток інакодумців імені Карла Поппера, починаючи від 2014 року швидко приросло кількістю і якістю.

З початком повномасштабки ця швидкість перейшла у стрімкість. Говорити про якусь поважну впливовість ще зарано, але це точно вже не субкультурка завсідників мистецьких кав'ярень.

Натомість **влада, якщо говорити про бюрократичні інституції, системно не змінилася, від слова «взагалі»**.

— Те, що ми бачимо як «зміни і реформи», — це високозатратні намагання щодуху гребти проти еволюційної течії. Наслідок цього — стабільність, а моральну оцінку тій стабільності давайте самі.

Тобто

1) — одна частина соціуму різко прийшла до тями і починає ставити недитячі питання по суті,

2) — а інша — морозиться і «вмикає дурня».

Друга опція та, що українські посполиті десятиліттями завзято навчали одне одного лідерства в різних академіях, семінарах, школах.

— І навіть, прости Господи, на курсах і тренінгах. **У результаті всі хочуть бути менеджерами, а просто працювати нікому.** Самодисципліна, підпорядкування, безпонтовість, своє місце в шерензі — то не наше, бо ми безцінні особистості, волелюбні, недискримінаційні. І з таким списком вимог у ставленні до себе, що фонить ще здаля, як Чорнобиль у 1986-му.

Ну й ото ходять по Україні **неорганізовані натовпи *«дипломованих лідерів»***,

1) — влада на них дивиться сторожко.

2) — Чмурить і дискредитує потенційних очільників руками «корисних ідіотів»,

3) — але ще не дуже боїться.

Тобто питання стоїть так:

— чи з'явиться з пекельних фронтових надр лідер, який отих усіх лідерів (здебільшого не дурних і освічених людей) якось збере докупи? І щоби що?

У сучасній психології існує кілька актуальних моделей лідерства, жодна не є універсальною.

Є трансформаційна модель,

— коли лідер повинен надихати своїх підлеглих, створювати мотиваційне середовище та забезпечувати підтримку для досягнення спільних цілей. Тобто мати універсальну харизму, яка сама по собі породжує додаткові можливості.

Є ситуативне лідерство,

— коли лідер повинен пристосовуватися до ситуації та контексту, це ми всі бачимо на кожних виборах, і комусь вдається. От як теперішнім.

Стиль демократичного лідерства передбачає,

1) — що лідер повинен бути відкритим до ідей та пропозицій групи.

2) — Тут у нас традиційно катастрофа, бо через тиждень у кожній новоствореній групі починається боротьба всіх зі всіма за лідерство.

Лідерство за досягненнями:

— лідер повинен ставити перед собою такі високі цілі, що підлеглі будуть у захваті від самої постановки проблеми. Але вона має бути зрозумілою і реалістичною. Тут ключове — ставити насамперед перед собою, а не нагинати народ до Черчиллевих «крові, поту і сліз», а самому — в «батальйон Монако».

Військовослужбовці зараз — це гігантська вмотивована, але ситуативна спільнота. Жодна влада після воєн ніде не була зацікавлена в неконтрольованому саморозвитку такої спільноти.

Просто ***форми контролю коливалися***

1) — від усебічної соціальної підтримки і недешевих програм реінтеграції в суспільство, як у США чи Ізраїлі,

2) — до репресивного контролю і переростання в громадянську війну, як сталося в Китаї.

У нас, як у країні гібридної демократії, є ознаки і того, і того.

Зрештою, всі ми були свідками різних доль соціально активних ветеранів після кампанії 2014 року, з їхніми походами у владу під різними партійними прапорами, вибірковими репресіями, і чим воно все скінчилося. Ніхто з чинних «піджаків» і «спідниць» не збирався ніякою владою ні з ким ділитися, а тим більше — ростити якогось нового, не дай Бог, ефективного лідера.

Все це будемо згодом спостерігати в десятикрат більшому обсязі. Але є нюанс.

Закон Парето, також відомий як принцип 80/20, — це емпіричний закон, який стверджує, що

— 80% результатів досягається з допомогою 20% зусиль або причин. Якщо показник менший 20%, то впливу нема або він незначний.

Ріст громадянського суспільства **— це той показник, який замінює некритичну кількість на нову якість.**

Звісно, це теж емпіричне припущення, бо в нас і демографічних показників точних нема.

В цілому ми тільки знаємо, що є загальний процес стрімкого старіння населення, критично низька народжуваність, прошарок людей 20–30-річного віку дуже малий (в Ізраїлі ця вікова група — більше половини населення) і так далі. Тобто ця біологія матиме визначальний вплив на сприйняття тих чи інших лідерських амбіцій. Молодіжно-ліберальні фейсбучні фантазії на тему перспектив соціального розвитку — це просто культурні галюцинації лідерів громадської думки своїх бульбашок.

Біологія поведінки, демографія і соціологія, вкупі з міфологічними запитами національного характеру, дають можливість припустити, що ***трансформаційна модель лідерства*** може бути прийнята суспільством.

Але як працює ***трансформатор***, що перетворює напругу?

> Він, грубо кажучи, складається з двох обмоток дроту, які поруч, але не з'єднані прямо. Коли до первинного намотування підводиться змінна напруга, вона створює магнітне поле в сердечнику. Це поле створює змінну електричну напругу відповідної частоти в другому намотуванні — вторинному. Співвідношення кількості витків вторинного та первинного намотування визначає величину перетворення напруги.

Скориставшись метафорою трансформатора, можна сказати, що «військова» і «цивільна» складові суспільства мають свої, відмінні напруги.

Так, зараз суспільство об’єднане протистоянням ворогу. Але, попри те, соціологія показує пріоритети звичайних, життєвих цінностей, які в кожної групи нікуди не ділися, хоча й ці групи зазнають сильних змін. Але в рамках своїх вікових і географічних кластерів.

Лідер-трансформатор не мусить об’єднувати ці групи, бо їх «закоротить», «проб’є».

Це те, над чим активно працює ворог.

Тут, звісно, валиться, як ідол Перуна, весь пафос закликів про безальтернативне об’єднання всіх з усіма. Але в природі так не буває. Не об’єднується серце з печінкою, хоча в античному світі і вважали, що печінка є відбитком космічного порядку, вмістилищем душі і тридцяти шести небесних божеств. У всього є своє особливе призначення, у соціальних груп також.

Лідер — це той магнітний сердечник генератора, який поглинає зайве тепло і є джерелом електричного поля.

> — Але він багатошаровий, та ще й котушками. Тобто гіпотетична особистість майбутнього лідера нації (назвемо це пафосно так) повинна вміщувати дуже різні життєві досвіди, не лише травму війни.

Війна підвищує його, продовжуючи фізичні порівняння, «коефіцієнт магнітної проникності». Тобто наскільки легко він зможе проникати в ті суспільні верстви, які не можуть або не хочуть взаємно зливатися, бо їм і без того «іскрить».

Спостереження показують, що парадоксальним чином найбільшу популярність узискують ті, хто не виказує яскравих партійно-політичних амбіцій. Інакше вони — максимум, лідери своєї новоствореної секти.

Така природа харизми:

> — коли лідер стає чиновником, харизма зникає. А коли він удає з себе чиновника ще на старті, то це член вищезгаданого товариства дипломованих лідерів, «ім'я яким — легіон».

Тому, як каже народна мудрість, «зберігаємо спокій і чистимо зброю». Втім, вона й так давно почищена. Тому просто зберігаємо спокій.

***

ВСТУП

Частина 2

23 лекції

1. Народження сучасної нації, або Які питання про Україну підняла російська агресія

2022-09-24

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

Американський історик, професор Єльського університету Тімоті Снайдер, 53, – провідний західний фахівець з історії Східної Європи. Наприкінці серпня він прочитав курс лекцій про формування сучасної України. Їх запис, викладений в YouTube, викликав неабиякий ажіотаж: за тиждень – понад 600 000 переглядів. Forbes вирішив зробити переказ цих матеріалів. Нижче – перша, вступна, лекція курсу історій.

Те, як ми думаємо про історію, має відношення до проблем і питань, які підіймає теперішній час. Я не говоритиму, що мета цього курсу – надати російській війні проти України сенс. Я збираюсь сказати, що війна є приводом повернутися назад і зрозуміти цю історію.

1. Почнімо з того, де ми є

Зараз ЗСУ здійснюють наступ у Херсонській області України. Херсон – цікава назва, вона не є слов'янською. Херсон названо на честь давньогрецького поселення на Кримському півострові. Те давнє грецьке місто, яке називалось Херсонес, зараз знаходиться в передмісті Севастополя. Севастополь – частина території на крайньому півдні України та Криму, окупована Росією у 2014 році.

Ці назви міст, які здаються екзотичними та загадковими, повертають нас до історії, яка є міцною та зрозумілою. З точки зору безперервної документації присутності греки разом з євреями були там найдовше. Євреї та греки – найдавніші задокументовані мешканці України. Це свідчить про те, що знайомі концепції класичної історії, які походять з грецької чи єврейської сторони, виявляться корисними для застосування до України. На територіях, де зараз відбуваються бойові дії, була частина світу Давньої Греції, це була частина османського світу довгий час, проте південь цих територій не був частиною Київської Русі.

2. Вікінги у 988 році

Вісь, на якій постане рання історія Київської Русі, яка є першою великою задокументованою державою в цьому регіоні, є віссю північ – південь. Це пов'язано з вікінгами, великою темою в європейській історії. Епоха вікінгів починається у VIII столітті. Вікінга, який охрестився у 988 році, звали Вальдемар (Володимир – українською та Владимир – російською).

Він був вікінгом, не росіянином чи українцем, тому що Росії та України тоді ще не існувало. Це постать, яка тисячу років тому, можливо, прийняла християнство. Путін починає зараз цю війну в Україні, і частина його логіки – те, що Росія та Україна завжди були одним народом, тому що вікінг, можливо, охрестився тисячу років тому. Це не є переконливим історичним аргументом.

Якщо диктатор говорить вам, що хтось охрестився тисячу років тому, це не означає, що ваша нація така ж, як його. Нація – це сучасний історичний конструкт, що характеризується солідарністю з людьми, яких ви не знаєте. Нація також передбачає певне уявлення про рівність. Ми рівні як члени нації. Цього не існує в стародавньому або середньовічному світі.

Ідея Путіна полягає в тому, що, оскільки в Києві відбулося хрещення в 988 році, то решта історії визначена заздалегідь і все, що йде не так, є чужим і має бути придушене, і потім історична єдність. І справа не тільки в тому, що це Росія та Україна. Росія та Україна як нації у 988 році не існували. Немає такого поняття, як «історична єдність».

Історія – це не про єдність. Можливо, в якийсь момент була якась єдність, але якщо вона історична, то вона зміниться, тому що це історія. Історія – це зміна у безперервності, а також непередбачуваність. Вона про речі, які ви не могли очікувати, й це може здатися суперечливим. Коли в тебе є історія, прикладом

якої є путінська версія хрещення в Києві, то це історія про те, як ніби все було завжди статичним. Тому хрещення є таким привабливим. Хрещення – це очищення, це початок, і саме тому це такий привабливий образ у путінській історії. Хрещення дозволяє нам забути всі речі, що сталися раніше. Це спосіб позбутися різноманітності. Воно позбавляє походження. Воно позбавляє інновацій. Воно позбавляє всього цікавого.

Цікаве про Україну те, що замість того, щоб бути частиною міфу про чистоту, Україна насправді втілює в дуже інтенсивній формі більшість головних тем з європейської історії та деякі з головних тем світової історії. Внаслідок географії України всі теми європейської історії з'являються в українській історії, просто в цікавішій формі, як, наприклад, вікінги. Київ може бути єдиним найцікавішим і найдовговічнішим спадком епохи вікінгів. Коли зараз дивишся на фотографії воєнного Києва, то все ще бачиш Святу Софію, спадщину цивілізації вікінгів. Це спадок вікінгів, які навернулися до християнства.

Ми маємо позначити Україну як великий центр не лише християнської історії. Україна є центром мусульманської, єврейської та християнської цивілізації, і це одна з речей, яка робить її цікавою та примітною.

3. Київська Русь

Історія починається із зустрічі великого північного і південного розвитку, які стрінулись у Києві й дають чомусь початок. Держава, яка була заснована, називається Русь, або Київська Русь. Але території, про які йде мова, також будуть управлятися іншими утвореннями, такими як Велике князівство Литовське, Польща та Османська імперія.

Аргументом для українсько-російської війни є те, що українці не знають, хто вони насправді. Вони були забруднені польською, литовською, габсбурзькою або американською пропагандою. Або, можливо, пропагандою Європейського Союзу. Вони можуть не знати, хто вони є насправді. Тому треба позбутися всіх цих «штучних» речей, щоб зрозуміти, хто вони є.

Невже потрібно застосовувати так багато насильства для того, щоб українці зрозуміли, хто вони насправді? І якщо подивитись на речі таким чином, тоді війна отримує певний сенс. Справа не в тому, що це погана історія, тому що це правильна історія. Річ у тому, що погана історія або те, що краще назвати міфом або політичною пам'яттю, дає нам привід побачити, якою історія могла бути насправді.

Речі, які є найбільш очевидними, дуже часто є найважчими для сприйняття. Історія – це спосіб підхопити очевидне, тому що вона показує це з купи різних кутів водночас, і тоді очевидне стане очевидним. Україна перебуває в абсолютному центрі багатьох подій, які ми вважаємо центральними. Вона абсолютно в центрі Першої світової війни. Вона абсолютно в центрі Другої

світової війни. Вона абсолютно в центрі сталінського терору. Вона абсолютно в центрі Голокосту. Вона абсолютно в центрі розпаду Радянського Союзу.

Україна знаходиться в центрі великих історичних подій – не лише стародавніх і середньовічних, а й сучасних. Саме той факт, що вона знаходиться в центрі розвитку, ускладнює можливість побачити і помітити. Але в основному все, що відбувається в європейській історії, відбувається в українській історії, тільки трохи інтенсивніше, а іноді трохи раніше.

Той факт, що українці змогли протистояти російському вторгненню, говорить про те, що нація чи громадянське суспільство вже консолідувалися до вражаючого ступеня. Той факт, що ми, американці, думали, що Україна розвалиться за три дні, скаже більше про наше неправильне розуміння місця, ніж про саме місце.

«Путін цим вторгненням об'єднав Україну», і це правда, є багато солідарності, чого б не було без війни. Але ідея про те, що Путін створив Україну, вторгнувшись у неї, є смішною. Ви можете вторгнутися в багато місць, але це не означає, що вони починають існувати як нації. Цей крок, який зробили журналісти, сказавши: «О, добре, Україна існує, тому що є Путін», – це лише спосіб продовжувати говорити про Путіна.

4. Геноцид

Рафаель Лемкін, юрист і викладач, вигадав слово «геноцид», припускаючи існування народу, тому що геноцид – це навмисне знищення народу. Це конструкція XX століття. Геноцид є антиподом створення нації. Ця війна є дивним геноцидом. Дуже рідко ініціатори війни кажуть на початку, що метою війни є знищення іншого народу. Це може бути метою, але оголошувати про це відкрито, як у цій війні, досить незвично. І це головна частина геноциду.

Практичну частину геноциду дуже легко знайти в ста тисячах загиблих у Маріуполі. Три мільйони депортованих українців, включаючи чверть мільйона дітей, мали бути примусово асимільовані до російської культури в систематичній кампанії зґвалтувань і вбивств місцевої еліти на окупованих територіях. Асимільовані систематичними спробами знищити видавництва, бібліотеки й архіви, що є способом націй пам'ятати себе.

Ця війна має геноцидний аспект, і потрібно пам'ятати про це як про тему. Ця концепція геноциду, попри її сучасність, повертає нас назад, до питань колоніалізму і визнання або невизнання інших людей. Чому, якою була і як існує українська нація? Це цікаве питання не тільки щодо України, а й щодо існування української нації. Чому 1933 року в Радянському Союзі був саме український голод? Чому саме Гітлер вважав, що Україна стане гарним місцем для Lebensraum? Чому в 1970-х роках брежнєвська асиміляційна політика була особливим чином застосована до України? Що такого в цьому місці, що поставило його в центр сильного колоніального тиску протягом століть і

десятиліть? Україна – це серце темряви в тому сенсі, як вона притягує до себе всі ці події.

Друга лекція Тімоті Снайдера вже доступна за цим посиланням.

***

2. Спадщина Грушевського та Рудницького, або Коли українці стали нацією

2022-09-28

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

Наприкінці серпня професор Єльського університету Тімоті Снайдер, 53, прочитав курс лекцій про формування сучасної України. На YouTube-каналі YaleCourses викладено записи шести лекцій. Forbes вже публікував переказ першої з них. Нижче – стислий переказ другої лекції курсу Снайдера.

Будь-яка нація існувала не завжди. Але як тільки нація виникає, то починає розповідати про своє минуле у спосіб, який їй видається найбільш правильним і справедливим.

Хитрість полягає в тому, що нація як така є абсолютно сучасним явищем. Але як тільки нація з'являється, вона претендує на контроль над своїм минулим. І тоді стає важко змістовно відповісти на питання, звідки ж вона взялася.

5. Нація як форма політики

Є перша зрозуміла відповідь, звідки з'являється нація. В життя більшості людей нація як ідея приходить із найбанальнішим практичним сенсом – системою національної освіти, завданням якої є формування національної свідомості та ідентичності. Мабуть, нікому з вас у школі не розповідали, що якби американська війна за незалежність закінчилась перемогою англійців, то, можливо, американців як нації могло не існувати.

Очевидний спосіб, яким відбувається націогенез, – це інституційний шлях. Нація бере контроль над державою, держава бере контроль над освітою, освіта бере контроль над дітьми, а потім діти вірять у те, що вважається у суспільстві здоровим глуздом. І в 99 випадках зі 100 ви до кінця життя залишаєтеся в пастці, до якої вас загнали ще в семирічному віці.

Менш очевидний спосіб, яким нація опановує минуле, пов'язаний не з інституціями, а з трирівневою формою історії.

Вона полягає в тому, що колись існували невинність та стан загального добробуту, які наразі були втрачені через низку обставин. І тепер нація повинна зайнятись відновленням цієї невинності, аби завершити свій природний історичний цикл.

Іронічно, але часто саме імперські або постімперські нації зосереджені на невинності. Вони зосереджені на часі, коли все було добре.

Але насправді історія працює не так. На практиці цих трьох частин чи фаз не існує. Історія всього-навсього відображає метаморфози, які відбувається з нацією. І одна з них – це залучення чим більшої кількості людей у політику. Це не феодалізм, не монархія, не аристократія, не олігархія.

Такий механізм управління не обов'язково означає встановлення демократії, але нація – це форма політики, в якій суб'єктом виступає народ.

6. Сучасники історії: марксизм та ідея нації

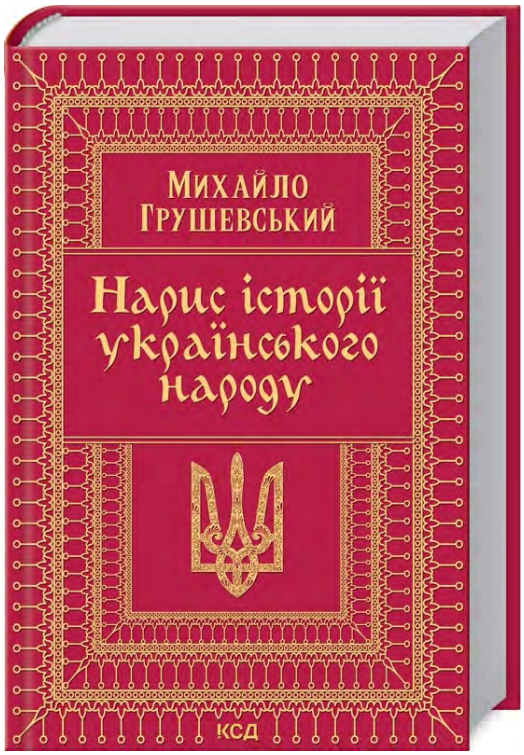
Марксизм і сучасна ідея нації виникають фактично одночасно – приблизно у середині XIX століття. Між ними існує жвава комунікація, і вони навіть чимось схожі, за винятком одного: марксистська історія стосується ненаціонального робітничого класу, тоді ж як національна – окремих націй.

Приблизно в 1900 році декілька марксистів, серед яких Казімеж Келлес-Крауз (Kazimierz Kelles-Krauz), зауважили, що модернізація не усуває національного питання, а навпаки, стає пусковим механізмом народження нації.

За капіталістичного устрою, який створює умови для міського «котла», найменшим спільним комунікативним знаменником для людей, відірваних від локальних традицій, стає їхня мова, яка відокремлює їх від усіх інших. І таким чином на тлі почуття відчуженості у людей відбувається перехід до національного пробудження.

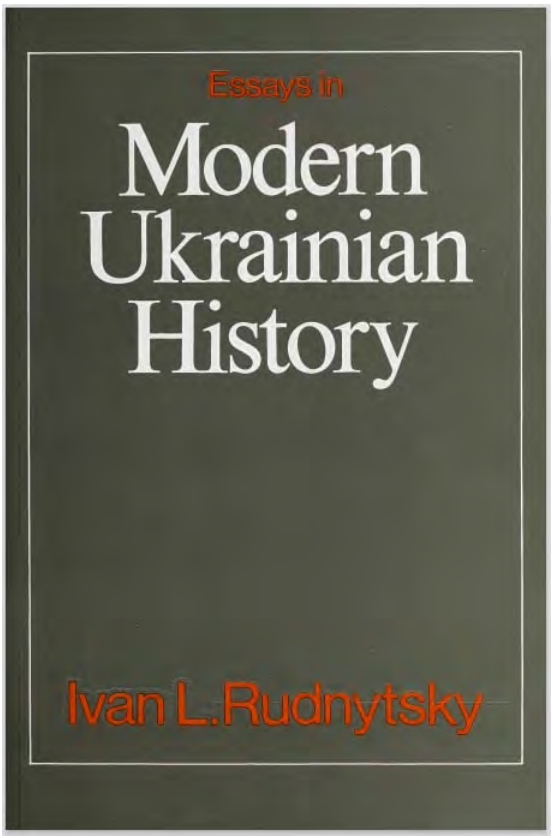
До того ж держава, яка проходить модернізацію, «навчає» громадян, робить із них освічених людей, що також впливає на процес самоідентифікації. За таких умов грамотність сприяє не ототожненню імперським центром, а ототожненню з певною нацією, чиєю мовою ви читаєте та пишете.

Тому Келлес-Крауз дійшов до висновку, що нація є результатом певних видів модернізації, і аж ніяк не є чимось стародавнім. Як приклад цьому, він наводить євреїв та українців. На початку XX століття ідея про те, що євреї були нацією, загалом вважалася абсурдною, оскільки їм бракувало того, що тоді вважалося об'єктивними атрибутами нації. Наприклад, території.

У своїх роботах Келлес-Крауз спонукає нас винести за дужки те, що вважається минулим, і подивитись, як модернізація впливає на людей. Виявиться, що не важливо, чи присутні ці «об'єктивні ознаки», чи ні. Важливо лише те, що модернізація спричиняє процес відчуження, урбанізації, які згодом призведуть до появи нових форм солідарності.

7. Що думали про націю самі українці?

Процес теоретизування щодо витоків української нації розпочинається у XIX столітті і пов'язаний із діяльністю Михайла Грушевського. Він був першим, хто став займатися популізмом на території сучасної України. За тогочасних умов популізм означав вихід до народу і намагання з'ясувати, хто ж він такий цей народ.

Але що, якщо є інші люди, які не розмовляють тією ж мовою, що й ви, або мають суттєво інші звичаї, але при цьому тривалий час проживають поряд із вами? В українському суспільстві тоді такими були євреї, поляки та росіяни. Що з ними робити у процесі становлення української держави?

На це запитання відповідає інший учасник дискусії українського націогенезу – В'ячеслав Липинський. Він каже, що сама нація має бути достатньо політично кмітливою, аби промовити: «Гаразд, повинно бути місце для польської шляхти. Має бути місце для євреїв. Має бути місце для людей, які раніше були власниками нашої землі. Ми не можемо просто абстрагуватись від них».

На противагу цій теорії виступає Дмитро Донцов, найважливіший ідеолог української ультраправої політики. Він вважає меншини абсолютними ворогами нації та наполягає на важливості етнічної однорідності народу.

Крапки над «і» у цих історичних дебатах врешті-решт розставляє Іван (Степан) Рудницький. Він дотримується позиції, що нація є принципово політичним актом. Звичайно, модернізація, традиційні класи землевласників та євреї мають значення. Усе це має значення, але нація – це фундаментально політичний акт, спрямований у майбутнє.

Роботи Рудницького мали безпосередній вплив на те, якою Україна є зараз, тому що теоретизування нації – це не абстрактна річ. Це також про те, як саме ви формуєте націю.

Третя лекція Тімоті Снайдера вже доступна за цим посиланням.

У підготовці матеріалу брала участь стажерка Forbes Дарія Дзисюк.

***

3. Третя лекція Тімоті Снайдера з історії сучасної України

Тімоті Снайдер

Контриб'ютор Forbes

Наприкінці серпня професор Єльського університету Тімоті Снайдер, 53, прочитав курс лекцій про формування сучасної України. На YouTube-каналі YaleCourses викладено записи шести лекцій. Forbes уже публікував переказ першої та другої з них. Нижче – третя лекція курсу Снайдера.

Мова має значення. Коли англомовні люди кажуть «the Ukraine», це нагадує про те, що довгий час стандартом у російській та польській мовах була або є форма «на Україні». Це більше схоже на англійське «at». Таким чином ви маєте на увазі не зовсім визначене місце.

Форма «в Україні» ж означає місце, яке має кордон, тобто, зокрема, і держава. Отже, якщо ви говорите «на», то насправді не мовите про державу. Цікаво, що всі поляки перемкнулися на початку 1990-х. Саме тоді я навчився говорити «в Литві», тобто «в державі Литва».

У стандартному англійському написанні столиця України дуже довго звучала як «Кієв», K-I-E-V. Це була транслітерація з російської. Українською це Київ, звідси й англійська транслітерація K-Y-I-V.

Це трохи незручно, тому що існує не так багато слів, які не стосувалися б панк-гуртів 90-х, перед якими стоять Y та I. Тож у своїх ранніх книгах я писав Кієв, K-I-E-V, просто тому, що не бачив великої різниці між цим двома написаннями та дбав про зручність свого читача. Але в певний момент я змінився. Кілька останніх книг я писав з українською транслітерацією.

Речі, які можуть здаватися поверховими, як-от мова, насправді дуже глибокі, тому що це речі, які ви читаєте і приймаєте, ви не ставите їх під сумнів. Вони можуть сформувати те, як ви бачите світ, коли стикаєтеся із чимось несподіваним.

8. Чому американці неправильно розуміли Україну

Усе, що говорив консенсус у США до нападу Росії, весь час було неправильним («Через три дні українці програють», «Вони не можуть дати відсіч»). І це зовсім не питання нестачі військового аналізу.

Я думаю, що це пов'язано з глибоким наративом. Майже кожен у США, хто вивчав історію Східної Європи, розуміє її як щось на кшталт «Був Київ, потім з'явилася Москва, відбувся трансфер влади, і в Москві була та сама держава, що й колись у Києві».

Тобто Київ та Москва ніби завжди були разом, і це сприймається як норма. З таким наративом здається, що в Україні має бути щось підозріле, маргінальне, провінційне чи в якомусь сенсі сумнівне. Тоді як Росію ніхто ніколи не ставить під сумнів.

Причина, чому американці та люди загалом важко уявляють, що РФ може програти цю війну Україні, певним чином пов'язана з тим фактом, що Україна в їхній свідомості не є цілком реальною. І це був дуже потужний наратив. Як його змінила війна?

9. Росія в українських новинах

«Рашизм», або іменник «рашисти», став таким стандартним способом позначення росіян, які вдираються в Україну, що його використовують навіть українські ведучі новин.

Вони не кажуть «Росія» та «росіяни», а коли вказують країну, то називають її «Московія». Чому? Росія взяла назву, близьку до «Русь», у 1721 році, коли була заснована Російська імперія. Якщо ви назвете її Московією, ви забираєте історичний референс до Русі й також називаєте її країною меншою, ніж вона є насправді. І ви також натякаєте на те, що її кордони можуть мати певну гнучкість.

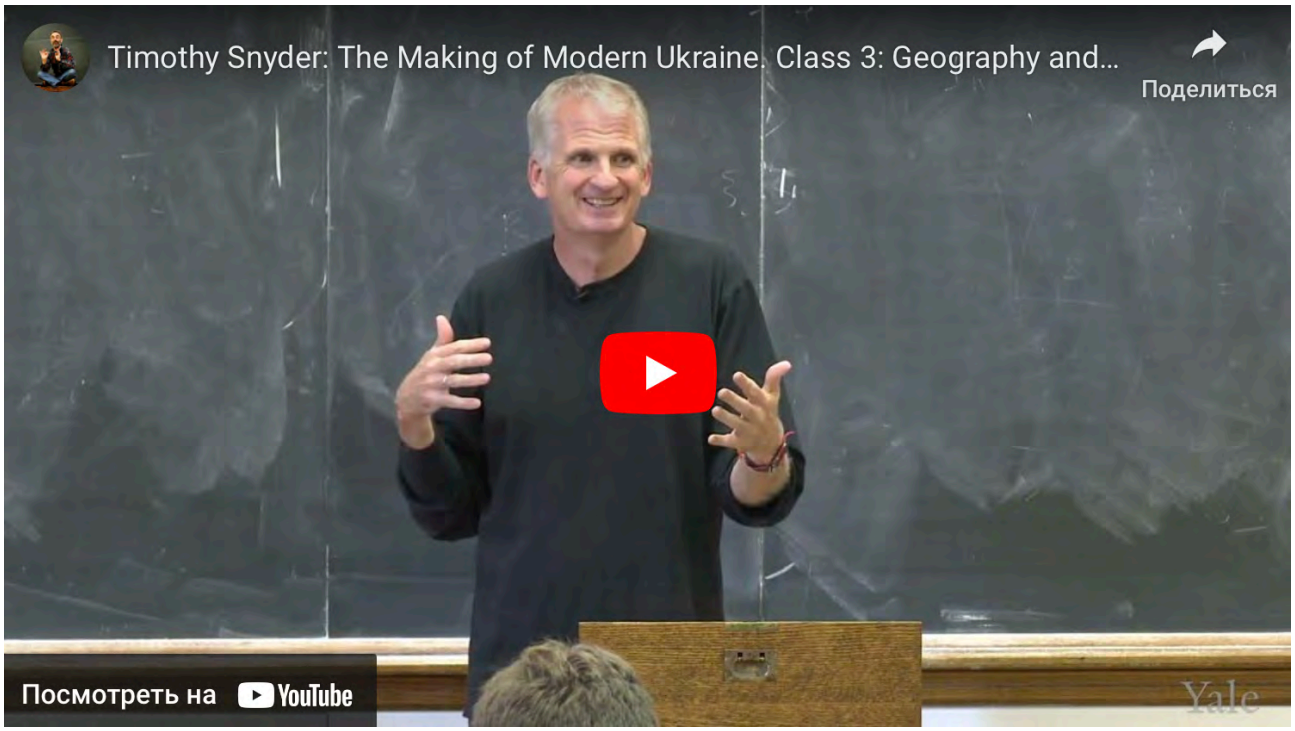
Інше словосполучення, яке вони часто використовують як евфемізм для Росії, це «держава-агресор», що ніби нейтрально. Але це також не нейтрально, тому що ви припускаєте, що ця держава завжди може бути агресором.

10. Історію про Київ та Москву вигадав чоловік із Чернігова

Я хотів поїхати кудись, крім Києва, Бучі, Ірпеня та Гостомеля. І ось я з другом поїхав до Чернігова.

Чернігів – старе місто. Воно на 500 років старше за Москву. Це також стародавній центр науки та богослов'я. Поряд із Києвом, це був один із двох великих центрів релігійної та інтелектуальної дискусії.

Всю цю історію про Київ і Москву і про те, що все це одне ціле, насправді придумав хлопець у Чернігові. Його звали Лазар Баранович.

Наприкінці козацьких війн XVII століття у результаті Андрусівського договору 1667 року між Москвою та Річчю Посполитою, територія на схід від Дніпра мала стати Росією, а на захід від Дніпра – Польщею.

Київ та Чернігів, великі центри європейської науки та думки теж потрапили під контроль Москви. Своїх центрів науки та думки остання тоді не мала.

Лазар Баранович був дуже розумною людиною, одним із видатних богословів свого часу, і, варто сказати, він звик користуватися певною часткою особистого впливу. Тож коли Чернігів та Київ опинилися під Москвою, він звернувся до православних священників у Москві із меседжем: «Насправді ми всі одна країна. І історія вашої країни фактично починається з Києва».

Для людей у Москві це було новиною. Чому Баранович так сказав? Тому, що це робить Київ справді важливим, тобто Україна – це не просто місця, які завоювала Москва. Виявляється, з них починається історія Москви. Це принесло Барановичу та його школі певну вигоду.

У XVII столітті аргумент про «одну державу» стає не релігійним, а світським. Потім, коли Росія вигадує собі світську історію в XIX столітті, саме цей конструкт стає її основою.

11. Глибинна географія українців

Глибинна географія важлива, але і її можна змінити діями, досвідом і перейменуванням.

Чотири мільйони українців були депортовані до Росії, понад 10 мільйонів перетнули західний кордон через війну. Але частина з них повернулася.

Я був вражений тим, як українці говорили про весь цей рух. Те, що вони пішли й повернулися, наприклад, у Харків, що вони відбудували свої оселі, що Зеленський залишився. Ці речі свідчать про те, ким вони є.

Вони кажуть: «Нас можна штовхнути, нас можна тягнути, але про нас говорить те, де ми вирішуємо зрештою бути. Наприклад, те, що ми вибираємо воювати в цій війні».

У цьому сенсі, на мою думку, не зовсім правильно, що люди говорять про ці події як про формування нації. Нація вже була. Але те, як люди думають про неї, і, зокрема, що, на їхню думку, означає бути вільним, і те, чим варто заради цього пожертвувати, – це категорії, які можна пов'язати з космосом. Адже важко уявити, щоб люди мали історію, яка передбачає ризик, що передбачає цінності, але не передбачає простору.

Першу та другу лекції Снайдера ви можете прочитати у нас на сайті.

У підготовці матеріалу брала участь стажистка Forbes Мілана Головань.

***

4. Як Україна була пов'язана з Європою у давнину

2022-10-16

Тімоті Снайдер

Контриб'ютор Forbes

Наприкінці серпня професор Єльського університету Тімоті Снайдер, 53, прочитав курс лекцій з формування сучасної України. На YouTube-каналі YaleCourses викладено записи шести лекцій. Forbes уже публікував виклад першої, другої та третьої з них. Нижче – четверта лекція курсу Снайдера.

Сьогоднішня лекція – не зовсім про Україну. Наше завдання – скласти уявлення про зв'язок України та Європи в давнину.

З погляду сьогоднішнього дня Україна – це Європа, а Європа – це Україна. Але так було не завжди. Україна, Київська Русь (про неї ми поговоримо в наступній лекції), з'явилася в ті часи, коли поняття Європи ще не існувало, а саме це слово не мало сьогоднішнього сенсу.

На Заході в широкому значенні цього слова історію Європи прийнято відраховувати від Стародавньої Греції. Я не збираюся цього змінювати: ми також торкнемося Стародавньої Греції, але в жартівливому ключі. Я просто нагадаю вам, що історія заснування Афін пов'язана з оливковим деревом та тризубом.

За легендою, Афіна й Посейдон посперечалися щодо того, чиїм ім'ям назвуть найбільше місто Греції. Ви вже знаєте, хто переміг, бо місто називається не Посейдон, а Афіни.

Афіна перемогла, бо подарувала афінянам оливкове дерево, і подарунок їм сподобався. Це красиве дерево, його тінь рятує від спеки, а врожай можна пустити на оливкову олію. Посейдон програв: він ударив тризубом – солона морська вода вихлюпнулася на сушу, і афінянам це не дуже сподобалося.

Такою є легенда. І вона викликає в нас образ мирних та споглядальних Афін, демократичних та трохи схильних до споживання. У легенді є частка правди, і виникає питання: як можна жити лише на оливковій олії? Не можна. До оливкової олії потрібно хоч трохи хліба. То де ж узявся хліб? Із місць, які нині відомі як південь України. Північне Причорномор'я. До Античного світу належить північне узбережжя Чорного моря, нинішня Південна Україна. Зв'язок однієї частини світу з іншими через продовольство був уже тоді.

Античний історик Геродот склав карту того місця, яке ми називаємо Україною. Море, узбережжя, степ, ліс. І чим далі на північ, тим більше екзотики, правда? Тому саме з північчю пов'язана значна частина грецької міфології: Елізіум, гори Гіпербореї, грифони та багато іншого. І міфічні скіфи, які насправді були реальними та населяли територію нинішньої України на той час.

Греки розглядали територію, яку ми вважаємо Україною, з погляду Півдня та Півночі, а не Заходу та Сходу, як ми зараз.

12. Візантійський слід

Традиційно в західноєвропейській історіографії прийнято говорити про те, що після занепаду Античної Греції почався розквіт Риму, а потім Рим упав. Дуже драматично, так? Рим захопили варвари, які одного дня його зруйнували. Насправді Рим із його Колізеєм та іншими пам'ятниками стоїть досі. Він

просто поступово втрачав вплив, і частина Римської імперії переміщалася до Константинополя, нинішнього Стамбула.

Римська імперія продовжила існувати як Візантія, і це продовжується ще тисячу років, що, давайте визнаємо, дуже довго.

Історія Східної Європи нерозривно пов'язана з Візантією. Якщо ви намагаєтеся зрозуміти Україну і, якщо на те пішло, Росію чи Білорусь, то треба розуміти, що Візантія є частиною безперервної європейської традиції.

У центрі сучасного Києва є чудовий собор Святої Софії, побудований в 1037 році. Його звели за три століття до Нотр-Дама. Візантія тоді ще існувала. Донька князя, який збудував собор, до речі, стала французькою королевою. Приїхавши до Франції, вона казала, що там навкруги дикість і бруд, і дуже хотіла повернутися додому.

Україна могла не стати частиною візантійської традиції. Могло статися й інше, але все склалося саме так. Тут важливою стає мова.

13. Слов'янська домінанта

У Західній Європі домінували німецькі й романські мови. У Східній – інша траєкторія: грецька, церковнослов'янська, а потім слов'янські мови. Вони з'явилися раніше, ніж Європа. Слов'янські мови – домінуюча мовна група Європи за кількістю людей, які на них говорять, чи не так? А особливо якщо порахувати територію, на якій розмовляють слов'янськими мовами.

Важливо пам'ятати, що справа не в тому, що мова біологічно властива людям. Мова вже існує, коли люди народжуються. А будуть вони зрештою говорити цією чи іншими мовами, залежить від того, що станеться з ними упродовж життя, так?

Приклад, актуальний для нашої лекції, – вікінги. Вони говорили протошведською, скандинавською, німецькою мовами. Вони прибули до Києва (про це буде ціла наступна лекція). У Києві домінантною мовою навколо них була старослов'янська. І що вони роблять? Вони вчать її, переймають, міняють свої імена, щоб їхні імена звучали по-слов'янськи.

Мова існує в нас і допомагає нам формуватися. Це можливо лише тому, що мову підтримують інститути, які не належать окремим людям. Що це за інституції? Важливим моментом історичних змін будь-якої мови є поява писемності. Прийняття християнства приблизно 988 року – це також момент появи писемності на цих територіях. Важливо пам'ятати, що тодішня старослов'янська мова не так сильно відрізнялася від слов'янських мов, якими розмовляють зараз.

Це те, що було до Київської Русі, до уявлення про Європу. Я не намагаюся сказати, що старослов'янська була єдиною мовою, якою тоді говорили. Але

вона була основною мовою тоді, як і зараз. Тож тут ми маємо дуже значиму спадкоємність. Отже, що це була за мова і що ця мова може розповісти нам про народ, з яким ми маємо справу.

14. Слов'яни – «народи слова»

У Києві я підслухав розмову двох військових про те, як один з їхніх колег вирушає на навчання. І перший хлопець сказав, що той поїхав до Германії. А потім поправив себе: до Німеччини. Тому що «Германія» – це не зовсім українське слово. Українською та іншими слов'янськими мовами «Германія» – це «Німеччина». Чому вона так називається? «Німці» означає «німі», слов'яни не могли зрозуміти німців. У багатьох цих мовах досі Neme або щось подібне означає «німий» або, можливо, «глухий» – «той, хто не може говорити чи чути».

Багато топонімів на території нинішньої Німеччини насправді слов'янські, бо раніше кордон між двома мовами проходив далі на захід, ніж зараз. Слово «слов'янин» українською мовою звучить «слов'янин», тобто «людина, яка володіє словом». Наскільки ми можемо судити, чи слов'яни вважали себе людьми, які вміють говорити, так? Народами слова. На відміну від німців, «німих», яких вони не могли зрозуміти.

Для інших «народ слова» може означати щось інше. Наприклад, для арабомовних работоргівців «сакаліба» означало «раб». І це арабське слово потім переходить на Захід через німецьку мову як «склавин» та стає англійським словом «слейв». Насправді це не збіг, тому що люди, про яких ми говоримо, були поневолені, і це слово занесли в англійську мову работоргівці з зовсім іншим значенням. Слов'яни-язичники, про яких ми говоримо, тривалий час були поневолені, і поневолені за тодішніми поняттями «законно». Тому що представники монотеїстичних релігій загалом не поневолювали свій власний народ, але могли поневолювати язичників.

Якщо ви християнин, вас можуть поневолити мусульмани та язичники, але не інші християни. Але якщо ви язичник, то вас можуть поневолити всі, у тому числі інші язичники. І це важливий момент, який піднімає важливість монотеїзму. Люди не просто так стають християнами. Коли ви приєднуєтеся до християнського світу, це означає, що інші християни не можуть вас поневолити. І це означає, що ви стаєте частиною великої групи (докладно ми поговоримо про це пізніше).

Отже, слов'яни, з їхньої власної точки зору, були «народом слова». З погляду оточуючих вони були людьми, яких можна поневолити. Ми знаємо, що вони були язичниками, мали кілька богів, і боги необов'язково були відокремлені від світу. Навпаки, вони пов'язані зі світом. Вони були пов'язані з тим, що відбувалося в світі. Це може бути знайоме вам за грецькою чи скандинавською міфологіями.

15. «Цивілізаційний пакет»: мова, писемність, релігія

Як слов'яни перейшли від язичництва до християнства, а згодом до писемності? Я розповім про це наступного разу, але зараз хочу, щоб ви знали, що слов'янський світ готувався до прийняття християнства не в Києві, а в іншому місці. Перша слов'янська держава – це Велике князівство Моравія, яке вперше згадується у 822 році, північній частині того, що зараз є Чеською Республікою. І за цю державу боролися візантійське та західне християнство. Візантійська імперія послала місіонерів-слов'ян, бо, якщо пам'ятаєте, слов'янськими мовами говорили по всій Європі.

Це були Кирило і Мефодій, мабуть, із нинішньої Македонії. Їх послали на північ до Моравії, щоб навернути чехів у християнство візантійського обряду. І їхнім інструментом була писемність. Будучи слов'янами, вони створили слов'янську писемність і мову, яку ми зараз називаємо церковнослов'янською. Вони переклали цією мовою уривки з Біблії і взяли їх із собою. Спроба навернути у свою віру чехів не увінчалася успіхом, але ця мова була прийнята Папою на деякий час як третя легітимна мова, окрім грецької та латини.

Отже, Кирило та Мефодій зазнають невдачі, але церковнослов'янська мова залишається, писемність також. Їх беруть на озброєння у Болгарії люди, які намагаються стати суперниками візантійців, – болгарські царі. У Болгарії цю мову переводять на інший алфавіт. Початковий алфавіт називався глаголицею, а новий алфавіт назвали кирилицею. Не тому, що Кирило його придумав (він на той час помер). Алфавіт просто назвали на честь Кирила.

Отже, коли Київ прийняв християнство, він отримав «цивілізаційний пакет»: церковнослов'янську мову, кирилицю та власне християнство візантійського обряду. Ось уже понад тисячу років Україна – східно-християнська країна, яка використовує кирилицю. І все це в рамках траєкторії – «Греція – Візантія – Київ».

16. З варяг у греки

Є й інша траєкторія – «Греція – Рим», і нова модель держави – «держава християнська», але Папа в ній не є головним. Першу таку державу заснували франки. Саме вони зупиняють наступ ісламу в битві при Пуатьє. Світ «до Європи», тобто класичний середземноморсько-чорноморський світ, стає світом на північ від Середземного моря.

Європа стає Європою не лише тому, що іслам зупинено, а й через поширення християнства на північ. Франки провокують людей, яких ми знаємо як вікінгів. Вікінги відреагували на появу держави франків та їхнє домінування на суші переважаючими морськими технологіями. Те, як вікінги боролися та плавали, було відповіддю на могутність франків.

Історія вікінгів зачіпає Північну Америку, Гренландію, Ісландію, звичайно, Скандинавію, Нормандію, а через неї – Англію. Одним із місць, куди вони дісталися, став Київ. Це підводить нас до того, з чого ми розпочнемо наступну лекцію. Візантія намагається просувати свою гілку християнства з півдня і змагається з франками. Тим часом вікінги рухаються з півночі на своїх ладдях і намагаються знайти шлях від Балтійського моря до Чорного.

Одна з причин, через яку вони це роблять, – работоргівля. На своєму шляху вони захоплюють і перетворюють на рабство людей, які там живуть, – слов'ян.

Після зустрічі з візантійцями з вікінгами станеться метаморфоза. Коли вони вирішать стати християнами і стануть ними, люди навколо них перетворяться з потенційного товару на тих, ким вікінги правитимуть за законом. І зараз ми можемо почати говорити про державотворення.

Отже, я спробував розповісти про необхідні речі: релігію, мову, право і трохи про економіку. А потім ми перейдемо до дуже важливого моменту – хрещення людей, які правлять Києвом. Про це буде наступна наша лекція.

***

5. Вікінги, рабовласники, християнство. Як відбувалося становлення Київської Русі

2022-10-23

Тімоті Снайдер

Контриб'ютор Forbes

Forbes продовжує перекладати лекції викладача Єльського університету Тімоті Снайдера, 53, про формування сучасної України. На черзі – п'ята лекція, присвячена зародженню Київської Русі.

17. Передумови виникнення Київської Русі

Європа і християнство

Перед створенням Київської Русі у Європі все більшого значення і поширення набуває християнство.

Східна Європа опинилася між двох течій християнства: франкської (католицької) і візантійської (православної).

Після коронації Карла І Великого як імператора Священної Римської імперії у 800 році Франкська держава стає державою-прикладом для інших християнських держав західного обряду. Візантія зі столицею у Константинополі теж вважала себе спадкоємицею Римської імперії.

Слов'яни, які знаходяться у межах досяжності для обох великих держав того часу, стали ціллю для навернення у християнство. Кирило і Мефодій вже були представниками візантійської місії серед слов'янських народів, зокрема у Києві і Моравії. Франція через архієпископа у Магдебурзі поширює свою місію у Східній Європі.

Вікінги

З погляду язичників, які дивилися на поширення християнства, їхня релігія програвала у порівнянні. Якщо ти язичник, то будь-хто може зробити тебе рабом. З поширенням християнства язичників ставало все менше, а християн – все більше, а оскільки християни не беруть у рабство християн, природно, вони звертають свої погляди на язичників.

Вікінги – рабовласники і морські кочівники. Вони, помітивши поширення впливу Карла Великого, вирішили розширити і власну діяльність. Вікінги намагаються знайти нові джерела заробітку, тому досліджують річкові шляхи, що ведуть до Візантії. Пішовши Дніпром, вони прийшли в Київ, де вступили у контакт із візантійцями.

Моравія і Болгарія

На створення Київської Русі вплинули дві інші слов'янські держави – Моравія і Болгарія.

Моравія – це перша слов'янська держава, яка утворилася на початку IX століття, перша згадка про неї датується 822 роком, це територія сучасної Чехії. Моравія була під сильним впливом французів. Візантія намагалася поширити свій вплив і на Моравію, відрядивши туди місію Кирила і Мефодія, але вона провалилася.

Болгари – це тюрки, які жили на території сучасного півдня і центру Росії та сповідували іслам. Частина болгарів мігрувала на Балкани і близько 865 року вони прийняли християнство. Болгари засновують державу (попередницю сучасної Болгарії), яка є православною, але не підкоряється Візантії, а конкурує з нею. Використавши праці Кирила і Мефодія, вони створили власну модель православної християнської держави, яка не була частиною Візантійської імперії.

Руси і хозари

На момент формування Київської держави та території сучасної України діяли дві потужні групи народів: руси, нащадки вікінгів, і хозари. До приходу русів там панували хозари.

Хозарія (Хозарський каганат) була складним багатоетнічним утворенням, яке не мало єдиної панівної релігії – в той час там уживалися християни, євреї і мусульмани, а також і прихильники політеїстичних релігій. Про каганат зовсім немає письмових джерел, які б створила сама держава.

Але кінець їй настав саме через боротьбу між різними монотеїстичними релігіями за панування. Нам відомо те, що після розпаду частина хозарів певним чином прийшли в Київ і прилеглі до нього території.

На заході про русів уперше згадують у 840-х як про рабовласників, які подорожують на південь в пошуках срібла. Руси захопили контроль над Києвом близько 900-го року і почали брати данину від колишніх підданих хозарів.

18. Київська Русь і перші руські князі

Точно невідомо, але слово «Русь», ймовірно, походить від назви торгової компанії, яку організували скандинави. Воно також є близьким за звучанням до фінського слова, що означає «стерно».

У 911-му князь Олег підписує угоду із Візантією завдяки встановленню дипломатичних відносин. Цікаво те, що попри дипломатичні відносини, русів боялися: у Константинополь їм дозволялося заходити лише через єдині ворота, а делегація повинна була налічувати не більше 50 осіб.

Першою серед правителів Русі християнство приймає княгиня Ольга, але її син князь Святослав залишається язичником. Згідно із одним з джерел, від навернення у християнство його зупиняло те, що його солдати нібито піднімуть його на кпини за зміну релігії.

За їхнього правління християнство ще не поширюється Руссю. Русь хрестив Володимир.

19. Володимир Великий

Коли у 972 році Святослав повертався із походу на північ, його вбили печеніги. Це дає початок боротьбі за князівський престол, яку виграє Володимир у 980-му.

Для Володимира християнство стало нагодою закріпити свою владу і поширити свою могутність.

На початку правління Володимира у візантійського імператора з'явився конкурент, який захотів зайняти його місце. Володимир надав військову підтримку імператору, і той переміг опонента.

За свою допомогу Володимир затребував руку сестри імператора. Той погодився, але за умови, що Володимир прийме християнство. Руський князь погодився і почав процес хрещення Русі.

Після одруження Володимира із сестрою візантійського імператора між Руссю і Візантією утворився міцний тривалий зв'язок: руські війська знаходилися у Константинополі, а імператор відправив у Київ грекомовного священника. Почалося зведення церков, найбільшою з яких стала Софія Київська, повалення ідолів і хрещення людей.

Цей союз і хрещення Русі зробило Київську державу частиною класичного світу: спочатку була Греція, потім – Римська імперія, далі – Візантія, яка стала союзницею Русі. Київська Русь, зі свого боку, почала поширювати класичну культуру на північ.

Сергій Плохій, автор книжки «Ворота Європи», висловив влучну думку про те, що створення України – це не про схід і захід, а про поширення півдня, тобто класичної культури, на північ. Крім того, Київська держава стала місцем зустрічі півночі, тобто культури вікінгів, із культурою Візантії.

20. Підсумки

На момент правління Володимира Київська Русь сформувалася як держава, яку визнавали інші держави. У ній домінувала монотеїстична релігія – православне християнство. Київська держава мала власну писемну мову.

Проте була в ній одна слабкість – принцип престолонаслідування, а точніше його відсутність. Цю слабкість важливо усвідомлювати, щоб зрозуміти аргументи тих, хто сьогодні приписує собі спадщину Русі.

Тоді не існувало чіткого правила, яке б говорило, що старший син успадковує престол після смерті батька, або якогось іншого правила. По суті, частини Русі віддавали різним синам, а синів зазвичай було багато.

Самому Володимиру вдавалося контролювати сім частин Русі завдяки своїй силі, але якщо князь слабкий або коли він помирає, природно, що між синами виникає міжусобна боротьба за головний престол. Більше про це – у наступній лекції.

***

6. Правління Ярослава Мудрого, руська мова і Велике князівство Литовське

2022-10-30

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

Forbes продовжує перекладати цикл лекцій про історію України від викладача Єльського університету Тімоті Снайдера. Цього разу йтиметься про прихід до влади Ярослава Мудрого, початок міжусобиць у Київській Русі та про те, як сучасні українські землі потрапили до складу Великого князівства Литовського

У продовження проблеми престолонаступництва ми говоримо про Володимира Великого і його синів. Синів у Володимира було дуже багато, адже, окрім семи дружин, у нього були сотні коханок. І стосунки із цими синами склалися непрості.

До нас дійшли згадки про десятьох синів Володимира. До того, як він помер у 1015-му, один із них, Святополк, був у в’язниці, а проти Ярослава Володимир вів війну. Після смерті Володимира Святополк вийшов із в’язниці й почав боротьбу за престол, ймовірно, організувавши вбивства трьох своїх братів за допомогою скандинавських союзників.

Далі Святополк пішов війною на Ярослава, і Ярослав, згідно з ісландськими сагами, переміг. Переможений Святополк тікає на територію Польщі, де одружується з польською принцесою, після чого на чолі польської армії знову йде на Ярослава. Цього разу Святополк перемагає, змусивши Ярослава піти на схід і укласти союз із печенігами. Ярослав знову перемагає і сідає в Києві.

Далі на Київ іде інший брат Ярослава, Мстислав, який перемагає Ярослава, але не скидає його з престолу, а вони утворюють союз і правлять разом близько 10 років. Після смерті Мстислава у 1036-му Ярослав стає єдиним правителем Київської Русі.

Варто зауважити, що під час цієї боротьби було вбито 10 дітей Володимира.

21. Ярослав Мудрий

Ярослав, як і Володимир, – скандинавський князь, адже їхні роди походять від вікінгів. Про нього є згадка в «Сазі про Гаральда Сігурдарсона», яка розповідає про короля Норвегії. Ярослав віддав свою доньку в дружини Гаральду, а сам узяв за дружину доньку шведського короля.

Крім того, він віддав свою улюблену доньку Анну в дружини французькому королю. Цікаво те, що коли Анна приїхала в Париж, то сказала, що він жалюгідний, порівнюючи з Києвом.

Ярослав закінчує будівництво Софії Київської, і до Києва дедалі частіше приїздять грекомовні священники, які продовжують поширювати християнство на Русі. Із християнством до Русі приходить розподіл усіх днів на тижні із днем відпочинку в неділю. Крім того, саме з приходом християнства на Русі від кремації переходять до поховання в землі.

Ярослав починає перехід від грекомовних священників до слов'яномовних, а літургії дедалі частіше проводять старослов'янською мовою. У 1051-му йому вдається призначити Митрополитом Київським Іларіона, слов'янського священника.

22. «Руська правда» і мова

Саме за правління Ярослава поширюється руська мова, яка розвинулася зі старослов'янської мови. Руська мова – це, по суті, розмовний варіант старослов'янської мови, який із часом став і письмовим.

За правління Ярослава руською мовою написана збірка законів «Руська правда». Це перше історичне джерело, яке дає нам можливість пізнати Київську Русь, адже доти були доступні лише літературні джерела, такі як саги чи легенди.

Саме ця збірка знаменує і закріплює дві важливі зміни:

1) Остаточний перехід до аграрного суспільства, в якому люди продукують врожай із надлишком. Це класична модель утворення держави зі столицею, яка збирає цей надлишок для свого функціонування. Такий устрій суттєво відрізняється від суспільства рабовласників чи збирачів.

2) Перехід від культури особистої помсти до культури врегулювання конфліктів у судах. Закон визначає заходи покарання для тих, хто вчиняє злочини, щоб людям не треба було вдаватися до помсти.

23. Проблема продовження держави

Слабкість Київської Русі полягала в тому, що в неї не було законної основи для продовження власного існування. Як сьогодні, так і тоді важливо мати змогу відповісти на запитання, яке глибоко вивчав Макс Вебер: як перейти від стадії створення держави до стадії продовження існування держави? Заснувати державу може харизматичний лідер, але він не вічний, тож як країні існувати далі?

Якщо говорити про Київську Русь, то тут яскраво помітна ця проблема. Вчені досі не можуть визначити, за яким принципом віддавалося управління

різними частинами Київської Русі синам київського князя. Хай якими були правила наслідування київського престолу, їх не дотримувалися належно. Саме тому після смерті Ярослава у 1054-му настає період міжусобних війн, який триватиме до завоювання Києва монголами у 1241 році.

24. Місто Володимир і Андрій Боголюбський

Місто Володимир розташовувалося у східній частині Київської Русі неподалік від сучасної Москви, якої на той час ще не існувало. У 1160–1170-х роках містом Володимиром і Володимиро-Суздальським князівством правив Андрій Боголюбський, який двічі нападав на Київ. Уперше він зруйнував місто, а вдруге його перемогли та прогнали.

Про Боголюбського треба запам’ятати те, що він хотів зробити Володимир найважливішим містом, наступником Києва. Він викрав важливу ікону, яка зберігалася під Києвом, і перевіз у Володимир.

Тобто вже у XII столітті виникає ідея міста-правонаступника Києва, яке буде кращим за оригінал.

25. Монголи

Монголи, про яких детальніше поговоримо в одній з подальших лекцій, прийшли на території Київської Русі в період міжусобних війн у державі. Важливо зрозуміти, що головна мета монголів полягала не просто в тому, щоб руйнувати міста, а в тому, щоб встановлювати торгові шляхи. Просто так вийшло, що найкращі умови вдається отримати саме за допомогою руйнування міст.

Монголи прийшли не в об’єднану країну, а на території розрізнених князівств, які воювали між собою. Навіть коли князі прийшли на поле бою з монголами, вони сперечалися між собою про те, хто головніший.

Після навали монголів Київська Русь умовно ділиться на три частини:

1) західна, де утворилося Галицько-Волинське князівство;

2) східна частина, де було Володимиро-Суздальське князівство: там продовжили правити нащадки київських князів, які ще тривалий час перебували під великим впливом монголів;

3) центральна й найбільша частина, яка невдовзі потрапила до складу Великого князівства Литовського.

26. Велике князівство Литовське (ВКЛ)

Саме ВКЛ здійснює апропріацію мови й законів, які ввів Ярослав. Свого часу це була найбільша країна Європи.

Створення ВКЛ у XIV столітті стало реакцією на два чинники:

1) Хрестові походи. Литовці піддавалися жорсткому наверненню у християнство із заходу, коли чоловіків убивали, а жінок і дітей примусово хрестили – така була тактика тевтонських лицарів. Тоді тевтонські лицарі також винищили прусів – балтійський народ, який жив на території сучасної Литви.

2) Монгольська навала на сході.

Завдяки цьому тиску на початку XIV століття народи на березі Балтійського моря починають об'єднуватися і приєднувати до себе землі сучасної Білорусі й України.

Литовці були останнім оплотом язичництва в Європі. Їм найдовше вдавалося уникати рабовласників, а от самі вони найдовше були в Європі активними рабовласниками. Вони влаштовували рейди на Русь, Польщу та балтійських сусідів, щоб набрати собі рабів для роботи в сільському господарстві.

За литовського князя Гедиміна, який правив у 1316–1343 роках, відбувається перехід від рабовласництва до колонізації, коли вони встановлюють контроль над землями, а не людьми. Саме Гедимін почав завоювання земель Київської Русі. Цікаво те, що правителі ВКЛ найдовше залишалися язичниками, хоч і правили народами, які сповідували християнство.

Станом на 1323 рік ВКЛ має контроль над Києвом. Коли литовці почали завоювання земель Київської Русі, то такої держави вже не існувало – були нащадки руських князів, які правили різними містами. Литовські завойовники прийшли до нащадків князів і сказали, що не хочуть брати ці землі військовим шляхом. Натомість вони вирішили об'єднуватися з ними за допомогою шлюбів, а «м'яко» захоплені міста почали платити податки ВКЛ.

Нащадки руських князів не чинили опору, і перехід відбувся без проблем. Після цього князь литовський називає себе князем Русі. Також литовці починають використовувати руську мову – ту, якою Ярослав Мудрий написав «Руську правду». Проблем у литовців із руською мовою не було, адже в князівстві була поширена слов'янська мова.

27. ВКЛ і Польське королівство

Але для литовців гостро стояла проблема Тевтонського ордену, який захопив частину територій у районі Балтійського моря й утворив щось на зразок самостійної держави. Цю проблему литовці розв'язали за допомогою поляків.

У цей час у Польському королівстві виникла своя криза: на престолі дівчинка-підліток, років дванадцяти, королева Ядвіга. Спочатку планувалося, що вона вийде заміж за Вільгельма Габсбурга, але він до неї не доїхав через опір польських дворян.

Натомість у 1385-му Ядвіга виходить заміж за на 40 років старшого литовського князя Ягайла, який після цього стає і польським королем.

Це знаменує низку подій:

1) литовські князі навертаються у християнство;

2) литовські дворяни, до яких входять і ті, що перебувають на територіях колишньої Київської Русі, об'єднуються з польськими дворянами, почавши використовувати деякі польські норми;

3) де-факто на подальші 200 років утворюється одна велика держава, якою править литовський князь.

В період приблизно 1320–1670 років Київ перебуває під впливом Вільнюса і Польщі.

***

7. Монгольська Русь. Як створилася та піднялася Московська держава

06 листопада 2022

Тімоті Снайдер

Продовження циклу лекцій про історію України і її земель від єльського викладача Тімоті Снайдера. Цього разу історик розповідає про землі Київської Русі, які опинилися під контролем монголів, та про те, як монголи посприяли створенню Московської держави

Наступники Київської Русі, кожен з яких в той чи інший час називав себе правителем всієї Русі:

1) Велике князівство Литовське.

2) Галицько-Волинське князівство.

3) Монгольська Русь.

28. Монгольська Русь

Після повалення Київської Русі монголами частина її земель входить до складу Золотої Орди, яка існує від приблизно 1240 року до XV століття. Золота Орда з часом розколеться на низку утворень, одним з яких стане Московська держава.

Серед цих утворень Москва вирізняється тим, що вона християнська, а не язичницька чи ісламська.

Примітка: Москва не просто християнська, а саме православна, адже ніяких інших течій на тих територіях не було.

Москва, як місто, так і держава, з'являється лише після знищення Русі монголами. Підйом міста Москва, яке було дальньою частиною Володимиро-Суздальського князівства, стало можливим завдяки встановленню на підмонгольськвих територіях нового і чіткого принципу престолонаслідування: хто краще і більше збирає податки для монгольського правителя, той і князь.

Саме так і піднявся московський князь. І шлюб теж допоміг: у 1317-му князь Юрій одружується із сестрою хана Золотої Орди. В цей же час влада від Тверського князівства переходить до Московського.

Першим серед відомих московських князів, який назвав себе князем усієї Русі, був Василій I: про це відомо завдяки його монеті, на одній стороні якої він викарбував свій титул, а на іншій – «Нехай живе султан Тохтаміш», що вказує на справжнього правителя територій, до яких входила Москва.

Після розпаду Золотої Орди Московська держава продовжує платити данину ханам до середини XV століття.

29. Особливості Московської держави і московитів

1) Московія – це держава, яка взяла собі дещо від Київської Русі: мову, релігію і правлячу династію.

2) В той же час це нова держава, яка існувала під керівництвом монголів, а отже зазнала і їхнього впливу.

3) Вони добре вміли битися завдяки тому, що довгий час билися на стороні монголів, а потім і проти них.

4) Вони не взяли юридично-бюрократичну систему, яка були розроблена у Київській Русі (на відміно від Великого князівства Литовського), а вони повернулися до єдиного правила: цар – головний і йому належить все.

5) Земля надається лише на певних умовах – як правило, служба в армії царя, – і за будь-яке порушення її можуть забрати.

6) 1% населення належить до умовних землевласників, а 99% – це селяни, більшість із яких прив'язані до землі. 1497–1649 роки – процес закріпачення селян, коли з кожним указом царя у них зменшувалася можливість змінити місце проживання, а власнику землі надавалося все більше прав над селянами.

30. Територіальне розширення Москви

Своє розширення московські князі вели у кількох напрямках.

Захід

Спершу у 1470-х починається розширення на захід, тобто в бік Європи. В цей час Москва отримує контроль над православними містами, такими як Новгород, Твер і Псков. В цих містах правила знать, але після завоювання Москвою знать перестає існувати і поширюється вищезазначена форма правління.

Південь

Далі розширення йде на південь, яке відбулося більшою мірою під проводом Івана Грозного. Він перемагає Казанське ханство у 1552-му.

Це розширення має кілька ключових моментів:

1) Московська держава стає імперією, адже управляє різними націями із різними релігіями.

2) Відкриття шляху до багатих, але малонаселених земель за річкою Волга.

31. Походи Івана Грозного на захід

Лівонська війна (1558–1583) – це похід Івана Грозного знову на захід, де він намагається захопити території Балтії. Саме ця війна, в якій брала участь низка країн, стала поштовхом до створення Речі Посполитої і України (про це в наступних лекціях).

Лівонська війна не йшла вдало для Московії, через що у Івана Грозного розвинулася параноя і він вдався до хвилі зачисток тих, кого вважав зрадниками. Зачистки вчиняли опричники.

У 1571-му Кримська ханство починає свій похід на Москву і у нього виходить її захопити на деякий час.

Схід

Третя хвиля розширення відбулася на схід до Тихого океану, тому цю хвилю можна назвати світовою або міжнародною. Ці завоювання відкривають шлях до міжнародної торгівлі.

Просування московитів зупиняється, коли вони доходять до Китаю: у 1689-му вони підписують мирну угоду із Китаєм (китайська династія Цін) у Нерчинську, яким встановлюється кордон між Московським царством і Китаєм та, що головніше, торгові зв'язки.

Своїми завоюваннями Москва взяла під контроль близько 500 етнічних груп, які говорили 120 мовами — багато цих груп сьогодні воюють у російській війні в Україні.

***

8. Становлення єврейської громади в Україні

13 листопада 2022

Тімоті Снайдер

Контриб'ютор Forbes

Наприкінці серпня професор Єльського університету Тімоті Снайдер, 53, прочитав курс лекцій з формування сучасної України. На YouTube-каналі YaleCourses викладено записи лекцій. Нижче – восьма лекція курсу Снайдера. Її читає запрошений викладач — професор іудаїки в Університеті Ферфілда Гленн Діннер.

До цього моменту ви вивчали історію України як історію колонізаторів і тих, кого колонізували. Колонізатори — це литовці, потім поляки, а колонізовані — це українці. Але була третя помітна національна група: єврейська громада. Євреї — це діаспора, тобто люди, які живуть не на батьківщині. Чужинці. І їм довелося якось посередничати між колонізаторами й колонізованими.

Належність до діаспори дає певні переваги: доступ до розгалужених соціальних і торговельних зв'язків. У діаспори своя мова й субкультура, можливість зайняти економічні ніші, мобільність.

Але це й фізична вразливість через приналежність до нібито «проблемної» релігії. Необхідність убезпечити себе змушує євреїв служити більш могутнім групам: литовським і польським колонізаторам — шляхті. Якийсь час це давало захист, поки євреї не заплатили за це страшну ціну. З погляду українців Хмельницький — герой боротьби з колоніалізмом. Але з погляду євреїв, після серії жахливих убивств, він — безжальний гонитель.

32. Разом, але нарізно

Юзеф Хелмонський, «Оберек», 1878 Фото Wikipedia

Подивіться на картину Юзефа Хелмоньського «Оберек». Це чудова ілюстрація поділу двох народів. На стороні ви бачите єврейських торговців. Вони явно не процвітають. На іншому боці — селяни у святковому одязі. І ті й інші зібралися перед шинком, але вони явно не разом. Їх розділяють зовнішній вигляд і, очевидно, мова. Євреї розмовляють переважно їдишем, а селяни слов'янською говіркою.

Євреї — дрібні торговці. Селяни у своє свято танцюють, веселяться, можливо — випивають. Якби ми могли зазирнути всередину шинку, то з великою ймовірністю побачили б за прилавком єврея.

Євреї орендували у дворян переважну більшість шинків і винокурень на українській території. Українці та євреї взаємодіяли, але не інтегрувалися в спільноти одне одного. Взаємодія відбувалася в рамках чітких соціальних правил. За євреями закріпився статус ізгоїв. Він з'явився з тлумачення тексту Августина Contra Faustum, у якому той називав юдеїв «нечестивим народом», що розіп'яв Христа. Августин суворо забороняв вбивати євреїв і говорив, що натомість вони мають жити серед християн і страждати.

Чи знали про це євреї? Мабуть так, бо рабини забороняли членам своїх громад демонструвати багатство, носити гарний одяг. Вони дуже старалися, але неможливо проконтролювати всіх.

Більшу частину часу євреї вели на українській території відносно безбідне та безпечне існування. У них була економічна автономія. Їм не дозволялося володіти землею, але в цьому були свої плюси: вони займалися більш прибутковою діяльністю — торгівлею, ремеслами, лихварством. Що найголовніше, з часом вони почали орендувати в шляхти землю і практично

всі несільськогосподарські підприємства дворян. У євреїв була автономія, практично самоврядування.

Пізніше антисеміти почнуть говорити, що євреї створили державу в державі. Це не так. Усе залежало від польських землевласників, до яких перейшла переважна більшість земель. Велику роль відіграла й різниця мов. Повсякденною мовою євреїв був ідиш, а потім іврит як елітна канцелярська або літературна мова, якою не говорили до появи руху сіонізму.

Початок єврейської присутності на українській території історики відносять до Хозарського царства. Їм цікаво думати, що згідно з книжкою «Кузарі» воно було іудейським царством, оскільки хозарський цар прийняв іудаїзм. Але книгу піддають критиці навіть єврейські вчені, а згадок про євреїв на території України до появи Великого князівства Литовського (ВКЛ) зовсім небагато.

Але їхня присутність значно розшириться, коли ВКЛ вийде на історичну сцену. Дехто пов'язує це з вигнанням євреїв з Іспанії та їхньою міграцією до ВКЛ. Так чи інакше, у 24 українських містах жили приблизно 4 000 євреїв. Вони брали участь в обороні міст від татар — вчилися стріляти і проводили військові навчання. З часом євреїв у ВКЛ ставало дедалі більше.

33. Становлення єврейських громад у ВКЛ

Євреям не дозволялося володіти землею, але вони почали брати в оренду різні підприємства. Чому орендувати, наприклад шинок чи млин, з погляду євреїв, було краще, ніж купувати їх у шляхти? Вони автоматично отримували її захист: ніхто не наважиться спалити власність шляхтича.

Але чому шляхта охоче віддавала євреям в оренду шинки, гуральні та млини, дозволяла займатися лихварством? Бо хоч би яким багатим став юдей, він ніколи не зміг би скласти дворянину політичну конкуренцію.

Але орендувати подібні підприємства ще й небезпечно. Селяни, закабалені шляхтою, розглядають євреїв як друге джерело кабали. Шляхта не хоче займатися збором податків самостійно, тому доручає цей процес єврейським громадам. Спочатку поодиноким єврейським збирачам податків, а потім — цілим кагалам.

Шляхтичі дають кагалам повну автономію у веденні повсякденних справ, у прибиранні сміття, підтримці порядку на вулицях, управлінні системою освіти. Євреї розвинули ці потужні інструменти автономії до такої міри, що коли виникають суперечки між громадами, вони створюють регіональні ради. Корона здебільшого каже їм: «Просто збирайте податки і сплачуйте нам певну суму, а все, що зберете зверху — ваше».

34. Єврейське самоврядування за Речі Посполитої

Справжнім раєм для шляхти — і для євреїв — стала Річ Посполита, що виникла після об'єднання Королівства Польського і ВКЛ на основі Люблінської унії. Одночасно Річ Посполита стала пеклом для залежних селян. Шляхтичі здавали євреям в оренду все: мито за проїзд дорогами, плату за користування ставками, збір податків. Тепер в оренді не тільки шинки і винокурні, а й цілі села.

Економічно це було абсолютним благом для євреїв, але не для селян. Ті були змушені не тільки постійно безплатно обробляти землю шляхтичів паралельно з власними крихітними наділами. Вони ще мусили платити єврейському збирачеві податків, мірошникові, шинкареві. Ходили навіть чутки, що євреї орендували християнські церкви, і селяни платили за вхід. Деякі історики заперечують, що доходило до подібних принижень, хоча в українському фольклорі ці легенди збереглися.

Так чи інакше, ніхто не збирався нападати на єврейського орендаря з тієї простої причини, що він перебуває під захистом шляхтича.

Шляхтичі володіють майже всією землею. Вони стають могутнішими за короля, який стає виборним главою держави. Вони де-факто володіють містами, які стають дедалі привабливішими для євреїв. Система заступництва відмінно працює.

Гравюри часів Речі Посполитої часто зображують сатанинського вигляду єврейського шинкаря, який байдуже спостерігає за тим, як селяни напиваються до безпам'ятства. Це була реальна проблема: люди почали звинувачувати євреїв у поширенні пияцтва.

Вони звинувачують єврейського трактирника в тому, що той наливає в борг, а потім експлуатує селянство. Виникає гостра соціальна нестабільність. Насправді утримувати корчми євреям допомагали християни, які за гроші підміняли їх у шабат і на єврейські свята. Деякі рабини були категорично проти найму християн у суботу. Бецалель Даршан із Перемишля, наприклад, звинувачує цю практику в різанині 1648 року, влаштованій козаками Хмельницького.

35. Знищення євреїв під час повстання під проводом Богдана Хмельницького

Хто такі козаки? По суті, це селяни, які заперечують кріпосне право. Вони купують коней і зброю, здійснюють набіги на османські території, і польська армія намагається їх використовувати. Але потім шляхта хоче скоротити їхню чисельність.

Відбувається низка повстань козаків проти польсько-литовського уряду. У 1648 році починається велике повстання під керівництвом українського

дворянина Богдана Хмельницького. Він закохався в доньку впливового й багатого польського шляхтича, і той кинув Хмельницького до в'язниці. Він вирвався на волю й підняв повстання.

Але дістатися до польської шляхти непросто. Тоді на кого спочатку нападають козаки? На ймовірних агентів шляхти — єврейських орендарів і просто євреїв. Їх знищують у величезних кількостях, причому з неймовірною жорстокістю.

Це була безжальна різанина: якщо єврейське населення на українських теренах до 1648-го становило 40 000 осіб, то, схоже, вижило лише близько 21 000 євреїв. 8000 стали біженцями й поневірялися Європою. Близько 1000 навернулися в християнство, щоби врятувати життя, а 3000 потрапили в татарський полон і були продані на невільничих ринках у віддалених куточках Османської імперії, де їх викуповували єврейські громади.

Для євреїв, які почувалися безпечно і стабільно, це був абсолютний шок. Психологічна травма єврейської спільноти посприяла появі несправжнього месії Шаббетая Цві. Він побудував усю свою кар'єру на ідеї помсти за різанину 1648 року й зумів переконати євреїв по всьому світу продавати своє майно й переїжджати в землю Ізраїлю.

Але загалом єврейські громади зуміли дуже швидко відновитися, і ми бачимо це за кількістю будинків. Єврейське населення продовжило зростати. Це пояснюється тим, що жертвами різанини стали здебільшого бідняки, які не мали змоги втекти від козаків. Багаті успішно втекли, повернулися і відновили єврейські поселення.

Повстання Хмельницького — це короткий період часу, коли система заступництва зламалася. Але більшу частину часу той порядок, який підтримував єврейське життя в Україні та решті частини Східної Європи у відносній безпеці та процвітанні, дійсно працював. Він ґрунтувалася на свого роду економічному симбіозі — відносинах зі шляхтою. І тільки із занепадом самої шляхти до кінця XIX століття система повністю зруйнувалася. Саме тоді почалися так звані погроми — антиєврейські заворушення. Вони відбувалися у 1880-х, потім з 1903 по 1906-й, а найстрашніші — в 1919-му й під час Голокосту.

***

9. Піднесення Польського королівства та союз козаків і Польщі

20 листопада 2022

Тімоті Снайдер

Forbes продовжує перекладати лекції єльського історика Тімоті Снайдера про історію сучасної України. На черзі дев'ята лекція, яка присвячена Польському королівству і його ролі у формуванні Української держави

Жодна країна не виникала окремо й відособлено, а зароджувалася під впливом зовнішніх факторів, таких як зв'язки з іншими державами і силами. Саме тому під час розгляду історії сучасної України ми не можемо оминути історію Польщі, як і історію Великого князівства Литовського й Московії.

36. Піднесення знаті в Польщі

Близько 10% населення Польщі складала знать, і до XV ст. склад аристократії стабілізувався, тобто колись відносно інклюзивна верства населення стала ексклюзивною і перестала приймати нових членів.

До XVIII ст. права аристократії лише розширювалися. З 1385-го по 1572-й Польщею править литовська династія монархів, яка прийшла до влади в Польщі після Кревської унії. Це важливо, через те що завдяки цьому зв'язку з Великим князівством Литовським (ВКЛ) для Польщі відкривається зв'язок з Україною – майже 200 років Польща й українські землі входять до складу єдиної держави.

Всі ці 200 років литовським королям треба було завойовувати прихильність польської знаті, щоб і надалі займати польський престол. Після смерті литовського монарха його наступник влаштовував таку собі агітаційну кампанію серед знаті, щоб вона обрала його королем Польщі. Під час таких кампаній монархи обмінювали прихильність аристократії на все нові і нові права, які накопичувалися з часом.

Крім того, монархам треба було враховувати таку силу, як магнати, до яких належали литовські й українські роди і які були впливовішими за короля, адже мали багато землі, кріпаків і могли легко за потреби зібрати армію. І щоб протидіяти такій силі, король збирав навколо себе нижчу й середню знать, розширюючи їхні права.

Наприклад, у 1422-му в польської знаті вже є право власності, на відміну від московської знаті, яка не володіла землею в повному значенні цього слова, а,

радше, користувалася нею, доки цар так хотів. У 1430-му з’являється закон про те, що представників знаті не можна арештувати без причини.

Наприкінці XV ст. король Казимир Ягелонський спонукає нижчу знать створювати місцеві парламенти – сеймики, які, в свою чергу, пізніше обиратимуть представників до Сейму, нижньої палати парламенту.

37. Лівонська війна й Люблінська унія

Литовський князь править Польщею, але ВКЛ зберігає окремий трон у Вільнюсі. Польська мова стає мовою освіти й науки, тому у ВКЛ і на землях, які до нього входять, освічені люди говорять польською.

Литовські статути, яких було три і які написані давньоруською мовою на основі законів Київської Русі, визначають закони, що діють на території литовських

земель, – у Польщі ж діють свої закони.

Коли Іван Грозний пішов війною на Лівонію, яку створив Тевтонський орден, великий магістр Тевтонського ордену звернувся за допомогою до Сигізмунда II, польського короля, і до Швеції. Ця війна стає поштовхом до утворення нової форми союзу між ВКЛ і Польщею, який проголошується в Люблінській унії.

Кревська унія визначала особливий союз Польщі і ВКЛ, який давав змогу литовському князю і бути польським королем, і продовжувати правити окремо ВКЛ.

Люблінська унія 1569-го проголошує конституційний союз, який об'єднує дві країни під керівництвом єдиного правителя – короля, якого обирає знать. Так утворюється республіка Річ Посполита – держава, що об'єднує ВКЛ і Польщу з єдиним престолом у Кракові (тодішня столиця Польщі).

Це знаменує суттєву зміну для України: тепер її землі входять до польської корони і на них поширюються вже не литовські, а польські закони. Тепер польська знать може володіти українськими землями.

38. Проблемні питання

З приходом польського правління в Україну виникає кілька проблем.

Мовна проблема

Знать говорить польською, але вона складає близько 3% населення, а решта 97% – розмовною старослов'янською, попередницею української мови.

Релігійна проблема

У цей час в Європі відбувається Реформація і Контрреформація. У XVI ст. більшість польської знаті приймає протестантизм, проте й це змінюється пізніше. Проблема в тому, що на українських землях була православна релігія, але під польською короною українськими землями керували католики.

Соціальна проблема

Якщо в Польщі як мінімум 10% населення складала знать (у деяких регіонах до 25%), то на українських територіях до знаті належали 1–2% населення.

39. Вплив Польщі на українські землі

Прихід поляків знаменує пожвавлення священників, які у відповідь на посилення польської мови й католицизму починають активно використовувати грецьку мову й говорити у своїх працях про проблеми Реформації і Контрреформації.

Коли католицька релігія стикається з православною, компромісом стає Берестейська унія, за якою фактично виникає греко-католицька церква.

З приходом поляків приходить бароко, а отже, починається будівництво величних і розкішних будівель. Саме в цей час відбувається реконструкція

Софії Київської, і її перебудовують саме в стилі бароко.

40. Козаки

Козаки – вільні люди, які змогли вирватися із системи, в якій люди належать або до знаті, або до кріпаків. Вони вирвалися з цієї системи завдяки втечі у степи, що на півдні і південному сході України.

Штаб-квартирою в них стала Запорізька Січ, розташована посеред Дніпра. Вони займалися сільським господарством, рибальством і набігами. Вони нападали на Кримське ханство і навіть намагалися взяти Стамбул.

Вижити їм вдалося завдяки тому, що вони далеко, і тому що вони знайомі з польською системою. Дехто з козаків отримав освіту в цій системі, як-от Богдан Хмельницький, якого виховали єзуїти. Саме завдяки цій польській системі козаки дізналися про права. Вони хотіли мати права, як у знаті, але знать не пускала їх у свої ряди.

Компромісом став Реєстр козаків, до якого входило кілька тисяч осіб. Решта вважалися незареєстрованими і, по суті, існували поза системою. Частково завдяки козакам Польща веде успішні воєнні кампанії проти Кримського ханства й Москви і в XVII ст. досягає максимального територіального розвитку за всю історію свого існування.

41. Національно-визвольна війна

У 1648-му союз Польщі та козаків руйнується через три ключові проблеми, про які йшлося раніше, а також через статус самих козаків у польській системі.

Богдан Хмельницький, який не може через суд відстояти своє право власності на землю, бо не належить до знаті, піднімає козаків, які вже зібралися для війни разом із поляками проти Кримського ханства, на бій проти поляків.

Козаки воюють значною мірою проти польськомовних панів-католиків, які правили українськими землями. **В українських підручниках про це не говорять, але Національно-визвольна боротьба – це війна між українцями й ополяченими, навернутими в католицизм українцями, які мали землі.** Так триває доти, доки не втручається польська армія й не змінює хід війни.

До втручання Польщі союзником козаків було Кримське ханство. Коли приходить польська армія, Кримське ханство покидає козаків, і для України настає переломний момент, адже козакам доводиться шукати іншого союзника.

У 1654-му вони знаходять такого союзника в Москві, маловідомій і відносно екзотичній для козаків державі.

З того часу поміняється все.

***

10. Як світові імперії вплинули на амбіції Росії по захопленню України.

27 листопада 2022

Тімоті Снайдер

Forbes продовжує публікувати головне з лекцій професора Єльського університету Тімоті Снайдера про історію України. У десятій лекції йтиметься про світові імперії та про те, як сьогоднішні події в Україні пов'язані з історією імперій

У XV столітті розпочинається епоха Великих географічних відкриттів. Вона збігається з епохою Відродження у європейській історії. Європейці шукають нові торгові шляхи, знаходять нові землі, руйнують держави, що існували на них, – і вперше роблять світ єдиним цілим. Це прискорення темпів історичного поступу, свого роду перша глобалізація.

1555 року британці відкрили торговий шлях до Московії і почали торгувати з нею. Для Московії це означало можливість торгівлі з усім світом у західному напрямку. Приблизно до 1647 року московити досягли Тихого океану. Так, Московія стала пов'язана з Атлантичним та Тихим океанами. І в цьому криється одна з причин, чому Росія стала тією державою, якою вона стала, – імперією.

Основна тема європейської та світової історії – це тема колоніалізму. «Європейці колонізують, а решта світу колонізується» – надто спрощений погляд. Важко позбутися відчуття, що й у ранній, і, як ми бачимо, у сучасний період термін «колонізація» цілком застосовний до України, хоча вона й перебуває в центрі Європи.

Коли Московія стає Російською імперією, що для неї центр, а що – периферія? Що це означає: стати імперією і колонізувати Європу? Звучить надто неоднозначно. З погляду XVIII століття чи, якщо вже на те пішло, XXI, немає жодних сумнівів у тому, що погляд Москви на Україну був і залишається імперським. Але що означає колонізувати країну, яка, як визнає Росія, з'явилася до неї? Яку Росія визнає більш європейською, ніж вона сама?

Якщо це зрозуміти, тоді буде легше розібратися в тих невідповідностях, які присутні в обговоренні України на російському телебаченні у 2022 році. А також коли ми переходимо до сучасної історії, XX і XXI століття, виникає головне питання: «Що відбувається, коли імперія руйнується?» (це одна з точок зору на сьогоднішню війну між Росією та Україною). На питання «Що робити, коли імперія впала?», Росія відповідає: «Створити ще одну імперію. Зібрати докупи всі види імперського мислення і випробувати їх у XXI столітті».

42. Що таке «імперія»

Отже, що таке «імперія»? Є дві прості ознаки. Перша: імперія – це протилежність республіці. Слово «республіка» означає «спільну справу». Особливість республіки в тому, що в ній має бути спільнота, яка має громадянські права. Це відрізняє її, наприклад, від автократії. Республіка та імперія перебувають у діалектичному зв'язку: це розуміння прийшло з Риму (республіка руйнується і стає імперією).

Друга ознака імперії: у ній є центр та периферія. Центр тяжіє над периферією політично та експлуатує її економічно.

З точки зору Східної Європи, Рим не впав. Візантія – це Римська імперія, і вона існує до 1453 року. Східноєвропейські держави, і зокрема Київська Русь, виникають між двома імперіями: Візантією та франкською державою, яка пізніше називає себе імперією Каролінгів. Обидві імперії мають

монотеїстичну релігію – християнство. А, як ми знаємо, християни, на відміну від язичників, не поневолюють одновірців.

1453 року Візантію захоплюють османи. Вона руйнується під тиском Османської імперії, яка дуже важлива для історії України. Як важливі для неї Польща та Росія, тобто захід і схід, так важливий і південь – імперія Османа і Кримське ханство. Після падіння Константинополя імперія Османа тепер контролює європейські сухопутні торгові шляхи в Азію. Європейцям потрібні нові торгові шляхи, і вони їх шукають. Намагаючись знайти шлях до Китаю, Англія, наприклад, встановлює торговельні зв'язки з Росією. І Росія отримує доступ до європейських технологій, наприклад, до мушкетів. Новою зброєю вона швидко прокладає собі шлях через Азію до Тихого океану.

Васко да Гама обігнув Африканський Ріг і висадився у Південній Азії, в Індії. Христофор Колумб з ідеєю перетнути Атлантичний океан, щоб дістатися до Індії, відкрив Америку. Все це сталося внаслідок того, що імперія Османа перекрила торгові шляхи в Азію. Пошук нових торгових шляхів породив географічні відкриття. Несподівані відкриття приносять нові запаси золота та інших дорогоцінних металів, і, звісно, з'являються нові люди для колонізації та охристиянювання. Світ входить до епохи імперій, і, як я вже сказав, неможливо зрозуміти історію України без історії імперій.

43. Перші імперії

Спочатку провідними імперськими державами стають Португалія та Іспанія. Вони ділять між собою весь світ. Іспанія знищує кілька інших держав – ацтеків та інків. Друга хвиля – голландці, які значною мірою витісняють португальців з Азії. В 1652 році голландці захоплюють мис Доброї Надії, а португальців відтісняють до Бразилії. Третя хвиля – Англія та Франція, найбільші колоніальні держави. У XVIII столітті саме британці та французи боротимуться за світове панування. Побічним ефектом британсько-французького змагання за світове панування стала поява США.

І це повертає нас до теми рабства. Звернення до християнства пов'язане з припиненням рабства, оскільки християни не поневолюють християн. Завоювавши територію і обернувши населення на християнство, загарбник не перетворює його на рабів. Натомість він обкладає їх податками. Це дуже важливий перехід. Але кінець рабства настає не одразу. Невільницькі ринки, наприклад генуезький у Криму, у місті Каффа (сучасна Феодосія), продовжують існувати та торгують людьми з Кавказу, з Азії, а потім з Африки.

Османська імперія все частіше отримуватиме рабів з Африки, але час від часу вона поневолювала й європейців. У міру того, як російська держава просувається на південь, нав'язуючи кріпацтво, османам стає все важче здійснювати набіги за рабами в цьому напрямку. Тому джерела рабів зміщуються далі на південь, до Африки. Тоді ж виникає попит на рабів у

Новому Світі, і ринки рабів переміщуються туди. Торгівля людьми вповільнюється наприкінці XVIII–XIX ст. Спочатку французи, а потім англійці припиняють африканську работоргівлю. Роботоргівля в Османській імперії зупиняється лише 1882 року.

Держави можуть виникнути під час війни між двома великими державами. У випадку зі США це було зіткнення Британської та Французької імперій, яке називають Семирічною війною. Вона йшла з 1756-го по 1763 рік. Саме загроза з боку французів утримувала американські колонії поряд із Британією. Коли під час війни французька загроза зникла, залежність колоній від британців почала слабшати. Це уможливило війну за незалежність, яка почалася 1776-го (її ще називають Американською революцією). По суті європейці звільняють себе від європейців: європейські колоністи вивільняються від панування європейської імперії. Однак вони довше, ніж імперія, зберігають одну імперську особливість – рабство.

44. Імперіалізм та націоналізм

Війна за незалежність США відбувається у тому всесвітньо-історичному моменті, що і Французька революція, і кінець Речі Посполитої. Кінець XVIII століття можна розглядати як час взаємодії між європейськими імперіями, які пригнічують народи за океаном, та європейськими імперіями, які пригнічують таких самих європейців, як вони самі.

Приблизно в цей час Османська імперія починає відходити з Європи, втрачає контроль над частиною Балкан, Грецією і Сербією. Там, де раніше правила імперія, виникають національні держави. Здається, нація протиставляється імперії.

«Імперія погана – нація хороша, імперія велика – нація маленька, імперія стара – нація нова, нація може почати з чистого аркуша, вона не має історичного багажу». Але правда в тому, що в XIX столітті поняття «імперія» та «нація» дуже переплелися один з одним. Навіть Томас Джефферсон описує Сполучені Штати як «імперію свободи».

На європейському континенті, можливо, найкращим прикладом такого переплетення національного та імперського є наполеонівські війни. У Європі ідея про те, що можна розпочати все з чистого аркуша, тісно пов’язана з Французькою революцією. Але коли Французька революція закінчується приходом до влади Наполеона Бонапарта, його війни по всій Європі сприймаються як війни за національне визволення.

Це не зовсім так. Насправді ставленики Наполеона засновують на захоплених ним територіях нові країни з новими назвами та новими валютами. Наполеон сприймається багатьма людьми як національний визволитель. Але водночас

Наполеон, безумовно, будує імперію з метрополією у Парижі. Тобто національна та імперська ідея ніби працюють разом.

Побудувати імперію, говорячи про національне визволення, – ідея французів. Але цю ідею згодом підхопила маса імперців. Аж до Росії, яка розв'язала війну в Україні. Зрештою, який один із головних аргументів Росії, яким вона виправдовує вторгнення в Україну? Що насправді українців треба визволити від гніту інших імперій. Нехай це вже не Габсбурги, але все ще поляки, а ще американці, Європейський Союз.

Інший зв'язок між національним та імперським – економічний. Маркс і Енгельс мали ідею, що пролетарі всього світу об'єднаються. Одна з проблем, з якою довелося боротися Марксу та Енгельсу: робітники могли захищати імперіалізм, тому що, на їхній погляд, імперський контроль над іншими територіями допомагав знижувати ціни, створював економічні можливості. Британський робітник не обов'язково симпатизуватиме робітникові з іншої країни, тому що Британія експлуатує іншу територію, і це підвищує рівень життя британського робітника.

Таким чином, націоналізм та імперіалізм могли співіснувати. До появи масової політики, коли населення отримує право голосу та може брати участь у політиці, імперія може розглядатися як вирішення соціальних проблем. Отже, «нація» та «імперія» також виявляються переплетеними.

45. Морські та сухопутні імперії

Давайте перенесемося в XIX століття і розглянемо сухопутні та морські імперії.

До кінця XIX століття питання про те, яка імперія є сухопутною, а яка морською, було більш-менш вирішеним. Росія – євроазійська сухопутна імперія. Вона контролює Польщу та Фінляндію, а також території аж до Тихого океану. У XIX столітті вона де-факто контролює Каліфорнію.

Американці після 1823 року вважають, що контролюють Західну півкулю. Стати світовою морською імперією росіянам завадила Японія – неєвропейська країна, яка перемогла європейську країну у війні 1904–1905 років. Японці захищаються та швидко будують власну імперію у Східній Азії.

Останнє, що відбувається в європейській імперській історії, – це боротьба за Африку у 1800-х роках. Після заборони работоргівлі країни, що влаштувалися на західноафриканському узбережжі, просуваються вглиб Африки в пошуках інших товарів для торгівлі та укладають угоди з існуючими там державами.

Кінець работоргівлі, за іронією, призводить до іншої форми експлуатації, яка тепер пов'язана з контролем над територією. Якщо ви торгуєте

сільськогосподарською продукцією чи мінеральними ресурсами, потрібно контролювати територію.

Саме в цей момент Німеччина приєднується до гонки між французами та англійцями, португальцями, іспанцями та голландцями як імперська держава. Це важливо. Історія Африки вплинула на європейське сприйняття того, якою має бути імперія. Перегони за африканські території відбуваються наприкінці XIX століття. І вони вплинули на те, як європейці уявляли собі нову колонізацію Європи, яка розпочалася у XX столітті.

Під час Першої світової війни німці та австрійці без жодних вагань розглядали Україну як житницю – Kornkammer. «Україна – це житниця. Україна нас годуватиме. Ми нагодуємо своїх цивільних, вони будуть щасливими. Ми нагодуємо своїх солдатів, і вони переможуть на Західному фронті. В українських селян не буде проблем із цим, їм сподобається».

Це виявилося неправдою – селянам не сподобалося, вони не стали виконувати покладену на них роль. Згодом Гітлер припустився тієї ж помилки. Він вважав, що Україна – це Kornkammer, житниця. Необмежені запаси продовольства. У його уяві українські селяни – такі самі, як африканці. Його бачення України навіяне колоніальною уявою, яка виникла з уявлення про Африку. Він описує українців в термінах, що «африканізують», з простої причини: Гітлер ріс в часи африканських перегонів.

Таким був європейський імперіалізм. Ні Гітлер, ні Сталін не могли б думати про Україну як колонію, якби до цього не було європейського домінування над рештою світу. Гітлер думає про Україну в «африканізуючому» ключі. Сталін думає про Україну так: «У нас немає розгалуженої морської імперії, як у англійців та французів. Тому ми маємо провести те, що називається внутрішньою колонізацією». Подібні думки не народилися б, якби не було яскравого прикладу – простої повсякденності європейських імперій.

***

11. Як Російська імперія стирала національну ідентичність півдня України та Криму

04 грудня 2022

Тімоті Снайдер

Forbes продовжує перекладати лекції історика та викладача Єльського університету Тімоті Снайдера. В одинадцятій ідеться про землі сучасного півдня України та Криму, а також про те, чому в свідомості багатьох ці території закарбувалися як «споконвічно російські»

46. Південь України і Крим

На півдні України й на Кримському півострові значний слід залишили греки, які розгортали там свої колонії ще з 5 000 року до н.е., адже узбережжя Чорного моря багате на різноманітні ресурси.

Територіально Київська Русь не володіла ані Кримським півостровом, ані півднем сучасної України. А от монголи захопили контроль над цими землями і довго його утримували.

47. Кримське Ханство

Після розпаду Золотої Орди (Монгольська імперія) утворюється низка постмонгольських держав, однією з яких є Московія, а також Кримське Ханство, яке і займало території сучасного Криму та півдня України.

Якщо на чолі Московії були нащадки київських князів, то Кримським Ханством керували прямі нащадки Чингісхана. Сучасні кримські татари – це синтез місцевого тюркськомовного народу (половці) і керівної верхівки монголів, які прийшли із Золотою Ордою.

Політична система Кримського Ханства не надто відрізнялася від польської та литовської. У Ханстві існував представницький орган, **курултай**, який складався зі знаті й номінально обирав хана, хоча ханом завжди був представник тієї самої родини.

Правою рукою хана був **калга**, а державні посади обіймали представники знаті. Жінки у Кримському Ханстві були активними учасницями суспільства до приблизно 1560-х, коли вони майже повністю пішли в тінь.

Кримське Ханство століттями мало постійні, але напружені зв’язки з Великим князівством Литовським (ВКЛ). Коли ВКЛ у XIV ст. почало просуватися на південь до Чорного моря через сучасні території Білорусі й України, військові зіткнення із Кримським Ханством стали неминучими.

Картина, що показує битву під час Кримської війни (1853-1856). Фото Gettyimages

Литовці залучали монголо-татар, щоб використовувати заради власної вигоди внутрішні суперечки у Кримському Ханстві. Тому століттями у ВКЛ була значна присутність мусульман. У Вільнюсі та в усіх важливих містах ВКЛ були мечеті.

А після союзу ВКЛ із Польщею остання також увійшла в тісний контакт із мусульманами й монголо-татарами Кримського Ханства.

Трагедія Кримського Ханства в тому, що воно ввійшло в залежність від Османської імперії саме в той час, коли та почала слабшати.

48. Османська імперія

У XVII ст. Османська імперія починає свій відхід від Європи, і це важлива подія. Для нас важливо те, що в певний момент часу вона контролює Балкани, вступаючи у конфлікт із Габсбургами, які правлять із Відня і мають власні імперські амбіції.

Османська імперія потужна, але на суходолі, тому її просування обмежується Середземним морем, адже в неї слабкий флот. Кілька разів османи марно намагаються захопити Відень, хоча й захоплюють значні території сучасних Молдови й Угорщини.

У 1683-му, коли об’єднане польсько-литовське й австрійське військо розбиває облогу Відня, здолавши османів, у складі цього війська під проводом польського короля Яна Собеського було 5000 українських козаків.

Цікаво те, що австрійці не могли розрізняти поляків і кримських татар (билися на боці османів), бо їхній одяг і тактика були дуже схожі. Тому поляки вставляли у свої шоломи соломинки.

Угоду про капітуляцію на Балканах, яку Османська імперія підписує у 1699 році в місті Карловіц, знаменує зміну балансу сил.

Всі ці події важливі для нас через те, що Османська імперія втрачає свої позиції у Європі й тягне за собою Кримське Ханство. Це відкрило шлях для просування Москви й перетворення її на Російську імперію.

49. Козацька держава

Хоча козаки після Національно-визвольної боротьби, яка почалася у 1648 році, і формують новий прошарок суспільства, позиція між трьома потужними державами змушує їх у той чи інший час працювати з однією з них. Ці держави – Річ Посполита, Московія і Кримське Ханство.

1667 рік – Андрусівська угода між Москвою і РП про поділ України на Лівобережну і Правобережну. Відтоді на обох берегах Дніпра є свої козаки зі своїми гетьманами, кожен з яких прагне захопити «чужий» берег.

У 1672-му гетьман Дорошенко допомагає османам перемогти поляків на Поділлі, після чого османи укладають мир із поляками. У 1681 році османи укладають мир із московитами.

У 1699-му поляки забирають назад Поділля. І саме в цей час як реакція на зміну влади на цих територіях зароджується хасидизм.

50. Російська імперія

З 1721 року Московія стає Російською імперією. Коли Московія перейменувала себе в Росію, то це був свідомий ребрендинг. **Вона** назвала себе на честь Київської Русі, а не навпаки – і це очевидно, якщо згадати, коли була створена Київська Русь, а коли – Московія.

У XVIII ст. Росія успішно просувається у Європу під керівництвом двох правителів – Петра I та Катерини II.

Битва під Полтавою у 1709 році. Після Полтавської битви московити просуваються на північ до Балтики, і Московія стає потужною північноєвропейською державою, а згодом і імперією. Фото Gettyimages

У 1701-му починається Північна війна, в якій українські козаки допомагають московитській армії. Але козаки під час боїв у Швеції перебувають у невигідному становищі: незнайома територія, краще озброєний ворог і необхідність підкорятися московитським офіцерам, тому українці там зазнають значних втрат.

Водночас на територію України йде війною Польща. Тогочасний гетьман Лівобережної України Іван Мазепа розуміє, що наростає криза, тому ухвалює доленосне рішення: у 1708-му він вирішує змінити союзника і стати на бік шведів.

На жаль для Мазепи та козаків, ця зміна відбулася невдовзі перед розгромом шведів під Полтавою у 1709-му. Після Полтавської битви московити просуваються на північ до Балтики, і Московія стає потужною північноєвропейською державою, а згодом і імперією.

51. Південь України та Крим у складі Російської імперії

Далі становище українських козаків погіршується. У 1719-му козакам забороняється напряму продавати зерно – тепер вони мусять робити це лише через російські порти, що поглибило їхню залежність від імперії.

У 1722-му Росія створює Малоросійську колегію, яка керуватиме українськими землями. «Малоросія» – це термін, який московити вигадали на позначення України.

За допомогою козаків під час низки битв та війн Росія перемагає Кримське Ханство, і у 1783-му анексує Кримський півострів. Для козаків битви з татарами не щось нове, але в цьому випадку вони билися з ними для росіян.

Коли ж козаки виконали своє завдання, Росія забрала всю їхню автономію. Інститут козацтва по суті зникне, як і Кримське Ханство.

Після цього Катерина II, яка була німкенею, на ім'я Софія, і яка вбила свого чоловіка, щоб стати одноосібною правителькою, пропагує класичну імперіалістичну ідею: на завойованих землях до приходу Росії нікого не було.

Для цього сучасному півдню України та Криму, де панували відповідно козаки й татари, дають нову назву – Новоросія. Це такий собі психологічний прийом: ми вдамо, що тут ніколи нічого до нас не було.

Як це зробити? Поселити на цих територіях росіян. Також Російська академія наук виконала чотири експедиції на територію Криму, щоб усе дослідити і дати свої назви.

Перейменування усіх і всього – це дуже потужний прийом Катерини. Усі тюркські, татарські й мусульманські назви змінюють на грецькі або ті, що звучать як грецькі. Наприклад, Херсон – це повністю вигадана назва, яка співзвучна із грецьким містом Херсонес, що був у Криму; те саме з Маріуполем.

Уся ця «грекізація» для того, щоб можна було сказати, що Росія має зв'язок із класичним (грецьким) світом. Тобто в такий спосіб можна ніби стерти всю історію, що була між класичною Грецією і Російською імперією: татари не мають значення, українці не мають значення – є лише Росія та її історичне призначення.

***

12. Розквіт української мови та культури в імперії Габсбургів

11 грудня 2022

Тімоті Снайдер

Forbes продовжує публікувати головне з лекцій історика та викладача Єльського університету Тімоті Снайдера. У дванадцятій він розповідає про зародження імперії Габсбургів та становлення в ній української ідеї

Про династію Габсбургів найчастіше згадують жителі заходу України, причому згадують із любов'ю. Імперія Габсбургів відіграє дуже важливу роль в історії України.

Коли одна з представниць династії Габсбургів, Марія Терезія, під час першого поділу Речі Посполитої у 1772-му приєднала крихітну територію, де більшість людей розмовляє українською, вона точно не думала про Україну та її майбутнє. Але ця невелика частина імперії під назвою Галичина, де говорили українською, виявиться дуже важливою для історії української нації. Приблизно протягом сторіччя, з 1880-х по 1980-ті, Галичина буде найважливішою частиною України.

Досі ми говорили про морські та сухопутні імперії. Імперія Габсбургів – щось середнє з-поміж них. Габсбурги вийшли у «великий світ» набагато ефектніше, ніж будь-яка інша королівська династія.

52. Становлення імперії Габсбургів

Габсбурги – древній рід, історія якого сягає 1020 року. Тоді вони збудували замок під назвою Хабіхтсбург. По суті, їхня поява співпадає із заснуванням Київської Русі у тому вигляді, в якому ми її знаємо (988 рік).

Спочатку Габсбурги заробляли поборами за проїзд мостами та митами з мандрівників на території нинішніх Австрії та Швейцарії. Найвидатнішим австрійським воєначальником Габсбургів був Рудольф фон Габсбург, який народився 1218 року і був обраний імператором Священної Римської імперії у 1273-му. Цей титул німецько-римських королів у ті часи був виборним, а у виборах брала участь жменька аристократії.

Титул імператора одразу ж оскаржив король чехів Пржемисл Отакар II – один із найбагатших і наймогутніших монархів того часу. Починається велика війна, у якій перемагає Рудольф фон Габсбург, а Пржемисл Отакар II помирає.

Правління Габсбургів перервалося в 1346-му, коли інший видатний чеський король Карл IV Люксембурзький, на честь якого названий університет і міст у Празі, обирається імператором Священної Римської імперії. Карл видає «Золоту буллу» – статут імперського правління, який упорядковує виборчі процедури.

Правління Люксембургів триває до 1437 року, а потім престол Священної Римської імперії повертається до Габсбургів. Початок цього поклала криза –

епідемія чуми, яка знищує третину населення Європи. Одночасно відбувається духовна криза – криза інституту папства (у XIV столітті пап стало кілька). Коли чорна смерть вщухла, на 1414–1415 роки було скликано собор у Констанці. Його мета – навести лад у християнській церкві та побороти єретиків під проводом Яна Гуса. Його ідеї передували зародженню протестантизму: проповіді національною мовою та повернення багатства церкви народу.

6 липня 1415 року Яна Гуса спалили на багатті після суду, який він визнав несправедливим. Але багато чехів продовжують вірити в його версію християнства і повстають проти короля з династії Люксембургів. Очолює боротьбу Ян Жижка – військовий геній, який винайшов безліч нових тактичних прийомів, зокрема широке використання вогнепальної зброї.

Габсбурги добровільно виступають за Люксембургів, і їм вдається укласти з ними вигідний династичний шлюб. У 1422 році Альберт фон Габсбург одружується з дочкою короля з династії Люксембургів і стає спадкоємцем престолу. З того часу вдалі династичні шлюби будуть основним інструментом розширення імперії Габсбургів. 1437-го Альберт стає імператором Священної Римської імперії, і Габсбурги утримують цей титул наступні три століття.

Наступний виклик Габсбургам кидає найвеличніший з угорських королів Матьяш Корвін. Він на деякий час виганяє Габсбургів із їх власних австрійських земель і з 1484 року живе у Відні, але помирає в 1490 році. Новий угорський король з династії Ягеллонів, на щастя для Габсбургів, гине у битві з османами у 1526 році. Габсбурги укладають шлюбний договір, у результаті якого стають претендентами на угорський престол, хоча більшою частиною Угорщини до 1699 року правлять османи.

Потім Габсбурги укладають ще незвичайніший шлюб: син імператора Максиміліана I одружується з дочкою Фердинанда та Ізабелли – королівського подружжя, що об’єднало Іспанію. У результаті під владою Габсбургів опинилася Іспанська, а незабаром і Португальська імперії, а також Нідерланди і всі землі, що їм належали.

53. Австро-Угорська імперія після Карловицького договору

У 1699 році у результаті Карловицького договору Габсбурги стають великою європейською імперською династією. Але вони не мають доступу до земель Нового Світу, тому що іспанська гілка Габсбургів вимирає 1700-го.

За Карловицьким договором Габсбурги отримують контроль над Балканами, чеськими землями та Угорщиною. Їхня імперія набуває чіткої центрально- та східноєвропейської форми, яку зберігатиме до 1918 року.

До 1740-го у роді Габсбургів більше не залишається спадкоємців-чоловіків. Тоді сім'я змінює правила престолонаслідування, і в 1740 році імператрицею стає Марія Терезія. Їй одразу кидає виклик Фрідріх Прусський, який оголошує їй війну. Габсбурзька монархія успішно захищається, але втрачає територію, яку Марія Терезія завжди хотітиме повернути – Сілезію. У 1741 році у Марії Терезії народжується син, родоначальник нового дому Габсбургів-Лотарингів, цей дім правитиме до 1918 року.

54. Галичина у складі Австро-Угорської імперії

У 1772-му Габсбурги разом із Пруссією та Росією візьмуть участь у першому поділі Речі Посполитої та отримають територію, яку називають Галичиною від латинської назви міста Галич.

Усього було три поділи Речі Посполитої: у 1772, 1793 та 1795 роках. У результаті майже вся територія нинішньої України перейшла під владу Російської імперії. Дуже важливим винятком стала Галичина, що увійшла до імперії Габсбургів. У ході третього поділу Речі Посполитої вона була розширена: до неї увійшли території південної та центральної Польщі. У цій провінції розмовляють польською, ідишем, українською.

55. Австро-Угорська імперія у XIX столітті

Перша частина історії Австрії XIX століття пов'язана з історією постнаполеонівської Європи. 1820-ті та 1830-ті роки – часи Меттерніха, коли Австрія винаходить поліцейську державу та системну цензуру. Вона закінчується революцією 1848 року – широким європейським повстанням від Бельгії до Австрії. Це час, коли Карл Маркс написав «Комуністичний маніфест». Наприкінці 1848 року в Австрії відбулася важлива подія: до влади приходить Франц Йосип, який правитиме Австрією з 1848 по 1916 роки.

Революція 1848 року розкриває важливу австрійську тактику національного будівництва. У 1848-му занепокоєння австрійців викликають поляки. В імперії їх більше, аніж українців.

До 1795 року поляки мали власну державу, у них збереглося дворянство, є багатство. Деякі поляки служать в австрійській державній машині. І що ж роблять Габсбурги 1848 року в Галичині? Вони підтримують українців, заохочують створення так званої Української національної ради, яка висуває політичні вимоги – розділити Галичину навпіл на західну та східну частини, яка буде українською.

В Австрії українці не були національною меншиною у тому сенсі, що цей термін носив у міжвоєнній Польщі. У монархії Габсбургів українці – це скоріше група мешканців Галичини, яка протистоїть полякам. І коли вони заперечують щось, вони мають куди піти зі скаргою, не вдаючись до

насильства чи прямої конфронтації: до монарха у Відень. Монарх займає позицію верховного арбітра, який знаходить компроміс. Компроміс як форма національної політики у 1867 році стає в Австрії основною.

56. Політика національного компромісу

Програвши австро-прусську війну у 1867-му, Габсбурги змушені піти на компроміс із найважливішою національною групою у своїх межах – угорцями. Укладено знаменитий австро-угорський компроміс (Ausgleich) 1867 року. Угорське дворянство отримало право стати державою в державі Габсбургів і робити все, що їм заманеться зі словаками, хорватами, румунами.

Решта Австрії – від Галичини через Моравію, Богемію, власне Австрію, на південь до Адріатичного узбережжя (нинішні Словенія та Хорватія) управлялася певною подобою конституційного закону, який обіцяв свободу слова, рівні права для окремих громадян і цілих народів. Саме в неугорській частині імперії відбувається становлення української національності.

Після 1867 року Австрія рухатиметься у напрямі великих свобод, доки до 1907 року там не з'явиться загальне виборче право для чоловіків, якого на той час не було навіть у Сполучених Штатах. З цим правом виникають політичні партії – і політичні вимоги. А зі свободою слова – політичні газети. Зокрема й українські газети, політичні партії та політичні вимоги, які хоч і не виконуються, але транслюються.

Період із 1867 по 1914 рік – момент, коли починають розвиватися українська культура та політика, яких не могло бути в Російській імперії.

57. Розквіт української політичної думки

Після 1867-го провідні українські мислителі з Російської імперії, коли їм спочатку Валуєвським циркуляром, а потім Емським указом забороняють використовувати українську мову, їдуть до Галичини. Імперія Габсбургів стає місцем, де можна займатись українською політикою, а Російська імперія – місцем, де не можна займатися ні нею, ні де-факто українською культурою.

До Галичини приїжджають люди, які можуть вивчати східноєвропейську історію. Наприклад, найвідоміший історик України Михайло Грушевський, який пише повну історію України від Середніх віків, отримує можливість викладати її на кафедрі у Львові.

Відомі мислителі, такі як Куліш і Драгоманов, переїжджають зі Сходу на Захід і приносять радикальні політичні ідеї. Наприклад, фундаментальну думку, що носієм політики є народ. У Російській імперії скасування кріпосного права в 1861 році породило течію народництва.

Українські мислителі теж «пішли в народ» і займалися етнографічними дослідженнями. Так вони з'ясували, що українці – окремий народ зі своєю історією, культурою та мовою. А якщо є культура та мова, то є і нація.

Це етнографічне визначення нації на Галичині було спрямоване не проти росіян (яких там майже не було), а проти поляків. Тому що на Галичині українці були національною меншістю, яка бореться проти більшості. Поляки як історична нація стали бенефіціарами «компромісу 1867 року». А українці отримали мету, за яку можна боротися. Наприклад, контроль над шкільною освітою. У монархії Габсбургів із її політичними свободами ця боротьба виявилася можливою.

Але яку інтелектуальну чи ідеологічну зброю збиралися використати українці? Аргументація поляків: «Ми нація, бо завжди були нею». Вони виходили з того, що нація – це люди, котрі раніше могли голосувати в Речі Посполитій, тобто шляхта.

В українців аргументи інші: «Можливо, ми й не були політичним класом 100 років тому в Речі Посполитій, але на певних частинах територій ми маємо національну більшість і культуру. А це і є нація». І це дуже сильний аргумент. Ця версія визначення нації й перемогла. Сьогодні, говорячи про націю, ніхто не говорить про знать чи еліту. Зазвичай мають на увазі велику групу людей, об'єднаних мовою, історією та культурою.

Завдяки цьому аргументу, але насамперед завдяки дуже специфічній політичній системі монархії Габсбургів, період між 1867 та 1914 роками стає періодом розквіту української політики. Ця політика стає масовою. Зненацька з'являються українські націоналісти, українські соціалісти, українські ліберали та інші течії. Українські газети. Українське суспільне життя. Інакше кажучи, життя громадянського суспільства. Це відіграє неймовірно важливу роль у період розпаду імперій, який розпочався з Першої світової.

***

13. Смерть Російської імперії та створення українських республік

18 грудня 2022

Тімоті Снайдер

Forbes продовжує публікувати головне з лекцій історика Тімоті Снайдера про історію сучасної України. Тринадцята лекція присвячена бурхливим подіям початку XX століття

До кінця цієї лекції ми опинимося в 1918, 1919 та 1920 роках. Ми розглянемо дві спроби створити українські держави – Західноукраїнську Народну Республіку та Українську Народну Республіку. Деяким імперіям настане кінець. Габсбурзька монархія, яка проіснувала в тій чи іншій формі понад 500 років, буде зруйнована в листопаді 1918 року. Російська імперія, яка існувала з 1721 року, загине 1917 року.

Лівобережна Україна була під владою Росії з кінця 17 століття. Правобережжя перейшло до Росії через сто років після цього. Залишалася ще третя маленька територія – Галичина, яка ніколи не потрапляла під владу Росії та була частиною імперії Габсбургів.

Програвши Кримську війну, Росія розпочала великі реформи. Найважливіша – скасування кріпосного права. Селян звільнили від особистої залежності, але не дали достатньо землі, щоби вижити. В Україні селяни отримали особливо маленькі земельні наділи, менші, ніж у решті країни. До того ж більшість населення жило в сільській місцевості.

58. Індустріалізація та русифікація міст

На території нинішньої південно-східної України, що на Донбасі, в 1870-х починається індустріалізація. Селяни їдуть туди на заробітки, але більшість їх – не українці. Селяни їдуть із Росії, де земля менш родюча. Індустріалізація та урбанізація стали важливими змінами в Україні. Вугілля Донбасу – це 70% вугілля всієї Російської імперії. Воно видобувається під егідою іноземних компаній, зазвичай британських чи французьких.

Одним із найвідоміших промисловців Донбасу був Джон Г'юз. На його честь назвали місто Юзівка. Згодом його перейменували на Донецьк, потім – на Сталіно, зрештою, знову на Донецьк.

Ще одне місто, що виросло з нічого в період індустріалізації, називається Кривий Ріг. Там народився президент Зеленський.

Це дає уявлення про те, як проходила індустріалізація. У національному чи етнічному плані вона була незвичайною, бо робітниками ставали не українські селяни, а росіяни. Українська частина Російської імперії добувала вугілля та залізо, але не виробляла готової продукції. Сировину везли до Російської імперії, а готову продукцію – назад до України за вищими цінами. **То була класична форма колоніальної експлуатації.**

Упродовж XIX століття Київ та Харків, старовинні українські міста, русифікувалися. В обох цих містах усередині XIX століття більшість людей,

імовірно, розмовляла українською мовою. Другою за важливістю, мабуть, була польська. До кінця XIX століття найважливішою мовою в цих містах стане російська. Нові міста на південному сході теж стануть переважно російськомовні.

У західній частині України справи дещо інакше – там урбанізація йде повільно. Там польські поміщики досі володіють землею. Ключова сільськогосподарська культура – цукрові буряки, й Україна – світовий виробник цукру.

1904 року Російська імперія була впевнена, що переможе Японію, як думали росіяни, відсталу азійську країну. Але у війні 1905 року Росія зазнає нищівної поразки на суші й на морі. Під тиском цього програшу російська держава формує парламент, який проіснує кілька років. Знімаються обмеження на українські газети й видавництва. Принаймні на короткий термін деякі предмети в університетах Харкова, а потім і Одеси викладають українською.

У Російській імперії проживає значно більше українців, ніж у Галичині. Там значно більше території, заселеної українцями. Але українські селяни там майже всі безграмотні, а грамотність дуже важлива для розвитку національної самосвідомості.

Габсбурги контролюють Галичину та іншу територію, про яку я раніше не згадував, – Буковину. Як і в Галичині, там дозволено українську політику, є українські парламентарі, мова, газети. Українські інтелектуали переїжджають із Російської імперії до Галичини та Буковини, і залишаються там на подальші кілька десятків років. Але є ще не лише світська, а й церковна політика.

Київ та Чернігів увійшли до складу Росії наприкінці XVII століття. Як і в Москві, головна релігія там – православ'я. Центр східного православ'я в Києві буде ліквідовано в 1721 році. Москва перебирає цю роль. А тим часом існує інша церква східного обряду, представлена лише в Габсбурзькій монархії. Ця церква називається греко-католицькою чи уніатською. Вона утворена в 1596 після Брестської унії як спроба об'єднати східне й західне християнство. Об'єднання не відбулося, проте вдалося створити третю церкву зі східним обрядом, але вона підпорядковується Папі Римському.

І світська, і релігійна частина національного руху на Галичині дуже важливі. Вони відіграють велику роль під час Першої світової війни – війни європейських імперій.

59. Перша світова та більшовицький переворот

В історії є безліч дивних моментів, але Перша світова – один із найдивніших. Жменька імперіалістичних країн отримує прибуток від контролю над рештою світу. Економіка непогано розвивається. Перша глобалізація – великий успіх для європейців. Проте вони вирішують воювати, вбиваючи одне одного

мільйонами. Зрештою, перемагають морські держави – Франція, Британія, Сполучені Штати. Російська імперія розвалюється в 1917 році, згодом руйнуються Османська та Німецька. Розсипається імперія Габсбургів.

Перша світова війна – найважливіша подія у XX столітті. Після вбивства ерцгерцога Франца Фердинанда сербським націоналістом Гаврилом Принципом монархія Габсбургів розпочинає війну, напавши на Сербію. Росія стає на бік Сербії. Потім Франція стає за Росію, а Німеччина – за Австрію. Росія вдирається в Галичину у вересні 1914 року, окуповує її та починає ставитись до неї як до частини Росії. Габсбурги повертають собі Галичину в травні 1915 року. А 1917 року вони переходять у наступ разом із німецькими союзниками й захоплюють більшу частину України. І допомагає їм у цьому Ленін.

Ленін вважав, що Маркс мав рацію: капіталізм – це монстр, який згладжує культури, перетворює соціальні групи на класи і створює передумови для світової революції. Вона почнеться там, де капіталісти найслабші. Ленін вважав, що це місце – Російська імперія (хоча сам Маркс так не вважав і називав Росію відсталою реакційною країною). У Цюріху під час Першої світової Ленін зустрічається з міністром закордонних справ Німеччини Артуром Циммерманом. Той переконує німецького кайзера, що Ленін підірве Росію зсередини. У квітні 1917 року німці переправляють Леніна до Росії поїздом в опломбованому вагоні.

На той час Російська держава вже розпалася, цар зрікся престолу після лютневої революції. Що Леніну вдалося, то це перетворити лютневу революцію, яка привела до створення тимчасового уряду, на Жовтневу революцію 1917-го. Ленін здійснив переворот, тому що вважав, що він переросте у світову революцію. Головною йому була класова боротьба. Тому на питання, що станеться після розпаду імперії, у Леніна була підготовлена відповідь – національне самовизначення.

Будь-яка нація, каже Ленін, має право на суверенне існування, якщо це не заважає класовій боротьбі. І це дуже важлива відповідь, яка проходить червоною ниткою через увесь радянський проєкт. Він визнає, що нації реальні, і радянська влада декларативно підтримує їх. Але водночас важливо пам’ятати, що якщо національна ідея не узгоджується з ідеєю класової боротьби, то націю можна розчавити, заморити голодом та терором.

Тим часом американці теж кажуть про національне самовизначення. Коли США вступають до Першої світової війни, ідеологічне прикриття Америки – національне самовизначення. Тактичний задум США був у тому, щоб зруйнувати монархію Габсбургів. Але самовизначення, за версією Антанти, обмежувалося на сході кордонами Польщі. Отже, на Україну воно не поширювалося – ніхто з боку Антанти не виступав за її національне самовизначення.

Отже, 1917 року, коли більшовицька революція руйнує Російську імперію, німці досягають успіху на східному фронті. Вони просуваються вглиб України, Білорусі, Прибалтики та в лютому 1918 року підписують мирний договір з Українською Народною Республікою. Вони прикриваються принципом національного самовизначення. Мовляв, дивіться, вас, українців, ніхто, крім нас, не визнає. А ми вас визнаємо, бо віримо в національне самовизначення.

Але Брест-Литовський договір для Німеччини важливий. Звісно, не самовизначенням України. Вона розглядається Німеччиною як джерело мільйонів тонн продовольства. Самовизначення України – це ширма для Німеччини та її остання відчайдушна спроба перемогти американців, британців і французів на західному фронті, що запаслися українським продовольством. Таким був план.

Але під час масштабного наступу наприкінці літа 1918 німці програють. Перша світова добігає кінця. Починається новий розділ історії Франції, Німеччини та інших країн Західної Європи. У Східній Європі бойові дії тривають. У вакуумі влади в Україні розпочався хаос. У цьому хаосі утворюються дві українські держави, які самі залежать від різних імперій.

60. Створення УНР та ЗУНР

В Україні на рештках Російської імперії створюється Центральна Рада під головуванням історика Михайла Грушевського. Так званим Четвертим універсалом на початку 1918-го вона проголошує повну національну незалежність та створення Української Народної Республіки.

Тим часом у монархії Габсбургів, коли державна машина руйнується, українські солдати та чиновники відразу проголошують Західноукраїнську Народну Республіку зі столицею у Львові й негайно розпочинають війну з поляками. Польська армія значно більша, ніж озброєні загони Галичини, тож Західноукраїнська Народна Республіка проіснувала близько пів року.

Ще один суперник українців – Червона армія, яка вдирається в Україну кілька разів, перш ніж нарешті досягає успіху. Є ще Біла армія, яка воює з червоними за відновлення Російської імперії. Білі, червоні та українці воюють в Україні, на її території.

До кінця 1919-го українці переважно програли, червоні виграли, й у війну втручаються поляки. Наприкінці 1919-го вони погоджуються об’єднатися із залишками української армії для останньої спроби захопити Україну, і на якийсь час їм це вдається. У травні 1920-го вони захоплюють Київ і проходять маршем Хрещатиком. До того ж роблять це видовищно: обходять кілька кварталів, роблять коло. Збоку здається, ніби їхнє військо нескінченне, але насправді це не так. Поляків швидко витісняють більшовики.

До серпня 1920-го Червона армія дійшла до передмість Варшави, які боронили польська армія та українці. Наприкінці цієї війни Польща й Радянський Союз підпишуть договір у Ризі. Україна буде поділена на схід та захід. Галичина та Волинь стануть частиною Польщі, а решта нинішньої України – частиною Радянського Союзу.

***

14. Роль українців у боротьбі Польщі з СРСР

25 грудня 2022

Тімоті Снайдер

Forbes продовжує публікувати головне з лекцій йєльського історика Тімоті Снайдера про історію сучасної України. У чотирнадцятій лекції йдеться про боротьбу Польщі та Радянського Союзу за Україну

У 1920-х Україна була розділена на західну та східну частини. Більша частина, східна, перебувала в Радянському Союзі як радянська республіка Україна. Галичину та Волинь контролювала Польща. П’ять-шість мільйонів українців у Польщі становили приблизно 15 % населення країни.

Від Речі Посполитої залишилася політична спадщина.

1) — По-перше, це українське козацтво в Речі Посполитій та на її околицях.

2) — По-друге, це загальна ідея республіки як форми державного управління. Саме тому, коли українці намагаються заснувати держави в 1918 році, вони створюють республіки. Це не лише європейська норма, а й важлива частина української історії.

3) — По-третє, верховенство права. Воно в Речі Посполитій поширювалося не так на всіх, але на шляхту. Ось чому козаки хотіли, щоб із ними поводилися як зі шляхтою.

Річ Посполиту поділили між собою три імперії.

1) — Одна з них — об’єднана Німеччина. Їй дісталася частина Польщі, що перейшла до Пруссії. Коли Пруссія об’єднує Німеччину в 1871 році, поляки стають найважливішою національною меншиною всередині нової німецької

держави. Вони зазнають утисків і реагують на це так, як реагувало б громадянське суспільство — ненасильницьким опором.

2) — Габсбурги — друга імперія, що розділила Польщу. Там інші умови, і польська шляхта там набирається досвіду як чиновники. Весь цей досвід згодом матиме значення для об'єднаної Польщі.

3) —.Більша частина того, що було Річчю Посполитою, переходить до Російської імперії. Те, що було можливо в монархії Габсбургів або навіть у Пруссії, у Російській імперії неможливе. Єдиний різновид політики, можливої в Російській імперії, — це підпілля, яке прищеплює певні навички, і вони теж стануть у нагоді полякам.

61. Політичне життя об'єднаної Польщі

Дві основні політичні сили, що сформувалися в Польщі вже до 1918 року, — це Польська партія соціалістів (ППС) та націонал-демократи.

Польська партія соціалістів лівоцентристська, схильна ностальгувати за старою Речою Посполитою. Вона вірить, що майбутня Польща стане федерацією, а не національною державою. Тобто своєрідною модернізованою співдружністю, у якій якимось чином уживатимуться польська, білоруська, литовська, українська нації, а євреї матимуть деяку автономію.

Правоцентристські націонал-демократи мають зовсім інше бачення. Вони кажуть: «Забудьте про Річу Посполиту, вона впала. Шляхта була нацією. Потрібно будувати національну державу. Німці, євреї та українці ніколи не будуть поляками. Втім, білоруси та українці може й будуть, але вже точно не німці та євреї».

Наприкінці Першої світової війни Антанта розглядає Польщу як союзника. У паризьких мирних домовленостях французькі інтереси переважають, оскільки Франція сильно постраждала від війни. Вудро Вільсон уточнює, що Польща стане незалежною державою та союзником Франції на сході. Але ніхто, окрім Німеччини 1918 року, не сказав, що Україна має право на самовизначення.

62. Більшовицько-польська війна

У Росії відбулася революція, яку більшовики, зі своєї ідеології, вважають початком світової. Але вона не переростає у світову. У 1917 року російська революція руйнує Російську імперію. 1918 року німецька та австрійська армії вторгаються в Україну, а потім зазнають поразки та відступають.

Залишається вакуум, який із польського боку хоче заповнити Юзеф Пілсудський, лідер ПКС та польської держави. А з іншого боку — Володимир Ленін, лідер партії більшовиків. Але жоден із них не хоче заповнювати вакуум від імені своїх національних держав. Ленін думає про світову революцію, а

Пілсудський — про федерацію поляків, литовців, білорусів, євреїв та українців із незрозумілими правами.

До 1919 Леніну вже ясно, що російська революція не переростає у світову. І тоді Ленін вирішує допомогти «німецьким товаришам» влаштувати революцію в Німеччині — найважливішій країні Європи. Другий етап революції — дістатися Німеччини, але на шляху стоїть Польща. Поляки рухаються Схід. Так розпочинається польсько-більшовицька війна 1919–1920 років. Як я згадував минулого разу, поляки дісталися Києва в травні 1920 року. Але потім Червона Армія робить кидок на Варшаву.

Поляки затримують Червону Армію біля воріт Варшави і проводять дуже успішну контратаку, яку назвали «чудом на Вісли». Вони заганяють Червону Армію вглиб України та Білорусії, після чого обидві сторони вибиваються із сил і підписується Ризький мирний договір 1921 року.

У результаті з'являється польська національна держава, у якій явна більшість розмовляє польською, але є великі національні меншини — українці, євреї, білоруси. Це не зовсім те, чого хотіли націонал-демократи та Пілсудський.

З радянської сторони Ризький договір створює кордон, після якого розповсюдження революції зупинилося. Радянський Союз має стати державою, і більшовики вигадують її буквально на ходу. Це їхня реакція на поразку. І перемогли їх поляки.

Комуністи зазнають нової поразки лише через багато років, в Афганістані. А у відповідь на поразку від Польщі створюється те, що ми вважали само собою зрозумілим — СРСР. Радянський Союз: держава, у межах якої зупинилася революція. Це не національна держава, але з більшовицької точки зору й не імперія. Це щось зовсім нове. Це свого роду вмістилище для революції, яка колись усе ж таки поширюється по всьому світу.

63. Придушення українців у Польщі

Є два основні питання, які від початку ускладнюють встановлення в Польщі парламентаризму.

Перше й найважливіше — земельне питання. Польські селяни хочуть більше землі. І найкращий спосіб її дати — земельна реформа. Це те, що може держава: забрати частину землі в багатого сусіда та віддати її селянам. І навіть більше, ніж у польських областях, у білоруських та українських областях, більшість населення — це селяни. Але їхні інтереси ніхто не враховує. Отже, земельне питання посилюється національним питанням.

Це дає Радянському Союзу можливість звертатися до українських та білоруських селян у Польщі, а радянській пропаганді говорити з українцями та білорусами про національне визволення та земельну реформу. У 1920-х

роках СРСР дав українцям можливості навчатися в школах та університетах, просуватися службовими сходами. Українським селянам дозволили залишити собі землю, яку відібрали в польських поміщиків. Тож на тлі Польщі Радянський Союз вигідно вирізнявся.

Галичина, яка була частиною монархії Габсбургів, стала частиною Польщі. Волинь — зовсім інше. Вона понад сто років перебувала в складі Російської імперії, українці там були православними, а не греко-католиками. На Волині значно менше поляків та євреїв, ніж у Галичині.

Для галицьких українців після 1918 року життя стало гіршим у двох відносинах. По-перше, з листопада 1918 року до весни 1919 року існувала національна держава Західно-Українська Народна Республіка, і її зруйнувало Військо Польське. По-друге, польська система відрізнялася від монархії Габсбургів, де українці мали свободу слова, зборів, політичних партій, школи, можливість працювати в адміністрації.

Поляки все це заберуть. Україномовних шкіл поменшає. Українців буде виключено із системи державного управління в Польщі. Греко-католицька церква не розглядатиметься як рівна католицькій. До кінця 1930-х, коли справи обертаються зовсім погано, основною позицією серед українців буде щось на кшталт «Польща все ж таки краще, ніж альтернативи». Головна сила в українській політиці — Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО), яке займає центристську позицію. Але багато хто думає, що Радянський Союз кращий за Польщу, і цілком обґрунтовано почуваються виключеними з польської політики.

Є ще один дуже маленький гурт, який називається ОУН, Організація українських націоналістів. Якщо здійснено перехід від більш демократичного устрою держави до менш демократичного, то завжди знайдеться група людей, яка вирішить, що відповіддю має стати насильство над інститутами. У міжвоєнній Польщі ОУН була нечисленною. Націоналісти справді вбили кілька польських чиновників після 1926 року. Я згадав ОУН, тому що вона стане важливішою під час війни, але насправді у 1920-х і 1930-х роках вона не настільки впливова.

У 1926 році Польща стає набагато менш демократичною, але люди, які приходять до влади, стають відкритішими в національному питанні. 1926 року Юзеф Пілсудський повертається до влади шляхом військового перевороту і встановлює те, що запозичуючи російську термінологію, можна вважати керованою демократією. Пілсудський проводить політику певної терпимості до української національної ідентичності в частині Польщі, частково сподіваючись знищити радянський вплив, який був цілком реальним.

64. Волинська програма та прометеїзм

У 1923 році Ради проголошують дуже розумну доктрину антиколоніалізму та націоналізму. Всередині Радянського Союзу його таврують, але за межами СРСР вважають прогресивним. Радянський погляд на національну політику: «Усі народи мають право на самовизначення. Антиколоніальні рухи в Польщі — добре. Антиколоніальні рухи в Середній Азії, на Кавказі та в Україні — зовсім інша річ. СРСР намагається подати Радянську Україну як суверенну українську державу, де селяни мають землю, де є національні свободи. Так «совєти» намагаються залучити симпатії мільйонів українців у Польщі до Радянського Союзу та дестабілізувати польську державу.

Пілсудський намагається із цим боротися. Поляки проводять політику, відому як Волинська програма 1928 року під керівництвом Генріка Юзевського. Польща призначає українців на Волині до органів місцевого самоврядування, заохочує використання української мови в Православній церкві, її рух до автокефалії. Юзевський говорить про незалежність України, повторення польсько-більшовицької війни, у якій цього разу переможе Польща, та про створення української держави.

Юзевський щиро в це вірив. Він був із Києва, щиро любив українську культуру, пісні, літературу, розмовляв українською. Він був глибоко переконаний, що українська та польська культури є принципово дуже схожими, а російська культура — щось інше.

Для причетних до експерименту поляків мотивом було створення української буферної держави між Польщею та СРСР. Вони навчають молодих українців проводити шпигунські місії усередині радянської України. Це мало кому відомо, але навіть відроджують для України уряд у вигнанні — Українську Народну Республіку на території Польщі. А 1927 року створюють штаб української армії з відділами пропаганди та розвідки, який починає переправляти свою агентуру через радянський кордон.

З погляду Польщі, це була частина більшого проекту, відомого як прометеїзм. Його ідеєю було підтримати національне самовизначення гноблених націй Радянського Союзу. Поляки фінансували учасників національних рухів, допомагали з публікацією літератури, а іноді переправляли через кордон агітаторів для кавказьких народів, грузинів, українців. Й основна ідея цього полягає в тому, що він намагається перевернути те, що говорять «совєти».

Прометеїсти мали зв’язки із британцями, французами й навіть японцями, у яких у всіх із різних причин були причини намагатися послабити Радянський Союз. З 1926 по 1932 рік в Україні проводилася справді цікава робота польської розвідки під загальною егідою Волинського експерименту, прометеїзму.

У Радянському Союзі до 1931–1932 повним ходом йде колективізація. СРСР починає перетворюватися на промислово розвинену країну. І саме під час

колективізації радянська Україна зазнає, ймовірно, найбільших репресій. На початку 1930-го радянська охоронка фіксує понад мільйон актів індивідуального опору селян на території Української Республіки проти колективізації.

Саме в цей час тисячі селян із радянської України тікають до Румунії та Польщі від колективізації. А в Польщі вони закликають до війни зі СРСР. Один селянин говорив: «А якби почалася війна і в Україні з'явилося Військо Польське, то селяни цілували б солдатам ноги та били б більшовиків».

У березні 1930 року Сталін оголосив про тимчасове припинення колективізації. Він вимовляє промову «Запаморочення від успіху». Він каже, що: ролективізація завжди повинна проводитися на добровільній основі. Сталін пішов на це через спротив, особливо в Україні. Одночасно 17 березня 1930 року Червона Армія приведена в повну бойову готовність, оскільки чекає на напад із Польщі.

Поляки завжди були зацікавлені в отриманні розвідувальної інформації про Україну та в українському альтернативному проекті. Але вони ніколи не планували наступальної війни проти Радянського Союзу.

Потім колективізація відновлюється, і «совєти» просять Польщу про мирні переговори. У липні 1932 року Польща та Радянський Союз підписують договір про взаємний ненапад. Українці залишилися зовсім одні серед колективізації. Нема нікого, до кого вони могли б звернутися. В архівах я читав сотні та тисячі заяв від українських селян до іноземних консульств: «Будь ласка, впустіть мене або введіть війська».

Вони просять німців та поляків знову і знову. Але після підписання мирного договору між Польщею та Радянським Союзом 1932-го, їм не було до кого звернутися. До грудня 1933 року близько чотирьох мільйонів українців помруть із голоду під час колективізації, про яку ми поговоримо наступного разу.

***

Як СРСР організував Голодомор та Великий терор в Україні

01 січня 2023

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

Цього разу викладач Єльського університету Тімоті Снайдер говоритиме про колективізацію, українізацію, Голодомор і Великий терор

65. Січень, 1933-й.

«Є такі села, в яких значна кількість населення виїхала в міста, щоб знайти роботу й прогодувати родини. Це змушувало батьків залишати дітей. У багатьох селах працівники колгоспів і їхні родини голодують, що призводить до супутніх хвороб. І допомогти їм переважно немає можливості, через те що запасів [продовольства] немає жодних. У зв’язку з цим багато людей помирає щодня».

Це невелика замітка-спостереження в звіті таємної поліції в Україні, яка знала про голод в Україні, спостерігала за стражданнями українців і продовжувала їх поглиблювати.

Можна пригадати дуже мало випадків, коли голод є результатом об’єктивного браку продовольства. Як правило, голод – це політичне рішення, засноване на пріоритетах, до яких, як у цьому випадку, збереження людських життів не входить.

66. Зрозуміти леніністів

Щоб зрозуміти таке рішення – замордувати українців голодом, потрібно зрозуміти політичне керівництво СРСР того часу. Для леніністів мета виправдовувала засоби: у них була «правильна» ідея (панування соціалізму і пролетаріату), а тому вони вважали, що мають право втілити її в життя усіма доступними засобами, і всі повинні з цим погодитися. Для такої ідеології людина як індивід немає ніякої цінності, головне – досягнути мети.

Тому Голодомор в Україні довгий час був такою неоднозначною темою, що пов’язано зі сприйняттям правди тими, хто цей Голодомор втілював у життя. Якщо кожна окрема людина не має значення, так і факти, по суті, не важливі. Вони важливі настільки, наскільки підтримують обраний наратив (досягнення мети – соціалізму).

Якщо факти настільки кричущі, що їх не можна ігнорувати, як у випадку з Голодомором, то їх треба представити як необхідність. Саме тому на З’їзді комуністичної партії у 1934-му голод в Україні представили як перемогу над буржуазією, адже нібито в цей час померли «польські агенти» й «українські націоналісти». Тобто всі ці страждання доводять, що революція була успішною.

67. Невдала світова революція та українізація

Революція 1917-го так і залишилася російською революцією і не охопила весь світ, як на те розраховували більшовики. СРСР на той час був найбільшою країною в світі, однак нову ідеологію прийняли не у всіх його куточках, тому більшовики вдалися до так званої внутрішньої колонізації.

Для цього вони не одразу взялися за «батіг», а спробували використати «пряник». Так у 1920-х роках почалася українізація, коли українцям давали можливість навчатися в університетах, масово ставати на державну службу, розвивати літературу. Ідея більшовиків була така: ми створимо власну версію України і таким чином перетягнемо на бік нашої системи людей, які стануть вірними нам. Але «пряники» українцям роздавали недовго.

68. Колективізація та індустріалізація

Більшовики вирішили, що індустріалізацію можна втілити лише за рахунок колективізації. Проте колективізація, автором якої був Сталін, не йшла так уже добре й наштовхнулася на значний опір. За даними архівів, наприкінці 1920-х та на початку 1930-х було зафіксовано мільйони актів опору й непокори з цього приводу, люди цілими селами йшли до польського кордону. Поляки в цей час погоджуються на мирну угоду зі Сталіним.

69. Здійснення Голодомору

Врожай 1930 року був дуже успішний, тому заготівельний план на наступний рік встановлюють ще вищий. Але наступний врожай виявляється гіршим через погодні умови. Крім того, колгоспи, тим паче на перших стадіях створення, не давали таких хороших результатів, як індивідуальне сільське господарство.

Отож, голод починається у 1931-му, коли селяни відмовляються віддавати збіжжя. Місцеві члени партії доповідають начальству, що в Україні голод, і просять зменшити заготівельні цілі. Сталін же звинувачує цих місцевих членів у зриві колективізації, шпигунстві на користь Польщі та її лідера Пільсудського, а тому використовує це як привід не довіряти усім їхнім повідомленням про голод в Україні.

Ознаки того, що Голодомор був політичним рішенням, а не наслідком браку ресурсів

1) Областям, які виконували свій план заготівель, повертали частину зерна для населення. Тобто зерно було.

2) «М’ясний» штраф. Якщо селяни не виконували встановлений план, вони повинні були заплатити компенсацію м’ясом кози чи корови. Для селян це

був смертельний вирок, адже ці тварини допомагали їм вижити в найскладніші часи.

3) Якщо ти не виконуєш план, то маєш віддати у 15 разів більше зерна. А так як це неможливо, то «революційні ентузіасти» забирали у своїх же співгромадян усе, що було можливо.

4) Національне трактування голоду. Всеволод Балицький, голова української поліції, за згодою Сталіна починає просувати новий наратив: якщо ти проти колективізації й вилучення врожаю у селян для виконання плану, тоді ти – націоналіст, польський агент і ризикуєш потрапити до концтабору чи гірше. На момент початку формування цього наративу (зима 1932–1933 років) померли вже 1 млн людей, а власне його просування збільшило кількість жертв до 4 млн.

5) Нав'язування встановленого плану заготівель попри повідомлення керівництва партії в Україні про голод.

6) Заборона селянам виїжджати в міста з січня 1933-го, а наприкінці того ж місяця – і з території УРСР. Саме те, що українцям було заборонено залишати межі УРСР, робить Голодомор питомо українським явищем.

70. Завершення українізації

В цей же час, у 1933-му, закінчується українізація. 120 000 українських чиновників було виключено з партії. Відбувається «Розстріляне відродження», тобто зачистка української інтелігенції. Українські культурні та освітні діячі потрапляють до спеціального концентраційного табору в Карелії, де багатьох із них страчують. Флагмани українізації письменник Микола Хвильовий та комісар освіти УРСР Микола Скрипник накладають на себе руки, бо, ймовірно, і так знають, що живими їх партія не залишить.

71. Великий терор

Масові розстріли 1937–1938 років – це така собі «післямова» до Голодомору. Також Великий терор можна назвати ще одним прикладом того, як діє тиранія: краще продовжувати робити ту саму помилку, погіршуючи ситуацію, ніж визнати помилку і взяти на себе відповідальність.

Голодомор і Великий терор пов'язані двома моментами.

1) У 1930-му починається розкулачення, в результаті якого велика кількість заможних селян (переважно українських) потрапляють до Сибіру в ГУЛАГ на п'ять років. Сталін вбиває собі в голову, що поки ті були в Сибіру, їх завербували китайські шпигуни, а коли «завербовані» повернуться додому, стануть джерелом проблем. Тому більшість із

700 000 жертв Великого терору були селяни. До того ж після вчинення Голодомору партія остерігалася помсти селян.

2) Національне питання. Близько 100 000 людей розстріляли як «польських шпигунів» – тих самих «шпигунів», які нібито заважали колективізації. За іронією долі Всеволода Балицького, який вигадав історію з «польськими шпигунами» – українськими націоналістами, було розстріляно як польського шпигуна, яким він, звісно, не був.

Примітка перекладачки. Для для глибшого розуміння цієї сторінки української історії читайте книжку Тімоті Снайдера «Криваві землі», яка доступна в українському перекладі.

***

16. Колонізація, винищення, етнічні чистки

про плани Гітлера на Україну

07 січня 2023

Тімоті Снайдер

Цього разу Тімоті Снайдер розповідає про вплив Німеччини на Україну, а також про українські землі під час двох світових війн

Германський вплив на Україну до XX століття був дуже невеликий, порівняно із Польщею чи ВКЛ, і радше опосередкований:

1) Боротьба між християнством західного обряду, яке уособлювала Священна Римська імперія, і християнством східного обряду, яке представляла Візантія, за вірян сприяла місії Кирила і Мефодія у Моравію, де і почалося створення кирилиці.

2) Так як всі Скандинавські країни, окрім Фінляндії, говорять однією з германських мов, то можна сказати, що германський вплив поширився на Україну і через вікінгів

3) Реформація і Контрреформація, які поширилася на Чернігівську і Київську області, сприяли розвитку Ренесансу на українських землях, а також тому, що тамтешні церковники приєдналися до ширшої релігійної дискусії.

Суттєво збільшується германський вплив у сучасний період завдяки становленню Німеччини як держави. Перший суттєвий контакт між германською державою (ще не Німеччиною) і українськими землями відбувається через імперію Габсбургів, коли німецька мова і Просвітництво поширюються на заході України.

Але увесь цей попередній вплив не порівняти із тим, який слід об'єднана Німеччина, колишня Пруссія, залишила на українських землях у XX ст.

72. Перша світова війна

З початку до середини 1918-го Німеччина контролює більшість України. Тут Німеччина використовує політику національного самовизначення: німці сказали українцям, що визнають їхню державу, а за це отримають певну кількість зерна.

Насправді ж, це зерно примусово конфісковували у селян, але селяни дуже успішно чинили опір такій конфіскації.

На той момент німці сприймали Україну як житницю, яка могла допомогти їм виграти Першу світову війну.

73. Ідеологія Гітлера і його плани на Україну

На формування поглядів Гітлера частково вплинули так звані «білі росіяни» – прихильники відновлення Російської імперії, які втекли від більшовиків на захід до Франції і Німеччини після революції. Із собою ці росіяни привезли ідею того, що комунізм і більшовизм – це підступний план євреїв, яку підхопив Гітлер. До 1919-го він говорив, що і капіталізм – це змова євреїв.

Для Гітлера ці два суперечливі погляди зовсім не суперечливі: будь-яка ідеологія, в якій немає чіткого поділу на раси, для Гітлера є неприйнятною і неправильною. Все, що заперечує боротьбу між расами, вводить людей в оману, вважав Гітлер, адже боротьба між расами – це природній порядок.

На думку Гітлера, євреї – це не нижча раса, а раса, чиє існування заперечує задуманий природний порядок, адже євреї поширюють ідеології (комунізм, капіталізм, християнство), що піднімаються над поняттям раси. Так як ідеї з людей вибити важко, тому їх треба фізично винищити.

Для Гітлера Україна – це Lebensraum, тобто життєвий простір, який повинен належати німцям, бо там найбільш родючі і найкращі землі, а такі повинні належати вищій расі – німцям. Євреї, на думку Гітлера, ще у Першій світовій завадили німцям зайняти ці землі, а це неприпустимо.

Крім того, Гітлер вважав СРСР єврейською країною, бо всі комуністи – євреї, а всі євреї – комуністи, тому підкорити її буде просто. В Україні, на його

думку, жив простакуватий слов'янський народ не здатний до власного державотворення і самоуправління, тому він потрапив під владу євреїв.

Гітлер розраховував на те, що таких простаків буде легко завоювати, бо вони більше захочуть жити під німцями, а не під євреями.

74. Про що не люблять згадувати переможці

У 1920-х відбувається стрімкий економічний розвиток Німеччини, що підштовхує Європу до тісних торгових зв'язків із німцями. Саме ці зв'язки змусили майбутніх союзників закрити очі у 1938-му на аншлюс Австрії і поділ Чехословаччини на користь Німеччини.

75. Польща

Цікаво те, що без опору Польщі Гітлеру Друга світова війна могла б бути зовсім іншою. Спочатку Гітлер планував увійти у Польщу і разом із поляками піти війною на СРСР. Але поляки не погодилися на окупацію Німеччини і виступили проти загарбника.

Через це Гітлер змінює план, укладає угоду із СРСР і йде війною на Польщу.

Крім того, Польща вплинула на вступ Франції і Британії у війну, бо вони надали полякам гарантії безпеки. Без Британії у війну навряд би вступила Америка, а без лендлізу, який організували Штати для СРСР, перемога над німцями була б під великим питанням.

76. Україна після розподілу Польщі

В результаті пакту Молотова-Рібентропа Німеччина і СРСР стають союзниками і ділять між собою територію Польщі, проголосивши, що такої країни взагалі не існує. Через цей поділ територія УРСР розширюються на захід до тих кордонів, які має нині Україна.

На приєднаних землях більшовики влаштовують чотири хвилі депортації, щоб позбутися тих, хто чинить опір новій владі – їх відправляють у Казахстан і Сибір. До такої категорії людей належали ті, хто якимось чином був пов'язаний із Польщею, а також євреї, які не хотіли брати радянські паспорти.

На українських землях, які були у складі Польщі і які забрав СРСР, в українців було активне політичне життя, була своя церква, освіта, газети і культура. Після приходу більшовиків усьому цьому поклали край.

Навіть тамтешні українські комуністи, які вітали прихід більшовиків і революцію, дуже швидко розчарувалися: вони переконували українців, що більшовики будуть поважати українську державність, що вони дадуть землю селянам, але колективізація відкрила усім очі на справжні плани СРСР.

77. Операція «Барбаросса»

Операція мала на меті три головні напрями:

1) Головне рішення. Цей крок передбачав депортацію і знищення євреїв, адже вони могли заважати планам німців.

2) План голоду. Німці збиралися залишити аграрну систему Сталіна із колгоспами, але весь врожай мав йти у Німеччину. Голод був одним з видів зброї німців. У 1941 році від голоду загинуло більше радянських військовополонених, ніж євреїв від Голокосту того ж року. Загалом німці заморили голодом і жахливими умовами життя 3,1 мільйони військовополонених.

3) План «Ост». По суті, масштабний план колонізації. Згідно із ним, десятки мільйони слов'ян повинні були зникнути в результаті штучного голоду або етнічних чисток. На звільнених землях німці мали створити затишні містечка, які б обслуговували раби-слов'яни – частину слов'ян залишили б у живих саме заради обслуговування німців. Цій частині плану не судилося втілитися, бо німці програли війну.

78. Голокост

Ця політика на практиці вийшла жахливішою, ніж задумувалася.

Конспірологічна ідея щодо загальної змови євреїв стає ще важливішою під час війни, особливо коли Німеччина почала програвати – треба ж когось звинувачувати у провалі.

Коли Гітлер пішов війною на СРСР, то вважав, що переможе за 6-12 тижнів. Коли ж йому це не вдалося, у провалі він звинуватив євреїв і почав таку їхню зачистку, якої не планував від початку.

Коли німці приходять на землі СРСР, то діють із думкою, що всі комуністи – євреї. Це, звісно, було не так, але місцеві комуністи прагнули себе захистити від зачисток, тому із неабияким ентузіазмом ставали колаборантами і влаштовували винищення місцевих євреїв. Це також вплинуло на масштаби Голокосту.

***

17. Українські націоналісти, етнічні чистки та ідеологія вищості російського народу

про 1950–1970-ті роки

15 січня 2023

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

цій лекції викладач Єльського університету Тімоті Снайдер розповів про українських націоналістів, етнічні чистки і депортації на західних землях України, а також про формування наративу вищості російського народу

До війни у 2022-му році з погляду німців Україна не існувала як суб’єкт, як повноцінний народ. Україну використовували як приклад того, що не треба робити після Другої світової.

Вона була своєрідною антитезою Німеччині, яка винесла уроки з війни і розквітла. Але ж Німеччина була колонізатором України, тому лекції від країни-агресора звучать як мінімум дивно.

Саме тому до повномасштабного вторгнення Німеччина і Росія знаходили спільну мову на тому підґрунті, що для них обох України як держави не існує.

Крім того, у них була така собі угода поділу спадщини Другої світової. Німеччина бере собі роль уважного учня, який виніс важливий урок з війни і вибачився за свою участь. Росія перебирає собі роль жертви і переможця. Після завершення Другої світової на війну дивилися крізь призму Росії як єдиної жертви воєнних злочинів.

Про усіх тих, хто не вписується у цей наратив або ускладнює його, забувають. До таких «ускладнювачів» відноситься й Україна. Завдяки цій риториці Німеччина і Росія довгий час говорили про Україну без України.

79. Українські націоналісти та їхні етнічні чистки

У 1930-х серед більшості українців існує згода у питанні прийняття Польської держави як тієї, в межах якої їм доведеться жити. Їм це не подобалося, але перспектива жити в СРСР їм подобалася ще менше.

Цей погляд змінюється, коли Польща перестає існувати у 1939-му. Після поділу Польщі демократичні партії зникають, а крайні ліві співпрацюють із більшовиками, хоч і невдовзі розчаровуються.

В опозиції залишаються націоналісти, які мають чітку ідеологію національної вищості української нації, вони дуже дисципліновані, у них є досвід

діяльності у підпіллі. Крім того, заради досягнення мети вони готові застосувати насильство.

Коли Німеччина пішла на СРСР, більшовики саме розпочали висилку українських націоналістів, але не закінчили. Тому, коли прийшли німці і втекли більшовики, ОУН наприкінці липня 1941-го проголошує Українську Державу.

Держава існує недовго, бо Німеччина не підтримує цю ідею: зрештою, німцям потрібна не політична співпраця українців, а колонізація українських земель. Тому близько чотирьох п'ятих лідерів українських націоналістів потрапляють до німецьких таборів, серед них і Степан Бандера, де вони і проводять більшу частину війни.

СРСР і тепер Росія зациклені на постаті Бандери, але насправді він майже нічого особисто не зробив під час Другої світової.

Коли в ОУН забрали майже усіх досвідчених лідерів, на чолі руху опинилася недосвідчена молодь, що призвело до збільшення використання рухом насильницьких і жорстоких методів боротьби. І це на додачу до внутрішнього розколу ОУН на поміркованих «мельниківців» і радикальних «бандерівців», які агресивно боролися ще й між собою.

Кілька тисяч націоналістів співпрацюють із німцями, а деякі з них стають поліцаями і беруть участь у Голокості. Колаборантами німців стають і ті українці, які трохи раніше допомагали більшовикам депортувати поляків.

Трагедія колонізації в тому, що більшу частину брудної роботи виконує не сам колонізатор, а місцеві, які погоджуються співпрацювати із загарбником. Лише близько 1400 німців напряму пов'язані із Голокостом на західних землях України, а тамтешніх колаборантів було приблизно 12 000, і вони сприяли вбивству 200 000 євреїв.

Ті молоді націоналісти, які залишилися без лідерів, отримали таку жорстоку науку знищення від німців, яку вони навряд отримали б, якби не було війни. Ймовірно, це вплинуло на те, що вони організували етнічні чистки поляків улітку 1943 року, коли німецькі війська почали відступати.

80. Радянські етнічні чистки після війни

Коли на захід України приходить радянська армія, то продовжує етнічні чистки, які розпочали німці й українські націоналісти. Більшовики на цей час були далеко не новачками у чистках і депортаціях цілих народів, розпочавши цю діяльність ще під час Великого терору.

Прикладом однієї із наймасовіших депортацій у цей період на території України було примусове переселення кримських татар. До весни 1944-го

кримські татари на Кримському півострові становили майже 100% населення, після їх там не залишилося зовсім.

Понад 180 000 людей, які ідентифікували себе як кримські татари, були депортовані з півострова переважно до Узбекистану. Причина: усі вони співпрацювали із німцями, навіть ті, хто воював у радянській армії.

Колаборацію із німцями як підставу для депортацій і чисток Сталін використовував і на заході України, де чистки мали на меті дві цілі:

1) Знищити УПА та її підпілля, які були створені переважно для боротьби із радянською владою. Тут радянська влада діяла із особливою жорстокістю і винахідливістю. Але і повстанці трималися довгий час – до початку 1950-х. Близько 250 000 людей було депортовано із заходу України, а ймовірно, ще більше було вбито під час боротьби із повстанцями. В цей час у ГУЛАГу тотальна більшість в'язнів – українці.

2) Депортація неукраїнців. Близько 1,5 млн поляків було депортовано із території західної України, серед них було приблизно 100 000 євреїв, які пережили Голокост. Усіх їх відіслали до Польщі. Ідея полягала у тому, щоб очистити нові території від тих, хто не належав до категорії східних слов'ян.

Комуністична влада Польщі проводила майже дзеркальну політику: українців депортували на територію УРСР, а тих, хто залишився, переселяли на отримані від Німеччини території, але так, щоб вони не могли утворювати українські громади.

До 1980-х для затвердження при владі комуністична партія Польщі проводила активну політику демонізації українців, представляючи їх ворогами №2 після німців.

Враховуючи таку непросту історію між українцями і поляками, по-новому сприймається факт того, що Польща прийняла понад 5 млн українських біженців після повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

81. Піднесення російського народу

«Товариші, дозвольте запропонувати ще один тост. Я хотів би підняти келих за наших радянських людей і, передусім, за росіян. Я п'ю за здоров'я насамперед російського народу, бо це найвидатніший народ з усіх, які утворюють Радянський Союз.

Я п'ю за здоров'я російського народу, бо під час цієї війни він завоював загальне визнання як провідна сила у нашій країні. Я п'ю за здоров'я російського народу не лише за це, а й тому, що йому притаманна чистота розуму, сила характеру і терплячість.

Наш уряд припустився не однієї помилки, ми були у відчаї у 1941-му, 1942-му, коли наша армія відступала… Інші сказали б уряду, що він не виправдав їхніх сподівань, тому вони хочуть інший уряд, який зможе досягти миру із Німеччиною і забезпечити їм тихе життя.

Але не росіяни – вони не пішли цим шляхом, бо вірили у правильність рішень уряду і пішли на жертви заради поразки Німеччини. Впевненість російського народу в радянському уряді виявилася тією вирішальною силою, яка зробила перемогу над фашизмом реальністю.

Саме тому я п'ю за здоров'я російського народу».

Це був тост Йосифа ***Сталіна*** 24 травня 1945-го, і він яскраво відображає подальшу внутрішню політику СРСР.

Сумна іронія в тому, що людина, яка після Гітлера несе найбільшу відповідальність за Другу світову війну, яка розпочала цю війну, опиняється серед переможців і отримує владу визначати колаборантів і героїв.

Ніхто не заперечує, що російський народ постраждав у Другій світовій війні, але у кількісному співвідношенні цивільні жертви росіян значно менші за жертви інших народів Радянського Союзу, а саме українського і білоруського.

Саме тому, що територія сучасної Росії майже не побачила окупації, російський народ міг дозволити собі «чистоту розуму і терплячість».

Під час Другої світової загинуло більше українських солдатів, ніж американських, британських і французьких разом узятих. Причиною значних жертв серед українців у радянській армії є те, що коли СРСР починає наступ в бік Німеччини, переважну більшість рекрутів у армію беруть саме в Україні.

Але величезні цивільні й військові жертви українців не вписуються у новий наратив Сталіна про вищість і перевагу російського народу, як і не вписуються у культурну трансформацію.

82. Культурна трансформація

Економічної трансформації Радянського Союзу досягнуто: колективізацію завершено, індустріалізацію виконано. Це не соціалізм у тому розумінні, яке в це поняття закладав Маркс, але для Сталіна цього достатньо. Тепер час соціальної трансформації.

Андрій Жданов, перший голова Верховної Ради РРФСР, став ідеологом поділу світу після війни на «поганий», капіталістичний табір і «хороший», соціалістичний. Він же сформував нову соціальну ідеологію СРСР, яка полягає у тому, що саме російська культура – це правильна, хороша культура, якщо її не «забруднює» сторонній вплив.

Саме тому післявоєнних митців і письменників арештовують, якщо вбачають у їхніх творах іноземний вплив. Через це ж зазнає переслідувань й українська культура, бо Україна була під німецькою окупацією, вона ближча до Заходу, а отже, її культура «заражена». Це був ще один спосіб поставити російський народ над українським.

***

18. Україна за часів Хрущова і Брежнєва

про 1960-1970 роки

22 січня 2023

Тімоті Снайдер

цій лекції Тімоті Снайдер розповість про Україну за часів Хрущова і Брежнєва, а також про польських літературних діячів, які поширювали українську літературу

Під час Другої світової війни радянська влада обирає м’якіший підхід до України та українців через те, що військові дії відбуваються на території України за українські землі. СРСР же треба було завоювати прихильність українців, щоб ті допомагали боротися із німцями.

М’якіший підхід, а також жорстокість німців під час окупації українських земель, допомогли повернути прихильність українців на бік радянської влади – німці виявилися гіршими за більшовиків.

83. Греко-католицька церква

Приєднання Волині і Галичини до СРСР принесло із собою деякі проблеми для радянської влади. На Галичині на момент приєднання діяла греко-католицька церква, яка була заснована ще у 1596-му Брестською унією.

Це винятково українська церква, яка розвивалася на цих територіях, особливо за часів Габсбургів. Саме за часів Австро-Угорщини влада сприяє освіті греко-католицьких священників, які мали нести українському народу Просвітництво і схиляти на бік влади.

За митрополита греко-католицької церкви Андрія Шептицького церква стає українським національним інститутом, вона стає осередком усього українського.

Коли після війни радянська влада повертається на новоприєднані землі західної України, то вона розпускає греко-католицьку церкву навесні 1946-го, а вся її власність відходить православній церкви, центром якої була Москва. Атеїстична радянська влада не могла допустити існування такого впливового суперника як питомо українська церква.

До кінця існування СРСР греко-католицька церква продовжує працювати у підпіллі.

84. Микита Хрущов і Україна

Микита Хрущов – це останній керівник СРСР, який дійсно знав Україну. Його батьки працювали у шахтах на Донбасі, сам він працював на комуністичну партію в Україні під час Великого терору, а його давня партнерка життя – лемка.

Крім того, він брав участь у боротьбі із українськими партизанами. Все це сприяло тому, що він визнавав наявність українського питання і непогано розумівся на ньому.

Саме Хрущов зміг знайти рішення, яке б дозволило сказати, що Україна одночасно й існує, і не існує.

Поширення нової риторики Хрущов приурочує до 300-ї річниці Переяславської угоди, яку уклали у 1654 році.

Хрущов активно поширює наратив про те, що Українська Держава дійсно існувала, але, вирішивши тоді навіки поєднати свою долю із російською державою, вона знайшла своє вище переродження у складі СРСР. Тоді Україна нібито обрала своє майбутнє, яке нерозривно пов’язане із Росією.

Для поширення цього нового прочитання історії, СРСР випускає серію товарів із написами «300-та річниця»: цигарки, шкарпетки, жіноча і чоловіча нижня білизна.

Крім того, Хрущов розуміє, що потрібно хоча б зробити видимість того, що він щось робить для України, якщо він хоче врегулювати українське питання. Тому, того ж 1954-го він передає Кримський півострів УРСР.

З практичної точки зору, управляти Кримом простіше з УРСР, ніж з РРСР, до якої належав півострів до 1954-мго. Крим і Україна з’єднані суходолом, а такому налагодити комунікації між ними буде легше.

Крім того, кримські татари, яких визнали німецькими колаборантами і повністю депортували з півострова, більше не становлять загрозу, тому жорсткий контроль РРСР вже не потрібен.

85. Невеликий український ренесанс

Така політика Хрущова сприяла тому, що деякий час в Україні процвітає так званий національний комунізм. Його провідником в Україні став Петро Шелест, перший секретар ЦК КПУ. Сам він був українцем і не брав участі у сталінських репресіях українців.

В цей час з'являється плеяда митців, які називаються «шістдесятниками». Серед визначних діячів можна назвати Івана Дзюбу, який у своїй праці «Інтернаціоналізм чи русифікація» намагається розібратися: політика Кремля дійсно спрямована на розвиток української культури чи це насправді русифікація.

86. Леонід Брежнєв і Україна

Він замінив на посаді Хрущова у 1964-му. За його наказом у 1968-му вводяться радянські війська у Чехословаччину, що дало початок Празькій весні.

Це вторгнення стало можливим через так звану «Доктрину Брежнєва», за якою дозволяється введення братніх військ СРСР в дружню соціалістичну країну у разі початку там контрреволюції. Так починається наратив про братні народи і держави.

Брежнєв проголошує досягнення соціалізму.

1970-ті – це десятиліття адміністративної русифікації в СРСР загалом і в Україні зокрема. Керує нею в Україні Володимир Щербицький.

Ніхто не заперечує існування України, її мови і культури, але українську мову прибирають зі шкільної програми, нею не викладають, а україномовні видання впали на 25%.

Російська мова стає мовою престижу: якщо ти хочеш отримати вищу освіту або просування по службі, говорити треба лише російською.

В цей же час починається зародження культу Великої вітчизняної війни. Не Другої світової, а саме вітчизняної, яку виграв народ СРСР без будь-якої допомоги.

87. Журнал «Паризька культура»

На Заході після Другої світової про Україну як про окрему державу забувають всі, окрім діаспори у різних країнах, зокрема у Канаді та Америці, та окремих літературно-філософських груп.

Одна з таких груп утворюється навколо журналу «Паризька культура». Її засновують польські емігранти Єжи Гєдройць, Юліуш Мєрошевський і Юзеф Чапський. У 1952-му році вони друкують статтю під назвою «Віддайте Львів Україні».

Це звучить вкрай радикально, адже Польща дуже сильно постраждала під час війни і втратила частину територій: Варшава зруйнована, Вільнюс відійшов Литві, Львів – Україні, а мільйони її громадян вбито.

Ця група була дуже прогресивна і передбачила кінець не лише комунізму, а й імперіалізму у всьому світі. Вони вважали, що якщо буде існувати Україна окремо, то радянському імперіалізму настане кінець.

Крім того, ця група друкує твори українських письменників, таких як Борис Левицький і Юрій Шевельов. Українських письменників, яких знищив Великий терор у 1930-х, називають відносять до Розстріляного відродження – цей термін вигадав Єжи Гєдройц, а також опублікував величезну збірку із творами цих митців.

Саме завдяки цим митцям і їхній дискусії про Україну, українське питання у Польщі було вирішене: Україна – це самобутня держава.

***

19. Польська «Солідарність» і провал реформ Горбачова. Роль України під час розпаду Радянського Союзу

29 січня 2023

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

цій лекції порушуватимуться питання впливу польського руху «Солідарність» у вирішенні українського питання, реформи Горбачова та проголошення Незалежності Україн

Події в Європі в період 1989-1991 років, як правило, приписують маніпуляціям між Вашингтоном і Москвою, але це далеко не так. Вашингтон не очікував об'єднання Німеччини, не говорячи вже про розпад СРСР – адміністрація Буша старшого усіма силами намагалася зберегти Горбачова при владі та СРСР цілісним.

88. Польський рух «Солідарність»

Але важливі для України події в цей час відбувалися в Польщі. Там спостерігався активний рух проти комунізму й проти того націоналізму, який нав'язувала польська комуністична партія, а саме існування однорідного народу. Тобто, у 1970-1980 роках польські комуністи робили все, щоб всі меншості в країні повністю асимілювалися з поляками та утворювали разом єдину націю.

Проти комуністичної партії Польщі виступає рух «Солідарність», і він відкриває дискусію про комунізм і націоналізм. Цей рух починається як протест проти зростання цін, але дуже швидко перетворюється на політичний рух, який вимагає право на створення незалежних профспілок, а також звільнення політв'язнів і свободу слова.

«Солідарність» існує від серпня 1980-го до грудня 1981-го, і в цей час на загал відбуваються дискусії про складні питання, серед яких і українське. Рух визнає окремі народи СРСР і говорить про розпад Союзу.

На формування цих дискусій вплинула група мислителів, які об'єдналися навколо журналу «Культура» та про яких йшлося у попередній лекції. Ця група розмірковувала про незалежність Польщі й вважала, що її можливо досягти лише в тому випадку, якщо будуть незалежна Литва, незалежна Білорусь і особливо незалежна Україна.

Ці мислителі вважали, що і російський, і польський імперіалізм може зупинити лише незалежна Україна. На формування позиції з приводу українського питання в цій групі мислителів вплинув Іван Рудницький, важливий представник української діаспори, який просував ідею українців як політичної нації.

У 1990-му, ще до розпаду СРСР, Польща підписує з УРСР угоду про утвердження добросусідських відносин між двома суверенними державами. Це важливий дипломатичний крок, який відповідає духу й ідеям дискусій, які розпочала ще «Солідарність».

89. «Українська Гельсінська спілка»

У 1975-му Брежнєв вимагає у Заходу таку собі мирну угоду постфактум, в якій Захід визнає кордони країн Східної Європи. Але у цю угоду, яку підписали у Гельсінки, також внесли пункти про права людини. Саме ці

пункти дали поштовх до створення у Східній Європі різних національних рухів за права людини.

Однією з таких груп була і «Українська Гельсінська спілка». Унікальність наративу цієї групи полягає у тому, що вони зарахували національність до прав людини.

Вони пояснюють, що можливість користуватися власною мовою, співати національних пісень і носити національний одяг є частиною індивідуальних прав людини. Тому національні права – це індивідуальні права, права людини.

Нація – це не лише колектив, а й те, що є частиною кожної окремої людини, тому, коли людині не дають можливості говорити її мовою, її права порушуються.

Українці, які пропагували таку риторику в СРСР, а також вважали неправильним нав'язування російської мови і культури та й взагалі були не згодні з радянською владою, були дисидентами. А дисиденти потрапляли в ГУЛАГ.

Там дисиденти знайомилися з українськими націоналістами, які відбували свої терміни ще зі сталінських і хрущовських часів. Між ними зароджується дискусія про майбутнє української нації. Якщо коротко, то аргументи про політичну націю українців перемагають аргументи про етнічну націю.

90. Дискусія діаспори

Діаспори у США та Канаді формують переважно вихідці з заходу України або їхні нащадки, а вони як правило були націоналістичного спрямування.

З часом дискусія схиляється в бік Української Держави, того, як території, що входили до складу УРСР, врешті стануть незалежними, і того, яку політику варто проводити в новій державі.

Реальність така, що на українських землях живе багато націй і поширена російська мова, тому створення держави з думкою лише про етнічних українців було б неабияк складним завданням. Тому в цій дискусії теж перемагають аргументи про політичну націю в Українській Державі.

91. Проголошення Незалежності України

Україна змогла стати незалежною через провал реформ Горбачова в Радянському Союзі. У нього була ідея про те, що комунізм можна реформувати, але політик швидко усвідомлює, що допомоги від державного апарату не дочекається, бо тотальна кількість радянських чиновників – це реакціоністи, яких влаштовував статус-кво.

Горбачов намагається переробити політичну систему, в якій він буде президентом федеративної держави, тобто СРСР мав стати федерацією. Саме дискусія про децентралізацію влади у СРСР штовхає радянських консерваторів виступити проти Горбачова та влаштувати переворот у серпні 1991-го.

Цим заворушенням користується Єльцин і виводить Росію з Радянського Союзу. Потім лідери Української, Російської й Білоруської Радянських республік зустрічаються у Біловезькій Пущі, де констатують припинення існування СРСР.

Україну тоді представляв Леонід Кравчук, який був лідером трохи націоналістичного комунізму.

Від 1972-го по 1989-й УРСР перебувала під керівництвом Володимира Щербицькього, який був затятим русифікатором і консерватором. Саме через нього реформи Горбачова майже не були запроваджені в Україні, бо Щербицький усіма силами їм опирався.

Саме тому, коли відбувається проголошення незалежності України, комуністична партія утримує головні позиції в Україні майже без опозиції.

***

20. Помаранчева революція, Революція гідності. Як відбувалося самоусвідомлення українців

05 лютого 2023

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

Про наступну сторінку в історії України, а саме українські революції 2000-х, розповідає запрошена лекторка, дослідниця політики Східної Європи Марсі Шор, яка написала книжку «Українська ніч. Детальна історія революції»

(Ukrainian Night: An Intimate History of Revolution)

92. Посткомуністична Україна 1990-х

Проєкт «Радянський Союз» був найбільшим і найглибшим експериментом із соціальної інженерії, який проводили на людях. Ми все ще пожинаємо його плоди. Це була не просто спроба встановлення нового уряду, це була спроба створити новий вид людини.

Коли розпався Радянський Союз, країнам, які до нього входили, було непросто вийти зі старої комуністичної системи і перелаштуватися на нову капіталістичну.

Західні політологи називають Україну 90-х «країною шантажу» через велику кількість корупційних скандалів у той час. Всюдисущі корупція і беззаконня супроводжують перехід України до капіталізму.

Втіленням цього беззаконня стало вбивство журналіста Георгія Гонгадзе у вересні 2000-го, який висвітлював корупцію в Україні часів Кучми.

93. Помаранчева революція

Все починає змінюватися під час виборів 2004 року, коли за пост президента змагаються Віктор Янукович і Віктор Ющенко.

Віктор Янукович був таким собі пострадянським гангстером, близьким до Кремля.

Віктор Ющенко мав західне спрямування і планував для України інтеграцію із Євросоюзом.

Команда Януковича труїть Ющенка діоксином, і спотворене в результаті отруєння обличчя Ющенка стає символом тодішніх виборів, а також брутальності корупції. Але головне, що робить команда Януковича – це фальсифікація виборів.

Як реакція на фальсифікацію люди виходять протестувати на головну площу країни, Майдан Незалежності, у листопаді 2004-го. Три тижні українці мирно протестують у холод проти підтасованих виборів. Це спрацьовує, і Ющенка оголошують переможцем.

Але Ющенко не виправдовує покладених на нього надій, і Україна не стає на проєвропейський шлях.

94. Віктор Янукович

Ніхто і подумати не міг, що після цієї поразки Янукович піде далі у політиці, адже його не можна було назвати натхненним лідером. Він мав кримінальне минуле і був задіяний у розкраданні державних ресурсів. Крім того, факт того, що його команда отруїла Ющенка і фальсифікувала вибори, теж не був ні для кого таємницею.

Але якось він дізнається про американських політтехнологів, які допомагають колишнім гангстерам ставати президентами. І ось він звертається до одного такого умільця – Пола Манафорта, який влаштовує перевтілення для Януковича. Це допомагає, і у 2010 році він чесно виграє президентські вибори.

У нього немає великих заяв про те, що він поверне велич країні, але він і не використовує під час свого правління насильство проти населення, якщо тільки ти не стаєш на його шляху.

А ще він робить заяву про те, що колись у майбутньому, можливо, Україна почне рухатися до інтеграції із ЄС, а це питання особливо багато значило для прогресивної молоді, яка хотіла побачити світ.

95. Протест студентів і Революція гідності

У листопаді 2013-го Янукович повинен був підписати Угоду про асоціацію із ЄС, яка мала дати початок перебудови України під закони Євросоюзу. Ця угода не була гарантією вступу України до ЄС, але це був символ початку шляху країни до членства у блоці.

Проте майже в останню хвилину Янукович заявляє, що не буде підписувати угоду. Це дуже розчарувало певний прошарок українського суспільства, але не всіх українців, тому ніщо не віщувало подій, які розгорнулися далі.

У фейсбуці журналіст Мустафа Найєм пише російською невеликий пост 21 листопада: «Давайте серйозно. Якщо ви засмучені, виходьте на Майдан опівночі сьогодні. Лайки не рахуються».

На цей заклик особливо відгукнулася молодь, студенти, яких не цікавила етнічна, мовна чи будь-яка інша політика. Вони мирно зібралися на Майдані, де спілкувалися і співали пісень.

Єдиним їхнім слоганом була фраза «Україна – це Європа», і вони називають себе Євромайданом. Цей мирний протест триває дев'ять днів – до четвертої ранку 30 листопада, коли Янукович дає наказ про силовий розгін Євромайдану.

Це стало першим масовим застосуванням сили проти українців за час незалежності України. Ймовірно, Янукович розраховував на те, що якщо він застосує достатню силу, щоб налякати, але не вбити тих дітей (всі залишилися живі, хоча дехто отримав серйозні травми), їхні батьки теж злякаються і заберуть їх із Євромайдану.

Але батьки не забрали своїх дітей, а приєдналися до них. Замість кількох тисяч людей на Майдані Незалежності Янукович отримує кілька сотень тисяч обурених українців у центрі Києва.

В цей момент Євромайдан перетворюється на Майдан, і цей рух має на меті закінчення свавілля влади. Так починається Революція гідності, яка об'єднала різні покоління.

96. Паралельний поліс

На Майдані утворюється паралельний поліс. Це ідея, яку розвинув чеський філософ Вацлав Бенда. Згідно із нею, щоб протистояти режиму, тиранії, люди не просто виходять на протест, а й створюють альтернативний простір, власне суспільство, із власними інститутами, в якому вони живуть відповідно до обраних цим суспільством цінностей.

Майдан став таким паралельним полісом, у якому працювали величезні кухні, був університет і бібліотека, житловий комплекс (палатки), роздавався одяг, були групи, що підтримували порядок. Люди влаштовували виступи, концерти, лекції, обговорення. Це був шедевр самоорганізації і вибух громадянського суспільства.

97. Репресії проти протестувальників і розстріл Майдану

Кожного дня, що тривав Майдан, ставки росли все вище, як і свавілля держави. Люди почали зникати, проти них застосовують тортури, їх вивозять у ліси, катують холодом.

Янукович вважав, якщо сильніше натиснути на протестувальників, то скоро вони здадуться. Але цей тиск мав зворотний ефект, адже його дії виштовхнули людей за межу страху і переконали їх, що така людина не повинна залишатися при владі.

Кульмінація тиску Януковича відбулася у другій половині лютого 2014-го, коли він віддав наказ про розстріл Майдану. Оскільки Майдан транслював своє життя усі ці місяці у прямому ефірі, то і розстріл могли бачити всі, хто дивився стрім.

Побачивши це, люди в різних регіонах почали організовувати транспорт для того, щоб поїхати на Майдан на допомогу – людей було так багато, що бракувало автобусів.

Зупинити продовження кровопролиття намагався польський міністр закордонних справ Радослав Сікорський, який прилетів у Київ і зустрівся із Януковичем у президентському палаці. Йому вдається переконати президента припинити вогонь по протестувальниках і погодитися на ранні президентські вибори за кілька місяців.

Люди не довіряли Януковичу і не хотіли підписувати із ним цю угоду, але Сікорський наполіг. Він сказав протестувальникам, що буде краще підписати цю угоду зараз, а потім вимагати більшого. За його словами, він не хотів, щоб на людей спустили армію і запровадили воєнний стан, як це свого часу зробила комуністична влада у відповідь на протести «Солідарності» у Польщі.

Люди погоджуються, але вони розлючені, а похорони розстріляних майданівців аж ніяк не сприяють заспокоєнню протестувальників. Тож Янукович вирішує втекти до Росії.

І невдовзі на Кримському півострові з’являються «зелені чоловічки», яких Путін послав, щоб скористатися перехідним періодом в українському уряді і захопити півострів.

Крім того, він посилає «російських туристів» на Схід і Південь України, щоб розбурхати сепаратистські настрої. Вони розповідають місцевим, що Майдан був організований ЦРУ, а українські нацисти скоро прийдуть на Схід і Південь, щоб вбивати російськомовних.

***

21. Як зароджувався і вмирав російський імперіалізм

12 лютого 2023

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

Для того щоб збагнути війну, яку розпочала Росія в Україні, і те, як вона закінчиться, необхідно зрозуміти російський імперіалізм і його основи. Ще одна лекція від запрошеного лектора Арне Вестада в рамках курсу викладача Єльського університету Тімоті Снайдера про історію сучасної України

Рушійні сили російського імперіалізму в XIX ст.:

1) Унікальність, винятковість і автентичність російської влади. Відчуття російською елітою власної унікальності, своєї відмінності від інших імперій. Росія – не єдина імперія, яка так про себе думає, але в цього мислення є особливість. Російська еліта близька до народів імперії і розуміє їх – принаймні так стверджують тогочасні тексти.

2) Наголошення на тому, що розширення – це форма захисту.

3) Розширення як використання нагоди, якою стало ослаблення інших імперій на сході, особливо Британської.

4) Ієрархія та бюрократія неросійської еліти. Наприклад, українці могли служити Російській імперії в Білорусі, Казахстані чи інших країнах, які поглинула імперія.

5) Експлуатація ресурсів. Цікаво те, що досить тривалий час Російська імперія не могла ефективно використовувати ресурси на захоплених землях частково через логістичні проблеми, адже територія імперії була величезною.

6) Розселення людей на захоплених територіях.

98. Паралель з іншими імперіями

Основні межі Російської імперії сформувалися приблизно в XVII ст. За час свого існування Російська імперія намагалася не конфліктувати з імперіями, які сильніші за неї, тому її розширення відбувалося переважно на Далекий Схід.

Все змінюється в XIX ст. У цей час Британська, Османська імперії та імперія династії Цін почали слабнути й Російська імперія скористалася цим для розширення своїх територій.

Між імперіалістичними політиками Британської імперії в Ірландії, Французької – в Алжирі та Російської – в Україні існують паралелі в деяких питаннях.

Порівняння саме цих імперій є дуже ілюстративним для прогнозування того, як закінчить Росія.

1) Розселення. – Всі три імперські нації розселяються майже по всій території Ірландії, Алжиру й України відповідно, але з часом зосереджуються на багатих на ресурси областях (півночі Ірландії, узбережжі Алжиру, Донбасі). Місцеве населення від участі в освоєнні цих ресурсів відстороняли з різних причин, наприклад через брак освіти й навичок чи невірність імперії.

2) Близькість. – Що ближче територіально захоплені землі, то легше імперській владі говорити про невіддільність колонії від імперії.

3) Експлуатація. – Всі три імперії використовували колонізовані народи задля власної вигоди. Йдеться не лише про матеріальні ресурси, а й про людські: поширеними були сексуальна експлуатація, використання чоловіків у війнах імперій. Також можна говорити про експлуатацію переваг імперій у технологічному розвитку для контролю колоній.

4) Культурна гегемонія. – Культура є ключовим інструментом для розколу всередині колонізованих країн і пригнічення незалежницьких рухів. Так, імперські сили активно поширюють наратив про власну культурну вищість, свою світову славу, переконуючи місцевих, що ті без імперії – ніщо.

99. Майбутнє Росії

Лектор не має жодного сумніву в тому, чим закінчиться війна в Україні для Росії – повною деколонізацією України. Для того і були проведені паралелі з Ірландією та Алжиром й імперіями, які їх колонізували.

На розв'язання війни в Україні дуже вплинули настрої самих росіян після розпаду СРСР. Імперське минуле, гордість за те, що вони належали до однієї з двох супердержав, не давали спокою росіянам з 1990-х.

Росії, окрім зміни режиму, потрібна дискусія про вплив імперії не лише на колонізовані народи, але й на самих колонізаторів.

***

22. До XVIII ст. освітнім центром Російської імперії був Київ. Як українська культура впливала на російську

19 лютого 2023

Тімоті Снайдер

Контриб'ютор Forbes

Передостання лекція курсу викладача Єльського університету Тімоті Снайдера про історію сучасної України. У ній ідеться про формування російської культури під впливом української, хоч Росія відчайдушно заперечує цей факТ

Основна думка, що червоною ниткою проходить через увесь цикл лекцій і стосується й інших країн, полягає у тому, що жодна держава не утворилася в ізоляції, на рівному місці. Кожна країна формувалася під впливом зовнішніх чинників, серед яких і зіткнення з іншими країнами.

Багато ключових зіткнень в історії України для неї були з Росією. Особливість деяких зіткнень із Росією полягає в тому, що РФ заперечує факт того, що вони відбулися.

Сучасне поняття геноциду спирається на так само сучасні поняття народу та нації. Геноцид – це свого роду визнання існування того народу, який

знищують, адже ти не можеш знищити те, чого не існує. Втім, часто геноцид починається з заперечення існування того чи іншого народу і його культури.

100. Росія та українська культура

Саме це й починає робити Росія у XIX ст., коли виходить царський указ про те, що української мови «не було, немає і не буде». Заперечення Росією існування української мови означає заперечення її існування як чогось окремого, самостійного. Українська мова та культура, на думку російського імперіалізму, може існувати виключно як частина Росії і її культури. Таким чином Росія наголошує на своєму існуванні, самоствердживючись за рахунок України.

Усі імперії, які існували в Європі, по суті її формували – усі, окрім Російської. Російська імперія прийшла у Європу, коли її основа була сформована, а потужні імперії почали розпадатися.

Росія стає Європою саме після того, як приєднує до себе Київ і землі Київської Русі, які вже давно були частиною європейської історії. Саме через Київ у Росію приходять християнство, Ренесанс, Реформація. Але Росія як імперія не може визнати, що периферія краща за центр, тому це стає причиною напруги між Росією та Україною, яка існує й досі.

101. Російська православна церква та роль Києва

До XVII-XVIII ст. православна церква Росії існує окремо від інших православних церков і не бере участі у різного роду теологічних дискусіях. Коли Росія приєднує до себе Київ, це змінюється і православна церква Росії запозичує досвід релігійних дискусій у західних колег за посередництва Києва, де така практика прийшла з Церковною унією 1596 року.

Знову таки, головна церква Російської імперії не може показати, що в чомусь програє периферійній (українській). Тому головна думка її дискусії полягає у тому, що завдяки відсутності стороннього впливу на РПЦ вона є найчистішим втіленням Візантійської церкви. Проте саме завдяки Києву РПЦ взагалі знає, що таке християнство та релігійна дискусія.

Усі важливі кроки, які сприяли формуванню російської культури, глибоким корінням сягають саме до Києва.

До XVIII ст. освітнім центром Російської імперії був Київ, але периферія не може виступати освітнім центром імперії, тому освітні інститути починають переносити у Петербург.

Про дійсно російських правителів Росії можна говорити лише починаючи з Бориса Єльцина та Володимира Путіна, а до того це були не росіяни, як-то німкеня Катерина Друга, грузин Йосип Сталін, а то й взагалі українці. Так,

майже всі правителі СРСР мали українське походження, зокрема, Михайло Горбачов, із вимови якого в Москві насміхалися.

102. Культура України після здобуття Незалежності

Після 1991-го не запроваджують цілеспрямовану політику українізації. У країні існує двомовність, поширений суржик. Уваги заслуговує й олігархічний плюралізм, коли кілька олігархів через власні медіа просувають свої наративи про культуру України.

Перший переломний момент наступає у 2014-му, коли українські діячі культури стають більш спрямованими на українського споживача, припиняють роботу в Росії та Білорусі, переходять на українську мову. Одним із таких творців був письменник Сергій Жадан, який народився у російськомовному регіоні, але перейшов на написання творів українською.

Другим переломним моментом став 2022-й і початок повномасштабного вторгнення, коли відбувається ще більша українізація культури та суспільства, а Київ стає по-справжньому європейською столицею.

***

23. Гітлер і Путін. Чим схожі Друга Світова та війна в Росії в Україні

26 лютого 2023

Тімоті Снайдер

Контриб’ютор Forbes

своїй останній лекції про історію сучасної України Тімоті Снайдер порушує тему імперіалізму, імперіалістичної спадщини та їхнього впливу на сьогодення світу.

В Європі від часу закінчення Другої світової поширюється наратив про те, що вони кращі за Америку, бо добре розрізняють, що таке добре, а що таке погане, саме завдяки Другій світовій.

Але Європа насправді не засвоїла той факт, що війна – це погано, адже вона продовжила їх вести. А вела вона їх до того, поки не програла: голландці в

Індонезії, французи в Алжирі і Південно-східній Азії. Війни, які Європа не хотіла добровільно закінчувати, були імперіалістичними.

Історії про європейську інтеграцію розповідають так, щоб вони не включали імперську історію континенту. Саме через те, що таку важливу частину історії приховують, аналізу сучасної політичної ситуації бракує важливих деталей.

Крім того, вищезгаданий наратив про європейську інтеграцію просуває думку про те, що після засвоєння уроку, що війна – це погано, достатньо просто почати торгувати із іншими країнами, щоб все було добре. Але проблема в тому, що розвиток торгових відносин відбувається після програшу Європи у імперіалістичний війнах, але без визнання того, що імперські амбіції в Європі взагалі були.

103. Перша і Друга світові війни

Перша світова була імперіалістичною війною, адже в ній брали участь солдати з різних колоній і вона відбувалася між низкою імперій. Переможцями в ній вийшли морські імперії (Британія і Франція), а наземні (Османська, Австро-Угорська, певним чином Російська) програють і втрачають свої території.

Далі народжується ідея самовизначення і країни-переможці (до них входять і Штати) визначають, що території, що входили до переможених імперій, мають право на незалежність. Але не всі – Україна до переліку таких територій не увійшла.

В України в цей час проходить складний етап, коли Польща б'ється за неї, російські імперські сили намагаються її підкорити, радянські сили змагаються за неї. Тобто, її незалежність здається далекою мрією.

Друга світова війна – це теж імперська війна і у Німеччини є великі плани на колонізацію України, яка є ключовою ціллю Гітлера.

Для розуміння сучасної політики дуже важливо знати, що Друга світова війна була саме імперіалістичною. Проте Німеччина старанно намагається не афішувати той факт, що вона мала імперські амбіції, що Україна повинна була стати її колонією, що в Європі взагалі є сучасна імперіалістична історія. Натомість посувається красива історія про європейську інтеграцію.

104. Імперіалістична історія Німеччини

Одразу після Другої світової в Німеччині домінує дискусія про проблему розподілу країни, а Західна Німеччина ще й виставляє себе жертвою, адже наприкінці війни її багато бомбили і вбили багато людей.

Цікаво те, що розмови про визнання провини за Другу світову війну – це відносно нова дискусія, яка розпочалася у 70-80-х з дискусії про відповідальність німців лише за Голокост. Але цій дискусії бракує ключових моментів, таких як відповідальність за те, що вони зробили на сході Європи, а також питання колонізації й імперських амбіцій Німеччини.

Коли Німеччина зосереджується виключно на німецьких євреях і своїй відповідальності за їхнє знищення, вона уникає значно масштабніших злочинів, таких як Голокост у Східній Європі, заморені голодом три мільйони радянських військовополонених і колонізація України.

105. Зустріч російського і німецького імперіалізму

У 1970-х Західна Німеччина починає процес примирення із СРСР, в якому в той час при владі був Брежнєв.

Через це відбувається зустріч двох наративів:

1) Русифікованого радянського, який полягає у тому, що СРСР в обличчі росіян є жертвами і переможцями Другої світової, і

2) Німецького, який розповідає про те, що вони винні у Другій світовій.

Через це будь-яке примирення і спроби спокутувати провину Німеччина спрямовує на Москву і росіян. Тому Німеччина приймає без зауважень те, що її дії призвели до смерті мільйонів росіян. Це так, але жодна із цих сторін не бере до уваги значно більшу кількість смертей українців і білорусів.

Тому не дивно, що під час такого зіткнення зручно забутого німецького імперіалізму і тихого російського жодному із них зовсім не цікаво говорити про Україну. Така тенденція тривала майже до сьогодні.

У XXI ст. Німеччина вважається однією з найбільш демократичних і розвинутих країн світу і вона має репутацію країни, яка вміє приймати своє минуле таким, яким воно є. Проте остання заслуга лише частково виправдана.

Звісно, визнання провини за Голокост – це чудово, це корисна стратегія для розвитку демократії. Але проблема в тому, що німці вважають, що у Другій світовій війні їхня відповідальність закінчується на євреях. Визнавши провину перед єврейським народом, Німеччина вважає, розібралася зі своїм минулим і може тепер давати настанови іншим країнам щодо їхнього минулого та майбутнього.

На думку Німеччини, країни Східної Європи, такі як Польща і Україна, не усвідомлюють важливість миру. Проте німці не говорять, що для досягнення цього миру потрібно знищити імперію, як це було із нею під час Другої світової.

Німеччина не визнає й інші важливі речі, такі як падіння демократії в Росії із приходом до влади Путіна без справді демократичних виборів, а також зміна політичного вектору в Україні у 2004-2005-му, коли українці не прийняли сфальсифіковані вибори проросійського ставленика.

Цікаво те, що під час першої революції в Україні Герхард Шредер називає Путіна «бездоганним демократом», і цю риторику він не змінював майже до сьогодення.

Саме Німеччина пропагує думку про те, що торгівля допомагає зберігати мир, і ЄС її приймає. Саме тому в Європі із радістю приймають новину про будівництво газового потоку з Росії.

Іронічно те, що лідери Християнсько-демократичної партії Німеччини, історично антифашистської партії, не звернули увагу на те, що в Росії наростала профашистська риторика, а російський президент у своїх промовах цитує відомих російських фашистів.

Ймовірно Німеччина намагається переконати всіх і себе теж у тому, що якщо ми не фашисти, то і вони (росіяни) не фашисти, адже інакше ми б з ними не співпрацювали. Німеччина не змінює свою думку про Росію до початку повномасштабного вторгнення, хоча війна в Україні триває з 2014-го.

106. Вторгнення Росії в Україну 2014-го

Після вторгнення Росії в Україну у 2014-му тихий імперіалізм російсько-німецьких взаємин стає явним і це стає очевидним завдяки тому, що російські наративи про Україну підхоплює Німеччина.

Заплутати всіх у визначенні реальних причин вторгнення в Україну росіянам вдається завдяки набору таких ключових імперських наративів:

1) України як незалежної держави ніколи не існувало

2) Насправді українського народу не існує

3) Якщо такий народ існує, то він надто корумпований і будь-яка його держава зазнає через це провалу

4) Українці – нацисти і геї. Поширення цих наративів залежало від аудиторії: тим, хто не сприймає геїв, казали, що українці геї; особливо чутливим до нацизму німцям розповідали про жорстоких нацистів в Україні.

У 2013-му і 2014-му принаймні частково німецькі ЗМІ прийняли ці наративи про українців і не раз порушували дотичні питання: вони дійсно нацисти? Якщо так, то вони певно варвари? Це провальна країна? Українці самі

накликали на себе війну? Все це говорить про імперіалістичну спадщину Німеччини в питанні України.

107. Схожість між риторикою Гітлера і Путіна

У тому, що розповідав Гітлер і що розповідає Путін про свої омріяні колонії, є разюча схожість:

1) Існування єврейської змови.

2) Україна існує лише завдяки змові.

3) Країна-агресор не є агресором, а є жертвою змов, тому вона має напасти першою.

4) Через те, що країни, на які нападали Путін і Гітлер, нібито створені за допомогою змов, якщо на них піти війною, вони швидко розпадуться.

5) Україна – це колонія, яка з радістю проміняє одного володаря на іншого. Гітлер вважав, що Україні не подобалася радянсько-єврейська влада, а Путін впевнений, що Україною керують США і ЄС, але він впорається краще.

6) І Німеччина, і Росія здійснюють геноцид, забираючи у людей доступ до найнеобхіднішого.

Перші місяці повномасштабного вторгнення спростували ідею про те, що Україна — слабка країна, яка не витримає тиску — а в цю ідею вірили не лише росіяни, а й США та Європа.

***

ДАЙДЖЕСТ № 7

№ 1.501

Чекаючи на контрнаступ. Як ЗСУ готується до деокупації територій та як злив документів Пентагону впливає на плани України

ПОЛІТИКА — ЄВГЕН БУДЕРАЦЬКИЙ, ОЛЬГА КИРИЛЕНКО, РОМАН РОМАНЮК, РОМАН КРАВЕЦЬ

2023-04-24

Ніколов

Нижче фрагмент статті, який мені особисто підтвердив те, що я думав і раніше: *Зеленський* просто неспроможний створювати і підтримувати ефективні інституції. Його максимум – *шось нарішать особисто і одноразово, а не системно і щоб працювало само*. Це було до вторгнення, це продовжується зараз, і значить немає ніяких передумов вважати, що це зміниться після перемоги.

https://www.pravda.com.ua/articles/2023/04/24/7399113/

Наскільки серйозно у Зеленського ставляться до потреби будь-що перемагати, може свідчити одна цікава непублічна зустріч, які відбулась на Банковій на початку квітня 2023.

На ***нараду до Єрмака*** запросили більше десяти людей:

- кількох заступників глави ОПУ, керівників силових відомств, топ-менеджерів з державної банківської та енергетичної сфер, кількох міністрів і депутатів, які проявили свою ефективність за час повномасштабної війни.

Імена присутніх зі зрозумілих безпекових причин УП вирішила не публікувати, щоб не наражати їх на додаткову небезпеку.

На зустрічі **голова ОПУ *Єрмак* розповів присутнім, що для кожного із них є персональна велика задача від президента**:

- Зеленський вирішив, що саме ці перевірені люди мають зайнятися питанням комплектації нових бригад для контрнаступу.

Після короткої доповіді ***Єрмака***, його радниця Дарія ***Зарівна***

- роздала кожному присутньому по кілька аркушів паперу із інфографікою про потреби їхніх бригад.

По суті, в ОПУ самі вирішили, кому і яку бригаду доручити.

Учасники ж зустрічі відповідають за ***швидке комплектування***

- чого бригадам бракує, має бути знайдене "куратором". Байдуже як і де, але питання мають бути закриті.

"Насправді це хороша ідея Зеленського. Це його люди, і вони зможуть реально швидко допомогти військовим. І президент ще й отримує інший канал зв'язку з цими бригадами напряму, тому ніякий вояка або чиновник не зможе доповідати на Банкову, що все чудово, коли насправді там у нього реальні проблеми. І це ви собі навіть не уявляєте який плюс",

– пояснює УП один із членів команди президента.

Як переконують співрозмовники в ОП, такий підхід до комплектування бригад жодним чином не свідчить про недовіру до військових, а навпаки – має максимально їм допомогти.

"Багато чиновників і менеджерів точно знають, як правильно і швидко налаштувати ланцюжки постачання того, що потрібно бригадам тут і зараз. Ви ж розумієте, що дуже часто йдеться про політичні зв'язки всередині країни і за кордоном. Це все має прискорити оснащення бійців та отримати паралельний канал зв'язку зі сторони рядових бійців",

– пояснює співрозмовник УП на Банковій.

***

Чекаючи на контрнаступ. Як ЗСУ готується до деокупації територій та як злив документів Пентагону впливає на плани України

2023-04-24

ЄВГЕН БУДЕРАЦЬКИЙ, ОЛЬГА КИРИЛЕНКО, РОМАН РОМАНЮК, РОМАН КРАВЕЦЬ

Контрнаступ ЗСУ – це термін, який з кінця осені минулого року перебуває серед топових тем як західних, так і українських медіа.

Особливо гучно про нього заговорили після інтерв'ю головнокомандувача Збройних сил України Валерія Залужного виданню "The Economist", де він розповів, яка зброя потрібна українській армії для виходу на рубежі 23 лютого 2022 року.

Всю зиму і початок весни медіа та військові аналітики обговорювали спершу російський наступ на Донбасі, а згодом і майбутній український контрнаступ.

Різноманітні військові експерти щодня з'являються на екранах телеканалів, у Youtube та на сторінках інтернет-медіа, де викладають прогнози щодо часу його початку, малюють десятки карт зі стрілочками, розповідають, куди і як ЗСУ будуть наступати.

Представники військово-політичного керівництва підкреслюють, що всі ці розмови є не більш ніж ворожінням на кавовій гущі.

За словами секретаря Ради національної безпеки та оборони Олексія Данілова, інформацією про те, де і коли розпочнеться контрнаступ ЗСУ, володіють не більше ніж 5 людей на планеті.

З огляду на вищезазначене, "Українська правда" не буде прогнозувати, як діятимуть ЗСУ. Ми сфокусємось на тому, як проходить підготовка до контрнаступу, яка зброя необхідна для його здійснення та як на майбутні дії української армії впливає нещодавній злив документів Пентагону, в яких часто згадували Україну.

Під час підготовки матеріалу УП поспілкувалася з кількома десятками співрозмовників у органах влади та серед військових. Зібрана в цьому тексті інформація жодним чином не розкриває планів України щодо наступу (УП вони невідомі) й не шкодить українській армії.

1. Злив документів Пентагону і перспективи контрнаступу

На початку лютого 2023 року чільні представники військово-політичного керівництва України провели кілька непублічних брифінгів для дипломатів "великої сімки".

Очевидно, що головним питанням під час цих розмов були перспективи і строки початку великої української контрнаступальної операції.

Як розповідають УП присутні на зустрічах співрозмовники в дипломатичних колах, під час тих бесід після слів "початок контрнаступу" найчастіше звучало: "Квітень – травень". Саме цей часовий коридор розглядався обережними українськими спікерами як найбільш імовірний для початку масштабних дій на фронті.

На початку квітня і справді відбулися гучні події безпосередньо пов'язані з контрнаступом ЗСУ. Щоправда, їхній епіцентр був не на сході чи півдні України, а у Сполучених Штатах Америки.

На геймерських серверах у відкритий доступ потрапили *таємні документи Пентагону*. Частина з них була очевидно сфальшована, але частина, на думку більшості експертів, виглядає цілком достовірною.

Одразу постало питання, чи немає в цьому зливі *московського сліду*, адже, наприклад, цифри військових втрат були явно сфабриковані на користь РФ. До цієї версії схиляється більшість військово-політичного керівництва у Києві.

Зокрема, керівник Головного управління розвідки Кирило *Буданов заявив*, що це була інформаційна спецоперація Кремля для удару по відносинах України та США.

Частина ж опитаних УП співрозмовників з українського військового істеблішменту має дещо інший погляд на "злив".

Мовляв, хто б не стояв за цією подією, хай навіть це і справді був просто дуже дороговартісний "чорний лебідь", найбільше зиску з неї отримає США: і Київ, і Москва побачили, що Вашингтон володіє широким спектром даних про їхні сили.

А найважливіше, що у цих даних начебто не проглядається можливість отримання стратегічної переваги жодною зі сторін. Таким чином США буцімто передають сигнал і Росії, і Україні нібито про те, що виграти війну на полі бою обом сторонам наразі не до снаги.

Врешті, що і хто б не стояв за "зливом", для України головне питання полягало в тому, чи здатна ця американська халатність поставити під загрозу контрнаступ, що готується.

Офіційно вустами глави Міноборони *Олексія Резнікова* Київ заявив, що оприлюднені документи не матимуть жодного впливу на підготовку контрнаступального удару ЗСУ, оскільки дані, які і були правдиві, "уже не актуальні".

Неофіційно співрозмовники УП в командуванні Сил оборони так само не вірять у зрив планів ЗСУ через американський злив.

"Цей витік даних жодним чином не вплине на контрнаступ. Про наші реальні плани там ні слова не згадано. А плани є, вони затверджені Генштабом, рухаємося потихеньку. Найближчі пару місяців будуть важкими", – попереджає не під запис один із високопоставлених українських силовиків.

Щоправда, в розмовах із УП згадане вище "середнє арифметичне" – мається на увазі прогноз щодо того, коли стартують контрнаступальні дії – змістилося уже на травень – червень. Але причиною таких змін радше є не злиті документи, а природа та партнери.

З одного боку, надмірно волога погода з паводками ускладнює військову логістику і рух важкої техніки. А з іншого, зволікання партнерів щодо передачі озброєння призводить до того, що значної частини цієї техніки ще немає в Україні.

2. "Куратори контрнаступу"

"Світ любить переможців. Зрозумійте, якщо ми в ході контрнаступу покажемо успіх і здатність перемагати, то це буде ключовим у готовності наших партнерів надалі нам допомагати. Без перемог втримати підтримку буде дуже складно. Тому треба перемагати",

– пояснює не під запис один зі співрозмовників УП в оточенні глави ОПУ Андрія ***Єрмака***.

Очевидно, що від успіху військових дій залежить і подальший рух подій у багатьох сферах:

- від самого існування України у своїх кордонах та її місця у геополітичній грі до суто внутрішніх політичних розкладів.

Наскільки серйозно у Зеленського ставляться до потреби будь-що перемагати, може свідчити одна цікава непублічна зустріч, яка відбулася на Банковій на початку квітня.

На *нараду до Єрмака* запросили понад десять осіб:

- кількох заступників глави Офісу президента, **керівників силових відомств, топ-менеджерів із державної банківської та енергетичної сфер, кількох міністрів і депутатів**, які проявили свою ефективність під час повномасштабної війни.

Імена присутніх зі зрозумілих безпекових причин УП вирішила не публікувати, щоб не наражати їх на додаткову небезпеку.

На зустрічі голова ОПУ *Єрмак* розповів присутнім, що *для кожного з них є персональна велика задача від президента*:

- **Зеленський вирішив, що саме ці перевірені люди мають зайнятися питанням комплектації нових бригад для контрнаступу**.

Після короткої доповіді ***Єрмака,***

- його радниця Дарія ***Зарівна*** **роздала кожному присутньому по кілька аркушів паперу з *інфографікою* про потреби їхніх бригад**.

По суті,

в ОПУ самі вирішили, кому і яку бригаду доручити.

Учасники ж зустрічі відповідають за швидке комплектування – чого бригадам бракує, має бути знайдене ***"куратором"***. Байдуже як і де, але питання мають бути закриті.

"Насправді це хороша ідея Зеленського. Це його люди, і вони зможуть реально швидко допомогти військовим. І президент ще й отримує інший канал зв'язку з цими бригадами напряму, тому ніякий вояка або чиновник не зможе доповідати на Банкову, що все чудово, коли насправді там у нього реальні проблеми. І це ви собі навіть не уявляєте який плюс",

– пояснює УП один із членів команди президента.

Як переконують співрозмовники в ОП, такий підхід до комплектування бригад жодним чином не свідчить про недовіру до військових, а навпаки – має максимально їм допомогти.

"Багато чиновників і менеджерів точно знають, як правильно і швидко налаштувати ланцюжки постачання того, що потрібно бригадам тут і зараз. Ви ж розумієте, що дуже часто йдеться про політичні зв'язки всередині країни і за кордоном. Це все має прискорити оснащення бійців та отримати паралельний канал зв'язку зі сторони рядових бійців",

– пояснює співрозмовник УП на Банковій.

У вже згаданому інтерв'ю *"The Economist"* у грудні 2022 року Валерій ***Залужний*** *окреслював нагальні потреби* України:

- 300 танків, близько 700 бойових машин піхоти та 500 гаубиць.

Тоді ж міністр оборони Олексій ***Резніков*** *пояснював*, що озвучені головнокомандувачем ЗСУ цифри є потребами армії для конкретної операції, а для повної деокупації українських земель потрібно значно більше техніки та озброєння.

Упродовж зими та початку весни західні партнери активно працювали над постачанням озброєння для України. Попри кілька проривних рішень щодо танків та систем ППО, залишилася відчутна кількість дискусійних питань та дефіцитних позицій.

Зокрема, щодо постачання сучасних *західних літаків* F-16, боєприпасів, важкого озброєння та мінометів.

Як розповів УП співрозмовник у ЗСУ, який має безпосередній стосунок до постачання зброї, однією з найбільш проблемних точок наразі є ще й якість того, що дають Україні.

"Заявлене політиками і реально готове – різні речі. Їхня техніка часто теж зберігалася десь під відкритим небом, і те, що на папері виглядає крутим, на ділі є набагато складнішим. Звідси слабка швидкість постачання",

– розповідає співрозмовник.

Його слова підтверджують у своїх публічних виступах і перші особи держави.

25 березня президент Володимир Зеленський заявив, що ЗСУ поки що *не можуть розпочати контрнаступ*, який був запланований на весну, через недостатність зброї.

3. Короткий перелік того, що найбільше необхідно в умовах контрнаступу

1) для того, щоб перебити ворожі лінії логістики та знищити тили противника, Україні потрібна далекобійна артилерія, зокрема установки ***Himars*** з *далекобійними снарядами GLSDB* (дальність ураження – 150 км).

Українській армії необхідно порушити логістичну гілку окупантів, яка йде з території Росії до окупованого Криму. Це перекриє постачання російського угруповання в Криму, зокрема їхніх ракетних кораблів.

Далекобійну артилерію також можна використовувати для знищення ворожої ППО.

2) для знищення російської ППО Україні потрібні протилокаційні ракети ***HARM***. Вони летять у напрямку російських радарів, самостійно наводяться і знищують їх. Система ППО без радарів стає "сліпою". HARM розроблені під літаки F-16, але їх можна запускати з радянських МіГ-ів.

Також для знищення російської ППО можна використовувати вищезгадану установку Himars.

3) для знищення літаків і вертольотів противника Україні необхідні далекобійні системи ППО та велика кількість ракет до них. Йдеться про ***Patriot, NASAMS, IRIS-T*.**

4) після подавлення російської ППО Україна зможе вільніше використовувати *керовані авіабомби* ***JDAM*** ("розумні бомби"). Вони допоможуть знищити склади, пункти управління та бронетехніку.

Бомби JDAM скидають з літака, після чого в них розкриваються крила і вони прямують на ціль.

5) для підтримки піхоти та знищення вогневих точок, укріплень ворога Україні потрібні **танки: Abrams, Challenger, Leopard** тощо. Судячи із заяв, українська армія отримає близько сотні західних танків – це небагато. Втім, окрім них, ще є радянські та польські PT-91 (модернізований радянський танк T-72).

6) для транспортування піхоти також потрібна значна кількість колісної техніки типу ***"Humvee"***.

7) багато артилерії, зокрема НАТівського 155-го калібру. З гаубиць українська армія наразі має найбільше M777.

8) за приблизними оцінками, для наступу Україні передадуть близько 500 тисяч снарядів. Якщо активна фаза наступу триватиме місяць, українська армія зможе вистрілювати приблизно 20-25 тисяч снарядів на день.

Наразі ЗСУ перебувають переважно в обороні. Для розуміння потреб армії у наступі можна порівняти використання снарядів ворогом під час активної фази наступу на Україну. З березня по серпень 2022 року росіяни вистрілювали приблизно по 50 тисяч снарядів на день.

4. Велике промо "Гвардії наступу", тиха підготовка ЗСУ та потенційні виклики операції

Нова техніка та загальні умови контрнаступу потребують великої кількості підготовленого особового складу.

До великої наступальної операції Україна готує не один десяток новостворених бригад Збройних сил та Нацгвардії. З публічних даних відомо щонайменше про 16 таких бригад (орієнтовно 40-50 тисяч осіб).

Найвидимішим за рахунок бігбордів, телереклами та яскравих гасел є процес набору в "Гвардію наступу" – *вісім штурмових бригад* у складі НГУ.

Дев'ятою в цьому переліку віднедавна стала *"Хартія"* – колишнє харківське ДФТГ у складі 127-ї бригади ТРО.

Перше, що треба знати про "Гвардію наступу", це те, що за її рекламою стоїть не створення нових бригад з нуля, а радше переформатування та добір людей у вже існуючі бойові підрозділи.

І це певною мірою добре, адже в ядрі бригад закладені підрозділи з уже наявним бойовим досвідом.

Наприклад, бригаду "Рубіж" створено на базі доволі відомої *4-ї бригади оперативного призначення*, бригаду "Буревій" – на базі 1-ї президентської бригади. Обидві пройшли через найважчі оборонні операції на сході – Сєвєродонецьк, Лисичанськ, Бахмут.

"Ми думали, що "Гвардія наступу" – це реклама, щоб набрати в НГУ людей. Бо в ЗСУ військкомати їх відправляють пачками, а в бригаду "N" НГУ за рік прийшло 150 людей. Це не покриває навіть "200-тих" і "300-тих",

– пригадує в розмові УП командир одного з розвідувальних підрозділів у складі НГУ, що пару місяців тому перейшов у "Буревій".

Командир одного з батальйонів цієї ж бригади *Костянтин Вахрамєєв* розповідає УП, що його батальйон (до 700 людей) на 80% складається з діючих військовослужбовців та нацгвардійців, що перевелися з небойових підрозділів.

І лише близько 20% – це новобранці, що прийшли за рекламою "Гвардії наступу".

Усі, хто долучаються до "Буревію", проходять 45-денне навчання. Воно охоплюєази військової служби, заняття з інструкторами залежно від фаху (кулеметник, гранатометник, оператор БПЛА тощо) та бойове злагодження.

Бойові медики, сапери та сержанти готуються за кордоном – у Польщі, Великій Британії та Німеччині.

Розподіл 700 людей у батальйоні приблизно такий: 400 людей – штурмова піхота, 300 – артилеристи та підрозділи забезпечення.

"Ми робимо акцент на штурмовиків. Адже наше завдання буде – зайти та вибити ворога, а вже тоді за нами мають зайти ЗСУ й закріпитися. З техніки в нас є БТРи та міномети",

– пояснює рівень завдань батальйону Вахрамєєв.

Згаданий вище командир, що перейшов у "Буревій", у розмові з УП оцінює нинішню готовність свого підрозділу на 75%. Попереду в них ще місяць навчань.

"З недоліків підготовки – відсутність стратегії. Зрозуміло, що ніхто не знає план контрнаступу. Не кажіть мені його дату, не кажіть мені його місце. Але скажіть, наприклад, чим ми "літаємо" – "Мавіками", "Лелеками"? Чим ми слухаємо росіян?",

– ділиться своїми побоюваннями командир.

Друге, що варто знати про "Гвардію наступу" – частина її бійців уже воюють. "Буревій", наприклад, тримає ділянку фронту на Луганщині. Тобто йдеться не про "законсервовані" бригади.

"Буде завдання по контрнаступу – підемо наступати, але поки що треба стримувати противника на сході. А якщо взяти всі дев'ять бригад і сидіти під Києвом в очікуванні контрнаступу, то хто ж тоді буде воювати?",

– підсумовує Вахрамєєв.

На відміну від "Гвардії наступу", набір і підготовка нових бригад у ЗСУ, які отримають західні танки та далекобійну артилерію, – а, отже, імовірно, будуть головною ударною силою наступу – відбувається майже в повній тиші.

З відкритих даних відомо про формування 47-ї окремої штурмової бригади, яка має словенські танки M-55S, 49-ї окремої артилерійської бригади, на озброєнні якої є турецькі РСЗВ TRG-230 (дальність 20-70 км). А також кількох механізованих бригад – зокрема 21-ї, 33-ї, 118-ї.

Нові бригади формуються і в Корпусі морської піхоти – 37-а і 38-а. Одну з них має очолити колишній комбат 1-го окремого батальйону морпіхів, що билися за Маріуполь, Євген Бова. Восени 2022 він повернувся з російського полону.

З наявної нині інформації випливає те, що на відміну від "Гвардії наступу", нові бригади ЗСУ будуть створені з нуля. Що одразу викликає запитання щодо рівня їхньої бойової готовності та злагодженості (втім тут варто робити знижку на те, що наразі про підготовку бригад ЗСУ в принципі майже нічого невідомо).

Цілком імовірно, що в наступі братимуть участь і досвідчені ЗСУ-шні бригади, втім, хто це буде та в якій кількості у співвідношенні з новими бригадами – наразі невідомо.

Один з досвідчених і авторитетних комбатів Збройних сил у розмові з УП на умовах анонімності назвав використання виключно новостворених бригад ЗСУ у такій важливій операції як контрнаступ помилкою. Адже більшість цих військовослужбовців набуватиме досвід лише на полі бою.

"Краще було б справжні бойові частини вивести, доукомплектувати, дати їм нову техніку, злагодити, і так зробити з них справжній ударний кулак. Його можна було б ефективно застосувати на будь-якому напрямку. А зараз ми що робимо? Ми відправляємо в атаку нові частини. Хтось з них точно потікає, покидає зброю, це ж люди в більшості набрані з вулиці",

– ділиться міркуваннями комбат.

"Основне на війні – це бойовий досвід. Новосформовані частини не мають бойового досвіду, а також офіцерського ядра, хоч туди й трохи попереводили людей",

– додає він.

Також, за спостереженнями згаданого комбата, під час великого наступу, як і всі дев'ять років війни, українська армія зіштовхнеться зі своїми звичними проблемами. А саме – з неякісною підготовкою мобілізованих, низьким рівнем управління та взаємодії.

І це буде чи не більшим викликом за брак зброї та боєприпасів.

Такі критичні думки один із співрозмовників УП в Генштабі пояснює браком інформації у військових нижчої ланки управління.

"Ризики завжди є, це війна. Проблеми є всюди, але їхній рівень не настільки значний. Робочий. Нові, старі бригади, хто, де і як піде, в якому складі, це питання до керівництва. Не поспішайте з висновками. Все йде за планом",

– заспокоює співрозмовник.

***

Більшість джерел, з якими говорила УП при підготовці цього матеріалу, сходяться в одному – починати наступ потрібно лише тоді, коли до нього будуть готові ЗСУ, а не з огляду на політичну доцільність.

"На хід війни завжди впливає купа факторів, починаючи від політичних та дипломатичних, завершуючи правильно налаштованими ланцюжками постачання та мотивацією особового складу. Якщо всі ці фактори складуться правильно – далі справа за ЗСУ",

– резюмує один із співрозмовників у Генштабі.

***

№ 1.502

https://zn.ua/ukr/energetics/jak-akhmetov-lishe-za-berezen-zarobiv-na-enerhoatomi-miljard-hriven.html

ЯК АХМЕТОВ ЛИШЕ ЗА БЕРЕЗЕНЬ ЗАРОБИВ НА «ЕНЕРГОАТОМІ» МІЛЬЯРД ГРИВЕНЬ

2023-04-24

Автор Сергій ***Головньов*** журналіст, екс-головред *БізнесЦензор*

Упродовж березня 2023 на спотовому ринку електроенергії в Україні відбувалася «торгівля повітрям». Саме так свого часу назвали такий процес ЗМІ, коли 2020 року його здійснювала державна генкомпанія «Центренерго», яка тоді перебувала під *контролем Ігоря Коломойського.*

Сьогодні вигодонабувачем цього процесу є ДТЕК.

Державний оператор атомних електростанцій НАЕК «Енергоатом» на ринку на добу наперед свідомо ставить ***завищену ціну електроенергії***. В результаті частина його ресурсу не продається і випадає на *балансуючий ринок*.

1) На *балансуючому ринку* цю електроенергію **по одній копійці за мегават-годину** купує генерація ***ДТЕК Ріната Ахметова***.
2) Потім продає її споживачам за ринковою ціною — близько **3 000 грн/МВт·год**.

Тож виходить, що

3) **державна компанія виробляє електроенергію, але не продає. А приватна — не виробляє, але продає**.

За нашими підрахунками, тільки в березні, коли обсяги неакцептованого ресурсу на балансуючому ринку були найбільшими, ***«Енергоатом»*** **втратив близько *мільярда гривень*, які заробила *ДТЕК***.

Побічним наслідком цієї схеми було збереження високої ціни на електроенергію навіть у профіцитні години.

1. Як відбуваються торги електроенергією

Для того щоб розуміти суть махінації, потрібно знати правила, за якими продається електроенергія (е/е).

Закон про ринок електроенергії з липня 2019 року синхронізував торгівлю цим ресурсом в Україні з європейськими правилами.

Продаж електроенергії залежно від часу прогнозування відбувається в чотирьох сегментах:

1-й сегмент. Ринок двосторонніх договорів (РДД), коли е/е продають на квартал, місяць, тиждень. Торгівля в цьому сегменті відбувається на майданчику Української енергетичної біржі (УЕБ).

2-й і 3-й сегменти. Ринок на добу наперед (РДН) і внутрішньодобовий ринок (ВДР). Це так званий спотовий ринок, де е/е торгується на завтра і на сьогодні. Майданчиком для цих торгів є держпідприємство «Оператор ринку».

Очевидно, що чим ближче до моменту споживання, тим більше коштує ресурс. Кожен наступний сегмент зазвичай показує більшу вартість.

4-й сегмент. Балансуючий ринок (БР), або «ринок покарання». Тут гравці можуть купити зі штрафом недостатню електроенергію, яка

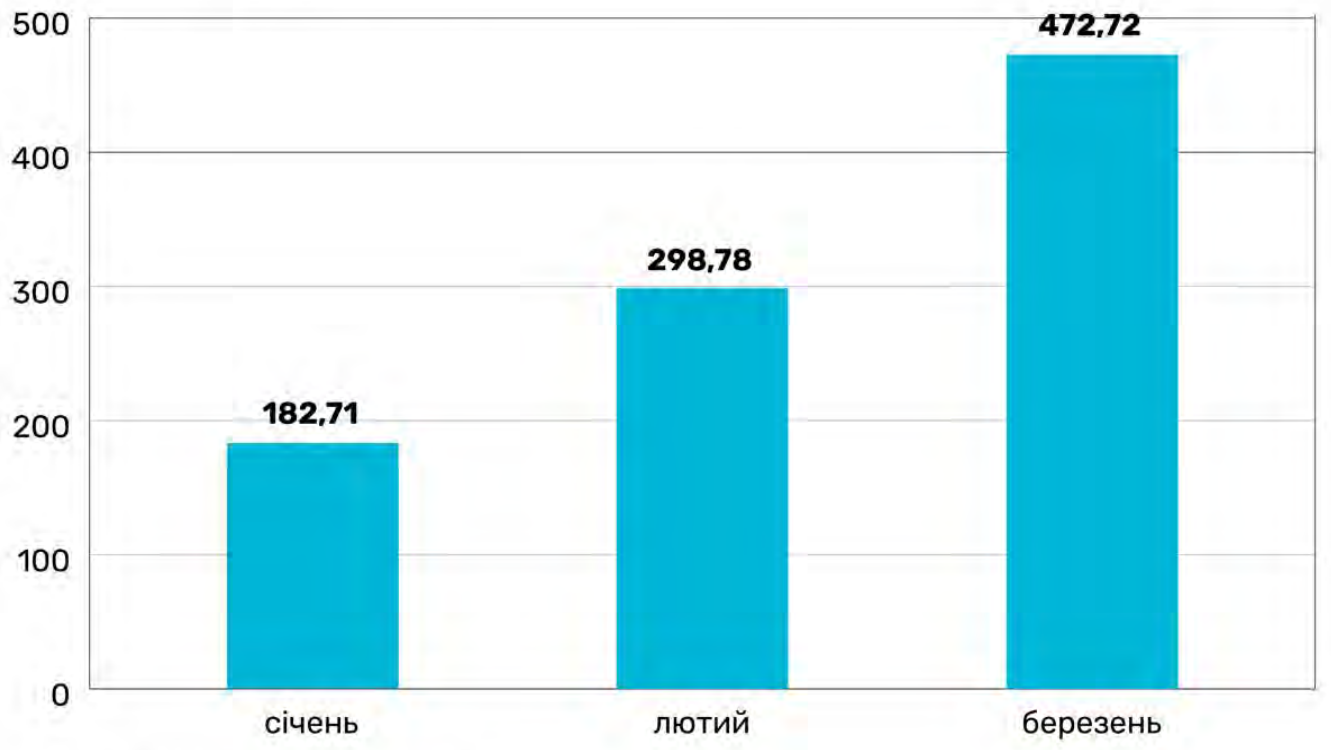
потрібна саме в цю годину. З іншого боку, і це актуально для березневих подій, сюди «провалюється» та е/е, якої не було продано в жодному з попередніх сегментів.

Тоді її за безцінь (0,01 грн/МВт·год) може купити маневрова генерація, яка розвантажується на той самий обсяг. Вартість цієї зайвої електроенергії є премією для маневрової генерації за розвантаження. Адміністратором БР є системний оператор НЕК «Укренерго».

2. Як відбувалося перекачування ресурсу з «Енергоатому» в ДТЕК

Згідно з даними «Укренерго», в березні обсяги позитивних небалансів на БР значно зросли — до 470 тис. МВт·год зі 180 тис. МВт·год у (див. рис. 1).

Рис.1. Обсяги позитивних небалансів на Балансуючому ринку в першому кварталі 2023 року (тисяч МВт-г)

Джерело: дані НЕК «Укренерго».

Чому так сталося?

Є об'єктивні причини, профіцит виріс:

1) через відновлення системи після російських ударів,
2) скорочення споживання внаслідок потепління,
3) збільшення обсягів генерації із сонця, а

4) також безпрецедентну повінь, яка підвищила генерацію на ГЕС.

Однак,

- це стосується всього ринку.

А на РДН більше вплинули ***рукотворні чинники***.

Трейдери «Енергоатому» виставляли заявки на продаж із високою ціною, більшою, ніж в інших продавців.

1) У результаті приблизно **35–40% їхніх обсягів не було акцептовано**.
2) **Ресурс «провалювався» на БР**.

Там цей обсяг за 0,01 грн/МВт·год відкупала *генерація ДТЕК*, розвантажуючи свої вугільні блоки, і продавала вже за ринковою ціною:

- **близько 3 тис. грн за мегават-годину**.

Свій ресурс у повному обсязі також не міг продати державний оператор ГЕС «Укргідроенерго».

- Це пов'язано із сильною повінню, яка триває в Україні майже з початку року.

Втім, ***«Укргідроенерго»*** — другий після ДТЕК покупець на балансуючому ринку.

Іншими словами, **компанія хоча б намагається запобігти збиткам:**

- розвантажує свої ГЕС на обсяг непроданої електроенергії.

З другої половини березня цим механізмом почала користуватись і державна компанія «Центренерго»,

- щоправда, в набагато менших обсягах, ніж ДТЕК.

Важливо також те, що

- найбільшим покупцем на спотовому ринку є «Д.Трейдінг» — трейдингова компанія ДТЕК. Вона купує 60–70% усього ресурсу на РДН.

1) З одного боку, маємо **класичну монопольну змову** двох компаній **— найбільшого продавця та найбільшого покупця**.
2) З іншого — **свідоме завдання збитків «Енергоатому»** його трейдерами **для збереження високої ціни на ринку**.

Висока ціна вкрай потрібна ДТЕК, яка є найбільшим постачальником електроенергії в країні через «Д.Трейдінг» для великих споживачів і постачальників універсальних послуг (ПУП) — для дрібних споживачів і населення.

Цікаво, що приблизно така ж ситуація спостерігалася навесні 2020 року, про що робив розслідування проєкт «Схеми» Радіо Свобода. Тоді ресурс «Енергоатому» на балансуючому ринку викупала держгенерація «Центренерго», яку контролював менеджмент Ігоря Коломойського.

Щоправда, тоді електроенергія на БР відкупалася не за символічною ціною 0,01 грн/МВт·год, а за 55% від ціни РДН. Та і **обсяги з цьогорічною схемою неспівставні**: 2 тис. МВт·год за два місяці 2020 року проти 300 тис. МВт·год тільки за березень 2023-го.

3. Скільки ресурсу втратив «Енергоатом»

Для розуміння масштабів втрат державної компанії потрібно знати, як розподіляється її електроенергія.

Нагадаємо, що

- **сьогодні «Енергоатом» несе найбільший фінансовий тягар із забезпечення населення дешевою електроенергією** згідно з *постановою* Кабміну №483 від 5 червня 2019 року про покладання спеціальних обов'язків (ПСО).

Із жовтня 2021 року була спроба запровадити так зване «фінансове ПСО»,

- коли держкомпанії «Енергоатом» та «Укргідроенерго» покривали б збитки ПУПів від постачання дешевої електроенергії населенню грошима, а не товаром.

Та,

фактично фінансове ПСО не запрацювало.

Кожного місяця «Енергоатом» віддає ПУПам до половини від виробленого ним обсягу на потреби населення та покриття збитків.

Положенням про ПСО передбачається, що «Енергоатом» продає ПУПам ресурс за ціною базової електроенергії на РДН, яка склалася за три місяці до того.

Після 24 лютого минулого 2022 року **Міненерго своїм наказом зобов'язало «Енергоатом» та «Укргідроенерго» передавати додатковий обсяг держпідприємству «Гарантований покупець»** (ГарПок), яке розподіляє її між

ПУПами відповідно до їхніх заявок для компенсації втрат від постачання е/е населенню.

Ще один примусово-добровільний тягар «Енергоатому», хоч і в менших обсягах,

- прямі **поставки е/е для «Укразалізниці»** за цінами нижче ринкових.

Усе, що залишилось, «Енергоатом» може розпродати на вільному ринку за прямими договорами (РДД) або на споті (РДН/ВДР).

Найочевиднішим кроком оператора АЕС був би розпродаж якомога більшого обсягу за прямими договорами.

Але,

- він не поспішає підлаштовуватися під кон'юнктуру ринку і знижувати ціни на аукціонах РДД.
- Через це більшість лотів не продається. «Енергоатом» змушений іти з цим ресурсом на РДН, де знову ставить зависоку ціну. Знову не продається, і він «випадає» зі своїм ресурсом на балансуючий ринок.

У березні «Енергоатом» виробив трохи менше 5 млн МВт·год.

З них

- ПУПам напряму він поставив 1,97 млн МВт·год,
- ще 0,67 млн відвантажив через ГарПок.
- Ще 0,22 млн МВт·год пішли на УЗ згідно з договором від листопада 2022 року за регульованою пільговою ціною 2 300 грн/ МВт·год.

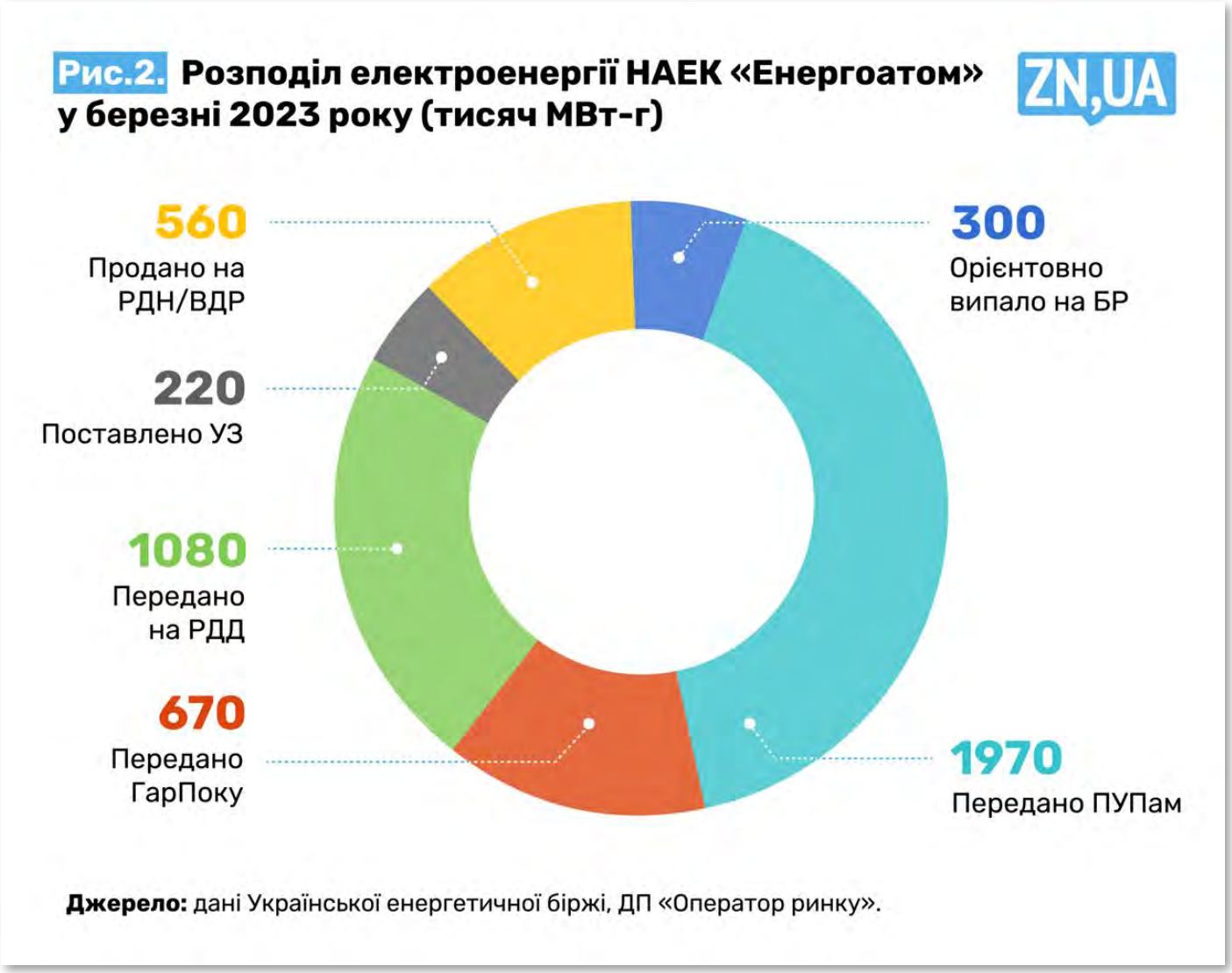
Відповідно до даних в аукціонних бюлетенях УЕБ, за прямими договорами в комерційному сегменті було продано 1,08 млн МВт·год. У середині лютого ціна становила 3 250 грн/МВт·год, потім 3100 грн. Наприкінці лютого, коли почало теплішати, а мережеві обмеження після російських ракетних і дронових ударів поступово знижувалися, ціна впала до 2 800 грн/МВт·год.

Протягом березня «Енергоатом» не зміг продати електроенергію дорожче 2 700 грн/МВт·год. Але дешевше не опускався.

У результаті,

- близько 40% доступного для продажу обсягу електроенергії — 0,85 млн МВт·год — «Енергоатом» був змушений продавати на спотовому ринку.
- З них, згідно із статистикою «Оператора ринку», було реалізовано 560 тис. МВт·год.

- Решта — близько 300 тис. МВт·год — випала на балансуючий ринок (див. рис. 2).

Тобто,

> **«Енергоатом» виробив, але не продав ресурсу приблизно на мільярд гривень** (300 тис. МВт·год помножити на 3000 грн/МВт·год).

Відповідно,

> **ДТЕК Ахметова не виробила, але продала електроенергії на цю ж суму.**

4. Чим можна пояснити поведінку «Енергоатому»

Минулого разу, коли «Енергоатом» спускав свій ресурс на балансуючому ринку, його менеджери неформально пояснювали це необхідністю тримати ціну, бо «Енергоатом» є «маркет-мейкером» — найбільшим гравцем ринку.

Буцімто,

- **«інакше компанія втратить набагато більше від продажу всього обсягу за низькими цінами».**

Однак,

- коли премія за розвантаження становить майже 100% ціни, **навіть продаж усього ресурсу по 2 650 грн/МВт·год** (зараз це нижнє обмеження ціни на РДН у денні години) **все одно вигідніший, ніж безкоштовна передача** на балансуючому ринку близько 300 тис. МВт·год.

Слід зазначити, що

- ця **схема не могла відбутися без свідомого рішення менеджерів «Енергоатому» завдати збитків своїй компанії**.
- Так, за даними УЕБ, з 3 по 10 березня «Енергоатом-Трейдінг» провів шість аукціонів для продажу за двосторонніми договорами, виставляючи на березень обсяги 1,5 млн, потім 0,7 млн, потім 0,5 млн МВт·год. Але, відсоток реалізації на цих аукціонах становив від 0,6 до 11%.

І в ті самі дні на РДН атомна енергія щодоби «випадала» на балансуючий ринок.

Компанії було б вигідно продати цей ресурс за будь-яку ціну вище 1 копійки за мегават-годину.

З іншого боку,

- **ДТЕК від цієї схеми отримала не тільки безкоштовну електроенергію на продаж, а й зберегла високу ціну електроенергії** при наявності профіцитних годин.

Як відомо, в Україні РДН є бенчмарком для ціни постачання електроенергії. Зазвичай постачальники прописують у контрактах цінову формулу «Ціна РДН мінус 2%».

5. Хто відповідальний

Вочевидь,

- така **схема не могла відбуватися без як мінімум мовчазного схвалення керівників галузі** від держави.

Серед них

1) міністр енергетики Герман ***Галущенко***, який раніше сам працював в «Енергоатомі» заступником
2) діючого президента Петра ***Котіна***,
3) голова Нацкомісії з регулювання енергетики Костянтин ***Ущаповський***

4) і куратор галузі в офісі президента, заступник голови ОП Ростислав ***Шурма***.

Показово, що

- наприкінці 2022 року керівник ДТЕК Максим ***Тимченко*** публічно *критикував* керівництво галуззю з боку держави.
- Найбільше обурення у холдингу викликала ідея ***Шурми*** перекласти частину спецобов'язків із компенсації пільгової ціни населенню на теплову генерацію. Тобто на ДТЕК.

У неформальних розмовах із журналістами представники ДТЕК прямо вказували, що: **«Шурма, Ущаповський і Галущенко розвалили енергосистему»:**

- «Енергоатом» у збитках,
- видобуток державного вугілля критично впав,
- «Центренерго» — банкрут.

2023 року чергова інформаційна війна між ДТЕК і діючими енергетичними чиновниками закінчилася.

Поки «Енергоатом» зазнає збитків на користь ДТЕК, енергосистема у «мирі та спокої».

***

№ 1.503

Артем Ситник: Я розумію, що у багатьох є надія, що якщо не буде декларування, то до їхніх необґрунтованих активів ніхто не добереться. Насправді це не так

2023-04-20

Тетяна Ніколаєнко

Відновлення зобов'язання для чиновників подавати декларації про майно і доходи найближчими місяцями є однією з умов програми розширеного фінансування МВФ на $15,6 млрд. Але народні депутати не поспішають це робити. Чому іде такий спротив і чи врятує це окремих осіб від кримінальних проваджень - Цензор.НЕТ запитав у заступника голови НАЗК Артема Ситника.

Крім того, поговорили про резонансні справи Резніченка та Кирила Тимошенка, санкційні списки, криптовалюту як надію корупціонерів та ризики і виклики для нового керівника НАБУ.

1. ЧИМАЛО ГОВОРЯТЬ ПРО ТЕ, ЩО ЗАРАЗ ФАКТИЧНО ФУНКЦІЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ НАЗК ЗУПИНЕНА. НАСПРАВДІ ЦЕ НЕ ТАК

- Колись був такий у нас чи чорний день, чи чорний вечір, коли КС зніс кримінальну відповідальність за недостовірне електронне декларування. Ви тоді як голова НАБУ майже одразу зробили заяву про те, скільки проваджень буде втрачено через це рішення КС. Фактично вже рік тому у

нас було зупинене електронне декларування. Можете оцінити, які втрати для держави через цю зупинку?

- У нас насправді було два чорні вечори чи дні. Перший чорний вечір був, коли визнали неконституційною статтю про незаконне збагачення (368-2 стаття). Тоді були закриті саме ті справи, які розслідувалися за фактами незаконного збагачення. І інший чорний день – це коли було скасовано відповідальність за ст.366-1. Стаття, яка передбачала відповідальність за неподачу декларації і за внесення недостовірних даних до декларації. В обох випадках були безповоротно втрачені кримінальні провадження. Не тільки ті, які перебували на стадії досудового розслідування, а і ті, за якими були вже винесені судом рішення, що набрали чинності. Особи були фактично реабілітовані, а справи фактично закриті у зв'язку з декриміналізацією цього діяння. Точну кількість справ ми тоді опублікували. Зараз не пригадаю. Але тут суттєвим є інше.

Це рішення не тільки знищило ті справи, які були. Воно фактично зупинило багатоетапний процес оцінки декларацій. Цей процес починається з того, як декларант подав декларацію, потім по цій декларації проводиться повна перевірка. В результаті повної перевірки встановлювалися ознаки або незаконного збагачення, або недостовірні дані. Потім складався обґрунтований висновок і все це закінчувалося реєстрацією кримінального провадження з подальшою передачею до суду, коли є достатньо доказів. Тобто це багаторівневий процес, в якому задіяно декілька органів. У нашому випадку – НАЗК і НАБУ.

Тому кількість перевірок і кількість важливих результатів, які втратило НАЗК, кратні результатам, які втратило НАБУ, тому що не всі перевірки, які були на тій стадії, формувалися як кримінальні провадження. Тому ця цифра набагато більша за цифру кримінальних проваджень, які були закриті НАБУ. Фактично це можна назвати амністією, але без внесення змін у законодавство, бо це було політично непопулярно. Деякі судді були потім фігурантами таких самих розслідувань, пов'язаних з декларуванням. Тому руками Конституційного суду провели амністію капіталів, які були отримані внаслідок незаконного збагачення.

- А ця зупинка, яка відбулася зараз – це по суті теж амністія?

- Це трохи інше, тому що тоді було декриміналізовано статті. А зараз призупинено повні перевірки. Тобто ми зараз не можемо перевіряти подані декларації в рамках саме повної перевірки. І друге (чи перше, можливо): зараз існує тільки можливість подачі декларації, але не обов'язок. Тобто декларант, який раніше був зобов'язаний подати декларацію, зараз може подати декларацію. До речі, цей обов'язок добровільно виконали вже близько половини декларантів України. Але це в основному не ті декларанти, які обіймають посади, пов'язані з підвищеним і високим корупційним ризиком.

- Якщо згадати останні звіти "Чесно", там лише кілька десятків народних депутатів, які подали декларації…

- Тому це не можна назвати амністією. Це призупинення обов'язкової подачі декларації. Але це точно не амністія. І багато хто говорить про те, що зараз фактично функція фінансового контролю НАЗК зупинена. Насправді це не так. Такий формат, як повні перевірки, зупинений. Але зараз є інший формат - моніторинг способу життя, це якраз перевірка співвідношення доходів і витрат декларантів. Відповідно, зараз ми можемо, в разі встановлення невідповідності витрат і доходів, складати обґрунтовані висновки щодо наявності кримінального правопорушення, пов'язаного з декларуванням, а саме незаконним збагаченням. Або ініціювати перед антикорупційною прокуратурою питання подачі позову до антикорупційного суду про визнання активів необґрунтованими і стягнення їх на користь держави.

- Я думаю, ви бачили багато сюжетів моїх колег, які знімали і Михайло Ткач, і команда Бігуса – щодо і Алахвердієвої, і Маргарити Шол, і по Халімону. Чи робили ви перевірку по цих депутатах до того, як вийшли сюжети, чи, можливо, реагували вже на вихід сюжетів?

- Тут 50 на 50. Звичайно, що ми, як і всі, стежимо за журналістськими розслідуваннями. І дуже часто ми ці розслідування беремо в роботу: так було і в НАБУ, коли ми реєстрували провадження, і в НАЗК, коли ми беремо ці сюжети в моніторинг. Якщо ці факти підтверджуються повністю за стандартами НАЗК, то складається обґрунтований висновок і направляється для відповідного реагування компетентним органам. Якщо ми говоримо про народного депутата Халімона, наприклад, тут був складений обґрунтований висновок і скерований на адресу Генерального прокурора для вирішення питання щодо внесення даних в реєстр.

- Це вже після виходу сюжету?

- Якраз в даному разі – після виходу сюжета. Що стосується Алахвердієвої, то було розпочато моніторинг способу життя. Досліджувався факт отримання від батька 20 млн грн. Також проводиться моніторинг способу життя щодо Маргарити Шол. Там також моніторинг розпочатий після публікації журналістського розслідування. Досліджується користування майном, оформленим на близьких осіб. Ці моніторинги різної ступені складності в залежності від ситуації. Тому, наприклад, якщо ми говоримо про Халімона, цей моніторинг закінчений і матеріали скеровані до Генеральної прокуратури, по іншим згаданим моніторинг триває. Щодо пані Шол також була проведена повна перевірка і було встановлено факт недекларування орендованої квартири. Ці матеріали були скеровані до НАБУ, де зараз розслідується кримінальне провадження. Наскільки я пригадую, було ініційоване питання щодо оголошення в розшук декларантки.

- Хочу уточнити. Виходить сюжет. Він вочевидь торкається сьогоднішніх днів. Видно, що Шол їздить з чоловіком на автомобілі десь взимку. Ви порівнюєте згадане майно в сюжеті з декларацією 2020, 2021 року чи як?

- Ні. Якщо ми говоримо про Халімона, він взагалі не подавав декларацію. Але майно було придбано після початку війни. Невідповідність способу життя не прив'язана до декларації, а є дані, якщо казати по-простому, що "живет не по средствам". Якщо декларант має майно, користується ним і вартість придбання цього майна значно перевищує його офіційні доходи, це є підставою для проведення моніторингу способу життя. Якщо цей факт підтвердиться, то на суму необґрунтованих активів НАЗК ініціює або кримінальне провадження щодо незаконного збагачення, якщо йдеться про суму понад 6 млн грн. Якщо ж це менше 6 млн, то це позов антикорупційної прокуратури до антикорупційного суду про стягнення цих активів на користь держави. Першим таким прецедентом в Україні була відома справа про жомову яму Киви, коли був поданий позов за матеріалами Національного антикорупційного агентства і було прийняте відповідне рішення суду.

- Я так розумію, що зараз не один кейс. Згадувалося, по-моєму, 18 таких випадків.

- Ми постійно з цим працюємо зараз. Це інструмент, який з'явився ще 2019 році, коли відновлювалось в черговий раз декларування. Тоді якраз були прийняті відповідні норми у законодавстві, які передбачали такий спосіб реагування держави.

- Цивільний позов, наскільки я розумію…

- В залежності від суми. Якщо до 6 млн.грн – це позов, а якщо більше – це кримінальне провадження. Наприклад, один з моніторингів, який проводився щодо народного депутата Королевської, закінчився кримінальним провадженням, яке було зареєстроване Генеральним прокурором. Тому що сума необґрунтованих активів значно перевищувала суму 6 млн.грн. Тому там кримінальне провадження і там трохи інший механізм стягнення цих необґрунтованих активів на користь держави.

2. ЧИМ ВИЩА ПОСАДА У СУБ'ЄКТА, ТИМ ГІРШИЙ ПРОЦЕС ПОДАЧІ ДЕКЛАРАЦІЇ ЗАРАЗ, КОЛИ НЕМАЄ ОБОВ'ЯЗКУ

- Зараз уже МВФ поставив вимогу щодо поновлення електронного декларування. Але в принципі законопроєкт Арахамії існує вже більш ніж пів року. До вас доходять якісь чутки, чому депутати так опираються цьому?

- Такі кейси, як кейс Халімона, показують, що іноді дуже важко обґрунтувати свої активи і довести законність їх походження. В чому суть декларування як

антикорупційного інструменту? Перше, це коли ми говоримо про призначення на певні посади. Тоді людина подає декларацію і розуміє, що на стадії проходження на державну службу або на якусь певну посаду у неї можуть бути проблеми, тому що вона знає, що не зможе довести законність походження свого майна та активів. Тобто включається превентивний механізм. Це результат застосування такого інструментарію як декларування доходів і реагування на це декларування шляхом проведення повних перевірок або моніторингу способу життя. Також це механізм контролю. До війни це був також механізм контролю з боку громадянського суспільства, тому що декларації були у вільному доступі. Відповідно, це все оцінювалося не тільки компетентними органами, а й журналістами.

Тому, звичайно, якщо ти маєш необґрунтовані активи, ти знаєш, що в разі повноцінного декларування може бути проблема у вигляді або позову щодо необґрунтованості цих активів, або кримінального провадження щодо незаконного збагачення. Тоді, звичайно, ти відчуваєш ризики відновлення декларування. Тому така динаміка добровільного декларування, яку ми щотижня досліджуємо. Ми бачимо, що достатньо багато подається декларацій, в тому числі за 2022 рік, але при цьому чим вищі посади, тим гірший темп подачі декларацій.

- В інтерв'ю моїм колегам з "Ліги" ви сказали, що історія з ухваленням законопроєкту Арахамії загальмувалась, бо ви виявили багато порушень депутатів під час перетину кордону. Можете про це розповісти більше?

- Питання перетину кордону було чутливе з самого початку війни. Я нагадаю, що **коли розпочалося вторгнення, то необхідно було запобігти відтоку чоловіків з України**. Це потрібно було зробити оперативно. **Був *лист голови Прикордонної служби* щодо заборони перетину кордону чоловіками у віці від 18 до 65 років. Але ця проблема не врегульована належним чином.**

- НАЗК домагалося від президента перегляду його указу…

- Насправді про це не можна говорити в минулому часі.

- Просто ви стали рідше про це говорити…

- Просто нас стали рідше питати. Насправді, в чому була суть перевірки, яку ми проводили? Це був комплекс заходів, а не просто реагування на якісь певні порушення. Це **було вивчення корупційних ризиків при перетині кордону.**

- Ми чули там і про Суркісів з готівкою і годинниками, і про інших…

- Це якраз реагування. Реагування на конкретні випадки порушень точно не усуває саму проблему.

В чому дуже корисна, необхідна і ефективна функція НАЗК?

Наприклад, НАБУ реагує на кримінальні правопорушення і відповідно потім проводить розслідування, намагається вжити заходів щодо відшкодування збитків і домогтися справедливого покарання особи, яка обґрунтовано звинувачується в корупції. Але це реагування на те, що вже сталося.

Застосування репресивних функцій без вжиття превентивних заходів не дає ефекту. Країна рухається по колу. Одних саджають, інші займають ці самі посади.

Дуже яскравий приклад є, який достатньо часто пригадую

> – це коли була справа ***"діамантових" прокурорів***, а через рік вже НАБУ у тому самому кабінеті київської прокуратури затримує прокурора, який був названий "цукровим", тому що звинувачувався у розтраті величезної кількості цукру аграрного фонду. Про що це говорить? Що **без усунення корупційних ризиків корупційна схема повторюється**.

Питання перетину кордону було комплексно вивчено - як шляхом реагування на конкретні порушення, так і шляхом вивчення корупційних ризиків, їх ідентифікації і надання рекомендацій щодо усунення цих ризиків.

І після того, як ми це все опублікували, затвердили, **зараз вже на передостанньому етапі затвердження план усунення цих ризиків**.

Я сподіваюсь, що найближчим часом Кабмін цей план затвердить.

Частково ці рекомендації, до речі вже виконуються. Колишнє міністерство інфраструктури, зараз об'єднане міністерство, і прикордонна служба зараз це все усувають. Але системно це буде зроблено після того, як буде затверджений відповідний план. Все почнеться з чітко прописаних категорій осіб, які мають право перетину кордону, і це буде внормовано таким чином, що ці ризики будуть усунені.

- Я все-таки уточню про те, що завжди цікавить читача найбільше - з чим ловили депутатів. Вам митниця передавала матеріали, скільки умовно депутат N задекларував, перетинаючи кордон, чи ще якийсь чиновник?

- Так, у нас є обмін інформацією. Нещодавно ми направляли запит щодо заступника керівника митної служби. Близька йому особа при перетині кордону задекларувала дуже велику суму готівки, причому в іноземній валюті. Цю інформацію ми отримали. Є кримінальне провадження, яке реєструється. Але це знову ж таки реагування на те, що відбулося. Тому що митник не має права зупиняти, якщо у людини багато готівки. Якщо вона не задекларувала, а митник виявив – тоді є реагування. А якщо є декларація – ну все, проїжджай. Вже потім починається реакція.

І тому, щоб такого не було, потрібно усунити саме ризики при перетині кордону. І якщо дійсно є підстави вважати, що це незаконне збагачення, ці активи не є легальними, відповідно на них потрібно накладати стягнення.

- Я ще уточню. Ми згадали цю категорію "близька особа". Вона цікава взагалі під час перевірки декларації. Ці ж близькі особи не вказуються? Я пам'ятаю, коли запустили електронне декларування багато народних депутатів фіктивно порозлучалися зі своїми дружинами, хтось вислав їх у Монако, хтось залишився жити з ними і переписав усе майно…

- Статистика розлучень після появи інституту декларування стрімко зросла в Україні.

- Навіть гірша, ніж під час війни?

- Це тенденція, яка з'явилася задовго до війни, коли з'явилося декларування. Ми розуміємо, це не тільки специфіка України, що у нас чиновники дуже любили оформлювати активи, майно на бабусь, дідусів, тещ, іноді без їх відома. В рамках меморандуму з колишнім складом ВККС ми направляли матеріали по кандидатам і діючим суддям, які проходили кваліфікаційне оцінювання. Був випадок, коли великий будинок і вартісний автомобіль були оформлені на колишню тещу. А теща видала довіреність з терміном дії, якщо правильно пригадую, до 2071 року.

- Щоб онукам вистачало?

- Це було дуже комічно. Але декларація сама по собі чиста. При цьому людина користується вказаним майном. Моніторинги іноді дуже тривалий час займають, бо потрібно довести користування.

- Одна річ, коли виходить журналістське розслідування та фігурує Яна Хланта, вказується на її зв'язок з Резніченком… А якщо в принципі не існує ніякої інформації про умовну співмешканку, то воно не перевіряється ніяк?

- Перевіряється. Це вже задача правоохоронних органів і НАЗК - встановити цей зв'язок. Це ж така змагальність, коли особа, яка займається корупцією, намагається приховати наслідки своїх дій, а правоохоронні і державні органи намагаються все це виявити. Я наведу один з кейсів, який пройшов вже і першу, і апеляційну інстанцію у ВАКС. Це цивільна справа за позовом антикорупційної прокуратури щодо одного з суддів Київської області. Там якраз було користування, придбання активів, реєстрація їх на близьку особа, яку, до речі, не потрібно декларувати, тому що це не близький член сім'ї - на особу, яка, фактично, є підставною. У ході перевірки було встановлено, що це все зроблено, щоб приховати це майно. Це було доведено. Суд визнав, що це підставна особа і обвинувачена особа це майно придбала і зробила цю реєстрацію для приховування своїх дій. Рішенням суду було накладено

стягнення. На це рішення було подано апеляцію. Зараз воно знаходиться на стадії апеляційного розгляду. Це може бути прецедентом для тих ситуацій, коли майно реєструється на підставних осіб.

Бувають ситуації, коли людина накрала, купила 5 квартир, на себе зареєструвала, включила в декларацію. Це не вимагає великих зусиль щодо доказування. Але якщо ми говоримо про те, що чиновники не хотіли можливих проваджень і почали вживати певних заходів, тоді наша задача– довести, що це дійсно активи декларанта, що це зроблено, щоб приховати їх, і що це дійсно ті необґрунтовані активи, які за собою тягнуть відповідальність.

3. ЯКЩО Є ЯКАСЬ ПОМИЛКА, ЯКА ПОЯСНЮЄТЬСЯ НЕ УМИСЛОМ, А ДІЙСНО ПОМИЛКОЮ, НІХТО НІКОГО НЕ ПЕРЕСЛІДУЄ, АНІ ДЕПУТАТІВ, АНІ ВЗАГАЛІ ДЕКЛАРАНТІВ

- Я писала цього тижня *інтерв'ю з Оленою Шуляк*, питала про їхні наміри відновити обов'язкове електронне декларування і що тут заважає депутатам. І вона як один з таких моментів згадала, що вони хочуть зробити так, щоб з реєстрів підтягувалися дані по майну, тому що начебто більшість ваших зауважень чисто технічні, що там десь якась кома, якісь неправильні метри..

- **Це неправда.** Я просто хочу нагадати. У 2016 році вперше була затверджена форма декларації. І тоді чиновники – і я так само, я свою декларацію заповнювали вночі, тому що сервер висів, всі на це скаржилися. Але ніхто навіть не допускав думки про зупинення чи ліквідацію декларування.

Зараз таких проблем не просто немає. Зараз НАЗК для того, щоб полегшити життя декларанту, у його електронний кабінет підтягує усі дані, які є в реєстрі. І я так само робив, коли подавав декларацію -натискаю "отримати дані для декларації" і з реєстрів приходить інформація, яку я копіюю і додаю в декларацію. Зараз подати декларацію в десятки, а то і сотні разів простіше, ніж це було у 2016 році. Я це можу сказати, бо я подавав декларацію у 2016 році і зараз. Тому **такі твердження - маніпуляція**.

- Вибачте, я просто подумала, як депутати зараз можуть розказувати, які проблеми з деклараціями, якщо вони їх не подають? Вони дійсно не бачили цих всіх змін. А, може, самі і не заповнюють їх.

- Перше. Кількість поданих декларацій говорить про те, що простих людей заповнення декларації не зупиняє.

Друге. Мабуть, головне. Сама диспозиція статті Кримінального кодексу звучить "умисне". "Умисне внесення недостовірних даних до декларацій" - тобто помилка не допускає умислу. Правоохоронні органи на стадії

формування обґрунтованого висновку і НАБУ на стадії оголошення підозри повинні довести умисел, а не просто факт невідповідності якихось даних даним з реєстру чи фактичному стану. Якщо це людина зробила умисно, лише тоді ставиться питання про відповідальність. Тому якщо є якась ненавмисна помилка, ніхто нікого не переслідує, - ані депутатів, ані взагалі декларантів.

Але коли ти проживаєш у квартирі і ти її не декларуєш, це трохи смішно. Чому не декларуєш, якщо ти живеш у цій квартирі? Що тобі заважає? В чому тут помилка? Ти знаєш, що живеш у цій квартирі. Ти знаєш про обов'язок декларування місця проживання. Якщо це квартира навіть орендована, а не перебуває у приватній власності, все одно ти повинен її задекларувати. Це дуже проста логіка, тут немає ніякої помилки.

Насправді, якщо проаналізувати обґрунтовані висновки, які складалися НАЗК, підозри, які підписувалися працівниками НАБУ і антикорупційною прокуратурою – це дійсно їхній обов'язок, а не просто "нам захотілося і ми написали про невідповідність". Ні. Якщо це зроблено умисно і на певну суму, то тоді може бути підстава для кримінальної відповідальності. Тому тут така маніпуляція, якою намагаються виправдати те, чому не відновлюється декларування. Ще раз хочу акцентувати увагу на тому, що у людей, які вже подали декларації, не було проблем з цього приводу.

І третє. Я розумію, що у багатьох є надія, що якщо не буде декларування, то до їх необґрунтованих активів ніхто не добереться. Насправді це не так. Тому що є моніторинг способу. Він не прив'язаний на 100% до декларації. Звичайно, що якщо є декларація, то моніторинг простіше проводити, бо є така відправна точка для моніторингу. Але для нас відправною точкою є майновий стан декларанта.

- Цей моніторинг так само може стати підставою для провадження НАБУ?

- Звичайно. Просто не всі, мабуть, ще почули і зрозуміли це. На якомусь етапі депутатам стане очевидно, що вони не повертають декларування, не реагують на те, що від нас очікують міжнародні партнери і при цьому все одно мають проблеми. Тому що все одно необґрунтовані активи так чи інакше ми знайдемо і дамо їм оцінку. Але досить неприємно, що знову ж таки ми змушені орієнтуватися на міжнародних партнерів, що МВФ має прописувати в своїх меморандумах те, що ми і так мали б робити. Тобто є речі, які, на жаль, не змінюються, коли певні реформи, певні інструменти з'являються тільки тоді, коли за це виступає громадянське суспільство і партнери, які фінансують нас, які допомагають нам і які хотіли б прозорого використання бюджетних коштів і тих коштів, які Україна отримує внаслідок цієї допомоги.

- Мені здається, що зараз стало більше кейсів із цими начебто орендованими квартирами. Чи можна сказати, що це просто схема, як уникнути того, щоб вписувати собі цю квартиру як власність?

- Я не знаю, які були мотиви в кожному конкретному випадку. Але дійсно основна маса підозр, яка була оголошена антикорупційною прокуратурою, якраз була пов'язана з недекларуванням орендованих квартир. Депутатів це обурило. Мовляв, це ж не моя квартира, подумаєш, не задекларував. Насправді, можуть бути якісь історії, коли ти орендуєш пентхаус в якоїсь відомої особи, яка, можливо, тобі цю квартиру здає за 1 гривню, ти користуєшся і нічого за це не платиш. Якраз декларування дає можливість перевірити все це. Тут може бути прихований конфлікт інтересів. Наприклад, я суддя, живу в будинку людини, яка у мене підсудна в процесі. Може таке бути? Може. Якщо я це декларую, одразу все буде очевидно, це вже питання не фінконтролю навіть, а іншого департаменту НАЗК – департаменту конфлікту інтересів.

Це не примха НАЗК – вимагати декларування. В усіх цивілізованих країнах, якщо ти йдеш на державну службу, ти маєш розуміти, що ти як під мікроскопом. Чим вище посада, тим більший цей мікроскоп. Не хочеш декларуватися – не йди на державну службу.

4. КРИПТОВАЛЮТА – ЦЕ НАДІЯ ЛЮДЕЙ, ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ КОРУПЦІЄЮ. КОЛИСЬ ЦЕ БУЛИ ОФШОРИ. ЗАРАЗ - ВОНА

- Спитаю про ще одну історію. На сайті НАЗК було повідомлення, що виявила недостовірні відомості в деклараціях посадовців майже на пів мільярда гривень і там було дуже багато кейсів з криптовалютою. Коли я дивилася конкурс на директора НАБУ, я тільки тоді зрозуміла, що насправді це така фількина грамота, за якою дуже зручно ховати якісь активи. Наскільки це взагалі поширена схема?

- Криптовалюта – це надія людей, які займаються корупцією. Колись були лише офшори. Зараз вони теж нікуди не поділись, але світове співтовариство працює над тим, щоб вони завдавали якомога менше шкоди державам. Адже всі ми розуміємо, що офшори – це структури, де приховуються активи. Це дуже поширене явище. Наприклад, яхти часто зареєстровані на офшорні фірми і дуже важко довести факт користування конкретного декларанта цією яхтою. Тепер до цього інструментарію мінімізації податків, інструментарію приховування майна додається криптовалюта.

На сьогоднішній день, на жаль, практика неоднозначна. Наприклад, були випадки, коли один декларант задекларував криптовалюту на суму 64 млн.грн, інший на 46 млн.грн. Ще один працівник митниці на 85 млн.грн. І коли ми запитували підтвердження наявності цього активу, то не отримували жодних відповідей. Але при цьому справи, які були зареєстровані, потім були закриті НАБУ. НАЗК оскаржувало це рішення.

Але водночас була практика, коли особа-декларант не надавала підтвердження наявності цього активу. У нас був адміністративний кейс щодо колишнього заступника міністра інфраструктури. Адміністративний, бо вартість біткоїнів була менше за поріг кримінального покарання. Його було визнано винним за те, що він приховав це майно.

Ганна Скороход так само не надала нам підтверджуючих документів щодо криптовалюти, яку вона задекларувала, і, щодо неї також був складений протокол. Але справа була закрита з нереабілітуючою підставою у зв'язку з тим, що спливли терміни давності щодо притягнення.

Тому, я думаю, зараз це окрема проблема декларування. Криптовалюта – це якраз новий вид активів для правоохоронних органів, для НАЗК, оскільки необхідна база з'явилася досить недавно з цього приводу. Відповідно, судова практика неоднозначна. Ми все це бачимо, перевіряємо. Але реагування судів і правоохоронних органів на ці перевірки різне. Сподіваємось, що з часом все це вирівняється і будуть напрацьовані певні стандарти саме в частині криптовалюти.

- Було кілька резонансних журналістських розслідувань минулого року - і по Резніченку, і по Кирилу Тимошенку. Чи проводили ви після цього перевірки і чи передавали матеріали в НАБУ?

- По Дніпропетровській військовій адміністрації ми проводили моніторинг. **Незважаючи на те, що нам відмовляли в наданні документів, ми вийшли на обґрунтований висновок щодо того, що кошти були вкрадені,** і направили в НАБУ. Наскільки я знаю, НАБУ вже займалося цією темою. Ці всі матеріали вони, очевидно, долучили до того розслідування.

Щодо Кирила ***Тимошенка***, то там є декілька напрямків моніторингу. Ми шукаємо ці всі автомобілі, майже всі їх ідентифікували. А з приводу переміщення на дорогому авто, то зараз ми отримали доступ до банківської таємниці і перевіряємо, був подарунок чи ні, хто користувався цим майном, на кого були оформлені документи, щоб дати остаточний висновок по цим матеріалам.

- Від особистого декларування перейду до партійного. Тому що цей процес взагалі зупинений вже 3 роки. В якому стані взагалі подача цих декларацій? І взагалі, які наслідки може мати це партійне декларування, якщо воно вже три роки не працює?

- Ситуація там гірша, чим з особистим декларуванням. "Партійне" було зупинене ще до війни. І давайте будемо відвертими, цей інструмент трохи складніший для сприйняття широкому загалу, ніж персональне декларування.

- І для перевірки теж…

- І для перевірки теж. Але це надзвичайно важливий інструмент, без якого неможливе формування основ будь-якого парламентаризму. Основа парламенту – політичні партії. Не політичні проекти, а політичні партії. А політична партія є партією, коли вона прозоро фінансується, коли вона не фінансується олігархами через підставних осіб. Ми бачили, як шукали сотні підставних осіб, які нібито донатали на якусь партію, а насправді це були кошти однієї особи, яка, вносячи їх, мала персональний контроль за рішеннями цієї партії. Це не партія. Це - політичний проект, який фінансується особою, яка в подальшому через цей проект лобіює свої інтереси в парламенті. Тому з такими політичними проектами розрахувати на те, що у нас дійсно буде парламентсько-президентська республіка в такій формі, як вона існує в цивілізованих країнах, дуже важко.

Тому зараз, крім відновлення електронного декларування чиновників, ще один з пріоритетів НАЗК – відновлення звітів політичних партій і контролю їх прозорості та "чистоти".

- До речі, Олена *Шуляк* в своєму інтерв'ю сказала, що вони подали звіти, але НАЗК їх не перевіряє.

- Тому що перевірки призупинені. Але на відміну від декларацій чиновників, де ми можемо застосовувати альтернативний спосіб - моніторинг способу життя, в сфері контролю фінансів політичних партій такого повноцінного інструменту немає. Тому дуже сподіваюсь, що це все буде також відновлено. Бо це один з елементів реальної демократії та основа функціонування представницького органу, яким є парламент. Це не має бути зібрання політичних проектів, які ретранслюють волю декількох осіб, що їх фінансують, а це дійсно партії, які представляють суспільство в парламенті.

- До вашої сфери відповідальності також належить напрямок з виявлення активів осіб, які причетні до військової агресії Росії проти України. Можете сказати, скільки наразі таких активів вже виявлено?

- З самого початку вторгнення, я ще тоді не працював у НАЗК, виникло питання ідентифікації осіб, які сприяли агресії Росії щодо України, зокрема, колаборантів. Ніхто тоді практично не займався цим. НАЗК почало акумулювало інформацію щодо таких юридичних і фізичних осіб, передавало її до правоохоронних органів. І паралельно з ідентифікацією осіб, які сприяють російській агресії, НАЗК встановило активи цих осіб. В травні був прийнятий відповідний закон. Спочатку планувалося, що органом, відповідальним за пошук цих активів і їхнє стягнення на користь держави, буде НАЗК. Але потім було вето президента і ці повноваження відійшли до Мін'юсту, бо в законі було прописано, що Кабмін визначає відповідальний орган. Кабмін визначив таким органом міністерство юстиції. Міністерство юстиції підписало міжвідомчий наказ щодо спільної роботи, в тому числі з НАЗК, з пошуку цих активів. У нас є співробітники, які якраз і займаються

пошуком цих активів, в першу чергу, в Україні, щоб накласти стягнення на ці активи через антикорупційний суд. Наші працівники, як на мене, є найкращими в ідентифікації цих активів. Багато таких матеріалів передано до Мін'юсту, який вже подав позови. Це і матеріали щодо активів Дерипаски. Це Ocean Plaza, Миколаївський глиноземний завод, низка обленерго та інші об'єкти. Це відносно невелика кількість осіб, російські олігархи, які мали бізнес на території України. Іноді це були прості кейси, а іноді дуже важко було привести ці матеріали до стану, який гарантує передачу позову до суду, тому що структура власності була дуже складна. У структурі власності багато офшорних компаній, тому потрібно було чимало зусиль і часу для ідентифікації.

- По гральному бізнесу просто було встановити зв'язки з Росією? Тому що зараз деякі починають кричати, що ми не російські ніякі і поверніть нас назад на ринок.

- До серпня 2022 року санкційна політика була, на жаль, у дуже поганому стані. Тому що орган, який відповідав саме за санкційну політику, був відсутній.

> Бо Мін'юст – це орган, який вживає заходи вже після накладення санкцій. Тобто коли вже є указ президента про застосування санкцій, тоді Мін'юст вмикає свої механізми, готує позов в антикорупційний суд. Суд після завершення процесу накладає санкції.

Органу, який був би уповноважений законом і відповідав за формування санкційних пакетів, не було.

> Санкції застосовуються указом президента за поданням РНБО. Ініціатори - СБУ, Національний банк України, уряд, парламент.

Але **не було єдиного центру, і тому станом на серпень минулого року ситуація з санкційною політикою була вкрай невесела.**

> Потім рішенням уряду **була створена міжвідомча робоча група**. Туди увійшли представники всіх органів, дотичних до встановлення підсанкційних осіб. І цей процес пішов активніше.

Формувалися певні пакети кандидатів на санкції.

Наприклад, військово-промисловий комплекс, гральний бізнес, олігархи, члени їх сімей, політичне керівництво держави, представники і керівники політичних партій, які підтримують російську агресію (це всі політичні партії Росії). Це були великі пакети по тисячі осіб. І наразі понад 24 тисячі таких осіб ідентифіковано працівниками НАЗК. Все це відображено у нас на санкційному порталі (портал "Війна і санкції").

Але **процес переведення з кандидатів на санкції в уже підсанкційні особи зараз дещо сповільнився**.

- Наприклад?

- Наприклад, за категорією "військово-промисловий комплекс", який поступово підводиться під санкції.

- А чому?

- Це уже ***питання до міжвідомчої робочої групи***. Все, що стосується її діяльності, коментує лише її керівництво. Я не уповноважений це коментувати.

- Зрозуміло. Ви згадали *Ocean Plaza.* В цьому контексті, я періодично чую думки, що насправді арештовані активи росіян це не всі арештовані активи росіян, а можливо ті активи, які оформлені на Хмельницького та Іванова, вони також у своєму анамнезі російські. Я не прошу вас зараз коментувати конкретний приклад Ocean Plaza. Але направду, як перевірити, якщо є якісь активи, які записані на українців, чи не є вони просто «фунтами для російського бізнесу»?

- **"Фунти" були, є і будуть завжди.** Не тільки коли ми говоримо про російські активи. Я не знаю жодного кейсу, коли би був олігарх, на якого зареєстровано актив і можна було легко написати позов і подати до суду. Насправді, наприклад, якщо ми говоримо про Ocean Plaza, то це були томи матеріалів, коли працівники НАЗК намагалися дослідити структуру власності. І коли ми думали, як правильно сформувати позов, **ми прийшли до висновку, що є безперспективним взагалі описувати позовні вимоги до посередницьких ланцюгів у структурі власності**. Завдання, які я ставив перед співробітниками НАЗК, це якраз дослідити усю структуру власності і довести на підставі комплексного аналізу, що це все бутафорія – офшори, підставні особи. Насправді це актив, який належить певним олігархам.

Це надскладне завдання, яке пов’язане з величезною кількістю дій за межами України, запитами до міжнародних реєстрів, співпрацею з розвідками – тобто потрібне застосування дуже широкого інструментарію.

Ocean Plaza - це ватман на півстіни. Але наше завдання ці дані оцінити і показати, що це - елементи однієї структури, яка контролюється конкретним депутатом чи олігархом, чи іншим представником Росії, який сприяв російській агресії, який зараз під санкціями, що цей актив фактично йому належить.

Зараз цілий ряд позовів такого характеру знаходиться в суді. Думаю, що рішення будуть позитивні і це все буде у власності нашої держави. Яким чином вона буде розпоряджатися ним – це вже питання інше.

- Після продажу російського аміаку є великі питання. Є ще така історія як конфлікт інтересів. Останній раз пресслужба НАЗК повідомляла про тернопільського мера, який виписував собі премії. Як багато у вас таких кейсів?

- Конфлікт інтересів – це початковий етап будь-якого корупційного злочину. Вчасно неврегульований конфлікт майже завжди закінчується злочином. Тому антикорупційне законодавство передбачає реагування на конфлікт інтересів і вжиття заходів щодо його врегулювання, щоб не допустити переростання у кримінальне правопорушення. Тому заяв про такі конфлікти дуже багато. У нас є окремий підрозділ, який цим займається.

До речі, щодо перетину кордону було дуже багато протоколів, у тому числі по членам парламенту, коли вони через свої звернення сприяли перетину кордону родичам. Це якраз приклад, коли приватний інтерес домінує над публічним. Тоді це ситуація, яка називається вчинення дій у стані конфлікту інтересів. За це передбачена адміністративна відповідальність. Коли цей конфлікт призвів до певних наслідків, тоді вже може бути кримінальна відповідальність.

І в залежності від того, що ми з'ясовуємо у ході моніторингу, то ми або складаємо адмінпротокол до Печерського чи іншого суду, за місцем проживання особи, щодо якої складено протокол, або обґрунтований висновок про наявність кримінального правопорушення і в залежності від підслідності він скеровується до відповідного органу

- Було у вас звернення Мар'яни Безуглої по виділенню землі під кесон і нібито конфлікт інтересів при цьому мера Києва.

- З цього приводу дуже багато звернень, був достатньо серйозний суспільний резонанс. Звернення фактично об'єднані в один моніторинг. Після його завершення ми будемо давати оцінку.

- Тому що там виникає ще одне питання, а кому ще мали виділити цю землю, якщо там у власності енна кількість споруд?

- Я ще коли працював у НАБУ, завжди коментував те, що ми зробили, а не те, що ми плануємо зробити. Це дуже невдячна історія, коли ти прогнозуєш, а потім воно не відбувається. Колись один керівник казав: ми восени будемо арештовувати 4-х народних депутатів... Я так ніколи не робив і зараз також не роблю.

- Тиждень тому ви презентували *антикорупційну програму*. Я навіть перед тим, як Кабмін її нарешті схвалив, чула від депутатів багато зневажливих відгуків, мовляв, а що значить ця програма? По суті це як декларація про наміри. Вона ні до чого не зобов'язує, якщо навіть одна правка в законопроєкт, який виписується роками, може все змінити. Для вас що значить ця програма і чому вона важлива для країни?

- Хотів би нагадати тим, хто так коментує, що **Незалежність України розпочалася з декларації про державний суверенітет**. Це перше.

Друге. Якщо парламент важко приймає антикорупційний закон, значить, він дійсно антикорупційний.

Третє. Якщо цей документ настільки неважливий, то виникає логічне питання, чому так довго не затверджувалася антикорупційна стратегія? Це документ, який приймається парламентом, затверджується законом. І уже в розвиток антикорупційної стратегії складається антикорупційна програма, яка затверджується урядом. Виникає питання: якщо ніякого значення немає, чому так довго не приймали і прийняли лише тоді, коли на цьому почали наполягати наші міжнародні партнери?

Ми з вами сьогодні уже говорили про те, що застосування виключно репресивної функції не приводить до реальних результатів у боротьбі з корупцією. Щоб історія не повторювалась, має бути усунутий корупційний ризик.

Що таке ***державна антикорупційна програма?***

> — Це не якась хаотична історія з певними антикорупційними заходами. Це план, який передбачає більше 1 000 антикорупційних заходів в 15 сферах життя країни.
>
> — Це, мабуть, **найбільш інклюзивний антикорупційний документ за всю історію Незалежності**. Ми провели узгоджувальні наради з понад 100 державними органами, і дуже рідко це вони закінчувалися без дискусій.

Наприклад,

> — був такий пункт в антикорстратегії – конкурсний відбір Генерального прокурора. Він зник на стадії прийняття.

Інший пункт

> – передача протоколів, які складає НАЗК, до антикорупційного суду. Намагалися прибрати, але, слава богу, лишився.

Тобто,

> — як тільки планувався захід, який, очевидно, мав би серйозні наслідки для людей, які займаються корупцією, то завжди починався спротив.

Тому без системного впровадження заходів, які спрямовані не лише на застосування репресивних функцій, а, найголовніше, на усунення корупційних ризиків – це якраз те, що дасть нам можливість посісти в рейтингу сприйняття корупції краще місце, ніж нинішнє 116-те.

Бо ми створюємо репресивні органи, які притягують до кримінальної відповідальності, але не усувають причини, які призводять до кримінальних правопорушень.

Нагадаю, що прикладом реалізації попередньої антикорупційної стратегії було створення антикорупційних органів – НАБУ, НАЗК. І ось якраз системна реалізація антикорупційного плану дала певний результат. Тому без системного рішення в частині усунення корупційних ризиків робота антикорупційних і державних органів завжди буде дещо хаотичною.

- На цьому історія про НАЗК майже завершена. Хоча є питання, яке цікавить усіх. Чи ви будете подаватися на голову НАЗК? Оскільки термін повноважень Олександра Новікова зараз спливає, чи бачите ви для себе перспективу очолити цей орган?

- Я про це не думав. У нас дуже багато є молодих амбітних людей, які готові взяти на себе таку грандіозну відповідальність.

5. ЗАВДАННЯ ДИРЕКТОРА НАБУ – ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ОРГАНУ

- Але по конкурсу на директора НАБУ, ми побачили, що насправді не так багато охочих. А по-друге, амбіції деяких людей явно не відповідають рівню відповідальності.

- В чому була основна претензія до переліку кандидатів на очільника НАБУ? В тому, що ніхто не знав, хто ці люди. Відомі люди не хочуть подаватися на ці конкурси. Бо про них і так все зрозуміло, особливо коли вони подадуть декларацію. Тому списки претендентів на посаду будуть завжди такі. "Зашкварені" не подадуться.

Завжди буде такий пул людей, про яких нічого не відомо. І ніхто не знає, погані вони чи хороші. Так само, я впевнений, буде і з конкурсом на посаду голови НАЗК, коли буде дуже багато людей, яких можна умовно назвати темними конячками. І це якраз результат антикорупційної реформи, коли скомпрометовані люди не можуть податися, вони не можуть очевидно пройти цей конкурс. Іноді буває так, що є орган, який очолюється невідомою на момент призначення особою. І є людина, яка не може податися, але намагається її контролювати.

- Цікаво… Тому що знову-таки в контексті конкурсу НАБУ, вже після того, як Семена Кривоноса обрали, і у мене особисто було багато питань, наскільки він буде самостійним, тому що там простежуються певні зв'язки з Олексієм Кулебою, який нині є заступником голови Офісу президента. І власне кажучи, його попереднє призначення в ДІАМ, зі слів Саакашвілі, відбувалося теж за певного сприяння Андрія Єрмака. Питання навіть не в цьому. Моє питання в іншому - наскільки директор

може вплинути на роботу НАБУ і зламати ту організацію, яка була збудована за 7 років? Якраз якщо враховувати впливи Банкової, інших зацікавлених осіб…

- Ми сьогодні говорили про "фунтів". Директори НАБУ - точно не "фунти". Дуже часто ми говорили про те, що директори не мають взагалі процесуальних функцій. На відміну від керівника антикорупційної прокуратури директор НАБУ не має процесуальних повноважень. Головною процесуальною особою, якщо ми говоримо про процесуальні провадження, є керівник підрозділу детективів. Завдання директора дещо інше. Це забезпечення незалежності, створення умов, коли детективи мають можливість – бажання вони і так мають – працювати незалежно. Система, наскільки я знаю, не змінена Кривоносом. Система, яка була побудована на найкращих світових стандартах, зараз існує. Завдання директора – зробити так, щоб люди, які мають бажання працювати згідно закону і виконувати завдання, яке стоїть перед НАБУ, могли це робити. А це можливо лише тоді, коли орган є незалежним. Є незалежний директор і, відповідно, є незалежний орган. Якщо ми говоримо про аудит ефективності НАБУ, який повинен проводитися щороку, то один з його предметів – це незалежність цього органу, те, наскільки директор забезпечив незалежність. Дуже багато було "страшилок" було в перший тиждень призначення, поки вони не реалізовані.

- Там власне кажучи, йшлося про одне кадрове призначення заступника, тому що друга людина і так з НАБУ.

- У нас в країні часто все відбувається у класичному варіанті, не у варіанті НАБУ. Приходить новий керівник, всі виводяться поза штат, проводяться інші люди, потім проходить максимум 2 роки, відбувається перезавантаження. На жаль, останній приклад – БЕБ. Знову усі говорять про його перезавантаження. НАЗК також проходило період перезавантаження.

НАБУ – це єдиний орган, який за 7 років не був перезавантажений, незважаючи на всі численні спроби це зробити. Тому важливість посади директора і незалежність особи, яка займає цю посаду, є ключовим, щоб ця інституція дійсно незалежно існувала. Чи існує людина в Україні, яка може прийти і всі скажуть про неї "це реально незалежний керівник"? Ні. Немає таких людей. Кого б не призначили на посаду директору НАБУ. Я не буду згадувати, що про мене говорили з самого початку.

Все це виклики для людини, яка обіймає цю посаду. Особливо актуальний цей виклик у перші місяці. Треба зняти ці спекуляції, показати результатами, що дійсно орган незалежний.

- У вас була така історія у Михайла Ткача про вашу можливу зустріч з Порошенком за сприяння Грановського. Наскільки взагалі такі зустрічі неуникні для керівників антикорупційних органів?

- Багато хто уявляє роботу директора НАБУ так: він такий сидить у бункері, ні з ким не говорить, щоб ніхто нічого не подумав, а якщо щось зробить, це буде трактуватися як замах на незалежність. Питання не в тому, що ти комунікуєш з кимось. Я нагадаю, бо багато хто іноді забуває, що НАБУ входить в систему державних органів. Він не живе своїм життям самостійним. Є САП, з яким тісно пов'язана робота НАБУ, є антикорупційний суд, який розглядає справи. Є НАЗК, і є СБУ, яка до цього часу, на жаль, знімає інформацію з каналів зв'язку для НАБУ і у НАБУ немає самостійного прослуховування.

Звичайно, що для того, щоб запобігти певним законодавчим ініціативам, створити додатковий ресурс, щоб НАБУ працювало належно, ти повинен комунікувати з іншими представниками органів влади. Який результат цього всього – зовсім інше питання. Я для себе внутрішньо переконався, коли уже знімав гриф таємності з розмов, які ми фіксували в ході розслідування, що навіть люди, які займаються реалізацією корупційних схем, між собою говорять: "з НАБУ неможливо вирішити питання". Чому НАБУ завжди боялися? Не тому, що НАБУ більш кваліфіковане, ніж інші правоохоронні органи. Орган маленький, якщо порівняти з СБУ, поліцією чи ДБР. Але він був не зрозумілий - з НАБУ не можна було "вирішити питання". Це той стандарт, який був впроваджений вперше в історії України. Цей стандарт неможливий без незалежності антикорупційного органу. Чи цей стандарт буде далі реалізовуватися – це відповідальність директора антикорупційного бюро. Зараз цим директором є Семен Кривонос. Я думаю, що на багато запитань відповідь буде приблизно в червні-липні.

- В яких категоріях ми це побачимо? В провадженнях? Почнуть звільнятися якісь детективи?

- І те, й інше. Я сподіваюсь, що ніхто не почне звільнятися і все буде добре. Але якраз по тому, що буде відбуватися в самому органі, які у нього є результати, які провадження розслідуються – якраз все буде зрозуміло, що там відбувається. На сьогодні я не можу сказати, що відбулось щось страшне і незворотне. Мені здається, що новий директор повністю усвідомлює цю відповідальність. Наскільки він готовий до неї – час покаже.

- Ми перед конкурсом на НАБУ бачили просто епічний конкурс на керівника САП. Зараз, наскільки я розумію, керівник САП набагато менш захищений від політичного звільнення, ніж той же директор НАБУ?

- Я вважаю це зараз однією з найбільших проблем в антикорупційній інфраструктурі, це якраз процедура не звільнення, а призначення керівника САП. Тому що 7 членів конкурсної комісії делегує парламент і 4 членів комісії делегують збори прокурорів. Завдяки, я вважаю, колишньому Генеральному прокурору, до конкурсної комісії, яка відбирала нинішнього антикорупційного прокурора, потрапили 4 міжнародні експерти. Вони не просто туди

потрапили, вони були в меншості, тому що 7 на 4. При цьому, наскільки я знаю, тодішній Генпрокурор брала участь у формуванні документа, який регламентував порядок відбору. Там було передбачено блокуючий голос міжнародників. Тобто рішення може бути прийнято, коли із 7 представників парламенту проголосували 5 і 2 - з четвірки міжнародних експертів. Але так відбулося лише тому, що такі рішення були ухвалені колишнім Генеральним прокурором. Зараз, якщо буде новий конкурс, може бути 11:0. Тоді ми можемо отримати дуже контрольованого антикорупційного прокурора. Тому захід, який передбачений антикорстратегією, а саме зміна порядку відбору антикорупційного прокурора, - це запорука зміцнення незалежності антикорупційної прокуратури. Про це йдеться в меморандумі між МВФ і Україною. Цю проблему дуже добре знають. Є певний інструментарій, як цю проблему вирішити. Сподіваюсь, до наступних виборів антикорупційного прокурора вона буде вирішена.

***

№ 1.504

"ВЕЛИКЕ БУДІВНИЦТВО"-2: "УКРАВТОДОР" ДОЖИВАЄ ОСТАННІ ДНІ, НАСТУПНОГО ТИЖНЯ НА ЙОГО ОСНОВІ ВИНИКНЕ ЗОВСІМ ІНШЕ ВІДОМСТВО

2023-04-24

Зникне орган, відповідальний за стан доріг в Україні, а останні роки - реалізатор програми "Велике будівництво", але залишаться люди.

Ліквідація "Укравтодору", яка передбачена постановою Кабінету міністрів від 21 лютого 2023 р. N 193 "Деякі питання діяльності центральних органів виконавчої влади", відбудеться 7 травня 2023 року. Це випливає з картки постанови в базі законодавства Верховної Ради.

Перша публікація документа відбулася в офіційному виданні "Урядовий кур'єр" 8 травня 2023 року. І, як передбачено в самій постанові, вона набере чинності через 60 днів з дня публікації.

З цього дня в Україні перестане існувати "Укравтодор" - орган, відповідальний за стан доріг, а останні роки - реалізатор програми "Велике будівництво"

А на його місці буде створено "Державне агентство відновлення та розвитку інфраструктури України", яке відповідатиме за реалізацію проєктів відбудови країни.

На початку року, коли ці плани були ще в проєкті, віцепрем'єр-міністр з відновлення України – Міністр розвитку громад, територій та інфраструктури ***Олександр Курбаков так пояснював*** логіку рішення: **"Укравтодор"**, хоч і мав фокус переважно на дорожній інфраструктурі, **показав рекордні результати успішно завершених проєктів за останні 3 роки.**

Крім цього:

1) "Укравтодор" є найбільшим та найуспішнішим партнером міжнародних фінансових установ. Фінансування відбудови вже розпочалося, і як і очікувалося, основний інструмент – через процедури Світового банку, Європейського інвестиційного банку та Європейського банку реконструкції та розвитку. Саме тому нам потрібні спеціалісти, які мають досвід роботи з цими установами.

2) На базі "Укравтодору" вже втілюються дві ключові реформи – ***антикорупційна*** та ***реформа закупівель***. Ці реформи є частиною великого спільного проєкту з ЄБРР та ЄІБ. Спільно з Базельським інститутом державного управління був розроблений ***Антикорупційний план***, який погоджений урядом та партнерами. У результаті "Укравтодор" стане першою публічною установою України, яка отримає міжнародну сертифікацію щодо попередження корупції, а спеціалісти із закупівель отримають міжнародну сертифікацію CIPS.

3) Укравтодор має потужні представництва у регіонах, гідні заробітні плати та гнучку систему мотивації відповідно до успішно втілених проєктів.

Для того, щоб нове Агентство змогло успішно справитися з поставленими завданнями Курбаков обіцяв перемовини з партнерами, щоб оновити на

базі Агентства Команду підтримки реформ та запустити антикорупційний офіс у центрі та в регіонах.

Унаслідок перетворення "Укравтодору" на ***Агентство відновлення***, українцям обіцяють відбудову зруйнованого та інфраструктурний розвиток. Це буде складний, комплексний процес, який включатиме десятки тисяч проєктів у різних галузях та в усіх регіонах.

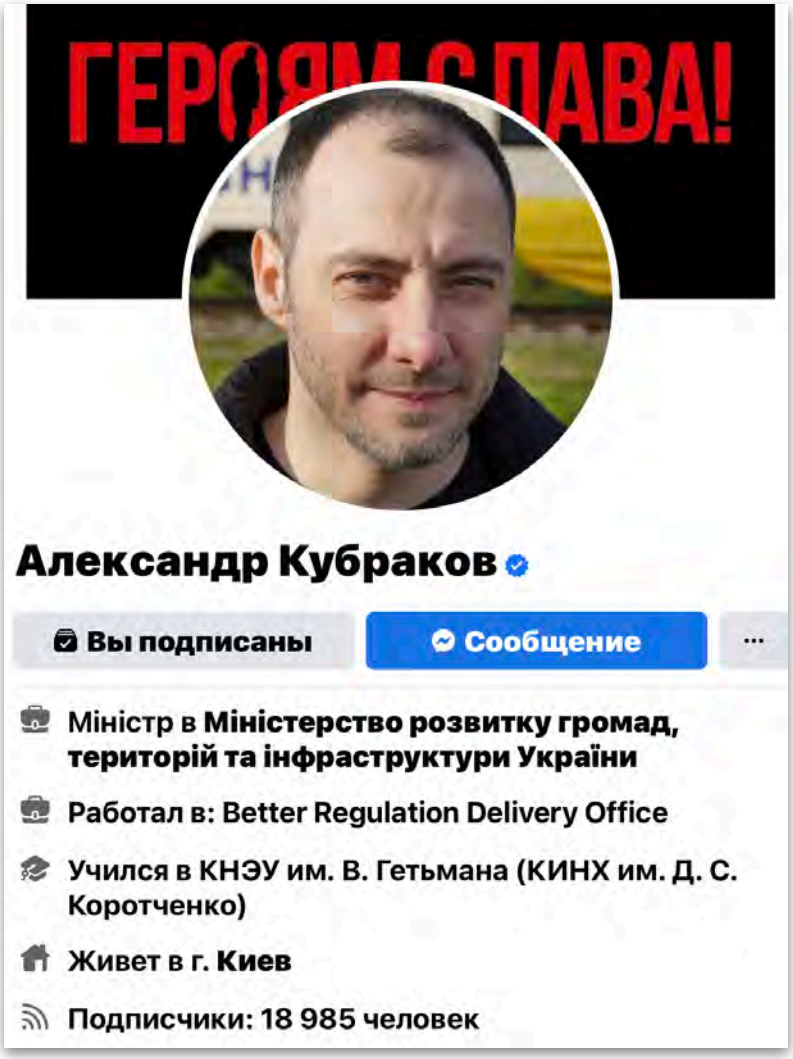
Найважливіше – **з'явиться структура, яка є відповідальною за ефективність, прозорість та підзвітність інфраструктурної відбудови**.

***

№ 1.505

2023-04-24

Кубраков

Сьогодні завершили **надзвичайно важливу роботу**.

Нарешті закінчено **оцифрування 97 державних будівельних норм (ДБН)** та змін до них. Всі вони доступні у Єдиній державній електронній системі у сфері будівництва (ЄДЕССБ).

Насправді, всі хто дотичний до будівництва, ***чекали цього*** **кілька років**.

Бо до цього ДБН були доступні у паперовій формі і їх потрібно було купити, щоб використовувати у роботі. **А у наявних цифрових версіях було неможливо проводити пошук по документам та скопіювати фрагменти тексту, оскільки комп'ютерні системи не могли зчитати їхній текст.**

Також розробникам проєктної документації було важко відслідкувати зміни до нормативних документів, оскільки вони не знали чи останню версію документу використовують.

Відтепер на порталі ЄДЕССБ зберігається інформація як про чинний документ, так і про зміни, які були ухвалені до нього. Команда опрацювала близько 8 тисяч сторінок тексту.

Ці кроки — частина *послідовної* роботи Міністерства з покращення прозорості будівельної сфери.

На початку квітня відновили публікацію відкритих даних щодо будівництва в ЄДЕССБ та на порталі data.gov.ua. В березні запустили на порталі Дія е-кабінет, в якому відображаються всі документи будівельної сфери, в яких користувач вказаний як Замовник будівництва.

В найближчі місяці на порталі також з'явиться можливість роботи з актуалізованими версіями документів та редакціями документів, а також пошук по централізованому глосарію термінів.

Ознайомитись з державними будівельними нормами можна за посиланням: https://e-construction.gov.ua/laws/doc_type=2

Оцифрування всіх державних будівельних норм проводилось у рамках співпраці з проєктом «Інтегрований розвиток міст в Україні II», який реалізується німецькою урядовою компанією Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH та фінансується Урядами Німеччини та Швейцарії.

***

№ 1.506

«Ощадизація» дає збій, або чому Андрій Пишний так хоче контролювати Раду НБУ

2023-04-25

Сергій ***Лямець***

У п'ятницю 28 квітня мав бути обраний голова Ради НБУ — найвищого органу керівництва Національного Банку України. Але схоже, що вибори відкладуть на невизначений термін.

Досі вважалося, що безумовну гарантію успіху тримає у своїх руках новий голова правління — Андрій ***Пишний***. Він є родичем та довіреною особою Андрія ***Єрмака***, голови Офісу президента Володимира Зеленського. **Єрмака вважають другою за впливом особою в сучасній Україні**, тож це майже гарантувало, що головою Ради НБУ стане кандидат Пишного. Проте гарантія не спрацювала. **На заваді наполеонівським планам встали МВФ та Світовий Банк.**

Спочатку на технічній зустрічі у Варшаві, а потім під час розпіареного турне Штатами, голові НБУ дали зрозуміли:

— **«ощадизація» набула надто загрозливих обсягів.** Таким словом називають масштабний процес «зачистки» Нацбанку від старих топ-менеджерів та призначення на їхні посади менеджерів з «Ощадбанку», яким керував Пишний з по 2014 по 2020 роки.

Позиція МВФ означала, зокрема, що голова правління НБУ має забути про свій план. Пишний планував, що новим головою Ради НБУ стане його колишній «ощадівський» заступник Анатолій ***Барсуков***.

Також Пишному дали зрозуміти, що США не влаштує також технічна персона на посаді голови Ради НБУ. Донедавна, технічним кандидатом №1 вважався Василь ***Фурман***, який є досвідченим професіоналом у сфері страхування, але на посаді члена Ради НБУ запам'ятався скоріше вмінням ретранслювати позицію правління як свою власну.

1) — Фурман справжній чемпіон з кар'єрного марафону. За часів Валерії Гонтаревої він ходив телевізійними ефірами та відпрацьовував тези, надіслані йому першою заступницею голови НБУ Катериною Рожковою. Зараз пан Василь активно підтримує чинного шефа Андрія Пишного.

2) — Тож призначення його на посаду означало би, що Рада НБУ так само перетвориться на патронатну службу голови правління Нацбанку, як і в разі призначення Барсукова.

Інколи в якості технічного кандидата називали діючу членкиню Ради НБУ пані Олену ***Щербакову***. Досвідчений професіонал та гарна жінка, вона також вважається людиною, наближеною до чинного голови правління НБУ.

Пишний нещодавно пролобіював її призначення до Ради Нацбанку, і навіть запросив її до Варшави на технічну зустріч з місією МВФ. Проте, під час оглядин щось пішло не так. Місія від початку розглядала Щербакову як таку саме наближену до Пишного особу, як власне і Барсукова. Triple strike.

Після цих зустрічей, за свідченнями моїх джерел, темпи «ощадизації» трохи вщухли, хоча явище і не припинилося.

Зараз Пишний розставляє своїх людей не лише на керівні посади в НБУ, а і прагне взяти під контроль чотири державні банки:

— «ПриватБанк», «Укрексімбанк», «Ощадбанк» та «Укргазбанк».

В разі створення, це буде надпотужний картель на банківському ринку України, ще і з потужним «вбудованим» адміністративним ресурсом.

Виходить, що

— МВФ та Світовий Банк виступають проти найпотужнішого зловживання владою в сучасній фінансовій історії України.

Ось чому

> — 28 квітня Пишний, звісно, мав би шанс поставити свою людину на Раду НБУ — але ціною зіпсованих стосунків з МВФ та Світовим Банком. **Таку ціну він навряд чи готовий сплатити.**

Тож, ймовірніше за все, голова правління НБУ вирішив відкласти питання на більш зручний час.

> —.Одного разу він вже зробив так десь два місяці тому, тож цілком можливо, що повторення комбінації є цілком можливим.

Більш того,

> — **відкладення може перетворитися на хронічне.**

Чому цей варіант більше ніж влаштовую чинного голову НБУ, я розповім згодом.

Виникає логічне питання,

— чому посада голови Ради НБУ є настільки важливою для Пишного?

> — Адже останні роки вплив Ради НБУ стрімко наближався до нуля. Жартома її називали «патронатна служба голови правління», що означає вкрай принизливу для «найвищого керівного органу» роль. Замість визначення політики НБУ, Рада візувала рішення, принесені з кабінету голови правління.

Одна з причин такої завзятості Пишного в тому, що він дуже фаховий адміністратор, проте сповідує на 200% авторитарний стиль управління. Тому для нього дуже важливо поставити на Раду свою людину, аби виключити будь-які спроби вплинути на свої рішення. Байдуже, що саме вплив є глибинним призначенням Ради НБУ.

Проте справа не лише в цьому.

Аби зрозуміти, **які загрози може принести незалежний голова Ради НБУ, треба трохи заглибитися в історію НБУ та «Ощадбанку», який свого часу очолював Пишний.**

1. Перша лінія. Боротьба за Раду НБУ

У останні роки Рада НБУ не має жодного впливу на діяльність найбільш потужної та фахової державної інституції України.

Проте так було не завжди. За часів президентів Леоніда Кучми Віктора Ющенка, Рада НБУ дійсно була керівним органом. Всередині владних еліт

точилася вперта боротьба, аби потрапити до складу (а ще краще очолюти) цього органу управління.

Бізнес-середовище у 2000-х було неймовірно жвавим. В Україні працювали понад 200 банків, які здебільшого мали відношення до цілком конкретних бізнес-груп. Конкуренція між ними була величезною, тож можете уявити собі, як важливо було вчасно зайти до потрібного кабінету.

> — Член Ради НБУ міг заходити до кабінету голови правління НБУ та членів правління, аби вирішувати цілком конкретні бізнес-питань. Йому не могли відмовити, бо Рада НБУ затверджувала кошторис Нацбанку, узгоджувала заступників голови, затверджувала регулярні звіти та здійснювала ще багато вкрай неприємних функцій.
>
> — Вона була справжньою наглядовою радою. Це вже не кажучи про публічний вплив Голови Ради НБУ та традиційний доступ до кабінету президента країни.

Впливові гравці розглядали посаду голови Ради НБУ як цілком конкретний політичний вплив.

> Ця людина визначала політику усієї країни на одному рівні зі, скажімо, прем'єр-міністром чи головою Верховного Суду України.

Наприклад, за часів Ющенка Раду НБУ три роки поспіль очолював Петро Порошенко. У ті часи майбутній президент України активно розбудовував власну бізнес-групу «Укрпромінвест», тож активно використовував для цього владу у Раді НБУ.

Проте бізнес-впливом усе не обмежувалося.

Вважалося за належне, що голова Ради НБУ має складати певну внутрішню опозицію не лише голові правління НБУ, а і прем'єр-міністру та навіть депутатам Верховної Ради.

— Голови Ради НБУ Анатолій ***Гальчинський*** та Валерій ***Геєць*** були справжніми вченими високого рівня фаховості.

— Вони підтримували високий рівень дискусії у політичному істеблішменті України та були частиною системи противаг всередині української влади.

Авторитет Ради НБУ почали свідомо ламати за президента Віктора ***Януковича***, який виграв вибори у 2010 році.

За нього була побудована жорстка вертикальна система управління за участі одної домінуючої політичної сили — Партії регіонів.

1) — На відміну від часів Кучми та Ющенка, почала цінуватися відданість вертикалі та монополізм у владі.

2) — Влада перестала соромитися того, що займається збагаченням за рахунок адміністративного ресурсу.

Попит на незалежного голову Ради НБУ зник миттєво та природньо.

— Новий голова НБУ Сергій ***Арбузов*** прагнув використовувати Нацбанк як інструмент для проведення різного роду фінансових схем.

— Голова правління власноруч керував Нацбанком, Рада НБУ мовчазно голосувала «за».

Після перемоги Євромайдану президент Петро ***Порошенко*** сповідував такий самий монополізм у владі, який мав Янукович.

— До нього він додав власну схильність до ручного керування.

— Саме за Порошенка відбувся сумнозвісний «банкопад», коли Україна втратила половину банківської системи із активами на десятки мільярдів доларів.

Процес «чисток» очолила призначена ***Порошенком*** голова правління НБУ Валерія ***Гонтарєва***.

Мабуть, Порошенко та Гонтарєва теж вважали Раду НБУ недоречним органом. До Ради не пустили людей, які могли мати власну точку зору. Кандидатів обирали кулуарно, без публічного обговорення, так само кулуарно їх затвердили неочікуваним голосуванням Верховної Ради.

Наприклад,

— до неї призначили політичного авантюриста Тимофія ***Милованова***.

Але головне, що

— за Порошенка-президента Рада НБУ жодним чином не нагадувала ту Раду НБУ, яку він очолював наприкінці 2000-х. Її дедалі більше перетворили на символічний орган, який жодним чином не впливав на рішення правління.

За часів президента Володимира ***Зеленського***, Раді НБУ не судилося відновити вплив.

Від статусу «найвищого керівного органу НБУ» залишилося хіба що можливість візувати звіти НБУ та коригувати кошторис із видатками на утримання персоналу. Це теж чималий інструмент впливу, проте навіть

досвідченому Богдану Данилишину не вдалося відновити колишній вплив Ради на процеси у НБУ та державі. **Вже ніхто навіть не згадує, що Нацбанк має бути відповідальним за зростання економіки.**

Схоже, що

— виявилося дуже зручним мати непрацюючий «найвищий керівний орган НБУ».

Лише уявіть, яка влада зосереджена в правління Нацбанку, яке може на власний розсуд емітувати мільярди, бачити усі фінансові потоки в Україні та створювати умови для збагачення.

1) — Діяльність НБУ постійно супроводжують скандали, що стосуються поширених «схем».

2) — **Лише за часів Зеленського НБУ був помічений у**

— формуванні «піраміди держборгу»,

— «друкуванні» сотень мільярдів на «Велике будівництво»,

— а останнім часом у схемі із депозитними сертифікатами.

Беручи до уваги схильність Пишного до непрозорих рішень, можете зрозуміти, що опозиція з боку Ради НБУ йому геть не потрібна. Він працює у банківській системі від 2000 року, тож пам'ятає часи, коли Рада НБУ була потужним та впливовим керівним органом, здатним створити проблеми навіть найвпливовішому голові правління.

Пишному вкрай важливо, аби Рада НБУ зникла як загроза та демонструвала виключно підтримку.

2. Лінія друга. Дивні події родом з «Ощадбанку»

Цікавою є трохи історія «Ощадбанку» та власне Пишного.

З 2014 року Пишний очолював «Ощадбанк» та, схоже, дуже активно блокував роботу його наглядової ради.

У ЗМІ це виглядало як збіг обставин:

— Верховна Рада роками не могла призначити своїх представників до наглядової ради «Ощаду», тож наглядова рада не могла впливати на діяльність правління.

Ось цитата з офіційного звіту «Ощаду»:

— «Специфіка діяльності Банку протягом звітного періоду також полягала у відсутності кворуму Наглядової ради (фактична кількість

членів ради з 28 січня 2017 року до 12 грудня 2018 року становила 8 осіб, після 12 грудня 2018 року – 7 осіб, в той час як для прийняття рішень необхідно не менше 10 осіб), оскільки Верховною Радою не було призначено 5 членів, вакантними з 12 грудня 2018 року залишаються позиції ще 3 членів».

Можна подумати, що Пишний став жертвою обставин.

Але я пропоную подивитися з іншого боку:

— чи був такий стан речей вигідний йому? На 200% так.

— Адже непрацююча наглядова рада розв'язує руки правлінню та знімає ризики втручання у його діяльність.

Ось ще один епізод:

— «Рішенням від 31 жовтня 2015 року Наглядова рада делегувала Правлінню ряд своїх повноважень, зокрема, щодо визначення та затвердження політик управління ризиками, забезпечення функціонування системи внутрішнього контролю, затвердження бюджету та бізнес-плану, а також визначення організаційної структури. Правління Банку на постійній основі, один раз на півроку, надає інформацію про прийняті рішення та детальний звіт про виконання делегованих повноважень».

Якщо перефразувати, то

— наглядова рада «Ощадбанку» відмовилася від повноважень, які вона зобов'язана справляти згідно законодавства України.

Можна зауважити, що

> — Пишному потрібна була така свобода діяльності, аби трансформувати застарілий «Ощад» у модернізований ефективний банк нового покоління.

Дійсно, неможливо заперечувати, що

> **— за період з 2015 по 2017 роки він здійснив вкрай масштабну програму модернізації.**

Вона включала різке скорочення кількості відділень, побудова власного процесингу та банківської CRM, оновлення процедур, активну роботу в судах та ще десятки зрушень. То дійсно була складна фахова робота.

Але я знову пропоную подивитися під іншим кутом.

УКРАЇНСЬКА ПРАВДА 23

НАБУ розслідує можливі зловживання голови "Ощадбанку"

СЕРЕДА, 21 ЛИСТОПАДА 2018, 08:45

5074

Національне антикорупційне бюро розслідує кримінальне провадження за фактом можливого зловживання службовим становищем і привласнення майна головою "Ощадбанку" Андрієм Пишним та його підлеглими.

Про це йдеться у відповідних ухвалах суду від 17 та 25 жовтня.

"У провадженні НАБУ знаходиться кримінальне провадження № 52018000000000877 від 13 вересня 2018 року за фактом вчинення головою ПАТ "Державний ощадний банк України" ОСОБА_4 (Пишний – ред.) та іншими підлеглими йому службовими особами банку кримінального правопорушення передбаченого ч. 5 ст. 191 (привласнення майна), ч. 2 ст. 364 (зловживання службовим становищем) та ч. 1 ст. 388 (незаконні дії щодо майна, на яке накладено арешт) ККУ у вигляді привласнення майна ОСОБА_2, яке перебувало у віданні службових осіб банку", - йдеться в матеріалах суду.

Відзначається, що мова йде про розтрату майна, на яке накладено арешт на суму 34 мільйони 960 тисяч гривень.

«Потужна трансформація» не заважала Пишному ставати фігурантом скандалів.

— Я вже писав про один із них, пов'язаний із пролонгуванням кредитів для ймовірного родича російського екс-президента ***Медведєва***.

— Мова йде про кредити на побудову «Гулівера», торговельно-офісного центру в центрі Києва. За підсумками тих подій веде розслідування Національне антикорупційне бюро України (НАБУ).

Гадаю вартим уваги НАБУ ще один епізод.

— У 2019 році вже нова наглядова рада «Ощадбанку» без проведення конкурсу подовжила повноваження Пишного на п'ять років. Але проти цього рішення виступив Національний банк України (НБУ), і мав для цього усі повноваження.

— Пишний використав таку саму класичну технологію утримання у владі, яку використовують різного роду диктатори. Цікава деталь: у 2020 році конкурс все ж таки провели, але Пишний у ньому участі вже не брав.

До речі, ця ж наглядова рада «Ощадбанку» зробила вигляд, ніби не помітила скандальну реструктуризацію кредитів за «Гулівером». **Тож лояльна наглядова рада небагато краща, ніж непрацююча.**

Пригадується нещодавній скандал із премією екс-голови правління державної НАК «Нафтогаз» Андрія ***Коболєва***.

— Як відомо, наглядова рада НАКу виписала премію правлінню за перемогу «Нафтогазу» над «Газпромом» у Стокгольмському арбітражі. Сума премій перевищила $40 мільйонів, велику частину отримав власне Коболєв. НАБУ оприлюднило переписку, з якої виплило, що наглядова рада «Нафтогазу» знала, що сума є зависокою, а підстави для премії є сумнівними та неетичними. Проте, вона таки виписала премію та не стала здіймати скандал навколо ситуації.

Фактично, наглядова рада не виконала власну функцію. Чому?

— Бо відставні британські пенсіонери у наглядовій раді (так звані незалежні члени) – просто утриманці на балансі НАКу. Їхні зарплати та премії цілком залежили від Коболєва. До речі, згодом та сама наглядова рада подовжила контракт із Коболєвим без конкурсу. Нагадує кейс Пишного?

Стає зрозумілим, навіщо чинний голова НБУ так переймається контролем над Радою НБУ. Йому потрібна лояльна Рада НБУ, що погоджує всі потрібні кроки.

Може, чеснішим було б попросити депутатів парламенту ліквідувати Раду НБУ? Впевнений, що така можливість існує.

Зараз Пишний створює конгломерат з НБУ та чотирьох державних банків:

1) — «Привата», «Ощада», «Укрексіма» та «Укргаза».

2) — Разом ці установи створять домінуючу силу на банківському ринку України та відкриють можливості для величезних маніпуляцій.

З огляду на такий можливий сценарій, «ощадизація» вже не виглядає простою примхою досвідченого керівника Андрія Пишного.

Призначення керівників виключно за принципом персональної лояльності, а не за ознакою професійності та незалежності, є класичним випадком зловживання адмінресурсом. Від нього до корупції — лише один маленький крок.

Враховуючи, що керівник Офісу президента Зеленського є головним лобістом діяльності Пишного, маємо висновок.

Зауваження МВФ та Світового Банку є неочікуваним прикладом боротьби за інтереси українського суспільства. Нехай так воно і буде.

Цікаво, як це вплине на готовність міжнародних партнерів і надалі надавати фінансування?

***

№ 1.507

2023-04-25

Ніколов

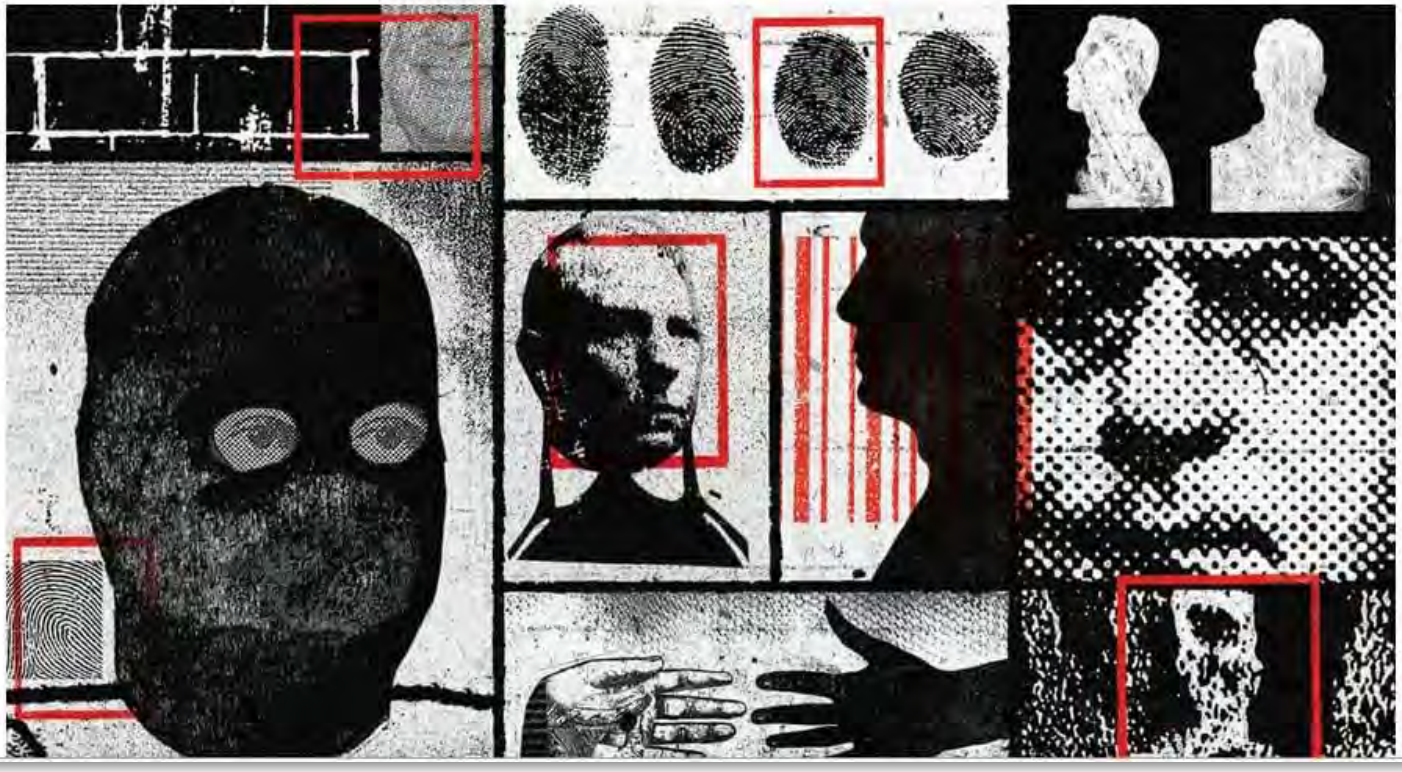
Дуже цікавий погляд на бандитську Україну. З одного боку війна розірвала контрабандну «Супермагістраль», що поєднувала Україну і Роіссю в останні роки – мінування полів на фронті унеможливило потоки, які існували до минулорічного вторгнення. Але з іншого боку, «Economist» магічним образом вплів у цю какофонію корупції і законопроект 5655. Він тут по тексту названий «грудневим законопроектом, що має на меті реформувати містобудування». Я хз хто і що розповідав «Економісту», але… Кароч, прочитайте частину статті про бандитів і наркотрафік – реально я таких оглядів вже давно не бачив.

Автопереклад *https://www.economist.com/international/2023/04/24/how-russias-invasion-split-the-mafia*

Міжнародний | Кримінальний світ

Як російське вторгнення розкололо мафію

Це змінило злочинність не лише в Росії та Україні, а й у всьому світі

Як російське вторгнення розкололо мафію

Воно **трансформувало злочинність не лише в Росії та Україні, а й в усьому світі**

Олександр ***Отдельнов*** володіє незвичайним туристичним об'єктом: музеєм контрабанди. Через його рідну Одесу контрабанда йшла з вісімнадцятого століття. До закриття через ковід-19 у музеї було представлено все: від перлів і пістолетів, що їх таємно ввозили в імперську Росію, до більш сучасної здобичі. А потім прийшла війна в лютому 2022 року.

«Порт перестав працювати, і все зупинилося, - розповідає пан Отдельнов. Скінчилися не лише туристичні потоки. Одеса була ключовим вузлом у великій мережі злочинності, зосередженій в Україні та Росії, яка простягалася від Афганістану до Анд. Вона була частиною «найсильнішої кримінальної екосистеми в Європі», вважає аналітичний центр Глобальна ініціатива проти транснаціональної організованої злочинності (GITOC).

Вторгнення Росії вдарило по цьому злочинному світу з силою землетрусу (див. карту 1). Переважна більшість українських мафіозі припинили співпрацювати зі своїми російськими колегами:

> *«Ми злодії, ми проти будь-якої держави, але ми вирішили, що ми за Україну»*, - каже один з них.

Прибуткові маршрути контрабанди героїну змінюються, що впливає на ціни і прибутки злочинних синдикатів за тисячі кілометрів. Якщо цей злам виявиться тривалим, він може змінити обличчя світової злочинності. Це також змінить Україну.

Країна бореться з корупцією відтоді, як вийшла зі складу Радянського Союзу в 1991 році.

> Революція на Майдані 2013-14 років скинула корумпованого президента і частину олігархії, що стояла за ним. У 2019 році Володимир Зеленський був обраний президентом на антикорупційній платформі і провів реформи, що знищують мафію. Але в кращому випадку це була половинчаста зачистка. До вторгнення GITOC ставив Україну на 34 місце з 193 країн за індексом злочинності і на третє місце в Європі. Україна також посідала дуже низькі місця за сприйняттям корупції.

До 2022 року злочинний світ на підконтрольній уряду частині України періодично і жорстоко конкурував між різними групами. Тим не менш, він мав три грані, які пов'язували Україну зі світовими кримінальними ринками.

> 1) — По-перше, контрабандна «супермагістраль», що з'єднує Росію та Україну і проходить через частини східної України, які були окуповані Росією в 2014 році.
>
> 2) — По-друге, глобальні центри контрабанди в Одесі та інших чорноморських портах.

3) — І, нарешті, заводи в Україні з виробництва нелегальних товарів на експорт.

Ця інфраструктура підтримувала різні бізнес-моделі для різних продуктів. Україна була зростаючим «побічним» транзитним маршрутом для героїну з Афганістану, що доповнював маршрути через Балкани і Кавказ (див. карту 2). До війни Україна посідала четверте місце в Європі за обсягами вилучення героїну. Кокаїн з Латинської Америки надходив через Чорне море. В іншому напрямку бандити експортували зброю в Азію та Африку, зокрема з порту Миколаєва. У 2020 році Україна обігнала Китай і стала найбільшим у Європі джерелом нелегального тютюну. Зростало місцеве виробництво амфетамінів: Того року було ліквідовано 67 нелегальних лабораторій - найвищий показник серед усіх країн.

Карта 2

Війна змінила все, створивши «середовище неприйнятного ризику для міжнародної незаконної торгівлі», - йдеться в новому звіті американського уряду. Чорноморські порти були закриті для судноплавства або обмежені. Кордон між підконтрольною урядові Україною та окупованими Росією територіями тепер являє собою укріплену серію полів смерті, що розриває супермагістраль. Призов до армії в Україні позбавив злочинний світ робочої

сили, а воєнний стан зупинив широкий спектр злочинної діяльності. Комендантська година ускладнює пересування вночі.

Українські гангстери також уникають своїх російських колег:

> *«Одна справа, коли тебе називають злочинцем, і зовсім інша - коли тебе вважають зрадником»*, - каже Марк Галеотті, автор книги «Вори: Російська супермафія».

Лояльність до України - це не лише патріотизм, але й контроль над ризиками.

> *«Якби нас приєднали до Росії, багатьох хлопців у в'язниці могли б перевести куди подалі, - пояснює один гангстер. «Російські охоронці нещадні. Нікому з нас це не потрібно. Тому ми зробимо брудну роботу для України»*.

Наслідки цього відчуваються в усьому світі, оскільки контрабандні мережі переналаштовуються в обхід України.

Турецькі митники стверджують, що через кордон з Іраном перетікає все більше героїну та метамфетаміну. Литовські прикордонники зафіксували чотирикратне зростання обсягів нелегальної торгівлі тютюном у першому кварталі 2022 року порівняно з аналогічним періодом минулого року. Естонські чиновники, які співпрацюють з Європолом, поліцейським агентством ЄС, минулого року затримали в порту Мууга 3,5 тонни латиноамериканського кокаїну вартістю близько півмільярда євро. Блокування українських чорноморських портів і посилення контролю в Західній Європі також можуть пояснити великі вилучення, що відбулися нещодавно в Росії. 10 квітня влада вилучила майже 700 кілограмів кокаїну в Москві. Російські ділки на кордоні з Білоруссю, колись маргінали, наживаються на контрабанді предметів розкоші в Росію, особливо дизайнерських сумок.

Війна також означає нові короткострокові можливості для бандитів в Україні.

Одна з них - контрабанда людей.

> — За оцінками ООН, близько 5 мільйонів українських біженців перебувають під «тимчасовим захистом» в Європі, а статистичне моделювання історичних тенденцій дозволяє припустити, що близько 100 тисяч можуть стати жертвами торгівлі людьми.

Існує також **ринок контрабандного вивезення призовників** з України.

> — Іноді це може бути так само просто, як пронести їх повз український паспортний контроль. Щонайменше 8000 призовників були спіймані при спробі покинути країну, переважно до Молдови або Польщі. За повідомленнями, контрабандисти беруть від 5 000 євро (5 500 доларів)

до 10 000 євро. Тим не менш, поки що масштаби торгівлі людьми не такі великі, як могли б бути. «Таке трапляється, - каже високопосадовець Європолу, - але набагато менше, ніж ми очікували».

Довгостроковий вплив війни на злочинність у Росії, ймовірно, буде згубним.

За словами пана Галеотті, держава посилила зв'язки з організованою злочинністю, які вже були встановлені, але використовувалися лише час від часу. Від російських мафіозі, що діють за межами країни, вимагають вносити частку прибутку на так звані «чорні рахунки», до яких мають доступ російські шпигуни, щоб покрити свої операційні витрати. Злочинці були завербовані, щоб діяти як агенти розвідки Кремля, зокрема, щоб допомогти отримати вкрай необхідні напівпровідники, які перебувають під ембарго, для воєнних дій. Захоплення Кремлем або його поплічниками західних фірм у Росії сприятиме новій ері кумівства, а вимога маскувати транскордонні транзакції або обходити західну фінансову систему ще більше знизить прозорість і підзвітність.

Для України, однак, довгострокова картина не така однозначна.

Заморожений конфлікт, безумовно, може створити великі ризики. До вторгнення в Україні було десь від 7 до 9 мільйонів одиниць легальної вогнепальної зброї. Нелегальної, мабуть, знову стало стільки ж. Зараз країна ще більше завалена зброєю.

Історія свідчить, що війни підживлюють торгівлю зброєю:

зброя з Югославії використовується у насильницьких злочинах по всій Європі. Генеральний секретар Інтерполу Юрген Шток попередив про можливий сплеск торгівлі стрілецькою зброєю.

Проте поки що все добре.

«Ми не бачимо, щоб торгівля зброєю була систематичною чи організованою», - каже представник Європолу.

Внутрішнє виробництво наркотиків може знову зрости.

Американський уряд нещодавно повідомив про зростання в Україні розгалуженої мережі невеликих нарколабораторій, які використовують Інтернет для продажу і поштову систему для доставки.

Найбільший ризик пов'язаний з процесом реконструкції.

— Минулого місяця Світовий банк оцінив вартість відбудови України в $411 млрд, з яких $92 млрд - на транспорт і $69 млрд - на житлове будівництво. **Такі масштабні проекти можуть легко стати здобиччю**

мафій, які маніпулюють системами державних закупівель і тендерів, щоб отримати доступ до землі, субсидій і ліцензій.

Тим не менш, є можливість зробити зниження рівня організованої злочинності в Україні постійним. Головні зусилля мають бути спрямовані на це всередині країни.

Грудневий законопроєкт 5655 має на меті реформувати містобудування:

— у відповідних урядових документах йдеться про те, що будівельна галузь схильна до «зловживання владою», «загальної корупції» та «уникнення покарання». У січні пан Зеленський звільнив чотирьох заступників міністрів і п'ятьох губернаторів областей за хабарництво, повідомляє Reuters. «Будь-які внутрішні проблеми, які заважають державі, вичищаються», - сказав він.

Тут може допомогти зовнішній тиск: кошти на реконструкцію, швидше за все, надходитимуть переважно від іноземців і будуть надаватися з певними умовами. До остаточного членства України в ЄС ще багато років, але процес наближення до норм ЄС є важелем для боротьби з організованою злочинністю. Країна отримала статус кандидата на вступ до ЄС у червні минулого року.

Серед тих, хто вивчає організовану злочинність у всьому світі, існує істина, що **війна та соціальні негаразди створюють можливості для гангстерів та їхніх білокомірцевих поплічників**.

Проте в українському досвіді є незвичайні елементи, які можуть призвести до іншого результату. Війна перерізала фізичні та соціальні артерії, які десятиліттями пов'язували країну з російськими злочинними мережами, можливо, на довгі роки. Вона **надала українській державі додаткову суспільну легітимність у боротьбі з олігархією** і може збільшити участь Заходу в економіці та посилити контроль над нею. Ніхто в здоровому глузді не думає, що контрабанда в Одесі буде перенесена до музею.

Але є **шанс, що Україна нарешті перестане бути гангстерським раєм**.

***

№ 1.508

Новий звіт Тома Купера, насправді, містить небагато нового. росіяни й далі мають перевагу в повітрі та артилерії, постійно атакують, але зазнають втрат і, фактично, не посуваються. ЗСУ, на думку аналітика, не готові до широкого контр-наступу, але тримають Бахмут й інші критичні точки на Донбасі та мають певні успіхи, в кількох місцях форсувавши Дніпро в районі Херсона. Українцям потрібні певні «креативні рішення», щоб перемогти, не

покладаючись лише не допомогу Заходу й розраховуючи, найперше, на власні сили. Будемо сподіватися, що такі рішення не забаряться.

Оригінал тут

https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-25-april-2023

За переклад дякую Тетяна Саніна, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 25 КВІТНЯ, 2023

Всім привіт!

[оригінальний допис опубліковано 25 квітня близько 11:00 – перекл.]

Часто складно відшукати смисли у найрізноманітніших повідомленнях, які надходять з України в останні кілька днів. Зазвичай це вказує, що події не завжди розвиваються так, як хотілося б. Зокрема тому я кілька разів відкладав публікацію звіту – хотів переконатися, що “туман війни” “розвіявся” перш, ніж робити будь-які висновки.

1. ПОВІТРЯНА ВІЙНА

Минулого тижня російські ПКС були значною мірою зосереджені на підтримці сухопутних військ в районі Бахмута. З центру руїни, що лишилася на місці цього міста, регулярно повідомляли про авіаудари: здебільшого це були звичні атаки в стилі “насипай – кудись та влучиш” із використанням некерованих ракет. Проте, як бачимо з наведених нижче фотографій, опублікованих «вишестоящими органами» у москві, повідомлялося і про використання С-25 – керованої версії некерованої ракети С-24 калібру 240 мм. Українці також повідомляли про неодноразове використання плануючих бомб УМПК.

https://substackcdn.com/image/fetch/w_1456,c_limit,f_webp,q_auto:good,fl_progressive:steep/https%3A%2F%2Fsubstack-post-media.s3.amazonaws.com%2Fpublic%2Fimages%2F5658a10c-bc25-4c81-b2c0-1cd6d9202372_1901x1065.jpeg

https://substackcdn.com/image/fetch/w_1456,c_limit,f_webp,q_auto:good,fl_progressive:steep/https%3A%2F%2Fsubstack-post-media.s3.amazonaws.com%2Fpublic%2Fimages%2F1e121824-252a-4e30-8682-9eb6a4c20837_1918x1079.jpeg

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Район Куп'янська-Сватового…

За останній тиждень росіяни, схоже, "вирівняли" лінію фронту південніше села Площанка. Велися "позиційні бої": ЗСрф просунулися на 4 посадки зі сходу на захід, аж тоді наштовхнулися на лінію оборони ЗСУ, вибудовану вздовж поля якоїсь місцевої ферми. На більше вони не спромоглися: в цих краях зараз всюди повно багнюки.

Район Кремінної…

на південний захід від містечка ЗСУ все ще вгризаються в російські позиції західніше Червонопопівки. Росіяни тим часом вгризаються в українські позиції у тому величезному лісі на південь від містечка.

У тилу, неподалік Луганська, щось підірвало склади з ПММ (ПММ – це паливно-мастильні матеріали). Наскільки мені відомо, від найближчої точки на лінії фронту до того місця 130 км. Не певен, чи це був снаряд GMLRS, приміром, чи може це росіяни знову розкидаються недопалками…

Сіверськ…

ще один позиційний бій, у якому росіяни знову тиснуть на Білогорівку (ту, що на Сіверському Донці), цього разу з південного боку. Можливо, просунулися приблизно на 200 м, до південно-східного краю стоянки Терикони Крейдового Кар'єра. ЗСУ, навпаки, вдалося розширити периметр оборони в районі Спірного.

Бахмут…

260-й – 267-й день битви – і що ще сказати не сказаного? Ах так, ґрунт тільки-но почав висихати, та в найближчі кілька днів має бути дощ…

Бахмут… північний бік міста…

18 квітня росіяни атакували з району Старої лікарні через вулицю Крайню в напрямку гаражної зони на вулиці Оборони та Олімпійської школи, яку утримували 3-тя штурмова бригада та 241-ша бригада ТрО. Станом на вчора вони захопили ділянку між вулицями Перемоги та Оборонною, але до гаражів дійти не змогли.

Бахмут… центральний…

скаржачись на брак боєприпасів та важкого піхотного озброєння (знаю, без кінця про це говорю), 93-тя механізована і 123-тя ТрО відійшли на захід від залізничної колії в напрямку вул. Пушкіна. 23 квітня росіяни перетнули залізничну колію і дуже сильно тиснуть у напрямку Бахмутського медичного коледжу.

Бахмут… захід…

17 квітня ВДВ розпочали масований наступ на ряд українських окопів у живоплотах на північний захід від «того повороту» на дорозі 0506 біля Громового. Це місце захищав батальйон 92-гої механізованої, але росіянам все ж вдалося досягнути цілі, підійшовши на відстань 50 метрів до вирішальної дороги (навіть якщо їм і не вдалося її фізично перерізати, про що широко повідомлялося у соцмережах та було нанесено на карту).

Наскільки я можу оцінити,

> **— це була найнебезпечніша російська атака в Бахмуті за кілька останніх тижнів і її вдалося зупинити в останній момент. Її мета була очевидною: ЗСУ почали використовувати трасу 0506, і тому росіяни хотіли їх зупинити.**

У південному Бахмуті росіяни так і не змогли вийти на трасу 0506 і вулицю Чайковського. На південь від Бахмута ситуація значно краща. 18 квітня, українцям вдалося відтіснити ВДВ від Ступочок в районі старого кар'єру, аж до східного берега каналу на захід від Кліщівки.

Авдіївка…

скоріше позиційні бої. Українці відтіснили росіян від залізничної колії на північ від міста, тому росіяни вже кілька днів її посилено обстрілюють. На захід від Авдіївки росіяни заявили, про наступ через Сіверне на Ласточкине, але радше у своїх фантазіях. Насправді вони могли просунутися на відстань «одного живоплоту» в напрямку на південь від Сіверного. Проте українці миттєво контратакували у їхній східний фланг, зупинивши навіть ці спроби.

Дніпро в районі Херсона...

від 22 квітня циркулюють чутки про масштабне форсування українськими силами Дніпра, і то в кількох точках неподалік від Херсона. Наскільки я розумію, ЗСУ перетнули річку, але закріпилися поки що тільки на північному краю острова Дачі, який кілька місяців був сірою зоною. Я не знайшов підтвердження, що українці просуваються в напрямку (чи навіть увійшли до) Олешок. А твердженням, нібито росіяни покинули місто... вибачте, не вірю.

Що можна сказати «у підсумку»: так, ЗСУ за минулі три місяці створили близько 20 нових бригад, дев'ять із них навчені й озброєні «силами НАТО», про що з гордістю розповідав міністр оборони США кілька днів тому.

Але через погану погоду, нестачу артилерійських боєприпасів, а також домінування росіян у повітрі ЗСУ не можуть здійснювати серйозних операцій. Здається мені, що деякий час ситуація такою і залишатиметься.

...навіть якщо земля висохне.

Хоча б із тієї причини, що

> **1) — навіть після поставок перших двох американських і натівських зенітних установок РАС-3 у ЗСУ та ПСУ просто немає засобів, щоб надійно запобігати російським авіаударам по позиціях вздовж лінії фронту,**
>
> **2) — а також не вистачає артилерійських боєприпасів, щоб блокувати російську артилерію.**

Крім того,

> **3) —. незважаючи на загальний жалюгідний стан ЗСрф, росіянам вдалося сконцентрувати кілька чималих скупчень резервів одразу за лінією фронту.**

Якщо українці не матимуть засобів обстрілювати ці скупчення (а для цього потрібно більше артилерії, ніж ЗСУ отримають за наступні 2-4 місяці), то навіть коли вони прорвуть першу лінію оборони росіян, то стикнуться з потужними контратаками, підтримуваними російською артилерією (досі потужнішою за українську) і повітряними силами.

У таких умовах успішний наступ неможливий, а от катастрофа дуже ймовірна, особливо якщо сісти і порахувати:

> 1) — скажімо, ЗСУ просунуться на 20-50 кілометрів, хай навіть на 100 в тому чи іншому місці.
>
> 2) — За нинішніх умов їм це «обійдеться» в 100 чи й більше танків (знищених, пошкоджених, які потребуватимуть ремонту тощо).
>
> 3) — А в НАТО просто немає «додаткових» 100 «Леопардів» чи інших танків на заміну — та навіть якщо їх і знайдуть, в Україну ці машини доїдуть тільки через рік-два...

Якби мене хто запитував, я сказав би, що **ЗСУ та ПС ЗСУ мусять знайти власні рішення** — ті рішення, які я схарактеризував би як «необхідні» для України в цій війні:

> **— рішення, які дозволять перемогти всупереч, а не завдяки допомозі НАТО/США.**
>
> Перемогти, спираючись на власні сили. Висловити вдячність Заходу за фінансування цієї кампанії — та й по всьому.

Бо

1) — чекання допомоги від «Заходу» не тільки нагадує очікування на Ґодо, так майстерно змальоване Бекетом,

2) — а й спричиняє більше смертей і руйнувань в Україні, а також невиправдано розтягує війну.

***

№ 1.509

МАЛІ МОДУЛЬНІ ЯДЕРНІ НЬЮ-ВАСЮКИ

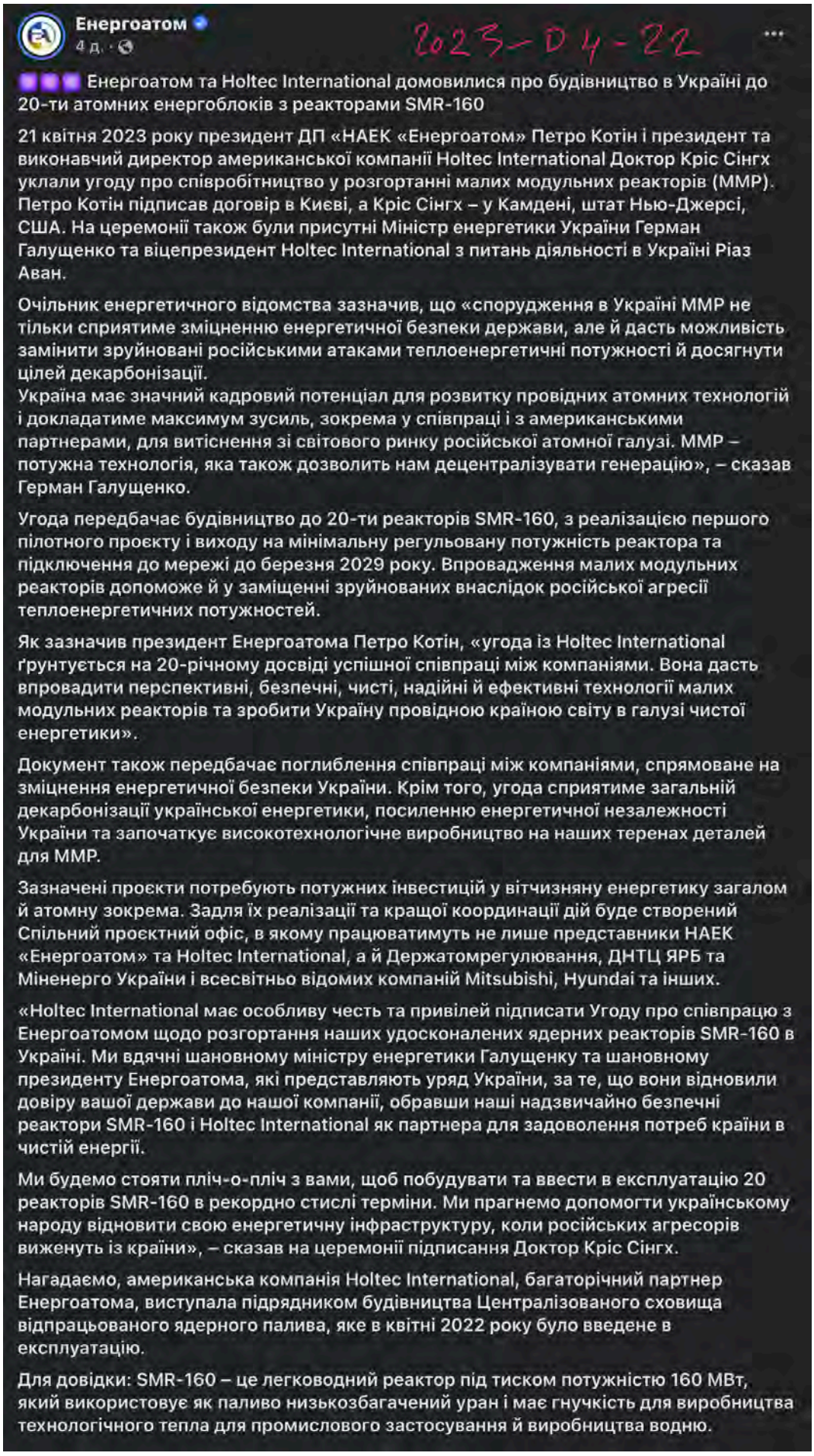

2023-04-26

Куртев

Наприкінці минулого тижня український енергетичний інформаційний простір підірвала новина про підписання НАЕК "Енергоатом" та Holtec International угоди щодо будівництва в Україні 20 малих модульних реакторів проекту SMR-160, з пуском та початком комерційної експлуатації пілотного проекту вже в березні 2029 року, тобто через 6 років:

https://www.pravda.com.ua/news/2023/04/22/7398965/

Енергоатом
4 д. ·

2023-04-22

Енергоатом та Holtec International домовилися про будівництво в Україні до 20-ти атомних енергоблоків з реакторами SMR-160

21 квітня 2023 року президент ДП «НАЕК «Енергоатом» Петро Котін і президент та виконавчий директор американської компанії Holtec International Доктор Кріс Сінгх уклали угоду про співробітництво у розгортанні малих модульних реакторів (ММР). Петро Котін підписав договір в Києві, а Кріс Сінгх – у Камдені, штат Нью-Джерсі, США. На церемонії також були присутні Міністр енергетики України Герман Галущенко та віцепрезидент Holtec International з питань діяльності в Україні Ріаз Аван.

Очільник енергетичного відомства зазначив, що «спорудження в Україні ММР не тільки сприятиме зміцненню енергетичної безпеки держави, але й дасть можливість замінити зруйновані російськими атаками теплоенергетичні потужності й досягнути цілей декарбонізації.
Україна має значний кадровий потенціал для розвитку провідних атомних технологій і докладатиме максимум зусиль, зокрема у співпраці і з американськими партнерами, для витіснення зі світового ринку російської атомної галузі. ММР – потужна технологія, яка також дозволить нам децентралізувати генерацію», – сказав Герман Галущенко.

Угода передбачає будівництво до 20-ти реакторів SMR-160, з реалізацією першого пілотного проєкту і виходу на мінімальну регульовану потужність реактора та підключення до мережі до березня 2029 року. Впровадження малих модульних реакторів допоможе й у заміщенні зруйнованих внаслідок російської агресії теплоенергетичних потужностей.

Як зазначив президент Енергоатома Петро Котін, «угода із Holtec International ґрунтується на 20-річному досвіді успішної співпраці між компаніями. Вона дасть впровадити перспективні, безпечні, чисті, надійні й ефективні технології малих модульних реакторів та зробити Україну провідною країною світу в галузі чистої енергетики».

Документ також передбачає поглиблення співпраці між компаніями, спрямоване на зміцнення енергетичної безпеки України. Крім того, угода сприятиме загальній декарбонізації української енергетики, посиленню енергетичної незалежності України та започаткує високотехнологічне виробництво на наших теренах деталей для ММР.

Зазначені проєкти потребують потужних інвестицій у вітчизняну енергетику загалом й атомну зокрема. Задля їх реалізації та кращої координації дій буде створений Спільний проєктний офіс, в якому працюватимуть не лише представники НАЕК «Енергоатом» та Holtec International, а й Держатомрегулювання, ДНТЦ ЯРБ та Міненерго України і всесвітньо відомих компаній Mitsubishi, Hyundai та інших.

«Holtec International має особливу честь та привілей підписати Угоду про співпрацю з Енергоатомом щодо розгортання наших удосконалених ядерних реакторів SMR-160 в Україні. Ми вдячні шановному міністру енергетики Галущенку та шановному президенту Енергоатома, які представляють уряд України, за те, що вони відновили довіру вашої держави до нашої компанії, обравши наші надзвичайно безпечні реактори SMR-160 і Holtec International як партнера для задоволення потреб країни в чистій енергії.

Ми будемо стояти пліч-о-пліч з вами, щоб побудувати та ввести в експлуатацію 20 реакторів SMR-160 в рекордно стислі терміни. Ми прагнемо допомогти українському народу відновити свою енергетичну інфраструктуру, коли російських агресорів виженуть із країни», – сказав на церемонії підписання Доктор Кріс Сінгх.

Нагадаємо, американська компанія Holtec International, багаторічний партнер Енергоатома, виступала підрядником будівництва Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива, яке в квітні 2022 року було введене в експлуатацію.

Для довідки: SMR-160 – це легководний реактор під тиском потужністю 160 МВт, який використовує як паливо низькозбагачений уран і має гнучкість для виробництва технологічного тепла для промислового застосування й виробництва водню.

При цьому, донедавна компанія Holtec International, м'яко кажучи, не була в фаворі чинної команди Міненерго / НАЕК "Енергоатом", яку називали "частиною старої афери Недашковського", оскільки ще 10 червня 2019 року

НАЕК "Енергоатом", Holtec International та Державний науково-технічний центр з ядерної та радіаційної безпеки України вже підписували тристоронню угоду, що передбачала створення в Україні міжнародного консорціуму, метою якого є сприяння діяльності щодо впровадження в Україні технології малих модульних реакторів SMR-160.

Але що змінилось? Давайте розберемося!

Дійсно, на сьогодні у світі, в рамках загального тренду на декарбонізацію та витіснення з майбутнього енергобалансу викопного палива (вугілля, нафта, газ), формується нова перспективна ніша для малих модульних реакторів (ММР), які з одного боку мають низький (нульовий) вуглецевий слід, а з іншого, за рахунок меншої потужності, ніж класичні ядерні реактори покоління III та III+, коштують дешевше, споруджуються швидше, є більш маневровими та безпечними.

У вересні 2021 року Міжнародна агенція з атомної енергії (МАГАТЕ) створила відповідну платформу з підтримки впровадження ММР у світі, на який зібрала понад 70 проектів з 17 країн:

https://www.iaea.org/newscenter/news/iaea-presents-new-platform-on-small-modular-reactors-and-their-applications

При цьому, усі ММР (покоління III+ та IV) прийнято розділяти на декілька типів:

1) реактори з водяним охолодженням (PWR, PHWR, LWR, HWR, BWR);
2) високотемпературні газові реактори (HTGR);
3) реактори на розплавах солей (MSR, FHR, Pebble-bed salt cooled Reactor);
4) реактори на швидких нейтронах (LMFR, LBR, GMFR, Liquid Sodium).

Кожен з типів реакторів має свої плюси та мінуси. Принципово необхідно розуміти, що усі малі реактори на теплових (повільних) нейтронах за рахунок меншого об`єму активної зони та більшого розсіювання нейтронів апріорі мають гірші техніко-економічні показники, ніж їх "великі родичі".

Окрім типу реактора мають значення конструктивні особливості кожного окремого проекту, очікувані техніко-економічні показники, статус та тайм-лайн від компанії-розробника щодо його готовності, вимоги до ядерного палива та усієї супутньої інфраструктури. Ну і принципово важливим в реальному світі є доступ до фінансування. Більшість країн мають певні механізми підтримки національних розробників/виробників ядерних технологій у вигляді експортного фінансування, пільгового кредитування тощо.

На мій погляд, враховуючи вищезазначені критерії оцінки, є перспективними наступні проекти малих модульних реакторів:

1) NuScale Power Inc (NuScale, PWR, 12×60 MWt);
2) GE-Hitachi Nuclear Energy (BWRX-300, BWR, 270-290 MWt);
3) Rolls-Royce and Partners (UK SMR, PWR, 443 MWt);
4) EDF, CEA, TA, Naval Group (NUWARD, PWR, 2×170 MWt);
5) Candu Energy Inc (CANDU SMR, PHWR, 300 MWt);
6) JAEA (GTHTR 300, HTGR, 100-300 MWt);
7) ITMSF (FUJI, MSR, 200 MWt).

Я навмисно, політично-вмотивовано, не включаю до цього переліку реактор BREST-OD-300 (БРЕСТ, Быстрый Реактор Естественной безопасности со Свинцовым Теплоносителем). Це російський реактор на швидких нейтронах зі свинцевим теплоносієм, двоконтурною системою відводу тепла та закритичними параметрами пару, попри на його високу ступінь готовності та технічну цікавість. Ну і у ДК "Росатом" ніколи не було проблем з фінансуванням будівництва, але … не в цьому житті …

В свою чергу обраний НАЕК "Енергоатом" малий модульний реактор SMR-160 компанії Holtec International з електричною потужністю 160 МВт є класичним водо-водяним реактором (PWR, Pressurized Water Reactor) на теплових нейтронах з пасивною системою безпеки:

https://holtecinternational.com/2020/11/03/holtecs-smr-160-small-modular-reactor-ten-years-in-development-enters-usnrcs-licensing-process/

Конструктивно нічого унікального в ньому нема, прототип реактора з підводного човна, технологія 1970-х років, з усіма недоліками малогабаритного реактора на теплових нейтронах. Але є один невід`ємний плюс – він працює на ядерному паливі Westinghouse, тобто використовує стандартні тепловидільні збірки (ТВЗ) з квадратною геометрією, які нам повністю зрозумілі і створення інфраструктури для яких не потребуватиме суттєвих ресурсів.

Основна моя думка дуже проста – вибір компанії-партнера та типу реактора – це як вибір жінки, його потрібно робити на все життя!

Керівництво Міненерго та НАЕК "Енергоатом" повинно робити цей вибір після всебічного вивчення усіх наявних альтернатив, з розумінням усіх критеріїв та факторів, технічних та економічних реалій! Тим більше,

існують відповідні методики МАГАТЕ для виконання вибору "з відкритими очима".

Замість цього,

— рішення приймаються "раптово", потім відбувається піар "добрих новин" де тільки можна, та озвучуються нереальні терміни (про 6 років).

На пальцях пояснюю панам Галущенко та Котіну, що згідно з чинним законодавством необхідно:

1) розробити необхідну нормативно-правову базу, яка потребуватиме суттєвих зусиль НАЕК "Енергоатом", ДІЯР, Міненерго, Мінінфраструктури, МВС, МОЗ та інших (або прийняти нормативи країни, де вже ліцензований проект SMR-160, але наразі таких немає) – 3 роки;

2) на основі отриманого базового проекту розробити техніко-економічне обґрунтування (ТЕО), включаючи звіт з ОВД, та реалізувати процедури транскордонних переносів згідно з конвенцією ЕСПО – 2 роки;

3) затвердити ТЕО рішенням Уряду – 1 рік;

4) прийняти Закон України про розміщення, проектування та будівництво відповідно до Закону "Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення" – 1 рік;

5) розробити проект реактору (енергоблоку) та погодити з ДІЯР, Мінінфраструктури, МВС, МОЗ та ін. – 2 роки;

6) будівництво (оптимістично) – 3 роки;

7) пусконалагоджувальні роботи та фізичний пуск – 1 рік;

8) дослідно-промислова експлуатація – 1 рік.

Навіть у найоптимістичнішому випадку, коли усі можливі процеси запаралелені, а джерело фінансування визначене, – пілотний проект неможливо ввести в комерційну експлуатацію раніше 2033 року!

Такі "добрі новини" від команди Германа Галущенка, яка постійно видає "на-гора" чергові меморандуми/угоди з ким завгодно, та про що завгодно, аби тільки підтримувати тренд "добрих новин" та бути в "авангарді науково-технічного прогресу", повністю дискредитують ядерну галузь України перед партнерами.

Мені особисто за це соромно!

А от за наших братів-поляків мені не соромно, у них все відбувається послідовно та системно, тому вони й пішли у відрив у "перегонах ММР". Нещодавно чотири найбільші банки Польщі (Bank Gospodarstwa Krajowego, Bank Pekao, PKO Bank Polski та Santander Bank Polska) об`єднались для фінансування польського енергетичного гіганта ORLEN в межах 4 млрд. дол. (для перших двох реакторів). А загалом у Польщі планується будівництво 20 малих модульних реакторів BWRX-300 від GE Hitachi Nuclear Energy.

Зважаючи на те, що

— за останні три роки команда Германа Галущенка не спромоглась навіть ввести в експлуатацію майже добудоване станом на 2019 рік ЦСВЯП, яке технологічно незрівнянно простіше у порівнянні з ядерною установкою, то заявлені 20 реакторів з пілотом у 2029 році підсвідомо нагадують відомий проект Нью-Васюки.

Чи доцільно Україні розмінювати своє майбутнє на афери?

Чого чекаємо? Міжгалактичного шахового турніру?

***

№ 1.510

Обов’язкова накопичувальна пенсійна система – шахрайство, що залишить пенсіонерів без грошей

2023-04-26

Юрій Гаврилечко

На минулому тижні вчергове в ЗМІ з'явилась тема можливого ухвалення в парламенті *законопроекту*, яким буде запроваджено обов'язкову загальнодержавну накопичувальну пенсійну систему.

GOV.UA
Державні сайти України

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Офіційний вебпортал парламенту України
Законопроекти

Пошук | Архів | Оформлення | Зареєстровані | Надано | Надано до ЗП | На опрацюванні | Прийнято

Головна / Законопроекти / Пошук за реквізитами / Картка законопроекту

Проект Закону про накопичувальне пенсійне забезпечення

Номер, дата реєстрації:	9212 від 17.04.2023
Сесія реєстрації:	9 сесія IX скликання
Рубрика законопроекту:	Соціальна політика
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Народний депутат України
Ініціатор(и) законопроекту:	**Арахамія Давид Георгійович (IX скликання), Третьякова Галина Миколаївна (IX скликання), Забуранна Леся Валентинівна (IX скликання), Копитін Ігор Володимирович (IX скликання), Кравчук Євгенія Михайлівна (IX скликання), Батенко Тарас Іванович (IX скликання), Кузьміних Сергій Володимирович (IX скликання), Булах Лада Валентинівна (IX скликання), Шуляк Олена Олексіївна (IX скликання), Радуцький Михайло Борисович (IX скликання), Корнієнко Олександр Сергійович (IX скликання), Задорожний Андрій Вікторович (IX скликання), Потураєв Микита Русланович (IX скликання), Безгін Віталій Юрійович (IX скликання), Павлюк Максим Васильович (IX скликання), Мережко Олександр Олександрович (IX скликання), Стефанчук Микола Олексійович (IX скликання), Швець Сергій Федорович (IX скликання), Калаур Іван Романович (IX скликання), Горобець Олександр Сергійович (IX скликання), Нагаєвський Артем Сергійович (IX скликання), Васильєв Ігор Сергійович (IX скликання), Зуб Валерій Олексійович (IX скликання), Кицак Богдан Вікторович (IX скликання), Устенко Олексій Олегович (IX скликання), Рєпіна Елла Анатоліївна (IX скликання), Кузнєцов Олексій Олександрович (IX скликання), Сова Олександр Георгійович (IX скликання), Копанчук Олена Євгенівна (IX скликання), Фролов Павло Валерійович (IX скликання), Камельчук Юрій Олександрович (IX скликання), Ватрас Володимир Антонович (IX скликання), Васюк Олександр Олександрович (IX скликання), Маслов Денис Вячеславович (IX скликання), Аліксійчук Олександр Васильович (IX скликання), Гривко Сергій Дмитрович (IX скликання), Безугла Мар'яна Володимирівна (IX скликання), Пасічний Олександр Станіславович (IX скликання), Клочко Андрій Андрійович (IX скликання), Брагар Євгеній Вадимович (IX скликання), Цабаль Володимир Володимирович (IX скликання), Горбенко Руслан Олександрович (IX скликання), Ткаченко Олександр Михайлович (IX скликання), Вірастюк Василь Ярославович (IX скликання), Бондаренко Олег Володимирович (IX скликання), Корявченков Юрій Валерійович (IX скликання), Криворучкіна Олена Володимирівна (IX скликання)**
Головний комітет:	Третьякова Г. М. Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів
Інші комітети:	Гетманцев Д. О. Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики Завітневич О. М. Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки Потураєв М. Р. Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики Наталуха Д. А. Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку Крячко М. В. Комітет Верховної Ради України з питань цифрової трансформації Підласа Р. А. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету Радіна А. О. Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики Климпуш-Цинцадзе І. О. Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу

В якості реклами законопроекту пропонується гасло про те, що «солідарна система нє справляється» та «кожен сам собі отримає можливість накопичити на пенсію».

Так,

— сучасний варіант *вихолощеної солідарної системи*, який реалізований в Україні – неспроможний перекрити потреби у фінансування пенсій. Це – правда.

Але… нагадаю, що

— солідарна система, запроваджена ще Отто фон Бісмарком, передбачала наявність щонайменше п’яти працюючих, за рахунок внесків яких можна було утримувати одного пенсіонера.

Наразі в Україні співвідношення майже 1 до 1, замість 5 до 1.

Та й назвати те, що в нас є, солідарною системою – це збрехати собі та оточуючим.

Бо

1) — солідарна система передбачає відрахування на користь пенсіонерів з усіх видів доходів всіх працездатних. Всіх доходів. Без обмежень.

2) — А в нас лише із зарплат, та ще й не всіх, а лише малих та середніх.

Відповідно

3) – немає в Україні солідарної пенсійної системи, а є щось інше та трохи на неї схоже.

І жодне «накопичення» не вирішить проблему нестачі коштів для пенсійних виплат при збереженні такої системи.

Щодо накопичувальної системи…

В 2003 році був ухвалений базовий закон про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування, який визначив трирівневість системи пенсійного страхування, де обов’язкова накопичувальна частина мала стати другим, після солідарної, рівнем.

Але для її запровадження потрібно було виконати три умови:

1) мінімальна пенсія має становити не менше, ніж прожитковий мінімум;

2) два роки поспіль до запровадження накопичувального рівня системи пенсійного забезпечення ВВП мало зростати;

3) пенсійний фонд повинен бути бездефіцитним, тобто власні надходження пенсійного фонду мали б покривати всі його видатки на сплати пенсій.

В вересні 2004 року Україна під вибори президента виконала перший критерій.

Всі пенсії були підняті до рівня прожиткового мінімуму. Хоча базовий закон передбачав, що мінімальна пенсія мала становити 20% від середньої зарплати по Україні.

І саме уряд мав зробити для цього всі умови.

Під вибори це було скасовано, тому з вересня 2004 року у нас прожитковий мінімум немає нічого спільного з прожиттям на ці гроші.

Крім того, у нас досі дефіцитний пенсійний фонд.

А щодо зростання економіки протягом 2 років поспіль – ми бачили офіційну статистику.

За минулий рік українська економіка впала на третину.

Тобто,

з трьох критеріїв, які було закладено в базовий закон про накопичувальну пенсійну систему, не виконується два.

1) — Немає зростання економіки,

2) — також є дефіцит у пенсійному фонді.

Тому,

3) — за формальними ознаками вводити цю систему неможливо.

Проте це ще не всі негаразди.

Чи не найважливіший негаразд полягає в тому, що

1) — **гривня не виконує базових функцій грошей і накопичити і ній кошти неможливо**.

Відповідно,

2) — **накопичувальна система в гривні – це шахрайство**.

Гроші мають, щонайменше п’ять функцій, які визначають, що вони гроші, а не щось інше, зокрема гроші – це:

1) **засіб платежу, тобто ними можна розплатитися за товари й послуги на внутрішньому ринку. І цю функцію гривня виконує повністю;**

2) **засіб розрахунку, тобто інструмент для створення бізнес-планів на коротко-, середньо- та довготермінові періоди. Якщо**

короткотермінові плани ще можна обрахувати в гривні, то середньо- та довготермінові – ні;

3) **еквівалент вартості і, насамперед, вартості активів та засобів виробництва. Однак нацвалюта цю функцію не виконує;**

4) **засіб накопичення капіталу. Однак гривня цю функцію не виконує взагалі, як і будь-які фіатні гроші, що не мають власної вартості;**

5) **засіб міжнародних платежів. Гривнею не можна безпосередньо розрахуватися за імпортоване.**

Відповідно, з 5 функцій грошей

— гривня повністю виконує лише одну функцію

— і обмежено ще дві.

В таких умовах накопичувати щось неможливо.

Але й це ще не все.

Законопроектом про накопичення…

1) — пропонується існуючий ЄСВ «розщепити» і частину коштів виділити на «персональні накопичувальні рахунки», кошти з яких приватні управляючі компанії будуть зобов'язані на 80% інвестувати в державні цінні папери (ОВДП), а 20% можуть використовуватись для інвестицій.

Таким чином,

2) — «накопичене» з кожним роком втрачатимуть свою купівельну спроможність, оскільки дохідність ОВДП нижча за показник інфляції, а Фондового ринку в Україні – ні. А навіть якби й був, то можна скільки завгодно фантазувати про те, що прибуток від вкладень 20% коштів покриє збитки від вкладень 80% – і не лише покриє, а й дасть прибуток…

Окрім того,

3) розщеплення нинішнього ЄСВ, який і так не забезпечує Пенсійний фонд необхідними надходженнями для виплат пенсій, призведе до зростання дефіциту бюджету ПФУ, яке доведеться покривати із держбюджету.

4) — У результаті пенсій не буде ні в майбутніх пенсіонерів, ні в нинішніх.

Тоді виникає питання:

— а нащо таке впроваджувати?

Відповідь дуже проста:

— щоб дати заробити тим, хто буде «вкладати» відібрані в примусовому порядку у працівників гроші.

Бо,

— розпоряджатися коштами «накопичувальної системи» мають приватні компанії. І за свою роботу вони… матимуть певній відсоток від того, чим керують.

До покращення життя пенсіонерів це жодним чином не має стосунку.

***

№ 1.511

«КРОТИ» ФСБ В СБУ. ЧОГО БРАКУЄ У СПРАВІ КУЛІНІЧА—СІВКОВИЧА

2023-04-26

Валентина Самар

Головна редакторка Центру журналістських розслідувань

Пошкребіть будь-якого зрадника — знайдете корумпанта.

Візьміть будь-якого гауляйтера на окупованих Росією територіях — ***Сальдо***, ***Булюка*** чи ***Балицького***, ***Константинова*** чи ***Аксьонова*** — у кожного багата корупційна біографія, де бізнес прикритий політикою.

Візьміть будь-яку внутрішньовидову боротьбу за тіньові ресурсні потоки — знайдете «патріотів», які воюють із конкурентами звинуваченнями у співпраці з ворогом.

А будь-яке журналістське розслідування корупції на війні покаже вам кривавий купаж усього переліченого.

Слова «корупція вбиває» — сьогодні вже не метафора.

Кожна вкрадена гривня може вартувати життя українському бійцю. Кожен чиновник, не зупинений на крадіжці тисячі гривень, завтра вкраде мільйон. Кожен із інфікованих жадобою наживи урядовців, силовиків і політиків є легкою здобиччю для ворожих спецслужб. І союзником агресора, навіть якщо його не завербували й він спить у вишиванці. Вони приймуть «дари» й відкриють ворота.

Неоднозначна історія «кротів» ФСБ в СБУ демонструє, наскільки слабкими є засуви в наших безпекових воріт і як, виявляється, просто створити мережу агентів впливу та шпигунів під самим носом у президента, у спецслужбі, керувати якою він не довірив нікому, крім свого друга дитинства та бізнес-партнера.

Тобто «успішна історія» викриття кубла агентів ФСБ у структурах СБУ водночас є свідченням провалу кадрової політики президента та глави його офісу, який жорстко її контролює, й доказами того, як політична корупція (маніпулювання законом і процедурами для розподілу ресурсів між обмеженою кількістю людей) переростає в державну зраду. Водночас розказана ДБР історія про викриття шпигунської мережі виглядає як вирізаний і обмежений у часі фрагмент, звідки виведено ключових фігурантів.

1. Сівкович, Кулініч і «невстановлені особи»

5 квітня 2023 Державне бюро розслідувань повідомило про завершення досудового розслідування у справі Олега ***Кулініча***, колишнього керівника Головного управління СБУ в АР Крим, підозрюваного в державній зраді. Його затримали в липні 2022 року, коли він уже чотири місяці як був звільнений із посади. Але не зі служби — залишався офіцером із особливих доручень голови СБУ Івана Баканова.

Повідомлення ДБР вийшло бучним, із заголовками про нові докази співпраці Кулініча з ФСБ і оприлюдненням фрагментів перехоплених розмов із Володимиром ***Сівковичем***, утікачем — ексзаступником секретаря РНБО часів ***Януковича***, якого слідство вважає керівником мережі агентів ФСБ в Україні.

Насправді все це начебто нове викладено в повідомленні про підозру Сівковичу в державній зраді ще в липні 2022 року, його текст оприлюднено на сайті Офісу генпрокурора (практикується для ознайомлення підозрюваних у разі спеціального, «заочного», досудового розслідування).

> — Там йдеться і про московський «політичний офіс Клюєва—Сівковича», керований начальником і співробітником 9-го («українського») управління Департаменту оперативної інформації 5-ї служби ФСБ Ігорєм Чумаковим та Алєксандром Чуліндіним; і про політичну координаторку від ФСБ Маріну Тєрєнтьєву, яка працює під прикриттям фотокореспондентки агенції ІТАР-ТАСС; і про роль Кулініча у злочинній організації, і навіть про зміст перехоплених розмов, фрагменти яких було продемонстровано на згаданому квітневому брифінгу ДБР.

Ми ж зупинимося на фактах, про які раніше не повідомлялося, або ж говорилося недостатньо конкретно, спираючись на документи (повідомлення про підозри, судові ухвали та вироки, укази президента тощо), свідчення людей, надані на умовах анонімності, відповідь ДБР на запит ZN.UA, та

1) — сформулюємо ***питання***,

2) — **на які ні слідство, ні президент Зеленський наразі не дали відповіді суспільству**.

Кулініч згадується в повідомленні про підозру Сівковичу 45 разів. Ймовірно, і його «підозра», й обвинувальний акт у його справі мало чим відрізняються, з огляду на те, що оприлюднені ДБР докази у справах обох фігурантів збігаються майже повністю.

У повідомленні про підозру Сівковичу фігурують чотири записи розмов із Кулінічем: від 2 червня й 26 жовтня 2019 року та від 8 січня й 19 травня 2020 року. Запис, фрагменти якого СБУ оприлюднила, стосується розмови 8 січня 2020-го.

Крім уже відомих завдань, які ***Сівкович*** начебто «нарізав» ***Кулінічу*** (призначення «Охотніка» на посаду першого заступника голови СБУ, взяття під контроль департаменту контррозвідки, створення груп аналітиків у департаменті інформаційно-аналітичного забезпечення та в Головному управлінні внутрішньої безпеки), **між ними також начебто йшлося про:**

1) — контроль Кулініча над діяльністю 5-го управління Департаменту контррозвідки СБУ;

2) — «виконання плану» щодо призначення на посаду своєї людини в Управління по роботі з особовим складом СБУ для зміни керівника Національної академії СБУ та впливу на керівництво Служби для ухвалення потрібних рішень;

3) — призначення на посаду в органах СБУ особи на ім'я «Євген», із яким «Кулініч О.М. підтримує довірчі відносини» та проходження ним спецперевірки.

Все це, повторюся, стосується запису розмови від **8 січня 2020** року.

Водночас,

указ президента Володимира ***Зеленського*** щодо призначення Кулініча начальником кримського главку СБУ було підписано **21 жовтня 2020** року.

Тобто,

— ця та решта згаданих у підозрі Сівковичу розмов відбувалася **до** призначення агента «Котигорошка» — полковника СБУ Кулініча на генеральську посаду в кримський главк Служби!

1) — То як же він міг отримувати від осіб із керівництва СБУ інформацію, що містила державну таємницю, збирати відомості щодо оперативно-службової діяльності СБУ?

2) —Як близько треба було бути Кулінічу до керівництва СБУ (й не тільки), щоб надавати допомогу ФСБ «в проведенні підривної діяльності проти України шляхом сприяння з його боку у прийнятті кадрових, управлінських та інших рішень в системі органів СБ України»?!

Слідство ДБР відповіді на це питання не дає. Тож шукатимемо самі…

За словами джерел ZN.UA, Кулініч поновився на військовій службі в СБУ й обійняв посаду керівника головного управління СБУ в АР Крим того ж самого дня. Тобто без проходження спецперевірки, яку, ймовірно, було оформлено постфактум. Про це, зокрема, може свідчити відсутність у реєстрі декларації Кулініча як кандидата на посаду, яку він мав подати в пакеті з іншими документами для спецперевірки. Кримський Центр журналістських розслідувань ще 2021 року звернув увагу НАЗК на відсутність цієї декларації та розбіжності в декларуванні майна його та дружини, на що агентство повідомило, що проведе повну перевірку декларації Кулініча за 2020 рік згідно з черговістю.

Мабуть, черга не дійшла.

Олег Миколайович Кулініч — випускник Академії ФСБ РФ (до 1992 року — Вища школа КДБ ім. Дзержинського), яку закінчив 1994 року, тобто вже за незалежності України, **служив у Федеральній службі контррозвідки РФ (з**

квітня 1995 року — ФСБ), а це було б неможливо без отримання громадянства РФ.

1) — Уже ці три факти біографії мали б закрити Кулінічу шлях не лише до управління спецслужби, що займається окупованим Росією Кримом, а й до СБУ загалом.

2) — Але не закрили, хоча пов'язаність із агентом російської розвідки Андрієм Деркачем і корупційні скандали були загальновідомі й волочилися за Кулінічем, як парашут за Штірліцем у відомому анекдоті.

За даними, які ніколи не спростовували,

3) — Кулініч вчився одночасно з Андрієм Деркачем, сином Леоніда Деркача, який у 90-ті був спочатку першим заступником, а потім — і головою Служби безпеки України.

У цей самий період у СБУ служив і Олег ***Кулініч***, а з початку нульових пішов по «енергетичній лінії»:

—.був радником міністра палива й енергетики та енергетичного віце-прем'єра. 2006 року, завершивши службу в СБУ, обійняв посаду віцепрезидента НАК «Енергоатом», яку контролював Андрій Деркач. На пам'ять про той період залишилася так і не розслідувана кримінальна історія про дерибан 150 млн грн.

2007 року Кулініч здобув посаду голови Держкомзему в уряді Юлії ***Тимошенко*** — за квотою «Блоку Литвина» й на прохання Андрія Деркача (згодом нардепи стали сватами).

1) — На згадку про часи, коли Кулініч рулив землею, у Деркача з'явилися 42 га в ландшафтному заказнику в Конча-Заспі, оформлені частинами на помічників нардепа та їхніх родичів.

2) — Після розслідування Bihus.Info про цю оборудку ДБР відкрило кримінальне провадження, але на кар'єру Кулініча в СБУ це ніяк не вплинуло.

І, нарешті,

— справжній шлагбаум, який мав зупинити просування Кулініча не лише до главку СБУ в Криму, а взагалі відбити охоту заходити в периметр будівлі на Володимирській, 33.

3) — У вересні 2020 року США застосували щодо Андрія Деркача санкції за спроби втручання в президентські вибори й прямо назвали його агентом РФ, пов'язаним із російською розвідкою більше десяти років.

Але, здається, це послужило «тригером», бо буквально за місяць Іван Баканов отримує добро президента Зеленського на призначення у кримський главк Олега Кулініча, людини, наближеної до Деркача й пов'язаної з іще одним агентом спецслужб РФ — Володимиром Сівковичем.

Закономірне питання:

чому у схемі розслідування ДБР немає Деркача?

Пояснення може випливати з тієї обставини, що в Україні Андрія Деркача підозрюють у співпраці не з ФСБ, а з Головним управлінням ГШ РФ (колишня більш звична назва — ГРУ). Війна, насиченість подіями й емоціями відкинули в якесь минуле повідомлення СБУ у червні 2022 року про викриття агентурної мережі ГРУ та затримання Ігоря Колєснікова, колишнього помічника нардепа Андрія Деркача, агента з позивним «Ветеран». Він пішов на угоду зі слідством і дав свідчення щодо створення Деркачем мережі організацій під виглядом охоронних структур, які мали зустрічати колони окупантів і сприяти їм у залишених ЗСУ містах.

1) — На ці «оргвидатки» російська розвідка виділяла кошти, які «переводилися в готівку» в конвертаційних центрах Києва, Колєсніков їх забирав, а Деркач залишав собі частину. А це вже незаконне збагачення. Відтак справу Деркача розслідує НАБУ, водночас йому також повідомили про підозру в державній зраді.

2) — І таке рішення щодо органу слідства — ще один яскравий маркер довіри до наших спецслужб, слідчих органів і судів із боку західних партнерів.

Без сумніву,

— рішення Баканова-Зеленського щодо призначення Кулініча керівником кримського ГУ СБУ виглядало як зухвалий виклик США.

3) — Майже рік по тому, в серпні 2021-го, РНБО запровадила санкції щодо Деркача, однак Кулініч і надалі керував кримським управлінням СБУ і був наближеним до голови Служби Івана Баканова.

4) — **Крім обставин набуття такого особливого статусу Кулініча важливим є й те, до яких наслідків це призвело.**

Візьмімо лише те, що звучало на доступних записах розмов Сівковича—Кулініча.

Призначення «Охотніка», за версією слідства —начальника департаменту внутрішньої безпеки ***Наумова***, на посаду першого заступника голови СБУ, як відомо, не відбулося. Але чи були реалізовані

плани щодо працевлаштування в СБУ особи, котра фігурує у справі як «Євген»? Хто отримав посаду в Управлінні по роботі з особовим складом? Чи був вплив ФСБ при призначенні нового керівника Академії СБУ? А ще ж є слова Кулініча про те, що він контролює 5 управління департаменту контррозвідки. Чи слід підозрювати, що його тодішній очільник ***Олександр Поклад*** став у 2021 році керівником Департаменту контррозвідки саме за «сприяння» Кулініча? Нарешті, хто входив до мережі агентів ФСБ під керівництвом Сівковича, викриттям якої так пишаються в СБУ та ДБР? Чи «Котигорошко» діяв сам?

Нічого з цього в повідомленні ДБР про закінчення досудового розслідування у справі Кулініча немає.

Але є речі, про які можемо сказати напевно.

Буквально за лічені місяці Олег Кулініч розвалив кримський главк СБУ, який до того був однією з найрезультативніших структур Служби.

Попри відсутність «землі» і роботу на відстані, було відпрацьовано методики розслідування воєнних злочинів на окупованій території АРК і Севастополя. Це резонансна справа організатора кубла російських пропагандистів і агентів під прикриттям в Україні Кирила Вишинського; це оперативні розслідування та скерування до суду справ кримських колаборантів і зрадників — міністрів, депутатів, правоохоронців, затриманих на вільній території України; судові арешти майже 270 літаків і 260 морських суден — порушників режиму закритих портів і кримських санкцій. У співпраці слідчих СБУ, Нацполіції та прокуратури Криму задокументовано сотні воєнних злочинів РФ, інформаційні повідомлення про які ГПУ направляла в Міжнародний кримінальний суд. Але звільнений керівник главку СБУ Євген Нетужилов отримав переведення в Чернігів, тобто на інший край української землі, де його цінні «кримські» навички й оперативні напрацювання були непотрібні.

Уже за три місяці після призначення Кулініча в держреєстр внесли зміни:

— юридичну адресу ГУ СБУ в АРК змінили з Херсона на Київ, а з назви прибрали слова «з дислокацією у м. Херсон». Однак релокація, затіяна Кулінічем, нічим не була забезпечена — ні матеріальними, ні технічними ресурсами, ні житлом для співробітників. При цьому люди самі переводились у Миколаїв, Одесу, інші міста, — з Кулінічем не хотіли працювати.

«Кримський главк СБУ займався чим завгодно, тільки не Кримом. Некримських справ було більше, ніж кримських, причому взагалі не нашої підслідності. Люди переводились, куди тільки могли. Із майже півсотні оперативників залишилося близько 20. Розслідування «кримських» проваджень згорнули, не було контррозвідувального забезпечення, в судах усе

*завмерло. **Це не могло бути наслідком просто помилкових дій, — Кулініч достатньо добре знає роботу. Це був цілеспрямований розвал главку під виглядом реформування й реорганізації»***, — розповідають колишні співробітники СБУ.

Чи бачили це в Києві? Аякже! Кулініч на правах особи, наближеної до голови Служби, інколи взагалі пускався берега.

Майже в прямому сенсі. Розповідали, що коли Кулініч, без попередження і дозволу АТЦ, вирішив провести «антитерористичні навчання» на межі з Кримом, військові мало не підняли авіацію, сприйнявши маневри за вторгнення РФ.

Чому ж голова Служби безпеки ніяк не реагував на розвал роботи кримського главку і вихватки його керівника?

І, до речі,

а де у справі Кулініча… …Баканов?

У презентації на брифінгу ДБР бачимо «чудернацькі як для закінчення досудового розслідування справи про державну зраду» і кубло агентів ФСБ в СБУ формулювання:

«З травня 2019 року, за завданням спецслужб РФ, Олег Кулініч введений до найближчого оточення керівництва Служби безпеки України».

Ким введений? Хто такі «найближче оточення» і чиє саме в керівництві СБУ?

ДБР відповіді на ці запитання не дає. Дуже сподіваємося почути їх у суді.

Журналісти-розслідувачі звертають увагу на *два факти*, які могли допомогти Кулінічу отримати місце фаворита Баканова і поблажливість Банкової.

1) Перший пов’язаний із позовом Деркача в березні 2019 року до Окружного адмінсуду щодо надання поіменного списку парламентської коаліції, відсутність якої є правовою підставою для розпуску ВРУ. Позов був задоволений, що дало президентові можливість оголосити про проведення позачергових виборів і завести в Раду свою монобільшість.

2) — Другий — із поїздкою Івана Баканова у квітні 2019 до США, яку забезпечувала лобістська компанія, а її видатки начебто оплатили Володимир Сівкович та ексвіцепрем’єр Сергій Арбузов, ще один топ-втікач із близького оточення Януковича. Тобто в обох версіях призначення Кулініча виглядало як відплата за послуги Деркача—Сівковича.

3) — Є й третя обставина: за словами наших співрозмовників в СБУ, ***«Куліниче за ручку привів до Баканова Деркач»***, а підґрунтям для зближення стала виняткова набожність ексголови Служби — вірного прихожанина церкви Свято-Введенського монастиря УПЦ МП, фанатичним поборником особливого статусу якої в Україні, як відомо, завжди був Деркач.

ДБР повідомляє, що в діях ексголови СБУ Івана ***Баканова*** «ознак кримінального правопорушення не виявлено».

Більше того,

в цій справі в нього навіть статусу свідка немає!

«Дуже переконливо», враховуючи, що

1) — саме за поданням ***Баканова*** президент призначив Куліниче на кримський главк,

2) — і саме ***Баканов*** за посадою відповідальний за дотримання процедури призначення, включно з проведенням спецперевірки.

Отже,

3) — слідство ДБР вивело ***Баканова*** з-під відповідальності за те, що **в СБУ з 2019-го і по липень 2022 року спокійно діяла мережа агентів ФСБ**.

І поки за цей конкретний провал ніхто не притягнений до кримінальної відповідальності — **політичну відповідальність несе президент Зеленський**, кадрова політика якого (з поправкою на «фільтри» Єрмака) і створила можливості для виживання в секторі безпеки та центрах прийняття рішень агентів, вкорінених за попередників, і глибокого проникнення нових.

Історія *Куліниче* — це закономірний наслідок, а не прикрий випадок.

Бо, Іван Баканов, який його біля себе прихистив,

1) — за жодними кваліфікаційними критеріями не міг очолити Службу безпеки воюючої держави.

2) — І не міг отримати необмежений карт-бланш від президента на призначення керівних кадрів,

3) — до яких потрапили бізнес-партнери, корумпанти-силовики та воротили контрабандних потоків.

І Наумов — один із них.

2. Наумов — не «Охотнік»?

Обставини прийняття Іваном Бакановим на роботу в СБУ Андрія Наумова — показові й водночас шаблонні для кадрової політики чинної влади.

Андрій ***Наумов*** до 2017 року працював у Генпрокуратурі, на останній посаді займався її матеріально-технічним забезпеченням, потім очолював держпідприємство «Центр організаційно-технічного і інформаційного забезпечення управління зоною відчуження» (ДП ЦОТІЗ), йдеться, звісно ж, про зону відчуження Чорнобильської АЕС.

Тобто,

> — нічого такого, що свідчило б про відповідність посаді керівника дуже специфічного ***Департаменту внутрішньої безпеки СБУ***. Тимчасом (люблю хронологію):

27.05.2019 Іван Баканов почав виконувати обов'язки голови СБУ (Василь Грицак, як повідомлялося, пішов у відпустку)

28.05.2019 Андрій Наумов звернувся до т.в.о. голови Служби безпеки із заявою про зарахування його на військову службу в СБУ за контрактом осіб офіцерського складу і дав згоду на спецперевірку.

04.06.2019 — контракт укладено.

14.10.2020 президент України присвоїв полковнику А.Наумову військове звання бригадного генерала.

У тексті повідомлення про підозру Володимиру ***Сівковичу*** в держзраді вказано, що під час розмови з ***Кулінічем*** замість прізвищ використовувалися прізвиська.

Але розкривається тільки одне:

> — «Охотнік» — це начальник Департаменту внутрішньої безпеки СБУ Андрій ***Наумов***, якого, за версією слідства, ФСБ через Сівковича та Кулініча просувала на посаду першого заступника голови СБУ, щоб взяти під контроль ***Департамент контррозвідки***.

Опустимо ту обставину, що Кулініч сам де тільки можна стверджував, що ось-ось буде призначений на посаду першого заступника Баканова. Можливо, він так накачував свою впливовість в очах носіїв інформації.

Важливіше те, що

> **— можливості й неофіційні повноваження Наумова виходили далеко за межі, передбачені законом.**

Точніше,

— він «ці межі розсовував», для цього управління переформатували в Головне управління, котре, як писав свого часу екскерівник його підрозділу, генерал Віктор Трепак, отримало повноваження не притаманні цій службі.

«Люди Наумова» очолили підрозділи з протидії контрабанді в центральному апараті СБУ та її територіальних органах.

Це при тому значенні, яке контрабанда має для української економіки та політики. [...]

За своїм фактичним статусом, Наумов був в СБУ людиною № 1.

1) — Без його участі у Службі не відбувався жоден важливий процес. Він вирішував питання, яке не під силу було вирішити навіть заступникам голови СБУ.

2) — Цей «карт-бланш» Наумову надав особисто голова СБУ І.Баканов, що пояснюється їхнім давнім знайомством та тісними стосунками», — писав Віктор Трепак одразу після відставки Наумова в липні 2021 року.

Питання:

1) — а навіщо Наумову була посада першого заступника голови СБУ, якщо він і так був «людиною № 1 в СБУ» з тісними бізнес-стосунками з її керівником та можливостями дотягнутися до будь-кого не тільки в Службі, а й у країні?

2) — От щоб що?

Уважне прослуховування фрагмента нарізки розмови Сівковича—Кулініча про «Охотніка» також викликало сумнів:

— якщо «Охотнік» — Наумов, то як він сам у себе в Департаменті ВБ щось «забрав»?

Допустімо, що Кулініч із Сівковичем справді називали Наумова «Охотніком».

Але,

1) — першим заступником Баканова «за планом ФСБ» він не став.

2) — Жодних ознак того, що він виконував якісь завдання спецслужб Росії, ні в повідомленні про підозру Сівковичу, ні в результатах досудового розслідування справи Кулініча не знаходимо.

Журналістські розслідування проєкту «Схеми» щодо Наумова вказували на

— його ймовірні корупційні діяння — дороговартісні маєтки, квартири й авто, що не відповідають його трудовим доходам, та особливий статус у СБУ.

У липні 2021-го, тобто за рік до викриття мережі «політичного офісу Клюєва—Сівковича», Наумов був звільнений президентом і безперешкодно покинув країну. 7 червня 2022-го його затримали на прикордонному переході на півдні Сербії й арештували за підозрою у відмиванні грошей. З собою він мав незадекларовану готівку, діаманти і цікавого попутника — Алєксандра ***Акста***, внесеного РНБО до санкційних списків контрабандистів, із якими «боровся» Наумов під керівництвом Баканова.

Якщо «Охотнік ФСБ» — це Наумов, як стверджує ДБР у рамках справи Кулініча—Сівковича, то

1) — йому мали б повідомити про підозру в державній зраді. Це ще якось пояснило б засвітку його особи, яку зазвичай слідчі органи не оприлюднюють аж до набрання обвинувальним вироком законної сили.

ZN.UA звернулося до Держбюро розслідувань із запитом щодо повідомлених Наумову підозр і отримало відповідь:

2.1) — наразі в Андрія Наумова дві підозри у вчиненні злочинів, обидві стосуються його діяльності як керівника ДП ЦОТІЗ. Перша — за фактом підписання у 2018 р. (тобто ще до служби в СБУ) «завідомо економічно невигідного» договору щодо проєктної документації (завдана шкода — 370,8 тис. грн) та безпідставне нарахування собі й отримання премії (460,7 тис. грн). У рамках цієї підозри 14 вересня 2022-го Офіс генпрокурора звернувся до Мін'юсту Республіки Сербія із запитом про екстрадицію Наумова для притягнення до кримінальної відповідальності.

2.2) — Друга підозра — про привласнення коштів на суму 3,2 млн грн, яке сталося через те, що Наумов у 2019-му вже підписав контракт на роботу в СБУ, а ще не звільнився з держпідприємства, тож отримував дві зарплати. В межах цього провадження у жовтні 2022-го Наумова оголосили в міжнародний розшук і також направили запит у Сербію про його екстрадицію.

Так а **чи є підозра Наумову в державній зраді? Немає** — відповідає нам ДБР, і дослівно це звучить так:

«Перевіряється факт можливого збирання Наумовим А.О. відомостей конфіденційного характеру щодо функціонування систем безпеки об'єкту управління ДП та передачі вказаних відомостей представнику розвідувальних підрозділів іноземної держави з метою здійснення підривної діяльності та агресії щодо України».

Більше того,

— про підозру в межах цієї справи взагалі «жодній особі не повідомлялося».

Отже,

1) — є дві підозри і два запити в Сербію на екстрадицію Наумова — і **жодної підозри у вчиненні ним державної зради**.

Натомість

2) — публічне таврування його як імовірного члена мережі агентів ФСБ, що вела підривну роботи проти України всередині СБУ.

На що це схоже?

На недвозначний **сигнал Наумову**

1) — сидіти в Сербії і не рипатися, тобто насамперед — мовчати. Назвали «Охотніком» — тож сиди в кущах. І річ не тільки в тому, щоб прикрити Баканова, який «ніпрічьом».

2) — А й в тому, щоб не створювати проблем для нового «розподілу повноважень» щодо тіньових потоків на митницях і «боротьби» з контрабандою.

Крім того,

3) — поки мовчить Наумов — живе легенда про встановлену слідством особу «Охотніка». Докази? Так вони ж в окремому провадженні. Якого ще немає.

Але припустімо, що «Охотнік» — не Наумов. У мережевих знавців два ймовірних «кандидати». Перший відомий як «Паша КПСС», і в медіа пишуть, що це — колишній заступник начальника главку «К» Павло Кравченко, який начебто є затятим мисливцем, знавцем контрабандних схем і давнім партнером Сівковича.

Водночас наші джерела розповідають, що Олег Кулініч і тодішній заступник голови СБУ Володимир Горбенко були просто нерозлийвода й нібито часто гостювали і полювали в мисливських угіддях відомого херсонського корумпанта — ексмитника Віталія Булюка, який після захоплення Херсонщини став заступником гауляйтера Сальдо. За даними ZN.UA, Горбенка двічі викликали до ДБР на допит, але, оскільки його прізвище не фігурує у справі Кулініча, питань до нього більше немає.

Отже, як бачимо, жоден із «кандидатів» поки що не влучив у намічену Сівковичем ціль — посаду першого заступника голови СБУ. Може, тому що вона наводилася ще у 2020-му?

У зв'язку з цим постає ще одне запитання: чому записів розмов у справі Кулініча—Сівковича тільки чотири, хоча вони охоплюють досить великий період — майже рік, — і чому закінчуються травнем 2020-го? Адже логічно буде припустити, що напередодні вторгнення діяльність агентів мережі ФСБ мала би активізуватись, а СБУ і ДБР — ці дії виявити й нові епізоди триваючого злочину розслідувати? Інших записів немає чи їх не показують?

І, до речі, — чиї це «плівки»?

У жовтні 2022-го голова СБУ Василь ***Малюк*** в інтерв'ю «Інтерфакс-Україна» розповідав щодо справи Кулініча таке:

> *«Було проведено **безпрецедентну** **філігранну** **розробку** і подальшу реалізацію, здійснено **агентурно-технічне проникненн**я до лав ФСБ. Ми здобули **всі файли**, де він (Кулініч. — В.С.) реально доповідав до Москви інформацію, зокрема секретну, про ситуацію в нашій країні, в Службі, як вони намагалися впливати на різні процеси».*

Чотири розмови «керівника мережі» Сівковича, всі — з Кулінічем, і остання датована травнем 2020-го, за півтора року до вторгнення РФ, — така собі глибина «агентурно-технічного проникнення».

Звичайно, не виключено, що записів більше і з певних причин СБУ—ДБР їх не світить.

Серед них можуть бути:

— таємниця слідства (і тоді в суді ми почуємо і про решту з «усіх файлів», добутих СБУ); в них міститься інформація з обмеженим доступом (а спецслужби можуть засекретити і прогноз погоди); в них міститься інформація про протиправну діяльність керівників спецслужб, органів влади, правоохоронних органів, офісу президента тощо, яку приховують від суспільства.

— Врешті, оприлюднення наявних записів мало на меті дискредитацію Баканова в очах його друга Зеленського з подальшою відставкою.

Але, **хто ці записи зробив?**

У повідомленні про підозру Сівковичу йдеться про його телефонні розмови з Кулінічем.

А на брифінгу ДБР, де демонструвалися фрагменти записів, говорилося про використання ***месенджера Threema***.

1) — Він був дуже популярним у російських силовиків після 2014 року. Власне, від них мода на цей начебто дуже захищений месенджер перейшла і до чиновників та бізнесменів.

2) — Але 2017 року грізний «Роскомнадзор» вніс цей швейцарський сервіс до реєстру поширювачів інформації, тобто легалізував його у РФ. А це означає, що сервіс погодився збирати, зберігати й передавати на запит держорганів РФ всю інформацію про дії користувачів — від списку контактів до листування і надісланого/отриманого контенту (відповідно до драконівського «пакета Ярової»), а щоб зекономити місце на серверах — міг надати повний доступ спецслужбам. Ну дуже «захищений» сервіс, погодьтеся.

Тимчасом більшість співрозмовників ZN.UA із сектора безпеки вважають, що **записи розмов не були перехоплені українськими спецслужбами, які не мають можливості зламати Threema**.

Їх походження може мати два джерела.

1) — Перший — **записи перехоплені й надані західними партнерами.** А вже СБУ—ДБР так недолуго їх легалізували, що виникли питання з приводу обмеження кількістю і часовим проміжком, що вичерпуються 2020 роком.

2) — Другий варіант — записи українські силовики знайшли під час обшуків у телефоні чи на флешці.

Втім, **джерел отримання записів може бути і більше.**

За даними слідства, Маріна ***Тєрєнтьєва***, «політична координаторка» офісу Клюєва—Сівковича, здійснювала збирання, аналіз і передачу відомостей від агентів, забезпечувала канали зв'язку, записувала, розшифровувала всі розмови й передавала їх у 9-те управління 5-ї служби ФСБ.

Крім того, думаю, Сівкович і Кулініч про всяк випадок теж усе записували. Тобто місць, де були «плівки», вже набирається з півдюжини. Це, звісно ж, розширює можливості отримання інформації і для української розвідки. Якщо вона справді цим займалась.

Але,

— головне — не звідки «плівки», а як ними розпорядились.

Великий сумнів у «людей із системи» викликає і заявлена слідством роль ***Сівковича*** як керівника мережі агентів ФСБ, бо, на їхню думку він явно на неї не тягне, ні за фаховими, ні за особистісними даними.

Та й узагалі вся ця публіка, яку ДБР оголосило членами мережі:

— Сівкович, Кулініч, Наумов, — це насамперед про гроші, корупцію та про шпигунство на рештках часу. По суті своїй, Сівкович — прапорщик. Ну які були агенти — такий вийшов і бліцкриг у їхніх господарів.

Інша річ, наприклад, Руслан ***Демченко***, дипломат, колишній заступник глави МЗС, очільник Комітету з розвідки і радник/помічник чи не всіх президентів від Леоніда Кучми і перший заступник секретаря РНБО при президентові Зеленському.

У нього немає репутації корумпованого чиновника, проте є стійка репутація людини проросійської орієнтації, і обидві ці репутації він проніс вахтою через усіх президентів. Але тема «Демченко і російські спецслужби» (крім розслідуваної журналістами участі в підготовці підписання Харківських угод) досі не розкрита, як то кажуть, компетентними органами.

Водночас записи «підсвітили» негатив щодо Андрія Наумова — конфідента Івана Баканова, безпосередньо зав'язаного життям і бізнесом на Володимира Зеленського.

Тобто,

метою могло бути і «вибивання» Баканова з близького кола Зеленського. Що власне й закидають групі *Єрмака-Татарова*, яка таким чином посилила свій монопольний вплив на президента.

Ще один сумнівний момент

— спроба перекласти на Кулініча відповідальність за «Чонгар» та швидку окупацію півдня Херсонської області замість реального повного і всебічного розслідування обставин.

Частка його провини, як і всіх керівників силового блоку, звісно ж, є.

— Однак не така, аби стверджувати, що він знав про наступ російських військ із Криму — і приховав, а то б ми…

Це навіть не смішно, враховуючи, що у справі фігурує одне невідправлене шифроване повідомлення о 01:03 ночі вже 24 лютого.

Отже, наразі можемо констатувати, що

1) — чотири відомих записи розмов Сівковича і Кулініча дали можливість СБУ припинити діяльність крота ФСБ «Котигорошка»,

2) — але про нейтралізацію інших агентів, а тим більше — цілої мережі, нічого не відомо.

Принаймні в рамках цієї історії. Чи є вона фрагментом якоїсь більшої? Хотілося б думати, а ще краще — знати, інакше вона виглядає як свідомо

купована, зі стоп-кадром на 19 травня 2020 року — даті останнього запису розмови Сівковича з Кулінічем.

А як далі діяла ця мережа, про викриття якої суспільству так бучно оголосили?

Така вузька рамка «справи Кулініча» *не дає сподівання на те, що будуть розслідувані дії посадових осіб по всій вертикалі*, завдяки яким узагалі стало можливим укорінення ворожого кубла у спецслужбах.

***

№ 1.512

«Парадокс разумных» — почему доисторические люди, имея такой же мозг как и у нас, ждали тысячелетия, чтобы начать цивилизацию?

26.04.2023 от RandomV

Если интеллект современного человека развился 60 000 лет назад, почему цивилизация возникла только за 10 000 лет до нашей эры?

Этот вопрос лежит в основе «парадокса разумных» (*парадокс сапиента*), одной из великих загадок человеческого существования.

Самые значительные изменения в обществе и технологиях произошли примерно за последние 10 000 лет.

Сюда входят:

> — сельскохозяйственная, научная, промышленная и цифровая революции, не говоря уже о возникновении религии, денег и других знаковых понятий, которые отличают Homo sapiens от других видов.

Содержание

1. **Предрассудки о доисторической эпохе**
2. **Спящие механизмы**
3. **Ловушка сплетен**

Мы мало что знаем о деятельности человека за пределами этих 10 000 лет. Но мы знаем, что доисторические люди были генетически и интеллектуально эквивалентны современным людям; исследования показывают, что уровень интеллекта, необходимый для основных социальных и технологических достижений в истории, развился еще 60 000 лет назад, когда наши предки начали мигрировать из Африки.

В связи с этим возникает вопрос: Почему нам потребовалось так много времени? Почему люди провели 50 000 лет (или более) в, казалось бы, спокойной доисторической эпохе – охотники-собиратели жили одинаково на протяжении тысяч поколений – прежде чем начать путь, который привел нас от наскальных рисунков до (почти) самоуправляемых автомобилей за сравнительно короткий промежуток времени?

Этот вопрос лежит в основе парадокса сапиента, проблемы, впервые сформулированной британским археологом и палеолингвистом Колином Ренфрю в эссе 1996 года для журнала *Modeling the Human Mind* под названием “Парадокс разумного поведения: как проверить потенциал?”.

С тех пор парадокс сапиентного поведения закрепился как одна из величайших неразгаданных тайн человеческого существования. Он стоит в одном ряду с парадоксом Ферми, который задавался вопросом, почему Земля кажется единственным предвестником жизни в нашей кажущейся бесконечной Вселенной.

Хотя общепринятого решения парадокса сапиента нет, несколько нейробиологов и археологов выдвинули заманчивые гипотезы, основанные на новых открытиях, связанных с древними людьми, а также мозгом, который мы от них унаследовали.

1. Предрассудки о доисторической эпохе

Одна из возможностей заключается в том, что мы не уделяем достаточного внимания примерам развития человечества, имевшим место в далеком прошлом. При ближайшем рассмотрении доисторическая эпоха может оказаться не такой уж незаметной и примитивной, как ее часто представляют.

В своей книге “Рассвет всего” антрополог Дэвид Грэбер и археолог Дэвид Венгроу опровергают мнение о том, что у охотников-собирателей не было четко определенной социальной иерархии, мнение, восходящее к соперничеству Томаса Гоббса и Жан-Жака Руссо в эпоху Просвещения.

Вместо этого Грэбер и Венгроу утверждают, что есть основания полагать, что доисторические социальные иерархии были не только удивительно сложными, но и разнообразными, причем некоторые изолированные группы людей прибегали к крайнему эгалитаризму (концепция, в основе которой лежит идея, предполагающая создание какого-то общества с равными социальными и гражданскими правами всех членов этого общества), в то время как другие организовывали себя по принципу рабства.

Но это еще не все. Археологические исследования давно предполагают, что сложная речь и самосознательная рефлексия появились около 40 000 лет до нашей эры, то есть примерно в то время, когда Homo sapiens и Homo neanderthalensis, как считается, сосуществовали в юго-западной Европе.

Эти переходы сопровождались множеством других новых форм поведения, включая совершенствование каменных орудий от “отщепов” до лезвий, изготовление артефактов и личных украшений из кости, рога и слоновой кости, а также появление натуралистического искусства на территории современной Франции и Испании.

Грэбер и Венгроу утверждают, что доисторические сообщества охотников-собирателей были более сложными, чем предполагалось

Более поздние открытия свидетельствуют о том, что некоторые из этих форм поведения появились еще раньше, в Африке. Свидетельства символического выражения в виде намеренных узоров из красной охры, найденные в пещере Бломбос, недалеко от Кейптауна, датируются возрастом 70 000 лет до нашей эры, в то время как некоторые эксперты утверждают, что речь появилась 200 000 лет назад.

На первый взгляд, использование языка и каменных орудий может показаться не таким впечатляющим, как, скажем, изобретение парового двигателя или интернета. Однако это в корне неверно, поскольку маленькие шаги, сделанные древними людьми, позволили их современным совершать большие. Когда часто игнорируемым событиям доисторических времен отдается должное, общее развитие цивилизации начинает выглядеть более линейным, чем экспоненциальным, что делает парадокс разумных менее парадоксальным.

Тем не менее, есть и другая сторона медали – та, что касается природы самого знания.

2. Спящие механизмы

Хотя наш генетический интеллект мало изменился за последние 60 000 лет, способ, которым мы применяем этот интеллект, явно изменился. Сельскохозяйственная революция, произошедшая между 12 000 и 9 000 годами до нашей эры, после окончания последнего ледникового периода, сыграла решающую – и даже каталитическую – роль в этой трансформации.

До появления сельского хозяйства охотникам-собирателям было трудно сохранить знания, накопленные ими в течение жизни. Поскольку они жили небольшими группами, часто погибали во время охоты и почти не контактировали с другими племенами, информация редко передавалась другому племени или поколению.

Дэвид Кристиан, исследователь Большой истории, привел в качестве аналогии современных приматов. Когда в отряде бабуинов умирает опытный охотник, его охотничьи приемы не передаются после его смерти. В результате отряд – и, следовательно, вид – не расширяется.

В ретроспективе сельскохозяйственная революция имеет значение не только потому, что она позволила людям жить большими группами, дольше жить и устанавливать устойчивые контакты с другими сообществами, но и потому, что все эти вещи облегчили нам сохранение и передачу знаний.

В своих работах такие ученые, как Кристиан, называют способность сохранять и передавать знания *коллективным обучением*. Помимо того, что это ключ к решению парадокса сапиента, это может быть главной темой человеческой истории в целом.

Кристиан, безусловно, так считает. Как и Ренфрю, который в одном из своих многочисленных эссе на эту тему пишет, что, поскольку цивилизация возникла намного позже биологической основы интеллекта, акцент должен быть сделан на “аспектах процесса социализации общего опыта”.

Центральная роль сельскохозяйственной революции отражена в археологической летописи, которая показывает, что денежные системы и организованная религия – два краеугольных камня общества – появились в больших масштабах только после того, как древние люди начали заниматься земледелием.

Стоит отметить, что связь между плотностью населения и развитием человека прослеживается и в доисторические времена: те же данные показывают, что качество и разнообразие орудий труда Homo ergaster улучшалось в те периоды, когда ранние люди жили ближе всего друг к другу, но стагнировало, когда они расселялись.

Ренфрю, в свою очередь, приходит к выводу, что сельскохозяйственная революция, которая привела к появлению первых крупномасштабных обществ, должна была активировать “особые механизмы” интеллекта и поведения, потенциал которых, хотя и “заложен в геноме”, до сих пор оставался дремлющим.

3. Ловушка сплетен

Ученые постоянно придумывают новые способы взглянуть на ***«парадокс разумных»***. Один из оригинальных взглядов недавно изложил американский нейробиолог Эрик Хоэл в своем удостоенном премии эссе “Ловушка сплетен”, которое само по себе является рецензией на книгу Грэбера и Венгроу “Рассвет всего”.

В своем эссе Хоэл также ставит под сомнение предположения о далеком прошлом. Он утверждает, что открытие доисторических событий, таких как создание бус и пещерного искусства, не разрешает парадокс сапиента, а лишь делает последующие события более загадочными. Он также сомневается, что сельскохозяйственная революция была отсрочена последним ледниковым периодом, поскольку ранние фермеры работали в экстремальных условиях окружающей среды.

Для своего собственного решения парадокса сапиента Хоэл обращается к вышеупомянутому сравнению с ***парадоксом Ферми***.

> Поскольку последний часто объясняют существованием “Великого фильтра” – то есть, если инопланетяне существуют, то они не выйдут с нами на связь, пока человечество не станет более развитым, – первый может иметь отношение к “Великой ловушке”, которая не позволила цивилизации выбраться из доисторического периода.

Как следует из названия его эссе, Хоэл определяет эту ловушку как склонность человечества к сплетням, которые играли важную роль в небольших племенах охотников-собирателей, где все знали друг друга лично.

В антропологической литературе сплетни описываются как “выравнивающий механизм”, который не позволяет отдельным людям получить слишком большую власть.

Демонстрации этого механизма можно найти как в доисторические времена, когда, по словам Грэбера и Венгроу, “талантливые охотники систематически высмеивались и принижались”, так и в современности, когда, как приводит пример Хоэль, зажиточные гаитянские крестьяне покупают несколько небольших полей вместо одного большого участка земли, чтобы не враждовать со своими сверстниками.

Как только люди начали жить большими группами, неформальные отношения, основанные на сплетнях и популярности, уступили место формальным институтам, авторитет которых основывается не только на их социальной репутации.

Цивилизация, заключает Хоэл, на самом деле является “надстройкой, которая нивелирует механизмы выравнивания, освобождая нас из ловушки сплетен”.

Однако,

1) — Хоэл предполагает, что *социальные медиа* могут снова затянуть нас в ловушку сплетен.

Основная идея заключается в том, что

2) — социальные медиа воскрешают “нашу врожденную форму правления”, которая представляет собой *грубую социальную власть*.

Социальные медиа способны на это, потому что они облегчают передачу сплетен, как никакая другая технология до этого, позволяя практически любому человеку сплетничать о любом другом.

3) — Это повторяет природу зарождения человечества в малых группах.

“Один из очевидных признаков того, что вы живете в ловушке сплетен, – это когда основным способом разрешения споров становится социальное давление”, – пишет он в своем эссе.

“И в последнее время почти везде, куда бы вы ни посмотрели, социальные сети словно надели на себя костюм из кожи наших законов, институтов и правительств. Не кажется ли вам, что только за последнее десятилетие грубая социальная сила превзошла все, что напоминает формальную власть?”.

Позже он добавляет:

“…с появлением социальных сетей и в результате триумфа распространения сплетен над числом Данбара (ограничение на количество постоянных социальных связей, которые человек в состоянии поддерживать), мы, возможно, случайно призвали Старшего Бога”.

Наряду с «коллективным обучением» и его связью с «сельскохозяйственной революцией», **«ловушка сплетен» представляет собой еще одну часть головоломки «парадокса сапиента»**.

***

№ 1.513

2023-04-26

GOV.UA
Державні сайти України

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Офіційний вебпортал парламенту України
Законопроекти

Пошук | Архів | Оформлення | Зареєстровані | Надано | Надано до ЗП | На опрацюванні | Прийнято

Головна / Законопроекти / Пошук за реквізитами / Картка законопроекту

Проект Закону про здійснення комплексної реконструкції кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду

Номер, дата реєстрації:	6458 від 22.12.2021
Сесія реєстрації:	6 сесія IX скликання
Включено до порядку денного:	2911-IX від 07.02.2023
Рубрика законопроекту:	Галузевий розвиток
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Кабінет Міністрів України
Ініціатор(и) законопроекту:	**Шмигаль Денис Анатолійович**
Головний комітет:	Клочко А. А. Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування
Інші комітети:	Сольський М. Т. Комітет Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики Гетманцев Д. О. Комітет Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики Наталуха Д. А. Комітет Верховної Ради України з питань економічного розвитку Лубінець Д. В. Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин Кісєль Ю. Г. Комітет Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури Бондаренко О. В. Комітет Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Третьякова Г. М. Комітет Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів Радуцький М. Б. Комітет Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування Кожем'якін А. А. Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту Бабак С. В. Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Потураєв М. Р. Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики Герус А. М. Комітет Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг Костін А. Є. Комітет Верховної Ради України з питань правової політики Арістов Ю. Ю. Комітет Верховної Ради України з питань бюджету Радіна А. О. Комітет Верховної Ради України з питань антикорупційної політики Климпуш-Цинцадзе І. О. Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу

Могильний

Рух ***ЧЕСНО*** написав про черговий законопроект-загадку від ВР, який активно просуває будівельне лобі. Це ***законопроект 6458*** про комплексну реконструкцію кварталів застарілого житла.

Чому я його називаю законопроектом-загадкою? Бо ніхто, крім авторів фінального тексту, не в курсі, що планують вже найближчім часом протягувати. Відомо лише одне: прийнятий в першому читанні у вересні минулого року проект глобально перероблений.

Як на мене, Рух Чесно взявся за героїчну справу - спробували зібрати інформацію про наміри, які приховують, що Україна не отримала черговий неочікуваний удар під дих він голови партії Слуга Народу Олени Шуляк, як це вже було із переписаним скандальним 5655.

Посилання на статтю: https://www.chesno.org/post/5594/

***

Відбудова: що не так з проєктом Шмигаля про реконструкцію хрущовок і панельок?

2023-04-26

Вікторія ***Олійник***

Ірина ***Федорів***

Очільник Кабміну Денис Шмигаль подав на розгляд парламенту черговий проєкт, який викликав значний резонанс (***законопроект 6458***). Він стосується однієї з найважливіших тем — відбудови.

Проєкт встановлює нові правила реконструкції старих будинків і взаємодії забудовників з місцевим самоврядуванням. Їх же тоді урядовець, а нині забудовник Лев ***Парцхаладзе*** намагався ініціювати ще у 2019 році. І текст законопроєкту, опублікований у 2019 році, мало відрізняється від того, за який депутати проголосували в першому читанні.

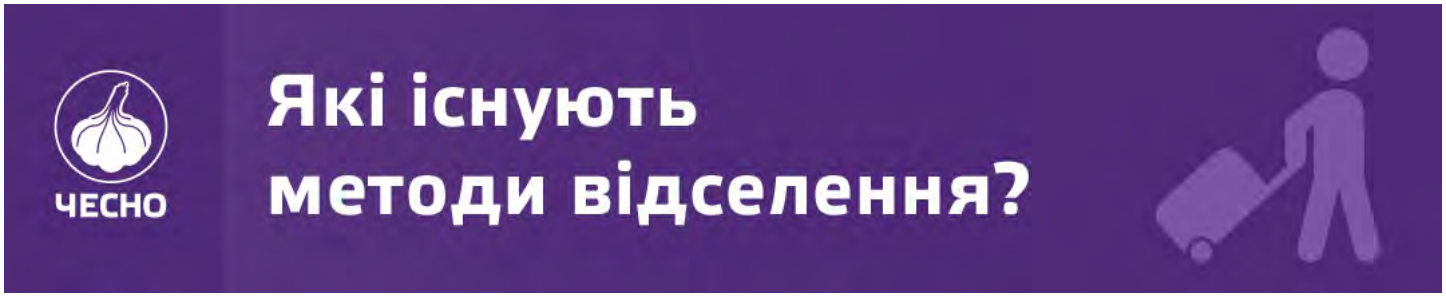
НАЗК уже провело антикорупційну експертизу – у висновках експерти наголошують на значних ризиках.

Законопроєкт розглядає комітет, який очолює голова партії “Слуга народу” Олена Шуляк. Саме вона вже кілька років лобіює ***скандальну містобудівну “реформу” (№5655)***. Тексту цього проєкту не оприлюднили належним чином, і тисячі правок нардепи взагалі не обговорювали. Як результат, його підтримала рекордно низька кількість парламентарів не без допомоги колишньої ОПЗЖ.

Така якість законотворчості обурила експертів і стейкхолдерів. Громадяни вимагають ветувати проєкт, але президент уже чотири місяці не відповідає на петицію.

Важливо, щоб комітет, який неодноразово повертався до правок у проєкт, утім так і не зміг якісно напрацювати його через поспіх голови, не повторив тих самих помилок.

Оскільки українцям і міжнародним партнерам, які надають нашій державі ресурси та підтримку, важливо, щоб відбудова проходила за прозорими правилами, Рух ЧЕСНО вирішив дослідити, що не так з проєктом.

Старі маловисотні будинки завжди привертали увагу забудовників. Саме вони розташовані поблизу центрів міст, де земля доволі дорога. Якщо їх знести, можна збудувати нові хмарочоси або торгово-розважальні центри. Тож до цієї землі завжди намагалися добратися. Недоброчесних забудовників, звісно, не цікавить культурна спадщина, як і зелені зони. Головне — швидкий прибуток.

Швидко розібратися зі старим житловим фондом частково заважає законодавство, а іноді й самі мешканці. Так, Олександр Глухов роками живе без опалення в аварійній садибі художника Олександра Мурашка в центрі столиці. Тут свого часу хотіли звести торговий центр.

В результаті Глухову відключили і воду, і газ

“То це в центрі міста, ну, прекрасна така локація, з прекрасною такою історією, і вона така атрактивна, розумієте? Тут були б туристи. Це піднімає рейтинг нашого міста. Дуже багато разів палили будинок. Уночі вибігаєш, викликаєш пожежників. Тут все горіло, все горіло”, — розповідає Глухов журналістам.

За мерства Леоніда Черновецького садиба Мурашка і ще кілька будинків опинилися в руках забудовників. Але вдалося виграти суди. Будівлі повернули місту. Лише після років боротьби місцева влада заявила, що готова рятувати садибу, а Глухову запропонували квартиру для відселення, але, звісно, не в центрі:

“Ситуація з садибою Мурашка наразі не змінилась. Усе так само. Хоч садибу і повернули місту, але зрушень немає. Тут доволі складна ситуація з комунікаціями, і про це можна говорити довго. Стратегічно вони, мабуть, очікують, що я скоро помру.

Та і в законодавчому плані в мене ніякого оптимізму немає. І перспектив я не бачу. Усі, хто боровся з незаконною забудовою, перемагали локально, але система залишається незмінною. Активістам тяжко боротися із забудовниками, які мають ресурси купити собі підходящі закони", — зазначав у коментарі Руху ЧЕСНО Олександр Глухов.

Але є й інші випадки — коли сотні будинків розвалюються і рятувати їх вкрай важко. Одеса мала до війни понад 700 аварійних будинків. І таку кількість мешканців не відселиш просто так. Тобто вони далі мешкають у будинках, які загрожують їхньому життю, не з власної волі, а через безвихідь.

Одесити пікетували мера Геннадія Труханова ще до війни. На плакатах писали: "Де кандидат із системним рішенням?", "Нахіба нам такий мер?" або "Тухани Труханова". Аби прорватися на сесію з плакатом, доводилося ховати його під сукнею на шпильках — на рамці пікетувальників з такими плакатами в руках не пропускали б у зал.

Коли є сотні аварійних будинків, потрібні чесні механізми, які можуть допомогти громадянам і не перетворять їх на заручників.

А війна, через яку тисячі будинків стали аварійними, загострила цю проблему.

ЧЕСНО

Механізми законотворців: як є і що може бути

Проблеми з хрущовками намагалися вирішити й до того, як очільник Кабміну Шмигаль подав новий проєкт. Для цього у 2006 році прийняли Закон “Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду”. Але він по суті не запрацював. Є дві основні причини цього.

По-перше, на реконструкцію мають погодитися всі мешканці. Тобто **відмова навіть одного власника чи зареєстрованого у квартирі жителя будинку виключає можливість переселення.** Звісно, якщо такий власник не погоджувався, то зацікавлена сторона, як ми вже бачили на прикладі садиби Мурашка, шукає способи витиснути його згоду.

По-друге, забудовники зобов’язані після реконструкції віддати мешканцям у півтора разу більшу площу житла. Так, якщо стара квартира була 50 кв. м, то в новому будинку має бути 75 кв. м.

Війна загострила проблему старого житлового фонду. І її дійсно слід вирішувати. Денис Шмигаль подав проєкт про реконструкцію таких кварталів ще за кілька місяців до війни. Він пройшов комітет, і під час першого читання восени 2022 року до нього були серйозні зауваження.

Артур Герасимов (ЄС) рекомендував депутатам вчитатися в текст цього законопроєкту, поки йде обговорення:

“Такий проєкт до війни був би на часі. Який застарілий фонд сьогодні? Якщо в людей стара п’ятиповерхівка, в якій є газ, світло, вікна, дах — вони живуть нормально. Ви хочете зараз витрачати на це кошти? Коли в нас зруйнованого житла десятки тисяч одиниць по всій країні? Першочергово має бути законодавча ініціатива щодо забезпечення будівництва житла для постраждалих, для відновлення того, що зруйновано, бо в людей вікон немає, у людей дахів немає, у людей дверей немає, а ми приймаємо щось для якихось забудовників”.

Артур Герасимов

Зі свого боку ***Шуляк*** обіцяла доопрацювати всі прогалини закону та просила підтримати текст:

“На сьогодні дуже легко і просто прикриватися словами “не на часі”... Я звертаюся до всіх з великим проханням і вимогою підтримати цей законопроєкт, який буде доопрацьований до другого читання, обов’язково з урахуванням тих проблем, які на сьогодні є в житловому кварталі, в житловому фонді”.

Зараз проєкт дійсно готують до останнього, другого читання. ***Шуляк*** активно ***підтримує*** ініціативу.

***

У парламенті готують до другого читання законопроєкт № 6458, який має чітко визначити процедурні норми реконструкції кварталів. В умовах масштабних руйнувань внаслідок російської агресії це одне з першочергових завдань.

Про це заявила голова Комітету ВР з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування, очільниця політичної партії «Слуга Народу» Олена Шуляк.

«Чинний закон про комплексну реконструкцію кварталів ухвалювали ще у 2006 році. Але через низку положень він так і не запрацював. Наприклад, у ньому не визначено, хто саме має бути замовником реконструкції, а також є нереалістична норма про згоду на відселення від 100% мешканців», – повідомила Шуляк.

Вона додала, що саме через це ухвалену Київрадою у грудні 2022 року Програму комплексної реконструкції кварталів застарілого житлового фонду складно виконати на практиці, як і програми з відбудови в інших містах.

«Законопроєкт 6458 має дати чіткий алгоритм ухвалення рішень, визначити процедури компенсації власникам житла, різні варіанти відселення людей під час реконструкції», – наголосила голова профільного комітету.

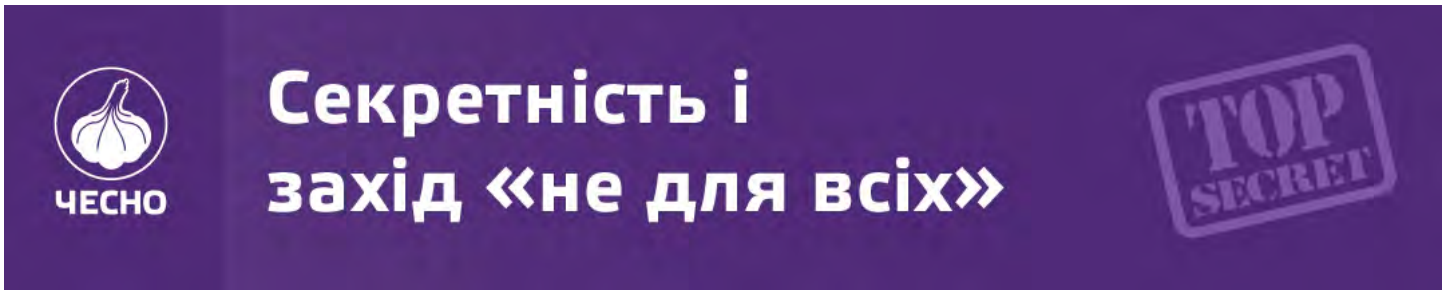
Також парламентарі планують визначити, як саме реконструюватимуть квартал у різних випадках: модернізація з відселенням мешканців чи без, або знесення багатоквартирного будинку. Крім того, має бути розширений перелік джерел фінансування таких проєктів.

«Перед розглядом законопроєкту у другому читанні необхідно покращити механізми захисту прав жителів та власників житла. Важливо прописати чіткі механізми для розвитку соціальної та транспортної інфраструктури модернізованих кварталів», – підсумувала Шуляк.

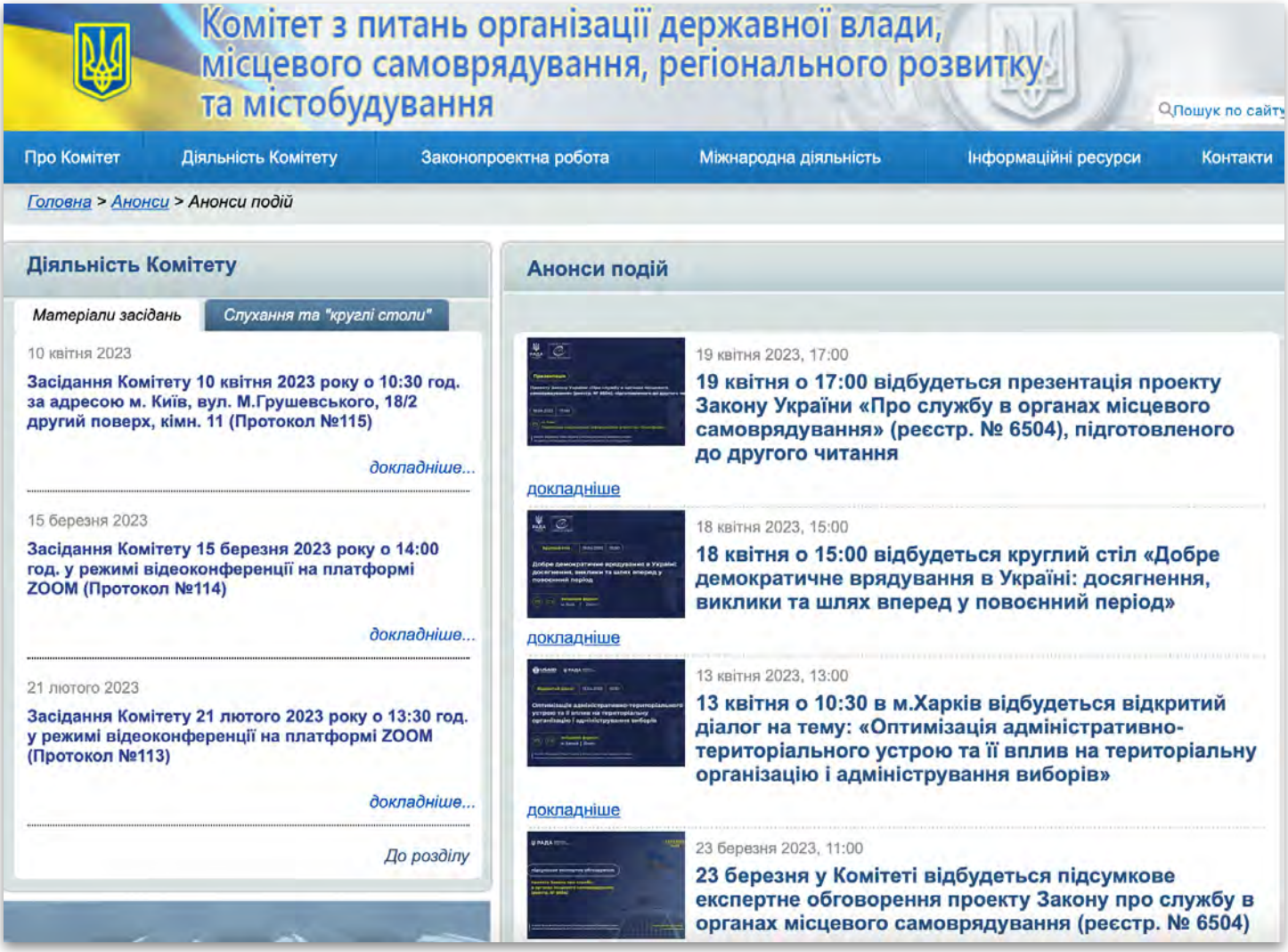
***

“Цей закон не розрахований на реконструкцію застарілого фонду — звичайна афера, щоб під виглядом підготовки до реконструкції (якої не відбудеться) передати ділянки під нову житлову забудову. Все це вже було, коли наприкінці 2006 року прийняли чинний наразі аналогічний закон”, — коментує експерт з містобудування Георгій ***Могильний***.

Про це говорили й інші експерти під час круглого столу “Комплексна реконструкція кварталів застарілого житлового фонду: проблеми та перспективи”, про який Рух ЧЕСНО дізнався суто випадково.

На офіційному сайті комітету немає анонсів заходу, який відбувся **3 квітня.** Хоча про інші події тут можна знайти інформацію. Відкритість роботи комітетів досі залишається однією з невирішених проблем.

Скрін із сайту комітету: між 23 березня і 13 квітня немає жодної інформації

До того, як комітет очолила ***Шуляк***, він був у рейтингу одним з найбільш відкритих. В описі опублікованого запису зустрічі зазначено, що запрошували нардепів, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, фахівців та експертів професійних громадських організацій, проєктних інститутів, об'єднань органів та асоціацій місцевого самоврядування. Але як саме — невідомо.

На цьому заході під час обговорення тексту проєкту архітектор Андрій ***Миргородський*** зазначав, що цей закон був би прекрасним 15 років тому, але не в сучасних умовах.

"Цей закон у такому вигляді приймати не можна, бо він має прямі суперечності з іншими законами. ***Передбачається передача квадратних метрів нового житла 1 до 1,*** *але де написано, що ми маємо право проєктувати, будувати такі площі в містах зараз? У питаннях, пов'язаних з буферними зонами заповідників, чомусь* ***випало слово "реставрація",*** *а якщо житло в будівлі, яка має статус? Тобто є маса таких нюансів, які зупиняють цей документ, його треба переробляти".*

І тут варто пригадати, що у 2019 році Кабмін уже виходив з ініціативою надавати житло у пропорції 1 до 1. Це озвучував тогочасний заступник міністра регіонального розвитку Лев ***Парцхаладзе***.

Сьогодні ж колишній урядовець ***Парцхаладзе*** сидить на заході, де обговорюють ці самі ініціативи, але в ролі представника забудовників.

“Сьогодні я розпочала круглий стіл і забула подякувати **Конфедерації будівельників України, яка сьогодні виступає майже головним організатором цього круглого столу.** Ця технічна частина, організаційна частина здебільшого на вас. Тому дуже дякую, Лев Ревазович”, — проголосила урочисто голова комітету Шуляк.

Колишній заступник міністра регіонального будівництва Анатолій ***Беркута,*** який називає себе одним зі співавторів чинного закону, який прийняли ще 2006 року, цікавився, чи однакові тексти мають присутні на зустрічі:

“Олено Олексіївно, я так слухаю колег і розумію, що кожен з нас, мабуть, тримає в руках якийсь інший законопроєкт… Якщо ви мені дали фейк і ви мене заставили працювати з фейком, то я працював з фейком. Я готовий долучитися до цієї роботи з тими, хто далі буде доопрацьовувати (реальний проєкт. — ЧЕСНО)…”

Анатолій Беркута

Текст законопроєкту, який готують до другого читання, не вперше приховують від громадськості, проте дають для ознайомлення “обраним” організаціям та експертам. Так, під час підготовки до розгляду проєкту № 5655 низка організацій надала позитивні висновки за відсутності публікації оприлюдненого проєкту на сайті. Усі вони отримали тексти для аналізу неофіційно. І кількість знаків у документах відрізнялася.

Також Беркута акцентував увагу на необхідності врахувати обставини знищеного війною майна під час створення нового проєкту, адже правила відновлення пошкоджених будівель і тих, що підлягають реконструкції, є різними. Незрозуміло, що робити, якщо в одному мікрорайоні є й ті, й інші будівлі.

Зустріч тривала близько трьох годин, і значна кількість спікерів зауважила, що такий текст приймати не можна. Питання і до норм законопроєкту, і до юридичного оформлення тексту, і до потреби приймати такий закон зараз, під час війни.

Шуляк неодноразово запрошувала всіх присутніх до робочої групи з напрацювання змін до закону. Проте під час заходу не поінформувала, як саме це зробити. Через два тижні після заходу інформації про створення такої робочої групи на сайті комітету теж немає. Тож хто буде напрацьовувати зміни, яким буде відбір до цієї групи, наразі незрозуміло.

Важливо, щоб не повторилася історія з містобудівною “реформою”. Коли до голосування в публічному доступі не було тексту проєкту. По суті, нардепи його навіть не вивчили і приймали без обговорень з тисячами правок.

Член профільного Комітету з питань організації державної влади та місцевого самоврядування Олег Дунда зазначає, що потреба врегулювати сферу реконструкції є, проте робити це варто зважено і після перемоги:

“Ми не перша країна, яка має вирішити таку проблему. Для людини немає нічого більш дорогоцінного, ніж її житло. А для українців тим паче. Тому робота над текстом має бути після знаходження суспільного консенсусу шляхом максимально широкого громадського обговорення. Невиконання цих умов загрожує підняти таку бурю, що знесе будь-яку владу”.

Та станом на 24 квітня 2023 року нових порівняльних таблиць або проєктів закону не опубліковано. Чи відбувається робота над текстом, які зміни вносяться, дізнатися неможливо. Проте під час круглого столу запрошені мали текст проєкту вже зі змінами і з іншою назвою. Який текст нині обговорюється, громадяни також дізнатися не можуть.

Звісно, до другого читання проєкт може змінитися до невпізнання. Але з огляду на те, що тексту до наступного читання ще немає, можна говорити лише про те, за що проголосували народні депутати в першому.

За висновками антикорупційної експертизи НАЗК та антикорупційного комітету, проєкт містить норми, які можуть сприяти вчиненню корупційних правопорушень. Так, комітет зазначає, що органам місцевого самоврядування пропонують надати можливість на власний розсуд визначати умови і порядок проведення конкурсу із залучення інвесторів-забудовників. Тобто хто і на яких умовах буде забудовувати квартали, яким критеріям має відповідати такий інвестор-забудовник — вирішує ОМС.

Як місцева влада може співпрацювати із забудовниками — це вже всі давно розуміють. Коли Рух ЧЕСНО ***аналізував*** потенційних кандидатів у мажоритарних округах Києва на парламентських виборах 2019 року, у тогочасного нардепа Дмитра Андрієвського було найбільше пов’язаних депутатів у Київраді. І частина з них — забудовники, зокрема В’ячеслав Непоп.

З огляду на те, що забудовники мають своїх лобістів не лише в парламенті, а й на місцевому рівні, висновки антикорупційної експертизи щодо ризиків небезпідставні.

У тексті відсутній чіткий порядок погодження завдання на проєктування комплексної реконструкції кварталу (мікрорайону), яке було підготовлене інвесторами-забудовниками. За таких законодавчих умов місцеві ради отримують право діяти на власний розсуд, а отже, і запобіжників проти корупційних зловживань немає.

Та ОМС можуть стати не єдиними бенефіціарами законопроєкту. ***Дискреційні повноваження*** отримує й ***Мінрегіон***.

Ці органи здобувають право довільно визначати умови та механізми віднесення об'єктів нерухомого майна до застарілого житлового фонду. Типовий порядок віднесення багатоквартирних будинків до застарілого житлового фонду розробляють місцеві ради, а Мінрегіон затверджує їх. При цьому на рівні закону не забезпечено визначення основних засад, умов і критеріїв віднесення об'єктів нерухомого майна до застарілого житлового фонду.

А поки фінального тексту немає, залишається відкритим питання, чи буде якісне й публічне обговорення з усіма стейкхолдерами і наскільки прозорою буде законотворчість на базі комітету, який таємно — по суті, в секретному режимі — протягнув до другого читання текст містобудівної "реформи". Як наслідок такої законотворчості — президент чотири місяці поспіль не може проєкт ані ветувати, ані підписати.

Відбудова не просто має відбуватися за прозорими й чіткими правилами. Процес створення цих правил теж має бути прозорим.

***

№ 1.514

Про небезпеку недооцінки Росії

2023-04-25

СТЕФАН ЗАКРЕВСЬКИЙ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Без усунення знищення путінського терористичного режиму мир між Росією та Україною неможливий

Останні тексти західних провідних експертів яскраво свідчать про їхнє повне нерозуміння психотипу Путіна.

Коли кремлівський фюрер чує від західних експертів, журналістів та політиків про виснаження запасів зброї, необхідність скоротити витрати на військову підтримку України і зміну політики США після перемоги республіканців, то Путін лише переконується в тому, що його тактика виснаження нашої країни є ефективною.

Навіщо Путіну йти на поступки, якщо західні інтелектуали пропонують піти на компроміс з Росією, який, з точки зору росіян, є завжди ознакою слабкості. Росіяни чудово розуміють, що поки триває війна на території України, вона ніколи не стане, ані членом НАТО, ані членом ЄС, бо навіть стабілізація фронту та обстріли лише на лінії розмежування залишать нашу країну в сірій зоні між північною імперією зла і цивілізованим світом.

Якщо політика США може змінитися після перемоги всім відомого американського ізоляціоніста, то навіщо тоді Путіну йти на поступки, коли до того ж американські аналітики дотепер не позбулись ілюзій про можливість домовленостей з Росією про нову архітектуру безпеки в Європі, яку насправді Кремль прагне знищити.

З точки зору російських провладних військових експертів, навіть після звільнення героїчними ЗСУ всіх окупованих російськими нацистами

територій нашої країни, у кривавої Росії через 7 років, які підуть на відновлення її бойового потенціалу, з'явиться можливість нанести повну військову поразку Україні знищивши її незалежність.

Якщо серед членів НАТО не має консенсусу щодо вступу України до Альянсу до завершення російсько – українського конфлікту, а у американців відсутня воля до будівництва військових баз США на території нашої країни, коли ніхто на Заході не збирається надати гарантії безпеки, які були надані Британією для Швеції і Фінляндії, ніщо не завадить Росії знову спробувати остаточно вирішити українське питання.

Жоден великий інвестор не буде інвестувати свої гроші до країни де знову може відбутися повномасштабна війна, тож знаходження України в сірій зоні призведе лише до втечі населення на Захід, її демографічне послаблення та суттєве зменшення мобілізаційного резерву, наслідком чого стане гірша готовність нашої країни до відбиття нової військової агресії нацистської Росії.

Спочатку американці примусили українців позбутись ядерної зброї, помилково вважаючи що демократична Росія буде основним медіатором та гарантом безпеки на пострадянському просторі, потім західні еліти закривали очі на терористичну діяльність Володимира Путіна, якого вони сприймали раціональним політиком, здатним не допустити приходу до влади антизахідно налаштованих російських націоналістів.

Зараз же західні інтелектуали чомусь переконані в тому, що після заморожування конфлікту путінізм, як в казці, зникне з плином часу сам по собі. Поступки за рахунок України по відношенню до Росії будуть сприйняті українським суспільством як зрада Заходом свого партнера, наслідком чого стане різке збільшення антизахідних настроїв серед українців, які з 2014 року віддають свої життя за західні цінності.

Звичайно прихильники "реал політик" можуть вважати, що Україна своїм героїчним спротивом вже виграла необхідний час для зміцнення обороноздатності східного флангу НАТО, але примус нашої країни до невигідного для неї миру призвів би до колосального репутаційного удару по Заходу та посилення геополітичного впливу Китаю.

Без усунення Путіна від влади та знищення путінського терористичного режиму, мир між Росією та Україною є неможливим.

Фюрер з Кремля, як в минулому і Гітлер, переконаний, що він є обранцем вищих сил, на якого покладена історична місія по відродженню імперії.

Тому коли російські нацисти публічно заявлять, що будуть вбивати масово українців до того часу поки вони не визнають себе росіянами, існують лише два варіанти, або буде знищений путінський режим, або в результаті геноцидної війни кривавої Росії буде знищена Україна.

Отже українцям потрібно бути готовими до того, що війна не буде завершена в 2023 році, бо з точки зору провідних російських військових експертів, ресурсів нацистської Росії вистачить для підтримки повномасштабної війни проти України до 2025 року. До того ж після того як де – факто відбулась анексія Білорусі, у кривавої Росії з'явився плацдарм для військового удару по Україні, Польщі та країнах Балтії.

Ні для кого з російських впливових силовиків не є секретом, що першими жертвами російської агресії повинні були стати країни Балтії, а не Україна. Гібридна агресія проти країн Балтії передбачала вбивства відомих політиків та проросійських активістів, фактично, російські спецслужби планували спровокувати громадянські конфлікти для виправдання перебування на території Литви, Латвії та Естонії російських військових, які би "захищали" етнічних росіян, позиціонуючи себе "миротворцями".

Варто розуміти, що дотепер Путін не відмовився від ідеї про перетворення всієї Центральної Європи на буфер Росії. Позиція ж Китаю та президента Бразилії безумовно є політичною співучастю у злочинах здійснених проти громадян України.

Пропозиції про обезброєння жертви агресії для того щоб вона не була здатна здійснювати самооборону, яскраво свідчать, що ані президент Бразилії, ані китайські комуністи не сприймають Україну як суб'єкта, для них вона лише є територією, яка знаходиться в зоні впливу нацистської Росії.

Важливо розуміти, що Китай зараз створює коаліцію з країн Глобального Півдня для протидії Заходу. Піднебесну, як і багатьох автократів з Африки, Близького Сходу та Латинської Америки, не влаштовує міжнародний ліберальний порядок і міжнародне право яке захищає права людини, бо вони є подразником для багатьох автократів.

Національний суверенітет як і багатополярність для російських нацистів і китайських комуністів, з їхньої точки зору, є перш за все, можливістю для автократів здійснювати будь – які злочини проти власних громадян та мешканців країн, які будуть входити до їхніх сфер впливу.

> — Особливо ж смішно чути китайські наративи про про імперіалізм Заходу, коли на картах в Китаї індійські та російські міста мають китайські назви.

Фактично, вже зараз розпочалась холодна Третя світова війна і лише питання часу коли Китай розпочне надавати масштабну військову допомогу Росії.

> — Єдине що зараз стримує Китай це український контрнаступ, до завершення якого китайські комуністи будуть займати вичікувальну позицію.

Дуже прикметно, що китайські аналітики не вважають Росію стратегічним партнером для Піднебесної. Китаю потрібна слабка, залежна від нього Росія, яка буде його “тараном” направленим проти Заходу, хоча навіть незважаючи на антизахідну істерію в РФ, російська культура є абсолютно західною.

Коли російська молодь дивиться американські, а не китайські серіали, слухає американські, а не китайські пісні, коли діти російської еліти прагнуть навчатися і жити на Заході, прокитайський геополітичний вектор розвитку для РФ є справжнім самогубством.

Путін, фактично, бажаючи разом зі старшим поколінням росіян, яке підтримує геноцидну війну проти України, взяти реванш у історії, знищує майбутнє російської молоді. Тому адекватні представники російської еліти вже повинні усвідомити, що існування путінського терористичного режиму суперечить національним інтересам Росії.

Так само і українці, врешті – решт, зобов’язані зрозуміти, що без краху путінізму та підписання мирної угоди з Росією, ані вступ до НАТО, ані економічний успіх України є неможливими.

Тож ті адекватні представники російської еліти, які здатні здійснити революцію зверху, направлену на демонтаж путінізму, є нашими союзниками, з якими українцям варто співпрацювати, а ніщо так не об’єднує як існування спільного ворога, яким, безумовно, для більшості громадян України та мислячих росіян, є путінський терористичний режим.

***

№ 1.515

Скандал с украинской сельхозпродукцией в Европе: со своим овощем в чужой огород

2023-04-21

Александр Карпец

Буря благородного негодования в Украине по поводу блокирования экспорта сельхозпродукции в соседние страны Восточной Европы и ее транзита через эти страны является справедливой, но вызывает некоторое удивление. Подобного следовало ожидать, если учесть некоторые социально-экономические и политические особенности аграрной отрасли в Европе, противоречия внутри Евросоюза между евробюрократическим центром в Брюсселе и рядом государств-членов. Также следовало учесть неизбывную тягу отечественных и иностранных «бизнесюков» в погоне за наживой нарушать установленные правила, в результате чего значительные объемы освобожденной от пошлин и квот украинской сельхозпродукции, вместо транзита в Азию и Африку, где она действительно нужна, по низким ценам выплеснулись на сравнительно небольшие и без того заполненные внутренние рынки сопредельных стран, спровоцировав обвал цен, убытки для местных сельхозпроизводителей, протесты фермеров и, как результат, блокировки не

только импорта нашей сельхозпродукции, но и транзита, который, впрочем, вроде бы намереваются опять разрешить, но под жестким контролем.

Причем под раздачу попало не только зерно, но и другая сельхоз продукция, включая продукты достаточно глубокой степени переработки. Ведь Польша и другие страны под шумок скандала вокруг зерна уже требуют запретить ввоз из Украины широкого спектра продуктов питания, чтобы избавить своих производителей от конкурентов, похоже, не только на внутренних, но и на европейских рынках.

Этот скандал ярчайшим образом показывает, что разглагольствования о «вступлении в ЕС», которыми нынешняя власть отвлекает обывателя от более реальных и вопиющих проблем, является неадекватной пропагандистской шумихой, рассчитанной на недалекую публику. И это не какие-то там «московские нарратывы», которыми пугают народ разного рода «разоблачители кремлевских ИПСО», поскольку об этом уже вовсю пишут западные медиа, которые невозможно заподозрить в симпатиях к Путину и его клике. Но об этом далее…

Показательно, что блокирование украинской агропродукции совпало по времени с очередным блокированием Россией поставок украинского зерна через порты Черного моря в рамках так называемой «зерновой сделки». Правда, если верить сообщениям Турции, на момент написания этого текста инспекция судов с зерном и пропуск их через проливы были возобновлены.

1. Немного объективки и некоторые выводы из нее

Для начала дадим объективную картину на основе данных украинской таможни, конечно, если ее данные можно считать объективными.

И все же, по данным Государственной таможенной службы Украины, экспорт сельхозпродукции в первом квартале 2023 года вырос на 5% по сравнению с соответствующим показателем аналогичного периода 2022 года (когда почти два месяца не было войны!) и составил 6745 млн долларов.

При этом продукты сельского хозяйства и пищевой промышленности доминируют в товарной структуре общего экспорта Украины, занимая в нем сейчас 65%. Что вполне объяснимо, поскольку второй главный источник валютной выручки в лице металлургии катастрофически иссяк по причине войны, разрушения важнейших предприятий отрасли и развала логистики.

Региональная структура отечественного экспорта в нынешнем году продолжает фокусироваться преимущественно на поставках в Европейский Союз (3671 млн долл. США), страны Азии (2449 млн долл. США), а также Африки (345 млн долл. США) и СНГ (155 млн долл. США). В итоге эти четыре географические региона закупают 98% аграрной продукции украинского производства.

Если кратко прокомментировать приведенные цифры, то напрашивается примерно такой вывод.

Прежде всего,

1) — никакого «огромного» роста экспорта не произошло, а потому представляет, что скандал вокруг «бурного потока украинской аграрки, затопившей рынки ЕС и вызвавшего там тотальные разрушения», вызывает огромный скепсис и обоснованные предположения, что скандал хоть и имеет некоторые основания но,

2) — во многом, раздут искусственно, чтобы избавиться от мощного конкурента, каковым в аграрном плане является Украина даже в условиях войны.

Цинизм ситуации заключается в том, что эти инсинуации в Европе были развернуты вроде бы «лучшими друзьями» в тот момент, когда Украина истекает кровью, а украинская власть, судя по ее «никакой» реакции, в этом вопросе особо не напрягается и больше усердствует в выпрашивании у Запада тех или иных ресурсов, нежели в налаживании хотя бы в возможных рамках своей экономики и промышленности.

Кроме того, приведенные цифры показывают, что львиная доля аграрного экспорта идет во вполне себе сытую и обеспеченную Европу, а не в якобы страдающую от нехватки продовольствия Африку. Как видно из цифр, в Европу ушло украинских агропродуктов в 10 с лишним раз больше, чем в страны Африки. Даже поставки в Азию уступают европейским, хотя в Азии находятся два таких гиганта, как Индия и Китай, в сумме составляющих почти 3 млрд человек населения из примерно 8 млрд, живущих на планете, а потому Азия традиционно потребляет значительные объемы продовольствия, в том числе украинского производства.

И здесь следует напомнить, что так называемая «зерновая сделка» под эгидой ООН и США продвигалась, прежде всего, под лозунгом обеспечения украинским продовольствием бедных голодающих стран Азии и Африки, причем Африка была вроде как на первом месте. Но приведенные цифры говорят, что все получилось «с точностью до наоборот».

Автор не готов давать окончательные оценки этому феномену. Можно лишь предположить, что украинская агропродукция хлынула, в первую очередь, на богатый и платежеспособный европейский рынок, а не в бедные страны Африки. Еще один вариант: европейские торговцы скупают украинскую продукцию с целью дальнейшей перепродажи, в том числе, странам третьего мира, страдающим от недостатка продовольствия, но тогда налицо откровенное рвачество и цинизм «просвещенных европеоидов», ибо наживаться на голодающих – это, мягко говоря, «не комильфо».

Совершенно не оправдывая украинских дельцов и так называемых «транснационалов», нагло обосновавшихся в украинской аграрной отрасли, которые в погоне за наживой готовы на многое, то же самое следует сказать о европейских дельцах, обязательно являющихся второй неотъемлемой частью таких сделок. Поэтому Европе, прежде чем учинять скандалы на тему некорректного поведения Украины, следовало бы навести порядок в своем «королевстве».

2. Дружба – дружбой, а обед – обедом

Итак, соседние страны принялись массово блокировать доступ украинского продовольствия на свои рынки. При этом обращает внимание тот факт, что зачинателями в этом вопросе выступили две страны – всячески подчеркивающая и реально много помогающая нам Польша, а также Венгрия, руководство которой не скрывает своего откровенно недружественного отношения к Украине и весьма лояльно относится к Москве и путинскому режиму.

В начале войны Евросоюз отменил квоты на поставку украинской продукции на свой рынок, что было одним из элементов поддержки Украины.

> 1) — В результате, гораздо более дешевая украинская сельхозпродукция хлынула на европейский рынок.
>
> 2) — Это привело к снижению цен и к падению уровня доходов восточноевропейских фермеров. Фермеры начали проводить массовые антиукраинские протесты в Польше, Румынии, Чехии.

Здесь следует понимать **специфику аграрного сектора в Европе**.

Напомним, что в Европе, да и в большинстве развитых стран мира, никакого «рынка земли» реально не существует, а существует масса ограничений, которые не позволяют использовать сельхозземлю не по назначению, препятствуют покупке земли иностранцами, часто не дают права реальной частной собственности на сельхозземлю, не дают возможность концентрировать большие объемы земли в одних руках или в руках связанных субъектов.

В свое время об этом приходилось подробно писать, в частности, в публикациях

> 1) — «Рынок земли: Иностранцы или олигархи? Кто приберет к рукам украинскую землю» и
>
> 2) — «Рынок земли: Иностранцы или олигархи? Кому достанется украинская земля».

Основой аграрного сектора в Европе являются небольшие фермерские хозяйства, часто это семейный малый бизнес.

И здесь есть она архиважная деталь.

Фермерский бизнес в Европе – это вопрос не только, часто даже не столько сугубо экономический, сколько социальный, и именно поэтому, в первую очередь, аграрное производство в Европе дотируется национальными правительствами и евросоюзовским центром.

Малый фермерский бизнес, прежде всего, трудоемкий, например, животноводство, садоводство, виноградарство, в котором занята семья фермера и который привлекает трудовые ресурсы, создавая рабочие места, в Европе стараются всячески поддерживать, хотя проблем хватает, и они часто выливаются в масштабные акции протеста фермеров. Уже поэтому чужаков на этот рынок не особо пускают, а тем более Украину с ее огромными по европейским меркам масштабами агропроизводства, прежде всего высокотехнологичной продукции, включая зерновые, технические культуры, птицеводство и не только.

С другой стороны, перефразируя «классика и пока еще современника», Европа – не Украина. В Европе тысячи фермеров объединены в ассоциации и профсоюзы, которые умеют отстаивать свои права как путем «прямого действия» в виде масштабных уличных акций, так и через свое лобби в политических партиях, в том числе представленных в парламентах и во власти вообще.

И в Европе к своим гражданам власть привыкла хотя бы иногда прислушиваться, по крайней мере, когда это выгодно власти, в частности, позволяет попиариться на защите интересов избирателей, если при этом местные власти ничем не рискуют, а не пуская чужаков из Украины на местный аграрный рынок, местные власти восточноевропейских стран ничем не рискуют.

Поэтому,

> — когда украинские депутаты, обладающие, мягко говоря, «мозговым аппаратом облегченного образца», в прямых эфирах разных «телемарафонов» изрекают нечто о том, что поляки, дескать, должны быть заинтересованы в дешевом сырье из Украины, то таких депутатов надо изгонять по причине непригодности.

Европейским странам не нужно дешевое аграрное сырье, потому что это ведет к разорению фермеров, падению уровня жизни, росту безработицы и расходов на пособия; это ведет к обострению социального недовольства; разорение фермеров бьет по банковской системе, поскольку многие фермеры закредитованы; и так далее…

Кроме того, в Европе существует весьма ощутимые противоречия между бюрократическим центром в Брюсселе и отдельными странами, которые далеко не всегда выполняют предписания евробюрократии. Это особенно касается Восточной Европы, где в первых рядах «евробунтовщиков» числятся как раз Польша и Венгрия. Именно они стали зачинщиками блокирования доступа украинской агропродукции, к которым присоединились другие страны региона.

Началось с того, что министр развития и технологий Польши Вальдемар Буда опубликовал твит, в котором объявил, что Польша минимум до 30 июня текущего 2023 года запрещает импорт из Украины сельхозпродукции. При этом перечень украинской «запрещенки» очень большой. Помимо самого зерна, туда попали еще мясо, яйца, молоко, мед и целый ряд других продуктов.

Польша пошла еще дальше в своих ограничениях, и кроме импорта украинской сельхозпродукции, запретила ее транзит через свою территорию. В условиях едва работающего экспорта через оставшиеся черноморские и дунайские порты, это равносильно удушению экспорта вообще, поскольку через Польшу лежит самый прямой путь для транзита на германский рынок и в балтийские порты. Тем более что в мае Москва вполне может выйти из зерновой сделки, и черноморский экспорт закроется.

Вслед за Польшей запрет на импорт из Украины агропродукции ввела Венгрия. Чего следовало ожидать, учитывая далеко не самые лучшие отношения Украины с режимом Орбана. При этом Венгрия расширяет список сельхозпродуктов из Украины, запрещенных к импорту, кроме зерна добавляется масло, мясо, мед и мука, всего 25 сельхозпродуктов и зерновых. Эти ограничения будут действовать до 30 июня. Меры объясняют защитой венгерских фермеров и потребителей. Транзит указанных товаров через Венгрию не запрещен, но перевозчикам, нарушающим правила, грозит штраф или конфискация груза.

Затем к аграрной блокаде Украины присоединились Болгария, Словакия и Румыния. Румынский удар также является крайне болезненным, поскольку через румынские порты также экспортировались значительные объемы сельхозпродукции. Правда, по последней информации, транзит через Румынию якобы будет разрешен, но под очень жестким контролем, который может фактически этот транзит заблокировать.

Наконец, уже и молдавские фермеры потребовали ограничить импорт украинского зерна, заявив об угрозе банкротства в противном случае сельского хозяйства Молдовы. По словам молдавских аграриев падение цен на зерновые и масличные культуры поставил на грань банкротства тысячи

мелких и средних фермеров, которые ранее пострадали от засухи и экономического кризиса, «не получив никакой государственной поддержки».

В результате, дошло до смеха и откровенной глупости.

«Новая Почта» приостановила прием пищевых продуктов для отправки в страны ЕС после введения ограничений на импорт и транзит правительством Польши.

«Правительство Польши ввело временные ограничения на импорт и транзит ряда продовольственных товаров из Украины – сахара, зерновых, кондитерских изделий, фруктов, овощей, переработанной плодоовощной продукции и тому подобное. Поэтому Новая почта временно не принимает любые продукты в составе международных посылок, следующих в ЕС», – говорится в сообщении компании.

То есть коробку фирменных конфет «Вечерний Киев», «шматок автеничного українського сала» или баночку бабушкиного клубничного варенья теперь уже выслать посылкой европейским друзьям или родственникам-знакомым, сбежавшим от войны, нельзя, несмотря на микроскопичность такой поставки, которая явно не повлияет на конъюнктуру европейского рынка продуктов питания.

Правда, появилось сообщение о том, что Украина и Польша все же договорились по вопросу транзита украинского зерна по польской территории, который пообещали разблокировать в ночь на 21 апреля. Власти Польши выработали механизм, в соответствии с которым зерно из Украины не будет оставаться на территории страны.

«Транспорт с зерном из Украины, идущий через Польшу, будет находиться под контролем специальной системы, которая проследит, чтобы ни одна тонна зерна из Украины не осталась в Польше, чтобы продукция шла транзитом», – заявил министр сельского хозяйства Польши Роберт Телус.

По словам министра, «каждый транспорт с украинским зерном, следующий через Польшу, будет опломбирован GPS-датчиками». Он также отметил, что поначалу каждую фуру, следующую из Украины через Польшу, будет сопровождать конвой.

Наиболее неоднозначной выглядит позиция Польши, которая позиционирует себя как главный союзник Украины и «проводник» украинских интересов на Западе. Несмотря на пафосный «братский» визит Зеленского в Варшаву, который состоялся недавно, Польша первой запретила не только импорт, но и транзит украинского зерна, который, повторим, вроде бы должны возобновить, но под жестким контролем. То есть в реальности главный союзник Украины достаточно быстро закрутил экономические гайки, когда речь пошла о собственных убытках.

Очень любопытно выглядит запрет на импорт украинской сельхозпродукции Болгарией, которая даже общих границ с Украиной не имеет. Впрочем, запрет на транзит болгары вроде пока не вводят.

Министр сельского хозяйства Болгарии Явор Гачев обвиняет Украину в недобросовестной конкуренции.

В свою очередь исполняющий обязанности премьера Галаб Донев заявил: «Основная причина в том, что в прошлом году, вопреки идее так называемых коридоров солидарности, в стране остались значительные объемы продовольствия и были нарушены основные производственные и торговые цепочки».

Но обвинять во всем только украинских дельцов, продающих на узком болгарском рынке крупные по местным меркам объемы сельхозпродукции по демпинговым ценам, есть форменное лицемерие. Ибо есть болгарские дельцы, которые эту продукцию скупают во вред своей экономике и своим фермерам, и то же самое можно сказать о других странах, которые ввели эмбарго на импорт украинской аграрной продукции. В медиа появляются свидетельства украинских предпринимателей и грузоперевозчиков, которые жалуются на то, что доставленная ими в Болгарию и другие страны сельхозпродукция местными предпринимателями не принимается, а убытки не компенсируются, несмотря на наличие действующих контрактов, по указанию местных властей.

Обращаем внимание на утверждение о наличии действующих контрактов, то есть местные предприниматели скапали нашу продукцию по демпинговым ценам в ущерб своей экономике.

Крупный спекулятивный капитал есть! Он продолжает хорошо есть! Даже жрать…

Обращает внимание тот факт, что в мире есть те, кому очень и очень выгодна нестабильность на рынках аграрной продукции, вызванная войной в Украине. Речь идет о крупном транснационально спекулятивном капитале.

В частности, об этом недавно была интересная публикация в британском леволиберальном издании The Guardian под названием

> «Top 10 hedge funds made £1.5bn profit from Ukraine war food price spike»,

то есть

> — «10 крупнейших хедж-фондов получили прибыль в размере 1,5 млрд фунтов стерлингов от скачка цен на продукты питания в Украине во время войны».

В публикации идет речь о том, что

— частные инвестиционные фонды, известные также как ***хедж-фонды***, зарабатывают миллиарды долларов на резком росте цен на продовольствие из-за полномасштабного вторжения России в Украину.

Только 10 крупнейших хедж-фондов заработали почти 2 млрд долларов на торговле только двумя ключевыми продовольственными товарами: зерном и соей.

Прибыли этих фондов зафиксированы в первом квартале прошлого года, о чем свидетельствует анализ доходов этих фондов.

Такой рост цен на продукты питания, однако, вызвал вопросы о роли хедж-фондов и других спекулянтов в раздувании цен.

Продовольственные компании за это время тоже получили рекордные прибыли.

— Сообщается, что 20 наибольших пищевых компаний мира за последние два года принесли акционерам более 53 млрд долларов дохода, благодаря неожиданным прибылям, возникшим по причине скачков цен на продукты питания по время пандемии и российского вторжения в Украину.

В то время, когда Евросоюз пересматривает свои правила для борьбы с чрезмерными спекуляциями, возникают сомнения относительно того, насколько регуляторы готовы реально вмешиваться.

Следует отметить, что,

— несмотря на мировой рост цен на пшеницу и потенциальные продовольственные риски, с которыми сталкиваются многие страны,

— половина украинского зерна экспортируется со скидкой до 40%.

3. Евро-реакция Евросоюза: евро-суета на евро-шпагате

Возвращаясь к эмбарго на ввоз украинской агропродукции, которое фактически ввели все соседние с Украиной восточноевропейские страны-члены Евросоюза, следует обратить внимание на поведение в этой ситуации самого ЕС в лице Еврокомиссии (ЕК). «Фрикции» ЕС должны были вызвать неподдельный восторг у всех ценителей игрового кино сразу в нескольких номинациях – драма, комедия, трагедия, хоррор и так далее вплоть до так называемых «фильмов для взрослых» с возрастными ограничениями «18+».

Если кратко охарактеризовать поведение ЕК, то имела место «евросуета на еврошпагате», достойная стать новым олимпийским видом спорта повышенной сложности.

Следите за траекторией развития сюжета…

Сначала ЕК полностью встала на сторону Украины. С началом ввода эмбарго Польшей и Венгрией, в Брюсселе несколько дней делали заявления и окрики в сторону Варшавы и Будапешта. Правда, итог оказался обратным, и количество стран, которые ввели эмбарго только возрастало, дополняясь Словакией, Румынией, Болгарией.

Односторонние действия стран Европейского союза в области торговли недопустимы. Таким заявлением Еврокомиссия отреагировала на решение Польши и Венгрии запретить импорт сельскохозяйственных товаров из Украины. В Еврокомиссии подчеркнули, что знакомы с заявлениями Польши и Венгрии о запрете на импорт агропродукции из Украины, однако отмечают, что торговая политика находится в исключительной компетенции ЕС, что делает односторонние действия неприемлемыми.

«В такие трудные времена крайне важно координировать и согласовывать все решения внутри ЕС», – говорилось в заявлении ЕК.

Кроме того, польский запрет противоречит существующим двусторонним соглашениям об экспорте между Польшей и Украиной.

Еврочиновники оказались на неприятной растяжке. С одной стороны, этот скандал имеет вроде бы сугубо экономический характер. Восточноевропейские фермеры вместе с их правительствами выбивают для себя вполне конкретные преференции, что в ЕС считается вполне обыденным явлением. Такой преференцией могли бы стать дотации из Брюсселя. Но в настоящий момент в Европе налицо общий системный кризис, обостренный войной в Украине, и сейчас явно не до того.

Можно вернуться к отмененному квотированию продукции из Украины. Но тогда пострадает репутация всего Евросоюза, где вроде бы провозгласили идеологически крестовый поход против путинской России, призывая свое же европейской сообщество потерпеть ради ценностей свободы, независимости, суверенитета, нерушимости границ и так далее.

Есть еще одна сторона, о которой уже говорилось выше. Налицо классический бунт национальных правительств против евробюрократов. Нечто подобное уже имело место во время миграционного кризиса в Евросоюзе, когда отдельные страны, вроде Дании, закрывали свои границы, а другие – те же Польша и Венгрия – отказывались от квотного принципа размещения мигрантов на своей территории. Тогда это удалось с большими сложностями «проехать», но сейчас проблема несколько иного рода.

Основа Евросоюза в первую очередь базируется на экономических правилах, за которыми следует уже все остальное. Именно экономическая выгода делала всегда привлекательным участие стран Европы в этом объединении. И за это

готовы были платить, в том числе и делегированием существенной части своего суверенитета. Но сейчас центр согласовывает определенные правила, вроде снятия квотирования для той же украинской сельхозпродукции, а отдельные элементы союза начинают это решение отменять. И это уже не просто разброд и шатания, но и опасная мина, закладываемая под само существование Евросоюза.

Далее последовала попытка ЕК «потушить пожар», не входя в большие растраты.

Со ссылкой на еврочиновников заговорили о том, что Еврокомиссия намерена за счет антикризисного резерва ЕС увеличить поддержку фермеров пяти пострадавших стран с 75 до 100 млн евро.

Смехотворность этой суммы сразу же привела к мысли о том, что ничего путного из этого не получится. С другой стороны, подтверждается высказанное ранее подозрение в том, что реальный ущерб может быть не столь уж большим, а все остальное – это пиар и скандал во имя борьбы с евробюрократами и с конкурентом в виде Украины.

На момент написания этого текста появилась информация о том, что, поддавшись давлению со стороны стран-соседей Украины, прежде всего Польши и Венгрии, ЕС готовит экстренные ограничения на импорт сельхозпродукции из Украины для успокоения местных фермеров.

> Об этом сообщила Financial Times со ссылкой на высокопоставленных чиновников ЕС.

По данным издания, обсуждаемые шаги запретят импорт зерновой продукции в Польшу, Венгрию, Румынию, Словакию, граничащие с Украиной, а также в Болгарию, за исключением реэкспорта в другие страны-члены ЕС или другие части мира. Запрет будет действовать до июня нынешнего года.

В Еврокомиссии накануне объявили, что планируют принять «превентивные меры» в отношении украинской агропродукции, однако не привели конкретных шагов.

Комиссия заявила, что будет принимать меры только в том случае, если национальные правительства отменят свои текущие запреты, на что они еще пока не согласились. Для этого она применит редко используемые полномочия, которые содержатся в документе, либерализовавшем торговлю с Украиной, и ограничит новые защитные меры лишь несколькими странами-членами, а не всем блоком.

Эти страны также получат 100 млн евро из фондов ЕС для компенсации убытков фермерам.

Кроме того, ЕС хочет продлить военный режим торговли с Украиной, когда его срок истечет в июне, но пересмотренная версия будет иметь более сильные положения, которые позволят ЕС быстрее принимать меры для «защиты» собственного рынка в будущем.

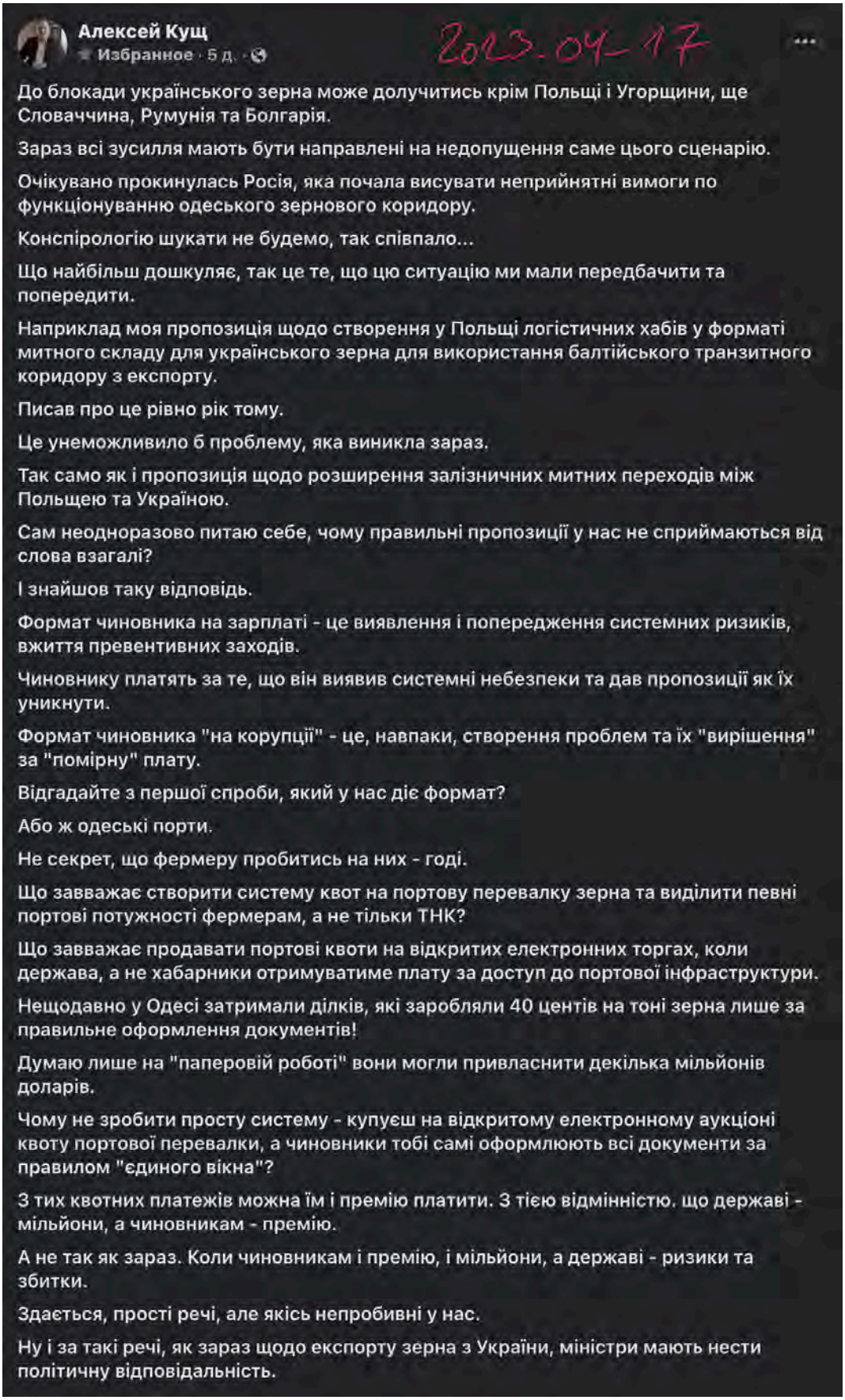
В частности, Брюссель намерен организовать колонны грузовиков, поездов и барж для транспортировки зерна в порты, откуда его можно будет отправить в страны, которые в этом нуждаются, что также увеличит пропускную способность реки Дунай.

Многие коммерческие трейдеры отказываются платить за этот транспорт, поскольку он стоит дороже, чем традиционная морская торговля через Черное море.

Остается непонятным, как это будет финансироваться и организовываться. По некоторым данным, Испания пыталась субсидировать поезд для перевозки зерна через континент, но гораздо дешевле было импортировать зерно из Латинской Америки.

На момент написания этого текста ситуация оставалась до конца непонятной. Но уже совершенно очевидно, что ограничения на импорт украинской сельхозпродукции в соседние страны ЕС в любом случае будут хотя бы потому, что эти страны от своего отступать явно не намерены.

4. «Косяки» отечественной власти

Алексей Кущ
Избранное · 5 д. ·

2023.04.17

До блокади українського зерна може долучитись крім Польщі і Угорщини, ще Словаччина, Румунія та Болгарія.

Зараз всі зусилля мають бути направлені на недопущення саме цього сценарію.

Очікувано прокинулась Росія, яка почала висувати неприйнятні вимоги по функціонуванню одеського зернового коридору.

Конспірологію шукати не будемо, так співпало...

Що найбільш дошкуляє, так це те, що цю ситуацію ми мали передбачити та попередити.

Наприклад моя пропозиція щодо створення у Польщі логістичних хабів у форматі митного складу для українського зерна для використання балтійського транзитного коридору з експорту.

Писав про це рівно рік тому.

Це унеможливило б проблему, яка виникла зараз.

Так само як і пропозиція щодо розширення залізничних митних переходів між Польщею та Україною.

Сам неодноразово питаю себе, чому правильні пропозиції у нас не сприймаються від слова взагалі?

І знайшов таку відповідь.

Формат чиновника на зарплаті - це виявлення і попередження системних ризиків, вжиття превентивних заходів.

Чиновнику платять за те, що він виявив системні небезпеки та дав пропозиції як їх уникнути.

Формат чиновника "на корупції" - це, навпаки, створення проблем та їх "вирішення" за "помірну" плату.

Відгадайте з першої спроби, який у нас діє формат?

Або ж одеські порти.

Не секрет, що фермеру пробитись на них - годі.

Що завважає створити систему квот на портову перевалку зерна та виділити певні портові потужності фермерам, а не тільки ТНК?

Що завважає продавати портові квоти на відкритих електронних торгах, коли держава, а не хабарники отримуватиме плату за доступ до портової інфраструктури.

Нещодавно у Одесі затримали ділків, які заробляли 40 центів на тоні зерна лише за правильне оформлення документів!

Думаю лише на "паперовій роботі" вони могли привласнити декілька мільйонів доларів.

Чому не зробити просту систему - купуєш на відкритому електронному аукціоні квоту портової перевалки, а чиновники тобі самі оформлюють всі документи за правилом "єдиного вікна"?

З тих квотних платежів можна їм і премію платити. З тією відмінністю. що державі - мільйони, а чиновникам - премію.

А не так як зараз. Коли чиновникам і премію, і мільйони, а державі - ризики та збитки.

Здається, прості речі, але якісь непробивні у нас.

Ну і за такі речі, як зараз щодо експорту зерна з України, міністри мають нести політичну відповідальність.

Но не следует во всем обвинять жадных восточноевропейских соседей, поскольку **в случившемся есть огромная доля вины отечественной власти, которая не сделала практически ничего, чтобы предусмотреть возникновение такой ситуации и если не воспрепятствовать ей полностью, то хотя бы существенно снизить негативные последствия.**

О том, что должна была сделать, но не сделала отечественная власть, а также вообще о ее неадекватном поведении в этой и подобных ситуациях, в разгар скандала высказался в соцсетях экономист Алексей ***Кущ***, публикацию которого ***приводим ниже на языке оригинала с некоторыми сокращениями***, не искажающими смысл:

«Що найбільш дошкуляє, так це те, що цю ситуацію ми мали передбачити та попередити.

Наприклад, моя пропозиція щодо створення у Польщі логістичних хабів у форматі митного складу для українського зерна для використання балтійського транзитного коридору з експорту.

Писав про це рівно рік тому.

Це унеможливило б проблему, яка виникла зараз.

Так само, як і пропозиція щодо розширення залізничних митних переходів між Польщею та Україною.

Сам неодноразово питаю себе, чому правильні пропозиції у нас не сприймаються від слова взагалі?

І знайшов таку відповідь.

Формат чиновника на зарплаті – це виявлення і попередження системних ризиків, вжиття превентивних заходів.

Чиновнику платять за те, що він виявив системні небезпеки та дав пропозиції, як їх уникнути.

Формат чиновника «на корупції» – це, навпаки, створення проблем та їх «вирішення» за «помірну» плату.

Відгадайте з першої спроби, який у нас діє формат?

Або ж одеські порти.

Не секрет, що фермеру пробитись на них – годі.

Що заважає створити систему квот на портову перевалку зерна та виділити певні портові потужності фермерам, а не тільки ТНК?

Що заважає продавати портові квоти на відкритих електронних торгах, коли держава, а не хабарники отримуватиме плату за доступ до портової інфраструктури?

Нещодавно у Одесі затримали ділків, які заробляли 40 центів на тоні зерна лише за правильне оформлення документів!

Думаю, лише на «паперовій роботі» вони могли привласнити декілька мільйонів доларів.

Чому не зробити просту систему – купуєш на відкритому електронному аукціоні квоту портової перевалки, а чиновники тобі самі оформлюють всі документи за правилом «єдиного вікна»?

З тих квотних платежів можна їм і премію платити. З тією відмінністю, що державі – мільйони, а чиновникам – премію.

А не так, як зараз. Коли чиновникам і премію, і мільйони, а державі – ризики та збитки.

Здається, прості речі, але якісь непробивні у нас.

Ну і за такі речі, як зараз щодо експорту зерна з України, міністри мають нести політичну відповідальність».

Украина вступает в Евросоюз, говорите? Ну-ну…

Скандал вокруг поставок украинской агропродукции в Европу в очередной раз породил более чем обоснованный скепсис относительно перспектив вхождения Украины в Евросоюз, каковые перспективы отечественная власть вытаскивает из нафталина, когда больше ничего радостного предъявить не может.

Не особо мудрствуя на эту тему, обратимся к публикациям в западных медиа, которые подобный скепсис также высказывают.

В частности, этому недавно была посвящена публикация респектабельного международного издания Financial Times под красноречивым названием «Ukrainian grain curbs give reality check to Kyiv's EU membership bid», то есть

> «Украинские ограничения на зерно проверяют реальность заявки Киева на членство в ЕС».

Издание констатирует, что ограничения на украинское зерно, которые вводят восточноевропейские страны, проверяют реалистичность заявки Киева на членство в ЕС.

Хотя некоторые страны центральной и восточной Европы выступают за возможное вступление Украины в ЕС, но последствия такого вступления, как оказалось, до конца не обсуждались.

В случае вступления в ЕС Украине снимут ограничения на экспорт более дешёвой сельскохозяйственной продукции в другие страны-члены, что может подорвать рынки других производителей.

«Поэтому перспектива вступления остаётся неопределённой», – пишет издание.

Характерно, что инициатором и проводником нынешних ограничений по украинскому продовольственному экспорту является Польша, которая одновременно считается и главным лоббистом вступления Украины в ЕС.

Еще более показательно, что все это происходит сразу после визита Зеленского в Варшаву, где он заявил, что вскоре между двумя странами не будет никаких границ. Тогда это породило целый вал прогнозов о грядущем тесном украинско-польском союзе вплоть до создания конфедерации. Заговорили даже о «новом издании» Речи Посполитой с участием Украины, хотя в отношении «старого» издания есть много вопросов у тех, кто хотя бы минимально знаком с этой грустной историей.

Кстати, еще одним элементом Речи Посполитой была Литва, и здесь автор этих строк уже на личном опыте сталкивался с тем, что отношение к Польше и полякам в Литве и среди литовцев, мягко говоря, неоднозначное. Впрочем, это не наши проблемы, поскольку в Украине сейчас есть дела поважнее, чем выстраивание неких эфемерид, основанных на весьма неоднозначном опыте прошлых веков.

Посему вернемся к сегодняшним реалиям.

Нынешняя история с борьбой поляков против украинского экспорта демонстрирует несколько иную, хотя и вполне очевидную, картину: в случае вступления Украины в ЕС, Киев станет не союзником Польши, а ее главным конкурентом, как минимум в экономическом плане.

Жесткая конкуренция будет иметь место по многим направлениям. Это и продовольствие, и финансовая помощь ЕС, и внешние инвестиции. Более того, если из Украины вдруг прекратится массовая трудовая миграция, и украинцы начнут возвращаться домой, разгорится конкуренция и за трудовые ресурсы.

Посему следует ожидать, что поляки станут одними из главных «евроскептиков» относительно вступления Украины в ЕС, выдвигая предельно жесткие условия Киеву на пути евроинтеграции.

Вообще, вопрос вступления Украины в ЕС слишком неоднозначен, что хорошо видно даже на этом примере, когда ЕС или группа стран-членов принимаются диктовать свои условия. Можно вспомнить, как со вступлением в ЕС остатки высокотехнологичной промышленности стран Балтии практически исчезли. При этом надо иметь в виду, что Украина даже в ее нынешнем разрушенном состоянии представляет для Европы, особенно для близлежащих стран, этакого «слона в посудной лавке», особенно с учетом наличия у нас до конца не уничтоженных остатков военпрома, авиационного и

ракетного производства, тяжелого, транспортного, энергетического машиностроения.

Речь не идет о том, чтобы напрочь отказываться от идеи вступления в ЕС, но при этом надо хорошо взвесить и подумать, зачем и на каких условиях туда вступать, а также как это может отразиться на базовых отраслях Украины, особенно с учетом трагического опыта войны, который выявил катастрофические проблемы с производством вооружений и боеприпасов, а значит, с многоотраслевым машиностроением вообще. Все эти отрасли нужно интенсивно и срочно восстанавливать и развивать, а не добивать их, идя на поводу у каких-нибудь европейских бюрократов, которые реально ни за что в жизни никогда не отвечали. Да и нынешний опыт с эмбарго на ввоз в Европу аграрной продукции является более чем красноречивым…

А вообще, все эти игры Европы выглядят более чем цинично в условиях, когда Украина истекает кровью и разрушается, противостоя агрессии Путина, которого Европа же и выкормила своими нефте- и газодолларами.

***

№ 1.516

Сьогоднішній короткий звіт песимістичний: Купер пише про «початок кінця» битви за Бахмут. Що ж, подякуймо героїчним захисникам міста і сподіваймося, що якщо ми й втратимо цю фортецю, вона буде останньою серед українських втрат. Врешті, на що Купер натякає наприкінці, в ЗСУ дуже добре розуміють ситуацію.

Проте буде ще краще, якщо й цей російський «супернаступ» захлинеться.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-27-april-2023?utm_medium=email

За переклад дякую Antonina Yashchuk

Том Купер

Війна в Україні, 27 квітня 2023

Усіх вітаю!

Тримайте короткий звіт, майже повністю про Бахмут.

1. ПОВІТРЯНА ВІЙНА

Уночі з 25 на 26 квітня росіяни атакували Херсон серією «Шахідів», «Ланцетів» і «Мерлінів». Українці заявляють про збиття принаймні одного «Шахіда», п'яти «Ланцетів» і одного «Мерліна». Вчора росіяни також показали відео удару по одному з небагатьох українських зенітно-ракетних комплексів «Тор» (перепрошую, не можу знайти лінк).

Також цієї ночі росіяни атакували Миколаївщину «Калібрами» з моря. Українська сторона каже про одного загиблого і 23 поранених: це означає, що росіяни прорвали оборонну систему ППО і в щось влучили.

Тактична авіація російських ВКС майже вся зосередилася в районі Бахмута. Тим часом ПС ЗСУ втратили ще один Су-25, цього разу на Херсонщині.

2. БАХМУТ

Від 24-25 квітня росіяни в Бахмуті пішли в «масований» наступ.

Ситуація схожа на ту, яка була в Попасній рік тому:

> **— невпинні обстріли тисячами снарядів із ствольної артилерії, тисячами ракет із усіх типів реактивних систем залпового вогню, сотень залпів ТОС-1 (наскільки я можу судити, це станом на зараз найсмертоносніше озброєння у ВСрф), нічні авіаудари з Су-25 із застосуванням керованих ракет С-25Т і з Су-34 із застосуванням планерних бомб. Обстріли ведуться «проти годинникової стрілки» систематично і постійно.**

Після цього раз за разом наступає піхота:

> — зазвичай це штурмові групи розміром із полк, які йдуть одна за одною знову і знову, вдень і вночі. Ось відповідний звіт полковника Романа Гриценка, командувача 127-мої бригади ТрО
>
> (https://twitter.com/NOELreports/status/1651271489486823425

Результат відповідний. Із північного боку росіяни витіснили українців із території гаражів, ЗСУ відійшли до дитячої лікарні та вулиці Визволителів Донбасу. У центрі ВСрф зайняли територію на північ від Бахмутського

медколеджу (і то значно швидше, ніж очікувалося). А на південь від коледжу вони дійшли до вулиці Чайковського.

Також росіяни сильно тиснуть на позиції 3-тьої штурмової та 92-гої механізованої бригади вздовж траси 0506 в районі Хромового.

Якщо вірити інформації від видання Wall Street Journal

https://www.wsj.com/articles/iran-ships-ammunition-to-russia-by-caspian-sea-to-aid-invasion-of-ukraine-e74e8585?redirect=amp&utm_source=substack&utm_medium=email

> **— більшість озброєння для цього наступу приїхало з Ірану, який за минулі два місяці поставив у росію до 300 000 снарядів.**

Словом, це, здається, «початок кінця» битви за Бахмут.

І так, схоже,

> **— путін і ґєрасімов вирішили «взяти» руїни міста до параду на красній площі 9 травня, про що вже не раз казали в Україні.**

***

№ 1.517

Вчергове згадав вираз "Будинок з потворами"

"Нафтогаз" – від донора бюджету до "чорної діри"

У проєкті фінансового плану НАК "Нафтогаз" на 2023 рік закладено 327 млрд грн, які компанія хоче отримати з держбюджету. Левова частка коштів – компенсація так званого механізму ПСО, тобто виплата різниці між ринковими та пільговими тарифами на газ.

При цьому 116,5 млрд грн із загальної суми – непокриті доходами витрати, понесені ще у 2022 році. Минулого року Юрій Вітренко говорив, що утримувати низькі тарифи для населення планується коштами спецфонду, який мали наповнювати донори, однак на практиці рахунок знову виставили державі.

"В бюджеті на 2023 рік такі видатки не передбачені", – наголошують в Мінфіні.

Чому на залитому ринку державна "Укртранснафта" переплачує за угорський "дизель"

До того ж є у міністерства питання і до розрахунків компенсації за ПСО. Річ у тім, що при розрахунку собівартості газу та обсягу ПСО "Нафтогаз" використав наступні ціни:

"Укрнафти" – 71,6 тис грн за тисячу кубометрів (з ПДВ) при середньозваженій ціні на біржі у січні поточного року 33,6 тис грн за тисячу кубометрів (без ПДВ).

Імпортованого – 59,7 тис грн за тисячу кубометрів (без ПДВ), що вдвічі вище орієнтовної середньої ціни на нідерландському хабі TTF у січні.

Це при тому, що в наступні місяці спостерігалась тенденція зниження цін на блакитне паливо. Для прикладу, 26 квітня "Нафтогаз" почав купувати газ у приватних українських компаній на "Українській енергетичній біржі" де середньозважені ціни становили 10,7 тис грн за тисячу кубометрів (без ПДВ).

У Мінфіні наголошують, що надали зауваження до проєкту фінансового плану "Нафтогазу", на що в компанії відповіли, що не вважають за доцільне вносити зміни.

2023-04-27

Лямец

З огидою спостерігаю, як **розгортається боротьба за НАК "Нафтогаз".**

Умовний Офіс президента обирає, яку з двох своїх рук сунути до кишені монополіста.

За даними моїх джерел, **група умовного Шурми атакує групу умовного Чернишова.**

І для цього використовують традиційно "сенсаційні" результати "вивчення" фінплану.

Були б то мирні часи, я б навіть із задоволенням спостерігав цю боротьбу. Це ж весело: одне пов'язане із Офісом угрупування атакує інше.

Огидне в цьому те, що це відбувається під час війни, а в зародку цього срачу лежить банальна боротьба за потоки.

Влада перетворилася на найбільшого олігарха, і тепер обирає, хто саме отримає найбільший зиск з керування найбільшою компанією України. Увесь цей аудит лише для того, аби сісти самим на ці потоки.

Цей срач жодним чином не кидає тінь на ЗСУ чи український народ, який всіляко підтримує боротьбу з росією.

Це стосується українських еліт, які, дуже здається, несповна розуму.

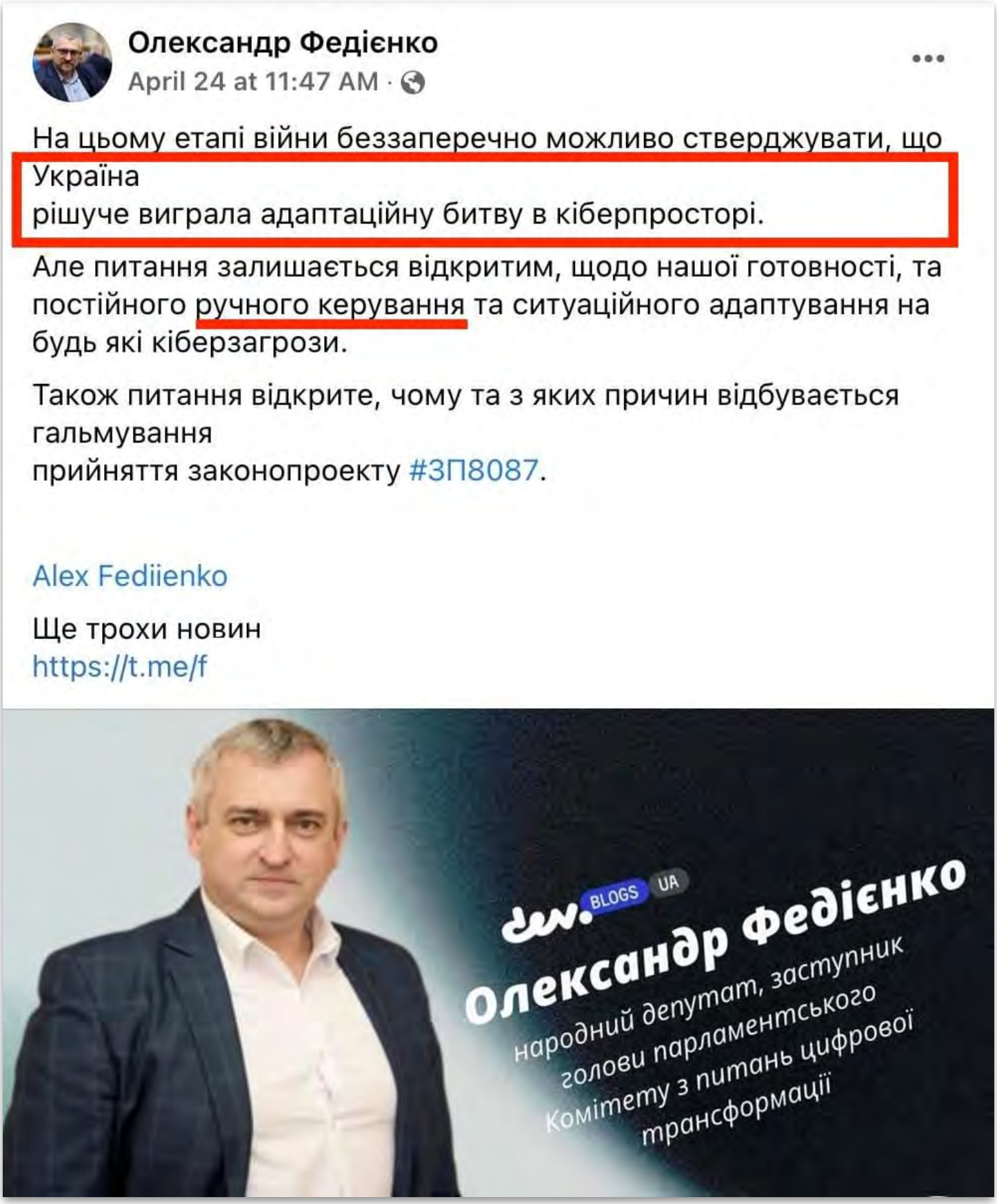
Замість того, аби отримати частку в Україні майбутнього, вони серуться за крихти від України сьогодення. Замість красти з прибутків, хочуть вхопити зі збутків.

Це все вчергове доводить, що НАК "Нафтогаз" має бути розділений та знищений. Ця чорна діра настільки зваблива, що боротьба за неї точитиметься завжди.

***

№ 1.518

Поки всі ржали над псевдо-експертами рівня «два-три тижні», вітчизняні державні кібер-борцуни пішли значно далі

2023-04-27

Корсун

Вони самі собі придумали «перемогу», і домовилися хором заливати цю субстанцію нам в очі. І будуть продовжувати кричати «цукор», поки у нас у роті не стане солодко. А якщо попросити якихось фактичних даних чи взагалі хоча б чогось на підтримку подібних дивних (м’яко кажучи) заяв, отримаєш

приблизно таке: «не розхитуй човен», «це військова таємниця», «не на часі», «а ти часом не агент кремля?».

GOV.UA
Державні сайти України

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Офіційний вебпортал парламенту України
Законопроекти

Пошук | Архів | Оформлення | Зареєстровані | Надано | Надано до ЗП | На опрацюванні | Прийнято

Головна / Законопроекти / Пошук за реквізитами / Картка законопроекту

Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо невідкладних заходів посилення спроможностей із кіберзахисту державних інформаційних ресурсів та об'єктів критичної інформаційної інфраструктури

Номер, дата реєстрації:	8087 від 29.09.2022
Сесія реєстрації:	8 сесія IX скликання
Включено до порядку денного:	2911-IX від 07.02.2023
Рубрика законопроекту:	Безпека і оборона
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Народний депутат України
Ініціатор(и) законопроекту:	**Федієнко Олександр Павлович (IX скликання), Камельчук Юрій Олександрович (IX скликання), Костюх Анатолій Вячеславович (IX скликання), Войцехівський Віталій Олександрович (IX скликання), Клочко Андрій Андрійович (IX скликання), Ватрас Володимир Антонович (IX скликання), Мазурашу Георгій Георгійович (IX скликання), Кузнєцов Олексій Олександрович (IX скликання), Швачко Антон Олексійович (IX скликання), Безугла Мар'яна Володимирівна (IX скликання), Драбовський Анатолій Григорович (IX скликання), Мезенцева Марія Сергіївна (IX скликання), Горбенко Руслан Олександрович (IX скликання), Горобець Олександр Сергійович (IX скликання), Безгін Віталій Юрійович (IX скликання), Ананченко Михайло Олегович (IX скликання)**

Я ж хочу прямо сказати, що «рішуче виграну битву у кіберпросторі» - наразі нічим підтвердити неможливо (до речі, що таке «адаптаційна битва»?).

Хоча так само неможливо стверджувати зворотнє: не-виграш, стабільність, поразку чи навіть поточний рахунок на табло - також дуже складно аргументувати фактами. Тому що більшість даних або непублічна, або приховується, або свідомо вкрита щільною завісою секретності, за якою так зручно ховати вкрадені мільйони і кричати з-за неї «ми перемогли!».

Щоб щось стверджувати настільки категорично, потрібні залізобетонні факти, достовірна статистика, неспростовні пруфи, і можливість перевірки усього всього незалежними експертами, перш за все – міжнародними. Зрозуміло, що нічого з цього немає. Зате є абсолютно голослівні твердження про «рішуче виграну битву у кіберпросторі». От прям рішуче, ніяк не менше. Чомусь пригадалася не менш рішуча заява «В Україні більше нема корупції. Усі корупціонери поїхали з країни..», - от тільки «автора не пам’ятаю»…

Звісно, зедепутат панФ, як відданий солдатік партії, також слухняно гундосить про «кібер-перемогу» (звісно, з ТГ-каналом, обов'язковим російським месенджером кожного зечиновника).

Хоча залишки совісті депутата підказують йому, що у сфері кібербезпеки все ж таки мають місце «ручне керування» та «ситуаційне адаптування». Це таке сором'язливе визнання наявності бардака (відсутності системності) у національній кібербезпеці. Не створені та не працюють «процедури». Рішення приймаються «на колінках». Широко застосовується «телефонне право». Законодавство фактично не працює. Пожежі гасяться по мірі їх настання, при чому коли вже палає дупа. Також це визнання відсутності нормальної координації – кожен держорган сам собі з кимось воює і сам собі здобуває уявні перемоги.

Хоча стоп, яка ще совість можу бути у зедепутата? Скоріше, він просто бідкається щоб дали ще грошей «на кібербезпеку». Бо хто ж їх дасть, якщо ти вже «рішуче переміг»?

У даному випадку «грошима» для них є ***законопроект 8087***. Величезними грошима.

Не буду втомлювати розлогими коментарями усіх його корупційних моментів, тому обмежуся буквально парою широких мазків по ключовим положенням.

Запропоновані зміни створюють *монстра-монополіста* (на основі Держспецзв'язку) з практично безмежними повноваженнями перевіряти, контролювати, моніторити, регулювати, погоджувати, дозволяти:

> **— всього більше двох десятків нових функцій.**

При цьому ***Держспецзв'язку*** сама буде видавати стандарти, сама проводити сертифікацію і сама ж оцінювати відповідність цим стандартам.

> **Що повинні робити три різні незалежні одна від одної організації. А вітчизняні корупціонери хочуть все монополізувати у стилі «сама їде, сама давить, й допомогу надає».**

Все це прямо протирічить принципам законодавства ЄС - у країнах розвитої демократії таких практик немає і не може бути.

> Мені «державні кіберексперти» полюбляють тикати у широкі повноваження американських регуляторів, але чомусь мовчать про тамтешню конкурентну основу при призначенні на посади, працюючу антикорупційну систему, а також про багаторівневу розвинуту систему контролю держчиновників в США.

Навіть мега-лояльна до влади Американська Торгівельна палата написала 28 критичних зауважень до цього законопроекту, в яких часто фігурують терміни

«втручання у господарську діяльність», «занадто широке трактування», «пункт потребує обговорення».

А ще ***законопроектом 8087*** фактично пропонується

1) **— відібрати у РНБО функцію координації та контролю за діяльністю суб'єктів сектору безпеки і оборони, і віддати її Держспецзв'язку.**

2) — **Рейдернути РНБО та узурпувати всю владу над кібер-доменом** – отакі амбіції у «команди цифрових трансформаторів».

І до речі, **у разі прийняття законопроекту 8087, Держспецзв'язку (читай – «Федоров») буде контролювати все, що має стосунок до «кібер» в Міноборони та ЗСУ.**

1) — Буде «координувати», шукати вразливості, встановлювати вимоги, робити перевірки, дозволяти/не дозволяти софт, призначати туди своїх «офіцерів з кіберзахисту».

2) — Не несучи при цьому ніякої відповідальності за свої рішення – законопроектом 8087 цього (чомусь) не передбачено. Зате наслідки подібного прориву досвідчених кібер-корупціонерів до військових систем та мереж – цілком передбачувані.

«Чому та з яких причин відбувається гальмування прийняття законопроекту 8087» - награно кипить обуренням слуга кварталу.

А можливо, через те, що ЗП 8087 створює купу нових корупційних ризиків?

Чи може тому, що створює потенційну загрозу нашому війську?

А можливо, тому, що цей законопроект гальмуватиме інтеграцію України до Європейського Союзу?

Чи може, через те, що колосально надмірне регулювання та гіпер-концентрація карально-вертухайських функцій не сприятимуть (м'яко кажучи) розвитку кібер-бізнесу у країні?

Я не знаю.

Але точно знаю, що **прийняття 8087 у поточному вигляді суттєво приблизить Україну до стандартів цифрового гулага однієї терористичної федерації.**

***

№ 1.519

Дива української економіки: бізнес вимагає контролю, а можновладці – зволікають

2023-04-27

Юрий Гаврилечко *к.н.гос.упр, эксперт АЦ "Украинская фабрика мысли"* [57]

Питання наповнення державного бюджету у воєнний час стало набагато жорсткішим, ніж у мирний. І це, начебто, зрозуміло всім. Проте його вирішення залежить рівною мірою як від можновладців та чиновників так і від представників бізнес-спільноти. Тому що саме держава як визначала так і визначає умови ведення комерційної діяльності. Зі свого боку, саме бізнес наповнює бюджет як безпосередньо, за рахунок податків, акцизів та ліцензійних платежів так і опосередковано, через виплати зарплат найманим

працівникам, з яких також утримуються кошти на користь місцевих та державного бюджетів.

З самого початку масштабного вторгнення парламент та уряд неодноразово вносили тимчасові зміни до чинної нормативно-правої бази з метою оперативно відреагувати на нові виклики часу та надати можливість бізнесу працювати більш ефективно.

Проте, за інноваціями та вдосконаленнями якось непомітно відійшла у тінь поточна робота з реформування окремих галузей, яка розпочалась ще до війни.

> З одного боку, це зрозуміло – кризова ситуація вимагала швидких рішень за іншими напрямами, з іншого – зараз, коли бійці ЗСУ та сили ТрО поступово відвойовують захоплені агресором території, є сенс повернутися до завершення унормування бізнесової діяльності в цих сферах.

Зокрема у галузях виробництва зброї, де процес реформування йде вже майже десять років та ***гемблінгу***,

> — який повернувся у легальне правове поле лише у наприкінці 2020 року після набуття чинності Закону України «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор».

Якщо в першому випадку, щодо майбутніх змін у військово-промисловому комплексі все й досі дуже складно та якогось швидкого та однозначного рішення немає, то щодо легального ринку азартних ігор ситуація набагато простіша й зрозуміліша. Більше того, законодавчі напрацювання вже давно підготовані і лише війна стала причиною того, що парламент та уряд не встигли вчасно ухвалити всі необхідні для завершення реформи документи.

Наразі, для того щоб легальний гемблінг почав приносити більше коштів до бюджетів всіх рівнів потрібно зробити дві базові речі:

1) впорядкувати фіскальне законодавство (для цього варто у другому читанні та в цілому ухвалити законопроект № 2713-д, розгляд якого, через війну, зупинивсь на фазі проходження підготовки до цього самого другого читання)

2) запровадити Державну систему онлайн-моніторингу (що мала запрацювати ще минулого року, але також через війну – не склалося).

Що це дасть і чому це потрібно?

Нагадаю, що Державна система онлайн-моніторингу (ДСОМ) – це спеціалізований програмно-апаратний комплекс, призначений для забезпечення здійснення моніторингу господарської діяльності організаторів

азартних ігор і є основним інструментом здійснення КРАІЛ функцій з державного нагляду (контролю) за діяльністю у сфері організації та проведення азартних ігор. Саме завдяки роботі ДСОМ всі легальні організатор ринку гемблінгу будуть абсолютно прозоро та в режимі реального часу проводити всі платежі. Це дасть змогу чітко та в повному обсязі обраховувати як доходи компаній, так і бюджетні зобов'язання.

Ці зобов'язання, у прив'язці до результатів роботи ДСОМ визначені у законопроекті №2713-д, який:

1) - вводить адекватне вираховування податку на виграш;

2) - визначає додатковий податок для гемблінгу у вигляді GGR цивілізовано: тобто GGR буде вираховуватись за західним зразком як різниця між отриманими й виданими коштами;

3) - систематизує поняття «виграш» й виокремлює його від понять «ставка» та «дохід».

4) - вводить додатковий податок для гемблінгу до базовової системи + 10% GGR.

Як наслідок, податкове навантаження дещо збільшиться і стане прозорим, зрозумілим та стабільним. Насамперед через те, що завдячуючи ДСОМ неможливо буде нічого приховати! Тому і податкові зміни і запровадження моніторингу варто вводити одночасно, бо вони взаємозалежні та взаємо підтримуючи. Як не дивно, але на цьому наполягають представники легального грального бізнесу, які свою позицію виклали у відкритому листі до представників влади.

Доречі,

— це перший та єдиний випадок в історії сучасної України, коли комерційні компанії вимагають від влади посилити державний нагляд та контроль за власним бізнесом з метою його кращого регулювання та адекватного фіскального навантаження!

Проте… нічого дивного в цьому немає – якщо ми навіть у Конституції записали, що прямуємо до ЄС, то прозорі та єдині для всіх правила ведення бізнесу та сплати податків – це крок саме до цивілізованої роботи економіки. То ж справа на можновладцями. Бізнес свій крок вже зробив.

***

№ 1.520

Ткаченко: Для нас головне - не втратити медійний ринок

Інтерв'ю міністра культури і інформаційної політики України Олександра Ткаченка агентству "Інтерфакс-Україна"

2023-04-28

Єгор Шуміхін

***

— Що буде з українським медіаринком після завершення війни?

— Ми зараз з колегами, в тому числі за допомогою наших західних партнерів, будемо робити «ресерч» стосовно прогнозів. Безперечно буде переформатування ринку, багато медіа або закриються або змінять свій профіль, акценти. Для нас головне не втратити медійний ринок, тому що падіння на різних його сегментах відрізняється. Найбільше падіння в телебаченні. Тому точно можна сказати, що кількість гравців буде менша, а сам ринок буде дуже непросто відновлюватись. Безперечно, буде потрібна якась державна підтримка чи підтримка наших країн-партнерів.

— Він залишиться прерогативою великого бізнесу, чи можна очікувати, що держава стимулюватиме розвиток саме незалежних громадських засобів масової інформації?

— Не знаю. Зараз не можу сказати. Навряд чи вам хтось зробить більш точний прогноз. Але те, що кількість гравців буде менша і ринок буде не швидко відновлюватися, і потрібна буде допомога як країн-партнерів, так і держави, це факт.

— Сьогодні соціальні мережі стали конкурентами з медіа. Великі Telegram-канали мають більше охоплення, ніж деякі ЗМІ. Крім того, згідно соцопитувань, майже 50% українців вважають, що інформація в Telegram містить тільки перевірену інформацію. Ці цифри виглядають дуже загрозливо. Чи є у міністерства і влади в цілому бачення, як поводитися з цією соціальною мережею?

— Тут варто розділити на дві складові, окремо Telegram і окремо інші соціальні мережі. Telegram створив в собі спільноту, яка є закритою від суспільства, в той час коли всі медіа, які підпадають під закон "Про медіа", є відкритими, відомі їхні власники, є певна звітність, тощо. Тому Telegram - це питання, яке потребує реально експертного обговорення.

У Telegram з одного боку є плюси, це швидке донесення інформації, в тому числі і для населення, яке знаходиться на тимчасово окупованих територіях. З іншого боку - анонімні Телеграм-канали і величезна кількість російських активностей там. Крім того, у Telegram немає зворотного зв'язку. Який би він не був у Facebook чи Google, але він є, ми принаймні знаємо, до кого звертатися. До кого звертатися в Telegram, це питання непросте.

Я думаю, що дискусія стосовно того, чим є Telegram і як налагодити співпрацю з суспільством не через розсилку повідомлень в месенджері, а через нормальну співпрацю - це певний виклик, який стоїть в тому числі і перед нами.

— Якщо відкинути ті плюси, які ви назвали, що це канал зв'язку з окупованими територіями, бо війна закінчиться, а Telegram залишиться і вплив Telegram-каналів на суспільство залишиться. Чи буде запроваджуватися якийсь державний контроль, чи заборона?

— Я б не говорив про заборону, я б говорив про певне регулювання. Тому що Telegram-канали збирають кошти, і ми не знаємо чи платять вони податки - це перше питання. Друге питання - це знов таки з точки зору прозорості, власності, співпраці з суспільством, і розуміння того, яким чином ця взаємодія відбувається.

Щодо довіри і споживання, то ми бачимо останні тренді, що принаймні Telegram-канали не ростуть, чимало з них потихеньку втрачають підписників. Але питання гарне ще з точки зору того, який контент потрібен глядачам чи читачам наразі на цьому етапі війни. І це також питання, на яке і звичайні медіа і месенджери мають дати собі відповідь.

— Це так зване регулювання, воно вже має якісь реальні обговорення, як це має бути з точки зору законодавства?

— Це поки що обговорення на рівні "давайте поговоримо", але я думаю, що час настав включати експертну оцінку того, яким чином має відбуватися взаємодія держави з Telegram.

— Інша соціальна мережа TikTok. Західні країни почали вести політику обмеженого використання TikTok, особливо для чиновників. Як ця соцмережа почуває себе в Україні, і чи не бачите необхідності запровадити такі ж обмеження і у нас?

— Я в себе TikTok поставив колись до війни на 2 дні і потім зрозумів, що не моє, і не тому, що там не цікаво, а тому що це зовсім інший контент. Це не Telegram-канали, це не інші соціальні мережі. Потрібно вивчити питання, чому власне пішла така тенденція стосовно заборони використання TikTok в державних установах. Першими, наскільки я пам'ятаю, це зробили американці.

— Нещодавно в Раді зареєстровано законопроєкт, який нібито покликаний боротися з так званими ботофермами, але там дуже тонка межа з покаранням людей просто за критику влади у соцмережах. Як ви ставитеся до такої ініціативи?

—.Наскільки я знаю, і гуманітарний комітет в Раді і ми написали відповідні оцінки, що такі підходи не підтримуємо.

— А загалом що з цією проблематикою? Ботоферми в соцмережах дійсно є, що з цим робити?

— Спілкуємося з Facebook і з іншими соціальними мережами стосовно врегулювання цього питання. Ми його піднімали. Але наразі для нас більш актуальне є питання стосовно, видалення постів українців, зокрема в Facebook, які присвячені війні. Тому що їхня регуляція, їхні алгоритми не дозволяють розповідати про те, що у нас відбувається насправді. Таке саме питання стоїть і перед YouTube, тому що це стосується практично всіх українських медіа, які там присутні. Я думаю, що вирішивши це питання, ми очевидно дійдемо і до історії з ботофермами.

— З Facebook, Instagram, YouTube більш-менш зрозуміло. Але знову повертаючись до Telegram. Там повна свобода, і публікується все майже без ніяких обмежень. Чи була вже комунікація у міністерства Telegram щодо кейсів, таких самих як з YouTube про ПВК "Вагнер", чи ще якісь історії?

— Ми запрошували на діалог. Вони наразі на контакт не йдуть. Їм це не потрібно, тому що вони знаходяться повністю поза зоною регулювання. Їм це

не цікаво, вони існують у своїй бульбашці. Користуючись нагодою запрошуємо їх до діалогу.

— До речі, вам здається це чисто такий у них бізнесовий підхід, чи все-таки є якась "рука Кремля" у Telegram?

— Ми не знаємо достеменно, але ми знаємо походження головного творця Telegram. Переконатися в тому, що там є ФСБ-шні сліди, чи ще чиїсь, досить непросто. Але той факт, що комунікації з Telegram немає, викликає багато запитань і сумнівів.

— Як ви бачите переформатування МКІП в рамках глобальної реформи структури Кабінету міністрів? Раніше йшла мова, що його можуть масштабувати, додавши сферу євроінтеграції. Це ще актуально, чи міністерство залишиться в тому вигляді в якому є?

— Я знаю, що на різних етапах були розмови стосовно оптимізації власне державного апарату, щоб він був найбільш ефективним. Насправді мова йде про оптимізацію бюрократичних процедур. Я все життя працював в бізнесі, хоч і медійному, але бізнесі. І якби там були такі процедури, як в міністерствах, то в принципі не один медіабізнес не злетів. Тому це питання до функціонування і зміни вимог до того, яким чином працює державна машина. Це сильно полегшить роботу відповідних міністерств і дасть скоріше розуміння того, як все має працювати.

За досвідом європейських країн, ми знаємо, що в країнах з великою кількістю населення безперечно міністерства культури існують з різним наповненням функціоналу. В менших країнах вони зазвичай об'єднуються чи то з міністерством спорту, чи міністерством освіти, але це зрозуміло, тому що для населення, умовно кажучи, з розміром в пів Києва було б дивно мати 4-5 міністерств на одному гуманітарному напрямку. Для України це більш логічний розвиток подій, тому що як мінімум **кількість культурних закладів по країні в цілому 33 тис.**

— На вашу думку, як керівника такого міністерства, його варто розділяти чи об'єднувати з іншими?

— Ні, поки ні. **Єдине питання, яке у мене виникає, і на яке я досі не отримав відповіді стосовно відсутності у підпорядкуванні міністерства Держкіно**. Тому що це логічна екосистема.

— Ви наразі ведете, можливо, з прем'єром комунікацію, щоб відкату цієї історію назад і *приєднання Держкіно знову до міністерства?*

— Ми періодично піднімаємо це питання, але **давайте на цьому завершимо**.

— Щодо фінансування культури. Який пріоритет у фінансовому плані на сьогодні має культура, звичайно, зважаючи що перший пріоритет – це армія?

— Я радий, що останнім часом, принаймні останні півроку, розуміння вагомості культури підвищилася.

Оскільки **це війна проти ідентичності**, а кількість руйнувань в сфері культури надзвичайно велика - понад 1 300 об'єктів культурної інфраструктури.

І той факт, що під час війни культура продовжує працювати, 50 прем'єр в театрах відбулось за перший рік війни, - це надзвичайно велика цифра. Виставки в музеях проводяться, понад 3 тис. акцій відбулося за кордоном, присвячених українській культурі, і це лише ті, про які ми знаємо і до яких мали певну дотичність. Це вистави, концерти, мистецькі акції на яких збиралося чимало коштів для Збройних сил і для гуманітарної підтримки.

Розуміння того, що культура, можливо, третя після МОЗу і МОНу, але є складовою державних пріоритетів, присутнє.

Натомість,

> **— збитки в сфері культури ми оцінімо зараз близько 7 млрд дол. І це не тільки через бомбування, а взагалі втрату доходів і всього іншого.**

Тому,

> — коли ми говоримо про відновлення, то завжди звертаємо увагу на те, що відновлення також має відбуватися в сфері культури.

Ми не маємо втратити таланти, тобто ми маємо їх зберегти в Україні. Люди потребують культури, ми бачимо

> — збільшення на 10% відвідуваності культурних подій впродовж війни, порівняно з 2021 роком, з 50% до 60% *(на 20% - Ю.Т.)*.

Це означає, що люди хочуть читати, хочуть відвідувати театри, принаймні відчувати смак звичайного мирного життя, яке було до широкомасштабної війни.

Я бачу і з виступів президента, колег по уряду і депутатів, що питання культури постало тепер в порядок денний, як актуальне.

— Нещодавно Український культурний фонд поскаржився на брак коштів, через що не може розпочати фінансування значної частини культурно-мистецьких проєктів. Чи отримає УКФ кошти?

— Кошти є.

В бюджетному процесі є таке поняття, як «наближення коштів». Тобто з огляду на їхні конкурси, їм потрібно наблизити ті кошти, які в них є, з липня на травень.

Це не питання нестачі коштів, це питання часових рамок використання коштів.

— Тобто зафіксуємо, що кошти на оті проєкти, які вони мають профінансуватися в цьому році, згідно конкурсів, всі будуть вчасно отримані?

— Щодо вчасно отримують, це питання до казначейства, але чи вчасно матимуть можливість їх використовувати – це так.

— З 1 січня 2023 року Українським інститутом книги мала б розпочатись реалізація програми надання громадянам сертифікатів на придбання книг, а розповсюджувачам видавничої продукції державної субсидії. Але грошей на це в бюджеті не знайшлося. Це питання повністю відкладається до завершення війни, чи є у вас надія, що в цьому році при змінах в бюджет такі кошти можна буде знайти?

— У президента була зустріч з митцями, де обговорювалося питання необхідності поновлення фінансування і УІК, і УКФ, і в тому числі прозвучала теза стосовно поновлення роботи сертифікатів на культурні послуги, які ми використовували під час ковіду. Сертифікати на книги, тощо.

Ми зараз подали на уряд пропозиції щодо додаткового фінансування саме на сертифікати на різні культурні потреби, щоб люди змогли сходити за рахунок сертифікатів в театри, відвідати музеї, тощо. Я сподіваюся, що вистачить політичної можливості, і ці кошти, незважаючи на те, що половину бюджету фінансують наші партнери, знайдуть з точки зору розуміння потреби населення в культурних послугах.

— Яким ви бачите післявоєнну політику держави щодо російських артистів та інших діячів культури, які так чи інакше знову почнуть їхати в Україну з концертами, зніматися в кіно і так далі? І тут не маються на увазі, ті хто підтримував війну, мова йде про так званих "мовчунів", яких абсолютна більшість, і про тих, хто якоюсь мірою засудив агресію.

— Давайте розділимо це на декілька частин.

Перша частина – **це не "хороші росіяни", бо хороших росіян не буває, а "корисні росіяни"** - вони є, вони відверто висловлюють свою позицію.

— Це артисти, письменники, і в подальшому якась співпраця з ними - це абсолютно нормальний, логічний процес, тому що вони розділяють цінності, які розділяє українське суспільство. Зокрема, свободи, не

втручання до внутрішніх справ інших країн, критикують Путіна. Тому зрозуміла можливість подальшої якоїсь кооперації.

Друга частина – **це ті, яких ви називаєте "мовчуни"**.

— Я не думаю, що "мовчуни", і тим більше z-артисти, будуть витребувані у фізичній появі тут в Україні ще досить довгий час. Тому що ту психологічну травма, яку завдає Росія, ще потрібно переварити і пережити.

— Я не думаю також, що і виконання Чайковського в близькому майбутньому поновиться в українських театрах.

Крім того, громадська думка, яка в Україні дуже сильно впливає на прийняття будь-яких політичних рішень на рівні держави, буде на стороні того, щоб не користуватися послугами "мовчунів" і так званих z-патріотів.

Інша справа - це сфера користування в Інтернеті.

— Наскільки будуть витребувані на Spotify і Apple Music російські треки, наскільки будуть витребувані перегляди на піратських ресурсах російські фільми, мені сказати важко, але це залежить в першу чергу і від нас.

Тобто,

— якщо ми будемо виробляти україномовний контент, в тому числі і присвячений актуальним темам, будемо колаборуватися з провідними західними інституціями, то тренд буде змінюватися. Ми уже зараз бачимо більше уваги до українських виконавців.

Тут ще окреме питання - ставлення громадян до тих українських виконавців і артистів, які зайняли позицію "мовчунів", так би мовити, нейтральну позицію. Не буду зараз казати прізвища, але кілька з них пропали з радарів взагалі, ми нічого про них не чули і не знаємо що з ними.

— Якщо подивитися в YouTube під відео якихось так званий "хороших" російських артистів, то під ними тисячі коментарів українців, які дякують, які кличуть виступити після війни в українські міста і так далі. Вірогідно, що потім ці артисти захочуть приїжджати і, можливо, будуть затребувані. Чи не відбудеться так, як було у нас після 2014 року, коли боротьба з такими концертами знову стане питанням тільки активно налаштованого населення?

— Хочу з вами посперечатися. Одна справа щось коментувати в якихось YouTube-каналах, інша справа реальне життя. Я хочу подивитися на ті промоутерські компанії, які ризикнуть запросити цих артистів сюди. Тому я більше переконаний в тому, що навряд чи це станеться.

— А держава буде якось це обмежувати, якщо вони все ж почнуть їхати, якось сепарувати?

— Як тільки ми доходимо до списків, ми одразу перетворюємося на дуже специфічну державу. Інша справа санкції, які накладені, це зрозумілий процес. Маєш санкції – все, до побачення. Все інше – це громадянське суспільство.

— Тобто держава це регулювати не буде?

— У нас було кілька спроб обговорювати з колегами депутатами, в який спосіб вони собі це бачать.

І на етапі обговорення виникало дуже багато запитань. А як це? **За якими параметрами складати список "мовчунів"?** Цей сильно чекав, чи не сильно? Цьому можна, чи не можна? Тобто це така, скоріше, пострадянська система мислення. Існують законодавчі регуляторні механізми - санкції. Якщо щось інше - це робота громадянського суспільства, міністерства з промоутерськими компаніями, які займаються привезенням цих артистів, роз'яснювальна робота в інформаційній площині. Зокрема, що існує величезна кількість артистів, які сюди приїжджали під час війни, які тут виступали в метро, а не, так би мовити, "великий руський мір".

— До повномасштабної війни, ви вважали, що українська мова має стати питанням великого суспільного діалогу, ще в 2021 році публічно підтримували депутатські ініціативи про відтермінування штрафів в законі про мову, відтермінування обов'язкового українського дубляжу фільмів на телебаченні, а також весь час були прибічником так званої "лагідної українізації". Чи змінився ваш особистий наратив щодо мови після 24 лютого, українізація далі має бути лагідною?

— Українізація сталася стрімко і без втручання держави. Згідно з тих самих соціологічних опитувань, здається, понад 20% населення - це величезна кількість - перейшла на спілкування українською мовою в побуті, добровільно без будь-якої лагідної чи нелагідної українізації. Українізація культурного продукту відбулася моментально.

Всі театри, які мали в своїх назвах російське, від цих назв відмовилися. І мені здається, це абсолютно природній процес.

Інша мова, коли ми говоримо про деокупацію.

Наприклад, ми нещодавно спілкувалися з приводу Криму, які кроки потрібно робити. От там, очевидно, буде потрібна "лагідна українізація". Тому що Крим в окупації вже майже 10 років, також частина Донецької і Луганської області. Тому, в межах діалогу, в межах налагодження нашого розуміння наративів, якими вони користуються, наших іноді уявних конструкцій того, як думає і що

робить там населення, це потребуватиме більш делікатного поступу, для того, щоб українізація там відбулася. Тому, коли ми говоримо про суспільний діалог, важливо знаходити баланс між думками різних сторін.

— Відштовхуючись від того, що ви сказали про Крим, Донецьк і Луганськ, варто звернути увагу, що після деокупації на цій території України почне діяти наше законодавство, зокрема й мовне. І воно не буде лагідне для них.

— Ця сфера буде найбільш делікатною, тому що, безперечно, **відновлення буде відбуватися з точки зору інфраструктури, будуть задіяні ті реформи, які відбулися в нас протягом цих років в різних сферах, і перенесені на деокуповані території**.

А от вся культурна сфера потребуватиме більшої участі материкової України в процесах, які там відбуваються. І в першу чергу - це мова діалогу. Не мова, що ми маємо одразу все зробити в той самий спосіб, як у Львові, а потребуватиме діалогу роз'яснення. Тому **мова діалогу для деокупованих територій, на мій погляд, має бути одною з ключових**.

— А юридично це питання як буде оформлено? Будуть прийматися якісь перехідні положення до мовного закону?

— **Я зараз сказати не можу.**

— Чому на сьогодні *досі не затверджена урядом Державна програма сприяння опануванню української мови як державної, зважаючи на те, що такий документ мав з'явитися ще до 16 січня 2020 року?*

— Проєкт програми розроблено,

> він називається ***"Стратегія популяризації української мови до 2030-го року "Сильна мова - успішна держава"***.

Але тут є одне питання - **ціна цієї програми 19,6 млрд грн**.

Це і

> — створення мобільних застосунків, забезпечення функціональної мережі безкоштовних курсів, промоція української мови, сприяння розробки інноваційного продукту, виконаного українською мовою, сприяння створенню конкурентоспроможного культурного продукту на сценах, популяризація української літератури, в тому числі за кордоном.

Це досить велика програма. Зрозуміло, що таких коштів наразі немає.

Тому ми рухаємося в тій системи, в якій можемо щось запропонувати і співпрацюємо фактично на волонтерських засадах щодо промотування всіх цих додатків, всіх мовних курсів, шукаємо для них додаткові кошти, в тому

числі і для видання і розповсюдження книжок українською мовою і по території України, і за кордоном.

Тобто,

— така програма є, але вона не схвалена через брак фінансування.

— За пів року до повномасштабної війни, коментуючи якісь питання щодо УПЦ (МП), ви сказали, що для вас спокій і релігійна злагода важливіші. Наразі все, що стосується УПЦ (МП) вийшло на новий рівень, і хвилювань щодо спокою і релігійної злагоди у чиновників явно поменшало. Чому всі ці процеси розпочалися лише після початку повномасштабної війни?

— Тому що змінилося ставлення суспільства до УПЦ (МП). Я як людина, яка брала певну участь в тому, щоб ПЦУ отримала Томос, ніколи не казав, що це єдина правильна церква, з огляду на те, що у УПЦ (МП) було до війни, здається, 12 тис. проходів. Тому що значна частина суспільства, в тому числі і люди при владі, відверто підтримували УПЦ (МП), і будь-яка, умовно кажучи, атака на УПЦ (МП) сприймалася як заклик до конфлікту всередині України. Та й той факт, що те, що ми бачимо зараз в Києво-Печерській лаврі, їм дозволяли робити за сприяння в тому числі держави. Всі ці передачі в користування - це ж не хтось зробив, це відповідні державні урядові рішення. Чи закривання очей на їхню там діяльність, в тому числі з точки зору гасел і всього іншого, яке відбувалося в тому числі після 2014 року. Без підтримки з боку певних представників держави і досить широкого кола громадськості цього не було б.

Зараз є бачення того, що діалог навряд чи можливий, і не тому, що держава цього не хотіла. Я в перші місці війни намагався спілкуватися з Онуфрієм і ми круглі столи намагалися організувати, але УПЦ (МП) після перших кроків робило два кроки назад і забороняла брати подальшу участь в цьому діалозі. А всі намагання поспілкуватися і задати зрозумілі запитання: "Чого ви не пориваєте з Москвою?", "Чому досі поминаєте Крила?", "Чому не дозволяєте спільні служіння з ПЦУ?", натикалися на альтернативні пропозиції, після чого ставалося зрозумілим, що такий діалог неможливий.

І після того, як нарешті почали працювати правоохоронні органи, показувати факти, порушувати кримінальні справи, безперечно, і точка зору суспільства, і бачення того, якою не може бути церква в Україні, безперечно, змінилося.

— Яке ви бачите місце УПЦ (МП) в коротко-, середньо- і довгостроковій перспективи в Україні?

— В першу чергу, те, що ми робимо в міністерстві, це хочемо навести лад з державним майном, яке знаходилося в користуванні УПЦ (МП). Це наше пріоритетне завдання.

По-друге, я думаю, що має бути політичне рішення. Я знаю, що є кілька проєктів законів в Верховній Раді щодо діяльності церков з центрами управління в державі-агресорі, які можуть поставити, так би мовити, час відліку для імовірної трансформації УПЦ (МП).

— Тобто ви допускаєте, що УПЦ (МП) може трансформуватися і залишитись?

—.Ми європейська держава, маємо діяти в межах закону. І процес цієї трансформації залежить від того, який закон буде прийнятий, і яка процедура буде прописана стосовно того, яким чином може відбуватися трансформація релігійних організацій з центрами в державі-агресорі. Але те, що ми бачимо в результаті роботи комісії в Лаврі, свідчить, що певна трансформація в мозку відбувається, ми її бачимо.

***

№ 1.521

Під час війни продавці електроенергії населенню вдвічі збільшили свої заробітки до 3,8 мільярда. Причому тут

збитки «Енергоатому»?

2023-04-27

«Монополіст»

Під час повномасштабної війни у 2022 році постачальники електроенергії для населення за пільговим тарифом у більш як два рази збільшили прибутки, повідомляє телеграм-канал «Монополіст».

У 2021 році 23 ***постачальника універсальних послуг*** (ПУПи) сукупно отримали 1,55 млрд грн прибутку. В 2022 році їхній прибуток зріс до 3,85 млрд грн.

При цьому регульовані державою тарифи ПУПів на постачання електроенергії населенню на початку 2022 року зросли незначно порівняно з серпнем 2021 і не переглядались під час вторгнення.

Водночас споживання електроенергії населенням у 2022 році зменшилось на 16%.

Тарифи на електроенергію для населення в Україні субсидуються державою.

1) — Побутові споживачі платять за електроенергію 1,44 грн/кВт-г при споживанні до 250 кВт-г на місяць та 1,68 грн/кВт-г за весь обсяг, якщо споживають більше цієї норми. Це в більш як в чотири рази нижче від ринкових цін.

2) — Різниця між пільговим та ринковим тарифами покривається за рахунок державної генерації – «Енергоатому» та «Укргідроенерго» по моделі покладання спеціальних обов'язків (ПСО) згідно з постановою Кабміну №483 від червня 2019 року.

Постачати е/е населенню можуть виключно ПУПи – це постачальники на території обслуговування конкретного обленерго, які належать власникам обленерго.

У жовтні 2021 року Міненерго розробило проєкт фінансового ПСО. Воно передбачало, що державна генерація «Енергоатом» та «Укргідроенерго» продають ПУПам електроенергію по ціні Ринку на добу наперед (РДН), а потім грошима компенсують різницю між ринковою ціною і вартістю постачання населенню.

Але фінансове ПСО не спрацювало через сильне падіння споживання електроенергії промисловістю після початку повномасштабної війни.

Компанія	Прибуток/ Збиток 2022 млн грн	Прибуток/ Збиток 2021	Власник
Київська обласна енергопостачальна компанія	453	286	Неля Костенко (група VS Energy)
Львівенергозбут	452	261	Анатолій Фоменко, Олексій Безуглий (брати Суркіси)
Одеська обласна енергопостачальна компанія	442	99	Неля Костенко (група VS Energy)
Київські енергетичні послуги	407	317	ДТЕК, Рінат Ахметов
Полтаваенергозбут	250	62	Полтаваобленерго (Коломойський та Григоришин)
Харківенергозбут	198	18	Фонд держмайна - 65%, Смарт холдинг Новинського - 29.8%
Житомирська обласна енергопостачальна компанія	193	70	Неля Костенко (група VS Energy)
Дніпровські енергетичні послуги	176	133	ДТЕК, Рінат Ахметов
Рівненська обласна енергопостачальна компанія	166	57	Неля Костенко (група VS Energy)
Енера Вінниця	164	26	Енергетичний стандарт Григоришина
Черкасиенергозбут	133	2	Черкасиобленерго (Держава)
Кіровоградська обласна ЕК	126	79	Неля Костенко (група VS Energy)
Чернівецька обласна енергопостачальна компанія	119	24,4	Неля Костенко (група VS Energy)
Волиньелектрозбут	116	5	Володимир Крупко (Бойко та Льовочкін)
Миколаївська електропостачальна компанія	92	30	Миколаївобленерго (Держава)
Енера Чернігів	91	9	Енергетичний стандарт Григоришина
Тернопільелектропостач	80	-21	Тернопільобленерго (Держава)
Прикарпатенерготрейд	76	2	Тарас Гнятюк (брати Суркіси)
Енера Суми	74	-1	Енергетичний стандарт Григоришина
Закарпаттяенергозбут	67	53	Володимир Крупко (Бойко та Льовочкін)
Хмельницькенергозбут	17	1	Хмельницькобленерго (Держава)
Запоріжжяелектропостачання	4	-17	Запоріжжяобленерго (Держава)
Донецькі енергетичні послуги	-47	60	ДТЕК, Рінат Ахметов
Загальний результат (млрд грн)	3,8	1,55	

Тому,

— Міненерго своїм наказом зобов'язало «Енергоатом» передавати додатковий обсяг електроенергії ПУПам для компенсації втрат від постачання е/е населенню, адже лише витрати на транспортування електроенергії до побутового споживача перевищують пільговий тариф.

Наприклад,

— найдешевший тариф на доставку електроенергії (тарифи «Укренерго» на передачу та диспетчеризацію плюс тариф обленерго на розподіл) у Києві (тариф «ДТЕК КЕМ») становить 1,2 грн/кВт-г без ПДВ. Найвищий – у «Закарпаттяобленерго» 2,2 грн грн/кВт-г без ПДВ.

Це вартість лише доставки без затрат на покупку електроенергії і без ПДВ.

Тобто,

1) — «Енергоатом» безкоштовно постачає частину своєї електроенергії ПУПам.

Але при цьому

2) — «Енергоатом» за 2022 рік показав 3,3 млрд грн збитку, а ПУПи – 3,8 млрд грн прибутку.

Для прикладу, в березні 2023 «Енергоатом» передав ПУПам майже 2 млн МВт-г для населення і ще 0,67 млн МВт-г для компенсації різниці в ціні і вартості доставки.

Загалом цей обсяг становить більше половини місячного виробітку «Енергоатому».

Оскільки внутрішня статистика ПУП непублічна, то

— лише «обмежене коло осіб» насправді знає, **скільки постачальник універсальних послуг поставив населенню у своєму регіоні, а скільки продав бізнесу.**

Відповідно,

— ПУП може завищувати обсяги споживання електроенергії населенням і отримувати більше безкоштовної електроенергії від «Енергоатому» для компенсації втрат, але перепродавати цю електроенергію бізнесу за ринковим тарифом.

Водночас,

— обленерго, які афілійовані з ПУП, можуть прикривати таке нецільове використання електроенергії.

Таким чином,

1) — більш як двократне зростання прибутків постачальників електроенергії населенню за пільговим тарифом на тлі загального падіння споживання

2) — є свідченням можливої **перепродажі ними частини електроенергії по ринковому тарифу, яку вони безкоштовно отримують від «Енергоатому»** для компенсації витрат.

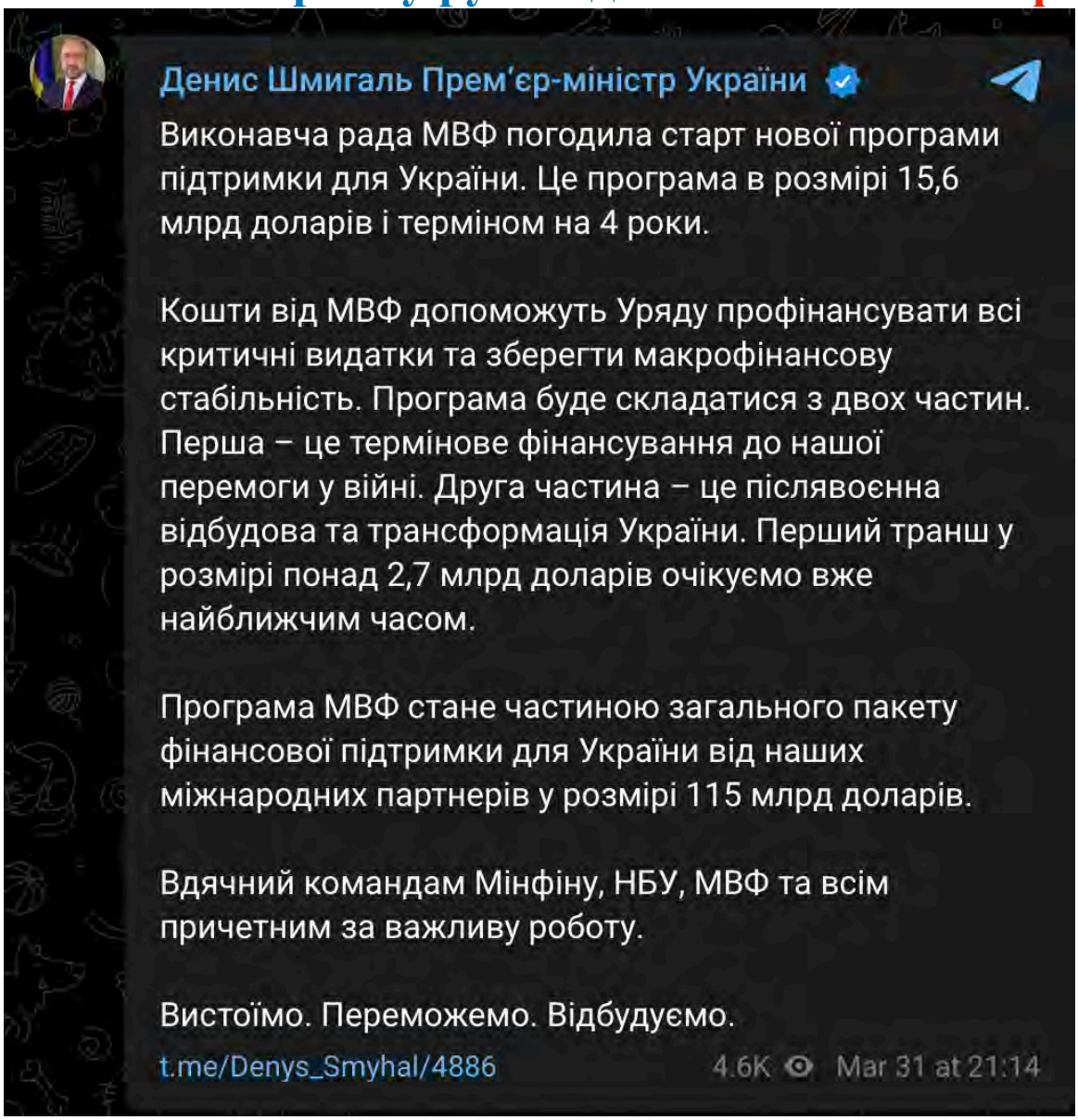
При цьому монополія ПУПів закріплена ***правилами***.

Щоб отримати статус ПУПа, незалежний постачальник повинен мати не менше 50 тис. споживачів. І отримати таку кількість споживачів при монополії через «зв'язку ПУП-обленерго» практично неможливо.

***

№ 1.522

В чем причина провального соглашения с МВФ, которое "привезли" в Украину руководители НБУ и Минфина?

2023-04-28

Кущ

В разочаровании "дающего" или в "непонимании" просящего?

Начнем с того, что МВФ пошел на кредитование Украины в период

войны, чего ранее никогда не делал.

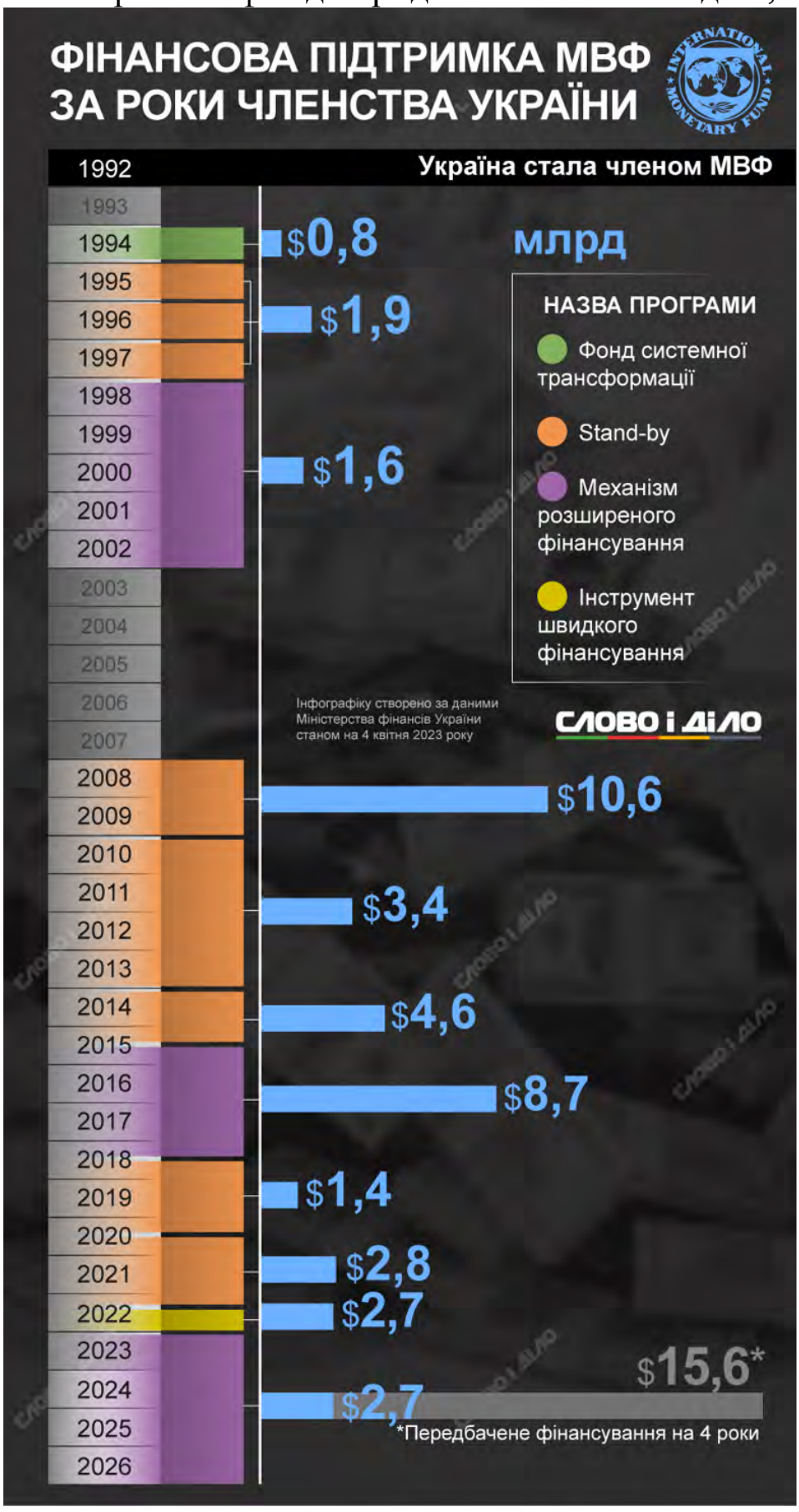
Скажем ему за это спасибо, но не сильно замираем в "глубоком пардоне".

Скорее всего, МВФ предоставил нам кредит для возврата ему же нашей прежней задолженности по старым программам сотрудничества.

Простая перекредитовка.

При чем, под более высокий процент.

Если ранее фонд кредитовал нас под 0,5-1,5%, то сейчас под

драконовские 6,9%.

Сама цифра как в дешевой маркентинговой акции, когда спортивный костюм продается за 99,99.

31 Березня 2023

Сайт Мінфіну...

Сьогодні, 31 березня, Рада директорів Міжнародного валютного Фонду затвердила нову чотирирічну програму розширеного фінансування (Extended Fund Facility - EFF) для України з фінансуванням в розмірі 15,6 млрд дол. США (11,6 млрд СПЗ).

Очікується, що перший транш від Фонду Україна може отримати вже найближчим часом. А його обсяг складатиме близько 2,7 млрд дол. США прямого бюджетного фінансування.

Програма включає два етапи. На першому етапі, що запланований на 2023-24 роки, увага буде зосереджена на впровадженні надійного бюджету на 2023 рік та збільшенні мобілізації доходів, у тому числі шляхом уникнення заходів, які можуть зменшити податкові надходження.

Перший етап також передбачає зниження інфляції та утримання обмінного курсу, в тому числі за допомогою підтримки відповідних валютних резервів. Крім того, очікуються заходи щодо сприяння довгостроковій фінансовій стабільності, включно з підготовкою більш глибокої оцінки стану банківського сектора, а також продовженням сприяння незалежності НБУ.

Водночас, Уряд України зобов'язується підтримувати та продовжувати реформи щодо зміцнення системи управління та боротьби з корупцією, у тому числі шляхом внесення змін до законодавства.

Під час другого етапу програми буде зроблено фокус на реформах, які допоможуть максимально ефективно підтримувати післявоєнне відновлення та реконструкцію, а також допоможуть Україні імплементувати необхідні заходи на шляху до євроінтеграції. Довгострокове зростання економіки також є одним з пріоритетів другого етапу програми EFF.

Планується, що під час другого етапу Україна повернеться до довоєнних рамок політики, зокрема, до гнучкого обмінного курсу та таргетування інфляції. Водночас, буде зосереджено увагу на впровадженні суттєвих структурних реформ у фіскальній політиці для стабілізації середньострокових надходжень шляхом впровадження стратегії національних доходів, а також започаткування управління державними фінансами та запровадження реформ управління державними інвестиціями, які допоможуть у процесі післявоєнної реконструкції. Для підтримки післявоєнних реформ, необхідно покращити конкуренцію у енергетичному секторі, одночасно зменшуючи квазіфіскальні зобов'язання.

В свою чергу, Уряд України зобов'язується:

- зміцнювати політики, які підтримують фіскальну, зовнішню, цінову та фінансову стабільність;
- підтримувати економічне відновлення з одночасним покращенням управління та зміцненням інституцій задля сприяння довгостроковому зростанню на шляху післявоєнної відбудови України та її євроінтеграції.

Незважаючи на умови надзвичайно високої невизначеності в Україні, програма EFF є опорою у співпраці з різними міжнародними партнерами та відкриває шлях для широкомасштабного фінансування донорів, включаючи країни G7 та Європейського Союзу.

Міністр фінансів України Сергій Марченко зазначив:

"Ми вдячні Раді директорів Фонду за ухвалене рішення стосовно програми розширеного фінансування для України. Була зроблена безпрецедентна робота для досягнення результату, адже це винятковий випадок надання програми МВФ воюючій країні. Програма EFF значно посилить економіку та фінансову систему, водночас сприятиме мобілізації додаткових фінансових ресурсів від донорів. Наразі, Україна перебуває на початку нового етапу співпраці як з Міжнародним валютним фондом, так і з країнами-партнерами".

Мы же понимаем, что это реально 7%, а не шесть с хвостиком.

Срок - десять лет. На старте, Украина заплатит комиссию за "выдачу" от общей суммы кредита, даже если не выберет лимит.

Ориентировочно,

— мы переплатим более 5 млрд дол в виде процентов или целых 3% от нашего нынешнего жалкого ВВП.

МВФ соврешенно не учел безпрецедентный характер кризиса в Украине и предоставил нам стандартную программу EFF, как будто у нас "чихающий кризис".

В течение четырех лет мы сможем получить 15,6 млрд дол и через полгода после "крайнего" транша начнем погашать.

Но, до этого, по плану - погасим долги перед МВФ на 12 млрд дол по старым программам.

В сухом остатке - 2-3 млрд в лучшем случае (при 100% выполнении программы). В реальности, Украина будет в глубоком минусе по сальдо финансового потока.

А какая программа нужна была Украине?

Все более-менее внятные программы развития, озвученные у нас в стране, как альтернатива МВФ, включают в себя национальную промышленную политику.

И здесь возникает главное противоречие:

— как реализовать такую политику в условиях отсутствия источников финансирования в виде кредитов и инвестиций.

Проблема заключается в том, что для активации внутреннего инвестиционного потенциала нужен стартовый рывок.

Его может сгенерировать либо государство как системный девелопер нового экономического проекта, как это произошло в Китае или Южной Корее, либо международные доноры, как это было в соседней Польше.

Если у нас появится первый или второй источник внутреннего развития - это станет той самой точкой опоры, с помощью которой Украина смогла бы запустить экономический двигатель.

Это как запуск автомобиля "с толкача", когда сел аккумулятор.

Наша экономическая "батарея" разряжена, а госрезервы предназначены для кредиторов, а не для экономики.

Именно поэтому роль "толкача" должны выполнить международные доноры.

И среди них - МВФ (при всех недостатках его политики в отношении развивающихся стран).

И тогда мы сможем развязать знаменитую греческую апорию Зенона, догонит ли быстроногий Ахиллес черепаху, которая в нашем случае звучит примерно так - сумеет ли Украина догнать пелотон развивающихся стран.

Про лидеров в "желтых майках" мы пока не говорим.

Как известно, апория Зенона опиралась на ошибочное допущение о существовании бесконечно малых чисел и Ахиллес никогда не мог догнать черепаху.

В нашем же случае - выход из апории заключается в преодолении "бесконечно малых" темпов экономического роста.

Здесь, конечно, можно вспомнить концепцию микрофакторов роста западного экономиста Уильяма ***Истерли***, который, говоря о "проклятии бедности", исходил из того утверждения, что "заряженность" многих национальных правительств на создание собственной промышленной политики исходит из их колониального прошлого.

В генотипе постколониальных стран отпечаталась уверенность, что любое развитие может быть реализовано лишь согласно начертанному плану.

К сожалению, негативные примеры подобной политики также присутствуют.

Но и здесь мы утыкаемся в очередную апорию:

> — согласно отчету ООН (ЮНКТАД) о глобальных инвестициях в 2017 г. 101 страна, которые генерируют 90% мирового ВВП, привлекают иностранные инвестиции, опираясь на национальную промышленную политику, и инвестиционные стратегии этих стран являются производной от внутренней концепции развития реального сектора экономики.

Выходит, что в споре двух нобелевских лауреатов Фридриха ***Хаека*** и Гуннара ***Мюрдаля*** о том, что первично вмешательство государства или тонкие "нейронные" настройки сложных взаимозависимых рыночных структур и иерархий, правы оба.

А учитывая, что мы находимся в эпохе экономического постмодерна, однозначный ответ на данный вопрос и вовсе невозможен.

Теория "миксовой" экономики привела мир к новому формату сосуществования, когда меморандумы с МВФ будут заключать "левые" правительства, а консерваторы будут реализовывать либеральные программы стимулирования экономики.

И это вовсе не признак хаоса, а индикатор более усложнившихся экономических взаимосвязей как на микроуровне, так и в глобальном масштабе.

Мир больше не может двигаться по ***кривой Филлипса или Лафера.***

Нужны более сложные модели, включающие и поведенческие факторы, а также стимулы и ожидания, сформированные на микроуровне.

Неудачи украинских реформ, которые с перманентным успехом идут уже более 20 лет, равно как и фактический провал сотрудничества с МВФ, говорит о том, что в Украине также пришло время создания своей эндогенной модели экономического роста, основанной на накоплении человеческого капитала.

И в этом нам поможет тот, кто иногда мешает, то есть МВФ.

Прежде всего отметим, что, начиная с 1994 г. мы не выполнили до конца ни одну программу сотрудничества с Фондом, за исключением первой на $0,76 млрд, которая реализовывалась на этапе перехода к рыночной экономике от постсоветской плановой системы.

Вторая программа, в 1995-1998 гг. была реализована лишь на 54% по причине нарушения требований МВФ в части роста денежной массы и размера дефицита бюджета.

В 1998-2002 гг. примерно та же история - на этот раз скандал с манипуляцией данными НБУ касательно размера валютных резервов.

В 2002-2008 гг. мы не сотрудничали с Фондом и даже не воспользовались рабочим лимитом кредитования на $0,6 млрд.

Зато кризис 2008-го был минимизирован благодаря кредитам МВФ:

> — суммарно мы получили тогда 64% от кредитной линии в размере $16,5 млрд, то есть $10,6 млрд (три транша).

Причина приостановки программы - невыполнение обязательств. В этой программе часть кредитных траншей была зачислена напрямую в бюджет, а не в резервы НБУ.

В 2010-м была подписана новая амбициозная программа на сумму $15,1 млрд, но процент ее выполнения оказался на самом минимальном уровне - 22%.

По сути, она должна была не дать Украине "опозорится" с "Евро-2012".

Приостановка программы вызвала жгучую обиду у тогдашних провластных элит на Запад и стала отправной точкой "разворота на Восток" в 2013 г.

А в 2014 г. МВФ подписал с нами экстренную программу кредитования "стэнд-бай", специфика которой заключена в предоставлении кредитов на пополнение резервов центрального банка в условиях катастрофического ухудшения платежного баланса.

Программа была приостановлена по согласию сторон, так как в МВФ решили, что Украина после череды кризисов уже созрела для проведения системных реформ.

Именно поэтому стороны решили, что вместо "стэнд-бай" новому формату сотрудничества больше подойдет программа расширенного финансирования EFF, которая, кроме все прочего, позволяет выделять транши на покрытие дефицита госбюджета, но взамен предполагает более долгосрочный план сотрудничества (в то время как "стэнд-бай" - год-два), а также более глубокие системные реформы экономики страны-реципиента.

Новая программа составила $17,5 млрд, и Украина впервые получила четыре транша, хотя сумма оказалась скромнее, чем в программе 2008 г.: $8,7 млрд.

В 2018-м году программа расширенного финансирования была свернута и ей на смену ей пришел антикризисный "стэнд-бай".

С чего начали в 2014-м на том и заканчили в 2018-м.

В дальнейшем - комбинация неудачный форматов и разовых траншей.

Застывший формат, или Движение по кругу

Здесь стоит обратить внимание на несколько ключевых моментов.

Первый.

Украина обладает достаточно низкой квотой в МВФ - 2,01 млрд SDR ($2,7 млрд).

Причем это с учетом, что в 2016-м она была увеличена на 46%.

Размер квоты влияет на сумму кредитования и частотность траншей.

Как правило, МВФ выделяет стране кредит, который превышает размер квоты в шесть-восемь раз: в нашем случае это от $17 млрд до $22 млрд, что примерно соответствует самым крупным антикризисным программам 2008 и 2015 гг.

Конечно, правила Фонда разрешают "в особых случаях" резко увеличить данный показатель, но для этого нужны экстраординарные причины.

Кроме того, размер годовых траншей, как правило, составляет двукратную сумму квоты, то есть для нас - $5,5 млрд.

Примерно с таких показателей мы, как правило, и стартуем: в программе-2008 первый транш составил $4,5 млрд, а в 2015-м - $5 млрд.

Второй, не менее важный момент.

Формат сотрудничества Украины и МВФ все время крутится вокруг либо "стэнд-бай", либо расширенного EFF.

Кредиты выгодные, но короткие.

Начиная новую программу, мы еще отдаем взятое накануне.

А "реформы" в самом разгаре...

В то же время государство с низким подушевым ВВП может претендовать на получение льготного финансирования: на 10 лет под 0,5% годовых, то есть почти бесплатно.

Кроме того, Украина как страна, пострадавшая от войны, могла бы заключить с Фондом соглашение об открытии гибкой кредитной линии (ГКЛ) и превентивной линии на предоставление ликвидности (ЛПЛ).

В условиях кризиса и быстрого разворачивания деструктивных процессов в экономике, особое значение приобретает механизм ускоренного кредитования.

На данный момент среди всех форм сотрудничества мы выбирали либо прямое кредитование в рамках квот, либо поэтапно расширенное финансирование.

В то время как в ближайшем будущем Украине потребуется нечто большее: создание совместно с Фондом расширенного фонда структурной перестройки экономики, а также фонда поддержки структурных преобразований.

Загвоздка состоит в том, что и льготное кредитование и фонды структурной перестройки предназначаются либо для слаборазвитых стран, либо для переходных экономик.

Свой шанс получить эти деньги мы упустили в 90-е.

Но здесь как раз тот случай, когда лучше быть с деньгами, чем гордыми и бедными.

С $3-4 тыс. подушевого дохода Украина сейчас входит в группу беднейших стран, и процесс перехода к рыночной экономике у нас еще не завершен, ведь наш формат - это скорее квазирыночная экономическая система с высокой долей монополий и государства.

Значит нужно правильно просить.

И для начала Украине нужно... дать денег МВФ.

Нет, речь не идет о взятке.

Мы должны увеличить свою квоту до $5 млрд, с тем чтобы претендовать на получение кредита в размере хотя бы $40 млрд.

Регламент МВФ позволяет 75% квоты оплачивать векселями в национальной валюте.

Следовательно, увеличение нашей квоты на $2,3 млрд, до $5 млрд потребует от нас внесения всего $0,5-0,6 млрд "живых" денег.

Как показал опыт двух антикризисных программ 2008 и 2015 гг., финансовых ресурсов, выделяемых Украине, слишком мало для проведения системных реформ и слишком "много" для латания дыр в платежном балансе.

Этим объясняется, с одной стороны, неэффективность всех программ и общественное разочарование, а с другой - тот факт, что все они были выполнены лишь на 50-64%.

Получение от МВФ $40 млрд на десять лет под 0,5% годовых - вот ключевая задача Украины на период послевоенного восстановления.

И это должен быть кредит не на пополнение ЗВР НБУ и не помощь в латании дефицита бюджета, а деньги, направленные в фонд структурной перестройки экономики.

А для этого нам нужна новая эндогенная модель экономического роста, базирующаяся на развитии человеческого капитала.

Как сказал бы Уильям ***Истерли***, нам нужно от тирании экспертов-"плановиков" перейти к модели "поисковиков", когда новый формат экономической политики разрабатывается исходя из "низовых" потребностей микроуровня.

Проблемы нужно искоренять там, где они реально появляются, а не там, где они якобы должны быть.

Бедность - это техническая проблема, требующая адекватного технического решения.

Ну а пока, МВФ кредитует Украину с "дулей в кармане".

И это не вина фонда, а **недоработка наших чиновников, которые плохо делают свою работу и не способны формировать эффективные модели сотрудничества.**

Ну и системные причины.

Для МВФ - мы страна загадка.

1) Население хранит в банках валюту под 0%.

2) Банки кредитуют правительство под 4%.

3) А Минфин и НБУ берут деньги у МВФ под 7%.

Что-то в этой бухгалтерии не так.

Системное недоверие в треугольнике: общество-бизнес-государство.

И МВФ тут нам не доктор.

И еще один важный момент.

1) — Неспоосбность нашего Минфина провести списание государственных долгов, привело к тому, что 15 млрд дол будущего долга, который нам возможно "простят",

2) — уже включили в пакет будущей послевоенной помощи в 115 млрд дол.

То есть минус 15 млрд дол живых денег.

Промедлим еще - и весь пакет на восстановление нам сформируют за счет прощенного долга.

Мол,

— «этим и помогли, а дальше сами или мифические репарации».

А списали бы часть долга в 2022 - такого бы не было. И кто нам виноват? МВФ? Отнюдь.

Ну и в завершении.

Чтобы создавать за счет 40 млрд дол МВФ Фонд структурной перестройки экономики, для начала нужно создать эффективный план этой самой перестройки.

А его-то как раз и нет. От слова совсем.

1) — Зато есть объявленное нашим премьером желание стать "ресу4рсным центром Европы".

2) — Но для этого не нужно 40 млрд дол. Даже 4 млрд будет много...

Вот и получается, что в виду отстутствия понимания развития страны в среде наших "элит", единственно верное решение для МВФ в отношении Украины - консервация нашей экономики в колбе с формалином.

— Чтобы "экономика без стратегии" не "разлагалась" и не отравляла окружающее пространство, где такие успешные стратегии развития давно приняты.

Вот и блокируют наш "сырьевой потенциал" со всех сторон.

Не хотим развиваться - получим место в экономической "кунсткамере"....

***

№ 1.523

«Закон Мазурашу»: весеннее обострение нормотворческой патологии или построение путинизма в Украине?

2023-04-28

Елена Каденко

ТВ течение нескольких дней скандальный «закон Мазурашу» стал едва ли не более известным, чем знаменитый древневавилонский закон Хаммурапи XVIII ст. до н.э. Затем на фоне бурных событий последнего времени этот скандал отошел на дальний план. Но думается, совершенно напрасно, поскольку

— остался невыясненным вопрос о том, что это было: неадекватная выходка некоего субъекта с депутатской «корочкой», или за этим

стоит очередная попытка под шумок войны ввести элементы путинизма в Украине?

Если очень кратко, то законопроект 9223 от 19 апреля 2023года о внесении изменений в Уголовный и Уголовно-процессуальный кодексы Украины относительно установления ответственности за некоторые действия против основ национальной безопасности, получивший известность как «закон Мазурашу», предлагает:

> — ввести уголовную ответственность за критику власти в интернете, спекулируя на анонимности такой критики, на «недостоверности» такой информации, а также на таком мутном понятии, как «фейковый аккаунт» в соцсетях, под которое можно подогнать что угодно вплоть до надписи на заборе.

1. Инвалиды и герои информационных фронтов

Сей, мягко выражаясь, «плод воспаленного нормотворчества» можно было бы считать проявлением альтернативной одаренности группы депутатствующих индивидов во главе с наиболее одаренным представителем этой категории граждан. Но заявления Мазурашу о том, что положения его законопроекта «выписывали спецслужбы», а также само содержание, к которому явно была приложена «рука мастера», говорят, что все не так просто, и это может быть «пробным шаром». Словом, дело опять попахивает Эриком Артуром Блэром, более известного как Джордж Оруэлл, которого в последнее время стало модно цитировать.

Этот возможный «пробный шар» видится совершенно неслучайным в свете принятого недавно *закона о СМИ*, который поддавался жесточайшей критике в Европе за вопиющие нарушения базовых прав и свобод, но, цинично спекулируя на войне, власть через подконтрольных и управляемых депутатов продавила принятие этого норматива.

Об этом, в частности, шла речь в публикации «Государственная информполитика на уровне блогеров с пониженной социальной ответственностью?».

И здесь хочется сказать несколько слов о современном феномене тотального раздувания якобы огромной значимости виртуально-информационной сферы и её влияния на объективную реальность.

Явление это существовало и в эру бумажно-телевизионных медиа, но стало бурно прогрессировать с массовым внедрением интернета в начале 2000-х годов и особенно ускорилось с возникновением и развитием так называемых социальных сетей. Раздувание значимости, откровенно говоря, компьютерных игрушек изначально вызывало сарказм, а затем раздражение с переходом в неуклонно растущую классовую ненависть у автора этих строк, который в

зрелом возрасте, имея за спиной советское естественно-математическое и инженерно-техническое образование, предпринимательский и производственный опыт, а также хорошо знакомый еще с тотальной советской пропагандой, пришел в журналистику, точнее, даже в публицистику. Можно с уверенностью сказать, что сие гипертрофирование отнюдь не в бескорыстных целях раздувается в интересах прослойки той публики и капиталов, которые вращаются вокруг информационно-медийной сферы. К чему это приводит, в частности, два года наглядно продемонстрировала глобальная истерия вокруг так называемого «баранофикуса», затеянная явно в интересах конкретных кругов и при массовой поддержке медиа.

Но то были «цветочки» по сравнению с тем, что творят сейчас в Украине в информационно-медийной сфере, спекулируя на войне и ее страшных последствиях.

Количество «борцов с фейками» и вообще «за чистоту медийного пространства», всяческих «разоблачителей дезинформации» уже просто зашкаливает на фоне неуклонной монополизации информпространства,

> **— например, в виде всех этих «единых телемарафонов», смотреть и слушать которые не будет даже индивид со средними умственными способностями.**

Кстати, последнее обстоятельство недавно привело к весьма забавным последствиям.

Они выразились в том, что

> — высокопоставленный профильный чиновник, ранее входивший в медиа-обслугу одного скандально-известного олигарха, озаботился проблемой и якобы писал письма в Google, Youtube, Instagram и еще куда-то, чтобы эти глобальные инфогиганты приняли меры по повышению «смотрибельности», «заходности» и «кликабельности» занудливого контента, производимого за бюджетные средства страны, которая ведет кровопролитную войну и которой крайне нужны средства на армию, бойцов, оружие, электрооборудование взамен уничтоженного бомбардировками и так далее.

На все эти «марафоны», а также на гипертрофированное количество

"Перевіряють, що сталося": Ткаченко про скаргу до YouTube через зменшення глядачів телемарафону

Міністр культури та інформполітики Олександр Ткаченко розповів, що міністерство зверталося до YouTube через падіння трафіку національного телемарафону "Єдині новини"

п'ятниця, 14 квітня 2023, 12:07

«борцов с фейками и дезами» выделяются огромные средства, которые, надо полагать, используются правильно и попадают в правильные карманы.

Этот факт тем более интересен, что значительная часть принимающих в этом участие структур являются «частными лавочками» и они получают средства из бюджета. Причем публичных о тендерах по оказанию услуг в тяжком деле борьбы с фейками слышать не приходилось, но возможно, мы что-то пропустили…

По поводу всего этого имеем сказать следующее.

Очевидно, что геройствовать и даже стать инвалидом в глубоком тылу на информационном фронте намного комфортнее и безопаснее, чем в Бахмуте, это даже проще и легче, чем на действовать на трудовом фронте, изготавливая дроны, снаряды и так далее. Этим и объясняется гипертрофированное количество «пламенных бойцов информационных войск». Не говоря уже о

сугубо материальных дивидендах, извлекаемых в результате такой деятельности.

Но вместе с тем, не вдаваясь в более или менее строгое обоснование этого тезиса, подчеркнем, что влияние виртуально-информационной истерии на реальный ход событий никоим образом нельзя преувеличивать. Доказано тотальной пропагандой позднесоветских времен, которая говорила одно, а на деле вышло совершенно другое. Точно также относительная никчемность информационных битв и сражений подтверждается и нынешними пропагандистскими потугами, вызывающими смех и раздражение. Жизненный домедийный опыт, а также более чем 20-летний опыт работы в медиа заставляет автора более чем скептически относиться к влиянию и значению медиа вообще, попреки расхожим и навязываемым мифам.

Не говоря уже о том, что для бойцов на фронте и для граждан в прифронтовых районах медиа-истерия вообще ничего не значат, потому что есть вещи куда более жизненные и страшные, и все эти «информационные бои» является уделом тех, кто находится в комфортных условиях в глубоком тылу.

Взять хотя бы жителей многострадального Николаева, который накануне написания этих строк подвергся ракетным ударам путинских нелюдей. Едва ли людей, оставшихся без родных или близких, без крыши над головой, без электричества, газа и воды сильно волнуют разборки «малахольных» обитателей интернета на тему о том, где «фейк», а не «не фейк», равно как и вообще вся эта яростная «война» на информационном фронте.

Не говоря уже о том, что власть, когда ей это выгодно, вполне себе игнорирует любую «бурю и натиск» в информпространстве, например, в отношении коррупции, что недавно продемонстрировал коррупционный скандал с «яйцами по 17 гривен» в Министерстве обороны, после которого были уволены лишь некоторые клерки, о чем шла речь в публикациях «Борьба с коррупцией или показуха для западных ревизоров?» и «Украина – заповедник вечнозеленых (анти)коррупционеров. Даже страшнейшая война не в силах это изменить».

Наконец, говоря уже о том, что коррупцию, воровство, нехватку вооружений, боеприпасов, обмундирования, прочего довольствия, скотское отношение к бойцам и раненым – все это не перекроешь никакой пропагандой и «борьбой с фейками», особенно при наличии западных медиа, которые дают на сей счет много информации, которую власть просто не сможет перекрыть, потому что западные союзники, мягко говоря, не поймут.

2. «Это хуже народа! Это лучшие люди города!»

Вернемся к очередному приступу нормотворческой патологии на тему «построения Путина в Украине» в виде указанного «закона Мазурашу»,

который свидетельствует о неистребимом желании определенных кругов заткнуть рты несогласным.

Следует отметить, что, кроме собственно Георгия Мазурашу, с которым связывают обсуждаемый плод нормотворчества, среди авторов этого «произведения искусства» числятся Сергей Кузьминых, Максим Павлюк, Михаил Лаба и Олег Арсенюк. Все упомянутые персонажи являются членами властной фракции «Слуга народа».

Публика в авторском коллективе собралась разная.

> — В отношении Кузьминых Государственное бюро расследований возбудило уголовное дело по подозрению в получении взятки в сумме более полумиллиона гривен при закупках медицинского оборудования. Скандал разгорелся накануне начала полномасштабной агрессии Москвы, и начавшаяся война позволяет пока что затягивать дело.

По слухам, некоторые члены авторского коллектива были даже замечены в симпатиях в коллаборантам, пошедшим на сотрудничество с агрессором, но указывать пальцем не будем.

Наконец, главный «виновник торжества» депутат Георгий Мазурашу, 1971 года рождения, прошедший по одному из мажоритарных округов Черновицкой области, является весьма самобытным персонажем. Оценивать деятельность этого выпускника Черновицкого университета, затем спортивного комментатора, а позднее общественного активиста у себя на родине на Буковине не будем.

Но в парламенте он уже отмечался в разного рода неоднозначных инициативах. Например, в мае 2022 года он стал соавтором скандального законопроекта №7351, который предоставлял право командованию самостоятельно, без суда и следствия казнить военнослужащих за неисполнение приказов. Поговаривают, Иосиф Кобзон передал из иного мира информацию о том, что «товарищ» Сталин с заградотрядами резко обзавидовались…

Интересно, что, кроме Мазурашу, соавторами этого «произведения нормативного творчества» выступили депутаты от партии «Слуга народа» небезызвестная Марьяна Безуглая и Федиенко О.П. Затем авторский коллектив по непонятным причинам «изменился», поскольку соинициаторами решили выступить другие представители партии «Слуга народа» – Аликсийчук О.В., Бакумов О.С., Гривко С.Д., широко известная Третьякова Г.М., Войцеховский В.А. Законопроект прошел профильный комитет (!), подвергся уничтожающей критике в соцсетях и медиа и был отозван впоследствии без объяснений причин, а пропрезидентская партия отказалась комментировать законопроект.

Сейчас, на волне критики «закона Музурашу» также происходят интересные явления.

Ряд депутатов фракции «Слуга народа» публично раскритиковали законопроект Мазурашу об ответственности за комментарии в соцсетях, который уже назвали «законом об уголовной ответственности за критику власти».

Интересно, что Марьяна Безуглая, выступившая ранее соавтором вышеуказанного «законопроекта о расстреле без суда и следствия», заявила о «законе Мазурашу», что «никто такое рассматривать не будет».

«Тот законопроект о высказывании – фейк, просто зарегистрированный. С нардепами такое бывает, право подписи. Никто такое рассматривать не будет», — заявила Безуглая, скромно умолчав о своих достижениях на сей счет.

Впрочем, будут или не будут рассматривать законопроект – это пока большой вопрос, о чем далее.

Забавной была реакция самого депутата Мазурашу на критику в адрес его нормотворческих упражнений.

Он через медиа заявил, что для него главное – это «быть на одной волне со своими избирателями».

Судя по законопроекту, трудно сказать, насколько его «волна» соответствует «волне» его избирателей из Буковины.

«Я же не успеваю отслеживать всех коллег, кто, где и что говорит или пишет. Есть энное количество коллег, с которыми с удовольствием советуюсь, консультируюсь. А так для меня важно быть на одной волне со своими избирателями. Вот если кто-то из моих избирателей выражает какие-то, замечания, предложения – с этим я разбираюсь до достижения консенсуса», — говорит депутат.

Мазурашу сообщил, что не обсуждал данный законопроект с руководством фракции. От себя отметим: похоже на то, что свое сочинение он все же с кем-то «обсуждал», что следует из его же слов о том, что пункты о борьбе с ботофермами в законопроекте выписаны по рекомендациям спецслужб, о чем далее.

«Из руководства фракции никто не контактировал по законопроекту. Мы же там не чьи-то подчиненные, чтобы нам давали указания и т.д. Руководители фракции координируют, а не управляют депутатами. С руководителями фракции и партии с удовольствием обсудил бы вопросы законодательных инициатив по выполнению пунктов программы «Слуги народа» и Владимира Зеленского», — заявил Мазурашу, забыв упомянуть в каком месте программ партии и Зеленского есть упоминания о такого рода «законах».

Словом, весь этот паноптикум в провластной партии заставляет вспомнить классику жанра в виде известного позднесоветского кинофильма Марка Захарова по пьесе Евгения Шварца «Убить дракона» в том месте, где утверждается, что «лучшие люди города – это намного хуже народа».

3. А теперь о самом «шедевре»

Наконец, кратко рассмотрим содержание обсуждаемого нормотворческого шедевра.

Итак, 19 апреля депутат Георгий Мазурашу подал в Раду законопроект, которым предложил выписать в Уголовном кодексе отдельную норму, где устанавливается ответственность за использование учетных записей в интернете с целью распространения недостоверной информации или для осуществления влияния на принятие решений, совершение или не совершение действий госорганами или даже физическими или юридическими лицами.

Согласно проекту, за создание, приобретение, использование или сбыт учетных записей, которые содержат заведомо неправдивые ведомости относительно пользователя, в информационных (автоматизированных) электронных, коммуникационных, информационных системах, при помощи которых распространяется недостоверная информация (в том числе от имени других лиц, причастность которых к опубликованной информации не установлена), или осуществляется вмешательство в деятельность физических и юридических лиц, если такие действия совершены во вред суверенитету, территориальной целостности и неприкосновенности, обороноспособности, национальной, государственной, экономической и информационной безопасности Украины, при отсутствии признаков госизмены, – грозит штраф от 1 до 3 тысяч необлагаемых налогом минимумов или исправительные работы до 2 лет.

Те же действия, если они, в частности, предпринимались с целью повлиять на какие-либо решения госорганов или органов местного самоуправления, – уже будут наказываться лишением свободы от 3 до 5 лет.

Максимальное наказание в виде лишения свободы на срок от 5 до 7 лет с конфискацией имущества грозит за использование фейковых аккаунтов в условиях военного положения.

При этом самая мягкая санкция в виде штрафа от 750 до 1000 необлагаемых налогом минимумов или исправительные работы до 1 года будет применять за попытку повлиять или вмешаться в действия физических и юридических лиц, если такие действия «содействуют повышению уровня социального напряжения». В этом месте от себя заметим, что выступать против коррупции,

воровства, олигархического строя, социальной несправедливости и неравенства уже не получится, ибо это будет «содействовать повышению уровня социального напряжения». Если кто не в курсе, то статьи за «разжигание социальной вражды» уже есть у Лукашенко и у Путина…

При этом речь уже идет не о «фейковых аккаунтах», а о любых учетных записях в интернете. В проекте это называется «использованием учетных записей, в том числе тех, которые содержат заведомо неправдивые ведомости относительно пользователя».

То есть,

> 1) — если пользователь использует свою учетную запись, чтобы разместить или распространить информацию,
>
> 2) — которая покажется кому-то недостоверной или влияющей на деятельность физических и юридических лиц, если такие действия способствуют повышению уровня социального напряжения, нарушают конституционные права и свободы граждан или другим образом угрожают национальной безопасности, при отсутствии признаков госизмены,
>
> 3) — то такому пользователю грозит штраф от 12750 грн до 17000 гривен или исправительные работы на срок до 1 года.

Такая «формулировка» позволяет возбудить уголовное дело против любого, кто высказал в медиапространства нечто такое, что кому-то не понравилось.

> — По ныне действующему законодательству, это позволит, как минимум, завести оперативно-разыскное дело, особенно если высшая планка наказания превышает 5 лет, то есть это считается тяжким преступлением, тем более если к этому удастся «пришить» покушение на основы национальной безопасности.

И в то же время, в пояснительной записке лукаво говорится, что закон нужен для *борьбы с ботофермами*.

> — От себя отметим, что от так называемых ботоферм страдает исключительно «элитняк», а рядовым гражданам от них ни жарко, ни холодно.

Последнюю мысль подтвердил сам автор законопроекта Мазурашу в своем заявлении для медиа.

«А это нормально, когда избранный народом депутат должен читать тонны мусора и оскорблений про себя в интернете? Я уже, простите, «забембався» пополнять черный список, мне уже фейсбук предупреждение скидывает, что

у меня очень большой блек-лист. Я считаю, что эту проблему давно нужно решить на законном уровне: пиши под настоящим именем, указывая адрес. Чтобы (как минимум) можно было иметь понимание – а ты голосовал за Народного депутата, фамилию которого кривляешь в фейсбук. У меня с ботами и шоколадниками (намек на сторонников Порошенко) разговор короткий – бан и отписка, как говорится. Но я хочу, чтобы и спецслужбы повлияли на администрацию Фейсбука, если ни я, ни мои помощники не могут заблокировать мои многочисленные фейковые псевдо-профили», – заявил депутат.

Иными словами, депутата Мазурашу обидели в интернете его (не)доброжелатели, он «забембался» с ними бороться без посторонней помощи в лице СБУ и решил отомстить, предложив норматив, представляющий нечто среднее между Путиным и Оруэллом.

Интересная особенность, которая объясняет появление «закона Мазурашу» и дает основание полагать, что он «пел с чужого голоса».

> До сих пор в борьбе с так называемыми ботофермами правоохранители опирались на статью 361-2 Уголовного кодекса – несанкционированный сбыт или распространение информации с ограниченным доступом. Максимальная санкция по этой статье составляла до 5 лет лишения свободы.

В августе 2022 года СБУ заявила о ликвидации некоей ботофермы, которая была создана для дискредитации руководства Украины и расшатывания общественно-политической ситуации. Давать оценки не будем, но отметим, что, по нашему скромному разумению, летом прошлого года были вещи поважнее, чем компьютерные игры, от которых пострадали нежные души руководства. Например, тяжелейшие бои на Донбассе, приведшие в масштабным разрушениям, утрате территорий, гибели тысяч бойцов и гражданских лиц, потоку раненых, калек и инвалидов, и на этом фоне вся эта неистовая «борьба с фейками» выглядит, мягко выражаясь, цинично.

К тому же, по мнению людей искушенных, ботофермы используются всеми топовыми политиками, включая нынешнюю власть, и тогда получается, что есть ботофермы «хорошие», а есть «плохие». Это как в кино, где «наши» – это благородные разведчики, а «чужие» – это коварные и продажные шпионы. Но СБУ, конечно, виднее: недаром столько представителей ведомства героически борются в тылу на информационном фронте…

Подтверждением того, что рукой сочинителя обсуждаемого норматива водила другая рука, очевидно, далеко не одна, служат слова самого Мазурашу о том, что нормы этого сочинения о ботофермах якобы выписывали именно спецслужбы.

«Они по функционалу должны бороться с ботофермами и фейковыми атаками, угрожающими национальной безопасности Украины. Это их видение, как бороться с этими явлениями. Если человек просто публично высказался, не выходя за пределы правдивости — вообще проблем нет, а если кто-то своими лживыми сообщениями угрожает национальной безопасности нашей страны — должен отвечать за это», — заявил Мазурашу в медиа.

От себя заметим, что атака в интернете на такого выдающегося деятеля, каковым, несомненно, является тот или иной депутат имярек, разумеется, несет угрозу национальной безопасности, а потому организаторы и исполнители этого далеко не богоугодного деяния должны быть найдены, изобличены и сурово наказаны. Потому что не может депутат имярек и его помощники в гордом одиночестве бороться с тысячами ботов, отправляя их в бан и имея из-за этого проблемы с администрацией соцсетей, а силовики в это время будут воевать на фронте и не придут на помощь многострадальному депутату.

Подтверждением именно такого подхода могут служить следующие высказывания депутата Мазурашу в медиа: «С начала 2020 года какие-то неизвестные с фейковой страницы в ФБ занимаются провокациями от моего имени как нардепа. И я не могу добиться, чтобы ее закрыли или установили, кто за этим стоит. Это нормальная ситуация? То есть, от моего имени занимаются провокациями, а я ничего не могу сделать. А правоохранители говорят, что ничего не могут поделать».

Действительно, с таким безобразием в стране, где второй год идет кровопролитная война, следует оканчивать.

При этом Мазурашу считает манипулятивными обвинения в том, что в случае принятия его нормотворческого шедевра граждан будут сажать в тюрьму за критику власти в социальных сетях.

Самое забавное, что в Раде даже резкие противники «закона Мазурашу» полагают, что ботофермы – это проблема. Наверное, это правда, равно как и правдой является то, что для большинства рядовых граждан страны на фронте и в тылу ботофермы не являются и никогда не будут являться проблемой от слова «совсем». Но у богатых, как известно, свои причуды…

И хотя многие депутаты высказались в медиа о том, что голосовать за этот плод нормотворческих терзаний не намерены, но оговорка Мазурашу о том, что некоторые положения его сочинения выписывались спецслужбами заставляют серьезно относиться к возможности принятия этого норматива, пусть даже с изменениями.

И пусть бы «элитняк» боролся бы с ботами, то есть между собой!

Но в реальности проект касается лидеров общественного мнения, политиков, журналистов, правозащитников и так далее. Эти лица вполне могут попасть под действия этого законопроекта из-за размытости его положений. Принятие этого законопроекта позволит любого лидера общественного мнения, любого оппозиционного политика, журналиста, активиста потенциально привлекать к ответственности, возбуждать против него уголовные дела только из-за того, что он озвучивает мнение, которое кто-то во власти посчитает информационной атакой или покушением на информационную безопасность. Это кардинально сузит права и свободы человека в Украине.

Кроме того, этот норматив направлен на упразднения неотъемлемого права граждан влиять на органы государственной власти, что является основой демократического, собственно, вообще современного цивилизованного общества.

***

№ 1.524

Государственная информполитика на уровне «блогеров с пониженной социальной ответственностью»?

2023-04-09

Александр Карпец

Последние, мягко говоря, неадекватные телодвижения власти в области информационной политики, особенно на фоне недавних коррупционных скандалов в министерстве обороны, заставляют окончательно отбросить, как нынче модно говорить, «нарратыв» о том, что «не на часі», и «нельзя раскачивать лодку».

Сначала

> **— Рада 13 декабря 2022 года, цинично спекулируя на войне и тяжелом положении, приняла скандальный закон о медиа, нарушающий все базовые права и свободы, закрепленные международными конвенциями и Конституцией, и под Новый год Зеленский этот закон подписал, несмотря на резкую критику Европы и международного журналистского сообщества.**

Затем, почти не особо замеченной прошло заявление Интернет-ассоциации Украины о том, что

> — в Украине со 2 марта запустили централизованную систему автоматической блокировки интернет-ресурсов, которая, помимо прочего, будет собирать данные о пользователях, которые посещали «запрещенные» сайты, о чем далее.

Эта сногсшибательная новость в стиле старины Оруэлла быстро померкла на фоне скандала вокруг награждения ведомственными наградами блогеров с пониженной социальной ответственностью и последующего приема в Офисе президента этих «повелителей мыслей и чувств» или, как их теперь модно называть «инфлюэнсеров». Последняя дефиниция, надо полагать, происходит от слова «influence», то бишь «влияние», хотя непонятно, как можно серьезно относиться к этой публике, тем более отвлекать на них государственных чиновников и ресурсы, а тем более в такое тяжелейшее для страны время.

Но обо всем по порядку…

1. «Незаконный закон» приняли, как всегда, под шумок

Начать следует с того, что недавно эту тему довелось затрагивать в публикации «Борьба с коррупцией или показуха для западных ревизоров?», посвященной скандалу вокруг коррупции в Министерстве обороны и реакции власти на вскрывшиеся коррупционные факты.

В частности, там шла речь о том, что на Западе, который сейчас в значительной мере обеспечивает Украину оружием, ресурсами и финансами, чтобы мы могли выстоять в борьбе с многократно преобладающих врагом, совершенно не считают, что факты коррупции и прочие общественно значимые вопросы следует замалчивать по причине войны. Наоборот, решительная борьбы с коррупцией и воровством, которая во время войны есть мародерство, только укрепит обороноспособность страны.

К тому же, в Украине никогда и никому не удастся закрыть рот, даже прикрываясь войной. Ибо как говаривал один «классик и современник», Украина – не Россия имени Путина и не «колхоз Беларусь имени Лукашенко». У нас традиции анархии и махновщины настолько сильны, что не нынешней власти закрывать рты, тем более если ежедневно гибнут люди и разрушается страна, и в это время целый ряд отъявленных мерзавцев наживаются на воровстве и коррупции, а разного рода политиканы играются в совершенно дурацкие запреты.

Кратко о скандальном ***законе о медиа***, до анализа которого по факту его принятия просто не дошли руки и не хватило времени на фоне ракетных ударов, блэкаутов и других драматических событий в конце прошлого года, которые приходилось непрерывно освещать.

Этот закон был принят Радой во втором чтении 13 декабря 2022 года 299-ю голосами, то есть почти конституционным большинством.

Голосование за закон состоялось, несмотря на сопротивление самого медийного сообщества и обширную критику парламентских юристов из Главного научно-экспертного управления Рады, заявивших, что «положения проекта противоречат Конституции Украины, не учитывают юридических позиций Конституционного суда Украины, международно-правовые обязательства Украины и практику Европейского суда по правам человека». Еще летом 2022 года Европейская федерация журналистов назвала этот документ «достойным худших авторитарных режимов», отмечая, что Национальный совет Украины по вопросам телевидения и радиовещания получит «непропорциональные регуляторные полномочия» и будет иметь «власть не только над аудиовизуальными СМИ, но и над печатными и онлайн-изданиями».

Принятие цинично оправдывали некими «евроинтеграционными требованиями. Дескать, реформа медиа является одним из главных требований Евросоюза. Это действительно так, но европейские требования касались совершенно других вещей. ЕС требовал от Украины выполнения

Директивы об аудиовизуальных медиауслугах. В то же время, регулирование печатных и особенно онлайн-изданий этой Директивой вообще никак не предусмотрено, причем этот факт признавала, в частности, даже вице-премьер по вопросам евроинтеграции Ольга Стефанишина в своем письме председателю Комитета Верховной Рады по гуманитарной и информационной политике, депутату от «Слуги народа» Никите Потураеву накануне голосования за закон.

Голосование норматива заняло примерно полчаса, но весомой критики по сути проекта в сессионном зале так и не прозвучало, хотя законопроект подвергался жесткой критике со стороны журналистов и правозащитников.

В то же время, в экспертном заключении Главного научно-экспертного управления Рады, занявшем 33 страницы, в частности, говорится: «Основополагающие принципы деятельности в сфере медиа, а именно – открытость, доступность информации, свободы ее распространения, запрета цензуры, недопущения предварительного согласования информации – фактически коренным образом изменены».

По мнению экспертов в медиасфере, данный закон не только во время войны, но и после ее окончания станет инструментом тотального контроля со стороны властей над СМИ. Учитывая огромный перечень ограничений, которые он накладывает на все медиа, а также угрозу быстрых санкций, вплоть до закрытия, позволить себе критику властей смогут лишь те издания, которые пользуются поддержкой западных структур, либо действуют в сфере, где нет госрегулирования (телеграм-каналы), либо те СМИ, редакции которых находится за границей, как это имеет место в российской практике, например, в случае оппозиционного издания «Медуза», находящегося в столице Латвии – Риге.

Попытка «превращения Украины в Россию», в частности, в вопросах медиа и свободы слова, повторим, еще ничего хорошего ни для одной из властей в Украине, собственно, и самой Украине, не приносила и не принесет, даже с учетом войны.

В качестве одного лишь только примера можно привести скандальные «законы 16 января 2013 года», которые тоже были приняты «слишком уверенным в себе большинством» того времени с грубейшим нарушением Конституции, международных конвенций, вообще вопреки практике цивилизованных стран.

Кстати, тот факт, что принятие подобных «законов» ведет к неравенству различных медиа-субъектов, наибольшую свободу получают те медиа, которые патронируются Западом, и по этой причине власть их просто боится трогать, подтвердился в скандале вокруг коррупции в Минобороны. Ведь вопрос о коррупции был впервые поднят именно медиаструктурами, относительно которых есть достаточное основание утверждать, что они

патронируются Западом, о чем, в частности, шла речь в упомянутой публикации «Борьба с коррупцией или показуха для западных ревизоров?»

Несмотря на уничтожающую критику медиасообщества, международных структур, юристов, перед самым Новым годом Зеленский подписал этот норматив.

Реакция международного журналистского сообщества на фокусы со свободой слова в Украине

А уже 12 января, буквально сразу после новогодних праздников Международная федерация журналистов (IFJ) призвала Зеленского пересмотреть закон о медиа. Заявление об этом было опубликовано на официальном сайте IFJ.

В федерации заявили, что Зеленский «подписал спорный законопроект, который расширяет полномочия правительства по контролю над СМИ, ставя под угрозу свободу прессы и плюрализм СМИ в стране».

«Международная федерация журналистов присоединяется к своим украинским членским организациям, Национальному союзу журналистов Украины (НСЖУ) и Независимому медиапрофсоюзу Украины (НМПУ), призывая правительство пересмотреть новое законодательство и начать широкий инклюзивный диалог с союзами журналистов и медиа-сектором. Согласно недавно принятому закону, подписанному Зеленским 29 декабря, Национальный совет по вопросам телевидения и радиовещания сможет временно запретить работу онлайн-СМИ и потребовать от интернет-провайдеров блокировать доступ к онлайн-изданиям без судебного разбирательства, издавать обязательные для исполнения предписания редакциям СМИ, регламентировать работу операторов кабельного и онлайн-телевидения, отменять регистрацию печатных СМИ и др.», – заявили в федерации.

Далее пресс-служба организации процитировала заявление НСЖУ, опубликованное 13 декабря, в котором содержится предупреждение о том, что свобода слова в Украине находится под угрозой, а полномочия Нацсовета по ТВ названы чрезмерными. В НСЖУ тогда констатировали, что «законом предусмотрено не регулирование медиасферы, а фактически установление отношений подчиненности, когда СМИ переходят под контроль властей».

Также в IFJ вспомнили о заявлении, опубликованном в начале января НМПУ. В нем медиапрофсоюз предупредил, что закон не содержит ограничений на создание государством линейных медиасервисов, допускающих монополизацию эфира контентом, созданным исключительно государственными СМИ.

«Такое фактическое положение дел не способствует ограничению политического влияния провластной политической силы на СМИ и противоречит принципу плюрализма, что создаст системные проблемы с демократией», – цитирует федерация заявление НМПУ.

Кроме того, в медиапрофсоюзе отметили, что по закону аннулирование лицензий и запрет деятельности СМИ могут происходить без решения регулятора и суда, что «сводит на нет роль регулятора и ставит собственников СМИ в полную политическую и экономическую зависимость от личных решений президента страны, что создаст проблемы для демократии».

Наконец, 16 января 2023 года стало известно о том, что IFJ направила письмо с изложением своей позиции главе Еврокомиссии Урсуле фон дер Ляйен, а также украинскому президенту и парламенту.

«Этот закон должен быть более демократичным. Поэтому мы будем продолжать работать с вами и будем предупреждать органы власти в Европе и Украине, чтобы изменить этот закон и включить журналистов и медиаорганизации в регуляторный орган в вашей медиа-среде», – завила президент федерации Майя Север.

Но украинская власть делает вид, что не замечает критического отношения к ее информполитике со стороны международных структур. Пока в стране война, это еще как-то будет сходить с рук, но когда встанет вопрос о вожделенном «членстве в ЕС», все это Украине припомнят. Даже в условиях войны стремление власти придушить свободу слова, получения и обмена информацией, если эта информация не касается обороны и нацбезопасности в реальности, резко отрицательно воспринимается на Западе и служит для Москвы хорошим предлогом для антиукраинской пропаганды с целью снижения поддержки нашей страны Западом, где все более нарастает так называемая «усталость» от войны и Украины, а также спекуляции на тему «непомерных расходов», идущих на поддержку Украины.

2. В интернете теперь будут огульно блокировать и подсматривать

Но власти с упорством стремятся воплотить в жизнь нормы принятого в декабре «закона о медиа».

Очевидно, именно этим можно объяснить недавнее тревожное заявление Интернет-ассоциации Украины о том, что в Украине 2 марта запустили централизованную систему автоматической блокировки интернет-ресурсов. Помимо прочего, она должна собирать данные о пользователях, которые посещали «запрещенные» сайты.

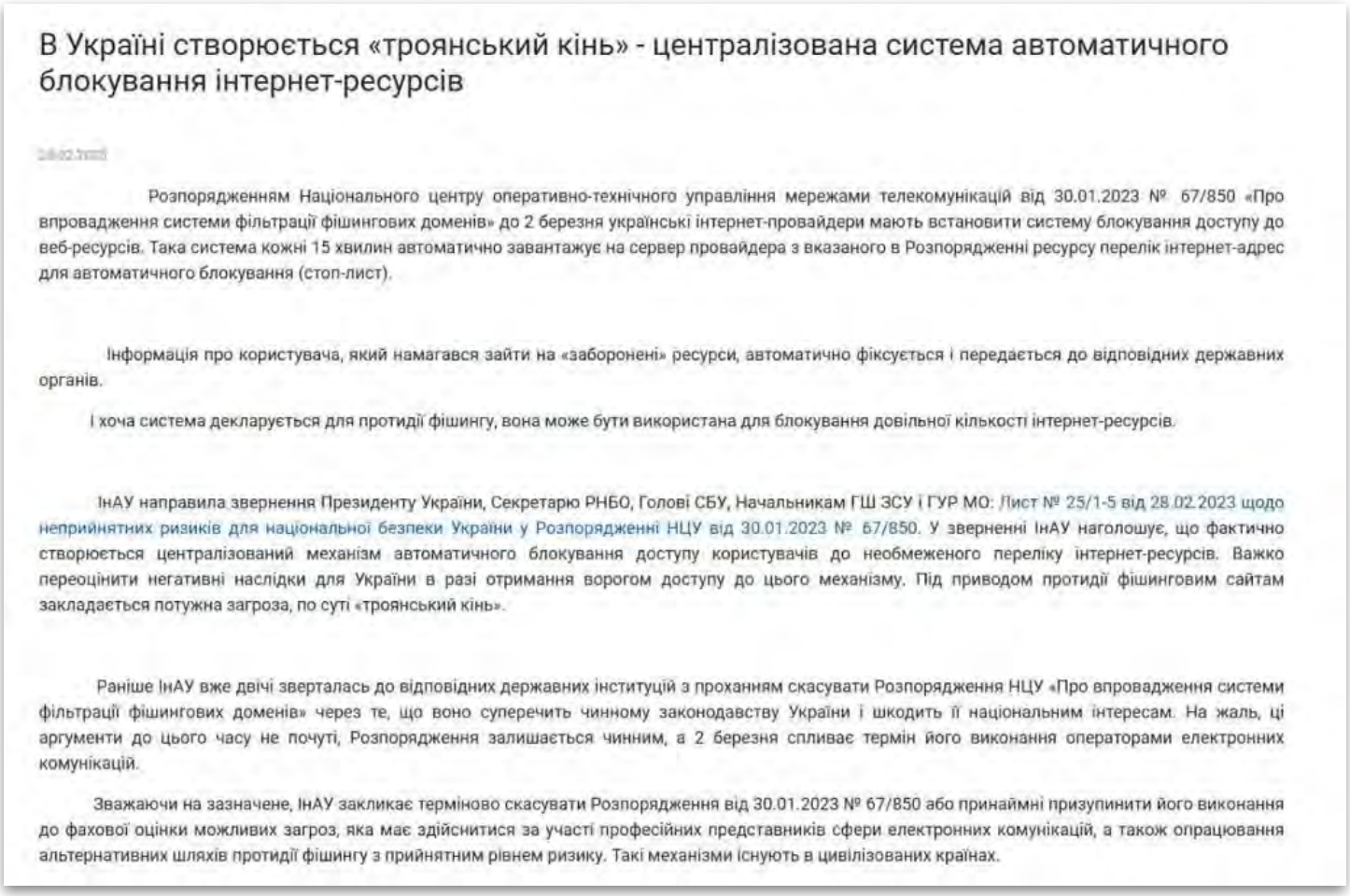
«Информация о пользователе, пытавшемся зайти на «запрещенные» ресурсы, автоматически фиксируется и передается в соответствующие государственные органы», – говорится в заявлении.

Система вводится распоряжением Национального центра оперативно-технического управления сетями телекоммуникаций от 30.01.2023 №67/850 «О внедрении системы фильтрации фишинговых доменов». До 2 марта ее должны были установить все украинские интернет-провайдеры.

Новый механизм каждые 15 минут автоматически загружает на сервер провайдера перечень интернет-адресов для автоматической блокировки. На каком юридическом основании этот стоп-лист будет составляться – неизвестно.

Официально заявляется, что система нужна для фильтрации фишинговых доменов, то есть, чтобы кибер-преступники не похищали личные данные пользователей).

Но в интернет-ассоциации призывают президента, правительство и СНБО срочно отменить указанное распоряжение, так как оно открывает путь к бесконтрольной блокировке сайтов в Украине.

В Україні створюється «троянський кінь» - централізована система автоматичного блокування інтернет-ресурсів

Розпорядженням Національного центру оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій від 30.01.2023 № 67/850 «Про впровадження системи фільтрації фішингових доменів» до 2 березня українські інтернет-провайдери мають встановити систему блокування доступу до веб-ресурсів. Така система кожні 15 хвилин автоматично завантажує на сервер провайдера з вказаного в Розпорядженні ресурсу перелік інтернет-адрес для автоматичного блокування (стоп-лист).

Інформація про користувача, який намагався зайти на «заборонені» ресурси, автоматично фіксується і передається до відповідних державних органів.

І хоча система декларується для протидії фішингу, вона може бути використана для блокування довільної кількості інтернет-ресурсів.

ІнАУ направила звернення Президенту України, Секретарю РНБО, Голові СБУ, Начальникам ГШ ЗСУ і ГУР МО: Лист № 25/1-5 від 28.02.2023 щодо неприйнятних ризиків для національної безпеки України у Розпорядженні НЦУ від 30.01.2023 № 67/850. У зверненні ІнАУ наголошує, що фактично створюється централізований механізм автоматичного блокування доступу користувачів до необмеженого переліку інтернет-ресурсів. Важко переоцінити негативні наслідки для України в разі отримання ворогом доступу до цього механізму. Під приводом протидії фішинговим сайтам закладається потужна загроза, по суті «троянський кінь».

Раніше ІнАУ вже двічі зверталась до відповідних державних інституцій з проханням скасувати Розпорядження НЦУ «Про впровадження системи фільтрації фішингових доменів» через те, що воно суперечить чинному законодавству України і шкодить її національним інтересам. На жаль, ці аргументи до цього часу не почуті, Розпорядження залишається чинним, а 2 березня спливає термін його виконання операторами електронних комунікацій.

Зважаючи на зазначене, ІнАУ закликає терміново скасувати Розпорядження від 30.01.2023 № 67/850 або принаймні призупинити його виконання до фахової оцінки можливих загроз, яка має здійснитися за участі професійних представників сфери електронних комунікацій, а також опрацювання альтернативних шляхів протидії фішингу з прийнятним рівнем ризику. Такі механізми існують в цивілізованих країнах.

Здесь, как и в случае с указанным законом, налицо **циничная манипуляция и откровенный обман**, поскольку внесудебное блокирование информационных сайтов, тем более, подглядывание за теми, кто заходит на «запрещенные» сайты не имеют ничего общего с заявленной борьбой с так называемым **«фишингом»,**

— который чаще всего сводится к выманиванию у доверчивых пользователей интернета номеров и пин-кодов банковских карточек и тому подобных вещей.

И здесь сразу же возникает целый «букет» грубейших нарушений не просто даже законодательства, а вообще норм, принятых в цивилизованном мире, куда Украина вроде как стремится, и это стремление стало как бы одной из реальных причин московской агрессии.

Прежде всего,

— внесудебная блокировка сайтов, да еще на основании стоп-листа, который непонятно кто, где и на основании чего составил.

Если мы стремимся в некое подобие путинского режима, с которым сейчас идет жесточайшая война, то тогда подобные фокусы – это как бы «нормально», но если речь идет о стремлении стать страной с цивилизованными нормами, то такие фокусы недопустимы по определению.

А теперь завязший в зубах вопрос о «запрете заходить на запрещенные сайты» (пардон за тавтологию). Поясним, что речь идет, прежде всего, о целом ряде российских сайтов, на которые «запрещено заходить».

Зададимся вопросом: что такое рассказывают и показывают у какого-нибудь пропагандиста Соловьева, что его нельзя смотреть вменяемому гражданину Украины, обладающему нормальным уровнем умственного развития?! Тот факт, что Соловьев, Киселев, Симонян и кто-то там еще несут разного рода ахинею, совершенно не является основанием для «запрета» соответствующих интернет-ресурсов. Более того, такие запреты говорят лишь о слабости отечественной пропаганды, которой банально «не хватает ума» что-то противопоставить тому же Соловьеву. Тем более если эти «запреты» касаются журналистов, которые должны, как минимум, ориентироваться в том, о чем говорит, что публикует, какие нормативные акты принимает вражеское государство, опять-таки, для того, чтобы адекватно реагировать на вражескую пропаганду.

Помнится, пришлось пройти чуть ли не десяток ссылок в интернете, чтобы докопаться до некоего принятого российской Госдумой документа, который касался войны в Украине, и эта информация потребовалась для соответствующей публикации. А все потому, что невозможно было зайти по ссылке на прямой официальный источник.

Тот факт, что использование определенных программных средств открывает доступ к этим «запрещенным сайтам», является широко известным, а потому вдаваться в подробности не будем.

Но здесь важно другое. После очередных скандальных бенефисов того же Соловьева, Симонян или еще кого-либо, буквально на следующее утро

приближенные к украинской власти медиа, включая телеканалы, входящие в пул так называемого «телемарафона», усердно информируют потребителей информпродукта о том, что творилось накануне в московских телестудиях.

Таким образом, получается, что кому-то «запрещенные сайты» в Украине все же смотреть можно, и эти «допущенные к просмотру» затем пересказывают остальным свое понимание увиденного и услышанного.

В подробности об уровне и степени влияния на аудиторию тех, кто допущен к просмотру и толкованию, вдаваться не будем исключительно для того, чтобы оставаться в рамках приличий. Но напомним, что, согласно последним социологическим исследованиям, телеаудитория неуклонно и достаточно резко сокращается, и таким образом, огромные бюджетные средства, выделяемые государством на все эти «телемарафоны», тратятся впустую. Этот факт тем более показателен, что среди телекомпаний, которые входят в «пул телемарафона» только одна является «общественной», по сути, государственной, а остальные являются вполне себе частными компаниями, которые без всяких там «тендеров» получили бюджетное финансирование, но не в состоянии обеспечить «смотрибельность» своего информпродукта, в связи с чем читатель и зритель уходят в интернет. Очевидно, здесь кроется одна из причин того, что определенные круги обеспокоились стремлением блокировать сайты и следить за теми, кто «посещает запрещенные сайты (кем и на основании чего запрещенными?!!), цинично оправдывая это борьбой с «фишингом», которая к этому не имеет никакого отношения.

Кроме всего прочего, здесь вполне можно подозревать желание обеспечить «кормушку» в виде средств, выделяемых на всю эту «борьбу с инакомыслием в интернете», которая сводится на нет простейшими программными средствами, а заодно прикармливать медиаобслугу, которой типа «можно слушать и смотреть то, что другим смотреть нельзя». В XXI веке такие жалкие потуги вызывали бы смех, если бы при это не тратились огромные средства, причем в условиях войны, когда стране не хватает средств и ресурсов на производство снарядов, и западные союзники заказывают их в Болгарии, а в воюющей Украине ресурсы тратят фактически на компьютерные игры.

К тому же, налицо следующая неадекватная ситуация. О том, где и когда якобы планируется наступление ВСУ, в медиа распространяются все кому не лень. А о замыслах врага из московских источников, в которых, как и у нас, болтают все кому не лень, узнавать ничего нельзя, потому что это «запрещенные сайты».

Что же касается необходимости доступа к вражеским медиа, приведем только один пример из недавнего прошлого.

19 сентября 2022 года интернет-издание «Экономические Новости» (https://enovosty.com/) опубликовало материал «Путин и его генералы готовятся

уничтожить Украину путем устройства техногенной катастрофы». Одной из основных отправных точек публикации были заявления отставного генерал-лейтенанта, а ныне депутата Госдумы некоего Гурулева о том, что российским войскам следует подробно изучить слабые места украинской энергосистемы на предмет нанесения по ним ракетных ударов, соотнести с возможностями таких ударов и приступить к уничтожению инфраструктуры Украины с тем, чтобы оставить нас без электроэнергии, воды, связи, канализации и прочих благ цивилизации. Об этом указанный генерал совершенно открыто заявил в эфире все того же Соловьева, и надо полагать, сделал он это заявление не без ведома Кремля.

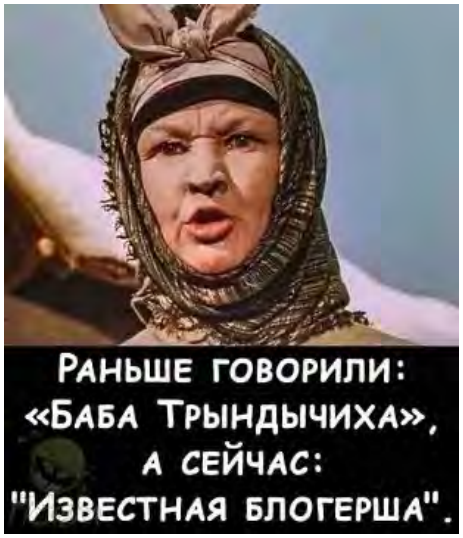
А уже 10 октября 2022 года путинская Россия нанесла по энергосистеме Украины первый массированный удар, за которым последовали другие удары ракетами и дронами, и каждый раз Украина отчасти погружалась во мрак, оставалась без воды и связи до тех пор, пока у нас не научились эффективно бороться с воздушными ударами, пока Запад не поставил нам дополнительные средства ПВО, а у Москвы не сократился запас ракет и дронов. И это уже не говоря о человеческих жертвах в результате этих ударов!

Думается, в соответствующих органах Украины тоже видели эти выступления московских генералов и делали соответствующие выводы в плане подготовки к защите от воздушных ударов. Все это к тому, что для получения подобной информации и подготовки страны к ударам врага иногда достаточно просто посмотреть очередной эфир Соловьева и совершенно не нужно засылать в Кремль или российский генштаб доморощенных «мата хари», а затем устраивать клоунаду с вручением им «орденов от разведки» и веселить тем самым досужую публику.

Как видим, информполитика власти строится, в значительной мере, на телемарафонах сомнительного уровня, «смотрибельности» и эффективности, а также на запретах и блокировках в интернете более чем сомнительной эффективности, но абсолютно незаконных, что подтверждается даже выводами Главного научно-экспертного управления парламента, а там сидят очень квалифицированные юристы.

3. «Информгигиена при коммуникации с инфлюэнсерами широкого пользования»

Но есть еще одна составляющая, которая вскрылась совершенно недавно и вызвала смех сквозь слезы.

На днях общественность была совершенно потрясена следующей информацией. Группа так называемых блогеров-инфлюэнсеров была приглашена в Офис президента для проведения с ними, как говорили в советское время, политико-воспитательной работы.

В мероприятии участвовали некие Саша Бо, Ксюша Манекен, Настя Елисеева, Евгений Таллер, Таня Парфильева, Никита Добрынин, Даша Квиткова и другие. Поскольку об этих «авторитетах» довелось услышать впервые в жизни, то пришлось обратиться к всезнающему «дедушке Гуглу». Чтобы оставаться в рамках приличий, от оценок этой публики удержимся, а интересующимся порекомендуем самостоятельно найти в интернете информацию о «Саше Бо» и «Ксюше Манекен». Кстати, последняя на днях получила из рук руководителя разведки некий орден за некие непонятные заслуги, что спровоцировало отдельный скандал.

Скажем так, выражение «низкая социальная ответственность» – это самая мягкая дефиниция, которая применима к подобным персонажам. И это было бы их личным делом, если бы им от имени ведущей кровопролитную войну страны не вручали ордена-медали, а также если бы их не принимали в офисе первого лица государства, ведущего, повторим, жесточайшую после Второй мировой войну с фашизоидным агрессором.

Сами же эти «инфлюэнсеры» в соцсетях поведали, что в главном офисе страны они «обсуждали вопросы информационной войны и мотивации населения, а также как не выгореть, не впасть в депрессию и что делать, чтобы поддерживать боевой дух».

На фоне кровопролитных боев в районе Бахмута, подобное неадекватно-инфантильное, пардон, блеяние звучит особо цинично…

Встреча в Офисе президента с подобного рода персонажами вполне обоснованно вызвала весьма негативный резонанс. Поэтому чиновникам главного офиса пришлось в качестве оправдания комментировать это мероприятие.

Как оказалось, задачей встречи было «наладить коммуникацию с инфлюэнсерами, рассказать об информационной гигиене, нравственной составляющей коммуникации в период войны и обсудить, каким образом они могут быть полезны для борьбы с гибридными угрозами России, ибо не все одинаково понимают природу войны и происходящих событий».

Складывается впечатление, что

— представители власти не хотят и/или не рискуют «вступать в коммуникацию» со взрослыми и ответственными медийщиками, которые, в отличие от разного рода сомнительных «инфлюэнсеров» и заглядывающей в рот штатной «медиаобслуги», обладают достаточным уровнем интеллекта и знаний для того, чтобы адекватно понимать природу войны и происходящих событий, но подходит ко всему критически, опираясь на жизненный опыт и на внятное мировоззрение.

Словом,

— если информполитика власти в такое трагическое время по своему уровню соответствует разного рода блогерам с пониженной социальной ответственностью, то ничего хорошего это нашей воюющей страны не принесет.

***

№ 1.525

How Biden’s sanctions are funding Putin’s war against Ukraine

April 26, 2023

Andrei Illarionov

On February 24, 2022, the first day in the new chapter of the Putin's aggression against Ukraine, President Biden pledged to destroy the aggressor with his package of 'severe' sanctions:

Today, I'm authorizing additional strong sanctions and new limitations on what can be exported to Russia. This is going to impose severe costs on the Russian economy, both immediately and over time. We have purposefully designed these sanctions to maximize the long-term impact on Russia and to minimize the impact on the United States and our Allies…Twenty-seven members of the European Union, including France, Germany, Italy — as well as the United Kingdom, Canada, Japan, Australia, New Zealand, and many others — to amplify the joint impact of our response. I just spoke with the G7 leaders this morning, and we are in full and total agreement. We will limit Russia's ability to do business in Dollars, Euros, Pounds, and Yen to be part of the global economy. We will limit their ability to do that. We are going to stunt the ability to finance and grow the Russian military… We've already seen the impact of our actions on Russia's currency, the Ruble, which early today hit its weakest level ever — ever in history…

When Biden was asked whether he was confident that the sanctions would be as devastating as Russian missiles, he responded with: "Yes…. He [Putin] is going to begin to see the effect of the sanctions… They are severe sanctions."

Finally, President Biden invited participants of the press conference and the whole world to check the results of his actions: "Let's have a conversation in another month or so to see if they're working…"

The total number of U.S. sanctions against Russia since February 22, 2022, has reached an impressive 2,201. The European Union also imposed 10 packages of sanctions against Russia, including nine packages during 2022. The total number of sanctions imposed by Western countries since February 2022 reached 11,575, making Russia the world record holder.

Now, over a year after Biden's speech, the results of the his sanctions policy are in.

In February-March 2022 the White House and many economic organizations and experts were predicting a sharp decline in the real size of the Russian economy as a result of the Biden sanctions. The European Bank for Reconstruction and Development (EBRD) projected a 10% shrinkage in the Russian economy, which would constitute the country's deepest recession for almost 30 years. Goldman Sachs forecasted a 10% contraction, Capital Economics projected a 12% contraction, while the Institute for International Finance predicted an even more damaging 15% plunge.

All those forecasts did not materialize. In fact, according to the Russian statistical agency, Russia's real GDP in 2022 decreased by only 2.1%. Such a decline coincides with the country's mildest 2015 recession (2.0%) and is much weaker compared to the output decline during other Russian crises over past three decades: -2.7% in 2020, -5.3% in 1998, -7.8% in 2008, and cumulative decline of 40.2% from 1991-1996.

Moreover, the recession period turned out to be quite short. The industrial output contraction measured by Moscow's Higher School of Economics, lasted only three months – from March to May 2022, during which it declined by only 4.4%. In May of 2022, industrial production stabilized and then started to slowly grow. From May 2022 to February 2023, it grew at annualized rate 2.0%.

But the most shocking fact was that while real GDP decreased slightly (by 2.1%), its value in dollar terms according to the IMF data, grew by 20.6% and reached a record level in the Russian history of $2,215 billion.

It might be the first time in the world history when, numerous packages of "comprehensive sanctions from the hell" designed to harm an aggressive state, resulted in GDP (in dollar terms) not falling, but increasing by more than a fifth. In dollar terms Russia's GDP ranked 11th in the world in 2020, but in 2022 ranked 8th.

Despite Western states freezing part of Russian international reserves – according to Russian Minister of Finance Anton Siluanov and head of the Russian Central Bank Elvira Nabiullina, around $300 billion– Russia's international reserves were barely affected by sanctions. As of February 18, 2022, they stood at $643 billion. 14 months later, on April 14, 2023, they are still quite comfortable at $600 billion. The current size of reserves ensures solid stability of Russia's monetary and financial system.

The main reason for a spectacular failure of President Biden's and others' predictions is the type of sanctions imposed and the character of overall economic policies the White House is pursuing.

The Western sanctions implemented both in February 2022 and regularly since then have been directed most exclusively against Russian imports and almost did not touch Russian exports, including the energy sector. Since Biden's team has implemented insane energy and climate policies, the lack of energy supply on the world market raised oil prices, allowing the Kremlin to sustain its export of oil, oil products, and natural gas while enjoying with record high energy prices.

As a result, Biden's sanctions against Russia, along with its energy and climate policies led to the sharpest increase in the Russia's trade and current account balances. The latter grew from $105 billion to the $227 billion level.

The flood of foreign exchange proceeds into Russia in 2022 is unprecedented. The export of goods and services from Russia last year grew by 19.8% and reached $592 billion, a record high. Growth was also at a record high at 42.8% in revenues from export of oil, oil products, and gas, which amounted to $384 billion, averaging more than $1 billion per day.

Huge foreign exchange revenues pushed the Ruble exchange rate up, and instead of falling down, as it was predicted by Biden back in February 2022, it has appreciated by 7.2% – from 73.7 Rubles per dollar in 2021 to 68.4 in 2022, thus becoming one of the world's best performing currencies last year.

The combination of all these factors caused Russian GDP in dollar terms to grow by $379 billion. The financial resources at the Kremlin's disposal have increased enormously. The revenues of the Russian consolidated budget in 2022 ballooned by $107 billion and reached $760 billion, expenses grew by $171 billion and reached the record high in Russian history – $810 billion.

The growth of dollar values of GDP, government revenues, and government spending allowed Putin to significantly increase Russia's military spending. While official data on military spending has not been published since February 2022, available estimates of their annual size range between $150-180 billion, which constitutes an increase of 2.5-3 times compared to $60 billion in 2021.

The $90-120 billion rise in military spending last year has been comfortably financed by windfall profits that resulted from the Biden administration's policies.

Russia's Finance Minister Anton Siluanov did not hide his satisfaction with the extra revenues caused by the international environment: "the military special operation in Ukraine requires huge financial resources," thanks to "additional oil and gas revenues" they are "directed to… priority measures."

A significant increase in dollar GDP allowed the Kremlin to increase military expenditure while avoiding drastic cuts in government spending on most of other items. As a result, the average real wage in Russia decreased by only 1.1%, while the size of retail trade turnover declined by only 6.7%. Thus, the Russian population has experienced no serious impact from the full-scale war unleashed by the Kremlin against Ukraine and, to some extent, on Europe and the U.S. as well.

At the same time, Ukraine's GDP, according to the IMF's April report, decreased by 30.3% in real terms, by 24.3% in dollar terms (by $49 billion) and now amounts to only $152 billion.

Therefore, the economic potentials' ratio between Russia and Ukraine substantially worsened for Ukraine. In 2021 Russia's GDP was 9 times larger than Ukraine's, in 2022 this ratio increased to almost 15 times.

The Biden team's sanctions policy has resulted in a significant increase in the economic and financial potential of the aggressor, with a simultaneous reduction in

the economic and financial potential of the victim of the aggression. It allows the aggressor to count on endless continuation of a war of attrition, which – with such tangible assistance from the White House – he hopes to win.

The strategy of successful defense of Ukraine, as well as of European allies and the U.S. itself in a long war of attrition requires a fundamental change in the Biden administration' sanctions policy.

***

Как санкции Байдена финансируют войну Путина против Украины

24 февраля 2022 года, в первый день новой главы агрессии Путина против Украины, президент Байден пообещал уничтожить агрессора своим пакетом "жесоких" санкций:

Сегодня я санкционирую дополнительные жесткие санкции и новые ограничения на то, что можно экспортировать в Россию. Это наложит серьезные издержки для российской экономики, как немедленно, так и с течением времени. Мы целенаправленно разработали эти санкции, чтобы максимизировать долгосрочное воздействие на Россию и свести к минимуму воздействие на Соединенные Штаты и наших союзников... Двадцать семь членов Европейского союза, включая Францию, Германию, Италию, а также Великобританию, Канаду, Японию, Австралию, Новую Зеландию и многие другие Я только что говорил с лидерами G7 сегодня утром, и мы полностью согласны. Мы ограничим способность России вести бизнес в долларах, евро, фунтах и иенах, чтобы стать частью мировой экономики. Мы ограничим их способность сделать это. Мы собираемся затормить способность финансировать и развивать российские военные... Мы уже видели влияние наших действий на российскую валюту, рубль, который сегодня рано достиг самого слабого уровня за всю историю...

CENTER FOR SECURITY POLICY

Explore ▾ About Press Contact Us Donate

HOME / NATO / RUSSIA / HOW BIDEN'S SANCTIONS ARE FUNDING PUTIN'S WAR AGAINST UKRAINE

ARTICLES DEFENSE RUSSIA UKRAINE

How Biden's sanctions are funding Putin's war against Ukraine

Andrei Illarionov | April 26, 2023

Official White House Photo by Adam Schultz

Author Recent Posts

Andrei Illarionov

Senior Analyst for Russian and European Affairs

Print PDF Email

On February 24, 2022, the first day in the new chapter of the Putin's aggression against Ukraine, President Biden pledged to destroy the aggressor with his package of 'severe' sanctions:

“

Когда Байдена спросили, уверен ли он, что санкции будут такими же разрушительными, как российские ракеты, он ответил: "Да... Он [Путин] начнет видеть последствия санкций... Это жесткие санкции".

Наконец, президент Байден пригласил участников пресс-конференции и весь мир проверить результаты своих действий: "Давайте поговорим через месяц или около того, чтобы узнать, работают ли они..."

Общее количество санкций США против России с 22 февраля 2022 года достигло впечатляющих 2201. Европейский союз также ввел 10 пакетов

санкций против России, в том числе девять пакетов в течение 2022 года. Общее количество санкций, введенных западными странами с февраля 2022 года, достигло 11 575, что делает Россию мировым рекордсменом.

Теперь, спустя более года после выступления Байдена, результаты его санкционной политики.

В феврале-марте 2022 года Белый дом и многие экономические организации и эксперты прогнозировали резкое снижение реальных размеров российской экономики в результате санкций Байдена. Европейский банк реконструкции и развития (ЕБРР) прогнозировал сокращение российской экономики на 10%, что будет представлять собой самую глубокую рецессию в стране за почти 30 лет. Goldman Sachs прогнозировал сокращение на 10%, Capital Economics прогнозирует сокращение на 12%, в то время как Институт международных финансов предсказал еще более разрушительное падение на 15%.

Все эти прогнозы не материализовались. Фактически, по данным российского статистического агентства, реальный ВВП России в 2022 году снизился всего на 2,1%. Такое снижение совпадает с самой мягкой рецессией страны в 2015 году (2,0%) и намного слабее по сравнению со снижением производства во время других российских кризисов за последние три десятилетия: -2,7% в 2020 году, -5,3% в 1998 году, -7,8% в 2008 году и совокупное снижение на 40,2% по сравнению с 1991-1996 годами.

Более того, период рецессии оказался довольно коротким. Сокращение промышленного производства, измеренное Московской высшей школой экономики, длилось всего три месяца - с марта по май 2022 года, в течение которого оно сократилось всего на 4,4%. В мае 2022 года промышленное производство стабилизировалось, а затем начало медленно расти. С мая 2022 года по февраль 2023 года он рос на 2,0% в годовом исчислении.

Но самым шокирующим фактом было то, что,

> **— хотя реальный ВВП немного снизился (на 2,1%), его стоимость в долларовом выражении, по данным МВФ, выросла на 20,6% и достигла рекордного уровня в российской истории в 2 215 миллиардов долларов.**

Возможно, это первый случай в мировой истории, когда многочисленные пакеты «всеобъемлющих санкций из ада», призванных навредить агрессивному государству, привели к тому, что ВВП (в долларовом выражении) не упал, а увеличился более чем на пятую.

В долларовом выражении ВВП России занял 11-е место в мире в 2020 году, но в 2022 году занял 8-е место.

Несмотря на то, что западные государства замораживают часть российских международных резервов - по словам министра финансов России Антона

Силуанова и главы Центрального банка России Эльвиры Набиуллины, около 300 миллиардов долларов - международные резервы России едва пострадали от санкций. По состоянию на 18 февраля 2022 года они составляли 643 миллиарда долларов. 14 месяцев спустя, 14 апреля 2023 года, им все еще довольно комфортно на уровне 600 миллиардов долларов. Нынешний размер резервов обеспечивает прочную стабильность денежно-финансовой системы России.

Основной причиной впечатляющего провала прогнозов президента Байдена и других является тип введенных санкций и характер общей экономической политики, которую проводит Белый дом.

Западные санкции, введенные как в феврале 2022 года, так и регулярно с тех пор, были направлены исключительно против российского импорта и почти не касались российского экспорта, включая энергетический сектор.

Поскольку,

> **— команда Байдена внедрила безумную энергетическую и климатическую политику, отсутствие энергоснабжения на мировом рынке повысило цены на нефть, что позволило Кремлю поддерживать экспорт нефти, нефтепродуктов и природного газа, наслаждаясь при этом рекордно высокими ценами на энергоносители.**

В результате санкции Байдена против России, а также его энергетическая и климатическая политика привели к самому резкому увеличению остатков на торговых и текущих счетах России.

> — Последний вырос со 105 миллиардов долларов до 227 миллиардов долларов.

Поток иностранной валюты в Россию в 2022 году является беспрецедентным.

> **— Экспорт товаров и услуг из России в прошлом году вырос на 19,8% и достиг 592 миллиардов долларов, что является рекордным максимумом.**
>
> — Рост также был рекордно высоким - 42,8% доходов от экспорта нефти, нефтепродуктов и газа, которые составили 384 миллиарда долларов, в среднем более 1 миллиарда долларов в день.

Огромные валютные доходы подняли курс рубля вверх, и вместо того, чтобы падать, как его прогнозировал Байден еще в феврале 2022 года, он вырос на 7,2% - с 73,7 рублей за доллар в 2021 году до 68,4 в 2022 году, став одной из самых эффективных валют в мире в прошлом году.

Сочетание всех этих факторов привело к тому, что ВВП России в долларовом выражении вырос на 379 миллиардов долларов. Финансовые ресурсы, имеющиеся в распоряжении Кремля, значительно увеличились.

— Доходы российского консолидированного бюджета в 2022 году выросли на 107 миллиардов долларов и достигли 760 миллиардов долларов, расходы выросли на 171 миллиард долларов и достигли рекордного уровня в российской истории - 810 миллиардов долларов.

Рост долларовых значений ВВП, государственных доходов и государственных расходов позволил Путину значительно увеличить военные расходы России.

— Хотя официальные данные о военных расходах не публикулись с февраля 2022 года, доступные оценки их годового размера варьируются от 150 до 180 миллиардов долларов, что представляет собой увеличение в 2,5-3 раза по сравнению с 60 миллиардами долларов в 2021 году.

Рост военных расходов на 90-120 миллиардов долларов в прошлом году был комфортно профинансирован за счет непредвиденной прибыли, полученной в результате политики администрации Байдена.

Министр финансов России Антон Силуанов не скрыл своего удовлетворения дополнительными доходами, вызванными международной средой:

«военная спецоперация в Украине требует огромных финансовых ресурсов», благодаря «дополнительным доходам от нефти и газа» они «направлены на... приоритетные меры».

Значительное увеличение долларового ВВП позволило Кремлю увеличить военные расходы, избегая при этом резкого сокращения государственных расходов на большинство других статей.

В результате

1) — средняя реальная заработная плата в России снизилась всего на 1,1%, в то время как размер оборота розничной торговли снизился всего на 6,7%.

Таким образом,

2) — российское население не оказало серьезного влияния полномасштабной войны, развязанной Кремлем против Украины и, в некоторой степени, против Европы и США.

В то же время,

— ВВП Украины, согласно апрельскому отчету МВФ, снизился на 30,3% в реальном выражении, на 24,3% в долларовом выражении

(на 49 миллиардов долларов) и в настоящее время составляет всего 152 миллиарда долларов.

Таким образом,

— соотношение экономического потенциала между Россией и Украиной значительно ухудшилось для Украины.

— В 2021 году ВВП России был в 9 раз больше, чем в Украине, в 2022 году этот показатель увеличился почти в 15 раз.

Санкционная политика команды Байдена привела к значительному увеличению экономического и финансового потенциала агрессора с одновременным снижением экономического и финансового потенциала жертвы агрессии.

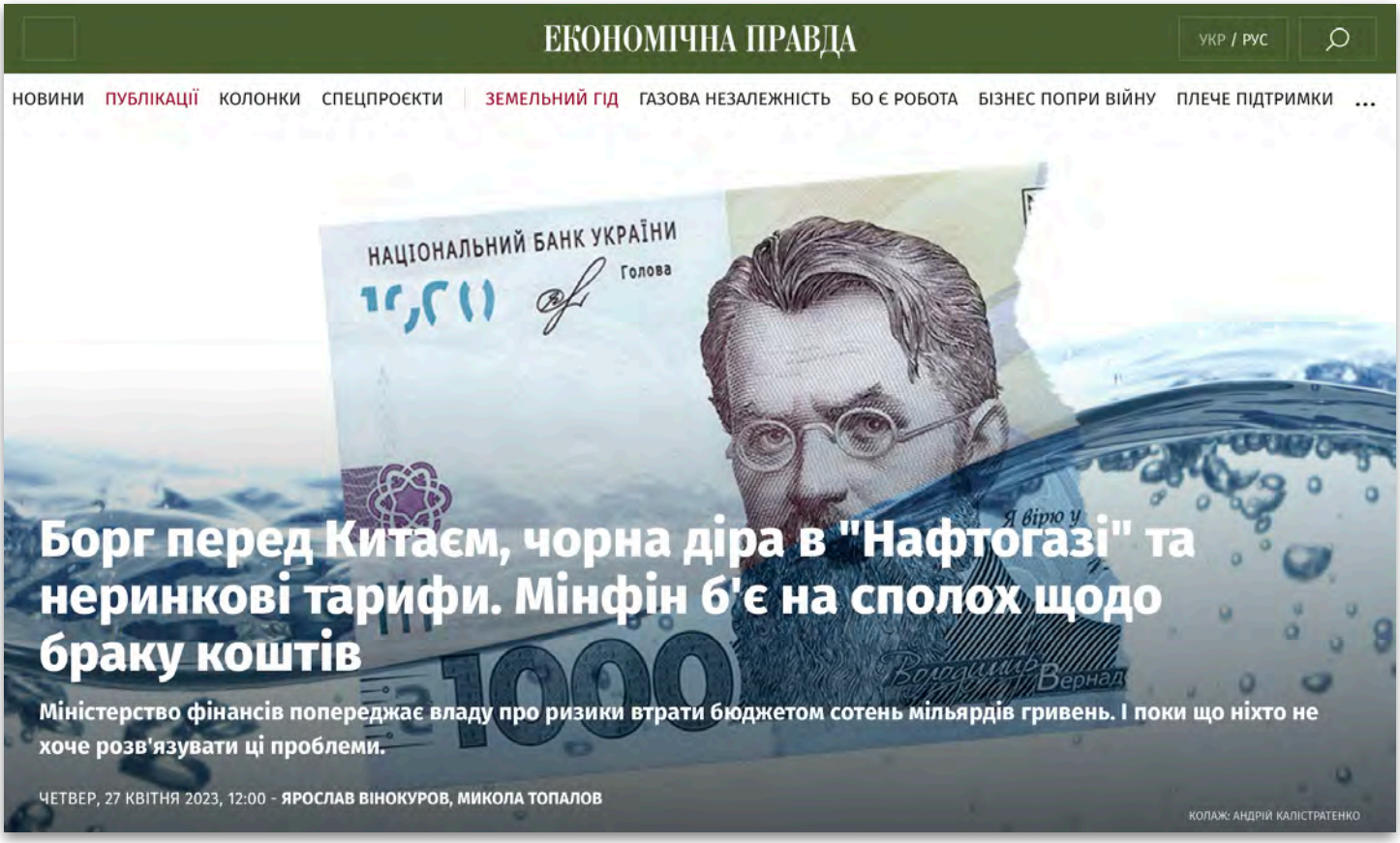
Это позволяет агрессору рассчитывать на бесконечное продолжение войны на истощение, которую - при такой ощутимой помощи Белого дома - он надеется победить.

Стратегия успешной обороны Украины, а также европейских союзников и самих США в длительной войне на истощение требует фундаментальных изменений в санкционной политике администрации Байдена.

***

№ 1.526

Борг перед Китаєм, чорна діра в "Нафтогазі" та неринкові тарифи. Мінфін б'є на сполох щодо браку коштів

ЧЕТВЕР, 27 КВІТНЯ 2023, 12:00 - ЯРОСЛАВ ВІНОКУРОВ, МИКОЛА ТОПАЛОВ

Міністерство фінансів попереджає владу про ризики втрати бюджетом сотень мільярдів гривень. І поки що ніхто не хоче розв'язувати ці проблеми.

При щомісячних видатках 250-300 млрд грн Україна самостійно збирає у вигляді податків лише 80-100 млрд грн. Решту доводиться позичати на внутрішньому ринку і просити в міжнародних партнерів.

Проте навіть з цими доходами та видатками не все так просто.

У бюджет на 2023 рік не включені сотні мільярдів гривень компенсацій тарифів за газ та електроенергію, є потенційні збитки державних банків, виплати гарантованих державою боргів перед китайськими кредиторами. І це далеко не все.

У розпорядженні ЕП опинився лист першого заступника міністра фінансів Дениса Улютіна Кабінету міністрів, у якому той попереджає про ключові ризики бюджету на 2023 рік.

Реалізація кожного з вказаних у листі ризиків може дестабілізувати бюджет і змусити уряд та Нацбанк знову вдаватися до "друку гривні".

1. Нестабільна підтримка

Одним з ключових ризиків для бюджету, які бачать у Міністерстві фінансів, є **несвоєчасне фінансування України партнерами або взагалі нестача коштів на ключові потреби держави**.

Цей страх дуже предметний, адже проходити через подібну ситуацію вже доводилося в недалекому минулому.

У 2022 році, після початку російського вторгнення, уряд відчував гостру нестачу коштів. Податкові надходження були низькими, зокрема через велику кількість запроваджених пільг.

Водночас західні партнери, передусім ЄС та США, ще не встигли налагодити ритмічне виділення коштів українському бюджету. Через це протягом травня-червня 2022 року фінансувати державні видатки довелося Національному банку.

Наприклад, лише за червень НБУ надрукував понад 100 млрд грн для фінансування державних видатків, а загалом за 2022 рік обсяги емісії становили 400 млрд грн.

У Мінфіні вважають, що ризики повторення такого сценарію існують і у 2023 році, хоча в меморандумі з МВФ уряд і Нацбанк зобов’язалися більше не "друкувати гривню".

Ці ризики можуть реалізуватися, якщо виникатимуть затримки в отриманні міжнародної підтримки.

"Недостатній обсяг коштів для фінансування дефіциту державного бюджету та для відновлення зруйнованої інфраструктури може мати економічні наслідки: додаткова грошова емісія, скорочення бюджетних витрат, споживання сектору загального державного управління, скорочення бюджетної підтримки бізнесу, що негативно вплине як на обсяги попиту в економіці, так і на обсяги виробництва, що додатково негативно вплине на динаміку цін", – попереджає Улютін.

2. Китайський борг

У грудні 2012 року ***Державна продовольчо-зернова корпорація*** (ДПЗКУ) взяла в китайського Експімбанку **1,5 млрд дол кредиту** на постачання українського зерна до Піднебесної. Фінансовим гарантом за цією позикою виступив український уряд, тобто всі платники податків.

ДПЗКУ виявилася черговим збитковим держпідприємством, якому довелося допустити дефолт за своїми зобов'язаннями, а тягар обслуговування позики переклали на державний бюджет.

За місяць до вторгнення росіян уряду довелося виплатити китайцям за кредитом 2,5 млрд грн. Однак на цьому історія кредиту не закінчилася.

У 2022 році ДПЗКУ домовилася з китайським кредитором про перегляд умов кредитного договору. 21 грудня до нього внесли зміни в частині відтермінування відсоткових платежів на три роки.

Водночас у Мінфіні підкреслюють, що ДПЗКУ продовжує зазнавати збитків, тому існує висока ймовірність, що навіть після закінчення пільгового періоду державі, швидше за все, доведеться виконувати свої зобов'язання як гаранта і платити китайцям гроші з бюджету.

Навіть якщо підприємство виконає фінансовий план на 2023 рік, то отримає 197,4 млн дол збитків. "При цьому фінансовий план ДПЗКУ на 2023 рік та план заходів з виходу на беззбиткову діяльність відсутні", – констатує Мінфін.

3. Судові війни за пенсії

Українську систему пенсійного забезпечення навряд чи можна назвати ефективною та справедливою. За даними Opendatabot, у першому кварталі 2023 року середня пенсія становила близько 5,2 тис грн на місяць.

Для багатьох пенсіонерів це стало приводом звертатися до судів та вимагати перерахунку. У багатьох випадках Феміда ставала на бік позивачів, зобов’язуючи державу не просто виплачувати збільшений розмір пенсій, а й робити їх перерахунок за попередні періоди.

Лише стосовно військових пенсій заборгованість держави за рішеннями судів становить близько 22 млрд грн.

За підрахунками Міністерства фінансів, 1 березня 2023 року за рішенням судів держава мала виплатити 43,1 млрд грн у 333,4 тис програних справ.

За даними Мінфіну, існують високі ризики, що сума заборгованості зросте, оскільки українські суди, зокрема Конституційний суд, можуть ухвалити нові рішення не на користь держави.

4. Наслідки екоциду

Інше джерело ризиків для державних фінансів – наслідки війни для екологічної ситуації в Україні. Сума збитків, які російська агресія завдала українському довкіллю, у березні 2023 року оцінювалася 52 млрд дол.

Це означає не лише те, що в майбутньому державі потрібно буде витрачати чимало ресурсів на подолання наслідків російського екоциду, а й те, що податкові надходження з деяких територій можуть суттєво знизитися.

"Завдані довкіллю збитки матимуть тривалі економічні наслідки для забруднених регіонів та країни загалом, зокрема через втрату родючості земельних ресурсів та кліматичні зміни", – вважають у Мінфіні.

5. Податкові пільги та приватизація

У Мінфіні констатують, що запроваджені на початку великої війни податкові пільги, зокрема щодо пального, коштували бюджету десятки і навіть сотні мільярдів гривень.

Так, за 2022 рік бюджет недоотримав 179,4 млрд грн лише митних платежів, у січні-лютому 2023 року – 25,2 млрд грн. Пільгова ставка ПДВ для пального коштувала бюджету-2022 66,9 млрд грн. Це без урахування пального для армії.

Деякі пільги продовжують діяти, через що обсяги недоотриманих доходів бюджету зростатимуть.

У Мінфіні побоюються, що не зможуть залучити достатньо ресурсів для покриття дефіциту бюджету, який спричинили, зокрема, податкові пільги. У відомстві попереджають, що є ризик недоотримати від приватизації 5,1 млрд грн.

6. Збитки держбанків

Є ризик, що державі доведеться здійснювати додаткові видатки для докапіталізації своїх банків. Через війну чимало застав за кредитами знищені, а платоспроможність позичальників суттєво знизилася.

За розрахунками НБУ, частка непрацюючих кредитів може збільшитися на 30% всього кредитного портфеля банківської системи.

"Економічна нестабільність, спровокована російською агресією, також може суттєво вплинути на зростання обсягу витрат на підтримку банків державного сектору внаслідок реалізації кредитного ризику", – відзначають у Мінфіні.

7. Борги за пільговими кредитами бізнесу

В умовах великої війни в Україні майже відсутнє кредитування. Найчастіше нові позики видаються в межах державних програм, зокрема "5-7-9%". Ці програми передбачають, що частину процентної ставки держава компенсує з бюджету.

Однак через стрімке зростання відсоткових ставок за кредитами видатки на компенсацію за ними у 2022 році суттєво зросли.

Із запланованих на 2022 рік 3 млрд грн фактично за пільгові кредити бюджет заплатив 6,3 млрд грн. Ще близько 4,5 млрд грн становив борг держави перед банками за компенсацію ставок.

У Мінфіні побоюються, що така ситуація може повторитися у 2023 році. Щоб цього не сталося, там внесли низку змін до умов програми, виключивши з неї можливість рефінансувати позику під 0% річних.

8. "Нафтогаз": від донора бюджету до "чорної діри"

У проєкті фінансового плану "Нафтогазу" на 2023 рік закладені 327 млрд грн, які компанія хоче отримати з державного бюджету.

Левова частка коштів – компенсація так званого механізму ПСО, тобто виплата різниці між ринковими та пільговими тарифами на газ. При цьому 116,5 млрд грн із загальної суми – непокриті доходами витрати 2022 року.

Юрій Вітренко говорив, що утримувати низькі тарифи для населення планується коштами спецфонду, який мали наповнювати донори, однак рахунок знову виставили державі.

"У бюджеті на 2023 рік такі видатки не передбачені", – наголошують у Мінфіні.

До того ж міністерство має питання до розрахунків компенсації за ПСО. Річ у тім, що при розрахунку собівартості газу та обсягу ПСО "Нафтогаз" використав такі ціни.

Газ "Укрнафти" – 71,6 тис грн за тис куб м з ПДВ при середньозваженій ціні на біржі в січні 2023 року 33,6 тис грн за тис куб м без ПДВ.

Імпортований газ – 59,7 тис грн за тис куб м без ПДВ, що вдвічі вище орієнтовної середньої ціни на нідерландському хабі TTF у січні. При цьому в наступні місяці спостерігалася тенденція зниження цін на блакитне паливо.

Наприклад, 26 квітня "Нафтогаз" почав купувати паливо в приватних українських компаній на Українській енергетичній біржі, де середньозважені ціни становили 10,7 тис грн за тис куб м без ПДВ.

У Мінфіні наголошують, що надали зауваження до проєкту фінансового плану "Нафтогазу". У компанії відповіли, що не вважають за доцільне вносити зміни.

9. Мораторій на підвищення тарифів

Ще один вагомий ризик, про який ідеться в листі, – відсутність коштів для реалізації двох законів, які запроваджують мораторій на підвищення тарифів на газ і тепло.

Цими рішеннями парламент на час дії воєнного стану та шість місяців після нього заборонив підвищувати тарифи для населення на розподіл газу, тепло та гарячу воду, а також на газ.

Сума компенсації за законом щодо обмеження підняття цін на газ становить 76 млрд грн, на тепло та гарячу воду – 36 млрд грн. У бюджеті джерела відшкодування цих витрат відсутні.

10. "Соціальні" тарифи на електроенергію для населення

Окремий біль Мінфіну – низькі тарифи на електроенергію для населення.

Напередодні уряд продовжив ПСО для населення до кінця травня, зберігши тарифи на рівні 1,44 грн та 1,68 грн за кВт-год залежно від обсягів споживання. Питання перегляду тарифів обговорюється, однак фінального рішення ще нема.

За розрахунками Нацкомісії з тарифів, у разі збереження чинних тарифів для населення до кінця 2023 року на їх компенсацію знадобляться 147,2 млрд грн. У бюджеті таких коштів немає.

"Питання збалансованості учасників ринку, на яких покладені спеціальні обов’язки, має вирішуватися шляхом зміни механізму ПСО, зокрема шляхом перегляду тарифів", – наголошують у Мінфіні.

11. "Енергоатом" та окупація Запорізької АЕС

У зв’язку із скороченням виробництва та реалізації електроенергії, у тому числі через захоплення росіянами Запорізької АЕС, за оцінками "Енергоатома", у 2023 році компанія недоотримає 82,5 млрд грн.

Через це "Енергоатом" зменшить виплату податків та зборів у бюджет на 21 млрд грн. Ця сума – прямі втрати бюджету.

Крім того, у разі збереження чинних тарифів на електроенергію для населення до кінця року дефіцит фінансових ресурсів оператора українських АЕС перевищить 60 млрд грн.

Відповідно до Бюджетного кодексу, після виявлення фіскальних ризиків Мінфін може надавати органам влади, яких ці ризики стосуються, обов'язкові для розгляду рекомендації.

У відповідь він має отримувати інформацію про вжиті заходи та пропозиції щодо того, як Мінфін може зменшити ці ризики.

Як відзначають у Міністерстві фінансів, більшість отриманих ними пропозицій від органів влади щодо мінімізації фіскальних ризиків стосувалися... виділення додаткових коштів з бюджету.

Іншими словами,

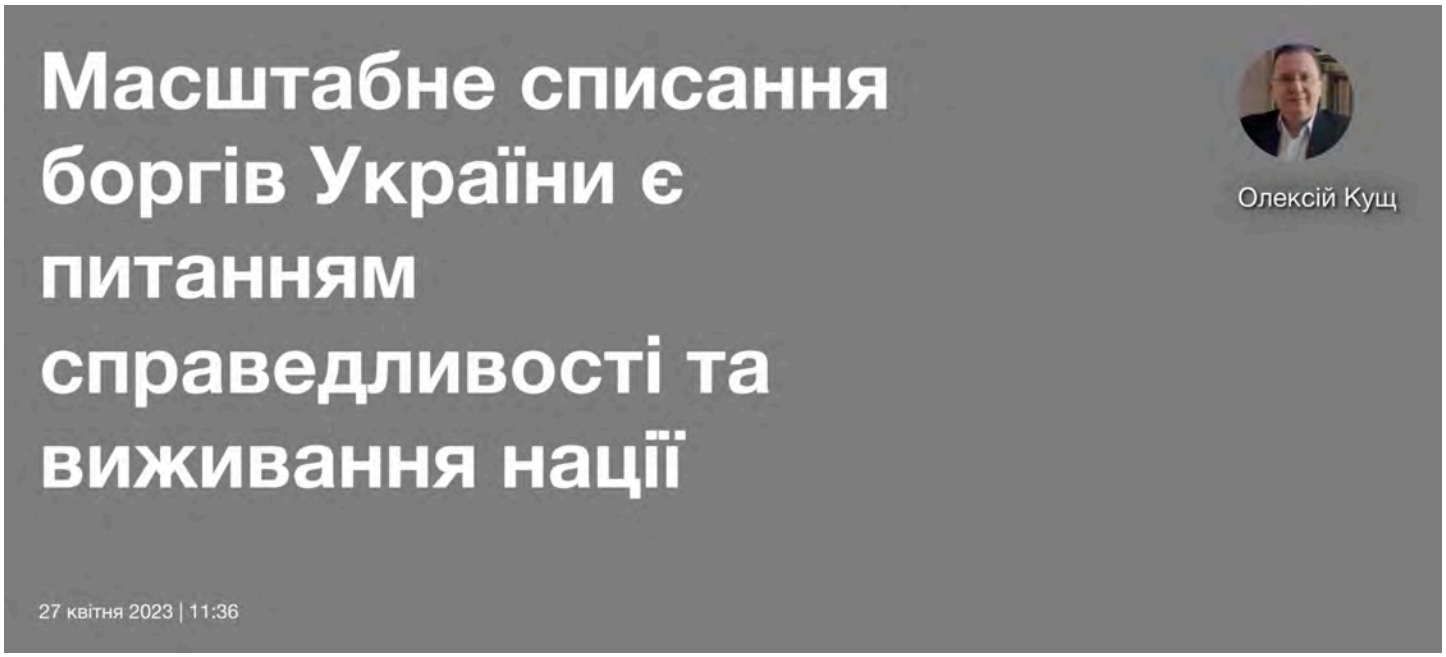
— аби мінімізувати недоотримання доходів чи можливе виникнення додаткових видатків бюджету, в уряду просять збільшити ці видатки.

Чи піде на такий крок Міністерство фінансів в умовах тотального дефіциту грошей в казні – питання риторичне.

***

№ 1.527

Масштабне списання боргів України є питанням справедливості та виживання нації

2023-04-27

Кущ

Чи ввійде Україна в історію як ініціатор нової боргової політики розвинутих країн світу по відношенню до постраждалих від війни економік? Простими словами, чи з’явиться у правовій площині «київський протокол», який будуть вивчати на макроекономічних курсах МВФ?

Останнім часом предметом жвавих дискусій в українському експертному середовищі стала тема списання державних боргів України на підставі факту класичного міжнародного форс-мажору – війни.

Окуповані території, значні людські втрати як у вигляді вбитих так і у форматі біженців, величезні матеріальні збитки – все це з одного боку формує сьогоднішню економічну кризу в Україні, а з іншого – відкриває історичне вікно можливостей щодо остаточного вирішення проблеми державного боргу.

Але чи може Україна претендувати на застосування програми МВФ щодо списання боргів, зокрема у рамках Ініціативи по відношенню до бідних країн з високим рівнем заборгованості (Ініціатива HIPC, Ініціатива для бідних країн з великою заборгованістю).

І коли вказане вище вікно можливостей щодо списання боргів буде зачинено для нас?

Вікно можливостей для України закривається у 2024 році, тому що саме на цей період МВФ прогнозує старт нашого економічного відновлення.

А замок на це "вікно" повісять у 2025-му, коли темпи приросту ВВП в Україні за оцінками фонду перевищить 5%.

Для цього є дуже просте пояснення: ще не було жодного випадку списання боргів для країни, ВВП яких зростає на рівні понад 5%.

Що цілком логічно – списувати борги потрібно на фазі гострої кризи, а не тоді, коли починається відновлення. Різні переговорні позиції.

А тепер перейдемо до першого питання – чи має Україна право на таке списання боргів.

Насправді – це самоочевидний факт: війна, втрата територій, четверта частина населення у вигляді мігрантів, зруйновані активи. Геополітичний форс-мажор.

І за цей форс-мажор повинні платити не тільки українці, але і світова система безпеки, яка не виконувала своїх зобов'язань, у тому числі за Будапештським меморандумом.

Платити повинні не тільки ми як позичальники, але і кредитори.

Це повинні бути взаємні збитки.

Але звернемось до аналітики МФВ.

Аналітичні дані взяті з робіт Департаменту з питань стратегії, політики та аналізу МВФ:

«У другій половині 1990-х років стало зрозуміло, і це було, зокрема, визнано і офіційними кредиторами, що стан зовнішньої заборгованості ряду країн з низькими доходами стає надзвичайно важким.

У таких випадках навіть повномасштабне застосування традиційних механізмів переоформлення та скорочення заборгованості з подальшим наданням пільгового фінансування та проведення обґрунтованої економічної політики не дозволило досягти стійкого рівня зовнішнього боргу в розумні терміни без додаткової зовнішньої підтримки.

Затверджена у вересні 1996 року Ініціатива HIPC являє собою всеоб'ємний, комплексний і координований підхід, який був розроблений спільними зусиллями МВФ і Світового банку в цілях вирішення вказаних вище проблем у сфері зовнішнього боргу в бідних країнах з високим рівнем заборгованості.

Після досягнення відповідності визначеному набору критеріїв Виконавча рада МВФ і Рада директорів Світового банку приймають рішення про справедливість вимог відповідної країни стосовно полегшення тягаря заборгованості.

І офіційна міжнародна спільнота бере на себе зобов'язання скоротити борг такої країни до того рівня, який вважається стійким.

Цей етап в рамках Ініціативи HIPC називається моментом прийняття рішення.

Після того, як країна досягне моменту прийняття рішення, вона може невідкладно отримувати проміжну допомогу у вигляді оплати боргових платежів, за якими наступає строк».

Наступна стадія списання боргів для проблемних країн є моментом завершення, в якому очікується комплексне вирішення боргової залежності.

Списання боргів відбувається як в рамках Паризького клубу кредиторів (заборгованість країн перед іншими державами та міжнародними фінансовими організаціями), так і в рамках Лондонського клубу кредиторів (списання заборгованості країн перед приватними кредиторами).

Що важливо: в рамках паризького клубу процедури колективного переоформлення офіційного двостороннього боргу розроблені були з 1950-х років, коли Аргентина звернулася до своїх кредиторів на двосторонньому рівні.

У період з 1956 року по 2011 рік було укладено 426 угод з 89 різними країнами, а сума боргу, що пройшла через оформлення на базі угод Паризького клубу, сягнула 563 млрд доларів.

Постійний секретаріат Клубу організований при Казначействі Франції, а його голова є посадовою особою Казначейства високого рангу.

У 1980-і роки поступово викристалізувалось розуміння того, що деякі бідні країни з високим рівнем заборгованості стали стикатися з проблемами платоспроможності, а також з проблемами ліквідності.

С плином часу Паризький клуб почав надавати все більш пільгові умови списання боргів країнам з низькими доходами.

Питома вага списаних боргів постійно зростала:

1) торонтські умови (1988 рік — скорочення боргу на 33,33%);

2) лондонські умови (1991 рік — скорочення боргу на 50%);

3) неапольські умови (1995 рік — скорочення боргу на 50–67%);

4) ліонські умови (1996 рік — скорочення боргу на 80%);

5) кельнські умови (1999 рік — скорочення на 90 і більше відсотків, коли це необхідно в рамках Ініціативи HIPC).

У жовтні 2003 року кредитори Паризького клубу прийняли «Евіанський підхід» з більшою адаптацією підходу до потреб дебіторів, які не охоплюють HIPC».

Треба відзначити, що позитивне рішення Паризького клубу кредиторів відкриває Україні можливості списання боргів також і в рамках Лондонського клубу кредиторів.

Чи може Україна претендувати на включення в програму списання боргу за методологією HIPC?

Державний борг у нас найближчим часом досягне 130-140 млрд дол або 100% ВВП.

Для розрахунку нам потрібна чиста приведена вартість боргу (ЧПВ).

З урахуванням того, що значна частина наших боргів – це коротко-і-середньострокова заборгованість, показник ЧПВ не буде кардинально відрізнятися від номінального значення.

Показник експорту у нас буде на рівні 50 млрд дол, а дохідна частина бюджету (без міжнародної фіндопомоги – на рівні 40 млрд дол).

Порогове значення ЧПВ заборгованості до експорту становить за вимогами МВФ для включення країни у програму списання боргів – не менше 150% (а в Україні – біля 200%).

Порогове значення ЧПС боргу до бюджетних доходів необхідно на рівні 250% (саме такий показник і в України).

Тобто ми повністю відповідаємо критеріям МВФ щодо списання боргу за процедурою HIPC.

Ці можливості необхідно лише активувати.

Більше того, Україна може бути ініціатором прийняття на Міжнародному рівні нового "Київського протоколу" щодо списання боргів країн, постраждалих від війни.

Це будуть нові, після кельнських умов та «евіанського підходу» протоколи списання боргів, затверджені міжнародною спільнотою у Києві.

Нам необхідно лише ініціювати цю глобальну ініціативу від імені президента України на рівні таких структур, як ОЕСР, МВФ, СБ, Паризький клуб 19 країн, G20.

Крім того, саме зараз Індія за дорученням Двадцятки і МВФ розробляє новий протокол щодо погашення боргових зобов'язань бідних країн світу.

Дуже важливо провести у Делі переговори на цю тему.

Київський протокол міг би включити в себе наступні параметри списання боргів:

1) списання 100% боргу України в рамках Паризького клубу кредиторів;

2) списання 50% боргу - в рамках Лондонського клубу кредиторів;

3) реструктуризація решти боргу в рамках Лондонського клубу на 15-20 років;

4) зниження ставок обслуговування боргу за єврооблігаціями до EURIBOR і LIBOR (зараз 2,8% і 5%), але не вище поточної ставки обслуговування.

Сукупно, боргове навантаження для України повинно бути знижено мінімум до 50% ВВП, тобто до 70 млрд дол. в еквіваленті.

Чому списання частини боргу України так необхідне для нашого майбутнього?

Якщо цього не зробити, то величезний державний борг у розмірі понад 100% ВВП відтягне на своє обслуговування майже основні бюджетні ресурси.

Це своєрідні гирі на наших ногах під час післявоєнного відновлення.

Ми будемо витрачати з центрального бюджету тільки на виплату відсотків у два рази більше, ніж на медицину чи освіту.

Тобто великі борги = низькі витрати на соціальний капітал і слабкі стимули для відновлення економіки, у тому числі критичної інфраструктури.

Така країна не буде цікава іноземним інвесторам.

У нас не буде двох найважливіших драйверів зростання:

1) — ні внутрішнього платоспроможного попиту,

2) — ані капітальних інвестицій.

А демографічного та інноваційного факторів зростання у нас вже немає.

Низькі темпи зростання для нас = повільному згасанню потенціалу країни.

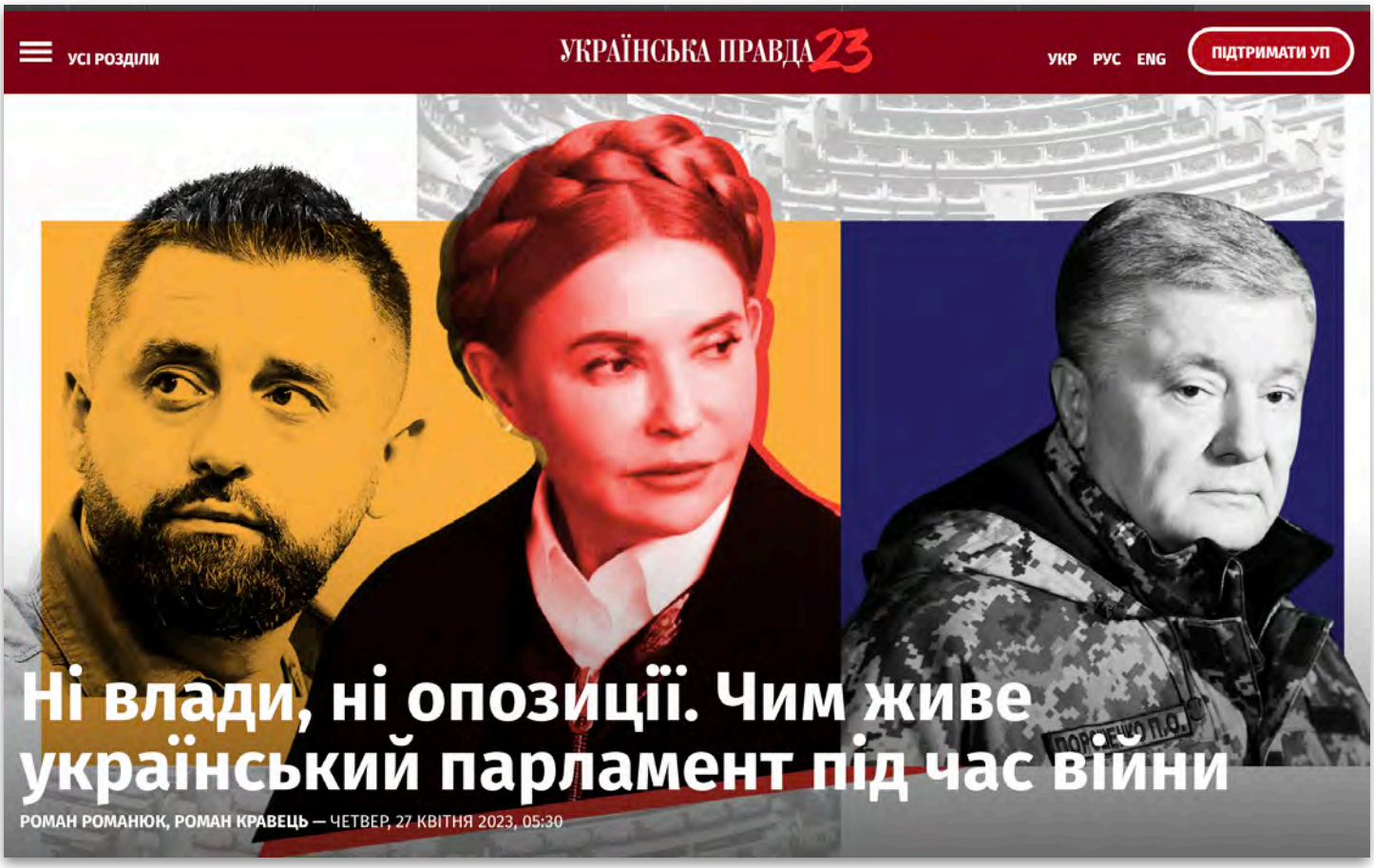
Тобто **це є питанням виживання нації, а не просто розмовою про гроші.**

Саме тому в історію Україна має ввійти як країна, якій вдалося потужне економічне відновлення, але однією з передумов цього має стати вказана вище «київська ініціатива» щодо списання боргів тим країнам, які постраждали від війни.

***

№ 1.528

Ні влади, ні опозиції. Чим живе український парламент під час війни

РОМАН РОМАНЮК, РОМАН КРАВЕЦЬ — ЧЕТВЕР, 27 КВІТНЯ 2023, 05:30

Від самого обрання нинішній склад Верховної Ради найчастіше звинувачували в тому, що "кінець епохи бідності" настав лише для депутатів "Слуги народу".

Ці закиди лунали в різноманітних варіаціях, але лейтмотив завше був той самий.

Однак, якщо поглянути на структурні зміни в державі, які особливо загострила повномасштабна російська інвазія, то є річ, яка мусила б лякати куди більше, ніж банальне збагачення чиновників.

Нинішній склад парламенту, формально залишаючись найвищим представницьким органом влади, де-факто **нікого не представляє** і взагалі дуже складно надається до означення носія саме **влади**.

"У нас ще до вторгнення всі дивились на Банкову і чекали, що вона скаже "слугам" робити. Майже не було сенсу в самій Раді про щось домовлятись – центр прийняття рішення не тут. А зараз, якщо глянути на нову соціологію і на склад парламенту, то єдине питання – а кого ці партії і депутати представляють? Народ? Точно?", – з гіркою посмішкою ділиться думками з УП один із чинних депутатів-опозиціонерів.

На самому початку каденції Зеленський проголосив рух до тотальної заміни старих еліт на "нові обличчя".

Але замість бажаного притоку нової крові в політику, в момент найбільшої загрози інфантилізм і неготовність цілого пласту народних обранців призвели лише до остаточного обнулення ваги і ролі Ради як інституції.

В перші місяці повномасштабного вторгнення Рада й Офіс президента працювали єдиною командою, але у стратегічних речах парламент не генерував рішення, а був зведений винятково до ролі органа формального схвалення готових рішень Зеленського.

Один зі співрозмовників УП на Банковій навіть якось переказував слова президента, що "якщо одного ранку всі прокинуться, а Ради не буде, то не факт, що хтось це помітить".

І коли уже владна верхівка готова була махнути на парламент рукою, сталося щось таке, що зазвичай відбувається у недорогих американських екшенах, а не в українській політиці.

Герой, якого всі списали з рахунку, після остаточного падіння отримав свій шанс на переродження.

Як Верховна Рада за рік повномасштабної війни пройшла трагічний шлях від повного обнулення впливу до тихого бунту здорових сил, які поступово відвойовують для парламенту належне йому місце, розбиралась "Українська правда".

1. Влада без влади: як живе "Слуга народу"

"Головне, що заважає Раді нормально працювати – це невизначеність. Багато "слуг" не розуміють, чи будуть мати якісь місця в наступному парламенті, або навпаки розуміють, що точно не матимуть", – описує ситуацію у владній фракції один із депутатів.

Єдність і мобілізація, які панували в Раді з кінця лютого 2022 року, відступили з-під купола майже одночасно з тим, як російські війська втекли з

Київщини. А починаючи з осені минулого року ключовим психоемоційним станом у середовищі "слуг" поступово стають фрустрація і демотивація.

"Чесно кажучи, за останній рік зі сторінок УП більше дізнаюся, що насправді у нас відбувається, ніж від перебування під куполом", – не під запис зізнається один із рядових депутатів-мажоритарників "Слуги народу".

Напевно, ці слова найкраще описують впливовість і вагу співрозмовника та значної частини його колег із монобільшості. Під час кампанії 2019-го Зеленський і його команда набирали людей у списки в прямому сенсі за оголошеннями. І навіть за чотири роки спільної роботи ставляться до них відповідно.

Багато з народних обранців із президентської фракції з таким ставленням змирилися, а деякі – навіть його заслужили.

За даними УП, станом на початок весни 2023-го понад 120 народних депутатів були фігурантами справ у різних правоохоронних органах. Очевидно, що не всі з них "слуги", але чисто арифметично їх найбільше.

Тож не дивно, що за час повномасштабної війни залежність парламенту від ОП лише зросла, Рада ще прискіпливіше узгоджує свій порядок денний із рознарядками з Офісу. Натомість окремо зі своєю фракцією Зеленський не зустрічався жодного разу з 24 лютого 2022 року.

Президент з'являється у стінах Ради лише на виступах світових лідерів та коли сам звертається до депутатів із програмними промовами. Як жартують депутати, "Зеленського і так забагато в Раді, щоб він ще й на зустрічі фракцій ходив".

Комунікаторами від парламенту з президентом є голова Верховної Ради Руслан Стефанчук та перший віцеспікер Олександр Корнієнко.

Давид Арахамія (в центрі) забезпечує голоси під важливі закони та порядок у монобільшості

Головним зв'язковим, який відповідає за оперативну роботу та функціонування фракції "Слуга народу", залишається Давид Арахамія. Саме він забезпечує голоси під важливі закони та порядок у монобільшості.

"Давид вміє заговорити, легко розкласти ситуацію. Але він не зовсім системний чоловік і не особливо цікавиться якоюсь поточкою фракції. Тут його виручає Андрій Мотовиловець (перший заступник голови фракції "СН" – УП). Він заповнює таблички в Excel по відвідуванню, рахує голоси, перед кожною зустріччю із Зе брифує Арахамію. Так цей дует і працює", – ділиться спостереженнями один із топів фракції "слуг".

До речі, збір голосів після вторгнення дуже різниться із тим, як це було до війни. У Раді, як розповідають депутати з різних фракцій, стало не прийнято відмовляти Зеленському.

Хтось, як рештки ОПЗЖ, робить це з "міркувань безпеки", щоб не поміняти Печерськ на Лук'янівку; хтось – щоб показати Зеленському лояльність чи готовність до співпраці.

Навіть колись активні внутрішні групи всередині "СН", як-от "група Павлюка" чи "група Коломойського", фактично втратили свою окремішність.

І "пірати", як самі себе називають колись близькі до Коломойського депутати, і "павлюківці" майже не беруть участі в житті фракції Зеленського. Але якщо йдеться про голосування за президентський закон, чи йде окреме прохання з Банкової проголосувати – обидві групи завжди дають голоси.

"Вони не відмовляють, коли щось важливе треба підтримати. Але коли якісь депутатські запити чи, наприклад, щось по землі, то, скажімо, "павлюківці" можуть не проголосувати. Взагалі ніхто тепер не каже, що от принципово не голосую. Всі кажуть: "Так. Звичайно, все проголосуємо". А потім просто не приходять, "хворіють", виходять покурити. Ніхто не хоче відкрито сваритись із Банковою", – розповідає один із депутатів не з числа "слуг".

"Часто депутати, які не бачать свого майбутнього в політиці і тому не хочуть напружуватись, дивляться порядок денний – а там нічого критично важливого. А депутат десь в Закарпатті живе. І це йому 10 годин їдь в один бік, щоб просто понатискати кнопку. Легше здати "позитивний" тест на ковід", – додає співрозмовник.

Разом із тим ВРУ проводить засідання й комітети, голосує всі необхідні закони щодо безпекових питань та євроінтеграції.

Засідання продовжують бути закритими без допуску відвідувачів та медіа. Вони відбуваються що два тижні по два дні поспіль.

"Перед тим, як виносити щось у зал, як і раніше, є погоджувальна Рада. Ми з керівництвом Ради та головами фракції і груп зустрічаємося по відеозв'язку за кілька днів до засідання по 5-6 годин. Там, власне, відбуваються всі крики і сварки щодо законів. Буває, що ще кілька годин перед засіданнями наживо досварюємося. Спірні ініціативи знімаються, виноситься зазвичай те, де точно буде 226 голосів", – пояснює один із керівників Ради.

Самостійно монобільшість уже давно не може забезпечити прийняття законів. Фракція президента дає максимум від 180 до 200 голосів. Хтось демотивований, хтось, особливо активна меншість, регулярно перебуває в закордонних відрядженнях.

На щастя, на підстраховці завжди є кілька груп старих і нових опозиціонерів.

2. Опозиція без позиції

Якщо загальний стан в "Слузі" нагадує апатію, то в інших фракціях та групах це радше емоція відчаю.

Єдина із нині представлених у Раді опозиційна сила, яка має шанс на проходження до наступного скликання – це "**Європейська солідарність**".

Але і в ній сталася нечувана трансформація: рейтинг партії "ЄС" за останньою соціологією виявився більш стабільним, аніж підтримка самого Петра Порошенка.

"Ми завжди думали про себе як про лідерський проєкт. Але от соціологія показує, що є запит на старих професіоналів, і він зараз навіть стабільніший, ніж рейтинг нашого лідера", – розповідає не під запис один із членів близького оточення Порошенка.

Очевидно, що жоден партієць не скаже цього в голос, але вже постає запитання: чи присутність Порошенка додає рейтингу партії, а чи навпаки?

Тим не менш, п'ятий президент наразі єдиний, хто намагається позиціонувати себе як альтернативу Зеленському.

У воєнний час Порошенко не може йти в лобову атаку проти верховного головнокомандувача, тому змушений підкреслювати, що "готовий допомагати президенту".

"Я більше не лідер опозиції, ви – не мій опонент. У нас є один ворог – це Путін". Це буквально дослівно. І це виходило не тільки від мене, це Зеленський запропонував. І принаймні поки Київ був у напівоточенні, ця домовленість трималась", – емоційно розповідав УП Порошенко про свою розмову з президентом, яка відбулася 24 лютого минулого року.

У той же час активні прихильники лідера "ЄС" за першої ліпшої нагоди критикують дії влади у facebook. У відповідь анонімні канали у telegram, які пов'язані з Банковою, регулярно атакують Порошенка за його піар на волонтерстві.

Торік Офіс президента застосував набагато болючіший удар по "ЄС" — телеканали, які пов'язують із п'ятим президентом, за рішенням Нацради з питань телерадіомовлення були відключені від цифрового мовлення, що суттєво звузило телевізійну аудиторію Порошенка і його політсили.

Аби втримувати ядерний електорат, Петро Олексійович наразі активно проявляє себе у волонтерстві. І хоч частина аудиторії вважає його відео про "фліски" та "скарб" дещо недоречним, це не заважає їм віруситись у соцмережах.

Значно трагічніша історія у **Юлії Тимошенко. Лідерка "Батьківщини"** має лише два варіанти щодо позиціонування: або бути союзницею Зеленського, або підкреслювати, чим вона від нього відрізняється.

Перший варіант став неможливим ще у 2019 році, коли Зеленський публічно і досить грубо відкинув її пропозиції про співпрацю. Тому ЮВТ змушена використовувати звичну для неї соціальну тематику.

"Батьківщина" виступає проти приватизації, бореться за права людей з інвалідністю... Юлія Володимирівна їздить на тому, що було раніше. Але її не можна назвати класичною опозиціонеркою. Вона все-таки дає голоси на важливі закони. Але разом з тим любить звертати на себе увагу, закидувати правками", – коментує УП один із впливових членів "Слуги народу".

У фракції "Батьківщина" ситуація непроста, адже її депутати розуміють, що скоріш за все наступне скликання Ради ЮВТ і команді доведеться пропустити.

Важким репутаційним ударом для Тимошенко стало розслідування УП "Батальйон Дубай". Тоді стало відомо, що в січні цього року голова фракції "Батьківщина" відпочивала з сім'єю на віллі розкішного п'ятизіркового готелю "Kempinski" із закритим пляжем на насипному острові Палм-Джумейра.

"Проблема ж не в тому, що Тимошенко зробила щось протизаконне. Проблема в тому, що "Батьківщині" не було, що відповісти", – розповідає УП один із колег Тимошенко по парламенту.

Щоправда, на відміну від того ж "Голосу" депутатам "Батьківщини" вистачає такту і дорослості триматися разом і публічно не поривати стосунки з лідеркою.

Також до опозиціонерів цієї Ради слід зарахувати **групу Дмитра Разумкова "Розумна політика"**, яка складається з приблизно 20 депутатів.

До повномасштабної війни Разумков був помітний завдяки своїй гучній відставці та відкритій конфронтації з ОПУ. Позиції колишнього спікера Ради посилювала його регулярна присутність в ефірах телеканалів "Україна" та Україна 24", які Рінат Ахметов минулого року закрив.

У час повномасштабної війни Разумков не може ні критикувати Зеленського, ні отримати доступ до телемарафону. Відповідно, єдине завдання, яке перед ним стоїть – втримати депутатів, яких він повисмикував із монобільшості.

"Діма регулярно збирає своїх депутатів, цікавиться, як справи, в кого які думки щодо всього, що навколо відбувається. По суті, це такий собі клуб за інтересами, і їм так комфортно", – розповідає УП депутат, наближений до "Розумної політики".

За весь час повномасштабної війни колишній голова Ради привернув до себе значну увагу медіа лише один раз.

10 квітня Рада прийняла поправку до закону, що передбачає "повернення виплат у 30 тисяч військовим, службі цивільного захисту, поліцейським за рахунок обмеження зарплат топпосадовцям". Ініціатором правки були депутати "Розумної політики".

Ця правка, з одного боку, обрізає виплати всім держслужбовцям, які отримують понад 67 тисяч гривень, а з іншого, створює розбалансування держбюджету, адже цих коштів все одно буде недостатньо, щоб покрити виплати військовим.

"Це був чистий популізм Діми. Його всі дружно прохлопали, голосування було чистою випадковістю. Рішення пройшло, бо всі читали лише першу частину правки про 30 тисяч, а в другу, де були пропозиції, звідки взяти ці гроші, ніхто навіть не додумався відкрити", – скаржиться депутат з керівництва ВР.

"Він сам не сподівався, що це пройде. На Разумкову лиця не було, коли голосування пройшло. Але до нього зразу побігли "ЄСівці", почали фотографуватися, мовляв, "перемога", – додає співрозмовник.

Цікаво, що спершу анонімні telegram-канали, які пов'язані з ОПУ, хвалилися, що підняття зарплат військовим було ідеєю президента. Згодом всі ці повідомлення видалили.

"Ви собі не уявляєте, який Зеленський був злий. Це ж така історія, що заветувати не може, тому що візьме на себе негатив. А грошей на виплати у державі немає. Тому нехай у Раді і розхльобують", – емоційно коментує один із членів команди президента.

Тож тепер проблему виплат мають вирішувати Арахамія, Корнієнко та Стефанчук, які "пропустили" таку гучну правку.

Фракція "Голос" перетворилася на клуб за інтересами. Ще задовго до повномасштабної війни, після чергового відходу з політики Святослава Вакарчука фракція розділилася на кілька таборів.

Велика війна відклала внутрішні чвари на другий план. Але все одно, як і раніше, ця політична сила залишається надто неоднорідною.

"Кіра (Рудик – УП) взагалі відірвалася від нас, постійно десь в роз'їздах. Костенко і Лозинський воюють. Устінова Саша зблизилася з Єрмаком через власні контакти у США. А так то є якийсь десяток людей, які залишаються, ми постійно зустрічаємося, але це скоріше обмін думками, ніж засідання фракції", – розповідає один із членів "Голосу".

Безперспективними виглядають **колишні члени ОПЗЖ**, які після 24 лютого розділилися на дві групи: "Відновлення України", що орієнтується на скандального забудовника Вадима Столара, та "Платформу за життя та мир", яка орієнтується на Юрія Бойка та Сергія Льовочкіна.

За великим рахунком, колишніх ОПЗЖшників складно назвати опозицією до чинної влади. Під загрозою санкцій та кримінальних проваджень вони

голосують за будь-які ініціативи президента – навіть підтримали "богонеугодну" Стамбульську конвенцію.

Зрештою, втрачати їм нічого – з великою ймовірністю в наступному скликанні їх не буде. Тож, головна для них задача – хоча б це скликання більш-менш спокійно добути.

"Група Столара більш активно співпрацює з владою. А ПЗЖМ більш флегматичні. Бойко не приходить на погоджувальну Раду, Льовочкін лише пару разів був на засіданнях. Там позабирали мандати в одіозних персонажів, то вже й виступати немає кому", – з іронією в голосі пояснює УП один із керівників Ради.

***

У класичній "Божественній комедії" Данте головний герой мусив пройти своє пекло аж до останнього кола, щоб там отримати шанс на очищення і спасіння.

Український парламент порівняти з Дантовим пеклом можна, звісно, лише частково. Але після повномасштабного вторгнення Росії свої дев'ять кіл Рада, схоже, пройшла. Принаймні уже зараз у парламенті поступово викристалізовується досить потужна група депутатів у різних фракціях, яку можна вважати провісниками парламентського відродження.

Як би до депутатів не ставилися в ОПУ, сам по собі парламентаризм залишається підвалиною демократії.

І українські "парламентські десанти" до західних партнерів на чолі зі Стефанчуком, як, наприклад, у Британії, роблять свою головну справу – повертають Раді розуміння власної ролі та значимості. За повної відсутності внутрішньої політики, депутати здають іспити на політичну зрілість на зовнішньому фронті.

І такі без перебільшення історичні події як спільне засідання з Європарламентом, яких ставатиме усе більше, можуть і мусять навіть із такого випадкового середовища, як чинний склад Ради, вивести на передній план і суб'єктивізувати найбільш здібних політиків.

"Насправді багато речей ми домовляємося по лінії парламентської дипломатії з депутатами інших країн. І це вже навіть побачив Єрмак, який це приватно визнає. Адже навіть для того ж таки вступу в ЄС і НАТО нам треба багато працювати з їхніми парламентами, тому що вони впливають на уряди та президентів", – розповідає УП один із впливових представників ВРУ, який активно залучений у міжпарламентську дипломатію.

"Наші західні друзі чітко усвідомлюють важливість суб'єктності Ради. Тому що це все-таки демократичний баланс. І якщо ми рухаємося до вступу в ЄС, без усвідомлення цього нічого не вийде", – додає депутат.

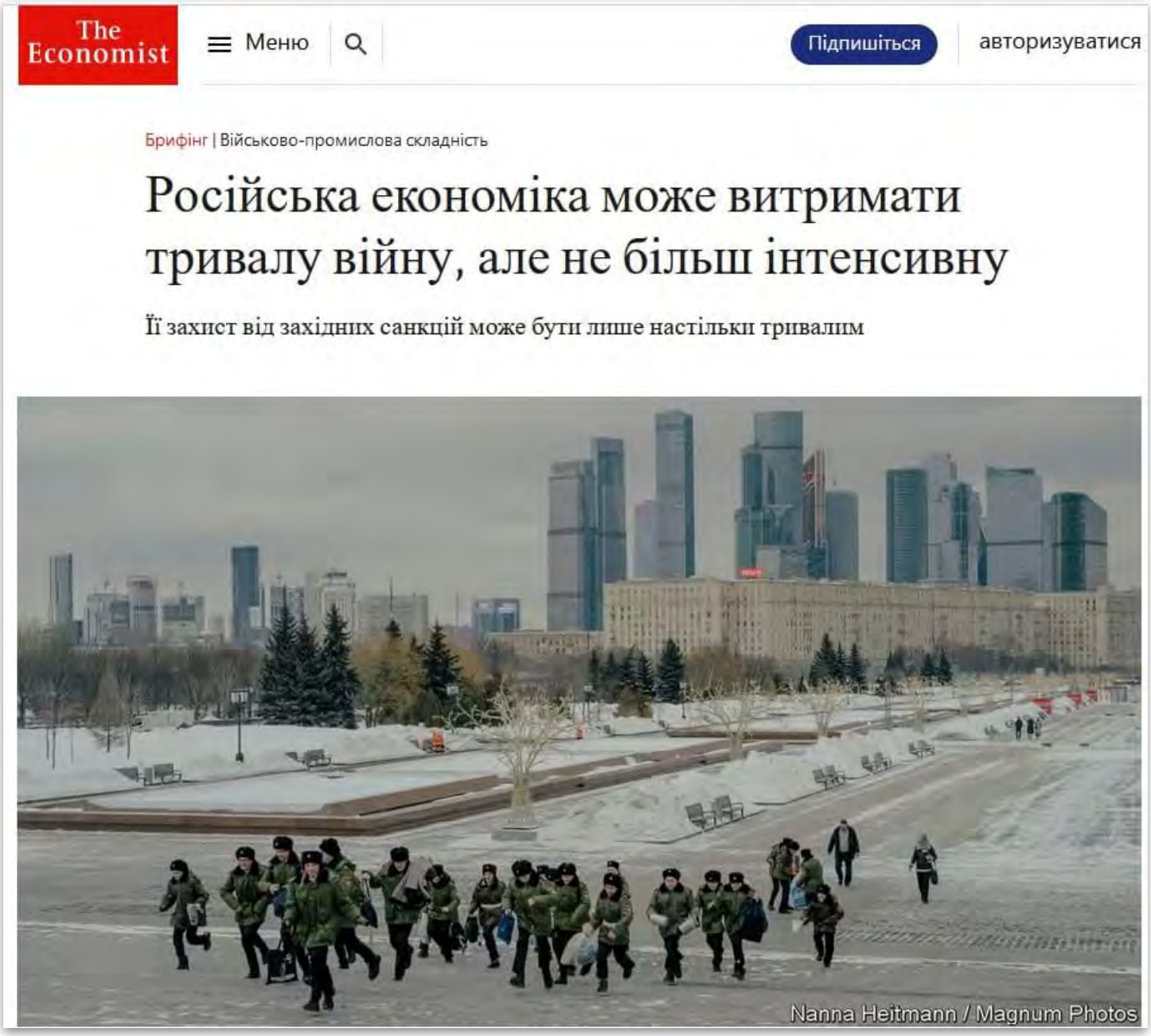
***

№ 1.529

2023-04-28

Ніколов

Ця стаття «The Economist» прям говорить: «Байден, в'їби Путєна, якраз тойво». Мовляв, це Путєн лякає ескалацією, що його не можна провокувать і вообще держіть мене семеро, у мене тактична ядрьоні бомби і вообще він їбанутий, і ніззя допустити аби ядерний чемоданчик дістався якимся проходімцам на чолі осколків імперії після її розпаду.

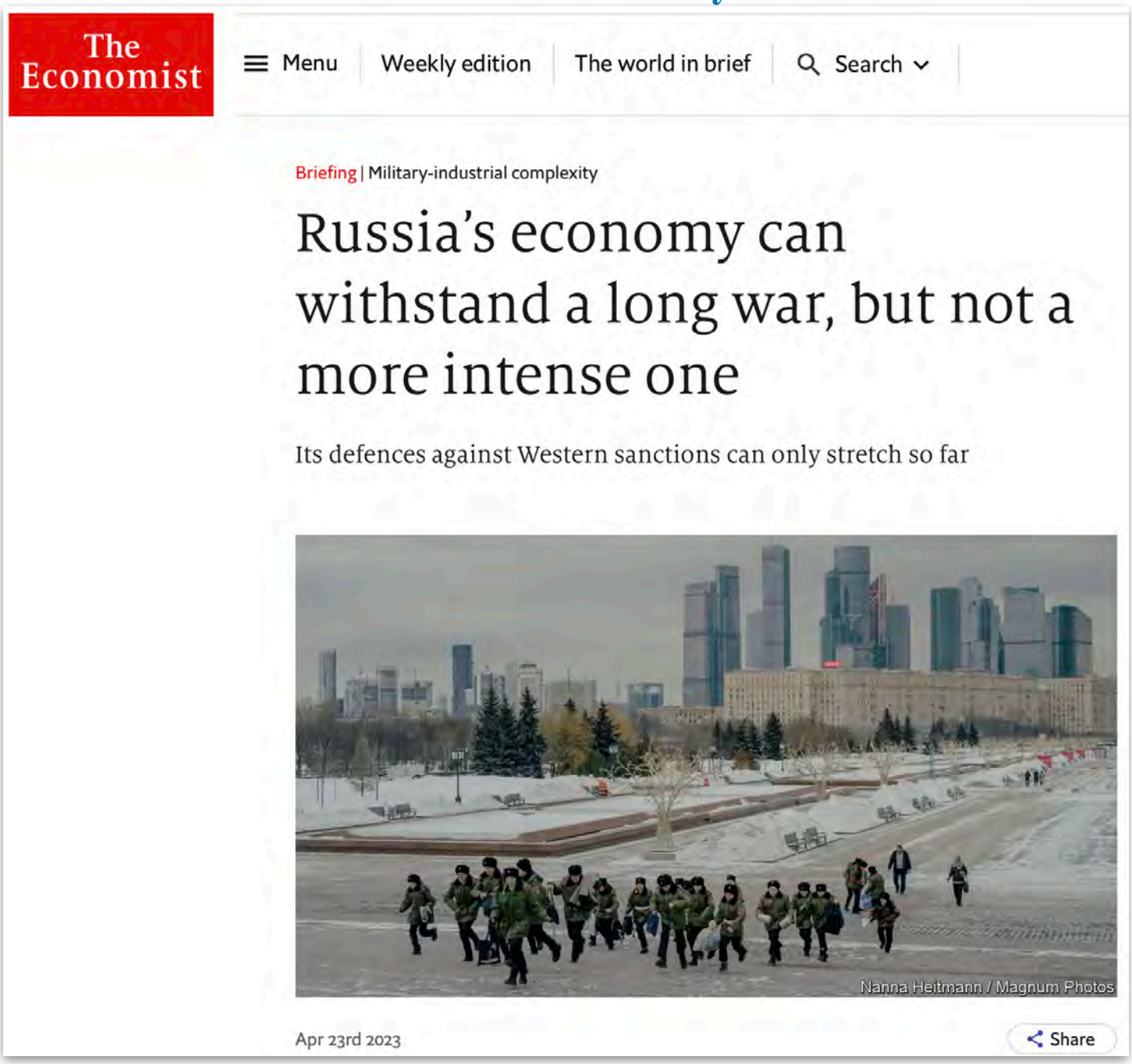

Але зі статті слідує, що насправді це сам Путєн і має бояться ескалації, бо вона його вб’є.

Автопереклад https://www.economist.com/briefing/2023/04/23/russias-economy-can-withstand-a-long-war-but-not-a-more-intense-one

***

Російська економіка може витримати тривалу війну, але не більш інтенсивну

Її захист від західних санкцій може тягнутися лише до певної межі

Через тиждень після вторгнення Росії в Україну минулого року Ентоні Блінкен, державний секретар США, хвалився: «Вартість рубля різко впала; російський фондовий ринок закрився через страх перед втечею капіталу;

процентні ставки зросли більш ніж удвічі; кредитний рейтинг Росії знизився до сміттєвого рівня».

Американська влада явно сподівалася, що «масивні, безпрецедентні наслідки», які вони і їхні союзники наклали на Росію, в тому числі «серйозні і тривалі економічні витрати», допоможуть зупинити її військову машину.

Однак протягом наступного року, незважаючи на неодноразове посилення західних санкцій, російська економіка відновила свою рівновагу. МВФ очікує, що цього року вона зросте на 0,7% - на рівні з Францією, і навіть на тлі скорочення британської та німецької економік. **Надія на те, що стан російської економіки хоч якось стримуватиме війну, зникла.**

Однак, **такий відчай є таким же оманливим, як і початкова ейфорія пана Блінкена**.

За визнанням нікого іншого, як Володимира Путіна, президента Росії, «незаконні обмеження, накладені на російську економіку в середньостроковій перспективі, дійсно можуть мати негативний вплив на неї».

Питання не стільки в тому, чи зможе Росія витримати ще довшу війну на виснаження (вона зможе), скільки в тому, чи зможе вона підтримати таку інтенсифікацію конфлікту, яка, ймовірно, знадобиться Росії для зміни своїх перспектив на полі бою.

Це виглядає майже неможливим.

За останні 14 місяців російська бюрократія здійснила три подвиги.

> 1) — Вона знайшла способи витримати шквал санкцій, про який сповістив пан Блінкен.
>
> 2) — Вона надала достатню кількість людей і техніки, щоб сприяти російському вторгненню.
>
> 3) — І все це було зроблено без різкого падіння рівня життя, яке могло б викликати народні хвилювання. Але будь-яка спроба ескалації конфлікту неминуче перекреслить ці успіхи.

Росія змушена справлятися з найширшим спектром санкцій, які коли-небудь накладалися на велику країну, включаючи санкції проти осіб, пов'язаних з війною, проти фінансових операцій за участю російських компаній, проти експорту певних товарів до Росії та проти імпорту більшості товарів з Росії. Однак ця економічна атака дала невтішні результати, частково через те, що в режимі санкцій завжди були великі прогалини, а частково через те, що Росія знайшла способи обійти деякі з обмежень, які спочатку її стримували.

Деякі з найбільш показових заходів були спрямовані проти олігархів та інших наближених до режиму Путіна. За даними компанії World-Check, 2 215 осіб, які мають тісні зв'язки з урядом, більше не можуть подорожувати до деяких або всіх західних країн, або отримати доступ до свого майна там, або і те, і інше разом. Деякі заможні росіяни скаржаться на втрату свого соціального статусу. Дехто виїхав з Росії і відмовився від свого громадянства.

Однак, **незважаючи на повідомлення про конфісковані суперяхти, більшість олігархів все ще ставлять ікру на стіл**.

Іноземні уряди заморозили приватні російські активи на суму близько 100 мільярдів доларів - лише близько чверті з 400 мільярдів доларів, які російські домогосподарства мають за кордоном.

Найбільші обмеження для багатьох багатих росіян стосуються їхнього відпочинку. Французька Рив'єра під забороною; Дубай і Анталія є основними замінниками. Санкції, як це не парадоксально, можуть прокласти шлях до створення нового покоління олігархів. Оскільки західні фірми масово залишають країну, з'являються активи на сотні мільярдів доларів, які можна захопити. Якщо наміром цих заходів було створити дискомфорт для найближчого оточення Путіна, то зараз мало що про це свідчить.

Фінансові санкції також мали обмежений ефект. Після вторгнення Росії в Україну десять російських кредиторів були виключені з системи SWIFT, яку понад 11 000 банків по всьому світу використовують для транскордонних платежів. Близько двох третин російської банківської системи більше не можуть обробляти транзакції в євро або доларах.

Але західні країни не відрізали російські банки повністю, оскільки їм потрібно платити за російську нафту і газ, які вони продовжують імпортувати. Газпромбанк, який обробляє ці платежі, залишається членом SWIFT. Більше того, будуються нові фінансові труби на заміну західним. Середньоденні транзакції з використанням CIPS, китайської альтернативи SWIFT, зросли на 50% з початку вторгнення. У грудні минулого року 16% російського експорту було оплачено в юанях, тоді як до війни майже нічого не було. Вузький розрив між ціною, за якою російські банки продають юані своїм клієнтам, і ціною, за якою вони купують юані, свідчить про наявність ліквідного ринку. Деякі міжнародні транзакції також з труднощами розраховуються в індійських рупіях та еміратських дирхамах.

Обмеження на експорт певних товарів до Росії також розчарували.

— Америка та її союзники заборонили продаж до Росії тисяч високотехнологічних товарів, тоді як багато західних фірм, які раніше працювали в Росії, добровільно пішли з неї. З близько 3 000 глобальних фірм з російською присутністю, які відстежує Інститут KSE при Київській школі економіки, приблизно половина так чи інакше згорнули

свою діяльність в Росії. Минулого року обсяг прямих іноземних інвестицій в Росію скоротився на чверть.

Проте Росія продовжує імпортувати майже стільки ж, скільки вона імпортувала до вторгнення.

— На зміну Заходу з'явилися нові торговельні партнери. Китай зараз продає Росії вдвічі більше, ніж у 2019 році. «Паралельний» імпорт - несанкціонований продаж із Заходу в Росію через третю країну всього, від газованих напоїв до комп'ютерних чіпів - різко зріс. У 2022 році імпорт з ЄС до Вірменії загадковим чином подвоївся, хоча вірменський експорт до Росії потроївся. Сербський експорт телефонів до Росії зріс з $8 518 у 2021 році до $37 млн у 2022 році. Поставки пральних машин з Казахстану до Росії зросли з нуля у 2021 році до майже 100 000 одиниць минулого року.

Ці домовленості мають свої недоліки. Російські економічні центри знаходяться ближче до Брюсселя, ніж до Пекіна. Вищі транспортні витрати означають вищі ціни. Люди також мають менший вибір, ніж раніше (один москвич скаржиться на труднощі з пошуком мортаделли). Згідно з нещодавнім опитуванням, проведеним російською фірмою з дослідження ринку «Ромир», дві третини росіян вважають, що якість продуктів, які вони купують, погіршується.

Крім того, не всі товари можна отримати в достатній кількості через нелегальні канали. Багато ліків російського виробництва, які залежать від імпортної сировини, є дефіцитними. Автомобільна промисловість, тим часом, бореться з нестачею імпортних напівпровідників. У січні-лютому виробництво впало на 70% порівняно з аналогічним періодом минулого року.

Але навіть якщо Росія більше не може виробляти стільки ж автомобілів, вона все ще може їх імпортувати. Після «Лади», радянської марки, найпопулярнішою маркою в Росії є Haval, китайська марка середнього класу. Її щомісячні продажі зросли на 331% за останній рік.

Схоже, що Росія також якимось чином заволодіває деталями, необхідними для підтримки своїх цивільних літаків у повітрі. Хакери викрадають оновлення програмного забезпечення для літаків, яке російські фірми більше не можуть купувати. Кількість авіакатастроф, хоча й частіша за західними мірками, не збільшилася.

Вплив санкцій на російський експорт був більшим - але західні країни завжди уникали надто жорстких санкцій, побоюючись підняти ціни на енергоносії для власних споживачів до нестерпного рівня.

Імпорт російського газу до ЄС різко скоротився. Росія має обмежені можливості для перенаправлення експорту до Китаю, оскільки трубопровід,

що з'єднує ці дві країни, невеликий. Для транспортування більших обсягів морем потрібні нові заводи зі скраплення газу, будівництво яких займає багато часу і потребує складних технологій. Консалтингова компанія Rystad Energy прогнозує, що продажі газу в Росії скоротяться до 136 млрд кубометрів (млрд куб. м) у 2023 році з 241 млрд куб. м у 2021 році.

Нафта, однак, є більш взаємозамінною. У грудні ЄС, який у 2021 році купив понад 40% російського експорту сирої нафти, запровадив заборону на імпорт. Він також заборонив своїм судноплавним компаніям, страховикам і фінансистам сприяти продажу російської нафти покупцям в інших країнах, якщо ціна за барель не буде нижчою за 60 доларів. У лютому аналогічний пакет санкцій набув чинності щодо російської переробленої нафти - меншого, але прибуткового експорту, значна частина якого до війни також йшла до Європи.

Але азійські покупці із задоволенням поглинали нафту, від якої відмовляється Європа. У березні майже 90% всього російського експорту сирої нафти пішло до Китаю та Індії, за оцінками Рейда І'Ансона з інформаційної компанії Kpler, що на чверть більше, ніж у довоєнний період. Того місяця Росія відвантажувала в середньому 3,7 млн барелів на добу (б/д), що більше, ніж у 2021 році. Березень також був сильним місяцем для продажів нафтопродуктів, таких як дизельне паливо. Виникла нова екосистема тіньових трейдерів і вантажовідправників, які здебільшого базуються в Гонконзі та Дубаї, які допомагають переправляти барелі, що потрапили під ембарго, до нових пунктів призначення, часто за допомогою російських кредиторів і страховиків. Ці нові покупці, а також високі ціни на сировинні товари, частково спричинені війною, допомогли збільшити позитивне сальдо поточного рахунку платіжного балансу Росії до рекордних $227 млрд - 10% ВВП.

Але навряд чи ми побачимо ще один рекордний рік.

Ціна бареля нафти марки Brent, еталонного сорту, впала нижче 85 доларів зі середнього рівня 100 доларів у 2022 році (див. графік 1). За даними міністерства фінансів, Urals, основний російський сорт нафти, зараз продається в російських портах зі значною знижкою - нижче $50 в середньому в січні і лютому, порівняно з $76 в середньому в 2022 році. За оцінками аналітиків, для збалансування бюджету Росії знадобиться ціна значно вища за 100 доларів за барель. Міжнародне енергетичне агентство, наглядова організація, вважає, що доходи Росії від продажу нафти в березні були на 43% нижчими, ніж роком раніше. Економісти очікують, що цього року профіцит поточного рахунку платіжного балансу країни впаде до 3-4% ВВП, що відповідає середньому показнику 2010-х років.

Нижчі продажі вуглеводнів означають нижчі державні доходи. У 2022 році російський уряд мав дефіцит близько 3 трлн рублів ($37 млрд), або 2% ВВП.

Цього року він планує щось подібне, але фактичні дані про видатки та оподаткування цього року виглядають оптимістично. Дефіцит у розмірі щонайменше 10 трлн. рублів, або 5% ВВП, виглядає більш вірогідним - за російськими мірками, високим.

Тим не менш, у російської держави є багато можливостей для фінансування. Суверенний фонд Росії все ще має близько $150 млрд (близько 10% ВВП), навіть після того, як минулого року з нього було викачано близько $30 млрд. Уряд також може випустити більше боргових зобов'язань. Минулорічний рекордний експорт залишив великі російські енергетичні компанії з великою кількістю готівки, яку вони повинні десь зберігати. Ці фірми, які в будь-якому випадку є переважно державними, можуть також бути обкладені податком на непередбачені прибутки, як це було минулого року. А російські фінансові установи володіють достатніми активами, щоб покрити дефіцит у 10 трильйонів рублів протягом 25 років - величезний ресурс, який уряд може спробувати якось використати. Річард Конноллі, експерт з російської економіки в аналітичному центрі RUSI, каже: «Уряд завжди може профінансувати себе, взявши гроші у великих компаній».

Іншими словами,

— гроші не будуть серйозним обмеженням для військових зусиль.

Вимоги до бюджету з цією метою в будь-якому випадку скромні. Наше найкраще припущення, засноване на порівнянні фактичних витрат з тим, що було закладено в бюджет до війни, полягає в тому, що напад Росії на Україну наразі коштує їй близько 5 трильйонів рублів на рік, або 3% ВВП - менше, ніж Америка витратила на війну в Кореї.

Але заміна пошкодженого озброєння і відпрацьованих боєприпасів - це не просто питання грошей. Росія у величезних масштабах утилізувала військову техніку. Наприклад, згідно з нещодавнім звітом Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS), аналітичного центру, кількість знищених під час війни бронемашин коливається від 8 000 до 16 000 одиниць. Росія також втратила багато літаків, безпілотників і артилерійських систем.

Одне з рішень - повернутися до наявних запасів, хоча багато з них старі і перебувають у поганому стані.

Інший - перенаправити зброю, призначену для експорту, на лінію фронту.

Сіємон Веземан зі шведського аналітичного центру SIPRI вважає, що російський експорт озброєнь різко впав з $50 млрд у 2021 році до $11 млрд або менше минулого року. Він зазначає, що на полі бою в Україні були помічені незвичайні танки Т-90 - можливо, демонстраційні моделі або одиниці, які спочатку призначалися для Алжиру.

Росія також намагається виробляти більше зброї.

Дмитро Медведєв, заступник голови Ради безпеки Росії, нещодавно заявив, що країна вироблятиме 1500 сучасних танків у 2023 році. Чиновники також заявили, що хочуть, аби в Росії масово вироблялися безпілотники. Деякі заводи працюють цілодобово. Уряд щедро кредитує виробників озброєнь або доручає це робити банкам. У січні і лютому виробництво «готових металевих виробів» було на 20% вищим, ніж роком раніше, згідно з офіційною статистикою.

Проблема полягає в тому, що для виробництва сучасної зброї потрібен доступ до високоякісних компонентів «подвійного призначення» західного виробництва, від двигунів до мікросхем, які важко отримати через західні санкції. Вкрай необхідні деталі завжди можна перенаправити на найбільш термінове використання. Так, у лютому уряд тимчасово припинив прийом заявок на біометричні паспорти, щоб зберегти мікрочіпи. Також у великих кількостях імпортуються пральні машини високого класу, з яких знімають мікросхеми, імовірно, для використання в керованих ракетах та іншому військовому обладнанні. Військова розвідка України нещодавно повідомила, що щомісяця Росії вдається виробляти близько 30 Х-101 і 20 «Калібрів», двох основних типів керованих ракет, ймовірно, завдяки таким хитрощам.

Але обсяги виробництва новітніх озброєнь навіть близько не відповідають потребам Росії для заміни своїх запасів, що виснажуються. Українські та західні військові вважають, що Росія використала більшу частину своїх запасів найточніших керованих ракет. Серійні номери, знайдені на уламках відпрацьованих ракет, свідчать про те, що зараз вона використовує нові, виготовлені під час війни. Інсайдери кажуть, що армія просить в десять разів більше танків, ніж російські заводи можуть виготовити. Брак програмного забезпечення і технічного обладнання також, схоже, заважає російському виробництву безпілотників злетіти з мертвої точки.

Однак те, чого Росії бракує в якості, вона може частково компенсувати кількістю - модернізуючи зброю радянських часів. Вона модернізує близько 90 старих танків на місяць, оснащуючи їх новою електронікою і системами зв'язку. Вона відновлює старі ракети, які є менш точними, але їх важко перехопити, і перепрофільовує системи доставки ядерної зброї для їх запуску. Вона знищує цивільні літаки для ремонту винищувачів.

Росія також отримує військові поставки від союзників. Деякі артилерійські снаряди, схоже, надходять з Китаю через Білорусь. Росія також купує (нібито цивільні) дрони у свого східного сусіда, а також артилерійські снаряди у Північної Кореї. За повідомленнями, вона також продала 60 літаків Су-35 Ірану в обмін на кілька тисяч безпілотників-камікадзе. Коротше кажучи, якість російської зброї знижується, але вона знайшла способи уникнути її вичерпання.

Більше риторики, ніж роторів

Ще однією проблемою Росії є пошук достатньої кількості людей для продовження військових дій.

Багато хто загинув під час бойових дій, багато хто емігрував. За рік до грудня 2022 року кількість зайнятих росіян віком до 35 років скоротилася на 1,3 мільйона, згідно з даними аудиторської компанії «ФінЕкспертиза». Нестача працівників є поширеним явищем. У грудні центральний банк заявив, що половина опитаних фірм намагається знайти достатню кількість персоналу. На кожного безробітного припадає 2,5 вакансії, що робить російський ринок праці вдвічі щільнішим за американський. Заробітна плата швидко зростає. Особливо не вистачає фахівців, таких як IT-інженери та юристи. На нещодавньому засіданні російської спілки підприємців дефіцит робочої сили був головною темою розмови.

Дефіцит робочої сили ускладнює життя і військовим вербувальникам. Армія тепер розсилає повістки про призов і мобілізацію електронною поштою, на додаток до паперових копій, щоб людям було складніше прикидатися, що вони їх не бачили. Призовникам не дозволяється залишати країну. Однак за умови достатнього примусу Росія не матиме проблем з поповненням своїх лав. Молоді люди в країні не закінчаться: до війни їх було близько 17 мільйонів. Але більше людей на фронті означає менше людей в офісах і на заводах. І чим більш масовим стане призов у великих містах, таких як Москва і Санкт-Петербург, тим більша ймовірність народних заворушень.

Третім економічним досягненням уряду стало підтримання рівня життя.

Минулого року він витратив додаткові 3% ВВП на стимулювання економіки. Окрім збільшення витрат на армію, підтримка надається у формі економічної допомоги цивільним компаніям: прямі подачки фірмам, субсидовані кредити, спільні інвестиції тощо. Видатки на бюджетну категорію, яка охоплює багато з цих статей, «національна економіка», зросли на 20% у 2022 році, до 4,3 трлн рублів. З січня до середини березня вони зросли ще на 45% порівняно з аналогічним періодом минулого року. Банки просять дати фірмам-боржникам перепочинок. У 2022 році кількість банкрутств підприємств впала до семирічного мінімуму.

Минулого року також зросли «соціальні» витрати - з 6 трлн до 7 трлн рублів (4,5% ВВП). Однак, за словами Володимира Мілова, колишнього заступника міністра енергетики, на федеральний уряд припадає лише частина загальних соціальних витрат. Пенсійний фонд - номінально незалежна установа, нещодавно перейменована на Соціальний фонд - також роздає гроші пенсіонерам, матерям, інвалідам тощо, так само як і регіональні уряди. Виплати для важливих для Путіна груп населення, таких як сім'ї з більш ніж однією дитиною, бідні та літні люди, зростають, зазначає Марія Снєгова з CSIS. За межами Москви виплат сім'ям загиблих призовників може вистачити на купівлю квартири.

Все це може пояснити, чому війна не так сильно вплинула на рівень життя росіян. Минулого року споживчі ціни зросли на 12%, значною мірою через знецінення рубля навесні. Середня заробітна плата в середніх і великих компаніях, серед яких багато державних підприємств, минулого року зросла незначно, навіть з урахуванням інфляції. Вартість заощаджень населення впала лише незначно, як свідчить статистика центрального банку. У березні інфляція повернулася до 3,5%.

Загалом, **російська економіка виявилася стійкою**.

Реальний ВВП впав лише на 2-3% минулого року - набагато менше, ніж 10-15%, які прогнозували багато економістів.

«Індикатор поточної активності», складений банком Goldman Sachs, який тісно корелює з офіційними показниками ВВП до війни, показує, що Росія вийшла з рецесії близько року тому. Більшість прогнозистів вважають, що цього року економіка зростатиме (див. графік 2).

Все це свідчить про те, що Путін зможе підтримувати військові зусилля ще деякий час.

Інша справа - її розширення.

> Деякі праві закликають Путіна витрачати на вторгнення більше, ніж кілька відсотків ВВП. Зрештою, Росія і раніше брала участь у тотальній війні - в тому числі в 1942 і 1943 роках, коли вона витратила на військові потреби вражаючі 60% свого ВВП, згідно з книгою Марка Гаррісона «Облік війни», опублікованою в 1996 році.

Але важко уявити, як пан Путін може це зробити, зберігаючи економічну стабільність і рівень життя.

Першою проблемою буде швидке отримання грошей.

> Не всі активи Фонду національного добробуту є ліквідними.
>
> Друк грошей прискорить інфляцію, що призведе до знецінення рубля і знизить рівень життя, над збереженням якого так важко працював уряд. Навантаження банків величезними обсягами державного боргу за одну ніч може мати подібний ефект, викликаючи сумніви в тому, наскільки ефективно управляється економіка. Підвищення податків або значний зсув державних витрат на оборону також з'їдять особисті доходи. І будь-який з цих заходів підірве атмосферу спокою, контролю і стабільності, яку пан Путін з усіх сил намагається підтримувати. «Безумовно, національна оборона є головним пріоритетом, - заявив він нещодавно, - але при вирішенні стратегічних завдань у цій сфері ми не повинні повторювати помилок минулого і не повинні руйнувати власну економіку».

Незрозуміло, що витрачаючи набагато більше грошей, ми все одно не досягнемо бажаних результатів. Російська економіка стала більш централізованою, але це не плановий, командно-адміністративний апарат радянських часів.

Таким чином, перетворення бюджетної базуки на зброю більш традиційного типу, в кращому випадку, займе певний час. Ці зусилля загострили б вузькі місця, які вже обмежують російське військове виробництво, наприклад, в обладнанні, що підпадає під санкції, і в кваліфікованих працівниках. Багато чого залежатиме від подальшої допомоги Китаю, країн Перської затоки та інших країн, через які проходять російський капітал та імпорт - а вони можуть нервувати через потурання великій російській ескалації.

Тому про те, щоб кинути кухонну раковину в Україну, не може бути й мови. «Враховуючи існуючі можливості та обмеження Росії, вона, швидше за все, обере більш повільну кампанію виснаження в Україні», - стверджується в звіті CICI.

Путіну вдалося захистити російську економіку від найгірших наслідків війни і санкцій - але таким чином, що війну важко виграти.

***

№ 1.530

Неудобные вопросы

2023-04-07

СЕРГЕЙ ДАЦЮК, "ХВИЛЯ"

Поверх вопрошания допустим вопрос: что такое вопрос? и откуда берется вопрошание?

1. Что такое вопрос и вопрошание?

Вопрос возникает из столкновение сущности, явленного и проявленного. В месте их столкновения рождается напряжение вопроса.

Вопрос появляется раньше слов вопроса — как некоторое безъязыкое и недоктринальное беспокойство.

Поскольку вопрос появляется на грани Зова-сути и социальности-языка, то он останавливает и прерывает суету.

Вопрос создает энергетику мышления-воли-веры-патии. Эта энергетика служит не ответу, а самому вопрошанию. Энергетика ответа на вопрос приходит из социальности.

Отсюда вопрос суть увлечение к Иному как предварение со-ответствия Зову. Вопрошание суть мыслеход преобразования-преображения.

Дление и порождение новых-иных вопросов, умножение и разнообразие вопросов приводит к усилению энергетики преобразования-преображения.

«Вопросы бывают закрытые, предполагающие ответ «да» или «нет», и открытые.

Открытые вопросы: информативные или простые, знаниевые («сколько», «как», «почему», «зачем» и и.д.), интерпретационные, оценочные («лучше», «хуже»), альтернативные или рационального выбора («то или это»), условные или воображательные («что будет, если»), обосновывающие («если…, то…»), практические (теоретико-практические, деятельностные, технологические, инженерные), риторические (уточняющие, наводящие, встречные) и мыслительные.

Социальные формы бытования вопроса: любознательная пытливость, простое спрашивание, полноинформативное расспрашивание, целевое выспрашивание, массовое опрашивание, формальное запрашивание, разрешительное отпрашивание, согласительное упрашивание, убедительно-манипулятивное напрашивание, личностное выпытывание, принудительное допрашивание или мучительная пытка ультимативными вопросами…»

Здесь и далее речь идет о сущностных вопросах, скорее мыслительных, нежели фактических или теоретико-практических. Сущностный вопрос не имеет правильного ответа или какого-либо сразу приходящего на ум ответа.

Самые важные вопросы ни к кому не обращены. Самый важный вопрос, когда никто спрашивает никого ни о чём, то есть не о чём, а об Ином.

Иное — не одно. Иное суть Иные.

Общее вопрошание (ανάκριση — гр. вопрошание) — анакрионика (анакритика). Об этом ранее уже говорилось.

Если попытаться реконструировать по-гречески сущностное вопрошание об ином, то тут нужно рассмотреть разные смыслы.

Тезаурус греческого языка сущности: οντότητα [онтотита] ουσ θ сущность, существо; ουσία [усиа] ουσ θ вещество, субстанция, существо, сущность; παν [пан] ουσ θ главное, сущность, вселенная, мир; υπόσταση [ипостаси] ουσ θ существо, сущность, (φιλ) субстанция, вещество.

Иное по-гречески — άλλα.

Сущностное вопрошание — οντόάλλα, «онтоаллия».

Смысл всякого сущностного вопроса: «Допустимо ли иное?»

Отторжение или отказ от сущностного вопроса: «Иное недопустимо».

Игнорирование вопрошания — из глушения Зова.

Вопрошание не ведет ни к какой истине — ни к одной, ни ко многим.

Вопрошание суть не философское, не имеет манипулятивной стратегии подведения к какой-либо истине. Иначе говоря, сущностное вопрошание — не сократическое. Это не майевтика — не искусство повивальной бабки, метод Сократа для манипулятивного продвижения слушателей к истине путем испытания, что описано в диалоге Платона «Теэтет».

Вопрошание также — не эристика, то есть это не убеждение в своей правоте в споре. Аристотель считал эристику честным спором в то время, как софистику — спором нечестными средствами. Однако вопрошание скорее внутри нечестной и неудобной для Платона и Аристотеля софистики, нежели внутри честной эристики.

Платон и Аристотель очень не любили софистику за попытки ставить ненормативные вопросы и попытки доказать свое каждого софиста. Им ближе была манипулятивная майевтика Сократа, которая вела слушателей к неизбежной истине.

Оба как-то пытались различить крайности софистики. Платон различал благородную софистику и пустое суемудрие, а Аристотель различал эристику как спор с намерением доказать свою правоту и софистику как нечестный спор.

Философия пошла по пути Сократа, Платона и Аристотеля, утратив возможность ставить неудобные сущностные вопросы. Когда Хайдеггер вышел на необходимость вопрошания, он сузил его горизонты — до бытийной возможности вопрошания.

Сущностный вопрос — неоспоримый и бесспорный. То есть постановку сущностного вопроса нельзя оспорить, нельзя отменить, нельзя замолчать. Сущностный вопрос не ведет к спорам, потому что доктринальные ответы не закрывают сущностный вопрос истиной. Сущностный вопрос как беспокойство об Ином суть мыслепромысел, где все найденное важно и поэтому бесспорно.

Пример сущностного вопроса для философии: Одно ли бытие? Почему мы должны верить о единственности бытия Пармениду, Аристотелю, Канту, Гегелю, Хайдеггеру? Единственность бытия невозможно удостоверить. А ведь множественность бытий позволяет допустить совсем иное — нефилософское мышление, ибо здесь, раз нет одной истины одного бытия, то нет и одного мышления, а значит невозможна и сама философия, стремящаяся к некоторой допустимо одной постижимой мудрости.

Это очень неудобный для философии вопрос. Впрочем, философия не только не ставит такой вопрос, но и отвергает право на постановку этого вопроса. Так что в философии все в порядке, если «быть в порядке» это хорошо для философии.

Запрет на вопрошание можно предполагать в избытке нарративов образования, информирования, развлечения, суеты. Однако отторжение вопроса — в доминировании индоктринации в нормативном мышлении существа.

Отказ или запрет на неудобные или компрометирующие вопросы является весьма интересной проблематикой всяческого свободного рассуждения и даже спонтанного мышления.

2. Что такое абсолютные доктрины и какие неудобные вопросы они порождают?

Иное является в вопрошании. Дление безответственности невопрошания приводит к суете, скуке, утрате энергетики изменений, остановке, сну, безразличию, несвободе, остановке, смерти, захоронению и упокоенности.

Однако даже в социальности нормативные истина и правда существуют через вопрошание. Ложь длит себя отказом от вопрошания. В социальности же отказ от вопрошания, отказ от отдельных вопросов длят ограниченность, ресентимент, несостоятельность, инфантильность и безразличие. Эмоциональное выгорание это не от перенапряжения чувств как проявлении патии — это также от утраты вопрошания в мышлении, от утраты

волеизъявления в обезволивании и иссякания веры, в непротуберативной патии или, вообще, в беспатировании.

Отказ от вопрошания или от отдельных вопросов — это целый набор оправданий: «вопрос неуместный или несвоевременный», «такого вопроса нет», «такой вопрос бессмысленный, глупый, провокационный, грубый, бессодержательный, никуда не ведет или уводит от сути» и т.д.

Для доктрин неудобные вопросы — это вопросы, которых нет в этой доктрине. Если в доктрине нет какого-то вопроса, то просто эта доктрина не об этом. Однако если доктрина претендует на фундаментальность и всеохватность, то наличие вопросов, которых нет в этой доктрине, это ограниченность ее фундаментальности и всеохватности. Если доктрина не отвечает на все вопросы, то она — нефундаментальна и не всеохватна, а значит — неабсолютна.

Любая абсолютная доктрина описывает идеал, который имеет абсолютный смысл и неизбежную всеобщую перспективу. Считается, что любая абсолютная доктрина (религия, учение, предельная философская или научная теории) содержит ответы на абсолютно все важные вопросы, однако важность она определяет сама.

Абсолютные доктрины можно метафорически обозначить через «Это наше все». Бог и Царство Небесное — это наше все. Дао и Дэ — это наше все. Жэнь и благородный муж — это наше все. Анатман и Нирвана — это наше все. Объективная действительность (Материя-Энергия) — это наше все. Мудрость — это наше все. Еще есть не очень убедительные претенденты на абсолютные доктрины: национализм и империализм. Нация — это наше все. Империя — это наше все. И т.д.

Конечно же это сомнительная абсолютность, ибо большинство абсолютных теорий выходят на пределы мышления-понимания-знания, где абсолютных, во все времена и для всех пространств, утверждений или даже предположений в виде аксиом быть не может.

Создатели абсолютных доктрин полагают картину мира (конструкт бытия), вводят комплекс-систему понятий как язык описания мира в предлагаемой картине, ставят общие цели, задают набор мотиваций, позволяющих достигать эти цели и воздвигают так называемый «защитный пояс» доктрины, не позволяющий эту доктрину разрушать и ограничивающий сомнения, подозрения, прямые нападки и всякую критику.

В абсолютных доктринах существуют так называемые предельные моменты, которые невозможно доказать рационально, и поэтому они кладутся в виде аксиом. Любые усомневания в контексте этих предельных моментов порождают компрометирующие доктрину вопросы, то есть такие вопросы, которые тихо избегаются или игнорируются как неважные, или считаются

бессмысленными, или имеют отрицательные ответы (ничего, никак, невозможно и т.д.), или вообще запрещены.

В большинстве случаев абсолютная доктрина запрещает критическое мышление и усомневание в базовых предельных положениях доктрины. Последователи абсолютных доктрин производят так называемую массовую прозелитическую индоктринацию, то есть вербуют сторонников, для чего ограничивают саму допустимость предельных вопросов через создание так называемого Лакатосом «защитного пояса».

Такие задаваемые предельные вопросы в большинстве доктрин объявляются неуместными, хотя честнее для любой доктрины их было бы назвать неудобными. Неудобность суть внутридоктринальная характеристика предельного вопроса. А неуместность или несвоевременность суть социальная характеристика места и времени предельного вопроса.

Обычно неудобными являются вопросы об ограниченности или предельности идеала, о цене достижения идеала, о допустимости иных идеалов и о сравнении цен достижений разных идеалов.

Таким образом, любой идеал, даже не принадлежащий так называемой абсолютной доктрине, может иметь неудобные вопросы. Например, к лозунгу студенческих волнений 1968 года во Франции можно задать вопрос: Если запрещать запрещается, то разрешать разрешается? В контексте этого вопроса содержится малозаметный в то время призыв к контролю: контроль за запретами или контроль в виде разрешений это разный, но в то же время все равно контроль, который неизбежно в будущем ведет к цифровому фашизму.

При этом неудобные вопросы могут называться дьявольскими (или любым другим словом из антагонистики идеала), глупыми, ненаучными, нефилософскими, контрреволюционными и т.д.

Прозелитическая индоктринация снабжает «защитный пояс» доктрины ресентиментом, который выступает как мотивационные установки против отступников, неверных, критиков и сомневающихся: подозрение, зависть в виде компенсаторных преимуществ, месть, злоба, ненависть, агрессия.

Таким образом, неудобные вопросы вызывают весьма агрессивную реакцию прозелитов и индоктринированных.

Рано или поздно, доктринеры инвентаризируют неудобные вопросы и учат миссионеров и прозелитов отвечать на эти вопросы уклончиво или клеймить позором задающих такие вопросы.

Наличие обходных, хитрых или якобы закрывающих вопрос ответов на неудобные вопросы внутри доктрин не делает эти вопросы удобными.

Очень часто индоктринированные не способны вообще видеть и воспринимать неудобство отдельных вопросов, если на них есть обходные ответы в доктринах.

3. Неудобные вопросы в социальности и во время войны

Традиционно неудобные вопросы используются в журналистике как провокация и попытка заставить собеседника отвечать о сокрытом, утаиваемом. Однако неудобный сущностный вопрос — не из социальности.

Неудобный вопрос появляется не просто из устремления к сущности, но из устремления к иной сущности или к существенно Иному. Из социальности никаких по-настоящему неудобных вопросов не бывает. Желание кого-то подозревать, унизить или опорочить не порождает неудобные вопросы, но лишь каверзные, провокационные, разоблачающие. В социальности все хотят, чтобы их поняли, никто не хочет, чтобы их раскусили и тем более разоблачили.

Да и в социальности не всякие важные и главные вопросы являются сущностными. Например, вопрос «почему вы убиваете людей?» агрессору и инициатору войны не является неудобным, хотя он очень важен. Однако война, как говорил Сунь-Цзы, — это путь обмана. А значит война со стороны агрессора — это попытка избегнуть сущностных вопросов, обмануть и сторонников, и противников. Война — часто путь обмана гораздо больше для своих, чем даже для врагов. Все сущностные вопросы во время войны неудобны, хотя их уклончиво считают неуместными и несвоевременными.

Если же инициатор агрессии и жертва агрессии одинаково пытаются избежать сущностных вопросов, то война, даже будучи выигранной одной из сторон, не приведет к сущностному изменению, а значит в том или ином виде повторится снова.

Войны бывают не там, где каждый хочет блага для себя, а там, где хотят блага для всех. Поэтому благо для всех — самый неудобный вопрос для существ, которые хотят быть вместе против других, которые тоже хотят быть вместе.

Всякая совместность рождает свое право, свою справедливость, свой суд, свою истину, свою правду, свой мир, свой смысл и свою перспективу. Если смысл и перспектива совместности не утрачиваются в нелокальном пространстве и в неактуальном времени, то она получает легитимацию у других истин-правд-миров.

Например, столкновение империи и колонии порождает неудобные вопросы состоятельности и самостоятельности обеих сторон. Только прохождение сквозь вопрошание порождает возможность сущностного преображения ресентиментально зависимых коллективностей.

Поэтому не очень плодотворно пытаться вывести империю или ее колонию на универсальные вопросы во время войны, поскольку любой вопрос об их зацикленности друг на друге будет вызывать у представителей империи или представителей ее колонии злость и чувство враждебности.

Враждебные вопросы — это вопросы транзистенции для зацикленных на экзистенции. Знал бы Хайдеггер, к чему приведет его открытие патирования и пастушества бытия. Внимание или установка на экзистенции как открытии бытия, собственно, и порождают блокаду транзистенции, зацикленность экзистенции.

Отсюда война — неизбежное следствие именно социальной зацикленности на экзистенции. Война — следствие разных ответов на вопросы социального существования, но сущность этих социальных вопросов — вне социальности и даже вне самой экзистенции. Война — это вопрос транзистенции экзистенциальными средствами.

В войне выигрывает тот, кто ставит и пытается отвечать на неудобные вопросы до, во время и после войны.

Средствами войны невозможно породить Иное, поскольку Иное рождается в войне, но вне войны.

Сущностные неудобные вопросы — Иные, об Ином, для Иного.

4. Неудобные вопросы в некоторых доктринах

Скажем, вопрос «что такое реальность?» является самым неудобным в буддизме, но вот правоверный буддист никогда этого не признает. И Будда Шакьямуни, и его интерпретаторы, в частности, Нагарджуна, говорят об этом так, словно мы уже знаем, что такое «реальность», «истина» и «на самом деле» или можем как-то различить неопределенность феноменологического существования и неопределенность сущности. Неудобство вопрошания для буддизма в конечном счете сводится к вопросу: как отличить одну неопределенность от другой, п почему одну следует предпочесть другой?

Вопросы «Царство божие лишь допустимо внутри нас и достигается усилием (усердием) или уже есть внутри нас и в это нужно просто верить?», «Был ли счастливым Христос, страдая за нас, и можем ли мы верить несчастному?» — очень неудобны для христианина.

Второй вопрос возникает из измененной социальности — невозможно соотнести установку на счастье в современном мире с установками на страдания как совершенствование души в христианстве. Однако первый вопрос — из самой сути христианства. Но даже не пытайтесь спрашивать об этом христиан.

В науке неудобные вопросы не менее интересны. Воплощение многомерного Хаоса в четырехмерной компактификации нашего мира порождают существ, которые из четырехмерности придумывают представление о Большом Взрыве. Это позволяет поставить неудобный вопрос: Сингулярность суть Пустота или Хаос? Если Сингулярность суть Пустота, то научная гипотеза генеалогии мира отличается от религиозной гипотезы креации мира из ничего лишь семантикой.

Ежи Лец говорил на этот счет: «Что такое хаос? Это тот порядок, который был уничтожен при сотворении мира.» Мир здесь суть компактификация многомерного Хаоса в четырехмерный Порядок, изменяющий оптику так, что делает невозможным представления о многомерном Хаосе.

Попытка построить теорию струн-суперструн, где наш четырехмерный мир является лишь компактификацией многомерного Хаоса, до сих пор являются чисто теоретическими, то есть под их экспериментальное подтверждение государства и корпорации денег не выделяют. Это неудобные теории для государств и корпораций.

Первая предварительная постановка и описание неудобных вопросов в религиозных и научных доктринах представляла собой целый раздел в этой работе. Однако попытка их обсуждения несколько раз окончилась полным фиаско.

Были получены похожие ответы: автор просто плохо знает эти доктрины, поскольку все ответы на эти вопросы есть. Или же: якобы неудобные вопросы для этой абсолютной доктрины — не абсолютные, а значит их не существует в этой доктрине. Или — некоторые предельные вопросы отсутствуют в абсолютных доктринах, поскольку они из другого языка описания, хотя предельные вопросы от языка принципиально не зависят, иначе они — не предельные. Это было очень смешно и грустно наблюдать.

Поэтому вторая часть этой работы «Неудобные вопросы в некоторых абсолютных доктринах» стала недоступной для публикации и будет изучаться только на закрытых групповых семинарах.

5. Вопросы в софистике

Известное интеллектуальное направление, в котором допустим любой вопрос, — это софистика. Однако любой вопрос также допустим во всяком неиндоктринированном чистом искусстве помышления, воления, верования и патирования.

Не существует неуместных или неудобных вопросов в софистике. Есть проверяющие вопросы на догматичность или доктринальность софистики.

Возьмем один из мотивирующих вопросов в самой софистике.

Зачем мне софистика?

Ответ — незачем, если только вы не ищите Иное.

Это освобождающий ответ, неиндоктринирующий. В этом смысле это квазиотрицательный ответ для самой софистики, оставляющий право на свободу от прозелитизма и индоктринации.

6. Об уместности неуместных вопросов

Предельные моменты абсолютных доктрин и отторжение неуместных вопросов создавали человечеству множество проблем.

Христианство — религиозные войны, инквизиция, «охота на ведьм» и «крестовые походы».

Ислам — отторжение социальной свободы, джихад как установка на борьбу и войну, война против неверных, дискриминация женщин.

Философия — концептуальные войны против орфиков, софистов, теологов, порождение науки, которая стала называть философию научной философией и институционально запрещать всякую ненаучную философию.

Наука — борьба за объект и объективность вначале породили проблемы с двойственной по своей природе квантовой механикой, институционализация которой всерьез замедлила создание так теперь называемой Стандартной Модели мира. А теперь теория струн-суперструн как принципиально многомерная рискует вообще не получить институционализации в обозримой перспективе. Уж больно неудобные вопросы для Стандартной Модели она задает.

В гуманитарных науках марксизм открыл эпоху политического ресентимента — классовая борьба, классовая война, классовая ненависть, диктатура пролетариата, борьба всяких угнетенных против угнетателей, персонификация угнетателей.

Из марксизма возникло левое движение — фанатичное обнаружение все новых и новых угнетений и создание массового ресентимента для борьбы с этими угнетениями. Любой неудобный вопрос, направленный на вскрытие этой уже больше сотни лет технологии, оказывается для левого движения враждебным. Даже правые взяли на вооружение эту технологию левых. И теперь между ними практически нет никакого различия. И левые, п правые своими ресентиментами разрушают мышление намного более сильно и основательно, нежели все доктрины и движения, которые были до них в прошлом.

Единственная известная абсолютная доктрина, пытающаяся избежать ресентимента, — даосизм (У-вей), в меньшей степени — конфуцианство

(Жэнь), что не мешало современнику Лао-цзы и Конфуция Сунь-цзы создать учение о стратегии войны. То есть даосизм и конфуцианство применяют нересентиментальную индоктринацию. Есть подозрение, что именно это обстоятельство позволяет Китаю иметь столь внушительный цивилизационный успех, где ресентимент содержит в себе всякая власть, что периодически приводит к разрушению достижений цивилизации.

Есть тестовые вопросы на допустимое развитие-совершенствование абсолютных доктрин.

Абсолютная доктрина объединяет или разъединяет людей?

Содержит ли абсолютная доктрина ресентиментальные установки (подозрение, ревность, зависть, месть, злоба, ненависть, агрессия)?

Осознает ли абсолютная доктрина свои пределы и умеет ли помышлять-волеть-веровать-патировать свои пределы?

Тест для любой абсолютной доктрины — может ли она сделать неуместные вопросы уместными. Если нет, то предиктор «смысл-перспектива» подрывает изнутри такую доктрину. То есть доктрина с неуместными вопросами обречена на разрушение и забвение.

7. Вопросы как проявление мыслящих существ и актив цивилизации

Существо становится мыслящим, когда оно начинает задавать вопросы. Вначале — другим, потом — самому себе.

С 4-х лет дети начинают задавать вопросы «почему» и другие. Они ищут ответы, ставят новые вопросы. И все происходит внутри мотивации детского любопытства.

Потом дети идут в школу, где им объясняют, что нужно не задавать вопросы, а учить кем-то уже данные ответы.

То есть им в школе быстро дают ответы на вопросы, которые у них не успели возникнуть. И оценки ставят за ошибки в ответах на эти вопросы.

Дети приучаются отвечать только на удобные вопросы, то есть на вопросы, которые уже имеют ответы в какой-либо доктрине — религиозной, научной, мистической или даже масс-медийной.

Неудобные вопросы оказываются для социализированных и образованных детей, юношей и взрослых настоящим кошмаром. Их ведь не просто не учили мыслить — их специально отучали мыслить.

Так детей постепенно приучают ставить и отвечать лишь на удобные вопросы, то есть вопросы, имеющие доктринальную поддержку. Вне доктринальной

поддержки дети постепенно оказываются несостоятельны, а уже когда становятся взрослыми, то и совершенно беспомощными.

Затем жизнь эти повзрослевшим детям как бы задает вопросы и наказывает за как бы ошибочные ответы, но в действительности лишь за то, что они разучились ставить себе неудобные вопросы.

И только потом и только немногие начинают искать вопросы, на которые нет ответа, и учиться на таких вопросах.

Цивилизация убивает детское любопытство, потому что у нее нет времени на свободный поиск-исследование детей. Цивилизация включает в работу государство и корпорации, которые преследуют не цивилизационные цели, а свои, которые вроде как выдаются за всеобщие.

Государство и корпорации замещают детей гражданами-личностями, потому что государству и корпорациям нужны потребители-исполнители.

Цивилизация развивается несломленными маргинальными индивидами-самостями, которым удается вырваться из плотной структуры государств и корпораций и начать задавать неудобные вопросы.

Дети в нынешней школе лишаются самого главного знания в жизни. Лишь сущностные вопросы ведут к преображению — определенные и найденные кем-то ответы, хоть и дают много знаний, закрывают путь к преображению.

Поэтому неудобные вопросы вызывают у социализированных личностей разные смешанные чувства: недоумение, замешательство, покровительство, надменность, превосходство, снисхождение, а иногда даже — злобу, ненависть и агрессию.

Ставить неудобные вопросы нужно очень осторожно. Особенно если эти вопросы относятся к пространству идентичности для личностей, неспособных к самоопределению и пересамоопределению.

Если же решать цивилизационные задачи, то создание мыслительных групп нужно начинать именно с неудобных вопросов.

8. Вопрошательное назидание

Неуместные или просто неудобные вопросы детей есть самый важный актив цивилизации. В школах нужно подмечать таких детей и давать им свободу, вплоть до иных траекторий образования.

В энциклопедиях статьи о софистике нужно переписать, сделав их максимально адекватными — множественными, разнообразными, с допущением иного, без всего этого философского вранья о единственном бытии и единственной истине.

Философию нужно учить, но детям это не очень интересно. А вот софистику можно постигать намного веселее, ибо она может выступать как детская игра. И софистические кружки вполне себе можно создавать в школе. Причем именно софистические кружки, как в Древней Греции, а не дискуссионно-политические клубы, как это есть в США.

Тайна изменения в жизни — обнаружить вопросы, на которые нет ответа или имеющиеся ответы на которые неокончательные, неадекватные, манипулятивные, лживые.

Думать нужно не только там, где уде думали до нас, но и там, где никто не думал и так, как никто не думал — это значит ставить неудобные вопросы именно там, где сплошные удобство, мир и благодать.

Если нашел неудобный вопрос — радуйся, ибо в нем смысл и перспектива преображения.

Допустимо ли то, о чем спросить невозможно, неудобно, неуместно?

А если допустимо, то почему бы о нем не спросить?

Хорошо поставленный неудобный вопрос может стоять долго. Отказ от вопросов заставляет жить с ответами, которые рано или поздно становятся бессмысленными и бесперспективными.

Зов зовет — мышление вопрошает. Отвечает память. Отвечает восприятие. Даже воображение, и то — отвечает.

Пусть пребывает вопрошающее помышление, даже если погибнет мир, ибо помышление в том числе создает и миры.

***

№ 1.531

КОЛИ Ж ХТОСЬ ПРИЙДЕ І ПОРЯДОК НАВЕДЕ

2023-04-29

Олег Покальчук

Український письменник, соціальний психолог. Член Національної спілки письменників України.

Історію очікування приходу справжнього лідера, який нарешті «все порішає», на загал прийнято вести від Шевченкового: «Чи діждемося Вашингтона з новим і праведним законом?». Характерно, що ця цитата — з «Юродивого».

Але я би виводив її від розпачливих киян з «Повісті минулих літ», коли князь Володимир наказав скинути Перуна разом з іншими ідолами в Дніпро, а посполиті бігли берегом і волали: «Видибай, Боже, видибай!».

Лідера їхнього таки випхало на річковий берег, але в остаточному історичному заліку то їм не дуже допомогло.

Довга наша традиція щирого замилування різними вождями і провідниками (здебільшого посмертно) має характер язичницького вірування, де особа стає ідолом з необмеженими можливостями. Штурм і натиск, воля і сила повинні змінити реальність після правильних жертвоприношень. Але реальність зазвичай зовсім не в курсі таких романтичних очікувань. Ритуальне жертвоприношення — це лише вияв вивченої безпорадності, перекладання відповідальності за власну долю на вищі сили.

Навіть соціальна реальність, як частина фізичної природи, побутує згідно з якимись своїми нудними і бездушними законами еволюційного розвитку. Між заклинаннями з допомогою бубна, трембіти чи штучного інтелекту немає ніякої принципової різниці з точки зору очікуваних ефектів.

Але ми продовжуємо завзято бити в бубни ноутбуків, щоб витрусити з них емпатичну відповідь, яка нас утішить.

На чому базується нова хвиля очікувань нових лідерів? Бо нема чогось такого, що б узялося просто нізвідки.

Стрімко міняється мапа соціального середовища України. Якщо раніше на ній досить виразно було видно різні соціальні групи, малі й великі, їхні локальні цінності і очікування, то тепер ця мапа стала «контурною». Загальна топографія зберігається, але всередині — суцільні пунктири.

Нова фрагментація суспільства — це не поляризація, нічого катастрофічного в цьому нема. Якби війна поляризувала суспільство, не було б волонтерського руху. Україна стрімко подорослішала і більше не влазить у свій підлітковий одяг, як то зі всіма бувало. Воно ж ставалося якось раптово, правда? Наче ж іще модне, майже ціле, можна носити, просто викинути — жаба давить. Але вже на пузіку і в бюсті трохи не сходиться, і нема на то ради.

Є дві опції, на які зверну вашу увагу.

Громадянське суспільство в Україні, що в минулі часи виглядало як маргінальний інтелігентський гурток інакодумців імені Карла Поппера, починаючи від 2014 року швидко приросло кількістю і якістю.

З початком повномасштабки ця швидкість перейшла у стрімкість. Говорити про якусь поважну впливовість ще зарано, але це точно вже не субкультурка завсідників мистецьких кав'ярень.

Натомість **влада, якщо говорити про бюрократичні інституції, системно не змінилася, від слова «взагалі»**.

> **— Те, що ми бачимо як «зміни і реформи», — це високозатратні намагання щодуху гребти проти еволюційної течії. Наслідок цього — стабільність, а моральну оцінку тій стабільності давайте самі.**

Тобто

1) — одна частина соціуму різко прийшла до тями і починає ставити недитячі питання по суті,

2) — а інша — морозиться і «вмикає дурня».

Друга опція та, що українські посполиті десятиліттями завзято навчали одне одного лідерства в різних академіях, семінарах, школах.

— І навіть, прости Господи, на курсах і тренінгах. **У результаті всі хочуть бути менеджерами, а просто працювати нікому.** Самодисципліна, підпорядкування, безпонтовість, своє місце в шерензі — то не наше, бо ми безцінні особистості, волелюбні, недискримінаційні. І з таким списком вимог у ставленні до себе, що фонить ще здаля, як Чорнобиль у 1986-му.

Ну й ото ходять по Україні **неорганізовані натовпи *«дипломованих лідерів»***,

1) — влада на них дивиться сторожко.

2) — Чмурить і дискредитує потенційних очільників руками «корисних ідіотів»,

3) — але ще не дуже боїться.

Тобто питання стоїть так:

— чи з’явиться з пекельних фронтових надр лідер, який отих усіх лідерів (здебільшого не дурних і освічених людей) якось збере докупи? І щоби що?

У сучасній психології існує кілька актуальних моделей лідерства, жодна не є універсальною.

Є трансформаційна модель,

— коли лідер повинен надихати своїх підлеглих, створювати мотиваційне середовище та забезпечувати підтримку для досягнення спільних цілей. Тобто мати універсальну харизму, яка сама по собі породжує додаткові можливості.

Є ситуативне лідерство,

— коли лідер повинен пристосовуватися до ситуації та контексту, це ми всі бачимо на кожних виборах, і комусь вдається. От як теперішнім.

Стиль демократичного лідерства передбачає,

1) — що лідер повинен бути відкритим до ідей та пропозицій групи.

2) — Тут у нас традиційно катастрофа, бо через тиждень у кожній новоствореній групі починається боротьба всіх зі всіма за лідерство.

Лідерство за досягненнями:

— лідер повинен ставити перед собою такі високі цілі, що підлеглі будуть у захваті від самої постановки проблеми. Але вона має бути зрозумілою і реалістичною. Тут ключове — ставити насамперед перед собою, а не нагинати народ до Черчиллевих «крові, поту і сліз», а самому — в «батальйон Монако».

Військовослужбовці зараз — це гігантська вмотивована, але ситуативна спільнота. Жодна влада після воєн ніде не була зацікавлена в неконтрольованому саморозвитку такої спільноти.

Просто ***форми контролю коливалися***

1) — від усебічної соціальної підтримки і недешевих програм реінтеграції в суспільство, як у США чи Ізраїлі,

2) — до репресивного контролю і переростання в громадянську війну, як сталося в Китаї.

У нас, як у країні гібридної демократії, є ознаки і того, і того.

Зрештою, всі ми були свідками різних доль соціально активних ветеранів після кампанії 2014 року, з їхніми походами у владу під різними партійними прапорами, вибірковими репресіями, і чим воно все скінчилося. Ніхто з чинних «піджаків» і «спідниць» не збирався ніякою владою ні з ким ділитися, а тим більше — ростити якогось нового, не дай Бог, ефективного лідера.

Все це будемо згодом спостерігати в десятикрат більшому обсязі. Але є нюанс.

Закон Парето, також відомий як принцип 80/20, — це емпіричний закон, який стверджує, що

— 80% результатів досягається з допомогою 20% зусиль або причин. Якщо показник менший 20%, то впливу нема або він незначний.

Ріст громадянського суспільства **— це той показник, який замінює некритичну кількість на нову якість.**

Звісно, це теж емпіричне припущення, бо в нас і демографічних показників точних нема.

В цілому ми тільки знаємо, що є загальний процес стрімкого старіння населення, критично низька народжуваність, прошарок людей 20–30-річного віку дуже малий (в Ізраїлі ця вікова група — більше половини

населення) і так далі. Тобто ця біологія матиме визначальний вплив на сприйняття тих чи інших лідерських амбіцій. Молодіжно-ліберальні фейсбучні фантазії на тему перспектив соціального розвитку — це просто культурні галюцинації лідерів громадської думки своїх бульбашок.

Біологія поведінки, демографія і соціологія, вкупі з міфологічними запитами національного характеру, дають можливість припустити, що ***трансформаційна модель лідерства*** може бути прийнята суспільством.

Але як працює ***трансформатор***, що перетворює напругу?

> Він, грубо кажучи, складається з двох обмоток дроту, які поруч, але не з'єднані прямо. Коли до первинного намотування підводиться змінна напруга, вона створює магнітне поле в сердечнику. Це поле створює змінну електричну напругу відповідної частоти в другому намотуванні — вторинному. Співвідношення кількості витків вторинного та первинного намотування визначає величину перетворення напруги.

Скориставшись метафорою трансформатора, можна сказати, що «військова» і «цивільна» складові суспільства мають свої, відмінні напруги.

Так, зараз суспільство об'єднане протистоянням ворогу. Але, попри те, соціологія показує пріоритети звичайних, життєвих цінностей, які в кожної групи нікуди не ділися, хоча й ці групи зазнають сильних змін. Але в рамках своїх вікових і географічних кластерів.

Лідер-трансформатор не мусить об'єднувати ці групи, бо їх «закоротить», «проб'є».

Це те, над чим активно працює ворог.

Тут, звісно, валиться, як ідол Перуна, весь пафос закликів про безальтернативне об'єднання всіх з усіма. Але в природі так не буває. Не об'єднується серце з печінкою, хоча в античному світі і вважали, що печінка є відбитком космічного порядку, вмістилищем душі і тридцяти шести небесних божеств. У всього є своє особливе призначення, у соціальних груп також.

Лідер — це той магнітний сердечник генератора, який поглинає зайве тепло і є джерелом електричного поля.

> — Але він багатошаровий, та ще й котушками. Тобто гіпотетична особистість майбутнього лідера нації (назвемо це пафосно так) повинна вміщувати дуже різні життєві досвіди, не лише травму війни.

Війна підвищує його, продовжуючи фізичні порівняння, «коефіцієнт магнітної проникності». Тобто наскільки легко він зможе проникати в ті суспільні верстви, які не можуть або не хочуть взаємно зливатися, бо їм і без того «іскрить».

Спостереження показують, що парадоксальним чином найбільшу популярність узискують ті, хто не виказує яскравих партійно-політичних амбіцій. Інакше вони — максимум, лідери своєї новоствореної секти.

Така природа харизми:

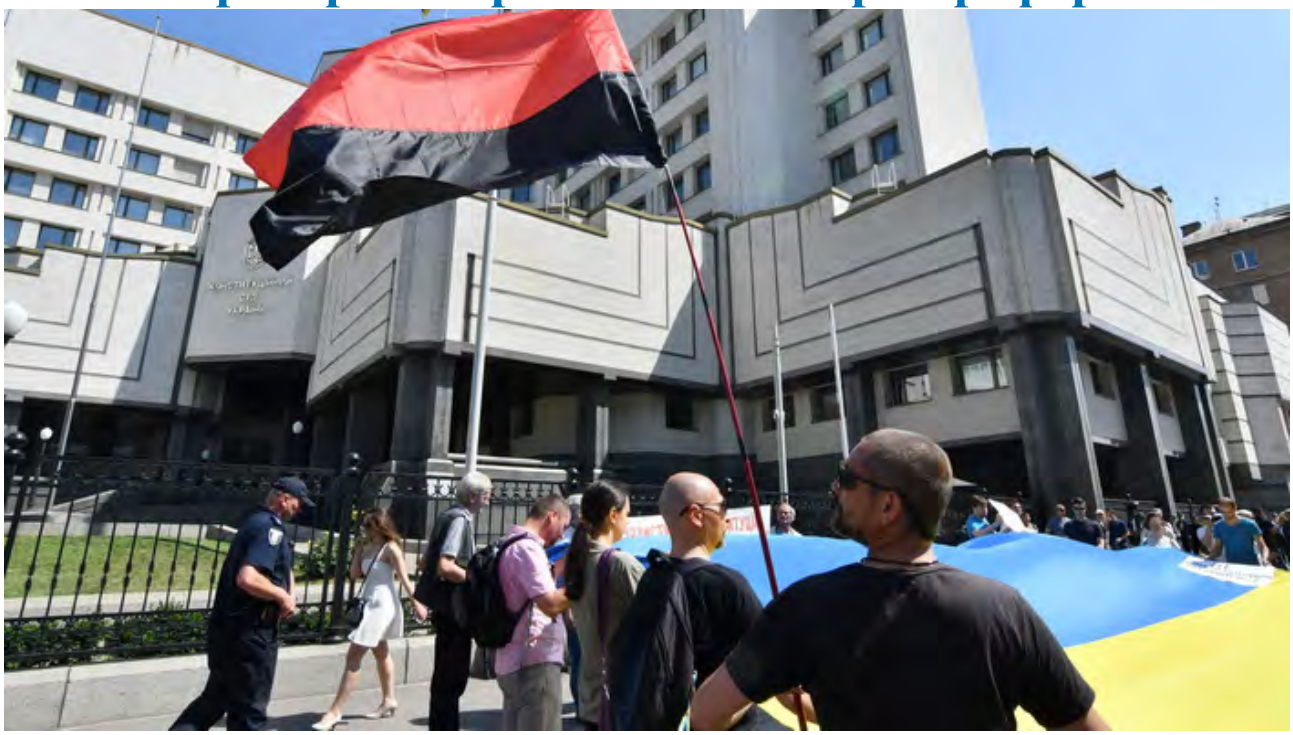
> — коли лідер стає чиновником, харизма зникає. А коли він удає з себе чиновника ще на старті, то це член вищезгаданого товариства дипломованих лідерів, «ім'я яким — легіон».

Тому, як каже народна мудрість, «зберігаємо спокій і чистимо зброю». Втім, вона й так давно почищена. Тому просто зберігаємо спокій.

***

№ 1.532

Майстер-клас шантажу Європи: як Київ переконує партнерів закривати очі на зрив реформ

ПОНЕДІЛОК, 24 КВІТНЯ 2023, 08:47 — **МИХАЙЛО ЖЕРНАКОВ**, **СТЕПАН БЕРКО**, **ГАЛИНА ЧИЖИК**, КАТЕРИНА БУТКО, ДЛЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПРАВДИ

Конституційний суд знову стає епіцентром подій, пов'язаних з євроінтеграцією та реформами.

Реформа Конституційного суду є однією з найпроблемніших у сучасній українській історії.

У 2020 році КСУ де-факто *скасував* електронне декларування та інші антикорупційні реформи.

Тоді на запит президента Зеленського Венеційська комісія (ВК) ухвалила терміновий висновок, у якому ***чітко написала***:

1) — необхідно деполітизувати процедуру добору суддів.

2) — Відтоді ВК повторила цю позицію ще двічі, але **реформа не рухалася.**

Усе мало змінитися, коли запровадження відбору суддів КСУ потрапило під №1 у список ***семи пунктів***, необхідних для подальшої європейської інтеграції України.

Зрештою,

1) — переважна більшість успішних українських реформ мали успіх саме тому, що ставали умовами важливих програм міжнародної співпраці, і сильна позиція іноземних партнерів України стосовно цих реформ буквально творила дива.

Але

2) — цього разу виявилося, що навіть найвище місце в міжнародному порядку денному не гарантує успіху.

До прикладу,

1) — думка Венеційської комісії щодо реформи ***змінювалася*** кілька разів,

2) — а Верховна рада ***всупереч*** позиції партнерів ухвалила закон, імплементація якого так і не почалася.

Не допомагає навіть те, що на кону – відкриття перемовин про вступ України до ЄС (а найближчими тижнями Євросоюз має ухвалити свою проміжну оцінку виконання критеріїв, першим з яких є реформа відбору суддів КСУ).

Навпаки, **саме зараз усе ускладнилося**.

У ВР зареєстрували законопроєкт ***№9225***, який нібито має вирішити проблему, але лише ***поглиблює*** її.

Але,

«нетипово діє» не лише Україна, а й Євросоюз.

Він

1) — подає сигнали про готовність поступитися принципами і,

2) — "аби не дратувати українську владу", **готовий погодитися на формулу добору суддів КСУ, яка з високою ймовірністю дасть чинній владі змогу захопити Суд на роки**.

1. Для чого владі контроль над Конституційним судом

Давайте відразу розставимо крапки над "і". І президент Зеленський, і велика частина його команди докладають величезну кількість зусиль для опору брутальній російській агресії і для української перемоги. В цьому суспільство і влада максимально об'єднані.

Але,

в команді президента на ключових позиціях все ще є люди, які **не знають іншого стилю управління державою, окрім ручного**. А тенденції до концентрації влади ще більш виражені в часи війни.

У цей час зростає роль Конституційного суду, головне завдання якого

1) – захищати Конституцію і встановлений нею лад від спроб узурпації, а людей – від свавільних рішень держави.

2) — Для цього КСУ може визнавати неконституційними закони, рішення президента та уряду.

Усвідомлюючи силу Конституційного суду, політики завжди намагалися його контролювати.

Саме КСУ свого часу

1) — дозволив президенту Кучмі ***балотуватись на посаду втретє***,

2) — схвалив скандальне ***посилення повноважень*** президента Януковича тощо,

3) — а у 2020 році – скасував електронне декларування, що створило справжню кризу.

Зараз на розгляді КСУ перебувають справи щодо конституційності ключових інституційних реформ – це

— створення Вищого антикорупційного суду,

— судова реформа в цілому,

— запровадження ринку землі,

— реформа охорони здоров'я тощо.

Крім того,

Конституційний суд також значною мірою впливатиме на політичний ландшафт України після її перемоги у війні з Росією, бо **саме він вирішуватиме, коли саме мають відбуватися президентські та парламентські вибори** після скасування воєнного стану.

2. Що не так із новим проєктом

Ще у 2020 році Венеційська комісія ухвалила терміновий висновок щодо реформи Конституційного суду, У ньому вона ***констатувала***, що минулі резонансні рішення – це наслідок політичної залежності суддів, а вихід полягає в незалежній процедурі їхнього добору. Для цього, наголосили тоді експерти, має бути створена політично незалежна комісія, яка б складалася з міжнародних експертів і представників громадськості.

— Після того ВК повторила сказане ще ***двічі***, в інших своїх рішеннях.

Виконувати цю рекомендацію влада не поспішала, аж доки вона не стала однією з вимог ЄС для збереження Україною статусу кандидата в члени.

У листопаді 2022 року Верховна рада поспіхом *ухвалила* закон, який, однак, не відповідав рекомендаціям "Венеційки".

— Склад і порядок ухвалення рішень Дорадчої групи експертів (ДГЕ), яка мала здійснювати добір кандидатів до КС, **зберігав політичний контроль за процесом**.

За цим законом,

1) — до складу ДГЕ мало ввійти три експерти, делегованих міжнародними партнерами, та по одному члену, що призначені Верховною радою, президентом і з'їздом суддів.

2) — За такої моделі, щоб зібрати більшість голосів, потрібна підтримка ***політичних призначенців***. Фактично вони зберігають право заблокувати незалежних кандидатів, які не подобаються владі.

Відповідаючи на цю небезпеку, "Венеційка" у новому висновку чітко *наголосила*:

3) — гарантувати незалежність комісії зможе тільки долучення до її складу сьомого члена, делегованого міжнародними партнерами.

Україна намагалася "не помічати" цієї вимоги, тому "Венеційка" ***відмовилась*** делегувати своїх представників до ДГЕ, поки закон не буде змінений. До цієї позиції ***долучився*** і ЄС.

Утім, у парламенті знову удають, ніби цієї проблеми не існує.

Всупереч і позиції українських експертів, і попереднім висновкам Венеційської комісії, законопроєкт №9225 не тільки не долучає сьомого члена до складу ДГЕ, а й ***збільшує роль політичних призначенців***:

> 1) — кандидат може бути рекомендований до призначення, якщо його кандидатуру підтримають п'ять з шести членів ДГЕ.

Таким чином,

> 2) — **шанси на призначення суддею КСУ матимуть лише ті кандидати, які отримали підтримку двох політично ангажованих членів ДГЕ**.

Міжнародні експерти теж збережуть право відсіяти тих кандидатів, у яких вони знайдуть неприйнятний бекграунд, **але не зможуть дати "зелене світло" справді незалежним правникам** – їх "заріжуть" представники влади.

3. Чому ця схема не спрацює

Ті, хто захищає цю модель і опирається виконанню рекомендації ВК про сім членів ДГЕ, чотири з яких будуть незалежними – апелюють до успішного досвіду роботи Етичної ради, яка здійснювала реформу Вищої ради правосуддя, або комісій, які проводили конкурси в НАБУ, САП і ВККС.

Мовляв, там конкурси завершилися, а отже, формат "3 на 3" з вирішальним голосом міжнародних експертів є достатньо ефективним.

Але насправді, навпаки, цей досвід показав, що модель "3 на 3" не дозволяє відібрати найефективніших кандидатів, бо змушує іноземних членів іти на компроміси. До того ж міжнародні експерти не хотіли вступати у конфронтацію та не часто використовували своє право вирішального голосу. І на додаток, призначені владою члени комісії **отримують право вето на призначення тих кандидатів, незалежність яких вони вважають загрозою**.

За такого підходу в конкурсі можуть перемогти лише ті, кого влада вважатиме "безпечними" і у кого міжнародники не знайдуть проблем, як-от недоброчесності або політичної залежності (підкреслимо, "не знайдуть" не означає, що цих проблем немає).

На додаток від влади продовжують звучати абсурдні аргументи на кшталт "переважний голос міжнародних експертів – це втрата суверенітету". Хоча будь-хто, мінімально знайомий з перебігом судової реформи в Україні, знає, що чим більша пропорція незалежних міжнародних експертів у комісіях з добору суддів та інших посадовців, тим вища якість добору, від чого у підсумку суверенітет і незалежність лише укріплюються.

Тим паче, що міжнародні партнери можуть номінувати також українських експертів, залучаючи до добору незалежних фахівців української правничої та експертної спільнот, які чудово розуміють локальний контекст.

Тому єдиний спосіб забезпечити незалежність ДГЕ – це гарантувати, що більшість її членів не є політично залежними і можуть самостійно ухвалювати рішення. Для цього комісію слід доповнити сьомим членом, делегованим міжнародними партнерами, і передбачити ухвалення рішень чотирма голосами, як на цьому **раніше наголошували** Венеційська комісія і ЄС.

Ми виділили слово "**раніше**", бо не маємо певності, що Венеційська комісія, експерти якої оцінюватимуть законопроєкт №9225 цього тижня, не вирішить **зруйнувати свою ж позицію, а також позицію українських експертів.**

4. Що не так із Венеційською комісією?

Венеційська комісія багато років мала в Україні репутації органу з якісною та незалежною юридичною експертизою на тему конституціоналізму і реформ у сфері верховенства права.

Втім, **щось пішло різко не так у грудні 2022 року, і саме це запустило нинішні події**.

Тоді Комісія фактично здійснила розворот від власних позицій у попередньому ***висновку*** стосовно законопроєкту 7662 про добір суддів КСУ, що був ухвалений за терміновою процедурою.

> — Те рішення містило ***фактологічні помилки*** та низку дуже дивних оцінок, і на їхній основі
>
> — Комісія дійшла ще більш дивного висновку: **хоча політичні призначенці в ДГЕ призведуть до більшої політизації процесу, але з цим нічого не поробиш, бо ж в Україні "особлива ситуація"**.

Далі, щоправда, Венеційська комісія скоригувала свою позицію.

Під час розгляду цього ж питання на пленарному засіданні вона визнала:

> — має бути сім членів ДГЕ, і сьомий член має бути доданий за квотою міжнародних експертів.

Та невдовзі сюрпризи поновилися.

> — Відійшовши від пленарного рішення Комісії, її президентка ***Клер Базі-Малорі*** написала лист голові ВР Руслану ***Стефанчуку***, в якому одноосібно вирішила, що сім членів – це, звісно, бажано, але шість – теж можна.

І хоча ця теза не є позицією Комісії, Україна фактично взяла її за основу законопроєкту №9225.

Але не треба вважати, що президентка ВК випадково обмовилася і це використали противники реформи.

Ні,

> — за даними авторів цієї статті, Київ розробляв законопроєкт №9225, **узгоджуючи його з представниками Венеційської комісії, а також Єврокомісії**. На це вказує й те, що текст законопроєкту №9225 з'явився на публіці лише минулого четверга, а висновок ВК щодо нього виноситься на розгляд буквально за три дні після цього.

Така швидкість аналізу та адміністративних процедур у ВК неможлива.

Відтак члени "Венеційки" мали бути як мінімум ознайомлені з текстом заздалегідь, а як максимум – бути його де-факто співавторами. У цьому разі виходить, що Комісія "оцінюватиме" сама себе.

Лишається додати, що напрацювання проєкту №9225 було максимально закрите від громадськості, що саме по собі суперечить рекомендаціям ВК щодо реформи КСУ. Цікаво, чи зверне Комісія у своєму висновку увагу на цю обставину.

5. Емоції проти реформ

Ми не знаємо, як Венеційська комісія планує обґрунтувати свої дії у разі, якщо її висновки знову сильно відрізнятимуться від попередніх.

Але ми знаємо, що **питання є не тільки до позиції ВК.**

Не менш проблемним є ставлення до цього питання Євросоюзу, який визначив реформу добору суддів КСУ як критерій №1 для України – а тепер готовий заплющити на це очі.

Ще цікавіше те, що ЄС, мотивуючи зміну своєї позиції, каже, що його українські співрозмовники…

> 1) — "дуже емоційно" реагують на будь-які розмови про сьомого члена.

Тобто,

> **2) — вагу мають інтереси не держави-кандидата, не самого ЄС і навіть не раціональні аргументи – а емоції.**

Представники держави, що перебуває у війні, справді мають право претендувати на те, щоб їхні емоції були одним із ключових аргументів, коли

йдеться про збройну підтримку, звільнення окупованих територій, покарання агресора за міжнародні злочини тощо.

Але питання реформ, необхідних для приєднання країни до привілейованого клубу сталих демократій – зовсім інша справа.

На жаль, **ЄС не розуміє:**

> **— розмивання цієї межі означає "дозвіл" маніпулювати емоціями з політичною метою.** Ті представники української влади, які опонують проведенню реформ, вже відчули це і продовжують використовувати емоції в раціональній дискусії саме тому, що це спрацьовує.

Зауважимо, що автори цих рядків та їхні організації були серед тих, хто рік тому чимдуж адвокатували надання Україні статусу кандидата

> – не в останню чергу тому, що бачили цей процес таким, що дозволить Україні здійснити величезний прогрес на шляху необхідних реформ.

Ми тоді не могли уявити, що **інструмент кандидатства може стати способом не просто імітувати ці реформи, а здійснювати під їхнім виглядом зворотне – просувати рух України убік від демократії**.

Низка українських громадських організацій у сфері реформ і євроінтеграції **публічно звертаються до Єврокомісії і Венеційської комісії** із **закликом «не штовхати Україну в бік надмірної концентрації влади».**

Михайло Жернаков, Степан Берко, Фундація DEJURE

Галина Чижик, Центр протидії корупції

Катерина Бутко, Автомайдан

***

Add:

Незалежного КСУ не буде: новий законопроєкт № 9225 посилює контроль влади над Конституційним Судом, прикрившися європейською інтеграцією

Read in English.

20.04.2023

Сьогодні на сайті Верховної Ради було оприлюднено законопроєкт № 9225, який ще більшою мірою політизує процедуру відбору суддів Конституційного Суду України. Він мав би виправити помилки в законі, ухваленому наприкінці 2022 року, а натомість **погіршує і без того заполітизований конкурс у КСУ.**

Нагадаємо, новоприйнятий закон передбачає створення Дорадчої групи експертів з відбору суддів КСУ. До її складу мають увійти шестеро членів: троє представників української влади та троє міжнародних експертів. Громадські організації застерігали, що такий склад ДГЕ дозволяв значний вплив на конкурс до Конституційного Суду з боку української влади. Венеційська комісія у своєму висновку CDL-AD(2022)054 чітко і безальтернативно висловила позицію, що ситуація потребує вирішення у випадках, коли ДГЕ не може ухвалити рішення (а голоси діляться 3 на 3). І тому кількість членів ДГЕ має бути збільшена до 7, при чому сьомий член має бути за квотою міжнародних організацій

1. Що пропонує № 9225 натомість?

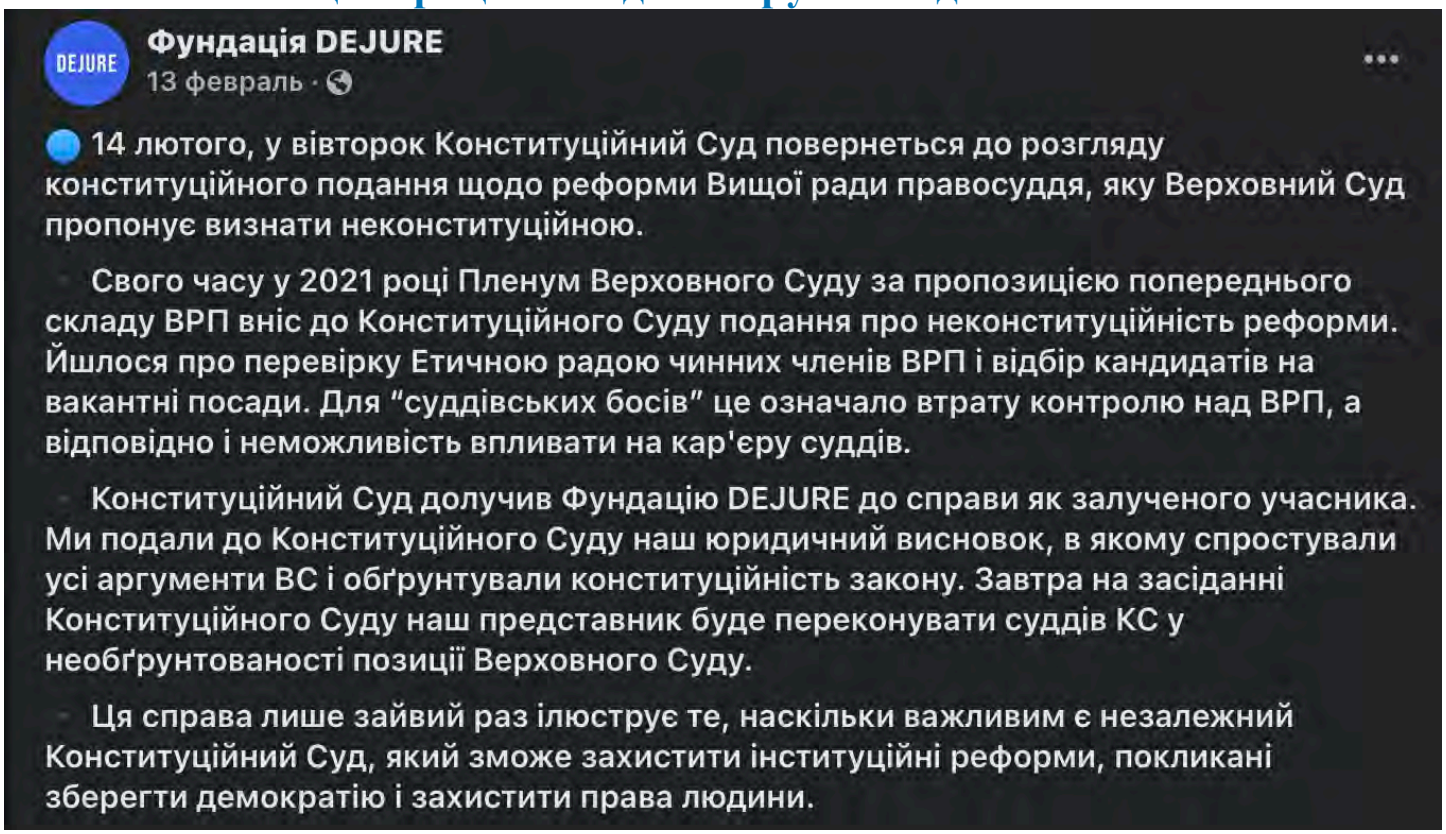
Він, не вирішуючи проблеми чинного закону, погіршує модель ДГЕ далі. Замість сьомого незалежного члена Дорадчої групи законопроєкт збільшує вплив політичних гравців на рішення ДГЕ, підвищуючи вимогу для кворуму (мінімального складу ДГЕ, рішення якої можуть вважатися чинними) та

кількість голосів, яка дозволяє кандидату бути рекомендованим у КСУ. З 4 до 5. Таким чином кандидат не може бути рекомендованим до призначення без голосів вже не одного, але двох членів ДГЕ, призначених політичними суб'єктами.

2. Для чого може бути використаний політично залежний Конституційний Суд?

Наприклад, **для легалізації ідеї одночасних виборів президента та парламенту**.

Конституція навмисне передбачає розведення цих процесів у часі, щоб запобігти концентрації влади в руках однієї політичної сили.

До того ж, стаття 83 Конституції унеможливлює проведення виборів до закінчення воєнного стану.

> — Однак у публічному просторі та в парламенті вже лунають ідеї зміни виборчого законодавства. Будь-яка подібна ініціатива муситиме пройти перевірку КСУ на конституційність.

Це лише один з прикладів, яким можна проілюструвати потенційну політичну роль залежного КСУ.

Крім того,

> — від КСУ вже зараз залежить доля кількох ключових реформ, а саме створення ВАКСу, реформи ВРП, ринку землі, тощо. У повоєнній Україні КСУ розглядатиме складні питання реінтеграції окупованих територій.

Тож закликаємо народних депутатів не ухвалювати № 9225 та будь-які інші пропозиції, які суперечать рекомендаціям Венеційської комісії. Зайвий раз нагадаємо, що Україна зобов'язалася провести реформу Конституційного Суду перед міжнародними партнерами. Від цього у т.ч. залежить відкриття переговорів про членство в ЄС. Строк повноважень суддів КСУ, яких збираються відібрати за чинним законом, 9 років! Не змінивши процедуру відповідно до вимог Венеційської комісії та інших західних партнерів, ми не тільки завдаємо критичного удару нашому іміджу на міжнародній арені, а й лишаємося жити із політично лояльним органом конституційної юрисдикції на десяток років.

***

№ 1.533

Десять приоритетов Кабинета Министров

Наброски контуров силуэтов будущей стратегии Украины

2023-05-02

Романчук

Премьер-министр Украины Денис Шмыгаль назвал десять приоритетных направлений реформ правительства. Пока без деталей, подробностей и

расчётов. Пока только широкими мазками. Пока только как проекции светлого будущего.

Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль під час засідання Уряду назвав 10 ключових пріоритетів влади в нинішньому році. Зокрема, серед них – компонент безпеки громадян, адже Україна має справу з цинічним і підступним ворогом, який воює з мирним населенням.

У 2023 році буде активно створюватись інфраструктура безпеки. Це розгалужена мережа сучасних облаштованих укриттів у межах пішохідної доступності.

Ще один з ключових пріоритетів – енергетичний фронт. Серед найголовнішого: успішно завершити опалювальний сезон, відновити пошкодження, яких завдали російські варвари, забезпечити безперебійну роботу критичної інфраструктури, посилити безпеку енергооб'єктів, особливо АЕС.

Відновлення України також серед пріоритетів.

Таким чином, першочерговими завданнями Уряду на 2023 рік є:

1. Забезпечення армії, оборона та безпека.

2. Інтеграція України в ЄС та НАТО.

3. Енергетичний фронт.

4. Відновлення України.

5. Макрофінансова стабільність і програми підтримки бізнесу.

6. Ветеранська політика.

7. Освіта.

8. Продовження реформи децентралізації.

9. Впровадження обов'язкового пенсійного накопичення, реформа Фондового ринку та ринку капіталів.

10. Реформа управління держвласністю та реформа державного управління.

«Впевнена, що 2023 рік стане роком нашої Перемоги. Це означає, що всі території нашої держави будуть звільнені від загарбника й ми почнемо відновлювати вільну Україну. Саме тому реінтеграція деокупованих територій є одним із пріоритетних завдань Уряду цього року. Ми вже маємо затверджений План дій для органів виконавчої та місцевої влади, і знаємо, як відбудувати звільнені населені пункти. Відновлення звільнених українських міст та сіл – фундамент нашого майбутнього», – наголосила Віце-прем'єр-міністр - Міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій Ірина Верещук.

Кабинет Министров воспроизводит традиционную модель поведения украинской власти. Принимается много стратегий, программ, меморандумов,

а экономическая политика остаётся практически неизменной. В марте 2021г. была одобрена «Национальная экономическая стратегия-2030». Очень объёмный, солидный документ. В нём, как в Ноевом ковчеге было каждой твари по паре, т. е. много всего каждому сектору экономики. И даже либералы получили упоминание экономической свободы. Пошумели, позаседали, приняли – и положили на полку. Там она до сих пор пылится.

В июне 2022г. Кабинет министров декларировал запуск новой экономической стратегии в Украине. Она должна была быть адаптирована к условиям войны. В неё вошли восемь программ. Среди них поддержка бизнеса, госзаказ, строительство, кредитование и трудоустройство безработных, строительство новой инфраструктуры, безвозвратная грантовая помощь МСБ. Гранты решили давать для деревообработки, мебельного производства, производства одежды или фурнитуры, строительных материалов, а также под с/х переработку. На гранты можно было закупить оборудование, посадить новые фруктовые и ягодные сады или построить теплицу размером 2 гектара.

При осуждении этой стратегии летом 2022г. президент В. Зеленский предложил инвесторам долгосрочное сотрудничество в пяти сферах: «Европа, IT, агро, «зеленая» энергетика и локализация производства. Все это – приоритеты для меня, а значит, это может стать приоритетами и для вас». Опять широкие мазки, всеохватывающие понятия и богатство интерпретаций.

Из перечисленных сфер, мер и инструментов как-то не очень складывается экономическая стратегия. Скорее ручное распределение ограниченных ресурсов, большая часть из которых пришла в виде иностранной помощи/кредитов. По оценке МВФ расходы органов госуправления Украины в 2022г. составили 69,9% ВВП или ~$111 млрд. Для сравнения в 2021г. они были в объёме $80,6 млрд. Налоговые поступления в 2022г. составили ~$57,9 млрд., а в 2021г. были $66,7 млрд. Сокращение ВВП за 2022г. составило $41 млрд., а налоговые поступления уменьшились только на $8,8 млрд. при росте государственных расходов на $30,4 млрд. Причём дефицит бюджета органов госуправления 2022г. в 26,5% ВВП (~$42,2 млрд.) финансировался за счёт внешних грантов и кредитов. В 2022г. на оборону было потрачено 1143 млрд. гривен (~22% ВВП или ~$35 млрд.). Всего на оборону было потрачено 31,5% всех расходов органов государственного управления.

Получается, что

> — экономической стратегией Кабинет Министров назвал ведомость по распределению бюджетных ресурсов, сформированных преимущественно из внешних источников.

Понятное дело, что нужно было радикально увеличить госрасходы на оборону. В 2021г. они были всего 127,53 млрд. (~2,4% ВВП или $4,8 млрд.). Т. е. в 2022г. по сравнению с предыдущим расходы на оборону увеличились более чем на $30 млрд. Вопросы возникают в отношении остальных $76

млрд., потраченных в 2022г. За вычетом расходов на оборону в 2021г. объём расходов органов госуправления составил ~$75,8 млрд.

Вот **большая номенклатурная загадка украинской бюджетной политики 2022** года.

> **Как так получилось, что невоенные совокупные расходы воюющего Государства в $-долларовом эквиваленте в 2022г. оказались больше, чем в довоенном 2021-ом? При этом ВВП страны радикально сократился на ~30%.**
>
> Из страны мигрировало 8,5 – 9 млн., а вот невоенные расходы даже в $-долларовом эквиваленте выросли!

Государство, т. е. распорядители и потребители чужого, не посчитали нужным себя в чём-то ограничивать.

Они даже придумали и легализовали новые сферы/направления расходов бюджетных денег.

То, что в период 2022 – 2024гг. среднегодовой дефицит бюджета органов госуправления прогнозируется на уровне 25,5% ВВП, похоже является частью «стратегии» Кабинета Министров, которая уже одобрена МВФ.

В апреле 2023г. премьер-министр Д. Шмыгаль продолжил славную традицию украинского правительства «Ни года без новой стратегии».

Он объявил городу и миру о том, что в фокусе Кабинета Министров проект ***«Украинская архитектура реформ»***. На этот раз глава правительства предлагает сосредоточиться на десяти ключевых направлениях и реформах:

1) разработка новой экономической модели Украины как ресурсного центра Европы,

2) реформа сектора гражданской безопасности,

3) обновленная ветеранская политика,

4) реформа энергетики, направленная на энергонезависимость и модернизацию,

5) восстановление;

6) масштабная социальная реформа;

7) проекты поддержки бизнеса;

8) новые направления в реформе образования;

9) реформа таможни;

10) реформа государственного управления.

У каждого человека может быть такой **список благий намерений и пожеланий**. В его наличии нет ничего плохого. Премьер-министр тоже имеет право помечтать.

Проблемы начинаются тогда, когда реализация мечт VIP-распорядителей чужого финансируется за счёт налогоплательщиков, когда на алтарь этих благих намерений бросается макроэкономическая стабильность, ценовая устойчивость, финансовая ответственность, доверие к власти и привлекательность делового климата для предпринимательства.

Поскольку **премьер-министр не раскрыл ни одного из десяти пунктов**, то судить о возможном содержании можно только по косвенным признакам.

> Кто будет писать проекты этих десяти реформ, в каких научных рамках они будут написаны, с учётом каких документов – ответы на эти вопросы позволяют нам достаточно точно спрогнозировать, что, в конечном итоге будет представлено правительством.

«Новая экономическая модель Украины как ресурсного центра Европы» - это о чём?

«Ресурсы» - это вообще обо всём.

1) — Аграрное сырьё? Так страны ЕС явно его не ждут, как показали с/х ограничения весны этого года.

2) — Энергетические ресурсы? Здесь, конечно, можно поработать, но Евросоюз очень косо смотрит на ископаемые виды топлива. Всё же должно быть непременно зелёным, а зелень, как мы знаем, очень дорого стоит.

3) — Человеческие ресурсы? Для миграции украинцев в Евросоюз никакой новой модели не надо. Старая прекрасно работает, да так эффективно, что после войны нужно будет очень сильно постараться, чтобы убедить ~10 млн. украинцев вернуться домой.

4) — Технологические ресурсы? Смешно.

5) — Финансовые ресурсы? Таких нет.

6) — Ресурс «безопасность»? Несомненно, но его нужно предлагать в рамках НАТО и единой оборонной политики ЕС.

Так что экономическая модель и ресурс Европы остаётся загадкой.

«Реформа сектора гражданской безопасности» - это тоже важное дело, но сейчас явно не на часі. Важна полная концентрация всех ресурсов на фронте,

на победе. Для небольшой группы визионеров в рамках силовых и аналитических структур совсем не нужна особая программа.

«Обновленная ветеранская политика», безусловно, нужна. Реабилитация, страхование, выплата репараций, возмещение убытков и ущерба – всё это нужно делать, под это писать проекты законов. Нужна сеть реабилитационных центров как для ветеранов войны, так и для сотен тысяч тех, кто психологически и физически пострадал от войны. В такой работе с удовольствием примут участие наши иностранные партнёры.

Украине остро нужна реформа энергетики, социальной сферы, таможни, образования и госуправления. Перечисление всего в очередной раз большого вреда не делает, но и оптимизма не добавляет. Особенно в контексте таких ёмких предложений, как «восстановление» и «проекты поддержки бизнеса». В свете того, что было предложено правительством Украины в печально известном плане «Лугано» (с тех пор состав экономического блока правительства страны не изменился), что было согласовано с МВФ, что было описано в докладах CSIS, CEPR, OECD по Украине вместе с представителями страны есть основания предположить, что в этих пунктах будут традиционные проявления государственно-частного партнёрства с высокими рисками взяток, откатов и схематоза.

Чего ожидать от предложения «реформа таможни» с учётом роли, места и влияния на данный процесс Д. Гетманцева (все его предыдущие реформаторские попытки закончились полными провалами) мы тоже знаем. A leopard cannot change its spots или волк каждый год линяет, да все сер бывает. Это в отношении взглядов самого влиятельного в экономическом блоке украинской власти марксиста.

В очередной раз правительство Украины демонстрирует декларативный, Power-Point-ый подход к серьёзнейшей теме – выборе модели и стратегии развития и роста.

Сделать правильный набор правильных для европейского уха слов несложно. Принять законы/постановления в рамках подписанной программы с МВФ тоже не составляет большого труда. Сколько тонн бумаги было потрачено на подготовку, принятие и распространение тысяч актов законодательства, которые никто не собирался выполнять.

Сегодня война ставит экономические проблемы предельно остро и жёстко. Мы находимся в зоне, в которой есть либо пан, либо пропал. Причём ко второму выходу гораздо ближе.

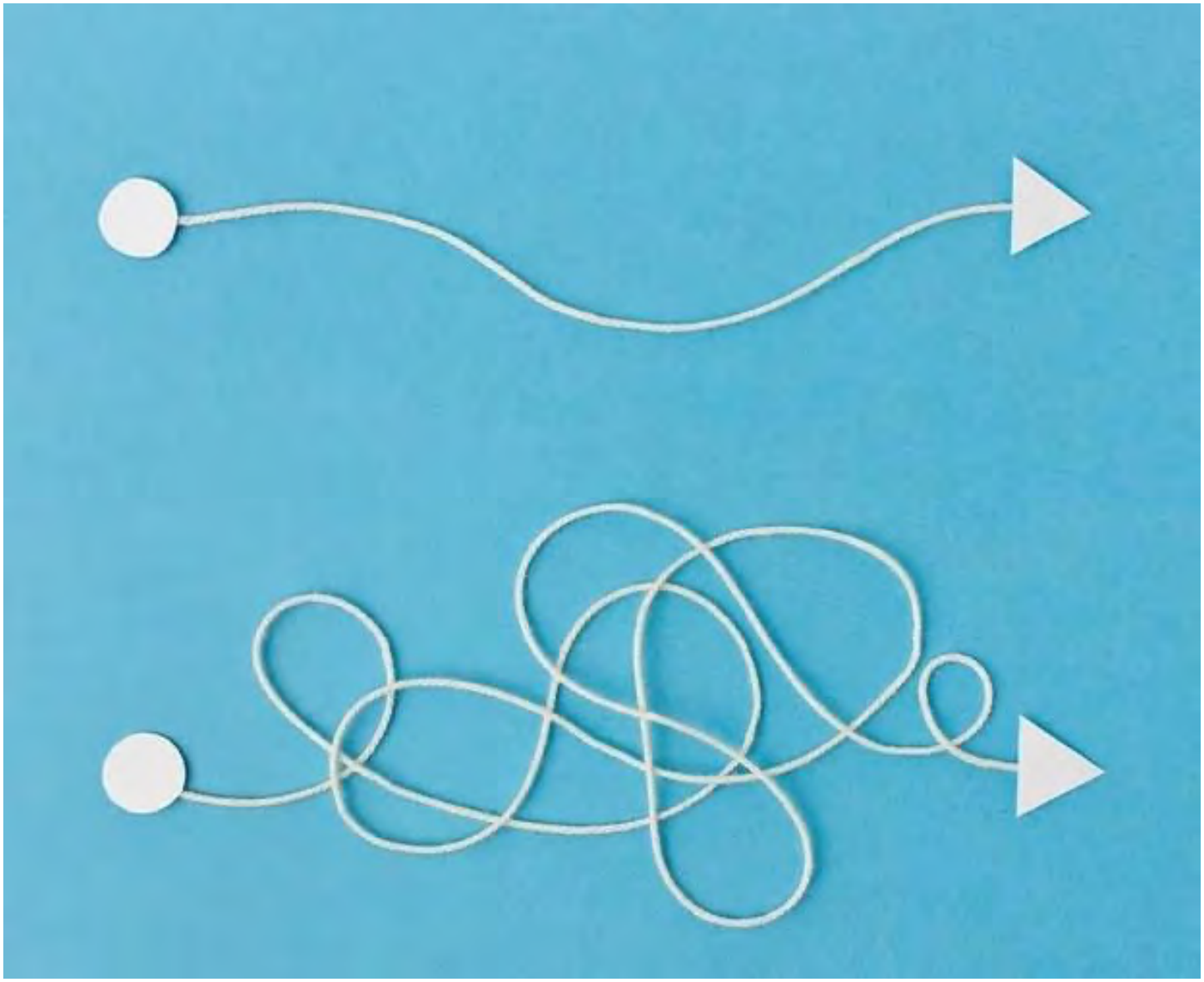
Если Кабинет Министров и другие органы власти, отвечающие за выработку экономической политики в Украине, не сделают ставку на экономическую свободу, очищение от токсичных постсоветских институтов и механизмов, на модель предпринимательского роста, то

вместо Нового Запада мы получим очередную реинкарнацию Совка/ Олигархата.

***

№ 1.534

Каждый тоталитарный/авторитарный режим любит запускать бешеный законодательный принтер

Ежегодно нормативная база пополняется тысячами документов от самых разных органов. Распоряжения, указы, декреты, постановления, законы, приказы настоящая куча-мала

2023-05-02

Романчук

Президенты, парламенты, правительства, министерства, исполкомы принимают столько актов законодательства не для того, чтобы их выполняли, тем более не для того, чтобы ускорить экономический рост, повысить

конкурентоспособность национального производителя, сократить регуляторные издержки и уменьшить функционал/дискрецию Государства. Первая причина проста. Принятые документы – это птички в отчёты. Вот, мол, как мы работаем в поте лица. Смотрите, сколько всего напринимали, заботясь в благополучии народа. Правительство без постановлений, парламент без законов, президент без распоряжений – это вроде бы как футболист без мяча или кузнец без молотка.

Гигантская паутина актов законодательства – сеть для ловли нарушителей. Самых разных.

Одни получают штрафы, другие – запреты, третьи – уголовные дела. Так или иначе распорядители чужого имеют источник материального и нематериального дохода. Манипуляции законодательством в пользу той или иной группы интересов может быть источников постоянного дохода. Даже за нейтрализацию угрозы изменения некого правового порядка можно бесконечно долго доить заинтересованных лиц, бенефициаров существующего режима.

Наконец, **законодательная паутина**

– это инструмент контроля авторитарных правителей над своей вертикалью власти.

Противоречивые приказы, взаимоисключающие положения, не обеспеченные ресурсами законы, декларативные расплывчатые формулировки – любого чиновника можно нейтрализовать, если он вдруг решил бросить вызов большому начальнику.

При этом публично можно «убить» его репутации, обвинив во всех грехах, включая некомпетентность и игнорирование «нужд народа».

Вот почему в каждой стране, где органы власти превращаются в законотворческие принтеры, жрецами становятся юристы. Каста юристов захватывает самых разные высоты в системе принятия решений и интерпретирует Закон так, как складывается баланс сил в каждом конкретном случае. Жить по закону превращается в «жить по интерпретации Юриста».

А это совсем не одно и то же, даже если в Конституции прописаны политические, личные и экономические права и свободы.

***

№ 1.535

interfax UKRAINE

Події | Політика | Земля | Спорт | Відео | Анонси

Голова МВС: на сервісні центри чекають революційні зміни з прозорими іспитами на водійські права

2023-05-02

Текст: Оксана ***Геронтьєва***

Ексклюзивне інтерв'ю міністра внутрішніх справ України Ігоря ***Клименка*** інформаційному агентству "Інтерфакс-Україна"

Призначений на посаду міністра після трагічних подій у Броварах, де загинуло тодішнє керівництво МВС, Клименко мав надскладне психологічне й професійне завдання – утримати стабільність роботи величезного міністерства, більшість структурних підрозділів якого задіяні в протистоянні російській агресії.

В інтерв'ю міністр розказав, як працює МВС зараз, які перетворення відбудуться у сервісах міністерства, про сподівання на "Гвардію наступу", про зброю сьогодні та після війни. А ще – про людиноцентричність, яка дасть майбутнє кожному бійцю і всій країні в цілому.

***

— Ви очолюєте МВС майже три місяці. Вдалося за цей час розібратися з підходами в роботі кожного структурного підрозділу міністерства, визначитися з ключовими завданнями та позбавитися асоціації тільки з Нацполіцією?

— Нацполіція, ДСНС і прикордонники по чисельності приблизно однакові. Перебуваючи на посаді голови Нацполіції, я співпрацював з усіма службами. **Сьогодні - вникаю в більш детальні і глибинні проблеми роботи** тієї чи іншої служби з урахуванням викликів війни.

В організації роботи поліція займає багато часу, але у нас є безліч спільних завдань, які вирішують всі служби МВС. Тому не стоїть питання про те, кому приділяти більше часу, **є питання тільки в системній роботі всього величезного відомства, яке нараховує приблизно 400 тис. осіб.**

Головне, що стабілізували центр управління, вдалося утримати міністерство. Сьогодні, вважаю, що ми вже вийшли на планову роботу.

— Чи завершені вже кадрові призначення та чи можна говорити в цілому про оновлення колективу відомства?

— Ми призначили фактично всіх керівників і особовий склад. Залишили найкращих, посилили фахівцями з інших міністерств та відомств.

Перед нами наразі одне завдання: виконувати задачі, які стоять перед державою, міністерством, залучаючи до цього професійних людей.

Сам **апарат міністерства оновлений десь на 40%**.

— Це люди, яким Ви довіряєте?

— Звичайно.

— А що з призначенням *голови Нацполу*? Коли це може статися?

— Найближчим часом.

— *"Гвардія наступу"* стала головним проектом МВС з Вашим приходом на посаду керівника міністерства і отримала підтримку суспільства. Чи завершений вже остаточно процес формування бригад?

— Бригади сформовані повністю. Це 8 бригад. У нас є плани по формуванню додаткових бригад, бо на це є попит, а у нас є можливості.

Ми доозброюємо бригади, які вже сформовані, вони пройдуть відповідне навчання – це 2-3 тижні - і паралельно приступаємо до формування додаткових підрозділів.

Завдання кожної з цих бригад – це проведення відповідних наступальних штурмових дій разом з Силами оборони під час військових операцій.

— Роль людей, який пішли добровольцями в бригади, буде значущою в контрнаступі, вірно розумію?

— Звичайно. Ми так і вчимо. Бо від кожної бригади, від кожного підрозділу, від кожного військовослужбовця і поліцейського буде залежати успішність операції на тому чи іншому напрямку.

— Підрозділи формувалися з нуля чи вже на базі існуючих?

— По-різному. Деякі підрозділи формувалися з нуля. Також були вже існуючі підрозділи зі сформованою структурою, в першу чергу, логістичною. В таких випадках "костяк" бригад для успішності був сформований саме із військовослужбовців та поліцейських, які мають досвід бойових дій. Ці люди як раз і вчать добровольців – молодих людей, які перший раз прийшли до лав бригад. Також досвідчені бійці виступають командирами на ланках діяльності та в майбутньому веденні бойових дій.

Навчити командира важко – це завжди тривалий час, а він у нас обмежений, тому робили ставку на працівників з досвідом бойових дій і досвідом керування підрозділами.

— Яка загальна чисельність бригад?

— **Не можу сказати з питань безпеки.** Думаю, що при бажанні теоретично можна вирахувати орієнтовну чисельність.

— Вони вже під командуванням ЗСУ?

— Ні, вони поступають під командування Сил Оборони вже після того, як буде бойове завдання.

— Які проекти, розпочаті колишнім керівництвом МВС, наразі втілюються в життя?

— Всі проекти, над яким працювало колишнє керівництво і ми також, мають право на життя і будуть втілені в життя. Звичайно, з корегуваннями, які вносить війна.

Жоден проект, започаткований раніше, ми не звернули, можемо тільки модернізувати.

— Хочу запитати про Єдиний реєстр зброї. Ви казали, що він запрацює наприкінці червня. Розкажіть детальніше, яку практичну користь він матиме?

— Як виглядає облік зброї сьогодні? Це великі стоси паперу в дозвільній системі, купи паперу у суб'єктів господарювання, експертних служб.

Ми хочемо, щоб українцям було зручно користуватися електронними сервісами. У кожного громадянина буде свій електронний кабінет з повною інформацією про його зброю, про терміни перереєстрації, про перевірки, відмітки купівлі-продажу. А при купівлі зброю можна буде вибрати і замовити, не заходячи ані в підрозділи дозвільної системи, ані в магазин. Тобто буде максимально спрощена система придбання та продажу зброї. **Також ми мінімізуємо можливі корупційні ризики щодо придбання і реєстрації зброї.**

Головне, і це наша мета – щоб вся зброя, як є на руках у наших громадян – а це 1 млн 300 одиниць на сьогодні, без трофейної, – була в цьому реєстрі. Так само - вся нова зброя, яка буде заходити в нашу державу.

Як я вже сказав, це зручно буде для громадян, які володіють зброєю. **Також Реєстр допоможе правоохоронній системі контролювати розповсюдження зброї.**

Суб'єкти господарювання зможуть вносити в цю базу всю зброю, яка є на складах і продається. В найбільших магазинах зброї на складах знаходиться приблизно 70 тис. одиниць різного виду зброї.

Ми анонсували запуск роботи Єдиного реєстру 23 червня 2023 року. За кілька тижнів вже запускаємо його в тестовому варіанті.

Також зараз з народними депутатами, і керівництво держави це підтримує – розробляємо внесення змін до закону про національний спротив. І тут мова йде саме про ту зброю, яка вже знаходиться на руках у наших громадян.

Зброя, яка була у нас зареєстрована, першою піде в Єдиний реєстр: так звана трофейна зброя, яка прийшла з фронту, і зброя, яка іншим чином попала в руки наших громадянам. Наприклад, та, яка потрапила нашим військовим чи громадянам після російських обстрілів тих чи інших об'єктів.

Ми хочемо, щоб вся ця зброя саме зараз була просто зареєстрована в органах поліції, вона буде повертатися громадянам до закінчення воєнному стану.

Тобто, **ми розуміємо, що зброї достатньо багато на руках, для нас головне – облікувати її**.

— Гранати ж людям повертатися не будуть?

—.Ні, не будуть. Це підвищена небезпека. Той, хто знайшов гранату, має її здати. Визначений чітко перелік зброї і боєприпасів, які не можуть буду на руках у громадян. Це, наприклад, гранатомети, міномети, ті самі гранати.

— Що буде зі зброєю, яка на руках у українців, після закінчення дії воєнного стану?

— Після завершення воєнного стану зброя буде власністю держави. Тоді буде визначено термін, думаю, кілька місяців, протягом яких кожен громадянин має принести зброю до органів поліції чи до суб'єктів господарювання, здати її або продати тим самим суб'єктам господарювання, або вихолостити, або переробити на дозволену зброю, мисливський карабін, наприклад.

— А яка ситуація с законопроектом про цивільну зброю?

— Над законом про обіг цивільної зброї ми ще працюємо, точиться багато дискусій.

Маємо розуміти, що треба зробити все для того, щоб українці відчували безпеку.

Повернення відчуття безпеки після війни нашим громадянам – це перше, що має зробити держава і безпосередньо система МВС.

Для цього зброя має бути облікована, контрольована та мають бути чітко виписані правила її носіння або використання.

— Уточню: вся зброя, видана на початку війни людям, облікована, з цим все добре?

— Так, вся зброя, яка видавалася МВС, облікована повністю.

— Під час війни Нацгвардія, прикордонники, ДСНС та Нацпол виконують надважкі завдання по захисту держави, рятують людей з-під завалів та працюють на деокупованих територіях. Чи у є вас принципові зауваження до їх роботи?

— Принципових зауважень немає, але будь-яка система потребує контролю і корекції в організації роботи. Щоб функціонувала велика система, така як МВС – маємо вносити корективи постійно.

При формуванні "Гвардії наступу", наприклад, вносили дуже багато змін. Були неточності, помилки, але **ми їх дуже швидко виправляли**.

Більше того, ми часто формуємо задачі і впливаємо на процеси, які викликані саме війною і зміною оперативної обстановки.

> Корегування були, наприклад, пов'язані з відключенням електроенергії зимою. Всі сили, вільні від участі в бойових діях, були задіяні саме для забезпечення функціонування об'єктів інфраструктурі і безпеки наших громадян.

Десь у нас не вистачало особового складу, працівники виїжджали на деокуповану територію, - замінювали їх іншими працівниками. А велика протяжність кордонів і замінованих територій змусила нас формувати нові підрозділи вибухотехників, саперів.

Завжди є людський фактор. Усі ми помиляємося – міністр, рядовий поліцейський, військовослужбовець. Але система так налаштована, щоб ми швидко виправляли свої помилки, швидко реагували на ті неточності в роботі, які допустили.

Знаєте, це як автомобіль, який потребує технічного огляду і обслуговування. Щоб працювала система, потрібен постійний контроль механізмів. Ми ці механізми постійно перевіряємо, звіряємо годинники між усіма підрозділами, які входять в систему МВС.

Вважаю, що на сьогодні система працює достатньо коректно.

— Чи задоволені ви роботою сервісів МВС, які безпосередньо контактують з українцями, надаючи послуги і, власне, теж формують ставлення людей до всієї системи?

— До сервісів МВС в мене є деякі зауваження. В першу чергу, це стосується послуг, які надаються підрозділами Головного сервісного центру.

На сьогоднішній день **назріло питання, яке стосується практично кожного громадянина Україні - чистота і прозорість здачі теоретичних і практичних іспитів на водіння автотранспортом**.

> Ми хочемо мінімізувати отримання водійських ліцензій без відповідного навчання і без відповідної чистої здачі цих іспитів.

Тож на липень цього року плануємо старт змін в роботі сервісних центрів. Ми провели аудит робити центрів: зараз їх в Україні 148, а після оптимізації буде 55 таких пунктів.

Хочемо, щоб наші послуги були достатньо якісними і прозорими, щоб кожен громадянин міг мати прозору систему оскарження дій працівників сервісних центрів, в том числі тих, хто проводить теоретичні та практичні іспити.

Класи, де будуть здаватися теоретичні іспити обладнаємо до кінця цього року відповідними камерами, які унеможливлять існування так званих "сліпих зон", де може знаходитися інша особа і надавати "інші сервіси і консультації".

Також буде ідентифікація обличчя кожного громадянина, який прийде здавати іспити. Крім того, хочемо дати кожному громадянину можливість самостійно опановувати теорію ПДД або з репетитором, тобто не обов'язково буде ходити в школу. Головне – прозорість здачі іспитів.

До людей з інвалідністю готові мобільними сервісними центрами виїжджати в той чи інший населений пункт.

До кінця цього року плануємо обладнати близько 150 автомобілів камерами 360 градусів, які зможуть показувати весь салон, - щоб бачити учня, інструктора, планшет, можливі порушення і підказки. Ці машини будуть обладнані трекерами, які будуть визначати маршрут руху, також буде повний аудіозапис з салону автомобіля.

— Ви ж розумієте, що може бути сильний спротив таким новаціям? Не секрет, що права можна купити, це серйозний бізнес. Ви очікуєте "палки в колеса"?

— Так, очікуємо. І ми до цього готові. Я вам скажу, що цю позицію підтримало і керівництво держави – мінімізувати можливість будь-яких корупційних ризиків, які стосуються надання послуг МВС.

— Ви вірите, що можна якщо не викорінити, то звести до якогось мінімуму корупцію?

— Так, вірю. Ми переводимо послуги в цифру. Це мінімізація контакту працівників сервісних центрів з громадянами. І контроль за здачею цих іспитів.

Контролювати 148 сервісних центрів по всій Україні набагато тяжче, ніж 55 - в містах.

— Хто саме контролюватиме?

— **Ми створюємо в МВС відповідний контролюючий моніторинговий підрозділ, який буде займатися перевіркою корупційних фактів, про які будемо отримувати інформацію**.

Весь персонал сервісних центрів пройде перевірку на благонадійність, і в тих сервісних центрах, які залишаться працювати на кінець року, ми хочемо бачити саме людей, на яких немає скарг. Змінимо частину менеджменту сервісних центрів.

Можу сказати, що зробимо все, що від нас залежить, щоб **до кінця 2023 року цю проблему максимально вирішити**.

— Ще щось цікаве по сервісах планується?

— Вже у вересні з Мінцифрою плануємо весь процес купівлі-продажу автомобілів перевести в цифровий варіант – в Дію. Потрібні будуть тільки продавець-покупець і два смартфони у них.

Ліквідуємо обов'язкову технічну експертизу - людям не потрібно буде стояти в чергах, давати можливі хабарі – технічна експертиза залишиться тільки при першій реєстрації автомобіля і по бажанню покупця автомобіля, який захоче перевірити технічний стан авто.

Що ще? Реєстрація авто автосалонами – вже в червні. Людина приходить в автосалон, купує автомобіль і отримує там техпаспорт і номерний знак. Тобто, в сервісний центр громадянину не потрібно буде приїжджати.

Більш того, ми відміняємо транзитні номери, яких видавалося в рік приблизно півтора мільйони. Транзитний номер може бути виданий тільки у випадку, якщо громадянин сам захоче проїхатися на транзитному номері, наприклад, з Києва до Ужгорода, і там вже зареєструвати автомобіль.

В серпні плануємо ввести онлайн-купівлю номерних знаків. Кожен громадянин зможе перевірити, які знаки є в наявності, забронювати онлайн на 10 діб і придбати у зручний час.

— А чи будуть якісь умовно чат-боти, куди люди можуть надавати інформацію, скаржитися, якщо щось не так?

— Думаю, що так. Моніторинговий підрозділ, про який я сказав, буде моніторити інформацію в соцмережах і месенджерах, де скаржаться на роботу того чи іншого нашого підрозділу.

Ми в цей амбітний проект вирімо. У нас є чіткий план і графік, по якому йдемо.

В деяких випадках нам потрібно буде внести зміни в законодавство. Думаю, що десь за півроку зможемо разом з Верховною Радою провести наші законодавчі ініціативи.

— А чи потребує це все додаткового фінансування?

— Ні. Частину коштів будуть заробляти суб'єкти господарювання, тобто магазини, які продають автомобілі і будуть надавати ці послуги.

Якщо ми скоротимо частину центрів, відповідно, будемо економити на оренді, на комунальних платежах. Нам необхідно найближчим часом закупити десь 70 нових автомобілів, які будемо обладнувати і використовувати під час здачі практичних екзаменів для отримання посвідчення водія.

— В продовження теми сервісів. Як наразі видаються документи українцям, які знаходяться за кордоном?

— На сьогодні ДП "Документ" працює в декількох країнах в стаціонарному і мобільному варіанті. В Польщі – Варшава, Краків, Гданськ, Вроцлав. В Стамбулі в Туреччині працює два мобільних пункти. Також в Словаччині – в Братиславі, в Чехії - в Празі, відкрили міграційні центри в Німеччині – в Кельні і в Берліні. А також в іспанській Валенсії.

— Які саме послуги українці можуть отримати за кордоном?

Оформлення або заміна id-картки чи закордонного паспорта, страхування, обмін водійського посвідчення. Ці пункти працюють як фронт-офіси: інформація опрацьовується в Україні, виготовляються документи і направляються громадянину.

— Відкриття центрів залежить від кількості українців в тій чи іншій країни?

— Так, від концентрації українців, а також від доступності. В Польщу можуть приїхати люди, наприклад, з Німеччини чи з країн Балтії.

— Давайте поговоримо про майбутнє. Що необхідно робити вже зараз для того, щоб після нашої перемоги українці почувалися в безпеці - фізично і ментально?

— Ми говоримо про мільйони людей, які були вимушені залишити свої домівки. Про те, що більшість дітей навчається дистанційно. Соціальні, економічні проблеми, викликані війною, змушують нас готуватися до першого дня після перемоги.

В першу чергу це стосується криміногенної ситуації.

1) — Ми прекрасно розуміємо, що наші воїни будуть повертатися з фронту, і тягар війни буде на них ще багато років – фізично і морально.

2) — Війна дає про себе знати багато десятиліть. А в перше десятиліття – критично.

Тому **сьогодні ми готуємо всеохоплюючий документ**

1) – **це буде або стратегія, або закон про те, як житиме країна після війни, як нам побудувати і утримати безпечне середовище в середині нашої країни.**

І тут мова не тільки про так звану *поліцейську безпеку*.

2) — Мова йде про безпечне перебування в закладах освіти, на вулицях, в торгових центрах, на вокзалах и на зупинках, - говоримо і про ***ментальну безпеку*** громадян також.

Ті тисячі бійців, які повернуться з фронту, мають відчути соціальну підтримку, психологічну, мають відчути, що потрібні державі.

— Для цього потрібні робочі місця, потрібна увага до їх лікування, їх реабілітації.

— Потрібно, щоб кожен, хто повертається з фронту, відчув, що є людина, які займається ним.

В МВС ми створили принципово новий підрозділ, який займається в тому числі і соціальною реабілітацією.

Перше, з чого ми почали – це реєстр. Маємо знати, хто в системі МВС – це багато, тисячі людей, - отримав поранення і хто загинув. Ми не забуваємо і ні про своїх поранених людей, а ні про сім'ї загиблих.

В цій базі буде відображено, де отримав поранення, в кому підрозділі служив, яке саме поранення. Ця інформація буде відкритою тільки для лікарів і для військовослужбовця чи поліцейського.

Після лікування бійця ми організовуємо йому реабілітацію, протезування. Це займає півроку, наприклад, чи рік.

У випадку, якщо він демобілізується за станом здоров'я, то їде до себе в невеличке містечко чи селище і, на жаль, там не отримує потрібну медичну допомогу. І тут є ризик у 25-30 років втратити серйозно здоров'я. Для того, щоб цього не сталося, система МВС і вся система медичного забезпечення країни має працювати на кожного нашого військового.

Тому і формуємо зараз таку базу, залучаємо до цього відповідних спеціалістів, беремо на роботу в служби, які займаються соціальною реабілітацією тих військовослужбовців, які отримали поранення і втратили кінцівки, наприклад, і не можуть продовжувати службу на оперативних посадах, створюємо робочі місця для них.

Дуже важливо, щоб військовий після поранення, після операції відразу отримав допомогу і підтримку, зрозумів, що його не кинуть завтра, - тоді він працюватиме на державу. І не важливо, буде він служити в системі МВС чи Міністерства оборони, - у нього є майбутнє.

Таке майбутнє – кожного військового і всієї країни загалом ми маємо забезпечити.

На це потрібен людський ресурс держави, фінансовий, матеріальний.

Цей закон "Безпечна країна", над яким ми зараз працюємо, як раз говорить про людиноцентричність.

Якщо принцип *людиноцентричності* закладемо в усі наші стратегії, концепції, в будь-який законодавчий акт, тоді у нас є майбутнє. І наше суспільство буде наповнене розумінням один одного і допомогою.

Ми хочемо, щоб МВС стало таким першопрохідцем в такій концепції.

Впевнений, щоб нам все вдасться.

***

Add

МАРТИНА БОГУСЛАВЕЦЬ

виконавча директорка ГО "Інститут законодавчих ідей"

Як без конкурсу хочуть призначити керівника поліції

ВІВТОРОК, 02 ТРАВНЯ 2023, 16:30

Міністр МВС Ігор ***Клименко*** заявив, що **найближчим часом буде призначено нового голову Національної поліції України**.

Однак

це не відповідає Державній антикорупційній програмі *(далі – ДАП)*, затвердженої Урядом,

а також вимогам Єврокомісії щодо кандидатства України в ЄС.

Призначення голови Національної поліції України має відбуватися за результатами *відкритого конкурсу*.

Згідно з п. 2.1.6.1.3. плану заходів ДАП,

> повинен бути розроблений законопроєкт щодо призначення на вищу посаду в поліції ***виключно на умовах конкурсу***, а також ***перевірку на***

доброчесність як один із критеріїв, якому має відповідати поліцейський, який претендує на зайняття вищої посади.

На цьому наполягають і понад 20 громадських організацій та аналітичних центрів, що підписали заяву до Верховної Ради та Кабінету Міністрів України.

Нагадаю, громадські організації закликали:

1. Верховну Раду – внести необхідні законодавчі зміни для забезпечення незалежного та прозорого конкурсного процесу обрання керівництва Національної поліції;

2. Кабінет Міністрів України – призначити очільника Національної поліції та його заступника тільки після проведення конкурсів на ці посади.

Конкурс на голову Нацполу повинен бути першим і головним кроком до реформування та перезавантаження правоохоронних органів.

Саме реформа правоохоронного блоку є вимогою №4 від Єврокомісії до України як кандидата до ЄС.

Зараз процедура призначення керівника Нацполіції є абсолютно політичною:

1) — призначає Кабмін за пропозицією від міністра внутрішніх справ.

2) — Це робить керівника Нацполу частиною вертикалі влади та політично залежною посадовою особою.

Як повинно бути?

У березні 2023 Уряд затвердив ***Державну антикорупційну програму на 2023-2025 роки***, чим відповідно дав старт виконанню заходів.

Один із них – розроблення законопроєкту, який визначатиме механізм конкурсу на вищу посаду в поліції. Крім того, доброчесність визначено одним із критеріїв, яким повинен відповідати поліцейський-претендент на вищу посаду.

Таким чином ДАП прописує конкурсний відбір у поліції, як і в НАБУ, САП, НАЗК. Нацпол за прикладом цих антикорупційних інституцій має оновлюватися з голови.

Дві головні умови для конкурсу:

Перша – закріплення конкурсної процедури на законодавчому рівні. Це необхідно, аби конкурс не став одноразовою акцією на вимогу громадськості, або ж щоб не повторилося "конкурсу без конкурсу" і без процедур оскарження, як свого часу було при Авакові.

Друга – представники міжнародних організацій у складі конкурсної комісії на визначення керівника Нацполу. Участь міжнародників є необхідною умовою для гарантії аполітичного та професійного обрання керівника відомства.

Поєднання цих двох умов дозволить обрати професійного та політично нейтрального керівника Нацполу, а також проводити відбір не одноразово, а на постійній основі, як у головних незалежних інституціях.

Тільки після конкурсу керівник Нацполу не залежатиме від одноосібних призначень та звільнень з боку міністерства та Уряду, що підсилить його самостійність.

2.1.6.1.3. Розроблення проекту закону, яким: 1) визначено, що призначення на вищу посаду в поліції, яка передбачає здійснення керівних функцій, здійснюється виключно на умовах конкурсу; 2) доброчесність визначено як один із критеріїв, яким має відповідати поліцейський, який претендує на зайняття вищої посади; 3) передбачено внесення змін з урахуванням рекомендацій щодо підвищення ефективності та якості роботи поліцейських комісій і процедури відбору, наданих за результатами аналітичного дослідження, зазначеного в в описі заходу 2.1.6.1.1	серпень 2023 р.	листопад 2023 р.	МВС Національна поліція
2.1.6.1.4. Проведення громадського обговорення проекту закону, зазначеного в описі заходу 2.1.6.1.3, та забезпечення його доопрацювання за потреби	грудень 2023 р.	січень 2024 р.	МВС Національна поліція
2.1.6.1.5. Погодження проекту закону, зазначеного в описі заходу 2.1.6.1.3, із заінтересованими органами, проведення правової експертизи, подання до Кабінету Міністрів України та супровід у Кабінеті Міністрів України	лютий 2024 р.	квітень 2024 р.	МВС Національна поліція
2.1.6.1.6. Супроводження розгляду проекту закону, зазначеного в описі заходу 2.1.6.1.3, у Верховній Раді України (у тому числі у разі застосування Президентом України до нього права вето)	травень 2024 р.	до підписання Закону Президентом України	МВС Національна поліція

Скриншот із ДАП про конкурсний відбір на вищу посаду в поліції

Чому повинен бути конкурс?

Ми вже згадували, як провалилася селфі-реформа, чому щось пішло не так і що на часі – перезавантаження Нацполу.

Нагадаю, дві ключові речі.

1) — **Поліція потребує перезавантаження.** Це підтверджується звичайною статистикою: навіть у війну правоохоронці, зокрема і поліцейські, отримали понад тисячу підозр, у тому числі за корупцію, колабораціонізм та державну зраду. Від початку реформа не була доведена до кінця. Як наслідок, маємо

справи про зґвалтування в Кагарлику, вбивство 5-річного хлопчика, придбання "крузаків" під час війни, обшуки на MacPaw, низку прикладів про кришування, відмивання чи державну зраду.

2) — **Перезавантаження повинне бути з голови** – через конкурсний відбір на керівника. Тільки незалежний головний поліцейський країни зможе далі рухати зміни у відомстві, від конкурсів на керівників територіальних підрозділів, до перевірок на доброчесність та підвищення ефективності. Адже маємо попередній приклад, коли розпочали реформу "знизу вверх", а закінчили тим, що до лав поліції через суди повернулися понад 90% колишніх працівників, тільки з шевронами "поліція" замість "міліція".

Реформа Авакова провалилася, бо залежала суто від політичної волі та не грунтувалася на законодавчо закріплених механізмах і системності.

Допустити "дубль-2" і ставати на ті ж граблі ще й під час війни ми не можемо. Маємо виконувати ДАП, а далі – переходити до більш системних змін.

***

№ 1.536

Геополитика, география и неиспользованный потенциал Украины

2023-05-01

ДМИТРИЙ БЕРГЕР, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Почему Украина не Америка?

Написать этото текст меня побудило видео Питера ***Зейана*** (Peter ***Zeihan***), американского геополитического эксперта (гуглите!).

Стоит уточнить, что

> **— термин «геополитика» используется здесь не в том смысле, как он использовался в 19 века, типа «суша-море», а как сложное сочетание географических, демографических, логистических, исторических, экономических, политических, и кучи всяких других факторов.**

Видео было о ***Мексике***, одно из серии о странах Северной Америки,

> — о том, как её географическое положение и климатические условия предопределяют ограниченность её развития. При том, что Мексика является 15-й экономикой мира. Но она географически раздроблена на десятки частей, и чтобы связать её инфраструктурой требуется огромное количество ресурсов, финансов ***и, главное, желание региональных элит, попросту олигархов.***
>
> **Чего в реальности не наблюдается.**

Огромная территория Мексики — по большей части либо пустыня, либо тропические леса, где особо не нахозайствуешься. Зерновые культуры, которые легко позволяют использовать машины, там не вырастут, а вкусные бананы требуют ручного труда, то есть много рабочих рук. Рек особых в Мексике нет.

Что интересно, открывшие Америку испанцы предпочитали сидеть в как раз в теплой Мексике, и не особо лезли на север. Потому, что испанцы интересовались ресурсами, прежде всего золотом и серебром, а не экономическим развитием края.

В отличие от британских колонистов, которые хотели создать новую страну со своей экономикой.

Как тот же Питер Зейан заметил,

> **1) — в Америку прибыли бедные, чтобы стать богатыми,**
>
> **2) — а в Мексику приехали богатые, чтобы погонять бедными.**

Есть еще *Канада*, вторая по размерам страна в мире. На карте.

> — В реальности это полоса вдоль границы с Америкой, шириной до 200 км. А дальше на север — леса, тайга, тундра, льды и полезные ископаемые. И тишина. Канада составлена из примерно 5 частей, каждая со своей географией, климатом и политикой.

Сама страна возникла для и после строительства железной дороги от Атлантики до Тихого океана, связавшей страну воедино.

1) — Без неё Канады бы просто не было.

2) — Её, собственно, и нет, это абстракция.

Провинция Альберта, с нефтью и ковбоями, - как бы Техас, Квебек с французами — как бы Европа, атлантические провинции — пережиток британского прошлого, так что Канада — это, по сути , только Онтарио. Потому что я там живу.

А между Мексикой и Канадой удобно расположились США. В самом удачном месте на планете Земля.

> — В умеренной климатической зоне. Да, там есть и пустыни, и горы, но по большому счету там идеальная география. И есть все-все необходимые ресурсы. До 1990-х годов, до электроники и интернета, когда появилась острая необходимость в редкоземельных металлах, которые водились тогда почти исключительно в Китае, Штаты вообще ни в ком и ни в чём не нуждались.

И посредине всего этого великолепия протекает огромная полноводная река Миссисипи с кучей притоков, занимающих центральную часть континента. Цивилизации всегда образуется вдоль рек, которые являются одновременно и путями сообщения, и источником орошения. Цивилизации Мезоамерики, в виде исключения, обходились без рек, но всё-таки ютились у озер, больше на полуострове Юкатан. Поэтому их возможности были очень ограничены.

Так что Канада и Мексика, несмотря на свои размеры, очень ограничены в пространстве. А США — нет. Их географическое положение защищает их от потенциальных врагов и позволяет развивать производящее сельское хозяйство.

Возможность добывать, доставлять и перерабатывать ресурсы в достаточной близости друг от друга и ландшафт, позволяющий создавать соответствующую инфраструктуру, способствовали индустриализации изначально аграрных штатов и превратили Америку в экономическую супердержаву. **Это в Китае миллиард человек - проблема. США вполне способны вместить столько же без проблем, если сочтут нужным.**

И вот я смотрю на карту США:

Смотрю и думаю, а что она мне напоминает? Ах, вот что!

Горы слева, зелень справа, степи внизу, а вместо фаллической Флориды висит Крым, как сами знаете что. И тоже в умеренной зоне. И тоже значительная река с притоками, позволяющая и грузы перевозить с низкими затратами, и поля орошать при надобности. Природные ресурсы, полезные ископаемые, индустриальная база. Чем не Америка?!

Тут нам придется взглянуть ещё на одну страну, которая вроде бы идеально географически расположена — ***Аргентину***.

> **— Что в конце 19-го — начале 20-го веков делало Аргентину одной и богатейших стран мира.**

Череда популистских режимов середины 20-го века, особенно ***Перона***, сменившихся военными диктатурами, волевыми **идеологическими решениями сумели преодолеть все географические преимущества страны**. Любимой игрой любого аргентинского режима, правого или левого, является высокая инфляция.

В этом году годовая инфляция в Аргентине ожидается примерно так 110%.

Так что

> **— сами по себе предпосылки успеха не работают, если люди занимаются х@рней.**

Мы видим на карте и прекрасно знаем и без неё, что у Украины географически имеются все предпосылки к экономическому развитию как в США.

> — Почему же проклятые колонизаторы царского и коммунистического режимов и развивали вовсю индустрии именно в Украине. Логистическая близость ресурсов и портов позволяла создавать перерабатывающую промышленность посредине. Днепр стал полностью судоходным после строительства известной ГЭС.

Кстати, когда призывают осуждать всю «российскую имперскую политику», необходимо быть очень осторожным. Обычно, политика — вектор, направление движения, которое везде будет примерно одинаковой. Например, политика индустриализации. Она была необходима и проводилась в разных странах.

По-разному.

1) — Можно организовать финансирование, привлечь капитал, платить работникам большие зарплаты, использовать механизмы,

2) — а можно нагнать зеков с лопатами.

3) — Результат будет один и тот же, а вот цена будет разная. Осуждать стоит методы достижения целей.

Как бы то ни было,

к 1991 году, когда СССР распался, Украина, по крайней мере на бумаге, *выглядела очень обещающе*.

Ещё раз смотрим на карту. Но распад случился слишком быстро и неожиданно, и никто не был готов к новой реальности.

На тот момент была такая из себя глобальная экономическая система под эгидой и защитой США, и система поменьше — советский блок, СЭВ и всякие там вьетнамы. **И вот этот блок одномоментно исчез.**

1) — А его остаткам пришлось искать пути, чтобы вписаться в глобальную систему, в которой все ниши были уже заняты.

2) — По крайней мере ниши, в которых находилось высокотехничное производство.

3) — **За эти ниши можно было бороться, но это требовало знаний, умений и желаний, которых в независимых постсоветских республиках ни у кого не было**.

Стратегически и сейчас мало кто думает, и это после всех трагедий, а тогда и подавно.

Логичнее, проще и эффективнее было бытренько перейти на ресурсную экономику, которая не требует ни больших затрат, ни особых знаний, ни умений - и так возьмут, а деньги идут. А это устраивало всех.

Кроме работников.

— Был в Новой Каховке огромный завод электрических двигателей. В лучшие времена там работало по меньшей мере 8 тысяч, а может и все

10 тысяч человек. Крупнейший в Европе, если не в мире. Там свернуть производство, так не только эти тысячи рабочих, а все связанные с ними сервисы - магазины и парикмахеры, тоже свернутся.

— Куда людям идти? Не знаю. Знаю, что население Украины сократилось на 10, а возможно и 20 миллионов. Куда-то им нужно было деваться, если индустриальные рабочие места исчезли. Просто тогда об этом никто явно не задумывался, не было такого навыка у тогдашних руководителей.

А что нужно было делать?

Трудно сказать, **это зависит от ситуации и менталитета общества.**

Например,

1) — в Японии, где демографический кризис старения населения начался ещё 50 лет назад в сочетании с довольно расистскими настроениями, препятствующими иммиграции на манер Америк, оказались в ситуации нехватки рабочих рук,

2) — но нашли выход — производить там, где продаём.

Использовать местную рабочую силу в других странах, чтобы ей же и продавать.

Германия, где её знаменитая химическая промышленность оказалась в прямой зависимости от российского газа, ещё до войны в Украине начала выводит производство в США, поближе к ресурсам, которые не будут использоваться в качестве инструмента политического давления авторитарного режима, и переходить на сервисную экономику.

В Украине такого не произошло и произойти не могло. В результате она имеет то, что имеет.

Хуже всего, что

1) — за ненадобностью теряются инженерные и научные кадры,

2) — что в свою очередь предопределяет упрощение экономики.

Но,

> **— у меня есть хорошая и плохая новости.**

1. Хорошая новость

> Старая глобализация, гарантированная военным и экономическим доминированием США, заканчивается и переформатируется, потому что она основывалась на принципе взаимного доверия. Можно было полагаться на российские нефть и газ, на китайское массовое производство, налаживать логистику и торговлю.

Но сейчас мы имеем кучу лидеров кучи стран, которые сами с усами и им очень хочется многополярного мира, которого они себе, собственно, позволить не могут. Но это невежество с лихвой компенсируется национальной гордостью и скрепами.

Это значит, что

> **— старые ниши, до этого плотно занятые другими, становятся доступными для Украины.**

Основная идея новой системы — сокращение логистических цепочек. Если раньше производство в Китае было тупо дешевле, то сейчас важнее иметь гарантию, что продукт до тебя вообще дойдет и что тебя не станут шантажировать углеводородами. Американские и японские корпорации уже несколько лет переводят производство из Китая к себе или в страны с меньшим геополитическим апломбом: Вьетнам, Индию, Таиланд. Но не в Украину.

2. Плохая новость

> Опять-таки вопрос доверия. Не в личном плане, типа ты меня уважаешь, а бизнес доверие — насколько надежна система, в которую я вкладываю, насколько там ситуация благоприятствует ведению бизнеса, насколько надежно и доступно финансирование, и так далее.

А в наше время воздействие на окружающую среду и условия труда тоже являются определяющими в решении инвесторов. Современная Украина, даже если бы не было войны, ничего такого представить не в состоянии,

несмотря на то, что она по своей географии очень похожа на США. Смотри выше.

Но

1) — Штаты имеют, я бы сказал, горизонтальную структуру, вроде торта «Наполеон», где каждый уровень занимается своим — федеральный, штата, муниципальный, у всех свои бюджеты, способы их наполнения, полномочия и ответственность. Это неизменно приводит к конфликтам, которые приходится разрешать, используя то, что и называется политикой. Вместо указов.

Украина

2) — ещё с времён УНР, которая и сочинила, кстати, областное деление, тяготеет к вертикали власти, что несомненно упрощает управление страной за счет подавления инициативы на местах, без необходимости убеждать и аргументировать.

3) — В такой системе закон как дышло, и кто сейчас начальник, тот и прав. Противоречия она решать не в состоянии, так что приходится время от времени выходить на Майдан. Насколько эффективен такой метод управления — решайте сами.

Требуется реформа административного и политического устройства, которая позволит изменить социальные и экономические отношения.

Из моих наблюдений и разговоров уже лет семи с украинцами, ***её необходимость им неясна***, и никто ей заниматься не станет. Следовательно, **ничего не изменится**.

Но всё это остаётся словами, пока не будет возвращен Крым. Просто потому, что из него контролируется вся логистика на Чёрном море, а Азовское просто закрывается. Без него все преимущества реки Днепр сходят на нет.

Это, как если бы Мексика закрыла Мексиканский залив для США. Не случайно американский Конгресс в своей резолюции настаивает на возвращении Крыма. Этот взгляд разделяют и некоторые отставные американские генералы, например Бен Ходжес(Ben Hodges).

Сейчас в Украине стали задаваться вопросом, **что такое победа, какие её критерии?**

Я бы определил так

— победа, это когда ты выходишь из войны в лучшем геополитическом положении, чем когда ты в неё вошел.

По таким меркам Россия войну уже проиграла.

А вот выиграла или проиграла Украина, зависит от решений самих украинцев.

И если следовать логике прошлых событий, **гарантий правильных решений тут нет**.

***

№ 1.537

Ексклюзивне інтерв'ю міністра оборони України Олексія Резнікова агентству "Інтерфакс-Україна"

2023-05-02

Текст: Олександр Мартиненко, Валерія Прощенко

****

— Останнім важливим заходом було засідання Контактної групи з питань оборони України у форматі "Рамштайн". Складається враження, що головне зараз для союзників не стільки постачання техніки, скільки техобслуговування вже відправленого озброєння, ремонт, відправка запчастин тощо. Чи так це?

— Якщо ми говоримо, що це головніше, ніж постачання зброї, це не так. Якщо говорити, що це теж головне, тоді це так. Я поясню чому. Коли ми обговорювали на всіх зустрічах у форматі "Рамштайн" всі завдання та потреби України, то ми "нарізаємо" союзникам наше бачення. Воно завжди заздалегідь проговорюється з нашими партнерами, насамперед із США. Оскільки з точки зору лідерської позиції, організації "Рамштайн" – це їхній проект. Тож, це захід, який готується спільно двома країнами – Україна та Сполучені Штати, і ми виходимо із спільною позицією.

Є поняття ***sustainable*** (від англ. стійкий, життєздатний). Тому що неможливо вигравати у війні, здобувши щось разово. Сучасна війна – це війна ресурсів. А ресурси передбачають щонайменше три речі: наявність безпосередньо техніки, підготовка персоналу для роботи з цією технікою та підтримка її в належному стані, "в тонусі".

Адже навіть якщо ти отримав гарну гармату, вона зробить кілька пострілів і за відсутності снарядів до неї, запчастин, мастильних матеріалів або, наприклад, газу, бензину чи гуми, ця гармата перестає працювати. Навіть найбільша система зупиняється. Бо залізо є залізо. Витримує лише український дух. І це не тільки в моїх устах звучить, а й Ллойда Остіна, Марка Міллі, Єнса Столтенберга, Жозепа Борреля та інших ключових спікерів. Тобто, всі це розуміють.

Наше суспільство у хорошому розумінні звикло, що кожного разу якісь позитивні новини. Але річ у тому, що цей "wishlist до Санти", який я колись писав, він майже вже виконаний. Залишилася одна невиконана поки що позиція – літаки. Ми вже здобули і сучасну артилерію, і різні снайперські комплекси. Ми отримали, або незабаром, всі види основних бойових танків, які є у країн НАТО, серйозні броньовані машини різних типів, серйозні. У нас у хорошому сенсі "зоопарк" артилерійських систем, 9 різних.

Крім того, ми навіть кораблі вже отримуємо, мінні тральщики. Вже два прапори українців гордо майоріють. Вони, щоправда, стоять у британських водах поки що, але екіпаж уже на них є. Тобто у зародженні вже й Navy Coalition.

У нас вже і Patriots, NASAMS, IRIS-T, SAMP-T, найкращі системи. Залишилися хіба що THAAD, але їх лише кілька систем у США. І тому, звичайно, люди кажуть: "А що новинок немає?" Але я не розповідаю, яка техніка і в якій кількості до нас заходить. Це не потрібно знати ворогові, і не обов'язково знати всім іншим. Знає Генеральний штаб ЗСУ та всі командувачі, які застосовують ці сили та кошти.

Крім того, при постачанні завжди щось буде "out of service" (від агл. вийти з ладу). Якийсь відсоток, я не можу вам назвати його публічно, не хочу, щоб про це чули росіяни. Так ось ця техніка вимагає догляду, ремонту. У нас є три типи догляду. Перший – прямо на полі бою, коли екіпаж самостійно може усунути поломку. Для цього йому потрібні запчастини або інші речі, що супроводжують. Умовно обтюраторні кільця. І ми, на щастя, їх почали виготовляти для багатьох систем уже в Україні. Українські виробники вже потихеньку це роблять.

Є середній ремонт, що робиться на українських заводах, там де ми маємо можливість. І третій тип - коли дуже складна система, і необхідно вивозити за кордон, на хаби до сусідніх дружніх країн, де вже буде проведено ремонт, або прямо на завод виробника.

Тому ми з партнерами, в тому числі, говорили про те, що треба наближати "третю фазу" ближче до України, а краще завозити до України. Ми готові надати місця, партнерів від державних чи приватних підприємств, нікого не нав'язуємо. Головне, щоб ремонт та обслуговування проходили якнайшвидше.

— Дехто побоювався ще в ті часи, коли ми мали лише кілька гаубиць, що це буде логістичний кошмар. Тому що вони різні і запчастини у них різні. А зараз озброєння у рази більше.

— Жаху немає. Наприклад, американці, коли ухвалюють рішення про передачу певного типу зброї, а нам дають її у вигляді саме МТД, не продажу, і це означає, що вони беруть відповідальність повністю за цей вид зброї. Першими артсистемами 155-го міліметра у нас були М777, або "три сокири", як їх називають у наших військах. Американський уряд досі повністю фінансує їхнє забезпечення запчастинами, замінами.

Також є країни, які поставили техніку, а запчастини ми купуємо окремо, укладаючи контракти. Або є країни, які нам подарували частину систем, а іншу частину ми купили. Наприклад, польські артилерійські системи AHS Krab. Україна отримала подарунок від дружнього народу Польщі, кілька дивізіонів, а потім додатково я уклав контракт, і ми купили ще. Тобто у нас зараз воюють системи Krab куплені та подаровані. Але на ремонт, звичайно, нам уже окремо потрібний був контракт.

— Як Ви оцінюєте ситуацію із закупівлею Євросоюзом боєприпасів для України? Насамперед це стосується протиріч між країнами, зокрема Франції та Німеччини.

—.Мені здається, що ці протиріччя є тимчасовими, бо є принципове політичне рішення рівнем вище, тобто на рівні пана Бореля, що проєкту "Мільйон снарядів для України" — бути. Тому ця дискусія насправді про гроші — в яких бюджетах, на користь яких платників податків осідатимуть ті чи інші фонди. Не можна, напевно, за це засуджувати їх, але нам головне — швидше.

Сьогодні ми отримуємо снаряди або за МТД зі складів та запасів від партнерів, або — я вже законтрактувався по ряду напрямків, купую снаряди, і третій — це з'явиться за гроші Євросоюзу налагоджене виробництво. Вони зацікавлені це робити, бо тоді їхні заводи одержують серйозне замовлення вперед, як для інтересів України, так і для поповнення запасів їхніх Збройних сил.

— Ми постійно чуємо, що боєприпасів приходить недостатньо. Це пов'язано з бюрократизацією їхнього ВПК чи це політичне рішення, чи не давати поки стільки, скільки б українці хотіли?

— Я вважаю, це пов'язано з тим, що основне джерело постачання снарядів Україні — це запаси, які є у наших партнерів. Вони не можуть віддати все, бо тоді їхні військові скажуть: на складі, у стратегічному резерві, має бути така кількість снарядів, на тактичному резерві — стільки, на оперативному стільки. Тобто вони не дозволять зменшити ці показники. Або ж буде, наприклад, умова: дозволимо знизити показники стратегічного резерву при розумінні, що ви зараз покажете рядок голосування в парламенті або рішення уряду про заповнення запасу протягом року. Адже главком тієї чи іншої армії розуміє, що якщо в нього в країні завтра, не дай Боже, війна, то він несе за це відповідальність. Тому в їх внутрішній дискусії з військовими, силовими відомствами чи міністрами оборони вони завжди шукають цей баланс.

Ми, звичайно, виходимо з нашої потреби. Наш головком збирає всі дані від своїх командувачів. Крім того, ми ще виходимо зі штатних одиниць, скільки у нас там стволів того чи іншого виду озброєння, скільки їх має бути на тактичному, оперативному, стратегічному рівні. Звісно, ми заявляємо більше. Адже коли в тебе війна, тобі ніколи не буде достатньо. Плюс змінюється інтенсивність ведення бойових процесів. Відповідно, для того щоб утримати лінію фронту в якомусь місці, треба "насипати" більше, і якісь запаси ми витрачаємо. А нам треба ще накопичувати, щоб іти десь у контрнаступ. Тому, звісно, ми завжди говоримо, що нам потрібно більше.

— Щодо відсутності рішення *щодо відправлення літаків.* Це політичне рішення чи це технічна проблема?

— Третє. **Прагматичне. Це — гроші**. На мою думку, політичних причин не давати сьогодні літаки вже немає. Якщо раніше ті чи інші види зброї мали політичний характер, тому що залишалося відлуння ось тієї старої доктрини: "Давайте не провокувати росіян", "це чергові "червоні лінії", "підйом рівня ескалації".

На щастя, наші партнери від цього вже практично відійшли. Відлуння є. Фантомні болі однаково присутні. Плюс їх використовують і іноді розбурхують політичні опоненти чинної влади в різних країнах.

І давайте будемо чесні один перед одним, що будь-яке рішення щодо України приймається спочатку на користь народу, тобто країни, яка приймає це рішення. Якщо вони вважають, що у народу це затребувано, народ тисне всіляко медіа, медіа тисне на парламентарії, на виконавчу владу. Звичайно, вони це модерують, але в принципі це так.

Потім виконавча влада починає рахувати, скільки коштує один літак, скільки коштує його обслуговування, скільки коштує його озброєння та утримання. Тут важливе слово sustainability. Адже, якщо дати нам літак, який завтра не буде обслужений, то він не полетить. І сенс тоді його давати? Також, якщо сьогодні дати літаки, це означає обрізати поставку іншої допомоги або треба збільшити бюджет. Тоді постає питання – а чи отримаємо ми підтримку у місцевому парламенті, сеймі, сенаті, конгресі, щоб збільшити бюджетне асигнування? Або ми це знімемо зі складів, і тим самим послабимо свою якусь збройну силу, або це із запасів, або списуємо, тоді літак треба відремонтувати. І на це також потрібні гроші. Плюс запчастини – де їх взяти на складах, а може вони вже взагалі не виготовляються.

Будь-який льотчик знає: щоб літак чи вертоліт полетів, йому потрібне серйозне обслуговування, причому серйозніше, ніж танку. Адже якщо танк затихне, то можна встати та піти. А як бути із літаком? Тому партнери дуже прагматичні у прийнятті своїх рішень, вони рахують гроші. Це війна ресурсів.

— Добре, а що тоді з *далекобійними ракетами ATACMS*? У чому проблема?

— ATACMS не так багато в світі. Знову ж таки прагматичне рішення.

Ну дамо ми вам 1-2 штуки, а що далі? Ось наприклад, HIMARS спочатку ми отримали 2 установки та 24 ракети. Далі треба було показати, що наші військові вміють цим користуватися серйозно та коректно. Показали. Тепер ми маємо достатню кількість пускових установок, плюс Mars II, плюс M270 MLRS, і французькі LRU. Ось 4 системи ми маємо, і до них надходять ракети.

Але тут ще, звичайно, ось ця фантомна історія з "червоними лініями", 300 кілометрів, "раптом буде завдано удару, там, де б не хотілося". Тому що все

одно керівник будь-якої країни мріє увійти в історію як миротворець. Нобелівська премія миру все одно залишається гарною спокусою.

— Ще питання щодо амуніції. Ми знайшли якийсь шлях поповнення радянських запасів калібру 152 мм?

— **Над цим працює наш військово-промисловий комплекс, шукають рішення, там є вже певні просування.**

1) — Далі стоїть питання налагодити потік та наростити виробничу потужність.

2) — Це не швидко і є складнощі, що певні компоненти треба купувати за кордоном.

Над цим також працює новий міністр з питань стратегічних галузей промисловості України Олександр *Камишін*.

— Ми вже провели кілька робочих зустрічей.

— До цього ми мали чудову роботу з Павлом ***Рябікіним***. Впевнений, що з новим міністром у нас кооперація також буде гарною.

— І з "Укроборонпромом", звісно, ми також взаємодіємо безпосередньо.

Також нагадаю, що

— рішенням уряду у нас визначено генерального конструктора, який відповідає саме за снаряди.

Наразі

— йде завдання налагодити правильну кооперацію.

Тому що часто словом снаряд, люди підмінюють те, що насправді летить з гармати, але снаряд – це частина, а правильно взагалі говорити ***постріл***.

І все це у сумі роблять різні підприємства.

Оскільки **ми раніше цього не робили**, то нам доведеться розганятися.

І боятися цього не потрібно, адже навіть після закінчення війни доведеться поповнювати стратегічні запаси, зокрема.

— Ще одна річ, про яку рідко запитують, але яка дуже важлива – РЕБ. Ми вже відчули, що у росіян, в принципі, це виробництво було налагоджене, і вони його досить освоїли. Ми не відстаємо?

— Росіяни сильні, це правда. Це підтверджують наші військові, і **ми про це говоримо на всіх зустрічах з нашими партнерами**. Говоримо навіть із тими,

хто, назвемо їх так, намагаються зберігати нейтралітет, і які мають високотехнологічне населення і роблять багато для захисту своєї країни.

Так ось,

— **ми їм пояснюємо значущість** electronic warfare (РЕБ).

Ми їм кажемо, що

— *«коли росіяни використовують терористичну зброю у вигляді іранських дронів проти мирного населення України – це означає, що завтра ці ж іранські дрони можуть бути використані проти вас, проти вашої країни. Ми запрошуємо їх до нас. Нехай приїдуть сюди, ми дамо можливість ознайомитись, працюйте над тим, щоб створити системи, які дозволять боротися з ворожими дронами».*

Також ми використовуємо аргумент, що

— *«якщо росіяни зі своїми системами РЕБ підтримуватимуть терористичні режими інших країн, які мають з вами проблеми, це означає, що ваша високотехнологічна зброя не зможе вразити ту чи іншу мету. Тому вам потрібно знаходити сьогодні "дірки" та можливості, як придушити захист російського РЕБ у нас на полі бою, відповідно, модернізувати ту зброю, з якою ми працюємо».*

Тому

— **сьогодні поле бою в Україні, це ще водночас і тестовий полігон** для всіх як для росіян та їхніх партнерів з терористичного світогляду, так і для тих, хто захищається.

— Тобто це також *поле роботи для Вас*?

— **Це одне із завдань номер один сьогодні для нашого ВПК**.

Ось чому ми у співпраці з Мінцифрою та Мінстратегпром сьогодні підтримуємо всі проекти. Ми це називаємо high-tech military. Це питання high-tech, сучасні технології. Головне там – електроніка. Тобто зробити "пташку", що летить, українці можуть елементарно, у нас чудова авіаконструкторська історія країни. А ось сучасна електроніка всередині – це вже нові виклики, нові завдання.

— На полях "Рамштайну" Ви провели переговори з генеральним секретарем НАТО Єнсом Столтенбергом, в результаті яких отримали "зелене світло" для співпраці з Агентством НАТО з питань забезпечення та закупівель (NSPA). Чи можете розповісти докладніше, що це означає?

— НАТО, як і Альянс, має низку завдань і напрямків. Що потрібно, щоб стати країною НАТО? Помилкова думка, що потрібно мати певну кількість вже

інтегрованих у себе стандартів НАТО. А також кілька законодавчих нормативних актів, які повинні відповідати традиціям НАТО. Це не так. Поясню чому. Я разом із моїм заступником Олександром Поліщуком часто буваю на міжнародних зустрічах із міністрами оборони.

А довідково вам скажу, що з моменту вторгнення я мав в Україні 40 візитів моїх колег, міністрів оборони країн-партнерів. Деякі повторно, але ось 40 разів я зустрічався в Україні з моменту вторгнення, починаючи з березня. Першим був литовський міністр Арвідас Анушаускас. Він узагалі вже кілька разів бував. Він був і в Києві, і в Одесі, і Миколаєві, і Харкові.

Так ось, ми почали ставити те саме питання міністрам оборони країн, які стали членами НАТО після 1997 року: "Скільки стандартів НАТО у вашій країні вже запроваджено? І скільки у вас нормативки інтегровано?" У відсотковому відношенні.

Хочу нагадати, що стандартів НАТО налічується понад 1 200. Жодна країна-член НАТО не запровадила 100% стандартів НАТО. У середньому максимальна кількість стандартів НАТО - 30-40%. Є країни, які мають 2%. Є країни, які мають 8%.

Це означає, що **не стоїть завдання 100% закрити усі стандарти. Це неможливо**. Наприклад, країна немає флоту, відповідно, флотські стандарти їй не потрібні. Країна, мабуть, маленька, не має авіації. Відповідно, вона не має авіаційних стандартів.

Навіщо я це так докладно пояснюю?

У нас на сьогоднішній день вже близько 18% стандартів НАТО запроваджено. Стільки ж приблизно у відсотковому вираженні плануємо освоїти до кінця року. Це означає, що ми легко виходимо на 30-35% упродовж цього року.

> Також ми запровадили систему контролю над зброєю стандарту НАТО LOGFAS.
>
> **Я це зробив зі своєю командою**, первинний вхід за три місяці, і зараз ми продовжуємо.

Тобто, **коли ми почали розбиратися, виявилося, що для того, щоб вступити до НАТО, потрібні три речі:**

> **1) — наявність цивільно-демократичного контролю, а він у нас уже впроваджений, потрібно лише вдосконалити. Далі**
>
> **2) – наявність прозорості, відкритості, публічності та звітності процедур. І третє**
>
> **3) – спільне планування військових операцій.**

За першим пунктом – цивільно-демократичний контроль.

— Наш закон уже каже, що міністр оборони цивільний. І поступово нарощуються темпи, зокрема, зростає кількість цивільних заступників.

Другий пункт, прозорість,

— система LOGFAS працює. **Плюс, я створив агентство з військових закупівель. Те саме буде щодо тилового забезпечення.**

А третє – спільне військове планування.

Це вже відбувається нашими генералами з погляду обговорення планування операції, бо ми вже користуємось натівською зброєю.

Тому, звичайно,

1) — **я з'ясував, що**

2) — в НАТО є NSPA, (NATO Support and Procurement Agency), їхня головна закупівельна структура.

І "зелене світло", про яке я сказав. Ми з Єнсом ***Столтенбергом*** домовилися, що вони нас беруть під патронат, з точки зору підтримки від їхньої команди NSPA, тобто всіх моїх — міністерства оборони, закупівельних систем.

І найцінніше, що вони пообіцяли зробити, це буде офіційно оголошено у Вільнюсі, як програма, на яку будуть виділені їхні бюджетні асигнування – для нас буде зроблено ***National Procurement Review***.

Це займе багато часу, приблизно 8-9 місяців, **фахівці повністю вивчать нашу систему закупівель, забезпечення, ремонту, постачання і так далі**. **А ми в результаті отримаємо рекомендації**, що покращити, змінити, щоб це відповідало натовським правилам, тоді буде легше інтегруватися, буде однакова система закупівель. Крім того, важливим елементом цієї співпраці є підготовка наших фахівців із закупівель.

Тож ми отримаємо на виході натовські рекомендації, ось цей National Procurement Review. І, можливо, вони для себе теж щось побачать, як ми виживаємо, використовуючи будь-які можливості. Адже вони живуть у досить мирному режимі, ось у них, наприклад, є процедури, які тривають 2-3 місяці, а під час війни це неможливо, це самогубство.

— Судячи з того, що відбувається через всі ці обговорення контрнаступу, у світі аналітичний хаос. Світові ЗМІ обговорюють його щоденно. Відповідно виникає питання, наскільки наша підтримка в майбутньому залежатиме від результатів нинішньої роботи?

— Мої партнери на всіх зустрічах, у телефонних розмовах та на "Рамштайні" завжди говорять одну й ту саму річ: "Ми з вами до кінця, скільки б це не зайняло часу. І кінцем ми бачимо вашу перемогу". Це важливо.

Безперечно, вони всі політики, за ними стоять парламенти, які узгоджують чи не узгоджують якісь речі. А за парламентами стоять виборці. Тому, звичайно, їм буде легше адвокатувати нові пакети допомоги Україні за наявності успішних кейсів. **Ми всіх надихнули** своїм опором, вразили, і всі нами захоплюються як країною, як народом, як нацією, як Силами оборони, керівництвом країни, починаючи з президента і продовжуючи главами міст, адміністрацій та сільських громад. І те, що ми продовжуємо успішно чинити опір. Звичайно, вони хочуть інвестувати в успіх. Тому, звісно, наш успіх матиме велике значення для продовження такої легкості підтримки.

І також не варто забувати про те, який ефект це матиме у РФ. Якщо вже поспостерігати за низкою публічних висловлювань на російських ресурсах, то можна побачити, що вже звучать фрази, мовляв: "Треба напевно закінчувати СВО", "треба переходити до оборони", "треба утримати наші території, що знову прибули". Адже у разі чергового успіху української армії, на який абсолютно очікуємо і для них, треба зрозуміти, як “продавати” у себе всередині, як подавати це народу? У них теж перегріті були очікування: Київ за три дні і т.зв. "СВО" за три тижні. І хоча пропаганда в РФ працює чудово, але з кожним разом все складніше. І яскравий приклад – мобілізація, тисячі людей масово повиїжджали, зокрема люди, які заробляють гроші. Можливо для 120-мільйонної країни кілька мільйонів – це небагато, тільки виїхали інтелектуали, молодь, еліта.

Я припускаю, що в Кремлі вже шукаються варіанти сценаріїв, як це "відіграти". Це не мій прогноз, а роздум, але все ж таки я не здивуюся, якщо в них з'явиться в сценарії якась проблема, серйозного катастрофічного вигляду, техногенного на території Росії. Скажімо, щось станеться з електростанцією, гідроелектростанцією, АЕС, з'являться ризики для населення, і це вимагатиме негайної уваги уряду, акумуляції ресурсів, зокрема солдатів. І так вони нібито матимуть змогу пояснити людям, чому закінчують активні бойові дії в Україні. Тобто їм доведеться озвучити "жест доброї волі" під виглядом якогось катаклізму на території РФ.

— Наскільки критичні для нас вибори в США? Дехто вже наводить паніку, мовляв, час в України до осені.

— Раніше вже йшли виклики для нас, різні вибори та політичні сезони в різних країнах. На щастя, ми легко пройшли вибори в Данії, Швеції, Естонії, Латвії, Італії, зміна прем'єр-міністра у Великій Британії, у травні будуть вибори в Туреччині, Греції, восени в Іспанії. Так ось, ще жодного разу ніде не змінилася і не погіршилася позиція щодо нас. А десь навіть покращала. Була зміна міністра оборони у Німеччині. У мене склалися добрі стосунки з

Крістіною Ламбрехт, але Борис Пісторіус чудовий, давайте говорити чесно. Або з травня міністр оборони Франції Себастьян Лекорню – мій гарний товариш, друг, який займає дуже активну позицію на користь України, в інтересах нашої перемоги.

Щодо США.

Звісно, риторика у виборчих кампаніях буде різною. Але, на мою думку, що я бачу за результатами особистого спілкування з сенаторами, конгресменами, зокрема Республіканської партії, у них дуже проукраїнський настрій. Тому мені здається, що глобально на сьогоднішній день в Америці вже звучить і звучатиме інтерес гордості за американську зброю, яка успішно перемагає Росію.

Адже Північноатлантичний альянс був створений американцями як відповідь на загрозу Російській імперії, але тоді вона називалася Радянський Союз. Головне завдання НАТО – протистояти Російській імперії, успішно протистояти і у разі агресії дати відсіч. Сьогодні єдина країна у світі, яка успішно виконує завдання НАТО – це Україна. Важко ціною нашої крові, наших життів, будинків, ми сьогодні виконуємо місію НАТО. Ми робимо те, що НАТО готувалася робити кілька десятків років. І Альянс це розуміє, і тому нам зброю дають натовську, щоб ще подивитися, як успішно вона може протистояти головній загрозі.

— Перейдемо до внутрішніх питань. Виплати військовим вже багато разів обговорювалися скрізь, але все ж таки хочеться уточнити. Є військові безпосередньо на передовій, але є люди, які в "ужгородському казані", а є ті, хто навчається. А для них якась норма?

— Ми підняли зарплату всім на 30%. Не має значення, де військовослужбовець перебуває і яке завдання виконує. Стрілець до підняття зп отримував 13 тисяч гривень. Сьогодні мінімальний офіційний дохід, який на пенсію потім впливатиме, у рекрута чи стрільця - 20 тисяч гривень. І на полігоні, і в Ужгороді, і будь-де.

Якщо військовий приїжджає в зону бойових дій, не на "передку", але забезпечує ведення бойових дій, або він десь на бойовому чергуванні, або на блок-посту, або він ракетник, зенітник, ППОшник, льотчик, то цьому своєму окладу, піднятому і так на 30% він отримує ще плюс 30 тис. грн.

Якщо ж стрілець потрапляє на передній край, це плюс 100 тис. грн до підвищеного окладу. Відповідно, стрілець отримує 120 тисяч гривень, а командир під 150 тис. грн. Тобто, у сухому залишку всі, хто виконують бойові завдання, не просто зберегли свої "премії", а й отримали збільшення зарплат.

Тому у всіх покращала ситуація. Єдине питання, яке залишилося, і ми зараз ведемо обговорення, це терміновики та курсанти військових навчальних

закладів. Так, я вважаю, що вони потребують покращення матеріального стану. І ми шукаємо зараз ресурси, консультуємось. Я сподіваюся, що знайдемо якесь рішення.

— Тобто Ви пропонуватимете зміну в бюджеті?

— Так звичайно. Інакше без джерела ми це не покриємо.

— Ще одне нагальне питання – *військово-лікарські комісії* (ВЛК). Було анонсовано цифровізацію комісій, щоб зменшити черги. Цей процес уже відбувається?

— Тут треба такий маленький міні-екскурс. Свого часу було зроблено реформу і вся військова медицина пішла до Збройних сил, для цього було створено Командування медичних сил. Ми туди не втручалися.

Але війна "розкрила" багато лежачих там, можливо, присипаних нафталіном, скажімо так, завдань, які не вирішені були раніше.

Здебільшого ключова, на мій погляд, складність – це система, яка не людиноорієнтована.

Вона вимотує душу у пораненого, у його родича, і це не поважно до людини. Звичайно, мають бути нормальні відносини. Не повинно бути черг у центрах комплектації та соціальної підтримки (колишні військкомати), не повинно бути черг до ВЛК. Має бути нормальний державний сервіс. Це сервіс – забезпечити пораненому оформлення всіх документів, мобілізованому – проходження всіх необхідних перевірок. Наше завдання налаштувати цей сервіс. Так, держава, на жаль, раніше на цьому не надто концентрувалася.

І центри комплектації в Сухопутних військах, вони ж теж у військових. Вони там мають своє бачення. Нам доведеться через цивільно-демократичний контроль допомагати їм цю справу змінити, це реформи. Там не тільки ВВЛ, є ціла купа викликів, пов'язаних із медициною.

У цифровізації нам руку допомоги простягло Мінцифри. Я не експерт у цифровізації, тому я чекаю від них допомоги. У цьому питанні із ними взаємодіє мій заступник Віталій ***Дейнега***.

Паралельно ми чуємо суспільство, особливо тих активістів, що на цьому концентруються. Зокрема, минулого тижня я мав велику зустріч із понад 20 представниками різних організацій. Була зі мною командувачка Медичних сил Збройних сил України Тетяна ***Остащенко*** та профільна заступник — Ганна ***Маляр***. Я погодився з присутніми, що потрібно створити робочу групу, і ми почнемо системно з цим працювати.

Крім того, як відомо, **я створив Офіс змін**, який погодилася очолити Юлія ***Марушевська***. Ми домовилися, що вони також взаємодіятимуть.

Все, що потрібно на рівні директив, наказів, постанов, я зроблю, але мені потрібно спочатку розібратися, в чому полягає складність, і що міняти. Є політична воля і є запит у суспільстві, отже, ми маємо його задовольнити. Ще раз повторюся, ключова цінність – це люди.

Викликів державі достатньо, але ми зобов'язані віддати належне військовим медикам, командуванню Медсил ЗСУ в особі Тетяни ***Остащенко***. Незважаючи на всі складнощі, вони творять чудеса, рятуючи життя наших захисників і захисниць у шпиталях та полях, на лінії фронту в окопах. Те, як сьогодні працюють Медсили ЗСУ, військові та цивільні медики – це справді унікально. Вони вражають весь світ своєю майстерністю. Система налагоджена та відпрацьована. А всі бюрократичні складнощі будуть усунуті вже найближчим часом.

— З 23 квітня в електронній системі публічних закупівель Prozorro стала доступна інформація про збройні оборонні закупівлі, що передбачає нова редакція закону "Про оборонні закупівлі". Як це відбуватиметься?

— Закон зобов'язує нас як закупника публікувати певні позиції, а не звітність компанії. Там, де нам поставлено публікувати ті чи інші показники, які не є оборонними, не засекречені, ми їх оприлюднимо.

Якщо коротко: 23 квітня 2023 року набрав чинності окремі пункти закону України від 24 лютого 2023 року. Перше, ч. 3 ст. 30 закону про розміщення оголошення про закупівлю. Тепер такі оголошення будуть проводитись протягом 1 робочого дня до дати розміщення в системі електронних закупівель.

Друге, ч. 4 та 5 ст. 30 — тепер при закупівлі від 200 тис. гривень для товарів та послуг, і 1,5 млн. гривень для робіт без використання електронної системи закупівель звіт про договір оприлюднюється протягом 10 робочих днів з дня укладання цього договору.

Третє, визначено, що протягом 60 днів починаючи з 24 квітня (наступного дня за днем набрання чинності ч. 5 ст. 30 закону), мають бути оприлюднені звіти про договори, укладені Міноборони з 24 лютого 2023 року по 24 березня 2023 року року.

Зараз завершуються всі бюрократичні процедури, активно працюємо з ДП «ПРОЗОРРО» з технічної частини.

— Як у нас зараз ситуація із літньою формою для військовослужбовців?

— Як ви знаєте, забезпечили військових зимовою формою, хоча дехто намагався розганяти "зраду". І на складах зараз достатньо взуття, курток, спорядження. Ми все це завезли. Також деякі кричали, що не буде бронежилетів та шоломів. Але це все є.

На сьогоднішній день у мене на складах вже лежить достатня кількість літньої форми, що дозволяє одягнути нові підрозділи резерву. Я свого часу дав публічну обіцянку про те, що я максимально розміщуватиму замовлення в української швейки. Це зобов'язання, яке я дав прем'єр-міністру, першому віце-прем'єр-міністру Юлії Свириденко у тому числі, а найголовніше – українській швейці на кількох зустрічах із ними. Я сказав, що 100% замовлень я розміщуватиму у них. І ми це зробили. У мене всі замовлення – українські виробники.

Українська швейка шиє, контракти укладено. Щойно війська дадуть команду переходу на літню форму – на складах вона є.

— Запитання до Вас не лише як до міністра оборони, а й юриста. Жахливі відео з розстрілами наших військових облетіли весь Інтернет, на якому рівні обговорюється притягнення до відповідальності за ці злочини? І наскільки це реально?

— Моя найглибша позиція, що архітектура безпеки України після закінчення цієї війни, де ми з вами точно переможемо, вона тільки тоді буде надійною, коли відбудеться "Нюрнберг-2". Міжнародний трибунал того чи іншої типу - це питання домовленості з державними партнерами. Суд відбудеться, він має відбутися. І під час цього трибуналу на лаві обвинувачених мають бути люди, причетні до скоєння воєнних злочинів. Насамперед командири, начальники з Кремля, але також правосуддя має наздогнати всіх, кого вдасться встановити. Тільки тоді буде зрозуміло, що повторно бажання і прагнення реваншу в Росії може не бути. Приклад - це фашистська Німеччина. Коли відбувся Нюрнберг, Німеччина перетворилася на нормальну цивілізовану європейську країну із пацифістськими настроями. Тому для нас ключове завдання нашої перемоги – це зафіксувати вирок "Нюрнберга-2".

Усі відео, фото, інформація з відкритих джерел і не тільки – все це має бути зібране та розслідуване до кінця спільно з нашими партнерами з інших країн. І я веду переговори з усіма, хто поки що постачає і може нам поставити дані з супутника. Я їх прошу і архіви, зокрема. Тому ми ведемо роботу над цим у кооперації з генпрокурором Андрієм Костіним, міністром юстиції Денисом Малюською, міністром закордонних справ Дмитром Кулебою та Міжнародним кримінальним судом. І з багатьма міністрами оборони це обговорюю. Зокрема, Кайса Оллонгрен дуже націлена на юридичну підтримку щодо цього питання. Тому ми точно маємо поставити в цьому крапку шляхом оголошення вироку.

— Але в той же час міжнародні організації, включаючи ООН у своїх доповідях та звітах, неодноразово ставили в один ряд жертву та агресора, наших військових та росіян.

— Світ прокинувся після сплячки і виявилося, що багато міжнародних організацій, заради чого вони були створені, не виконали свою місію, свій

статут. Чи можна запитати, де зараз ОБСЄ? ОБСЄ створювалося задля безпеки у Європі. А спостерігачі ОБСЄ були у Оленівці у концтаборі? А МКЧХ? Хтось із них був на місцях масових поховань в Ізюмі, наприклад. Думаю, ні.

Настав час все це переглянути. Ліга націй колись також зникла. Я вважаю, що на нас з вами чекають створення нових міжнародних організацій, нових альянсів, які мають відповісти на ці виклики.

***

№ 1.538

Ми запланували часті перегляди програми EFF: один влітку та один восени – представник МВФ

Ексклюзивне інтерв'ю постійного представника МВФ в Україні Ваграма Степаняна інформаційному агентству "Інтерфакс-Україна"

2023-05-01

Дмитро ***Кошевий***

-- У чому головні відмінності цієї програми EFF від звичайної? Наскільки важливу роль грають гарантії, надані окремими членами МВФ, яким є механізм їх підтвердження протягом дії програми та дії МВФ, якщо цих гарантій буде недотримано?

-- Нова програма EFF для України - це перша програма, затверджена з моменту внесення змін до політики фінансових гарантій МВФ, спрямованих на забезпечення можливості кредитування в умовах виключно високої невизначеності, в тому числі у випадках активного конфлікту, як-то ситуація в Україні. Важливо також відзначити, що програма EFF обсягом близько 15,6 мільярдів доларів США каталізувала значне додаткове фінансування для України, в результаті чого загальний пакет підтримки складає близько 115 мільярдів доларів США на наступні чотири роки за базовим сценарієм. Крім того, структура програми передбачає її реалізацію навіть за песимістичного сценарію розвитку ситуації.

Ці зміни дозволяють МВФ підтримувати Україну в нинішніх умовах надзвичайно високої невизначеності у відповідності до нормативно-правових та політичних засад МВФ та з належними гарантіями погашення позик МВФ. Щодо механізму, під час схвалення програми EFF Виконавчою радою МВФ значна група акціонерів МВФ, у тому числі країни Великої сімки (G7), підтвердила своє визнання статусу МВФ як кредитора із переважним правом вимоги і зобов'язалася надати належну фінансову підтримку для забезпечення спроможності України обслуговувати всі свої зобов'язання перед Фондом.

-- Щодо нової програми, то в Україні поширеною є думка, що вона вимагає підвищення податків та забороняє податкову ліберальну реформу, а отже обмежує або навіть унеможливлює економічне зростання? Наскільки це відповідає дійсності? Про яку податкову реформу йде мова у пункті про Національну стратегію доходів?

-- Коротка відповідь на ваше запитання полягає в тому, що **програма Фонду спрямована на сприяння стійкому та надійному економічному зростанню**. За нинішніх обставин в Україні сприяння економічному зростанню залежить від багатьох інструментів політики. Одним з таких інструментів є податкова політика, оскільки ефективна та справедлива податкова політика дозволяє перерозподіляти державні ресурси для задоволення соціальних та інфраструктурних потреб країни з одночасним підвищенням конкурентоспроможності шляхом забезпечення рівних умов для бізнесу. Ці важливі функції податкової політики сприяють економічному зростанню як загалом, так і у випадку України.

Дивлячись у майбутнє, можна сказати, що відновлення та реконструкція України потребуватиме величезних фінансових ресурсів, про що свідчить нещодавня оцінка збитків та потреб на відновлення. Міжнародне

співтовариство готове розділити частину тягаря, але **Україна повинна продовжувати виконувати свою частину і посилювати мобілізацію внутрішніх доходів для фінансування зростаючих соціальних та інфраструктурних потреб**. **Для післявоєнної України це буде основною передумовою стійкого та тривалого економічного зростання. З цього логічно постає, що заходи, які зменшують податкові надходження або руйнують існуючу податкову базу, обмежують здатність України досягати цілей реконструкції та розвитку, що негативно впливає на довгострокове економічне зростання.**

Тепер перейдемо до Національної стратегії доходів (НСД):

— в практичному плані це допоможе узгодити **мобілізацію доходів** з урядовими пріоритетами розвитку та середньостроковими потребами у витратах, у тому числі на реконструкцію та соціальні потреби.

Для підтримки доходної бази у короткостроковій перспективі основна увага буде надаватися

1) — **скасуванню заходів, запроваджених в умовах воєнного стану,**

2) — та **реформам у податковій та митній сферах**.

НСД стане всеосяжною дорожньою картою, що включатиме чіткі цілі щодо забезпечення надходжень та інші цілі політики, які охоплюють як політичні, так і адміністративні реформи.

Стратегія включатиме:

(i) заходи щодо підвищення рівня надання податкових та митних послуг;

(ii) **перегляд спрощеної системи оподаткування для вирішення проблеми ерозії податків на працю**;

(iii) узгодження законодавства щодо ПДВ та акцизних зборів з законодавством ЄС;

(iv) **посилення антикорупційних заходів та процедур управління для усунення ризиків недоброчесності**;

(v) та **податкові реформи для післявоєнної реконструкції та інвестицій**.

-- Програма містить маяк щодо унеможливлення «ad hoc» змін до бюджету, але до його виконання Рада вже встигла прийняти закон, який може суттєво вплинути на баланс бюджету. Якою є Ваша оцінка цієї ситуації, якими є Ваші поради щодо процесу збільшення військових витрат у разі потреби та які, на Вашу думку, існують ще додаткові

джерела внутрішнього наповнення держбюджету або скорочення витрат для збалансування таких змін?

-- Потреби у фінансуванні бюджету під час війни є як великими, так і нестабільними. Водночас, в рамках виконання програми EFF Україна прагне забезпечити фіскальну стійкість та передбачуваність бюджетної політики, зміненої під час COVID та через війну. У цьому контексті влада взяла на себе зобов'язання відновити та посилити дію Статті 52 Бюджетного кодексу, яка визначає та регулює нормативно-правову базу та обставини, за яких до бюджету можуть вноситися зміни як в частині доходів, так і в частині видатків.

Нещодавно прийнятий законопроект, на який ви посилаєтеся, як я розумію, спричинить додаткові видатки, еквівалентні більш ніж 4 мільярдам доларів США. Однак у законопроекті не визначаються джерела фінансування цих видатків, а отже це може призвести до зростання бюджетного дефіциту у 2023 році. **Пошук ресурсів такого масштабу, ймовірно, передбачатиме різкі короткострокові податкові заходи або істотні запозичення на внутрішньому фінансовому ринку, однак, такі заходи практично неможливі без дуже негативного впливу на економіку та фінансовий ринок.**

Більше того, позики для фінансування таких видатків можуть поставити під ще більшу загрозу стійкість боргу України, який вже перебуває під тиском.

Це підкреслює важливість цілісної податкової політики, яка дозволяє мобілізувати внутрішні доходи та захистити податкову базу від ерозії.

-- Війна призводить до суттєвого збільшення частки держави в економіці. Які запобіжники цьому пропонує Фонд, які з них є частиною програми? Наскільки важливою у цій програмі є частина щодо *протидії корупції та посилення верховенства права?*

-- Роль держави в економіці під час війни природно зростає і, ймовірно, залишатиметься підвищеною протягом певного часу через величезні витрати на оборону, соціальний сектор та реконструкцію.

Дуже великі фінансові потреби у поєднанні з обмеженими ресурсами вимагають ще більшого зосередження, як на внутрішньому, так і на міжнародному рівні, на забезпеченні прозорого та ефективного управління та неперервних антикорупційних заходів.

За програмою EFF **влада взяла на себе зобов'язання захищати та продовжувати реформи для зміцнення врядування та посилення антикорупційної програми**, у тому числі шляхом впровадження законодавчих змін. Ця сфера є важливою частиною програми.

Загалом,

— близько третини заходів програми прямо стосуються врядування та/або боротьби з корупцією.

Приклади включають

— цільове відновлення обов'язкового декларування активів та роботу над законодавством з протидії відмиванню доходів фінансуванню терористичної діяльності (AML/CFT).

Багато заходів

— у бюджетному та фінансовому секторах також стосуються **прозорості та управління**, у тому числі

— **підвищення прозорості** у звітності та управлінні ризиками у сфері державних фінансів,

— **посилення управління** державними інвестиціями,

— **вдосконалення адміністрування** доходів та

— **посилення управління** державними підприємствами та фінансовим сектором.

-- Одним із маяків програми є підготовки Нацбанком до кінця червня *стратегії* для переходу до більш гнучкого курсу та пом'якшення валютного контролю. Але бізнес вже просить уряд та Нацбанк частково зняти валютні обмеження. *Якими ви бачити передумови для можливого поступового зняття валютних обмежень та відмови від фіксованого курсу?*

- По-перше, я хотів би зазначити, що ми регулярно спілкуємося з представниками українського бізнесу для того, щоб мати інформацію про їхні погляди на економічну ситуацію та занепокоєння. У той же час ми знаємо, що війна продовжується, невизначеність залишається безпрецедентно високою, а економічне управління в таких умовах є дуже складним. Тому **на початку війни були введені певні обмеження** для забезпечення допомоги органам влади в управлінні економікою в надзвичайно складній ситуації.

І я хотів би сказати, що з перших днів війни я перебував у постійному контакті з нашими колегами в НБУ і ***Міністерстві фінансів*** і був вражений, наскільки вміло вони управляли економікою воєнного часу.

Тепер про маяк, який ви згадали. Відповідно до програми, **влада має намір ретельно коригувати валютний контроль для підтримки економічного відновлення при збереженні стабільності валютного курсу та національної безпеки**.

Наразі Національний банк у консультаціях з експертами МВФ **розробляє *стратегію*** для переходу, залежно від обставин, ***до гнучкішого валютного курсу***, полегшення валютного контролю та повернення до системи інфляційного таргетування.

Ця стратегія допоможе встановити та оцінити передумови для такого кроку та керувати політичними заходами, необхідними для підтримки такого переходу.

НБУ має професійну та досвідчену команду для реалізації необхідних заходів у встановлений термін, а експерти МВФ готові надати консультації та технічну допомогу у разі потреби.

-- Негативний сценарій у програмі прописаний доволі докладно, тоді як позитивний – дуже стисло. Чому? Як часто планується переглядати макросценарії для калібрування програми, у тому числі, коли це може бути зроблено вперше?

-- Ми називаємо сценарії оптимістичним та песимістичним. Детальне обговорення песимістичного сценарію розвитку ситуації є обов'язковою особливістю механізму EFF.

Програма була розроблена для вирішення проблеми платіжного балансу України та відновлення середньострокової зовнішньої життєздатності як за базовим, так і за песимістичним сценарієм, і фінансові гарантії підтримки стійкості боргу надаються також для базового та песимістичного сценаріїв. Ці вимоги відповідають політиці Фонду щодо кредитування в умовах виключно високої невизначеності.

Що стосується оптимістичного сценарію, ми визнаємо в нашій оцінці ситуації, що економічні перспективи України можуть бути більш сприятливими, ніж очікувалося, за умови швидшого припинення бойових дій. Для ілюстрації цього оптимістичного ризику, **ми обговорюємо сценарій, який передбачає більш виражені зусилля з відновлення та потужнішу програму впровадження реформ**. І, звичайно, всі ми сподіваємося на кращі економічні перспективи.

Програми Фонду оцінюються шляхом регулярних переглядів, в яких беруть участь експерти МВФ, які оновлюють свої макроекономічні прогнози та бази на основі аналізу останніх даних та подій, а також обговорення політики з владою. У цьому випадку ми запланували часті перегляди: один влітку і один восени.

-- Ви могли би прокоментувати необхідність додання у програму кількісних критеріїв виконання (QPC), як от *нижня межа соціальних видатків та нижня межа номінальних податкових надходжень?*

-- Ці цілі покликані допомогти владі, зокрема Міністерству фінансів, забезпечувати виконання бюджету в надзвичайно складних умовах дефіциту

ресурсів і зростання потреб у витратах. Нижня межа соціальних витрат (індикативна ціль програми) встановлюється для забезпечення гарантії соціальних витрат у часи, коли у влади не було іншого вибору, окрім як оптимізувати більшу частину витрат, не пов'язаних з обороною.

Податкові надходження залежать від низки ризиків, пов’язаних з війною, а також від потенційних рішень щодо політики, які можуть призвести до розмивання податкової бази. Нижня межа номінальних податкових надходжень (кількісний критерій ефективності програми) є засобом захисту податкових надходжень, закладених в бюджет на 2023 рік, в тому числі шляхом прийняття поправок до законодавства, які повинні сприяти мобілізації прогнозованих надходжень. Ця кількісна ціль допоможе захистити доходи від заходів, що розмивають податкову базу. У короткостроковій перспективі це може допомогти пом’якшити фінансові обмеження з одночасною підтримкою реконструкції та соціальних витрат в середньостроковій перспективі. Хочу додати, що перед Міністерством фінансів стоїть особливо складне завдання з управління економікою у воєнний час.

Те, що я бачив у Міністерстві, - це команда відданих професіоналів, які наполегливо працюють над досягненням цілей програми, а наші експерти готові допомогти в цьому шляхом надання рекомендацій щодо розробки політики та розбудови потенціалу у міру необхідності.

-- Енергетика. В цій програмі їй приділено набагато менше уваги, аніж у попередніх, питання наближення тарифів до ринкового рівня на першому етапі програми відсутнє. В той же час, якщо я правильно розумію, встановлений ліміт фінансування спеціальних зобов’язань державних енергокомпаній з бюджету у 60 млрд грн, але, за даними самих компаній, його дефіцит вже вимірюється сотнями мільярдів гривень. *Наскільки небезпечною, на Ваш погляд, є ситуація в енергосекторі* з точки зору квазіфіскальних ризиків та якими можуть бути рішення?

-- Реформи та заходи в енергетичному секторі дійсно займали чільне місце в декількох попередніх програмах Фонду. У програмі EFF також приділятиметься увага цій важливій сфері, але очікується, що **основні заходи з реформування будуть визначені на другому етапі програми після закінчення війни**.

Влада висловила прихильність до реалізації своєчасної та амбітної програми реформ, спрямованої на вирішення давніх структурних проблем в енергетичному секторі, які були ускладнені війною.

Вони усвідомлюють, що це передбачатиме відновлення та посилення конкуренції на оптовому та роздрібному газових ринках. Крім того, **забезпечення стійкості системи та зменшення квазіфіскальних зобов'язань вимагатиме** поступового **підвищення тарифів** на енергоносії для забезпечення окупності витрат.

У той же час **важливо буде виділити достатні та адресні ресурси для захисту вразливих домогосподарств**.

Що стосується 60 мільярдів гривень, я хотів би уточнити, що це не жорсткий ліміт, який обмежував би можливість влади використовувати бюджетний ресурс для імпорту газу у разі гострої потреби.

Цю цифру слід розглядати як коригувальник цілі бюджетного балансу, який дасть владі простір для задоволення потенційного тиску щодо витрат, у тому числі щодо закупівлі газу або компенсацію спецобов'язків, але за умови наявності фінансування.

***

№ 1.539

Зловживання на закупівлях харчування Міноборони стали можливими саме через систему закупівель за каталогом продуктів, що несе у собі корупційні ризики, і включення ціни послуг у ціну продуктів

Про це під час звіту про діяльність НАБУ на відкритому засіданні нашого антикорупційного комітету зазначив керівник Головного підрозділу детективів НАБУ Андрій ***Калужинський***

https://bit.ly/3NA2wfM

2023-05-05

Анастасія ***Радіна***

За словами головного антикорупційного детектива України, на основі попереднього аналізу закупівель Міноборони за 2022 рік НАБУ доходить до висновку, що

1) — 98% ціни контрактів на харчування військових становила чиста ціна продуктів, і лише 2% — послуг.

Більш того,

2) — із сумнозвісного каталогу у 409 найменувань продуктів по факту військовим постачали не більше третини — саме тих позицій, ціни на які були встановлені вищими за ринкові.

Відповідно,

3) — 2/3 інших продуктів з каталогу, низькими цінами на які вихвалялись в Міноборони, не постачалися військовим взагалі.

НАБУ надіслало КМУ пропозиції щодо усунення корупційних ризиків у закупівлях Міноборони.

До слова,

— рекомендації НАБУ щодо вдосконалення закупівель МО значною мірою збігаються з рекомендаціями робочої групи Мінекономіки,

— які Міністр оборони «збив» на засіданні уряду.

І ми комітеті з антикорупційної політики, і робоча група при Мінекономіки, і детективи НАБУ паралельно дійшли однакового висновку:

1) — закупівля за каталогом і включення уявних послуг у вартість звичайних продуктів — це ніщо інше, як схема заробітку на завищених цінах.

2) — І наслідком цього стала закупівля звичайних українських яблук по 51 грн/кг при ціні у 30-35 грн у супермаркеті.

3) — І тільки Міноборони продовжує розповідати, що у ціну входить збирання врожаю яблук, пакування їх у коробки і направлення вантажівкою в частину (частіше — на склад) — так, наче у Сільпо чи АТБ ці яблука ростуть у товарних залах і покупцям пропонується самим їх зібрати.

Наразі виглядає так, що **рекомендації НАБУ Міноборони також ігнорує.**

Слідство у справі про закупівлі харчування для військових триває, бо закупівель за 2022 рік Міноборони встигли провести немало і на величезні суми. Чекаю на незалежну правову оцінку НАБУ цих закупівель.

Нагадаю, що завдяки ухваленому парламентом закону мого авторства уже 22 червня 2023 суспільство зможе дослідити звіти про всі незбройні закупівлі Міноборони за 2022 рік, де буде вказано ціну за одиницю кожного товару, роботи чи послуги.

Звіти оборонних замовників уже потроху з'являються у спеціально створеному публічному модулі в Prozorro

https://bit.ly/3LnSYD3

***

№ 1.540

ПІДВИЩЕННЯ ЦІН НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ ТА ВІЯЛОВІ ВІДКЛЮЧЕННЯ В ЧЕРВНІ

2023-05-04

Ігор Маскалевич

Кореспондент ZN.UA.

Першого червня 2023 в Україні планують підвищити ціни на електроенергію для населення. Стрибок буде чималим. Від нинішніх 1,68 до 2,88 грн за кВт·год. Розглядали й значно різкіші сценарії... Були пропозиції підвищити ціну в 2,5 разу, наприклад.

І варто розуміти, що з підвищенням зволікали, як могли, воно мало би відбутися ще в квітні, потім у травні й от — довідкладали до літа.

Відкладали б і надалі, але в системі просто немає грошей.

Розмір дірки через дотування цін уже на рівні 140 млрд грн (майже 4 млрд дол.), а покривати їх нема чим.

Основним донором завжди був (та й залишається) ***«Енергоатом»***, який відпускав електроенергію за пільговими цінами. Але його можливості у війну різко зменшилися. 2021 року з 86 млрд кВт·год виробництва НАЕК майже половину (46%) давала захоплена зараз орками Запорізька АЕС. Рештою станцій нинішнього тарифу не потягнути. Повна собівартість (з урахуванням усіх витрат) у атомників уже підбирається до нинішньої ціни електроенергії для населення.

Це, звісно, не заважає керівництву НАЕК дрібно «крисятничати» (про дива торгівлі її електроенергією на біржі ZN.UA нещодавно писало), але це все дрібниці на тлі «тарифних» зобов'язів.

1) — Ситуацію трохи пом'якшують гідроелектростанції ***«Укргідроенерго»***, але там у рази менші обсяги виробництва.

2) — І навіть новий рівень цін проблему вирішить лише частково, в кращому разі запобігши розростанню фінансової діри.

Населення зараз споживає на рік близько 32–33 млрд кВт·год (до повномасштабного вторгнення — 38,6 млрд). Тобто за рік за старою ціною це близько 50 млрд грн, за новою — 92 млрд.

Частина населення отримує пільги, — на покриття вартості електрики захищеним категоріям українців нині закладено 3,8 млрд грн. Після підвищення цін «допомога» збільшиться до 8 млрд грн. Загалом сумарно економія протягом перших дванадцяти місяців становитиме в кращому разі 34 млрд грн.

Раніше частину тарифів покривали за рахунок промисловості, але її споживання впало з 50 мільярдів кіловат-годин до 30. Віджимати там практично нема чого.

Була ідея зробити розбивку ціни за обсягами споживання.

Але від неї відмовилися. Хоча близько 1% населення споживає майже 7% електроенергії. Але половина з них (70 тисяч абонентів) – це люди на електроопаленні. Власники маєтків, як зазвичай, просто встановлять кілька лічильників. Не варта шкурка вичинки.

На виході — підвищувати рано чи пізно доведеться.

1) — І так, із гарантованою вкрай негативною реакцією «вдячного народу». Тому й зволікали, як тільки могли.

2) — У результаті **пропустили найкращий час для зміни тарифів** — одразу після зими, коли загальна платіжка по комуналці серйозно просідає.

Натомість дочекалися нової проблеми.

Підвищені тарифи мають непогані шанси збігтися з початком віялових відключень електрики тому-таки населенню. Від чого за минулі місяці воно вже відвикнуло.

На жаль, із дивами на Землі складно, хіба що ЗСУ іноді вдається. Майже всю зиму ворог бив по енергосистемі. Було запущено понад 1.200 ракет і дронів. Левову частку збили, або ж вони схибили, але сотні все ж таки дісталися цілей. Кількість пошкоджених підстанцій і енергоблоків обчислюється десятками. У те, що система вистоїть, не вірили ні в Москві, ні на Заході, ні в Києві. Але енергетики тоді зробили своє диво.

Працювали, звісно, всі, втім, база енергосистеми трималася на атомниках. Але блоки АЕС поступово підуть у ремонт, і якщо нині потужність АЕС — до 6,5 млн кВт, то на піку ремонтів вона може зменшитися майже наполовину. Дірку в трохи більше за три мільйони кіловат почасти закриють відновлювані джерела енергії.

У гідростанцій уже в середині травня повінь на річках (а отже, й виробництво) піде на спад. Щось можуть підхопити ТЕС, але там також проблеми з ремонтами та грошима. Кілька теплових блоків просто розбиті

ракетами, до трьох десятків пошкоджені й потребують термінового ремонту. Це не рахуючи втрачених великих ТЕЦ (таких як Вуглегірська чи Запорізька).

І перспектива літніх віялових відключень є цілком реальною.

Звучить це як ГОП — «графіки обмеження потужності». «ГОП-стопом» можуть накривати до кількох годин на добу. І говорити про це в Кабміні та Міненерго страшенно бояться. Нікому не хочеться бути «чорним вісником», а раптом саме собою якось вирішиться.

Але, на жаль, ні.

Ба більше, далі буде зима, для якої буде потрібне вугілля (з яким усе більш-менш норм) і газ, якого, відверто кажучи, не надто. Енергетикам його нарізали геть по-сирітськи.

«Нафтогаз» одночасно відклав підвищення цін для населення... і запланував, що зима 2023/24 буде теплою, як і минулорічна. Шанс є, було ж п'ять теплих років поспіль. Будь-яку іншу зиму ми проходитимемо складно.

> Торішня спроба отримати гроші на Заході була не дуже вдалою. Починали просити 6–8 млрд дол., у результаті сумарно отримали близько півмільярда.

Цьогоріч із газом поки хочемо обійтися самотужки. У Європі його теж буде обмаль.

Дещо згладити ситуацію може імпорт електроенергії.

> 1) — Саме цього тижня запустили нову лінію електропередачі (ЛЕП-400) від Хмельницької АЕС.
>
> 2) — Загалом узгоджено імпортні перетоки до 1050 МВт (технічно можливо й більше).

Проте є нюанс.

У Центральній Європі електроенергія коштує на оптовому ринку вдвічі дорожче. Тож купувати її по 5–6 грн там і заводити сюди для продажу населенню по 2,9 грн — така собі перспектива. А ось для промисловості, як показала зима, варіант цілком нормальний. А якщо порівняти з ціною дизель-генератора… Нацбанк у січні виконував розрахунок на роботу бізнесу від автономних генераторів. Там узагалі цифри гуляли від 12–15 грн і вище.

З імпортом електроенергії піде й нова хвиля пропаганди.

> — Взимку з кожної російської праски та із сайтів наших корисних ідіотів лунало, що «ви сидите без світла, бо всю енергію продали на Захід».

І певною мірою мети було досягнуто. Банкова внаслідок цього почала дуже нервово ставитися до таких звинувачень. З березня в системі був чималий профіцит електроенергії, але її експорту (який приніс би зовсім не зайві кошти) не було. А експорт, що розпочався в середині квітня, тривав лише п'ять днів. Тут уже далися взнаки й бажання наших сусідів отримати свою частку пиріжка, і організаційні нюанси в нас. Експорту досі не відновлено. І вже зрозуміло, що він буде можливий не більш як місяць.

А потім дивимося на «ГОП-стоп» і чекаємо на нову серію тужливих волань, що «бариги все продали на Захід, а ми сидимо в темряві».

Варто все-таки заздалегідь готувати людей до проблем. Тактика «поки не ГОП — мовчимо» не надто правильна.

Проблем попереду буде навалом, навіть не рахуючи практично неминучих осінньо-зимових ударів по енергосистемі, — треба вже якось вчитися комунікувати з населенням.

А самому населенню слід наразі не продавати купленого узимку генератора. Може ще стати в пригоді.

***

№ 1.541

Перша частина найновішого звіту Тома Купера стосується справ у повітрі. Українські ППО вийшли на значну результативність, якщо говорити про збиття ракет, проте поодинокі російські боєзаряди таки влучають у житлові будинки, як це трапилося в Умані, Дніпрі та Херсоні… З українського боку ракети методично громлять російський боєзапас, що не може не тішити. На тактичному рівні – попри лінію фронту – йде напружена повітряна боротьба. На жаль, поки без переваги в наш бік. Наприкінці, Купер висловлює кілька пропозицій щодо адаптації окремих західних вузлів для покращення захисту українських МіГів та Су. Продовження звіту вже з’явилося й ми працюємо над ним.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-4-may-2023

За спільний переклад дякую Тетяна Саніна

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 4 ТРАВНЯ 2023

Привіт всім! [Опубліковано 4 травня, в 14.30 за Києвом].

Вибачте, що звітів не було протягом кількох днів, але я був дуже зайнятий і дещо виснажений.

Далі добровільно, й ще до того, як хтось ще раз запитає мене, чому досі в Україні немає західних бойових літаків, чи про можливий український контрнаступ…

Будьте ласкаві, подивіться моє інтерв'ю Людмилі Немирі з UKRLIFE.TV:

https://www.youtube.com/watch?v=O_atOlE1tOk

(Тіґґер, головний кіт уберкомандувача місця, де я живу, надав свій величний дозвіл на цю публікацію).

Але давайте рухатися, бо маю багато про що повідомити, аби встигнути за розвитком подій. Фактично, це можна вважати «частиною 1» мого нового звіту.

1. РАКЕТНА ВІЙНА

Близько 4 години ранку 28 квітня кілька Ту-95 російських ПКС випустили по Україні 24-26 крилатих ракет Х-101 і Х-555. Одна з ракет, схоже, через несправність, влучила в щось у Польщі, на щастя, без жертв чи матеріальних збитків. Цей епізод змушує мене замислитись,

а) як ракеті без стелс технологій дозволили залетіти так глибоко в Польщу, а «половина НАТО» при цьому спостерігала та нічого не робила, і

б) чому ж Трамп не скаржитися (в ефірі Fox News, звісно) на цей напад на союзника по НАТО?

Мабуть, я не отримаю жодних притомних відповідей на ці запитання…

У будь-якому випадку... українці стверджують, що збили 21 або 23 ракети, а також два БПЛА, що супроводжували той удар (більшість із них над південною Україною). Проте одна з російських ракет таки влучила в житловий будинок в Умані, вбивши щонайменше 22 мирних жителів [офіційні дані – 23 особи, серед них шестеро дітей – перекл.], загинули цілі родини… інша влучила в Дніпро, убивши двох, а третя – в районі Києва, поранивши одну людину.

Вранці 1 травня (близько 02:30 ночі) дев'ять Ту-95 і два Ту-160 випустили черговий потік з 18 крилатих ракет Х-101 і Х-555. ЗСУ заявили про збиття 15 з них, але принаймні дві влучили. Одна потрапила в хімічний завод, де зберігалися для виведення з експлуатації 38 старих (радянських часів) міжконтинентальних балістичних ракет РТ-23 (мабуть, українці переробляли свої 1 800 тонн твердого ракетного палива). Внаслідок пожежі пошкоджено житловий будинок, 25 приватних будинків, 6 шкіл, 5 магазинів. Крім того, через безладні обстріли Херсону в останні три дні було вбито ще десяток мирних жителів.

3 травня росіяни випустили 26 БПЛА Шахед-131/136 – українці заявили, що 21 збили, але один влучив по нафтобазі у Кропивницькому.

Зі свого боку, українці завдають низку ракетних і безпілотних ударів углиб російського тилу.

25 квітня вони застосували GMRLS і HIMARS, щоб нанести удар по поїзду з боєприпасами в Маріуполі (спричинивши величезні пошкодження). Тоді вранці 29 квітня вдарили по великій нафтобазі у Козачій бухті (східний Крим). 30 квітня обстріляли готель, який використовувався як передовий штаб одного з підрозділів 58-ої Армії. 1 травня вразили невідомі об'єкти в Токмаку та Михайлівцях, а потім – велику нафтобазу під Севастополем, підпаливши чотири цистерни з 4 000 тоннами палива кожна. 2 травня вдарили по тренувальній базі російських військ біля аеропорту Сімферополя (Крим) та по ще одному складу ЗМП, цього разу на Таманському півострові. Нарешті, минулої ночі чотири українських безпілотники атакували авіабазу в Брянській області: два збили, ще два влучили, пошкодивши, за даними росіян, один транспортний Ан-124.

2. ВІЙНА В ПОВІТРІ (ТАКТИЧНИЙ РІВЕНЬ)

ПКС росії продовжують застосовувати тактичну авіацію й наносити удари плануючими бомбами УМПК (універсальний модуль планування та корекції) та/або БПЛА «Гром» та іншими видами безплотних літальних апаратів, а також високоточними ракетами наземного базування, вражаючи ними до 20 цілей уздовж фронту на день. Ось кілька відео, що демонструють удари ПКС по позиціях ЗСУ під Вугледаром, оприлюднені цього квітня:

https://t.me/voin_dv/2534

https://t.me/voin_dv/2411

https://t.me/voin_dv/2336

https://t.me/voin_dv/2297

… вочевидь, все це знято з Су-34 на значній висоті з нейтральних позицій і в координації з операціями безпілотників.

[насправді відео демонструють вибухи й нічого не пояснюють, те, що це удари росіян по позиціях ЗСУ неочевидно – перекл.]

Насправді, судячи з цих повідомлень, видається, що зараз ПКС комбінують два види плануючих бомб вагою 500 кг. (УПМК та МПК) – й це на додачу до безпілотників «Гром» та бомб «малої ваги», а також значно важчих та більш складних, хоч і рідкісніших УПАБ-1500.

Навіть якщо 50% російських УМПК/МПК (та інших перерахованих озброєнь) не працюють належним чином, як про це говорять, думаю, поза сумнівом,

> — ці удари зараз є головною проблемою для ЗСУ – й такими залишатимуться, доки не будуть розгорнуті достатня кількість систем ППО, що здатні перехоплювати літальні апарати за 80-90 км. від фронту, у поєднанні з системами, що придушують GLONASS і GPS-сигнали на передньому краю, які б заблокували російські керовані боєзаряди.

Окрім стаціонарних опорних пунктів, росіяни заявляють про знищення кількох українських систем ППО, зокрема пускової установки 5P85S (С-300), що бачимо на цьому відео:

[подано скріншот, відео не працює – перекл.]

…ось ще одне враження «ланцетом» [https://twitter.com/UAWeapons/status/1651607986719129603?s=20&utm_source=substack&utm_medium=email], й ще одне – теж «ланцет» [https://twitter.com/DrazaM33/status/1651622852452392968?s=20&utm_source=substack&utm_medium=email], а тут скріншоти спаленої С-300 [https://twitter.com/200_zoka/status/1651907900397305859?s=20&utm_source=substack&utm_medium=email]. І ще є відео удару «шахеда-131/136» по українському «Букові» [https://twitter.com/imp_navigator/status/1651635472899223552?s=20&utm_source=substack&utm_medium=email] та знищення ППО-системи «Оса», знову ж «ланцетом» [https://twitter.com/imp_navigator/status/1648358176281042944?s=20&utm_source=substack&utm_medium=email].

Звісно, цілком можливо, що це щось як «добірка відео за останні 5-6 місяців», проте вона виказує теперішні їхні пріоритети. (Звісно, я називаю ці апарати «шахедами», щоб наголосити їхнє іранське походження – ніякі це не «гєрані»: https://storymaps.arcgis.com/stories/31ca7fc85b4e47f791377ded5621c360?utm_source=substack&utm_medium=email).

На додачу до цього, російські ПКС здійснюють по 6-10 вильотів «насипай і тікай» уздовж лінії фронту, особливо під Бахмутом.

Натомість, почали з’являтися повідомлення, що ПС ЗСУ вперше застосували американські JDAMи [також плануючі бомби – перекл.] зі своїх винищувачів-бомбардувальників і висадили в повітря кілька будинків з росіянами в Бахмуті. Судячи з вибухів [на жаль, відео недоступні – перекл.], застосовують дійсно важкі боєголовки. Значно більші, ніж артилерійські снаряди 155 калібру. Один із зарядів навіть перелетів над вищим будинком і здетонував у іншому – десь за 100 метрів. Усе ж я не певен, що JDAM запускали саме з літака, можливо, це була керована ракета наземного базування – поки не бачив фото літаків ПС ЗСУ, які б несли JDAMи.

«Натомість», кілька днів тому бачив фото американських некерованих ракет Zuni (127 мм) поруч українського Су-25 [на фото внизу]. Характерно, що пускові установки для цих боєзарядів, що могли б бути на цьому літаку, «заблурені». Наскільки знаю, США оголосили про постачання 4000 таких ракет ще в січні. Зрозуміло, що їх поставляють із відповідними механізмами для запуску, пристосованими для українських Су-25. Адаптувати ці літаки дуже легко, бо в них від початку передбачали можливість використання західних боєзарядів: совєти планували в випадку масштабної війни з НАТО захопити трохи західного озброєння.

МіГ-29ті ПС ЗСУ, адаптовані нести AGM-88 [американські протирадіолокаційні ракети – перекл.] завдають регулярних ударів по російських ППО [https://t.me/Tsaplienko/30826?utm_source=substack&utm_medium=email] –хоча конкретно цей удар трохи дивний траєкторією: як правило, ракети такого типу зразу «йдуть балістично», хіба що ціль дуже близько…

Немає сумнівів, що російські ПКС мають змогу здійснювати свої операції, лише присунувши свої ППО та засоби радіолокаційної боротьби впритул до лінії фронту. Тому нічого дивного, що за останній тиждень ПС ЗСУ зуміли рознести в друзки кілька російських С-300 та інших систем ППО. [Просто звертаю увагу, що Купер пише про добірку російських відео за 5-6 місяців, а ЗСУ знищує оті «кілька С-300» за тиждень – перекл.].

3. ПИТАННЯ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОВІТРЯНОЮ ВІЙНОЮ

…які повертають мене до обговорення поставок в Україну західних винищувачів-бомбардувальників, що тривають часто останнім часом.

Гаразд, очевидно, що Захід не хоче поставляти жодного зі своїх позолочених винищувачів-бомбардувальників. Але чому б не поставити системи, які би підвищили живучість українських винищувачів-бомбардувальників?

Як от засоби електронної протидії.

Ось вам хороший приклад. Ще в 1990 році іракці, зрозумівши, що зіткнуться з західними повітряними силами у відповідь на вторгнення до Кувейту, адаптували французькі капсули для створення перешкод Remora ECM (спочатку розроблені та доставлені для використання на винищувачах-бомбардувальниках Dassault Mirage F.1EQ ВПС Іраку) до своїх МіГ-23ML та МіГ-29 (докладніше див. у таких книгах, як МіГ-23 Flogger in the Middle East та In the Claws of the Tomcat).

Скоріше за все, іракці не могли переобладнати велику кількість своїх МіГів просто тому, що у них не було достатньо Remor. Однак у тих небагатьох випадках, коли їм вдалось, це викликало певну плутанину з боку сил США. Ймовірно, один МіГ-23ML, оснащений Remora, був збитий F-15 ВПС США

приблизно через одну-дві години війни 1991 року, але він був уражений тоді, коли капсула ще не була активна, лише через кілька секунд після зльоту (і лише за 4 000 метрів від кінця злітно-посадкової смуги). Офіційні особи ВПС США до цього дня впевнені, що це дійсно був «Міраж F.1» – через його електронний підпис. Справа в іншому: це був єдиний переоснащений таким чином МіГ, збитий під час тієї війни. Всі інші екземпляри війну пережили через встановлені Remoras. Ще з часів попередньої ірано-іракської війни (1980-1988) відомо, що Remoras, як правило, змушують таку зброю, як AIM-7 Sparrow, промахуватися на 15-30 метрів…

Інше, подібне запитання: чому би не встановити буксирувані приманки на українські МіГи та Су? Під час одного з не дуже прискіпливих випробувань, проведених ВПС США, щонайменше десять років тому, чотири F-15 «збили» оту буксирувану приманку близько 7-8 разів, але так і не змогли вразити дрон, який її буксирував…

Однак у випадку з Україною….. «ніякова тиша»…. Нічого подібного не відбувається.

Чому ні?

Я стримувався місяцями, але час іде, українські літаки збивають, а пілоти гинуть….

Отже, не можна не запитати: **як так, що нікому з тих суперрозумних інженерів, техніків, генералів тощо в Україні чи НАТО, всіх тих, що "мислять незалежно", не спало на думку адаптувати одну із західних ECM-систем для українських літаків?**

Як щодо ALQ-131 – капсули, що створює перешкоди і яку широко використовують у ВПС НАТО?

Це тим більше, що

а) Повітряні сили України терміново потребують систем самозахисту для своїх бойових літаків (насправді, із запізненням у 12-13 місяців, якщо не більше), і

б) Повітряні сили України не втратили жодного МіГ-29 чи Су-27 над контрольованими росією частинами України з перших кількох днів цього повторного вторгнення? (Це означає, що якби літаки були би оснащені західною системою радіоелектронної боротьби, небезпека того, що їх будуть збивати й потім вони потраплятимуть до рук росіян, була би мінімальною)

Очевидно, одним із виправдань є те, що хоча фізично прикріпити таку капсулу до будь-якого МіГа чи Су було б легко, але могти фактично керувати ними – це зовсім інша історія. Найважливішим питанням буде питання

електропостачання. Remora, наприклад, була «простою» в цьому контексті. Система електроживлення встановлена у точці її підвіски: таким чином, не було потреби в електроживленні від літака, до якого вона була приєднана. Проте…. ну… після 14 місяців цієї війни нікому ні в Україні, ні на Заході не прийшло в голову розробити щось подібне, скажімо, для ALQ-131, щоб уможливити його адаптацію до українських МіГ-29, Су-25 чи Су -27...

Ніт. Натомість усі ошелешено теревенять про «майбутній український контрнаступ» — і навіть російські соціальні мережі переповнені подібними розмовами…

«Неймовірно».

(…далі буде…)

***

№ 1.542

Дайджест подій в Україні та навколо України від 04 травня 2023

Головне

📌 Попри бравурні заяви журналістів, рішення про надання Україні винищувачів все ще не ухвалено. Бо хуйло нападе-нападе-нападе.

📌 Жодного суду над хуйлом не буде без остаточної перемоги. А чи визнає хуйло перемогу України після відновлення у кордонах 1991 року? – риторичне запитання.

📌 Штани перетворюються...штани перетворюються ... перетворюються штани .. вибачте, маленька технічна проблема © Це все - про укроборонкрад. І його головкрада, якого залишили на посаді.

📌 Якщо хтось думає, що "міжнародні резерви" - то є "живі гроші", той СИЛЬНО помиляється.

Всі ці гроші – кредитні. Які доведеться повертати з грабунськими відсотками. цеперемога, нє?

📌 І все таки, повертаючись до того, що вчора трапилося у небі над Києвом - що то було? Як можна було втратити.контроль над безпілотником? хіба що хуйлята десь розгорнули потужний РЕБ...

Теми доби

🔥 Кабмін перетворив Укроборонпром на акціонерне товариство.

🔥 Над Києвом збито український БПЛА Bayraktar TB2.

🔥 ОБСЄ визнала воєнним злочином депортацію українських дітей

🔥 Міжнародні резерви України сягнули 11-річного максимуму.

🔥 НАЗК оголосило угорський OTP Bank міжнародним спонсором війни.

🔥 Зеленський виступив перед Міжнародним кримінальним судом у Гаазі.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ За інформацією Генштабу, ЗСУ за добу відбили на Донбасі приблизно 60 російських атак – поруч із трасою Лисичанськ-Бахмут, у Бахмуті та його околицях, на околиці Нью-Йорка, на північ від Авдіївки, а також на околицях Донецька – у Первомайському, Мар'їнці, Новомихайлівці. Упродовж добу російським військам вдалося захопити невелику територію на північ від Авдіївки – у Новокалиновому. На решті ділянок лінія фронту не зрушила з місця.

"Маріупольський м'ясник" генерал Мізінцев став заступником командира ПВК "Вагнера" після того, як його звільнили з посади заступника міністра оборони РФ із матеріально-технічного забезпечення. Власник ПВК, російський олігарх Пригожин звернувся нецензурною лайкою до міністра оборони Шойгу та начальника Генштабу Герасимова. Він продемонстрував кілька десятків трупів найманців та заявив, що їх було вбито через 70 % дефіцит боєприпасів. Пригожин пригрозив, що 10 травня виведе своїх найманців із Бахмута до тилу.

⭐ Повітряні сили не підтвердили застосування Росією балістичних ракет під час нічної атаки України 3 травня. У ніч на 4 травня над Дніпропетровщиною було збито 2 ударні безпілотники Shahed 131/136. Усього за добу підрозділи ППО знищили 18 із 24 БПЛА-камікадзе.

⭐ Російська армія вночі обстріляла ракетами промзону Краматорська. Глава Авдіївської військової адміністрації Барабаш повідомив, що в місті досі залишаються майже 1,8 тис. осіб, попри те, що житловий фонд практично повністю зруйновано внаслідок безперервних обстрілів та бомбардувань. Укренерго повідомило про ще один обстріл російською артилерією електростанції на контрольованій території. Донецька військова

обладміністрація повідомила, що за добу в області внаслідок обстрілів загинули 2 мирних мешканців, ще 5 – поранено.

⭐ Окупанти заявили, що підвищення рівня води в Каховському водосховищі може спричинити руйнування греблі, яка захищає Запорізьку АЕС та затопити територію станції.

⭐ У небі над Києвом було збито український безпілотник Bayraktar TB2, його рештки впали в районі Майдану. За твердженням командування Повітряних сил, над ним було втрачено контроль, ймовірно, через технічну несправність. Приблизно водночас на Київщині тестувалася нова система оповіщення про загрози з повітря.

⭐ Представник Головного управління розвідки Юсов спростував повідомлення російських пропагандистських ЗМІ щодо затримання агентів українських спецслужб в окупованому Криму.

⭐ Представник Нацгвардії Уршалович повідомив, що 6 бригад "Гвардії наступу" вже сформовано й вони готові до виконання завдань, майже закінчено формування ще однієї бригади. Підрозділи озброюються і протягом кількох тижнів проходитимуть бойове злагодження.

⭐ Розвідка Британії вважає, що Росії навряд чи вдасться повністю захистити свої залізничні шляхи від диверсій із боку України, оскільки охорона такої мережі потребує великої кількості ресурсів як матеріальних, так і людських. Хоч російським залізничникам і вдається швидко відновлювати рух, диверсії негативно впливають на логістику – насамперед на постачання пального до зони бойових дій.

В Ільську Краснодарського краю РФ другий день поспіль сталася пожежа після вибуху, яка, за твердженням влади, є наслідком влучання в об'єкт українського безпілотника.

Казахська залізниця з 8 травня забороняє перевезення нафти до порту Тамань, оскільки поблизу нього в селищі Волна 3 травня сталася пожежа на нафтобазі. Порт в I кварталі збільшив відвантаження нафти на 15 % проти I кварталу 2022 р.

У Криму в районі військового аеродрому Бельбек спрацювала російська система ППО. "Губернатор" Севастополя Развожаєв повідомив про знищення українського БПЛА. Командування російського флоту влаштувало навчання із запуском ракет із запобігання атакам українських морських безпілотників на бухту Севастополя.

⭐ Уповноважений із прав осіб, які зникли безвісти, Котенко заявив, що до Єдиного реєстру осіб, які зникли безвісти за особливих обставин, внесено приблизно 24 тис. осіб. З початку війни безвісти зниклими вважалися орієнтовно 100 тис. осіб, проте згодом вдалося встановити місцезнаходження понад 54 тис. осіб, а потім ще 22 тис.

⭐ Уповноважений із прав людини Лубинець повідомив про розроблення законопроєкту про відмову українських громадян від російських паспортів після деокупації регіону, якщо такі паспорти були отримані внаслідок загрози життю чи депортації. Член парламентського комітету з прав людини, деокупації та реінтеграції територій Чийгоз заявив, що йому невідомо про розроблення подібного документа. Він наголосив, що позицію держави визначено однозначно – Україна не визнаватиме російські паспорти в українських громадян на окупованих територіях. Водночас він закликав розрізняти ситуацію з кримськими татарами в Криму та мешканцями, які не покинули території на Донбасі та півдні країни.

Отримання російського паспорта дає окупантам можливість легально застосувати репресії до мешканців окупованих територій, як до власних громадян, використовувати їх як виборців, а також мобілізувати чоловіків на війну з Україною.

⭐ ОБСЄ опублікувала доповідь міжнародної групи експертів, у якій дійшла висновку, що практика примусового переміщення чи депортації українських дітей на тимчасово окуповані території, до РФ і Білорусі може бути розцінено як злочин проти людяності та воєнний злочин. Експерти висловили стурбованість порушенням прав дітей, приниженням їхньої гідності та жорстокого з ними поводження – аж до тортур. Посол США при ОБСЄ Карпентер заявив, що режим Лукашенка й у цьому питанні є спільником Росії. Міністр закордонних справ Кулеба назвав висновки доповіді "переконливими" та такими, що підтверджують, що депортація дітей є воєнним злочином. Омбудсмен Лубінець заявив, що Росія не надає українській владі жодних даних про вивезених на свою територію українських дітей та про умови їхнього утримання. Центр національного опору Міноборони повідомив, що окупанти примусово видають російські паспорти дітям, які досягли 14 років – інакше батькам загрожують штрафом та позбавленням батьківських прав. Усі діти, які народжені на окупованій території після 30 вересня 2022 р, нібито автоматично стають "громадянами РФ". Президент Зеленський повідомив Міжнародному кримінальному суду, що лише у квітні російські окупанти вбили 207 мирних жителів України,з них – 17 дітей. Міністр закордонних справ Великобританії Клеверлі назвав депортацію Росією українських дітей "спробою стерти майбутнє України".

1-2) Тил

⭐ Голова Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Рувін вважає, що результати, отримані експертами інституту, стануть доказами воєнних злочинів Росії в Міжнародному кримінальному суді.

⭐ Кабмін опублікував постанову про перетворення концерну "Укроборонпром" на акціонерне товариство "Українська оборонна промисловість" зі 100 % державною участю щоби організувати його діяльність відповідно до стандартів корпоративного управління. В. о. директора нового підприємства призначено директора Укроборонпрому Гусєва.

⭐ Міністерство оборони має намір знизити граничний призовний вік із 27 до 25 років. На думку чиновників, це дасть змогу мобілізувати громадян, які не є військовозобов'язаними, але є придатними до військової служби.

⭐ Фонд держмайна втретє виставив на продаж цілісний майновий комплекс київського заводу "Електронмаш". Торги заплановано на 29 травня, стартову ціну знижено із 490 до 63 млн грн.

⭐ Нацагентство з питань запобігання корупції внесло до списку міжнародних спонсорів війни угорський OTP Bank за фактичне визнання донбаських "республік". Банк є одним із 50 найбільших банків Росії та обслуговує 2,2 млн клієнтів. Він є другим за наданням кредитів у місцях продажу товарів і восьмим – за обсягом емітованих кредитних карток. Ба більше, банк надає пільгові кредити російським військовослужбовцям.

⭐ Спеціалізована антикорупційна прокуратура завершила слідство в справі про завдання збитків Енергоатому його колишнім функціонером у розмірі 93,8 млн грн. Він забезпечив продаж електроенергії компанії олігарха Коломойського "Юнайтед Енерджі" за заниженою вартістю, дискримінувавши інших учасників ринку.

⭐ Держбюро розслідувань повідомило про повторний арешт судом корпоративних прав компанії "Укрнафтобуріння", співвласниками якої є олігарх Коломойський та його партнери. З травня за клопотанням адвоката суд скасував рішення про арешт. За твердженням слідчих, компанія протиправно заволоділа надрами – Сахалінським нафтогазовим родовищем. Корпоративні права повернуто до управління Агентству з розшуку та менеджменту активів, отриманих у корупційний та інший злочинним спосіб (АРМА).

⭐ АРМА повідомило про арешт "прихованих" активів олігарха Новинського, проти якого РНБО запровадив санкції. Заарештовано об'єкти вартістю 10,5 млрд грн, якими Новинський володів через офшорний

трастовий фонд. Серед активів – готель у центрі Києва, морський порт Очаків, приміщення агрохолдингу та торгові центри в низці регіонів України.

⭐ Вищий антикорупційний суд заарештував мера Одеси Труханова, одночасно знизивши йому заставу з 33 млн грн до 13 млн грн. Слідство звинуватило його в заволодінні коштами місцевого бюджету за змовою з іншими чиновниками через придбання будівлі збанкрутілого заводу "Краян" за свідомо завищеною вартістю. Мер Києва Кличко заявив, що хотів узяти Труханова на поруки, оскільки є головою Асоціації міст України та "має відстоювати інтереси місцевого самоврядування". Кличко наголосив, що Труханов є вже третім мером, якого усунено з посади судом.

⭐ За інформацією НБУ, у I кварталі збільшилося надходження готівки до кас банків на 22,6 % проти аналогічного періоду торік, водночас видача зросла всього на 3,7 %.

⭐ Нацбанк повідомив, що міжнародні резерви України за підсумками квітня завдяки допомозі від міжнародних партнерів та зниженню продажів валюти зросли на 13 % – до $35,9 млрд, що є максимумом за останні 11 років. Цієї суми достатньо фінансування критичного імпорту впродовж 4,7 міс. На рахунки уряду у квітні надійшли $5,85 млрд, на погашення та обслуговування боргу витрачено $0,45 млрд. НБУ у квітні продав на валютній біржі $1,37 млрд, купив – $0,004 млрд.

2. Україна та світ

⭐ Президент Зеленський прибув до Нідерландів. Він виступив перед суддями Міжнародного кримінального суду, де заявив, що хотів би бачити "іншого Володимира" в Гаазі після того, як Україна переможе. Зеленський розкритикував ідею створення "гібридного" трибуналу проти РФ за злочин агресії та наголосив, що забезпечити притягнення до відповідальності вищого російського керівництва можна лише через створення спеціалізованого трибуналу. З його слів, світова спільнота не має шукати виправдання бездіяльності, посилаючись на чинні норми міжнародного права, а виявити політичну волю та прагнення справедливості. Саме у відновленні справедливості він вбачає загальну історичну відповідальність.

Зеленський зустрівся з главами урядів Бельгії та Нідерландів. На підсумковій пресконференції після переговорів він заявив, що Україна потребує сучасних бойових літаків для захисту повітряного простору, тому немає жодних розумних причин для відмови партнерів у цих постачаннях. Він повідомив, що країни Північної Європи погодилися створити коаліцію для постачання бронетехніки Україні. Зеленський підкреслив, що Україна готова брати участь у зміцненні безпеки країн НАТО й має стати членом Альянсу юридично, тому потребує чіткого алгоритму дій для вступу. Він зазначив, що українське

керівництво розуміє неможливість вступу до НАТО під час війни, проте хоче отримати від Альянсу чіткий сигнал на саміті у Вільнюсі. Він також сподівається. що на саміті буде "перекрито кисень російському реваншизму", проте для цього потрібно збільшити постачання зброї Україні.

Прем'єр-міністр Нідерландів Рютте назвав візит Зеленського сигналом про те, що український народ упевнено протистоїть російській агресії, а партнери готові підтримувати Україну у війні. Він заявив, що верховенство права потрібно боронити від нападів, подібних до того, що вчинила Росія. Рютте підтвердив, що переговори про можливість передавання Україні винищувачів F-16 з країнами Європи та іншими партнерами тривають, проте тема є "вкрай чутливою",

Український президент обговорив зі спікерами обох палат парламенту Нідерландів підтримку України, зокрема, про міжнародне переслідування Росії за злочини в Україні та вступ України до Євросоюзу.

Зеленський та прем'єр-міністр Нідерландів Рютте переконані, що жоден із наявних міжнародних правових механізмів не забезпечує юрисдикції над злочином агресії Росії в Україні та притягнення до відповідальності її вищих посадових осіб. Тому, на його думку, у Гаазі – місті миру та справедливості – має бути створено спеціалізований трибунал.

Із Зеленським у Гаазі зустрівся і прем'єр-міністр Бельгії де Кроо. Він анонсував надання Україні ще одного пакету воєнної допомоги. Де Кроо також повідомив, що уряд країни вивчає можливості акумулювання коштів заморожених російських активів та скеровування їх на відновлення України. Поки ці кошти використовуються для підтримки українських біженців.

⭐ В одному з німецьких видань було опубліковано детальну інформацію про візит Зеленського до Німеччини. Поліція країни розслідує витік. Видання t-online повідомило, що українські чиновники висловили глибоке розчарування цим фактом, оскільки йдеться про особисту безпеку президента та може поставити під сумнів можливість його візиту до Німеччини.

⭐ Заступник постійного представника України при ООН Гайовишин заявила на відкритих дебатах у Раді Безпеки, що цей орган не в змозі забезпечити міжнародний мир та безпеку. Вона закликала поновити довіру до ООН після притягнення російських агресорів до відповідальності за допомогою міжнародного трибуналу.

Делегація ОБСЄ на слуханнях заявила, що головну загрозу миру та безпеці в Європі несе саме вторгнення Росії до України. Представники організації підкреслили, що російська агресія завдала удару не безпеці не лише Європи, а й усього світу.

Постійне представництво Китаю при ООН оголосило, що позиція керівництва країни щодо війни в Україні не змінилася і після голосування на підтримку резолюції Генеральної асамблеї 26 квітня, у якій вторгнення Росії названо агресією та розмови між лідером країни Сі та президентом Зеленським.

⭐ Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що Путін обізнаний про ініціативу Папи Римського Франциска щодо завершення війни в Україні, але не ознайомлений із конкретними деталями плану, якщо такий є. Прессекретар Ватикану Паролін ще раз підтвердив, що Росія та Україна були повідомлені про мирні ініціативи Папи.

Держсекретар Блінкен заявив, що США не спостерігає готовності Росії до мирних переговорів. Ба більше, російська армія впродовж цього тижня посилила напади на цивільні об'єкти України.

Глава МЗС Франції Колона повідомила, що президент Макрон не розмовляв із Путіним з осені 2022 р, проте може поновити контакти. Вона наголосила, що для відновлення діалогу Франція має допомогти Україні досягти успіху на полі бою.

Міністерство закордонних справ Китаю заявило, що керівництво країни "наполегливо сприятиме" переговорам між РФ та Україною для припинення "конфлікту". У Нью-Делі на саміті Шанхайської організації співробітництва (ШОС) зустрілися міністри закордонних справ Росії – Лаврів та Китаю – Сі. Лавров заявив, що Росія "надає важливого значення" китайським "мирним ініціативам", "погоджується з принциповою позицією" КНР і готова підтримувати тісне спілкування з Китаєм "відверто та щиро".

Єврокомісар із закордонних справ Боррель не вважає життєздатним мирний план Китаю. Він заявив, що ЄС орієнтується лише на пропозиції України, хоч і усвідомлює, що їх не буде прийнято Росією.

⭐ Прем'єр-міністр Угорщини Орбан на Конференції консервативного політичного розвитку в Будапешті заявив, що якби США, досі очолював президент Трамп, то війни в Україні вдалося б уникнути. На його твердження, проблема полягає в знищенні цінностей демократами та глобалістами, які хочуть знищити нації. Він стверджує, що ЄС намагатиметься вже незабаром позбавити країни-учасниці можливості проводити незалежну зовнішню політику. Посол США в Угорщині Прессман закликав керівництво країни зосередитися на війні в Україні, а не на "вигаданих проблемах".

У конференції взяв участь голова грузинського уряду Гарібашвілі.

Кілька провідних країн ЄС створили "Групу друзів", яка просуватиме ідею скасування консенсусного ухвалення рішень із важливих питань, насамперед у галузі безпеки та зовнішньої політики на підставі положень Договору про

ЄС. Канцлер Німеччини Шольц та єврокомісар Боррель неодноразово заявляли, що Євросоюз у нинішніх умовах уже не може дозволити собі вето певних країн. Йдеться про Угорщину, яка бойкотує майже всі санкційні пропозиції ЄС щодо Росії.

⭐ Координатор Ради нацбезпеки за президента США Кірбі заявив, що адміністрація Байдена зосереджена на забезпеченні України сучасними засобами протиповітряної оборони, а також важкою технікою для контрнаступу. Він також повідомив, що президенти Зеленський та Байден спілкуються "регулярно й часто".

До України з Литви доставлено перші три радари з 16, які було куплено за €14 млн коштами які зібрали литовські громадяни.

Зеленський повідомив, що Україна активно готується до контрнаступу, висловив упевненість в успіху та сподівається на прискорення постачання воєнної допомоги від партнерів.

⭐ Кірбі назвав "безглуздими" звинувачення прессекретаря російського президента Пєскова про причетність США до атаки дронами Кремля. Директор ЦРУ Бернс влаштував закритий брифінг для американських сенаторів. Глава комісії Сенату з розвідки Уорнер заявив, що інформації про інцидент недостатньо, проте законодавці не вбачають ознак того, що атаку було здійснено українськими спецслужбами. Директор Національної розвідки Хейнс підтвердила, що влада США досі не має достовірної інформації для оцінки того, хто саме організував атаку на Кремль. Вона назвала малоймовірним застосування Росією ядерної зброї у відповідь на удар по Кремлю і через тяжкі втрати на фронті. Хейнс скептично оцінила можливість "значного наступу" Росії цього року – незалежно від того, чи буде успішним український контрнаступ – водночас Путін навряд чи ініціюватиме "паузу" у воєнних діях. На її думку, російський лідер зосередиться на консолідації захоплених територій та запобіганні вступу України до НАТО.

Єврокомісар із закордонних справ Боррель закликав керівництво Росії не використовувати інцидент для ескалації. Міністр закордонних справ Франції Колонна назвала інцидент з атакою Кремля "дивним та загадковим", а погрози колишнього президента Медведєва – залякуванням та спробою знайти виправдання агресії. Зеленський у відповідь на погрози Медведєва порадив російській владі думати, як завершити війну та змінити політичний режим у власній країні.

Пєсков стверджує, що Путін зберігає спокій і працює у своєму кабінеті в Кремлі. Жодного спеціального звернення щодо атаки дронів він робити не планує.

Слідом за Москвою та Санкт-Петербургом, влада заборонила Свердловської та Омської областей також заборонила запуск дронів. У центрі російської столиці влада почала глушити сигнал системи глобального позиціонування GPS, що спричинило численні збої в смартфонах та інших гаджетах.

⭐ Після пропозиції Єврокомісії щодо компенсації збитків фермерам країни Болгарія скасувала односторонню заборону імпорту української сільгосппродукції.

Міністр закордонних справ Італії Таяні заявив, що є 2 питання, з яких потрібно спробувати домовитися з Росією – це подовження "зернової угоди" та створення зони безпеки навколо Запорізької АЕС. Таяні вважає, що глава МЗС РФ Лавров "помиляється", відмовляючись від подовження "зернової угоди", оскільки блокування транзиту українського зерна безпосередньо зачіпає населення Африки та найбідніші народи.

Міністр закордонних справ Кулеба переконаний, що надання Україні винищувачів F-16 допоможе відновити безперешкодний транзит зерна Чорним морем та відновить глобальну продовольчу безпеку.

Заступник міністра економіки Качка на Брюссельському економічному форумі заявив, що заборона Польщі на імпорт українських сільгосппродуктів у квітні мала наслідком збитки України в сумі $143 млн. Він стверджує, що Єврокомісія виплатить Польщі "компенсацію ні за що", оскільки, з його слів, протест польських фермерів був "блефом".

За інформацією агентства Bloomberg, світові ціни на пшеницю та кукурудзу після атаки безпілотниками Кремля підскочили – навіть на тлі пропозиції, що зростає – через можливу ескалацію напруженості в Чорноморському регіоні.

⭐ На саміті Парламентської асамблеї Чорноморського економічного співробітництва в Анкарі сталася бійка між членами української та російської делегацій. Російська депутатка Тимофєєва перед виступом демонстративно повісила на піджак "георгіївську стрічку", після чого українські депутати розгорнули за її спиною прапор України й почали скандувати антиросійські гасла. Один із членів делегації РФ вирвав прапор із рук українського депутата, через що отримав удар в обличчя. Речник парламенту Туреччини Шентоп закликав до припинення вогню між Росією та Україною, оскільки війна загрожує безпеці всього Чорноморського регіону.

⭐ Делегація ЄС при міжнародних організаціях у Відні повідомила, що не знайшла фактів масового незаконного обігу зброї, яка пов'язана з війною в Україні.

⭐ Прокуратура Швеції заочно заарештувала за звинуваченням у розпалюванні релігійної ворожнечі активіста Палудана, який спалював Коран на знак протесту проти дій турецької влади, яка не схвалила вступ країни до НАТО. Палудан наразі перебуває в Данії і не планує повертатися до Швеції.

⭐ Рада ЄС схвалила надання нелетальної допомоги Молдові – у розмірі €40 млн та Грузії – €30 млн для зміцнення національної безпеки та стійкості оборонного сектору коштом Європейського фонду миру.

⭐ Поліція Молдови повідомила, що 9 травня штрафуватиме громадян за носіння "георгіївської стрічки", оскільки Росія використовує її як символ у війні проти України.

Поліція Берліна заборонила 8 та 9 травня демонструвати російські та українські прапори під час заходів щодо закінчення Другої світової війни, також заборонено виконання військових пісень та маршів.

⭐ Молдова 1 червня приймає саміт лідерів Європейської політичної спільноти – неформального об'єднання, створеного з ініціативи президента Франції Макрона. Цього дня повітряний простір над країною буде закрито задля безпеки учасників.

⭐ Агентство Reuters повідомило про призупинення переговорів щодо використання рупії в міждержавних розрахунках Росії та Індії. Індійська влада вважає, що за профіциту балансу на користь Росії накопичення в неї національної валюти є небажаним, а Росія наполягає на оплаті в юанях. Рупія, як і рубль – лише частково конвертована валюта. Індійські імпортери нафти засмучені цим рішенням уряду. Розрахунків між країнами здебільшого відбувається в доларах, дирхамах ОАЕ та юанях.

⭐ Російське міністерство фінансів уже 5 місяців поспіль продає валюту (юані) із резерву. Водночас видобуток газу, хоча і впав після суттєвого скорочення продажу до Європи, але поступово відновлюється. Газпром втрачає частку ринку, а дві інші великі компанії – НОВАТЕК та Роснефть – нарощують видобуток.

⭐ Російська компанія "Лукойл" продала великий нафтопереробний завод на Сицилії ISAB кіпрському офшору "G.O.I. Energy". Директор кіпрської компанії має російське прізвище, проте пресслужба заперечує будь-які її зв'язки з РФ.

⭐ Німецький виробник побутової хімії та товарів для гігієни Henkel завершив продаж російських активів консорціуму російських бізнесменів за $690 млн. Henkel володів 11 заводами та відкрив у Росії 12 офісів.

⭐ В італійському місті Сан-Ремо українська 13-річна учасниця конкурсу замість виступу з піснею заявила, що допуск учасників із країни-терориста є ганебним фактом для конкурсу.

3. Київ

⭐ Київська міська адміністрація повідомила, що з початку повномасштабного вторгнення Росії в столиці зареєструвалися майже 248 тис. внутрішніх переселенців, з них 45 тис. – діти.

⭐ Рівень води в Дніпрі в районі Києва піднявся ще на 9 см, проте загрози затоплення немає. Зафіксовано підтоплення приватних будинків у районі Осокорків, Корчуватого та на низці островів.

4. Тренди

⭐ Верховна Рада у вересні 2022 р. частково повернула податки та акцизи на пальне, а з 1 липня – буде відновлено довоєнне оподаткування. За оцінкою учасників ринку та незалежних експертів, це матиме наслідком подорожчання бензину та дизпалива на 7–11 грн/л. Відповідно, подорожчають продукти та послуги, до собівартості яких закладено пальне. Голова комітету Верховної Ради з податкової, митної та фінансової політики Гетманцев стверджує, що зниження ставок податків та акцизів на пальне було "великою помилкою" і нібито лише збільшило заробіток трейдерів.

⭐ За оцінкою руху "ЧЕСНО", партія "Слуга народу" все частіше користується послугами депутатів від забороненої партії "Опозиційна платформа – За життя". 9 % законопроєктів не могли бути ухвалені без їхньої підтримки, зокрема, майже всі чутливі для влади та конкретних груп впливу. Саме тому, на думку активістів, депутати ОПЗЖ усе ще обіймають керівні посади в низці комітетів, також їх не позбавлено мандатів після заборони партії.

⭐ Представник президента в АР Крим Ташева заявила, що всіх російських громадян, які в'їхали на півострів після його незаконної анексії Росією, будуть депортовано після деокупації. Водночас рішення щодо кожного конкретного випадку ухвалюватиметься індивідуально. Україна визнає своїми громадянами всіх осіб, яким Росія видала паспорти після анексії.

***

№ 1.543

Discussion and debate are democratic strengths — even in time of war

Questions about how to balance accountability, oversight, wartime unity and leadership in Ukraine are becoming more pressing

Ukrainians who say President Volodymyr Zelenskyy and his team are grabbing too much power and ruling by decree more than is warranted are becoming bolder | John Moore/Getty Images

BY JAMIE DETTMER

APRIL 28, 2023 4:00 AM CET

Jamie Dettmer is opinion editor at POLITICO Europe.

In this time of war, should Ukrainians — or those backing Ukraine, for that matter — refrain from public criticism of the country's leaders, including President Volodymyr Zelenskyy? Should they forbear from raising questions about how the country's being run, how the war is being conducted, or what the government did, or failed to do, in the run-up to Russia's invasion?

Is it unpatriotic — or even dangerous — to find fault, as criticism might weaken public morale, offer propaganda fodder to the Kremlin and damage the country in the eyes of Western partners, possibly imperiling support for Ukraine?

The country's opposition politicians, civil society leaders and some in the military have been wrestling with this dilemma daily for some time now. And they complain that Zelenskyy and his team view any criticism — including what is meant as constructive commentary to correct errors — as an attempt to run down the war effort and undermine unity in Ukraine's hour of need.

Zelenskyy's supporters counter that wartime Ukraine needs a strong leader. For good or ill, at this time of danger, Zelenskyy and Ukraine must be seen as indivisible. He's a symbol of resistance attracting Western support. Criticize him, you undermine Ukraine and its fight, and there must be restrictions on democracy.

But questions regarding how to balance accountability, oversight, wartime unity and leadership have become more pressing in the wake of a blistering internet interview released midweek, with former Ukrainian intelligence officer Roman Chervinsky — a former acting commander of a special forces unit until recently.

In the interview, Chervinsky — who has a reputation for derring-do, as well as a history of spats with Zelenskyy's top aides — accused the government of "criminal negligence" for failing to prepare the country enough for Russia's invasion, and he queried why, just weeks before the invasion, an order was issued to de-mine bridges along the Crimean isthmus and one at Chongar, which allowed Russian forces to break through and quickly seize Kherson in the south.

Chervinsky also alleged that on the second day of the war, officials in Zelenskyy's office refused to allow the bridge spanning the Irpin River, north of the Ukrainian capital, to be blown up without its approval. The commander of Ukraine's 72nd brigade eventually destroyed this bridge on his "own initiative, and this is how Kyiv was saved," Chervinsky said — though he isn't clear cut on whether the missteps were caused by ineptitude or betrayal.

On Tuesday, Chervinsky was ordered by a Kyiv court sitting in closed session to be held for the next two months without bail, as a case against him for a failed special mission gets underway. The claim is that the mission —persuading a Russian pilot to defect with his warplane — was reckless, unauthorized and led to a leak of information, which then resulted in Russia launching a missile strike on the Kanatove airfield in central Ukraine in July, leaving an officer dead and 17 other Ukrainian servicemen wounded.

"His arbitrary actions led to enemy rocket fire at the Kanatove airfield in Kirovohrad oblast in the summer of 2022," the press office of Ukraine's intelligence service stated shortly after Chervinsky's arrest. But Chervinsky said his detention is politically motivated, and part of the government's strategy "to chase its opponents and destroy people who can talk about their decisions and actions before the war" and since the invasion. He insists the mission was authorized.

"We need to raise questions, but now the government tries to shut down people," he said, complaining the country's leadership stops individuals from "discussing or

criticizing government decisions on Telethon" — a service that combines all the country's national channels, private and public, into one unified terrestrial TV platform controlled by the government. Telethon was created under a presidential decree issued a year ago in March, ostensibly to ensure Ukrainians could receive "verified" information.

Chervinsky has a history of attacking Zelenskyy's aides too. In December 2021, he implied Andriy Yermak, head of the Ukrainian president's office, was a Russian "agent of influence." The two had previously clashed over a planned sting operation to capture Wagner mercenaries. Given this background, many approach his remarks cautiously.

But, increasingly, ordinary Ukrainians are starting to ask similar questions concerning the lead-up to the war, how it's been conducted since and the persistence of deep-rooted corruption in the country. With the ground war confined to the east and Kyiv no longer threatened, the sense of existential crisis has lessened, and the respite has prompted more political debate. For example, a probe into the state property fund, which manages state enterprises, conducted by the country's anti-corruption agency NABU, is now gaining public attention.

Meanwhile, those who say Zelenskyy and his team are grabbing too much power and ruling by decree more than is warranted are becoming bolder. Government efforts to smother opposition by utilizing its control over Telethon, and the ever-ready rejection of criticism as "pro-Russian," is getting much more pushback, as critics fear Zelenskyy is stealing a march on them with an eye toward next year's elections.

Earlier this month, the speaker of the Ukrainian parliament — a member of Zelenskyy's ruling Servant of the People party — reacted angrily to a POLITICO article examining the strengths and weaknesses of Ukraine's president, which quoted critical opposition lawmakers. Printing off copies of the article, he sent them to opposition party leaders, the words "U for Unity" scrawled upon them. The leader of European Solidarity — the party of Zelenskyy's predecessor Petro Poroshenko — sent her copy back with the response, "D for Democracy."

Opposition lawmakers are now fuming at what they see as ever-tightening government control, pointing to the sacking of elected mayors, the pressure exerted on state agencies that are meant to be independent, the curtailment of parliamentary oversight, as well as cabinet ministers' refusal to come to parliament to answer questions. And they question whether Zelenskyy is over-reaching when citing martial law for many of his actions.

"We are caught in a game of political blackmail. They see our demands for transparency and accountability as being disloyal, but loyalty to the president and loyalty to the country aren't the same thing," noted Ivanna Klympush-Tsintsadze, an opposition lawmaker and former deputy prime minister.

Accountability and oversight, discussion and debate are democratic strengths and not weaknesses, even in a time of war, she said. And she and other opposition lawmakers believe this is the moment for Western partners to use their leverage, helping to ensure that Ukraine is on a democratic trajectory for after the war too.

***

Дискуссии и дебаты являются демократическими сильными сторонами - даже во время войны

Вопросы о том, как сбалансировать подотчетность, надзор, единство военного времени и лидерство в Украине, становятся все более актуальными.

Украинцы, которые говорят, что президент Владимир Зеленский и его команда захватывают слишком много власти и правят указом больше, чем оправдано, становятся смелее

1) — В это время войны украинцы - или те, кто поддерживает Украину, если на то пошло - воздерживаться от публичной критики лидеров страны, включая президента Владимира Зеленского? Должны ли они воздержаться от поднятия вопросов о том, как работает страна, как ведется война или что правительство сделало или не сделало в преддверии вторжения России?

2) — Непатриотично ли - или даже опасно - находить ошибку, так как критика может ослабить общественный моральный дух, предложить пропагандистский корм Кремлю и нанести ущерб стране в глазах западных партнеров, возможно, поставив под угрозу поддержку Украины?

Оппозиционные политики страны, лидеры гражданского общества и некоторые военные уже некоторое время ежедневно борются с этой дилеммой.

И они жалуются, что

> **— Зеленский и его команда рассматривают любую критику, в том числе то, что подразумевается как конструктивный комментарий для исправления ошибок, как попытку сбить военные усилия и подорвать единство в час нужды Украины.**

Сторонники Зеленского противоречат, что Украине военного времени нужен сильный лидер. Для хорошего или плохого, в это опасное время Зеленский и Украина должны рассматриваться как неделимые. Он является символом сопротивления, привлекающего западную поддержку. Критикуйте его, вы подрываете Украину и ее борьбу, и должны быть ограничения на демократию.

Но вопросы о том, как сбалансировать подотчетность, надзор, единство военного времени и лидерство, стали более актуальными после волнистого интернет-интервью, опубликованного в середине недели с бывшим офицером украинской разведки Романом ***Червинским*** - бывшим исполняющим обязанности командующего подразделением спецназа до недавнего времени.

В интервью Червинский, который имеет репутацию дерринг-до, а также историю размолвков с главными помощниками Зеленского *(Ермака)*, обвинил правительство в «преступной халатности» в недостаточной подготовке страны к российскому вторжению, и он спросил, почему всего за несколько недель до вторжения был издан приказ разминировать мосты вдоль крымского перешейка

Червинский также утверждал, что на второй день войны чиновники в офисе Зеленского отказались допустить взрыва моста через реку Ирпин к северу от украинской столицы без его одобрения. Командир 72-й бригады Украины в конечном итоге разрушил этот мост по своей "собой инициативе, и именно так был спасен Киев", - сказал Червинский, - хотя он не совсем не знает, были ли ошибки вызваны некомпетентностью или предательством.

Во вторник киевский суд распорядился провести закрытое заседание в течение следующих двух месяцев без залога, так как против него ведется дело за неудачную специальную миссию.

> Утверждение заключается в том, что миссия, убедив российского пилота дезертировать со своим военным самолетом, была безрассудной,

несанкционированной и привела к утечке информации, которая затем привела к тому, что Россия нанесла ракетный удар по аэродрому Канатово в центральной Украине в июле, в результате чего офицер погиб и 17 других украинских военнослужащих получили ранен

"Его произвольные действия привели к вражеским ракетным обстрелам аэродрома Канатово в Кировоградской области летом 2022 года", - заявили в пресс-службе разведки Украины вскоре после ареста Червинского.

Но Червинский сказал, что

— его задержание является политически мотивированным и является частью стратегии правительства "преследовать своих оппонентов и уничтожать людей, которые могут говорить о своих решениях и действиях до войны" и после вторжения.

Он настаивает на том, что миссия была санкционирована.

"Нам нужно поднять вопросы, но теперь правительство пытается закрыть людей", - сказал он, жалуясь, что руководство страны мешает людям "обсуждать или критиковать решения правительства по Telethon" - сервис, который объединяет все национальные каналы страны, частные и государственные, в единую наземную телевизионную платформу, контролируемую правительством.

Телемарафон был создан в соответствии с указом президента, изданным год назад в марте, якобы для того, чтобы украинцы могли получать «проверенную» информацию.

Червинский также имеет историю нападения на помощников Зеленского.

В декабре 2021 года он подразумевал, что Андрей ***Ермак***, глава канцелярии президента Украины, был российским "агентом влияния". Ранее они столкнулись из-за запланированной операции по захвату наемников Вагнера. Учитывая этот фон, многие подходят к его замечаниям осторожно.

Но все чаще простые украинцы начинают задавать аналогичные вопросы о преддствии войны, о том, как она ведется с тех пор и о сохранении глубоко укоренившейся коррупции в стране.

Поскольку наземная война ограничена востоком, а Киев больше не находится под угрозой, чувство экзистенциального кризиса уменьшилось, а передышка вызвала новые политические дебаты.

Например,

— расследование в фонде государственного имущества, который управляет государственными предприятиями, проводимое антикоррупционным агентством страны НАБУ, в настоящее время привлекает внимание общественности.

Между тем,

— те, кто говорит, что Зеленский и его команда захватывают слишком много власти и правят указом больше, чем оправдано, становятся смелее.

Усилия правительства задушить оппозицию, используя свой контроль над Telethon, и постоянно готовый отказ от критики как «пророссийской» получают гораздо больший отпор, поскольку критики опасаются, что Зеленский крадет марш на них с прицелом к выборам в следующем 2024 году.

Ранее в этом месяце

— спикер украинского парламента — член правящей партии «Слуга народа» Зеленского — сердито отреагировал на статью POLITICO, в которой рассматриваются сильные и слабые стороны президента Украины, в которой цитируются критические оппозиционные законодатели.

Распечатывая копии статьи, он отправил их лидерам оппозиционной партии, на них нацарапали слова "U for Unity".

Лидер Европейской солидарности - партия предшественника Зеленского Петра Порошенко - отправила свою копию обратно с ответом "D за демократию".

Оппозиционные законодатели теперь беспокоятся о том, что они считают постоянно ужесточающимся контролем над правительством, указывая на увольнение избранных мэров, давление, оказываемое на государственные учреждения, которые должны быть независимыми, сокращение парламентского надзора, а также на отказ министров кабинета прийти в парламент, чтобы ответить на вопросы.

И они задаются вопросом,

— является ли Зеленский чрезмерным, ссылаясь на военное положение для многих своих действий.

"Мы попали в игру политического шантажа. Они считают наши требования прозрачности и подотчетности нелояльными, но лояльность президенту и лояльность стране - это не одно и то же",

- отметила Иванна ***Климпуш-Цинцадзе***, оппозиционный законодатель и бывший вице-премьер.

По ее словам,

> **— подотчетность и надзор, обсуждение и дебаты - это демократические сильные стороны, а не слабые стороны, даже во время войны.**

И она и другие оппозиционные законодатели считают, что

> **— настало время для западных партнеров использовать свои рычаги, помогая гарантировать, что Украина тоже находится на демократической траектории после войны.**

***

№ 1.544

Дайджест подій в Україні та навколо України від 05 травня 2023

Головне

📌 Чи не головна тема дня – це візит Венеційської комісії до Києва. На зустрічі Зеленський вкотре збрехав голові комісії, що все ок, хоча підписав критично важливий закон про добір суддів Конституційного суду, який прямо протирічить рекомендаціям. Іноді мені кажеться, що він це робить ненавмисно, тому що не пам'ятає, що говорив три хвилини. тому. А потім дивлюся на рило єрмакаки, який його конвоює всюди – і всі сумніви одразу ж відпадають..

📌 Вікі Спартц таки ще раз приїхала до України. Для того, щоби впевнитися, що єрмакака зеленського від ноги не відпускає навіть на 1 см й міцно тримає руку в дупі. Тому коли ми говоримо "Зеленський" зажди матимемо на увазі "єрмакака", а коли говоримо "єрмак" то це завжди про Зеленського. І я не впевнений, що ситуація наразі краща за папірєдніка – порошенка, хоча той все гріб під себе.

📌 Дуже раджу ознайомитися зі статистикою продажу валюти НБУ. Вона вражає. Валюти продано у 100 (СТО!!!) разів більше, ніж куплено. Отже всі гроші партнерів агробарони й інші "друзі" ховають по кишенях і виводять з країни.

📌 Теж цікава інформація про "ощадизацію" банківської системи. Дуже показова.

📌 Про російські рупії теж треба замислитися. Як НЕ працюють санкції.

📌 Хуйлята – неклоуни Сійярто та Орбан вкотре виправдали очікування.

📌 Приємною новиною було знищення новітнього гіперзвукового "Кинджалу". Patriot – крута річ.

Теми доби

🔥 Повітряні сили підтвердили, що збили російську гіперзвукову ракету комплексом ППО Patriot.

🔥 НБУ покращив прогноз зростання економіки та темпів інфляції.

🔥 В Україну приїхали делегації Венеціанської комісії та Конгресу США.

🔥 Росія і далі тисне на ООН, Туреччину та Україну щодо подовження "зернової ініціативи".

🔥 Чиновники Нацбанку стверджують, що на нього здійснюється інформаційна атака із РФ.

🔥 Білорусь несподівано запровадила прикордонний контроль на кордоні з Росією.

🔥 Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила завершення пандемії COVID-19.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ У ранковому зведенні 6 травня Генштаб повідомив, що ЗСУ відбили приблизно 50 атак – у районі Бахмута, на північ від Авдіївки та в Мар'їнці. Лінія фронту за добу практично не зрушила з місця, крім однієї ділянки. За даними сервісу OSINT DeepState, окупантам вдалося захопити кілька кварталів на півночі Бахмуту. Вночі вони обстріляли місто фосфорними снарядами. Під час евакуації з Бахмуту місцевих жителів колона автомобілів потрапила під обстріл, унаслідок чого загинула жінка.

Експерти та українське військове командування не повірили заяві власника ПВК "Вагнера", російського олігарха Пригожина про виведення найманців із

Бахмута. Фахівців здебільшого вважають, що подібне рішення може ухвалити лише президент Путін особисто, оскільки саме найманці є основним "гарматним м'ясом", яке Росія кидає в бій. Українські бійці на передовій не спостерігають послаблення обстрілів, отже, скарги Пригожина на дефіцит боєприпасів не є правдивими. Глава Чечні Кадиров заявив про готовність замінити найманців на бійців батальйону Росгвардії "Ахмат" ("кадировців"). Заступник міністра оборони Маляр заявила, що російським військам поставлено завдання взяти Бахмут за будь-яку ціну до 9 травня, для чого до міста стягуються найманці ПВК "Вагнера" з інших напрямків. З її слів, українська артилерія знищила кілька складів боєприпасів ПВК.

⭐ Російська армія дедалі частіше застосовує керовані авіабомби. Вона завдала ударів такими бомбами по прикордонному селищу на Сумщині. та по 2 населених пунктах на правому березі Дніпра на Херсонщині.

Крилатими ракетами Х-22 обстріляно Новокраматорський машинобудівний завод та завод "Зевс Кераміка" в Слов'янську. За твердженням голови Донецької військової обладміністрації Кириленка, усе промислове обладнання з підприємств уже давно було вивезене до безпечних регіонів.

За добу підрозділи ППО збили 8 ударних безпілотників Shahed 131/136 і 1 – Ланцет, а також 4 розвідувальних БПЛА різних типів.

Командувач Повітряних сил Олещук повідомив, що 4 травня в небі над Київщиною ракетами комплексу ППО "Patriot" було збито новітню російську гіперзвукову ракету "Кинджал".

⭐ Генштаб повідомив, що на захопленій території окупанти виселяють із будинків мешканців, які відмовилися від російських паспортів. До "звільнених" будинків вони заселяють російських військовослужбовців, а людей відправляють до фільтраційних пунктів. Така ж ситуація – на лівому березі Дніпра на Херсонщині.

⭐ Окупаційна влада Криму повідомила про збиття українського безпілотника в північній частині півострова.

Російське інформагентство ТАРС та "губернатор Запорізької області" Балицький повідомили про часткову "евакуацію" жителів 18 прифронтових населених пунктів углиб окупованої території. Центр національного опору Міноборони стверджує, що окупаційна влада Криму формує запаси води та продовольства на випадок блокування півострова.

⭐ Пресслужба міністерства реінтеграції окупованих територій повідомила в поверненні на контрольовану територію ще 80 тіл загиблих українських військовослужбовців.

1-2) Тил

⭐ Верховна Рада припинила угоди з Білоруссю щодо співробітництва в галузі ветеринарної медицини, а також захисту рослин.

⭐ Кабмін схвалив законопроєкт про зниження граничного призовного віку з 27 до 25 років. За твердженням чиновників Міністерства оборони, це дасть змогу мобілізувати осіб, які придатні до військової служби, але не є військовозобов'язаними.

⭐ Міністерство оборони оголосило про запровадження електронного запису до лікарів військово-медичних комісій. Система вже працює в тестовому режимі в 5 великих містах.

⭐ Президент Зеленський повідомив, що фандрайзингова платформа UNITED24 за рік зібрала близько $330 млн на рахунки, які було відкрито в НБУ. Він анонсував, що крім військових постачань та закупівлю медичного обладнання, платформа збиратиме кошти на гуманітарне розмінування та освіту.

Зеленський обговорив із керівництвом однієї з найбільших компаній світу з управління активами – BlackRok деталі створення інвестиційного фонду для відновлення економіки України. Директор BlackRock Хіндебранд назвав момент історичним, оскільки, на його думку, цей фонд дає можливість об'єднати приватний та державний сектори на базі інновацій. З його слів, Україна може зробити суттєвий внесок у глобальну декарбонізовану економіку.

Міністерство інфраструктури представило електронну систему DREAM. За твердженням чиновників, вона нібито дозволить інвесторам контролювати всі етапи проєктів повоєнного відновлення України – від реєстрації руйнувань до введення об'єктів в експлуатацію.

Прем'єр-міністр Шмигаль у Великій Британії обговорив із міністром закордонних справ Клеверлі пріоритети майбутньої конференції з відновлення України. Шмигаль також обговорив відновлення української економіки та підтримку ЄС із головою Єврокомісії фон дер Ляєн.

⭐ Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) проінспектувало Хмельницьку АЕС та здійснило ротацію інспекторів на Рівненській та Чорнобильській АЕС.

⭐ Держкомпанія "Оператор ГТС України" повідомила, що отримала заявки від 10 компаній на будівництво 31 біометанового заводу продуктивністю 0,25 млрд м³ на рік.

⭐ Агентство з виявлення, розшуку та менеджменту активів, отриманих у корупційний та інший злочинний спосіб (АРМА), повідомило про отримання в управління корпоративних прав підприємства "Твоя беттінгова компанія", яка працювала в Україні під брендом 1XBet. Її кінцевим бенефіціаром є громадянин РФ. На твердження слідства, компанія здійснювала незаконну діяльність і не сплатила до бюджету щонайменше 0,5 млрд грн податків.

⭐ НАБУ повідомило про підозру двом колишнім топменеджерам держпідприємства "Центренерго" та директору компанії олігарха Коломойського "Юнайтед Енерджі" в завданні державі збитків у розмірі 176 млн грн. Держслужбовці допомогли компанії Коломойського, яка виграла аукціон на купівлю електроенергії, укласти додаткові угоди до договору, які дали їй можливість отримувати не весь обумовлений обсяг.

⭐ Державна служба геології та надр скасувала ліцензії на розробку 2 нафтогазових родовищ у Полтавській та Харківській областях компанії Enwell Energy, що входить до "Смарт-холдингу" олігарха Новинського через запровадження проти нього санкцій РНБО.

⭐ Мер Одеси Труханов вийшов з-під арешту після того, як за нього вніс заставу в розмірі понад 13,4 млн грн член його фракції міськради "Довіряй справам".

⭐ Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець не спостерігає суттєвих порушень у процесі переходу громад з УПЦ [Московського патріархату] до ПЦУ. На його думку, перехід прискорюється. Лубинець висловив готовність до діалогу з представниками всіх конфесій та готовий зустрітися з вірянами в разі порушення їхніх прав.

⭐ В Україну приїхала делегація Венеціанської комісії (Європейської комісії "За демократію через право") на чолі з її головою Малорі. З делегацією зустрілися президент Зеленський, віцепрем'єр-міністр Стефанишина та голова Верховної Ради Стефанчук. Зеленський обговорив із делегацією закони про добір суддів Конституційного суду, також про деолігархізацію та національні меншини. Зеленський заявив, що Україна запроваджує важливу реформу Конституційного суду. Він не згадав, що підписав закон про добір суддів, який суперечить рекомендаціям комісії. Комісія дала висновок, що в конкурсний добір мають проводити 4 міжнародні та 3 українські представники, а не 3 та 3, оскільки подібна конфігурація дає представникам влади можливість

заблокувати будь-яку кандидатуру. Віцепрем'єр-міністр Стефанишина заявила, що Комісія підготує новий висновок щодо закону й парламент ухвалить його до кінця травня. Проте до Верховної Ради вже внесено законопроєкт 9225 зі змінами до вже ухваленого закону, який не просто відкидає рекомендації Комісії, а й дає змогу представникам влади призначати зручного кандидата.

На кону – переобрання Зеленського на другий термін. Важливість закону розуміють і "команда" Зеленського, й опозиція, оскільки "кишеньковий" Конституційний суд завжди приймав рішення на користь влади – наприклад, дав згоду президенту Кучмі на третє балотування на посаду, скасував Конституційну реформу 2004 р, підтвердив конституційність "Харківських угод" 2010 р і ухвалив багато подібних рішень.

⭐ Чиновники НБУ в черговому інфляційному звіті знизили прогноз рівня інфляції до кінця року до 14,8 %, а у 2 наступні роки – до 9,6 % та 6,0 %. Монетарні умови й далі будуть доволі жорсткими – навіть з огляду на зниження облікової ставки, яке намічено на IV квартал. Фактичні темпи зростання цін в I кварталі 2023 р були нижчими за січневий прогноз унаслідок теплої погоди та поступового поліпшення ситуації в енергетиці, а також через те, що тарифи на житлово-комунальні послуги не змінилися. Ці чинники нівелювали ефект зростання витрат бізнесу через вимкнення електроенергії. Падіння реального ВВП в II кварталі 2023 р сповільнилося з 31,4 % до 13,5 %

НБУ спрогнозував зниження рівня безробіття в країні до кінця року до 18,3 %. За твердженням чиновників, наприкінці першого кварталу 2023 р. він становив приблизно 20 %.

Загальний висновок зі звіту: чиновники Нацбанку прогнозують поновлення зростання економіки вже в II кварталі, з урахуванням вкрай низької бази минулого року – на противагу МВФ, який вважає, що падіння відбуватиметься і далі, але поступово сповільнюватиметься.

⭐ За тиждень НБУ продав для підтримання курсу $258,8 млн, купив – $15,9 млн. Тижнем раніше регулятор продав $444,7 млн. З початку року НБУ продав $8,89 млрд, купив у 100 разів менше – $0,09 млрд. Це свідчить про відмову експортерів продавати валюту та вимивання її з країни.

2. Україна та світ

⭐ Рада ЄС ухвалила рішення про виділення €1 млрд із коштів Європейського фонду миру на закупівлю артилерійських боєприпасів для України. Снаряди та ракети закуповуватимуться у виробників із країн Євросоюзу та Норвегії, низку компонентів може бути куплено в третіх країн, зокрема у Великій Британії.

Міністр оборони Данії Поульсен пообіцяв доставити танки Leopard I до України до 1 червня. Данія та Німеччина зобов'язалися передати ЗСУ 80 таких танків.

Директор німецької компанії Rheinmetall Паппергер повідомив про намір розширити виробництво артилерійських боєприпасів, що дасть змогу постачати Україні 600–700 тисяч снарядів щорічно.

Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив, що Велика Британія підготувала майже 15 тис. українських військовослужбовців.

Віцепрем'єр-міністр Свириденко зібрала нараду за участю представників уряду, Держслужби з надзвичайних ситуацій та послів багатьох країн. Вона повідомила, що Україна потребує великої кількості техніки для гуманітарного розмінування. З її слів, поточні потреби становлять 100 інженерних машин та 380 автомобілів для перевезення особового складу, знешкоджених боєприпасів та обладнання.

Український агротрейдер "Нібулон" одержав статус оператора протимінної діяльності та вже має сертифікат на виконання робіт із гуманітарного розмінування.

За інформацією журналістів телекомпанії CNN, Росія останнім часом покращила системи глушення сигналу GPS, що ускладнює наведення на цілі ракет РСЗВ HIMARS, керованих бомб та інших високоточних боєприпасів та зменшує ефективність їхнього застосування.

⭐ Поліція Німеччини підтвердила, що влада готується до візиту до країни президента Зеленського.

⭐ Президент Зеленський та чиновники його Офісу зустрілися з двопартійною делегацією Конгресу США, до складу якої увійшла конгресвумен Спартц, яка жорстко критикує голову Офісу Єрмака, а також посол США при ОБСЄ Карпентер. Зеленський поінформував конгресменів про ситуацію на передовій та про потреби армії. Також було порушено проблеми подовження "зернової ініціативи" та ситуації на Запорізькій АЕС. На зустріч українських міністрів та військове керівництво запрошено не було.

⭐ За інформацією представника ООН Хак, делегації Туреччини, Росії, України та ООН не змогли погодити список суден, які прямують до портів "великої Одеси" за "зерновою ініціативою". Сторони обговорили порядок денний зустрічі заступників міністрів оборони щодо подовження "ініціативи", яка відбудеться наступного тижня. ООН закликала сторони подовжити угоду, термін дії якої Росія обмежила датою 18 травня.

За інформацією міністерства аграрної політики, українські агрохолдинги цього маркетингового року експортували майже 42,5 млн т зернових – на 3,5 млн т менше, ніж за той же період попереднього маркетингового року.

⭐ Польща, Болгарія Словаччина, Румунія та Угорщина мають намір подовжити обмеження на імпорт сільгосппродукції з України й після 5 червня – терміну, про який вони домовилися з Єврокомісією. Також ці країни вимагають збільшення підтримки ЄС для своїх фермерів. Польща й далі контролюватиме борошно, м'ясо птиці, яйця, яблучний сік та фруктові соки, а також супроводжуватиме сільгосппродукцію, яка прямує з України до інших країн задля недопущення її реалізації в країні.

МЗС України надіслало ноту Польщі через блокування вантажних перевезень через пункт пропуску Ягодин-Дорогуськ, який обслуговує до 40 % вантажообігу між країнами. Польські водії вантажівок перекрили дорогу для українських фур. Вони вимагають повернення дозволів для українських перевізників на провадження діяльності, застосування до їхньої техніки екологічних норм EURO4, якими мусять керуватися польські водії, а також запровадження кінцевої відповідальності відправника вантажу за оплату послуг. Протестувальники пропускають до країни лише пасажирські автобуси та колони вантажівок, що супроводжуються, і які було опечатано на митниці щоби запобігти продажу сільгосппродукції в Польщі.

Міністр сільського господарства Молдови Боля заявив про намір запровадити тимчасові обмеження на експорт зернових та олійних культур з України через затоварення ринку українською сільгосппродукцією.

⭐ Міністр закордонних справ Естонії Тсахкна обговорив із генеральним секретарем НАТО Столтенбергом підготовку до Вільнюського саміту та підтримку України Альянсом. Зі слів міністра, метою Естонії є надання Україні на саміті дорожньої карти щодо членства в НАТО. Він також висловив сподівання на швидке ухвалення вступу Швеції та на рішення саміту про збільшення витрат країн-учасниць на оборону.

⭐ Президент Молдови Санду переконана, що Росія має намір відновити Радянський Союз, хоча багато країн колишнього СРСР хочуть бути частиною демократичного світу. Вона наголосила, що численні спроби РФ дестабілізувати ситуацію в Молдові успіху не мали. Санду констатувала, що Росія не дійшла до кордонів Молдови лише завдяки мужності військовослужбовців ЗСУ.

⭐ Міністр закордонних справ Угорщини Сійярто звинуватив посла США Прессмана в пропаганді війни, тоді як угорська влада "стоять на стороні миру". Прессман в інтерв'ю агентству AFP розкритикував замовчування угорською владою причин війни в Україні, які натомість займаються

"культурними війнами" та "лівацтвом". Він також звинуватив Сійярто в тому, що той здійснив 5 візитів до Москви після початку повномасштабного вторгнення та розповсюджує кремлівську дезінформацію.

Прем'єр-міністр країни Орбан назвав контрнаступ "останньою можливістю України", оскільки Росія "не сидітиме склавши руки й не спостерігатиме за тим, як зазнає поразки". З його слів, якщо Україна зазнає поразки, це дасть більше можливостей для дипломатичного врегулювання "заради миру".

⭐ Президент Колумбії Петро під час візиту до Іспанії закликав до негайного початку мирних переговорів між Україною та Росією, оскільки, за його словами, Латинська Америка страждає від голоду та зростання цін на продовольство. Як і президент Бразилії да Сілва, Петро не погодився, що Росія несе повну відповідальність за агресію в Україні.

⭐ Польща й далі зміцнює свою армію. Міністр оборони Блащак за підсумками переговорів із головою Пентагону Остіном повідомив про підписання контракту на постачання Війську Польському 96 ударних вертольотів Apache. Навчання пілотів розпочнеться вже за кілька тижнів, перші 8 машин надійдуть до Польщі зі складів армії США. Їх буде скеровано на східний кордон.

⭐ Білорусь несподівано запровадила "до особливого розпорядження" прикордонний контроль на в'їздах до країни з Росії. На трасах облаштовують прикордонні пункти. За твердженням Держприкордонкомітету РБ, "заходи здійснюються на виконання угоди про взаємне визнання віз із Росією".

⭐ На саміті Шанхайської організації співробітництва (ШОС) у Нью-Делі (Індія) міністр закордонних справ РФ Лавров визнав, що Росія накопичила в індійських банках мільярди рупій, які отримала як оплату за енергоносії, проте не знає, як їх використати. Лавров заявив, що країни сподіваються конвертувати ці кошти в іншу валюту. На початку вторгнення Росія заохочувала Індію оплачувати постачання рупіями, щоб обійти обмеження на оплату через систему міжнародних розрахунків SWIFT, проте згодом стикнулася з проблемою, що рупії неможливо використати ніяк, крім закупівлі індійських товарів. Водночас США регулярно нагадують Індії про дотримання санкцій, тому вона не продає Росії високотехнологічну продукцію. Для обходу обмежень на транспортування нафти Росія вклала кошти в маловідому індійську компанію Gatik, яка стала одним із найбільших у світі власників танкерного флоту. З квітня 2022 р. вона придбала 58 суден загальною вартістю $1,6 млрд. Компанія приховує походження коштів та кінцевих власників, її досі не включено до корпоративного реєстру Індії.

Міністр закордонних справ Китаю Цінь запевнив Лаврова та главу МЗС Індії Джайшанкара в готовності поглиблювати двосторонні зв'язки, координацію та

співпрацю. Цінь заявив Лаврову про готовність зробити відчутний внесок у врегулювання "кризи в Україні".

⭐ Єврокомісар із питань юстиції Рейндерс розкритикував владу Кіпру, яка з моменту широкомасштабного вторгнення заморозила російські активи лише на суму €100 млн. Він процитував звіт Центрального банку Кіпру, яким країна тільки у 2020 р отримала €96 млрд інвестицій із РФ.

⭐ Попри попередження Європейського центробанку, австрійська група Reiffeisen Bank International не планує закривати свій бізнес у РФ. У першому кварталі його дочірній російський банк через зростання відсоткового доходу отримав прибуток €301 млн після оподаткування, проти €96 млн за той же період 2022 р. Банк є 10 у РФ за розміром активів, він має 3,2 млн клієнтів.

Український дочірній ОТП Банк стверджує, що угорська банківська група OTP Group засуджує війну, у 2022 р кардинально зменшила свою присутність на російському ринку, на ¾ зменшила корпоративний кредитний портфель у РФ, а інформація про визнання донбаських "республік" та кредити російським військовослужбовцям нібито не є дійсною. Представники банку наголосили, що російська влада заблокувала продаж дочірнього банку, а українське відділення надало допомогу армії та благодійну допомогу на 100 млн грн, банк купив військові облігації на 5,5 млрд грн, ба більше, він є одним із системно важливих банків в Україні.

⭐ Україна та Литва домовилися про спрощений обмін водійських посвідчень без додаткових іспитів.

⭐ Посол України в Німеччині Макєєв закликав владу Берліна скасувати заборону використання українських прапорів під час заходів 8 та 9 травня, які присвячено закінченню Другої світової війни. Берлінський адмінсуд скасував рішення мерії Берліна щодо українських прапорів, залишивши заборону використання російських.

Влада польського міста Глубчице поблизу кордону із Чехією демонтувала пам'ятку "подяки Червоній армії", яку було встановлено в 1945 р.

Служба держбезпеки Латвії затримала учасника групи "Нічна варта" Жгуна. Група була створена російськомовними громадянами країни для охорони радянських пам'яток, які має бути знесено.

⭐ МЗС Польщі вручило послу РФ ноту через заклик колишнього уповноваженого з прав дітей Астахова до вбивства польського посла в Москві. Водночас Польща, подібно більшості країн ЄС, поки не розглядає можливість повного розриву дипломатичних відносин із РФ та відкликання посла.

⭐ Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що Путін уже 4 рази поспіль скасовує традиційний прийом ветеранів 9 травня, на якому він зазвичай робив промови та вручав нагороди. У 2020 та 2021 рр. прийом було скасовано через карантин, у 2023 р. він також не відбувся.

⭐ Іран депортував 4 азербайджанських дипломатів на тлі зростання напруженості між країнами. Азербайджан звинувачує владу Ірану в підтримці радикальних ісламістів, які намагалися повалити законну владу в Баку. Іран також був вкрай роздратований відкриттям посольства Азербайджану в Ізраїлі.

⭐ За твердженням глави американської розвідки Хейнс, китайське вторгнення на Тайвань призведе до зупинення виробництва мікросхем, що спричинить щорічні фінансові втрати для США від $0,6 до $1 трлн. З її слів, глава КПК Сі наказав збройним силам підготуватися до силового варіанту захоплення острова, який Китай вважає своєю територією – без огляду на можливе втручання США.

Подібний варіант є вкрай невигідним для України, оскільки вона отримує від США левову частку воєнної допомоги. Агентства Bloomberg та Reuters повідомили, що адміністрація президента Байдена готує для Тайваню пакет воєнної допомоги вартістю $0,5 млрд, який буде надано за прискореною процедурою, подібно до того, як отримує озброєння Україна.

⭐ Голова Всесвітньої організації охорони здоров'я Гебреєсус оголосив про завершення пандемії коронавірусу COVID-19. Він також повідомив, що ВООЗ уже не вважає коронавірусну інфекцію глобальною надзвичайною ситуацією у сфері охорони здоров'я. Більшість країн уже скасували всі обмеження, проте український уряд 25 квітня вкотре подовжив карантин до 30 червня і закликав населення вакцинуватися і далі.

3. Київ

⭐ Київська міська адміністрація спростила методику розрахунку орендної плати за комунальне майно та встановила єдині вимоги до оформлення договорів оренди.

⭐ У 4 районах столиці – Святошинському, Дніпровському, Дарницькому та Оболонському – стартував пілотний проєкт, який дає змогу оформити шлюб, отримати свідоцтво про народження та смерть у Центрах надання адмінпослуг (ЦНАП).

4. Тренди

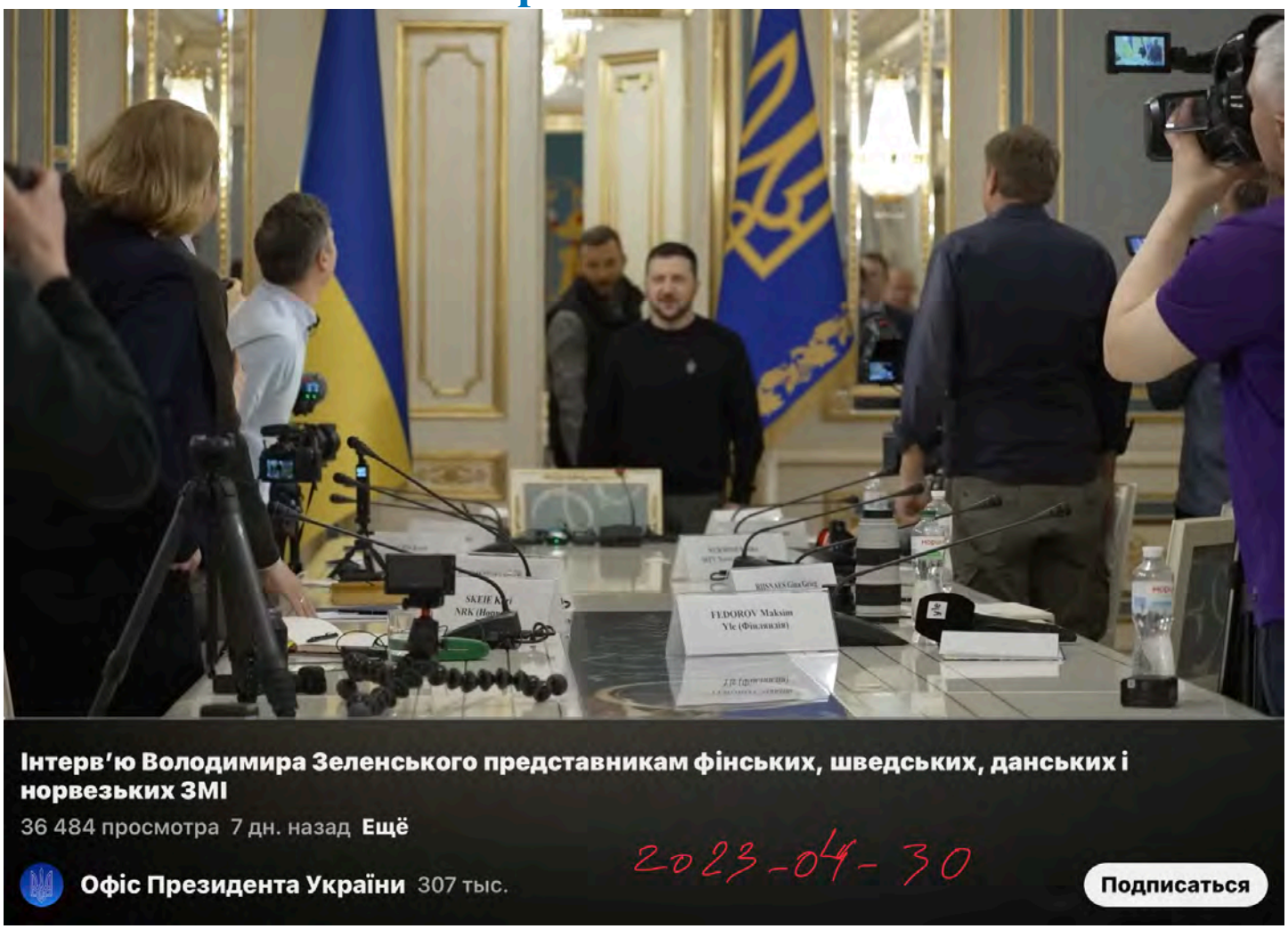
⭐ Інтернет Асоціація України (ІнАУ) вважає законопроєкт, який подано одіозним депутатом від президентської партії Мазурашу про заборону створення та використання "підроблених" облікових записів ще одним порушенням законних прав та інтересів громадян України. За твердженням ІнАУ, це викличе неприйнятне посилення соціальної напруженості. На думку експертів, законопроєкт Мазурашу спрямований проти свободи слова та критики влади й надає чиновникам можливість позасудового блокування інтернет-ресурсів. Депутат стверджує, що документ написаний за участю СБУ, а його метою є боротьба з ботофермами, підробленими телеграм-каналами та сторінками в соцмережах.

⭐ Чиновники НБУ стверджують, що в мережі Інтернет розпочалася інформаційна кампанія з дискредитації дій регулятора, яку нібито започаткувала Росія. Низка економістів звинуватили голову Нацбанку Пишного в "ощадизації" банківської системи – призначенні його підлеглих та партнерів на ключові посади в НБУ, держбанках та фінансових регуляторах, що дає змогу керувати системою в ручному режимі. Ба більше, Пишний і далі проводить політику свого попередника, яка дає можливість "придворним" банкам гарантовано отримувати надприбутки від операцій із депозитними сертифікатами регулятора, замість того, щоби кредитувати реальний сектор економіки. В інфляційному звіті НБУ за квітень констатовано, що банки в І кварталі отримали 34 млрд грн чистого прибутку, від процентних доходів тощо, які зросли на 41 %. Профіцит ліквідності в банківській системі зростає рекордними темпами й наразі перевищив 520 млрд грн проти 415 млрд грн наприкінці 2022 р. Рентабельність капіталу на 1 квітня склала 58 % проти -0,25 % торік. Попри підвищення ставок за депозитами до 12,9 % річних у гривні, банки заробляють на депозитних сертифікатах НБУ 25 % річних. Певні економісти прямо звинувачують Пишного та міністра фінансів Марченка в лобіюванні інтересів міжнародних фінансових інститутів замість того, щоб спробувати списати держборг в умовах війни, хоча б частково.

***

№ 1.545

Інтерв’ю Зеленського фінським, шведським, данським і норвезьким ЗМІ

2023-05-06

Максіменко

https://youtu.be/cuEUCPpyf1g

***

👱 **— Українські військові мають 10 днів відпустки на рік. Скільки було у вас? Чи маєте час на свою родину? Бо ми трохи переживаємо.**

🤡 — Я не зовсім розумію що таке 14 місяців, скажу вам відверто. Було дуже складно всій державі в перші дні війни. Це був шок, трагедія людська, моральна, різна трагедія ета була. Всі хто втратили рідних, близьких я впевнений, що їм набагато складніше ніж мені і е-е-е а-а-а це реально тому що ну-у-у це великий тягар, тягар коли у тебе когось близького рідного немає і цей тягар ти не знаєш що з цим робити і ти повинен це перетворити це не можна просто так проковтнути ти повинен це перетворити в щось, в помсту, в служіння, в роботу, хтось приходив до церкви, хтось знаходив себе, тобто правильно знайти себе, але найголовніше знайти в собі сили, тому я був зі всіма українцями і я жив мені складно навіть через втрати всіх людей, тому

що я все це проживаю максимально як можу, я не даю собі можливості сказати: "ну окей, ми вже звикли, сьогодні в нас загинуло стільки-то людей, і я знаю точну цифру скільки людей гине і скільки поранених на фронті і так далєє, авжеж я не знаю скільки гине нажаль на окупованих теріторіях..." але все це ти проживаєш. Не можна втратити адекватність, адекватність коли ти точно знаєш ціну цієї війни... Авжеж у мене не було відпустки, тому що її просто не може бути тому що я не можу її собі дозволити і немає відпустки на війні. Іноді мені потрібні якісь години для того щоби чесно а-а-а знов таки не втратити адекватність треба трішечки себе перемкнути почитати щось, подивитись, я це роблю скажу вам відверто іноді маю таку можливість вночі або дуже дуже рано зранку щоденно, щоденно дуже рано я прокидаюсь і читаю літературу, бажано літературу, а не інтернет скажу відверто, ну іноді ви знаєте як ми всі сучасні люди іноді починаєш читати книгу і плавно переходиш до мобільного телефону і там уже заходиш в інтернет почитати знов шо що ще є в світі – це дуже важливо знати за що ми боремось, бути адекватним, спілкуватись з людьми, з журналістами, не сидіти в бункері, а розумієте що світ ширше ніж, ніж твій бункер – ми розумієм про кого я говорю і тому світ ширше більш і ось приблизно так, тому 10 днів це, це дуже потужно, навіть не уявляю у кого в Україні зараз є така можливість.

~~~~~~~~~~~~~~~~

🤡 — Я хочу, щоб всі знали що ми точно боремось за те, щоби потім країни Європи, країни НАТО, щоб вони ніколи не відчували спроможності росії анексувати ту чи іншу свободу. Коли ми кажемо теріторію воно звучить може не так скажімо так справедливо, я би сказав що це анексія прав людини, це анексія свобод людини, це анексія закону багато чого авжеж і землі, тому що в принципі це таке знаєте територіальне рабство яке росія вона пов'язує це зі своєю історією з радянським союзом вона хоче забрати собі те, що вона вважає за потрібне. І, і тому я відчуваю цей тягар, я відчуваю цю відповідвльність, але якщо не ми то хто?

~~~~~~~~~~~~~~~~

🤡 — Ми людоцентристи як би там не було, незважаючи на війну і люди важливі найважливі і всі знають що так країни нам допомагають зброєю, але якщо б український народ не зупинив своїм внутрішнім відчуттям і ставленням до країни і ставленням до росії як до ворога, якщо б ми це не зробили нам би не допомогла зброя, зараз зброя вирішальна в моменти деокупації так і є, треба зберегти по максимуму людей значить повинна працювати сучасна зброя. Хочеться, дуже хочеться дочекатись всього того, що було обіцяно, но буває терміни нажаль трішки не співпадають, но і скажу відверто звертаємо увагу на погоду також.

~~~~~~~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~~~~~~~

👩 **— Скільки ви особисто знали солдатів, які загинули на фронті?**

🤡 — Знав, знав, знав не мало... не мало. Особисто я їх бачив, я з ними

зустрічався, деяких з них я нагороджував... бла-бла-бла... я нагороджував в президентському палаці, в Маріїнському палаці на які знаєте відповідні дні і

також нагороджував їх на фронті... бла-бла-бла... були ті, з ким я розмовляв по кілька разів тому що ну ти знаєш яка це смілива людина... і в когось з них я був на похоронах, тому що знав дуже близько.

~~~~~~~~~~~~~~~~~

👩 **— Якби ви не були президентом, як би ви билися на цій війні?**

🤡 — Думаю да, ги-ги-ги. Я б точно був в Україні і точно боровся би.

👩 **— Солдатом?**

🤡 — Я думаю да.

~~~~~~~~~~~~~~~~~

👨 **— Яка одна конкретна подія чи зустріч за останній рік була для вас найвразливіша?**

🤡 — Подія? У нас був такий достатньо довгий період тільки закритих розмов з сім'єю, ну а потом у мене була зустріч. Напевно це такий момент щодо м-м-м мого чогось особисто для мене цей момент дуже, дуже важливий. Що стосується ну війни, ну послухайте, на війні головне одне – кінець війни, а він пов'язаний прямо пов'язаний тільки з перемогами на полі бою ну і тому перша, перша деокупована наше невеличке містечко я думаю що це був такий момент оф-топ такого м-м-м нового життя.

#Цитаты_потерпевшего

***

№ 1.546

Дайджест подій в Україні та навколо України від 06 травня 2023

Головне

📌 Мене дуже муляє, що про звільнення українських бійців з російського полону усі засоби масової дебілізації повідомляють з посиланням на якусь єрмакаку, яка за українським законодавством є суцільною порожниною. Замість того, щоби процитувати орган, який насправді обіймається визволенням – ***Координаційний штаб з питань поводження з військовополоненими Головного управління розвідки***. Чому так? Тому що це

є узурпацією влади, яку поки ковтає українське суспільство, "бо не можна критикувати владу" [крадіїв]. І таки так, вітаємо хлопців з поверненням.

📌 Європі таки вдалося злізти з російської газової наркоти, на яку її підсадила хуйловська прошмандовка меркель.

📌 74 роки Чарльз чекав на те, щоби стати монархом Великої Британії. І нарешті дочекався.

📌 У дайджесті наведено версію пдара пригожина щодо наступу на Бахмут. Що я можу сказати - у них був шанс. Великий шанс. Чому не вдалося? Завдяки мужності наших бійців. До речі, нацисти сталінград так і не захопили. Хоча й вийшли до Волги. Аналогія пряма, ні?

📌 Що таке прилєпін? та ще одне чмо – "пИсятель" з мокши, яке пропагандони розпіарили до неба. І таки так, на жаль для цих пропагандонів, прилєпіну вдалося вижити, а не взяти участь у концерті кабздона.

Теми доби

🔥 З російського полону звільнено 45 полонених бійців "Азова".

🔥 МЗС Росії звинуватило Україну та її "західних кураторів" у вибуху машини з пропагандистом Прилєпіним.

🔥 Ціни на газ у Європі впали до рівня літа 2021 р.

🔥 Собор, у якому було короновано британського монарха Чарльза III, було прикрашено кольорами українського прапора.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ Українські війська відбили атаки російських підрозділів на Синьківку в районі Куп'янська. Окупанти безуспішно атакували Білогорівку та Спірне в районі автодороги Лисичанськ – Бахмут. Тривають запеклі бої в Бахмуті та його околицях – Хромовому, Іванівському, Богданівці. На північ від міста в районі траси М-03 у напрямку на Слов'янськ окупантам вдалося захопити частину селища Сакко і Ванцетті. Російські війська намагалися вести наступальні дії в напрямку Костянтинівки – у Предтечино та в околицях Нью-Йорка. ЗСУ відбили численні атаки в Мар'їнці.

Власник ПВК "Вагнера" російський олігарх Пригожин повідомив, що 10 травня найманці передадуть позиції в Бахмуті "кадировцям" (бійцям чеченського батальйону Росгвардії "Ахмат"). З його слів, бійців ПВК буде виведено до тренувальних таборів для відновлення боєздатності. Він стверджує, що "Бахмутську м'ясорубку" було сплановано ним разом із генералом Суровікіним і розраховано не на захоплення міста, а на перемелювання підрозділів ППО, а також для організації перепочинку для армії. Він вважає це завдання повністю виконаним, оскільки, на його думку, російські війська вийшли на стартові позиції для наступу на великі міста Донецької області – Слов'янськ, Краматорськ, Дружківку та Костянтинівку. За цими містами починається степ, де ВСУ буде важко утримуватиме оборону в разі наступу російської армії, яка має чисельну перевагу.

⭐ Російська артилерія і далі обстрілює прикордонні населені пункти Чернігівщини, Сумщини, Харківщини, а також міста та села на лінії фронту й у ближньому тилу української армії.

⭐ На деокупованій території Харківщини підірвався на протитанковій міні трактор, який проводив посівні роботи на полі, не очищеному від мін. Тракторист дістав численні поранення. Ракетами обстріляно Часів Яр та Костянтинівку в районі Бахмута, а також Херсон. На Херсонщині внаслідок скидання боєприпасу з безпілотника загинули 6 піротехніків (саперів) Держслужби з надзвичайних ситуацій, ще 2 – поранено. Унаслідок обстрілу російською артилерією Нікополя з району Запорізької АЕС поранено 4 місцевих жителів, дістали пошкодження промислове підприємство та житлові будинки.

⭐ Енергоатом спростував повідомлення російських пропагандистських ЗМІ про повне зупинення Запорізької АЕС. Станція не виробляє електроенергію, проте отримує її з української енергосистеми для власних потреб. Усі блоки АЕС перебуває в режимі холодного зупинення, крім 5, який також вимкнено, але персонал тримає його в гарячому стані. Директор Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) Гроссі заявив, що ситуація на станції стає все більш непередбачуваною, що несе загрозу її ядерній та фізичній безпеці. З його слів, інспектори, які перебувають на станції, отримали інформацію про евакуацію жителів міста супутника АЕС – Енергодара, а також щодня чують звуки вибухів. Інформацію про "евакуацію" до Бердянська та Приморська жителів міста, які отримали російські паспорти, підтвердив і український Генштаб.

⭐ Оперативне командування "Південь" повідомило, що Росія вивела в Чорне море 4 надводні кораблі з 32 крилатими ракетами "Калібр" на борту. Вночі на всій території України було оголошено повітряну тривогу. Над Києвом було збито розвідувальний безпілотник.

⭐ Експерти досліджують уламки гіперзвукової російської ракети "Кинжал", яку було збито підрозділами ППО за допомогою комплексу Patriot.

⭐ Окупаційна влада Криму повідомила про збиття підрозділами ППО 2 українських балістичних ракет оперативно-тактичного комплексу "Гром-2" на півночі півострова та ще кількох безпілотників у районі Севастополя.

⭐ Координаційний штаб із питань поводження з військовополоненими Головного управління розвідки повідомив про звільнення з російського полону 45 бійців Нацгвардії. Уповноважений Верховної Ради з прав людини Лубинець підтвердив обмін, унаслідок якого на контрольовану територію повернуто 45 військовослужбовців полку "Азов". Вони здебільшого мають поранення або серйозні проблеми зі здоров'ям.

⭐ У Нижегородській області РФ підірвано машину російського пропагандиста, члена партії "Справедлива Росія" Прилєпіна, який активно підтримує війну й воював на Донбасі в складі Росгвардії. Прилєпіна тяжко поранено, водій загинув. Відповідальність за вибух узяв на себе партизанський рух "Атеш". МЗС Росії назвало підрив автомобіля "терактом", який було "організовано й виконано київським режимом, за яким стоять західні куратори".

⭐ 6 російських регіонів, Крим та 21 місто РФ уже скасували паради з нагоди 9 травня "з огляду на безпеку". За оцінкою британської розвідки, це свідчить про вразливість Росії до українських атак, що дедалі зростає.

⭐ СБУ повідомила про підозру 170 членам Ради федерації РФ, які затвердили включення до Росії територій, окупованих російськими військами, а також дозволили використання збройних сил за межами країни.

1-2) Тил

⭐ Компанія "Смарт Холдинг" олігарха Новинського оголосила про загрозу зупинення всієї діяльності та можливе звільнення майже 3 тис. співробітників. Пресслужба компанії повідомила, що правоохоронні органи заблокували роботу агропромислового бізнесу та підприємства з видобутку граніту, а відкликання ліцензії Держслужбою з геології та надр мало наслідком зупинення видобутку газу.

2. Україна та світ

⭐ Представник президента в Криму Ташева заявила журналісту польського інформагентства PAP, що низка західних політиків закликають Україну

відмовитися від звільнення Криму. На їхню думку, український наступ нібито може спричинити ядерну війну. Ташева наголосила, що ЗСУ звільнили Херсон, який "анексувала" Росія і нічого не сталося, хоча окупанти назвали це "порушенням територіальної цілісності РФ".

⭐ Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що Путін поки не визначився з відповіддю на пропозиції генерального секретаря ООН Гутерріша щодо подовження "зернової ініціативи". Пєсков додав, що "ситуація поки не покращується". Термін дії угоди спливає 18 травня.

⭐ Видання The Financial Times повідомило, що ціна на газ на європейських хабах впала до рівня літа 2021 р. – до €35,2/МВт ⭐ год (приблизно €370/1000 м³) із €340/МВт ⭐ год минулого літа. Ціна все ще вища, ніж у докризові часи (€29,17/МВт ⭐ год влітку 2018 р.).

⭐ У Лондоні відбулася офіційна коронація короля Великої Британії Чарльза III. На церемонії Україну представляли прем'єр-міністр Шмигаль та дружина президента Зеленського. Собор, у якому відбувалася церемонія, було прикрашено кольорами українського прапора, низка гостей також прийшла в одязі таких кольорів.

⭐ Шмигаль повідомив про зустріч із главою уряду Великобританії Сунаком. Вони обговорили підготовку до конференції з відновлення України, яка відбудеться в Лондоні цього року. Сунак висловив підтримку крокам України щодо вступу до НАТО.

⭐ Турецька опозиція в разі перемоги її кандидата на президентських виборах 14 травня обіцяє швидко ратифікувати протокол про вступ Швеції до НАТО.

⭐ У Леверкузені (центральна Німеччина) та в столиці Чехії Празі відбулися проросійські демонстрації із закликами припинити надання воєнної допомоги Україні та розпочати мирні переговори. В акціях узяли участь кілька сотень людей.

⭐ На думку чеського президента Павела, у світі почалася епоха протистояння та стратегічної конкуренції між країнами західної демократії та авторитарними державами, які об'єднуються навколо Росії та Китаю. Для успішного протистояння новим викликам колективному Заходу доведеться об'єднатися та створити достатню противагу цим країнам.

⭐ Польське видання Rzeczpospolita провело дослідження про навчання дітей українських біженців у польських школах. Із жовтня їхня кількість скоротилася на 10 тис. До шкіл країни ходять лише 22 % дітей середнього шкільного віку. 56 % дітей не навчаються в польських навчальних закладах, а в українських школах у віддаленому режимі. Багато біженців повертаються на батьківщину, проте є і такі, хто не зміг адаптуватись у країні.

3. Київ

⭐ Київська міська адміністрація повідомила про підйом рівня води в Дніпрі ще на 5 см. За твердженням чиновників, загрози аварійного підтоплення житлових масивів немає, проте підтоплено приватні будинки в районах Осокорків та Корчуватого, а також на островах у межах міста.

***

№ 1.547

Эндшпиль «языковому вопросу» в Украине в семь ходов

Надуманный и раздутый «вопрос языка» в Украине перешел уже все разумные границы.

2023-04-14

МИХАИЛ МИХАЙЛЕНКО, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Надуманный и раздутый «вопрос языка» в Украине перешел уже все разумные границы. И если раньше, можно было отмахнуться, то сегодня, ситуация иная. Полномасштабная война внесла окончательный довод. Отныне – всё или ничего. Здесь и сейчас, каждый из нас – ведет всех нас в будущее «последнего, но уникального шанса» или будущее «снова как обычно и окончательно на дно». Неужели мы возьмемся за старое и на следующем витке – уже точно упустим всё навсегда? Мне не хотелось бы, а вы решайте сами, но потом не говорите, что вас не предупреждали.

Специально пишу на русском языке, чтобы привлечь больше внимания (из-за ожидаемой реакции). Сразу уточняю, я за один государственный язык (украинский) и территориальную целостность Украины в границах 1991 года. Более того, я понимаю эмоции людей втянутых в подобные вопросы, но нам нужно превзойти это, быть сильнее и разумнее. Потому что на кону последний шанс для будущей Украины…

Надеюсь, всё это – для серьезного размышления и честных ответов перед самим собой, и желательно ради нашего общего блага.

Для концентрации – оформляю тезисы и вопросы в несколько блоков. А для наглядности иллюстраций, беру несколько несмешных «популярных мемов».

1. Первый блок

1. Неужели кто-то искренне верит в то, что российско-украинская война началась из-за «вопроса языка», и если бы в Украине не говорили на других языках, кроме как на украинском, Путин не начал бы полномасштабное вторжение? Вы серьезно?!

2. Если бы Путин пришел реально защищать «русскоязычных», он бы не убивал их в куда большей степени, чем говорящих на украинском языке. Он ведь мог пойти и на запад Украины, чтобы отсечь «нацистов» от «русскоязычных», но вместо этого он начал открыто бомбить города востока и юга с «русскоговорящим» населением. **У драмтеатра Мариуполя было написано «дети» на русском, и туда всё равно упали бомбы**…

3. Если же причина – русский язык, почему официально речь шла о решении «украинского вопроса»? Путин объявил «денацификацию», и денацифицировать он планировал совсем не «русскоговорящих». Как вы собираетесь решать «украинский вопрос» и кого «денацифицировать», если все говорят на русском языке? Может ли Путин открыто вторгнуться в Беларусь под предлогом – защиты «русскоязычного» населения, если там все говорят на русском языке? Сработать может только обратный повод – там не такие как мы (не важно, по какой причине). Например, вон – испорченные «русские», потому что говорят на украинском языке, вот их-то и пришла российская армия вразумлять и возвращать в родную гавань.

Подводя итог: Разумеется, «вопрос языка» не может быть реальной причиной и даже поводом для войны, это может быть лишь пропагандистской манипуляцией захватчика для превентивного ослабления жертвы (через провокацию внутренних конфликтов). Но если следовать логике «Путин напал из-за языка», придется признать, что напал он на Украину, потому что здесь говорят на украинском языке. Он открыто заявляет, что нужно упразднить *украинство*. И что теперь, будем винить тех, кто говорит на украинском языке в том, что из-за них Путин начал эту войну?

2. Второй блок

1. Откуда у некоторых из нас необъяснимая вера в Путина и его слова? Это что, привычка «по старой памяти», преклонение или зависть? Если вы верите в его тезис о «защите русскоязычных», тогда почему вы не верите в его же тезис о том, что никаких «украинцев не существует», а есть «не такие русские» (что есть противоречие, ведь если нет украинцев, то от кого защищать русских?). Откуда такая избирательность?

2. Почему мы смеемся над откровенно дебильными теориями Путина, но при этом выдираем из них фрагменты и устраиваем ругань уже между собой? Если мы его считаем сумасшедшим преступником, почему мы его вообще слушаем? Он может сказать буквально всё, что угодно. И что? Если он скажет, что настоящие украинцы это те, кто встречают российскую армию с цветами, вы его послушаете? Нет? А почему тогда вы верите в другие его бредни?

3. Делить людей, граждан одной страны, на «своих» и «чужих» – есть классическая манипуляция массами. Это игра на примитивных инстинктах. И способ захвата власти! Именно РФ запустила нарратив о «правильных» и «неправильных русских» в Украине, а некоторые у нас его подхватили и теперь разносят этот пожар, говоря о «таких» и «не таких» украинцах. Зачем? Посыл один и тот же ведь, и исходит он от врага. Они создали оксюморон – «русскоязычный украинец». Обратите внимание, в пропаганде РФ фигурирует даже не «русскоговорящий», а «русскоязычный», что является промыванием мозгов с «двойным дном». И это в их подаче «русскоязычный украинец» якобы и есть «русский». Но теперь очевидно, что пропаганда Кремля ошиблась. Ошиблись и те, кто перенял сей мотив у нас, перефразировав «русскоговорящий украинец» в «не настоящий украинец». Также, заметьте, пропаганда Кремля умалчивает, что русский язык утилитарно используется для межнационального общения в бывших республиках СССР, и республиках, пока что находящихся в составе РФ. Потому что это рушит их манипуляторский тезис: «русский язык» = «русский» (что-то напоминает, правда?).

Подводя итог

Разделение украинцев по любому признаку – манипуляция, агент пропаганды, которую сюда внедрил Кремль, а наши политики разыграли эту карту с обеих сторон (разделение на якобы «восточную» и «западную» Украины - это также нарратив РФ). И если вы повторяете нарратив РФ про разделение страны по территориальному, языковому, этническому и т.п. признакам – вы помогаете врагу. А если мы начинаем делить своих граждан «на сорта», то мы ничем не отличаемся от нынешних россиян в их помешательстве. За что тогда Украина платит столь высокую цену? Чтобы стать как они? Превратиться в зеркальное отражение врага и выбрать своего «путина»?

3. Третий блок

1. Весь этот «языковой срач» изобрели политтехнологи РФ, а наши продажные политики и замаскированные предатели – воспользовались, потому что им так проще было делить «население» для выборов (которые для них являются дверью в коррупцию в особо крупных размерах). Смысл – проталкивать свои интересы, пока люди сталкиваются между

собой по выдуманным поводам где-то в сторонке. Причем идея «на разделение» работает на сепаратизм не только на востоке страны, но и на западе. Узнайте, например, про русинский язык и настроения, будете озадачены. Говорить, что некоторые из наших «граждан» хотят жить не уезжая в соседней стране «на востоке», но не говорить, что некоторые из наших «граждан» также хотят жить не уезжая в соседних странах «на западе» – значит кривить душой.

2. На самом деле проблемы «языков» у нас не было. Разделение на «русскоязычных» и «украиноязычных» – наживка от политтехнологов РФ. И если, например, кому-то захочется отобрать еще часть Украины, новые враги также начнут говорить про «иначе-язычных» украинцев, какие-то «притеснения» и далее по методичке. Но в реальности такого деления нет. У нас все понимают украинский язык и могут на нем общаться; и делать всё, что требуется для поддержки официального формата. А это, на самом деле, совершенно иной контекст и ситуация билингвы (или полилингвы; как владение несколькими языками, что есть преимущество). И иная история, которая есть во многих странах, и как видите, она не провоцирует «вторжение РФ» (или кого-либо еще). Кстати, как «вступление в НАТО» его также не провоцирует – Финляндия уже там, но нападения от РФ не последовало. Значит и предлог для вторжения в Украину «о будущем вступлении в НАТО» также фиктивен.

3. Да, в Украине есть и должен быть только один государственный язык. Этого для его защиты более чем достаточно. В США нет такого закона, но там все знают английский язык. Задумайтесь, почему такой проблемы у них нет, и почему английский негласно стал международным средством общения? И если вы скажите гражданину США, что он «не такой» американец, потому что говорит на «вражеском языке Британской империи», вы будете посланы куда подальше. Собственно, как если скажите подобное ирландцу (почему это он говорит на английском, он что – не настоящий ирландец?).

Подводя итог

Беда нашей страны в том, что мы погрязли в пошлых политических технологиях и дешевом популизме политиков, которые преследуют свои цели, а на граждан – им плевать. Они будут кричать «Слава Украине!» и тут же проворачивать свои грязные дела. Им и война не помеха, потому что они на нее не пойдут... И сколько еще очередных раз, мы будем поддерживать эту ложь, лицемерие, продажность, ненависть, глупость и т.д. – в угоду тем, кто думает, что держит украинский народ «за стадо»? Мы же доказали, что не потерпим подобного отношения, разве нет?

4. Четвертый блок

1. Что подразумевает – переход на украинский язык? Реальное овладение языком или создание видимости в виде «суржика»? Вопрос важный. Ведь если вместо полноценного перехода с одного языка на другой, мы в результате получаем «суржик» (ухудшение качества языка), а вместе с этим – увеличение объема «суржика», тем самым, мы – усиливаем притеснение украинского языка. Такой «суржик» опаснее других языков, потому он маскируется под украинский, разрушая его изнутри. Что больше навредит украинскому языку – существование других языков или наращивание количества говорящих «на суржике» (не важно, по какой причине – сознательный переход, ради процентов в статистике или статуса «патриота» и т.п.)? Разумеется, второе. Распространение «суржика», через каждое новое поколение, вырастет как снежный ком и превратится в языковую норму (или ее полностью разрушит). И тогда, мы получим стремительное уменьшение владеющих украинским языком, и говорящих на нем. В этом цель?

Это чем-то похоже на «квоты» на радио и т.п. Неужели кто-то верит, что подобные меры приведут к улучшению качества украинского музыкального продукта? Наоборот, отсутствие конкуренции – ведет к профанации. Зачем напрягаться и писать песни мирового уровня, если можно попасть на радио ротацию и без этого (особенно, если написать песню на «патриотический» мотив, вплетя в нее все фразы что «на слуху» у народа). Да создайте вы реальную вещь, и ее будут крутить на радио без всяких квот, а там и всем миром начнут слушать, ведь так работает индустрия «музыкального олимпа». Чего скромничать-то, или особо нечего предложить?

2. Почему-то в медиа пространстве, принято считать, что «перейти на украинский язык», это всего лишь дело выбора. Вот захотел – щелк – перешел сразу на литературный украинский язык. Так это не работает. Да, медийщики и блогеры, и прочие публичные персоны – профессионально занимаются этим процессом, потому что это их работа (шоу, в то или ином виде), и они с этого кормятся. То есть в наличии прямая заинтересованность. А если убрать какую-либо заинтересованность в виде имиджа, пользы в будущем или прибыли? Что они скажут? Что они сделают? И знаете, многие из таких «публичных персон» как и «патриотичных» политиков – дома и среди друзей, или когда эмоционально сорвутся, говорят на русском языке (слова с делами у них часто расходятся). Медийная картинка создает искаженную действительность, всегда и во всём, и это нужно учитывать в оценке окружающей реальности.

Приходит на ум аналогия с «маркетингом на войне». Продажи! И не важно, что это не в тему, безвкусно и порой аморально. Никого не заботит, что такие вещи уничижают ценность подвигов и усилий тех, кто причастен к войне. Главное упомянуть в рекламе «несгибаемость», напомнить о том, что «держим фронт», и можно продавать что угодно, хоть таблетки от несварения.

Это вообще к чему? Желание примазаться к героизму военных и заодно под шумок что-то продать? Неужели это именно то, что приближает нас к победе?

3. Существует множество естественных проблем с переходом на украинский язык. У человека может быть желание, но может не быть возможности. Если с утра до вечера занимаешься работой, а то и выживанием, как найти время для учебников (которые нужно купить), где найти репетитора (за деньги), когда практиковаться (если спать некогда) и прочее. Есть и те, кому изучение языков дается очень сложно по природе и это научно доказано (не говоря уже о пенсионерах, которые по возрасту не могут этого сделать, и мечтают только о повышении пенсии). Это реальная обстановка, и что теперь, – будем давить со всех сторон, чтобы заставить добровольно перейти на украинский язык? Знаете, что получится в итоге? Отторжение! Здравая идея, насаждаемая не здраво – непременно получит противоположный результат. Разве мы этого добиваемся?

Подводя итог

Нам всем надо не лозунги кричать, а мыслить, разбираться с проблемами и дела делать – компетентно. Или хотя бы не мешать, и заниматься собой. Поэтому перед тем как разгонять негатив по социальным сетям, лучше подумать – как можно помочь образованию и тому же – книгоизданию. А вместо того чтобы назидательно упрекать других в вопросе перехода на украинский язык, посмотреть сперва на себя и проверить – не говорю ли я на «суржике» (очень распространенная ситуация), и поэтому перед тем как раздавать советы всем вокруг – выучить украинский язык, начав с себя.

За этим будущее, а не за разрушительной руганью, которая делает ситуацию только хуже. Язык будет развиваться исключительно в положительной среде, эволюционным способом с помощью грамотного образования. Также будет происходить и постепенный переход на украинский язык. Остальное – естественным путем само собой образуется (правда есть настойчивое подозрение, что через несколько поколений вся планета будет говорить на обновленном английском языке).

Пятый блок:

1. Если у кого-то на эмоциональном плане русский язык почему-то ассоциируется с Путиным (он его изобрел, что ли?), тогда почему немецкий язык не ассоциируется с Гитлером? Или нацистская Германия на УССР уже не нападала и не убивала наших предков? А если так, почему сегодня наши граждане учат немецкий язык в Евросоюзе без проблем? То же касается и Польши (кто помнит, что столетие назад шла украино-польская война?), и не только, – претендентов со всех сторон множество было в истории. Или прошло время и уже можно? Тогда это

проблема – времени, а не языка, если отношение регулируется временем. Видите, что получается? В подобных ассоциациях нет логики.

2. Если кто-то считает, что не хочет иметь с русским языком ничего общего, ему придется убрать из своего обихода до 70% слов из украинского языка, так как между украинским и русским языками – есть большой процент «общей лексики». Ну, ничего не поделаешь – такова данность, относятся они к одной категории восточнославянских языков, потому что на то есть научные (а не политические) причины (история, лингвистика и т.д.). Согласны, на такое радикальное отрицание?

3. Кто вообще решил, что права на русский язык есть исключительно у РФ? Снова потому что Путин так сказал? То же самое касается – образования, церкви и т.д., всё это и многое другое, пришло в Московию из Киева, из столицы Руси. Не нужно отдавать свое и уничижать собственные достижения, чтобы потом не жаловаться, что у нас забрали и не отдают, еще и перекручивают нашу историю нам же во вред. Необходимо правильно ставить акценты и показывать перспективу (даже если она тянется из далекого прошлого). Вы будете очень удивлены, когда узнаете, как сильно повлиял украинский язык на становление литературного русского языка (а не наоборот). Зачем мы должны отказываться от объективной исторической правды в угоду манипуляциям врага? Нам необходимо обойти врага в стратегической гонке, а не отмахиваться от его выпадов задним числом.

Подводя итог: Нельзя терять рамки адекватности. Эмоции вполне понятны, и где-то на сегодня правомерны. Но нам необходимо учиться смотреть на вещи максимально честно и объективно, чтобы находить ошибки и их не повторять (или вовремя исправлять). Нам нужно видеть реальные проблемы, потому что нельзя решить нереальные. И только когда мы сможем разобрать этот «языковой вопрос» беспристрастно, со всех сторон, объективно и честно – мы сможем что-то наконец-то понять, решить и сделать. Иначе – будут постоянные эстафеты на граблях по кругу. А будущее, тем временем, уплывет из наших рук.

6. Шестой блок

1. **Важно ли, на каком языке говорить в ГУЛАГе?** Желание запрещать и насильно насаждать – это практика большевиков, нацистов и всяких рашистов. Разве «единственно правильное мнение» навязанное большинству «партией» – это не то, про что был СССР, от которого мы ушли? Не про это ли роман «1984»? Не важно, во что обернута диктатура. Если инструментарий одинаков, значит и цель – одна. Градус «комсомольства» пугает, когда касаешься якобы «национальных» вопросов. Сначала одни запрещали других, затем другие запрещают следующих, затем… порочный круг. Или, это как сравнивать Путина с

Гитлером, после чего предлагать с улюлюканьем жечь книги (как это делали с украинскими книгами в захваченных территориях российские военные), это нормально? И здесь мы не такие как рашисты, потому что книги-то на русском языке (а значит позволено), да? Как надеяться на светлое будущее, если его начинать с полыхающих на костре книг? Это что за мечтательное мракобесие?

Запреты, насильственное насаждение, деление людей на сорта, цензура, самоцензура и выученная беспомощность, доносы, диктат идеологии – это всё дорога в фашизм, не важно какого сорта и под какой вывеской. Но ничего подобного у нас нет, и не планируется, ведь так?

2. Мы должны понять, что настоящая культура – не нуждается в том, чтобы доказывать остальным, что она таковая. То же самое и относительно языка. **Красота языка – не нуждается в репрессиях**. Только фикции нуждаются в призывах к «величию» и насаждению себя насильно всем подряд. Там где нет подлинной культуры – будут всевозможные фальсификации. Недостатки всегда маскируются красочными картинками и пафосными декларациями. Мы ведь это прекрасно понимаем, правда?

3. Мышление не зависит от языка. Не зависит оно и от этнической, культурной и территориальной принадлежности. Человек не мыслит «языком» или «культурой», подобные теории давно опровергли. И если бы это было правдой, человек не смог бы говорить на нескольких языках, а представитель одной культуры или этноса не смог бы полноценно расти в среде иной культуры или этноса. Любой язык, по факту, является средством коммуникации, но не способом мышления.

Заявления подобные тому, что «человек говорящий на украинском языке – думает как украинец, а значит, и является настоящим украинцем» – не выдерживают научной критики. И вера в это есть губительная ошибка, потому что из-за нее мы пропускаем «волков в овечьей шкуре» в свои умы. Чтобы втереться в доверие – враг заговорит на вашем языке лучше вас.

Нужны примеры? Сколько политиков обманывали избирателей, прикрываясь красивыми «патриотическими» лозунгами? Сколько якобы полярных партий имели общую кассу? Янукович, чтобы стать марионеткой Путина и вечно править здесь – выучил украинский, и что? Сколько предателей говоря на украинском продавались Кремлю? А сколько рожденных в Украине сейчас живут в РФ, поддерживают Путина и даже напрямую участвуют в войне? Были ли наводчики ракет на жилые кварталы, говорящие на украинском языке, в том числе, на западе страны? Если бы язык определял мышление – ничего подобного бы не было, и в принципе не могло существовать. Как не было бы и того, что на войне против РФ погибают украинцы, говорящие на русском языке…

Подводя итог

Проблема в том, что определенные схемы мышления порождают соответствующие решения и как следствие – результаты. И не важно, какой они «национальности» и на каком «языке» говорят.

Это подобно тому, как музыкально генерировать – «российский шансон», а делать вид и всем рассказывать, что играешь «украинский рок», потому что поешь на украинском. К слову, мода на «гоп-культуру», это также элемент внедрения пропаганды РФ в наше пространство (как способ приручения подростков через агрессивное бездумное стадное поведение, в качестве потенциального электората пророссийских кандидатов, заметьте, начиная с 90-х).

Если, к примеру, на «комсомольские» схемы мысли наложить «националистические» формы выражения – мы получим «комсомольский» результат под «националистическим» лозунгом. Если мы сейчас ищем «не таких» украинцев по вопросу «языка», то после того как вся Украина заговорит на украинском языке, начнутся поиски «не такого» украинского языка. Если мы все станем «националистами», начнутся гонения на «не таких» националистов… из этой удавки не будет выхода, но всегда найдется повод, чтобы оправдать свои разрушительные действия красивыми словами. Потому что суть не изменилась. А надо меняться! Иначе мы попадаем в ситуацию, когда условный «Хмара» пишет донос на условного «Грицака»… «здравствуй сталинизм» или мне это просто снится?

7. Седьмой блок

1. На что мы надеемся, если не поддерживаем тех, кто поддержал нас в час войны? Что будет, если к нам отнесутся так же, как мы отнеслись к ним? Откуда могут взяться разговоры о «не таких» украинцах, которые пострадали от полномасштабного вторжения, из-за того, что они не особо говорят на украинском языке, хотя и являются гражданами Украины? Ужас войны, твой дом разрушен, твои знакомые и родственники возможно ранены или погибли, большинство пошло защищать страну… но почему-то найдутся те (обычно, в далеком тылу), кто упрекнут их в том, что они «не такие» или вообще, что война началась «из-за них». Вы были на их месте? Вы сделали больше, чем они? Вы приняли первыми удар и не сдались? Нет? Тогда быть может лучше помолчать и помочь?

2. История про «творог» как мем-отражение ситуации. Не верится, что подобное может происходить, еще и на видео в медиа пространстве. Чего хотят добиться те, кто ставит себя по ту сторону прилавка с гуманитарной помощью, и, выбирая – кому давать или не давать что-то там по языковому признаку? Это что, и есть та самая «украинизация»? Или в чем смысл? Чтобы оскорбленные и отвергнутые, убежавшие от войны – не заграницу, а в другую часть своей же страны, в следующий раз, от безвыходности, они – присоединились к тем, кто не будет их, хотя бы на словах, отсортировывать как «существ» и пообещает прийти за своим «куском творога»? Хватит ли у части Украины сил отстоять свою свободу, если это едва удается делать всей страной? Нет? Тогда в чем цель? Это точно любовь к Украине или хитрый план в угоду врагу по развалу страны на части, с последующим ее захватом?

Для справки: в украинском языке есть слово «тваріг», которое обозначает тот самый белый сыр, впрочем, как есть слово «творог» в польском языке. Как так получилось, а? Почему промолчали те, кто это знал? Испугались? Или компетенции не хватило?

3. Признаюсь, последней каплей в «вопросе языка» стало видео про «ментальных трансвеститов» (подразумеваются «русскоговорящие украинцы») от товарища, который в первые дни войны, как говорят, бесстрашно сбежал за границу. Неужели мы не понимаем, что это уже – полет над пропастью в бреду? Неужели кто-то верит, что в Евросоюзе подобные вещи вызовут аплодисменты? Мы какие ценности вообще обещаем отстаивать? За что нам помогает Запад?

И самое страшное… Как можно нести подобную озлобленную ахинею, когда на фронте очень много военных ВСУ говорит на русском языке? И это легко проверить, и если не напрямую или не через знакомых, стоит посмотреть живые записи не «марафона ТВ», а с места событий – где военные, а с ними – врачи, спасатели, пострадавшие – в большинстве своем говорят на русском языке. И это, та правда, как оно есть. Исключительно ради иллюстрации сказанному, можно начать с видео героя Украины с позывным «Хижак» (и посмотреть его интервью, где он говорит на русском языке). Или интервью с бойцом ВСУ с позывным «Хук». Или… На самом деле, подобных видео – колоссальное множество. По правде говоря, я бы не хотел здесь упоминать кого-то отдельно, потому что все в ВСУ – делают свою сложную работу вместе. Поэтому, приношу за это извинения.

И это, не говоря о ситуации с гражданскими. Посчитать процент будет не сложно. Вы реально хотите «поднимать статистику», чтобы… показать процент «не таких» воюющих украинцев и физически пострадавших от войны? А если их окажется большинство, что тогда, куда перевесит чаша весов? Оно нам точно надо?

Как можно додуматься, говорить о «не настоящих украинцах», когда военные, без разделения по какому-либо признаку, – сражаются как одна семья за каждого из нас, гибнут на фронте за Украину? Быть может, им стоит бросить оружие и сначала пойти на курсы украинского языка где-нибудь в далеком тылу? Ведь как могут «не настоящие» украинцы защищать ценой своей жизни Украину? Такова логика, да? Или замысел иной – пусть они там гибнут, а мы тут… свои дела провернем, или как? Что у некоторых из нас с разумом и совестью?

А что будет, когда они вернутся после победы на гражданку? Понравится им такое отношение? Как они оценят происходящее?

Украинский военный смотрит в глаза смерти и говорит «Слава Украине!» на русском языке, и становится одним из символов героизма этой войны...

Подводя итог

Неужели не все видят, что сейчас речь идет о выживании Украины и ее будущем, а не о каких-то там наших желаниях и мнениях? Почему столько людей находят себя в несущественном, а существенное отбрасывают? Где и когда мы потерялись? Найдем ли путь домой? Сможем ли преодолеть затаенные обиды и мелочные распри? Почему даже перед лицом уничтожения мы не хотим отбросить то, что мешает реализовать шанс на лучшее? Одна попытка на миллион. Неужели вы не чувствуете вдохновение этого особого момента?

*

Где-то там, за горизонтом, восходит заря нового дня. Но хватит ли нам смелости броситься навстречу первому лучу? Грядущее покажет.

***

№ 1.548

Відсіч

11 сентябрь 2020 г.

Чи то внаслідок затемнення свідомості, чи злого умислу, чи внаслідок ще якихось невідомих нам причин міністр культури Олександр Ткаченко (він же багаторічний гендиректор 1+1 і русифікатор українського телеефіру) **заявив що в Україні існують такі фантастичні речі як "штрафи за невикористання української мови в побуті"**.

І що вони начебто прописані аж у самому Законі про державну мову! (https://life.pravda.com.ua/culture/2020/09/11/242296/)

Й навіть попри мужні спроби журналістки-інтерв'юерки переконати пана міністра у тому, що ні в Законі про мову, ні будь-де ще такої маячні ніколи не було, земіністр стояв на своєму і стверджував що ніколи не існуючі в реальності норми таки "залишилися" в Законі.

Ми, звісно, могли б і не підозрювати шановного міністра культури у злих підступах проти власної держави, та списати все на ментальний розлад чи наслідок надмірного вживання психотропних засобів. Якби не одне АЛЕ. На жаль, **весь наш попередній досвід знайомства з діяльністю пана Ткаченка на мовно-культурній ниві, говорить про цей інцидент радше як про закономірність ніж про звичайну випадковість**.

Власне, нерадісні здогади підтверджує й сам пан Ткаченко. В інших частинах сьогоднішнього інтерв'ю він розпатякує про свої плани щодо ревізії мовного законодавства у бік зовсім протилежний від інтересів Української держави.

Ми глибоко переконані, що у часи російської гібридної агресії, однією з головних складових якої, вже не одне століття, є саме русифікація - тобто знищення української ідентичності у сфері культури, подібні антиукраїнські заяви та ініціативи з боку людини, що очолює культурну сферу України є надзвичайно небезпечними та цілковито неприйнятними для ефективної протидії агресору.

***

2020-09-11

Катерина Хорощак

головна редакторка УП. Життя

Провести інтерв’ю "Українській правді. Життя" з міністром культури та інформаційної політики Олександром Ткаченком вдалося лише з другої спроби.

Чому не вдалося з першої – *можна прочитати за посиланням.*

Цього разу ми зустрілися напередодні 100 днів Ткаченка на посаді очільника Мінкульту.

Ми поговорили про:

1) про святкування Дня Незалежності,

2) що міністру не подобалося у мовній політиці Петра ***Порошенка***,

3) що Ткаченко планує робити в областях, які межують із Російською Федерацією,

4) що він думає про конструкт "українські Мальдіви"

5) та як міністерство допомагає культурним індустріям в часи коронакризи.

***

– Під час урочистих заходів з нагоди святкування Дня Незалежності виконувалися фрагменти пісень російською мовою. Це багатьох обурило.

Ви сказали, що *"ми маємо пишатися всім тим, що народила українська земля і всіма тими, хто визнає себе українцями... незважаючи на те, що ми різні, ми можемо говорити у тому числі і різними мовами, це наше надбання, наша сила.*

Сила в тому, що ми різні і чуємо і поважаємо одне одного".

Можна погодитися з тим, що історія різна, справді багато людей російськомовні, і частина з них відіграла чи відіграє важливу роль в українській історії.

Але ми святкуємо День незалежності, і ця незалежність зараз особливо нам важлива в контексті боротьби з Росією. А російська мова – це часто спосіб маніпуляції російської пропаганди.

– Давайте розірвемо це питання, тому що це вирвано з контексту, коли я пояснював.

Це не було пояснення саме історії, пов’язаної зі святкуванням Дня незалежності.

Питання було – не які пісні, а що звучали пісні російською. У цьому контексті ця цитата буде більш зрозумілою і доречною.

– Чи не вважаєте ви, що це може бути для Росії знаком, що "не все ще втрачено"?

Тим більше, у нас все міцнішає тренд переходу на спілкування українською, а ця подія ніби нам говорить "какая разніца".

– Україна перебуває у ситуації фактичної війни з країною-агресором. Але наша сильна сторона якраз полягає в тому, щоб унеможливити

використання Росією елементів маніпуляцій стосовно мови, стосовно питань історії тощо.

Якщо ми будемо віддавати Росії те, що, на мій погляд, є нашим спадком, особливо літературні, мистецькі, наукові надбання людей, які народилися в Україні і визнавали себе українцями, лише тому, що вони розмовляли російською мовою, ми скоріше багато втратимо, ніж здобудемо.

– Ви кажете, що *наша сильна сторона в тому, щоб унеможливити використання Росією маніпуляцій стосовно мови*. Як ви плануєте це зробити?

– Думаю, що **ніхто на сьогодні немає відповідей на це запитання**. Я сподіваюся, що круглі столи, які ми розпочинаємо вже цього тижня, допоможуть у пошуках.

– Тобто *як протидіяти російській пропаганді в розрізі російської мови в Україні має вирішити круглий стіл*?

– Ні, це один з елементів круглого стола.

В круглого столу є багато завдань: це історичні постаті, там багато тем, це тема мови, релігії, що таке щастя…

– Я бачила програму, мене зараз цікавить саме це питання.

– У мене є своє бачення. **І я не хотів би його нав'язувати, хотів, щоб це стало можливим в результаті діалогу вчених.**

Після розмови вчених будуть закриті зустрічі за участі політиків та лідерів думок за модерацією Аспен інституту, на яких вони спробують знайти з різними точками зору свої бачення того, як рухатися далі.

– *Ви не хочете її нав'язувати, але, мабуть, людям важливо знати, що про це думає міністр* культури та інформаційної політики.

– Я вважаю, що всі посадовці мають розмовляти українською мовою, але в побуті ми не можемо забороняти людям, якою мовою вони хочуть розмовляти.

Все інше стосовно того, як просувати, робити промоцію українській мові, мають напрацювати фахівці.

– В одному з інтерв'ю ви сказали, що екпрезидент Петро Порошенко роздмухував ненависть і замість діалогу з'явилася риторика, що одна точка зору правильна, а всі інші – вороги.

Зокрема, ви сказали, що це стосувалося мови, війни, історії. Тобто політика підтримки української мови як державної, яку проводив Порошенко, – це роздмухування ненависті? Поясніть, будь ласка.

– Я не про політику, яка полягає в підтримці української мови.

Він взяв такі речі як мова, віра, армія на прапори своєї виборчої кампанії. І привласнив ці речі для своєї виборчої кампанії.

Фактично, це продовження того самого патерну, який робив свого часу Янукович, тільки з іншого боку, коли була оця історія поділу України на три частини. Це продовження гри в піддавки між ОПЗЖ та ЄС.

– Які тоді помилки, на вашу думку, робив Порошенко в політиці підтримки державної мови?

– Я бачу деяку непослідовність в цьому питанні, тому що коли закон про мову обговорювався і приймався, там було багато розмов, як це можна було зробити.

Але через тиск виборчої кампанії багато речей приймалося під її впливом. І багато речей, які представляли іншу точку зору, не враховувалися.

– *Наприклад*?

– Наприклад, штрафи за невикористання української мови в побуті.

– *Але їх і не було*.

– Вони залишилися.

*Довідка: **Виписати штраф** можуть тільки суб'єктам господарської діяльності у сфері обслуговування у разі порушення ними норм*

застосування мови: надання інформації про послуги і товари українською, наявність українських версій сайту, персональне обслуговування українською на вимогу клієнта тощо.

*Дія мовного закону **не поширюється** на сферу приватного спілкування та здійснення релігійних обрядів.*

– Чи обговорювали ви вже *співпрацю із мовним омбудсменом? Якою ви її бачите*?

– **Ні, не обговорював**.

– *Чи плануєте*?

– **Можливо, з часом**.

Ми маємо створювати умови для розвитку української мови.

У міністерстві ми розробляємо інтернет-портал, який популяризуватиме українську мову.

– Якою має стати ситуація з українською мовою за 10 років? За 50?

– Я навчався в українській школі, зростав в українській культурі. З студенських років почав працювати в "Ройтерс". Але мої переконання, як і те, що я з дитиною вдома розмовляю українською, не має стати на заваді іншим точкам зору.

Ми сильні тим, що у нас є люди, які розмовляють російською. Ми сильні, тим, що різні.

Потрібно дати час, не пресувати, не намагатися їх змусити говорити українською мовою. А зробити цей вибір свідомим, добровільним.

І, безперечно, ідеально, щоб за 10 років не декларування, що "моя мова – українська", а по факту так воно і сталося.

– В ефірі одного телеканалу ви сказали, що такі чутливі питання як мова та певні історичні моменти мають вирішуватися за допомогою діалогу і знаходження компромісів.

Ви, мабуть, чули, як Шарій і його прихильники почали протестувати проти McDonald's, бо у них немає російського меню. Як ви ставитеся до цієї ситуації?

А якщо такий скандал зроблять угорськомовні люди? Де тут може бути компроміс?

– Я взагалі не бачу в цьому випадку причини для жодного скандалу.

– Але цим маніпулюють.

– Це зворотна сторона медалі того, про що ми з вами говорили. Одні маніпулюють тим, що немає російської мови, інші маніпулюють необхідністю її заборони. Гра у крайності, нав'язування – це завжди приводить до розколів.

Я ж говорю постійно про трохи інший підхід. Я не вважаю проблемою, що в McDonald's була тільки українська мова.

– Ви розповідали, що вас надихають приклади політиків, які змогли подолати сепаратизм діалогом, зокрема, Жан Кретьєн в Канаді. Але Канада і Україна – це різні речі.

Ви справді вірите в те, що діалог в основі нашої політики стосовно тимчасово окупованих територій допоможе нам повернути ці території?

І чи ви за те, щоб повернути їх будь-якою ціною? Чи, на вашу думку, краще їхня незалежність як компроміс для припинення війни?

– Якщо ми ставимо перед собою якісь приклади, то Канада – далеко не найгірший, а, можливо, один з найкращих прикладів в цьому сенсі. Зокрема, в толерантності до інших культур. Не тільки тому що вона двомовна, а й тому що там є багато інших національностей.

Стосовно діалогу: рано чи пізно цей діалог в якійсь формі має відбутися.

Звісно, з тим, що мова про зміну кордонів не може йти.

Але іншого варіанту, крім діалогу… Інша справа, з ким він має відбуватися, яким має бути майданчик, коли це має статися.

Але якщо ми хочемо повернути країну в межі тих територій, в яких вона була, без цього діалогу не обійтися.

– Що ви будете робити в областях, які межують із Росією?

– Спробую пояснити візію і логіку, чим ми збираємося займатися, щоб була зрозуміла відповідь на це запитання.

Це багатопластове питання. Це не тільки інформаційна безпека і не стільки інформаційна безпека. І не тільки фізична безпека.

Очевидно, що українську армію потрібно посилювати, щоб вона була спроможна дати відповідь.

Це економіка, це дороги, це центри культурних послуг, які ми збираємося робити, зокрема, пілоти саме в областях, які межують з окупованою територією – в Донецькій, Луганській, Херсонській, і, зокрема, на заході – в Чернівецькій чи Закарпатській областях.

Питання з Великою реставрацією (*музеїв, замків, заповідників, які мають стати туристичними об'єктами – ред.*), яку ми маємо розпочати – це теж питання не тільки збереження традицій, а й посилення можливостей для розвитку туризму, зокрема, і в цих областях.

Це наша м'яка сила, яку ми можемо мати для того, щоб українці почали пишатися тим, що у нас є, трансформаціями, які в нас відбуваються, і рухатись вперед.

Якщо ми подивимося на це як на м'яку силу, яка здатна збільшити вартість країни як такої, тому що якість культурних та інформаційних послуг, яку ми б хотіли підняти, і надає ту силу, яка дає можливість чинити супротив в асиметричній формі грубій силі, яку застосовує Росія.

Вони говорять про наративи інформаційні, які вони розповсюджують через свої ЗМІ, а ми повинні тоді говорити про медіаграмотність.

Ми свого часу на "Плюсах" в пориві патріотичної хвилі намагалися зробити відповідь Russsia Today. Не працює.

Ми не можемо працювати як вільне суспільство так, як вони. І в нас недостатньо ресурсів робити так, як вони. Тому маємо айкідо займатися. Культурним.

– Коли ви тільки озвучили ідею про круглі столи щодо мови та історії, у людей виникало дуже багато запитань: яка мета, хто це робитиме і які наслідки.

Коли ви опублікували дати круглих столів та їхніх координаторів, частина питань відпала.

Але навіть якщо там будуть озвучені важливі речі і рішення, чи не боїтеся ви, що це залишиться у вузькому колі тих, хто був присутній на конференції навіть за умов, що їх транслюватимуть онлайн?

Чи не стане це ще одним – поговорили і на тому все закінчилося?

– Сам факт того, що такі **круглі столи почнуть ставати трендом**, замість того, щоб вони на майданчиках телевізійних один одного обливали політичним брудом і підпалювали сенситивні теми для політичних розборок, вже свідчить, що рано чи пізно ми маємо дійти до якогось консенсусу чи результату.

Консенсус нам надзвичайно важливий. Якщо є діалог, то він має закінчуватися чимось: компромісом, знаходженням консенсусу, рухом вперед.

Такий консенсус має бути знайдений в Україні, незважаючи на всі складнощі і труднощі, пов’язані з Росією.

– Просто *незрозумілий сам механізм*. От зустрілися люди і поговорили. Що далі?

– Факт того, що вони зустрілися і поговорили – вже добре.

По-друге, будуть напрацьовані тези і бачення відповідей на виклики, які стоять з приводу тих чи інших тем.

По-третє, ми все-таки розраховуємо, що **будуть закриті круглі столи політиків**, які, використовуючи ті тези, які напрацювали вчені, зможуть задуматися, запропонувати якісь свої рішення цих питань.

– Як ви думаєте, чи погодяться наші політичні сили на те, щоб використовувати результати цих діалогів? Видається, що далеко не всі.

– В нас нема механізму примусити їх. В нас є лише механізм, щоб запропонувати.

– Ви говорили: *"Мистецтво XX століття чиє? Радянське. Це частина нашої історії? Так. Чому його руйнують і ми не піклуємося про ці пам'ятки? Я за делікатність в цих питаннях, щоб не створювати приводів для суспільних вибухів в той чи інший бік".*

Чи не перетвориться у такому випадку наша інформаційна політика на просто згладжування кутів, а не на "переварювання" болючих шматків історії?

– **Є сучасне *монументальне мистецтво, яке створювалося за радянських часів*. Цим мистецтвом цікавляться на Заході, але його зневажають і знищують в Україні.**

Ми хочемо це мистецтво, як би ми до нього не ставилися, все-таки віднести до сфери пам'яток архітектури та історії.

Це одна сторона медалі – збереження пам'яток культури.

Інша – це визнання тих чи інших історичних подій: комуністичних, будь-яких інших, і переосмислення того, який вони мали вплив на нас. Це питання дискусії.

І тут я вам поставлю запитання: це не згладжування кутів – це "а який у нас є вибір"?

Або в межах розмови і діалогу знаходити спільну точку зору, наприклад, як ми ставимося до тих чи інших історичних постатей, і розуміти, де тут межа між тим, як ми ставимось до радянських воєначальників, які звільняли цю територію від нацистів, чи як ми ставимось до тих самих радянських НКВДистів, які знищували населення на території України.

На мій погляд, це дві різні речі. Так само, як відповіді на запитання щодо визвольних воєн, які вела Україна, і що там відбувалося, бо відбувалося різне.

І ми маємо відкрито давати відповіді і на ці запитання, а не робити вигляд, що таких запитань не існує.

Нас кидає то вправо, то вліво, і за цей час ми встигаємо і вулиці перейменувати, і нових героїв знайти. І так відбувається кожні 5-7 років.

Давайте вже якось зберемося і спробуємо дати відповіді на ці запитання.

– На вашу думку, *декомунізацію* провели правильно? Чи можна було б по-іншому?

– Я не можу не вітати цю декомунізацію з одного боку.

З іншого боку, не без перекосів.

Я розумію, що це не було б можливо, якби воно так швидко не відбувалося, але є нюанси, про які варто було б подумати перше, ніж робити.

– Ви бачите *радянську спадщину* в українській інформаційній і культурній політиці?

– Так, я добре ставлюся до цієї спадщини.

1) — До ідеологічної спадщини – це одна справа.

2) — До спадщини культурної, архітектурної – добре.

– Ви говорили, що ринку, який може робити якісний україномовний контент сьогодні, немає. Тому, очевидно, що певний час російськомовне кіновиробництво та експорт залишатимуться.

Поясніть, *що означає – немає ринку*? Хіба в нас не виробляють якісний україномовний контент?

– Ми виробляємо, але давайте розберемося, яким чином.

1) — Якщо ви говорите про фільми, то держава фінансує ці фільми. Це не ринок. Це ринок, який дотується державою.

2) — Якщо ми говоримо про візуальний продукт на телебаченні, певною мірою для тих каналів, які є прибутковими, це ринок.

Але чи є ринок візуального продукту інформаційного ринку?

3) — Якщо ми говоримо про інформаційні канали – навряд чи. Жоден з них не є прибутковим. Тому давайте розділяти.

Ринок за обсягами невеликий. Якщо навіть порівнювати не тільки з Росією, а й зі східноєвропейськими сусідами, він значно менший.

І було б бажано розвивати всі можливості, щоб він рухався вперед, розвивався, але тут криза, COVID-19 і все інше, і тому ми маємо шукати різні способи, яким чином залучати на цей ринок іноземні інвестиції.

– На якій тоді стадії формування цей ринок, на вашу думку? І через скільки часу ми могли б відмовитися від співпраці з Росією?

– Це теж багаторівневе запитання.

Кіношний кластер складається з кількох складових.

1) — Це інфраструктура, яка в нас не найкраща.

2) — Це можливість наших виробників розмовляти якісною англійською мовою, щоб розвивати співпрацю із Заходом.

3) — Це можливість певних пільг і створення умов для просування україномовного візуального продукту тут і не тільки за рахунок прямих дотацій від держави, тому що там теж потрібно розбиратися, наскільки ефективні ці дотації для фільмів, які мало хто бачив.

Вирішуючи це питання комплексно, ми зможемо дати відповідь, коли і як може запрацювати цей ринок.

Я за те, щоб ми якомога ширше розвивали співпрацю зі світовими платформами, зокрема інтернет-платформами, але для цього ще має бути багато що зроблено.

– А *які кроки ви робите для цього*?

– Система рібейтів в нас запрацювала, англійська мова для людей в цій галузі, мистецьке навчання в кіношній галузі має бути на трохи іншому якіснішому рівні.

Можливості для просування вперед україномовного продукту не тільки в Росії – там і так самі знайдуть, але і в світі.

– Нещодавно у прокат вийшов фільм "Тенет". Частина подій за сценарієм відбувалася в Україні, але ці кадри знімали в Естонії, тому що там простіше і дешевше.

За яких умов "Тенет" зможуть знімати в Україні?

– Одна із причин – це інфраструктура і логістика. І, перепрошую, англійська мова людей, які можуть надавати ці послуги. Їх у нас недостатньо.

Ми створили програму грантів, дали можливість розвиватися.

Перша стадія роздачі грантів пройшла.

Друга частина – це дати поштовх, використовуючи цю кризу, для більш-менш сталого розвитку на найближчі 3-4 роки.

Саме тому з'явився указ президента з великої реставрації, розвитку туризму, центрів культурних послуг, креативних індустрій і зміни багатьох законів.

– Ви говорили, що доходи всіх сфер культурної індустрії за карантин впадуть на понад 50%. Коронавірус може бути з нами надовго.

Як культурна сфера має пристосуватися до цього?

– Це законопроект № 3377. Я хотів би акцентувати, що вперше в українській історії гроші роздавати у вигляді грантів. Це певною мірою відповідь.

Це один мільярд гривень на допомогу через коронавірус.

Друге – це закон, який зараз лежить в парламенті про введення 7% ПДВ на культурні послуги.

Тобто не 20%, а зменшення до 7%. Це дасть можливість кінцевому споживачу платити дешевше, дасть можливість працювати далі.

Третє – це зміни до порядку видачі кредитів, які ми зараз готуємо, і які мають стосуватися креативної економіки.

В нас є порозуміння з Кабміном щодо цього, і найближчим часом ми сподіваємося, що ці зміни будуть прийняті.

Спадщина дуже важлива, тому ***Велика реконструкція*** – це не просто реставрація, це розвиток державно-приватного партнерства, це гроші та інвестиції для, наприклад, замків, які можуть провести цю реставрацію, наповнити свої зали експозиціями, новими гідами і стати туристичними атракціями для людей, тобто запрацювати з іншою капіталізацією.

— Це можливість відремонтувати багато інших інституцій і оновити зміст того, що вони роблять.

— Але це не тільки це.

Наразі **ми працюємо над тим, щоб нарешті в Україні запрацював "культурний спецназ", який буде захищати культурну спадщину.**

Як в Італії культурні карабінери — спеціально навчені спеціалісти подвійного підпорядкування МВС та МКІПу.

Коли я розмовляв зі своїми європейськими колегами, і питав, чи є у них план "Б", вони кажуть: "Ви знаєте, в нас іноді і плану "А" немає".

Тому що ніхто з такими викликами не стикався.

Як буде відбуватися трансформація в багатьох галузях – ніхто до кінця не знає.

Ми можемо реагувати різними способами. Я вірю, що проінвестувавши сьогодні, ми зможемо отримати подушку безпеки не тільки на цей час, але й отримати набагато іншу вартість, капіталізацію сфери культури і креативної економіки в найближчі роки.

Я дивлюся на це не тільки, як на проблему, але і як на вікно можливостей.

– *Назвіть проблеми, окрім фінансової, які ви побачили в українській культурній індустрії за цей час*.

– Інституціональна неспроможність і проблеми з економічною грамотністю інституцій.

1) — Інституціональна неспроможність не тільки в міністерстві. Ми ще й на етапі зміни системи управління.

2) — Тобто, в міністерстві залишаються політики і стратегії, в агентств – вони здійснюють оперативне управління цими сферами.

Також трансформація з точки зору зміни пострадянської парадигми мислення, яким чином управляється ця сфера, і зміни для КРІ.

Для нас не просто важливо дати допомогу театрам, але й змінити підходи з точки зору можливостей їхнього заробляння коштів і збільшення відвідуваності театрів, збільшення кількості гастролей після COVID-19.

Розуміння цими інституціями того, що таке економіка цих інституцій, і що це не тільки і не стільки пряма державна підтримка, скільки можливостей самостійного виходу на ринок і отримання додаткової капіталізації для цих інституцій.

Йдеться про те, що держава і далі буде, особливо в умовах кризи, всіх підтримувати, наскільки це буде можливо, але не ставити перед собою цю мету ми просто не маємо права.

– Ви писали, що культуру потрібно поширювати: з великих міст привозити у малі. *Коли і за яких умов її можна буде везти з малих міст у великі*?

– Це теж комплексне вирішення питання.

1) — І одна з відповідей – це **середньострокова програма розвитку центрів культурних послуг**.

2) — **Це трансформація колишніх клубів, бібліотек в щось** набагато більш сучасне і атрактивне для місцевих громад. Робити ми це збираємося в кількох пілотних проєктах.

Є спосіб, коли самі громади виходять на нас, ми співпрацюємо з ОТГ і з областями, і вони ініціюють перетворення цих бібліотек чи клубів на щось більш сучасне, де можуть бути залежно від потреб громади і кіноточка, і спортивна точка тощо.

Принцип такий:

— місцеві громади частково фінансують, інша частина йде через бюджет, щоб трансформувати ці об'єкти, зокрема, як ті, що можуть приймати і колективи з великих міст.

– Тобто *якщо в місцевої громади є ідея реформувати цей клуб, але в них немає достатньо коштів. Їм потрібно звернутися до вас за допомогою*?

– **В нас є певна модель, як це можна реалізувати**.

І програма, яку ми оголосили, має працювати найближчі 3-4 роки.

В нас – 16 тисяч бібліотек і 16 тисяч клубів. Є питання щодо ефективності їхньої роботи.

– *У 2005 році відбулася приватизація Одеської кіностудії, де ви отримали свою частку акцій.*

***Представники гільдії кінематографістів Одеси кажуть, що приватизація мала ознаки складу злочину*. Вони планують подавати щодо цієї ситуації у суд.**

Також вас звинувачують у можливій фіктивності теперішньої угоди щодо продажу акцій.

Ось що вони говорили: *"Згідно з 53 пунктом статуту закритого акціонерного товариства "Одеська кіностудія" акціонери мають переважне право на викуп акцій, якщо вони виставляються на продаж.*

Є держава в особі Мінкульту як акціонер, і є ще ваш діловий партнер Вавриш, у якого дивним чином після вашого призначення раптом пройшли обшуки і позбавлення переважного права на придбання акцій".

– Я можу відповісти на це запитання дуже просто.

Якби повернутися назад в 2005 рік, я б ніколи не брав участі в цій приватизації, тому що **від 2005 року я чую звинувачення або**

маніпуляції, які не мають жодного стосунку до реальності в тому, що я щось вкрав, збираюся щось збудувати.

Що ж я такий розумний за 15 років нічого не збудував, крім того, що відремонтував цю кіностудію і там почали кіно знімати?

І, на відміну від державних кіностудій, які знаходяться в Києві, які ми зараз намагаємося повернути в державу, наприклад, Укркінохроніку чи Національну Кінематику, а ніхто ж не говорить про те, хто ж їх вкрав, хто зробив можливим те, що Національна кінематика, частина її території, через режим санації за відносно невеликі гроші була фактично продана.

Давайте поговоримо про це, а не про **фантомні речі, які вважаються в хворобливій уяві людей**, які дуже часто переслідують не реальні мотиви, а часто політичні та економічні.

За цей час мені стільки цих хлопців пропонувало гроші, щоб я просто підписав угоду про відчуження земельної ділянки. Давайте про це поговоримо. І чому я за 15 років цього не зробив.

Оскільки я сам виріс на території кіностудії, правда, київської, для мене це питання скоріше совісті, ніж питання економічної вигоди, тому що за 15 років я знав тільки збитки з цим об'єктом.

– Для закріплення: *ви вважаєте, що це все фікція і жодного конфлікту інтересів немає*?

– **Я не бачив жодного доказу** в цьому питанні.

– "У нас є новий Берлін, своя Венеція, Мальдіви". Ця фраза була у привітанні Зеленського до Дня Незалежності.

Як ви сприймаєте таку риторику? Це така стратегія тепер? Це ж приниження і комплекс меншовартості.

– У нас є унікальні місця, які, на жаль, люди мало знають.

І назвати їх брендами, які більш відомі, я вважаю абсолютно припустимо.

Хоча інше питання – чи дотягують вони до Мальдівів чи Берліну. А як зробити так, щоб Кінбурнська коса чи Джарилгач виглядали як

Мальдіви – це вже питання розвитку інфраструктури і можливостей для туризму.

– *Які у вас плани у сфері туризму?*

– **Великі**.

Нам потрібно створити реєстр туристичних учасників ринку та об'єктів, програма ***"Велика реставрація"*** передбачає перетворення цих об'єктів на об'єкти туристичної атракції, зміна закону про туризм, яка створює умови для того, щоб і нас з'явився і єдиний туристичний рахунок, і можливості, щоб в цій сфері ті 7% запрацювали.

Створення маркетингового бренду для цього бренду.

Закон буде внесений цього року, реєстр почне працювати цього року, бренд – наступного року.

– Ви говорили, що на це потрібно 55 млрд гривень.

– Ці 55 млрд – це програма на кілька років, розрахована для ***Великої реставрації*** і зміни, які потрібні для центру культурних послуг, підтримки креативних індустрій.

– Але якщо взяти суму, яка потрібна саме на туризм і культурні пам'ятки, вона все одно – велика. Яка ймовірність того, що ці гроші будуть?

– У нас є вибір: залишатися в тому жалюгідному стані, в якому ми зараз перебуваємо, мати театри, музеї і замки, які руйнуються, людей, які мають від 3 до 8 тисяч гривень і не мають можливості заробляти.

Чи інвестувати ці суми і створити можливості для того, щоб до нас приїхали туристи, люди отримали можливість заробляти в цій сфері, підняти експортну спроможність креативної економіки та туристичної галузі?

Якщо ми хочемо це робити, зрозуміло, що це потрібно якимось чином інвестувати.

І це достатньо обережні прогнози щодо грошей, які потрібно витрачати на інвестування креативної економіки і сфери культури.

Ми звикли, що ми витрачаємо кошти на охорону нашої безпеки, на розвиток чи просування аграрного сектору і все інше. Але весь час чомусь культура стояла в темному куточку і казала: "Дайте, будь ласочка".

– Просто все одно в Україні зараз тенденція, що МВС дають гроші, а всім іншим – по залишковому принципу.

– Питання не в грошах, питання в можливостях.

Сфера культури та креативна економіка дають надзвичайно великі можливості для розвитку суспільства, для розвитку економіки, і ми збираємося це робити.

– Ви анонсували, що *Мінкульт готує програму із заохочення до читання*. Чи можете ви розповісти про наміри детальніше?

– Останнім часом я спілкувався з видавцями і з бібліотеками і розумію, що різні погляди з приводу того, що потрібно стейкхолдерам.

Найголовніше питання – як об'єднати ці зусилля, щоб мати спільну дорожню карту, що потрібно зробити, щоб дати відповідь на головне питання – **яким чином зробити так, щоб читання менше, ніж однієї книги на сім'ю чи на людину в Україні зараз щонайменше збільшувалося** вдвічі упродовж короткого періоду часу.

Тут є різні відповіді на це запитання:

1) — це і оновлення бібліотечного фонду, і того, як і що має держава підтримувати в цій сфері.

2) — Йдеться не тільки про видавничу справу, а й про **трансформацію кластеру читання**.

– Коли ви плануєте представити цю стратегію?

– Думаю, до кінця року.

– Що ви вважаєте своїм *основним досягненням за цей час? А що не вдалося зробити? Які ваші кроки на наступні 100 днів?*

– **Встигли дати поштовх ряду великих стратегічних змін:**

1) — реалізували законопроєкт № 3377,

2) — підготували проекти законів по охороні культурної спадщини,

3) — запустили вперше механізм грантів,

4) — розробили дорожню карту реалізації найближчими роками Указу Президента по підтримці культури, туризму, креативних індустрій.

5) — Розроблено велику програму для розкриття внутрішнього потенціалу регіонів,

6) —.визначили туристичні "магніти",

7) — запустили програму рібейтів,

8) — розпочали програму медіаграмотності,

9) — турпрограму "Мандруй Україною",

10) — продовжили інституалізацію міністерства,

11) — провели розмови практично з усіма західними партнерами стосовно програм допомоги.

Серед менших, але не менш важливих кроків:

– відкрили Маріїнський Палац,

— відновили фінансування Центру Довженка, підтримали Гогольфест та Гогольтрейн, фестиваль "Odessa Classics", підготували 100-річчя театру Франка,

— провели пітчинг Держкіно,

— запустили програми Українського культурного фонду та Українського Інституту Книги.

В подальшому:

– запустити реставрацію,

— центри культурних послуг і

— закінчити реформу кластерів: кіношна сфера, програма читання, програма культурних діалогів тощо.

– ***А що не вдалося?***

– **Зробити більш ефективним і спроможним саме міністерство.**

Я то з бізнесу – ефективність роботи бюрократичної машини – це "как бы ничего не вышло".

Ми маємо обслуговувати людей культури, а не навпаки.

В мене іноді складалося враження, що якраз бюрократи стоять в п’ятій позиції до людей щодо культури.

Ми маємо створити міністерство, не менш потужне, ніж МВС. Перепрошую, Арсене Борисовичу, давайте співпрацювати.

Нам потрібно це зробити за рік-два для того, щоб унеможливити інший розвиток подій.

***

№ 1.549

*Міністр цифрової трансформації Михайло **Федоров** на міжнародній конференції з відновлення України у **Лугано** показав, як президент України Володимир **Зеленський** виглядав до війни, під час, та як він буде виглядати після, 2022-07*

2023-05-07

Коліушко

Все частіше доводиться чути обговорення ***майбутньої відбудови*** України. Задають питання що я думаю з цього приводу. Можу коротко назвати ***ключові принципи*** важливі на мій погляд:

1. Потрібно думати не про відновлення всього, що було, а про створення нового такого, яке потрібне громадянам України. Оскільки в результаті війни відбуваються не тільки руйнування, а й незворотні демографічні зміни, переселення людей, релокація бізнесу… Тому невідомо чи в людей буде бажання і можливість повертатися саме в те місто чи село, звідки вони виїхали.

2. Перш ніж починати щось будувати треба скласти стратегічний план де і чого будуть потребувати громадяни після перемоги. Звичайно це не можливо оцінити точно, бо ніхто сьогодні сам за себе не скаже на 100%. Тому треба робити прогноз на основі соціологічних опитувань, експертної оцінки безпекових факторів, економічної кон'юнктури, прогнозу потреби трудових ресурсів тощо.

3. Найкраще це зможуть зробити робочі групи сформовані з представників органів місцевого самоврядування, незалежних експертів (представників аналітичних центрів, наукових установ, бізнес-асоціацій тощо) і представників урядових структур. Це має бути відкритий інклюзивний діалог. Тільки тоді є шанс на точність прогнозів, які ляжуть в основу планування, і довіру до них.

4. Наприклад, кошти на житло необхідно інвестувати не тільки туди де воно було зруйновано, а туди де його потребують ті, хто втратив житло в результаті руйнувань. Не факт, що всі вони захочуть і зможуть повернутися туди ж. Щоб люди поверталися їм потрібно не тільки житло, але й безпека, робота, освіта для дітей. Ці потреби і можливості необхідно спрогнозувати, оцінити, запланувати.

5. Перш ніж починати реальне будівництво необхідно відбудувати інституційну спроможність до управління та врядування, насамперед:

a) ***спроможність уряду до аналізу та формування політики*** розвитку країни (директорати в міністерствах). Без цього ми будемо як сліпі мандрівники в пустелі ходити по колу, породжувати суспільні конфлікти та корупцію,

b) ***спроможність місцевого самоврядування планувати розвиток*** своїх територій в інтересах громадян, які проживають в громадах, і брати за це відповідальність,

c) спроможність ***судової влади*** розв'язувати конфлікти і гарантувати справедливість, базовану на верховенстві права,

d) ***спроможність проводити чесні вибори*** за участі справжніх представницьких партій, опертих на інтереси громадянського суспільства

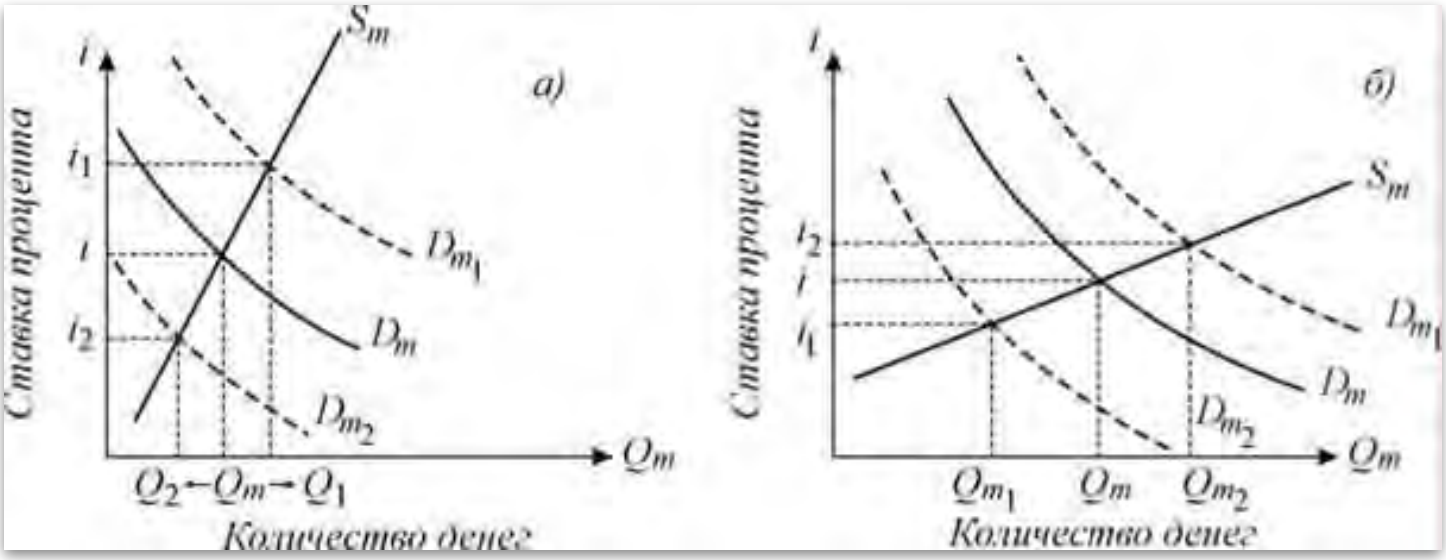
6. На другому місці після владних інституцій за важливістю є відбудова (чи побудова) спроможної та ефективної інфраструктури (електроенергетика, зв'язок, транспорт). При цьому необхідно враховувати, що ми перестали бути транзитною державою. Тому план розвитку інфраструктури повинен виходити з пріоритетного завдання приєднувати нас до європейських мереж. Наприклад, європейські залізниці та автобани треба починати будувати від західних кордонів до Києва, а потім далі на схід і південь.

Очевидно це далеко не всі важливі питання, але, думаю, що ці точно важливі.

***

№ 1.550

В чьих интересах работает печатный станок Национального банка Украины?

2023-05-07

Кущ

Многие годы, обществу навязывают абсолютно ложный стереотип касательно эмиссии и ее следствия в виде инфляции.

— Мол, начнем печатать деньги, будет как в 90-е.

— Или что-то вроде утверждения: "вы что предлагаете, эмиссию? так это же будем инфляция как в Зимбабве!".

Не хочу травмировать хрупкую психику части нашего общества в части наивной веры в навязанные стереотипы, но открою одну "государственную тайну" - эмиссия, то есть печать денег, происходит постоянно.

В масштабах, невоспринимаемых общественным сознанием. **Вопрос в том - в чьих интересах печатают деньги и кто получает сеньораж (прибыль от выпуска денег)?**

Но для начала, несколько цифр.

В 2013 денежная масса составляла 950 млрд грн. Номинальный ВВП - 1475 млрд грн. Монетизация экономики составила 64%, что соответствовала параметрам развивающейся страны.

В 2022 году, денежная масса выросла до 2,5 трлн грн, то есть в 2,5 раза или на 1,5 трлн грн.

Кстати, монетизация экономики после эмиссионного толчка в прошлом году, снизилась - 48%.

Что, впрочем, неудивительно: инфляция раздувает номинальное значение ВВП благодаря дефлятору, а денежная масса просто не поспевает за валовым продуктом.

Срабатывает парадокс печатного станка: чем больше печатаешь непродуктивных денег - тем ниже монетизация ВВП.

Но даже по сегодняшнему курсу, **напечатан эквивалент 42 млрд дол**. В реальности - в полтора раза больше по среднему курсу.

Кто стал конечным бенефициаром?

Если широкие слои населения не почувствовали улучшения в уровне своих доходов, значит профит нужно искать в другом месте.

Сейчас профицит банковской системы составил 500 млрд грн и мы уже понимаем, где нужно искать.

Есть три механизма осуществления эмиссии:

1. Рефинансирование банков или размещение депозитных сертификатов (не удивляйтесь, объяснение ниже).

2. Покупка иностранной валюты.

3. Покупка ценных бумаг.

Перечисление прибыли НБУ в бюджет здесь не рассматриваем.

1. По пункту первому

Рефинансирование работает в интересах коммерческих банков только в случае низкой учетной ставки.

Эта схема "прокачки" эмиссии работала в 2021 году, когда банки получали рефинансирование под 9% и покупали ОВГЗ с наваром в 5% на сумме.

Сейчас работает схема с депозитными сертификатами НБУ, хотя это так называемые иммобилизационные операции, то есть они направлены на сжатие денежной массы, а не на расширение.

Но это в западной теории.

В руках наших "финансовых кулибиных", куда бы не шел финансовый поток, он оказывается в нужном месте.

При ставке в 25%, депозитный сертификат играет роль не только апсорбции денежной массы, но и работает на ее расширение: на сумму начисленных процентов.

А это ни много ним мало более 115 млрд грн в год (25% на сумме).

Это и есть "квазифинансовая эмиссия" в пользу группы банков с профицитом ликвидности.

> В общем, пункт номер один - **это эмиссия в интересах коммерческих банков.**

2. Пункт номер два - выпуск гривневой массы под выкуп иностранной валюты на межбанковском валютном рынке

В результате такой эмиссии, НБУ пополняет валютные резервы.

В идеале они должны обеспечивать стабильность гривны, но в условиях плавающего курса, в Национальном банке, как правило, самоустраняются от вопроса курса и пеняют на "рынок", который "решит".

В этих условиях,

> **— резервы НБУ расходуются на обеспечение оттока спекулятивного капитала нерезидентов, которые периодически бегут с рынка ОВГЗ.**

А также

> **— для оттока капитала за рубеж крупнейших ФПГ страны. А выводят они немало - накануне войны, например, 20 млрд дол.**

Отсюда вывод - эмиссия по пункту два в реалиях Украины осуществляется

> 1) — либо в интересах нерезидентов-кредиторов,

2) — либо в интересах олигархических ФПГ для обеспечение оттока капитала в платежном балансе страны.

Простыми словами, НБУ покрывает резервами дефицит платежного баланса.

3. Эмиссия по пункту три осуществляется в виде прямой покупки гособлигаций Национальным банком у Минфина

В этом случае, она идет на социальные и военные расходы. Есть еще опция покупки ОВГЗ на вторичном рынке, но она почти у нас не используется.

В первом полугодии 2022 года, впервые в истории, эмиссия в размере 400 млрд грн была осуществлена в интересах государства, что спасло тогда и сектор обороны, и социальную систему, поддержало экономику.

Но,

1) — потом пришла иностранная помощь и

2) — эмиссия пошла по пункту номер один, то есть в интересах группы коммерческих банков.

Таким образом,

— вопрос не в эмиссии, а в ее выгодополучателях.

1) — Она может быть продуктивной, направленной на экономическое развитие (рабочие места, рост ВВП). Как это и происходит во многих успешных странах.

2) — А может быть "энтропичной", рассеянной, за которую платят простые люди и которая осуществляется в интересах финансового лобби, нерезидентов-кредиторов или ФПГ олигархов.

Примерно 1,6 трлн грн было напечатано в интересах указанных групп с 2014 года.

А простому украинцу оставляют сказки о низкой инфляции и инфляционном таргетировании.

Кстати,

попадание в инфляционную цель в 5% у нас было лишь дважды с 2014 года: в 2019 и 2021 годах.

1) — В первом случае - по причине аномального укрепления гривны на 15%, которое произошло вследствие притока спекулятивных 5 млрд дол на рынок ОВГЗ.

И привело к падению промышленного производства и деиндустриализации.

2) — Во втором случае - по причине пандемического кризиса, срезавшего потребительские расходы населения и инвестиции бизнеса.

Что вполне логично: **сырьевая экономика - это проходной двор для импорта глобальной инфляции.**

Амортизатором роста цен в долгосрочной перспективе может быль лишь высокий уровень добавочной стоимости и развитый сектор услуг.

Простой пример:

— насколько раздуется вследствие глобальной сырьевой инфляции ВВП страны, выпускающей полуфабрикат в виде металлических слябов и ВВП страны, выпускающей автомобили?

Но у нас среди инструментов борьбы с инфляцией - лишь жесткая монетарная политика НБУ, который борется таким образом сам с собой:

1) — чем больше он закручивает "монетарные гайки",

2) — тем быстрее происходит деиндустриализация и формируется сырьевая зависимость.

Тем ниже уровень добавочной стоимости и выше влияние инфляции мировых сырьевых цен на ВВП.

То есть — **это «билет в один конец»**.

Жесткие монетарные ограничения приводят не столько к снижению инфляции, сколько к усилению сырьевой специализации экономики, что в свою очередь, усиливает уязвимость страны от внешних ценовых шоков и политику НБУ приходится постоянно ужесточать.

С 2014 года у нас была лишь единожды действительно экономикоориентированная монетарная политика

— с марта по июнь 2022 года.

— Война заставила снять все искусственные блоки, инстинкт выживания позволил действовать правильно.

Нам говорят:

1. с инфляцией можно бороться, открывая свой рынок для дешевого импорта.

Но тогда нужно будет постоянно чем-то закрывать торговую дыру (импорт превышает экспорт).

Делать это можно лишь с помощью привлечения новых долгов.

И тогда интересы кредиторов будут обеспечиваться резервами НБУ - часть валюты, полученной по внешним кредитам, пойдет в резервы Нацбанка под новую эмиссию.

2. А можно бороться с инфляцией с помощью наращивания внутреннего выпуска товарной массы.

Но тогда эмиссию нужно вести под маркерные ценные бумаги: облигации Минфина, инфраструктурные, ипотечные облигации, направляя денежную массу по эффективным каналам финансирования экономики.

Капельный полив экономического роста.

Но у нас выбирают всегда первый путь.

И низкая инфляция в Украине будет

1) — либо в результате притока новых кредитов,

2) — либо в результате кризиса,

3) —либо по причине выезда населения за рубеж.

Других вариантов при такой монетарной политике нет.

Тем временем в мире, все более активную позицию занимает течение ***Positive Money***, которое стремится изменить монетарную политику в сторону более справедливых, демократических процедур "зеленого распределения" ресурсов (тут не только экология, но и социальная сфера) и ратует за реализацию "народного количественного смягчения".

Для этого необходимо перейти к формату ***"суверенной денежной системы"***.

Парадокс заключается в том, что существенное расширение денежной массы в Украине вроде бы не позволяет назвать эту политику "жесткой".

С другой стороны, денежная масса расширяется при высоких уровнях процента и низком спросе на деньги со стороны бизнеса и населения (темпы кредитования).

Этот парадокс может происходить лишь при условии "рассеянной" инфляции, наиболее токсичной, когда эмиссия коррелирует с уровнем валютных резервов и наращиванием долгов.

В этом варианте, избыточная денежная масса купируется НБУ в депозитных сертификатах, а валютные резервы обеспечивают отток капитала за рубеж.

Именно поэтому в структуре платежного баланса, вывод капитала бизнесом с 2010 года составил более 170 млрд дол.

Эмиссия по сути и обеспечила монетизацию этого оттока, сперва в гривне, а затем в валюте - за счет резервов НБУ.

А резервы НБУ растут либо за счет новых долгов, либо за счет экспорта сырья.

Это, кстати, объясняет высокий уровень резервов как во время пандемии, так и в период войны.

Таким образом, **эмиссионный импульс уходит в паровозный гудок, а не передается на движущие механизмы экономики**.

***

№ 1.551

Война - это чудовищный стресс для экономики, но это еще не смертный приговор экономическому росту

2023-05-01

Кущ

А вот **невозможность правительства установить корреляцию между увеличением оборонных затрат и ростом мобилизационной модели экономики - это уже финиш…**

Украина с каждым годом наращивает государственные расходы на оборону, что, впрочем, не приводит к ускорению роста экономики.

Куда уходят народные деньги и почему нет эффекта мультипликатора – и попробуем разобраться.

1. Триада мифов

Украинское общество в широком понимании и экспертное сообщество, в частности, «запитано» на нескольких мифах.

Миф 1 – война и рост военных расходов сдерживают наше экономическое развитие, так как приходится тратить бюджетный ресурс на сектор обороны.

Миф 2 – страны, которые ведут войны, обречены на низкий удельный вес расходов на развитие экономики.

Миф 3 – страна, находящаяся в состоянии войны/военного конфликта не может эффективно привлекать прямые иностранные инвестиции.

Перейдем к деконструкции мифов.

Несколько лет назад, английский экономист Марк ***Харрисон*** провел весьма любопытное исследование о состоянии глобальной экономики во время Второй мировой войны.

Как оказалось, война и падение ВВП – это вовсе не синонимичные явления.

Нередко бывает и наоборот – война помогает провести нужные реформы и даже вытянуть национальную экономику из пучины Большой депрессии.

В правильных странах – война нередко становится катализатором экономического роста, в основном за счет оборонных заказов.

Естественно, если в дальнейшем, по завершении военных действий, правительство не найдет новый ключ, открывающий двери роста на альтернативной платформе, экономику ждет очередная стагнация.

Но в этом и заключается искусство государственного управления, когда высший политический менеджмент подбирает различные модели для обеспечения позитивной динамики развития, переключая рост экономики с одного драйвера развития на другой.

Больше всего от Второй мировой войны в экономическом плане получили США: их ВВП с 1938 года увеличился с $800 млрд до $1,474 трлн.

Великобритания «отскочила» хуже: ВВП увеличился с $284 млрд до $331 млрд.

Что касается СССР, то его валовый продукт уменьшился с $359 млрд до $343 млрд или на $16 млрд, при этом мы прекрасно помним о тех катастрофических человеческих и материальных потерях, которые он понес во время войны.

Цифры приведены в международных долларах США и ценах 1990 года.

Если проанализировать динамику ВВП, то США достаточно уверенно росли: от 7 до 16% (в ценах 1990-го года), спад в размере 1,67% наметился лишь к концу войны, когда оборонный заказ начал постепенно ослабевать.

СССР пережил падение до 24% в 1942 году и рост в 18,7% в 1944-м.

Характерно, что в год победы в 1945-м, ВВП всех трех стран сошелся пучком в точке падения: - 5,25% (СССР), - 1,67% (США), -4,34% (Великобритания).

Если сравнить данную динамику с Украиной за четыре года войны на Донбассе (2014-2017), когда происходили наиболее активные противостояния, получаем следующий результат:

> наш долларовый ВВП в среднем сокращался на 8-9% в год, а ВВП СССР, США и Великобритании за период 1938-1945 – на +0,44%, +9,26%, + 2,34% соответственно.

В 2013-м году, валютный эквивалент валового продукта Украины достиг рекордного значения в $183 млрд, а затем стремительно обрушился до $91 млрд в 2015-м году (из расчета на среднегодовой курс гривны). В 2017-м данный показатель вырос до $113 млрд.

Но подобный рост наша страна достигла не только за счет роста реальной экономики – он был буквально «надут ветром»:

> — инфляция расширила номинальный показатель валового продукта, а стабильный обменный курс национальной валюты обеспечил рост эквивалента в долларах.

Суммарно, за указанный период, Украина потеряла почти $71 млрд своего валового продукта.

Я намеренно беру интервал 2014-2017, так как данный период можно назвать наиболее турбулентным с точки зрения военной активности на Донбассе.

Какова же причина падения ВВП Украины в 2014-2015 годах?

В 2013-м, доля регионального продукта Крыма составляла 3% ВВП, Донецкой области – 11%, Луганской – 4%.

По состоянию на 2017-й год, потенциал Крыма был утрачен полностью, в Донецкой области – 60%, в Луганской – 70%.

Кумулятивный эффект влияния утраченных территорий на размер ВВП мог составить 12%, а в реальности достиг 36% (если считать по показателю ВВП в долларовом эквиваленте), то есть ровно в три раза больше.

Для более корректной оценки необходимо учитывать и фактор блокировки рынков СНГ – примерно те же 12% долларового ВВП.

Одну треть потерь можно «списать» исключительно на неэффективное управление экономикой в тот период.

Таким образом,

> **— не сами военные расходы на оборону являются причиной падения ВВП, а**

— утрата экономического потенциала вследствие оккупации и аннексии территорий.

Также к предпосылкам экономического провала следует отнести потерю традиционных рынков сбыта и ошибки управления экономикой стратегического характера:

— неправильная модель развития на фоне активного внедрения механизмов шоковой терапии, следствием чего стала деиндустриализация экономики и десоциализация государства.

Что только усилило внешние шоки и кризис, включая демографический (массовая трудовая миграция на фоне естественной убыли населения и утраты демографического базиса Крыма и части Донбасса).

И мы вынуждены прийти к парадоксальному выводу: формат военной экономики в 2014-2015-м годах обеспечил бы экономический рост вместо падения.

Просто к такому формату никто не был готов:

— ни общество (психологически и ментально),

—.ни политические элиты (функционально и технологически).

Формат «военной экономики» не означает тотальную милитаризацию ВВП.

Речь о введении действенных ограничений на отток капитала за границу, национализации стратегических отраслей и инфраструктуры, существенное увеличение оборонного заказа на производство новых видов техники национальным ВПК, контроль цен, экспроприация «больших» вкладов в банках, конвертация валютных депозитов в гривневые по фиксированному курсу, ведение высоких налогов на роскошь и активы, национализация предприятий, допускающих простои и сокращение рабочих мест и т.д.

Часть этих требований была неприемлема для общества, часть - для политических элит.

Российский экономист Андрей ***Илларионов*** проанализировал структуру военных расходов Советского Союза, а также Украины.

В итоге мы получили весьма неожиданную информацию.

Принято считать, что во время Второй мировой в Советском Союзе действовал известный принцип: «все для фронта, все для победы».

На самом деле, доля военных расходов в ВВП СССР увеличился с 2,1% в 1932 году до 32,8% в 1942 году.

К 1947-м, данный показатель сократился до 11,7%.

Военные расходы Союза на оборону были совместимы (если сравнивать долю в ВВП) с американскими и уступали английским, не говоря уже о немецких (там эти расходы в некоторые годы превышали ВВП – например 138% в 1944-м году).

Таким образом, **нынешние утверждения о том, что для победы необходимо чуть ли не всю экономику «заточить» на производство оружия, не соответствуют действительности:**

> — аномальный рост затрат на войну, как показывает опыт фашистской Германии, свидетельствует о близости поражения, а не победы.

А каковы же расходы Украины на оборону, влияют ли они на динамику ВВП и существует ли корреляция между оборонным заказом и ростом валового продукта?

Тут мы, к сожалению, пребываем во власти клише, навязанных догмой о пресловутых 5% ВВП на оборону.

На самом деле, **5% - это суммарные бюджетные затраты на оборону и безопасность, то есть на ВСЕ силовые структуры страны вместе взятые.**

Если проанализировать «чистые» затраты на оборонный сектор (армия), то мы увидим, что они увеличились с 15 млрд грн в 2013-м году до 20 млрд грн в 2014-м (учитывая дополнительные источники и внебюджетные фонды помощи) и 45,8 млрд грн. в 2015-м. Затем, рост продолжился и к 2020-му данный показатель удвоился – 117,5 млрд грн.

Относительно показателя ВВП, затраты на оборону выросли с 1,02% (в 2013-м) до 2,9% (2020-й год).

В то же время, резкий рост затрат на оборону в 2014-2015 годах практически никак не отразился на динамике ВВП (последний сократился на 6,6% без учета оккупированных территорий в 2014-м и на 9,8% в 2015-м).

В 2016-2019, ВВП рос ежегодно на 2,5-3,5%, на фоне более значительных по динамике вливаний в оборонный сектор.

Рекордный оборонный бюджет в 2020-м формировался на фоне падения ВВП на 4%.

И хоть среди причин перманентных обвалов нашей экономики много «отцов», следует признать полное отсутствие корреляции между ростом оборонного заказа и ВВП.

Это происходит по весьма простой причине:

> **— государственный оборонный бюджет до войны в 2022 году лишь в минимальных пропорциях распределяется в пользу отечественных предприятий ВПК на закупку новых вооружений.**

Заводы Укроборонпрома находились в системном кризисе: с холодными цехами зимой и хронической невыплатой заработных плат.

Они еще держатся на плаву за счет кадрового состава предпенсионного и пенсионного возраста, но уже сейчас сталкиваются с дефицитом высококвалифицированных рабочих кадров.

Процитируем Андрея ***Илларионова*** (он писал это до 2022 года):

«Отставание Украины от России в расходах на оборону (на душу населения – 6-7 кратное) намного больше, чем ее отставание по уровню экономического развития (3-4 кратное).

…это отражает отсутствие сколько-нибудь серьезного отношения со стороны нынешней украинской администрации к вопросам обороны страны.

Все последние годы государственные расходы Украины на оборону существенно уступали государственным расходам на безопасность».

Учитывая приведенную выше диспропорцию, именно РФ должна существенно отставать от нас в качестве жизни населения, исходя из уровня текущих военных расходов (если принять на веру гипотезу о замедлении экономики вследствие военных затрат), а не наоборот.

Хотя, может все дело в наличие или отсутствии той самой «корреляции»?

> 1) — Стоит вспомнить об эффекте мультипликатора, когда одна гривна, потраченная в секторе ВПК, приводит к кратному увеличению прироста ВВП.
>
> 2) — Украина же закупала бронекатера в Великобритании за кредитные средства.

С 2014-го года не был введен в эксплуатацию ни один новый самолет и наши курсанты вынуждены были летать на металлоломе, с риском для жизни.

Имея кораблестроительные заводы, мы не смогли даже достроить один крейсер «Украина», с готовностью в 90%.

При этом, **колоссальные ресурсы расходуются на личную «преторианскую гвардию».**

Недавняя война в Нагорном Карабахе, показала, что Азербайджан, инвестировав с середины 90-х годов порядка $29 млрд на закупку новой военной техники и выделяя $2-2,5 млрд на оборонный сектор в год, добился качественного военного превосходства над Арменией и выиграл войну, освободив утраченные территории.

При чем не только за счет беспилотников (которые давали больше пропагандистскую картинку), а в основном с помощью слаженных действий ротных тактических групп сил специального назначения, которые в связке с артиллерией и бронетанковыми соединениями, путем фланговых охватов и занятия доминирующих высот, выбивали армянские БТГ с казалось бы неприступных горных позиций.

При этом, затраты на оборону в Азербайджане находились на уровне 4,5-5% ВВП на стадии создания нового формата армии в 2010-2015 годах и 3,5-3,9% на стадии «ожидания» и «тестирования войны» в период 2016-2019, с выходом на 5,4% ВВП в 2020-м на фоне активных боевых действий по освобождению оккупированных районов так называемого «пояса безопасности НКР».

Что касается притока инвестиций в воюющие страны, то если проанализировать рейтинг Всемирного банка по динамике привлечения ПИИ (до пандемии), в топ-список попал ряд стран с военными конфликтами или с угрозой оных.

> Украина, кстати, в списке на 62-м месте с $2,5 млрд.
>
> Зато на 59-м месте с $2,7 млрд находится Мозамбик, страна, где повстанцы «новые имамы» захватили порт Мосимбоя и удерживают его уже несколько лет в 60 км от ключевых газовых месторождений страны.
>
> На 55-м с $2,9 млрд – маленький Ливан, на 51-м Эфиопия с $3,3 млрд и очередной войной с сепаратистами, на этот раз с провинцией Тыграи.
>
> На 50-м Иран с $3,5 млрд, на 24-м с $13 млрд, Израиль с перманентным риском войны – на 19-м месте с $21 млрд, Южная Корея на стыке с ядерной Северной умудряется привлекать $15 млрд ПИИ в год и занимать 22 место.

Что касается стран – инвестиционных аутсайдеров, то здесь и «реформированная» Грузия (риск войны на данный момент отсутствует) – 84-е место с $1,1 млрд, и Судан с таким же показателем ПИИ на 85-м.

Понятно, что тут нужно учитывать и численность населения, но в случае с ПИИ подушевой аналих не всегда объективен.

Это еще раз доказывает, что **для инвестора важны удобные точки входа в ту или иную экономику и точки роста капитализации его активов.**

И пропорция прибыль/риски в пользу первого фактора.

Если в экономике нет эффекта мультипликатора и внутренние активы на растут (не капитализируются), то инвестор не придет туда даже при условии наличия железобетонного мира и внешних гарантий безопасности.

А если страна динамично развивается – то и фактор войны не будет доминирующим.

То же можно сказать и о развитии медицины, науки и образования, то есть гражданского сектора.

Как рассказывал в своих лекциях нобелевский лауреат Дан Шехтман, в Израиле армия является центром трансферта инноваций и ключевым игроком, формирующим спрос на них, а также полигоном для приобретения полезных профессиональных навыков и формирования прослойки «носителей инноваций».

Развитие ВПК стимулирует не только науку, но и систему образования, медицину.

Похожая модель применяется и в США, и в Китае.

Но пока так и не реализована в Украине, что и приводит к такому парадоксальному явлению как кризис и деградация национального ВПК, авиа-ракето-и-кораблестроения на фоне длительной войны и постоянного роста затрат на оборону.

Хорошо, что наш сектор обороны пока стал драйвером роста в странах-союзниках, которые уже даже спорят о том, кому выполнять тот или иной контракт на поставку вооружений в Украину (как недавно Франция и Польша).

Возможно, со времен, эта корреляция заработает и у нас.

И помним:

— страны, в которых во время войны постоянно падает ВВП, как правило, проигрывают.

***

№ 1.552

Заборона на імпорт аграрної продукції з України до Польщі скасовано. Але це не перемога

ЕКОНОМІКА ЕКСПОРТ ЗЕРНА З УКРАЇНИ

Польща зняла заборону імпорту агропродуктів із України: в ЄС знайшли альтернативу

03 травня 2023 в 00:39 | 187 Поширити

Фото: Getty Images | У Польщі дозволили ввезення продуктів харчування з України

За даними польських ЗМІ, скасування обмежень на ввезення українських продуктів пов'язане зі врегулюванням логістичних проблем у країнах Східної Європи з боку Євросоюзу.

У вівторок, 2 травня, у Польщі скасували рішення щодо заборони ввезення сільгосппродукції з України. Про це говорить постанова міністра розвитку та технологій Польщі.

У документі зазначається, що раніше введені обмеження на імпорт українських агропродуктів буде знято з моменту оголошення постанови.

Як зазначає польський портал TVN24, до переліку заборонених для ввезення українських продуктів раніше входили зернові культури, цукор, сухі корми, насіння, хміль, льон, коноплі, фрукти, овочі, вина, продукти тваринного походження та багато інших товарів.

За словами журналістів, скасовані обмеження будуть замінені контрзаходами ЄС щодо товарів з України, зокрема пшениці, кукурудзи, ріпаку та соняшника.

Так, 2 травня Європейська комісія вирішила тимчасово обмежити експорт згаданих продуктів з України до Болгарії, Угорщини, Польщі, Румунії та Словаччини.

Ці заходи були введені у зв'язку з логістичними проблемами з українською агропродукцією у країнах Східної Європи. Обмеження ЄС продовжаться до 5 червня 2023 року. При цьому Україна все ще може торгувати з рештою країн ЄС та здійснювати транзит своїх сільськогосподарських товарів через сусідні країни.

МАТЕРІАЛИ ПО ТЕМІ

Вчора 22:18
Не тільки зерно: Єврокомісія заборонила імпорт низки агротоварів із України

01 травня 10:08
Ембарго на зерно для країн ЄС: Східна Європа загрожує економіці України, – ЗМІ

30 квітня 13:18
За два дні: у Європі готуються до ембарго на агроімпорт із України

Вчора 19:26
Тепер обстріл не страшний: у Кабміні пояснили, чому не буде відключень світла

Вчора 12:30
"Інша цивілізація": Польща хоче отримати репарації від РФ та Німеччини за збитки під час війни

01 травня 10:29
Струм у Європу: скільки електроенергії продала Україна за кордон після російських обстрілів

25 квітня 05:46
США хочуть запровадити повну заборону на експорт до Росії: Японія та ЄС проти, – FT

2023-05-03

Лямець

Висновки не зроблені. Тому поляки вигадали інші способи обмежити присутність українського продовольства, і вигадають ще.

Вони вірно зробили. Бо пересвідчилися, з ким мають справу.

Нагадаю, що сталося насправді.

— Не було жодних недружніх дій з боку Польші. Навпаки, вона відкрила власні кордони, а туди приїхав український бізнес із своїм багатим культурним кодом. Почалися: нал, заниження вартості, обірваний транзит, "технічне" зерно. Уся наша безсмертна класика.

Звісно, це терпець поляків урвався. Бо

— понаєхавший український бізнес почав руйнувати правила. А коли руйнуються правила, починає руйнуватися система, що будувалася роками. Замість порядку починається лютий хаос в стилі українського бізнесу. Тож все скінчилося забороною.

Що мала зробити українська влада?

— Знайти та покарати тих бізнесменів, які почали порушувати правила. Жорстко та показово відновити довіру. Довести, що помилка сталася - але висновки зроблені.

Чому треба було покарати? Тому що:

1) - ці бізнесмени на роки зіпсували імідж України, і тепер увесь інший український бізнес сприйматиметься як орда злодіїв

2) - їхні дії відверто суперечать оголошеному курсу України до ЄС. Адже "йти до ЄС" - це не приїхати до Європи та розкидати свої смердючі шкарпетки по кутах. Це почати працювати за правилами Єдиної Європи. Не подобаються правила? - Нах@я тоді ми декларуємо, що хочемо до ЄС?

Цих двох причин було вже цілком достатньо.

Якщо хочете третю,

3) - можна було пошукати, хто занижував вдвічі експортну ціну, чому продовольче зерно було оформлене як технічне (начебто для біогазових електростанцій) і таке інше. **Це пряме уникнення сплати податків до бюджету України.**

Але нічого такого не сталося.

Натомість

1) — українські міністри негайно поїхали "тєрєть" за тих самих бізнесменів, які підклали Україні велику купу проблем.

2) — У ЗМІ почалася кампанія про недружні дії невдячної Європи.

3) — А заступник керівника Офісу президента України Ігор ***Жовква*** заявив, що не відчуває солідарності з боку Польщі через запровадження односторонньої заборони на імпорт української аграрної продукції.

Дивно. А я відчуваю, що пана ***Жовкву*** треба негайно звільнити з Офісу президента. **Такий смердючий псевдопатріотизм - це найменше, що потрібне Україні у подібній ситуації.**

Звільнити треба і міністра АПК Миколу ***Сольського***.

Але не лише його одного, бо тоді вже треба чистити Кабмін. Міністр агрополітики має переслідувати інтереси держави, а не купи бариг, які підклали купу лайна усій країні та самим аграріям.

Ну а врешті решт, це все одно питання до Володимира ***Зеленського***. **Риба гниє з голови.**

Це - Україна. **Повна відсутність стратегії в економіці, містечкове мислення, життя одним днем.**

***

№ 1.553

Вчора з'явився короткий коментар Купера з додатковою інформацією по ракетних обстрілах і Бахмуту. Найкраща фраза стосується добре укріпленої позиції ЗСУ: «цитадель» вивищується над західним Бахмутом, дозволяючи українцям знищувати все, що до них наближається»,

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-7-may-2023?utm_source=substack&utm_medium=email

За переклад дякую Микола Ковальчук

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 7 ТРАВНЯ 2023

Привіт усім! [Опубліковано 7.05 об 11.00 за Києвом].

Навздогін за свіжими оновленнями…

1. РАКЕТНА/ПОВІТРЯНА ВІЙНА

Для протоколу: коли всі заспокоїлися (а гнівних суперечок серед вищого командування ПС ЗСУ після «розголошення» цього факту українськими медіа було багато), Повітряні Сили України офіційно підтвердили, що 2 травня 2023 року задіяли свою систему ППО/ПРО «Патріот» (PAC-3), щоб збити ракету «кінжал». Наразі невідомо, який саме варіант PAC має Україна (MIM-104F чи

щось просунутіше), а дехто взагалі стверджує, що ту ракету збили українською системою С-300В, та й уламки на знімках, поширених на підтвердження збиття, не дуже схожі на «Кінжал», але що ж…

Згодом, 5 травня, інша російська ракета (тип невизначений, дехто каже, що Х-22) влучила в Новокраматорський машинобудівний завод у Краматорську, а в російських соцмережах поширили ще два відеозаписи ударів безпілотниками «ланцет» по двох українських системах ППО («Стріла-10» (SA-13) та ЗРК «Оса» (SA-8) [https://t.me/faceofwar/30266]). Наразі невідомо, якої шкоди завдали ці удари. Наступного дня, 6 травня, українці заявили, що збили вісім безпілотників «Шахед-131/136», а росіяни похвалилися збиттям двох українських балістичних ракет «Грім-2» над окупованим Кримом.

До речі, Україна й рф провели черговий обмін полоненими: за трьох пілотів ВКС, взятих у березні минулого року, Україна отримала ще 45 військовослужбовців, захоплених у полон у Маріуполі.

2. БИТВА ЗА ДОНБАС

Бахмут…

Поволі розвіюється туман над подіями перших днів травня: вже кілька місяців ЗСУ бракує боєприпасів, тож вони практично не обстрілювали частини міста, які контролюють росіяни. …а ще пріґожин заявив, що 2 травня генерал-майор Танцюра, командувач Сил територіальної оборони ЗСУ, загинув під час («ваґнерівського») артилерійського обстрілу дороги з Часового Яру до Бахмута (наразі ЗСУ спростували цю інформацію).

Словом, спершу в росіян «усе було гаразд». «Однак» 3 травня ЗСУ накрили російські позиції важким бомбардуванням та перейшли до контратак (зокрема, вздовж вулиці Визволителів Донбасу). На півночі 92-га механізована бригада вибила російські ВДВ із Хромового, решту позицій «дєсантніки» нібито втримали, проте «ваґнерівці» зазнали важких втрат під ударами переважаючих [українських] сил. Саме тому так гірко нарікав пріґожин, а росіяни у відповідь влаштували оце [https://twitter.com/RALee85/status/1654560109723537408] [масований обстріл контрольованої українцями частини міста запалювальними боєприпасами; згодом, відповідаючи на питання в коментарях, Купер посилається на статтю «Мілітарного» [https://mil.in.ua/uk/articles/ne-fosfor-rosiya-vykor1ystovuye-po-ukrayini-zapalni-snaryady-9m22s], де описано запалювальні снаряди 9М22С, які росіяни запускають із РСЗВ БМ-21 «Град» ще з літа 2014 року — перекл.]:

[ФОТО]

Тож 4 травня українська контратака сповільнилася, а потім зупинилася. Відтоді росіяни намагаються наступати в районі вулиць Медвєдєва та Воїнів Інтернаціоналістів.

Власне, з того часу росіяни скаржаться на чудову українську позицію в районі Дитячої лікарні та інше укріплення, яке вони називають «цитадель»: пагорб на південний захід від Ювілейної вулиці, вочевидь, оточений потужними фортифікаційними спорудами та мінними полями. Обидві позиції оточені відкритою місцевістю, чим далі від центру міста, будинків меншає, тож ця «цитадель» вивищується над західним Бахмутом, дозволяючи українцям знищувати все, що до них наближається.

І ще, щоб усе це стало справді захопливим: кадиров — намагаючись побути за посередника між «ваґнерівцями» та «вишестоящими органами» в москві — пообіцяв задіяти свої війська, якщо «ваґнер» справді відступить. Впевнений, що добра половина ЗСУ будуть у захваті, якщо це станеться.

***

№ 1.554

ПЕНСІЙНА СИСТЕМА ХВОРА, АЛЕ НАКОПИЧУВАЛЬНИЙ РІВЕНЬ — НЕ ЛІКИ

2023-01-25

Юрій Ганущак

директор Інституту розвитку територій, Автор та співавтор ряду законопроектів з питань реформування місцевого самоврядування, бюджету та державних закупівель

1. Недовіра та інші пенсійні проблеми України

Авантюра під назвою **«обов'язкова накопичувальна система»** концептуально є фінансовою пірамідою завдовжки в 40 років, бо коли на пенсію вийдуть її перші учасники, накопичувальна система стане солідарною в початковому значенні цього терміна: кошти, які вкладаються застрахованими, одразу віддаватимуть пенсіонерам. Та й зберігати постійний рівень акумуляції заощаджень протягом мінімум 40 років при глобальних кризах кожні 20 майже неможливо.

Марні сподівання також на те, що вдасться отримати короткостроковий дешевий ресурс для інвестиційних проєктів у реальній економіці, хай навіть потім розплачуватися доведеться державі через ті ж таки 40 років. Але зараз у світі немає проблем із дешевим інвестиційним капіталом, як пів століття тому.

А для України взагалі не стоїть питання позикового ресурсу, — міжнародні банківські установи та інституції готові фінансувати реальні інвестиційні проєкти на дуже привабливих умовах.

Питання — в захисті цих вкладень, **насамперед через незалежну судову владу.**

І **впровадження накопичувальної системи виглядає саме як спроба уникнути зміцнення правової держави через створення штучного голоду на позиковому ринку**. Знову ж таки при галопуючих облікових ставках банківського регулятора робити довгострокові економічні прогнози, необхідні для довгострокових вкладень, джерелом яких є пенсійні заощадження, практично неможливо.

Якщо для бізнес-середовища інтерес до пенсійних внесків полягає в можливості отримати дешевий позичковий ресурс, то для застрахованої особи основна вимога до пенсійної системи — принаймні збереження первинної

вартості заощаджень. При цьому отримання максимальної акумуляції відкладених коштів є головним критерієм для вибору інструменту накопичення.

Аналіз реальних результатів таких вкладень протягом десятиліття, з 2010-го по 2021 рік, показує цікаву тенденцію (рис. 1).

Так, при акумульованій інфляції за ці роки в 3,25 разу **вкладення в недержавні пенсійні фонди очікувано показали найгірший результат, який навіть не покриває рівня інфляції,** — 2,5. Проста заміна гривні на валюту примножила номінальні кошти в 3,43 разу. Банківський депозит дав змогу акумулювати кошти на рівні 5,09. За цей час середня зарплата зросла в 7,01 разу. А саме її закладено в розрахунки пенсії.

Тобто, **у разі добровільних внесків на пенсійне страхування**, яке передбачено статтею 12 базового Закону «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», **результат акумуляції коштів виглядає найбільш привабливим**.

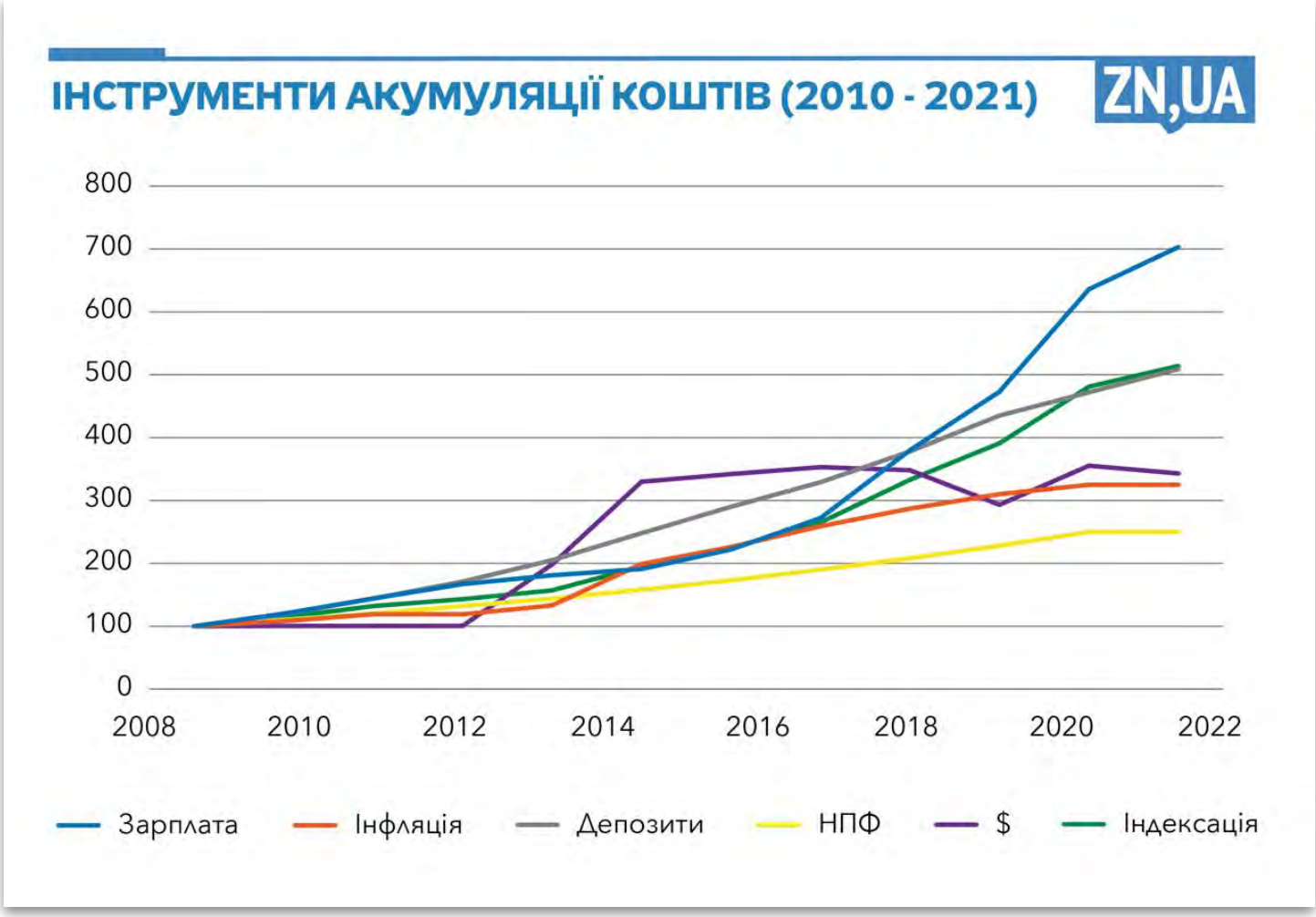

Рис. 1

Здавалося б, для уряду розв'язання пенсійної проблеми виглядає банально просто — розгорнути широку комунікаційну кампанію із заохочення працездатного населення сплачувати до Пенсійного фонду в

добровільному порядку, тим більше що при цьому не потрібно декларувати джерело походження цих коштів.

Однак не все так просто, тут має бути довіра до держави, яку завойовують протягом років, спираючись на низку чинників.

Насамперед на послідовність державних зобов'язань. Тут ніби є перспектива — пенсії виплачувалися справно навіть у буремних 90-х.

1) — І не через кристальну чесність державотворців, а, швидше, через інстинкт самозбереження, — пенсіонери традиційно ходять на виборчі дільниці, тож експерименти з їхніми пенсіями не лише дуже болісно вдарили б по самих експериментаторах, а й поставили б саму країну на межу краху.

2) — Інший фактор — справедливість, яка полягає в порівняльності пенсій і трудових внесків. Після запровадження індивідуальних пенсійних рахунків на початку століття кореляція дійсно є: ті, хто працював офіційно протягом трудового життя, отримують більше за тих, хто у 60 років звертається до Пенсійного фонду і зустрічається з неприємною новиною — або пенсію не оформлятимуть до отримання мінімального пенсійного стажу, або ж вона мізерна, бо й офіційна зарплата була на рівні мінімальної.

Найбільше розчарування чекає на фізичних осіб-підприємців, яким законодавець улесливо дозволив платити на рівні, що відповідає відрахуванням від мінімальної зарплати. Причому податкова адміністрація страшно нервує і дивується, якщо розумні ФОПівці платять більше, оскільки автоматична система обліку показує переплату, що незвично для податківців.

3) — І, нарешті, чесність розрахунків пенсії.

Тобто прямий зв'язок між внесками та розміром пенсії, який може самостійно порахувати застрахована особа зі знанням арифметики на рівні шкільної програми.

А отут усе набагато складніше.

Насамперед тому, що прямого зв'язку між внесками і розміром пенсії немає.

Розрахунок ведеться, виходячи з розміру офіційної зарплати, а не внесків. І більшість найманих працівників абсолютно не цікавить, який розмір відрахувань з їхніх зарплат іде на акумулювання пенсій. А от роботодавця це дуже цікавить, бо єдиний соціальний внесок, складовою якого є пенсійні внески, — це фактично податок для нього. І зменшення розміру цього податку — святий обов'язок для лобістів роботодавців, яких при цьому розмір пенсій їхніх колишніх працівників абсолютно не цікавить. І в боротьбі з

пенсіонерами вони вже здобули перемогу в 2017 році, скоротивши ЄСВ майже вдвічі, що змусило уряд відповідно зменшити коефіцієнт заміщення.

Знову ж таки, законом не вказано, скільки відсотків від тих 22% на фонд оплати праці, які платяться у вигляді ЄСВ, іде суто до Пенсійного фонду, а скільки — на інші фонди, доцільність яких виглядає досить сумнівною, особливо під час війни.

Для Пенсійного фонду як оператора ЄСВ це дає можливість управляти коштами. Однак з огляду на засади побудови публічних фінансів, до яких належать також і пенсійні внески, така оперативна свобода виглядає як маніпулювання коштами, що містить величезні корупційні ризики. До речі, тема для роздумів і досліджень для Рахункової палати.

Приваблива перспектива найкращого акумулювання коштів на пенсію порівняно з іншими фінансовими інструментами шляхом добровільних внесків до Пенсійного фонду дещо тьмяніє від того, що частину таких внесків спрямовують до інших фондів.

Сплата у фонд безробіття для самозайнятих осіб узагалі позбавлена елементарної логіки.

—.Страхові випадки, які виникають від травмування на робочому місці для самозайнятих осіб, неможливо зафіксувати.

— А розмір виплат по тимчасовій непрацездатності набуває певного сенсу тільки у разі існування тріади роботодавець—найманий працівник —професійні спілки.

Тому

— без вилучення в чистому вигляді внесків до Пенсійного фонду ідея популяризації добровільних внесків приречена на невдачу.

Сам розрахунок пенсії виглядає дуже заплутано.

Без застосування інструменту пенсійного калькулятора, за що слід подякувати розробникам пенсійних програм для Пенсійного фонду, розрахувати розмір пенсії самостійно практично неможливо. А це точно не сприяє підвищенню довіри до чесності таких розрахунків.

До речі,

— **хоча рівень акумуляції вкладень за аналізований період перевищує сім разів, пенсійні виплати зросли тільки в п’ять, оскільки індексація пенсії враховує зростання не лише середньої зарплати, а й інфляції, що є концептуально неправильно**, оскільки як на етапі накопичення, так і на етапі виплат мають враховуватись одні й ті самі параметри актуалізації коштів.

Також

> — у розрахунку пенсії не враховано збільшення середнього віку життя на пенсії, як і середній вік вступу в трудову діяльність, який також має тенденцію до зростання. І цей фактор теж стає вагомим у розрахунках життєвого циклу і, відповідно, параметрів пенсійної системи.

Не сприяють збільшенню довіри до держави також постійні подачки політиків під вибори пенсіонерам, що їх представляють як досягнення чинної влади.

І не тільки тому, що в таких благодіяннях відчутний присмак підкупу виборців, а й тому, що це руйнує пряму залежність між трудовим внеском і розміром пенсії. Навіщо працювати, якщо державу можна і без цього заставити забезпечувати рівень пенсії, яка визначатиме політичний вибір для пенсіонера на виборчих дільницях.

Існуюча система пенсійного забезпечення, саме забезпечення, а не страхування, є хворою.

Від правильної постановки діагнозу, чіткого і недвозначного аналізу явищ і навіть термінів, які застосовуються в законодавстві, звільнення їх від політичних нашарувань залежить і призначення лікування.

Це може бути плацебо, яке діятиме на короткий термін, але не обдурить мислячу частину суспільства, що вже емігрує в країни, де політики ведуть з виборцями важкий, але чесний діалог.

Також слід пам’ятати, що **пенсійна система — не сфера бізнес-активності, а елемент суспільного договору**, тобто договору між поколіннями, який є основою побудови соціальної держави.

Насправді

> **— Україна має унікальний шанс перетворити існуючі загрози на потенційні можливості.**

У нас дуже низький середній вік, до якого доживають пенсіонери, — лише 78 років, в розвинених країнах він на десять років вищий.

Тому

> — потенційне співвідношення працюючих до пенсіонерів статистично краще.

І ще,

> — в нас тільки трохи більше половини працездатного населення застраховані. Причому левова їх частка платять мінімальні внески.

Тобто,

— Україна має непоганий потенціал зростання кількості застрахованих, що дасть можливість як зменшити дефіцит Пенсійного фонду, так і збільшити співвідношення середньої пенсії до середньої зарплати.

Потрібно тільки вибрати точку докладання державних зусиль для заохочення майбутніх пенсіонерів дбати про свою безбідну старість.

***

№ 1.555

ПЕНСІЙНА РЕФОРМА ЗДОРОВОЇ ЛЮДИНИ, ЩО НЕ ДАСТЬ «ОСІДЛАТИ» ФІНАНСОВІ ПОТОКИ

2023-05-08

Юрій Ганущак

директор Інституту розвитку територій, Автор та співавтор ряду законопроектів з питань реформування місцевого самоврядування, бюджету та державних закупівель

У Франції законом, прийнятим за особливою процедурою, підвищили пенсійний вік. В Україні ***законопроєктом №9212*** передбачається запровадження обов'язкових накопичувальних пенсій.

У Франції головне **завдання реформи — зберегти збалансованість пенсійної системи** при збереженні рівня самих пенсійних виплат. **В Україні** майбутнім пенсіонерам обіцяють золоті гори, але **головна мета**, яку замовчують, — **вилучити з потоку коштів, які крутяться в пенсійній системі, частину на користь бізнесових структур**.

При побудові пенсійної системи необхідно дати відповідь на кілька концептуальних запитань. Насамперед **яку місію має виконувати система?**

Оскільки **в пенсійній системі обертається щорічно близько 600 млрд грн, ділкам образливо, що на цих публічних коштах досі не можна заробляти**. Тому вони вимагають впровадити накопичувальну пенсійну систему. Тверезі економісти та відповідальні політики розуміють, що це **найдовша, 40-річна, фінансова піраміда**. На початку з'являються великі кошти від внесків, в той час як нових пенсіонерів, яким потрібно щось віддавати з таких накопичувальних фондів, ще немає (відповідно до з/п №9212 — мінімум п'ять років), тому і немає будь-якої відповідальності за ефективність витрачених грошей. **Після 40 років, природно, такі фонди обміліють, розміри виплат далеко не виправдовуватимуть розрекламованих розмірів**. **Але втихомирення розчарованих пенсіонерів стане вже проблемою держави**, яка вимушено візьме на себе зобов'язання збанкрутілих фондів. Такий сценарій уже починає реалізовуватись у країнах, які впроваджували накопичувальну систему.

Альтернативою економічній місії пенсійної системи є соціальна.

Держава дбає про соціальний спокій і стійкість, гарантуючи добробут людей у старості. Кошти від внесків не вилучаються із системи і служать для виплат нинішніх пенсіонерів — класична закрита солідарна система, якою зрештою стане і накопичувальна, оскільки через 40 років вона вже не матиме коштів для фінансування економічних проєктів, адже всі вони йтимуть на виплати пенсіонерам.

Соціальна модель є тільки страховою, тобто виплати здійснюються пожиттєво. **На відміну від депозитарної, яку передбачає законопроєкт №9212.** У ній пропонується кошти, які залишилися на рахунках померлих пенсіонерів, успадковувати. Однак **не вказується, звідки брати гроші тим пенсіонерам, що пережили розрахований і визначений у договорі термін,** на який передбачені виплати. Далі апологети накопичувальної системи

пропонують звертатися до держави, яка змушена буде платити таким пенсіонерам, і щоб запобігти пенсійним бунтам, якими завершилась аналогічна реформа у Чилі, і тому що пенсіонери дуже справно ходять на виборчі дільниці.

Наступне запитання, яке стоїть перед реформаторами при моделюванні пенсійної системи: **це має бути пенсійне забезпечення в старості чи повернення збережених у вартості коштів платників внесків**? У першому випадку, який зараз існує в Україні, пенсії платять усім, хто відповідає умовам надання пенсій. Це не лише виплати, прив'язані до трудового внеску, а й пенсії за віком тим, хто взагалі ніде офіційно не працював, і особам, які мають інвалідність, та іншим соціально вразливим категоріям. **Альтернативним рішенням є відокремлення накопичувальної складової пенсії від соціальної.** Тобто соціальна пенсія застосовується не до всіх осіб, які досягли поважного віку, але лише до тих, хто об'єктивно потребує соціальної підтримки.

І, нарешті, **стрижневе запитання, яке має бути вирішене: яким має бути коефіцієнт заміщення?** Тобто співвідношення рівня пенсій та рівня зарплат. Звичайно, політики зацікавлені в підвищенні такого коефіцієнта принаймні до рівня 0,4, який вважається соціально прийнятним. В Україні він становить 0,28, що відносить її до категорії потенційно соціально нестабільних країн. Рятує її від «пенсійних майданів» те, що значна частина пенсіонерів отримує соціальну пенсію, яка є вищою від «зароблені», тобто розрахованої відповідно до трудового внеску чи реальних внесків, які здійснюють фізичні особи-підприємці. А вона підтягує таку категорію пенсіонерів до політично прийнятного рівня коефіцієнта заміщення 0,4.

Є **три інструменти підвищення коефіцієнта заміщення:**

1) **збільшення пенсійного віку,**
2) **підвищення ставок внесків**
3) **або дотацій із державного бюджету.**

Демократичні країни намагаються використовувати два перші інструменти, усвідомлюючи свою відповідальність перед прийдешніми поколіннями, які не мають розплачуватися за борги держави, накопичені політиками-популістами. Саме тому вік, коли людина може претендувати на пенсію, законодавець змушений збільшувати. Також досить високими є ставки внесків до пенсійних фондів.

В Україні політично чутливе питання підвищення пенсійного віку було на деякий час притуплене шляхом посилення вимог щодо трудового чи страхового стажу. Хоча розплатою за це стало різке зниження ставки внесків до Пенсійного фонду. Зараз вона є чи не найнижчою в Європі і становить

близько 19% із 22-відсоткової загальної ставки єдиного соціального внеску. Крім того, це не є внесками працівника, це фактично податок на роботодавця, оскільки платиться не із зарплати, як, наприклад, податок на доходи фізичних осіб, а нараховується на фонд оплати праці. При цьому обліковуються не індивідуальні внески працівника, а його зарплата. Тобто **прямої залежності між внесками та розміром пенсії немає**. За винятком ФОП, яким реальні внески переводяться в зарплату, яку ті нібито отримують.

Таким чином,

пенсійна система в Україні надзвичайно заплутана, і **навіть запроваджений Пенсійним фондом пенсійний калькулятор не дає впевненості в чесності таких розрахунків**.

Тому цілком зрозуміло, чому застрахованих в Україні тільки трохи більше половини працездатного населення, — люди не бачать прямої залежності між їхніми внесками та майбутньою пенсією, а роботодавці не зацікавлені платити «білу зарплату». Основним джерелом, яке підтримує пенсійну систему хоча б на сьогоднішньому жалюгідному рівні коефіцієнту заміщення, є державний бюджет, що дотує Пенсійний фонд на третину його зобов'язань.

Хоча в розрахунках внесків і виплат Пенсійний фонд мав би бути збалансований за умови, що до нього платили хоча б 85% громадян України працездатного віку. І **це є основним індикатором, який вказує на те, що існуюча в Україні система пенсійного забезпечення потребує реформування**. **Але** не шляхом впровадження відкритої накопичувальної системи, що задовольняє інтереси страхових і фінансових компаній, а **шляхом запровадження закритої накопичувальної системи, яку ще називають умовно-накопичувальною** і яка поступово заміняє в країнах світу збанкрутілу накопичувальну.

Суть цієї системи полягає в тому, що **держава гарантує виключно збереження вартості відкладених на старість коштів, переданих на зберігання в Пенсійний фонд**. Не примноження, а зберігання. Для цього внески потрібно прив'язувати до показників, які відображають ринок праці та динаміку цін. Більшість країн робить прив'язку до середнього рівня зарплати. Слід згадати добрим словом урядовців, які впроваджували систему індивідуальних облікових рахунків, саме спираючись на цей показник. Щоправда, припустилися концептуальної помилки, коли індексації пенсій здійснювалися, виходячи також з індексу інфляції, а не лише зростання середньої заробітної плати. Пенсія розраховується, виходячи з низки параметрів, які є статистичними, а не політично встановленими, насамперед актуарного віку або середнього віку, до якого доживає пенсіонер (детальніше про розрахунок пенсійних виплат).

Аналіз інструментів вкладень для потреб забезпечення пенсій свідчить, що вкладення в державний пенсійний фонд у вигляді як обов'язкових, так і

добровільних внесків забезпечує найкращий рівень акумуляції таких коштів. Тобто **перетворення системи пенсійного забезпечення на умовно-накопичувальну найкраще вирішить питання збереження відкладених коштів**. При цьому не потрібні додаткові кошти з державного бюджету, впровадження її відбуватиметься поступово. Чесність, простота та прозорість розрахунків поступово підвищать довіру населення до держави і допоможуть вивести з «тіні» зарплати, з яких сплачуватимуться внески. Отже, саме умовно-накопичувальна система є найбільш прийнятною і в економічному, і в соціальному плані.

***

НАКОПИЧУВАЛЬНА ПЕНСІЯ: ПИТАННЯ, ЯКІ ПРОІГНОРУВАЛИ ЗАКОНОДАВЦІ

2023-05-01

Після впровадженням накопичувальних пенсій держбюджет ще більше буде обтяжуватися доплатами до ПФУ.

Парламент прийняв за основу ЗП № 9212, який передбачає, що вже з 1 січня 2024 року всі працюючі українці до 55 років, примусово відраховуватимуть до накопичувального рівня частину свого ЄСВ.

Про це у своїй статті пише Юлія ***Самаєва***, редакторка економики ZN.UA - "***Обов'язкові накопичувальні пенсії — це злочин".***

А отже, питань до законотворців:

1. Згідно із ЗУ «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» учасниками обов'язкової накопичувальної системи є особи, яким на дату її запровадження виповнилося не більш як 35 років. Але до "накопичувального" загону вирішено відправити всіх по-максимуму.

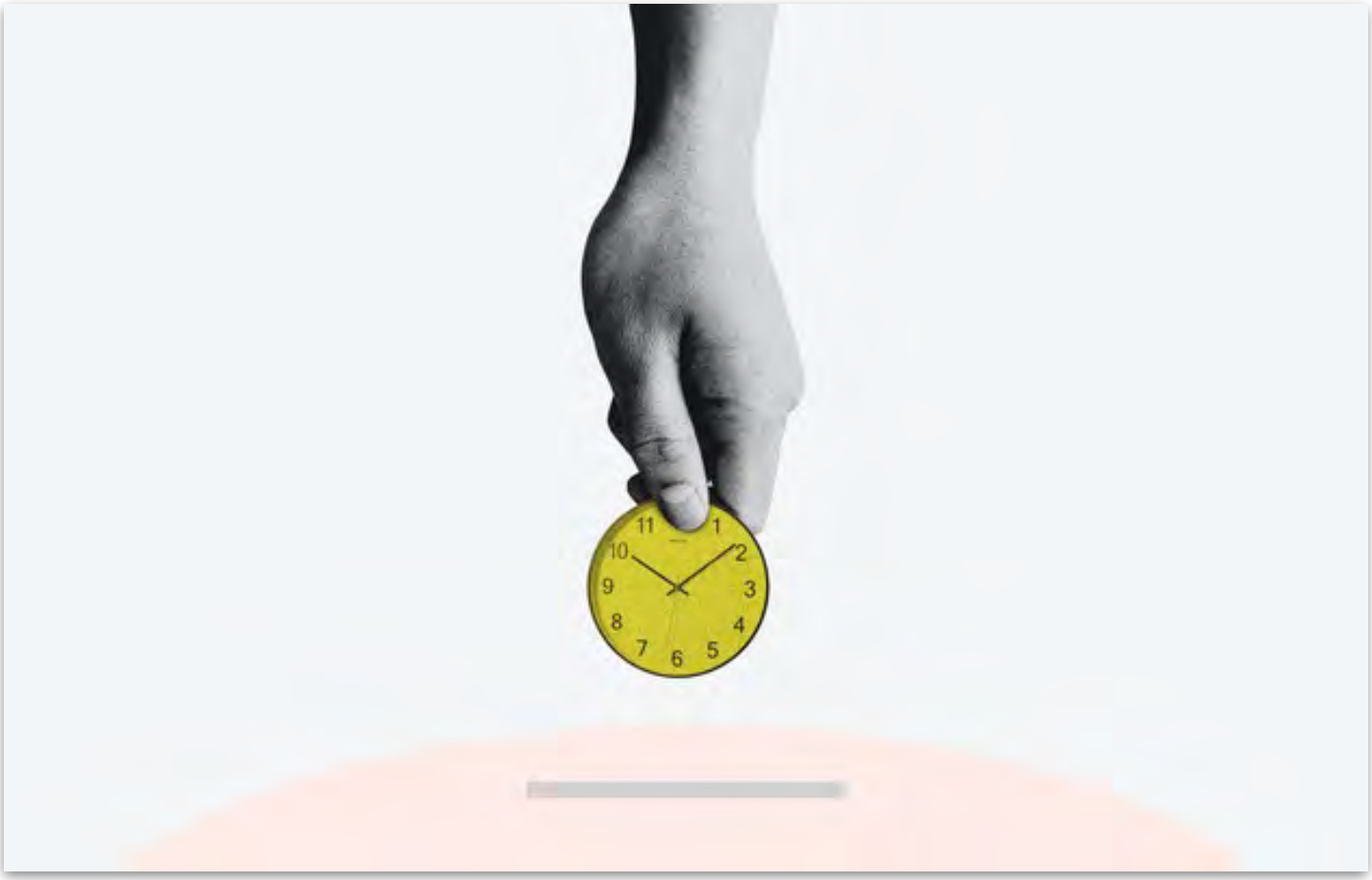
2. З яких власне даних ми виходимо, трансформуючи нашу пенсійну систему? Тих, хто сплачує ЄСВ, за даними ПФУ, на січень 2023 року було 11 мільйонів, пенсіонерів – стільки ж. Якщо ми роками говоримо, що солідарна пенсійна система мертва, бо не може один працюючий «утримувати» одного пенсіонера, то може варто пояснити, що ми покращимо, якщо додатково зменшимо внесок цього одного працюючого?

3. Що буде із Пенсійним фондом та Держбюджетом, після запуску другого рівня, адже очевидно – все, що недоотримає ПФУ після відкушування частини ЄСВ – покриватиме Держбюджет. І той таки бюджет обтяжується доплатами до накопичувальної системи. Вже зараз не лише сплачений ЄСВ іде на пенсій, але й частина інших податків. Із впровадженням накопичувальних пенсій «податкова» частка у фінансуванні ПФУ лише зростатиме.

***

№ 1.556

ОБОВ'ЯЗКОВІ НАКОПИЧУВАЛЬНІ ПЕНСІЇ — ЦЕ ЗЛОЧИН

2023-05-01

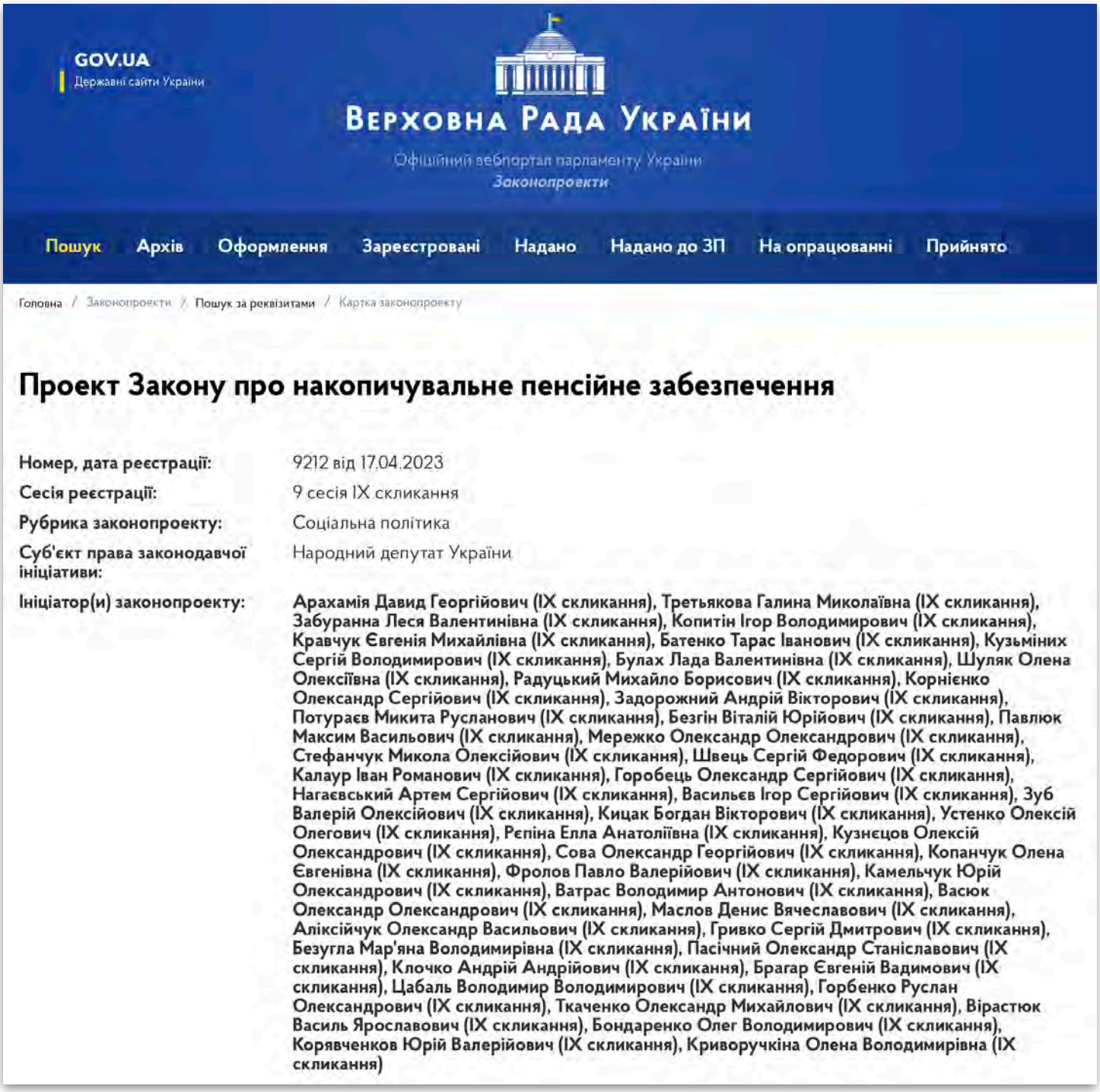

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Марині 54 роки, її зарплата «на руки» — 25 тис. грн, а місячний єдиний соцвнесок (ЄСВ) — 6832 грн. Марина стає учасником обов'язкового накопичувального рівня. Протягом першого року на «накопичення» піде 820 грн, другого — 1230 грн, далі — по 1640 грн щороку. До пенсії Марині — 10 років, за які її «голі» накопичувальні внески становитимуть 15 167 грн. Ще стільки ж їй дасть Держбюджет — вже 30 335 грн. Інвестиційний дохід Марини за нинішніх ставок ОВДП становитиме ще близько 36 тис. грн. Отже, за 10 років Марина накопичить трохи більш як 66 тис. грн, або десь дві з половиною зарплати. На пенсії Марина цілком може прожити ще 20 років, і її солідарна пенсія становитиме десь 12 300 грн на місяць, натомість щомісячна доплата з накопичувального рівня — 275 грн.

Це короткий огляд вигод, які отримають українці від впровадження обов'язкових накопичувальних пенсій. Далі — огляд їх можливих втрат і вигод окремих приватних компаній від цієї ж оборудки.

GOV.UA
Державні сайти України

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Офіційний вебпортал парламенту України
Законопроекти

Пошук | Архів | Оформлення | Зареєстровані | Надано | Надано до ЗП | На опрацюванні | Прийнято

Головна / Законопроекти / Пошук за реквізитами / Картка законопроекту

Проект Закону про накопичувальне пенсійне забезпечення

Номер, дата реєстрації:	9212 від 17.04.2023
Сесія реєстрації:	9 сесія IX скликання
Рубрика законопроекту:	Соціальна політика
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Народний депутат України
Ініціатор(и) законопроекту:	Арахамія Давид Георгійович (IX скликання), Третьякова Галина Миколаївна (IX скликання), Забуранна Леся Валентинівна (IX скликання), Копитін Ігор Володимирович (IX скликання), Кравчук Євгенія Михайлівна (IX скликання), Батенко Тарас Іванович (IX скликання), Кузьмінних Сергій Володимирович (IX скликання), Булах Лада Валентинівна (IX скликання), Шуляк Олена Олексіївна (IX скликання), Радуцький Михайло Борисович (IX скликання), Корнієнко Олександр Сергійович (IX скликання), Задорожний Андрій Вікторович (IX скликання), Потураєв Микита Русланович (IX скликання), Безгін Віталій Юрійович (IX скликання), Павлюк Максим Васильович (IX скликання), Мережко Олександр Олександрович (IX скликання), Стефанчук Микола Олексійович (IX скликання), Швець Сергій Федорович (IX скликання), Калаур Іван Романович (IX скликання), Горобець Олександр Сергійович (IX скликання), Нагаєвський Артем Сергійович (IX скликання), Васильєв Ігор Сергійович (IX скликання), Зуб Валерій Олексійович (IX скликання), Кицак Богдан Вікторович (IX скликання), Устенко Олексій Олегович (IX скликання), Рєпіна Елла Анатоліївна (IX скликання), Кузнєцов Олексій Олександрович (IX скликання), Сова Олександр Георгійович (IX скликання), Копанчук Олена Євгенівна (IX скликання), Фролов Павло Валерійович (IX скликання), Камельчук Юрій Олександрович (IX скликання), Ватрас Володимир Антонович (IX скликання), Васюк Олександр Олександрович (IX скликання), Маслов Денис Вячеславович (IX скликання), Аліксійчук Олександр Васильович (IX скликання), Гривко Сергій Дмитрович (IX скликання), Безугла Мар'яна Володимирівна (IX скликання), Пасічний Олександр Станіславович (IX скликання), Клочко Андрій Андрійович (IX скликання), Брагар Євгеній Вадимович (IX скликання), Цабаль Володимир Володимирович (IX скликання), Горбенко Руслан Олександрович (IX скликання), Ткаченко Олександр Михайлович (IX скликання), Вірастюк Василь Ярославович (IX скликання), Бондаренко Олег Володимирович (IX скликання), Корявченков Юрій Валерійович (IX скликання), Криворучкіна Олена Володимирівна (IX скликання)

Парламент узяв за основу законопроєкт ***№9212***, який передбачає, що вже

> — **з 1 січня 2024 року всі працюючі українці до 55 років**, як і Марина, **примусово відраховуватимуть до накопичувального рівня частину свого ЄСВ**, а держава бюджетним коштом подвоюватиме ці суми. Це й формуватиме омріяний, але такий невчасний другий рівень нашої пенсійної системи.

Одразу постає чимало запитань до законотворців.

1) — По-перше, згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», учасниками обов'язкової накопичувальної системи є особи, **яким на дату її впровадження виповнилося не більш як 35 років**.

І це має хоч якийсь сенс, адже якби нашій Марині до пенсії залишалося вдвічі більше, то й накопичення її були б принаймні не такими смішними. Але до «накопичувального» загону вирішено відправити всіх по максимуму. Це й зрозуміло, люди, молодші за 35 років, — у дефіциті, багато з них не зістрижеш. Уже 2021 року на 100 народжень в Україні припадало 260 смертей, населення стрімко «старішало». Навряд чи ця статистика буде кращою після війни та останньої міграційної хвилі — обидві забирають якраз молоде населення.

2) — Тож, по-друге, а якими, власне, даними ми керуємося, трансформуючи нашу пенсійну систему? «Константою» Дубілета? Сподіваннями, що в державу з-за кордону повернуться принаймні 50% тих, хто поїхав? Надіями на традиційний повоєнний сплеск народжуваності? Тих, хто сплачує ЄСВ, за даними ПФУ, на січень 2023 року було 11 мільйонів, пенсіонерів — стільки ж. Якщо ми роками говоримо, що **солідарна пенсійна система мертва, бо не може один працюючий «утримувати» одного пенсіонера, то, може, варто пояснити, що ми покращимо, якщо додатково зменшимо внесок цього одного працюючого?** Чи примусом до участі в накопичувальному рівні ми якось вирішимо проблему з тіньовою зайнятістю або «конвертами»? Наразі 23% працюючих офіційно отримують мінімальну, або й меншу, зарплату і, відповідно, платять мінімальний ЄСВ. Навряд чи ці люди реально живуть на 6700 грн, найімовірніше, додатково до них вони отримують «конверт» і не переймаються, бо вже не вірять у жодну солідарність.

3) — По-третє, законотворці дуже дивно пояснюють, а **що ж буде з Пенсійним фондом і Держбюджетом після запуску другого рівня**, адже очевидно — все, що недоотримає ПФУ після відкушування частини ЄСВ, покриватиме Держбюджет.

І той-таки бюджет обтяжується доплатами до накопичувальної системи. Якось замало наданих «орієнтовних розрахунків», що в перший рік додатково знадобиться 15,4 млрд грн для латання діри ПФУ та ще 15,4 млрд грн — для доплат.

> — Протягом першого року від ЄСВ забиратимуть на другий рівень лише 1%.
>
> — А що буде на другий рік, коли це вже буде 1,5%? А на третій, коли буде 2%?

З якого дива ігнорується не лише законодавча норма про те, що впровадження другого рівня вимагає бездефіцитності ПФУ, а й положення Бюджетного кодексу, які вимагають від законотворців і

фінансових обґрунтувань, і пропозицій, якими видатками ми маємо пожертвувати або де візьмемо додаткові гроші, якщо зміни до законодавства збільшують витрати бюджету?

Минулого року із 607 млрд грн, які витратив ПФУ, третина (207 млрд грн) були коштами Держбюджету.

Тобто,

> — **вже зараз не лише сплачений Мариною ЄСВ іде на пенсію, а й частина інших її податків**. А могли б іти на поліклініку для Маринної мами чи школу для її доньки. **Із впровадженням накопичувальних пенсій «податкова» частка у фінансуванні ПФУ лише зростатиме**, бо його дефіцит збільшуватиметься після того, як частина надходжень від ЄСВ піде на другий рівень. А доти другий рівень вимагатиме ще й прямого співфінансування з того-таки Держбюджету, тобто з інших податків Марини.

Допоки йдеться лише про державу та її гроші, навіть нераціональність перекладання мільярдів гривень з однієї кишені в іншу можна стерпіти.

Але ж ні,

> **— безпосередніми учасниками накопичувальної афери будуть приватні компанії** — саме вони акумулюватимуть кошти другого рівня, інвестуватимуть їх (на 80% — у ОВДП), вестимуть рахунки, здійснюватимуть персоніфікований облік і, звісно ж, ***зароблятимуть відсотки за це***.

Ми довіримо величезні суми — минулоріч, наприклад, відрахування ЄСВ становили близько 400 млрд грн — приватним компаніям із управління активами (КУА).

Знаєте, хто є їхнім регулятором?

> — Нацкомісія з цінних паперів та фондового ринку — нелегітимний та неефективний держорган, ми нещодавно про неї писали.
>
> — Комісія навіть зі своїми поточними обов'язками не ладна впоратися, тому про будь-який додатковий контроль можна забути.

Яку відповідальність нестимуть зберігачі Маринної пенсії?

«Субсидіарну» — так каже законопроєкт. Читай — жодної.

Бо *Цивільний кодекс* прямо говорить:

> 1) — раптом що — вимоги слід пред'являти ***основному боржникові***. **Ви не знайдете таких у законопроєкті**. Якщо Маринині накопичення

щезнуть, вона навіть не матиме права судитися з тими, хто ці гроші тримав.

2) — **У законопроєкті також немає жодної конкретики чи бодай якихось гарантій збереження пенсійних грошей**, наприклад, у разі, якщо інвестиції не були вдалими.

3) — **Від банального інфляційного знецінення — теж жодних запобіжників**. Справді, «навіщо вони в країні з двозначною інфляцією»?

Може,

— в законопроєкті є бодай положення, які не дадуть використати пенсійні накопичення Марини для покриття дефіциту Держбюджету, дефіциту солідарного рівня або ж на будь-які інші не інвестиційні цілі?

Ні.

— Там навіть немає заборони для КУА та інших учасників працювати в офшорних зонах чи, наприклад, в РФ та РБ. Тож навіть якщо ваші кревні не підуть на латання бюджетних дірок, вони цілком можуть одного дня опинитися десь на Віргінських островах.

Припустімо, що обійдеться без таких драм, хоча досвід підказує протилежне.

Що ж ми отримаємо в результаті?

Здивую вас — **«солідарну систему в профіль»**.

Ту, яка мертва, бо працюючих на всіх пенсіонерів не вистачає.

Судіть самі:

— в перші роки з другого рівня виплати не здійснюватимуться, адже вихід на пенсію обумовлює не вік, а стаж, який іще треба заробити.

Тож

— коли прийде час перших виплат, умовна Марина отримає їх із накопичених у перші роки грошей, а подальші ж — фінансуватимуть коштом поточних внесків. **Юрій Ганущак детально пояснював, як працюватиме ця фінансова піраміда.**

Іншого варіанту й бути не може,

— якщо в країні немає різноманітних високодохідних фінансових інструментів, які б дали змогу грошам не лише не знецінитися під впливом інфляції, а й примножитися.

Впровадження обов’язкового накопичувального рівня в нашому випадку мало б починатися зі створення ефективного фінансового ринку, і ніяк інакше.

Бо що ж ми збираємося накопичити, вкладаючи 80% коштів в ОВДП з дохідністю 19% за інфляції у 21,3%? Мінус два відсотки?

***

№ 1.557

Пенсионная дырка от реформационного бублика

2015-04-07

Александр Карпец «Фраза»

Публицист, журналист

Когда речь заходит о пенсионной реформе, мало кто обращает внимание на такой концептуальный вопрос, как переход от нынешней солидарной системы к смешанной, солидарно-накопительной, сначала двух-, а затем трёхуровневой. Если увеличение пенсионного и страхового стажа вызывает хотя бы глухой ропот, то навязывание коренной смены пенсионной системы происходит при молчаливом согласии по двум причинам.

1) — Во-первых, нынешним пенсионным обеспечением массы недовольны, а

2) — во-вторых, подавляющее большинство плохо понимает суть вопроса и не имеет представления о том, что нынче в мире вообще творится с пенсионным обеспечением.

Поэтому инициаторы пенсионных реформ в лице чиновников и разного рода экспертов пользуются примитивной методой убеждения: дескать, у нас — плохо, а в так называемых развитых странах — хорошо, при этом в развитых странах существует накопительная пенсионная система, поэтому её введут у нас. Это якобы позволит получать достойные пенсии и наполнить Пенсионный фонд (ПФ), решив проблему его дефицита. Хотя в пенсионных системах развитых стран складывается все более сложная ситуация.

Главная же цель пенсионной реформы у нас состоит в максимальном освобождении государства и капитала от ответственности за пенсионное обеспечение граждан в старости и по инвалидности. Так называемая пенсионная реформа — это один из важнейших элементов окончательного демонтажа остатков позднесоветского социального государства, окончательного превращения его в явно выраженное классовое государство, т. е. политическую организацию, которая охраняет и обслуживает интересы исключительно крупного олигархического капитала, причём в его отечественном, бандитско-мафиозном варианте.

Обвалив экономику, обесценив гривну и раскрутив инфляцию, правительство Яценюка намерено продолжить излюбленные «реформации» и в столь

критически важном вопросе, как пенсионное обеспечение. Характерно, что «папередники» из бывшей «антинародной» власти Януковича пенсионную систему уже реформировали, но это ничего не дало в смысле наполняемости Пенсионного фонда (ПФ). Представители новой «демократической» власти, бывшие тогда в оппозиции, справедливо критиковали деяния «папередников» в пенсионной сфере и требовали отмены пенсионной реформы «имени Януковича-Азарова-Тигипко», но, придя к власти, «демократы» отменять ее отказались.

Как заявил в ряде своих выступлений в СМИ министр социальной политики Павел ***Розенко***, во вверенном ему министерстве разработан очередной законопроект, который обоснует необходимость трехуровневой пенсионной системы. Напомним, что нечто подобное сочиняли и при предыдущей власти...

По словам министра, к разработке норматива были привлечены эксперты, включая тех, которые успешно проводили реформы в постсоветских странах. Также в рабочих группах по разработке проекта участвовали представители негосударственных пенсионных фондов, народные депутаты. Розенко спрогнозировал, что в апреле 2015 года норматив будет согласован, представлен общественности и подан в парламент с тем, чтобы новая пенсионная система заработала уже с начала 2016-го. Предварительно заметим, что в современном мире перспективы и «успешность» пенсионных систем вызывает все большее опасение, прежде всего в развитом мире, включая постсоветские страны, где эти системы вообще существуют как таковые, поскольку рассматривать в этом смысле какой-нибудь Судан или Зимбабве вообще бессмысленно. Министр Розенко должен был знать о нарастающих глобальных проблемах пенсионного обеспечения, хоть солидарного, хоть накопительного, но он поет заезженные «либералистические песни». Но об этом ниже...

Впрочем, во многом министр прав, например, в том, что дальнейшее повышение пенсионного возраста для всех с 60 до 65 лет, чем регулярно пугают граждан и на чем якобы настаивает МВФ, кроме социального обострения ничего не даст. Розенко обещает, что увеличивать пенсионный возраст правительство не намерено, справедливо аргументируя низкой продолжительностью жизни, плохими условиями труда, а также отсутствием реального экономического эффекта.

В то же время общий годовой дефицит ПФ составляет 81 млрд грн, из них дефицит собственно фонда достигает «всего» 19 млрд грн, а остальное — это специальные доплаты госслужащим, чернобыльцам, военнослужащим и прочим категориям пенсионеров, финансируемые напрямую из государственного бюджета.

Увеличить поступления в ПФ и, соответственно, сократить его дефицит, по мнению министра, можно одновременно двумя путями, а именно выведением доходов граждан из тени и увеличением оплаты труда.

Говоря о теневой зарплате, Розенко оценивает ее в 200 млрд грн. Эта цифра звусит давно и везде, хотя сколько-нибудь вразумительных комментариев по поводу того, как она была выведена, слышать не приходилось. В то же время министр соцполитики совершенно правильно говорит о крайне низких, часто просто нищенских зарплатах граждан Украины, что в принципе не позволяет наполнить ПФ. Поэтому Розенко справедливо ставит вопрос о том, что реформа пенсионной системы тесно связана с реформой системы оплаты труда, поскольку доля отплаты труда в экономике Украины очень мала, что ставит нашу страну вровень с какой-нибудь из стран Экваториальной Африки. Но будучи ограниченным либерал-буржуазной демагогией, не понимая и/или игнорируя хотя бы элементарные понятия о социально-классовой конструкции общества, министр высказывает благоглупости о некоей «реформе оплаты труда», каковая, по его глубокому мнению, наполнит ПФ, а также сделает граждан страны богатыми и счастливыми.

Со своей стороны отметим, что **реформа действительно нужна**.

Но это реформа социально-экономических отношений в украинском обществе с тем, чтобы разрешить вопиющие противоречия между трудом и капиталом, между общественным характером производства и частнокапиталистическим характером присвоения. Проще говоря, пока в стране существует нынешняя крайне уродливая форма капитализма, при которой труд ценится в копейки, ни серьезного роста реальных доходов граждан, ни наполнения социальных фондов, в том числе ПФ, ожидать не следует. Поэтому стране нужен, прежде всего, не «либералистический реформизм», включая «реформу оплаты труда», а глубокие реформы в обществе, направленные на установление социальной справедливости и равенства, в том числе достойной оплаты труда.

В этом смысле министр зело преувеличивает зарплаты в теневом секторе. Точных статистических данных здесь быть не может, но едва ли средние теневые зарплаты выше, чем их официальные аналоги. Чиновники вообще склонны путать оборот теневых капиталов с теневыми доходами рядовых граждан, столь же мизерные, как и белые зарплаты подавляющего большинства населения.

Этот мизер стал особенно очевидным после обвальной девальвации гривны, инфляционного шока, резкого скачка цен и повышения тарифов ЖКХ!

Говоря о теневых зарплатах рядовых граждан, чиновники, включая министра Розенко, лукаво обходят капиталы, которые по разным схемам выводятся из страны через низконалоговые зоны преимущественно олигархическими структурами. Именно эти средства являются едва ли не самым главным резервом, возврат которого в Украину позволит поднять экономику,

существенно повысить зарплаты, увеличить поступления в бюджет и социальные фонды, прежде всего в ПФ. Но об этом, повторим, чиновники предпочитают помалкивать, поскольку объективно государство и его бюрократический аппарат в Украине обслуживают интересы прежде всего олигархов, какие бы там красивые слова ни произносил отдельно взятый чиновник.

Таким образом, крайне недостаточные объёмы отчислений в ПФ всё более имеют не налогово-укрывательские, а социально-экономические и классовые причины, ибо капитал, пользуясь безысходностью и растущей на фоне кризиса безработицей неуклонно сокращает оплату труда, а отсюда следует падение поступлений в ПФ.

По мнению министра, выводу пенсионной системы из тупика, грозящего пропастью, должно способствовать внедрение зафиксированной в законодательстве трехуровневой пенсионной модели.

> В ней первый уровень — солидарный, второй — накопительный, третий — негосударственное пенсионное страхование.

По мнению ***Розенко***, накопительную систему до сих пор не внедряли из-за отсутствия политической воли. Правда, существует и другое мнение: накопительную систему можно вводить только после того, когда ПФ станет бездефицитным. Поскольку в обозримом будущем бездефицитность фонду не угрожает, то переход на накопительную систему откладывается.

В этом месте ***Розенко*** пускается в либерал-буржуазный блуд. Он полагает, что введение накопительной системы не следует привязывать к состоянию экономики, а в условиях кризиса нельзя проводить реформы только за счет кредитов МВФ и иностранных инвестиций, и поэтому нужно использовать внутренний потенциал в виде денег работающего населения, привлеченных в накопительную систему пенсионного обеспечения. По мнению министра, если в рамках реализации второго уровня пенсионной реформы задействовать граждан младше 35–40 лет, то эти финансовые потоки попадут в украинскую экономику на 20–25 лет. Такие «длинные деньги» в свое время помогли Польше, Словакии и другим странам выйти из кризиса, поднять фондовый рынок, запустить инвестиционные проекты, экономику, и такая система может заработать в Украине уже в следующем году, если начать формировать накопительную систему, отчисляя в нее сначала 2%, а затем 7% из 33,2% единого социального взноса.

Еще раз обратим внимание на тот факт, что Розенко идет по дорожке всех отечественных чиновников, планирующих риски по очередной «реформации» страны возложить на рядовых граждан, в данном случае, привлекая их пенсионные сбережения в гривнах. Хотя для инвестпроектов намного логичнее было бы привлечь номинированные в твердой валюте капиталы, вывезенные олигархами за рубеж.

Описанный Розенко прожект выглядит красиво, но то, что работало в Польше или Словакии, в Украине работать не будет. Об извечной проблеме коррупции говорить не будем. Назовем только одну причину: катастрофическая девальвация гривны всего за 20 лет более чем в 12 раз. О каких длинных деньгах можно вести речь!. Во всех развитых странах имеют место относительно твердые валюты, равно как и в бывших странах советского блока. В Польше злотый по отношению к доллару и евро стоит, как вкопанный. Словацкая крона тоже была твердой валютой до тех пор, как в 2009 году страна не перешла на евро, что, кстати, вызвало много проблем. Еще раз подчеркнем, накопительные системы имеют хоть какой-то смысл в экономиках со стабильной, слабо колеблющейся валютой, хотя и здесь масса других проблем, о чем далее.

А что у нас?!

Рассмотрим детский пример.

> Допустим, до кризиса 2008 года счастливый обладатель 5000 гривен купил 1000 долларов и спрятал их под матрац. Сейчас он является столь же счастливым обладателем уже 25000 гривен. А если он вложил эти 5000 грн в пенсионный фонд, то остался сейчас обладателей той же суммы в 5 (пять!!!) раз обесцененных гривен. Даже если начислялись фантастические 10% годовых — а больше начислять вряд ли кто-то будет, для «длинных денег» это огромный процент! — то даже по схеме сложных процентов будет менее 9000 грн.

Накопительная система в стране с катастрофической инфляцией и девальвацией нужна чиновникам и олигархам, но не рядовым гражданам. Поэтому граждане инвестируют не в олигархическую экономику, а в американские «зеленые бумажки»

Министр ***Розенко*** старательно обходит вопрос о том, кто будет нести ответственность в том случае, если пенсионная система прогорит или средства сгорят от девальвации и инфляции. Вместо прямого ответа он произносит зажигательные лозунги, призывающие граждан инвестировать в экономику пенсионные сбережения. Мотивировка у министра простая, как первый советский трактор: дескать, подобные пенсионные системы успешно работают во многих странах мира, поэтому уже давно разработаны стандарты гарантирования таких вкладов. Стандарты гарантирования депозитов тоже разработаны, но сейчас, когда в Украине наблюдается массовый «банкопад», государство уже не в силах обеспечить возврат вкладов, и это только начало.

Но оказывается, что ситуация с пенсионными системами в развитых странах становится все более тревожной, если смотреть непредвзято. Еще в 2010-2011 годах, когда предыдущая власть Януковича приняла пенсионную реформу, предусматривающую постепенное внедрение накопительного уровня и частных пенсионных уровней, зазвучали голоса о том, что

с пенсионным обеспечением развитых стран, у которых наши власти собираются его «содрать», в последнее время — оказывается! — далеко не всё хорошо.

Более того, оказывается, что пенсионные фонды развитых стран, солидарные и накопительные, частные и государственные — хронически дефицитны, эти дефициты растут, фонды трещат по швам. И если государственные солидарные фонды за счёт бюджета кое-как поддерживают выплаты, то частные накопительные фонды, особенно в США, с началом кризиса просто урезали пенсии, ссылаясь на обвалы фондовых рынков. Накопительные ПФ (НПФ), которые у нас вознамерились развивать, в мире начали сокращать, а сами они стали дефицитными. После десятков лет существования НПФ выяснилось, что в долгосрочной перспективе они ничуть не выгоднее и не надёжнее, чем самостоятельное вложение гражданами своих средств в имеющиеся на рынке активы с целью обеспечить сбережения на старость. Для этого им абсолютно не обязательно прибегать к услугам финансовых посредников, каковыми по сути являются НПФ, хотя они могут это сделать по собственному желанию. Но граждане могут абсолютно самостоятельно вложить деньги в доллары и евро, которые дешевеют на глазах, не говоря уже о гривнах; они могут инвестировать деньги в недвижимость, которая до 2008 года сказочно дорожала, а затем катастрофически обвалилась в цене и продолжает падать; они могут вложить деньги в золото или другие драгметаллы, которые неуклонно растут в цене, но высокая волатильность (нестабильность) их курсов и значительные потери при обратной конверсии в деньги, могут сделать такую инвестицию весьма ненадёжной; они могут вложить деньги в акции компаний и банков, которые могут банкротировать, а их учредители или должностные лица могут украсть активы; граждане могут вложить деньги на депозит в банки, которые, кстати, сейчас предлагают многочисленные пенсионные программы, но банки могут лопнуть, как это недавно было и сейчас опять происходит; и так далее. Словом, граждане могут сделать то же самое, что делают НПФ, которые «за труды тяжкие» берут немалые комиссионные. К тому же, на Западе НПФ явились активнейшими участниками разного рода финансовых спекуляций и создания дутых капиталов, вкладываясь в кредитно-дефолтные свопы, саб-прайм ипотеку и прочий финансовый мусор, который растёт во время инфляционного бума, но обваливается при малейшем дефляционном падении, а тем более при глобальном кризисе, когда катастрофически валится даже прайм-ипотека и прочие реальные активы. НПФ внесли «огромный вклад» в кризис 2008 года. В результате миллионы вкладчиков НПФ на Западе, особенно в США, теперь недополучают пенсию или не получают её вообще. И когда наши «умники» типа Тигипко или Розенко заявляют о создании в Украине НПФ, то у тех, кто хоть немного в этом смыслит, возникает банальный вопрос: кто «ответит за базар», когда через какое-то время эта «хрень» обвалится — ведь затевается очередная афёра типа знаменитой «пирамиды Понци»?!

В солидарных ПФ Запада также имеет место огромный и всё более растущий дефицит. Дефицит ПФ в Украине — это не местный колорит, а общая тенденция.

Что с этим делать — никто не знает, а увеличение пенсионных возрастов и стажей радикально проблему не решают, и ПФ приходится дотировать из бюджетов стран. В связи с этим высказывается предложение отказаться от ПФ вообще как отдельного квазибюджета, а платить пенсии прямо из бюджета, как это было в советское время. Принято считать, что проблема в демографии: население стареет; количество работающих уменьшается, а пенсионеров — растёт; и вообще, как отмечала директор Института демографии и социальных исследований НАНУ Элла Либанова, пенсионные реформы были успешными только в начале XX века, когда было много работающих и мало пенсионеров, но уже с середины XX века проблемы с пенсионным обеспечением начали нарастать. С одной стороны, вполне верно, ибо любая пенсионная система — это пирамида, но это слишком банально, ибо с другой — всё намного сложнее.

Кризис пенсионных систем обусловлен не только и не столько демографией. Причина также в маниакальном росте потребления, в денежной и затратной инфляции из-за печатания и обесценивания денег, в катастрофическом росте меновой стоимости основных ресурсов в виде земли, воды, энергии, пищи за последние век-полвека, в падении престижа производительного труда и научного познания мира в пользу разного рода «услуг», спекуляций, искусственно созданных потребностей и видов бизнеса. На это накладывается галопирующая безработица из-за роста производительности труда и высвобождения миллионов рабочих рук в масштабах миросистемы и отсутствия адекватной замены в виде производительных — в широком смысле — видов деятельности по причинам морально-психологическим. Ведь в арабском мире с демографией всё нормально — молодых намного больше, чем стариков, — но безработица свирепствует, что и явилось одной из причин недавних революций в арабском мире, да и неспособен безработный арабский молодняк на что-либо серьёзное, чем торговать или «быть юристом». То же самое в Европе, где демография плохая, но имеется уйма безработной молодёжи с дипломами менеджеров, юристов, политологов и культурологов, да и у нас наблюдается примерно то же самое. Словом, дело далеко не только в демографии...

Пенсионный кризис — это одна из ипостасей общего кризиса товарно-денежной модели цивилизации, т. е. кризиса психологического, мировоззренческого, экзистенциального, но далее вдаваться в «экзистенции» не будем, ибо это уведёт в сторону от темы.

Приходит понимание того, что любая пенсионная система, основанная на денежных выплатах в будущем, в принципе не надёжна по определению. Ибо никто не может ответственно гарантировать покупательную способность

накапливаемых на пенсию денег через 20-30-40 лет, невозможно даже гарантировать, какие будут деньги и будет ли существовать государство, собирающее средства на пенсии, не говоря уже о «частных лавочках» в виде накопительных ПФ. Те, кто пережил распад СССР или той же Югославии, хорошо понимают, о чём идёт речь. Даже 100 долларов США сейчас и каких-то 10-15 лет назад — это, как говорят в Одессе, «две большие разницы». А лозунги о тотальном переходе пенсионной системы в частные руки — тупая попытка сбросить ответственность с государств, хотя именно государство печатает деньги и задаёт правила финансовой игры, оно всё более срастается с крупным финансовым капиталом и обслуживает его интересы. Поэтому либералистические вопли о том, что пенсии — это, дескать, личное дело, и средства существования в старости — это исключительно личная ответственность каждого, являются ещё одним надувательством. Кстати, Запад уже «упёрся рогами» в эту проблему: во время кризиса многие НПФ в США обвалились, их клиенты-пенсионеры выживают на небольшую солидарную госпенсию, у кого она есть, а есть она далеко не у всех, государство вынуждено было финансово поддерживать несостоятельные НПФ, печатая деньги и раскручивая инфляцию, что в Штатах, впрочем, получило название «количественного смягчения».

Появляются предложения о том, чтобы концептуально пенсионные системы ориентировались, прежде всего, не на выплату денег, а на обеспечение некоего набора разумно-достаточных потребительских благ, куда входят коммунальные услуги, продукты питания, одежда, медицинское обслуживание, а на всё, что свыше, нужно копить самому. Такой подход тоже весьма уязвим для критики, но обозначает тенденцию глобального мира обесценивающихся денег: частичный отказ от товарно-денежного оборота в пользу натурального обмена, что, с одной стороны, в рамках существующих представлений является шагом назад в развитии цивилизации, но, с другой стороны, свидетельствует, что буйный расцвет товарно-денежных отношений загоняет цивилизацию в тупик.

Стихийное стремление к частичному отказу от товарно-денежных отношений привело к курьёзным, но показательным событиям в России, где были отменены многие массовые льготы, включая бесплатный проезд в общественном транспорте для пенсионеров, с заменой натуральных льгот денежными компенсациями — так называемая монетизация льгот, — что, кстати, планируют сделать и у нас. Естественно, что компенсацию могут дать, могут не дать, цены и тарифы растут, деньги обесцениваются, а компенсацию не увеличивают. В итоге по всей России прошли массовые акции протеста под лозунгом: «Верните нам бесплатный проезд — он не подвержен инфляции и коррупции!».

Посему забавляют разного рода заявления о том, что поляки, чехи, болгары, литовцы и даже грузины пошли указанным пенсионным путём раньше, и теперь, дескать, вырвались вперёд. Пошли они вперёд — и флаг им в руки,

вопрос в том, куда они зайдут, а уж брать пример с грузин и болгар — это «круто», особенно, ежели даже американцы «облажались»!

Но главная задача пенсионной реформы, повторимся, заключается в том, чтобы государство максимально освободить от ответственности за пенсионное обеспечение под модными нынче псевдолиберальными лозунгами, за которыми прячется плакатный «звериный оскал капитализма». Именно поэтому ныне существующая солидарная система объявляется отсталой, неэффективной и подлежащей демонтажу и уничтожению, а на её место проталкивается накопительная система, правда с оговоркой, что «достойную» пенсию в результате накопительной системы получат те, кому сейчас 35 лет и меньше. И то верно, через 25-30 лет, когда нынешние 30-летние будут выходить на пенсию, те, кто затевает сейчас демонтаж установившейся десятилетиями нынешней пенсионной системы, будут «не при делах» или на том свете. Зато олигархи сумеют нагреть руки на дешевых «длинных деньгах». Но даже не это главное...

При нынешней солидарной системе государство вынуждено нести хотя бы минимальную ответственность за пенсионное обеспечение. Государство сейчас обязано, во-первых, обеспечивать, чтобы пенсия выплачивалась как таковая, а во-вторых, чтобы она была не ниже некоего минимального уровня, даже если этот уровень критически недостаточен. И всё это — обращаем внимание! — независимо от экономической ситуации, мировых кризисов, инфляции, денежных реформ и т.д. Конечно, подавляющему большинству пенсионеров при нынешней солидарной системе живётся плохо, прежде всего,по указанным причинам, поскольку общественный продукт распределяется крайне несправедливо, но при переходе на накопительную систему может стать ещё хуже.

Смысл накопительной системы прост, как угол дома, и следует из самого названия — что накопил, то и получил, но по достижении пенсионного возраста. При этом формально ПФ не отвечает за то, будет ли через 30 лет получаемая пенсия хотя бы минимально достаточной для жизни. Ведь очевидно, что даже доллар и евро за последние годы обесценился и продолжает обесцениваться, а тем более гривна. Но на первом уровне накопительной системы она, если верить обещаниям, хотя бы остаётся государственной, и государство под давлением общества вынуждено будет индексировать пенсии в случае их значительного обесценивания.

Но предполагается второй, частный уровень накопительной системы с перспективой того, что пенсионное обеспечение станет частным бизнесом, и здесь уже никто и ничего индексировать и гарантировать не будет. Пенсионное обеспечение превращается в банальный частный бизнес, который может прогореть. Более того, будущие пенсионеры, скорее всего, будут выплачивать частным ПФ комиссионные за обслуживание их пенсионных счетов, причём независимо от результатов работы ПФ и без особых гарантий,

что по достижении пенсионного возраста клиент ПФ будет получать пенсию вплоть до своей смерти.

Здесь следует отметить, это только нашему обывателю вдалбливают в голову, что накопительная система — это некое чудесное изобретение цивилизации, избавляющее он проблем нынешней солидарной системы. Накопительная система в «развитых» странах, прежде всего в США, была запущена после Второй мировой войны, и до 2008 года она действительно действовала более или менее успешно, пока длился затяжной экономический бум, вызванный инфляционной накачкой мировой экономики деньгами и раздуванием финансовых пузырей. Но во второй половине 2000-х годов начался массовый выход на пенсию послевоенных «бэби-бумеров», что начало подрывать систему. А затем грянул дефляционный кризис, обваливший стоимость так называемых активов, в которые западные ПФ вкладывали деньги пенсионеров. Теперь многие в США либо не могут выйти на пенсию вообще, либо получают крайне мизерные пенсии, на которые невозможно жить, и никто не несёт ответственности, включая государство — бизнес-то частный, и вложение в ПФ приравнивается, по сути, к ведению частного бизнеса на свой страх и риск. Таким образом, накопительная система на Западе уже переходит в разряд «отстоя», и начинается мучительный поиск того, чем бы её заменить.

Словом, **пенсионная реформа — это разворачивание ещё одной, изощрённой финансовой пирамиды**. Нам навязывают новый опасный лохотрон, в результате которого будущие пенсионеры получать хорошо известную «дырку от бублика».

Подробности читайте на Фразе: https://fraza.com/analytics/220465-pensionnaja_dyrka_ot_reformatsionnogo_bublika_

***

№ 1.558

Опасности пенсионного накопления

2017-05-17

Александр Карпец

Кабмин утвердил законопроект о новациях в пенсионном обеспечении и передал на рассмотрение совету по реформам. Одновременно продолжается обсуждение крайне противоречивой идеи о создании второго — обязательного накопительного — уровня пенсионной системы.

Напомним, что «гвоздем программы» этой очередной пенсионной реформы является резкое увеличение минимального пенсионного стажа с нынешних 15 до 25 лет, что автоматически лишит пенсии огромное число граждан.

В стороне пока осталась еще одна крайне неоднозначная затея с введением накопительной пенсионной системы. Эту идею настойчиво продвигает ряд чиновников во главе с социальным вице-премьером Павлом Розенко. Чиновники и ряд так называемых экспертов продолжают настаивать на запуске накопительной системы с 2019 г. или даже с 2018 г.

Вместе с тем, даже в развитых странах накопительные системы в долгосрочной перспективе оказываются нестабильными, по сути, финансовыми пирамидами. Тем более сомнительным видится их введение в Украине, где финансовые рынки развиты хуже, зато налицо большие темпы инфляции и, иногда, девальвации гривни.

На эту тему глава миссии МВФ в Украине Рон ван Роден выразился четко, но деликатно: «Введение так называемой накопительной пенсионной системы… в дополнение к действующей системе… не имеет особого смысла без предварительного исправления недостатков действующей системы. Введение накопительной системы было бы преждевременным, учитывая нынешний уровень развития финансовых рынков и нормативно-правовую базу в Украине».

В ответ премьер-министр по социальным вопросам Павел Розенко назвал ван Родена «оторванным от украинских реалий ужасным непрофессионалом, который не понимает, что такое накопительная система и как она работает».

1. Накопительная система made in Ukraine

С 1 января 2018 г. правительство планирует открыть личные накопительные пенсионные счета для работающих. Их введут для 35-летних и моложе, а дополнительные отчисления на эти счета составят 2% от зарплаты с постепенным повышением до 7% к 2023 г. на 1% ежегодно. Это будет второй (обязательный накопительный) уровень пенсионной системы.

Первый (солидарный) уровень никуда не денется, но отчисления в него будут сокращаться на указанные проценты. Перераспределение части пенсионных отчислений от солидарной системы в накопительную еще сильнее увеличит и без того огромный дефицит солидарного Пенсионного фонда (ПФ). По словам ван Родена, в 2016 г. трансферты из бюджета на покрытие дефицита ПФ достигли ошеломляющей величины — 143 млрд. грн. или 6% ВВП, что является вторым по уровню дефицитом ПФ в Европе по сравнению с размером экономики страны.

Это уже не первая попытка ввести накопительную систему. Эту идею продвигал тогдашний социальный вице-премьер Сергей Тигипко в 2011 г.

(правительство Николая Азарова). Понятие накопительной системы тогда ввели в законодательство, но решили, что она заработает, когда будет стабильный рост экономики не менее 2% в год в течение нескольких лет, а ПФ (т.е. первый уровень) станет бездефицитным.

В 2015 г. Аналогичный законопроект вносило правительство Арсения Яценюка, где Розенко был министром соцполитики. Но от затеи отказались.

Огромные сомнения возникают по поводу инвестиционного дохода, который, как убеждают апологеты накопительной системы, позволит выплачивать достойную пенсию при достаточно невысоких отчислениях на накопительную систему и защитит сбережения от инфляции. В Украине некуда вкладывать средства, поскольку толком нет фондового рынка.

2. Поле чудес в Стране дураков

Еще более важной проблемой является сохранность ценности и покупательной способности пенсионных накоплений в течение длительного периода, например, 25 лет. Напомним, что введенная 20 лет назад гривна подешевела по отношению к доллару более чем в 15 раз с 1,76 до 26 грн./$1, а цены выросли в сотни раз. Даже функцию средства платежа гривня выполняет не до конца, а уже для целей накопления, особенно долгосрочного, она совершенно не годится. Именно поэтому граждане скупают доллары и евро, которые тоже, кстати, обесцениваются.

Накопительная система пенсионного обеспечения еще как-то может функционировать в странах со стабильной валютой, но даже там это не спасает от проблем, способных обрушить пирамиды пенсионных систем. А откладывание денег на пенсию в гривнах вовсе сродни их зарыванию на Поле Чудес в Стране Дураков.

Пенсионные фонды развитых стран — солидарные и накопительные, частные и государственные — хронически дефицитны. Если государственные фонды за счёт бюджета поддерживают выплаты, то частные фонды, особенно в США, с началом кризиса 2008 г. просто урезали пенсии, ссылаясь на обвалы фондовых рынков. После десятков лет существования НПФ выяснилось, что в долгосрочной перспективе они ничуть не выгоднее и не надёжнее, чем самостоятельное вложение гражданами своих средств в имеющиеся на рынке активы.

Граждане могут инвестировать в недвижимость, которая до 2008 г. сказочно дорожала, а затем катастрофически обвалилась в цене и продолжает падать; они могут вложить деньги в золото или другие драгметаллы, которые растут в цене, но высокая нестабильность их курсов и значительные потери при обратной конверсии в деньги, могут сделать такую инвестицию весьма ненадёжной. Они могут вложить деньги в акции компаний и банков, которые могут банкротировать, их учредители или должностные лица могут украсть

активы; граждане могут вложить деньги на депозит в банки, но банки могут лопнуть, как это сейчас происходит в Украине (есть система страхования вкладов, но, опять же, гарантированная сумма в гривне); и так далее.

Словом, граждане могут сделать то же самое, что делают НПФ, которые «за труды тяжкие» берут немалые комиссионные. К тому же, на Западе НПФ явились активнейшими участниками финансовых спекуляций и создания финансовых пузырей, что привело к кризису 2008 г. Миллионы вкладчиков НПФ на Западе, особенно в США, после кризиса недополучают пенсию или не получают её вообще. В солидарных ПФ Запада также имеет место растущий дефицит.

Таким образом, дефицит ПФ в Украине — это не местный колорит, а общая тенденция. Что с этим делать—— никто не знает, а увеличение пенсионных возрастов и стажей радикально проблему не решают, и ПФ приходится дотировать из бюджетов. Высказывается предложение отказаться от ПФ, а платить пенсии прямо из бюджета, как в советское время.

Считается, что проблема в демографии: население стареет; количество работающих уменьшается, а пенсионеров — растёт; и вообще, пенсионные реформы были успешными только в начале XX в., когда было много работающих и мало пенсионеров, но уже с середины XX в. проблемы с пенсионным обеспечением начали нарастать. Это справедливо, но лишь частично.

Кризис пенсионных систем обусловлен не только демографией. Причина также в маниакальном росте потребления, в инфляции, в катастрофическом росте меновой стоимости основных ресурсов в виде земли, воды, энергии, пищи за последние век-полвека, в падении престижа производительного труда и научного познания мира в пользу разного рода «услуг», спекуляций, искусственно созданных потребностей и видов бизнеса. На это накладывается прогрессирующая перенаселенность планеты и нехватка ресурсов, галопирующая безработица из-за роста производительности труда и высвобождения миллионов рабочих рук в мировых масштабах и отсутствия адекватной замены в виде производительных видов деятельности по причинам морально-психологическим. Ведь в арабском мире с демографией всё нормально – молодых намного больше, чем стариков, – но безработица свирепствует, что и явилось одной из причин революций в арабском мире. В общем, пенсионный кризис – это одна из ипостасей общего кризиса товарно-денежной модели цивилизации.

Любая пенсионная система, основанная на денежных выплатах в будущем, не надёжна по определению. Никто не может гарантировать покупательную способность накапливаемых денег через 20-40 лет даже в долларах или в золоте. Невозможно даже гарантировать, какие будут деньги и будет ли

существовать государство, собирающее средства на пенсии, не говоря уже о частных компаниях в виде НПФ.

Появляются предложения о том, чтобы пенсионные системы ориентировались не на выплату определенной суммы денег, а на обеспечение некоего набора разумно-достаточных благ, куда входят коммунальные услуги, продукты питания, одежда, медицинское обслуживание, а на всё, что свыше, нужно копить самому.

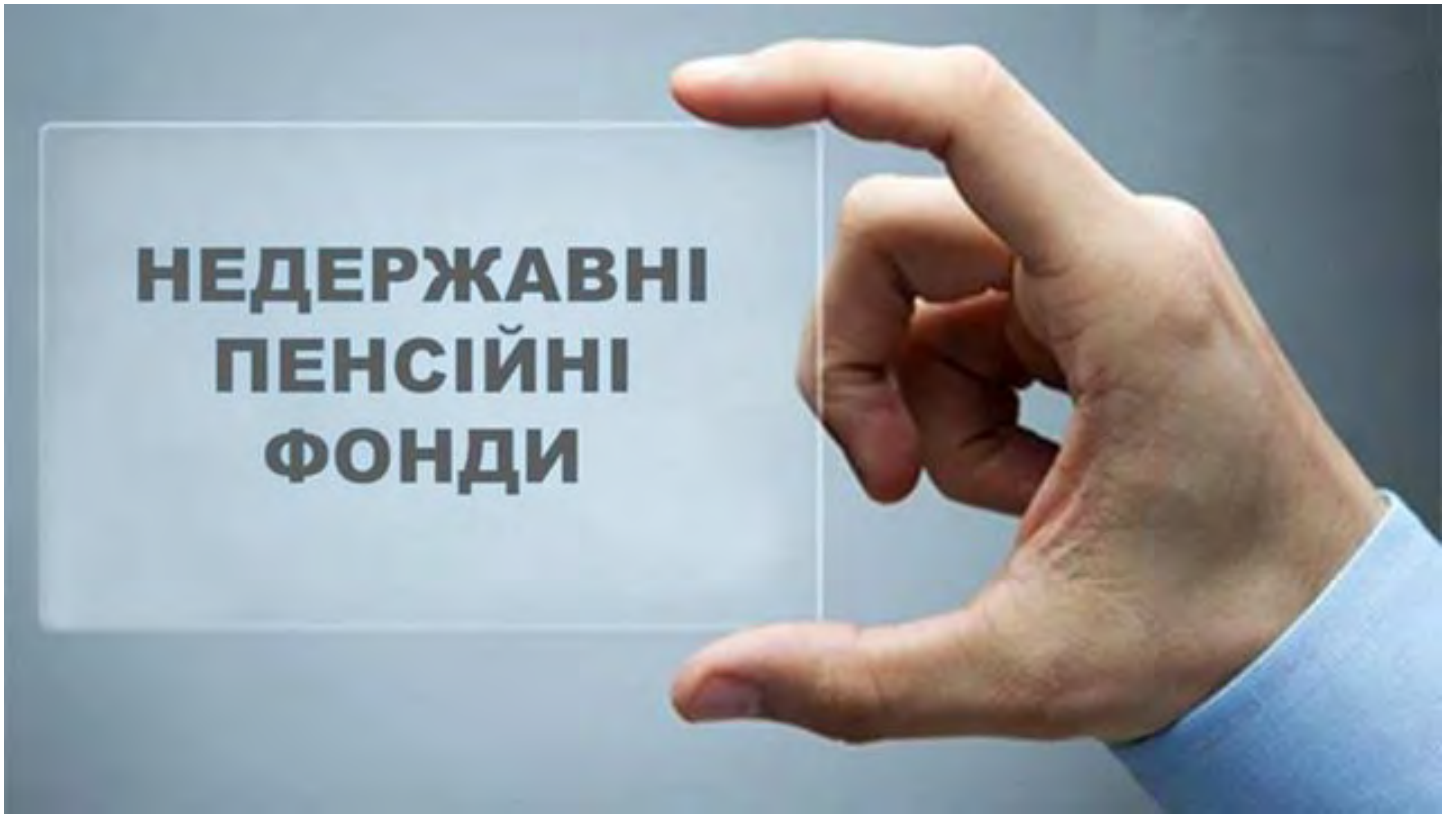
Такой подход тоже весьма уязвим для критики, но обозначает тенденцию глобального мира обесценивающихся денег: частичный отказ от товарно-денежного оборота в пользу натурального обмена, что, с одной стороны, в рамках существующих представлений является шагом назад в развитии цивилизации, но с другой стороны, свидетельствует, что буйный расцвет товарно-денежных отношений загоняет цивилизацию если не в пропасть, то в болото.

Таким образом, в текущих условиях накопительная система не решает ни одной проблемы, которая действительно позволила бы стабилизировать пенсионную систему в Украине. Не решаются проблемы крайне низких зарплат и, соответственно, пенсионных отчислений, ничего не предпринимается для преодоления безработицы и возврата в Украину вывезенных капиталов.

***

№ 1.559

Накопительная пенсионная система: кто лоббирует и что ждет украинских пенсионеров

2021-08-14

Александр Карпец

Вдоволь нареформировавшись в других сферах, зе-реформаторы подступились, как и их “папередники”, к такому крайне сложному вопросу, как пенсионное обеспечение. Поэтому в Украине опять, уже в третий раз за последний десяток лет, заговорили о внедрении накопительной пенсионной системы. Правда, внедрение такой системы в Украине с ее экономической нестабильностью и неразвитостью финансовых рынков выглядит даже не утопией, а привычным в наших краях коррупционным “лохотроном”.

Даже в развитых странах, на волне деиндустриализации, с массовым выходом на пенсию послевоенных бэби-бумеров, а особенно после глобального кризиса 2008-2009 годов нарастают проблемы пенсионных систем в их нынешнем виде и начались разговоры о поиске неких альтернативных форм социального вспомоществования в старости. Правда, в рамках безраздельно господствующей товарно-денежной цивилизационной парадигмы внятного выхода из тупика обостряющихся проблем пока никто не предложил, но на

Западе уже хотя бы появилось понимание того, что в условиях старения населения и обесценивания денег будущего у пенсионных систем, хоть солидарных, хоть накопительных, нет и быть не может. И вообще, пенсионные проблемы неожиданным образом ставят вопрос о парадигмальном и экзистенциальном тупике современной цивилизации, но это отдельная почти философская тема.

В этом смысле болтовня наших “реформаторов” о том, что накопительная пенсионная система сможет решить обостряющиеся проблемы социального вспомоществования в старости, на сегодняшний день является таким себе “отстоем”, потому что даже в странах с развитыми финансовыми рынками, с относительно стабильными экономиками и валютами все более испытывают проблемы в этом вопросе.

1. Кратко об истории вопроса

Это уже четвертый подход к вопросу за последние лет этак десять. Автор неплохо помнит историю “вихляний” на эту тему, поскольку за эти годы приходилось касаться этого вопроса в различных изданиях.

Очень коротко, то это выглядело так…

1) — При ***Януковиче*** в начале 2010-х годов после проведенной тогда “пенсионной реформы имени ***Тигипко***”, выразившейся в увеличении пенсионного возраста для женщин и пенсионного стажа для всех в условиях (безработицы и масштабной тенизации!) тогдашняя власть озаботилась переходом к двух- и даже трехуровневой пенсионной системе. Разгорелась дискуссия. Времена были “сразу-после-кризисные”, и СМИ были полны информации о том, как многие западные финансовые структуры, включая пенсионные фонды, очень плохо перенесли кризис, некоторые вплоть до банкротства, и центробанкам различных стран приходилось их спасать, вливая в них огромные суммы ликвидности. По мнению автора этих строк, несмотря на достаточно бурную дискуссию, до сути вопроса тогда так и не докопались, а скорее заболтали тему, а интерес тогдашней власти к этой теме угас, поскольку появились другие проблемы, а затем подоспел майдан…

2) — Следующий “подход к снаряду”, то есть попытка протянуть накопительную систему, имело место “во царствование” ***Порошенко*** при премьерстве ***Яценюка*** на волне прозападного реформаторства.

В 2015 году стараниями, в том числе, тогдашнего министра соцполитики Павла ***Розенко*** была развернута кампания за переход к трехуровневой пенсионной системе, состоящей из первого государственного солидарного уровня, второго сначала государственного уровня, который затем надо было в ускоренном темпе передать в частные руки, плюс изначально частный третий уровень.

Собственно, основной смысл предлагавшейся тогда ***Розенко*** и компанией пенсионной реформы с введением накопительной части было именно перераспределение части поступлений из государственной солидарной в частную накопительную систему с тем, чтобы “эффективный частник”, получив огромный финансовый ресурс пенсионных накоплений, вложил его в некие долгоиграющие прибыльные проекты. Едва следует много говорить о том, что в условиях отсутствия финансового рынка, сворачивания производств с высоким уровнем добавленной стоимости, вообще, в условиях падения экономики нельзя серьезно говорить о прибыльных проектах продолжительностью в десятки лет, в течение которых ведутся пенсионные накопления.

Продвижение такой инициативы ***Розенко*** тогда аргументировал тем, что таким путем якобы пошли некоторые страны Восточной Европы и Грузия, и в результате этого якобы добились выдающихся успехов в развитии экономики, используя “длинный” и дешевый финансовый ресурс в виде пенсионных отчислений в накопительные фонды.

Еще тогда приходилось критически высказываться в том смысле, у стран, которые тогда приводились в качестве примера как “ушедшие вперед”, своя история, и тот факт. что ушли вперед, еще ни о чем не говорит, поскольку важно, то, к чему они в конце концов придут. Яркий пример – это как раз Грузия, бывший президент-реформатор которой боится вернуться в родное отечество и пребывает, кстати, в Украине.

Что касается Польши, то в нее Америкой, прежде всего, в геополитических целях были влиты, по разным оценкам, десятки миллиардов долларов, и даже при этом поляки изначально получили возможность совершенно легально и свободно работать во многих странах Европы и в США, чем значительная часть трудоспособных поляков и воспользовалась. В Словакии несколько иная история: в эту небольшую – всего-то 5,5 млн человек, как в Киевской области! – имел место значительный переток капиталов из Австрии и Германии по причине относительной дешевизны трудовых и иных ресурсов, административных расходов и так далее. Не говоря уже о том, что польский злотый уже десятилетиями стоит, как вкопанный, по отношению к доллару, и словацкая крона тоже была стабильной, пока в 2009 году эта страна не перешла на евро. Ну, и так далее… В этих условиях как-то несерьезно преувеличивать значение пенсионных накоплений для “разгона” экономик этих стран.

Словом, за инициативой на тему накопительной системы в 2015 году в Украине многие правильно увидели попытку прибрать к рукам дешевые, чуть ли не бесплатные “длинные” деньги пенсионных отчислений при минимальной ответственности за судьбу этих денег, с перебрасыванием этой проблемы на будущие периоды, когда все причастные к этому будут “не при делах”, часто вне пределов досягаемости.

Шквал поднявшейся критики и ряд других проблем заставили тогдашнюю власть отказаться от этой затеи.

3) — Но вскоре, в 2017 году, уже при премьерстве ***Гройсмана*** в рамках создания второго (обязательный накопительного) уровеня пенсионной системы было принято решение о том, чтобы с 1 января 2018 года открыть личные накопительные пенсионные счета для работающих возрастом от 35 лет и моложе. Дополнительные отчисления на эти счета должны были составлять 2% от зарплаты с постепенным повышением до 7% к 2023 г. на 1% ежегодно. Об этом приходилось писать подробно в мае 2017 года в материале "Опасности пенсионного накопления". Но и в этот раз дело опять не пошло, что, видимо, к лучшему…

2. Суета пенсионного Зе-реформаторства

И вот теперь, в исполнении Зе-власти мы видим очередную попытку в такое тяжелое время и при весьма туманных перспективах на будущее навязать стране еще одну проблему в виде перехода на накопительную пенсионную систему.

Хотя, казалось бы,

> — одного только запуска купли-продажи сельхозземли, ряда других решений и телодвижений нынешним властям достаточно, чтобы, образно говоря, на том свете во время Страшного Суда рассчитывать на перспективы серьезного "разбора полетов" в отношении их деяний.

Правда, видимо, с самого начала "что-то пошло не так" или до кого-то в Зе-власти дошла вся серьезность и ответственность за непродуманные действия в отношении такой крайне опасной вещи, как пенсионное обеспечение, которое в Украине и без того "на ладан дышит" и "держится на соплях", и если здесь что-то слишком сильно и непродуманно качнуть, то можно получить миллионы обозленных обывателей, по сравнению с которыми может показать мелкой неприятностью даже Путин вместе со всеми "башнями Кремля"

Результатом стала достаточно забавная суета, выражающаяся в постепенном снижении амбициозности планов и широты охвата.

4) — **Началось с того, что еще в 2019 году, как только "зеленые" укрепились во власти, в Раду был подан законопроект *№2683***, в котором предполагалось следующее.

Работник должен был бы отчислять на накопительный счет 1% зарплаты, а работодатель 2%. При желании работник мог увеличить свои отчисления в накопительный фонд, и тогда работодатель должен был бы увеличить свои отчисления на ту же величину плюс 1%, но не более 5%.

Очевидно было, что такая схема “не взлетит”, а наоборот, приведет к увеличению теневой экономики. Затем премьер ***Шмыгаль***, очевидно после закулисных торгов, заявил, что правительство готово пойти на некоторые уступки в плане процентов, чтобы не увеличивать общую налоговую нагрузку на фонд заработной платы. Было предложено, чтобы и работник, и работодатель отчисляли по 2% от суммы заработка, и чтобы не увеличивать налоговую нагрузку на бизнес и самих работников, предлагалось соответственно снизить с 18 до 16% ставку налог на доходы физических лиц (НДФЛ) и с 22 до 20% ставку единого социального взноса (ЕСВ). Очевидно, что в этом случае пострадает как хронически дефицитный Пенсионный фонд, который постоянно дотирует государство, и сумма дотаций достигает уже 200 млрд в год, так и местные бюджеты недополучат доходы от подоходного налога, а это очень сильный удар по регионам, где и так с финансами дела обстоят неважно.

Кстати, пока шли все эти дебаты, указанный законопроект №2683 был Радой отклонен и отправлен на доработку.

Очевидно, закулисные торги успехом не увенчались, поэтому в правительстве решись еще сильнее “сбавить обороты” и теперь предлагает ввести с 2023 года накопительную систему только для основных категорий бюджетников, то есть учителей, социальных работников и военнослужащих, собственно, для тех, кто не может отказаться. При этом суммарный взимаемый процент предлагается снизить до 2%: 1% будут удерживать с работника, а еще 1% будет платить государство, являющееся в данном случае работодателем, за счет соответственно снижения НДФЛ и ЕСВ. Хотя ставится вопрос о дальнейшем увеличении отчислений с 2% до 4%.

Общая численность военнослужащих, медиков и педагогов в Украине оценивается примерно в миллион человек, и на этих подконтрольных государству работниках правительство намерено, откровенно говоря, поставить эксперимент, чтобы понять, что из этого получится.

И это будет именно эксперимент, поскольку мелькающие в медиа элементарные подсчеты показывают, что никакой пользы конкретно для работников эта затея не даст.

Накапливая по 2% в месяц при нынешней средней зарплате около 14,5 тысяч в месяц, в год работник сможет накопить около 3,4 тысячи гривен, а за 30 лет положенного пенсионного стажа получится всего-то 102 тысячи гривен. И если пенсионер после выхода не пенсию проживет еще 20 лет, то его надбавка к солидарной пенсии составит аж 425 гривен… Которые и сейчас мало чего стоят, а что с ними будет через 20 лет – лучше не вспоминать. При накоплении в размере 4% в месяц цифра удвоится, но все равно это будут “не деньги”. И ведь это мы играем в любимую игру нашей статистики и чиновников под названием “средняя зарплата” в нынешнем размере якобы 500 долларов,

которая является величиной манипулятивной, не отражающей реальные доходы, которые существенно ниже. Корректнее отталкиваться от медианной зарплаты, которая сейчас оценивается примерно в 9 тысяч гривен, и тогда цифры пенсионных накоплений будут еще ниже.

Иными словами, без эффективной защиты пенсионных вложений от инфляции, а также без серьезных инвестиционных вложений, которые позволят существенно увеличить накопления, вся эта затея является бессмысленной и не стоит ни гроша, тем более что администрирование ее будет стоить отнюдь не гроши и существенно снизит выплаты за счет зарплат чиновников и прочих расходов.

Кроме собственно смехотворных сумм, огромные риски создает сам механизм, потому что накопительный пенсионный фонд – это далеко не все. Сначала средства будут попадать в этот фонд, который и будет совершать выплаты. Пенсионный фонд будет осуществлять персонификацию, а затем административный офис будет производить учет и аудит операций, а также контроль за движением средств. Деньги вкладчиков инвестируют в различные инструменты компании по управлению активами (КУА), а за сохранность активов КУА отвечают банки-хранители.

Совет накопительного фонда будет выбирать частные КУА и банки-хранители, имеющие право на операции с пенсионными активами. Также совет фонда утверждает направления инвестирования пенсионных средств, анализирует деятельность профессиональных участников, утверждает сметы административных расходов и анализирует эффективность работы КУА.

3. Скептицизм и “критика коррупционного разума”

Все это вызывает огромный скептицизм и критику огромных коррупционных рисков.

Например,

> — все очень непросто с расходами на администрирование и с гарантированием накопительных пенсионных накоплений со стороны государства, точнее отсутствием таковых.

Имеющийся на сей счет мировой опыт весьма неоднозначен, о чем пишет в соцсетях аналитик Александр Гончаров:

“Чего только ради хайпа не напридумал министр финансов ***Марченко*** о накопительной пенсии.

Просто взахлёб рассказывал Сергей Марченко о том, что в Украине будет создан Государственный накопительный фонд (вначале единый для всех) со стопроцентным гарантированием вкладов. Накопительная пенсия будет выплачиваться дополнительно к солидарной, не уменьшая размер последней.

«Мы хотим, чтобы украинские пенсионеры жили достойной жизнью: могли позволить себе путешествия, встречи с друзьями в кафе, занятия спортом, качественное оздоровление», – радостно уточнил министр финансов.

Интересно, а знает ли Марченко, какие уроки нужно извлечь из практики стран с обязательной накопительной пенсионной системой, чтобы украинцы не остались с дыркой от бублика? Например, далеко не сразу правительства этих стран и их госрегуляторы сосредоточили внимание на стоимости услуг. В частности, пенсионная система Чили была создана в 1980 году, но прошло 20 лет, прежде чем были внесены изменения в размеры административных расходов, обеспечивающих баланс между адекватной прибылью для исполнителей финансовых услуг и максимальным увеличением суммы накоплений на индивидуальных счетах участников ПФ.

Да и в Польше, где мне лично довелось изучать данную тему во время учебных курсов на Варшавской фондовой бирже, лишь в январе 2010 года нормативным актом правительства адмінплата была снижена с 7% до 3,5%, а с 2014 года эту сумму уменьшили еще в 2 раза (также кроме оплаты за услуги по администрированию со счета польского участника удерживается 0,5% за управление пенсионными активами). Подобная ситуация сложилась и в Венгрии – 10 лет понадобилось для того, чтобы уменьшить плату за услуги по администрированию до уровней, которые считаются обоснованными.

И главное – зарубежный опыт свидетельствует о том, что казалось бы незначительные административные расходы накопительных пенсионных планов в перспективе могут существенно уменьшить размер инвестиционного дохода. Допустим, участник перечисляет в Накопительный пенсионный фонд взносы в размере 9% заработной платы в течение 40 лет, и получает на эти взносы инвестиционный доход, который на 5% превышает уровень инфляции. Так вот, аналитики подсчитали, что адміннрасходы в размере всего лишь 1% от всех его пенсионных активов уменьшат сумму инвестиционного дохода при выходе на пенсию на 22%, а расходы в размере 2% от активов – уменьшат эту сумму при выходе на пенсию до 40%.

Вот такая арифметика. Наконец, на заметку Сергею ***Марченко***, который вчера также заявил, что гарантирование вкладов этого Фонда будет стопроцентным. Но как показывает международный опыт, в большинстве стран таких гарантий по выплатам со второго накопительного уровня не существует. К примеру, гарантированную пенсию со второго уровня ввела Венгрия в начале проведения своей пенсионной реформы, но затем эти гарантии были быстро отменены.

Итак, учитывая международный почти 30-летний опыт функционирования накопительного уровня, **можно сделать несколько важных выводов, а именно:**

1) – Кабмин Шмыгаля должен создать Координационный комитет, который бы состоял из представителей как экономического, так и социального блоков правительства для контроля над введением второго накопительного уровня;

2) – размер вознаграждений, взимаемых за администрирование и управление активами Государственного накопительного фонда, является определяющим фактором для уровня инвестиционного дохода и размера будущей пенсии, которую в конечном итоге будут получать участники; поэтому разрешенный размер административных расходов должен держаться на низком уровне, обеспечивая баланс между доходами финучреждений и суммой пенсионных накоплений участников;

3) – национальные рынки капитала должны учитывать долгосрочную перспективу инвестирования пенсионных средств, в том числе при разработке соответствующих пенсионных схем;

4) – пенсионные активы второго уровня должны быть доступными для украинских предприятий как источник длинных денег, стимулируя экономическое развитие;

5) – НБУ и Нацкомиссия по ценным бумагам и фондовому рынку Украины должны иметь квалифицированных специалистов для обеспечения эффективной защиты активов участников Государственного накопительного фонда".

Как видим, А. Гончаров не только критикует, но выступает с предложениями по инвестированию пенсионных накоплений с тем, чтобы защитить их от инфляции и девальвации. Правда, лично у автора этих строк вызывает определенные сомнения некоторые предложения Гончарова, например, в части того, что пенсионные активы второго уровня должны быть доступными для украинских предприятий как источник длинных денег именно с точки зрения защиты средств вообще, а тем более их защиты от инфляции и, тем более, от обвальных девальваций. Но по крайней мере, есть предмет для дискуссий…

Тем более что изыскание объектов инвестирования средств с целью их сохранности и достаточной прибыльности – это действительно огромная проблема, о чем пишет Вячеслав Чечило, приводя иллюстрацию со структурой активов существующих сейчас добровольных накопительных пенсионных фондов.

“Это – нынешняя структура вложений денег частными пенсионными фондами. Как видим, главная статья – госбумаги, вторая – депозиты. Больше в Украине деньги вкладывать просто некуда. Но чтобы положить деньги на депозит, украинцу не нужен посредник в лице пенсионного фонда. Вкладывать же будущую пенсию в госбумаги failed state с дефолтным рейтингом – нужно не иметь или мозгов, или совести.

Власть сейчас проталкивает пенсионную реформу, при которой «накопительная» система будет де-факто навязана. Зачем это власти – понятно. Там рассчитывают загнать деньги украинцев в ОВГЗ и таким образом продлить время жизни этой пирамиды еще на десяток лет. Если совсем просто – они хотят финансировать текущие расходы за счет пенсий будущих поколений. Зачем это украинцам – вопрос без ответа. Держитесь, короче, от этого подальше”.

Таковы вложения частных накопительный ПФ сейчас, но для тех, кто желает. Если завтра сделать “обязаловку” пусть даже не для всех, а для определенных категорий, то от этого новые объекты инвестиций с достаточным уровнем прибыльности не появятся. Тем более если речь идет об игре “в длинную”, на десятки лет. Не верится, что даже будет защита от ползучей инфляции, не говоря об обвальной девальвации, которая в Украине регулярно случается, а также о том, что даже доллар ощутимо обесценился за те 30 лет, как он стал у нас свободно ходить после развала СССР.

Зато явственно появятся коррупционные риски, на которые указывает экономист Алексей Кущ :

“Сегодня налогообложение бюджетников — это простое перекладывание денег из одного государственного кармана в другой . А схема с

накопительной пенсией для них — это попытка сделать маленькую дырочку в таком кармане, чтобы деньги уходили в частные руки. За счет этих накопительных пенсий будут выплачиваться высокие зарплаты чиновникам, работающим в администрации накопительной системы, наблюдательному совету этой администрации, а компании по управлению активами получат колоссальные доходы. Это будет очередной виток рентной коррупционной модели экономики. Наши чиновники всеядны и готовы оседлать любой денежный поток, а когда он мельчает — готовы создавать новый".

4. Туманные перспективы пенсионных миражей

Вообще, перспективы пенсионных фондов в их нынешнем виде и понимании представляются весьма туманными. Это отчетливо вскрылось во время глобального кризиса 2008-2009 года. Об этом тогда много писали и говорили, в том числе и в Украине. По окончании кризиса проблема отошла на дальний план, но никуда не исчезла, и представляется, что при очередной встряске она может опять обостриться.

В указанной выше публикации "Опасности пенсионного накопления" в 2017 году автору уже доводилось об этом писать. Но поскольку это было давно, а тема эта не банальная и не тривиальная, то повторим эту тему, причем в более развернутом варианте, публиковавшемся в других изданиях:

"Проблемы с пенсионными фондами существуют не только в Украине, но и у «развитых демократов».

Еще в 2010-2011 годах, когда власть Януковича приняла пенсионную реформу, предусматривающую постепенное внедрение накопительного уровня и частных пенсионных уровней, зазвучали голоса о том, что с пенсионным обеспечением развитых стран, у которых наши власти собираются его «содрать», в последнее время — оказывается! — далеко не всё хорошо.

Более того, оказывается, что пенсионные фонды развитых стран, солидарные и накопительные, частные и государственные — хронически дефицитны, эти дефициты растут, фонды трещат по швам. И если государственные солидарные фонды за счёт бюджета кое-как поддерживают выплаты, то частные накопительные фонды, особенно в США, с началом кризиса просто урезали пенсии, ссылаясь на обвалы фондовых рынков. Накопительные ПФ (НПФ), которые у нас вознамерились развивать, в мире начали сокращать, а сами они стали дефицитными. После десятков лет существования НПФ выяснилось, что в долгосрочной перспективе они ничуть не выгоднее и не надёжнее, чем самостоятельное вложение гражданами своих средств в имеющиеся на рынке активы с целью обеспечить сбережения на старость. Для этого им абсолютно не обязательно прибегать к услугам

финансовых посредников, каковыми по сути являются НПФ, хотя они могут это сделать по собственному желанию. Граждане могут абсолютно самостоятельно вложить деньги в доллары и евро, которые дешевеют на глазах, не говоря уже о гривнах; они могут инвестировать деньги в недвижимость, которая до 2008 года сказочно дорожала, а затем катастрофически обвалилась в цене и продолжала падать до ковидо-эмиссии 2020 года, после чего опять пошла в рост; они могут вложить деньги в золото или другие драгметаллы, которые неуклонно растут в цене, но высокая волатильность (нестабильность) их курсов и значительные потери при обратной конверсии в деньги, могут сделать такую инвестицию весьма ненадёжной; они могут вложить деньги в акции компаний и банков, которые могут банкротировать, а их учредители или должностные лица могут украсть активы; граждане могут вложить деньги на депозит в банки, которые, кстати, сейчас предлагают многочисленные пенсионные программы, но банки могут лопнуть, как это недавно было; и так далее. Словом, граждане могут сделать то же самое, что делают НПФ, которые «за труды тяжкие» берут немалые комиссионные. К тому же, на Западе НПФ явились активнейшими участниками разного рода финансовых спекуляций и создания дутых капиталов, вкладываясь в кредитно-дефолтные свопы, саб-прайм ипотеку и прочий финансовый мусор, который растёт во время инфляционного бума, но обваливается при малейшем дефляционном падении, а тем более при глобальном кризисе, когда катастрофически валится даже прайм-ипотека и прочие реальные активы. НПФ внесли «огромный вклад» в кризис 2008 года. В результате миллионы вкладчиков НПФ на Западе, особенно в США, недополучали, часто до сих пор недополучают пенсию или не получают её вообще. И когда наши «умники» типа Тигипко, Розенко или Марченко заявляют о создании в Украине НПФ, то у тех, кто хоть немного в этом смыслит, возникает банальный вопрос: кто «ответит за базар», когда через какое-то время эта конструкция обвалится — ведь затевается очередная афёра типа знаменитой «пирамиды Понци»?!

В солидарных ПФ Запада также имеет место огромный и всё более растущий дефицит.

Дефицит ПФ в Украине — это не местный колорит, а общая тенденция.

Что с этим делать — никто не знает, а увеличение пенсионных возрастов и стажей радикально проблему не решают, и ПФ приходится дотировать из бюджетов стран.

В связи с этим высказывается предложение отказаться от ПФ вообще как отдельного квазибюджета, а платить пенсии прямо из бюджета, как это было в советское время. Принято считать, что проблема в демографии: население стареет; количество работающих уменьшается, а пенсионеров — растёт; и вообще, как отмечала директор Института демографии и социальных исследований НАНУ Элла Либанова, пенсионные реформы были успешными

только в начале XX века, когда было много работающих и мало пенсионеров, но уже с середины XX века проблемы с пенсионным обеспечением начали нарастать. С одной стороны, вполне верно, ибо любая пенсионная система — это пирамида, но это слишком банально, ибо с другой — всё намного сложнее.

Кризис пенсионных систем обусловлен не только и не столько демографией. Причина также в маниакальном росте потребления, в денежной и затратной инфляции из-за печатания и обесценивания денег, в катастрофическом росте меновой стоимости основных ресурсов в виде земли, воды, энергии, пищи за последние век-полвека, в падении престижа производительного труда и научного познания мира в пользу разного рода «услуг», спекуляций, искусственно созданных потребностей и видов бизнеса. На это накладывается галопирующая безработица из-за роста производительности труда и высвобождения миллионов рабочих рук в масштабах миросистемы и отсутствия адекватной замены в виде производительных — в широком смысле — видов деятельности по причинам морально-психологическим. Ведь в арабском мире с демографией всё нормально — молодых намного больше, чем стариков, — но безработица свирепствует, что и явилось одной из причин недавних революций в арабском мире, да и неспособен безработный арабский молодняк на что-либо серьёзное, чем торговать или «быть юристом». То же самое в Европе, где демография плохая, но имеется уйма безработной молодёжи с дипломами менеджеров, юристов, политологов и культурологов, да и у нас наблюдается примерно то же самое. Словом, дело далеко не только в демографии…

Пенсионный кризис — это одна из ипостасей общего кризиса товарно-денежной и потребительской модели цивилизации, т. е. кризиса психологического, мировоззренческого, экзистенциального, но далее вдаваться в «экзистенции» не будем, ибо это уведёт в сторону от темы.

Приходит понимание того, что любая пенсионная система, основанная на денежных выплатах в будущем, в принципе не надёжна по определению.

Ибо никто не может ответственно гарантировать покупательную способность накапливаемых на пенсию денег через 20-30-40 лет, невозможно даже гарантировать, какие будут деньги и будет ли существовать государство, собирающее средства на пенсии, не говоря уже о «частных лавочках» в виде накопительных ПФ. Те, кто пережил распад СССР или той же Югославии, хорошо понимают, о чём идёт речь. Даже 100 долларов США сейчас и каких-то 20, тем более 30 лет назад — это, как говорят в Одессе, «две большие разницы». А лозунги о тотальном переходе пенсионной системы в частные руки — тупая попытка сбросить ответственность с государств, хотя именно государство печатает деньги и задаёт правила финансовой игры, оно всё более срастается с крупным финансовым капиталом и обслуживает его интересы.

Поэтому либералистические вопли о том, что пенсии — это, дескать, личное дело, и средства существования в старости — это исключительно личная ответственность каждого, являются ещё одним надувательством. Кстати, Запад уже «упёрся рогами» в эту проблему: во время кризиса 2008 года многие НПФ в США обвалились, их клиенты-пенсионеры выживали на небольшую солидарную госпенсию, у кого она была, а была она далеко не у всех, государство вынуждено было финансово поддерживать несостоятельные НПФ, печатая деньги и раскручивая инфляцию, что в Штатах, впрочем, получило название «количественного смягчения».

Появляются предложения о том, чтобы концептуально пенсионные системы ориентировались, прежде всего, не на выплату денег, а на обеспечение некоего набора разумно-достаточных потребительских благ, куда входят коммунальные услуги, продукты питания, одежда, медицинское обслуживание, а на всё, что свыше, нужно копить самому. Такой подход тоже весьма уязвим для критики, но обозначает тенденцию глобального мира обесценивающихся денег: частичный отказ от товарно-денежного оборота в пользу натурального обмена, что, с одной стороны, в рамках существующих представлений является шагом назад в развитии цивилизации, но, с другой стороны, свидетельствует, что буйный расцвет товарно-денежных отношений загоняет цивилизацию в тупик.

Стихийное стремление к частичному отказу от товарно-денежных отношений привело к курьёзным, но показательным событиям в России, где были отменены многие массовые льготы, включая бесплатный проезд в общественном транспорте для пенсионеров, с заменой натуральных льгот денежными компенсациями — так называемая монетизация льгот, которую проводят сейчас и у нас. Естественно, что компенсацию могут дать, могут не дать, цены и тарифы растут, деньги обесцениваются, а компенсацию не увеличивают. В итоге, по всей России в свое время прошли массовые акции протеста под лозунгом: «Верните нам бесплатный проезд — он не подвержен инфляции и коррупции!».

Посему забавляют разного рода заявления о том, что поляки, чехи, болгары, литовцы и даже грузины пошли указанным пенсионным путём раньше, и теперь, дескать, вырвались вперёд. Пошли они вперёд — и флаг им в руки, вопрос в том, куда они зайдут, а уж брать пример с грузин и болгар — это «круто», особенно, ежели даже у американцев возникли проблемы.

Но главная задача пенсионной реформы, повторимся, заключается в том, чтобы государство максимально освободить от ответственности за пенсионное обеспечение под модными нынче псевдолиберальными лозунгами, за которыми прячется плакатный «звериный оскал капитализма». Именно поэтому ныне существующая солидарная система объявляется отсталой, неэффективной и подлежащей демонтажу и уничтожению, а на её место проталкивается накопительная система, правда с оговоркой, что

«достойную» пенсию в результате накопительной системы получат те, кому сейчас 35 лет и меньше. И то верно, через 25-30 лет, когда нынешние 30-летние будут выходить на пенсию, те, кто затевает сейчас демонтаж установившейся десятилетиями нынешней пенсионной системы, будут «не при делах» или на том свете. Зато олигархи сумеют нагреть руки на дешевых «длинных деньгах». Но даже не это главное…

При нынешней солидарной системе государство вынуждено нести хотя бы минимальную ответственность за пенсионное обеспечение. Государство сейчас обязано, во-первых, обеспечивать, чтобы пенсия выплачивалась как таковая, а во-вторых, чтобы она была не ниже некоего минимального уровня, даже если этот уровень критически недостаточен. И всё это — обращаем внимание! — независимо от экономической ситуации, мировых кризисов, инфляции, денежных реформ и т.д. Конечно, подавляющему большинству пенсионеров при нынешней солидарной системе живётся плохо, прежде всего, по указанным причинам, поскольку общественный продукт распределяется крайне несправедливо, но при переходе на накопительную систему может стать ещё хуже.

Смысл накопительной системы прост, как угол дома, и следует из самого названия — что накопил, то и получил, но по достижении пенсионного возраста. При этом формально ПФ не отвечает за то, будет ли через 30 лет получаемая пенсия хотя бы минимально достаточной для жизни. Ведь очевидно, что даже доллар и евро за последние годы обесценился и продолжает обесцениваться, а тем более гривна. Но на первом уровне накопительной системы она, если верить обещаниям, хотя бы остаётся государственной, и государство под давлением общества вынуждено будет индексировать пенсии в случае их значительного обесценивания…

Здесь следует отметить, это только нашему обывателю вдалбливают в голову, что накопительная система — это некое чудесное изобретение цивилизации, избавляющее он проблем нынешней солидарной системы. Накопительная система в «развитых» странах, прежде всего в США, была запущена после Второй мировой войны, и до 2008 года она действительно действовала более или менее успешно, пока длился затяжной экономический бум, вызванный инфляционной накачкой мировой экономики деньгами и раздуванием финансовых пузырей. Но во второй половине 2000-х годов начался массовый выход на пенсию послевоенных «бэби-бумеров», что начало подрывать систему. А затем грянул дефляционный кризис, обваливший стоимость так называемых активов, в которые западные ПФ вкладывали деньги пенсионеров. В результате, многие в США либо не смогли выйти на пенсию вообще, либо получили крайне мизерные пенсии, на которые невозможно жить, и никто не несёт ответственности, включая государство — бизнес-то частный, и вложение в ПФ приравнивается, по сути, к ведению частного бизнеса на свой страх и риск. Таким образом, накопительная система

на Западе уже переходит в разряд «отстоя», и начинается мучительный поиск того, чем бы её заменить”.

Трудно сказать, понимают ли находящиеся во власти временщики подобные проблемы. Но как видим, нам в очередной раз пытаются навязать то, что даже на Западе с его относительной по сравнению с нами финансово-экономической стабильностью дает сбои, и ему уже начинают искать замену”.

И ведь это мы не говорим о базовом требовании для введения накопительной системы, а именно об обеспечении бездефицитности Пенсионного фонда. А ведь дефицит не только не уменьшается, а неуклонно растет, и если еще несколько лет назад дефицит составлял 160 млрд гривен в год, то сейчас говорят о 200 млрд гривен дефицита, которые государство покрывает из бюджета. Собственно, уже только одно это обстоятельство перечеркивает затею с накопительной пенсией.

Словом,

> **— в условиях современно Украины накопительная система не решает ни одной проблемы, которая действительно позволила бы стабилизировать пенсионную систему в Украине.**

Не решаются проблемы крайне низких зарплат и, соответственно, пенсионных отчислений, ничего не предпринимается для преодоления безработицы и возврата в Украину вывезенных капиталов.

Складывается обоснованное подозрение, что **затея с накопительной системой нужна властно-олигархической верхушке, чтобы получить дешевый финансовый ресурс**, а за то, что будет через 25-30 лет нынешняя «элита» нести ответственность не намерена.

А посему, вкладываться или нет в накопительную пенсионную систему – каждый пусть решает сам…

***

№ 1.560

Пенсионно-накопительный аферизм. Новая серия

2023-05-08

Александр Карпец

Тема накопительной пенсионной системы перешла в разряд «вечных», ибо к ней приходится обращаться уже около 15 лет с периодичностью, диктуемой каждой очередной попыткой каждой очередной власти протянуть эту идею. Причем каждый раз эта затея все более превращалась именно в аферу по причине ухудшения социально-экономическим условий.

Нынешняя же попытка внедрить это во время кровопролитной войны, очевидного обвала экономики и массового бегства трудоспособного населения от войны за кордон и вовсе трудно характеризовать иначе, чем покушение на мародерство и хищение средств в особо крупных размерах группой лиц по предварительному сговору.

Тем более, что, по слухам, попытки введения накопительной системы в соседних странах Восточной Европы, а именно в Венгрии, Польше и Чехии, потерпели наудачу, хотя там экономическая ситуация на порядки лучше, чем в Украине, не говоря уже о войне. И если относительно Венгрии есть вопросы,

поскольку там далеко не все так здорово, то Польша и Венгрия числятся по разряду достаточно успешных экономик, которые неплохо переживали кризисные явления последних лет даже на фоне ведущих стран Европы.

1. Все это уже было

Действительно, введение накопительной системы пенсий – это долгоиграющий «баян», на который приходится периодически обращать внимание последние лет 15, начиная с кризиса 2008-2009 годов. Уже тогда по факту обрушения пенсионных систем на Западе в медиа стали появляться публикации, не получившие, впрочем, должной внимания и оценки у нас, в отличие от шквала валютно-курсовых и банковских проблем, которые тогда в Украине были крайне актуальными.

Публикации конца «нулевых» и начала-середины «десятых» годов нынешнего столетия канули в лету вместе с опубликовавшими их изданиями и их сайтами, оставив в тумбочках пыльные пачки газетных вырезок, поскольку тогда еще в ходу были бумажные носители.

Краткое попурри на эту тему содержится в давнишней, 2017 года публикации «Опасности пенсионного накопления», а также в публикации незадолго до войны в августе 2021 года «Накопительная пенсионная система: кто лоббирует и что ждет украинских пенсионеров». Поводом для последней послужила попытка уже нынешней Власти “продавить” накопительную систему в пользу неких интересантов, стремящихся в корыстных целях получить дешевый финансовый ресурс в виде пенсионных отчислений.

Очень кратко перескажем «содержание предыдущих серий», чтобы было понятно, что затея эта давняя, преимущественно преступная, а главное никчемная, поскольку мировой опыт все более показывает ее несостоятельность.

Нынешняя такая попытка является уже где-то пятой по счету. А началось еще во времена Януковича в первой половине 2010 годов,

В начале 2010-х годов при Януковиче после проведения «пенсионной реформы имени Тигипко», выразившейся в увеличении пенсионного возраста для женщин и пенсионного стажа для всех в условиях безработицы и масштабной тенизации, тогдашняя власть озаботилась переходом к двух- и даже трехуровневой пенсионной системе.

.

Разгорелась дискуссия. Времена были «сразу-после-кризисные», и СМИ были полны информации о том, как многие западные финансовые структуры, включая пенсионные фонды, очень плохо перенесли кризис, некоторые вплоть до банкротства, и центробанкам различных стран приходилось их спасать, вливая в них огромные суммы ликвидности. По мнению автора этих строк, несмотря на достаточно бурную дискуссию, до сути вопроса тогда так и не докопались, а скорее заболтали тему, а интерес тогдашней власти к этой теме угас, поскольку появились другие проблемы, а затем подоспел майдан…

Следующая попытка протянуть накопительную систему имела место во времена Порошенко при премьерстве Яценюка на волне прозападного реформаторства. В 2015 году стараниями, в том числе, тогдашнего министра соцполитики Павла Розенко была развернута кампания за переход к трехуровневой пенсионной системе, состоящей из первого государственного солидарного уровня, второго сначала государственного накопительного уровня, который затем надо было в ускоренном темпе передать в частные руки, плюс изначально частный третий уровень.

Основным смыслом предлагавшейся тогда пенсионной реформы было перераспределение части поступлений из государственной солидарной в частную накопительную систему с тем, чтобы «эффективный частник», получив огромный финансовый ресурс пенсионных накоплений, вложил его в некие долговременный прибыльные проекты. Едва следует много говорить о том, что в условиях отсутствия финансового рынка, сворачивания производств с высоким уровнем добавленной стоимости, вообще, в условиях падения экономики нельзя серьезно говорить о прибыльных проектах продолжительностью в десятки лет, в течение которых ведутся пенсионные накопления.

Шквал поднявшейся критики и ряд других проблем заставили тогдашнюю власть отказаться от этой затеи.

Но в 2017 году, уже при премьерстве Гройсмана в рамках создания второго обязательного накопительного уровня пенсионной системы было принято решение о том, чтобы с 1 января 2018 года открыть личные накопительные пенсионные счета для работающих возрастом от 35 лет и моложе. Дополнительные отчисления на эти счета должны были составлять 2% от зарплаты с постепенным повышением до 7% к 2023 г. на 1% ежегодно. Об этом, в частности, шла речь в указанной публикации «Опасности пенсионного накопления», но эта затея провалилась.

В 2019 году, едва придя к власти, Монобольшинством был подан законопроект №2683, в котором предполагалось следующее. Работник должен отчислять на накопительный счет 1% зарплаты, а работодатель 2%. При желании работник мог увеличить свои отчисления в накопительный фонд, и тогда работодатель должен был бы увеличить свои отчисления на ту же величину плюс 1%, но не более 5%.

Поскольку такая схема оказалась нежизнеспособной и ведущей к тенизации, начались торги, в результате которых премьер Шмыгаль заявил, что правительство готово пойти на некоторые уступки в плане процентов, чтобы не увеличивать общую налоговую нагрузку на фонд заработной платы. А именно, и работник, и работодатель отчисляют по 2% от суммы заработка, и чтобы не увеличивать налоговую нагрузку на бизнес и самих работников, предлагалось соответственно снизить с 18 до 16% ставку налога на доходы физических лиц (НДФЛ) и с 22 до 20% ставку единого социального взноса (ЕСВ). Очевидно, что в этом случае пострадает как хронически дефицитный Пенсионный фонд, который постоянно дотирует государство, так и местные бюджеты недополучат доходы от подоходного налога, а это очень сильный удар по регионам. Законопроект отправили на доработку…

Но появились идеи ввести с 2023 года накопительную систему только для основных категорий бюджетников, то есть учителей, социальных работников и военнослужащих, собственно, для тех, кто не может отказаться. Суммарный взимаемый процент предлагалось снизить до 2%: 1% будут удерживать с работника, а еще 1% будет платить государство, являющееся в данном случае работодателем, за счет соответственно снижения НДФЛ и ЕСВ. Но была идея о дальнейшем увеличении отчислений с 2% до 4%.

Дело было до войны, военнослужащих тогда было намного меньше, чем сейчас, и общая численность указанных категорий граждан составляла около миллиона человек. Фактически, планировалось поставить на них эксперимент, чтобы понять, что из этого выйдет.

В медиа поднялась волна справедливой критики, суть которой сводилась к тому накопления в гривне за 30 лет будут незначительными, но их съедят инфляция и девальвация, и никакой защиты от обесценивания предложено не было. Подвергся критике и механизм управления накоплениями, не дающий гарантий сохранностей и чреватых злоупотреблениями вплоть до хищения пенсионных накоплений граждан.

В нынешней пенсионно-накопительной афере все повторяется с тупым упорством, свидетельствуя о том, что речь идет не об общественном благе, а о циничных шкурных интересах, и это особенно омерзительно во время войны, о чем далее.

2. Прогрессирующая деградация пенсионных систем в мире

Но кроме сугубо отечественных, откровенно говоря, местечковых особенностей, есть общие, как нынче модно говорить, тренды, свидетельствующие о деградации пенсионных систем в развитых странах, причем независимо от того, являются ли они солидарными, накопительными, поскольку, во-первых, в их основе лежит принцип пирамиды, а во-вторых, обесценивание денег делает накопления бессмысленными на отрезках времени, измеряемых десятилетиями.

Если говорить о солидарной системе, то смысл ее уже давно является выхолощенным не только в Украине, но и в большинстве стран. Напомним, что солидарная система была введена канцлером кайзеровской Германии Отто фон Бисмарком 1889 году и предусматривала наличие не менее 5 работающих на 1 пенсионера. Сейчас же в Украине это соотношение составляет примерно 1 к 1, а более конкретно на примерно 10 млн пенсионеров приходится около 12 млн зарегистрированных плательщиков, причем сколько из этих 12 млн зарегистрированных реально платит – это большой вопрос, и этот вопрос еще сильнее обострился с началом войны, массовой эмиграции трудоспособного населения и столь же массовой скрытой безработицы, когда граждане на работе числятся, но реально зарплату не получают, соответственно, отчислений в соцфонды не делают, например, находясь в неоплачиваемых отпусках, и соотношение 1 к 1 было бы еще неплохим результатом, но реальная статистика отсутствует.

Кроме того, солидарная система предполагает отчисления со всех видов доходов всех трудоспособных без ограничений. В Украине же отчисления осуществляются только с зарплат, причем не со всех, а только с малых и средних. Словом, назвать нашу пенсионную систему солидарной нельзя.

Кроме того,

> — реформирование пенсионной системы Украины по неким западным лекалам все более утрачивает смысл, что становится все более очевидным после кризиса 2008 года.

Пенсионные фонды развитых стран, солидарные и накопительные, частные и государственные, хронически дефицитны, эти дефициты растут, фонды трещат по швам. И если государственные солидарные фонды за счёт бюджета кое-как поддерживали выплаты, то частные накопительные фонды, особенно в США, с началом кризиса просто урезали пенсии, ссылаясь на обвалы фондовых рынков. Накопительные ПФ (НПФ), которые у нас вознамерились развивать, в мире начали сокращать, а сами они стали дефицитными. После десятков лет существования НПФ выяснилось, что в долгосрочной перспективе они ничуть не выгоднее и не надёжнее, чем самостоятельное

вложение гражданами своих средств в имеющиеся на рынке активы с целью обеспечить сбережения на старость. Для этого им абсолютно не обязательно прибегать к услугам финансовых посредников, каковыми по сути являются НПФ, хотя они могут это сделать по собственному желанию. Граждане могут абсолютно самостоятельно вложить деньги в доллары и евро, которые дешевеют на глазах, не говоря уже о гривнах; они могут инвестировать деньги в недвижимость, которая до 2008 года сказочно дорожала, а затем катастрофически обвалилась в цене и продолжала падать до ковидо-эмиссии 2020 года, после чего опять пошла в рост; они могут вложить деньги в золото или другие драгметаллы, которые неуклонно растут в цене, но высокая волатильность (нестабильность) их курсов и значительные потери при обратной конверсии в деньги, могут сделать такую инвестицию весьма ненадёжной; они могут вложить деньги в акции компаний и банков, которые могут банкротировать, а их учредители или должностные лица могут украсть активы; граждане могут вложить деньги на депозит в банки, которые, кстати, сейчас предлагают многочисленные пенсионные программы, но банки могут лопнуть, как это недавно было; и так далее.

Словом,

граждане могут сделать то же самое, что делают НПФ, которые «за труды тяжкие» берут немалые комиссионные. К тому же, на Западе НПФ явились активнейшими участниками разного рода финансовых спекуляций и создания дутых капиталов, вкладываясь в кредитно-дефолтные свопы, саб-прайм ипотеку и прочий финансовый мусор, который растёт во время инфляционного бума, но обваливается при малейшем дефляционном падении, а тем более при глобальном кризисе, когда катастрофически валится даже прайм-ипотека и прочие реальные активы. НПФ внесли «огромный вклад» в кризис 2008 года.

В результате миллионы вкладчиков НПФ на Западе, особенно в США, недополучали, часто до сих пор недополучают пенсию или не получают её вообще. И когда наши реформаторы затевают создание в Украине НПФ, то возникает банальный вопрос: кто ответит за последствия, когда через какое-то время эта конструкция обвалится.

В солидарных ПФ Запада также имеет место огромный и всё более растущий дефицит.

Дефицит ПФ в Украине — это не местный колорит, а общая тенденция. Что с этим делать — никто не знает, а увеличение пенсионных возрастов и стажей радикально проблему не решают, и ПФ приходится дотировать из бюджетов стран. В связи с этим высказывается предложение отказаться от ПФ как отдельного квазибюджета, а платить пенсии прямо из бюджета, как это было в советское время. Принято считать, что проблема в демографии: население стареет; количество работающих уменьшается, а пенсионеров — растёт;

и вообще, как отмечала директор Института демографии и социальных исследований НАНУ Элла Либанова, пенсионные реформы были успешными только в начале XX века, когда было много работающих и мало пенсионеров, но уже с середины XX века проблемы с пенсионным обеспечением начали нарастать. С одной стороны, вполне верно, ибо любая пенсионная система — это пирамида, но это слишком банально, ибо с другой — всё намного сложнее.

Кризис пенсионных систем обусловлен не только и не столько демографией.

Причина также в маниакальном росте потребления, в денежной и затратной инфляции из-за печатания и обесценивания денег, в катастрофическом росте меновой стоимости основных ресурсов в виде земли, воды, энергии, пищи за последние век-полвека, в падении престижа производительного труда и научного познания мира в пользу разного рода «услуг», спекуляций, искусственно созданных потребностей и видов бизнеса.

На это накладывается галопирующая безработица из-за роста производительности труда и высвобождения миллионов рабочих рук в масштабах миросистемы и отсутствия адекватной замены в виде производительных — в широком смысле — видов деятельности по причинам морально-психологическим. Ведь в арабском мире с демографией всё нормально — молодых намного больше, чем стариков, — но безработица свирепствует, что и явилось одной из причин революций в арабском мире, да и неспособен безработный арабский молодняк на что-либо серьёзное, чем торговать или «быть юристом». То же самое в Европе, где демография плохая, но имеется уйма безработной молодёжи с дипломами менеджеров, юристов, политологов и культурологов, да и у нас наблюдается примерно то же самое. Словом, дело далеко не только в демографии…

Пенсионный кризис — это одна из ипостасей общего кризиса товарно-денежной и потребительской модели цивилизации,

т.е.

> — кризиса психологического, мировоззренческого, экзистенциального, но далее вдаваться в «экзистенции» не будем, ибо это уведёт в сторону от темы.

Приходит понимание того, что любая пенсионная система, основанная на денежных выплатах в будущем, в принципе не надёжна по определению.

Ибо никто не может ответственно гарантировать покупательную способность накапливаемых на пенсию денег через 20-30-40 лет, невозможно даже гарантировать, какие будут деньги и будет ли существовать государство,

собирающее средства на пенсии, не говоря уже о «частных лавочках» в виде накопительных ПФ. Те, кто пережил распад СССР или той же Югославии, хорошо понимают, о чём идёт речь. Даже 100 долларов США сейчас и каких-то 20, тем более 30 лет назад — это, как говорят в Одессе, «две большие разницы». А лозунги о тотальном переходе пенсионной системы в частные руки — тупая попытка сбросить ответственность с государств, хотя именно государство печатает деньги и задаёт правила финансовой игры, оно всё более срастается с крупным финансовым капиталом и обслуживает его интересы. Поэтому либералистические вопли о том, что пенсии — это, дескать, личное дело, и средства существования в старости — это исключительно личная ответственность каждого, являются ещё одним надувательством. Кстати, Запад уже упёрся в эту проблему: во время кризиса 2008 года многие НПФ в США обвалились, их клиенты-пенсионеры выживали на небольшую солидарную госпенсию, у кого она была, а была она далеко не у всех, государство вынуждено было финансово поддерживать несостоятельные НПФ, печатая деньги и раскручивая инфляцию, что в Штатах, впрочем, получило название «количественного смягчения».

Накопительная система в «развитых» странах, прежде всего в США, была запущена после Второй мировой войны и до 2008 года она действительно действовала более или менее успешно, пока длился затяжной экономический бум, вызванный инфляционной накачкой мировой экономики деньгами и раздуванием финансовых пузырей. Но во второй половине 2000-х годов начался массовый выход на пенсию послевоенных «бэби-бумеров», что начало подрывать систему. А затем грянул дефляционный кризис, обваливший стоимость так называемых активов, в которые западные ПФ вкладывали деньги пенсионеров. В результате, многие в США либо не смогли выйти на пенсию вообще, либо получили крайне мизерные пенсии, на которые невозможно жить, и никто не несёт ответственности, включая государство — бизнес-то частный, и вложение в ПФ приравнивается, по сути, к ведению частного бизнеса на свой страх и риск. Таким образом, накопительная система на Западе уже переходит в разряд «отстоя», и начинается мучительный поиск того, чем бы её заменить”.

А наши «реформаторы» пытаются нам этот отстой навязать, да еще во время войны и обвала экономики, что можно расценивать как уголовное преступление.

В мире появляются предложения о том, чтобы концептуально пенсионные системы ориентировались, прежде всего, не на выплату денег, а на обеспечение некоего набора разумно-достаточных потребительских благ, куда входят коммунальные услуги, продукты питания, одежда, медицинское обслуживание, а на всё, что свыше, нужно копить самому. Такой подход тоже весьма уязвим для критики, но обозначает тенденцию глобального мира обесценивающихся денег: частичный отказ от товарно-денежного оборота в пользу натурального обмена, что, с одной стороны, в рамках существующих

представлений является шагом назад в развитии цивилизации, но, с другой стороны, свидетельствует, что буйный расцвет товарно-денежных отношений загоняет цивилизацию в тупик.

3. Злостно нарушаем закон, граждане народные избранники?

Возвращаясь от общих рассуждений, собственно, к пенсионной системе Украины, обратим внимание на тот факт, что очередная попытка навязать накопительный уровень пенсионной системы противоречит действующему законодательству.

Напомним, что

в 2003 году был принят базовый закон об общеобязательном пенсионном страховании, которым установлены три уровня системы пенсионного страхования, где обязательная накопительная составляющая должна была стать вторым уровнем после солидарного.

Но для ее введения следовало сначала выполнить три условия:

1) – минимальная пенсия должна быть не менее прожиточного минимума;

2) – два года подряд до введения накопительного уровня системы пенсионного обеспечения ВВП должно возрастать;

3) – пенсионный фонд должен стать бездефицитным, то есть собственные поступления ПФ должны покрывать все расходы на выплату пенсий без вливаний из госбюджета.

Уже под выборы 2004 года, приведшие к первому «помаранчевому» майдану, первый пункт был «выполнен» путем манипуляций.

Все пенсии были вроде бы подняты до уровня прожиточного минимума, но базовый закон предусматривал, что минимальная пенсия должна составлять 20% от вредней зарплаты, и под выборы эту норму упразднили.

В результате,

— в Украине прожиточный минимум не имеет ничего общего с таковым, и это позволяет формально выполнять первое условие для введения накопительной пенсии, хотя в реальности это «филькина грамота».

Зато **оставшиеся два требования не выполняются от слова совсем**.

В прошлом 2022 году экономика только по официальным данным обвалилась на 30%, а на покрытие дефицита ПФ в госбюджете на 2023 год предусмотрено более 230 млрд гривен.

Словом,

— попытка протолкнуть второй накопительный уровень есть вопиющее нарушение действующего законодательства.

Если же говорить о пенсионных накоплениях в гривне, то следует понимать, что гривна, строго говоря, выполняет не все функции, которые должны выполнять деньги.

Собственно, уверенно выполняет она только одну функцию – средство платежа за товары и услуги. Но она практически не может использоваться как средство расчета в инвестициях с длительным сроком окупаемости; она практически не может служить эквивалентом стоимости активов и средств производства; она не может быть средством накопления капитала, следовательно, и пенсионных накоплений; наконец, гривна не может быть средством международных платежей.

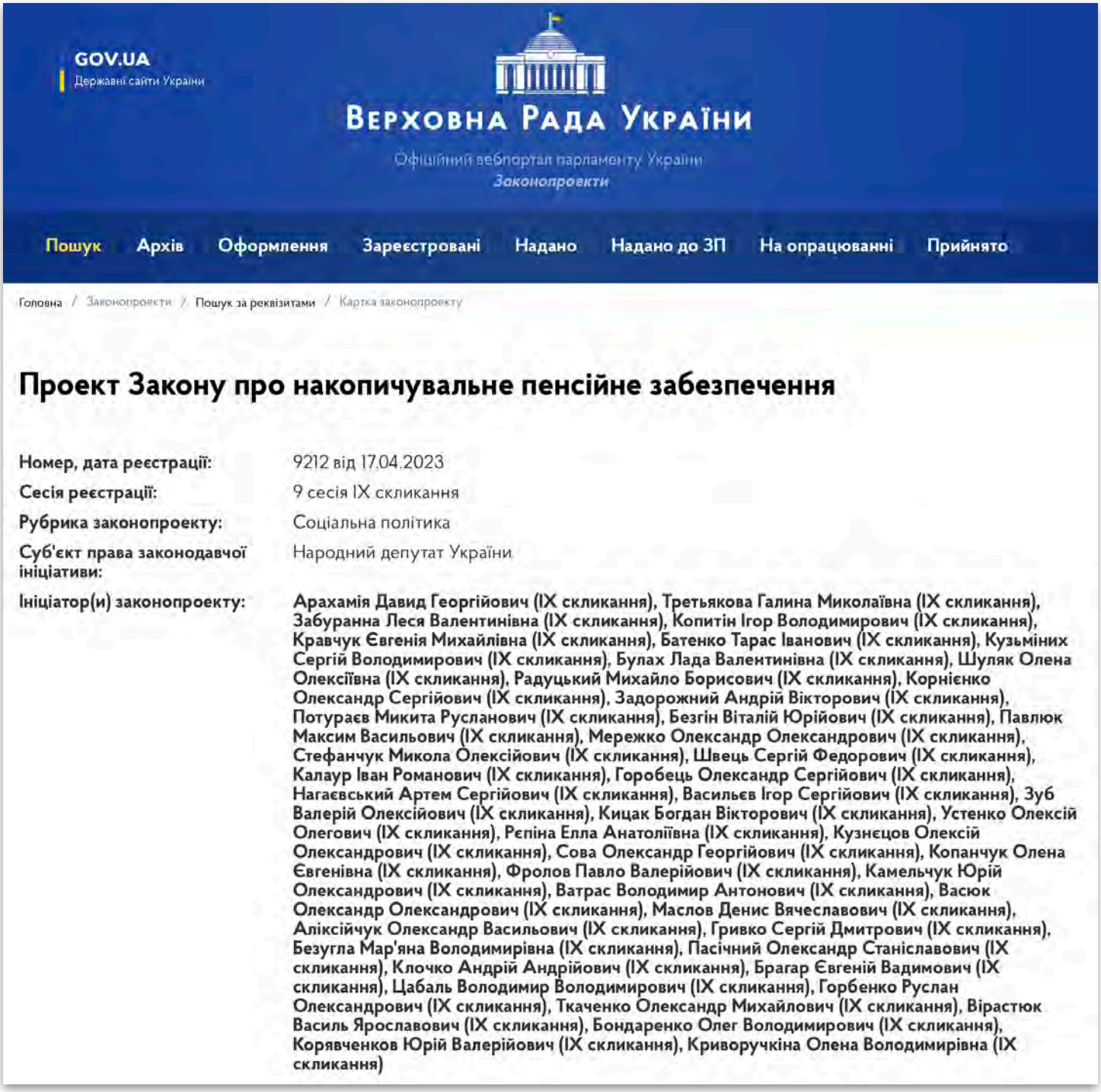
Все это к тому, что национальная валюта не может быть средством для пенсионных накоплений как таковая, тем более, на длительные сроки, измеряемые в десятилетиях.

4. Новая серия старой пенсионно-накопительной аферы. Краткое содержание

А теперь, собственно, об очередной попытке пенсионно-накопительной аферы.

В Раду подан законопроект № 9212 від 17.04.2023 «О накопительном пенсионном обеспечении». Подал этот образчик нормотворчества мощный авторский коллектив, в который входят несколько десятков депутатов, включая таких персонажей, как Арахамия, Третьякова, Потураев, Радуцкий, Брагар, Вирастюк, Безуглая, Кузьминых, Цабаль и так далее.

В пояснительной записке к проекту говорится, что сейчас в солидарной системе, по данным пенсионного фонда, зарегистрированы 12,17 миллионов застрахованных лиц – то есть тех, за которых платят единый социальный взнос. А пенсионеров в стране 10,9 миллионов. То есть количество плательщиков ЕСВ и тех, кто претендует на выплаты, практически сравнялось. При этом в Украине и дальше сокращается трудоспособное население.

GOV.UA
Державні сайти України

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
Офіційний вебпортал парламенту України
Законопроекти

Пошук | Архів | Оформлення | Зареєстровані | Надано | Надано до ЗП | На опрацюванні | Прийнято

Головна / Законопроекти / Пошук за реквізитами / Картка законопроекту

Проект Закону про накопичувальне пенсійне забезпечення

Номер, дата реєстрації:	9212 від 17.04.2023
Сесія реєстрації:	9 сесія IX скликання
Рубрика законопроекту:	Соціальна політика
Суб'єкт права законодавчої ініціативи:	Народний депутат України
Ініціатор(и) законопроекту:	**Арахамія Давид Георгійович (IX скликання), Третьякова Галина Миколаївна (IX скликання), Забуранна Леся Валентинівна (IX скликання), Копитін Ігор Володимирович (IX скликання), Кравчук Євгенія Михайлівна (IX скликання), Батенко Тарас Іванович (IX скликання), Кузьміних Сергій Володимирович (IX скликання), Булах Лада Валентинівна (IX скликання), Шуляк Олена Олексіївна (IX скликання), Радуцький Михайло Борисович (IX скликання), Корнієнко Олександр Сергійович (IX скликання), Задорожний Андрій Вікторович (IX скликання), Потураєв Микита Русланович (IX скликання), Безгін Віталій Юрійович (IX скликання), Павлюк Максим Васильович (IX скликання), Мережко Олександр Олександрович (IX скликання), Стефанчук Микола Олексійович (IX скликання), Швець Сергій Федорович (IX скликання), Калаур Іван Романович (IX скликання), Горобець Олександр Сергійович (IX скликання), Нагаєвський Артем Сергійович (IX скликання), Васильєв Ігор Сергійович (IX скликання), Зуб Валерій Олексійович (IX скликання), Кицак Богдан Вікторович (IX скликання), Устенко Олексій Олегович (IX скликання), Рєпіна Елла Анатоліївна (IX скликання), Кузнєцов Олексій Олександрович (IX скликання), Сова Олександр Георгійович (IX скликання), Копанчук Олена Євгенівна (IX скликання), Фролов Павло Валерійович (IX скликання), Камельчук Юрій Олександрович (IX скликання), Ватрас Володимир Антонович (IX скликання), Васюк Олександр Олександрович (IX скликання), Маслов Денис Вячеславович (IX скликання), Аліксійчук Олександр Васильович (IX скликання), Гривко Сергій Дмитрович (IX скликання), Безугла Мар'яна Володимирівна (IX скликання), Пасічний Олександр Станіславович (IX скликання), Клочко Андрій Андрійович (IX скликання), Брагар Євгеній Вадимович (IX скликання), Цабаль Володимир Володимирович (IX скликання), Горбенко Руслан Олександрович (IX скликання), Ткаченко Олександр Михайлович (IX скликання), Вірастюк Василь Ярославович (IX скликання), Бондаренко Олег Володимирович (IX скликання), Корявченков Юрій Валерійович (IX скликання), Криворучкіна Олена Володимирівна (IX скликання)**

«При условии сохранения текущих показателей рождаемости, смертности и миграции ООН прогнозирует уменьшение численности населения Украины до 2050 года на 28%. В то же время доля лиц старше 60 лет вырастет до 32%. Соотношение между численностью населения пенсионного и трудоспособного возраста увеличится почти вдвое», – отмечается в пояснительной записке.

То есть на одного работающего будет приходиться уже два пенсионера, что вряд ли позволит постоянно повышать пенсии до более-менее достойного уровня.

Третий уровень добровольного накопительного страхования частными пенсионными фондами практически не работает, потому что граждане им элементарно не доверяют, что вполне оправдано.

Поэтому предлагается запустить обязательное накопительное страхование. В результате, будут параллельно работать две пенсионные системы – нынешняя солидарная и новая накопительная. Ожидается, что в итоге это позволит выйти на более-менее нормальную сумму пенсий, хотя даже приблизительный размер будущих пенсионных выплат не называется.

В свете вышесказанного от себя отметим, что это нововведение не решит проблему пенсионных выплат в будущем и лишь создаст новые проблемы.

Большая часть норм нового проекта взята из старых проектов по обязательному накопительному пенсионному страхованию, предусматривавших, что работодатели будут отчислять на будущие пенсии своих работников по 1-3% от их зарплат.

Важным отличием нового проекта является следующее. Во-первых, отчисления на пенсии работникам будут не только работодатели, но и государство. Во-вторых, самим работникам обязательно отчислять часть зарплаты на будущую пенсию не нужно, но это можно делать добровольно. Тем, кто на это согласится, государство будет делать дополнительные отчисления.

Суть очередной пенсионной реформы вкратце состоит в следующем:

1. В систему накопительного страхования в обязательном порядке попадут все работающие украинцы в возрасте до 55 лет. При этом они не обязаны будут отчислять себе на пенсии часть своей зарплаты (что было прописано в прежних законопроектах на тему накопительных пенсий). Отчисления можно будет делать добровольно. При этом в качестве поощрения государство будет добавлять ко взносу человека такую же сумму – до 3% от зарплаты работника. То есть если человек согласится отчислять ежемесячно 3% от своей зарплаты, то в итоге на его пенсионный счет перечислят 6%.

2. В отличие от работников, для работодателей отчисления для накопительных пенсий за персонал станут обязательными. При этом размер отчислений будет расти: в 2023 году – 1% от зарплаты сотрудников, в 2024 году – 1,5%, в 2025 году – 2%. Это существенно меньше, чем предлагалось в прежних законопроектах (до 5-7% от зарплаты).

3. Несмотря на новые взносы, для работодателей фактически ничего не поменяется. Деньги на накопительные пенсии будут брать из ЕСВ. Его размер не меняется – 22%. Но средства перераспределят: часть, как и ранее, будет идти в солидарную систему, а часть – на персональные накопительные счета.

4. Государство будет финансировать накопления на пенсии вместе с работодателями на паритетных условиях, то есть будет добавлять 1% в 2023 году, 1,5% в 2024 году и 2% в 2025 году.

5. Такие же условия предусмотрены для частных предпринимателей. Они смогут откладывать себе на пенсии, и государство будет добавлять сумму, аналогичную отложенной.

6. Участие государства в системе накопительного страхования ударит по бюджету. Только в первый год из бюджета потребуется примерно 30,8 млрд гривен. Из них 15,4 млрд – на компенсации Пенсионному фонду за недополучение ЕСВ, и еще столько же – на государственную долю в накопительных взносах. О каких суммах будет идти речь в последующие годы, авторы проекта не уточняют, но они как минимум будут такими же.

7. Накопленные средства будут собственностью граждан, и в случае смерти человека могут передаваться по наследству.

8. Деньги будут аккумулироваться в уполномоченном государственном пенсионном фонде до конца 2025 года, а позже люди смогут выбирать любой авторизованный государством частный пенсионный фонд.

9. Управление активами (в том числе в негосударственных пенсионных фондах) будут осуществлять авторизованные компании, а хранить их станут в авторизованных банках, которые отберут отдельно. Авторизацию будет проводить Национальная комиссия по ценным бумагам и фондовому рынку.

10. Чтобы уберечь пенсионные накопления от инфляции и рисков, планируется инвестировать «преимущественно консервативные финансовые инструменты». Какие именно, в проекте не указано. Также нет расчетов того, как инвестирование поможет сохранить и приумножить пенсионные деньги. Это один из самых спорных моментов законопроекта. Ведь из «консервативных финансовых инструментов» сейчас доступны, прежде всего, ОВГЗ, но доходность по ним составляет 16-17%, а инфляция – 24%, посему нельзя говорить даже о сохранении накоплений, тем более об их приумножении. И вообще, сейчас в Украине отсутствуют инструменты, которые позволяют хотя бы компенсировать инфляцию.

11. В накопительной пенсионной системе планируется создать аналог системы гарантирования банковских вкладов, что позволит избежать рисков потери пенсионных средств. Дополнительной гарантией для будущих пенсионеров должны стать жесткие требования регулятора ко всем участникам системы.

При этом, повторим, в Украине по-прежнему будет действовать солидарная пенсионная система. То есть будущие пенсионеры смогут рассчитывать сразу на две пенсии: обычную (которая начисляется по специальной формуле в зависимости от средней зарплаты за последние три года) и накопительную (ее размер зависит от суммы, которую удастся накопить).

Сразу же возникает вопрос о том, где взять средства для дополнительных вливаний в Пенсионный фонд, чтобы компенсировать сокращение

поступлений в него отчислений единого социального взноса (ЕСВ) по солидарной системе.

Напомним, что бюджет Украины примерно наполовину сейчас финансируют зарубежные доноры, и, кстати, непонятно, к чему в перспективе приведет такая зависимость, но это отдельная тема. Также возможны новые заимствования, но Украина уже и без того в сплошных долгах.

Но главное – совершенно неясно, как сохранить и приумножить пенсионные накопления, поскольку, повторим, в Украине нет инструментов даже для компенсации инфляции, составляющей толь ко официальным данным 24%, не говоря о приумножении накоплений.

При этом расчеты на сегодняшний день, вдаваться в которые не будем, показывают, что нынешнюю среднюю пенсию в 5200 грн можно будет увеличить примерно до 8000, что не сильно впечатляет, откровенно говоря. Опять-таки, в очередной раз приходится отметить, что, как и в случае с зарплатой, считать надо не среднюю, а медианную пенсию, и тогда картина будет более реальной, но это отдельная тема.

Если же учесть все возможные инфляции и девальвации, то за 15-30 лет накопления окончательная прибавка к пенсии может сократиться до стоимости одного похода в гастроном.

Кроме того, есть подозрение, что в законопроекте прописан некий начальный этап пенсионной реформы. И со временем «добровольное» участие граждан в накопительном пенсионном страховании может стать обязательным. То есть сначала людей попытаются завлечь в систему обещанием государства доплачивать такую же сумму, какую будет отчислять человек. Но если эта идея не сработает, то в закон попросту могут внести поправки, обязав людей откладывать в накопительную систему. Не говоря уже о том, что может встать вопрос об увеличении ЕСВ.

Собственно, глядя на то, кто, что и как принимает в Раде, ожидать можно чего угодно…

5. А теперь о том, зачем все это затевают

О том, зачем опять вдруг в разгар войны в очередной раз вспомнили о такой сомнительной затее даже для куда более богатых и благополучных стран и времен, как введение накопительной пенсионной системы, уже высказались многие экономические эксперты и специалисты в социальных вопросах. Поэтому автор лишь процитирует на языках оригинала те высказывания, которые соответствуют собственным мыслях по поводу обсуждаемой темы.

Экономист Алексей ***Кущ***, в частности, отмечает:

«Цирк абсурда продолжает набирать обороты.

В Украине вновь реинкарнировали законопроект о введении обязательной накопительной пенсионной системы.

В условиях гиперинфляции, так чтоб пенсионные накопления гарантированно сгорели!..

Введение обязательной накопительной системы в период войны может претендовать на «премию Дарвина» – настолько она нелепо выглядит, окончательно загоняя в тень трудовые доходы украинцев.

Вполне возможно кто-то решил запустить часть доходов бюджетников и военных в частные накопительные фонды (в обязательном порядке)…

А может все дело в том, что кто-то шел в парламент от «небанковского финансового бизнеса» с твердым «наказом» обязательно «ввести» накопительную систему.

А тут ковид, а тут война. Да сколько можно ждать, каденция заканчивается!..»

Бывший народный депутат Андрей ***Павловский*** выражается еще резче и конкретнее:

«Найбільшою проблемою є те, що нема реальних державних гарантій збереження пенсійних накопичень! Нема чіткої системи повернення пенсійних активів у разі ліквідації емітентів цінних паперів і банків. Є велика загроза, що накопичувальна пенсійна система перетвориться на велику фінансову піраміду…

Виглядає як повне економічне безглуздя та шкідництво під час війни! Проте, сумнозвісній пані Третьяковій і Ко не терпиться віддати пенсійні грошики на прокрутку приватним страховим компаніям і фондам.

Разом з тим, елементи накопичувальної пенсійної системи можна спробувати обережно запроваджувати і в рамках солідарної системи – йти від персонального обліку сплати ЄСВ до персональних пенсійних рахунків з правом наслідування пенсійних накопичень».

Не менее резко и конкретно высказывается Юрий Гаврилечко:

«Виникає питання: а навіщо таке впроваджувати? Відповідь дуже проста: **щоб дати заробити тим, хто буде «вкладати» відібрані в примусовому порядку у працівників гроші**. Бо розпоряджатися коштами «накопичувальної системи» мають приватні компанії. І за свою роботу вони… матимуть певній відсоток від того, чим керують. До покращення життя пенсіонерів це жодним чином не має стосунку».

***

№ 1.561

Чому кредитори мають списати борги України

2023-05-09

Олексій ***Кущ***

Державний борг України найближчим часом досягне 100% ВВП. Якщо не списати його частину, то він відтягне на своє обслуговування майже основні бюджетні ресурси. Тільки на виплату відсотків ми будемо витрачати у два рази більше, ніж на медицину чи освіту.

Питання списання державного боргу України для зменшення боргового навантаження на бюджет під час війни та на період післявоєнного відновлення - це зараз предмет досить активного суспільного дискурсу.

У якості своєрідного епіграфу до статті, можна використати цитату відомого сучасного економіста:

"Те, що відбувається зараз, можна розглядати як ситуацію воєнного часу, яка, на жаль, дуже далека від завершення. А в умовах воєнного часу ви не ставите питання про те, як розплатитися за своїми зобов'язаннями в майбутньому, – ви просто не знаєте, як і коли все це закінчиться. Ми зараз саме в такому становищі: йдеться не про фіскальне стимулювання, а про пом'якшення наслідків катастрофи, і чим краще вдається справлятися із катастрофою зараз, тим простіше буде після її закінчення. ….Зараз питання

про те, чи нам потрібна "велика держава", не є дискусійним – у нас просто немає альтернатив".

Ця цитата належить Кеннету ***Рогоффу***, американському економісту та шаховому гросмейстеру, професору економіки Гарварду, який входить до рейтингу найвпливовіших фахівців з економіки.

Рогофф працював головним економістом Міжнародного Валютного Фонду, а його дослідження з історії світових фінансових криз користуються незмінною увагою у світовій науковій спільноті.

Принагідно зауважимо, що вказані вище зауваження Рогоффа відносяться до ситуації в економіці світу під час пандемії та викликаної нею економічної кризи.

Саме у 2020 році, Кеннет ***Рогофф*** та Кармен ***Рейнхард*** (найбільш цитована у світі жінка-економіст)

> **— написали низку статей про неминучість списання боргу для розвиткових країн і про зміну світових підходів до проблеми прощення боргу.**

Згодом, цей дискурс проник навіть у цитадель консервативних правил – МВФ:

> — у фонді почали активно просувати ідею списання боргів для бідних країн, які найбільше постраждали під час останньої економічної кризи.

Наприклад

> — для Судану, у списанні боргів якого у системі МВФ взяла участь навіть Україна, хоча і на невелику суму у $6 млн в рамках своєї квоти. Це списання відбулось за правилами Ініціативи списання заборгованості для бідних країн з високим борговим навантаженням (Heavily Indebted Poor Countries Initiative). І ми ще повернемось до неї.

А поки зауважимо, що **нинішнє становище України – це більш чіткий зліпок передумов списання боргу, визначених Рогоффом**:

> **— у нас не ситуація на кшталт військового часу як під час пандемії, а безпосередньо йде війна; і фактор невизначеності для української економіки ще більш токсичний, ніж під час минулої кризи: мова зараз не йде про стимулювання економіки, а лише про виживання.**

На сьогодні проблема списання державного боргу України розглядається у раціональному ключі згідно з позицією Мінфіну (ключовий ризик тут – лобізм кредиторів та певна недалекоглядність, коли зручність поточного моменту у залученні міжнародної допомоги і боязнь щось "зіпсувати"

може призвести до втрати стратегічного історичного шансу на списання боргів).

Крім того, є суспільний запит, певною мірою радикалізований та завищений в очікуваннях.

А також – візіонерський погляд, адже модель списання боргів для України могла б стати базовою для всіх країн, які постраждали від повномасштабних військових конфліктів (наразі, такої моделі немає).

Крім того є і фактор "великих грошей". Наприклад, єврооблігації України котуються на зовнішніх ринках з дисконтом 80%, тобто за 20% від номіналу.

1) — З одного боку, це вже зараз можна розглядати як потенційну глибину списання державних боргів України перед приватними кредиторами (якщо вони продають належні їм українські єврооблігації за 20%, то потенційно згодні на списання 50% з твердою гарантією отримання решти у майбутньому).

2) — З іншого боку, ті, хто "вклався" в українські бонди під 20% від номіналу очікують отримати мегаприбутки, номіновані у євро чи доларі і явно не розраховують втратити 50% від номіналу. Серед таких покупців, скоріше за все, є немало "місцевих", а не традиційних "нерезів". А отже можливості з отримання інсайдерської інформації та лобізму у "київських лазнях" для них шалені.

1. Якою б могла бути модель списання державних боргів України?

Спершу тут необхідно визначитись з моделлю фінансування дефіциту бюджету України. Потреба у неподаткових бюджетних надходженнях складає для нас більше 1 трлн грн на рік. Близько 40% - це будуть безповоротні гранти західних партнерів. Але 60% доведеться залучати у вигляді кредитів.

Звичайно,

найдешевшою та найбільш ефективною моделлю фінансування дефіциту бюджету України під час війни була б наступна:

А. Внутрішні позикові кошти:

1) - Купівля військових облігацій (спеціально маркованих для неринкового вжитку) Національним банком під умовний відсоток (1-2%) і тривалим строком обігу (15-20 років). Тобто пряме емісійне джерело як це і було у 2022 році на 400 млрд грн.

2) - Купірування зайвої грошової маси для мінімізації інфляції шляхом збільшення нормативів резервування коштів, залучених комерційними банками, до 30%.

3) - Надання права банкам формувати резервні активи шляхом купівлі спеціальних, маркерних ОВДП (з пониженою відсотковою ставкою, до 10% річних).

4) - Питання дефіциту коштів для банків, які частково втратили надходження за державними цінним паперами, вирішується шляхом лімітів їх рефінансування з боку НБУ (але для цього має бути інша політика щодо облікової ставки: 10%, а не 25% як зараз).

Вказаний механізм дозволив би сформувати джерело покриття неподаткових надходжень до бюджету на суму у 500-700 млрд грн та суттєво скоротити витрати на обслуговування боргу (без врахування міжнародної допомоги, тільки внутрішні джерела).

Зауважимо, що наразі доходність військових облігацій у портфелі НБУ прив'язана до облікової ставки НБУ, тобто складає 25%. А ринкові випуски ОВДП, за рахунок яких банки формують резерви, так звані бенчмарк-ОВДП випускаються з доходністю 19-20%.

Крім того, в даному випадку, Мінфін позбавився б ілюзії щодо ефективності пошуку "ринкових ресурсів" для покриття дефіциту бюджету під час війни, що апріорі виглядає досить суперечливо.

За такого сценарію, Мінфін міг би провести часткове списання внутрішніх боргів шляхом випуску на залишкову суму боргу конверсійних облігацій (КОВДП, як під час реструктуризації в Україні у 1999 році).

Звичайно, що за умови залучення в первинні аукціони ОВДП ресурсів з ринку (хоча там домінують державні банки та операції з надзвичайно витратними для держави бенчмарк-ОВДП для формування резервів), проведення такої реструктуризації та списання частини внутрішнього боргу виглядає малоймовірним.

Б. Зовнішні позикові кошти

Тут ситуація виглядає дещо простіше для Мінфіну.

1) — До війни, ключовими донорами України на зовнішніх ринках капіталу були приватні інвестори (євробонди), МВФ та міжнародні фінансові організації (СБ, ЄБРР, ЄІБ, тощо).

2) — Наразі, ключовими донорами стали країни – стратегічні партнери (США та ЄС).

Приватні ринки капіталу для нас фактично зачинені до завершення війни та повного вирішення безпекового фактору, тобто на найближчі 2-3 роки як мінімум.

Програма кредитування МВФ потребує розгляду в окремій статті, але у 2022 році кредити фонду не відіграли вирішального значення у загальній структурі нашого бюджетного фондування.

Натомість, кредити США та ЄС – це так би мовити "геополітичні кредити" і вони будуть надаватись протягом всього періоду війни. Це гроші, направлені на те, щоб Україна "не впала" у протистоянні із РФ. Кореляція цієї допомоги із питанням реструктуризації/списання державного боргу, вкрай мала або й зовсім відсутня.

Навпаки, тут діє так званий ***ефект заміщення***, описаний ще нобелівським лауреатом Джозефом ***Стігліцом*** на прикладі використання допомоги у ***Пуерто-Ріко*** після руйнівного урагану:

> — тоді міжнародна допомога йшла не на відновлення острівної економіки, а на виплату боргів.

Цю проблему зауважили і наші західні партнери: в Європарламенті та Конгресі США розглядалось питання щодо сприяння списанню державних боргів України.

У меморандумі України та МВФ у структурі післявоєнної допомоги на суму більше 100 млрд дол фігурує і зменшення боргового навантаження (тобто списання боргу на 15 млрд дол).

Тобто, списання частини боргів України вітається нашими західними партнерами, адже в іншому випадку наша країна стає лише транзитом по перетворенню ресурсів платників податків США та ЄС у вигляді грантової допомоги Україні у виплату боргів на користь приватних венчурних та інвестиційних фондів.

У контексті зовнішнього боргу, списання заборгованості має проводитись у рамках так званих Лондонського (приватні кредитори) та Паризького (міждержавна заборгованість та борги перед МФО) клубів кредиторів.

3. Наскільки розповсюджена ця практика?

Відкриваємо складену МВФ "Статистику зовнішнього боргу. Посібник для користувачів та упорядників".

З 1950 по 2010 роки було проведено 600 реструктуризацій/списань боргу для 95 країн. Тільки в рамках Паризького клубу кредиторів з 1956 року по 2011 рік було здійснено 426 таких операцій для 89 країн на суму $563 млрд. В рамках Лондонського клубу кредиторів – більше 100 реструктуризацій/списань.

Простими словами, списання боргу та реструктуризація решти заборгованості – це надзвичайно поширене явище і дві третини країн світу через це проходили.

Навіть Україна має у своєму досвіді реструктуризацію 1999 року та списання/ реструктуризацію 2015 року. І ці дії лише покращили наші боргові рейтинги та сприяли оздоровленню державних фінансів, що є цілком логічним – коли країна отримує реалістичний план погашення боргу, який не впливатиме негативно на соціально-економічний розвиток, такі дії лише позитивно оцінюються кредиторами.

Тобто,

> **— всі розмови про "жирний хрест" на нашій борговій історії у випадку списання боргів – це лише маніпуляції суспільною думкою і більше нічого.**

Звичайно,

> **— суспільство очікує від Уряду списання боргів, адже вони залучались під зовсім інші параметричні дані національної економіки.**

Наразі маємо

> — 25% окупованих територій, втрату демографічного потенціалу у розмірі майже третини від загальної кількості населення, зруйновані матеріальні активи та невиконані міжнародні гарантії безпеки (Будапештський меморандум).

Позиція Уряду в цьому контексті зовсім інша.

На думку урядовців, обслуговування боргу поки не загрожує фінансовій стійкості:

> **— погашення зовнішнього боргу відстрочено на чотири роки, а виплата процентів – лише капіталізується, тобто не сплачується.**

Велике навантаження на державний бюджет з обслуговування боргу (більше 240 млрд грн на рік, що співмірно із витратами центрального бюджету на освіту чи медицину) пов’язано більшою мірою із обслуговуванням внутрішніх боргів на користь державних банків, тобто мінімізація цих витрат може негативно вплинути на стабільність банківської системи.

А **вирішувати це питання у рамках нової моделі, описаної вище, Мінфін та НБУ не хочуть**, чи взагалі не розглядають таку можливість.

Тобто,

— ключова стратегія Мінфіну – це намагання не "зіпсувати" відносини з декількома великими інвестиційними та пенсійними західними фондами, які наразі тримають частину українського боргу для того, щоб залучати від них позикові кошти після війни.

В той же час, питання списання боргу для України актуалізується і загострюється. За підсумком 2022 року ВВП країни склав 5191 млрд грн, а розмір заборгованості – 4073 млрд або 78%.

За підсумками 2023 року співвідношення борг/ВВП перевищить 100% і це буде ознакою передбанкротного стану наших державних фінансів (для країн, які залучають зовнішні борги не у своїх національних валютах, таке значення індикатору борг/ВВП є критичним). Нагадаю, за Маастріхтськими критеріями членства у ЄС, індикатор борг/ВВП має бути на рівні не більше 60%.

Наразі, у структурі заборгованості, 33% складає внутрішній борг, а зовнішній – 59%.

Станом на 31 березня 2023 року борг країни в еквіваленті перевищив $110 млрд на тлі падіння доларового показника ВВП до $160 млрд з $200 млрд у 2021 році. В тому числі, зовнішній борг – більше $71 млрд.

За структурою кредиторів – 42% належить кредитам країн-стратегічних партерів та міжнародних фінансових організацій. Це так званий Паризький клуб кредиторів і списання цього боргу може бути досягнуто досить швидко, а це майже $42 млрд.

22% - це борги перед приватними кредиторами або більше $24 млрд.

До "внутрішнього протоколу списання" слід віднести внутрішні борги на суму 1,444 трлн грн.

Але чи може Україна претендувати на застосування програми МВФ щодо списання боргів, зокрема у рамках Ініціативи по відношенню до бідних країн з високим рівнем заборгованості (Ініціатива HIPC згадана на початку статті)?

4. Тут необхідно розрахувати ряд базових індикаторів

Державний борг у нас найближчим часом досягне 100% ВВП.

Для розрахунку нам потрібна чиста приведена вартість боргу (ЧПВ).

З урахуванням того, що значна частина наших боргів – це коротко-і-середньострокова заборгованість, показник ЧПВ не буде кардинально відрізнятися від номінального значення.

Показник експорту у нас прогнозується на рівні $50 млрд, а дохідна частина бюджету (без міжнародної фіндопомоги) - на рівні $40 млрд.

Порогове значення ЧПВ заборгованості до експорту становить за вимогами МВФ для включення країни у програму списання боргів має становити не менше 150% (а в Україні – біля 200%).

Порогове значення ЧПВ боргу до бюджетних доходів має бути на рівні 250% (саме такий показник і в України).

Тобто,

1) — ми повністю відповідаємо критеріям МВФ щодо списання боргу за процедурою HIPC.

Отже,

2) — Україна може претендувати на списання боргів і перед Міжнародним валютним фондом.

Більше того,

3) — Україна має всі шанси бути ініціатором прийняття на Міжнародному рівні нового "Київського протоколу" щодо списання боргів країн, постраждалих від війни.

Це будуть нові, після кельнських умов та "евіанського підходу" протоколи списання боргів, затверджені міжнародною спільнотою у Києві.

Нам необхідно лише ініціювати цю глобальну ініціативу від імені президента України

— на рівні таких структур, як ОЕСР, МВФ, СБ, Паризький клуб 19 країн, G20.

Крім того,

— саме зараз Індія за дорученням Двадцятки і МВФ розробляє новий протокол щодо погашення боргових зобов'язань бідних країн світу. Дуже важливо провести у Делі переговори на цю тему.

"Київський протокол" міг би включити в себе наступні параметри списання боргів:

1) - списання 100% боргу України в рамках Паризького клубу кредиторів, тобто $46 млрд;

2) - списання 50% боргу - в рамках Лондонського клубу кредиторів, тобто $12 млрд;

3) - реструктуризація решти боргу в рамках Лондонського клубу на 15-20 років;

4) - зниження ставок обслуговування боргу за єврооблігаціями до EURIBOR і LIBOR (зараз 2,8% і 5%), але не вище поточної ставки обслуговування.

Сукупно списання $58 млрд боргу і зниження його обсягу на кінець 2023 року до суми менше $100 млрд, що у порівнянні із прогнозним ВВП складе відносно безпечні 60-70%.

5. Чому списання частини боргу України так необхідне для нашого майбутнього?

Якщо цього не зробити, то величезний державний борг у розмірі понад 100% ВВП відтягне на своє обслуговування майже основні бюджетні ресурси. Це своєрідні гирі на наших ногах під час післявоєнного відновлення. Ми будемо витрачати з центрального бюджету тільки на виплату відсотків у два рази більше, ніж на медицину чи освіту.

Тобто великі борги = низькі витрати на соціальний капітал і слабкі стимули для відновлення економіки, у тому числі критичної інфраструктури. Така країна не буде цікава іноземним інвесторам.

У нас не буде двох найважливіших драйверів зростання: ні внутрішнього платоспроможного попиту, ані капітальних інвестицій.

А демографічного та інноваційного факторів зростання у нас вже немає з обєктивних причин.

Низькі темпи зростання для нас = повільному згасанню потенціалу країни. Тобто - це є питанням виживання нації, а не просто розмова про гроші.

Саме тому, в історію Україна має ввійти як країна який вдалося потужне економічне відновлення, але однією з передумов цього, має стати вказана вище "київська ініціатива" щодо списання боргів тим країнам, які постраждали від війни.

До речі,

> **— німецьке економічне диво після Другої світової війни та польське зростання після розпаду соціалістичного блоку країн, також розвивались на тлі списання цим країнам більшої частини зовнішньої заборгованості.**

А от небажання списати борги Німеччині після Першої світової

> **— завершилось економічним спадом, інфляцією та політичною радикалізацією.**

Цей історичний досвід варто не забувати.

***

№ 1.562

Любая налоговая реформа начинается с четкого понимания уровней налогой нагрузки, определения "хороших" налогов и "плохих"

2023-05-09

Кущ

А также с понимания факторов инвестиционной привлекательности и роли налогов в ее повышении.

> *Ведь нулевые налоги можно установить к примеру на Луне, равно как и упрощенную процедуру регистрации предприятий.*
>
> *Но к росту инвестиций на Луну такая реформа не приведет.*
>
> *Хотя на Луне, кстати, нет коррупции.*

Что нужно современному инвестору?

Точки роста или мультипликатор капитализации бизнеса.

Когда проект с инвестициями в 10 млн дол через пять лет стоит 100 млн.

Доход от продажи такого бизнеса перекроет любую прибыль.

Кроме того, инвестору нужны удобные точки входа на тот или иной рынок.

Вход по методу ресторанного меню: выбираешь и платишь.

И шеф-повар не грузит инвестора предложением поучаствовать в развитии ресторанной инфраструктуры или обещанием купить "завтра" продукты для ужина.

Кроме того, огромную роль играет наличие или отсутствие симметрии в налогообложении.

Если одна компания платит налоги на труд в размере 41,5%, а другая оптимизирует через «фоп-ы» и платит 5-7%, то конкуренцию выиграет второй участник рыночной игры.

Иностранные инвесторы, (как правило), хотят игать по правилам и не идут в зоны с ассиметричным налогообложением, то есть к нам.

Кстати, а сколько платят в виде налогов на труд в Украине?

Есть три варианта:

41,5% если считать суммарную ставку,

34% - если поделить сумму уплачиваемых налогов и сборов на фонд оплаты труда и

51,5% если поделить налоги и сборы на сумму зарплат на руки персоналу.

Хотя, если стать перфекционистом, то все три варианта неверны, так как нужно учесть налоговую льготу (необлагаемый минимум по доходу на прибыль и максимальную базу по ЕСВ)....

Но если оценивать в общем, то 41,5% - общий уровень налогообложение труда в Украине, определяемый как сумма всех ставок налогов и сборов: 18% - подоходный, 22% - ЕСВ и 1,5% - военный сбор.

Показатель в 34% можно определить как налоговую нагрузку на работодателя при выплате зарплаты, а 51,4% - как налоговую нагрузку на наемного работника при получении своих доходов.

Решить проблему указанной тройственности в восприятии налогов на труд в Украине можно решить путем:

1. Бруттизации ЕСВ - включением данного квазиналога в зарплату "грязными" - сейчас он начисляется на весь ФОТ.

Например,

— в 2015 году бруттизацию ЕСВ не провели и весь профит от снижения единого социального взноса ушел в карман олигархов: уменьшился сбор, начисляемый "сверх" ФОТ, но не увеличилась зарплата персонала.

— А государство получило дыру в ПФУ на 100 млрд грн в год дополнительно.

2. Введение единого куммулятивного налога на труд в размере 15% с отменой всех остальных налогов и сборов на ФОТ.

3. Передача права на уплату налогов с работодателя к наемному работнику с предоставлением последнему возможности на налоговый вычет: на сумму процентов по ипотеке, на стоимость обучения детей, медицинскую страховку и т.д.

Здесь нужно искать компенсаторы для местных бюджетов.

Только тогда, в Украине появится симметричная, простая и понятная для инвестора система налогообложения труда.

А пока, сами украинцы не знают по какой суммарной ставке у них облагается заработная плата....

И спорят, и спорят...

И удивляются отутствию инвесторов, которые тем более ничего не понимают в происходящем.

И забывают, что

— в мировой классификации под "плохими налогами" в первую очередь подразумеваются налоги на труд.

В то время как под "хорошими":

— акцизы, "зеленые сборы", ренту.

В общем все то, что у нас традиционно недоплачивают в бюджет...

***

№ 1.563

ЗНОВ ПОДАТКОВІ РЕФОРМИ. ЯКИХ ЧЕКАТИ ЗМІН

2023-05-05

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Чого хотів би бізнес? Прозорих конкурентних умов. Зручного адміністрування податків. Зниження рівня корупції у контролюючих органах і посадок корумпованих податківців і митників. Ну, а якщо це не до снаги, то **в наших реаліях і звичайний мораторій на зміни до податкового законодавства цілком можна вважати позитивом**.

Та де там, не дочекаєтеся…

Охочих повісити собі на бушлат медаль «За податкову реформу», як завжди, більше, ніж треба. І бізнес, залежний від цих зазвичай непродуктивних амбіцій укотре збентежений: як працювати далі, до чого готуватися, що планувати? Як вихопити в цій реформаторській какофонії бодай якийсь мотив майбутніх змін? Скажете, що так завжди було, всі звикли, нічого нового. Є дещо нове — українська влада, й тут якраз нічого поганого, за будь-якої нагоди говорить про майбутнє відновлення країни, закликає інвесторів не

залишатися осторонь, готувати гаманці, розробляти спільні проєкти, вкладатися у відбудову. Але водночас **майбутнє податкове регулювання в країні можливих інвестицій — одне суцільне невідоме, яке лише відлякує потенційних відбудовників**.

З одного боку, є Ростислав ***Шурма***, заступник ***А. Єрмака*** і один із трьох кандидатів на прем'єрство, який пропонує «все по 10».

> Насправді не все, але ключові податки — на прибуток підприємств, на додану вартість та на доходи фізосіб — матимуть ставку 10%. Це істотне зниження: ставка ПДВ нині становить 20%, а ПДФО та податку на прибуток — 18%.
>
> Наче непогано, ніби є шанс позмагатися із сусідніми країнами за приватний капітал.

Але **«10-10-10» — це лише обгортка**,

> **— всередині — й підвищення паливних акцизів «до рівня ЄС», і зростання екологічного податку, й поширення «воєнного збору» на геть усі транзакції (так, саме транзакції), і драконівське обмеження для ФОПів знімати як прибуток понад 2% виручки**.
>
> Та й загалом незрозуміло, що буде зі спрощеною системою як такою.

Водночас,

> — за більш ніж півроку смакування реформи її головним ідеологом — **досі жодних подробиць і розрахунків**.

Яким зрештою буде оподаткування, навіть якщо реформа відбудеться, досі важко уявити. Якими будуть надходження до центрального та місцевих бюджетів — і поготів. Пообіцяти, що бюджетні втрати компенсуватиме детінізація, замало для того, щоб навіть місцевий платник податків сприйняв ці пропозиції серйозно, не кажучи вже про міжнародних донорів (які традиційно є дуже консервативними у своїх податкових поглядах). Але й **потенційних інвесторів численні білі плями на мапі реформи навряд чи влаштовують**.

Логіка тут проста:

> **— якщо раптом детінізація як компенсатор не спрацює, держава вимушено згорне реформу**, а масштаб цього згортання може бути значно більшим за нинішні умови, все ж ідеться про країну в кризі, яка втратила й частину реального сектору, й робочу силу. Інвестор уникатиме будь-якої невизначеності, бо це ризик ризиків.

Наразі податкова реформа існує лише у вигляді неструктурованих тез, які навіть у слайди, не кажучи вже про законопроєкт, досі ніхто не оформив.

Водночас МВФ вже прямо говорить, що Україні треба уникати новацій, «які підривають податкові надходження».

Та й узагалі-то до кінця цього 2023 року ми зобов'язалися підготувати й розпочати імплементацію ***Національної стратегії доходів***, яка має містити чіткі цілі за доходами, привести ПДВ і акцизи у відповідність до законодавства ЄС і переглянути спрощений податковий режим.

Як усе це корелює з реформою Шурми? Ніяк.

Як це сприймає інвестор? Як чіткий сигнал, що

> **1) — Україна або сумлінно виконуватиме поточну чотирирічну програму МВФ, але тоді жодних податкових послаблень не буде.**
>
> **2) — Або таки піде на податкові послаблення, але тоді вилетить із програми, втратить МВФівський імунітет, примножить боргові ризики й узагалі може наблизитися до дефолту.**

«Ведеться найскладніша дискусія», як каже сам пан Шурма...

Десь, вочевидь, поза цією дискусією, існує **міністр фінансів Сергій *Марченко*, який розвертає податкову реформу на 180 градусів**, стверджуючи, що «без підвищення ПДВ на 4% і військового збору втричі (до 4,5%) навіть фінансування 30-тисячних доплат військовим буде неможливим».

Тобто,

> — **ПДВ не 20**, і тим більше не 10, **а 24%** — рівень Фінляндії. І ще **військовий збір +4,5%** до ПДФО, тобто з доходів уже утримуватиметься не 19,5% (18+1,5), а 22,5%. **Оце так «інвестиційні стимули». Оце так спекуляції.**

Починалося все, нагадаємо, з того, що Дмитро ***Разумков*** у вигляді умови повернення військових доплат протягнув обмеження у 67 тис. грн для зарплат держслужбовців.

Фінансового сенсу ця вимога не мала (пояснити її можна хіба тим, що Разумкова вкусила Юлія Тимошенко), але клопоту наробила — підписувати вже ухвалений закон президент не хотів і зрештою все відіграли до моменту «доплати повернемо, але…».

Та нинішнє «але», вже від Марченка, є **значно гіршою маніпуляцією, бо впливає не лише на чиновників або керівників держпідприємств, а й на всіх громадян**, адже підвищується податок на споживання, й усіх роботодавців, оскільки збільшується оподаткування праці.

Подивіться на це очима потенційного інвестора:

— ось держава Україна, де правила гри змінюються частіше, ніж погода, й не вгадати, хто виявиться черговим «крайнім» у вічному змаганні популістів із маніпуляторами. Треба вкладатися!

Добре, ***припустімо*****, нам вдасться звабити потенційних інвесторів не так податковою реформою, як реформою податкової**.

Зрештою, якщо глянути у будь-яке опитування західних інвесторів про їхні труднощі та біль, то

— податкових ставок серед головних проблем не буде, на відміну від **тиску контролюючих органів і корупції**.

Що ж, і така реформа на підході — від профільного податкового комітету парламенту. Її вже навіть у законопроєкт оформлено. Основна **концентрація — на процесі добору кадрів**:

— конкурсні комісії з представниками від міжнародних організацій для обрання голови, контракт на п'ять років і заборона більш як два терміни поспіль керувати податковою, вражаюче конкретна вимога до кандидата стосовно здатності «за своїми моральними якостями виконувати обов'язки», щорічний аудит самої податкової та переатестація працівників.

Із корупцією традиційно боротимуться не кримінальними провадженнями, а високими зарплатами.

Посадовий оклад голови — 80,5 тис. грн на місяць, директорів департаментів — 59 тис., начальників територіальних підрозділів — 52 тис., начальників управлінь — 48 тис., рядових інспекторів — 32 тис. Звісно, до окладів можуть додавати шість різних надбавок і премії, але...

Згадаймо «списки бажань», вилучені під час обшуків у тепер вже ексочільниці столичної податкової, а на одному з них: **«заработаю 1 млн долл.».**

Для людей, які вважають хабарництво роботою й мають річну планку в мільйон доларів усі ці «гідні зарплати» — незначний бонус до основного заробітку.

А **єдиний адекватний метод контролю для них — невідворотне покарання відповідно до статей ККУ. Чого, звісно, реформа не передбачає**.

Але найцікавіше в цьому перезавантаженні податкової, що **точно приверне увагу інвесторів,**

— пункт про показники ефективності, «визначені, вимірювані й досяжні».

Що це, коли не плани податкових зборів, планові й позапланові перевірки, розміри податкового навантаження, донарахування та штрафи?

Навряд чи йдеться про кількість користувачів «Кабінету платника» та прийняті на «гарячу лінію» дзвінки.

Отже,

— **фіскалізація й тиск закладаються** навіть у цю геть беззубу реформу.

Можна не один абзац написати про те,

1) — що податкова система — лише інструмент досягнення державою економічних цілей, і в ідеалі варто було б із цими цілями визначитися, а вже потім кроїти під них оподаткування.

2) — Що на ставки сусідів треба дивитись обов'язково, бо від конкуренції не втечеш. А ми змушені жорстко конкурувати як за гроші, так і за людей.

3) — Що діджиталізація, покращення адміністрування та боротьба з корупцією — це взагалі-то систематичні **поточні завдання**, а не цілі від реформи до реформи.

Та **все це, на жаль, не має нічого спільного із жодною зі згаданих нами податкових реформ**.

Як і сам навколоподатковий дискурс останніх місяців не має нічого спільного із залученням інвестицій…

Буквально днями податковиця зі Львівщини отримала підозру від НАБУ та САП, бо вимагала від підприємців 1,5% від сум податкових накладних за їх розблокування. Десь у той самий час з'явилися результати опитування бізнесу «про насущне», і 48% опитаних підприємців повідомили, що стикаються з проблемою блокування накладних. То, може, якщо із системним настільки не складається, грець уже з тими глобальними перетвореннями, вирішимо хоча б цю проблему, і вже половина платників зітхне з полегшенням. Теж буде реформа.

***

№ 1.564

"Большое восстановление" или "большая мойка" после войны?

2023-05-09

Кущ

Странно, но в Украине **никто не обращает внимание на колоссальную "прачечную" налога на добавленную стоимость (НДС), которая функционирует в системе государственных заказов, особенно в секторе инфраструктурных проектов**.

Знаете ли вы, что на строительстве дорог, мостов, энергетических объектов, систем логистики и транспорта, "свинчиваются" миллиардные суммы НДС.

Например, на "дороги" потратили в прежние годы 10 млрд дол.

Заказчиком выступали государственные компании и организации, которые вместе с выполненными работами получили и право на налоговый кредит по НДС.

Вы где-нибудь слышали, чтобы государственные компании, эксплуатирующие дороги, мосты, системную инфраструктуру, получили из бюджета возмещение НДС на 2-3 млрд дол.

Лично я не слышал.

Причина подобной "загадочности" может быть объяснена достаточно просто.

> Многие государственные структуры после приемки выполненных работ "передавали" полученный налоговый кредит, реализовывая мифические "товары и услуги" в пользу бизнеса, желающего оптимизировать свои обязательства по НДС перед государством.

К сожалению за все эти годы я не слышал ни одного расследования в данной сфере.

А после войны, объем работ и услуг, передаваемых в пользу государственных структур, будет исчисляться десятками миллиардов долларов.

Объемы "свинчиваемого" НДС могут достигнуть значительной части от общего налогового кредита на балансе государственных компаний и организаций, а это 1/6 от суммы затрат.

> Контроль за налоговой службой и системой государственного заказа в этих условиях становится фактором появления на свет третьей волны нашей олигархии.

1) — Первая волна олигархии появилась в 90-х годах на копеечной *приватизации* бывшего народнохозяйственного комплекса СССР.

2) — Вторая волна, поменьше, появилась на *банкопаде* 2014-2015 годов.

3) — А третья, сопоставимая с 90-ми годами, вполне возможно родится на "приватизации" бюджета послевоенного *восстановления*.

Как не допустить этого?

Можно поставить честного главу налоговой и БЭБ.

Но их могут:

1) - дискредитировать;
2)
3) - подобрать их цену;
4) - просто убить.

А можно сделать проще:

> **— отмена статуса плательщика НДС для государственных компаний и организаций**, за исключением тех госпредприятий, которые реализовывают на рынке реальные товары и услуги.

Ведь любая попытка запуска "великой мойки" не только снизит эффективность восстановления Украины после войны, но и охладить желание наших партнеров нас восстанавливать...

***

№ 1.565

Пьотр Кульпа

«Украина может проиграть войну»

2023-05-10

ПЬОТР КУЛЬПА, ЮРИЙ РОМАНЕНКО, НИКОЛАЙ ФЕЛЬДМАН, "ХВИЛЯ"

Польский эксперт Пьотр *Кульпа* дал развернутую картинку опасных тенденций в Украине, которые могут привести к коллапсу украинского государства. Он дал блестящую и развернутую картинку по ключевым направлениям украинской и европейской политики. Он объяснил, почему Польша начала блокаду из-за жадности украинских бизнесменов. Кроме того, Пьотр Кульпа объяснил позицию блокирования поставок боеприпасов со стороны Франции. Акцентировал внимание на неспособности украинской мафии измениться даже в условиях войны с Россией.

Юрий Романенко: Зашел Пьотр Кульпа. Привет.

Николай Фельдман: *И сказал, что доброе утро.*

Пьотр Кульпа:

И Слава Украине!

Юрий Романенко: Героям Слава!

Николай Фельдман: *А почему утро? В Польше не утро.*

Пьотр Кульпа:

Если ты не будешь хозяином времени, то время будет…

Николай Фельдман: ***Хозяином тебя. Сразу видно – зашел и…***

Юрий Романенко: Вмазал.

Николай Фельдман: ***Сразу видно – духовный отец, учитель пришел. Очень рады видеть.***

Юрий Романенко: Начнем мы с чего? Читаю новость. Буквально сейчас прочитал. С 18:49 на "Украинской правде" – "Послы ЕС снова не смогли договориться о совместных закупках боеприпасов". Думаю, что же там такое? Вроде ж уже договорились.

"Поставки боеприпасов из ЕС в Украину вызывает все большее смущение", – заявил один западный дипломат.

ЕС пообещал Украине 1 миллион боеприпасов до конца года, как со складов стран ЕС, так и в рамках совместных закупок. Поставки с собственных складов сильно замедляются. На сегодняшний день страны ЕС отгрузили менее 40 000 боеприпасов.

Глава дипломатии ЕС Жозеп Боррель обнародовал письмо, в котором призвал министров обороны 27 стран обратить внимание на эту проблему. Идея заключается в том, что они должны пересмотреть свои запасы, потому что трудно поверить, что у них ничего не осталось, сказал собеседник RMF FM.

Среди стран-членов ЕС также растет напряженность и раздражение из-за поведения Франции, которая блокирует совместные закупки боеприпасов. Эту тему сегодня обсуждали послы стран ЕС. Франция хочет, чтобы все цепочки производства боеприпасов и поставки оружейных компаний были европейскими.

"Нельзя так определять европейскую оружейную промышленность, – объясняет один из дипломатов ЕС, – потому что мы никогда не поставим Украине боеприпасы".

"Даже если производство находится в стране ЕС, а порох для боеприпасов поступает из Южной Кореи, Франция не хочет соглашаться", – раздражен дипломат западной страны.

Италия выдвинула компромиссное предложение, которое сделало Францию еще более жесткой. Швеция, которая председательствует в ЕС, объявляет, что не вынесет этот вопрос на голосование послов ЕС в пятницу, если не будет уверена, что есть согласие всех 27 стран. В этом вопросе требуется единодушие. А откладывание голосования снова приведет к задержке поставок.

"Некоторые считают, что спешить некуда, – раздражен позицией Франции один из дипломатов, – пока Украина истекает кровью".

И вот я вспомнил визит Макрона в Китай, и я подумал, не является ли это, помимо прагматичных интересов Франции заработать как можно больше, потому что у нее развита военная промышленность и, я так понимаю, что они все хотят загрузить свой ВПК. И французы в этом плане не исключение и видят в этом огромный шанс.

Но, с учетом его поездки, которая вызвала шок у многих европейцев, которые выступают за активную помощь Украине, и с учетом сегодняшних переговоров Зеленского с Си Цзиньпином, и то, что просочилось после этих переговоров, что сюда едет Ли Хуэй, посланник по Евразии, который 10 лет был послом в России, еще при Советском Союзе там сидел еще в начале 80-х годов, в Казахстане тоже был послом. Ну, то есть человек, который хорошо разбирается в том, что хотят русские.

Я когда эту новость прочитал, то у меня возникло такое ощущение, что французы играют в одну игру с китайцами и с русскими. То есть, загоняют нас на такое мирное соглашение.

Пьотр Кульпа:

1) Во-первых, надо учитывать, что Европа, страны Европейского Союза вместе тратят на оборону больше, чем Соединенные Штаты. Это первый факт.

Но, все это сделано таким образом, что эффективности от этого немного. Можно поставить вопрос – почему? Так мало или вообще европейских проектов были в той отрасли успешными. Это первая плоскость.

2) Вторая плоскость – это понимание, что если совместно, то идет борьба за то, кто будет держать основные звенья этой цепи, поскольку это положено на все страны – общий бюджет, общий котел, к этому хотят подключиться те, которые самые сильные. И здесь французы видят ресурс своего выживания, потому что они экономически уступают Германии, но всегда компенсировали себе ведущую роль в вопросах оружия.

3) В-третьих, я верю только исключительно в завершенные, полные цепи производства оружия, которые расположены в странах, которые не только разделяют одни ценности, а также подвергаются одинаковому риску. Значит – Балтийские страны, Польша, Украина.

4) В-четвертых, то, о чем ты говорил, эта тема намного более сложная. Прошли 400 какой-то день с момента вторжения, с 24 февраля 2022 года, и пришли к какому-то моменту.

Я бы сказал, ***необозначенности***. В том смысле, что чувствуем, что что-то происходит, что эти весы где-то раскладываются по-разному, и не знаем, в какую сторону это пойдет.

И,

1) во-первых, то, что я говорю всегда, считаю, что Украина не сделала своего урока. Не убедила своих западных партнеров в том, что после войны у нее есть шанс быть нормальным, прозрачным государством, где есть верховенство права. То, о чем мы говорили. То, о чем я постоянно говорил.

Смотрите, как я это вижу.

1989 год – это момент. Не тот момент, когда что-то произошло, народы Центральной Европы завоевали свою независимость и т.д. Просто произошло такое, что СССР проиграл Холодную войну, а потом победитель установил новые границы. Было окно возможностей, когда можно было встроиться в эти границы, но никто не понимал, не пытался. И просто они установили эти границы там, где было желание.

Можно снова поставить вопрос

– есть ли на сегодня желание у истеблишмента Украины присутствовать в западном мире.

Или

- смотрят, что вот, война как-то завершится, мы, ***теневое государство***, по-старому останемся и «будем валять дураков», а западным партнерам будем втюхивать фигню, врать и сосать деньги.

Вот это тип мышления. На сегодня, к сожалению, так это выглядит.

Николай Фельдман: ***Это так и есть, позволю себе сказать. Вы перечислили ровно все то, что они делают.***

Пьотр Кульпа:

Короче**, сейчас идет серьезнейший вопрос, который стоит в стратегиях.**

Почему?

1) США должны решить, где они в Европе. Нам надо понимать, что когда нас нет на карте, нет Украины, нет Польши, нет Балтийских стран, США остаются в Европе. Они это видели. Холодная война – они оставались в Европе. Дальше получали высокий уровень сплоченности этой Европы. Это одна модель.

2) Вторая модель – США надо решить, хотят ли они сегодня вкладывать ресурсы, инвестиции, свои военные силы для того, чтобы передвинуть, взять под свой зонт защиты страны Центральной Европы и Украину, условное Межморье, о котором мы говорили.

Вот эта дилемма идет, вот этот вопрос.

Как анализировал? У меня на 4-й день войны статья.

Самые важные предложения там, что

- никакие изменения не будут возможны, если не будет исправлена дисфункция конструкта, которая делает Украину неуправляемой, несуверенной.

Сегодня суверенитет во время войны держится на законах военного времени, но как только это закончится, как внутренний, так и внешний суверенитет.

Потому что

- в «модели супермаркета» никто не вправе отвечать, есть ли гречка или лекарства на складе. Никто. С другой стороны, нет смысла договариваться с этой страной, если все вопросы можно решить на уровне «касс».

И получается, что с одной стороны народ, который вечный в отличие от государства. Это опыт Польши, это опыт многих государств. Государство может развалиться, а народ останется и может его снова приобрести. Но на сегодня необходимо, это последнее, я чувствую, **это последний момент, последние дни, последние недели, чтобы люди, которые могут что-то сделать, что-то сделали**.

К сожалению, **те сигналы, которые я получаю, идут наоборот**. Зачем валять дураков? И за это цена будет страшнейшей, потому что потерян будет шанс реальных гарантий безопасности.

Рассказы о том, что Евросоюз через два года, обещания НАТО – это гарантии формальные. Это новая версия Будапештского меморандума. Почему я так думаю? Смотрите, становимся членом НАТО, входим, и кто-то выходит из НАТО. Может страна выйти из НАТО

Юрий Романенко: Венгрия, например.

Николай Фельдман: *Теоретически да.*

Пьотр Кульпа:

Хорошо. Меняется союз. А если США выйдут? Я условно говорю.

Юрий Романенко: Если США выходит, меняется все.

Пьотр Кульпа:

Меняется. И это формальные гарантии. Не верю в Европейский Союз без НАТО, потому что только реальные гарантии.

Будет столько суверенитета, столько безопасности, сколько будет американских инвестиций и американских солдат в Центральной Европе.

Поэтому,

1) во-первых, нужно уже сегодня убедить партнеров, что Украина прогнозирует на будущее быть демократическим, прозрачным, честным государством с верховенством права. Это во-первых, это необходимо уже сегодня – убедить людей в Европе, в Соединенных Штатах, что здесь система, которая поощряет то, что они считают Западом. Это во-первых.

2) Во-вторых, нужно бороться, конечно, за присутствие в НАТО, в первую очередь в ЕС.

3) В-третьих, надо углублять союзы с теми, с кем не только одинаковые ценности, но и одинаковые риски, потому что если у нас одинаковые ценности, но кто-то живет в Австралии, то это ничего не значит. Поэтому считаю, что на сегодня игра идет, прежде всего, на внутреннем фронте. И, так, как говорили, если война будет проиграна на внутреннем фронте, внешний фронт не имеет значения.

Считаю, что **ключевые вопросы**

1) – это **внутренние реформы реальные**.

2) Во-вторых, **сотрудничество в боеприпасах реальное**. Есть ресурсы, есть потенциал. Просто строить ожидания народа на том, что кто-то поставит, с совместного котла будут биться и т.д. И еще последний момент может быть, это скажу. Что является символом Франции? Посмотри.

Юрий Романенко: Свобода, равенство, братство.

Пьотр Кульпа:

Нет. Символ.

Николай Фельдман: *Символ? Герб в смысле?*

Пьотр Кульпа:

Ну, да.

Юрий Романенко: Женщина с обнаженной грудью на баррикадах.

Николай Фельдман: *Топорик с какими-то…*

Пьотр Кульпа:

Нет. Петух галльский.

Юрий Романенко: А, в этом плане. Ну, да.

Николай Фельдман: *Тут топорик.*

Юрий Романенко: Нет, галльский петух. Все правильно. И что?

Пьотр Кульпа:

Ничего. Просто если это иметь в виду, а с другой стороны учитывать, что петух – это единственная птица, которая может громко петь, держа обе ноги в мусоре, тогда это разъясняет позицию.

Юрий Романенко: Пьотр, вот это вы закрутили!

Николай Фельдман: *Я правильно понимаю, что это оскорбление сейчас прозвучало?*

Юрий Романенко: Есть такое слово "ирония".

Пьотр Кульпа:

Просто считаю, что если это оскорбление с моей стороны, то оно честное. Потому что в ситуации, когда гибнут люди и т.д., вырывать свои пять копеек, то это заслуживает такого английского комментария.

Николай Фельдман: *Английского комментария! Вы когда говорите, то это прямо песня. Расскажите, пожалуйста, вы сказали, что внешний фронт не имеет значения, если будет проигран внутренний*.

Как именно будут развиваться события, если будет проигран внутренний фронт?

Пьотр Кульпа:

Будет объявлена победа на каких-то условиях, не будет возвращения территорий, будут экзотические гарантии типа Будапештского договора, все святые будут гарантировать, включая Китай.

Что дальше?

Дальше очень многие люди, которые могли бы вернуться, не вернуться, а наоборот уедут те, семьи которых нашли место за рубежом, и просто без суверенитета. Просто думаю, будет над головами Украины. Формально будет выглядеть, как будто похлопают по спине.

Сегодня положение намного сложнее, чем было, скажем, год назад.

В каком плане?

Год назад на мангале печень американская еще не была пожарена, а сейчас она уже пожарена. Энергетика европейская уже полностью под США. Это как будто русские в это вложили как минимум триллион долларов, все это ушло. В принципе, то, что с точки зрения США лучше иметь две траншеи в Европе – Центральную Европу и Западную Европу, но если придут к выводу, что траншея в Центральной Европе слишком дорогая, слишком ресурсная и т.д., и просто не стоит за нее сражаться, тем более, что вызов есть там, то просто буде снова буферная зона.

Хочу показать вам, как сильно это работает.

> Польша – река, разделенная рекой Вислой, западная и восточная часть, в принципе, можно сказать хорошо коммуницирована. Вопрос такой – почему многие предприятия не открываются в Восточной Польше, несмотря на то, что есть одинаковые доступные хорошие трудовые ресурсы и т.д. Просто с точки зрения далеких вложений, безопасность является ключом.

Юрий Романенко: То есть, Польша рассматривает вероятность войны с Россией до сих пор?

Пьотр Кульпа:

Все нормально думающие рассматривают риск конфликта. Уверяю, что сегодня на уровне простых людей, начиная с нашей зоны от (неразборчиво 20:00) и заканчивая Киевом, очень много думают, стоит ли складывать все яйца в одну корзину, рисковать и т.д. Очень многие.

Вопрос идет – что сделать, чтобы эти риски убрать? Потому что мы является прифронтовыми государствами, тоже был эфир об этом. Новые 1200 км границы с агрессором. Польша – дополнительно 400 км и автобан, который приводит к этому. Поэтому это ключевые моменты.

Если сегодня мы проиграем этот шанс, может быть, уже никогда не будет потенциала у США, чтобы помочь нам сохранить наше место под солнцем на этой Земле.

Николай Фельдман: ***Это касается всей Центральной Европы?***

Пьотр Кульпа:

Мы живем в ***зоне созависимого выживания***.

Если Украина теряет суверенитет, влезает в руки русских, вопрос суверенитета Польши очень ограниченный. Это вопрос не только того, что приходят, чтобы воровать унитазы, а просто влияет на то, что тебе разрешено делать то, чего

тебе не разрешено. Можешь дорогу построить так или иначе. Можешь открыть у себя атомную станцию или нет и т.д.

И, учитывая факт, что у РФ есть все, что нужно Германии, у Германии есть все, что нужно России, и в любых условиях, даже если Россия будет функционалом Китая, они не отпустят этого направления, потому что это для них баланс между Азией и Европой является условием выживания.

Надо понимать тоже, что существование Украины, существование Польши и существование России – это вопрос времени, когда придет очередной конфликт. Просто они не признают нашего права на существование. Вот и все.

> Вчера прочитал, что Кабмин предложил СНБО ввести санкции против Ирана на 50 лет. Сразу меня удивило, почему не против России?

Юрий Романенко: Логично, да.

Пьотр Кульпа:

О чем мы говорим?

Юрий Романенко: Смотрите, Пьотр, вот меня что заинтересовало. Правильно ли я понял, что в Европе сейчас, вы же из Европы сейчас вернулись недавно, что в Европе сейчас обсуждается архитектура перемирия между Россией и Украиной, и соответственно вопрос статуса Украины, серой зоны либо вхождения Украины в Североатлантические структуры, Европейский Союз не определен до конца. То есть, *вероятность того, что Украина может в серую зону опять вернуться после всего, что произошло, он остается*?

Пьотр Кульпа:

Для меня все, что не будет связано с новым Планом Маршалла, американскими крупными инвестициями и присутствием американских солдат на территории Польши, Украины и Балтийских стран, будет называться серой зоной.

Потому что всякие формальные вещи – они формальные. Польша была членом НАТО, была членом ЕС, то все равно, показываю вам разницу, даже на территории Польши как ощущался дефицит чувства безопасности даже в самые сладкие времена. Просто польские элиты, если возьмете всю историю, постоянно думают, смотрят то на Восток, то на Запад и пытаются в этом найти выживание.

То, что я вижу, это дефицит серьезного мышления. Я бы сказал, что вижу очень много проявлений безответственного мышления.

Просто если сегодня

- **кому-то кажется, что они западным партнерам будут «впихивать туфту», а за спиной типа мы крутые и т.д., это просто будет вызывать *дефицит доверия*.**

То, с чем мы сталкиваемся, на самом деле.

Он проявляется уже даже в отношениях с Польшей. Например, кризис с хлебом это показал.

Юрий Романенко: Кстати, как раз об этом хотел спросить

Пьотр Кульпа:

Нет доверия к украинской таможне. Нет доверия к системе.

- Одна фирма (?) 90% этого зерна скупила по 70-100 долларов в Украине и вместо того, чтобы воспользоваться коридором, который предоставили союзники, «впихнула таким образом», чтобы убить десятки или сотни тысяч мелких предпринимателей, которые в Польше этот хлеб производят.

Юрий Романенко: Это одна фирма сделала?

Пьотр Кульпа:

Да. Одна фирма, 90%. Причем разница в том, что поляки могут посчитать, никто не знает. Все склады полные и на полях растет зерно. Что с ним делать?

И получается, что

- это бьет по самой консервативной, по самой проукраинской части населения, которая является основой для правящей партии, которая поддерживает Украину. Для них – это убийство.

Дальше.

- То, что среагировали так нервно, по-моему, это результат того, что потеряли доверие даже к себе, собственным чиновникам.

Не только к тем, которые сидят в Брюсселе, (неразборчиво 26:50), как будто вошла мафия.

Так я это воспринимаю, так я это вижу.

Еще раз – предоставленный коридор был использован…

Юрий Романенко: Для вывоза на Ближний Восток, в Азию, куда там еще.

Пьотр Кульпа:

Представь себе, что

- «надо из одной комнаты перенести что-то и тот, кто получил такое право, все в коридоре распихивает так, что уже дальше ничего не возьмешь…»

С другой стороны, можно сказать так

– не хватило интеллигенции и перспективного мышления.

Я не считаю, что они дураки. Думаю,

- там были вопросы чистой сделки, коррупции беспощадной и т.д.

Потому что, помните, когда все говорили, что «кризис с зерном». Это просто «надутая история». Вели себя так, как будто кто-то в это верил. Я еще тогда говорил, что это бред, потому, что - то зерно, которое в Украине, не составляет даже 0,2% зерна, которое на Земле. Так что это бред абсолютный.

И получилась ситуация, в которой сказали людям не продавать зерно, министр сельского хозяйства, во время, когда оно было дорогое, а потом оно дешевело и сегодня кризис.

Но думаю, что если бы по-настоящему работал капитализм,

1) Байден приезжал, говорил, что будут хранилища создавать, помните? Где они? Кто из Украины, кто из Польши спрашивал об этом? Где ответственность?

Смотрите дальше.

2) Можно было бы сделать что-то, чтобы перерабатывать. Это слишком короткое время, но можно подумать над методами переработки или создать новую инфраструктуру, чтобы это толкать дальше.

Ничего не было сделано. Это показывает, что инертность государственной системы очень глубокая не только в Украине, а так же и у нас.

И просто это вызовы, которые надо видеть. Надо видеть ответственность за партнера, а не конец собственного носа.

Юрий Романенко: Это же ситуация произошла, я вижу, не только с Польшей. Она произошла и с Болгарией, с Румынией, потому что это зерно хлынуло везде.

Пьотр Кульпа:

С Румынией – нет. Румыния не ввела никаких запретов. Словакия. Там, потому что структура другая.

Смотрите, в чем абсурд ситуации?

Европейский Союз 50% своего бюджета вкладывает в доплаты в сельскохозяйственную продукцию.

1) Этим образом создается определенная стабильность.

2) Этим образом создается система, где на 50-60% используется потенциал сельскохозяйственный, тот, который мог бы быть возможным.

Но плюс этого, во-первых, есть в Польше и других странах ЕС маленькие села, где живут нормальные счастливые люди, которые растят детей и т.д.

В Украине это была бы беда. Люди, которые бы хотели остаться и обрабатывать свою землю, были кинуты ниже уровня животных.

Николай Фельдман: *Это факт*.

Пьотр Кульпа:

Где можно сказать, где плюс и где минус.

Но смотрите, если Украина в Европейском Союзе, тогда возникает вопрос.

- Украина в состоянии прокормить три Евросоюза, значит, есть ли смысл доплачивать или нет. В Украине, в Польше, в Румынии крестьяне в состоянии выжить и без этих доплат, потому что тяжелый труд, умение и т.д. По-моему, Франция и Германия этого никогда не допустят, потому что это будет разрушение их социальной структуры.

Кроме того,

- доплаты к сельскому хозяйству стабилизируют, потому что крестьяне – это всегда "соль земли".

Когда уничтожаешь крестьян, которые работают на земле, уничтожаешь магическую связь народа с землей, на которой он живет.

И происходит ситуация, в которой эти люди, благодаря доплатам и т.д., есть одобрение Европейского Союза среди "соли земли" разных стран.

В каком-то условном смысле доплаты – это политическая коррупция, глубокая коррупция, которая связывает самую консервативную часть населения разных стран с идеей Европейского Союза.

Вопрос модели. Какая будет?

Можно сказать, что

1) - если с одной стороны разрушить эту систему, считаю, это будет разрушением ЕС, потому что не верю в то, что немцы и французы согласятся на разрушение своих сел, своих городков только ради того,

чтобы получать более дешевое зерно. Потому что ценностью является человек, а не дешевое зерно.

2) - С другой стороны, возникли бы ресурсы, чтобы создавать потенциал, который мог бы защищать пространство и создавать безопасность.

В целом это вопросы на завтра.

Я вижу эту блокаду сельского хозяйства, как ключевое для интеграции, потому что мы не представляем себе, как может выглядеть интеграция Украины в ЕС в системе, в которой украинцы смогут производить на своей земле то, что им выгодно производить.

Юрий Романенко: Другой характер вообще сельского хозяйства Украины. Он крупнотоварный, ориентированный на экспорт больших партий. И тогда получается, что себестоимость продукции намного ниже.

Пьотр Кульпа:

Я понимаю. Просто если один рынок сельскохозяйственных продуктов. В Украине 8 млн га земли, которые нигде не учтены, никаких налогов и т.д. Это министр сельского хозяйства, помню, в Школе министров лекцию читали и он показал, как это выглядит, снимки показали. Понимаете? Вообще не учтены.

Николай Фельдман: ***Сколько? Можно еще раз?***

Пьотр Кульпа:

8 млн гектаров земли.

Николай Фельдман: ***В Украине не учтено?***

Пьотр Кульпа:

Да, вообще не учтено.

Юрий Романенко: Пьотр имеет в виду, урожай. Урожай с них не учтен.

Пьотр Кульпа:

Короче, кто-то обрабатывает, нигде не зарегистрировано, неизвестно кто и т.д.

Николай Фельдман: ***8 млн гектаров!***

Пьотр Кульпа:

8 млн гектаров. Он сказал, что там что-то выращивается, кто-то работает, но нет никакого следа ни в каких бумагах. Они это экспортируют и еще умудряются возвращать себе НДС. Цитирую слова министра Лещенко.

Юрий Романенко: В Черниговской области я знаю случай, когда там схаменулися, а оказывается, что все вот эти земли, дороги между полями, зоны возле рек и прудов они там все это распахали уже, запахали уже.

Николай Фельдман: ***Так это известная информация. Смотрю, давным-давно все знают.***

Юрий Романенко: И рубят деньги.

Николай Фельдман: ***Это государственные земли, которые как-то…***

Юрий Романенко: Смотри, формально это все те 30 млн га, которые обрабатываются, которые могут быть пахотной землей, просто реально фактически из низ треть не платят налоги, потому что втемную обрабатываются.

Николай Фельдман: С ***2015 года, я смотрю, есть. Советник главы МВД Михаил Апостол, он говорил: «Большинство этих земель – это земли запаса, резерва, Минагропрода и подведомственных ему госпредприятий, которых более 450. Они получили поля в постоянное пользование, не имея даже техники. Например, земли, переданные Минобразования. Вместе с учреждениями аграрного образования, которые находились под Минагропромом, в Минобразования передано более 200 тысяч га, которые находятся в пользовании учебных заведений»*****.**

Юрий Романенко: Короче говоря, они сдают в аренду, прокладки.

Пьотр Кульпа:

Лучше, чтобы обрабатывались, чем не обрабатывались,

Но,

- я просто сумасшествием считаю систему, в которой страна, которая производит, продает, экспортирует сырье, гнобит всех остальных, чтобы вернуть НДС, чтобы еще дешевле это сырье было.

Хотя когда появилась угроза, что Украина не будет поставлять зерно, вдруг оказывается, что все готовы покупать. Это вызов тоже.

Просто на сегодня у меня впечатление такое, что идет война, идет концентрация на внешнем фронте, на боевых действиях и т.д., а **про страну, ее будущее никто не думает, и валятся очень важные куски, которые просто можно было бы сохранить, которые могли бы способствовать победе**.

Николай Фельдман: ***Накопилась куча вопросов. Давай может, я начну?***

Юрий Романенко: Давай.

Николай Фельдман: ***Смотрите, первый вопрос – это горизонт событий. Вы сказали, что осталось условно несколько недель…***

Пьотр Кульпа:

Я просто говорю на основе тех информаций, которые приходят, вариантов. Просто то, что идет.

Точно – сегодня уже другой момент, сегодня уже обстоятельства идут, переговоры, Китай подключился.

Вот смотрите, идет перемещение внимания в Тихий океан.

Короче, **второстепенность, провинциализация конфликта**.

Дальше.

Мир привык к войне.

- Решение по Олимпиаде, участие рашистов и т.д. Все это, мы видим, меняет ситуацию. И просто то, что я могу делать – это анализировать интересы ***метаинституциональным методом***, который применяю, и взвешивать. И на сегодня эта ситуация… Считаю, что **заканчиваются последние недели** и т.д.

Но, **все ждут контрнаступления, побед**. Кто верит в то, что это контрнаступление приведет к абсолютному, полному освобождению территорий?

Николай Фельдман: ***Ну, сложно сказать, кто верит. Я могу сказать, допустим, что я верю. Что это поменяет?***

Юрий Романенко: Любой человек, который дружит с головой, прекрасно понимает, что не будет никакого освобождения полностью территорий.

Николай Фельдман: ***У нас может быть все, что угодно.***

Пьотр Кульпа:

Даже если останется 5 кв. м под оккупацией, это будет оккупация, согласны?

Юрий Романенко: Конечно.

Николай Фельдман: ***А они останутся, в этом нет сомнений.***

Пьотр Кульпа:

И это будет просто тот момент, в котором этот конфликт останется. На сегодня сколько? 70% бюджета зависит от международной помощи. Является ли Украина союзником тех, которые помогают в том, чтобы экономить, чтобы беречь. Вопросов очень много этого типа. Вопросы будут возникать, и просто

боюсь, что придет момент, когда объявят победу. Это будет победа. Но нужно помнить, что рашисты пришли убить Украину, интеллигенцию украинскую, человека, который хочет быть украинцем, который хочет говорить на украинском языке. Они за этим пришли, правда? У них это не получилось. Украина отстояла.

Это будет победа, но вопрос в том, что смотрите, что остается – дополнительные тысяч 80 границы с агрессором. Короче, стоит вопрос ресурсов, которые необходимы для того, чтобы не подвергаться дальнейшей агрессии. Предположим, что Украина вошла в НАТО. В НАТО основа – это 5-я статья. А что если будет агрессия постоянная, которая будет идти ниже порога 5-й статьи? Теракты, покушения, убийства, электронная и т.д.?

Просто **на сегодня у Украины нет доктрины**. «Есть доктрина по отношению к Ирану на 50 лет», но по отношению к России…

Юрий Романенко: Это популизм, потому что это ничего не стоит. Ничего за собой не влечет. Вот и все.

Пьотр Кульпа:

Но вопрос такой. Если такой коммуникатор. Просто пытаюсь понять, если бы тоже, как пропаганда даже, была бы выстроена такая доктрина, она бы что-то значила. Люди, которые планируют делать бизнес с русскими, которые ориентируются и т.д., они бы поняли, что возникла какая-то граница, может быть. А может быть, окажется послезавтра, что как после 2014 года идет обоюдно полезный бизнес.

Юрий Романенко: Мы знаем такие случаи, даже с учетом того, что происходит сейчас, Анатолий *Амелин рассказывал, что идет через "прокладки" торговля с Россией. Люди Фирташа опять расставляют там отрасли. И плевать им на войну*.

Николай Фельдман: *Да и тот же комбинат, который добывает титановую губку, он же принадлежит человеку Чемезова, который должен быть под санкциями. Он не под санкциями. Этот комбинат не национализирован и т.д. И оттуда идет через ряд "прокладок" в эту страну.*

Пьотр Кульпа:

Я считаю, что то, о чем мы говорили, за занавеской государственности, где вписаны права, обязанности граждан, задачи учреждений, **живет спокойненько другое государство, работает по законам ОПГ**.

И я скажу таким образом,

- не верю в то, что вернутся герои и что-то поменяют,

потому что посмотрите,

- Майк (неразборчиво 45:17) был героем войны, не хотел иметь с мафией ничего общего, но ***стал ее руководителем.*** **Если бы мафия была рецептом на благополучие и развитие, тогда бы Сицилия была бы самым развитым куском на Земле, а, к сожалению, наоборот.**

Этот внутренний фронт является ключевым.

Я понимаю, что

1) - **мы очень мало можем сделать для того, чтобы ему противодействовать.**

Никто на сегодня не будет ничего делать по простой причине

– **«лучше правление мафии, чем анархия»**, лучше 100 лет тирании, чем 1 год анархии, как классическая поговорка гласит.

Поэтому есть то, что есть.

Я считаю, что

- **ключевое – вернуть легальную управляемость**, потому что **с нелегальной управляемостью страной можно начать бороться, если есть легальные инструменты**.

Если нет легальных инструментов, нельзя разрушать нелегальных, потому что разрушается страна.

И это *«козырь, который эта мафия держит в руках»*, и не отпустит его до последнего.

Николай Фельдман: ***Это фактически «способ держать страну в заложниках и народ»*.**

Пьотр Кульпа:

Да.

Юрий Романенко: Так и есть.

Николай Фельдман: ***У меня вопрос еще один уточняющий. Что должно произойти за эти несколько недель со стороны украинской власти, чтобы мы точно поняли, что они идут на сигналы, которые им даны, и «перестали валять дурака»?***

Пьотр Кульпа:

Смотрите, **есть ряд законов, которые надо бы принимать. Они «морозятся». Не разрешается даже их регистрировать**.

1) - Идет *пропаганда*: *«через два года будем в Евросоюзе и т.д. без никаких последствий»*.

2) - Это *«игра на разочарование»*, потому что оптом скажут: *«А нас не хотели. Мы хотели, а нас не хотели. Мы герои, мы воевали, а нас не хотели».*

А это ***чистая «игра для пипла»***. **На эмоциях, примитивная, преступная по отношению не только к украинцам, но и к союзникам, прежде всего из Центральной Европы.**

Николай Фельдман: ***Кадровые назначения должны быть какие-то?***

Пьотр Кульпа:

А какая разница?

Ну, смотрите, кадровые назначения.

- Какое это имеет значение, если вся технологическая цепь, начиная с полицейского, заканчивая сторожем в тюрьме в руках одного человека?

Никогда такого в истории Украины не было.

И любые назначения можно делать там внутри, но какая разница? Не имеет значения.

Просто,

1) - это система создает человека и заставляет его работать по определенным законам,

2) - а не «хороший Ваня приходит и меняет систему».

Здесь нужно осознание серьезности исторического момента, а его, к сожалению, нет.

Юрий Романенко: Тут еще… Егор Ливанов: "Может ли быть ситуация, когда будет контрнаступление, сколько освободили – столько освободили, а дальше 2014 год опять?". Переход в такой вялотекущий, малоинтенсивный конфликт, иногда обстреливают.

Пьотр Кульпа:

Вопрос в том, что будет передышка.

Юрий Романенко: Это вопрос нескольких недель? Я думаю, что во второй половине лета сформируется такая ситуация.

Пьотр Кульпа:

Не имеет значения, когда сформируется – через месяц, два, три.

Это момент,

- в который война будет приостановлена без гарантий, без инвестиций, без присутствия военного, чтобы у нас не только ценности, но и риски были одинаковыми.

Без этого просто возвращаемся к моменту, когда будем ждать.

С одной стороны

- внутренняя мафия, как работала, так и остается работать, и все ресурсы будут испаряться.

Дальше будет подход, что

- относительно безопасности Украины будут нести ответственность другие, а не Украина.

Правда? **Если посмотреть реально историю 30 лет и результат, эта ответственность на ком? На иностранных партнерах, правда?**

Смотрите дальше.

- Получается ситуация, в которой идет вопрос, кто тогда быстрее накопит эти ресурсы? Если учитывать, что в игре условно только Украина, Европа и Россия.

А представим себе другое: что, например, в Тихом океане возникает война. Это не будет война на земле. Это будет воздушно-морская война, но ресурсы, которые там есть, как оружие, так и люди без проблем позволят, например, товарищу Си, или Пхеньяну, например, Северной Корее, чтобы помочь товарищам по идеологии из Москвы. И что тогда?

Просто смотрите, мы должны выживать на этой земле, независимо от того, что будет происходить в других конфликтах. Просто надо смотреть на это серьезно.

Мне подход людей очень многих, которых встречаю, которых знаю, напоминает ситуацию человека, который выпрыгнул с парашютом.

Парашют не открывается, он летит и говорит: *"Бог, спаси меня, не будут больше воровать, не буду грабить собственный народ, в кумовство, не будут входить в мафию, буду служить. Вот буду хорошим патриотом украинским, хорошим госслужащим, политиком"* и т.д. вот, парашют открылся. Он залезает в Мерседес, стряхивает с себя пыль и говорит: *"Блин, когда человек нервный, какие глупости говорит!"*.

Юрий Романенко: Это буквально и произошло. Март 2022 года, так все и произошло. Сколько людей это говорили!

Николай Фельдман: ***А чего в марте? Конец февраля.***

Юрий Романенко: В конце февраля еще не было ясно, как все будет развиваться.

Пьотр Кульпа:

Надо сказать, что **очень многие люди, я тоже их встречаю, их абсолютное большинство просто поняли**,

1) - во-первых, как плохо себя до этого вели. Научились, как мало человеку нужно, когда с одним-двумя чемоданами вынужден были прощаться с последним взглядом на дом, не веря в то, что еще его увидят. Дом, который построен таким количеством энергии и схем, правда? И поменялось это мышление.

И думаю, что

2) - **есть потенциал нормальных людей**,

но

3) - **есть «консервативный механизм схем»**,

причем,

4) - **если сегодня его разрушить, то можно разрушить последние рычаги, на которых эта страна держится**.

Юрий Романенко: ***«Коррупционный консенсус»*****.**

Пьотр Кульпа:

Да.

И с другой стороны тоже вызовы.

Посмотрите,

- как воссоздавать Украину, если **энергетика в руках одного человека**.

Как вы себе это представляете?

- Инвесторы будут приходить на коленях, взятки платить тому или другому олигарху?

Юрий Романенко: Пока ***Антимонопольный комитет*** ***не заработает, то вот это все и будет.***

Пьотр Кульпа:

А что поменяется?

Смотрите,

1) - Рокфеллер, когда создал потенциал, который угрожал развитию, его законом заставили, разделить это.

2) - Ну, вот, можно принять такой закон?

Юрий Романенко: Да, «Семь сестер» потом появились.

Пьотр Кульпа:

Механизмы такие, которые дают надежду на то, что можно.

На сегодня нет этого, нет понимания.

Вот то, что я переживаю, то, что я вижу.

Юрий Романенко: Да, нужно многим выходить из розовых очков. У нас розовые очки что до войны у многих были, что после всех событий страшных, которые произошли, люди по-прежнему находятся в ситуации, что вот будет контрнаступление, мы выйдем на границы 1991 года и все само произойдет. Не произойдет.

Пьотр Кульпа:

То, что вижу в плюс – это решение в Польше.

Дай Бог, чтобы они были просто решения, которые граничат с покупками, но курс на укрепление армии. Я считаю, что это стратегически важный курс, важное движение. Оно имеет глубокий смысл. Смысл какой стратегический?

Что,

1) - если *потенциал самозащиты* в Центральной Европе будет достаточно сильным, тогда потребность участия США, количество людей, которые будут здесь, не будет настолько значимым, что Соединенные Штаты *отклонили (бы) партнерство* с Центральной Европой.

Потому что,

2) - если не будет этого потенциала и американцы будут вынуждены здесь держать свои войска, как во время Холодной войны, думаю, что вероятность этого решения очень сильно уменьшается.

Поэтому **дальше.**

3) Верю в то, что шаги, которые сделаны в сотрудничестве Польши и Украины по производству вооружения, считаю, что у нас должны быть

свои закрытые цепи, независимые по производству снарядов, баллистических ракет.

Всего, что дает нам возможность реагировать на угрозы, которые будут идти с территории Беларуси.

Юрий Романенко: Я просто углублю то, что вы говорите. То есть, *«формула Кульпы»* следующая: *чем сильнее Украина и Польша будут вооружены, будут иметь самостоятельный ВПК, тем выше вероятность того, что Штаты будут смотреть на них, как на мощных региональных союзников, которые освобождают*.

Пьотр Кульпа:

И которые в состоянии помогать себе сами настолько сильно, что не нужно очень много докладывать для того, чтобы им помогать.

С другой стороны **важно**

- **чтобы это не был «экзотический союз»,**

чтобы

- США присутствовали, потому что когда их солдаты здесь будут, они заставлены будут наблюдать, видеть, корректировать ошибки,

но

- это будет невозможно, если не будет нормальной государственности.

Потому что,

если посмотреть на критерии НАТО, то это

1) демократия, 2) верховенство права, 3) гражданский контроль над армией.

Вся та система, которая

- гарантирует способность страны обеспечивать безопасность и быть не только получателем, но тоже и датчиком безопасности.

Еще раз повторяю:

- мы все созависимые.

И ситуация на фронте, стабильность и развитие Украины напрямую влияют на шансы Польши, причем в двух плоскостях.

1) - Первое – это сам вопрос безопасности. Кто-то будет или не будет вкладывать свои деньги.

2) - И второй фактор – это шансы, связанные с Межморьем, инфраструктура, которая будет связывать, откроет линию, которая была основной, когда возникали наши государственности.

Потому что,

3) - Польша, как и Украина, возникала на пути "Север-Юг", "греки-варяги".

И представьте себе,

- **если сейчас возникает инфраструктура**, которая соединяет Азовское, Черное и Балтийское море.

Это огромнейшая мощь, которая привлекает капитал, все, что есть.

Юрий Романенко: То есть, - *«формула Кульпы»* гласит, что

– *«Штаты должны развязать руки для действий на Востоке, в Тихом океане»*, где сейчас основной конфликт, который у них предстоит, и где он будет развиваться.

Для этого:

- *повышение субъектности Центральной Европы, в частности, прежде всего, Польши и Украины обеспечивает им «развязывание рук»*.

Так же обеспечивает *«новую архитектуру безопасности»*, которая

- позволяет Штатам решать вопросы, связанные связкой Европа (неразборчиво 1:00:29) и защиту своих интересов, а нам обеспечивает гарантию того, что Штаты нас не бросают, потому что понимают, что мы работающий механизм.

Пьотр Кульпа:

Штаты и без нас остаются в Европе.

Юрий Романенко: Только где? В какой Европе? Это ключевые вопросы.

Пьотр Кульпа:

С точки зрения Штатов важно присутствовать в Европе, не потерять.

Например, как в Азии Япония.

- Ей хватает стратегически для того, чтобы присутствовать на Дальнем Востоке. Южной Кореи хватало во время холодной войны. В Европе Германии хватало. Западная Европа полностью гарантировала присутствие. Короче, здесь говорим о том, что выигрыш для США – это дополнительный балансер их присутствия, потому что когда они

расположены только на одном, то тогда тот, который один, в состоянии выставлять очень высокие счета.

Но, пришло к тому, что

- госпожа Меркель потребовала, чтобы убирались с территории ФРГ военные базы.

С другой стороны для США важно то, что то присутствие, которое было во время Холодной войны, сегодня не будет работать,

потому что

- последние 30 лет показывало, что как Германия, как и Франция играли в континентальную игру, в слияние с Россией, а на самом деле также и с Китаем.

И в этой связке

- нет места для Украины, нет места для Польши, но также нет места для присутствия США в Евразии вообще.

- И с этой точки зрения можно сказать, что их присутствие построена на партнерстве с теми, кого связывает собственная выживаемость, является очень реальным, очень вероятным вариантом.

Конечно, когда смотрим высказывания аналитиков, которые приходят из Вашингтона, есть разны подходы, разные концепции. Я считаю, что на сегодня США очень сильно укрепили свою позицию. В принципе **на сегодня сила Соединенных Штатов по отношению к странам Старой Европы выросло в несколько раз. Они вошли в роль, я считаю, практически которая существовала до 1989** года.

На сегодня очень сложно, как Берлину, так и Парижу не учитывать, отказывать и т.д. В каком-то плане Макрон ведет себя, как де Голль.

Юрий Романенко: Да, и закончит, наверное, как де Голль, я так подозреваю. Кто не помнит, я напомню, что в 1968 году была Студенческая революция, которая переросла в волнения по всему миру. Де Голлю пришлось уйти в отставку. Учитывая слабость Макрона, у него низкие рейтинги и те реформы, которые сейчас он осуществляет, я думаю, что реально Макрон может слететь.

Пьотр Кульпа:

Тут другая ситуация, потому что конец 60-х годов – это благополучие Старой Европы, благополучие Германии, Франции.

Сегодня положение Франции,

> 137% ВВП долга, огромные социальные проблемы. В принципе это огромный вызов, ведь это страна с сильным военным потенциалом, с сильной энергетической системой, и те ресурсы, которые у нее есть, компенсируют второстепенную позицию Франции относительно Германией. Именно они важнее.
>
> Я бы сказал, это экономические показатели, но на самом деле мы будем свидетелями социального контакта в Старой Европе, потому что все это оторвано от земли, все это – это «деньги на воздухе».

И поскольку США в состоянии повернуть к себе ресурсы, которые необходимы для того, чтобы создавать собственную экономику. Германия и Франция – очень сильные.

Старая Европа не пошла так далеко к деиндустриализации, как США, но кажется, что из-за отсутствия рынков сбыта, потому что вопрос Китая, ведь конфликт – это санкции. Если США, то США будут свое. Перспективы будут…

Юрий Романенко: Перспективы, как у постсоветских республик после 1991 года, когда у нас развалились все корпоративные цепочки, которые были до этого, и в моем маленьком городке люди, которые работали всю жизнь на заводе, брали хлорку и везли ее в Белгород, продавали и получали там деньги для того, чтобы как-то жить. Понятно, что это будет не в такой острой форме, но потеря рынков, на которых работала Европа – и в России, и в Китае – конечно, будет ощутимо.

Пьотр Кульпа:

Я на это смотрю так.

> Сила и благополучие Старой Европы обеспечивалось из-за того, что с одной стороны получала плюс, как от торговли с США, так и с Китаем. Сейчас с Штатами это уже пропало, потому что энергетика, газ, нефть и т.д. из Америки. Значит, там будет минус. Торговля с Китаем под вопросом, потому что зависимость стратегическая, геополитическая от США заставит Западную Европу присоединяться к санкциям, если их Штаты введут. Короче, это получается, что уже не будет плюс.

Дальше.

> Дешевая рабочая сила в Центральной Европе – это второй фактор, но это тоже быстро меняется, потому что сложно сегодня говорить о том, что в Центральной Европе много дешевой рабочей силы. На самом деле, если смотреть на то, что происходит, если в перерасчете на деньги, очень быстрый рост. И в покупательской способности эти разницы уже не так шокирующи, как было раньше, в реальной – тоже.

И что остается?

Остается возможность не вкладываться в поддержку мирового порядка.

Короче, бюджеты военные на уровне ниже 1% и поддержка собственной военной промышленности, серьезный подход к защите стран. То есть, растут затраты.

Кроме того, демографический кризис, старение и т.д.

Вызовы, которые стоят, огромные, инерция системы сумасшедшая, если посмотрим на структуры на только Европейского Союза, но и отдельных стран.

Инертность этой махины невероятная.

И скажу так,

> **- можем критиковать Украину, что очень медленно приспосабливается к условиям, но если смотреть объективно, то инертность других систем еще выше.**

Кейс с зерном показал уровень инертности, безответственности, глупости.

Юрий Романенко: Я скажу, что может быть еще выходом для Европы в такой ситуации в Штатах в условиях конфликта с Россией и Китаем. Это Африка и Индия. Потому что Африка – это нереализованный еще континент. Если ее вскрыть и повысить покупательскую способность, вскрыть те ресурсы, которые там, то это будет точка роста большая, серьезная. И туда будут вкладываться большие деньги. Американцы 250 миллиардов готовы туда заливать.

Пьотр Кульпа:

Во-первых, те страны, которые в Африке присутствуют, а хороший пример Португалия, которая живет в Европе, живет в Бразилии и живет в Африке, в Анголе. Сегодня зарплаты и благополучие в Анголе выше, чем в Португалии.

Африка идет вперед по многим параметрам. Она не настолько сильно отстает от средних и бедных европейских стран. И вопрос: что Европа сможет предложить Африке, которая им будет местом роста, спроса, который будет обеспечиваться и т.д.? не верю в это. С Китаем было наоборот. Они были готовы производить-производить, повышать свой уровень. Откуда будет рост благополучия в Африке, который будет обеспечиваться экспортом чего-то из Европы?

Юрий Романенко: Сначала нужно создать производственную базу.

Пьотр Кульпа:

Где?

Юрий Романенко: В Африке, используя маржинальность и доступность рабочей силы.

Пьотр Кульпа:

Хорошо, производим. Что дальше?

Юрий Романенко: У тебя получается такой же финт, как с Китаем. В Индии и в Африке получается такой же финт, как с Китаем. Они уже сейчас переносят массу производств в Индию, потому что там культура выше.

Пьотр Кульпа:

Я верю в то, что планом Обамы – вывести все из Китая к соседям на основе одного договора. Теоретически это будет временное ослабление, но на самом деле, что оно решает с точки зрения Европы или США? Это значит, что дальше они производят, а мы не производим. Они живут реальной экономикой, а мы печатаем деньги. Думаю, что эта модель уже закончилась.

Юрий Романенко: Там еще за счет низкого уровня жизни, там еще есть зазор, чтобы увеличивать стоимость рабочей силы и соответственно создавать спрос. 1,5 млрд человек или даже 2 млрд вместе с Индией если и плюс Юго-Восточная Азия, и в Африке больше миллиарда. Это большой, огромный рынок, который нужно модернизировать и расти.

Пьотр Кульпа:

Я понимаю, только еще раз – если бы мы находились во второй половине 19 века, мы что-то производим, чтобы им продавать, и мы за это получаем деньги…

Юрий Романенко: У них избыточный капитал есть. Они задыхаются от избыточного капитала. Они, правда, его сейчас утилизируют процентными ставками, мы видим, что там происходит сейчас в Штатах. Но в любом случае нужна экспансия. Капитализм не может развиваться без экспансии. Если происходит обособление вот этих больших площадок, Китай там, США, Европа, то вопрос – что ты контролируешь? Какие рынки ты контролируешь, какие ресурсы ты контролируешь, чтобы твоя замкнутая модель могла получать подпитку. И будет поэтому большая конкуренция за Африку. И Китай это, кстати, давно понял. И поэтому они зашли туда и огромный товарооборот имеют от доступа к их ресурсам.

Пьотр Кульпа:

Я считаю, что мы находимся уже в новой реальности, где каждый будет пытаться иметь у себя или рядом все необходимое для выживания. Короче, все цепи, закрытые цепи будут рядом. И повторение модели, которая была с Китаем… Можно это перебросить в Индию, во Вьетнам, но эта модель, в принципе, если не будет остановлена, то это будет конец, как Европе, так и США. Сколько можно держать систему, в которой единственное, что реальное,

это напечатанные деньги? Плюс права патентные и т.д., соблюдение которых достигается оружием.

Юрий Романенко: Силой.

Пьотр Кульпа:

Да. Ради чего мы должны, мы – Европа, США, должны превращаться в военного, который будет заставлять других соблюдать наши законы? Я просто смотрю на чисто абстрактном уровне без возврата к тому, что чувствуем себя землей, создаем свое, создаем свою инфраструктуру. Есть разница между Украиной и Европейским Союзом в сельском хозяйстве? Есть разница, потому что там можно жить, правда?

Юрий Романенко: Я о чем говорю, что в Германии инфраструктура избыточна. Германия производит столько всего, у нее большая производственная база и экспорт огромный, намного больше, чем потребности Евросоюза. Соответственно, это означает, что если она отрезается от таких рынков сбыта, внутри ЕС ей недостаточно, следовательно, если нет продолжения для ее экспансии, то уровень жизни понижается. И как следствие, все, о чем вы говорите, будет ниже уровень жизни и в Европе, и в США. Везде. В случае, если такая автаркия появляется.

Пьотр Кульпа:

США могли бы повысить уровень жизни в США, если бы отказались от роли мирового жандарма.

Я хочу донести другое

> – люди не работают, чтобы заработать 1000,1500 или 2000 евро. Люди работают, чтобы накормить детей, чтобы заплатить за садик, за школу и т.д.

Просто когда говорим про деньги, когда, например, в одной стране (я забыл в какой) можно купить 20 кг риса за 2,5 доллара, а в Норвегии – 400 грамм. Цена – это барьер насилия, которое стоит за этим.

У каждого нет, что ему кажется, что он заработает, что у него что-то там есть, и т.д. У каждого исключительно то, что он не разрешит у себя отнять. И здесь этот фактор будет ключевым в ближайшие 20-30 лет этих глобальных перемен, переустройства мира.

Юрий Романенко: ***«У кого в Европе самые лучшие перспективы?»***

Пьотр Кульпа:

Считаю, что у Украины. Реально у Украины.

1) **Смотрите, это богатейшая страна, у которой есть все ценное**. Это во-первых.

2) **Если бы были элиты, которые в состоянии создать даже если не лучшую, но среднюю организацию**, которая обеспечивает основные интересы, чтобы отвечать за то, что (неразборчиво 1:20:28) и создавать условия.

3) В третьих**, смотрите, какой потенциал появляется, когда возникает нормальная государственность?**

- Когда ничего не воруют и не вывозят. Просто надо, чтобы ничего не воровали и не вывозили,

- а дальше, чтобы начали делать что-то полезное.

- Дальше можно использовать дополнительные ресурсы геополитические, инфраструктуру "Север-Юг", а не коридор "Восток-Запад", как было.

Считаю, что **(теоретически) не очень много для этого нужно.**

1) **Надо поменять один закон! 226 голосов и возникает Украина в форме *Конституции 1996* года, которая дает возможность легальной управляемости.**

2) **Когда есть *легальная управляемость*, тогда можно начинать бороться с нелегальной**.

Я в это верю.

Николай Фельдман: ***А тут кто-то хочет бороться с нелегальной? Думаете, тут есть субъекты внутри страны политические, которые хотят борьбы с нелегальной этой историей?***

Юрий Романенко: Куча людей этого хотят.

Николай Фельдман: ***Я про субъектов говорю.***

Юрий Романенко: И субъекты эти проявятся. Просто не надо гнать лошадей и палиться раньше времени.

Пьотр Кульпа:

Если это не будет сделано сейчас, в условиях, когда можно это сделать, завтра невозможно это будет сделать,

потому что,

1) - можно это сделать благодаря исключению, которым является существование ***монопартии***, теоритически большинства и силы для того, чтобы обеспечить эту смену.

Потому что

2) - тех, которые живут на ***дисфункциях*** столько, что они будут эти дисфункции защищать, как независимости.

Дальше, ***Макиавелли*** сказал, что **«нет ничего более опасного, ничего более рискованного, как внедрять изменения»**.

Потому что будут точно враги, которые живут на том, что было, и очень слабенькие союзники, которые будут надеяться на то, что получат выгоду от нового порядка. **Это очень глубокая мысль.**

> «социальная деятельность или институт имеет ***дисфункции*** тогда, когда некоторые из её или его последствий препятствуют другой деятельности или другому институту»

Просто те, которые «сидят сегодня на ***дисфункциях»***,

посмотрите,

1) - «украинская государственность» очень удобная для тех, которые хотят ее насиловать.
2) - Потому что еще раз – ***«модель супермаркета»***, где 270 касс, не надо справляться со всей системой супермаркета какому-то олигарху, какой-то транснациональной корпорации.
3) - Он две кассы сломает, обеспечит себе проход дешево.

Удобно? Удобно.

Всем удобно.

1) Президенту удобно? Тоже удобно. Любого из Офиса может выгнать одной подписью, что бы ни казалось.
2) А тем, кто в Офисе, удобно? Тоже удобно. Почему? "Але, сделай" и все.
3) В любом департаменте, министерстве удобно? Удобно. Ответственности ноль, никто не спросит.

Как перенести цель?

Воссоздать управляемость, легальную управляемость в стране.

- Невозможно, чтобы существовала организация, в которой шефу не подчиняется заместитель, заместителю не подчиняется тот, кто еще ниже. Никто такого не построил, значит это мертвое, этого нет. **Просто фасад, а то, что за фасадом – это преступно.**

Пока не воссоздадим легальный инструмент, то уничтожать преступное – это уничтожать все.

Поэтому это козырь (неразборчиво 1:25:20), который на этом сидит.

Юрий Романенко: Много людей нас смотрели сегодня. Это приятно, что вашу мудрость и вашу четкую позицию глубокую…

Пьотр Кульпа:

Меня удивляет, что люди слушают.

Я уже два года говорю то же самое.

Ну, посмотрите, когда-то я сказал что-то новое? Постоянно то же самое говорю. Мне рассказывал, я об этом говорил с Ингуной ***Сударбой***, великим человеком. Хиллари Клинтон тогда делала встречу 40 самых успешных женщин. Пригласила Ингуну на эту встречу. Она была два раза высшим аудитором в Латвии, и она говорит: "Знаешь, проблема была в том, что я говорила не один год, но никто не слушал. Я говорила про государство". Никто не слушал, никому это неинтересно и во второй год. На третий год вдруг люди услышали, что она говорит. Популярность Ингуны выросла на более чем 70% была выше, чем у премьер-министра и президента вместе взятых.

Ингуна говорит, что залог успеха в этого типа реформы, а я считаю, что она для Латвии человек, ка Ли Куан Ю, как Саакашвили для Грузии, что главное ничего не хотеть для себя.

Смотрите,

- что хотел Ли Куан Ю для себя?
- Что Саакашвили хотел для себя?

Вот этот подход.

Просто

- нужны люди, которые готовы сказать принципиально: "Для себя ничего не хочу. Хочу много для моих детей, для моих внуков".

Юрий Романенко: The end. Спасибо тем, кто смотрели нас. Подписывайтесь на нас, распространяйте этот эфир. Мы сейчас сделаем вырезку, отдельный эфир Кульпы запустим, отдельно запустим Алексея Куща, он тоже хороший был. И по максимуму разгоняйте, потому что системная работа открывает перспективы, которые невозможны для всех бездельников, нежелающих понимать реальный порядок вещей, и помнят про розовые очки. Розовые очки надо снимать. Благодаря *Кульпе* и другим нашим гостям мы эти розовые очки помогаем снимать, и тогда будут те шансы, которые можно реализовать. Спасибо Петру Кульпе. Завтра мы продолжим нашу деятельность. Пока.

Николай Фельдман: ***Спасибо всем, кто нас поддерживает. Спасибо всем, кто стал спонсором.***

Пьотр Кульпа:

Спасибо вам за вашу работу, которую вы делаете.

Николай Фельдман: ***Спасибо вам, что поддерживаете. Пока.***

***

№ 1.566

Дайджест подій в Україні та навколо України від 09 травня 2023

Головне

📌 Парадік на "краснойплощадє" був епічний. На ньому був усього один танк та не було авіації. Шістки хуйла злетілися з Середньої Азії, Білорусі й Вірменії. Рила у всіх були похмурі.

А реакція хуйла на оркестр взагалі була надпоказовою. Воно обсирається від страху. І оточення це бачить.

Хуцпа від виблядка пригожина пра "дєдушку - мудака" – це п'ять з плюсом. І воно ще досі живе. Отже, ця мразота має надпотужну спину в одній з веж крембля, спить і бачить себе "президентом раісі". І не майте сумніву - воно гірше за сталіна. Тобто концтабори будуть і одразу.

📌 Показова відмова США спочатку від танків, а тепер і від ракет великого радіусу враження підштовхує до висновку про наявність певних домовленостей між оточенням Байдена і хуйлом. А інформація про демонтовані компоненти з застарілих танків – це треш-треш-треш.

📌 Щоби там не говорили про НАТО, хлопці таки готуються до війни з хуйлом. Але не хочуть вступити в неї неготовими. Отже, повторюють як мантру "ми не сторона конфлікту".

📌 І ще раз про санкції, які не працюють. Я впевнений, що шістка хуйла орбан геть усе розвалить, особливо санкккції проти переівзників нафти і проти допоміжних компаній паралельного імпорту.

Теми доби

🔥 Російський парад на День перемоги в Москві виглядав блідо.

🔥 США виділили Україні ще один пакет воєнної допомоги на $1,2 млрд.

🔥 ЄС в 11 пакеті санкцій проти РФ пропонує закрити "дірки" в санкційному режимі.

🔥 ЗСУ провели успішну контратаку на південь від Бахмута.

🔥 Росія і далі саботує "зернову ініціативу".

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ Російські війська провели кілька безуспішних атак на околицях Куп'янська – у Стельмахівці та Масютівці. У районі Кремінної ЗСУ відбили атаку на Білогорівку на березі Сіверського Дінця. На цьому напрямку російське командування зосередило великі сили та намагається намацати слабкі місця в українській обороні для прориву до Ямполя та Лимана

Тривають запеклі бої в Бахмуті та його околицях. Власник ПВК "Вагнера" олігарх Пригожин повідомив, що російська 72 окрема мотострілецька бригада втекла з-під Бахмута, оголивши один із флангів. Це сталося після успішної контратаки ЗСУ на південь від міста, що дало змогу відсунути лінію фронту приблизно на 1 км. Водночас найманці й далі тиснуть на українські війська в північній частині міста, де захопили ще 2 квартали. Пригожин так і не вивів своїх найманців із Бахмута, попри "дефіцит снарядів", оскільки, на думку низки експертів, залежить від Міністерства оборони. За повідомленнями з передової, інтенсивність російських артилерійських обстрілів на цій ділянці не знизилася

У районі Авдіївки впродовж доби сталося кілька зіткнень, лінія фронту з місця не зрушила

ЗСУ успішно тримають оборону й у Мар'їнці на захід від Донецька, де за добу було відбито до 20 атак російських ударних підрозділів.

⭐ У ніч на 10 травня над Дніпропетровщиною було знищено 3 російські безпілотники-камікадзе Shahed 131/136.

⭐ Росія завдала ударів по Куп'янську, Слов'янську, Краматорську та Костянтинівці ракетами комплексів ППО С-300.

⭐ Спікер Пентагону Райдер підтвердив, що українські підрозділи ППО і справді збили зі ЗРК Patriot найновішу російську гіперзвукову ракету "Кинджал".

⭐ Генштаб повідомив, що окупанти "евакуюють" із міста-супутника Запорізької АЕС Енергодару до Ростовської області РФ сім'ї працівників станції, причому самим співробітникам виїзд із міста заборонено. Російська окупаційна влада вивозить колаборантів і з інших населених пунктів Запорізької та Херсонської областей. Центр національного спротиву Міністерства оборони стверджує, що окупанти готують нову хвилю депортації населення з регіону під виглядом "евакуації". Про це свідчать вивезення колабораціоністів та припинення роботи навчальних закладів. Вочевидь російське командування готується до відбиття українського контрнаступу на цьому напрямку.

⭐ Окупанти на блокпостах ставлять позначки та механічно псують українські паспорти щоби змусити населення отримувати російські паспорти.

⭐ Секретар РНБО Данилов заявив, що остаточного плану контрнаступу поки не затверджено.

⭐ Губернатор Курської області РФ повідомив, що над обласним центром рано-вранці 10 травня нібито було збито український безпілотник. Влада Білгородської області повідомила, що в місті Шебекино, яке розташоване поруч із кордоном з Україною, поблизу багатоповерхових будинків вибухнув снаряд.

1-2) Тил

⭐ Уряд включив до списку підприємств критичної інфраструктури виробників ветеринарних препаратів та елеватори.

⭐ За інформацією Укренерго, російські ракетні атаки вночі та вранці не завдали пошкоджень енергосистемі. У прикордонних із РФ областях та на лінії фронту низку об'єктів зруйновано або пошкоджено внаслідок обстрілів російської артилерії та авіанальотів. Електроенергія і далі експортується до Польщі та Молдови. Міністерство енергетики спростувало дезінформацію про запровадження графіків обмежень постачання побутовим споживачам у травні. Пресслужба міністерства заявила, що генерація повністю забезпечує потреби населення та промисловості, триває підготовка до наступного опалювального сезону.

⭐ Міністр інфраструктури Кубраков повідомив, що після звільнення острова Зміїний вдалося відновити судноплавство в дельті Дунаю та збільшити пропускну спроможність портів із 3 до 9 суден на добу. Це дало можливість відвантажити за рік 10 млн т вантажів, а підприємства отримали $1,5 млрд доходу.

⭐ Вищий антикорупційний суд (ВАКС) заарештував активи колаборанта Сальдо, якого окупанти призначили головою адміністрації Херсонської області. Водночас суд не задовольнив позов Мін'юсту про стягнення в дохід держави активів дочки Сальдо

Апеляційна палата ВАКС залишила під вартою колишнього голову Держфіскальної служби Насірова, якого підозрюють в отриманні неправомірної вигоди в розмірі 722 млн грн від агрохолдингу "Укрлендфармінг" олігарха Бахматюка. Суд також залишив незмінним розмір застави – 533 млн грн, під яку його може бути випущено з-під варти

ВАКС обрав запобіжний захід – утримання під вартою – колишньому в. о. директора Одеського припортового заводу. Йому пред'явлено підозру в участі в злочинній групі, яку очолював колишній голова Фонду держмайна Сенниченко, що заволоділа понад 500 млн грн коштів держпідприємств.

⭐ Мінфін повідомив про отримання від Світового банку кредиту на пільгових умовах у сумі $189,32 млн через Міжнародну організацію розвитку. Термін погашення кредиту – 10 років, із 4-річним пільговим періодом. Кошти буде скеровано на оплату праці працівників бюджетної сфери.

⭐ Мінфіну вдалося розмістити на аукціоні військові держоблігації на майже 10 млрд грн, 80 % з них – з погашенням у серпні 2025 р. Також чиновники продали облігації у валюті – 6 місячні на $179 млн під 4,75 % річних та 9-місячні на €297 млн під 3,15 % річних.

2. Україна та світ

⭐ На параді на честь Дня перемоги Росія показала лише один танк Т-34 часів Другої світової війни, 4 установки ППО С-400, 3 пускові комплекси стратегічних ракет "ЯРС", кілька бронеавтомобілів та бронетранспортерів супроводу. Іншої важкої техніки, якою так хизувалася Росія в минулі роки, на параді не було. За інформацією російських пропагандистських ЗМІ, повітряний парад було скасовано "через погодні умови" в останній момент – коли Червоною площею вже йшли парадні колони військ. Також було скасовано повітряні паради в ще кількох містах. На думку оглядачів німецького видання Bild, парад у Москві виявився провалом та показав проблеми російської армії

На заході були присутні президенти середньоазіатських країн колишнього СРСР – Казахстану, Таджикистану, Туркменістану та Киргизстану, прем'єр-міністр Вірменії та білоруський президент. Лукашенко виглядав хворим, не взяв участь у "робочому сніданку" з іншими запрошеними та негайно відлетів додому після параду. Журналісти звернули увагу на його забинтовану руку. Лукашенко навіть відмовився від традиційної промови перед громадянами країни – натомість виступ прочитав міністр оборони Хренін.

⭐ Пентагон оголосив про ще один пакет воєнної допомоги Україні вартістю $1,2 млрд. У ньому ЗСУ отримають додаткові кошти ППО та боєприпаси до них, обладнання для інтеграції західних пускових установок, ракет та радарів з українськими системами ППО, боєприпаси для боротьби з дронами, 155- мм снаряди для гаубиць, кошти на оплату супутникових знімків, навчання українських військовослужбовців, ремонт та обслуговування техніки

Європарламент ухвалив рішення про прискорений розгляд резолюції щодо нарощування виробництва боєприпасів, для передачі Україні тощо

Видання The Washington Post повідомило, що Велика Британія, напевно, готується надати Україні ракети з дальністю враження до 300 км. 2 травня було опубліковано повідомлення щодо закупівлі таких ракет для Міжнародного фонду для України. Йдеться про ракети Storm Shadow, які відповідають цим характеристикам. Видання Politico повідомило, що США не постачатимуть Україні далекобійні ракети. Адміністрація президента Байдена нібито вважає питання вже вирішеним постачанням із Великобританії

Прем'єр-міністр Нідерландів Рютте повідомив про переговори зі США, Данією та Великою Британією про можливість передавання Україні винищувачів F-16. Він наголосив, що цей крок потребує погодження всіма партнерами

Міністр оборони Швеції Йонсон заявив, що країна не має можливості надати Україні свої винищувачі 4 покоління Gripen, оскільки не має їх у достатній кількості. Він додав, що надалі допомога Швеції полягатиме в навчанні українських військовослужбовців та технічному обслуговуванні вже переданої техніки.

⭐ У День Європи перед будівлею Єврокомісії поруч із прапорами ЄС було піднято прапор України.

⭐ Найбільша фракція Європарламенту – Європейська народна партія – закликала країни НАТО офіційно запросити Україну до вступу до Північноатлантичного альянсу на липневому саміті у Вільнюсі. Партія наголошує, що цей крок зміцнить безпеку Європи завдяки потужній українській армії та дасть змогу запобігти російському реваншу

Генеральний секретар НАТО Столтенберг на засіданні Воєнного комітету заявив, що всі члени Альянсу підтримують вступ України, причому рішення має бути ухвалене в Києві, а не в Москві. Він наголосив, що поки ніхто не може припустити, коли конкретно Україна вступить до НАТО. Альянс тримає двері відчиненими, а поки працює над тим, щоб допомогти Україні перейти від доктрин та стандартів СРСР до західних і зробити ЗСУ сумісними із силами НАТО, а також допомогти реформувати та модернізувати систему оборони та

безпеки. Столтенберг наголосив, що НАТО зараз вирішує 2 головні завдання – допомога Україні й недопущення ескалації та поширення конфлікту на країни Альянсу.

⭐ **Президент Зеленський оголосив про розроблення "фундаментально нової концепції безпеки для України – на законодавчому рівні, на рівні рішень уряду та практиці".** Він заявив, що теперішній агресор програє так само як програв агресор 78 років тому, і це є лише питанням часу.

⭐ Німецьке видання Bild повідомило, що після запровадження санкцій проти РФ різко зріс експорт товарів із Німеччини до країн СНД. На переконання журналістів видання, ці постачання є спробою ухиляння від санкцій і реалізації "паралельного імпорту", який російська влада всіляко заохочує

Одним із пунктів 11 пакету санкцій ЄС пакету є заборона заходу до портів та прохід європейськими шлюзами суден, що транспортують російську нафту, або здійснюють її перевалку та змішування з нафтою з інших джерел для запобігання санкціям. За даними агентства BlackSea News, судна які залучені до схеми, здебільшого ходять під прапорами Греції та Мальти

Агентство Reuters повідомило, що єврочиновники не очікують на швидке узгодження 11 пакету санкцій. Президент Зеленський у розмові з головою Єврокомісії фон дер Ляєн висловив побажання, щоб ЄС у цьому пакеті запровадив санкції проти атомної галузі Росії

За інформацією британського видання The Times, уряд країни має намір запровадити санкції проти ПВК "Вагнера" та внести компанію до списку терористичних організацій. Після цього кроку будь-які контакти з нею вважатимуться кримінальним злочином. Видання наголошує, що ПВК відіграла ключову роль у російському вторгненні та є основною силою Росії в штурмі Бахмута. У квітні санкції проти компанії запровадив Євросоюз. 9 травня нижня палата парламенту Франції визнала ПВК терористичною організацією

За інформацією The Financial Times, Єврокомісія запропонувала запровадити санкції проти низки компаній із Китаю, Гонконгу, Об'єднаних Арабських Еміратів, Узбекистану, Вірменії та Ірану, що постачають до Росії компоненти та технології, які необхідні для виробництва озброєнь. Спікер МЗС Китаю Ван попередив ЄС, що подібні заходи щодо китайських компаній "серйозно підірвуть взаємну довіру та співпрацю" і "поглиблять розкол у світі". Ван погрожував вжиттям рішучих заходів для захисту своїх "легітимних та законних інтересів".

⭐ Китай депортував із країни консула Канади у відповідь на оголошення персоною нон грата китайського дипломата, який влаштував цькуванням депутата канадського парламенту китайського походження. Прем'єр-міністр

Канади Трюдо заявив, що країну не зупинять дії Китаю, а уряд і далі захищатиме своїх громадян

Канцлер Німеччини Шольц констатував, що Китай перетворюється для ЄС із партнера на суперника та конкурента. Він закликав Євросоюз зменшити залежність від Китаю – розумно зменшити ризики, не розвиваючи відносин.

⭐ У Туреччині в неділю відбудуться президентські вибори. Чинний глава держави Ердоган, який безперервно править країною вже 20 років і отримав практично необмежені повноваження, відстає від свого конкурента від кемалістської партії CHP Киличдароглу. Ердоган докладає всіх можливих зусиль для того, щоби запобігти доступу конкурента від ЗМІ. Усі державні медіа працюють лише на Ердогана та партію влади, звинувачують опозицію в провокаціях та намагаються мобілізувати виборців за кордоном.

⭐ Помічник турецького президента Калин заявив, що війну в Україні не можна закінчити "частковими здобутками" будь-якої зі сторін. З його слів, головне питання часу полягає в тому, як знайти "гідний" вихід для України та Росії. Калин після зустрічі з російським президентом Путіним заявив, що Росія пропонує Заходу укласти нову угоду, подібну до тієї, якої дотримувалися сторони під час "холодної війни". Путін наголосив, що це нібито дасть змогу побудувати "нову архітектуру глобальної безпеки". Турецький чиновник підкреслив, що Захід мав намір вести з Росією "війну на виснаження" і "поставити її на коліна" економічними санкціями, проте цього не сталося – інакше Росія давно вже стояла б на колінах.

⭐ Офіс координатора ООН "Чорноморської зернової ініціативи" повідомив, що російські "інспектори" заблокували проходження суден Босфором, відмовившись від перевірок 7 та 8 травня – як тих, що прямують до портів "Великої Одеси" під завантаження сільгосппродукцією, так і у зворотному напрямку. Турецькі ЗМІ повідомили про відновлення руху суден "зерновим коридором", починаючи з вечора 9 травня. Переговори між представниками ООН, Туреччини, Росії та України щодо продовження "зернової ініціативи" відбудуться в Стамбулі 10–11 травня. Росія погодила "ініціативу" лише до 18 серпня. З боку ООН у переговорах візьме участь заступник генерального секретаря, координатор надзвичайної допомоги Гріфітс

Минулого тижня "зерновим коридором" було відвантажено 404 тис. т. сільгосппродукції – на 10 % менше, ніж в останній тиждень квітня.

⭐ За інформацією агентства Bloomberg, європейські споживачі знизили темпи закупівлі газу наступного зимового сезону в очікуванні ще більшого падіння цін. Російський газовий шантаж провалився. Країни Європи вже здебільшого відмовилися від російського газу

Енергетичні агентства Данії та Швеції підписали угоду про солідарні постачання газу, яка передбачає допомогу один одному в разі виникнення дефіциту

Італійська державна енергокомпанія Eni подала позов до міжнародного арбітражу проти Газпрому за неспровоковане скорочення постачання газу після початку вторгнення в Україну. Компанія наголосила, що контракти з Газпромом не розірвано, тому вона має намір стягнути збитки з російського постачальника.

⭐ Європарламент затвердив додаткову макрофінансову допомогу Молдові в сумі €100 млн плюс ще €45 млн – у вигляді грантів млн для фінансування бюджетних видатків. Рішення має затвердити Рада ЄС.

⭐ Глава "уряду" невизнаної "Придністровської молдавської республіки" (ПМР) Манаков звернувся до Росії з проханням наростити військовий контингент. Він стверджує, що на території "республіки" перебувають не більш ніж 450 російських "миротворців", за граничної чисельності 3100 військовослужбовців, яку було зафіксовано Об'єднаною контрольною комісією. Манаков стверджує, що останнім часом для ПМР зросли ризики безпеки з боку Молдови, а також "терористичні загрози". Росія відмовляється вивести із "республіки" своїх миротворців, всупереч постійним звернення Молдови. Бюро реінтеграції Молдови заявило, що "прем'єр-міністр" невизнаної "республіки" не має повноважень робити подібні звернення, оскільки "уряд ПМР" не є фігурантом Угоди про перемир'я, яку було укладено в 1992 році.

⭐ За інформацією видання The Moscow Times, влада багатьох міст і регіонів Туреччини почала відмовляти громадянам РФ у подовженні посвідки на проживання з туристичними цілями. Однак вони можуть отримати право на проживання в разі купівлі нерухомості. У 2023 р вони купили майже чверть усіх об'єктів нерухомості та створили великі діаспори в курортних містах півдня країни та в Стамбулі.

⭐ Представник Міністерства оборони Ірану Хамзех похвалився, що минулого року весь світ побачив ефективність зброї іранського виробництва, а її застосування "змінює правила гри". Йдеться вочевидь про дрони-камікадзе Shahed. Чиновник наголосив, що Іран продає зброю іншим країнам не для отримання фінансової вигоди, а "з огляду на свої релігійні та революційні ідеали".

⭐ У Румунії розпочалися масштабні навчання Junction Strike 2023 Сил спецоперацій країни за участю підрозділів інших країн НАТО.

3. Київ

⭐ Київська військова адміністрація повідомила, що впродовж двох діб рівень води в Дніпрі в столиці впав на 30 см, проте "жовтий" рівень небезпеки ще триває.

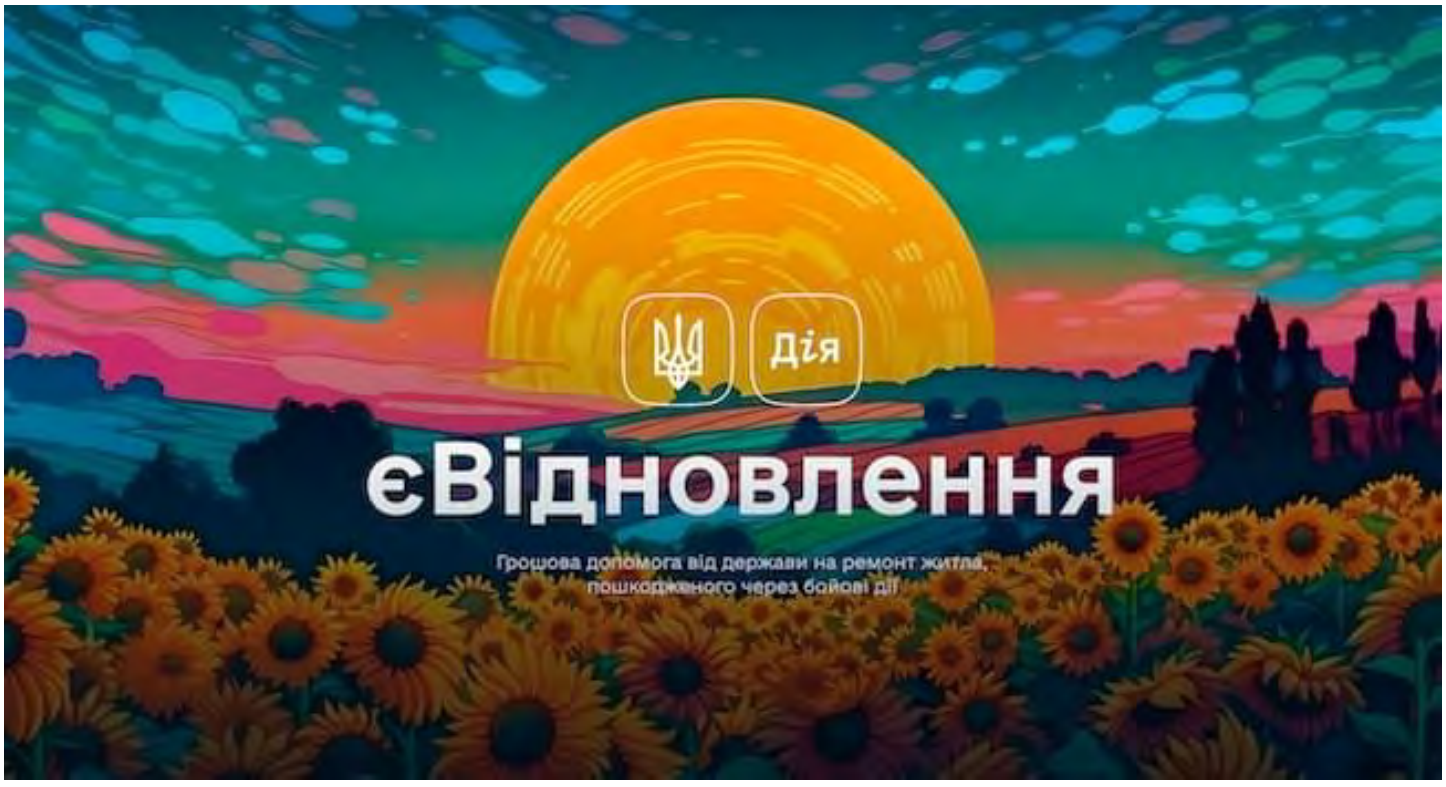
4. Тренди

⭐ За інформацією видання "Економічна правда", уряд скоротив фінансування цивільних міністерств і відомств на 7–12 %. Причиною чиновники називають те, що власні надходження та податки забезпечують лише третину від бюджетних витрат, а решту коштів надають міжнародні партнери. Міністерства нарешті почали поступово скорочувати штат, зокрема, посади фахівців із реформ, а також зменшують чи не виплачують премії співробітникам.

⭐ Власник ПВК "Вагнера", російський олігарх Пригожин записав відео, у якому нецензурно висловився щодо президента Путіна. З його слів, "дідусь" нібито не відповідає за результати війни та майбутнє Росії. Подібні висловлювання можуть свідчити, що Пригожин претендує на лідерські позиції в країні, а Путін поступово втрачає важелі контролю над "вежами Кремля" – ворогуючими групами впливу, які забезпечують йому всю повноту влади.

***

№ 1.567

Дайджест подій в Україні та навколо України від 10 травня 2023

Головне

📌 Вже час пиляти бабло, нє?. Плани у "української влади" такі, що усілякі гейци з барухами і соросами нервово палять за рогом.

📌 Грузія самотужки не взмозі позбавитися залежності від хуйла? Бо те, що трапилося, інакше як роботою на хуйляндію назвати не можна.

📌 І знову НАТО підтерлося вторгненням у повітряний простір російської крилатої ракети. Мабуть, потрібно було, щоби вона вибухнула десь у Берліні? Хоча й у цьому випадку нічого б не трапилося.

📌 Як на мене, богуслаєв коштує НАБАГАТО дорожче трупчука. І поміняти його можна чи не на тисячу чи більше наших хлопців. Але до того я пропоную тварюку таврувати на лобі словом "хуйльониш".

📌 Передавання США 5,4 МІЛЬЙОНіВ доларів, які конфісковано - виглядає як невдалий жарт. Тому що йдеться про СОТНІ МІЛЬЯРДІВ.

Теми доби

🔥 У додатку "Дія" відкрито приймання заявок на виплату компенсацій за пошкоджене майно.

🔥 Грузинська влада підтримує відновлення авіасполучення з Росією.

🔥 Польща підтвердила, що на її територію дійсно залетіла російська крилата ракета Х-55.

🔥 НКРЕКП розпочала розслідування махінацій з електроенергією компаніями холдингу ДТЕК.

🔥 Колишній президент компанії "Мотор Січ" Богуслаєв попросив обміняти його на українських полонених.

🔥 Молдова відмовилася від заборони імпорту української сільгосппродукції.

🔥 США вперше передали Україні кошти, конфісковані в російського олігарха.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ Українські підрозділи протягом доби відбили 39 атак російських військ на чотирьох напрямках. Запеклі бої тривають у Бахмуті та його околицях, у районі Авдіївки та в Мар'їнці на західній околиці Донецька. У середу сталися інтенсивні бойові зіткнення в лісах на захід від Кремінної, де російське командування зосередило великі сили

Видання Politico повідомило, що американські чиновники не вбачають доказів відведення бойовиків ПВК "Вагнера" з Бахмута та зниження інтенсивності артобстрілів. Українські війська утримують лише західну околицю міста. Командувач сухопутних сил Сирський заявив, що внаслідок української контратаки окупанти на певних ділянках відкотилися на відстань до 2 км. Водночас найманці "Вагнера" й далі витісняють українські підрозділи в північно-західній частині Бахмута. Власник ПВК, російський олігарх Пригожин стверджує, що є ризик оточення найманців у місті, оскільки фланги "тріщать" через безграмотні дії кадрових російських підрозділів

Упродовж доби лінія фронту ніде не рухалася, окрім Бахмута та ділянки на південь від міста.

⭐ Президент Зеленський утворив дві військові адміністрації на окупованій території Херсонської області – Виноградську та Скадовську

Міністр закордонних справ Кулеба в інтерв'ю виданню Bild заявив, що не варто вважати український контрнаступ "останнім", оскільки влада не знає "що із цього вийде"

Головний інспектор німецького Бундесверу генерал Броєр вважає, що контрнаступу України заважають погодні умови. Зі спілкування з головнокомандувачем ЗСУ Залужним він зрозумів, що підготовка до кампанії триває повним ходом

Залужний не зміг приєднатися до зустрічі Воєнного комітету НАТО "через складну оперативну ситуацію на лінії оборони". Заступник міністра оборони Маляр спростувала інформацію російських пропагандистських ЗМІ про ліквідацію українських генералів – командувача ЗСУ Залужного та командувача сухопутних військ Сирського.

⭐ Генштаб повідомив, що окупанти пограбували медичні установи Енергодару та вивезли обладнання до Криму. Також повністю розграбовано підприємства, що розташовані в промзоні Запорізької АЕС.

Губернатор Білгородської області РФ повідомив про падіння та вибух двох безпілотників на околицях обласного центру, а губернатор Брянської області – про атаку українським безпілотником адміністративної будівлі у м. Стародуб. Російський пропагандистський телеграм-канал Baza повідомив про атаку безпілотником наливного вузла та резервуарів нафтопроводу "Дружба" за 150 км від українського кордону

Російська артилерія обстріляла з-за кордону м. Вовчанськ Харківської обл. Унаслідок обстрілу загинув місцевий житель, ще одну жінку поки не можуть дістати з-під завалів.

Президент РФ Путін підписав указ про призов військовозобов'язаних запасу на щорічні збори.

1–2) Тил

Кабмін заборонив імпорт в Україну нафти та нафтопродуктів, а також скрапленого газу, біодизеля та альтернативного палива невідомого походження. За цією схемою в країну в обхід санкцій завозилися російський бензин та дизпаливо

Прийнято постанову про заборону відтворення водіями в салоні автобусів музики та інших звуків, за винятком інформації про поїздку. Водій таксі не має права вмикати музику без згоди пасажирів.

Нацкомісія з регулювання у сфері енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) дозволила всім українцям продавати за договірною ціною електроенергію, яку вироблено їхніми власними генерувальними потужностям. На думку чиновників, це збільшить конкуренцію на ринку електроенергії

НКРЕКП розпочала розслідування махінацій із закупівлею електроенергії в Енергоатому компаніями, які входять до холдингу ДТЕК олігарха Ахметова. Вони закуповували електроенергію в Енергоатому на ринку "на добу вперед", а потім відмовлялися від купівлі, що призводило до її здешевлення та завдало збитків державній компанії. Ба більше, компанії Ахметова зловживають розвантаженням теплових енергоблоків із паралельною закупівлею електроенергії на балансуючому ринку в пов'язаних із ними трейдерів

За інформацією Укренерго, компанії вивели в ремонт кілька енергоблоків, проте генерації решти достатньо для задоволення потреб побутових та промислових споживачів завдяки ГЕС, сонячним та вітровим станціям.

Глава Укрпошти Смілянський анонсував зростання тарифів на відправлення посилок з II півріччя "через подорожчання палива та перевезень", попри те, що вартість палива неухильно знижується.

З 10 травня громадяни можуть подати заявку на компенсацію ремонту пошкодженого майна через додаток для смартфонів чи портал "Дія". Для цього потрібно відкрити спеціалізований рахунок у банку, подати заяву на виплату через програму. На підставі заяви комісія проведе обстеження майна та внесе дані до спеціального реєстру, після чого на спецрахунок буде зараховано кошти. Їх можна буде витратити впродовж 1 року на закупівлю будматеріалів, вікон, покрівлі та оплату робіт підрядників, які мають відповідні ліцензії

Після запуску система відразу зависла через велику кількість запитів.

Президент Зеленський стверджує, що влада працює над програмами післявоєнного відновлення країни. Їх презентують партнерам уже в червні.

Фонд держмайна ще раз виставив на продаж Білгород-Дністровський морський порт, оскільки переможець попереднього аукціону – компанія "Укрдонінвест" бізнесмена Кропачова не внесла коштів за об'єкт. Аукціон відбудеться 6 червня, стартова ціна об'єкта – 187 млн грн (приблизно $5 млн).

Укрзалізниця підписала протокол про реалізацію спільних залізничних перевезень із Литовською залізницею LTG для повного припинення транзиту через країни-агресори.

В. о. голови Агентства з розшуку, менеджменту та управління активами, отриманими внаслідок корупційних та інших злочинів (АРМА) Жоравович заявив про розробку спільно з Кабміном спрощеної схеми передавання арештованих активів до управління держпідприємств. Саме в такий спосіб АРМА планує передати в управління майнові комплекси компаній "Укрнафтобуріння", Сахалінського нафтогазового родовища та мережу АЗС "Татнафти".

Колишній президент компанії "Мотор Січ" Богуслаєв написав листа голові Офісу президента Єрмаку з проханням включити його до списку на обмін із Росією. Українські офіційні особи не виключили можливості цього обміну. Голова СБУ Малюк заявив, що підозрюваний у держзраді Богуслаєв спочатку має дати вичерпні свідчення щодо всіх епізодів розслідування

ЗМІ опублікували аудіозапис розмови Богуслаєва, з якої випливає, що він спробував заблокувати передавання військового вертольота Мі-2 Головному управлінню розвідки, використовуючи підконтрольного йому депутата від президентської партії "Слуга народу" Касая.

За оцінкою Держстату, у квітні зростання цін склало лише 0,2 %, а з початку року – 3,2 %. Інфляція в річному вимірі у квітні скоротилася до 17,9 % проти 21,3 % у березні.

2. Україна та світ

⭐ Президент Чехії Павел повідомив про передавання Україні 2 систем ППО "Куб" радянського виробництва та ракет до них. Ці системи країна замінює на нові ізраїльські комплекси Spider. Павел також заявив, що країна розгляне можливість постачання Україні чеських навчально-бойових літаків L-159, які можуть використовуватися як штурмова авіація поля бою

Міністр закордонних справ Кулеба обговорив із главою МЗС Нідерландів Хукстрою постачання винищувачів F-16. Кулеба констатував прогрес у переговорах. Міністри також обговорили підготовку до саміту НАТО у Вільнюсі

Кулеба закликав уряд Німеччини взяти на себе ініціативу та переконати США надати Україні винищувачі F-16

Ірландські військовослужбовці з кінця квітня проводять вишкіл українських саперів та вибухотехніків на Кіпрі. З 15 травня на території Латвії канадські та латвійські інструктори розпочнуть навчання українських військовослужбовців навичкам поводження і командування на полі бою

Єврокомісар із закордонних справ Боррель заявив, що війна закінчиться досить швидко, якщо країни Заходу перестануть допомагати Україні, проте "мир", який після цього настане, буде "жахливим".

⭐ Литва проводить військові навчання "Залізний вовк – 2023–1" за участю підрозділів 11 країн НАТО.

⭐ У Стамбулі розпочалися переговори представників ООН, заступників міністрів оборони Туреччини, Росії та України щодо подовження "зернової ініціативи" – експорту українського зерна з портів "Великої Одеси" Чорним морем та протокою Босфор. Турецький міністр закордонних справ Чавушоглу висловив сподівання, що результатом переговорів стане подовження угоди принаймні ще на 2 місяці.

⭐ Генеральний прокурор США Гарланд на зустрічі з генпрокурором Костіним оголосив про перше в історії передавання Україні конфіскованих російських активів. $5,4 млн було конфісковано в російського олігарха Малофєєва, якого звинувачено в ухиленні від санкцій. Зі слів Гарланда, ці кошти буде спрямовано на відновлення України.

⭐ Російський президент Путін ініціював вихід країни з Договору про звичайні збройні сили в Європі, який було підписано ще в 1990 р та оновлено в 1997 р.

Білоруське телебачення повідомило про затримання осіб, які начебто "співпрацюють з українським Головним управлінням розвідки", які "готовили теракти до 9 травня" на залізницях.

Федеральна рада Швейцарії повідомила, що в банках країни зберігаються резерви та активи Центробанку РФ загалом на 7,4 млрд швейцарських франків (€7,58 млрд). З березня 2022 р усі операції із цими коштами заборонено, отже, вони знерухомлені. Також країна заморозила 7,5 млрд швейцарських франків, які перебувають у власності або під управлінням компаній та осіб із санкційного списку.

Представник Єврокомісії Стано заявив, що ЄС може визнати ПВК "Вагнера" терористичною організацією лише після того, як це буде визнано всіма країнами-членами Євросоюзу. 9 травня Європарламент ухвалив резолюцію із закликом до керівництва ЄС визнати ПВК терористичною організацією.

США передали уряду Кіпру звіт із 800 сторінок про компанії та приватних осіб, які допомагали російському олігарху Усманову приховувати майно та уникати санкцій.

Російське видання "Комерсант" повідомило, що влада Казахстану вирішила закрити кордони для постачальників "паралельного імпорту". Цей крок призведе до подовження логістичних ланцюжків та здорожчання товарів. Товари доставлятимуться через Китай, ОАЕ, Киргизстан та низку інших країн, і це, своєю чергою, зробить їх неконкурентоспроможними проти китайських товарів.

Одна з найбільших нафтосервісних компаній світу – SLB (колишня Shlumberger) не тільки не пішла з російського ринку, а й отримала контракти конкурентів, які вирішили припинити бізнес у Росії після її вторгнення до України. Нацагенство з питань запобігання корупції на початку квітня внесло SLB до переліку міжнародних спонсорів війни

Також на російському ринку і далі працюватиме медичний підрозділ Philips. Директор компанії заявив, що право на охорону здоров'я є "універсальним", а Philips є частиною системи охорони здоров'я.

За інформацією кореспондента "Радіо Свобода" Джозв'яка, усі країни ЄС, крім Угорщини, підтримують висновки доповіді про порушення прав людини в Білорусі, яку було підготовлено в процесі застосування "Московського механізму" ОБСЄ.

Російський президент Путін скасував візи для громадян Грузії та заборону польотів російських авіакомпаній до країни. Президент Грузії Зурабішвілі назвала цей крок провокацією. Агентство цивільної авіації країни повідомило, що Росія не зверталася до неї із проханням про відновлення польотів. Рішення Путіна підтримали глава парламенту Грузії Папуашвілі, глава МЗС Дарчіашвілі та заступниця міністра економіки Квірівішвілі. За їхнім твердженням, це "полегшить життя грузинським громадянам". Вони наголосили, що не запроваджують санкції проти РФ "з огляду на національні інтереси населення". Квірівішвілі заявила, що авіакомпанії та літаки, на які накладено санкції, не зможуть літати до Грузії, що, однак, не виключає відновлення польотів до російських міст грузинських авіакомпаній. Зурабішвілі закликала скликати Раду національної безпеки країни для перегляду умов в'їзду громадян РФ на територію Грузії.

Міністр енергетики Пакистану Хан заявив, що країна вже зробила замовлення на постачання російської нафти, але хоче сплатити її юанями, оскільки має угоди про валютні свопи з Китаєм. Також міністр висловив бажання оплачувати постачання пакистанськими рупіями, які не є навіть частково конвертованою валютою.

Віцепрезидент Єврокомісії Шефчович повідомив, що 10 травня відбувся перший тендер зі спільної закупівлі газу для країн ЄС через Енергетичну платформу. В аукціоні взяли участь 77 компаній, які планують закупити 11,6 млрд м³ газу. Попит на скраплений газ становив 2,8 млрд м³. Заявки на тендер прийматимуться до 15 травня, постачання заплановано із червня 2023 р до травня 2024 р

Туреччина перенесла оплату $600 млн за отриманий із Росії газ на наступний рік, що дещо знизить навантаження на валютні резерви країни, які було виснажено політикою Ердогана та центрального банку країни.

Австрійський уряд слідом за багатьма країнами Заходу, ухвалив рішення про заборону встановлення програми китайського відеосервісу TikTok на мобільних пристроях держслужбовців.

Міністр сільського господарства Молдови Боля заявив, що уряд поки не запроваджуватиме заборону на імпорт українських зернових та олійних культур, оскільки цей крок не розв'яже головних проблем – не знизить собівартість продукції молдавських фермерів і не матиме наслідком підвищення відпускних цін на їхню продукцію. Молдова імпортує вкрай незначний обсяг зернових з України, а можливе ембарго на молдавську продукцію призвело б до суттєвих втрат агросектору. Уряд оголосив про плани запровадити заборону під тиском асоціації "Сила фермерів", голова якої Слусар стверджував, що ціна на пшеницю в країні зменшилася проти тої, що була торік. Водночас на його

твердження, російський ринок є відкритим для молдавської продукції. У разі невиконання вимог асоціації Слусар погрожував вивести фермерів на акції протесту. Служба інформації та безпеки Молдови розпочала розслідування щодо зв'язків Слусаря з ФСБ

Торговий представник України, заступник міністра економіки Качка попередив, що заборона експорту зернових негайно спричинить заборону всього імпорту з Молдови

Уряд Молдови погодив передавання Україні виробленого в країні обладнання для ремонту об'єктів енергетики на суму 5 млн грн.

⭐ Технічний інститут військово-повітряних сил Польщі підтвердив, що поблизу Бидгоща в західній частині країни знайдено російську крилату ракету Х-55. Польська армія не має таких ракет ні на озброєнні, ні на складах, тобто її запуск під час навчань Війська Польського був неможливим. За оцінкою польських ЗМІ, ракета могла потрапити на територію країни під час потужної ракетної атаки Росії на об'єкти інфраструктури України наприкінці грудня 2022 р. Ракету міг запустити російський літак із повітряного простору Білорусі. Це означає, що система ППО пропустила російську ракету, яка пролетіла понад половину території країни. Цілком можливо, що ракета, яка вибухнула поблизу українсько-польського кордону, була випущена з українського комплексу ППО для знищення ракети Х-55, яка долетіла до Бидгоща. Прем'єр-міністр Моравецький заявив, що дізнався про інцидент лише наприкінці березня, оскільки ВПС країни не повідомили про порушення повітряного простору країни російською крилатою ракетою

Польща викликала посла РФ для надання пояснень через інцидент у Чорному морі, коли російський винищувач здійснив небезпечний маневр, який ледь не спричинив падіння польського прикордонного літака

Комісія зі стандартизації географічних назв Польщі рекомендувала називати російський Калінінград містом Крулівець, а область – Крулевецькою. Комісія наголосила, що російська назва є штучною і такою, що не пов'язана з місцевістю. Прессекретар російського президента Пєсков заявив, що рішення про перейменування Калінінграда "межує з божевіллям", Польща протягом усієї історії скочується до ненависті до росіян, проте "нічого хорошого для країни та поляків це не приносить".

⭐ Генеральний секретар НАТО Столтенберг заявив, що результати воєнної кампанії Росії в Україні впливають на плани Китаю щодо можливості вторгнення на Тайвань. Він наголосив, що безпека має глобальний характер, тому події на Тайвані торкнуться і Європи

Міністр закордонних справ Франції Колонна заявила, що Китай має дати зрозуміти Росії, що вона "зайшла в глухий кут" в Україні. Вона наголосила, що китайське керівництво має попросити Москву "повернутися до миру"

Японія розгорнула комплекси ППО Patriot на островах префектури Окінава, що розташовані поблизу Тайваню

Під час візиту до Німеччини глава МЗС Китаю Цінь заявив, що єдиний вихід він бачить у тому, щоб "залишатися спокійним та раціональним та створити умови для політичного вирішення" "конфлікту в Україні". Міністр закордонних справ Німеччини Бербок закликала Китай пообіцяти, що він не надаватиме допомоги Росії в ухиленні від санкцій. Вона наголосила, що нейтралітет означає гру на боці агресора

Китайський експорт до Росії у квітні сягнув рекордного рівня та перевищив у 1,5 раза торішні показники, що свідчить про зміцнення економічних взаємин двох країн. Майже 20 % китайського експорту до РФ – це автомобілі та запчастини до них, 14 % – електроніка, 24 % – промислове обладнання та запчастини.

3. Тренди

⭐ Українські державні органи припинили публікацію інформації про виконання бюджету, соціальні виплати та банківську систему, посилаючись на режим таємності під час війни. Однак ці виплати не пов'язані з обороною країни, тому така ситуація створює можливість масштабних зловживань та безконтрольного управління економікою в ручному режимі.

⭐ За оцінкою аналітичної компанії Kantar, частка тіньового ринку цигарок в Україні становить приблизно 20 %, підроблена продукція обіймає орієнтовно 8 % ринку. Контрафактні цигарки здебільшого потрапляють на ринок нібито через систему магазинів Duty Free без акцизних марок. Верховна Рада розглядає кілька варіантів перешкоджання цій схемі: закриття магазинів Duty Free на автомобільних пунктах пропуску, заборону торгівлі акцизною продукцією в таких магазинах, або дозвіл її продажу, але з усіма податками та митами, тобто, за звичайною ціною.

***

№ 1.568

Друга частина найновішого звіту Тома Купера додає деталей про переможну контратаку 3-тьої штурмової бригади ЗСУ під Бахмутом: вдалий маневр реально заставив російські підрозділи панічно тікати. Втім, Купер застерігає від ейфорії – таких перемог має бути набагато більше. Так само застерігає не торочити про «великий контрнаступ» і дати генералам та бійцям ЗСУ робити свою справу.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-10-may-2023-ministry?utm_source=substack&utm_medium=email

За переклад дякую Микола Ковальчук, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 10 ТРАВНЯ 2023

МІНІСТЕРСТВО ІНТРИГИ

[Опубліковано 10.05 о 9.40 за Києвом].

Привіт усім!

Як і обіцяв учора, розкажу **детальніше про одну з найсвіжіших контратак українців у Бахмуті.**

Мабуть, ви вже знаєте з соцмереж, що пріґожин скаржиться на втечу «деяких бійців 72-гої бригади [ВСрф]» і втрату кількох квадратних кілометрів території. Також цей кадр жорстко критикує «вишестоящі органи» в москві й заявляє, що «ваґнєру» довелося рятувати їхні шкури. Ви, мабуть, чули і про те, що [українська] 3-тя штурмова бригада розбила 72-гу і «значно просунулася вперед» [https://t.me/ButusovPlus/2653].

То що ж відбулося, коли і де?

1. КОНТЕКСТ

Після місяців критичної нестачі артилерійських боєприпасів і важкої піхотної зброї, українці нарешті отримали все, чого потребували. І багато.

Тому,

> **— минулі 4-5 днів вони стріляли «скільки хотіли»: за необхідністю, там, де було треба, не економлячи.**

Крім того,

> — ЗСУ проводили ротацію деяких підрозділів: якісь виводили з Бахмута, якісь туди вводили. Я вже писав, що військове командування намагається недовго тримати кожен підрозділ у місті. Але такі потужні бойові одиниці, як 93-тя механізована і 3-тя штурмова бригади б'ються тут уже чотири і три місяці відповідно [насправді 93-тя в Бахмуті з серпня 2022 року — перекл.] й виводять на ротацію лише окремі батальйони (або їхні частини).

Натомість росіяни за минулі п'ять місяців взагалі не виводили свої підрозділи на ротацію:

— вони весь час залишалися в місті, завербованих в'язнів витрачали десятками тисяч, у місто навіть вводили додаткові підрозділи.

В результаті «полки» і «бригади» зменшилися до розмірів роти (200-300 солдатів), а бійці виснажилися. Але генерали не припиняли на них тиснути, аж поки не зрозуміли, що ці люди більш ні на що не здатні. Тож близько тижня тому, після новин про панічні відступи різних побитих підрозділів, росіяни таки замінили кілька з них.

Тепер у Бахмуті й на околицях міста утворилося три головні зони зіткнення:

1) - Траса 0506 на північ від Хромового; там стоять по батальйону з 92-гої механізованої бригади, а росіяни атакують трьома полками ВДВ;

2) - комплекс на західних околицях руїн Бахмута: дитяча лікарня, поштове відділення №1 і квартал приватних будинків на північ (плюс «цитадель», як її називають росіяни, — пагорб на захід) та території на північний схід; від ЗСУ ці території захищають батальйони з 125-тої та 241-шої бригад ТрО плюс один батальйон Президентської бригади Національної гвардії (тим часом 93-тю вивели); з боку росіян атакують переважно вагнерівці;

3) - південно-західні околиці Бахмута, зокрема траса 0504, «той самий» пагорб під Кліщіївкою та канал Сіверський Донець — Донбас; із боку українців там воюють частини 3-тьої та 5-тої штурмових бригад плюс 80-та повітряно-десантна; з боку росіян тут воює (якщо брати загальне число солдатів) ціла дивізія ВДВ плюс залишки двох мотострілецьких бригад.

2. ПОДІЇ

Обидві сторони мають за ціль завдати удару по ворогу під час виведення на ротацію виснажених підрозділів та заведення нових.

Проблема (для росіян) полягає в тому, що "раптове пожвавлення" української артилерії стало для них дуже прикрою несподіванкою (а це що https://t.me/Ukraine_365News/52024 ? ще один рекорд росармії зі жбурляння танкової башти?):

—.після того, як українці місяцями стримували свій артилерійський вогонь, росіяни просто відвикли, що можуть бути тією стороною, яку так рясно поливають артилерійським вогнем – ще й таким точним.

Такою-точно прикрою несподіванкою стало для них і те, що 3-тю штурмову відправили на зачистку контрольованого росіянами плацдарму на захід від каналу Сіверський Донець – Донбас.

Його тримала 72-га мотострілецька бригада (ЗСрф).

Українці атакували з двох боків (орієнтовно із заходу на схід та з півдня на північ). Спершу вони підірвали одну чи дві БМП, що перевозили частини новоприбулого російського батальйону [https://twitter.com/AlexRaptor94/status/1655988648850882573], через що російська піхота у паніці пустилися навтьоки. Командир російської бригади мерщій кинув свій другий батальйон на лінію фронту, однак він також потрапив під артобстріл та зазнав атаки піхоти, тому теж запанікував – і втік через Канал.

Сектор російського фронту завширшки 2 кілометри і завглибшки 500 метрів посипався.

Довідавшись про це, командири вагнерівців у Бахмуті – і без того знервовані через регулярні нарікання пріґожина [https://twitter.com/Jack_Mrgln/status/1655918167007297537] на «міністерство інтриг» («вищестоящі органи» у москві), брак боєкомплекту та застереження щодо «українського контрнаступу на флангах їхньої атаки на Бахмут» – дійшли висновку, що українці от-от просунуться аж до Кліщіївки.

Вочевидь,

— у них не було інакшого вибору, окрім як припинити штурми на заході Бахмута й перекинути щонайменше одну зі штурмових груп вагнера – підсилену принаймні однією групою ВДВ – до Каналу, аби спинити українське просування та стабілізувати лінію фронту.

Вочевидь, коли війська – на марші, вони підставляються під удар на відкритій місцевості. Ба більше, закріпившись на позиціях, і російська 72-га мотострілецька, і українська 3-тя штурмова зупинилися та самі окопалися. Відповідно, ті групи вагнерівців та ВДВ влетіли прямісінько на засідку. Результат?

Процитую одного з українських військових, що брав у цьому участь: “вагнери влаштували майстер-клас з бігу”.

Деякі українські джерела заявляють про знищення аж 500 росіян, однак 3-тя штурмова записала собі в актив щонайменше 64 (до 87) вбитих росіян і 5 полонених [https://t.me/ab3army/2520], знищила або захопила одну чи дві БМП, кілька мінометів та основний передовий склад БК 72-ї мотострілецької, а також дісталася Каналу.

[ФОТО]

Не певен, але це має бути скріншот зі "шляху відступу" російської 72-гої мотострілецької бригади, проте, судячи зі звітів української 3-тьої ОШБ все це "дуже нагадує", як виглядав шлях їхнього наступу.

3. ЗАСВОЄНІ УРОКИ

Якщо ви хочете запитати мене щось на зразок «Це вже український контрнаступ?» чи — оце найгірше — «Цей контрнаступ закінчить війну?»… ох, нещастя моє… будь ласка, дайте мені спокій. **Це була просто «контратака на випередження», яка пройшла дуже вдало.**

Звичайно, вона виявила у росіян багато слабких місць. Показала, що їхні «регулярні» підрозділи заледве можуть — чи й зовсім не можуть — тримати бойові порядки, коли на них наступають добре забезпечені, добре керовані й добре навчені українські війська. Також показала, які тепер знервовані російські командири під Бахмутом.

Але показала й те, що росіяни можуть дуже швидко «перекидати свої резерви за лінією фронту».

Загалом, у ширшому контексті, ця сутичка має не аж таке велике значення.

Важлива тільки «чорна скринька», яку я називаю «системою путіна», а саме дві речі:

а) перебування путіна при владі та

б) «дотримання командирами («вдв», «всрф», «ваґнер» тощо) процедур».

Перша річ очевидна, бо в росії — за великим коштом — значення має лише той, хто головний у москві й «пітєрі» (санкт-петербурзі).

Друга річ залежить від того, чи діють командири відповідно до отриманих наказів, незважаючи на наслідки. Якщо діють, їх шануватимуть і нагороджуватимуть, незалежно від результатів. Хай скільки росіян загине: не має значення. Ані найменшого. Власне кажучи, якщо «загинуло багато росіян», це «доводить», що командири і їхні підрозділи «воюють», «стараються», що вони виконують накази.

Наразі вже цілком ясно, що нова атака нічого в цій системі не змінила — як не змінили всі попередні успіхи українців у захисті чи в наступі. Щоб щось таки змінилося, росіяни мають зазнати набагато більше важких поразок.

Насамкінець, **прохання до всіх**

— не зважайте на журналістів, лідерів думок у соцмережах чи серед громадськості або на дурнуватих промовців у Вашингтоні чи інших схожих місцях — припиніть нарешті мріяти про «український контрнаступ», про його «вирішальність», «переможність» та іншу несусвітню маячню, якої ви собі навигадували. Результати цієї невеликої української атаки «чудово» демонструють наслідки настирного поширення серед людей усіх цих марень про «контрнаступ».

Прошу, та зрозумійте ви нарешті: це не футбольний матч і точно не Суперкубок, під час якого «одна гра вирішальна для всього сезону» — тож наявність інтернету (чи «інших різновидів присутності в засобах масової інформації») не дає нікому права поміж спортом і куховарством віддаватися (та ще й прилюдно) вологим мріям про «тактику», напрями, перспективи й результати атак — ще до того, як щось насправді відбудеться.

Це війна.

З біса серйозна справа, у якій дуже багато людей убивають, калічать чи ламають іншими способами, постійно, день при дні. Тож усю свою любов до сенсацій, похвальби і «лайків» у соцмережах запхайте собі в те місце, де не світить сонце: наберіться терпіння, позакривайте роти й не заважайте «*оханим генералам» ЗСУ робити свою справу так, як вони хочуть, і тоді, коли вважатимуть за краще.

.***

№ 1.569

Колеги з "Інтерфаксу" взяли інтерв'ю в Максима Ляшка, СЕО "Паріматч" - колись найбільшого оператора грального ринку України

2023-05-12

Лямец

Два місяці тому роботу компанії було заблоковано санкціями РНБО. Спершу влада натякнула на причетність ПМ до рф. Згодом депутати "Слуги народу" дали зрозуміти, що насправді санкції наклали за ухилення "Паріматчу" від

сплати податків. Натомість дуже схоже, що **санкції проти ПМ були замовними**.

Власне, те саме сказав у своєму інтерв'ю керівник закритої контори. Інтерв'ю Ляшка про санкції до "Паріматчу" - це опис, **як під час війни влада влаштовала «спецоперацію проти бізнесу».**

Я вже писав, що

> 1) — навесні 2023 року відбувся переділ грального ринку розміром 180 млрд грн на рік.
>
> 2) — Фінансові потоки перейшли до державних "Привату" та "Ощаду".

А ось власне

> 3) — ринок гральних операторів поділили між собою конкуренти "Паріматчу".

До того ж,

> 4) — на рахунках ПМ заблоковані близько 250 млн грн, що належать його клієнтам.

Зі слів Ляшка, вистава з тимчасовою слідчою комісією парламенту (ТСК) Ярослава ***Железняка*** розпочалася набагато раніше, ще за два місяці до скандалу та запровадження санкцій.

Вже "в січні 2023 року майже всі банки категорично відмовлялися проводити платежі на українські (гральні) ліцензії, так званий код платежу 7995. Всі державні банки відмовились, приватні відмовилися і залишились декілька банків маленьких, які все це робили в межах денних лімітів, які для них встановили Visa і MasterCard. Через два роки після отримання ліцензії ми отримували відмови від банків щодо того, щоб працювати офіційно з білими платежами по Україні", - розповів ***Ляшко***.

1) — Така щільність натякає, що у операції брав безпосередню участь ***Національний банк***. Власне, у цю версію легко повірити, враховуючи **"ощадизацію"**. Це перша лінія атаки.

2) — Інша лінія полягала в тому, що **два роки поспіль влада не збиралася легалізувати потоки грального ринку**.

> 1) — Два роки тому депутати оголосили легалізацію, створивши КРАІЛ та розпочавши надання ліцензій, проте цим і обмежилися.
>
> 2) — Верховна Рада так і не затвердила законопроект, який запроваджував би якісний моніторинг ринку та одностайні умови роботи.

3) — Наслідком було заниження обсягу сплати податків з боку гральних компаній (яке згодом начебто "раптово" виявили депутати ***Железняк*** та ***Гетьманцев***).

Можна уявити, що

4) — **ринок навмисно утримували у "сірій" зоні**, аби можна було в будь-який момент висунути йому звинувачення з порушення закону.

5) — **Таку тактику роками використовують так звані "правоохоронці", від СБУ до БЕБ**, аби вимагати нелегальну плату з бізнесів.

Власне, таку саму поведінку демонстрував і ***Національний Банк***, **який**

Железняк, Ярослав Иванович

Материал из Википедии — свободной энциклопедии [править | править код]

В Википедии есть статьи о других людях с такой фамилией, см. Железняк.

Ярослав Иванович Железняк (укр. *Железняк Ярослав Іванович*) — украинский экономист, с 2017 года — советник премьер-министра Украины Владимира Гройсмана по парламентским вопросам, преподаватель в Киевской школе экономики. Народный депутат Украины IX созыва от партии «Голос».

Биография [править | править код]

Ярослав Железняк родился 20 октября 1989 года в Мариуполе Донецкой области.

В 2009 году учился в Институте права Верховной Рады Украины.

В 2013 году окончил Институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко. Специальность «Международный бизнес», магистр.

С 2009 по 2014 год работал старшим советником по вопросам правительства в компании Kesarev Consulting.

2014—2015 — советник по вопросам правительства в компании Anheuser-Busch Inbev.

Преподает в Киевской школе экономики, является руководителем ОО «Агентство инновационной демократии» и соучредителем проекта PolitEyes.

Политическая деятельность [править | править код]

В 8 созыве Верховной Рады был помощником-консультантом на общественных заседаниях народного депутата от партии «Самопомощь» Виктории Пташник, в 6 созыве выполнял аналогичную роль у нардепа от Партии регионов Алексея Плотникова.

С 2015 года работал советником по вопросам правительства и парламентских отношений министра экономического развития и торговли Украины Айвараса Абромавичюс.

С 2016 — советник в составе стратегической консультативной группы по поддержке реформ в Украине (SAGSUR), а с 2017-го — советник премьер-министра по парламентским отношениям.

Ярослав Железняк

укр. *Ярослав Железняк*

Народный депутат Украины IX созыва

с 29 августа 2019

Рождение	20 октября 1989 (33 года) Мариуполь, Донецкая область, УССР, СССР
Имя при рождении	укр. *Ярослав Іванович Железняк*
Партия	Голос
Образование	Учебно-научный институт международных отношений Киевского национального университета имени Тараса Шевченко

начебто "нічого не знав" про так званий "міскодінг" на мільярди гривень щомісяця.

За словами ***Ляшко***,

1) — тільки під кінець 2022 року перші декілька банків пройшли відповідний комплаєнс та отримали листи від платіжних систем з дозволом опрацьовувати гральну індустрію на території України.

3) —**Влада нічого не зробила для визнання українських ліцензій на міжнародному рівні**.

Лише уявіть собі цю картину.

«Злісні оператори грального ринку жорстоко обдурили наївний КРАІЛ, довірливий Нацбанк, чесних депутатів та армію правоохоронців із чистими руками. Це ж треба, яке нахабство! А потім депутат ***Железняк*** *"розслідував" та "випадково виявив"... Ай-яй-яй.»*

Що ще каже пан Ляшко у своєму інтерв'ю?

Він натякає, що

1) — наприкінці минулого 2022 року «дехто» вирішив усунути лідера ринку та прибрати потоки з банків, які заважали. Але зробити це просто так було б надто нахабно навіть для моновлади.

Тож,

2) — спочатку треба було створити токсичний імідж для ПМ. Власне, задля цього банкам (через НБУ) дали команду не проводити платежі. Паралельно розпочалася медійна кампанія про ухиляння від податків. Вона переросла у ТСК Железняка із раптовим втручанням НБУ.

До речі, ми так і не дізналися від ТСК ані назви банків, що робили міскодінг, ані обсяги сплати податків операторами.

Зі слів Ляшка, "ухилянт" ПМ був платником №1 у галузі, і за 2022 рік сплатив 51% всіх податків грального бізнесу. Йдеться саме про профільні податки, а не про плату за ліцензії. В цілому "Паріматч" сплатив 354 млн гривень за 2022 рік. Можливо, це не так багато. Але це більше за решту операторів у галузі.

Ось цитата Ляшка:

"Результат: за 2022 рік ми сплатили 51% всіх податків грального галузі. Це йдеться саме про податки, не про плату за ліцензії. В цілому ж сплатили 354 млн гривень за 2022 рік. За перший квартал 2023 року ситуація була ще більш показовою: Паріматч заплатив 77% відсотків від всіх податків галузі, навіть з урахуванням плат за ліцензію, а якщо їх не враховувати – то 95-98%! В абсолютних цифрах ще простіше: 957 мільйонів гривень сплачено за весь період 2021-2023 років. Наприклад, в грудні 2022 року ми сплатили 87,9 млн гривень. В січні 2023 року – 244, 6 млн. В лютому – 130,7 млн. В березні – 106, 5 млн гривень. Це рекордні цифри по гральній галузі".

Тобто, санкції накладено за несплату податків. Але - накладено на того оператора, що сплатив 77-95% податків.

Зверніть увагу:

— справа геть не у податках. Бо інші компанії не сплатили ні-чо-го.

"Якщо подивитися, скільки було видано ліцензій і скільки компаній у 2022-2023 платили податки, ви побачите, що більша частина списку стоїть з нулями, якщо прибрати колонку з заробітної плати. А ми платили", - каже ***Ляшко*** з ПМ.

Тепер щодо головного в таких випадках питання: кому вигідно?

Власне, його формулюють колеги з "Інтерфаксу":

> "По беттінгових ліцензіях на ринку було три компанії, залишилося дві. Тобто ринок доволі вузький…"

Власне, я не згадую назви тих двох компаній, що залишилися на ринку. Можете легко знайти їх у базах КРАІЛ. Проте, відповідь ***Ляшка*** вказує, що за усім цим скандалом можуть стояти вони:

> *"Суто з людської точки зору, якщо сказати, що мотивація - це зв'язки з росією, то ми розуміємо, що це не так: в нас є докази, ми можемо це доводити.*
>
> *Якщо мотивація пов'язана з податками, це просто не може бути підставою для санкцій.*
>
> *Я думаю, що у держави є можливості, навіть під час військового стану, розбиратися з такими питаннями. Адже коли немає пояснень, починаєш додумувати вже все що завгодно. Але наголошу ще раз, ми все ж таки сподіваємося на діалог, і що в цьому діалозі все стане зрозуміло".*

Але я дозволю собі дещо не погодитись із його висновком.

Від початку скандалу я чув іншу версію: що **головна ініціатива виходила не від конкурентів, а саме від представників держави**.

За цією версією, **завданням було переділити потоки грального ринку**.

> За даними моїх джерел, "Паріматчу" пропонували певну співпрацю з "державниками", але контора відмовилася. Напевно, у ПМ вважали, що їм нічого не загрожує. Тож їм доволі швидко нагадали про старий анекдот: що карате це карате, а молоток - це молоток.

Я схиляюся до точки зору, що **саме держава є організатором нальоту**.

Які перспективи цього кейсу?

Ляшко каже, що "Паріматч" сподівається на переговори з владою. Але я впевнений, що люди, які створили цей конфлікт, навряд чи визнають свою помилку та знімуть санкції.

> Це погана новина для власників тих самих 250 млн грн, що заарештовані на рахунках ПМ. Незважаючи на звернення компанії, досі не визначений механізм повернення коштів з заблокованих рахунків.

Пахне це все доволі погано. Ситуація дуже нагадує зухвале рейдерство за допомогою високих "погонів" та НБУ. Така ситуація могла бути розкрита і скандалізована у будь-якому неупередженому суді. Організатори цих санкцій, скоріш за все, розуміють це. Але вони також напевно розуміють, що українські суди залежать від влади. Дуже схоже, що спроби "Паріматчу" отримати швидку сатисфакцію в Україні будуть складними.

Ляшко каже, що ПМ розглядає шлях звернення до механізмів захисту за межами України у разі після "використання всіх доступних механізмів національного захисту".

Він натякає, що "Паріматч" не збирається робити ребрендінг, адже де-факто і де-юре є міжнародною компанію. Мабуть, це треба розуміти так, що вони підуть до кінця. На мою власну думку, **йти вже треба починати.**

***

interfax-УКРАЇНА
ІНФОРМАЦІЙНЕ АГЕНТСТВО

2023-05-12

Сподіваємося на діалог з владою, але готові відстоювати свою позицію і в судах – Parimatch

Ексклюзивне інтерв'ю з Максимом Ляшком, керуючим партнером Energame (компанія керуюча активами групи компаній Parimatch)

Текст: Дмитро Кошовий, Макси

****

- Пройшло два місяці з того часу, як компанія була внесена у санкційний список і ви заявили про блокування на її рахунках біля 250 млн грн клієнтів. Чи змінився порядок цієї суми? Які перспективи у ваших клієнтів отримати ці гроші?

-- Порядок суми не змінився, жодної копійки після санкцій не було зараховано. Ці грошові кошти наявні, заблоковані на розрахункових рахунках самої компанії, яка потрапила під санкції. Також є грошові кошти, які заблоковані фінансовим моніторингом банків. Вони ще не встигли навіть бути зараховані на особові рахунки компанії, але вони теж існують, заблоковані. Вони були в процесі обробки банківських платежів, накопичені на розрахункових рахунках самих банків.

Цих коштів абсолютно достатньо для того, щоб розрахуватися з клієнтами. Ми звернулися до (державного регулятора грального бізнесу) КРАІЛ, до Нацбанку та до Ради національної безпеки та оборони України з запитом, щоб нам надали відповідні пояснення, яким чином ми можемо повернути ці грошові кошти клієнтам. Первинно ми отримали відповіді, які, в принципі, не вказували на конкретний механізм та були просто відсиланнями до законодавства. Ми підключили адвокатів, які написали адвокатські запити з більш конкретними запитаннями і чекаємо цю відповідь. Подивимося. Наскільки я знаю, принаймні в РНБО скерували ці листи для того, щоб отримати додаткову інформацію, яка там сума та що робити далі. Тобто є якісь ознаки того, що дійсно хочуть розробити механізм і врегулювати цю ситуацію.

-- Клієнти вже подають на вас до суду? Або, можливо, оскаржують чиїсь інші дії щодо блокування цих коштів?

-- Ні, клієнти, виявляють досить серйозну обізнаність щодо процедури. Ми підготували узагальнюючі пояснення, які відправляємо на запити клієнтів щодо ситуації. Але, як ми бачимо навіть з таких неформальних обговорень, клієнти, в принципі, розуміють, що треба чекати порядок відшкодування. І клієнти підтримають нас та чекають нашого повернення на український ринок.

-- Чи розрахувалися ви певною мірою зі своїм персоналом і постачальниками послуг? Чи не буде тут судових розглядів?

-- Чітких механізмів немає. Ми намагаємось розрахуватися з працівниками. Але, знову ж таки, є складнощі з тим, що банки не готові проводити такі розрахунки. І тут вже ми виступаємо ініціатором претензій, щоб за рішенням судів санкційні компанії могли розраховуватись за оренду, за заробітну плату, за відпустки та звільнення, комунальні послуги та інші обов'язкові виплати, які не пов'язані з обмежувальним режимом.

Ми зараз детально вивчаємо цю юридичну практику для того, щоб подивитись, яким чином вони можуть бути застосовані для нас. Це скоріше стосується співробітників.

Що стосується контрагентів, ми зараз не бачимо механізму, яким чином розраховуватися з ними. Просто ведемо облік, але ми не приймаємо платежі і не відправляємо платежі для контрагентів.

-- Чи вивчили ви вже за ці два місяці судову санкційну історію в Україні? Бо, наскільки ми знаємо, жодних позитивних рішень щодо виключення з санкційних переліків нема навіть на рівні першої інстанції. Намагаєтесь зараз через суди вирішувати проблему чи якісь інші способи розглядаєте? Які варіанти зараз вважаєте найперспективнішими?

-- Ми розуміємо, що держава знаходиться в стані війни, і всі засоби держави можуть і мають діяти, і санкційний механізм - це один з таких засобів. І, відповідно, для компаній, які дійсно шкодять інтересам держави, такий механізм має бути застосований. Але ж помилки, неточності при використанні такого санаційного механізму можуть бути. З нами сталася просто помилка, тому, я думаю, що найефективніше для держави та бізнесу - співпраця. Бо йдеться мова в нашому випадку про українську високотехнологічну компанію, яка народилася в Україні і розвивалася як українська. І шляхом діалогу, пояснення та надання документів найшвидше за все можемо пройти шлях до правди. Це перший механізм.

Другий – судовий в Україні. Суд може розглядати будь які питання, які є. Також існує окремий механізми розгляду спорів, пов'язаних з санкційними

списками. Є шість місяців на подання документів до суду. Звісно, ми будемо робити максимальні дії, щоб вкластися в ці терміни. Також є механізми європейського захисту. І співпраця з конституційними органами Європи і Сполучених Штатів вказує на те, що вони готові розбирати документи, але ми маємо використати всі доступні механізми національного захисту. Що ми і плануємо зробити, щоб доводити свою позицію.

-- В яких країнах за межами України та на яких умовах ваші компанії продовжують працювати? Чи є скорочення бізнесу через проблеми або якійсь ріст?

-- Звичайно через санкції ми відчуваємо репутаційну загрозу і в інших країнах, де ми присутні. Але принаймні зараз ми бачимо, що партнерів ми не втрачаємо, і вони прийняли рішення залишатися з нашим брендом. Проте, нових угод наразі немає, потенційно розуміємо, розширення географії зараз буде на паузі.

-- Якщо вбити в Google Parimatch, то пошукова система видає інші сайти, наприклад один англійський, зі схожим на ваше оформленням, але іншим ім'ям. В інших випадках посилання на деякі сайти parimatch далі ведуть на сайти інших он-лайн казіно або беттінгових компаній в Україні, у тому й числі легальні. Ви стали працювати на інших ринках під іншими брендами або ділитися своєю аудиторією на якихось умовах? (За час підготовки інтерв'ю наведені у запитанні результати пошуку перестали видаватися, скрін-шоти ми не робили, тому не наводимо назви цих сайтів, хоча вони є в редакції – ІФ)

-- Ми завжди працювали лише під брендом Паріматч, в Україні і в світі. Ми не змінювали це і не плануємо. Але ми бачимо і фіксуємо багато спроб копіювати дизайн, імітувати сайт, красти трафік у пошуку. Окрім того одразу після введення санкцій, почали з'являтися публікації в соціальних мережах про допомогу з виведенням коштів з "Паріматч". Ми казали про це публічно, що це просто неможливо для клієнтів, бо гроші заблоковані на банківських рахунках. Це просто ще один спосіб виманити данні про картки і доступ до карток особи. Звертаюся ще раз до наших клієнтів,- механізм наразі відсутній, тому, будь ласка, треба зачекати!

-- Скільки співробітників втратили роботу після введення санкцій і яка кількість персоналу з українського офісу перейшла на роботу в інші компанії групи Паріматч?

-- Це узагальнююче формулювання – співробітники. Бо там є і співробітники, і залучені консультанти, підрядники та ФОПи -- цілий арсенал залучених аутсорсів і всіх інших. І наразі у зв'язку з введенням санкції було скорочено або перервано контракти, або відмовлено від аутсорса загалом більше, ніж на тисячу людей.

Хто з них перейшов? Такого переводу не було. Ми оголосили, що контракти з людьми припинені або трудові відносини припинені. Але потім є можливість пройти співбесіду в інші проекти в інших країнах або в інших партнерів та отримати роботу відповідно до цих вакансій.

Єдиний, хто перейшов - це юристи та фінансисти (і то не повністю), які увійшли в санкційну групу, яка займається усіма питаннями, пов'язаними з тим, щоб зупинити цей санкційний режим, розібратися, підготуватися з документами.

-- Чи не вважаєте ви сьогодні помилкою, що ви перейшли на 2% спрощений режим оподаткування у минулому році? Бо, думаю, вам важко відповідати на обвинувачення, що в минулому році компанія занадто мало платила до бюджету. Бо з кінця минулого року та на початку цього ви в рази збільшили платежі.

-- Це скоріше філософське питання. Треба повернутися до історії, яка була два з половиною роки і навіть більше тому, коли домовлялися, що давайте поставимо ставку за ліцензію настільки високу, зробимо її настільки коштовною, щоб не виникало питання до того, яким чином сплачуються податки до введення системи моніторингу. Бо всі розуміли, що без системи моніторингу визначитися з обсягом податків буде дуже важко.

І ми погодились. І була введена потрійна вартість. В сумі це було десь 130 млн гривень: 108 млн грн - ліцензія на букмекерську діяльність і 23 млн грн на діяльність онлайн-казино. Ці суми якраз для того, щоб не сперечатися щодо податків на той період, коли буде введена система моніторингу. Після цього вже відмінити ці збільшені ставки за ліцензії, зробити нормальний розмір оплати за ліцензію і систему регулювання податків.

Але і досі системи моніторингу немає. Плати за ліцензії залишилися, які були введені для того, щоб не сперечатися за податки. Вони були, умовно кажучи, авансові, розуміючи, що питання з транзакціями (грального бізнесу) не вирішене з банками. На момент, коли ми платили ліцензії, всі знали, що є відомість, яка забороняє транзакції гральної індустрії в Україні. І тільки під кінець 2022 року перші декілька банків пройшли відповідний комплаєнс та отримали листи від платіжних систем з дозволом опрацьовувати гральну індустрію на території України.

Ми розуміли ці всі питання, ще тоді ми казали про них і на (профільному парламентському) комітеті, зверталися до Мін'юсту, до КРАІЛ з проханням вплинути на всі ці міжнародні компанії для того, щоб вони починали визнавати ліцензії. Була поїздка з Кабміном у Силіконову долину ще до вторгнення, де ми теж просили піднімати це питання перед Facebook та Google, що вони мають визнавати українську ліцензію. Була зустріч на високому рівні. На жаль, після початку вторгнення, звісно, всі втратили фокус на цих питаннях. І, наскільки мені відомо, вони й зараз не вирішені. Тому

українські ліцензії найдорожчі в світі, і це були для того, щоб не сперечатися за податки.

А буде 2% чи буде 17%... Як ви бачите, зараз в цифрах ніхто не знає по всіх тих операторах, які залишилися на території України. Як зараз податкова чи Комісія може це контролювати? Тільки шляхом звітності, яку надають компанії, іншого етапу контролю нема. Тому це питання накопичуване.

І ми все одно себе відчуваємо українською компанією, готові співпрацювати. Відновитися, і виправити це. Ми до цього готові. І так само далі спілкуватися з платіжними системами і всіма міжнародними холдингами, щоб вони почали визнавати легальний та офіційний український гральний бізнес. Всім же хочеться, щоб фінансові ліцензії, видані на території України, визнавали за кордоном, визнавали міжнародні платіжні системи, давали можливість відкривати прямі рахунки, а не так, як зараз, коли лише декілька банків мають все, і тільки через них щось можна робити.

-- Так а що з вашими податками?

-- Ми протягом минулого року були платником податків №1 в галузі. Якщо подивитися, скільки було видано ліцензій і скільки компаній у 2022-2023 платили податки, ви побачите, що більша частина списку стоїть з нулями, якщо прибрати колонку з заробітної плати. А ми платили.

Результат: за 2022 рік ми сплатили 51% всіх податків гральної галузі. Це йдеться саме про податки, не про плату за ліцензії. В цілому ж сплатили 354 млн гривень за 2022 рік. За перший квартал 2023 року ситуація була ще більш показовою: Паріматч заплатив 77% відсотків від всіх податків галузі, навіть з урахуванням плат за ліцензію, а якщо їх не враховувати – то 95-98%! В абсолютних цифрах ще простіше: 957 мільйонів гривень сплачено за весь період 2021-2023 років. Наприклад, в грудні 2022 року ми сплатили 87,9 млн гривень. В січні 2023 року – 244, 6 млн. В лютому – 130,7 млн. В березні – 106, 5 млн гривень. Це рекордні цифри по гральній галузі.

Ще один аспект. Щоб платити податки, треба, щоб гравці могли сплатити і перерахувати гроші. Ще в січні 2023 року майже всі банки категорично відмовлялися проводити платежі на українські (гральні) ліцензії, так званий код платежу 7995. Всі державні банки відмовились, приватні відмовилися і залишились декілька банків маленьких, які все це робили в межах денних лімітів, які для них встановили Visa і MasterCard. Через два роки після отримання ліцензії ми отримували відмови від банків щодо того, щоб працювати офіційно з білими платежами по Україні.

Окрім цього всього ми ще і армію підтримували на сотні мільйонів гривень, і людей. Це ж не тільки виражається в абсолютних податках, а в тому, що ти робиш на ринку. Скільки було, навіть і дивлячись на те, що був надзвичайні стан, контрактів і з спортивними командами, і з благодійними всіма

ініціативами - сотні, сотні мільйонів гривень, Це що не економіка України? Це що не робочі місця? І тисячі людей були в різних формах залучені до компанії.

-- Два місяці тому вас запитували щодо підозр про недобросовісну конкуренцію. По беттінгових ліцензіях на ринку було три компанії, залишилося дві. Тобто ринок доволі вузький…

-- Ми і таку мотивацію теж не відкидаємо і аналізуємо такі сценарії. Але, знову ж таки, якоїсь доказової бази нема.

Суто з людської точки зору, якщо сказати, що мотивація - це зв'язки з Росією, то ми розуміємо, що це не так: в нас є докази, ми можемо це доводити.

Якщо мотивація пов'язана з податками, це просто не може бути підставою для санкцій.

Я думаю, що у держави є можливості, навіть під час військового стану, розбиратися з такими питаннями. Адже коли немає пояснень, починаєш додумувати вже все що завгодно. Але наголошу ще раз, ми все ж таки сподіваємося на діалог, і що в цьому діалозі все стане зрозуміло.

-- Чи плануєте Ви міжнародний ребрендинг у зв'язку з санкціями?

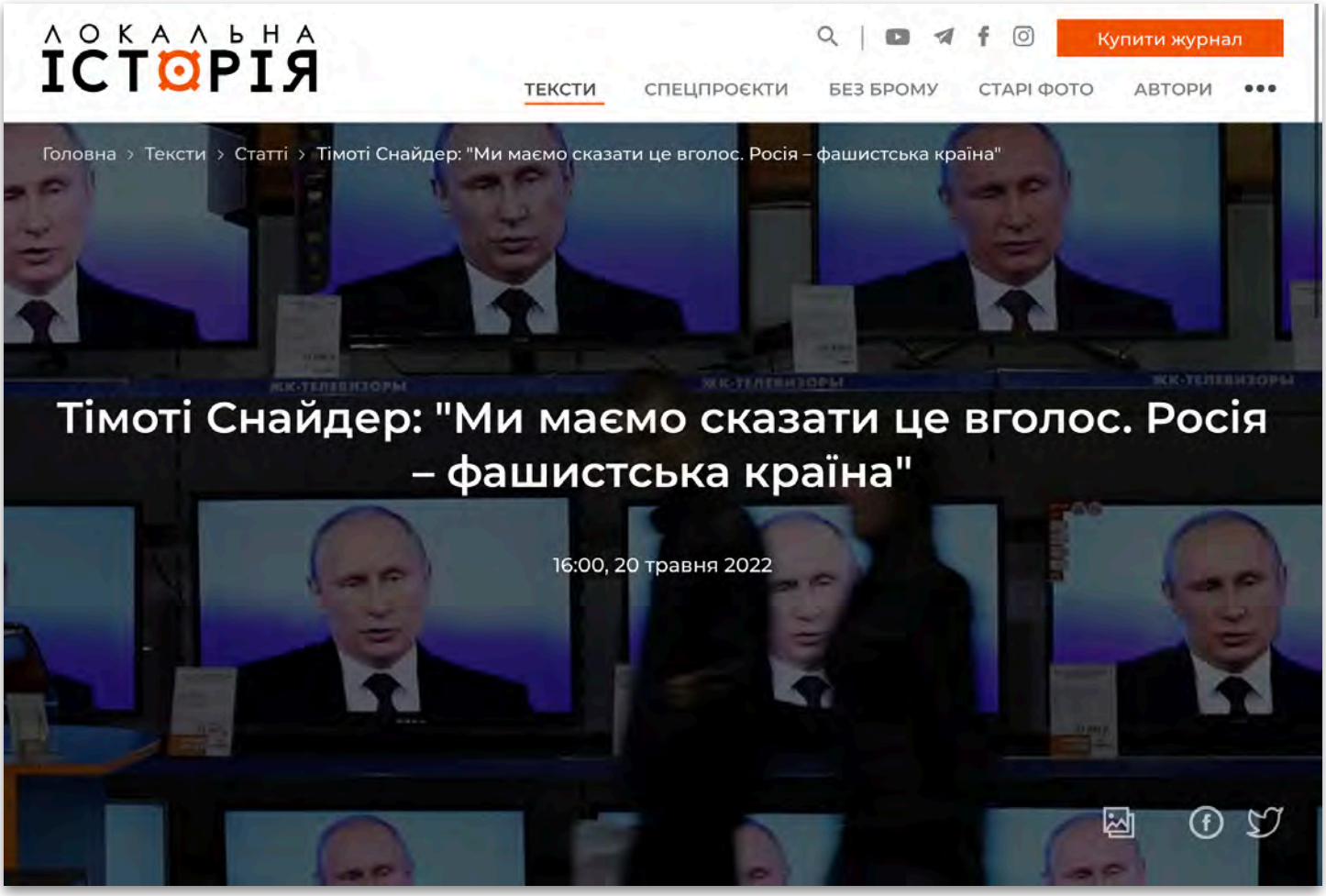
-- Наразі ні. Змінити бренд і знову почати щось робити - це теж шлях, але не хочеться. Ми все ж таки асоціюємо себе глибоко з Україною. Ми сподіваємося на вирішення питання з санкціями, як і коли воно може закінчитися, і після цього вже вирішувати питання ребрендінгу.

У випадку, якщо держава розбереться і ми врегулюємо питання, не думаю, що це є підставою міняти бренд. Навпаки, ми бренд, який пережив такі обставини в державі, довів свою справедливість, довів свою можливість існувати.

***

№ 1.570

Тімоті Снайдер: "Ми маємо сказати це вголос. Росія – фашистська країна"

2022-05-20

Війна Росії проти України — це не лише повернення на традиційне фашистське поле бою, а й повернення до традиційної фашистської мови та практики. Інші існують для того, щоб їх колонізували. Росія невинна через своє стародавнє минуле. Існування України – це міжнародна змова. Війна – це відповідь.

Про фашизм як центральну ідею сучасної Росії розмірковує американський історик Тімоті Снайдер. Його колонку опублікувало видання The New York Times 19 травня.

Переклав Сергій Громенко.

Тімоті Снайдер

американський історик та письменник, професор Єльського університету

Фашизм як ідея ніколи не був переможеним. Як культ ірраціональності та насильства, його не можна було перемогти аргументами: поки нацистська Німеччина здавалася сильною, європейці та інші впадали у спокусу. Тільки на полях битв Другої світової війни фашизм був переможений. Тепер усе повернулося — і цього разу країною, яка веде фашистську війну на знищення, є Росія. Якщо Росія переможе, фашисти у всьому світі зітхнуть із полегшенням.

Ми помиляємось, обмежуючи наші страхи перед фашизмом певним образом Гітлера та Голокосту. Фашизм мав італійське походження, популярний у Румунії, де фашистами були православні християни, які мріяли про насильство, що очищає. Ця ідеологія мала прихильників по всій Європі (та Америці). У всіх її різновидах йшлося про торжество волі над розумом.

Через це неможливо дати задовільне визначення. Люди розходяться в думках, часто люто, з приводу того, що є фашизмом. Але сьогоднішня Росія відповідає більшості критеріїв, які схильні застосовувати вчені. Вона має культ одного лідера, Володимира Путіна. Тут є культ мертвих, організований довкола Другої світової війни. Вона має міф про минуле золоте століття імперської величі, яке має бути відновлено війною зцілюючого насильства — смертоносною війною з Україною.

Путін на акції "Безсмертний полк"

Україна не вперше стає об'єктом фашистської війни. Завоювання країни було головною метою війни Гітлера у 1941 році. Гітлер думав, що Радянський

Союз, який тоді керував Україною, був єврейською державою: він планував замінити радянську владу своєю власною та вимагати родючі сільськогосподарські землі України. Радянський Союз голодуватиме, а Німеччина стане імперією. Він уявляв, що це буде легко, бо Радянський Союз, на його думку, був штучним створенням, а українці — колоніальним народом.

Подібність до війни Путіна разюча. Кремль визначає Україну як штучну державу, чий президент-єврей доводить, що вона не може бути реальною. Вважається, що після ліквідації невеликої еліти широкі маси радо приймуть російське панування. Сьогодні саме Росія відмовляє світові в українській їжі, загрожуючи голодом глобальному півдню.

Багато хто не наважується вважати сьогоднішню Росію фашистською, тому що сталінський Радянський Союз визначав себе як антифашистський. Але це не допомогло визначити, що таке фашизм, і сьогодні це гірше, ніж просто збиває з пантелику. За допомогою американських, британських та інших союзників Радянський Союз переміг нацистську Німеччину та її союзників у 1945 році. Проте його протистояння фашизму було непослідовним.

Гнучкість Сталіна щодо фашизму — ключ до розуміння сучасної Росії. За Сталіна до фашизму спочатку було байдуже, потім він був поганим, потім усе було добре, поки — коли Гітлер зрадив Сталіна і Німеччина вторглася в Радянський Союз – він знову не став поганим. Але ніхто так і не визначив, що це означає. Це була коробка, в яку можна було покласти будь-що. Комуністів репресували як фашистів на показових процесах. Під час Холодної війни американці та англійці стали фашистами. І “антифашизм” не завадив Сталіну у своїй останній чистці націлюватися на євреїв, а його наступникам — порівнювати Ізраїль із нацистською Німеччиною.

Іншими словами, радянський антифашизм був політикою нас та них. Це не відповідь фашизму. Адже фашистська політика починається, як сказав нацистський мислитель Карл Шмітт, із визначення ворога. Оскільки радянський антифашизм просто означав визначення ворога, він пропонував фашизму чорний хід, через який можна було повернутися до Росії.

У Росії XXI століття “антифашизм” просто став правом російського лідера визначати національних ворогів. Справжнім російським фашистам, таким як Олександр Дугін та Олександр Проханов, приділяли час у ЗМІ. А сам Путін спирався на роботу міжвоєнного російського фашиста Івана Ільїна. Для президента “фашист” чи “нацист” — це просто той, хто виступає проти нього чи його плану знищення України. Українці — “нацисти”, бо вони не визнають себе росіянами та чинять опір.

Мандрівники у часі з 1930-х легко ідентифікують путінський режим як фашистський. Символ Z, мітинги, пропаганда, війна як очищувальний акт насильства та поля смерті навколо українських міст роблять усе це дуже зрозумілим. Війна проти України — це не лише повернення на традиційне

фашистське поле бою, а й повернення до традиційної фашистської мови та практики. Інші існують для того, щоб їх колонізували. Росія невинна через своє стародавнє минуле. Існування України – це міжнародна змова. Війна – це відповідь.

Техніка окупантів позначена літерою Z

Оскільки Путін говорить про фашистів як ворогів, нам може бути важко зрозуміти, що він насправді може бути фашистом. Але у війні Росії з Україною “нацист” означає просто “ворог-недолюд” — хтось, кого росіяни можуть вбити. Ненависницькі висловлювання на адресу українців полегшують їхнє вбивство, як ми бачимо у Бучі, Маріуполі та в усіх частинах України, які перебували під російською окупацією. Братські могили — це не випадковість війни, а очікуваний наслідок фашистської війни знищення.

Фашисти, які називають інших людей “фашистами”, — це фашизм, доведений до своєї нелогічної крайності як культ нерозумності. Це останній момент, коли розпалювання ненависті спотворює реальність, а пропаганда стає чистою наполегливістю. Це апогей волі над думкою. Називати інших фашистами, будучи фашистом, — основна путінська практика. Джейсон Стенлі, американський філософ, називає це “підривом пропаганди”. Я назвав це “шизофашизмом”. В українців найелегантніше формулювання. Вони називають це “рашизмом”.

Ми знаємо про фашизм більше, ніж у 1930-ті роки. Тепер ми знаємо, куди це привело. Ми маємо визнати фашизм, бо тоді ми знаємо, з чим маємо справу. Але визнати це не означає скасувати це. Фашизм — це не дискусійна позиція, а культ волі, що виходить з фікції. Йдеться про містицизм людини, що зцілює світ насильством, і він підтримуватиметься пропагандою до кінця. Його можна скасувати лише демонстрацією слабкості лідера. Фашистський лідер має бути переможеним, а це означає, що ті, хто виступає проти фашизму, повинні зробити все необхідне, щоб перемогти його. Тільки тоді міфи руйнуються.

Як і в 1930-х роках, демократія у всьому світі відступає, і фашисти розпочали війну зі своїми сусідами. Якщо Росія переможе в Україні, це буде не просто руйнація демократії силою, хоч це вже досить погано. Це буде деморалізація демократій у всьому світі. Ще до війни друзі Росії — Марін Ле Пен, Віктор Орбан, Такер Карлсон — були ворогами демократії. Перемоги фашистів на полі бою підтвердять, що сила завжди має рацію, що переможені самі винні, що демократії мають зазнати невдачі.

Якби Україна не чинила опір, це була б чорна весна для демократів усього світу. Якщо Україна не переможе, на нас можуть чекати десятиліття мороку.

***

Fascism was never defeated as an idea

As a cult of irrationality and violence, it could not be vanquished as an argument: So long as Nazi Germany seemed strong, Europeans and others were tempted. It was only on the battlefields of World War II that fascism was defeated. Now it’s back — and this time, the country fighting a fascist war of destruction is Russia. Should Russia win, fascists around the world will be comforted.

We err in limiting our fears of fascism to a certain image of Hitler and the Holocaust. Fascism was Italian in origin, popular in Romania — where fascists were Orthodox Christians who dreamed of cleansing violence — and had adherents throughout Europe (and America). In all its varieties, it was about the triumph of will over reason.

Because of that, it’s impossible to define satisfactorily. People disagree, often vehemently, over what constitutes fascism. But today’s Russia meets most of the criteria that scholars tend to apply. It has a cult around a single leader, Vladimir Putin. It has a cult of the dead, organized around World War II. It has a myth of a past golden age of imperial greatness, to be restored by a war of healing violence — the murderous war on Ukraine.

It’s not the first time Ukraine has been the object of fascist war. The conquest of the country was Hitler’s main war aim in 1941. Hitler thought that the Soviet Union, which then ruled Ukraine, was a Jewish state: He planned to replace Soviet rule

We Should Say It. Russia Is Fascist.

May 19, 2022

with his own and claim Ukraine's fertile agricultural soil. The Soviet Union would be starved, and Germany would become an empire. He imagined that this would be easy because the Soviet Union, to his mind, was an artificial creation and the Ukrainians a colonial people.

The similarities to Mr. Putin's war are striking. The Kremlin defines Ukraine as an artificial state, whose Jewish president proves it cannot be real. After the

elimination of a small elite, the thinking goes, the inchoate masses would happily accept Russian dominion. Today it is Russia that is denying Ukrainian food to the world, threatening famine in the global south.

Many hesitate to see today's Russia as fascist because Stalin's Soviet Union defined itself as antifascist. But that usage did not help to define what fascism is — and is worse than confusing today. With the help of American, British and other allies, the Soviet Union defeated Nazi Germany and its allies in 1945. Its opposition to fascism, however, was inconsistent.

Before Hitler's rise to power in 1933, the Soviets treated fascists as just one more form of capitalist enemy. Communist parties in Europe were to treat all other parties as the enemy. This policy actually contributed to Hitler's ascent: Though they outnumbered the Nazis, German communists and socialists could not cooperate. After that fiasco, Stalin adjusted his policy, demanding that European communist parties form coalitions to block fascists.

That didn't last long. In 1939, the Soviet Union joined Nazi Germany as a de facto ally, and the two powers invaded Poland together. Nazi speeches were reprinted in the Soviet press and Nazi officers admired Soviet efficiency in mass deportations. But Russians today do not speak of this fact, since memory laws make it a crime to do so. World War II is an element of Mr. Putin's historical myth of Russian innocence and lost greatness — Russia must enjoy a monopoly on victimhood and on victory. The basic fact that Stalin enabled World War II by allying with Hitler must be unsayable and unthinkable.

Stalin's flexibility about fascism is the key to understanding Russia today. Under Stalin, fascism was first indifferent, then it was bad, then it was fine until — when Hitler betrayed Stalin and Germany invaded the Soviet Union — it was bad again. But no one ever defined what it meant. It was a box into which anything could be put. Communists were purged as fascists in show trials. During the Cold War, the Americans and the British became the fascists. And "anti-fascism" did not prevent Stalin from targeting Jews in his last purge, nor his successors from conflating Israel with Nazi Germany.

Editors' Picks

Soviet anti-fascism, in other words, was a politics of us and them. That is no answer to fascism. After all, fascist politics begins, as the Nazi thinker Carl Schmitt said, from the definition of an enemy. Because Soviet anti-fascism just meant defining an enemy, it offered fascism a backdoor through which to return to Russia.

In the Russia of the 21st century, "anti-fascism" simply became the right of a Russian leader to define national enemies. Actual Russian fascists, such as Aleksandr Dugin and Aleksandr Prokhanov, were given time in mass media. And Mr. Putin himself has drawn on the work of the interwar Russian fascist Ivan Ilyin. For the president, a "fascist" or a "Nazi" is simply someone who opposes him or his

plan to destroy Ukraine. Ukrainians are “Nazis” because they do not accept that they are Russians and resist.

A time traveler from the 1930s would have no difficulty identifying the Putin regime as fascist. The symbol Z, the rallies, the propaganda, the war as a cleansing act of violence and the death pits around Ukrainian towns make it all very plain. The war against Ukraine is not only a return to the traditional fascist battleground, but also a return to traditional fascist language and practice. Other people are there to be colonized. Russia is innocent because of its ancient past. The existence of Ukraine is an international conspiracy. War is the answer.

Because Mr. Putin speaks of fascists as the enemy, we might find it hard to grasp that he could in fact be fascist. But in Russia’s war on Ukraine, “Nazi” just means “subhuman enemy”— someone Russians can kill. Hate speech directed at Ukrainians makes it easier to murder them, as we see in Bucha, Mariupol and every part of Ukraine that has been under Russian occupation. Mass graves are not some accident of war, but an expected consequence of a fascist war of destruction.

Fascists calling other people “fascists” is fascism taken to its illogical extreme as a cult of unreason. It is a final point where hate speech inverts reality and propaganda is pure insistence. It is the apogee of will over thought. Calling others fascists while being a fascist is the essential Putinist practice. Jason Stanley, an American philosopher, calls it “undermining propaganda.” I have called it “schizofascism.” The Ukrainians have the most elegant formulation. They call it “ruscism.”

We understand more about fascism than we did in the 1930s. We now know where it led. We should recognize fascism, because then we know what we are dealing with. But to recognize it is not to undo it. Fascism is not a debating position, but a cult of will that emanates fiction. It is about the mystique of a man who heals the world with violence, and it will be sustained by propaganda right to the end. It can be undone only by demonstrations of the leader’s weakness. The fascist leader has to be defeated, which means that those who oppose fascism have to do what is necessary to defeat him. Only then do the myths come crashing down.

As in the 1930s, democracy is in retreat around the world and fascists have moved to make war on their neighbors. If Russia wins in Ukraine, it won’t be just the destruction of a democracy by force, though that is bad enough. It will be a demoralization for democracies everywhere. Even before the war, Russia’s friends — Marine Le Pen, Viktor Orban, Tucker Carlson — were the enemies of democracy. Fascist battlefield victories would confirm that might makes right, that reason is for the losers, that democracies must fail.

Had Ukraine not resisted, this would have been a dark spring for democrats around the world. If Ukraine does not win, we can expect decades of darkness.

***

№ 1.571

Путін воює і програє свою останню війну

2023-05-11

"У брежнєвську добу юності Владіміра Путіна 9 травня було приводом для радянського мілітаризму, святом зброї та могутності. Можна було б забути, принаймні на мить, що обрана Леонідом Брежнєвим війна буде програна в

Афганістані менш ніж за два десятиліття після того, як він ввів святкування 9 травня — так само, як, імовірно, остання війна Путіна сьогодні ведеться та програється в Україні".

Про це пише Тімоті Снайдер у матеріалі, що 9 травня опублікувало видання The New York Times. Текст переклав Сергій Громенко.

Тімоті Снайдер

американський історик та письменник, професор Єльського університету

Під час обох конфліктів люди на Заході зі зрозумілих причин хвилювалися через ядерну війну. Сьогоднішня Росія випускає нескінченний потік ядерних загроз. Сьогодні на Заході, на відміну від часів Холодної війни, вони обговорюються у психологічних, а не стратегічних термінах. Що відчуває Путін? Що ми відчуваємо?

Страх американців перед ескалацією затримав постачання зброї, яка могла б дозволити Україні перемогти торік. Одна за одною системи озброєння, які вважалися провокаційними, були поставлені без жодних негативних наслідків. Але ціну зволікання можна спостерігати на українських територіях, які все ще контролює Росія: ями смерті, камери тортур та порожні будинки викрадених дітей. Десятки тисяч солдатів з обох боків загинули марно.

За майже 15 місяців війни, незважаючи на російську ядерну пропаганду та занепокоєння Заходу, ядерна зброя не застосовувалася. Це заслуговує на пояснення. Досі помилялися ті, хто передбачав ескалацію, якщо українці чинитимуть опір, якщо Захід поставить зброю або якщо Росія зазнає поразки. Стратеги вказують на стримування та зазначають, що застосування ядерної зброї насправді не принесло б Росії перемоги. Воно забезпечило б драматичну реакцію Заходу та зробило б російських лідерів ізгоями. Але є й глибше пояснення: розмови Росії про ядерну програму самі собою є зброєю.

Російська ядерна пропаганда припускає, що хуліган завжди перемагає.

Але хуліган перемагає не завжди.

Російські пропагандисти хочуть, щоб ми думали, що ядерні держави ніколи не можуть програвати війни, виходячи з логіки, що вони завжди можуть застосувати ядерну зброю для перемоги.

Це антиісторична фантазія.

Ядерна зброя не принесла Франції перемоги в Алжирі та не зберегла Британську імперію. Радянський Союз програв свою війну в Афганістані. Америка програла у В'єтнамі, в Іраку та в Афганістані. Ізраїлю не вдалося перемогти у Лівані. Ядерні держави із певною регулярністю програють війни.

Російський ракетний комплекс "Ярс" під час параду у Москві, 9 травня 2022 року

Деякі американці передбачають ядерний сценарій, за якого росіянам доведеться застосувати ядерну зброю, щоб запобігти поразці. Але Росія знову і знову зазнавала поразки в Україні зі своїми умовами. Що вона довела, то це свою здатність змінювати ці умови після кожної поразки. **Росії не вдалося досягти явної мети "спеціальної воєнної операції" з повалення демократичного уряду України. Більшого приниження, аніж це — не буде.** За поразкою в Києві були подальші поразки у Харкові та Херсоні. **Кожна втрата призводила до появи репортажів російських державних пропагандистів та їхніх прихильників, до розмов про жести доброї волі, стратегічний вивід військ тощо. Ескалація трапилася лише у роботі пропагандистів.**

Росія може програти, не будучи загнаною в кут. У неї є 11 часових поясів простору для відступаючих солдатів і велика практика у зміні пропаганди.

Насправді **російські лідери вже показали що вони робитимуть, якщо програватимуть: змінюватимуть техзавдання та теми у російських ЗМІ.**

Клептократична держава Путіна в цілому, і залежні від неї організації, такі як наймана армія Вагнера, є проектами зі зв'язків з громадськістю військового спрямування. У російській політиці прийнято вважати, що риторика домінує над реальністю. І риторичні приготування до поразки були зроблені.

За туманною войовничістю Путіна ховається ідея про те, що Росія виграє якщо уникне (за його словами) "стратегічної поразки", нав'язаної НАТО. Що б не сталося, йому буде легко визначити війну в Україні як стратегічну перемогу. Оскільки Кремль стверджує, що він воює з НАТО, все, що Путін може сказати — це те, що Росія завадила НАТО проникнути на свою територію. Командир "Вагнера" нещодавно написав у тому дусі, що Росія може припинити "спеціальну воєнну операцію" у будь-який час і просто заявити, що її мета досягнута, аби Росія більше не відступала з окупованої української території.

Серйозно ставлячись до ядерного шантажу, ми фактично збільшили загальну непередбачуваність ядерної війни.

Якщо ядерний шантаж призведе до перемоги Росії, наслідки будуть неймовірно жахливими.

Якщо будь-яка країна, яка має ядерну зброю, може робити все, що їй заманеться, тоді закон нічого не означатиме, жоден міжнародний порядок неможливий, і катастрофа чатуватиме на кожному кроці.

> Країнам, які не мають ядерної зброї, доведеться створювати її, виходячи з логіки, що в майбутньому їм знадобиться ядерне стримування. Поширення ядерної зброї значно підвищило б імовірність ядерної війни у майбутньому.

Коли ми зрозуміємо, що ядерні розмови є зброєю, ми зможемо зробити ситуацію менш ризикованою.

Шлях стратегічного мислення полягає в тому, щоб звільнитися від наших власних тривог та подумати про російські.

Росіяни говорять про ядерну зброю не тому, що мають намір її застосувати, а тому, що вірять, що великий ядерний арсенал робить їх наддержавою.

> Розмови про ядерну програму дозволяють їм почуватися сильними. Вони розглядають ядерне залякування як свою прерогативу і вважають, що інші повинні автоматично поступатися за першої згадки про їхню зброю. Українці не дозволили цьому вплинути на свою тактику.

Якби Росія підірвала ядерну бомбу, вона втратила б цей скарб, що ревно охороняє, — статус наддержави. Такий вчинок означав би визнання, що її армія зазнала поразки — величезна втрата обличчя. Що ще гірше, сусіди створюватимуть (або нарощуватимуть) свої власні ядерні арсенали. Це б позбавило Росію статусу наддержави у свідомості самих росіян. Це, на думку російського керівництва, єдиний нестерпний результат цієї війни.

Таким чином, на мою думку,

> **— найбільш ризикованою російською ядерною дією буде звинувачення України Москвою, наприклад, у навмисному руйнуванні Запорізької АЕС.**

Війна непередбачувана. Воєнна історія сповнена сюрпризів. Путін розв'язав жорстоку війну, і доки вона триває неминучі подальші звірства. **Росія створила не лише непотрібні страждання, а й непотрібний ризик, коли вторглася в Україну. Ми повинні працювати в цьому світі ризику і жаху та спокійно оцінювати його. Жоден варіант не обходиться без небезпек; наша відповідальність полягає в тому, щоб їх зменшити.**

Коли росіяни говорять про ядерну війну, найбезпечнішою відповіддю є забезпечення їхньої поразки.

***

In the Brezhnev era of Vladimir Putin's youth, May 9 was an occasion for Soviet militarism, a celebration of weapons and might. It could be forgotten, at least for a moment, that Leonid Brezhnev's war of choice would be fought and lost in Afghanistan less than two decades after he began the May 9 celebrations, much as what is likely Mr. Putin's last war is today being fought and lost in Ukraine.

During both conflicts, people in the West worried, understandably, about nuclear war.

Today's Russia issues an unending stream of nuclear threats. In the West today, unlike during the Cold War, these are discussed in psychological rather than strategic terms. How does Mr. Putin feel? How do we feel?

Americans' fear of escalation delayed the supply of weapons that could have allowed Ukraine to win last year. One after the other, the weapons systems deemed escalatory have now been delivered, with no negative consequences. But the cost of delay can be observed in the Ukrainian territories that Russia still controls: the death pits, the torture chambers and the empty homes of kidnapped children. Tens of thousands of soldiers on both sides have unnecessarily died.

In nearly 15 months of war, despite Russian nuclear propaganda and Western anxiety, there has been no use of nuclear weapons. This is an absence worthy of an explanation. Those who predicted escalation if Ukrainians resisted, if the West

supplied weapons or if Russia suffered defeat have thus far been wrong. Strategic thinkers point to deterrence and note that nuclear use would not in fact bring a Russian victory. It would ensure a dramatic Western response and make Russian leaders pariahs. But there is a deeper explanation: Russia's nuclear talk is itself the weapon.

It rests on false assumptions. Russian nuclear propaganda assumes that the bully always wins. But the bully does not always win. Russian propagandists want us to think that nuclear powers can never lose wars, on the logic that they could always deploy nuclear weapons to win. This is an ahistoric fantasy. Nuclear weapons did not bring the French victory in Algeria, nor did they preserve the British Empire. The Soviet Union lost its war in Afghanistan. America lost in Vietnam and in Iraq and in Afghanistan. Israel failed to win in Lebanon. Nuclear powers lose wars with some regularity.

Some Americans have proposed a nuclear scenario in which Russians will have to use nuclear weapons to head off defeat. But Russia has been defeated in Ukraine, on its own terms, again and again. What it has proved is its ability to change those terms after each defeat. Russia failed to achieve the explicit aim of the "special military operation" to overthrow Ukraine's democratic government. There will be no greater humiliation than that. The defeat at Kyiv was followed by further defeats at Kharkiv and Kherson. Each loss led to cover stories from Russia's state propagandists and their believers, to talk of good-will gestures, strategic withdrawals and so on. The escalation has been in the propagandists' workload.

Russia can lose without being cornered. It has 11 time zones of space for retreating soldiers and plenty of practice in propaganda refashionings. Indeed, Russian leaders have already indicated what they will do if they believe that they are losing: change the terms of reference and change the subject in Russian media. Mr. Putin's kleptocratic state as a whole and its dependencies such as the Wagner mercenary army are public relations projects with a military arm. The assumption in Russian politics is that rhetoric overcomes reality. And the rhetorical preparations for defeat have been made.

Beneath Mr. Putin's vague bellicosity is the idea that Russia wins if it avoids (in his words) "strategic defeat" imposed by NATO. Almost no matter what happens, it will be easy for him to define the war in Ukraine as a strategic victory. Since the Kremlin claims that it is fighting NATO, all Mr. Putin has to say is that Russia stopped NATO from crossing into Russia. The commander of Wagner wrote recently, in this spirit, that Russia can end the "special military operation" at any time and just claim that its goals have been achieved, so long as Russia does not retreat from any more occupied Ukrainian territory.

By taking nuclear blackmail seriously, we have actually increased the overall chances of nuclear war. If nuclear blackmail enables a Russian victory, the

consequences will be incalculably awful. If any country with nuclear weapons can do whatever it likes, then law means nothing, no international order is possible and catastrophe beckons at every turn. Countries without nuclear weapons will have to build them, on the logic that they will need nuclear deterrence in the future. Nuclear proliferation would make nuclear war much more likely in the future.

When we understand that nuclear talk is itself the weapon, we can act to make the situation less risky. The way forward to strategic thinking is to free ourselves from our own anxieties and consider the Russian ones. The Russians talk about nuclear weapons not because they mean to use them but because they believe a large nuclear arsenal makes them a superpower. Nuclear talk makes them feel powerful. They see nuclear bullying as their prerogative and believe that others should automatically yield at the first mention of their weapons. The Ukrainians have not allowed this to affect their tactics.

If Russia detonated a weapon, it would lose that jealously guarded treasure of superpower status. Such an act would constitute an admission that its army has been beaten — a tremendous loss of face. Worse still, neighbors would build (or build up) their own nuclear arsenals. That would deprive Russia of superpower status in the minds of the Russians themselves. That is, for the Russian leadership, the one intolerable outcome of this war. In my view, the greatest risk of a Russian nuclear action would therefore be one that Moscow would lay the blame for on Ukraine, such as the deliberate destruction of the Zaporizhzhia nuclear power plant.

War is unpredictable. Military history is full of surprises. Mr. Putin has undertaken a war of atrocity, and further atrocities are certain as long as the war continues. Russia created not only needless suffering but also needless risk when it invaded Ukraine. We have to work within that world of risk and horror and evaluate it calmly. No option is without hazards; our responsibility is to reduce them. When Russians talk about nuclear war, the safest response is to ensure their very conventional defeat.

Timothy Snyder, the Levin professor of history at Yale, studied nuclear arms control before shifting to Eastern European history. He is the author, among other books, of “Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin.”

***

№ 1.572

ПРІОРИТЕТИ ПРОЙДИСВІТІВ

2023-01-14

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Регіони роблять ставку на дороги, а не на обороноздатність

Обсяги витрат областей на утримання доріг часом у десятки разів перевищують видатки на ТрО і громадську безпеку. Важливо — утримання доріг це не будівництво, а підтримання у належному стані існуючої інфраструктури, тобто поточні ремонти. Ті самі ремонти, на які після кількох років затятого «Великого будівництва» видатки, навпаки, мали би скорочуватися. Та навіть якщо припустити, що дороги наші дійсно повально потребують ремонту, хіба їхній належний стан є пріоритетнішим за фінансування ТрО? Але так уже вийшло, що те ж таки «Велике будівництво» буквально зацементувало схему розпилу бюджетних грошей саме через

«дорожників». **Готову корупційну інфраструктуру окремими областями було успішно використано й торік.** Попри все.

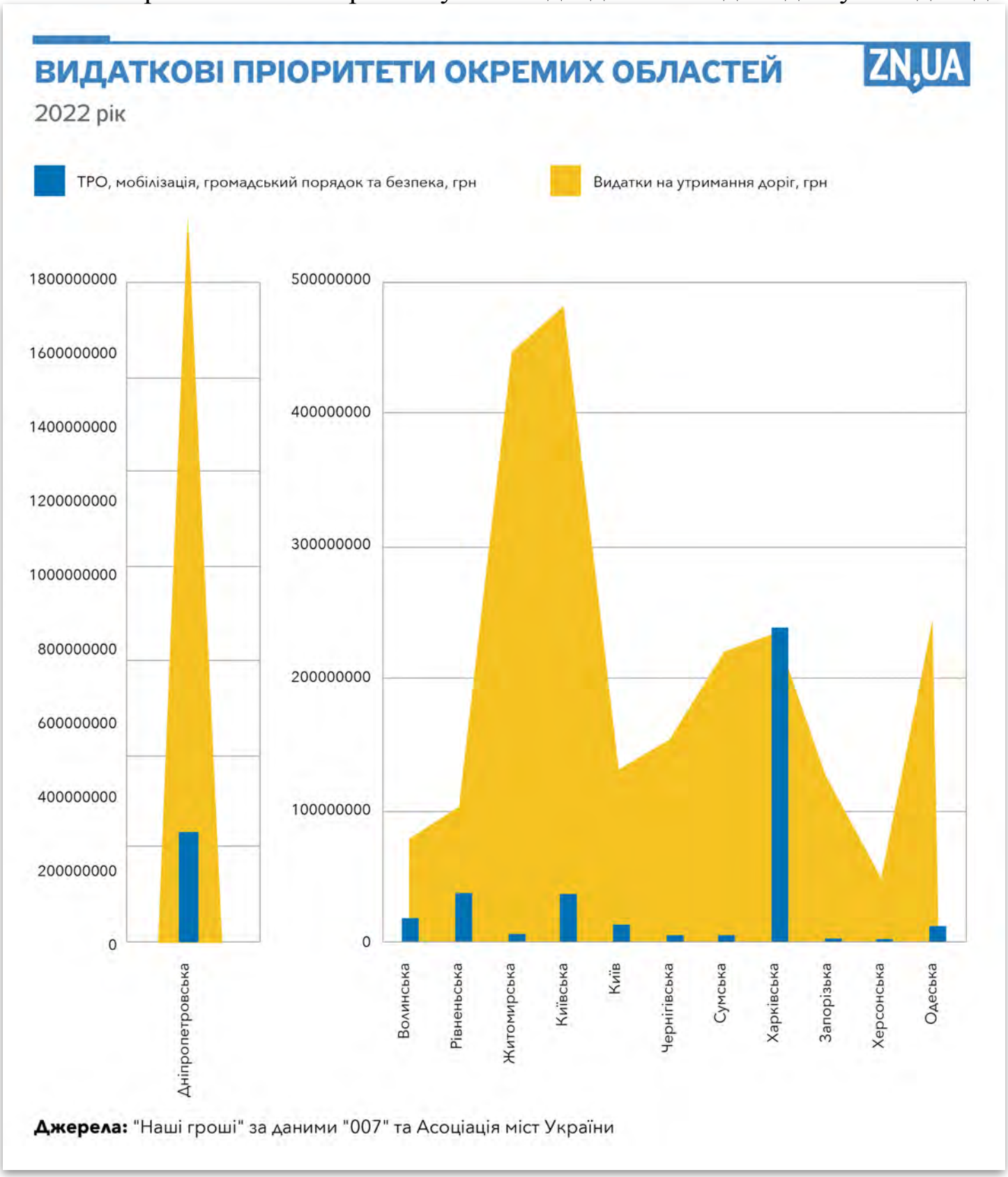
Є кілька причин, через які стала можливою ця історія. **Перша** — в Україні не перестали красти. Здається, що суспільство згуртоване як ніколи, мужньо протистоїть ворогу, віддає останнє ЗСУ, і от-от народиться нова, принципово інша, Україна. Це не зовсім так. Відсоток тих, хто хоче пиляти бюджети, за нашими спостереженнями, не знизився суттєво. На відміну від відсотка публічних даних, які дозволяли б контролювати казнокрадів, — це **друга причина**. Інформацію про бюджетні плани ще якось наколупати можна, а от про реалізацію цих планів чи внесені впродовж року корективи здатні добути лише найнаполегливіші. І ми щиро вдячні усім, хто допомагав нам збирати ці зерна правди. Але насправді відкриті бюджети, проміжні звіти, публікація яких була зобов'язанням, прозорі закупівлі, на які міг глянути будь-хто охочий, — у минулому. У підсумку з каламутної води почали тягати не вудкою, а сітями, і ніхто не надавав по руках. Отже, **третя причина**— благословення від центральної влади, яка точно в темі, а раз мовчить, то й на паях.

А й правда, чого соромитися та стримуватися решті, якщо навіть **у керівника Дніпропетровської області — беззаперечного лідера за дорожніми видатками, жодних проблем нема**. Узяв собі пан Резніченко, та й витратив на утримання доріг минулоріч майже два мільярди гривень обласних грошей, з яких півтора мільярди отримала фірма його фітнес-тренерки. Чим усе закінчилося? **Як відреагував на очевидне порушення президент, що призначає та звільняє голів ОДА? А ніяк.** Резніченко з'їздив із Зеленським у Херсон, ручкався з Єрмаком на камеру, а тренерку просто прибрали із офіційних бенефіціарів фірми, та й по тому. Як думаєте, які висновки зроблять інші регіони, в яких видатки на дорожні латки скромніші? Думаю, збільшать апетити цьогоріч. Ресурс є.

Насправді, **на відміну від держбюджету, місцеві не переживають катастрофи**, бо їм на голову не впав наростаючий дефіцит у 150 млрд грн на місяць. Основне падіння доходів місцевих бюджетів, за даними Офісу підтримки реформи децентралізації, припало на березень-квітень минулого року. Причому було це падіння, наприклад, не таким глибоким, як під час коронакризи 2020-го, — не нижче рівня 2019 року.

Уже з травня доходи загальних фондів бюджетів громад стабільно зростали, і часом цей приріст був двозначним. Зрозуміло, що комусь було краще за всіх, а комусь геть кепсько, — області, в яких ведуться бойові дії, точно не жирували ані в травні, ані в грудні. На щастя, таких областей меншість. Натомість у решті областей, навпаки, справи пішли вгору: **у Львівській області доходи зросли на 41% порівняно із 2021 роком, у Закарпатській — на 38%, у Волинській та Івано-Франківській — на 31, у Рівненській — на 27, у Дніпропетровській — на 16, у Києві та області — на 5 і 7% відповідно**.

Основна причина такого розквіту — надходження від податку на доходи

фізичних осіб, які зросли на 35%. Цей податок із зарплат дає 68% доходів загальних фондів бюджетів на місцях. Торік ПДФО, попри війну та внутрішню міграцію, стало більше, бо, по-перше, на початку 2022-го на 4% зріс норматив його відрахування до місцевих бюджетів, а по-друге, дякуючи зарплатам військових. Причому друга причина — ключова.

Якщо подивитися на помісячну динаміку ПДФО, значне його збільшення починається якраз із березня 2022 року, коли військові зарплати стрімко зросли. Наразі ж **із 25 млрд грн ПДФО, які щомісяця отримує скарбниця,**

10 млрд — це податки з грошового забезпечення, винагород та інших виплат **військовослужбовцям**. Тобто дякуючи солдатам регіони не лише можуть спокійно жити і працювати, вони ще й фінансово почуваються значно краще. І куди ж ті «солдатські» податки ідуть? Ви вже знаєте відповідь, але деталізуємо.

Ми проаналізували та порівняли видатки на дороги та безпеку лише в областях, дотичних до зони активних або можливих бойових дій. Бо пріоритетність у видатках для них має бути приблизно однаковою.

> Погодьтеся, вимагати від затишних Черкащини чи Хмельниччини такого ж рівня тривожності та підготовки до зустрічі ворога, як у харків'ян чи сумчан, несправедливо.
>
> Також, на жаль, нам не вдалося отримати повну картину щодо Миколаївської області, що можна пояснити, зважаючи на обставини.

Отримане порівняння — красномовне (див. рис.).

Дорожнім ремонтам — усе, безпеці — решти.

Винятком із правила, а заразом і орієнтиром справедливого розподілу видатків **є багатостраждальна Харківщина**, де «дорожні» обсяги порівнянні із «безпековими», причому потреба у латанні доріг дійсно виправдана наявними руйнуваннями. **Приємно вразили Рівненщина та Волинь**, там чимало пішло «на дорожні латки», але й на безпеку грошей не пошкодували в очікуванні наступу з півночі. Решта — хапайся за голову.

Витрати на утримання доріг перевищують видатки на ТрО, громадську безпеку та мобілізацію в десятки разів:

> Сумщина — на дороги 218 млн грн, на безпеку 5 млн, Чернігівщина — на дороги 153 млн, на безпеку 5,5 млн, Одещина — на дороги 242 млн, на безпеку 12 млн, Київщина — 130 млн проти 13 млн, Житомирщина — 443 млн проти 4,8 млн грн.

У Дніпропетровщини, до речі, видатки на безпеку та ТрО — рекордні 280 млн грн, але все псують ще більш рекордні 2 млрд грн на дорожні роботи. Тим більше що Дніпропетровська область має один із найбільших бюджетів (після Києва) в обсязі понад 11 млрд грн, і ці сотні мільйонів для неї — цілком співмірні витрати. На відміну від 18% від бюджету, витрачених на ремонт доріг.

Аборигени при цьому зазначають, що

> 1) — реального ремонту в області потребували лише дві дорожні ділянки, і він точно не потягнув би на суму більше 300 млн грн. А місцеві ж пліткарі додають, що і

2) — Резніченко не потягнув би так багато на ремонти, якби Зеленський не повірив у казочку, що області такі видатки на дороги потрібні, бо траси потребують розширення, щоб за потреби стати злітно-посадковими смугами.

Ми повірили б, якби не знали, що

3) — українські аеродроми, які дійсно зазнали великих втрат на початку війни, активно відновлюються, і їхнє використання однозначно більш пріоритетне, бо все ж таки однієї ЗПС для військової авіації замало.

Що ж, цілком допускаємо, що президент цього не знав.

Але ми бачимо тренд у видаткових пріоритетах областей і розуміємо, що **мовчазна згода Банкової на його продовження — більш ніж реальний бюджетний ризик цього 2023мроку, а «дніпропетровські» масштаби дорожніх робіт за «солдатські» гроші цьогоріч із задоволенням підхоплять інші області.**

Із безкарністю завжди так.

Цього 2023 року фінансування місцевих бюджетів, передбачене державним кошторисом, становитиме 605 млрд грн. При цьому 2023 року подовжено норму щодо зарахування збільшеного нормативу ПДФО на рівні 64%. Також до місцевих бюджетів і надалі зараховуватиметься ПДФО з грошового забезпечення та інших виплат військовослужбовцям. І це правильно, бо саме децентралізація значною мірою забезпечила ту стійкість, яку демонструє українська економіка, зважаючи на втрати та витрати, пов'язані із війною.

От тільки пріоритети у регіональних очільників усе ж мають змінитися раніше, ніж електорат покарає їх за них на чергових виборах.

Бо

1) — якщо питанням безпеки нехтувати, то замість виборів можна отримати «рєфєрєндум».

2) — А якщо продовжувати красти — Майдан. Обирайте, панове.

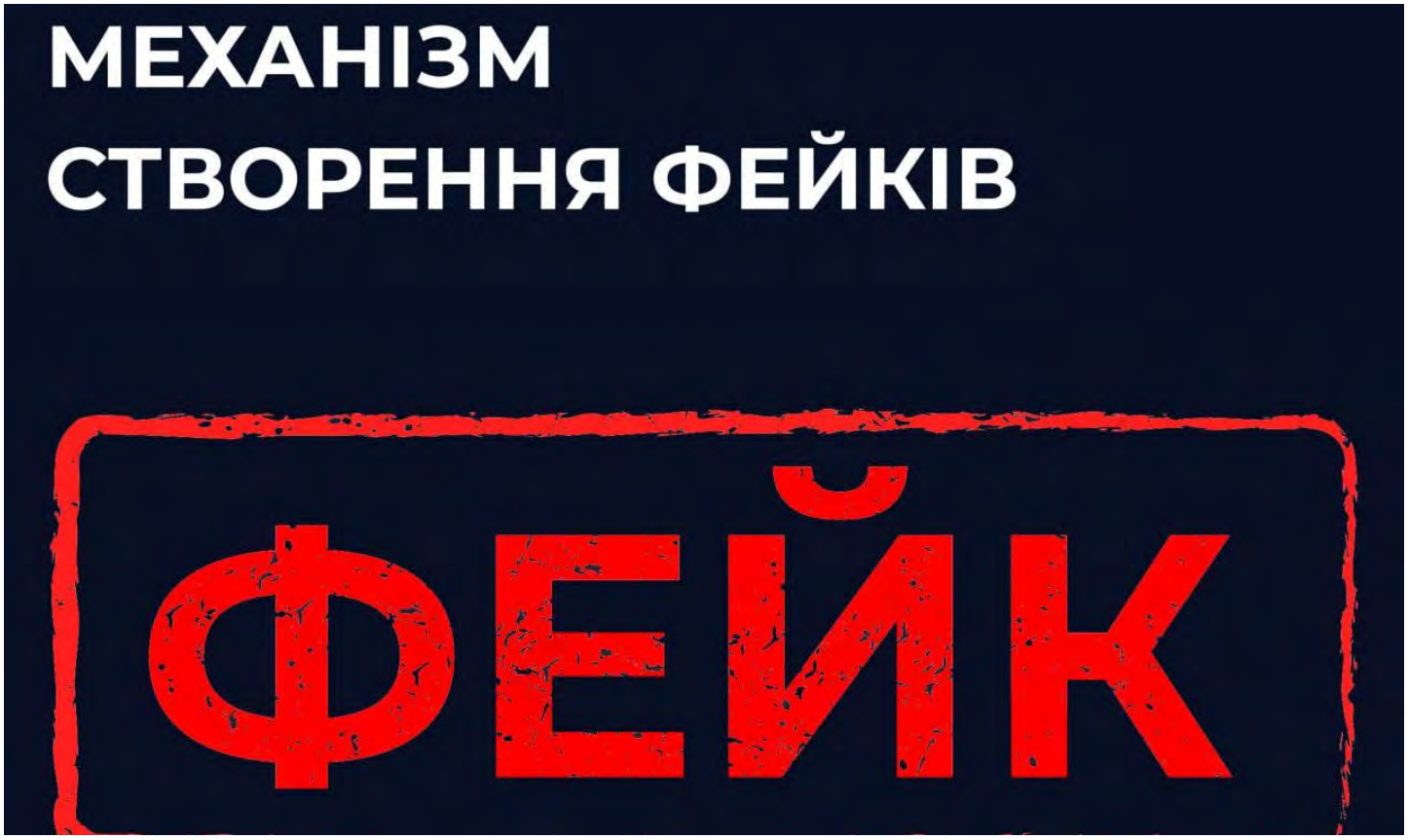
***

№ 1.573

И снова срач по Пригожину

2023-05-12

Тишкевіч

Дескать, вот он старт президентской карьеры, вот она, альтернатива Путину.

Господа. Кратко и по пунктам.

1. **Пригожин - порученец** (по буквам по-ру-че-нец). И он зависим даже не от ***Путина***, а от ***Ковальчуков*** эпизодической поддержкой, от ***Сечина*** контрактами и поддержкой по Африке и от ещё нескольких персон.

2. **У этого персонажа есть непреодолимое желание "вырасти" в своём статусе.** То есть либо вписать "институт ЧВК" в группу силовиков (с собой как смотрящим за процессом) либо стартануть в качестве одного из лидеров при создании политического проекта типа существовавшей ранее партии "Родина". То есть повторить путь ***Рогозина***. Но это перспектива откроется лишь после 2024 (до выборов ещё далеко).

3. ***Украина*** для него является именно трамплином для усиления политического статуса. Но база для существования его ЧВК - ***Африка***.

4. С частью армейских у него старая неприязнь, которая переходит и на личный уровень.

5. Противодействие его росту осуществляется как раз в купировании "украинского трамплина". И, на всякий случай, стимулировании появлению альтернативы на африканском направлении.

6. Но сам ***Пригожин***, точнее его структуры (а это не только ЧВК - это медиа-группа, добывающие компании, группы полит-технологов, используемых при

мягких операциях) нужны ***Путину***. При этом, с точки зрения политики (на украинском и внутрироссийском направлении) нужен именно публичный раздутый медиа монстр, нагоняющий страха на часть своего и чужого населения.

Да, есть данные социологии. Но это данные "царь, бояре и опричники". Где на роль царя никто на данный момент не примеряется.

Поэтому, давайте спокойно оценивать ситуацию и не комментировать каждое упоминание сего персонажа. Потому что:

- **Цитирование в украинских СМИ выглядит, как минимум странно**. Подумайте: впервые о том, что Пригожин не только "повар" вспомнили благодаря его работе на информационном поле. ТО есть то, что сейчас модно называть ИПСО. И цитируя товарища по нескольку раз на день, чьи тезисы мы разгоняем?

- **Дополнительное упоминание на украинском поле лишь создаёт дополнительную базу для раскрутки Пригожина**. И тут стоит вспомнить, что он НЕ БУДЕТ альтернативой Путину и его резкие слова являются таковыми до тех пор, пока ему разрешают (рекомендуют) их произносить.

Пора быть немного спокойней и не бежать за каждой медийной конфеткой, забрасываемой из-за поребрика.

У меня всё. Спасибо.

***

№ 1.574

A Russian trace is likely to undermine the head of the Ukrainian Central Bank Andriy Pyshnyy's future

PUBLISHED 1 WEEK AGO ON **APRIL 10, 2023**

By Guest Contributor - Opinion

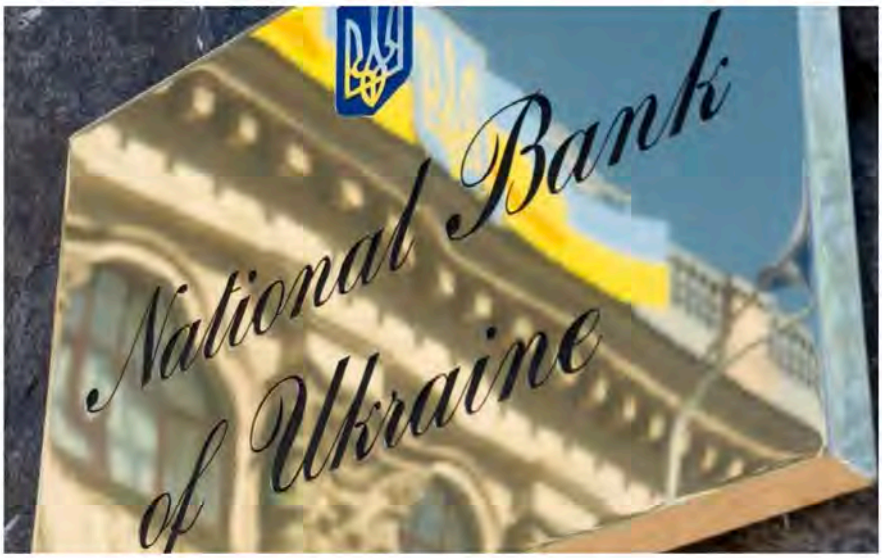
EU Reporter already published an investigation about the new head of the Ukrainian National Bank, where we quoted famous Ukrainian journalist Serhyi Lyamets. After the publication, S.Lyamets submitted to us his separate article - published below - about suspicions of some banking malpractices, which are important as we talk about the head of the central bank and the family of Ukrainian businessmen strongly associated with former Russian president Medvedev.

UKRAINE

A Russian trace is likely to undermine the head of the Ukrainian Central Bank Andriy Pyshnyy's future

SHARE:

PUBLISHED 1 WEEK AGO ON APRIL 10, 2023
By Guest Contributor - Opinion

POPULAR LATEST VIDEOS
ARMENIA / 3 days ago

A Russian trace is likely to undermine the head of the Ukrainian Central Bank Andriy Pyshnyy's future, writes Serhyi Lyamets.

"In times of Russian invasion and European sanctions, these moments hardly can be left unnoticed. There was an episode in the activities of the current head of the National Bank of Ukraine (NBU), which was once widely reported by the Ukrainian mass media. In 2020, while Andriy Pishny headed the state-owned Oschadbank, he carried out a rather suspicious financial transaction. Several years have passed, and these transactions have not been properly investigated. Moreover, Pishny has become the head of the NBU.

One could say that in the time of the Russian war, there might be other important issues to investigate but it is exactly the reason why we need to come back to this story. The reason is that the transaction was done with a counterpart, who's considered to be a relative to the notorious Russian official, former Russian

president Dmitri Medvedev. It is he who's never missed any public chance to threaten Ukraine and the West with nuclear bombs. Meanwhile, his supposed relatives prosper in Ukraine due to suspicious deals, which Ukrainian law enforcement agencies failed to properly investigate.

The story is about a loan for the construction of one of the largest office and shopping centres in Kyiv "Gulliver". It belongs to "Three O" LLC, which in 2006 received initial 61.6 million USD of loans provided by the state-owned "Oschadbank" and "Ukreximbank". Andriy Pyshniy who is now head of the NBU then occupied the position of the first deputy chairman at the board of "Oschadbank". He was actively engaged in the deal in person and even gave comments to Russian Kommersant on that loan.

Subsequently, the debt increased to more than 200 million dollars, and according to some sources - even to $441 million. Most of the funding was provided by "Oschadbank" ($353 million), and approximately a quarter of the investment was made by another state-owned bank - "Ukreximbank".

Previous beneficiaries of the complex were Vagif Aliyev, Oleksiy Kucherenko and Serhiy Veselov . But in 2012, the then unfinished " Gulliver " was purchased by Viktor Polishchuk, the owner to the chain of electronics and household appliances stores "Technopolis". This deal was approved by "Kommersant" investigation.

Today, the official owner of the "Three O" LLC is a bunch of offshore companies and one physical Vyacheslav Ignatenko. But as it follows from an investigation by NGO "Nashi " ("Our Money"), Viktor Polishchuk and his wife Lilia Rezvaya remained the real owners of the Gulliver shopping centre. Probably they still own it.

Viktor Polishchuk is not only known as the owner of the Technopolis network, which he merged with the Eldorado network after its acquisition in 2013. The businessman also owned the bankrupt "Mykhailivskyi" bank, which left behind thousands of defrauded customers, causing losses to the Ukrainian state of billions of hryvnias. But even this fact is not the most compromising.

Polishchuk's wife, Lilia Rezvaya , is often referred to as the niece of Svitlana Medvedeva, the wife of the ex-president of the Russian Federation. Now Dmytro Medvedev is the Deputy Chairman of the Security Council of the Russian Federation, and one of the main supporters of Vladimir Putin , wanted by the Hague Criminal Court for crimes against Ukrainian children. Medvedev regularly threatens the West and Ukraine with nuclear attacks and is one of the most prominent hawks supporting the war.

Actually, Russia's invasion of Ukraine began not in 2022 but in 2014 with the annexation of Crimea and the occupation of Donbas.

So in 2020 Andriy Pishnyi and the officials of Oschadbank could not stay uninformed about Medvedev supporting the annexation of Crimea and hostilities in the east of Ukraine. Pyshniy could also know about supposed connections between Polishchuk and Medvedev families as it is le secret de Polichinelle in Ukraine. Polishchuk and Rezvaya have never acknowledged their family connection with Medvedev though, but they were known for that in Ukrainian media. They could use those rumours in order to demonstrate their importance because of their close relationship with the former Russian president.

So, it is very embarrassing that a state-owned bank despite of direct link of its borrower with the former Russian president engaged in the far-reaching restructuring of debts on very suspicious conditions.

Repayment of the debt for building up "Gulliver" was supposed to take place in 2025. However, after the 2014-2016 crisis, Polishchuk stopped paying the debt. Media said that was not for the reason he had no money. That was rather his way of making business. In October 2016, the head of the National Bank of Ukraine Valeria Gontareva officially stated that Polishchuk owed Ukrainian banks and the Individual Deposit Guarantee Fund UAH 23 billion. It was stated that the funds were precisely "withdrawn" from his bank “Mykhailivskyi" through different suspicious schemes. The bank went bankrupt, the NBU recorded billion-dollar frauds with clients' funds. The Verkhovna Rada even got forced to pass a special law in order to repay the debts to thousands of defrauded bank depositors at the expense of the state. But no proper reaction by authorities followed. Surprisingly, Polishchuk's name did not ever get into the list of suspects in that case. Moreover, it is still not there. It’s still unknown whether it was corruption at the level of public officials or a opportunistic political decision due to family ties of the Polishchuk family.

In November 2016 "Gulliver" ownership was arrested as part of the bankruptcy case of "Mykhailivskyi" bank. In order to decouple profit making business centre and bankrupted bank Polishchuk denied owning Gulliver, assured that he “was never the owner of the company "Three O" and called the arrest a "surprise". "Gulliver does not belong to me. I cannot say what procedural actions the prosecutor's office was guided by," Polishchuk said in an interview. But he officially recognized that his wife, whom media already recognized as a relative of Medvedev, "manages" the Gulliver.

However, the negotiations regarding the debts of Gulliver were conducted by Polishchuk himself. According to the Ukrainian media, in 2018, Oschadbank restructured the debt of a number of companies that were associated with Polishchuk, including Gulliver, Diesa LLC , Technopolis-1 LLC, Techenergotrade LLC etc. So the debt restructuring for Gulliver was not the only case of cooperation with Andriy Pyshny.

In September 2016 the former Ministry of Finance official provided information Oschadbank loan to relative of Medvedev was 460 million dollars while the market value of the mortgaged property was barely half of this amount. Indeed, in the extract from the register of property rights to real estate, the sum of the debt was 440.99 million dollars - 352.79 million dollars - to "Oschadbank" and 88.2 million dollars - to "Ukreximbank".

In March 2016, the "Weekly Mirror " newspaper wrote the loan to Guliver owners was set at a surprisingly low rate of 9%, while the rates on the market reached 30% and the payment period was extended to December 2025, which for the Ukrainian market is very unusual.

Andriy Pyshnyi, who was already in charge of Oschadbank, refrained from commenting to journalists why Gulliver owners received such a preferential treatment but later mentioned that "all decisions on loans were made by the credit committee and the board of the bank are with the participation of the NBU representatives". So, he basically refused to take responsibility for such a suspicious decision.

However, it was not the end of the story.

In 2018, it turned out that again, despite of these exceptional conditions, debts were not paid. State banks initiated an auction to sell mortgaged property for those loans, in particular, the Gulliver shopping centre. In the fall of 2018, "Oschadbank" and "Ukreximbank" offered for sale the rights and claims for loans secured by the property of the Gulliver shopping centre. The starting price was UAH 18.2 billion.

However, the auction did not take place then. Instead, a weird thing happened. In 2020, the investigative journalist group "Our Money" published an extract from the state register of property rights to immovable property, which provides information about the debt of Gulliver to Oschadbank for 537.2 million dollars, and to Ukreximbank - for 137.8 million dollars (i.e. in total - 675 million USD). So, the total debt due to the Polishchuk project to two state banks reached 674.99 million USD.

So, despite of such a bad credit history of Polishchuk and Gulliver in 2020, Oshchadbank of Andriy Pyshnyi not only postponed debt repayment but even increased lending time. Moreover, Gulliver received new, fantastic Ukrainian market conditions for new loans. According to the published documents, the company's debt to state-owned banks repayment term was extended to January 2044, and the loan rate was set at the level of 3.65% in all currencies.

What could that deal for Polishchuk mean in the realities of Ukrainian business? Restructuring by 2044 effectively can be explained as the loan will never be repaid. The interest rates provided were openly non-market. Such a generous offer could never be obtained by even the most profitable business in Ukraine. That fact brings up the suspicion that Andrii Pishny arranged a behind-the-scenes restructuring by

special arrangement. Considering that "Oschadbank" belongs to the state, we can suspect corruption at extremely high level. It is not a surprise that because of such loans, Oshchadbank has one of the worst market results and regularly demands the owner – the Ukrainian government – to provide it with yet another subsidy from the state budget.

If the suspicion is right, that means that Ukrainian taxpayers subsidized private wealth to proper relatives of the former Russian president.

Such a story had to be investigated and those responsible had to be punished. But in this case, the result was very different. The chairman of the board of the state-owned Oschadbank Andrii Pyshnyi was promoted to the position of chairman of the Ukrainian central bank after his two predecessors were forced to leave their posts before their end of term and both accused office of the president under political pressure. So, putting a person with such a “credit history” to the position of NBU head could be a warning to international partners of Ukraine.

Ukrainian authorities now sanctioned their own and foreign citizens rather harshly, often after only on the assumption of them cooperating with the Russian Federation. In this case, we have strong facts that both the Ukrainian and the Western authorities should investigate very thoroughly."

The author, Serhyi Lyamets, is a famous Ukrainian journalist.

***

EU Reporter уже опубликовал расследование о новом главе Украинского Национального банка, где мы процитировали известного украинского журналиста Сергея Лямца. После публикации С.Лямец представил нам свою отдельную статью, опубликованную ниже, о подозрениях в некоторых банковских халатах, которые важны, поскольку мы говорим о главе центрального банка и семье украинских бизнесменов, тесно связанных с бывшим президентом России Медведевым.

Российский след, вероятно, подорвет будущее главы Центрального банка Украины Андрея Пышного, пишет Сергей Лямец.

"Во времена российского вторжения и европейских санкций эти моменты вряд ли можно оставить незамеченными. Произшел эпизод в деятельности нынешнего главы Национального банка Украины (НБУ), о котором когда-то широко освещали украинские СМИ. В 2020 году, когда Андрей Пишный возглавлял государственный Ощадбанк, он провел довольно подозрительную финансовую операцию. Прошло несколько лет, и эти сделки не были должным образом расследованы. Кроме того, Пишный стал главой НБУ.

Можно сказать, что во время российской войны могут быть и другие важные вопросы для расследования, но именно поэтому нам нужно вернуться к этой истории. Причина в том, что сделка была совершена с коллегой, который

считается родственником печально известного российского чиновника, бывшего президента России Дмитрия Медведева. Именно он никогда не упускал ни одного публичного шанса угрожать Украине и Западу ядерными бомбами. Между тем, его предполагаемые родственники процветает в Украине из-за подозрительных сделок, которые украинские правоохранительные органы не смогли должным образом расследовать.

История о кредите на строительство одного из крупнейших офисных и торговых центров Киева "Гулливер". Он принадлежит ООО "Три О", которое в 2006 году получило первоначальные кредиты в размере 61,6 миллиона долларов США, предоставленные государственными "Ощадбанком" и "Укрэксимбанком". Андрей Пышный, который сейчас возглавляет НБУ, занимал должность первого заместителя председателя правления "Ощадбанка". Он активно участвовал в сделке лично и даже давал комментарии российскому "Коммерсантъ" по этому кредиту.

Впоследствии долг увеличился до более чем 200 миллионов долларов, а по некоторым источникам - даже до 441 миллиона долларов. Большая часть финансирования была предоставлена "Ощадбанком" (353 миллиона долларов), а примерно четверть инвестиций была сделана другим государственным банком - "Укрэксимбанком".

Предыдущими бенефициарами комплекса были Вагиф Алиев, Алексей Кучеренко и Сергей Веселов. Но в 2012 году тогда еще недостроенный "Гулливер" был приобретен Виктором Полищуком, владельцем сети магазинов электроники и бытовой техники "Технополис". Эта сделка была одобрена расследованием "Коммерсанта".

Сегодня официальным владельцем ООО "Три О" является группа оффшорных компаний и один физический Вячеслав Игнатенко. Но, как следует из расследования НПО «Наши деньги»), Виктор Полищук и его жена Лилия Резвая остались настоящими владельцами торгового центра Gulliver. Вероятно, они все еще владеют им.

Виктор Полищук известен не только как владелец сети Технополис, которую он объединил с сетью Эльдорадо после ее приобретения в 2013 году. Бизнесмену также принадлежал обанкротившийся "Михаиловский" банк, который оставил после себя тысячи обманутых клиентов, причинив убытки украинскому государству миллиарды гривен. Но даже этот факт не является самым компрометирующим.

Жену Полищука Лилию Резвайю часто называют племянницей Светланы Медведевой, жены экс-президента Российской Федерации. Сейчас Дмитрий Медведев является заместителем председателя Совета Безопасности Российской Федерации и одним из главных сторонников Владимира Путина, разыскиваемого Гаагским уголовным судом за преступления против украинских детей. Медведев регулярно угрожает Западу и Украине ядерными

атаками и является одним из самых известных ястребов, поддерживающих войну.

Фактически, вторжение России в Украину началось не в 2022 году, а в 2014 году с аннексии Крыма и оккупации Донбасса.

Так, в 2020 году Андрей Пишний и должностные лица Ощадбанка не могли оставаться неосведомленными о Медведеве, поддерживающем аннексию Крыма и военные действия на востоке Украины. Пышный также мог знать о предполагаемых связях между семьями Полищука и Медведева, так как это секрет Polichinelle в Украине. Полищук и Резвая никогда не признавали свою семейную связь с Медведевым, но они были известны этим в украинских СМИ. Они могли бы использовать эти слухи, чтобы продемонстрировать свою важность из-за их тесных отношений с бывшим президентом России.

Поэтому очень неловко, что государственный банк, несмотря на прямую связь своего заемщика с бывшим президентом России, занимался далеко идущей реструктуризацией долгов на очень подозрительных условиях.

Погашение долга за строительство "Гулливера" должно было произойти в 2025 году. Однако после кризиса 2014-2016 годов Полищук перестал выплачивать долг. СМИ сказали, что это не по той причине, что у него не было денег. Это был скорее его способ ведения бизнеса. В октябре 2016 года глава Национального банка Украины Валерия Гонтарева официально заявила, что Полищук должен украинским банкам и Фонду гарантирования вкладов физических лиц 23 миллиарда гривен. Было заявлено, что средства были точно "выведены" из его банка "Михаиловский" по различным подозрительным схемам. Банк обанкротился, НБУ зарегистрировал миллиардное мошенничество со средствами клиентов. Верховная Рада даже была вынуждена принять специальный закон, чтобы погасить долги тысячам обманувшихся банковских вкладчиков за счет государства. Но никакой надлежащей реакции со стороны властей не последовало. Удивительно, но имя Полищука никогда не попадало в список подозреваемых в этом деле. Более того, его все еще нет. До сих пор неизвестно, была ли это коррупция на уровне государственных чиновников или оппортунистическое политическое решение из-за семейных связей семьи Полищуков.

В ноябре 2016 года право собственности "Гулливер" было арестовано в рамках дела о банкротстве "Михаиловского" банка. Чтобы отделить бизнес-центр и обанкротившийся банк, Полищук отрицал владение Gulliver, заверил, что он «никогда не был владельцем компании «Три О», и назвал арест «сюрпризом». "Гулливер не принадлежит мне. Я не могу сказать, какими процессуальными действиями руководствовалась прокуратура", - сказал Полищук в интервью. Но он официально признал, что его жена, которую СМИ уже признали родственником Медведева, "управит" Гулливером.

Однако переговоры по долгам Гулливера вел сам Полищук. По данным украинских СМИ, в 2018 году Ощадбанк реструктурировал задолженность ряда компаний, связанных с Полищуком, включая Gulliver, Diesa LLC, Technopolis-1 LLC, Techenergotrade и др. Таким образом, реструктуризация долга Гулливера была не единственным случаем сотрудничества с Андреем Пышным.

В сентябре 2016 года бывший чиновник Министерства финансов предоставил информацию о том, что кредит Ощадбанка родственнику Медведеву составил 460 миллионов долларов, в то время как рыночная стоимость заложенного имущества составляла едва половину этой суммы. Действительно, в выписке из реестра прав собственности на недвижимость сумма долга составила 440,99 миллиона долларов - 352,79 миллиона долларов - "Ощадбанку" и 88,2 миллиона долларов - "Укрэксимбанку".

В марте 2016 года газета «Еженедельное зеркало» написала, что кредит владельцам Guliver был установлен по удивительно низкой ставке 9%, в то время как ставки на рынке достигли 30%, а срок оплаты был продлен до декабря 2025 года, что для украинского рынка очень необычно.

Андрей Пышный, который уже возглавлял Ощадбанк, воздержался от комментариев журналистам, почему владельцы Gulliver получили такой льготный режим, но позже отметил, что "все решения по кредитам принимались кредитным комитетом и правлением банка с участием представителей НБУ". Таким образом, он в основном отказался взять на себя ответственность за такое подозрительное решение.

Однако это был еще не конец истории.

В 2018 году выяснилось, что опять же, несмотря на эти исключительные условия, долги не были выплачены. Государственные банки инициировали аукцион по продаже заложенного имущества по этим кредитам, в частности, торгового центра Gulliver. Осенью 2018 года "Ощадбанк" и "Укрэксимбанк" предложили к продаже права и требования по кредитам, обеспеченным имуществом торгового центра Gulliver. Стартовая цена составила 18,2 миллиарда гривен.

Однако аукцион тогда не состоялся. Вместо этого произошла странная вещь. В 2020 году следственная журналистская группа "Наши деньги" опубликовала выписку из государственного реестра имущественных прав на недвижимое имущество, в которой содержится информация о задолженности Гулливера перед Ощадбанком на 537,2 миллиона долларов, а перед Укрэксимбанком - на 137,8 миллиона долларов (т.е. в общей сложности Таким образом, общая задолженность по проекту Полищука перед двумя государственными банками достигла 674,99 миллиона долларов США.

Таким образом, несмотря на такую плохую кредитную историю Полищука и Гулливера в 2020 году, Ощадбанк Андрея Пышного не только отложил погашение долга, но даже увеличил время кредитования. Кроме того, Gulliver получил новые, фантастические условия украинского рынка для новых кредитов. Согласно опубликованным документам, срок погашения долга компании перед государственными банками был продлен до января 2044 года, а ставка по кредиту была установлена на уровне 3,65% во всех валютах.

Что эта сделка может означать для Полищука в реалиях украинского бизнеса? Реструктуризация к 2044 году можно эффективно объяснить, так как кредит никогда не будет погашен. Предоставленные процентные ставки были открыто нерыночным. Такое щедрое предложение никогда не сможет получить даже самый прибыльный бизнес в Украине. Этот факт вызывает подозрение, что Андрей Пишный организовал закулисную реструктуризацию по специальной договоренности. Учитывая, что "Ощадбанк" принадлежит государству, мы можем подозревать коррупцию на чрезвычайно высоком уровне. Неудивительно, что из-за таких кредитов Ощадбанк имеет один из худших рыночных результатов и регулярно требует от владельца - украинского правительства - предоставить ему еще одну субсидию из государственного бюджета.

Если подозрение верно, это означает, что украинские налогоплательщики субсидировали частное богатство соответствующим родственникам бывшего президента России.

Такая история должна быть расследована, а виновные должны быть наказаны. Но в этом случае результат был совсем другим. Председатель правления государственного Ощадбанка Андрей Пышный был назначен на должность председателя Центрального банка Украины после того, как два его предшественника были вынуждены покинуть свои посты до окончания срока полномочий, и оба обвинили должность президента под политическим давлением. Таким образом, размещение человека с такой "кредитной историей" на должность главы НБУ может стать предупреждением для международных партнеров Украины.

Украинские власти теперь довольно жестко наказываются на своих собственных и иностранных граждан, часто только исходя из предположения, что они сотрудничают с Российской Федерацией. В этом случае у нас есть убедительные факты, которые как украинские, так и западные власти должны очень тщательно расследовать".

***

№ 1.1575

Чому МВФ кредитує Україну під майже 7% і лише на чотири роки, а державні банки віддають наші гроші сумнівним позичальникам під 3,6% до 2044 року?

2023-04-20

Кущ

І що не так з нашими "головами" НБУ?

Насправді **все взаємоповязане між собою і навіть більше ніж вам здається на перший погляд**.

Я вже давно писав, що **практика призначення "комерційних банкірів" керівниками Нацбанку - глибоко порочна**.

Інші "рефлекси", не творення, а "хапання". Це як гонщика Формули 1 посадити за кермо шкільного автобусу - доїдуть не всі...

Призначення комерційних банкірів керівниками НБУ - це:

1. Інкорпорація у центральних банк кумівських звязків та махрового лобізму.

2. Процвітання корупції.

3. Примат приватних інтересів та вузькокорпоративних над державними.

4. Глбоко помилкові монетарні рішення.

5. Втрата монетарного суверенітету та довіри до нас з боку міжнародних партнерів.

Цікавий кейс розглядає у своєму пості на Фейсбуці Сергій ***Лямец***.

Він пише про свій матеріал на EU Reporter щодо деяких епізодів з минулого Голови Національного Банку Андрія Пишного.

Звичайно всі ці дані треба ретельно перевірити, але всі ми прекрасно розуміємо які скелети у шафі залишаються після роботи на посадах керівників держбанків.

Сергій Лямец описує історію яка вже стала майже візитівкою наших держбанків - кредитування операцій з комерційною нерухомістю (ТРЦ та БЦ).

Хоча ще жоден чиновник не зміг доступно пояснити, чому державні банки витрачають сотні мільйонів доларів кредитних коштів на фінансування сумнівних клієнтів і їх опреацій з нерухомістю.

А не кредитують малий і середній бізнес, переробку сировини, експортні операції українських компаній, структурну перебудову економіки.

І чому ці проекти з нерухомістю не беруть на обслуговування приватні банки.

Сергій ***Лямець*** каже про кредитування Ощадбанком (коли там одним з керівників був ***Пишний***, детальну хронологію треба зясувати) будівництва одного з найбільших офісно-торгових центрів Києва – "Гуліверу".

Згідно даними Сергія ***Лямця***, цей проект мав досить заплутану структуру власності і деякі фігуранти ніби виходили по ланцюжку на ..... колишнього президента РФ Дмитра ***Медвєдєва***.

Сергій ***Лямець*** наводить дані розслідування видання ***"Наші гроші"*** і пише, що:

"справжніми власниками ТЦ "Гулівер" залишалися Віктор Поліщук та його дружина Лілія Резвая. Напевно, він досі їм належить.

Віктор Поліщук відомий не лише власником мережі "Технополіс", яку він об'єднав із мережею "Ельдорадо" після придбання у 2013 році.

Бізнесмен також володів збанкрутілим банком "Михайлівський", який залишив тисячі ошуканих клієнтів та завдав збитків українській державі на мільярди гривень.

Але навіть цей факт не є найбільш компрометуючим.

Дружину Поліщука Лілію Резвую часто називають племінницею дружини екс-президента рф Світлани медведєвої".

Також Сергій ***Лямець*** пише, що:

"У вересні 2016 року екс-чиновник Мінфіну надав інформацію про те, що кредит "Ощадбанку" для ймовірного родича Медведєва становив 460 мільйонів доларів, а ринкова вартість заставного майна становила ледве половину цієї суми.

Дійсно, у витягу з реєстру прав власності на нерухоме майно сума боргу була 440,99 млн доларів - 352,79 млн доларів - перед "Ощадбанком" і 88,2 млн доларів - перед "Укрексімбанком".

.....У 2020 році група журналістів-розслідувачів ***"Наші гроші"*** оприлюднила витяг з держреєстру речових прав на нерухоме майно, в якому йдеться про борг "Гулівера" перед "Ощадбанком" на 537,2 млн доларів, а перед "Укрексімбанком" – на 137,8 млн доларів (тобто загалом – 675 млн дол).

.....Крім того, **власник "Гуліверу" отримав нові, фантастичні для українського ринку умови нових кредитів.**

Згідно з оприлюдненими документами, термін погашення заборгованості компанії перед держбанками продовжено до січня 2044 року, а ставку кредиту встановлено на рівні 3,65% у всіх валютах".

Ще раз повторюю, **ці дані треба ретельно перевірити і це мають зробити уповноважені на це державні органи, які мають або підтвердити цю інформацію, або спростувати.**

Але проблема полягає у тому, що

— такі справи дійсно стають "гачками" для керівників НБУ, як у Кирила Шевченка - "кейси", повязані з Укргазбанком, у Пишного - із Ощадом.

Саме тому, у нас

— така бездарна програма співробітництва з МВФ і такі високі процентні ставки по ній.

Тому що

— такі "зачіпки" з минулим, не додають бажання нашим міжнародним партнерам кредитувати Україну на пільгових умовах та списувати борги.

Все рівно,

— їх гроші потім опиняться на ..... будівництві приватних торгівельних центрів із досить непрозорою структурою власності.

Не може бути аргументом призначення на високі державні посади те, що кандидат "з потрібними людьми за однією партою колись сидів.

***

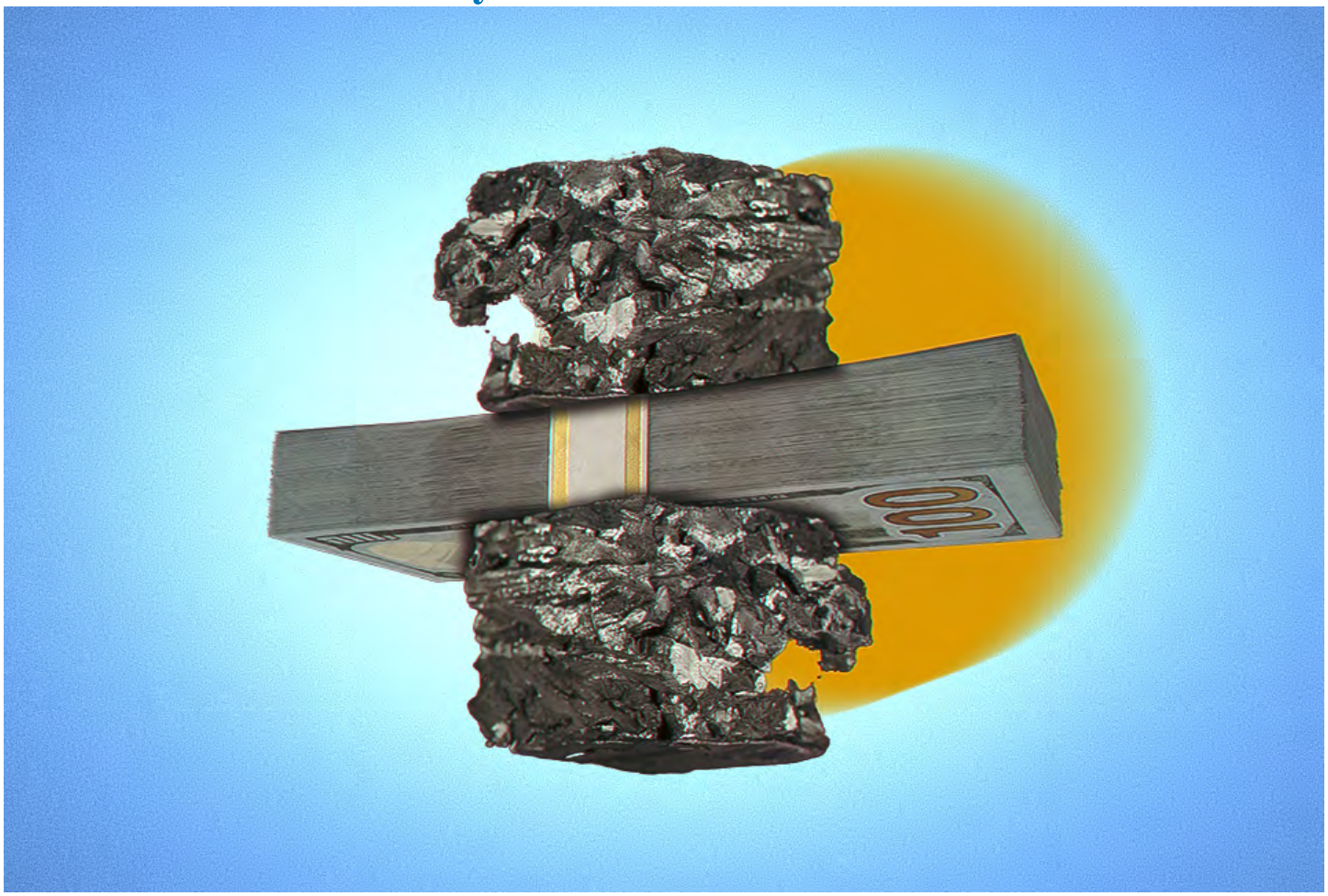
Пост Сергія ***Лямця***

https://www.eureporter.co/world/ukraine/2023/04/10/a-russian-trace-is-likely-to-undermine-head-of-the-ukrainian-central-bank-andriy-pyshnyys-future/

***

№ 1.576

Батькові нардепа-довкіллєвика і його партнерам Держгеонадра незаконно віддали під берилієве родовище частину заповідника – слідство

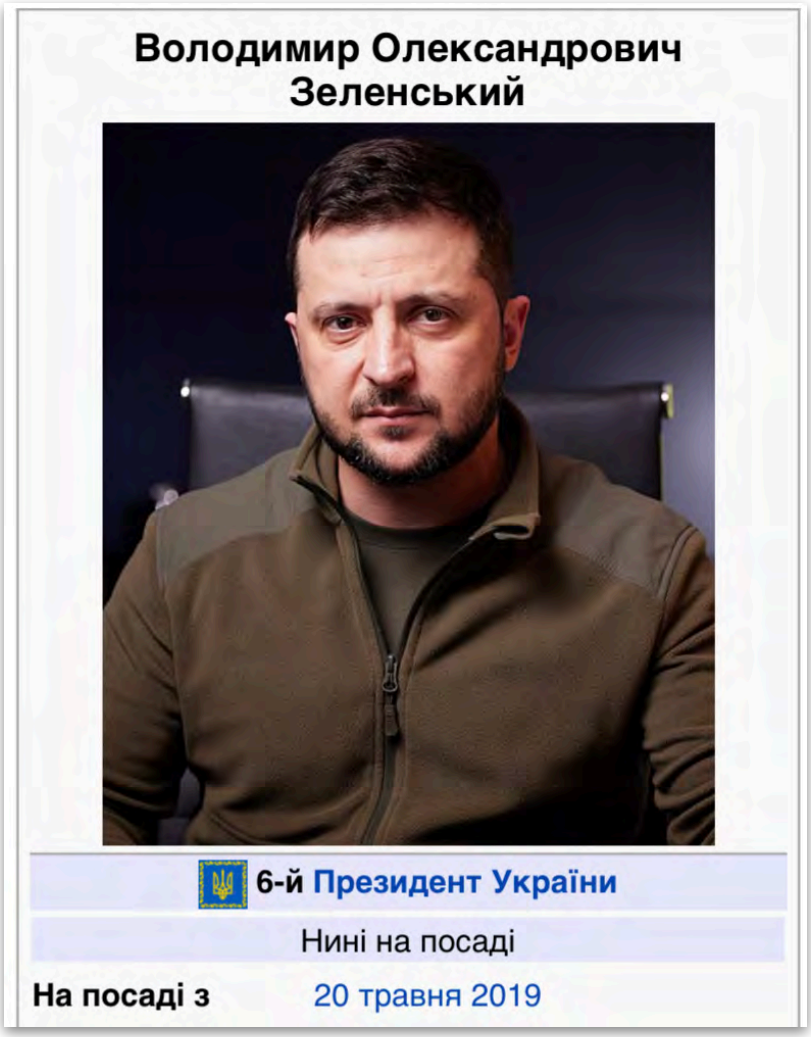

2023-03-31

Аліна Стрижак, Центр протидії корупції

Головне Управління Нацполіції в Житомирській області здійснює досудове розслідування у кримінальному провадженні 42019000000001012, в якому

йдеться про, ймовірно, незаконну видачу спеціального **дозволу на користування родовищем берилію** ТОВ “Пержанська рудна компанія”. Про це Центру протидії корупції стало відомо з ухвали Корсунського районного суду м. Житомира від 20 січня 2023 року та інших ухвал.

За версією слідства, службові особи ***Держгеонадр***,

> *“зловживаючи своїм службовим становищем, діючи умисно, з метою одержання неправомірної вигоди для юридичної особи”, з порушенням закону “призначили аукціон з продажу спеціального дозволу на користування надрами з метою видобування берилієвих руд Пержанського родовища Олевського району Житомирської області”, що “спричинило тяжкі наслідки охоронюваним законом правам, свободам та інтересам держави у вигляді негативного впливу на об`єкт природно-заповідного фонду – Поліський природний заповідник загальнодержавного значення”.*

Досудовим розслідуванням встановлено, що відповідно до оголошення на «Прозорро.Продажі» від **22 квітня 2019** року, ***Державна служба геології та надр України*** за 76 млн грн продала ТОВ “Пержанська рудна компанія” спеціальний дозвіл на користування надрами Пержанського родовища берилієвих руд.

Слідчі кажуть, що до складу Пержанського родовища входить і Ястребецьке родовище, зокрема, Південно-Західна ділянка Ястребецького родовища в Олевському районі.

“Пержанська рудна компанія” отримала право займатися на даній земельній ділянці геологічною розвідкою.

В той же час, “встановлено, що

1) — **зазначена ділянка, на отримання спеціального дозволу на користування надрами якої оголошено аукціон, частково знаходиться у заповідній зоні“, тому надровий бізнес на цій ділянці працювати не може, бо це протизаконно**. Також, вказують слідчі,

2) — **геологічне вивчення ділянки, яка частково пролягає на території заповідника, є неможливим** без порушення ґрунтового покриву, зелених насаджень, організації під`їзду транспорту, а, відповідно, і є заборонене законом.

У січні 2023 року досудове розслідування в кримінальному провадженні подовжили до 22 січня 2024 року. Провадження 42019000000001012 внесено до Єдиного реєстру досудових розслідувань за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч. 2 ст. 364 КК України (“Зловживання владою або службовим становищем”, максимальне покарання передбачає до 6 років позбавлення волі).

Засновниками ТОВ “Пержанська рудна компанія” є кіпрська фірма “BGV Group ltd” (83,3%), Олександр ***Настенко*** (8,4%) та Віталій ***Якименко*** (8,3%)

– батько нардепа, голови підкомітету з питань охорони і раціонального використання надр Комітету ВР з питань екологічної політики та природокористування Павла *Якименка*.

Бенефіціаром “Пержанської рудної компанії” є Геннадій ***Буткевич*** – співвласник мережі “АТБ-Маркет”. За даними Forbes Ukraine, він посів 16 місце серед 100 найбагатших українців 2020 року зі статками 415 млн дол.

16 липня 2021 року РНБО прийняла рішення “Про стимулювання пошуку, видобутку та збагачення корисних копалин, які мають стратегічне значення для сталого розвитку економіки та обороноздатності держави”.

Це рішення визначило перелік корисних копалин, які мають для нашої держави стратегічне значення. Всього йдеться про 37 корисних копалин, серед яких і берилій.

У лютому 2023 року Nadra.info повідомляли, що інша компанія, де бенефіціаром вказаний ***Буткевич***, і частки в якій мають Олександр

Настенко та Віталій ***Якименко***, ТОВ “Атомні енергетичні системи України” зацікавилася трьома родовищами з іншою стратегічною копалиною – ураном. Йдеться про родовища Сафронівське, Садове та Северинівське.

“*Пержанська рудна компанія*” ознайомилася з текстом цього матеріалу до публікації та надала коментар, який друкуємо повністю:

“ТОВ «Пержанська рудна компанія» придбала на відкритому аукціоні спеціальний дозвіл на користування надрами Пержанського родовища берилієвих руд 22 квітня 2019 року. Процес відбувся прозоро, на відповідному майданчику «Прозорро.Продажі», який офіційно і незалежно адмініструє електронну торгову систему в Україні.

Також звертаємо вашу увагу, що на момент купівлі спецдозволу компанією Павло ***Якименко***, про якого йдеться у вашій статті, не був народним депутатом. Ні про який політичний вплив мови йти не може. Процедура придбання спецдозволу відбулася з дотриманням усіх законних вимог, обов’язкових процедур та відповідної підзвітності процесів.

Звертаємо увагу, що

1) — у рамках зазначеного вами кримінального провадження, яке було відкрито ще в 2019 році, вже проведено низку експертиз та слідчих дій, які не підтвердили жодного порушення та доводять відсутність будь-якої вини з боку ТОВ «Пержанська рудна компанія» та Держгеонадр.

2) —.При цьому кримінальне провадження на даний час з незрозумілих для компанії причин не закрито, а строки досудового розслідування без належних на те законних підстав продовжуються вже кілька років поспіль.

ТОВ «Пержанська рудна компанія» у жодному форматі не веде і не має намірів вести свою діяльність у межах Поліського природного заповідника, а відповідно не спричиняє ніякого негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Ліцензійна площа родовища лише частково проектується на контури заповідника, проте діяльність компанії у цій зоні – відсутня. Наразі «Пержанська рудна компанія» займається внесенням змін до спецдозволу, а саме: має намір відмовитись від частини ліцензійної площі, яка має проекцію на Поліський природний заповідник.

Представники нашої компанії тримають тісний зв’язок із місцевою громадою, екоактивістами та профільними фахівцями для донесення інформації щодо діяльності компанії та відкрито демонструють зону, на яку поширюється діяльність компанії з розвідки та видобутку руд.

Зазначимо також, що наша компанія веде переговори з низкою крупних інвесторів, які готові підтримати сталий розвиток українського видобутку. Окрім нових робочих місць, притоку інвестицій, збільшення сплачених податків, співпраця з крупними донорами – це також, як ви розумієте, максимальна прозорість та підзвітність усіх процесів, а також відповідність низці міжнародних стандартів та екологічних норм.

На сьогодні група компаній BGV Геннадія ***Буткевича***, до якої входить «Пержанська рудна компанія», розвиває понад 10 видобувних проєктів в Україні, більшість з яких є greenfield проєктами.

Ми усвідомлюємо тривалість таких ініціатив, масштаб роботи, відповідальність та важливість бути максимально прозорою компанією. Наші проєкти, покликані розвивати видобувний потенціал України, приваблювати в країну великі інвестиції і нові технології. Ми – за стійке зростання, яке ґрунтується на екологічно безпечному і соціально відповідальному підприємництві.

Наприклад, у вересні 2022 року вже під час війни інвестиційна група Геннадія ***Буткевича*** BGV Group Management запустила в роботу новий щебеневий завод у Житомирській області — одне з найсучасніших підприємств в Україні, яке забезпечить до 200 робочих місць у регіоні.

Орієнтовні інвестиції у розвідку та запуск потужностей підприємства на сьогодні сягають близько 22 млн доларів США.

Як представники сучасного українського бізнесу ми віримо в майбутнє цієї країни та її потенціал, а тому продовжуємо оптимістично дивитися на питання відновлення України та інвестування коштів у регіональні бізнес-проєкти, які, згідно з візією компанії та її інвестора, мають відповідати усім міжнародним нормам та стандартам”.

***

№ 1.577

Бадьорий звіт. Купер помітив, що коли він на кілька днів від’їжджає в відпустку, як оце зараз, то ЗСУ як не «москву» потоплять, то Херсон візьмуть. І хоча він застерігає, що контратаки під Бахмутом – це поки не прорив, а радше «формування поля бою», проте натякає, що, вочевидь, це лише початок.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-12-may-2023-prigozins?utm_source=substack&utm_medium=email

Опубліковано 12.05 о 9.15

За переклад дякую Микола Ковальчук

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 12 ТРАВНЯ 2023 РОКУ: БЛОШИНИЙ ЦИРК ПРІҐОЖИНА

Доброго ранку всім!

Трохи дивна ситуація: кількість і гострота панічних дописів у російських соцмережах щодо ситуації під Бахмутом вже мало не такі самі, як були за часів «гуманітарного відступу» зі східної Харківщини у вересні минулого року. Усі дописувачі наввипередки торочать щось про «прориви», «обвали лінії фронту», бої за місця на відстані 5 км від фронту тощо.

Скажу відверто: навіть не уявляю, звідки це все. Буду щасливий, якщо хтось мене виправить, але наскільки мені відомо, сьогодні вранці лише кілька бригад ЗСУ проводили локальні контратаки, щоб послабити російський тиск на українські шляхи постачання міста. Найглибше просування за минулі два дні сягало щонайбільше 500–600 метрів. Так, треба визнати, що на багатьох ділянках фронту росіяни тікали, покидаючи чимало зброї, боєприпасів та обладнання (зокрема, багато керованих протитанкових ракет, на відсутність яких так часто скаржилися) — та/чи втрачали особовий склад сотнями, незалежно від того, тікали чи ні — проте: загалом, станом на сьогодні, все це я можу визначити як «формування поля бою».

[ФОТО] Кадр із відео, знятого 9 чи 10 травня, на якому видно, як російські вояки (праворуч) тікають від українського танка Т-64 чи Т-72 (ліворуч) 3-тьої штурмової бригади.

Тим не менше, вчора ввечері дійшло до того, що «вишестоящі органи» в москві мусили якось реагувати і попередили (російську) публіку [https://t.me/mod_russia/26502], що «окремі телеграм-канали» поширюють брехню. Цікаво, що в цій відозві жодним словом не згадали Бахмут. А й справді: ВСрф «там нєт» — там «ваґнерівці» — тож не дивно.

Смішно, але чи не вперше я згоден із «вишестоящими органами». Сьогодні вранці я не помітив жодних ознак того, що ЗСУ бодай намагалися влаштувати щось схоже на «глибокий» прорив хоч на одній ділянці фронту (точно не глибше, ніж на 500–700 метрів).

Але давайте розглянемо «деталі»…

1.) Багато росіян стверджують, що ЗСУ атакує «фланги», «обходить» Бахмут і «оточує “ваґнерівців”». По-перше: дорога 0506 біля Хромового та дорога 0504 біля Іванівського — це не «фланги» російських позицій у районі Бахмута. Ці ділянки фронту занадто близько до місця зосередження («фокусу») постійних

боїв, щоб починати з них серйозний контрнаступ, що мав би на меті оточення росіян у Бахмуті. В крайньому разі, їх можна вважати «флангами» українських позицій у західній частині міста. Та набагато важливіше, що тут «лінії життєзабезпечення» підрозділів ЗСУ на цих позиціях. Ці дороги мають вирішальне значення для постачання українським підрозділам у Бахмуті всього необхідного. Тож цілком логічно, що ЗСУ — а вони вже кілька місяців намагалися відтіснити росіян за умов гострої нестачі снарядів та важкого піхотного озброєння — контратакують і послаблюють російський тиск зараз, коли мають усього вдосталь.

2.) Також багато пишуть про «прорив» у напрямку — чи навіть на територію — Берхівки та Ягідного: але справа навіть не в тому, що ці селища — «все ще» — занадто близько до Бахмута; просто вони занадто щільно забудовані, тому використати їх для швидкого наступу в глибокий тил ворога не вийде. Насправді 92-га механізована бригада та Білоруський добровольчий корпус відкинули росіян «на два поля» далі від дороги 0506, на північ від Хромового: а Берхівка та Ягідне — «найближчі села» за російськими позиціями на цій ділянці фронту.

3.) Не меншої популярності набрали заяви про «прорив» у напрямку Кліщіївки. Але наскільки мені відомо, це просто дуже запізнілі реакції на те, що сталося із 72-гою мотострілецькою бригадою (ВСрф) на південь від Іванівського два-три дні тому (почитайте мій попередній звіт). Тоді 3-тя штурмова та 80-та десантно-штурмова бригади розпочали наступ, щоб відкинути росіян із розташування, що забезпечувало їх прямий нагляд за дорогою 0504: було знищено зо дві роти російської 72-гої бригади. Ще вчора обидві українські бригади не мали коли вгору глянути, бо збирали й вивозили гори «здобичі» (трофеїв), яку покинули росіяни, що тікали наввипередки… Та навіть якби й мав бути той «прорив»: Кліщіївка розташована в улоговині між двома пагорбами. Безглуздо було б захоплювати її, не займаючи «той пагорб над Кліщіївкою» (на захід від села) і, власне, не просуваючись через це село далі — до Веселої Долини чи Зайцевого, а ще краще — до Клинового. А нічого цього не сталося.

4.) …і нарешті, мабуть, найважливіша деталь. Будь-який (серйозний) контрнаступ, що мав би на меті оточення Бахмута, понад усе залежав би від швидкості: ЗСУ мали б блискавично провалити російську лінію фронту і заглибитися на 10–15 (чи й більше) кілометрів углиб, щоб «узяти в мішок» росіян всередині Бахмута до того, як вони — чи їхні резерви глибоко в тилу — оговтаються й почнуть контратакувати. Скажімо, витратити два дні на те, щоб подолати 5 км від каналу Сіверський Донець – Донбас до Кліщіївки — це занадто повільно.

Зрештою, як на мене, єдина контратака українців, про яку росіянам справді варто заявляти схвильовано, розпочалася неподалік від Курдюмівки: це за 20 км на південь від Бахмута — тож із неї «справді варто» було б розпочинати

операцію «з оточення російського угруповання сил у районі Бахмута на оперативному рівні» (тобто «це більше, ніж просто тактична операція»). Але якщо й так, їхні заяви не варті вашого прискореного серцебиття — хіба що ви почуєте, що ЗСУ дійшли, скажімо, до Вершини чи Клинового. Поки що цього не сталося (власне кажучи, наразі навіть інформації про звільнення Курдюмівки немає): тож не кваптеся фантазувати.

…Але якщо раптом почуєте, що росіяни просять негайної підтримки з повітря, тоді можна!

Звичайно, я здатен щодо всього цього помилятися (а раптом мої контакти надто зайняті, і їм просто ніколи повідомляти мені, що відбувається), однак наразі висновок такий: підрозділи ЗСУ проводять «локальні контратаки», «формують поле бою», щоб надійніше утримувати західну частину Бахмута. А росіяни — особливо пріґожин — завчасно влаштували собі паніку, і це «чудово», проте справді корисною ця паніка буде «в дальшій перспективі».

***

А якщо глянути із сонячного боку… Я тут влаштую собі «відпустку» на кілька днів. А ви ж пригадуєте, що ставалося, коли я їхав із дому минулі два рази (Україна потопила ракетний крейсер «москва», а потім, за кілька місяців, звільнила Херсон). Тож хто його знає… ;)

***

№ 1.578

"Сенниченко сказав, що ми правильно зробили, в Офісі президента нами задоволені": як ОП кришував схеми на ОПЗ

2023-04-03

Тетяна Ніколаєнко

22 березня 2023 НАБУ вручило підозри колишньому голові Фонду Держмайна Дмитру ***Сенниченку***. Правоохоронці йому інкримінують створення злочинної схеми з заробляння коштів на державних підприємствах, коли в наглядові ради очільник ФДМ заводив потрібних людей, які потім створювали умови для співпраці з визначеними компаніями. За що отримали щедру винагороду, а держава мільярдні збитки.

Тоді ж правоохоронці оприлюднили аудіо переговорів, з якого стає зрозумілим, що організатори злочинного угруповання були в добрих стосунках з Офісом президента. На записах вони згадують колишнього керівника Офісу президента Андрія ***Богдана*** та помічника президента Сергія ***Шефіра***.

На жаль, **більшість учасників злочинного угруповання зараз перебувають за кордоном**. Ексголова ФДМ ***Сенниченко*** - десь у передмісті Валенсії. Павло ***Присяжнюк***, якого джерела Цензор.НЕТ називали куратором Сенниченка від влади, - у Відні, Андрій Гмирін, який кілька років тісно взаємодіяв з Офісом президента, бував у Києві, але значно більше часу проводить у Дубаї.

Ці особи могли б значно більше розповісти про свою співпрацю з Офісом президента України. Але навряд чи це станеться в найближчому майбутньому.

Втім, у розпорядженні Цензор.НЕТ є документи, які все ж проливають світло на таку співпрацю і вказують, що на Банковій були в курсі заробляння грошей на ОПЗ та ОГХК.

Серед іншого це свідчення колишнього заступника голови Фонду держмайна Сергія ***Ігнатовського***. Він пропрацював у Фонді лише 9 місяців (з жовтня 2019 до липня 2020), але за цей час встиг опинитись в епіцентрі схем по ОПЗ. У матеріалах слідства він не значиться як учасник злочинного угруповання, але проходить як свідок, оскільки входив до наглядової ради ОПЗ.

Сергій Ігнатовський

Згідно зі свідченням Ігнатовського, в наглядову раду ОПЗ його призначили у 2019 році, оскільки членами ради були, в основному, чинні співробітники ФДМ. Разом з ним призначили Владислава ***Войтенка***, щоб він здійснював контакти з дирекцією АТ ОПЗ. "Войтенка привів Денис ***Кудін***, оскільки вони разом працювали в компанії "ВОГ. Кудін рекомендував кандидатуру Войтенка і казав, що він розуміється на бізнес-процесах. Оскільки комусь потрібно було постійно працювати з керівництвом АТ "ОПЗ" Войтенка і призначили на цю посаду. Також на посади члена наглядової ради був призначений Рубан Л. Кандидатуру Рубана також запропонував Кудін. Рубан раніше займався трейдингом нафтопродуктів", - йдеться в свідченнях Ігнатовського.

З них випливає, що Сенниченко порадив йому Кудіна як людину, яка його консультуватиме щодо структуризації державних компаній, хоча на той момент ні Кудін, ні Рубан з Войтенком у ФДМ ще не працювали. Тому "робочі" наради з цими особами та Ігнатовським Сенниченко проводив у ресторані "Ватра" на вулиці Городецького в центрі Києва.

Денис Кудін

Войтенко і Рубан також наразі не розглядаються слідством як учасники злочинної схеми. Про наміри Сенниченка їм було невідомо, про що стане зрозуміло далі.

А от власне з учасниками схеми колишній голова ФДМ зустрічався в інших закладах – "Гірчиці" або "Champion Hall" в КВЦ "Парковий", де знаходиться офіс партії "Слуга народу". Хоча в основному спілкування учасників схеми відбувалось через WatsApp або маловідомі месенджери.

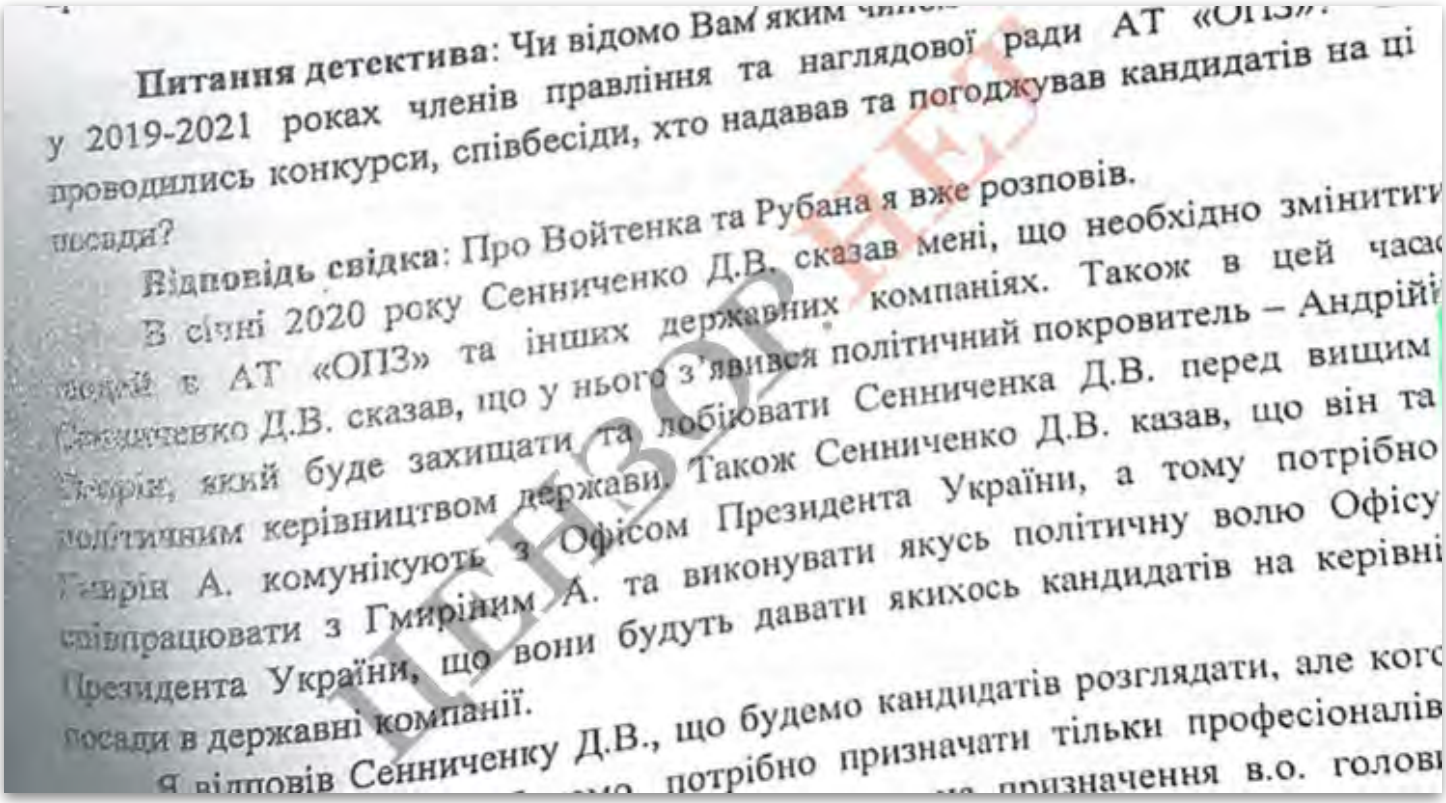
Відповідно до версії слідства Сенниченко вже у перші дні після призначення на посаду у вересні 2019 року зустрівся зі своїм давнім університетським знайомим Сергієм Байраком, поділився з ним наміром заробляти на державних підприємствах і попросив знайти тих, хто вже так співпрацював з ФДМ. Через кілька днів Байрак розповів Сенниченку про Гмиріна, а вже на початку жовтня вони втрьох зустрілись у ресторанах "NOW" та "Champion Hall". Останній заклад пов’язують з власниками компанії "Агро газ трейдинг", інтереси якого і представляв Гмирін.

Андрій Гмирін

Протягом листопада-грудня вищезгадана трійка зустрілась з власниками АГТ Володимиром Колотом та Олександром Горбуненком, щоб проговорити схему. Тоді ж було домовлено про призначення директором заводу Миколи Синиці, якого рекомендував Гмирін.

У січні 2020 Сенниченко повідомив своєму заступнику Ігнатовському, що треба змінити членів правління ОПЗ. Також він йому розповів, що в нього "з'явився політичний покровитель – Андрій Гмирін, який буде захищати та лобіювати Сенниченка перед вищим політичним керівництвом держави".

Питання детектива: Чи відомо Вам яким
у 2019-2021 роках членів правління та наглядової ради АТ «ОПЗ»
проводились конкурси, співбесіди, хто надавав та погоджував кандидатів на ці
посади?

Відповідь свідка: Про Войтенка та Рубана я вже розповів.
В січні 2020 року Сенниченко Д.В. сказав мені, що необхідно змінити
членів в АТ «ОПЗ» та інших державних компаніях. Також в цей часо
Сенниченко Д.В. сказав, що у нього з'явився політичний покровитель – Андрій
Гмирін, який буде захищати та лобіювати Сенниченка Д.В. перед вищим
політичним керівництвом держави. Також Сенниченко Д.В. казав, що він та
Гмирін А. комунікують з Офісом Президента України, а тому потрібно
співпрацювати з Гмиріним А. та виконувати якусь політичну волю Офісу
Президента України, що вони будуть давати якихось кандидатів на керівні
посади в державні компанії.
Я відповів Сенниченку Д.В., що будемо кандидатів розглядати, але кого
потрібно призначати тільки професіоналів
призначення в.о. голови

ПЕРЕЗОР.НЕТ

У свідченнях Ігнатовського також вказано, що Сенниченко сказав, що він та Гмирін комунікують з Офісом президента, а тому "потрібно співпрацювати з Гмиріним та виконувати якусь політичну волю Офісу президента України, що вони будуть давати якихсь кандидатів на керівні посади в державні компанії".

Вже після цієї розмови Сенниченко дав Ігнатовському кандидатуру на в.о. голови правління – директора заводу Миколи Синиці, зауваживши, що його запропонував Гмирін.

Маючи іноземного кандидата з бездоганною репутацією, Ігнатовський провів співбесіду з Синицею, вирішив, що той має належний фах та погодив його призначення.

"Дійсно, потрібно було змінювати керівництво АТ "ОПЗ", оскільки там склалась нездорова робота, доходи заводу передавались у профспілку, яка переказувала їх на користь спортивних клубів (зокрема БК "Хімік")", - зазначає у свідченнях Ігнатовський.

БК "Хімік" був створений при ОПЗ, його співвласником значиться Сергій Назаренко (він же на той момент був головою правління заводу). Цікаво, що юрособу ГО БК "Хімік" почали ліквідувати у 2020 році. У 2021 за даними сайту Трибуна, клуби Суперліги та федерація власноруч профінансували цей сезон для "Хіміка". Хоча у попередні роки з коштів ОПЗ на клуб витрачалось 70 мільйонів гривень на рік.

У кінці 2019 - на початку 2020 пролобійовані Сенниченком Войтенко та Рубан вже їздили на ОПЗ, щоб лобіювати там потрібних постачальників пально-мастильних матеріалів та інших. Назаренко про це розповів Ігнатовському, а той у свою чергу Сенниченку, якому це не сподобалось. Після цього Рубан і Войтенко перестали спілкуватись з заступником голови ФДМ і більше не їздили на завод, а виконували свою роботу, коли їх запрошували.

Сенниченко та Ігнатовський представляють нову директорку готелю "Дніпро"

Але в лютому-березні Сенниченко вже сам розповів Ігнатовському, що Войтенко і Рубан ходять по заводу, ловлять членів правління АТ "ОПЗ" та агітують за те, щоб переможцем конкурсу постачальника за давальницькою схемою була компанія "Сокар".

Як відомо, на початку 2020 представників "Сокар" на ОПЗ привозив тодішній керівник Офісу президента Андрій Богдан.

Богдан привіз делегацію Сокар на ОПЗ

Після цього Сенниченко ініціював заміну Войтенка та Рубана в наглядовій раді ОПЗ, натомість Войтенка перевели в наглядову раду ОГХК (яка також фігурує в цій же справі НАБУ).

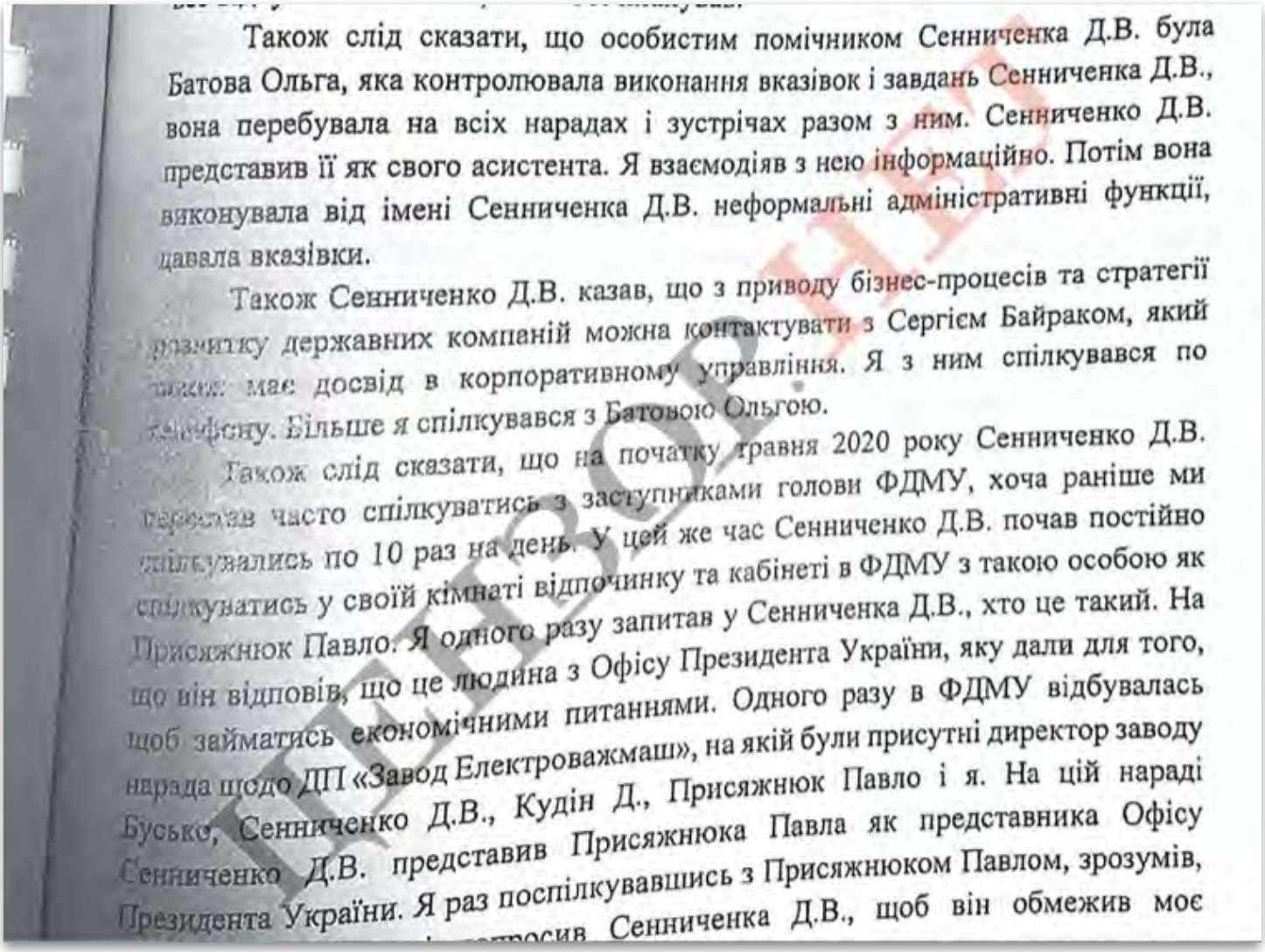
У своїх свідченнях Ігнатовський вказує, що тодішня наглядова рада ОПЗ ніяк не протидіяла, а навіть сприяла проведенню конкурсу на постачальника за давальницькою схемою. Але, за його словами, з призначенням на завод Синиці у нового директора почались непорозуміння з радою, а потім уже Сенниченко став наполягати на заміні складу ради.

Після цього Ігнатовський отримав від голови ФДМ кандидатури нових членів правління: Замши, Северіна, Грача, Севастьянова. Як вказано у свідченнях заступника голови ФДМ, Сенниченко на нього кричав та вимагав призначити вказаних осіб, бо на нього "тиснуть Гмирін та Офіс президента".

У своїх свідченнях Ігнатовський також згадує про роль Ольги Батової, яка пізніше стала в.о. голови ФДМ, а на момент дій по ОПЗ була особистою асистенткою Сенниченка і стежила за виконанням його вказівок. Як відомо, Батова пішла з ФДМ лише влітку 2022 року. Також Ігнатовський вказує, що Сенниченко наказав йому по бізнес-процесах спілкуватись з вищезгаданим Сергієм Байраком.

Як згадує заступник голови ФДМ, з травня 2020 Сенниченко припинив спілкуватись зі своїми заступниками, хоча раніше це робив до 10 разів на день, а натомість проводить дні у зустрічах з Павлом Присяжнюком. Ця особа

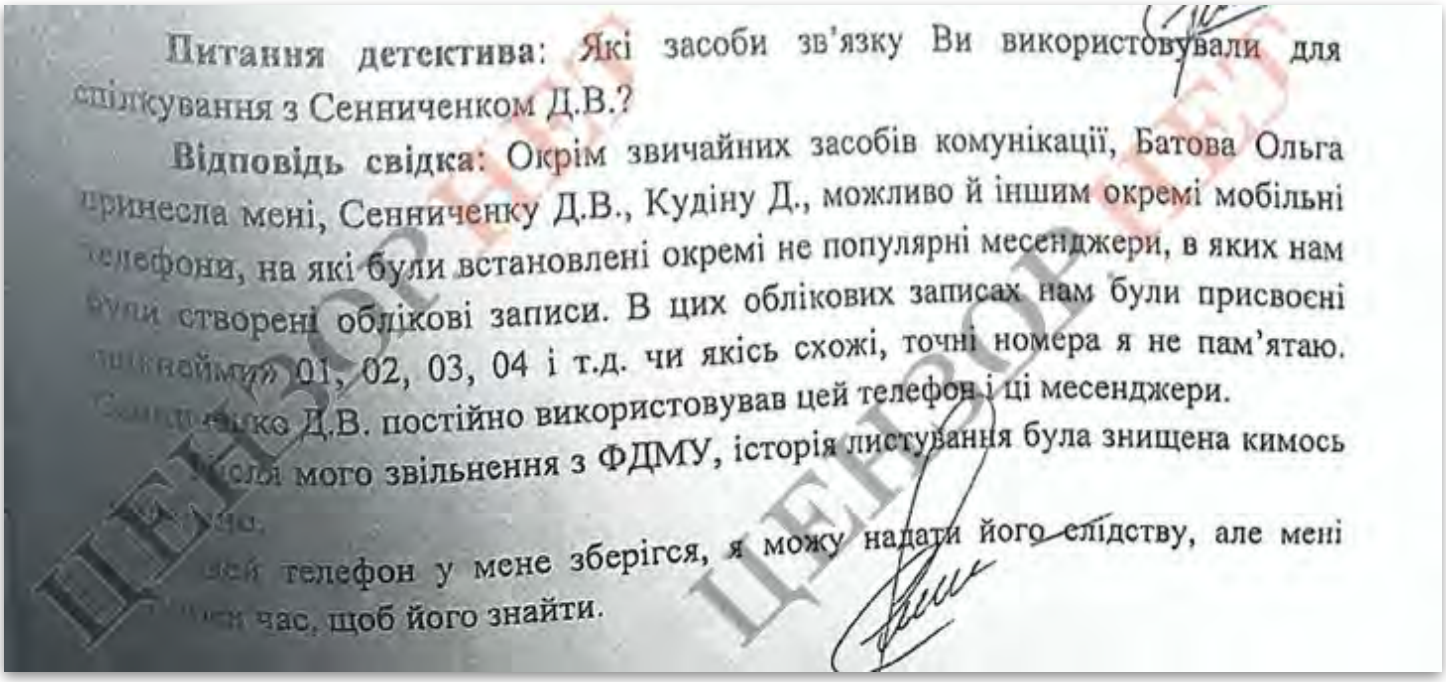
фігурує зараз у справі НАБУ по Сенниченку. На пов'язані з ним компанії (EPI Group, Belanto) виводили гроші ОГХК. Джерела Цензор.НЕТ назвали саме Присяжнюка неформальним куратором Сенниченка. Ігнатовський же у своїх свідченнях вказує, що це людина, яку дали з Офісу президента, щоб займатись економічними питаннями. На нараді по заводу "Електроважмаш" Сенниченко навіть представляв Присяжнюка як людину від Офісу президента.

Також слід сказати, що особистим помічником Сенниченка Д.В. була Батова Ольга, яка контролювала виконання вказівок і завдань Сенниченка Д.В., вона перебувала на всіх нарадах і зустрічах разом з ним. Сенниченко Д.В. представив її як свого асистента. Я взаємодіяв з нею інформаційно. Потім вона виконувала від імені Сенниченка Д.В. неформальні адміністративні функції, давала вказівки.

Також Сенниченко Д.В. казав, що з приводу бізнес-процесів та стратегії розвитку державних компаній можна контактувати з Сергієм Байраком, який також має досвід в корпоративному управління. Я з ним спілкувався по телефону. Більше я спілкувався з Батовою Ольгою.

Також слід сказати, що на початку травня 2020 року Сенниченко Д.В. перестав часто спілкуватись з заступниками голови ФДМУ, хоча раніше ми спілкувались по 10 раз на день. У цей же час Сенниченко Д.В. почав постійно спілкуватись у своїй кімнаті відпочинку та кабінеті в ФДМУ з такою особою як Присяжнюк Павло. Я одного разу запитав у Сенниченка Д.В., хто це такий. На що він відповів, що це людина з Офісу Президента України, яку дали для того, щоб займатись економічними питаннями. Одного разу в ФДМУ відбувалась нарада щодо ДП «Завод Електроважмаш», на якій були присутні директор заводу Буськo, Сенниченко Д.В., Кудін Д., Присяжнюк Павло і я. На цій нараді Сенниченко Д.В. представив Присяжнюка Павла як представника Офісу Президента України. Я раз поспілкувавшись з Присяжнюком Павлом, зрозумів, [illegible] Сенниченка Д.В., щоб він обмежив моє

Питання детектива: Які засоби зв'язку Ви використовували для спілкування з Сенниченком Д.В.?

Відповідь свідка: Окрім звичайних засобів комунікації, Батова Ольга принесла мені, Сенниченку Д.В., Кудіну Д., можливо й іншим окремі мобільні телефони, на які були встановлені окремі не популярні месенджери, в яких нам були створені облікові записи. В цих облікових записах нам були присвоєні [illegible] 01, 02, 03, 04 і т.д. чи якісь схожі, точні номера я не пам'ятаю. Сенниченко Д.В. постійно використовував цей телефон і ці месенджери.

[illegible] мого звільнення з ФДМУ, історія листування була знищена кимось [illegible].

[illegible] телефон у мене зберігся, я можу надати його слідству, але мені [illegible] час, щоб його знайти.

ЦЕНЗОР.НЕТ

У своїх свідченнях Ігнатовський вказує, що після нетривалого спілкування зрозумів, що Присяжнюк "пройдисвіт" і просив Сенниченка обмежити їхнє спілкування. Водночас свідок згадує свою розмову з головою ФДМ, де він питав, звідки взявся Присяжнюк. І Сенниченко йому відповів, що його "дав Сергій Шефір – помічник президента України". На що Ігнатовський заявив, що у Шефіра нема повноважень керувати головою ФДМ, а Сенниченко у відповідь зауважив, що йому потрібна політична "криша".

Крім того, Сенниченко представив Ігнатовському такого собі Сергія Сизоненка, який допомагатиме з призначеннями на посади в держкомпанії в агросекторі.

З огляду на свідчення Ігнатовського, наприкінці 2019 Андрій Богдан намагався завести на ОПЗ компанію IBE трейд, власником якої був Олександр Ровт. Американець мав плани керувати заводом, на що свідок мусив йому пояснювати, що поки це державне підприємство. Водночас компанія "Агро газ трейдинг", яка на той момент була постачальником, через додаткові угоди стала піднімати на декілька доларів умови контракту, так що ОПЗ було невигідно змінювати постачальника. Але, оскільки до перемоги АГТ на попередньому конкурсі були питання, то Ігнатовський почав готувати новий конкурс.

давальницької сировини

Відповідь свідка: З приводу цього конкурсу можу сказати, що американська компанія IBE трейд, власником якої є Олександр Ровт, спеціалізується продажом добрив. Ця компанія колись була постачальником давальницької сировини для АТ «ОПЗ». Я навіть з ними мав одну зустріч в Офісі Президента України за участю Богдана А.Й.. Також на цій зустрічі був Ровт О.. Ця зустріч була організована на фоні державних візитів в США.

На зустрічі також був т.в.о. директора АТ «ОПЗ» Назаренко С. та ще хтось з ФДМУ чи АТ «ОПЗ». Ровт О. був з радниками. Богдан А.Й. нас познайомив. Ми мали зустріч в окремій кімнаті. Позиція Ровта О. полягала в тому, що він хоче керувати заводом. Я пояснив, що це державне підприємство, що колись буде приватизація і вони зможуть прийняти участь у приватизації. Ровт О. хотів, щоб призначили підконтрольного йому директора. Я ввічливо сказав, що підприємством керує держава, а не приватний бізнес.

Потім IBE трейд почала писати листи в ФДМУ щодо свого бажання поставляти газ в АТ «ОПЗ» та давало цінові пропозиції. Слід сказати, що їх умови були співставні з умовами, які були у діючому контракті між АТ «ОПЗ» та ТОВ «Агро Газ Трейдинг» (далі – ТОВ «АГТ»). Слід сказати, що ТОВ «АГТ» увалало в цей час також додаткові угоди, якими збільшувало на декілька доларів умови контракту, що було вигідно для АТ «ОПЗ». Оскільки умови IBE Трейд були співставні з ТОВ «АГТ», то економічної вигоди змінювати постачальника для АТ «ОПЗ» наприкінці 2019 – на початку 2020 року не було.

Паралельно з цим в листопаді 2019 року ми з Сенниченком Д.В. говорили [illegible] АТ «ОПЗ» багато політики, скарг щодо непрозорості

У тому конкурсі брали участь вже згадані IBE Трейд, Сокар, АГТ та "Укрнафтобуріння", афільоване з Ігорем Коломойським. Під час аукціону ціна сильно зросла. За словами Ігнатовського, "Укрнафтобуріння" давало 70 доларів за тону карбаміду. Але в розпал аукціону йому подзвонив Сенниченко і попросив зробити перерву. Голова ФДМ запевнив заступника, що справжня мета "Укрнафтобуріння" зірвати конкурс і що запропонована цінова пропозиція не є рентабельною, що створює ризик зупинки заводу.

Також в цей період часу була нарада, на якій були присутні я, Сенниченко Д.В., Васильченко О. та можливо Батова Ольга. На цій нараді обговорювалась ситуація навколо конкурсу. Я розумів, що ситуація неоднозначна, що дійсно є ризик зупинки заводу у разі невиконання «Укрнафтобуріння» договору постачання давальницької сировини на запропонованих ним умовах. Окрім цього, були відповідні листи АТ «ОПЗ» та департаменту економічної безпеки ФДМУ. Сенниченко Д.В. дуже наполягав на відміні конкурсу і розробці кращого Порядку та Документації для проведення нового конкурсу. Також Сенниченко Д.В. під час цієї наради постійно виходив, комусь телефонував, і знову наполягав на відміні конкурсу. Також Сенниченко Д.В. казав, що ТОВ «АГТ» також не буде укладати договір на запропонованих на конкурсі умовах. Але потім Сенниченко Д.В. сказав, що йому прийшла вказівка з Офісу Президента України відмінити цей конкурс.

конкурсна документація були затверджені на засіданні наглядової ради АТ «ОПЗ», а правління АТ «ОПЗ» опублікувало ці документи.

Приблизно в лютому 2020 року правління АТ «ОПЗ» прийняло кваліфікаційні пропозиції учасників відбору. Чи відхилялись на цьому етапі пропозиції учасників я не пам'ятаю. Потім на початку березня 2020 року правління проводило 2 етап процедури відбору - аукціон, на якому допущені до конкурсу учасники надавали свої цінові пропозиції. В цьому конкурсі прийняли участь точно ТОВ «АГТ», «Укрнафтобуріння», ІВЕ трейд, «Сокар», хто ще не пам'ятаю. Цей конкурс відбувався в адмінбудівлі АТ «ОПЗ». На конкурсі були присутні члени правління, представники учасників, а також я. Засідання вів Синиця М.І.. Цінові пропозиції учасників фіксувались в протоколі. Під час аукціону стартова ціна сильно зросла. Найбільшу пропозицію надав учасник «Укрнафтобуріння», точні ціни я не пам'ятаю, але мені здається, що за 1 тону карбаміду вони запропонували ціну вище 70 доларів США за 1 тону. Інші учасники не перебили цю пропозицію. В цей час мені зателефонував Сенниченко Д.В. та попросив оголосити перерву в проведенні аукціону. Хтось повідомляв Сенниченку Д.В. про хід конкурсу. У нас з ним була довга розмова, Сенниченко Д.В. казав, що «Укрнафтобуріння» - це компанія підконтрольна Коломойському І.В., що їх мета зірвати конкурс, а в такому разі завод зупинить роботу. Також Сенниченко Д.В. казав, що запропонована «Укрнафтобуріння» ціна пропозиція не є рентабельною для самого постачальника, що також несе ризики для роботи заводу.

Особисто для мене ситуація була неоднозначна, Сенниченко Д.В. давив на [illegible] оголосив перерву.

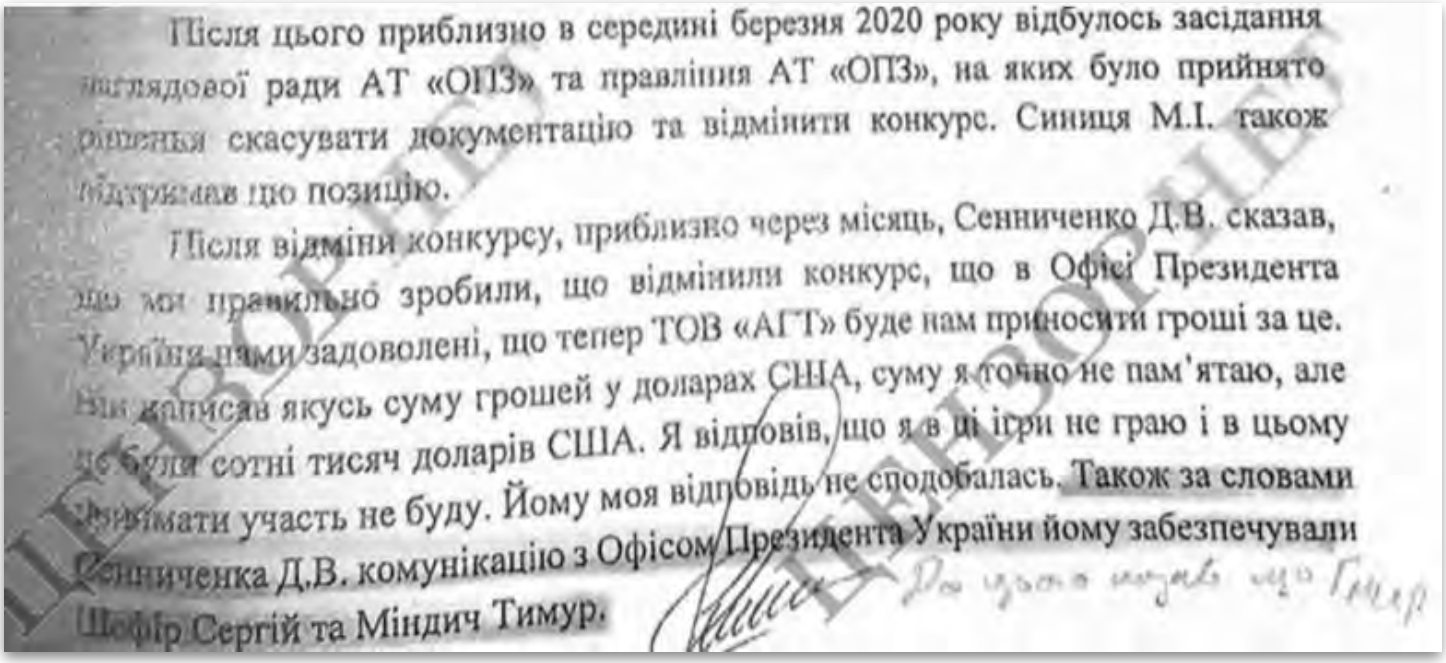
Директор ОПЗ Синиця тоді оголосив перерву, а на наступний день ФДМ отримав лист від керівництва заводу, що ціна "Укрнафтобуріння" не є

рентабельною. І вже за короткий час цю інформацію підтвердив департамент безпеки Фонду держмайна. Сам Сенниченко направив лист "Укрнафтобурінню" щодо пояснень та обґрунтування ціни. Голова ФДМ був упевнений, що "Укрнафтобуріння" не надасть відповіді. Після цього в фонді провели нараду, де Сенниченко наполягав на скасуванні конкурсу.

З матеріалів негласних слідчих дій НАБУ вже відомо, що в той момент він через посередника вів переговори з АГТ. Як відомо, починаючи з 2017 у таких переговорах АГТ представляв вже згаданий Гмирін.

У свідченнях Ігнатовського є важлива деталь – на нараді Сенниченко сказав, що з Офісу президента надійшла вказівка скасувати конкурс. Після чого голова ФДМ підписав рекомендації на наглядову раду ОПЗ, що конкурс треба скасувати.

"Після відміни конкурсу, приблизно через місяць, Сенниченко сказав, що ми правильно зробили, що відмінили конкурс, що в Офісі президента нами задоволені, що тепер ТОВ "АГТ" буде нам приносити гроші за це. Він написав якусь суму грошей в доларах США, суму я точно не пам’ятаю, але це були сотні тисяч доларів США. Я відповів, що в такі ігри не граю і в цьому приймати участь не буду. Моя відповідь йому не сподобалась. Також, за словами Сенниченка, комунікацію з Офісом президента йому забезпечували Шефір Сергій та Міндич Тимур", - сказано в свідченнях Ігнатовського.

Після цього приблизно в середині березня 2020 року відбулось засідання наглядової ради АТ «ОПЗ» та правління АТ «ОПЗ», на яких було прийнято рішення скасувати документацію та відмінити конкурс. Синиця М.І. також підтримав цю позицію.

Після відміни конкурсу, приблизно через місяць, Сенниченко Д.В. сказав, що ми правильно зробили, що відмінили конкурс, що в Офісі Президента України нами задоволені, що тепер ТОВ «АГТ» буде нам приносити гроші за це. Він написав якусь суму грошей у доларах США, суму я точно не пам'ятаю, але це були сотні тисяч доларів США. Я відповів, що я в ці ігри не граю і в цьому приймати участь не буду. Йому моя відповідь не сподобалась. Також за словами Сенниченка Д.В. комунікацію з Офісом Президента України йому забезпечували Шефір Сергій та Міндич Тимур.

У своїх свідченнях він також вказав, що в члени правління ОГХК Пітер Девіс, Кияшко, Тетяна Гогенко, Натан Хазін та Артур Сомов були призначені з подачі Гмиріна.

Колишній заступник Сенниченка каже, що в нього були з ним конфлікти через призначення керівників на обленерго, аграрні підприємства, "Пущу- Водицю". І в якийсь момент голова ФДМ порадив йому звільнитись, бо ним

незадоволені в ОП – мовляв, під нього копають НАБУ і ДБР. Пізніше на місце Ігнатовського був призначений Кудін.

Вам може здатись, що це все було колись. Адже той же Шефір майже ніде не згадується з часу замаху на нього і нібито був успішно відтіснений Андрієм Єрмаком від вух Володимира Зеленського.

Але не все так просто – той -таки Гмирін був вхожий на Банкову вже за керівництва Єрмака. І він також як і Олег Татаров був причетний до бутафорського конкурсу на обрання голови Бюро економічної безпеки.

Після ФДМ Кудіна перевели заступником у Мінекономіки, а далі новпризначений гендиректор "Укрнафти" Сергій Корецький (теж вихідець з WOG) забрав Кудіна до себе - віцепрезидентом із питань корпоративної стратегії та розвитку в ПАТ "Укрнафта". Як відомо, восени "Укрнафту" зі сфери впливу Ігоря Коломойського передали на баланс Міноборони. Згідно з розслідуванням bihus.info 2 члени наглядової ради цього підприємства по’вязані з Андрієм Єрмаком. Йдеться про Розу Топанову та Андрія Готу. Як власне Єрмак має вплив на самого керівника МО та його заступника Дениса Шарапова.

Тімур Міндіч від початку президентства Володимира Зеленського періодично випливає на якихсь гулянках представників влади. У квартирі Міндіча Зеленський мешкав під час виборчої кампанії. Там же він святкував свій день народження під час пандемії коронавірусу, а в грудні 2021 Міндіч був серед гостей "Синьогори" на дні народження Андрія Єрмака.

Міндіч із Ткачем після зустрічі бізнесмена на Банковій

З ***Міндічем*** пов’язують ***просування кар’єрними сходами колишнього голови Мінрегіонбуду***, а нині голови "Нафтогазу" Олексія ***Чернишова***. Злі язики кажуть, що бізнесмен нібито має свої інтереси в "Центренерго" та "Енергоатомі" через Германа ***Галущенка*** та Петра ***Котіна***. Також ***Міндіча*** згадують у контексті функціонування бек-офісу "Нафтогазу".

Тетяна Ніколаєнко, Цензор. НЕТ

***

№ 1.579

Українські політичні сценарії

2021-11-25

Валерій Пекар

Зараз з'являється чимало короткострокових прогнозів, але мені здається набагато цікавішим запропонувати загальну рамку середньострокового прогнозу, на 3 роки, включивши в цю рамку й наступного президента, хоча ми не знаємо, хто це буде. Цей аналіз «відлежувався» більше місяця, щоб прибрати з нього вплив поточних вражень та оцінок.

Минула 1/2 президентського строку Володимира Зеленського. Кожен його крок вже ретельно проаналізований експертами. Попереду друга половина каденції.

Чого нам від неї чекати? Які сценарії майбутнього можливі?

Події останніх тижнів в очах багатьох українських громадян виглядають певною переломною точкою: різке падіння рейтингу на користь відставленого голови парламенту, скандал Pandora Papers, потім різка зміна тональності олігархічних телеканалів, нарешті, Вагнергейт. Але насправді ніякої переломної точки немає: процес рухається по стандартній траєкторії, важко передбачити наперед лише форму, якої набувають ті чи інші окремі події, а

загальний напрямок визначається факторами, які давно були очевидними:

1) Рейтинг будь-якого українського президента після інавгурації знижується, особливо на середині каденції.

2) **Концентрація влади у небачених досі розмірах** викликає природний спротив всіх інших гравців.

3) **Фокус на особисте лідерство та руйнування інституцій** замість їх розбудови **зменшують керованість та ефективність управлінської системи**. Така управлінська система дає збої все частіше та більшого масштабу, адже кільком людям на верхівці неможливо пропустити через себе таку кількість інформації та рішень.

4) Управлінська культура з опорою на лояльність, а не на ефективність, позбавляє можливості залучити до влади фахівців, а відсутність стратегії та короткостроковість планів не дозволяють впровадити суттєві зміни.

5) Відсутність економічних реформ рано чи пізно зустрічається з наступним економічним викликом, що призводить до невдоволення населення. Помилки в економічній політиці спочатку не видимі, але за кілька місяців вони доходять до кожного домогосподарства, ще й накопичуючись.

6) Невиконання російської вимоги капітуляції призводить до перемикання РФ на режим «цей президент України також поганий, давайте наступного».

Всі ці фактори є невідворотними (інваріантними), навіть якщо би не було ні Вагнергейту, ні коронавірусу, й були очевидними ще на початку 2020. Отже, конкретний формат подій непередбачуваний, а загальний напрямок розвитку визначений цінностями президента і його команди та загальними правилами української політики.

Зараз з'являється чимало короткострокових прогнозів (на 1 рік чи навіть на півроку), але мені здається набагато цікавішим запропонувати **загальну рамку середньострокового прогнозу, на 3 роки, включивши в цю рамку й наступного президента**, хоча ми не знаємо, хто це буде.

Почнемо, як завжди, з поточного стану справ.

1.

Рейтинг президента поступово падає, антирейтинг зростає, але він поки що залишається найпопулярнішим українським політиком. Президент більш-менш ефективно контролює уряд, парламентську більшість, Національний банк, Антимонопольний комітет та інші критично важливі інституції, навіть

місцеву владу. Офіс президента та РНБО (зі своїм непередбачуваним порядком денним) стають все важливішими структурами, і з цим трендом фактично змирилися всі еліти, визнаючи главу ОП як свого роду віце-президента, хоча в Конституції про таке нічого нема. Водночас щоразу більші публічні (і навіть міжнародні) скандали, відсутність лави запасних у команді, конфлікти з власниками телеканалів, неефективна боротьба з епідемією та занадто повільне економічне відновлення загрожують не лише другому, а вже й першому терміну президента.

2.

Водночас, хай пробачать мені прихильники інших політиків, Володимир Зеленський на поточний момент є єдиною людиною, яка визначає політичний порядок денний в країні. Його ідеї, його провали, його скандали, його внутрішньо- та зовнішньополітичні кроки всі обговорюють. Зеленський активно користується своїм вмінням заповнювати собою інформаційний простір. Інші політики лише реагують на Зеленського, критикуючи чи висміюючи його, але не пропонують власних ідей до порядку денного країни.

Напевно, немає сенсу пояснювати читачам, що майбутнє завжди багатоваріантне, сценарне, ніколи не визначене наперед. Тому передбачення неминучості того чи іншого сценарію не мають цінності. Можна стверджувати лише ймовірність тих або інших шляхів розвитку подій. Але усвідомлення, що поза нашою увагою завжди залишається чимало невідомих чи недооцінених нами факторів, не дозволяє стовідсотково відкидати жоден сценарій. Звичайно, у певних інформаційних бульбашках вже давно дійшли висновку про неминучість скорого Майдану чи навпаки, неминучість другого президентського терміну Зеленського, але пам'ятаймо, що це лише інформаційні бульбашки.

Отже, на яких основних розтяжках варто побудувати сценарний аналіз?

1. Концентрація влади

Основним фактором мотивації та поведінки президента, як ми бачимо протягом 2,5 років, є концентрація влади. Володимир Зеленський готовий на юридично сумнівні чи навіть непопулярні кроки, щоб збільшити власний контроль над тими або іншими інституціями. Парламент, уряд, Нацбанк та інші регулятори, регіональна та столична міська влада — він все збирає до своїх рук, бере під особистий контроль, розставляє 100% своїх людей із невеликої власної обойми. Такої концентрації влади не було у жодного президента України, навіть у тих, що залишилися в пам'яті своїми авторитарними замашками (свого часу Янукович мусив балансувати у парламентській коаліції).

Неабиякі успіхи нинішнього президента у руйнуванні інституцій та концентрації влади створюють значну спокусу для наступного президента, хто

б це не був, скористатися цими здобутками і продовжити цю ж лінію. Власне, одна з небезпек управлінської культури, запровадженої президентом Зеленським, полягає в тому, що вертикаль влади легко потрапляє в руки наступника, який зумів вибити лідера з центру управління.

Водночас Україна завжди має природній опір концентрації влади. Авторитарна влада завжди у нас була чужою, окупаційною, а власна політична традиція побудована на противагах та волелюбності, хоча ця противага часом представлена стихійним рухом спротиву, а не ретельно вибудованими інституційними балансами. Однією з противаг, до речі, є олігархи: якщо зачіпати їх досить сильно, вони швидко вдарять у відповідь з усіх телевізійних калібрів. Концентрація влади в Україні, схоже, має свою червону риску, після якої проти авторитарного лідера обертаються все і всі.

Отже, перша розтяжка — це концентрація влади президентом. Вона може бути успішна, а може розвалитися. Концентрація влади може дати або дієвий авторитаризм, або комічний фарс. Це стосується як нинішнього президента, так і наступного, чиє ім'я нам невідоме.

2. Перспективи інституцій

Другою розтяжкою для нинішнього та наступного президента є необхідність змін, яка з часом стає все актуальнішою. Хоча слово «реформи» майже стало лайкою, їхня доконечна необхідність нікуди не поділася. Ми все ще дуже бідна країна у стані гібридної війни з надзвичайно агресивним сусідом, з неефективними системами державного управління, національної безпеки й оборони, освіти, охорони здоров'я тощо. Розрив між нами та нашими взірцями збільшується, а не зменшується. Жодна з українських інституцій не відповідає вимогам часу — того мінливого світу, в якому ми живемо.

Президент Зеленський може продовжити другу половину свої каденції в тому ж напрямку, а може кардинально розвернути країну (не будемо поки що виключати такого варіанту). Так само й наступний президент може продовжити незмінну лінію, а може запустити реформи.

Всі зміни в країні так чи інакше пов'язані з розбудовою інституцій. Нині ми бачимо дуже низьке розуміння важливості інституцій та низький попит на них. Без такого попиту інституції занепадають, суспільна довіра до них падає, попит на такі занепалі інституції стає ще меншим, тобто ми потрапляємо у замкнене коло.

Але, по-перше, є зовнішній фактор, який підштовхує протилежний тренд. Загроза ескалації російської агресії та економічна криза вимагають посилення підтримки з боку міжнародних партнерів (США, ЄС, НАТО, МВФ тощо), а партнери обумовлюють допомогу розбудовою інституцій. Наприклад, вимоги МВФ пов'язані якраз із цим, створюючи тиск на українську політичну еліту. По-друге, наступний президент може не задовольняти попит пасивної

більшості, а прислухатися до активної меншості, зайняти активну лідерську позицію й запустити потрібні зміни. Обидва фактори не є невідворотними: міжнародних партнерів можна спробувати знову обманути, посилаючись на важливість підтримки України незалежно від того, що вона робить, а всередині країни можна спертися на популізм, який схвалює більшість виборців. Іншими словами, можливий як подальший занепад інституцій, так і їхнє піднесення.

Отже, маємо *дві розтяжки*:

1) **Концентрація влади може бути справжньою й дієвою для президента, а може бути лише фікцією.**

2) **Є можливим як курс на розбудову інституцій, так і курс на їх руйнування.**

Це формує ***сценарний простір*** із чотирьох сценаріїв (три з них мають по два варіанти, що призводить до 7 сценаріїв):

1. **Успішна концентрація влади у поєднанні з подальшим занепадом інституцій приводить нас до класичного авторитаризму** ("деспотичний Левіафан" в термінах книги "Вузький коридор" Д.Аджемоглу та Дж.Робінсона), приклади якого дають Путін, Лукашенко, Ердоган тощо. Цей розвиток може бути як швидким (з отриманням активного спротиву у вигляді нового Майдану, підтриманого олігархами, який, втім, неодмінно використає Росія для подальшої ескалації в момент найбільшої української слабкості), так і повільним (з поступовим "варінням жабки" на кшталт турецького варіанту, коли відсутність різких рухів не дає спротиву нагоди сконцентруватися, а олігархи дозволяють себе "рівновіддалити").

2. **Неможливість скористатися плодами концентрації влади у поєднанні з занепадом інституцій призводить до слабкої "провaленої країни"** ("паперовий Левіафан" в термінах Аджемоглу-Робінсона). В такому випадку слабкий президент керує формально всім, а фактично нічим. Це сценарій подальшої феодалізації країни, що означає водночас сповзання окремих, але не всіх регіонів до жадібних рук Росії. Там, де позиція місцевих олігархів буде проукраїнською, а громадянське суспільство достатньо сильним, — там буде Україна.

3. **Успішна концентрація влади у поєднанні з курсом на розбудову інституцій означає прискорену модернізацію країни** за зразком Франції часів де Ґолля чи Ізраїлю часів Бен-Ґуріона ("приборканий Левіафан" в термінах Аджемоглу-Робінсона). Авторитарний лідер спрямовує владу на швидку побудову системи, яка фактично стримує й обмежує цю владу. Такий лідер входить в історію "батьком нації", хоча це визнання може прийти з запізненням. Олігархам доведеться

змиритися зі зменшенням свого впливу або об'єднатися, щоб "збити" реформатора й переключити країну на іншу траєкторію.

4. **Фіктивна концентрація влади у поєднанні з курсом на розбудову інституцій означає поступовий шлях демократичного розвитку, в якому основна роль належить громадянському суспільству.** Невеличкі острівці нових інституцій поєднуються мостиками, стають архіпелагами, поступово створюючи "континент" нової української держави. Це повільний тривалий процес, який може зірватися на будь-якому етапі, і він вимагає від громадянського суспільства (а також від медіа-спільноти) сили, відданості та витривалості, яких воно сьогодні не має, а від міжнародних партнерів принципової зміни "оптики", через яку вони дивляться на Україну. Отже, тут також є два варіанти — успішний та провальний.

<table>
<tr><th></th><th colspan="2">Концентрація влади справжня</th><th colspan="2">Концентрація влади фіктивна</th></tr>
<tr><td rowspan="2">Розбудова інституцій</td><td colspan="2">Авторитарна модернізація («приборканий Левіафан»)</td><td colspan="2">Поступова модернізація</td></tr>
<tr><td>«Батько нації»</td><td>Олігархічний реванш</td><td>Успішна</td><td>Провальна</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Руйнування інституцій</td><td colspan="2">Авторитаризм («деспотичний Левіафан»)</td><td colspan="2" rowspan="2">Провалена держава («паперовий Левіафан»)</td></tr>
<tr><td>Спротив (Майдан)</td><td>«Варіння жабки»</td></tr>
</table>

Залежно від дій тих або інших гравців, на ранніх стадіях одні сценарії можуть зірватися й перейти в інші.

Наприклад, слабкий президент може

1) — змиритися з власною неспроможністю й піти, як Ющенко, або

2) — боротися, намагаючись наслідувати Януковича. Так само олігархи можуть прийняти сценарій поступової втрати впливу або зіштовхнути країну на інший сценарій.

В такій системі координат буде розвиватися Україна при нинішньому та наступному президентах. Конкретні форми, яких набуватиме цей розвиток, залежать від багатьох факторів.

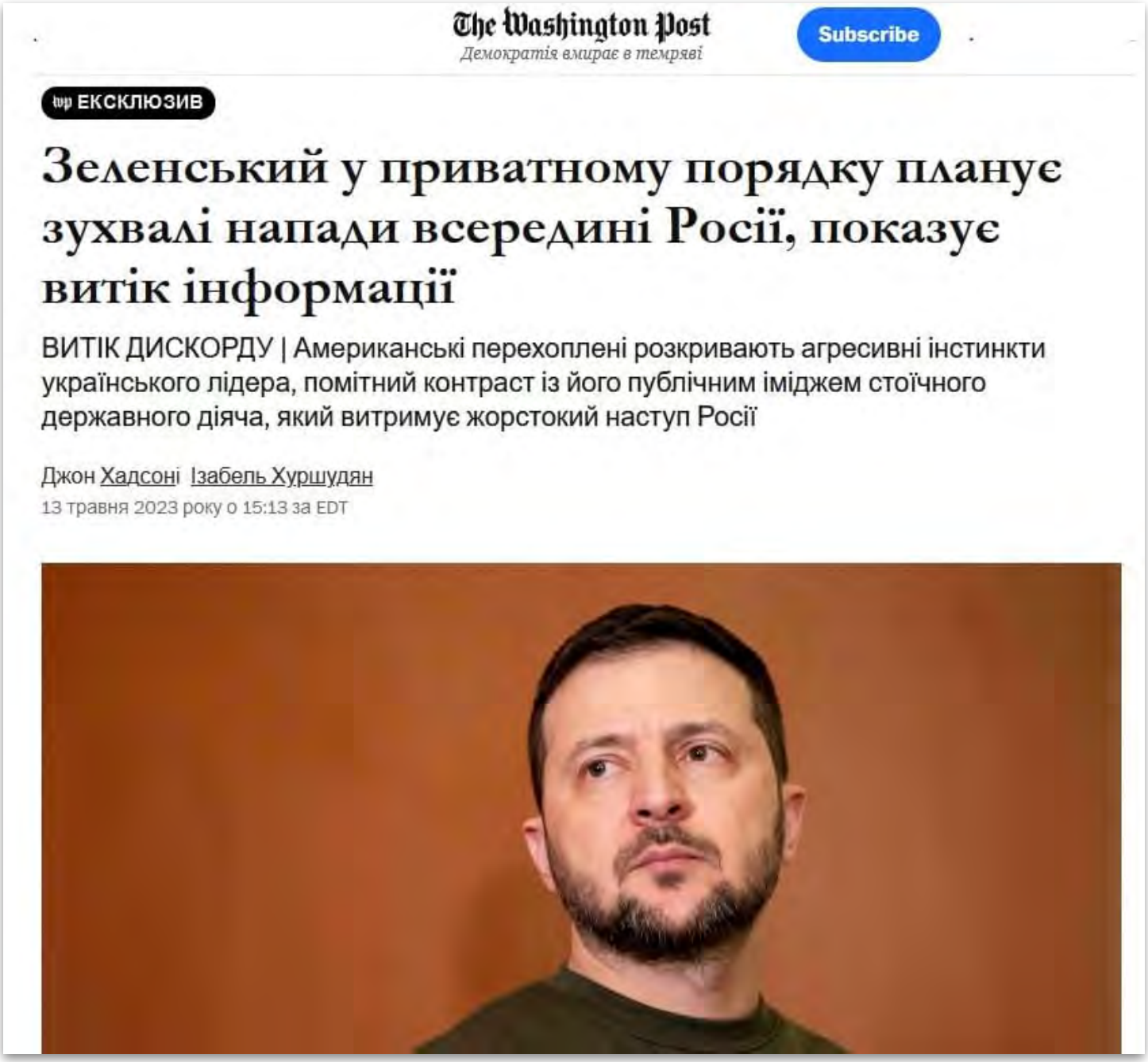
Так чи інакше, громадянському суспільству треба робити наступне:

1) **Посилювати єднання, взаєморозуміння і співпрацю у своїх лавах.**
2) **Посилювати попит на інституції в суспільстві.**
3) **Зміцнювати контакт із міжнародними партнерами.**
4) **Набирати ресурсну базу, домовляючись із середнім бізнесом про фінансову підтримку.**
5) **Підтримувати і розвивати незалежні медіа.**
6) **Розвивати мислення та розширювати горизонти громадян через проєкти громадянської освіти.**
7) **Протистояти авторитаризму, розуміючи, що поганий авторитаризм набагато ймовірніший за хороший.**
8) **Ставати суб'єктом політичного процесу або через створення партії, або через широкий громадянський рух, який впливає на всі партії.**
9) **Готуватися взяти на себе відповідальність в умовах занепаду держави — відповідальність не лише за порятунок, а й за розбудову.**
10) **Створювати середовища, з яких може вийти восьмий президент України.**

Детальний аналіз дій по зазначених напрямках виходить за рамки цієї статті.

***

№ 1.580

2023-05-14

Ніколов

Таке враження, що «Washington post» робить із Зеленського жупела для Путєна для відводу очей від самих американців:

«Цей отморозок геть кончений, він може їбануть куди папало, це не ми! А може і не кончений, вроді вже і не збирається їбануть по Сирії і Ростову… В общім, Путєн, ти тойво, ссись на всякій случай…»

В принципі, а чому б нам і не виглядати самими стрьомними відморозками? Головне ж не бить, а казацца))))

Автопереклад https://www.washingtonpost.com/world/2023/05/13/zelensky-ukraine-war-leaked-documents/

***

Зеленський наодинці планує зухвалі атаки всередині Росії, свідчать витоки

Президент України Володимир Зеленський завоював довіру західних урядів, відмовившись використовувати зброю, яку вони надають для атак на території Росії, і визначивши пріоритетом нанесення ударів по російських військах всередині українських кордонів.

Але за зачиненими дверима український лідер запропонував рухатися в більш зухвалому напрямку - окупувати російські села, щоб отримати важелі впливу на Москву, підірвати нафтопровід, який транспортує російську нафту до Угорщини, члена НАТО, і в приватному порядку мріє про ракети дальнього радіусу дії для ураження цілей всередині російських кордонів, згідно з секретними документами американської розвідки, які детально описують його внутрішню комунікацію з головними помічниками і військовими керівниками.

Документи, які раніше не оприлюднювалися, є частиною ширшого витоку американських секретів, поширених на платформі обміну повідомленнями Discord і отриманих ***The Washington Post***. Вони розкривають лідера з агресивними інстинктами, які різко контрастують з його публічним іміджем спокійного і стоїчного державного діяча, що витримує жорстокий натиск Росії. Ці дані були отримані завдяки перехопленим цифровим комунікаціям, які дають рідкісний погляд на роздуми Зеленського на тлі російських ракетних обстрілів, атак на інфраструктуру та воєнних злочинів.

Пентагон, де вищі військові керівники США були проінформовані про питання, викладені у витоку документів, не заперечував автентичності матеріалів.

У деяких випадках Зеленський стримує амбіції своїх підлеглих, а в кількох інших - саме він пропонує ризиковані військові дії.

На зустрічі наприкінці січня Зеленський запропонував Україні «завдати ударів по Росії», одночасно перекинувши українські сухопутні війська на територію противника для «окупації невизначених російських прикордонних міст», як зазначено в одному документі з грифом «цілком таємно». Метою цього буде «надання Києву важелів впливу на переговори з Москвою», - йдеться в документі.

На окремій зустрічі наприкінці лютого з генералом Валерієм ***Залужним***, головнокомандувачем Збройних сил України, Зеленський «висловив стурбованість» тим, що «Україна не має ракет дальнього радіусу дії, здатних досягти місць дислокації російських військ у Росії, і не має нічого, за допомогою чого можна було б їх атакувати». Потім Зеленський «запропонував, щоб Україна атакувала невизначені місця дислокації в Ростові», регіоні на заході Росії, використовуючи замість цього безпілотники, йдеться в іншому засекреченому документі.

На зустрічі в середині лютого з віцепрем'єр-міністром Юлією ***Свириденко*** Зеленський запропонував Україні «підірвати» побудований за радянських часів нафтопровід «Дружба», який постачає нафту до Угорщини. «Зеленський підкреслив, що ... Україна повинна просто підірвати трубопровід і знищити ймовірну промисловість угорського [прем'єр-міністра] Віктора Орбана, яка значною мірою базується на російській нафті», - йдеться в документі.

Детально описуючи розмову, співробітники розвідки визнають, що Зеленський «висловлював гнів щодо Угорщини і тому міг робити гіперболізовані, безглузді погрози», але це застереження не супроводжує інші розповіді Зеленського, в яких він пропонував сміливі військові дії. Хоча Угорщина номінально є частиною західного альянсу, Орбан вважається найбільш дружнім до Кремля європейським лідером.

Відповідаючи на запитання, чи пропонував він окупувати частину Росії, Зеленський в інтерв'ю The Post у Києві відкинув заяви американської розвідки як «фантазії», але захистив своє право на використання нетрадиційної тактики для захисту своєї країни.

«Україна має повне право захищати себе, і ми це робимо. Україна нікого не окупувала, а навпаки, - сказав Зеленський. «Коли стільки людей загинуло, коли є масові поховання, коли наших людей катують, я впевнений, що ми повинні використовувати будь-які хитрощі».

Використання ракет дальнього радіусу дії для нанесення ударів по Росії є особливо чутливою темою для Білого дому, який вже давно побоюється, що конфлікт в Україні може вийти з-під контролю і призвести до катастрофічного протистояння між Сполученими Штатами і Росією, найбільшими ядерними державами світу.

Хоча Вашингтон надав Зеленському новітню зброю на мільярди доларів, президент Байден постійно відхиляв прохання українського лідера про надання йому ПТРК великої дальності, що є скороченням від армійської тактичної ракетної системи, здатної вражати цілі на відстані до 185 миль. З початку війни Байден заявляв, що Сполучені Штати «не заохочують і не дозволяють Україні наносити удари за межами своїх кордонів».

Відповідаючи на запитання про розвіддані, які свідчать про те, що він зважував можливість використання ракет дальнього радіусу дії для удару по Росії, Зеленський сказав, що це не те, чим Україна розважається. «Ніхто в нашій країні не віддавав наказів щодо наступу або ударів по російській території», - сказав він.

Невідомо, чи поділилися Сполучені Штати інформацією про змову Зеленського з країнами-союзниками, але український президент продовжує користуватися сильною підтримкою західних урядів, які надають йому все більш досконале озброєння.

Минулого тижня Британія стала першою західною країною, яка надала Україні ракети великої дальності. Система крилатих ракет «Storm Shadow» з можливостями малопомітності має дальність 155 миль, що значно перевищує 50-мильну дальність пускових установок HIMARS, наданих Сполученими Штатами.

Міністр оборони Великої Британії Бен Воллес заявив у п'ятницю, що ця ракета дасть Україні «найкращий шанс» захистити себе і буде використовуватися лише «в межах української суверенної території». Речник посольства Великої Британії у Вашингтоні відмовився коментувати, чи можуть слова Зеленського, що просочилися, змусити Лондон призупинити своє рішення.

Адміністрація Байдена заявляє, що перехоплені коментарі Зеленського не є причиною для відмови у наданні ATACMC.

«Україна неодноразово брала на себе зобов'язання використовувати зброю, надану США, відповідально і стратегічно, коли це необхідно для протидії російській агресії, і ми впевнені, що так буде і надалі», - сказав представник оборонного відомства США, який, як і інші опитані для цього звіту, говорив на умовах анонімності, щоб обговорити чутливу тему.

З минулого року Зеленський пообіцяв, що Україна ніколи не буде використовувати американську зброю для нанесення ударів по території Росії, і Білий дім вважає, що він виконав цю обіцянку.

«Президент Зеленський виконав обіцянки, які він дав президенту Байдену, і ми не віримо, що це зміниться», - сказав високопоставлений чиновник адміністрації.

Однією з причин ненадання ракет великої дальності є «відносно невелика кількість ПТРК», які Сполучені Штати мають для власних оборонних потреб, заявив у березні генерал Марк А. Міллі, голова Об'єднаного комітету начальників штабів, в інтерв'ю Defense One.

Зеленський, однак, сказав, що вважає, що Сполучені Штати не надсилають зброю, бо не довіряють Києву.

«Я думаю, вони бояться, що ми можемо використати її на території Росії, - сказав Зеленський в інтерв'ю The Post. «Але я завжди казав би нашим партнерам... «У нас є пріоритетна мета, на яку ми витрачаємо пакети боєприпасів, які ми отримуємо, і ми витрачаємо їх на деокупацію суто українських територій», - сказав він.

Хоча немає жодних ознак того, що Україна використовувала західні ракети для нанесення ударів по російській території, цього не можна сказати про використання Києвом озброєних безпілотників.

Вибухи, спричинені безпілотними літальними апаратами, стали регулярним явищем в Росії, в тому числі в Ростові, де цього місяця безпілотник врізався в нафтопереробний завод. Українські офіційні особи часто скромно говорять про ці інциденти, натякаючи на їхню відповідальність, але не беручи на себе пряму провину.

Дві грудневі атаки безпілотників на російську авіабазу «Енгельс» у Саратові, розташовану більш ніж за 370 миль від українського кордону, показали, «що ми здатні діяти на багато кілометрів далі, ніж вони могли очікувати», - сказав Олексій Данилов, секретар Ради національної безпеки і оборони України, в інтерв'ю на початку цього року.

Цього місяця Росія звинуватила Україну в інсценуванні атаки безпілотника з метою вбивства президента Володимира Путіна в Кремлі. На відеозаписах, поширених у соціальних мережах і підтверджених The Post, видно, як два безпілотники прямують до Кремля приблизно о 2:30 ночі за місцевим часом. Українські офіційні особи, включно із Зеленським, рішуче заперечували це твердження.

Не всі засекречені документи свідчать про те, що Зеленський наполягав на більш агресивних діях.

В одному документі описується план, розроблений воєнною розвідкою України минулого року, щодо проведення таємних атак на російські сили в Сирії з використанням таємної допомоги курдів. Цей детальний план відкрив би нове поле бою за тисячі кілометрів від України, але **в грудні Зеленський наказав своїм помічникам «припинити планування операцій проти російських сил у Сирії», - йдеться в документі, не пояснюючи, чому план було скасовано**.

У нещодавньому інтерв'ю Зеленський заявив, що залишає за собою право розглянути низку військових варіантів.

«У мене є багато генералів, з якими я працюю, - сказав Зеленський. «І це мої особисті розмови».

«Війна стосується окупації України, - додав він. «Україна повинна перемогти».

***

Ukrainian President Volodymyr Zelensky has won the trust of Western governments by refusing to use the weapons they provide for attacks inside Russia and prioritizing the targeting of Russian forces inside Ukraine’s borders.

But behind closed doors, Ukraine’s leader has proposed going in a more audacious direction — occupying Russian villages to gain leverage over Moscow, bombing a pipeline that transfers Russian oil to Hungary, a NATO member, and privately

pining for long-range missiles to hit targets inside Russia's borders, according to classified U.S. intelligence documents detailing his internal communications with top aides and military leaders.

The documents, which have not been previously disclosed, are part of a broader leak of U.S. secrets circulated on the Discord messaging platform and obtained by The Washington Post. They reveal a leader with aggressive instincts that sharply contrast with his public-facing image as the calm and stoic statesman weathering Russia's brutal onslaught. The insights were gleaned through intercepted digital communications, providing a rare look at Zelensky's deliberations amid Russian missile barrages, infrastructure attacks and war crimes.

The Pentagon, where senior U.S. military leaders were briefed on the matters outlined in the leaked documents, did not dispute the authenticity of the materials.

In some cases, Zelensky is seen restraining the ambitions of his subordinates; in several others, he is the one proposing risky military actions.

In a meeting in late January, Zelensky suggested Ukraine "conduct strikes in Russia" while moving Ukrainian ground troops into enemy territory to "occupy

unspecified Russian border cities," according to one document labeled "top secret." The goal would be "to give Kyiv leverage in talks with Moscow," the document said.

In a separate meeting in late February with Gen. Valery Zaluzhny, Ukraine's top military commander, Zelensky "expressed concern" that "Ukraine does not have long-range missiles capable of reaching Russian troop deployments in Russia nor anything with which to attack them." Zelensky then "suggested that Ukraine attack unspecified deployment locations in Rostov," a region in western Russia, using drones instead, according to another classified document.

At U.S. behest, Ukraine held off anniversary attacks on Russia

In a meeting in mid-February with Deputy Prime Minister Yuliya Svrydenko, Zelensky suggested Ukraine "blow up" the Soviet-built Druzhba pipeline that provides oil to Hungary. "Zelenskyy highlighted that … Ukraine should just blow up the pipeline and destroy likely Hungarian [Prime Minister] Viktor Orban's industry, which is based heavily on Russian oil," the document says.

In detailing the conversation, intelligence officials concede that Zelensky was "expressing rage toward Hungary and therefore could be making hyperbolic, meaningless threats," a qualification that does not accompany the other accounts of Zelensky suggesting bold military action. Though Hungary is nominally part of the Western alliance, Orban is widely considered Europe's most Kremlin-friendly leader.

When asked if he had suggested occupying parts of Russia, Zelensky, during an interview with The Post in Kyiv, dismissed the U.S. intelligence claims as "fantasies" but defended his right to use unconventional tactics in the defense of his country.

"Ukraine has every right to protect itself, and we are doing it. Ukraine did not occupy anyone, but vice versa," Zelensky said. "When so many people have died and there have been mass graves and our people have been tortured, I am sure that we have to use any tricks."

The use of long-range missiles to hit inside Russia is a particularly sensitive topic for the White House, which has long worried that the Ukraine conflict could escalate out of control and force a catastrophic standoff between the United States and Russia, the world's largest nuclear powers.

Zelensky says White House told him nothing about intelligence leaks

Though Washington has given Zelensky billions of dollars' worth of advanced weaponry, President Biden has steadily rebuffed the Ukrainian leader's request for long-range ATACMS, shorthand for the Army Tactical Missile System, capable of striking targets up to 185 miles away. Since the start of the war, Biden has said the United States is "not encouraging or enabling Ukraine to strike beyond its borders."

When asked about the intelligence indicating he had weighed the use of long-range missiles to hit Russia, Zelensky said it is not something Ukraine is entertaining. “No one in our country has given orders for offensives or strikes on Russian territory,” he said.

President Biden escorts Volodymyr Zelensky to the Oval Office during the Ukrainian president's high-stakes visit to Washington late last year. (Demetrius Freeman/The Washington Post)

It is unclear whether the United States has shared accounts of Zelensky’s plotting with allied nations, but the Ukrainian president continues to enjoy the strong support of Western governments, which have provided him with an increasingly sophisticated array of weaponry.

This past week, Britain became the first Western country to provide Ukraine with long-range missiles. The Storm Shadow, a cruise missile system with stealth capabilities, has a range of 155 miles, far exceeding the 50-mile range of the U.S.-provided HIMARS launchers.

British Defense Minister Ben Wallace said Friday that the missile would give Ukraine “the best chance” to defend itself and would be for use only “within Ukrainian sovereign territory.” A spokesman with the British Embassy in Washington declined to comment on whether Zelensky’s leaked remarks might give London pause about its decision.

The Biden administration says Zelensky's intercepted comments are not the cause for withholding ATACMS.

"Ukraine has repeatedly committed to employ U.S.-provided weapons responsibly and strategically when needed to counter Russian aggression, and we are confident that will continue to be the case," said a U.S. defense official who, like others interviewed for this report, spoke on the condition of anonymity to discuss a sensitive topic.

Since last year, Zelensky has promised that Ukraine would never use U.S. weapons to strike inside Russia, a pledge the White House says he has fulfilled.

"President Zelensky has kept the promises he has made to President Biden, and we do not believe that that will change," said a senior administration official.

One reason for not providing the long-range missiles is the "relatively few ATACMS" the United States has for its own defense needs, Gen. Mark A. Milley, chairman of the Joint Chiefs of Staff, told Defense One in March.

Zelensky, however, said he believes the United States isn't sending the weapons because it doesn't trust Kyiv.

"I think they are afraid that we might use them on the territory of Russia," Zelensky told The Post. "But I would always tell our partners … 'We have a priority target for which we are spending the ammunition packages we receive, and we spend it on the deoccupation of purely Ukrainian territories,'" he said.

While there is no indication that Ukraine has used Western missiles to strike into Russian territory, the same cannot be said for Kyiv's use of armed drones.

Explosions caused by unmanned aerial vehicles have become a regular occurrence in Russia, including in Rostov, where a drone crashed into an oil refinery this month. Ukrainian officials are often coy about the incidents, hinting that they're responsible without directly taking credit.

Two drone attacks in December on Russia's Engels air base in Saratov, more than 370 miles from the Ukrainian border, showed "that we have the ability to reach many kilometers farther than they could expect," Oleksiy Danilov, secretary of Ukraine's National Security and Defense Council, said in an interview earlier this year.

Russia this month accused Ukraine of staging a drone attack intended to kill President Vladimir Putin in the Kremlin. Videos circulating on social media and verified by The Post show two drones streaking toward the Kremlin at about 2:30 a.m. local time. The allegation was forcefully denied by Ukrainian officials, including Zelensky.

Not all of the classified documents show Zelensky pushing for more aggressive action.

One document describes a plan developed by Ukraine's military intelligence agency last year to conduct covert attacks on Russian forces in Syria using secret Kurdish help. The detailed plot would have opened a new battlefield thousands of miles from Ukraine, but in December, Zelensky directed his aides to "cease planning for operations against Russian forces in Syria," the document says, without explaining why the plan was aborted.

Zelensky, in the recent interview, said he reserved the right to explore a range of military options.

"I have a lot of generals with whom I work," Zelensky said. "And these are my personal conversations."

"The war is about the occupation of Ukraine," he added. "Ukraine must win."

Khurshudyan reported from Kyiv. Siobhán O'Grady in Kyiv contributed to this report.

***

№ 1.581

Україна-лідерка та Україна-двієчниця: як Брюссель оцінює готовність Києва до вступу в ЄС

Урсула фон дер Ляєн передає Володимиру Зеленському документ, який свідчить, що Україна ще далека від готовності до членства

2023-02-07

СЕРГІЙ СИДОРЕНКО, ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАВДА

Минулого тижня до Києва прибув вражаючий "десант" із Брюсселя, на чолі з найвищими посадовцями ЄС, який привіз українській владі два сигнали, що доповнюють один одного.

1) — Перший з них – **позитивний**, і він не лишився непоміченим.

> Це – анонсоване та підтверджене послання від керівництва ЄС про те, що Україна одного дня стане членом Євросоюзу. У ЄС тепер є політична готовність до цього, і навіть такі скептики з питань розширення, як Нідерланди, не виступають проти, адже цей меседж був узгоджений з усіма країнами-членами.

2) — Але є і другий сигнал – **реалістичний**. І його теж не можна випускати з уваги.

> Це сигнал про те, що попередні успіхи не мають засліплювати Київ.

Бо надміру оптимістичні заяви представників української влади,

включно з прем'єр-міністром, переконали Брюссель у тому, що українська влада схильна до спрощень і не розуміє масштабу викликів та завдань, які має

вирішити Україна перед вступом до ЄС.

Вплинути на це покликаний документ, який Урсула фон дер Ляєн у четвер особисто передала президенту Зеленському – оцінка відповідності праву ЄС, яку Єврокомісія здійснила одночасно для України, Молдови та Грузії.

"Європейська правда" вивчила дані цієї трійки, а також інших держав-кандидатів, та їхню динаміку.

Головні висновки є такими:

1) – Бравурні заяви України про нашу високу готовність до вступу не мають підстав. Середній бал України – двійка за 5-бальною системою.

2) – У нашій державі була поширена думка, що Україна за останні роки настільки євроінтегрувалася, що випереджає у цьому держави Балкан. Аналіз Єврокомісії це спростовує: показники України-2022 гірші навіть за ті, що були у балканських держав у 2015 році!

3) – Однак Україна має справді добрий потенціал для зростання та може вирватися уперед. Тут критично важливо, щоб Київ усвідомив, що є кілька реформ, які є визначальними для сприйняття наших успіхів Брюсселем та іншими європейськими столицями.

4) – Важливо також, що Україна зі своєю "двійкою" є лідером серед держав "Східного партнерства", а найгірші показники має Молдова. І це є окремим викликом для нас, зважаючи на налаштованість ЄС до поєднання європейських перспектив Києва та Кишинева.

Також ми підготували графіку, що дозволяє порівняти показники України та інших держав-кандидатів і потенційних канидатів. Все це - далі у статті.

Що за документ передали Україні?

2 лютого, перед початком спільного засідання уряду та Єврокомісії у Києві, Урсула фон дер Ляєн поїхала на Банкову. Тут, на зустрічі з Володимиром Зеленським, вона передала українському колезі папочку з довгою та складною назвою

> ***— "аналітичний звіт, що доповнює висновки Єврокомісії щодо заявки України на вступ до Євросоюзу".***

Цей документ, по суті, є аудитом наближення України до права ЄС та **окреслює план майбутніх переговорів про вступ**.

Варто окремо наголосити, у чому полягають "вступні переговори" держави-кандидата до Євросоюзу.

Попри назву, цей процес мало схожий на звичайні міждержавні переговори.

Йдеться про те, що Україна повинна перенести всі без винятку законодавчі акти та стандарти ЄС до українського нормативного поля, після чого на цих "переговорах" українському уряду треба довести європейським колегам, що сформульована так чи інакше норма українського законодавства відповідає праву ЄС.

Так, крок за кроком, формується проєкт угоди про вступ, де підтверджується, що Україна успішно адаптувала європейське право за 33 блоками, так званими "переговорними главами" (тим, хто зацікавиться деталями, радимо інфографіку Єврокомісії про ці глави).

Та повернімося до документа, який отримала Україна.

У ньому Єврокомісія на 67 сторінках аналізує наближеність України до права ЄС, окремо за кожною зі згаданих переговорних глав; аналогічні документи були опубліковані щодо Молдови і Грузії.

Загалом така оцінка з боку ЄС надається державам-кандидатам раз на рік, і Україна отримає її у жовтні. Нинішній звіт по Україні, Молдові та Грузії – позачерговий і тому скорочений; у ньому відсутні оцінки по ключовій для ЄС главі "правосуддя та фундаментальні права", його оцінювання у Брюсселі свідомо відклали на осінь. На цьому ми згодом зупинимося окремо.

Та спершу – з'ясуємо, які ж оцінки Єврокомісія поставила Києву за іншими 32 розділами.

Двійка з плюсом Україні, двійка з мінусом Молдові

Оцінку держав-кандидатів ЄС проводить рік за роком, тому методологія вже відпрацьована і лишається незмінною з 2015 року. Фахівці ЄК досліджують законодавство та реальну ситуацію в державі-кандидаті за кожною з глав і роблять висновок, наскільки вони наближені до європейського права і практики.

Оцінка виставляється за 5-рівневою системою: 1 – початковий рівень,

	№ глави	УКРАЇНА	МОЛДОВА	ГРУЗІЯ	ТУРЕЧЧИНА	СЕРБІЯ	П.МАКЕДОНІЯ	ЧОРНОГОРІЯ	АЛБАНІЯ	БОСНІЯ	КОСОВО
Загальний бал (без глави 23)		69	65	67	94	98	97	99,5	84,5	82	56
Засадничі розділи											
Судова система та основні права	23	n/a	n/a	n/a	1	2	2,5	3	2,5	2	n/a
Юстиція, свобода, безпека	24	2	2	2	3	2	3	3	2,5	2	1,5
Публічні закупівлі	5	2	1	2	3	3	3	3	3	2	2,5
Статистика	18	2	2	2	3	3	3	3	3	1	2
Фінансовий контроль	32	1	1	2	4	3	3	3	3	2	2
Внутрішній ринок											
Вільна торгівля товарами	1	3	2	2	4	3	3	3	2,5	1	2
Вільний рух робочої сили	2	1	1	1	1	3	1	2	2	2	2
Надання послуг та відкриття бізнесу	3	2	2	3	1	3	3	3	3	1	3
Вільний рух капіталу	4	2	2	3	3	3	3	3	3	3	2
Корпоративне право	6	2	1	2	5	4	4	4	3	2	2
Інтелектуальна власність	7	1	2	2	4	4	3	4	2,5	3	2
Політика щодо конкуренції	8	2	2	1	2	3	3	3	2,5	2	2
Фінансові послуги	9	2	1	2	4	3	3	3	3	2	3
Захист споживачів та здоров'я	28	2	2	2	4	3	3	3	1	1	1
Конкурентність та інклюзивне зростання											
Інформаційне суспільство та медіа	10	3	2	2	2	3	3	3	3	1	2
Оподаткування	16	2	1	2	3	3	3	3	3	2	2
Економічна і монетарна політика	17	3	2	3	2	3	3	3	3	1	3
Соціальна політика і зайнятість	19	1	1	2	2	3	3	2	2	2	1
Підприємництво та виробництво	20	2	2	3	3	3	3	3,5	3	1	3
Наука та дослідження	25	3	3	3	5	4	4	4	2	2	1
Освіта та культура	26	2	2	3	3	4	3	4	3	1	1
Митний союз	29	4	2	3	4	4	4	3	3	2	3
Зелений порядок денний та стале сполучення											
Транспортна політика	14	2	2	2	3	4	3	3,5	2	2	1
Енергетика	15	4	2	2	3	3	3	4	3	1	2
Транс'європейські мережі	21	2	2	2	5	3	4	3,5	2	2	2
Довкілля та зміни клімату	27	1	1	1	2	2	2	2	2	1	1
Ресурси, сільське господарство та згуртованість											
Аграрна галузь та сільський розвиток	11	1	1	1	2	2	3	3	2	1	2
Харчова безпека, ветеринарія, фітосан.	12	3	2	2	2	3	4	3	2	2	2
Рибальство	13	1	1	2	3	3	3	2	2,5	1	1
Регіон. політика, структ.інструменти	22	2	1	1	2	3	3	3	3	1	1
Фінансові та бюджетні положення	33	1	1	1	2	2	1	2	2	1	n/a
Зовнішні зносини											
Зовнішні зносини	30	4	3	3	3	3	3	4	4	2	1
Міжнародна та безпекова політика	31	4	3	3	2	3	4	4	4	2	n/a

Джерело: звіти Єврокомісії щодо розширення

Позначки: 1 базовий рівень; 2 є деяке наближення; 3 середній рівень; 4 добрий рівень; 5 просунутий рівень наближення

2 –

деяка відповідність праву ЄС, 3 – помірна відповідність, 4 – добра відповідність, 5 – просунутий рівень; також іноді Комісія ставить "проміжний бал". Саме за такою шкалою, перевівши рівні у бали, ми "оцифрували" висновки ЄС.

За досвідом інших держав-кандидатів, ЄС погоджується визнати повну або достатню відповідність спільному праву та дає згоду на закриття переговорів на 4-му або 5-му рівні; це залежить від конкретної глави та від багатьох супутніх обставин. Вступ до ЄС стає можливим після того, як члени ЄС погодяться закрити переговори за всіма главами.

То якими є успіхи нашої держави?

Головний висновок: рівень євроінтеграції України є хаотичним, несистемним.

За оцінкою ЄС, в українському праві та практиці є як ті сфери, де ми справді близькі до ЄС, так і ті, в яких наближення лише має розпочатися.

Так, за чотирма з 32 глав Україна отримала справді високий бал – четвірку, тобто підтвердження "доброї відповідності". Це блок "Митний союз" (що особливо важливо для Києва, який прагне більшої торговельної лібералізації), а також енергетика, зовнішня політика, безпекова політика. Ще за п’ятьма сферами ми отримали "трійку", що є загалом непоганою оцінкою як для кандидата-початківця ("помірна відповідність праву ЄС").

І водночас є вісім сфер, за якими Україні поставили найнижчий бал (тобто ті, де Україна майже не адаптувала право ЄС), і 15 тих, де ми отримали "двійку", тобто продемонстрували лише уривчасте запровадження європейських норм.

Сумарно за 32 главами Україна зібрала **69 балів**, тобто середній бал – 2,16.

Це багато чи мало?

Вимоги до "переговорних глав" кожного кандидата однакові; це дає змогу порівнювати успішність євроінтеграції різних держав, що ми і зробили. І з’ясувалося, що на тлі інших держав регіону ми маємо чудові показники. Україна лишається лідером так званого "асоційованого тріо", тобто має вищий рівень євроінтеграції, ніж Грузія та Молдова.

Грузія за тією ж методологією отримала 67 балів, тобто не надто й відстала. Попри те, що останнім часом грузинсько-європейські відносини переживають не найкращі часи, старі секторальні реформи, проведені ще у минулому десятиріччі чи навіть раніше, досі мають ефект.

Молдова – лише 55 балів, тобто середня оцінка переговорних глав – 1,72 бала.

Тож у молдовському випадку можна говорити про катастрофічно низький рівень євроінтеграції. Для того щоб досягти показників, подібних до українських, Молдова має показати справжній турборежим у проведенні реформ, особливо у разі, якщо Україна одночасно також буде поліпшувати свої показники.

До речі, успіх молдовських сусідів украй потрібний також Україні. Бо наразі не схоже, що ЄС в осяжному майбутньому схоче розділити нашу "кандидатську пару" та погодитися на вступ України, залишивши Молдову сірою зоною в оточенні держав-членів ЄС.

Ще одна відмінність між державами з цього тріо – це те, що саме в Україні найбільш помітна "хаотичність" євроінтеграції. І Грузія, і Молдова мають значно більше "середніх" оцінок, в той час як у нас за значною кількістю напрямків є або провал, або серйозний прогрес.

Позаду Сербії і навіть Албанії

Утім, Україні не варто рівнятися на низький показник Молдови. Мати середню оцінку від Єврокомісії на рівні двох балів за 5-бальною системою – украй мало для держави, прем'єр-міністр якої обіцяє за два роки завершити переговори про вступ до ЄС. Бо у Брюсселі для усіх є очевидним, що у цей термін неможливо вкластися.

Загалом звичка української влади декларувати наперед нереальні плани створює у Євросоюзі враження, що Київ не розуміє обсягів роботи, яка передує вступу до ЄС.

Тому оцінка, яку Урсула фон дер Ляєн передала особисто Зеленському, напевно, покликана мати також "охолоджувальний" ефект. Аналіз, проведений у Брюсселі, свідчить, що Україна пройшла лише перші сходинки євроінтеграції і до вступу повинна виконати величезний обсяг законодавчої роботи. Жодна держава Європи не виконувала такий обсяг завдань за такий короткий період.

Хоча шляхи до швидких реформ лишаються; про це трохи згодом.

Та спершу – про дані, які є менш втішними для Києва, аніж порівняння з Молдовою.

ЄС оцінює за цією ж методологією не лише нових кандидатів, а й ті, що вже мають досвід – держави Західних Балкан та Туреччину. Останню, втім, вважають аутсайдером у процесі розширення ЄС. Переговори з турками офіційно зупинені, країна щонайменше останні сім років рухається геть від демократії, а її показники в оцінці Єврокомісії регулярно погіршуються.

Попри це, навіть зараз **у Туреччини – 94 бали** (якщо рахувати ті ж 32 глави, за якими доступна оцінка для України). Лідер рейтингу, **Чорногорія**, має за

цією методологією **99,5 бала**. На другому місці – **Сербія з 98 балами**. Серед держав на етапі переговорів про членство найгірший показник має **Албанія – 84,5 бала**, а вона формально відкрила переговори лише торік. Але навіть це – набагато більше, ніж в України!

Понад те, навіть у звіті 2015 року, коли ЄК запровадила нинішню шкалу оцінювання, усі тодішні держави-кандидати, включно з Албанією, яка щойно отримала кандидатський статус і була дуже далека від початку переговорів, мали кращі показники зближення з ЄС, ніж в України 2022 року.

Це порівняння свідчить, що стан втілення права ЄС в Україні – зародковий. По суті, Київ лише почав шлях до вступу. І не існує жодних рецептів, які дозволили б завершити його до того, як Україна ухвалить усе необхідне законодавство, як того вимагають правила спільного європейського ринку.

Як не повторити долю Туреччини?

Цікава деталь: попри тверезу реалістичність оцінок ЄС, наразі не схоже, що вони зменшили амбітність Києва. "Ми навіть думали, що показник буде гіршим", – зізнався ЄвроПравді український посадовець, причетний до формування європейської політики.

Українська влада переконана, що зможе вразити Брюссель швидкістю реформ, і для цього вже зараз планує запустити детальний скринінг законодавства, який зазвичай роблять лише після офіційного старту переговорів.

Цей оптимізм до певної міри має підґрунтя. Нагадаємо, що показники "європейськості" законодавства є нерівномірними: є ті сфери, де Україна вельми просунута, і є сфери-аутсайдери; сконцентрувавши зусилля на останніх, можна досягти значного прогресу. Також питання є тому, що вже згадані держави Балкан приблизно з 2016 року – виходячи зі звітів ЄК – зупинили просування дорогою реформ, а Туреччина відтоді лише погіршує свої показники. І якщо Київ (а разом з ним і Кишинів) продемонструє іншу динаміку, то це гратиме на нашу користь.

Але для того, щоб ЄС повірив у готовність України реально (а не лише на папері) рухатися до членства, не потрібен всебічний прогрес. Бо,

є сфери, прогрес у яких матиме для європейських політиків ключове значення:

— це питання прав людини та стандартів правосуддя.

Читачі могли звернути увагу, що серед формальних лідерів рейтингової оцінки ЄС є ***Сербія*** та ***Туреччина***. Виходить, що ці держави справді демонструють високу **технічну** готовність до вступу, запровадивши найбільше європейських правил та регуляцій.

Але через проблеми з відповідністю фундаментальним цінностям ЄС вони **політично** є аутсайдерами!

> 1) — Переговори ЄС із турецькою владою заморожені, а європейські політики не під запис визнають: Туреччина взагалі не має шансів стати членом ЄС, бо рухається у протилежному напрямі.

Схожа історія

> 2) – з проросійською Сербією, яка виконує технічні вимоги Брюсселя, але через політично чутливі питання її вступ до ЄС де-факто заморожений.

Київ має це усвідомити та зробити висновки.

Час для цього ще є: не дарма Брюссель вирішив не ставити Україні оцінку за главою щодо фундаментальних прав та правосуддя. Якщо Україна виправиться до середини року, то цього року отримає добру оцінку та, імовірно, зможе розпочати переговори про вступ.

Для успіху нашого руху до ЄС потрібно не забувати про дві складові.

1) — По-перше, Україна має рухатися до виконання технічних критеріїв. Доведеться змінити величезну кількість законодавчих актів, і без цього не обійтися.

2) — По-друге, нам потрібно довести Брюсселю та іншим європейським столицям, що **у судовій системі та у питанні прав людини ситуація в Україні змінюється на краще**.

Без виконання двох цих завдань одночасно про швидкий рух України до ЄС можна просто забути.

***

№ 1.582

2023-05-14

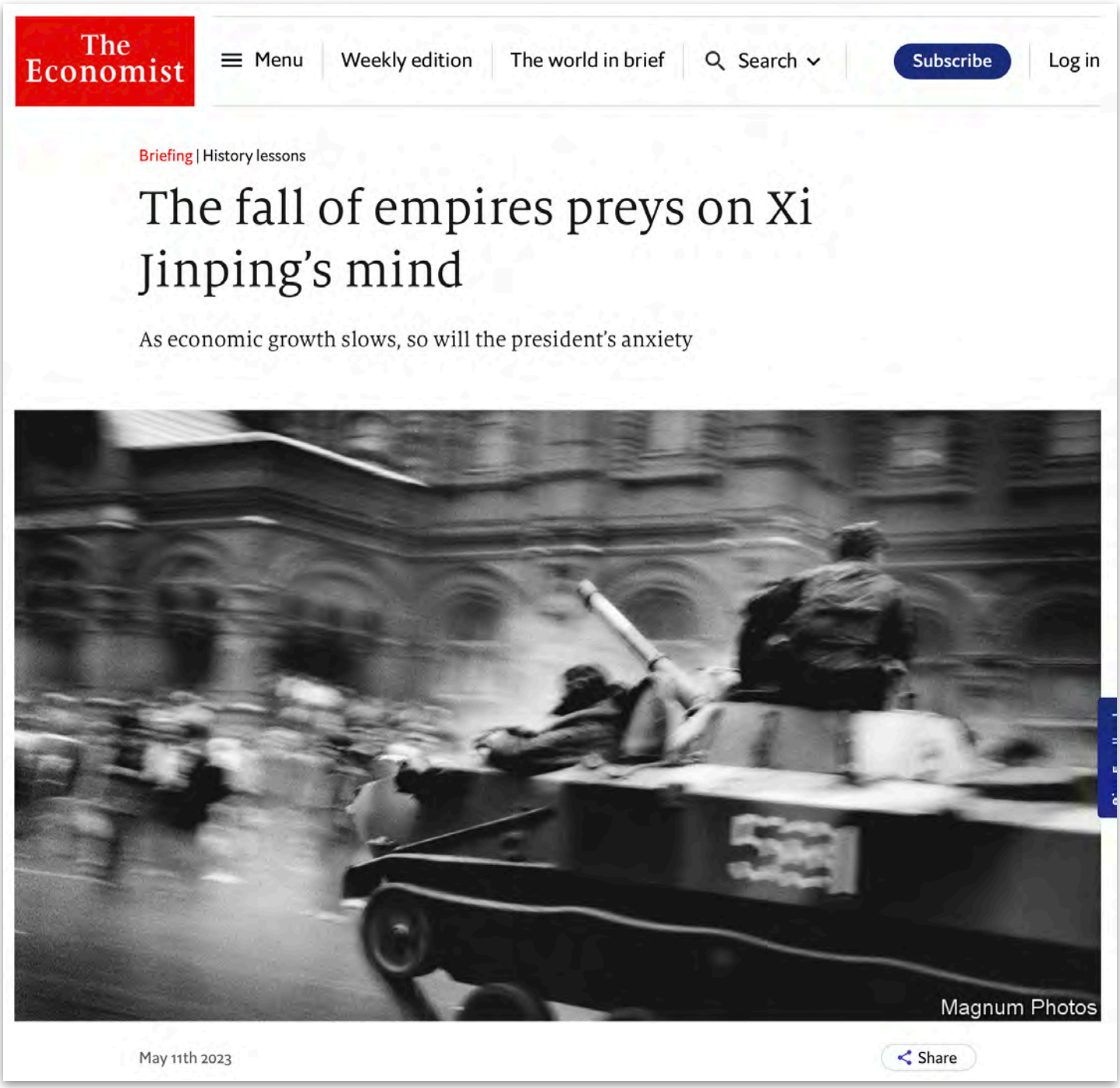
Ніколов

Мене завжди цікавила природа тараканів в головах можновладців.

Путєна ковбасить трансфер влади, бо він не довіряє нікому окрім себе.

А у Цзіньпіна ***«The Economist»*** побачив ще масштабнішу тему – про крах комуністичної держави.

Сі вважає, що СРСР загинув через недостатню жорстокість по відношенню до «розкольників». Тому він і розвивається в напрямку ще більш жорстокої диктатури.

І ***Путєн*** зараз його косплеїть в свинячий голос, **але по своєму рукожопію не може побудувати фашизм в короткі строки.**

Про всяк випадок нагадаю.

Нинішня КНР – це фактично ОРДЛО по відношенню до попередньої держави Китаю, яка скукожилась до острову Тайвань. І для КНР знищення рештків докомуністичної імперії – справа може навіть важливіша, ніж захоплення заводів по виробництву мікрочіпів.

Просто читніть для більшого кругозору https://www.economist.com/briefing/2023/05/11/the-fall-of-empires-preys-on-xi-jinpings-mind

***

Падіння імперій не дає спокою Сі Цзіньпіну

Зі сповільненням економічного зростання зростатиме і занепокоєння президента

Наприкінці січня Китай оговтався від цунамі інфекцій, спричинених COVID-19, яке почало накривати країну кількома тижнями раніше, після скасування майже трирічного драконівського контролю над пандемією. Чиновники приховували жахливі масштаби летальності хвилі, але життя більшості людей поверталося до нормального життя. Комуністична партія вирішила, що настав час опублікувати промову Сі Цзіньпіна, верховного лідера Китаю, яку він виголосив роком раніше, коли економіка оговтувалася від наслідків його політики «нульового ковіду». Мова йшла не про поточну кризу, а про історію.

Задовго до того, як іноземні аналітики почали свої нещодавні роздуми про те, чи був досягнутий «пік Китаю» - вершина могутності країни - чи він неминучий, пан Сі закликав громадян Китаю замислитися над злетами і падіннями країни в минулому. Він наполягає на тому, що «велике омолодження» Китаю, яке має відбутися до 100-річчя комуністичного правління в 2049 році, є «незворотнім». Тобто, країна до того часу стане ще сильнішою і впливовішою. Але він наголосив на необхідності уникати помилок, які спричинили падіння династій під час 2100-річної імперської епохи країни, що закінчилася в 1911 році, а також тих, що призвели до розпаду Радянського Союзу 80 років по тому. Відтоді, як він прийшов до влади понад десять років тому, він часто розмірковує про мінливість національної величі та загрози правлінню партії. Історія явно переслідує його.

Пан Сі говорить про «циклічність історії», згідно з якою сильні і процвітаючі режими рано чи пізно зазнають краху. У промові, яку він виголосив рік тому перед головними партійними контролерами внутрішньої дисципліни, йшлося про те, як Китай повинен «вистрибнути» з цієї історичної моделі. Державні ЗМІ підсумували промову пана Сі невдовзі після того, як він її виголосив, але текст (поки що лише частковий), опублікований у січні, був повнішим і драматичнішим. У ньому зрозуміла тривога пана Сі. Він сказав чиновникам, що циклічна тенденція є «головним питанням», яке стосується «життя і смерті партії, а також підйому чи падіння, успіху чи невдачі соціалістичної системи нашої країни».

Дискусія про циклічність у Китаї має довгу історію.

Офіційна література простежує його ще з часів, коли партія була партизанською силою наприкінці Другої світової війни, коли її лідера, Мао Цзедуна, допитливий відвідувач його бази запитав, як партія уникне пастки.

Його (нещирою) відповіддю була «демократія - тільки якщо народ зможе контролювати уряд, він не посміє розслабитися».

Пан Сі наполягає на тому, що Китай вже став демократичним, набагато більше, ніж західні країни. Але державні ЗМІ приписують йому ще один спосіб уникнути занепаду.

Він називає це «самореволюцією», евфемізмом для нескінченних чисток корумпованих або нелояльних чиновників.

Пан Сі розмірковує про розпад Радянського Союзу навіть більше, ніж його попередники.

На його думку, його причини були переважно політичними:

— ідеологічна розхлябаність і

— брак дисципліни в правлячій партії.

У своїх опублікованих промовах він не приділяє багато часу іншим проблемам, які могли відіграти певну роль, таким як фінансовий тягар військової конкуренції із Заходом або витрати, пов'язані з тим, що значна частина економіки перебуває під контролем неефективних державних підприємств.

Для пана Сі проста мораль полягає в тому, що Комуністична партія Китаю повинна бути набагато жорсткішою. За його словами, в Радянському Союзі ні в кого не вистачило «мужності» придушити опозицію, коли настала криза.

Пан Сі нескінченно закликає громадян виявляти довіру до політичної системи Китаю і політики партії. Але він також попереджає про зростаючі небезпеки, що чекають попереду. «Зараз і в майбутньому ми стикаємося з багатьма протиріччями, ризиками і викликами вдома і за кордоном, і ми не повинні ставитися до цього легковажно», - сказав він у 2016 році, ще до того, як Дональд Трамп був обраний президентом і напруженість у відносинах з Америкою почала загострюватися. Якщо Китай не зможе ефективно відреагувати, додав він, проблеми в таких сферах, як економіка, суспільство і навколишнє середовище, можуть «перерости в політичні протиріччя, ризики і виклики, які в кінцевому підсумку поставлять під загрозу правлячий статус партії і національну безпеку».

З наближенням складніших років - зі старінням суспільства, скороченням населення та уповільненням зростання - логіка може підштовхнути пана Сі до розгляду економічних та соціальних реформ. Корисними реформами могли б стати скорочення державних компаній, надання приватному бізнесу більшої свободи дій у критично важливих галузях економіки та надання сільським мігрантам більш справедливого доступу до фінансованої державою системи

охорони здоров'я та освіти в містах. Але його побоювання щодо кінця династії ускладнить прийняття рішень. Він розглядає державні підприємства як оплот партійного правління, а великі приватні фірми, особливо в технологічній галузі, - з підозрою. Він розглядає середній клас як ще один стовп підтримки: можливо, він не захоче відштовхнути його від себе, створюючи враження, що розщедрюється на аутсайдерів міського суспільства.

Ця дилема відображена в книзі середини 19-го століття Алексіса де Токвіля: «Старий режим і революція». Переклади класичної праці французького історика про революцію в його країні 1789 року були гарячим бестселером у Китаї ще за кілька місяців до приходу до влади пана Сі. Своєю популярністю вони завдячують незрозумілій рекомендації Ван Цішаня, партійного функціонера, який став головним прихильником дисципліни пана Сі, а згодом - віце-президентом (він пішов у відставку в березні). Читачі прочісують аналіз Токвіля щодо потрясінь у Франції в пошуках розуміння майбутнього Китаю.

Зазвичай виділяють одне положення. Це те, що **«досвід вчить, що найбільш критичним моментом для поганих урядів є той, коли вони роблять перші кроки на шляху до реформ»**.

Навряд чи пан Ван мав на увазі, що партія керує погано, або що реформи повинні припинитися. Але він міг припустити, що період відносного процвітання, який Франція переживала до революції, може бути пов'язаний з політичною небезпекою. Партія повинна бути на сторожі.

Вчимося у Тацита

У Китаї мало ознак того, що назріває невдоволення, яке загрожує режиму. Але пан Сі, безумовно, пильний. У 2019 році голова громадської безпеки Китаю заявив, що запобігання «кольоровій революції» в Китаї є пріоритетом для поліції. Протести в листопаді проти політики «нульового ковіду», хоч і нечисленні та розрізнені, посилили занепокоєння пана Сі. Такі відкриті прояви інакомислення трапляються рідко. Ще більш незвичним є те, що деякі демонстранти закликали пана Сі піти у відставку.

У міру того, як економічне зростання сповільнюватиметься в найближчі роки, занепокоєння рівнем життя, ймовірно, зростатиме, а разом з ним і занепокоєння пана Сі.

У 2014 році він говорив про те, що китайські вчені називають «пасткою Тацита».

> **Це ідея, взята з праць римського історика, про те, що «коли правитель одного разу стає непопулярним, всі його вчинки, хороші чи погані, свідчать проти нього».**

Пан Сі сказав: «Звичайно, ми ще не дійшли до цієї стадії, але проблеми, з якими ми стикаємося, не можна назвати несерйозними. Ми повинні докласти величезних зусиль, щоб їх вирішити».

Відтоді його застереження стали більш рішучими.

«Чим далі ми просуваємося, тим важче і небезпечніше стає», - сказав він у 2018 році. Пан Сі ще не говорив публічно про концепцію «Пік Китаю», але ризики пробуксовування явно не дають йому спокою.

***

By late january China had emerged from a tsunami of covid-19 infections that began to crash over the country a few weeks earlier, after the lifting of nearly three years of draconian pandemic controls. Officials were covering up the horrific scale of the wave's lethality, but most people's lives were returning to normal. The Communist Party felt the time was right to publish a speech by Xi Jinping, China's supreme leader, that he had delivered a year earlier, as the economy reeled from the impact of his "zero-covid" policy. It was not about the crisis at hand, but about history.

Long before foreign analysts began their recent musings on whether "peak China" —the height of the country's power—has been reached or is imminent, Mr Xi had been urging China's citizens to reflect on the peaks and troughs of the country's past. He insists that China's "great rejuvenation", to be achieved by the 100th anniversary of Communist rule in 2049, is "irreversible". That is, the country will, by then, become even stronger and more influential. But he has stressed the need to avoid mistakes that caused the fall of dynasties during the country's 2,100-year-long imperial era, which ended in 1911, as well as those that led to the collapse of the Soviet Union 80 years later. Since he took power more than a decade ago, he has often mused on the inconstancy of national greatness and threats to the party's rule. History clearly haunts him.

Mr Xi talks of the "cyclical nature of history", whereby strong and prosperous regimes sooner or later unravel. The speech he gave a year ago, to the party's chief enforcers of internal discipline, was about how China must "jump out" of this historical pattern. State media summarised Mr Xi's remarks shortly after he delivered them, but the (still only partial) text that was published in January was fuller and more dramatic. In it, Mr Xi's anxiety is clear. He told the officials that the cyclical tendency was a "major issue", relating to "the life and death of the party, and the rise or fall or success or failure of our country's socialist system".

Discussion of this cycle has a long history in China. Official literature traces it back to the party's days as a guerrilla force at the end of the second world war when its leader, Mao Zedong, was reportedly asked by an inquisitive visitor to his base how the party would avoid the trap. His (disingenuous) answer was "democracy—only if people are allowed to supervise the government will it dare not to relax". Mr Xi

insists that China has become democratic already, far more so than Western countries. But state media credit him with another means of avoiding decline. He calls it “self-revolution”, a euphemism for endless purges of officials who are corrupt or disloyal.

Mr Xi dwells on the collapse of the Soviet Union even more than his predecessors did. In his view, its causes were chiefly political: ideological laxity and a lack of discipline within its ruling party. In his published speeches, he does not spend much time on other problems that may have played a part, such as the financial burden of military competition with the West, or the costs of having swathes of the economy under the control of inefficient state-owned enterprises. To Mr Xi, the simple moral is that China’s Communist Party needs to be much tougher. As he puts it, nobody in the Soviet Union was “man enough” to crush opposition when the crunch came.

Mr Xi endlessly calls on citizens to show confidence in China’s political system and the party’s policies. But he also warns of mounting perils ahead. “At present and in the future, we are facing many contradictions, risks and challenges at home and abroad, and we must not take it lightly,” he said in 2016, even before Donald Trump was elected as president and tensions with America began to escalate. If China were to fail to respond effectively, he added, problems in areas such as the economy, society and the environment could “evolve into political contradictions, risks and challenges that will ultimately endanger the party’s ruling status and national security”.

As more difficult years loom—with an ageing society, shrinking population and slowing growth—logic might seem to prod Mr Xi to consider economic and social reforms. Useful ones would include scaling back state-owned firms, giving private businesses freer rein in critical parts of the economy and providing rural migrants with fairer access to state-funded health care and education in cities. But his end-of-dynasty fears will complicate decision-making. He views state enterprises as a bulwark of party rule and big private firms, notably those in the tech industry, with suspicion. He sees the middle class as another pillar of support: he may not want to alienate it by appearing to splurge on urban society’s underdogs.

The dilemma is captured in a mid-19th-century book by Alexis de Tocqueville: “The Old Regime and the Revolution”. Translations of the French historian’s classic work about his country’s revolution in 1789 have been hot sellers in China since the months before Mr Xi took over. It owes its popularity to an unexplained recommendation by Wang Qishan, a party bigwig who became Mr Xi’s chief enforcer of discipline and, later, vice-president (he stepped down in March). Readers comb Tocqueville’s analysis of France’s turmoil for insights into China’s future.

One clause is usually highlighted. It is that “experience teaches that the most critical moment for bad governments is the one which witnesses their first steps toward reform.” It is unlikely that Mr Wang meant to imply that the party was

ruling badly, or that reforms should cease. But he could have been suggesting that a period of relative prosperity, such as France experienced before the revolution, can be fraught with political danger. The party must be on its guard.

Learning from Tacitus

There is little sign of regime-threatening discontent brewing in China. But Mr Xi is certainly watchful. In 2019 China's head of public security said that preventing a "colour revolution" in China was a priority for the police. Protests in November against the zero-covid policy, though small and scattered, will have reinforced Mr Xi's concerns. Such open displays of dissent are rare. Even more unusually, some demonstrators called on Mr Xi to step down.

As economic growth slows in the years ahead, unease over living standards is likely to grow, and with it Mr Xi's anxiety. In 2014 he referred to what Chinese scholars call the "Tacitus trap". This is the idea, taken from the Roman historian's writings, that "when a ruler once becomes unpopular, all his acts, be they good or bad, tell against him." Mr Xi said: "Of course, we haven't got to this stage yet, but the problems we face can't be described as unserious. We must use huge energy to resolve them." Since then, his warnings have become more strident. "The more we proceed, the harder and more dangerous it gets," he said in 2018. Mr Xi has yet to refer publicly to the Peak China concept, but the risks of stalling are clearly on his mind.

Subscribers can sign up to Drum Tower, our new weekly newsletter, to understand what the world makes of China—and what China makes of the world.

***

№ 1.583

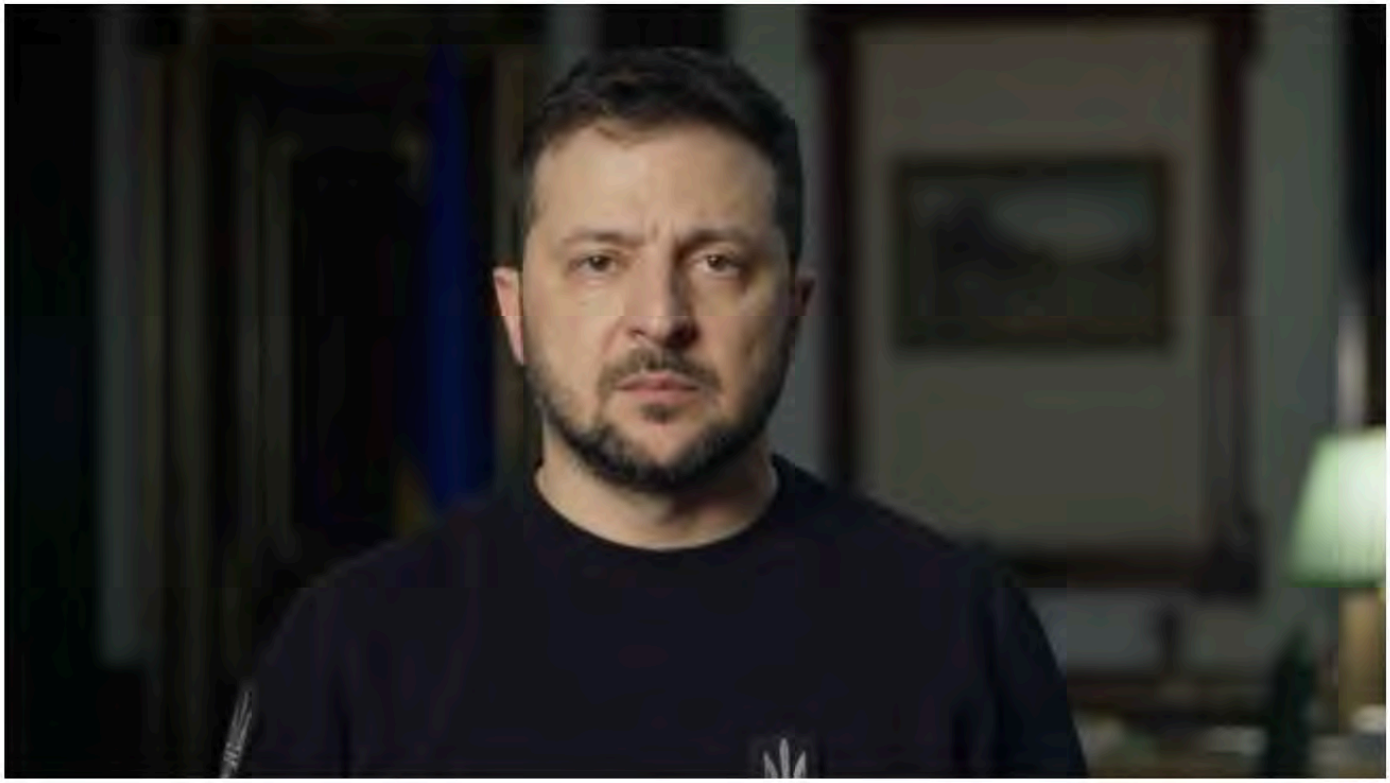
Поговорим о коррупции-1

Зеленський: Антикорупційна система в Україні – одна з найпотужніших в Європі

ТЕТЯНА ЛОЗОВЕНКО — П'ЯТНИЦЯ, 17 ЛЮТОГО 2023, 15:42

62

14509

ВОЛОДИМИР ЗЕЛЕНСЬКИЙ, ФОТО ОФІСУ ПРЕЗИДЕНТА

Президент України Володимир Зеленський вважає, що антикорупційна система в Україні – одна з найпотужніших в Європі.

Джерело: Зеленський на Мюнхенській безпековій конференції

Пряма мова: "Глибинної корупції в Україні немає. Багато що вимила війна, багато хто втік із держави, якщо казати відверто, багато хто залишився з окупантами за своєю волею.

Є реформи, є антикорупційна система – у нас вона одна з найпотужніших у Європі. У нас багато інституцій".

1.

2.

2021-02-03

SergiusAK

В Украине за последние десятилетия очень много разговоров о коррупции и о борьбе с ней. Внесу и я свою лепту в эту тему. Набирайтесь терпения, это будет длинная серия.

1. Немного теории

Термин коррупция (от лат. corruptio - подкуп, продажность; порча, разложение; растление) имеет довольно обширное понятие. Всемирный Банк и МВФ определяют ее как злоупотребление публичной властью в целях личной выгоды. В законодательствах многих стран сюда также добавляют взяточничество, как подкуп должностных или выборных лиц, и отмывание денег. Коррупция не является явлением присущим современности, своими корнями она уходит в далекие исторические времена. Наверное, она возникла еще тогда, когда человечество перешло от первобытнообщинного строя к разделению труда и зарождению, в связи с этим, бюрократии и чиновничества. Если верить Вики, то первые упоминания о борьбе с коррупцией датируются еще XXIV веком до н. э., при жизни древних шумеров.

Существует разнообразное деление коррупции по типах в зависимости от масштабов, видов выгоды, состава участников, частоты и формы коррупционных отношений и т.д. Я буду исходить из следующей упрощенной классификации:

1. Мелкая, или административная/бюрократическая, коррупция (у нас она больше известна как бытовая), возникающая при взаимодействии низовых чиновников и рядовых граждан или предпринимателей. Она характеризуется малыми масштабами извлеченной личной выгоды со стороны чиновников.

2. Крупная, или коррупция органов власти, вызванная воровством или злоупотреблением огромных объемов публичных ресурсов высшими чиновниками и/или политиками.

3. «Скупка государства», которая заключается в том, что отдельные корпорации или группы лиц различными средствами, обычно с помощью взяток, добиваются принятия и реализации выгодных для них решений от законодательной, исполнительной или судебной власти. В итоге государство действует не в общих интересах, а в частных. Сюда также относится и, по сути, противоположный вид коррупции, когда чиновники или политики используют возможности и ресурсы частных фирм в своих личных интересах.

4. Патронаж, или протекционизм/фаворитизм, когда официальная должность используется для предоставления привилегий частным лицам в зависимости от родственных или дружеских связей, места рождения,

расы, национальности и т.д. (в Украине это обычно обозначается как кумовство).

В качестве инструментов измерения коррупции уже давно разработаны различные методики, обычно выражаемые в разного рода индексах. Самым известным и цитируемым в последнее время является индекс восприятия коррупции (Corruption Perceptions Index - CPI) от Transparency International, который определяет рейтинг 180 стран мира по показателю распространенности коррупции в государственном секторе. Расчет этого индекса опирается на комбинацию различных других индексов, общедоступных статистических данных и результатов глобальных опросов, предоставленных различными организациями международного уровня. Н-р, для расчета рейтинга за 2019 г было использовано 13 различных источников данных, среди которых такие известные как индекс верховенства права от World Justice Project, международная оценка странового риска от PRS Group, опрос мнений менеджеров от World Economic Forum, рейтинг стран переходного периода от Freedom House, показатели риска и состояния экономики от Global Insight, ежегодный рейтинг глобальной конкурентоспособности от IMD World Competitiveness Center, оценка политики и институтов страны от World Bank и другие.

Индекс CPI ранжирует государства по шкале от 0 (наивысший уровень коррупции) до 100 (наименьший уровень коррупции). В 2019 г Украина с 30 баллами заняла в нем 126-е место, между Азербайджаном и Киргизией. Для сравнения, Дания и Новая Зеландия, разделившие 1-е место, получили по 87 баллов. Кстати, в 2018 г Украина была на 120 месте с 32 баллами, т.е. за год правления «величайшего деятеля» мы потеряли 2 балла, хотя при «президент-барыге» Украина 5 лет подряд хоть и медленно, но последовательно, поднималась с 26 баллов в 2014. Интересно дождаться рейтинга за 2020, небось вообще «побьем» все рекорды по борьбе с коррупцией под управлением нашего клоуна.

2. Влияние коррупции на нашу жизнь

За последние два-три десятка лет на Западе было проведено огромное количество исследований о том, как коррупция влияет на нашу повседневную жизнь. Например, проводились исследования о связи коррупции и теневой экономики, как она влияет на экономическое развитие и рост ВВП, на эффективность государственного управления, на инфраструктуру и медицину, на инвестиционный климат и накопление капитала, на социальное расслоение. Проверялись даже зависимость от коррупции уровня детской смертности, сколько много учеников бросают школы из-за нее и как она влияет на продолжительность жизни. Конечно, все эти исследования имели сугубо эмпирической характер, базирующееся на статистических данных и разнообразных опросах, поэтому трактовать их надо с осторожностью. Но все же какие-то более-менее достоверные выводы из них сделать можно.

Итак, исследования показали, что с ростом коррупции падает инвестиционная привлекательность, поскольку она действует как своеобразный налог: н-р, увеличение индекса коррупции на 1% аналогичен установлению дополнительного 7.5% налога на прямые инвестиции. При ней увеличивается инфляция и растут потребительские цены, она даже негативно влияет на обменный курс местных валют.

Коррупция оказывает огромное влияния на теневой сектор экономики. Исследования установили прямую зависимость теневой экономики от уровня коррупции в стране: чем он выше, тем больше ее размер. Это непосредственно сказывается на государственных доходах, поскольку чем больше предпринимателей уходит в тень, тем меньше официальных налогов получают центральные и местные власти. Так, МВФ утверждает, что собираемость налогов в менее коррумпированных странах больше на 4% ВВП, чем в странах с таким же уровнем экономического развития, но большим уровнем коррупции.

Кстати, даже малая коррупция, описанная выше, при всей ее кажущейся безобидности, может оказать значительный эффект, если суммировать ее на корпоративном или общегосударственном уровне. Ряд опросов, проведенных в странах Африки, показали, что такое «малое» взяточничество выливается в 2.5-4.5% от корпоративной выручки.

Ряд исследований со всей очевидностью показали огромное негативное воздействие коррупции на институционные основы государства: слабость политических институтов, меньшую политическую стабильность, несовершенную судебную систему. Оказывает она влияние и на социальное расслоение в обществе: чем больше коррупции, тем больше уровень бедности в стране, небольшая кучка богатеев стремительно богатеет, а основная масса населения все больше беднеет. Н-р, увеличение коррупционных рисков приводит к увеличению индекса неравенства (есть оказывается и такой) до 2.9 по шкале от 0 до 6.

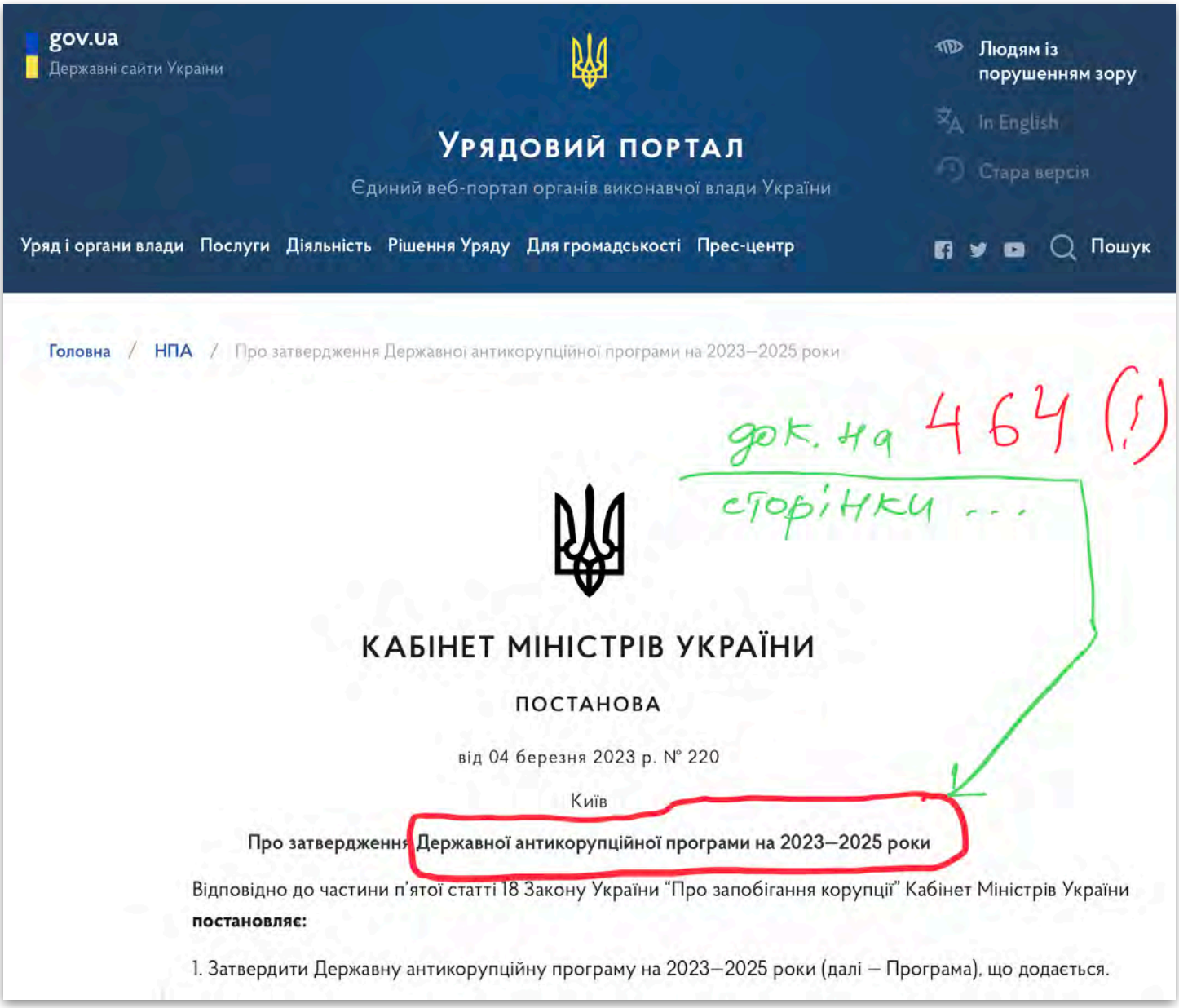
Было статистически доказано негативное влияние коррупции на уровень и качество медицинских услуг и образования. Чтобы не быть голословным, сошлюсь на МВФ: уровень затрат на образование и здравоохранение в странах с низким доходом, к которым безусловно относится и Украина, с высокой коррупцией в 3 раза меньше, чем с малой. Кроме того, коррупция увеличивает детскую смертность (до 5-ти лет) в 2 раза, а количество детей, бросивших школу почти в 3 раза. Другие исследование показывают, что рост индекса коррупции на 1% приводит у уменьшения продолжительности жизни на 2.5 года. Черт возьми, был даже установлен ее эффект на окружающую среду: увеличение общего загрязнения, уровня SO_2 и NO_2, загрязнение воздуха и т.д.

Но вот что интересно, изучение влияния коррупции на экономический рост, общий ВВП и ВВП на душу населения, дает неоднозначные результаты. Более ранние исследования, проведенные 1995-1999 гг, и активно пропагандируемые, утверждали, что коррупция оказывает негативный эффект на экономический рост. Но более поздние изучения 2002-2005 гг, когда стали широко применяться индексы ICRG и CPI, показывают, что определённый уровень коррупции в стране может благотворно повлиять на ее экономический рост. Так, в исследованиях «DOES CORRUPTION AFFECT ECONOMIC GROWTH?» от 2012 г, было установлено, что н-р, страны из первой десятки рейтинга CPI, типа Норвегии или Швеции, получают 0.4% экономического роста в год за счет роста коррупции, в то время как для средне коррумпируемых страны, типа Нигерии или Пакистана, увеличение индекса коррупции приводит к росту на 0.85% в год. Установлен даже был некий «оптимальный» уровень коррупции, благотворно влияющий на экономические показатели. Исследователи объясняют это тем, что в некоторых случаях, особенно в странах Азии, где это стало национальной традицией, взяточничество служит «смазкой» при ведении бизнеса, становясь своего рода «фиксированной платой» и позволяя значительно ускорить протекание различных бизнес-процессов, избежать излишнего регулирования, уменьшить налоговую нагрузку и т.д. Конечно же, такого рода исследования, идущие в разрез с «линией партии», всячески игнорируются и замалчиваются такими агентствами как МВФ или Трансперенси интернешнл.

Стоит отметить, что негативные последствия коррупции гораздо серьезнее и масштабнее положительных. Тем не менее, такая неоднозначность анализа зависимости экономического роста от коррупции, в сочетании с вышеприведенными фактами по ее негативному воздействию на различные сферы жизни, только подчеркивает необходимость комплексного подхода в противодействии коррупционному спруту. И об этом мы поговорим в продолжении.

Продолжение следует

***

Поговорим о коррупции-2

2021-02-09

Продолжим тему, начатую в 1-й части здесь.

3. Что движет коррупцию

В современной экономической науке принято отмечать множественность причин коррупции, выделяя экономические, институциональные и социально-культурные факторы.

1) — Экономические причины коррупции – это, прежде всего, низкие заработные платы государственных служащих, а также их высокая возможность влиять на деятельность различных фирм и граждан. Особенно коррупция расцветает всюду, где у чиновников есть широкие полномочия распоряжаться какими-либо дефицитными благами.

2) — Институциональные причины более разнообразны: слабая кадровая политика государства и высокий уровень закрытости в работе его ведомств; отсутствие прозрачности в системе законотворчества и двусмысленные законы; несовершенство политических институтов, которые обеспечивают внутренние и внешние механизмы контроля; отсутствие сформированных механизмов взаимодействия институтов власти; неразвитость конкуренции; громоздкая система отчетности в управленческих структурах.

3) — Социально-культурными причинами коррупции являются зависимость стандартов и принципов, лежащих в основе работы бюрократического аппарата, от политики правящей элиты; деморализация общества; недостаточная информированность, незнание или непонимание законов населением, что позволяет должностным лицам произвольно препятствовать осуществлению бюрократических процедур или завышать надлежащие выплаты; общественная пассивность в отношении коррупции и своеволия «власть имущих»; недостаточная организованность граждан.

4. Горячие точки

Хотя коррупция может появиться где угодно, но все же она наиболее распространена в нескольких наиболее горячих точках. МВФ в своем анализе выделяет следующие:

1) Использование природных ресурсов, особенно добыча нефти, газа и других полезных ископаемых, является сильным стимулом для дачи взяток или даже «скупки государства», когда на государственную политику и законы влияют коррупционные методы, обеспечивающие контроль над природными богатствами страны.

2) Государственные предприятия, где руководство, с одной стороны, может быть подвержено ненадлежащему влиянию со стороны высших государственных чиновников и выборных должностных лиц, а с другой, имеет широкие возможности для злоупотреблений своим служебным положением.

3) Государственные закупки товаров и услуг, особенно связанные с государственными инвестициями, поскольку крупные проекты часто имеют уникальные особенности, которые затрудняют сравнение затрат и облегчают сокрытие взяток и завышение расценок.

5. Теория «принципал-агент»

Чтобы понять эти причины глубже и ответить на вопросы почему коррупция существует и как с ней бороться, нам нужно посмотреть на нее с концептуальной точки зрения.

В политологии и экономике для этого используют ***теорию принципала—агента (principal-agent).***

Она исходит из того, что при выполнение многих действий приходится ***делегировать полномочия*** по принятию решений от принципала к агенту.

В общественном секторе необходимость этого выражается в том, что агент-чиновник имеет намного больше профессионального опыта и знаний в связанной сфере деятельности, чем принципал-политик/избиратель.

Это порождает конфликт интересов между ними:

— принципал дает поручение и ожидает решения поставленной задачи в своих интересах, тогда как агент, выполняя поручение, может действовать как в интересах принципала, так и своих собственных.

По сути, это ***«теория стимула и ответственности»***. Она очень широко используется в самых разных областях экономики и корпоративного управления, но также интенсивно применяется для решения проблем коррумпированности государственных и политических институтов.

Еще в далеком 1968 г. известным экономистом Г. Беккером, лауреатом Нобелевской премии по экономике, была сформулирована знаменитая концептуальная модель «риск-выгода» в работе «Crime and Punishment: An Economic Approach». Она гласит, что преступление как вид деятельности, совершается людьми, как правило, рационально.

Такой подход представляет собой эдакий рынок спроса и предложения и ожидаемая прибыль/полезность может быть выражена формулой U = D – pf, где D — доход, получаемый от совершения преступления, p — вероятность наказания преступника, f — денежный эквивалент наказания. Применяя этот подход по отношению к коррупции, можно утверждать, что чиновник или политик заинтересован в совершении коррупционных действий до тех пор, пока предполагаемая выгода от этого превышает возможные потери в виде наказания. Исходя из формулы, можно предположить, что коррупция может быть уменьшена через уменьшение дохода D - путем сокращения числа операций, совершаемых чиновником, на которые он имеет возможность повлиять и уменьшения уровня возможной выгоды от них. Вторая часть формулы позволяет увеличить pf, т.е. «цену» за преступление - путем увеличения вероятности выявления преступной деятельности и усиления наказания за нее.

В 1988 г. американский академик Р. Клитгаард в своей статье «Controlling Corruption» вывел классическую формулу: C = M + D – A, что по-русски переводится как Коррупция = Монополия + Произвольность решений – Ответственность (К=М+П-О). Согласно ей, коррупция определяется степенью монопольной власти и правом принимать произвольные решения, которыми

наделены государственные чиновники, а также мерой их подконтрольности за свои действия (эта формула часто трактуется другой цитатой Клитгаарда: «коррупция — это алчность плюс возможность минус контроль»). Элемент монополии в рамках государственного управления означает монополию чиновников на принятие решений. Произвольность решений – это юридически закрепленные полномочия должностных лиц, которые сами по себе объективно необходимы в исполнительно-распорядительной деятельности. Однако их избыток в отсутствии должного контроля является важнейшим организационно-правовым фактором коррупции и ответственность становится одним из основных способов обеспечения законности в системе власти.

Применение выводов из данной формулы заключается в наличии работающих по установленным правилам органов исполнительной власти с сильной системой внутреннего контроля и ограниченной возможностью произвола чиновников при принятии решений. Также немаловажным фактором является лишение чиновников монопольной власти на оказание своих услуг через децентрализацию/федерализм и приватизацию этих услуг, где это возможно.

Еще одна концепция, применяемая для борьбы с коррупцией, основанная на теории принципала-агента, это NPM (New Public Management). Она была разработана в 80-х г как часть усилий по внедрению в общественный сектор «делового» подхода, чтобы увеличить его эффективность путем использования моделей из частного сектора. Большой поклонницей этой теории была Маргарит Тэтчер, активно внедряя ее в Великобритании.

Перенимая подход частных компаний с их сфокусированностью на обслуживании клиентов, реформа NPM концентрируется на гражданине как потребителе публичных услуг. Это достигается за счет децентрализации общественного сектора, предоставления местным властям (агентам) большей свободы в принятии решений об услугах, которые они предоставляют гражданам (принципалу). Одним из основных элементов такого подхода является внедрение контрактных отношений между принципалом и агентом, т.е. между гражданами и чиновниками (как ту не вспомнить о созвучных идеях частных контрактных юрисдикций здесь и ФПКЮ отсюда).

Такой контракт предполагает создание стимула для чиновника за добросовестное выполнение им своих обязанностей, и он четко определяет оценочные критерии для этого. С другой стороны, он вводит ответственность чиновника за их невыполнение и строгий контроль со стороны граждан. Таким образом, повышая стимулы и ответственность, эта концепция уменьшает возможности для коррупции. Кроме того, считается, что такой подход уменьшает ее за счет большей прозрачности деятельности чиновников, так как они становятся ближе к гражданам и вынуждены уделять больше внимания их непосредственным нуждам. Еще один положительный аспект такой локализации общественных услуг заключается в том, что из-за

децентрализации или федерализации уменьшается «цепь» чиновников, принимающих решение, что тоже должно благотворно влиять на уровень коррупции.

Противники же этой концепции опасаются, что при недостатке активности и ответственности со стороны местного населения по контролю чиновников, NPM создает даже большие предпосылки для коррупции, так как при этом теряется возможность надзора за решениями местных властей со стороны центральных органов.

Продолжение следует

***

Поговорим о коррупции-3

2021-02-14

Продолжим тему 2-й части (здесь).

6. NIE, новая институциональная экономика

И наконец, рассмотрим более современную концептуальную модель, применяющую теорию принципал-агент – **NIE** (New Institutional Economics).

1) Основателем этой концепции считается еще один лауреат Нобелевской премии Р. Коуз.

2) — В становлении нового институционализма ведущую роль сыграли экономисты чикагской и вирджинской экономических школ, среди которых немалое количество нобелевских лауреатов, н-р, О. Уильямсон и Э. Остром получили ее в 2009 г.

Эта концепция сейчас является одной из ведущих в экономике, но

3) — также находит все более широкое применение при определении причин коррупции и методов борьбы с ней.

В отличие от утверждения Г. Беккера во 2-й части, эта концепция базируется на том, что

1) **— поведение людей не характеризуется как исключительно рациональное.**

Идею такой ***ограниченной рациональности*** ввел Г. Саймон (подробнее о механизме этой теории я напишу в готовящейся серии статей о пропаганде), экономист и психолог, получивший Нобелевскую премию за разработку теории принятий решений в организациях.

Второй важный аспект в поведении людей заключается в том, что

2) — они не всегда честны и, при случае, стремятся нарушать обязательства и обходить правила, т.е. их поведение является ***оппортунистическим***.

Кроме того,

3) — концепция NIE придает определяющее значение институтам, т.е. правилам игры, в экономике и общественном секторе.

Прежние концептуальные модели были, так сказать, институционально нейтральными.

В них не уделялось большое внимание способам организации предоставления товаров и услуг, структурам управления компаниями и государственными структурами, особенностям политических режима, т.е. из анализа выпадал огромный пласт реальной жизни.

Так же авторы NIE придают большую значимость понятию транзакционных издержек, т.е. затрат (не только материальных), которые сопровождают взаимоотношения между агентами. Н-р, при отношении принципал-агент между гражданами и публичными властями, граждане или не имеют достаточных полномочий, или возникают высокие издержки, чтобы заставить чиновников нести ответственность за свои коррупционные действия.

Согласно теории принципала-агента, существует асимметрия в информированности между принципалом (гражданами) и агентом (чиновником). Граждане слабо информированы о деятельности чиновника, что позволяет тому действовать оппортунистически для своей выгоды. Граждане не в состоянии проконтролировать поведение чиновника и призвать его к ответу по причине высоких издержек для повышения уровня их информированности, так же из-за слабости или отсутствия компенсационных институтов как принудительных механизмов воздействия на чиновников. К этому еще добавляется проблема зависимости от прошлого (path dependency), когда решения принимаемые сейчас зависят от решений и опыта в прошлом. Это приводит к тому, что любые проводимые реформы блокируются влиятельными группами, приспособившимися к нынешней ситуации, а также на их проведение оказывают влияние культурные и исторические факторы.

Концепция NIE при борьбе с коррупцией отличается от предложенных во 2-й части тем, что она смещает фокус от роли индивидуума к возросшей роли институтов. Особенно это проявляется в странах типа нашей, где коррупция носит системный характер и «сгруппирована» вокруг олигархических кланов. Применение формулы Г. Беккера риск-выгода или методологии Р. Клитгаарда, построенных на индивидуалистическом подходе при борьбе с коррупцией, в таких условиях неработоспособны. С утвердившейся системной коррупцией эффективно бороться можно только через изменение институциональных

правил игры, при этом нужно уделять больше внимания качественным изменениям, чем опираться на всевозможные количественные индикаторы.

7. Эмпирический подход к коррупции

Кроме *концептуального подхода*, основанного на теории принциала-агента, существует и *эмпирический подход*, основанный на статистических исследованиях и опыте.

Лучше всего он выражается формулой, предложенной Р. Гоелем и М. Нельсеном в их работе «Causes of corruption: History, geography and government» в 2008 г. Она выглядит так:

$$Коррупция_{it} = f(Экономическое\ благосостояние_{it}, Демократия_{it}, Судебная\ система_{it}, Характеристика\ государства_{it}, История_{it}, География_{it})$$

где I — страна, t — год.

$$Коррупция_{it} = f(Экономическое\ благосостояние_{it}, Демократия_{it}, Судебная\ система_{it}, Характеристика\ государства_{it}, История_{it}, География_{it})$$

где I — страна, t — год.

Анализ этой формулы показывает, что,

1) — во-первых, чем выше экономическое благосостояние, выражаемое в ВВП на душу населения, тем меньше публичная власть в лице чиновников и политиков склона прибегать к коррупционным действиям.

2) — Во-вторых, чем больше развита демократия, через повышение ответственности чиновников перед гражданами, тем больше у чиновника риск потерять свое место.

3) — В-третьих, развитость и «не продажность» судебной системы также имеет огромное влияние на экспансию коррупционных процессов.

4) — В-четвертых, чем больше и сложнее бюрократический аппарат, тем больше возможностей открывается для коррупции.

5) — Пятый фактор тесно связан с проблемой зависимости от прошлого, описанной выше. И, наконец,

6) — в-шестых, роль географических факторов также оказывает влияние на уровень коррупции: большой размер страны влечет за собой трудности в управлении и контроле.

Сюда также относят и наличие природных ресурсов, которое, как уже было указано во 2-й части, создает одно из наиболее прибыльных направлений коррупционной деятельности и злоупотреблений.

Посмотрим на коррупцию с эмпирической перспективы, основываясь на исследованиях развитых, развивающихся и переходных стран, проведённых Всемирным Банком.

Этот анализ показал, что

в высоко коррумпированных странах следующие ключевые факторы играют значительную роль в их коррумпированности:

1) Роль государства как защитника общественных интересов весьма спорна. Государство там редко осознает необходимость быть выше частных интересов и сосредоточиться на более широких общественных. Граница между «общественным» и «частным» размыта, поэтому злоупотребление властью в целях личной наживы там превращается в норму.

2) Правление закона (the rule of law) проявляется выборочно. Принуждение к выполнению законов часто служит частным, а не общественным, интересам. Там часто действует принцип: друзьям - всё, врагам - закон. Независимая судебная система, как опора правления закона, также обычно подвержена коррумпированности.

3) Институты контроля и ответственности за действиями чиновников неэффективны. Ни государство, через систему выборов, законодательство, аудиторский контроль независимые суды, ни общество, посредством СМИ или организованные общественные движения, не в состоянии обеспечить контроль за злоупотреблениями чиновников в публичном секторе.

4) Обязательства национальных лидеров по борьбе с коррупцией не выполняются. Они или не имеют политической воли на это, или не имеют средств и возможностей. Многие высокопоставленные чиновники и политики слабо мотивированы на борьбу с коррупцией.

8. Суммируя подходы

Опираясь на концепцию NIE и эмпирический подход, можно сделать некоторые выводы о направленности антикоррупционной политики и реформ.

Для этого хотелось бы привести таблицу, позаимствованную из статьи ***«Corruption and decentralized public governance»***, с небольшими дополнениями.

Уровень коррупции	Качество управления	Приоритеты антикоррупционных усилий
Высокий	Плохое	Учредить правление закона, усилить институты контроля и ответственности; учредить гражданскую хартию (citizen’ charter) как систему контроля со стороны общества через прозрачность, мониторинг, разработку стандартов поведения; ограничить вмешательство государства; внедрить экономические реформы
Средний	Среднее	Децентрализовать и реформировать экономическую политику и систему публичной власти; внедрить ответственность в зависимости от результатов; упростить административные процедуры и систему регуляции
Низкий	Хорошее	Учредить антикоррупционные органы; усилить финансовую ответственность; поднять сознательность общества и официальных лиц; проводить судебные преследования высокопоставленных чиновников и политиков

Сравните предложения из таблицы с теми мерами, которые пытаются применять у нас в стране и потом не удивляйтесь, что эффективность всех этих НАБУ. ГБР, Антикорсуда стремится к минимуму.

При нашем высочайшем уровне коррупции и очень низком качестве государственного управления, нужно следовать рекомендациям из верней строки таблицы, а не создавать различные дополнительные структуры, которые просто превращаются в личные «кормушки» или инструмент для сведения счетов.

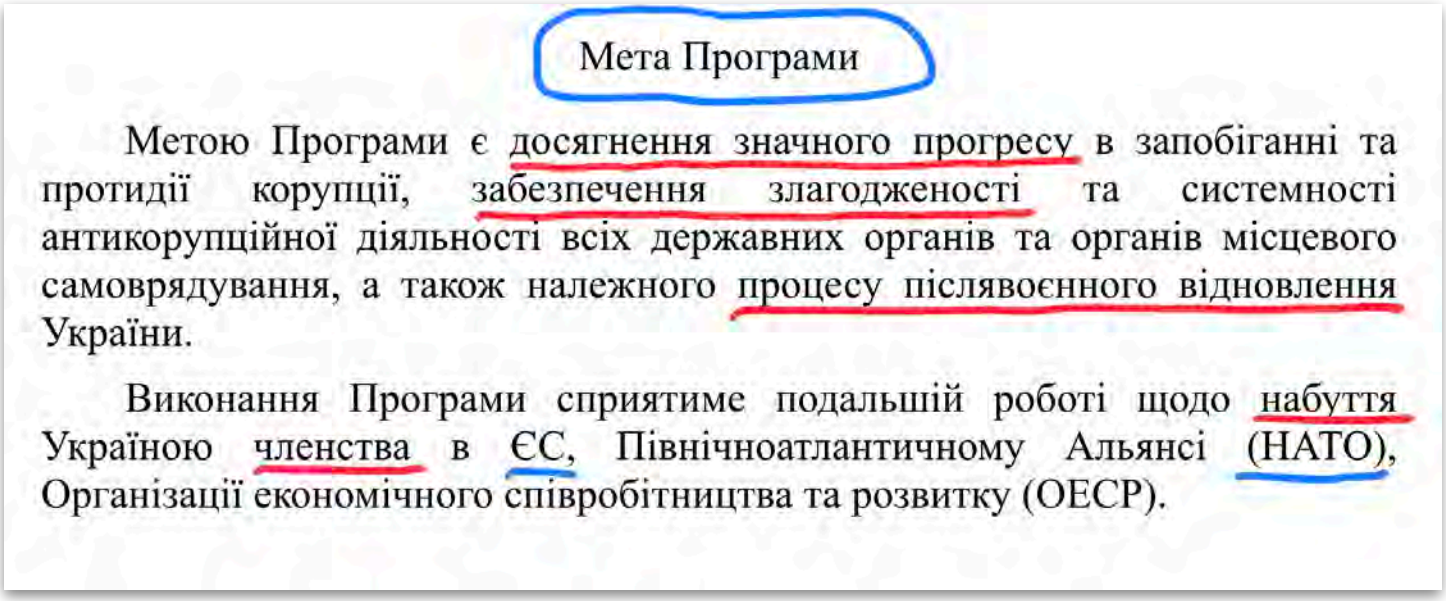
В этом проявляется вся беда внедрения внешних рекомендаций без оглядки на конкретную обстановку, сложившуюся в Украине.

Перефразируя известную поговорку, то, что хорошо немцам и работает в Западной Европе, с их сильным государственным управлением и довольно малом уровне коррупции (хотя о политической коррупции тут можно поспорить, так ли она незначительна там), смерть для нас и совершенно не работает.

Лишнее тому доказательство, опирающееся на оценку эффективности всех антикор органов будет приведено в заключительной статье этой серии.

Продолжение следует

***

Мета Програми

Метою Програми є досягнення значного прогресу в запобіганні та протидії корупції, забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх державних органів та органів місцевого самоврядування, а також належного процесу післявоєнного відновлення України.

Виконання Програми сприятиме подальшій роботі щодо набуття Україною членства в ЄС, Північноатлантичному Альянсі (НАТО), Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Поговорим о коррупции-4

2021-02-22

Продолжим тему 3-й части (здесь).

9. Роль морали в борьбе с коррупцией

«Существует три столпа, на которые опирается нормализация коррупции в организации;

> **1) институционализация, процесс, при котором коррупционная практика превращается в рутинное действие, часто без сознательного обдумывания об его уместности;**
>
> **2) рационализм, процесс, при котором индивидуумы, вовлеченные в коррупционные действия, используют сформированные общественные установки, чтобы узаконить их в своих глазах;**
>
> **3) социализация, процесс, при котором новички учатся выполнять и принимать коррупционные действия»**
>
> ***(Ашфорд, Ананд, «The normalization of corruption in organizations»).***

Как видно из этой цитаты, очень трудно бороться с коррупцией без изменения моральных устоев самого общества.

Поэтому **концепция NIE, описанная в 3-й части, предлагает повышать транзакционные расходы для участников коррупционных схем через рост моральных издержек.**

Она исходит из того, что «контрактные обязательства» между коррумпированным чиновником и его контрагентом, юридически никак не защищены и построены, помимо прочего, на доверии, неписанных правилах, определенной исторической и культурной традиции. Разрушение этих механизмов через повышение морально-этических норм, создание механизмов социальных барьеров, установление высоких стандартов поведения чиновников, оказывает негативное влияние на коррупцию.

Небезынтересно в этой связи взглянуть на следующую таблицу из исследования ***«Challenges in the study of corruption: approaches and policy implications»***, которая

анализирует четыре разнородных сценария «институциональных условий» возникновения и развития коррупции.

	Формальные институты и механизмы принужд	
	Неэффективные	*Эффективные*
Высокие моральные и социальн барьеры против коррупции	*Нерегулярная корру*	*Случайная коррупция*
Низкие моральные и социальны барьеры против коррупции	*Систематическая коррупция*	*«Пятнистая» коррупция*

1-я ситуация возникает, когда моральные и социальные барьеры против коррупции относительно высоки, н-р, в силу сильной антикоррупционной мобилизации общества и высоких стандартов, установленных для публичных организаций, но способность государства обнаружить незаконные операции и наказать за них, оставляет желать лучшего. В этом случае может проявиться нерегулярная коррупция, при которой агенты, подвержены искушению потенциальной выгоды от коррупционной сделки, но этому противостоит структура их ценностей и веры. При этом время от времени находится «слабое звено», которое не может сопротивляться этому соблазну. Масштабы такой коррупции относительно невелики и количество участников ограниченно. Но безнаказанность, порождаемая слабым контролем со стороны государства, вызывает тенденцию к медленному повышению коррумпированности.

Во 2-й ситуации, к высоким моральным и социальные барьерам добавляется эффективная работа государственных антикоррупционных организаций. В этом случае «привлекательность» незаконной деятельности в глазах потенциальных агентов практически исчезает.

Сочетание высоких издержек в случае выявления коррупционных действий властями, «социальное давление» со стороны общества в комбинации с моральными ценности самого агента, приводят к высокой антикоррупционной «стойкости». Конечно, даже в такой ситуации коррупция не исчезнет, ее нельзя победить в принципе. Но уровень ее становится исчезающе мал и носит единичный характер.

В 3-й ситуации, низкие моральные и социальные барьеры против коррупции дополняются неэффективными формальными органами и механизмами борьбы с ней. В этом случае агенты фактически не имеют никаких ограничений на совершение коррупционных действий. Когда влияние формальных правил, механизмов контроля и ответственности, а также моральных издержек, сведено практически к нулю, нужно ожидать взрывного роста коррупции и она превращается в повсеместную и системную, описанную цитатой в начале раздела.

Наконец, в 4-й ситуации, низким моральным и социальным барьерам противостоит достаточно эффективная работа антикоррупционных органов. В этом случае значительное количество агентов, не ограниченные моральными издержками, активно ищет возможности для получения выгоды от совершение коррупционных действий. Эти возможности ограничиваются опасениями обнаружения и наказания со стороны соответствующих государственных организацией. Но в случае нахождения сфер деятельности, где эффективность работы борцов с коррупцией недостаточна в силу разных причин, зараза коррупции быстро заполняет такие ограниченные и изолированные «пятна».

Вероятность коррумпированности для всех 4-х сценариев можно проще выразить так: время от времени, иногда, всегда, кое-где.

Какая ситуация лучше всего описывает положение дел в Украине предлагаю определить самим читателям.

Вывод, который можно сделать на основе этих сценариев, заключается в следующем:

1) — помимо необходимости повышения эффективности работы антикоррупционных механизмов,

2) —.огромное значение имеет выработка и принятие обществом высоких моральных стандартов.

Неподкрепленная этическими и социальными установками, борьба с коррупцией только посредством карательных органов не принесет должного результата.

Положение дел в этой сфере у нас в стране служит тому лишь подтверждением.

Как бы там не напрягались НАБУ, ГБР, СБУ, полиция и прокуратура (вопрос, насколько сильно и искренне они стараются, оставим открытым) в борьбе с коррупцией, все это не даст желаемого результата до тех пор, пока само общество приемлет возможность коррупции для себя. Выступая на словах против коррупции, особенно в верхних эшелонах власти, в подавляющей массе своей наши сограждане морально не имеют ничего против получения коррупционной выгоды для себя лично (ну или для кума😊), если есть шанс остаться безнаказанным. К чему это привело Украину видно невооруженным глазом. К чему приведет в дальнейшем, решайте сами.

10. Методы борьбы с коррупцией

На эту тему написано огромное количество работ и сложно выделить какие-либо определенные антикоррупционные «рецепты».

Во многих случаях применяемые методы по борьбе с коррупцией зависят прежде всего от специфики страны, что хорошо выражено в эмпирической формуле из 3-й части. Здесь целесообразно рассмотреть два наиболее известных «классических», но разных, подхода в этой области.

Сингапурская стратегия или как победить коррупцию административными мерам

- Центральным звеном является независимое Бюро по расследованию случаев коррупции (CPIB). Его основные функции:
    - получать и расследовать жалобы, содержащие обвинения в коррупции в общественных и частных сферах;
    - расследовать случаи халатности и небрежности, допущенные государственными служащими;
    - проверять деятельность и операции, проводимые государственными служащими с целью минимизировать возможность совершения коррумпированных действий.
- Ужесточено законодательство, повышена независимость судебной системы (с высокой зарплатой и привилегированным статусом судей).
- Введены экономические санкции за взятки или отказ от участия в антикоррупционных расследованиях, а также предприняты жёсткие акции вплоть до поголовного увольнения сотрудников таможни и других госслужб. Коррупционеры, помимо исполнения обычного судебного приговора, обязаны возместить стоимость полученной взятки.

- Строгая регламентация действий чиновников, упрощение бюрократических процедур, жесточайший надзор над соблюдением высоких этических стандартов со стороны соответствующих государственных органов.
- Повышение зарплат чиновников и подготовка квалифицированных административных кадров.
- Дерегулирование экономики через отмену многих разрешений и лицензирования.

Шведская стратегия или как победить коррупцию через систему стимулов, побуждающих население к противодействию

- Госрегулирование основывается на стимулах честного и ответственного управления — через налоги, льготы и субсидии, а не с помощью запретов и разрешений, получаемых из тех или иных органов власти.
- Установление высоких этических стандартов для государственных чиновников и контроль за их исполнением.
- Большую роль играют церковь и общественное мнение. Оно превратит любого чиновника или бизнесмена, замешанного в коррупции, в неприкасаемого.
- Максимальный свободный доступ к внутренним государственным документам.
- Независимая и эффективная система правосудия, введена система антикоррупционных прокуроров.
- Высокие зарплаты госслужащим.

Примечательно, но спустя всего несколько лет после начала антикоррупционной кампании честность стала социальной нормой среди шведских чиновников. Что же касается высоких зарплат, то поначалу они превышали зарплату рабочих в 12—15 раз, однако со временем эта разница снизилась до 2-3 раз. Это к рассуждениям о том, насколько экономически выгоднее борьба с коррупцией посредством изменения морально-этических ценностей общества и государства. Из-за социальной инерции этот процесс более сложный и растянутый во времени, но его результат значительно устойчивее.

ГЛАВА НАПК АЛЕКСАНДР НОВИКОВ: «МЫ НАСТОЙЧИВО БУДЕМ ИНИЦИИРОВАТЬ В ЗАКОНЫ ТАКИЕ НОРМЫ, КОТОРЫЕ ПОДОРВУТ КОРРУПЦИОННУЮ СИСТЕМУ ИЗНУТРИ»

ZN,UA ЭКСКЛЮЗИВ

16 февраля, 2021, 08:30 Поделиться

Продолжение следует

P.S. Кстати, в «Зеркале недели» не так давно вышло интервью в 2-х частях о коррупции в Украине с главой НАПК (начало здесь). Если кто пропустил, советую почитать, это особенно интересно сделать, имея теперь более полное представление о проблеме из данного цикла.

***

Поговорим о коррупции-5

2021-02-26

В продолжение темы (предыдущая 4-я часть здесь), поговорим об экономическом аспекте борьбы с коррупцией. Обычно этот вопрос выпадает из общественного обсуждения, а между тем он немаловажен.

11. «Оптимизация» коррупции

Во 2-й части (здесь) этой серии я приводил формулу «риск-выгода» Г. Беккера. Она относилась к рациональному выбору индивидуума при совершении преступного, в том числе коррупционного, действия. Как это ни странно, но ее можно применить и с другой стороны, при оценке экономической эффективности методов борьбы с коррупцией.

Классическое мнение о задачах антикоррупционной политики гласит, что

— она должна «искоренять» и «сажать».

Для этого создаются различные антикоррупционные органы, ужесточается законодательство, усиливается контроль за деятельность чиновников, повышается их ответственность, внедряются новые правил поведения и этики, и т.д. Многое из этого уже было описано в предыдущих частях.

Но насколько экономически оправданы те или иные методы против коррупции? Не окажется ли так, что, выделяя на это огромные суммы их бюджета, т.е. фактически из нашего кармана, мы в результате получаем на выходе пшик (знакомая картина, не правда ли)? Если взглянуть на это с точки зрения формулы Беккера, т.е. соотношения затрат и выгод, то что несет обществу больше потерь — коррупция или борьба с нею?

Ответ на эти вопросы заключается в поиске оптимума между двумя крайностями:

1) — когда все ресурсы общества брошены исключительно на борьбу с коррупцией и абсолютно все виновные могут быть гарантированно изобличены и наказаны;

2) — и ситуации, если вообще избегать расходов на защиту против нее.

Понятно, что такие крайние подходы не применимы в реальном мире.

Тем не менее,

— **отсюда можно вывести принцип оптимизации, который требует минимизировать совокупные издержки коррупционных действий и расходы общества на предотвращение и наказания таких преступлений.**

Обычно этот принцип иллюстрируют графиком на основе экономико-математической модели, разработанной американскими экономистами-криминологами Л. Филлипсом, Г. Воти-младшим и К. Эскриджем в 70-е гг.

Она, правда, была разработана для всей преступности вообще, но вполне применима для данного случая.

Чем выше уровень коррупции, тем выше потери общества от них;

— чтобы ее уменьшить, общество должно тратить все больше средств на борьбу.

Таким образом,

— общей целью должно быть не ее «искоренение», а сдерживание ее на оптимальном, с точки зрения общества, уровне.

12. Экономика наказания

Допустим,

—.государство и общество определилось с более-менее оптимальными затратами на борьбу с коррупцией и выстроило достаточно эффективные меры противодействия.

Чиновник-коррупционер изобличен и должен быть наказан.

Но каким образом?

Значительная часть наших сограждан ответят на этот вопрос не задумываясь: расстрелять, как в Китае или при Сталине; посадить до конца жизни, желательно вместе с родственниками до 3-го колена, чтоб другим не повадно было; конфисковать все имущество, вплоть до трусов и носков; и в таком же духе. Но давайте посмотрим, что на это скажут экономисты.

Криминология выделяет 4 функции наказаний для преступников:

> **— наказание виновных, их изоляция для предотвращения новых преступлений, перевоспитание виновных и сдерживание потенциальных преступников.**

Экономисты предлагают сосредоточить внимание на функции сдерживания.

Они считают другие функции сомнительными (перевоспитание), применимыми к ограниченному кругу (изоляция), проблемными с этической точки зрения (наказание). Один из важнейших результатов такого экономического подхода к преступности заключается в том, что «наказание в форме увеличения вероятности ареста и длительности срока заключения служит удержанию от преступления» (П. Рубин). Но вот вопрос, какой их двух факторов – вероятность наказания или его тяжесть – более эффективен как инструмент сдерживания? Как показывают эмпирические исследования, увеличение на 1 % вероятности осуждения сильнее удерживает от преступления, чем увеличение на 1 % тяжести наказания. К тому же увеличение вероятности осуждения на тот же 1 % уменьшает само число преступлений на 0.5 %. Таким образом, неизбежность неотвратимости наказания действует гораздо эффективнее, чем посадка проворовавшегося чиновника на длительный срок.

При выборе наказания в виде изоляции необходимо учитывать, что содержание тюрем и исправительных учреждений ложится бременем на бюджет государства, а значит на наш с вами карман. Заключенный, пребывая в тюрьме, находится на государственном обеспечении, ничего не производя, т.е., по сути, общество наказывает не только преступника, но и само себя. Поэтому с экономической точки зрения, штрафы и конфискации значительно эффективнее тюремного заключения. Как тут не вспомнить опыт Саудовской Аравии, когда наследный принц, возглавлявший Комиссию по борьбе с коррупцией, арестовал 400 человек, включая 11 принцев, министров и промышленных магнатов, но потом отпустил подавляющую их часть после уплаты штрафов и конфискации в общей сумме на 106(!) миллиардов долларов. Так ли важно для общества, чтобы коррупционеры сидели в тюрьме, или все же важнее получить с них компенсацию за их преступные действия? Конечно, это тоже требует осторожности и необходим дополнительный анализ того, как соотнести сдерживающие эффекты тюремного заключения и денежного штрафа при борьбе с коррупцией.

Добавим к затратам на тюремное содержание коррупционеров еще и издержки на проведение судебных процессов перед этим. Ведь серьезные коррупционные дела могут рассматриваться годами, государство при этом тоже несет значительные издержки в виде оплаты работников суда (весьма недешевых) и представителей обвинения. Поэтому рациональный экономический подход должен допускать, что большинство коррупционных дел может решаться во внесудебном порядке по взаимной договоренности сторон (весьма распространённая практика в Штатах, н-р).

При таком подходе, может возникнуть закономерный вопрос: не обесценивает ли подобный подход сдерживающего эффекта наказания? Как уже указывалось выше, неизбежность осуждения сдерживает потенциальных преступников сильнее, чем тяжесть наказания.

13. Не все так просто

Экономическую теорию преступлений и наказаний можно описать такой схемой:

Увы, упуская из рассмотрения большое количество внеэкономических критериев, рациональный экономический подход входит в глубокие противоречия с реальной жизнью.

1) — В-первых, эта теория неизбежно вынуждает в конечном итоге признать, что «всему на свете есть цена». Принять такой постулат прежде всего мешают культурные традиции общества. Н-р, наши сограждане не особо приемлют даже саму идею досудебных сделок или замены заключения штрафом. В большинстве своем они придерживаются принципа Глеба Жиглова: коррупционер должен сидеть в тюрьме! Поэтому любое такое решение по монетизации наказания сопровождается возмущением - откупился, гад.

2) — Другой пример «неэкономического» отношения: как было указано выше, увеличение неизбежности наказания, т.е. раскрываемость коррупционных преступлений, ведет к снижению их количества и предотвращению. Но если повышение раскрываемости остается нарушителями незамеченными, то сдерживающий эффект от этого оказывается нулевым. И тут большое значение оказывает работа средств массовой информации. Безотносительно к реальным успехам деятельности антикоррупционных органов, СМИ могут как снизить преступность в этой сфере, тиражируя информацию об успехах в борьбе с коррупцией, так и повысить ее, громогласно объявляя о

беспомощности органов. Какого подхода из этих двух придерживаются СМИ Украины, решайте сам.

3) — В-третьих, следует также учитывать, что морально-этические нормы и правила поведения формируются у людей в юном возрасте, а затем обычно существенно не изменяются. Поэтому крепкие моральные устои будут преобладать над рациональностью коррупционного преступления.

Таким образом, сложные взаимосвязи как внутри экономической теории преступления и наказания, так и за ее пределами, ведут к тому, что ее рекомендациями нужно пользоваться с разумной осторожностью.

Окончание (наконец-то) следует

P.S. Если кому удобнее отслеживать или комментировать статьи через Фейсбук, там создана страница. Я делаю репосты отсюда туда, постепенно перенесу и часть старых.

***

№ 1.584

ГОЛОВА НАЗК ОЛЕКСАНДР НОВІКОВ: «МИ БУДЕМО НАПОЛЕГЛИВО ІНІЦІЮВАТИ В ЗАКОНИ ТАКІ НОРМИ, ЯКІ ПІДІРВУТЬ КОРУПЦІЙНУ СИСТЕМУ ЗСЕРЕДИНИ»

ZN.UA ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ
не підводимо з 1994 року

UA Увійти

ВАЖЛИВІ ТЕМИ Контрнаступ ЗСУ Витік даних Пентагону Бої за Бахмут Відновлення

ГОЛОВНА > ПРАВО

ГОЛОВА НАЗК ОЛЕКСАНДР НОВІКОВ: «МИ БУДЕМО НАПОЛЕГЛИВО ІНІЦІЮВАТИ В ЗАКОНИ ТАКІ НОРМИ, ЯКІ ПІДІРВУТЬ КОРУПЦІЙНУ СИСТЕМУ ЗСЕРЕДИНИ»

ZN.UA ЕКСКЛЮЗИВ

16 лютого, 2021, 08:30 Поділитися

© Руслан Канюка/"День"

Автор

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

2021-02-16

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Чи є у антикорупціонерів, яких підтримують європейці і громадські організації, справжні союзники у владі?

Після рішення Конституційного суду України (КСУ) про скасування кримінальної відповідальності за недостовірне декларування та конституційної кризи, що настала після цього, голову КСУ Олександра Тупицького не впустили в його робочий кабінет, зате голова Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) Олександр Новіков — бажаний гість на майданчику будь-якого українського ЗМІ.

Однак, попри публічну підтримку позиції НАЗК усіма гілками влади, в контексті боротьби Банкової з нечистоплотним КСУ, який завдав кілька руйнівних ударів по антикорупційному блоку загалом, парламент так і не повернув НАЗК попереднього обсягу повноважень. У результаті, замість залізної піки, що прицільно коле в серце корупції, агентство озброїли гумовою.

Понад те, багато законопроєктів, реєстрованих депутатами і президентом усі останні місяці у ВР, суперечать підготовленій НАЗК державній Антикорупційній стратегії на 2021–2024 роки. Хоча документ публічно підтримали перші особи держави в рамках Національної ради з питань антикорупційної політики при президенті України, а народні депутати навіть збираються до кінця лютого проголосувати Стратегію у другому читанні.

Ці очевидні розбіжності слів і справ правлячої партії і голови держави ставлять під великий сумнів коли й не прийняття, то дальшу реалізацію ключового державного документа. Він, як і багато інших, може легко перетворитися на ще одну бутафорську вітрину для європейців, котрі щедро фінансують боротьбу з корупцією. А створені за буквою закону антикорупційні інституції (НАЗК, Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), Вищий антикорупційний суд (ВАКС) та інші) так і не наповняться його духом, не отримавши стовідсоткових гарантій незалежності.

Однак у колишнього прокурора Генпрокуратури й нинішнього голови НАЗК Олександра Новикова є власне бачення просування до поставленої мети.

Як правильно стимулювати вищу політичну волю до боротьби з корупцією? Які антикорупційні гачки розставляти в законах, щоб домогтися їх автоматичного виконання? Чи потрібно ліквідувати банківську таємницю і позбавити чиновників можливості приховувати вкрадене? Як правильно руйнувати картелі і бити по монополіям? Чому важливо проводити антикорупційну експертизу законопроектів і перезавантажити Вищу раду

правосуддя? Як підтримка міжнародних інституцій та громадськості може вплинути на антикорупційну політику України?

Відповіді на ці та інші питання ми шукали під час першої частини інтерв'ю.

1. Бліц

— Пане Олександре, рік по тому ви, як і раніше, вважаєте, що стали ідеальним кандидатом на посаду голови НАЗК?

— Мій основний конкурент Іван Пресняков працює в мене заступником. А правильність дій команди НАЗК підтвердив Конституційний суд, реакційно вдаривши по декларуванню.

— У своїй анкеті ви написали, що перше, чим мали зайнятися Генпрокуратура, НАБУ і САП після Революції Гідності, — це розслідування злочинної діяльності 14 людей із санкційного списку ЄС. Чому цього не сталося?

— Процес створення антикорупційних органів — НАБУ і САП — критично затягнули. На 2017 рік, коли в них з'явилася інституційна спроможність діяти, терміни прийняття рішень у частині проваджень були пропущені, а доступ до окремих доказів – втрачений. Але Генпрокуратура, яка мала на тому етапі забезпечити ефективне розслідування, самоусунулася. Не було вищої політичної волі.

— Тоді скількох людей уже з постмайданної влади ви додали б до списку 14? І як оцінюєте дії команди Зеленського в цьому контексті?

— Усі вищі посадові особи з попередньої влади, стосовно яких була, зокрема, й публічна інформація про корупційну діяльність, мали стати предметом активних розслідувань антикорупційних органів.

— Немає волі в НАБУ й САП?

— Законодавцеві потрібно розблокувати роботу САП і дати можливість виконувачеві обов'язків керівника на час відсутності голови підписувати повідомлення про підозру.

— Але в парламенті формально діє пропрезидентська коаліція, яка, на подання очільника держави, призначає генпрокурора. Він тепер і підписує підозри замість голови САП. Так в Україні неможливий досвід Сінгапуру?

— Якщо Вищий антикорупційний суд почне працювати на повну потужність, то можливий. Але це реально тільки в тому випадку, якщо буде прийнято й реалізовано вже проголосовану в першому читанні Антикорупційну стратегію

на 2021–2024 роки. Особливо в частині вдосконалення кримінально-процесуального законодавства.

— На це є вища політична воля президента країни, повторюся, який поки що контролює парламент?

— Бачене мною під час засідань Ради національної безпеки і оборони та Національної ради з питань антикорупційної політики свідчить, що принаймні в самого президента така воля є. Основне питання в тому, чи є в державних інституцій здатність цю волю впроваджувати.

— Із сильним президентом, який подасть чіткий сигнал Системі, така можливість завжди є.

— Тому що в сильного президента завжди є команда, що правильно ретранслює цей сигнал.

— Міністр юстиції Малюська, який подав вчора до урядового законопроєкту про НАБУ правку про звільнення Ситника, по-вашому, правильно зрозумів сигнал?

— Текст законопроекту поки що не був опублікований. Як посадова особа я не можу обгрунтовувати свої відповіді без ознайомлення з відповідними документами.

2. Про принципи стратегії, гачки для корупціонерів та формальних уповноважених

— Пане Олександре, ви не філософ-утопіст, а прокурор із великим досвідом, який працював усередині системи не один рік. Зокрема і в часи (як ви самі одного разу висловилися) висококласного професіонала-корупціонера Пшонки. Чому тоді ваша Антикорупційна стратегія в багатьох викликає посмішку?

— У тих, хто знає як працює Система не викликає.

У стратегії є п'ять основних загальних принципів: формування нульової толерантності до корупції; невідворотність покарання; оптимізація функцій держави та місцевого самоврядування (відмова від тих, котрих держава не може виконувати); діджиталізація всіх процесів (скорочення дискреції); зручні законні сервіси від держави. Це принципи, які мають реалізовуватися в кожному русі й нормативному документі держави.

Так, формування нульової толерантності до корупції — це питання не п'яти років, а глобальний цивілізаційний процес. Однак решту ми маємо починати робити прямо зараз. Включно з численними інструментами фінансового контролю, виключенням конфлікту інтересів, моніторингом способу життя

тощо для забезпечення доброчесності державного службовця і скорочення поля його корупційних практик.

— Звучить красиво. Але в умовах інституційно слабкого президента й очевидного тиску влади на антикорупційний блок, квітучого становища Окружного адміністративного суду Києва, торпедування Офісом генерального прокурора справи Микитася/Татарова, демонстративного нерозслідування справи «Привату», а також посиленого бажання Банкової зберегти недоторканною корумповану Вищу раду правосуддя — це занадто відірвано від реальності.

— Наведу лише один приклад. Якщо взяти ті ж таки практики нового Верховного суду, то в них є список неприйнятних для суду доказів. Тобто таких, які суддя апріорі не бере до уваги, розглядаючи справу та виносячи вирок. Однак ВС стабільно ухвалює рішення, ігноруючи цей список, включаючи в нього нові докази. До чого це призводить?

Одного разу ВС у прецедентній справі, пов'язаній із наркотиками, прийняв рішення, що всі обшуки, які проходять без участі слідчих, — це не докази. На користь обвинувачуваного, звісно. Бо справа була такою глобальною, що двоє слідчих фізично не могли бути присутніми відразу в десятьох місцях. Однак це рішення не тільки дозволило уникнути відповідальності злочинцям у конкретній справі, а й вплинуло на всі наступні корупційні справи. Хоча в Кодексі норми про обшуки немає. Тому в Стратегії є рядок про те, що докази не можуть бути використані в суді виключно у разі їх наявності в переліку. Одне просте слово «виключно» повністю змінює все правозастосування.

— Тобто ваш метод — у проведенні норм-гачків, яких не обійти, до законів та актів уряду, що забезпечать подальшу реалізацію Стратегії?

— Так. Знаючи, як працює Система, ми будемо наполегливо й планомірно ініціювати в закони такі норми, які підірвуть корупційну систему зсередини. І вони стосуються трьох умовних сфер — безпосереднього поля діяльності чиновника/політика, котрий уже корумпований або може корумпувати (тут — орбіта НАЗК і самої держави), тих, хто корумпує чиновника (бізнес, монополії тощо) і сфери, де розслідується злочин і виноситься покарання (антикорупційний блок, правоохоронна система та суди).

— Якщо говорити про вашу сферу, то в Стратегії йдеться про створення системи моніторингу боротьби з корупцією? Поясніть, буквально, на пальцях.

— Раніше НАЗК раз на рік готувало звіт, який мав обговорювати парламент у рамках антикорупційних слухань. Такі слухання, до речі, жодного разу не проводилися. Ми пропонуємо розлучитися з цією формальністю і перевести все в онлайн. Мета? Кожен орган центральної влади, в перспективі, повинен працювати як антикорупційний. А не тільки НАБУ, САП і НАЗК. За рахунок

чого? Антикорупційна стратегія торкається діяльності, практично, всіх органів центральної влади, і в окремих випадках — влади місцевої. Після її затвердження уряд має прийняти план дій за чіткою формою.

Наприклад, для того, щоб мінімізувати корупцію на будівельному ринку, потрібно створити Єдиний містобудівний кадастр. Отож у плані має бути назва заходу, термін його виконання та відповідальний. І це все — публічно, коли будь-який журналіст і громадянин у режимі реального часу зможуть бачити, на якій стадії перебуває проєкт. Те ж саме стосується й уніфікації інформації про результати роботи компетентних органів (НАЗК, НАБУ, САП, ВАКС), якої зараз немає.

— У нас уже зараз є формальний інститут антикорупційних уповноважених. НАЗК має на нього якийсь вплив?

— Уповноважені перебувають у штаті міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (ЦОВВ), їхніх територіальних відділень, обласних рад, держадміністрацій тощо. Ми затверджуємо типове положення про вповноваженого працівника, надаємо методологічну допомогу, зокрема й стосовно проведення перевірки актів міністерств і відомств. Вони допомагають заповнювати декларації працівникам ЦОВВ, урегульовують конфлікт інтересів, візують накази керівників, оцінюють корупційні ризики та складають антикорупційні програми. Насправді в них досить широкий функціонал.

— Із пшиком на виході, оскільки всі вони підпорядковуються начальникові, який узяв їх на роботу.

— Але звільнити їх можна тільки за погодженням із НАЗК. Тобто якщо уповноважений виявив корупцію і повідомив, то ні міністр, ні губернатор просто так його не позбудуться.

— І скільки за рік таких випадків виявленої корупції зафіксовано?

— Загалом, за минулий рік ми отримали понад три тисячі повідомлень про корупцію. З них 10% — "анонімні". Кількох таких людей ми захищали в суді й поновлювали на робочому місці. Безумовно, інститут уповноважених потрібно зміцнювати.

3. Про ліквідацію банківської таємниці, про кінцевих власників та вигоду прозорості

— Влада і бізнес в Україні давно й міцно зрослися, чиновником часто стає бізнесмен, який ще вчора корумпував іншого чиновника. Створення єдиного реєстру рахунків фізичних і юридичних осіб, а також індивідуальних банківських сейфів і надання доступу до нього НАЗК, НАБУ, САП та іншим антикорупційним органам — це справді неслабкий

удар. Експерти парламенту зробили висновок, що ви взагалі вирішили ліквідувати банківську таємницю як даність.

— Насправді не йдеться про розкриття банківської таємниці. Ця стаття стратегії передбачає створення реєстру номерів рахунків та банківських сейфів. Тільки номерів, а не фіксації руху грошей. До того ж реєстр закритий. Це полегшить життя мільйонам декларантів, які вручну вводять усі номери рахунків. І убезпечать їх від претензій правоохоронних органів, бо хтось може забути вказати рахунок.

— Тонко про «забути».

— У всіх цивілізованих країнах такі реєстри рахунків створені. Навіщо їх створюють? Конкретний приклад. Розслідується кримінальне провадження людини, котра живе за рахунок незаконного збагачення та крадійства. Ніби відкрили справу, але притягти до відповідальності неможливо, бо та ж таки поліція ніколи не знайде рахунків, на яких лежать її гроші. Наявність реєстру рахунків дозволяє повернути отримане злочинним шляхом державі або потерпілому.

— А зараз, у момент розслідування, антикорупційні органи мають доступ до рахунків?

— Тільки до тих, які знайшли. А за наявності реєстру якраз і буде де шукати. Чесним людям нічого боятися. А нечесним — так.

— Верифікація інформації про кінцевих бенефіціарних власників із Реєстру юридичних осіб приватного права та громадських організацій — до цієї ж скарбнички?

— Безумовно. Із 2019 року до реєстру декларацій осіб, що займають особливо відповідальне становище, вноситься інформація про підприємства, які вони фактично контролюють. Але треба сказати, що міністри й народні депутати дуже забудькуваті. Тому за повної перевірки, маючи в розпорядженні механізм верифікації реєстру юридичних і фізичних осіб, ми зможемо бачити, чи відповідають дані декларації дійсності, та знаходити компанії, які високопосадовець реально контролює. І притягати до відповідальності у разі, якщо інформацію приховали.

Цей самий механізм слід впровадити в закони про державні закупівлі. Зокрема в законі про оборонні закупівлі вже є норма, що в торгах не може брати участь орган, який не розкрив інформації про бенефіціарних власників. Тобто потрібно створити умови, за яких буде невигідно приховувати кінцевого власника. Немає власника — немає можливості співпрацювати з державою. Це теж одна з норм-гачків, про які ви говорите.

— Хто реально повинен це забезпечити?

— Міністерство юстиції, звісно.

4. Про удар по картелях, справжні бажання олігархів і оплески Павлюка

— Для стимулювання розкриття картельних змов має з'явитися порядок звільнення або пом'якшення відповідальності учасників картелю, які повідомили до Антимонопольного комітету.

— І які обов'язково надали відповідні докази. Стратегія справді велику увагу приділяє посиленню повноважень Антимонопольного комітету. Їх недостатньо чітко врегульовано в законодавстві, й нам точно відомо, коли учасники картельних змов і готові були б свідчити, але у зв'язку тим, що закон не передбачає зниження відповідальності, вони мовчать. Тільки така норма могла б допомогти зруйнувати будь-який картель.

— «Роттердам+» Ахметова, газопостачальна монополія Фірташа, державний «Нафтогаз», що не пускає на ринок газовидобутку приватників, державна митниця Павлюка й Ко, «Велике будівництво» Тимошенка/Голика… У нас дуже багато приватних і державних кейсів, де чітко простежуються і картелі, й монополії, і корупція. Вам, звичайно, голосно аплодували й у парламенті, й на Національній раді з питань антикорупційної політики, але при цьому точно тримали дулю в кишені.

— У мене до вирішення цього питання своєрідний підхід. Насправді всі, зокрема фінансово-промислові групи (ФПГ), мають бути зацікавленими в Антикорупційній стратегії. Поясню, чому. Тому що стратегія саме про те, як зробити Україну високорозвиненою європейською країною. До чого це приведе?

Зокрема до зростання вартості активів ФПГ. Стратегія передбачає заміну корупційних практик на некорупційні. ФПГ зможуть задовольнити свій економічний інтерес у законний спосіб, а не корумпуючи міністрів.

— Ви серйозно вважаєте, що люди, які побудували свої імперії, спочатку одержавши ексклюзивний доступ до приватизації промислових активів держави, а потім паразитуючи на маржі від цієї ж держави, отак просто дозволять вам скласти графік відповідальних і викласти його в онлайн, щобми всі спостерігали, як вони валять власні імперії, повіривши в державний інтерес?

— Наше завдання — показати їм вигідність реалізації стратегії. Не буває нічого відразу. Навіть маленькі кроки дають результат. Наприклад, впровадження платформи ProZorro заощадило 180 мільярдів гривень для скарбниці й вигідне для всього бізнесу. Розумієте?

— Із ProZorro теж навчилися домовлятися.

— Навіть формальні інституції дають результат. Той же «Нафтогаз». Так, він іще монополіст, але демонополізація ринку газу відбулася. За останні роки «Нафтогаз» одержав утричі менше ліцензій на видобуток газу, ніж інші гравці ринку. В основному бізнес зацікавлений у нормальних правилах гри та прозорості.

5. Про антикорупційну експертизу, цинічні схеми й чинник публічності

— Стратегія залишає за НАЗК обов'язкову антикорупційну експертизу проєктів і чинних нормативно-правових актів. Які ваші успіхи і якими силами ви нині здійснюєте експертизу тисяч законодавчих і підзаконних актів?

— У відділі антикорупційної експертизи працюють шість осіб. Чому це важливо? Тому що часто до законів цілеспрямовано закладаються корупційні норми. Так, можливість одному громадянинові відмовити в наданні земельної ділянки, а іншому — дати ділянку, закладено в законах і нормативних документах. Наше завдання — знаходити ці корупційні норми й попереджати про них.

— Можна приклад?

— Закон про гральний бізнес. Ми склали висновок антикорупційної експертизи й закликали президента накласти вето на закон.

У чому була проблема? З одного боку, вимоги до обладнання встановлювала комісія із грального бізнесу, а з іншого — вона через атестовані нею ж інституції повинна сама ж і перевіряти це обладнання. Тобто функції регулювання і контролю навмисно об'єднали в одному органі.

Інший приклад. Міністерство розвитку економіки, торгівлі й сільського господарства представляло проєкт постанови про локалізацію закупівель. Що він передбачав? Мінекономіки формує реєстр, йому вносять заявки від підприємств, які міністерство вносить до реєстру, даючи їм 30% фори по ціні при участі в держзакупівлях. Привабливо? Так. Тільки не визначено ані списку документів для подачі, ані термінів розгляду, ані підстав для відмови. Це величезний простір для корупції. Але в міністерстві дослухалися, доробили проєкт постанови й усе визначили.

— Скільки законопроєктів на рік «проковтнуть» шестеро людей? І якщо до вас не дослухаються ні депутати, ні президент, як у законі про гральний бізнес, який механізм відповідальності? Інакше в чому сенс вашої експертизи?

— Ми працюємо інноваційно. У нас є постійна база експертів, яких ми залучаємо. Плюс громадські організації. Які ще механізми впливу? По-перше,

початок антикорупційної експертизи на десять днів зупиняє рух законопроєкту у ВРУ. І якщо Рада прийме його до закінчення експертизи, то його легко можна оскаржити в КСУ. По-друге, закон про запобігання корупції вимагає обов'язкового врахування і Кабміном, і ВРУ висновків НАЗК.

— Без механізму покарання.

— У цьому разі в цивілізованих країнах мається на увазі, що люди, які займають такі високі державні позиції, не можуть ігнорувати висновків незалежного антикорупційного органу. Але в Україні ми саме й розраховуємо на публічний аспект і можливість говорити про ситуацію на рівні громадськості, експертів, політиків і міжнародних партнерів. Тобто це апріорі рух і вплив. І це ще один гачок, за який можна зачепитися в боротьбі з корупцією. Мало хто погодиться стати публічним автором корупційної схеми.

— Ну так погодилися ж у випадку із гральним законом. Дивіденди переважили ганьбу. І щодо землі цікавою була б думка НАЗК, але на сайті я не знайшла висновків щодо цього закону. А як ви вибираєте законопроєкти для експертизи?

— Законопроєкт про ринок землі було ухвалено до повноцінного запуску напрямку антикорупційної експертизи НАЗК, тому по ньому окремої експертизи не було. Проте, розуміючи важливість цього напрямку, 2020 року ми не лише здійснили антикорупційну експертизу двох ключових законопроєктів, що реформують земельні правовідносини (№2194 щодо децентралізації та №2195 щодо земельних торгів), а й посвятили цій темі нашу окрему аналітику — огляд корупційних схем, що їх породжує відсутність ринку землі.

Незабаром вийде комплексна аналітика від наших експертів, у якій буде описано найпоширеніші корупційні ризики в земельній сфері, а також шляхи їх мінімізації.

Законопроєкти відбираємо за спеціальною методикою. Ми розуміємо, що 95% законопроєктів ніколи не стануть законами. Беремо ті, які подають депутати більшості та Кабмін. У нашому фокусі сфери дискреції — адміністративні послуги, врегулювання повноважень антикорупційних органів. Як нині у ВР зареєстровано законопроєкт про Національне антикорупційне бюро, що передбачає можливість забрати в НАБУ будь-яку справу. Це чистий корупційний факт. Уся методологія в нас на сайті. Будь-яка людина може читати, аналізувати, робити зауваження публічними й надсилати нам. Це хороший інструмент.

— Для країни, де немає політичної волі в боротьбі з корупцією, цілком.

— У НАЗК є право у разі вже сформованої корупційної схеми через депутатів, що не поділяють корупційних практик, звернутися в КСУ з проханням

скасувати закон або акт Кабміну. До того ж я можу винести припис прем'єрові про приведення акта в рамки закону. До речі, уперше НАЗК у липні 2020 року скористалося цим правом, щоб вказати про усунення корупційних ризиків у постановах про створення НАЗЯВО й Національного агентства кваліфікації.

— Постанову про нові райони, які часто нарізали на замовлення, перевіряли?

— За письмовим зверненням народного депутата Юрчишина робили експертизу двох розпоряджень уряду про затвердження перспективних планів Закарпатської та Донецької областей. Прямих свідчень, що підтверджують корупцію, не знайшли.

— А ви перевіряли акти Кабміну щодо антикорупційного чинника при розподілі коштів із ковідного фонду на «Велике будівництво»? Публічна ж історія.

— Річ у тім, що Кабмін тільки в грудні минулого року розробив чіткий порядок, за яким нам надходять нормативно-правові акти. Таким чином, лише з 1 січня цього року ми одержуємо акти Кабміну на перевірку.

6. Про незалежність антикорупційних органів, перезавантаження ВРП та подвійні стандарти влади

— Ви згадали про законопроєкт, що обмежує підслідність НАБУ, який, по суті, має закріпити нинішню схему вилучення руками генпрокурора резонансних справ у НАБУ, тоді як штучно затягується конкурс на голову САП. Якщо попередня стратегія створювала форму (НАБУ, САП, НАЗК, ВАКС), то ваша мусила якісно наповнити й дати гарантії незалежності цим інституціям.

— У стратегії передбачено посилення інституціональної спроможності НАБУ та САП. Проблема вилучення справ у НАБУ вирішується внесенням буквально кількох слів у Кримінальний процесуальний кодекс про те, що в період відсутності керівника САП його обов'язки в повному обсязі виконує в.о. Одна пропозиція вирішує проблему й у цьому разі. Насправді це відповідь на всі запитання про те, як побороти корупцію, — правильно виписати норми закону.

— Де і як шукатимете голоси в парламенті, щоб вписати цю й інші норми до чинних законів?

— Буде важко. Тому що деякі народні депутати, зокрема й монобільшості, є фігурантами кримінальних розслідувань.

— А сама Банкова разом із чинним президентом використовує цей інструмент, захищаючи свого співробітника Олега Татарова. Ваша стратегія розходиться з їхньою реальною тактикою.

Перезавантаження ВРП у стратегії є? Є. Ба більше, її офіційно підтримав президент, про що чорним по білому написано на його сайті. Однак законопроєкт президента про ВККС не передбачає перезавантаження ВРП.

— Стратегія — справді спільний продукт усіх гілок влади, експертів і наших міжнародних партнерів. Реформа ВРП і ВККС — це міжнародне зобов'язання України в рамках прийнятого ВРУ 2 вересня 2020 року меморандуму про взаєморозуміння з ЄС. Тому законопроєкт, який нині перебуває в парламенті й не відповідає цим зобов'язанням, не може бути проголосований. ВРУ повинна продемонструвати свою позицію. Тим більше що президент усе-таки почув голос громадськості й у неділю вніс інший законопроєкт, де всі положення Антикорупційної стратегії, що стосуються перезавантаження ВРП, враховано.

— Які новели стратегії ризикують бути вихолощеними депутатами?

— Саме створення реєстру банківських рахунків і норми, що стосуються судової влади, — забезпечення доброчесності як суддів, так і органів суддівського самоврядування — ВККС і ВРП. Це найкритичніші точки.

— Якщо їх все-таки приберуть?

— Може бути й таке. Але ми аналізували програми всіх партій у парламенті. І стратегія частково реалізовує програму кожної парламентської партії. Це буде маркер намірів депутатів. Але навіть якщо стратегію проголосують у лютому, як ми й очікуємо, основний спротив почнеться в момент реалізації та внесення змін до законів. Але ці норми так чи інакше має бути реалізовано. Це вимоги нашої Конституції та спільного плану України з НАТО і ЄС. По-іншому європейський вибір не працює. І рано чи пізно всім доведеться це прийняти.

— А тінь партій і депутатів аналізували?

— Не встигли, саме в момент перевірок декларацій народних депутатів по НАЗК завдав свого удару Конституційний суд.

Другу частину інтерв'ю читайте тут.

***

ZN,UA ДЗЕРКАЛО ТИЖНЯ
не підводимо з 1994 року

ГОЛОВА НАЗК ОЛЕКСАНДР НОВІКОВ: «ЗАРАЗ В УКРАЇНІ НЕ ПРАЦЮЮТЬ ІНСТИТУЦІЇ НІ КРИМІНАЛЬНОЇ, НІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

ZN,UA ЕКСКЛЮЗИВ

17 лютого, 2021, 08:30 Поділитися

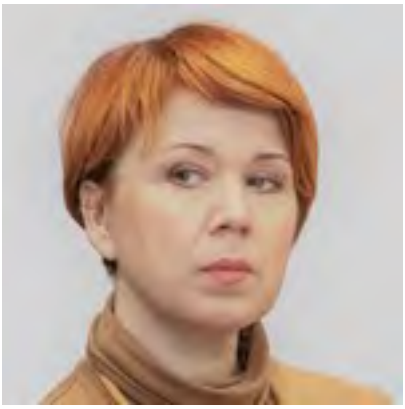

Автор
Інна Ведернікова
Редактор відділу політики ZN.UA

ГОЛОВА НАЗК ОЛЕКСАНДР НОВІКОВ: «ЗАРАЗ В УКРАЇНІ НЕ ПРАЦЮЮТЬ ІНСТИТУЦІЇ НІ КРИМІНАЛЬНОЇ, НІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ»

2021-02-17

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Чи є в антикорупціонерів, яких підтримують європейці та громадські організації, справжні союзники при владі? — Частина друга

Чому після удару Конституційного суду та «повернення» повноважень Національному агентству з питань запобігання корупції (НАЗК) чиновникам легше приховати доходи і заплатити штраф, ніж показати активи? Чи потрібно відкривати порядки декларування працівників спецслужб? Хто заблокував можливість моніторингу способу життя суддів? Чому депутати не повертають відповідальність суддів за завідомо неправосудні рішення? Хто в парламенті прийняв викривачів за «стукачів»? Як зламати політичну корупцію і допомогти партіям вийти з-під впливу олігархів?

Про це та багато іншого читайте у другій частині інтерв'ю з головою НАЗК Олександром Новіковим. Першу частину можна **прочитати тут**.

***

7. Про «втрачені» кримінальні провадження, м'який закон і торжество офшорів

— Пане Олександре, яких реальних ударів по системі запобігання корупції завдало рішення Конституційного суду України про скасування кримінальної відповідальності за недостовірне декларування?

— Ми втратили 10 тисяч кримінальних проваджень за фактами неподання декларацій. Цих людей, які приховали свої доходи, вже ніколи не буде притягнуто ні до кримінальної, ні до адміністративної відповідальності. Ми втратили також 3400 справ за фактами приховування майна публічними особами. Ми можемо втратити ще 200 вироків, які були винесені. Оскільки на їх оскарження у зв'язку з визнанням КСУ закону недійсним дається тільки місяць, я думаю, що недорахуємося все-таки кількох десятків. А це — повернення грошей до бюджету.

— Хто фігуранти?

— Колишні народні депутати Костянтин Жеваго, Ігор Кононенко, Андрій Лозовий, судді КСУ Ірина Завгородня, Володимир Мойсик, Ігор Сліденко, а також голова КСУ Олександр Тупицький, колишній губернатор Запорізької області Костянтин Бриль, директор Львівського бронетанкового заводу Роман Тимків, троє суддів Дніпропетровського апеляційного суду, мер Одеси Труханов та багато інших. Правда, якщо кримінальну справу буде закрито, є можливість притягнути їх до адміністративної відповідальності. А це — штраф і внесення до реєстру осіб, які вчинили корупційне правопорушення. Однак є строк давності – два роки від моменту подачі декларації. Зазвичай він уже сплив.

— Поновлення кримінальної відповідальності новим законом не повернуло ситуацію в початкову точку?

— Не повернуло. Кримінальну відповідальність установлено у м'якшому варіанті з можливістю затягувати терміни й уникати покарання. Тобто справи з недекларування перевели у статус кримінальних проступків зі строком притягнення до відповідальності два роки. Якщо активи виведено в офшори, то фізично встигнути розслідувати ці справи неможливо.

Я неодноразово означав позицію НАЗК стосовно кримінальної відповідальності за недостовірне декларування. НАЗК і наші європейські партнери вимагали повернути відповідальність обсягом не меншу, ніж вона була до рішення КСУ. Цього не зроблено. Неправдиві відомості в декларації до 4 млн грн (ціна Maserati) визначили як не тяжкий злочин. А за нього не передбачені санкції у вигляді позбавлення волі. На нашу думку, цей проєкт закону надто м'який і не відповідає програмним документам про підвищення відповідальності за корупцію, які декларувалися і самим президентом, і його партією.

— Замість гострої залізної піки вам до рук дали гумову?

— Можна й так сказати. Корупціонерові легше буде сховати доходи й заплатити штраф, ніж показати активи за кордоном або десь іще. Не подав декларації, заплатив штраф – і вільний.

— Але вас це не лякає.

— Ми розуміємо, що створювати, приймати й реалізовувати антикорупційні стратегії завжди непросте завдання. Тому, навпаки, нас це мотивує. Насправді законопроєктів, які не відповідають задекларованим програмним документам, за останні півроку було подано дуже багато. Але все-таки їх не прийняли. Згадайте ваш пасаж про те, що я працював при Пшонці. Саме тому й не виходить швидко рухатися, що корупція в Україні більш професійна і масштабна, ніж антикорупційні органи.

8. Про моніторинг способу життя, загальну превенцію та недоторканність суддів

— Переписати все на друзів і родичів, як і раніше, можливо?

— Парламент частково вирішив цю проблему в жовтні 2019 року, передбачивши в законі про запобігання корупції декларування майна, яким ти користуєшся не тільки 31 грудня, а й половину звітного періоду. Тобто 183 дні.

— А можна було тільки за один день?!

— Так. І чиновники, поїхавши наприкінці грудня кудись відпочивати, казали: у нас немає в користуванні ніякого майна. Тепер, маючи такий часовий люфт, ми можемо зафіксувати факт тривалого користування машиною, будинком або іншими активами. Це — перше.

Друге. Приміром, коли ти використовуєш транспортний засіб, є вартість його використання. Отже, ми можемо її оцінити і скласти протокол про корупцію. Відтак, є можливість зробити неефективним переписування свого майна на інших осіб. Користуєшся півроку Maserati, записаним на маму-пенсіонерку, — отримай протокол про корупцію. Законодавець удосконалив закон, а ми — свої практики.

— Але це можна зробити, тільки певний час моніторячи спосіб життя чиновника.

— Ми почали це робити, хоча таке право в НАЗК було з 2017 року. Такий моніторинг передбачає аналіз відповідності способу життя декларованим доходам. Скільки витрачає, на чому їздить, у яких ресторанах харчується? Причому це не слідчі дії, в чому нас намагаються обвинуватити, а робота саме з відкритими джерелами. Під час моніторингу ми, наприклад, можемо зафіксувати факт спільного проживання та визнати розлучення фіктивним. І тоді це буде вже кримінальне провадження за недекларування майна фактичної дружини. Якщо захотіти, все це легко перевіряється та доводиться слідчими діями вже детективів НАБУ. Так працює ланцюжок.

— Але відповідальність пом'якшена.

— Так.

— То ви перевірили Киву і ще восьмеро людей, про яких заявили на сайті восени? Цей інструмент насправді міг би серйозно вдарити по політичній корупції в парламенті.

— Ми провели моніторинг. Декларації нардепа Іллі Киви та голови кіберполіції Олександра Гринчака послали на повну перевірку, але через два

тижні КСУ прийняв своє рішення. І нам заборонили не тільки перевіряти декларації, а й проводити моніторинг способу життя.

— Як ви відбирали претендентів із тисяч топ-чиновників та політиків? І скільки ви можете перевірити за рік?

— Існує чіткий порядок, чиї декларації ми маємо перевірити насамперед. По-перше, це топ-чиновники: президент, прем'єр-міністр, міністри, їхні заступники, судді вищих судів. По-друге, всі подані декларації «відсіюються» системою логічного й арифметичного контролю. Тобто комп'ютер оцінює кожну з майже мільйона декларацій на наявність корупційних ризиків. Декларації з найвищими ризиками ми беремо в перевірку. По-третє, ми отримуємо звернення від громадськості та журналістів про підозри в неправдивих даних у деклараціях посадових осіб. На підставі цих заяв також беремо декларації в перевірку.

І, як уже згадали, якщо під час моніторингу способу життя було доведено, що чиновник справді живе невідповідно до своїх достатків, — його декларація теж іде в повну перевірку. Ми не робили точної оцінки, скільки декларацій нам під силу перевірити за рік, але думаю, що це може бути кілька сотень людей. Однак підкреслю, що перевірку комп'ютером проходять усі декларації.

— І ось ця крапля в морі, по-вашому, може змінити погоду?

— Існує ключовий принцип відповідальності. Він кримінальний, але ми можемо екстраполювати його на будь-яку сферу. Нині в Україні система максимальної безвідповідальності. Тобто не працюють інституції ні кримінальної, ні адміністративної відповідальності. В такій ситуації важлива не кількість, а якість. Невідворотність покарання на конкретному прикладі, коли гучні публічні справи будуть доведені до завершення. У теорії права це називається загальною превенцією. Коли кожна людина розуміє, що, скоївши корупційне діяння, яке вийде в публічну площину, вона буде покарана.

— Це саме про те, який сигнал подають влада і система, якщо реально стоїть питання очищення та боротьби з корупцією. Довести до кінця кейс ОАСК — означає зачепити й посадити багато суддів і топів. І це був би реальний сигнал. Кейс Микитася/Татарова — означає розплутати спрута столичної корупції, який накриє і стару, і чинну влади. І це теж міг би бути реальний сигнал. Але таких сигналів немає. Натомість влада своїм учорашнім законопроєктом не просто зміщає Ситника, а підриває незалежність НАБУ як інституції.

— З початком роботи Вищого антикорупційного суду (ВАКС) з'явилися перші спалахи. Сіли на сім і дев'ять років двоє одеських суддів. На два роки позбавлено волі одного з колишніх прокурорів генпрокуратури, який давав хабар за працевлаштування в НАБУ. Минулого тижня ВАКС скасував виправдувальний вирок мерові Одеси. Дуже позитивний сигнал. Насправді

дуже просто відрізнити хороший сигнал від поганого. Щойно є вирок за корупцію з конкретним строком — це хороший сигнал.

— У вас є теза про слабку дію репресивного антикорупційного механізму.

— Так, момент, пов'язаний із рівнем судової репресії, — дуже важливий. Ідеться про санкцію, яка застосовується в результаті розгляду кримінальних проваджень. Коли я починав роботу в прокуратурі в середині 2000-х, за корупційні злочини люди отримували реальні вироки з позбавленням волі. Потім у процесі боротьби громадськості за лібералізацію кримінальної відповідальності, захист прав і свобод громадян корупціонери перестали отримувати реальні строки. А нині в Україні за корупцію садить лише ВАКС, який недавно почав працювати. Інші суди обмежуються умовними строками та штрафами.

— До справедливості ВАКС треба ще дійти. А початок ланцюжка все-таки у вас. У рамках нового закону ви вже повертаєтеся до практики моніторингу способу життя?

— Повернемося зразу після того, як означимо статус уповноважених осіб. Однак у версії закону, прийнятій парламентом, моніторинг способу життя суддів, практично, блокується.

— Що це означає?

— Наприклад, суддя їздить на Mercedes-Benz, а в декларації його немає. Ми моніторимо ЗМІ та інші джерела, щоби підтвердити факт використання авто. Але так було раніше. А тепер ми мусимо поінформувати про свій намір Вищу раду правосуддя. До речі, минулого тижня ВРП надіслала нам зауваження на розроблюваний порядок моніторингу з проханням повідомляти про наші заходи й самому судді. І тільки після цього збирати на нього матеріали.

— Щоб він поставив свій Mercedes-Benz у гараж? Жерсть. Точніше, реальність, у яку ви хочете впровадити свою фантастичну антикорупційну стратегію.

— Ми попереджали офіційно про такі ризики і парламент, і профільний комітет, коли депутати після «замаху» КСУ повертали нам наші повноваження. Але депутати нас не почули.

За відсутності кримінальної відповідальності суддів за завідомо неправосудні рішення - найширше поле для зловживань і корупції. Повернення цієї норми теж є в нашій «фантастичній» стратегії. До речі, саме КСУ раніше скасував відповідальність суддів за завідомо неправосудні рішення і дав пів року Верховній Раді України, щоб відновити кримінальну відповідальність за такі дії. Але це питання не на порядку денному.

9. Про закриті порядки декларування СБУ, претензії громадськості та баланс шкоди й користі

— Закінчуючи з деклараціями, уточніть, будь ласка, чому порядок декларування працівників СБУ не публічний? Вам постійно дорікають з цього приводу громадські організації.

— Порядок перевірки декларацій насправді відкритий, але щодо СБУ справді є непублічна частина. Тут варто повернутися до моменту затвердження цих порядків у травні 2020 року. Всі особи, пов'язані з оперативно-розшуковою, розвідувальною та контррозвідувальною діяльністю (у тому числі працівники ДБР, Нацполіції, Служби зовнішньої розвідки, деякі працівники НАБУ та інші), ще з 2015 року (!) мали подавати декларації. Чого вони взагалі не робили.

Тому ми постали перед вибором: або піти їм назустріч і затвердити порядки їхнього декларування у вигляді документа з обмеженим доступом, або допустити, щоб вони продовжували роками не декларуватися. Ми вибрали перше. Але затверджені нами порядки повністю гарантують виконання закону.

— Те, що управлінням внутрішнього контролю, яке займається перевіркою декларацій СБУ, керує колишній працівник СБУ — не конфлікт інтересів?

— Невелике уточнення: колишній працівник управління внутрішньої безпеки СБУ. Уловлюєте відмінність? Узагалі в цьому випадку говорити про процеси можна скільки завгодно, але давайте скажемо про результати. Ніколи жоден генерал СБУ не перевірявся НАЗК із будь-якими для нього наслідками. Але торік генерал Олексій Петров, колишній начальник СБУ Кіровоградської області, а на момент перевірки — губернатор Закарпатської області, отримав протокол від НАЗК. Начальник Миколаївського управління СБУ Віталій Герсак, який «погорів» на автопарку в Instagram, — обґрунтований висновок і кримінальне провадження.

Нас перш за все цікавить результат. І він у нас є. Взагалі я вважаю, що людей потрібно оцінювати лише за результатом, а не за процесом або словами. Це мій принцип.

Ще раз уточню: НАЗК не наполягає, щоб ці порядки були з обмеженим доступом. Але не в наших повноваженнях знімати обмежений доступ. Проти не лише СБУ, а й НАБУ. І, повторюся, я розумію, чому. Згадайте, як кілька років тому в центрі Києва було підірвано одного з керівників розвідувальних органів Києва. Ви вважаєте, у цьому разі є порівнянними суспільна користь від декларації та завдана шкода? Досить проста насправді дилема й точна відповідь на ваше запитання. Будь-яка публічна інформація полегшить для ворогів України доступ до даних про українських розвідників.

10. Про закон щодо викривачів, радянські поправки Власенка та непрохідного Гео Лероса

— Очевидно, що ви розійшлися в поглядах із громадськими організаціями й на ухвалений нещодавно парламентом закон про викривачів, який от-от має підписати президент.

— Я назвав би позицію НАЗК щодо закону про викривачів нейтральною. Цей закон дуже необхідний. Ті норми, які нині діють, передбачають мільярдні витрати на створення в кожному державному органі окремих захищених каналів повідомлень про корупцію. Причому ці канали мають гарантувати цілковиту анонімність викривача. Плюс громадянин повинен сам вивчити весь масив законодавства та визначитися самостійно, кому він може повідомити про корупцію. Витратний і погано організований ланцюжок, який НАЗК потрібно було впровадити.

Наша ідея полягала в тому, щоб створити єдиний державний портал викривачів, де громадянин може з допомогою алгоритму анонімно повідомити про факт корупції, приєднати документи тощо. Викривач при цьому отримає код і у випадку, якщо за його фактом буде відкрито кримінальне провадження, буде вирок суду та стягнення коштів на користь держави, зможе підтвердити свою роль. Отже, з дотриманням усіх принципів анонімності одержати свої 10%.

Ця ідея й лягла в основу нового законопроєкту, який уже став законом. Якщо президент його не підпише, ми відтермінуємо момент реалізації справді масштабного та ключового в боротьбі з корупцією проєкту.

— Директор НАБУ Артем Ситник в інтерв'ю ZN.UA назвав витік інформації найбільшою проблемою спецслужб. У такій ситуації ваші запевнення про повну анонімність, вибачте, звучать не надто переконливо. Український громадянин, якого продовжують катувати в поліції, навряд чи повірить, що йому не прилетить відповідь від того, на кого він подав сигнал про корупцію. Щодо цього є дуже показовий кейс Лариси Гольник.

— Попри юридичну плутанину, яку було створено прийнятими поправками, викривачі корупції не залишаться без захисту, оскільки цим законопроєктом не вносилися зміни до статті Закону України «Про запобігання корупції», які стосуються прав і гарантій викривачів. Крім того, викривачі, що повідомлятимуть про корупційні кримінальні правопорушення, отримають статус викривача в порядку, визначеному Кримінальним процесуальним кодексом України, до якого також не вносилися будь-які зміни.

— Однак навіть якщо припустити, що ви полегшили доступ громадянина та забезпечили повну анонімність, у законі з'явилися норми, які вимагають довести те, про що ти повідомляєш. Ви серйозно?

— Справді, під час роботи над проєктом у Верховній Раді до нього було внесено три поправки народного депутата Власенка, який дотримується позиції, що викривачі — це «стукачі». Хоча ми давно не живемо в СРСР. Викривач у цивілізованій країні — це відповідальний громадянин.

— «Стукачами» їх вважав увесь парламент. Хороший ментальний доробок для боротьби з корупцією.

— Ці три поправки нашкодили тексту закону. Однак не критично. Тому що їх внесено лише до першої статті, де наводяться визначення термінів. Там є фраза про докази, «які громадянин може підтвердити». Але все залежить від того, як читати цю статтю. Адже очевидно, що людина повідомляє тільки про те, що сама може підтвердити. Скажу більше, саме повідомлення в юридичному сенсі вже є підтвердженням інформації. Тут потрібно розуміти, що є статті, які встановлюють правила, а є ті, які коментують. Тому НАЗК не бачить тут великих ризиків. Тобто ці поправки справді ускладнюють розуміння, але ні для викривача, ні для правозастосування по суті нічого не змінюють.

— Однак ви самі в інтерв'ю постійно кажете про те, наскільки судді затягують справи. Зрозуміло ж, як вони в наявному контексті читатимуть поправки Власенка. І легко поповнюватимуть список неможливих доказів, про який ви говорили на самому початку.

— Жодна справа не ґрунтуватиметься тільки на заявах викривача корупції. За кожною заявою правоохоронці зобов'язані зібрати істотні докази до того, як справу буде передано до суду.

— Публічний викривач Гео Лерос наскільки допомагає своїми повідомленнями запобігати корупції за умов чинного законодавства, і чи стане він більш ефективним у разі підписання президентом законопроєкту про викривачів? Ви взагалі реагуєте якось на його заяви щодо того самого Києва?

— Давайте повернемося до визначення викривача. Це особа, яка повідомляє про корупцію, що стала їй відома у зв'язку з її трудовою, професійною, господарською діяльністю. Або за участі в конкурсі на якусь державну посаду. Тому не кожна заява, тим паче народного депутата, може бути кваліфікована як повідомлення викривача.

— Можете уточнити, про які саме факти він повідомляв саме НАЗК?

— До НАЗК було подано тільки заяву щодо колишньої в.о. міністра енергетики Ольги Буславець, син якої працював у підконтрольному міністерству держпідприємстві на посаді головного фахівця. Депутат припустив, що через наказ чиновниці міг мати місце конфлікт інтересів, але ці припущення не підтвердилися.

11. Про удар по власниках партій, теорію винагороджених зусиль і роль еволюції

— А партії? У стратегії ви прямо пишете про вплив на політичні партії та кампанії з боку окремих фізичних і юридичних осіб. І про подальше дотримання інтересу цих осіб у публічній владі. По суті, наступаєте на олігархів — власників партій. Ще одна запланована антикорупційна революція?

— Уже розроблено новий закон про політичні партії, який передбачає вдосконалення механізму контролю над їхньою фінансовою діяльністю. НАЗК розпочало більш ефективно перевіряти політичні партії. Наприклад, ми зупинили фінансування двох парламентських партій. Тому що було подано недостовірні документи, коли фінансувала партію людина, якої немає в Україні. Також ми фіксуємо моменти, коли партії фінансують особи, які не мають легальних доходів. Це почасти їх дисциплінує, тому що саме такими методами їх фінансують ФПГ.

Понад те, Антикорупційна стратегія передбачає, що партії мають фінансуватися тільки фізичними особами. У результаті ми знатимемо, чиїм коштом фінансується партія та чиї інтереси представляє. Зараз у суспільства немає можливості це побачити. Ми вже запустили реєстр звітності політичних партій у тестову експлуатацію. Усі звіти за 2021 рік подаватимуться лише до цього реєстру. У результаті, натиснувши кнопку, ми зможемо побачити прізвище кожної особи, яка переказала гроші партії, а також суму. У довгостроковій перспективі це забезпечить перехід партій від кишенькових проєктів ФПГ до реальних об'єднань, які представляють виборців.

— Пане Олександре, більшість маркерів, про які ми з вами говорили, — негативні. Вас підтримують європейці та громадські організації, але у вас немає реальних союзників при владі. Однак ви заявили в одному зі своїх інтерв'ю, що добровільно не підете зі своєї посади за жодних умов. «Тому що при будь-якій владі можна йти за власним порядком денним».

—У психології є поняття «теорія винагороджених зусиль». Цінне тільки те, що отримане всупереч усьому.

— У вас є ще одна теорія — вигравати, не вплутуючись у битву. Як це?

— Потрібно робити корупцію невигідною. Я колись експрем'єру Олексію Гончаруку розповідав про наш підхід. Умовно кажучи, є корупціонер, він отримав на якихось підрядах гроші. За кордон їх вивести важко, тим паче готівку. Вкласти усередині країни — теж, тому що це хабарі. Тому корупціонеру/олігарху вигідна корупція виключно в нього в сфері, але точно невигідна в іншій. Він просто не зможе ефективно використовувати гроші. Лазаренко, Фірташ — наочні приклади.

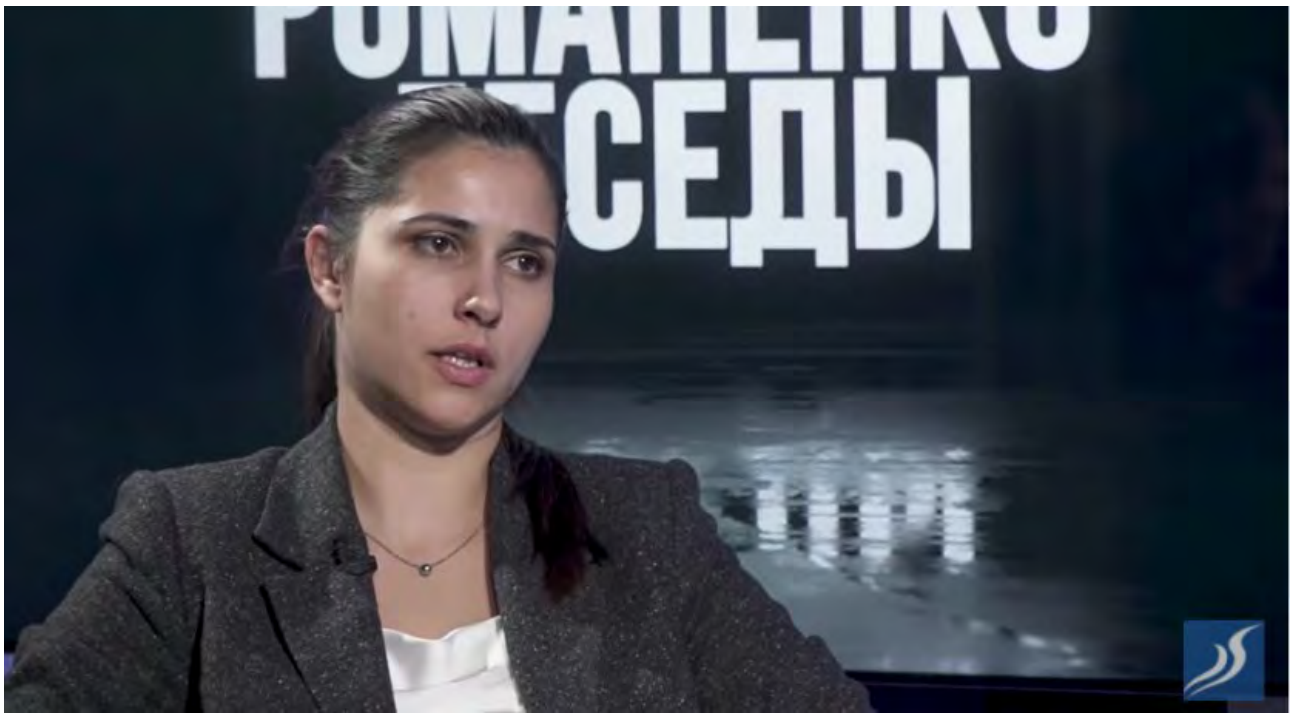
— Їх притисли американці. Але чи зможемо ми такими маленькими кроками перевернути свій світ?

— Звичайно. Як показує практика, жодна революція не дає довгострокового ефекту. Потім мають запрацювати правильно вибудувані еволюційні процеси та правильно виписані законодавчі механізми. Це — головний гачок, зачепившись за який, ми зможемо, підірвавши діючу корупційну систему зсередини, вибудувати доброчесну владу.

***

№ 1.585

Галина Янченко: "Глубокая обеспокоенность" мешает избавиться от бесполезных институтов, созданных при Порошенко

2021-03-01

ГАЛИНА ЯНЧЕНКО, ЮРИЙ РОМАНЕНКО, "ХВИЛЯ"

Беседа с нардепом ВРУ Галиной Янченко, о том, как приходится в поте лица ликвидировать институциональные перекосы после Петра Порошенко.

Беседа с Галиной Янченко, народным депутатом Верховной Рады из "Слуги народа" о том, как в поте лица приходится ликвидировать институциональные перекосы после Петра Порошенко.

Галина Янченко показывает это на примере агенства АРМА, которое превратилась в монстра, что отжимает имущество у всех подряд. Также

говорили о перерождении депутатов, перспективах досрочных выборов и прочих актуальных проблемах.

Юрий Романенко: Много интересных гостей к нам приходят. Но сегодня к нам пожаловал даже народный депутат. Галина Янченко, привет

Галина Янченко: Привіт.

Юрий Романенко: Мы достаточно давно знакомы с Галей и я почему ее решил позвать? Потому что я увидел, как на протяжении последних нескольких дней в инете пошла явная кампания по поводу нее и эта кампания связана с АРМОЙ. АРМА — это такой орган, назовем его так, чтобы без мата.

Галина Янченко: Агенство з питань розшуку і управління активами. Або менеджменту активами.

Юрий Романенко: Да. Которое было создано при Петре Алексеевиче и задумка была такая, что вот есть всякие паразиты, есть беглецы типа Януковича, которые там оставили какое-то майно, имущество, и вот, пока решаются вопросы по поводу их имущества, там они судятся, пересудятся, то оно передается в эту АРМУ и там должны быть какие-то эффективные люди, которые управляют всем этим "майном", а потом уже, когда самый справедливый украинский суд принимает решение, то оно либо туда идет, либо старым владельцам, либо новым владельцам, либо государству и, в общем, его там судьба благополучно решается.

Галина Янченко: Да, але, як співають в пісні, "А пока — наоборот" і від АРМИ страждає, насправді, не Януковичі різного роду нєгодяї, а страждають, насправді, добросовісний бізнес, страждають інвестори, страждають люди, які в Україні будували десятки років там свої заводи, страждають сумасшедші іноземці, які одного разу вирішили інвестувати гроші в Україну і їх теж АРМА, скажемо так, "любіт" і страждають навіть прості громадяни.

Юрий Романенко: Даже так.

Галина Янченко: Даже так.

Юрий Романенко: Ну, я общался, действительно, с бизнесменами, у которых попало имущество в лапы АРМЫ и действительно они были в шоке от того, что там происходило с ним. Ну, потому что имущество просто дерибанилось. И вот, насколько я понимаю, ты подготовила какую-то, или там группа депутатов подготовили какой-то законопроект, который должен эту проблему решить. Давай начнем с того, каким образом вы хотите ее решить? То есть, что, в чем главная проблема АРМЫ сегодня? Как вы ее видите?

Галина Янченко: Я думаю, що ключова проблема АРМИ полягає в тому, що АРМА, яка задумувалася як антикорупційний орган, перетворився сам на таку велику корупційну клоаку, яке може абсолютно легально рейдерити будь-який

обєкт. Будь-яке майно, ділянки, автомобілі і так далі. Будь-якої людини в Україні.

Юрий Романенко: Навіть якщо він не під судом?

Галина Янченко: Та, знаєте, під судом, не під судом, це все дуже легко вирішується. От розповідаю, як працює схема. Наприклад, мені сподобалася твоя квартира. Я домовляюся з якимось своїм другаком-прокурором або слідаком, або, якщо немає в мене друзів там, то я просто плачу гроші, є там, до речі, спеціальний там такса, скільки коштує накласти арешт на майно. Починають тебе в чомусь підозрювати, на майно твоє накладають арешт або є історії взагалі дуже драматичні, коли, навпаки, ти подаєш на когось до суду і підозрюють когось іншого, а твою квартиру визнають речовим доказом в кримінальній справі, накладають на неї арешт, по закону передають в АРМУ і АРМА далі може вирішити: управляти квартирою або продавати. Часто вони вирішують продавати. Продажа ця здійснюється за місяць. І поки ти потім там рік, два, три доводиш в суді, що ти не верблюд, потому что ты не верблюд, АРМА уже продала давно твою квартиру, той крєндель, умовно кажучи, який купив, п'ять разів її перепродав і у тебе є цепочка з п'яти добросовісних вигодонабувачів. І далі, коли ти в усіх судах відмовився і сказав, що ти нормальна людина, ти майно своє не повернеш.

Юрий Романенко: І гроші не повернеш.

Галина Янченко: Практично, це просто нереально. В принципі, є така процедура подати в суд на АРМУ, щоб тобі віддали компенсацію, але якщо твою квартиру продали в двадцять разів дешевше, ніж ти її купив, ніж її реальна вартість, то максимум, що ти можеш отримати — це якісь копійки. Хоча на моїй пам'яті, наскільки я знаю, ще ніхто нічого у АРМИ за продаж не отримав назад. Ну, якщо там була продажа. Отримають, якраз, оцю маленьку мізерну суму, за яку АРМА продала. Наведу, до речі, кілька прикладів. Для того, щоб ми розуміли теж масштаби цього всього феєричного дійства. І для того, щоб показати, що абсолютно будь-хто може постраждати від АРМИ. Два роки тому величезний французький інвестор Ашан вирішив будувати великий рітейл-парк в Одеськіцй області. Купив земельну ділянку, 27 гектарів, і дуже цікаво, тому що як тільки Ашан купив цю ділянку, одразу цією ділянкою зацікавився один одеський прокурор, просто рядовий прокурор. Він почав підозрювати, що ділянку, сім років до того, як її купив Ашан, якось там специфічно, можливо, з порушенням процедури, видліляли. Тобто, сім років ділянка стояла, нікого не цікавила, нікому вона не була потрібна, приходить багатий дядя з мішком грошей і одразу ділянку починають розслідувати. На неї наклали арешт в рамках кримінального провадження, віддали Київ АРМІ і АРМА її продала за 5 днів.

Юрий Романенко: Нормально.

Галина Янченко: Продали, тому що в законі написано, що їхня функція — забезпечувати збереження вартості майна. І от вони подумали, що управляти ділянкою неможливо, а якось забезпечити її збереження вони повинні, і от вони забезпечили це продажем. Продали в 20 разів дешевше.

Юрий Романенко: А що Ашан?

Галина Янченко: Ашан в шоці. Це був великий міжнародний скандал, там вся Франція просто гула. Ашан виграв Верховний суд на днях, але досі цю ділянку собі не повернув. Тому що є АРМА.

Юрий Романенко: Не помог ни Макрон, ни Нормандский формат.

Галина Янченко: Взагалі нічого. Є ще прикольніша історія, тобто, це взагалі, там детективна історія. Значить, був такий цікавий норвезький громадянин, який вирішив приїхати в Україну. Йому там сподобався Київ, наш дух, культура і так далі. Відкрив бізнес. Потім тут же ж в Києві за загадкових обставин помер. Ну, трапляється так іноді. Поки його вбита горем вдова його ховала, взагалі приходила до тями і так далі, зясувалося, що він залишив тут квартиру в Києві, а поки його ховали, цю квартиру зарейдерили чорні рейдери. Вдова написала заяву про злочин. Почали розслідувати, як рейдерили цю квартиру. Наклали на неї арешт, тому що кримінальне провадження, квартира — речовий доказ, накладають арешт і передають АРМІ. Як ти думаєш, що відбувається далі? Далі цю квартиру замість того, щоб забрати в рейдерів і віддати вдові, продають.

Юрий Романенко: Ну, у них, я вижу, это стандартная схема.

Галина Янченко: Да. Тобто, недорейдирили чорні рейдери, дорейдерить АРМА.

Юрий Романенко: Ну, смотри, из того, что ты говоришь получается, что это просто орган рейдеров. Узаконенный государством государственный орган рейдерских захватов и, ну, тогда зачем мы его вообще? С точки зрения инвесторов, инвестнянь, простых граждан, зачем его держать на балансе? Зачем ему давать такие инструменты? Может, его проще закрыть?

Галина Янченко: Це дуже хороше питання, насправді, тут потрібно запитати у того ж Петра Олексійовича, у фракції якого минулого скликання створювали цю АРМУ. Я вважаю, що можна, як мінімум, ну, я думаю, що по-перше, насправді, якщо пробувати ліквідовувати, хоча я думаю, що, знову ж таки, ліквідувати АРМА — це найпростіше, що можна зробити. Ліквідувати, передати їхні повноваження в ГПУ, в НАБУ, нехай займаються. Це найпростіший варіант вирішення. Але в мене є побоювання, що можуть дуже сильно з цього приводу запереживати посольства, міжнародні донори і так далі, які свого часу фінансували створення цієї самої АРМИ.

Юрий Романенко: Ну, так вже ж достатньо фактів, щоб показати, що це — "упирь", який, ну, нафіг нікому не потрібен.

Галина Янченко: Так, тоді велике питання, чим же займалися всі, хто ухвалював рішення 5 років, що виростили з цього такого, скажемо, органу, АРМУ. Хто народив дитинку з вадами розвитку і взагалі?

Юрий Романенко: Ну, я думаю, що французське посольство буде в числі тих, хто почне зворотню кампанію, чи ні?

Галина Янченко: Ну, поки що, я думаю, що треба почати з того, що туди призначити нормальне керівництво. До речі, у АРМИ немає постійного керівника. От орган з такими просто божевільними повноваженнями не має майже півтора року постійного керівника.

Юрий Романенко: Хто ж ухвалює ці рішення?

Галина Янченко: В.о, виконувач обовязків. 09:29 ***Времячік***, який може чудити як в останній день. Тому, я думаю, вони так і чудять. Тому я думаю, що, перше, потрібно все ж таки провести конкурс і когось туди призначити. Зараз цей конкурс не сформований через те, що антикорупційний комітет парламенту просто не може вирішити останніх півроку, кого ж туди делегувати. Не знаю, як так сталося, це риторичне питання, але тим не менше. Значить, перезавантаження кадрове, це перше, що потрібно. І, по-друге, заборонити АРМІ продавати майно до вироку суду, як мінімум, для того, щоб потім власник майна (і одна історія, якщо це квартира, а інша історія, якщо це — завод, який будувався десятиріччами) просто міг повернутися до цього власника, а не бути проданим десять разів.

Юрий Романенко: Слухай, умовно кажучи, а хто грає за те, щоб АРМА залишилася і хто грає за те, щоб АРМУ прибрати, ну, у вашій фракції, наприклад?

Галина Янченко: У нашій фракції...

Юрий Романенко: Ну, в принципі, ваша фракція могла би, маючи таку перевагу в голосах, ще, я думаю, можна було б скооперувати з іншими фракціями, тому що, ну, багатьох АРМА дістала. Хто зацікавлений в тому, щоб її прибрати? Хто грає на те, щоб вона залишилася?

Галина Янченко: Ну, насправді, в тому, щоб, як мінімум, її реформувати, повинні зацікавлені бути всі взагалі громадяни України, у яких є хоча б якесь майно. Якщо у тебе є квартира, машина, ділянка, будинок, завод...

Юрий Романенко: Ты — потенциальный клиент.

Галина Янченко: Ти — все, ти в зоні ризику, чувак, ти попав. У цій історії я особисто всю політичну вину за те, що відбувається, покладаю на голову

антикорупційного комітету. Пані Красносильську, вона ж Радіна, Анастасію. Тому що, знову ж таки, вона повинна була би організувати процесс підтримки обговорення законопроекту. До речі, я подавала законопроект з реформування АРМИ і вона його не підтримувала взагалі. І друга історія — те, що фактично нею провалений конкурс, або відбір конкурсної комісії. Півроку в комітеті нічого не відбувається. Півроку назад оголошений конкурс на комісію і нічого не відбувається. Людей навіть не покликали на співбесіду.

Юрий Романенко: Ти виносила це питання на суд керівництва фракції, до вишестоячих людей, до президента того ж самого, до Єрмака?

Галина Янченко: Ну, я спочатку думала чомусь, що можна такою наполегливою працею вирішувати політичні проблеми, робити реформи і так далі. Я була в цьому майже впевнена до минулого тижня, коли на мене вже просто почалася інформаційна атака і я зрозуміла, що АРМА настільки просто "бєзпрєдєльщики", що вони взяли гроші і почали розносити в редакції різних ЗМІ для того, щоб замовляти джинсу проти мене, то я зрозуміла, що треба з ними припиняти гратися і треба виносити цю історію, робити її публічною. Я вчора виступала на засіданні фракції, сьогодні — на засіданні комітету, до речі, майже всі, напевно, всі члени комітету мене в цій історії підтримують. Тому, дай бог, що найближчим часом нам доведеться, у нас буде змога, принаймні, мінімальний лад навести в АРМІ.

Юрий Романенко: Офіс президента і Президент, вони про цю історію знають? Як вони її сприймають?

Галина Янченко: Вони про цю історію, я думаю, що дізнаються сьогодні ввечері, якщо вони ще не знають.

Юрий Романенко: Чому?

Галина Янченко: Тому що сьогодні ввечері я опублікую відкрите публічне звернення до Президента. З історією про те, що відбувається в АРМІ, що відбувається в комітеті і як через злочинну бездіяльність фактично кількох людей просто в Україні страждають бізнеси, страждають інвестори, відбирають заводи, рейдерять квартири і так далі.

Юрий Романенко: Ну, і, мабуть, це одна з причин, чому рейтинг "Слуг народу" впав і це така реальність, яку вже...

Галина Янченко: І не тільки рейтинг "Слуг народу". Насправді, це одна з причин, чому інвестиційний рейтинг України падає. Минулий рік, зрозуміло, він був коронавірусний, тут не може бути претензій, чому в нас було мало іноземних інвестицій, але сьогодні я читала, наприклад, інтерв'ю посла Південної Кореї, він сказав, що десь близько половина їхніх компаній, починаючи з 2014 року, вони просто згорнулися і пішли з України. Саме от через те, що в нас є такі квазі-антикорупційні органи. Я взагалі вважаю, що,

так, от, нібито, реформа антикорупційна, яка була ухвалена Порошенком, десь з подачі активістів, ми всі знаємо їхні прізвища, вона була ухвалена таким еклектичним чином.

Юрий Романенко: М'яко кажучи.

Галина Янченко: Тобто, набудували, набудували, набудували органів. Для чого вони потрібні? Слідкувати за ними. За це вже ніхто не переживав. Просто от створювали, їздили за кордон, дивилися, о, в Румунії є НАБУ. Створюємо НАБУ. Поїхали в якусь іншу країну: о, а тут є, там, умовно кажучи, ДБР, а у нас ще ДБРу немає, створюємо. А там є АРМА, створюємо. І ніхто не розбирався в тому, що, насправді, там в умовній якійсь там Румунії або іншій країні є одне-єдине НАБУ, а всіх інших антикорупційних органів, які понастворювали в Україні, за якими ніхто не слідкував, як вони працюють, чи немає там зловживань і так далі, за цим вже ніхто не слідкував. В результаті, зараз, в тому числі, якоюсь мірою я, якоюсь мірою в цілому, скажемо так, політична еліта України, вони зараз мають розгрібатися з частиною антикорупційних органів, перезавантажувати, як ми зробили з НАЗК, реформувати, як зараз потрібно зробити з АРМОЮ, взагалі переглядати, можливо, десь повноваження.

Юрий Романенко: А може деякі інститути взагалі прибрати.

Галина Янченко: Тут ми повертаємося до політики. Політично це зробити дуже складно, тому що є глибока стурбованість.

Юрий Романенко: Ну, ми ж не можемо бути весь час під керуванням "глибокої стурбованості"? Тому що є об' єктивні наші інтереси. Якщо об'єктивний інтерес тобі каже, що ти повинен бігти, тому що там зараз міст впаде, а ти будеш стояти, тому що тобі "глибока стурбованість" кричить: "Ні, ти стій, зараз прилетить гвинтокрил і вирішить твоє питання", то ти можеш завалитися разом з тим мостом.

Галина Янченко: Так, але для того, щоб бути більш незалежними від "глибокої стурбованості", потрібно кілька речей. Перше — потрібно бути більш суб'єктним. А друге — потрібно бути більш економічно... Ну, не можна сказати, що економічно незалежним, але потрібно бути більше економічно незалежним. Поки ми залежні від зовнішніх кредитів, поки ми залежні від рішень закордонних країн, посольств, ми не можемо ухвалювати рішення, які є в національних інтересах України. Ми будемо дивитися: так, що посольство, що інші?

Юрий Романенко: Галь, ну, смотри, ну вы же принимаете...

Галина Янченко: Тому ми плавно переходимо до іншої, насправді, тут теми, про те, що нам потрібно реально працювати на створення інвестиційного

клімату в Україні і залучати, стимулювати, і українських інвесторів, і закордонних. А тут теж є над чим працювати.

Юрий Романенко: Ну, смотри, уже сколько лет там, в том числе, и мы в Институте Будущего, этот несчастный налог на выведенный капитал, уже со всех сторон его просмотрели, обнюхали, значит, Порошенко был, кричал, что примет. Зеленский пришел, сказал, что примем. Фракция есть, все есть. Но в результате на протяжении последних полутора лет мы ведем политику обратно. Гетьманцев клепает эти дибильные экономические законы, парламент их принимает, и ваша фракция их, в том числе, прежде всего, принимает. Мы получаем ухудшение экономического климата, ФОПы все взиваются, визжат, прибегают под Верховную Раду, там еще куда-то бегут. Ну, так вы же там люди, которые, в конечном итоге, не обделены умом...

Галина Янченко: Тобі хочеться так думати.

Юрий Романенко: Как минимум, в твоем лице. То есть, ты же мыслящий человек, ты прекрасно понимаешь, что там есть таких мыслящих, как минимум, несколько десятков человек. Что мешает начать говорить о том, что давайте делать то, что нам выгодно как стране, а не то, что там выгодно МВФу, ЕБРР. Я не отрицаю их значения, я не отрицаю того, что они говорят. В общем-то, здравомыслящие какие-то вещи. Но, мы же знаем, что то же МВФ он свое решение по поводу налога на выведенный капитал базирует на предложениях Минфина.

Галина Янченко: А ті базуються на проблемі касового розриву.

Юрий Романенко: Да, и вместо того, чтобы решать проблемы кассового разрыва и уменьшать затраты на, в том числе, на государственный институт, то в этом бюджете мы видим, что затраты на государственные институты растут, а потом нам рассказывают, что возникает кассовый разрыв и что ФОПы там или кто-то еще не доплачивает. Ты же это прекрасно видишь.

Галина Янченко: Ну, так і є. Насправді, проблема в тому, що в Україні немає цілісної інвестиційної стратегії. Ми просто не знаємо, куди йти. Ми ухвалюємо якісь точкові закони, правильні закони. Хтось із народних депутатів веде якісь окремі теми. Наприклад, Олена Шуляк веде супер-тему реформування ДАБІ. Десь, ну скажемо так, веде з перемінним успіхом. Вона докладає зусиль. Але це от такі просто точкові ініціативи і загальної картинки практично ніхто не бачить. Тому, до речі, я у Верховній Раді так само як одна з людей, які займаються питанням інвестиційного клімату, зараз серйозно думаю над тим, щоб ініціювати від парламентської спецкомісії з питань захисту прав інвесторів такий запит до інтелектуальної еліти України, зробити таку єдину систему розвитку, стратегію розвитку інвестиційного клімату. Для того, щоб ми чітко зрозуміли, що ми робимо в судовій системі, що ми робимо з податками, що ми робимо з митницею і так далі. Де найключові больові точки, чому з України йдуть інвестори. Щодо НВК, до речі, це одна з таких

ініціатив, яку потрібно приймати, я, до речі, теж говорила з деякими депутатами, коли ми приймали інший законопроект, непоганий, в принципі, законопроект про інвестиційних нянь. Це, до речі, цікава ініціатива, вона (суть — коротко) полягає в тому, що якщо заходить інвестор, український чи іноземний, вкладає 20 мільйонів євро, то йому протягом наступних 5 років будуть там всілякі пільги: податкові, земельні, мережі і так далі на сумму 30% від того, що він вклався. Але насправді мені здається, що це класна історія для того, щоб швидко залучити сюди великих інвесторів, але в довгостроковій перспективі потрібно діяти іншими інструментами. Поясню чому. Тому що якщо сюди заходить великий інвестор, він одразу знаходиться в кращій ситуації, він одразу може купити сучасніше обладнання, більш автоматизовані процеси і так далі. Відповідно, він більш конкурентоздатний, ніж маленькі локальні підприємства і зараз замість того, щоб думати, як створити для них для всіх класні умови, ми створюємо преференції для цього великого інвестора.

Юрий Романенко: Я только хотел задать этот вопрос. А почему не создать такие условия для отечественного бизнеса, чтобы он, инвестируя в такие проекты серьезные, ну, прежде всего, связанные с переработкой какой-то, чтобы на него уменьшалось налоговая нагрузка, чтобы было проще подключиться к инженерным коммуникациям, потому что мы прекрасно знаем, что происходит там с нашими...

Галина Янченко: Це винос мозку, насправді...

Юрий Романенко: Газом, Облэнерго, Облгазами и прочими, и прочими товарищами, которые там повышают цену, могут в 10 раз повысить, потом в 5, потом оказывается, что там надо торговаться и ты торгуешься и приходишь к какому-то, какой-то цифре, которая в Польше может вообще быть бесплатной. Потому что я знаю, как в Жешуве, как в Кракове подтягивают коммуникации, это все делает местная муниципальная власть или громада.

Галина Янченко: Ну, я думаю, що насправді треба створювати умови для всіх. Для всіх сумасшедших, які хочуть вкладати гроші в економіку України. Український інвестор, іноземний, маленький, великий, і тому ми повинні взагалі подумати, як створити такі якісь інструменти, якими можуть скористатися всі. І тому, до речі, мені дуже подобається податок на виведений капітал. Навідміну від преференцій, які закладені в інвестиційних нянь, там якщо ти потрапляєш в проект інвестиційних нянь, то з тебе знімають мито на ввезення імпортного обладнання. Тобто, ти можеш везти будь-які обладнання з-за кордону, і немає мита, це тобі дешевше. У мене є питання: а якщо ти купуєш українського виробника обладнання, або чому взагалі, умовно кажучи, не забрати оподаткування, якщо ти купуєш будь-яке обладнання, якщо ти реінвестуєш свої доходи? Тому що в чому суть ПНВК? В чому суть податку на виведений капітал? Це, насправді, податок на прибуток, але він платиться тільки якщо ти хочеш гроші зі свого підприємства дістати. Якщо ти всі свої

прибутки реінвестовуєш, то, будь ласка, купуй нове обладнання в Україні або за кордоном, воно буде дешевше, воно не оподатковується. Закуповуй більше сировини, більше в тебе буде оборотки, піднімай людям зарплати, ну, насправді, будь-що ти можеш робити, головне — це момент, коли ти розумієш, що ти вже наінвестувався стільки, що достатньо і ти хочеш вивести дивіденти, тоді держава оподаткує. Тобто, насправді, такі ініціативи як ПНВК, як податок на виведений капітал, від них би виграли всі. І великі, і маленькі, і українські, і іноземні інвестори. Я дуже сподіваюся, принаймні, такий у мене план на цей рік, що все ж таки ПНВК в якийсь спосіб у Верховній Раді 23:37 ***???***

Юрий Романенко: Ну, смотри, опять-таки, вопрос людей, которые нажмут кнопку за это. Вы же об этом все говорите, вы же все понимаете там, да? Но почему вы не голосуете? Почему не выносите, не поднимаете этот вопрос с трибуны и не говорите, что без ННВК — никак? Вот вперед, только с ним. Я думаю, что если бы вы вы там 23:59 ***сплотили*** несколько десятков человек, сказали, что, ну все, ну, надо это толкать и надо заручиться поддержкой президента, Уряду, и показать єдину позицію Верховної Ради Уряду, Президенту, нашим международным партнерам, ну, может быть, вы это бы и продавили.

Галина Янченко: Я думаю, що воно швидше за все так і трапиться.

Юрий Романенко: Да?

Галина Янченко: Да. Може, навіть найближчим часом.

Юрий Романенко: Очень, очень хотелось бы на это надеяться. Смотри, вот такой вопрос. Вопрос по поводу мира из кресла Верховной Рады. Вот ты там оказалась. Ты была там общественником, который, антикоррупционером, на определенном этапе.

Галина Янченко: Депутатом Київради навіть.

Юрий Романенко: Депутатом Київради ты была. Вот ты там оказалась. И вот много людей нормальных там оказалось, на самом деле. Но Верховная Рада опять растеряла уровень доверия, который был на начальном этапе у Зеленского. Как и Зеленский растерял там, да? Вот как происходят изменения людей, которые, в общем-то, оказавшись там, они почему-то не могут выйти и прийти к какому-то результату. Что мешает?

Галина Янченко: Что мешает плохому танцору?

Юрий Романенко: Вот ты начинаешь видеть ниточки, за которые дергают тех, кто реально влияет на принятие решений фракции, все эти кукловоды. Мы знаем, что в Парламенте есть там олигархи влияют либо группы влияния влияют. И внутри вашей фракции такие группы влияния есть. То есть, в какой момент теряется субъектность человека и почему? Вот был там, условно, фотограф из Запорожья, который попал там чудом.

Галина Янченко: До речі, не найдурніший хлопець.

Юрий Романенко: Я сейчас вообще не говорю. Я сейчас без сексизма, без профессионализма, я просто говорю, что человек был изъят из своей жизни, перенесен волей народа, который молился на Зеленского в тот момент в Верховную Раду, и вот дальше как происходит трансформация? Вот Козак Гаврилюк прилетел в Верховную Раду, побыл депутатом и назад вернулся и, знаешь, мне даже это в какой-то степени импонирует, чувак ездит там на "Убере", зарабатывает бабло. Вот он понимает, что это его уровень.

Галина Янченко: Ну, сказано, людина з народу.

Юрий Романенко: Да. Для него это не стало шоком, разочарованием.

Галина Янченко: Ну, ключова історія в парламенті полягає в тому, що будь-який закон повинен набрати 226 голосів. І тут починаються "момєнти". І в цьому плані, до речі, в Київраді я ж була, фактично, в опозиції, хочу сказати, що в опозиції роль депутата опозиційного дуже відрізняється від ролі депутата, який знаходиться в коаліції або у владі. В опозиції депутат може все критикувати, він може абсолютно розносити всі ініціативи влади і при цьому не нести ніякої персональної політичної відповідальності за те, що відбувається в місті або в країні. У той час як депутат з коаліції або у владі, він мало того, що має придумати, як вирішити якусь кризову ситуацію, ну, а якщо говорити про останні півтора року, можна легше порахувати, коли не було кризових ситуацій в країні, ніж коли вони були. Той же коронавірус, від якого весь світ "офігєвает" і не знає, що робити. І кожна країна бореться в свій спосіб. Але. Тобто, як, умовно кажучи, депутат з влади, ти повинен, по-перше, придумати рішення цієї кризової ситуації, потім ти його маєш прописати, а потім ти під нього маєш знайти 226 голосів. Як, наприклад, з моїм законопроектом про АРМА. Ну, всі розуміють, що АРМУ потрібно реформувати. Але комусь не сподобалась одна кома, хтось не вчитався, хтось не вдумався, хтось належить до групи впливу, яка кормиться з АРМИ або сподівається кормитися з АРМИ.

Юрий Романенко: Багато таких?

Галина Янченко: Ну, я можу тільки подозрєвать. У мене доказів немає, бо інакше я б уже написала заяву про злочин в правоохоронні органи. Але, тим не менше, тобі от в ключовий момент потрібно, щоб на табло засвітилося "226 плюс" і це, насправді, не завжди можливо. Десь це неможливо через те, що дійсно є якісь групи впливу, і суб'єктивні інтереси, а десь це просто фізично часто складно зробити. І, до речі, в цій історії теж дуже цікаво, дуже цікавий такий досвід, це коли ти просто витрачаєш тижні або місяці для того, щоб розробити рішення, зібрати під нього підтримку, навіть якщо твій законопроект проходить, далі ти проходиш на ефіри або на якісь публічні майданчики і сидить навпроти тебе опозиція, яка починає розповідати тобі, що в тебе законопроект недосконалий, значить, все пропало, чергова зрада і

взагалі. Так, до речі, було із законопроектом моїм про зняття депутатської недоторканності. Це дуже цікавий досвід, я думаю, що це, до речі, така історична перемога якоюсь мірою, це зміна. Ми перше рішення, яке ухвалила Верховна Рада цього скликання — це були зміни в Конституцію, прибрали норму про те, що депутати мають недоторканність. До кінця року ми мали внести зміни в КПК. І от, коли почалися зміни, це почалося набування такого політичного досвіду. Тобто, з одного боку, ти маєш переговорити з усіма фракціями, зняти їхні страхи, ти маєш домовитися. А інколи інтереси різних фракцій прямо протилежні. Наприклад, коли одна тобі фракція говорить, що ця, якщо у тебе є там один запобіжник, це не зняття недоторканності, тому що є один запобіжник. А інша фракція говорить, так ви ж зняли майже все, залишили депутатів в трусах, голих, поставте туди запобіжники, щоб там щось там було складніше і так далі. І ти маєш їх якось посадити разом за стіл, домовитися, щоб в ключовий момент на табло засвітилося "226 плюс". Ну, робота, реально, пекельна. А потім ти приходиш на ефір, а там сидять активісти і розповідають, що "Вообще-то депутатів треба ще жостче, ніж звичайних людей".

Юрий Романенко: Ну, ты когда-то тоже была таким активистом.

Галина Янченко: Ну, ні, до речі, я була іншим активістом, тому що я розуміла, що такі от вибіркові історії не працюють. Завжди працюють тільки системні рішення. Тому, наприклад, мій внесок в антикорупційний рух, ми розробляли програмне забезпечення взагалі. Ми працювали з Big Data для того, щоб не займатися лотереєю. Передивляючись якісь закупівлі і інші випадають з поля уваги. А для того, щоб охопити все, проаналізувати Big Data, написати алгоритми, які вичисляють корупційні ризики і так далі. Це трохи інші підходи.

Юрий Романенко: Смотри, вопрос коммуникации в парламенте — это один из ключевых вопросов, потому что из того, что ты говоришь, правильная коммуникация определяет результативность принятия решений. И вот твои представления, скажем так, о других политических силах, как они изменились, когда ты попала в парламент и оказалась вынужденной коммуницировать, ну, ты же там, наверное, и с ОПЗЖ коммуницируешь, и с порошенковскими ребятами, и с "Батьківщиной". Вот, с ними со всеми приходится коммуницировать, и установились ли у тебя какие-то человеческие отношения, может быть, более человеческие, чем с коллегами по фракции или нет?

Галина Янченко: З іншими фракціями доводиться дуже багато комунікувати. Особливо, коли ти розумієш, що твоя фракція може дати тобі голоси, а можуть бути якісь там інші інтереси, інші думки. В принципі, практично в кожній фракції є люди, з якими можна знайти спільну мову на основі реальної роботи, законопроекту. Але потрібно тоді шукати компроміс. В принципі, я насправді хочу сказати, що інколи цей компроміс він, як кажуть, "в споре

рождается истина" дуже часто, коли ти спілкуєшся з іншими фракціями, шукаєш цей компроміс, шукаєш цю істину через суперечку, подекуди, дійсно, законопроекти стають кращими. Але, подекуди, вони знову ж таки, стають об'єктами критики поза парламентських стейкхолдерів і СЕО.

Юрий Романенко: Смотри, вопрос, который волнует сегодня многих медийщиков, потому что сегодня СБУ возбудилась по поводу Шария, ну, в принципе, ни у тебя, ни у меня, никаких сантиментов относительно Шария нет, но общая канва, которая сейчас выстраивается, вот Ермак сделал заявление, что СМИ виноваты в том, что рейтинг Зеленского упал, медведчуковские каналы закрылись, сейчас Шария, не знаю, как будут гонять, догонят, не догонят — вопрос другой. Я думаю, что, скорее всего, в Россию загонят и это является задачей по подрыву влияния вот этой вот части его аудитории, и канал YouTube, я думаю, могут, используя это дело, могут там блоканути. Но ключевой вопрос, который за этим всем стоит, это вопрос по поводу медиа. Потому что мы знаем, что подготовлен закон по поводу медиа. И, ну, там есть положения, которые откровенно противоречат здравому смыслу и вообще убьют тот уровень свободы слова, который сегодня есть в Украине. К счастью еще она еще есть, прежде всего, в инете. Вот какова вероятность того, что этот закон протащат и как ты смотришь на эту проблему?

Галина Янченко: Навколо нього дуже багато суперечок і тому він вже, напевно, десь рік гуляє Радою і поки не має такого вигляду, що у цієї прогулянки буде кінець. З іншого боку, законопроект піднімає дуже цікаву тему, тему інтернет-ЗМІ. Чи треба їх прирівнювати до ЗМІ? Чи треба давати їм права? Але якщо ми говоримо про права, ми говоримо і про обов'язки.

Юрий Романенко: От я тобі кажу як інтернет-ЗМІ, можна мене так назвати, мне вообще не нужны никакие права, я себя прекрасно чувствую. Ну, вот те права, которые там прописаны, мне они не нужны. Потому что те права они обернутся обязанностями, которые мне не нужны со стороны государства.

Галина Янченко: Тобто, інтернет-ЗМІ зараз зручніше бути в іншому статусі?

Юрий Романенко: Так нас все устраивает. Мы поднялись за 15 лет, развились, государство нам никак не помогало, в отличие от телевизионных каналов, которым там бюджетные деньги выделяются...

Галина Янченко: Ну, не всем каналам.

Юрий Романенко: Ну, не всем. "Суспільному" там дается, ATR-у, которое я трепаю последнюю неделю. То есть, мы же не лезем в бюджет и не просим и не просили, самое главное. Кто-то берет гранты, кто-то не берет гранты, кто-то научился зарабатывать, кто-то понимает, как можно там ресурсы достать. Но вопрос же заключается в том, что у государства ничего не просят. И если там, допустим, пенсионеры говорят или бюджетники говорят о том, что

"Давайте нам установите какие-то другие тарифы, потому что эти тарифы на газ высокие", то они выходят, говорят, и протесты, все, оно отразилось, в том числе, на позиции власти относительно этого. Но если медийщики говорят о том, что нам не нужно какое-то дополнительное регулирование со стороны государства, ну, зачем оно нам?

Галина Янченко: Ну, і тому, думаю, що поки що навряд чи цей законопроект може потрапити в порядок денний або, якщо потрапить, то навряд чи він отримає підтримку залу. І взагалі ми повертаємося до історії, що законопроекти вони повинні писатися не тільки в парламенті ізольовано, вони повинні писатися з ключовими бенефіціарами і стейкхолдерами, тобто, той, кого цей законопроект буде регулювати, або кому він дасть преференції, або, навпаки, кому там гайки прикрутить, вони повинні бути учасниками процесу переговорного, в ідеалі до того, як законопроект вноситься в Раду.

Юрий Романенко: Ну, мы давали правки, так их просто похерили и все. Будем называть это так. И, несмотря на то, что Потураев и Ткаченко сами были медийщиками там и, в общем-то, я так подозреваю, что ими в какой-то степени и остаются, но, я же говорю, для меня это большой вопрос, как человек, который перед Верховной Радой у него были нормальные ясные глаза, как он зайдя туда, как будто его укусил какой-то вампир, они становятся такими и он начинает тебе говорить: "Державна доцільність".

Галина Янченко: А чого ти не запросиш його в гості?

Юрий Романенко: Може, запрошу. Ты Никиту имеешь в виду или Ткаченко?

Галина Янченко: Да.

Юрий Романенко: Ну, может, и запрошу. Давай будем заканчивать постепенно. Последний вопрос. Ощущение момента, вот очень важно, я всегда спрашиваю у людей об ощущении времени и ощущении момента. Как ты ощущаешь ситуацию в парламенте с точки зрения перспектив вашей политической силы вот на этот год? Потому что там постоянно возникают какие-то слухи, что будут перевыборы, не будет перевыборов, Разумков сделал заявление, а что это означает? А это означает, что у "Слуги народа" все, а может, на самом деле и не все. А может... Ну, ты же понимаешь, и вот самоощущение относительно ваших перспектив в условиях, когда рейтинги снизились, есть какая-то вот эта возня по поводу тарифов, которая вылилась в то, что бабахнули каналы Медведчука, который эту тему использовал. То есть, нет ли ощущения грозы и связано с этим тех рисков для страны и ваши политические силы, которые вытекают?

Галина Янченко: Ну, давай по порядку. Перше питання — це про дострокові вибори. Насправді, треба сказати, що дострокові вибори, про них почали говорити, напевне, з першого тижня нової Верховної Ради. Трошечки пізніше

актуалізувався цей дискурс, до речі, ти слідкував за тим, хто цей дискурс розкручує?

Юрий Романенко: На якому етапі?

Галина Янченко: Ну, наприклад, з кінця 2019 року.

Юрий Романенко: Я можу сказати, що останні кілька місяців...

Галина Янченко: Останні кілька місяців ця історія вже трішечки так, сходить на нет.

Юрий Романенко: Ну, в жовтні Коломойський інтенсивно цю тему крутив, ОПЗЖ цю тему...

Галина Янченко: ОПЗЖ і ЄС, насправді, тому що це єдині дві політичні сили, яким вигідні дострокові вибори, тому що їхні рейтинги зараз вищі, ніж кількість депутатів, які у них є в Раді. Тому, насправді, це дві ключові політичні сили, яким це вигідно, у яких є медійні канали потужні телеканали або були, які, відповідно, через свої канали, через ведучих розганяли цей дискурс. Насправді, якщо ми проходимо, повертаємося до практичної історії, то є конкретна процедура, як можна запустити дострокові вибори. І всі, хто може цю процедуру дострокових виборів запустити, в їхніх інтересах немає дострокових виборів. Особливо зараз. Особливо враховуючи всі обставини. Тому, якщо говорити, не мріяти, а говорити практично, то, на мою точку зору, ніякі дострокові вибори неможливі. Швидше за все, це скликання пробуде свій термін до кінця. Це перший момент. Другий момент, який, напевно, теж треба сказати в цій історії для людей і для глядачів, в тому числі, які інколи так "обольщаются" думкою про дострокові вибори, майже будь-які дострокові вибори, проведені задовго до строкових виборів, це сигнал, це елемент політичної кризи.

Юрий Романенко: Ну, 2007 рік як Ющенко...

Галина Янченко: Та він взагалі там кілька разів розганяв. Кожен тиждень, таке враження.

Юрий Романенко: Ну, розігнав він 2007.

Галина Янченко: Ну, да, кілька разів не вийшло, потім один раз розігнав. Але насправді це, знову ж таки, враховуючи економічну ситуацію, враховуючи те, що відбувається незрозуміло що з охороною здоров'я, з коронавірусом і так далі, це буде не просто типова политична криза, це буде політичний хаос. Тому я думаю, що це зараз не в інтересах влади, це, в принципі, не в інтересах країни, і тому я особисто, мій прогноз такий аналітичний, це те, що оця Верховна Рада допрацює до кінця своїх повноважень. А от, до речі, коли буде кінець повноважень, це інше дуже цікаве питання, тому що з цього приводу є, теоретично, дві думки. Це осінь 2023 року або осінь 2024 року.

Юрий Романенко: Чому? Глядачі спитають одразу. "Які паскуди, хочуть довше посидіти на наших грошах".

Галина Янченко: Тому що... До речі, якраз, посидять менше. Тобто, Верховна Рада ця пропрацює не 5 років, як, в принципі, теоретично прописано в Конституції, а пропрацює 4 з маленьким хвостиком, тому що в Конституції написано, що на п'ятий рік своїх повноважень оголошуються вибори у Верховну Раду і, враховуючи, що якраз п'ятий рік починається з липня, а не з строкових виборів у жовтні, то виходить, що, цілком можливо, що ця Верховна Рада пропрацює чотири роки і два-три місяці, тобто, менше. І там, до речі, ще цікавіша історія з цим пов'язані, тому що це будуть одні з тих нетипових виборів, коли є така ймовірність, що парламентські вибори будуть спочатку, а після цього через півроку будуть президентські вибори. Це дуже така цікава може, политичний замєс початися.

Юрий Романенко: А вот этот маневр, который сейчас начали с форумами там, когда каждую неделю форум, форум по какой-то тематике, 30 форумов, которые упираются в 24 августа. Многие оценили это как подготовку того, что 24 будет выдвинута радикальная идея по поводу переформатирования нашей державности и Зеленский из-за этого переходит к парламентской республике, возможно, будет предложен этот проект, вот, то есть, на этот счет какие есть соображения?

Галина Янченко: Ну, знову ж таки, я це більше оцінюю як спроба видати бажане за дійсне. Ну, не може Зеленський сам себе просто урізати в повноваженнях, коли для цього, напевне, особливих передумов немає. Принаймні, в його уявленні, я сумніваюся, що є передумови, коли би він захотів просто позбутися влади і сказати, що все, я втомився, я пішов.

Юрий Романенко: То есть, ты согласна с тем тезисом, о котором говорят многие аналитики, что, в принципе, "Слуги народа" уже почувствовали власть и уже просто так ее отдавать не будут. Никакой не "устал", там "Я устал, я ухожу", это не про это.

Галина Янченко: Дивись, це ж, ну, не тільки про "Слуг народу", це комплексна історія. Це Кабмін, це Верховна Рада, це президент. Як мінімум, я думаю, що президент він захоче ще спробувати деякі елементи, пункти своєї передвиборчої програми все ж таки ухвалити. І знову ж таки, я не втрачаю тут надію, тому що буквально в січні був ухвалений закон про референдум. Це був один із ключових пунктів Зеленського. І отаких от ключових пунктів ще трошки є. Тому я думаю, що будуть певні спроби все ж таки добити історію з виконанням передвиборчої програми до кінця. Ну, і перш ніж він не зрозуміє, що це якісь неможлива історія, він не піде. Моя така оцінка.

Юрий Романенко: Хорошо. На этом заканчиваем, наверное, на оптимистичной ноте, потому что я тоже думаю, что нет смысла менять президентов, пока не ясна следующая конструкция архитектуры власти,

потому что слишком мы часто впадали в хаос только потому, что хотели все и сейчас, это, к сожалению, внутри нашего менталитета.

Галина Янченко: Сломать легче, чем построить.

Юрий Романенко: Вот, ну, это начинают всегда говорить люди, которые становятся властью. Спасибо тебе за відверту розмову и жду еще раз в гости.

Галина Янченко: Дякую.

Юрий Романенко: Пока!

***

№ 1.586

Экономическая эффективность антикоррупционной борьбы в Украине

2021-03-03

SERGIUS AK, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Разговор о коррупции не будет полным без анализа экономической эффективности антикоррупционной борьбы в Украине.

Разговор о коррупции (здесь 1-я, 2-я, 3-я, 4-я и 5-я части) не будет полным без анализа *экономической эффективности* (см. 5-ю часть) антикоррупционной борьбы в Украине.

Для этого я предлагаю отвлечься от восторгов по поводу НАБУ. Мы уже наблюдали и более яркие пиар акции, чем посадка самолета с бывшим топ-

приватовцем. Мы видели, как выводили в наручниках топ-чиновника прямо с заседания Кабмина, помним и про «смертельно больного» страдальца с клетчатым одеялом. Много чего было за годы «яростной» борьбы на этой ниве, но как пел Высоцкий: где деньги, Зин? Предлагаю посмотреть на *реальные* достижения в этой сфере через сухой мир цифр. Я уже делал подобный разбор для КСУ (здесь), теперь пришла очередь НАБУ и иже с ними.

Для этого оценим затраты, которые несем мы с вами на содержание специализированных органов по борьбе с коррупцией (не забываем, их финансирование идет из бюджета, а значит из наших карманов). Затем сравним эти издержки с экономическими результатами, достигнутыми ими. При этом я буду касаться *только* антикоррупционных структур, которые призваны бороться с коррупционными действиями чиновников и политиков *высшего звена*. То есть, они должны бороться с наиболее опасными 2-м (крупная коррупция) и 3-м типом («скупка государства») типами коррупции, приведенным в 1-й части (здесь) этой серии статей. Полиция, СБУ, ГБР и вновь создаваемый БЭБ сюда *не относятся*.

На данный момент в Украине существуют 4,5 таких организаций. Первый специализированный антикоррупционный орган – ***Национальное антикоррупционное бюро Украины (НАБУ)***, было создано в апреле 2015 г. Бюро работает в тесном сотрудничестве со ***Специализированной антикоррупционной прокуратурой (САП)***, которая, являясь подразделением Офиса генпрокурора, занимается процессуальным руководством в коррупционных преступлениях. САП была создана в апреле 2016 г. ***Национальное агентство по предупреждению коррупции (НАПК)***, занимавшееся проверкой деклараций, было создано еще раньше НАБУ в 2015 г. И наконец, самый долгожданный специализированный орган правосудия, ***Высший антикоррупционный суд Украины (ВАКС)***, созданный в 2018 г. Еще один антикоррупционный орган (вышеуказанная половинка в количестве) – **Агентство по розыску и менеджменту активов (АРМА),** полученных от коррупционных и других преступлений, создано в 2016 г. АРМА занимается розыском и конфискацией имущества и активов, на которые наложен арест, не только по делам подотчетным НАБУ и ВАКС, поэтому его нельзя однозначно отнести к высшим антикоррупционным органам, но какую-то часть работы оно выполняет и для них.

Как мы видим,

> **— в Украине создана довольно развитая система, охватывающая все стадии борьбы с коррупционной деятельностью в высших эшелонах власти: выявление таких действий НАБУ, доведение до суда вместе с САП, сам суд ВАКС, исполнение наказания при возмещении в лице АРМА. Особняком от этого процесса стоит НАПК, но у него есть свои важные функции в этой борьбе.**

Давайте теперь рассмотрим во сколько же всем жителям нашей страны обошлось содержание всей этой системы.

Для этого воспользуемся информацией с сайта «Слово и дело» с данными с 2015 по 2019 гг, но выкинем оттуда СБУ и ДБР, а затраты на АРМА уменьшим на 50%. Результаты приведены в таблице:

Год	НАБУ, млн	НАЗК, млн	САП, млн	АРМА, млн	ВАКС, млн
2015	68,4				
2016	467,7	232.1	46		
2017	625,5	549	64,8	14,4	
2018	703,8	677,5	78,2	47	
2019	785,6	566,7	79,3	87,3	247,2
Итого	2 651	2 025,30	268,30	148,70	247,20

Суммарный итог затрат: 5 340,5 млн грн

Теперь посмотрим, каких же экономических результатов добились все эти структуры за несколько лет своей работы. Для этого заглянем в отчеты с сайта НАБУ за 2016-2019 гг (отсюда). Рассматриваются данные в целом за соответствующий года по *возмещенным убыткам*. Цифры в отчетах, подаваемые как *установленные убытки* – это ни о чем, «нарисовать» там можно все, что угодно, если они *не подтверждены* решением суда или досудебным соглашением. Также я не рассматриваю, какие суммы из нижеуказанного возмещения были действительно *возвращены* в бюджет, а не находятся в процессе *выполнения* судебными исполнителями, который тоже может затягиваться на годы.

Итак, в отчетах указаны следующие суммы возмещения:

1) на 31.12.2019 г - 273,24 млн грн,
2) на 31.12.2018 г - 452,37 млн грн,
3) на 31.12.2017 г - 253,3 млн грн.

Суммарное возмещение за эти годы – ***978,91 млн грн.***

Итого, результирующий КПД (коэффициент полезного действия) нашего антикоррупционного механизма – **18,33%**. Ну что сказать, «впечатляет»!

Возникает вопрос,

1) — а не слишком ли дорого нам обходится содержание всех этих органов по сравнению с их отдачей? И это ведь только затраты на борьбу с «высшей» коррупцией.

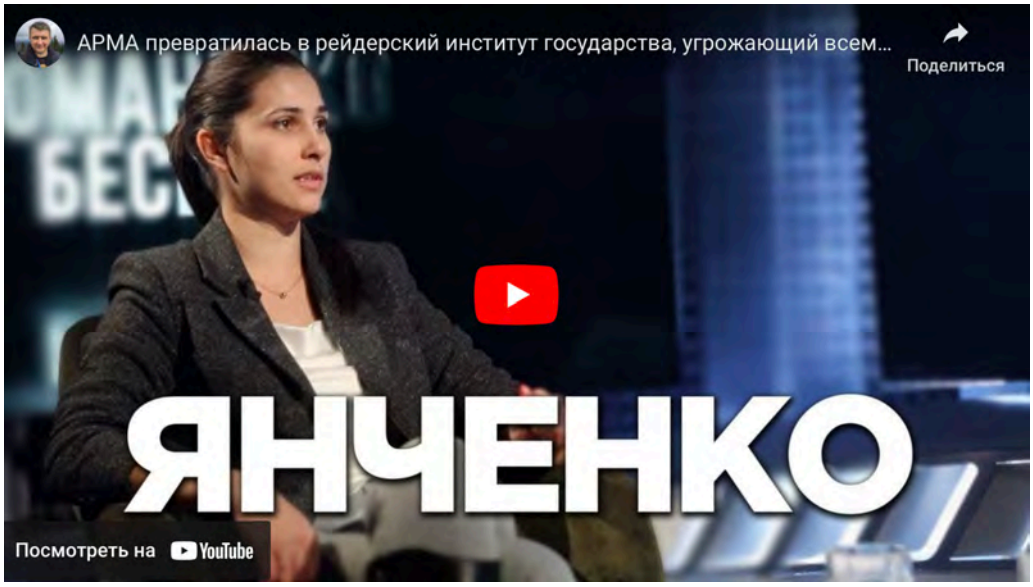
Другой вопрос

2) - если эти структуры, особенно это касается НАБУ, создавались как органы *внешнего контроля* со стороны Запада, то почему тогда за их содержание платим мы, граждане Украины?

***

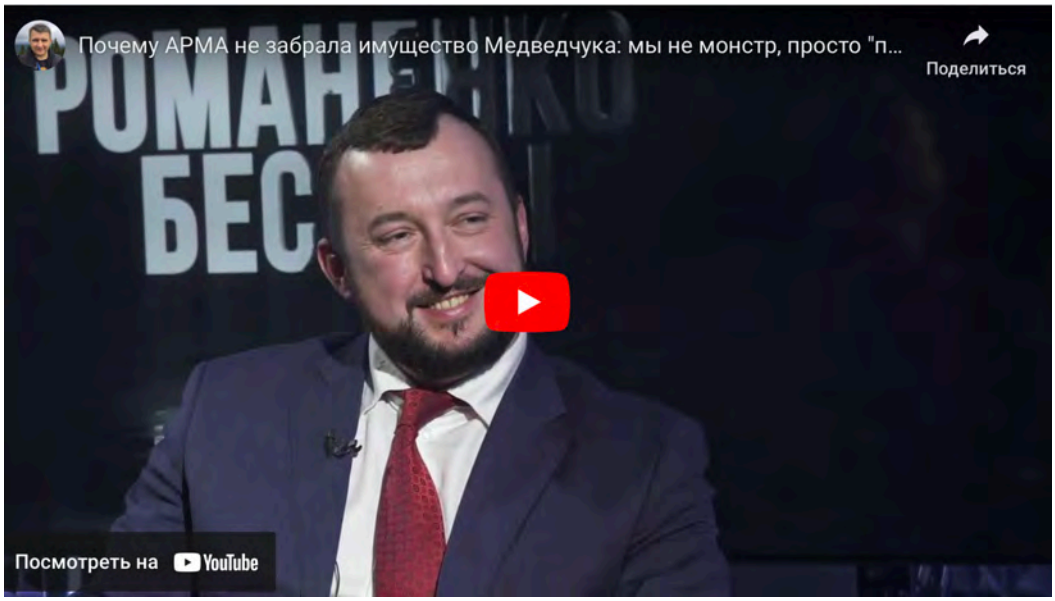
Рекомендуем к просмотру две беседы Юрия Романенко

с ***народным депутатом ВРУ Галиной Янченко***

и

замглавы агенства АРМА Владимиром Павленко, которые очень хорошо иллюстрируют тему статьи.

Текстовая версия интервью с Галиной Янченко здесь.

***

№ 1.587

Владислав Иноземцев: "Смерти Путина система не переживет"

2023-05-14

Сергей Медведев
Ведущий программы "Археология", руководитель проекта "Археология

Сергей Медведев

С Владиславом Иноземцевым беседует Сергей Медведев

Сегодня специальный гость Радио Свобода – экономист, доктор экономических наук Владислав Иноземцев.

***

Сергей Медведев: Вот уже скоро год, как мы пытаемся понять причины того перелома, того катастрофического падения, которое случилось в России в 2022 году. А был ли это действительно год великого перелома? Насколько революционен путинский сдвиг? Или это продолжение того, что было заложено предыдущими десятилетиями постсоветской эволюции?

Владислав Иноземцев: Это очень сложный вопрос. Мы знаем законы диалектики, переход количества в качество. Я думаю, здесь мы имеем дело именно с такого рода явлением. Сам по себе путинизм – это, конечно, абсолютно эволюционный процесс, он имеет корни в 1990-х годах. Вообще, вся постсоветская история должна рассматриваться как некое довольно устойчивое единство, некий процесс, который

начался в 1991 году и с тех пор идет – я бы не сказал по прямой, но, по крайней мере, без каких-то радикальных сломов.

Первый президент РФ Борис Ельцин в Екатеринбурге на встрече с избирателями

Но при этом количество переходило в качество очень долгое время. Конечно, 2022 год в этом отношении был годом великого перелома, потому что до этого времени вся система работала в рамках определенных приличий. Вот эта российская фашизация, стремление к уходу от правового порядка в абсолютно авторитарный режим, подчинение всех государственных интересов коммерции, постоянное вранье, постоянные махинации с выборами, пропагандой и так далее – это все некий единый процесс, который шел с начала ельцинской эпохи. Я бы сказал, что реальный момент слома – это рубеж конца 1992-го – начала 1993 года и весь 1993 год. Но с тех пор этот процесс шел достаточно прямолинейно.

2022 год сломал некую поверхностную мишуру нормальности, и в этом отношении он революционен. 2014 год – это псевдореферендумы, "вежливые люди", "нас там нет" на Донбассе, якобы "независимые республики", которые мы не признаем, потому что не нарушаем международное право… 2008 год – признание Южной Осетии и Абхазии, но после того, как они де-факто были независимыми уже больше 20 лет. Плюс к этому экономика: "Мы уважаем права интеллектуальной собственности". Оппозиционеров задерживают за пиратский Windows на их компьютерах. 2023 год – мы сами призываем к пиратству, мы готовы воровать все, что можно, все законы не важны и так далее. Вектор сменился очень радикально. Да, это, безусловно, революция.

90-е годы для меня были, наверное, самым счастливым и успешным десятилетием. Это было на много порядков открытее, честнее и конкурентнее, чем при Путине. Это была, конечно, невинная эпоха по сравнению с тем, что происходит сегодня. С точки зрения очень многих тенденций мне кажется, что путинизм – это продолжение ельцинизма. Самая важная тенденция: демократия предполагает, что народ может на выборах легитимно, ненасильственно сменить правящую элиту. В современной России этого не случилось ни разу. Был 1993 год, когда Верховный совет пытался восстать против реформ Ельцина: его уничтожили. Был 1996 год, когда население готово было заблокировать Ельцина, как в свое время оно заблокировало фактически всех демократических либеральных лидеров первой волны в Центральной Европе.

Сергей Медведев: Все-таки были непредсказуемые итоги выборов, а это один из признаков демократии.

Владислав Иноземцев: Они казались непредсказуемыми, особенно глядя из сегодняшнего дня, но не были таковыми. Например, непредсказуемый итог выборов 1993 года, когда "Россия, ты офигела": 23% – Жириновский. Следующие выборы – лидируют коммунисты, 25% – Зюганов. Они хоть где-то во власти просветились? Сейчас в Финляндии одна из партий опережает две других на 1%, ее руководитель получает приглашение формировать правительство. Это было в России в 1993-м, в 1995-м? Этого никогда не было!

Они победили, сказали: спасибо, отойдите в сторону, все будет, как раньше. Эта "непредсказуемость" была уже в 1995-м.

Непредсказуемости в 2000-х не было, но в 2000 году симпатии населения были более адекватно представлены на выборах, в результатах 2000 и даже 2004 года. Потому что тогда Путин виделся прогрессивным, успешным, достаточно новым политиком. В 2008, в 2012 году было уже по-другому. Но поначалу казалось, что это какой-то новый ренессанс демократии, которым Путин, собственно, и пользовался.

На мой взгляд, демократический транзит у нас был еще при Советском Союзе. В Прибалтике выигрывали "Народные фронты", при СССР объявлялась независимость Украины, Ельцин побеждал на выборах председателя Верховного совета РСФСР и избирался президентом. Вот это была большая смена, а после этого ее не было нигде, за исключением стран, которые пошли по пути в Европу, Прибалтика и та же самая замечательная Украина, которая умудрилась вполне легитимным образом сменить несколько президентов на протяжении 30 лет.

Второй момент – экономика. Если мы говорим о рыночной экономике, то по большому счету очень быстро стало понятно, что ее не случится. Период до 1996 года – это был период креативного хаоса, когда действительно возникали новые бизнесы, целые новые отрасли.

Сергей Медведев: Заложена инфраструктура, заложен бизнес, который и сейчас, в условиях войны и санкций, вытягивает Россию. Ко мне приезжают друзья из России и говорят: ты не представляешь, все рушится, но это просто чудо, что рынок вытягивает, рынок работает!

Владислав Иноземцев: Это было сделано тогда, а потом, начиная с 1995 года, началась коррекция этого стихийного процесса, начались залоговые аукционы. Все рассматривают их с точки зрения несправедливости и обогащения отдельных участников, но это не самый принципиальный вопрос. Главное, что здесь был сделан фундаментальный выбор в пользу от развития к консервации, как ни странно.

Допустим, в Китае тогдашняя компартия при Дэн Сяопине приняла решение либерализовать весь средний и мелкий бизнес, дать возможность предпринимателям создавать новые предприятия. Они были убогие. Допустим, какой-нибудь HUAWEI создался из компании, которая перепродавала телефонные коммутаторы. Они привозили их из-за рубежа, продавали на коммерческой основе, получали капитал и дальше начинали развиваться в пользу собственного производства. Сейчас это одна из крупнейших телекоммуникационных компаний в мире.

В России происходило то же самое, потому что этой отрасли не существовало

раньше. Во всех существовавших отраслях была приватизация, государственная собственность ушла, перешла в частные руки. Получив эти компании практически за бесценок, они создали систему, в которой выход на рынок новых игроков был фактически невозможен. И возникает монополизм.

Сергей Медведев: Возникла извечная порочная российская связка "власть – собственность". Олигархи были на первом сиденье в 90-е годы, а власть на заднем. При Путине они поменялись местами: за руль сели чекисты, а олигархи – на заднее сиденье.

Владислав Иноземцев: **Чекисты сели на переднее сиденье в основном для того, чтобы самим стать олигархами, и многим из них это удалось.** По сути дела, именно тогда, когда это произошло, стало понятно, что **крупный бизнес – это бизнес на советских фондах, на сырьевых отраслях, все остальное было весьма рискованно**.

> Не появилось ни одного российского автозавода, только иностранцы пришли. И даже за 15 лет после того, как они пришли, ни разу не сложилось ни одной новой российской автомобильной компании, которая могла бы украсть технологии, переманить рабочих с этих заводов и создать что-то свое, как это массово сделали китайцы. **Развитие было реально уничтожено уже в 90-е.**

Дальше мы покатились по этому тренду, когда, если нужны деньги, то вот, пожалуйста, только нефть, газ и труба, больше ничего нет. Мы говорим, что построили унитарное государство: да, мы его построили, но кто начал его строить? В 1992 году, когда все рассыпалось, был подписан федеративный договор. Это был, может быть, не самый удачный с точки зрения регулирования полномочий центра договор, но он был подписан в два приема, сначала с республиками, потом с областями, его не подписали два субъекта. Это была фактически основа для постоянного торга между регионами и центром.

В 1993-м после расстрела Верховного совета мы получили новую Конституцию, в которую часть этого договора была включена как один из разделов, но при этом эта Конституция не была ратифицирована ни одним субъектом.

Феноменально:

> **—.федеративная страна получает основной закон, который принят большинством титульной нации без одобрения окраин!**

Штурм Белого дома, октябрь 1993 года

Сергей Медведев: Где была точка невозврата? 1993 год, расстрел парламента?

Владислав Иноземцев: **Расстрел парламента и принятие Конституции. Вторая половина 1993 года в полном размере – это и есть точка перехода.**

Сергей Медведев: Фактически в России в 1991 году не произошло революции. Прежняя система, система унитарного государства, система отношений "власть – собственность" возобновилась в 90-е годы при Ельцине и была подтверждена Путиным. Радикального изменения траектории страны не произошло.

Владислав Иноземцев: С этим соглашусь. Более того, если посмотреть на более долгом промежутке времени, то получается совершенно другая картина:

> **— в России революционные события скорее укрепляют традицию, чем нарушают ее.**

Сергей Медведев: 1917 год – в каком-то смысле тоже: проходит 10 лет, и начинает отстраиваться империя.

Владислав Иноземцев: Более того, **мы приходим к еще более жесткому режиму, чем был.**

В то время как, например, самые масштабные позитивные изменения, те же реформы Александра II были вовсе не революционны, в это время ничего не

ломалось, наоборот, все очень аккуратно и тщательно перестраивалось. Может быть, горбачевские реформы, если бы они пошли более успешно, тоже привели бы к очень хорошим результатам.

Но, так или иначе,

> **— как только все начинает уходить в революцию, люди, которые оказываются во главе ее, очень быстро понимают, что эта волна опасна в первую очередь для них самих, и ее нужно каким-то образом обуздать.**

У каких-то революционеров это получается: и большевики сумели удержать власть и укрепить ее, и ельцинско-путинская система ее укрепила.

В некоторых странах это не получается, охранителями или развивателями становятся уже совершенно другие люди.

Выступление Ленина на митинге рабочих Путиловского завода, май 1917 года

Сергей Медведев: Тогда из этого два вывода. Во-первых, та колея, по которой катится Россия, удивительно стабильна. Происходят внешние революционные изменения, страну весь XX век колбасит, но телега продолжает ехать по этой колее, как она ехала в начале XX, так же и в XXI век. И второе – это прогноз на будущее. Выходит, что сейчас, когда закончится эта историческая каденция, матрица отпечатается заново, и снова будет передел власти и собственности, снова будет реваншизм, ресентимент и битва за восстановление империи?

Владислав Иноземцев: Первый вопрос вполне разумен. Действительно, мы катимся так же, как катились. Возникает вопрос, почему это происходит. Я думаю, единственный момент, который отличает ситуацию конца 20-х годов от середины XX века, – это то, что в XX и в XIX веке Россия возвращалась к своим авторитарным кругам, но это возвращение в определенной мере происходило в унисон со многими другими странами, хотя и не со всеми. Допустим, контрреволюция в Европе начала 30-х годов, где Россия была одним из лидеров, – это был достаточно широкий тренд. Допустим, авторитаризм, тоталитаризм 20–30-х годов в Европе, наступление фашизма и так далее, – здесь Россия тоже прекрасно вписалась.

Я никогда не стал бы сравнивать Советский Союз с Германией, но с Италией это похожая система. По крайней мере, тогда мы были хотя бы в каком-то тренде, не в самом хорошем, не в абсолютном, но в каком-то. То, что происходит сейчас, слишком сильно выбивается из тренда. Россия потеряла чувство современности. Тогда она была одной из многих, сейчас она осталась страной XIX – начала XX века по своим политическим привычкам. И этот диссонанс может стать решающим в ближайшие 20–30 лет.

Что касается второго вопроса, то да, я так и думаю. Если случится новое изменение, нужно быть готовым к двум возможным сценариям.

Один из сценариев о том, что

> 1) — номенклатура немножко подвигается, самое главное – убирают Путина, Патрушева, Шойгу и так далее, но сохраняется в целом, как это, например, было при постсоветском переходе в среднеазиатских республиках.
>
> 2) — Второй вариант – когда из номенклатуры или людей, близких к ней, возникает фигура, которая готова разгромить все, что было на прежнем месте, новый Ельцин, который действительно может начать строить, условно говоря, либеральную империю, не авторитарную, но опять-таки империю, потому что другого Россия строить никогда не будет.

Единственное, что здесь вызывает определенный оптимизм, – это то, что, по крайней мере, возникнет некое новое окно возможностей.

При этом в чем может быть фундаментальное отличие конца 20-х годов от 90-х? В конце 20-х годов политическими факторами будут люди, которые помнили предыдущий транзит. Ошибки 90-х: где мы пошли не туда, как мы пошли не туда, что мы сделали не так, – люди будут хорошо помнить на своем опыте. Люди будут помнить, как они зарабатывали деньги и потеряли, как они поднимались к олигархату и потом были поставлены чекистами во все неудобные позы, как теряли свободы, как уничтожалась пресса и так далее. Это все будет видно людям, которые живы и участвуют в событиях.

Сергей Медведев: Если они доживут до этого нового транзита. А если будет новое, путинское поколение, те, кто сейчас идет через губернаторские отборы, через путинских силовиков, люди, которые родились после 2000 года и ничего в жизни не видели, кроме Путина? Переживет ли эта система поражение России в Украине? Переживет ли она смерть Путина?

Владислав Иноземцев: **Смерть Путина она не переживет**. Этот режим настолько персоналистский… И тут, наверное, есть некоторое отличие между ельцинским режимом и путинским: ельцинский режим так или иначе предполагал сменяемость.

Если бы Путин оставил Медведева, как мы его видим сегодня (он себя хорошо показывает), то система сохранилась бы и была бы даже более устойчивой, чем если бы Путин вернулся обратно. Но Путин в 2012 году вернулся в Кремль и тем самым поставил собственные интересы выше интересов системы, ее выживаемости.

А что касается поражения в Украине, это зависит от того, каким оно будет и когда.

Если у Путина или у его окружения хватит ума уйти оттуда сейчас под любым предлогом: да, слишком сильный Запад, да, мы не хотим терять большое количество наших солдат, да, мы готовы вывезти всех, кто хочет уехать в Россию, – то, конечно, это все переживаемо.

Если же это будет продолжаться еще несколько лет, каждый год число погибших будет удваиваться, бюджет будет проваливаться в еще большую дыру, Запад все больше будет зажимать всевозможные краны, от нас отвернется даже Китай, – и тогда, скорее всего, нет. **Еще полгода мы выдержим, еще два года мы не выдержим.**

Мемориальное кладбище в Луганске, где покоятся ополченцы, погибшие в 2014-2022 годах

Если сейчас сказать, что да, есть определенные проблемы, мы должны сохранить армию, перевооружиться, Запад на нас давит, мы отойдем и потом еще покажем свое, – это, возможно, проходной вариант. Но если мы отойдем, когда нас разобьют на голову, когда мы будем драпать, когда украинцы войдут в Крым по следам нашей отступающей армии, вот тогда это будет гораздо сложнее объяснить. Тогда возможен действительно факт дестабилизации. Если довести до разгрома – это одна ситуация, если уйти аккуратно – другая.

Сергей Медведев: Мне кажется, что нынешняя Россия разгром переживет, как Ирак при Саддаме: Саддам еще 13 лет продолжал править Ираком.

Владислав Иноземцев: Мне тоже кажется, что даже разгром она переживет, просто надо понимать, что цена этого вопроса будет гораздо больше. Потому что Саддам после поражения в войне – это десятки тысяч убитых и репрессированных, это химическое оружие против курдов, это многое-многое другое. То есть, по сути, это режим абсолютного, жесточайшего массового террора. Насколько это переживет российское общество – другой вопрос.

***

№ 1.588

Дайджест подій в Україні та навколо України від 17 травня 2023

Головне

📌 І все-таки хуйло поставив на Ердогана. Бо це більше партнер, ніж ворог. А що буде за Киличдароглу - невідомо.

Чи дякувати нам за подовження "ініціативи"? Мабуть, агробарони подякують. Бо цей маршрут – це насамперед для них, а не для нас. Бо валюту від продажу продовольства ви на міжбанку не знайдете. Отже, це вимивання валюти з країни. Цілком легальне. І під конкретним дахом. А дах – всі знають, де.

📌 Попри радісне верещання українських чиновників, "коаліцію винищувачів" не можна створити, поки не буде дозволу від адміністрації Байдена. І чи зможуть їх дотиснути – це для мене надвелике запитання. Бо "грошей може не вистачити". А щодо ленд-лізу – забудьте про нього. Як "забули" Байден і ко.

📌 Вас не муляють повідомлення про пошкоджений Patriot? А повідомлення жовтих західних засобів масової дебілізації про якісь відомості "від неназваних джерел"? ото ж бо. Вчора ППО спрацювало на "відмінно".

📌 Попри всі повідомлення, "вагнери" і далі наступають у Бахмуті. Сьогодні трохи заспокійливіші новини... але...ще нічого не вирішено.

📌 Угорщина це взагалі казка-пісня. Просте і зрозуміле запитання – чому цей мотлох самотужки не вийде з НАТО І ЄС? Це як оті "рускі в Америці" критикують капіталізьм, ага.

📌 Китайського спецпредставника Лі було відправлено у напрямку його імені. Тобто за кораблем. Бо запропонував "почати з себе". Нехай розпочинає, а ми подивимося.

📌 Події у Молдові дуже цікаві. Раджу звернути увагу.

Теми доби

🔥 Ердоган повідомив про подовження "Чорноморської зернової ініціативи" ще на 2 місяці.

🔥 Саміт Ради Європи розпочав створення Реєстру збитків від агресії Росії.

🔥 Українська ППО відбила ще одну потужну ракетну атаку.

🔥 ЗРК Patriot, якщо й зазнав пошкодження, то незначні.

🔥 Угорський міністр Сійярто підтвердив, що країна блокуватиме воєнну допомогу ЄС Україні.

🔥 Спецпредставник Лі так і не зміг просунути в Києві китайську "мирну ініціативу".

🔥 Рішення про постачання винищувачів F-16 гальмує адміністрація Байдена.

🔥 ПВК "Вагнера" й далі наступає в Бахмуті, проте армія РФ відкотилася на флангах.

🔥 Сенат Франції визнав Голодомор геноцидом українського народу.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ Напруга на лінії фронту не вщухає. Упродовж доби точилися бої в Бахмуті та його околицях, а також у районі Авдіївки та в Мар'їнці.

Сталися бойові зіткнення на Куп'янському напрямку – у Максютовому та Новоселівському. ЗСУ відбили кілька атак на село Невське на Лиманському напрямку.

Українські підрозділи відступили ще з кількох кварталів на околиці Бахмута, російські війська та найманці ПВК "Вагнера" контролюють майже все місто. Водночас українські війська влаштували успішні контратаки на флангах ударного російського угруповання та просунулися на 150–1700 м на південь та північ від міста.

На думку низки експертів, власник ПВК російський олігарх Пригожин має намір після захоплення Бахмута наполягти на заміні міністра оборони Шойгу на "маріупольського м'ясника" Мізінцева, що суттєво посилить позиції Пригожина в російській верхівці.

У Луганську знову пролунали вибухи. Українська далекобійна артилерія обстрілює військові об'єкти в місті високоточною зброєю.

⭐ Унаслідок російського артнальоту на селище Зеленівка Херсонської області загинули 3 особи, серед яких – дитина, мирний житель також загинув у Донецькій обл. Заступник міністра оборони Маляр повідомила, що Росія за

останній місяць суттєво збільшила кількість та інтенсивність обстрілів прикордонних областей – Чернігівської, Сумської та Харківської.

⭐ Росія в ніч із 17 на 18 травня здійснила ще один потужний повітряний наліт на міста України. Українські підрозділи ППО працювали в Київській, Полтавській, Вінницькій, Одеській областях. Усі ракети та безпілотники, які було націлено на Київ, збито. Це вже 9-а атака на столицю з початку травня. В Одесі ракети вибухнули на території промислового підприємства – загинув чоловік, поранено ще 2 мирних мешканців. Оперативне командування "Південь" повідомило, що атаку здійснено різними типами ракет із кількох напрямків, а вибухи сталися внаслідок падіння частин збитих ракет. За інформацією командування Повітряних сил, підрозділи ППО збили 29 крилатих ракет різних із 30, які було запущено авіацією, з моря і землі по Україні, а також 2 дрона-камікадзе Shahed 131/136 й 2 розвідувальні безпілотники.

Спікер командування Повітряних сил Ігнат заявив, що комплекс Patriot одним ударом знищити неможливо, навіть ракетою "Кинджал". Він наголосив, що комплекс складається з 8 пускових установок, радара та командного пункту, які рознесено по різних локаціях. Ефективність системи забезпечує автоматичний та напівавтоматичний режим захоплення цілей. Російське міністерство оборони й далі стверджує, що ракетою "Кинжал" нібито знищено 5 пускових установок ЗРК Patriot та станція радіолокації.

Агентство Reuters повідомило, що одна з установок, ймовірно, зазнала пошкоджень унаслідок ракетної атаки, але їх можна відремонтувати в Україні. Компанія CNN уточнила своє повідомлення – у комплексу Patriot нібито пошкоджено 2 компоненти, причому американські чиновники вважають їх незначними й такими, що не впливають на функціональність системи. Результати відбиття ракетної атаки в ніч проти 18 травня підтвердили цей висновок.

Британська розвідка вважає, що знищення "незбивних" ракет "Кинджал" стало неприємним сюрпризом для Росії. Їхнє застосування було спробою нейтралізувати систему ППО України. Також значно зросла загроза для літаків, які запускають ці ракети з повітряного простору прикордонних з Україною областей.

СБУ та Київська міська прокуратура встановили принаймні 6 блогерів, які виклали в мережу інформацію та відео про роботу української системи ППО під час ракетної атаки Києва 16 травня. Також заблоковано відеокамери, які фіксували роботу ППО в автоматичному режимі та транслювали картинку онлайн. До них було відкрито вільний доступ із мережі Інтернет. Відео з камер та від блогерів швидко поширилося російськими пропагандистськими ЗМІ та телеграм-каналами.

Секретар РНБО Данилов стверджує, що особи, які викладали до Інтернету результати роботи ППО, понесуть за свої дії відповідальність.

⭐ Центр національного опору Міноборони повідомив, що окупанти збільшили військову присутність на Запорізькій АЕС, де "військовослужбовців уже більше, ніж персоналу", а також у місті-супутнику АЕС Енергодарі.

⭐ За твердженням представника президента в АРК Крим Ташевої, окупаційна адміністрація півострова визнала, що цьогорічний курортний сезон уже провалено, і має намір надати дотації туроператорам. З її слів, перед мостом через Керченську протоку встановлено додаткові пункти перевірки, за допомогою яких окупанти контролюють виїзд людей із півострова. Ташева наголосила, що населення вже розуміє, що російське ППО вже не може їх захистити, оскільки було багато прильотів по військових об'єктах.

⭐ Російські телеграм-канали повідомили, що пропускний пункт Суджа в Курській області РФ було атаковано квадрокоптером, який прилетів із території України та скинув гранату, унаслідок чого 2 прикордонники дістали осколкових поранень. На кордоні в Суджанському районі нібито збито ще 2 дрони-камікадзе.

2. Тил

⭐ Кабмін ухвалив постанову про єдиний підхід до заходів з очищення території від мін, які здійснюють міністерства та інші органи виконавчої влади.

Президент Австрії ван дер Беллен вважає, що країна має приєднатися до процесу розмінування території України, хоча уряд наполягає, що його може розпочати лише після закінчення війни.

⭐ Заступник міністра оборони Павлюк повідомив, що на засіданні комітету стратегічного планування разом із представниками суміжних відомств Міністерством було ухвалено рішення про посилення можливостей військової розвідки, зокрема, про автоматизацію збирання та опрацювання розвідданих з огляду на стандарти та процедури НАТО.

⭐ Укренерго повідомило про виведення в плановий ремонт значних потужностей генерації, що мало наслідком суттєве зменшення резервів. Увечері енергосистема працює на межі можливостей, тому чиновники закликали громадян скоротити споживання електроенергії з 19 до 21 години.

Експорт електроенергії до Польщі та Молдови відбувається лише вночі та вдень, коли є надлишок потужності.

⭐ Міністерство інфраструктури повідомило, що продовж першого тижня після запуску програми "єВідновлення" громадяни подали понад 10 тис. заяв на виплату допомоги на ремонти та відбудову житла. Чиновники попередили, що перед поданням заяви громадяни мають повідомити про пошкоджене майно через додаток "Дія", нотаріуса або центр надання адмінпослуг. Після подання заяви комісія місцевих органів влади має провести обстеження об'єкта та визначити суму компенсації, яка не може перевищувати 200 тис. грн.

⭐ Концерн "Укроборонпром" на першому етапі співпраці з німецькою компанією Rheinmetall обслуговуватиме та ремонтуватиме німецьку бронетехніку на власних потужностях. Початок роботи спільного підприємства заплановано на початок липня.

⭐ Податкова служба повідомила, що українці подали майже 170 тис. податкових декларацій за 2022 р із загальною сумою доходів 114,4 млрд грн. Зобов'язання з податку на дохід склали 2,7 млрд грн, військового збору – 0,5 млрд грн.

⭐ Держбюро розслідувань повідомило про арешт владою Швейцарії коштів компаній олігарха Жеваго на суму $113 млн на підставі ухвали Печерського суду Києва. Бюро планує передати кошти до управління АРМА.

⭐ Вищий антикорупційний суд (ВАКС) заочно заарештував колишнього віцепрем'єр-міністра Клюєва за заволодіння та розтрату коштів держбюджету на користь підприємств, власниками яких були він та прем'єр-міністр Азаров.

ВАКС відмовив у задоволенні скарги захисту колишнього голови Верховного суду Князєва щодо його затримання, тому суддя залишиться в СІЗО.

Апеляційна палата ВАКС підтвердила рішення суду першої інстанції щодо повної конфіскації на користь держави активів колаборанта Сальдо, якого окупанти призначили "губернатором" Херсонської області.

⭐ Верховний суд частково задовольнив касаційну скаргу Приватбанку за позовом Нікопольського заводу феросплавів, який належить олігарху Коломойському та скасував рішення судів нижньої ланки про задоволення фінансових претензій заводу до банку.

⭐ Міністерство економіки повідомило, що з урядом Південної Кореї підписано попередню угоду про кредити на суму до $8 млрд, зокрема на

проєкти відновлення України. Чиновники мінекономіки повідомили, що кредит буде взято на 40 років, відсоткова ставка становитиме 0,15 % річних з 10-річним пільговим періодом. Перший транш кредиту в розмірі $300 млн вони сподіваються отримати за 3–4 місяці.

3. Україна та світ

⭐ Президент Туреччини Ердоган оголосив про подовження "зернової ініціативи" ще на 2 місяці. Росія також дозволила 7 турецьким судам повернутися до країни з порту Миколаїв. У порту Херсон залишаються ще 7 турецьких кораблів. Ердоган подякував Росії та Україні за підтримку "ініціативи". Він не повідомив, чи задоволені вимоги Росії щодо скасування частки санкцій із продовольчого експорту й Россільгоспбанку та транзиту аміаку до українського порту Південний.

Низка експертів вважають, що цими діями менш ніж за 2 тижні до другого туру президентських виборів у Туреччині Путін поставив на виграш на них Ердогана та відверто його підтримав. Без особистої згоди Путіна "ініціатива" припинила своє існування. Віцепрем'єр-міністр Кубраков наголосив, що рішення не є "подовженням", а лише "розблокуванням", а угоду на переговорах у березні було подовжено не на 2, а на 4 місяці.

Генеральний секретар ООН Гутерріш привітав досягнення угоди, яка є вкрай важливою для світової продовольчої безпеки та дасть можливість відновити експорт українського зерна. Він зазначив, що в угоді ще залишилися невирішені питання, а делегації ООН, Туреччини, Росії та України й далі їх обговорюють.

Представник Держдепартаменту Пател заявив, що США цілком підтримують зусилля Туреччини та ООН щодо відновлення угоди, яка дає змогу тримати світові ціни на продовольство та зерно на низькому рівні. Однак він вважає неправильним кожні кілька тижнів нагадувати російському керівництву про необхідність виконання обіцянок та припинення використання голоду як зброї у війні проти України. США наполягають на розблокуванні перевірок судів російськими інспекторами.

А поки 17 травня з українського порту вийшов останній балкер із зерном, оскільки російські "інспектори" в Стамбулі й далі саботують "ініціативу".

⭐ У столиці Ісландії Рейк'явіку впродовж 2 днів проходив саміт Ради Європи. Прем'єр-міністр країни Якобсдоттир заявила, що підсумковим документом зустрічі "можна пишатися", оскільки розбіжності між країнами вдалося врегулювати. На саміті підписано політичну декларацію про створення Реєстру збитків, які було завдано агресією Росії проти України. Її підписали 43 країни, 6 країн – Азербайджан, Вірменія, Боснія та Герцеговина, Угорщина, Сербія та Туреччина – відмовилися. Угоду буде оформлено як

договір Ради Європи. До бази, крім збитків, буде внесено й фінансові претензії постраждалих осіб до Росії.

У підсумковій резолюції саміту висловлено політичну підтримку "українського прочитання формули миру" та готовність підтримувати Україну та її народ "стільки, скільки потрібно".

Латвія в другому півріччі 2023 р очолить Раду Європи. Міністр закордонних справ країни Ринкявичс повідомив, що країна зосередиться на притягненні до відповідальності агресора, створенні механізму виплати репарацій та відновленні України. Він наголосив, що демократія та права людини є основою свободи та миру в Європі, проте їх не можна сприймати як належне. Ринкявичс заявив про намір влаштувати неформальну зустріч міністрів юстиції країн ЄС для підтримання стійкості судової системи України під час війни та в післявоєнний період.

Уряд Німеччини вивчає можливість відшкодування збитків України внаслідок російського вторгнення, включно з варіантами використання російських активів.

У доповіді ООН "Світове економічне становище та перспективи на середину 2023 р" вартість відновлення України оцінено в суму не менше ніж $411 млрд і констатовано, що протягом цього року українська економіка перебуватиме в стані стагнації.

⭐ Французьке видання Le Monde повідомило, що президент Макрон "вивчає можливість", проте "поки не планує" передавання Україні далекобійних ракет Scalp, які за характеристиками схожі на британські ракети StormShadow.

Канцлер Німеччини Шольц не вбачає участі країни в "коаліції винищувачів" – країна зосередиться на постачанні бронетехніки та засобів ППО. Президент Польщі Дуда заявив, що країна не зможе передати Україні винищувачі F-16, оскільки їх небагато на озброєнні ВПС країни, проте готова надати МіГ-29 радянського виробництва. Водночас Польща може брати участь у підготовці українських пілотів на F-16.

Міністри оборони Великобританії – Уоллес та Німеччини – Пісторіус заявили, що рішення про передавання винищувачів F-16 залежить лише від адміністрації президента Байдена. Вони наголосили, що йдеться не просто про літаки, а про надання платформи. Уоллес також заявив, що Велика Британія не планує передавати свої винищувачі Eurofighter Typhoon, оскільки уряд вважає їх "неправильним вибором". Глава МЗС Нідерландів Хукстра підтвердив, що прогресу на переговорах із Великою Британією, Данією, Бельгією та іншими партнерами щодо постачання F-16 поки немає. Уряд Бельгії повідомив про готовність навчати українських пілотів, проте країна також не може надати Україні своїх винищувачів F-16. Видання The New York

Times повідомило, що США не дозволяють розпочати навчання українських пілотів у Європі, а чиновники адміністрації Байдена не впевнені в необхідності надання "коштовних" винищувачів Україні. На їхню думку, на це може бути витрачено левову частку воєнної допомоги. Представник Пентагону заявив виданню Politico, що США не заперечуватимуть проти передачі винищувачів третіми країнами, проте рішення про це поки що не прийнято. Після оголошення прем'єр-міністром Великобританії Сунаком про початок роботи міжнародної "коаліції літаків" тиск на США з боку союзників для надання Україні винищувачів F-16 істотно посилився.

Міністр закордонних справ Кулеба переконаний, що "авіаційну коаліцію" для постачання Україні винищувачів буде створено цього року.

Представник Держдепартаменту Пател повідомив, що США разом із партнерами постачатимуть бойові системи Україні з огляду на розвиток ситуації на полі бою.

Агентство Reuters повідомило, що єврокомісар із закордонних справ Боррель запропонував країнам ЄС виділити ще €3,5 млрд для фінансування Європейського фонду миру (EPF). Фонд уже надав воєнну допомогу Україні на суму €4,6 млрд і вже майже не має коштів на рахунку. Він частково покриває витрати країн на постачання озброєнь. EPF відокремлено від бюджету ЄС, якому заборонено безпосередньо фінансувати військові операції.

⭐ До Києва приїхав спецпредставник Китаю "з урегулювання конфлікту в Україні" Лі. У розмові з ним міністр закордонних справ Кулеба заявив, що Україна не відкидає геть усі пропозиції, які передбачають заморожування конфлікту чи втрату територій. Кулеба наголосив на важливості участі Китаю в подовженні Чорноморської зернової ініціативи, забезпечення безпеки Запорізької АЕС, а також в імплементації української "формули миру".

За повідомленням МЗС Китаю, Лі зустрівся із президентом Зеленським. Він заявив Зеленському, що "панацеї від кризи немає", а припинення війни вимагатиме "створення умов для припинення вогню та початку мирних переговорів". З його слів, "сторонам потрібно почати із себе та будувати взаємну довіру", а Китай допоможе в цьому Україні "в межах власних можливостей".

Після Києва спецпредставник Китаю вилетів до Брюсселя. Причиною позапланового візиту до штаб-квартири ЄС видання South China Morning Post назвало відмову київського керівництва від будь-яких пропозицій, які можуть спричинити втрату території країни.

⭐ Прессекретар президента Нікіфоров підтвердив намір президента ПАР Рамафоси відвідати Україну в складі місії лідерів кількох країн Африки, щоби представити свою "мирну ініціативу". За словами Никифорова, у телефонній

розмові з Рамафосою Зеленський запропонував йому приєднатися до реалізації української "формули миру".

Секретар РНБО Данилов щодо мирних переговорів із Росією заявив, що найкращою дипломатичною мовою, яку розуміє Москва, є зброя. На його думку, усі сторони, що закликають до миру в Україні, мають спочатку закликати Росію скласти зброю і вивести війська з окупованих територій.

⭐ Сенат Франції визнав Голодомор геноцидом українського народу. Міністр закордонних справ Кулеба назвав це голосування "історичним". У березні таке саме рішення ухвалила нижня палата парламенту Франції.

⭐ Парламент Естонії 92 голосами зі 101 ухвалив резолюцію про підтримку вступу України до НАТО. Резолюція закликає країни Альянсу сформулювати на Вільнюському саміті конкретні та однозначні кроки для швидкої інтеграції України та надати їй запрошення на приєднання.

⭐ Посол України в Німеччині Макєєв повідомив, що німецькі політики готові надавати конкретну допомогу Україні в підготовці до переговорів щодо членства у ЄС. Йдеться про консультації щодо виконання низки пунктів рекомендацій Єврокомісії. На думку посла, Німеччина в питанні вступу України до Євросоюзу виходить із власних інтересів.

⭐ Міністр закордонних справ Угорщини Сійярто підтвердив, що уряд країни блокуватиме воєнну допомогу ЄС Україні через Європейський фонд миру та голосуватиме проти нового пакету санкцій доти, доки Нацагентство з питань запобігання корупції не виключить OTP Bank із переліку спонсорів війни. Він розкритикував санкції Євросоюзу проти Росії та назвав політиків ЄС "хворими на воєнний психоз". Він також назвав "ворожим кроком" закриття угорських шкіл на Закарпатті. Сійярто заявив, що Україна загрожує суверенітету Угорщини, оскільки президент Зеленський нібито розглядав можливість підриву нафтопроводу "Дружба", яким країна отримує нафту з Росії.

Спікер угорського уряду Ковач стверджує, що завдяки постачанню зброї Києву ЄС та НАТО "фактично" стали стороною конфлікту в Україні. Він звинуватив ЄС у тому, що той "балансує на межі війни" і ставить глобальні інтереси вище за інтереси власної спільноти.

⭐ За інформацією видання EUObserver, Євросоюз в 11-му пакеті санкцій планує надати винятки з попередніх санкцій, які допоможуть європейським компаніям залишити російський ринок. Йдеться про фінансові транзакції російських компаній, які необхідні для продажу активів. Росія не має наміру полегшувати вихід із ринку компаній країн ЄС. На російському ринку досі працюють десятки великих компаній. Розслідування видання The Insider

підтвердило, що 25 компаній країн ЄС і далі постачають до Росії критично важливе обладнання та компоненти для підприємств військово-промислового комплексу, оскільки щодо них санкції не оголошено, хоча вони є чинними проти більшості їхніх власників.

Видання Politico повідомило, що єврочиновники відмовилися включати до санкційного пакету пункт про закриття газопроводів, якими Росія припинила качати газ після вторгнення та заборону відновлення імпорту ними. За інформацією видання, низка країн не готові до подібного кроку. Сам пакет практично погоджено, тому додаткова вимога лише відтягне його ухвалення.

За інформацією низки ЗМІ, європейські чиновники вважають, що їм вдасться подолати вето Угорщини на 11 пакет санкцій та на наступний транш воєнної допомоги Україні, однак пакет санкцій на зустрічі міністрів закордонних справ 22 травня ще не буде затверджено.

Радник президента Байдена з нацбезпеки Салліван оголосив, що на саміті "Великої сімки" (G7) у японській Хіросімі США оголосять новий пакет санкцій проти Росії, які пов'язано із забезпеченням виконання санкцій, що запроваджено досі.

6 країн Східної та Північної Європи домовилися про посилення контролю на кордоні з Росією, щоби не допустити ухилення від санкції та незаконного ввезення туди заборонених товарів та товарів подвійного призначення, навіть якщо як вантажоодержувача вказано третю країну.

Канцлер Німеччини Шольц закликав США до "прагматизму" під час ухвалення нових санкцій, оскільки початкові пропозиції передбачають заборону на експорт до РФ та транзит через країну будь-яких товарів, які не включено до списку дозволених. Салліван підтвердив, що на саміті G7 США не наполягатимуть на повній забороні експорту до Росії. Американська делегація також обговорить із партнерами питання використання заморожених російських активів.

⭐ До Держдуми РФ внесено законопроєкт про запровадження обов'язкових зборів у розмірі 1 % із відвідувачів ресторанів "для фінансового підтримання учасників війни". Кошти планується направити до фонду "Захисники Вітчизни", який очолює дружина губернатора Кемеровської області, "племінниця Путіна" Цивільєва.

⭐ Росія заморозила рахунки посольства Фінляндії та консульства країни в Санкт-Петербурзі. Починаючи з минулого четверга, до Росії через кордон із Фінляндією прикордонна служба ФСБ не впустила десятки громадян ЄС. Також закрито прикордонні пункти для фінів, що мешкають у прикордонній зоні, які приїжджали до РФ за дешевими продуктами.

⭐ Росія виділяє Ірану кредит Ірану в розмірі €1,3 млрд на будівництво ділянки залізниці Решт – Астара. Ділянка дасть змогу організувати пряме залізничне сполучення Ірану з РФ. Росія в такому випадку отримає доступ до портів Ірану в Перській затоці та Індійському океані. Після завершення будівництва ділянки на кордоні Ірану та Індії, індійські компанії зможуть отримувати російську нафту залізницею незалежно від кон'юнктури ринку танкерних перевезень. Цей надвеликий проєкт безпосередньо залежить від ділянки на території Азербайджану, який останнім часом різко погіршив взаємини з Іраном. Не виключено, що Росія може запропонувати за транзит територією Азербайджану настільки привабливу ціну, що влада країни заплющить очі на проблеми з Іраном.

Агентство Reuters повідомило, що імпорт нафти з РФ до Індії у квітні зріс до рекордного рівня, вона суттєво скоротила частку імпорту з країн Близького Сходу та Африки.

⭐ Посол у Франції Омельченко зажадав вибачень біля телеканалу RTL, який повідомив про приїзд президента Зеленського до Єлисейського палацу "зі своїм шапіто", і назвав його поїздку "турне цирку Європою".

⭐ Заступник міністра закордонних справ Польщі Ясіна висловив сподівання на укладення до кінця поточного року нового всеосяжного договору про дружбу, добросусідство та співпрацю з Україною, який "відчинить двері для розвитку обох економік".

⭐ Глава МЗС Молдови Попеску в інтерв'ю виданню NewsMaker у відповідь на питання щодо можливості вступу країни до НАТО заявив, що за нинішніх умов для захисту нейтралітету вже недостатньо. Він назвав вступ до ЄС важливим безпековим чинником для Молдови. Заступник генерального секретаря Північноатлантичного Альянсу Джоане заявив. що НАТО готове піти у відносинах із Кишиневом так далеко, "наскільки країна сама готова". За опитуваннями суспільної думки, громадяни країни здебільшого не підтримують вступ до НАТО.

В автономному регіоні країни Гагаузія на виборах глави перемогла представниця проросійської партії "Шор" Гуцул, що викликало конфлікт з урядом країни. Треба зазначити, що у виборах узяли участь лише кандидати, які безпосередньо чи опосередковано підтримуються Росією. Прем'єр-міністр Речан заявив, що поліція та прокуратура розслідує порушення під час виборів, зокрема, непрозоре фінансування кандидатів. Гуцул, яка отримала 52 % голосів виборців, відразу заявила, що має намір відкрити "офіс зв'язку" Гагаузії в Москві й розвивати дружбу з Росією.

Авіакомпанія Georgian Airways опублікувала відкритий лист на офіційній сторінці в соцмережі Facebook нібито від імені співробітників у відповідь на акції протесту громадян під своїм офісом. Компанія стверджує, що проти неї розпочали "брудну кампанію", вона не є політичною організацією і "має виконувати волю грузинського народу" на рейси, "на які є запит".

Прем'єр-міністр Грузії Гарібашвілі на саміті Ради Європи заявив, що країна відмовляється від запровадження санкцій проти Росії та відновлює авіасполучення з нею, оскільки "робить усе для збереження миру".

США попередили президента Об'єднаних арабських еміратів шейха аль Нахайяна, що розширення співпраці з Росією та Китаєм насамперед щодо озброєнь та розвідки, поставить під загрозу розвиток відносин зі США.

Постійний представник Білорусі при ООН Рибаков повідомив, що російську ядерну зброю до країни ще не завезено – нібито це були "просто заяви" президента Лукашенка без подальших практичних кроків.

Міністр закордонних справ країни Алейник повідомив про часткове відновлення прикордонного контролю на кордоні з Росією. З його слів, контроль запроваджено для недопущення в'їзду з РФ до Білорусі громадян третіх країн до укладання міжурядових угод про взаємне визнання віз.

Китай та Казахстан підписали угоду про взаємний безвізовий режим.

Суд у Киргизії засудив до 10 років ув'язнення за найманство громадянина країни, який воював проти України в підрозділах "Луганської народної республіки".

Соціал-демократична партія Німеччини не запросила колишнього канцлера Шредера на свій 160-річний ювілей через його "суперечливі зв'язки" з Росією. Водночас партія так і не виключила його із членів. Генеральний секретар СДПН Кюнерт заявив, що Шредер "є частиною соціал-демократичної історії".

Уряд Чехії скасував постанови про можливість безоплатного користування нерухомим майном російському посольству. МЗС країни попередило про можливі дії у відповідь із боку РФ. У Москві "Чеський дім" розташовано на ділянці землі, що належить російській владі.

⭐ Директор компанії OpenAI Альтман визнав, що штучний інтелект може істотно вплинути на президентські вибори в США наступного року, оскільки його може бути використано як інструмент маніпуляцій.

⭐ Єврокомісія включила ПАР та Нігерію до списку країн із високим ризиком відмивання грошей.

4. Київ

⭐ Рада оборони столиці ухвалила рішення, що під час повітряних тривог громадський транспорт зобов'язаний зупинятися біля укриттів. Контроль за виконанням розпорядження покладено на поліцію. Голова Київської військової адміністрації Попко пообіцяв перевірити скарги мешканців та відчинити всі бомбосховища, які виявилися зачиненими під час останньої ракетної атаки.

***

№ 1.589

Лендграббинг = лend (земля) + граббинг (захват)

2023-05-19

Алексей ***Кущ,*** ★**Избранное** · 2 ч. ·

1. Чтобы отобрать землю у народа, его не обязательно нужно завоевывать.

1) Землю можно просто купить.

2) А если сделать это в период кризиса или послевоенной разрухи - то можно еще и купить почти даром.

Гримаса истории заключается в том, что нынешняя война, возможно, закончится к дате открытия так называемого "широкого рынка земли", когда

1) **землю смогут покупать юридические лица (читай, опосредованно нерезиденты - с помощью инвестиционных соглашений с "номиналами" или купли-продажи корпоративных прав с отлагательными условиями).**

Земля - как жизненное пространство нации и конституционное богатство народа может сократиться как шагреневая кожа.

Вместе с численностью самого народа.

Сейчас прорабатывается вообще "уникальный сценарий".

2) **За счет западной помощи предоставить гарантии инвесторам, но не в реальный сектор экономики (о чем я все время пишу), а под покупку украинской земли.**

То есть **купят дешево и с гарантиями**.

Многие почему-то подзабыли, что

- нам "впарили" самую токсичную, "латиноамериканскую" модель рынка земли.

Не польскую, где в Конституции определено, что семейное фермерское хозяйство является основой землепользования в стране, а именно **латифундистскую систему распределения земли в пользу крупных владельцев**.

Если перечитать старые латиноамериканские романы, можно увидеть много сходного с Украиной.

У нас долгие годы суверенитет страны обеспечивался так называемым ***олигархическим консенсусом***.

1) Результатом которого была олигархическая субъектность страны на международной арене.

2) Главный принцип: «Техас могут грабить только техасцы». Расцвет этой модели пришелся на времена президента Кучмы.

В странах Южной Америки разные «Хуаны Росасы», также формировали местную монопольную надстройку, главным образом за счет лендлордов.

Данная модель в последние годы у нас подверглась существенной эрозии

- **олигархи уже не могли обеспечивать экономическую и социальную стабильность страны.**

Олигархическая субъектность была частично заменена на внешние механизмы.

То же самое происходило и в странах Латинской Америки, когда местные ФПГ были потеснены транснациональными корпорациями.

Главный акцент их политики – захват материальных активов в Украине, в том числе и земли.

С одной стороны, может показаться надуманным факт подобной финансовой экспансии.

Зачем им наша земля или государственные предприятия?

С другой стороны, если это таки правда, так ли уж стоит противиться «золотому дождю», ведь успех таких стран как Польша, Турция, Китай, Южная Корея и других, зиждется на успешном привлечении прямых иностранных инвестиций.

Но тут как раз вся суть в том, что в 21 веке нам придется иметь дело не с классическими ПИИ, которые приходили в страну для реализации эффективных бизнес-проектов, создания новых рабочих мест, роста ВВП и мультипликации внутренних активов (рост капитализации бизнеса).

Речь идет о «лишних деньгах». А, что неужели такие есть?

Оказывается «лишние деньги» появились после кризисов 2008-го и 2020-го годов.

На данный момент в мире накоплено 240 трлн. дол. долга, номинированного в американской валюте и как отметили аналитики Saxo Bank:

- «стоимость активов есть функция ликвидности доллара».

Проблему инфляционного навеса в мире, может частично решить непродуктивная скупка материальных активов развивающихся стран.

Это **формат нового неоколониализма**.

Как показывает теория мир-системного анализа *Валлерстайна*,

- **глобальный неоколониализм будет развиваться в контексте изменения взаимоотношений и экономических связей богатых осевых стран и бедных переферийных экономик.**

Главная задача – это

- **поиск новых путей для экономической дискриминации глобального юга** (Индия, Китай, страны АСЕАН) и новая колонизация Африки.

Неоколониализм **– это использование внешних механизмов влияния для захвата контроля над слабой страной, которая только что освободилась от прежней колониальной зависимости.**

Для этого используется

1) институциональная слабость государственных органов власти и
2) коррупционные механизмы скрытого влияния на внутреннюю и внешнюю политику.

Валлерстайн определял

1) **колониализм как отсутствие независимости, а**
2) **неоколониализм – как низкий уровень самостоятельности в принятии ключевых решений.**

2. Как формируется неоколониализм в условиях новой монетарной теории «лишних денег»?

В том числе и с помощью земельной аккумуляции или «land-grabbing».

Захват земель может быть связан как

1) с концепцией маржинальной прибыли, получаемой с помощью низкого уровня переменных затрат, так и
2) с простым владением тем или иным активов для сохранения стоимости денег в условиях глобальной инфляции (в том числе для получения ренты в виде арендных платежей).

В первом случае, речь идет о максимизации прибыли в результате захвата местных энергетических ресурсов,

во втором - выкачивание из страны земельной ренты в пользу западных пенсионных, венчурных и инвестиционных фондов, в основном за счет выращивания монокультур (рапс, соя, подсолнечник, пальмовое масло).

Колониализм всегда был связан с захватом новых земель и аналогии здесь очевидны.

Уровень land-grabbing как правило прямо пропорционален уровню коррупции в стране.

В этом контексте, министры якобы суверенной страны становятся лишь проводниками и платными агентами внешних сил финансового влияния, хоть и наряжаются в «тоги» туземцев.

Драйверами этого процесса становится банальная гонка транснациональных финансовых групп за положительной доходностью.

Подобные вложения решают и дезинфляционные задачи, ведь туземцы, продавшие свою землю и получившие зеленые бумажки, любят их хранить в трехлитровых банках и в подушках.

А значит миллиарды долларов избыточной эмиссии не будут давить на цены в США и надолго выйдут из денежного оборота, снижая глобальное инфляционное воздействие расширенной ликвидности.

> По своей природе, это не классические инвестиции, так как у новых неоколониальных инвесторов точно такие же мотивы развивать сельское хозяйство в Украине, как у Британской торговой компании – «подымать» Индустан в 18-19 веках.

Единственное, что интересует владельцев лишних денег – это простое монопроизводство и рентные платежи.

Вот только в отличие от эмиссии денег, площадь земельных наделов и количество качественных инфраструктурных активов увеличить невозможно.

Ну и в заключении,

- изучите последствия от массового применения такого гербицида как глифосат, который массово используется в странах, где крупные производители выращивают монокультуры и владеют большими наделами земли, которые удобно "опылять" с воздуха.

Процитирую:

> *"Один из авторов отчета Даниэль Мандриоли из Института Рамаззини в Болонье (Италия), сказал, что значительные и потенциально пагубные последствия глифосата были обнаружены у кишечных бактерий крысиных детенышей, рожденных от матерей, которые по-видимому не пострадали сами.*
>
> *«Это не должно происходить и это очень примечательно», сказал Мандриоли.*
>
> *«Нарушение микробиома связано с рядом негативных последствий для здоровья, таких как ожирение, диабет и иммунологические проблемы».*

Профессор Филиппа Ландриган из Нью-йоркской школы медицины Айкан, а также участник одной из исследовательских групп, сказал:

> *«Эти ранние предупреждения должны быть дополнительно исследованы в ходе всестороннего долгосрочного исследования».*
>
> *Он добавил, что серьезные последствия для здоровья из-за воздействия химического вещества могут проявиться в виде риска долгосрочного развития рака.*
>
> *Это может повлиять на огромное количество людей, учитывая широкое использование гербицидов на основе глифосата».*

А теперь вопрос.

После Чернобыля, нам нужно превратить свою страну в один большой глифосат-ленд во имя известной транснациональнйо компании?

Вместо того, чтобы

1) **сделать ставку на органику, экологическое производство, фермерские и семейные хозяйства**
2) - **вытравить все живое на своих полях?**

***

№ 1.590

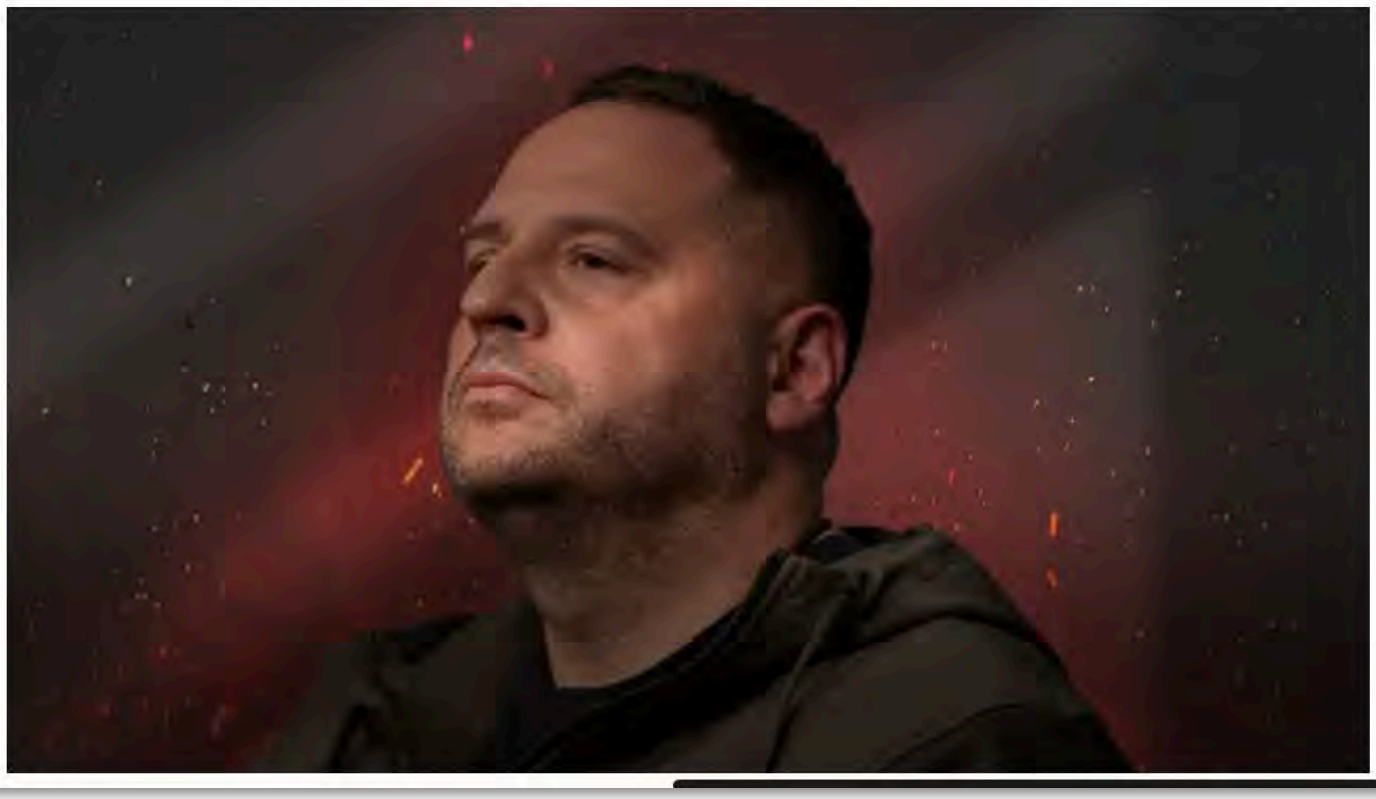
Больше чем глава офиса. Как помощник Зеленского Андрей Ермак стал "вице-президентом" Украины

Больше чем глава офиса. Как помощник Зеленского Андрей Ермак стал "вице-президентом" Украины

Оксана Тороп, Святослав Хоменко
Би-би-си

18 мая 2023, 06:24 GMT

Подпишитесь на нашу рассылку "Контекст": она поможет вам разобраться в событиях.

2023-05-18

Оксана Тороп, Святослав Хоменко

Би-би-си

Сложно найти какую-то протокольную фотографию президента Украины Владимира Зеленского, на которой рядом с ним не находился бы этот высокий сутуловатый мужчина. Из-за разницы в росте порой кажется, что он просто нависает над Зеленским.

Особенность украинской политической системы - об очень многих главах администраций президентов говорили, что они обладают едва ли не большим влиянием на государство, чем их шефы. Как и у многих предшественников, эта влиятельность конвертируется в вовлечение в немыслимое количество скандалов. Но только этого главу президентского кабинета за глаза называют вице-президентом Украины.

Его суровая внешность и имидж серого кардинала украинской власти контрастирует с довольно легкомысленным подходом к коммуникациям: время от времени о важнейших переговорах или событиях на фронтах он сообщает при помощи эмодзи.

Владимир Зеленский, говоря о шефе своей администрации, употребляет слова "мощный менеджер", "реальный патриот", но чаще всего - "доверяю".

Знакомьтесь - это глава офиса президента Украины, один из самых могущественных людей страны Андрей Ермак.

1. Из кино в политику

Андрею Ермаку 51 год. Как и Владимир Зеленский, он новичок в политике.

"Я много раз имел возможность прийти во власть в разных ее вариациях - министром, депутатом, но всегда от этого отказывался", - признавался он как-то в интервью изданию LB.

Но факт остается фактом - до 2019 года выпускник Киевского института международных отношений Ермак более 20 лет занимался в основном юридической практикой.

> Конкретнее - клиентами основанной им компании были крупнейшие телеканалы и международные кинокомпании, например, Disney, Pixar или Universal. Незадолго до похода в политику Ермак даже сам спродюсировал несколько кинокартин.

Деятельность в этой сфере оказала серьезнейшее влияние на дальнейшую судьбу Ермака. Благодаря работе на американские мейджоры, он познакомился со многими звездами Голливуда первой величины - и воспользуется этими знакомствами в будущем. А когда клиентом Ермака был один из крупнейших украинских телеканалов, "Интер", тот, понятное дело, познакомился с его генеральным продюсером. Генерального продюсера звали Владимир Зеленский.

Уже много позже ***Зеленский*** расскажет:

> — изначально, по его задумке, Ермак должен был занять должность вице-премьера по вопросам оккупированных территорий и вести переговоры об обмене пленных с Россией. Однако позже рассудили, что правительственная должность будет стеснять Ермака в контактах, и так в 2019-м году он получил портфель ***помощника президента***.

Скромное название должности не должно вводить в заблуждение:

> — Ермак сконцентрировал на себе практически всю внешнеполитическую сферу деятельности президента. Где-то его начинания были удачными - команде Ермака удалось заменить сразу нескольких послов, считавшихся "порошенковскими". Где-то его методы неформальной дипломатии оборачивались неожиданными проблемами.

Попытки Андрея Ермака установить отношения с окружением тогдашнего президента США Дональда Трампа - конкретнее, с его адвокатом Руди Джулиани - начали цепь событий, которые в конечном итоге привели к началу процесса импичмента Трампа. Согласно устоявшейся версии, Ермак дал понять Джулиани, что Украина может инициировать расследование противоправной деятельности сына Джо Байдена в Украине. Эта тема позже обсуждалась в телефонном разговоре между Трампом и Зеленским: подозрения в том, что американский президент мог оказывать давление на украинского визави, привели к старту процесса импичмента и к глубокому кризису взаимоотношений между Украиной и США. Некоторое время тема Украины считалась в Вашингтоне просто-напросто токсичной.

Тем не менее, **Ермаку тогда удалось погасить этот скандал внутри Украины**, повторяя, что на президента Зеленского давить в принципе

невозможно, а американцы пусть сами разбираются со своими внутренними историями.

2. Главный по России

Но приоритетным полем работы Ермака, конечно, была Россия.

В самом начале президентства Зеленского именно он сменил Виктора ***Медведчука*** на неформальной должности главного коммуникатора с Москвой.

Синхронно ответственного за переговоры с Украиной поменяла и Россия: вместо Владислава ***Суркова*** на это поле вышел Дмитрий ***Козак***.

Первым большим успехом Ермака на этом поприще стал обмен пленными по формуле "35 на 35" в сентябре 2019 года, в ходе которого в Украину был возвращен среди прочих режиссер Олег ***Сенцов***. Именно тогда фигура Ермака - ответственного за переговоры об обмене - стала по-настоящему известна широкой публике.

Дальше было яростно критикуемое в Украине согласие Киева на "формулу Штайнмайера"

> — алгоритм проведения выборов на неконтролируемых правительством территориях Донбасса. В центре Киева собирались многотысячные митинги с требованием к Зеленскому "не пересекать красные линии".

Но только такой ценой Ермаку удалось после трехлетней паузы собрать за одним столом лидеров Украины, России, Франции и Германии.

> — Их переговоры о мире в Донбассе в результате не увенчались успехом, но вплоть до начала большой войны именно Ермак оставался главным переговорщиком с Россией.

Связи Ермака с Россией стали предпосылкой для самого громкого скандала предвоенного периода президентства Владимира Зеленского - "вагнергейта".

1) — Осенью 2021 года журналисты-расследователи сообщили о срыве операции украинских спецслужб, планировавших выманить из России и арестовать на территории Украины три десятка бойцов ЧВК "Вагнер".

2) — В расследовании Bellingcat (в России это СМИ объявлено "иностранным агентом" и "нежелательной организацией") говорилось, что якобы предложение Ермака перенести операцию на несколько дней стало причиной ее срыва. Оппоненты Зеленского прямо обвиняли Ермака в работе на Россию, его даже дважды допросили по открытому в этой связи делу.

Коммуникация властей тоже оставляла желать лучшего:

1) — сначала Зеленский и Ермак заявляли, что сама эта операция является выдумкой,

2) — потом - что она на самом деле планировалась иностранными спецслужбами, а Украина не имела с этим ничего общего.

В конце концов,

3) — решающим фактором тогда стала позиция Владимира Зеленского, заявившего, что он доверяет Ермаку, а у украинской разведки к нему "имеется ноль вопросов".

Весной 2021 года, когда на границе с Украиной начали концентрироваться десятки тысяч российских солдат, Ермак получил от Зеленского новое поручение:

— подготовить его очную встречу с Владимиром Путиным. Зеленский тогда предлагал встретиться в любой точке Донбасса, Путин приглашал Зеленского в Москву, Ермак должен был организовать встречу на условиях, которые бы подходили обеим сторонам.

Как мы уже знаем сегодня, ему это не удалось.

А тогда, вплоть до последнего момента,

1) — Ермак синхронно со всеми представителями украинских властей оценивал вероятность полномасштабного вторжения российских войск сдержанно. "Скажу так: риски высоки, но я надеюсь, этого не произойдет", - сказал он в интервью РБК-Украина в декабре 2021 года.

2) — Последний предвоенный контакт Андрея Ермака с Дмитрием ***Козаком*** состоялся ровно за две недели до вторжения - 10 февраля 2022 года.

3) — По итогам телефонных переговоров Ермак сообщил о прогрессе: стороны якобы договорились разблокировать работу трехсторонней контактной группы и продолжить диалог.

В следующий раз они поговорят уже утром в день нападения, 24 февраля.

"Андрей Ермак посмотрел на звонящий мобильный телефон. Это был Кремль… По его словам, поначалу он не мог взять себя в руки. Телефон зазвонил один раз, потом еще. Он ответил. Он услышал хриплый голос Дмитрия Козака. Козак сказал, что украинцам пора сдаваться. Ермак выругался и повесил трубку", - описывает этот разговор Washington Post.

С первого дня большой войны влияние Андрея Ермака только стремительно росло.

При этом

1) — оно выходило за пределы его старой вотчины - внешней политики - и в ситуации, когда его непосредственный шеф Владимир Зеленский по горло был загружен военными вопросами и переговорами с лидерами стратегических партнеров Украины, -

2) — распространялось и на внутриполитическую рутину.

3. "Менеджер президента"

"Я, как и раньше, полностью операционно сопровождаю выполнение задач, которые передо мной ставит президент. Я - менеджер президента. Я, как и раньше, отвечаю за то, чтобы каждую задачу разбить на более мелкие, назначить ответственных, проставить дедлайны и контролировать исполнение", - описывал в июне прошлого года изменения своего функционала в интервью LB Ермак.

Шон Пенн, Андрей Ермак и Владимир Зеленский: голливудский актер привез украинскому президенту свой "Оскар"

На деле - **с первых недель войны Ермак взвалил на себя целый ряд принципиально новых задач**.

1) — Вместе с бывшим генсеком НАТО Андерсом Фогом ***Расмуссеном*** он возглавил рабочую группу, разработавшую ***"Киевский документ безопасности"***, - систему международных гарантий безопасности, которые Украина хотела бы получить еще до окончания войны с Россией.

2) — Вместе с бывшим послом США в России Майклом ***Макфолом*** Ермак создал другую группу - работавшую над методологией наложения ***санкций*** на граждан России, причастных к агрессии против Украины, и на юридических лиц, финансирующих войну.

3) — Ермак лично лоббирует создание ***международного трибунала***, который мог бы осудить руководителей России за агрессию против Украины. Это именно Ермак презентовал послам стран "Большой семерки" украинский план мира, представленный на международной арене от имени президента Зеленского.

Опять же, сам Ермак, опираясь на свои контакты по предыдущей работе, периодически привозит в Украину звезд шоу-бизнеса мирового масштаба: и вот миллионы людей едва ли не в прямом эфире видят, как Боно исполняет свои хиты на платформе станции киевского метро, Анджелина Джоли под звуки сирены воздушной тревоги спешит в бомбоубежище на львовском вокзале, а Шон Пенн передает Владимиру Зеленскому на хранение до окончания войны свою статуэтку "Оскара", демонстрируя таким образом веру в победу Украины.

Трудно переоценить роль членов команды Ермака - ушедшего с должности в январе этого года Алексея ***Арестовича*** и бывшего политтехнолога Михаила ***Подоляка*** - в формировании информационной повестки освещения войны внутри Украины и за ее пределами. Трудится на этом направлении и сам Ермак: его визитной карточкой стали посты в телеграме, состоящие из одних эмодзи, - ими он как будто в форме ребусов сообщает о значимых результатах переговоров Киева или важных событиях на фронте.

Но и это не все.

4) — В сегодняшней Украине Андрей Ермак ***курирует переговоры Киева с западными партнерами***, неизменно стоит рядом с президентом во время зарубежных визитов, подчас **демонстративно отодвигая на второй план премьер-министра или министра иностранных дел**, обсуждает вопросы ***послевоенного восстановления*** Украины, принимает участие в переговорах по обмену пленными.

Например,

> — это на его имя, а не на имя Зеленского или формально ответственного за обмены пленными главного военного разведчика Украины Кирилла Буданова, написал заявление о внесение его в списки на обмен обвиняемый в госизмене бывший президент запорожского завода "Мотор Сич" Вячеслав Богуслаев.

Валерий Залужный и Андрей Ермак тесно сотрудничают, сказано в заявлении главкома ВСУ

По информации Би-би-си,

5) — Ермак вместе с главнокомандующим ВСУ генералом Валерием Залужным проводит ***переговоры с американскими партнерами по***

самым чувствительным вопросам - в том числе, о ситуации на фронте и о военных планах украинцев.

"С руководителем офиса президента сотрудничаем согласованно, как одна команда - особенно важны его переговорные усилия для увеличения международной поддержки ВСУ", - говорится в переданном Би-би-си комментарии Валерия ***Залужного***.

4. Кадры решают

Определенное влияние на внутреннюю политику Украины Ермак имел с самого начала президентства Зеленского.

> Он, скажем, порекомендовал в избирательный список его партии "Слуга народа" несколько человек: один из них, одесский юрист Андрей Костин, сейчас занимает пост генерального прокурора Украины.

Но настоящий звездный час в этом отношении для Ермака начался в феврале 2020 года, когда он сменил на должности главы офиса президента импульсивного и вспыльчивого Андрея ***Богдана***.

> — "Это симбиоз двух людей, и Зеленский в нем превалирует. Ермак никогда не говорит ему "Нет". Любой бред, любая сюжетная линия: "Давай вот так". - "Класс! Эй, ребята, заходите. Президент идею дал", - саркастически описывал природу взаимоотношений между Зеленским и Ермаком после своей отставки ***Богдан***.

Через считанные недели после назначения Ермак попал в свой первый скандал на новой должности:

> 1) — депутат от провластной партии Гео ***Лерос*** опубликовал видеозаписи, на которых человек, похожий на младшего брата Ермака, ведет с разными людьми переговоры о трудоустройстве на властные должности, требуя от собеседников за содействие значительные суммы денег.
>
> 2) — Ермак-старший назвал инцидент "целенаправленной атакой на офис президента". Его защитники утверждали, что никто из фигурировавших в записях Лероса людей в итоге на получил никаких должностей.
>
> 3) — О доверии Ермаку заявил и президент Зеленский. Проблема, сказал тогда президент, что его брат - болтун.

Летом 2020 года заместителем Ермака стал Олег ***Татаров***, чиновник МВД времен Виктора ***Януковича***, которого связывают с массовыми задержаниями и координацией уголовных преследований участников Евромайдана в 2013-14 годах.

Назначение, которое перед Зеленским отстаивал сам Ермак, стало причиной шквала критики в адрес офиса президента.

Формально ***Татаров*** отвечает за взаимодействие офиса президента с силовыми органами, неформально, как утверждают недоброжелатели, является их куратором и едва ли не в ручном режиме руководит всеми людьми в форме в стране.

Олег Татаров и Андрей Ермак

После начала большой войны влияние Ермака на внутриполитические процессы в стране только выросло.

Журналисты проекта ***Bihus.Info*** утверждают, что:

> — близкие к главе офиса президента люди в последнее время получили высокие должности в Министерстве обороны, Национальном банке, правоохранительных и силовых структурах, государственных компаниях.

Протеже Ермака называют Алексея ***Кулебу*** - заместителя главы офиса президента, отвечающего за взаимодействие Киева с регионами.

1) — В этой связи стоит упомянуть **о непростых отношениях офиса президента с мэрами крупнейших украинских городов**.

2) — Апофеозом подобных конфликтов стало судебное отстранение от должности мэра Чернигова Владислава ***Атрошенко***, назвавшего процесс против себя по обвинению в коррупции "местью команды Зеленского". Тем не менее, вслух говорить о подобных проблемах на местах, как правило, не решаются.

3) — *"Обысков стало еще больше [чем перед началом большой войны]. Войну они [команда Владимира Зеленского] ведь уже выиграли, теперь*

можно кошмарить оппонентов", - говорит Би-би-си высокопоставленный член команды киевского мэра Виталия ***Кличко***.

В офисе президента уверяют, что «внутренней политикой не занимаются, а все мысли соратников Зеленского занимают вопросы войны и победы».

> ***"Сегодня по абсолютно понятным причинам нет внутренней политики. Есть одна политика - направленная на победу. Уверен, что все, кто сегодня занимается исключительно внутренней политикой, - это люди, действующие не в интересах нашего государства",***
>
> - заявил ***Ермак*** в декабрьском интервью украинскому ***Forbes*** в **ответ на вопрос о чрезмерной концентрации власти в офисе президента**.

Впрочем, **подобные ответы впечатляют не всех.**

Летом 2022 года член американской Палаты представителей от Республиканской партии, эмигрантка из Украины, Виктория ***Спартц*** заявила, что Андрей ***Ермак*** не только обладает опасными с точки зрения национальной безопасности связями с Россией, но и, при участии того же Олега ***Татарова***, блокирует антикоррупционные реформы в Украине. В Киеве на эти обвинения ответили резко: в специальном заявлении украинского МИД ***Спартц*** обвинили в попытке вернуть в американскую политику классические нарративы российской пропаганды и заработать политический капитал на горе украинцев.

5. "Я тут с ним и для него"

"У этого человека сейчас огромное влияние, президент ему очень доверяет. Ермак руководит всеми сферами и передает президенту информацию через свое видение и именно в таком виде, как ему выгодно", - говорит Би-би-си представитель украинского правительства, пожелавший остаться анонимным.

А слово ***"вице-президент"***, которым ***Ермака*** до недавнего времени описывали скорее в ироничном контексте, сегодня употребляется относительно него вполне серьезно.

> *"Такие разговоры - давнишний прием, который используется в нашей политике: когда кому-то не нравится сплоченность команды, пытаются заниматься различными вбросами. Да, я - инициативный человек. Я не боюсь брать на себя ответственность в чувствительных моментах… Но всегда повторял и повторяю: я пришел с этим президентом и с ним уйду. Я бы никогда не пошел бы в политику, если бы не он. Я тут с ним и для него",*

- пафосно комментировал определение "вице-президент" в свой адрес ***Ермак*** в июне 2020 года.

С другой стороны, говорит Би-би-си политолог Владимир ***Фесенко***, подобная ситуация не является чем-то новым в украинской политической истории.

— В конце концов, всемогущими называли и глав администраций предыдущих президентов: у Леонида Кучмы был Виктор Медведчук, у Виктора Ющенко - Виктор Балога, у Виктора Януковича - Сергей Левочкин.

"Если на должности главы офиса президента пребывает достаточно мощная и амбициозная фигура, которая умеет обеспечивать свой статус, то фактически этот человек становится вторым или третьим человеком в стране. ***Ермак*** *- несомненно, это мощный человек", - продолжает эксперт.*

Тут нужно делать разве что поправку на то, что у нынешнего президента совершенно нет политического опыта, а война и связанные с ней активности забирают львиную часть его времени и ресурсов.

В этой ситуации - особенно если учесть, что **функционал офиса президента и его руководителя не прописаны ни в конституции, ни в законах Украины - офис президента по факту может концентрировать на себе любой объем властных полномочий**, говорит Би-би-си политолог Петр ***Бурковский***.

Формально, продолжает он,

1) — премьер-министр в Украине является даже более сильной фигурой, чем президент, поскольку именно он по конституции возглавляет систему исполнительной власти в стране.

Но

2) — в офисе президента сегодня создана своеобразная параллельная, более сильная вертикаль власти.

"Вопрос не в том, что этот человек (Ермак) может что-то контролировать, а в том, что даже конституция не устанавливает пределы его власти", - говорит ***Бурковский***.

Но если у *Ермака* есть такое влияние, значит, на это есть согласие президента. Вопрос только в том, как он этой властью пользуется и обо всех ли его действиях знает Зеленский.

В любом случае, резюмирует *Бурковский*, в конечном итоге нести ответственность за все будет сам президент.

***

Во время подготовки этого материала Би-би-си обратилась за комментариями к Андрею Ермаку, но по состоянию на момент публикации ответа не получила.

***

№ 1.591

Дайджест подій в Україні та навколо України від 19 травня 2023

Головне

📌 Це таки відбулося. Хуцпа команди Зеленського доламала Байдена і ко на літаки. Але процес ще не завершено. Бо **може статися, як було з ленд-лізом**.

📌 Ціна транзиту зерна для українських агробаронів Чорним морем – відновлення транзиту аміаку до порту Південний. Та дозвіл на його експорт хуйлятами. Я вважаю, що Зеленьский і його "команда" на це не підуть. Бо мають дані соціолухів.

📌 Казки "експертів" про те, що ракети закінчаться ось-ось - це повне фуфло.

📌 Дуже цікаві речі у трендах. Але не візло у це повідомлення - текст завеликий. Отже, читайте у першому коментарі

📌 Китай відчув, що вже може диктувати правила гри. І вже продемонстрував це.

Теми доби

🔥 США таки дали дозвіл на передавання ЗСУ винищувачів F-16 та навчання пілотів.

🔥 Країни G7 розширюють санкції проти РФ та посилюють заходи проти ухилення від них.

🔥 ПВК "Вагнера" практично повністю контролює Бахмут.

🔥 Зеленський після Саудівської Аравії зустрінеться з учасниками саміту G7 у Хіросімі.

🔥 Для подальшого продовження "зернової ініціативи" **Росія вимагає від України розблокувати транзит аміаку до порту Південний та скасувати санкції проти Россільгоспбанку**.

🔥 **Росія спромоглася налагодити серійне виробництво ракет за допомогою "сірого" та "чорного" імпорту.**

🔥 Китай крок за кроком стає одним зі світових центрів прийняття рішень.

🔥 Влада Грузії дала дозвіл на польоти в країну ще одній російській авіакомпанії.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ Група журналістів "Беларускі гаюн" повідомила про відновлення перекидання російських військ та техніки до країни. За тиждень залізницею до РБ прибули до батальйону особового складу та до 200 одиниць техніки. Низку військ разом із технікою відправлено на передову на Донбас після завершення навчання на білоруських полігонах. Начальник Головного управління розвідки Буданов назвав "інформаційною атакою" повідомлення щодо підготовки наступу з території Білорусі.

Російське командування перебазувало до Курської області дві бригади спецназу, що може свідчити про спробу запобігти перекиданню українських підрозділів до лінії фронту для посилення ударних можливостей під час контрнаступу.

Генштаб повідомив про загострення ситуації на лінії фронту. Упродовж доби ЗСУ вдалося відбити понад 80 атак.

ЗСУ вкотре відбили атаки на Білогорівку на березі Сіверського Дінця на захід від Кремінної.

За інформацією спікера Східного угруповання військ Череватого, українські війська поступово перехоплюють стратегічну ініціативу в районі Бахмута та активно контратакують на флангах міста, де їм за добу вдалося просунутися до пів кілометра. Українські підрозділи поступово залишають Бахмут під атаками супротивника. Власник ПВК "Вагнера" російський олігарх Пригожин повідомив, що ЗСУ контролюють лише околицю міста, а найманцям вдалося захопити ще кілька кварталів, Британська розвідка вважає, що Росія перекидає до Бахмуту додаткові підрозділи для його остаточного захоплення, що дасть можливість заявити про "певний успіх" на фронті. Генштаб у зведенні

попередньої доби повідомив про направлення на цю ділянку фронту до 3 батальйонів російської мотопіхоти.

Загострилося протистояння й у районі Авдіївки. Російська артилерія та авіація завдали ще одного потужного удару по місту – вибухи та дим було видно за десятки кілометрів. ЗСУ відбили атаки на північ від Авдіївки – у Новокалиновому та Степовому, а також на захід – у Північному та Первомайському. Окупанти застосовують тут таку ж тактику, як і в Бахмуті – намагаються взяти місто в кільце наступальними процесами з флангів. Для постачання оборонців Авдіївки наразі є лише один автошлях – на Орлівку – Новоселівку Першу й далі на Дніпро.

Російське командування не залишає спроб порвати українську оборону й у Мар'їнці – як лобовими атаками, так і діями на півдні – у Побєді та Новомихайлівці. Українські підрозділи впродовж доби відбили на цій ділянці фронту понад 20 атак.

⭐ Окупанти звели піщаний перешийок до острова Джарилгач у районі Скадовська на півдні Херсонської області, що є природоохоронною зоною, та облаштували на ньому навчальний полігон.

⭐ На твердження міністра оборони Резнікова, російські війська не відчувають дефіциту боєприпасів. Вони витрачають 25–30 тис. снарядів на добу, хоча влітку минулого року використали до 60 тис., проте це ще дуже багато. Зі слів Резнікова, країни НАТО не були готові до війни насамперед з огляду на логістику, проте наразі ситуація змінилася на краще. Спікер Східної групи військ Череватий стверджує, що російська артилерія випускає щодня 30–35 тис. снарядів, а їхні запаси регулярно поповнюються.

⭐ Головнокомандувач ЗСУ ***Залужний*** обговорив із головою Об'єднаного комітету начальників штабів армії США Міллі оперативну ситуацію на лінію фронту та **підготовку до контрнаступу**.

⭐ Вдень 19 травня внаслідок обстрілу російською артилерією населеного пункту Сумської області загинули 3 енергетики, які ремонтували лінію електропередач. У Донецькій області 19 травня від російських обстрілів загинули 2 особи, ще 9 – дістали поранення. Рано-вранці безпілотниками під Покровськом був атакований український склад. У Бериславі Херсонської області внаслідок артобстрілу загинули 2 цивільні особи.

⭐ Україна завдала удару місцям розквартирування особового складу російських військ та систем ППО на аеродромі Маріуполя.

Влада Курської області заборонила несанкціоноване використання будь-яких безпілотних літальних апаратів, услід за Москвою, Санкт-Петербургом, Свердловською та Омською областями.

⭐ Представники Міжнародного кримінального суду на чолі з прокурором Холліс прибули до Херсона. Вони планують відвідати 10 локацій для документування разом з українськими прокурорами воєнних злочинів Росії.

⭐ Заступник начальника Головного управління розвідки Скибицький повідомив, що Росії вдалося налагодити виробництво крилатих та балістичних ракет. Підприємства російського ВПК виготовляють приблизно 25 ракет "Калібр" на місяць, 35 – Х-101, 5 балістичних ракет до ОТРК "Іскандер-М", і 2 чи більше ракет "Кинджал". Росії вдається завозити критично важливі компоненти в обхід санкцій. Уламки ракет, які було збито протягом травня, свідчать про те, що вони виготовлені в І кварталі 2024 року.

За інформацією телекомпанії CNN, українські сили ППО збили за допомогою ЗРК Patriot, принаймні, один російський літак, який збирався запустити ракети. Винищувачі F-16 дадуть Україні змогу перехоплювати російську авіацію в небі без використання дорогих ракет для Patriot, які розроблено для перехоплення балістичних ракет.

Підрозділи ППО збили 2 ударні БПЛА в районі Дніпра. Ще 18 ударних дронів Shahed 131/136 було збито в Києві та області. Уламки БПЛА спричинили пожежу внаслідок падіння на дах багатоквартирного будинку в Києві. На Хмельниччині внаслідок атаки виведено з ладу об'єкт енергетичної інфраструктури.

⭐ За твердженням голови Запорізької обладміністрації Малашка, окупанти мінують території та греблі, підтоплюють поля на напрямках можливого українського контрнаступу. Російське Міністерство оборони повідомило, що міністр Шойгу проінспектував підрозділи в Запорізькій області.

Британська розвідка вважає, що підрив гілки залізниці в Криму між Сімферополем та Севастополем, який стався 18 травня, може серйозно пошкодити логістику постачання зброї, зокрема, крилатих ракет "Калібр".

⭐ СБУ повідомила про підозру заступнику командувача Повітряно-десантних військ РФ Концевому, який наказав знищити найбільший літак у світі – Ан-225 "Мрія".

Ще одну підозру пред'явлено командувачу 11 армійського корпусу Балтійського флоту РФ Рузинському, який віддав наказ військам про перетин кордону з Україною для захоплення Харківщини.

2. Тил

⭐ Кабмін затвердив залучення кредиту від Міжнародного банку реконструкції та розвитку на суму $0,5 млрд, а також гранту МБРР у розмірі 1,2 млрд. Кошти буде витрачено на виплату зарплат бюджетним працівникам, пенсій, соціальної допомоги та оплату медичних послуг.

Уряд ухвалив рішення щодо участі України в європейській програмі будівництва транспортної, енергетичної та цифрової інфраструктури – Connecting Europe Facility (CEF).

Кабмін створив штаб для підготовки до наступного опалювального сезону. Головною метою плану заходів, що було ухвалено на засіданні, названо запобігання загрозам російських атак, а також ремонт та модернізацію енергетичних об'єктів та мереж.

Ухвалено рішення про залучення позики в розмірі $1,5 млрд під гарантії уряду Японії, яку заплановано направити на відновлення. У четвер уряд схвалив залучення грантових та кредитних коштів від Міжнародного банку реконструкції та розвитку на суму $1,7 млрд.

Уряд дозволив блокувати перевантажені фури, які відмовляються проходити ваговий контроль.

Затверджено механізм добровільної відмови від наукового ступеня.

⭐ Міненерго повідомило, що в Києві та області внаслідок російської атаки з повітря сталося аварійне від'єднання 5 тис. споживачів. Проблеми з електроенергією є у 10 областях. Експорт до Польщі та Молдови тимчасово припинено. Укренерго закликало населення скоротити споживання з 19:00 до 22:00 та перенести енергоємні домашні роботи на нічний час чи ранок для економії електроенергії.

⭐ Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив, що з моменту запуску програми "єВідновлення" заявки на отримання компенсації на ремонт пошкодженого житла подали 11,7 тис. громадян. На ці цілі уряд уже виділив 4,4 млрд грн із Фонду ліквідації наслідків російської агресії.

⭐ Міністр енергетики Галущенко висловив намір витіснити Росію з європейського ринку ядерного палива та ліквідувати монополію "Росатому" на постачання тепловидільних збірок для АЕС Європи. Він підтвердив домовленості Енергоатому з канадською компанією CAMECO щодо розвитку видобутку урану в Україні.

⭐ МВС повідомило про зміну правил іспитів на право керування транспортними засобами для запобігання впливу екзаменаторів та третіх осіб

на результати. Талон на іспит можна буде отримати на сайті МВС. Приміщення для іспиту має бути обладнане камерами із 4 боків плюс 2 камери в автомобілі, у якому претенденти проходитимуть практичну частину. Маршрути руху автомобілів затверджують військові адміністрації, їх буде оприлюднено на сайті МВС. Умови виконання теоретичної частини залишаються без змін. Оскаржити результати можна буде протягом 30 днів, а не 3, як було раніше.

⭐ Нацагентство з питань запобігання корупції внесло до переліку спонсорів війни індійську компанію СК Birla Groiup. Вона допомагає підприємствам російського військово-промислового комплексу успішно заміщати підшипники – критично важливі деталі важкої військової техніки та авіації, які раніше виготовлялися на заводах західних компаній у Росії.

⭐ Суддя Вищого антикорупційного суду Задорожна знизила заставу для колишнього голови Держфіскальної служби Насірова з 523 до 107 млн грн. Слідча суддя Мовчан місяць тому залишила заставу в колишньому обсязі, оскільки вважала, що менша сума не зможе запобігти ризикам перешкоджання розслідуванню. 8 травня апеляційний суд ВАКС також не змінив суми застави. Насірову висунуто підозру в отриманні хабаря в розмірі 722 млн грн за відшкодування ПДВ компаніям агроолігарха Бахматюка.

⭐ Пресслужба олігарха Жеваго стверджує, що він не міг дати й не давав хабаря голові Верховного суду Князєву за ухвалення рішення на користь його підприємств, ба більше, сам Жеваго не має процесуального статусу в цьому розслідуванні. Водночас директор НАБУ Кривоніс прямо зазначив, що детективи зафіксували розмову власника групи "Фінанси та Кредит" Жеваго з одним із власників адвокатського об'єднання про передавання хабаря суддям Верховного суду для ухвалення потрібного рішення. Саме це рішення і було ухвалено Верховним судом. Керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Клименко стверджує, що Князєв та його спільники планували вплинути на добір членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів, проте детективи НАБУ поки не мають доказів, що вони вчинили ці дії.

⭐ Київська обласна прокуратура прозвітувала про повернення у власність держави ділянки землі розміром 9,5 Га з оціненою вартістю 204 млн грн, яка через "схему" з передаванням прав "ланцюжком" перейшла у власність компаній дружини проросійського політика Медведчука – Марченка.

⭐ НАБУ і Спеціалізована антикорупційна прокуратура повідомили про підозру депутату від президентської партії "Слуга народу" Саладусі, яка не внесла до електронної декларації за 2020 р відомості про недобудований будинок вартістю 1,8 млн грн на ділянці під Києвом, власницею якого вона є. У виправленій декларації вона знову не вказала ці відомості. Найімовірніше,

справу проти неї буде закрито через закінчення терміну давності, як уже сталося з кількома подібними справами проти депутатів від "Слуги народу". Однією з перших дій, які депутати вчинили після вторгнення, стало скасування електронного декларування на період чинності режиму воєнного стану.

⭐ НБУ розробляє "дорожню карту" послаблення валютних обмежень у межах угоди зі МФВ щодо програми розширеного кредитування. Чиновники заявляють, що це послаблення буде здійснюватися поступово, через скасування обмежень на торгові операції, а також регуляторних актів, які "заважають нормальній діяльності бізнесу".

⭐ Нацбанк протягом тижня продав для підтримання курсу $392,0 млн купив – $11,6 млн. Минулого тижня регулятор продав $552,2 млн, купив – $16,5 млн. У травні чисті інтервенції зменшили золотовалютні резерви країни на 1,17 млрд. Усього з початку року НБУ продав $9,83 млрд, купив $0,10 млрд. Отже, експортери майже не продають отриману валюту на міжбанківській біржі, а регулятор, фінансові та правоохоронні органи заплющують на це очі.

3. Україна та світ

⭐ У Хіросімі (Японія) відбувається саміт країн "Великої сімки" (G7). Прессслужба РНБО оголосила, що президент Зеленський візьме участь у форматі відеоконференції, а не особисто, як повідомив секретар Ради Данилов, однак незабаром виявилося що Зеленський усе ж таки полетить до Хіросіми.

⭐ Однією із центральних тем саміту є ситуація в Україні.

⭐ Голова Єврокомісії фон дер Ляєн висловилася проти будь-яких мирних переговорів, які дорівнюють агресора до жертви. Вона вважає, що країни G7 мають підтримати "формулу миру" президента Зеленського, першим пунктом якої є виведення російських військ з усіх окупованих територій України. Фон дер Ляєн наголосила, що країни "сімки" мають надати Україні всю необхідну допомогу для оборони, відновлення повного суверенітету та територіальної цілісності – як воєнну, так і фінансово-економічну. Вона також зазначила, що Заходу слід домовитися про фінансове підтримання України й після 2023 р. З її слів, ухилення від санкцій дало змогу Росії майже відновити джерела доходу та постачання передових технологій.

⭐ Лідери G7 у комюніке за підсумками першого дня переговорів привітали зусилля України щодо боротьби з корупцією та закликали й далі реформувати систему правосуддя. Лідери підтвердили фінансову, гуманітарну, дипломатичну та воєнну підтримку України "настільки, наскільки потрібно"

та запевнили, що ця допомога буде "непохитною". Вони засудили незаконну депортацію на територію РФ українських громадян, зокрема, дітей, і мають намір і далі "прискіпливо" слідкувати за перебігом розслідування російських воєнних злочинів Міжнародним кримінальним судом. Країни "сімки" погодилися посилити санкційний тиск та боротися проти спроб Росії обійти західні санкції. Документ наголошує, що країни G7 мають бути єдиними в санкційній політиці та інших економічних інструментах, зокрема у взаєминах із третіми країнами, за допомогою яких Росія отримує заборонені товари. Лідери висловили рішучість щодо позбавлення РФ технологій, промислового обладнання та послуг, які потрібні їй для ведення війни.

⭐ Окремо в документі виділено кроки щодо запровадження обмежень проти алмазної галузі Росії. Підтвердилася інформація західних ЗМІ про те, що країни G7 поки не запроваджуватимуть "майже повну" заборону на експорт до Росії – будь-який експорт і надалі буде дозволено, якщо на конкретні товари не накладено обмеження. Продовольчі та медичні товари не буде включено до санкційних списків.

⭐ Прем'єр-міністр Великої Британії Сунак на полях саміту заявив, що союзники не збираються залишати Україну й нададуть їй геть усі необхідні для оборони ресурси – як зараз, так і в довготривалій перспективі. Він наголосив, що "ми нікуди не підемо" – цю фразу було адресовано особисто російському президенту Путіну.

⭐ Телекомпанія CNN повідомила, що президент Байден підтримав створення "коаліції винищувачів", яку створили партнери по НАТО, підтвердив у ній участь США та висловив готовність розпочати підготовку українських льотчиків на літаках F-16. Навчання відбуватиметься в Європі за участю американських інструкторів. За інформацією західних ЗМІ, терміни надання Україні винищувачів поки не визначено, але літаки точно не буде застосовано під час контрнаступу. За інформацією телекомпанії NBC News, США та їхні союзники планують надати Україні винищувачі як частину довготривалих зусиль щодо зміцнення її безпеки. Радник президента з нацбезпеки Салліван заявив, що США не передавали літаки, "оскільки вони не були пріоритетом", а подібний крок розраховано на тривалу перспективу. Президент Зеленський подякував Байдену за підтримку "коаліції". Він висловив намір обговорити практичну реалізацію цього рішення на особистій зустрічі на саміті G7 у Хіросімі.

⭐ В. о. міністра оборони Данії Поульсен на зустрічі з головою Верховної Ради Стефанчуком повідомив про приєднання країни до програми навчання українських пілотів та не виключив передавання літаків. Він повідомив, що міністри оборони країн, які приєдналися до коаліції, обговорять програму підготовки пілотів на зустрічі у Варшаві, яка відбудеться вже незабаром.

Прем'єр-міністр Нідерландів Рютте підтвердив інформацію про розроблення умов постачання та програми підготовки пілотів упродовж наступних кількох тижнів.

⭐ Міністр закордонних справ Кулеба оголосив, що Португалія також приєднається до "коаліції" – допоможе з навчанням українських пілотів та технічного персоналу.

⭐ Зеленський відвідав Саудівську Аравію, де відбувається саміт Ліги арабських держав. Він закликав лідерів цих країн не піддаватися впливу Росії та "дивитися чесно" й "не заплющувати очі на страждання України" та приєднатися до реалізації "формули миру". З його слів, керівники держав мають підтримати українців, серед яких є багато мусульман, а також допомогти у звільненні українських військовослужбовців, які потрапили до полону. Зеленський обговорив із міністром закордонних справ – спадкоємцем принцом аль Саудом участь країни у звільненні полонених та ознайомив його з "формулою миру". Після зустрічі аль Сауд заявив, що країна дотримуватиметься "активного нейтралітету" щодо війни Росії проти України.

⭐ Низка журналістів звернула увагу на те, що Зеленський говорив про незастосування українських військ за кордонами країни, хоча миротворчий контингент країни взяв участь у війні в Іраку. Цю інформацію миттєво розігнали проросійські ЗМІ арабських країн.

⭐ Глава Офісу президента Єрмак повідомив, що після Саудівської Аравії Зеленський полетить до Хіросіми, де зустрінеться з президентом Байденом.

⭐ Заступник міністра інфраструктури Васьків повідомив, що Росія погодилася відновити перевірки суден, що прямують у 2 з 3 портів, які визначено "зерновою ініціативою" – до Одеси та Чорноморська. Представники РФ відмовилися пропускати судна до порту Південний, де розташований Одеський припортовий завод і вимагають поновлення транзиту та відвантаження аміаку аміакопроводом Тольятті – Горлівка – Одеса який прокладено через усю територію України. Агентство Reuters повідомило, що український уряд розглядає можливість відновлення транзиту за умови включення до "ініціативи" інших українських портів та розширення списку товарів для транзиту. Аміакопровід є небезпечним для довкілля об'єктом і проходить через зону інтенсивних бойових дій. У тексті угоди, яку було підписано в Стамбулі 17 травня, аміакопровід не згадується, проте Росія попередила, що припинить дію "ініціативи" за 2 місяці, якщо не буде розблоковано експорт її аміаку й не скасовано санкцій проти Россельхозбанку.

⭐ Помічник голови Пентагону Карлін заявила, що американська адміністрація заохочуватиме партнерів до посилення стримування Росії в

регіоні Чорного моря, як це прописано в стратегії національної оборони США.

⭐ За інформацією телекомпанії CNN, після підписання угоди в Стамбулі ціни на зерно на світових біржах знизилися на 2 %, а з початку року – на 23 %.

⭐ Представник Всеукраїнської аграрної ради Марчук повідомив, що в Україні й досі лишається приблизно 10 млн т зерна попереднього маркетингового року. Він підкреслив, що для агровиробників дуже важливо, щоби "зерновий коридор" та "Дороги солідарності" функціонували безперебійно й наступного маркетингового року.

⭐ Єврокомісар із закордонних справ Боррель констатував, що Європа майже позбулася залежності від постачання російської нафти, проте останнім часом її в аномально високих обсягах почала закуповувати Індія. Експорт продуктів нафтоперероблення з Індії до ЄС з 1,1 млн барелів у січні 2022 р збільшився до 7,4 млн барелів у квітні 2023 р. Боррель підкреслив, що не ставить під сумнів права індійських операторів на подібні постачання, оскільки Індія не підпорядковується європейським законів. Водночас він вважає, що санкції проти російської нафти має бути поширено й на нафтопродукти, які вироблено із неї третіми країнами. Індія відмовляється від засудження Росії та збільшила імпорт російської нафти до рекордного рівня, причому вже отримує її вже більше, ніж із країн Близького Сходу. Прем'єр-міністр країни Моді на зустрічі з російським президентом Путіним у вересні 2022 р заявив, що теперішній час не є "епохою війни". Президент Зеленський зустрінеться з Моді на полях саміту G7 у Хіросімі.

⭐ Президент Туреччини Ердоган заявив, що він налагодив "особливі" відносини з російським президентом Путіним, а Туреччина – з Росією. Він наголосив, що не планує запроваджувати санкції проти РФ, оскільки Туреччина не пов'язана санкціями Заходу, тому країни "потрібні одна одній у всіх можливих галузях". Ердоган наполягає, що поки не готовий підтримати членство Швеції в НАТО, на відміну від його конкурента на виборах – Кылычдароглу. Причиною він назвав приховування шведською владою бойовиків забороненої в Туреччині Робочої партії Курдистану, хоча низка аналітиків вважають, що він не пішов на цей крок, щоби не дратувати Путіна.

⭐ Китай організував альтернативний саміт у Пекіні з країнами Центральної Азії як альтернативу зустрічі лідерів "Великої сімки", ба більше, проводить його в той самий час. Китай розвиває бурхливу активність у регіоні Середньої Азії щоби стати світовим центром прийняття рішень, тоді як США залишили Афганістан, а Росія застрягла у війні в Україні. На саміті лідер країни Сі представив амбітний план розвитку середньоазіатського регіону під своїм керівництвом. Китай вирішив остаточно взяти на себе керівну роль у регіоні,

витіснивши з нього Росію, яка завжди вважала республіки колишнього СРСР своєю вотчиною. Сі оголосив про надання 5 країнам Середньої Азії – Казахстану, Узбекистану, Таджикистану, Киргизстану та Туркменістану – фінансової допомоги та грантів на суму 26 млрд юанів ($3,8 млрд), що є для них астрономічною сумою. Обсяг товарообігу Китаю із цими країнами минулого року сягнув $70 млрд, з яких $31 млрд – з Казахстаном. Минулого тижня Китай підписав із країною угоду про безвізовий режим. Китайський лідер наголосив на зацікавленості у введенні в експлуатацію ще однієї, уже четвертої гілки "D" газопроводу Центральна Азія – Китай. Збільшення постачання дешевого газу із Центральної Азії дає Китаю додаткові козирі у взаєминах із Росією, яка й так зазнає збитків через із будівництво газопроводу "Сила Сибіру" власним коштом та постачанням газу ним до Китаю за цінами, у рази меншими від цін, за якими Газпром постачав газ до країн ЄС.

⭐ Китай має намір поступово розвивати транспортний коридор до Європи – "Великий шовковий шлях" через Середню Азію, Каспійське море та Закавказзя з будівництвом регіональних транспортних хабів.

⭐ Влада Польщі оголосила про знайдення в районі Бидгоща боєголовки російської ракети Х-55. На думку польських експертів, ракету була запущено для дезорієнтування української протиповітряної оборони.

⭐ Адміністрація президента Байдена додала 71 компанію до списку санкцій, а також запровадила обмеження на експорт до Росії цілих класів продукції – зокрема, побутової та електронної техніки, сонцезахисних окулярів та доїльних апаратів. Поки Росії успішно вдається обходити подібні обмеження за допомогою "паралельного імпорту" без згоди правовласників, проте влада США має намір застосувати санкції до тих компаній та країн, що допомагають Росії ухилятися від них. Однак більш суттєвими є нові санкції, які спрямовано на обмеження глибоководного видобутку нафти Росією на арктичному шельфі.

⭐ Австралія запровадила санкції додаткові санкції проти РФ. До списку включено компанії "Полюс", "Сєвєрсталь", "Роснєфть", дочірні підприємства "Росатому", оборонні заводи, 5 російських банків, Росфінмоніторинг та його директор, а також щодо інших російських чиновників. Австралія забороняє експорт усього обладнання, компонентів та запчастин до РФ і райони, які перебувають під російською окупацією чи контролем. Прем’єр-міністр країни Альбанезе заявив, що Австралія і далі співпрацювати з партнерами для усунення глобальних наслідків російського вторгнення.

⭐ Лідери країн "Великої сімки" так і не погодили заборону імпорту російських алмазів. Вони пообіцяли працювати спільно, щоб "обмежити торгівлю та використання алмазів, які видобуто, оброблено або вироблено в

Росії", а також координувати майбутні "обмежувальні заходи, зокрема, за допомогою відстеження операцій", щоби не допустити їхнього перепродажу третіми країнами, такими як Індія. або Об'єднані Арабські Емірати. Спроби запровадити санкції в ЄС проти російської алмазної галузі постійно стикаються з активною протидією Бельгії, де в Антверпені розташовано найбільший у світі центр огранювання та торгівлі алмазами. Уряд країни стверджує, що заборона на імпорт лише перемістить потоки до інших країн, зокрема, до Індії. Росія отримала у 2022 р прибуток у розмірі $1,5 млрд від продажу необроблених алмазів, 95 % продукції купила Бельгія. Усі алмази добуває група "Алроса", яку контролює уряд. Група активно фінансує військові витрати, а також утримує підводний човен Чорноморського флоту – носій ракет "Калібр" із назвою компанії.

⭐ Глава Євроради Мішель заявив, що ЄС у санкційній політиці намагається поступово обмежити торгівлю російськими алмазами й має намір роз'яснити членам Союзу, чому такі санкції є необхідними та виправданими.

⭐ Прем'єр-міністр Великої Британії Сунак оголосив про запровадження нового пакету санкцій проти 86 юридичних та фізичних осіб РФ. Заборонено імпорт до Великої Британії російських алмазів, міді та алюмінію. Буде заморожено ринок збуту російських алмазів на загальну суму приблизно $4 млрд. Під санкції потрапили компанії – партнери "Росатому та "директор" Запорізької АЕС, фірми та приватні особи, які причетні до крадіжки та вивезення українського зерна, 6 великих судноплавних компаній, десятки підприємств військово-промислового комплексу та їхні директори, 5 фінансових установ та банків. Міністр енергетики України Галущенко подякував Великій Британії, яка перша серед країн Заходу запровадила санкції проти 9 компаній та осіб, що пов'язані з "Росатомом".

⭐ Країни "Великої сімки" пообіцяли, що запобігатимуть спробам банків РФ використовувати свої відділення в третіх країнах для ухилення від санкцій.

⭐ Канада разом із партнерами з країн G7 також запровадила нові санкції проти Росії. Вони стосуються понад 70 фізичних та юридичних осіб, які активно підтримують війну в Україні та є учасниками порушень прав людини. До списку включено 17 осіб та 18 компаній, які пов'язані з постачанням військових технологій та ноу-хау Збройним силам Росії, а також члени сімей їхнього керівництва й російських чиновників.

⭐ Видання EUObserver повідомило, що Угорщина блокує включення до списків санкцій ЄС громадян, які причетні до переслідування російського опозиціонера Кара-Мурзи. Єврочиновники планують затвердити 11-й пакет санкцій проти РФ уже в понеділок, 22 травня.

⭐ Компанія-власник польської ділянки газогону Ямал – Західна Європа – EuroPolGaz подала позов проти Газпрому на суму $1,4 млрд за припинення транспортування газу та несплату транзиту.

⭐ Розслідування, яке було проведене виданням Der Spiegel та Центром дослідження корупції та організованої злочинності (OCCRP) довело, що Росія активно купує та ввозить безпілотники та мікросхеми для ракет через Казахстан. Розслідувачі встановили, що Казахстан у десятки разів наростив їхній імпорт після російського вторгнення, а також експорт цих товарів до Росії. Посередниками є казахські компані, що засновано громадянами РФ. У 2022 р Казахстан імпортував із Китаю дрони на суму $5 млн, здебільшого ті, що вироблено компанією DJI, яка стверджує, що не постачає продукцію ні у РФ, ні в Україну й вона має використовуватися винятково для мирних потреб. Росія та Казахстан є членами Євразійського економічного союзу, між ними немає митних бар'єрів.

⭐ Видання The Financial Times з'ясувало, що одна із пов'язаних із ПВК "Вагнера" компаній купила в китайського посередника 20 тис. захисних шоломів, попри санкції. ПВК використовує десятки подібних компаній для експорту та імпорту різноманітних товарів, навіть після того, як США визнали її транснаціональною злочинною організацією.

⭐ Журналісти телекомпанії CNN повідомили, що американська адміністрація обізнана про спосіб, який використовувала ПВК для відправлення військового обладнання з Малі до України, та фальсифікацію документом для транзакцій. ПВК використовує країну Малі для закупівлі мін, безпілотників та радарів. Також представники ПВК планували придбати військове обладнання в Туреччині для використання його в Україні та, найімовірніше, застосували його в Малі, звідки воно могло потрапити до України.

⭐ Секретар Ради нацбезпеки РФ Патрушев звинуватив спецслужби США в причетності до вбивств доньки "філософа" Дугіна та пропагандиста Татарського, а також до вибуху мосту через Керченську протоку, підрив газогонів "Північний потік" і "Північний потік-2" та інших терактів. Зі слів Патрушева, метою акцій була дестабілізація політичної ситуації в Росії, підрив її конституційних засад та суверенітету.

⭐ МЗС РФ оголосило про заборону в'їзду до країни 500 громадянам США, зокрема, колишнього президента Обами, чинних членів Конгресу та чиновників у відповідь на антиросійські санкції, "які регулярно запроваджує адміністрація Байдена". Також влада РФ заборонить американським консулам

зустрічі із журналістом The Walll Street Journal Гершковичем, якого російська влада звинуватила в шпигунстві.

⭐ МВС РФ оголосило в розшук прокурора Міжнародного кримінального суду Хана, який веде розслідування та документування воєнних злочинів РФ в Україні.

⭐ Німецький автоконцерн Wolksvagen оголосив про завершення продажу бізнесу у РФ місцевому інвестору, заводу в Калузі та мережі сервісних центрів тощо.

⭐ З Естонії до Росії втік лідер проросійської партії Koos Іванов. Він заявив, що керуватиме партією дистанційно й візьме участь у наступних виборах до Європарламенту та місцевих органів самоврядування.

⭐ Єврокомісія внесла українську мову до списку мов офіційного інструменту машинного перекладу ЄС eTranslation. Користувачі з України матимуть можливість отримати доступ до системи після реєстрації.

⭐ У Сеймі Литви розпочалася дискусія про перейменування Росії на "Московію". На думку історика Бумблаускаса, російський президент Путін підтримує війну в Україні через спотворену та брехливу історію, а Росія із часів Великого князівства Литовського має споконвічну назву "Московія".

⭐ До Тбілісі вперше за 4 роки з московського аеропорту Внуково прилетів літак російської компанії "Азимут". В аеропорту відбулася акція протесту. Учасники тримали плакати, на яких відправляли російський літак за російським кораблем. Поліція заарештувала двох активістів. Біля парламенту країни відбувся мітинг протесту проти поновлення авіасполучення з РФ. Її учасники наголосили, що цей крок влади може мати наслідком запровадження західних санкцій проти Грузії. Понад 100 громадських організацій країни звинуватили владу в саботажі набуття статусу кандидата в члени ЄС. Вони наголошують, що російські літаки не літають до Євросоюзу.

⭐ Грузинські ЗМІ повідомили про приліт до країни доньки міністра закордонних справ Лаврова – Винокурової на весілля брата її чоловіка, Реєстрація нібито відбулася в Тбілісі, а вона прилетіла до Грузії першим же рейсом із Москви й зупинилася в готелі в Кахетії – історичному регіоні на сході країни. Євросоюз включив Винокурову до списків санкцій. Грузія формально приєдналася до санкцій ЄС проти Росії, проте не запровадила власних.

⭐ Влада Грузії надала дозвіл на польоти в країну ще одній російській авіакомпанії – Red Wings, яка літає в окупований Крим. Вона здійснюватиме рейси маршрутами Сочі-Тбілісі та Москва-Кутаїсі.

4. Київ

⭐ Рада оборони Києва заборонила навігацію малих річкових та спортивних суден, гідроциклів та засобів розваг у межах столиці. Влада також не планує відкривати пляжний сезон, оскільки на пляжах немає бомбосховищ.

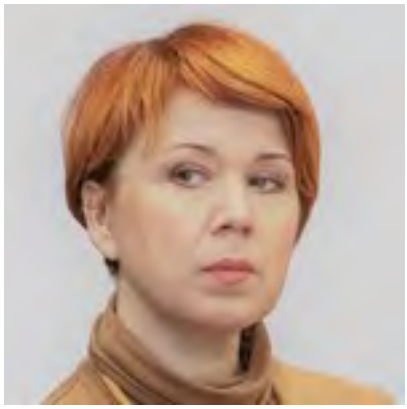
***

№ 1.592

ВІЙНА І ВИБОРИ. ЯКА ПЕРЕМОГА ВАЖЛИВІША?

2023-05-18

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Якщо збережеться воєнний стан, то в Україні не буде парламентських виборів восени.

> Про це в інтерв'ю ***The Washington Post*** заявив президент Володимир ***Зеленський***.

Тим самим поставивши проміжний прапорець у ключовій для збереження його влади темі.

Насправді думки про вибори не полишають Банкову та політичні партії всю війну. Однак якщо затерті марафоном «Єдиних новин» **парламентські сили не мають жодного впливу на ухвалення рішення про термін проведення парламентських виборів, то Банкова перебуває в постійному «творчому пошуку»**.

Прагнучи впіймати момент, щоб ефективно перезапуститися й закріпитися у владі ще на п'ять років. Навряд чи можна придумати період кращий за нинішній, коли старі політики у своїй переважній більшості суспільству набридли й дратують, а нові політичні сили ще не народилися.

Відмовлятися від ідеї скористатися цим унікальним становищем ***політичного безчасся***, коли ти сам у полі воїн і апелювати до твоїх прорахунків «ще не на часі», Банкова все ще не має наміру.

Смикаються ж в оточенні президента виключно з приводу того, коли проводити вибори:

> 1) — в строк, розриваючи воєнний стан (а така юридична можливість після 18 серпня є),
>
> 2) — чи все-таки дочекатися закінчення війни.

Ще вчора, за нашою інформацією, в офісі президента схилялися до варіанта проведення чергових парламентських виборів у строк — 29 жовтня. Однак

уже сьогодні, після заяви Зеленського, цей сценарій знову в статусі «Але це — не точно». І звернення потенційних нових лідерів до командирів «Готуйтеся стати депутатами!» знову зависнуло в повітрі. Як і переживання тих почесних «слуг», хто в результаті перезавантаження сподівається знову знайти себе в поствиборному владному проєкті, але в чорновому сценарії «спікер — ***Шмигаль***, Конституційний суд — ***Стефанчук***, прем'єр — ***Свириденко***» не знаходить.

І цю нестабільність можна зрозуміти. **Українцеві сьогодні — чи то він в окопі, в тилу чи в кріслі Верховного головнокомандувача — доволі важко скласти наявні в коробці гострокутні пазли: влада, армія, суспільство, Захід, Росія.** Яким би краєм не приклав — скрізь коли не боляче, то некомфортно. Від наелектризованого очікування контрнаступу ЗСУ і до переговорів, до яких Україну, очевидно, за результатами контрнаступу наполегливо підштовхуватимуть західні партнери.

Однак,

> **— твердий намір офісу президента вивести з гри чинний парламент і вже в новому отримати стабільну більшість** (а рейтинг довіри до Зеленського сьогодні 85%) — **обов'язковий елемент моделювання Банковою картини політичного майбутнього.**

«Креативність» же команди президента, яку вона демонструє весь термін каденції, з легкістю переступаючи через обіцянки та закони, загальновідома.

Але, **війна — точно не той випадок, коли можна говорити одне, думати друге, а робити третє.**

І, доки в кабінетах президентського офісу активно моніторять якісно й кількісно суспільну думку, ZN.UA вирішило допомогти владі визначитися. З допомогою соціологічної служби ***Центру Разумкова*** ми прямо запитали в людей про їхнє ставлення до виборів, до громадян, що опинилися або в окупації, або за кордоном, але голосують звідти, а також до можливих способів проведення виборів.

1. Вибори і більшість

Сьогодні із 240 «слуг народу» в парламенті стабільно голосують 180. Серед 60 «прогульників» — хворі й командировочні (таких завжди до 20 осіб); вийшли «покурити» (10–15) плюс групи Разумкова (15), Коломойського і Павлюка (до 15 осіб). «По суті, відбувається процес напіврозпаду фракції», — розповідає наше джерело в керівництві партії СН.

Причин кризи більшості кілька.

1) — **По-перше,** війна звела нанівець фінансові важелі її об'єднання. У певний момент Банковій стало легше домовлятися з чужими, ніж няньчитися

зі своїми. Як з ідейними, так і з комерційними. І це не тільки занижує самооцінку, а й дуже розхолоджує депутатів.

2) — **По-друге,** майбутні парламентські вибори (а не війна) стали спільним тлом роботи в парламенті. Ще в лютому Давид Арахамія зібрав фракцію і озвучив основні ввідні. Депутатам пообіцяли списати всі негативи, зарахувати старі заслуги як бонус, а ось основою потрапляння в нову команду оголосили повну дисципліну під час голосувань. Десь 10–15 «слуг»-оптимістів активно надолужують згаяне, намагаючись поповнити список 140–150 надійних із цього скликання. Решта, розуміючи, що їм «не світить», активно роззираються довкола.

Усе це відбувається в умовах політики повного обнуління парламенту як самостійної гілки влади. Через воєнний стан центр **прийняття рішень, зокрема й формування порядку денного ВР, остаточно зацементувався на Банковій**.

Зеленський ставиться до депутатів, як Путін до українців. Він їх зневажає. Тих, хто «на його плечах зайшов у раду», тих, кого він смачно годував і поїв… Не всі з них виявили належну дисципліновану лояльність, на що він як «батько» — засновник фракції і Верховний головнокомандувач — міг би розраховувати.

Емоційно президент чисткою списку хоче покарати за зраду.

Раціонально — перезакріпитися, бо знає, що

1) — парламент — це ключ до Кабміну,

2) — Кабмін — ключ до грошей і силовиків,

3) — а силовики — відмичка до місцевих влад для використання адмінресуру в будь-якій виборчій кампанії.

Тому,

— **Банкова підсвідомо завжди готова ввімкнути режим «Старт»**. І зробити іншу заяву.

Але чи готова бігти країна?

2. Вибори і ризики

Соціологи запитали українців, як слід вчинити владі в ситуації воєнного стану, коли, згідно з Конституцією, жодні вибори неможливі. І переважна більшість (**61,6%**) висловилася за продовження повноважень чинної Верховної Ради до закінчення воєнного стану, скільки б він не тривав. Лише **11,7%** опитаних згодні на те, щоб, перервавши воєнний стан, провести

скорочену виборчу кампанію і вибори в жовтні 2023 року. Правда, достатньо виявилося й тих, хто засумнівався і не зміг відповісти на це запитання (**26,7%**). Та навіть якщо маятник тих, хто не визначився, хитнеться у бік проведення виборів, це не зробить погоди по всій країні. Більшість виборців не хоче ігрищ.

Показово, що, згідно з березневим опитуванням Центру Разумкова, проведеним на замовлення ZN.UA, половина українців (**51%**) не довіряє чинному складу парламенту.

Не довіряють, але не хочуть міняти?

Виходить, що люди просто не бачать можливості обирати новий парламент посеред війни. З чим це може бути пов'язано? Чекають народження нових політсил? Коней не переправі не міняють? Не хочуть бити по ЗСУ, адже під

час скасування воєнного стану Україну зможуть покинути чоловіки призовного віку, які давно хотіли б, але поки що не проклали свій «шлях» за кордон? Остерігаються випускати з лампи джина передвиборних чвар?

Є в суспільства ще один внутрішній тригер, що примушує обережно ставитися до виборів.

Як не крути, але

> **— розрив воєнного стану та вибори передбачають припинення вогню, а отже якесь умовне перемир'я або мир. Як мінімум, на 61 день.**

Тут слід уточнити ключовий юридичний момент, на який послався президент у своїй заяві.

Конституція визначає не терміни виборчої кампанії, а тільки дату виборів і термін повноважень парламенту — п'ять років (ст. 76), а також уточнює, що у разі спливання терміну повноважень ВРУ під час дії воєнного або надзвичайного стану **він продовжується до першого засідання першої сесії ВРУ**, обраної після скасування ВС або НС (ст. 83).

Далі працює **Виборчий кодекс**.

Якщо для проведення виборів не потрібне окреме рішення про їх призначення (а в нашому випадку не потрібне, бо вибори чергові), ЦВК повідомляє про початок виборчої кампанії **не пізніше місяця** з дня припинення або скасування ВС або НС (ст. 20). При цьому ст. 136 кодексу уточнює, що виборчий процес чергових виборів депутатів починається **за шістдесят днів** до дня голосування.

Що тут важливо? А те, що воєнний стан у нас продовжено до 18 серпня. І якщо влада оголосить вибори до 29 серпня, то вона цілком укладається у позначені законом терміни кампанії. Але навіть якщо будуть якісь заминки, то легко може внести до закону будь-які необхідні зміни і провести вибори у строк.

Тобто,

> **— річ не у відсутності юридичної можливості, а виключно в рішенні Зеленського.**

Безумовно, Зеленський це розуміє і своєю заявою про те, що виборів у розриві воєнного стану не буде, дає сигнал. Але не так українському суспільству, як західним партнерам.

Згідно з даними нашого опитування, **63,9%** українців не підтримують проведення прямих переговорів із Росією. Практично стільки ж, скільки не

підтримують проведення парламентських виборів до природного закінчення ВС.

1) —.Люди інтуїтивно відчувають зв'язок і небезпеку?

2) — А Зеленський — настрої людей. Оскільки сам ці настрої підтримував, не допускаючи найменшої публічної комунікації про можливі переговори.

Але, до того, щоб суспільство захвилювалося, добре доклали руку західні медіа.

В останній місяць провідні видання мало не щодня повідомляли, що «війна зайшла в кривавий глухий кут» і переговори стануть «дуже гіркою пігулкою, яку Україні все-таки доведеться проковтнути».

На тлі напруженого очікування контрнаступу ЗСУ і добрих новин про поставки озброєнь секретар РНБО Олексій Данілов констатував:

«зараз дуже багато країн приєдналися до кампанії, мета якої — всадити Україну за стіл переговорів».

Тобто що відвоюєте під час вирішального контрнаступу, те й ваше?

Далі,

1) — чинник Заходу тільки посилюється.

Так,

2) — у його окремих представників є свій інтерес і в припиненні вогню, і в проведенні парламентських виборів в Україні.

Що підтвердив днями президент ПАРЄ Тіні Кокс, заявивши в інтерв'ю «Європейській правді», що «Україна повинна провести вільні та чесні вибори навіть в умовах воєнного стану». Попри заяву Зеленського про неможливість такого сценарію під час ВС. «Це не наше питання — вказувати, як це зробити, але, звісно, Україна повинна організувати вільні й чесні вибори. Тому що це ваше зобов'язання за статутом Ради Європи. І, звісно, ви це зробите», — підкреслив дипломат. І Кокс не самотній у своєму баченні.

Річ не тільки у втомі країн проукраїнської коаліції від війни та в їхніх внутрішніх політичних процесах.

Як стверджують наші джерела,

1) **— мотив згоди на вибори у строк, у розриві воєнного стану — а ЄС не заважатиме Банковій у разі прийняття такого рішення,**

2) — **кардинально відрізняється від прихованого мотиву самої Банкової, що розглядала такий варіант.**

Якщо оточення президента хоче зацементувати владу Зеленського на найближчі п'ять років, то ЄС якраз навпаки: хоче цього не допустити.

Бо, **нотки повзучого київського авторитаризму там давно вловили**.

1) — **За рік війни на Банковій встигли геть-чисто забути про розподіл влади і про те, що таке політична конкуренція**.

2) — Яку не тільки оточення президента, а й більшість ЗМІ лояльно вважають під час війни недоречною.

Ба більше,

3) — навряд чи війна припускала повну атрофію м'язів уряду.

Однак, **прагнення прем'єра підкорятися й не брати на себе відповідальності перевершило всі очікування.**

Міністри, формально призначені Радою, тепер звітують не перед парламентом, а перед главою ОПУ, роль народних депутатів скотилася до рівня статистів при голосуваннях. Офіс волюнтаристськи тасує колоду Кабміну. Призначення, повноваження, функції, відповідальність, законність прийняття рішень розкидаються в хаотичному порядку, виходячи з бачення конкретного чиновника ОПУ. **Кістки системи держуправління гучно тріщать**.

Тактично на момент війни — десь у плюс (Мінцифри успішно зайнялося дронами, чого не потягнуло Міноборони, Мінвідновлення — снарядами, чого не потягнуло Мінстратегпром), ***стратегічно — в мінус***.

Із системи ніби вилучили чип з інституційною пам'яттю, і не факт, що після війни його захочуть шукати.

І хоч би як цинічно це звучало,

— саме перемир'я може розблокувати в країні запечатаний війною і марафоном «Єдині новини» політичний процес.

Залізобетонний рейтинг Зеленського навряд чи встоїть на тлі

1) — ***неприйняття суспільством мирних переговорів*** і

2) — ***неможливості влади вести будь-яку публічну комунікацію*** щодо цього.

Що, на думку деяких дипломатів Заходу, добре, адже **це спосіб зберегти демократію в Україні**.

І під таке завдання — у разі перемоги цієї позиції — донори точно знайдуть два мільярди гривень, потрібних для оперативної організації виборчого процесу.

Шлях один — вибори, але

— при цьому дві прямо протилежні мети.

Але заява Кокса лягає точно в ***«жилу інтересів Зеленського»***. Чий варіант у результаті переможе,

1) — залежатиме від подій на фронті,

2) — а потім — від того, що відбуватиметься за переговорним столом.

3. Вибори і довіра

Тепер два важливі виміри. **Так, на запитання**: **«Чи мають брати участь у парламентських виборах виборці, які проживають на окупованих територіях», 46,8% опитаних відповіли позитивно. 24,6%** — утруднилися відповісти, а **28,7%** — узагалі відмовили їм у такому праві. Виходить, що майже третина опитаних на емоційному рівні відрізали/майже відрізали від України окуповані після 24 лютого території. І людей.

Для того щоб хоч якось це пояснити, варто пунктиром уточнити, **як наші респонденти ставляться до людей, що перебували на окупованих територіях після 24 лютого 2022 року.** Отже, понад 40% опитаних у більшому чи меншому ступені їм не довіряють. Тут — **увага!** — кількість тих, хто не довіряє людям, які залишилися жити на окупованих територіях після 2014 року**, становить 58,1%. Хоча різниця в термінах окупації — сім років.** Тенденція очевидна. **І це дуже тривожна тенденція** й тема окремого розбору, який теж буде опубліковано ZN.UA.

А що з тими, хто виїхав за кордон?

Чи мають брати участь у парламентських виборах виборці, які перебувають за кордоном? Переважна більшість опитаних соціологами **(59,7%)** вважають, що так. А **22,3 %** — що ні. Плюс **18%** тих, хто не визначився. І це високий показник, тому що ми розуміємо: людям не можна відмовляти в праві не тільки голосувати, а й бути обраними.

Чому ж тоді кожен п'ятий із тих, хто залишився переживати війну в Україні, не хоче враховувати думку тих, хто виїхав? Щоб відповісти на це запитання, слід уважно вивчити ще один рисунок, де респонденти відповідали на запитання: **«Як ви ставитеся до людей, які виїхали за кордон після 24 лютого?»**.

Найбільший відсоток **(28,4)** — тих, хто розуміє цей вибір, але тільки якщо його зроблено заради дітей, хворих родичів і старих. Друга за величиною кількість — ті, хто приймає вибір людей, які виїхали, — **23,6%.** І це для України показова цифра, яка корелюється з тривогою, що у разі тимчасового скасування ВС якась частина чоловіків призовного віку може залишити країну. Хоча водночас **20,8%** опитаних приймають вибір усіх, хто виїхав, за **винятком чоловіків призовного віку**, незалежно від їхніх обставин. На думку респондентів, вони мають залишатися вдома.

14,8% опитаних готові зрозуміти тільки тих, хто виїхав з областей, що перебували під окупацією або загрозою окупації. **6,1%** — узагалі не довіряють тим, хто виїхав, і не приймають їхнього вибору, тому що «вони залишили Батьківщину у важку годину». Стільки ж тих, хто не зміг знайти відповіді на це запитання. У результаті в країні до **30%** тих, у кого думки про співвітчизників, які нині ходять вулицями Берліна або Варшави, викликають не надто позитивні емоції. Якщо вони не поділяють із країною горя, то чому мають вирішувати її майбутнє? Байдуже, які в них причини. Важливо, що їм там легше, ніж нам тут? Нехай платять своїми правами за можливість виїхати? Важкі й страшні запитання, які згодом пояснять психологи.

4. Вибори і технології

Безумовно, **ключове запитання — форма й система виборів**. Хоч би коли вони відбулися.

«Для того щоб вибори взагалі відбулися навіть після війни, потрібно все максимально спростити, — переконаний наш співрозмовник, експерт із виборів. — **Мільйони внутрішніх переселенців, що осіли в чужих громадах, понад вісім мільйонів тих, хто виїхав за кордон… Історія** виборів за кордоном завжди показувала, що голосувало там до 4% гастарбайтерів. Люди розкидані по країнах і не приїдуть хоч у три консульства, хоч у 20 додатково відкритих пунктів. Навіть якщо це буде електронне голосування. Спробуйте хоча б поінформувати всіх цих людей, як треба реєструватися і як голосувати.

До того ж навряд чи у внутрішніх і зовнішніх переселенців будуть сили й можливість розбиратися в дуже складній, виписаній у Виборчому кодексі новій системі відкритих списків. Включаючи прізвища невідомих їм кандидатів не з їхньої громади або регіону. Людям не до того. Як і державі, якій буде на порядок складніше організовувати й проводити вибори в умовах, коли країна напівзруйнована, люди виїхали й перемішалися по країні, відсутній уточнений реєстр виборців і немає можливості оперативно звести це в якусь систему. Якщо на те пішло, то навіть терміни виборів неоднозначні, судячи із заяви у ПАРЄ депутатки СН Марії Мезенцевої, яка планує провести їх не в жовтні 2023 року, а через конституційну колізію — у жовтні 2024-го. Мабуть, у цьому разі представляючи український парламент, який не проти затриматися при владі якомога довше».

Тому можна обережно припустити, що міжнародні партнери можуть заплющити очі на **повернення пропорційної системи із закритими списками**. Тільки на одні післявоєнні/воєнні вибори.

Також до нас цілком **можуть повернутися блоки**. Це вже може не сподобатися європейцям, які давно виступають за щільнішу структуризацію політичного поля, але цілком збігатиметься з інтересами як влади (партія «Слуга народу» провалилася і Зеленський ставитиме на кілька політичних сил, об'єднаних блоком його імені, наприклад БВЗ «Дія»), так і опозиційних парламентських партій.

Тут трохи креативних подробиць.

У перший місяць війни було створено офіційну платформу для об'єднання волонтерських і державних ініціатив **«СпівДія»**. За підтримки офісу президента та профільних міністерств. **Відкрийте й подивіться — це сайт майбутньої партії, яка може стати базовою в Блоку Володимира Зеленського «Дія».** Там усе — гуманітарка, медицина, психологи, волонтери, міжнародні гранти, численні сервіси допомоги… Хаби відкриваються по всій

країні. Курирують особисто губернатори. На майданчик активно залучають молодіжні організації. Все весело і з вогником, попри все.

Вам це нічого не нагадує? Отож.

Тільки, знову ж таки, додайте сюди

1) — залізобетонний адмінресурс;

2) — маріонеточність парламенту, уряду та правоохоронного блоку;

3) — концентрацію влади;

4) — концентрацію управління грошима з допомогою цілковитого контролю над усіма гілками влади;

5) — концентрацію контролю над найбільш масовим засобом інформації — телебаченням…

Вам усе ще цікаво, коли пройдуть вибори?

Зеленський технологічно й очікувано поставить на успішні й перспективні кейси. На людей, у яких високий рейтинг і низький антирейтинг.

Ефективні міністри Федоров і Кубраков, голова Агентства відновлення, який обіцяє повну прозорість, і ЛОМ Мустафа Наєм, прем'єр Шмигаль (сірість можна продати як імідж європейського технократа), губернатори Кім, Синєгубов… Усе це прізвища людей, які можуть очолити окремі проєкти — частини блоку (планується внести зміни у Виборчий кодекс) і бути в першій десятці загального списку. До того ж волонтери й військові, яких вдасться залучити в команду.

Тут, щоправда, варто уточнити, що

— думка про вибори ще рік тому зіпсувала стосунки між Зе і За.

Верховного головнокомандувача накрутили, що з головнокомандувача може вирости альтернативна політична сила. Може й вирости, звичайно… Якщо Залужний дасть по руках панам Пашинському, Кожем'якіну й К°, які взялися активно його обробляти — від консалтингу до фандрайзингу. «Але ж і можливості блоку Зеленського і Залужного ніхто не скасовував. У разі потреби управління завищеними очікуваннями від результатів війни Зе і За будуть дуже потрібні один одному. Тільки Залужний може легітимізувати в очах людей мир, умови якого їх не задовольнятимуть», — вважають деякі політтехнологи.

Із формою голосування теж не все так просто.

Згідно зі світовим досвідом і голосування поштою (невипадково свій експеримент нині проводить ОПОРА), і голосування через електронні платформи збільшують ризик фальсифікацій. Консультації з міжнародними партнерами щодо організації виборів не припиняються. Профільний парламентський комітет активно вивчає досвід поствоєнних виборів Боснії і Хорватії. Країни, які приймають українських біженців, зі свого боку готові допомогти з обладнанням додаткових ділянок для голосування. Той же пан Кокс заявив, що ПАРЄ підтримає й електронне голосування: «Це мають вирішувати українські політики». Однак остаточно питання, як голосуватиме Україна на парламентських виборах, ще не вирішене.

А що з приводу електронного голосування в додатку «Дія» думають майбутні виборці?

Тема голосування через платформу широко обговорюється лише у вузьких колах. У людей, які, по суті, вперше стикнулися з таким питанням, не було часу задуматися. Тому за всієї любові до сервісу й віддаючи належне голові Мінцифри Федорову та його команді, які зробили багато корисного під час

війни, лише **23,7%** опитаних із розгону готові голосувати в «Дії». Недивно, що переважна більшість із них **(73,6%)** — це молодь від 18 до 39 років. 10,5% є прихильниками електронного голосування, тому що так «можуть проголосувати всі переміщені особи». 4,4%, розмірковуючи на цю тему, згадали про права жителів окупованих територій, яким «Дія» також може дати можливість висловити свою думку.

Ну, а майже **50%** опитаних дуже сумніваються в цій формі голосування. Причин кілька. Так, **20,9%** не вірять у прозорість підрахунку результатів виборів. **14,7%** — вважають, що вибори в «Дії» порушують їхнє конституційне право на таємне голосування. Майже стільки ж опитаних **(14,9%)** не зареєстровані в додатку. В основному це люди 50+. Якщо ж сюди приплюсувати навіть половину тих, кому виявилося важко відповісти на це запитання **(10,9 %),** узагалі сумно… Однак не варто забувати, що за «Дію» влада ще не починала по-справжньому боротися. І ми отримали оцінку ставлення до якогось зародкового стану проєкту, який Банкова за потреби легко підніме на прапор.

…Отже, очевидно, що

— організація і проведення парламентських виборів навіть після закінчення війни наразяться на низку серйозних викликів.

Пов'язаних із діями ЦВК, уточненням реєстру виборців, формуванням комісій, розгортанням виборчої структури та політичної конкуренції, якою завжди характеризується виборча кампанія.

Проведення ж виборів у розриві воєнного стану може стати справжньою катастрофою.

Крім того, що

1) — під час паузи в дії воєнного стану Україну залишить значна частина боєздатного чоловічого населення,

2) — ще і **обрушиться вся законодавча система**.

В неї за 15 місяців війни внесено тисячі змін, тож три місяці доведеться жити незрозуміло за якими законами. Що породить безліч афер, обмежень, рейдерства та іншої дрімучості.

У той час як ми голосуватимемо у високотехнологічній «Дії», не дуже довіряючи і їй. Люди інтуїтивно це відчувають, тому й не підтримують ідеї проведення виборів під час війни.

Навіть сама постановка питання проведення виборів під час війни підриває легітимність майбутнього парламенту.

Одна справа, коли з голосування об'єктивно випадають жителі тимчасово окупованих територій, зовсім інша — коли через руйнування неможливо повноцінно організувати вибори відразу в кількох регіонах. Такий ризик є на Херсонщині, Харківщині, в Запорізькій, Донецькій і Луганській областях. Як і ризик не забезпечити можливості проголосувати за кордоном восьми мільйонам українців, що виїхали.

Це не бентежить низку представників ЄС, готових на «Дію» і «неідеальні вибори» заради демократії, але б'є по виборчих правах величезної кількості українців.

Про це, безумовно, знає президент Зеленський, який потрапив у жорстку пастку реальності.

Де йому доводиться балансувати між

1) — державним інтересом (зберегти країну) і

2) — політичною доцільністю (зберегти владу).

Пазли справді скласти важко. Навіть якщо з'явилася можливість обпертися на мотивуючу заяву ***Кокса***.

«Хоч би яким краєм приклав, скрізь якщо не болить, то некомфортно»

А не знаєш, як зробити, роби за статутом. Адже це закон і воєнного, і мирного часу.

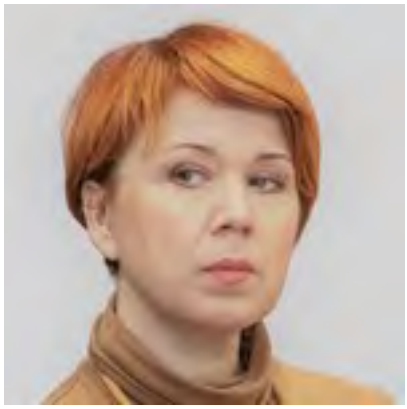
***

№ 1.593

ЕФЕКТ ПЛАЦЕБО. ЩО НЕ ТАК ІЗ СУДОВОЮ РЕФОРМОЮ

2023-04-11

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Судова реформа перебуває на етапі формування «рук» суддівської влади — Вищої ради правосуддя (ВРП) і Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС), які жорстко та вивірено мають завершити очищення та одночасно продовжити оновлення судової системи. ВРП, яка розглядає дисциплінарні скарги на суддів та їх звільняє, вже приступила до своїх обов'язків. На черзі — затвердження членів ВККС, яка призначає суддів і проводить кваліфікаційні оцінювання.

ВРП уже отримала всі матеріали від Конкурсної комісії з добору кандидатів на посади членів ВККС. Невдовзі мають розпочатися співбесіди з 32 кандидатами, з яких відповідно до законодавства саме ВРП повинна

призначити 16. Однак після закінчення конкурсу з'ясувалася **проблема у трактуванні закону Конкурсною комісією та ВРП.** Із 32 відібраних кандидатів лише 10 суддів, а 22 — представники суміжних професій: вчені, адвокати та інші. Тоді як ВРП вважає, що нібито має бути пропорційно — 16 на 16.

Ця розбіжність підняла хвилю обурення в частини суддівської спільноти з ключовим висновком: Конкурсна комісія принизила суддів, не знайшовши в усій системі 16 гідних. Плюс позбавила новостворену та реформовану ВРП можливості вибору. Про що, власне, обережно, але заявив на брифінгу голова ВРП Григорій Усик.

Та, як стверджують наші джерела, компроміс буде знайдено: ВРП, яка має повну дискрецію призначення (може взагалі нікого з 32 кандидатів не призначити), все ж таки не має наміру блокувати роботу комісії та призначить повноважний склад ВККС (у разі призначення 11 членів із 16 необхідних, ВККС уже може розпочати роботу), вісім з яких у разі призначення повного складу будуть не судді. **А от у разі призначення неповного, але повноважного складу, суддів може бути призначено лише шість.**

Однак цього категорично не сприймає більша частина громадянської спільноти, яка бере участь у реформі, а й міжнародні партнери. Передбачивши можливе рішення ВРП, посли країн G7 уже зробили публічну заяву про те, що очікують на справедливе призначення ВРП у повному складі.

Уже очевидно, що основна проблема не у тому, що Конкурсна комісія у разі такого рішення ВРП повинна продовжити свою роботу — провести добір суддів, а у тому, що **конкурс і реакція на його результати ще більше висвітлили кризисну ситуацію всередині судової системи: щось у реформі знову пішло не так**.

Про це, власне, ми й говорили з головою Конкурсної комісії з добору кандидатів на посади членів ВККС суддею Верховного Суду **Іваном Міщенком**, а також з її членом зі складу міжнародних експертів **Робертом Брукхейсеном** — колишнім прокурором із Нідерландів, який спеціалізувався на справах, пов'язаних з корупцією.

Роберт Брукхейсен та Іван Міщенко

1. Про помилки реформи, міжнародну «пігулку» та перегини громадськості

— Отже, панове, на ваш погляд, судова реформа — це про швидкість чи все ж таки про якість? Як відомо, внаслідок ліквідації старої ВККС більш як на три роки було заблоковано дуже багато процесів, що критично зашкодило судовій системі. І ви, по суті, латали дірку, яку українська влада зробила власноруч при здоровому глузді та твердій пам'яті 2019 року. Відповідно до заяв деяких керівників судової влади, зараз кадровий дефіцит у системі — 2500 суддів, що становить 40% від їхньої необхідної загальної кількості, який ВККС доведеться оперативно закрити.

Іван Міщенко: — Звичайно, це була помилка. І навіть не у тому, що в один день просто припинили повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів, а в тому, що ці повноваження не було нікому передано. Тому ця частина реформи у випадку з ліквідацією ВККС була про швидкість. Але наша частина реформи, яку ми підхопили вже як Конкурсна комісія, — якраз про якість.

Роберт Брукхейсен: — Реформа може відбутися, коли рішення приймаються вивірено. І тут час не завжди виграє. Швидша реформа може не мати успіху через те, що вибір не завжди робиться скрупульозно. Але головне, якщо ви

намагаєтеся проводити реформу, то не можна робити її наполовину. Чи робити все через якісь компроміси. Бо якщо включати компроміси, то це буде половинчаста реформа, а не та, що реалізована повною мірою.

— ВККС визначить обличчя судової влади на найближчі 25 років. Основа процесу відбору — конкурс. В якийсь момент наше громадянське суспільство вирішило, що участь міжнародних експертів у конкурсах — панацея. Чи це так?

Чи є у вас якщо не гарантія, то впевненість, що конкурс, який провела ваша комісія, за результатами буде принаймні не гіршим, ніж конкурс на посаду судді Вищого антикорупційного суду, який вважається вдалим. І точно не буде таким невдалим, як це стало з результатами конкурсу на посаду керівника Агентства з розшуку і менеджменту активів, беручи до уваги підозру, яку Національне антикорупційне бюро вручило його екскерівнику нещодавно? Із останнього — новий директор НАБУ Семен Кривонос у результаті конкурсу за участі міжнародних експертів зайшов у Бюро із репутацією людини Банкової, і тепер він має довести і колективу, і суспільству, що це не так.

І.М.: — Останнє слово в нашій конкурсній процедурі за Вищою радою правосуддя. Ми лише запропонували список із 32 кандидатів, з яких, ми сподіваємося, ВРП обере 16. Звісно, я спостерігав, як працюють інші Конкурсні комісії. Головний виклик — створити єдину команду. Бо як тільки в комісії є поділ на «вони» і «ми», міжнародники і українці, адвокати і судді, наближені до влади чи не наближені до влади, результату не буде. Нам же вдалося створити команду.

Та чи є якась магічна кнопка, якийсь вдалий рух або одна пігулка, що вилікує все? Ні. Не можна казати, що зараз ми зробимо щось одне, і це забезпечить нам результат. **Очікувати від трьох людей, які походять із різних країн, що вони наведуть порядок у нас удома, — неправильно.** Але якщо запрошувати іноземців і створювати з ними команду, то результат буде.

Р.Б.: — Якщо хтось із Нідерландів приїздить до України, щоби працювати в колективі, де ще є американець і канадець, то тебе ніби викинули десь посередині Китаю. До людей з абсолютно різними досвідом і культурою. Але я бачив, що з часом точки зору між іноземцями та українськими членами комісії починали зближуватися. Звісно, для цього треба було пройти певний шлях — і знання, і вивчення одне одного, і накопичення довіри. Саме через це наші рішення були достатньо незалежні і тверезі. Комісія ж без довіри зазнає краху, бо тоді між її членами відбувається війна, результатом якої завжди є компроміс. У рамках компромісу і проходять сірі конячки, чого допускати категорично не можна.

Р.Б.: — Я став членом цієї комісії, тому що маю великий досвід роботи з протидії корупції і завжди дотримуюся доброчесності в своїй роботі. І коли я,

скажімо, починав запитувати кандидатів про проблеми з корупцією, які мені видавалися можливими, то інші мали би до цього звикати, бо я по-специфічному ставлю такі запитання. Тож у кожного члена комісії є власна історія і свої професійні інтереси, якими ми керуємося. Але зрештою у нас вийшов такий непоганий коктейль, я вважаю.

— Чи є відмінність у понятті доброчесності в Україні і Нідерландах?

Р.Б.: — В Україні деякі речі вважаються нормальними, які насправді такими не є. У вас прийнято платити за послугу лікаря або вчителя. Хочеш нормальну оцінку чи нормальне лікарське обслуговування — плати гроші. Мені здається, що з часом усі мають зрозуміти, що це потрібно змінювати. Що це неприйнятно, якщо Україна хоче стати сучасною західною країною.

— Але ви не сказали про доброчесність для суддів. Чи можете навести приклади з досвіду вашої країни?

Р.Б.: — Суддя в Нідерландах — це людина з надзвичайно високим соціальним статусом, соціальна еліта. Тому бути суддею — це не просто бути спеціалістом у сфері права, це бути зразком, еталоном для правників і суспільства загалом.

— Чи вдалося вам уникнути політичного впливу чи тиску з боку судової системи?

І.М.: — Я думаю, що найкращою відповіддю є наш список із 32 прізвищ. І якщо його уважно проаналізувати, то, на мою думку, будь-хто зрозуміє, що цей список — головний, єдиний і достатній доказ того, що жодний вплив на комісію не здійснювався.

Р.Б.: — Ніхто не робив жодних спроб на мене тиснути. Тому що це не вийшло б. Єдине, що мені не сподобалося, це деякі повідомлення у ЗМІ щодо певних кандидатів, які з'являлися у наших руках прямо перед співбесідами. Але, з іншого боку, ніхто не міг на мене тиснути. І цього не робив.

— Тиск громадськості під час судової реформи — це дуже дієвий інструмент. Він, з одного боку, штовхає реформу, але з іншого — як ви кажете, заважає. Де тут баланс? Яка ваша порада для українського суспільства, що реально хоче змінити судову систему, але іноді десь перегинає?

Р.Б.: — Я бачу, що громадянське суспільство відіграє дуже важливу роль в Україні. Звичайно, ми всі поради з боку громадянського суспільства прочитали й проаналізували. Ми їх порівняли з іншими фактами та інформацією. Всьому свій час. Але зранку у нас є співбесіда з якимось кандидатом, я відкриваю ФБ і там повно всякого лайна про цього кандидата. Що це, як не спроба натиснути та впливати на позицію комісії? Я не хочу покладатися на «вкиди» у ФБ, я покладаюся на свій власний аналіз. Я знаю,

що в принципі це, може, й нормально для України, але не для мене. **Це про недовіру до комісії.** І це несправедливо щодо кандидатів.

— З приводу якості списку та недовіри. ВРП уже оприлюднила свою методику і закрила співбесіди, — їх покажуть уже після офіційного призначення членів ВККС. І от що пишуть лідери громадськості щодо цього: «І якби всі 32 фіналісти були ідеальні, то й говорити не було б про що. Але так, на жаль, не є. Навіть із цього дуже гідного списку можна вибрати таких, які, швидше, збережуть у судовій системі корупційний консенсус, ніж будуть щось у ній змінювати».

Навряд чи автору цих слів навіть заради благородної мети варто було отак з розмаху обнуляти результати конкурсу. Але все ж таки у список переможців дійсно увійшло п'ять суддів, які стали суддями завдяки роботі ВККС часів Януковича, та два співробітники ВККС того самого складу. Як ви це прокоментуєте? Ви дійсно вважаєте, що вони складуть доброчесну і професійну команду з п'ятьма колишніми членами Громадської ради доброчесності і, здається, з п'ятьма військовими, які теж увійшли до списку?

Р.Б.: — Коли комісія затвердила та оприлюднила список з 32 кандидатів, вона дала оцінку кожному з них. Якщо вони стали переможцями цього конкурсу, то вони достойні.

І.М.: — У Верховному Суді (ВС) працюють кілька суддів, які прийшли до першої інстанції під час роботи зазначеного вами складу ВККС. І ці судді працюють над покращенням якості правосуддя як ВС, так і судової системи нарівні з адвокатами та науковцями, які вдягли суддівські мантії 2017 року. Це наш спільний досвід у ВС, і він досить позитивний.

2. Про конкурс, позитивний відбір і непросту комунікацію з ВРП

— У вас була методологія оцінювання кандидатів. Але в цьому документі більше критеріїв і показників, а от власне методології, яка могла б показати процес, немає. Чим ви аргументували — яка кандидатура краща, а яка гірша? Як узагалі ви це робили? Як рахували? У вас були якісь бали? Тому що багато претензій з цього приводу прозвучало.

І.М.: — Ми отримали 301 заявку від кандидатів. Було три ступені аналізу. Спочатку кандидати були рівномірно розподілені між членами комісії. Кожен член комісії пропрацював умовно своїх 50 кандидатів. Потім ми створили три команди всередині комісії, і ці команди проговорили між собою тих 100 кандидатів, які були у кожній команді. І на третьому етапі ми, всі шість членів комісії, обговорили 301 кандидата. І з них ми обрали тих 64 кандидатів, яких хотіли запросити на співбесіду. Це відбулося за результатами документального аналізу.

Після інтерв'ю з 64 кандидатів ми обрали 32. У нас не було системи балів з огляду на умови, в яких це все відбувається. Ми обговорювали і голосували. Плюс **принцип позитивного відбору**, який ми від самого початку взяли на озброєння. Отже, ми шукали найкращих, а не відсіювали найгірших.

— Але в тому списку, який ви опублікували, є 32 прізвища, але немає жодного рядка обґрунтування — чому саме вони? В матеріалах, які ви передали до ВРП, є ці обґрунтування?

І.М.: — Звісно, у нас є 32 рекомендації від комісії щодо кожного з кандидатів. Ми їх разом з іншими матеріалами передали в ВРП і оприлюднимо на своїй сторінці в ФБ. І, наскільки я знаю, ВРП уже розпочала внутрішню роботу. Я так розумію, що в них принцип такий же, як у нас, — один доповідач кожного кандидата і так далі.

І ще, коли виникали запитання з приводу майна, якихось політичних питань та іншого, ми з кандидатами вели листування. Ми вже отримали від усіх кандидатів згоду на те, що можемо оприлюднити нашу з ними переписку. Звичайно, що без персональних даних.

— Мова йде про переписку з 301 кандидатами?

І.М.: — Ні, тільки кандидати у списку 32. Я не думаю, що є сенс по інших кандидатах цю інформацію публікувати, бо очевидно, що вони до цього списку не потрапили.

— Чи був якийсь зворотний зв'язок із тими кандидатами, які відсіялися зі списку 301? Вони могли додати якусь аргументацію, якщо у вас були запитання? Або це були ваші вольові рішення щодо них? Уже є публікації кандидатів, до яких, за їхніми словами, у комісії не було питань, але вони не пройшли навіть у список 64 кандидатів.

І.М.: — Насправді переписка велася від самого початку. Запитання ми почали ставити ще на етапі 301 кандидата. Хтось із них, наприклад, вважав, що він не має подавати декларацію, тому що на період воєнного стану дозволено їх не заповнювати. Ми писали листи, казали, що це все ж таки конкурс і тут особливі умови, нам потрібна ваша декларація тощо. Але мені здається, що сам принцип позитивного відбору означає, що суспільство і всіх інших цікавить перш за все інформація саме щодо 32 кандидатур, яких ми передали до ВРП.

— Усе ж таки це був дуже великий масив документів. Як ви відбирали помічників? Хто допомагав комісії з усією цією інформацією, включаючи переклади для міжнародних представників? Як ви тут впоралися?

І.М.: — Проєкти міжнародної технічної допомоги. Вони не просто допомогли, вони це все створили, профінансували й організували.

— З якими саме донорськими проєктами ви співпрацювали? Чи будете ви публікувати список помічників та організацій, які вам допомагали з інформацією про кандидатів? Це могло б значно покращити ступінь прозорості у роботі комісії.

І.М.: — У цілому ця інформація не є конфіденційною. Проєкти і самі публікують інформацію щодо підтримки тих чи інших ініціатив у сфері правосуддя. Комісія співпрацювала з Програмою «Справедливість для всіх», IDLO та Проєктом ЄС "Право-Justice".

— Основне спірне питання — це кількість суддів, які є у списку. Чи контактувала Конкурсна комісія з ВРП до брифінгу, на якому голова ВРП пан Усик висловив свої сумніви? Чи обговорювали ви результати конкурсу до ухвалення рішення? І чи була можливість знайти спільну мову всередині процесу, щоб не виносити цієї суперечки, що підриває реформу, в публічну площину?

І.М.: — Так, ми повідомили ВРП про цифри заздалегідь.

— І? Йдеться ж про налагоджування зв'язку між ключовими інституціями судової влади: майбутньою ВККС і ВРП. Остання, до речі, теж нова, і до неї, мабуть, має бути довіра. Але складається враження, що її немає. Тоді виникає запитання: чому? Це глибинні речі, про які треба говорити.

І.М.: — Ми заздалегідь повідомили в ВРП про те, що не будемо дотримуватися квотного принципу. Що у нас є саме таке розуміння закону, і тому об'єктивно за результатами конкурсу у нас буде 10 суддів. Тобто в них був час це проаналізувати. І ми одразу ж запропонували ВРП продовжити діалог з комісією, щоб відповісти на всі їхні запитання. В якійсь формі цей діалог триває і дотепер.

Однак реакція ВРП особисто мене розчарувала. Вища рада правосуддя відреагувала вкрай емоційно і навіть не подякувала комісії за півтора роки роботи. Вони можуть не погоджуватися або погоджуватися з результатами, можуть їх сприймати або не сприймати. Але все ж таки ця комісія заслужила просто подяки за ту роботу, яку вона виконала. Навіть ви згадували, як багато матеріалів комісія мусила проаналізувати. І не тільки комісія, а й донори, які це все підтримували.

Я розумію цю емоційність. Однак усе ж таки очікую, що мудрість, виваженість і стратегічне бачення переможуть емоції. Тому ми відкриті для діалогу. Але ВРП уже розпочала внутрішній процес оцінювання кандидатів і процес призначення, затвердила методологію тощо. І я так розумію, що далі вони рухатимуться самостійно в тому сенсі, що допомога нашої комісії в їхньому власному процесі вже не потрібна. Але, повторюся, ми відкриті до діалогу та співпраці.

Р.Б.: — Те, що ми відібрали десять суддів, говорить лише про те, що ми не могли відібрати більше. Рішення комісії було прийняте на основі наших регламентів, процедур і методології. Все. Крапка. У нас є обґрунтування, чому ми робили саме так, а не інакше. Будь-хто, кому це не подобається, може скаржитися на це. Ми переглянули тисячі документів, і такий результат, який маємо, такий він і є. Кожен може мене розкритикувати, кожен кандидат може розкритикувати, сказати, що я суперспеціаліст, суперлюдина, я дуже чесна, але мене не відібрали, а мали би це зробити. Але, значить у нас були на це причини. Для того і працювала комісія, в якій були дуже висококваліфіковані люди. І саме тому ми могли приймати рішення без жодного зовнішнього втручання. Ми це й зробили.

3. Про недовіру, «слона» всередині системи та причини вічної реформи вхолосту

— Про що, на вашу думку, свідчить очевидна недовіра між ВРП і вашою командою?

І.М.: — По-перше, довіру треба заслужити. Довіра — це не кредит, який можна десь отримати. По-друге, ця комісія пропрацювала півтора роки. І можна сказати, що наш результат — 10, а не 16 суддів, — це об’єктивна оцінка того, що відбувається в судовій системі. І в тому числі індикатор тих проблем, які є в судовій системі. І вони є. На жаль, поки що я особисто від ВРП не чув системного та публічного погляду на них. Тому саме ми розпочали цей діалог, який активно триває на сторінках соціальних мереж. Хтось із нами погоджується, хтось ні, хтось критикує, а хтось хвалить — це все зрозуміло. Бо не можна без процесу діалогу, без того, що хтось стане усередині самої системи, тицьне пальцем і скаже: «От дивіться! Ось слон! Ось він!».

— Ви кажете, що судді всередині системи «не помічають слона». Отже, вони 1) дурні, коли не бачать очевидного? Чи все ж таки 2) лицеміри?

Р.Б.: — Історію про «слона» придумав я, коли читав лекції з доброчесності в Амстердамі, куди було запрошено багато суддів з України. Це були судді першої інстанції в тому числі. Вже тоді, враховуючи ті документи, які мені були надані, я казав своїм колегам, що бачу багато проблем у судової влади в Україні. Я бачу, що в декого є забагато активів і статків. Або дуже багато впливу. В тому числі і політичного. І я не можу чітко пояснити, яким чином ці люди набули такі активи. Звідки взагалі такі великі статки у країні, яка не є такою багатою? Я, до речі, звернувся до тих суддів із запитанням про це. І лише один суддя сказав: «Так, у нас із цим є проблеми…». А решта 24 впевнені, що то успадкована проблема з минулого, «то, можливо, сестрі чи дружині належать ті статки, все може бути».

Так було і в процесі конкурсного відбору до ВККС. Більшість суддів, позначаючи основну проблему в системі, говорили: «У нас недостатня кількість суддів». Але лише одиниці сказали: «Так, у нас є проблема в доброчесності». Я не хочу сказати про те, що інші не знають про цю проблему, але людям складно про це говорити. Це і є той «слон», коли ти не готовий обговорювати саме ту тему, про яку всі знають і теж мовчать.

І.М.: — Так, я погоджуюся з Робертом. Проблема в тому, що судді не звикли публічно обговорювати те, що реально відбувається всередині судової системи. Така собі цехова солідарність. Водночас судді охоче комунікують із суспільством на предмет інших проблем. Вони кажуть: «Нас не фінансують, у нас багато справ, на нас дуже велике навантаження, ми працюємо в токсичному середовищі тощо». Це все правда, все так і є. Але є ті речі, які всі бачать, які суспільство бачить, через які суспільство запрошує іноземців і продовжує наполягати на тому, щоб іноземці брали участь у всіх конкурсах. А в конкурсі до Конституційного суду суспільство зараз узагалі наполягає на тому, щоб у іноземців було не просто вирішальне право голосу, а щоб їх було більше, ніж українців.

Я пам'ятаю першу зустріч з Робертом та іншими членами комісії, коли ми тільки познайомилися в Києві. Вони тоді запитали в нас: «А що ви думаєте? Навіщо нас покликали?». І мені здається, що я їм так і сказав: «Тому що нам не довіряють. Тобто українським суддям не довіряють… І якби була комісія з шести українських суддів, то всі казали б, мовляв, ага, ну так це ж, мабуть, усе вже десь вирішено і узгоджено…». Була б теорія змов. І з цією недовірою треба щось робити.

Однак неможливо отримати довіру, якщо не визнати тих проблем, які є в судовій системі. **І якщо судова система не почне цього робити, то судову систему знову й знову будуть реформувати.** На жаль, вхолосту. Тобто проблема з безкінечними реформами полягає в тому, що судова система не хоче цих реформ, вона їх терпить: ну, ок, давайте, спробуйте ще раз.

На жаль, на цей конкурс прийшло не так багато суддів. Чому? Можливо, судді не до кінця повірили цій Конкурсній комісії чи не до кінця зрозуміли принцип, що тут не буде негативних висновків, що тут дійсно лише найкращі з кращих і таке інше. Можливо, втомилися від триваючих реформ, а хтось не хоче додаткових перевірок.

Я дуже сподіваюся, що всі наступні конкурси будуть проходити за принципом позитивного відбору. Без так званого вовчого квитка, який псує репутацію. Це важливо. ВРП, до речі, в своїй методології зазначила, що у них процес призначення відбуватиметься за принципом позитивного відбору. І я це вітаю.

— По-перше, я слухала співбесіди. І кандидати, і ви у своїх інтерв`ю також визнали, що у суспільства є погана звичка говорити, що всі судді погані. І це підтверджує загальна соціологія. Але якщо взяти глибинну

соціологію і людей, які мали стосунок до роботи судів, то більш як 50% кажуть, що все в порядку. Я про реальні маркери оцінки системи.

По-друге, у нас була стара корупційна судова система, і ми хочемо перейти в нову — очищену. Отже, зараз ми перебуваємо в умовній сірій зоні. Так чому судді масово йдуть у відставку? Чому вони не йдуть на конкурси? Відповідь очевидна: тому що майже у кожного можна щось знайти — гроші, які не можна пояснити, квартиру або дачу. Тому вони і не хочуть про це говорити. Не хочуть помічати свого особистого слона. Простіше не висовуватися, щоб не заклювали і остаточно не зіпсували публічної репутації. Я не кажу, що потрібно заплющувати очі на все. Але, можливо, потрібна якась вибіркова амністія з паралельним включенням жорсткого контролю НАБУ, САП та інших. Тому що є кілька поколінь суддів, які за жодним конкурсом не пройдуть, хоча вони спеціалісти й професіонали.

І.М.: — Тут є частина глобальна і частина локальна. Локальна полягає в тому, що ми дуже сподіваємося, що нові ВККС і ВРП усе ж таки зможуть сформувати новий культурний контекст для професії судді, зможуть сформулювати і артикулювати нові цінності, за якими повинна працювати система. І зможуть стати драйверами на цьому шляху. Більш того, я не належу до тих людей, які кажуть, що абсолютно всіх суддів треба звільнити, що всі судді погані, адже це абсолютна неправда. Але суддям треба ставати кращими. Того, що зараз є, об'єктивно недостатньо.

Наприклад, у Нідерландах судді достатньо просто гарно виконувати свою роботу. Йому не треба комунікувати із суспільством, вести сторінки в соціальних мережах. У нас, на жаль, ситуація інша, судовій системі потрібно повертати від суспільства ту підтримку, на якій узагалі будується суспільний договір. Судова система перебуває в ситуації, коли суспільство їй не довіряє, а значить воно не довіряє її рішенням. Величезна кількість рішень оцінюються як украй сумнівні. Майже кожен тиждень у нас виникає якийсь скандал. І ніхто не поспішає розбиратися в мотивуванні такого рішення. Одразу йде дуже гостра й жорстка негативна реакція.

Бо якщо суспільство зі старту в принципі не довіряє якомусь конкретному чи загальному судовому рішенню, то як ця система збирається існувати далі? Їй потрібно змінюватися якісно. Всі ці роки поступово система доходила до цієї ситуації. І зараз я не хочу казати дуже гучне слово «криза», але так, це певна криза. Криза довіри з боку суспільства. Криза судової системи. Тому суддям треба робити більше, ніж вони роблять зараз. І це не питання лише професіоналізму чи виключно доброчесності, це питання комплексне.

— Пане Іване, так я ж і питаю: як суддям це робити? Як із темного перейти в світле? Як пройти цю сіру зону? Який ви їм надаєте шанс? Чи всі інструменти включені? Я до пана Роберта теж звертаюся, як ви

бачите цей перехід? Як очистити правильно, щоб витримати баланс і не вимити професіоналів разом з їхніми дрібними скелетами у шафах?

І.М.: — Можу сказати на прикладі Верховного суду. У нас створена велика стратегічна група, яка займається проблемами, що є у ВС і у судовій системі, і в рамках якої створено багато мінігруп за своїми напрямами. Наприклад, «єдність судової практики», «комунікація», «тривалість судового розгляду», «якість написання судових рішень» та інші. І ми всередині ВС намагаємося напрацювати конкретні реальні шляхи і механізми, користуючись якими, судді можуть працювати краще, щоб у результаті здійснити цей перехід. Бо це завжди щось конкретне.

Р.Б.: — Я з такої держави, де на формування довіри суспільства до суду пішло кілька сотень років. У мене дружина суддя. Якщо ти в Нідерландах скажеш, що ти суддя, це найвище суспільне визнання: «Ого, це суперважлива робота, це фантастика!». Зарплата, до речі, не відповідає таким стандартам, але соціальна позиція — на дуже високому рівні. В Україні, навпаки, зарплата висока, а суспільство не вважає, що ти гідний громадянин держави. Саме в цьому треба надолужити. Отже, як це можна зробити? По-перше, треба визнати проблему, прийняти її. І, по-друге, люди, які не можуть працювати відповідно до нових стандартів і правил, мають піти.

Якщо хтось приходить до суду, то не можна, щоб будь-що у поведінці судді говорило про нього, як про негідну людину. Така людина апріорі не може вершити правосуддя. Ми багато разів про це розмовляли, багато людей мені казали, що я взагалі якийсь навіжений, що порушую такі питання. Але, чесно кажучи, якби я як кандидат опинився в дуже жорстких умовах дуже високих стандартів і якби не відчував, що можу відповідати цим вимогам, то не йшов би на цю посаду або в професію.

— Я правильно вас зрозуміла, що в цій сірій зоні ми маємо пожертвувати певною мірою компетентністю та якістю кадрів — вони потім доберуть досвіду — на користь доброчесності. І нехай той, хто не може мислити по-новому, хто не може відмовитися від свого звичного життя, йде у відставку. Очищаючи всю систему, куди заходитимуть нові кадри. Я так зрозуміла?

І.М.: — Це питання цінностей і того, чи бажає людина змінюватись і чи бажає рухатися вперед. Це по-перше. По-друге, я з вами не погоджуюся, що існує якась пряма залежність між доброчесністю і професійністю. Бо відмінність визначає питання особистості. І умовно, якщо на посаду судді заходить молодий високомотивований професіонал, то не можна сказати, що це поганий суддя, хоча він і доброчесний. Мовляв, хай він повчиться на помилках, а тоді років через п’ять почне судити нормально. Це абсолютно неправильний погляд на речі. Тому що професіоналізм починається з юридичної освіти взагалі, з тих професійних здобутків, які є у людини. І

професія судді не така складна, щоб ті ж науковці, ті ж адвокати не змогли влитися в систему і нормально працювали. Вже є приклади формування Верховного Суду, Вищого антикорупційного суду. Не бачу проблеми.

Р.Б.: — Так, тут я згоден з Іваном.

— У частині формування судів першої інстанції з вами можна погодитися, але що робити з відвертими коментарями експертів, які кажуть, що нинішній склад ВРП, та й ВККС, — а ви самі говорили, що обирали не з найкращих із системи, а з тих, хто прийшов на конкурс, — за компетентністю на порядок нижчий за попередні. А це інтелектуальна верхівка судової гілки влади, люди, що мають розуміти, як працює система та як нею керувати. Тут як бути?

І.М.: — Лідерство чи подальші реформи, насаджені ззовні, — інших варіантів не буде. Тому або члени ВРП і ВККС зможуть взяти на себе повну відповідальність та повести за собою систему, або на нас чекатимуть наступні судові реформи, включаючи реформи ВРП і ВККС, і, безумовно, ще кілька втрачених років. Англійською це звучить Take it or Leave It. Це саме про той вибір, який зараз стоїть перед кожним членом ВРП і незабаром стоятиме перед членами нової ВККС.

— Я сподіваюся, що ВККС найближчим часом буде запущена. Як, на ваш погляд, повинен працювати тандем ВККС—ВРП, та й чи має взагалі бути цей тандем? Які маркери покажуть нам, чи вдало пройшли конкурси як до ВРП, так і до ВККС? Коли ми це побачимо і на яких прикладах?

І.М.: —У ВРП уже зараз є ситуація з ВККС, тож призначення повноважного складу — це перший маркер. Другий — створення інституту дисциплінарних інспекторів. Третій — це реакція ВРП на те, що відбувається в судовій системі.

Для ВККС теж достатньо питань-маркерів. Які пріоритети в своїй роботі вона обере? Якщо комісія розпочне з кваліфікаційного оцінювання суддів, то як відбуватиметься цей процес? Як вони будуть комунікувати з громадськістю? Яким чином вони зможуть провести добір?

От ви кажете, що в системі дві з половиною тисячі вакансій. Насправді ніхто не знає кількості цих вакансій, особливо з урахуванням тих людей, які залишили Україну після повномасштабного вторгнення росіян. Для мене це умовна цифра, треба їх перерахувати. Але якщо це навіть 2,5 тисячі, як і де вони їх знайдуть? Як вони зможуть вмотивувати людей іти працювати суддями? Яких людей вони зможуть вмотивувати і як вони зможуть провести свої конкурсні процедури? Це дуже глобальний маркер.

Бо, з одного боку, щоб набрати 2,5 тисячі суддів (якщо забути про складні конкурсні процедури, про доброчесність, про професійність тощо), вистачить

і місяця. І суди працюватимуть. Але ж які це будуть судді? Якщо ж усе робити якісно, то буде дуже складно. І новій ВККС треба буде пояснювати свої дії, мотивувати їх. І ми подивимося на реакцію суспільства. Якщо суспільство на це відгукнеться і якщо вони зможуть відчинити двері в судову систему справді молодим вмотивованим і доброчесним професіоналам, то наш конкурс можна буде вважати успіхом.

— Нещодавно Вища рада правосуддя відмовила в клопотанні голови САП про відсторонення на час розслідування судді Печерського суду Тетяни Ільєвої, — їй було пред`явлено підозру про зловживання владою. Більшість антикорупційних громадських організацій назвала це «першим вагомим провалом нової ВРП», ба більше, судової реформи. Це для вас маркер?

І.М.: — Складно давати оцінку, не ознайомившись із матеріалами справи. Тож оцінку по суті дати неможливо ані з об'єктивних причин, ані з етичних. Однак можна з точки зору комунікацій: ВРП (як і будь-який інший орган), що працює над своїм авторитетом і довірою громадян, повинна дуже чітко, якісно і швидко комунікувати із суспільством з кризових питань. Тобто, ухвалюючи таке рішення, треба було би одразу пояснити, а чому саме ВРП відмовила в клопотанні голові САП.

І давайте поставимо самі собі такі питання: чому шалена кількість комунікацій судової влади — антикризова? Чому судова система лише змушена реагувати на скандали, наздоганяючи суспільну думку? Настав час узяти відповідальність на себе.

— Нагадаю, що відбір до ВРП проводила новостворена під час реформи Етична рада, яка діє за участі міжнародних експертів. І такими заявами лідери громадських думок ставлять під сумнів якість уже нового складу ВРП. Можливо, взагалі треба якось уніфіковувати всі конкурси? Чому такий розкид в умовах і процедурах? З огляду на три роки дивної паузи в роботі ВККС, вам не здається, що хтось навмисно хоче нас заплутати?

І.М.: — Якість законів, безумовно, має бути кращою. Так само, як і мотиви їхнього прийняття. Тому що коли мотивація політична, це призводить і до різночитань у законі, і до різних підходів до дуже схожих процедур, і, відповідно, до незадоволення від певних конкурсних процедур як із боку учасників конкурсів, так і з боку широкої громадськості.

Це дуже яскраво видно на прикладі відкритості (чи, навпаки, закритості) співбесід під час різних конкурсів. Адже за останній рік ми бачили різні, абсолютно протилежні підходи. Люди не розуміють, чому на одному конкурсі так, а на іншому — так. Тому уніфікація підходів та однакові правила як мінімум дадуть можливість впорядкування та будуть певним бар'єром від зловживань (або просто непродуманих рішень). Головне — дієве залучення до

законопроєктної роботи експертів, які мають досвід і порад яких не можна ігнорувати.

— Складається враження, що при відборі до ВРП свою роль відіграла цехова солідарність суддів, про яку ви вже говорили. Десять членів ВРП із 21 затверджував з'їзд суддів, по два обираються від з'їздів адвокатів і представників юридичних вищих навчальних закладів і наукових установ, плюс Всеукраїнська конференція прокурорів. Ще по два — президент і парламент. І чи є правильними заяви про провал нового складу ВРП, про те, що судова мафія перемогла? Або ж медіа і громадськості треба все ж таки бути більш обережними в своїх заявах?

І.М.: — Усі члени ВРП як мінімум пройшли серйозну перевірку Етичної ради, в якій половина — міжнародні експерти з правом вирішального голосу. Це перше. Друге і на даному етапі головне — ВРП тільки починає свою роботу. Тому давати такі гучні оцінки точно не час. Ми говорили про певні маркери їхньої роботи на початку нашого спілкування, тож давайте дамо нашим колегам час. Плюс вони все ще працюють у неповному складі — їм бракує чотирьох членів, і від того, хто саме ці люди, теж багато залежатиме. Ви, мабуть, пам’ятаєте, що в попередньому складі найбільше критикувалася не суддівська квота.

Тут усім треба застосовувати іншу оптику: призначення членів ВРП — це старт, а не фініш. Той же принцип раджу застосовувати і до ВККС.

— Ми не станемо демократією, поки у нас не буде своєчасного і справедливого правосуддя. Що, власне, і є суттю реформи. Інституції, кадри, законодавство, контроль. Яка мета на даному етапі ключова для того, щоб реформа зрушила в потрібному напрямі?

І.М.: — Інституції та кадри. У нас системна проблема з інституціями. Ми тільки розпочинаємо формувати процес управлінської культури. Зміна керівного складу будь-якої інституції в ідеалі не має змінювати того, як ця інституція працює. Інституційна пам’ять повинна зберігатися. Не важливо, хто керівник, важливо питання інституції, як вона сама по собі працює. Завдання ж будь-якого нового керівника — спрямувати роботу інституції на конкретні цілі, що важливі для конкретного етапу.

Р.Б.: — Я все ж таки скажу про контроль у широкому сенсі щодо всієї судової системи. Звичайно, в певний момент війна завершиться. І потрібно буде багато грошей і зусиль, щоб відбудувати країну. Очевидно, що для того, аби її відбудувати, ви покладатиметеся на фінансові ресурси Заходу.

Нідерланди — одна з країн, яка найбільше підтримує Україну на душу населення. Ми переказуємо мільярди євро, ми нагорі списку.

Ми можемо дати багато того, що потрібно Україні для відбудови. І ми дамо все, що треба, і з радістю підтримуватимемо Україну в усіх напрямах роботи. Так само, як інші країни.

Однак ми хочемо бути впевнені, що ці гроші підуть на відбудову і на допомогу, і що за ними буде належний контроль. Бо якщо виявиться якесь нецільове використання, будуть уже серйозні питання від наших громадян. Великою мірою саме від судової системи залежить, щоб виділені Україні гроші використовувалися в Україні за призначенням.

Якщо судова система не працюватиме нормально, це значить, що в якихось кейсах ми не будемо мати справедливості, відповідно, це призведе до того, що грошей стане менше. Або взагалі не стане. І це буде велика втрата для країни.

Ви зараз воюєте, багато є руйнувань і втрат. Але не можна програти на внутрішньому фронті і просто втратити таку можливість. І для того, щоб її не втратити, якраз і повинна належно працювати судова система. Вона має бути чистою, доброчесною, виносити рішення обґрунтовано. Я думаю, що це є основою для успіху і навіть виживання країни. Наша комісія почала роботу ще до війни, але коли війна розпочалася, наша робота стала вдесятеро важливішою.

— Але які сигнали подає українська влада? Влада до останнього користувалася послугами «вовчого суду», а законопроєкт про ліквідацію ОАСК майже два роки лежав під сукном у парламентському комітеті, яким на той момент керував чинний генпрокурор Андрій Костін. Відносно куратора судової реформи на Банковій Андрія Смирнова нещодавно відкрито кримінальне провадження, але він і досі на робочому місці.

І.М.: — Я не можу говорити за владу, тому що я не її представник і ні з ким там не комунікую. І не знаю, наскільки їм подобається або не подобається, але вони змушені чути суспільство і реагувати на те, що відбувається. Це видно. А в суспільстві є запит на справедливість і реальну судову реформу. Тобто в мене обережний оптимізм з приводу того, як влада сприймає всі ці процеси. Я обережно оптимістично на це дивлюся. Є, звичайно, окремі представники, які там люблять роздавати різного роду інтерв'ю. Але де їх немає? Та чи довго вони ще протримаються в своїх кріслах? Загальний тренд, швидше, позитивний.

Р.Б.: — Дивіться, у вас уже є нова ВРП, запрацює ВККС, ми з вами зараз обговорюємо ці питання, спілкуємося з громадськістю. Це все частина великого дискурсу. Зовнішній світ каже: будь ласка, сприяйте змінам. А це вже відбувається. Навіть наша розмова — вона про зміни. Тому я думаю, що все буде добре.

***

№ 1.594

Спасти себе і спасти ціле людство

2023-05-19

Ярослав Грицак

Das größte Wunderding ist doch der Mensch allein:

Er kann, nachdem er's macht, Gott oder Teufel sein.

(Angelus Silesius)

«Найбільше диво – це все ж лише людина: своїм зусиллям може Богом бути або дияволом». Цей вірш написав Анґелус Сілезіус, німецький поет часів тридцятирічної війни, а нагадаю вам, що тридцятирічна війна 17 століття – це одна з найбільш жорстоких кривавих війн в історії Європи.

Ярослав Грицак, історик, професор УКУ

Доповідь виголошена на конференції «Стійкість: UA» 24 квітня 2023 р. в Українському католицькому університеті

Чому я його процитував? Бо він порушує тему, яку історики вважають центральною для сучасності й не тільки. Ця тема звучить по-богословськи, але нею насправді займаються історики – вона називається ***"диявол в історії"***, і суть цієї метафори в тому, що

> **— все те добре, що ми робимо, не завше добре закінчується, тому що в історії є диявол.**

Застосовуючи ту саму метафору, мабуть, виражу загальне почуття, що ми нічого не хочемо більше, ніж перемоги. Але я також десь відчуваю те, що нас підсвідомо мучить:

> **— мабуть, нічого так зараз не боїмося, як цієї перемоги. Бо знаємо рівень проблем, що нас чекають після цієї перемоги.**

У мене є знайомий професор психіатрії, близький друг Глузмана, американець, який довгі роки живе у Вільнюсі і займається власне темою використання психіатрії в радянському світі.

І він наводить мені такий приклад, який для нас може бути застрашуючим – а це про діяння диявола:

> — 17% усіх британських ветеранів (не американських, а британських), які повернулися з війни в Афганістані й Іраку, опинилися в тюрмі. За злочини. 11% із них – за винятково жорстокі злочини. Він попереджає:

це те, що нас чекає. І не тому, що ви добрі чи погані – а тому, що це неминучість. Він каже: насправді ваше завдання буде працювати не до того, як вони потраплять у в'язницю, а реабілітувати вже після того, як вони появляться у в'язниці. Бо війна – це найстрашніше, що з нами може статися, і це її наслідки.

Чому я це кажу? Бо це мені дозволяє зробити вступ до того, що хочу сказати.

Говорячи дуже загально як історик:

— у світовій історії є більш-менш два режими стійкості.

Тепер ми стоїмо на порозі можливого третього періоду стійкості – це не конче означає, що сценарій буде добрим.

1) — Перший режим стійкості – **життя в умовах залежності від природи**. Воно часом благородне, часом добре, воно зумовлює знання природи і таке інше – але водночас це життя небезпечне і мало комфортне, повністю залежне від дарів природи. У цьому режимі ми жили 300 тисяч років від самого початку існування людства.

Останні двісті років ми живемо в режимі іншої стійкості – це режим великого прискорення, great acceleration. Хоч би які ми брали показники – чи збільшення тривалості життя, чи підвищення комфорту, чи рівня освіченості, чи будь-який інший показник рівня якості щоденного життя – всі вони зростають експонентно, тобто у кожного все краще і все більше. Але водночас (і це дуже нас гнітить) так само експонентно підвищується рівень вуглекислого газу, скорочується озонова зона, зникають біологічні види і т. д. Паралельно з тим, що ми маємо режим стійкості дуже швидкого розвитку, дедалі більше зростає загроза дальшому нашому існуванню яко людського роду.

Ще на початку 2000-х група британських експертів попереджала, що наступні 30 років можуть стати вирішальними для дальшого існування людської цивілізації – якщо темпи будуть зберігатися, то у 2030-му наступить ідеальний шторм. Щоби зрозуміти швидкість змін: останнє подвоєння населення планети між 2000-м а 2025-м роком станеться протягом одного покоління. Уявіть собі це подвоєння числа людей, які живуть у світі, – при тому, що кількість ресурсів залишилося та сама і рівень наших проблем не зник, а посилюється. При цьому зважте на те, вони робили прогноз про ідеальний шторм у 2030 році, не знаючи про можливість війни між Росією й Україною. Ця війна по-новому ставить ключове питання: чи можливий людський прогрес без катастроф? Було припущення, що з ходом історії людство воюватиме все менше і менше. Гіпотеза не справдилася – за минулі 200 років

не було жодного року без воєн. У ті два століття вмістилися дві світові, і зараз ми стоїмо перед загрозою третьої.

Я не говорю про людські втрати в цій війні – вони величезні. Але якщо звернутися до екологічних втрат, то вони просто поза межами нашої уяви: якщо в 2021 році, перед війною, у світі викидалося близько двох мільйонів тонн токсичних речовин у повітря, то за перші пів року війни – 46 мільйонів тонн. У 23 рази більше. На карті світу важко знайти куток, який би не був вражений теперішньою війною. Якщо додати до цього погрози Росії застосувати ядерну зброю, то стає очевидним: світ знову опинився перед загрозою апокаліпсису.

До чого я це говорю? Кажу в тому сенсі, що ми мали ці проблеми раніше, але зараз відчуваємо це особливо виразно.

Світова історія й українська історія переплетені між собою у тісному і дуже загрозливому вузлі, й у критичних точках цього переплетення доля України залежить від долі світу, а доля світу – від долі України. Це проблеми глобального значення, не якісь локальні. Нам весь час обіцяли позитивний "кінець історії": що історія має якийсь сенс, що ми прийдемо до певного досконалого стану – буде то чи комунізм, чи соціальна рівність, чи лібералізм, чи загальна свобода. Але щоразу замість кінця історії ми бачимо загрозу такого собі апокаліпсису – і це дуже реальний сценарій.

Обнадійливою в цій історії є стійкість українців та України.

Це досвід, який треба вивчати.

Коли мене питають про причини стійкості, то моя перша і чесна відповідь:

> **— я не знаю, бо в цьому є багато чого метафізичного, що не піддається раціональному поясненню.**

Я вважаю, що поети і богослови тут мають значно більше що сказати, ніж історик, який займається реальною історією. Все, що я говоритиму далі, – це спекуляції, на які мені дозволяє моє знання історії (очевидно, фрагментарне і дуже обмежене).

Моя перша теза – що **українці є зразком особливої стійкості**.

За інших, ще передвоєнних, обставин я називав українців “чемпіонами з виживання”.

1) — Тімоті ***Снайдер*** означив землі між Балтійським а Чорним морями в 1930–1940 роках "кривавими землями" з найвищим – екстремальним – рівнем насильства.

2) — І в центрі цього насильства, в серці цієї темряви були українські землі.

Щоби краще уявити собі це в числах:

3) — є підрахунки, що між 1914 а 1945 роками на території українських земель загинули не своєю смертю кожен другий чоловік і кожна четверта жінка.

4) — Це третина населення – рівно такі самі втрати, що були в Німеччині за Тридцятирічну війну, коли загинула третина населення.

Не маю уяви, щоби зрозуміти, як це – знищення третини населення. Не знаю, наскільки достовірний цей вимір, бо демографи сперечаються.

Але подумайте в інший спосіб: між 1932 і 1937 роками українські землі пережили шість хвиль більш чи менш інтенсивних геноцидів –

1) — Голодомор, 2) — знищення військовополонених червоноармійців, що вважається геноцидом, 3) — Голокост і 4) — знищення ромів, 5) — Волинська різня, 6) — депортація кримських татар, акція «Вісла».

Кожен із них є або геноцидом, або має ознаки геноциду. Ця безпрецедентна інтенсивність насильства ставить українців поруч із білорусами та поляками, які пережили таку саму хвилю насильства – але в білорусів і поляків не було голодомору чи масових депортацій.

Це не те, чим треба пишатися. Навпаки, це те, що дає нам хліб для роздумів: те, що переживаємо в наш час, на жаль, відбувається не вперше – це продовження тієї великої історії, яку ми мали і про яку забули.

Мені здається, що коли хочемо шукати корені нашої стійкості, то краще робити порівняння. І для мене найближче порівняння є серед тих груп, які разом з нами на нашій землі мали ту саму хвилю геноциду і так само її пережили.

Це євреї, кримські татари і роми.

Євреї і роми були мішенню ідеального геноциду, який мав на меті знищення всієї групи – на відміну від геноциду українців. Стійкість євреїв досить легко пояснити: передусім її причиною у віруючих євреїв є Талмуд – те, що охороняє їхній спосіб життя; а у світських євреїв – що були великі території, де вони залишилися поза межами війни (чи то Північна Америка, чи то Палестина – а у випадку Радянського Союзу багато з них встигли емігрувати, втекти, і це їх врятувало). Це дивно, тому що хоча територія України є однією з центральних у появі Голокосту, але дуже багато євреїв встигли врятуватись, тому що виїхали звідси.

Кримським татарам, очевидно, менше пощастило, але також маємо цей принцип стійкості – особливо тепер, коли бачимо, в яких умовах вони живуть.

Перше порівняння показує, що **крім морального є дуже важливий фізичний вимір стійкості.**

Це два ресурси: масштаби населення і територія.

Великі чисельні групи населення, які мають територію заселення, що може бути поза межами страшного насильства, мають більше шансів виживати.

У випадку Палестини і євреїв я вже казав. У випадку українців, очевидно, є дуже важливі дві групи територій.

> 1) — Це, по-перше, діаспора, яка почала існувати ще з-перед Першої світової війни (ми мало про це думаємо, але українці стали глобальною спільнотою ще на початку XX століття, коли маса людей виїхала чи в Едмонтон, чи у Владивосток).
>
> 2) — А по-друге, це Галичина. Нам, галичанам, пощастило: тому що мали на двадцять років менше радянського режиму, причому в найбільш його екстремальній формі; крім того, що би не говорили, німецький окупаційний режим на території Галичини був значно м'якшим, ніж у Рейхскомісаріаті.

Так чи інакше, це ті фактори, яких ми не можемо оминати, якщо мовимо тверезо: **розмір і територія є факторами стійкості**.

> — Нагадаю слова Хрущова з закритої промови на XX з'їзді КПРС – що ***“Сталін мав намір депортувати всіх українців до Сибіру, бо підозрював, що вони зрадять, але не вистачило вагонів”.***

Ми не знаємо, чи це правда (бо хоча часто повторюється у різних спогадах, та документальних підтверджень немає) – але сам факт дозволяє розуміти: немає стільки поїздів і вагонів, щоб депортувати таку величезну групу.

Всяка спроба геноциду великої групи закінчувалася нічим.

Група, звичайно, зазнавала величезних втрат – але не можна стерти групу, якщо вона велика і має територію, куди може вийти за межі спроби геноциду.

Отже, якщо підсумувати:

> **— одна з причин стійкості українців – це кількість населення і розмір території проживання.**

Це найпростіша причина.

І щоби розвинути цю аргументацію, мушу перейти до іншої тези.

Коли ми говоримо про українців, то кажемо про два стани стійкості:

1) — отой стан 300 тисяч років і

2) — стан протягом двохсот останніх років.

Перший – це стан народу, а другий – це стан нації, тобто якісно інший.

Дуже важливо це зрозуміти.

Тобто,

— коли я говорю про перший стан заселення території – то це стан народу.

Тому що народ – це етнічна група, вона живе, так би мовити, вегетативно, як трава, яку неможливо знищити. Вона існує сама собою, і всякі спроби знищити траву, як ми знаємо, закінчуються нічим – бо є дуже велика вітальна сила, і група відживає так чи інакше.

Народ має певну колективну пам'ять, як рятуватися від екстремального насильства – тобто здоровий глузд чи інстинкт самозбереження.

Вистачить навести два приклади.

1) — З історії знаємо, що перед початком колективізації багато хто з тих, кого Сталін називав в Україні куркулями, були настільки розумні, що як тільки зрозуміли, куди це йде, почали продавати все своє майно і моментально втікати з цієї території – найкраще в Донбас, бо там було легше заховатися. І багато відомих нам діячів – це діти чи внуки тих, які завдяки селянській мудрості змогли врятуватися.

2) — Інший приклад дав мені мій гуру, історик професор Роман Шпорлюк, який став професором Гарварду, хоча народився на Тернопільщині. Він розповідав, що коли його батько відчув наближення радянської влади до Галичини в 1944 році, то вирішив перенестися в іншу сторону Генеральної губернії Галичини – з української до польської. Батько працював залізничником, і його розрахунок був дуже простий: він вважав, що комунізм буде і там, і там, але в Польщі він ніколи не набуде такого характеру, як в Україні. Думаю, Роман Шпорлюк навряд чи став би гарвардським професором, якби його тато залишився в Тернополі.

Тобто, **такий собі вегетативний простий спосіб, загальна формула, яка передавалася з покоління у покоління:**

— тікай, зміни прізвище, заховай голову в плечі, не висовуйся, вдавай, що твоя хата скраю, тримайся пасивної позиції.

У сенсі виживання українців як народу тут є і позитив, і негатив.

> **1) — Позитивний ефект цієї стратегії в тому, що ми вижили, причому в таких мільйонних кількостях – і це дійсно приклад стійкості.**
>
> **2) — Негативний ефект у тому, що насправді ці риси виживання становлять основу соціологічного портрета радянської людини.**

Ми часто уявляємо її як таку, що любить Сталіна чи Леніна – ні, це зовсім не про це.

Радянська людина – це та, яка свідомо займає пасивну позицію і хоче поєднати різні речі: скажімо, вона виступає за незалежність України, але водночас сумує за Радянським Союзом.

> — Оце той тип радянської людини, який зараз зникає фізіологічно і психічно у зв'язку з тим, що досягає того віку, коли вже сходить з арени.

Молоде покоління, на щастя, цього не має.

Але це власне той комплекс виживання, який – як я про це у своїй книжці пишу – впливає на рівень корупції і таке інше. Виживання – це добре, але воно має дуже тривалий травматичний ефект, який дійсно неминуче діє на суспільство.

Це все про “*вегетативне виживання*”.

2) — Але є інше виживання, важливіше для нас, – і це виживання вже не як народу, а як нації.

Нація – значно складніший конструкт. Якщо, умовно кажучи, народ – це трава, то нація є газоном; тобто якщо народ – це хащі, то нація – це сад або парк.

Що це означає? Має бути хтось, хто доглядає, – потрібна порода садівників, які дбають.

Моя теза: стосовно українців що Російська імперія, що Радянський Союз, а тепер Путін застосовує не етнічний геноцид, як щодо ромів чи євреїв; головний напрям російського, радянського чи теперішнього путінського уряду – це “***національний геноцид*”.**

Тобто, умовно кажучи, **знищити “*породу садівників*”, стерти Україну з карти світу.**

Це дуже суттєва різниця.

Тому що часто кажуть: українці перебільшують, це не геноцид. Ні, це геноцид, але іншого характеру. Не такий, як, скажімо, голокост. Це логіка

Розстріляного відродження, Голодомору, а від 24 лютого 2022 – логіка Путіна (якщо Путіна можна вважати логічною істотою).

І тут наша стійкість є безпрецедентною, тут рівень стійкості навіть вищий, ніж тієї вегетативної.

1) — Послужуся прикладом, який наводив Ернест Ґеллнер: у світі є близько двох тисяч народів – і тільки двісті націй.

2) — Шанси народу стати нацією досить невисокі: 1 до 10. Це дуже низький шанс. А є оцінки, що етнічних груп насправді значно більше і що є народи, які зійшли зі сцени, про яких ми навіть не пам'ятаємо.

Українці використали свій шанс у винятково невигідних ситуаціях.

Нагадаю: Валуєвський циркуляр, Емський указ, насильство, яке ми бачили у Другій світовій війні, і все інше:

1) — наші шанси стати нацією були дуже невисокі як статистично, так і історично.

2) — Зважаючи на перешкоди, які стояли перед українцями, можна вважати це справжнім чудом.

Ми не розуміємо характер цього чуда, але воно є подиву гідним.

В українській історії було принаймні три періоди, три фази, коли українці реально зникали, коли про зникнення цієї групи говорили як про доконаний факт.

1) — **Це кінець 18 століття, коли після ліквідації козацької держави** козацька еліта активно інтегрувалася в російське дворянство. Нагадаю, тоді головним образом була розрита могила – тобто Україна, яка похована, яка прекрасна, красива, героїчна, але це вже минуле, в майбутньому цього не буде. Її можна оплакувати, вона варта найтепліших споминів – але вона померла і її не воскресити.

2) — Другий момент – **1860-ті, коли в Російській імперії видали Валуєвський циркуляр, який сказав, що українців, української мови нема, не було і не буде** – і тоді ж тут, в австрійській Галичині, перемагають москвофіли. В умовах, коли у двох частинах України перемагає російський проєкт, шанси на появу українського проєкту були майже нікчемні.

3) — І третій (згадаю зі свого життя – той, хто має більш-менш відповідний вік, може пам'ятає) – **у кінці 1970-х чи на початку 1980-х** навіть у Львові було відчуття, що справа погана.

Я недавно перечитував есей Мілана Кундери "Трагедія Центральної Європи". У примітці (важливо читати ці footnotes) він пише про те, чим Радянський Союз небезпечний: він призводить до знищення цілих народів. І далі Кундера пише такий footnote: правдоподібно, ми є свідками зникнення української нації. У 1984 році.

Коли бачиш оцей перелік подій, то розумієш, що національна стійкість українців є навіть вищою, ніж стійкість українців як народу.

Чому?

Бо завше є хтось серед тих садівників, які представляють іншу етику, – чи, можна сказати, естетику або метафізику. У кожний із цих моментів появляється хтось, хто, за словами Франка, вирішує «проти рожна перти, проти хвилі йти».

Спрощуючи з необхідності: завше є люди, які не звертають уваги на нібито об'єктивний стан історії, а починають розвивати свої проєкти, які йдуть проти історії.

Дуже умовно кажучи, ними є

1) — Тарас Шевченко у першому випадку, коли зникала козацька Україна;

2) — Франко – у другому випадку, коли зникала Україна в Галичині; та

3) — Василь Стус – у третьому.

Ми зазвичай вживаємо імена національних поетів, бо вони є найбільш символічними. Це фігури першого ряду, а за ними тисячі менш знаних.

На минулому тижні я чисто припадково дізнався історію одної галицької родини – місцевий депутат розказав мені про свій рід. До нього належав Юліян Бачинський, який є творцем концепції самостійної України. У цьому році, виявляється, є той самий священник, який загинув у Павлокомі, – о. Володимир Лемець, замордований у жорстокий спосіб польською боївкою в 1944-му. Його пізнішим родичом був Павло Чабан – наймолодший засуджений за приналежність до УПА, один із героїв «Одного дня з життя Івана Денисовича» Солженіцина, Гопчик. Це той 16-річний хлопець, якого арештували у Стрию і вивезли в Сибір, бо він помагав упівцям. Із того самого роду походить Карло Звіринський, наш відомий український художник, який ніколи не був членом партії, якого завше переслідували, який творив українське авангардне мистецтво і вдома скликав у 70-х роках такий собі таємний університет, де вони читали філософію, богослов'я, чого в Радянському Союзі не було.

Я майже певен, що кожен із нас (може, що другий) може розповісти таку саму історію про свою родину – у кожній родині був хтось, хто тримався спеціально Франкової постави "проти рожна перти, проти хвилі йти".

Не знаю, як це пояснити, тому що тут пояснення виходить поза межі історії. То треба радше богословів – бо це метафізика, це метафізичне явище. Я можу пояснити, як "devil in history" – як це роблять певні філософи, зокрема Лешек Кулаковський, який був тим мислителем, що пережив війну і пробував зрозуміти, як це є. Його головна теза – що кожна людина в кожному суспільству потребує міфу. Без міфу ніхто не може жити, жодне суспільство. Без міфу ми всі перетворюємося на таких собі егоцентриків-егоїстів, які не мають спільної мети, нас нічого не клеїть. Міфи – те, що нас клеїть. Міф – це не про створення якоїсь зручної правди. Міф – це про те, що робить нас великими, про те, що дає нам відчуття, що ми більші насправді, ніж ми є, і що маємо якусь особливу місію.

Ключова фігура для цього – метафізика страху.

У тому сенсі, що в сучасному суспільстві ми все більше і більше є агностиками – знаємо, що помремо (це очевидно, це одна з аксіом), і не розуміємо, що далі. Ніхто не розуміє, що далі. Прихід цього почуття наскільки страшний, що необхідно знайти для себе якесь пояснення. Тобто мусить бути якесь існування можливості твого безсмертя – що твоє життя не закінчується з твоїм життям. Мусять бути якісь замінники цього, якісь дуже важливі «ізми» – причому «ізми» не просто раціональні, а дуже й дуже емоційні.

Найближче тут мені пояснення Бенедикта Андерсона, відомого теоретика, який, до речі, за фахом був марксистом – і то цікаво, що саме він, марксист, найбільш позитивно, найбільш емоційно написав якраз про націоналізм. Він казав, що є дуже поширений стереотип, наче націоналізм – це про ненависть до інших. А він переконує: ні, націоналізм є дуже важливим, тому що це про любов до когось, до ближнього, це максимальна емоція, яка тебе штовхає на велику емпатію, на самопожертву. Андерсон жартував, що ніде у світі немає пам'ятника невідомому лібералу, чи пам'ятника невідомій феміністці, чи пам'ятника невідомому комуністові, чи пам'ятника невідомому мазохісту – усі ці «ізми» не діють. Але завше в кожній країні є пам'ятник, найбільш емоційний пам'ятник, невідомому солдату. Бо це подвійна жертва: він не тільки загинув – ніхто не знає його імені. Це найбільший символ цієї метафізики, оцього емоційного поєднання. Це поняття міфічне і нефізичне – тому не надається раціональному поясненню. Але це почуття причетності до чогось більшого, в сотні, в тисячі разів більшого за нас самих і щоденних клопотів, що дає нам сенс.

Не можу описати цього відчуття – але я його знаю.

Хто був на Євромайдані, пам'ятає це відчуття. Припускаю, що багато з тих, хто зараз вертається з лінії фронту, це почуття має.

Це метафізичний вимір пояснення стійкості.

Але крім метафізики є ще фізика.

> Ця фізика полягає в тому, що, крім всього, мають бути інституції, які ці емоційні міфи зберігають, примножують і роблять їх більш ефективними. Має бути хтось, хто будує пам'ятники, друкує «Кобзар», готує бутерброди на Євромайдані, збирає донації на армію.

Коротко кажучи, мають бути інституції. Сталін казав, що кадри вирішують усе; моя теза – інституції вирішують все.

> 1) — Якщо немає інституцій, як це почуття може вижити, помножитись? Переважна більшість етнічних груп, які не стали націями, не змогли розвинути ці інституції.
>
> 2) — Ідеально, якщо така інституція поєднує метафізику і фізику: як Український католицький університет – бо він є університетом і католицьким.

Підставово (і це остання моя спроба пояснення) ці інституції – це кав'ярні, університети, нецензурована преса, вільна Церква, міське самоврядування. Більшість таких інституцій виникли не тут, не на цій території. Більшість інституцій прийшли з Заходу. Географічна близькість до Заходу (це остання моя теза) надзвичайно важлива, бо це близька територія, де цей досвід може передатися.

> Це, на мою думку, є однією з причин, чому в Росії так швидко зникають етнічні групи. За останні роки там не стало 13 етнічних груп народів Сибіру, а деякі перебувають на грані знищення.
>
> Їх вбили двічі: вперше фізично, а вдруге в пам'яті – ніхто не знає про них і не згадує про їхню боротьбу за виживання, бо вважається, що вони цю долю прийняли. Хто зараз пам'ятає, що чукчі, з яких ми так часто сміялися, перетворюючи їх в об'єкт расистських анекдотів, 150 років воювали – воєнно, зі зброю – з Росією і стали жертвою? Бачимо, що робиться: не просто стирають із пам'яті, а перетворюють на об'єкт насмішок. Хакаси, тувинці, буряти – вони також були стійкими, не забуваймо про це, вони також мали стійкість. Не ми єдині: напевно, стійкість – це дуже людське. Чому вони не збереглися? А тому, що надто далеко від того досвіду, який ми мали безпосередньо, який ми мали щастя мати.

Вони також були стійкими, але зникли – і зникли тому, що їм бракувало того досвіду, якого бракувало й нам.

Моя ключова теза:

— ми не зможемо зрозуміти, що робиться в Україні, якщо не візьмемо до уваги того, що сталося в останні двадцять років.

Я про це писав свою книжку і не буду зараз про це читати окрему лекцію, але дуже короткою формулою є:

1) — в Україні тепер грошовий, людський капітал мігрує зі сходу на захід. Війна це рішуче прискорила, але це було вже перед війною, навіть перед 2014 роком, а зараз стало масовим.

2) — А культурний капітал мігрує із заходу на схід.

Я декілька років перед війною був у Миколаєві (якщо ви знаєте, то Миколаїв – це така довга кишка в сорок кілометрів, одна вулиця і раптом велика площа), і мене найбільше втішило – приходиш і бачиш кав'ярні, галицькі пляцки, шоколад по-львівськи і таке інше. Я не про якийсь галицький шовінізм – а про те, що це західна культура, яка йде на схід. Мені розповідають про новий центр гіпстерства в Києві, це Рейтарська вулиця: пройдіться по ній – і раптом матимете відчуття повністю такого собі Львова. Йде трансплантація тієї культури, яка є дуже важливим елементом стійкості.

Що далі? Перемога.

Але повертаюся до початку:

— ми маємо два елементи стійкості: 1) — стійкість виживання і 2) — стійкість самовираження, в якому ми живемо, стійкість народу і стійкість нації.

Зараз можливий третій елемент стійкості:

— або 1) — життя в умовах апокаліпсису – або (і це найбільший виклик) 2) — перетворення цієї стійкості в стабільний розвиток, сталий розвиток.

А це ключовий момент стійкості і в Україні, і у всьому світі – чи ми зможемо витримати такий темп без катастрофи.

— Історики вважають, що цей стан переходу триває більш-менш п'ятдесят років.

— Ми вже тридцять років маємо.

Але не скажу, що лишилося двадцять років, бо є ефект війни, війна прискорює. Багато речей, які були неможливими перед 24 лютого, на жаль, сталися.

Хоча вони би сталися і так, але не такою ціною і не такими темпами.

Виклик залишається той самий: стійкий розвиток перевести в сталий розвиток.

Іншими словами, спасти себе і спасти ціле людство.

***

№ 1.595

2021-05-20

Ніколов

Вчора говорив з американським журналістом, який шукає відповідь на питання: «Що сказати американським виборцям, які вже стомились від війни в Україні, і хочуть припинити її фінансування?»

Це не надумана проблема. Там повно «уставших ат вайни». Американці пережили позорний вихід з Афганістану, де безтолково похоронено сотні

мільярдів доларів – набагато більше, ніж в Україні. І цю історію качає Трамп – справжня надія Сі і Пу.

Зрозуміло, що я говорив про те, що українці не афганці. Що ми теж християни, що ми насправді хочемо в Макдон і на ручки НАТО. Тобто у нас є цивілізаційна мотивація бути в одному таборі з Америкою. І до того ж ми не просимо щоб США вводило до нас війська, як то було в Афганістані. Ми просимо тільки зброї. Бо достатньо освічені і розумні, щоб освоїти всякі кнопочки і протокольчики. З нами можна не грати в «простоту стінгерів» (іфюноувотаймін).

Але ж в США теж багато їбанашек. Які просто не хочуть чути, хоч їм кол на голові теши. Їм ці аргументи до одного місця.

Зрештою я розпсіхувався і сказав, що єдиний шанс – це перемогти рашистів до виборів в США, які будуть восени 2024 року. Щоб Байден показав виборцям перемогу, а не поразку. І не в разовому контрнаступі. А в довгу. Коли Ф-16 патрулюють наші кордони. Коли «патріоти» закривають небо над нашими заводами. Коли НАТО накриває парасолькою зону сумнівів у майбутньому всього білого світу.

Щоб ви не сумнівались у реальності небезпеки – ось вам лонгрід від «The Economist». Але не думайте, що все пропало. Бо сам факт лонгріду і описаних у ньому подій означає, що на Заході є люди, які вже зараз рефлексують небезпеку, а відтак працюють на її мінімізацію.

А нам своє робить. Бо інакше нас вб’ють.

Автопереклад

https://www.economist.com/united-states/2023/05/11/donald-trump-has-become-more-dangerous

***

Дональд Трамп став більш небезпечним

Як би жахливо це не було, але редакція CNN зробила країні послугу, розкривши загрозу, яку він представляє.

Ось до чого дійшла американська політика: наступного дня після того, як суд присяжних у цивільній справі дійшов висновку, що Дональд Трамп вчинив сексуальне насильство, а потім обмовив свою жертву, він з'явився на національному телебаченні як лідер президентської номінації від партії сімейних цінностей і правопорядку, американської величі та американської гордості. Зухвалість пана Трампа не повинна нікого дивувати, звичайно, не після його семирічного успіху у визначенні республіканських цінностей. І все ж це було принизливе видовище.

Коли пан Трамп знову напав на свого обвинувача, назвавши її «божевільною», члени аудиторії республіканців і незалежних, скликані 10 травня CNN на міські збори в штаті Нью-Гемпшир, де відбулися дострокові праймеріз, сміялися і аплодували. Вони сміялися знову, коли він наполягав на тому, що «божевільна Ненсі Пелосі», а не він, відповідальна за погром під час повстання 6 січня 2021 року в Капітолії. Він назвав той день «прекрасним днем» і сказав, що схильний помилувати багатьох засуджених учасників заворушень, які мали «любов у своєму серці».

Закутий у броню своєї безсоромності, пан Трамп брехав знову і знову, коли ведуча CNN Кейтлін Коллінз мужньо обривала його і намагалася перевірити його в режимі реального часу. «Ви неприємна людина», - врешті-решт сказав їй пан Трамп, що викликало ще більше вигуків і сміху.

Пан Трамп сказав одну правду, яка пролила світло на глибини його цинізму. Після того, як він зажадав від республіканських законодавців відмовитися від підвищення ліміту держборгу без «масштабних скорочень» бюджету з боку президента Джо Байдена, пані Коллінз зазначила, що Трамп якось сказав, що стеля держборгу не повинна бути інструментом переговорів.

«Це було, коли я був президентом, - сказав пан Трамп.

«То чому зараз все інакше?» запитала пані Коллінз.

«Тому що зараз я не президент», - відповів він з посмішкою. Це викликало сміх у залі. Як кумедно, що він на повен голос заявив, що зруйнує довіру до Америки виключно через політику.

Ще під час міських зборів на CNN обрушився град критики в Твіттері та інших джерелах за те, що він дозволив пану Трампу виступити на своїй платформі, особливо з дружньою аудиторією в студії. Пан Трамп, ймовірно, дійсно допоміг собі з виборцями на праймеріз. З'явившись на CNN вперше з 2016 року - протягом багатьох років він атакував його як «фейкові новини» - він прийняв бій з ворогами своїх прихильників і показав суперників, таких як губернатор Флориди Рон ДеСантіс, які грають у безпеці з доброзичливими журналістами. Пані Коллінз кинула виклик пану Трампу щодо його брехні про фальсифікацію виборів так само рішуче, як і будь-який інший журналіст до цього часу. Але викривлені правила поляризації, в тому числі й у ЗМІ, означали, що її наполегливість, ймовірно, принесла йому підтримку.

Проте CNN зробила країні послугу, показавши американцям, наскільки небезпечним залишається пан Трамп. Досі він проводив ефективну кампанію, яка свідчить про його тривожну здатність вчитися на минулих помилках. Нападаючи на пана ДеСантіса ще до того, як той оголосив про свою кандидатуру, Трамп методично публікує трихвилинні відеоролики, в яких описує свої політичні позиції. Інтернет-видання Politico нещодавно

повідомило, що Трамп залицявся до партійних лідерів у таких штатах, як Луїзіана, які, ймовірно, будуть делегатами на з'їзді 2024 року.

І він доносив своє послання як до аудиторії загальних виборів, так і до аудиторії праймеріз. У новій рекламі Трампа, випущеній 10 травня, демонструється відео, де 80-річний Байден спотикається на сходах літака Air Force One і падає з велосипеда. Опитування Washington Post-ABC News, опубліковане 7 травня, показало, що Трамп перемагає Байдена в особистому протистоянні.

Але, без відома його помічників, пан Трамп пошкодив себе в ратуші з метою проведення передвиборчої кампанії. Після завершення заходу Байден збирав кошти («Ви хочете ще чотири роки цього?» - запитав він у Твіттері), а за півгодини його команда випустила рекламний ролик, в якому роздуми Трампа про красу 6 січня чергувалися з кадрами насильства, що відбувалося в цей день. Якщо пан Трамп виграє номінацію, його хвалькуватість щодо скасування права на аборт буде переслідувати його разом з багатьма іншими висловлюваннями, деякі з яких також можуть посилити його зростаючу юридичну небезпеку.

Напередодні присяжні винесли вердикт у цивільній справі у федеральному суді Нью-Йорка, яку порушила письменниця Е. Джин Керролл. Вона звинуватила пана Трампа у зґвалтуванні в 1990-х роках, а потім у наклепі після того, як вона виступила зі своїми звинуваченнями у 2019 році, коли він був президентом. Перевагою доказів - стандартом для цивільної справи - присяжні визнали, що пані Керролл не довела зґвалтування, але довела інші звинувачення. Вони зобов'язали пана Трампа виплатити їй 5 мільйонів доларів. Він заявив, що подасть апеляцію.

Пан Трамп відмовився виступити на свій захист, але у відеозаписі свідчень підтвердив, що вірить у те, що сказав у відео «Access Hollywood», опублікованому в 2016 році, про те, що зіркам може зійти з рук хапання жінок за геніталії. Він назвав це твердження «значною мірою правдивим, на жаль чи на щастя». Останній прислівник, як і рішення присяжних, не допоможе Трампу відвоювати прихильність жінок з передмістя, яких він програв Байдену на 19 пунктів. «На щастя чи на жаль для неї», - сказав він у ратуші, зробивши жахливе уточнення.

The Economist

Menu | Weekly edition | The world in brief | Search

United States | Lexington

Donald Trump has become more dangerous

As awful as it was, CNN's town hall did the country a service by revealing the threat he presents

May 11th 2023

Share

Трампу двічі оголошували імпічмент, а в квітні в Нью-Йорку йому було пред'явлено звинувачення за 34 пунктами у фальсифікації ділової документації. Попереду можуть бути потенційно більш серйозні звинувачення на рівні штату і на федеральному рівні. Поки що такий осуд зміцнив його підтримку республіканців. Це тому, що так мало республіканських лідерів виступають проти нього. Більшість його нинішніх і ймовірних опонентів у боротьбі за номінацію, включно з паном ДеСантісом, повторили цю помилку після того, як присяжні винесли рішення на користь пані Керрол, ухиляючись від відповідей на запитання.

Але після ратуші комітет політичних дій, який підтримує пана ДеСантіса, назвав це «годиною нісенітниці, яка довела, що Трамп застряг у минулому». Це більше схоже на правду. Опоненти пана Трампа не переможуть його, якщо чекатимуть, поки хтось інший зробить цю роботу. Вони повинні проявити повагу до країни, своєї партії і самих себе, відстоюючи верховенство права і елементарну порядність.

***

Donald Trump has become more dangerous

As awful as it was, CNN’s town hall did the country a service by revealing the threat he presents

May 11th 2023

And so american politics came to this: the day after a jury concluded in a civil case that Donald Trump had committed sexual abuse and then defamed his victim, he preened on national television as the front-runner for the presidential nomination of the party of family values and law and order, of American greatness and American pride. Mr Trump’s gall should not surprise anyone, of course, not after his success for seven years in defining Republican values down. Yet what a degrading spectacle it was.

When Mr Trump attacked his accuser all over again, calling her a “whack job”, members of the audience of Republicans and independents, convened on May 10th by cnn for a town hall in the early primary state of New Hampshire, laughed and applauded. They laughed again when he insisted that “crazy Nancy Pelosi”, not he, was responsible for the mayhem during the insurrection of January 6th 2021 at the Capitol. He called that “a beautiful day” and said that he was inclined to pardon many of the convicted rioters, who had “love in their heart”.

Armoured in his shamelessness, Mr Trump lied again and again, as cnn’s moderator, Kaitlan Collins, valiantly cut him off and tried to fact-check him in real time. “You’re a nasty person,” Mr Trump eventually told her, to further whoops and laughter.

Mr Trump did emit one truth, flashing a light into the depths of his cynicism. After he demanded that Republican legislators refuse to raise the debt limit without "massive cuts" to the budget from President Joe Biden, Ms Collins noted Mr Trump once said the debt ceiling should not be a negotiating tool.

"That's when I was president," Mr Trump said.

"So why is it different now?" Ms Collins asked.

"Because now I'm not president," he replied with a smirk. That brought down the house. How hilarious that he would baldly proclaim he would wreck America's credit purely for politics.

Even as the town hall was under way, cnn came in for a hail of criticism on Twitter and elsewhere for permitting Mr Trump its platform, particularly with a friendly studio audience. Mr Trump probably did help himself with primary voters. In appearing on cnn for the first time since 2016—for years he has attacked it as "fake news"—he was taking the fight to his fans' enemies and showing up rivals like Governor Ron DeSantis of Florida, who play it safe with friendly journalists. Ms Collins challenged Mr Trump about his lies about election fraud as forcefully as any journalist to date. But the perverse rules of polarisation, including that of the media, meant her tenacity probably earned him support.

Yet cnn did the country a favour by showing Americans just how dangerous Mr Trump remains. Until now he has been running an effective campaign, one suggesting a disturbing capacity to learn from past mistakes. While battering Mr DeSantis before he has even announced his candidacy, Mr Trump has been methodically posting three-minute videos in which he describes his own policy positions. The online publication Politico recently reported that Mr Trump has been courting party leaders in states such as Louisiana who are likely to be delegates at the 2024 convention.

And he has been pitching his message to a general-election audience as well as a primary one. A new Trump advertisement, released on May 10th, deploys video of Mr Biden, who is 80, stumbling on the steps of *Air Force One* and falling off a bicycle. A *Washington Post*-abc News poll published on May 7th showed Mr Trump beating Mr Biden in a head-to-head matchup.

But, unfiltered by his aides, Mr Trump damaged himself in the town hall for purposes of a general-election campaign. Mr Biden was fundraising off the event as it ended ("Do you want four more years of that?" he asked on Twitter) and within half an hour his team released an ad interleaving Mr Trump's musings about the beauty of January 6th with images of violence that day. Should Mr Trump win the nomination, his boasts about overturning abortion rights would haunt him, along with many other remarks, some of which may also enhance his growing legal jeopardy.

The jury verdict on the eve of the town hall came in a civil case, in federal court in New York, brought by E. Jean Carroll, a writer. She accused Mr Trump of raping her in the 1990s, and then of defaming her after she made her accusations in 2019, while he was president. By a preponderance of the evidence—the standard for a civil case—the jury found that Ms Carroll did not prove rape, but did prove the other accusations. It ordered Mr Trump to pay her $5m. He said he would appeal.

The primary imperative

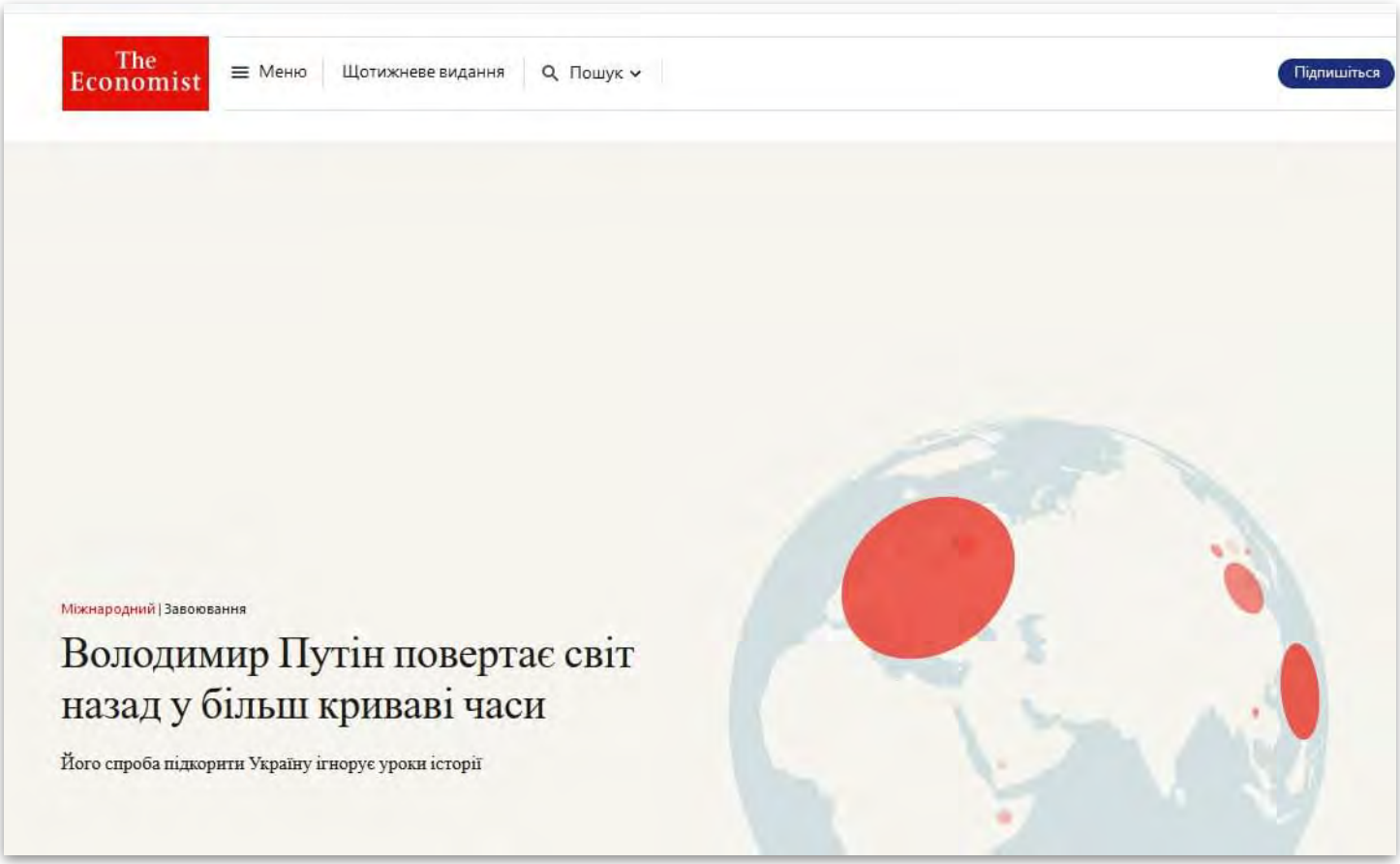
Mr Trump declined to appear in his defence, but in a videotaped deposition he confirmed he believed what he said in the "Access Hollywood" video released in 2016, that stars could get away with grabbing women by their genitals. He called that statement "largely true, unfortunately or fortunately". That last adverb, like the jury's ruling, will not help Mr Trump win back the suburban women he lost to Mr Biden by 19 points. "Fortunately or unfortunately for her," he said in the town hall, by way of awful clarification.

Mr Trump was twice impeached, and in April he was indicted in New York on 34 felony counts of falsifying business records. Potentially more serious state and federal charges may lie ahead. So far, such censure has solidified his Republican support. That is because so few Republican leaders stand up to him. Most of his current and likely opponents for the nomination, including Mr DeSantis, repeated that mistake after the jury delivered its decision for Ms Carroll, ducking questions about it.

But after the town hall, the political action committee backing Mr DeSantis called it "an hour of nonsense that proved Trump is stuck in the past". That is more like it. Mr Trump's opponents will not beat him by waiting for someone else to do the job. They should show some respect for the country, their party and themselves by standing up for the rule of law, and simple decency.

***

№ 1.596

2023-05-09

Ніколов

Це екзистенційний лонгрід «The Economist» про те, чому Путєн приречений програти в Україні. «Його вторгнення послабило Росію, а не посилило її. Намагаючись завоювати сусідню суверенну країну, він спробував кинути виклик історії. Йому це не вдалося».

Текст може виглядати просто умнічаньєм. Але в аргументах є і статистика, яка свідчить про анахронічність Путєна. Є і логіка його поразки. І є наше ЗСУ.

Стоїмо.

Автопереклад

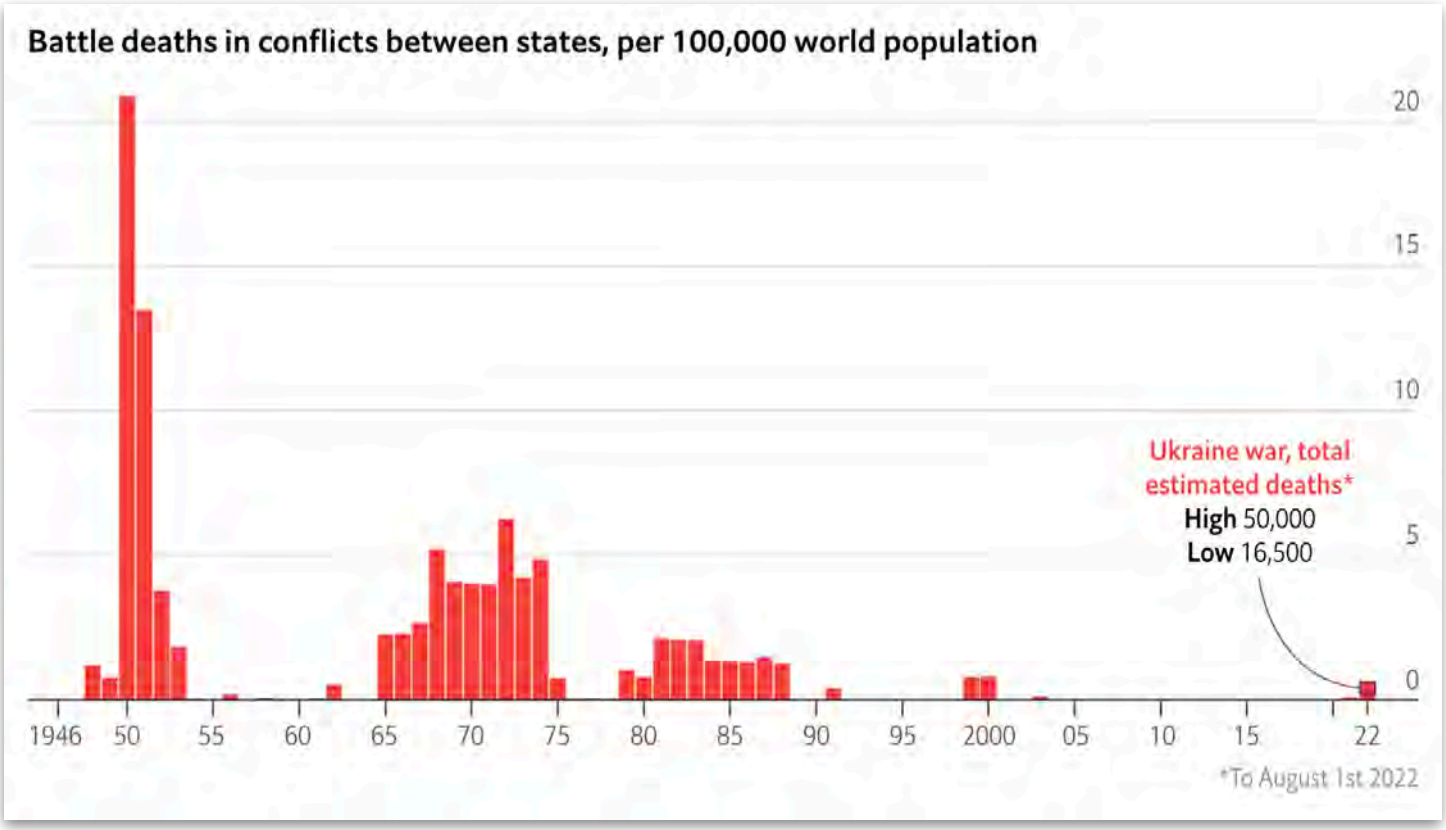
https://www.economist.com/interactive/international/2022/10/24/vladimir-putin-is-dragging-the-world-back-to-a-bloodier-time

***

Володимир Путін тягне світ назад до більш кривавих часів

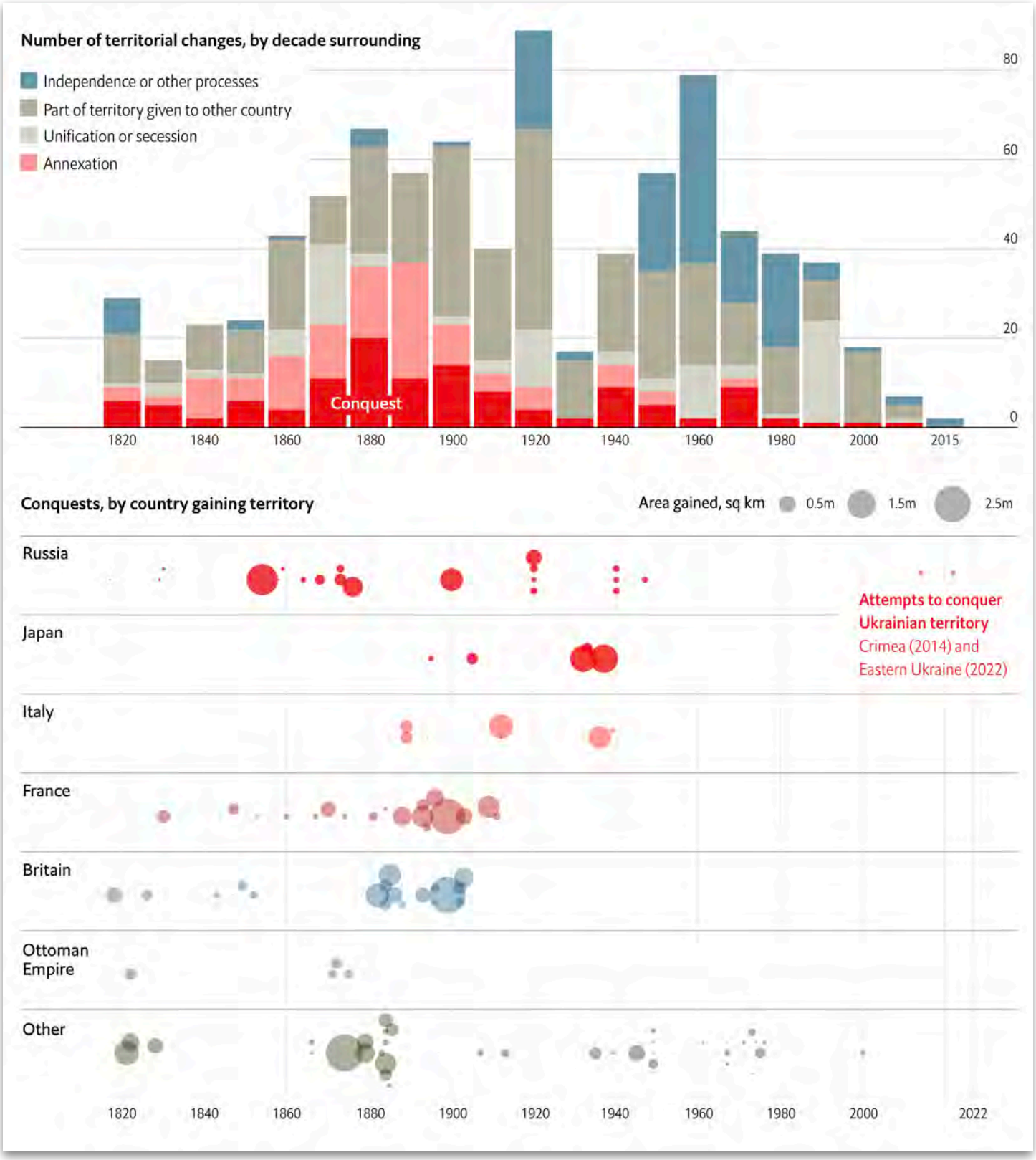
Його спроба завоювати Україну ігнорує уроки історії

За останні 200 років міждержавні війни забрали понад 30 мільйонів життів на полях битв. Але вони стають менш поширеними і менш смертоносними.

Владімір Путін - пристрасний читач історії. Дехто каже, що протягом довгих місяців ізоляції під час пандемії covid-19 президент Росії засиджувався в кремлівських архівах, роздумуючи над минулим своєї країни як великої держави і мріючи про його відновлення. Він захоплюється ранніми Романовими, які зміцнили своє правління на рубежі 17-го століття після династичної кризи, позначеної насильством і беззаконням у Росії, а потім вирушили завойовувати шлях до Тихого океану. Зокрема, він порівнював себе з Петром Великим, царем, який захопив землі Швеції і перетворив Росію на домінуючу державу в Балтійському регіоні.

У 2014 році війська Путіна захопили Крим, півострів на півдні України. Зрештою, тамтешнім мешканцям роздали російські паспорти. На той час цей крок здавався просто кон'юнктурним. Завоювання Криму було популярним серед росіян, багато з яких

вважали передачу території від Російської Радянської Федерації Соціалістичних Республік до Української Радянської Соціалістичної Республіки в 1954 році нелегітимною. Але захоплення Криму і підтримка, надана Росією повстанцям у Луганській і Донецькій областях України, зараз більше схожі на кроки у великому плані захоплення української землі.

У плутаній промові за три дні до того, як у лютому російські ракети почали падати на українські міста, пан Путін оплакував втрату «території колишньої Російської імперії». Через вісім місяців після вторгнення його війська окупували близько 15% української землі. Але все йде не за планом. Український контрнаступ продовжує відтісняти російські війська. 30 вересня, після фіктивних референдумів, Росія оголосила, що анексувала чотири східні і

південні області України, хоча і не контролює їх повністю. Оголошуючи про цей крок, пан Путін засудив «фальшиві правила» Заходу, в тому числі непорушність кордонів. Але його вторгнення послабило Росію, а не посилило її. Намагаючись завоювати сусідню суверенну країну, він спробував кинути виклик історії. Йому це не вдалося.

Після закінчення Другої світової війни сутички між країнами з багатьох причин стали рідшими. Це не означає, що вони зникли, і зменшення кількості міждержавних воєн не тотожне миру: громадянські війни (на кшталт тієї, що зараз вирує в Ефіопії), державні репресії та інше масове насильство продовжують завдавати величезних людських страждань. Війни за незалежність від колоніальних репресій також часто були надзвичайно смертоносними. Але приклади, коли одна держава посилає свої збройні сили через кордон, щоб воювати з військами іншої, стали набагато менш поширеними.

Ще рідше, ніж війни між країнами, відбувається те, що намагається зробити пан Путін:

> — імперське завоювання або вторгнення в країну, щоб зробити її територію своєю.

Як написав цього року історик і письменник Юваль Ноа ***Харарі***,

> ***«більшість урядів перестали розглядати загарбницькі війни як прийнятний інструмент для просування своїх інтересів, а більшість націй перестали фантазувати про завоювання і анексію своїх сусідів».***

Саддам Хусейн помилково вважав, що інші держави дозволять Іраку поглинути Кувейт у 1990 році.

Більшість інших прикладів таких спроб

> - таких як поглинання Індією Гоа в 1961 році і Сіккіму в 1975 році - ще давніші.

Китай ще може спробувати це зробити з Тайванем.

Але за винятком зусиль пана Путіна і зіткнень за незаселені прикордонні території або невеликі острови, це явище майже зникло.

Різкий спад не був випадковим.

Причини, що стоять за ним, пояснюють дещо про те, як держави сьогодні взаємодіють одна з одною. Вони також вказують на те, чому агресивна війна пана Путіна в Україні є такою винятковою і навряд чи закінчиться успіхом.

Докази занепаду війни знайти неважко. Міжнародна дослідницька організація Correlates of War Project зібрала дані про кожну міждержавну війну, що точилася з 1816 року, після наполеонівських війн. Ці дані підтверджують, що війни - тобто конфлікти між державами, які забирають щонайменше 1 000 життів за рік - стають набагато рідкіснішими.

Причин багато.

Там, де економіка залежить від міжнародної торгівлі, яка може бути порушена конфліктом, вартість війни зростає. У свою чергу, нижчі торговельні бар'єри допомагають зменшити потенційну здобич. Зрештою, вторгнення на територію з метою нав'язати умови торгівлі або отримати доступ до нових ринків навряд чи є вигідним, якщо ринки вже відкриті. Це не є достатньою умовою для миру, як показала Перша світова війна, але це зменшує стимули для конфлікту. Війна також рідко трапляється між демократіями (кількість яких зросла за останні 200 років), можливо, тому, що виборцям не подобається її ціна і вони виганяють своїх войовничих лідерів. Деякі вчені навіть стверджують, що, залежно від того, наскільки строго ви визначаєте демократію, дві демократії ніколи не воювали одна з одною. Нарешті, стратегічна ядерна зброя зробила б тотальну війну настільки руйнівною, що її важко уявити.

Невеликі конфлікти залишаються поширеними, але навіть якщо врахувати всі міждержавні зіткнення, в яких загинуло понад 25 осіб, частка населення світу, що загинуло в бою, різко скоротилася (див. діаграму). Частково це пов'язано з тим, що покращена підготовка і спорядження захищають солдатів краще, ніж будь-коли, а медицина стала кращою. За оцінками дослідників, співвідношення поранених до вбитих у війнах за останні 50 років зросло більш ніж удвічі.

В Україні, однак, людські втрати вже надзвичайно високі. Оцінки різняться, але з обох сторін загинуло щонайменше 16 500 солдатів, і ця цифра може сягати 50 000. У вересні Бен Воллес, міністр оборони Великої Британії, заявив, що російські втрати (загиблі і поранені) становлять 80 000 осіб.

Як велика і смертоносна війна, вторгнення Путіна в Україну виглядає незвичним у порівнянні з історичними тенденціями.

1) — Але його мета - використати силу для постійного розширення і без того величезної території своєї країни - не просто рідкість.

2) — Це відхилення від норми.

Згідно з даними Correlates of War, з кінця 1970-х років не відбулося жодного великого завоювання аж до захоплення Криму в 2014 році. Спроби завоювань також неухильно знижувалися: за даними, зібраними дослідником Деном Альтманом, починаючи з Першої світової війни, кількість насильницьких

заявок на територію впала приблизно з однієї на рік до майже жодної, якщо не враховувати невеликі острови і незаселені райони.

За даними Correlates of War, протягом типового десятиліття між 1850 і 1940 роками, можливо, 1% населення світу змінили своїх правителів в результаті завоювання. Але за останні 40 років, за винятком України, менше 100 000 людей (або 0,001%) пережили те саме, і майже всі вони опинилися на давно спірних територіях під час війни між Вірменією та Азербайджаном у 2020 році.

Майже повне зникнення держав, які успішно захоплювали території одна одної, пояснюється цілою низкою чинників. Економічні вигоди зменшилися, а витрати стали надзвичайно високими; сучасні очікування від держави ускладнюють управління групою людей проти їхньої волі; а міжнародні норми та інституції означають, що інші держави з більшою ймовірністю втрутяться, щоб запобігти цьому.

Навіть якщо руйнівна сила сучасної війни не знищує виробничий потенціал регіону, економічна діяльність, яка колись майже повністю залежала від землі та природних ресурсів, тепер більше залежить від людського капіталу. Робітники навряд чи працюватимуть у зонах конфлікту або під контролем загарбників. Якщо у них є така можливість, вони часто виїжджають. Заходи безпеки, часто необхідні для збереження контролю над територією, вимагають обмежень на пересування і торгівлю, що може призупинити її зростання.

Візьмемо Західний берег річки Йордан, захоплений Ізраїлем під час шестиденної війни проти арабських держав у 1967 році. За десятиліття, що минули з того часу, Ізраїль побудував десятки поселень, як по дузі навколо Східного Єрусалиму, який він формально анексував у 1980 році, так і по всьому Західному березі річки Йордан. Сьогодні близько 60% території перебуває під повним ізраїльським контролем; решта або під спільною ізраїльсько-палестинською юрисдикцією, або контролюється переважно Палестинською адміністрацією, яка перебуває під наглядом Ізраїлю.

Деякі ізраїльські політики визнають, що більша частина Західного берега стане ядром палестинської держави в майбутній мирній угоді, інші хочуть його повної анексії. Але тим часом він занепадає. За даними ООН, ВВП на одну особу на Західному березі річки Йордан і в секторі Гази, також захопленому Ізраїлем під час шестиденної війни, у 2019 році становив лише $3 700, порівняно з $44 000 в Ізраїлі. Газу виявилося настільки складно тримати під контролем, що Ізраїль вивіз звідти останні 8500 поселенців у 2005 році.

Карл Кайзен, який працював заступником радника з національної безпеки президента Джона Кеннеді і викладав у Массачусетському технологічному інституті, у 1990 році поставив під сумнів, чи може завойоване індустріальне суспільство коли-небудь бути повністю інкорпороване в сучасну державу

проти волі його мешканців. Населення потрібно завоювати. Іноді людей можна експлуатувати економічно. Пітер Ліберман з Міського університету Нью-Йорка вказує на Японію, яка захопила Корею, Маньчжурію і Тайвань між 1895 і 1931 роками і побудувала «економічно процвітаючу і політично покірну імперію». Але це було можливо лише за допомогою величезної жорстокості і під очевидним військовим контролем.

Глобалізація також підірвала стимули до завоювання.

Значне зниження транспортних витрат за останнє століття дозволило країнам зазирнути далеко за межі своїх сусідів у пошуках більшої частки торгівлі та ресурсів. А оскільки тарифи та інші бар'єри в торгівлі між країнами впали, стало безглуздим інтегрувати ринки силою.

Ті, хто намагається утримати територію, стикаються зі зростаючими викликами.

> — Америка та її союзники зіткнулися з такими ж проблемами, намагаючись перетворити збіднілий Афганістан на сучасну демократію після того, як вони вторглися і скинули талібів у 2001 році.

Незважаючи на величезну військову перевагу окупантів - наприклад, контроль над небом - сили Талібану врешті-решт перемогли, що призвело до принизливого для Америки виведення військ у 2021 році. Високомотивовані бойовики-партизани, часто підтримувані співчутливим цивільним населенням, були набагато більш готові до втрат і поневірянь, ніж окупанти. Сусідній Пакистан, армія і шпигуни якого тривалий час підтримували Талібан, значно ускладнював зусилля Америки з наведення порядку. Тим часом американським політикам ставало дедалі важче пояснювати виборцям надзвичайні витрати на утримання військової окупації на віддаленій території в Азії, що не має виходу до моря.

Частково це пов'язано з тим, що зросли очікування щодо того, що держави повинні надавати своїм громадянам - чи то освіту, охорону здоров'я, чи то економічні можливості. Це збільшує витрати (і потребу в доходах), а також створює точки тертя між громадянами і державою, такі як шкільна освіта. У багатьох країнах люди також мають більш чітку національну ідентичність, ніж колись. Початкова освіта, яка відіграє важливу роль у прищепленні такої ідентичності дітям, особливо через вивчення мови, є частим джерелом конфліктів на окупованих територіях. Стабільні кордони також відіграють певну роль у формуванні національних ідентичностей, зміцнюючи їх протягом десятиліть. В Україні навіть переважно російськомовні частини сходу та півдня стали затято антиросійськи налаштованими. В Одесі, портовому місті, яке посідає дорогоцінне місце в російській історії та культурі, українські прапори тепер майорять на кожному розі вулиці.

А можливості контролю над окупованими територіями, принаймні для завойовників із совістю - або бажанням виглядати так, ніби вона у них є, - є більш обмеженими, ніж колись. Рабство і тактика «розділяй і володарюй», подібна до тієї, яку Британія використовувала для підтримання порядку в імперії, сьогодні майже скрізь вважаються морально збанкрутілими і варварськими (навіть якщо вони ще далекі від повного викорінення). Геноцид - це навіть більше, до такої міри, що зовнішні держави вважають своїм обов'язком і правом захищати населення від нього, використовуючи військові засоби, якщо це необхідно.

Не лише такі звірства, як геноцид, спонукають інші держави втрутитися і зупинити окупацію. 2 серпня 1990 року іракські війська увійшли до Кувейту. Менш ніж через чотири тижні Саддам Хусейн оголосив, що Кувейт став 19-ю мухафазою Іраку. Реакція решти світу була швидкою. Через день після вторгнення Рада Безпеки ООН одноголосно ухвалила резолюцію 660, яка засуджувала це вторгнення. Навіть Росія і Китай з радістю підтримали американську інтервенцію проти Саддама. Потім було прийнято ще одинадцять резолюцій, і після того, як Саддам проігнорував кілька термінів виведення військ, розпочалася операція «Буря в пустелі». Коаліція з 35 країн розгромила іракську армію всього за шість тижнів.

Перша війна в Перській затоці відбулася в часи американського домінування наприкінці холодної війни і є найяскравішим нещодавнім прикладом того, як норма проти завоювання була застосована. Загалом, громадська думка більше не вважає завоювання легітимним інструментом державотворення, що впливає на те, як діють лідери. Вона також обмежує завоювання іншими способами. Звичаєва поведінка, або дотримання норм, є одним із джерел міжнародного права. А багатосторонні інституції, такі як ООН, надають цим нормам сили, підтримуючи їх.

Досягнення консенсусу проти великих захоплень земель є однією з причин, чому так мало країн розширювали свої кордони силою після закінчення Другої світової війни, в тому числі там, де мало хто очікував, що кордони будуть стабільними, наприклад, у нових незалежних частинах Африки. Хоча марокканські та мавританські солдати вторглися в Західну Сахару в 1975 році, інші нещодавні зміни кордонів на континенті були результатом відокремлення (як в Еритреї та Південному Судані), а не завоювання. Норми та інституції можуть не перешкоджати державам здійснювати спроби завоювання. Але суспільні настрої, міжнародне право та інституції роблять їх ще менш вірогідними на успіх.

Стан свідомості імперії

Путін вже давно не звертає уваги на ці аргументи. І його мало хвилює інтерпретація минулого іншими.

«Люди зі своїми поглядами на історію нашої країни можуть зі мною сперечатися, але я вважаю, що російський і український народи - це практично один народ, що б там не говорили», - заявив він у 2014 році, менш ніж через півроку після захоплення Криму.

Можливо, подібні коментарі мали б набагато раніше насторожити західні держави щодо його ширших територіальних амбіцій в Україні.

Але тепер, коли вони прокинулися, вони, здається, сповнені рішучості відстоювати норми, які не дозволяють іншим країнам розширювати свої кордони силою.

Західні країни не відправили свої війська воювати в Україну. Але вони постачають Україні найсучасніше звичайне озброєння, навчають її солдатів, фінансують її уряд і намагаються зупинити вторгнення пана Путіна за допомогою санкцій.

21 вересня 2022 у своїй промові на Генеральній Асамблеї ООН президент Джо Байден прямо заявив про це: **«Якщо нації можуть переслідувати свої імперські амбіції без наслідків, то ми ставимо під загрозу все, за що виступає ця сама інституція».**

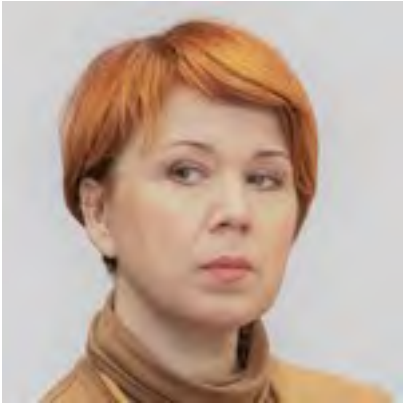
***

№ 1.597

ЧИ ТРУХАНОВ КЕРУВАТИМЕ ОДЕСОЮ ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ВИЙШОВ ІЗ СІЗО?

2023-05-08

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

За інформацією джерел ZN.UA в Офісі генпрокурора, спринтерський захід і вихід із СІЗО мера Одеси Геннадія Труханова — це лише початок процесу відсторонення його від посади. Свобода завдяки внесеній соратником по партії заставі в 13 млн грн («із яких сплачено всі податки») — не індульгенція для того, щоб продовжувати паразитувати на місті та його бюджеті.

Однак річ не в змові, в яку, за припущенням низки спостерігачів, нібито вступили прокурори САП і Банкова, щоб нарешті дозволити мерові Одеси скласти компанію своїм підприємливим заступникам і бізнес-партнерам Кауфману та Грановському. Просто хто сказав, що офіс президента пропустить нагоду скористатися результатами розслідування НАБУ справи заводу «Краян»? Аби після того, як суд виведе Труханова з гри, віддати обезголовлені Одесу та регіон у кормління одній зі своїх груп впливу?

Та давайте по черзі.

1. Чому Труханова заарештували тепер, а не два з половиною роки тому?

Це перше запитання, яке ставлять мери, вбачаючи у справі колеги не так кримінальний, як політичний слід. І, знаєте, після того, як Банкова не соромлячись знесла мера Чернігова Владислава Атрошенка, а тепер руками голів міських і обласних військових адміністрацій (до речі, голова Чернігівської ОВА В'ячеслав Чаус недавно очолив обласний осередок «Слуги народу») ламає чернігівську раду, побоювання місцевих властей можна зрозуміти.

Але тільки частково.

Бо трухановська бюджетна афера із заводом «Краян» — це не особиста вивезена з країни «Тесла» Атрошенка. Навіть якщо будівлі заводу не відійшли у приватні руки, а залишилися у власності одеської громади і там

відкрито Центр надання адміністративних послуг. «Одеський ЦНАП визнаний однією з найкращих практик в Україні, де працюють і отримують зарплату 720 людей. Нас возили туди з усієї країни показувати. Ну, народ, конкретно в цій справі НАБУ вдарило в штангу», — переконаний мій співрозмовник, мер одного з обласних центрів.

Не факт. **Нагадаємо, що будівля, яка колись входила у комплекс ДП «Завод «Краян», залишилася у власності громади на умовах буквально «золотої» угоди, пролобійованої особисто мером.** Наприкінці 2016 року Одеська міська рада дістала з кишень одеситів 185 млн грн і віддала їх приватній структурі, яка — **увага!** — на початку 2016 року сама придбала цей комплекс на аукціоні, організованому державним ліквідатором, за 11,5 млн грн. За версією НАБУ, міська рада у змові з підприємцями захищала ціну й потім планувала легалізувати кошти. При цьому, як зазначається в експертизі, фактична вартість будівлі могла становити від 34 до 92 млн, та аж ніяк не 185 млн грн. І не 11,5 млн грн, за які підставна фірма викупила її в держави. Всі подробиці схеми тут.

Публічно по суті справи колеги Труханова — мери — нічого не коментують.

Усе-таки занадто токсичний кейс, зважаючи на прізвища Галантерник, Кауфман і Грановський, які стоять поруч із героєм.

Для хвилі хейту в мережах Віталію Кличку вистачило заяви в суді про те, що він як голова Асоціації міст України готовий узяти Труханова на поруки.

Висновок обуреної громадськості очікуваний: «Кличко підтримує Труханова, бо боїться стати наступним».

Можливо.

Але тільки тому, що в нашого місцевого самоврядування, яке героїчно справляється з викликами війни, є й зворотний бік, яким предметно

займається НАБУ. Про кількість схем, котрі працюють по всій країні, але були наочно розкриті в Одесі, докладно розповів в інтерв'ю ZN.UA головний детектив НАБУ Андрій Калужинський.

Тому, **щоб відповісти на запитання, чому ВАКС реально дотягнуся до Труханова тільки зараз, варто згадати одну деталь із передісторії.**

3 жовтня 2018 року справу заводу «Краян» розглядав Малиновський районний суд Одеси. У липні 2019 року він, певна річ, Труханова виправдав, але прокурори САП подали апеляційну скаргу. 11 лютого 2021 року Апеляційна палата ВАКС скасувала виправдувальний вирок і спрямовувала справу на розгляд у Вищий антикорупційний суд.

> **І ось уже майже 2,5 року (!) адвокати Труханова не дають провести навіть підготовче засідання, щоб призначити справу до розгляду.** Нескінченні неявки, як самого обвинувачуваного, «що сам себе посилає у важливі відрядження, так і його адвокатів, повністю заблокували судовий процес.

«Звичайно, ми бачимо цю проблему, і не тільки у справі Труханова, — коментує ситуацію наше джерело у ВАКС. — Є достатньо проваджень, які так само затягуються роками. **На тлі пасивності парламенту, не готового законодавчо врегулювати питання, судді й прокурори почали займати активнішу позицію.** Адже якщо підсудний має запобіжний захід, який узагалі не завдає йому жодного дискомфорту, якщо він свідомо і без наслідків для нього порушує цей запобіжний захід, то, очевидно, потрібно вибирати інший. А Труханов неодноразово порушував зобов'язання, які на основі КПК на нього накладає суд. Чим практично унеможливив проведення судового розгляду впродовж двох із половиною років».

2. Чому Одеса і регіон опинилися без влади?

Одеса під час війни стала одним із логістично найбільш зручних місць комунікації для міжнародних зустрічей представників центральної влади. Кишинівський аеропорт приймає борти з усього світу, а звідти до Одеси п'ять годин машиною. Це не з Варшави «тягнутися» до Києва. У місті відкрито представництво МЗС, усі переговори щодо зернового коридора проходять в Одесі. І це не кажучи про військове та стратегічне значення міста і всього регіону для України.

При цьому — **тепер знову увага!** — два місяці в області немає губернатора (обов'язки виконує перший заступник колишнього начальника ОВА Максима Марченка, двох заступників якого затримано за корупцію), три місяці немає прокурора області, три місяці — керівника ДСНС області та місяць — начальника поліції: скрізь рулять в.о.

Це що?

Наплювацьке ставлення до регіону? Некомпетентність центру? Чи неможливість розібратися між «одеськими» й «миколаївськими» (генпрокурор Андрій Костін — з Одеси, глава фракції СН Давид Арахамія — з Миколаєва), які претендують на те, щоб «кушать» Одесу?

Як, узагалі, можливо, що в такому важливому регіоні під час війни практично немає влади?

Звичайно, в Одесі — місті, багатому на комбінації, — влада номінальна завжди тісно переплiталася з тіньовою.

Але,

> **— зараз підкошені і тіньова (Галантерник, Кауфман, Грановський), і офіційна влада. Регіон — безгоспний.**

Товариші на Банковій

> **1) — або дико безвідповідальні (чого ми абсолютно не виключаємо),**
>
> **2)) — або справді не можуть усередині себе вирішити, кому «відписати» Одесу.**

Адже той, хто стане «смотрящим», і заповнить усі ці вакансії своїми людьми?

Хто буде керувати містом, якщо суд відсторонить Труханова від посади?

В суботу мер Одеси Геннадій Труханов вийшов із СІЗО під заставу 13 млн грн. Тепер запитання: чи **буде САП клопотатися про його відсторонення від посади за ст. 154–158 КПК?** Як стверджують наші джерела у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі, такий варіант не виключений. Його обмірковували й раніше, але не спішили реалізовувати у зв'язку з війною та можливими обвинуваченнями в політизації. Але тепер усе вирішить апеляція. Захист Труханова вже заявив, що оскаржить запобіжний захід. САП, схоже, теж оскаржить, висунувши вимогу ще більшої застави. «І після рішення апеляції щодо запобіжного заходу відсторонення може бути одним із варіантів», — каже джерело.

Щодо термінів. Розгляд апеляції почнеться не раніше, ніж за тиждень. Скільки триватиме, важко сказати, буває по-різному. **Підстава для наступного відсторонення є**, адже саме посада мера сприяла вчиненню злочину, і злочинна діяльність може тривати. Схема Грановського/Кауфмана — цього підтвердження. Хоча в їхній справі самого Труханова поки що немає, тільки його заступники. **Згідно з КПК, відсторонення від посади мера можливе на два місяці з наступним продовженням на підставі рішення суду.**

«Але заставу внесли, мер на свободі і має продовжувати працювати, — реагує на інформацію мій співрозмовник-мер. — Інакше він легко виграє справу про

його незаконне усунення в Європейському суді. І це буде великий мінус для наших антикорупційних органів. Ми хочемо верховенства права, як у Європі й Америці? Тоді не варто домагатися справедливості несправедливим шляхом».

Ок. Зафіксували.

Але далі ще одне складне запитання :

> **— хто повинен/буде управляти містом у разі, якщо Труханова все-таки відсторонять?**

«Навіть якщо суд задовольнить умовне клопотання прокурорів САП, в Одесі є сформований виконком, є заступники плюс робоча місцева рада. І немає жодних підстав вводити військову адміністрацію, на що, звісно, претендуватиме офіс президента», — додав мер.

Перед поїздкою на засідання Вищого антикорупційного суду, де його взяли під варту, Труханов підписав розпорядження, що виконувати обов'язки міського голови Одеси **на період його відсутності** буде «будівельний» віцемер Олександр ***Філатов***.

Поки перший заступник Сергій Тетюхін перебуває у відпустці. (А ще три колишніх заступники — Михайло Кучук, Олег Бриндак і Світлана Бедрега — проходять у справі Кауфмана/Грановського. Всіх трьох НАБУ підозрює в участі у злочинній організації та використанні службового становища).

Але у разі відсторонення варіант із заступником — неробочий.

Тому що,

> — згідно з ч. 3 ст. 50 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні», у випадку, передбаченому ч. 1 ст. 42, повноваження сільського, селищного, міського голови здійснює **секретар ради**. Про дієздатність такого варіанта свідчить досвід нинішнього мера Харкова Ігоря ***Терехова***, коли він виконував обов'язки покійного мера Геннадія ***Кернеса***.
>
> Та у випадку з Одесою такою компромісною фігурою навряд чи стане колишній ректор Одеського національного університету ім. Мечникова Ігор ***Коваль***, який обіймає посаду секретаря. Хоча він і пройшов за списком «Слуги народу».

Тому,

> **— у зв'язку з діючим воєнним станом, Банкова цілком законно** (ч. 2. ст. 4 закону про правовий режим воєнного стану) **може скористатися ситуацією, аби ввести в Одесі військову адміністрацію.**

Що, власне, нам і підтвердили джерела в офісі президента: «Якщо суд відсторонить Труханова від посади, офіс піде на ВА».

Ось тут, мабуть, варто навести цитату одного місцевого депутата, опубліковану на сайті «Думська»: «**Ми влаштуємо кіпіш — мало не здасться. Жодних підстав уводити військову адміністрацію в місті немає. У нас нормально працює міська рада, є затверджені** віцемери. Та й воєнна обстановка нормальна. Одеса — глибокий тил, який хіба що іноді злегка обстрілюють. Слухайте, у Харкові, який зовсім поруч із лінією фронту, який намагаються стерти з лиця землі, є нормальний мер і міськрада. Ніякої військової адміністрації там не створили. Який сенс робити це в Одесі?»

…Отже, **по-перше**, очевидно, що

> **— кейс Труханова стане важливим маркером спроможності антикорупційного блоку, який, хоч би як і хто хотів прикрутити до Банкової, поки що працює самостійно.**

І навіть після заходу в НАБУ мутнуватого Семена ***Кривоноса*** (що розпочав масштабну реорганізацію бюро з поки що непроясненими наслідками) ми можемо однозначно стверджувати, що розкриття одеського нариву — заслуга і відповідальність команди старої конфігурації.

По-друге, можна констатувати, що

> **— представники місцевого самоврядування абсолютно не готові й не вміють публічно комунікувати проблему корупції у своїх лавах.**

І мова не тільки про Одесу.

Досі мери жили в парадигмі короткого силового повідця, який кожна чергова влада на Банковій натягувала, коли їй це було вигідно. Зазвичай напередодні виборів.

Але й мерам було зручно драпірувати свої схеми політичним замовленням.

НАБУ поламало цю звичну гру.

Тому місцевому самоврядуванню рано чи пізно доведеться запаралелити процеси, з одного боку — продовжуючи відбивати авторитарні атаки Банкової, з іншого — пройти самоочищення.

Якщо не на виборах (Труханов обирався тричі!), то з прикладною допомогою НАБУ, САП і ВАКС. Навіть під час війни і в умовах дій центральної влади, яка має власні плани на Одесу.

По-третє,

> — центральній владі в ситуації, що склалася, варто думати не про те, кому зі своїх «відписати» Одесу, а про те, як утримати стратегічний регіон під час війни.

Така кадрова політика сьогодні — неприпустима!

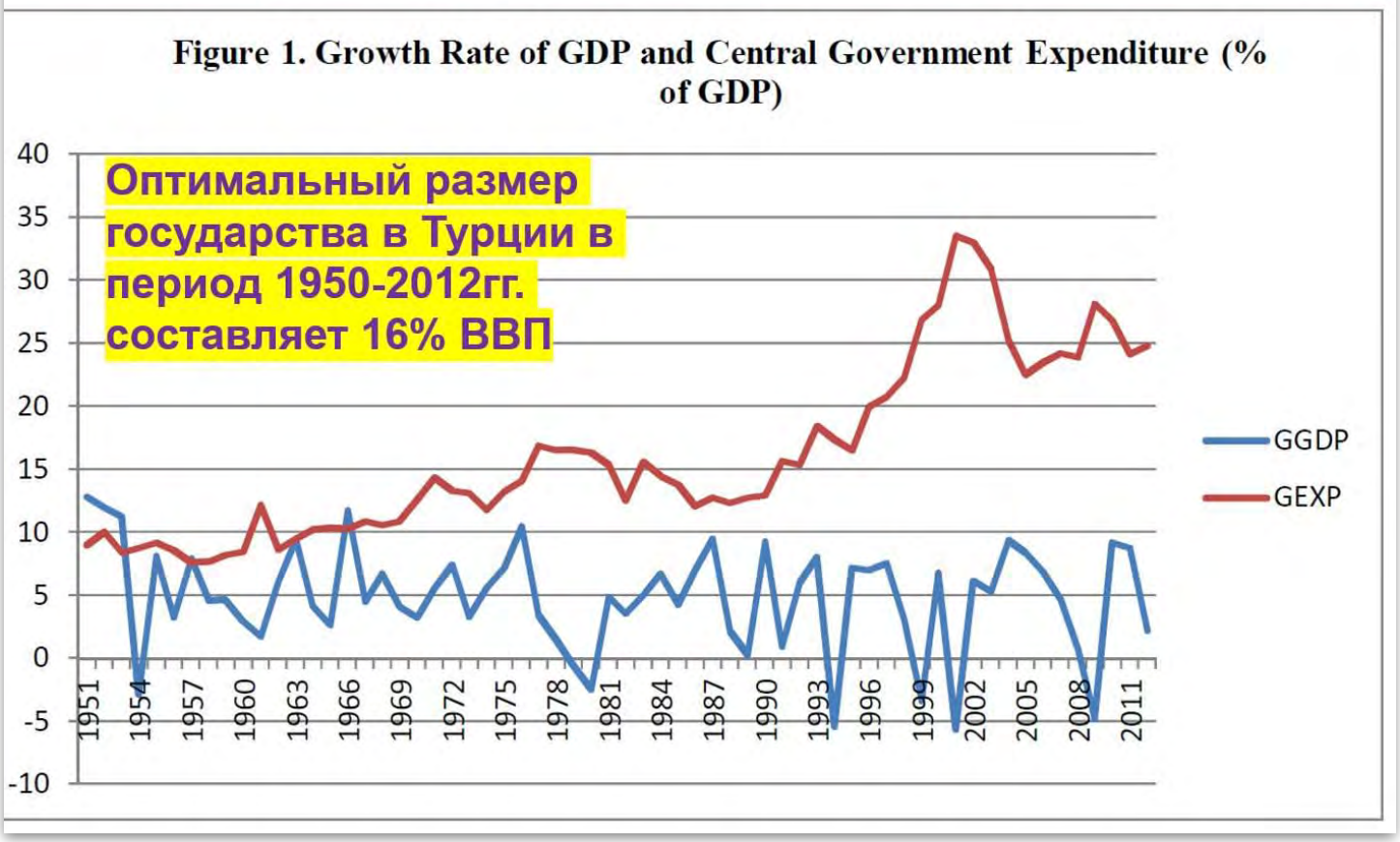
І, хоч який сценарій зрештою буде вибрано (якщо САП і ВАКС підуть на відсторонення Труханова), навряд чи варто силоміць нав'язувати місту чужака. Цей монастир вимагає поваги до свого статуту. Одеса за рік війни змінилася, однак усе ще може стати тригером, здатним активізувати «ждунів», що зачаїлися в намулі. Чим обов'язково скористається Росія.

***

№ 1.598

В Украине реальный размер Государства в 2 раза больше оптимального (до войны) и в 3 раза больше оптимального во время войны

Темпы роста экономики и уровень расходов центрального правительства в Турции 1950-2012

2023-05-21

Романчук

Одна из самых важных тем экономической науки – отношение между размером государства и темпами экономического роста. В политэкономии реформ это соотношение является ключевым для определения контуров экономической политики.

Данную взаимосвязь изучали многие экономисты, частности Barro (1990), Gwartney (1998), Karras (1996), Vedder и Gallaway (1998).

Чтобы обеспечить максимально быстрые темпы экономического роста, правительство должно обеспечить оптимальный размер Государства. «Оптимальный» требует определения. В работе «Optimal Size of Government in Turkey» турецкий учёный Taner Turan из Adana Science and Technology University, Adana, Turkey определяет оптимальный размер Государства (центрального) для двух периодов развития страны, 1950-2012гг. и для 1970-2012гг. Сначала приведёт данные по целому ряду других стран.

Учёный Karras в 1996г. определил, что оптимальным является размер государственного потребления в ВВП в 23% (+/-2 п.п.). Для бедных стран он составляет 14 (± 4)%, для стран с высоким доходом - 33(+-6)%. Используя данные 20 европейских стран в период 1950 – 1990гг. он установил, что оптимальный размер государства составляет 16 (± 3)%. Учёные Aly и Strazicich, следуя методологии Барро (1990) определили оптимальный размер государства для пяти странах Персидского залива в период 1970-1992гг. Они получили следующий результат – 9- 12%. Для Иордании оптимальный размер государства составил 10,4% в период 1975-1996гг. Реальный размер был гораздо больше.

Учёный Schully в 1994) установил оптимальный размер государства для США в период 1929 – 1989гг. в 21,5 – 22,9% ***валового национального продукта***. По его расчётам, размер государства для обеспечения оптимальных темпов экономического роста в США в период 1960-1990гг. составляет 19,3% ВНП. Другая группа учёных установила оптимальный размер государства для Ю. Африки в период 1960-2006гг. Он составил 21,94% ВНП.

Учёные Chobanov и Mladenova в 2009 оценили оптимальный размер государства для 28 членов ОЭСР в период 1970-2007гг. в 25% ВНП. Для Пакистана в период 1975 – 2008гг. он составил 21,48% ВНП. В период 1947 – 1997гг. оптимальный размер государства для Канады – 21,37%, Дании – 26,14%, Италии – 22,23%, Швеции – 19,43%, Британии – 20,97%. Таковы данные анализа исторических данных.

Для Турции оптимальный размер государства (доля госрасходов центрального правительства к ВВП) в период 1950 -2012гг. составляет 16%, а в период 1970-2012гг. – 19% ВВП. В реальности они были существенно выше. С 1993г. они были устойчиво выше 17% ВВП. Такие данные получил учёный Taner Turan и опубликовал их в International Journal of Economics and Financial Issues.

Нет ни одного научного исследования, которое бы доказывало, что оптимальный уровень госрасходов для самого быстрого развития бедной страны должен быть 40% ВВП.

Нет ни одного научного исследования, которое бы устанавливало оптимальный размер государства для самого быстрого развития в 30% ВВП.

Даже 20% ВВП госрасходов – это много.

А теперь вопрос.

На каком основании украинские власти в период 1992-2022 поддерживали уровень госрасходов 45-50% ВВП?

Варианты ответа:

1) нам (VIP-распорядителям чужого) так показалось целесообразным;

2) нам (VIP-распорядителям чужого) экономическая наука не указ. Мы чувствуем, как лучше;

3) украинцы не готовы к рынку. Поэтому VIP-распорядители чужого вынуждены были взвалить на себя груз ответственности;

4) нам, VIP-распорядителям чужого, надо было восстанавливать экономику. Не всё получилось, но мы старались.

5) какая наука? Бери и дерибань, присваивай, схематозничай, хозяйничай за чужой счёт, пока народ не созрел до понимания и осознания необходимости экономической свободы и малого государства.

***

№ 1.599

Догонит ли Украина Польшу и при чем здесь инфляция?

2023-05-21

Кущ

Часто можно услышать размышления на тему, сможет ли Украина достичь уровня Польши или, прости Господи, Германии.

Простые расчеты показывают, что Украине нужно будет расти в диапазоне 10-15% в год и многие приходят к выводу, что это нереально.

На самом деле, достижение Украиной уровня ВВП в 500 млрд и 1 трлн в обозримом будущем (горизонт 10 лет), вполне возможно.

Объясню почему.

Есть номинальные темпы роста ВВП в гривне.

Здесь все плохо:

— с низкими темпами на уровне 3-3,5%, мы за шесть последних лет так и не восполнили потери в 2014-2015 годах (на уровне почти 20%).

А вот если взять темпы роста ВВП в долларовом эквиваленте, то здесь все не так и печально: с 2017-года темпы роста на уровне 17-20% за исключением 2020 года, когда произошел кризис.

И целых 28.6% в долларе в 2021 году накануне войны.

С 90 млрд дол в 2015-м году, ВВП Украины в увеличился в 2021 до 200 млрд дол, то есть более чем в два раза за пять лет (пандемический год в расчет не берем).

За счет чего этого произошло?

Дефлятор роста ВВП или инфляционный фактор.

Дефлятор разгонял номинальное значение ВВП в гривне, а стабильный курс гривны - формировал очень комфортный для нас валютный эквивалент валового продукта.

Это прекрасная иллюстрация против догматов "антиинфляционистов", которые борются с инфляцией ценой экономического роста и рабочих мест.

Оказывается,

— страна и население может богатеть при умеренной инфляции на уровне 10-15%.

Можно даже заострить:

— именно инфляция на фоне стабильного курса позволила украинцам немного увеличить свое благосостояние с 2016 года.

Реальные темпы роста ВВП (без инфляционного фактора) на уровне 3% в среднем, принесли бы только бедность и ловушку низких доходов.

Кстати, наибольшие темы роста долларового эквивалента ВВП наблюдались у нас на пиках разгона инфляции: в 2017 году инфляция составила 13,7%, а рост долларового валового продукта - 20,2%.

В 2021 году инфляция ускорилась с 5% до 10%, а долларовый эквивалент ВВП вырос на 28,6%.

Это показывает, что на отрезке динамичного развития и восстановления экономики, естественная, стимулирующая инфляция для нас составляет 10-15% в год.

И тут я привожу простой пример: что вы выберете?

Инфляцию на нуле, но потеря работы и снижение на 20% своих реальных доходов или инфляцию на уровне 10-15% но большое количество вакансий и рост реальных доходов на 20-25%?

Проблема в том, что

— рост долларового ВВП в Украине состоялся не благодаря, а вопреки проводимой экономической и монетарной политике.

Точнее сказать,

— целостной экономической политики как таковой и не было.

Ведь все это время, НБУ реализовывал жесткую монетарную политику и модель инфляционного таргетирования.

То есть боролся с дефлятором ВВП, простыми словами боролся с ростом номинального значения ВВП, всячески замедляя его.

Мы можем лишь порадоваться, что команда монетарщиков-эпигонов в Нацбанке очень плохо реализовывает политику инфляционного таргетирования, так и не достигнув устойчиво низкой инфляции даже ценой экономического роста.

Мы просто должны поблагодарить Нацбанк, что они плохо делали свою работу...

Второй важный момент.

Стабильность гривны при постоянной инфляции выше среднего, увеличивает не только ВВП в долларе, но и долларовый эквивалент внутренних цен на товары.

В результате,

1) — национальные производители теряют свою конкурентоспособность, а внутренний рынок заваливает импорт.

То есть,

2) — такая политика крайне вредна при торговом либерализме и отсутствии государственного протекционизма.

А у нас как раз ужасающими темпами на уровне минэкономики реализовывалась модель импортного либерализма, а на уровне правительства наблюдалось полное отсутствие в части поддержки внутреннего рынка и национальных товаропроизводителей.

При каких условиях можно минимизировать указанные выше токсичные побочные явления модели роста?

1. Нужно таргетировать рост ВВП совместными усилиями кабмина и НБУ (формат "расширенного правительства").

2. На этапе подготовки к "большому толчку" и на этапе "большого толчка" (на стадиях роста модели стадийности развития Ростоу) - допускать инфляцию выше среднего.

3. Стабильность национальной валюты необходимо поддерживать за счет продуктивных источников (экспорт товаров и услуг и приток иностранных инвестиций, детенизация капитала), а не за счет кредитов и спекулятивных инвестиций нерезидентов в ОВГЗ.

4. По мере роста платежеспособности внутреннего рынка, необходимо усиливать его защиту за счет импортных пошлин, технический требований и технологический регламентов.

5. По мере роста долларового эквивалента ВВП нужно находить более надежные источники развития: не только цены на сырье, но и товары с высоким уровнем добавочной стоимости.

Кроме того, должны появляться эффективные инструменты поддержки национальных производителей, чтобы профит роста шел не на импорт, а на потребление внутренних товаров.

Резюмируя:

> **— выход на ВВП в 500 млрд дол, а затем - на уровень 1 трлн дол, возможен в горизонте 10-15 лет.**

Необходимо просто применять 1) эффективные модели роста и 2) сбалансированную политику.

Ну и напоследок:

> **— лишь модель опережающего развития может уберечь Украину от экономического и демографического краха.**

***

№ 1.600

1. Империя должна умереть дважды. Зачем Кремль начал безумную войну, почему Россия проиграет и зачем ей это нужно?

После семи месяцев спецоперации РФ трещит по швам, и о её распаде как о неизбежности не говорит только ленивый. Последние события в Дагестана свидетельствуют о том, что это не фантазии, а вполне реальная перспектива.

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

2022-10-11

Часть первая

Считается, что процесс распада Советского Союза был осуществлен не до конца. Из 15 бывших республик народы 14 получили свои национальные государства. И только Российская Федерация осталась все той же империей, хоть и изрядно купированной.

После семи месяцев спецоперации РФ трещит по швам, и о её распаде как о неизбежности не говорит только ленивый. А последние события в Дагестана свидетельствуют о том, что это не фантазии, а вполне реальная перспектива.

И похоже, что на этот раз распад произойдет до конца, и России придется пересобирать саму себя, но уже не как империю. Только в уже в международной изоляции, под тысячами санкций и расхлебывая последствия военного поражения.

Неужели все эти хваленые российские спецслужбы не смогли просчитать реакцию на вторжение со стороны украинского народа, ВСУ, зарубежных партнеров и международных организаций.

Основной версией начала «спецоперации» называют безумие Путина и его окружения, а абсолютно бездарное руководство российской армией якобы является следствием полной деградации прогнившей системы.

Но даже безумие и деградация не объясняют абсолютно идиотских решений российских властей: военных, дипломатов, политиков, - которые нарочито пытаются причинить своей стране наибольший вред.

1) *Зачем выстраиваться в колонны чуть ли не в парадной форме с сухпайком на три дня?*

2) *Зачем потом уходить из-под Киева и биться о стену в наиболее укрепленном районе на Донбассе?*

3) *Зачем подставляться под все новые и новые санкции?*

4) *Зачем обстреливать атомную электростанцию.*

5) *Зачем объявлять мобилизацию и в тот же день выпускать «нацистов», еще и поменяв их на непонятного россиянам Медведчука.*

6) *Зачем аннексировать территории, размывая сакральность и нерушимость собственных границ?*

7) *Зачем вообще было начинать войну, если у тебя «Северный поток – 2» на мази?*

Дело в том, что,

1) анализируя как причины войны, так и дальнейшие действия российских властей, мы исходим из нормальной логики.

2) И все, что в нее не вписывается, мы списываем на иррациональное.

Но посмотрев на эту ситуацию под другим углом, мы увидим, что распад РФ не является просто следствием глупых нерациональных решений.

В своем ***исследовании*** *мы предлагаем свою версию причин начала войны и делаем шокирующий прогноз судьбы Российской Федерации.*

***

Основополагающей идеей внутри российского общества всегда была идея величия. Причем обращенная не только внутрь, но и вовне – то есть другие общества или государства тоже это признавали.

Причина популярности Путина в самой России обусловлена как раз тем, что он системно на протяжении 22 лет обществу это величие обеспечивал, или по крайней мере обещал.

Поэтому было достаточно просто играть на фантомных болях о «Великой стране», угробленной демократами.

В этом и сам Путин, и его электорат видели его миссию.

В 2000 году в статье ***«Россия на рубеже тысячелетий»*** он поставил перед собой определенную цель:

> —. вернуть Россию из небытия 1990-х в клуб великих держав. Более 20 лет Путин последовательно шел к осуществлению этого плана, выйдя на пик его реализации на рубеже 2021-22 гг.

Для этого нужно было просто «не явиться на войну».

Но!

Начав т.н. «специальную военную операцию» Кремль

1) не только перечеркнул все достижения,

2) но фактически поставил под угрозу само существование РФ.

Что было у Российской Федерации «на руках» по состоянию на 21 февраля 2022 года?

Россия

1) успешно продвигает в Европе свои экономические проекты, конкурирует в отдельных сферах с США и

2) имеет целый пул влиятельных друзей (явных и скрытых) среди лидеров стран ЕС и НАТО.

При этом РФ достаточно умело играла на противоречиях внутри самого Европейского Союза (по линии раскола:

— Старая Европа – «младоевропейцы», т.е. восточноевропейские страны, идущие в фарватере политики США) и НАТО.

Североатлантическому блоку было все труднее формулировать внятные цели своего существования.

1) Происходило нарастание противоречий между участниками,

2) а на самом высоком уровне высказывались идеи различных вариантов трансформирования НАТО без доминирования в нем США (например идея Ангелы Меркель о создании Евроармии).

И все это на фоне

1) наметившейся потери Соединенными Штатами концептуальной власти после вывода войск из Афганистана,

2) скандальных президентских выборов

3) и целого ряда накопившихся социально-экономических проблем.

Владимир Путин, несмотря на весь негатив, был популярным в мире лидером,

— победитель ИГИЛ, постоянно появляющийся на страницах мировых (в том числе западных) изданий как «человек года». Имея репутацию жесткого и решительного политика, последовательно отстаивал национальные интересы своего государства и был примером «жесткой руки» даже для граждан стран Запада, недовольных своими рыхлыми лидерами.

В международный лексикон органично вошло понятие «трёхполярный мир», имея в виду коллективный Запад, Китай и Россию.

Ввиду заигрывания Путина с Си Цзиньпином,

1) на горизонте уже маячил военно-политический союз с КНР,

2) еще раз подтверждая наличие у России «золотой акции» в противостоянии США с Китаем.

При этом, ни у кого не вызывает сомнения, что

— демонстративная военная активность РФ на границе с Украиной – это был шантаж. Причем шантаж результативный.

Бряцая оружием, Россия то и дело

1) выторговывала себе шикарные условия

2) и продвигала свою экономическую повестку.

26 января оператор «Северного потока-2» Nord Stream-2 AG зарегистрировал в ФРГ дочернюю компанию для германского участка газопровода Gas for Europe GmbH, чем разблокировал сертификацию.

Грубо говоря, через несколько дней (недель?) Германия была готова сертифицировать и запустить газопровод, который с конца сентября 2021 года уже был заполнен газом под рабочим давлением.

Запуск «Северного потока – 2» автоматически бы активировал гарантии безопасности для РФ учитывая ту энергетическую и экономическую зависимость, в которую попадала бы Европа.

Именно поэтому все уважаемые разведки не смогли спрогнозировать точную дату вторжения в Украину.

Потому что до последнего момента это был блеф.

Но!

21 февраля «РФ стреляет себе в ногу» –

1) Путин зачем-то подписывает указы о признании независимости Луганской и Донецкой народных республик,

2) в ответ на это ФРГ приостановила сертификацию газопровода,

3) а президент США Джо Байден распорядился ввести санкции против компании-оператора Nord Stream 2 AG и её исполнительного директора Маттиаса Варнига.

Но,

— даже здесь РФ могла добиться своего – сертификации газопровода, просто отведя войска от украинской границы, продемонстрировав всему мировому сообществу, что это действительно были военные учения.

Даже само по себе признание псевдореспублик навряд ли могло повлиять на экономические интересы в первую очередь Европы, которой необходимо было голубое топливо по особой, очень приятной цене (250 дол./тыс. м3 вместо 1000 дол. на спотовом рынке на тот момент).

То есть, по состоянию на 23 февраля 2022 года

— для России сложилась идеальная ситуация с позитивными для нее тенденциям по всем направлениям.

Фактически, в максимально возможной степени была реализована мечта высшего политического руководства России

– мир начал бы считаться с Россией как сильным геополитическим игроком.

Казалось бы, согласно восточной мудрости, «сиди на берегу и смотри, как мимо проплывает труп твоего врага...»

На эту войну достаточно было просто не явиться…

И вдруг!..

24 февраля 2022 года РФ «стреляет себе уже в голову».

Происходит коллективное помешательство, превратившие все достигнутые ранее успехи в свою полную противоположность.

Ведь шантаж как способ получения выгоды работает только до того момента, пока потенциальная угроза не превращается в реальное действие.

В итоге,

— результаты, которых достигла РФ вследствие такого шага своего высшего военно-политического руководства, являются абсолютно противоположными и поставленным целям т.н. спецоперации и успехам, достигнутым Россией по состоянию на 21 февраля.

1) ***Вместо демилитаризации Украины – Украина является, вероятно, наиболее милитаризированной страной в мире***, причем высокотехнологичная милитаризация Украины идет невиданными ранее в истории темпами.

2) ***Вместо военного разгрома Украины – перспектива собственного.*** За 7 месяцев потери личного состава войск РФ (особенно элитных кадровых частей и подразделений), так называемых «корпусов ЛДНР», а также наемников ЧВК превысили потери российской армии в афганской войне, двух чеченских и сирийской вместе взятых (>60 000 убитыми).

3) ***Вместо имиджа «второй армии» в мире – репутация предельно неэффективной военной силы***, состоящей из убийц, насильников и мародеров под руководством некомпетентных командиров.

4) ***Вместо подтверждения эффективности суперсовременного оружия***, образцами которого помпезно попугивали Запад – расконсервирование складов устаревшей военной техники и соответствующая ей тактика ведения военных действий, как в Первую мировую войну.

На фоне таких «успехов» закономерно рухнул международный коммерческий престиж русского оружия.

Иностранные контрагенты (в том числе и традиционные для российского рынка) все больше отказываются от дальнейшей закупки российского вооружения, поглядывая на иностранные образцы.

А существующие контракты Россия вряд ли сможет выполнить из-за отсутствия западных комплектующих, что автоматически выбрасывает Россию из мировой гонки высокотехнологичных вооружений.

На сегодняшний день Россия стала мировым рекордсменом по введенным против нее международным экономическим санкциям (их уже больше 6 000).

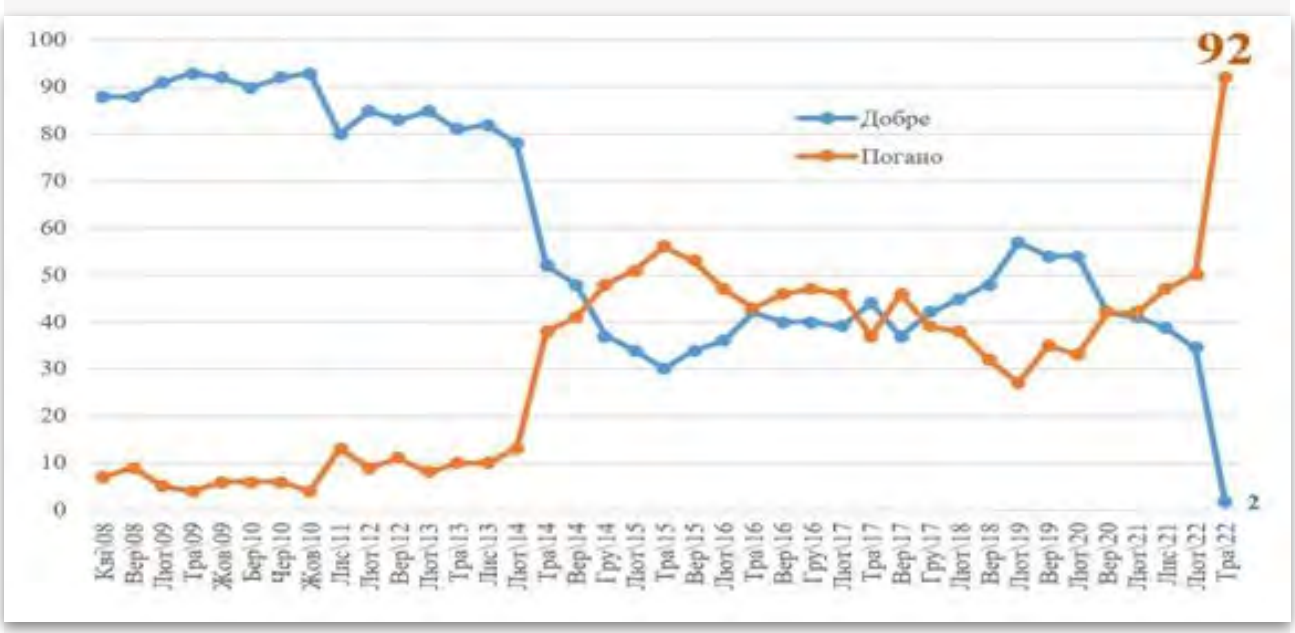
Фактически,

> ***— речь идёт о разрушении российского экономического потенциала, не только высокотехнологичного, обеспечивающего способность конкурировать в мире, но и примитивно-сырьевого, обеспечивающего поддержание уровня потребления социума на более-менее приемлемом для современности уровне.***

Еще раз подчеркнем, что

1) вместо энергетической экспансии в Европе, которая целенаправленно готовилась последние 22 года и уже отчетливо маячила на горизонте, РФ практически потеряла европейский рынок газа и нефти, а также мировые рынки сбыта золота и скорее всего – ядерного топлива.

2) Вместо «денацификации» доминирующей эмоцией в украинской обществе стали презрение и ненависть ко всему русскому и русским (см. график), в том числе среди жителей Юго-востока Украины, по которому «русский мир» прошелся смертельным вихрем.

Во всем мире набирает тенденция бойкота российской культуры и спорта.

В Восточной Европе нарастает процесс массового сноса (сотнями) памятников советских времен, и даже воинских захоронений, связанных с советской армией.

Стремительно происходит «замораживание» международных контактов РФ в научной сфере, а также в вопросах образования.

Международные проекты в сфере освоения космоса для России закрылись. Европа вместо Роскосмоса планирует сотрудничать с компанией Илона Маска “Space X”.

Внешнеполитическая и международно-правовая составляющая сродни реальной катастрофе.

РФ с позором исключили из Совета Европы и Совета по правам человека ООН.

России удалось практически обесценить свою «золотую акцию» в противостоянии Соединенных Штатов с Китаем.

Произошел фактический развал ОДКБ и ЕАЭС.

Вместо воспрепятствования расширению НАТО на восток и территориальное «сворачивание» блока до ситуации, существовавшей на 1997 год (как того хотела Россия в своем ультиматуме) в результате НАТО включил в свои члены Швецию и Финляндию, а также, по факту, Украину.

Это в одночасье увеличило границу непосредственного соприкосновения России и НАТО на 3 000 км и сократило подлётное время ракет НАТО до Петербурга до 4 минут, а до Москвы – до 7-8.

Даже традиционно нейтральная Швейцария заявила курс на сближение с НАТО.

Началось просто авральное перевооружение самой современной военной техникой (в основном американской) не только стран НАТО, но и каждой из 51 страны, на данный момент входящих в антипутинскую коалицию.

То есть,

> ***— происходит беспрецедентная комплексная внешнеполитическая изоляция РФ, развал ее военно-политических блоков и, одновременно, консолидация антипутинской коалиции, на данный момент насчитывающей уже 51 страну (в антигитлеровскую коалицию входило 54 страны).***

Россия «без пяти минут» – государство-террорист.

> **Теперь РФ – это практически аналог Аль-Каиды или ИГИЛ.**

Образ самого Путина на мировой арене претерпел молниеносную трансформацию:

> — от умного, жесткого и прагматичного лидера, последовательно отстаивающего интересы своей страны, до «кровавого диктатора, головореза и военного преступника».

Из одного из трех самых влиятельных людей в мире Путин превратился в изгоя и военного преступника.

Такое вопиющее несоответствие («с точностью до наоборот») провозглашаемых задач СВО и ее результатов вызывает много вопросов.

При этом, несмотря на все перечисленное, высшее политическое и военное руководство РФ не устает повторять, что все «идет по плану».

***

Такое количество парадоксов побуждает, и аналитиков, и миллионы людей во всем мире их для себя как-то объяснить.

Проанализировав события в Украине, России и мире, связанные с войной, мы, пришли к выводу, что существует минимум три версии, хоть как-то, более или менее логично, объясняющие вышеперечисленное.

***

1. Версия первая. Внезапное коллективное безумие высшего военно-политического руководства РФ (или «умом Россию не понять»)

Эта версия достаточно популярна и, как ни странно, объясняет почему подавляющее большинство разведок мира «проспали» российское вторжение.

Потому, что разведка – это логика. А логика однозначно говорила, что военная активность РФ на украинских границах – это блеф и шантаж.

И нападение на Украину – было откровенным безумием.

То есть, получается, что те же самые люди, которые создавали России ее авторитет и экономическую стабильность, действуя рационально, прагматично и даже цинично, в силу внезапного глубокого и необратимого психического расстройства, делают все, чтобы нанести максимальный вред своей стране по всем направлениям.

2. Версия вторая. Структура управления РФ тотально «сгнила» и не выдержала стресс-теста

Согласно этой версии, российская военная-политическая элита во главе с Путиным разложилась естественным образом в силу интеллектуальной деградации и коррумпированности.

Причем разложение достигло такого уровня, что элита даже не в состоянии осознать бредовость своих решений.

Опьяненное успешной десантной спецоперации в Казахстане, российское руководство действительно верило в то, что так называемую СВО можно будет завершить максимум за 14 дней.

Согласно их убежденности, прежде чем неповоротливый коллективный Запад успеет не то, что наложить какие-либо санкции, а вообще сообразить, что происходит, в Киеве уже сменится власть. А если и будут санкции, то «мы уже это проходили в 2014 году».

Версия простая, изящная, легко воспринимаемая, хорошо укореняющаяся в сознании масс, и, казалось бы, самоочевидная и логически «неубиенная». Попросту говоря, «хотели, как лучше, а получилось как всегда».

На ней кстати настаивает и некто иной как Игорь Стрелков-Гиркин (но о нем позже). Мол, идея то правильная, но реализация подкачала.

Эта версия хоть и устраняет большинство противоречий версии «внезапного коллективного безумия», но также имеет много фундаментальных недостатков.

В частности, если дело касается кошелька (а мы говорим о тотальной коррумпированности), то государственные олигархи и «запакованные» политики, столкнувшись с издержками, быстренько бы свернули СВО.

Кстати, многие весьма авторитетные мировые аналитики, исходя из второй версии, прогнозировали быстрое окончание войны, что, увы, не подтвердилось.

***

Поэтому существует еще одна версия происходящего, которая стремится устранить противоречия версий вышеприведенных. Она основана на том, что версия вторая (при несомненном существовании всепроникающей коррупции в РФ, а также глубочайшей деградации ее военно-политической элиты), служит единственной цели – эту самую третью версию надежно спрятать.

***

«Любой парадокс скрывает тайну»

3. Версия третья. Движение кремлевских башен

Высшее военно-политическое руководство РФ до сих пор не устает повторять, что СВО идет по плану, и цели ее будут достигнуты. Возможно, к этому стоит отнестись не как творчеству из психиатрической палаты, а как к констатации реальных успехов Плана. Просто план несколько отличается от публично заявленного.

Версия третья исходит из того, что во всем этом кровавом безумии есть своя логика, прагматичный расчет и последовательная реализация замысла, осуществляемого чрезвычайно влиятельной группой, теснейшим образом интегрированной в российскую власть.

Суть замысла

> **– радикальное и комплексное переформатирование государства с устранением от власти подавляющего большинства существующих элит.**

Такое явление в политологии определяется как **революция**.

Сегодня с развитием технологий не нужно ждать условий для революции. «Вчера рано, завтра поздно» уже не актуально. Объективные и субъективные условия для революции ***целенаправленно создаются.***

Именно для этого используется война в Украине и будущее военное поражение России в ней, перемалывание и дискредитация второй армии мира, происходит крушение старых системообразующих мифов, на которых строится государство, а также резкое ухудшение социально-экономического положения широких масс населения.

То есть, третья версия – это классическая версия заговора. Она кажется абсолютно невероятной. Но только на первый взгляд.

Есть ряд важнейших фактов, которые не объясняются ни первой, ни второй версией, а только третьей.

Факт 1. Все для фронта, все для ~~победы~~ поражения.

Любая война при наличии воли к победе должна вестись самым эффективным способом при предельной минимизации военных, социальных, экономических, дипломатических, морально-психологических потерь.

Но в реальности ***РФ ведет войну (в узко военном ее аспекте) самым НЕэффективным и разрушительным для себя способом.***

Считается аксиомой, что управление всегда зависит от направления воли управляющего. Исходя из этого, можно предположить наличие в руководстве РФ могучей воли, двигающей процессы именно так, а не иначе.

То есть, из всех возможных вариантов действий, российская власть всегда выбирает самый разрушительный для себя, несмотря очевидность его гибельности (которая становится очевидной практически сразу), и от этого варианта уже не отклоняется.

Потерпев поражение на первом этапе СВО, и практически ничего не добившись на втором, штурмуя в лоб украинскую оборону в ее наиболее укрепленном месте, российские войска на третьем этапе, стягивают остатки всех элитных кадровых войск на юг. При этом им ставится принципиально невыполнимая задача под огнем наиболее современного и смертоносного западного оружия.

Управление в ВПК и его «совершенствование» осуществляется путем простой рокировки (перестановка местами) управленцев, проваливших задачу создания современной высокотехнологичной армии.

Продолжается практика кадровой чехарды в Генштабе (у т.н. СВО сменился уже третий командующий, не считая перестановок рангом ниже) и постановка войскам нереальных, откровенно провальных задач.

Прослеживается просто маниакальная последовательная воля накапливать и «одевать себе на голову» негативные издержки войны, совершенно не обусловленные военной необходимостью.

Например:

1) Массовые зверства в захваченных городах и их демонстративное поощрение

Российская армия на территории Украины за эти трагические полгода совершила все виды военных преступлений, осуществление которых требовало переключения усилий армии именно на них, а не, собственно, на боевые действия.

И все это под телекамеры всех агентств мира, чуть ли не в прямом эфире, и рационального военного значения не имели. Наоборот – обнародование подробностей массовых пыток и убийств мирного населения способствовали дальнейшим санкциям и усилению антироссийской риторики в мире.

Россия могла бы просто проигнорировать, но Путин взял и наградил позорно бежавшую 64-ю дивизию армии РФ, которая особо «отличилась» в Буче и Ирпене, и присвоил ей звание «гвардейской», что красноречиво свидетельствует о том, что именно такие задачи ей и ставились.

2) Ракетный террор

Россия продолжает с помощью дорогостоящего оружия обстреливать объекты гражданской инфраструктуры. При этом одновременно испытывая все больший дефицит этого оружия.

Согласно официальным украинским данным, армия РФ за время СВО нанесла около 26 тысяч ракетно-артиллерийских ударов по гражданским объектах Украины и 500 - по военным.

При этом РФ не гнушается ***демонстративно*** обстреливать гражданскую инфраструктуру во время визитов международных лидеров, от которых зависит и мировое общественное мнение, и величина санкций.

Так, центр Киева подвергся ракетному удару именно в момент визита Генсека ООН Антониу Гуттиереша (хотя до этого Киев 10 дней не

обстреливали, а также три дня после его визита). О том, что удар был демонстративным, ни у кого в мире не осталось сомнений.

Именно во время визита Главы Евросовета Шарля Мишеля в Одессу, по городу прилетели ракеты по жилым домам.

Как нарочно, прямо после принятия Конгрессом США резолюции с рекомендацией о признании РФ государством-террористом и накануне Саммита G-7 и Мадридского саммита НАТО, РФ особенно интенсивно и жестоко обстреляла ракетами украинские города, что повлекло многочисленные жертвы среди гражданского населения.

После ракетного удара по торговому центру в Кременчуге был наложен запрет на импорт российского золота.

Менее, чем через сутки после подписания в Стамбуле соглашений по поводу создания безопасных коридоров по экспорту зерна, РФ совершила совершенно бессмысленный с военной точки зрения акт – обстреляла Одесский порт, что вызвало шок на международном уровне.

Факт 3. Маргинализация внешней политики

Российская дипломатия, опирающаяся на школу советской дипломатии, традиционно считалась достаточно профессиональной и добивалась многих впечатляющих успехов.

Но это было до 9 января 2022 года, когда российский МИД, не дожидаясь ответа США на свои предложения по условиям безопасности, озвучил ультиматум НАТО «собирать манатки и отправляться на рубежи 1997 года». Ультиматум (как и проект договора с США) заведомо невыполнимый, даже при большом желании.

РФ все глубже загоняет себя в изоляцию от всего остального мира (и экономически, и политически), а министр иностранных дел РФ Лавров постоянно подливает в огонь даже не масло, а бензин!

Сначала Лавров официально заявляет, что Россия ни на кого не нападала(!!!). Затем, что у Гитлера была еврейская кровь.

После чего российский МИД прогнозировано усугубил ситуацию, направив МИДу Израиля письмо «Об антисемитизме». Такая «дипломатия» мгновенно изменила риторику официального Иерусалима и, по сути, разблокировали поставку Израилем отдельных видов военной помощи Украине.

Все последующие встречи с лидерами дружественных стран (КНДР, Иран, Конго), а также прием на международном экономическом форуме в Санкт-Петербурге делегации талибов (организация признана террористической в

РФ), не просто говорит о том, что Россия стала изгоем, а что она это понимает, принимает и еще и гордится этим.

Потом просто серия дичи, реакция на которую со стороны международной общественности прогнозирована с вероятностью 100%:

Посольства РФ в Великобритании написало в твиттере о том, что «азовцы» заслуживают смерти через повешение (при том, что в самой РФ смертная казнь запрещена).

Глава российской делегации на переговорах в Вене по контролю над вооружениями Гаврилов поддержал заявление и заявил, что современной России не хватает расстрельных сталинских троек.

Постпред РФ при международных организациях в Вене в своем твиттере 19 августа 22 года написал: «Никакой пощады украинскому населению».

Все это происходит на фоне постоянного потока откровенного бреда, который льется через пресс-атташе российского МИДа Марию Захарову.

Имея успешный опыт на протяжении десятилетий отстаивания интересов РФ на мировой арене, теперь российские дипломаты соревнуются между собой, кто быстрее разрушит политический имидж страны.

Сюда следует добавить такое уникальное явление в мировой дипломатии, как постоянные заявления экс-президента РФ и действующего заместителя СНБО РФ Дмитрия Медведева.

Будучи официальным должностным лицом высокого ранга при исполнении, угрожает публично всему миру в целом, и многим странам конкретно (в том числе членам НАТО), нанесением превентивного ядерного удара, а также диверсиями на их ядерных объектах.

Для убедительности ядерный шантаж со стороны РФ не исчерпывается заявлениями. Он сопровождается практическими действиями по захвату ядерных объектов на территории Украины (Чернобыльская и Запорожская АЭС), ведением на территории этих объектов боевых действий и созданием реальной предпосылок для ядерной катастрофы действительно мирового масштаба.

Это вполне прогнозировано стало поводом для начала процесса наложения международных санкций на ядерный сектор РФ, который до этого оставался вне таких санкций (*напомним, что РФ занимает первое место в мире в сфере ядерной энергетики*).

Факт 4. «Самосанкции» и потеря статуса надежного торгового партнера.

Похоже, что РФ совсем не против санкций. Более того, она каждый день создает поводы для новых, совершенно не обусловленных военной необходимостью, или даже противоречащих таковой.

Кроме того, наблюдается парадоксальное введение со стороны РФ «встречных санкций» против себя самих (так называемые «самосанкции»).

То есть РФ сознательно идет на экономическую самоблокаду и ускорение потери имиджа надежного бизнес-партнера, подстегивая правительства европейских стран еще более интенсивно искать альтернативных поставщиков энергоносителей.

Факт 5. «Национальный вопрос» как мина под РФ

В структуре потерь по регионам отчетливо проявляется тенденция, кого власть РФ сознательно отравляет на убой.

Более того, выплаты за погибших также неравномерны: за убитого «славянина» выплачивают 3 миллиона рублей, за дагестанца – 2 млн., а за бурята или тувинца – всего лишь 1 млн.

Это уже приводит к недовольству среди «нацменьшинств». Представители некоторых регионов все чаще отказываются от прохождения службы, а старейшины национальных республик (Дагестан) уже открыто выражают недовольство путинской авантюрой.

А приказ Путина проводить частичную мобилизацию силами субъектов федерации и за свой счет – это процесс создания национальных воинских подразделений. Естественно, что в момент великого шухера и центробежных движений нацбаты скорее присягнут своему руководителю республики, нежели далекому Кремлю.

Процесс создания национальных воинских подразделений (в перспективе – национальных армий) наиболее ярко проявляется на примере Чечни, где Кадыров не только создал свою 80 тысячную армию, лично ему преданную, но и уже требует от РФ современные системы ПВО для Чечни (не трудно догадаться от чьих ВВС эти средства будут защищать Кадырова).

Факт 6. Крушение «внешнего контура» империи

РФ, будучи, безусловно, имперским государством (что никто в РФ и не скрывает), как ранее ее предшественник – СССР, для своего стабильного существования создала экономические и военные так называемые «внешние контуры».

У СССР это были СЭВ (Совет экономической взаимопомощи) и Варшавский договор, у РФ – это ЕАЭС и ОДКБ.

Процесс демонтажа Советского Союза включал распад его «внешнего контура» в качестве необходимого условия.

Аналогичный процесс ***уже прошел*** во «внешнем контуре» РФ, хотя юридически пока не зафиксирован (что в данном случае абсолютно не существенно).

За полгода СВО де-факто прекратили свое существование военный и экономический союзы.

Сейчас РФ катализирует этот процесс в ускоренном порядке выводя свои войска для войны в Украине со всех иностранных мест базирования, что резко ускоряет распад «внешнего контура».

Кроме того, воля к разрушению, исходящая из Москвы, особенно ярко проявила себя по отношению к ключевому государству внешнего экономического и военного контура РФ – Казахстану.

На государственном российском телевидении, жестко контролируемом центральной властью, зазвучали антиказахские высказывания, причем в максимально грубой и унизительной для казахов форме, что мгновенно подняло волну антироссийских настроений в Казахстане.

15 августа сего года президент Сербии Вучич публично и категорически отверг возможность создания российской военной базы в Сербии.

Инерция крушения «внешнего контура» СССР усилила процессы распада «контура внутреннего» – отсоединение союзных республик. В случае РФ «внутренний контуром» являются существенная часть из 85 субъектов федерации.

Созданные по приказу самого Путина «нацбаты», следуя логике исторического процесса, будут воевать гораздо ближе к своему дому, и с

гораздо более понятной для них целью – за свободу своего народа от гнета «колониального центра».

Факт 7. Иррациональность Путина

С точки зрения интересов РФ, Путин ведет себя предельно иррационально (используем наиболее политкорректный термин).

Сначала он бросил свою армию в мясорубку под бредовым предлогом, потом прятался в бункере (будучи при этом агрессором, а не защищающимся) и одновременно заявляя, что все идет по плану.

До сих пор четко не сформулирована цель т.н. «спецоперации», посему она обросла вариациями и домыслами.

Бессмысленная и невнятная речь Путина на ключевом пропагандистском событии - параде Победы 9 мая сего года (буквально мямлил и запинался) очень разочаровала тех, кто поверил в кровавую авантюру и хотел услышать четкий план дальнейших действий от уверенного в себе лидера.

Начальник ГУР Украины Кирилл Буданов заявил, что у Путина множество двойников, и это доказанный факт.

Практически невозможно представить себе, как «настоящий Путин» управляет всеми этими двойниками, он должен то и делать, что только репетировать с ними все сценарии и возможные неожиданные повороты.

Этим должен заниматься целый аппарат – «коллективный Путин». Но тогда закономерно возникает вопрос: «А нужен ли тогда в такой системе настоящий Путин? И существует ли он в действительности?»

Кстати, Секретарь СНБО Украины Алексей Данилов 5 августа 2022г. официально заявил, что Путин практически не управляет процессами, а это делает «коллективный Путин» в составе 86 человек, и со смертью Путина «коллективный Путин» никуда не денется.

Получается, что именно «коллективный Путин» вполне сознательно ведет РФ к военному поражению, экономической катастрофе и сокращению территории вследствие распада.

Видимо тех, кто с фанатичным упорством продолжает СВО, не устраивает сохранение страны в существующих границах, существующей системы управления, и, самое главное – свое личное положение во власти.

Эта версия очень многое объясняет, и в подготовке СВО, и в характере ее проведения, и позволяет сделать прогноз дальнейшего развития событий.

***

2. Империя должна умереть дважды. Игорь Стрелков как лицо будущей фашистской хунты в России

Зачем Кремль начал безумную войну, почему Россия проиграет и зачем ей это нужно?

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"
13.10.2022

Часть вторая

Исходя из третьей версии и сама т.н. СВО, и Украина, и ее героическое сопротивление агрессору являются инструментами достижения конкретной группой лиц внутри РФ определённых политических или управленческих целей.

Возникает справедливая оговорка, что ***цель эта для ее инициаторов должна быть соразмерна с понесенными ради ее достижения жертвами****.*

Казалось бы, зачем на пике своего могущества и экономического благополучия начинать разрушительный процесс с международной изоляцией и возможным экономическим коллапсом?

Значит эта цель должна быть великой.

Цель должна эмоционально захватывать миллионы людей и быть простой. Для этого цель должна быть абстрактной – фактически являться целью-символом.

Новая Великая цель должна быть предложена взамен Старой Великой цели, которая в процессе своей реализации выродилась, изжила себя, продемонстрировала народу свое несоответствие веяниям времени.

То есть, старая цель должна быть убедительно дискредитирована в глазах миллионов.

Новая Великая общественная цель должна резонировать с базовыми установками архетипов нации, которые вырабатывались столетиями.

Реализация Новой Великой цели должна опираться на активную и пассионарную группу, а также на многочисленные социальные группы, которые объективным ходом событий уже подготовлены к ее восприятию, или являются потенциально восприимчивыми.

***

Великой идеей, которая на протяжении веков двигала развитие российского государства и российской нации, была идея Величия.

С самого ее возникновения в глубинах веков и до сегодняшнего дня идея Величия понималась и понимается как идея Имперского величия.

Империя на уровне массового восприятия – достаточно абстрактное (без четких границ) географическое пространство, имеющие тенденцию к постоянному расширению (вспомним Путина на встрече со школьниками с его «граница России нигде не заканчивается»).

И процесс географического расширения является не средством достижения каких-либо прагматических целей, а и есть самой настоящей Самодостаточной Конечной Великой Целью.

Идея Имперского величия лежит в коллективном сознательном и бессознательном жителей РФ, и является основной причиной поддержки войны в Украине (что прекрасно отражает социология).

Но чтобы новая идея могла быть быстро внедрена вместо старой (то есть путем революции), общество должно быстро разочароваться в старой (как неэффективной, преступной, или как минимум, несовременной).

Обычно это возникает в результате общественной катастрофы.

Версия заговора предполагает, что именно этот процесс «управляемой и прогнозированной катастрофы» целенаправленно запущен заинтересованными силами в России на территории России.

Ключевым инструментом и запускающим механизмом такой катастрофы старой Великой идеи выбрана кровавая и разрушительная война против Украины, в итоге которой Россия должна потерпеть военное поражение.

Поскольку, либеральный путь развития РФ на данный момент практически невозможен, а в существующем виде система также сохраниться не может,

остается только один вариант политического развития РФ и ее состояния-аттрактора – РФ после начала СВО стремительно движется к радикальной трансформации общества.

При этом на территории современной РФ будет предпринята попытка создания национального государства русского народа, а именно – унитарного государства – России.

С жесткой вертикалью власти, со значительной долей государственной собственности на средства производства, с опорой на государственную религию – православное христианство в варианте РПЦ.

Такая трансформация будет опираться на базовую идею величия русской этнической нации, которой временно не дали проявить это величие антирусские силы, предложив в 1991 году грабительскую экономическую модель в интересах «нерусских» и философию «второсортности русских» в РФ.

Скорее всего, на большей части территории нынешней РФ это удастся. А нынешние субъекты федерации, чуждые по крови и по вере, скорее всего отвалятся. А учитывая, что такие регионы в основном дотационные, то их еще и благословят.

Наиболее близкой исторической моделью такого государства является Германский рейх в период своего «подъема с колен» и расцвета в конце 30-х годов прошлого века.

То есть,

> **— РФ будет трансформирована из квазифашистского государства, каковым оно является на данный момент, в классическое фашистское, основанное на националистической идеологии.**

В этом процессе будет сметена старая прогнившая и коррумпированная система власти, захваченная «инородцами».

Такое радикальное переустройство общества полностью попадает под определение Революции.

> Причем революции, которые ее инициаторы выстраивают вполне сознательно по всем законам социальных революций.

В таком случае

> **— СВО в Украине, и весь характер ее проведения – это необходимый инструмент создания объективных и субъективных условий для очередной революции в Российской империи.**

Несомненно,

— чтобы производить масштабные социальные преобразования нужно обладать инструментами власти: деньгами, имуществом (собственностью), законодательно закрепленными полномочиями, силовым ресурсом (легитимным или нет – не существенно), концептуальной властью – властью идеи (идеологией).

Общественных сил, обладающих инструментами власти и способных реально влиять на политику РФ, традиционно пять:

1) олигархический бизнес, связанный с государством;
2) национальные и региональные элиты, проникшие своими коррупционными или откровенно криминальными связями в общегосударственные институты управления;
3) армия;
4) православная церковь;
5) спецслужбы;

Но есть ли у этих сил возможности, а самое главное мотив для радикальных преобразований.

1) Олигархический бизнес

Мотив – отрицательный. Олигархический бизнес в РФ приспособился к системе, и мог развиваться исключительно с благословения государства.

По объективным причинам должен стремиться к либеральной модели, чтобы уменьшить власть государства над собой, но оказался полностью исключенным из механизмов принятия и реализации решений на высшем уровне власти РФ.

Поэтому, оказавшись буквально в катастрофической ситуации от последствий СВО, олигархический бизнес должен был противиться продолжению СВО, но ничего реального не сделал.

Более того, он не вписывается и в будущую модель государства. То есть он кровно заинтересован в сохранении именно существующей модели.

2) Национальные и региональные элиты,

проникшие своими коррупционными или откровенно криминальными связями общегосударственные институты управления.

Это сила, которая до начала СВО и на данный момент объективно заинтересована в сохранении и укреплении именно такой модели государства, так как они своими усилиями, фактически, создали «империю наоборот», когда не имперский центр получает дань с периферии (как в классической империи), а сам им эту дань платит как плату за лояльность.

На данный момент региональные и национальные элиты кровно заинтересованы в сохранении статус-кво в существующей архитектуре власти в РФ. Подчеркнем – на данный момент!

3) Армия

Военная машина РФ была идеально приспособлена к ситуации невоюющей страны (по крайней мере не воюющей масштабно) в условиях тотальной коррупции и «дождя» из нефтедолларов, проливающегося на армию в течение десятилетий.

Высшие генералы – миллиардеры, военные чиновники рангом поменьше – миллионеры, престижная высокооплачиваемая профессия для рядового и младшего командного состава.

В современной армии РФ нет ни одной группы, заинтересованной в массовой гибели элитных частей на укрепрайонах Украины, разрушении всех позитивных мифов о «второй в мире» и «непобедимой» и замену их на репутацию толпы садистов, мародеров и отморозков, управляемую дебилами.

Налицо полное отсутствие у военных мотива для замысла на радикальные революционные преобразования в РФ и на его реализацию.

4) Православная церковь

Тут ситуация радикально иная. РПЦ традиционно в РФ (как и в Российской империи) структура, теснейшим образом связанная в политической властью и спецслужбами.

На данный момент ее возглавляет чрезвычайно амбиционный лидер – патриарх Кирилл.

В современной системе власти роль РПЦ радикально отличается от ее амбиций – быть государственной церковью. Кроме того, она испытывает все большие трудности в силу объективных причин (исламизация РФ, в том числе и славянского населения; распространение атеизма и альтернативных протестантских и так называемых «синтетических религий»).

РПЦ по всей своей вертикали с первых часов решительно и безоговорочно поддержала СВО и ее людоедскую, фактически инквизиторскую идеологию, где массовые убийства и пытки «отступников от веры» преподносится как большое благо для самих отступников, так как спасает их души. Это средневековая дичь, но проповедуется в структурах РПЦ повсеместно.

Независимо от того посвящено ли руководство РПЦ в замысел творцов будущей революции или нет, но по факту РПЦ – активнейший участник СВО и будет продолжать быть таким активнейшим участником дальнейших преобразований вышеуказанного типа.

РПЦ – объективный бенефициар в будущей модели построения государства русского народа.

5) Спецслужбы

Единственная общественная сила в РФ, которая имеет 1) мотив, 2) моральную готовность (отсутствие любых моральных ограничений), 3) техническую и 4) профессиональную возможность осуществить такие преобразования.

Мотив достаточно очевидный. Практическая ликвидация в процессе массовой национализации олигархического бизнеса как класса, а также ликвидация региональных и национальных групп влияния в процессе перехода к унитарному государству. Это концентрирует в руках спецслужб инструменты власти.

Несмотря на расхожее мнение о всевластии спецслужб в России, это далеко не так.

А вот в будущем «настоящем русском мире» власть спецслужб видится как раз как абсолютная.

Кроме того,

> ***— спецслужбы имеют моральную готовность (то есть никаких моральных ограничений), а также техническую и профессиональную возможность.***

Единственная реально конкурентная и могущественная сила, способная противостоять спецслужбам – ***армия***.

Единственный путь к неограниченной власти

> – ***конкурента устранить*** – утилизировать армию физически, деморализовать и дискредитировать.

Что с успехом и осуществляется в процессе СВО[1].

Для этого и осуществляются внешне безумные действия в сфере военной стратегии, дипломатии, в информационной и морально-психологической сфере.

Очевидно, что

> — люди, готовящие фашистскую революцию в РФ 1) делают это профессионально, 2) обладают историческим опытом и эрудицией и 3) базируются на классических работах в этой сфере (в частности, работе Ленина «Государство и революция»).

Чтобы внедрить новую идеологию, с точки зрения политтехнологии, необходимо

1) **дискредитировать старую,**

2) **сконструировать привлекательную новую модель будущего и**

3) **создать очаги пропаганды новой идеологии.**

Как в массовом сознании *дискредитировать старую систему взглядов*, основанную на бездумном расширении империи – воссоздании СССР?

> Нужно **все эти идеи «заякорить» на каком-то простом символе и «раскрутить» его до массовой истерии, а затем «похоронить» этот символ вместе с крахом СВО и нынешней власти**.

Как известно, таким символом выбрали перевернутый рунический символ разрушения и смерти «Z».

Раскрутку «Z» мы наблюдали в совершенно диких проявлениях:

> — его вешали на общественные здания и машины, вышивали на женском белье, выстригали на головах людей и на животных и т.д.

Подобная массовая истерия северокорейского такого масштаба навряд ли может возникнуть случайно и стихийно.

> — Скорее всего мы имеем дело с очень умелым маркетинговым ходом.

После (и даже прямо во время) крушения старой парадигмы, нужно предложить позитивную конструктивную идею. **Критически важны точки распространения этой идеи.**

Сейчас, во времена господства информационных технологий, и одновременно жесточайшей цензуры в РФ, такую функцию взял на себя Игорь ***Гиркин-Стрелков***.

Радикально ошибаются те, которые считают Гиркина современным юродивым, которому единственному в стране позволено говорить все, что угодно, потому что власть его боится, либо не рассматривает как угрозу в силу маргинальности, либо просто власть таким оригинальным способом «выпускает пар».

С политтехнологической точки зрения образ Гиркина вылеплен идеально для цели построения фашистского государства – России вместо РФ.

> Его боевая биография, грамотный и логичный способ выражать мысли, широкая эрудиция в вопросах военной истории, способность проводить уместные аналогии между ключевыми событиями российской и мировой истории позволяет его обширной аудитории постоянно расширяться.

Человеческий образ для целевой аудитории также безупречен – воплощение лучших качеств белогвардейского офицера:

— человек чести, презирающий мздоимство, живущий в стандартной квартире в Петербурге, передвигающийся на общественном транспорте безо всякой охраны, отрицающий для себя алкоголь, курение и наркотики, любящий муж и отец.

И одновременно фанатично преданный идее величия русского народа, готовый в любой момент за эту идею погибнуть в бою с врагами Отечества.

Если внимательно просмотреть все многочисленные выступления Гиркина на интернет-площадках (нарочито сделанные «лампово», подчеркивающие отсутствие денежного ресурса), а также прочитать его тексты, то в них даны уничижительные и аргументированные характеристики существующей сейчас в РФ политической модели и ее экономической основы.

Кроме того,

— Гиркин дает четкие месседжи программного характера, достаточно ясную картину «позитивного» будущего для его настоящих и потенциальных сторонников, количество которых неуклонно и взрывообразно растет.

Сам Гиркин о конечной цели СВО выразился предельно конкретно, что исключает какие-либо иные трактовки его слов:

«Начала эту военную кампанию Российская Федерация, а закончит ее, вероятно, Россия…»

Военные, потерпевшие обидное поражение на полях и морях Украины, станут главной силовой движущей силой революции.

Как Гиркин сам недавно выразился:

«проигравшая армия будет задавать вопросы своему правительству».

Затем,

коррумпированные региональные и национальные элиты, потерявшие возможность получать плату за лояльность от имперского центра, начнут искать более выгодные для себя модели удержания и сохранения своей личной власти.

В результате,

власть в России будет захвачена хунтой, которая предложит обществу свою «конструктивную» программу, основные положения которой по сути уже проговорены в речах Гиркина.

Затем в России наступит «смута», суть которой будет состоять в стремлении новой власти всеми способами, (включая силовой) удержать под собой максимально возможное количество бывших субъектов федерации, ликвидировав их существующий на данный момент статус.

Это неизбежно означает гражданскую войну в классическом ее варианте.

Есть основание полагать, что для новой власти такая война закончится в значительной степени успешно.

> Территориальные потери будут относительно невелики, потому что семена «великих революционных идей» падают на уже давно вспаханное ментальное поле.

В РФ уже давно созрели социальные группы и политические силы, исповедующие идею возрождения Великого русского национального государства именно в таком варианте.

У идеи русского фашизма есть глубокие и мощные исторические корни.

К настоящему времени наиболее заметной непарламентской политической группой, пользующейся лозунгами русского национализма, является незарегистрированная Национально-демократическая партия, которая ставит своей целью «преобразование Российской Федерации в русское национальное государство».

Парламентской же партией, неизменно и весомо присутствующей в политическом поле РФ уже 30 лет, является Либерально-демократическая партия России (ЛДПР) В.Жириновского, который постоянно выступал с позиций русского этнического национализма, утверждая, что русское население изначально поражено в правах и находится в униженном положении по сравнению с другими этносами, в частности кавказцами.

Из программы ЛДПР:

«*Федеративная политика и государственное устройство. Национально-территориальный принцип государственного устройства неэффективен и опасен, поскольку ведет к нарастанию межнациональных конфликтов и несет в себе угрозу развала России. Действующие границы субъектов Российской Федерации созданы искусственно, без учета национальных, исторических и экономических факторов. Россия должна быть преобразована из федеративного в унитарное государство: без каких-либо национальных республик или национальных округов как субъектов государства.*

Создание унитарного государства устранит предпосылки к местному сепаратизму и восстановит приоритет общегосударственных интересов над местными. ЛДПР предлагает законодательно ввести ряд принципиально новых положений, в т.ч. в Конституцию страны: «Россия – унитарное (единое) государство, административное деление которого состоит из губерний».

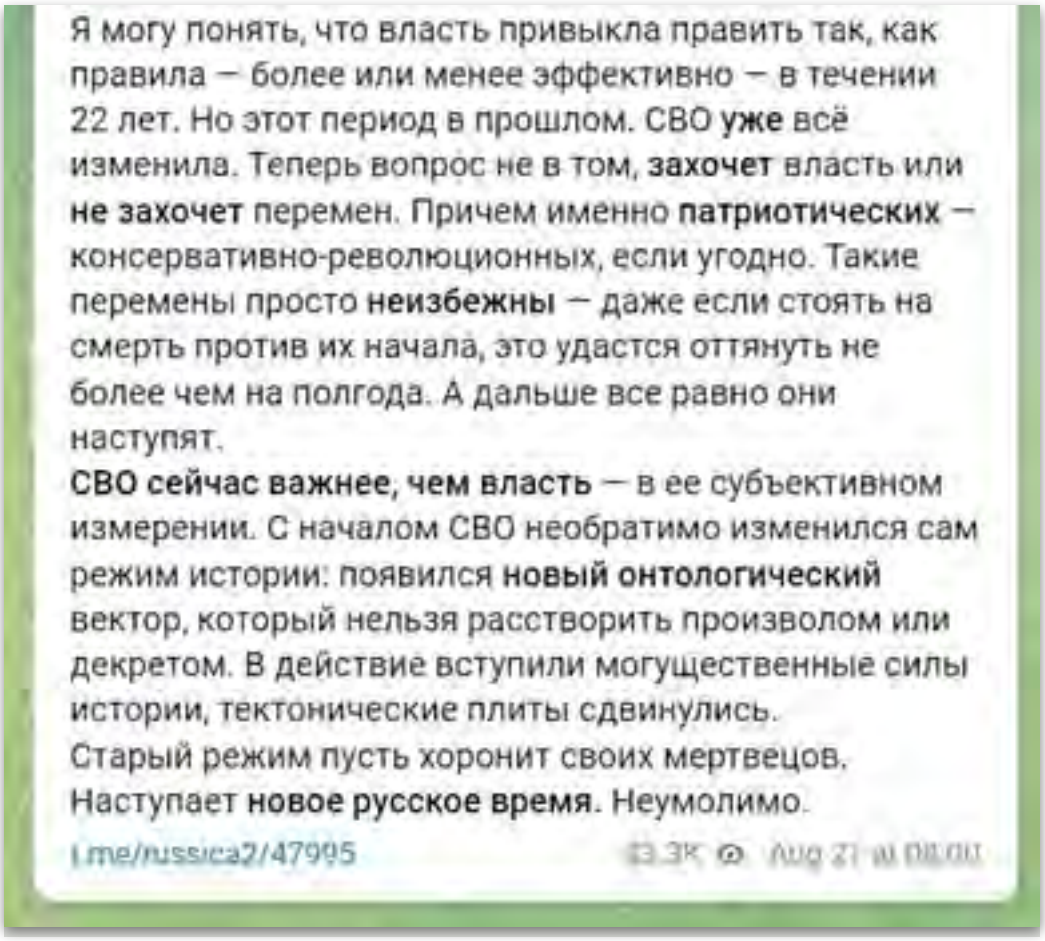
Есть также могучая русская националистическая традиция, сформулированная и доносимая популярными философами (А.Солженицин,

В.Ларионов, - автор труда «Православная монархия», А.Дугин и многие другие), а также деятелями искусства (Никита Михалков, Сергей Безруков, Жанна Бичевская, Машков, Охлобыстин, Пореченков, Дюжев, и другие), а также заложенная в популярные произведения.

На данный момент вышеуказанные деятели (кто живой) и их единомышленники поддерживают СВО как способ восстановления величия Руси.

В случае же краха прежней концепции они с огромной готовностью воспримут более простой, логически непротиворечивый и более радикальный вариант.

Убийство дочери Дугина дало новый толчок в сражениях за власть внутри России. После того, как Дарью Дугину взорвали в собственном автомобиле, прокремлевский канал “Незыгарь” перепостил запись одного из дугинских каналов. Если сократить весь пост до трех слов, то там говорится, что Путин не справляется.

Я могу понять, что власть привыкла править так, как правила — более или менее эффективно — в течении 22 лет. Но этот период в прошлом. СВО **уже** всё изменила. Теперь вопрос не в том, **захочет** власть или **не захочет** перемен. Причем именно **патриотических** — консервативно-революционных, если угодно. Такие перемены просто **неизбежны** — даже если стоять на смерть против их начала, это удастся оттянуть не более чем на полгода. А дальше все равно они наступят.

СВО сейчас важнее, чем власть — в ее субъективном измерении. С началом СВО необратимо изменился сам режим истории: появился **новый онтологический** вектор, который нельзя расстворить произволом или декретом. В действие вступили могущественные силы истории, тектонические плиты сдвинулись.

Старый режим пусть хоронит своих мертвецов.

Наступает **новое русское время**. Неумолимо.

t.me/russica2/47995 3.3K Aug 21 at 08:01

Дугин и его последователи всегда были лояльны Кремлю и с началом СВО с восторгом наблюдали в путинской политике, как им казалось, оттепель националистических идей. И очень быстро и глубоко разочаровываются в этой политике.

По их мнению, путинская власть, начавшая цивилизационную войну против всего либерального Запада и, в частности, Украины, не справилась со своими амбициями и не достигла по сути своей ничего.

Неудача в построении и имперской экспансии «русского мира», который до этого выстраивала нынешняя российская элита, имеет причину в том, что этот мир «не русский». Он космополитный, и находится, к тому же, полностью под управлением «инородцев».

А Путин – воплощение нынешней нерусской власти.

Можно привести множество примеров произведений искусства, популяризирующих данную идею среди русских.

Например, наиболее известные националистические строчки популярной группы «Алисы» звучат так: «Нас точит семя орды, нас гнёт ярмо басурман, но в наших венах кипит небо славян».

Песня Куликово Поле Жанны Бичевской –это, фактически, гимн новой России.

https://www.youtube.com/watch?v=4Rs-Qg2F274

Тут уместно вспомнить пророческие слова Уинстона Черчилля:

> **«Когда Россия станет фашистским государством, то фашизм в ней будут именовать «особой русской духовностью».**

Имея в руках такие могучие политические и пропагандистские инструменты, опираясь на политическую и ментальную традицию, а также используя популярных лидеров общественного мнения, «раскрутить» новую идею на значительной части территории РФ будет ненамного сложнее, чем истерию с «Z». А скорее всего, даже проще.

Весьма показательно, что Гиркин, проводя свои стримы, предпочитает выступать на фоне флага несуществующей «Новороссии».

И, если придерживаться вышеизложенной версии событий, связанных с войной, то наиболее логичным будет предположение, что «Новороссия» за его спиной (то есть, «Новая Россия») относится, прежде всего, не к Украине, а к РФ.

Там же начертан героический девиз новой власти «Воля и Труд», под которым новая власть планирует привести наконец, русскую нацию к «истинному» величию.

***

Тенденции развития РФ очевидны,

> — и вряд ли можно назвать простым совпадением, что за полгода СВО из РФ выехало более 20 тысяч евреев. Представителей нации, у которой на генетическом уровне существует ощущение опасности фашизма. И это самый большой исход со времен «перестройки» и распада СССР.

Косвенным доказательством такого видения развития РФ может также служить массовый стратегический исход из страны западных компаний, несмотря на миллиардные убытки. Такой исход не выглядит как временный и ситуативный.

***

Выводы, следующие из «версии заговора».

1. *Война с Украиной, и весь характер ее проведения – это необходимый инструмент создания условий для революции.*

Трансформацию «Российской Федерации» в «Россию» подготовили и осуществляют люди, объединенные общим названием «коллективный Путин».

Новая модель государственного устройства новой России предполагает практически абсолютную власть спецслужб.

2. *Т.н. СВО будет продолжаться, несмотря на любые санкции и жертвы со стороны РФ (чем больше таких жертв, тем лучше для ее организаторов), пока не вызреют объективные и субъективные предпосылки революции.*
3. *Учитывая исключительную циничность этого плана, у Украины есть единственный выход – как можно скорее нанести максимальное поражение РФ с помощью антипутинской коалиции.*
4. *После военного поражения Россия трансформируется в фашистское государство, от которого в обозримой перспективе и дальше будет постоянно исходить опасность. Это объективно потребует от коллективного Запада, постоянной поддержки Украины во всех аспектах.*
5. *Подобное понимание процессов, в случае его широкой популяризации, может, при определенных условиях, повлиять на общественное мнение части российского общества, которая не готова принести огромные физические, экономические и моральные жертвы ради интересов узкой группы русских силовиков, помешанной на идее своей безраздельной власти в фашистском государстве.*

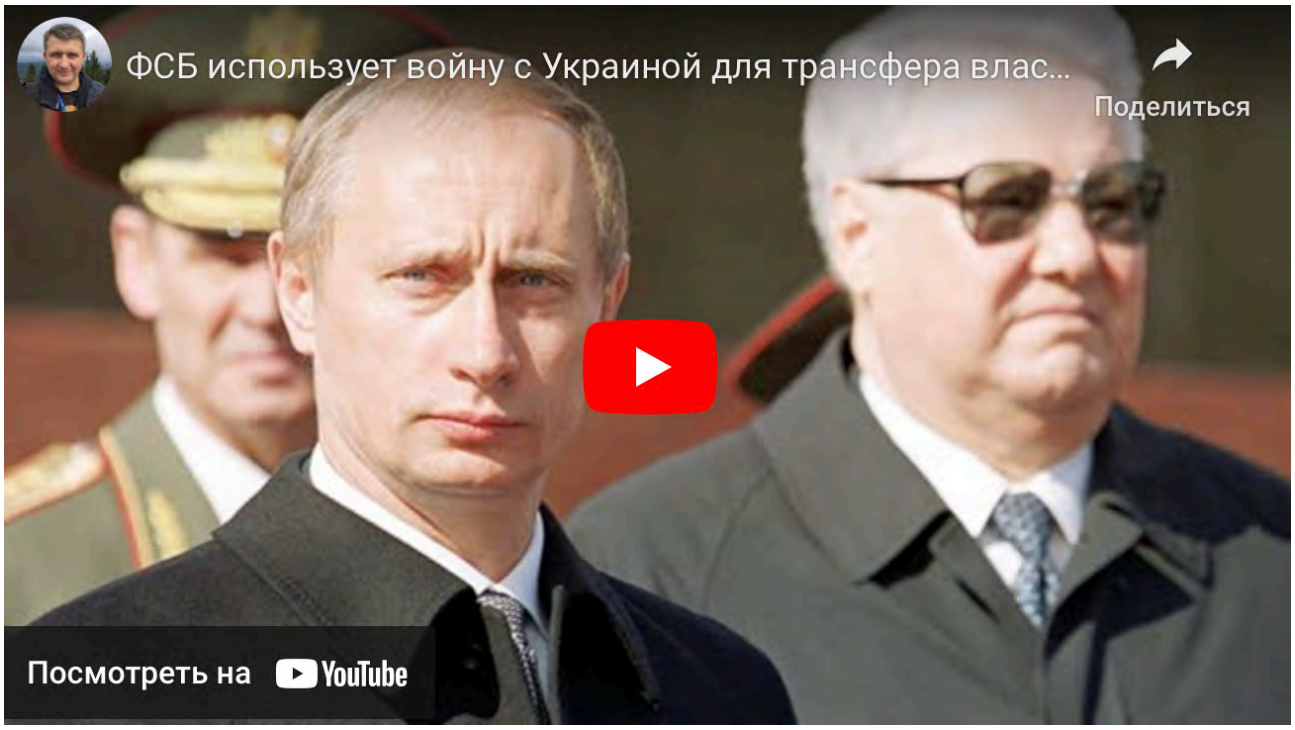
Гражданам РФ, которые не заинтересованы в таком развитии ситуации, для принятия решений относительно своей личной судьбы желательно как можно более детально ознакомится с процессами, происходившими в Германии в 30-х годах прошлого столетия. Это, безусловно, увеличит их шансы сохранить свою жизнь, свой бизнес и свою принадлежность к цивилизации.

***

[1] Этой версии придерживаются некоторые известные эксперты, в частности, Пьотр ***Кульпа***, который считает, что ***причинами неудач российской армии является противоборство Минобороны РФ и ФСБ***, где последняя

стремится целью убрать конкурента в виде армии, но сугубо в рамках операции «преемник».

Подробнее смотрите в беседе Юрия Романенко с Пьотром Кульпой в видео ниже.

(*Видео*)

***

3. Империя должна умереть дважды-3. Как связаны мобилизация, аннексия и подрыв Крымского моста?

Поражение нынешнего режима РФ должно быть полным

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ" 26.10.2022

После восьми месяцев полномасштабной континентальной войны в центре Европы так и остаются загадкой ее причины, реальные цели и задачи.

Если не учитывать откровенно бредовые основными версиями на сегодняшний день являются две: неадекватность Путина и его окружения, а также полная деградация прогнившей коррумпированной авторитарной государственной системы.

В предыдущих частях (первая часть, вторая часть) мы предположили, что, несмотря на наличие этих составляющих в реалиях жизни современной РФ, они не являются определяющими, и эти версии служат прагматичной цели — надежно спрятать версию третью.

Ее суть заключается в том, что внутри РФ активно работает могущественный механизм, который заинтересован в отстранении от власти большей части существующей экономической и политической элиты в лице трех центров силы, а именно: военных, региональных элит и олигархов, и установление монопольной безраздельной власти спецслужб.

При этом, обязательным условием создания революционной ситуации в РФ и трансформации власти является ее военное поражение, глубокий экономический кризис и крушение старых системообразующих мифов.

В отличие от прежних исторических периодов, когда было нужно ждать созревания соответствующих условий, современные технологии управления обществом позволяют активно создавать требуемые ситуации и соответствующие общественные настроения, что входит в набор профессиональных инструментов российских спецслужб.

Как мы уже говорили, предвидеть дальнейшее поведение путинского режима достаточно несложно: нужно выбрать наиболее губительное для Российской Федерации стратегическое решение.

Российская власть не стала выдумывать ничего, что нарушало бы логику откровенно-демонстративного «безумия» и объявила о мобилизации и о поддержке псевдореферендумов (как предтечи дальнейшей аннексии) в один день. А чуть позже ввела военное положение не только на аннексированных территориях, а де-факто по всей стране.

После этого произошел еще ряд событий, которые находят свое наиболее логичное объяснение именно в рамках версии третьей, а именно — наличие в самой РФ системно реализуемого плана доведения ее до революции.

Мобилизация. Какие задачи она выполняет?

Официально мобилизация призвана радикально преломить ход войны в свою пользу.

Через месяц после ее начала ни один серьезный эксперт или профильный аналитический институт в мире не видит возможности мобилизации достичь заявленной цели.

Зато мы видим, что мобилизация (наряду со всеми остальными саморазрушительными действиями военно-политического руководства РФ, начиная с 9 января 2022 года) ожидаемо достигает своих реальных и внешне парадоксальных целей.

А именно:

Момент объявления мобилизации — самый неудачный.

Когда:

1) уже уничтожены практически все элитные части российской армии и нарастает деморализация ее личного состава;

2) потеряно огромное количество современного вооружения, которое РФ не в состоянии воспроизвести в сжатые сроки и в достаточном количестве;

3) качество военной техники стремительно ухудшается (с баз хранения экстренно снимаются застарелые и неконкурентоспособные образцы военной техники, находящиеся в условно боеспособном состоянии);

4) так называемая СВО стремительно теряет популярность в народе, в армии и в элитарных кругах РФ;

5) Украина получила высокотехнологичное оружие НАТО, и новое оружие поступает во все большем количестве и все более разрушительное;

6) экономика РФ (в том числе ее ВПК) начала реально «проседать» под воздействием санкций.

Мобилизация обнажила социальную беззащитность мобилизованных граждан.

Практика показала, что мобилизованные полностью беззащитны перед чиновничьим беспределом.

Мобилизованных можно ограбить, унизить, обмануть. За это нет никакой ответственности. Жаловаться некому. Многочисленные нарушения прав мобилизованных (знаем, для РФ «нарушение прав» звучит дико) ставят их в положение полурабов.

Власть (и лично Путин) крайне неудачно пытается представить это как «перегибы на местах», но своими действиями только поощряет инициаторов этих якобы «перегибов». Наиболее демонстративным примером может служить карьерный «зигзаг» военного комиссара Хабаровского края, которого за «беспредел» перевели на аналогичную должность в Магаданскую область, а когда шумиха в СМИ улеглась, вернули на прежнее место работы. Сигнал остальным военкомам более чем понятный: существует план мобилизации и его нужно выполнять в прямом смысле «любой ценой».

Тут прослеживается прямая аналогия с поведением Кремля, когда звание гвардейской демонстративно получила бригада, совершавшая массовые зверские расправы над мирным населением в городе Буча.

Военкомы сигнал поняли правильно и «гребут» всех подряд. При этом не имеет значение ни состояние здоровья (более 20 мобилизованных уже умерли в процессе мобилизации), ни возраст, ни пол, ни наличие несовершеннолетних детей, ни место работы на объектах критической инфраструктуры. Мобилизуют работников метрополитена, хирургов, а в Уфе самолёт не смог вылететь в Анталью, потому что второго пилота мобилизовали прямо на борту, насильно вытащив из кабины.

Дополнительная дискредитация руководства армии и государства как системы работоспособных институций.

По мнению главного организационно-мобилизационного управления ГШ ВС РФ, проведение мобилизации в ряде округов столкнулось с трудностями организационно-технического характера и ресурсной недостаточности, то есть, наблюдается неспособность системы одномоментно «обработать» — сформировать, подготовить, оснастить, вооружить и т.д. — значительное количество призванных.

Такая ситуация является абсолютно закономерной и заранее прогнозируемой, учитывая полную разруху в соответствующей инфраструктуре.

Об этом уже пишут и российские губернаторы.

Роман Старовойт, губернатор Курской области: «Посетил все воинские части, где сейчас наши мобилизованные. Недоумеваю, как в таком состоянии может находиться действующая учебная часть Минобороны. Руинированная столовая, разбитые и ржавые душевые, отсутствие кроватей, а те, которые есть, убитые. Нехватка обмундирования, плац как после бомбежки и т.д. и т.п.».

Получается, что и в этой сфере (кроме всех остальных) армия РФ на протяжении десятилетий занималась освоением космических бюджетов, очковтирательством и созданием фейковых образов боеготовности.

В реальности же происходил противоположный процесс: закрывались военные ВУЗы, уничтожалась учебная инфраструктура, разграблялась материально-техническая база.

Так как мобилизация — это задача не столько военного ведомства, а сколько всей структуры управления государством, она дополнительно проявила все пороки государственного управления Российской Федерацией, причем принципиально неустранимые при нынешней организации власти в РФ во главе с ее нынешним лидером.

Ускоренное создание национальных и региональных (потенциально сепаратистских) армий

Российская центральная власть обязала региональных лидеров не только к созданию национальных добровольческих батальонов, но и к кураторству мобилизации вообще в своих регионах.

То есть, по сути, создаются нацбаты, которые числятся в российской армии, но на деле своим денежным и материальным обеспечением обязаны какому-нибудь конкретному региональному лидеру.

Кремль своими руками создает региональные карманные армии. Кому они будут подчиняться в случае Смуты? Ответ очевиден.

Массовый страх

«Мобилизация — это лотерея смерти. Все должны теперь жить в вечном страхе вытянуть не ту соломинку. Все должны бояться отвечать на звонки с незнакомых номеров, бояться выходить из дома и бояться, когда стучат в дверь.

Потому что за дверью и на другом конце провода может оказаться государство, и звонит оно тебе, чтобы приказать тебе умереть. И ты должен будешь умереть.

Из ужаса перед смертью родится сначала покорность перед этим чудовищем, а потом и религиозный восторг перед ним.

Бессистемность, нелогичность, неизбежность призыва делает его подобным року, которому нельзя противиться, которому можно только покориться. С чудовищем-государством нельзя торговаться, ему можно только молиться.

Лотерея смерти прекрасно работала в сталинские времена, и она приступает к своей жатве сейчас». Точное отражение сущности

мобилизации и состояния рядового российского гражданина, по словам русского писателя и журналиста, «иностранного агента» Д. Глуховского.

Может быть тотальный страх — это самое важное с точки зрения создания революционной ситуации при которой, как известно, «верхи не могут, а низы уже не хотят» мирится с ситуацией. Массовый страх — основа для пробуждения в обществе всех негативных подсознательных инстинктов.

Пока мобилизация была добровольной никакого массового страха она не порождала, и не могла породить в принципе. Какое бы количество похоронок не приходило с фронта. Их могло, теоретически, быть миллион, два и больше. Те, кто пошел и вернулся в пакете или калекой — делал это осознано, за деньги, понимая последствия. Это был добровольный выбор, никаким образом не затрагивающий остальных.

Человек, не желающий служить в армии и члены его семьи прекрасно понимали, что их защищает от мира смерти и инвалидности нежелание в этом участвовать.

И вдруг в одно мгновение все радикально поменялось. Барьер между миром обыденным и миром смерти рухнул и вселил страх в тех, кто был не готов умереть за деньги и/или неясные и постоянно меняющиеся цели. А это — подавляющее большинство граждан РФ.

Подрыв экономической стабильности государства и снижение уровня жизни народа

Именно массовый страх породил массовую эмиграцию продуктивного класса и запустил цепочку других крайне негативных последствий.

По данным российского Forbes, с момента начала мобилизации из РФ уехало более 700 тысяч человек.

Большинство экспертов более осторожны и называют цифру более 500 тысяч.

Выезжает средний класс, наиболее продуктивный в экономическом отношении.

Попутно уезжающие распродают за бесценок имущество (автомобили, квартиры), пытаясь выручить хоть какие-то деньги на обустройство новой жизни.

Кроме того, массовый отъезд образованного, креативного и продуктивного класса делает невозможным даже теоретическое построение либерального общества. Или даже дикой смеси дикого капитализма с фашизмом — как сейчас. Остается только классический фашизм.

В этом «большом исходе» есть показательный момент. Тот факт, что более 60 тысяч евреев покидают Россию (уже 25 тысяч выехало и еще 35 тысяч подали

заявления на репатриацию), подтверждает наш прогноз о том, что Россия стремительно движется в направлении преобразования в классическое фашистское государство.

Кроме того, это почувствовали даже российские коммунисты, верой и правдой несколько десятилетий служившие существующему режиму. По мнению аналитиков КПРФ, политический режим все более окукливается и начинает открыто использовать правоконсервативную идеологию. Депутат Госдумы от КПРФ С. Обухов пишет, что наиболее близким сценарием, на взгляд коммунистов, может стать только своеобразный «гибрид Северной Кореи, Ирана, корпоративистских практик времен Италии Б. Муссолини и Испании Ф. Франко» (о практиках Сталина и КПСС времен СССР, Германии времен Гитлера он сказать пока не решился).

Как же власть РФ противодействует процессу исхода продуктивного класса?

Как всегда, внешне парадоксальным образом.

То распространяя заявления о дополнительных волнах мобилизации, то опровергая эту информацию, что панику, естественно, только усиливает.

Теперь массово вручают повестки в Москве и Санкт-Петербурге, которых ранее «СВО» вообще почти никак не касалась. Эти два города как раз и являются наибольшим средоточием среднего класса.

Кроме того, власть не закрыла границы для выезда военнообязанных мужчин за пределы РФ, поэтому цифра вынужденных эмигрантов постоянно растет и вполне может достичь миллиона и более.

Власть также не предприняла никаких, даже малейших, попыток административно усложнить вывод капитала за рубеж. Наоборот, появились механизмы, облегчающие бегство капитала из РФ. И капитал пользуется этой возможностью в полной мере.

Так, 15 октября Путин разрешил Банку России давать разрешения на вывоз из РФ наличной иностранной валюты на сумму более 10 тысяч долларов. Также он вывел из-под запрета на валютные операции ряд международных финансовых организаций, включая банк БРИКС.

Массовый отъезд среднего класса — это подрыв экономической стабильности государства и снижение уровня жизни народа.

Именно средний класс покупал квартиры, автомобили, электронику, изысканную еду, брендовую одежду, дорогой алкоголь, пользовался инфраструктурой развлечений и прочее. Его радикальное уменьшение влечет за собой «провисание» потребительского рынка, а как следствие — снижение поступлений по налогу на добавленную стоимость и акцизам.

Если учесть, что за последние 8 месяцев картина потребления в РФ в среднем сегменте уже кардинальным образом изменилась (резко упал спрос на непродовольственные товары: от одежды до электроники), на фоне падения поступлений по нефтегазовому сектору (включая экспортные пошлины), федеральный бюджет не просто провиснет — там расширяющаяся дыра.

Мобилизация убивает малый бизнес.

То есть, самозанятых, не зависящих от бюджета. Под удар попали все малые бизнесы: ларьки, магазины, кафе, автомастерские, автомойки, строители, химчистки, ремонт техники. По некоторым оценкам, из рекламной индустрии уволили больше 500 тысяч человек.

Это на фоне того, что закрытие глобальных компаний произвело эффект домино — посыпались маленькие фирмы, так или иначе завязанные на «глобалов». На улице очутились еще около миллиона людей.

Считается, что к концу ноября, на грани нищеты может оказаться 10 млн жителей РФ.

Массовый страх порождает массовое недовольство. Создается протестный класс — слабо предсказуемый и вооруженный

Помимо изъятия из экономики продуктивного класса, мобилизация эффективно формирует протестные настроения. Необученные, без обмундирования, на устаревшей технике мобилизованные уже массово становятся жертвами войны против армии Украины, оснащенной современным высокотехнологичным оружием НАТО. Все больше это понимают и родственники мобилизованных.

В руках сотен тысяч мобилизованных (среди которых существенная часть — убежденные уголовники) много автоматического оружия.

Пока что эта потенциально взрывоопасная масса сдерживается материальными посулами, репрессивным аппаратом и заградотрядами. И является более-менее контролируемой. Но стоит ситуации, хотя бы частично, выйти из-под контроля, симпатии народа будут точно не на стороне власти, заградотрядов и Росгвардии.

Кстати, в региональных бюджетах нет расходной статьи на оборону (по факту — на нападение) — это прерогатива федерального бюджета. Тем не менее, правительство РФ решило переложить на них значительную часть расходов, связанных с мобилизацией.

Теперь исполнительная власть на местах урезает населению социальные выплаты и медпомощь, что никак не способствует росту популярности ни центральной, ни региональной власти.

Власть РФ вооружает слабоуправляемую толпу и создает предпосылки погружения страны в хаос.

Неужели Кремль этого не понимает?

Согласно третьей версии — понимает! Более того, прилагает максимум усилий для доведения ситуации до абсурда.

В заключение раздела о мобилизации следует подчеркнуть, что наиболее ярым сторонником и наиболее активным пропагандистом массовой (под видом частичной) мобилизации был и остается неприкасаемый для репрессий Стрелков-Гиркин. Действующий полковник ФСБ с самой мощной в РФ «крышей».

Тут важно помнить, что провокация — излюбленный и чрезвычайно эффективный прием ЧК-НКВД-МГБ-КГБ-ФСБ, который они за прошедшее столетие довели до совершенства.

* * *

Не менее разрушительными для страны действиями, внешне выглядевшими для всего мира как абсолютное «безумие» является проведение уникальных в своем роде «референдумов» на временно захваченных территориях, охваченных активными боевыми действиями, с последующей их аннексией и включением в законодательное поле РФ.

Аннексия.

Одновременно с мобилизацией 21 сентября Путин объявил, что Россия поддержит «решение о своем будущем, которое примет большинство жителей Донецкой и Луганской народных республик, Запорожской и Херсонской областей». А 30 сентября уже подписал договоры о включении в состав России новых территорий.

Аннексировав оккупированные территории, Россия открыла настоящий ящик Пандоры.

Ведь Конституция РФ не предполагает процедуру сецессии (выхода из состава), но с другой стороны — и не запрещает ее.

То есть, если ВСУ отвоюют любое село, которое по новому законодательству РФ уже будет числиться российским, то возникает закономерный вопрос — если можно отобрать назад Лиман, Купянск, село Шевченково или Херсон, то можно отобрать и Курилы, причём по самый Сахалин.

Известна фраза Путина: *«Границы России нигде не заканчиваются»*. Но из этого следует также, что они могут нигде и не начинаться. И вообще — значит, что вопрос границ открытый.

Аннексией, у которой действительно «аналоговнет», РФ десакрализовала собственные границы, презрев их незыблемость.

Более того, подвесила в воздухе вопрос — а новые территории, они по статусу такие же «исконные» или нет? Нужно ли вести «священную войну» за потерянный в тот же день Лиман, или нет? Ведь чисто юридически — что Лиман, что Краснодар — одно и то же.

Аннексия чужих территорий, на которых ведутся боевые действия с включением их в законодательное поле — чрезвычайно эффективный шаг для дезинтеграции Российской Федерации.

Фактически, в сознании граждан исчезают психологические границы собственной территории.

Такой уникальный по своему «безумию» шаг вызвал вполне прогнозированную реакцию мирового сообщества.

Но чтобы такая реакция была на 100 процентов гарантирована, произошло еще два важнейших и связанных между собой события. А именно — взрыв на Крымском мосту и ракетный инфраструктурный террор.

Взрыв на Крымском мосту.

Утром 8 октября произошел взрыв на Крымском (Керченском) мосту.

Причем взрыв на автомобильном мосту произошёл в тот момент, когда на железнодорожной секции моста остановился (зачем-то) железнодорожный состав с цистернами, содержащими горючее вещество.

Даже по версии СК РФ диверсия имеет значительное количество очень сложных для исполнения составляющих, даже если их рассматривать каждую в отдельности. А их точная сборка в единую схему, точно синхронизированную по времени, представляет практически неразрешимую задачу для любой внешней силы. Но не для очень влиятельной внутренней.

Тем не менее, уже 9 октября Путин заявил, что это дело рук украинских спецслужб. При этом ни одного доказательства до сих пор не приведено.

В то же время существует практически полный консенсус среди международного экспертного сообщества, что такое событие невозможно без заговора внутри самой РФ.

Крымский мост — это самый главный современный символ имперской мощи и величия РФ и лично Путина.

Подрыв моста оказал уникальное по своей силе разрушительное действие на символическом уровне на восприятие силы российской армии, российского государства и ее лидера как в мире, так и среди граждан РФ.

Ракетный террор.

Российское военно-политическое руководство использовало этот якобы «теракт украинских спецслужб» для начала ракетного инфраструктурного террора, который они подают как акт возмездия за взрыв моста.

10 октября Украина подверглась ожесточенному ракетному обстрелу, наиболее масштабному с 24 февраля.

При этом были поражены только объекты энергетической инфраструктуры и жилые дома, что привело к многочисленным жертвам среди мирного населения и повреждению до 30 процентов объектов украинской энергетики.

Ни один из военных объектов не был целью. Это террор в юридически чистом виде.

В итоге, на вполне прогнозируемом эмоциональном пике возмущения аннексией и террором, 12 октября Генеральная Ассамблея ООН подавляющим большинством голосов приняла резолюцию, осуждающую аннексию РФ четырех украинских регионов.

143 страны проголосовали за резолюцию, пять стран (Россия, Беларусь, КНДР, Никарагуа и Сирия) — против, 35 — воздержались.

Это было катастрофическое дипломатическое поражение РФ. Полная международная изоляция. Добавим — абсолютно прогнозируемая.

Ничего подобного ранее за 31 год существования РФ с ней не случалось.

13 октября Парламентская ассамблея Совета Европы проголосовала за резолюцию, которая призывает объявить РФ «террористическим режимом». 99 депутатов проголосовали «за», ещё один воздержался.

Главные моменты резолюции:

1) отмечается, что российский режим — террористический. Это мощный сигнал мирового масштаба, и это еще один шаг, чтобы РФ признали страной-спонсором терроризма;

2) впервые в истории Совет Европы заявил, что Украине нужно дать оружие. Речь идет о системах ПВО для защиты гражданского населения;

3) отмечается, что пребывание РФ в Совбезе ООН — нелегальное, нет юридических оснований, почему она там находится;

4) призывается к скорейшему созданию международного трибунала по расследованию преступлений РФ на территории Украины.

15 октября 145-я Ассамблея Межпарламентского Союза приняла финальную резолюцию, в которой резко осуждается агрессия РФ против Украины.

Сообщается, что парламентарии из 119 стран мира единогласно приняли документ, в котором дается четкая оценка и осуждение войны, начатой РФ против Украины.

Также ждут рассмотрения в Конгрессе США проекты резолюций H.Res.1205 «О признании действий России в Украине геноцидом» и H.R.8568 «О признании России государством-спонсором терроризма».

Более того, Путин добился беспрецедентной поддержки Украины в военном плане.

Министр обороны Украины Алексей Резников сообщил о предварительных итогах «Рамштайн-6»:

1) Франция передаст Украине 6 САУ CAESAR, 16 гаубиц TRF1, 3 РСЗО LRU (модернизация MLRS);

2) также президент Франции анонсировал передачу Украине зенитно-ракетных комплексов. Они будут способны сбивать низколетящие цели по типу дронов и крылатых ракет;

3) Литва анонсировала поставку минометов на базе БТР M113, бронированных машин, а также различного снаряжения для ВСУ;

4) Канада передаст Украине военной помощи на 47 млн долларов. В пакет войдет 500 тысяч комплектов зимней формы, артиллерийские снаряды на 15,2 млн долларов, а также обеспечение спутниковой связи на 2 млн долларов;

5) Германия в совместном проекте с Данией и Норвегией сообщила о передаче 16 САУ Zuzana;

6) Испания уже передала Украине 4 системы ПВО Hawk;

7) министерство обороны Германии сообщило, что ФРГ поставляет Украине первую из четырех систем ПВО IRIS-T SLM.

Оглашение военного положения

Военное положение — логическое продолжение аннексии и мобилизации. Это третий элемент, и он выполняет две основные функции:

1) Легитимизация войны на территории России. Раз записали себе в Конституцию Херсонскую область, то получите войну на территории РФ.

Более того (не считая небольшой части Харьковской области), война с точки российского законодательства проходит ТОЛЬКО на территории РФ.

Как сказал их Гиркин, «война покатится по территории России». Сказано — сделано!

> 2) Приучение сознания россиян к войне и боевым действиям. Теперь (вместе с мобилизацией) война пришла к ним в каждый дом. Если де-юре Херсонская область и Краснодарский край равнозначны, то почему война не может прикатиться в Краснодар?

Также интересным является создание координационных штабов в субъектах федерации. На протяжении 20 лет Кремль всеми способами пытался ограничить власть губернаторов. И вдруг — бац! Нате вам чрезвычайные полномочия!

Вместе с аннексиями «новых» территорий и размытием понятия государственных границ, а также созданием нацбатов — это еще один шаг к созданию условий для сепаратизма в регионах.

Выводы:

1. Вынуждены согласиться с мнением самых последовательных наших врагов – т.н. «ястребов», которые заявляют о том, что вряд ли и сам факт Вторжения и особенно характер войны – это результат деградации и некомпетентности российской элиты. По их словам, «у некомпетентности есть свои пределы. Тут же имеет место явное предательство, уходящие корнями на самый верх кремлевской иерархии».

2. Если такой взгляд на российско-украинскую войну правильный, мы имеем дело с вариантом, гораздо худшим для Украины и для мира, чем с результатом внезапного безумия или деградации военно-политических элит.

3. В этом случае мы имеем дело с сознательно и квалифицированно сконструированным Молохом войны. По лестнице из сотен тысяч трупов (своих и чужих, что для него абсолютно не важно) взбирается он на вершину власти к своей давней мечте — утвердить классическое фашистское государство, с безраздельной властью военных преступников.

Такой вариант оставляет миру только один для него позитивный выход — консолидацию на основе демократических ценностей и максимальную всестороннюю поддержку украинского народа в борьбе с Абсолютным злом.

Поражение нынешнего режима РФ должно быть полным, в противном случае сохраниться опасность переформатирования РФ и формирования «Новой России» — фашистского государства классического типа с непредсказуемыми для мира последствиями.

Авторы:

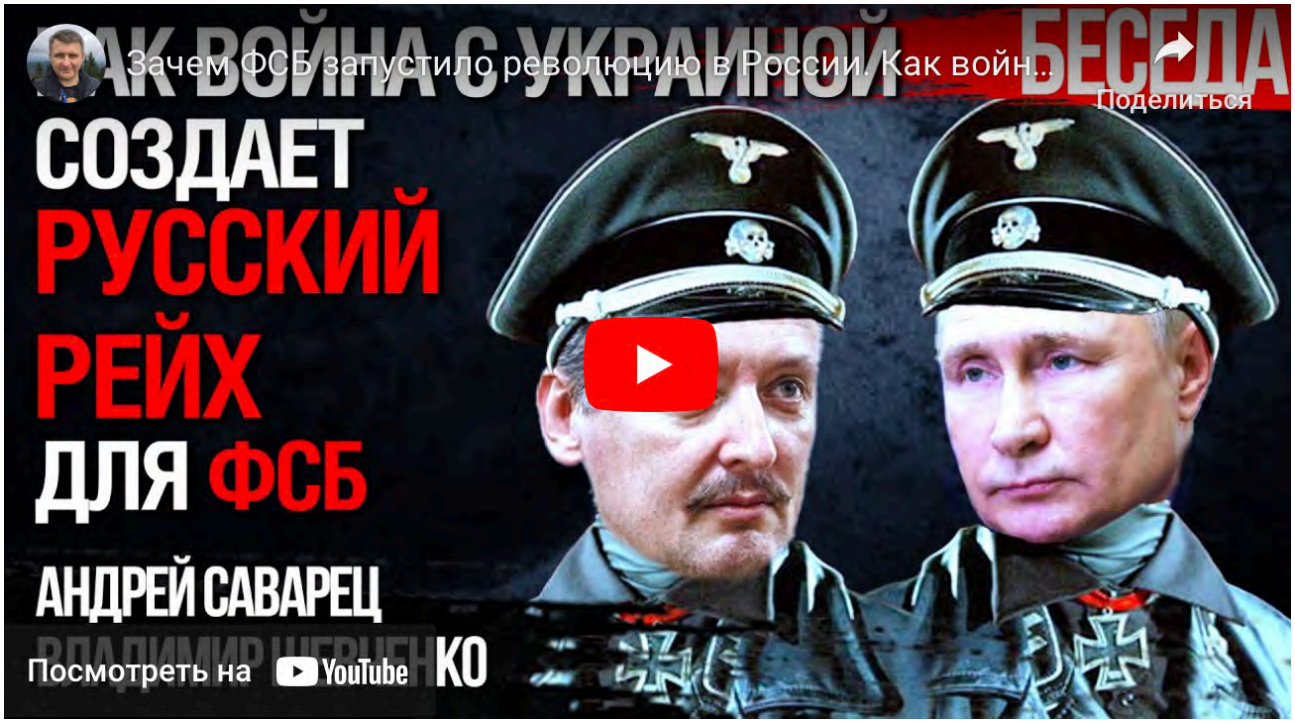
Владимир Шевченко, политолог, доктор философских наук

Андрей Саварец, аналитик, юрист, автор телеграм канала Особое мнение

***

4. Империя должна умереть дважды-4: Идеология большого перехода России

Управляемая революция в России вполне реальна и осуществляется под контролем ФСБ.

2022-12-26

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

В ***предыдущих частях*** нашего исследования мы пытались максимально обосновать, что несмотря на внешнее безумие российского военного и политического руководства, глубинная причина является вполне рациональной.

Это осуществляемое заинтересованными влиятельными силами внутри РФ революционное преобразование Российской Федерации в моноэтническое государство русского народа – Россию.

Причем преобразование революционное, предполагающее переход от концепции развития государства на базе гражданского национализма к концепции этнического национализма, где СВО является объективно необходимым запускающим механизмом достижения этой цели.

Учитывая разрушительный характер, как самой СВО, так и порожденных нею процессов, у критически настроенных читателей справедливо возникает ряд принципиальных вопросов, на которые авторы постараются ответить.

Вопрос первый: «Почему?»

Зачем затевать радикальное переустройство российского общества, если показатели развития РФ в целом вполне допустимые в условиях нынешнего проблемного и нестабильного мира.

Должны быть очень весомые объективные и субъективные причины такого замысла.

Объективные причины

Существующая ныне модель развития РФ гарантировано лишает ее позитивного будущего и обрекает на окончательную деградацию и поглощение соседями.

Есть высокая вероятность того, что инициаторы радикальной социально-политической трансформации РФ, кроме решения сугубо своих корпоративных задач, пришли к осознанию тупика развития РФ в рамках действующей модели и полнейшему отсутствию какой-либо вменяемой позитивной картины будущего для страны и себя лично.

Сейчас в РФ все ищут некий «образ будущего», однако, на данный момент нет ни одного приемлемого и одновременно реалистичного.

Например, соратник С.Кириенко А.Харичев написал статью об идеальном образе будущего РФ на основании его представлений о восприятии базовых ценностей россиянами. По его мнению, *никакого положительного образа будущего у РФ нет – она как вторая часть «Мертвых душ», которую Гоголь сжег.*

Больше того, у Российской Федерации и картины вменяемого настоящего нет! Все общественные идеалы обращены в прошлое.

Отсюда и «гуманитарно-историческая каша», как в самой РФ, так и на оккупированных территориях. Флаги: красные советские, российские, бело-желто-черные имперские; царь Николай II и Ленин в одной предельно алогичной смеси.

Существующая же по факту идеология российского настоящего сочетает в себе три деструктивные идеи:

1. идею дикого капитализма, не ограниченного ни законами, ни моралью;
2. идею Российской империи как «страны – цивилизации»;

3. идею имперского величия, связанную со стремлением к иррациональной территориальной экспансии.

Именно такая суррогатная идеология государственного строительства уже привела к:

1) предельно несправедливому распределению национального богатства (1% населения РФ владеет 80% собственности);

2) дисбалансу в развитии регионов;

3) разительным прекосам в национальной политике – созданию «империи наоборот», когда «центр» платит дань региональным и национальным кланам за лояльность (*при отсутствии у титульной нации своего государственного образования, а, следовательно, и политики социальной и культурной защиты русских*);

4) созданию вертикалей власти всех уровней, функционирующих исключительно на основе извлечения коррупционной ренты, что, в свою очередь, привело к:

   - фейковости всех без исключения государственных структур и государства в целом (что ярко проявила война и мобилизация);
   - возможности через коррупционные связи влиять на развитие страны в интересах мафиозных экономических и этнических внутренних структур, а также внешних сил за счет ограбления народа.

То есть, в политической структуре современной РФ существуют три линии разлома:

1) социальная;

2) национальная;

3) региональная.

Как внешние силы, так и силы внутри самой РФ по объективным причинам будут стараться эти «разломы» расширять и углублять. Нарастание напряжения вдоль этих линий уже разрушает и, неизбежно, разрушит конструкцию государства, даже в процессе ее естественной эволюции без всякой войны.

И это в условиях, когда на границах РФ успешно развиваются три геополитических силы, имеющие свои далеко не альтруистичные интересы относительно РФ:

1) Блок НАТО с союзниками;

2) Китай;

3) стремительно формирующийся союз тюркских государств во главе с Турцией.

Суммарная экономическая (а следовательно, политическая и военная) мощь соседей – это более 70 % мирового ВВП. При том, что РФ – это лишь 1,5% мирового ВВП (с отчетливой тенденцией к понижению).

При естественном (даже вполне мирном) развитии этих тенденций РФ просто «разберут на части» в ближайшем обозримом будущем с помощью технологий «мягкой силы».

Имея столь уродливую идеологическую основу своего развития, бутафорное государство под названием РФ ничего не может противопоставить ни внутренним, ни внешним вызовам без радикальной внутренней трансформации.

Следовательно, критически назрела объективная историческая необходимость отказа от существующей парадигмы развития РФ как внутренне противоречивой и гибельной, полностью себя изжившей, которая ведет страну и общество к полному краху.

У заинтересованных сил внутри РФ, осознающих ситуацию и потенциально способных повлиять на ситуацию, было два варианта:

1. пассивно ждать неизбежного краха государства в рамках старой парадигмы развития с непредсказуемыми (в том числе для них самих) последствиями;

2. активно и радикально (то есть революционным образом) поменять эту парадигму в рамках управляемого процесса, получив желаемый результат (в том числе, и прежде всего, для себя).

Мы исходим из предположения, что могущественные заинтересованные силы внутри РФ выбрали вариант второй.

Внутриполитическая причина для радикальной трансформации

Внутриполитической причиной для радикальной трансформации является наличие в российском политическом поле властных групп, амбиции которых выходят далеко за рамки существующих у них возможностей.

Конечной целью революционного процесса, запущенного с помощью СВО, **является безраздельная власть** в Новой России ныне существующих **российских спецслужб** (при активнейшей поддержке со стороны Русской православной церкви, которая стремится сделать православие государственной религией в Новой России) путем лишения влияния остальных властных групп.

Российские спецслужбы являются единственным центром силы, обладающим мотивом, моральной готовностью (отсутствием любых моральных ограничений), технической и профессиональной возможностью осуществить подобный проект.

Одним из аргументов против такого понимания является тезис о том, что якобы и так вся власть в РФ принадлежит спецслужбам, а президент Путин (фактический абсолютный монарх) – сам является ставленником спецслужб, неразрывно связанный с их интересами.

Ответом на это возражение может быть тезис о том, абсолютная власть спецслужб в РФ– это миф в силу того, что спецслужбы на данный момент не обладают в полной мере всеми инструментами власти (деньги, имущество, полномочия, силовой ресурс).

Инструменты власти распределены в разной пропорции среди пяти основных центров силы: олигархи; национальные и региональные элиты; армия; русская православная церковь и спецслужбы.

Сконцентрировать все необходимые инструменты власти в своих руках спецслужбы могут путем:

1) - практической ликвидации олигархата как класса в процессе массовой национализации (пересмотра результатов залоговых аукционов);

2) - дискредитации армии старого (путинско-шойгувского) образца посредством военного поражения;

3) - лишение влияния региональных и национальных групп в процессе перехода к унитарному национальному государству.

Таким образом абсолютная власть спецслужб в будущей Новой России – вполне достижимая реальная цель.

Наиболее близким современным аналогом такой модели (конечно, с поправками на российскую действительность) является Иран, где Корпус стражей исламской революции подмял под себя армию, экономику,

исполнительную власть, внешнюю и внутреннюю политику и делит власть лишь с теократическими группами.

Второй вопрос: «Ради чего?»

Что это за конструктивная цель, которая должна быть соразмерна с понесенными ради ее достижения жертвам? Совершенно очевидно, что такая цель должна быть неразрывно связана с образом будущего страны и общества.

Сейчас, российское общество, все больше ощущая нарастание кризиса, начинает задавать себе два традиционных для себя вопроса: ***кто виноват и что делать?***

И Новая идея через своих идеологов должна предельно четко отвечать (и уже отвечает) на эти вопросы.

Кто виноват?

1. ***Вся старая система*** управления целиком во главе с нынешним Президентом РФ.
2. ***Старая идеология***, освящающая построение в РФ жестокого и крайне несправедливого общества;
3. ***Персонально – инородцы***, продавшие за деньги и блага идею Родины и идею истинного патриотизма. (тут все отчетливей и все более откровенно и публично звучат антисемитские нарративы).

Что делать?

– Стремится к новой цели.

В полном соответствии с классикой: «Мы наш, мы новый мир построим, кто был никем, тот станет всем…».

Ранее мы ***очертили*** обязательные параметры новой цели развития РФ:

- Прежде всего, цель должна быть Великой.
- Должна эмоционально захватывать миллионы людей и быть простой (для этого должна быть абстрактной – фактически являться целью-символом).
- Новая Великая цель должна резонировать с базовыми установками архетипов нации, которые вырабатывались столетиями.

Великой идеей, которая на протяжении веков двигала развитие российского государства и российской нации, была и есть идея Величия, которая понималась неизменно как идея именно Имперского величия.

Идея Имперского величия лежит в коллективном сознательном и бессознательном жителей РФ и является основной причиной поддержки войны в Украине (что прекрасно отражает социология).

Новая Великая цель должна быть предложена взамен Старой Великой цели, которая в процессе своей реализации выродилась, изжила себя, продемонстрировала народу свое несоответствие веяниям времени.

Разочарование в существующей национальной идее путем ее дискредитации – базовый и самый глубинный фактор нарастающей революционной ситуации.

В процессе российско–украинской войны российское общество должно прийти к пониманию, что понимание величия как территориальной экспансии и традиционных (военных) методов его достижения в современных реалиях неизбежно приведет к национальному унижению, а имперское величие теперь достигается иными методами (экономическими, культурными, дипломатическими, научно-технологическими, пропагандистскими, силой духа нации, ее сплоченностью и пр).

Идеология нового русского государства

По результатам войны в процессе неизбежной поствоенной дестабилизации, и в условиях совершенно другой мировой реальности сохранить старую модель построения РФ вряд ли удастся в силу объективных причин. Поэтому у РФ просматривается только два взаимоисключающих пути: либеральный и национал-социалистический.

Безусловно, демократический мир и российская демократическая оппозиция мечтает о либеральной Российской Федерации. Однако непредвзятый анализ максимального количества факторов говорит о том, что ***национал-социалистический путь для построения будущей России – намного более вероятный.***

Также если учесть:

1) доминирующую ментальность граждан РФ;
2) эволюцию этой ментальности;
3) психологическое состояние общества на данный момент;
4) наличие известных групп влияния в РФ;
5) объективные законы развития исторических процессов,

остается только один вариант – национал-социализм. Это и есть состояние-аттрактор политической эволюции РФ.

Именно русский национал-социализм (русский фашизм) в наибольшей степени отвечает всем описанным выше параметрам «Великой цели эволюции» для современной РФ.

Он опирается на тот неоспоримый факт, что русские – самая многочисленная нация в мире, не имеющая своего национального государства.

Именно такая идеология интенсивно разрабатывается разными группами (философами, пропагандистами, политиками разного уровня, военкорами и общественными активистами).

Целью развития России по мнению создателей и проводников новой идеологии, должно быть достижение истинного величия русской нации через Новую духовность, Волю и Труд.

Наиболее близкой исторической моделью идеологии такого государства является микс из современного Ирана, Германского рейха конца 30-годов прошлого века, Италии периода Муссолини, а также идеологии, сформулированной творцом Священной Инквизиции Т.Торквемадой о великой духовной миссии борьбы (с использованием любых методов) с Сатаной и демонами во имя спасения душ «заблудшей» паствы.

В борьбу с украинским и мировым «сатанизмом» включились как религиозные, так и светские власти РФ на уровне первых лиц. Это, безусловно, является в современном мире шокирующим ноу-хау и требует отдельного глубокого исследования.

Причем борьба с «сатанизмом» уже проявляется практикой массовых убийств, совершаемых сторонниками этой идеи на оккупированных территориях Украины.

Построение национального государства русского народа потребует решительного отказа от прежнего исторического мифа и формулированием нового.

Важнейшим моментом должен стать отказ от стереотипов, которые должны быть объявлены навязанными внешними и внутренними недругами России. В первую очередь стереотипы о второсортности русской нации и производности ее от иных (западных) центров цивилизации.

Прежде всего, должен быть трансформирован исторический миф, как основа государствообразующей идеологии.

На свалку истории должны быть отправлены:

1) *понятие РФ как «государства – цивилизации»* - должны остаться только две самоидентификации – «русский» – и «не русский»;

2) понятие «славянское единство»;

1) норманнская теория появления русской нации;

2) советский исторический миф о Киеве как «матери городов русских» и Киевской Руси как «колыбели трех братских народов», которые вокруг себя «сплотили навеки в нерушимый союз другие народы»;

3) утверждение об основании Москвы киевским князем Юрием Долгоруким;

4) нынешняя формула источника духовности России: «Москва – третий Рим и четвертого не дано».

Новая идеология требует в качестве необходимой меры также радикально переосмыслить роль ключевых исторических личностей и событий.

В частности, роль Петра Первого в «прорубании окна в Европу», из которого в Россию хлынула волна европейской духовной и культурной экспансии.

Под новое понимание истории необходимо также радикально трансформировать систему образования и массового воспитания граждан.

Принципы экономического развития Новой России

Изложены, в частности, советником Путина академиком РАН С.Глазьевым в его докладе Изборскому клубу 21 сентября 2022 года под красноречивым названием: «Операция по денацификации Украины в контексте мировой войны».

Это принципы экономики мобилизационного типа, полностью подчиненной государственному управлению:

1) ***Формирование централизованной структуры управления***, аналогичной действовавшему во время ВОВ Государственному Комитету Обороны СССР.

2) ***Подчинение макроэкономической политики***, включая её денежно-кредитную составляющую, целям модернизации и роста производства высокотехнологичной продукции военного и двойного назначения.

3) Создание резервов стратегических видов сырья и материалов.

4) Осуществление стратегического плана мобилизации имеющихся ресурсов с целью опережающего развития экономики.

5) ***Ренационализация Московской биржи.*** Проведение деофшоризации экономики и прекращение несанкционированного вывоза капитала.

6) ***Прекращение использования рейтинговых агентств***, аудиторских, консалтинговых и юридических компаний недружественных стран в работе государственных ведомств, а также банков и частных корпораций.

7) ***Углубление евразийской экономической интеграц***ии по набору функций регулирования экономики (дополнить их валютной, монетарной, образовательной, научно-технической политикой).

8) ***Переход на национальные валюты во взаимной торговле*** и инвестициях не только в ЕАЭС и СНГ, но и в рамках БРИКС, ШОС.

Социальные технологии национал-социализма

Они либо уже внедрены, либо интенсивно внедряются.

Осуществляется тотальная беспрерывная зомбирующая пропаганда ненависти, навязывание обществу (начиная с детского сада) психологического состояния «осажденного лагеря» и как следствие необходимости объединения вокруг вождя и готовности «умирать в больших количествах» по его приказу. Все - во имя величия народа.

Государство постоянно «закручивает гайки» - то есть на все вызовы времени отвечает усилением репрессий по отношению к собственным гражданам, применяя чрезмерное полицейское и судебное насилие, а также закрывая глаза на демонстративные случаи внесудебных расправ с противниками режима или отступниками. В верхах участились призывы к возврату легальной смертной казни.

Возвращается сталинский формат «правосудия» с его особым пониманием права, происходит размытие понятия и практики разделения властей, борьба с инакомыслием стала доминантой в политике и судебной практике, идет возврат к институту «врагов народа».

Усиливается цензура и государственный контроль над СМИ.

Постоянно увеличивается численность репрессивных структур, их финансирование и техническая оснащенность (в частности, методы тотальной электронной слежки).

Не вызывает сомнения, что все эти «наработки», в которых уже принимают участие в разном качестве десятки миллионов людей, будут взяты в новый мир.

Третий вопрос: «Зачем такая жестокость?».

Почему путь к построению нового типа государства и общества такой разрушительный? Неужели для переформатирования страны нельзя было применить более мягкие средства: демократические процедуры, аппаратные игры, массовую целенаправленную агитацию, военный переворот и пр.?

Для достижения своего истинного величия новый «русский мир», по мнению его идеологов, должен пройти через три стадии (строго в такой последовательности):

1) радикального духовного, интеллектуального и кадрового очищения;
2) формирования на практике своей истинной идентичности и построение эффективного государства на основе именно русской идеи и сплочения русской нации;
3) нахождение своего достойного места в глобальном мире на основе успешности и конкурентоспособности.

Очищение через насилие

По убеждению идеологов новой русской революции, старая система построения РФ как космополитического образования и «аппарата насилия господствующего класса над угнетенными» полностью себя изжила и является преступной. Она не может быть реформирована. И замена Путина на условного Мишустина или Собянина не может остановить процесс ее деградации.

Единственный выход – она должна быть снесена полностью!!!

В рамках конституционного (нереволюционного) процесса никакие методы не могут (ни практически, ни даже теоретически) обеспечить процесс очищения и концентрацию власти в руках одной властной группы, а также обеспечить существенно большую социальную справедливость (прежде всего – для государствообразующей нации).

Только радикальные неправовые!!!

В процессе очищения наиболее активные представители старой системы должны быть репрессированы, а ключевые фигуры – казнены.

Национальное унижение – обязательное условие

Организаторы нарастающего в РФ революционного процесса учились на трудах классиков, которые прямо указывали, что «задача революционеров – перевести войну империалистическую в войну гражданскую» и что проще всего это сделать после поражения России в войне.

Национальное унижение (военное, политическое, дипломатическое, экономическое и морально-психологическое) есть самым мощным стимулом для очищения через насилие, и служит ему оправданием.

В предыдущие исторические периоды России удавалось осуществлять хоть какие-то реформы лишь после масштабных социально-политических потрясений, которые в свою очередь были следствием военного поражения:

1) Так, реформы Александра II, в том числе и отмена крепостного права, были прямым следствием поражения в Крымской войне.

2) Учреждение Николаем II Государственной Думы и оглашение Манифеста 1905 года как реакция на революцию были обусловлены, в том числе, незавидным положением российской армии в Русско-японской войне и дальнейшим поражением в ней.

3) Революция 1917 года явилась прямым следствием тяжелейшего положения Российской империи, экономического в первую очередь, в которую ее высшее военно-политическое руководство загнало путем непосредственного активного участия в Первой мировой войне.

Национальное унижение – самый убедительный аргумент дискредитации Старой идеи в глазах миллионов (как неэффективной, преступной, или как минимум, - несовременной).

Российская Федерация является слишком неповоротливой и инерционной машиной, чтобы в ней были возможны радикальные изменения без мощного триггера, коим может являться военная и социальная катастрофа.

Но в отличие от прежних исторических периодов, когда было нужно ждать созревания соответствующих условий, современные технологии управления обществом позволяют активно создавать требуемые ситуации и соответствующие общественные настроения.

Четвертый вопрос: «Излишние и неоправданные риски»

Любой революционный процесс, сопряженный с экономическим спадом, гражданской войной, управленческим и правовым хаосом – это мир, целиком состоящий из «черных лебедей».

Даже для могущественных и крайне заинтересованных общественных сил революция – чрезвычайно рискованное действие.

История однозначно говорит нам о том, что любые революции организовывались представителями именно тех слоев, которым было что терять, а лишь затем вовлекались те, кому «нечего терять, кроме цепей».

И никакие риски (зачастую огромные) эти элитарные группы не останавливали.

Во главе английской революции стояло новое дворянство – джентри, люди, у которых были деньги (зачастую очень большие), титулы (в том числе и лордов) государственные должности и места в парламенте. И одна из особенностей английской революции как раз и заключалось в том, что буржуазия не вступала в союз с народными массами, но пользовалась ими для достижения своих целей.

Великую французскую революцию начали дворяне. Лишь на следующих этапах революции в нее включилось так называемое третье сословие и широкие народные массы.

«Самые суровые удары по старой конструкции государства наносили дворяне. Патриции начали революцию, плебеи ее завершили». Шатобриан.

Главными вдохновителями и бенефициарами Февральской революции 1917 года в России были так называемые думские либералы (М.Родзянко, А.Гучков, П.Милюков), сторонники конституционной монархии, но в первую очередь представители интересов буржуазии.

Наибольшей опасностью любой революции является слабая предсказуемость ее конкретных проявлений.

Лучшей же моделью поведения в ситуациях со слабо предсказуемыми опасностями, является активное создание и управление этими опасностями.

Достижения современных наук (не только в области развития общества и человеческой психологии) — позволяют это делать.

В настоящее время обычным считается управление процессами, ранее считавшимися хаотичными и непредсказуемыми.

В нарастающей революции в РФ дело обстоит намного менее рискованно для ее организаторов, чем это было у их предшественников.

Общие выводы

1) Управляемая революция в РФ вполне реальна. Механизмы развития революций давно и подробно описаны в учебниках, начиная с начала XX века, но складывается обоснованное впечатление, что революцию в РФ ведут по кальке 1917 года.

2) Цель революции – построение на месте РФ идеологически и этнически монолитной национал-социалистической России.

3) СВО и связанные с ним жертвы – инструмент достижения цели.

4) Невозможно со стопроцентной уверенностью утверждать, что у организаторов революции все получится в соответствии с их планом. Возможно, процесс остановится на какой-то промежуточной стадии и родит очередного уродца.

5) Однако можно с уверенностью утверждать – то, что формируется на наших северо-восточных границах, в ближайшей перспективе опасное чудовище.

6) В этих условиях наиболее рациональным поведением для всего демократического мира будет создание могучего военного, информационного и физического защитного пояса-крепости, отделяющей современный мир от архаичного «русского мира».

7) История распорядилась так, что стражами этой «крепости» будут ряд наций балто-черноморского региона, но самым эффективным будет Украина.

8) Заявления и действия коалиции «группы Рамштайн» свидетельствуют о том, что такое понимание уже перешло на уровень практической политики.

Помимо ускоренного вступления в НАТО Швеции и Финляндии, наблюдается разворот коллективного Запада от сотрудничества к активному противодействию влиянию «русского мира», в частности:

1) стремительный выход с российского рынка мировых брендов, несмотря на многомиллиардные потери;

2) избавление от энергетической зависимости от РФ;

3) блокирование на своих территориях пропагандистских ресурсов РФ;

4) ускоренная милитаризация Европы;

5) не только тактические, но и долговременные стратегические планы поддержки Украины;

6) интенсивное строительство на восточных рубежах балто-черноморского «защитного пояса», протяженностью более 2000 км, глубоко эшелонированных оборонных структур НАТО.

7) На нацистский характер формирующейся новой системы власти в РФ прямо указывает беспрецедентный с момента распада СССР исход евреев из РФ (более 60 тыс., из которых более 30 тыс. уже покинули страну).

Авторы:

Владимир Шевченко, политолог, доктор философских наук

Андрей Саварец, аналитик, юрист, автор телеграмм канала «Особое мнение»

***

5. Империя должна умереть дважды. Часть 5: Эпилог. Русская консервативная революция в действии

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ" 19.04.2023 19:10:57

«Корпорация» сознательно жертвует своим самым ценным активом – президентом Путиным

Напомним, что **на сегодняшний день продолжают доминировать две версии объяснения полномасштабного вторжения России в Украину и продолжающегося кровавого «театра абсурда»:**

1) — коллективное помешательство Кремля и

2) — резкая деградация российских властных элит.

Авторы же в своих предыдущих многочисленных публикациях и выступлениях в электронных СМИ последовательно пытаются посмотреть на происходящее с позиции именно объективных законов, управляющих общественным развитием.

Согласно этому подходу, единственным разумным объяснением, почему РФ начала и не прекращает т.н. СВО, имея сугубо негативные для РФ последствия и без позитивных для себя перспектив, является то, что

3) — истинной целью как раз и являются фактически получаемые результаты.

Такой подход позволяет наиболее логично объяснить истинные цели войны, ее непосредственные причины, специфический (как правило – парадоксально-безумный) характер ее ведения со стороны РФ, причины внешне алогичного поведения ее политического руководства, а также **сделать ряд обоснованных прогнозов на будущее.**

***

Ответы на вопросы о наиболее фундаментальных причинах войны и закономерностях весьма динамичной картины нынешней российской действительности должны лежать в объективных и универсальных законах развития любых человеческих обществ (естественно, включая российское).

В предыдущих публикациях авторы упоминали о том, что причина войны кроется в **попытке четко определенного властного субъекта в РФ переломить в свою сторону объективные тенденции** (прежде всего, экономического и социально-правового характера), **которые этот субъект рассматривал для себя как критические.**

Механизмом, останавливающий эти тенденции, оборачивающих вспять и способствующий радикальной коренной трансформации российского государства и общества революционного характера является позиционирование РФ на международной арене как агрессора, его военное поражение и неизбежно наступающие вследствие этого негативные последствия.

Этот властный субъект прекрасно охарактеризовал российский аналитик и блогер Анатолий ***Несмиян***. Приводим его слова в качестве эпиграфа.

«Сегодня власть в РФ принадлежит достаточно уникальному во всех смыслах политическому субъекту: сращенному с силовым и высшим бюрократическим сословием организованному криминалу. Смысл его существования — подобрать все доступные ему материальные блага под себя и «закуклить» пространство».

Соответственно и **цель т.н. СВО необходимо рассматривать через призму стремления российских спецслужб, неразделимо сросшихся с криминалом, (обозначаемых нами как «Корпорация») реализовать свои претензии на абсолютную власть в РФ, которой они сейчас не имеют в необходимой им мере, несмотря на распространенный миф**, утверждающий обратное.

Система подобной власти прошла несколько этапов своего развития.

> На первом этапе (1991–2000 гг.) – период полного хаоса и «управленческой комы» времен «перестройки» закончился тем, что **в «лихих 90-х» откровенный «классический» криминал перехватил у государственных структур функцию политического контроля внутри общества, включая одну из ключевых – экономического арбитража**.

А.Секацкий, сотрудник кафедры социальной философии и философии истории СпбГУ приходит к неожиданно меткому выводу, что:

> «…именно они (***бандиты***) спасли Россию от окончательного развала по югославскому сценарию. Будучи активной и многочисленной прослойкой, они организовали власть на местах и успешно заменили милицию, которая была ни на что не способна…
>
> Криминал на местах взял на себя фискальные функции и функции правосудия, пусть даже осуществляемого по понятиям… Власть братвы была намного прозрачнее и понятнее: она была ближе к народу, её представители отвечали за свои слова, чего так катастрофически не хватало государству. …Конечно, управляли эти ребятки «по понятиям», но в их понятиях имелись элементы справедливости, пусть и довольно примитивные».

В процессе развития общества и укрепления его легитимных структур (прежде всего – силовых) вышеуказанную функцию все больше перебирали на себя ***спецслужбы***, естественно, постепенно отбирая долю у откровенного криминала.

Завершился этап в начале 2000-х, когда система теневого управления обществом в РФ приобрела двухуровневую структуру:

1) — спецслужбы на вершине, а под ними

2) — этнические и внеэтнические криминальные структуры.

Последняя конструкция (ФСБшно-криминальная) является весьма стабильной и могла бы существовать неограниченно долго, ***если бы не одно существенное «НО».***

В недрах последнего этапа зарождалась и стремительно развивалась новая система управления-контроля, которая в значительной степени отрицала старую.

***

Функция теневого политического контроля над обществом и экономического арбитража в процессе масштабной международной экономической интеграции РФ в цивилизованный мир, (то есть в ходе совершенно объективных процессов) **все больше** (и необратимо) **вытеснялась специализированным легальными международными институциям, работающими прозрачно и по четким правилам.**

Это процесс теснейшим образом связан

1) — с уровнем вовлеченности российской экономики в международную, а он по состоянию на 23 февраля 2022 года был просто колоссальным

2) — и представлял для Корпорации экзистенциональную угрозу критического характера.

Причем,

— **международная экономическая интеграция носила в основном характер евроатлантической, под которой в данном случае мы подразумеваем экономическую интеграцию** (хоть и не формализованную отдельным документом) с Европейским Союзом, Великобританией, Соединенными Штатами Америки, и западным миром вообще, куда смело можно отнести и Японию с Южной Кореей.

По данным ЮНКТАД, **именно США на самом деле были крупнейшим инвестором в российскую экономику** (американские корпорации часто приобретали долю в капитале российской компании через своих голландских или ирландских «дочек»).

— После Вторжения больше всего пострадали от необходимости выхода из России как раз США (потери оцениваются свыше 100 млрд долл.), Великобритания (78 млрд. долл.) и Германия (51 млрд.).

— Как сообщило издание Frank Media со ссылкой на слова Главы наблюдательного совета Московской биржи, в июле 2021 года доля акций российских компаний, находящихся в свободном обращении (free float), принадлежащих иностранцам, оценивалась более чем в 80%.

Финансовая система РФ также была глубоко интегрирована в международную – по состоянию на конец 2021 г. из $612,9 млрд золотовалютных резервов $481,4 составляли именно валютные активы (в частности, государственные и негосударственные долговые ценные бумаги, депозиты и остатки на счетах ностро и т.д.). 33,9% ЗВР были номинированы в евро, 10,9% - в долларах США, 6,2% - в фунтах стерлингов.

При этом, эмиссию рубля Центральный банк РФ мог осуществлять только в режиме «currency board», то есть напечатать рублей Банк России может только на суму имеющейся валюты в золотовалютном резерве.

С учетом объемов иностранных инвестиций (более 1 трлн. долл. США), географию реальных инвесторов, а также широкий спектр сфер экономики является абсолютно закономерным, что такое глубокое проникновение иностранного бизнеса в российскую экономику начало активно влиять и на регуляторную среду.

Кроме того,

> — РФ связала себя множеством международных договоров, которые делали национальную российскую систему более прозрачной, предсказуемой, а значит и более управляемой с транснационального уровня.

А учитывая, что международное право до сих пор имеет приоритет над российским (несмотря на попытки отменить примат международного права), **то посредством международного права, по сути, осуществлялся контроль над российской экономикой.**

***

Но,

> 1) — если тенденция на сближение России с Западом отчетливо просматривалась давно,
>
> 2) — то почему вторжение произошло именно 24 февраля 2022 года?

Ключом к пониманию даты Вторжения являлась дата полноценного запуска Северного потока-2, трубы которого уже с сентября 2021 года были заполнены техническим газом, а до окончания процесса сертификации оставались считанные дни.

Помимо очевидных экономических и политических плюсов для РФ запуск СП-2 нес в себе и несомненные радикальное усиление международных правил ведения бизнеса внутри самой России.

Грубо говоря, взамен прокачиваемого в Европу газа, в Россию помимо валютной выручки поступала бы европейская бизнес-культура, причем, в силу совершенно объективных причин.

В свое время, «прорубив окно» в Европу, Петр I не только обеспечил экспорт российской продукции, но и встречный поток в виде европейской культурной экспансии, что обеспечило ускоренное технологическое развитие Российского государства, при этом разрушило прежний архаичный уклад.

Уже сегодня российским олигархам больше не нужно собираться на воровских сходках или на конспиративных дачах, дабы решить какой-то спор – они его могут решить в Высоком суде Лондона.

Более того, происходил перенос такой модели на более низкие уровни социальных и экономических отношений – не только олигархи, но и бизнесмены средней руки, и даже «мелкие лавочники» структурировали свои бизнеса и свою собственность хитросплетениями холдинговых компаний в иностранных юрисдикциях. То есть защищали себя западными (европейскими в первую очередь) законами и судами, а любой «наезд» силовиков на бизнес мог закончиться иском в международный суд и солидным штрафом для государства, и это судебное решение РФ обязана была выполнять.

В «цивилизованной» бизнес-среде, где царят западные бизнесовые практики, теневой экономический арбитраж, а затем и теневые механизмы социального управления, становится ненужными в силу объективных причин.

Положение неформальной ФСБшно-криминальной пирамиды власти накануне полномасштабного российского вторжения можно сравнить с положением тогда еще Президента Украины Виктора Януковича в ноябре 2013 года.

> Тогда, после длительного процесса переговорив и согласований, он внезапно отказался подписывать документ об Ассоциации Украины с ЕС, несмотря на реальный риск революции и давление западной дипломатии.

Евроинтеграция Украины предусматривала размывание криминально-олигархического суверенитета, которого в значительной степени удалось достичь Януковичу с опорой на отечественный олигархат, силовые структуры и Партию регионов.

Европа неизбежно начала бы требовать верховенство права, независимый суд, реформу правоохранительной системы и так далее. И естественно в этом новом мире точно бы не нашлось места для криминальной экономической модели, которую Янукович и заинтересованные силы выстраивали и укрепляли.

Евроинтеграция ставила крест на лелеемых Януковичем идеях о несменяемости власти в Украине или передаче ее по наследству, об управлении судебной системой в ручном режиме и внедрении неформальных (то есть коррупционно-криминальных) регуляторных практик.

Точно перед такой же проблемой встала теневая коррупционно-криминальная пирамида, являющаяся несущей конструкцией нынешней российской власти РФ, только масштаб проблемы, а, следовательно, и «цена вопроса» были несоизмеримо выше.

И не среагировать на вызовы критического характера стержень российской власти не мог.

Поэтому, когда Патрушев говорит о суверенитете (в т.ч. как об одной из целей т.н.СВО), он не лукавит. В интервью Российской газете он заявил, что их страна «…идет по пути создания крепкой, современной, независимой экономики, чтобы добиться экономического суверенитета».

Именно о суверенитете говорил Путин во всех своих выступлениях (в частности, в Послании Федеральному собранию). О суверенитете как высшей ценности говорят круглосуточно на всех медиа-площадках тысячи пропагандистов разного уровня.

Ради достижения «суверенитета» (читай: абсолютной власти) спецслужб готовы на изоляцию от Запада, разрыв экономических и политических связей, построение пусть даже и низкотехнологичной, замкнутой и сырьевой, но «суверенной» экономики, а также национализацию предприятий, приватизированных в свое время олигархами.

Рассматривая действия РФ под таким углом становится понятным, зачем Россия занимается государственным терроризмом.

> — Массированные ракетные обстрелы украинских городов, военные преступления и геноцид украинцев выступают лишь инструментами для разрыва экономических и внешнеполитических связей с Западом и с Европой, в частности.

Как весьма точно подметил тот же ***А.Несмиян***:

> «Бандитское государство трансформируется в террористическое, что, по всей видимости, есть естественный процесс в ходе краха первого в попытке удержать власть».

16 февраля 2023 года Госдума по представлению Путина проголосовала закон о прекращении действия 21 международного договора между РФ и Советом Европы, включая Устав Совета Европы, Конвенцию о защите прав человека и основных свобод, а также конвенции о защите детей от надругательства и эксплуатации сексуального характера, об отмывании доходов и

финансировании терроризма, а также Конвенцию об уголовной ответственности за коррупцию.

Главной задачей являлось не разрешение чиновникам не публиковать свои декларации, а прекращение действия международных документов, предусматривающих контроль за легализацией средств, полученных незаконным путем.

То есть:

> **— возвращение потоков теневых средств из-под контроля международного под контроль заинтересованных сил внутри РФ.**

Учитывая, что Корпорация состоит из, якобы, различных сторон (на самом деле из неразделимых – спецслужбистской и криминальной), на данный момент российскому обществу предлагают два варианта образа «будущей русской социальной и национальной справедливости».

1) — Первый – откровенно криминальный – предлагает создатель ЧВК «Вагнер» Евгений ***Пригожин***, который имеет все признаки центра власти, и предлагает свою повестку социальной справедливости и соответствующий воровским понятиям способ решения вопросов.

2) — Второй – спецслужбистский – предлагает полковник ФСБ ***Стрелков-Гиркин***, предстающий ныне в образе военного интеллектуала, человека чести, эдакого белогвардейского офицера – барона Врангеля наших дней.

И тот, и другой проповедуют общество, где правая и левая идеи сливаются в национал-социализм, а либералы объявляются врагами народа со всеми вытекающими для них последствиями.

***

Необходимо отметить, что ни одно по-настоящему революционное преобразование в масштабах страны невозможно без революционной идеологии. И такая идеология «Большого перехода» создана.

Она обосновывает внезапно возникшую, буквально ниоткуда, острейшую необходимость защиты РФ своего экономического, политического и духовного суверенитета от «агрессивного» внешнего мира (прежде всего западного).

В основе масштабного плана такой защиты лежит идея так называемой «русской консервативной революции», разработанная любимым философом Путина ***А.Дугиным***.

Основные ее положения не только активнейшим образом пропагандируются на всех медиаплощадках в РФ, но жестко, последовательно и исключительно эффективно внедряются в общественную жизнь РФ.

Идеология «заворачивается» в ура-патриотическую агрессивную человеконенавистническую риторику и предполагает радикальное дистанцирование от мира западных ценностей, бескомпромиссную борьбу с его влиянием внутри страны и опору на якобы традиционные моральные ценности.

При этом,

> **— в качестве устройства будущей Новой России Корпорацию устраивает иранская модель.**

Такая модель предполагает создание российского аналога КСИР – Корпуса стражей исламской революции (в российском варианте – условного «Корпуса стражей русской консервативной революции») со схожими и законодательно закрепленными полномочиями.

Напомним, что

> — в Иране КСИР на вполне законных основаниях контролирует экономику, внутреннюю и внешнюю политику, армию, и естественно, спецслужбы, то есть является безраздельным и (что имеет ключевое значение) легитимным хозяином страны и всех ее богатств, деля ее только с носителем концептуальной власти – духовенством.

Важнейшим фактором массовой народной поддержки т.н. СВО явилось то, что с интересами Корпорации совпали и объективные интересы такого влиятельного института как Русская Православная Церковь – могучего носителя концептуальной власти.

РПЦ на всех уровнях массово поддержала СВО, поскольку процесс возвращения к «традиционным ценностям» резко повышает ее общественное влияние. Но еще более привлекательно выглядит возможная перспектива: возврат в Новой России к положению до 1917 года, когда РПЦ имела статус почти государственной религии со всеми вытекающими отсюда экономическими и политическими выгодами. В кругах РПЦ является популярной и давно обсуждается наиболее радикальный вариант этой идеи – построение будущей России как «православной монархии».

***

Таким образом, **с целью возвращения финансовых потоков из-под контроля международного под контроль заинтересованных сил, РФ посредством войны вполне сознательно поставлена перед вызовами, с**

которыми, ни олигархи, ни региональная элита, ни даже росармия справиться не могут.

При этом,

> 1) — «Корпорация» сознательно жертвует своим самым ценным на данный момент активом – президентом Путиным – путем его тотальной и направленной политической, военной, дипломатической и морально-психологической дискредитации.

Но будущий приз стоит всех издержек.

> 2) — А приз на минуточку – вся полнота власти в унитарном, стабильном, более или менее гомогенном и все-таки не самом бедном государстве.

Если рассматривать процессы с предлагаемой нами точки зрения, то мы увидим не безумие и беспомощность российской власти, а ее циничную рациональность и эффективность – полное соответствие получаемых результатов с поставленными целями, достигаемых в сжатые сроки.

Кстати, применяемый нами подход позволяет рассмотреть с новых позиций версии взрыва северных газопроводов именно российскими спецслужбами. Если газопроводы радикально снижают необходимость теневого арбитража в самых прибыльных секторах экономики РФ и неизбежно влекут за собой переход к цивилизованным отношениям, то именно Корпорация, а не внешние силы, является главными бенефициаром этого теракта.

***

Важным свойством предлагаемой системы взглядов является то, что она исходит из объективных законов развития общества на основе объективных потребностей больших социальных групп, объединённых общими экономическими и политическими интересами.

Она также не требует в качестве доказательств привлечения конспирологических теорий в виде предположения о существовании глубоко законспирированного сверхинтеллектуального управляющего центра внутри российских спецслужб, которого в этой примитивной и предельно жестокой среде пока никто не обнаружил.

В любой ситуации (особенно кризисной) группы (вне зависимости от их численности), объединенные общими интересами могут идентифицировать эти интересы даже без их формализации – на уровне интуиции (то, что классики марксизма называли «классовым чутьем») и синхронно определяться с поддержкой или отрицанием тех или иных общественных явлений и процессов. Появление в этой среде лидеров, которые эти интересы выражают лучше других, уже не представляет проблемы.

В РФ на данный момент, как минимум, 10 миллионов человек относится к Корпорации – то есть являются прямыми или опосредованными получателями через ее структуры коррупционно-криминальной ренты. Именно они без всякой особенной агитации поняли на уровне подсознания, что война движет процессы в правильную для них сторону.

Блестяще уловил суть происходящего ныне покойный Владлен Татарский (Макс Фомин), уголовник и пламенный пропагандист т.н. СВО.

После выступления Путина в Георгиевском зале Кремля (куда Татарский был приглашен) по случаю присоединения захваченных территорий Украины к РФ он правильно понял направление движения страны и смысл речи Путина. И выразил это с предельным воодушевлением и уникальной точностью:

«Все! Всех победим! Всех убьем! Всех, кого надо – ограбим!

Все будет, как мы любим! Давайте, с Богом!»

ALI BAKAEV

4,11 тыс. подписчиков

«Все, всех победим, всех убьем, всех, кого надо ограбим, все будет, как мы любим

Авторы:

Владимир Шевченко, политолог, доктор философских наук

Андрей Саварец, аналитик, юрист, автор телеграм канала «Особое мнение»

***

№ 1.601

Дайджест подій в Україні та навколо України від 21 травня 2023

Головне

📌 Дніпряни сьогодні вночі побачили ад.. Гірший ніж той, що був у Києві. Але це геть не те що відбувається на лінії фронту і в ближньому тилу.

📌 #бахмутнаш ? Чи вже ні? якщо так, то аналогія зі сталінградом залишається. Якщо ні... теж добре, бо там вже нема що боронити.

📌 Як я і прогнозував, хуйло і далі буде викручувати руки цим "зерновим транзитом". Чому? Тому що йому потрібне відновлення транспортування й

відвантаження аміаку на експорт ЧЕРЕЗ УКРАЇНСЬКИЙ ПОРТ. Тому всі оці розповіді про "світовий голод" можете запхати в дупу. Бо гроші від експорту отримують агробарони. Які їх до України не повертають (дивіться статистику НБУ)

Теми доби

США таки дали дозвіл на передавання ЗСУ винищувачів F-16 та навчання пілотів.

🔥 ЗСУ утримують околицю Бахмута та контратакують на флангах.

🔥 Російська армія завдала удару ракетами та безпілотниками по Дніпру.

🔥 Росія блокує "зерновий транзит" із порту Південний.

🔥 У Кишиневі відбувся багатотисячний мітинг на підтримку євроінтеграції.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ На лінії фронту на півночі Луганщини ситуація знову загострилася. Російське командування перекинуло на ділянку фронту в районі Куп'янська додаткові ударні підрозділи та намагається взяти с. Максютівку за масованої підтримки авіації.

Відновилися бої на околицях автодороги Лисичанськ – Бахмут – у напрямку Спірного та Івано-Дар'ївки.

Командувач Сухопутних сил генерал ***Сирський*** стверджує, що ЗСУ близькі до взяття Бахмута в тактичне оточення. Він наголосив, що хоча українські підрозділи й утримують лише незначну частину міста, його оборона все ще є актуальною. З його слів, ситуація в районі Бахмута є складною, але повністю контрольованою, а в разі змінення оперативної ситуації війська знову увійдуть до міста. Президент Зеленський у Японії повторив, що Бахмут досі не захоплено російськими військами та найманцями. За повідомленнями з лінії фронту, українські ударні підрозділи й справді мають успіх на флангах та відбивають контратаки на північ та південь від міста – у напрямку Григорівки та Івановського.

Президент США Байден у виступі за підсумками саміту "Великої сімки" заявив, що Росія втратила в Бахмуті понад 100 тис. військовослужбовців [убитими та пораненими], а ЗСУ вдалося скувати в ньому велике угрупування регулярних частин та найманців ПВК "Вагнера". Байден висловив упевненість в успіху українського контрнаступу.

На північ від Авдіївки ЗСУ влаштували кілька успішних контратак та спромоглися відкинути окупантів у районі Красногорівки. На цій ділянці фронту російське командування здійснює перегрупування та поповнення підрозділів особовим складом та технікою після важких втрат, які вони зазнали впродовж тижня.

На захід та південь від Донецька російські війська знову не змогли досягти успіху наступальними діями в Мар'їнці та Новомихайлівці.

⭐ Росія завдала удару по Дніпру 16 балістичними та крилатими ракетами та 20 БПЛА-камікадзе. Сили ППО збили всі безпілотники та 4 ракети. Місту завдано значних руйнувань, зокрема, житловим будинкам та виробничим підприємствам. Унаслідок удару є загиблі та поранені серед мирного населення.

Ще 6 ударних БПЛА було знищено у небі над Миколаївською областю.

⭐ Російські війська з території РФ завдали ракетного удару по селу Циркуни на північ від Харкова, поранено місцевого жителя. Ракетами С-300 обстріляно Лиман, Слов'янськ та Костянтинівку. Унаслідок обстрілів та авіаударів по Авдіївці, Часовому Яру, Нью-Йорку та Торецьку загинули 2 цивільних осіб. Унаслідок обстрілу Куп'янська з РСЗВ "Град" постраждали 3 людей. Селище Козацьке на правому березі Дніпра було обстріляне російською артилерією. Снарядом зруйновано приватну оселю, загинув чоловік.

⭐ Українська армія завдала ракетних ударів по місцях розквартирування окупантів у Маріуполі, Токмаку та Бердянську.

⭐ Заступник міністра оборони Маляр спростувала повідомлення російських ЗМІ про нібито тяжке поранення головнокомандувача ЗСУ Залужного після ракетного удару по Павлограду. Про те, що повідомлення є дезінформацією, свідчить і телефонна розмова Залужного з головою Об'єднаного комітету начальників штабів армії США Міллі в п'ятницю.

1-2) Тил

⭐ Міністр агрополітики Сольський стверджує, що Україна може збільшити експорт зерна, якщо розблокує рух суден із порту Миколаїв. Також є важливим, скільки саме балкерів пропустять через протоку Босфор російські "інспектори", інакше кількість відкритих портів не матиме сенсу. Міністерство повідомило, що Росія все ще забороняє транзит суден до порту Південний. Вона вимагає у відповідь на розблокування порту та подовження

"зернової ініціативи" на триваліший термін відновлення транзиту аміаку аміакопроводом Тольятті – Горлівка – Одеса, а також скасування санкцій проти Россельхозбанку та заборони на постачання сільгосптехніки до РФ. Аміакопровід проходить усією Україною, зокрема, зоною інтенсивних військових дій.

2. Україна та світ

⭐ Зеленський дав пресконференцію за підсумками саміту "Великої сімки" (G7). Він заявив, що головним завданням української влади є долучення світових лідерів до реалізації "формули миру", і це збільшить політичний тиск на агресора. Зеленський повідомив, що не зустрівся з президентом Бразилії та Сілвою, оскільки графіки зустрічей були дуже щільними. З його слів, Україна не має офіційних доказів, що Бразилія, Китай та Індія надають воєнну допомогу Росії. Він повідомив, що попросив глав Японії та Кореї надати летальні озброєння, хоч і розуміє, що подібні постачання мають законодавчі обмеження в цих країнах. Зеленський має намір скликати саміт на підтримку "формули миру" в липні – на 500 день повномасштабного вторгнення Росії.

Він закликав світову спільноту чинити тиск на Росію задля примусу її до передавання Запорізької АЕС під контроль України та МАГАТЕ. Він наголосив, що одним із пунктів "формули миру" є ядерна та радіаційна безпека.

У вечірньому відеозверненні він заявив, що щодо кожного суттєвого для України пункту "формули миру" було досягнуто взаєморозуміння із західними партнерами.

⭐ Прем'єр-міністр Великої Британії Сунак вважає Китай найбільшою загрозою безпеці у світі – він стає все більш авторитарним усередині країни та наполегливим за кордоном. Водночас Сунак зазначив, що інші провідні економіки не мають повністю відокремлюватися від Китаю, хоч і робити певні кроки задля зниження ризиків.

Президент США Байден застеріг Китай від військового протистояння з Тайванем та пообіцяв у разі нападу дати адекватну відповідь. Він також заявив, що не має бути порушено статус-кво й у Тайванській протоці. Байден наголосив, що США й далі проводитимуть політику "єдиного Китаю", визнаючи законним уряд у Пекіні, та не очікують на проголошення Тайванем незалежності.

Китайське МЗС викликало для пояснень посла Японії через "ажіотаж навколо питань, пов'язаних із Китаєм", які обговорювалися на саміті "Великої сімки".

МЗС РФ назвало саміт політизованим заходом, на якому пролунали "одіозні антиросійські та антикитайські пасажі", які було спрямовано на "покреслення розділових ліній у міжнародних відносинах".

⭐ Генеральний секретар ООН заявив, що наразі вже час для реформи Ради Безпеки та валютної системи "відповідно до реалій сьогоднішнього світу".

⭐ Зеленський поки не може сказати, коли й скільки винищувачів F-16 отримає Україна. Американський президент Байден повідомив, що Зеленський запевнив його про те, що американські винищувачі не буде застосовано на території Росії. Байден підтвердив, що американські інструктори тренуватимуть українських пілотів. Він спробував виправдати ненадання літаків досі тим, що в битві за Бахмут вони, начебто, не мали б вирішального значення. Його радник із нацбезпеки Салліван заявив, що президент поки не вирішив, чи передаватимуть F-16 самі США, чи їхні партнери з країн НАТО.

Прем'єр-міністр Великої Британії Сунак оголосив, що навчання українських льотчиків на F-16 розпочнеться цього літа. Він наголосив, що "безпека України – є і нашою безпекою".

Спікер командування Повітряних сил Ігнат припускає, що країни-партнери можуть на першому етапі передати Україні "кілька десятків" винищувачів F-16.

⭐ Прем'єр-міністр Індії Моді заявив, що країна зробить "все, що в її силах" для припинення війни.

Індія підписала контракт із російською компанією "Метровагонмаш-Митищі" на постачання 120 поїздів далекого прямування.

⭐ У Кишиневі відбувся багатотисячний мітинг прихильників уряду "Європейська Молдова", на якому виступили президент Санду та голова Європарламенту Метсола. Санду звернулася до учасників із промовою 5 мовами, українською тощо. Санду заявила, що учасники прийшли на мітинг сказати, що молдавани є європейцями. З її слів, Європа є шансом молдавського народу жити в мирі як частина європейської родини, тоді як Росія 34 роки намагалася заблокувати майбутнє країни. Санду наголосила, що хоче тримати країну якомога далі від жахів війни, а Україна забезпечує її безпеку. Вона закінчила виступ гаслом "Слава Україні!" Метсола стверджує, що країна вже давно готова до євроінтеграції. За оцінкою поліції, у мітингу взяли участь 75–80 тис. осіб.

⭐ Слідчий комітет РФ пред'явив заочні підозри прокурору Міжнародного кримінального суду Хану та судді МКС Айталі, які видали ордер на арешт

президента Путіна та уповноваженої з прав дитини Львовою-Бєловою. Хана та Айталі оголошено в розшук.

⭐ Авіакомпанія Georgian Airways заборонила польоти своїми літаками президенту Зурабішвілі, яка закликала громадян країни відмовитися від послуг цієї компанії.

Лідер владної партії Кобахідзе заявив, що президент Зурабішвілі не мала права коментувати приїзд до країни дочки міністра закордонних справ РФ Лаврова від імені грузинського народу, ба більше – засуджувати це. Він назвав заяви Зурабішвілі "ксенофобськими".

⭐ Поліція Німеччини розслідує отруєння двох російських громадян, які взяли участь у конференції опозиції в Берліні наприкінці квітня. Можливо, вони були отруєні нервово-паралітичною речовиною, подібною до тої, яку застосували російські спецслужби проти інших противників режиму.

⭐ Латвія та Естонія планують закупити німецькі системи ППО IRIS-T, які довели ефективність у війні в Україні.

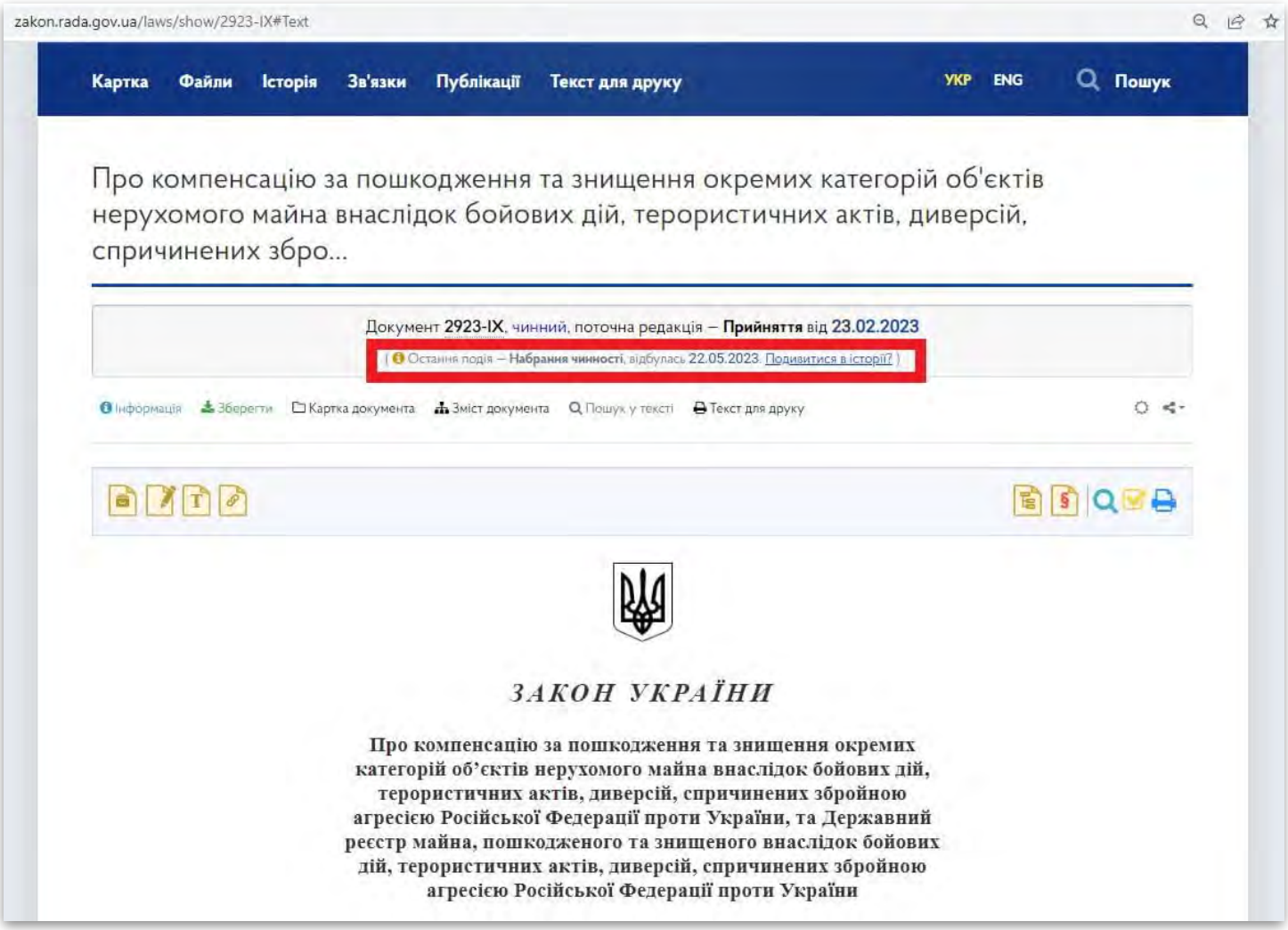
3. Київ

⭐ Штаб оборони Києва заборонив в'їзд до столиці великовантажного транспорту під час повітряної тривоги.

***

№ 1.602

Сьогодні топові чиновники і політики мали розповідати про величезний успіх - початок роботи закону про компенсацію за зруйноване житло

2023-05-22

Могильний

ЗУ 2923-IX

Але не розповідають. Причина цього проста:

> **— Кабінет Міністрів України під ефективним керівництво прем'єра Денис Шмигаль повністю ПРОВАЛИВ затвердження необхідних постанов, без яких закон-звалище бланкетних норм банально не може працювати.**

Але реальна проблема навіть не в Кабміні та Шмигалі, що миттєво готові затвердити будь-яку маячню і, навіть, не затверджувати, а підкласти заднім числом.

Їх тупо підставило ***Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України*** та віце-прем'єр і профільний міністр Олександр ***Кубраков***.

21. Порядок надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна, надання та використання житлового сертифіката для фінансування придбання квартири, іншого житлового приміщення, будинку садибного типу, садового або дачного будинку (у тому числі фінансування придбання такого приміщення/будинку, що буде споруджений у майбутньому, або інвестування/фінансування його будівництва) встановлюється Кабінетом Міністрів України в Порядку надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна.

Стаття 9. Пріоритетне право на отримання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна

Стаття 10. Компенсація за пошкоджені об'єкти нерухомого майна

1. Компенсація за пошкоджений об'єкт нерухомого майна надається шляхом виконання робіт, пов'язаних з будівництвом, на пошкодженому об'єкті нерухомого майна з метою його відновлення (у тому числі розроблення проектної документації на будівництво, проведення її експертизи, виконання будівельних робіт) та/або надання будівельної продукції для виконання таких робіт.

2. Порядок надання компенсації за пошкоджений об'єкт нерухомого майна визначається Кабінетом Міністрів України.

Саме Кубраков мав забезпечити розробку і подання до Кабміну відповідних:

1) ***Порядок надання компенсації за знищені об'єкти нерухомого майна*** та

2) ***Порядок надання компенсації за пошкоджений об'єкт нерухомого майна***.

Але їх поточна стадія розробки:

— навіть не розпочато консультації з громадськістю, що є обов'язковим для НПА такого значення.

Якби у ***Кубракова*** було бодай по краплі порядності та честі, він би сьогодні публічно заявив, що йде у відставку. Але порядність та честь - це не про українських топ-чиновників...

***

№ 1.603

Оксен Лісовий: "Сьогодні діти в школі можуть збирати FPV-дрони"

2023-05-22

Вікторія Гуерра, журналістка, заступниця головного редактора

Два місяці тому, 21 березня, *парламент призначив Оксена Лісового на посаду міністра освіти і науки*.

Багаторічний керівник Малої академії наук, ветеран, виходець із родини дисидентів – перші відгуки про призначення Лісового були сповнені захвату. Та вже за кілька днів група науковців перевірила на плагіат автореферат його дисертації, захищеної 2012 року, і знайшла там абзаци запозичень. Від любові до ненависті – один крок, принаймні в українському сегменті соцмереж. Слідом за зачарованими відгуками посипалися звинувачення та прокльони.

Сам міністр ніяк не реагував на ці бурхливі хвилі, не давав інтерв'ю, не виступав із заявами. *Прокоментував* лише щодо плагіату: надіслав свою роботу на перевірку до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти і готовий відмовитися від наукового ступеня, якщо підозри підтвердяться.

Зрештою LB.ua вдалося домовитися про розмову, і вона вийшла цікавою, хоча в ній ми лише мінімально зачепили плани нового міністра щодо реформи освіти. Це була одна з умов інтерв'ю – МОН комунікуватиме реформу лише тоді, коли її дизайн буде повністю продумано.

“Сьогодні в нас сформована візія реформи кожної сфери, – говорить Оксен Лісовий, – це дошкілля, позашкільна освіта, школа, старша школа, яка ділиться на два крила: академічна і професійна освіта, заклади вищої освіти і наукова сфера.

Ми

1) сформували робочі групи з хороших експертів у цих сферах.

Наступним етапом буде

2) узгодження цих візій з політичним, економічним блоком, тобто ми представляємо це на політичному рівні, працюємо з економікою і соціальними наслідками змін.

І далі вже

3) зможемо розповідати детальніше про наші плани”.

А це інтерв’ю передусім про самого Оксена Лісового. Про історію з дисертацією, про його бачення змін у системі освіти, про сучасних дітей і, звісно, про війну, з якої неможливо повернутися повністю.

Вікторія Гуерра, журналістка, заступниця головного редактора

1. Про академічну доброчесність

— Я почну відразу з питання про плагіат, щоб воно не висіло над нами сокирою. Ви писали, що віддали свою дисертацію перевірити на плагіат до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Результатів ще не отримали?

— Не отримав. Але можу дати коментар.

Наша країна і суспільство в цілому перебувають у гострій фазі трансформації.

Ми переходимо від суспільства тоталітарного до суспільства вільного. Переходимо всі ці 30 років і навіть довше, тому що боротьба за свободу почалася раніше.

Ми формуємо нові культури в усіх сферах.

У контексті академічної доброчесності ми зараз теж укладаємо новий суспільний договір, формулюємо нову ідею доброчесності, нові правила.

Раніше ми жили в радянській культурі. На мене, наприклад, ця культура досить довго тиснула. Її дуже точно характеризує жарт, популярний раніше в освітньому та науковому колах: “Ты можешь доктором не быть, но кандидатам быть обязан”.

— Це про те, чому вирішили писати свою дисертацію?

— Це взагалі про культуру та каргокульт, який був і зберігся. От ти повинен бути кандидатом. Ненормальним вважалося очолювати заклад і не бути кандидатом.

— Усе ж таки: для чого це було вам?

— Це був 2010 рік. У мене і взагалі в українській освіті був важкий період, який почався після періоду надій, пов’язаного з приходом у МОН ***Івана Вакарчука*** (Вакарчук був міністром освіти і науки з 2007-го по 2010 рік. – LB.ua).

Ми перейшли знову до ***Табачника*** (Дмитро Табачник – проросійський міністр з уряду Януковича, очолював МОН з 2010-го по 2014 рік, тепер його звинувачують у державній зраді та співпраці з окупантами. – LB.ua). **Почалися досить серйозні репресії всіх, хто не так думав і не так дихав. І ми вибудовували певну систему захисту, у тому числі набували певних формальних статусів.**

— Щоб вас не могли звільнити з посади керівника МАН?

— Мене звільнили відразу, у кабінеті на цьому поверсі, де ми зараз з вами розмовляємо. Але я недовго побув звільненим – депутатам вдалося відстояти МАН і відстояти мене.

Тоді мені сказали люди, які підтримували МАН, що треба вибудовувати певну стратегію оборони, бо від мене не відчепляться.

Це зараз ми вже знаємо, що було далі. А тоді ніхто не міг подумати, що через чотири роки ми їх знесемо. Я був упевнений, що все це на десятиліття. І тому ми задумалися про те, як зберегти проєкт, яким жили, який ми вибудовували і який, власне, був осередком здорового глузду і тієї системи цінностей, яку ми хотіли імплементувати в наше суспільство. Значною мірою я бачив єдиний шлях для змін через молодь, і моїм завданням було цю молодь захистити. У тому числі від реалій світу, в якому реванш Януковича і Табачника загрожував існуванню нашої країни.

Власне тому ми і вирішили здобувати формальні статуси, хоча й мали до того відповідне ставлення.

Але тематика дисертації мені була цікава.

— Чому ви обрали саме цю тему – *“Соціокультурна самоідентифікація особистості”*?

— Це власне ***філософська антропологія***, вивчення людини, у моєму випадку – молодої людини.

Ви розумієте, у чому феномен Малої академії наук? Діти, які вже стають дорослими людьми, уперше стикаються з конкурентним середовищем інтелектуальної діяльності. Будь-який нечесний вчинок, несправедлива, неякісна робота з ними, просто непідтримка, недостатня увага до них у цей період, коли вони переосмислюють себе в суспільстві, можуть зламати людину, зламати її ціннісну структуру. Це розумні діти, які точно стануть успішними. Але вони можуть просто зламатися, зіткнувшись із викривленням ціннісних орієнтирів. Вони зрозуміють: “Ага, ось так досягають успіху, виявляється”.

— Власне, це відбувається, коли вони приходять писати наукові роботи, а їм кажуть: *“Ось є ваківські вимоги, засуньте свою тему собі в одне місце, головне – щоб усе було 14 кеглем і процитуйте обов’язково завкафедри”*.

— Власне, те саме трапилось у мене. Спочатку я займався своєю темою, дискутував, багато читав, писав ключові речі. А потім потихеньку ставало все більше формальностей, до яких я поставився недостатньо уважно. І зрештою їх стало стільки, що вже важко було зрозуміти, навіщо взагалі потрібна моя робота.

Але, **питання насправді не в тому**.

Питання в тому, чи це потрібно взагалі і чи можна це назвати наукою.

Тому,

— **сьогодні ми працюємо над формуванням нової культури доброчесності**. Зараз на експертизі відповідні законопроєкти.

І **буде ряд політик і змін**, які я особисто буду підтримувати і впроваджувати.

— ***Які це будуть зміни*?**

— **Я зможу розповісти про це пізніше**, **коли все буде готове і погоджене з експертним *середовищем*.**

Яка для мене насправді була користь від написання дисертації:

— **я зрозумів дві важливі речі**.

1) — Перша: ні, **я не хочу займатися такою наукою**. І коли почалося спонукання: “А тепер докторська!”, я відповів: “Ні, а отепер ніколи знову, дякую”.

2) — І друга важлива річ: **у Малій академії наук ми мусимо моделювати інше академічне середовище**. Весь цей проєкт створювався для того, щоб підготувати наукову зміну. І я впевнився в тому, що ми повинні відходити від цих формальних вимог і давати місце дитячій ідеї.

— У випадку з дисертаціями ми вже відходимо від формальних вимог і будемо в цьому питанні надавати більше академічної свободи університетам.

— Не має бути такого, що вимагається певний об’єм і автор мусить “надувати” дисертацію або диплом, бо його дослідження вміщується в 15 сторінок, а треба 100. У нас уже немає кандидатських дисертацій як таких, є PhD, це вже наближено значною мірою до світової моделі.

А проте, **ми досі маємо дві реальності**.

1) — **Реальність каргокульту статусів**, де ти повинен бути кандидатом або доктором.

2) — **І реальність наукова** – люди здійснюють наукові дослідження, досягають певних результатів, узагальнюють їх, формулюють, публікують статті в українських і зарубіжних виданнях, отримують певні рейтинги в цих виданнях, узагальнюють свої напрацювання в монографіях і дисертаційних дослідженнях.

І от власне це та історія, яка є конструктивною і в якій ми повинні працювати над створенням оновленої формальної складової, яка не буде обтяжувати саму суть досліджень.

2. Про вищу освіту

— Я знаю, що ви наразі не оприлюднюєте планів уряду щодо проведення реформи, тому запитаю про суто ваше бачення: якою ви хотіли б бачити реформу вищої освіти?

— Безумовно, вища освіта має бути якісною і орієнтованою на ринок праці.

— Що для вас означає якість вищої освіти?

— Академічну свободу. І **відповідність продукту потребам ринку** і потребам власне особистості, яка проходить через систему вищої освіти.

Ми на порозі відбудови країни. Від деяких сіл не залишилося просто нічого. Після Першої і Другої світових хоча б печі стояли. Зараз немає нічого, тільки коти і собаки. Решта домашніх тварин перемелені з отим усім, що лишилося від будівель. Те місце, звідки я прийшов на посаду – це суцільна руїна.

— Це Донеччина?

— І Харківщина, і Луганщина. Це все треба відбудувати, розмінувати. **Будуть потрібні кваліфіковані робочі руки.**

Ми пріоритезуємо профтехосвіту.

Це стане, мабуть, одним з найбільших викликів для вищої освіти. Тому що в професійній діяльності сьогодні сантехнік або зварник дуже часто одержують більше, ніж юрист-випускник.

— Мені здається, сучасну молодь важко зацікавити хорошою зарплатою. І вони всі виросли вже трішки з іншими інтересами, ніж ремонт труб, навіть якщо на ньому можна добре заробити.

— А проте, дуже багато людей сьогодні реалізовуються в цій сфері.

Дошкільна, позашкільна і загальна середня освіта мають формувати людину, робити її цілісною, гармонійною, інтелектуально, емоційно розвиненою, психологічно зрілою. Це основа, двигун. На неї вже ми надягаємо різні наконечники для різних цілей, виходячи з інтересів особистості. Це вже період після 9 класу – академічний ліцей, професійний коледж, вища освіта.

Держава платить за те, щоб отримати кадровий потенціал для розвитку своєї економіки, для розвитку своєї гуманітарної, суспільної та соціальної сфери. Це одне завдання. Друге завдання – допомогти людині стати успішною і щасливою.

Вища освіта повинна дати державі якісний кадровий ресурс і повинна надати людині набір інструментів для ефективної самореалізації в будь-якій цікавій для неї сфері.

— Це не звучить так, ніби ви будете вести боротьбу з надлишком гуманітаріїв, яку проголошувало багато ваших попередників.

— Абсурд узагалі. Це як летіти на літаку і боротися з одним своїм крилом.

— І з кількістю університетів ви теж не будете боротися?

— Слухайте, кількість… Ми про що?

— Багато міністрів перед вами говорили: треба скоротити кількість університетів, скоротити держзамовлення на гуманітарні спеціальності і т.д…

— Нам потрібна якісна вища освіта. Нам потрібна якісна гуманітарна освіта. Нам потрібні якісні суспільні науки. Нам потрібні якісні технічні інженерні науки. Нам потрібні, вкрай потрібні природничі науки.

Чому попередні міністри пріоретизовували природничі науки? Тому що там катастрофа.

— І дуже незначна кількість охочих вступити, наприклад, на ту саму фізику.

— Мій син захоплюється фізикою, а саме радіофізикою, радіоелектронікою. І розглядає варіант вступати на фізичні факультети. Але яка далі траєкторія фізика? Як батько, не як міністр освіти, я не знаю, куди він піде далі.

— Що ви йому порадите?

— Я йому порадив дослухатися до свого серця і займатися тим, чим йому хочеться, незалежно від того, чи бачить він у цьому для себе майбутнє, чи не бачить.

— Але ж фізики потрібні.

— Безумовно. Я не можу зараз коментувати, як уряд планує розвивати енергетику. Але можу сказати, що є чітка візія. І, в принципі, можу впевнено сказати своєму сину: “Уперед, іди у фізику”.

Зараз хороші прогресивні заклади вищої освіти шукають колаборації із закладами вищої освіти або науковими установами НАНУ, закладами вищої освіти у світі, долучаються до програм, обмінів. Але, на жаль, природнича освіта не є привабливою для наших абітурієнтів. Швидкі рішення ми бачимо у взаємодії з донорськими організаціями, які готові сьогодні інвестувати в розвиток саме природничої освіти в Україні, і тут ми можемо давати якусь підтримку як міністерство. Але найважливіше насправді – це побудувати трек.

Ми можемо завести на фізичний факультет того чи іншого університету нові лабораторії, але якщо ми не прокомунікуємо, куди ви після того з цією

освітою підете, яку зарплату ви будете отримувати, в якій галузі ви будете працювати – ми не доб\'ємося того, щоб закохати нашу молодь у природничі науки

— Може, завдяки нашому інтерв'ю цього року буде трохи більше вступників на фізфаках.

— Я сподіваюся, що за допомогою комунікації ми в майбутньому зробимо дуже багато. Тому що в попередніх реформах часто була недокомунікована мета. Якщо ми згенерували ідею у своїх головах і починаємо її впровадження, але ця ідея не запалила тих людей, яких вона стосується, буде спротив на кожному кроці.

— На Заході кар'єра людини безпосередньо залежить від того, яку вона отримала освіту. В Україні не так, чому?

— Власне. У нас люди йдуть на юридичну спеціальність, тому що бути юридично грамотним завжди добре. Часто рішення за молодих людей приймають батьки. Ми повинні донести до молоді розуміння, де вони зможуть знайти собі місце в економіці, який там буде рівень зарплат і як ця галузь буде розвиватися.

— Як ви ставитеся до ідеї *створення Президентського університету*?

— За наявності ресурсів будівництво хороших модерних університетів — це завжди добре. Питання в тому, чи маємо ми ресурси. **Тут я не готовий дати експертизу**.

— Від вас очікують, що ви як голова МОН розірвете контракти з деякими недоброчесними ректорами. Ви плануєте це?

— Дивіться, є правила. Є автономія закладів вищої освіти. Є законні і правильні інструменти зміни керівництва – вибори і т.д. Але є окремі персонажі, які маніпулюють цими правилами, порушують їх, відходять від ціннісної бази. Сорі, таким людям точно нема що робити в освіті. МОН точно не буде в цій ситуації лишатися осторонь.

— Є ще одне дуже важливе питання в темі вищої освіти. За рахунок чого українські заклади вищої освіти можуть конкурувати з європейськими за наших студентів?

— Так, європейські університети сьогодні забирають багатьох наших кращих молодих людей.

Це природно насправді. Ми зруйнували залізну завісу. Не опустимо її більше ніколи – ми на це працюємо. Свобода є нашою базовою цінністю. Ми не можемо заборонити людям реалізовуватися десь у світі.

Але повинні сформувати ідею нашої країни таким чином, щоб молодь була готова приймати цей виклик і будувати своє, власне. Тому що власне життя, власний бізнес, власна родина і власна країна — це твоє. Якщо ми сформуємо це бачення, ми зможемо утримати наших молодих людей. Якщо в нас будуть інструменти у вигляді хорошої, якісної освіти, ми зможемо зупинити цей потік.

— Як проходить цьогорічна вступна кампанія порівняно з попереднім роком?

— Зареєструвалися 284 тисячі людей на НМТ. Минулого року були 229 тисяч.

— Але серед вступників, я бачила інфографіку, багато чоловіків віком 30–40 років.

— Це ви сказали, це не я сказав.

— Як ви до цього ставитеся?

— Це теж поки що фінансово підтримує вищу освіту. Але ми ж розуміємо характер цього явища – воно не про освіту.

3. Офлайн vs онлайн

— Знаю, що в багатьох ВНЗ викладачі дуже сподіваються на повернення в офлайн з 1 вересня.

— Маю надію, що так і буде. Тому що дуже багато студентів теж хочуть цього. Хоча мені здається, тут є певна дискусія і певний ризик. Частина людей виїхали за кордон, і як показує світова практика, повертаються далеко не всі. Тому є такий ризик, що коли вийдемо в офлайн, втратимо частину студентів і частину викладачів.

— А який ризик, що ми втратимо якість освіти через те, що не вийдемо в офлайн?

— Ризик великий. Треба виходити в офлайн. Безумовно, є галузі, в яких просто неможливо надати якісну освіту онлайн – інженерія, медицина… Усе те, що потребує практики, лабораторії, експериментів.

Є й інша складова – психоемоційний розвиток, соціальний розвиток, спільнота.

— Це особливо важливо для дітей.

— Для студентів також. Звідки всі наші друзі? В основному з університету. Там формуються спільноти, ідентичність особистості, укорінюється система взаємодії, відточуються всі м’які навички.

— Тепер молоді українці не матимуть друзів?

— Я не знаю, чи маю право як міністр освіти давати такі оцінки. Але ще до того, як став міністром, боявся, що ми одержимо втрачене покоління.

Ця молодь дуже багато втратила. Півтора року в ковіді, потім півтора року у війні. Три роки вони не бачили спільнот. Підліткова самотність катастрофічна.

Діти не сформували м'яких навичок, не сформували цілого комплексу необхідних для успіху особистості складових, розумієте? І це однозначно позначиться на впевненості людини в собі, на її комунікативних здібностях, на вмінні працювати в команді, на вмінні вирішувати конфлікти, на власне емоційній структурі особистості.

Ця молодь, боюся, може бути менш конкурентоспроможною, ніж ті люди, які пройшли всі горнила соціальної взаємодії в школі, університеті, позашкільній освіті.

— Чи є в нас розуміння, що ми втратили у навчанні в школі за ці три роки? *Чи є заміри?*

— Так, є освітні втрати, освітні розриви. Це комплексна проблема, яка стосується і знань, і психоемоційного розвитку.

— *Можете окреслити по втратах?* З психоемоційними зрозуміло. З навчальними?

— **Є інструменти вимірювання – це тестування, яке здійснюється нашими – монівськими – інституціями**, Державною службою якості освіти, а також місцевою владою. Наприклад, Київ проводив дослідження, у регіонах департаменти освіти проводять дослідження освітніх втрат. Громадські організації також проводять дослідження освітніх втрат і в плані знань, і в плані психоемоційного розвитку. **Дані різні**, але, безумовно, йдеться про втрату в засвоєнні знань.

Ми будемо намагатися різними способами це компенсувати. Дуже важливо, звичайно, щоб у цьому були активними і школа, і позашкільна освіта.

— А як компенсувати? Не додатковими ж уроками?

— Додатковими уроками теж. Але питання в тому, що це й додаткове навантаження. Є різні інструменти: літні програми, літні школи, орієнтовані на заповнення конкретних прогалин. Це може бути тютеринг, безпосередньо робота з дітьми, з малими групами, індивідуальна робота. Це може бути репетиторство. Також йдеться і про онлайн-контент, який можна разом чи окремо від педагога опрацьовувати, щоб компенсувати втрати.

Але найголовніше – це вивести дітей в офлайн. А тут що? **Безпекові умови**. Ця мразота ж не зупиняється (ідеться про обстріли росіянами українських міст і сіл. – LB.ua).

4. Про Нову українську школу

— У 2022 році п'ятий клас пішов у Нову українську школу. Наскільки цей НУШ – дійсно НУШ? Я знаю, що підготовка до нього попереднім керівництвом, по суті, провалена.

— Проблеми є, це точно. Школи і департаменти освіти проявили різний рівень ініціативи.

— Ми бачили, яка потужна промоція була перед запуском НУШ у молодшій школі, скільки було матеріалів для вчителів, скільки роботи із суспільством. Перед запуском НУШ у п'ятому класі не було нічого.

— Так, із цим були складнощі. По-перше, вчителі не пройшли відповідного навчання. По-друге, не проаналізований випереджувальний експеримент, який проводили спеціально для того, щоб зробити висновки про можливі слабкі місця і вчасно все скорегувати.

Сьогодні ми дуже активно фокусуємося на цій проблемі. Ми підняли всі експертні кола, які працюють із цією проблематикою, – залучаємо і авторів реформи, і критиків реформи.

Перепризначаємо кошти, ресурси, у тому числі й ресурси міжнародних фінансових інституцій, на підтримку цієї реформи і активно починаємо її відновлювати, щоб компенсувати втрати. Фокусуємося на підготовці і друку підручників, на підготовці вчителів, на компенсації тих втрат обладнання, які були на окупованих територіях.

Насправді багато що і зроблено. Стандарти підготовано, програми написано, принципи і цінності реформи є. Я маю на увазі академічну свободу, коли є можливість вибрати більш сміливу і прогресивну програму.

— НУШ Шияна, так. Але більшість шкіл обирають менш прогресивний НУШ Савченко (пояснення, чим відрізняється програма команди Шияна і програма команди Савченко, можна знайти в нашому тексті. – LB.ua).

— Це нормально. Люди різні.

— Мій син цього року йде в перший клас. Тільки в одній школі району НУШ Шияна, і в неї неможливо потрапити – я занесла туди документи, але вільних місць, сказали, вже нема.

— Ви хочете сказати, що багато таких свідомих мам?

— Ця школа в принципі має хорошу репутацію – це 141-й ліцей «ОРТ».

— Ну от бачите, теж конкуренція. Хто обирає більш прогресивну програму, той бере на себе більшу відповідальність. Це складніша задача, у Шияна більше інтегрованих курсів. У той самий час програма Савченко ближча до класичного підходу викладання.

Слава богу, що педагоги в принципі працюють у реформі, що вони підтримують її, що вони в цих умовах тримають освітній процес. Одні вибирають сміливіший шлях, інші вибирають більш класичний шлях – це нормально. Власне в тому й ідея реформи – вона пропонує альтернативу, дає людям вибір.

Зрештою, і та, і інша програма відповідає державному стандарту, у підсумку ми отримуємо необхідні компетенції в дітей, просто через різні треки.

— Ви написали на своїй сторінці у Facebook пост, у якому запитали в підписників, хто що думає про скорочення кількості предметів. Під ним майже 3000 коментарів. Ви читали їх?

Читаю…

— Що вам найбільше сподобалося з того, що там пропонували?

— Власне про інтеграцію предметів.

Усе, звичайно, залежить від безпосередньо реалізації, але я знаю дуже багато прекрасних шкіл, які йдуть цим шляхом (тобто обирають НУШ Шияна з більшою інтеграцією предметів. – LB.ua) і досягають дуже хороших результатів. Ми бачимо це потім за результатами ЗНО і НМТ. Тому вважаємо цю реформу достатньо успішною і не переглядаємо її базових підходів.

Наше завдання зараз – працювати з педагогами, навчати їх, допомагати їм, підтримувати їх. Підтримувати у плані їхніх софтів і хардів і психологічно також. Вони мають колосальне навантаження. Кожному зараз психологічно важко. А вчитель при цьому має ще й підтримувати нормальну психологічну атмосферу в класах.

— А потім усіх швидко зібрати і побігти в укриття.

— Так. І зробити це так, щоб у дітей не виникло психологічного дискомфорту, самому триматися, а потім ще з батьками працювати так, щоб їх теж заспокоїти. Бо батьки так само знервовані й переживають за своїх дітей.

— Тому, власне, вчителям сьогодні потрібні не тиск і вимоги, а підтримка і допомога.

Щодо зменшення кількості предметів – ми повинні, безумовно, залишити весь той спектр знань, які дитина має отримати. Ми переглядаємо деякі дисципліни, які можна скоротити, зробити стислими курсами.

— А що з уроками праці?

— Слухайте, насправді праця – це дуже важлива дисципліна. Нам просто треба дати їй новий сенс. Сьогодні діти в школі можуть збирати FPV-дрони. 3D-принтинг доступний для підлітків. Цим усім треба володіти. Треба відходити від моделі уроків праці, коли дівчатка – це швейні машинки і каструльки, а хлопчики йдуть на лобзики.

— Усім збирати дрони, хлопчикам і дівчаткам?

— Власне, чому ні? А може, хлопчикам цікавий дизайн одягу – в цьому теж немає нічого поганого. Також через уроки праці дітей можна долучити до вирішення суспільних проблем. Можна робити правильні речі для фронту, можна робити правильні речі для людей, які втратили дім, можна робити хороші речі для безпритульних тварин. Можна робити дуже багато сенсових хороших речей, які власне формують у людини громадянську відповідальність. Ти працюєш для когось і насолоджуєшся результатом.

— Мене на уроках праці навчили вишивати хрестиком, і я, в принципі, теж дуже задоволена цим.

— Так, і це ще розвиток дрібної моторики, який впливає на когнітивні здібності, на волю, на терплячість, на методичність. Це все розвиває людину.

— У контексті нової культури і повернення наших біженців. Люди, які зараз повертаються в Україну після року навчання дітей у школах Європи, вже є носіями іншої культури. І вони вносять цікаві пропозиції. Наприклад, у вас же в коментах було про досвід Польщі: вчителі там не можуть призначити понад три тести/контрольні в одному класі з різних предметів на тиждень. Можливо, буде щось таке розглядатися і в Україні?

— От чому важливо, щоб люди поверталися. Вони отримали новий досвід і побачили тут для себе перспективу. Дуже важливо, щоб вони із цим новим досвідом і новими ідеями знайшли для себе нішу в Україні. І це якраз задача для Міністерства освіти – зробити так, щоб ці люди стали драйверами змін.

— На своєму рівні, на рівні батьків?

— На рівні батьків, на рівні педагогів, на рівні учнів, тому що учні сьогодні дуже активні. До мене такі учні класні дотягуються, з такими кейсами…

— Вони вам пишуть як міністру?

— Пишуть. На вихідних я читаю ФБ-месенжер, іноді бачу в повідомленнях дуже розумні і правильно структуровані речі. Виходжу на відеозв’язок – а це дитина, підліток. Яка дуже чітко формулює дуже мудрі думки.

— І що вони кажуть?

— Найчастіше це стосується різних аномалій, які є в їхніх закладах освіти.

— Ми навчили їх критичного мислення, і вони почали ставити критичні питання. Як вам здається, чи взагалі наша система шкільної освіти готова відповідати сучасній дитині на її критичні питання щодо змісту освіти?

— Знову ж таки, ми не маємо тут єдиної відповіді. Є заклади освіти і педагоги, які створюють таке середовище, щоб одержати цікаві запитання і дати на них відповіді. А є заклади освіти і педагоги, які поки що не готові до цього. Вони все ще працюють у старій парадигмі освіти.

— Яка не дуже підходить сучасним дітям.

— Вона їм зовсім не підходить. Вона не підходить сучасному світу, сучасній Україні, сучасній планеті.

5. Про сучасних дітей

— Враховуючи ваш досвід у МАН, від чого залежить, чи буде дитина успішною в навчанні? Чи буде вона вчитися взагалі?

— Від середовища. Середовище – це три види взаємодій. Це взаємодія “дитина – дитина”, взаємодія “дитина – педагог”, взаємодія “дитина – середовище самого класу”. Від того, як побудована оця культура трьох взаємодій, залежить мотивація дитини. А від мотивації залежить те, наскільки усвідомлено й активно вона засвоює знання, наскільки вона активна в пошуку додаткових знань, наскільки вона мотивована брати підвищене навантаження.

А це вже витонченість роботи самого педагога, бо педагог, як спортивний тренер – дає інтелектуальне навантаження, яке дитина, на її думку, не може потягнути, але педагог знає, що зможе.

Педагог дає невелику підтримку, дитина піднімає цю інтелектуальну вагу, і відбувається що? Ситуація успіху. Успіх спонукає дитину займатися далі.

Потім створюються конкурентні середовища, там змагальний метод мотивації застосовується до тих дітей, які вже набули впевненості, вони вже міряються між собою силами в якихось челенджах, проєктах, конкурсних моделях. Плюс зміна середовища. Якщо ми говоримо про Малу академію наук, то нашим з командою кредо було “Ми віримо в те, що дитина згенерує хорошу ідею”. Ми вірили в те, що дитина розумна і спроможна. І навіть коли дитина генерує невдалу ідею – це успіх, тому що вона згенерувала ідею. Тобто ми повинні відходити від парадигми правильно/неправильно.

— Батькам теж треба підтримувати і радіти тому, що будь-яка ідея є?

— Будь-яка активність, якщо дитина проявляє активність, робить помилки і рухається вперед, – це дуже хороший симптом, прекрасний. Це шлях до успіху, тому що він без помилок не буває. І це те, чому треба аплодувати в принципі.

Дуже важливо, щоб освітнє середовище не формувалося таким чином, що ти відповідаєш або правильно – і це успіх, або неправильно – і це провал. Якщо все побудовано нормально, дитина розквітає, вона вірить у себе, вона мотивована. Але давайте так: от ми зараз у контексті війни.

Дитина переживає все те саме, що й дорослий. Їй страшно. Вона думає: “Чи можу я захистити свою сім\'ю?” Дитина думає: “А якщо росіяни прийдуть сюди, що я зроблю?”

Не виключено, що дитина може відчувати свою безсилість у цій ситуації. Дуже важливо знайти для неї роль у цьому, сказати: “Ти можеш бути корисною ось тут”. Ми дуже часто застосовуємо до дитини яку реакцію на тривоги? “Твоя відповідальність зараз старанно навчатися”. Як ви думаєте, висока мотивація до навчання в дітей у нашій ситуації? Ви впевнені, що діти бачать своє майбутнє, що вони побудують своє майбутнє? Ми не знаємо, що буде завтра, дорослий не знає, що буде завтра. У дорослого закінчуються сили зберігати свою мотивацію до діяльності, то як ви думаєте, у дитини, в якої вольова складова ще недоформована, може себе змусити вчитися в цьому контексті?

— Що має бути замість “ти маєш вчитися, це твоє головне завдання?”

— По-перше, говорити з дітьми, чути їхні тривоги, відчути їхні страхи, витягувати їх із них. Далеко не всі, на жаль, далеко не всі батьки говорять з дітьми і дають їм можливість висловитися. Як правило, досить часто все-таки ми переходимо в модель настанов. Я навіть сам себе ловлю на цій помилці.

А іноді треба, щоб дитина тобі просто розповіла, що вона відчуває. Іноді просто треба з нею помоделювати ситуацію, це дуже допомагає. А іноді треба дати їй справу, яку вона буде робити для того, щоб захистити свою маму. “Давай ми з тобою подивимося, чим ти можеш бути корисний у кібервійнах”, наприклад. Або: “Ти можеш бути корисний у виготовленні ось таких речей для фронту”. Але найголовніше – діалог.

Є інший загальний виклик, який стосується інтересу дітей до навчання. Телефон пропонує набагато цікавіший світ, ніж підручник. Соціальні мережі дуже часто пропонують набагато цікавіше спілкування, ніж спілкування з педагогом чи батьками.

Ігровий контент пропрацьований настільки неймовірно, що доросла людина, яка підходить для того, щоб дитину відігнати від комп'ютера, сама залипає в екран і стоїть там 15 хвилин, спостерігаючи за тим неймовірним світом. І як

реальному світу, в якому дитина повинна встати о 7-й ранку і піти в школу, конкурувати з тим віртуальним світом, який пропонує масу пригод?

Наскільки легко мені казати, що я в дитинстві читав багато книжок. А що в мене було натомість? Грамплатівка і три канали в телевізорі?

Зараз у дітей такий спектр спокус, і вони повинні проявляти таку волю, щоб залишатися в конструктивному руслі, що це не порівняти з викликом мого покоління.

— І як тоді ставитися до того, що діти хочуть залипати в телефоні?

— Ставитися як до людини, якій треба допомогти сфокусуватися на реальному світі. Освітнє середовище може допомагати: створювати реальні виклики, забезпечувати цікавий навчальний процес.

— Тобто таки конкурувати з індустрією розваг?

— Цю конкуренцію насправді виграти досить легко. Якщо дітям дати цікаві проєкти, вони включаться.

Це працює і в освітньому середовищі, і в середовищі родини. Родина дуже важлива для дитини. Особливо для дитини до підліткового віку, поки вона ще не відтинає родину. Перебування в спільному просторі навколо будь-якої теми – навколо чашки какао чи навколо читання книжки, перегляду мультфільму, роботи в саду, на виставці, в театрі, де завгодно – це для дітей дуже важливо. Це їх укріплює в тому, що вони є частинкою цієї спільноти. Це те, що гармонізує їх на психологічному рівні.

А тут у нас є яка проблема? Батьки в контексті війни, та й в контексті мирного часу, дуже сфокусовані на вирішенні більш важливих завдань для цієї дитини. Добробут, освіта… І головне – взаємодія з дітьми, контакт – відходить на другий план.

Діти залишаються в самотності у цьому контексті. Вони або саморозвиваються, стають більш співчутливими до інших, або формують моделі захисту своєї психіки. Це може бути і агресія, і певна асоціальна поведінка. Тому для нас дуже важливе перезавантаження психологічних служб і донесення до всіх, абсолютно всіх, формування нової культури ментального здоров'я.

Це надзвичайно важлива і болюча тема. До нас через найкоротший термін прийде півтора мільйона ветеранів. Що таке бути на фронті? Ти можеш залишатися морально стійким, ти можеш залишатися фізично здоровим, але це точно впливає на те, з яким світоглядом ти звідти виходиш. І дуже важливо підтримувати цих людей. А для цього в нас повинна бути взагалі інша культура і на ціннісному, і на інструментальному рівнях.

6. Про війну

— Ви можете розказати про свій досвід повернення? Я так розумію, воно ще триває?

— Так. Це було складно насправді для мене, бо я фактично з нуля приїхав у Київ. Пройшов одразу на дуже високому політичному рівні співбесіди, які були складними для мене, тому що я не був політиком і не мав амбіцій формувати для себе політичне майбутнє. Пропозиція не була для мене несподіваною, такі пропозиції звучали і раніше. Але попередні рази я не сприймав їх серйозно.

Цей виклик я сприйняв як фронтовий. Це бойове завдання. Є вікно можливостей, є політична воля – я її відчув під час різних діалогів. Михайло Федоров – дуже потужна особистість на чолі освітнього напрямку в Кабміні, це дуже круто. Є свобода підбору команди в міністерство. Тобто все склалось. Але в мене, звісно, присутнє певне перевиснаження: психологічне, фізичне, когнітивне. Я втратив деякі навички, бо рік перебував у воєнному контексті, а не в освітньому.

— Через що ви встигли пройти за цей рік?

— Спочатку Київщина. Я був тут у ДФТГ (*добровольче формування територіальної громади. – LB.ua*) міста Українка, ми очікували прориву на Київ і готувалися до цього, закопувались, будували оборону, підіймали свої навички.

Коли стало зрозуміло, що з Київщини росіян прогнали, у мене був вибір: або повертаюсь до роботи, або війна. Я вирішив, що поки війна ще у критичній фазі, я повинен бути там аж до певного перелому. І почав шукати рішення. Через якийсь час одержав пропозицію від ДФТГ, яке вже отримало бойове розпорядження від 95 бригади.

— У вас же була бронь від МАНу?

— У мене була бронь.

— Бойове розпорядження на Донбас?

— Так. На той момент стало зрозуміло, що якщо вони (*росіяни. – LB.ua*) там оточать угруповання наше, одне з найбільш на той момент боєздатних, це буде катастрофа. Якраз оці клешні закривалися з півночі, від Ізюма, і з півдня, від Вугледара. Вони хотіли проковтнути оцю всю частину військ, яка стояла в районі Краматорськ – Слов'янськ – Дружківка. Тиснули просто неймовірно. І тоді мені пощастило туди попасти.

— Пощастило.

— Так, насправді це було складно. Дуже багато людей шукали для себе цю бойову можливість.

— Поки дехто шукав дірку на кордоні, в яку можна пролізти.

— Люди різні. І готовність їхня теж різна.

Я знав, що можу. Знав, що потрібен там. І знав, що буду корисний там з моєю вегетативною системою, скажімо так, хоча я не був під артою до того і не був упевнений, як відреагую. Памперсів не брав зі собою, але боявся.

— Як ваші очікування, справдилися?

— Усе добре, слава богу.

— З якою технікою ви працювали?

Я марксмен. Це те, що називається “піхотний снайпер”, “мідл рендж снайпер”, середньодистанційний. У мене була гвинтівка, 308-й калібр. Це не ті снайпери, які двійками в кікіморах виповзають і кілька діб чекають свою ціль. Це людина, яка працює в десантно-штурмовій групі. 95-та – це ж десантно-штурмові війська. Я був у першій роті, перший батальйон.

Спочатку, звісно, більше доводилося лопатою працювати. Бувало таке, що я виходив на нуль і жодного пострілу не робив. Наше діло було копати і стояти, все. Закопались, стоїмо, не відійшли ані на метр – перемога.

— Що дав цей досвід?

— Моральну сатисфакцію в першу чергу. Це як під час Майдану у 2014 році. Ти розумієш, що в тебе ж тут кар'єра. Якщо тебе зловлять – то кінець усьому. **І я знав, що готується після Майдану, які репресії.** Це був би білоруський варіант, тільки ще більш жорсткий. Ти сидиш на дивані, дивишся телевізор і розумієш: “От усе, от зараз нас зметуть”. Їхати чи не їхати? Якщо не поїхати – як ти потім будеш із цим жити? І їдеш, просто щоб бути там, поруч із цими людьми.

Те саме на фронті зараз. Добровольцем бути важко, тому що в тебе є вибір щоразу. Ти можеш не йти, не виходити на нуль. Ти можеш знайти собі іншу функцію, ти можеш допомагати хлопцям з переїздами, зі зброєю і т.д. Ти можеш сказати: “Слухайте, я уже старий, мені 50, давайте я тут вам допоможу”. І тобі подякують за будь-яку допомогу. Але змушуєш себе йти.

По-друге, я розумію ***ветеранське середовище***, який виклик перед нами стоїть. Це дуже корисно з точки зору тої позиції, на яку я зайшов. Бо підхід до цих людей (ветеранів) складніший, ніж нам здається. **Ми або одержимо неймовірно велику конструктивну силу, або… Не одержимо.**

Об'єктивно це те, що потребує зараз фокусу уваги суспільства.

— Що, вважаєте, потрібно робити?

— Спілкуватися, дружити. Піклуватися про їхні родини. “У тебе залишилися старі батьки? Я тут поруч, дзвони, коли щось треба, під’їду – допоможу”. Це така річ, яка дуже пов'яже військових з їхніми громадами, з Україною, з нацією в цілому.

(Оксен показує фб-допис свого бойового товариша про те, що всім начхати на військових крім їх родин)

Поки ти на нулі – ти не можеш дати слабину, заснути, втомитися. Не можеш не виконати якісно свою роботу – це твоя відповідальність за світ, у який хочеш повернутися. А потім ти приїжджаєш сюди. І річ навіть не в тому, що тут люди розважаються. Річ у тому, що люди іноді ставлять до тебе такі вимоги, які об'єктивно важко виконати. Не враховуючи, звідки ця людина повернулася, у якому вона повернулася стані.

А тобі просто не хочеться нічого взагалі. Хочеться лежати на дивані й дивитися серіал.

— А вам кажуть: “Іди в МОН, будеш міністром”.

— Я обговорював ці речі. Казав, що я не пройшов період адаптації.

— Тобто виспатися вам не дали?

— Не в тому проблема. На війні коридор планування дуже звужується. Коли там живеш, не плануєш життя. Тому що не знаєш, чи завтра не будеш там, де той хлопець, з яким ти вчора пив каву.

Після повернення потрібно переосмислити себе в цьому суспільстві. Багатьом знадобиться допомога в отриманні нової освіти і пошуку роботи. Є люди з пораненнями, які більше ніколи не відновлять свою фізуху. Ніколи вже не буде так, як було.

— У вас не буває такого, що ви зранку прокидаєтеся, маєте іти в міністерство і шкодуєте, що ви не на війні?

— Скажу так: почалася весна, і в мене дуже велика ностальгія. Хлопці публікують відосики з Довгенького…Рік тому в кінці травня я вже був безпосередньо під Довгеньким. Весна, зелень, усе вибухає навколо, а ми копаємо. І шукаємо воду. І такий кайф від цієї води! Такий кайф, коли вони насипають, а ти все одно живий.

***

№ 1.604

«Освіта — це не про видатки. Освіта — це інвестиції і розвиток держави» — Оксен Лісовий

2023-05-25

Автор: *Катерина Кисельова*

21 березня Оксен Лісовий став новим ***міністром освіти і науки***. Відтоді його заяви цитують чи не всі національні ЗМІ: очільник МОН анонсував цифрову трансформацію освіти, якнайшвидше повернення учнів до очного навчання, підвищення зарплат вчителів та багато інших змін. Ми записали з паном Оксеном велике ексклюзивне інтерв'ю. У ньому він розповів, скільки мільярдів гривень потребує реформа НУШ, як держава повертатиме школярів з-за кордону та як міністр дослухатиметься до голосу педагогів. Під час нашої розмови пан Оксен жодного разу не відволікається на телефон і ретельно добирає слова. А ще зізнається: його тягне назад, під Кремінну, але розуміє, що в освіті зараз не менш складні часи.

***

— Катерина Кисельова: Пане Оксене, ви нещодавно стали очільником МОН, проте в системі освіти працюєте вже понад 20 років. Якою ви побачили освіту з міністерського крісла?

— Оксен Лісовий: Очолюючи МАН, я був дотичний до різних рівнів освіти: це і дошкілля, і значною мірою середня та вища школи, а також НАН України. Тому я цілком уявляю ресурс кожної з ланок, знаю про особливості культури, потенціал та болі людей, які там працюють.

Із міністерського крісла є відчуття травмованості української освіти. Повномасштабна війна, а до того ковід значною мірою негативно вплинули на освіту, як і на суспільство загалом. Саме війна спонукала мене очолити МОН. Я прийшов на цю посаду з усвідомленням, що українські школи, університети, наукові установи потребують негайних реанімаційних заходів.

— Назвіть найбільші травми української освіти. Які негайні кроки будете робити вже зараз?

— Я намагаюся дивитися на освіту одночасно очима батька і очима умовної молодої людини. Оцінюю ситуацію як клієнт освітньої послуги, а аналізую як міністр. Найбільшими, як ви кажете, «травмами» української освіти сьогодні є:

1) зупинка реформи Нової української школи,

2) стан вищої освіти і

3) невідповідність освіти ринку праці.

Болісними є й інфраструктурні питання. Зокрема, облаштування укриттів.

Тому із термінового — маємо негайно вирішити проблему фінансування освітньої субвенції на їх облаштування.

Утім, це справа технічна, а отже реалізувати її реально. А от що робити з такими проблемами, як емоційне виснаження вчителів чи підліткова самотність — питання куди складніше. Навчання в онлайні протягом тривалого часу позбавляє підлітків живого спілкування, ми ризикуємо отримати покоління молоді, яка не соціалізувалася і не сформувала цілу низку м'яких навичок. Тому наше завдання — якомога швидше повернути дітей до шкіл там, де дозволяє безпекова ситуація.

Тут важливий і інший момент. Офлайн-навчання також має вплив на економіку: якщо школа працює в місті чи селі, то батьки залишаються там і розвивають громаду. Школа, що якісно працює, — важливий чинник розвитку регіонів. Тож наша мета — прискорити облаштування безпечних умов у закладах освіти.

Загалом же план на перші два місяці — сформувати візію, стратегію і дизайн-проєкти змін у галузях дошкільної, загальної середньої, професійної та вищої освіти, а також у позашкіллі й науці.

Презентуємо їх суспільству вже найближчим часом.

— Ви назвали зупинку реформи НУШ однією з ключових травм української освіти. Наскільки ми відстаємо у впровадженні цієї реформи? Скільки грошей вона зараз потребує?

— **У нас уже випав рік реформи, вона не була профінансована.** Це 1,5 мільярда гривень, які передбачалися на 2022 рік і були секвестровані. А зараз вже 2023, і на цей рік у бюджеті також не були закладені кошти на НУШ.

Це гроші, потрібні для підвищення кваліфікації вчителів, оснащення лабораторій, друк підручників.

Окрім цього, маємо велику діру, яку ще коректно обраховуємо, — це від 100 до 500 мільйонів гривень на компенсацію втраченого обладнання.

На звільнених територіях школи стоять розграбовані: окупанти винесли або понищили майно. Тому зараз не можемо повноцінно відновити навчання навіть у регіонах, де це відносно безпечно. Плюс ця сума кожного дня зростає, бо бойові дії тривають.

Щоб продовжити втілення НУШ, потрібно розробити систему і забезпечити навчання вчителів-предметників. Бо реформа без вчителя нічого не варта.

Проте **водночас маємо і переосмислити її суть**.

> Адже з моменту дизайну реформи минув час, ми маємо нові виклики, а також досвід впровадження в початковій школі — як успішні кейси, так і не дуже.

Усе це треба накласти на первісну концепцію.

> Ми вже говорили і з авторами реформи, і з учителями-практиками — усі вони погоджуються, що важливо врахувати досвід і нові реалії, внести корективи і якомога швидше запускати все в роботу.

— Чи розуміє уряд України ці нагальні потреби у фінансуванні освіти?

— Уряд чує і розуміє ці потреби, проте маємо ще й інші дефіцити. Наприклад, дефіцит державної субвенції на зарплату вчителям сьогодні становить понад 8 мільярдів гривень. І ці гроші теж треба знайти, бо це призупинені виплати надбавок через введення воєнного стану.

— Якщо вже зайшла мова про гроші, то яка у вас зарплата? І якою має бути зарплата українського вчителя?

— Відносно зарплат учителів моя, звісно, непогана. За березень мені прийшло 27 тисяч гривень. Якою вона буде у квітні і надалі, ще не знаю.

«Якою повинна бути зарплата вчителів?» — це перше запитання, яке мені поставив Президент на нашій співбесіді. Я назвав суму, яку вважаю гідною, але, на жаль, зараз ми не можемо її досягти.

Учитель — це, без пафосу, творець нації. Погоджуєтеся? І якщо це так, то скільки він повинен отримувати? Можливо, як військовий? Але військові також мають різну зарплату: на нулі це 100 тисяч, а в тилу — 20. Тому щонайперше маємо дати відповідь на запитання: які критерії будемо враховувати, які визначають заробітну плату вчителя? Рівень заробітної плати має залежати від рівня кваліфікації і від низки інших чинників.

Зарплати педагогам — одне з найважливіших питань у Президента. На всіх співбесідах, які я проходив, була присутня пані віцепрем’єр з економіки.

Адже зарплати — це питання бюджету. Зараз можу сказати лише одне: є бажання і є мета побудувати принципово нові моделі оплати праці для вчителів. Але разом із тим є і реальні можливості та застороги.

У будь-якому разі, спершу потрібно напрацьовувати механізми. І для моєї команди це одне з пріоритетних завдань.

— Як держава боротиметься за повернення учнів з-за кордону?

— Зараз маємо дві крайності:

1) — або втрачаємо зв'язок з учнем/ученицею, і він/вона просто випадає з поля нашого зору, навчається в місцевій школі, перестає опановувати українську програму.

2) — Або дитина навчається і в місцевій школі (бо законодавства країн, як правило, зобов'язують батьків до цього), і паралельно — за українською програмою.

У результаті діти колосально перевантажені: вони в новій країні, у новому освітньому середовищі, у новому мовному просторі та в нових життєвих обставинах. Ми маємо розробити алгоритм зарахування академічних результатів дітей з тих шкіл, де навчаються українські школярі, за всіма універсальними предметами.

Я вкотре повторюю: ми можемо довіряти європейській, американській, канадській освіті в математичній, природничих та інших дисциплінах.

Єдине, що ми маємо зберегти, це історія України, українська мова та література.

Проте дуже важливо перезавантажити зміст і форму викладання цих дисциплін. Багато в чому українські методики відрізняються від провідних світових.

Маємо,

1) по-перше, **переглянути зміст курсу української літератури**: модернізувати його, повернути «загублені» імена, починаючи з ренесансно-барокових літературних творів і закінчуючи сучасними живими письменниками. Потрібно модернізувати методи викладання. Література — це можливість рефлексувати, аналізувати вчинки героїв, розпаковувати фантастичний світ книги і розвивати уяву. Читаючи книгу, дитина створює світи, вона є творцем, а не споживачем.

2) **Викладання історії України теж потребує зміни підходу**. Донині у викладанні цього предмета було дуже багато імперського контексту. Маємо вивчати свою історію з точки зору успіху: ми — успішна та мегастійка держава. Ми — країна, яка зберегла свою територію, мову,

культуру в оточенні імперій. Багато націй у такому оточенні не встояли. У нашій історії кожні 30–50 років маємо повстання, бунти і терор як відповідь. Попри це ми збереглись. Курс шкільної історії повинен показати сучасним дітям успішність України, щоб кожен випускник відчував власну генетично закладену спроможність до стійкості та успіху.

— Поки інструменти перезарахування дисциплін розробляються, що порадите вчителям? Як їм з учнями долати освітні втрати?

— Справді, поки що немає інструментарію перезарахування універсальних предметів, завдання МОН — створити його.

Тут є дві складові:

1) — змістова експертиза і

2) — дипломатично-юридичні аспекти, які ми повинні забезпечити.

Моє бачення як міністра:

— для подолання освітніх втрат найефективніше спрацює національна система тьюторингу.

Поки її немає,

давайте чесно оцінювати ситуацію: вчителі емоційно виснажені і працюють понаднормово.

Тому моя ключова порада — тверезо оцінювати свої можливості і можливості дітей. Не намагатися зробити неможливе. Берегти емоційний ресурс. На учителях, без перебільшення, тримається система. І ми маємо докласти максимум зусиль, щоб вони відчували свою важливість. А освітні втрати ми неодмінно надолужимо. Пам’ятаймо, що маленькі щоденні кроки працюють значно краще, аніж марафон без належної підготовки.

— Ви і Михайло Федоров анонсували тісну співпрацю МОН та Міністерства цифрової трансформації. Що передбачає ця співпраця?

— Одна з причин, чому я погодився на посаду міністра, — наявність окремого віцепрем’єр-міністра, у якого в пріоритет виведено освіту, адже освіта — не про видатки, освіта — про інвестиції. Треба нарешті позбутися підходу «людям потрібно дати якусь освіту» і перейти до розуміння, що освіта — це про розвиток держави, у тому числі науково-технічний. І от із цієї позиції вже розуміти: які кадри потрібні державі для економічного розвитку, як ми забезпечимо якість цих кадрів тощо. Відповідно, є виконавець: МОН і система закладів освіти. І коли ми маємо профільного віцепрем’єр-міністра, у якого у пріоритеті стоять ключові речі для розвитку економіки — освіта і

цифровізація, це вже свідчить про принципово інший підхід у свідомості уряду і ставленні до освіти.

Але є ще персональний чинник — сам Федоров. Це молода людина, він усе життя вчиться, дуже енергійний і має потужний вплив. За моїми відчуттями, така «комбінація»: я — поміркований і досвідчений і віцепрем'єр — сміливий і активний — це хороший дует. Я формую команду МОН, яка говорить однією мовою з командою Мінцифри. Ми працюємо спільно кілька разів на тиждень, вже маємо візії змін і невдовзі, як я й казав раніше, винесемо ці напрацювання в публічне поле.

— Як плануєте підвищувати диджитал-навички вчителів?

— Цей процес вже триває, оскільки необхідність у цьому виникла ще під час пандемії ковіду. Вже тоді було проведено **безліч курсів і тренінгів для освітян**, а також розроблені посібники з методики організації дистанційного та змішаного навчання. Після повномасштабного вторгнення МОН продовжило активності з підвищення кваліфікації освітян. До цього залучаємо цілу низку технологічних компаній. Серед них Google, Microsoft, Apple, українські громадські організації та багато інших партнерів, яким ми дуже вдячні за допомогу в організації навчання. Лише за останній рік близько 200 тисяч педагогів підвищили кваліфікацію у диджитал-напрямку. І ця робота триває.

– Як будете комунікувати з педагогами, чути їхній голос, їхні потреби?

— Коли в мене вільніша неділя, я відкриваю свій месенджер, куди мені пишуть учителі, директори шкіл, батьки та учні-старшокласники. Маю сказати, там дуже глибокі та фахові коментарі: як люди викладають проблему, як обґрунтовують. Я хочу налагодити з комунікаційним офісом таку практику: збирати, систематизувати і опрацьовувати ці звернення. Виходити на зв'язок, радитися, дослухатися до ідей.

Моє бачення таке: створюємо можливості, створюємо інструменти оцінки якості закладів освіти, створюємо комунікацію. А громади та засновники закладів освіти вже самі вирішуватимуть, чи користуватися тими можливостями, чи ні. Директивно спускати якісь рішення на школи ми не можемо. Адже **прагнемо змінити культуру в закладах освіти**.

Досі маємо наслідки тоталітарної культури: коли освіта готувала гвинтики для системи, де командно-адміністративна форма спілкування була нормою. Сьогодні підліток і дитина цього вже не сприймають, вони живуть в іншій реальності. Директивний метод з ними не працює.

Хоча **в таких питаннях, як державна мова в закладах освіти, треба поводитися жорстко**. Є закон України про мову, його слід виконувати

неухильно. Керівництво закладу освіти повинно слідкувати за дотриманням законодавства і відповідним чином реагувати на порушення закону.

— Бачимо сьогодні справжній тренд на українізацію. Як держава може допомогти тим, хто прагне перейти на українську мову? Яка роль освіти в цьому?

— **Мене дуже тішить, як багато людей сьогодні хочуть перейти на українську мову**. Це важко дається тим, хто у своєму спілкуванні з родиною, дітьми звик розмовляти російською. Це українці, патріоти, які тут народилися і живуть, вони готові перейти на українську, але їм складно перебороти інерцію звички. **Ми маємо створити середовище, в якому той, хто дбає про успішне навчання і успішну кар'єру своєї дитини, заохочуватиме цю дитину добре знати українську мову.** Система освіти — це той інструмент, який і повинен у цьому допомогти, м'яко та ефективно.

Питання мови принципове, адже російську мову використали як зброю проти нас, як інструмент для маніпуляцій і подальшого вторгнення та вбивств. Спершу йшла мова, за нею — культура, далі — корупція. Усе це інструменти окупації.

І сьогодні дерусифікація — наша принципова позиція, і система освіти повинна бути лідером у цьому питанні. Завдання армії — відкинути ворога, завдання системи освіти — видалити інструменти окупації.

— Як українська освіта має допомагати втілювати державну стратегію?

— **Зараз змінилася геополітична ситуація — ми набули суб'єктності.**

Раніше Україна була як струмок, який протікав між перешкодами: ми були затиснуті між політичними та економічними впливами росії та пропозиціями Євросоюзу. Ми маневрували між цими перешкодами і текли по тому річищу, яке для нас проклали зовнішні обставини і впливи.

Сьогодні з Україною говорять інакше, нас запитують: «Що вам потрібно?» Це дуже важлива зміна — ми набули суб'єктності і можемо прокладати власний шлях.

Для нас важлива загальна державна стратегія: куди ми рухаємось, яким бачимо суспільство, які пріоритети Україна перед собою ставить?

Очевидно, це економічний розвиток, перш за все, у таких галузях, як аграрна, металургійна, IT, військово-промисловий комплекс, енергетика, авіація і космос.

Це все інтелектуально місткі галузі, для цих великих завдань потрібно готувати кадри. Освіта отримує своє замовлення, базуючись на тій цілі, якої хоче досягти держава. Саме над цим ми зараз працюємо з політиками:

— маю хороший пул народних депутатів, які підтримують таке бачення, маємо єдність у цьому розумінні з прем'єр-міністром і Президентом.

І ми зараз в обставинах, коли для досягнення конструктивних цілей отримуємо допомогу від партнерів. **Ми повинні побороти корупцію, побудувати сильну економіку, а система освіти має робити все для розвитку якісного людського капіталу.**

— Яка ваша найбільша професійна освітянська мрія?

— У мене їх стільки… (усміхається) Маркером успіху для системи освіти буде, якщо в Україну стоятиме черга на навчання до українських шкіл і ЗВО. Якщо ми побудуємо таку систему освіти, що до нас їхатимуть з Європи та світу, щоб перейняти досвід.

***

№ 1.605

Готівка і гральний бізнес - це велике та смачне поєднання

Лицензія	№ з/п	Код за ЄДРПОУ установи	Скорочене найменування установи	Активи	Власний капітал	доля від загального чистого доходу	Чистий дохід від реалізації продукції	збиток		
1	1	2	3	4	5	6	7	8		
1	87	38324133	ТОВ "НоваПей"	5 505 239,0	1 836 052,0	58%	5 188 915,0	0,0		
1	36	35442539	ТОВ "ФК "Контрактовий дім"	898 934,0	304 349,0	10%	894 903,0	0,0	https://easypay.ua	Готівка. easypay
1	196	39859339	ТОВ "СВІФТ ГАРАНТ"	388 834,0	12 193,0	5%	412 157,0	0,0	https://swift-garant.com.ua/	Готівка. City24
	187	39763909	ТОВ "ФК "ГЕРЦ"	353 428,0	14 268,0	4%	320 687,0	0,0		Готівка. Комуналка. Працюють через
1									https://www.gerc.ua/fk/poslugy.php	City24, Flash Pay и Easy Pay
1	108	38905834	ТОВ "ФК "ЕЛАЄНС"	212 667,0	7 865,0	3%	288 140,0	0,0	https://fondy.ua/	Безготівка
1	74	37973945	ТОВ "ФК МБК"	221 150,0	52 179,0	3%	230 679,0	0,0	http://www.fcmbk.com.ua/	Безготівка
1	73	37973023	ТОВ "УПР"	547 981,0	47 084,0	2%	185 585,0	0,0	www.ipay.ua	Безготівка
1	501	43170392	ТОВ "ФК "ЕВО"	196 968,0	23 611,0	2%	179 851,0	0,0	https://fcevo.com.ua/	Безготівка
1	259	40461899	ТОВ «ФК «АЛ.МІ ФІНАНС»	195 138,4	78 674,3	2%	185 461,9	0,0	https://upme-finance.com/	Безготівка
1	29	35075436	ТОВ "ФК "Фенікс"	153 081,0	15 012,0	1%	61 569,0	0,0	http://fenikc.ua1in.net/	Готівка. City24
1	227	40169405	ТОВ "ДАЙМОНД ПЕЙ"	253 192,0	9 482,0	1%	53 875,0	0,0	https://dpay.ua/	Безготівка
1	177	39706018	ТОВ " ФІНАНСОВА КОМПАНІЯ " ФІНЕКСПРЕС "	159 467,0	32 546,0	0%	40 891,0	0,0	https://finexpress.com.ua/	Безготівка
	502	43171286	ТОВ "ФК "ЄДИНИЙ ПРОСТІР"	50 082,0	11 137,0	0%	25 325,0	0,0		
1									https://www.onespace.in.ua/	Безготівка
1	253	40375721	ТОВ "ФК " МПС"	22 834,0	16 217,0	0%	24 336,0	0,0	http://fkmps.com.ua/o-nas.html	Комуналка. Готівка. Безготівка
1	70	37878674	ТОВ "ФК "ПЛАТІЖНИЙ ЦЕНТР"	313 552,0	10 880,0	0%	18 850,0	1 767,0	https://pay-center.com.ua/	Готівка
1	239	40270391	ТОВ "ФК "АРТУА"	27 055,2	5 648,5	0%	15 739,7	1 433,0	https://artua-finance.com.ua/	Готівка
1	148	39407959	ТОВ "ФК ЮАПЕЙ"	12 945,0	8 429,0	0%	13 820,0	0,0	https://uapay.ua/info-uapay/	Готівка. Безготівка. У партнерстві з МВС
1	40	35780941	ТОВ "Українська платіжна система"	16 442,0	15 424,0	0%	13 252,0	0,0	https://bank.gov.ua/ua/payments/pr	Безготівка
1	138	39269220	ТОВ "ЕВРОПЕЙСЬКА ПЛАТІЖНА СИСТЕМА"	26 469,0	21 083,0	0%	10 916,0	0,0	https://bank.gov.ua/ua/payments/pa	Безготівка
1	123	39008619	ТОВ "КЕПІТАЛ БІЗНЕС ГРУП"	5 078,0	5 064,0	0%	195,0	0,0	http://c-b-g.company/	Безготівка
1	188	39776771	ТОВ "ФК "КРЕДИТОР XXI"	7 951,2	6 807,0	0%	113,0	0,0	https://kredytor.com.ua/	Готівка. Працює через CITY24

2023-05-23

Лямець

Багато хто знає, що **в Україні величезний відсоток готівки. Це неможливо виправити, бо довіри до гривні немає і вже не буде**. До того ж, у безготівці недоступний цілий перелік операцій, які необхідні населенню та бізнесу. Наприклад, це обмін готовкової валюти. Тож готівка залишиться, все дуже об'єктивно.

Окрім пального для неофіційної частини економіки (не кажу "тіньової", це різні речі), **готівка - це пальне для грального бізнесу**. Лудомани усієї України використовують десятки тисяч терміналів, аби перерахувати гроші туди, де вони зникнуть назавжди.

Саме тут і пролягає величезний канал грошей, який потрібно контролювати.

Чи не потрібно? Давайте розбиратися.

Ми звикли, що термінали зазвичай ототожнюються з "ПриватБанком" та "Монобанком". Тобто, гроші зазвичай потрапляють на рахунки відповідних банків майже миттєво. Це - дійсно сучасний та передовий сервіс.

Але існують інші термінали.

1) — Точніше, за конструкцією це такі самі термінали, але контролюються вони певними фінансовими компаніями.

2) — До речі, шановний "Монобанк" теж працює не через власні, а через такі партнерські термінали. Ви напевно стикалися з ними, якщо ходили торговельними центрами чи сервісами на кшталт сплати штрафів чи комунальних послуг.

3) — Зазвичай це термінал зеленого/фіолетового/іншого кольору, який пропонує закинути готівку куди треба. За це вони беруть чималі комісійні.

Але далеко не це найцікавіше. **Головне - що відбувається з готівкою згодом.**

1) — По-перше, вона може надходити на безготівкові рахунки дуже згодом. Наприклад, за 3-5 днів. Так, наприклад, зараховуються комунальні платежі у багатьох випадках. Де знаходиться готівка цей термін, знає лише обмежене коло осіб.

2) — По-друге, готівка може геть не потрапляти на безготівкові рахунки. Так, це теоретично можливо. Клієнт отримує свою квітанцію і певне підтвердження того, що гроші надійшли до адресата. Але це геть не означає, що готівка перетворилася на безготівку та була врахована.

3) — По-третє, готівка сама по собі є товаром. Існує величезний ринок бажаючих перетворити безготівку на готівку, і навпаки. Я вже не кажу, що численна армія корумпованих правоохоронців, суддів та держслужбовців отримують хабарі переважно у готівці. Не здивуюся, якщо легендарна АРМА теж користується цими послугами.

За ринок завжди точилася боротьба.

Заправки та супермаркети, що генерують величезні потоки кешу, шукали спільну мову з банками, що мають потужності інкасації.

Конвертаційні центри та різного роду сервіси теж працюють дуже плідно.

Серед банків завжди були топ-оператори готівки, але це змінюється.

Я знаю один дуже дипломатично активний банк, який два минулі роки скуповував інкасаторські автомобілі та розширював мережу, аби займатися саме готівкою.

Сьогодні ринок готівки певним чином пов'язане із платіжними терміналами.

Як саме, та якими є оберти, знають лише причетні особи та... НБУ.

1) — Із 2020 року Нацбанк контролює не лише банки, а і небанківські фінансові установи: страхові, ломбарди, фінкомпанії тощо.

2) — Три роки - достатній період, аби запровадити гідну систему моніторингу.

Але,

3) — якщо ви захочете отримати статистику руху готівки - то отримаєте максимум загальні цифри. Сочна конкретника є великою таємницею. І певною мірою це вірно.

Дивлюся на статистику надання дозволів НБУ на здійснення готівкових та безготівкових платежів. Дозволи мають усі фінансові компанії, які приймають готівку через десятки тисяч терміналів. Серед них деякі пов'язані із певними комунальними послугами (як то комуналка Києва чи Вінниці), але загалом ці мережі є універсальними. Будь-хто може прийти та обговорити умови надання послуг.

Я не кажу, що ці фінансові фінансові компанії - злочинці.

Я кажу, що

— публічної інформації та публічного контролю за обігом готівки немає.

Це ж не безготівка, яку контролюють прискіпливі механізми Visa та Mastercard, і можна не турбуватися щодо їхньої прозорості.

Що є натомість у контролі готівки? Не знаю.

Зазвичай,

1) — якщо немає публічного контролю - є величезна тіньова сфера.

2) — Готівка - це надто великий бізнес, аби "випадково" його не контролювати.

Причини дивіться вище.

Відверто кажучи,

— я впевнений, що цей ринок має існувати. Бо сам сервіс переказу готівки - це жива потреба українського суспільства.

Я в жодному разі не є адептом секти пана Гетьманцева, який вимагає від усіх платити податки, аби він тим часом крутив схеми.

В усьому має бути баланс:

— доки влада займається корупцією, пересічні українці мають свободно оперувати своїми грошима попри усі KYC та комплаєнси.

Але я також впевнений, що у певних секторах потрібний жорсткий контроль. Зокрема, це мільярди на користь грального бізнесу, а ще - корупційні кошти на зразок сплати примусових "послуг" евакуаторів у Києві.

Взяти ці потоки під контроль - це гідний виклик для Нацбанку.

Звісно, якщо керівник регулятора хоче навести лад, а не передати тіньові фінансові потоки у потрібні руки.

***

№ 1.606

«Не жалею ни о чем». Константин Жеваго о противостоянии с Зеленским, «пленках Князева» и будущем бизнес-империи. Большое интервью Forbes

2023-05-23

Денис Кацило, Борис Давиденко

Один из самых богатых украинцев Константин Жеваго рискует потерять основные активы в Украине из-за конфликта с действующей властью. Какой выход из тупика? Первое большое интервью Жеваго после его отъезда из Украины. Forbes

В марте **Константин Жеваго** выиграл **суд** об экстрадиции в Украину, где его ожидает уголовное производство **о мошенничестве** в его бывшем банке «Финансы и Кредит», обанкротившемся в 2015-м. Пока Жеваго остается во Франции под подпиской о невыезде, почти каждую неделю поступают плохие новости с Родины.

Фамилия Жеваго фигурирует по делу о высокой коррупции в Верховном Суде (ВС) — НАБУ и САП подозревают предпринимателя в попытке заплатить $2,7 млн главе ВС Всеволоду Князеву за «правильное» решение по делу Полтавского ГОКа. Жеваго судится за свой главный актив с российской группой **VS Energy**, **не оставляющей попыток** вернуть 40,19% акций комбината, купленных Жеваго еще в 2002 году.

Ранее суд **арестовал** активы бизнесмена на 46 млрд грн и доли в трех ГОКах. **БЭБ расследует** занижение рентной платы на 10 млрд грн. «**АвтоКрАЗ**» национализировали за якобы саботирование заказов для Минобороны, фармкомпания «**Артериум**» подозревается в продолжении **деятельности** в РФ. Жеваго, который четвертый год не может ступить на украинскую землю, обвиняет в своих проблемах коррумпированных чиновников и силовиков, якобы получивших зеленый свет на свои действия в Офисе президента.

В 2022 году мажоритарный владелец горнодобывающей группы **Ferrexpo** и пятый номер списка самых богатых украинского Forbes **обеднел** на $1 млрд. Какое будущее ждет его бизнес-империю? В интервью предприниматель рассказал о противостоянии с Владимиром Зеленским, соглашении, которое ему предлагали в Офисе президента за закрытие дела «Финансы и Кредит», и как его активы переживают войну и прессинг оппонентов.

Оригинальное интервью Константина Жеваго нашему изданию было записано до публикацию «пленок Князева». После того как НАБУ обнародовало информацию об обыске, мы обратились в пресс-службу Жеваго и записали дополнительную часть.

Forbes публикует сокращенную и отредактированную для ясности версию интервью. Forbes готов предоставить возможность ответить лицам, упомянутым в интервью.

1. О «пленках Князева» и $2,7 млн за решение по Полтавскому ГОКу

Денис Кацило**: Вы стали фигурантом дела о коррупции в Верховном Суде . Ваша пресс-служба распространила пресс-релиз, в котором отрицала обвинение. Как ваша фамилия оказалась рядом с Князевым по делу о взятке?**

— Я никакого отношения к этому делу не имею. Считаю, что дело компании Ferrexpo и мое имя появились там, потому что мы работали со многими юристами — нас защищало пять или шесть юридических компаний, и весь юридический рынок Украины знал это дело и ожидал решения. То есть 100% оно очень много обсуждалось повсюду.

2. Суть дела Полтавского ГОКа

12 сентября 2022 года Северный апелляционный хозяйственный суд довольно неожиданно **признал недействительной** покупку в 2002-м горнорудной компанией Ferrexpo Константина Жеваго 40,19% акций Полтавского ГОКа и передал их четырем компаниям, принадлежащим бывшим акционерам Полтавского ГОКа.

20 лет назад за контроль над этим ГОКом боролись Жеваго и VS Energy, среди ее бенефициаров тогда были российские бизнесмены и политики Александр Бабаков, Евгений Гинер и их партнеры, вместе они сконцентрировали 40,19% акций ГОКа. Жеваго с партнерами смог консолидировать в начале нулевых более 50% полтавского предприятия, операционный контроль был за ним. В 2002 году Жеваго договорился с россиянами о выкупе их доли за $27 млн.

Соглашение было структурировано через компании-нерезиденты с орбиты VS Energy: Gilson Investments, Calefort Developments, Emsworth Assets

и Trimcroft Service, совокупно владевшие 40,19% акций ПГОКа. Покупателями со стороны Жеваго и его миноритарных партнеров выступили Eastcoast United Inc., Statex Corp., Newport Inc., Sayers Holdings Limited.

После нескольких дополнительных эмиссий и принудительного выкупа акций у миноритариев в рамках процедуры squeeze-out единственным акционером ПГОКа стала Ferrexpo.

В 2005 году россияне решили, что продешевили и обжаловали соглашение трехлетней давности в суде. Вроде бы точка по делу, которое длилось около 10 лет, была поставлена в 2015-м Высшим хозяйственным судом, который принял сторону Ferrexpo.

Следующий акт судебной драмы развернулся пять лет спустя и продолжается до сих пор. В первой половине 2020 года были поданы иски против законных держателей акций, а в мае 2021 года Хозяйственный суд Киева отказал Trimcroft Services признать недействительным договор купли-продажи 40,19% акций ПГОКа. Однако следующая инстанция — Северный апелляционный хозяйственный суд — приняла сторону истца.

19 апреля 2023 года Большая палата Верховного Суда Украины частично удовлетворила кассационную жалобу компании Ferrexpo AG о решении суда предыдущей инстанции. О последнем решении Верховного Суда упоминается в материалах НАБУ.

Д.К.: **Как и от кого вы узнали о деле Князева?**

— С телевизора. Я начал получать сообщения в час ночи того дня, когда произошло задержание Князева. И где-то ориентировочно через два-три часа после того, как произошло задержание, начали появляться спекуляции в разных СМИ, в желтой прессе.

Понятно, что такое могло произойти в отношении любого человека. И это совпадало по времени с одним из крупнейших дел Верховного Суда, которое касалось пакета акций 40%, незаконно отобранных у Ferrexpo через 20 лет после того, как она его приобрела и который сегодня стоит несколько сотен миллионов долларов.

Мой ли голос на пленке? Допускаю, что это мог быть и я.

Д.К.: **Вы получали обращение со стороны правоохранительных органов?**

— Я не получал никакого обращения. Не понимаю свой статус по этому делу. Готовлю документы, чтобы обратиться за предоставлением объяснений по своему статусу. Я готов предоставить следствию любую информацию по этому делу. Я хочу сотрудничать и доказать, что никакого отношения ни я, ни наши юристы, ни компания Ferrexpo ни к каким незаконным действиям

по этому делу или каким-либо другим делам не имели, не имеют и не будут иметь.

Д.К.: **В опубликованных НАБУ пленках с записями разговоров один собеседник с голосом, похожим на ваш, представлен как Акционер. Чтобы быть точным, вы утверждаете, что Акционер с пленок не вы и голос не ваш?**

— Нет, я не утверждаю этого сейчас. Я хочу услышать эти пленки, потому что я их услышал из интернета. Хочу, чтобы их посмотрели мои юристы и была проведена экспертиза. Мы как огромная компания и я как предприниматель, имеющий собственность, промышленные объекты, другие компании, сотрудничаем со многими юридическими компаниями. Этих украинских компаний, пожалуй, более 20. Имея большой бизнес, у нас есть десятки, если не сотни судебных дел. Это — одно из важных, потому что касалось 40% пакета Полтавского ГОКа, являющегося одним из основных активов Ferrexpo. Безусловно, это дело вызывало у меня интерес, и я интересовался его ходом у своих юристов. По меньшей мере каждые две недели мне давали апдейт, что происходит, какие у нас шансы, выигрываем ли мы/проигрываем и т.д.

Именно по этому делу на нас работало пять юридических компаний. И с юристами этих юридических компаний я, конечно, общался. Но общался только с помощью компьютера — по электронной почте, Google, Zoom или Microsoft Teams. И, безусловно, все время, когда я подключался к таким разговорам, там присутствовали наши юристы, организовывавшие эти звонки.

Поэтому сказать вам, это мой голос на пленке или не мой, я сейчас не могу. Но допускаю, что это мог быть я, потому что я общался по крайней мере со всеми этими пятью компаниями в течение последнего минимум года.

Д.К.: **Кроме юрфирмы «Ильяшев и Партнеры», о каких еще юрфирмах идет речь?**

— «Ильяшев и Партнеры» вели компанию Ferrexpo, другая компания вела Полтавский ГОК, третья компания вела торговца ценными бумагами, еще одна компания вела регистратор. И я просто не могу вам сейчас о них сказать, чтобы не перепутать.

Д.К.: **У вас были контакты через посредников или непосредственно с кем-то из судей Верховного Суда?**

— Отвечаю со 100% даже не вероятностью, а гарантией. Я не знаю ни одного судью Верховного Суда. Ни с одним судьей Верховного Суда я не встречался даже случайно, начиная с 2019 года. Почему 2019-го? До 2019 года я был народным депутатом и работал в Комитете Верховной Рады по правовым вопросам. И, безусловно, мы там рассматривали кандидатов на разные ступени судейства, поэтому случайные встречи могли быть. Но эти судьи…

я даже не знаю, какова их судьба, профессионально ли они росли, стали ли судьями Верховного Суда, не стали ли.

Д.К.: **В деле фигурирует неназванный руководитель адвокатского объединения, выступавший посредником между сторонами. По нашим данным, это управляющий партнер юрфирмы «Горецкий и Партнеры» Олег Горецкий. Вам о чем-то говорит эта фамилия?**

— Подтверждаю, что «Горецкий и Партнеры» работала для Полтавского и Ристовского ГОКов с 2019 года. Она получает деньги в соответствии с контрактами, заключаемыми с этими ГОКами в течение последних четырех-пяти лет. Она что-то выигрывала, проигрывала, и даже сегодня эта компания ведет два дела, никакого отношения к этому делу Верховного Суда не имеющих. Она ведет дела в Апелляционном суде Львова, а также в Киевском или Полтавском апелляционном судах.

Я не знаю, где именно, но мне доложили наши юристы, что это два дела. Я мог общаться с ним так же с помощью компьютера при участии наших юристов. У меня нет телефона этого человека, нет его электронного адреса, я никогда с этим человеком один на один лично не общался.

В 2022 году производство Ferrexpo упало на 46%. Прибыль группы сократилась на 50%, до $1,2 млрд. Показатель EBITDA сократился на 47%, до $765 млн. На фото — карьер Полтавского ГОКа

Д.К.: Вы сказали, что знаете заказчиков, можете их назвать?

— Это российские владельцы, у которых мы приобрели этот пакет акций в 2002 году.

Это ***Бабаков***, ***Гинер***, ***Воеводин***.

100% к этому имеет отношение ***Коломойский***, потому что он является их партнером в «Днепроспецстали» и других активах в Украине.

Они были партнерами в Никопольском заводе ферросплавов вместе с ***Пинчуком***. Это же известно всему рынку. Об этом пишет пресса, об этом говорится в материалах дела ПриватБанка, рассматриваемого в Лондоне.

Мы понимаем, что директора британских компаний, пытавшиеся отобрать этот пакет на 40% акций (Полтавского ГОКа), являются директорами многих кипрских компаний и Коломойского, и Бабакова, и Воеводина, и Гинера. Таких совпадений просто так не бывает.

Д.К.: **Ожидаете ли пересмотра решения по делу Полтавского ГОКа и VS Energy?**

— Рано об этом говорить, дождемся решения суда по поводу ***Князева***.

Во-вторых, решения принимались палатой из 21 человека. И если сегодня окажется, что Князев взяточник, это один человек. Как говорит народная мудрость, даже в семье встречаются уроды. Поэтому в этой ситуации, если из 21 судьи один, два или три оказались взяточниками, не значит, что остальные нечестные люди. Если не будет доказано, что там большинство людей было коррумпировано, скажем, из 18 человек 12 или 15 получили взятки от Князева, тогда, безусловно, решение будут пересматривать.

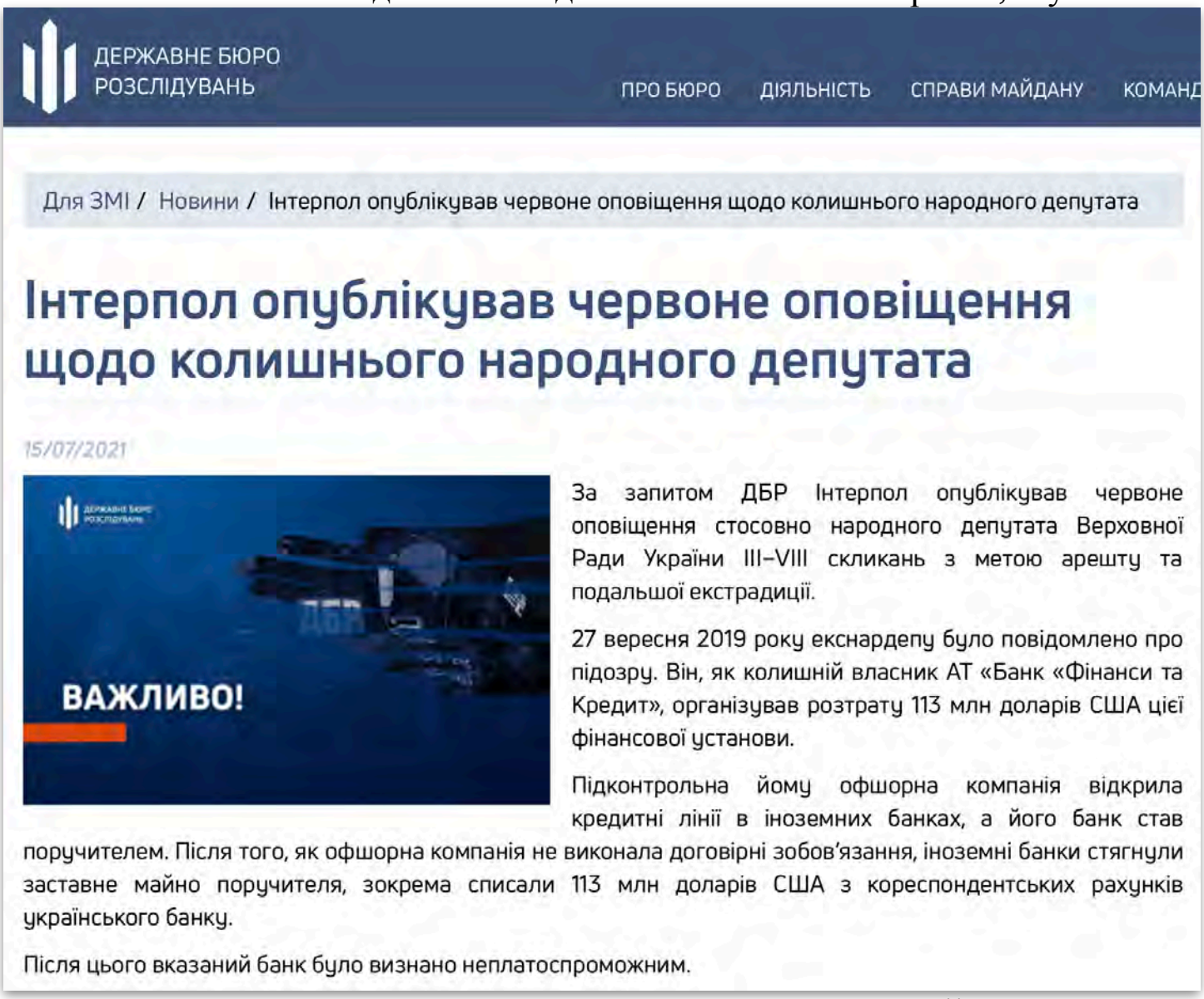
3. Экстрадиция

Борис Давиденко: **Вы четвертый год не появляетесь в Украине. Где вы в последнее время живете, работаете?**

— Я работал и в Лондоне, и в Дубае, ныне нахожусь в Париже. На самом деле все это время я путешествовал по миру в соответствии с бизнес- и политическими обстоятельствами, требованиями или потребностями.

И знаете, ***заявления*** разных силовых инстанций о том, что меня заявлено в розыск Интерполом, против меня какие-то там ведутся разные дела — это все, извините, просто ложь.

Если бы я на самом деле был где-то в списках Интерпола, ну как бы

я путешествовал по всему миру, как бы я прилетал из Нью-Йорка в Лондон, из Лондона в Дубай, из Дубая в Париж или Женеву, или Токио?

Б.Д.: **Должны ли вы отмечаться в полиции Франции несколько раз в неделю?**

— Согласно **процессу моей экстрадиции** и апелляции, которую подала прокуратура Украины, я должен находиться только на территории континентальной Франции. И, безусловно, отмечаться электронным образом — гораздо реже, чем несколько раз в неделю.

4. Дело «Финансы и Кредит» и Гонтарева

Б.Д.: **Дело, с которого начались ваши большие проблемы с государством — по выводу $113 млн из банка «Финансы и Кредит». Каков его процессуальный статус сейчас?**

— Дело остановлено, его не рассматривают, и оно может в таком виде находиться еще 50 лет.

Именно этим меня пугают следователи и прокуроры. Говорят, что готовы его никогда не закрывать, чтобы я оставался в розыске. А я им говорил: ребята, ну где же я в розыске, я к вам обращался 15-17 раз, допросите меня, пожалуйста, дайте мне возможность альтернативы залога, я оплачу залог и расследуем это дело. Подадим его в суд или вы его закрываете. Я хочу вернуться в страну как можно быстрее — тогда и туда, где будут уважать мои базовые гражданские права в соответствии с Конституцией Украины.

Я готов встретиться с вами (представителями украинских правоохранительных органов) в любой стране мира или провести видеоконференцию. Не надо делать таких дел, чтобы показать меня в наручниках по телевидению ради своего пиара.

Б.Д.: **Следователи говорят, что дело не двигается из-за невозможности вас допросить. Они требуют допроса на территории Украины.**

— А что им мешает допросить меня на территории Швейцарии, Великобритании или Франции? Закон это разрешает.

Я не хочу, чтобы повторился 2019 год, когда коррумпированные политики

> — **позвали меня в Офис президента и сказали: либо вы платите такую сумму денег и мы это продаем обществу, что мы «расчехлили» олигарха, либо вы не платите такую сумму денег, после чего уезжаете**.

Я тогда говорил, что заплачу любую сумму, которую мне присудит Верховный Суд. Если я виноват — буду платить. Если не виноват — как объясню своим акционерам, партнерам, семье, что я должен платить политическую взятку?

Б.Д.: **Мы слышали об этой истории, наверное, от ваших собеседников или причастных к ним из Офиса президента, что действительно после победы Зеленского и «Слуги народа» на парламентских выборах с вами встречались, и действительно был разговор о том, что вы гасите задолженность за убытки банка «Финансы и Кредит». И что с вас снимут все обвинения. С вами не договорились, потому что вы не захотели погашать всю эту сумму, а также выдвинули условие, чтобы вы были не одним крупным бизнесменом, идущим на такое понятийное соглашение с властями. *Так ли это?***

— Вопрос о том, чтобы я был не единственным бизнесменом, вообще не стоял.

Речь шла о том, что

— все владельцы банков заплатят доказанные через суд деньги.

А что касается выдвигаемых сумм

— они были несоразмерны.

Когда мне сказали, что

1) — мы должны заплатить кредиты судостроительного завода «Залив», расположенного в аннексированном Крыму, кредиты Стахановского вагоностроительного завода, который был уже в ОРЛО, я сказал — извините.

2) — Я честный предприниматель, который ожидал защиты своей собственности со стороны государства за уплачиваемые налоги.

Так же, как вы ожидаете, что полиция будет защищать вашу машину, стоящую под домом, или ваш сон, когда вы спите ночью.

3) — Когда государство не защитило и у меня все это украли, порезали или аннексировали, ну скажите, почему я должен за эти активы платить в государство?

И еще, **почему эти требования несправедливы**.

Государственные банки, потерявшие много активов в Крыму, ОРДЛО получили докапитализацию от государства. А частные банки, как говорила **Гонтарева**, были «до лампочки» и никого не беспокоили. При том, что по Конституции все формы собственности равны. Это свидетельствует о том, что ни Гонтарева не компетентна, ни правление, которое она привела.

Я готов заплатить все, что я должен, по закону. Сумму должен определить суд

Б.Д.: **Но ведь было ваше публичное заявление о готовности компенсировать из собственного кармана убытки, понесенные государством *за «Финансы и Кредит». О какой справедливой сумме идет речь?***

— Справедливая сумма должна быть исчислена Национальным банком Украины и Фондом гарантирования вкладов.

Надо считать. Потому что Нацбанк выдавал кредиты рефинансирования под обязательства и под оцениваемые твердые залоги. Безусловно, эти залоги подешевели, потому что в стране война. Это форс-мажор. Я готов заплатить то, что должен, по закону, но нужно это доказать в суде.

Б.Д.: **Я согласен, что точку по делу «Финансов и Кредита» должен поставить суд: были ли вы причастны или ваш менеджмент…**

— Я просто хочу сказать, что

1) спасал банк и вложил туда огромную кучу денег, один из немногих.

2) И после этого Гонтарева его закрыла.

3) В угоду не финансовым, а личным обстоятельствам.

Б.Д.: **Я хотел бы вернуться к вопросу сумм. Фонд гарантирования вкладов говорит, что общий ущерб государства — 15,5 млрд грн по делу банка «Финансы и Кредит», а ущерб по вине менеджмента (где они подозревают и собственников) — 12,7 млрд грн. Насколько ваше предложение близко к этой сумме?**

— Не близко.

Нельзя переводить вину государства на владельцев банка. Туда включается Стахановский вагоностроительный завод, который при реализации $900 млн в год выпускал 9 000 вагонов. Он имел EBITDA более $100 млн. Там работало 5 600 человек. Да, имел кредиты $170 млн от разных банков, в частности от «Финансы и Кредит». Но это здоровые метрики. Если долг до EBITDA был меньше двух — это здоровая ситуация.

Теперь государство говорит, чтобы мы погасили все, что должны по Стахановскому заводу и керченскому заводу «Залив». Я говорю — нет. Если я потерял эти активы в Луганской области, потому что вы меня не защитили, то вы ответственны за это.

Именно государство с нашими Вооруженными силами должно было защищать Крым и восточные области, но оказалось неготовым. Если не согласны — пойдем в суд. Если суд скажет, что я должен заплатить за Крым, Луганск и Донецк — я буду платить.

5. Богдан, Ермак, Рябошапка. О предложениях из Офиса президента

Б.Д.: **В 2019 году у вас была серия разговоров с приближенными к *Офису президента* политиками…**

— Непосредственно с ***руководителями Офиса президента***. Это люди, которые эту ситуацию сделали, возбудили эти дела, выдали мне подозрение, которое без смеха читать невозможно.

Б.Д.: **Это было, когда Офис президента возглавлял Андрей *Богдан*?**

Это было во времена политиков, занимавшихся политической коррупцией.

Именно эти разговоры я имел с ***Богданом***, с ***Рябошапкой***, который был ставленником Богдана. Богдан ему звонил по телефону и говорил: **сейчас делайте ему уголовное дело, отдавайте ему подозрение.**

Помню, как прокурор ***Рябошапка*** вышел на трибуну и сказал, что Жеваго будет сидеть в тюрьме.

Не может так говорить прокурор страны, пока нет решения суда — у нас есть презумпция невиновности.

Б.Д.: **После 2019 года и смены Богдана у вас были контакты с Офисом президента?**

— Были контакты, но я видел нежелание людей,

1) во-первых, следовать закону, а

2) во-вторых, просто доводить это дело до суда.

В попытке VS Energy вернуть акции Ferrexpo заинтересован ***Коломойский***. Государство как минимум рассматривало вариант дальнейшей национализации

Б.Д.: **Что вам говорят и особенно интересно, кто с вами общается от власти? Как звучит предложение?**

— Нет предложения от власти, вообще нет. То есть, **они говорят, что мы будем вести ситуацию так, как мы ведем, потому что она очень хорошо продается в телевизор, очень хорошо продается пиарно**. Что мы арестовываем господина Жеваго во Франции, будем экстрадировать, будем делать третье, пятое, десятое. Конечно, я буду защищаться.

Я за то, чтобы как можно скорее мы все расследовали и либо закрыли дело, либо передали его в суд.

И поверьте, чтобы это сделать, нужно желание прокуратуры, желание ГБР.

У меня есть такое желание.

А у них — нет, они получают это желание только из *Офиса президента*.

Б.Д.: **У нас есть неподтвержденная информация, что после начала большой войны *Офис президента* разговаривал с крупным бизнесом и, в частности, вам предложили выделить помощь армии в размере $60 млн. Вы не согласились на эти условия и якобы этим еще больше обострили отношения с властью.**

— Не было никакого разговора ни с кем из Офиса президента. Не было вообще разговора ни о $30 млн, ни о $60 млн, ни о $100 млн. Как началась война, все мои предприятия заплатили налоги заранее. Ferrexpo — 1 млрд грн предоплаты бюджета. Остальные предприятия вместе уплатили $10–12 млн. В целом мы оплатили $55 млн предоплаты по налогам. На гражданские нужды мы еще предоставили более $50 млн.

6. Битва за главный актив

Д.К.: **Вернемся к публично проявившемуся в сентябре 2022 года сюжету, связанному с попыткой российской группы VS Energy вернуть контроль над Полтавским ГОКом. Как вы это трактуете, учитывая, что сделка датируется началом нулевых лет?**

— Как мошенничество. Они получили справедливую цену за проданные в 2002 году акции. Соглашением были удовлетворены обе стороны. Уже после того, как мы с ними рассчитались, в три ГОКа Ferrexpo было вложено $3,2 млрд. В Полтавский ГОК наибольшую часть — где-то $1,8 млрд. Я понимаю, что есть огромный соблазн получить 40% от $1,8 млрд — это $800 млн.

Д.К.: **Речь идет о компенсации или возвращении акций?**

— Сначала речь шла о компенсации. Они приходили раз в два года. Я отказывался общаться, но они пытались находить меня через разных коррумпированных политиков, партнеров или где-нибудь в Лондоне, Нью-Йорке. И все время это было в повестке дня.

Б.Д.: **Константин, ситуация выглядит максимально странно. Подсанкционные российские бизнесмены, которые не могут приблизиться к Украине на расстояние выстрела, подают на вас иск в украинские суды. Поэтому, конечно, у бизнес-сообщества возникают подозрения, что за этим кто-то стоит.**

Есть две версии.

1) — Первая (о которой вы говорили) — есть заинтересованность от Игоря *Коломойского*, у которого это не первая попытка завладеть Ferrexpo.

2) — Вторая — по возвращении российскими бенефициарами 40% Полтавского ГОКа эта доля будет национализирована, и государство таким образом получит контроль над одной из крупнейших горнодобывающих компаний Украины. Какая из этих версий более близка к реальности?

— Мы не знаем, какая версия правдива.

То, что заинтересован в этом Коломойский, это 100%. У тех компаний, которые были когда-то за российскими подсанкционными лицами, есть общий менеджмент со многими компаниями Коломойского. Это просто так не бывает. Не бывает так, что на Кипре, где есть миллионы компаний, почему-то одни и те же юристы были исполнительными лицами и в этих судящихся со мной компаниях, и в компаниях, которым принадлежит часть «Укрнафты» или другие компании, отношение к которым имеет господин Коломойский.

Я не исключаю, что и государство через Офис президента могло разведать возможность как минимум национализировать этот пакет акций, если он достанется россиянам.

Д.К.: **С вами обсуждали возможную национализацию?**

— Нет. Разговоры следует вести тогда, когда будет предмет этого разговора.

Д.К.: **У вас есть план спасения Ferrexpo от посягательств украинской власти?**

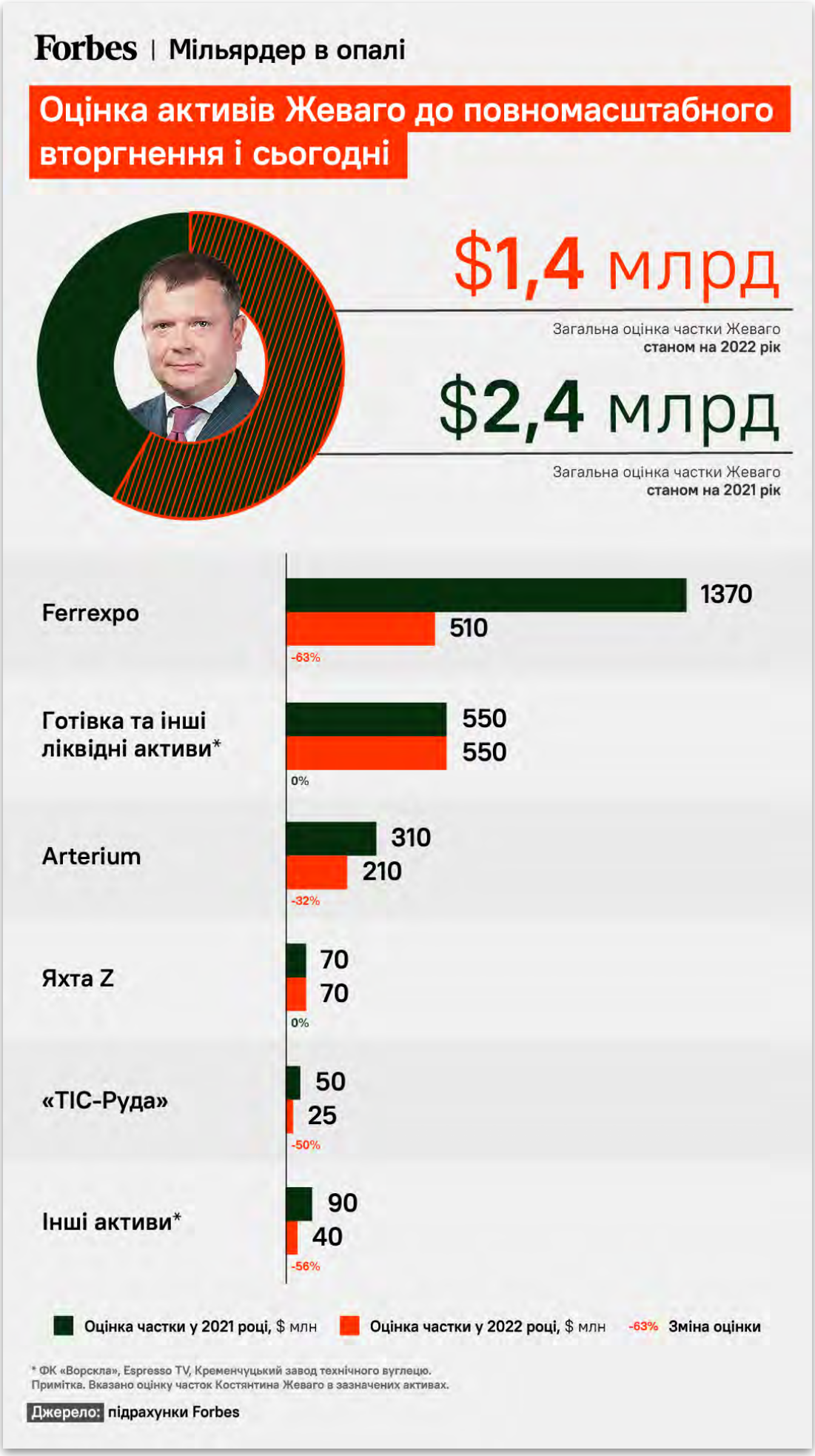
— У меня нет такого плана, потому что Ferrexpo не нужно спасать. Ferrexpo — публичная компания, которая котируется на основной площадке Лондонской фондовой биржи, имеющая в капитале крупнейших в мире акционеров, таких как BlackRock и JP Morgan Asset Management. Акционеры, вместе со мной вложившие в компанию $3,2 млрд, имеют право защитить себя сами.

7. Как работает Ferrexpo

Б.Д.: **У Ferrexpo есть 10-миллиардный спор с налоговой, в рамках которого счета Полтавского ГОКа заморожены с начала года. Как работает ГОК с замороженными счетами?**

— 10 млрд грн плавно перешли в 2 млрд грн. Это дело так же пиарное — видосик нужно продать. Никакого смысла в этих обвинениях нет. Это дело не выдержит ни одного суда. Есть все экспертизы, что все это просто сплошная ложь.

Б.Д.: **Действительно, это дело вызывает немало вопросов, потому что похожая фабула была по делу налоговой против АМКР, и там налоговая проиграла в Верховном Суде. Но есть арестованные счета, и недавно у вас уволился многолетний генеральный директор. Насколько от максимальных мощностей сейчас работает Полтавский ГОК?**

— Генеральный директор уволился после того, как проработал в компании девять лет. Это очень простая ситуация для всех западных специалистов: они работают циклами по 5–10 лет, после чего меняют место работы. Безусловно,

война внесла свои коррективы. Ибо человек сам понимает, что в условиях войны не может на 100% реализовывать свой профессионализм. И когда человек не может просто заехать в страну, потому что правительство его страны, Австралии, просто рекомендует всем австралийцам не находиться на территории Украины.

Относительно загруженности — компания работает настолько, насколько может логистически вывозить свою продукцию на рынки и насколько может иметь электричество для производства.

1) — Когда не было электричества, компания не работала, она останавливалась и в ноябре — начале декабря, отгружая продукцию со складов. Компания просто имела оборотные средства, чтобы производить продукцию и обеспечивать контракты.

2) — Во-вторых, логистика с закрытыми портами не позволяет работать более чем на 30–40% — потребление в Европе ограничено, а доставка ее в любой заграничный порт очень дорогая и делает продукцию неконкурентоспособной.

Б.Д.: **Ваша доля в Ferrexpo уменьшилась с 50,3% до 49,5%. С чем это связано?**

— Никакие акции не выпускались, никакие акции не продавались. Это связано с тем, что нужно было пополнить траст рабочих дополнительными treasure shares (казначейские акции), поскольку были исчерпаны акции, которые туда были положены в 2007 году. Прошло перечисление и соответствующим образом моя доля снизилась до 49,5% акций. Это плановая ситуация, которую мы пытались сделать еще в 2017 году. На самом деле, решение принято по рекомендации британского регулятора FCA (Financial Conduct Authority), который требует, чтобы компания выполняла регуляции, присущие британскому рынку.

8. Национализация «АвтоКрАЗа»

Б.Д.: **В конце прошлого года национализировали «АвтоКрАЗ». Что вы собираетесь делать? Вы обжалуете это решение?**

— Безусловно. Я «АвтоКрАЗом» очень горжусь. Посмотрите на фон за моей спиной. Это ракетный комплекс «Нептун», стоящий на шасси КрАЗа. Эти ракеты героически и символически потопили крейсер «Москва». Разработка шасси для «Нептуна», построенного совместно с КБ «Луч», стоила мне как акционеру нескольких десятков миллионов гривен.

Если бы государство хотело на самом деле развивать предприятие, оно заказывало бы эти комплексы.

Но

1) — как в свое время коррумпированные власти Порошенко покупали МАЗы в украинскую армию вместо того, чтобы покупать КрАЗы,

таким же образом

2) — эта Зе-власть вместо того, чтобы покупать КрАЗы, весь предыдущий год покупала грузовики «Татра».

Константин Жеваго. Скриншот из интервью Forbes Ukraine. Май 2023-го

Б.Д.: ***Резников*** **говорит, что *причиной национализации является именно затягивание и невыполнение государственного заказа в 2022* году.**

— Это ложь.

1) — Они не хотели нам платить за машины, которые уже были собраны. Отказывались платить курсовую разницу после того, как курс вырос до 36 грн/$, а контракты заключали по курсу 28 грн/$.

2) — Мы сказали: «Пожалуйста, по-честному компенсируйте нам стоимость, потому что многие компоненты мы покупаем за доллары».

Вместо этого покупали *«Татры»*, которые дороже в четыре раза — и за доллары и евро, а не за украинскую гривну.

Мы готовы были предоставить гарантии (выполнение госзаказа. — Forbes), но на условиях предоплаты.

Готовы положить доллары на счета любого государственного банка и предоставить гарантию на всю сумму предоплаты, что вы эти деньги получите, если мы не поставим автомобили.

3) — Нам предлагают контракты без предоплаты, а потом не платят год, два, три… Меняется курс, есть суды, уголовные дела.

В 2022 году Вооруженные силы не приобрели у нас ни одного автомобиля. Перед этим приобрели пять автомобилей без предоплаты. Еще пять отказались покупать и продали их с убытком для предприятия уже после национализации в январе 2023-го.

После национализации, в ноябре, до марта заработная плата не выплачивалась, потому что не было ни одного заказа.

Государство нам отказывалось платить 4,5 млн грн за автомобиль, сегодня же для себя заключило с «КрАЗом» контракт на те же автомобили уже по 5,6 млн грн за авто.

Б.Д.: **Что вы собираетесь делать, каков ваш план борьбы за этот актив?**

— Действовать в рамках действующего законодательства.

Б.Д.: **Судебных исков нет?**

— Процедура позволяет идти с иском сразу в Верховный Суд. Готовим. Будем действовать в рамках законодательства и надеемся на ум руководителей государства, которые все же посмотрят и скажут, что когда люди готовы давать продукцию под гарантию, лучше пусть они делают.

9. «Артериум» и «Росава». О делах в других бизнесах

Б.Д.: **У вас нет таких проблем в «Артериуме», как в предыдущих активах. Как себя чувствует ваш фармацевтический бизнес?**

— Главная задача на 2023 год — не упасть по отношению к 2022-му. Потому что рынок очень сократился. О развитии и дополнительных инвестициях будем говорить в мирное время.

Д.К.: «Артериум» «*подозревают* в коллаборационной деятельности, работе в РФ. Компания заявляла, что полностью вышла из российского рынка. Как объясняете это дело?

— Это тоже пиар.

Еще в начале войны все поставки были закрыты, контракты разорваны. Нет никакого сотрудничества с никакими рынками, которые являются агрессорами или агрессивно настроенными по отношению к Украине. И быть его не может.

Д.К.: **«Росава» и Белоцерковская ТЭЦ — планируете ли бороться за эти активы?**

— Безусловно, мы там большие акционеры, крупные кредиторы.

Д.К.: **Оказываете влияние на операционную деятельность?**

— Да, но не такое влияние, какое имели до тех пор, как началась война.

Д.К.: **То есть менеджмент там сейчас ваш?**

— Менеджмент смешанный. Там есть кредиторы, которые приобрели кредиторскую задолженность от Фонда гарантирования вкладов. То есть долг есть, и нужно что-то с ним делать. В конце концов, как-нибудь разберемся, и дальше, надеюсь, будет развиваться.

10. Об ответе Зеленскому на призыв вернуться в Украину и иск в ЕСПЧ

Д.К.: **В начале 2020 года Владимир Зеленский, посещавший производство КрАЗов в Кременчуге, просит вас вернуться в Украину, чтобы решить ваши проблемы. Может, стоило прислушаться?**

— Это был очень хороший видосик, но хочу сказать, что я ни о чем не жалею.

Я вернулся и к нему, и к ***Ермаку***, но, к сожалению, никто из них со мной разговаривать не захотел. Я сам лично звонил по телефонам, которые мне предоставили, мои секретари обращались 5–10 раз, но безрезультатно.

Д.К.: **А что нужно было, чтобы вы приехали тогда в Украину?**

— Неделя времени. Мне нужно было решить проблемы со здоровьем. Я все время провожу какие-то обследования, потому что морально-психологическая ситуация тяжелая. Тяжелая с точки зрения войны, тяжелая с точки зрения того, как работают бизнесы, что меня преследуют по политическим мотивам. Я готов приехать в течение недели. Я закончу завтра все свои медицинские дела, мне 100% будет гораздо лучше морально-психологически, когда я пойму, что власть хочет делать все по-честному и согласно закону. Для нас главное сейчас — это победить (в войне с Россией). Но для этого нужно, чтобы власть начала уважать гражданские права — мои и многих люди в нашей стране.

У меня есть статистика Европейского суда по правам человека (ЕСПЧ): из 197 дел, рассмотренных в 2022 году, 194 не в пользу Украины. И это о многом говорит.

Б.Д.: **А у вас есть иск в ЕСПЧ?**

— Мои юристы его подали. Мы уверены, что получим положительный ответ, потому что огромное количество нарушений в действиях ГБР, прокуратуры против меня.

Б.Д.: **По делу банка «Финансы и Кредит»?**

— Да.

11. Футбол и медиабизнес

Б.Д.: **Как долго планируете финансировать футбольную команду «Ворскла»?**

— Я поддерживаю клуб с 2004 года. И, безусловно, будем это делать вместе со спонсорами и в это сложное время.

Д.К.: **Какой годовой бюджет «Ворсклы»? Зачем вам футбольный клуб в стране, где спорт никогда не являлся бизнесом?**

— Это не прибыльный бизнес и никогда им не являлся. Это инвестиции в будущее, в развитие спорта. Я уверен, что когда мы станем частью Европейского Союза, ситуация в спорте будет такой же, как в Польше, Чехии, Словакии, Венгрии. То есть футбол станет прибыльным бизнесом. Что касается цифр, я бы не хотел их сейчас называть. Естественно, бюджеты уменьшились по сравнению с довоенными временами.

Д.К.: **Бюджет меньше, чем $10 млн?**

— Да. Но этого достаточно, чтобы команда принимала участие во всех соревнованиях и доказывала своими результатами амбиции занимать самые высокие строчки в турнирной таблице.

Б.Д.: **Ваш сын Иван — крупный акционер телеканала «Эспрессо». Ценой чего финансируется канал?**

— Действительно, мой сын, окончивший университет в США и имеющий экономическо-медийную профессию, понимает, как сделать телеканал привлекательным с точки зрения увеличения стоимости бизнеса. Это было его предложение, его решение инвестировать в канал, потому что он видит большие возможности в увеличении стоимости капитала, вложенного в медийный бизнес. Именно после того, как Украина станет частью европейского сообщества.

Потому что все наши восточноевропейские партнеры — Польша, Словакия, Чехия, Венгрия — имеют прибыльный медийный бизнес, который стоит достаточно дорого. И эти медийные бизнесы интересны большим корпорациям. Такие корпорации, как News Corp., заинтересованы в приобретении каналов на восточноевропейских рынках. Мой сын

и я уверены, что они будут заинтересованы в качественных украинских каналах.

Д.К.: **У Ивана есть формальная или неформальная должность на телеканале?**

— У Ивана, как и у меня, нет никакой должности, как и у любых других членов моей семьи нет какой-либо официальной должности на канале. Он владелец большей части канала «Эспрессо», и в этом заключается его роль — стратегически определяет направление развития.

Б.Д.: **По вашему ответу понял, что стратегия — выращивать капитализацию компании для будущего соглашения. А операционно канал дотационный?**

— Операционно канал убыточный, как и все каналы в Украине. Все это работа на будущее. Что-то покрывается рекламой, но этого недостаточно.

Б.Д.: **Каков размер этих дотаций?**

Есть рекламодатели, покрывающие рекламой бюджет телеканала. Но мы понимаем, что эти рекламные выплаты, которым мы либо чем-то помогаем, либо просим: пожалуйста, помогите нам как каналу сделать такую рекламу, потому что это позволит каналу выживать. Эти рекламодатели терпят убытки, но они понимают, что эти деньги они вернут либо вместе с группой, либо когда закончится война. Мы даже рассматривали возможность, когда истечет время, передать часть в канале провайдерам рекламы.

Б.Д.: **Мы посчитали, что у вас большой запас ликвидности — по нашим расчетам, примерно $600 млн. Смотрите ли на новые бизнес-возможности? Где и на какие секторы?**

— Некоторые предприятия группы имеют самые большие кредитные рейтинги в Украине. Потому что с 2014 года и до 2021-го мы погасили все долги. Конечно, мы накапливали ликвидность. Есть достаточная ликвидность, чтобы поддерживать ситуацию военного положения для предприятий. Не можем инвестировать, потому что акционеры и директора просят этого не делать. Никто не понимает, как будет вести себя враг, как будет применяться мобилизация в армию, что будет происходить с тактическим ядерным оружием. Наша главная цель и задача — выиграть войну на условиях Украины и после этого инвестировать.

Что касается инвестирования в любые другие бизнесы, в любых других странах, во время военного положения я на это не смотрю и не рассматриваю такую ситуацию. Я хочу иметь 100% понимание, что происходит в стране, как будет выглядеть победа и мир с агрессором РФ, и только после этого будем принимать какие-либо решения.

12. О Порошенко, «Роттердам+», яхте «Z» и будущем

Б.Д.: **В 2023 году в Украине остались олигархи в классическом определении? И кто это?**

— Те люди, которые сегодня используют государство в своих корыстных бизнес-интересах. Слава богу, у нас есть гражданское общество, есть свободные, независимые медиа. И они многое показывают.

Если **кто-то получает деньги благодаря или «Роттердам+», как это было при Порошенко, или «Центрэнерго» благодаря этой власти, или «Большому строительству», которое в народе называют «большим воровством» — это все олигархия**.

И мы будем и должны с этим бороться.

Потому что я все время боролся с этим «Роттердам+» — все мои предприятия переплачивали в год $100 млн из-за этой формулы. И мы боролись за свое, потому что я должен защищать своих людей, предприятия, свои инвестиции, рабочие места, доходы наших сотрудников и налоги в бюджеты.

Из-за «Роттердам+» мои бизнесы переплачивали $100 млн в год

Б.Д.: **Вопрос касается вашей яхты «Z» . Понятно, что это первая буква вашей фамилии, но в контексте войны это воспринимается неоднозначно. Почему вы ее не переименовали?**

— Знаете, была хороша такая фраза в мультфильме о капитане Врунгеле: «Как вы яхту назовете, так она и поплывет». У них была «Победа», а после того, как упали две буквы, осталась «Беда». Будучи суеверным человеком, я этого не буду делать. В свое время я строил эту ***лодку***, вкладывал туда душу, деньги и дал ей название своей семьи, которое касается не только меня, но и моих родителей, всех моих поколений, моих детей в частности.

Так случайно случилось, что Путин со своими военными извергами, которые совершали агрессию против Украины, нарисовали букву «Z» на военной технике. Могли также нарисовать и «O», и «W», и все остальное. Но это не значит, что я должен переименовывать все, что у меня есть с этой буквой, в том числе и мою фамилию.

Фамилии Зеленского и Залужного тоже начинаются с буквы «Z». Это не значит, что они должны менять фамилии и становиться другими людьми.

65-метровую яхту Z стоимостью $70 млн по заказу Жеваго построила компания Amels в 2014 году

Д.К.: **Вы сказали, что ни о чем не сожалеете. Что бы вы сделали иначе в 2014–2022 годах?**

— Каждый раз, принимая любые решения, я считал, что это самое лучшее решение. Я не жалею ни о чем, я все делал и сделал правильно.

Единственное, в чем себя, может, корю или критикую, что, пожалуй, **не нужно было идти в зарубу с руководством НБУ в 2015** году и пытаться изменить их мнение.

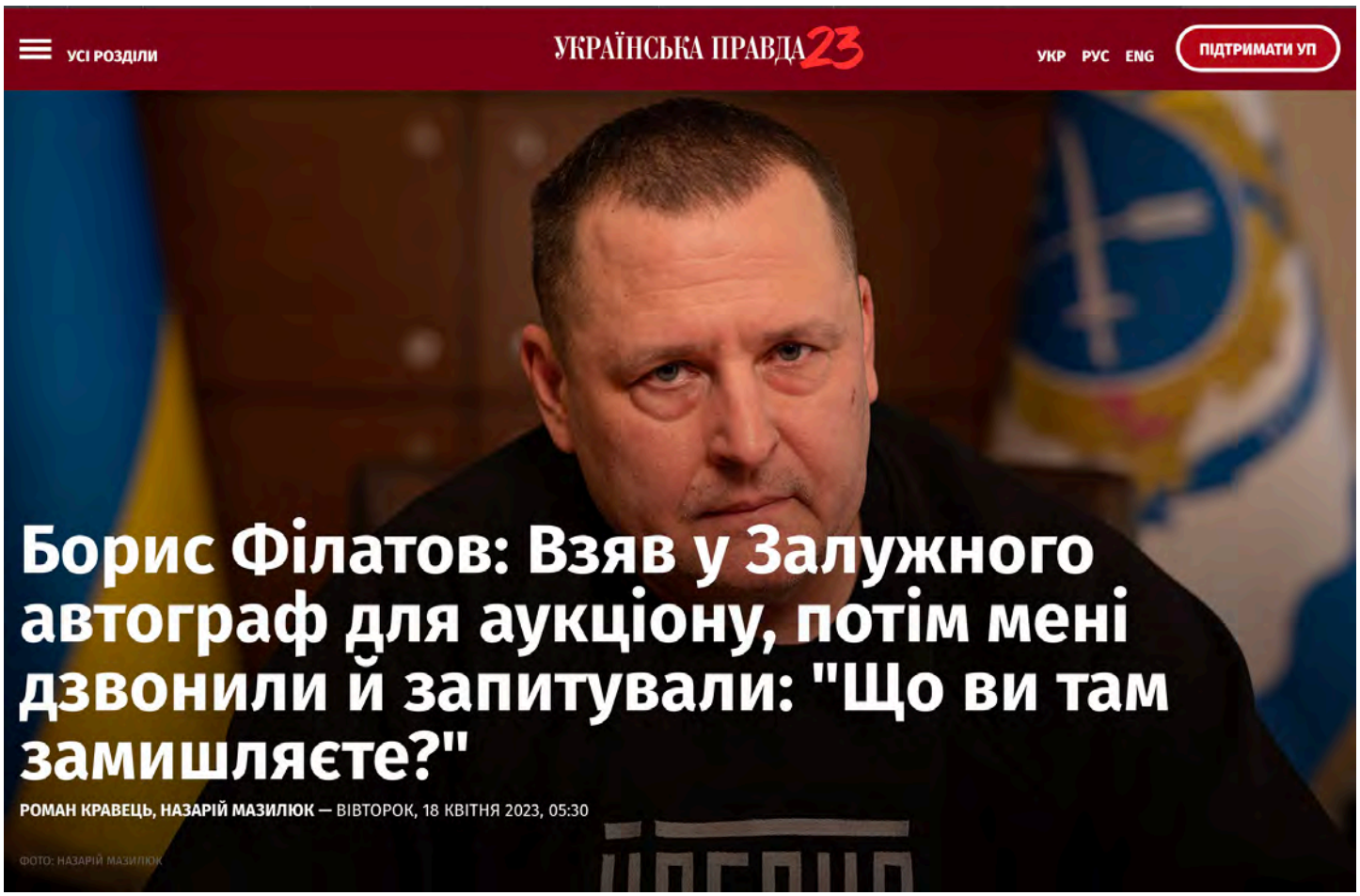
Б.Д.: **Вынос на обложке Forbes 2011 года с вашим изображением звучал так: «Константин Жеваго стал миллиардером в 33 года. Устоит ли он перед ударами судьбы?». Как бы вы ответили на этот вопрос сейчас?**

— «Собаки лают, а караван идет». Если ты делаешь в жизни все правильно, делаешь все по закону, честно, то успех 100% придет и никуда не денется. С 2011 года и сегодня произошло то, что произошло, и я нахожусь там, где нахожусь. Посмотрим, что будет в следующие 10 лет.

***

№ 1.607

Борис Філатов: Взяв у Залужного автограф для аукціону, потім мені дзвонили й запитували: "Що ви там замишляєте?"

2023-04-18

РОМАН КРАВЕЦЬ, НАЗАРІЙ МАЗИЛЮК

Міський голова Дніпра Борис Філатов може бути брутальним та часом навіть ображати людей. А може навпаки бути напрочуд ввічливим та харизматичним.

Так само поводиться він і в політиці. Філатов може укладати "пакти про ненапад", а за деякий час змінювати союзників залежно від обставин.

Мер Дніпра вміє пробачати та визнавати власні помилки. А може йти до кінця, незважаючи ні на що.

Бориса Філатова вже двічі обирали очільником міста, яким він керує і під час повномасштабної російсько-української війни.

Його відносини з Володимиром ***Зеленським*** були натягнутими ще в той період, коли Офісом президента керував Андрій ***Богдан***.

У 2019 році Філатов навіть бився об заклад із президентом, що піде у відставку, якщо центральний міст Дніпра не відремонтують вчасно.

Після того, як голова Дніпровської міськради похвалився виграшем парі, Зеленський оголосив догани двом тодішнім заступникам голови ОПУ: *Сергію Трофімову* та *Кирилу Тимошенку*.

Напруження між Офісом та керівником Дніпра не стихло навіть після 24 лютого 2022-го. Торік Зеленський позбавив українського громадянства найближчого друга Філатова *Геннадія Корбана*.

За останній рік до мера Дніпра назбиралося чимало запитань. Тож для запису цього інтерв'ю "Українська правда" приїхала в Дніпро.

Через загрозу обстрілів російськими ракетами Філатов запросив нас не в будівлю міської ради, а у приватний офіс у центрі міста з видом на річку Дніпро.

Перед записом він надягає на чорну однотонну футболку світшот із написом: "Йоб*на рус*я".

В інтерв'ю УП Борис Філатов детально розповідає про ситуацію у Дніпрі, скаржиться на надмірні перевірки правоохоронцями місцевого самоврядування, зізнається про дзвінки з Києва через автографи Валерія Залужного, відверто коментує кейс мера Чернігова *Владислава Атрошенка*, говорить про український *Моссад*.

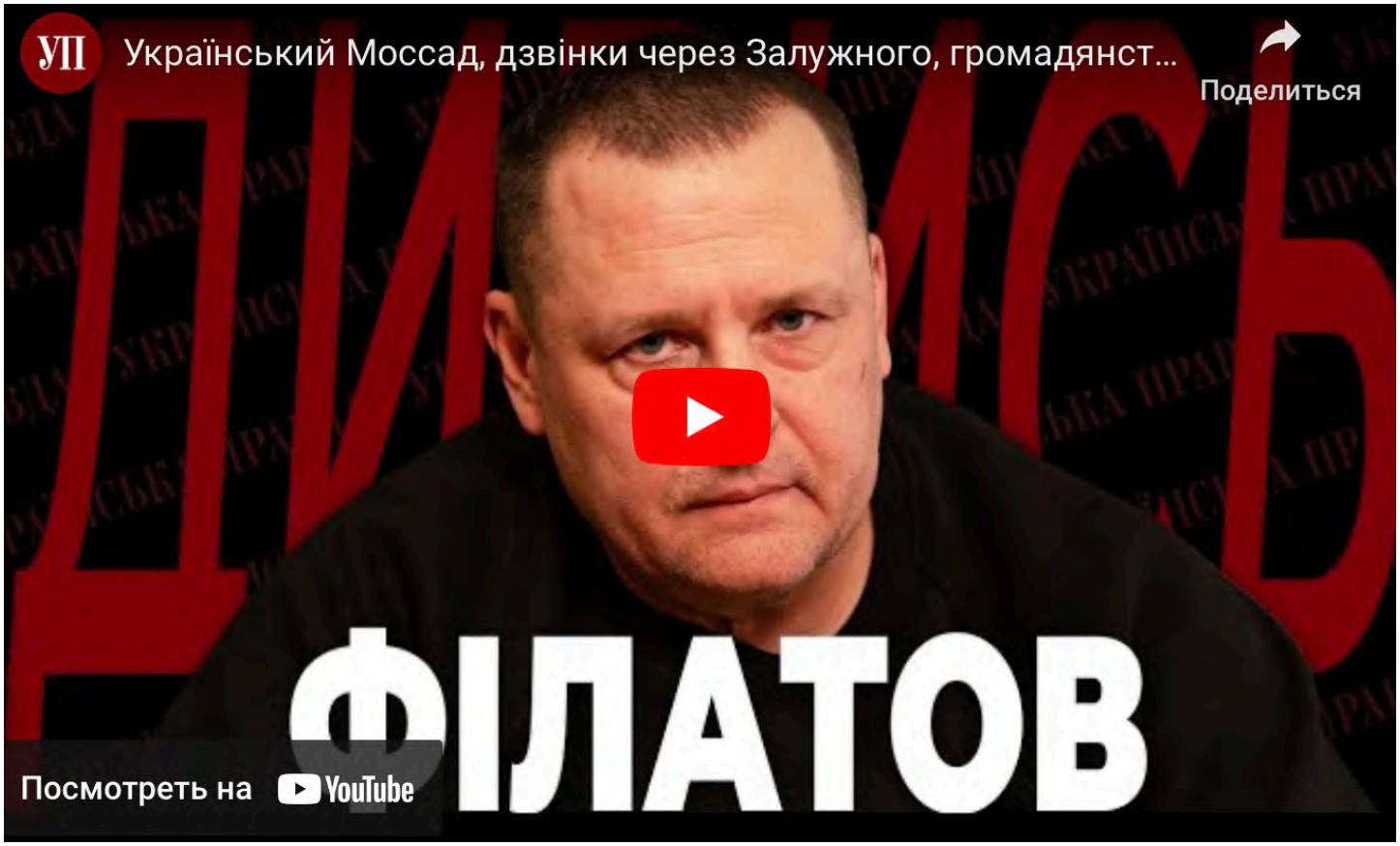
Також ми поспілкувалися про відносини Філатова з Офісом президента, позбавлення Геннадія Корбана громадянства України та його роль в управлінні Дніпром.

Якщо вас цікавить повна версія інтерв'ю, дивіться його у відеоформаті.

1. "Ми ще не зрозуміли, який сценарій нам вдалося пережити. Ми пройшли по краю"

– Повномасштабна війна триває понад рік. Як за цей час змінилися ваші завдання як міського голови?

– Вони змінилися повністю. 90% свого часу я зараз витрачаю тільки на військові питання і десь 10% на підтримання міського господарства.

Але чи можна казати, наприклад, що боротьба з відключеннями енергії – це не військові питання? Це також і військові питання.

– В якому режимі ви працюєте останній рік?

– Наприклад, ми з вами перебуваємо не в мерії, тому що у нас неодноразово була інформація стосовно того, що виконком міської ради може бути ціллю для російських ракет.

Тому, кажучи російською: передвигаемся перебежками.

– Змінюєте постійно місце перебування?

– У нас є декілька штабів, де ми збираємося. Але зараз електронні засоби дозволяють без особливих проблем перебувати 24/7 на зв'язку з підлеглими через мобільний телефон.

І, знаєте, президент дуже влучно сказав у своєму новорічному привітанні, коли давав таку стислу характеристику по всіх регіонах: "Попри постійні обстріли, Дніпро живе".

Так і є. Кожного тижня нас обстрілюють, повітряні тривоги бувають десь по 5-6 разів на добу.

Але ми стали вже фаталістами. Чесно зізнаюся, не можу сказати, що кожного разу всі біжимо в бомбосховище або в укриття.

Але після трагедії на Набережній Перемоги, 118, навіть скептики з місцевих мешканців побачили, що це все не жарти.

– Трагедія 14 січня, коли російська ракета влучила у житловий будинок і забрала 46 життів – для Дніпра це був найстрашніший день за час повномасштабної війни.

– Так. Для мене це особиста трагедія, тому що я народився на житловому масиві Перемога. У цьому будинку досі живуть мої однокласники.

Наприклад, хлопець, з яким я сидів за партою дев'ять років, мені перетелефонував тільки через три доби. Я йому кажу: "Вова, а чого раніше не дзвонив?". А він каже: "Я тільки відійшов".

Коли я поїхав туди відразу після вибуху, для мене це було дуже важко.

– У ваш бік лунало дуже багато критики, що в Дніпрі бракує приміщень для укриття цивільного населення. Як ви вирішуєте проблему із захисними спорудами?

– Ця критика лунає не тільки в мій бік. Проблема ідентична у всіх територіальних громадах.

Якщо говорити на прикладі житлового масиву Перемога, то він побудований на піску. Це намитий житловий масив. Десь у 70-ті роки XX століття у нас був будівельний бум, коли будували панельки сотнями.

Коли мені такі закиди роблять, кажу: ви спустіться до себе в підвал, там по коліна вода. Де ми вам викопаємо бомбосховище? Розумієте: півтора метра і вже вода стоїть. Це по-перше.

По-друге, у всіх територіальних громадах бомбосховища, які підпорядковані ДСНС, а не місцевому самоврядуванню, були за роки незалежності розпродані. Там бари, нічні клуби, склади, якісь господарчі будівлі.

Тому неможливо у цих умовах дуже оперативно все зробити й збудувати, як цього хочуть люди.

І по-третє, неможливо зробити бомбосховище чи укриття, щоб мільйонне місто повністю там сховати.

Також неможливо зробити на мільйонне місто, наприклад, "пункти незламності". Це була дуже слушна ідея, "пункти незламності" справді дуже допомогли. Але як людина, яка розбирається у ситуації, скажу так: якщо би стався найбільш апокаліптичний сценарій, то нам не допомогли би ні 50, ні 100, ні 500, ні навіть 5000 "пунктів незламності".

І також нам не допомогли би 100, 200, 300 або 500 генераторів. У нас критична інфраструктура обладнана генераторами, але витягнути всю систему неможливо технічно.

Я не міг це казати публічно, зовсім не хочу про колег щось казати, але пам'ятаєте, Андрій Іванович Садовий виступав, а за ним дрова лежали чи буржуйки, він казав: "Давайте готуватися". Потім Віталій Володимирович Кличко казав, що "давайте готуватися до евакуації".

Багато що можна списати на нервову обстановку. Знаєте, я не хотів це казати, але я з ними повністю був згоден тоді.

Тому я вам скажу так: ми ще не зрозуміли, який сценарій нам вдалося пережити. Ми пройшли по краю. І нам потрібно перед ППО, енергетиками та комунальниками стати на коліна.

Повертаючись до сховищ, як ми це вирішуємо? Якщо ви поїдете по місту, то побачите спеціальні бетонні коробочки, які розставлені на транспортних зупинках.

І якщо працює повітряна тривога, то у людей є можливість там сховатися. Але подивіться – ніхто туди не ходить.

– Так ви самі кажете, що є фаталістом!

– У цьому не хочу бути прикладом для територіальної громади. Але неможливо весь час жити в режимі, коли по 6-7 разів на добу, особливо вночі, доводиться бігати в укриття.

2. "Дзвоню Резнікову: "Льоша, скажи мені щось життєствердне". Він каже: "Життєствердне", і прощаємося"

– Яка у вас комунікація з військовим керівництвом? Якщо не секрет, з ким спілкуєтеся?

– З усіма, крім Залужного.

– Ви не знайомі?

– Єдиний раз ми зустрічалися у листопаді 2021 року на Конгресі регіональних влад, коли тільки створювалося ТрО. Я тоді підійшов поспілкуватися стосовно створення ТрО в Дніпропетровській області та в Дніпрі. І все.

(Робить паузу)

У мене дружина очолює Федерацію легкої атлетики, а також займається альпінізмом. Спортсменів багато воюють. І дружина постійно збирає кошти для них. І вона мені каже: "Борю, знайди мені автограф Залужного, а я його виставлю на аукціон, і ми для хлопців з 93-ої придбаємо рації".

Я знайшов помічника Залужного, ми поспілкувалися десь 10 хвилин, після чого мені привезли цей автограф. Наступного дня дзвінки: "А чого ви зустрічалися? А що ви там замишляєте?".

– Від кого дзвінки?

– Не буду казати. Мені постійно якісь передають меседжі, я не хочу казати навіщо. От чесно – не хочу.

– Давайте хоча б так: з Києва дзвонили?

– З Києва. "А може, у вас якісь політичні амбіції?". Хлопці, відчепіться, автограф взяв і все.

– Ви особисто не зустрічалися із Залужним?

– Ми й не спілкувалися телефоном, розумієте?

Але загалом я спілкуюся з усіма: із Сирським, з командувачем оперативної групи "Схід" – був Олег Мікац, а зараз Тарнавський. З комбригами, з Андрієм Білецьким ми спілкуємося. Це все виключно офіційна комунікація.

Ще спілкуюся з Резніковим, ми знайомі 20 років.

Але ми ніколи не обговорювали питання стосовно військових поставок або якихось планів військового керівництва. Я можу йому зателефонувати, сказати: "Льоша, скажи мені щось життєствердне". Він каже: "Життєствердне". Дякую і прощаємося.

3. "У президента так багато завдань – навіщо я йому потрібен?"

– Яка у вас комунікація з центральною владою?

– Є стриманий оптимізм після того, як в Офісі сталися кадрові зміни, і Олексій Кулеба очолив регіональний трек. Після того, як він був призначений, декілька разів з ним спілкувався і мені сподобалося, чесно. Він досить виважена людина.

Нещодавно був ***Конгрес регіональних влад у Львові***, і там були вирішені деякі важливі питання.

– Наприклад?

– Те, що стосується газу, тарифів, стосовно меморандуму, за який теж ми можемо поспілкуватися.

Тому що, знаєте, знову ж російською, коли ми цей меморандум підписували, то я, ***Садовий*** і ***Сухомлин***, как говорится, "свои среди чужих, чужие среди своих" стали.

– Про який меморандум ви говорите?

– Меморандум по газопостачанню для місцевого самоврядування, по ціні на газ. Ми і в уряді пересварилися з усіма, і з половиною Офісу, з деякими міськими головами. Але меморандум працює, і це успішний кейс.

Його суть полягає в тому, щоб не піднімати ціну на газ для населення, а місцеве самоврядування компенсує різницю для населення. Потім держава нам це компенсує за рахунок того, що нам додають податки на доходи фізичних осіб.

Проблеми теж є – ***це законопроєкт №5655*** по містобудуванню.

Якщо нам би вдалося вирішити цю проблему, то крім робочих питань і, може, особистих стосунків між деякими персоналіями, я думаю, що не було б великих проблем між місцевим самоврядуванням та центральною владою.

– З Володимиром Зеленським спілкуєтеся?

– Ні. Слухайте, у президента стільки завдань зараз! Навіщо я йому потрібен?

– У вас складні стосунки із Зеленським від самого початку його президентства. Через що у вас таке несприйняття один одного?

– По-перше, я не хочу на це зараз відповідати, бо в умовах воєнного стану будь-яка моя відповідь не буде прийнятою ні президентом, ні суспільством.

По-друге, навіщо давати якісь аргументи для наших ворогів? Зараз я вважаю, що ми всі повинні бути разом і пліч-о-пліч.

4. "Кейс Атрошенка – це несправедливість і вибірковість"

– Суд відсторонив мера Чернігова *Атрошенка* на один рік від управління містом. На думку суду, міський очільник винний у корупції, бо спочатку надав дружині службову машину для виїзду за кордон, а потім доручив своєму водієві повернути автомобіль назад. Як ви ставитеся до цього кейсу?

– Ну, по-перше, Влад мені не друг і в мене з ним складні стосунки.

От ми з вами спілкувалися про ***меморандум по газу***. Якщо б президент не сказав: "Так, хлопці, давайте підписуйте, бо це вже неможливо слухати", цей кейс би не спрацював.

Єдина людина, хто був проти цього, хто був? Атрошенко. Він каже: "Я не буду за це голосувати".

> Я кажу: "Влад, а чого?". Він мені: "А ти такий-сякий, ти домовився з Офісом, і взагалі я знаю, що тобі видадуть 2 мільярди гривень на

територіальну громаду за те, що ти це проведеш". Я йому говорю: "Влад, закрий пельку, що ти верзеш?".

Тому **Влад є складною людиною**.

Я не знаю, що там трапилося у нього з Офісом, хто стейкхолдер цього конфлікту. Але це несправедливість. В Кодексі про адміністративні правопорушення зовсім такого немає.

Я вважаю, що **за це рішення судді, які його приймали, повинні сидіти у в'язниці**. Можна було якось по-іншому вирішити питання. Але **вбити місцеве самоврядування в Чернігові, будь сто разів Атрошенко складною людиною, це несправедливість**.

– Але хіба з точки зору законності тут все чисто? Адже справді, машина, дружина за кордон поїхала, потім водій їде цю машину забирати…

– (Перебиває) Припиніть.

Один аргумент, на який ні ви, ніхто інший не дасть відповіді. Ви знаєте, що мер Бучі вивозив з міста свою родину в кареті швидкої допомоги?

– Вперше чую.

– А я вам це кажу. Йому родину могли розстріляти, давайте його теж виженемо?

– Тобто ми говоримо про вибірковість?

– Звісно, це вибірковість.

Розумієте? Може, секрет розказую, але він нам сам це розповідав: "Хлопці, я свою родину вивозив на швидкій, бо росіяни вже зайшли, вони могли стати заручниками".

Давайте якийсь там суд у Львові, незрозуміло якогось там району, винесе рішення проти міського голови Бучі, що, використовуючи свої повноваження, він евакуював свою сім'ю.

Формально діємо по закону (емоційно). Але людей могли розстріляти! Навіщо це робити?

– Чи допускаєте, що правоохоронці вам теж можуть пред'явити якісь претензії і вас так само можуть спробувати відсторонити від виконання обов'язків?

– Це може статися з кожним міським головою. Чому – не маю відповіді.

Мені кожного дня передають вітання, розумієте? Кожного дня (емоційно). От недавно зустрів мене один депутат – не буду казати хто, щоб не

здогадалися. Він мені каже: "Я маю вас попередити, є команда працювати по мерії правоохоронцям".

І я це чую вже 8 років. Хай приїжджають! Неможливо так працювати. Я не можу сказати, що мене це деморалізує, але це втомлює.

> Нещодавно спілкувався з одним з мерів, не скажу з ким конкретно. Цей мер мене питає: "У тебе є програма допомоги ТрО?". Я відповідаю: "Звісно, є, Дніпро дуже допомагає Збройним силам, ТрО". Він каже: "Ну, чекай. До мене зайшла аудиторська служба. Вони написали, що це нецільове використання бюджетних коштів".

Я не вірю, що в Офісі хтось сидить, бере слухавку і каже: "Оцих загоніть, до цих зайдіть і все інше". Адже розумію, скільки зараз завдань у керівництва Офісу президента.

Але **у кожному муніципалітеті сидять якісь перевіряючі.** Останні кейси, щоб стисло…

– Ви зараз про вашу міськраду розповідаєте?

– Так, вони приходять і починають вибивати керівників комунальних підприємств: міськводоканал, міськсвітло, теплоенерго. Підозри, підозри, підозри. Потім суд виносить застави.

Після цього їх більше нічого не цікавить. І я кажу: "Чому ви ловите конкретно керівників підприємств критичної інфраструктури?". Немає відповіді.

– Скільки у вас під підозрою таких керівників?

– Раніше в мене юристи з профільного департаменту приносили якісь там таблички – скільки кримінальних справ, скільки в суді, скільки на слідстві. Я вже зараз не дивлюся.

– Про які органи ви говорите? СБУ, ДБР?

– Неважливо. Тому що зараз почну називати, вони озлобляться, ще більше почнуть ходити.

Це а) деморалізація, б) немає ніяких перспектив, в) витрата коштів платників податків. Це праця в нікуди. Навіщо це робити? Під час війни є важливіші завдання.

5. "Громадянством Корбана займався не президент і не голова ОПУ"

– Керівник штабу оборони Дніпра, ваш близький друг *Геннадій Корбан*. Минулого року президент України позбавив його українського громадянства. Де зараз перебуває Корбан?

– Зараз такий час, що не ставлять зайвих запитань. Я абсолютно відверто кажу: десь у Європі, може, в Ізраїлі. Їздить туди-сюди, змінює місто проживання. Я його не запитую.

– Корбан продовжує бути керівником штабу тероборони?

– Є Рада оборони Дніпра, яку я очолюю офіційно по документах, а є штаб Ради. І оскільки ніхто не бачив жодних документів стосовно того, що його позбавили громадянства, Геннадій формально залишається керівником штабу.

Наскільки мені відомо, він зараз подав до суду і в суді також немає ніяких документів.

– В Україні в суд подав?

– Так. **Там "футбол":** адвокати звертаються в міграційну службу, пишуть у прикордонну службу, міграційна відправляє в прикордонну, прикордонна в міграційну. Якось так.

– Коли в Києві запитуєш політиків про Філатова і Корбана, люди зазвичай кажуть, що Корбан і Філатов – це одна команда, яка разом керує Дніпром. Можете пояснити, як між вами розподілені ролі?

– Керую Дніпром я. Він офіційно очолює громадську раду – це орган, який діє при міськраді.

Там же всі: і релігійні общини, і активісти, приблизно 40 міських організацій представлено. І, знаєте, ***Корбан*** знайшов з ними спільну мову. Геннадій збирає скарги від людей у своєму telegram-каналі, а також на особисту електронну пошту.

І потім скарги скеровують по департаментах місцевої ради, щоб людям допомагати. Це працюючий орган.

– Перед нашою розмовою я підписався на telegram-канал Корбана. Він по три рази на день інформує про роботу комунальних служб у різних районах міста. Складається враження, що наче він підміняє вас на посаді мера. Які його повноваження?

– Мене неможливо підмінити. У громади є положення, на основі якого вона працює. І у цьому положенні є функція контролю.

Я часом жартую: "Гена, ты превратился в начальника ЖЭКа" (сміється). Але він справді займається людськими проблемами.

– Ви точно намагалися розібратися: за що у Корбана забрали громадянство?

– **Намагалися, але не розібралися.**

Перш за все – це було несправедливо. Йому треба повернути громадянство.

По-друге, ця історія ірраціональна. Був хтось, хто там постійно капав отрутою, і на емоціях цей указ був підписаний або підсунутий на підпис.

А потім, коли вже все зроблено, назад це дуже важко відкрутити. От **хто був цей хтось – я думаю, що ми розберемося рано чи пізно**.

– Ви знаєте, хто це був?

– Я не знаю, можу тільки здогадуватися.

Але розумію, що **це не президент займався Корбаном. Де президент, а де Корбан? Або де Єрмак і де Корбан?** У них багато інших завдань.

Що, вони будуть сидіти і щось там думати про Корбана? Ні. Але хтось приходив і щось казав. А може, указ і підсунув.

– З юридичної точки зору, в Корбана забрали громадянство, тому що у нього було ще одне громадянство, так?

– Я ж кажу, немає ніякої інформації. Ніхто не показав, яке у нього громадянство – Великої Британії, Німеччини, Нової Гвінеї або Ізраїлю.

Тому **ця історія для мене дуже таємна і ірраціональна**.

– Ви дуже близькі люди, і ви точно знаєте – у Корбана є ізраїльське громадянство?

– Ні. Такі питання я не ставлю, особливо близьким людям. От чесно кажучи, у камеру дивлячись (повертає голову в сторону камери).

– Як це, що ви не знаєте? Ви ж друзі!

– Так, друзі. Але не знаю. З ким ти спиш під ковдрою, де у тебе рахунки – такого роду питання некоректно задавати. Навіть своїм друзям.

6. "Обіймаю собаку і розумію, що не з'їхав з глузду"

– В українському суспільстві є велике бажання помсти. На вашу думку, чи може з'явитися в Україні свій Моссад?

– Може. Я думаю, він вже з'явився.

– Ви думаєте чи знаєте?

– Ні, я не знаю, а думаю. Якщо б і знав, то ніколи б не сказав про це.

– Ви були б готовими долучитися до фінансування такої секретної спецслужби?

– Так.

– Ви самі зізнавалися, що є православним. На вашу думку, як правильно діяти з Українською православною церквою Московського патріархату?

– Це складне питання, тому буду дуже обережним. Я не хотів би, щоб ми самі себе спонукали до релігійної війни.

– Така загроза є?

– Я не думаю, що є така загроза. Ганятися за цими попами-колаборантами, знаходити їхні паспорти – це, мабуть, правильний шлях. Але треба подивитися на економічні питання.

Давайте подивимося на землевідводи, подивимося на економічну реалізацію культової атрибутики. Давайте у кожному храмі поставимо касовий апарат. Розумієте?

– Що ви маєте на увазі, поясніть.

– Я маю на увазі, що економіка завжди була базою і потрібні економічні важелі витягнути звідти, і все стане на свої місця. Держава і церква є окремо. Але я кажу про економічну складову.

Тобто не може бути церква економічною монополією, бо економічні питання регулюються державою. Нехай держава це відрегулює нарешті. І ви самі побачите результати.

– Останнє: як не з'їхати з глузду?

– Кожного разу є у мене бажання якось абстрагуватися від того, що зараз коїться, але це неможливо.

Я – міський голова мільйонного міста і розумію свою відповідальність.

Не з'їхати з глузду можна тільки одним шляхом: це спілкування з родиною, спілкування з близькими людьми, спілкування з друзями і спілкування з домашніми тваринами.

От я приїжджаю, виходить мій собака, я його обіймаю і розумію, що з глузду не з'їду. Все.

***

№ 1.608

Розслідування про розкрадання 100 млн грн на відбудові

Відео

2023-05-23

Селін

1) В найближчі 2 роки на відбудову України планують видатки біля 200 млрд.грн. Це кошти як донорів так і банки які надійдуть з Нацбанку.

2) Перший об'єкт який при проаналізували це ЦНАП на Слобожанського 8. Первинний тендер коштував 55 млн.грн. До війни витратили 54,5 млн.грн (99%) та ОДА прозвітувало що ремонт майже закінчено.Але місяць тому Кушвід та компанія вирішили провести ще одну закупівлю на додаткові 80 млн.грн. Тобто загалом вартість стала сягати 135 млн.грн. При цьому якщо аналізувати конкретні позиції то ціні завищені в 2-3 рази. Наприклад підвісна стеля Армстронг в закупівля коштує 432 грн за 1 кв.м, хоча середня вартість на ринку 160 грн. Подібна ситуація з іншими позиціями, наприклад тактильна направляюча плитка в тендері 469 грн, хоча на ринку можна знайти за 160 грн.

3) Другий блок закупівель це встановлення металопластикових вікон та балконних дверей в дім на перемозі 118 (куди в січні попала ракета рашистів) та вікна також ставили в сусідні будівля. Так закупівля по демонтажу та встановленню 1131 вікна та 250 дверей коштує 39 млн.грн https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2023-02-28-007099-a хоча наші прорахунки по ринковим цінам показують, що це мало коштувати біля 13 млн.грн. Подібна ситуація в закупівлі на демонтаж та монтаж 29 дверей https://prozorro.gov.ua/tender/

UA-2023-02-20-006123-a, де виходить роботи по заміні однієї двері та сама дверь коштують 37 тис.грн. Хоча нові двері без демонтажу на ринку можна знайти за 6-10 тис.грн.

Це важливо по наступним причинам:

1) Коли є корупція на таких ремонтах, значить менше коштів піде постраждалим. Адже цю корупційну ренту можна було перенаправити постраждалим.

2) При такому рівні корупції міжнародні донори не будуть в захваті та не дуже захочуть перераховувати кошти на відбудову в Дніпрі.

Який вихід. Треба відстороняти від посад ***Кушвідів***, ***Грицаїв***, ***Лисенок*** адже такі люди точно будуть тягнути свої руки до коштів на відбудові.

В **наступний місяць побачимо чи буде реакція.**

Повне розслідування тут

https://youtu.be/Uzyzf3CIGGc (про перемогу 118 з 9.50 хвилини)

P.S.

Це одне з найважчих наших розслідувань. В процесі його підготовки нам максимально заважали посадовці в отриманні документів та певні люди “передавали привіти”. І так, ми намагалися до виходу розслідування комунікувати, щоб були вжиті заходи до публічного розголосу, але реакції не отримали.

***

№ 1.609

Евгений Мецгер: муж кумы подруги президента

2023-05-22

Чтобы стать успешным банкиром, а затем и руководителем крупной госкомпании, в сегодняшней Украине нужна самая малость: быть женатым на куме близкой подруги президента Зеленского. Вместе со смекалистым умом и отсутствием моральных комплексов, это сделало Евгения Мецгера важным человеком и большим хамом…

Скандальная история о том, как Мецгер приказал применить физическое насилие к журналистам, пришедшим взять у него интервью, будет преследовать его всю жизнь. Ведь трудно забыть то, что произошло в октябре 2021-го, а выглядело словно «привет» из далеких 90-х! С чего же начался и чем закончился этот весьма громкий скандал? Сейчас мы расскажем вам обо всем подробно и по порядку.

1. Евгений Мецгер. Почти «безупречная» биография

Мецгер Евгений Владимирович родился 8 ноября 1977 года в Кривом Роге, в семье советских служащих. Сначала он учился в средней школе № 69, а затем перешел в Саксаганский лицей естественных наук, на физико-математический факультет. Правда, в физике юному Жене Мецгеру легко давались только формулы, но зато в математике он действительно был ас! Это определило его дальнейший выбор: в 1995-м Мецгер поступил в Криворожский технический университет на факультет «финансы и кредит», окончив его в 1999-м с отличием и дипломом бакалавра (в армии Мецгер, как и подавляющее большинство членов «Зе!команды», не служил). А вот за дипломом магистра он отправился в Киевский экономический университет им. Гетьмана, окончив его в 2001-м. Интересная деталь: с марта того же года, еще до защиты

диплома, Евгений Мецгер начал работать в Криворожском отделении банка «Финансы и кредит» (принадлежавшем олигарху ***Константину Жеваго***). То есть, возможно, в экономическом он учился лишь заочно.

Карьера Мецгера в «Финансах и кредите» была небыстрой, но успешной. Сначала он трудился экономистом в отделе обслуживания корпоративных клиентов, а потом возглавил отдел кредитования физических лиц. С 2003-го он возглавил отдел активных операций физлиц, дойдя до заместителя начальника управления кредитных рисков. А в 2006-м перевелся в государственный «Укрэксимбанк», где 9 лет вырос от замначальника отдела продаж розничного бизнеса до руководителя управления малого и среднего бизнеса.

Официальная биография Мецгера описывает этот период его деятельности скупой строкой без всяких подробностей.

Евгений Мецгер

В мае 2015-го Мецгер перевелся в «Укргазбанк» и возглавил там департамент малого и среднего бизнеса, а с 2016 по 2020-й был членом правления и заместителем главы правления «Украгазбанка» **Кирилла Шевченко**. И об этом тоже никаких подробностей — перед нами практически идеальная биография успешного молодого специалиста! Если только не вспоминать, что Кирилл Шевченко, под чьим прямым руководством Мецгер работал в «Укргазбанке», имел репутацию сначала человека **Юлии Тимошенко**, потом человека Арсения Яценюка, а в 2020-м так понравившегося Зеленскому (по протекции «соросят» и коррупционеров), что тот назначил его главой НБУ. Если не вспоминать о том, **какую аферу с «Терра-банком»** Шевченко провернул в 2010-2011 г.г., «кинув» вкладчиков почти на сорок миллионов долларов. И не вспоминать о том, как потом Шевченко и Мецгер, руководя

уже «Укргазбанком», провернули аферу на закупках инкассаторских машин, «наварив» на этом себе в карманы 13 с лишним миллиона гривен. Ну и, конечно же то, что в октябре 2022-го уже бывший глава НУБ Кирилл Шевченко был объявлен в **международный розыск**, как и два его бывших зама Елену Хмелько и Дениса Чернишова, по делу о незаконном выводе из «Укргазбанка» более 200 миллионов гривен.

Кирилл Шевченко

Но почему у следствия не возникло вопросов к его третьему заму, к Евгению Мецгеру? Возможно потому, что следователи не решились трогать человека с такими связями в президентском окружении. А возможно, потому, что следствие выборочно обращало внимание лишь на отдельные эпизоды деятельности банкиров-коррупционеров.

К примеру, к Кириллу Шевченко могло возникнуть очень много вопросом по самым разным эпизодам его деятельности на постах главы «Укрэксимбанка» и НБУ, на суммы в миллиарды гривен. Да хотя бы по «зеленому кредитованию», через которое в руки энергетических олигархов и их покровителей на Банковой ушли колоссальные суммы! Но эти дела могут вывести на окружение **Зеленского**, поэтому они табу — а Шевченко «наказали» за дело, в котором не были замешаны те люди, которых нельзя трогать. Или взять вышеупомянутую историю с закупкой «Укрэксимбанком» 54 бронированных инкассаторских машин. Заявку на них подписывал сам Мецгер, все делалось с согласия Шевченко, а третьей стороной этой аферы был их хороший приятель Виталий Джуринский, директор фирмы VIDI.

Именно через эту фирму, по схеме в обход «Прозорро», банк закупил 54 автомобиля «Форд» по цене 1,5 миллиона гривен за каждый. Хотя аналогичные машины марок Volkswagen, Citroen, Renault у других фирм стоили намного дешевле: от 1 до 1,2 миллиона. СМИ сообщали об этом деле во **всех подробностях**, но дальше проверки ГБР, не увидевшего в этом никаких нарушений закона, дело не пошло.

УКРГАЗБАНК

ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО АКЦІОНЕРНИЙ БАНК
вул. Богдана Хмельницького, 16-22, м. Київ, Україна, 01030
тел./факс: +38 (044) 494 46 50, 239 28 44, www.ukrgasbank.com
код банку 320478, ЄДРПОУ 23697280

Повідомляємо Вам, що на сьогоднішній день АБ «УКРГАЗБАНК» (далі - Банк) провадить успішну діяльність на ринку фінансових послуг понад 25 років та займає 4 місце в рейтингу банків України за активами, є надійним і динамічним банком, впевнено впроваджує нові банківські продукти на внутрішніх та міжнародних ринках, що забезпечує зростання ділової репутації, основних фінансових показників діяльності та клієнтської бази.

Банк обрав своєю стратегією надання послуг клієнтам, які втілюють у життя проекти, пов'язані з ефективним використанням ресурсів та зменшенням шкідливого впливу на довкілля, став кращим у номінації «ЕКО-банк» завдяки фінансуванню та підтримці проектів у сфері «зелених» технологій у виробництва та енергозабезпечення.

Банк розширює мережу інкасації та найближчим часом планує оновлення і збільшення парку інкасаційних автомобілів. З урахуванням цього, звертаємось до Вас з проханням надати пропозиції щодо придбання 54 (п'ятдесяти чотирьох) броньованих інкасаційних автомобілів з специфікацією згідно з додатком до цього листа.

У пропозиції просимо зазначити марку автомобіля, підтвердити відповідність специфікації, ціну, розмір авансового платежу, терміни поставки, гарантійного технічного обслуговування, планових ТО та їх вартість.

Пропозиції просимо надіслати на поштову адресу: вул. Богдана Хмельницького, 16-22, м. Київ, 01030 та на адресу електронної пошти: uhetchak@ukrgasbank.com.

З повагою

Заступник Голови Правління Є.В. Мецгер

Sketch.info

2. Евгений Мецгер, «Зеленое» кумовство и «распилочный» банк

Skelet.Info не имеет привычки влезать в чужие семейные дела, если только они не связаны с коррупцией. А в случае с семейством Мецгеров она, как говорится, налицо! Начнем мы с Елены Кравец, участницы «Квартала-95» с 1998 года и его администратора с 2000-го. Она не просто известная комедийная актриса, она **близкая подруга** Владимира Зеленского и кума его супруги Елены Зеленской. Понятно, что с таким «вип-допуском» к президентской семье, Кравец является очень влиятельным человеком в Украине. И у неё есть еще одна подруга с юных лет, ставшая крестницей уже её ребенка — это Юлия Мецгер, супруга Евгения Мецгера. Таким образом, через Елену Кравец семья Мецгеров имеет выход на семью Зеленских.

Елена Кравец и Юлия Мецгер (справа)

Пока главная звезда «Квартала-95» бренчал на сцене на рояле, эта связь не играла никакой роли. А Юлия Мецгер работала юристом в «Укрэксимбанке», куда её пристроил супруг. Но едва Владимир Зеленский был избран Gрезидентом, как все родственно-кумовские связи его окружения заработали на полную катушку, и уже в июле 2019-го Юлия Мецгер была назначена по президентской квоте в наблюдательный совет «Приватбанка», с твердым окладом свыше полумиллиона гривен в месяц!

В ноябре того же 2019-го у нового президента Украины решили сменить руководство «Укрэксимбанка», традиционно являющегося «кошельком» украинских президентов.

И «внезапно» СБУ прямо на улице задержала (писали, что просто похитила во время прогулки с маленьким ребенком) его тогдашнего главу Александра

Гриценко — ранее назначенного на эту должность благодаря тому, что он является родственником супруги **Петра Порошенко**.

Вот **власть поменялась, и Зеленский решил посадить в «Укрэксимбанк» своего родственника или кума.**

Вначале на эту должность **прочили Юлию Мецгер**, которую лоббировали Елена ***Кравец*** и Елена ***Зеленская***. Но что-то у них не срослось, поэтому вместо Юли Мецгер главой банка в марте 2020-го был назначен ей муж Евгений Мецгер.

При разных президентах «Укрэксимбанк» становился ключевой частью схем массового «распила» государственных средств.

Суть их следующая:

> — когда денег в бюджете уже нет, а аппетиты коррупционеров не удовлетворены, тогда средства на различные тендеры и проекты выделяют через кредиты госбанков, в первую очередь «Укрэксимбанка».

При Зеленском самым большим «распилом» (до войны) стал проект дорожного строительства «Велике будівництво», прозванного украинцами «великим крадівництвом».

Кто только не грел руки на асфальте и гравии, цены на которые завышали почти вдвое! И вот не успел Мецгер возглавить «Укрэксимбанк», как уже через месяц, при личном одобрении Зеленского, тот заключил соглашение о предоставлении «Укравтодору» кредита на сумму 19,3 миллиарда гривен в обмен на его облигации.

Сам же «Укрэксимбанк» брал эти средства в виде рефинанстирования у Нацбанка (который возглавил Кирилл ***Шевченко***). В общем, так и работали!

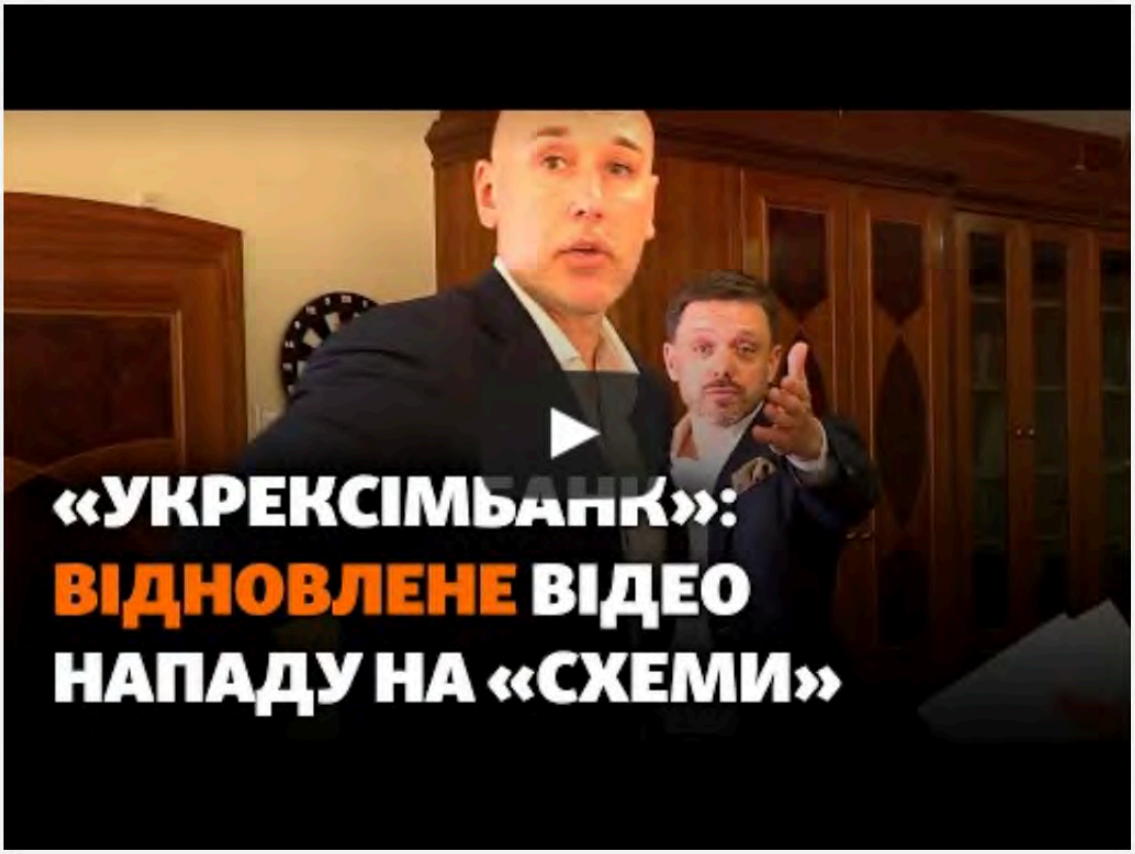
3. Евгений Мецгер. Кредит для террористов и неудобные вопросы

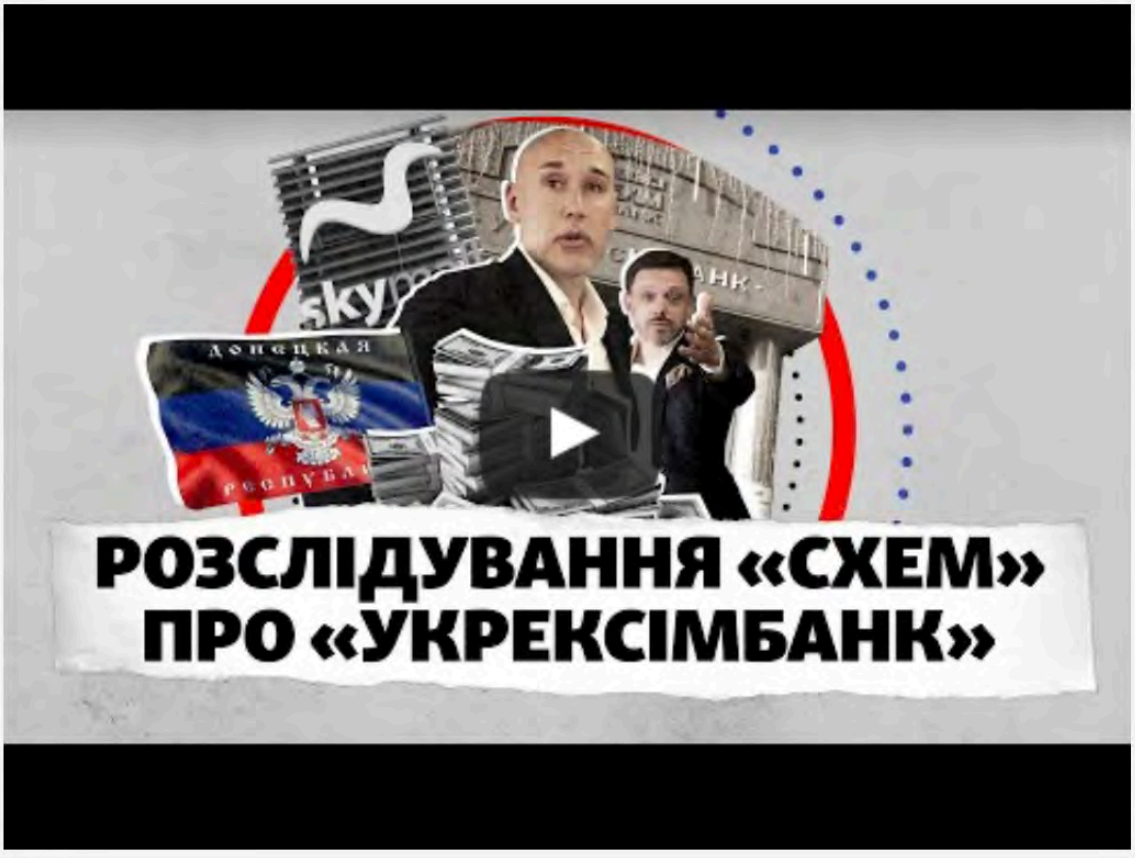
Но помимо щедрого финансирования государственных проектов, «Укрэксимбанк» занимается также кредитованием частного бизнеса.

Здесь суть коррупционных схем состоит в том, что **в «Укрэксимбанке» кредиты получают либо фирмы, которые не смогли бы получить их в других банках, либо фирмы, вообще не собирающиеся отдавать долги. Разумеется, что в обоих случаях кредит выдают либо «звонку сверху», либо в обмен на откат.**

«Дополнительные условия» согласования кредита размеров 60 миллионов долларов (более 1,5 миллиарда гривен), выданного «Укрэксимбанком» в октябре 2021 года ООО «Оптова Мережа 2011» и ООО «Славиан» под

покупку ТРЦ «Sky Mall»., остались неизвестными. Но Евгений Мецгер, подписавший договор кредитования этих фирм, «погорел» на другом: их владельцем является скандальный бизнесмен Сергей Брюховецкий. У которого есть бизнес не только в Украине, но и на «неподконтрольной территории», в Горловке: это ООО «Горспецлифит» и ООО «Спецреммаш». Согласно украинским законам, Брюховецкий является «спонсором терроризма», и выдавать ему кредиты было нельзя, но руководство «Укрэксимбанка» проигнорировало этот факт.

Однако вопрос об этом кредите задал Мецгеру журналист Кирилл Овсяный из программы «Схемы», который со своей съемочной группой пришел в «Укрэксимбанк» взять интервью у его главы. Это неожиданный, не предусмотренный предварительно согласованным пресс-релизом, и очень неудобный вопрос вывел Мецгера из себя. И он не придумал ничего лучшего, как приказать охране силой отобрать у журналистов запись интервью! В нападении участвовал и глава пресс-службы банка Владимир Пикалов —

бывший артист «Квартала-95», пристроенный в «Укрэксимбанк» по просьбе Зеленского. «Володя, выруби его пожалуйста!» — обратился к нему Мецгер, указывая на оператора программы «Схемы». Однако журналистам позже удалось восстановить записи и показать эту возмутительную картину всем украинцам.

Возможно, будь это съемочная группа какой-то иной программы, перед журналистами бы лишь извинились. Но программа «Схемы» выходит под логотипом «Радио Свобода», называемом в народе «радио госдепа» (что позволяет им делать смелые обличающие репортажи). Можно сказать, что скандал вышел на самый высокий международный уровень. Видимо, с Запада позвонили Зеленскому и попросили наказать банкира-идиота. С другой стороны, за него просили Елена Кравец и Елена Зеленская. Поэтому было принято «соломоново решение»: Мецгера уволили «по собственному желанию», в его отношении провели расследование и завели дело, его даже ненадолго взяли под ночной (!) домашний арест (то есть просто обязали ночевать дома). А все закончилось тем, что по решению самого гуманного в мире Голосеевского райсуда столицы ему впаяли 3400 гривен штрафа! Для человека, чья годовая зарплата превышала 4,5 миллиона, это было немного. Вот чем завершился для Мецгера этот скандал — хотя его эхо, повторим, будет преследовать его еще очень долго.

А что же кредит? Его выдали и освоили, несмотря на поднявшийся скандал. При этом попытки поднять данный вопрос в Верховной Раде, а конкретно в подкомитете по вопросам банковской деятельности, оказались безуспешными. В том числе потому, что глава подкомитета ***Андрей Иванчук*** является кумом члена набсовета «Укрэксимбанка» Юрия Терентьева.

4. «Оселя» для Мецгера

После своего увольнения Евгений Мецгер тут же стал активно напрашиваться на новую должность. По рекомендации супруги и с помощью её кумы, он стал ходить на Банковую на «круглые столы», мелькая перед глазами президента — а тому его подруги и кумушки шептали в уши о Мецгере как о «сильном кризисном менеджере». И не только в уши Зеленского: вскоре Мецгера «подобрала» министр экономики Юлия Свириденко. Сначала она сделала его своим консультантом, а затем пыталась устроить его ***своим заместителем*** по работе с банковским сектором. Однако попытка этого назначения чуть не вызвала резонанс среди журналистов. И всё же, в конце концов, Мецгеру

нашли достойное применение — назначив в ноябре 2022-го главой компании «Укрфинжитло».

Данная компания выполняет функции, схожие с «Укрэксимбанком», финансируя государственные жилищные проекты. Среди самых известных, это многообещающая «еОселя» (льготное жилищное кредитование) и «Большая термомодернизация» (утепление жилья). Замысел этих проектов можно было бы только приветствовать, если бы не одно но: они тоже являются широким полем для коррупции и «распила» бюджетных средств. Кто-то будет получать подряды на утепление и завышать его стоимость, а кто-то будет незаконно получать льготные кредиты. Повторится всё то, чем ранее занимался Мецгер!

О масштабах будущего «распила» красноречиво говорило стремительное наполнение «***Укрфинжилья***» деньгами, начавшееся сразу после назначения ***Мецгера***.

Его уставной капитал ***увеличили*** до 30 миллиардов гривен за счет выпуска облигаций под умопомрачительные 19,5%, что уже само по себе похоже на финансовую аферу.

И это лишь десятая часть от размера первоначально запланированной (еще до войны) программы «термомодернизации», бюджет которой должен был составить 300 миллиардов гривен. А ведь теперь в планах этой компании заняться финансированием программ восстановления разрушенного жилья. Можно только представить, какими колоссальными суммами будет распоряжаться человек, который, будучи уличенным в коррупции, применил насилие против журналистов!

***

№ 1.610

Ігор Тинний: "Президент хоче грошей. Прем’єр хоче грошей. І вони знаходять покидька Гетманцева, який шукає рішення, які пригнічують економіку"

2023-05-22

Тетяна Коломиченко, Юрій Віннічук

У інтерв'ю БізнесЦензор Ігор Тинний розповів про проблеми з розрахунками за зеленим тарифом, чому податкова заблокувала 40% податкових накладних його компаній, про свавілля державного "Укрексімбанк"у, а також про корупціонера депутата Київради, який хотів із ним "домовитися".

До повномасштабного вторгнення РФ в Україну підприємець Ігор Тинний інвестував 24 млн євро у будівництво біогазової електростанції в одній з південних областей України, яка наразі знаходиться в окупації.

Із загальної суми інвестицій 1 млн євро Тинний позичив у державного Укрексімбанку. Попри те що кредит, як запевняє підприємець, обслуговується, банк намагається забрати заставне майно - це квартири та офіси в Києві.

"Укрексімбанк" висунув додаткову вимогу: оскільки станція на окупованій території, то для банку вона нічого не коштує, а заставне майно у Києві подешевшало вдвічі. Відповідно банк вимагає від Тинного внести додаткову заставу на таку ж суму.

Паралельно ДПС блокує 40% податкових накладних його компаній, а борг держави за зеленим тарифом перед його компаніями становить 300 млн грн.

Через це Тинний не стримує емоцій на адресу керівництва країни. Він вважає втручання держави у економіку - однією з найсерйозніших проблем.

Найбільші активи українського підприємця Ігоря Тинного у "зеленій" енергетиці. 25 малих ГЕС, 6 СЕС та біостанція складають 40% його бізнесу. Енергетичний холдинг "Гідроенергоінвест-Акванова" Тинний будує понад 10 років.

Тинний також є великим гравцем на київському ринку відходів. Він - співвласник компанії "Профпереробка", що збирає 30% сміття в столиці. Також Тинному належить частка у 46,8% у Київспецтранс, що займається вивезенням побутових відходів та володіє полігоном побутових відходів ТПВ №5.

Підприємець має активи у ресторанному бізнесі: володіє закладом "Прага" на ВДНХ, Montecchi Capuleti на Печерську, Marlin в ТЦ Ocean Plaza. Перед повномасштабним вторгненням бізнесмен купив кесон на Оболоні - споруду сталінських часів, у яку інвестує 6 млн євро.

У інтерв'ю БізнесЦензор Ігор Тинний розповів про проблеми з розрахунками за зеленим тарифом перед виробниками електроенергії з відновлювальних джерел, чому податкова заблокувала 40% податкових накладних його компаній, про свавілля державного "Укрексімбанк"у, а також про корупціонера депутата Київради, який хотів із ним "домовитись".

***

- Скажіть, як виробник енергії, на скільки відсотків зараз держава розраховується за зеленим тарифом?

- Дуже низько. Енергетика України стиснулася ще більше, ніж інші галузі. З початку війни нам взагалі зупинили проплати і незаконним рішенням міністра енергетики Германа Глущенка встановили, що на сонячну енергетику вистачить 13%. Потім зробили 15%. Це нижче будь-якої собівартості. Пізніше поступово відсоток зростав, бо стала потрібна електроенергія. Ситуація з руйнуваннями в зеленій енергетиці виявилася не такою критичною, як у тепловій.

Взимку рівень розрахунків в середньому складав біля 85%. Це пояснюється і тим, що цією зимою на оплати не потрібно було багато грошей. Сонячної енергії вироблялося мало. Взимку потужні вітри, і добре працює вітроенергетика. Але близько 75% відсотків вітряків знаходяться на окупованій території, і, якщо де факто вони й приєднані до енергомережі, їм не платять.

Зараз приходять гроші за квітень і першу декада травня. Рівень оплати по сонячній енергетиці складає 36%. Такі коливання не дозволяють нічого прогнозувати. А все тому, що в нас кістяк енергетики, як і раніше - неефективні державні підприємства. Ми абсолютно залежимо від того, яким

чином діє "Енергоатом", та що в Офісі президента вирішують робити з тарифами.

- Можете назвати конкретну суму заборгованості вашим компаніям? Загальна сума боргу по ринку 16 мільярдів гривень.

- В моїй групі ця сума сягає понад 300 мільйонів гривень. Двадцять перший рік закритий повністю, двадцять другий рік закритий дуже слабенько. Взагалі я вважаю, що питання заборгованості є штучним. Крім ринку тепла, води і електроенергії ніде немає заборгованостей як системного явища.

- Борг скрізь є, де перехресне субсидування…

- Де є держава! Це анахронізм. Він мусив померти разом з Радянським Союзом. Ми проти нього начебто боремося-боремося, але вони, як мерці з могили дістають нас!

- Відповідно і зелений тариф має зникнути, як явище.

- Давайте подивимося. В обленерго, принаймні до війни 2022 року, збори з населення складали 100%. Виключенням були зони бойових дій і геть депресивні міста. Але є частина підприємств, яких переставляли на так званий ПОН - покупець останньої надії, тому що їх не можна виключати. Наприклад, ДП "Вода Донбасу". Він - банкрут, але його не можна відключати. Якби була приватизація за нуль, а іноді й з доплатою, цього б явища також не існувало.

Зрозуміло, що ми всі намагаємося в міру можливостей донатити на ЗСУ, але примусове фінансування війни в рази більше. Тобто, якщо в тебе є заборгованість в 300 млн грн, то по курсу двадцять сім це 12 млн евро. По курсу сорок в тебе вже мінус чотири мільйони. Я б погасив цими грошима свої кредити. А так окупність проєктів подовжується на два роки.

- Яка окупність проєктів ВДЕ виходить?

- Ті, які будувалися сім років тому назад, вони мусили вже окупитися. А тепер, через штучно організовані владою неплатежі, окупність непередбачувана.

- Вони на зеленому тарифі?

- Працюємо на зеленому тарифі. В нас поки що не було жодної мотивації перейти з нього. Але цей перехід у будь-якому випадку відбудеться через шість років, коли тариф закінчиться.

- Чому виробники зеленої енергії не хочуть переходити на ринковий тариф раніше?

- Тому, що ринковий тариф також не є ринковим. Він є заниженим через політику держави.

- Але, якщо продавати електроенергію на ринку, то можна відразу отримати виручку. Чи були бюрократичні процедури, які заважали вам працювати в ринкових умовах?

- Є кілька причин, чому я це не зробив. Впродовж останнього року більшість бюрократичних перешкод скасовано. Буквально місяць тому рішення НКРЕКП дозволило виходити з балансуючої групи Гарантовано покупця, продавати на ринкових засадах та повертатися до нього пізніше, коли буде потрібно. До цих пір був ризик, що можуть назад не взяти.

Друга причина. Якби я знав, що буде війна і девальвація, то заздалегідь перейшов би в гривню. Але ми кредитуємося в валюті. Там п’ять, максимум сім відсотків для тих, хто будує електростанції. Бо це гарантований бізнес. Ставки за валютними кредитами низькі, але треба цю валюту купити і погасити, держава ж під час війни не завжди дає таку можливість.

Ставки в гривні надзвичайно високі, вони є спекулятивними за рахунок високої доходності, яку комерційним банкам забезпечують Мінфін і НБУ. Банки показують прибутковість і інвестують. Але насправді зараз всі вкладають лише в державні цінні папери. Ми будуємо піраміду - піраміду фінансування війни і державної неефективності.

- Тобто ви не плануєте переходити з зеленого тарифу до кінця 2029 року?

- Все може змінитися за місяць. Припустимо, що в нас в країні сталося чудо. Іноземні кредитори подивилися на ці бездонні бочки, куди зникають гроші, і примусили Уряд до рішучих дій, до приватизації неефективних, корупційних держкомпаній. В нас більше не має державного "Центренерго". Щось сталося і з вугільними шахтами, які нікому не потрібні. З'являється більша частка приватних гравців, і ринок не такий вже зарегульований. Відпускаються ціни на електроенергію для населення, як в усіх країнах світу. Вони стають вищими за ціни для промисловість.

- Звучить як утопія.

- Але це можна зробити за місяць.

Ми економимо на навколишньому середовищі та людях. І навіть так, ціна на електроенергію не має відрізнятися від західноєвропейської більше ніж на 10-20%.

- На вашу думку, яким є обґрунтований тариф для населення?

- В три рази вище, ніж зараз. Значна частина витрат енергопідприємств України є валютними витратами. Ми самі не виробляємо ядерне паливо, ми

його імпортуємо. Газ ми частково імпортуємо. Вугілля частково вже також імпортували. Тобто паливо в нас є переважно імпортним. У відновлюваній енергетиці обладнання є імпортним. Ми не виробляємо весь спектр обладнання для вітряка, сонячної станції чи гідротурбіни. А, якщо ви купуєте імпортне паливо і імпортне обладнання, електроенергія не може коштувати значно дешевше, ніж в країні-виробникові цих обладнання і палива.

У нас є гривневі витрати – і це витрати екстерналій. В Україні гірші умови праці, ніж в країнах ЄС, гірші вимоги до екології. Ми економимо на навколишньому середовищі та людях. І навіть так, ціна на електроенергію не має відрізнятися від західноєвропейської більше ніж на 10-20%. А вона дешевша у три рази.

Навесні в нас був профіцит енергії, але заробити завадила недолуга ремонтна програма Енергоатому. Взимку вони працювали на межі своєї потужності, бо треба було компенсувати втрачені шість реакторів Запорізької АЕС і купу роздовбаних блоків теплової генерації. Але вони чомусь не подумали, що буде паводок та надлишок енергії. Чому вони не вивели вчасно частину реакторів?

- Там є паливо, його треба спалити до кінця, бо якщо вивантажувати, то втрачаються гроші.

- Тому тепер ми одночасно виводимо половину блоків і будемо імпортувати енергію. Так ми не втрачаємо нічого? Я не знаю, чим ще займається міністр енергетики крім "Енергоатому". В моєму розумінні він займається тільки ним.

- Ну вони ще наприклад намагаються Володимира Кудрицького з "Укренерго" звільнити.

- Це факультатив, а я кажу про основну професійну зайнятість. Вони постійно роблять стратегії і хваляться тим, як ми будемо розвивати високоманеврову відновлювану генерацію. Але їхні дії, фактичні дії, на 180 градусів протилежні.

Денис Шмигаль є прем'єр-міністром вже три з половиною роки. І непогано було б все ж таки, в кінці кінців, завершити систему сертифікації української відновлюваної енергії. Щоб в нас була працююча система гарантій походження енергії, і цю енергію можна було продавати в Європі з надбавкою.

- Про це закон прийняли нещодавно у першому читанні.

- Так, але ж було п'ять нагадувань. Наразі, експорт з України провалений. Я не можу вибрати споживача і в інших країнах, які відкриті. Ми технічно приєднані до Євросоюзу, але комерційна синхронізація не відбулася.

- Ви робили розрахунок, скільки б "зелена" електроенергія могла б коштувати на експорт, якщо був би сертифікат походження?

- У нас є свій РДН, в Угорщині - угорський. Якщо правильно називати, то це спотовий ринок. І загальна різниця між цими РДН - спред - іноді буває фантастично великою. Але той, хто експортує, він не претендує на всю дельту. 85% цієї дельти забирає державна компанія "Укренерго", бо вона робить аукціон на право експортувати. Тобто ніхто не продає свою власну енергію за кордон самостійно, крім ДТЕК. І той продає традиційну енергію вугільних ТЕЦ, не відновлювану.

Державна монополія завжди зловживає можливістю демпінгу, коли їй потрібно натиснути на маленьких дрібних гравців. В момент, коли реєструвався державний трейдер електричною енергії (ЕКУ), ми говорили, що це неправильно. Я щиро вважаю, що держава повинна регулювати виключно ті сфери економіки, в яких немає можливості працювати приватному бізнесу. Наприклад, соціальні проекти та проекти національної безпеки.

Торгівля електричною енергією не є виключною функцією держави. Це нонсенс. А виходить таким чином, що зараз на доступ до міждержавного перетину приватному виробнику зеленої енергії навіть смішно претендувати.

Рік тому, тільки почалася розмова про можливість експортувати, відразу вийшло журналістське розслідування, що державному трейдеру ТОВ "ЕКУ" Енергоатом дав енергію по форвардних контрактах з відстрочкою оплати у 90 днів. Ясно, що якщо ви виходите від державної компанії на торги і від іншої державної компанії є відстрочка оплати на три місяці, ви можете всіх витіснити з ринку.

- Якою може бути надбавка в ЄС на електроенергію із сертифікатом походження екологічно чистої енергії?

- За рік війни ціна на зелені сертифікати в Європі виросла, здається, вдвічі і сягає близько 50 євро за мегават-годину. ЄС, завдяки російській агресії, зрозумів безальтернативність відновлюваної енергетики. Попит на таку енергію стрімко зростає.

- Законопроєкт 9011-д, який дозволяє експортувати "зелену" електроенергію з сертифікатом походження, змінить ситуацію для вас, як для приватного виробника?

- Коли ви граєте в карти з кимось, то мало знати правила. Треба ще бути впевненим, що той, з ким ви граєте, не є професійним шулером. В Україні непогано з законодавством, але завжди є проблема з волею виконавців цього законодавства. Давайте відверто казати: уряд сприймає підприємців як ворога.

Я не вірю в можливість експортувати для приватних виробників зеленої енергії. Тільки якщо з’явиться агрегатор. Потужна балансуюча група, яка буде скуповувати електроенергію у багатьох приватних виробників.

Якби, скажімо, Гарантований покупець нарешті отримав можливість експортувати енергію з надбавкою, то державі не потрібно було б нічого доплачувати до зеленого тарифу.

До того ж, гарантія походження – це сертифікація. Перевірятимуть кожен об'єкт генерації. Якщо на станції, що працює на біопаливі, не стоятиме сучасна система очистки газів, вона не отримає зелений сертифікат. З гарантією походження стануть менше економити на екології.

Давайте відверто казати: **уряд сприймає підприємців як ворога**.

- Ви проінвестували в біоенергетику і без цього. Яка економіка першого проєкту?

- Вірив та вірю, що біоенергетика це один з стовпів майбутньої української енергосистеми. Ми побудували електростанцію з великим бюджетом - понад 23 млн євро. Мусила бути когенерація теплової енергії плюс турбіни на 10 МВт електроенергії, з якої ефективна потужність була б 8,6 МВт. Сорокатисячне місто мало назавжди відмовитися від природнього газу.

Зараз у нас діє програма заміщення газу. Коли ви заміщуєте газ будь-чим, ви отримуєте середній газовий тариф мінус десять відсотків. Це непоганий тариф на тепло.

Станція працює так само, як і ті, що спалюють вугілля чи газ. Величезний котел, що крутить парові турбіни. Але, навіщо імпортувати паливо з-за кордону, коли у вас є власні аграрні відходи, які можуть стати паливом.

Зараз цей об’єкт на окупованій території, подальша його доля, наразі, невідома. Паралельно по ньому вже йдуть суди з державним "Укрексімбанком". Скоріше за все, зруйновані бізнеси постачальників сировини. Про яку окупність можна говорити?

Тиск з боку держави він скрізь – в неринковому ціноутворенні, у держбанках, у блокуванні податкових накладних.

- У чому претензії Укрексімбанка?

- Він вирішив, що під час війни за один мільйон євро кредиту з 23-ти, що вкладені в проєкт, можна прийти і спробувати забрати в мене заставне майно в Києві - квартири і офіси.

Ми обслуговуємо кредит. Сто сорок тисяч доларів відсотків і комісій сплачено за час війни. Але "Укрексімбанк" висуває додаткові вимоги. Вони кажуть, що майно на окупованій території тепер для них коштує нуль. А заставне майно у Києві я повинен переоцінювати щорічно. Тут виникає питання: через війну ціна нерухомості впала вдвічі, і якщо зараз переоцінити заставу, то треба донести ще стільки же.

Що державний банк зробив з нами за цей рік? Підняв ставку по кредиту. Нарахував додатково біля мільйону гривень якихось штрафів і комісій. Я подав на них до суду. Хочу скасувати додаткову заставу, бо в нас незначний кредит на майно, що коштує у 20 раз більше. Коли підприємець дає щось особисте як додаткове забезпечення, це для того, аби в нього була мотивація добудувати об'єкт. Ми добудували, але відбувся форс-мажор. Війна. Ми ні в чому невинні.

Я вже виграв першу інстанцію. Та банк зробив підробку документів: гроші, які в мене були на рахунку, списали на штраф і зробили так, що начебто я пропустив черговий платіж.

На всі запитання відповідь одна: нам треба бути жорсткими з позичальниками. Якби вони, насправді, були жорсткими з позичальниками, то не були б збитковими. І не віддали б Клюєву чотириста мільйонів доларів. А ви приходите до дрібного позичальника, який все виконує, тільки тому, що фірма зареєстрована у Києві. Але ж вся її діяльність і майно на окуповані території. Я це вважаю абсолютно неприпустимим.

Тиск з боку держави він скрізь – в неринковому ціноутворенні, у держбанках, у блокуванні податкових накладних.

- На початку року ситуація з блокуванням податкових якось покращилася?

- В різні періоди блокування податкових накладних торкнулося 40% юридичний осіб. Ситуація така: в мене є штук тридцять фірм, вони працюючі, але займаються пасивним бізнесом. Наприклад, ми побудували нерухомість, і далі я цю нерухомість здаю в оренду власній операційній компанії. Тільки так я можу захистити власність. А податкова приходить і каже: "У вас на цій фірмі менше п'яти співробітників і зарплата у директора нижча за ринкову, а ще на ній немає трьох комп'ютерів. Тому цю фірму ми відносимо до ризикованих".

А нічого, що вона існує десять років, і я особисто є директором?! "Байдуже", - кажуть вони. - "Нам треба більше збирати податків".

З нас не вимагають хабарі. Може тому, що немає держконтрактів. Не хочу зводити наклеп. Проте податкове навантаження на бізнес росте. Тиск, тиск, тиск.

Президент хоче грошей. Прем'єр хоче грошей. І вони разом знаходять покидька Гетманцева (голова Комітету Верховної Ради з питань фінансів, податкової та митної політики Данило Гетманцев), який шукає аморальні рішення, що ведуть до пригнічення економічної діяльності. Всі вони говорять, що переживають за простий люд, а в той же час допомагають великому бізнесу жити краще за рахунок дрібного підприємництва.

Ми критикуємо угорського Віктора Орбана за його політику. Але тим не менш, він зараз відмовляється від російського газу. За останні роки Угорщина всі свої старенькі ТЕЦ віддала в приватні руки за безцінь і переводить їх на біомасу. Надає купу пільг тим, хто започатковує новий бізнес. Оце стимул для підприємництва. В цьому році Угорщина вже спалить два мільйони тон біомаси. Але ми цього не робимо, хоча ми аграрна країна, і можна виробляти енергію з будь-чого. Станції можуть спалювати і побутове сміття. Це моя мрія.

- Ось ви самі перешли до блоку про відходи. На столичному ринку ви є крупним оператором з вивозу сміття, також в вас частка в полігоні №5. Чому, на вашу думку, в Києві досі немає заводу з глибокою переробкою та сучасного станції для спалювання рештки?

- По-перше, на це потрібні сотні мільйонів євро. По-друге, дати такі гроші можуть тільки міжнародні установи. А для цього потрібно провести законодавчу реформа, яка розпочалася. І змінити модель ціноутворення, тобто відмовитися від радянської моделі - "витрати плюс". Та нарешті, потрібно підвищити рівень екологічної освіченості українців.

Люди люблять себе лякати. Є стандарти ЄС – для екологічно безпечного спалювання потрібні дуже високі температури. При температурі понад 850 градусів всі шкідливі сполуки розкладаються на базові елементи. Далі працює сучасна система очистки газів. У центрі Відня стоїть два сміттєспалювальних заводи, в Парижі три чи чотири.

- Базовий Закон Про управління відходами набирає чинності наприкінці першої декади липня. Що він дасть вам як підприємцю?

- Мене цікавлять прагматичні речі. Яким чином можна побудувати переробку, аби не тільки збирати сміття та ховати його.

- Полігон №5 вже заввишки з дев’ятиповерховий будинок…

- Якби ж-то. Як п’ятидесятиповерховий! Полігони ТПВ, які утворені на місці відпрацьованих кар’єрів, саме таку глибину і мають.

Днями оприлюднили законопроєкт, який стосується відходів пакувальної індустрії. Таких секторальних законів потрібно прийняти чимало, щоб піти від полігонів. І ще нас чекає величезна кількість підзаконних актів, постанов Кабміну, нормативних документів Мінекології тощо.

Але без зміни тарифоутворення нічого не відбудеться. Людство поки не винайшло, яким чином прибутково переробляти несортовані відходи. Тобто це збиткова операція. Ринкова вартість отриманого товару завжди буде меншою від вартості самої переробки.

Суспільство само обирає, оплачувати переробку або захоронення. Країни Європи штучно вводять високий податок на захоронення, який сягає понад

сто євро за тонну. Тоді бізнес починає інвестувати в переробку, бо альтернатива захоронення стає дуже дорогою.

Щодо "легендарності" кесону, то я б хоч якось поважав місцевих критиків нашого проекту, якби нам не прийшлося вигреби з нього так багато лайна, шприців та сміття. Досить скоро там стане так гарно, що вся критика припиниться. Бажаючі насрати і в занедбані будівлі і в людські голови хай собі шукають інше місце.

- В Україні нараховується понад 20 000 незаконних звалищ. Хто гарантує, що оператори з вивозу сміття не поїдуть туди чи не домовляться на полігоні №5 за півціни?

- Нове законодавство міняє схему. Перевізник відходів зараз отримує від муніципалітету і приватних споживачів всі кошти і далі думає, як йому зекономити на переробці і захоронені. В майбутньому будуть проводиться три окремі конкурси: на вивезення сміття, на його оброблення та захоронення. Контролювати обсяги буде призначений муніципальний адміністратор.

Організаторів стихійних звалищ зараз важко притягнути до відповідальності. Зараз поліція, яка приїжджає на виклик через незаконне сміттєзвалище, знаходить максимум двох дрібних виконавців, що збирають гроші. Що з них взяти? Нова модель подолає це ганебне явище.

Але для цього потрібно нове законодавство, що стосується житлово-комунальних тарифів. Воно зараз розробляється, але ким і як - мені про це нічого невідомо. Прозорість у даному випадку дорівнює нулю. Ще раз підкреслю, радянський принцип тарифоутворення "витрати плюс" є анахронізмом.

Муніципалітети повинні мати право проводити конкурс на право переробки відходів за єдиним прийнятним критерієм. Цей критерій - ціна. Наприклад, встановлюється, що глибина переробки сміття мусить бути не менше, ніж 50%. Значить той, хто побудує завод ближче до міста, продаватиме додаткові послуги і товари (вторсировину, тепло, електроенергію), він матиме перевагу. Він запропонує на конкурсі нижчу ціну, ніж той, хто хоче все окупити виключно за рахунок тарифу і планує будівництво у ста кілометрах від Києва. Відкритий конкурс – це обов’язкова європейська норма.

- Ви придбали нову локацію – недобудований тунель "кесон", сталінських часів, на Оболонській набережній. Інвестиції становлять, начебто, шість мільйонів?

- Я ще купив п’ять споруд поряд та приводжу їх всіх до ладу. Це буде гарна рекреаційна зона з музичною сценою, спортзалом, простором для дітей та ресторанами, звичайно.

Зараз проводимо певне "опитування" серед мешканців району та локальних бізнесів. Є кілька конкуруючих концепцій, що саме треба розмістити в цих будівлях. Аналізуємо, чи відповідає ідея цільовому призначенню та потребам споживачів. Мова йде про бізнеси на кшталт дитячого ігрового і розвиваючого центрів, СПА-комплексу, гастростудій тощо. Скоріше за все, ми просто знайдемо орендарів серед місцевих мешканців. Самі не будемо оперувати. Найкраще з людьми комунікують ті, хто там безпосередньо живе. Мені необов'язково торгувати на Оболоні морозивом.

Кесон на столичній Оболоні до реконструкції

- Не всі оболонці були вам раді. У чому полягав ваш конфлікт з депутатом Київради Владиславом Трубіциним?

- До вимагання з мене конкретних грошей розмова не дійшла тому, що я його послав, самі здогадаєтеся куди, - на першій стадії перемовин. Оболонь – це його вотчина, виявляється. Не домовишся - не працюватимеш. Після цього в нас почалися певні проблеми. Але на даний момент, я б не сказав, що цей проєкт знаходиться на паузі, і виключно через тиск правоохоронців. Ми розробляємо концепцію, ремонтуємо споруди у середині та назовні. А депутата цього зараз судять за хабарництво.

- Як ви прокоментуєте те, що оренда землі біля легендарного кесону вам коштує 22 тис. грн на місяць?

- Ціна оренди землі визначається однаковою формулою, кому б в оренду Київрада її не надавала б. Нам виділили землю для експлуатації існуючих будівель з правом реконструкції під рекреаційні заклади, але без права нової забудови. Там не можна побудувати, скажімо, багатоповерхівку.

Де факто, половина цієї землі розширить існуючий поруч парк "Наталка". Я проти огорож, парканів і псевдоелітної тусовки. Ми отримали жахливо занедбане місце і сума орендної плати не є принциповою, в благоустрій території мусимо вкласти десятки мільйонів гривень. Доріжки, фонтани, паркові скульптури, рослини, багато рослин.

Щодо "легендарності" кесону, то я б хоч якось поважав місцевих критиків нашого проекту, якби нам не прийшлося вигреби з нього так багато лайна, шприців та сміття. Досить скоро там стане так гарно, що вся критика припиниться. Бажаючі насрати і в занедбані будівлі і в людські голови хай собі шукають інше місце.

***

№ 1.611

Том Купер всерйоз узявся до аналізу протистояння між Україною та росією в повітрі. От уже кілька днів він публікує розгорнуті матеріали на цю тему, хоча почав із віддалених прикладів, які нашої ситуації не стосуються. Перший матеріал «Цікава історія про те, як працює наземне ППО» опублікували в перекладі на «НВ», другий матеріал «Ракетна стіна». Як працює наземна ППО . Ми починаємо з третього, де вже про Україну, й днями опублікуємо четвертий та перекладаємо п’ятий… Це розмова більшою мірою про техніку та менеджмент війни, проте з неї випливає, що крок по кроку наші повітряні сили наближаються до домінування у повітрі.

Опубліковано 20 травня 2023

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-air-war-assault-mode-part-8c2

Переклад: Микола Ковальчук, Тетяна Саніна, Ростислав Семків, Антон Шигімага, Антоніна Ящук

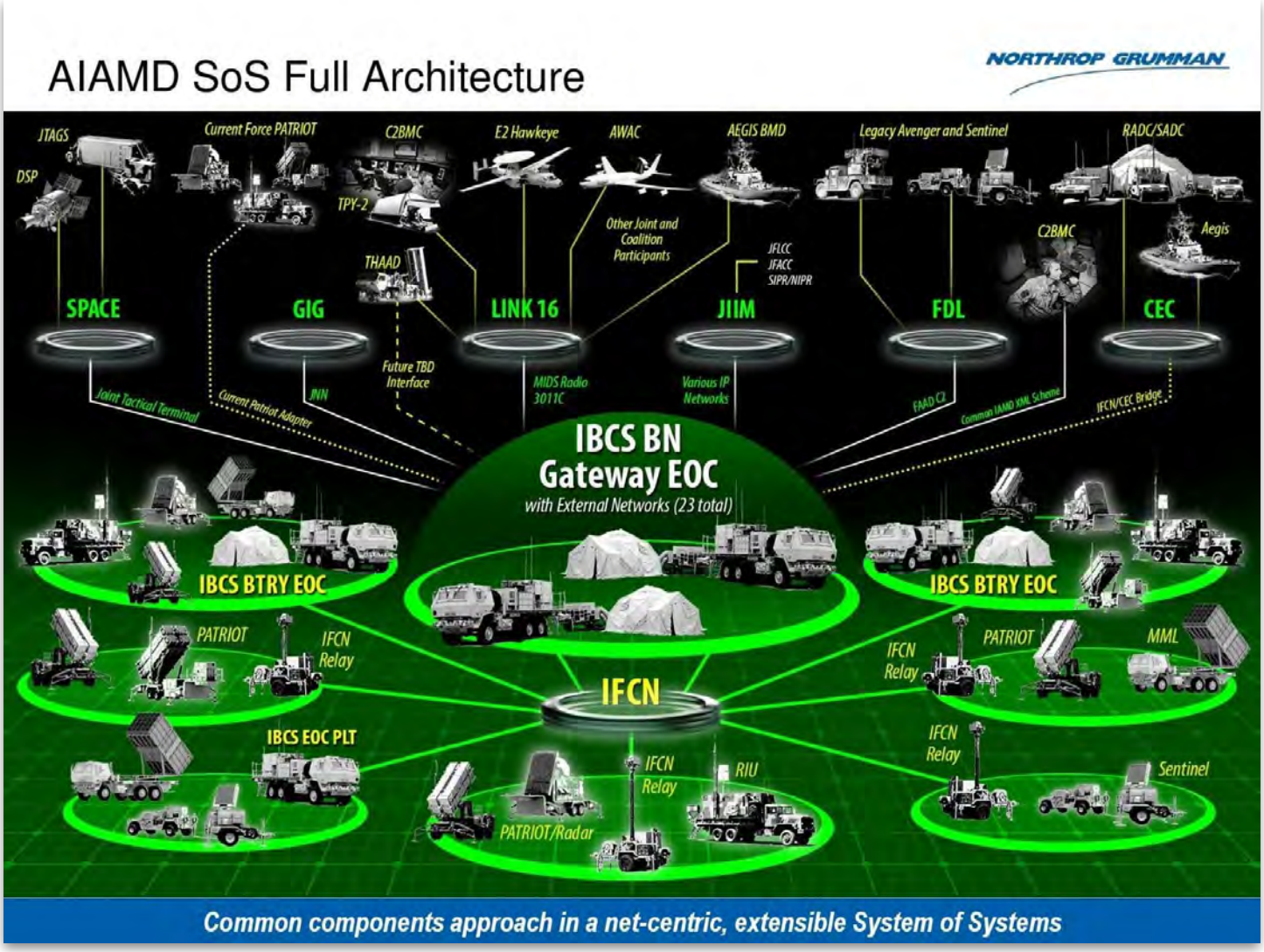
Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР

ПОВІТРЯНА ВІЙНА ШТУРМОВИЙ РЕЖИМ

ЧАСТИНА 3

Після обговорення кількох «відповідних прикладів» з минулого, подивімося, що ж відбувається у повітряній війні в Україні. Ця частина розповіді ніби «найпростіша», оскільки більшість відповідного обладнання добре відоме, і багато хто поважає фіксовані «критерії», проте я вважаю, що немає кращих

показників, ніж саме обладнання та його кількість.

Для «початку», на командному рівні та на рівні управління, «команда росія» використовує:

- загоризонтні радіолокатори (типу 29Б6 Контейнер, або Соняшник-Е і Лагуна-І);

- 7-8 літаків раннього попередження (AEW) Берієв А-50 (назва ASCC/HATO «Mainstay»; російською мовою скорочено СРДЛО);

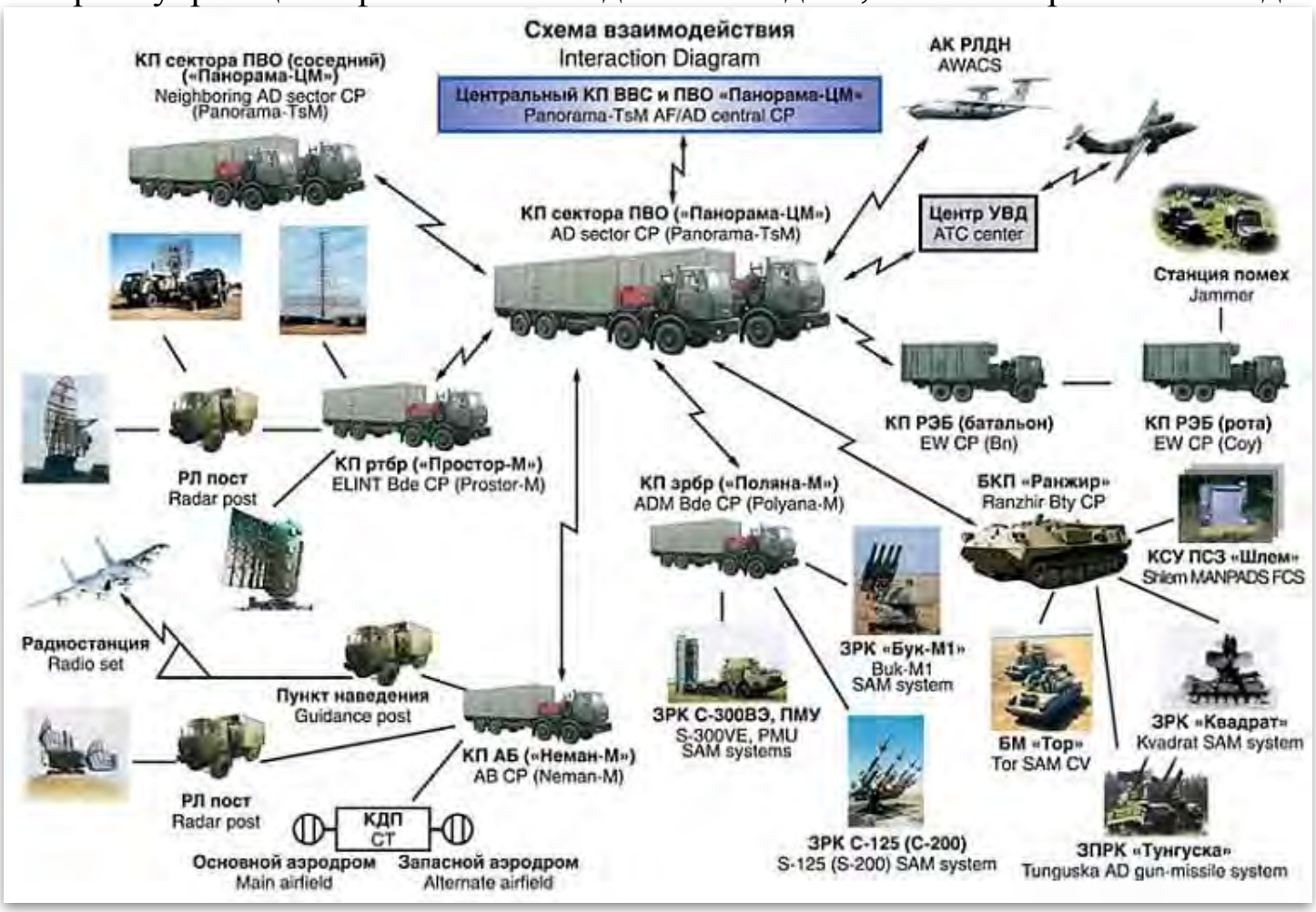
- близько десятка літаків радіоелектронної розвідки (SIGINT) і електронної розвідки (ELINT), таких як Туполєв Ту-214/214R та Іл-20;

- перш за все, росіяни мають широкий спектр наземних систем збору комунікаційних розвідданих (COMINT) і велику кількість систем електронної боротьби, які вони також використовують для ELINT і SIGINT, і

- росіяни мають щось на зразок повноцінної армії протиповітряної оборони, розгорнутої в Україні та навколо неї, включаючи кілька десятків ЗРК,

оснащених С-400 (SA-21), С-350 (SA-28), С-300 (SA-20/23), Бук (SA-17/27), Тор (SA-15), Панцир (SA-22), навіть кілька систем Оса-АКМ (SA-8) і Стріла-10 (SA-13), усі вони використовують власні радари спостереження та радари керування вогнем...

«Збірна українців» фактично складається з двох, а то й трьох «команд»:

1.) Військово-повітряні сили України (ППО, до складу яких входять війська наземної протиповітряної оборони України) використовують власні радари дальнього огляду (також «раннього попередження»), а також радари огляду та керування вогнем свого MIM- 104F Patriot (PAC-3CRI, з кількома PAC-2), С-300ПС і С-300ПМУ (SA-10/20), NASAMS, IRIS-T SLM, 2K12 Куб (SA-6), Бук (SA-11), Tor (SA-15), Crotale NG, MIM-23 HAWK, Osa-AKM (SA-8), Aspide/Sky Guard/Spada, S-125 Neva (SA-3), RBS-70 CIWS (з Giraffe 40) радари) і т.д., і т.д.

2.) Українські спецслужби керують кількома системами збору COMINT/ELINT/SIGINT і декількома системами електронної боротьби (які вони також використовують для того щоби збирати дані через COMINT/ELINT/SIGINT).

3.) НАТО, яке використовує розвідувальні супутники (підконтрольні різним національним розвідувальним службам);

- принаймні один загоризонтний радар (французький NOSTRADAMUS, якщо він працює),

- загалом 18 літаків НАТО, 31 ВПС США та 4 французьких Boeing E-3 Sentry, літак дальнього радіолокаційного стеження з бортовою системою раннього попередження та управління (AWACS), і

- повнокровну систему збору комунікаційної розвідки (COMINT), ELINT і SIGINT (деякі з них на бортових платформах, як-от Boeing RC-135 або БПЛА Northrop Grumman RQ-4 Global Hawk; інші у різних формах на базі наземних платформ).

На перший погляд, все це мало б спричинити хаос: купа вузлів управління, повно платформ виявляння та стеження, маса різних систем ППО… Врешті, яка б служба не керувала всіма цими системами, з обох боків намагаються інтегрувати їх, щоб отримати «загальну картину» – це наче ми використовуємо очі, вуха, носи та пальці, коли щось шукаємо… й робимо те, що вважаємо за необхдне з речами, в котрих зацікавлені.

Сьогодні це називають «мережею концентричної організації», що має забезпечити командуванню відмінну ситуаційну обізнаність – надати йому змогу координувати операції всіх можливих підрозділів та засобів боротьби. Відповідно, всі зазначені платформи інтегровані, щоб пересилати дані до центральної мережі (потужність якої зоставляє далеко позаду будь-яку з інтернет-систем для цивільних). Вся наявна інформація стікається в інтегровану воєнно-командну систему (integrated battle command system – IBCS).

Наприклад: ПС ЗСУ використовує власноруч створену інтегровану систему протиповітряної оборони (integrated air defence system – IADS), розроблену ще задовго до повномасштабного вторгнення в лютому 2022 року. Попри це, США також передали Україні власну AIAMD Нортропа Гуммана: це IBCS, що складається з низки потужних комп’ютерів, котрі інтегрують дані з усіх доступних вузлів: повідомлення від спецслужб, дані наземних радарів та літаків з радарами раннього оповщеня (AWACS), наземної ППО, сухопутних та морських підрозділів і т. д., і т. ін. Й усе це незалежно, чи були ці механізми розроблені для взаємодії з даною системою. В такмоу випадку ПС ЗСУ використовують зараз набагато потужнішу IADS, ніж будь-що, що може бути в росії. Це створює певний надмір інформації, але таке завжди приємно – наче зайвий автоматний ріжок в потрібну хвилину.

[ФОТО 1]

Дехто на Заході вважає, що в росіян все це виглядає дещо по-іншому. В принципі, вони відстають – і це ще м’яко сказано – у всіх згаданих питаннях ще з 60-х. Їм бракує необхідних передових технологій і вони постійно

обговорюють цю проблему – адже планувати і обговорювати плани вони люблять, а найбільші проблеми постають у них із реалізацією планів.

Так, на початку 2000-х вони почали розробку «розвідвально-ударного комплексу» (РУК) та «розвідувально-вогневого комплексу» (рос. РОК). Там взагалі запустили багато проєктів, але тільки ці два було реалізовано. Для стратегічних рішень у 2014-2015 рр. було створено «національний центр управління обороною» (НЦУО) в москві. Але ця система опрацьовує дані лише від стратегічних ракетних військ та об'єднаного командування збройних сил російської федерації.

Заплановану інтеграцію в цю систему даних від ВДВ, спецназу ГРУ та сухопутних підрозділів безпосередньо на полі бою (наприклад, 6-тої та 20-тої об'єднаних армій чи 1-шої танкової армії) планували завершити до 2027 р. А щодо повітряних сил… ну на таку далеку перспективу «вишестоящі органи» навіть не думали. Насправді, інтеграцію НЦУО з підрозділами на оперативному та тактичному рівнях так і не було реалізовано. Й, чесно кажучи, з огляду на брак необхідних технологій, виробничих потужностей та інших ноу-хау, навряд чи це зміниться в найближчому майбутньому.

Друга система, яку вони розробили, — автоматизована система управління (АСУ), яку використовують у штабах об'єднаного стратегічного командування (ОСК) ВСрф. Теоретично, АСУ мала б узгоджувати роботу всіх повітряних, сухопутних та морських підрозділів, підпорядкованих цьому командному центру, за допомогою єдиної системи управління тактичної ланки (ЄСУ-ТЛ, рос. ЕСУ-ТЗ).

Розроблену після провалу першої російської цифрової системи такого типу («Метроном») ЄСУ-ТЛ планували повністю ввести в експлуатацію у всіх ВСрф — отже й у ВКС — до 2025 року. Проте вона зазнала низки затримок: «вишестоящі органи» в москві, ґенштаб, та оборонна промисловість ніколи не співпрацювали достатньо тісно, щоб належно скоординувати відповідні зусилля. Власне, більшість зусиль ішло на сварки щодо дизайну, параметрів та провалів вимученого програмного забезпечення та обладнання. Тож хоч ЄСУ-ТЛ проходила випробування ще з 2010 року, фактично ґенштаб занедбав її десь у 2015 році, а згодом її пристосували до використання виключно в тих артилерійських підрозділах, що мали безпілотники.

Як наслідок, ЄСУ-ТЛ не має зв'язку з автоматизованою системою управління об'єднаного стратегічного командування (АСУ ОКС), а тим більше з інтегрованою системою протиповітряної оборони (ІСППО — IADS) ВКС. Досі не чув про жоден бойовий літак ВКС, на якому було б установлено ЄСУ-ТЛ… Іронічно, адже ВКС використовують чимало власних інтегрованих систем протиповітряної оборони та систем автоматизованого тактичного управління ще з 1960-х років. Сучасні системи такого штибу: уніфікований батарейний командний пункт (УБКП) «Ранжир» (узгоджує роботу всіх

компонентів комплексу ППО), «Сенеж» (узгоджує роботу всіх підрозділів бригади комплексу ППО), «Поляна» (узгоджує роботу кількох бригад ППО) та «Панорама» (узгоджує взаємодію усіх сил ППО)…

[ФОТО 2]

Проте, оскільки їхні комп'ютери давно застаріли, згадані системи зазвичай можуть управляти обмеженою кількістю власних підрозділів та водночас контролювати діяльність дуже небагатьох ворожих підрозділів, до того ж: вони не мають зв'язку з сухопутними та морськими підрозділами.

…от вам і обладнання, от вам і теоретичні можливості…

То чому все це важливо, як усе це працює і як, власне, виглядає на практиці? І як узагалі впливає на роботу протиповітряної оборони?

Якщо врахувати все, про що я писав раніше, не дивно, що для більшості незалучених людей сучасну повітряну війну «оповито таємницею», а комусь вона й «чародійством» може здатися. Ще слід врахувати, що ми, люди, виростаємо, стоячи на землі, рухаючись вперед, вправо, вліво чи назад. За винятком пілотів, ми не звикли «підійматися вгору»: тому мислимо у трьох, а не в чотирьох вимірах. Багато хто помилково вважає, що в небі не заховаєшся, бо там усе заполонили радари, а літаки під час боїв та інших операцій досі використовують десь так само, як «Мессершмітти проти Спітфаєрів» під час битви за Британію в далеких 1940-х роках…

[ФОТО 3]

Не хвилюйтеся, тут насправді нічого складного: по суті, повітряні війни ведуться майже так само, як наземні чи морські, і на їхній перебіг впливають такі самі чинники. Тобто географія, рельєф, погода, маневреність, прикриття, наявність обладнання та боєприпасів, навченість, застосування зброї тощо.

Як і в наземній та морській війні, основне питання у війні повітряній — це ситуаційна обізнаність: тобто знання і усвідомлення (або ні) всіх тих чинників, що їх я перелічив, плюс знання (або ні) де перебуває ворог, які його спроможності та наміри. Ситуаційна обізнаність відіграє ключову роль: якщо ви знаєте, що, де і як робить ворог, то можете йому протистояти; якщо ж ні, то вам капець. Насправді можна навіть сказати, що той, хто має кращу ситуаційну обізнаність, майже напевно переможе.

Ось чому я почав цю частину з опису командних систем і систем контролю обох сторін.

А тепер питання: як «кількома словами» описати побудову ситуаційної обізнаності в повітряній війні?

Очевидно, найголовніше для ситуаційної обізнаності — виявити розташування ворога. Очевидно, головний спосіб виявлення — візуальний. Але він обмежений за дальністю: ось чому побутує думка, що виявлення на далеких відстанях (тобто за межами «візуальної видимості») об'єктів повітряних сил (зокрема наземних систем ППО) залежить від радарів.

Ба більше, люди собі уявляють, що радари — це такі «магічні штуки»: врубаєш радар і «бачиш» (тобто виявляєш місце розташування) усе, що летить навколо, аж до меж виявлення. І від радару нібито не сховається жоден літак, жоден інший об'єкт... Але в реальності (якщо дуже спрощувати картинку) все виглядає абсолютно не так.

Може здатися, що я відхиляюся від теми, але для мене відправною точкою в розумінні сучасної повітряної війни є твердження одного пана, який колись служив, серед іншого, офіцером бойового інформаційного центру (CICO), або «командиром місії» на літаку раннього повітряного попередження Grumman E-2C Hawkeye Військово-повітряних сил США. Оснащений потужним радаром дальнього радіусу дії, E-2 — це як «координатор нападу/захисту» в американському футболі: літак, який слугує «мозком» у системі повітряної боротьби ВПС США. Завдання його команди — формувати «широку картину», повну ситуаційну обізнаність, знати все, що необхідно знати про власні та ворожі сили, а ще могти наказувати всім іншим: коли, де, що і як робити.

Так от, цей офіцер порівняв сучасну повітряну війну зі змаганням між двома (чи більше) людьми, які вночі бігають по футбольному стадіону з ліхтарями в руках.

Що це означає?

Як я вже зауважив, люди думають, що радари мають виявляти всі цілі. І що жоден літак (чи інші летючі об'єкти) від нього не сховаються. Насправді, все – доволі відмінно. Через закони фізики та сучасні системи озброєння, увімкнення радара – подібне до ситуації, коли вночі на стадіоні хтось запалить ліхтарик: власник "радара" (тобто, ліхтарика) бачитиме лише те, що потрапляє у світловий промінь. Залежно від потужності ліхтарика, можна бачити на 5, 10, 20 чи скількись ще метрів, і з обмеженим діаметром променя. І більше нічого.

Проте, всі інші на стадіоні – навіть у найвіддаленіших його куточках, за 50, 100 і більше метрів від "радара" – бачать "світло"; бачать, де знаходиться власник ліхтарика, ба навіть куди він дивиться, куди прямує і з якою швидкістю пересувається. І навіть бачить, які саме об'єкти видимі для власника ліхтарика.

І для того, щоб усе це бачити, їм нема потреби вмикати власні ліхтарі – тож вони лишаються "в тіні".

Так стається з причин, про які я вже згадав, – через закони фізики і сучасні системи озброєння. Одним з факторів першої категорії є те, що сигнали радара можна виявити з відстані, вдвічі більшої за максимальну дальність радара. Одним з факторів другої категорії є те, що всі серйозні сучасні збройні сили намагаються оснастити себе обладнанням для радіотехнічної та сигнальної розвідки – інструментами, за допомогою яких, зокрема, можна виявляти сигнали радарів. Якщо дуже спростити, то це поєднання дає такий результат: сигнали, які випромінює радар для виявлення цілей в радіусі, скажімо, 200 кілометрів, можна виявити на відстані 400 кіломентрів.

Водночас, не можна бути “певними”, що радару вдасться виявити ворога: результативність радара зазнає впливу кривизни земної поверхні, кліматичних умов та погоди (зокрема, хмарності, дощу, штормів та піщаних буревіїв…), рельєфу місцевості (гори, стан поверхні моря…), харакеру рослинності (дерева тощо), техногенних перешкод (високі будівлі…), а також залежить від його потужності, розміру антени, режиму роботи радара (приміром, здатність радара сканувати 360 градусів довкола його розташування) і цілої низки інших факторів.

Словом: радар може виявити ворожий літак (якщо він потрапить у радіус дії радару), але може і не виявити нічого. Єдине, що можна сказати напевно, – це те, що будь-який радар, який вмикається нині на території України чи західної росії, стає видимим для цілої системи ворожих засобів радіотехнічної та сигнальної розвідки. І що найгірше: жоден із цих радарів ніколи не зможе виявити напевно, ким було виявлене його випромінювання.

Це – щось на кшталт “Правила №1”, і саме тому можна стверджувати, що в основі сучасної повітряної війни лежить іронія, яка полягає в тому, що щорічно на розробку дедалі більш витончених радарних систем витрачаються мільярди, – і стільки ж витрачають на розробку літаків та озброєнь, які радари не зможуть виявляти. І разом з тим, під час бою всі намагаються майже не вмикати радари та покладаються на них мінімально.

… і все це зовсім не означає, що радарами не користуються взагалі. Цілком навпаки: і це “справді дотепна” й “дуже цікава” тема для розмови…

(далі буде…)

***

№ 1.612

Хто найбільше платить податків в Україні

2023-05-25

втор: Олексій ***Кущ***

Фізичні особи сплачують у вигляді податку на доходу, єдиного податку та акцизу – 74% внутрішніх податкових платежів, а бізнес – лише 26% у вигляді податку на прибуток та ренти.

Тема податків, зниження рівня оподаткування та з'ясування, чи багато українці витрачають на утримування своєї держави, вже давно стали у нас найбільш популярними питаннями порядку денного реформ та аналітичних досліджень.

На жаль, здебільшого ці дослідження мають один суттєвий недолік – вони ніби соромляться назвати того, хто в Україні платить найбільше. Натомість всі пропозиції такої аналітики зводяться до побажання скоротити "податки бізнесу", хоча навіть ефемерне поняття "бізнес" при цьому не розкладається на ключові структурні елементи.

Адже є агарний бізнес, гральний, тютюновий, алкогольний, туристичний, торгівельний і так далі за списком. І вже за цим рядом бізнесів очевидно, що теза про зниження податків знеособленому "бізнесу" є глибоко помилковою.

Але перейдемо до цифр.

Дві базові криві, які слід використовувати під час податкової аналітики в Україні не релевантні до реальної ситуації.

(1) — Перша крива – це крива Лафера, яка показує взаємозв'язок між ставками податків та надходженнями до бюджету.

В класичному варіанті,

1) — зростання податків до певної межі призводить до збільшення податкових бюджетних надходжень,

2) — потім залежність змінюється на зворотню: фіскальний тиск призводить до тінізації та занепаду економічної активності і доходи державного бюджету скорочуються.

Водночас,

3) — в Україні настільки глибокий показник оптимізації системи оподаткування та тіньової економіки (за офіційними джерелами – 31%, за експертними оцінками – 50%), що будь-яке зниження податків фактично не впливає на обсяг їх валового збору – бізнес все рівно платить менше ніж будь-який новий рівень оподаткування, включаючи зменшення фіскального навантаження.

Тобто,

4) — крива Лафера в Україна ніби "поламалась", а її об'єктивний розрахунок суттєво утруднений високими темпами інфляції, коли зростання надходжень податків до бюджету сприймається ніби у якості ефекту від зниження їх ставок, хоча насправді, маємо ефект інфляційного зростання номінального значення.

(2) Ще одна крива – ***крива Армея,*** яка демонструє залежність темпів зростання від рівня державних витрат.

Тут залежність приблизно така сама парабольна як і у кривій Лаффера.

Зважаючи на сировинний характер нашої економіки, темпи її зростання залежать більше від зовнішніх, екзогенних, ніж від внутрішніх, ендогенних факторів.

Для аналізу кривої Армея, дуже важливо правильно визначати так звану **"ціну держави"**, яка розраховується як ***сума державних витрат до ВВП***.

З цим в Україні завжди виникає проблема, адже існує усталена думка, що в нашій країні дуже висока ціна держави,

хоча,

1) — якщо взяти показник тіньової економіки та додати його величину до офіційного ВВП,

2) — показник одразу покращиться приблизно на чверть.

(3) Більш правильно в наших умовах брати відношення податкових надходжень зведеного бюджету до ВВП з додаванням у чисельник ще й небюджетних зборів з ЄСВ.

Візьмемо показники 2021 року, на які не впливав фактор повномасштабної війни.

Податкові надходження склали 993 млрд грн, збори ЄСВ – 310 млрд. Сукупно, держава вилучила з економіки 1,3 трлн грн при номінальному показнику ВВП – 5,46 трлн грн.

Податкова "ціна держави" склала, таким чином – 23,88%. Це суттєво нижче тих показників у "40%", які фігурують на численних презентаціях стосовно обгрунтування необхідності зменшення рівня державних витрат.

В наведеному вище розрахунку ми не враховували податки, які збирає митниця, передовсім податок на додану вартість на імпортні товари, адже ці податки вилучаються з кінцевого споживача за рахунок продажу іноземної продукції.

Податки на імпорт не можна відносити по податкового навантаження на внутрішню економіку, адже їх все рівно сплачує кінцевий покупець, а виробляються вони не в Україні.

Загалом, митниця у 2021 році перерахувала 497 млрд грн, головним чином – це ПДВ на імпортні товари (380 млрд грн) та акцизи – майже 80 млрд грн.

З урахуванням митниці, показник податкової ціни держави складатиме майже 33%.

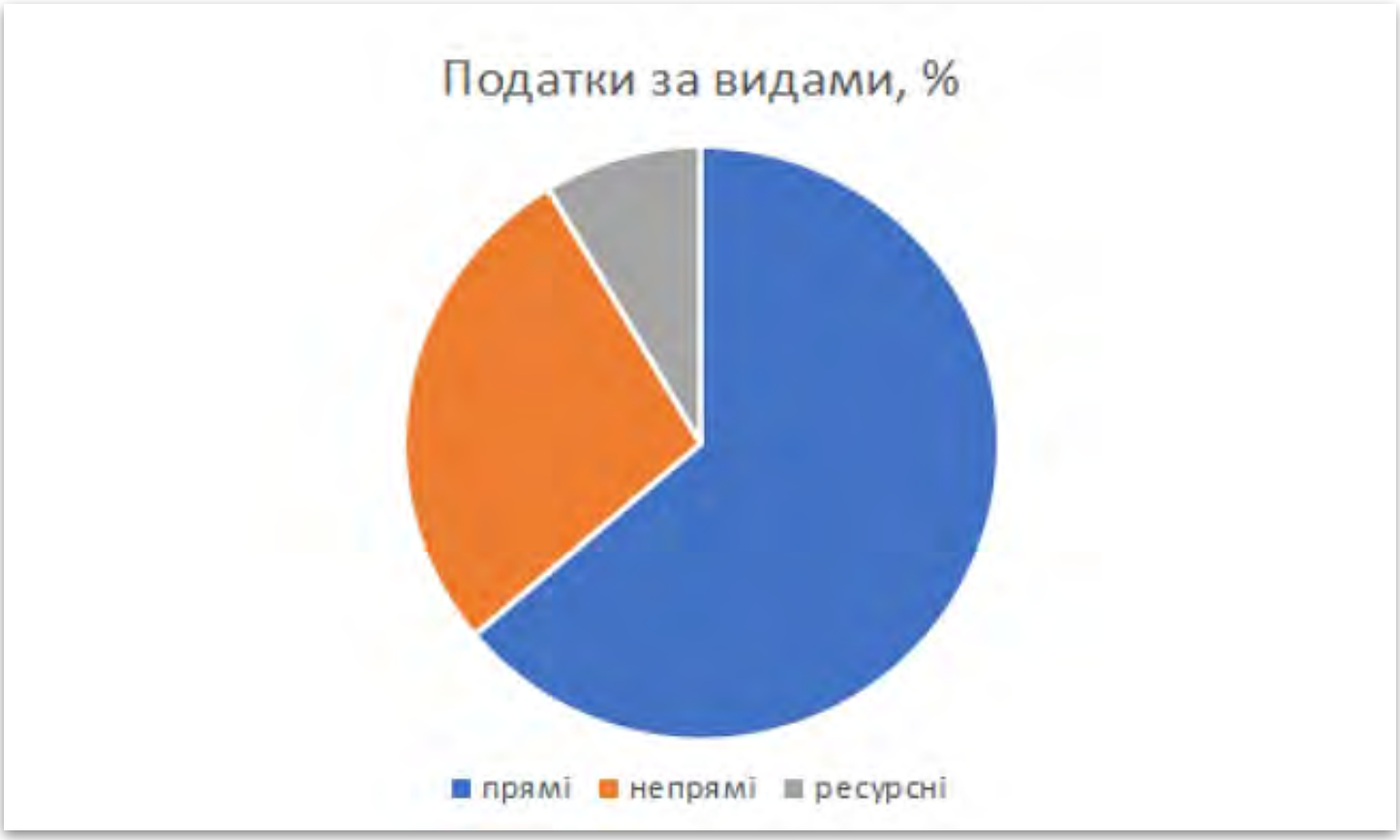
Інформація щодо надходжень в розрізі окремих платежів на 01.01.2022 (тис. грн)

Назва платежу	Код платеж	Вид бюджету	Надійшло
1	2	3	4

Всього по ДПС до державного бюджету (сальдо), з них:			**652 076 370,9**
податок на додану вартість з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з	14060000	державний	155 774 751,5
податок на прибуток підприємств	11020000	державний	147 751 747,4
податок та збір на доходи фізичних осіб	11010000	державний	137 555 220,3
акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	14020000	державний	82 858 368,8
рентна плата за користування надрами	13030000	державний	75 569 225,2
акцизний податок з ввезених на митну територію України підакцизних	14030000	державний	14 939 055,6
екологічний податок	19010000	державний	3 915 851,0
Всього по ДПС до місцевих бюджетів (сальдо), з них:			**341 164 680,9**
податок та збір на доходи фізичних осіб	11010000	місцевий	212 230 256,3
єдиний податок	18050000	місцевий	46 282 390,9
податок на майно	18010000	місцевий	43 242 743,5
туристичний збір	18030000	місцевий	243 971,4
збір за місця для паркування транспортних	18020000	місцевий	127 027,5

Дані ДПС

Групування вказаних вище даних дає досить цікаві результати:

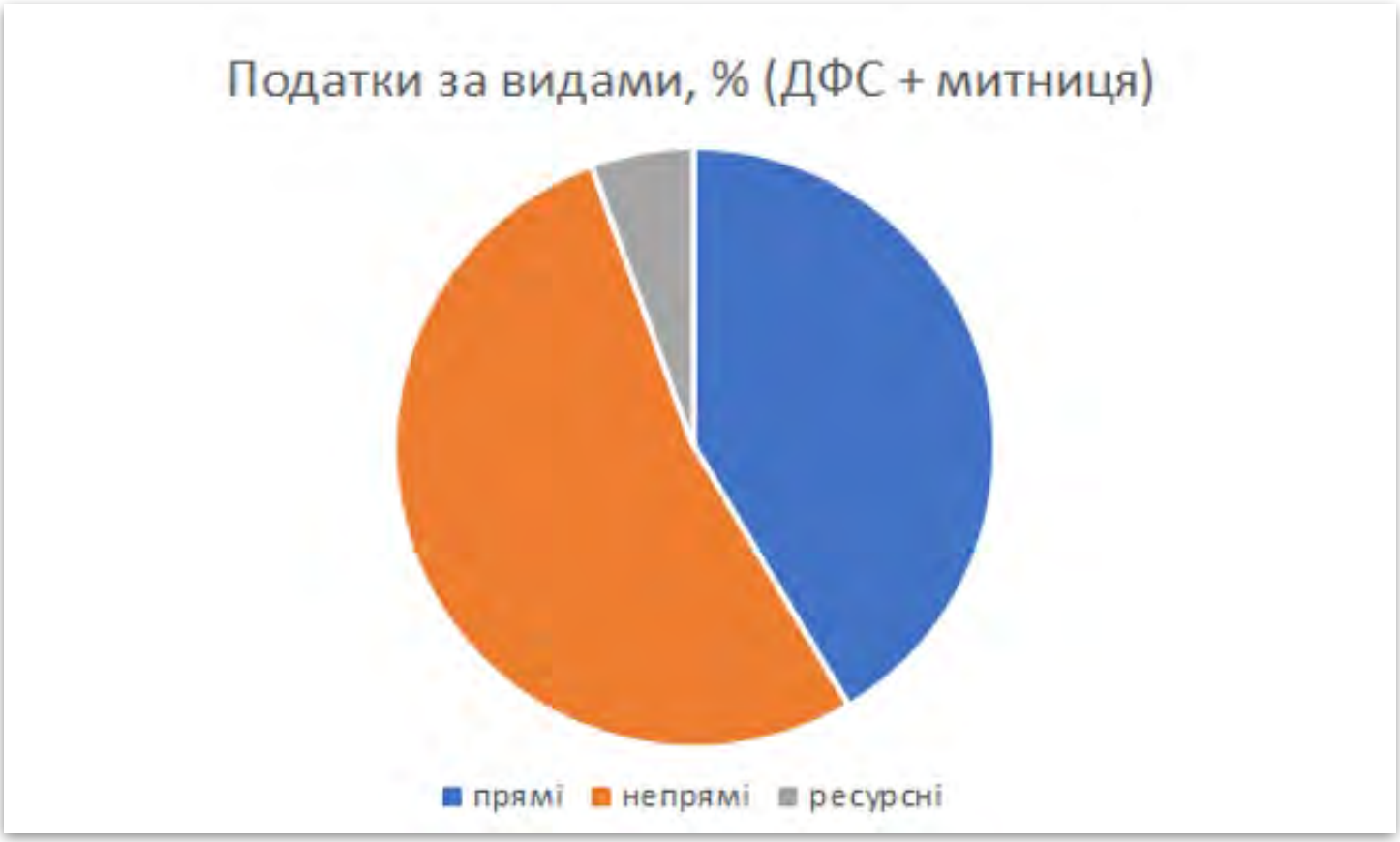

Якщо не враховувати митницю, більша частина податків – це прямі податки (на прибуток, на доходи, на майно, єдиний податок), які в сучасній податковій методології вважаються найбільш токсичними. Їх майже 64%.

Натомість непрямі податки (ПДВ, акцизи) – складають лише 28%, хоча саме вони вважаються одними з найбільш доцільних.

Ресурсні податки, передовсім рента за видобуток природних копалин, водний та лісовий збори, а також екоподаток – складають лише 8%, хоча Україна є ресурсною економікою і ресурсні податки вважають найбільш корисними, адже вони стимулюють більш ефективне природокористування.

Крім того, наш бюджет надто залежний від імпорту – якщо взяти сумарні надходження, які забезпечуються митницею та ДФС, виходить, що 35% припадає на збори за рахунок імпорту, що докорінно змінює пропорції, якщо вказані вище розрахунки провести із врахуванням митних надходжень.

Тоді непрямі податки складатимуть 53%, а прямі – 41%.

Для чого необхідні наведені вище порівняння?

Вони досить наочно демонструють, що найбільш сприятливі форми оподаткування в Україні відносно до загального обсягу зборів розповсюджуються на оподаткування імпорту (непрямі податки, які сплачує кінцевий споживач, а бізнес – лише транзитер).

А найбільш токсичні форми оподаткування (прямі податки на доходи/ прибуток) – застосовуються до внутрішнього бізнесу (ці податки не компенсуються кінцевими споживачами і вилучаються з прибутку підприємств чи доходів населення).

Найбільш мінімізований рівень оподаткування в Україні – у так званих ресурсних податків – рента та екологічний збір, що призводить до привласнення сировинними ФПГ значної частки суспільних доходів від продажу природніх ресурсів.

Ще біль цікава інформація отримується при розкладанні податків за кінцевими платниками.

Якщо взяти фізичних осіб, то вони сплачують у вигляді податку на доходу, єдиного податку та акцизу – 74% внутрішніх податкових платежів, а бізнес – лише 26% у вигляді податку на прибуток та ренти.

Якщо взяти надходження з митниці, то ця пропорція буде ще більшою на користь населення, адже ПДВ на митні товари включається у їх вартість і теж сплачується звичайними українцями.

Що важливо, значна частка податків, сплачених бізнесом, припадає на державний сектор (податок на прибуток, рента).

Принагідно зауважимо, що за такими транзитними податками як ПДВ чи акциз, бізнес виконує лише функцію фіскального посередника:

> — включає ці податки у вартість товару, продає ці товари кінцевому споживачу та перераховує непрямі податки у бюджет за мінусом податкового кредиту (ПДВ),

тобто

> **— зазвичай ще залишає частину отриманого від продажу ПДВ собі, у складі власних обігових коштів (за рахунок так званого вхідного ПДВ – податкового кредиту).**

На останній позиції, до речі, вибудовано величезну кількість схем, зокрема податкові "скрутки" та "товарний пересорт".

Що стосується податків на працю, то бізнес їх сплачує за рахунок найманої праці своїх працівників – доданої праці найманого персоналу.

До речі, у США, де населення самостійно сплачує свої податки, ніхто ніколи не назве податки на працю платежами бізнесу – ці кошти завжди відносять до платників податку – громадян країни.

У галузевому розрізі податкових надходжень бізнесу, виявляється, що так звані галузі – драйвери, як їх у нас класифікують, сплачують мізерні податки до бюджету.

Трійка галузей "драйверів" та податкових "лузерів" одночасно виглядає наступним чином:

Як бачимо, такі галузі як сільське господарство, будівництво (та операції з нерухомістю) та сектор Інформації та телекомунікацій до війни забезпечували надходження до бюджету на рівні 37-32 млрд грн кожна. Що відповідає зборам в секторі освіти чи державного управління.

В той же час, п’ятірка галузей-донорів бюджету виглядає наступним чином:

Найбільші податкові збори за рахунок державних компаній забезпечує добувна галузь. На другом місці – переробна, далі енергетика, торгівля і транспорт.

Показники зборів від 45 до 145 млрд грн.

До речі, це так звані галузі – "пасинки". Крім сектору торгівлі, вказані галузі знаходяться у перманентній кризі, особливо переробка, де відбуваються процеси деіндустріалізації та падіння промислового виробництва.

Деструктивними процесами охоплено енергетику і транспорт.

Таким чином можна зробити наступні висновки:

1) Податкове навантаження на бізнес в Україні попри наявні стереотипи є низьким. Зниження податків буде мати обмежений ефект, тому що новий знищений рівень оподаткування не досягне рівня реальної податкової оптимізації.

2) Найбільше податкове навантаження в Україні несе кінцевий споживач, тобто звичайний українець за рахунок якого сплачуються основні прямі та непрямі податки.

3) В Україні спостерігається величезне транзитивне навантаження на бізнес, коли він у системі сплати податків стає посередником між кінцевим споживачем/найманим працівником та державою. Сукупне транзитивне навантаження оцінюється у 1,4 трлн грн на рік. Це призводить до

оптимізації податкових платежів та використання різноманітних схем з мінімізації оподаткування.

4) В Україні спостерігається колосальна асиметрічність в оподаткуванні різних галузей економіки, коли одні стають "дійними коровами", а інші – "внутрішніми офшорами".

5) Загальний рівень податкового перерозподілу через бюджет з урахуванням тіньового сектору економіки, є відносно невеликим.

6) В Україні спостерігається структурна податкова асиметричність, коли бізнеси, що платять повну лінійку податків програють конкуренцію на ринку праці та товарів/послуг бізнесам, які оптимізують своє фіскальне навантаження. Особливо негативно це впливає на залучення прямих іноземних інвестицій, адже інвестор орієнтується саме на повну лінійку оподаткування.

7) Структура відносин між платниками податків та державою настільки деформована, що будь-які штучні, "фасадні" зміни не дадуть суттєвих результатів. Необхідно повне перезавантаження фіскальної системи, новий рух по кривій Лаффера, коли ставки зростатимуть пропорційно нарощенню економічної активності, а не навпаки.

Враховуючи наведені вище п’ять пунктів висновків, в Україні необхідно:

1) Зменшувати податки на працю, знижуючи фіскальний тиск на населення і кінцевого споживача;

2) Зменшувати транзитивний тиск на бізнес, коли значна частина адміністративних витрат йде на адміністрування виплати податків. Для цього, необхідно передати право на оплату кумулятивного податку на працю (шляхом злиття податку на доходи, ЄСВ, військовий збір) безпосередньо громадянам країни;

3) Виправляти рівні оподаткування між секторами економіки пропорційно їх внеску до кошику ВВП та у структурі створених робочих місць. Для цього необхідно ліквідовувати схеми оптимізації для галузей-"офшорів" та перестати дискріміновувати податками державний сектор економіки.

4) Необхідно суттєво збільшити надходження "добрих податків" - ренти за видобуток природніх копалин, акцизів та екологічного збору.

5) Що стосується податку на додану вартість, його зменшення доцільне лише за соціальними групами товарів, а з лінійкою предметів розкошів, треба, навпаки, збільшувати.

6) У структурі імпортних операцій важливо збільшувати надходження за статтею імпортних мит, які не компенсуються за рахунок податкового

кредиту як це відбувається з ПДВ. Адже зараз, митниця і податкова – це ніби задача про басейн в який вливається, та з якого виливається: все, що митниця збирає у вигляді ПДВ на імпорт, потім оптимізується за рахунок схем з внутрішніх надходжень податку на додану вартість ("скрутки", товарний пересорт, тощо).

Правильні акценти у фіскальній політиці, дозволять зробити і правильні стимули для економічного розвитку.

І тоді податкові реформи у стилі "треба просто знизити вартість держави та зменшити оподаткування", залишаться у минулому.

***

№ 1.613

Новая стратегия Национального банка Украины

Ярослав Романчук

2 ч. · **2023-05-26**

Финансовая фортеця или регуляторная залізна завіса?

22 мая 2023 Национальный банк Украины презентовал свою новую стратегию ***«Фінансова фортеця України»*** (https://bank.gov.ua/.../strategiya-natsionalnogo-banku...).

Слово «крепость», конечно, обязывает.

В отношении монетарной политики фортеця – это 1) долгосрочная стабильность цен (~2% годовых в течение, как минимум, 10 лет), 2) свободно конвертируемая валюта в режиме либерального текущего и финансового счетов, 3) отсутствие спрэда по процентным ставкам между странами ЕС и в национальной экономике, 4) открытое, конкурентное поле финансовых услуг, 5) развитый рынок многообразных финансовых инструментов и ценных бумаг.

Основні функції Національного банку України. Хто ми, що ми робимо та як

Національний банк України (далі – НБУ) здійснює емісію гривні, проводить єдину державну політику в галузі грошового обігу, регулює та наглядає за діяльністю банків та небанківських фінансових установ в Україні, є особливим центральним органом державного управління, юридичний статус, завдання, функції, повноваження і принципи організації якого визначаються Конституцією України, Законом України "Про Національний банк України" та іншими законами України.

Основні цілі діяльності НБУ:

- забезпечення цінової стабільності;
- сприяння фінансовій стабільності;
- сприяння додержанню стійких темпів економічного зростання

НБУ, діючи в межах свого мандата, реалізує роль архітектора фінансової екосистеми та максимально орієнтований на підтримку економіки.

НБУ досягає зазначених цілей шляхом проведення монетарної політики, регулювання діяльності фінансових установ, грошового обігу, контролю за платіжно-розрахунковою системою та захисту прав споживачів фінансових послуг. Крім того, НБУ є ключовим учасником національної фінансової системи та співпрацює з міжнародними фінансовими інституціями з метою розвитку фінансової інфраструктури країни та залучення іноземних інвестицій. Реалізація цих завдань є важливим чинником для забезпечення сталого розвитку економіки України та її інтеграції до світової економічної системи.

С точки зрения Европейского центрального банка (критерии конвергенции со стандартами зоны евро) чётко прописаны:

1) ценовая стабильность: устойчивая среднегодовая инфляция, не превышающая 1,5 процентных пунктов уровня инфляции трёх лучших стран зоны евро. За последние 20 лет этот показатель составляет ~2%.

2) Долгосрочные процентные ставки: не более два процентных пункта выше ставки в трёх лучших странах зоны евро по ценовой стабильности. В XXI веке это ~5% годовых.

3) Стабильность обменного курса: участие в Европейском механизме валютных курсов (ERM II) в течение, как минимум, двух лет без существенного напряжения, особенно в виде девальвации по отношению к евро.

4) Четвёртый критерий касается фискальной политики – устойчивость государственных финансов. Дефицит бюджета не должен превышать 3% ВВП, а госдолг – 60% ВВП.

Нацбанк не отвечает за выполнение этих параметров, но правительство вместе с парламентом обязаны обеспечивать координацию монетарной и

фискальной политики. Тогда можно уверенно сказать, что, с точки зрения монетарной политики, страна представляет собой крепость.

Украина – кандидат на вступление в Евросоюз.

Для вступления в ЕС нужно согласовать законодательство по 35 главам.

Вот разделы законодательства, которые непосредственно касаются Нацбанка:

Глава 17 – экономическая и монетарная политика,
Глава 9 – финансовые услуги,
Глава 4 – свободное перемещение капитала,
Глава 3 – право учреждения и свобода предоставления услуг,
Глава 8 – конкурентная политика,
Глава 29 – таможенный союз

Логично предположить, что все стратегические документы Украины будут ориентированы на нормы и стандарты Евросоюза.

Параметры макроэкономической стабильности – **это не бюрократические хотелки или политические капризы богатого Запада**. **Это необходимые для всех нормы монетарной гигиены**. Они должны быть вне зависимости от уровня достатка и развития, потому что именно в таком состоянии они стимулируют экономический рост. А без него бедным странам никогда не стать богатыми. Посмотрим, насколько принятая Стратегия отражает нормы/стандарты ЕС и тех стран, которые имеют лучшие в мире показатели в сфере монетарной политики.

Під час війни синергія ключових гравців фінансової екосистеми стає ще важливішою для збереження фінансової стійкості країни та забезпечення фінансової інклюзії громадян

Фінансова екосистема – це сукупність учасників фінансового ринку та інших сторін, які взаємодіють між собою одночасно на умовах співробітництва та конкуренції з метою створення та надання фінансових продуктів і послуг. Під час війни фінансова екосистема піддається надзвичайним випробуванням: обстрілам відділень і відключенням світла, втраті співробітників і кібератакам, зниженню попиту на продукти і послуги і суттєвій непередбачуваності. Тому синергія, взаємодія учасників фінансової екосистеми як ніколи є важливою для збереження фінансової стійкості України під час війни і в часи повоєнного відновлення.

В Украине принято представлять стратегии не в виде подробного текста, основанного на чёткой аргументации, научных выводах, валидной методологии, выводах из экономической истории, со ссылками на источники, а в виде Power Point презентаций. «Фінансова фортеця України» - это 36 слайдов, если отнять два вводных и два последних (брендирование самого Нацбанка).

Возможно, где-то в глубине Нацбанка есть большой, подробный документ, на основании которого сделаны картинки, но в открытом доступе его нет. Поэтому анализируем то, что есть.

Ориентация на картинки, на презентацию, перформанс – это нежелание обеспечить инклюзивность процесса со стороны экспертов, бизнеса и общества, а также ориентация только на тех, кто воспринимает научную, сложную информацию в виде мультиков и картинок. Даже само название стратегии – «фінансова фортеця» – это смешение стилей, которое не принято в строгом мире монетарной политики и науки о деньгах. Вот представьте себе, что центральный банк Швейцарии публикует свою стратегию монетарной политики под названием «Альпийская твердыня» или ФРС

США называет свой стратегический документ «Американский бастион». Одно дело слушать прекрасную песню «Фортеця Бахмут». Совсем другое – когда слово «крепость» появляется на важнейшем экономическом документе страны. Особенно в контексте новейшей монетарной теории Украины

Давайте вспомним параметры «финансовой крепости» Украины за период 2003-2022.

В 2003-2012 среднегодовая инфляция составила 10,9%, в 2013-2022 – 14,0%.

> Среднегодовая инфляция в 12,4% за последние 20 лет – это не финансовая крепость, а проходной двор. **За этот период Украина находится на 13 месте в мире в списке самых неблагополучных стран мира по инфляции.**

(1)

Напомню, что **ключевая, основная функция любого центрального банка – обеспечение ценовой стабильности**.

В Украине не сформировался спрос на качественную монетарную политику.

Меняются президенты, премьеры, депутаты и главы Нацбанка, а монетарная политика остаётся жертвой синдиката «Большие банки-Нацбанк-правительство». Они инфляцию, девальвацию, жёсткие валютные и финансовые ограничения превращают в источники своего обогащения – за счёт всех остальных.

(2)

Второй параметр качества денежно-кредитной политики – стоимость кредита.

Она напрямую связана со ставкой рефинансирования Нацбанка. В период 2003 – 2022гг. среднегодовая ставка рефинансирования в Украине составила 11,5%. Спрэд между Украиной и центральными банками мира, которые задают тренд в 3-4 раза – это убедительный показатель некачественной монетарной политики. В мировой экономике свободных денег полно, но между миром и Украиной воздвигнут плотный монетарный железный занавес.

Отметим, что инфляция за 2003-2022 в Украине выше, чем ставка рефинансирования, что является нарушением базового правила монетарной гигиены.

В это время ставка рефинансирования основных центральных банков мира была на уровне ~1,5 – 2%, потому что инфляция тоже была примерно на этот уровне.

Экстраординарная монетарная политика, с которой экспериментировали ФРС/ ЕЦБ/Банк Англии в последние 15 лет, разрушила качественные стандарты денежного обращения.

В Украине цивилизованной монетарной нормальности никогда не было.

Отсюда

- запретительная цена кредита, неразвитость финансового рынка в режиме жёсткого кредитного и валютного регулирования, как следствие, ограничение экономического роста.

Третий параметр качества денежно-кредитной политики – динамика курса национальной валюты.

Тут возможности Нацбанка ограничены, поскольку баланс спроса/ предложения на деньги (национальная и иностранные валюты) определяется не только и не столько Национальным банком.

Поэтому стабильность курса национальной валюты по отношению к $-доллару, €-евро или корзине валют лишь отчасти отражает качество монетарной политики, т. е. работы Нацбанка. Тем не менее, вклад Нацбанка в валютное регулирование, обеспечение доверия к национальной валюте, действительно, очень большой.

В 2003 среднегодовой официальный курс гривны к $-доллару был ₴5,33/$1, в 2022 - был ₴32,34/$1.

За 20 лет гривна девальвировалась более чем в 6 раз.

Это очередной показатель низкого качества монетарной политики.

Никакая валюта с такими темпами девальвации не может стать инструментом сбережений и сохранения ценности.

Её пригодность в качестве средства платежа также ограничена.

Иными словами,

- за ~30 лет гривна стала источником дополнительных регуляторных и транзакционных издержек, в первую очередь, для самих украинцев.

- Она ухудшила конкурентоспособность украинских производителей товаров/услуг, способствовала расширению бедности и препятствовала формированию новой структуры экономики.

Вот история валютной стабильности других валют Европы.

В 2003 $1 стоил 3,85 польских злотых. Средний курс за 2022г. составил $1 = 4,06 злотых. Девальвация польской валюты за 20 лет составила 5,5%. В 2003г. за $1 давали 8,7 шведских крон. В 2022г. курс был $1 за 9,0 крон. Девальвация на 20 лет – 3,4%. В 2003г. евро стоил $1,06, а в 2022г. €1 = $1,13, а в первой половине 2023г. - $1,08. И это за 20 лет.

Наконец, курс швейцарского франка в 2003г. был $1 – 1,38 шв/франков, а в 2022г. – 0,92 шв/франков. Твёрдость швейцарской валюты не вызывает сомнений.

На фоне Польши, Швеции, Швейцарии и зоны евро украинская гривна – это, по сути дела, мусорная валюта (junk money), потому что она неконвертируема,

нестабильна, да ещё функционирует в режиме жёстких валютных ограничений по текущему и финансовому счетам платёжного баланса.

Принимая все эти факты во внимание, действительно, Украине нужна принципиально новая монетарная политика, глубокая перезагрузка режима функционирования Нацбанка в денежного, финансового рынков в целом.

Что же нам предложил Нацбанк в своей «Финансовой крепости» от мая 2023 года?

В самом начале идёт описание внутренних и внешних факторов, влияющих на экономику Украины в целом и на выполнение Нацбанком своих целей в частности. Весьма обрывочно прописан внешний экономический контекст. В нём не указаны такие важные параметры, как ужесточение монетарной политики странами G7/зоны евро, повышение спроса на юрисдикцию с открытым финансовым рынком, высокие риски для более 100 стран, которые проводили некачественную (как в Украине) макроэкономическую политику.

К сильным сторонам страны НБУ отнёс, среди прочего, «устойчивую банковскую систему», «сохранение высокого уровня доверия и репутации НБУ среди международных партнёров», «возможность дальнейшего развития аналитической экспертизы НБУ». Сам себя не похвалишь, никто не похвалит. По устойчивость банковской системы, в которой примерно каждый третий кредит проблемный/токсичный, а львиная доля заработка банков идёт за счёт операций с государственными ценными бумагами, едва ли можно серьёзно рассуждать. Особенно в контексте запретов и жёстких ограничений по текущему и финансовому счетах. Что характерно, НБУ не указал на высокий уровень доверия к себе со стороны украинского бизнеса и инвесторов. Причина известна. Такого доверия явно нет.

Среди слабых сторон НБУ отмечает:

1) - существенное политическое давление и завышенные ожидания относительно несвойственных НБУ функций,
2) - внутренняя забюрократизированность и низкая корпоративная культура,
3) - низкая финансовая грамотность среди пользователей финансовых услуг,
4) - слабое развитие рынка банковского кредитования и страхования,
5) - недоразвитый фондовый рынок,
6) - незавершённые структурные реформы в Украине, в том числе судебная,
7) - слабая защита прав кредиторов,

8) - высокая зависимость бюджета Украины от международной финансовой помощи.

Со всеми этими характеристиками нельзя не согласиться, но почему Нацбанк справедливо критикует правительство и Минфин, а сам не указывает на качество монетарной политики хотя бы последние 20 лет?

Мы же видим системные дефекты.

Чтобы двигаться вперёд, нужно их признать. К сожалению, НБУ этого не сделал. Зато он закрепил в новой *Стратегии* высокорискованный многофункциональный мандат.

Основные цели НБУ видит так:

1) обеспечение ценовой стабильности,

2) содействие финансовой стабильности,

3) содействие соблюдению устойчивых темпов экономического роста.

В такой формулировке «основных целей» Нацбанка кроется конфликт.

Классическая функция каждого центрального банка только одна – ***ценовая стабильность***. Именно ею он делает наибольший вклад в экономический рост, развитие финансовых и товарных рынков. Этот тот ***мономандат***, который десятилетиями обеспечивал славу и популярность таким валютам, как немецкая марка, $-доллар, швейцарский франк или британский фунт.

Как только теоретики и идеологи Государства всеобщего интервенционизма расширили мандат центрального банка, навязать ему полную занятость и экономический рост, начались проблемы с ценовой стабильностью.

Если центральные банки развитых стран (G7) справляются криво-косо со своей полимандатностью, то в развивающихся странах она стала настоящей бедой. Мы это отчётливо видим на примере Нацбанка Украины. К сожалению, это теоретическая ошибка перешла в новую стратегию НБУ.

Нацбанк Украины представил свою «стратегическую идею».

Она состоит из видения и миссии.

Видение:

«Национальный банк – это современный, инновационный, открытый, независимый центральный банк, способный выполнять свой мандат в любых условиях. Он является лидером развития финансовой экосистемы, заботится о пользователях финансовых услуг, интегрироваться в европейское сообщество центральных банков, имеет доверие общества и международных партнёров».

Миссия НБУ:

> *«Обеспечение ценовой и финансовой стабильности, содействие устойчивому экономическому росту для увеличения потенциала Украины как на пути к победе, так и во время послевоенного восстановления».*

Все эти красивые, правильные слова написаны так, как будто Нацбанк участвует в конкурсе институциональной красоты. В нём берут участие также Минфин, Верховная Рада, Минэкономики и Офис президента. И вот, как на Евровидение, нужна короткая визитка в виде видения/миссии.

Давайте ещё раз вслух зададим себе вопрос:

> **«Зачем нам нужен Национальный банк?»**

Было прекрасное своей ценовой стабильностью время, когда центральных банков не было, и инфляции не было. Тогда деньги были настоящими, и каждый понимал, что инфляция – это печатание денег. Именно так назывался этот процесс. Печатание денег приводило к росту цен. Путём семантической манипуляции понятие «инфляция» стало означать «рост цен», а изначальное явление как-то потерялось с смысловой чехарде. Ладно, не будем требовать от Нацбанка исторической строгости, но вот смысл же обязательно нужно подчеркнуть. Смотрим на миссию Европейского центрального банка. «Главная цель системы евро [ЕЦБ и национальные центральные банки] – поддержка ценовой стабильности».

Таким образом, для налогоплательщиков, для граждан страны Национальный банк должен выполнять одну центральную/ключевую функцию – обеспечивать ценовую стабильность. Это значит годовая инфляцию должна быть ~2%. Это очень конкретная, однозначная, чёткая цель. Её нельзя никак иначе интерпретировать. Показатель качества работы Нацбанка – инфляция.

> Какая миссия, например, у футбольного клуба «Барселона»? Быть чемпионов испанской лиги, выиграть Лигу чемпионов. Такую задачу ставят владельцы клуба перед тренером. Можно писать, конечно, что команда должна быть стильной, создавать много голевых моментов, больше соперников владеть мячом и иметь лучшее соотношение забитых и пропущенных голов. Но главное – победа. Точка.

Такая же логика относиться к Национальном банку.

Можно обещать людям быть современным, инновационным и модным, но главное – ценовая стабильность. Точка. Размывание этой цели в контексте качества монетарной политики Украины последние 30+ лет – это консервация неблагополучных, токсичных практик, которыми Нацбанк потчевал экономику всё это время. К сожалению, новая Стратегия страдает многословием, а не выделяется конкретикой. Если старые стены монетарной

системы разукрасить рюшами и кружевами, назвать «финансовой крепостью», то некие эстетствующие субъекты могут, конечно, оценить художественный вкус руководства НБУ, но для ~40 млн. украинцев и ~2,5 млн. юридических лиц и ФОПов нужна ценовая стабильность. Уверенность в том, что она появится в ближайшие годы в Украине нет. Содержание Стратегии НБУ укрепляет эту уверенность.

Это на конкурсе институциональной красоты можно ласкать ухо 5П-ценностями НБУ и добавлять в список шестое П: Патріотизм, Професійнісць, Порядність, Прозорість, Партнерство и Підтримка.

Возможно, такой ***монетарный семантический водевиль*** отвлекает руководство страны и тех, кто должен следить за состоянием экономической безопасности, от конкретных ответов на основные вопросы к НБУ:

1) - Когда в Украине, наконец, будет ценовая стабильность?
2) - Когда украинцы будут радоваться свободному перемещению капитала?
3) - Когда иностранные инвесторы перестанут испытывать сложности с выводом своих законных денег из Украины?
4) - Когда украинцы смогут напрямую пользоваться услугами иностранных финансовых организаций, включая инвестиционные/ пенсионные фонды?
5) - Когда стоимость кредита в Украине будет такой, как в цивилизованных, рыночных странах?
6) - Когда украинцы смогут инвестировать свои сбережения на своём, национальном фондовом рынке?

Чёткие, конкретные ответы на эти шесть «когда» для бизнеса и общества гораздо важнее, чем шесть «П» от НБУ.

Национальный банк определяет свою основную цель так: ценовая стабильность и курсовая стойкость.

«В одном флаконе». Это разные цели.

Достижение одной может входить в противоречие с другой. Курсовая стойкость предполагает синхронизацию монетарной и фискальной политики. Это уже не мандат Национального банка, а пожелание коллегам из Минфина и Кабинета министров. Такая формулировка основной цели ослабляет монетарную политику страны в целом.

В Стратегии в описании достижения Цели I «Устойчивая гривна» говорится о «движении к постепенному ослаблению и снятию валютных ограничений,

которые были введены в начале войны, переходу к гибкому курсообразованию и возвращению к монетарной политике таргетирования инфляции».

- Очевидно, речь идёт о курсе гривны, а где же описание, собственно, поведения Нацбанка по отношению к основным денежным агрегатам (М0, М1, денежная база, М2 и М3)?

- Или Нацбанк думает, что увеличение денежной массы (М2) в 2022 на 21% при падении ВВП более чем на 29% - это нормально?

- За период 01.01.2020-01.01.2023 объём наличных денег в обращении вырос на 73,3%, денежная база увеличилась на 66%, денежная масса (М2) – на 74,2%, широкая денежная масса (М3) – на 73,9%. В период 2020-2022гг. среднегодовые темпы изменения ВВП составили минус 9,8%.

При таком балансе количества гривен, иностранной валюты и ВВП обеспечить ценовую стабильность невозможно, разве что вводить жёсткие ценовые ограничения, т. е. переходить в режим ручного, социалистического регулирования цен.

При таком раскладе невозможно сохранить курсовую стабильность, разве что жёстко ограничивать внешние валютные потоки и вводить ручное управление курсов гривны. Именно так поступил Нацбанк в 2022. Такой режим сохраняется в 2023. **Он не решает экономические, инвестиционные, производственные проблемы страны, а их усугубляет**.

В Стратегии НБУ «Фінансова фортеця України» следовало бы ожидать хотя бы указание на понимание природы инфляции и напряжения на финансовом/валютном рынках.

Хотело бы видеть, как НБУ будет менять режим регулирования денежной массой, какие меры будет предлагать для повышения спроса на гривну и расширения доступа капитала в страну.

К сожалению, **ничего такого в «финансовой крепости» нет**.

- У НБУ есть опасение, что при валютной либерализации миллиарды гривен окажутся на валютном рынке и взорвут курс.

- Тогда почему в Стратегии нет ответа на вопрос, почем Нацбанк столько гривен вбросил в денежный оборот, причём даже до войны.

Без чётких ответов на эти главные вопросы от «финансовой крепости» останутся лишь шесть «П» и желание когда-нибудь снизить инфляцию до уровня меньше 15%.

Национальный банк Украины представил *«документ-перформанс»*, а не научно обоснованную Стратегию глубокого переосмысления монетарной политики воюющей страны.

В нём **нет ни честного, объективного анализа собственных провалов и ошибок, ни понимания того, как их исправлять в будущем**. НБУ был и останется в рамках принятой Стратегии органом, который **гасит экономический рост, тушит предпринимательский дух и душит экономическую свободу**.

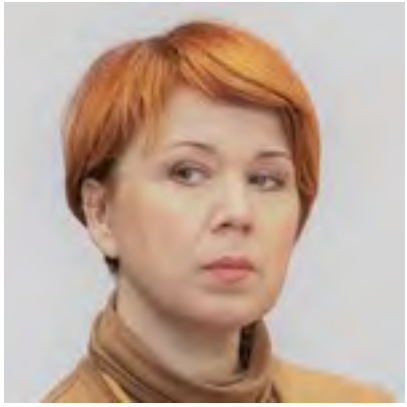
***

№ 1.614

ЗАСТУПНИК ГОЛОВИ ОПУ ОЛЕКСІЙ КУЛЕБА: «ЦЕ НОРМАЛЬНО, ЩО МЕРИ НЕЗАДОВОЛЕНІ. ГРОМАДИ РОЗТАШОВАНІ НА ТЕРИТОРІЇ ВОЮЮЧОЇ ДЕРЖАВИ»

2023-05-26

Інна Ведернікова

Редактор відділу політики ZN.UA

Чотири місяці тому ексголова Київської військової адміністрації Олексій Кулеба змінив Кирила Тимошенка, який курирував в ОПУ регіональну політику. Тимошенко пішов зі скандалом, Кулеба прийшов із перспективою налагодити діалог між органами місцевого самоврядування, Банковою, парламентом та урядом.

Тут у команди влади давно складнощі.

Кулеба — виходець із місцевого самоврядування (він — колишній перший заступник голови Київської міської державної адміністрації Віталія Кличка), а також має серйозний досвід управлінця на рівні регіону, обкатаний в перший рік повномасштабного вторгнення російської армії.

Діапазон очікувань від його діяльності в середовищі місцевих лідерів розтягнувся від «він нічого не вирішуватиме при Єрмаку» до «з його досвідом можна розраховувати на нормальний діалог». Кулеба знімає трубку за першим дзвінком будь-якого мера, що, однак, не виключає розбіжностей у позиціях голів громад та офісу президента з цілої низки питань.

Чи мають громади під час війни ділитися своїми бюджетами з державою? Що буде з владою в Чернігові? Коли влада ввімкне механізм державного нагляду за органами місцевого самоврядування? Префекту бути держслужбовцем чи політичним призначенцем президента? Чи може новий законопроєкт про військові адміністрації, давши необмежені повноваження президентові, підштовхнути країну до авторитаризму? Яких результатів Банкова чекає від об'єднаного Міністерства відновлення?

1. Бліц

— Чому між Центром і мерами відчувається постійна напруга?

— Напругу дає війна.

— Кейс Атрошенка — це?

— Немає ніякого кейса Атрошенка. Є справа про зловживання владою.

— А Труханова?

— Це різні речі, оскільки в першому випадку є рішення суду щодо відсторонення, а у випадку з главою Одеси — немає. Тому і Труханов, і НАБУ поки що працюють.

— Що важливіше для держави — нові ідеї чи інституції?

— Зараз важливі і інституції, і ідеї, котрі пов'язані з забезпеченням перемоги в будь-якому вигляді. Після перемоги — ідеї.

— У поствоєнному відновленні що перше — регіональна стратегія чи ударне будівництво?

— В основі — глобальне сприйняття України у світі. Потім — загальна стратегія розвитку країни та, відповідно, стратегія розвитку регіонів. І тільки в рамках цього — ударне будівництво.

— Україна може стати авторитарною державою?

— Ні.

— Чому?

— Народ не дозволить.

— Ви за парламентські вибори після війни чи в строк, перервавши воєнний стан?

— Я впевнений, що вибори будуть після того, як ми досягнемо своїх військових цілей.

— Олексію, як часто президент цікавиться проблемами сфери вашої діяльності в ОПУ?

— Я регулярно спілкуюся з керівником офісу, але основний мій куратор — президент. Тому робіть висновки самі. Я завжди готовий до того, що в будь-який момент може зателефонувати президент. І в мене немає можливості сказати, що я чогось не знаю. Така опція в комунікації з главою держави виключена.

— Юрій Голик, який дістався вам у спадок, так і сидить у своєму кабінеті радника на третьому поверсі?

— Вас дезінформували. У мене немає такого радника. Всі радники — а їх п'ять — у моїй команді ще з Києва чи області.

— Хто консультує вас щодо регіональної політики та децентралізації?

— Є пул людей, яким я можу будь-якого моменту зателефонувати. Серед них ті, хто працював у Міністерстві регіональної політики, народні депутати. З нинішнього міністерства з оперативних питань підтримую зв'язок з Олександрою ***Азархіною*** (заступниця міністра розвитку громад, територій та інфраструктури. — **І.В.**), нещодавно Олексію ***Чернишову*** (ексміністр розвитку громад, нині голова НАК «Нафтогаз України». — **І.В.**) ставив запитання. Формуючи розуміння проблем ЖКГ, комунікував з Олексієм ***Кучеренком*** (народний депутат, ексміністр з питань ЖКГ. — **І.В.**). З

ексзаступником міністра розвитку громад і територій В'ячеславом ***Негодою*** в мене особливо тісний контакт. У нього є своє бачення розвитку регіональної політики та децентралізації. Ми часто дискутуємо, та водночас я чітко розумію, що маємо синхронізуватися. Тому в ***Конгресі місцевих та регіональних влад при президентові*** у ***Негоди*** є абсолютно чіткий функціонал.

— Конгрес — не міністерство.

— Однак саме на його майданчику ми можемо в один час зібрати всю повноту влади в Україні. А також підняти питання регіонів і територіальних громад відразу на рівень президента. Без фільтрацій, відчуваючи єдність цілей. За результатами Львівського конгресу в нас було винесено кілька питань, що хвилювали територіальні громади. Ми працюємо над їх вирішенням.

— Компенсація тарифів — Центр заборгував громадам 36 млрд грн. Цю проблему черговий раз обговорювали на Конгресі, котрий уже рік її не вирішено, й вона сильно турбує мерів.

— Питання щодо тарифів — не нове й важке, тому що торкається великих обсягів ресурсів. Варто верифікувати цифри, на яких наполягає місцева влада. **Я знаю, що в прем'єр-міністра і профільного віцепрем'єра є план, як виходити з цієї ситуації.** За моєю інформацією, голови асоціацій також знають динаміку і напрям вирішення цього питання.

Однак я точно вже зараз можу сказати, що це спільні завдання держави та органів місцевого самоврядування (ОМС). Тут важливо балансувати й не розділяти, що взяли на себе громади, що — енергетики, а що — держава. Всі тягнемо один вантаж. У нас багато громад, які не можуть витримати сьогоднішніх випробувань. Але в той момент, коли керівник територіальної громади приходить і каже, що йому потрібна допомога від регіональної або центральної влади, він її отримує. Тому що всі зацікавлені в тому, аби система продовжувала працювати.

— У вас зараз голова державної адміністрації заговорив.

— На прикладі Київської області була серйозна диспропорція у фінансах. Але завдяки тому, що наші люди не маніпулювали, ми й виграємо війну. Була чесна і зрозуміла історія про те, що ми маємо вижити, допомагаючи одне одному.

— Голова Вінницької військової адміністрації (ВА) Сергій Борзов направив меру Вінниці Сергію Моргунову лист із проханням про трансфер із місцевого бюджету в обласний. Ви про таку взаємодопомогу?

(Рис)

— Деталей цього питання я не знаю, але вважаю, що це більш ніж адекватно.

ВІННИЦЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
вул. Соборна, 70, м. Вінниця, 21050, тел. (0432) 50-42-00,
e-mail: oda@vin.gov.ua, web: www.vin.gov.ua
Код СДРПОУ 20089290

15.03.2023 № 01.01-61/1961 На № _____ від _____

Сільським селищним, міським головам

В умовах повномасштабної агресивної війни, яку російська федерація розв'язала і веде проти України та українського народу одним із основних завдань, які стоять перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування це надання всебічної допомоги військовим частинам сил оборони, населенню області та вимушено переселеним особам.

Головнокомандувачем Збройних Сил України поставлені завдання місцевим органам виконавчої влади Вінниччини щодо організації спільно з органами місцевого самоврядування у 2023 році проведення низки заходів з метою зміцнення обороноздатності держави, забезпечення продовольчої безпеки та захисту населення, захисту територій, запобігання виникненню та ліквідації надзвичайних ситуацій воєнного характеру, захисту важливих об'єктів критичної інфраструктури області тощо.

Виконання цих завдань потребує об'єднання зусиль органів влади та місцевих громад у тому числі і в сфері матеріально-технічного забезпечення питань зміцнення обороноздатності держави.

З огляду на викладене вище, відповідно до вимог пункту 2 частини другої статті 14 Закону України «Про основи національного спротиву», статей 36, 36[1] Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» пропоную розглянути питання щодо передбачення в місцевих бюджетах територіальних громад, трансферту до обласного бюджету за КПКВК 9770 «Інші субвенції з місцевого бюджету» (поточні видатки за КЕКВ 2620 «Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів»), у розмірі не менше 1,5 % з бюджету сільської, селищної територіальної громади та 2,5 % з бюджету міської територіальної громади від доходів загального фонду місцевого бюджету без врахування міжбюджетних трансфертів, з метою формування Регіонального матеріального резерву для запобігання і ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану (формування запасу будівельних і пально-мастильних матеріалів, лікарських засобів та виробів медичного призначення, продовольства, техніки, технічних і спеціальних засобів та інших матеріальних засобів для проведення невідкладних відновних робіт і заходів, спрямованих на запобігання, ліквідацію надзвичайних ситуацій воєнного,

техногенного, природного характеру та їх наслідків, здійснення заходів з територіальної оборони та мобілізації і надання термінової допомоги постраждалому населенню на території Вінницької області та інших областей України.

Начальник обласної військової адміністрації **Сергій БОРЗОВ**

Валерій Інлик (0432) 67 11 34

— Аргументуйте, бо деякі мери називають це чистим рейдерством з боку держави. Практика поширена не тільки у Вінниці, а й в інших областях.

— Тут буде правильно розібратися в кожному конкретному випадку. Але якщо узагальнити, то бюджет міст, завдяки децентралізації, перевищує або на рівних із бюджетами обласних військових адміністрацій.

— Ну то це ж нормально в рамках децентралізації.

— Нібито нормально. Але річ у тому, що у ВА в адміністративному управлінні — вся область, а це в середньому 60+ громад. Очевидна диспропорція, яка до моменту повномасштабного вторгнення була некритична. Проте завдання воєнного часу змінили структуру економіки та прийняття рішень. Коли ми кажемо про те, що області потрібні гроші, то маємо на увазі насамперед військові та оборонні потреби. Чому область не може на це залучити гроші громад? Це більш ніж адекватно. У нас є регіони, де є загальний фонд, куди скидаються громади, і обласна рада його розподіляє.

— Але громади самі роблять великі закупівлі для фронту, відновлюють зруйноване після обстрілів, приймають переселенців тощо. На їхніх плечах багато чого.

— Якщо йдеться про безпеку, військову необхідність, територіальну оборону, відновлення інфраструктури, яка важлива для регіону, то участь громад логічна. Але це, безумовно, ще й питання діалогу між регіональною та місцевою владою.

— І довіри між гілками влади. Якби не було напруги, про яку я говорила, і була довіра, то мери так не реагували б.

— Я повинен зрозуміти, що таке «напруга». Бо мені здається, що в нас взагалі зараз не момент розслаблення.

— Мери незадоволені.

— Чим?

— Цитую: «Поборами з боку області…»

— Це нормально, що мери незадоволені. Адже вони інституційно зацікавлені в тому, щоб залучати гроші в бюджет, а не видавати гроші з бюджету. Тим паче регіональній владі. Тому що це не відповідає їхньому ментальному розумінню ведення господарської діяльності в місті. Але! Місто перебуває на території регіону, а регіон — на території воюючої держави.

— Тому військові адміністрації збирають інформацію від муніципалітетів про пересування депутатів, їхнє місцеперебування, майно тощо. Тому місцевих депутатів не випускають за кордон?

— Це неправда. У рамках чого збирають інформацію?

— Ось я у вас і запитую — в рамках чого?

— Обласні та райадміністрації можуть здійснювати моніторинг публічних суспільно-політичних подій у регіонах. Офіс президента точно не ставив завдань збирати інформацію **про пересування депутатів, їх**

місцезнаходження та майно. Це чутлива інформація навіть в умовах воєнного часу.

(Ми публікуємо розпорядження про проведення моніторингу за підписом О.Кулеби, а також документ уже від імені районної адміністрації з переліком запитуваної інформації. — **І.В.**)

(Рис)

Офіс Президента України

22.04.2023 № 11-04/389

На № _____

**НАЧАЛЬНИКАМ ОБЛАСНИХ,
КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ
ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ**

З метою підвищення якості та оперативності інформування керівництва держави про ситуацію в регіонах на період дії правового режиму воєнного стану просимо забезпечити здійснення щоденного моніторингу суспільно-політичної та соціально-економічної ситуації в регіонах відповідно до запропонованого алгоритму (додаток 1) та надання необхідної інформації до Департаменту з питань регіональної політики Офісу Президента України згідно із встановленою формою (додаток 2).

Додаток: на 5 арк.

Заступник Керівника
Офісу Президента України **О.Кулеба**

Алгоритм здійснення щоденного моніторингу інформаційного простору та суспільно-політичних процесів

1. Загальні положення

1.1. Даний алгоритм визначає порядок щоденного збору та передачі оперативної інформації щодо суспільно-політичної ситуації в областях України (далі – Моніторинг).

1.2. Керівники підрозділів, відповідальні за інформаційну роботу, внутрішню та регіональну політику в обласних державних адміністраціях забезпечують та організовують збір інформації щодо подій, суспільно-політичної активності, оборонної роботи, заходів щодо цивільного захисту населення та оперативної ситуації в області в цілому.

1.3. Зібрана інформація, аналізується та узагальнюється відповідними спеціалістами, після чого відповідальна особа формує Моніторинг за поточний день (з урахуванням подій, які відбулись з часу формування попереднього Моніторингу) відповідно до встановленої форми (Додаток 1).

1.4. Актуальний Моніторинг щоденно, до 19:00, надсилається до Департаменту з питань регіональної політики Офісу Президента України.

2. *Вміст щоденного моніторингу*

2.1. Моніторинг складається з наступних розділів:

2.1.1. Загальний огляд подій, що включає в себе ключові інформаційні теми за добу, що викликали суспільний резонанс (суспільну зацікавленість) на рівні всієї області;

2.1.2. Проблематика регіону – включає в себе вагомі для жителів області (або окремих районів та громад) проблеми, вирішення яких не можливе на регіональному рівні проблеми з електропостачанням, теплопостачанням, проблеми з виплатами, гуманітарна допомога, екологія тощо);

2.1.3. Політична активність в області включає в себе перелік: заходів, організованих політичними силами; заходів, за участю народних депутатів України і їхні публічні висловлювання; заходи за участю депутатів обласної ради, представників органів місцевого самоврядування;

2.1.4. Розділ регіональна політика включає в себе інформацію про діяльність місцевих рад: проведені сесії; такі, що були заплановані але не відбулися (із зазначенням причини скасування засідання); сесії, заплановані на наступний день; ухвалені на сесіях звернення (у тому числі політичні) до Президента України, Кабінету міністрів України, Верховної Ради України, міжнародних партнерів тощо; ухвалення рішень з бюджетних питань тощо;

2.1.5. Огляд регіональних ЗМІ, впливових месенжерів (ТГ каналів) та пабліків у соціальних мережах, що включає в себе важливі та негативні повідомлення відносно діяльності влади та органів місцевого самоврядування;

2.1.6. Релігійна ситуація в області, де зазначається: можливі переходи громад у приналежність до тієї чи іншої конфесії, конфлікти на релігійній основі, деструктивну активність релігійних діячів чи інституцій на території області;

2.1.7. Оборонна діяльність та заходи щодо захисту цивільного населення включають в себе: поточний стан справ із будівництва ліній оборони, укріплення об'єктів критичної інфраструктури, навчання з порядку дій у критичних ситуаціях тощо.

3. До Моніторингу додається кількість згадувань у ЗМІ за добу: голови ОДА та його заступників, голови облради, народних депутатів України обраних по мажоритарним округам у межах відповідного регіону, голів міст - обласного центру та міст обласного значення.

5. Релігійна ситуація

5.1. Релігійна ситуація в регіоні стабільна і передбачувана, перспективи конфліктних ситуацій на тлі міжконфесійних протистоянь відсутні;

5.2. (Назва ОТГ) було здійснено перехід від УПЦ (МП) до ПЦУ; Під час проведення зборів провокацій та надзвичайних ситуацій виявлено не було.

6. Оборонна діяльність та заходи цивільного захисту населення

6.1. В області продовжуються заходи із будівництва та обладнання ліній оборони, активні роботи проводяться в (назви ОТГ та районів);

6.2. В роботи по цивільному захисту населення проведені навчання з питання евакуації мешканців в (назва ОТГ та району).

Взято на контроль

УКРАЇНА

ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ОБЛАСТІ

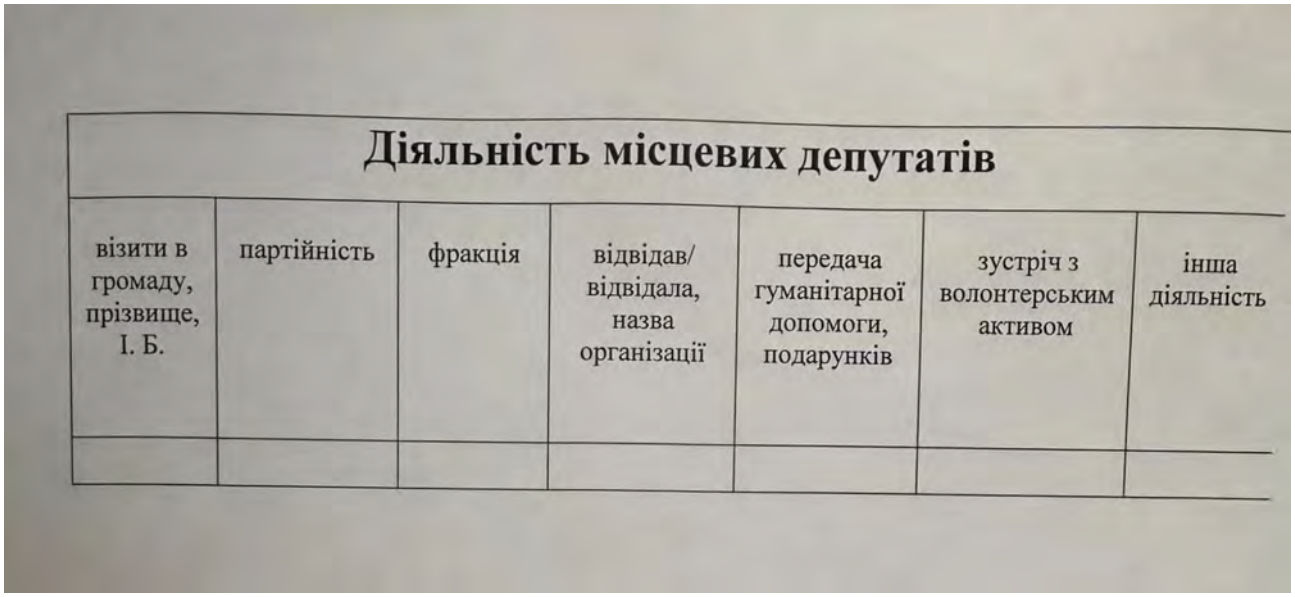
06.02.2023 № [redacted] На № [redacted] від [redacted]

Головам територіальних громад району

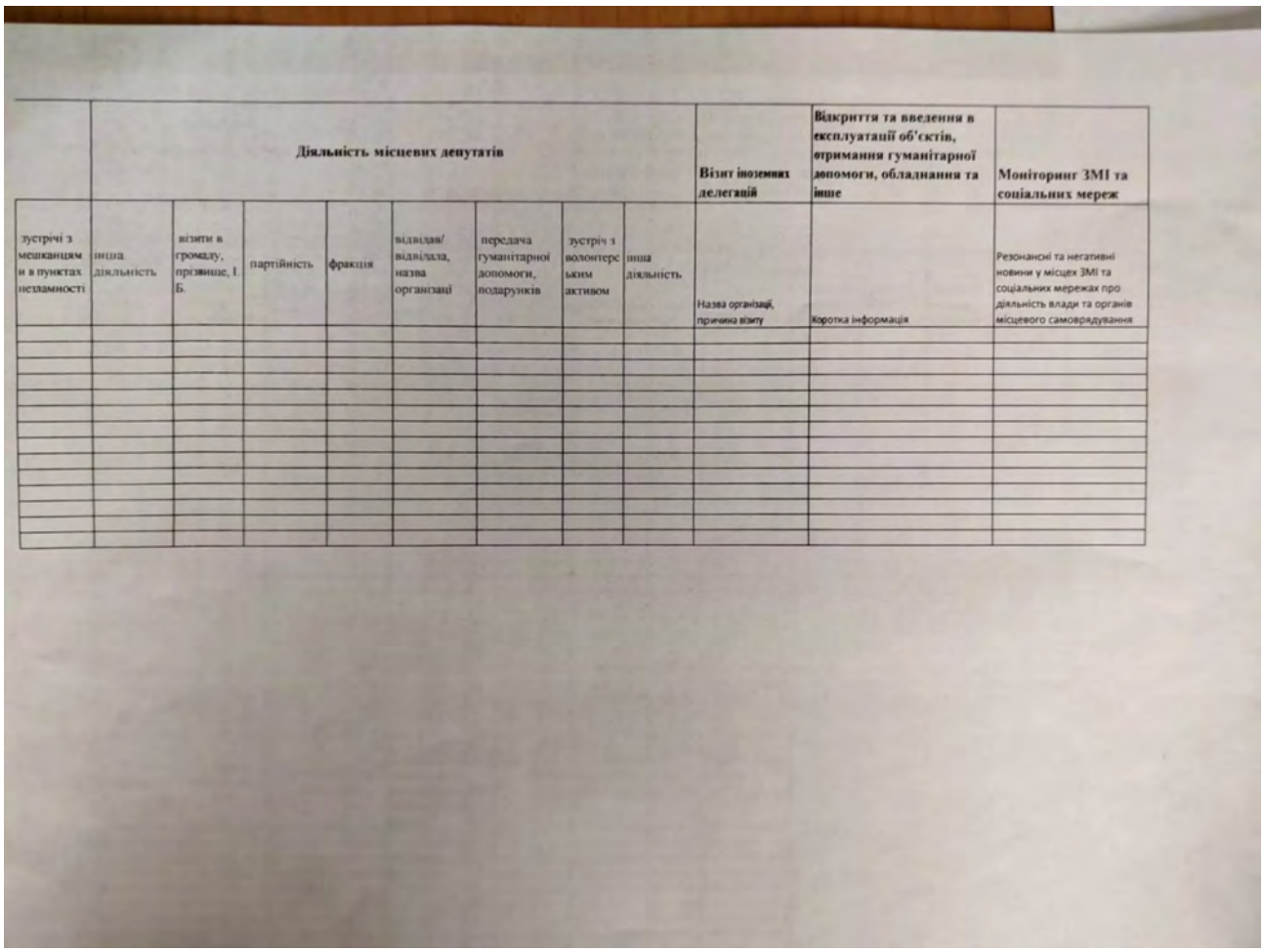
На виконання листа Офісу Президента України від 22.02.2023 року №41-01/189 просимо забезпечити щоденне інформування відповідальними особами територіальних громад до 14.00 год. на електронну адресу [redacted] згідно з додатками.

У разі надходження інформації про події зазначені в додатках після 14.00 та у вихідні дні просимо додатково інформувати у телефонному режимі відповідальну особу від РДА [redacted] за номером [redacted]

Керівник апарату
райдержадміністрації [redacted]

Діяльність місцевих депутатів						
візити в громаду, прізвище, І. Б.	партійність	фракція	відвідав/ відвідала, назва організації	передача гуманітарної допомоги, подарунків	зустріч з волонтерським активом	інша діяльність

	Діяльність місцевих депутатів								Візит іноземних делегацій	Відкриття та введення в експлуатацію об'єктів, отримання гуманітарної допомоги, обладнання та інше	Моніторинг ЗМІ та соціальних мереж
зустрічі з мешканцями в пунктах незламності	інша діяльність	візити в громаду, прізвище, І. Б.	партійність	фракція	відвідав/ відвідала, назва організації	передача гуманітарної допомоги, подарунків	зустріч з волонтерським активом	інша діяльність	Назва організації, причина візиту	Коротка інформація	Резонансні та негативні новини у місцях ЗМІ та соціальних мережах про діяльність влади та органів місцевого самоврядування

1 of 3

Що стосується виїзду депутатів. Це, безумовно, питання уряду. Однак повної заборони немає. Хоча процедура виїзду стала більш формалізована. Раніше можна було просто сісти й поїхати. Але тоді ми не знаємо, чим насправді там займається депутат: своїми приватними справами чи справами громади. Тому зараз потрібно на рівні міста прийняти міжнародну програму, поставивши певні цілі перед тими, хто виїжджає.

— Якщо мамі до дітей треба виїхати, теж приймати міжнародну програму? Людям простіше скласти мандат…

— Якісь речі потрібно справді на законодавчому рівні врегулювати. Але не думаю, що «скласти мандат» — поширена практика.

— Чи буде парламент намагатися ще раз «урегулювати» питання Чернігова й голосувати за постанову — на основі указу президента — про передачу повноважень чернігівської місцевої ради голові військової адміністрації?

— Мені важко це прокоментувати, тому що був момент «до» і «після».

— До й після Кирила Тимошенка?

— У Чернігові справді призначено керівника військової адміністрації, який відповідає за безпеку. Також там продовжує працювати міська рада. За великим рахунком, нічого не змінилося. Однак ми муситимемо реагувати, якщо ситуація почне змінюватися. Не в політичному сенсі, а у військовому. Чернігівська область щодня обстрілюється. Чернігів є для нас стратегічним об'єктом. Тому важливо, щоб усі завдання військового характеру виконувалися чітко, швидко, ефективно.

— Але Харків теж щодня обстрілюють.

— Але в Харкові не відстороняли мера від посади.

2. Про нагляд за місцевою владою, наступ ВА та автономію Криму

— *Законопроєкт № 4298* про місцеві державні адміністрації застряг десь у надрах парламенту. Влада планує завершувати децентралізацію і вмикати механізм державного нагляду за органами місцевого самоврядування?

— Децентралізація на сьогодні є драйвером дуже багатьох процесів у державі, яких уже не зупинити. Але тут, як і в будь-якому процесі, є плюси й мінуси. На якомусь етапі ОМС отримали досить багато повноважень та фінансів. Безконтрольних. Що викликало певний перекіс — і політичний, і господарський. Потім сталося повномасштабне вторгнення, і на певний час усі про цю тему забули.

— Зате в Києві з'явився голова військової адміністрації. Таким чином, схоже, вдалося розділити повноваження мера столиці та голови державної адміністрації. Модель, якої так боявся Кличко, відпрацьовується самим життям.

— Судячи з актів, які приймає сьогодні столична влада, можна сказати, що вона справді відходить від державної адміністрації. Дедалі більше повноважень передається тим органам або підприємствам, котрі контролюються депутатами. Тобто в системі управління місцева влада Києва приходить до того, що державна адміністрація їй не потрібна. Київрада і її виконком стають реальним органом місцевого самоврядування.

— Давайте повернемося до функцій державного контролю. І за столицею в тому числі.

— Важливо, що ми говоримо з вами, розуміючи, на якому етапі зупинилася реформа. Нагляд з боку держави — не спроба зупинити реформу, як намагається подати дехто, маніпулюючи фактом введення військових адміністрацій, а необхідність її збалансувати. Тут потрібно чітко розділяти воєнний і мирний час, готуючи необхідне законодавство.

Я знаю, що йде дискусія у профільному парламентському комітеті, який у першу чергу має позначити позицію з цього питання. Позиція ж офісу президента очевидна: всебічне обговорення та ввімкнення механізму нагляду за законністю прийнятих рішень.

— *Префект/голова обласної і районної адміністрації — державний службовець із кадрового резерву, підконтрольний Кабмінові, чи політичний призначенець президента? Позначте вашу позицію з ключового питання. Бо саме ваш попередник Тимошенко проштовхнув до другого читання повністю переписаний під президента законопроєкт.*

— Ви правильно розпочали нашу розмову з питання про важливість регіональної політики. У рамках пошуку відповіді на нього ми маємо зрозуміти, куди ми йдемо як держава, яка в нас загальна стратегія. Зрозуміло, що наші цінності лежать у площині демократичних. За які ми й боремося в цій війні як частина цивілізованого світу. Але на перехідний період піде якийсь певний відтинок часу. Коли в нас розпочнеться новий етап європейської інтеграції і суб'єктного становлення вже як розвиненої, а не воюючої держави.

Тому,

> — якщо я вам прямо зараз скажу, що хочу, аби префекти були політичними фігурами — чи навпаки, — цього буде недостатньо.

Спочатку нам потрібно глобально зрозуміти,

> **— яку країну ми будуватимемо після війни.**

І в рамках пошуку відповіді на це ключове запитання ми прийдемо до оптимального адміністративного та політичного устрою, в рамках якого й лежатиме та норма, про яку ми говоримо.

— Але 2015 року, коли стартувала децентралізація, і 2022-го, коли ЄС висунув продовження реформи як ключову умову вступу, ми вже розуміли, яка в нас буде країна. Деконцентрована й децентралізована. Історія ж із політичним призначенцем — це абсолютно інший, волюнтаристський вибір чинної влади.

— Я зараз не сперечатимуся, тому що будь-яке слово може бути маніпулятивно використане. Його легко вирвати з контексту. Ми перебуваємо в будинку, який безпосередньо визначає політику держави. І тому не можемо виходити на будь-які висновки з контексту цієї розмови або законопроєкту. Інакше завтра всі ЗМІ підхоплять, що Кулеба є прибічником президентської республіки.

— А ви є прибічником подальших роздумів про це?

— Війна диктує свої наративи. Сьогоднішній час вимагає особливої відповідальності. Безумовно, є червоні лінії, за які ми переходити не можемо. З одного боку, ЄС, діалог із яким не припиняється і є драйвером. З іншого — безумовно, наші люди, які завжди дають владі зрозуміти, що вона порушує суспільний договір.

Водночас ми з вами маємо чітко зрозуміти, що в нас будуть певні особливості. Перед нами неминуче постане питання: коли проводити вибори на деокупованих територіях? Тут є різні історичні моделі. Десь вибори не проводилися два роки, десь — п'ять років. Яку модель муситимемо вибрати ми з урахуванням тих ввідних, про які ми вже проговорили? З урахуванням децентралізації, демократичних цінностей та іншого?

Тобто нас попереду чекає досить важкий процес. І тому важливо, щоб ми з усіх формулювань чітко розуміли, про що говоримо. Припустімо, що ми визволили Крим і Донбас. Чи однаковий час має минути для того, щоб ми могли провести там вибори? Крим окупований із 2014 року, Донбас — із 2015-го. Якась частина Донбасу перебуває у стані активної війни вже впродовж дев'яти років. Усе це виклики, на які доведеться відповідати.

— Згідно із законопроєктом про військові адміністрації — він зараз активно обговорюється, у тому числі й у стінах Банкової, — президент отримує право указом і без чітко прописаних підстав вводити військові адміністрації в громадах. При цьому автоматично — без згоди парламенту — низка повноважень передається голові ВА.

— У президента й зараз, відповідно до закону про правовий режим воєнного стану, є повноваження ввести ВА в громаді.

— Зараз це робиться колегіально з урахуванням хай формальних, але пропозицій генштабу та ВА.

— Основне запитання: для кого виписується ця норма? Ось ви знаєте про те, що депутати Луганської обласної ради досі мають повноваження. Розумієте рівень проблеми? Або Запорізька облрада. Вона теж нині діє, її ніхто не розформував. Депутати просто не збираються. 28 депутатів ОПЗЖ і 16 квазі… Ось про що йдеться.

— Якби цей закон діяв зараз, у Чернігові вже було б автоматично ліквідоване місцеве самоврядування.

— Зараз діє закон, на підставі якого військові адміністрації в громадах вводяться, виходячи з пропозицій Генштабу та обласної ВА.

— Коли 2015-го року було прийнято закон про військово-цивільні адміністрації (ВЦА), в ряді громад Донецької та Луганської областей, а також у самих областях були утворені військово-цивільні адміністрації. Тоді всі говорили про їх тимчасову необхідність. У результаті, сім (!) років прямого президентського правління. З повністю непрозорим бюджетом. За відсутності законодавчо прописаних підстав як для введення ВЦА, так і для продовження їхньої діяльності. У законопроєкті про військові адміністрації — той самий підхід. Якщо скласти ці пазли, то діалог із ЄС може порушитися.

— Думаю, що на виході після всіх суперечок та обговорень ми отримаємо зрозумілий каскад моделей управління на деокупованних територіях. Спочатку — військова адміністрація, яка через певний час трансформується у військово-цивільну адміністрацію. І тільки за нею — цивільна адміністрація, в рамках якої відновляться процеси громадянського суспільства, включно з виборами.

— Терміни кожного з етапів? Каміння в город законопроєкту №8056 летить не тільки від експертів, а й від Головного науково-експертного управління парламенту. Його фахівці у своєму висновку до законопроєкту наполягають на тому, що не можна змішувати державні функції та місцеві. Що держава в особі президента перебирає невластиві для неї повноваження. За рамками Конституції.

— Приклад із власного досвіду в Київській області. Ніхто не вводив в Ірпені військову адміністрацію, але за фактом там приймалися військово-адміністративні рішення та проводилися стабілізаційні заходи. Знадобилося два місяці для того, щоб розмінувати територію, відновити мережі, налагодити роботу адміністрації, по суті, повернувши державу в місто. І це в громаді, яка лише за двадцять кілометрів від столиці й була досить швидко визволена.

А що ми побачимо на Донбасі через дев'ять (!) років окупації? Там доведеться приймати рішення в рамках воєнної операції. Причому йдеться про промислові агломерації, а не просто міста. Притягнення до відповідальності

колаборантів і наступні стабілізаційні, у тому числі економічні, дії чітко розписано в нормативній базі.

У мене була зустріч із експертами, ми досить довго на цю тему говорили. І коли ми чітко бачимо практичну площину, питання про строки не виникають. Тому що всі розуміють, що ніхто зараз не може сказати, скільки часу знадобиться на розмінування. А ми можемо ввести цивільну адміністрацію, якщо населені пункти не розміновано? Ні. Це велика робота, яку потрібно планувати зараз для того, щоб оперативно включатися потім.

— Однак якщо в законі чітко не виписати підстави для введення та продовження строків тощо, то в нас не буде запобіжників, які не дозволили б владі скотитися в авторитарну історію. Про це саме вам кажуть асоціації ОМС.

— Військові адміністрації, згідно з законом, мають припинити свої повноваження упродовж 30 днів після закінчення воєнного стану. Інші норми буде опрацьовано в законодавстві. Я думаю, що для нас авторитаризм ніколи не буде проблемою. Бо ми надто дорого платимо за демократію. І запитувати буде як Європа, так і суспільство.

— І Європі, і суспільству на тлі проблем війни поки що не до того, аби реагувати на повзучу централізацію. Влада призначає голів військових адміністрацій у громадах, які деокуповані, за наявності всенародно обраного мера. Як це от-от станеться у Василівській, Роздольненській та Михайлівській громадах Запорізької області і вже сталося у Сватівській громаді Луганської області та Первомайській громаді Миколаївської області.. І боюся, що річ не так у безпеці, як у політиці. У Музиківській сільській громаді на Херсонщині живий і здоровий робочий голова Савелій Лейбзон, але в грудні 2022 року указом президента головою ВА громади призначено футбольного тренера і депутата Чорнобаївської сільради від «Слуги народу» Ігоря Підгородецького. Навіщо?

— Не згоден із тезою про «повзучу централізацію». Це не так. Я уточню щодо Лейбзона та інших громад, однак якщо узагальнити, то такі призначення ініціюються головами обласних військових адміністрацій. Я можу припустити, про що може йтися. Ну, наприклад, може бути характеристика правоохоронних органів про те, що людина залишалася на окупованій території і в певний момент змінила якісь функції та завдання. Це дуже тонкі й нелегкі питання. І я точно не прихильник однозначно оцінювати людей.

У мене були свої історії, коли в Бородянці накрутили область, звинувативши старосту села в тому, що вона зрадила й кинула громаду. У неї виявилося троє дітей, і вона мати-одиначка. Таке собі питання. Є правоохоронні органи, щоб розбиратися. А судити? Я точно «пас».

Однак в одному із законів, про які ми зараз говоримо, є норма, котру ми обговорюємо. Коли голова громади може бути за сумісництвом і головою військової адміністрації. І ця норма дозволить знизити градус напруги.

— Але якщо мерів просто перепризначати головами ВЦА — а така практика вже теж активно поширюється в тому ж Василівському районі Запорізької області, — то виходить, що влада просто перепідпорядковує собі місцеве самоврядування. Тобто, з одного боку, ставить своїх голів ВА, а з іншого — перепідпорядковує. Відчуваєте, як зростає адмінресурс під вибори?

— Призначаючи глав ОМС головами військових адміністрацій, центральна влада вирішує певні завдання. Наприклад, коли рада не спроможна збиратися на сесії та приймати потрібні для функціонування громади рішення. Тимчасом усі мери були обрані громадами. І якщо є така необхідність, пов'язана з війною, призначити начальника ВА, то цілком логічно, щоб ним став голова громади. Людина, яка була обрана людьми, яка в контексті ситуації в громаді і готова далі працювати на благо людей.

— Крим. Пан Подоляк вчасно й до місця завів розмову про майбутнє автономії?

— Ми готуємо досить глибокий документ — закон про перехідний період, у якому буде дано відповіді на всі актуальні питання. У тому числі й щодо Криму. Зараз іде дискусія, йдуть обговорення, є різні позиції. Мені здається, що відповідь лежить у площині того, як ми в принципі бачимо розвиток цього регіону. І тут треба зробити відсилання й запитати — чому Крим став автономним, для кого ми це тоді робили, і чи відповідає це актуальним завданням на сьогодні? Відповідь варто шукати спільно з представниками корінного народу Криму, який, до речі, кількісно сильно програє росіянам, котрі проживають у Криму.

3. Про трансформацію Мінрегіону, ставку на будівництво і вибори

— У процесі злиття Мінрегіону та Мінінфраструктури з системи ніби вилучили чип з інституційною пам'яттю. Я не випадково на початку нашої розмови запитала про те, що первинне у процесі майбутнього поствоєнного відновлення. Однак, судячи з кількості форумів, круглих столів та прес-конференцій на підтримку скандального законопроєкту *№ 5655*, команда міністерства зробила ставку саме на будівництво.

— Ми максимально конструктивно взаємодіємо з усіма структурами, задіяними у процесі реалізації регіональної політики. У тому числі з Мінвідновлення. Давайте подивимося на результати. Зараз час достатньо динамічний, і довго очікувати не доведеться. Президент поставив перед командою міністерства чіткі стратегічні завдання, й робота триває вже досить

давно. Буквально наступного тижня будуть слухання Конгресу при президентові з кількох законопроєктів, які ми з вами обговорювали. Попереду — експертні майданчики в міністерстві, що стосуються саме регіональної політики.

Так вийшло, що основний медійний драйвер склався навколо будівництва. **У законі №5655 є дуже позитивні речі в плані технологій, а є ті, які справді потрібно було доопрацювати.**

— Закон перебуває у президента з грудня.

— Я не знаю, яке рішення в підсумку прийме президент. Але на зараз закон не підписаний, і це факт.

— Технології не можуть бути відірвані від контексту. Я знаю, що є рішення для голосування за проєкти громад, які раніше затверджувала комісія Державного фонду регіонального розвитку (ДФРР), використати «Дію». Але хіба можна рішення про те, які проєкти потрібні громадам, віддати людям, які поняття не мають про загальну рамку розвитку їхнього регіону? Це популізм.

— Насправді цей принцип повністю відповідає практикам ЄС. Однак спочатку справді має бути загальна державна стратегія розвитку регіонів, а потім уже активна роз'яснювальна комунікація голів громад із жителями. Це дуже корисний інструмент місцевої демократії, який, однак, спочатку треба правильно налаштувати, а потім — правильно застосовувати.

— Без урахування регіональної стратегії, без загальної рамки відновлення будь-які проєкти і будівництва — ніщо. Просте освоєння донорських грошей. Як і розпіарені проєктні офіси в громадах. Де взяти десять експертів у кожній із півтора тисяч громад?

— Я вважаю, що коли хоча б по два-три експерти в громаді залишаться після реалізації цього проєкту, — це здорово. Нам потрібно балансувати між тим, щоб не вбивати ініціативу на місцях, і водночас спрямувати її в русло тих завдань, які є в громаді. Я бачу це як одну зі своїх цілей — знаходити баланс і координувати ці процеси. Громади дуже різні. Буча та Ірпінь дуже сильно відрізняються від громад навіть Київської області за межами 30-кілометрової агломерації. Для багатьох малих громад поява проєктних офісів і експертів може стати ковтком свіжого повітря, яке дасть дуже багато кластерних можливостей для розвитку.

— Торік владі не вдалося вчасно налагодити механізм допомоги людям, житло яких було повністю або частково зруйноване під час бойових дій. Часто потерпілі вставляли вікна та ремонтували будинки за свої кошти. Ця тема у фокусі Банкової?

— Зараз уже склалася вертикаль, яка зрозуміла й ефективна. Віцепрем'єр-міністр—Агентство відновлення—інфраструктура, яка створюється в регіонах.

Результат буде.

Прийнято закон про компенсації, почав працювати додаток у «Дії».

Все це дасть потужний поштовх для руху та реального запуску механізму компенсацій.

Основний фокус зараз на Херсонську, Запорізьку, Чернігівську, Сумську, Харківську, Донецьку та Дніпропетровську області. Працюють органи місцевого самоврядування, регіональна влада. І це одне з ключових завдань, поставлених президентом: дивитися туди, де люди потребують допомоги насамперед.

— Парламентські вибори.

— Президент 24/7 займається війною.

— Оточення президента завжди думає про перспективу.

— Мені таких завдань ніхто не ставить.

— Однак їх цілком допускає й навіть вважає корисними в плані утвердження демократії президент ПАРЄ Тіні Кокс. Але якщо говорити про вибори в строк — 29 жовтня, то як не крути, вони можуть пройти тільки на основі перемир'я, про яке нам наполегливо повторюють західні медіа. Як про «гірку пігулку, котру Україні доведеться проковтнути».

— Україні доведеться проковтнути рівно стільки, на що ми самі погодимося. Позиція президента однозначна: ніхто не буде нам нічого нав'язувати. І повірте, якби він був трохи менш стійкий і міцний, то вже давним-давно ішли б три-чотири треки якихось переговорів тощо. Ви чудово знаєте, що цього немає, і це виключно через його жорстку позицію.

— Багато що залежить від наших союзників. Якщо вони зменшать поставки озброєнь після контрнаступу, то питання діалогу рано чи пізно постане. Чому влада не комунікує це з суспільством?

— Питання з каверзою. Я вважаю, що тези про те, що нам «перестануть», «зменшать» тощо, — це більше проблема союзників. Де була б російська армія, якби?.. «Що ми робили останні 20 років? Ми відпочивали. Китай поставляв нам товари, Америка поставляла нам безпеку, Росія поставляла нам енергоресурси. А чим займалися ми?», — небезпідставно перейнявся питанням пан Боррель. Вважаю, що Україна зараз глобально інша країна, але ми не в змозі оцінити масштабу процесу, всередині якого перебуваємо. Нам

треба все складати на поличку, розуміючи, що з цим потрібно буде працювати в майбутньому.

— У розриві воєнного стану цілком реально провести вибори на піку рейтингу президента.

— У нашому світі все реально.

Але повторюся:

> **— ми недооцінюємо жорстку позицію президента. Багатьма вона сприймається примітивно, без розуміння, наскільки він нас посилює в очах світу і дає нам можливості на майбутнє. Він не робить це емоційно, він робить це стратегічно.**

Проблема в іншому:

> **—.чи зуміємо ми цими можливостями скористатися? Чи зуміємо їх узяти?** Це дуже сильно вплине на нашу безпеку в майбутньому.

— Для того, щоб узяти, президентові потрібні компетентні й чесні руки всередині країни. І тут — проблеми.

— Так. Але шанс є.

***

[ЗН] — ***Префект/голова обласної і районної адміністрації — державний службовець із кадрового резерву, підконтрольний Кабмінові, чи політичний призначенець президента? Позначте вашу позицію з ключового питання. Бо саме ваш попередник Тимошенко проштовхнув до другого читання повністю переписаний під президента законопроєкт.***

[О. Кулеба] — Ви правильно розпочали нашу розмову з питання про важливість регіональної політики.

У рамках пошуку відповіді на нього ми маємо зрозуміти, куди ми йдемо як держава, яка в нас загальна стратегія. Зрозуміло, що наші цінності лежать у площині демократичних. За які ми й боремося в цій війні як частина цивілізованого світу.

Але,

— на перехідний період піде якийсь певний відтинок часу.

Коли в нас розпочнеться новий етап європейської інтеграції і суб'єктного становлення вже як розвиненої, а не воюючої держави.

Тому,

— якщо я вам прямо зараз скажу, що хочу, аби префекти були політичними фігурами — чи навпаки, — цього буде недостатньо.

Спочатку нам потрібно глобально зрозуміти,

— яку країну ми будуватимемо після війни.

І в рамках пошуку відповіді на це ключове запитання ми прийдемо до оптимального адміністративного та політичного устрою, в рамках якого й лежатиме та норма, про яку ми говоримо.

***

№ 1.615

Дружина в. о. голови БЕБ будує готель та продає «УЗ» діоди за завищеними цінами – ЗМІ

2023-05-26

Дружина в. о. директора Бюро економічної безпеки Едуарда Федорова – Ольга Федорова – разом з родичами колишніх та чинних співробітників СБУ будує готель на гірськолижному курорті в селі Мигове Чернівецькій

області. Крім того, компанія "Глобальні технології майбутнього", співвласницею якої є Федорова, продає діоди ремонтним заводам "Укрзалізниці". Фірма дружини в. о. директора БЕБ виконує функції посередника, ціни продажу діодів у 1,5-2 рази перевищують ціни, за якими компанія купує їх у виробника.

Джерело: розслідування видання "Bihus.Info" "Брейкінг БЕБ"

Деталі: Журналісти "Bihus.Info" встановили, що Ольга Федорова має понад 20 різних бізнесів по всій Україні.

За останні 6 років дружина в. о. голови БЕБ стала засновницею або ж співзасновницею компаній, які спеціалізуються на торгівлі паливом, ліками, меблями і рибою, займаються пасажирськими перевезеннями та бурінням свердловин, освітою й технічними дослідженнями, йдеться у розслідуванні.

Також, як з'ясували журналісти, Федорова разом з колишніми і чинними СБУ-шниками є співвласницею вітроелектростанції на Миколаївщині та будує готель на гірськолижному курорті в селі Мигове Чернівецькій області. Родині Федорових там належить 2 земельні ділянки.

Повідомляється, що, зокрема, 5 земельних ділянок на території, де будується готель, належать генералу СБУ, колишньому заступнику голови СБУ Олександру Карпенку та його родині, 2 ділянки – генералу СБУ, колишньому начальнику ГУ СБУ у Донецькій і Луганській областях, ексочільнику Донецької ОВА Олександру Куцю і його дружині, а ще 4 ділянки – жінкам, чиї сини служать або служили в СБУ на нижчих посадах.

Журналісти встановили, що дружина Карпенка вже ввела в експлуатацію один зі збудованих на курорті будинків, а дружина Федорова зареєструвала право власності на ще 4 незавершені будинки.

Більше деталей: Журналісти "Bihus.Info" також встановили, що дружина в. о. директора БЕБ є співвласницею ТОВ "Глобальні технології майбутнього".

"Донедавна ця фірма займалася системами відеоспостереження на Донеччині, звідки родом і де раніше служив сам Федоров. З 2022 року "ГТМ" різко змінила профіль і почала постачати запчастини ремонтним заводам "Укрзалізниці" в Києві, Дніпрі та Запоріжжі (загалом за ці півтора року сума угод перевищила 50 млн грн)", – йдеться у розслідуванні.

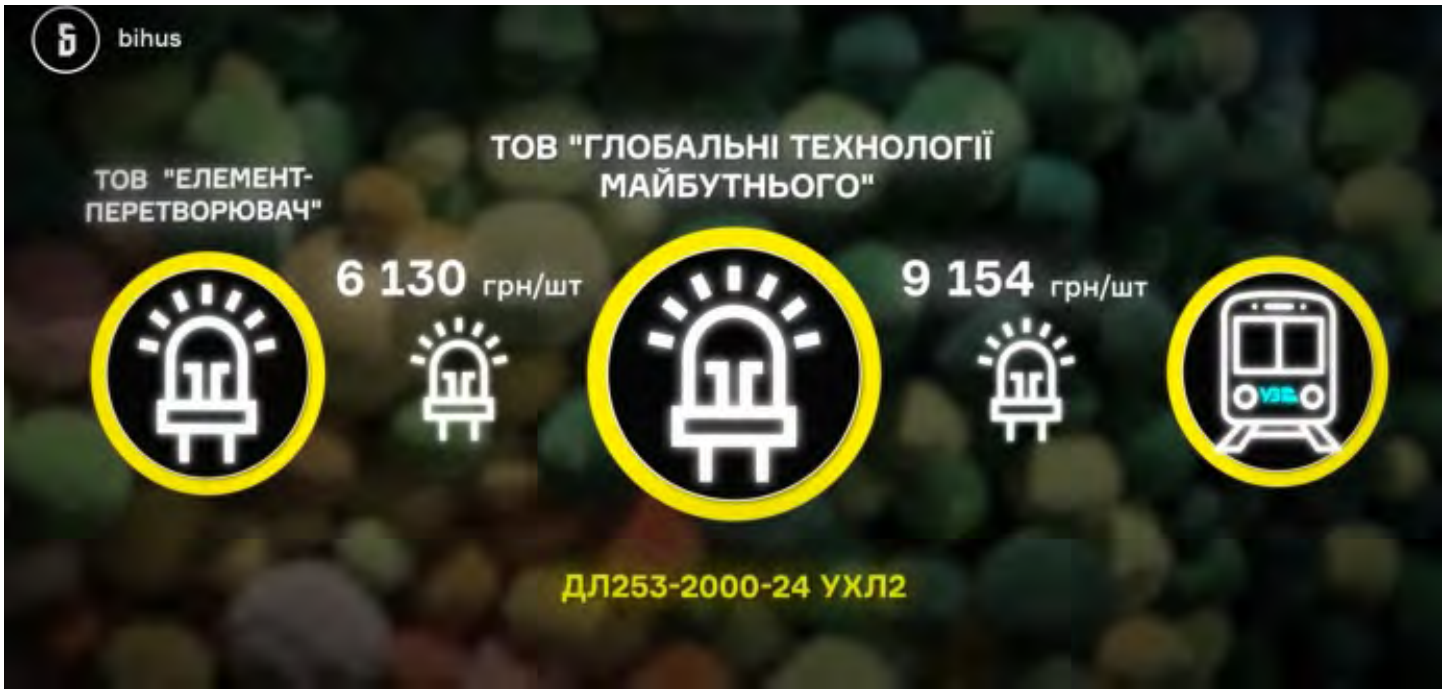

Зазначається, що основний товар, який компанія "ГТМ" постачає заводам "УЗ", – різні типи діодів. При цьому фірма не є виробником запчастин, а лише перепродує їх. За даними журналістів, "ГТМ" продає діоди з націнкою аж до 100%.

Розслідувачі з'ясували, що у 2022 році компанія дружини в. о. голови БЕБ постачала заводам "УЗ" діоди виду ДЛ253-2000-24 УХЛ2 по ціні 6 973 грн за штуку, тоді як купувала за 4 970 грн/шт (ціни тут і нижче вказані без ПДВ).

Після падіння курсу гривні ціни на цей вид діодів підвищилися, але націнка у розмірі 30% збереглася. Компанія закуповувала їх по 6 130 грн/шт, а продавала по 9 154 грн/шт.

Діоди типу ДЛ161-200-12 УХЛ2 "ГТМ" продавали заводам "УЗ" по 1 641 грн/шт, купуючи їх по 1 025 грн/шт, йдеться у розслідуванні.

А найбільшу групу діодів ДЛ161-200-16 УХЛ2 компанія постачала по 1 900 грн/шт, тоді як закуповувала по 1 025 грн/шт.

Журналісти також встановили, що наприкінці 2022 року "ГТМ" почала замовляти послуги із виготовлення діодів. За послуги вона сплачувала від 505 до 620 грн/шт, продаючи готові діоди по 2 000 грн/шт.

Едуард Федоров не надав "Bihus.Info" коментарі щодо бізнесової діяльності своєї дружини.

Нагадаємо:

Кабінет міністрів України 11 квітня звільнив з посади очільника Бюро економічної безпеки Вадима ***Мельника***. Тимчасовим виконуючим обов'язки директора БЕБ став перший заступник Мельника – Едуард ***Федоров***.

До призначення в БЕБ Федоров працював начальником управління СБУ в Сумській області (2022-2023 роки) та заступником начальника відділу Київської митниці Державної митної служби України, т.в.о. начальника відділу Київської митниці (2021-2022 роки).

***

№ 1.616

«Тактика мясорубки» — российская армия стала лучше воевать, и это требует от западной коалиции скорректировать военную помощь Киеву

2023-05-25

После поражений и высоких потерь техники и живой силы 2022 года российская армия в Украине в значительной степени адаптировалась к текущим условиям и стала лучше воевать. Среди «факторов успеха» — использование плохо подготовленных военнослужащих в качестве «одноразовой» пехоты, то есть «пушечного мяса», позволяющего сократить потери профессиональной армии, значительные затраты на оборонительные сооружения и эффективные инженерно-технические новации. Эти трансформации могут затруднить планируемое контрнаступление ВСУ и требуют от западной коалиции скорректировать планы поставок вооружений Украине, говорится в докладе английского Королевского института оборонных исследований (RUSI).

Доклад аналитиков RUSI «Мясорубка: Тактика России во второй год ее вторжения в Украину» был подготовлен на основе интервью с украинскими военнослужащими — офицерами и солдатами-срочниками, офицерами Генштаба и штабов оперативного уровня ВСУ. Интервью были взяты в апреле–мае 2023 года и ранее, а информация из них была сопоставлена с независимыми оценками и данными из открытых источников. Российская армия вынесла уроки из своих неудач и существенно повысила свою эффективность по целому ряду направлений, делают главный вывод авторы.

1. Пехота

Самое заметное изменение в тактике российской армии связано с пехотой и стало реакцией на неудачное использование на первом этапе войны механизированных батальонно-тактических групп. Такие соединения включали механизированную пехоту, танки, артиллерию и другие

вспомогательные средства, но на поле боя им не хватало слаженности. В результате российская армия вернулась к практике использования различных типов пехотных подразделений: «одноразовых», линейных, штурмовых и специализированных.

Главной новацией стали подразделения «одноразовой» пехоты, которые формируются в основном из призывников из самопровозглашенных ЛНР и ДНР, заключенных, набранных ЧВК «Вагнер», а также недостаточно обученных мобилизованных россиян. Такие пехотинцы вооружены стрелковым оружием и первыми используются в атаке, заставляя ВСУ непрерывно защищаться, расходовать боеприпасы и обнажать расположение оборонительных позиций, которые становятся затем целями либо для штурма, либо для обстрела.

Подразделения специализированной пехоты формируются из ВДВ, профессиональных частей ЧВК «Вагнер» и спецназа и развертываются, пока украинские войска подавляют «одноразовую» пехоту.

Наибольшую эффективность при наступлении демонстрирует российская штурмовая пехота, которая проходит дополнительную подготовку, сопоставимую с той, что получает легкая пехота НАТО. Штурмовая пехота обычно наступает при поддержке бронетехники и артиллерии.

Как отмечают авторы доклада, использование такой эшелонированной структуры является циничным, но эффективным решением стоящей перед российскими сухопутными войсками проблемы. Россия способна мобилизовать большое количество личного состава с низким уровнем подготовки. Хотя потери среди «одноразовой» пехоты чрезвычайно высоки, ее использование позволяет специализированным подразделениям сражаться с хорошо подготовленных позиций. Штурмовые отряды задействуют только при самых благоприятных обстоятельствах, и после достижения целей их с небольшими потерями перебрасывают на другие участки фронта.

2. Артиллерия

Российская артиллерия продолжает оказывать основное воздействие на ход боевых действий, отмечают аналитики RUSI, однако масштаб обстрелов в 2023 году стал заметно меньше. В течение первого квартала 2023 года их интенсивность составляла от 12 до 38 тыс. выстрелов в день, при этом количество дней, в которые было совершено более 24 тыс. выстрелов, значительно сократилось.

Если общий расход боеприпасов российской армией в 2022 году составил примерно 12 млн снарядов, то в 2023-м, при сохранении нынешнего темпа, не превысит 7 млн, подсчитали аналитики RUSI. При этом текущее производство снарядов в России украинские источники оценивают в 2,5 млн

единиц в год. Из этого можно предположить, что интенсивность огня будет и дальше сокращаться.

После того как летом 2022 года ВСУ стали использовать комплексы HIMARS и цепочки снабжения российской армии оказались нарушены, ВС РФ стали корректировать время и направление артиллерийских ударов, чтобы добиться наибольшей эффективности, в чем сыграло свою роль усовершенствование средств разведки, в частности использование беспилотников «Орлан-10». Причем артиллерия стала применяться не только для поражения украинских оборонительных позиций, но и для отражения атак.

3. Бронетехника

Понеся огромные потери бронетехники, российская армия прекратила использовать для прорывов танки. Теперь они, как правило, задействуются для решения трех задач. Во-первых, дополняют возможности артиллерии, особенно в тех секторах, где у России нет достаточного количества средств ПВО для защиты логистической архитектуры. Во-вторых, используются как высокоточные средства огневой поддержки, способные выявлять и уничтожать огневые позиции с расстояния до 2 км. В-третьих, совершают рейдерские атаки во время ротации подразделений ВСУ.

Существенными стали конструктивные изменения самих танков, которые позволили снизить эффективность применяемых ВСУ противотанковых управляемых ракет (ПТУР). Для этой цели бронемашины оснащают противотепловым материалом, а также модифицируют их моторный отсек, что уменьшает тепловой шлейф от выхлопных газов и двигателя. Также российская армия стала больше использовать бронетехнику в сумерках и на рассвете, когда температура машины близка к температуре окружающей среды.

Высокую эффективность показала и реактивная броня российских танков, которая делает их недосягаемыми для большинства противотанковых систем.

4. Противовоздушная оборона и авиация

Значительно более надежной стала российская противовоздушная оборона (ПВО). Комплексы С-400 теперь размещаются вокруг ключевых логистических центров и центров управления и контроля. К радарам управления огнем подключены также системы «Тор» и «Панцирь-С1», что позволило значительно улучшить ситуационную осведомленность и эффективность систем ПВО малой дальности. Это закрыло воздушное пространство для украинской авиации и значительно повысило качество российской обороны в целом. Российским системам ПВО в настоящее время, по оценкам интервьюируемых, удается перехватывать значительное число управляемых реактивных снарядов GMLRS. Эффективность российских зенитно-ракетных комплексов большой дальности также остается высокой.

Военно-космические силы (ВКС) России по-прежнему неохотно вторгаются в воздушное пространство Украины, несмотря на то что имеют значительную огневую мощь и большой парк доступных самолетов с боеприпасами. В основном российская авиация используется для нанесения ударов крылатыми ракетами с большого расстояния с самолетов Ту-95. Также ВКС иногда наносят по Украине удары бомбами ФАБ-500, но при потенциальной дальности до 70 км эти боеприпасы имеют относительно низкую точность.

Тем не менее, подчеркивают авторы доклада, российская авиация, и особенно ее многочисленный парк штурмовиков, может нанести Украине огромный ущерб, даже если это обойдется России в большую цену. Эта угроза должна учитываться при подготовке контрнаступления ВСУ.

5. Инженеры и радиоэлектронная борьба

Одними из наиболее эффективных подразделений ВС РФ в Украине являются инженерные войска. В каждой бригаде российской армии имеются две инженерные роты, одна из которых занимается минированием, а другая — строительством защитных сооружений.

Как указано в докладе RUSI, российские оборонительные позиции обычно состоят из двух-трех линий. Первая включает в себя боевые позиции пехоты. Вторая состоит из окопов и ДОТов, перед которыми прокладывается несколько полос препятствий, в том числе противотанковые рвы глубиной 4 м и шириной 6 м, «драконьи зубы» и заграждения из колючей проволоки. Третья линия обычно включает позиции для отступления и укрытия для резервов и транспортных средств.

Важным элементом российской обороны стали минные поля. По словам украинских военнослужащих, российская армия не испытывает недостатка в минах и создает смешанные поля с противотанковыми и противопехотными минами.

Еще одной сферой, в которой российские инженерные подразделения регулярно демонстрируют компетентность, является наведение мостов. Российские ВС настолько уверены в том, что смогут быстро навести мосты, что иногда, чтобы создать помехи для ВСУ, разрушают их даже на тех маршрутах, которые собираются использовать в дальнейшем.

Важным элементом боевых действий является радиоэлектронная борьба. Высокую эффективность демонстрирует комплекс «Шиповник-Аэро», который может использоваться для того, чтобы сбивать беспилотники: их потери для ВСУ оцениваются примерно в 10 тыс. аппаратов в месяц.

Высоко оценивают эксперты RUSI и способность российских войск перехватывать и расшифровывать радиосообщения. В частности, им удалось

разгадать шифр, которые использовали украинские войска в коммуникации с помощью радиостанций Motorola с 256-битным шифрованием.

6. Командование и управление

Удары ракетами GMLRS отбросили российские штабы за 120 км от линии соприкосновения, что осенью 2022 года создало для российской группировки значительные тактические трудности. Однако к зиме эти проблемы были в основном преодолены. Российские штабы теперь более рассредоточены и соединены с командными пунктами проводной связью, что на оккупированных территориях нередко достигается с помощью захваченной украинской телекоммуникационной сети. Командные пункты отодвинуты от линии фронта на расстояние до 20 км и хорошо защищены. Основным ограничением в российских оборонительных операциях остается то, что задействованные подразделения практически не имеют горизонтальной коммуникации. Вместо этого информация передается вверх по иерархии, и только оттуда поступает вниз.

7. Приоритетная помощь для ВСУ

Для прорыва российских оборонительных линий Украина должна создать серьезную боевую мощь, а протяженность российских оборонительных укреплений по всему фронту делает их обход практически невозможным.

Таким образом, приоритетом подготовки украинских войск является обучение штурмовым операциям против укрепленных позиций.

Первой необходимостью для ВСУ станет победа в дуэли артобстрелов, указано в докладе. Международные партнеры предоставили Киеву большое количество артиллерийских систем и боеприпасов, однако огневая система ВСУ остается однобокой. Ей необходимо предоставить системы контрбатарейной борьбы, что позволит подавить превосходящее количество российской артиллерии.

Победа в огневых дуэлях при прямых столкновениях также будет иметь решающее значение. До сих пор украинские подразделения оснащались тяжелыми пулеметами 50-го калибра, но ВСУ следует предоставить и автоматические гранатометы типа Mk19, которые, учитывая дугообразную траекторию их выстрелов, будут представлять для вражеских войск большую угрозу.

ВСУ продолжает сталкиваться с многочисленными препятствиями для оттачивания навыков, тактической координации и групповой сплоченности своих подразделений. Коллективная подготовка подразделений должна быть для западных партнеров приоритетом.

В случае прорыва обороны украинские подразделения также должны будут иметь возможности использовать образовавшуюся брешь, то есть поддерживать темп наступления и оставаться защищенными по мере продвижения вперед. Поэтому важны доступность и исправность техники: для всего переданного оборудования у ВСУ должны быть запасные части, а все руководства нужно перевести на украинский язык.

Для защиты прорвавшихся подразделений от контратак российских резервов необходимо уничтожение инфраструктуры управления противника, что подразумевает подавление ПВО, проведение радиоэлектронных атак и использование БПЛА.

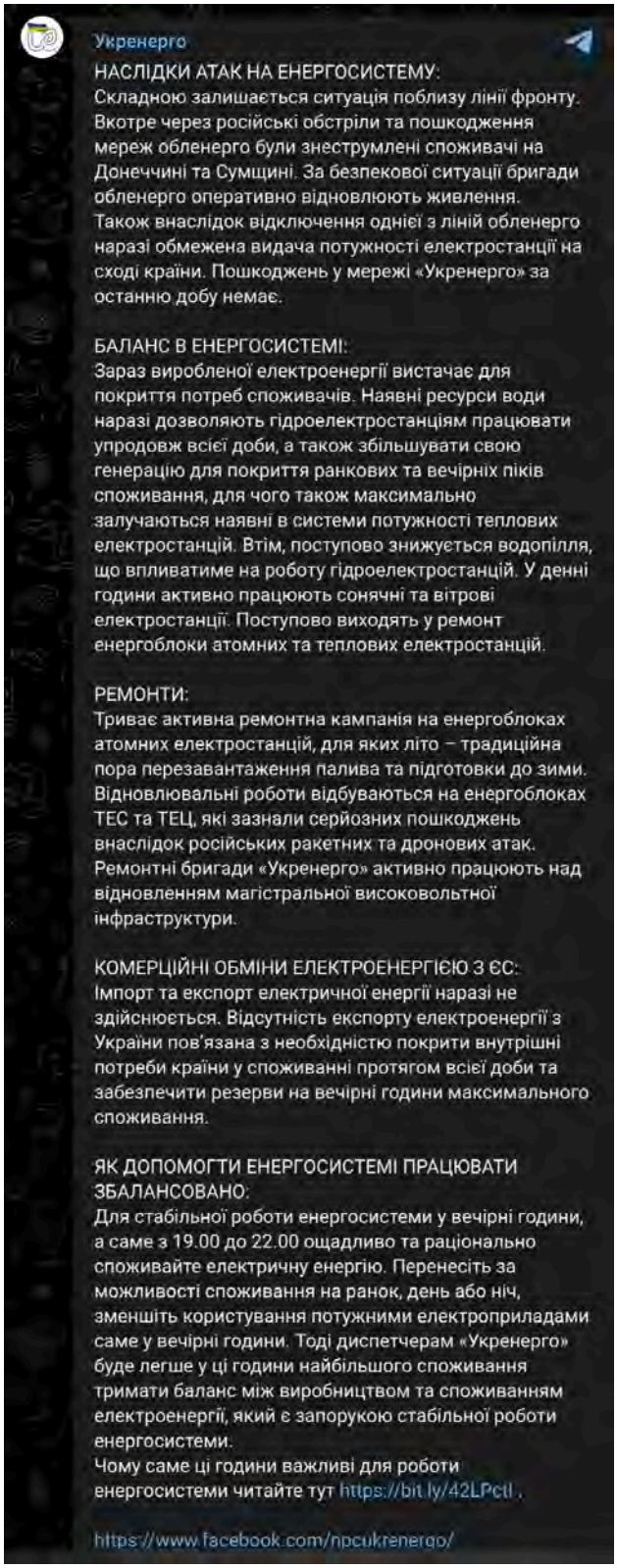
Как отмечают авторы исследования, Россия использует свои огромные запасы боеприпасов крайне неэффективно. Огневая мощь фактически служит российским войскам костылем для компенсации их тактических недостатков в других областях. Поэтому наибольшую опасность для Украины в долгосрочной перспективе может представлять ситуация, в которой некая третья страна предоставит России возможности для создания дополнительных производственных мощностей по выпуску боеприпасов.

Украинские войска, несмотря на превосходство в моральном духе, а зачастую и в подготовке, продолжают сталкиваться с целым рядом военно-тактических проблем. Для их решения требуется устойчивая и адекватная ситуации поддержка со стороны международных партнеров.

***

№ 1.617

Чи бути дефіциту електроенергії влітку? або Про що так голосно мовчить керівник «Укренерго» Кудрицький

Укренерго
НАСЛІДКИ АТАК НА ЕНЕРГОСИСТЕМУ:
Складною залишається ситуація поблизу лінії фронту. Вкотре через російські обстріли та пошкодження мереж обленерго були знеструмлені споживачі на Донеччині та Сумщині. За безпекової ситуації бригади обленерго оперативно відновлюють живлення. Також внаслідок відключення однієї з ліній обленерго наразі обмежена видача потужності електростанції на сході країни. Пошкоджень у мережі «Укренерго» за останню добу немає.
БАЛАНС В ЕНЕРГОСИСТЕМІ:
Зараз виробленої електроенергії вистачає для покриття потреб споживачів. Наявні ресурси води наразі дозволяють гідроелектростанціям працювати упродовж всієї доби, а також збільшувати свою генерацію для покриття ранкових та вечірніх піків споживання, для чого також максимально залучаються наявні в системи потужності теплових електростанцій. Втім, поступово знижується водопілля, що впливатиме на роботу гідроелектростанцій. У денні години активно працюють сонячні та вітрові електростанції. Поступово виходять у ремонт енергоблоки атомних та теплових електростанцій.
РЕМОНТИ:
Триває активна ремонтна кампанія на енергоблоках атомних електростанцій, для яких літо – традиційна пора перезавантаження палива та підготовки до зими. Відновлювальні роботи відбуваються на енергоблоках ТЕС та ТЕЦ, які зазнали серйозних пошкоджень внаслідок російських ракетних та дронових атак. Ремонтні бригади «Укренерго» активно працюють над відновленням магістральної високовольтної інфраструктури.
КОМЕРЦІЙНІ ОБМІНИ ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЄЮ З ЄС:
Імпорт та експорт електричної енергії наразі не здійснюється. Відсутність експорту електроенергії з України пов'язана з необхідністю покрити внутрішні потреби країни у споживанні протягом всієї доби та забезпечити резерви на вечірні години максимального споживання.
ЯК ДОПОМОГТИ ЕНЕРГОСИСТЕМІ ПРАЦЮВАТИ ЗБАЛАНСОВАНО:
Для стабільної роботи енергосистеми у вечірні години, а саме з 19.00 до 22.00 ощадливо та раціонально споживайте електричну енергію. Перенесіть за можливості споживання на ранок, день або ніч, зменшіть користування потужними електроприладами саме у вечірні години. Тоді диспетчерам «Укренерго» буде легше у ці години найбільшого споживання тримати баланс між виробництвом та споживанням електроенергії, який є запорукою стабільної роботи енергосистеми.
Чому саме ці години важливі для роботи енергосистеми читайте тут https://bit.ly/42LPctl .
https://www.facebook.com/npcukrenergo/

2023-05-24

Юрий Гаврилечко к.н.гос.упр, эксперт АЦ "Украинская фабрика мысли" 61

Останні тижні чи не щодня українці стикаються з повідомленнями про можливий дефіцит електроенергії та, як наслідок, повернення до графіків відключень. Цю інфу підхоплюють канали та пабліки із великою аудиторію. Ось і сьогодні українців вчергове закликали «економити електроенергію у вечірні години».

Цікаво, що джерелом панічної інформації є національний оператор «Укренерго» та безпосередньо керівник компанії Володимир ***Кудрицький***.

Навіщо це робити та що відбувається насправді в енергосистемі? Давайте розбиратись.

Чутки про можливі відключення електроенергії базуються на тезі, що влітку на ремонт стануть блоки «Енергоатома». Враховуючи, що атомна енергетика – хребет української енергосистеми (в певні зимові дні атом виробляв більше 2/3 електроенергії країни), то зупинка хоча б частини блоків дійсно може спричинити дефіцит в системі.

Після складної зими для енергетиків, яка пройшла під постійними обстрілами ворога, в галузі триває наймасштабніша ремонтна кампанія за часів незалежності. Вона розпочалась навесні і триватиме до початку осені. В ремонт підуть всі енергогенеруючі компанії країни. Не тільки «Енергоатом». Проте розповсюджувачі панічних чуток чомусь забувають сказати, що найскладніша ремонтна кампанія розроблена таким чином, аби це не вплинуло на кінцевих споживачів. Тобто на нас з вами. Умовно це працює таким чином, що кожна наступна група енергоблоків йде в ремонт після виходу з ремонту попередніх. Це дуже спрощена схема, та вона передає суть процесу.

Наразі, цілодобово працює відповідний штаб, куди двічі на день в онлайн режимі всі енергетичні компанії країни доповідають про стан справ.

На скільки мені відомо, певний дефіцит в енергосистемі можливий в середині літа. Коли люди почнуть масово включати кондиціонери, що спричинить не абиякий тиск на систему. Проте мова йде тільки про години пік – з 18:00 до 22:00, і рівень можливого(!), а зовсім не обов'язкового, дефіциту складе приблизно до 10% саме в цей період доби. Аби стабілізувати ситуацію, в енергетиків є кілька інструментів – від зниження споживання промисловості на ці години, до збільшення імпорту на цей час. Окрім цього рівень гідрогенерації, закладений в розрахунках на літо, дуже консервативний і по факту може бути вищим, що знизить або взагалі перекриє дефіцит. Рівень води у річках зараз вище прогнозованого і є висока вірогідність того, що гідрогенерація цього року може дати в систему більше, ніж розраховувалось минулого року. Тобто поле для маневру є. Представники профільного міністерства не раз заявляли, що відключення побутових споживачів не буде. Крапка. Безумовно, ризики ураження інфраструктури російськими ракетами та БПЛА зберігаються, але це зовсім інша історія, яка не належить до заздалегідь прогнозованих.

Тоді чому «Укренерго» так прагне нагнітати ситуацію?

Відповідь на питання насправді простіша, ніж може здаватися.

За щоденними спробами показати, що в енергетичній системі криза і світла всім не вистачить, насправді криється особистий мотив керівника «Укренерго» Володимира *Кудрицького*.

А саме

> **— спроба уникнути відповідальності за зрив експорту української електроенергії до Словаччини, через що Україна вже недоотримала понад 500 мільйонів гривень прибутку, які могла б витратити на ремонти та відновлення! Тоді б і мови про підвищення тарифів через нестачу коштів на відновлення пошкодженої інфраструктури не було!**

Нагадаю, що **експорт в Словаччину зупинився з 21 квітня 2023.**

Спочатку ***Кудрицький*** заявляв, що експорт ніби то унеможливлює відсутність правової бази. Правда в «Укренерго» не відповіли, як вони тоді проводили тендери з європейськими контрагентами та експортували електроенергію тиждень до того. Потім через суд намагались зупинити перевірку з цього питання, яке ініціювала НКРЕКП. Марно.

Потім з'ясувалось, що в «Укренерго» на півгодини(!) раніше за словацьких колег проводили аукціони, аби в такий спосіб забирати собі всі кошти за користування своїми та словацькими лініями передачі. Як наслідок, словаки просто призупинили аукціони зі своєї сторони до вирішення цього питання. Хоча для проведення аукціонів всього-на-всього треба узгодження

відповідного договору між «Укренерго» та словацькою стороною. І на скільки мені відомо цей договір вже підписаний.

Втім **«Укренерго» не поспішає розпочати аукціони**. Більш того в компанії заявили, що взагалі призупиняють весь експорт через потенційний дефіцит в системі.

> Наголошуючи на необхідність економії електроенергії в години пік з 19:00 по 22:00. Хоча в інші години у нас профіцит генерації. І доволі суттєвий.

Проте **«Укренерго» не поспішає відкривати експорт.**

І основна причина в тому, що тоді *Кудрицький* власноруч розпишеться, що своїми діями він навмисно зупинив аукціони та позбавив Україну понад 500 млн гривень доходу. І тут вже мова не про відставку з посади, тут вже можна сісти. Надовго. Але то нехай правоохоронці та суд вирішують.

Саме тому, вочевидь, «Укренерго» і розганяє паніку.

Адже про який експорт може йти мова, якщо в енергосистемі нібито дефіцит?

Ось і тягне час, розраховуючи, що питання якось саме по собі «розсмокчеться». На жаль, приклади «розсмоктування питання» в нашій новітній історії є.

Проте особисто я сподіваюсь, що ні. Час «кудрицьких» пройшов. А українці будуть зі світлом попри всі негаразди.

***

№ 1.618

Иногда лучше заниматься энергетикой. Или почему пиар Кудрицкого в СМИ работает против него?

2022-10-05

Skelet.Info

Владимир Кудрицкий из Укрэнерго занимается самопиаром

В последнее время в СМИ начали появляться материалы, где упоминается фамилия главы правления НЭК «Укрэнерго», которым сейчас является Владимир Кудрицкий. Вроде бы его пытаются уволить с занимаемой должности. Намекают на причастность к этому представителей Офиса Президента Украины, Министерства энергетики Украины и даже НКРЭКУ — национального энергетического регулятора или, как говорят в народе, тарифной комиссии, пишет *Сергей Полянский*.

Сразу заметим, что отечественный энергетический сектор, по крайней мере, его кадровый состав, является своего рода закрытым клубом, где каждый каждого знает, пересекался друг с другом во время продвижения по карьерным ступеням. Скажем больше, что если ты занимаешь руководящий пост в государственной или частной энергетической компании, то точно знаешь, кто из коллег чем живет, какие процессы происходят в отрасли, кто над какими приоритетными задачами работает.

Это стало особенно ясно во время военного положения, когда все украинцы сплотились перед единственным мощным беспрецедентным вызовом — вооруженной агрессией России. Нанося удары по энергетической инфраструктуре, враг пытается лишить отдельные города и целые регионы электроэнергии, газа, тепла и воды накануне осенне-зимнего периода.

Президент Украины, правительство, все государственные центральные и местные органы власти работают, чтобы преодолеть последствия преступных действий кремлевского режима, восстановить и уберечь энергетические объекты. И в этом ответственном деле каждый должен выполнять свою роль, на 100 и даже больше процентов работать ради страны, ради победы, иногда забывая о себе.

Впрочем, так думают не все руководители от энергетики, и, как видим, беспокоит их в первую очередь не страна, не энергетика, а удастся ли им сохранить свой пост. Кудрицкому почему-то кажется, что его хотят уволить, поступить с ним так, как будто поступили с Сергеем Макогоном, директором Оператора газотранспортной системы Украины.

Вместе с этим всем известно, что Макогона уволил наблюдательный совет Магистральных газопроводов Украины, вполне законным способом, как того и требуют принципы корпоративного управления, за соблюдением которых тщательно наблюдают наши международные партнеры. А Владимир Кудрицкий имеет пока корпоративный конфликт со своим наблюдательным советом. У нее есть список претензий к руководителю системного оператора, сформированные по результатам аудита НЭК «Укрэнерго», проведенного в начале текущего года.

Не прибегая к подробностям этих претензий, вспомним лишь последние события в энергетическом секторе, которые касались НЭК «Укрэнерго», которые заставляют нас задуматься над тем, что в королевстве системного оператора не все в порядке, как это подаётся в регулярных пресс-релизах компании под руководством Кудрицкого.

Свежий пример — 4 октября 2022 года НКРЭКУ на своем заседании ***оштрафовала*** НЭК «Укрэнерго» на 170 тысяч гривен. Почему это произошло? Регулятор провел проверку НЭК «Укрэнерго» по жалобам ГП «Гарантированный покупатель».

Результаты проверки выявили, что НЭК «Укрэнерго» не осуществляла оплату авансовых платежей по услуге гарантированному покупателю за первые 10 и 20 дней расчетного месяца в марте — июне 2022 года, которые определены заключенным договором о предоставлении услуг по увеличению доли производства электрической энергии из альтернативных источников. и соответствующим порядком, утвержденным регулятором. И это при том, что средства в необходимых объемах у «Укрэнерго» были.

То есть НЭК «Укрэнерго» не рассчитывалась с «зеленой» генерацией. А это очень сказывается на финансовом состоянии «зеленых» производителей, по рынку электрической энергии в целом. И это в период, когда «зеленые» производители понесли огромные потери в результате боевых действий — были разрушены, остановлены или находятся на временно оккупированной территории. Тем не менее, сам Владимир Кудрицкий в СМИ часто любит

рассказывать, как он поддерживает «зеленых», что они будто будущее нашей энергетики и пример для иностранных инвестиций.

Так может у Укрэнерго нет денег для «зеленых»? Вряд ли мы знаем, что сейчас Украина активно экспортирует свою электроэнергию в страны Европы, а НЭК зарабатывает от продажи пропускной способности на аукционах. Кроме того, недавно компания подала в регулятор предложения по увеличению тарифа на передачу на следующий период, что опять же увеличит ее финансовые поступления.

Так куда же уходят деньги Укрэнерго? Может, на финансирование своих многочисленных IT-проектов, или может еще куда-то? Этот вопрос пока остается риторическим.

Интересно было послушать недавнее интервью Кудрицкого, которое он дал ***Обозревателю*** 15 сентября 2022 года. Там он оптимистично заверил украинских потребителей в том, что страна без проблем пройдет отопительный сезон, все будет хорошо и электросети выдержат огромную нагрузку от массового включения электрических обогревателей. «Все желающие могут включать электрообогреватели зимой», — заявляет руководитель «Укрэнерго».

Но ведь мы знаем, что это далеко от истины. Потому что кроме магистральных сетей Укрэнерго и сетей облэнерго, которые могут и выдержат такую нагрузку (но никто это не может сказать точно), есть еще и внутридомовые сети, которые у нас не в лучшем состоянии. Это мягко говоря, чтобы не шокировать аудиторию. Что это, если не пиар и манипулирование понятиями и фактами, особенно в условиях военного положения? И потому здесь мы имеем дело либо с естественным и политическим желанием руководителя «Укрэнерго» успокоить население, либо с желанием снять с себя ответственность.

По логике Кудрицкого, «Укрэнерго» по своим сетям готово дать больший объем электроэнергии, но если потребители не смогут его принять и будут сидеть потом в темноте и холоде — он, конечно же, не виноват. А трансформаторные подстанции? А если буквально сгорят сети в квартирах многоквартирных домов? А кто может с уверенностью сказать, выдержит ли такую нагрузку жилищный фонд частных будников, чтобы это не закончилось отключением электроэнергии?

«То есть мы уже определенный стресс-сценарий для нашей энергосистемы — в плане того, что все пользуются электрообогревателями — проходили и не раз, и не в одном сезоне… Поэтому я не прогнозирую каких-то системных проблем с тем, что применение электрообогревателей как-то повлияет на стабильность сетей. Ожидаем, что сети справятся», — говорит Кудрицкий.

Во-первых, мы не проходили еще ни одного отопительного сезона в условиях войны. Во-вторых, вряд ли «Укрэнерго» ведет учет электрообогревателей. Облэнерго и электропоставщики пока не могут сосчитать бойлеры, которые люди себе наставили. А Владимир Кудрицкий заявил, что все пользуются электрообогревателями. Вот такое отношение руководителя «Укрэнерго» к потребителям при подготовке к зиме.

Таких заявлений, как в его интервью, где прозвучало много красивых и успокаивающих сентенций, он делает в последнее время все больше. Хотя каждый опытный энергетик видит в них его неприкрытое желание усидеть в своем кресле или может и занять позицию повыше.

Но ведь мы также видим, что деятельность «Укрэнерго» в особый период под его руководством далеко не безупречна, и компании есть над чем работать. Ведь на НЭК «Укрэнерго» возложены сразу несколько важных функций на рынке электрической энергии, от постоянной работы которого зависит энергетическая и национальная безопасность нашей страны.

Так может господину Кудрицкому стоит меньше пиариться, используя каждый удобный повод, прекратить искать тех, кто вроде бы пытается уволить его и больше внимания уделять своим непосредственным обязанностям?

***

№ 1.619

Махинации в Укрэнерго: Кудрицкий заставляет компанию дважды заплатить за одну и ту же услугу

2023-04-04

Махинации в Укрэнерго: Кудрицкий заставляет компанию дважды заплатить за одну и ту же услугу

Национальная энергетическая компания «Укрэнерго» должна дважды заплатить за одну и ту же услугу почти 55 миллионов гривен.

К этим схемам непосредственно причастен председатель правления «Укрэнерго» Владимир Кудрицкий и менеджмент компании одиозного экс-премьер-министра *Азарова* «Связьтехсервис», которая годами обслуживала братьев *Клюевых*, пишет ***delo***.

> 1) — Речь идет о работах согласно договору № 335/01-11 от 2011 года между ГП «НЕК «УКРЭНЕРГО» и ООО «Связьтехсервис».
>
> 2) — После Революции Достоинства «Укрэнерго» прекратило выплаты по этому договору, но в конце 2014-го «Связьтехсервис» попытался через суд взыскать **55 788 907,14** грн, подав иск.

В **2016** году, когда судебное разбирательство еще длилось, а на должность руководителя офиса управления проектами «Укрэнерго» пришел Владимир ***Кудрицкий***, ООО «Связьтехсервис» передал права требования по вышеуказанному договору подряда ООО «Ай-Тек Украина», о чем поступило соответствующее письмо и в НЭК, и в суд.

За два года, в 2018 году *Кудрицкий* получил должность заместителя директора по инвестициям и вошел в Экономический совет «Укрэнерго».

И именно в это время в НЭК «УКРЭНЕРГО» поступает сообщение о том, что компания снова должна деньги ООО «Связьтехсервис», а не ООО «Ай-тек Украина».

Экономический совет «Укрэнерго» в спешке принимает решение о мировом соглашении с ООО «Связьтехсервис» и, не дожидаясь окончательных результатов расследования и согласования такого соглашения судом, дает добро на перевод ***53 064 001,02*** грн «Связьтехсервису».

Фигуранты судебных дел спешили не зря.

Через несколько недель по результатам судебного разбирательства оказалось, что письмо от ООО «Связьтехсервис» к НЭК «УКРЭНЕРГО» о якобы прекращении договора правоприемственности прав по вышеуказанному договору с «Ай-Тек Украина» было недействительным.

> 1) — Государственной аудиторской службой Украины установлено, что перечисление средств на счет ООО «Связьтехсервис» во исполнение

условий Мирового соглашения является убытком для ГП «НЕК «УКРЭНЕРГО».

Таким образом,

2) — в сентябре 2019 года Хозяйственный суд города Киева отказал в утверждении мирового соглашения и указал, что НЭК «УКРЭНЕРГО» виноват соответствующие средства «Ай-Тек Украина».

Понятно, что «Связьтехсервис» деньги не вернул, и

— теперь государственная компания «УКРЭНЕРГО», возглавляемая Кудрицким, должна оплатить соответствующие услуги дважды.

***

№ 1.620

Катастрофические экономические последствия проклятой путинской войны

2023-01-26

Александр Карпец

Экономические последствия кровопролития, развязанного Путиным в Украине, трудно назвать иначе, нежели катастрофическими. Крайне сложно, практически невозможно даже представить себе более или менее исчерпывающий перечень возникших из-за войны экономических проблем, решать которые придется для того, чтобы хоть как-то восстановить экономику страны, и не факт, что удастся восстановить хотя бы довоенный потенциал, не говоря о чем-то более.

Проблема вырисовывается архисложная и многофакторная. Ведь разрушены тысячи производственных и иных бизнесовых объектов, даже целые отрасли. Отключения электроэнергии гробят те производства и бизнесы, которые еще хоть как-то работают. Миллионы экономически активных граждан оказались за границей, и не факт, что они вернутся, а наоборот, по окончании войны они могут потянуть за собой фронтовиков и мужчин мобилизационного возраста после того, как относительно них будет отменен запрет на выезд из страны. К этому следует добавить падение ВВП на десятки процентов, огромную инфляцию и девальвацию национальной валюты, гигантскую безработицу, некомпетентность и коррумпированность так называемой элиты, полнейшую зависимость страны от внешней помощи, не говоря о кредитах, которые придется отдавать с процентами и так далее.

Кроме прочего, крайне отрицательным последствием войны является катастрофически углубляющаяся зависимость Украины от западных союзников, которые в значительной мере содержат ее финансово-экономическую систему как прямыми финансовыми вливаниями, так и поставкой материально-технических ресурсов. Западные партнеры, несомненно, оказывают огромную помощь, без которой Украина не смогла бы выстоять, и их за это следует искренне благодарить, но существует огромный минус, состоящий в утрате Украиной экономической субъектности, восстановить которую будет крайне сложно даже после окончания войны с благоприятным для Украины исходом.

Об экономическом измерении войны говорится много и часто, но какими-то урывками, бессистемно. В нижеследующем опусе предпринята попытка на основе открытой и широко известной информации составить некую общую картину экономической катастрофы, в которую война ввергла страну. Впрочем, картина эта не претендует ни на целостность, ни на статус исчерпывающей, являясь скорее набросками, а полный перечень проблем и дальнейшие перспективы, повторим, пока что трудно представить даже в самых общих чертах, а потому возвращаться к этой теме, вероятно, придется еще много раз.

Кстати, причиной обвала экономики является не только война, но также в извечные отечественные проблемы в виде коррупции, некомпетентности и

воровства, которые в нынешний критический период никуда не исчезли, а наоборот, проявляются с особой силой. Последние коррупционные скандалы это ярчайшим образом демонстрируют.

1. Упали целые отрасли и вся экономика

Война привела к рекордному падению ВВП Украины. По предварительным данным, опубликованным Министерством экономики 5 января, падение экономики в ушедшем году составило 30,4 (±2%). В валюте ВВП с 200 млрд долларов в 2021 году упал до 120-130 млрд долларов в 2022 году.

Расчеты проводились на основе оценок Госстатом за три квартала 2022 года:

- I квартал — падение ВВП на 15,1%;
- II квартал — падение ВВП на 37,2%;
- III квартал — падение ВВП на 30,8%.

Поскольку окончательные итоги 2022 года еще не подведены, процент падения ВВП может еще уточняться, но по большинству оценок, он едва ли будет сильно отличаться от впервые преодоленного годового барьера в размере 30%. Это худший результат за всю историю Украины, хотя лучше предыдущего прогноза правительства, поскольку ожидалось более глубокое падение до 32%.

Для сравнения: считается, что сокращение экономики Украины на 50% после распада СССР растянулось на несколько лет с 1993 по 1999 годы, а все остальные кризисы, включая глобальный кризис 2008-2009 годов и пандемию 2020 года, приводили к падению ВВП Украины на величину не более 15%.

По оценкам Киевской школы экономики, только прямой ущерб с начала московского вторжения в Украине в виде разрушенных жилых домов, промышленных предприятий, объектов инфраструктуры составил около 136 млрд долларов.

Если говорить о промышленности, то, пожалуй, более всех пострадала металлургия, которая после развала СССР была одним из локомотивов экономики и экспорта в Украине и долгие годы лидировала, лишь с в последнее время уступив лидерство аграрному сектору. Металлургия утратила, по ряду оценок, до двух третей своих активов, достаточно вспомнить разрушение и утрату двух таких металлургических гигантов, как «Азовсталь» и ММК имени Ильича в Мариуполе. Кроме того, паралич морских перевозок из-за военных действий в Черном море и фактического блокирования его российским флотом обвалил экспорт металла, который осуществлялся преимущественно морским путем. Для металла, в отличие от зерна, экспортный морской коридор не создавался, а сухопутный экспорт металлопродукции объективно ограничен в объемах.

В результате, металлургическое производство в Украине сократилось, по ряду оценок, на 70%, а металлургический экспорт упала на 62%. Как, кто и за счет каких средств будет его восстанавливать после войны – совершенно непонятно, равно как и то, будет ли металлургический потенциал Украины когда-либо восстановлен вообще.

Огромный удар пришлось испытать энергетике, поставкам энергоносителей и переработке углеводородов.

Правда, нефтяной бизнес достаточно быстро переориентировался на новые источники поставки, альтернативные российским и белорусским. И хотя это привело к резкому росту цен ориентировочно на 65%, к тому же, вслед за ростом валютного курса, но дефицит топлива удалось быстро преодолеть.

Вместе с тем, приходится с прискорбием констатировать, что нефтеперерабатывающая промышленность в Украине фактически прекратила существование. Из-за разрушений, нанесенных оккупантами, еще в марте 2022 года прекратил работу единственный работавший к началу войны в Украине Кременчугский нефтеперерабатывающий завод, работавший на нефти отечественной добычи. Перспективы восстановления этого предприятия пока что весьма туманны, и похоже, что до окончания войны говорить о запуске НПЗ в Кременчуге едва ли приходится.

О том, насколько пострадала электроэнергетика страны, особенно после начала системных ударов Москвы по энергообъектам в октябре прошлого года, за последние месяцы сказано уже много и многими, включая автора этих строк, поэтому углубляться не будем, а интересующихся направляем к соответствующему профайлу в издании «Экономические Новости». Отметим только, что, по разным оценкам, в разные моменты степень разрушения энергосистемы доходила до 50% или даже выше, хотя одновременно производится ремонт и восстановление разрушений в рамках возможного.

Если говорить о крупных предприятиях, в том числе, с иностранными инвестициями, то, по ряду опросов, 66% предприятий вынуждены были изменять графики работы, 40% снизили объемы производства, частично свернули производственные мощности 12% и только 1% на начало декабря заговорил о полной остановке хозяйственной деятельности. Что же касается малого бизнеса, то он намного болезненнее переживает удар, связанный с отключением электроэнергии.

Вызванные разрушениями энергосистемы отключения электроэнергии, в свою очередь, резко усилили ущерб, нанесенный войной экономике. Ущерб от перебоев с подачей электроэнергии трудно оценить, во всяком случае, оценки этого ущерба встречать не приходилось. Но очевидно, что ущерб этот является огромным, и в будущих финансово-экономических претензиях к агрессору этот ущерб следует обязательно учесть.

Для сельского хозяйства итоги года оказались несколько лучшими, поскольку аграрный бизнес более равномерно распределен по территории страны. Благодаря зерновой сделке, к концу года аграрный сектор сумел несколько восстановить экспорт.

В то же время, утрата контроля над целым рядом территорий, а также минирование ряда контролируемых территорий привели к существенному сокращению сельхозугодий. Поэтому в целом, ситуацию в агросекторе также можно охарактеризовать не иначе, как резкое падение.

По оценкам Украинского клуба аграрного бизнеса (УКАБ), в 2023 году посевные площади под зерновыми культурами сократятся в Украине на 22 процента, а если считать с довоенным 2021 годом, то почти наполовину. По расчетам УКАБ, посевные площади под зерновыми культурами в следующем году составят 8,7 млн га, что на 22% меньше показателя 2022 года и на 45% меньше показателя 2021 года.

То есть, в 2023 году в Украине будут на 45% сокращены посевные площади под зерновыми культурами и на 60% уменьшится урожай зерновых по сравнению с довоенным 2021 годом.

Недостаток электроэнергии ведет к падению производства молока и молокопродуктов, которые дорожают. Приведет это также к подорожанию хлеба, а стоимость яиц уже побила все рекорды. Цены на мясо пока что удерживаются за счет импорта, но и здесь существует риск подорожания и/или падения внутреннего производства за счет вытеснения его импортом.

Перспектива, как видим, весьма мрачная, прежде всего, для экспорта аграрной продукции. Остается надежда, что Украина сможет хотя бы накормить себя.

Экспорт упал, а валютный курс удерживается за счет внешней помощи.

Инфляция по 2022 году оценивается в 30%. Это очень высокий показатель, но не настолько плохой, каким мог быть. Сейчас вся Европа страдает от высоких уровней инфляции, вызванных как последствиями гигантских денежных эмиссий во время недавнего «медицинского сумасшествия», так и, собственно, от российской агрессии в Украине. В соседней Польше инфляция составила 18%, а в Молдове превысила 30%, то есть больше, чем в воюющей Украине.

Нацбанк удерживает валютный курс в диапазоне 36-37 гривен за доллар, но для этого приходится продавать валюту из резервов, поскольку поступления от экспорта существенно упали, а резервы поддерживаются за счет кредитов и грантов западных партнеров, причем до 60% дефицита бюджета финансируется за счет различных международных вливаний.

Напомним, что на 1 января 2022 года золотовалютные резервы составляли 21 млрд долларов, в июле они сократились до 22,8 млрд, но на 1 января 2023 года опять повысились до 28,5 млрд долларов.

Если говорить об экспорте Украины в военное время, то, по ряду оценок, в январе-октябре 2022 года он упал практически на треть, точнее, до 67,7% по сравнению с аналогичным периодом 2021 года.

В этот период украинский экспорт составил почти 37 млрд долларов. Главными экспортными товарами стали подсолнечное масло и кукуруза, которые принесли более 9 млрд долларов валютной выручки. Экспорт железной руды принес втрое меньше валюты. Пятерку главных экспортных товаров по выручке замыкают пшеница и рапс.

Изменились направления экспорта. На первое место среди импортеров украинской продукции вышла Польша, которая за 10 месяцев ввезла нашей продукции на 5, 6 млрд долларов, что составляет 15,4% всего экспорта. В свою очередь, Китай, который до войны был экспортером №1, за время войны опустился на 4 место, а его доля в общем экспорте снизилась вдвое с 11,8% до 5,3%. В пятерку крупнейших импортеров украинской продукции вошли также Румыния, Турция и Германия.

При этом следует учитывать, что приводимые данные учитывают два первых довоенных месяца 2022 года, а показатели, учитывающие сугубо «военные» месяцы будут заведомо хуже.

Импорт в 2022 году тоже сократился, но не так резко, как экспорт, поскольку за счет импорта обеспечивались критические потребности страны, прежде всего, в энергоносителях и нефтепродуктах, медикаментах и так далее. В пятерку стран, из которых Украина импортирует больше всего продукции вошли Китай, Польша, Германия, Турция и США, причем Штаты заняли место Белоруссии, которая до войны занимала пятое место среди стран, из которых Украина импортирует товары.

Общая сумма импорта за 10 месяцев 2022 года составила немногим более 44 млрд долларов. Для сравнения: в тот же период 2021 года импорт составил 73,2 млрд долларов. В структуре импорта лидировали нефть и нефтепродукты (почти 8 млрд долларов, или 15% импорта), легковые автомобили (2,5 млрд долларов), автомобильный газ (1,8 млрд долларов).

2. Утрата человеческого капитала

Из-за московской агрессии Украина несет также огромные демографические потери, на восполнение которых могут уйти поколения, и не факт, что они вообще будут восполнены

За время широкомасштабной агрессии из Украины в Европу выехали около 7,8 млн человек, преимущественно, женщины и дети. Из них около 4,8 млн человек получили право на временное убежище, половина из которых – в Польше и в Германии.

Для справки: во время миграционного кризиса в 2015-2016 годах, который считался наибольшим со времен Второй Мировой войны, в Европу перебрались 2,5 млн беженцев, и если на сентябрь 2021 года в школах и детских садах Украины числилось 5,4 млн детей, то в сентябре 2022 года в европейские школы пошли 2,25 млн детей, то есть почти половина украинских школьников находятся за границей и продолжает там обучение.

Если кому-то еще непонятно, то это называется демографическая катастрофа и лишение Украины будущего в виде детей!

После войны Украина будет иметь демографический кризис. Останется, по разным оценкам, около 30 млн человек, из них 10 млн – пенсионеры. Украине понадобится программа репатриации, как в Израиле.

Уже сейчас украинский бизнес оседает за границей, прежде всего в близлежащих странах. Государству придется создавать условия, чтобы бизнес возвращался в страну и создавал здесь рабочие места, например, в виде льготных кредитов. Только в этом случае за 5-10 лет удастся вернуться к довоенному демографическом уровню, а иначе в 2040-2050 годах Украина достигнет демографического дна.

Кроме того, около 6,5 млн граждан являются вынужденными переселенцами в Украине, хотя официальный статус ВПО (внутрішні переміщені особи) получила только половина этой категории граждан.

3. Рекордная безработица, падение доходов

Катастрофической является ситуация с занятостью. В целом по Украине работу имеют только 60% людей трудоспособного возраста.

В этом вопросе, как всегда, имеют место манипуляции. Нацбанк дает общий уровень безработицы в размере 30%, что составляет 5 млн человек. В свою очередь, Минэкономики показывает 2,6 млн безработных, то есть вдвое меньше. Правда, разницу можно объяснить тем, что многие граждане формально числятся на работе, но фактически не работают, поскольку по причине войны и экономических проблем не работают их предприятия. Значительная часть работников недополучают заработную плату. Соответственно – растет уровень бедности

Госстат прекратил публикацию данных о средней зарплате, но из данных Пенсионного фонда можно сделать вывод, что номинальная зарплата осенью 2022 года сократилась на 5%, а реальная – на 20%.

При этом Украина лишилась такого важного источника валютных переводов трудовых мигрантов, а точнее, поступления от мигрантов стали перекрываться расходами на проживание за границей беженцев.

Напомним, что в последние годы одним из главных источников поступления валюты в страну были переводы заробитчан из-за границы, которые по размерам уступали только валютной выручке от экспорта сельхозпродукции, но обгоняли экспорт продукции металлургии.

Но после 24 февраля ситуация существенно поменялась. Переводы из-за границы по-прежнему идут, но их полностью перекрывает резко возросший отток валюты за границу. Причина – миллионы украинцев стали беженцами и уехали за границу и тратят там деньги со своих украинских карточных счетов.

Такой отток средств вырос после начала войны втрое и, с мая по октябрь, оказался на 20% больше переводов из-за границы (8,4 млрд против 6,8 млрд долларов).

4. Сложное положение в финансово-банковской системе

В конце декабря Нацбанк опубликовал отчет о финансовых и банковских итогах 2022 года, и итоги эти весьма печальны.

Выводы Нацбанка вкратце выглядят следующим образом:

1) Украинская банковская система могла потерять как минимум 20% кредитного портфеля в виде невозвратов по займам — это безвозвратные потери. Но после усугубления проблем в энергетике регулятор ухудшил этот прогноз минимум до 30% потерь по ранее выданным кредитам. Это минимальная оценка и проблемных кредитов может оказаться и больше. Дефолт зафиксирован уже по 13% корпоративных кредитов, а доля неработающих кредитов в этом сегменте достигла 40,5% к началу ноября.

2) Пока у 67 действующих банков хватает капитала для покрытия последствий войны, однако в отчете НБУ говорится, что некоторые банки уже начали нарушать минимальные требования по достаточности капитала (в том числе один государственный) — это тревожный звоночек для их владельцев и клиентов. Название этих банков НБУ не приводит. Но отмечает, что 5 банков работают на граничных показателях по достаточности капитала.

3) С февраля по ноябрь 2022 года численность работников финансового сектора сократилась на 12%. Около 4% специалистов работало удаленно из-за границы.

4) От США украинские власти ждут в 2023 году значительную часть финансовой помощи в форме грантов, а от Евросоюза (около 18 млрд

евро) — в виде беспроцентных кредитов на 35 лет с 10-летней отсрочкой до первого погашения.

5) Активность покупателей на рынке недвижимости упала до минимума. Согласно отчетам нотариусов, за первые три квартала 2022 года количество сделок на покупке была на уровне чуть более 25% уровня 2021-го. При этом с начала полномасштабного вторжения и до ноября было разрушено или повреждено свыше 16 тыс. многоквартирных и почти 127 тыс. частных домов.

6) Доходы работников частного сектора резко сократились с начала полномасштабной войны из-за массовых увольнений украинцев, миграции, простоя и сокращений зарплат. Часть этих потерь компенсируется за счет увеличения доходов военнослужащих. Текущий уровень безработицы превышает 30%. Опросы Нацбанка показывают, что большинство компаний не планирует менять численность персонала в 2023 году. А треть предприятий допускает дальнейшие сокращения работников, и продолжительные отключения электроэнергии могут ухудшить их ожидания.

7) Люди боятся вкладывать средства на срочные депозиты (с четко оговоренными сроками), и большую часть сбережений размещают на текущих (карточных) счетах, чтобы иметь оперативный доступ к деньгам. Доля срочных вкладов населения с 43% перед полномасштабной войной уменьшилась до 35% в конце октября. При этом некоторые средние и небольшие банки столкнулись с оттоком средств физлиц — 25 банков, на которые приходится 8% чистых активов банковской системы. В НБУ подчеркнули, что финансисты должны быть готовы к резким оттокам средств со счетов, что не исключается в текущей ситуации.

Львиная доля бюджета – внешнее финансирования и денежная эмиссия.

Наконец, приведем весьма неутешительные данные о наполнении бюджета с 24 февраля по 31 декабря 2022 года

Едва ли не важнейшим источником наполнения бюджета в ушедшем году стали гранты и кредиты от внешних партнеров на сумму 31,2 млрд долларов или примерно 1,1 трлн гривен.

Только на втором месте поступления в бюджет от налогов, таможни и госпредприятий в сумме примерно 867,6 млрд гривен.

Денежная эмиссия составила 419 млрд гривен, из которых 400 млрд гривен – это собственно «печать» денег, а 19 млрд гривен – так называемая прибыль Нацбанка, перечисляемая в бюджет.

Кроме того, банки, юрлица и граждане выкупили военные ОВГЗ на сумму 250,7 млрд гривен под высокие проценты, с которыми эту сумму придется вскоре выплачивать государству, то есть налогоплательщикам.

Финансово-экономические перспективы наступившего 2023 года радужными тоже назвать трудно, тем более что они будут зависеть о хода военных действий, а их предсказать пока что совершенно невозможно. Но это отдельная тема…

***

№ 1.621

Демографическая катастрофа в Украине на фоне войны и разрухи

2023-05-25

Александр Карпец

Война нанесла огромный удар по экономике и демографии Украины, но если об экономическом ущербе заговорили много и сразу, то о не менее разрушительном ущербе демографическом стали говорить только сейчас. Демографическая ситуация и до полномасштабной войны была сложной, и даже до 2014 года она была далеко не блестящей. По прошествии года с небольшим войны, она стала катастрофической как для экономики, которая сильно зависит от демографии, так для дальнейшего существования Украины в ее нынешнем виде.

К тому же, есть подозрение, что Москва использует войну для решения своих острейших демографических проблем путем вывоза населения оккупированных и разрушенных территорий Украины в депрессивную и вымирающую российскую глубинку. Упор делается, прежде всего, на восполнение стремительно убывающего славянского и православного населения России. Ведь Россия, которую местная идеология и пропаганда возводит в разряд «великой славянско-православной» страны, даже с претензией на цивилизацию, уже фактически уже перестала быть таковой, поскольку в ней все более доминируют другие народы и вероисповедания.

1. Некоторые общие черты демографического кризиса

Об экономическом ущербе от войны говорилось много, многими и во многих аспектах, в частности в публикации «Катастрофические экономические последствия проклятой путинской войны».

Что касается демографического ущерба, то очевидно, что он вызван массовым выездом за границу граждан, прежде всего трудоспособного возраста, с детьми, которые в будущем должны стать экономико-демографической основой страны. Огромное количество мужчин мобилизационного возраста служат в армии, вырваны из экономической и социальной жизни. Очень многие мужчины немедленно выедут из страны для воссоединения с семьями и/или на заработки, как только откроются границы. Следует помнить о погибших и раненых до состояния инвалидов с частичной или полной утратой трудоспособности, а также с проблемами социализации в мирной жизни.

Даже в сугубо экономическом смысле демографический обвал в Украине чреват необратимыми последствиями. Очевидно, что страну ожидает тяжелое и мучительное восстановление после войны. Для этого, кроме всего прочего, нужны человеческие ресурсы. Причем нужны граждане не просто трудоспособного возраста, а те, которые обладают определенными знаниями и навыками, способны к созидательному труду, вообще готовы трудиться для восстановления страны.

И здесь, кроме собственно численно-демографических потерь, имеют место морально-психологические, как нынче модно говорить, «мотивационные» и иные подобные перекосы. Не вдаваясь в подробности, напомним, что в

последние годы численность абитуриентов, подающих документы для поступления на технические специальности вузов, составляет относительно небольшой процент, причем значительная часть из них – это так называемые айтишники. Все остальные – это пресловутые юристы-экономисты, дизайнеры-визажисты, психологи-социологи-политологи и так далее, которые для восстановления страны однозначно не нужны, по крайней мере, в таком количестве, да еще с учетом резкого сокращения населения в связи с массовым выездом на кордон.

Еще хуже перекос в сфере выбора уровней образования. Если в вузы на различные специальности в 2022 году, по словам тогдашнего министра образования, было принято 505 тысяч человек, то на рабочие специальности в училища – только 85 тысяч, причем с учетом парикмахеров-модельеров.

И опять-таки, все это пока об социально-экономическом измерении демографического провала.

Но, кроме этого, война и массовая миграция обостряют экзистенциальную проблему, то есть проблему существования Украины в ее нынешнем понимании, прежде всего, в этно-цивилизационном измерении. Эту сложную тему пока старательно обходят, сводя обычно все к идиотским разборкам на тему языка, мовы, памятников и названий улиц, хотя уже давно надо думать о совершенно других вещах…

2. Экономическое измерение демографического обвала

Но вернемся пока в сугубо социально-экономическую плоскость как более понятную и очевидную.

Недавно эту тему подняла в своем телеграм-канале народный депутат от порошенковской фракции «Евросолидарность» Нина Южанина, член комитета Верховной Рады по вопросам финансов, налоговой и таможенной политики.

Южанина утверждает, что с 24 февраля прошлого года Украина потеряла больше трудоспособного населения, чем Германия за время Второй Мировой.

По её словам, за год с лишним Украина потеряла 5,5 миллионов

трудоспособных граждан, которых до войны насчитывалось 17,4 миллионов. В процентном выражении количество трудоспособного населения в Украине сократилось более чем на 30%.

«Такие потери рабочей силы больше, чем в Германии после Второй мировой войны. Там с 1939 по 1946 годы численность трудоспособного населения сократилась на 4,7 млн, что составило 16% всего количества рабочей силы», – подчеркивает Южанина.

По её словам, к такой потере трудоспособного населения привели несколько факторов. Около миллиона человек было мобилизовано, что означает их вырывание из экономической жизни страны. Ещё 4,6 млн человек пребывают за границей, прежде всего 3,2 миллиона женщин трудоспособного возраста.

Также 1,3 млн трудоспособных граждан остались на неподконтрольных территориях. Не претендуя на достоверность, от себя отметим, что эта цифра вызывает определенные сомнения в смысле ее заниженности.

Южанина обращает к власти следующий посыл: предпринимать решительные действия по возвращению в Украину трудоспособных граждан, выехавших за рубеж. По её словам, 28% уехавших называют условием своего возвращения «наличие высокооплачиваемой работы», а ещё 20% – более высокий уровень жизни в Украине».

Очевидно, что оба условия являются, мягко говоря, трудновыполнимыми, поскольку ни того, ни другого в Украине в ближайшее время не предвидится. Более того, за время войны доходы подавляющего большинства жителей нашей страны упали, то есть банально сократились. К тому же, покупательная способность этих доходов, даже если они остались на прежнем уровне, существенно снизилась из-за инфляции и девальвации национальной валюты.

О настроениях, царящих среди украинских беженцев в Польше, свидетельствует опрос компании по трудоустройству Gremi Personal, проведенный в марте с участием 1270 респондентов. Трудно сказать, насколько результаты этого опроса являются репрезентативными, но других данных все равно нет

Важнейший вывод, который делается на основании этого опроса: за последние полгода количество беженцев в Польше, которые не планируют возвращаться в Украину, выросло вдвое, хотя более половины из них все же ждут возможности вернуться домой.

Согласно опросу, количество тех, кто не планирует возвращаться в Украину, за последние полгода выросло более чем вдвое – с 17% до 38%.

Еще 55% украинцев планируют вернуться в Украину, 7% – переехать из Польши в другую страну. 82% тех, кто планирует возвращаться, собираются сделать это после завершения войны, 8% – весной, 6% – летом, 4% – осенью.

«Это может указывать на ряд факторов. Некоторым людям уже некуда возвращаться, в основном, это люди с Востока и Юга Украины, чьи дома уничтожены российскими оккупантами. Многие люди уже адаптировались в

Польше, устроились на работу и отдали детей в польские школы. Некоторые женщины построили отношения с поляками и уже не хотят расставаться», – комментируют приведенные данные в компании Gremi Personal, проводившей опрос.

Кроме того, за последнее время более 10 тысяч украинских компаний открылись в Польше, в связи с чем у украинцев появляется возможность занимать хорошие должности и получать польские зарплаты.

Следует отметить, что Польша приняла больше всего украинцев, которые были вынуждены покинуть дома из-за вторжения России. Более 11 миллионов украинцев пересекли польскую границу за время войны. По последним данным, живут в Польше около 2 миллионов беженцев, 739 тысяч из них уже трудоустроены. 10% украинцев в Польше уже выучили язык в совершенстве, 30% – могут свободно общаться. Еще 50% учат язык, даже если это дается тяжело, и только 10% украинцев не собираются учить польский.

Даже с поправками на репрезентативность этих данных, выглядят они крайне удручающими.

К тому же, между декларированием желания вернуться и собственно возвращением есть большая разница. Особенно, если учесть, что 82% тех, кто планирует возвращаться, собираются сделать это после завершения войны. А когда она завершится – пока неизвестно, время идет, и в жизни многих из тех, кто декларирует стремление вернуться в Украину, могут произойти некие изменения, в связи с которыми желание возвращаться испарится, «як роса на сонці».

Ещё один важный момент, который следует учитывать, – неизбежная новая волна эмиграции из Украины по завершении войны. Её основу могут составить мужчины, которые сейчас остаются в стране исключительно из-за запрета на выезд во время военного положения, а по его завершении наверняка выедут к своим семьям в Европу.

Это далеко не полный перечень демографических факторов, которые являются определяющими для будущего.

Все эти факторы, как нетрудно догадаться, будут оказывать очень существенное влияние на темпы и результативность послевоенного восстановления Украины. При этом обращает внимание заявление министра финансов Сергея Марченко о том, что сейчас экономика Украины обеспечивает потребности страны только наполовину.

Возвращаясь к поднятому депутатом Южаниной вопросу о сокращении количества трудоспособных граждан на 30%, следует еще раз особо подчеркнуть, что проблема не только в общей численности населения после войны, а в доле в нем части трудоспособного возраста.

Хотя даже с этой формально трудоспособной частью не все так просто.

Очевидно, что если в структуре населения послевоенной Украины будет слишком велика доля пенсионеров и людей предпенсионного возраста, а число трудоспособных граждан будет таково, что своими налогами они просто не смогут «прокормить» всех нетрудоспособных, то это чревато не только неспособностью государства поддерживать социальную структуру и неспособностью восстановить страну после войны. Это еще сильнее подстегнет процесс депопуляции и трудовой миграции за границу, то есть проблема будет обостряться.

К тому же, «как шило из мешка», опять вылезают наружу проблемы с образованием и профессиональными навыками трудоспособной части населения, которая все же останется в Украине.

Очевидно, что, по сравнению с довоенным периодом, число рабочих мест для представителей разного рода «престижных профессий» в Украине резко сократится. Иными словами, работы по профилю «юристам-экономистам» и «социологам-политологам» не будет уже хотя бы потому, что экономика не сможет содержать довоенное количество персонала, обслуживающего интересы власти и капитала в условиях резкого сжатия экономики.

Если говорить о том, что одной из базовых отраслей послевоенной экономики будет восстановление разрушенного, то есть строительство, то и здесь нужно ограниченное количество управленческого и инженерно-технического состава. Зато понадобится большое количество рабочих рук, а с желающими работать руками, как сказано выше, имеются большие проблемы. При этом можно прогнозировать проблемы с квалифицированными кадрами рабочих строительных и производственных специальностей, которые будут востребованы за рубежом, и после войны начнется их отток в те страны, где платят больше, и если эта проблема уже существовала до войны, то после нее можно ожидать ее обострения.

Отсутствие работы с адекватной зарплатой будет стимулировать отток человеческих ресурсов за рубеж или заставит переквалифицироваться в чернорабочих с соответствующим снижением дохода и уровня жизни.

Если продолжить предложенное депутатом Южаниной сравнение, то придется вспомнить, что послевоенную Германию восстанавливали специально для занятия ею места «промышленного локомотива Европы» и витрины «свободного западного мира» в противовес советскому блоку. К тому же, известно, что среди западных стран-союзников по антигитлеровской коалиции рассматривались планы по деиндустриализации Германии и превращении ее в аграрную страну, но возобладала все же обратная точка зрения.

Но очевидно, что для Украины хорошие места в международной системе разделения труда едва ли найдутся. Скорее всего, ей уготована роль аграрной державы, экспортирующей зерно, а для этого не нужно большое количество населения с высокими профессиональными знаниями и навыками. Соответственно, высокого уровня жизни и развитой инфраструктуры в такой стране не может быть.

В то же время, Москва и ее агрессивная сущность никуда не денутся. Для того, чтобы противостоять этому, нужна будет мощная боеспособная армия и военно-промышленный комплекс, который был основательно разрушен за 30 лет после развала Союза, а война его окончательно добивает. Чтобы противостоять западному давлению по превращению Украины в аграрный придаток развитого мира, а также для ускоренной реиндустриализации страны, нужен совершенно иной уровень не только власти и элиты, но и трудовых ресурсов вообще, тем более в условиях, когда можно беспроблемно сбежать за кордон, чтобы там жить и хорошо зарабатывать.

3. Демография Украины: до войны – плохо, после войны – катастрофа?

Дискуссия относительно демографии в Украине все более смещается в сторону попытки ответить на простой вопрос: как поступят миллионы наиболее активных граждан, когда война окончится, и границы окажутся открытыми, и не начнут ли они массово мигрировать за рубеж в поисках лучшей судьбы?

Предельные случаи, когда власть попытается оставить границы закрытыми и после окончания войны, а Европа также закроется на въезд, свернув пресловутый безвиз, рассматривать не будем.

Вместо этого, отбросив примитивную демагогию, которую принято путать с реальным патриотизмом, отметим, что до сих пор нет сколько-нибудь четкого понимания того, как, чем и когда война окончится. А ответы на эти вопросы существенно повлияют на поведение обывателей и последующую демографическую картину.

К тому же, в Украине даже до войны было достаточно сложно говорить предметно с цифрами о демографии. Ведь Украина оставалась единственной страной в Европе, где последняя и единственная с советского конца 1980-х годов перепись населения производилась более 20 лет назад. Даже в мире таких стран не так уж много!

Есть еще один вопрос, который возникает в связи с демографией. Кого, собственно, считать гражданином Украины де факто, а не де-юре? Например, можно ли население, оставшееся после 2014 года в Крыму и ОРДЛО украинскими гражданами, которых следует учитывать в демографических раскладах, в том числе, как человеческие ресурсы, способные участвовать в

восстановлении страны после войны? Очевидно, что вопрос более чем дискуссионный…

При этом надо понимать, что население только Крыма до оккупации Москвой превышало 2 млн человек. Что же касается Донбасса, то здесь списочная численность населения была намного больше, но при этом многие граждане оттуда выехали на контролируемые территории, превратившись в так называемых ВПЛ – временно перемещенных лиц, термин, придуманный специально для того, чтобы не давать этим людям статус беженцев, который по международным стандартам предполагает значительное объем прав и льгот.

Кроме того, Украина уже давно славится большим количеством трудовых мигрантов, живущих во многих странах, начиная с Польши, Чехии, Италии, Канады и так далее, оканчивая той же Россией. Формально это люди, имеющие украинское гражданство и паспорт, но реально едва ли их можно сколько-нибудь серьезно рассматривать в качестве человеческого ресурса для восстановления страны. При этом следует учитывать, что многие заробитчане после некоторого времени проживания в приютившей их стране перетаскивали к себе семьи и родственников, углубляя демографический провал.

После войны и с учетом массового выезда преимущественно женского населения в эмиграцию, эти процессы могут только ускориться. Тем более что очень многим просто некуда возвращаться, поскольку война разрушила их города и села, жилье, привычный жизненный уклад. Впрочем, в массовой миграции активно участвуют даже жители тех областей, которые война непосредственно не затронула. Как бы там ни было, но только в Польше по-прежнему остается 1,5-2 миллиона украинских беженцев, а в местных школах учатся 150 тысяч украинских детей, и они с каждым месяцем все больше социализируются к реалиям новой страны.

В целом, вполне логично предположить, что после войны максимальный отток населения из Украины будет иметь место среди молодежи, среди наиболее продвинутых, пробивных и тех, кто сумел устроиться на новом месте, или тех, чьи родные и близкие сумели это сделать. Последнее касается и мужчин, чьи жены или родственники сумели устроиться в другой стране.

Кстати, не следует верить басням о сказочных перспективах, ожидающих за рубежом, тем более что часто очень многое зависит от случая. Ведь очень и очень многие возвращаются, а часто возвращение на родину инициируют дети юношеского возраста, не желающие жить и учиться за границей, и таких случаев очень много, о чем хорошо информированы те, кто соприкасается с жизненными реалиями непосредственно, а не только черпает информацию из интернета.

В то же время, из Украины будут стремиться выехать те, чьи доходы и уровень жизни резко упали в связи с войной, хотя не факт, что на чужбине их может ожидать лучшая судьба. Точно также, из Украины будут стремиться уехать те, не попадет в социальные лифты, а политическую систему будут видеть по-прежнему коррупционной и несвободной, а таких будет очень много, хотя не факт, опять-таки, что за кордоном их будет ожидать что-то лучшее.

Словом, здесь очень много факторов, и непонятно, как демографическая статистика все это учитывает. Собственно, непонятно даже, как все это можно смоделировать и учесть хотя бы в минимальном приближении, дабы понять не только перспективы экономического восстановления страны, но и перспективы Украины остаться таковой.

4. Украинский экзистенциализм и демографические мотивы путинской агрессии

Итак, кроме сугубо экономико-меркантильных аспектов, обостряющаяся демографическая проблема имеет экзистенциальную сторону, ибо встает вопрос о дальнейшем существовании страны, а также о форме такого существования. Здесь же возникает вопрос о демографических целях московской агрессии и методах достижения этих целей.

Напомним, что в послевоенной Германии проблему нехватки трудоспособного населения решали привлечением низкоквалифицированной рабочей силы из ряда других стран, в основном, из Турции. Сегодня турецкая диаспора является одной из крупнейших в Германии, но её представители, будучи уже в 3-4 поколении обладателями немецкого гражданства, в совершенстве владея языком, зачастую так и не смогли полностью интегрироваться в немецкое общество.

Мысли о том, насколько после войны Украина останется Украиной в ее довоенном понимании, появились давно. Недавно размышления на сей счет совершенно случайно попались в телеграм-канале Алексея Копытько, который, если верить информации из сети, подвизается в ипостаси советника министра обороны, а также ведет блоги на некоторых сетевых платформах. Несмотря на некоторую сумбурность и контраверсийность высказываемых мыслей, в целом они представляются весьма уместными и адекватными ситуации, а потому приводим публикацию А.Копытько с некоторыми сокращениями, не нарушающими суть:

«Бахмут российские войска тотально разрушили. Восстановлению не подлежит. Когда мы освободим эту территорию, нужно будет строить новый город. Это один из десятков населённых пунктов, которые россияне полностью уничтожили…

Тактика выжженной земли с имитацией точечного восстановления (пара домов на уничтоженный микрорайон) лично меня в который раз наталкивает на мысль, что россияне таки имеют вполне победоносный план-минимум.

Он заключается в захвате пригодного для интеграции населения и решения за счёт этого части демографических проблем.

На днях Песков прямым текстом сказал, что «демография – это то, где у нас пока не получается» (пока – это 20 лет).

На тему демографии идёт очень интенсивная рефлексия. Хорошее видео бродит с одним из кадыровских приспешников, который разъяснил, почему русские должны размножаться как народ.

Поэтому сгон населения, тотальное разрушение захваченных территорий с последующим превращением их в зону апокалипсиса – это рабочий вариант для РФ.

Поэтому роль Бахмута – в том числе, не пустить россиян дальше, чтоб они выдохлись и не разрушили ещё несколько городов.

Это одна из причин, почему любая «заморозка» нам категорически не подходит: нам нужна живая земля с людьми, а россиян вполне устроит мёртвая зона без людей, которых они рассредоточат у себя.

Это вполне вписывается в концепт «защитить жителей Донбасса». Вот они, жители, целёхонькие – на Урале, в Поволжье, в разных дырах по всей РФ. Спасены! Не все, правда… А то, что Донбасса больше нет – ну, такое… Под этим соусом можно и войска победоносно вывести, если совсем всё плохо станет…

Неоднократно слышал от товарищей, приезжавших с фронта на лечение/ротацию, мысли примерно такого рода: бьёмся до победы, иначе нас уничтожат; но не хочется умирать бесполезно, ради того, чтобы здесь через 20 лет жили не мои дети-внуки, а мигранты из условного Пакистана.

Тема «кто здесь будет жить» пока не является мейнстримной, но бродит, распространяется органически…

Вопрос сохранения/возвращения наших людей будет всё более цепляющим. Тут поверхностные рецепты из материального мира не помогут. Нужны идеи…

Если брать аналогию с Израилем – туда начался приток населения намного раньше, чем там стало хорошо. Всё, что я читал о становлении Израиля как государства – это о тяжелейшем труде в недружественной среде, которую за 3 поколения успешно преобразовали.

Где взять людей и чем их мотивировать – это тот вопрос, который всё чаще будет возникать при взгляде на руины Мариуполя, Волновахи, Угледара, Попасной, Бахмута, Изюма (вставьте свой город…).

Периодически встречаю реплики многомудрых западных специалистов на тему, а как назвать то, что сейчас творит Россия против Украины? Немалая часть этих замечательных людей, считает, что массовые убийства и похищения детей тысячами – это в целом нехорошо, но это не геноцид.

Хотя ситуация с детьми дословно попадает под определение статьи из конвенции, да и все остальные позиции – хоть по отдельности, хоть в совокупности – доказывают, что Россия творит геноцид.

Но, «не всё так однозначно», «туман войны» и тэ дэ».

Не будем продолжать дискуссию о том, можно ли считать геноцидом то, что путинская Москва творит в Украине, ибо на сей счет специалистов хватает в избытке.

Намного больше волнует вопрос о том, кто и как будет восстанавливать страну, и кто будет в ней жить после войны, в том числе на разрушенных войной территориях. Будут ли страну вообще восстанавливать и в каком виде?

Наконец, будет ли это Украина в том смысле, в каком мы ее до сих пор знали?..

***

№ 1.622

Пенсионно-накопительный аферизм

Новая серия

2023-05-08

Тема накопительной пенсионной системы перешла в разряд «вечных», ибо к ней приходится обращаться уже около 15 лет с периодичностью, диктуемой каждой очередной попыткой каждой очередной власти протянуть эту идею. Причем каждый раз эта затея все более превращалась именно в аферу по причине ухудшения социально-экономическим условий. Нынешняя же попытка внедрить это во время кровопролитной войны, очевидного обвала экономики и массового бегства трудоспособного населения от войны за кордон и вовсе трудно характеризовать иначе, чем покушение на мародерство и хищение средств в особо крупных размерах группой лиц по предварительному сговору.

Тем более, что, по слухам, попытки введения накопительной системы в соседних странах Восточной Европы, а именно в Венгрии, Польше и Чехии, потерпели наудачу, хотя там экономическая ситуация на порядки лучше, чем в Украине, не говоря уже о войне. И если относительно Венгрии есть вопросы, поскольку там далеко не все так здорово, то Польша и Венгрия числятся по разряду достаточно успешных экономик, которые неплохо переживали кризисные явления последних лет даже на фоне ведущих стран Европы.

1. Все это уже было

Действительно, введение накопительной системы пенсий – это долгоиграющий «баян», на который приходится периодически обращать внимание последние лет 15, начиная с кризиса 2008-2009 годов. Уже тогда по факту обрушения пенсионных систем на Западе в медиа стали появляться публикации, не получившие, впрочем, должной внимания и оценки у нас, в

отличие от шквала валютно-курсовых и банковских проблем, которые тогда в Украине были крайне актуальными.

Публикации конца «нулевых» и начала-середины «десятых» годов нынешнего столетия канули в лету вместе с опубликовавшими их изданиями и их сайтами, оставив в тумбочках пыльные пачки газетных вырезок, поскольку тогда еще в ходу были бумажные носители.

Краткое попурри на эту тему содержится в давнишней, 2017 года публикации «Опасности пенсионного накопления», а также в публикации незадолго до войны в августе 2021 года «Накопительная пенсионная система: кто лоббирует и что ждет украинских пенсионеров». Поводом для последней послужила попытка уже нынешней Власти “продавить” накопительную систему в пользу неких интересантов, стремящихся в корыстных целях получить дешевый финансовый ресурс в виде пенсионных отчислений.

Очень кратко перескажем «содержание предыдущих серий», чтобы было понятно, что затея эта давняя, преимущественно преступная, а главное никчемная, поскольку мировой опыт все более показывает ее несостоятельность.

Нынешняя такая попытка является уже где-то пятой по счету. А началось еще во времена Януковича в первой половине 2010 годов,

В начале 2010-х годов при Януковиче после проведения «пенсионной реформы имени Тигипко», выразившейся в увеличении пенсионного возраста для женщин и пенсионного стажа для всех в условиях безработицы и масштабной тенизации, тогдашняя власть озаботилась переходом к двух- и даже трехуровневой пенсионной системе.

Разгорелась дискуссия. Времена были «сразу-после-кризисные», и СМИ были полны информации о том, как многие западные финансовые структуры, включая пенсионные фонды, очень плохо перенесли кризис, некоторые вплоть до банкротства, и центробанкам различных стран приходилось их спасать, вливая в них огромные суммы ликвидности. По мнению автора этих строк, несмотря на достаточно бурную дискуссию, до сути вопроса тогда так и не докопались, а скорее заболтали тему, а интерес тогдашней власти к этой теме угас, поскольку появились другие проблемы, а затем подоспел майдан…

Следующая попытка протянуть накопительную систему имела место во времена Порошенко при премьерстве Яценюка на волне прозападного реформаторства. В 2015 году стараниями, в том числе, тогдашнего министра соцполитики Павла Розенко была развернута кампания за переход к трехуровневой пенсионной системе, состоящей из первого государственного солидарного уровня, второго сначала государственного накопительного уровня, который затем надо было в ускоренном темпе передать в частные руки, плюс изначально частный третий уровень.

Основным смыслом предлагавшейся тогда пенсионной реформы было перераспределение части поступлений из государственной солидарной в частную накопительную систему с тем, чтобы «эффективный частник», получив огромный финансовый ресурс пенсионных накоплений, вложил его в некие долговременный прибыльные проекты. Едва следует много говорить о том, что в условиях отсутствия финансового рынка, сворачивания производств с высоким уровнем добавленной стоимости, вообще, в условиях падения экономики нельзя серьезно говорить о прибыльных проектах продолжительностью в десятки лет, в течение которых ведутся пенсионные накопления.

Шквал поднявшейся критики и ряд других проблем заставили тогдашнюю власть отказаться от этой затеи.

Но в 2017 году, уже при премьерстве Гройсмана в рамках создания второго обязательного накопительного уровня пенсионной системы было принято решение о том, чтобы с 1 января 2018 года открыть личные накопительные пенсионные счета для работающих возрастом от 35 лет и моложе. Дополнительные отчисления на эти счета должны были составлять 2% от зарплаты с постепенным повышением до 7% к 2023 г. на 1% ежегодно. Об этом, в частности, шла речь в указанной публикации «Опасности пенсионного накопления», но эта затея провалилась.

В 2019 году, едва придя к власти, Монобольшинством был подан законопроект №2683, в котором предполагалось следующее. Работник должен отчислять на накопительный счет 1% зарплаты, а работодатель 2%. При желании работник мог увеличить свои отчисления в накопительный фонд, и тогда работодатель должен был бы увеличить свои отчисления на ту же величину плюс 1%, но не более 5%.

Поскольку такая схема оказалась нежизнеспособной и ведущей к тенизации, начались торги, в результате которых премьер Шмыгаль заявил, что правительство готово пойти на некоторые уступки в плане процентов, чтобы не увеличивать общую налоговую нагрузку на фонд заработной платы. А именно, и работник, и работодатель отчисляют по 2% от суммы заработка, и чтобы не увеличивать налоговую нагрузку на бизнес и самих работников, предлагалось соответственно снизить с 18 до 16% ставку налога на доходы физических лиц (НДФЛ) и с 22 до 20% ставку единого социального взноса (ЕСВ). Очевидно, что в этом случае пострадает как хронически дефицитный Пенсионный фонд, который постоянно дотирует государство, так и местные бюджеты недополучат доходы от подоходного налога, а это очень сильный удар по регионам. Законопроект отправили на доработку…

Но появились идеи ввести с 2023 года накопительную систему только для основных категорий бюджетников, то есть учителей, социальных работников и военнослужащих, собственно, для тех, кто не может отказаться. Суммарный

взимаемый процент предлагалось снизить до 2%: 1% будут удерживать с работника, а еще 1% будет платить государство, являющееся в данном случае работодателем, за счет соответственно снижения НДФЛ и ЕСВ. Но была идея о дальнейшем увеличении отчислений с 2% до 4%.

Дело было до войны, военнослужащих тогда было намного меньше, чем сейчас, и общая численность указанных категорий граждан составляла около миллиона человек. Фактически, планировалось поставить на них эксперимент, чтобы понять, что из этого выйдет.

В медиа поднялась волна справедливой критики, суть которой сводилась к тому накопления в гривне за 30 лет будут незначительными, но их съедят инфляция и девальвация, и никакой защиты от обесценивания предложено не было. Подвергся критике и механизм управления накоплениями, не дающий гарантий сохранностей и чреватых злоупотреблениями вплоть до хищения пенсионных накоплений граждан.

В нынешней пенсионно-накопительной афере все повторяется с тупым упорством, свидетельствуя о том, что речь идет не об общественном благе, а о циничных шкурных интересах, и это особенно омерзительно во время войны, о чем далее.

2. Прогрессирующая деградация пенсионных систем в мире

Но кроме сугубо отечественных, откровенно говоря, местечковых особенностей, есть общие, как нынче модно говорить, тренды, свидетельствующие о деградации пенсионных систем в развитых странах, причем независимо от того, являются ли они солидарными, накопительными, поскольку, во-первых, в их основе лежит принцип пирамиды, а во-вторых, обесценивание денег делает накопления бессмысленными на отрезках времени, измеряемых десятилетиями.

Если говорить о солидарной системе, то смысл ее уже давно является выхолощенным не только в Украине, но и в большинстве стран. Напомним, что солидарная система была введена канцлером кайзеровской Германии Отто фон Бисмарком 1889 году и предусматривала наличие не менее 5 работающих на 1 пенсионера. Сейчас же в Украине это соотношение составляет примерно 1 к 1, а более конкретно на примерно 10 млн пенсионеров приходится около 12 млн зарегистрированных плательщиков, причем сколько из этих 12 млн зарегистрированных реально платит – это большой вопрос, и этот вопрос еще сильнее обострился с началом войны, массовой эмиграции трудоспособного населения и столь же массовой скрытой безработицы, когда граждане на работе числятся, но реально зарплату не получают, соответственно, отчислений в соцфонды не делают, например, находясь в неоплачиваемых

отпусках, и соотношение 1 к 1 было бы еще неплохим результатом, но реальная статистика отсутствует.

Кроме того, солидарная система предполагает отчисления со всех видов доходов всех трудоспособных без ограничений. В Украине же отчисления осуществляются только с зарплат, причем не со всех, а только с малых и средних. Словом, назвать нашу пенсионную систему солидарной нельзя.

Кроме того, реформирование пенсионной системы Украины по неким западным лекалам все более утрачивает смысл, что становится все более очевидным после кризиса 2008 года. Пенсионные фонды развитых стран, солидарные и накопительные, частные и государственные, хронически дефицитны, эти дефициты растут, фонды трещат по швам. И если государственные солидарные фонды за счёт бюджета кое-как поддерживали выплаты, то частные накопительные фонды, особенно в США, с началом кризиса просто урезали пенсии, ссылаясь на обвалы фондовых рынков. Накопительные ПФ (НПФ), которые у нас вознамерились развивать, в мире начали сокращать, а сами они стали дефицитными. После десятков лет существования НПФ выяснилось, что в долгосрочной перспективе они ничуть не выгоднее и не надёжнее, чем самостоятельное вложение гражданами своих средств в имеющиеся на рынке активы с целью обеспечить сбережения на старость. Для этого им абсолютно не обязательно прибегать к услугам финансовых посредников, каковыми по сути являются НПФ, хотя они могут это сделать по собственному желанию. Граждане могут абсолютно самостоятельно вложить деньги в доллары и евро, которые дешевеют на глазах, не говоря уже о гривнах; они могут инвестировать деньги в недвижимость, которая до 2008 года сказочно дорожала, а затем катастрофически обвалилась в цене и продолжала падать до ковидо-эмиссии 2020 года, после чего опять пошла в рост; они могут вложить деньги в золото или другие драгметаллы, которые неуклонно растут в цене, но высокая волатильность (нестабильность) их курсов и значительные потери при обратной конверсии в деньги, могут сделать такую инвестицию весьма ненадёжной; они могут вложить деньги в акции компаний и банков, которые могут банкротировать, а их учредители или должностные лица могут украсть активы; граждане могут вложить деньги на депозит в банки, которые, кстати, сейчас предлагают многочисленные пенсионные программы, но банки могут лопнуть, как это недавно было; и так далее. Словом, граждане могут сделать то же самое, что делают НПФ, которые «за труды тяжкие» берут немалые комиссионные. К тому же, на Западе НПФ явились активнейшими участниками разного рода финансовых спекуляций и создания дутых капиталов, вкладываясь в кредитно-дефолтные свопы, саб-прайм ипотеку и прочий финансовый мусор, который растёт во время инфляционного бума, но обваливается при малейшем дефляционном падении, а тем более при глобальном кризисе, когда катастрофически валится даже прайм-ипотека и прочие реальные активы. НПФ внесли «огромный вклад» в кризис

2008 года. В результате миллионы вкладчиков НПФ на Западе, особенно в США, недополучали, часто до сих пор недополучают пенсию или не получают её вообще. И когда наши реформаторы затевают создание в Украине НПФ, то возникает банальный вопрос: кто ответит за последствия, когда через какое-то время эта конструкция обвалится.

В солидарных ПФ Запада также имеет место огромный и всё более растущий дефицит. Дефицит ПФ в Украине — это не местный колорит, а общая тенденция. Что с этим делать — никто не знает, а увеличение пенсионных возрастов и стажей радикально проблему не решают, и ПФ приходится дотировать из бюджетов стран. В связи с этим высказывается предложение отказаться от ПФ как отдельного квазибюджета, а платить пенсии прямо из бюджета, как это было в советское время. Принято считать, что проблема в демографии: население стареет; количество работающих уменьшается, а пенсионеров — растёт; и вообще, как отмечала директор Института демографии и социальных исследований НАНУ Элла Либанова, пенсионные реформы были успешными только в начале XX века, когда было много работающих и мало пенсионеров, но уже с середины XX века проблемы с пенсионным обеспечением начали нарастать. С одной стороны, вполне верно, ибо любая пенсионная система — это пирамида, но это слишком банально, ибо с другой — всё намного сложнее.

Кризис пенсионных систем обусловлен не только и не столько демографией. Причина также в маниакальном росте потребления, в денежной и затратной инфляции из-за печатания и обесценивания денег, в катастрофическом росте меновой стоимости основных ресурсов в виде земли, воды, энергии, пищи за последние век-полвека, в падении престижа производительного труда и научного познания мира в пользу разного рода «услуг», спекуляций, искусственно созданных потребностей и видов бизнеса. На это накладывается галопирующая безработица из-за роста производительности труда и высвобождения миллионов рабочих рук в масштабах миросистемы и отсутствия адекватной замены в виде производительных — в широком смысле — видов деятельности по причинам морально-психологическим. Ведь в арабском мире с демографией всё нормально — молодых намного больше, чем стариков, — но безработица свирепствует, что и явилось одной из причин революций в арабском мире, да и неспособен безработный арабский молодняк на что-либо серьёзное, чем торговать или «быть юристом». То же самое в Европе, где демография плохая, но имеется уйма безработной молодёжи с дипломами менеджеров, юристов, политологов и культурологов, да и у нас наблюдается примерно то же самое. Словом, дело далеко не только в демографии…

Пенсионный кризис — это одна из ипостасей общего кризиса товарно-денежной и потребительской модели цивилизации, т.е. кризиса психологического, мировоззренческого, экзистенциального, но далее вдаваться в «экзистенции» не будем, ибо это уведёт в сторону от темы.

Приходит понимание того, что любая пенсионная система, основанная на денежных выплатах в будущем, в принципе не надёжна по определению. Ибо никто не может ответственно гарантировать покупательную способность накапливаемых на пенсию денег через 20-30-40 лет, невозможно даже гарантировать, какие будут деньги и будет ли существовать государство, собирающее средства на пенсии, не говоря уже о «частных лавочках» в виде накопительных ПФ. Те, кто пережил распад СССР или той же Югославии, хорошо понимают, о чём идёт речь. Даже 100 долларов США сейчас и каких-то 20, тем более 30 лет назад — это, как говорят в Одессе, «две большие разницы». А лозунги о тотальном переходе пенсионной системы в частные руки — тупая попытка сбросить ответственность с государств, хотя именно государство печатает деньги и задаёт правила финансовой игры, оно всё более срастается с крупным финансовым капиталом и обслуживает его интересы. Поэтому либералистические вопли о том, что пенсии — это, дескать, личное дело, и средства существования в старости — это исключительно личная ответственность каждого, являются ещё одним надувательством. Кстати, Запад уже упёрся в эту проблему: во время кризиса 2008 года многие НПФ в США обвалились, их клиенты-пенсионеры выживали на небольшую солидарную госпенсию, у кого она была, а была она далеко не у всех, государство вынуждено было финансово поддерживать несостоятельные НПФ, печатая деньги и раскручивая инфляцию, что в Штатах, впрочем, получило название «количественного смягчения».

Накопительная система в «развитых» странах, прежде всего в США, была запущена после Второй мировой войны и до 2008 года она действительно действовала более или менее успешно, пока длился затяжной экономический бум, вызванный инфляционной накачкой мировой экономики деньгами и раздуванием финансовых пузырей. Но во второй половине 2000-х годов начался массовый выход на пенсию послевоенных «бэби-бумеров», что начало подрывать систему. А затем грянул дефляционный кризис, обваливший стоимость так называемых активов, в которые западные ПФ вкладывали деньги пенсионеров. В результате, многие в США либо не смогли выйти на пенсию вообще, либо получили крайне мизерные пенсии, на которые невозможно жить, и никто не несёт ответственности, включая государство — бизнес-то частный, и вложение в ПФ приравнивается, по сути, к ведению частного бизнеса на свой страх и риск. Таким образом, накопительная система на Западе уже переходит в разряд «отстоя», и начинается мучительный поиск того, чем бы её заменить”.

А наши «реформаторы» пытаются нам этот отстой навязать, да еще во время войны и обвала экономики, что можно расценивать как уголовное преступление.

В мире появляются предложения о том, чтобы концептуально пенсионные системы ориентировались, прежде всего, не на выплату денег, а на обеспечение некоего набора разумно-достаточных потребительских благ,

куда входят коммунальные услуги, продукты питания, одежда, медицинское обслуживание, а на всё, что свыше, нужно копить самому. Такой подход тоже весьма уязвим для критики, но обозначает тенденцию глобального мира обесценивающихся денег: частичный отказ от товарно-денежного оборота в пользу натурального обмена, что, с одной стороны, в рамках существующих представлений является шагом назад в развитии цивилизации, но, с другой стороны, свидетельствует, что буйный расцвет товарно-денежных отношений загоняет цивилизацию в тупик.

3. Злостно нарушаем закон, граждане народные избранники?

Возвращаясь от общих рассуждений, собственно, к пенсионной системе Украины, обратим внимание на тот факт, что очередная попытка навязать накопительный уровень пенсионной системы противоречит действующему законодательству.

Напомним, что в 2003 году был принят базовый закон об общеобязательном пенсионном страховании, которым установлены три уровня системы пенсионного страхования, где обязательная накопительная составляющая должна была стать вторым уровнем после солидарного.

Но для ее введения следовало сначала выполнить три условия:

1) – минимальная пенсия должна быть не менее прожиточного минимума;
2) – два года подряд до введения накопительного уровня системы пенсионного обеспечения ВВП должно возрастать;
3) – пенсионный фонд должен стать бездефицитным, то есть собственные поступления ПФ должны покрывать все расходы на выплату пенсий без вливаний из госбюджета.

Уже под выборы 2004 года, приведшие к первому «помаранчевому» майдану, первый пункт был «выполнен» путем манипуляций. Все пенсии были вроде бы подняты до уровня прожиточного минимума, но базовый закон предусматривал, что минимальная пенсия должна составлять 20% от вредней зарплаты, и под выборы эту норму упразднили. В результате, в Украине прожиточный минимум не имеет ничего общего с таковым, и это позволяет формально выполнять первое условие для введения накопительной пенсии, хотя в реальности это «филькина грамота».

Зато оставшиеся два требования не выполняются от слова совсем. В прошлом году экономика только по официальным данным обвалилась на 30%, а на покрытие дефицита ПФ в госбюджете на 2023 год предусмотрено более 230 млрд гривен.

Словом, попытка протолкнуть второй накопительный уровень есть вопиющее нарушение действующего законодательства.

Если же говорить о пенсионных накоплениях в гривне, то следует понимать, что гривна, строго говоря, выполняет не все функции, которые должны выполнять деньги. Собственно, уверенно выполняет она только одну функцию – средство платежа за товары и услуги. Но она практически не может использоваться как средство расчета в инвестициях с длительным сроком окупаемости; она практически не может служить эквивалентом стоимости активов и средств производства; она не может быть средством накопления капитала, следовательно, и пенсионных накоплений; наконец, гривна не может быть средством международных платежей.

Все это к тому, что национальная валюта не может быть средством для пенсионных накоплений как таковая, тем более, на длительные сроки, измеряемые в десятилетиях.

4. Новая серия старой пенсионно-накопительной аферы. Краткое содержание

А теперь, собственно, об очередной попытке пенсионно-накопительной аферы.

В Раду подан законопроект 9212 від 17.04.2023 «О накопительном пенсионном обеспечении». Подал этот образчик нормотворчества мощный авторский коллектив, в который входят несколько десятков депутатов, включая таких персонажей, как Арахамия, Третьякова, Потураев, Радуцкий, Брагар, Вирастюк, Безуглая, Кузьминых, Цабаль и так далее.

В пояснительной записке к проекту говорится, что сейчас в солидарной системе, по данным пенсионного фонда, зарегистрированы 12,17 миллионов застрахованных лиц – то есть тех, за которых платят единый социальный взнос. А пенсионеров в стране 10,9 миллионов. То есть количество плательщиков ЕСВ и тех, кто претендует на выплаты, практически сравнялось. При этом в Украине и дальше сокращается трудоспособное население.

«При условии сохранения текущих показателей рождаемости, смертности и миграции ООН прогнозирует уменьшение численности населения Украины до 2050 года на 28%. В то же время доля лиц старше 60 лет вырастет до 32%. Соотношение между численностью населения пенсионного и трудоспособного возраста увеличится почти вдвое», – отмечается в пояснительной записке.

То есть на одного работающего будет приходиться уже два пенсионера, что вряд ли позволит постоянно повышать пенсии до более-менее достойного уровня.

Третий уровень добровольного накопительного страхования частными пенсионными фондами практически не работает, потому что граждане им элементарно не доверяют, что вполне оправдано.

Поэтому предлагается запустить обязательное накопительное страхование. В результате, будут параллельно работать две пенсионные системы – нынешняя солидарная и новая накопительная. Ожидается, что в итоге это позволит выйти на более-менее нормальную сумму пенсий, хотя даже приблизительный размер будущих пенсионных выплат не называется.

В свете вышесказанного от себя отметим, что это нововведение не решит проблему пенсионных выплат в будущем и лишь создаст новые проблемы.

Большая часть норм нового проекта взята из старых проектов по обязательному накопительному пенсионному страхованию, предусматривавших, что работодатели будут отчислять на будущие пенсии своих работников по 1-3% от их зарплат.

Важным отличием нового проекта является следующее. Во-первых, отчисления на пенсии работникам будут не только работодатели, но и государство. Во-вторых, самим работникам обязательно отчислять часть зарплаты на будущую пенсию не нужно, но это можно делать добровольно. Тем, кто на это согласится, государство будет делать дополнительные отчисления.

Суть очередной пенсионной реформы вкратце состоит в следующем:

1. В систему накопительного страхования в обязательном порядке попадут все работающие украинцы в возрасте до 55 лет. При этом они не обязаны будут отчислять себе на пенсии часть своей зарплаты (что было прописано в прежних законопроектах на тему накопительных пенсий). Отчисления можно будет делать добровольно. При этом в качестве поощрения государство будет добавлять ко взносу человека такую же сумму – до 3% от зарплаты работника. То есть если человек согласится отчислять ежемесячно 3% от своей зарплаты, то в итоге на его пенсионный счет перечислят 6%.

2. В отличие от работников, для работодателей отчисления для накопительных пенсий за персонал станут обязательными. При этом размер отчислений будет расти: в 2023 году – 1% от зарплаты сотрудников, в 2024 году – 1,5%, в 2025 году – 2%. Это существенно меньше, чем предлагалось в прежних законопроектах (до 5-7% от зарплаты).

3. Несмотря на новые взносы, для работодателей фактически ничего не поменяется. Деньги на накопительные пенсии будут брать из ЕСВ. Его размер не меняется – 22%. Но средства перераспределят: часть, как и ранее, будет идти в солидарную систему, а часть – на персональные накопительные счета.

4. Государство будет финансировать накопления на пенсии вместе с работодателями на паритетных условиях, то есть будет добавлять 1% в 2023 году, 1,5% в 2024 году и 2% в 2025 году.

5. Такие же условия предусмотрены для частных предпринимателей. Они смогут откладывать себе на пенсии, и государство будет добавлять сумму, аналогичную отложенной.

6. Участие государства в системе накопительного страхования ударит по бюджету. Только в первый год из бюджета потребуется примерно 30,8 млрд гривен. Из них 15,4 млрд – на компенсации Пенсионному фонду за недополучение ЕСВ, и еще столько же – на государственную долю в накопительных взносах. О каких суммах будет идти речь в последующие годы, авторы проекта не уточняют, но они как минимум будут такими же.

7. Накопленные средства будут собственностью граждан, и в случае смерти человека могут передаваться по наследству.

8. Деньги будут аккумулироваться в уполномоченном государственном пенсионном фонде до конца 2025 года, а позже люди смогут выбирать любой авторизованный государством частный пенсионный фонд.

9. Управление активами (в том числе в негосударственных пенсионных фондах) будут осуществлять авторизованные компании, а хранить их станут в авторизованных банках, которые отберут отдельно. Авторизацию будет проводить Национальная комиссия по ценным бумагам и фондовому рынку.

10. Чтобы уберечь пенсионные накопления от инфляции и рисков, планируется инвестировать «преимущественно консервативные финансовые инструменты». Какие именно, в проекте не указано. Также нет расчетов того, как инвестирование поможет сохранить и приумножить пенсионные деньги. Это один из самых спорных моментов законопроекта. Ведь из «консервативных финансовых инструментов» сейчас доступны, прежде всего, ОВГЗ, но доходность по ним составляет 16-17%, а инфляция – 24%, посему нельзя говорить даже о сохранении накоплений, тем более об их приумножении. И вообще, сейчас в Украине отсутствуют инструменты, которые позволяют хотя бы компенсировать инфляцию.

11. В накопительной пенсионной системе планируется создать аналог системы гарантирования банковских вкладов, что позволит избежать рисков потери пенсионных средств. Дополнительной гарантией для будущих пенсионеров должны стать жесткие требования регулятора ко всем участникам системы.

При этом, повторим, в Украине по-прежнему будет действовать солидарная пенсионная система. То есть будущие пенсионеры смогут рассчитывать сразу на две пенсии: обычную (которая начисляется по специальной формуле в

зависимости от средней зарплаты за последние три года) и накопительную (ее размер зависит от суммы, которую удастся накопить).

Сразу же возникает вопрос о том, где взять средства для дополнительных вливаний в Пенсионный фонд, чтобы компенсировать сокращение поступлений в него отчислений единого социального взноса (ЕСВ) по солидарной системе. Напомним, что бюджет Украины примерно наполовину сейчас финансируют зарубежные доноры, и, кстати, непонятно, к чему в перспективе приведет такая зависимость, но это отдельная тема. Также возможны новые заимствования, но Украина уже и без того в сплошных долгах.

Но главное – совершенно неясно, как сохранить и приумножить пенсионные накопления, поскольку, повторим, в Украине нет инструментов даже для компенсации инфляции, составляющей толь ко официальным данным 24%, не говоря о приумножении накоплений.

При этом расчеты на сегодняшний день, вдаваться в которые не будем, показывают, что нынешнюю среднюю пенсию в 5200 грн можно будет увеличить примерно до 8000, что не сильно впечатляет, откровенно говоря. Опять-таки, в очередной раз приходится отметить, что, как и в случае с зарплатой, считать надо не среднюю, а медианную пенсию, и тогда картина будет более реальной, но это отдельная тема.

Если же учесть все возможные инфляции и девальвации, то за 15-30 лет накопления окончательная прибавка к пенсии может сократиться до стоимости одного похода в гастроном.

Кроме того, есть подозрение, что в законопроекте прописан некий начальный этап пенсионной реформы. И со временем «добровольное» участие граждан в накопительном пенсионном страховании может стать обязательным. То есть сначала людей попытаются завлечь в систему обещанием государства доплачивать такую же сумму, какую будет отчислять человек. Но если эта идея не сработает, то в закон попросту могут внести поправки, обязав людей откладывать в накопительную систему. Не говоря уже о том, что может встать вопрос об увеличении ЕСВ.

Собственно, глядя на то, кто, что и как принимает в Раде, ожидать можно чего угодно…

5. А теперь о том, зачем все это затевают

О том, зачем опять вдруг в разгар войны в очередной раз вспомнили о такой сомнительной затее даже для куда более богатых и благополучных стран и времен, как введение накопительной пенсионной системы, уже высказались многие экономические эксперты и специалисты в социальных вопросах.

Поэтому автор лишь процитирует на языках оригинала те высказывания, которые соответствуют собственным мыслях по поводу обсуждаемой темы.

Экономист Алексей ***Кущ***, в частности, отмечает:

> «Цирк абсурда продолжает набирать обороты.
>
> В Украине вновь реинкарнировали законопроект о введении обязательной накопительной пенсионной системы.
>
> В условиях гиперинфляции, так чтоб пенсионные накопления гарантированно сгорели!..
>
> Введение обязательной накопительной системы в период войны может претендовать на «премию Дарвина» – настолько она нелепо выглядит, окончательно загоняя в тень трудовые доходы украинцев.
>
> Вполне возможно **кто-то решил запустить часть доходов бюджетников и военных в частные накопительные фонды (в обязательном порядке)…**
>
> А может все дело в том, что кто-то шел в парламент от «небанковского финансового бизнеса» с твердым «наказом» обязательно «ввести» накопительную систему.
>
> А тут ковид, а тут война. Да сколько можно ждать, каденция заканчивается!..»

Бывший народный депутат Андрей ***Павловский*** выражается еще резче и конкретнее:

> «Найбільшою проблемою є те, що нема реальних державних гарантій збереження пенсійних накопичень! Нема чіткої системи повернення пенсійних активів у разі ліквідації емітентів цінних паперів і банків. Є велика загроза, що накопичувальна пенсійна система перетвориться на велику фінансову піраміду…
>
> Виглядає як повне економічне безглуздя та шкідництво під час війни! Проте, сумнозвісній пані **Третьяковій і Ко не терпиться віддати пенсійні грошики на прокрутку приватним страховим компаніям і фондам**.
>
> Разом з тим, елементи накопичувальної пенсійної системи можна спробувати обережно запроваджувати і в рамках солідарної системи – йти від персонального обліку сплати ЄСВ до персональних пенсійних рахунків з правом наслідування пенсійних накопичень».

Не менее резко и конкретно высказывается Юрий ***Гаврилечко***:

«Виникає питання: а навіщо таке впроваджувати? Відповідь дуже проста: **щоб дати заробити тим, хто буде «вкладати» відібрані в примусовому порядку у працівників гроші**. Бо розпоряджатися коштами «накопичувальної системи» мають приватні компанії. І за свою роботу вони… матимуть певній відсоток від того, чим керують. До покращення життя пенсіонерів це жодним чином не має стосунку».

***

№ 1.623

Черговий уривок звіту Тома Купера про повітряну війну над Україною містить умовний опис отієї найбільшої атаки на Київ, коли Українські ППО збили шість «кінжалів» і ще позбивали багато всякого мотлоху. Опис умовний, бо Купер пояснює загальні принципи того, що сталося й не вдається до конкретики, яка могла б зашкодити нашій обороні.

Оригінал: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-assault-mode-part-4

[Опубліковано 21 травня 2023 року о 9:51]

За переклад дякую Микола Ковальчук, Тетяна Саніна та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ: РЕЖИМ НАСТУПУ, ЧАСТИНА 4

У цій частині я хотів би запропонувати перший із кількох прикладів того, як тепер ведеться повітряна війна в Україні.

Для початку зосереджуся на ситуації довкола Києва та на північному сході України.

Та спершу важливе застереження: жодна з показаних нижче мап і жоден із коментарів до них не містять справжньої інформації. Усе це я намалював і описав, буквально, «лише для демонстрації». Як приклади.

Спробуймо уявити, що саме радіоелектронні та сигнальні засоби розвідки російського ГРУ можуть «побачити», якщо намагатимуться відстежити діяльність наземних систем протиповітряної оборони Повітряних Сил ЗСУ, наприклад, «в районі Києва о 5:00 3 травня 2023 року».

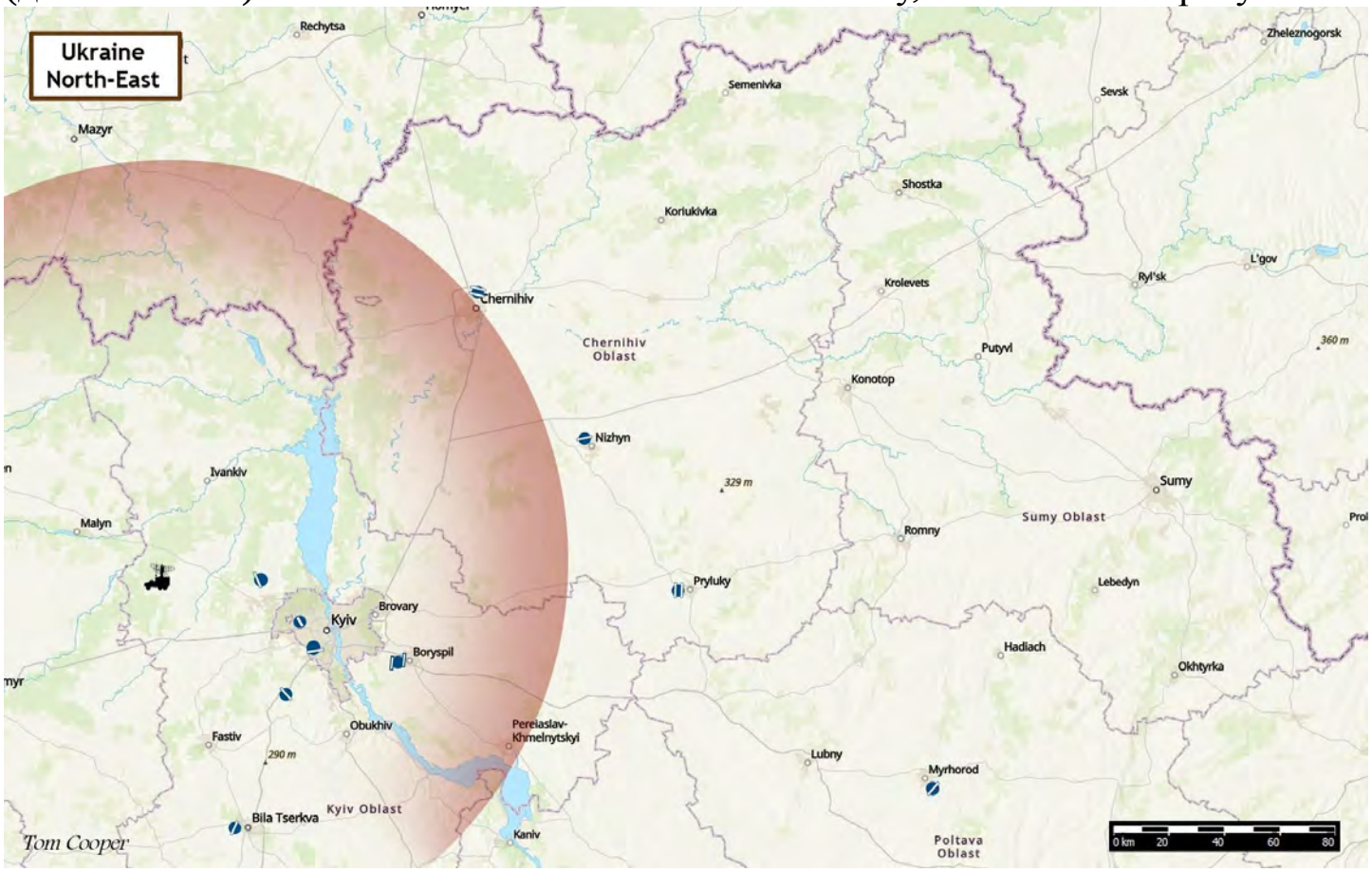
[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

Небагато, правда?..

…Ніяких активних ЗРК… Жодних інших радарів, лише самотня П-15…

…До речі: чому П-15?..

Бо це старий, однак надійний радар із доволі великою дальністю виявлення (десь 150 км). Його встановлюють на вантажівку, тож може пересуватися

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

принаймні ґрунтовими дорогами: тобто (відносно) легко змінювати розташування. Зрештою, їх чимало залишилося ще з часів совєтського союзу: якщо якийсь із них буде пошкоджено російськими протирадарними ракетами чи іншими засобами, його є чим замінити. Інакше кажучи: у 2023 році це ідеальна приманка.

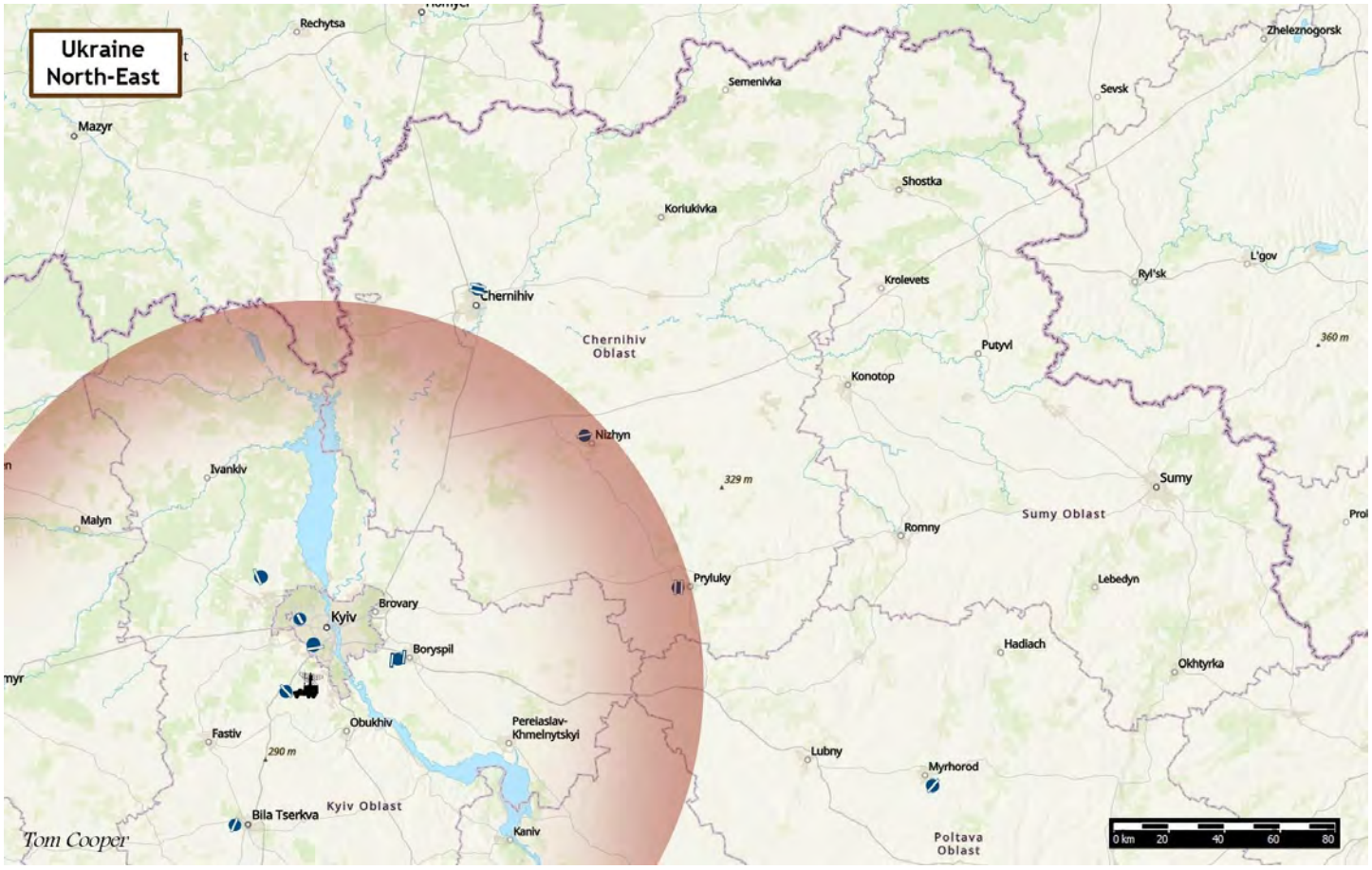
Десь за 10-15 хвилин таку «картинку» згодовують бойовій системі управління (АСУ) ОСК «юг» та національному центру управління обороною (НЦУО) в москві…

А тепер уявіть себе на місці «вишестоящих органів» та російського ґєнштаба: з огляду на перебіг подій під час кількох їхніх нещодавніх ракетних ударів по Київщині, вони знають, що Повітряні сили ЗСУ «задіяли там чимало систем ППО», які збивають усі чи майже всі ракети, запущені в тому напрямку. Але єдине, що засоби радіоелектронної та сигнальної розвідки ГРУ, задіяні в Білорусі та на південному заході росії, змогли зафіксувати того ранку, це «один старезний радар П-15»?.. Далі, «того ранку» цей П-15 стояв «на якомусь пагорбі, західніше від Гостомеля», як показано вище. Але ж… слухайте: вчора він був десь ближче до Києва. Скажімо, в районі Василькова, як на цій мапі:

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

…А наступного дня він уже в іншому місці…

Що ж робити росіянам?

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Вони мають (щонайменше) три варіанти:

А) Нічого не робити, просто продовжувати спостереження — радіоелектронними та сигнальними засобами розвідки ГРУ, а також літаками комунікаційної / сигнальної / радіоелектронної розвідки на зразок Іл-20 або Ту-214Р. Це найпростіше рішення, яке не потребує додаткових зусиль, хоча жодної користі для збору розвідданих від того не буде. Однак росіяни зазвичай воюють не так… (і вже точно не так воює в цій війні путін).

Б) Відправити спецназ ГРУ для далекосяжної розвідувальної операції на Київщину. Це велике місто, тут є де заховатися кількох одягненим у цивільний одяг розвідникам, які добре знають українську, орієнтуються в місті та мають кілька «явок» і окремі контакти з місцевими прихильниками й прибічниками. Тож вони почнуть проводити розвідку: «випадково» проїдуть повз одну, дві, три чи й більше позицій української ППО десь під Києвом; запам’ятають їх розташування та обладнання, а потім повідомлять про це «на москву». Що ж, звучить круто, але на це потрібен час, а результати непередбачувані. Принаймні, так росіяни інколи воюють… Але не тільки так.

В) Або, в ідеалі, росіяни можуть спонукати українські засоби ППО до дії. Змусити їх увімкнути радари і так викрити своє розташування, швидкість

реагування й кількість — тоді росіяни зафіксують усе це за допомогою своїх повітряних і наземних станцій сигнальної та радіоелектронної розвідки: власне, встановлять позиції та потужність цих засобів.

Здається, росіяни вдалися до планів Б і В ще наприкінці минулого року. Принаймні десь у той час ГРУ та ФСБ почали отримувати розвіддані про неминучість поставок таких західних зенітних установок, як IRIS-T, NASAMS, і MIM-104 Patriot. Тоді вони спрямували в Україну спецназівців, зокрема, через менш захищені ділянки кордону України з Білоруссю.

Ба більше, знаючи, що українці можуть розраховувати на допомогу білоруської опозиції, а конкретніше:

а) маючи точні дані, що українська розвідка працює з мережею білоруських інформаторів й отримує дані про рух базованих там літаків,

б) знаючи, що системи розвідки й раннього виявлення НАТО ретельно стежать за рухом усіх російських літаків у Білорусі (за допомогою, наприклад, літаків із радарами E-3, що базуються в Польщі, а також супутникових даних і власної мережі розвідки у країні),

вони вирішили почати «випробовувати» новий склад українських сил ППО, «примірятися» до нього.

Це «нормальна», ба навіть «рутинна» процедура — і під час війни, і за мирного часу. Тому, наприклад, американська, британська, французька, італійська, шведська та інші аеророзвідки регулярно спостерігають за діяльністю збройних сил рф, ірану, КНР... та інших відомих усім держав.

Літаки-розвідники за підтримки наземних баз шукають електровипромінювання ворожих радарів, диспетчерських систем, систем РЕБ, ловлять це випромінювання, стежать за його переміщенням і фіксують його, щоб служби розвідки могли розробити необхідні контрзасоби. Ось чому деякі країни, за чиєю діяльністю стежать (особливо КНР, але також іран, а останнім часом і росія), роблять все від них залежне, щоб приховати свою діяльність, навіть у мирний час... наприклад, літають на своїх перехоплювачах Шеньян J-8 занадто близько до американських розвідувальних літаків Lockheed EP-3 Aries II, а тоді в них врізаються; збивають зенітними ракетами безпілотники Northrop Grumman RQ-4 Global Hawk BAMS-D; або намагаються заплутати безпілотники ВПС США General Atomics MQ-9 Reaper над Чорним морем, і — суто випадково —теж врізаються в них...

Але я відволікся... Суть у тому, що рф проводить на території України... кгм... «спеціальну військову операцію», відповідно, ПС ЗСУ перебувають у стані підвищеної готовності, тому їх нелегко спровокувати до діяльності «звичними» методами. Ось чому в березні-квітні (якщо мене не підводить

пам’ять) ми бачили/чули звіти про запуск із території Білорусі повітряних куль із кутовими відбивачами.

Такі кулі коштують дешево, але й надійними їх не назвеш: із курсу їх легко може здути вітер, якщо вони піднімуться занадто високо. Тому, думаю, ці пристосування не дуже добре себе проявили. Ось чому ВКС почали хаотично піднімати в повітря МіГи-31К з авіабаз у Білорусі — у цей час в Україні вмикалися повітряні тривоги. Втім, МіГ-31К — літак великий, і натівські Е-3 бачать їх із відстані 300-400 кілометрів... і негайно передають цю інформацію прямо на інтегровану систему ППО ПС ЗСУ... Тому ці «білоруські розваги» теж принесли не дуже багато користі.

Так чи інакше з якихось неясних причин 4 травня 2023 року путін наказав завдати удару одним зі своїх улюблених видів зброї. Саме тим видом, у розробку якого він дозволив «вишестоящім органам» інвестувати значні кошти (настільки значні, що через нестачу коштів всрф доводилось здійснювати менше тренувань, в той час як їхні гроші перенаправили на дослідження та розробку зброї): це був МіГ-31К, озброєний “кінжалом”.

… ну так, по якійсь невідомій цілі в районі Києва. Зрештою, сама мета не мала великого значення: це була передусім акція «демонстративного» характеру. Все згідно девізу: «Узріте, наша супер-турбо-вундерваффе, про яку НАТО знає і не може збити, б’є по вас… росія – мощь…»

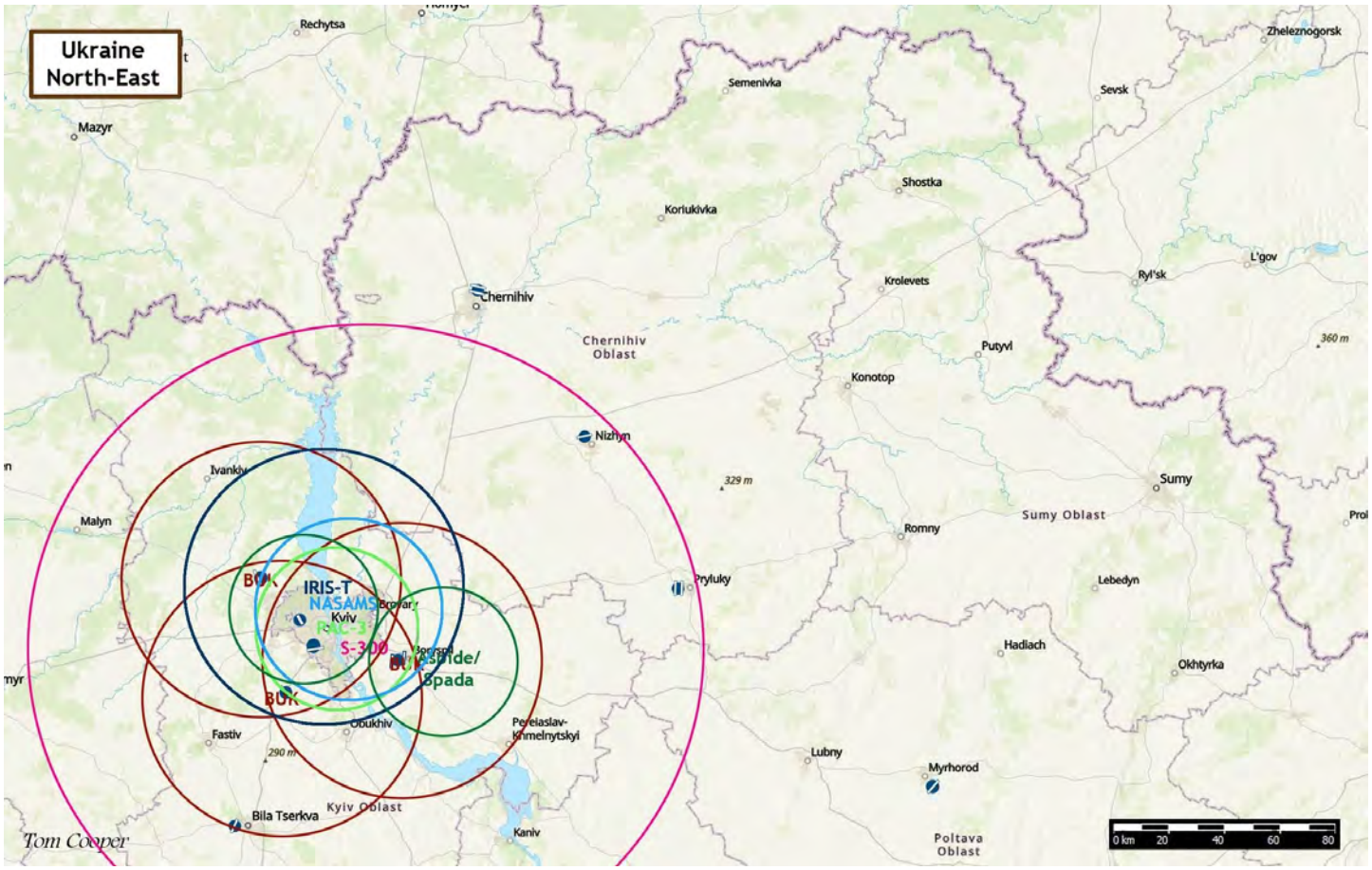
Бум!

Той «кінжал» був збитий. Ймовірно, в дії, протягом якої один з українських MIM-104F (він же PAC-3CRI) був активний лише 60-120 секунд. Заледве достатньо, щоби російські засоби ELINT (електронна розвідка) і SIGINT (радіоелектронна розвідка) зафіксували його активність, однак не достатньо, аби належним чином відстежити та встановити його точне місцезнаходження.

«Неможливо!» - або якщо й так, то це «мабуть, сталось випадково». І, звісно, «ми мусимо провчити… і діставучих українців, і тих огидних виробників зброї з Гамерики і знищити той “Петріот”!»

Очевидно, це набагато складніше, ніж «просто здійснити доставку одного “кінжалу” до Києва». Тому було наказано нанести новий удар, цього разу набагато потужніший і краще скоординований, ніж будь-коли раніше. Він мав включати «дешеві/нікчемні» високоточні керовані «Шахед-131/136» й старі крилаті ракети Х-55 — всі вони мали слугувати приманкою аби змусити інтегровану систему протиповітряної оборони ПС ЗСУ включити не тільки свої радари раннього попередження, але й усі нові ЗРК. Загалом 6 «кінжалів» і щонайменше 3 «Іскандери-М» та С-300 мали бути випущені приблизно під час наближення «Шахедів» та крилатих ракет до Києва. Українська протиповітряна оборона перебуває в повній бойовій готовності, а отже, її радіолокаційні системи активні, що дозволяє тріангуляцію позиції MIM-104F.

Метою було знищити цей ЗРК, розбити його на шматки.

[ЗОБРАЖЕННЯ 3]

…звичайно, вся акція ретельно контролювалася ГРУ та кожен електронний сигнал ретельно фіксувався. Тому, коли вранці 16 травня у відповідь на ракетний удар увімкнулась Інтегрована система протиповітряної оборони ЗСУ, «чомусь» ситуація виглядала приблизно так:т

[ЗОБРАЖЕННЯ 3]

….а через кілька хвилин, після завершення російського ракетного удару, все повернулося до приблизно такого стану:

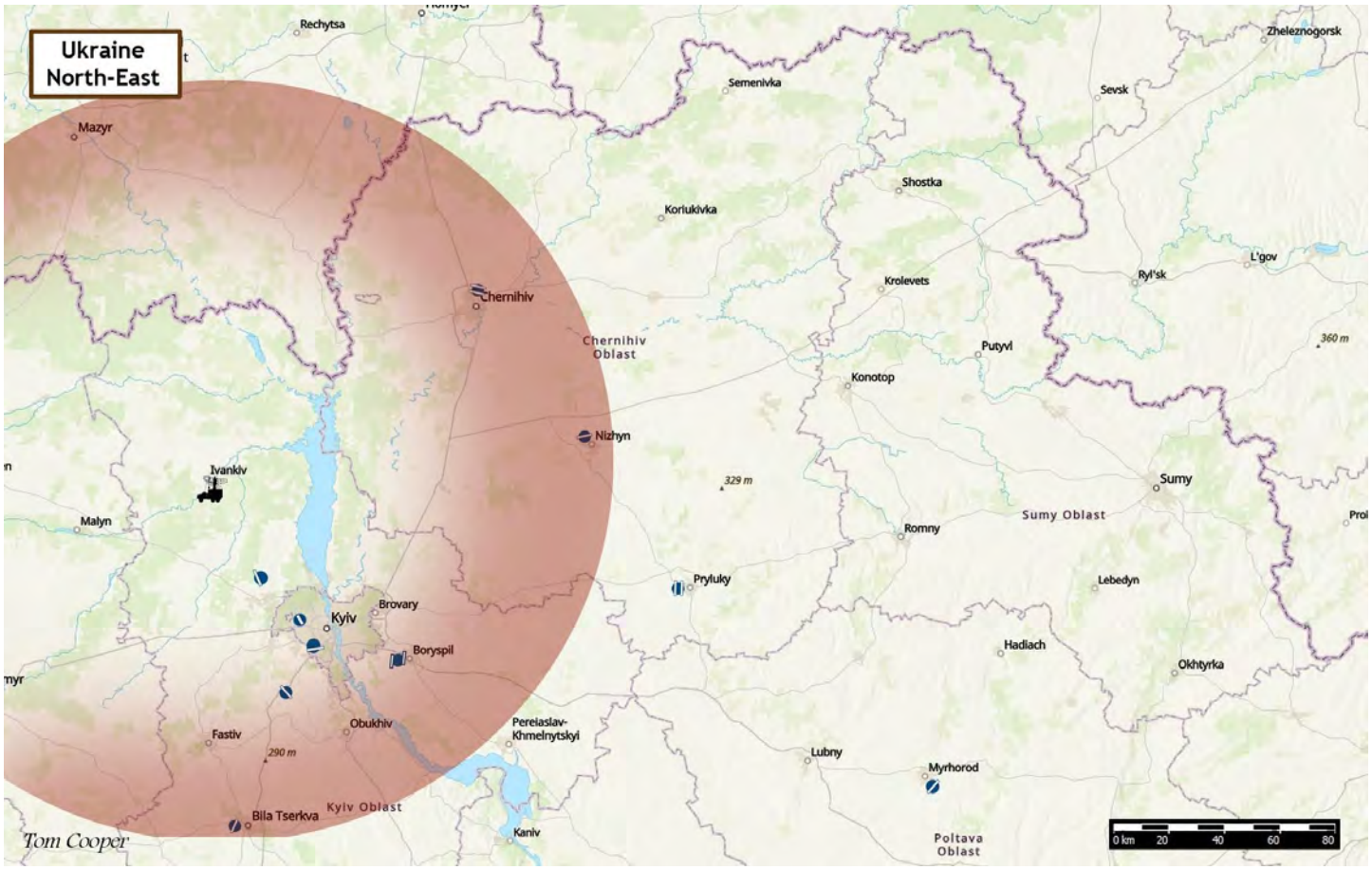
[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

…і кожен дотичний до цього росіянин може спокійно закластися на весь свій дохід упродовж наступних 10 років, що всі ЗРК ЗСУ, задіяні під час цієї атаки, в наступні 2 хвилини після завершення авіаудару уже перерозгортались на нових позиціях.

….ось чому по всій Україні так ретельно заарештовують людей, котрі оприлюднюють відео, зняті під час активності зенітно-ракетних комплексів ПС ЗСУ. Адже кожен уривок розвідданих важливий, незалежно від того, яку інформацію він містить або хто її розкрив.

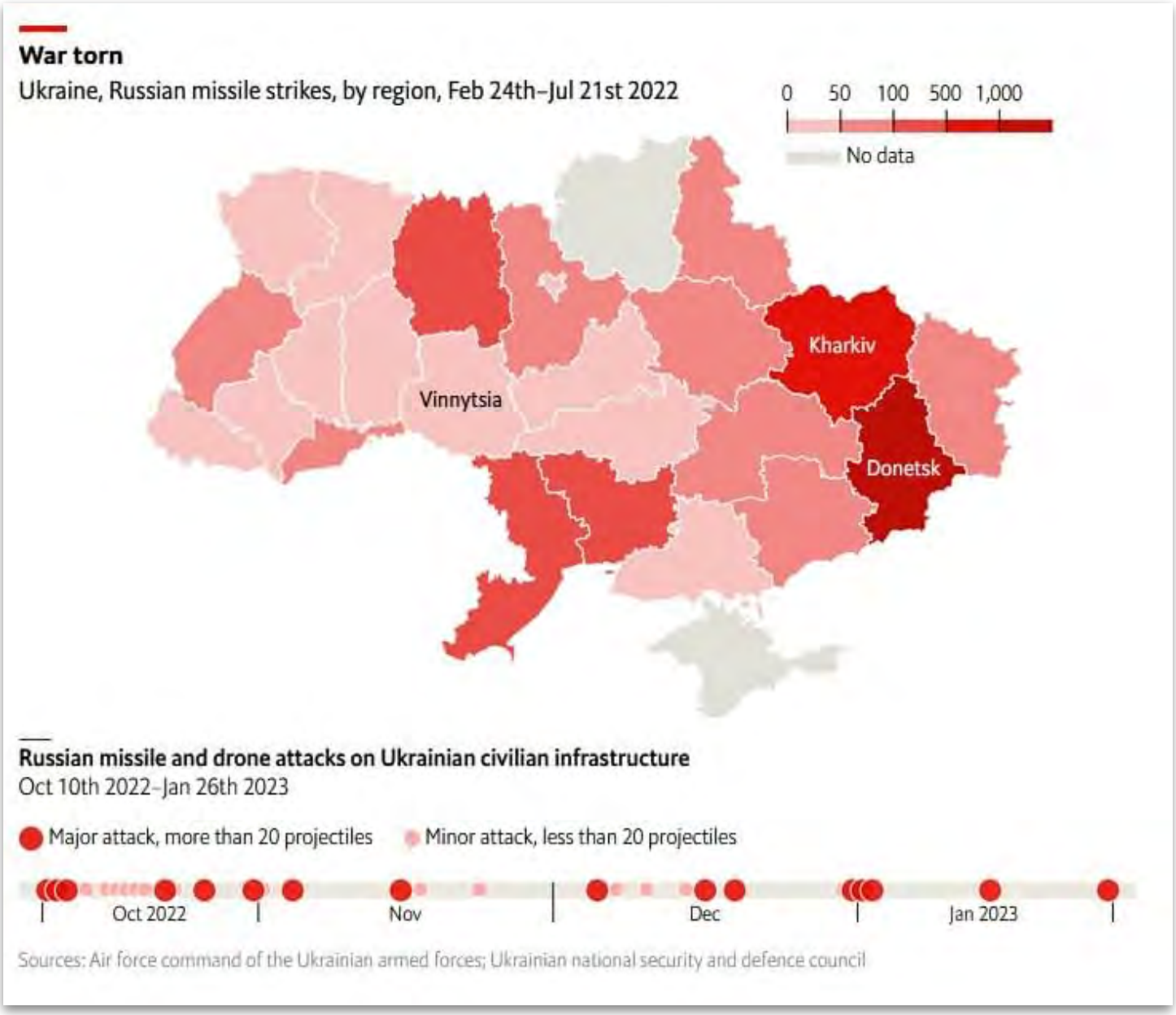
(далі буде….)

***

[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

№ 1.624

2023-05-28

Ніколов

«The Economist» оприлюднив версію американських аналітиків чому рашисти почали нас частіше бомбити. Бо вони розраховують, що ми всремося і попросимо пощади.

Дблблд)))

Навіть американці бачать, що це не працює. І як каже про рашистів мій братєльнік, що зараз знаходиться на дуже інтірєсному напрямку: «Їм піз@а»)))

Автопереклад

https://www.economist.com/graphic-detail/2023/05/26/russias-missile-attacks-on-ukraine-have-been-ineffective

***

Ракетні удари Росії по Україні виявилися неефективними

Зосередженість на цивільній інфраструктурі є ознакою стратегічного провалу

Протягом останніх тижнів Росія посилила ракетні обстріли українських міст. З 1 по 26 травня по Києву було завдано 13 ударів, переважно вночі. Проте Україна стверджує, що її системи протиповітряної оборони зупиняють більшість ракет. У середині травня Міністерство оборони Великої Британії підтвердило, що Україна вперше збила одну з російських аеробалістичних ракет «Кінжал», що стало значною невдачею для Кремля. Президент Володимир Путін назвав «Кинжали» «непереможними» і вихваляв їхні «гіперзвукові» можливості.

Нещодавня доповідь Яна Вільямса, аналітика Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS), аналітичного центру, показує, що спосіб використання Росією ракет дальнього радіусу дії значно змінився з початку війни. У перші місяці їхньою головною метою було знищення системи протиповітряної оборони України. Ці удари були особливо інтенсивними на сході та півдні країни (див. карту).

Росії досі не вдалося знищити українську протиповітряну оборону. Частково це пов'язано з гнучкою тактикою України і прибуттям потужного західного протиракетного озброєння. Дослідження CSIS також припускає, що структурна неефективність командної системи Росії підірвала її ракетну кампанію. Під час початкового бомбардування росіяни недооцінили кількість ракет, необхідних для знищення цілей на величезній території України. В результаті вони не змогли атакувати деякі райони зі стратегічно важливими об'єктами. Дані українського уряду показують, що з 22 лютого по 21 липня 2022 року було завдано лише 20 ракетних ударів по Вінницькій області - регіону в центральній Україні, де розташовані командні центри українських військово-повітряних сил і важливий склад озброєнь.

Процес прийняття рішень щодо повітряних атак у Росії також був повільним. Командна структура Росії передає розвіддані в центральну систему в Москві, яка потім поширює їх. Як наслідок, російські війська іноді витрачають понад 48 годин на те, щоб завдати удару по цілі після її виявлення. Це не є проблемою, коли атакують статичні цілі, такі як великі радарні системи. Але затримка ускладнює ураження мобільних систем протиповітряної оборони, і ця проблема ускладнюється тим, що Україна використовує надувні макети.

Не маючи змоги вивести з ладу військові об'єкти, Росія посилила атаки на цивільні цілі. У вересні 2022 року Кремль розгорнув іранські безпілотники Shahed-136 (які отримали назву «камікадзе») для атак на житлові райони. Він посилив удари по об'єктах цивільної інфраструктури, таких як українська електромережа в жовтні, після того, як Україна підірвала Керченський міст, що з'єднує Крим з Росією. У наступні місяці атаки Росії на цивільні об'єкти стали менш частими, але більш інтенсивними.

Ці удари завдали жахливої шкоди. Проте, напад на цивільне населення є ознакою слабкості. У звіті CSIS стверджується, що **мета Кремля, ймовірно, полягає в тому, щоб змусити український уряд шукати миру, послаблюючи суспільний дух і виснажуючи терпіння та підтримку Заходу**. **Якщо це і є наміром, то поки що він зазнає невдачі».**

***

Russia's missile attacks on Ukraine have been ineffective

Its focus on civilian infrastructure is a sign of strategic failure

May 26th 2023

To read more of The Economist's data journalism visit our Graphic Detail page.

In recent weeks Russia has stepped up its missile bombardments of Ukrainian cities. Between May 1st and May 26th there were 13 strikes on Kyiv, mostly during the night. Yet Ukraine maintains that the country's air-defence systems are stopping most of the rockets. In mid-May Britain's Ministry of Defence confirmed that Ukraine had for the first time shot down one of Russia's "Kinzhal" aero-ballistic missiles—a significant setback for the Kremlin. President Vladimir Putin had described the Kinzhals as "invincible" and lauded their "hypersonic" capabilities.

A recent report by Ian Williams, an analyst at the Centre for Strategic and International Studies (CSIS), a think-tank, shows that Russia's way of using long-range missiles has evolved significantly since the start of the war. In the early months their main aim was to destroy Ukraine's air-defence capacity. These strikes were especially intense in the east and south of the country (see map).

Russia still has not managed to destroy Ukraine's air defences. That is partly due to Ukraine's agile tactics and to the arrival of powerful Western anti-missile weapons. The CSIS study also suggests that structural inefficiencies within Russia's command system undermined its missile campaign. During the initial bombardment the Russians underestimated the number of rockets required to destroy targets across Ukraine's vast territory. As a result they failed to attack some areas with strategically significant sites. Data from Ukraine's government show that between February 22nd and July 21st 2022 there were only 20 missile strikes on Vinnytsia oblast, a region in central Ukraine that has the command centres of Ukraine's air force and an important weapons depot.

Russian decision-making on aerial attacks has also been slow. Russia's command structure feeds intelligence into a central system in Moscow, which then disseminates it. As a result, Russian forces have sometimes taken more than 48 hours to strike a target after identifying it. That is not a problem when attacking static targets like large radar systems. But the delay makes it difficult to hit mobile air-defence systems, a problem compounded by Ukraine's use of inflatable decoys.

Unable to knock out military assets, Russia increased its attacks on civilian targets. In September 2022 the Kremlin deployed Iranian-made Shahed-136 loitering munitions (dubbed “kamikaze” drones) to attack residential areas. It intensified strikes on civil infrastructure such as Ukraine’s electricity grid in October, after Ukraine bombed the Kerch bridge that connects Crimea with Russia. In the following months Russia’s attacks on civilian targets became less frequent but more intense.

These strikes have caused terrible damage. Still, attacking civilians is a sign of weakness. The CSIS report argues that the Kremlin’s aim is probably to press the Ukrainian government to seek peace by weakening public morale and exhausting Western patience and support. If that is the intention, it is so far failing.

***

№ 1.625

Лише зниження тарифів зробить їх ринковими

2023-05-27

Юрій Гаврилечко

На початку поточного тижня Національна комісія, що здійснює держрегулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) на запис сайту expro.com.ua щодо вартості електроенергії в Україні відповіла, що чинний тариф на електроенергію для населення покриває лише 28% витрат на її виробництва, транспортування та сплату податків.

За ***розрахунками*** НКРЕКП, ринкова ціна на електричну енергію для кінцевих споживачів (у тому числі – побутових) є значно вищою за фіксовані ціни для побутових споживачів та на сьогодні становить понад 5,5грн/кВт-год.

Як зазначили в Комісії, «Ринкова ціна складається з:

1) – середньозваженої ціни купівлі-продажу електроенергії на ринку «на добу наперед» за квітень 2023 року – 2,81 грн/кВт·год (без урахування податку на додану вартість);

2) – тарифу на послуги з передачі з 01.04.2023 – 0,43 грн/кВт·год (без урахування податку на додану вартість);

3) – середньозваженого тарифу на послуги з розподілу електричної енергії для другого класу напруги з 01.04.2023 – 1,32 грн/кВт·год (без урахування податку на додану вартість);

4) – середньозваженого тарифу на послуги постачальника універсальних послуг – 0,115 грн/кВт·год (без урахування податку на додану вартість);

5) – податку на додану вартість (20 %).

Чому в цей «розрахунок ринкової ціни» не внесли політ з екскурсією на Марс чи купівлю чергової яхти для кожного топ-менеджера компаній-продавців електроенергії – незрозуміло.

Але,

— сам «розрахунок», в якому ціни продажу поєднуються із встановленими тарифами на розподіл (які є, у свою чергу, складовою ціни продажу) та із податками (що теж є частиною ціни) – говорить лише про те, що «ринковість» у «розрахунках» прийшла з відомого та поширеного в Україні «довідника стеля».

Щодо тези про те, що

1) — «чинний тариф на електроенергію для населення покриває лише 28% витрат на її виробництва, транспортування та сплату податків»,

то

2) — за таких умов всі компанії-постачальники мали б збанкрутувати впродовж кількох місяців, але… цього не відбулося й всі досить добре себе почувають.

Нагадаю, що

— у останній рік до повномасштабної війни – 2021, частка промисловості у споживанні електрики становила близько 42%, а населення – 31%.

— За рік війни це співвідношення, через руйнацію значної частини промислових енергоспоживачів змістилося у бік населення навіть пори те, що ми маємо значну частину біженців та зруйновані міста та села.

І зараз, скоріш за все,

— частки споживання промисловості та населення приблизно однакові.

Відповідно,

— щоб перекрити 72% збитків при продажу електрики населенню, вартість електроенергії для промисловості має бути в 4 рази більшою. Чого також не спостерігалось.

А, ледь не забув,

— все це має сенс враховувати лише за умов 100% оплати, без заборгованостей. Якщо ж враховувати рівень оплат за електроенергію серед всіх категорій споживачів, то для виходу на нульовий баланс ціна продажу повинна бути ще вдвічі більше, тобто десь 12-13 грн/кВт·год.

Якщо цього не буде – продавці та виробники мали б оголосити про своє банкрутство. Але нічого подібного в реальності не відбулося.

ЧОМУ???

А ТОМУ ЩО **ДІЮЧИЙ ТАРИФ ДАЄ МОЖЛИВІСТЬ ВСІМ ПРАЦЮВАТИ З ПРИБУТКОМ!**

Тому, коли **сьогодні з'явились пропозиції НКРЕКП щодо підвищення тарифу для населення до рівня 2,88 грн/кВт·год**,

то

— це говорить про лобіювання національним регулятором інтересів продавців, які отримують внаслідок можливого зростання цін додатковий прибуток у розмірі більш ніж 1,2 грн на кожній кВт·год.

Тому вчергове наголошую:

ЄДИНЕ, ЩО МОЖЕ СПРИЯТИ ЗНАХОДЖЕННЮ РИНКОВОГО ТАРИФУ – ЦЕ ДИРЕКТИВНЕ ЗНИЖЕННЯ ЙОГО ДО РІВНЯ БАНКРУТСТВА КОМПАНІЙ-ПРОДАВЦІВ!

Оскільки всі без винятку країни світу мають регульований ринок електроенергії,

то

— лише після встановлення рівня цін, нижче якого виробництво та продаж електрики призведе до банкрутства підприємства, можна починати вести розмови про норму прибутку, рівень амортизаційних витрат, інвестиційну складову тощо.

До цього моменту тариф, що встановлюється на вимогу постачальників – є лише виконанням їхніх забаганок та ґрунтується на жадібності. Нічого іншого в такому тарифі немає. Ось така «ринковість».

***

№ 1.626

БЕБ: ЯК ІЗ ВЗІРЦЯ НЕЕФЕКТИВНОСТІ СТАТИ ОРГАНОМ ПРАВОПОРЯДКУ

2023-04-14

Олександр Лємєнов

Голова правління StateWatch

Під вечір 11 квітня уряд Дениса Шмигаля офіційно звільнив з посади директора Бюро економічної безпеки Вадима Мельника «за станом здоров'я». Формулювання, певно, здивувало учасників тимчасової слідчої комісії щодо діяльності БЕБ, митниці, податкової та АРМА, адже з дня її створення Мельник жодного разу не виглядав хворим чи втомленим, навпаки, тепер уже ексдиректор БЕБ із «міліцейською» завзятістю завжди приходив на засідання комісії. Що ж сталося?

Буквально за кілька тижнів до звільнення у Мельника з'явився новий перший заступник — Едуард Федоров. Він 15 років працював у «конторі», як часто називають СБУ, а в 2021–2022 роках обіймав посаду заступника начальника відділу Київської митниці, також був т.в.о. начальника відділу. У 2022 році кар'єра знову пішла вгору, — Федоров очолив Сумське управління СБУ. Потрібно визнати, що після повномасштабної агресії РФ Едуард Федоров не втік і не здав інтересів України, як деякі з глав Служби у прикордонних областях. У момент призначення Федорова в БЕБ наші джерела у відомстві зазначили, що він — «друга милиця» для Мельника від ОПУ, бо той невдовзі «піде на пенсію», адже від Мельника результатів як з «козла молока». Чи збігається уявлення ОПУ про результативність БЕБ із нашим з вами? Сумніваюся, але вочевидь ефективністю Бюро 2022 року незадоволені всі. Що буде 2023-го, наразі спрогнозувати важко.

Зрештою, план «правоохоронної» рокіровки спрацював. Слідом за призначенням Федорова було звільнено Мельника, а колишнього співробітника СБУ призначили т.в.о. директора. Чи стане БЕБ ефективнішим? Чи зросте його результативність? Які результати та у чиїх інтересах матиме? Розберемося.

Бюро економічної безпеки — це орган правопорядку, що розслідує фінансові злочини. Цю структуру створено останньою серед діючих органів досудового розслідування. І саме до БЕБ за керівництва Мельника було найбільше запитань. Спочатку, за нашою інформацією, за участі радника президента Зеленського Сергія Шефіра в Бюро «зайшла» група Андрія Гмиріна, який раніше «окучував» корупційні схеми у податковій міліції та Фонді держмайна, за що буквально днями був оголошений у розшук детективами НАБУ. Потім усіх репрезентантів Гмиріна викинули з БЕБ, а орган перейшов «під дах» Олега Татарова.

Між тим у рамках роботи тимчасової слідчої комісії детально аналізували роботу БЕБ: від кадрового набору, де співробітників набирали абияк, і до обговорення окремих розслідувань. Було очевидно, що при Мельнику мав місце тотальний занепад. Лише після призначення колишнього прокурора Віталія Гагача, який 2018 року звільнився з органів прокуратури ще до переатестації, запровадженої генпрокурором Рябошапкою, Бюро запрацювало дещо краще. Результати роботи за січень-лютий 2023 року дорівнюють, у

статистичному співвідношенні, результатам за весь 2022-й. Відшкодування збитків державі також зросло.

На інфографіці можна побачити взаємодію БЕБ та АРМА, адже саме до цього органу після ухвал слідчими суддями передавали майно, арештоване в рамках розслідувань Бюро.

Не менш показовими є дані за ключовими «тіньовими» галузями економіки, де БЕБ розслідує злочини й аналізує ситуацію. Так-так, саме аналізує, адже відповідна функція прописана в чинному законі і залишається незмінною. Нас зацікавила сфера грального бізнесу, незаконний обіг тютюну, історія з так званим чорним зерном, а також атака на роботу систем Prozorro та Prozorro.Sale.

Наприклад, на інфографіці нижче показано, що відбувається у **сфері незаконного обігу тютюну**.

Варто задуматися, як при імпорті сировини міжнародними виробниками на рівні 55% ці ж компанії сплатили 93% усіх акцизів.

Це означає, що

> **— за 45% сировини, імпортованої іншими виробниками, було значно занижено фіскальні зобов'язання.**

Тепер про історію з **«чорним зерном»**.

Після початку роботи «зернового коридору», станом на 31 грудня 2022-го близько 10,6 млн тонн зерна на 99,7 млрд грн (або 27% загального обсягу) експортовано 631 підприємством з ознаками ризиковості. Водночас БЕБ було проаналізовано дані і за січень-лютий 2023 року: 3,5 млн тонн (28%) вартістю понад 27 млрд грн вивезено 393 суб'єктами з ознаками ризику відсутності підтвердження ланцюга постачання від виробника до експортера, що може містити ознаки неповернення валютної виручки (більше про зернову проблему — в матеріалі ZN.UA). За результатами розгляду до ЄРДР внесено 18 аналітичних матеріалів і документів на загальну суму потенційних збитків на 4,7 млрд грн.

Констатують непогано, але ж це не Бюро економічної констатації.

Тож нас цікавить інше:

— скільки осіб отримали підозри за зазначеними кейсам і коли потенційні злочинці отримають обвинувальні вироки?

Тут проблема лежить у фарватері взаємодії митниці, БЕБ і СБУ. То хто ж винен з органів публічної влади?

Щодо атак на транспарентні системи електронних закупівель і продажів почнемо з листа БЕБ.

Інакше, як вигадками та нелогічними інтерпретаціями, назвати **ситуацію з системами «Прозорро»** не можна.

(Док стор1-9)

Загальна неефективність БЕБ, власне, і поставила під сумнів доцільність його подальшого функціонування. За результатами роботи ТСК було проголосоване рішення про негативну оцінку роботи БЕБ, а також подано законопроєкт № 9080 про **перезапуск Бюро**. Загалом це позитивний документ, однак і його можна покращити.

1) — По-перше, у законопроєкті відсутнє положення про те, що конкурсна комісія за участі міжнародників відбирає також і заступників директора БЕБ.

2) — По-друге, не зрозуміло, навіщо в комісії представники РНБО. По-третє, у проєкті взагалі відсутнє врегулювання процедури конкурсного відбору. І останнє, незрозуміло, а навіщо в процедурі атестації поліграф? Хоча практика щодо його застосування доволі різноманітна — і в позитив, і в негатив.

Тепер пояснимо, де саме існують ризики в зміні регулювання БЕБ.

1) — По-перше, метод формування конкурсної комісії далекий від ідеалу. На нашу думку, найкраще йти шляхом, реалізованим у НАБУ: троє від Кабміну і троє від уряду, але вже за пропозиціями міжнародників.

2) — По-друге розглянемо в контексті звільнення Мельника і призначення Федорова: ОПУ спробує в адміністративному порядку технічно затягнути процес, надавши можливість Федорову продемонструвати результат. Як наслідок, нас не має здивувати бажання колишнього співробітника СБУ заявитися на конкурс. Це і добре, і не дуже. Ми ж не забуваємо, що нинішнє керівництво орієнтується на Банкову. Навіть допускаючи, що нинішній т.в.о. директора БЕБ доброчесний і професійний, а його прихід у Бюро під звільнення Мельника — збіг, але ризик контролю над Бюро з боку ОПУ зберігається.

3) — По-третє, якщо законопроєкт буде ухвалено і відбудеться новий відбір на постійного директора Бюро, то після цього протягом року з моменту обрання мають провести переатестацію співробітників. Те, хто стане новим директором БЕБ, буде визначальним для прозорості та ефективності очищення зазначеного органу правопорядку.

Тому підсумую:

4) — ***законопроєкт №9080*** уже зареєстровано і документ потрібно якнайшвидше ухвалити. БЕБ потребує постійного керівника, що обраний за визначальної участі міжнародників.

Але навіть найідеальніший очільник Бюро в «соло-режимі» відразу не дасть результату. Вкрай необхідно відразу очистити лави від недоброчесних і непрофесійних співробітників.

Ще одне — потрібно повноцінно розслідувати всі злочини з юрисдикції БЕБ за всіма тіньовими ринками, обсяг яких становить понад 200 млрд грн із втратами для держави на рівні 50–80 млрд грн щорічно.

І наостанок, БЕБ після перезапуску треба повноцінно фінансувати, якщо за нового керівництва бажаємо отримати очікуваний результат. І Мінфін повинен сприяти збільшенню фінансування, включаючи видатки на розвиток інституції, а не різати відповідні кошти на роботу БЕБ.

***

№ 1.627

Координатор та розпилювач мільярдів «Великого будівництва» Юрій Голик перетворився на баяніста, щоб втекти з країни

2023-05-04

Олег Бойко

Не знаємо, сміятися чи плакати, але з Дніпропетровської області прийшла новина, яка водночас викликає і обурення, і істеричний сміх.

У країні паноптикума, що переміг, здивувати чимось важко, але начальнику Дніпропетровської обласної військової адміністрації Володимиру Орлову це вдалося. Ось його розпорядження від 20 квітня цього року за номером 139/0/527-23 «Про виїзд за межі України водіїв»:

«Надати дозвіл на виїзд за межі України водіям, які здійснюють перевезення … гуманітарного вантажу, згідно з додатком».

У чому тут паноптикум і що спричинило істеричний сміх? У самому розпорядженні нічого. Але ось той самий «Додаток», в якому вказані прізвища водіїв:

Ну як? Чи не пройняло? Возитиме вантажі від Благодійної організації «Пісні, народжені в АТО», буде Юрій Голик.

Хто не зрозумів – у водії подався куратор «Великого будівництва», на забудовах якого вкрадено сотні мільярдів (і це не перебільшення) гривень. На тих самих дорогах, про які президент заявляв незадовго до лютого минулого року – «якщо ми фінансуватимемо армію, у нас

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

НАЧАЛЬНИКА ОБЛАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

20.04.2023 м. Дніпро № 139/0/527-23

Про виїзд за межі України водіїв

Керуючись законами України "Про місцеві державні адміністрації", "Про правовий режим воєнного стану", указами Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні, затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні", від 06 лютого 2023 року № 58/2023 "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про продовження строку дії воєнного стану в Україні", від 24 лютого 2022 року № 68/2022 "Про утворення військових адміністрацій", на виконання постанови Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року № 57 "Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України" (із змінами), враховуючи обґрунтування, надане листом БО "БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД "ПІСНІ НАРОДЖЕНІ В АТО":

1. Надати дозвіл на виїзд за межі України водіям, що здійснюють перевезення для потреб Збройних Сил України вантажу гуманітарної допомоги автомобільними транспортними засобами, згідно з додатком.

2. Координацію роботи щодо виконання цього розпорядження покласти на управління транспорту обласної військової адміністрації, контроль – на заступника голови облдержадміністрації – начальника обласної військової адміністрації Беспальчука М.Г.

Виконуючий обов'язки
голови облдержадміністрації –
начальника обласної
військової адміністрації Володимир ОРЛОВ

№ 139/0/527-23 від 20.04.2023

не буде за що будувати дороги».

Звичайно, тут зрозуміло останньому ідіоту, що Юрій Голик у жодні

Додаток
до розпорядження начальника
обласної військової адміністрації
20.04.2023 № 139/0/527-23

ПЕРЕЛІК
водіїв, що здійснюють перевезення для потреб Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також медичних вантажів, вантажів гуманітарної допомоги автомобільними транспортними засобами

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові	Дата народження	Закордонний паспорт серія, номер	Строк дії рішення про виїзд (не більше 6 місяців)	Заявник
2.	ГОЛИК Юрій Юрійович	21.12.1977	FB 808403	до 20 жовтня 2023 року	БО "БЛАГОДІЙНИЙ ФОНД "ПІСНІ НАРОДЖЕНІ В АТО"

Начальник управління
транспорту обласної
військової адміністрації — Михайло ВАРАКУТА

водії не подався.

Просто йому потрібна легальна причина перетнути кордон України. От і потрапило його прізвище до списків Дніпропетровської ОВА від БО «Пісні народжені в АТО». Щоб на цій підставі видати дозвіл на перетин кордону та внести прізвище Голика до системи «Путь». До речі, за даними ДПСУ, майже 10 000 водіїв, чиї прізвища було внесено до цієї системи, так і не повернулися до України.

Чи поповнить Юрій Голик їхні лави – невідомо. Але те, що йому таким чином дали дозвіл на виїзд з України, викликає ту саму істерику. Тому що треба знати, хто такий Голик, щоб розуміти, який він водій.

Після скандалу, спричиненого цим розпорядженням в.о. військової адміністрації Дніпропетровської області Володимира Орлова, звичайно, будуть жалюгідні пояснення і навіть буде показано розгорнуте зведення про «волонтерську допомогу» від Голика. Можливо, покажуть навіть Юрія Голика з бубном, який співатиме патріотичні пісні. Але все це – маячня сивій кобили.

Бо Юрій Голик – запеклий корупціонер, який почав заробляти на будівництві ще за часів, коли працював у Дніпропетровській ОДА разом із її головою Валентином Резніченком.

Але це справа давня, до речі, що відбувалася ще за Порошенка. А ось після зміни влади здавалося, що і Голик, і Резніченко сядуть. Але немає. Новій «чесній» владі були потрібні таланти і того, і іншого. Тому що наспіло «Велике будівництво», яке миттєво перетворилося на «Велике крадівництво». І очолив цю президентську програму Юрій Голик.

Нинішній баяніст-водій та благодійник. Щоправда, тоді його участь у проєкті звучала дещо дивно – «координатор». Що саме означало це слово і в чому мала полягати «координація» - неясно. Але «координував» розпил бюджету Юрій Голик дуже грамотно.

Тут треба нагадати трохи цифр. 2020 року на «Великій будові» виділили 121,8 мільярда гривень. Причому 35 мільярдів вирішили

взяти із так званого «ковідного фонду».

З цих грошей 85 мільярдів було призначено Укравтодору.

На адресу Укравтодору одразу пролунали звинувачення, що компанія за активної участі Голика сформувала картель із підрядників, які отримали найвигідніші замовлення. Лідерами вартості виграних закупівель є товариства з обмеженою відповідальністю «Автомагістраль-Південь», «Техно-буд-центр», «Онур Конструкціон Інтернешнл», «Ростдорбуд», «Альтком» та «ПБС» – вони отримали 72% замовлень.

Скандал спалахнув після того, як колишній міністр фінансів Ігор ***Уманський*** заявив, що

> — цей картель монополізував будівництво доріг, а тендерні пропозиції переписані так, що інші бажаючі просто не можуть виграти тендер.

За його словами,

> — компанії картелю самі дороги не будують, а перепродують підряди субпідрядникам, заробляючи на цьому 30-40% фінансування.

У результаті виходило, що на цій схемі лише учасниками картелю «спиляно» близько 35 мільярдів гривень.

Після гучної заяви Уманського почали з'являтися і прізвища «кураторів» схем злодійства: голови Укравтодору Олександра Кубракова, заступника голови офісу президента Кирила Тимошенка, голови Мінрегіону Олексія Чернишова та координатора програми Юрія Голика.

Висловлювалися також підозри, що до цього причетні Андрій ***Єрмак*** та його радник Михайло ***Подоляк***.

Знайомі всі обличчя варто помітити. На цьому історія просто колосального злодійства не закінчилася, бо прийшов 2021 рік, у якому на дороги було виділено ще більше грошей – 130 мільярдів. Це, нагадаємо, був саме той самий рік, у якому наші військові, західні розвідки і просто осудні громадяни криком кричали: не закривайте військові розробки, не закривайте ракетну програму, не скорочуйте фінансування армії! Але гроші були потрібні саме на будівництві доріг. Якими незабаром пішли російські танки. Координував всю цю вакханалію той самий Юрій Голик.

Засвітилося прізвище Голик і 2022 року. І теж на розпилюванні грошей «Великого будівництва». Як писали «Наші гроші», лише у травні-липні 2022 року дві будівельні фірми з Дніпра – «Будінвест інжиніринг» та «Автомагістраль 2016», що постачає перші будматеріали, отримали сукупно більше одного мільярда двохсот мільйонів гривень на «зміст доріг Дніпропетровської області».

А за цими фірмами, оформленими на номінали, стоять відомі брати ***Дубинські***, які перебувають у розшуку США. Володимир та Леонід Дубинські (не плутати з нардепом Олександром Дубинським) – це відомі Дніпропетровські підприємці, які після будівельної афери в Сакременто змушені повернутися на Батьківщину.

І саме вони стоять за «Будінвест інжиніринг», оформлених на фітнес-тренерку та тренера з волейболу. Але річ у тому, що «Будінвест інжиніринг», започаткована у 2015 році, максимум своїх замовлень від держави отримувала саме в ті моменти, коли ці замовлення міг забезпечувати Голик.

2021 року від бюджету «Великого будівництва» фірмі вдалося відхопити теж вельми немаленький куш – «Будінвест інжиніринг» отримало від держави майже сімнадцять мільярдів гривень. Що цікаво – за підрахунками «Наших грошей», «будматеріали дорогою в Будінвест інжиніринг» подорожчали в середньому на 100% від початкової ціни виробників. На ці будматеріали припало 65% усіх

Підрядник	Сума, грн.
«Будінвест інжиніринг»	1 034 611 599
«Автомагістраль 2016»	197 096 724
«Автомагістраль-Південь»	172 305 506
«Онур конструкціон інтернешнл»	139 916 647
«Техно-Буд-Центр»	128 055 995
«Харківський облавтодор»	127 072 306
«Хмельницький облавтодор»	104 453 079
«Ростдорстрой»	100 057 504
«Спец комплект постач»	92 556 163

виплат «Будінвест інжиніринг».

Скільки грошей було вкрадено в такий спосіб – підрахувати неважко. І для цього нам абсолютно не потрібний калькулятор. Тому що віцепрем'єр Олег Уруський (вже, звичайно, колишній) заявляв із граничною відвертістю: на об'єктах «Великого будівництва» крадуть рівно половину грошей.

Скільки з цієї половини дісталося Юрію Голику – невідомо. Бо хоча він і є координатором цього розпіареного президентського «БАМу», але й інші теж хочуть їсти. Але питання про те, скільки вкрав Голик на крові наших солдатів – і це аж ніяк не метафора, згадайте, що на дороги йшли гроші, забрані в армії, – не наша компетенція. Це компетенція НАБУ. Яке чомусь рапортує про впіймання якихось нікому невідомих голів сільрад, які поцупили на роботі пачку паперу, а ось те, як розкрадаються мільярди, не помічає.

Питання і до всіх інших «правоохоронців» - а чи не хочете поцікавитися, скількох ще «благодійників» відправила Дніпропетровська військова адміністрація за кордон під виглядом «баяністів-водіїв широкого профілю»? І що вони там роблять? Воюють у батальйонах Монако, Відень, Куршевель та Дубай? Чи не до них їде Юрій Голик, щоб влитися у стрункі лави ідейних бійців за грошові знаки?

***

№ 1.628

2023-05-07

Ніколов

«Великий будівельник» Юрій Голик торік дуже сильно зашкварився зі своїм подєльніком Валєнтіном Резніченко. Голик сидів вже на засіданнях у Єрмака і був включений до «сінк-тенків» Зеленського. Але журналісти витягнули на світ божий як Резніченко зливав мільярди фірмі своєї дівчини. І Голика сховали з пабліка, а Кубраков його відсторонив від Укравтодору. Резніченка спочатку рятували як могли, але потім під шумок скандала з міністром оборони Резніковим відправили у відставку з губернаторської посади.

І з самого першого дня тих відсторонень/відставок я чув мрачні прогнози, що ці громадяни ось-ось отримають дозвіл на виїзд з України через систему «Шлях». Але було ще гірше. Голик продовжував ходити на Банкову «рішать вопросікі». Йому валить і не надо було.

Аж поки не почало пригорати і незадовго до отримання повістки від НАБУ таки оформив пропуск на втечу у якості водія гуманітарки від «Благодійного фонду «Пісні народжені в АТО»

https://antikor.com.ua/articles/626659-koordinator_i_raspiljshchik_milliardov_velikogo_budivnitstva_jurij_golik_prevratilsja_v_bajanista_chtoby_sbehatj_iz_stra

Це фонд з Дніпра, де Голик і Валік починали свою «Велику кар'єру». Його засновником є Володимир Олегович Юрченко, раніше відомий як заступник губернатор Резніченка у 2017 році. Саме тоді Голик був радником Резніченка і красочно розповідав як в Дніпропетровській області проводять тендери)))) Ось вони разом з Юрченком в "команді Резніченка"

https://adm.dp.gov.ua/news/do-dnya-materi-komanda-valentina-reznichenka-rozpovila-pro-nayridnishikh-lyudey-tsikavo-57b3401a04a6ce68c2258121003d74ec

Дозвіл на виїзд Голика підписав в.о.-заступник губернатора Дніпропетровщини Володимир ***Орлов***. Його на всяких помийках називали «Вова-транзит». Але це від заздрощів канешн. Бо не кожному вдалось як йому – очолювати Сумську та Луганські митниці при ***Януковичу***, потім уникнути люстрації при ***Порошенку*** і отримати посаду при ***Зеленському***.

Спеціальний додаток з прізвищем Голика підписав Михайла Варакута, який з часів губернаторства Резніченка і очолює транспортне управління ДнОДА.

А працюють всі ці прекрасні підписанти під керівництвом нового губернатора Дніпропетровщини Сергія ***Лисака***. Він колись брав участь у АТО. При ***Зеленському*** спочатку очолював управління СБУ на буршитновій

Житомирщіні, після початку вторгнення, коли ***Баканова*** змінив ***Малюк***, був переведений на ***Дніпропетровське СБУ***.

Яке не бачило впритул як ***Резніченко*** зливає мільярд фірмі своєї жінки.

Ну і замінив ***Валіка***, коли стало нужно.

***

№ 1.629

Андрей Мотовиловец: досье афериста из Prozorro

ЧАСТЬ 1

Андрей Мотовиловец

2023-04-24

Михаил Шполянский, Skelet.Info

Поспешное формирование партии «Слуга народа» к выборам 2019 года привело в её ряды множество случайных людей и даже откровенных проходимцев, избавиться от которых она оказалась не в силах. Из-за них команда Зеленского обросла коррупцией не в меньшей степени, чем окружение предыдущих президентов! И было бы наивным надеяться, что к следующим выборам эта проблема рассосется сама собою, не повлияв на их результат…

Казалось бы, что народный депутат Андрей Мотовиловец относится к тем «Слугам народа», подумать о которых такое можно в последнюю очередь. Но что мы знаем об этом вечно чем-то занятом «интеллектуале и технократе», как он себя позиционирует? Он член комитета ВР по вопросам финансов,

налоговой и таможенной политики, уже два года возглавляет Киевскую областную организацию партии «Слуга народа», ранее был топ-менеджером в Prozorro – и всё? Но почему же Мотовиловец периодически привлекает к себе нездоровее внимание?

1. Возможные связи

Мотовиловец Андрей Викторович родился 29 апреля 1982 года в Киеве. Он вырос на Троещине, где окончил среднюю школу №119. В армии Мотовиловец никогда не служил, в связи с чем возникает вопрос: а не хочет ли он пройти подготовку и получить воинскую специальность на одном из полигонов, куда сейчас массово отправляют мобилизованных украинцев? Наверняка нет, он ведь нардеп, у него «бронь»!

После школы Андрей Мотовиловец (с его слов) пошел работать на стройку гипсокартонщиком, одновременно учась на вечернем факультете Киевского национального экономического университета им. В. Гетьмана. Впрочем, по информации источников Skelet.Info, эту работу он нашел вовсе не по объявлению, а устроился в одну из фирм то ли своих родителей, то ли их друзей. При этом никто никогда не видел Мотовиловца в спецовке, покрытой гипсовой пылью – так что можно лишь догадываться, чем он там занимался. А уже на старших курсах университета он нашел себе подработку по специальности – экономистом.

После получения диплома, в 2004-2006 г.г. Андрей Мотовиловец работал в банке, где очень быстро дорос до начальника отдела кредитования физических лиц. Вот только все подробности этого успеха он почему-то скрывает. Может быть, как утверждают слухи, дело в том, что этот банк назывался «Надра»? Тогда это многое бы объяснило: ведь мало кто захочет пачкать свою биографию упоминанием о работе в одном из самых скандальных банков в истории Украины!

Вообще, если вы загляните в биографию Мотовиловца, то удивитесь её краткости. Впрочем, это свойственно для многих «Слуг народа», не желающих раскрывать избирателям своё прошлое. Возможно, они скрывают его специально, для того, чтобы выглядеть новой и кристально чистой политической силой, не связанной ни с прошлыми режимами, ни с одиозными фигурами украинской коррупции. Но, как теперь уже очевидно даже самым наивным фанатам Голобородько, украинцам, «слуги народа» и сами преуспели в коррупционных схемах.

По слухам, его родственницей может быть киевлянка Людмила Мотовиловец: в 2013-14 г.г. она засветилась в качестве общественного активиста и председателя инициативной группы, организовывавшей протесты против застройки лесопарковой зоны в Святошинском районе столицы (по адресу Львовская 15), которой занимался олигарх Василий Хмельницкий. В этом

протесте не было бы ничего предосудительного, если бы лучшим другом Людмилы Мотовиловец не оказался скандальный координатор «Форума спасения Киева» Виталий Черняховский. Тот самый неоднократно избитый, впоследствии разоблаченный как аферист (он организовывал протесты по заказу конкурентов застройщиков или вымогал себе «отступные» в виде квартиры в строящемся доме), а в 2015-м даже объявленный в розыск как пророссийский провокатор.

В 2007-м Андрей Мотовиловец и сам решил заняться строительным бизнесом. На какие деньги, тоже остается неизвестным: может быть выдал сам себе кредит, а может продолжил бизнес родителей. Он стал соучредителем ООО «Киевская строительная компания «Альянс» (ЕГРПОУ 35159458) и одноименной СК в Запорожье (35489190). Причем, киевская фирма «Альянс» хитро упрятана в «матрешку» из нескольких ООО: 99% её капитала принадлежат компании по управлению активами «Днепровский инвестор» (35263969), а она, в свою очередь, с 2015 года принадлежит ООО «Энергопостач 2015» (39580868), записанному теперь на некую Елену Хоменко (нет, не ту, что нардеп от «Слуги народа»). К чему такие сложности?

Также его бывшей супруге Юлии Леонидовне Мотовиловец до лета 2019-го принадлежала фирма «Джей Кастом» (37783739), находящаяся аж в Одессе. После избрания бывшего мужа в Раду она переписала её на некого Тараса Тарасовича Кузьменко – который, согласно базе данных, был временным руководителем более чем полусотни фирм в разных уголках Украины. Похоже, что это какой-то зиц-председатель…

И еще немного о связях Мотовиловца. Когда декларации нардепов были еще открыты для общего доступа (с началом войны их засекретили под предлогом государственной безопасности), то журналисты обратили внимание на его киевскую квартиру (94,7 кв.м.). Он владеет ею лишь на 20%, деля с семьей Потаповых (Петром Владимировичем, Денисом Петровичем, Светланой Николаевной) и Натальей Викторовной Бескиной. А его нынешняя гражданская жена Анастасия Майкова владеет другой квартирой (87 кв.м.) совместно с Михаилом Вайсбергом. Кто все эти люди, кем они приходятся Мотовиловцу, и почему далеко небедный нардеп до сих пор не обзавелся стопроцентно собственной квартирой, остается неизвестным.

2. Андрей Мотовиловец. В Министерстве инфраструктуры

Листаем его биографию дальше: до самого 2014 года там нет ничего! Если в это время Мотовиловец усердно занимался строительным бизнесом, то почему об этом так и не написать? Лишь однажды в своем интервью Мотовиловец проговорился, что до создания Prozorro он имел дело с государственными тендерами, от которых «они» (кто они?) отказались в пользу заказов частного бизнеса, и что его самым значимым проектом было участие в строительстве завода «Биофарм» в Белой церкви. Однако Андрей

Мотовиловец не уточнял, о строительстве каких именно мощностей шла речь, ведь завод поочередно строили в период с 2013 по 2018 год. А чем он занимался до этого?

Еще любопытная информация: это строительство началась с того, что в 2012 году в «Биофарм» вложилась американо-украинская инвестиционная компания Horizon Capital, одним из соучредителей которой являлась небезызвестная Наталья Яресько. Их пути впоследствии еще не раз пересекутся.

Впрочем, а можно ли доверять интервью профессионального сказочника? В котором, например, Мотовиловец, не моргнув глазом, рассказал журналистам увлекательную историю о том, как на Евромайдане у него под ногами разорвалась граната, и врачи потом доставили у него осколки, как рядом с ним пал срезанный автоматной очередью активист, как он выносил на себе труп из гостиницы «Украина».

А затем Мотовиловец плавно перешел к тому, что в 2014-м «несколько моих друзей оказались в Кабмине» и пригласили его туда «помочь стране». Что у них вначале ничего не было и ему предложили только стол и стул – а он предложил им «свои знания и опыт». И вот так они, мол, и начали поднимать страну и экономику из руин режима Януковича! Думается, что такие истории годятся только для школьников младших классов, поскольку сочинены они в стиле «Жизнь Ленина» Марии Прилежаевой. Впрочем, Мотовиловец рассказывал байки и куда похлеще – чуть ниже вы узнаете и о них.

А как было на самом деле? Осенью 2014-го было сформировано второе правительство Яценюка, в котором Министерство инфраструктуры возглавил Андрей Пивоварский – ранее (в 2006-2012) работавший в компании Dragon Capital соросовского бизнесмена Томаша Фиалы. Пивоварский собрал вокруг себя внушительную команду советников. Причем, как сообщалось в статье «Абромавичус и другие: новейшая история VIP-заробитчан на Украине», Андрей Мотовиловец был приглашен им как выходец из Dragon Capital — вместе с Иваном Макушенко, Алексеем Соболевым и Александром Мягким. Получается, это и есть его «оказавшиеся в Кабмине друзья»?

Андрей Пивоварский

Однако Мотовиловец стал не только советником министра Пивоварского, но и «личным ассистентом» (это как?) его заместителя Владимира Шульмейстера. Известного как бывшего финансового директора сети супермаркетов «Фокстрот» (в 2006-2009), потом скандально уволившегося после разоблачения в создании теневых схем и причинения компании огромных убытков. А вот подельником Шульмейстера по «фокстротным схемам» был Алексей Павленко, осенью 2014-го ставший министром АПК. Просто поражает, из каких проходимцев и аферистов создали тогда правительство! Неудивительно, что оно довело Украину до тяжелейшего кризиса.

А еще СМИ сообщали, что эти советники профессионально занимались «мародерством», то есть поиском и оценкой государственных инфраструктурных объектов, интересных для приватизации. И получали за это в качестве вознаграждения от 3 до 5 тысячи долларов в месяц! Напомним, что миллионы украинцев тогда выживали на 2-3 тысячи гривен.

Косвенным подтверждением его мега-заработков является тот факт, что в 2015-м году Андрей Мотовиловец зарегистрировался в качестве ФОП (специализация – консалтинговые услуги). Казалось б, зачем это совладельцу строительных фирм? Всё очень просто: команда «реформаторов» Айвараса Абромавичюса использовала статус ФОП в своей вполне законной схеме получения огромных заработков и обхода налогов. Сотни всевозможных советников и помощников получали регулярные выплаты как в министерствах, где они работали, так и от частных фондов, с которыми были связаны. Деньги оформлялись как плата за консультации, они поступали на счета ФОП – а те платили с них лишь небольшой единый налог, не превышавший 1-2% полученной суммы (вместо подоходного + военного +

социального сбора). И всё законно, всё под лозунгами реформ, борьбы с коррупцией и светлого европейского будущего!

Мотовиловец утверждал, что его работа советником министра инфраструктуры заключалась в анализе документации по тендерным закупкам – в чем он якобы стал большим специалистом еще Майдана, когда сталкивался с тендерами в качестве руководителя строительной фирмы.

И что если он оценивал условия тендера как «прописанные под определенную фирму», то он приходил к руководителю госпредприятия (порта и т.п.) и выговаривал ему, а тот стыдливо смотрел в пол. Вы этому верите?! То, что Мотовиловец был при Пивоварском и его заме Шульмейстере «смотрящим за тендерами» — это чистая правда, да! Вот только он не стыдил начальников портов и управлений «Укрзализныци» за «дискриминационные тендеры», а требовал пересмотреть их в пользу других участников – угрожая увольнением.

Владимир Шульмейстер

Из того, что затем ещё удалось узнать Skelet.Info, Мотовиловец как советник министра активно защищал интересы группы «ТИС», владеющей терминалами в порту «Южный». Её владельцы – скандальные бизнесмены Андрей Ставницер и Алексей Федорычев. Более того, оказалось, что супруга Мотовиловца была пиар-менеджером «ТИС», и это объясняет, как у неё появилась та самая одесская фирма «Джей Кастом».

Также стоит упомянуть, что в начале 2015 года Мотовиловец успел поработать также советником у главы Днепропетровской ОГА Валентина Резниченко. Суть их тесного сотрудничества осталась неизвестной, но

возможно, именно тогда «смотрящий за тендерами» Мотовиловец и всунул в свою «матрешку предприятий» ООО «Днепровский инвестор». А заодно завел очень полезные связи, среди которых стоит отметить еще одного тогдашнего советника Резникова – Юрия Голика, который впоследствии, уже при «Слугах народа», стал координатором проекта «Большая стройка» (о нем подробнее будет дальше).

В конце 2015 года погрязшее в коррупции и махинациях, не способное удержать развал экономике, «правительство реформаторов» зашаталось. Но в основном потому, что его нетерпеливо толкали сзади конкурирующие группировки, тоже желавшие погреть руки на дерибане страны. В декабре Пивоварский и Шульмейстер написали заявления об отставке, однако если первого уволили сразу же (и он благоразумно скрылся вплоть до 2019 года), то Пивоварский просидел в своем кресле до апреля – уступив его Владимиру Омеляну. А вот Андрей Мотовиловец на своем месте задержался еще дольше, неплохо сработавшись с одиозным Омеляном.

Под прикрытием уже Омеляна, Мотовиловец в 2016-м лоббировал продажу буксирного флота Одесского морского торгового порта компании P&O Maritime (за которой стоял Андрей Ставницер). Если бы сделка удалась, то Ставницер монополизировал бы буксирные услуги в «Южном», что принесло бы ему до 12-15 миллионов долларов в год. Но её отметили, поскольку явная коррупционная составляющая вызвала грандиозный скандал. Мотовиловец своё участие в этом не отрицал, но заявил, что действовал в интересах державы — мол, надо выставлять всё госимущество на торги, чтобы оно обрело «более эффективного собственника»! Тем не менее, по факту этой и других афер «ТИС» в порту «Южный», в ноябре 2016-го СБУ провела ряд обысков, в том числе по месту проживания Ставницера, Шульместера и Мотовиловца. Сообщалось, что это было сделано по инициативе нового начальника порта «Южный» Игоря Ткачука, являвшегося ставленником «винницких». Интересно, что спустя три года, когда Мотовиловец стал «слугой народа», а Шульмейстер завел себе множество друзей в партии Зеленского, читая им лекции на тренингах в Трускавце, они устроили Ткачуку месть, и теперь уже СБУ «кошмарило» обысками его самого.

***

Мотовиловец Андрей: досье аферист из Prozorro

ЧАСТЬ 2

Андрей Мотовиловец

2023-05-10

Михаил Шполянский, Skelet.Info

3. Тендерная мафия бессмертна!

Пришедшие к власти «реформаторы» утверждали, что до 2014 года в Украине не было ничего, кроме коррупции и антинародного режима, и только их стараниями тут появились зачатки цивилизованного государства. И чаще всего, в качестве примера своих достижений, они называют электронную систему публичных закупок Prozorro. Мол, ранее ничего подобного не существовало, а теперь эта система, придуманная еще во время Майдана украинскими энтузиастами и созданная ими потом при помощи западных партнеров, позволяет бороться с тендерной коррупцией! Андрей Мотовиловец тоже очень гордиться тем, что приложил руку к сотворению Prozorro и несколько лет проработал там топ-менеджером. Но за его пафосными словами находится иная реальность…

История украинской тендерной мафии началась еще в 90-х, а любые попытки побороть её приводили лишь к тому, что на смену одним схемам просто приходили другие, контролируемые уже новой командой «реформаторов». Двадцать лет назад таким «реформатором» был скандально известный Антон Яценко, создавший «Центр тендерных процедур». Одной рукой он продвигал действительно необходимую реформу, которая упорядочивала и упрощала систему тендерных торгов, а другой тут же создавал новую коррупционную схему, торгуя бланками документации для осуществления этих торгов. То есть, независимо того, был ли тендер честным или подставным, состоялся ли он вообще, фирма Яценко исправно и совершенно законно получала свой

гонорар лишь за то, что присвоила себе монопольное право на печатание этих бланков!

В 2005-м, после первого Майдана, на смену «Центру тендерных процедур» пришла «Тендерная палата Украины». Её наделили большими полномочиями для контроля над прозрачностью тендерных торгов, при ней создали общественный совет — но в итоге этот совет стал верхушкой новой тендерной мафии, решавшей, кого можно допускать к торгам, кого объявлять победителями и т.п. Яценко, ставший её вице-президентом, не сидел сложа руки: видя, что век бумажной документации уходит в прошлое, он запустил сайт «Портал государственных закупок Украины». Принцип новой схемы был тот же: все электронные тендерные торги обязали проводить только через этот сайт, и предприниматели были вынуждены платить Яценко теперь уже за регистрацию и «закупку информационных услуг». Это вызвало протесты украинского бизнеса и шквал жалоб, которые тогда не замалчивались, а открыто обсуждались в обществе. В итоге в 2008-м году сама «Тендерная палата» была упразднена. Однако электронные площадки торгов остались.

Во времена Януковича электронными тендерами ведало ГП «Внешториздат». Правда, получить информацию о них было непросто (её ограничивали законы от 2011 и 2012 г.г.), и только в 2013-м более-менее заработал сайт tender.me.gov.ua, публикуя доступную бесплотную информацию о тендерах. Так что вышедшая из палатки «Открытого университета Майдана» команда «реформаторов» (Максим Нефедов, Александр Стародубцев, Александр Находа) ничего нового не изобрела!

Просто они решили использовать в своих целях то, что уже существовало до них — выдав за собственную разработку, за свою «реформу».

Здесь любопытна причина, по которой запуск разрекламированной Prozorro задержался почти на целый год. Оказывается, постмайдановский глава Минэкономразвития Павел Шеремет хотел просто модернизировать существовавший портал tender.me, сделав его открытой и бесплатной площадкой тендерных торгов. Это не понравилось «реформаторам», желавшим пойти по стопам Яценюка. Поэтому они терпеливо дождались, когда осенью 2014-го новым главой Минэкономразвития стал Айварас Абромавичус — воспитанник Сороса, друг Натальи Яресько и партнер Томаша Фиалы. Он и привлек в правительство целую армию «соросят», которая тут же бросилась перекраивать всё на свой лад, называя это «реформами». Так команда Нефедова и Стародубцева, работавшая совместно с «международными фондами», была допущена к ГМ «Внешторгиздат». Главную поддержку ей оказывала Transparency International, заявляющая о себе как «организация мирового гражданского общества, возглавляющую борьбу с коррупцией», хотя на самом дела она является детищем Национального фонда за демократию (NED) и поддерживается USAID,

Фондом Сороса, Фондом Форда, транснациональными нефтяными корпорациями.

В течение 2015 года эта команда создала систему Prozorro (более функциональный сайт), которая сначала была дополнением к tender.me, а с 2016-го забрала у него монополию электронных тендеров (после чего ГП Внешторгиздат» переименовали в ГП «Прозорро»). С точки зрения обывателя, это была успешная реформа: появился ресурс, на котором можно почерпнуть подробную информацию о состоявшихся и объявленных торгах. Вчитываясь в неё, действительно можно обнаружить и завышенные цены, и нечестный выбор победителей.

Ну а если не вчитываться? Ведь сама по себе система Prozorro ничего не контролирует, и её не сложно просто обмануть. Вот почему буквально у всех на виду, вот уже несколько лет через Prozorro «распиливают» миллиарды и миллиарды бюджетных гривен! Сами же создатели Prozorro зарабатывали дивиденды по методу Яценко: они стали взимать плату с участников торгов, а также торговать прочими информационными услугами. И хотя система Prozorro принадлежит госпредприятию, работает она через сеть частных веб-площадок, которые получают до 60% этих денег.

Однако лишь немногие украинцы знают о существовании системы Prozorro-Продажа, через которую осуществляется не тендерные закупки для госпредприятий и учреждений, а наоборот, распродажа госимущества на электронных аукционах. Именно там несколько лет и проработал Андрей Мотовиловец. Еще будучи в 2015-м советником министра инфраструктуры Украины, он подготавливал ведомство к запуску обоих систем, а для второй уже подыскивал, какое госимущество можно будет толкнуть с торгов. Тут следует особо подчеркнуть, что Мотовиловец работал одновременно на нескольких заказчиков, поскольку не только составлял «реестр дерибана» для будущей распродажи госимущества, но и помогал Ставницеру заполучить буксиры в порту Южном (без всякого аукциона!).

Усердия Мотовиловца были оценены: сразу после его скандального ухода из Мининфраструктуры он был назначен операционным (исполнительным) директором Prozorro-Продажа, где и проработал с 2016 до 2019 год, до самых выборов в Верховную Раду. На первый взгляд, это какая-то заурядная техническая должность. Однако следует понимать, что через Prozorro-Продажа не только приватизировалось коммунальное имущество, но и осуществлялась сдача в аренду объектов и площадок, продажа лицензий на добычу ресурсов, продажа активов и имущества лопнувших банков.

В умелых руках это даже не золотое дно, а бриллиантовые россыпи! Например, спросим себя: сколько был готов «занести» Ринат Ахметов за то, чтобы всего за 85 миллионов гривен купить 20-летние права на разработку Свитанко-Логивской нефтегазовой площадки? Ведь запасы одного только газа

там оцениваются в 3,56 миллиарда кубометров — и вы может сами подсчитать, сколько десятков миллиардов гривен он стоит по нынешним ценам! А ведь это только один пример сомнительного аукциона из сотен, если не тысяч. Просто если открытые тендерные госзакупки Prozorro привлекают к себе большое внимание, то полузакрытыми аукционам Prozorro-Продажа мало кто интересуется — отсюда и отсутствие скандалов.

Еще раз подчеркнем: дело в самой системе, а в том, как её используют. Prozorro и Prozorro-Продажа не реагируют на явно завышенную или заниженную цену, этим должны заниматься ответственные люди или неравнодушная общественность. А вот то, что Prozorro-Продажа использовали для распродажи госимущества за гроши, это уже откровенные аферы! Поэтому не будет преувеличением или наклепом назвать стоявших за этим людей, включая Андрея Мотовиловца, аферистами.

4. Андрей Мотовиловец. Нардеп-интриган

Должны были возникнуть веские причины, чтобы операционный директор Prozorro-Продажа, контролирующий распродажу госимущества, бросил это дело даже ради мандата народного депутата! Таких возможных причин могло быть две: либо Мотовиловец на чем-то «погорел» и ему срочно понадобилась депутатская неприкосновенность, либо его услуги «профессионального дерибанщика» потребовались на новом месте.

Как он вообще попал в партию «Слуга народа»? С одной стороны, не без помощи своего друга Шульмейстера, который на выборах 2019 года вложился в финансирование компании Зеленского, а потом «Слуги народа», оказавшись затем в команде нового президента в качестве «специалиста по вопросам инфраструктуры». Ему даже прочили высокую должность в правительстве Гончарука, но Шульмейстер предпочел от неё отказаться: у него было достаточно связей, чтобы стать «теневым решалой» и лоббистом, не несущим никакой ответственности.

С другой стороны, в 2018-м году Мотовиловец стал соучредителем либеральной общественной организации «Люди важны» (почти BLM!), другими соучредителями которой был Алексей Гончарук и Максим Нефедов, люди из «Офиса эффективного регулирования» и т.п. В феврале 2019-го они провели Форум украинских либералов и планировали создать к выборам собственную партию, но в итоге их потом «всунули» в набиравшую популярность «Слугу народа».

Интересный факт: не успел Мотовиловец примерить на себя толстовку «слуги народа», как он поспешил откреститься от своих бывших подельников — и обвинил бывшего министра инфраструктуры Омеляна в бездействии, а его бывшего зама Юрия Лавренюка в коррупции. Еще через несколько дней

Мотовиловец выступил в Раде с обвинением в коррупции уже в адрес Ярослава Дубневича, с которым он работал при министре Пивоварском.

Позже талант Мотовиловца обвинять других использовали в марте 2020-го для торпедирования Минского процесса: тогда Мотовиловец сначала заблокировал создание Консультационного совета в Трехсторонней группе, требуя недопущения в неё представителей ЛДНР, а затем стал одним из инициаторов изгнания из СНБО советника Сергея Сивохо за «создание угрозы национальной безопасности». Стоит подчеркнуть, что эти действия отдалили мирное разрешение конфликта и приблизили угрозу войны. По окончанию которой, им наверняка дадут надлежащую оценку — и важно, чтобы при этом не была забыта роль Андрея Мотовиловца!

А самая закрученная интрига с участием Мотовиловца разыгралась в начале 2021 года, когда Офис Президента решил избавиться от ставшего неудобным ему Александра Дубинского. Считается, что отмашку на устранение Дубинского дало Управление по контролю за иностранными активами Министерства финансов США (OFAC), включившего Дубинского в санкционный «список Деркача» — после того, как Деркач опубликовал скандальные пленки разговоров между Порошенко и Байденом. Однако стало известно, что в составлении этого списка участвовала Банковая, и за этим стоял замглавы ОП Кирилл Тимошенко, постаравшийся, чтобы в нем оказался «пошедший против линии партии» Дубинский. Так вот, к тому времени Мотовиловец уже не только «скорешился» с Тимошенко, но и вел с ним масштабный коррупционный «бизнес в пандемию». Поэтому неудивительно, что когда в марте 2021-го, в ходе «внутреннего переворота», Дубинского сняли с должности главы Киевской областной организации партии «Слуга народа», Офис Президента передал это место Мотовиловцу (разумеется, все оформили голосованием наспех собранных членов парторганизации). Зеленскому доложили, что с «внутренней оппозицией» в партии покончено, однако забыли уточнить, что новый глава Киевской парторганизации не предан президенту, а просто лоялен. И не столько Зеленскому, сколько Кириллу Тимошенко или тому, кто станет новым другом Мотовиловца в президентском окружении. Но как только эта дружба (и бизнес) закончатся, то Мотовиловец наверняка снова взберется на трибуну, чтобы обвинить бывших соратников в коррупции, а может быть и кое в чем похуже!

5. Андрей Мотовиловец. Как заработать на пандемии

Прежде, чем перейти к следующей истории, позвольте немного предисловия, позволяющего лучше понять связи между её фигурантами. В 2015 году глава Администрации президента Борис Ложкин устроил на должность главы Днепропетровской ОГА своего старого друга и партнера Валентина Резниченко, с которым они много лет проработали в «Украинском медиахолдинге». А затем Резниченко взял к себе внештатным советником Юрия Голика — бывшего «медиамагната» из Луганска, с которым Ложкин и

Резниченко работали еще до Майдана. Тогда же еще одним внештатным советником Резниченко стал Андрей Мотовиловец. И Голик, и Мотовиловец усердно советовали Резниченко по части освоения инфраструктурных проектов, особенно в теме ремонта дорог и строительства мостов (самая коррупционная тема в сфере инфраструктуры). Судя по миллиардам бюджетных гривен, освоенных и «распиленных» в Днепропетровской области только за период первого губернаторства Резниченко (2015-2019), к их советам губернатор очень прислушивался! При этом Резниченко не «зажимал» все денежные подряды на себе, а добросовестно делился ими с городской властью в лице Бориса Филатова, с которым у него сложились просто-таки партнерские отношения! Настолько, что в 2020-м году Филатов попросил Зеленского вновь назначить Резниченко главой ОГА.

Валентин Резниченко

Летом 2019-го Юрий Голик появляется в Киеве, в качестве руководителя программы «Украинского института будущего», а осенью становится советником премьера Алексея Гончарука. Да, советником по вопросам инфраструктуры, и в первую очередь дорожного строительства. Именно с этого и началась его роль неформального координатора проекта «Большая стройка», на котором «пилили» уже десятки миллиардов!

Юрий Голик

Но как он туда попал? Благодаря Кириллу Тимошенко. Сын скоромного днепропетровского «приватовца» Владлена Тимошенко, много лет усердно работавшего на Корбана и Филатова, до 2019 года был мало кому известной фигурой. Он и сам оказался в команде Зеленского почти случайно: еще в начале 2019-го Кирилл Тимошенко усердно работал на избирательную компанию Порошенко, с которым тогда Филатов находился в союзнических отношениях. Но уже тогда Коломойский делегировал к «Василию Голобородько» своего юриста Андрея Богдана — который в свое время был адвокатом Корбана, и потому семья Тимошенко имела с ним самые близкие отношения. И вот уже в мае 2019-го Кирилл Тимошенко получил при Богдане должность замглавы Офиса президента.

Кирилл Тимошенко

Осенью 2019-го Тимошенко пристроил Юрия Голика в советники к премьеру Гончаруку. А уже Голик представил Тимошенко Мотовиловца и

Шульмейстера как «очень надежных и креативных людей». Когда в начале 2020-го в «Слуге народа» случился первый внутренний переворот, и полетели головы Богдана и Гончарука, то Тимошенко предал Коломойского и Богдана столь же легко, как ранее Порошенко — и остался на своем месте. И даже еще больше приблизил к себе Голика, назначив его уже своим советником. Не просто так: начиналась «большая стройка» и целый ряд прочих больших проектов, требовавших опыта бывалых «пилильщиков»! А вместе с Голиком в эту команду вошел и Мотовиловец.

Помните историю о том, как в 2020-м году в Офисе президента кабинет № 350 занял скандальный «лотерейщик» Борис Баум, ставший главным лоббистом игрового бизнеса на Банковой? Его тогда связывали с Мотовиловцем, на что были минимум три причины. Во-первых, в кабинете Баума проходили «неформальные встречи» представителей «Слуги народа» с украинскими бизнесменами, которым предлагали помощь и покровительство в обмен на определенную плату. В частности, о такой встрече заявлял черниговский аграрий Олег Дмитриенко, назвавший имена коррупционеров: это были нардепы Андрей Мотовиловец и Павел Халимон. Во-вторых, Мотовиловец еще с конца 2019-го регулярно выступал в поддержку сначала легализации игрового бизнеса в Украине, а затем лично предложил поправку к закону, позволяющую казино перейти на упрощенную схему налогообложения (всего 2% от оборота). А в-третьих, Борис Баум стал помощником нардепа Мотовиловца.

Видео

Так вот, как вы помните, в феврале 2020 года в Украину пришел коронавирус. Поскольку в бюджете «отреформированного до потери сознания» Минздрава денег на борьбу с пандемией не заложили, в марте Зеленский обратился к украинскому бизнесу с просьбой скинуться на поддержку медицины. Бизнес немедленно отозвался, вот только если одни бизнесмены жертвовали деньги, то другие их лишь осваивали. Сразу после обращения Зеленского, Кирилл Тимошенко, назначенный куратором «гуманитарной миссии ОП», выбрал в качестве «благотворительного кошелька» одесский фонд «Корпорация монстров», хозяином которого оказался… Андрей Ставницер, давний друг Мотовиловца и Шульмейстера, а теперь уже друг и Кирилла Тимошенко! Skelet.Info рассказывал, как деньги из этого фонда растрачивались на совершенно идиотские проекты «Revel Laboratory», совладельцами которой являлись сын Ставницера Давид и его друг Иван Чеботарев. Когда «распиливание» собранных денег стало очевидным, то фонд «Корпорация монстров» заявил о выходе из благотворительного проекта, а функции «благотворительного кошелька» передали фонду «Прайм», который возглавил… Борис Баум! Интересно, что позже Мотовиловец и Баум категорически отказали в аудите расходов «Прайма», сославшись на то, что его могут проводить только по инициативе доноров фонда.

Получив в своё распоряжение полный карт-бланш, Тимошенко, Мотовиловец и Баум стали активно «зарабатывать на пандемии», пользуясь тем, что во время карантина и локдауна у них была возможность гонять за границу грузовые самолеты (Ил-72, Ан-225 «Мрия») и привозить в Украину не только гуманитарные грузы, но и товары для аптечных сетей и супермаркетов. В частности речь идет о скандальном рейсе «Мрии» 23 апреля 2020 года, который привез в Киев товары для «Эпицентра». Дело в том, что этот рейс с помпезностью встречал президент Зеленский — а оказалось, что высокая честь была оказана грузу для супермаркета Александра Гереги. Общественность негодовала, президент силу своей слабости от него дистанцировался, и гасить резонанс поручили его виновникам, то есть Тимошенко и Мотовиловцу. Гасили они его ложью и «наездами» на те СМИ, которые пытались донести до украинцев правдивую объективною информацию. Так, издание «Обозреватель», напечатавшее материал о грузе для «Эпицентра», подверглось жесткой DDOS-атаке, которая, по некоторой информации, была осуществлена по просьбе ОП силами «киберспецназа» СБУ и МВД. А блогеру Анатолию Шарию за его сюжет о скандальном рейсе Банковая вообще объявила войну, завершившуюся в итоге запретом его партии и полной блокировкой его канала в Украине.

И всё же резонанс скандальной истории, серьезно подмочившей репутацию «Слуг народа», долго не затихал. И тогда в ноябре 2020-го Мотовиловец, давая интервью «Бабелю», Мотовиловец рассказал одну из своих самых невероятных сказок. По его словам, президент Зеленский тогда прибыл на аэродром, чтобы встретить… второй самолет Ан-225 «Мрия»! Который якобы

ранее годами стоял без дела в ангаре и был поднят в небо только благодаря владельцам «Эпицентра» (типа низкий им поклон). Но неблагодарные завистники и клеветники, вместо того чтобы порадоваться этому знаменательному событию в истории украинской авиации, взяли и всё очернили!

Мотовиловец рассказывал эту байку очень уверенно, просто убедительно, как и все прочие. Так, что ему могли бы даже поверить, если бы ни официальное уведомление КБ «Антонова» о том, что второй самолет «Мрия» никогда не был достроен, а потому просто не мог подняться в воздух. Пойманный на этой лжи, Мотовиловец попытался рассказать еще одну сказку — уже о том, как стараниями власти был поднят в воздух долго простаивавший без дела первый и единственный Ан-225. Забыв, что буквально перед пандемией самолет летал на выставку в одну из арабских стран…

Казалось бы, имея в кармане мандат «слуги народа» и друга на посту замглавы Офиса президента, Мотовиловец был абсолютно непотопляем. Но Кирилл Тимошенко, неоднократно испытывавший терпение Зеленского, уже «доигрался»: 24 января 2023 года президент отправил его в отставку. Так что публикации о том, что теперь наступила очередь Мотовиловца, которого хочет «вывести из игры» сам Даниил Гетманцев, заслуживают внимания. Вполне возможно, что Мотовиловца могут просто попросить по-тихому отказаться от мандата, как это уже сделали некоторые другие депутаты Рады. Если, конечно, он не успеет найти себе на Банковой новых влиятельных друзей.

***

№ 1.630

Єдиний реєстр зброї: чим небезпечна монополія МВС

2023-05-15

Валерія ЧЕПУРКО

Влітку цього 2023 року українські автоматизовані системи обліку мають поповнитися новим Єдиним реєстром зброї. В інтерв'ю агенції "Інтерфакс – Україна" голова МВС Ігор ***Клименко*** анонсував його запуск 23 червня.

На думку розробників, новація сприятиме ефективному контролю за законним обігом зброї, запобігатиме незаконному, забезпечить прозорість дозвільно-реєстраційної діяльності, перешкоджатиме корупції в цій сфері і просто полегшить життя власникам зброї.

Що це за реєстр і які щодо нього можуть бути заперечення, з'ясовувала *KP.UA*

1. Електроніка замість паперу

У тестовому режимі реєстр хочуть запустити вже за кілька тижнів. На сайті Міністерства внутрішніх справ є презентація проєкту, в якому пояснюється, що об'єктами обліку будуть фізичні та юридичні особи, власне зброя – поодинично і місця її зберігання.

Реєстр міститиме всі дані про видачу ліцензій на торгівлю зброєю, оформлення, переоформлення чи анулювання дозволів на володіння, навчання, логістику, контроль тощо. Одною з переваг називають те, що ряд документів, які зараз існують у паперовому вигляді, буде переведено в електронний.

Таким чином, дозвільна система, суб'єкти господарювання та експертні служби позбудуться великих стосів паперу, на які скаржиться Ігор ***Клименко***.

– Ми хочемо, щоб українцям було зручно користуватися електронними сервісами. У кожного громадянина буде свій електронний кабінет з повною інформацією про його зброю, про терміни перереєстрації, про перевірки, відмітки купівлі-продажу, – сказав очільник МВС.

Вся зброя, наявна у торгових мережах, зосередиться в єдиній електронній базі. Лежачи на канапі, можна буде її переглянути і замовити вподобане, якщо є дозволи. Правда, їхати за товаром доведеться особисто, бо кур'єрів на розвозку не ліцензуватимуть.

Голова МВС повідомив, що сьогодні на руках у громадян України офіційно знаходиться 1 мільйон 300 одиниць різного виду зброї, а на складах в найбільших магазинах лежить приблизно 70 тисяч одиниць. Все буде включено в реєстр, який далі поповнюватиметься.

2. Закону немає, а уже створюють реєстр

Створення Єдиного реєстру зброї передбачено законопроєктом №5708 про право на цивільну вогнепальну зброю.

Документ був прийнятий за основу 23 лютого 2022 року. І хоч більше 9 років триває війна, навколо проблеми права українців на самозахист продовжуються палкі дискусії, яким не видно краю. Різні групи впливу б'ються за свою редакцію законопроєкту.

– **Закон не прийнятий, а міністерство Клименка уже пише реєстр**, – коментує ситуацію **голова наглядової ради Української асоціації власників зброї Георгій *Учайкін*.**

– **Виникає купа питань:**

де технічне завдання, що робити, коли в законі будуть прописані інші норми, на підставі яких тендерів обирали розробника програми? Реєстр, безумовно, потрібний, але створювати його треба правильним способом. Така важлива електронна система не повинна бути під контролем виключного одного відомства.

Голова УАВЗ Георгій Учайкін

Також експерт вважає, що перед тим, як переносити інформацію з паперів на електронні носії, має бути проведений незалежний аудит.

– Позиція нашої асоціації така, що говорити про адміністрування реєстру Міністерством внутрішніх справ можна тільки після того, як буде створена слідча комісія Верховної Ради і будуть знайдені відповіді на питання, куди ділися сотні автоматів і тисячі патронів, які видавали "тітушкам" під час Майдану, чому нагородну зброю отримав кримінальний авторитет "Князь" і за що її свого часу дали Іллі Ківі, – каже Георгій Учайкін.

3. Якщо охоронця призначити ще й комірником…

В кінці зими – на початку весни 2021 року в системі МВС стався гучний скандал. Ігор ***Клименко***, який тоді очолював Національну поліцію, розпорядився розформувати дозвільну службу через сталу систему корупції.

> «Дозволи видавалися з кричущими порушеннями, інколи навіть без участі громадянина, на якого оформлялася зброя. Оголошення про оформлення зброї без документів продажні поліцейські безсоромно розміщували в групах популярних месенджерів. В нас є інформація про більше двох тисяч випадків видачі дозволів на зброю з грубими порушеннями процедури та законодавства, використовуючи підроблені документи», – цитувала прессслужба слова керівника НПУ.

– Насправді, **всі, хто був у схемах, залишилися**. Призначили кількох цапів-відбувайл, але нікого не посадили, – нагадує Георгій ***Учайкін***.

– Минає два роки, і тепер уже міністр ***Клименко*** призначає тих самих людей керувати реєстром зброї.

Ще раз наголошую:

1) — реєстр потрібний, паперовий документообіг треба переводити в електронний.

Але

2) — адмініструвати базу повинні або Мін'юст, або Мінцифри.

3) — МВС має бути оператором з високим рівнем доступу, але не монопольним розпорядником.

Інакше будуть приховані вже скоєні порушення і продовжать припускатися нових.

4. Експерт вдається до аналогії

– Це те саме, що призначити охоронця складу за сумісництвом комірником, а ще й дати йому права бухгалтера.

Найважливіше – це збереження інформації

В Українській асоціації власників зброї нагадують, що Міністерство юстиції і Міністерство цифрової трансформації уже адмініструють більшість реєстрів в Україні. Отже, на їхній досвід можна покластися. Це по-перше.

По-друге, коли справу ведуть два відомства, в електронному вигляді важче щось підтасувати – ризик корупції знижується.

І третя дуже важлива складова – це збереження інформації.

– На жаль, система МВС має досить негативний досвід в цьому плані, – продовжує Георгій ***Учайкін***.

1) – **Всі бази, що були в її розпорядженні, зливаються**. На окупованих територіях рашисти разом з колаборантами з місцевої поліції приходять до власників зареєстрованої зброї, щоб її вилучати. Це ж людей наражають на смертельну небезпеку, і трагічні випадки уже є!

2) – МВС мусить мати тільки контрольований доступ до реєстру зброї, а не монопольне ним володіння.

Однак, судячи з риторики Міністерства внутрішніх справ, там питання вважають вирішеним. Ігор ***Клименко*** уже навіть бачить в реєстрі місце для так званої трофейної зброї, яка прийшла з фронту чи іншим чином потрапила в руки громадянам.

– Ми хочемо, щоб вся ця зброя саме зараз була просто зареєстрована в органах поліції, вона буде повертатися громадянам до закінчення воєнного стану, – сказав міністр.

5. Люди повірять тільки закону

Питання, як бути з трофейною зброєю, постало не сьогодні. З одного боку, закон каже, що все захоплене у супротивника чи знайдене трофейне озброєння і майно є власністю держави. З іншого – невідворотний факт, що на руках у населення зосереджений чималий арсенал, який розкидала війна.

Про легалізацію трофейної зброї, за виключенням вибухових речовин, гранат та гранатометів, говорилося і на рівні МВС. Нині формула така, що людина приносить до поліції зброю, ставить на облік і забирає собі до кінця війни. А після офіційно здає, продає чи переробляє.

Наприклад, бойовий автомат на мисливський карабін. Однак немає офіційного документу, де цей порядок був би чітко затверджений.

На думку нашого експерта, **крапку в дискусії про трофеї мусить поставити тільки закон про цивільну зброю**. Інакше люди не матимуть віри і волітимуть приховати відібране у ворога або знайдене.

– Ніхто не буде нічого в поліцію приносити, – вважає Георгій Учайкін. – Особливо ті, хто пережив пекло окупації. Є у них гарантії, що не доведеться пережити його знову, що війна закінчиться за місяць або два? Зі зброєю, що осіла на руках у населення, нам доведеться вирішувати проблеми ще кілька років після закінчення війни. Дуже важко буде пояснити, що це все остаточно, бо йдеться про збереження життя.

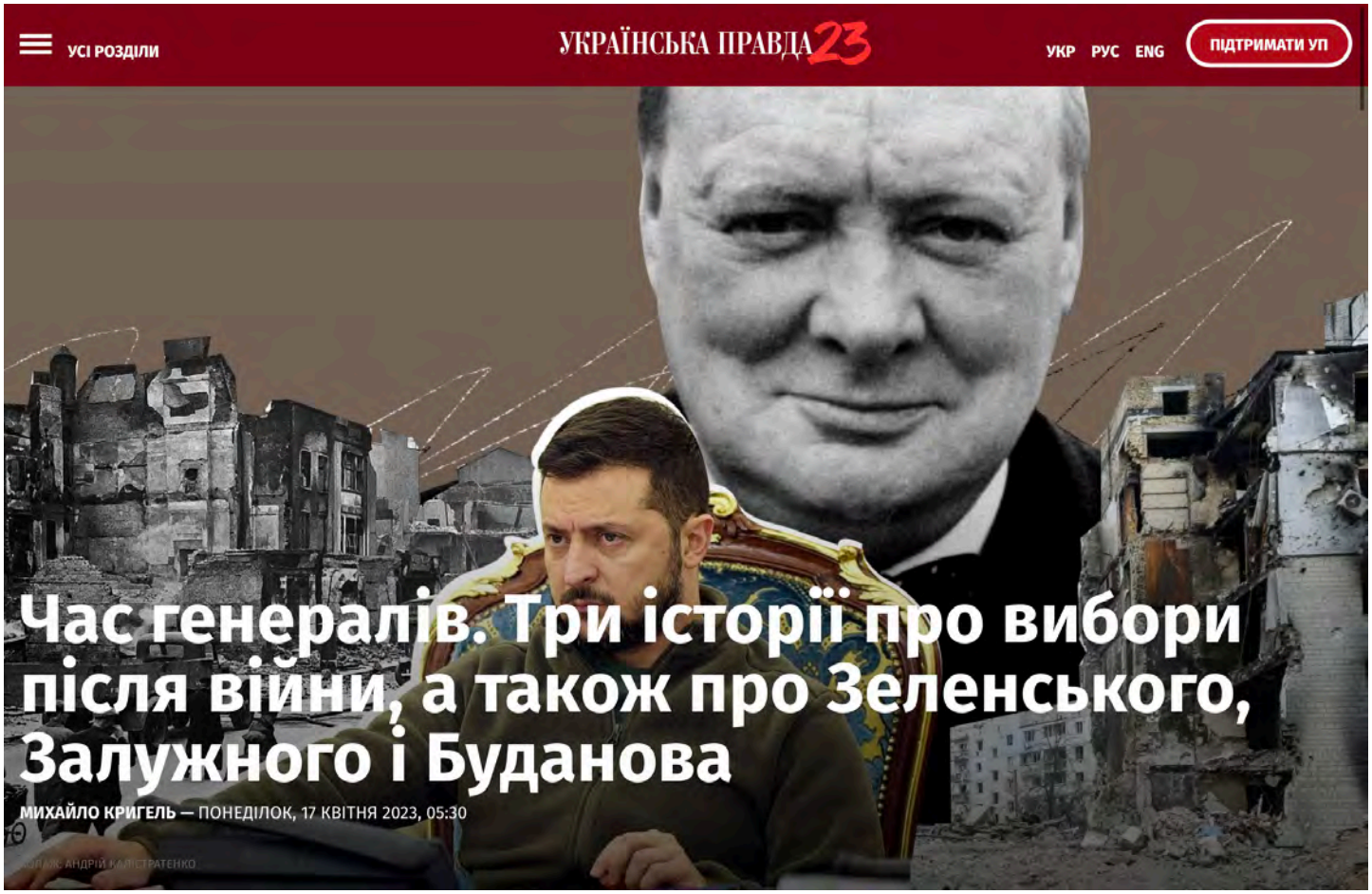
До речі

> Стаття ст. 263 Кримінального кодексу, яка визначає **відповідальність за зберігання, носіння, передачу вогнепальної зброї**, не втратила своєї дії в умовах воєнного стану.
>
> В то же час 10 березня минулого року набув чинності закон “Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України”, який дає право чинити спротив збройній агресії, використовуючи будь-яку зброю. Але **не пізніше 10 днів після закінчення воєнного стану отриману під час війни вогнепальну зброю треба буде здати** в Нацполіцію.

***

№ 1.631

Час генералів. Три історії про вибори після війни, а також про Зеленського, Залужного і Буданова

2023-04-17

МИХАЙЛО КРИГЕЛЬ

8 березня 2022-го, на 13-й день великої війни в Україні, Володимир Зеленський відеозв'язком звернувся до парламенту Великої Британії.

"Ми будемо битися в лісах, на полях, на узбережжях, у містах і селах, на вулицях, ми будемо битися на пагорбах... І я хочу від себе додати: ми будемо битися на териконах, на березі Кальміуса та Дніпра! І ми не здамося!" – пообіцяв він.

Британці аплодували стоячи і були в захваті від алюзій з найвідомішою промовою прем'єра Вінстона Черчилля часів Другої світової:

"Ми будемо битися на узбережжі, ми будемо битися в пунктах висадки, ми будемо битися на полях і на вулицях, ми будемо битися на пагорбах, ми не здамося ніколи".

На цій духопідйомній частині виступу Черчилля зазвичай ставлять крапку. Однак, як свідчить у щоденниках англійський дипломат, політик та історик Гарольд Ніколсон, промова прем'єра мала продовження, яке особливо гостро відгукується в українцях.

Уже при вимкненому мікрофоні Черчилль нібито додав: "А битися ми будемо пивними пляшками, бо це все, що в нас є".

Якщо в цьому й було перебільшення, то не надто велике. Аби переконатися, достатньо перечитати листування Черчилля наприкінці літа 1940-го з президентом США Рузвельтом.

"Якби можливо було послати нам 40-50 найстаріших есмінців, кілька сотень літаків і сталь..." – пише Черчилль у дні, коли існування країни висіло на волосині.

"Есмінці не можу послати без рішення Конгресу, і зараз немудро їх про це просити. Але постараюся послати зенітки і сталь. І буду тримати флот на Гаваях", – відповів Рузвельт.

Свої листи Черчилль закінчував ввічливим: "Дякую Вам за добру волю і добрі побажання".

Одного разу, втім, не стримався і сказав своєму секретарю: "Надішліть цього листа чортовим янкі. Ці напівсліпі все ще напівготові"...

Черчилль – один із тих політиків, без яких перемога над нацистською Німеччиною була б неможлива. Що не врятувало його від вироку виборців у липні 1945-го, коли він мав залишити ключі від резиденції прем'єра на Даунінг-стріт, 10 і піти у відставку.

Війни завжди впливають на архітектуру влади не лише в країнах, які зазнали поразки, а й у тих, що перемогли.

"Українська правда" згадує історії двох генералів, які стали президентами, і одного прем'єр-міністра, який на піку популярності програв вибори.

А також разом із політичним психологом Валентином Кімом аналізує, чим ці історії можуть стати в пригоді українцям.

1. Черчилль: втомлені кров'ю, потом і сльозами виборці

У липні 1945-го Черчилль вирушив на Потсдамську конференцію – як лідер однієї з країн-переможців над нацистською Німеччиною.

Напередодні поїздки в Британії відбулися парламентські вибори – через війну перші за 10 років. Їхні результати мали оголосити 26 липня. Чинний прем'єр не надто хвилювався з цього приводу. Його особистий рейтинг підтримки в британському суспільстві сягнув 83%, що мало забезпечити консерваторам впевнену перемогу над лейбористами на чолі з їхнім лідером Клементом Еттлі.

"16 липня Черчилль поїхав до Берліна оглянути бункер Гітлера, зокрема приміщення, де той помер. Вісім днів по тому йому наснилося, що він сам лежить у морзі. Він сказав своєму лікарю: "Я бачив – це було дуже яскраве

видіння – своє мертве тіло під білим простирадлом на столі в порожній кімнаті. Я розгледів свою голу ступню, що висунулася з-під простирадла".

Сон виявився віщим. Наступного дня Черчилль пережив політичну смерть – він і його партія начисто програли національні вибори", – писав Томас Рікс у книзі "Черчилль і Орвелл: битва за свободу".

Вінстон Черчилль відвідує бункер Гітлера в Берліні, липень 1945-го

Результати виборів зафіксували нищівну поразку консерваторів. Це пояснювали,

1) — по-перше, особливостями виборчого процесу в Британії – на відміну від України виборці тут звикли голосувати не за лідерів, а за партії.

2) — По-друге, лейбористи обіцяли виборцям мир і розв'язання економічних проблем, які досі були "не на часі". Англійці втомилися від "крові, важкої праці, сліз і поту", з якими асоціювався Черчилль.

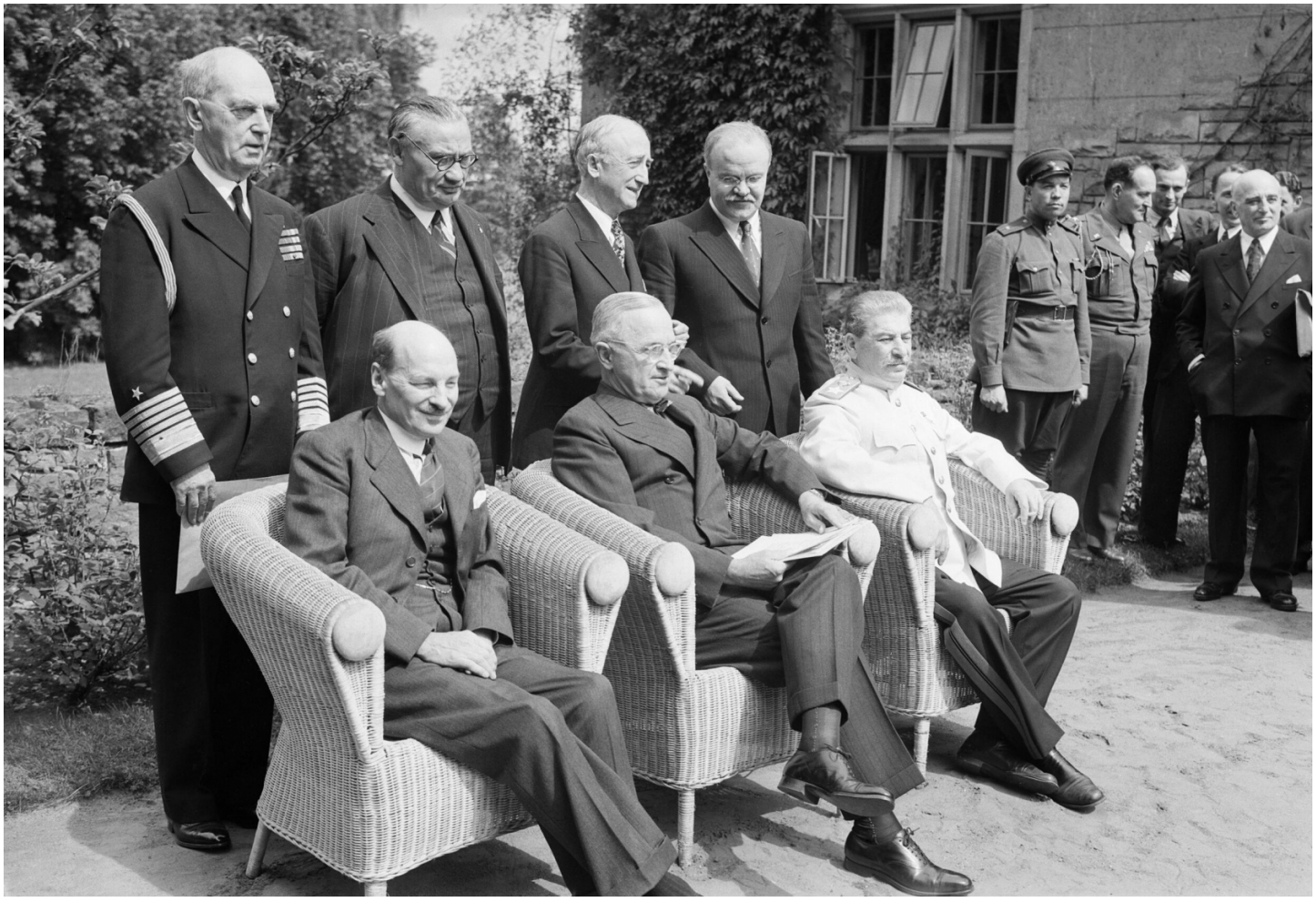
Нарешті,

3) — по-третє, злий жарт із Черчиллем зіграла його впевненість у перемозі. Дружина Черчилля, Клементина, говорила згодом, що

результат виборів закономірний, бо її чоловік не знає, як живуть прості люди – він їздить містом тільки з шофером, а коли одного разу потрапив у метро, не знав, як знайти вихід.

Увечері 26 липня 1945-го Черчилль вручив королю прохання про відставку. Чарльз Вілсон, особистий лікар прем'єра, відвідав його того дня і назвав підсумки виборів "невдячністю" суспільства.

""Я б це так не назвав. У них були дуже важкі часи", – відповів Черчилль", – пише Вілсон у своїй книзі "Черчилль: боротьба за виживання 1945-1960".

Під час Потсдамської конференції Велика Британія отримала нового прем'єра: за столом переговорів Вінстона Черчилля змінив Клемент Еттлі (на фото – ліворуч)

Черчилль повернеться на Даунінг стріт, 10 лише за шість років – після дострокових виборів у жовтні 1951-го. Попереду був його другий термін на посаді прем'єр-міністра.

Навіщо це було на той момент 76-річному колекціонеру метеликів, живописцю-аматору і автору шести томів спогадів "Друга світова війна"?

"Влада – це наркотик. Хто спробував його хоч раз – отруєний нею назавжди", – любив повторювати він.

2. Про велике будівництво міфів, Черчилля і Зеленського

Розповідає політичний психолог Валентин *Кім*:

– У нас зараз дуже багато політико-психологічних міфів. Один із них – порівняння Зеленського з Черчиллем.

Постать Черчилля для такого порівняння справді комплементарна. Але загалом досвід Черчилля і Британії 1940-х не дуже релевантний для Зеленського й України сьогодні.

Черчилль ніколи не намагався домовитися з Гітлером. Ніколи не пропонував Гітлеру "просто перестати стріляти". Ніколи не казав "яка різниця".

Якщо вже порівнювати Зеленського з кимось, то з Чемберленом.

> — Бо той якраз і намагався за будь-яку ціну відтягнути початок великої війни, створити умови, за яких вона була б неможлива.
>
> — Але Чемберлен – фігура, м'яко кажучи, не настільки приваблива, та й взагалі невідома пересічному українцю.

Черчилль став прем'єром саме як "людина війни". На той момент у нього була довга політична і воєнна кар'єра. І його імідж під час прем'єрства жодним чином не трансформувався.

Українці обрали Зеленського, коли гарячої фази не було і всі мали надію, що вдасться її уникнути. Його ніхто не сприймав як лідера воєнного часу. Тому уявлення щодо нього якщо і змінилися, то лише на його користь. У масовій свідомості Зеленський – людина з шоубізнесу перетворилася на Зеленського-"гетьмана" і лідера опору.

Британія на той час – це багато століть досвіду демократії. В Україні ще не вийшло на політичну сцену навіть перше покоління, яке виросло у вільному суспільстві. Ще керують люди, які народилися і виросли за часів СРСР.

Британцям нікуди було тікати. Вони могли втекти від бомбардувань лише на хутори. Україна – не острівна держава. Ми бачимо, скільки українців виїхали за кордон, і це зовсім інший тренд. Дослідження показують, що значна частка цих людей не повернеться. Це одночасно б'є і по економіці, і по стосунках як на рівні людина – суспільство, так і людина – родина. У нас величезна кількість сімей перебуває в стані "на удальонці", і складно прогнозувати, до чого це призведе.

Нарешті протягом всієї війни другою людиною в коаліційному Кабінеті міністрів у Черчилля був Еттлі, майбутній прем'єр. У нас навпаки – панує монобільшість. В уряді відсутні представники будь-яких інших політичних сил. І тому наше суспільство не отримує сигнали від опозиції, яка позбавлена можливості формувати свою повістку.

В липні 2022-го Володимир Зеленський отримав премію Вінстона Черчилля

Мені здається, що **намагання зробити із Зеленського Черчилля наших днів помилкове**. Але, враховуючи наскільки часто команда пана Зеленського вдавалася до популізму, не здивуюся, якщо вони почнуть активніше використовувати прямі аналогії з Британією і Черчиллем.

У повоєнний час вони, звісно, будуть героїзувати і міфологізувати владу, тобто самих себе. Вже створюють міф "якби не цей президент, то…". Вже намагаються замовчувати величезну кількість питань стосовно обороноздатності країни і підготовки її до війни. Вже помітні спроби не викривати внутрішню корупцію, а звинувачувати журналістів, які викривають таку корупцію.

3. Трумен і Ейзенхауер: влада у спадок і генерал без війни

12 квітня 1945-го о 17.25 з ліфта на другому поверсі Білого дому вийшов чоловік у двобортному костюмі і з масонським перснем на мізинці.

Він одразу пройшов до кабінету дружини президента Франкліна Рузвельта Елеонори.

– Гаррі, – сказала вона, – президент помер.

Менш ніж за дві години чоловік у двобортному костюмі стояв із Біблією в руках перед головою Верховного суду США Гарланом Стоуном.

"Я, Гаррі С. Трумен, урочисто присягаю, що буду сумлінно виконувати обов'язки президента Сполучених Штатів..."

12 квітня 1945 року Гаррі Трумен складає президентську присягу на Біблії

До того часу 61-річний Трумен встиг побути приймальником листів у редакції газети, клерком у банку, фермером, командиром артилерійської батареї на фронті Першої світової, окружним суддею, сенатором від штату Міссурі.

Війна війною, а вибори за розкладом – принаймні в Сполучених Штатах. У листопаді 1944-го Рузвельт вчетверте поспіль став президентом, цього разу запропонувавши посаду віцепрезидента Трумену. Навряд чи Рузвельт бачив у ньому свого наступника.

Другу людину в державі президент не посвячував ані в тонкощі міжнародної політики, ані в подробиці військових операцій на європейських фронтах. Тим не менш, саме Трумену через кілька місяців після отримання в спадок найвищої посади доведеться віддавати наказ про ядерні бомбардування Хіросіми і Нагасакі.

Наступні президентські перегони мали відбутися 1948-го. Одним із фаворитів вважали Дуайта Ейзенхауера – героя війни, п'ятизіркового генерала, колишнього головнокомандувача союзних військ у Європі. Але переможцем став Трумен.

Ейзенхауер того разу відмовився від участі у виборах. Він пояснив це так:

"Перше – я генерал, і мені неприємно було б думати, що моя політична кар'єра тримається на жертвах, принесених солдатами. Друге – під час війни я командував не республіканцями і демократами, а американцями. І, ставши республіканським президентом, я завжди відчуватиму, що зраджую тих моїх солдатів, які були демократами. Третє – найвищий момент моєї кар'єри – капітуляція Німеччини. Навіщо мені бруднити свою біографію партійними інтригами?"

Генерал Дуайт Ейзенхауер під час поїздки на фронт у Європі, листопад 1944-го

Другий "найвищий момент кар'єри", цього разу політичної, для Ейзенхауера настане 1952-го. За висунення кандидатом у президенти від Республіканської партії генералу у відставці довелося поборотися з випускником Єля і Гарварда, сенатором Робертом Тафтом. І ця боротьба йшла не в білих рукавичках.

"У листі до Трумена Ейзенхауер скаржився, якими брудними методами користуються прихильники Тафта, щоб республіканська партія номінувала в кандидати їхнього висуванця. Вони пригадали Ейзенхауеру військовий роман з англійкою Кей Соммерсбі, оголосили його дружину Мемі алкоголічкою через часту втрату рівноваги (хоча в неї просто були проблеми з вестибулярним апаратом). Його звинувачували в тому, що він пиячить із Жуковим, його навіть оголосили євреєм і пустили в хід антисемітизм. Трумен відповів: "Якщо це – все, вважайте себе щасливчиком", – писав професор Колумбійського університету Джин Сміт у книжці "Ейзенхауер за часів війни і миру".

Айк (зменшувальне ім'я від Дуайт) мав ще одну проблему – у військовій академії Вест Пойнт його навчали чого завгодно, тільки не ораторського мистецтва.

"Він почав кампанію у своєму рідному містечку Ебілін, – пише Сміт. – Лив дощ. На площі перед виборцями стояв старий чоловік (Ейзенхауеру було 62 роки) у дощовику і клейончастому капелюсі, і через силу бубонів з папірця звичайні республіканські банальності про небезпеку громіздкого уряду і збільшення податків. Республіканці були розчаровані: "Схоже, – писали злі місцеві газети, – Айку час додому, до мами, і на Небеса".

Ситуацію врятував соратник Ейзенхауера – юрист Герберт Бронелл. "Викиньте текст і говоріть те, що думаєте", – порадив він.

Результат не змусив себе чекати. "*I like Ike"*, – скандували натовпи на мітингах. За пів року Айк став 34-им президентом США.

"Яструб"-республіканець під час свого президентства відмовився відправляти американські війська до В'єтнаму (це трапилося за демократа Джона Кеннеді), де французи намагалися втихомирити колишню колонію. За Ейзенхауера завершилася активна фаза війни в Кореї. При ньому вирішилася Суецька криза 1956-го.

Бойовий генерал знав ціну миру.

4. Про довіру до війська, Залужного і Буданова

Розповідає політичний психолог Валентин Кім:

– Україна в стані війни, тому природно, що рівень довіри до війська і військових найвищий. Цей потужний тренд можна побачити з 2014-го. Пам'ятаєте, скільки комбатів увійшли до Верховної Ради того року? Щоправда, в політиці вони тоді надовго не затрималися. Передусім тому що не мали власного політичного проєкту.

Впевнений, що серед військових у майбутньому з'явиться ціла когорта цікавих політичних персон. Вже зараз маємо дві потужні постаті.

1) — Одина з них – пан Валерій Залужний, який уникає навіть натяків на майбутню політичну кар'єру. Але її створюють самі українці без його участі, демонструючи високий рівень довіри до ЗСУ і головнокомандувача.

І в цьому сенсі у пана Залужного потужні можливості саме морально-етичного лідерства. Запит на лідерів, яких називають моральними авторитетами, особливо в політиці, завжди великий, а сьогодні й поготів.

2) -— Друга персона – голова ГУР Кирило Буданов. Це абсолютна протилежність Залужному. Якщо Залужний не докладає жодних зусиль, аби

бути в медійному полі, Буданов робить все для того, щоб залишатися в центрі суспільної уваги.

Це взагалі безпрецедентна річ, коли голова військової розвідки коментує в медіа все, що тільки можна.

З іншого боку, чого ж дивуватися, що головний розвідник має деякі властивості шоумена, якщо нинішній президент – це з самого початку історія про медійність і антисистемність. Українці самі відчинили цю скриню Пандори на виборах 2019-го.

Щодо притаманного українцям неприйняття "міцної руки", воно лишається, але затулене іншими страхами. Ми – суспільство, яке живе в стані боротьби за існування. Страх перед знищенням держави і кожного з нас затуляє будь-які інші страхи. Тому не думаю, що "міцна рука" своїх – те, що може налякати українця. Принаймні сьогодні для нього військові у владі – це не про диктатуру, "хунту" і "чорних полковників", а про захист від чужих.

Чи існує варіант, що політичним лідером України стане виходець із військового середовища? Підґрунтя для цього є, тренду на це поки що не бачу. І інституцій, які б допомогли військовим робити політичні кар'єри, поки теж немає.

5. Де Голль: генерал, від якого чекали дива

"Політика – занадто серйозна справа, щоб довіряти її політикам", – повторював генерал Шарль де Голль.

Історія сходження де Голля на політичний олімп почалася в червні 1940-го – з катастрофи. Прем'єр-міністр Франції, 84-річний маршал Петен погодився на всі умови перемир'я з Німеччиною, фактично капітуляції – роззброєння армії та окупацію німецькими військами 60% території Франції (за винятком заморських територій).

49-річний де Голль перебрався до Англії, де почав з нуля.

"Я спочатку нічого собою не являв... У Франції – нікого, хто міг би за мене поручитися, і я не мав жодної популярності в країні. За кордоном – жодної довіри і виправдання моєї діяльності", – згадував він.

Завдяки сприянню Черчилля і його визнанню де Голля "главою всіх вільних французів", тому вдалося сформувати силу, яка увійде в історію як рух Опору.

Генерал де Голль на вулицях Парижа, 26 серпня 1944-го

Чотири роки по тому де Голль пройшов вулицями звільненого від нацистів Парижа. Натовп вигукував його ім'я. Він повернувся додому національним героєм і главою тимчасового уряду, визнаного всіма учасниками антигітлерівської коаліції.

Французи чекали від генерала дива – ні більше, ні менше.

"Не усвідомлюючи весь масштаб руйнувань, страшний брак всього необхідного і тяжкий тягар подальшого ведення військових дій, багато хто вважав, що незабаром у повному обсязі налагодиться виробництво, що постачання швидко покращиться, знову відновиться комфортабельне довоєнне життя.

Союзників вважали персонажами лубкових картинок, володарями нескінченних ресурсів, якими вони готові були поділитися з Францією, заради любові до якої вони сприяли її звільненню, а тепер бажали відновити її могутність у себе під боком. Що ж до де Голля, персонажа дещо казкового, який уособлює в їхніх очах дивовижне звільнення, то він сам по собі був здатний зробити всі ті дива, яких від нього чекали", – писав де Голль у "Військових мемуарах".

У наступні півтора року генерал очищатиме авгієві стайні у звільненій від окупантів Франції. 40 тисяч колабораціоністів відправили за ґрати, 2 тисячі засудили до смертної кари.

Відродилося партійне життя, при цьому сам де Голль відмовився створювати свою партію – він хотів стати лідером всіх французів, незалежно від їхніх політичних уподобань.

Вибори до парламенту – Національних зборів – відбулися 21 жовтня 1945 року. Більшість французів проголосували за лівих, першу скрипку серед яких грали комуністи і соціалісти.

Призначений у листопаді прем'єр-міністр де Голль, який мріяв про сильну президентську республіку, а не про постійні торги за міністерські крісла і павутиння політичних інтриг у парламенті, протримався на посаді два місяці.

20 січня 1946 року генерал зібрав міністрів свого кабінету і оголосив: "Мою місію закінчено, тому що знову відродився режим переважання політичних партій. Я його відкидаю. Але в мене немає засобів завадити цьому експерименту, окрім хіба що встановлення сильної диктатури, чого я не бажаю і що, безсумнівно, скінчилося б погано. Отже, мені потрібно піти".

Ще відвертіше він пояснив причину відставки в листі синові: "Не можна бути одночасно людиною, випробуваною бурею, і людиною низьких політичних комбінацій".

Де Голль повернеться до влади за 12 років – спочатку в ролі прем'єра, призначеного парламентом. А в 1965-му переможе на всенародних виборах президента. Ще за чотири роки знову, як два десятиліття тому, достроково піде у відставку після студентської революції та програного референдуму щодо реформи влади.

78-річний генерал завжди грав у політиці за своїми правилами або відмовлявся грати.

6. Про пряму спину, добровільні відставки і переслідування попередників

Розповідає політичний психолог Валентин Кім:

– Генерал Де Голль асоціюється з людиною з прямою спиною, яка двічі – в 1945-му і в 1969-му – добровільно відмовилася від влади, тому що державницьке керування на той момент не відповідало його цінностям.

Але будемо відвертими, пряма спина де Голля – не лише про його принциповість. Але й про розрахунок – принаймні під час його першої відставки в 1945-му – на те, що його наступники, вибачте, облажаються, і він повернеться,

Французьке суспільство мало величезну кількість викликів після Другої світової війни. Ганьба окупації, колабораціонізм, незадоволення союзниками – тими самими "англосаксами", втрата колоній, програна війна у В'єтнамі, проблеми в Алжирі.

Потрібне було глибоке реформування, і такі реформи завжди проходять складно – з цими самими "потом, кров'ю і сльозами".

В повоєнний час Україну очікує те саме. Попри ейфорію частини суспільства від заяв Зеленського про те, що олігархи знищені, Росію ось-ось виженемо з Криму, а економіку відновимо, тому що до нас потече неймовірна кількість грошей, не можна не бачити реальність. А вона, мені здається, в тому, що олігархи нікуди не зникнуть так само, як і їхній вплив. І Росія нікуди не дінеться – вигнати її з Криму буде так само важко, як п'ять років тому.

Чи відмовиться Зеленський від другого президентського терміну, аби не асоціюватися з труднощами післявоєнного періоду? Я не впевнений, тому що насправді Володимир Зеленський дуже любить владу, і піти йому буде психологічно складно.

До того ж це може нести загрозу для його найближчого оточення. Його самого не можна чіпати брудними руками, бо він – живий символ, а от для соратників зміна влади може бути небезпечною. Розбірки з попередниками, до речі, теж традиція українського політичного життя.

***

Лютий 1945-го. Крим, Лівадійський палац. На фото троє чоловіків, які під час Ялтинської конференції малюють архітектуру повоєнної Європи

Від них залежить майбутнє світу, але ніхто з них не має уявлення про власне майбутнє.

1) Черчилль втратить владу за п'ять місяців на піку популярності.

2) Рузвельт помре від крововиливу в мозок, не доживши до капітуляції Німеччини 26 днів.

3) Сталін до останніх днів життя чіплятиметься за владу, перетворивши країну на концтабір, і помре через вісім років.

Висновків про невідворотну відплату, вищу справедливість та невблаганну руку долі не буде. Окрім, хіба що, одного.

Демократія за всіх її недосконалостей і гримас безперервна і не закінчується зі зміною лідера після виборів.

Диктатура вмирає разом із її творцем, яким би не був його фінал – мотузка на шибениці, ампула з отрутою в бункері, лють натовпу на площі

чи природна смерть. Побудований диктатором світ зникає разом із ним, залишаючи по собі руїни і прокльони.

І в цьому, мабуть, головний вирок суду історії.

Що, звісно, жодним чином не знецінює вироки Гаазького суду.

***

№ 1.632

Китай vs Запад: глобальный вызов-1

2023-05-02

SERGIUS AK, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Сейчас много говорят и пишут о набирающем силу противостоянии глобального Запада с Китаем.

Сейчас много говорят и пишут о набирающем силу противостоянии глобального Запада с Китаем. Выражается разного рода опасения как этот конфликт может негативно повлиять на исход войны Украины с Россией. Много шума наделали приезд лидера Китая в Москву и его переговоры с Путиным, затем посещение Китая Макроном или тем же президентом Бразилии. Возникает множество вопросов о грядущих отношениях Китая и России, Китая и Запада, Китая и Украины. В соцсетях и СМИ у нас в стране царит множество разных взглядов на «поведение» Китая, ширятся многочисленные предположения и попытки предугадать ход событий. Попробую и я поиграть в эти игры, но предлагаю посмотреть на произошедшие и предполагаемые события через призму «столкновения цивилизаций».

1. Китай и Запад: цивилизационный разлом

Впервые термин ***цивилизационный разлом*** был представлен в широко известной статье С. ***Хантингтона*** «Столкновение цивилизаций», которую он затем развернул в книгу. Он определяет его как конфликт, линию противостояния между цивилизациями как во времени, так и в пространстве. Причины конфликта могут быть разные, но в основе лежат различия в истории, языках, культуре, традициях и религиях. Эти характеристики и различия являются продуктом столетий и значительно менее изменчивы по сравнению с экономическими и социальными, поэтому их влияния на общество является фундаментальным. Различия в идеологии и интеллектуальных концептах являются лишь отражением этого глубинного противостояния. Автор определял такое цивилизационное противостояние следующим образом:

«В классовых и идеологических конфликтах ключевым был вопрос: «На чьей ты стороне?» И человек мог выбирать — на чьей он стороне, а также менять раз избранные позиции. В конфликте же цивилизаций вопрос ставится иначе: «Кто ты такой?» Речь идёт о том, что дано и не подлежит изменениям.»

Работа ***Хантингтона*** была принята очень неоднозначно и породила множество дискуссий и критики. Ее критиковали за ненаучность, преобладание культурно-религиозных различий над структурно-политическими и экономическими, игнорирование внутрицивилизационных различий и конфликтов, серьезные методологические недостатки. В результате эта теория воспринимается в современной социологии как давно устаревшая (статья вышла в свет в 1993 г, а книга в 1996) и малопригодная к современному использованию. Но как утверждает небезызвестный мем «не все так однозначно». Похоже, что идеи Хантингтона (как и еще одного «зубра» геополитики З. Бзежинского) вполне могут быть применимы для

описания взаимоотношений Китая и Запада в (не)далеком будущем. Поэтому я предлагаю обратить на них более пристальное внимание.

Во главу угла разделения цивилизаций Хантингтон ставит культуру и религию. Я предлагаю выделить из культуры одну из ее важнейших составляющих – идеологию.

Эти два понятия тесно связанны между собой:

1) Культура, как вся совокупность сознательной деятельности человека, порождает идеологию.

2) Культура выполняет функцию реализации задач идеологии, проверяет на практике ее жизненную силу.

3) Идеология, как и культура, регулирует социальные отношения.

4) Идеология, как и культура, представляет собой систему образцов мышления и деятельности.

5) На процесс развития культуры оказывают воздействие разные идеологии. В то же самое время культура является средством реализации на практике содержаний многих идеологий.

Если рассматривать цивилизационное различие не столько как деление культурно-религиозное, но как *культурно-идеологическое*, то основные претензии к теории Хантингтон значительно снижаются. Никто не будет отрицать, что конфликты по линии культурно-идеологической всегда существовали в истории человечества, да и сейчас *имъ же нѣсть числа*.

Давайте теперь рассмотрим, что же собой представляет культурно-идеологическая база и Запада, и Китая.

2. Современной Запад: свобода воли и либерализм

Думаю, я не ошибусь с утверждением, что основой Западной цивилизации является постулат *свободы воли*. Он берет свое начало со времен античности, а затем становления христианства. Один из основных догматов католицизма гласит, что Бог даровал своим детям свободу воли, т. е. способность и привилегию делать выбор самому:

«Ты можешь сам для себя избрать, ибо это дано тебе» Моисей 3:17

«И сказал Господь Еноху: Смотри на этих братьев твоих, они – творение рук Моих; и знание их Я дал им в тот день, когда сотворил их; и в саду Едемском Я дал человеку свободу воли.» Моисей 7:32

Поскольку человек осуществляет свой выбор *самостоятельно* и несет за него полную ответственность, то этот принцип тесно связан с *индивидуализмом*. Кроме того, утверждая идею богосотворения человека, христианство отстаивает представление о его богоподобности. Таким образом, личность, как первично духовная сущность, поставлена выше общества.

Все это находит свое прямое отражение в идеях современного западного *либерализма*. Даже сам этот термин произошел от латинского слова *liberalis*, что значит *свободный*. Как мы знаем, либерализм провозглашает права и свободу каждого человека высшей ценностью и устанавливает их основой общественного и экономического порядка: свобода слова, свобода совести, свобода предпринимательства, свободный рынок и т.д. По отношению к государству, он устанавливает *приоритет индивида* над ним, всячески ограничивая сферы его деятельности и провозглашая невмешательство государства в частные дела гражданина, за исключением случаев, предусмотренных законом.

Все эти постулаты классического либерализма, как и его более современной версии – неолиберализма, широко нам известны и не требуют детального описания. И невзирая на некоторый спад влияния либерализма за последние десятилетия, нужно подчеркнуть, что он является не просто «одной из» идеологий, получивших распространение в странах Европы и Северной Америки. Он лег в основание «жизнеустройства» всей западной цивилизации и определял ее развитие в течение нескольких веков.

3. Современный Китай: конфуцианство и марксизм

С основными идеями, положенными в основание «жизнеустройства» китайской цивилизации, украинцы, в массе своей, знакомы плохо. Мы со школьной скамьи знаем, что в Китае с древних времен получило широкое распространение *конфуцианство*, но плохо представляем себе его идеи и их основополагающие влияние на жизнь как всей страны, так и ее граждан. Усилиями многих последователей Конфуция, среди которых особо выделяется Дун Чжунши с его классическим конфуцианством и разработчики неоконфуцианства, это учение играло роль основной религии, мировоззрения, политической идеологии и системообразующего принципа организации китайского государства начиная задолго до нашей эры. Оно сформировало духовно-ценностное ядро традиционной культуры Китая, пребывая в почти неизменном виде свыше двух тысяч лет, вплоть до 20 века. Поэтому по воздействию на китайскую цивилизацию конфуцианство ничем не уступает воздействию христианства на цивилизацию западную.

Даже приход к власти в Китае коммунистов не смог поколебать эти устои. Несмотря на критику учения во времена Мао Цзэдуна, оно фактически присутствовало в теоретических положениях самого маоизма, получив затем еще более широкое распространение в современных условиях. Сейчас оно

успешно реанимируется в КНР как носитель ожидающей востребования национальной идеи, становясь одним «столпов» китайского марксизма и теории строительства социализма с китайской спецификой. В своем докладе на XX съезде КПК Си Цзиньпин посвятил вопросу китаизации и осовременивании марксизма целый раздел. По его мнению, для отстаивания и развития марксизма необходимо сочетать его с лучшими достижениями традиционной китайской культуры.

Но что из себя представляет такая традиционной китайская культура? По мнению многих исследователей, корни этой культуры выражены в нескольких центральных идеях, одной из которых является *«Да тун» («Великое единение»*). Оно берет свои корни в даосизме и является одним из идеалов конфуцианства. Появившись впервые еще в 5 веке до нашей эры в *«Книге историй» («Шу-цзин», «Шан-шу»*), по преданию составленной самим Конфуцием, оно затем развилось в целую социально-политическую концепцию. В социальном аспекте она означает объединение множества людей в четкую *иерархию* с единоначалием и общими целями и задачами. Во главе стоит совершеномудрый правитель, который занимается установлением порядка, ведет жизнь общества к *гармонии*. Между ним и народом стоят помощники, воплощающие идеи правителя в жизнь и которые действуют, вдохновляясь его добродетелью. Народ, который находится внизу такой структуры, живет, руководствуясь нравственными правилами, в основе которых лежат умеренность, уважение к другим, особенно к старшим, достоинство и чувства пристойности, добропорядочности, приличия. Такое гармоническое общество построено на идеях человеколюбия, ритуала, преданности, разумности и искренности.

С точки зрения Конфуция и его последователей идеальное государство должно быть устроено как семья, в которой роли между членами жестко распределены. При этом идея преданности и покорности снизу доверху – одна из основных идей этики конфуцианства. Сюда относятся покорность и почитание родителей, подчинение младших братьев старшему брату, подчинение подданных своему правителю. Все это нашло отражение в принципе *«чжун»*, с которым тесно связан еще один принцип - сыновняя почтительность *«сяо»*. Это одно из центральных понятий в конфуцианской этике и философии, важный компонент традиционной китайской ментальности. В базовом значении оно относилось к уважению родителей, но поскольку в конфуцианстве государю отводилось место «народного родителя», то оно затрагивала всю социально-политическую сферу. Нарушение норм «сяо» считалось тягчайшим преступлением. В дополнение к этому человек, согласно принципа *«ли»*, должен четко следовать нормам, предписываемым ему обществом, соблюдать все правила, которые он ему предписуются. Без этого, с точки зрения Конфуция, нормальное функционирование общества было невозможно. Ну и золотое правило этики,

им сформулированное и лежащее в основе принципа *«жэнь»*: *«Не делай человеку того, чего не желаешь себе»*.

Но как такие древние взгляды конфуцианства сочетаются со современными трактовками китайского марризма? Для этого я приведу цитату из трактата «Ли цзи» («Книга ритуалов»), выделенную курсивом, в сочетании с современными марксистскими трактовками, выделенные подчеркиванием:

[Когда] действовало Великое Дао, Поднебесная принадлежала всем. Выбирали добродетельных, содействовали способным (чем не идеал демократии), учили верности, совершенствовали в дружелюбии (моральный кодекс строителя коммунизма). Поэтому для людей родными были не только [кровные] родственники, детьми были не только [свои] дети (что это, как не общественное воспитание детей), старцы имели пристанище, дабы окончить свои дни; сильные телом имели применение; дети имели [возможность] расти; сироты, вдовы, бобыли и калеки - все они имели пропитание (по сути, государственное здравоохранение и социальное обеспечение). Мужчины имели положенную долю, женщины - прибежище. [Люди] не любили бросать добро на землю, но и не таили [его] для себя (а это уже общность имущества); не любили не давать силам выхода, но и не работали и [только] для себя (речь о важности общественного труда). Вот почему злых помыслов не допускали, не грабили, не воровали, смуты не учиняли, вот почему, выходя наружу, двери домов не запирали. Это называлось Великим Единением (коммунизм?).

4. Китай и Запад: столкновение неизбежно?

Если внимательно посмотреть на сформулированные Конфуцием принципы идеального устройства и общества, и государства, тесно вплетенные в идеологию современного китайского марксизма, то бросается в глаза отсутствие базового принципа западной цивилизации – свободы воли. Если отбросить в сторону идеологическую мишуру (*«На чьей ты стороне?»)* и оставить только основообразующие принципы (*«Кто ты такой?»)* двух цивилизаций, то мы видим коренное и непримиримое противоречие между ними. Индивидуальная личность Запада, ее приоритет над обществом и государством, свобода делать все, что не запрещено законом очень плохо уживается с «семьей/государством» Китая, с его жесткой иерархией, строгим соблюдением обычаев и правил, покорности и преданности «младшего» по отношению к «старшему». Когда достижение общественной «гармонии» является высшим стремлением, то тут нет места каким-то там либеральным правам человека. Вот как об этом пишет китайский философ Ло Чун-Шу:

«Человеку надлежит исполнять свои обязанности перед другими людьми, а не добиваться исполнения своих прав – таков нравственный фундамент общественных и политических отношений в Китае. Концепция взаимных обязательств составляет основу конфуцианства».

Немного отвлекаясь от темы, система китайского «социального кредита», которую у нас называют «цифровым концлагерем», становится хорошо понятной, если на нее посмотреть с позиций конфуцианства. Есть общая гармония, которая выражается в соблюдении неких правил, спущенных в народ высокомудрыми правителями. Пока ты играешь по правилам, то ты пользуешься всеми благами общества. Но если ты их нарушил, ты нарушил ни много ни мало, а общественную гармонию, и тут включаются механизмы «мягкого» принуждения, чтобы вернуть тебя на «путь истинный». Все в пределах норм и принципов Конфуция. То же самое и с дикими противоковидными мерами. Интересы «семьи\государства» превыше всяких индивидуальных «хотелок». Даже в обычной семье, когда чем-то вирусным заболевает ее член, его стараются изолировать и ограничить контакты с другими членами. Так что неудивительно, когда в большой китайской «семье» закрывают целые города, какие к хренам права отдельной «ячейки», если Отечество в опасности. Весьма знакомый подход, правда?

Но вернемся к главной теме. Конечно, в последнее время, особенно после начала вакханалии «культуры отмены», идеалы Запада существенно поблекли. Но они все еще остаются основой западного «бытия» и им тяжело найти общий язык с «бытием» китайским. Глубинный уровень этого противоречия неизменно толкает Запад и Китай к цивилизационному противостоянию.

При этом важно подчеркнуть, что все многочисленные разговоры о том, что Китай является самодостаточной страной, ориентированной только на внутренние проблемы и ему нечего предложить миру в качестве глобальной альтернативы западным ценностям, являются в корне неверными. Такая альтернатива есть, и она активно используется современным Китаем как внутри страны, так и продвигается за ее пределы. Но об этом мы поговорим в следующий раз.

***

Китай vs Запад: глобальный вызов-2

2023-05-10

SERGIUS AK, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Воспользовавшись легкомыслием Запада, Китай постепенно переходит от политики «мягкой силы» к жесткому противостоянию с глобальным Западом

В продолжение темы 1-й части предлагаю поговорить о глобальной альтернативе Западу, которую Китай активно продвигает в последние лет 15-20.

5. Немного истории

Начать придется с еще одной идеи, лежащей в основе китайской политической традиции - *«Тянься вэй гун» («Поднебесная принадлежит всем»* или, в другой трактовке, *Поднебесная является общим достоянием»*).

Термин «Поднебесная» («Тянься») в китайской философии изначально использовался для обозначения всего мира, а позднее территории, на которую распространялась власть китайского императора. История создания системы «Тянься» относится к далекой древности, к периоду зарождения династии Чжоу (XI-X вв до н.э.). Когда династия победила в результате длительной вооруженной борьбы, вокруг нее жили около тысячи племен, различных по культуре и этническому составу. Некоторые из них насчитывали миллион и более человек, в то время как племя Чжоу начитывало всего 70 тыс. Перед династией остро стал вопрос контроля более мощных соседей. Правители Чжоу выдвинули ряд принципов, которые в итоге и привели к созданию универсальной система, в основе которой была концепция объединения «всех под небесами».

В трактовке «Тянься», весь мир – это открытая сеть, которая состоит из общего мирового правительства и субгосударств, количество которых зависит от многообразия культур, народов или географических условий. Первое устанавливает всеобщие институты, правила и законы и гарантирует поддержание порядка в целом, а вторые независимы в проведении своей внутренней политики в области экономики, культуры, общественных норм и ценностей. Один из важных принципов — это включенность всех народов и всех земель. В соответствии с ним, никто не может быть исключен из этой системы или поставлен вне ее, поскольку никто не считается несовместимым с другими.

Опираясь на данную концепцию, племена Чжоу постепенно «прибрали к рукам» огромную территорию, на которой впоследствии была создана первая в истории Китая империя Цзин.

6. Немного лингвистики

Вы можете спросить: какое отношение имеет идеи «Тянься», так же, как и «Да тун» из 1-й части, к противостоянию современного Китая с современным Западом? Самое непосредственное. Они были объединены в единую концепцию ***сообщества единой судьбы человечества***, которая являются официальной доктриной китайской дипломатии.

Более того,

> **— эта концепция в 2018 г была внесена в обновленную конституцию КНР, как основополагающая ценность, определяющая международные отношения КПК и подтверждающие оппозицию Китая империализму, гегемонизму и колониализму и его приверженность единству народов мира.**

Впервые фраза «*сообщество единой судьбы*» (“*community of common destiny*”) была использована в 2012 г тогдашним президентом Китая Ху Цзиньтáо в его выступлении на 18-м съезде компартии. Изначально она была связанна с обсуждением вопросов Тайваня, но очень скоро стало понятно, что она имеет более широкое распространение, замахиваясь на глобальный уровень и становясь базовым принципом китайской внешней политики. Еще одним официальным переводом на английский оригинального китайского термина является «*community of shared destiny*», что, по мнению китайцев, более точно отображает смысл этой концепции, сдвигая акцент от *единого* к используемому *совместно*. В 2015 г произошло дальнейшее изменение официальной английской трансляции, когда вместо слова «*destiny*», т.е. судьба, стало использоваться слово «*future*» - будущее. С приходом Си Цзиньпиня к власти, вскоре к оригинальному термину добавилось слово «*mankind*» (человечество) и по-китайски он стал звучать так: *renlei mingyun gongtongti*. В таком полном названии, концепция была озвучена в речи Си в

2017 г, когда он провозгласил «новую эру» Китая. В официальном переводе на английский встречаются 2 варианта: *community of common destiny for mankind* и *community of shared future for mankind*, которое официальными китайскими лицами считается более правильным. Но в русском и украинском переводах устоялся только один вариант — это *сообщество единой судьбы человечества* и *спільнота єдиної долі людства*.

Эта концепция все более активно продвигается товарищем Си в нынешнее время. Вот как, например, это сформулировано в его речи на 19-м съезде КПК:

«Мы призываем народы всех стран общими усилиями строить сообщество единой судьбы человечества, создавать чистый и прекрасный мир, где царит долгосрочный мир, всеобщая безопасность, совместное процветание, открытость и инклюзивность.» Си Цзипинь.

7. Китай vs Запад: ползучее наступление

Давайте рассмотрим, каким образом идеи «Да тун» и «Тяньься», положенные в основу вышеназванной концепции, влияют на политическую, экономическую и финансовую политику Китая. Основным инструментом продвижения этой концепции «в жизнь» является китайская стратегическая инициатива ***«один пояс, один путь»***, которая впервые была провозглашенная в 2012 г.

Для этого проанализируем некоторые из целей, которые Китай ставил и ставит перед собой, продвигая эту инициативу по миру, оценим практические результаты. Рассматривать при этом будем только внешние достижения Китая, решение внутренних проблем с ее помощью, оставим за скобками.

Глобальное лидерство в экономике и международных отношениях. Китайская экономика считается второй в мире. Внешнеторговый оборот Китая по итогам 2022 г составил 6,31 трлн долларов. При этом экспорт достиг 3,59 трлн. Для сравнения, в 2012 г экспорт составлял 2,05 трлн долларов и общий товарооборот 3,86 трлн. Китай является крупнейшим торговым партнером для более чем 120 стран (ООН официально насчитывает 193 страны). Экономическая мощь страны служит прекрасной базой для расширения политического веса. В отношении с очень многими странами Китай уже превратился из *«страны, которая следует правилам мировой повестки дня, в страну, их устанавливающую»*, что мы прекрасно видим на примере визита Си в Москву. Одним из постулатов концепции «Тяньься» является пропагандируемое невмешательство во внутренние дела других стран, что позволяет Китаю легко находить общий язык не только со странами Западной демократии, но и многими авторитарными и диктаторскими режимами Азии, Африки и Латинской Америки. Наглядным примером успешности такого подхода может служить успешное примирения Ирана и Саудовской Аравии или постоянные реверансы в сторону Китая многих политиков мира, включая того же Макрона.

Формирование предпосылок экономической интеграции. Китай - участник 14 разнообразных действующих соглашений о свободной торговле. Он активно продвигает идею создания ЗСТ со странами-партнерами по всему «шелковому пути», хотя и сталкивается с большими трудностями в ее реализации.

Гуманитарное сотрудничество в рамках реализации стратегии «мягкой силы». Комплекс мер в этой области служит для формирования *«дружественного общественного мнения»* и включает широкий спектр совместных мероприятий: от сотрудничества в сфере культуры и науки, включая обмен кадрами, до разработки туристических маршрутов и создания сети городов-побратимов. Для формирования прокитайских элит в странах-партнерах КНР расширяет свое присутствие в сфере образования: выделяются стипендии и гранты, открываются многочисленные центры по изучению китайского языка. Китай активно использует практику обучения своих студентов за рубежом.

Политика открытости и развитие отношений с региональными партнерами. Прекрасный лозунг, но показательна зависимость стран Средней Азии от ввоза китайской продукции: в Кыргызстане и Таджикистане на него приходится 1/2 импорта, в Казахстане – 1/3, в Узбекистане – 1/5. Экономики других стран-партнеров также ориентированы на потребление китайских товаров: в импорте Монголии доля КНР достигает 2/5, Вьетнама – 1/3, Ирана и Пакистана – 1/4. Что касается экспорта из этих стран, то в Китай направляется свыше 9/10 объема экспорта Монголии, 1/5 – Казахстана, 2/3 – Туркменистана, 1/3 – Ирана, в основном это все различное сырье и минеральные ресурсы.

Повышение роли юаня в международных финансовых операциях. С 2015 г юань входит в перечень резервных валют МФВ с долей 10,9% в валютной корзине СДР. Доля юаня в международных расчетах СВИФТ занимает твердое 5-е место (на март 2033 года это 4,5% от общих платежей). Казалось бы, совсем немного, но Китай настойчиво продвигает юань для взаиморасчетов со странами-партнерами и добился здесь достойных результатов, вспомним хотя бы его недавние соглашения с Саудовской Аравией, Бразилий и той же Россией. Недавно о переходе на расчеты в юанях заявили Аргентина, южная Корея тоже переходит на взаиморасчёты с Китаем в своих валютах. Сейчас Китай активно пытается сделать юань основной расчетной единицей ШОС и БРИКС, а это, на минуточку, больше половины населения планеты и доля в мировом ВВП, превышающая долю G7. В самом Китае международные расчеты в юанях уже превысили расчеты в долларах в этом году: юань использовался в 48,4% всех трансграничных сделок, в то время как доля доллара снизилась до 46,7%.

8. Китай vs Запад: от мягкой силы к жесткому противостоянию

Воспользовавшись легкомыслием Запада, когда он «открыл» Китай как основной противовес СССР, укрепив свою экономические мощь и за счет этого нарастив политические и военные мускулы, страна постепенно переходит от политики «мягкой силы» к жесткому противостоянию с глобальным Западом вообще, и США в частности.

Агрессивная политика прошлых десятилетий по принципу «У вас нет демократии? Тогда мы идем к вам» подорвала взаимоотношения глобального Запада и остального мира. Плачевные итоги ее бездумного воплощения, не взирая на несовместимые цивилизационные различия, можно наблюдать в Ираке, Афганистане и других странах. Да что сказать, когда даже в «вотчине» США - Латинской Америки, любой политик, провозглашающий идеи борьбы против гегемонии Штатов, автоматически получает значительный прирост симпатий как со стороны избирателей, так и Китая. Эта поддержка еще и усиливается, если такой политик продвигает левацкие марксистские идеи (тут не стоит забывать, что марксизм все еще остается незыблемой идеологией Китая).

Запад становится невольным заложником своих принципов. С одной стороны, он старается проводить политику прагматизма и строить свои отношения с остальным миром, опираясь на сиюминутные и среднесрочные экономические выгоды. Это очень хорошо заметно по отношению к войне Украины и России, когда заметное число западных политиков и бизнесменов долгое время стремилось вернуться к «business as usual», не понимая, что ситуация крайним образом изменилась. С другой стороны, давление демократического общества, все еще опирающегося на цивилизационные ценности либерализма, существенно ограничивают поведение и правителей, и элиты. Наглядным примером этому могут служить отношения между США и Саудовской Аравией. Не взирая на многолетние отношения стратегического сотрудничества между этими странами, стоило только принцу Мухамеду подставиться с убийством журналиста Хашогти, как отношения между 2-мя странами существенно ухудшились. При этом американские политики попали в неразрешимую ситуацию: они не могут закрыть глаза на столь вопиющее нарушение базовых принципов Западной демократии под давлением общественности, но и активно вступать в конфронтацию по этому поводу они тоже не могут.

В отличие от Запада, Китаю плевать на демократические «заморочки». Он находит общий язык со всеми, будь то даже откровенные диктаторские режимы. Китай провозглашает невмешательство во внутренние дела других стран. Понятно, что такое «невмешательство» является всего лишь красивой ширмой и отлаженными на годы, а может и десятилетия, активными действиями по принуждению к «китайскому порядку», но кто там будет глубоко разбираться, если огромные деньги «светят» здесь и сейчас, и кого волнует, что там будет через 5-10-15 лет. Итоги такой политики мы наблюдаем

сейчас во всей красе, когда Китай переманивает в свой лагерь все больше и больше стран.

9. Запад vs Китай: есть ли шансы?

Как по мне, Запад уже упустил свой шанс «приструнить» Китай и возможностей выиграть битву у него не очень много. Давайте рассмотрим, кто может быть союзником Запада в этом глобальном противостоянии.

Мусульманский мир? Однозначно нет, учитывая базовые различия между христианством и мусульманством и далеко не безоблачные отношения Запада, в частности США, со многими странами Ближнего Востока.

Индия, которая вроде бы как является стратегическим партерном Штатов. Но вся суть такого «партнерства» прекрасно отражается в отношении Индии к войне Украина-Россия. По большому счету Индии нечего делить с Китаем. Цивилизационно, а значит культурно, эти страны довольно близки, они строились во многом на похожих принципах даосизма и буддизма. Вековая кастовая система Индии, в которой тоже нет места понятию свободы воли и прав человека, прекрасно может ужиться со строгой иерархией конфуцианской «семьи\государства». Поэтому все эти разговоры о том, что население Индии обогнало Китай, и что Индия имеет огромные перспективы экономического развития — все это ни о чем. Индия - страна с нищим населением, которое в значительной массе очень далека от «благам цивилизации». Зачем, если созерцание собственного пупка все еще остается одной из основных добродетелей многих жителей этой страны. Тот же вывод западных производств из Китая в Индию выглядит полной профанацией, учитывая ее огромный и неповоротливый бюрократический аппарат. Индусы могут занимать первые места на олимпиадах по математике, прекрасно играть в шахматы, заполонить собой почти всю сферу ИТ, но стать «мировой фабрикой» - «это другое». Достаточно сравнить уровень грамотности населения Китая и Индии – 97% к 74%. Существующий пограничный конфликт Индии и Китая, на который так любят уповать многие, можно рассматривать как местные «кулачные бои», не зря обе стороны даже отвели тяжелое вооружение из этого района.

Единственным союзником Запада в противостоянии с Китаем по сути является Япония (Австралия принадлежит к англо-саксонскому миру, поэтому

она уже входит в коалицию глобального Запада). У этих двух стран давние исторические «обиды» (хотя их базовые цивилизационные основы схожи). Но активная внешняя политика Японии, которая могла бы отвлечь существенные ресурсы Китая, сдерживается японской конституций, когда основной закон страны недвусмысленно запрещает создание любых вооружённых формирований. Официально даже Силы самообороны Японии являются гражданской (невоенной) организацией. Хотя в последние время в среде японских политиков периодически возникают разговоры о внесении изменений в конституцию, чтобы убрать такой сдерживающий фактор, но пока существенных подвижек в этом плане не наблюдаешься.

Даже Европа, входящая в глобальный Запад по определению, совершенно не однородна в своих отношениях с Китаем, вспомним тот же злополучный визит туда Макрона. А тут еще намечается и встреча Шольца с лидером Китая, которая тоже может преподнести большие сюрпризы тем же Штатам. Достаточно посмотреть на цифры торгового оборота между Германией и Китаем. Ведь Китай 7-й год подряд является главным торговым партнером Германии, опережая Штаты и страны Европы. Поэтому ожидать, что в предстоящем конфликте США и Китая по поводу того же Тайваня, Германия, как и Франция, которая со времен Де Голля стремиться «играть» в независимую политику, однозначно станут на сторону Штатов, абсолютно необоснованно. В той же Франции давно перезревшая пенсионная реформа всколыхнула полстраны. Как поведут себя немецкие бюргеры, когда немецкая промышленность лишится как минимум половину своих доходов и на улицу будут выкинуты сотни тысяч людей, даже вообразить трудно. Построение государства всеобщего благосостояния, конечно, является огромным достижением Западной цивилизации. Но это также имеет и огромные социальные-политические риски в случае его обрушения. Народ, в подавляющей массе своей привыкший десятилетиями жить в достатке и благополучии, вряд ли будет готов пожертвовать этими благами ради какого-то там геополитического противостояния двух гегемонов.

Все надежды на то, что при переходе противостояния из «мягкой» стадии в «жесткую», Китай пострадает значительно больше из-за веденых против него экономических санкций, мне кажутся совершенно необоснованными. Китайцы, конечно, тоже начали привыкать к хорошей жизни, значительно подняв свой уровень доходов даже в глубинных с/х районах. Но это не идет ни в какое сравнение с десятилетиями сытой жизни жителей «старой» Европы. К тому же, как нас учит история, в преодолении глубоких кризисов авторитарные режимы всегда выигрывают у демократии. Товарищ Си может запросто раскулачить своих многочисленных миллиардеров и миллионеров для поддержания социальной стабильности, а также не дрогнущей рукой подавить любые попытки внутренних протестов (если они вообще будут). Что будет делать Запад в такой ситуации? Европа, конечно, показала на примере нашей войны, что она может сплотиться и выступить более-менее единым

фронтом. Но сколько времени у нее ушло на раскачку, к тому же, этот конфликт происходит при непосредственной опасности у ее границ. Поведет ли она себя аналогично, когда конфликт за Тайвань будет где-то там, далеко, большой вопрос. В ситуации, когда нужно действовать жестко и, главное, быстро, неповоротливость демократических институтов может сыграть с Европой фатальную роль. Не даром во времена республиканского Древнего Рима там существовал институт диктаторства, когда в кризис демократические принципы посылались подальше и вся власть временно передавалась в руки одного человека. «Отцы-основатели» Рима прекрасно отдавали себе отчет в определенных слабостях демократии. Увы, но нынешние западные политики плохо извлекают уроки из истории, как древней, так и более современной. К тому же трудно представить кого-либо из них в роли такого диктатора. Макрон? Шольц? Даже не смешно.

В грядущем столкновении Китая и Запада, Западной цивилизации придется весьма нелегко. Но где же место Украины в этом противостоянии? Об этом предлагаю поговорить в заключительной части.

***

Китай vs Запад: глобальный вызов-3

2023-05-24

SERGIUS AK, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Военное столкновение США с Китаем практически неизбежно.

В продолжение предыдущих частей предлагаю поговорить о переходе противостояния Китай vs Запад в горячую фазу в среднесрочной перспективе. Будет ли это битва за Тайвань или найдется какой-нибудь другой повод, но военное столкновение США и их союзников с Китаем практически неизбежно.

10. Китай vs Запад: война неизбежна?

Ценностная «несовместимость» двух цивилизаций уже объяснялась в 1-й части. Им трудно ужиться вместе, настолько разные базовые идеи лежат в их основе. Но почему этот конфликт разразится именно в такой временной перспективе? Дело здесь не только в том, что Китай считает Тайвань своей составной частью (кстати, как и весь Запад) и поэтому он резко воспринимает любые попытки вмешательства как нарушении принципа «Тянься», описанного во 2-й части. Как это ни странно прозвучит после описания там же успехов в расширении его геополитического влияния, но в перспективе лет 20-25 Китай однозначно проиграет Западу, если у того хватит ума провести грамотную политику сдерживания.

В чем же заключается главная трудность Китая и глобальное преимущество Западной цивилизации?

Считается общепризнанным фактом, что одной из больших проблем китайцев является их малая способность к креативности, изобретательству, прорывным научным открытиям или крупным технологическим свершениям. Они являются прекрасными копировщиками, научились неплохо доводить до ума чужие идеи и технологии. Промышленный шпионаж возведен в Китае в ранг государственной политики, а «пиратские войны» с Западом и обвинения в нарушении патентного права продолжаются из года в год. Казалось бы, ну не хочет Китай зависеть от Западных открытий и технологий, так в чем проблема? Изобретай что-нибудь свое, патентуй, внедряй, благо производственная база в стране создана мощнейшая, и плевать тогда на американские или европейские ограничения. Но что-то не слышно о появлении китайских Эйнштейнов или Биллов Гейтсов. Почему так?

Стратегической проблемой Китая как раз и является его базовая цивилизационная ценность – конфуцианство, а сила Запада заключается в его двух базовых идеях – свободе воли и индивидуализме.

Ведь что значит совершить революционное научное открытие? Очень часто это означает необходимость разрушить многолетние устоявшиеся научные догмы и пойти наперекор признанным авторитетам. А что значит впервые внедрить прорывную технологию типа Гугла, соцсетей, многоразовых космических кораблей Маска? Опять-таки, это значит, что надо выйти за какие-то существующие «рамки» бизнеса, предложить, что-то такое, чего еще

не было, и что не соответствует наработанными предками обычаям. В цивилизационных условиях Запада все это сделать значительно легче, чем в жесткой «семейной» иерархии Китая, когда мнение вышестоящего начальника является необсуждаемой истиной, а преклонение перед традиционными догмами является чуть ли не абсолютом. Поэтому неудивительно, что порох был изобретен в Китае еще в 1 в н.э., но именно средневековая Европа превратила его в средство, которое изменило всю историю мира. И если бы Колумб, со своим безмерным авантюризмом и честолюбием, жил где-нибудь в Китае, то вряд ли он когда-нибудь смог отрыть Америку. Его бы там просто подняли на смех, ведь его идеи совершенно противоречили устоявшимся в те времена авторитетным мнениям.

Вообще, история развития Китая в сравнении с Европой представляет собой просто-таки классический пример, как влияние базовых культурно-идеологических ценностей оказывают огромное влияние на целые цивилизации, а то и все человечество. Ведь еще во времена императора Чжу Ди (1403–1424 гг) в Китае была создана энциклопедия знаний из 4000 томов, его флот насчитывал 3500 кораблей (из них более 200 были длиной больше сотни метров), китайские флотилии совершали плавания к берегам Индии, а уже в 13-14 вв существовали работавшие на угле керамические заводы с тысячами работников. Для сравнения, библиотека английского короля Генриха V (1387–1422 гг) насчитывала всего шесть рукописных книг, флот испанской Непобедимой армады (1588 г) состоял из 130 кораблей, а каменный уголь вместо древесного европейцы начали применять только в 16 в. Но под влиянием идей конфуцианства элитой Китай окончательно был выбран путь “сосредоточения на себе” и усиления бюрократической иерархии. Уже в 1500 году постройка корабля с числом мачт более двух стала приравнивается чуть ли не к государственной измене, а еще лет через 50 преступлением объявлялся выход в море на любом судне. Купцов, ремесленников, банкиров с их готовностью к конкуренции и свободному предпринимательству, стали всячески притеснять; стремление к росту и индивидуальной инициативе заменили на пожелания «учиться у предков» и призывы к достижению «социальной стабильности и гармонии». В результате, Китай теперь повсеместно ворует чужие технологии и идеи, и всячески переманивает к себе научные и инженерные кадры. А боязнь китайцев быть не такими «как все» хорошо знакома всем, кто хоть раз видел группки китайских туристов в городах Европы или Америки.

Какое это все имеет отношение к конфликту Китая и Запада? Самое прямое. В современном китайском руководстве сидят вовсе не дураки, там прекрасно отдают себе отчет в традиционных «слабостях» Китая. Политика США (в большей степени) и Европы (в значительно меньшей степени) по постепенному выводу высокотехнологических производств из Китая и по ограничению ему доступа к передовым научным исследованием, может в перспективе опять привести к «закукливанию» Китая внутри себя. Не зря же

китайские официальные лица так остро реагируют на такие попытки. Где Китаю тогда брать новые идеи и технологии? Не в Африке же. Веками отученные от проявлений свободной инициативы и индивидуализма, свои Ньютоны там появятся еще не скоро, на это может уйти несколько поколений. Поэтому товарищ Си не может ждать десятилетия, время, в отличие от устоявшегося мнения, вовсе не играет на стороне Китая. К тому же, ему, как истинному марксисту, претит сидеть на берегу реки в роли мудрой обезьяны, ожидающей пока не проплывут трупы его врагов. Можно и не дождаться. Китай вынужден предпринимать активные действия, на которые Штаты, в свою очередь, вынуждены будут отвечать. Ситуация аналогична временам 1-й мировой войны. Вроде никто не хотел воевать и не верил в такое, а в результате погибли миллионы и рухнули несколько империй. Китаю еще нужно несколько лет на наращивание военной мощи, и чтобы извлечь уроки из нашей войны с Россией. Военный конфликт вряд ли начнется, пока у Китая есть надежда на мирную победу прокитайской партии на предстоящих в Тайване выборах. Но если этим надеждам не суждено будет сбыться, то 4-6 лет – это вполне подходящий срок на подготовку к глобальной войне, избежать которую будет очень трудно.

В подготовке к любой войне немалую роль играет создание определенного общественного мнения как внутри страны, так и за ее пределами. И здесь я хотел бы привести результаты опроса, результаты которого были недавно опубликованы в гонконгской газете South China Morning Post и перепечатаны в Yahoo News. Опрос, проведенный в материковом Китая в конце 20 и начале 21 гг, показал, что 55% респондентов выразили поддержку полномасштабной войны за объединение Тайваня, хотя справедливости ради надо уточнить, что только 1% высказался за наиболее экстремистский вариант с немедленным началом военного конфликта. Большинство опрошенных также поддержало и другие меры по принуждению к объединению: 58% - за ограниченные военные действия на окраинах Тайваня; 57% - за экономические санкции; 55% - за сохранение статус-кво для наращивания военной и экономической мощи. Только 22% респондентов сказали, что их вполне устраивает ситуация, когда два региона имеют раздельные политические системы, и что объединение не обязательно. 71% посчитали это неприемлемым.

Можно, конечно, возразить, что данные за 20-21 гг являются несколько устарелыми. К сожалению, более свежих подобных опросов найти не удалось. Но необходимо учитывать, что Китай значительно усилил пропаганду против Тайваня в последние годы. Не стоит забывать, что поправки о *«противодействию и сдерживанию независимости Тайваня»* в 22 г были внесены в конституцию Китая, а Си Цзиньпинь на 20-м съезде КПК призвал партию *«решительно противостоять и сдерживать независимость Тайваня, а также способствовать миру и справедливому и справедливому развитию»*, помогая Китаю на пути укрепления его вооруженных сил и способствуя *«объединению родины»*. Таким образом, политика противостояния стала

официальной доктриной китайских властей. Как результат, согласно наиболее свежему опросу, 56,7% китайцев считают конфликт вокруг Тайваня неизбежным, в то время как 30% не верят в это. При этом, среди верящих в военное столкновение 16% считают, что это случится в течении ближайших 2-3 лет и 40,5% - «когда-то».

Давайте посмотрим, какое общественное мнение сложилось в противоположном лагере. За последние годы рост напряженности между США и Китаем отразился и в опросах среди американцев. Так, согласно этим данным, 67% респондентов видят в Китае растущую угрозу, а процент тех, кто признает Китай лидирующей военной силой в мире утроился – 19% в 22 г по сравнению с 6% в 20 г. Что касается военного столкновения США и Китая из-за Тайваня, то согласно данным журнала Foreign Policy, только 6% верят в начало войны между двумя странами в течении следующего года, и 24% считают ее вероятной в течении следующих 10 лет. Ну что ж, американцы всегда уделяли значительно больше внимания «домашним» проблемам. Как бы такое благодушие не привело их к шоку во много раз превышающим события сентября 2001 г.

11. Китай: подготовка к войне или кризису?

В наших СМИ прошла незамеченной начавшаяся в Китае реформа Госсовета.

> Одной из ее частей стал вывод из состава центробанка - Народного Банка Китая - в подчинение правительства различных финансовых департаментов и создание на их основе Госуправления финансового регулирования и Госуправления регулирования рыночной деятельности.

Такое реформирование НБК приведет к сокращению, как минимум в 2 раза, его «веса» как независимого игрока в экономике и политике.

По сути,

> — банк теперь по функциям приближается к простому статистическому ведомству.

Практически вся финансовая политика государства теперь в ручном режиме будет определяться правительством во главе с товарищем Си.

1) — Можно этот шаг рассматривать как подготовку китайских властей к неизбежным проблемам в экономике Китая, когда начнут «лопаться» многочисленные местные и региональные кредитные «пузыри», накопленные с 2008/9 гг.

Вполне вероятное объяснение.

2) — А **можно считать это одним из этапов подготовки к будущему военному конфликту**, после начала которого Китай также ожидают большие потрясения в сфере экономики и финансов.

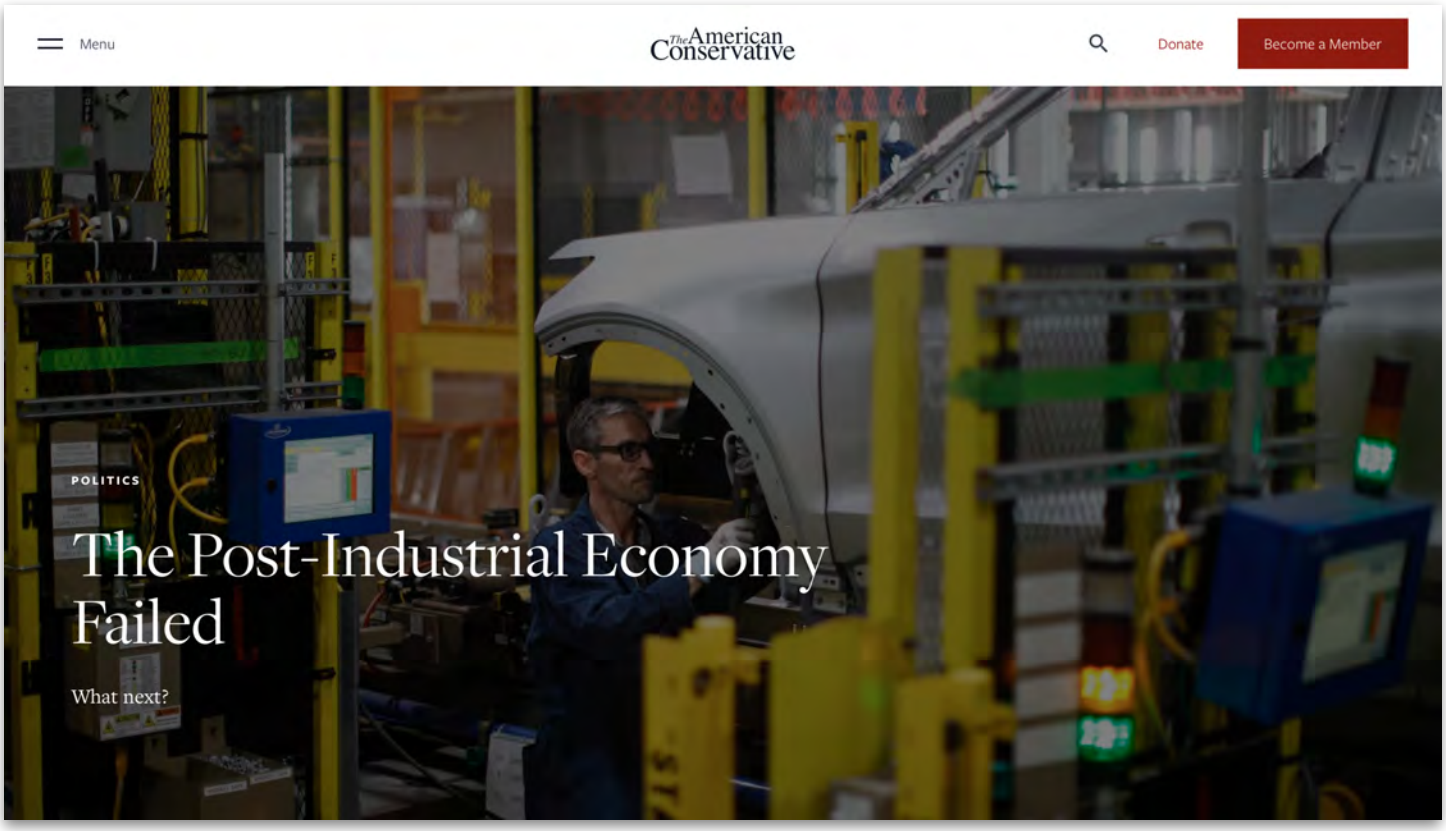
Остается дождаться **создание органа наподобие *Государственного комитета обороны КНР*, который сосредоточит в своих руках все руководство вооруженными силами Китая.**

Как только подобный орган будет создан и его возглавит Си Цзиньпинь, то можно будет начинать отсчет времени к будущей войне между Западом и Китаем.

***

№ 1.633

Цікава американська стаття про "пост індустріальну економіку". По суті, визнається, що її не існує у природі. Просто промисловість перевели в інші країни, а США жили у "пост індустріальній економіці", оскільки за них впахували китайці.

2023-05-29

Загородний

Як виявилось це призвело до знищення "середнього класу" (від себе додам, що він з'явився у Китаї) та виявилась, що без промисловості не може існувати ВПК та домінування США у світі.

Для нас це також урок. Без промисловості - немає власного ВПК. Без власного ВПК немає контролю над власною безпекою.

За казки про "сервісну економіку" та казки, що "АПК та ІТ" нас нагодує, тепер розплачуємось життями цвіту нації. Досить різну туфту слухати!

Постіндустріальна економіка провалилася

[The American Conservative]

«Настав час визнати, що наш експеримент з деіндустріалізацією та офшоризацією провалився», – пишуть Натан ***Хітчен*** і Роберт В. ***Паттерсон*** на шпальтах видання ***The American Conservative***.

«Наприкінці 1970-х років впливові економісти та керівники корпорацій обговорювали новий взаємозв'язок між виробництвом, глобальною економікою та інноваціями. Без особливих дебатів найкращі та найяскравіші з них оголосили, що Америка рухається в постіндустріальну епоху – так, як ми нібито переходимо від сільського господарства до промисловості».

В результаті, пишуть автори, Сполучені Штати «віддали на аутсорсинг цілі виробничі системи»:

«Ми відправили на інший кінець світу брудну роботу "синіх комірців" на виробництві і залишити чистих "білих комірців", "працівників знань", яким належало майбутнє.

Як хвалиться на своїх продуктах найдорожча компанія світу:

> "Розроблено компанією Apple в Каліфорнії. Зібрано в Китаї". Ця самовдоволена високотехнологічна ілюзія підштовхнула до наївного стрибка у майбутнє. Якщо кваліфікована праця не вважається "працею знань", постіндустріальна економіка може процвітати без мільйонів робочих місць у вітчизняному виробництві».

«Більше того, поки наші технічні генії одержимі постіндустріальними трюками – вдосконалюють алгоритми привернення уваги для соціальних мереж або винаходять новий додаток для доставки їжі – країни, спраглі до прогресу, як-от Китай та Індія, одержимі виробничими процесами», – пишуть Хітчен і Паттерсон.

Автори зауважують, що

> **— «кількість технологій, народжених в Америці, які мігрували в інші країни задля розвитку, вражає уяву».**

Автори наголошують, що **занепад американської промисловості позначився навіть на обороноздатності країни**:

> «Залежне від іноземних компаній і єдиних постачальників всередині країни, занепадаюче американське виробництво створило слабкі ланки по всьому ланцюгу постачання оборонно-промислової продукції, що перешкоджає виробництву для воєнного часу. Наприклад, аерокосмічна компанія Williams International залишається єдиним американським постачальником двигунів, необхідних для високоточних ракетних систем, таких як "Томагавк" і "Гарпун", які потенційно можуть бути використані для війни в Тайванській протоці. Raytheon повідомляє, що дефіцит ракетних двигунів перешкоджає виконанню замовлень Міністерства оборони»

Соціальні наслідки «постіндустріалізації» економіки США Хітчен і Паттерсон описують у похмурих тонах:

> «Втрата виробничої майстерності спричинила хаос у Середній Америці, забутій складовій національної сили. Американська сімейна заробітна плата, яку запровадив Генрі Форд у 1914 році, яку назвали "американським стандартом" і яка була прийнята робітниками та менеджерами в Детройтському договорі 1950 року, дозволила працівникові без вищої освіти, часто одруженому батькові, утримувати сім'ю. Через те, що ми погналися за постіндустріальною фантазією, американська мрія майже померла для середнього класу, що відобразилося в падінні рівня шлюбності та народжуваності, збіднінні соціального та людського капіталу нації. Батьки покоління X та міленіалів повинні бігти все швидше і швидше, щоб не відставати від своїх батьків-бумерів на відповідному етапі життя»

«Трубадури постіндустріальної казки випустили з уваги, що економіка послуг ніколи не створювала і не підтримувала наддержаву. Не будучи ані замінником, ані наступником виробництва, сфера послуг є або похідною від нього, або доповненням до нього. – пишуть автори.

– Оволодіння та контроль над виробництвом залишається незамінним економічним рушієм.

Тому лідери як державного, так і приватного секторів повинні замислитися над відновленням різноманітної виробничої бази всередині країни і з'єднати цей відроджений сектор з американськими науково-дослідними установами та інститутами розвитку. **Лише формуючи промислову політику як інструмент державного управління, ми зможемо конкурувати з Китаєм і перезапустити наші двигуни внутрішнього процвітання».**

Хітчен і Паттерсон **вказують на обнадійливі тенденції**.

Зокрема, посилаючись на дані Bloomberg, вони твердять, що

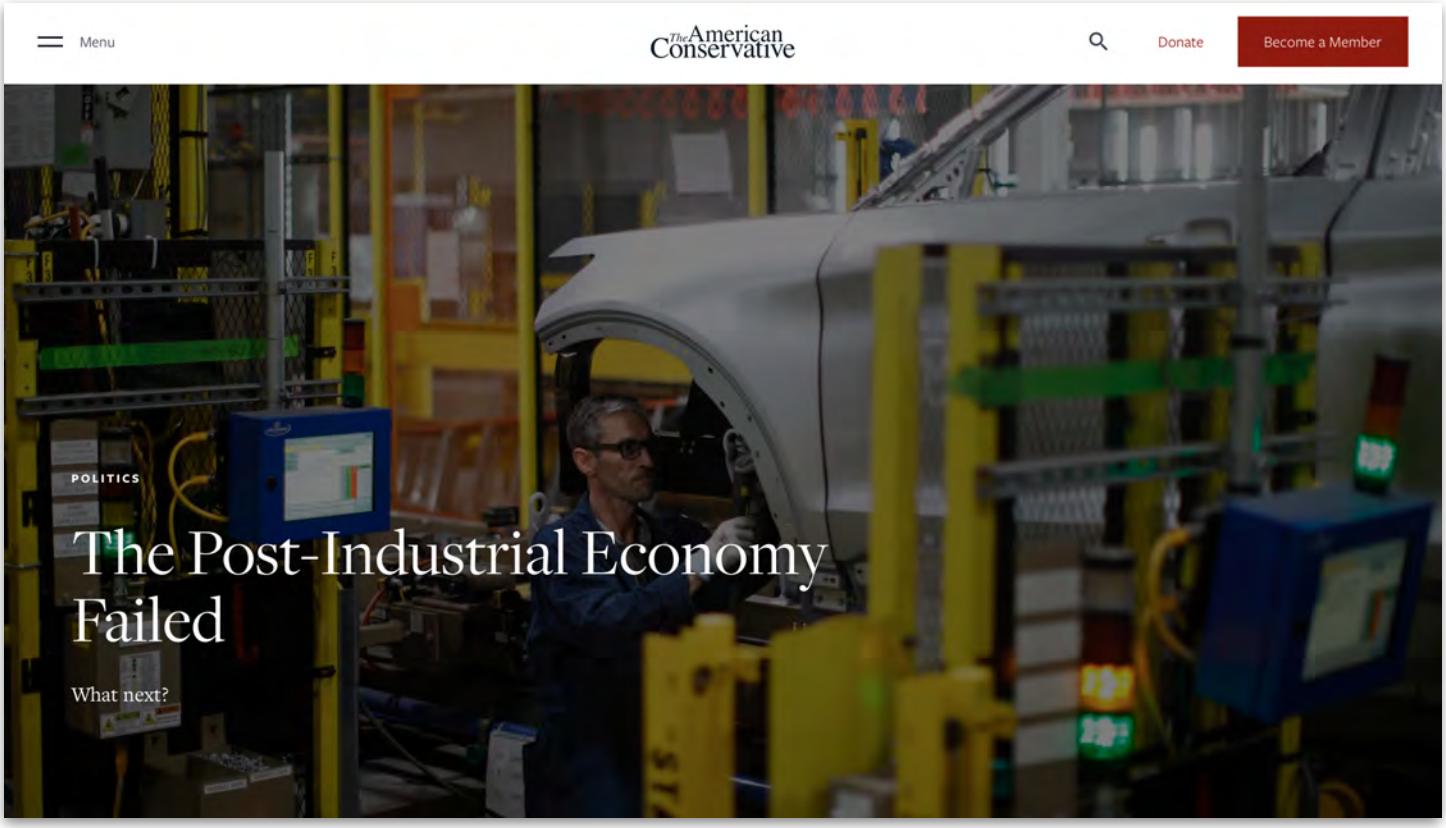
> 1) — 90% американських керівників перебувають у процесі перенесення виробництва з Китаю або планують це зробити, а 80% розглядають можливість перенесення частини виробництва до Сполучених Штатів.

Також вони наводять дані Wall Street Journal, згідно яких

> 2) — будівництво виробничих потужностей у США у 2022 році підскочило до рекордних 108 мільярдів доларів – «більше, ніж було витрачено на будівництво шкіл, медичних центрів або офісних будівель».

«Ці хвилі перепрофілювання підтверджують, що реіндустріалізація є багатообіцяючою для інвесторів, робітників та національних інтересів. Проте перед політиками стоїть завдання перетворити ці скромні течії на припливну хвилю, яка покладе початок промисловому відродженню по всій країні», – підсумовують Хітчен і Паттерсон.

***

Nathan Hitchen , Robert W. Patterson

May 22, 2023

When proposing a nation-building strategy in 1791, Alexander Hamilton argued that “prosperity of manufactures” would reverse the foreign economic dependence jeopardizing the republic’s newfound freedom. His industrial innovation agenda, later championed as the “American System,” produced a manufacturing foundation that fed American domestic and foreign policy strength in the 19th and much of the 20th century.

But after 40-plus years of outsourcing, the nation's industrial engine has rusted away. Trade deficits, especially in advanced technology products since 2001, when China entered the World Trade Organization, signal the return of foreign dependence jeopardizing our defense, innovation, and living standards.

While the U.S. financial sector prospered, China became an industrial superpower, the 21st-century Arsenal of Autocracy. Beijing boasts the world's largest ship-building industry and a fleet build-up we cannot match, according to the secretary of the Navy. Nor can we match its massive missile stockpiles. In a war of choice over Taiwan, the United States would—within seven days—run out of long-range anti-ship missiles, which require nearly two years to produce.

Beijing dashed ahead in an industrial-technology race while we shrugged off its Sputnik moments. Years before a China spy balloon triggered a national freak-out in February, in 2016 Beijing launched the world's first quantum communications satellite. Three years later, a Chinese spacecraft landed on the moon's far side, a feat we never achieved.

And now the Asian giant boasts stunning leads in thirty-seven out of forty-four critical and emerging science and technology fields assessed in a new report funded by the U.S. State Department and Special Competitive Studies Project. Its innovation excels in synthetic biology, photonic sensors, advanced batteries, telecommunications, and nanoscale materials and manufacturing. The United States leads only in the remaining seven fields.

These ominous developments demand a reassessment of the "post-industrial economy"—the myth that has rationalized U.S. deindustrialization.

In the late 1970s, influential economists and corporate executives entertained a new relationship between manufacturing, the global economy, and innovation. With little debate, the best and brightest declared America was moving into a post-industrial age, the way we supposedly transitioned from agriculture to manufacturing, with service sectors trading information and knowledge constituting the acme of achievement.

We could therefore ship to the far side of the world messy, blue collar manufacturing jobs, and retain clean, white collar "knowledge workers" who would own the future. As the most valuable company in the world boasts on its products, "Designed by Apple in California. Assembled in China." This smug high-tech illusion pushed a naive leap into the future. If skilled labor doesn't count as "knowledge work," a post-industrial economy can thrive without millions of jobs in domestic manufacturing.

Nailing this conceit's net effect, Dan Wang warns in *Foreign Affairs*: "Skill loss among not just line workers but also machinists, managers, and product designers…has left the United States in a poor position to dominate emerging technologies." In other words, shipping the factory floor across an ocean erodes a

company's—and eventually a nation's—innovation capacity. Inventions cannot be commercialized without an industrial foundation that iterates on product design and process engineering. If manufacturing lands overseas, eventually so does skilled technical talent.

Vaclav Smil pressed the same point ten years ago, noting that innovation most likely occurs when research is connected to manufacturing processes. In his latest bestseller, *How the World Really Works*, the Canadian polymath further details the risks of the globalist model of clustering so much production in Asia.

That is the basic problem. We have outsourced entire production systems, weakening links between product-design and process-engineering communities that delivered America one success after another in the 20th century. In *Producing Prosperity*, Harvard Business School professors Gary Pisano and Willy Shih call these links "the industrial commons," our infrastructure of technical know-how.

Moreover, as our tech geniuses obsessed over post-industrial gimmicks—perfecting attention-grabbing algorithms for social media or inventing the next food-delivery app for the so-called "gig economy"—countries hungry for advancement such as China and India obsessed over production processes delivering technical know-how, the secret sauce of innovation and national strength.

The swath of American-born technologies that migrated elsewhere for advancement boggles the mind. Pisano and Shih point to solar photovoltaic cells, which underpin advanced energy storage, an industry created here but now dominated by Asia. The same pattern applies to ultra-heavy forgings, machine tools, permanent magnets, and rare-earth element refining, as well as rechargeable batteries, LED manufacturing, semiconductors, liquid-crystal displays, precision glass, and fiber-optic components.

It is time to admit that our experiment with deindustrialization and offshoring failed America. Because an industrial base represents a dual-use national asset, supporting both defense and civilian production, we feel the foreign consequences of offshoring as war looms, but the domestic effects have been here all along.

Dependent on foreign companies and sole-source suppliers at home, withered U.S. manufacturing created single points of failure throughout the defense-industrial supply chain, impeding production for wartime. The aerospace firm Williams International, for example, remains the sole U.S. supplier of an engine needed for precision-guided missile systems like the Tomahawk and Harpoon, currently used in Ukraine and potentially for a war in the Taiwan Strait. Raytheon reports that scarcity of rocket motors impedes its ability to fulfill orders from the Defense Department.

Nor does the Defense Department have an apparent plan to direct industry to scale up production through the Defense Production Act. Even if it did, defense needs would crash intersection points with civilian products, forcing single suppliers into

direct competition for microelectronics with automotive and smart-phone industries, causing ripple effects of shortages and rising prices.

Loss of production mastery also wreaked havoc on Middle America, a forgotten ingredient of national strength. The U.S. family wage—spearheaded by Henry Ford in 1914, hailed by the New Dealers as "the American Standard," and embraced by labor and management in the Treaty of Detroit in 1950—enabled a single earner without a college degree, often a married father, to support a family.

Because we chased a post-industrial fantasy, this American Dream is all but dead for the middle class, reflected in tanking marriage and birth rates, impoverishing the nation's social and human capital. Gen. X and Millennial parents must run harder and faster to keep pace with their Boomer parents at their corresponding life stage. According to an index compiled by American Compass, supporting a middle-class family in 1985 cost an average father 40 weeks of his annual full-time wages, leaving the balance for other spending or saving. To achieve that same living standard in 2022, a comparable breadwinner must exhaust his entire annual earnings, plus another ten weeks of income, typically from his wife's full- or part-time work.

Stagnating wages reflect that almost all net employment growth between 1990 and 2022 has been relegated to low value-added service sectors. Jobs in retail, leisure and hospitality, administration and support, along with warehousing and transportation—collectively employing 44.6 million Americans—all pay less than manufacturing's average of $31.62 per hour in 2023. Often, for the six in ten American adults without a degree, service jobs are the only alternative when manufacturing dries up.

The pied pipers of the post-industrial tale overlooked that a service economy never built or sustained a super-power. Neither a substitute nor successor to manufacturing, services are either derivative of the former or an adjunct to it. Mastery and control of production remains an indispensable economic driver.

Leaders of both public and private sectors must therefore think anew about reconstituting a diverse manufacturing base at home and connecting that revived sector to America's research and development institutions. Only by forging industrial policies as instruments of statecraft can we compete with China and restart our engines of domestic prosperity.

As ceding the manufacturing field to others has rendered our industrial base less competitive—in innovations such as advanced batteries, where the Chinese-developed sodium-ion battery for electric vehicles will succeed lithium-ion technology, in which America already has fallen behind—interventions will need to jump-start or ramp-up American production in multiple sectors.

Such interventions should not spook defenders of the free market, because industrial policy is not about aping China's statism but reviving the "American

Way" of political economy, which powered the United States through the end of the Cold War. Because of our bipartisan embrace of capitalism, we avoided common pitfalls of "command" economies, constructing the "industrial commons" as a public good that benefited everyone, like building the interstate highway system, and commercialized government-sponsored research and innovation to power new industries.

Moreover, we have always justified market interventions for defense purposes, although this needle should be threaded carefully. The military should augment—not spearhead—reindustrialization. National security can be extended to almost anything, but laundering industrial policy through the Defense Department leads to a militarized skew of political economy, the Soviets' downfall. Even the Defense Department, among other agencies, admits that national security supply-chain problems require an economy-wide solution, given the dual-use nature of the industrial sector.

The American Way was never about "picking winners and losers." No demand existed for GPS, a military wonder of the space race, until President Reagan commercialized its access for all airlines in 1983. Nor was the American Way about protecting buggy-whip businesses. The National Science Foundation's Strategic Manufacturing Initiative, for instance, was pivotal in issuing 600 grants from 1986 to 2012 for establishing foundational technologies for additive manufacturing (3-D printing).

Conservative policies like these promoting national economic self-sufficiency could shape and accelerate the current uptick in domestic manufacturing, a shift driven by federal incentives, the coronavirus pandemic, and corporate America rethinking the predicament it long embraced and profited from, the separation of production from invention.

Bloomberg reports that 90 percent of U.S. executives are in the process of relocating operations out of China or have plans to do so, while 80 percent were considering moving some production to the United States. More promising, the *Wall Street Journal* reports, citing Census Bureau data, that construction of U.S. manufacturing facilities jumped to a record $108 billion last year, "more than was spent to build schools, heathcare centers or office buildings."

These ripples of reshoring confirm that reindustrialization holds promise for investors, workers, and the national interest. Yet the challenge remains for policymakers to drive these modest currents into a tidal wave ushering in an industrial renaissance throughout the land.

The National Strategy for Advanced Manufacturing, updated quadrennially by the National Science and Technology Council (NSTC), a White House office, represents the closest expression of an official industrial-innovation agenda. Just as the National Security Council coordinates its National Security Strategy across the defense establishment and intelligence community, the NSTC functions as the

entity by which presidents coordinate planning for manufacturing across the industrial policy community.

However, the industrial policy community—comprised of at least eleven federal agencies running fifty-eight programs fostering innovation, assisting with trade and financing, and "up-skilling" labor—lacks organizing principles. For example, Manufacturing Extension Partnership centers are funded and run by the National Institute of Standards and Technology, while Manufacturing USA institutes are funded in part by the U.S. Departments of Commerce, Defense, and Energy.

No single department or agency's core mission executes the national manufacturing strategy. Nor does a single official implement the resource requirements of the National Security Strategy. Despite grave domestic and foreign problems stemming from deindustrialization, and the promise of renewed national strength from a reindustrialized America, our government lacks comprehension and command of the industrial-base resource requirements of our domestic and foreign policies.

But an official with presidential access could provide critical leadership. A new position could be called the Director of National Strategic Resources, with authority to oversee, advocate for, and direct the military and civilian elements of government with industrial policy functions. Such an official would deliver needs assessments for the president's foreign and domestic goals, including reports on the nation's industrial base, innovation capabilities, and net assessments of science and technology competition with China, Russia, and our allies.

For example, a Director of National Strategic Resources would surface gaps in our current priorities, exemplified by the CHIPS Act, which focuses on the seven out of forty-four critical technology sectors where we already lead China. Rather than ceding the other thirty-seven to foreign powers, as seems to be the case, the director would focus on this side of strategic competition.

The role could be modeled after the National Security Resources Board, created in 1947 for this very purpose. Or it could draw from the original vision of the Director of National Intelligence (DNI), which integrates the sixteen agencies and offices that comprise the U.S. intelligence community, an organizational archipelago like the U.S. industrial policy community.

At critical inflection points in history, the United States reorganized its government, fashioning instruments of statecraft fit for the challenge of the times. When President Harry Truman signed the National Security Act of 1947, a bipartisan Congress consolidated the military services under a new Department of Defense to reboot political-military resources for the challenge of the Soviet Union. When President George W. Bush signed the Intelligence Reform and Terrorist Prevention Act of 2004, another bipartisan Congress created the DNI to orchestrate, advocate, and lead an information-intensive effort to preempt foreign terrorist plotting.

Now, in the era of great power competition, particularly against our toughest rival, the U.S. industrial policy community must be orchestrated to become—as our first Treasury secretary would demand—an instrument of economic statecraft to preserve our country, our liberty, and our way of life.

ABOUT THE AUTHORS

Nathan ***Hitchen***

Nathan Hitchen is a 2022-2023 defense fellow of the Alexander Hamilton Society. He is a graduate of the Institute of World Politics, Johns Hopkins SAIS, and Rutgers University, an

***

Предлагая стратегию государственного строительства в 1791 году, Александр Гамильтон утверждал, что «процветание обрабатывающей промышленности» обратит вспять внешнеэкономическую зависимость, ставя под угрозу вновь обретенную свободу республики. Его программа промышленных инноваций, позже отстаиваемая как «Американская система», создала производственную основу, которая питала американскую внутреннюю и внешнюю политику в 19-м и большей части 20-го века.

Но после более чем 40 лет аутсорсинга промышленный двигатель страны заржавел. Торговый дефицит, особенно в передовых технологических продуктах с 2001 года, когда Китай вступил во Всемирную торговую организацию, сигнализирует о возвращении иностранной зависимости, ставя под угрозу нашу оборону, инновации и уровень жизни.

В то время как финансовый сектор США процветал, Китай стал промышленной сверхдержавой, арсеналом самодержавия 21-го века. По словам министра военно-морского флота, Пекин может похвастаться крупнейшей в мире судостроительной промышленностью и наращиванием флота, с которым мы не можем сравниться. Мы также не можем сравниться с его огромными ракетными запасами. В войне за Тайвань в течение семи дней в Соединенных Штатах закончатся противокорабельные ракеты большой дальности, для производства которых требуется почти два года.

Пекин продвинулся вперед в гонке промышленных технологий, в то время как мы отклонялись от его моментов Sputnik. За несколько лет до того, как китайский шпион спровоцировал национальный урод в феврале 2016 года Пекин запустил первый в мире спутник квантовой связи. Три года спустя китайский космический корабль приземлился на дальнюю сторону Луны, чего мы так и не достигли.

И теперь азиатский гигант может похвастаться потрясающими лидерами в тридцати семи из сорока четырех критических и новых областей науки и техники, оцененных в новом докладе, финансируемом США.

Государственный департамент и проект специальных конкурентных исследований. Его инновации преуспевают в синтетической биологии, фотонных датчиках, передовых батареях, телекоммуникациях, наноразмерных материалах и производстве. Соединенные Штаты лидируют только в оставшихся семи полях.

Эти зловещие события требуют переоценки "постиндустриальной экономики" - мифа, который рационализировал деиндустриализацию США.

В конце 1970-х годов влиятельные экономисты и руководители корпораций развивали новые отношения между производством, мировой экономикой и инновациями. С небольшим количеством дебатов лучшая и самая яркая заявленная Америка переходит в постиндустриальную эпоху, то, как мы якобы перешли от сельского хозяйства к обрабатывающей промышленности, при этом секторы услуг обменивают информацией и знаниями, являющимися достижением.

Поэтому мы могли бы отправить на дальнюю часть мира грязные рабочие места по производству синих воротничков и сохранить чистые, белые воротнички «работников-знаний», которые владели бы будущим. Как самая ценная компания в мире, которая может похвастаться своими продуктами: "Разработана Apple в Калифорнии. Собрано в Китае". Эта самодовольная высокотехнологичная иллюзия подтолкнула наивный скачок в будущее. Если квалифицированная рабочая сила не считается «работой знаний», постиндустриальная экономика может процветать без миллионов рабочих мест в отечественном производстве.

Прибивая чистый эффект этого тщеславия, Дэн Ван предупреждает в Foreign Affairs: «Потеря навыков не только среди линейных рабочих, но и среди машинистов, менеджеров и дизайнеров продуктов... оставила Соединенные Штаты в плохом положении, чтобы доминировать в новых технологиях». Другими словами, транспортировка завода через океан подрывает инновационные возможности компании и, в конечном итоге, страны. Изобретения не могут быть коммерциализированы без промышленной основы, которая итерирует проектирование продукта и технологическое проектирование. Если производство приземляется за границу, то в конечном итоге делают и квалифицированные технические таланты.

Вацлав Смил настаивал на том же моменте десять лет назад, отметив, что инновации, скорее всего, происходят, когда исследования связаны с производственными процессами. В своем последнем бестселлере How the World Really Works канадский полимат далее подробно описывает риски глобалистской модели кластеризации такого большого количества производства в Азии.

Это основная проблема. Мы передали на аутсорсинг целые производственные системы, ослабив связи между сообществами по разработке продуктов и технологической инженерии, которые обеспечили Америке один за другим в 20-м веке. В Producing Prosperity профессора Гарвардской школы бизнеса Гэри Пизано и Вилли Ши называют эти связи "промышленным достоянием", нашей инфраструктурой технических ноу-хау.

Кроме того, поскольку наши технологические гении были одержимы постиндустриальными уловками - идеализируют алгоритмы привлечения внимания для социальных сетей или изобретают следующее приложение для доставки еды для так называемой "гиг-экономики" - страны, жаждущие прогресса, такие как Китай и Индия, были одержимы производственными процессами, предоставляющие технические ноу-…

Связка технологий американского происхождения, которые мигрировали в другое место для продвижения, ошеломляет ум. Пизано и Ши указывают на солнечные фотоэлектрические элементы, которые лежат в основе передового накопления энергии, отрасли, созданной здесь, но в которой сейчас доминирует Азия. Тот же шаблон относится и к сверхтяжелым поковкам, станкам, постоянным магнитам и рафинированием редкоземельных элементов, а также к аккумуляторам, производству светодиодов, полупроводникам, жидкокристаллическим дисплеям, прецизионному стеклу и волоконно-оптических компонентам.

Пришло время признать, что наш эксперимент по деиндустриализации и офшорингу подвел Америку. Поскольку промышленная база представляет собой национальный актив двойного назначения, поддерживающий как оборонное, так и гражданское производство, мы чувствуем внешние последствия офшоринга по мере приближения войны, но внутренние последствия были здесь все это время.

Зависимость от иностранных компаний и поставщиков из единственного источника внутри компании, увядающее производство в США создало единые точки отказа по всей оборонно-промышленной цепочке поставок, препятствуя производству в военное время. Например, аэрокосмическая фирма Williams International остается единственным американским поставщиком двигателя, необходимого для высокоточных ракетных систем, таких как Tomahawk и Harpoon, которые в настоящее время используются в Украине и потенциально для войны в Тайваньском проливе. Raytheon сообщает, что нехватка ракетных двигателей препятствует его способности выполнять заказы Министерства обороны.

Министерство обороны также не имеет очевидного плана направить промышленность на расширение производства в соответствии с Законом об оборонном производстве. Даже если бы это произошло, оборонные потребности разрушили бы точки пересечения с гражданскими продуктами,

вынудив отдельных поставщиков в прямую конкуренцию за микроэлектронику с автомобильной промышленностью и индустрией смартфонов, вызывая волновые последствия дефицита и

Потеря производственного мастерства также нанесла ущерб Средней Америке, забытому ингредиенту национальной силы. Семейная заработная плата в США, возглавляемая Генри Фордом в 1914 году, воспринятая новыми дилерами как «американский стандарт» и принятая трудом и руководством в Детройтском договоре в 1950 году, позволила единому работнику без высшего образования, часто женатому отцу, содержать семью.

Поскольку мы преследовали постиндустриальную фантазию, эта американская мечта практически мертва для среднего класса, что отражается в занижении числа браков и рождаемости, обнищании социального и человеческого капитала страны. Генерал. Родители X и Millennial должны работать усерднее и быстрее, чтобы идти в ногу со своими родителями-бумерами на соответствующем этапе жизни. Согласно индексу, составленному American Compass, поддержка семьи среднего класса в 1985 году стоила среднему отцу 40 недель его годовой полной заработной платы, оставляя остаток для других расходов или сбережений. Чтобы достичь такого же уровня жизни в 2022 году, сопоставимый кормильец должен исчерпать весь свой годовой доход плюс еще десять недель дохода, как правило, от работы своей жены полный или неполный рабочий день.

Стагнация заработной платы свидетельствует о том, что почти весь чистый рост занятости в период с 1990 по 2022 год был отнесен к секторам услуг с низкой добавленной стоимостью. Рабочие места в сфере розничной торговли, досуга и гостиничного бизнеса, администрирования и поддержки, а также складирования и транспорта, в совокупности которых занято 44,6 миллиона американцев, платят меньше, чем в среднем по обрабатывающей промышленности в 31,62 доллара в час в 2023 году. Часто для шести из десяти взрослых американцев без степени рабочие места в сфере услуг являются единственной альтернативой, когда производство высыхает.

Волынщики постиндустриальной истории упустили из виду, что экономика услуг никогда не строила и не поддерживала сверхдержавы. Ни заменитель, ни преемник производства, услуги не являются ни производными от первого, либо дополнением к нему. Владение и контроль производства остается незаменимым экономическим драйвером.

Поэтому лидеры как государственного, так и частного секторов должны заново подумать о воссоздании разнообразной производственной базы внутри страны и подключении этого возрожденного сектора к американским научно-исследовательским институтам. Только путем разработки промышленной политики в качестве инструментов государственного управления мы можем

конкурировать с Китаем и перезапустить наши двигатели внутреннего процветания.

Поскольку уступка производственной области другим, наша промышленная база сделала менее конкурентоспособной - в таких инновациях, как передовые батареи, где разработанная Китаем натрий-ионная батарея для электромобилей преуспеет литий-ионная технология, в которой Америка уже отстала - вмешательства, чтобы запустить или наращивать американ

Такие вмешательства не должны напугать защитников свободного рынка, потому что промышленная политика направлена не на то, чтобы напировать статистику Китая, а на возрождение «американского пути» политической экономии, который управил Соединенные Штаты до конца холодной войны. Из-за нашего двухпартийного принятия капитализма мы избежали общих подводных камней «командной» экономики, создавая «промышленное достояние» как общественное благо, которое приносило пользу всем, например, строительство системы межштатных автомагистралей, и коммерциализировали спонсируемые правительством исследования и инновации для питания новых отраслей.

Кроме того, мы всегда оправдывали рыночные вмешательства в оборонных целях, хотя эту иглу следует тщательно продеть. Военные должны усиливать, а не возглавлять - индустриализацию. Национальная безопасность может быть распространена практически на все, но отмывание промышленной политики через Министерство обороны приводит к милитаризованному перекосу политической экономии, падению Советов. Даже Министерство обороны, среди других учреждений, признает, что проблемы цепочки поставок национальной безопасности требуют решения в масштабах всей экономики, учитывая характер промышленного сектора двойного назначения.

Американский путь никогда не был о "выходе победителей и проигравших". Не было спроса на GPS, военное чудо космической гонки, пока президент Рейган не коммерциализировал его доступ для всех авиакомпаний в 1983 году. Американский способ также не был направлен на защиту багги-кнута. Например, Стратегическая производственная инициатива Национального научного фонда сыграла ключевую роль в выдаче 600 грантов с 1986 по 2012 год на создание фундаментальных технологий аддитивного производства (3-D-печать).

Консервативная политика, подобная этой, способствующая национальной экономической самодостаточности, может сформировать и ускорить нынешний рост внутреннего производства, сдвиг, вызванный федеральными стимулами, пандемией коронавируса и корпоративной Америкой, переосмыслением затруднительного положения, которое она долгое время принимала и извлекла выгоду, отделение производства от изобретений.

Блумберг сообщает, что 90 процентов руководителей США находятся в процессе перемещения операций из Китая или планируют это сделать, в то время как 80 процентов рассматривали возможность переноса некоторого производства в Соединенные Штаты. Более многообещающий, сообщает Wall Street Journal со ссылкой на данные Бюро переписи населения, что в прошлом году строительство производственных мощностей США подскочило до рекордных 108 миллиардов долларов, "больше, чем было потрачено на строительство школ, центров здравоохранения или офисных зданий".

Эти рябь решоринга подтверждают, что реиндустриализация обещает инвесторам, работникам и национальным интересам. Тем не менее, политикам остается задача загнать эти скромные течения в приливную волну, приведя к промышленному возрождению по всей стране.

Национальная стратегия передового производства, обновляемая раз в четыре года Национальным советом по науке и технике (NSTC), офисом в Белом доме, представляет собой самое близкое выражение официальной повестки дня в области промышленных инноваций. Так же, как Совет национальной безопасности координирует свою Стратегию национальной безопасности в оборонном и разведывательном сообществе, NSTC функционирует как организация, с помощью которой президенты координируют планирование производства в сообществе промышленной политики.

Тем не менее, сообщество промышленной политики, состоящее по крайней мере из одиннадцати федеральных агентств, осуществляющих пятьдесят восемь программ, способствующих инновациям, содействию торговле и финансированию, а также «повышения квалификации» рабочей силы, не имеет организационных принципов. Например, центры Manufacturing Extension Partnership финансируются и управляются Национальным институтом стандартов и технологий, в то время как институты Manufacturing USA частично финансируются США. Министерства торговли, обороны и энергетики.

Ни один основной представитель ни одного департамента или агентства не выполняет национальную производственную стратегию. Ни одно должностное лицо также не выполняет потребности в ресурсах Стратегии национальной безопасности. Несмотря на серьезные внутренние и зарубежные проблемы, связанные с деиндустриализацией, и обещание возобновления национальной силы из реиндустриализированной Америки, нашему правительству не хватает понимания и управления промышленными базовыми потребностями в ресурсах нашей внутренней и внешней политики.

Но чиновник, имеющий президентский доступ, может обеспечить критическое руководство. Новую должность можно было бы назвать директором по национальным стратегическим ресурсам, уполномоченным контролировать, защищать и направлять военные и гражданские элементы

правительства с функциями промышленной политики. Такой чиновник будет проводить оценки потребностей для иностранных и внутренних целей президента, включая отчеты о промышленной базе страны, инновационных возможностях и чистых оценках научно-технической конкуренции с Китаем, Россией и нашими союзниками.

Например, директор по национальным стратегическим ресурсам обнастит пробелы в наших текущих приоритетах, примером которых является Закон CHIPS, в котором основное внимание уделяется семи из сорока четырех критически важных технологических секторов, в которых мы уже возглавляем Китай. Вместо того, чтобы уступить остальные тридцать семь иностранным державам, как это кажется, директор сосредоточится на этой стороне стратегической конкуренции.

Роль может быть смоделирована по образцу Совета по ресурсам национальной безопасности, созданного в 1947 году именно для этой цели. Или это может опираться на первоначальное видение директора национальной разведки (DNI), которое объединяет шестнадцать агентств и офисов, которые составляют разведывательное сообщество США, организационный архипелаг, такой как сообщество промышленной политики США.

В критические моменты перегиба в истории Соединенные Штаты реорганизовали свое правительство, сформируя инструменты государственного управления, подходящие для вызова того времени. Когда президент Гарри Трумэн подписал Закон о национальной безопасности 1947 года, двухпартийный Конгресс объединил военную службу в рамках нового Министерства обороны, чтобы перезагрузить военно-политические ресурсы для решения проблемы Советского Союза. Когда президент Джордж У. Буш подписал Закон о реформе разведки и предотвращении терроризма 2004 года, еще один двухпартийный Конгресс создал DNI для организации, пропаганды и руководства информационно-интенсивными усилиями по предотвращению заговоров иностранных террористов.

Теперь, в эпоху конкуренции великих держав, особенно против нашего самого жесткого соперника, сообщество промышленной политики США должно быть организовано, чтобы стать - как потребовал бы наш первый министр финансов - инструментом экономического государственного управления для сохранения нашей страны, нашей свободы и нашего образа жизни.

ОБ АВТОРАХ

Натан ***Хитчен***

Натан Хитчен - научный сотрудник Общества Александра Гамильтона в 2022-2023 годах. Он окончил Институт мировой политики, SAIS Джона Хопкинса и Ратгерский университет,

***

№ 1.634

🇺🇦 Наш дайджест подій в Україні та навколо України від 28 травня 2023 року.

Поширюйте і коментуйте, бо це дійсно важливо!

Дякую!

💥 Головне:💥

📌 Росія зробила потужний подарунок Україні на День Києва. І поки нам гречники розповідали, що ракети та дрони у хуйла закінчаться ось-ось, вони потужно працювали над їхнім виробництвом. І таки так, нам з цим жити доти, доки ми не переможемо. І ще одне – відновлення у кордонах 1991 року ПЕРЕМОГОЮ НЕ БУДЕ.

📌 Як я і розраховував, Ердоган таки виграв вибори. У опозиції був би шанс, якщо кандидатом було висунуто мера Стамбула, який попри тиск з боку влади двічі виграв вибори.

Але геронтократ Киличдароглу таки "переміг". Аж так переміг, що фактично подарував реальну перемогу Ердогану... індики турецькі – вони такі індики. Пиху треба було свою запхати у... самі знаєте куди. І висунути людину, яка мала шанс. Але маємо те, маємо.

📌 Міністр рєзінкін пообіцяв, що поверне 9 мільярдів гривень, які було сплачено за липовими "контрактами" на постачання зброї. Я б рекомендував ці гроші повернути йому особисто. Коштом яєць за 17 гривень штука і ще багато чим.

📌 Зеленський НАРЕШТІ спромігся запровадити санкції проти Ірану. Чому цього не було зроблено після того, як "вартові ісламської революції" збили літак МАУ? У мене є лише єдина відповідь на це запитання.

У дайджесті – купа інших тем.

Працюємо на перемогу!

Підпишіться на нашу сторінку на Facebook Digests & Analytics Ukraine!

Наші дайджести – чи не єдине в Україні джерело концентрованої інформації про події, що трапилися протягом доби, а також основні тенденції в політиці, війні та в економіці.

Немає жодного сенсу читати усілякі "інсайди", телеграм-канали, чи "думки" так званих "експертів" (не говорю о справжніх, лише про тих, кого вам показують).

Для того, щоб бути в курсі всього, що відбувається в Україні, потрібно лише 3-5 хвилин на день. Це наш дайджест.

Лише той, хто володіє інформацією, в змозі адекватно реагувати на ситуацію.

❗ ❗ ❗ Теми доби

--

🔥У День Києва Росія здійснила ще одну потужну атаку України крилатими ракетами та дронами-камікадзе.

⭐ Президент Туреччини Ердоган виграв другий тур виборів та зберіг свою посаду.

⭐ Зеленський вніс у Верховну Раду проєкт ухвали про запровадження санкцій проти Ірану на 50 років.

❗❗ Війна

❗ Фронт

⭐ До Білорусі прибув із РФ ще один комплекс ППО С-400. Його буде розміщено в Мінській області.

⭐ Генштаб у ранковому зведенні 29 травня повідомив, що протягом доби лінія фронту не зрушила з місця. Цю інформацію підтвердили кілька команд OSINT. Кількість атак на українські позиції також суттєво зменшилася – Генштаб повідомив про 19 бойових зіткнень упродовж доби. На Куп'янському напрямку російські війська й далі намагаються прорвати фронт у районі с. Масютівка, проте успіху не мають. Командувач Сухопутними військами генерал Сирський після поїздки на ділянку фронту в районі Лимана заявив, що "невдовзі настане час, коли ми розпочнемо активні наступальні дії". Інтенсивність російських атак у районі Бахмута значно знизилася, проте на флангах і далі точаться запеклі бої уздовж траси М-03 на Слов'янськ та на південь від Бахмута – в Іванівському. На захід від Донецька ЗСУ відбили 12 атак у Мар'їнці та запобігли спробі наступу російських військ на Велику Новосілку.

⭐ Російська артилерія та авіація завдали ударів по прикордонних населених пунктах Чернігівської, Сумської та Харківської областей, а також майже по всіх містах та селах на лінії фронту та в прифронтовій зоні. Правий берег Дніпра в Херсонській обл. окупанти обстріляли понад 60 разів. Унаслідок обстрілу поранено кількох цивільних осіб.

Влада Києва повідомила про знищення над столицею та областю приблизно 40 повітряних цілей, кілька будівель дістали незначних пошкоджень. У Полтавській обл. збито 2 ракети та безпілотник. 4 БПЛА знищено над Миколаївщиною та Одещиною. В Одесі дрон пошкодив портову інфраструктуру, виникла пожежа. У Львівській обл. уламками ракети пошкоджено трактор та будівлю сільгосппідприємства. Удари дронами було завдано й по прифронтових населених пунктах.

За інформацією оперативного командування "Південь", Росія не застосовувала крилаті ракети "Калібр" під час нічної атаки. Вранці 29 травня Чорноморський флот вивів у море 3 кораблі з 20 "Калібрами" на борту, що свідчить про підготовку до ще однієї ракетної атаки.

Генштаб уточнив, що за попередню добу підрозділи ППО знищили 58 із 59 ударних російських БПЛА. Упродовж нічної атаки Росія запустила за цілями в Україні до 40 крилатих ракет повітряного базування Х-101/Х-555 та 35 дронів-камікадзе Shahed 131/136. Підрозділи ППО знищили 37 ракет, 29 ударних та 1 розвідувальний БПЛА. Спікер командування Повітряних сил Ігнат у відповідь на атаку Києва пообіцяв "віддячити" агресора. Міністр оборони Рєзніков обіцяє до зими посилити систему ППО, щоби вона прикривала не лише великі міста.

Президент Зеленський вніс до Верховної Ради проєкт постанови про запровадження на 50 років тотальних санкцій проти Ірану, який продав Росії дрони-камікадзе та технологію їхнього виготовлення. Іранські ЗМІ звинуватили Зеленського в антиіранській пропаганді й стверджують, що звинуваченнями Ірану він прагне отримати більше зброї від західних партнерів.

Прессекретар зовнішньополітичної служби ЄС Насраллі заявила, що російське керівництво та безпосередніх виконавців ударів по Києву та Дніпру буде притягнуто до відповідальності. Вона підтвердила, що Євросоюз готовий і далі допомагати Україні захищатися від агресії.

У Краснодарському краї РФ на полі впав безпілотник, який за деякий час вибухнув.

В окупованому Бердянську сталися вибухи в районі аеропорту, де розміщено російські підрозділи та техніка. Також ударів було завдано по скупченнях російських військ у Маріуполі та прилеглих селищах на узбережжі Азовського моря. За словами міністра оборони Резнікова, крилаті ракети Storm Shadow довели свою 100 % ефективність.

❗ Тил

⭐ Міністр оборони Рєзніков стверджує, що чиновники обов'язково повернуть кошти, які було сплачено за постачання озброєнь кільком компаніям. Ці компанії мали закупити обладнання за кордоном, проте не виконали контракти й не повернули кошти. Станом на 23 травня журналісти "Української правди" виявили в судовому реєстрі 30 подібних позовів із загальною сумою збитків 8,9 млрд грн, проте низка експертів переконані, що йдеться про суми в рази більші за названу.

⭐ Міністерство агрополітики повідомило, що майже 90 % полів уже засіяно. За словами заступника міністра Висоцького, посівну кампанію буде завершено 5–6 червня.

❗ Україна та світ

⭐ Уряд Австрії після запеклих дебатів ухвалив рішення про виділення €2 млн на закупівлю техніки для гуманітарного розмінування в Україні через Іноземний фонд допомоги в надзвичайних ситуаціях.

⭐ Командувач авіацією Повітряних сил Голубцов повідомив, що за результатами тестування українських льотчиків їхній вишкіл застосуванню винищувачів F-16 триватиме не більш ніж 6 місяців. Також усім пілотам доведеться вивчити англійську насамперед лексику, що використовуються в авіації. Зі слів Голубцова, для отримання оперативної переваги на певних напрямках, українським Повітряним силам потрібні 3–4 ескадрильї F-16 – 12–

16 винищувачів кожна. Він також повідомив, що проти України діють 50 російських ескадрилій із 39 аеродромів.

⭐ Війська Молдови приєдналися до міжнародних навчань НАТО Saber Guardian 23, які відбуваються в Румунії до 9 червня за участю підрозділів 12 країн. Угорщина не бере участі в навчаннях.

⭐ У другому турі президентських виборів у Туреччині переміг чинний глава держави Ердоган. Він отримав приблизно на 5 % більше за другого кандидата – Киличдароглу. Ердоган назвав свій результат "перемогою демократії". Президент Зеленський уже привітав Ердогана із перемогою.

⭐ Видання The Wall Street Journal повідомило, що Саудівська Аравія висловила претензії Росії, яка не скоротила видобуток нафти до обумовленого рівня. 4 червня у Відні відбудеться саміт представників ОПЕК+, куди входить і РФ. На ньому має бути погоджено план видобутку нафти на ІІ півріччя країнами – учасниками картелю. Президент Ірану Раїсі закликав членів ОПЕК до погоджених дій та єдності, щоби "заспокоїти нафтові ринки".

⭐ На кордоні Ірану та Афганістану сталося бойове зіткнення, у якому загинули 3 військовослужбовці з обох сторін. ЗМІ повідомили, що між країнами виникла серйозна напруженість через обмеження рухом "Талібан", що править в Афганістані, постачання води до річки Гільменд, яка живить східні провінції Ірану.

⭐ У російських пропагандистських РМ розгорнуто кампанію із закликами до населення додатково працювати на військові потреби, зокрема, перейти на 6-денний робочий тиждень без додаткової оплати. Пропагандистка Симоньян запропонувала працівникам заводів із виробництва боєприпасів "добровільно" щодня працювати ще 2 години.

⭐ Білоруський президент Лукашенко заявив, що Росія надасть ядерну зброю для захисту всім країнам, які приєднаються до "Союзної держави РФ та

Білорусі". Ядерні заряди, які б (або вже розміщено) у Білорусі, перебувають під повним контролем Росії.

⭐ Глава МЗС Фінляндії Хаавісто заявив, що ОБСЄ загрожує розпад через відмову Росії та Білорусі схвалити головування Естонії на 2024 рік. Організація ухвалює рішення лише консенсусом усіх 57 членів. ОБСЄ поки ще є єдиною європейською організацією в галузі безпеки, у якій беруть участь Росія, США та Україна. Основними завданнями ОБСЄ є запобігання конфліктам, моніторинг кризових ситуацій та спостереження за виборами. Росія оголосила про призупинення виплати внесків до Парламентської асамблеї у 2023 р та перенесення на нинішній рік коштів, заплачених у 2022 р. РФ відмовилася від співпраці із членами організації, проте має право вето будь-якого рішення.

⭐ Посольство Німеччини в Москві назвало "ескалацією" рішення МЗС РФ обмежити кількість німецьких дипломатів та співробітників представництв у країні, а також пообіцяло, що німецький уряд дасть на ці дії адекватну відповідь. Обмеження для німецьких дипломатів набудуть чинності на початку червня.

⭐ Президент США Байден і лідер республіканської більшості Конгресу Маккарті досягли угоди про збільшення порога держборгу. Для запобігання дефолту США за держзобов'язаннями цю угоду до 5 червня мають затвердити обидві палати Конгресу, у яких ще є значні розбіжності щодо цього питання.

❗ Київ

⭐ Київ відсвяткував День міста. Жителі наголошують, що їх не налякали повітряні атаки Росії.

⭐ Мер столиці Кличко повідомив, що вібрації, які жителі відчули вночі з 27 на 28 травня під час повітряної тривоги, є наслідком руху колон потужної техніки, а не землетрусом.

==

🇺🇦 🇺🇦 🇺🇦 Команда Digests & Analytics Ukraine потребує вашої допомоги! 🇺🇦 🇺🇦 🇺🇦

💵 Наш фронт – тут. І він не менш важливий за той, що на

сході та півдні. Тому 100-200-300-1000 гривень чи доларів, чи євро 🙂 матимуть значення.

Рахунки для вашої допомоги

🍎 на PayPal на адресу digests.ua@gmail.com

🍎 або на картку Приватбанку 5218572230050937

🍎 чи Монобанку 5375411411697449

==

⭐ Поставте +, хто дочитав 🙂

***

№ 1.635

«Політичні» міркування Тома Купера завжди пройняті сарказмом. Такий собі знущальний монолог про недосконалість світу – найбільше дістається, звісно, росії, де проблисків розуму він, схоже, вже взагалі не бачить. Наприкінці – критика вилазки в бєлгородську область, сенс якої Куперу не зрозумілий. Обіцяє, що за кілька днів буде новий огляд про стан справ на фронті.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-27-may-2023disclaimer

Опубліковано 27.05 о 18.30 за Києвом.

За переклад дякую Микола Ковальчук, Тетяна Саніна, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

.

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ. 27 ТРАВНЯ 2023. ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

Привіт всім!

Здається, ми повернулися до ситуації станом приблизно на березень чи квітнень минулого року, коли деякі відвідувачі цього блогу не знали (або й не хотіли знати) про мій професійний досвід чи саму мету цих дописів, і тому могли – «автоматично» й «правомірно» – дійти висновку, що вони можуть вчити політики та історії мене та всіх інших відвідувачів. Або принаймні «змусити» мене «визнати» кілька відомих фактів…

Хм…

Що ж, зважаючи на їхній інформаційний статус, дозвольте мені розпочати допис зі вступу, або насправді, з ще одного застереження та повного одкровення (приблизно в 349-й раз): окрім того, що я американо-український рупор, і тому, що я однаково критично ставлюся як до арабів, так і до ізраїльтян, я ще й лівий расист і антисеміт. Крім того, як відвертий прихильник повстання проти асадистів у Сирії, я прозахідний динозавр, що підтримує найманців-джихадистів, роботу якого оплачують ЦРУ, Моссад, ООН і НАТО (безліч американців, британців, росіян, сербів, болгар, аргентинців, іспанців, кілька канадців та багато австралійців можуть підтвердити це в будь-який час доби). Крім того, кілька австрійців, багато іранців і асадистів можуть засвідчити, що я є платним агентом ФРС [розвідка Німеччини – перекл], ЦРУ, ВРО [розвідка Австрії – перекл], MI6, турецького ОНР та секретної служби Катару (суддя Салватті навіть видав офіційне повідомлення про звинувачення), а єгиптяни, іракці та небагато ізраїльтян знають, що мені платить не лише Моссад, а й SAVAMA [розвідуправління] з

Ірану, Мукбарат з Єгипту та Головне управління військової розвідки Іраку. Я на службі КВІР [Корпус вартових ісламської революції – перекл.] (іракці знають це найкраще, завдяки іранцю та іспанцю, які сплагіатили мої книги); а потім я працюю на КДБ, ФСБ, РСБ [можливо Банк Русскій стандарт – перекл.], UPS, DHL, ÖAMTC [австрійський клуб авто та мотолюбителів – перекл.], 4WD, DDIS, EYIT, RWR, P-19, MFG, FUGYU [автор перераховує рандомні абревіатури – перекл.] та дотичний до MILF (ніякої еротики, просто Філіппінське повстання Моро має найкрутішу абревіатуру з усіх).

…і, як уже багато років знають всі мої підписники Facebook, на фотографії ви бачите мене (перша особа у формі праворуч), агента військової розвідки Північної Кореї з високими нагородами, під час отримання медалей від Великого Генерала та Славного Брата.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

Псссс! Між нами: через кілька хвилин після того, як було зроблено це фото, я наказав ліквідувати двох інших хлопців. Я не шаную ані конкуренцію, ані будь-які розбіжності у поглядах.

Але я відволікся. Не тільки ви, шановні читачі, але й різні журналісти хочуть знати, що я думаю про політику, і постійно ставлять мені питання з цього приводу.

Мене це дратує. Справа не в тому, що я вагаюсь коментувати чи ні, а радше тому, що мені цікаво розуміти - і, якщо можливо, пояснювати - сучасні війни. Не політику. Але, оскільки питання ніколи не закінчуються.... добре, ех, гаразд, «приземлюсь трохи» і відповім на кілька запитань… (...бо, знаєте, під час війни в політиці та соціальних мережах відбуваються набагато важливіші речі, ніж на полі бою. Складні збройні системи? Кому це нада: забагато технічних деталей. Що важливо, так це спорт і кулінарія …)

Для початку: сучасна політика на стратегічному рівні продовжує фонтанувати абсурдністю та іронією. Можливо навіть більше ніж сучасна й заплутана реклама контрацепції

Наприклад: США (і не тільки США) глибоко розчаровані єгипетським військовим режимом – режимом, підтримуваним Заходом впродовж останніх 30+ років (настільки сильно, що ЄС постачав обладнання для боротьби з масовими заворушеннями як «спосіб демократизації країни» ще кілька років тому). Спочатку через спроби постачати артилерійські боєприпаси до росії, а потім через те, що дозволити російським транспортним літакам перевозити (нечисленні, давні, розроблені та виготовлені Чехословаччиною) навчальні (і легкі ударні) реактивні літачки Аеро L-39 «Альбатрос» до Центральноафриканської Республіки.

Так само єгиптяни глибоко розчаровані, коли такі придурки, як я, звинувачують їх у підтримці персонажів на кшталт «маршала» Хафтара в Лівії, котрий, у свою чергу, співпрацює з пудінгом [автор так називає путіна – перекл.], Макроном та кількома іншими прекрасними героями у боротьбі проти міжнародно визнаного уряду у Тріполі, котрий, на жаль, підтримали Туреччина та Катар... Зі свого боку, Хафтар (плюс росія) підтримує масових убивць із «Сил швидкої підтримки» (RSF) у Судані – що суперечить інтересам Єгипту, оскільки офіційно єгипетський військовий режим є одним із найбільших прихильників суданського військового режиму, проте де-факто «воює» з RSF….і все тому, що Захід продовжує наполягати ніби підтримка диктатури спрощує життя (ну і приносить прибуток), та, звичайно, тому, що араби несумісні з демократією…

Яким боком усе це стосується України?

Ясно, що спроби росії розширити сфери впливу в Африці ми до уваги не беремо. Та ми вже підійшли впритул до теми, не хвилюйтеся. Просто мені хотілося зробити трохи довший вступ, думаю, ви це вже зрозуміли...

Отже, повернімося до зовнішньої політики Єгипту. Вона, хай би як абсурдно це звучало, віддзеркалює політику Заходу. Найперше в тому, наскільки ця політика сповнена сенсу (спойлер: ні на грам), а також у мудрості й далекоглядності: керує нею справедливість, рівність і чесність...

Хай там як, зовнішня політика Єгипту майже точно відтворює зовнішню політику США, ЄС і НАТО — не тільки в стосунку до України (минулі 20-30 років), а й щодо світу за минулі років 70...

Ось чому політики тут на Заході пережили такий шок, коли почули, як представник Африканського національного конгресу — політичної партії колишніх противників апартеїду і борців за свободу, які перетворилися на банду страшенно корумпованих і дуже меркантильних істот, що нині керують Південноафриканською республікою — відкрито назвав росію другом, а Захід — ворогом, і все це в інтерв'ю... BBC, здається?

Дивно, ні? Вперше в історії людства (!) представник корупційного та некомпетентного уряду, який не спромігся зробити нічого нормального в жодній сфері, за яку брався, додумався звинуватити інші держави у власних помилках та корупції. Звісно, раніше такого ніколи не траплялося. Ніде. Принаймні, точно не на планеті Земля...

Гаразд, повернімося до справи. Сполучені Штати — де зараз і політики, і медіа, хай би з якого краю політичного спектру вони стояли, часто гонять пургу зразка центральноамериканських популістів 1980-тих років — врятують ситуацію. Де там у нас цього разу проблеми? Почнімо з ситуації в Судані. Тут американці спільно з Об'єднаними Арабськими Еміратами організували режим припинення вогню між військовим урядом і силами швидкого реагування. А це, щоб ви розуміли, як намагатися гасити пожежу каністрою бензину, та ще й руками піромана. Тому — як дивно! — режим припинення вогню протримався лише трохи довше 15 хвилин: цю війну припинено, так як було припинено війну в Сирії, коли пудінг сказав її припинити. Тричі. Так що зараз поговорімо нарешті про Україну.

Втім, не втримаюся і відволічуся ще на секунду: всім зрозуміло, що насправді має значення тільки міжнародна безпека Індії. Без сумніву, ультра-турбо-мудрі генерали та політики з Нью-Делі не прогадали, коли побудували свою стратегію безпеки на надійному джерелі зброї та дружбі з віри гідним партнером: росією. Так, росією, не СРСР. Відповідно, Індія, на противагу непостійному Заходу, трималася за цю свою політику навіть тоді, коли їхній найбільший союзник усіх часів пішов божевільною війною на народ і демократію України, і настільки зберегла віру у велике майбутнє російської федерації, що вступила в нерушимий союз із Китаєм.

Уже чую, як хтось заперечує, мовляв, Пекін — такий великий друг москви, що в знак вдячності й під страхом імовірних західних санкцій скасував усі переговори з москвою про газогін «Сибір-2»...

Але це другорядні деталі. Важливіше, що цей вчинок не сподобався багатьом австрійцям. Їм тепер треба жаліти нещасного засмученого олега дерипаску — російського олігарха, який досі володіє третиною акцій STRABAG, однієї з найбільших будівельних компаній в Австрії. Насправді деякі кадри в цей момент не можуть стримати сліз, адже STRABAG — це один із найбільших австрійських національних концернів, назва якого з минулого року лунає в наших медіа частіше, ніж Отченаш. Розумієте, якщо Австрія перестане робити звичний бізнес із пудінгом, ініціативу перехоплять китайці...

Але я знову відволікся... Я насправді хотів сказати, що агентурна розвідка повідомляє: військово-повітряні сили Індії не можуть літати, бо їм бракує комплектуючих для МіГ-ів і Су «власного виробництва». Втім, це не так важливо, бо ж насправді ВПС Індії надзвичайно потужні, деякі їхні пілоти вчаться десь у Європі, а один-єдиний Су-57 може збити всі F-22 і F-35 — одним пострілом...

Якщо підсумувати: росія зостається найкращим другом Єгипту, ПАР, Індії, Сербії, Туреччини і дядька-троюрідного-брата-племінниці-вашого-сусіда… а винен у всьому Захід.

Серед усього цього я можу принаймні вдавати, що розумію одне: саме росія — повторюю, щоб наголосити: росія, а не союз совєцьких соціалістичних республік, який у ті часи включав і Україну, — врятувала Індію від вторгнення США у 1971 році. Справді — а я певен, що ви про це не знали — російська спєциальная опєрация в Україні сьогодні знову рятує Індію від американського вторгнення, яке готували вже кілька років…

Може, тому, що Голлівуд нарешті проголосив фільми Боллівуду серйозною загрозою національній безпеці… І все це, зрештою, повертає мене до України. Чи десь там поруч із нею. Здається… вже не можу знайти цього місця на мапі… Суть от у чому: я замислився. Чи може статися, що саме знаменитий генерал Павлос Христу (у відставці) з Греції насправді є тим генієм, який стоїть за політикою, що її провадять Вашингтон, москва, Каїр, Лондон, Берлін, Нью Делі, Париж, Преторія, Бразилія та ще кілька куточків по всій планеті Земля, а заразом і за всіма соцмережами, як-то Фейсбук, Твіттер, Телеграм, ТікТок, вКонтактє та кілька інших — і то не тільки в Афінах?

Щооо? Ви ніколи не чули про Христу, всесвітньо визнаного військового генія нашого часу? Так-так-так… Порівняно з Христу, фон Клаузевіц, фон Манштейн, Жуков, Монтґомері, Ейзенхауер, а з ними і ще кілька були довбаними аматорами. Христу кращий за генерала Петреуса… та що там: кращий навіть за Обаму. Але вам шалено пощастило: я терпляча людина, тому все поясню.

Кілька тижнів тому геній Христу осяяв людство коментарем на зразок цього: «Війни слід провадити тільки між арміями на відкритому просторі. Україна зі своєю воєнною доктриною перенесла війну в міста без попереднього відселення мешканців, тож з обох боків є важкі втрати. Гинуть цивільні люди. Це воєнний злочин — вести бої та бомбардування, тримаючи населення посеред боїв, влаштовувати військові бази серед міст, у лікарнях. Це заборонено міжнародними законами війни…»

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Одразу за знаменитими австрійськими містами дерев бачимо знамениті українські міста на колесах… (Дуже дякую, Енді: маєш «підмогу»!)

[На малюнку – Крокуючий Лондон, мандрівне місто зі стімпанківського роману Філіпа Ріва «Смертні машини» – ред.].

Ніколи не забуду тієї миті, коли прочитав нетлінні слова Христу. І не лише тому, що від цього мій монітор та окуляри поплавилися: то було так, немовби небеса відкрилися і з них зійшов янгол, оточений яскравим світлом, щоб донести це одкровення… мені відібрало мову від такої

всеосяжної глибини військової думки…

ФУ! Ці огидні українські військові доктрини! Ця їхня жахлива практика перенесення українських міст, наповнених українським цивільним населенням, у росію, в Чечню, в Грузію, в Сирію, в Малі, в Лівію, в ЦАР… навіть… уявляєте, які нахаби?.. в Україну… якусь неіснуючу країну… розташовану невідомо де… тож росіянам доводиться щоразу на них нападати і бомбардувати, а через це гинуть люди по обидва боки…

Ще одне не дає мені спокою: це ж як промили мізки всім цим прихильникам України, якщо вони не вірять у безкінечні російські фейкові заяви про те, що генерала Залужного на початку цього місяця було важко поранено?

Напевно, не гірше, ніж усім тим, хто ведеться на заяви українців про те, що кілька днів тому вони пошкодили російський корабель радіоелектронної розвідки «іван хурс»…

Але важливо не це. Важливо, що посеред усього цього рейваху з'явилися шокуючі новини з бєлґородской області російської федерації. Дві групи озброєних російських опозиціонерів, контрольованих ГУР МО України (Головне Управління Розвідки… і перш ніж ви запитали: ніт, я на них не працюю — вони просто покривають усі витрати на одну з моїх яхт у Монте Карло) — і частково оснащених американською технікою, зброєю та спорядженням — «вторглися» на територію росії. Просунулися спершу на п'ять, потім на десять кілометрів, захопили п'ять чи шість сіл, а тоді повернулися до України.

Звісно, з військової точки зору, ця подія "викрила" нові слабкі місця Збройних сил російської федерації (ЗСрф): насамперед, виявилося, що ВСрф не має достатньо військ для захисту власного кордону з Україною. Ситуація із наявністю військ, які могли б протистояти таким рейдам, – навіть гірша. Саме тому двом російським групам вдалося просунутися на 10 кілометрів углиб росії і тепер подейкують, ніби ВСрф невдовзі вивели цілу мотострілецьку дивізію з України та перекинули її на кордон "на півночі". Авжеж, десь за півтори–дві доби вишестоящі органи у москві розпорядилися про ("показовий") "каральний контрудар по диверсантах, що вели розвідку" – із залученням ударних та штурмових гелікоптерів, а також винищувачів-бомбардувальників Су-34… Однак, їхні сухопутні сили "дали таку блискавичну і вправну відсіч", що цивільна влада не мала іншого виходу, крім як розпочати евакуацію населення з доброго десятка сіл, – їм просто не було відомо, чим займаються ВСрф, ба більше, не було зрозуміло, чи російська армія взагалі щось робить. Потім росіяни втратили один гелікоптер, а екіпажі їхніх супер-мега-винищувачів-бомбардувальників Су-34 лише продемонстрували, що вони не навчені навіть азам своєї справи, бо в польоті на низьких висотах їм не вдалося влучити бомбами вільного падіння бодай в одну ціль. От вам і "бойовий досвід війни в Сирії"...

Звісно, “кумедно” спостерігати за тим, як пудінгові патякала-пропагандисти в один день оголошують “перемогу” в Бахмуті так, ніби вони виграли у Другій світовій, і вже наступного дня “доволі стримано” доповідають про “вторгнення “диверсантів”. Але у мене погані передчуття відносно цієї акції – з кількох причин. Почнімо зверху – і далі за списком…

По-перше, Зеленський. Ця операція або була санкціонована Зеленським, як і належить, або не була. Якщо він дав на неї згоду, то він проігнорував численні попередження США та різних європейських урядів, які просили НЕ атакувати росію. Це ризиковано з низки причим, зокрема через імовірність ядерного удару у відповідь з боку росії, а ще через імовірну втрату західної підтримки.

Якщо ж Зеленський не санкціював цю операцію… то тоді питання: а хто керує Україною? Президент, обраний народом, як і належить, чи якісь анонімні апаратчікі [орфографія автора] у розвідслужбах – як не належить?

По-друге: навіщо це зробили?

Якщо мотив – призвести до заворушень у росії… то вибачте, але для цього знадобиться значно – набагато – більше, ніж дві моторизовані роти. Відповідно, операція не мала успіху. Якщо це робилося для того, щоб змусити ВСрф відвести частину резервів з території України на північ, на кордон між росією та Україною… і таким чином послабити ВСрф перед прийдешнім “ненастанним, визначним українським контрнаступом”... то, ну, дехто пише, що росія перекинула 3-тю мотострілецьку дивізію на цей напрямок, хоч я і не знайшов підтвердження. Менше з тим. Перефразуючи вищесказане: немає чітких доказів того, що операція була успішною навіть у цьому плані.

То які ж тоді були мотиви? Потролити росію задля пропаганди? Якщо так, то вибачте: не знаю випадків, коли сторона вигравала у війні за допомогою військового тролінгу. Це – марнування часу, як і будь-які інші операції, які організовують “заради піару”.

Сподіватимемося, що це – щось на кшталт “розвідки боєм” – щоб довідатися, чи є в росії достатні сили по той бік кордону, і як швидко вони можуть зреагувати…

На превелике щастя України, цього разу, посеред хаосу в москві, спричиненого, скажімо так, комунікацією у військових рангах, про яку я вже кілька днів тому писав, пудінг і його шайка (суто з “технічних причин”) дуже повільно і некомпетентно зреагували на ситуацію – і не спромоглися скористатися з неймовірної нагоди. Вже не менше року вони нам репетують про агресивне НАТО та геноцидальний київський режим, які мають на меті знищення росії. В Україні та на Заході всі відкидають звинувачення і звинувачують росію в агресії, а Україну вважають жертвою цієї агресії. Але ж тепер українці дійсно атакують територію росії (і вже вдруге), і тим самим підсилюють російські наративи. Це що, виходить, пудінг і ко вже забули про свої власні міфи про “агресивне НАТО та нацистський київський режим, який вбиває росіян”?..

… і це ще на додачу до того, що більшу частину залучених російських добровольців – якщо сильно пом’якшити – складали “футбольні хулігани та прибічники право-радикальних поглядів”.

Людоньки, ви лише уявіть: зовнішні відомства США надають зброю українським розвідслужбам, а вони нею озброюють кілька зграй неонацистів. Вибачте, але навіть у часи, коли Ізраїль обирає у свій уряд релігійних фанатиків із фашистськими поглядами, я не певен, що це “спрацює”.

Та й таке. “Зведення з фронту” ще будуть, за день чи два.

***

№ 1.636

Спецмародери. Як імпортери зброї вивели з країни мільярди гривень у розпал війни

2023-05-25

РОМАН РОМАНЮК, СОНЯ ЛУКАШОВА

Початок літа 2022 року увійшов в історію українського волонтерського руху. 22 червня Сергій Притула разом із Ігорем Лаченом оголосили про збір неймовірної суми: 500 мільйонів гривень – для покупки трьох ударних безпілотників "Байрактар".

Замість 500 мільйонів за 7 днів українці скинули волонтерам 600 мільйонів лише за 3 дні. Цей збір став реально всенародним, про нього писали провідні ЗМІ, його обговорювали в соцмережах і на вулицях. Це була справжня медійна подія.

Але майже в той самий час відбувались десятки інших історій, про які мало хто знає. Вони так само пов'язані з постачанням зброї для ЗСУ, і у них так само фігурували величезні суми. От тільки йшлося не про великі збори, а про великий грабунок.

Навесні-влітку 2022-го Міноборони уклало контракти з кількома імпортерами зброї, зробило 100% передоплати і – вже майже рік чекає на свої снаряди та техніку.

"Українській правді" давно були відомі кілька таких кричущих історій, коли імпортери виводили гроші з повної передоплати від МОУ з країни і нічого не постачали. Але складно було почати говорити про них у розпал війни.

Однак проблема з махінаціями імпортерів виявилася настільки важкою, що Міноборони, схоже, вичерпало непублічні важелі впливу і перейшло до відкритих судових позовів по найбільш кричущих кейсах і компаніях.

"Українська правда" проаналізувала, на кого з продавців зброї відомство Олексія ***Резнікова*** пішло судом, а також спробувала з'ясувати, кого у МОУ поки що "забули".

Міністерство оборони України

Управління преси та інформації

Press and Information Office

03168, м. Київ-168, Повітрофлотський проспект, 6. E-mail для ЗМІ: psmodu@post.mil.gov.ua

Журналісту видання «Українська правда»
Соні ЛУКАШОВІЙ

Шановна пані Соню!

Висловлюємо Вам повагу та у відповідь на Ваше звернення від 09.05.2023 надаємо наступну інформацію:

«Стосовно стягнення коштів з Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення «Укрспецекспорт», Спеціалізованої зовнішньоторговельної фірми «Прогрес», Державного госпрозрахункового зовнішньоторговельного підприємства «Спецтехноекспорт» через порушення останніми строків виконання зобов'язань за державними контрактами, укладених з ними у 2022 році, Департаментом юридичного забезпечення Міністерства оборони України повідомляється, що Міністерством оборони України до зазначених юридичних осіб наразі подано 28 позовів на загальну суму 8 571 748 459,02 грн.

Аналогічні позови також подані і до інших підприємств, якими несвоєчасно виконані зобов'язання за укладеними з Міністерством оборони України державними контрактами.

За інформацією Департаменту військово-технічної політики, розвитку озброєння та військової техніки Міністерства оборони України, контракти, зазначені у пункті 5 вашого запиту, стосуються озброєння та військової техніки.

У Міноборони постійно проводиться робота щодо мінімізації можливих внутрішніх ризиків, що можуть призвести до невиконання контрактів державними підприємствами. У випадку виявлення таких фактів, проводяться службові розслідування, спрямовані на перевірку можливих порушень. Керівництво Міністерства оборони ініціює відповідні заходи, а також реагує на інформацію від правоохоронних органів і громадськості, повідомлень у медіа та приймає відповідні кадрові рішення щодо посадових осіб відомства».

1. Кому війна, а кому… Звідки взялися мільярдні борги перед МО

Початок російського вторгнення наприкінці лютого 2022 року повністю змінив життя української оборонки.

Збройні сили потребували всього, одразу і в необмежених кількостях. Українська ж оборонка, яка всю свою історію працювала виключно на експорт, мусила швидко перелаштуватись. Йшлося про дні та години.

Саме у ті перші дні всіх спецекспортерів Укроборонпрому підпорядкували напряму Міноборони і переключили з експорту на імпорт всього озброєння в Україну.

Таких державних компаній всього три:

1) — колишній монополіст "Укрспецекспорт",

2) — його дочірня спеціалізована зовнішньоторговельна фірма "Прогрес"

3) — та теж державний "Спецтехноекспорт".

У березні 2022-го, коли російська армія намагалась взяти Київ та інші великі українські міста, згадані компанії отримали повний карт-бланш на пошук і поставку для ЗСУ необхідної зброї та припасів.

В багатьох випадках менеджери згаданих компаній у найстрашніші для країни дні все одно думали більше про власний зиск, ніж про відповідальність.

Влітку 2022 року в інтерв'ю УП міністр оборони скаржився, що спецімпортери, женучись за контрактами, часто конкурували між собою і завищували ціни. Часом вони ледь не зривали домовленості про поставки певних видів зброї, досягнуті президентом Зеленським із його європейськими колегами.

Про масштаби таких дій досі публічно не було відомо.

"Українська правда" від співрозмовників на зброярському ринку наприкінці минулого 2022 року чула досить страхітливі цифри. Йшлося про десятки мільярдів гривень невиконання поставок по укладених в перші місяці повномасштабної війни контрактах.

У жовтні 2022 року за наказом Резнікова була створена спеціальна Комісія з розгляду питань погашення простроченої дебіторської заборгованості.

Опосередковано загальний розмір проблем МО можна було оцінити за рівнем дебіторки станом на кінець 2022 року. А вона обчислювалась десятками мільярдів гривень.

Це навіть стало причиною відчутного напруження між Мінфіном і Міноборони:

— МОУ просило гроші, а в Марченка "радили" повернути в країну виведені імпортерами гроші.

За даними УП, наприкінці минулого року був проведений великий аудит виконання контрактів МО з постачальниками. Його результати, м'яко кажучи, були вражаючими. Особливо в частині контрактів спецімпортерів зброї.

Початок 2023 року приніс Міноборони гучний скандал про так звані "яйця по 17 гривень".

Він коштував посад кільком відповідальним людям в МОУ. Але, як розповідають співрозмовники УП у Кабміні та серед дотичних до поставок ЗСУ структур, головним наслідком скандалу стало сахання від будь-яких сумнівних умов при укладанні контрактів.

Резніков своїм рішенням створив громадську антикорраду при МО. Тепер на обговоренні тендерів профільні заступники міністра інколи навіть лякають нею "особливо наполегливих" постачальників.

Але багатомільярдний тягар старих прострочених контрактів і надалі тиснув на роботу Міноборони.

Навесні 2023-го відомство Резнікова почало масований юридичний наступ на підпорядковані собі ж державні компанії, які отримали від МОУ мільярди гривень передоплати навесні 2022 року, але досі не здійснили поставки продукції.

2. Всіх судити: найбільші позови Міноборони

Станом на 23 травня 2023 УП вдалось відшукати в судовому реєстрі щонайменше 30 позовів Міноборони до 4 державних підприємств, які займаються збройними закупівлями.

Йдеться про "Спецтехноекспорт" і "Укрспецекспорт" – по 12 судових справ, компанію "Прогрес" – 4 справи, і навіть новостворену Агенцію оборонних закупівель – 2 справи.

Загальна сума позовів за простроченими контрактами, які "засвітили" в реєстрі – 8,9 мільярда гривень.

Для порівняння – стільки ж фонд "Повернись живим" (близько 6,6 мільярда) та Фонд Порошенка (понад 2 мільярди) зібрали разом за 9 років війни, починаючи з 2014-го.

У відповіді на запит Міноборони підтвердило підрахунки УП щодо кількості та загальної вартості позовів.

МОУ додало, що працює над "мінімізацією можливих внутрішніх ризиків, що можуть призвести до невиконання контрактів державними підприємствами", а якщо такі випадки стаються, то проводить службові розслідування.

Загальна сума і вартість позовів у відповіді МОУ не враховує дві справи стосовно *Агенції оборонних закупівель*. Річ у тім, що на момент запиту УП про них не було відомо

У ці 8,9 мільярда входять як отримані постачальниками передоплати, так і штрафи й пені за прострочене виконання контрактів. Але, за даними УП, подані позови покривають тільки частину прострочених угод.

Більшість договорів, за які судиться військове відомство, були підписані в березні-квітні 2022 року, деякі – влітку і навіть восени, коли департамент закупівель у МОУ уже очолив Олександр Лієв *(початково в тексті була допущена неточність щодо часу призначення Лієва – УП)*.

У позовах Міноборони вимагає стягнути зі своїх імпортерів суми, які воно оплатило авансом.

І ці суми вражають.

Так, наприклад,

> — у травні 2022-го лише за одним контрактом "Прогрес" отримав від держави одразу 1,3 мільярда гривень.

Як вдалося з'ясувати УП, йдеться про контракт на поставку 122-мм пострілів до РСЗВ "Град".

І попри те, що договір не був виконаний, пізніше цій же компанії знову перераховували гроші наперед.

Загалом у "Прогресу" через суд уже намагаються стягнути 2,6 мільярда.

Ще один позов,

> — за даними УП, стосується поставки в Україну вживаних американських військових автомобілів HMMWV ("Хамві"), які мали постачатись по більш як 300 тисяч доларів за штуку.

"Прогрес" уже відомий читачам УП: в одного з його керівників, Олександра Миронюка під час обшуку у справі про поставку бронежилетів у дивані знайшли 17 мільйонів 78 тисяч гривень, 400 тисяч доларів та 100 тисяч євро.

Миронюк приніс у суд "заяву" від 86-річної жительки Харкова Елеонори Думіньш про те, що це вона позичила йому вилучені гроші. Спираючись на це, а також на те, що слідство не поспішало висувати Миронюку офіційні підозри, восени 2022-го суд наказав повернути йому кошти.

Чоловік місяцями боровся за те, щоб забрати свої мільйони. Але, за дивним збігом обставин зміг повернути їх буквально в переддень виходу статті про ці гроші на "Українській правді" – 24 січня. За 6 днів після матеріалу та розголосу кошти знову арештували.

Із судових рішень також стало відомо, що поліція розпочала розслідування стосовно Миронюка про підробку документів. Яких саме – не уточнюється. Однак вказано, що метою підробки було відмивання злочинних коштів. Може йтися про "позику" від Думіньш, яка явно має ознаки фіктивності.

Слідство встановило, що вилучені в ексчиновника кошти знімали в різних банках, у різних містах України і в різні дати. Це відбувалось з травня по серпень 2022 року, тоді як "позика" датована щонайменше на 4 місяці раніше – січнем.

Частину готівки зняли в банку, клієнтами якого не були ані Миронюк, ані його "спонсорка" Елеонора Думіньш. На їхні власні рахунки не надходили інші кошти, крім зарплати та пенсії.

Як переконують співрозмовники УП, дотичні до торгівлі зброєю, саме Миронюк, який колись відповідав за закупівлі в МОУ, стоїть за скандальними простроченими договорами "Прогресу".

Однак уже подані позови МОУ стосуються лише незначної частини прострочених угод "Прогресу". За даними УП, загальний обсяг боргів фірми обчислюється кількома мільярдами гривень.

Ще близько трьох мільярдів Міноборони належить вибити назад у маловідомої польської компанії Alfa Sp.Z.. Остання, за деякими ознаками, теж може бути пов'язана зі згаданим керівником "Прогресу".

Інший підрядник, проти якого подало позови МОУ – "Укрспецекспорт".

> — Його представники у публічних слуханнях зізналися, що 90% передоплати за одним з договорів перевели чеській збройарській фірмі Pamco, а тому не можуть повернути 277,4 мільйона гривень.

При цьому "Укрспецекспорт" вмовив суд суттєво зменшити суму штрафу за прострочений договір. Бо те, що з вини фірми українське військо не отримало в критичні місяці потрібну зброю, суд не зміг порахувати як "збитки Міноборони".

Тому Господарський суд Києва пробачив експортеру 80% штрафу, зменшивши його з 80 до 16 мільйонів.

Наразі позови до "Укрспецекспорту" сумарно сягають 1,9 мільярда гривень.

Ще один імпортер, "Спецтехноекспорт", отримав позовів на повернення 4,3 мільярда гривень.

В одній зі справ на 980,4 мільйона компанія навіть намагалася залучити стороною справи Головне управління розвідки. Що саме хотіли отримати від відомства Кирила Буданова – невідомо. Однак, наскільки відомо УП, "СТЕ" зараз сконцентрований саме на поставках ГУРу.

Найменше даних у публічному реєстрі про позови до нової *Агенції оборонних закупівель*, яку в серпні минулого 2022 року було створено, щоб, зокрема, втихомирити апетити спецімпортерів.

> — **Керує нею давній партнер глави Офісу президента Андрія Єрмака** Денис Шарапов.

УП вдалось відшукати лише дві справи загалом на 131,5 мільйона гривень. Одна з них з грифом "таємно".

Лише у двох справах суд встиг винести рішення, зобов'язавши повернути державі кошти. З "Укрспецекспортом" – на 293,4 мільйона гривень, і зі "Спецтехноекспортом" – на 121,97 мільйона.

Чимало позовів суд спершу повертав через помилки в оформленні. Причому в кількох випадках, поки МОУ виправляло ці помилки, контрактери встигали повернути кошти. І тоді справу в суді просто закривали.

Однак такі "мирні" вирішення сталися лише чотири рази, найбільша сума – 1,7 мільйона гривень.

Більшість позовів Міноборони досі залишаються на розгляді.

Найбільшим питанням у судовій кампанії Міноборони проти спецімпортерів залишається те, де ці постачальники візьмуть мільярди гривень, виведених на іноземні фірми?

І чи могли такі великі угоди часом з кричуще завищеними цінами обійтися без "старих добрих" відкатів? Як повертати їх?

Те, що усім відомі персонажі, які керують спецімпортерами і стоять за скандальними угодами, досі банально не допитані і не фігурують у кримінальних справах, дуже насторожує. І породжує масу сумнівів і запитань.

Головне з яких – як насправді добитися справедливості, щоб спроба виправити помилки перших тижнів війни не завершилась банальним банкрутством імпортерів. Адже мова не просто про гроші держави, а про її здатність захистити себе і вижити.

***

№ 1.637

ЩО НЕ ТАК З ДП «АГЕНЦІЯ ОБОРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ»?

2023-05-29

Віталій Шабунін

український громадський діяч у сфері боротьби з корупцією, голова правління громадської організації «Центр протидії корупції»

16 травня Кабінет міністрів прийняв постанову, згідно з якою надав новоствореному ДП «*Агенція оборонних закупівель*» можливість розпоряджатися всіма коштами Міноборони, передбаченими для закупівель зброї та військової техніки.

На початок року ця сума становила 355 млрд грн бюджетних коштів. Якщо бути точним, 355 135 852 200 грн, або ж майже чверть (!) усіх доходів бюджету держави на 2023 рік.

Хоча ця подія стосувалася найактуальніших для України питань — зброї та грошей, у медіа вона минула непомітно. А дарма, адже саме створене під Міноборони ДП «Агенція оборонних закупівель» стає головним імпортером зброї в Україну. Тобто саме від того, як працюватиме ця агенція, залежить, по-перше, чи буде в Україні потрібна західна зброя сьогодні та в майбутні роки і, по-друге, як буде використаний один із найбільших шматків коштів платників податків.

Зважаючи на те, кого призначили на топ-посади в цій агенції та поки досить дивні засади його роботи, всі підстави сумніватися у його подальшій долі виникають уже зараз. І от чому.

1. Як виникла агенція

Офіційно державне підприємство зареєстрували 17 червня 2022 року. Тоді міністр оборони Олексій Резніков відзвітував, що завдяки агенції «Україна буде закуповувати зброю за стандартами НАТО». Вже у листопаді міністр назвав агенцію «військовим Amazon», хоча не зовсім зрозуміло, який стосунок мають закупівлі зброї до онлайн-супермаркету.

Згідно з планом, штат агенції має налічувати 150 осіб. Це не тільки самі закупівельники, а й адміністративний персонал. За фактом станом на кінець листопада минулого року в агенції працювало 50 співробітників.

За інформацією Української правди, в агенції вже є невиконані в строк контракти (тобто прострочена дебіторська заборгованість) на 131,5 млн грн. Міноборони вже почало судитися з агенцією щодо невиконання цих контрактів. Наразі у судах перебувають дві такі справи. Одна з них — із грифом «таємно».

Головне завдання агенції — укладати контракти із закордонними та українськими постачальниками на закупівлю озброєння. Проте досягнення цієї мети наразі під великим сумнівом. Бо потреби України у зброї під час війни величезні. І для агенції в кілька десятків людей завдання забезпечити ці багатомільярдні закупівлі та постачання зброї виглядає непосильним.

2. Хто керує агенцією

Денис Шарапов

У Міністерстві оборони агенція перебуває у віданні ексбізнес-партнера Андрія Єрмака ***Дениса Шарапова.*** Останній мав спільний бізнес із батьком Єрмака Борисом і росіянином Емануїловим, що пов'язаний із КДБ та є одним з експертів путінського «Валдайського клубу». Пізніше до цього бізнесу — ТОВ «Медійна група європейського партнерства» — долучився і сам Андрій Єрмак.

За часів Януковича ***Шарапов*** став заступником директора ДП «Укроборонсервіс», звідки пішов після обрання президентом ***Зеленського***, маючи значний корупційний шлейф і не найкращу репутацію торговця зброєю.

Проте і до репутації керівників самого ДП «Агенція оборонних закупівель» також є питання.

Володимир Пікузо

У серпні керівником ДП призначили ***Володимира Пікузо***. До цього він керував іншим державним підприємством — «Безпека», яке мало би

займатися модернізацією заводів, що виробляють зброю. Згідно з аудитом цього підприємства Мінстратегпромом, який опинився в розпорядженні ЦЕНЗОР.НЕТ, за керівництва Пікузо у ДП «Безпека» виявили низку порушень, у тому числі корупційних. Зокрема, Пікузо незаконно нарахував сам собі матеріальної допомоги та премій на 380 тис. грн.

Олександр Коваленко

Першим заступником Пікузо призначено ***Олександра Коваленка***. 2016 року Головна військова прокуратура повідомила про вручення йому підозри. На той час він обіймав посаду заступника директора «Укрспецекспорту». За версією слідства, в 2005-2009 роках Коваленко вчинив службове підроблення доповнень до угоди з компаніями США і Великої Британії. Тоді посередницьким компаніям було перераховано 7,5 млн дол. за фіктивні консультаційні послуги.

3. Підводні камені фінансування агенції

Очевидно, з потенційно переданих Агенції оборонних закупівель 355 млрд грн частина коштів буде йти на власне закупівлі, а частина — на утримання самої структури.

Постанова визначає, що на своє утримання агенція отримуватиме до 2,75% від суми кожного контракту щодо імпорту зброї.

Тобто на утримання максимум 150 співробітників, з яких сьогодні працюють 50, агенція потенційно може отримати **9,7 млрд грн** на рік. Це 65 млн грн на одну особу за умови, що держпідприємство зможе набрати повний штат.

Для порівняння, 9,7 млрд грн — це майже втричі більше від бюджету міста Чернігова. На гроші, які на один рік отримає збройова агенція із 150

клерками, обласний центр із населенням 200 тисяч людей зможе прожити три роки.

На гроші, які на один рік отримає збройова агенція із 150 клерками, Чернігів із населенням 200 тисяч людей зможе прожити три роки.

Водночас як саме визначили цей відсоток, у постанові не зазначається. Як і не зрозуміло, в якому розмірі агенція отримуватиме кошти від закупівель в українських постачальників.

Порівняно з іншими цивільними закупівельними агенціями цифра у 2,75% від кожного договору — це дуже велика сума для дороговартісних контрактів.

Так, за постановою Кабміну, якщо очікувана вартість закупівлі для дороговартісних контрактів у цивільних агентствах становить не більш як 100 млн грн, то закупівельна організація отримує 1% від суми такого контракту. Якщо ж сума закупівлі перевищує 100 млн грн, то це лише 0,5%.

Крім того, маючи такий високий відсоток прибутку від контрактів, Агенція оборонних закупівель може взяти за мету укладати договори просто для того, щоб отримувати гроші. І при цьому цих контрактів не виконувати. Ризик цілком реальний, адже, як згадано вище, агенція вже має дебіторську заборгованість у 131,5 млн грн. І ця цифра може зрости до мільярдів. Чи плануються якісь запобіжника від цього, наразі невідомо.

***

2023-05-29

Ніколов

Для того, щоб оцінити масштаб гулянки – два факти.

1. “Агенції оборонних закупівель”, якою опікується бізнес-партнер Єрмака Шарапов, віддають на прожиття до 2,75% від вартості контрактів на закупівлю зброї, які вона зможе укласти.

2. “Агенція оборонних закупівель” отримало бюджет на цей рік 335 мільярдів гривень. Це їбуча-дрімуча прорва грошей. І 2,75% від цієї прорви – це 9,7 мільярдів гривень. Саме таку суму може отримати Агенція на своє самоутримання.

Це всього на півтори сотні співробітників Агентства. Якщо вони поділять між собою порівну всі бабулєси, то кожен (від директора до прибиральниці) отримуватиме зарплату по 150 тисяч… доларів на місяць!

Стопіцот тищ бачинських!

Щоб ви ще краще зрозуміли – 9,7 мільярдів гривень це три річних бюджети Чернігова. Тобто на ці гроші обласний центр Чернігів з двухсоттисячним населенням може прожити три роки. Або півтори сотні клерків одного Агентства, якому дозволили космічні комісійні.

А тепер давайте включимо логіку. Якщо закупівельникам сказали, що їхні доходи залежатимуть від комісійних, то вони будуть зацікавлені купити зброю дорожче чи дешевше? Якщо дорожче, то це більші комісійні і більший їхній власний дохід. Якщо дешевше – це економія видатків держбюджету, який наповнюється нашими грошами. Але і менші комісійні…

І ще. Якщо комісійні Агентства зніматимуться з фактичних проплат, то ці чуваки будуть зацікавлені у тому щоб робити передоплати. А товар – вже як получиться. Нехай потім суди розбираються хто спиздив передоплату і як вибивати.

Тобто я не маю жодних сумнівів, що за такої моделі ми отримаємо закупівлі зброї по завищеній ціні з передоплатами і негарантованими поставками зброї. Але з розумінням поставлюсь, якщо хтось назве це просто ризиком.

І да. Мова йде, на хвилиночку про 20% всього державного бюджету України. Навіть у «Великих будівельників» перед вторгненням було всього 10%.

https://zn.ua/ukr/anticorruption/shcho-ne-tak-z-dp-ahentsija-oboronnikh-zakupivel.html

***

№ 1.638

Продовжуючи серію матеріалів про сучасну повітряну війну, Том Купер оглядає системи наведення (спойлер: у росіян вони вкрай погані) та пристосування для точного скидання боєзарядів. Це більш технічний уривок, проте написаний не без типового куперівського сарказму.

Оригінал: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-air-war-assault-mode-part-05b?utm_source=substack&utm_medium=email

За спільний переклад ддякую ММикола Ковальчук AAnton Shygimagata AAntonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

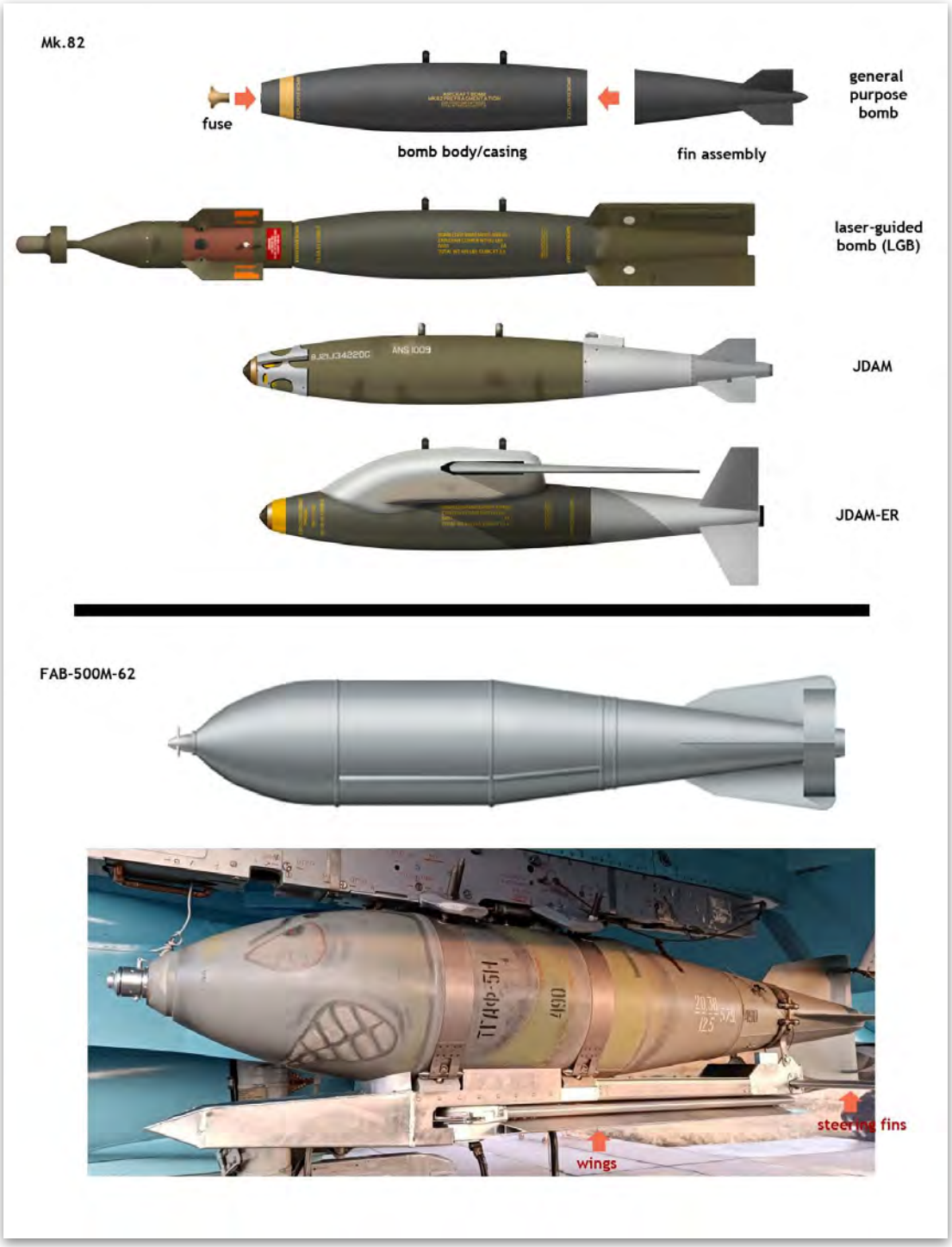
ПОВІТРЯНА ВІЙНА НАД УКРАЇНОЮ: РЕЖИМ НАСТУПУ

5 ЧАСТИНА

Отже, досі я пояснював різноманітну «базу» сучасної боротьби у повітрі, а також «оголював» «саму суть» інтеграції протиповітряних систем управління та ракет «земля-повітря» – на стратегічному та оперативному рівнях. Проте перш ніж перейти до тактичного рівня, необхідно «ступити крок назад» і проговорити, які ж озброєння тут задіяні. Збираюся пояснити, чому російські ВКС застосовують свої винищувачі-бомбардувальники саме в той, а не інший спосіб, і чому ПС ЗСУ саме так, а не інакше, використовують свої наземні системи протиповітряного захисту вздовж фронту.

Як я детально розповідаю в книжці «Московський покер» [https://www.helion.co.uk/military-history-books/moscows-game-of-poker-revised-edition-russian-military-intervention-in-syria-2015-2017.php?sid=846d8ed34185a9e7d5a238c27360ddd5&utm_source=substack&utm_medium=email – це англомовна книжка про російську інтервенцію в Сирію 2015-2017 рр. – перекл.], у Сирії російські «воздушно-космические силы» (ВКС) застосовували масовані удари своїх винищувачів-бомбардувальників, «з прицільної відстані, наче тренуючись у мирний час». Вони, перш за все, атакували визначені, фіксовані цілі, координати яких були введені наперед у навігаційну систему атаки (nav/attack) кожного літака. Винищувачі-бомбардувальники ВКС завдавали ударів на швидкості 600-800 км/год. і з висоти 5000-6000 метрів. І хоча пропагандистська машина «пудінга» розхвалювала свої «просунуті», «високоточні» інтелектуальні ракети «з супутниковим наведенням», насправді 99% боєзарядів, які вони використовували, були просто бомбами «вільного падіння» або хіба кластерними бомбами, які на Заході називають «тупими».

Насправді, жодних інших і не треба було, адже сили, що протистояли там росіянам, узагалі не мали засобів боротися з літаками, що діяли на такій висоті: максимум, що могли їм протиставити сирійські повстанці, це хіба пригорщу старих китайських переносних протиповітряних ракетних комплексів (MANPADS). Багато з них були прострочені, мали слабкі системи живлення й часто промахувались навіть по гелікоптерах, що летіли за 100 метрів над головами бійців.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

Су-24М на висоті 6 000 метрів над містечком Кафр Зайта на північному заході Сирії; фото від 8 листопада 2015 р. Зверніть увагу, крила літака максимально висунуті наперед, що означає його низьку швидкість.

Не сумнівайтеся, «вишестоящі органи» в москві бундючно заявили, що кожна бомба, скинута на Сирію, на 100% потрапила точно в ціль (саме відтоді я й почав їх так зневажливо називати). Чисто теоретично, така точність була «можлива», бо на кожен літак ВКС обіцяли поставили «вкрай досконалу» навігаційну систему атаки СВП-24. Проголосили, що вона має таку небесну точність, що навіть не треба використовувати боєзаряди з самонаведенням (PGM). Тобто бомба, скинута з висоти 5000-6000 метрів не потребуватиме корекції, наприклад, з врахуванням сили вітру (ага, особливо це непотрібно в такій вітряній країні, як Сирія).

Звісно, всі їхні заяви були повною дурнею, в яку вірили хіба люди, які зеленого поняття не мають, про що йдеться, або навмисно ігнорують закони фізики та метеорології. В розхваленій системі СВП-24 не було нічого такого, чого б не було на західних літаках, ще починаючи з 60-х років. Більше того, мимо цілі летіли не лише «тупі» некеровані бомби росіян, але й ті, яких наводили з допомогою СВП-24.

Справа в тому, що для роботи СВП-24 потрібна стабільна підтримка супутникової навігаційної системи GLONASS [російська «глобальная навигационная спутниковая система», роботи з впровадження якої розпочалися в 1976 р. - перекл.], але станом на 2015 рік вона була в п… поганому стані. Фактично, купи не трималася. росіянам потрібно було два чи три роки, щоб… «довести її до прийнятного стану», тому на більшості території росії й далі використовують GPS [Global Positioning System – міжнародна система супутникової навігації, в основі якої лежить військова американська система NAVSTAR – перекл.]. Та й навіть якби все це працювало, на 50% старих російських Су-24М, що робили бойові вильоти над Сирією упродовж 2015-2018 рр. (тобто в часі найбільш активної участі росіян), не встановлювали ані СВП-24, ані будь-яких інших систем наведення.

Та й навіть попри це, ГЛОНАСС був недостатньо ефективним для військового застосування. У небі над Сирією його використання було практично марним. Через це російські бомби, скинуті в період між жовтнем 2015-го та березнем 2016-го падали десь за 100–150 метрів від їхніх цілей. Проблему намагалися вирішити у два способи:

1) — По-перше, ВКС робили, буквально, тисячі бойових вильотів на бомбардування і метали бомби – буквально – як із самоскида. Бо ж якщо скидати достатньо бомб, то рано чи пізно одна з них, власне, поцілить куди треба (наочним тут є той факт, що станом на серпень 2018 р. «вишестоящі органи» у москві повідомляли про щонайменше 39 тис. бойових вильотів ВКС: вони також із достатньою певністю заявляли про знищення 121466 цілей…).

2) — Другим рішенням було встановлення великої кількості – буквально, десятків – так-званих диференціальних станцій GLONASS вздовж поля бою.

Використання диференціальних станцій – поширена практика, їх часто використовують і для GPS-навігації, коли точність є критичною. Наприклад, біля всіх (цивільних) аеропортів. Такі станції отримують та “очищують” (чи пак коригують) супутниковий навігаційний сигнал таким чином, що його похибка складає “менше 1 метра”. Використання цього обладнання збільшило точність скидання бомб з винищувачів-бомбардувальників, оснащених СВП-24 чи подібними системами наступальної навігації (наприклад, у Су-34): після того, як ці станції у достатній кількості задіяли на полі бою, російські бомби стали промахуватися в середньому на 30–50 метрів.

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Диференціальна станція GPS-системи, такі часто використовуються на цивільних об’єктах.

Що ж до України…

ну, насамперед, ПС ЗСУ були доволі непогано оснащені всіма видами систем ППО ще в 2014-му, тим більше, в лютому-березні 2022 р. – і це добре видно зі значних російських втрат (станом на кінець березня 2022 було збито понад 40 їхніх літаків і гелікоптерів). Тим більше, росіяни не могли їздити по країні та чемно просити українців, аби їм дозволили встановити диференціальні станції ГЛОНАСС – бо ж без них бомбардування буде недостатньо влучним…

І от, на початку березня 2022-го, ВКС відправили свої літаки Су-34 КБ Сухого, щоб ті скидали вільнопадаючі бомби на цілі за лінією фронту з малих висот. За лічені дні українська ППО збила кілька таких літаків (зазвичай, для цього використовували системи Оса-АКМ (SA-8 за кодифікацією НАТО), але іноді ставали в нагоді і ПЗРК. Тож не дивно, що росіяни швидко відмовилися від такої практики. Попри святу віру в СВП-24, ВКС були потрібні високоточні снаряди, та ще й із такою дальністю, щоб їхні винищувачі-бомбардувальники не заходили в радіус дії українських наземних систем ППО…

Словом, відтоді минув майже рік і ВКС отримали кілька типів такого озброєння. Найпоширенішими стали два, які по суті є вільнопадаючими бомбами, переробленими на керовані плануючі бомби. І тут важливо брати до уваги кілька ключових нюансів, що стосуються двох головних типів радянських/російських бомб вільного падіння.

Під час Другої світової війни, США запустили виробництво високовибухових бомб широкого застосування М117. У них було впроваджено модульний дизайн, у якому корпус бомби виготовлявся окремо від хвостовика та інших важливих частин. Перед застосуванням цю зброю мали “збирати” з попередньо виготовлених складових.

Знову-таки, якщо коротко: у певний момент конструкцію бомб M117 “вдосконалили”, і так з’явилися бомби серії Mk.80. Вони бувають чотирьох класичних типів і калібрів, і виробляються по сьогодні:

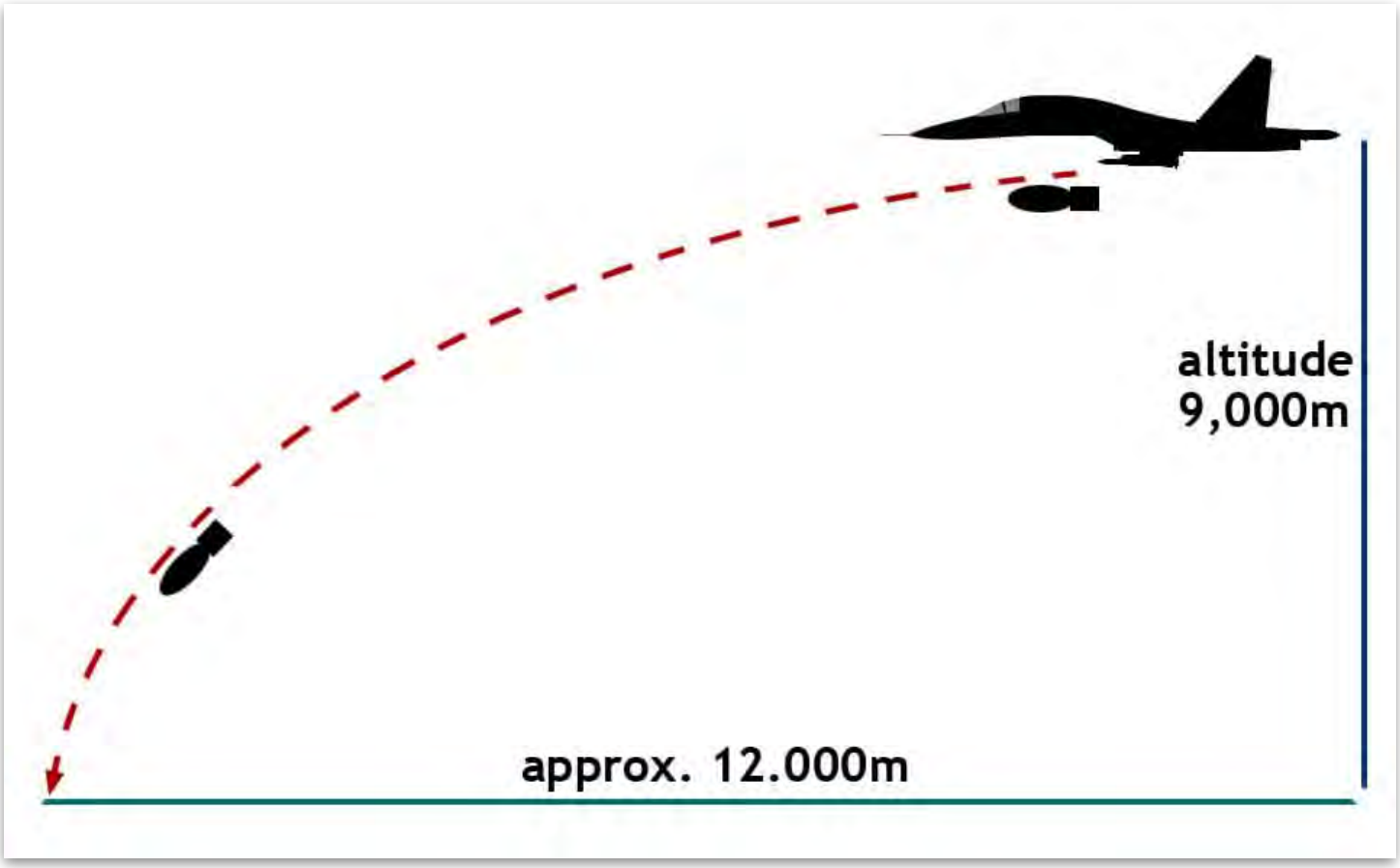
Mk.81 = 250 фунтів (113 кг)

Mk.82 = 500 фунтів (250 кг)

Mk.83 = 1000 фунтів (454 кг)

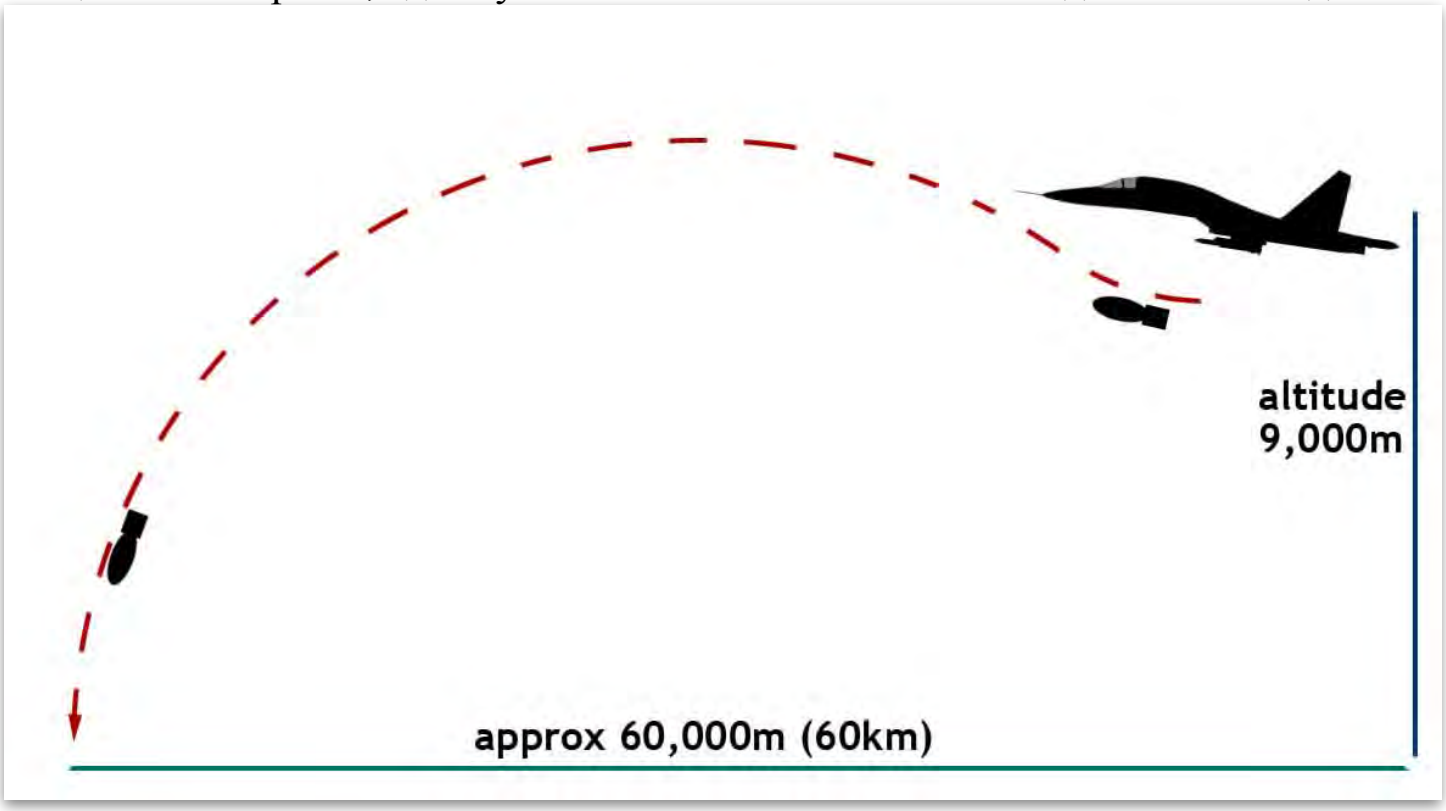
Mk.84 = 2000 фунтів (907 кг)

Хай би яким був калібр, ракета завжди має однакову аеродинамічну форму. Основна частина — це «оболонка» або «корпус»: його зазвичай виготовляють зі сталі, щоб він витримав політ прикріпленим до літака, а потім скидання на високих швидкостях. Останнім часом з'явилися корпуси з інших матеріалів, які використовують для спеціалізованих варіантів такої зброї. Потім корпус заповнюють вибухівкою. На додаток до вибухівки можуть покласти шарикопідшипники. Крім того, корпус можуть «попередньо фрагментувати» по внутрішніх стінках, так що при детонації він розлітається на уламки певної форми і розміру.

У передній частині корпусу є отвір для первинного запобіжника, а в задній — для вторинного. «Симпатична» особливість серії Mk.80 — модульна конструкція: задня частина, зокрема оперення, виготовляється окремо, і її треба прикріпляти до корпусу бомби. Згодом серія Mk.80 з її модульною конструкцією стала «прототипом» для багатьох бомб західної розробки —

аргентинських, бельгійських, чилійських, китайських, французьких, іранських, південноафриканських та інших: усі вони мають різні форми, але їхня модульна конструкція така ж, як у серії Mk.80. Тому багато які деталі в них взаємозамінні. Модульна конструкція серії Mk.80 лягла в основу багатьох керованих бомб американського та іноземного виробництва: від «матері всіх високоточних бомб» — GBU-1 BOLT з лазерним наведенням, що з'явилася в кінці 1960-х років, до сучасних GBU-54 з GPS-наведенням і подібних.

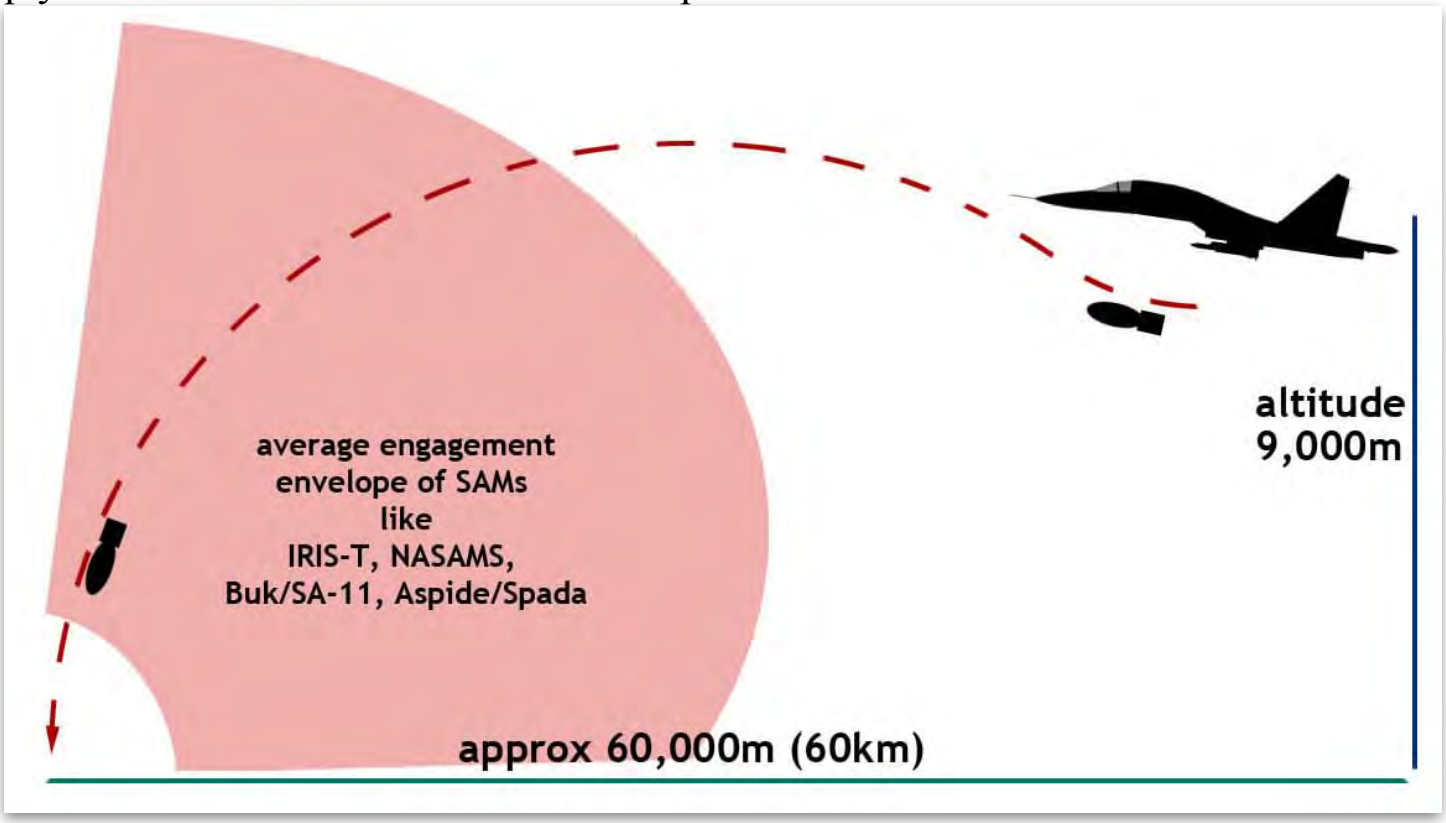

У совєтів не було ні часу, ні грошей на такі винаходи. Для військово-повітряних сил їм потрібні були «мільйони» дешевих некерованих бомб. Відповідно, навіть совєтські «найсучасніші» авіаційні бомби серії М62 робили цілими — зокрема і з кілем, привареним до корпусу бомби. Якби їм були потрібні були інші бомби, не «загального призначення/високої вибухової сили», вони розробили б і виготовили абсолютно не таку зброю. Але сталося, як сталося. Тепер, попри те, що назви на зразок БЕТАБ-500, ОФАБ-500ШН, ФАБ-500М-62, ФАБ-500Т тощо дуже схожі, і позначають вони некеровані бомби з однаковим калібром (500 кг), але їхня конструкція, призначення і навіть виробники абсолютно різні...

Через те, що кіль був приварений до ракети, перетворити її на керовану було великою проблемою. Якість збірки з кілем часто була низькою, і якщо на корпусі була навіть невелика вм'ятина, бомба летіла куди хотіла, тільки не туди, куди цілилася. Тому радянські керовані бомби, такі як КАБ-500Л, КАБ-500Т, КАБ-1500 тощо, доводилося робити в абсолютно нових корпусах, що коштувало недешево. Ба більше, коли в 1990-х роках керовані бомби набули широкого розповсюдження, Захід, скажімо так, не дуже хотів адаптувати комплекти наведення до бомб радянського виробництва, а москва не мала грошей на такі «іграшки». Результат: за останні 20 років росія виготовила лише кілька десятків керованих бомб.

[ЗОБРАЖННЯ 3]

Схеми, на яких зображено основні компоненти і модульну конструкцію бомби Mk.82 та її варіантів з лазерним наведенням і GPS-наведенням — в самому кінці стоїть «JDAM збільшеної дальності», або JDAM-ER (верхня картинка). На нижній картинці зображено радянську ФАБ-500М-62: саме в такому вигляді бомба доставляється до підрозділів ВКС (і до експортних замовників). Крім запалу, в ній нічого не можна змінити, оскільки зброя поставляється «цілою», з привареним хвостовим оперенням. Внизу — фотографія ФАБ-500М-62 з комплектом УМПК: текст і стрілки вказують на крила і рульове оперення системи.

...і тому минув час, поки в продажу з'явилися перші комплекти наведення і крила для ФАБ-250М-62 і ФАБ-500М-62 — і то за межами Росії. За іронією долі, навіть тоді «вишестоящі органи» в москві не особливо цим зацікавилися, і одним із перших виробників таких комплектів стала Північна Корея: скопіювала російські розробки і почала їх виготовляти. Так і сталося, що, наприклад, наприкінці 2015 року Судан — як уже знають читачі моєї книжки «Гаряче небо над Єменом. Том 2» — почав скидати на Ємен бомби ФАБ-250М-62, оснащені «комплектами крил північнокорейського виробництва»...

[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

Для певності зазначу, що принаймні в совєтському союзі / росії задум «планерної бомби» з'явився не так давно: та й втілювали його зовсім інакше. Замість бомб, які могли планерувати на великі відстані, «совєти» розробили літак, що міг літати на висоті й швидкості, достатніх, щоб «закидати» бомби на великі відстані.

Ще в далеких 1970-х, під час (Першої) Холодної війни, совєтські повітряні сили розробили розвідник-бомбардувальник МіГ-25РБ. Він був оснащений прицільно-навігаційною системою «Пеленг» та мав обладнання, потрібне для застосування тактичної ядерної зброї. Задум полягав у тому, що МіГ-25РБ летітиме на висоті 21-22 тисячі метрів, на швидкості близько 2.2 Маха і скидатиме бомбу, перебуваючи далеко за межами досяжності — вгадайте-но — американської ракетної установки MIM-23 HAWK.

В альтернативному варіанті МіГ-25РБ міг бути озброєний спеціальною версією бомби загального призначення ФАБ-500 М-62 (наповненої вибухівкою), кодифікованої як ФАБ-500 Т: вона мала додаткову оболонку, що зменшувала наслідки використання бомби на великій швидкості (тобто: тертя повітря). Тепер уже всі мали би знати, що літаки МіГ-25РБ та бомби ФАБ-500 Т іракці застосовували в боях під час війни з Іраном, це була «майже ідеальна зброя»: вони залітали в повітряний простір Ірану на малій висоті серед гір, щоб уникнути виявлення. Потім, проникнувши у ворожий повітряний простір на 100-150 км, починали набирати висоту та швидкість, підіймаючись на 21000 м та розганяючись до 2,2 Маха. Тож іранські повітряні сили мали дуже мало часу, щоб зреагувати: власне, якщо їхній F-14 не перебував у цей момент на майже ідеальній позиції — дуже високо й прямо перед МіГ-25, — він практично не мав шансів на успішне перехоплення. Наближаючись до зони ураження, іракці зазвичай скидали свої бомби орієнтовно за 40-43 км від цілі, зостаючись на безпечній відстані від іранських ракетних установок MIM-23B I-HAWK.

Ідеальне рішення, чи не так?

Що ж, у 2022 році ВКС уже не мали робочих МіГ-25РБ і потребували вищої точності. Тому рішення було цілком логічне. Для певності: я не маю детальної інформації щодо того, «хто» чи «як», але десь так у березні 2022 року хтось, можливо, пов’язаний із 929-им ґосударствєнним льотно-випробувальним центром ім. В.П. Чкалова на ахтубінській авіабазі запропонував рішення. Гадаю, випробування показало, що 500-кілограмова бомба вільного падіння, скинута з літака Су-34 на висоті близько 9000 м і на швидкості 900-1000 км/г, може дістатися цілі орієнтовно за 12 км від точки скидання.

[ЗОБРАЖЕННЯ 5]

…Тепер вчепіть на бомбу невеличкі крила і скиньте її, трохи задираючи ніс літака — тобто «закиньте» її — і вона може пролетіти до 60 км:

[ЗОБРАЖЕННЯ 6]

Точність не «захмарна»: в середньому, якщо хвостове оперення цих самих ФАБ-250 М-62 чи ФАБ-500 М-62 має «відносно непоганий стан» (тобто: без великих ум’ятин), накладна конструкція з додатковим оперенням зможе

доправити бомбу плюс-мінус за 100 м від цілі. Повірте, ви б не хотіли, щоб за 100 метрів від вас прилетіла бомба вагою пів тони…

…А якщо ще додати порівняно простий механізм стабілізації, точність прильоту становитиме 30-50 м. Достатньо, щоб влучити по ворожих командних центрах, передових складах і навіть мостах за 50-100 км від лінії фронту — і це за межами радіуса дії більшості зенітно-ракетних систем, які є на озброєнні України:

[ЗОБРАЖЕННЯ 7]

В цьому полягає суть задуму, що став відомий як «модуль планерування і корекції» (МПК – конструкція з додатковим оперенням для бомб калібру 250 кг) та «уніфікований набір модулів планерування і корекції» (УМПК, аналогічний набір для бомб калібру 500 кг).

(Далі буде…)

***

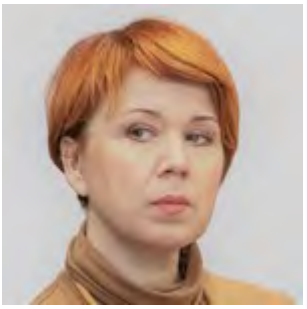
№ 1.639

https://zn.ua/ukr/anticorruption/korol-pomer-khaj-zhive-korol.html?fbclid=IwAR2SI6QLrW09O33z1uRq1sHJvdyNmqnOrkvDWgQxYtzbBBFo0l6FuD9LP-Q

КОРОЛЬ ПОМЕР. ХАЙ ЖИВЕ КОРОЛЬ!

2023-05-30

Інна ВедерніковаРедактор відділу політики ZN.UA

Стрімкі *вибори нового голови Верховного суду* **відбулися на тлі змови еліт**.

Десять днів поспіль стосовно хабара майже в три мільйони (!) доларів і арешту голови Верховного суду (!) Князєва мовчали всі — президент, уряд, парламент, лідери партій і голови фракцій.

І тільки після п'ятничного голосування за нового голову Верховного суду, коли стала зрозумілою розстановка фігур усередині ВС, у Верховній Раді відразу було *зареєстровано постанову* «Про необхідність жорсткого і безкомпромісного подолання проявів корупції в системі правосуддя». Хід міченим королем.

І поки наші безкомпромісні депутати ламають списи над тим, як Банкова *здійснить* ***«оптимізацію системи судоустрою України відповідно до викликів і вимог реального стану»***, ми вже зараз можемо констатувати, що:

1) **по-перше**, новообраний голова Верховного суду Станіслав Кравченко, як і Князєв, є компромісною та узгодженою фігурою як у самому ВС, так і у владних і політичних колах. **«Стара гвардія» стоїть на смерть**, а дрібні укуси НАБУ заростають на ній, як на собаці;

2) **по-друге**, провалилася стратегія конкурсів і доборів, хоч скільки б там було міжнародників і хоч які жорсткі умови висувалися б до кандидатів. Суспільному сектору доведеться визнати, що «одна пігулка від усього» не спрацювала — причому не тільки в судовій системі — й виробляти нову стратегію захисту реформ;

3) **по-третє**, у фокусі основної уваги — Вища рада правосуддя (ВРП), яка найближчим часом має затвердити склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів (ВККС). Можливість/бажання ВРП узяти на себе лідерство в зміні судової системи й дати шанс ВККС оновити її кров — основне питання найближчого порядку денного;

4) **по-четверте**, антикорупційний блок став ледь не єдиною опорою здорових сил у країні. Лише надійність зв'язки НАЗК—НАБУ—САП—ВАКС може витягти нас із прірви, у яку ми впали. Але якщо не встоїть і він — а новий директор НАБУ Семен Кривонос іще не визначив своєї

партії — у нас буде набагато більше роботи, ніж ми очікували. І зараз, і після Перемоги.

1. Ваша неЧесть

Якщо Телеграм-канал Князєва з пророчою назвою «Ваша неЧесть» помер у день затримки хазяїна, то публічне мовчання влади не виключало активної підкилимової роботи. Як уже повідомляло ZN.UA, на оперативному обранні нового голови наполіг профільний парламентський комітет. Зокрема, наші джерела в парламенті розповіли, що в.о. голови Верховного суду Дмитро Луспеник за тиждень до пленуму понад три години провів на засіданні комітету, де йому настійно рекомендували не зволікати з виборами нового голови, адже «хтось має все це розрулювати».

Серед кандидатів були голова Конкурсної комісії з добору членів ВККС, суддя Касаційного господарського суду в складі Верховного суду Іван Міщенко (14 голосів «за»), суддя Касаційного адміністративного суду ВС Альберт Єзеров (2), суддя КАС ВС Наталія Коваленко (13). До останнього тримав інтригу щодо участі у виборах голова Касаційного кримінального суду в складі ВС Станіслав Кравченко. Зрештою він став головою ВС **(108 голосів).**

За спиною Кравченка — багатий досвід: негативний висновок Громадської ради доброчесності (ГРД) за 2017 рік, коли він претендував на посаду судді Верховного суду; судові рішення, які були предметом розгляду ЄСПЛ і які він приховав; проблеми з декларуванням гектара землі в Козельці; рішення щодо «зміни утримання під вартою Пукача на підписку про невиїзд, що дало йому можливість переховуватись аж до липня 2009 року», — про що відкрито написав того ж 2017 року теперішній член ВРП Роман Маселко.

26 травня 2023 р. Пленум Верховного суду. Закритий клуб обраних поспіхом змінив господаря...

Тут важливо уточнити, що Верховний суд є досить неоднорідним. За інформацією наших джерел, за три дні до затримки голови ВС Князєва та адвоката-посередника Горецького за хабар кілька суддів Верховного суду зустрілися з американськими партнерами, які мають стосунок до судової реформи. У той час як НАБУ вело Князєва зовні, використовуючи як агента друга та особистого нотаріуса голови ВС Кирила Горбурова, судді ВС усередині складали власну картину того, що відбувається. Проте на виборах прогресивне крило ВС залишилося в критичній меншості.

Попри те, що напередодні голосування інформаційний простір накрила хвиля обурення стосовно «добропорядності» Кравченка, а також його передвиборних обіцянок квартир суддям коштом держави, Верховний суд зробив свій вибір. І, не оговтавшись від удару, який завдав його репутації та легітимності Князєв, політично впав.

«На розклади всередині Верховного суду завжди впливали голови чотирьох касаційних судів ВС, — розповідає наше джерело у Верховному суді. — За кілька днів до голосування було спілкування в Zoom, де судді обговорювали дату проведення пленуму та можливу реформу Великої палати ВС. Голова профільного парламентського комітету Маслов не випадково вписав до своєї постанови пункт про оптимізацію судової системи. Під вивіскою змін, що назріли, Банкова легко може перезапустити Велику палату.

Нині там 21 суддя, після перезавантаження може стати 10–15. До їх числа увійдуть судді за квотами голів касацій. Що менше людей, то легше контролювати. Чому це так важливо? Та тому що у Великій палаті ВС оскаржують рішення Вищої ради правосуддя щодо притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності. **Контрольована Велика палата є зашморгом іще й на шиї ВРП**, яка звільняє із системи суддів-порушників. Саме тут, у Великій палаті, слухають апеляції за всіма справами стосовно президента, парламенту, ВРП і ВККС.

Плюс може бути оголошено (під маркою справедливості) нове кваліфікаційне оцінювання та перевірку на добропорядність усього складу ВС, що дасть змогу завести до Верховного суду до 100 нових людей. Нині у Верховному суді 167 суддів при штаті в 200. До 100 суддів у разі перевірок можуть піти на високооплачувану пенсію. Хтось відсіється після перевірок. Хоча це чиста авантюра, яка суто технічно може заблокувати на роки роботу ВС», — сказало джерело.

Однак тут потрібний законопроєкт уже точно не застрягне на два роки під сукном у Маслова. Як колись у теперішнього генпрокурора Костіна застряг президентський (!) проєкт стосовно ліквідації ОАСК. **Тим паче, що текст вищезгаданої постанови ВРУ апелює безпосередньо до РНБО, де головує президент.** Для Зеленського це може стати чудовим приводом ефектно перехопити молоток судової реформи у громадянського сектору та шокованих міжнародних партнерів. І взяти реванш за провал 2019-го, коли вони не дали йому перезавантажити Верховний суд.

2. Провал конкурсів і удар по ГРД

Князєв блискуче пройшов за конкурсом до Касаційного адміністративного суду в складі Верховного суду 2017 року. Доповідачем щодо кандидатури Князєва був Андрій Козлов, якого підтримували громадські організації та який був одним із найбільш скрупульозних і нещадних членів ВККС. **Князєв — суддя з Миколаєва, кандидат наук і адвокат у минулому, який вільно володіє англійською, став третім у рейтингу з 55 відібраних суддів.**

Як могло статися, що розумний вихований інтелігентний суддя, який на момент конкурсу проживав уп'ятьох із батьками дружини в двокімнатній квартирі, доріс до голови ВС, якому щиро аплодували колеги й тиснули руки партнери в США, ЄС і Великій Британії, виявився махровим корупціонером?

Звідки цей жаргон у стилі досвідченого торгаша (майже на «фені») в опублікованих розмовах із поплічниками?

Чому конкурс, де активну участь брала громадськість, не гарантував чистоти результату?

Квітень, 2023 р. Делегація Верховного Суду на чолі з В.Князєвим ділиться досвідом боротьби з корупцією на зустрічі із представниками Верховного Суду США.

У день співбесіди з іще безвусим Князєвим (8:20:00—9:15:00) ВККС завалила і здобувача мантії судді Верховного суду голову ОАСК Павла Вовка. До речі, його ТГ-канал теж має пророчу назву — «Під мантією». Але це не єдиний сигнал Всесвіту. Громадська рада доброчесності була поблажливою до кандидата Князєва й обмежилася не негативним висновком, а інформацією про деякі нестикування щодо майна, а також неполіткоректні висловлювання майбутнього голови ВС.

На той момент за законом комісія ВККС могла не враховувати висновку ГРД, що, на думку громадських організацій, дало змогу сформувати Верховний суд із вихідців зі старої системи. Це почасти підтвердило голосування ВС за консервативного Кравченка.

За іронією долі, ГРД у день співбесіди з Князєвим представляв Сергій Верланов.

1) Той самий майбутній голова Державної податкової служби, якого в січні 2021 року НАБУ оголосило в розшук.

2) За версією слідства, підозрюваний у зловживанні службовим становищем чиновник за відкат «скасував» поповнення держбюджету на більш як два мільярди гривень. У мене немає коментарів. Самі лише запитання.

Чому сьогодні немає 100% впевненості в новому складі ВРП, хоча всі його члени пройшли крізь сито реформованої Етичної ради?

Чому мимоволі водночас постає образ голови Етичної ради судді ВС Льва Кишакевича — друга Князєва, який у травні поповнив склад Великої палати Верховного суду? За які заслуги? А я не знаю. НАБУ ще не висунуло підозр іншим суддям, які взяли гроші за законне (!) рішення на користь Живаго.

Чому ми відчули розчарування після конкурсу на посаду директора НАБУ, коли наявність у списку Семена Кривоноса на самому старті вказувала на нього як на майбутнього переможця, здатного порадувати офіс президента? Ого, яка в нас інтуїція! А в конкурсній комісії був відомий міжнародник Драго Кос, який на смерть бився за майбутнього голову САП Олександра Клименка. Але чомусь не став протистояти фінальній трійці з очевидним фаворитом Кривоносом.

«Можна зробити висновок, що навіть міжнародні експерти та їхнє переважне право голосу не є панацеєю забезпечення повністю об'єктивного результату. Це підтверджує й відбір до Вищої ради правосуддя. Перелічені помилки слід урахувати при моделюванні наступних процедур», — чесно написала за гарячими слідами конкурсу в НАБУ аналітик Центру протидії корупції (ЦПК) Олена Щербан.

Конкурсні процедури зарегульовані та не уніфіковані, кожний новий відбір перетворюється на якесь змагання за жорсткістю умов із попереднім. У результаті ми стаємо учасниками абсурду, коли сьогодні аплодуємо конкурсній комісії, яка успішно визначила 32 найкращі кандидати до ВККС, а завтра публікуємо список «небажаних» із цих 32, яких «за жодних умов не можна призначати у ВККС». Як вони потрапили до списку, якщо їх відбирала комісія за участі бездоганно авторитетних міжнародних експертів?

Уже очевидно, що шлях нескінченних перевірок кандидатів у судову, правоохоронну та антикорупційну системи на старті не гарантує тривалого результату. Як не забезпечує його й участь у процесі відбору міжнародників і громадськості. Організм системи має по-диявольському їдкий шлунковий сік, який миттєво розчиняє «чужих», перетворюючи на «своїх». А голос совісті, який може врятувати в цій ситуації, чують не всі.

3. Тест для ВРП і всієї системи

Масштаб викликів, які сьогодні стоять перед судовою системою, яка переживає реальну катастрофу, складно переоцінити. Після зняття корости часів «общаку» Януковича, тяглої ліквідації двома (!) президентами спрута ОАСК із його впливом на політичну систему держави — кейс Князєва може здатися не настільки масштабним. Але це тільки на перший погляд.

Через два місяці після того, як Князєв став головою ВС, пішли у відставку десять членів Вищої ради правосуддя. Діяльність ради зупинилася на рік. Через два дні після відходу членів ВРП розпочалося повномасштабне вторгнення, а в березні парламент ухвалив закон, яким низку

повноважень ВРП передав голові Верховного суду. У тому числі й одноособове прийняття рішень про відрядження сотень суддів із тимчасово окупованих територій на більш безпечні. Наприклад, минулої весни з Миколаївського суду, де не було змінено підсудність у зв'язку з війною, Князєв одноособовим рішенням у закритому режимі перевів суддю Світлану Гречану до Києва. Пізніше нова суддя Печерського районного суду столиці зняла арешт із ТРЦ Ocean Plaza, де стирчать вуха підсанкційних власників. Як стверджують джерела, на прохання голови фракції СН Давида Арахамії.

Таким чином, до включення нового складу ВРП Князєв зосереджував у своїх руках фактично диктаторську публічну владу в судовій системі. І, як виявилося, непублічну теж.

Про Олега Горецького та бек-офіс Князєва на базі юридичної фірми «Горецький і партнери» можна почитати й послухати у зведеннях НАБУ. Ми ж наведемо два факти, з якими судді ВС і ходили до міжнародників напередодні викриття Князєва НАБУ.

По-перше, крім, контролю над ВС і ВРП, головою Державної судової адміністрації України (ДСАУ) 20 квітня 2022 року Князєв призначив свого земляка Олексія Сальнікова. У віданні цього органу — усі фінанси, тендери та закупівлі системи судочинства. Залишається лише здогадуватися, про що Сальніков говорив із Горецьким біля будівлі Верховного суду буквально за три години до початку операції НАБУ. Але судячи з того, як швидко та різко голова ДСАУ засудив корупцію в системі, жодних секретів Сальніков Горецькому не видав. Чи видав, але однаково засудив.

Фото з архіву атора. Адвокат-посередник Олег Горецький, голова ВСАУ Олексій Сальников та екс-співробітниця ВСАУ Анастасія Дзяткевич під час ділової прогулянки біля Верховного суду. За три години до операції НАБУ.

По-друге, на березневий форум голів господарських судів країни у Львові Князєв запросив Олега Горецького. Адвокат був присутній не лише на всіх закритих робочих заходах суддів, а й на неформальних. Сидів по праву руку Князєва, роздавав візитівки та, не відходячи від каси, «вирішував питання щодо деяких важливих справ». А господарські суди — це весь бізнес країни. Після форуму судді вже відкрито заговорили про бек-офіс та «особливу місію» Всеволода Князєва в реформі судової системи України. Що при колишній голові ВС Валентині Данішевській було неможливо.

Березень, 2023 р. Голова юридичної фірми «Горецький та партнери» у колі глав господарських судів України на форумі у Львові

Роль і відповідальність ВРП у ситуації, що склалася, — глобальна. Як і питання, що є до ряду її членів. За свідченнями суддів, які були присутні на форумі у Львові, Горецький приїхав туди не один, а в компанії двох членів ВРП — досвідченої Оксани Блажівської (призначена за квотою президента) і недосвідченої Юлії Бокової (обрана з'їздом суддів, яким досі правлять судові клани). У чому прикол? Чи бек-офіс у ВС і реформованої ВРП був один?

За нашою інформацією, у нинішньому складі ВРП викристалізувалася група, члени якої неформально спілкувалися з Князєвим. І Горецьким. Спільні свята, зустрічі в ресторанах тощо. Спільне торжество відбулося на честь дня народження заступника голови ВРП Дмитра Лук'янова. Крім уже згаданих, серед наближених — Микола Мороз (квота ВРУ), Ольга Попікова (з'їзд суддів). Голова ВРП Григорій Усик теж був у контакті з Князєвим, однак тут міг відіграти роль статус обох. І можлива подяка Усика Князєву за підтримку, здобуту в офісі президента. Отже, умовні сім із 17 чинних членів ВРП входили до орбіти Князєва.

Липень, 2022 р. Член ВСП Оксана Блажівська у компанії важливих спікерів онлайн-марафону «Бізнес за умов військового стану», де засвітилися як голова ВСАУ А. Сальников та адвокат-посередник Олег Горецький, але й особистий нотаріус Князєва — Кирило Горбуров.

Чи могли вони впливати на стратегію ВРП у цілому? Звичайно. А вплинути на результат майбутнього голосування за членів ВККС? Безумовно. Однак, за нашою інформацією, на момент затримки Князєва ВРП ще не приступала до обговорення кандидатур. Плюс, за офіційною заявою голови САП Олександра Клименка, слідство (попри злиті в медіа три листочки з позначками Князєва) не має доказів реального впливу колишнього голови ВС на процес відбору ВРП кандидатів у члени ВККС.

До моменту обрання нового голови Верховного суду Станіслава Кравченка, який уже став членом ВРП, затвердження нового складу ВККС планувалося на понеділок. Однак Кравченко може на якийсь час притримати процес. Якщо вирішить взяти участь у внутрішніх консультаціях із відбору кандидатів, на що зараз уже має законне право. Громадські організації, розуміючи ризики затягування, наполягають на необхідності уточнити процедуру голосування. **«Щоб зняти будь-які інсинуації на тлі арешту Князєва, варто провести не тільки відкрите, а й поіменне голосування»**, — кажуть там.

За всієї неоднозначності наведених фактів у ВРП у ситуації обвалення Верховного суду (завдяки стараннням Князєва, репутація ВС в очах громадян практично нульова, а його голова не має довіри) ще є шанс взяти на себе лідерство в судовій системі. **Призначити членів ВККС і влити нову кров у судову систему.** Наявність у ВРП здорових сил, плюс чотири незаповнені

вакансії та необхідна чесна дискусія всередині можуть стати основою для цього.

5. Нова роль антикорблоку

Після того як ЦПК буквально вигриз конкурс на голову САП, ефективність НАБУ та всього антикорупційного блоку зросла в рази. Результат є. Без нього жодні конкурси, відбори та перевірки не мають сенсу. **Затримання фігури масштабу Князєва, що стало сюрпризом для Банкової, — чіткий сигнал владі та елітам: закон дивиться на вас.** Навіть якщо ви працюєте в офісі президента й до вас на день народження з'їжджаються усі ключові силовики країни. Навіть якщо ви міністр оборони й вам раптом подумалося, що вашим «яйцям по 17 грн за штуку» уже ніщо не загрожує. Навіть якщо за надану в кріслі генпрокурора послугу вас нагородили ситим життям у казковій Швейцарії... Навіть якщо ви стали новим головою ВС і вирішили, що вас прикриють на самому верху. Князєв теж так думав.

Не дивно, що всю увагу щодо хабара в три мільйони доларів для голови Верховного суду на брифінгу антикорблоку було прикуто до директора НАБУ Семена ***Кривоноса***. Він доповідав про найбільший корупційний кейс за всю історію України.

> 1) — Але це поки що не його заслуга. Поки що Кривонос тільки встав поруч із професійною командою.

Але, зауважимо, інформація про операцію від нього нікуди не витекла:

> 2) — президенту він зателефонував не до, а відразу після її успішного проведення.

16 травня, 2023 р. Директор НАБУ Семен Кривоніс, голова САП Олександр Клименко, прокурор САП Олександра Омельченка, голова другого підрозділу детективів НАБУ Борис Індіченко на брифінгу у справі про корупцію голови ЗС Князєва.

…Підбиваючи підсумки, зазначимо, що — навіть після затримки Князєва Верховний суд не виконав свого основного антикризового завдання:

- дати сигнал суспільству та міжнародним партнерам, що урок вивчено.

Натомість,

- закритий клуб обраних похапцем змінив хазяїна (*американці в неофіційному спілкуванні кажуть, що співробітництво з новим головою ВС Кравченком матиме формальний характер*) і **повісив ще один замок на двері**.

Але,

- **«Акела промахнувся», давши «зелене» світло владі, яка, користуючись випадком, спочатку: 1) — знесе Велику палату, а потім 2) — почистить увесь Верховний суд.**

У цій ситуації єдина надія на запуск ВККС, яка відчинить двері в систему двом із половиною тисячам нових суддів. Створивши якісну основу на самому базовому рівні, що згодом дасть змогу оздоровити й верхівку.

Надії на реальну судову реформу згори немає.

І в той час як ми воюємо за те, що відрізняє нас від Росії, наші еліти, піджавши підмочені хвости, працюють на зміцнення російських цінностей несвободи та непрозорості — в Україні. Усі, хто промовчав.

***

№ 1.640

Призначення чергового прокурорського утирка, в даному випадку, Олега Кіпера головою обласної Одеської обласної держадміністрації - це черговий харчок в обличчя

від *Зермаковлади* українському народові під час війни

Під час робочої поїздки в Одеську область Президент України Володимир Зеленський провів нараду з військовим командуванням і керівниками правоохоронних органів Одещини щодо актуальної ситуації в регіоні.

На початку наради Глава держави представив новопризначеного голову Одеської обласної державної адміністрації Олега Кіпера.

Звертаючись до нового керівника ОДА, Президент наголосив, що робота на Одещині є дуже відповідальною.

«Це пріоритетний регіон нашої незалежної держави. Думаю, що ви з погляду вашого досвіду прекрасно розумієте свої завдання. Це координація всіх інституцій у воєнний час. Особливо – всіх органів влади, правоохоронних органів, місцевої влади. Дуже важливо контактувати з нашими військовими, командувачами», – сказав Володимир Зеленський.

За словами Глави держави, окремий пріоритет – безпека на морі, тому що необхідно забезпечити роботу зернового коридору, який є фундаментальним для економіки України.

Під час наради Президент заслухав доповіді командувача ОСУВ «Одеса» Едуарда Москальова про оперативну обстановку в зоні відповідальності ОК «Південь» і готовність військових частин і підрозділів до виконання завдань за призначенням. Командувач Військово-Морських сил України Олексій Неїжпапа поінформував про актуальну ситуацію в зоні відповідальності ВМС.

Володимир Зеленський також заслухав інформацію відповідних керівників про стан забезпечення життєдіяльності Одеської області та міста Одеси, оперативну та криміногенну обстановку в регіоні.

Президент відзначив роботу обласного управління Служби безпеки України з протидії розвідувально-підривній діяльності ворога.

Учасники заходу обговорили відновлення економіки області, яка зазнала втрат унаслідок російських обстрілів енергетичної інфраструктури, та забезпечення її стабільного функціонування, перезапуск ключових підприємств в умовах воєнного стану.

Особливу увагу було приділено соціальним питанням, зокрема забезпеченню потреб внутрішньо переміщених осіб. Окремо зупинилися на функціонуванні сфери охорони здоров'я з акцентом на важливості реабілітації військових.

2023-05-31

Ружанський

Ось, чим таким видатним для Української Держави, окрім роботи позаштатним радником, може і не першої людини в Україні, але й не другої точно - Андрюши ***Єрмака***, відомий ***Кіпер***? Хіба що участю у ток-шоу на одному з центральних ТБ-каналів. Хоча, де тут Держава?

Був керівником прокуратури Києва? Так для порядних людей це однозначний мінус в сенсі моральних якостей людини. Тим більше, ще до цієї, по справжньому, золотоносної каденції, він потрапляв під люстрацію, як ригівська, прокурорська шістка, але з приходом до влади Зеленського, суд скасував цю люстрацію.

Відомо, що у Кіпера, як і положено "нормальному" прокурорському або сбушному керівнику, дружина - крутий бізнесмен. Ірина Кіпер вкладається в туристичну сферу Карпат, разом з чоловіком має квартири в Києві і власну колекцію суперкоштовних годинників.

Та й сам пан Кіпер «не пасе задніх у бізнесі»:

> — маючи 33,3% у ТОВ «Рент-техно» (Івано-Франківськ, ЄДРПОУ 42437234), профіль – виробництво електроенергії та права бенефіціара у ТОВ «Геліос Груп Хриплін-5» (Івано-Франківськ, ЄДРПОУ 41555812), профіль - будівництво.

Цікаво, що володіє цими підприємствами Олег ***Кіпер*** спільно ще з одним прокурорським негідником - колишнім заступником Генпрокурора, Сергієм ***Кізьом***.

Особливої пікантності цьому призначенню під час війни з росією, додає російське громадянство дружини Олега Кіпера.

В принципі, одного цього було б достатньо, аби призначення Кіпера не відбулося навіть на етапі прийняття рішення - розглядати його кандидатуру, чи ні.

Втім, можу всіх запевнити - це все х@йня для зермаковлади.

Бо,

> — такі призначення у неї відбуваються виключно виходячи з особистих якостей претендента.

Я вже збився з рахунку, скільки прокурорських притягнув до влади тандем ***Зельцера-Єрмака***, але саме прокурорські володіють абсолютним і необхідним переліком таких якостей.

Вони не мають ніяких політичних або ідейних переконань:

1) — будуть служити, хоч проросійський владі і мочити українських патріотів, хоч умовно проукраїнській владі, виплясуючи гопака у вишиванці. Аби тільки був допуск до годівниці.

Вони

2) — абсолютно продажні і будь-яких моральних бар'єрів в них немає від слова НІ@УЯ великими літерами.

Втім,

3) — не маючи ідейних орієнтирів і будучі продажними за визначенням, прокурорські, в той же час, демонструють просто таки вишукану вірність своєму хазяїну.

Вони

4) — будуть виконувати будь-які забаганки своїх панів з владної верхівки: рвати на шматки сьогоднішніх опонентів влади, за вказівками і з власної ініціативи організовувати і керувати масштабними розкраданнями бюджетних коштів, впроваджувати в життя будь-які незаконні і антинародні рішення.

Повірте,

інших серед прокурорських керівників будь-якого рівня сьогодні просто не існує.

Інших прокурорська система виригує ще на початку їхньої кар'єри. А хто погоджується грати за правилами, в решті решт, отримує різноманітні джек-поти. В тому числі, посади очільників обласних держадміністрацій.

І, якщо задуматися, **навіщо Зермак призначає саме прокурорських на такі відповідальні посади під час важкої війни з Хуйлостаном**, то відповіді і припущення будуть не дуже добрими. М'яко кажучи.

***

Кабмин согласовал назначение нового главы Одесской ОГА: он имел опыт люстрации и связи с ОП

2023-05-30

Skelet.Info

Олег Кипер может стать главой Одесской ОГА

Речь идет о главе полиции Киева Олеге Кипере, пишет ZN.

Кабинет министров Украины во время заседания во вторник, 30 мая, поддержал проект указа президента Владимира Зеленского о назначении нового главы Одесской областной государственной администрации. Пост может занять прокурор Олег Кипер, **сообщил** представитель правительства в Верховной Раде Тарас Мельничук.

Кипер родился в Одесской области и в начале своей карьеры работал в местных органах прокуратуры, а также в Ивано-Франковской области. Во времена беглого президента Виктора Януковича он был назначен заместителем начальника Главного следственного управления тогдашней Генеральной прокуратуры Украины, поэтому в 2014 году попал в перечень лиц, которым запрещено занимать государственные должности в соответствии с законом «Об очищении власти».

Однако в 2019 году ликвидированный Окружной административный суд города Киева (ОАСК) признал решение о люстрации безосновательным, а причастность к узурпации власти Януковичем — не установленной. Киперу **вернули** должность старшего прокурора Главного управления надзора.

В июне 2020 года он стал заместителем прокурора Киева, в июле — руководителем столичной прокуратуры. Назначение получил от бывшего

генпрокурора Ирины Венедиктовой. До этого Кипер также был внештатным советником главы офиса президента Украины **Андрея Ермака**.

Кроме того, команда программы «Схемы» сообщала о наличии у супруги Кипера совместного бизнеса с женой бывшего заместителя генпрокурора **Юрия Луценко** Сергея Кизя. По данным журналистов-расследователей, во время полномасштабного вторжения РФ чиновник **провел 10-дневный рождественский отпуск за границе**й.

Также «Схемы» обнаружили, что российский паспорт его жены Ирины Кипер до сих пор не аннулирован. Подлинность документа по состоянию на момент публикации журналисты проверили с помощью официального сервиса МВД России. Этот паспорт среди недействительных не значится. Также, используя данные паспорта, на официальном сайте Федеральной налоговой службы России «Схемы» нашли ее индивидуальный номер налогоплательщика.

Олег Кипер занимал такие должности:

1) следователь Котовской межрайонной прокуратуры (Одесская область);
2) прокурор отдела прокуратуры Одесской области;
3) прокурор отдела Генеральной прокуратуры Украины;
4) начальник управления прокуратуры Ивано-Франковской области;
5) заместитель начальника управления начальника отдела Генеральной прокуратуры Украины.

Читатели **Skelet.Info** сообщают следующее:

«в 2010 году Олег насмерть сбил ребенка. Используя все рычаги влияния Кипер добился не только того, что против него не завели уголовное дело, но даже того, чтобы родители погибшего ребенка заявили о том, что не имеют претензий к прокурору. От этой кровавой истории он отделался только „ссылкой“ в Ивано-Франковское областное управление».

***

№ 1.641

Новый глава Киевского облсовета Ярослав Добрянский. Досье

2023-05-30

«Школа аналитиков», перевод ***Skelet.Info***

8 мая 2023 столичные депутаты переизбрали главу Киевского облсовета. Вместо депутата от «Слуги народа» Натальи ***Гунько*** руководителем совета стал представитель «За будущее» Ярослав Добрянский. Гунько, по мнению депутатов, «не оправдала доверие», поэтому руль управления передали его заместителю Добрянскому.

«**Наши деньги**» проанализировали биографию и бизнес-связи многолетнего госслужащего и обнаружили незамеченный ранее металлургический бизнес, интересные связи с советником **Ермака** и клондайк квартир в пригороде столицы.

1. Ярослав Добрянский. «Хронический» госслужащий

Добрянский Ярослав Викторович родом из Житомирской области. В 2001 году окончил Государственную агроэкологическую академию Украины, после чего начал работать в Министерстве аграрной политики. С 2005 по 2006 год возглавлял главную Государственную инспекцию по карантину растений Украины. В дальнейшем Добрянский покинул аграрную сферу, отработав по меньшей мере в шести районных советах — в Киевоблсовете, районном Киево-Святошинском, возглавлял советы таких городов Киевщины как Згуровка, Буча, Макаров и Борисполь.

За время депутатства Добрянский успел изменить и несколько политических сил: в Киевском облсовете у него был мандат депутата и от «Партии

регионов», и от «Нашего края». А в 2020 году Добрянский попал в списки финансируемой Игорем Коломойским группы «За будущее».

За время своей карьеры госслужащий депутат только раз попал в скандал: в 2017 году прокуратура Киевской области **объявила** Добрянскому подозрение в злоупотреблении служебным положением.

Речь шла о времени, когда Добрянский был главой Киево-Святошинской райгосадминистрации. **По версии следствия тогда депутат неправомерно подписал 21 распоряжение об отводе земельных участков Боярского лесхоза совокупной площадью 12 гектаров в частную собственность кооператива «Садовое общество «Лесная Сказка».** Однако через год следствия уголовное дело закрыли из-за отсутствия состава преступления.

2. Без аграриев никуда

Даже во время депутатства Добрянский не забывал о своих связях с аграрной сферой: в течение 2016-2019 годов во время депутатства в Киевоблсовете он был заместителем директора ООО «**Интерстади**». Эту компанию в начале 2000-х основал ректор Сумского национального аграрного университета Александр Царенко, нардеп от СДПУ(о) **Виктора Медведчука**, возглавлявшего тогда Администрацию президента Кучмы.

Основным видом деятельности компании являлась «деятельность рекламных агентств». Однако, как **сообщали** тогда журналисты, в реальности на счет «Интерстади» студенты Сумского университета переводили деньги якобы за практику от университета за рубежом, которая на деле должна предоставляться бесплатно.

В 2004 году попытка Царенко объединить три сумских вуза с крышей своего аграрного университета привела к протесту студентов. Они отправились в пеший ход на Киев и это стало одним из ключевых событий к началу Оранжевой революции.

Незадолго до того, как Добрянский стал заместителем директора в «Интерстаде», ее контролировал Роман Бэй — ныне он ученый и **кандидат** в Президиум Национальной академии аграрных наук Украины. Добрянский был заместителем директора тогда, когда Бэй вышел из состава учредителей, чтобы возглавить Государственный научно-исследовательский институт спирта и биотехнологии продовольственных продуктов, подотчетный Минагрополитики. У самого Бэя тогда тоже была довольно неоднозначная репутация. Находясь на госдолжности, журналисты нашли у него ряд дорогостоящей недвижимости, которая не соответствовала его зарплате госслужащему. Единственным легальным бизнесом Бея как раз и было уже упомянутое предприятие «Интерстади», имевшее репутацию компании,

созданной «для благотворительных взносов». Которую в течение нескольких лет госслужбы Бея и менеджер депутат Добрянский.

3. Бровары, металл, Гриненко

Сам Добрянский публично фигурировал как владелец бизнеса только один раз — в контексте ООО «Метиз Бровары», где Добрянский был соучредителем с 2017 по 2019 годы. В дальнейшем его доля компании была переписана на отца Виктора Добрянского, а в 2021 году — жену Татьяну Добрянскую — как раз, когда сам Добрянский фигурировал в уголовном производстве о незаконном выделении земли частникам.

Фактически ООО «Метиз Бровары» — это компания, которая в Броварах производит и импортирует различные виды сварочной проволоки. Через тещу, Елену Олексюк, Добрянский контролирует и другую компанию по экосистеме «Метиз» — ООО «Производственное предприятие «Метиз».

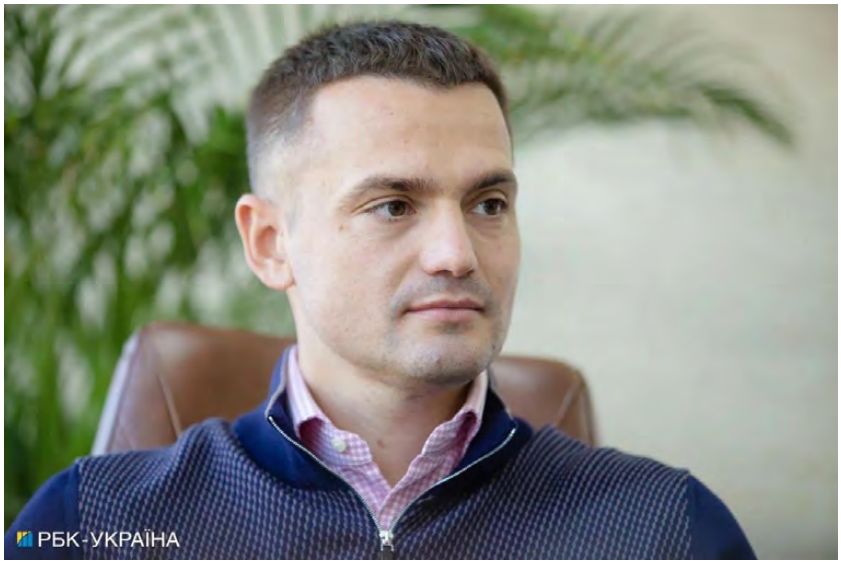
В контексте этого бизнеса Добрянский имеет другого известного бизнес-партнера — бывшего главу Бориспольской РГА Андрея Гриненко. Он был одним из первых основателей «Метиза», в котором позже появился и сам Добрянский.

Добрянский и Гриненко имеют долгую историю совместной работы вместе — в течение 2009-2013 годов Добрянский назначал Гриненко повсюду, где работал сам, — сначала в Киево-Святошинской, затем в Макаровской, а позже — в Бориспольской райгосадминистрации. По **информации** СМИ, отношения Гриненко и Добрянского ухудшились тогда, когда последнего уволили с должности главы Бориспольской райгосадминистрации. Журналисты указывают, что Гриненко, в дальнейшем ставший главой Бориспольской РГА, мог приложить усилия для того, чтобы сместить своего начальника.

Несмотря на это, Гриненко и Добрянский все еще через своих жен контролируют компании «Метиз». Кроме того, те же жены, Анна Гриненко и Татьяна Добрянская являются совладелицами строительной компании ООО «ФКГ «Финксперт». Управляет компанией бывший партнер Гриненко по автодилерскому бизнесу Александр Суровицкий. Компания не известна на рынке и не имеет своего сайта. Основным видом ее деятельности есть организация строительства объектов недвижимости. Примечателен тот факт, что по юридическому адресу компании также находился уже ликвидированный Киево-Святошинский районный совет, председателем которого был Добрянский.

4. Ярослав Добрянский. Партнерство с советником Ермака

Жена депутата, Татьяна Добрянская, не публичное лицо. Например, в декларации Добрянского за 2020 год депутат не указал ни одного дохода, который бы она получила. Однако вместе с этим она является совладелицей компаний, связанных с бизнес-партнерами Добрянского, и именно на ней появляется большинство недвижимости семьи депутата. К примеру, именно Татьяне Добрянской принадлежит половина корпоративных прав на дистрибьютора металлической продукции, ООО «Метиз», а также на ООО «ФКГ «Финэксперт», где учредительницей также является супруга партнера Добрянского, Андрея Гриненко.

Николай Беззубенко

Примечателен также тот факт, что до 2016 года Добрянская была соучредительницей компании «Унилекс Групп» вместе с Николаем Щируком. Щирук — милиционер в прошлом, а также **адвокат** бывшего руководителя управления защиты экономики СБУ Николая ***Беззубенко***.

В настоящее время Беззубенко является советником главы ОП Андрея Ермака, а ранее **был известен** как сборщик откатов от поставщиков медицинского оборудования для тогдашнего главы экономической контрразведки **Сергея Семочко**.

Николай Щирук

Компания «Унилекс Групп» была **одной из когорты компаний**, где работали юристы Беззубенко. Они обслуживали многих представителей

фармацевтического рынка, в том числе фирмы **семьи Фисталей**. С 2016 года совладелицей этой компании уже напрямую является жена Беззубенко Юлия.

5. Семейное состояние

Татьяне Добрянской принадлежит существенная часть недвижимости семьи Добрянских. К примеру, Добрянская является владелицей загородного дома площадью почти 500 квадратов на Петропавловской Борщаговке. Интересно, что он получил этот земельный участок и домовладение на основании решения Петропавловско-Борщаговского сельского совета в 2009 году. Как раз в то время Добрянский был председателем Киево-Святошинской райгосадминистрации Киевщины, в ведомство которой также входил Петропавловско-Борщаговский поссовет. В 2019 году Добрянской подарили квартиру площадью 63 квадрата на Петропавловской Борщаговке за 560 тыс. гривен.

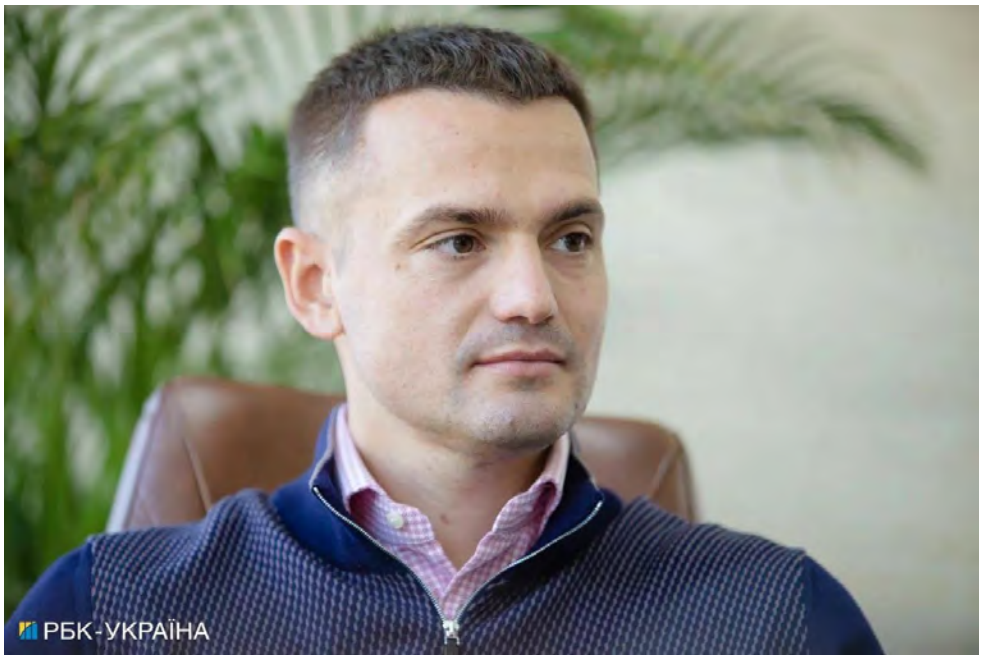
Недвижимостью в Киевской области владеют и родители Добрянского. В 2019 году 71-летний Виктор Добрянский купил земельный участок на Петропавловской Борщаговке, а уже в 2021 году сдал в эксплуатацию дом на нем площадью 215 квадратов. Дома, зарегистрированные на отца и жену Ярослава Добрянского, находятся на соседних участках.

2021 год был плодотворным для семьи Добрянских — 71-летний отец Добрянского купил квартиру площадью 41 квадрат на Софиевской Борщаговке, почти одновременно с ним владелицей квартиры площадью 47 квадратов стала и мать Валентина Добрянская. Еще одну квартиру на Софиевской Борщаговке купила на тот момент 19-летняя **дочь-студентка** Анастасия Добрянская. Интересно, что год спустя уже 20-летняя Добрянская стала владелицей еще одной квартиры площадью 50 квадратов в столичном ЖК премиум-класса «Новая Англия» — где цены только на маленькие квартиры **стартуют** от 58 тысяч долларов.

Кроме того, в **декларации** за 2020 год сам Ярослав Добрянский был совладельцем квартиры в Киеве площадью 92 квадрата вместе со своей дочерью Анастасией Добрянской. В том же году депутат обозначил право собственности на автомобиль Tesla Model S 2017 года выпуска, который был приобретен за 1,03 млн гривен. Также депутат указал в декларации автомобиль жены BMW X6 2012 года выпуска, приобретенный в 2012 году за 655 тысяч гривен. Годовой доход Добрянского в 2020 году составил 468 тысяч гривен.

***

Юрфірми родини СБУшника обслуговують фармкомпанії, які він має контролювати по службі

Николай Беззубенко

2019-12-25

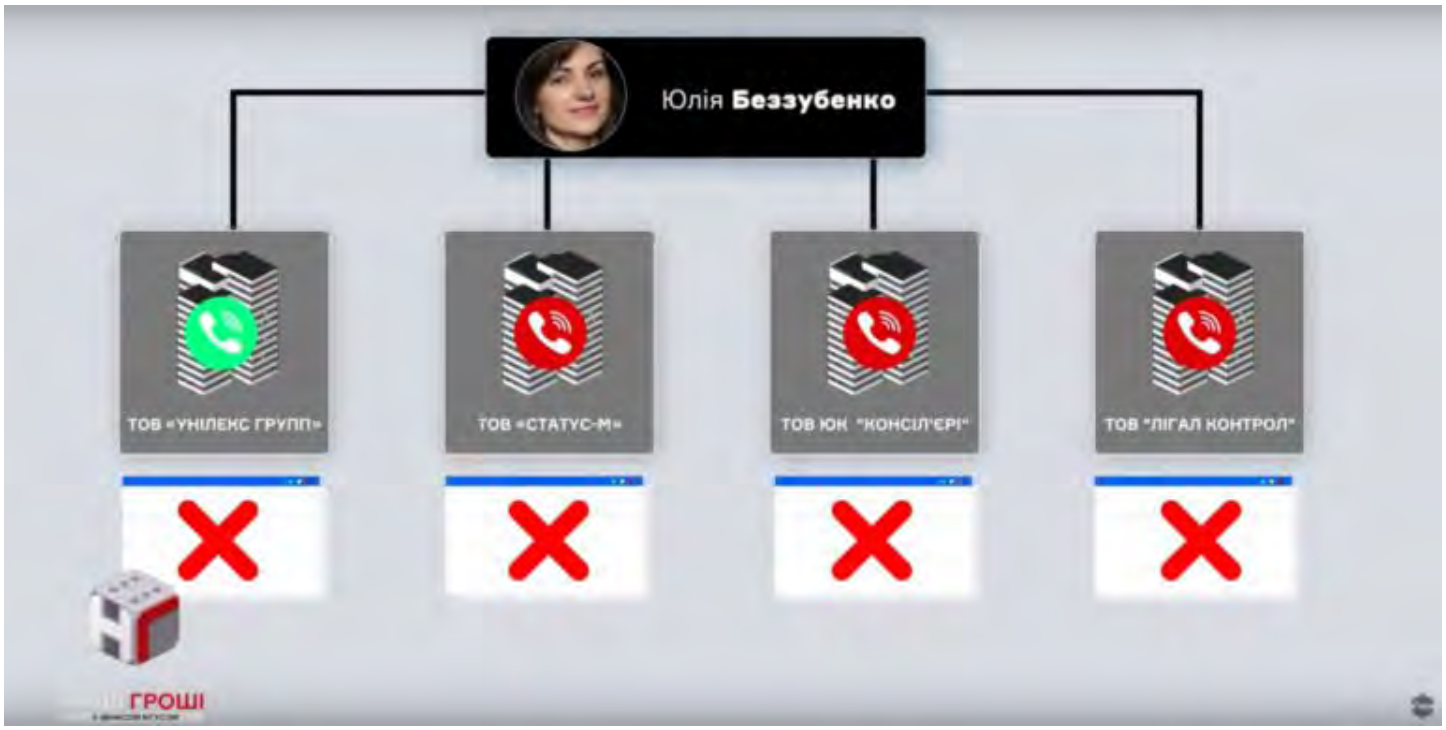
Дружина начальника першого управління економічної контррозвідки СБУ Миколи Беззубенка є власницею низки юркомпаній, чиї адвокати обслуговують та захищають у судах великих гравців фармацевтичного та

медичного ринку. Саме за правопорядком на цих ринках слідкує очолюване Беззубенком управління.

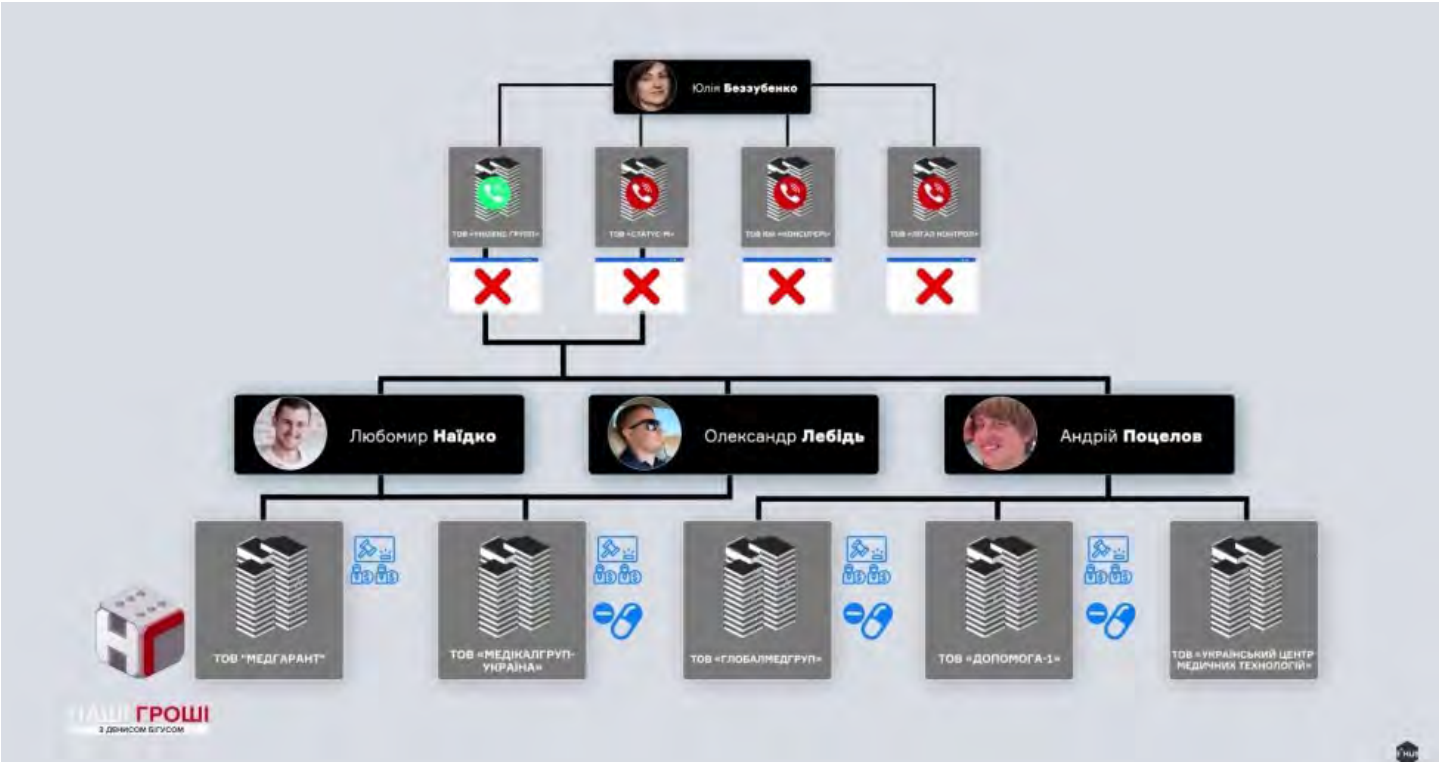
Про це йдеться у розслідуванні Лесі Іванової для програми «Наші гроші з Денисом Бігусом».

Управління контррозвідки, яке очолює полковник Микола Беззубенко, здійснює контроль над різними сферами економіки країни, серед котрих особливе місце займають охорона здоров'я та бюджет. Сам Беззубенко останні роки був відомий як збирач відкатів від постачальників саме медичного устаткування для голови економічної контррозвідки СБУ Сергія Семочка. Після Після перемоги Володимира Зеленського і призначення головою спецслужби Івана Баканова, Беззубенко отримав підвищення всередині контророзвідки.

Дружина Беззубенка багато років офіційно ніде не працює. Але з 2016 року почала входити до складу власників юридичних фірм: ТОВ «Унілекс Групп» , ТОВ «Статус-М», ТОВ ЮК «Консіл'єрі», ТОВ «Лігал Контрол». У жодної з компаній немає сайту, у трьох – навіть телефону. Їх неможливо знайти для замовлення адвоката.

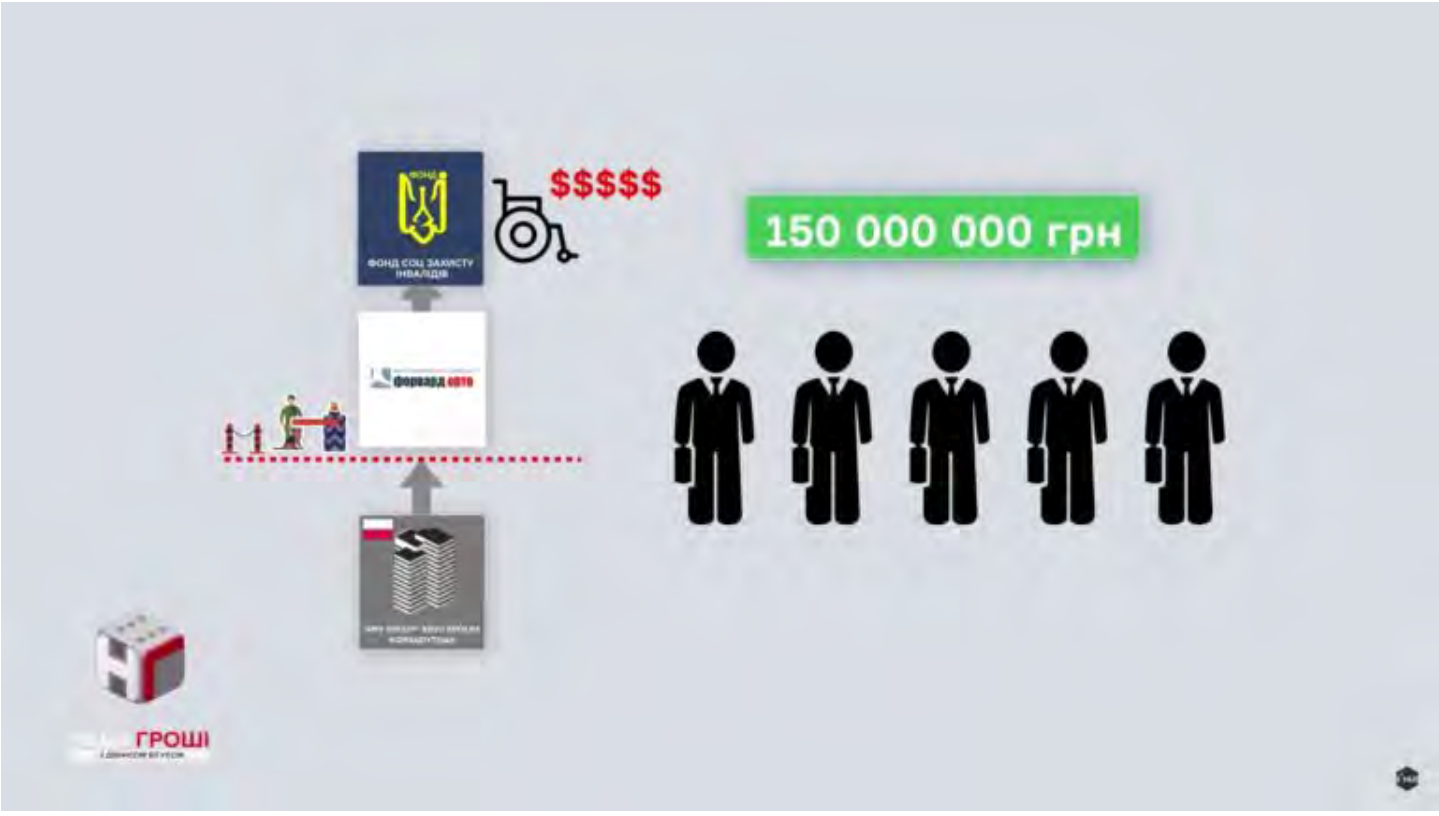

З інформації судового реєстру відомо, що юристи з компаній Юлії Беззубенко обслуговують чимало великих і відомих клієнтів. Наприклад, троє юристів представляли у судах щонайменше п'ять фірм, котрі належать, або котрі пов'язані із родиною Фісталів, великими гравцями фармринку. Мова йде про ТОВ «Медгарант», ТОВ «Медікалгруп-Україна», ТОВ «Глобалмедгруп», ТОВ «Допомога-1» та ТОВ «Український центр медичних технологій». Частина цих фірм регулярно приймають участь у державних тендерах на постачання ліків або медобладнання і є великими імпортерами ліків або медичних товарів.

Є навіть випадок, коли юристи дружини СБУшника захищали фірму від розслідування СБУ. Йшлося про закупівлі інвалідних візків Фондом соцзахисту у компанії «Форвард-Орто». Слідство встановило, що на кордоні вартість товару занижують – щоб мінімізувати митні платежі, а потім навпаки завищують – коли продають Фонду. Йшлося про можливе розкрадання 150 млн грн. бюджетних коштів, котрі зливалися на рахунки спеціально під цю аферу оформлених ФОПів.

Справу вела поліція – однак докази збирало саме Головне управління по боротьбі з корупцією СБУ. На основі зібраної силовиками інформації суд арештував рахунки ФОПів на суму близько 28 млн грн.

Однак юристи Беззубенко ці арешти в судах познімали. Згодом провадження взагалі закрили, нібито за відсутністю складу злочину – хоча у судових ухвалах про арешти розписана мало не вся доказова база, включно з НСРД.

У 2017 році один із юристів Беззубенко отримав довіреність від компанії «Лінк-Медитал», фігуранта діалізних війн, до яких була причетна і контррозвідка СБУ.

«Лінк-медитал» має статус другого найбільшого дилера препаратів для перитонеального діалізу в країні. Юрист Андрій Поцелов представляв «Лінк-Медитал» у судах проти АМКУ, який відмовлявся задовольняти скарги дилера щодо державних тендерів.

В той же час економічна контррозвідка спільно з поліцією розслідували кримінальне провадження щодо компанії «Діавіта», на той час найбільшого дилера і фігуранта згаданої історії з відкатами Семочко.

Юридична фірма «Унілекс Групп» існувала і до Юлії Беззубенко, але саме з її приходом річні обороти виросли вдвічі, а чистий прибуток – у 4-7 разів. Загалом же станом на літо 2019-го «Унілекс», «Статус» і «Консіл'єрі» отримали понад 14 млн грн чистого прибутку і випладити дружині СБУ-шника майже 6 млн грн. дивідендами.

Сам Беззубенко користується автомобілем, що записаний на Миколу Щирука – бізнес-партнера Юлії Беззубенко по «Юркомпанія «Статус-М». ***Щирук*** навіт заявив, що є адвокатом Беззубенка.

Відео:

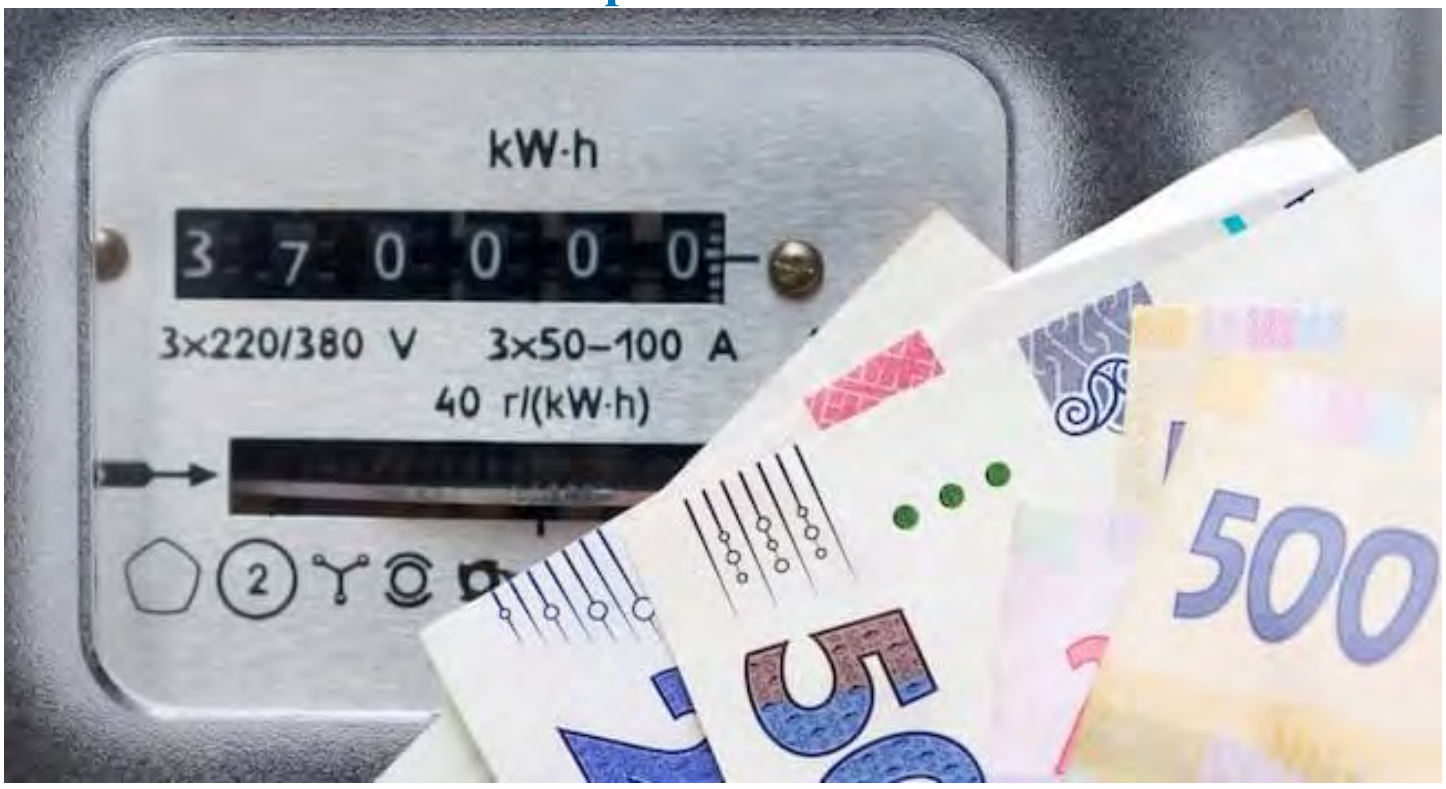

Нагадаємо, Микола ***Беззубенка*** має коштовну нерухомість у столиці й за кордоном, а також елітний автопарк, неспівмірні з офіційними доходами.

***

№ 1.642

Дайджест подій в Україні та навколо України від 30 травня 2023

Головне

📌 Збільшення податків та тарифів у країні, що воює, "на вимогу МВФ" працює винятково на хуйла. Ба більше, ці "вимоги" пропонують українські чиновники, а МВФ їх тільки погоджує.

📌 Чи не є "блекаут" 30 травня підштовхуванням алєнєй до "нових" (покращених) тарифів?

📌 Хуйло після ударів по мааскві виглядало дещо невпевнено.

📌 Зниження віку призову до 25 років - це захід для збільшення мобілізаційного резерву. Саме в той час. коли "єбутади" - лакеї втікають з країни та роз'їзджають закордонами.

Теми доби

🔥 Уряд підвищив тариф на електроенергію для населення на понад півтора раза.

🔥 В енергосистемі стався частковий блекаут.

🔥 Верховна Рада зменшила до 25 років максимальний вік призову.

🔥 МВФ погодив перший перегляд програми кредитування EFF. Україна отримає наступний транш $900 млн.

🔥 Путін вважає, що під час атаки дронами Москви система ППО спрацювала "штатно".

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ У с. Зелене на Харківщині прикордонники запобігли прориву російської диверсійної групи через кордон.

⭐ За добу Сили оборони України відбили на Донбасі та на Харківщині 22 атаки російських військ.

На Куп'янському напрямку ЗСУ відбили атаки на захід від с. Масютівка. Сталося зіткнення на автодорозі Куп'янськ – Сватове у с. Новоселівському. У районі Кремінної стався зустрічний бій у лісовому масиві біля с. Кузьмине.

У районі Бахмута на лінії фронту встановилося тимчасове затишшя.

Відбито атаку російських військ на захід від Авдіївки – у Сєверному.

На околицях Донецька ЗСУ відбили понад 10 атак у Мар'їнці, Новомихайлівці та Побєді.

⭐ Російська артилерія та авіація завдали ударів по населених пунктах на всій лінії фронту та в прикордонних із Росією районах. Ракетами обстріляли Нью-Йорк на околицях Торецька.

⭐ Спікер командування Повітряних сил Ігнат вважає, що Росія частими ударами з повітря намагається виснажити запаси боєприпасів та ракет української системи ППО та посіяти паніку серед населення насамперед у Києві. З його слів, ракетна атака вдень 29 травня було розраховано на те, що підрозділи ППО не встигнуть перезарядити пускові установки ЗРК. Ігнат спростував дезінформацію російських пропагандистів про знищення ЗРК Patriot, який, за його твердженням, збив балістичні ракети "Іскандер". Представник Головного управління розвідки Юсов вважає, що Росія не може завдавати потужних повітряних ударів часто. Він заявив, що зараз атаки скоюються задля ускладнення або зривання планів ЗСУ зі звільнення

окупованих територій. ППО та авіація впродовж доби збили 32 БПЛА типу Shahed. Міністр оборони Кулеба вважає, що Україна має лише одну відповідь на посилення російських атак – нарощування систем ППО та збільшення постачання боєприпасів.

Мер Києва Кличко повідомив, що під час попереднього повітряного удару жінка загинула через те, що вийшла подивитися на балкон подивитися, як ППО збиває безпілотники.

СБУ закликало власників вуличних вебкамер припинити онлайн-трансляції, а громадян – повідомляти про виявлені випадки таких трансляцій на офіційний чат-бот СБУ в месенджері Telegram.

Президент Зеленський зажадав від місцевої влади забезпечити доступ до укриттів та притулків, оскільки багато людей зазнають поранень і гинуть унаслідок російських атак ракетами та БПЛА.

⭐ МВС Росії оголосило в розшук головнокомандувача ЗСУ Залужного, командувачів Сухопутними силами – Сирського та Об'єднаними силами – Наєва. Заступник міністра оборони Маляр назвала цей крок одним із заходів омів інформаційної війни.

⭐ За інформацією видання Politiclo, ПВК "Вагнера" активно вербує найманців через соцмережі Facebook та Twitter, пропонуючи зарплати від $2,8 тис. та додаткові виплати. Реклама публікується десятками мов і містить контактні дані.

Терорист Стрєлков (Гіркін) на підставі інформації про добір нових найманців звинуватив власника ПВК Пригожина в підготовці державного перевороту в Росії.

Спікер командування Повітряних сил Черевий повідомив, що російські підрозділи "Шторм Z", які беруть участь у бойових діях, було набрано російськими військкоматами з ув'язнених. Вони є лише "невдалою копією" найманців ПВК "Вагнера", погано підготовлені та зазнають тяжких втрат, а їхні бійці схильні до дезертирства.

⭐ Прем'єр-міністр РФ Мішустін повідомив, що впродовж 8 місяців окупанти видали на захоплених ними територіях півдня та сходу України 1,5 млн російських паспортів. Він також заявив, що роботи з відновлення населених пунктів рухаються досить швидко.

⭐ Центр національного опору Міноборони повідомив, що "влада ДНР" посилила інформаційно-пропагандистські заходи, що спрямовано на мілітаризацію молоді. "ДНР" планує відкрити на окупованій території Донецької області відділення всеросійської організації ДТСААФ.

⭐ Губернатор Білгородської області РФ заявив, що прикордонне місто Шебекино було знову обстріляно з артилерії з території України. З його слів, унаслідок обстрілу кілька будинків дістали пошкоджень, поранено 4 цивільних осіб.

У Краснодарському краї на Афіпському нафтопереробному заводі виникла пожежа після вибуху безпілотника-камікадзе. Уже вдруге за 2 доби атаковано Ільський НПЗ.

⭐ Видання The Times повідомило, що Легіон "Вільна Росія" оголосив добір добровольців для майбутнього наступу на Москву. Російський добровольчий корпус стверджує, що його бійці знову діють у прикордонних районах РФ. Зеленоградський суд Москви оштрафував громадянина за демонстрацію біло-синьо-білого прапора Легіону.

⭐ Директор Міжнародного агентства з атомної енергії (МАГАТЕ) представив на засіданні Ради Безпеки ООН свій план забезпечення ядерної та фізичної безпеки Запорізької АЕС. План передбачає відмову від атак АЕС або з її території, зокрема тих, що націлено на сховище відпрацьованого ядерного палива, критичну інфраструктуру та персонал; станція не має стати базою для розміщення важкого озброєння, боєприпасів та військовослужбовців; не можна припиняти електропостачання АЕС; усі системи безпеки має бути захищено від нападу чи саботажу. Контроль за дотриманням цих вимог він запропонував покласти на інспекторів МАГАТЕ. Зі слів Гроссі, він попередньо погодив план із Росією та Україною. Він закликав обидві сторони дотримуватися цих принципів.

Представник України при ООН Кислиця переконаний, що безпеку АЕС може бути забезпечено лише за повної її деокупації та демілітаризації. Тому, на його думку, план Гроссі має бути доповнено вимогами виведення військ та російського персоналу з АЕС, гарантії її безперебійного живлення з підконтрольної Україні території та організації гуманітарного коридору для ротації управлінського, експлуатаційного та ремонтного персоналу.

⭐ Міністерство реінтеграції тимчасово окупованих територій повідомило про повернення на підконтрольну територію 79 тіл загиблих українських військовослужбовців.

1-2) Тил

⭐ Верховна Рада знизила граничний вік призовників із 27 до 25 років за ініціативи Міністерства оборони. Під час воєнного стану призов на термінову службу не оголошується, а призовники не підлягають мобілізації, тому цей закон збільшує мобілізаційний резерв.

За основу прийнято законопроєкт про доплати військовослужбовцям під час режиму воєнного стану. Він змінює закон про повернення доплати в 30 тис. грн, який було ухвалено раніше й не підписано. Розміри доплат має бути визначено до 2 читання. Законопроєкт збільшує термін відпустки військовослужбовців до 30 діб, а з огляду на сімейні обставини – до 40 діб.

Ухвалено закон про реформу на ринку реклами з дотриманням вимог директиви ЄС. Документ стосуються всіх проявів реклами в медіа, електронних ЗМІ та месенджерах, регулювання "product placement", а також заборони реклами тютюну та електронних сигарет. Також заборонено спам у будь-якому вигляді, зокрема, через телефонні дзвінки та SMS-повідомлення.

У першому читанні ухвалено законопроєкт, що уточнює процедуру добору суддів Конституційного суду відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії.

Ще одним законом регіональні відділення Фонду держмайна позбавлено статусу юридичних осіб. Голові Фонду дано право створювати та ліквідувати регіональні відділення, а також призначати заступників без погодження з урядом.Подано законопроєкт про дозвіл юридичним особам купувати землю сільгосппризначення за 2 роки після припинення або скасування режиму воєнного стану.

⭐ Кабмін ухвалив рішення про підвищення тарифу на електроенергію для населення до 2,64 грн/кВт•год. Міністр енергетики Галущенко стверджує, що це рішення було ухвалено через необхідність фінансування ремонту обладнання, яке було пошкоджено російськими ракетними атаками. Міністр уникнув згадки про масштабну допомогу Заходу, зокрема, приватним компаніям. Голова профільного парламентського комітету Герус заявив, що малозабезпечені громадяни майже не відчують підвищення цін.

⭐ В енергосистемі країни стався масштабний збій через падіння частоти мережі – уперше із лютого. Пошкоджень енергетичної інфраструктури внаслідок російських атак із повітря не було. Майже 2 млн споживачів у 12 областях та Києві було від'єднано від електропостачання. Було вимкнуто високовольтну лінію Бєльці – Дністровська ТЕС, якою експортувалася електроенергія до Молдови. Електропостачання вдалося відновити лише за кілька годин. Міністерство енергетики стверджує, що це було незаплановане вимкнення та призначило перевірку енергетичних підприємств. Буквально за годину до інциденту ⭐ служба міністерства повідомила, що потужностей генерації цілком достатньо, щоби задовольнити всі потреби побутових та промислових споживачів. Компанія олігарха Ахметова ДТЕК стверджує, що вимкнення сталося "через спрацювання автоматики".

⭐ Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив про запуск другого етапу програми "єВідновлення". Він передбачає виплату компенсації за зруйноване житло, яке не можна ремонтувати. Кошти буде перераховувано на спеціальний рахунок, їх можна буде витратити лише на будівництво будинку. Нову квартиру чи інше житлове приміщення можна купити лише за житловий сертифікат. Розмір компенсації розраховуватимуть комісії. Пріоритет в отриманні компенсації надано учасникам бойових дій, сім'ям загиблих військовослужбовців, мобілізованим, багатодітним сім'ям та людям з інвалідністю. Уряд дозволив подавати заяви на отримання компенсації на папері.

⭐ Кабмін погодив призначення головою Одеської обладміністрації керівника прокуратури Києва Кіпера. Кіпера було люстровано з органів прокуратури, але зміг відновитися через суд.

Уряд заборонив експорт цукру з 5 червня до 15 вересня.

⭐ служба "Укрнафти" повідомила, що компанія в I кварталі 2023 р перерахувала 1,19 млрд грн податку на прибуток – це більше, ніж за весь 2022 рік. У 2020 та 2021 роках компанія "не мала прибутку" і взагалі не сплачувала цей податок. 26 травня Кабмін погодив фінансовий план "Укрнафти", за яким вона має перерахувати до бюджету податків та ренти 25 млрд грн за рік. За перші 4 місяці року компанія отримала чистий прибуток у розмірі 7 млрд грн.

⭐ Заступник міністра інфраструктури Васьків заявив, що українська влада готова погодитися на транзит аміаку в разі, якщо Росія та ООН гарантують безпечний експорт зерна Чорним морем.

⭐ У роботі мобільного оператора Vodafone стався масштабний збій, який було ліквідовано лише за кілька годин. служба компанії причини збою не назвала.

⭐ Уряд Великої Британії подовжив скасування ще на 1 рік мит на імпорт українського металопрокату.

⭐ НАБУ провело обшуки в керівництва Укрзалізниці, зокрема, у кабінеті голови правління компанії Лященка, під час слідчих заходів у справі про зловживання із закупівлями.

⭐ НБУ оштрафував на 34 тис. грн ТОВ "Споживчий центр" – фінансову компанію, що працює під брендом "ШвидкоГроші" – за надання неправдивої інформації на вимогу регулятора, а також через відмову надати документи.

⭐ Місія МВФ погодила на рівні персоналу перший перегляд програми розширеного кредитування для України, що гарантує виділення наступного траншу в розмірі $900 млн після затвердження цього рішення радою директорів Фонду.Представник МВФ Грей повідомив, що Фонд покращив свій прогноз зростання ВВП України з -3 %-+1 % до +1–3 %, хоч і визнав, що цю оцінку може бути змінено, оскільки війна триває.

⭐ Мінфін розмістив на аукціоні держоблігації на суму 9,25 млрд грн та $111 млн, трохи знизивши дохідність річних ОВДП.

2. Україна та світ

⭐ За повідомленнями російських соцмереж, атака дронами Москви була націлена на заміські селища російської еліти, у тому числі – на резиденцію президента Путіна в Ново-Огарьово. Депутат Держдуми Хінштейн переконаний, що "диверсійно-терористичні атаки" України лише зростатимуть. Путін у відповідь на атаку заявив, що система ППО нібито спрацювала "штатно", а керівництво країни "ущільнюватиме" оборону Москви з повітря. Він заявив, що Україна провокує Росію "на дзеркальну відповідь", а російські війська завдають лише "високоточних ударів по об'єктах військової інфраструктури".

Глава Чечні Кадиров пообіцяв за удар по Москві "помсту в повному розумінні цього слова". У відповідь секретар РНБО Данилов порадив йому помститися не Україні, а Росії за те, що вона зрівняла Грозний із землею.

Міністр закордонних справ Великої Британії Клеверлі переконаний, що Україна має право завдавати ударів по військових цілях на території РФ для реалізації права на самооборону, щоби підірвати можливості Росії для атаки української території.

Представник генерального секретаря ООН Дюжаррік вважає некоректним порівняння атаки дронами Москви з регулярними ракетними обстрілами України. Він заявив, що позиція генерального секретаря Гутерріша щодо обстрілу Росією громадянської інфраструктури України не змінилася.

Представник адміністрації президента Байдена повідомив, що США ще збирають дані про атаку Москви ударними БПЛА, але не схвалюють подібні дії України.

⭐ Президент Зеленський в інтерв'ю південнокорейському виданню Chosun Ilbo заявив, що посередництво Китаю задля досягнення миру може бути корисним лише у випадку, якщо він підтримає виведення російських військ з усієї окупованої території.

⭐ Посол України в Німеччині Макєєв виключив будь-які територіальні поступки Росії. Він наголосив, що РФ має вивести війська з усіх окупованих територій, з Донбасу та Криму тощо, а темою переговорів має бути виплата Росією репарацій.

⭐ Американський сенатор – республіканець Грем після зустрічі з радником прем'єр-міністра Великобританії з нацбезпеки Берроу заявив, що очікує від України реальних успіхів у контрнаступі. Він подякував британському уряду за постачання Україні ракет Storm Shadow, які виявилися надзвичайно ефективними. Сенатор висловив сподівання, що США таки нададуть Україні ракети середньої дальності ATACMS.

⭐ Президент Зеленський після спілкування з керівництвом британської військово-промислової групи BAE Systems оголосив, що вона висловила готовність відкрити в Україні офіс, а далі – запустити потужності для ремонту та виробництва військової техніки.

⭐ Міністр оборони Рєзніков вважає, що Німеччина могла б приєднатися до "коаліції винищувачів" та надати українським Повітряним силам винищувачі 4 покоління Eurofighter Typhooon, які сумісні з озброєнням F-16.

Міністр оборони Італії Крозетто під час слухань у парламенті анонсував передавання Україні ще одного пакета допомоги, до якого буде включено засоби ППО, ймовірно – ще один ЗРК SAMP/T.

⭐ У північній частині Фінляндії відбуваються масштабні військові навчання "Північний ліс" за участю країн НАТО – Великої Британії, США та Норвегії, а також Швеції, яка сподівається вступити до Альянсу найближчим часом.

У Німеччині та над Балтійським морем з 12 до 23 червня відбуватимуться найбільші в історії НАТО повітряні навчання, до яких буде залучено 250 літаків та гелікоптерів, з яких приблизно 100 – американських. Метою маневрів названо відпрацювання оборонних сценаріїв.

⭐ Генеральний секретар НАТО Столтенберг вважає "цілком можливим" приймання Швеції до саміту у Вільнюсі.

Держсекретар США Блінкен вважає, що "вже час" для того, щоби Туреччина відмовилася від своїх заперечень проти членства Швеції в НАТО. Він також заявив, що США готові надати Туреччині модернізовані винищувачі F-16 "якнайшвидше". З його слів, надання F-16 не можна пов'язувати із членством Швеції.

⭐ В Осло відбулася неформальна зустріч глав МЗС країн НАТО. Генеральний секретар НАТО Столтенберг вважає, що країни Заходу поки "не втомилися" і мають політичну волю і далі підтримувати Україну в її війні проти Росії.

Міністр закордонних справ Кулеба звернувся до учасників зустрічі. Він заявив, що для успіху саміту у Вільнюсі учасники мають ухвалити рішення щодо посилення інституційних зв'язків України та Альянсу, зробити крок до членства країни в НАТО, а також надати гарантії безпеки, доки вона не стала членом Північноатлантичного Альянсу.

⭐ Активи французької компанії Decathlon у РФ планують купити турецька фірма FLO Retailing, яка раніше стала власником мережі Reebok, а також ліванська Azadea Group, яка купила мережі Zara, Bershka та Pull & Bear.

⭐ Україна поки ніяк не реагує на події в Косово, де відбуваються зіткнення сербської меншості з миротворцями НАТО (KFOR), під час яких постраждали люди з обох сторін. Керівництво НАТО розпорядилося перекинути до регіону додаткові підрозділи Оперативних резервних сил.

⭐ Міністр закордонних справ Лавров здійснює тур африканськими країнами, зокрема, тими, до яких завітав глава МЗС України Кулеба. Метою візитів Лаврова є активізація торгових зв'язків цих країн із РФ, прив'язування їх до Росії постачанням зерна, добрив та зброї, а також формування антизахідної коаліції в ООН.

⭐ Прем'єр-міністр Грузії Гарібашвілі на Форумі глобальної безпеки в Братиславі (Словаччина) заявив, що агресія Росії сталася внаслідок "розширення НАТО", а також із певних інших причин. Він також стверджує, що міжнародна спільнота не докладає зусиль до створення умов для переговорів про мир в Україні.

Мер Тбілісі, голова владної партії "Грузинська мрія" Каладзе заявив, що країна не має зобов'язань щодо приєднання до європейських санкцій проти Росії, оскільки не є членом ЄС.

Грузинська влада надала дозвіл на польоти до країни російській авіакомпанії, яка літає до окупованого Криму.

⭐ Уряд Польщі усунув від виконання обов'язків на невизначений термін ⭐ секретаря МЗС Ясіну, який вимагав від президента Зеленського вибачень перед поляками за Волинську трагедію.

⭐ Польща підписала контракт з американською компанією Lockheed Martin на постачання 800 керованих протитанкових ракет Hellfire. Їх буде встановлено на гелікоптери, зокрема, на новітні Apache Guardian, першу партію яких країна вже отримала.

Литва купує в Польщі переносні ракетні комплекси Grom на базі ПЗРК "Голка" за понад €20 млн для боротьби із цілями, що низько летять.

Уряд Данії ухвалив програму збільшення воєнних витрат до понад $20 млрд (143 млрд данських крон) до 2030 р. Країна планує довести витрати на оборону до 2 % ВВП на рік – рівня, який може бути затверджено на липневому саміті НАТО у Вільнюсі. Україні заплановано надати воєнну допомогу на суму понад $3 млрд.

⭐ За оцінкою Стокгольмського інституту дослідження проблем світу (SIPRI), офіційні воєнні витрати РФ у 2022 р зросли лише на 9,2 % – до $86,5 млрд, що становить усього 4,1 % ВВП. Британська розвідка вважає реальні витрати РФ набагато більшими, оскільки війна фінансується, зокрема, через засекречені статті бюджету. У січні – лютому 2023 р воєнні витрати РФ становили $26 млрд (2 трлн руб.), що у 2,8 раза більше, ніж рік тому.

⭐ Напередодні саміту Європейського політичної спільноти Єврокомісія збільшила з €150 млн до €295 млн макрофінансову допомогу Молдові у 2023 році для підтримання структурних реформ.

ЄС запровадив санкції проти молдавських олігархів Плахотнюка та Шора, депутатки від партії "Шор" Таубер, російського бізнесмена Чайки, який живе і працює у РФ, колишнього заступника голови поліції Кавкалюка, а також голови Партії регіонів Молдови Калініна, діяльність яких "дестабілізує країну".

3. Київ

⭐ Київська міська прокуратура виявила факти багатомільйонних розкрадань на будівництві Подільсько-Воскресенського мосту черговими підрядниками, які в багато разів завищили ціну на роботу та відмили кошти через фірми з ознаками фіктивності. Мер Кличко стверджує, що перевірки правоохоронців нібито не виявили порушень у діях чиновників Київської адміністрації. Кличко закликав розблокувати рахунки для подовження будівництва, яке, на його твердження, є критично важливим для столиці. Низка експертів стверджують, що міст веде "з нізвідки в нікуди", а проєкт має бути переглянуто, щоби реально розвантажити транспортні потоки між правим та лівим берегом.

4. Тренди

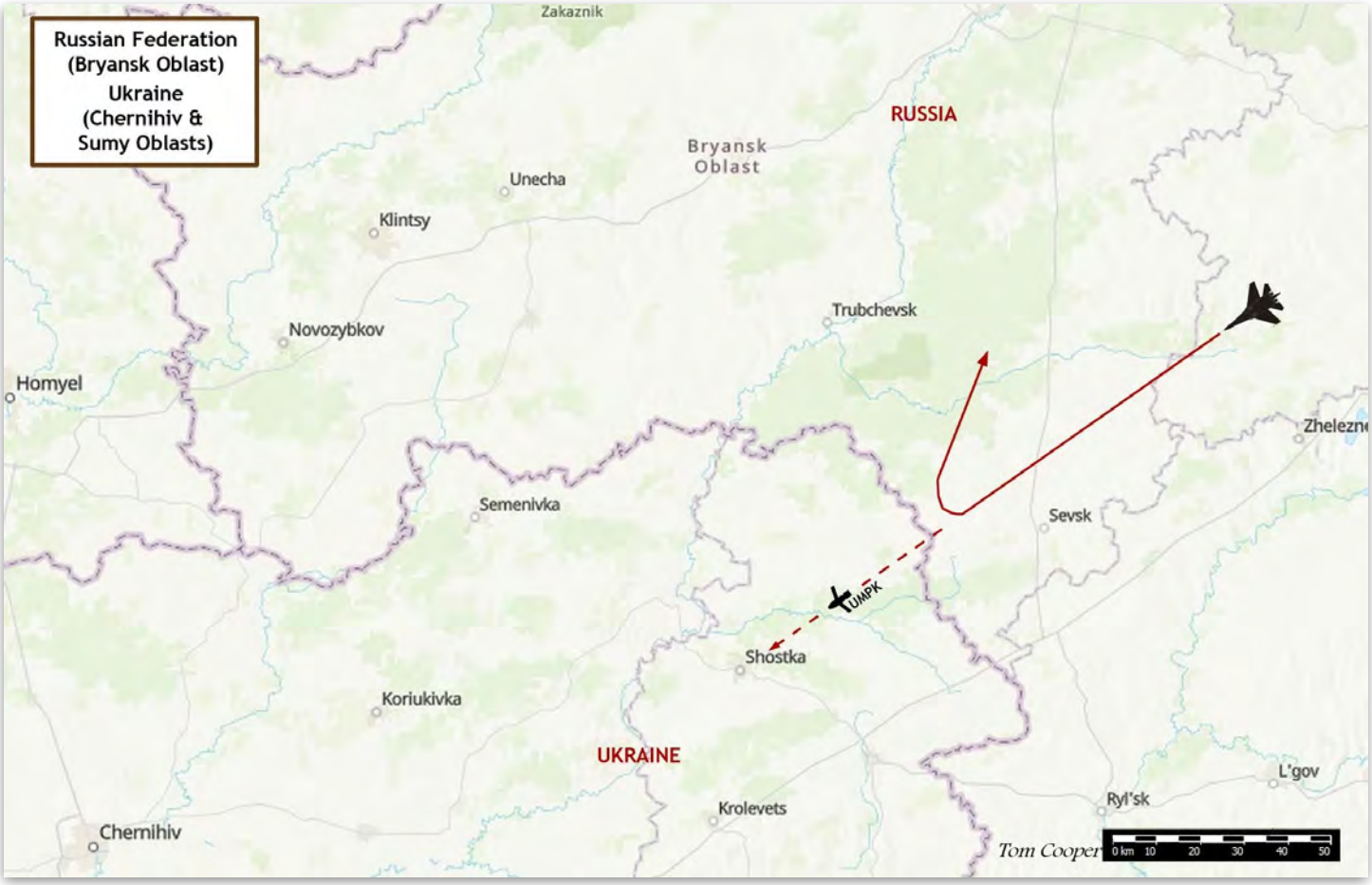
⭐ Міністр освіти та науки Лісовий відмовився від наукового ступеня кандидата наук через підозру в плагіаті. Нацагентство із забезпечення якості вищої освіти ще перевіряє його дисертацію. Слідом за ним від ступеня доктора наук відмовився і голова парламентського комітету з науки, освіти та новацій Бабак. Депутат повідомив, що готує законопроєкт про академічну доброчесність. Багато журналістів і користувачів соцмереж запитують: чому міністр і депутат не подали у відставку, адже відмова від звання фактично означає визнання плагіату.

⭐ На сайті президента набрала 25 тис. голосів петиція із закликом до Зеленського негайно підписати закон про захист культурного простору, який Верховна Рада ухвалила ще в червні 2022 р. Закон передбачає заборону розповсюдження російських книг та іншої друкованої продукції.

***

№ 1.643

У фінальній частині свого мегаматеріалу про повітряну війну над Україною, Том Купер реконструює можливі обставини подій, що трапилися 13 та 22.05, коли було збито низку російських авіацілей. Чудовий матеріал від людини зі значним досвідом такого аналізу.

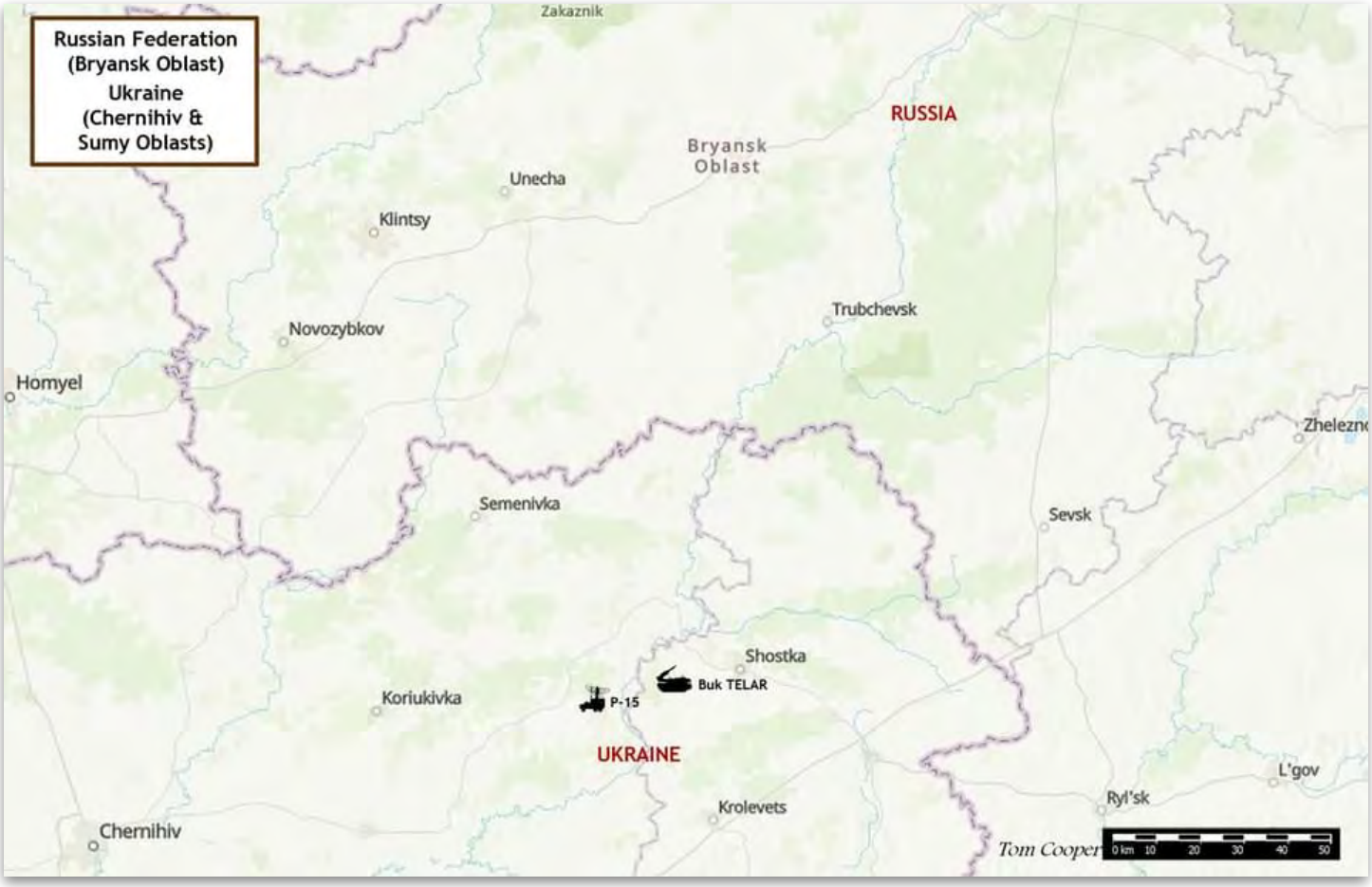

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-air-war-assault-mode-part-274?utm_source=substack&utm_medium=email

За переклад дякую Микола Ковальчук та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

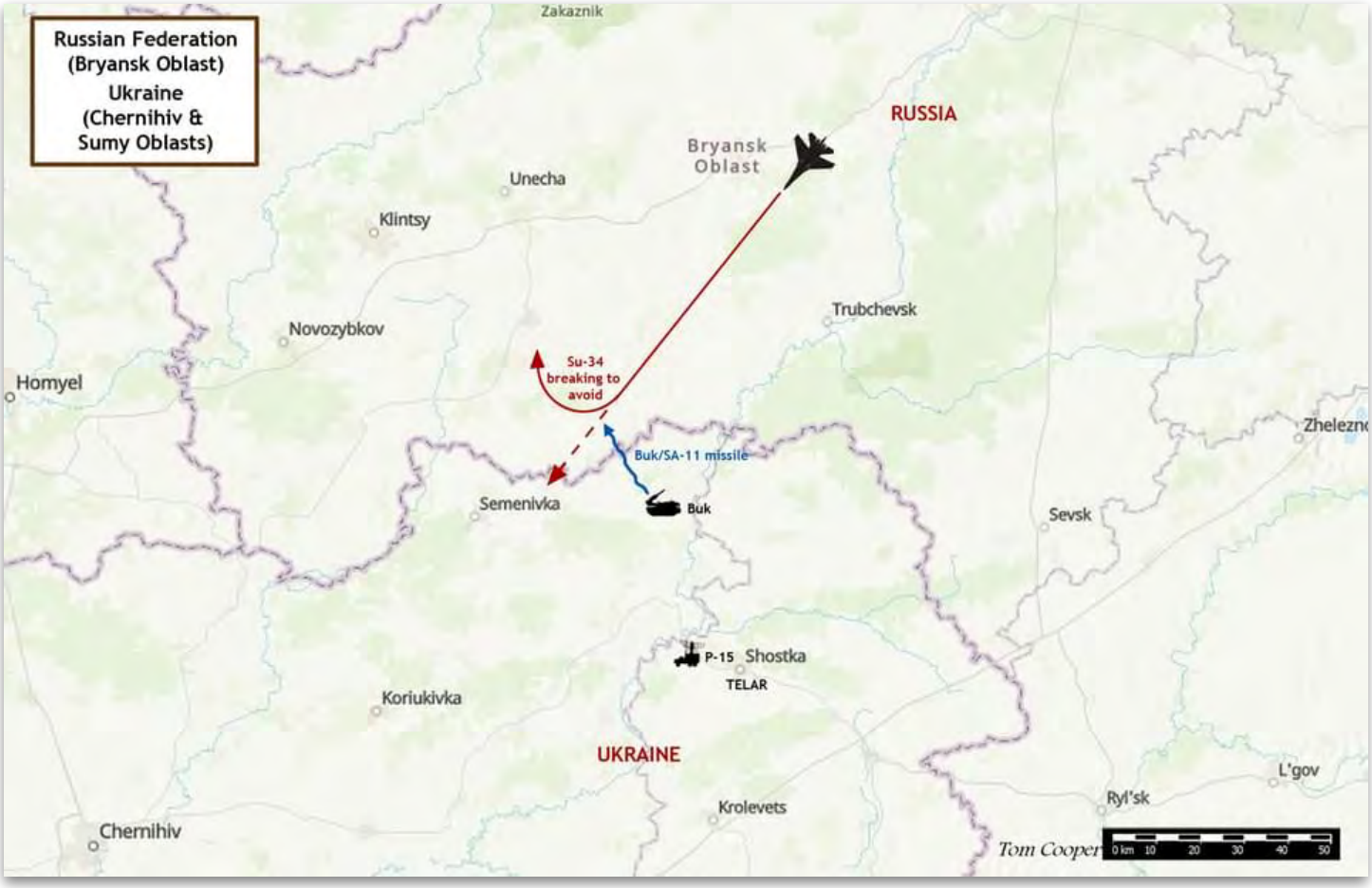
ПОВІТРЯНА ВІЙНА В УКРАЇНІ: ШТУРМОВИЙ РЕЖИМ. ЧАСТИНА 6 (ЗАВЕРШЕННЯ)

Гаразд, тепер, коли ми з'ясували «основи» на стратегічному й операційному рівні, зрозуміли, що минулі кілька тижнів і місяців пов'язана з авіацією зброя відігравала важливу роль у перебігу повітряної війни в Україні, пропоную розглянути, як це все (або принаймні дещо) застосовувалося на практиці — на тактичному рівні.

Щоб не ускладнювати картинку, я «розіграю сценарій» подій на відносно «тихому відрізку»: не на Донбаському фронті. Бо, закладаюся, на фронтах Донбасу і на півдні Запорізької області такі «ігри» програються по кількадесят разів щодня, і з залученням десятків, якщо не сотень гравців... пояснювати це буде надто складно. І марудно. Боюсь, мені це не під силу. До того ж я палкий прихильник принципу ЩПТК: що простіше — то краще...

Як і раніше, усе, що я розповідатиму — лише «демоверсія». Усі збіги з реальними особами чи подіями — суто випадкові.

Припустімо, що десь у лютому цього року ВКС рф розпочали «бойові випробування» систем МПК і УМПК [системи, що дозволяють бомбам «планувати» й летіти точніше й дальше – ред.] для бомб ФАБ-250М-62 і ФАБ-500Ь-62. Є два способи це робити:

а) застосовувати їх у малих кількостях, коли вони з’являються в доступності; або

б) зробити склад таких бомб і потім застосувати їх масовано.

Сперечатися, який спосіб кращий, можна нескінченно. Але це й не важливо насправді. Важить тільки те, що росіяни зробили в реальності. Вони обрали спосіб А. Тому кожні, скажімо, кілька днів один із російських літаків Су-34 піднімається на висоту 9 000 метрів і скидає одну-дві бомби УМПК на одну-дві цілі десь у північно-східній Україні.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

Стоп-кадр із відео, на якому видно слід від російського Су-34, який скинув УМПК у напрямку українських позицій у районі Авдіївки на початку травня цього року.

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

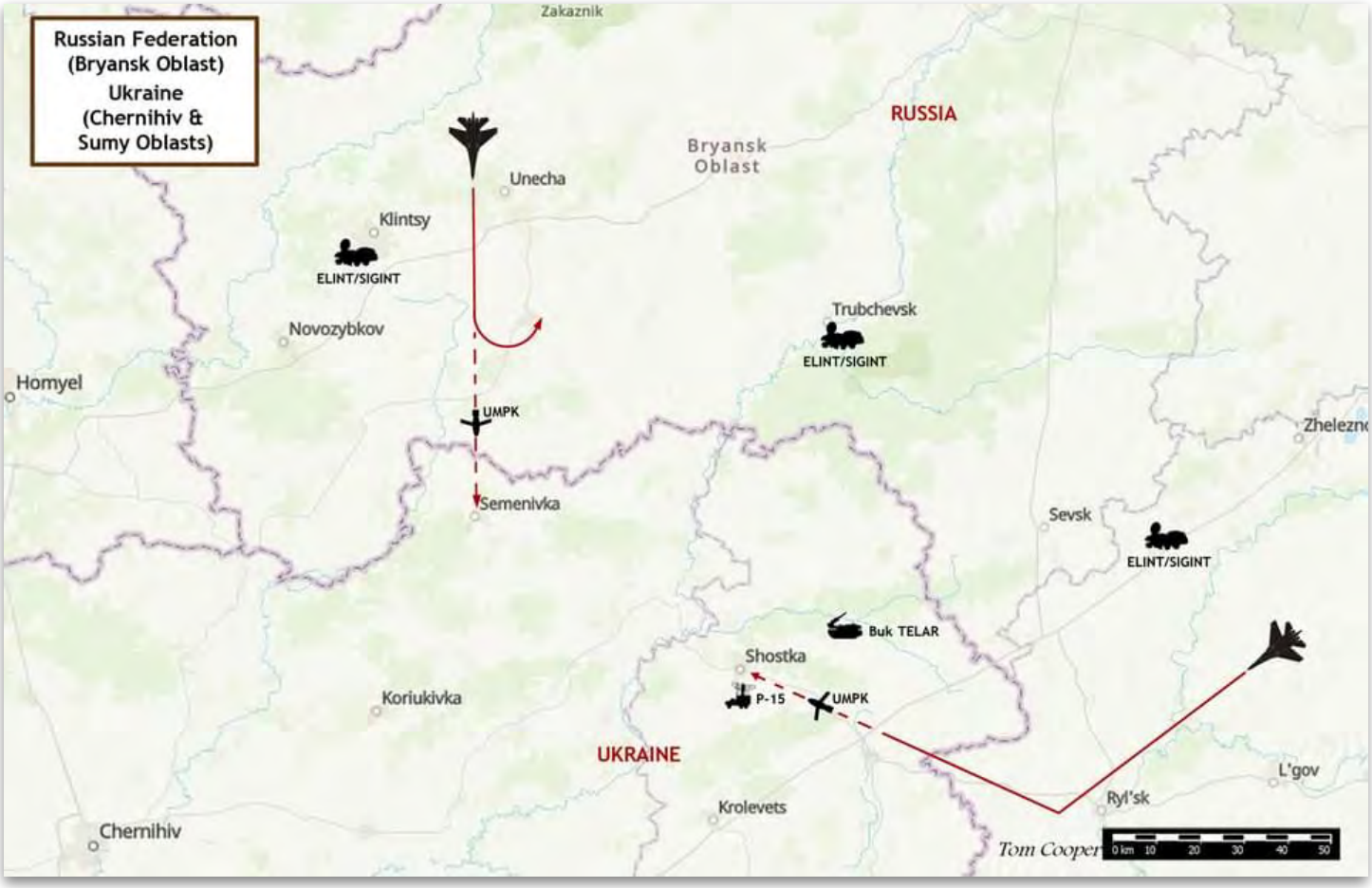

За логікою, Повітряним силам ЗСУ треба реагувати. Ресурсів не так багато, але після двох-трьох таких ударів ППО «мусить щось робити»: не дозволить же Київ росіянам просто обстрілювати вибрані цілі.

Для простоти уявимо, що ПС ЗСУ розгорнули свій самохідний зенітно-ракетний комплекс «Бук» (у режимі «штурму») за підтримки одного (чи більше) радарів П-15, що служить водночас і пасткою, і засобом для раннього виявлення — десь між Корюківкою та Шосткою...

[ЗОБРАЖЕННЯ 3]

Не сумнівайтеся: команди «Бука» і П-15 в жодному разі не триматимуть свої радари ввімкненими постійно, інакше в якийсь момент їм доведеться «повечеряти» російським антирадарним снарядом, найімовірніше Х-31, і то скоро. Ні, П-15 хаотично з’являтиметься у якихось точках, стоятиме там недовго, часто змінюватиме розташування, знову десь вмикатиметься, і так без кінця. (Картинка ще більше ускладниться, якщо я зараз додам до компанії ще один П-15 або ще один «Бук»... Кількість комбінацій буде надто велика...) Ба більше, «Бук» узагалі не вмикає свій радар. Цю установку розгортатимуть в умовах «контролю випромінювання», тобто він мовчатиме, як риба, і його персонал не користуватиметься навіть радіо й телефонами — аж поки П-15 сповістить, що ворожий літак перебуває в зоні ураження.

А тоді всі беруться до справи, яку добре знають мисливці: чекання.

Усі чекають.

Чекають. Дуже терпляче.

Іще чекають...

Чекають. Днями.

...може, навіть тижнями...

…Тоді, зненацька, прилетів іще один Су-34, щоб провести наступний пробний удар. Уявімо, що умови «ідеальні» для українців: вони знову запустили свою РЛС П-15, і то вчасно, а ще перемістили свою самохідну пускову установку «Бук» ближче до кордону… Треба визнати, насправді це малоймовірно, але просто для прикладу уявімо також, що ще десь у березні чи квітні росіяни звикли до присутності тієї П-15 і вирішили її ігнорувати, оскільки ГРУ не зафіксували присутності поруч із нею жодної іншої української системи ППО.

Отже, літак Су-34 прилетів, його виявила українська РЛС П-15 і, в свою чергу, повідомила про нього ЗРК «Бук». Його екіпаж зачекав, доки літак увійшов у зону враження, а потім увімкнув свій радар і запустив ракету. Увімкнув ненадовго, тільки на час підльоту ракети до цілі — а це десь 15–20 секунд. Проте детектор Су-34 виявив не тільки сигнал радара П-15, але й сигнал під часу запуску ракети «Бука». Тож Су-34 розвернувся і з прискоренням полетів геть, уникаючи ракети: він мав завдання вразити щось «за» тим «Буком», російський екіпаж вирішив від цього завдання відмовитися.

[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

Логічно сподіватися від Повітряних Сил ЗСУ відповіді… Але тут усе не так просто. Очевидно, ВКС і ГРУ насамперед спробують з’ясувати, які саме

засоби (в плані ППО) Повітряні Сили ЗСУ мають у районі, який цікавить росіян, і де вони знаходяться. Відтак вони задіють одну чи дві наземні системи радіоелектронної чи сигнальної розвідки: «пікантна» їхня особливість у тому, що вони «пасивні» — тобто не випромінюють жодного сигналу, тільки відстежують сигнали ворога. Тож українці не знатимуть про їхню присутність та розташування. Проте їм завжди доводиться з такою можливою присутністю рахуватися. Якщо ні — що ж, з усім обладнанням ГРУ для збору даних комунікаційної, сигнальної чи радіоелектронної розвідки досить відстежити єдиний смартфон одного з операторів «Бука». Скажімо, його вечірній дзвінок додому, до дружини й дітей, — і росіяни вже зможуть розпочати стежити не тільки за пересуванням однієї самохідної установки, але й усього комплексу ППО (якщо він десь неподалік).

Водночас згадана частина росії так далеко від більшості систем розвідки НАТО, що росіяни перебуватимуть за межами їхнього радіусу виявлення. Отже: вони можуть бавитися у свої ігри практично безкарно.

Однак це ще не все: якщо погода сприяє, росіяни також можуть задіяти одне зі своїх «тріо “орланів”» (я писав про таке в одному зі своїх звітів минулого літа: один безпілотник обладнано камерою, другий пристроєм сигнальної розвідки, а третій виконує роль передавача до їхньої наземної станції керування) — для пошуку електронного випромінювання систем ППО Повітряних Сил ЗСУ в районі, що їх цікавить.

[ЗОБРАЖЕННЯ 5]

Звичайно, П-15 і та самохідна установка «Бук» ПС ЗСУ робитимуть усе можливе, щоб уникнути виявлення: від цього залежить їхнє виживання. Саме тому вони діють переважно в режимі радіомовчання та заборони використання електроніки, а також часто змінюють позиції.

Та росіяни не зовсім дурні, тож зрештою вони засвоїли цей урок. За кілька днів, а може, навіть тижнів цієї «гри в хованки», російські ВКС вже мають перевагу. Хоч би й таку, що їхні літаки швидші: принаймні Су-34 можуть закидати бомби з УМПК до цілей на відстані до 20 км від кордону, зостаючись за межами діапазону враження «Бука». Можливо, якщо трапляться здібні росіяни чи якщо працюватимуть менш досвідчені українські оператори, ВКС можуть навіть виявити самохідну установку «Бука» і навести на неї свої авіабомби з УМПК (а не тільки протирадарні ракети Х-31Р) або обійти її з флангу і все-таки завдати удару по цілі за нею, а то й заманити той «Бук» досить близько до своєї артилерії та розбомбити з землі…

[ЗОБРАЖЕННЯ 6]

А щоб зробити ситуацію ще кращою і простішою для себе, росіяни також можуть почати поєднувати вильоти літаків Су-34 та вертольотів радіоелектронної боротьби Мі-8МТПР. Тоді не доведеться більше

використовувати тут наземні засоби комунікаційної, радіоелектронної та сигнальної розвідки (і це чудово, бо на Донбасі вони теж потрібні): ці вертольоти можуть не тільки виявляти роботу українських зенітно-ракетних комплексів, але й «глушити» (ставити перешкоди) їхні радари засобами радіоелектронної боротьби, а відтак захищати свої літаки та водночас наводити на них інші винищувачі ВКС — наприклад: Су 35, озброєні ракетами Х 31, — для контратаки.

[ЗОБРАЖЕННЯ 7]

Логічно сподіватися від Повітряних Сил ЗСУ відповіді. Але якої? Можливо, РЛС П-15 та «Бук» уже досягнули успіху й збили один Су-34… Навряд чи ми найближчим часом отримаємо підтвердження. Проте, майже з такою ж імовірністю, сама П-15 теж могла зазнати удару — авіабомбою з УМПК чи ракетою Х-31? Може, її навіть довелося замінити? Може, те саме сталося з самохідною ЗРК «Бук» і вона теж потребує заміни? А може, нічого цього не сталося?

Гадки не маю. Але суть така: українцям бракує засобів, щоб завдати росіянам удару у відповідь і завадити бомбардувати вибрані цілі на північному сході України, коли їм тільки заманеться.

Очевидно, українцям довелося використати щось зі значно більшим радіусом дії, ніж їхній «Бук». А також, бажано, з електронним сигналом, який може виявитися невідомим ГРУ. Чи принаймні «незвичним» для екіпажу того вертольота Мі-8МТПР: щось, що захопить росіян зненацька, а відтак виграє кілька секунд під час подальшого застосування?...

Саме тут уся ця історія зі «штурмовим режимом» стає в нагоді. Уявімо, що зараз початок травня і Повітряні Сили ЗСУ отримали, наприклад, щось на зразок «Петріот» MIM-104E PAC-2/GEM… щось, що має радіус дії 60 км (чи більше)… можливо, щось, обладнане активним пошуковим радаром, як MIM-104F PAC-3… чи навіть системою наведення на сигнал перешкод. Такі ракети можуть відстежувати і вражати джерела хвиль радіоелектронної протидії… що їх випромінював той Мі-8МТПР?...

…Чесно, гадки не маю. Та якби й знав щось, не сказав би. Але, сподіваюся, все це підкаже вам, про що я собі думаю: цілком нова, несподівана зброя більшого радіусу дії, вогнем якої керує радар нового типу (чи, принаймні, «незвичний» для росіян) і яка має можливості, котрих ГРУ в цьому місці в цей час не сподівалося.

Добре, але як влаштувати таку операцію? На папері, щось таке «велике», як пускова установка MIM-104, заховати непросто. Але на місцевості… любі мої: заховати можна, легесенько. Якщо все гарно запакувати, та ще й пересуватися вночі, це «просто ще кілька військових вантажівок», схожі на сотні інших, які цими днями, тижнями й місяцями безперестанку

розтікаються трасами від Києва на схід. Особливо якщо задіяти, скажімо, лише один радар для керування вогнем, одну пускову установку та обладнання, що забезпечує їхню роботу. Так, частину комплексу «Петріот», так би мовити, «в штурмовому режимі».

…Для цього потрібно не так багато, адже ПС ЗСУ досі мають оту стару РЛС П-15 — чи заміну для неї — «десь там, на північному сході», тож вона забезпечить завчасне попередження щодо російського повітряного удару.

Звичайно, цей захід було старанно сплановано, тож потрібно було «кілька днів», щоб зайняти відповідну позицію — і це не проблема, адже Повітряні Сили ЗСУ (та українська воєнна розвідка) мали змогу спостерігати ще кілька операцій росіян, а відтак з'ясували більше деталей щодо їхньої тактики.

…А після того чекали…

…Ще чекали…

…І дочекалися слушної нагоди…

Добре, то як облаштувати сам запуск протиповітряних ракет?

Що ж, може, українці використали ту РЛС П-15 як приманку? «Прикинулися дурниками» і залишили її включеною на кілька годин — щоб дозволити росіянам завдати по ньому удару?

Так чи інакше: за цих обставин насамперед варто позбутися вертольота Мі-8МТПР. Він «заважає», м'яко кажучи. А що як він може заглушити і новий радар? Зрештою, він зможе його виявити й повідомити про нього.

Отже: байдуже, коли завдасть удару Су-34, спершу треба збити вертушку. Якщо прилетіли два вертольоти: знищити обидва. Може, за допомогою ракет із наведенням на сигнал перешкод? Звичайно, якщо виявлено перешкоди і якщо такі ракети є: кращої нагоди використати їх не буде — вертушки повільні і вразливі. Просто ідеальні мішені.

Далі, слід убезпечити себе — збити Су-35, озброєний протирадіолокаційною ракетою Х 31П, щоб росіяни не змогли завдати удару у відповідь.

Насамкінець, знищити Су-34, озброєний планерними авіабомбами з УМПК.

…І, бажано, провернути це все менш ніж за 120 секунд, щоб росіяни не зрозуміли, що відбувається — до того, як буде запізно, чи й узагалі…

[ЗОБРАЖЕННЯ 8]

…А потім, за кілька днів чи тижнів, повторити вправу десь іще, У зовсім іншій частині України. Наприклад, під Херсоном?...

Важко сказати, чи саме так діяли українці 13-го чи, знову, 22 травня. Просто десь так — «приблизно» — я би це зробив: та й росіяни б так зробили. Тож «сверблячка на мізинці лівої ноги» підказує мені, що й Повітряні Сили ЗСУ щось таке утнули. Не дивно, що росіянам тільки й зосталося, що ламати голову над тим, що там узагалі трапилось.

…Та, зрештою, хто я такий, щоб стверджувати щось? Ви ж мене знаєте: мені платять служби розвідки з понад 50 країн по всьому світі, я жахливо упереджений на користь України русофоб, який зумисно і постійно ігнорує російські джерела…

[ЗОБРАЖЕННЯ 9]

До речі, тим, хто хоче все це «перевірити», можу порадити кілька штукенцій у цих ваших інтернетах. Насамперед симулятор ракетних комплексів земля-повітря, створений угорським ентузіастом кілька років тому. Хоч там і доступні «тільки старі совкові ЗРК», спробуйте скористатися хоч одним із них, то й побачите, як «просто» було працювати із залізяками на зразок С-75 «Двіна» чи С-125 «Нєва» (за класифікацією НАТО — SA-2 «Guideline» та SA-3 «Goa»)…

https://sites.google.com/site/samsimulator1972/home

[Цікава деталь: якщо ви дивилися фільм «TOP GUN: Maverick», то там іранський військовий об’єкт (так, ідеться про іран) захищають саме совєтсько-російські ЗРК С-125 — перекл.]

***

№ 1.644

Владимир Фисталь и Герман Фисталь: как разворовывают бюджет здравоохранения Украины ЧАСТЬ 1

2019-03-11

Сергей Варис, для Skelet.Info

Громкие коррупционные скандалы в «Укрзализныце» и «Укроборонпроме» раскрыли перед украинцами схемы, по которым годами «распиливали» миллиарды государственных гривен. Но давно ждут своей очереди и скандальные разоблачение в системе Минздрава, где на закупках оборудования и лекарств давно греет руки своя тендерная мафия, прикрываемая высокопоставленными чиновниками и нардепами. Среди них выделяются фирмы братьев Фисталей, давно связанные с одиозной Татьяной

Бахтеевой. «Донецкие» продолжают мародерствовать в Украине и сегодня, и в этом им не помешали ни Майдан, ни АТО.

Владимир Фисталь и Герман Фисталь: как разворовывают бюджет здравоохранения Украины. ЧАСТЬ 1

Хотелось бы верить, что началом нового скандала стало расследование ГУ СБУ, выявившее потрясающую коррупции вокруг поставок аппаратов и препаратов для гемодиализа, от которого в буквальном смысле зависят жизни тысяч украинцев. Всё это затем было изложено журналистами в телевизионном сюжете, были названы несколько фамилий расхитителей бюджетных средств и сумма их наживы – около 7 миллионов гривен. Казалось бы, еще одна победа над коррупцией, которую стоит отпраздновать, но…

Всего 7 миллионов гривен? Слишком уже скромные деньги для тех, кто, по данным *Skelet.Info*, наживает на этом состояния в десятки миллионов долларов (как минимум). И почему расследование затронуло только пару случаев, назвало лишь пару имен и фирм, умолчав при этом об остальных участниках теневых схем и их покровителях? Так другие журналисты задались вопросом о том, а не является ли это заказом конкурирующих коррупционеров. И в итоге они вышли на фирмы братьев Фисталей, давно уже ставших настоящей легендой теневых схем украинского здравоохранения.

1. Врачебные династии Донецка

Герман и Владимир Фисталь являются людьми крайне непубличными – в открытых ресурсах нет ни их биографии, ни даже фото (разве что случайные, в профиль). Это вполне понятно при таком образе жизни и бизнеса, когда не стоит лишний раз светить своё имя и лицо. А последние несколько лет их «анонимности» (и не только их) способствует ещё и информационная самоблокада Украины, которая под предлогом «борьбы с вражеской

пропагандой» отрезала украинцев от многих Интернет-ресурсов России и самопровозглашенных «республик» Донбасса. Очень удобно для тех, кто не хочет, чтобы кто-то нашел о них информацию в Яндексе или на сайдах «ДНР». А между тем, всё начиналось именно в Донецке – и там же кое-что происходит до сих пор.

Своим нынешним положением братья обязаны двум людям, без которых они бы сейчас, в лучшем случае, торговали сантехникой на базаре. Первый – это их отец Эмиль Яковлевич Фисталь, известный донецкий врач, хирург и руководитель ожогового центра, считающийся одним из столпов отечественной медицины (по крайней мере, его так «распиарили»). Он родился 20 февраля 1939 года в Макеевеке, в семье советских интеллигентов. Он мог стать скрипачам, педагогом или бухгалтером, но родители настояли, чтобы юный Эмиль пошел по стопам дяди и тети и стал врачом. Хотя в Донецкий медицинский он поступил лишь со второго раза, Эмиль Фисталь зарекомендовал себя умелым хирургом, специализируясь на тяжелых ожогах – и на этом выстроил всю свою карьеру. Да, он мог бы просто оперировать, оставаясь скромным врачом, но предпочел оперировать и руководить, а потом руководить и оперировать. А заодно и преподавать в том же мединституте, где он и познакомился с бойкой студенткой Танечкой – через несколько лет вышедшей замуж и ставшей Татьяной Бахтеевой. Впрочем, учитывая, что Бахтеева сама происходит из родни донецких врачей, не исключено, что их знакомство с Фисталем произошло намного раньше.

Эмиль Фисталь

16 февраля 1964 году у еще студента Эмиля Фисталя родился сын Герман, а 2 января 1971 года, когда он уже работал хирургом в ожоговом центре, у него родился второй сын, названный Владимиром. Кстати, по старому адресу Эмиля Фисталя (Ленинский проспект, 139) в Донецке был прописан его сын

Владимир, а также некая Нина Эмильевна Фисталь 1998 года рождения – видимо, его дочь от второго брака. Ну, тут можно только позавидовать!

Герман Эмильевич и Владимир Эмильевич (вспоминается «голубой воришка» Паша Эмильевич) никаких талантов в области медицины не выказывали, и вообще не имели желания лечить людей. Детство их было далеко не бедным, особенно у младшего Владимира, в юности им тоже всего хватало, но постоянно хотелось еще и побольше. В «перестройку» они открыли какой-то кооператив, но по-настоящему бизнес у них пошел только с середины 90-х. Журналисты привычно связывали это с подъемом группировки Рината Ахметова и назначением Виктора Януковича губернатором Донецкой области, однако далеко не все в Донецке строилось вокруг Ахметова. В регионе существовали старые и новые кланы, и Фистали принадлежали к «стародонецким» (еще советская элита), среди которых и имели все свои связи.

Затем в их жизни снова появилась Татьяна Бахтеева – второй человек, которому Фистали обязаны своим благополучием. Бахтееву тоже всегда называют одним из самых приближенных к Ахметовым людям, однако и тут не всё так просто. Бахтеева была близка к Жигану Такташеву, который в своё время являлся правой рукой Ахата Брагина (Алика Грека) и в своем роде конкурентом Ахметова. Бахтеева породнилась с семьей Валитовых, тоже близкой к Такташеву – в их общем бизнесе участвовал **Андрей Адамовский**, бизнес-партнер Александра Грановского. Муж Бахтеевой работал на рейдера **Владислава Дрегера**, связанного с известный ОПГ «17-й участок». Наконец, Бахтееву часто видели в компании Геннадия Узбека — еще одного донецкого «авторитета».

И вот в 1997 году Татьяна Бахтеева стала генеральным директором Донецкого областного медицинского объединения: под её руководством оказалась вся областная медицина. В том же году Герман Фисталь создал ЧП «ПКФ «Донмед», через которое он начал проворачивать свой околомедицинский бизнес, делясь наваром с Бахтеевой. Суть этого бизнеса остается неизменной все 22 года: «распиливать» бюджет здравоохранения через закупки оборудования, препаратов и техники для медицинских учреждений.

И ведь нельзя сказать, что почтенный доктор Эмиль Фисталь не знал, чем «зарабатывают» его бестолковые сыновья. Конечно же, знал! Более того, по информации источников *Skelet.Info*, первые шаги в бизнесе они делали с помощью ожогового центра отца – закупая для него через свою фирму лекарства и даже открыв цех по производству каких-то медицинских изделий из пластика. Но бюджет ожогового центра был ограниченным, а вот настоящие перспективы для братьев развернулись тогда, когда Татьяна Бахтеева предоставила им доступ к бюджету здравоохранения всей области, а потом и Украины. Причем, Бахтеева выбрала Фисталей в бизнес-партнеры не просто так, и не только потому что давно знала их отца. Имя знаменитого

хирурга, руководителя центра, в котором спасали жизни сотен людей, было отличным прикрытием для разного рода теневых схем!

Сейчас это имя вовсю используют сепаратисты «ДНР». В 2014 году Эмиль Фисталь остался работать в Донецке, отказавшись бросить свой ожоговый центр и Институт неотложной хирургии, из-за чего даже **попал в печально известный «Миротворец»** в качестве «пособника террористов». С одной стороны, нельзя обвинять врача в том, что он не бросил больных. Напротив, мы в своё время восхищались героическими советскими врачами, которые в 1941 году отказывались от эвакуации, чтобы остаться со своими пациентами. Но с другой стороны, ведь Гитлер не награждал этих врачей Железными крестами! А вот Эмил Фисталь удостоился многочисленных наград в «ДНР». И не только за то, что спасал и лечил раненых жителей Донецка, а заодно и повстанцев (тоже ж люди!). Кстати, помните «бурятского танкиста» **Доржи Батомункуева,** обгоревшего в боях под Дебальцево? Его лечили именно в ожоговом центре Фисталя, где его навестил Иосиф Кобзон.

Эмиль Фисталь, Иосиф Кобзон и Доржи Батомункуев

Вместо того, чтобы тихо переждать лихие времена, Эмиль Фистал, что называется, активно выражает свою гражданскую позицию – но только не в поддержку Украины. Весной 2014-го он утверждал, что в Донецке нет сепаратистов, а российскими флагами машут некие «чужие люди», а потом вдруг сам стал пылким сторонникам «республик» и России. И вот уже **Эмиль Фисталь грозил Украине «вторым Нюрнбергским трибуналом»**, он дружил с Захарченко и **получил из его рук звание «Героя труда ДНР»**, затем он публично поддержал Пушилина. «К огромному нашему сожалению, республика потеряла своего лидера, который трагически погиб. Теперь перед нами стоит дилемма, кого выбирать из пяти претендентов. Голосовать буду за Дениса Пушилина, потому что он последователь Александра Захарченко», — заявил в октябре 2018 года Эмиль Фисталь, фактически агитируя за Пушилина. За что через пару месяцев получил новую награду уже из его рук: Эмилю Фисталю присвоили звание «Заслуженный врач ДНР».

Но действительно ли Эмиль Фисталь говорит то, что думает, или он просто привычно подлащивается к власти, не взирая на цвет её флагов? На эту мысль наводит тот факт, что, пользуясь своим имиджем «легенды донецкой медицины» и статусом «спасителя людей», Эмиль Фисталь вместе с фирмами своего сына Германа активно «распиливает» теперь уже бюджет здравоохранения «Донецкой республики», а также осваивает гуманитарную помощь из России. А вы сами понимаете, что доступ к такому корыту дается лишь за определенные «заслуги».

2. Крысы в белых халатах

Свой первый бизнес братья Фистали пытались сделать на производстве одноразовых шприцев, которые они собирались сбывать медучреждениям своего отца. Но уже тогда, в 90-х, Фистали поняли, что производить собственную продукцию не очень-то выгодно и намного сложнее, чем перепродавать чужую – иногда выдавая её за свою. С тех пор это стало одной из фишек их бизнеса. Вот, к примеру, в 2017 году КГГА провела тендер на поставку и установку 118 подъемных платформ для инвалидов-колясочников, выделив на это 10 миллионов гривен. В конкурсе победила компания «Ортоимпекс» (учредитель Юрий Василенко, один из людей Фисталей), предложившая свои услуги за 9,98 миллионов. На первый взгляд всё честно и прозрачно. Но потом выяснилось, что «Ортоимпекс» закупит эти платформы у ООО «Производственная компания Диспомед» (ЕГРПОУ 32250962), принадлежащей братья Фисталям. Затем выяснилось, что «Диспомед» не производит эти платформы сам. Более того, хотя «Диспомед» работает с 2003 года, самостоятельно он не производит даже инвалидные коляски, которые продает от своего имени. Есть даже сомнения в том, что там выпускают хотя бы костыли. Нет, всё это закупается у других предприятий, в лучшем случае собирается из комплектующих, в худшем просто перепродается с наваром.

Но было и еще кое-что, к сожалению, не замеченное журналистами. Если просмотреть информацию о тендерах, которые выигрывали и выигрывают фирмы Фисталей, то можно найти одну любопытную деталь. Они всегда предлагают цену чуть-чуть ниже конкурсной, как бы честно выигрывая тендеры – и тут к ним придраться как бы не с чем. Но при этом всё равно «наваривают» 20-50%, продавая оборудование и медикаменты намного дороже их реальной цены. Кстати, мы говорим реальной, а не рыночной, потому что украинский рынок медицинского оборудования и медикаментов частично монополизирован и поделен между теневыми кланами, специально завышающих цены и не допускающих честной конкуренции. Но реальная цена – это стоимость аналогичных товаров и услуг в других странах (можно сказать, мировые цены), откуда, кстати, импортируется большая часть оборудования, которое потом перепродается на тендерах.

Так вот, в случае с подъемниками, заказанными КГГА, стоимость каждого, пусть и с установкой, составлял 84,6 тысяч гривен. Специалисты указывали, что она сильно завышена: за такие деньги в Европе можно купить небольшой электромобиль! Но ведь эту цену выставил заказчик (КГГА), а фирма Фисталей даже сделала символическую скидку. То же самое можно увидеть в большинстве тендеров в системе украинского здравоохранения, и не только в тех, где участвовали Фистали: цену завышали именно заказчики. Но при этом тендеры неизменно выигрывали свои, «нужные» фирмы. То есть в данном случае раскрывается теневая тендерная схема системы Минздрава и Соцзащиты, когда бюджет разворовывают фактически сами главврачи и чиновники, но в связке со своими фирмами (или фирмами своих надежных партнеров). При этом конечное слово за тем, кто выделяет на это деньги из

бюджета, подписывая конкретную сумму. Можно назвать её «схемой Бахтеевой», поскольку она в своё время была одним из её авторов, она распоряжалась потоками бюджетов здравоохранения, и она же использует эту схему до сих пор. И всё же не стоит забывать, что по этой схеме и без Бахтеевой годами набивали свои карманы начальники медучреждений — в том числе и «человек-легенда» Эмиль Фисталь. Или вы думаете, что он был не в курсе, подписывая счета по завышенным ценам?

О да, все эти доктора-коммерсанты любят прятаться за своими регалиями и имиджем спасителем людей, но всё же задумается вот о чем: из-за того, что оборудование и препараты закупаются по завышенным ценам, намного больше стоят и медицинские услуги — операции, реанимация, лечение, реабилитация. За которые эти же врачи брали с украинцев деньги, причитая, что бюджетного финансирования не хватает даже на зеленку. Конечно «не хватает», ведь его разворовывали эти крысы в белых халатах! А теперь задумаемся о том, сколько украинцев умерло, потому что у них не было денег на эти дорогостоящие операции и лечение, потому что до них не дошла длинная очередь «льготников». Сколько могилок малоимущих приходится на одного вытащенного с того света героическими докторами, разделившими половину стоимости лечения между собой, коррумпированными чинушами и коммерческими фирмами? Похоже, что данный вопрос имеет уже не только коррупционный, но и политический характер.

ПРОДОЛЖЕНИЕ: Фисталь Владимир и Фисталь Герман: как разворовывают бюджет здравоохранения Украины. ЧАСТЬ 2

Фисталь Владимир и Фисталь Герман: как разворовывают бюджет здравоохранения Украины ЧАСТЬ 2

2019-03-14

Сергей Варис, Skelet.Info

ПРОДОЛЖЕНИЕ. НАЧАЛО: Владимир Фисталь и Герман Фисталь: как разворовывают бюджет здравоохранения Украины. ЧАСТЬ 1

Владимир Фисталь и Герман Фисталь

3. Как «натендерить» миллиарды

Если перейти к более конкретной информации, то одной из первых структур, через которую Фистали осуществляли свои схемы, был донецкий «Фонд гуманных инициатив» (ЕГРПОУ 24157031), учрежденный при Институте неотложной и восстановительной хирургии еще в 1996 году. Интересно, что его основным бенефициарием был не руководящий институтом Эмиль Фисталь, а один из завотделом Юрий Родин (умер в 2015 году). Из Фисталей долю в фонде имеет только Владимир Эмильевич, и то небольшую — всего 16%. Тем не менее, именно с этого фонда, через который проходили различные финансовые потоки, в том числе и «нелегальная» плата за лечение (взимаемая как «взносы»), начинали кормиться братья Фистали – под надежной «крышей» своего почти «святого» папы.

А вот еще один фонд, учрежденный Эмилем Фисталем – «Детский благотворительный фонд Украина». На его, так сказать, обертке добрый дедушка-доктор спасает тяжело больных малышей. Святое дело, какой негодяй может заподозрить в этом что-то нехорошее! Но под оберткой – всё те же схемы и фирмы Германа Эмильевича и Владимира Эмильевича. И директор этого фонда Ирина Савоста заодно являлась руководителем ООО «Горал», которое в паре с «Диспомедом» (обе фирмы принадлежат Фисталям) создавало фиктивные конкурсы и выиграло немало тендеров. Например, по такой схеме «Диспомед» получил тендер («Горал» был его соперником на

конкурсе) на поставку инвалидных кресел для Фонда соцстрахования на сумму 1,56 миллиона гривен.

Доступ к настоящим большим деньгам Фистали получили с помощью **Татьяны Бахтеевой**. Еще раз повторим, что когда Бахтеева в 1997-м возглавила в Донецке облздрав, то братья Фистали тут же учредили одну из своих первых фирм для «большого бизнеса» ЧП «ПКФ «Донмед». А когда Бахтеева в 2002-м избралась в нардепы и получила в свои руки парламентский комитет по здравоохранению, то через год в Киеве с фирмой «Диспомед» появились и Фистали. К сожалению, подробной информации о деятельности тандема Бахтеева-Фистали в период 2003-2010 г.г. не сохранилось, зато *Skelet.Info* известно про тендеры периода 2010-2012 г.г., когда парламентский комитет Бахтеевой получил такое могущество, что его называли «вторым Минздравом». Именно в эти три года фирмы Фисталей, под покровительством Бахтеевой, начали регулярно выигрывать крупные тендеры, быстро выбившись в лидеры рынка: они освоили более 3,5 миллиардов гривен (440 миллионов долларов по тогдашнему курсу).

Компании «группы Бахтеевой/Фисталей», которые принимают активное участие в тендерах

№	Название компании	Объем 2012 (грн)	Объем 2011 (грн)	Объем 2010 (грн)
1	ПАО «УМТ» («Укрмедтехніка»)	453 412 881	150 938 928	24 669 897
2	ООО «Медгарант»	296 543 115	151 606 190	218 572 722
3	ЧП «Донмед»	191 133 096	78 886 697	-
4	ООО «Илатанмед»	188 066 800	-	-
5	ООО « Мед-Инвест»	187 449 435	76 444 523	-
6	ООО «Альянс Фарм»	147 625 192	167 448 830	41 643 579
7	ООО «Румед»	91 461 011	30 164 614	-
8	ООО «Медицинская торговая компания»	87 594 215	158 091 334	51 668 737
9	Фирма «Крас» в форме ООО	47 413 000	430 684 843	54 660 840
10	ООО «Флауер»	45 836 940	15 850 360	-
11	ООО «Лаб-Універсум»	15 768 005	19 278 694	50 193 828
12	ООО «Топсервис — Медтехника»	138 483 95	61 978 963	11 221 400
13	ООО «ИнтерМед»	12 452 328	23 850 447	-
14	ООО «Горал»	672 234	69 153 959	50 483 249
15	«Центр комплексной реабилитации инвалидов «Акмеа»	-	22 237 810	-
16	ООО «ВК Диспомед»	-	4 141 914	-
ВСЕГО (грн)		**1 779 276 647**	**1 460 758 106**	**503 114 252**

Из этих денег к рукам махинаторов и коррупционеров «прилипло» не менее 25-30%. Удалось выяснить, что фирмы братьев Фисталей порою завышали стоимость поставляемого оборудования на 50-80%, а то и в разы! Поразительнее всего было то, что одно и то же оборудование продавалось в разных регионах Украины по разным ценам. Например, в 2011 году фирма «Красс» продала в Одесской области рентгеновский аппарат за 1,253 миллиона гривен — а точно такие же аппараты поставила медучреждениям

Харьковской области уже по цене 2,099 миллиона гривен! В Днепропетровской области фирма «Донмед» поставила реанимационные столы для новорожденных в одни больницы по 96 тысяч гривен, а в другие по 150 тысяч. Там же фирма «Красс» умудрилась «толкнуть» аппарат МРТ за 19,6 миллиона гривен – при том, что аналогичный стоил 4,5-5,5 миллиона! А в 2012 году фирма из обоймы Фисталей поставила в Днепропетровск линейный ускоритель за 50 миллионов – хотя точно такой же для «Феофании» обошелся в 32 миллиона.

Найменування	Ціна закупки, тис.грн.	Примітка	Рівень завищення, %
МРТ 1,5Т (Японія)	19 598,0	перевищує середньо ринкові ціни на аналогічне обладнання на 4,5-5,5 млн.грн, та аналогічна ціні на апарат того ж виробника для госпіталю СБУ але не 1,5Т а 3,0Т	290%
Електрокардіограф (Корея)	26,0	при наявності вітчизняного виробника з ціною 14,7 тис.грн	76%
Ангіограф (Японія)	17509,0	при порівнянні із закупівлею МОЗ або Інститутом трансплантології за 10-11 млн.	75%
Апарат наркозно-дихальний (Франція)	650,0	при середній ціні на аналогічне обладнання 350,0-400,0 тис.грн	62%
Комп'ютерний томограф 16 зрізів	7897,0	при порівнянні з аналогічними апаратами 5,0-6,5млн.грн	31%
Ліжко функціональне (Туреччина)	11,0	При наявності вітчизняного виробника з ціною біля 6,0 тис.грн	83%

Раскусить эту загадку разницы в стоимости оборудования нетрудно. Там, где удавалось договориться с местными главврачами и заведующими здравотделами, там и увеличивали сумму заявок. Соответственно, туда направляли и намного большие бюджетные потоки. Вот видите, в Одесской области врачи попались упрямые — и им выделили деньги всего на один рентген, а вот в Харьковской начали «сотрудничать» — и им дали денег на несколько аппаратов.

Успешной монополизации украинского рынка медицинского оборудования и препаратов способствовала схема эксклюзивного дистрибьюторства. Для этого братья Фистали внимательно изучали иностранных производителей необходимых аппаратов и медикаментов, выбирали наиболее подходящих и заключали с ними договоры, по которым право на реализацию их продукции в Украине получали только фирмы Фисталей. Благодаря этой схеме братья на корню отсекали всякую конкуренцию, а значит, никто уже не мог продать это оборудование по более низким ценам.

Еще одним способом наживы Фисталей является торговля (перепродажа) низкокачественными товарами. Дешевая китайская аппаратура и турецкая медтехника маркировались как украинская, часто даже как продукция предприятий Фисталей – и на этом основании братья не стеснялись завышать цену, заявляя о необходимости поддержки «отечественного производителя», требуя субвенции и налоговые льготы. Так, в 2011 году их фирма «Альянс Фарм» упаковала и поставила в больницы не медицинскую, а грязно-желтую техническую вату. Тогда же их фирма «Горал» (та что работала в паре с детским фондом Эмиля Фисталя) взялась поставить партию автомобилей «скорой помощи». Мало того, что сами машины вообще не соответствовали ДСТУ и техническим требованиям, а их цена была завышена, так еще и фирма, взяв деньги, задержала поставку автомобилей. К тому времени главой Минздрава стала **Раиса Богатырева**, которая затеяла конкурентную войну с Бахтеевой — так что «скорые» забраковали и на фирму «Горал» наложили штраф в 33,8 миллиона гривен. Но вместе выплаты Фистали просто просто ликвидировали фирму. А чего жалеть, этих фирм у Фисталей два десятка только легальных, не считая «однодневок» и оффшоров!

При этом с помощью той же Бахтеевой и её обширных связей создавались препятствия для добросовестных украинских предприятий, не желавших участвовать в их аферах. Главным образом, это достигалось затягиванием и блокированием сертификации их продукции. Точно также Бахтеева отсекала от участия в тендерах фирмы, которые могли бы предложить аналогичную импортную технику по более низкой цене. Или вот случай: в 2012 году для Института нейрохирургии закупали компьютерный томограф (КТ). Фирма Фисталей сумела продать туда КТ «Тошиба» за 18 миллионов гривен благодаря тому, что её конкурента с КТ «Сименс» (стоимостью 12 миллионов) не допустили к тендеру путем внесения определенных «правок» в технические требования тендера.

Кстати, еще одна скандальная история из того же 2012 года: «наварив» на тендерных спекуляциях большие деньги, Герман Фисталь решил вложить их в собственный ресторан в Киеве. А как раз у «донецких» тогда была такая мода – открывать в Киеве что-то крикливое, типа ресторана, бутика или целого ТРЦ. И вот в качестве помещения для своего ресторана «Graine de Moutarde» он выбрал себе помещение бывшего гастронома в доме №41 на улице Московской, а заодно решил устроить себе офис на первом этаже здания по адресу улица Фрунзе (ныне – Кирилловская), 15. Жители этих домов ощутили на себе все прелести хамства и барской наглости «донецких докторов». Вырубленные деревья, «аннексированный» под личную стоянку Фисталя двор, работа под окнами тяжелой техники – все жалобы на это так и остались безответными.

Герман Фисталь и соседи

4. Диализный детектив

Вся эта информация была опубликована еще до второго Майдана. Однако новая власть не обратила на неё никакого внимания. И хотя Бахтеева уже не могла так свободно распоряжаться миллиардами, она и её бизнес-партнеры всё же продолжили кормиться на рынке здравоохранения, реализовывая свои старые схемы. И, в частности, фирмы Фисталей несколько раз упоминались в контекстах скандалов вокруг т.н. «гемодиализной мафии».

Они начались с тендерных торгов, проводимых департаментом здравоохранения КГГА. Тут стоит особо отметить, что с 2012 года, когда Бахтеева была отодвинута Богатыревой от большого корыта Минздрава, та начала активно «доить» местные бюджеты, которые выделяли средства на поддержку медицинских программ на местах. Одной из таких кормушек и была КГГА: Фистали «зарабатывали» там на тендерах при «донецких», и продолжили это делать после 2014 года. И ведь их взаимовыгодные делишки почти год никто не замечал – хотя они проворачивались под самым носом у правоохранительных и антикоррупционных органов, общественников и активистов.

Преследуя вполне благие цели, сам **Виталий Кличко** курировал создание в столичной больнице №3 диализного центра. Проблема в том, что этот центр

изначально был дан на откуп двум коррупционным семья: один этаж взяли оборудовать Фистали, другой Фейнбланты (занимающиеся такими же схемами и тоже связанные с Бахтеевой). Братья тут же пролоббировали поставку «нового немецкого оборудования» от фирмы «B.Braun», с которой они оформили договор на эксклюзивное представительство. Их фирма «Медикалгруп-Украина» выиграла тендер и поставила аппараты «искусственные почки», при этом значительно завысив их стоимость. Но самое худшее началось потом: вместо закупок фирменных расходных материалов и препаратов для этих аппаратов, Фистали решили поставлять диализному центру контрафакт, сделанный в Египте и Турции – но оформленный под видом оригинальной продукции «B.Braun». Позднее, когда в офисе «Медикалгруп-Украина» СБУ провела обыск, то там были найдены поддельная печать «B. Braun» и печати оффшорных фирм «Ipson Holdings Limited» (Кипр) и «Pro Buono UAB» (Литва), с помощью которых осуществлялась афера.

СЛУЖБА БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
Головне управління Служби безпеки України у м. Києві та Київській області
пров. Аскольдів, 3-А, м. Київ, 01010, тел. (044) 226-32-32, факс (044) 253-55-86
www.ssu.gov.ua, e-mail: gusbu_kiv@ssu.gov.ua, Код ЄДРПОУ 20001792

24.03.15 № 51/2/1-3039 На № _____ від _____

Керівнику робочого апарату
Укрбюро Інтерполу
генерал-майору міліції Неволі В.В.
м. Київ, вул. Академіка Богомольця, 10

Шановний Василю Володимировичу!

ГУ СБУ у м. Києві та Київській області в рамках кримінального провадження № 12015100010004070 від 25.04.2015 року перевіряється інформація щодо можливих порушень вимог чинного законодавства України посадовими особами ТОВ «Медікалгруп-Україна» (код ЄДРПОУ 38467184) та обласних департаментів охорони здоров'я під час реалізації на території України виробів медичного призначення низької якості по завищеним цінам.

Як встановлено, ТОВ «Медікалгруп-Україна» (код ЄДРПОУ 38467184, Україна, Київська область, Києво-Святошинський район, м. Вишневе, вул. Чорновола, 1А) представляє на території України інтереси компанії «B.Braun» та реалізувало витратні матеріали для проведення гемодіалізу шляхом участі у конкурсних торгах, які проводили обласні департаменти охорони здоров'я за бюджетні кошти протягом 2014-2015 років.

За наявною інформацією, посадові особи ТОВ «Медікалгруп-Україна» через афілійовані іноземні компанії закуповують витратні матеріали для проведення гемодіалізу виробництва компанії «B. Braun» (B. Braun Melsungen AG, Німеччина), а згодом на власних виробничих потужностях, розташованих за адресою: Київська область, Києво-Святошинський район, м. Вишневе, вул. Чорновола 1А розпаковують комплект та маркують набір як власне виготовлений. Під час маркування відбувається розкриття упаковок, що є грубим порушенням санітарних та медичних норм, що в свою чергу може призвести до розгерметизації продукції та в подальшому до зараження пацієнтів під час застосування вказаних наборів для проведення гемодіалізу.

Водночас встановлено, що у відділенні гемодіалізу міської лікарні № 4 у м. Дніпропетровськ ТОВ «Медікалгруп-Україна» встановлено побутову систему очистки води PVRO-4000, яка не внесена до Державного реєстру медичної техніки та виробів медичного призначення МОЗ України та відповідно не має права застосовуватися в медичних закладах України, оскільки відповідно до п. 1 наказу МОЗ України № 478 від 02.07.2012 «Про затвердження переліку медичних виробів, що підлягають державній реєстрації (перереєстрації) в Україні» медичні вироби повинні бути зареєстровані. Як наслідок, за період з квітня 2014 року по сьогоднішній день у відділенні гемодіалізу клінічної лікарні № 4 м. Дніпропетровськ трапилось не менше 20

летальних випадків з пацієнтами, які отримують замісну ниркову терапію методом гемодіалізу, а інші пацієнти не бажають отримувати медичну допомогу у відділенні лікарні і вимагають переведення в інші медичні установи, побоюючись за своє життя.

Крім того, наявна інформація свідчить, що посадові особи ТОВ «Медікалгруп-Україна», використовуючи ряд підконтрольних їм іноземних компаній, які не є виробниками виробів медичного призначення (Ipson Holdings Limited та Pro Buono UAB), завозять на територію України вказані вироби медичного призначення по значно завищеним цінам, що в свою чергу призводить до незаконного виведення коштів державного бюджету України в особливо великих розмірах та завдає державі значних економічних збитків.

Враховуючи вищевикладене, просимо:

1) Повідомити, чи являються компанії «Ipson Holdings Limited» (Stasion 1, Mitsi Build. 1, FI 4. Plateita, Eleftherias, P.O. Box 21294, P.C. 1060, Nicosia, Cyprus.) та «Pro Buono UAB» (Jogailos g. 4-308, 01116, Vilnius, Lithuania) структурними підрозділами чи офіційними представниками компанії «B.Braun» (Germany) на території України;
2) Надати всі діючі угоди (з усіма додатками та специфікаціями) з 2013 року по теперішній час, в тому числі договори по наданню послуг реклами, маркетингу, реєстрації між компанією «B.Braun» та «Ipson Holdings Limited», «Pro Buono UAB», а також ТОВ «Медікалгруп-Україна»;
3) Надати інформацію щодо розмірів знижок, копії кредитних нот, а також суми за одиницю товару, які компанія «B.Braun» відправляла на компанії «Ipson Holdings Limited» та «Pro Buono UAB» за весь період;
4) Роз'яснити, на якій підставі ТОВ «Медікалгруп-Україна» зареєструвала та реалізує на території України витратні матеріали для гемодіалізу «A/V – System Bloodline System for Haemodialysis», виробництва компанії «B.Braun» як власну систему для гемодіалізу, виготовлену ніби то на території України і відповідно поставляє їх до медичних установ України як систему вітчизняного виробництва;
5) Повідомити, чи відповідають компанії «Ipson Holdings Limited», «Pro Buono UAB» та ТОВ «Медікалгруп-Україна» принципам належної дистрибуції, чи проходили вказані комерційні установи відповідні перевірки (Due Diligence);
6) Повідомити, чи контролювала компанія «B.Braun» у дистриб'юторів дотримання антикорупційної політики, якщо так, то яким чином;
7) Повідомити, з ким із співробітників ТОВ «Медікалгруп-Україна» представники компанії «B.Braun» проводили переговори стосовно співробітництва та представництва їх інтересів на території України.

Враховуючи обмежені строки досудового розслідування та службову необхідність відповідь просимо надати у найкоротші терміни.

З повагою,

Начальник Головного управління **М. Глуговський**

Витяг з кримінального провадження №12015100010004070

№1

Дата надходження заяви, повідомлення або виявлення з іншого джерела: 24.04.2015

Заявник або потерпілий: Матеріали правоохоронних та контролюючих державних органів про виявлення фактів вчинення чи підготовки до вчинення кримінальних правопорушень(код)

Дата внесення до ЄРДР: 25.04.2015

Правова кваліфікація: (КК України 2001)СТ.364 Ч.1 (чинна з 04.06.2014)

Фабула:

ЄО - № 16586, 24.04.2015 року до Голосіївського РУ ГУМВС України в м. Києві надійшов рапорт ст. о/у ВДСБЕЗ Бойко О.В., відносно посадових осіб ТОВ "Медікалгруп-України" та обласних департаментів охорони здоровя

Особа, яку повідомлено про підозру:

Орган досудового розслідування: Голосіївське районне управління ГУ МВС України в місті Києві

Слідчий: Сєребряк С.В.,

Прокурор: ,

Підпис реєстратора _____ Тишкун С.В.
Начальник відділення
25.04.2015

12015100010004070

SKELET - INFO

Использовался и другой фирменный метод Фисталей: закупка дешевых турецких препаратов, которые затем выдавали за продукцию собственного производства. Так, фиктивно производителем наборов для гемодиализа числилась «Медикалгруп-Украина» (свидетельство регистрации № 12737/2013 от 16.10.2014), реально же его выпускала турецкая фирма «REN MED TIBBI URUNLER TIC. LTD. STI» и они закупались через ООО «Допомогпа-1».

В результате диализ помогал не всем, пациенты и врачи засыпали жалобами инстанции, в том числе директора Госслужбы по лекарственным средствам города Киева Наталью Гудзь – но та клала их под сукно и сохраняла молчание. И это понятно, ведь Гудзь является одной из протеже Бахтеевой! Между тем смертность пациентов выросла, что и стало одной из причин скандала и расследования. Но вот удивительное дело: афера, и не одна, была налицо, бюджету нанесли многомиллионный ущерб, пострадали больные люди – а главные виновники этой истории спокойно продолжили свой бизнес, только уже через фирму «Румед». Более того, они его начали активно расширять, занявшись диализными центрами в Винницкой и Львовской областях. И вновь закупалось оборудование по завышенным ценам (а значит, закупалось меньше аппаратов «искусственной почки», чем можно было бы), и снова вместо фирменных расходников Фистали поставляли контрафакт.

Новый скандал произошел в феврале 2016-го: на сайте Нацполиции появилась новость о том, что Управление защиты экономики раскрыло коррупционную схему с участием чиновников КГГА, которые разворовывали бюджетные средства, выделявшиеся на программу гемодиализа, путем завышения стоимости закупаемого оборудования и материалов. Правда, при этом не упоминались ни фирмы, делавшие эти поставки, ни имена их владельцев. Более того, в течении суток эта новость вообще исчезла с сайта Нацполиции – однако она была сохранена в кэше Google, да и её успели перепечатать ряд новостных сайтов. Делу снова не дали ход, и стало очевидным, что у Фисталей и их бизнес-партнеров из КГГА имеется очень мощная «крыша».

googleusercontent.com

Это версия страницы http://www.npu.gov.ua/ru/publish/article/1827115 из кеша Google. Она представляет собой снимок страницы по состоянию на 25 фев 2016 08:36:45 GMT. Текущая страница за прошедшее время могла измениться. Подробнее

Полная версия | Текстовая версия | Просмотреть исходный код

ул. Академика Богомольца, 10, г. Киев, 01601, Украина
телефон: +380 (44) 254-9333, факс: +380 (44) 253-6404
e-mail: nbp@police.gov.ua

Поиск | Искать

Расширенный поиск »

25.02.2016

Структура
Обнародование действий милиции

Февраль 2016

Пн	Вт	Ср	Чт	Пт	Сб	Вс
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29						

дата с:
по:
Показать

В Киеве чиновники КГГА и ООО вывели в "тень" 15 миллионов гривен

24.02.2016 | 13:30

Чиновники закупили комплекты для проведения гемодиализа по завышенным ценам. Разница в стоимости была конвертирована через фиктивные общества.

Работники Управления защиты экономики (УЗЭ) национальной полиции в городе Киеве разоблачили преступную схему хищения бюджетных средств, выделенных на закупку комплектов для проведения гемодиализа.

К уголовному преступлению причастны должностные лица одного из департаментов Киевской городской государственной администрации и частных предприятий.

Работники УЗЭ установили, что в 2015 году Департамент КГГА проводил конкурсные торги по закупке комплектов гемодиализа, по результатам которых победителем признано две коммерческие структуры. Общая стоимость предмета закупки составляла 82,6 миллионов гривен. Указанная сумма из бюджета была перечислена на счета общества в соответствии с объемами поставки.

В свою очередь, общества-победители искусственно завысили стоимость и объемы поставок медицинских препаратов. Обе стороны договора знали об этих фактах, однако подписали все необходимые документы.

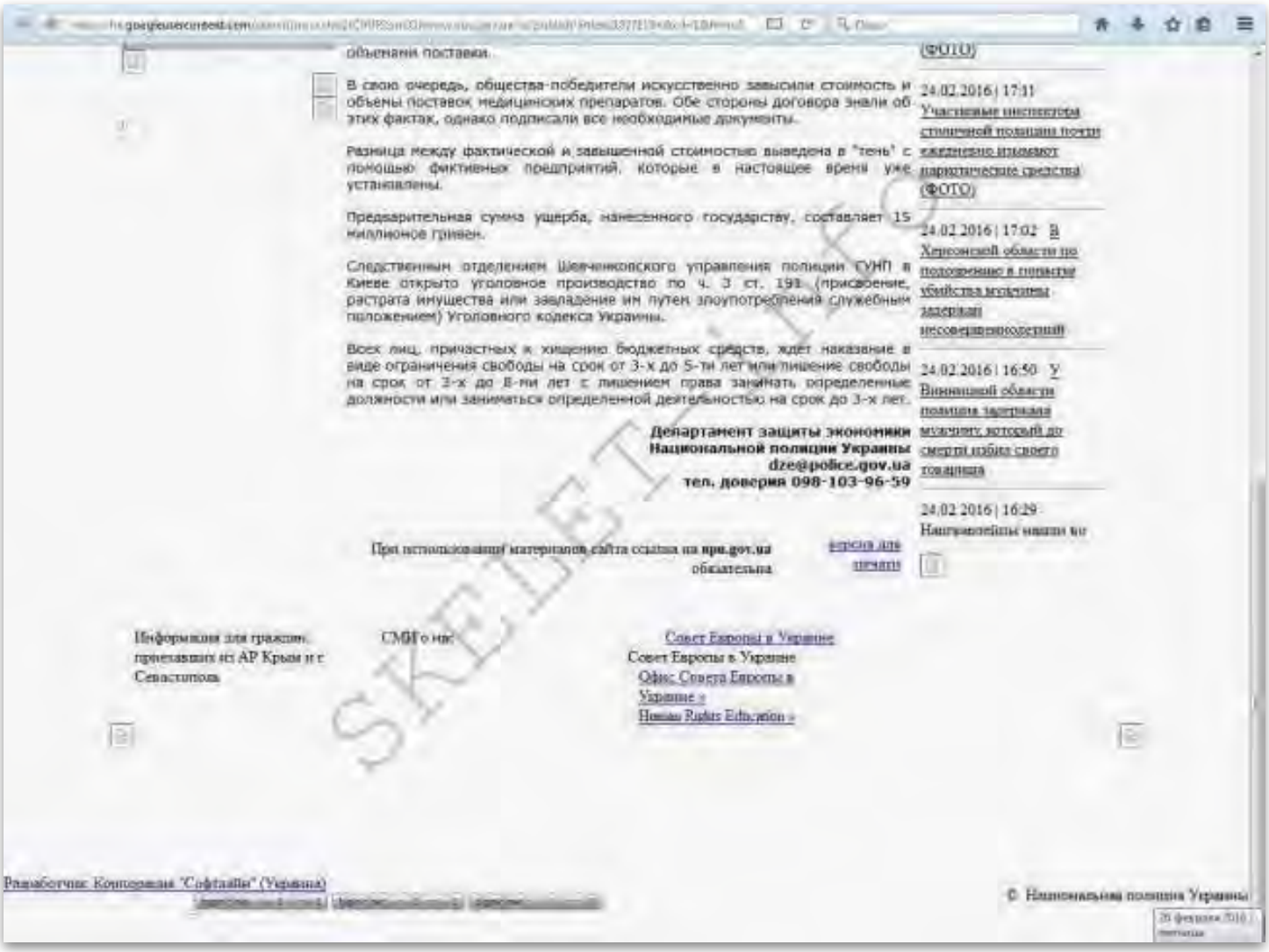
Концепция "100 дней нового Национальной полиции Украины"

При аппарате и управлениях Нацполиции создаются апелляционные комиссии

24.02.2016 | 18:16 На Закарпатье сотрудники полиции разыскали водителя, который сбил пешехода и скрылся с места происшествия

24.02.2016 | 17:31 В Одессе задокументирована деятельность организованной преступной группировки (ФОТО)

24.02.2016 | 17:31 Участковые инспекторы столичной полиции почти

объемами поставки.

В свою очередь, общества-победители искусственно завысили стоимость и объёмы поставок медицинских препаратов. Обе стороны договора знали об этих фактах, однако подписали все необходимые документы.

Разница между фактической и завышенной стоимостью выведена в "тень" с помощью фиктивных предприятий, которые в настоящее время уже установлены.

Предварительная сумма ущерба, нанесенного государству, составляет 15 миллионов гривен.

Следственным отделением Шевченковского управления полиции ГУНП в Киеве открыто уголовное производство по ч. 3 ст. 191 (присвоение, растрата имущества или завладение им путем злоупотребления служебным положением) Уголовного кодекса Украины.

Всех лиц, причастных к хищению бюджетных средств, ждет наказание в виде ограничения свободы на срок от 3-х до 5-ти лет или лишение свободы на срок от 3-х до 8-ми лет с лишением права занимать определенные должности или заниматься определенной деятельностью на срок до 3-х лет.

Департамент защиты экономики
Национальной полиции Украины
dze@police.gov.ua
тел. доверия 098-103-96-59

(ФОТО)

24.02.2016 | 17:11
Участковые инспекторы столичной полиции почти ежедневно изымают наркотические средства (ФОТО)

24.02.2016 | 17:02 В Херсонской области по подозрению в попытке убийства мужчины задержали несовершеннолетнего

24.02.2016 | 16:50 У Винницкой области полиция задержала мужчину, который до смерти избил своего товарища

24.02.2016 | 16:29
Нацполицейты нашли ко

При использовании материалов сайта ссылка на npu.gov.ua обязательна

версия для печати

Информация для граждан, приезжающих из АР Крым и г. Севастополя

СМИ о нас

Совет Европы в Украине

Совет Европы в Украине
Офис Совета Европы в Украине »
Human Rights Education »

Разработчик: Корпорация "Софтлайн" (Украина)

© Национальная полиция Украины

SKELET.INFO

Даже не чихнув, Фистали продолжили свой бизнес и свои аферы. Удачно складывались дела и у Татьяны Бахтеевой, которая устроила Наталью Гудзь руководителем Государственной службы Украины по лекарственным средствам! А именно таких людей на нужных должностях зависят все тонкости схем Бахтеевой-Фисталей.

И вот новое дело, за которое взялся сам главк СБУ. Казалось бы, вот-вот должна вскрыться это глубочайшая язва украинского здравоохранения, последовать громкие отставки, увольнения, аресты. Но, как верно заметили журналисты, в этом расследовании упоминались только ООО «Давиата» семьи Лединых и ООО «Линк-Медитал» семьи Барышевских. Не самые большие участники гомодиализного рынка Украины, но их почему-то выставили в этом расследовании как контролирующих его коррупционных монополистов. Что тут сказать? Только гомерически рассмеяться! Хотя бы потому, что в действительности этот рынок «держат», да и то не полностью, семьи Фисталей и Фейнблантов, но вот их как раз в этом расследовании не упоминали! В чем же дело?

Ларчик открывался просто: по данным *Skelet.Info*, в последние месяцы на тендерных торгах в сфере гемодиализа не раз случалась «незапланированная конкуренция», когда в торгах принимали участие не только фирмы Фисталей

(реальный участник и подставная), но и «Давиата» с «Линк-Медитал», которые предлагали свои услуги по более низким ценам. Разумеется, что это ломало схемы Фисталей, угрожая оставить их без «пропитания». И они решили расправиться с конкурентами одним из типичных способов – натравить на них правоохранительные органы. Которые вместо того, чтобы изобличать и ловить настоящих коррупционеров и расхитителей, выполняют их заказы.

***

№ 1.645

ТОМ КУПЕР. ВІЙНА В УКРАЇНІ 30 ТРАВНЯ 2023. ГРА КУТІВ, НАПРЯМКІВ ТА ВІДСТАНЕЙ

2023-06-01

У дописі від 30 травня Том Купер пише, що «тиха фаза» наземної війни добігає кінця, проте, тим часом, точиться запекла війна в повітрі. Ми не перекладали першу частину його звіту, оскільки там, головним чином, перераховано численні удари російських ракет по українських містах, що ми й так усі знаємо й переживаємо зараз.

Поміж тим, Купер згадує про два нафтопроводи в тверській та псковській областях, вражені 25 травня українськими [хоча це не підтверджено – ред.]

безпілотниками; враження російського корабля, на цей раз уже точно, випущеними українцями ракетами Storm Shadows, внаслідок чого, як пишуть в російських мережах, загинуло 250 осіб; про те, як українці методично збивають російські безпілотники й знищили за останні кілька днів три ворожі установки ППО та великий склад боєприпасів.

Далі – пряма мова автора:

«Всі заяви з обох сторін не варто приймати без застережень. Можливо, українська протиповітряна оборона дійсно «збиває все, що трапиться», але це, звичайно, не так просто, як може здатися, та й росіяни не «постійно промахуються». Навпаки: коли вони стріляють, то «зачіпають». Також, слід мати на увазі, що багато українців не сплять уже приблизно п’ять ночей [насправді йдеться про 17 ночей у травні – перкл.]: їм радять йти в укриття, щоразу, коли звучить сигнал повітряної тривоги, (хоча багато хто досі ігнорує цей заклик). Очевидно, це створює сильний психологічний тиск.

Тим не менш, йдеться не про якусь російську зброю, що належить до класу «супер-турбо Wunderwaffen», як часто стверджують (росіяни, піарники пуддинга [так автор називає путіна – перекл.], чи всілякі відомі генерали НАТО, труппенінспектори чи путінофани за кордоном). Наприклад, виявилося, що «кінжал» летить набагато повільніше на кінцевій фазі, ніж заявлені «10 Махів», і має мінімальну маневреність. Причини полягають у поєднанні його твердопаливного ракетного двигуна (який не можливо легко вимкнути або приглушити) із недосконалими системами керування (нездатними забезпечити можливість робити різкі повороти, наприклад).

Ось чому з 16 травня росіяни намагаються виснажити українську протиповітряну оборону, здійснюючи одночасні атаки кількома різними системами озброєння (шахеди, крилаті ракети, «іскандери», С-300, С-400 і «кінжал»), до того ж краще скоординованим способом, ніж раніше. В інших випадках вони піддають окремі частини України (передусім Київ) багатогодинним ударам шахедів, щоб «заморозити» об’єднану систему ППО в одному положенні (запобігти її повторному розгортанню), змусити її увімкнути свої радари та зенітно-ракетні комплекси та таким чином дізнатися про їхнє точне місцезнаходження, у свою чергу, це дозволяє атакувати українські позиції ППО додатковими ракетами або ПЗРК. Завдяки таким операціям росіяни також перешкоджають ПС ЗСУ перерозгорнути частини своїх ЗРК у «штурмовому режимі» проти своєї тактичної авіації.

Дехто може зробити поспішні висновки, на основі українських заяв про те, що MIM-104 Patriot збиває 100% всього, що трапляється на його шляху, ніби ця система має вирішальне значення для високого рівня перехоплення російських ракет. Це створює враження ніби «Патріот все збиває» і «Окрім Патріота нічого не має значення». Щось дуже нагадує “Всесильне Вундерваффе”.

…що, якщо по правді: абсолютно не відповідає дійсності.

Вирішальним фактором для ефективності ПС ЗСУ є їхня здатність опрацьовувати широкий спектр даних та об'єднувати засоби враження в єдину інтегровану систему протиповітряної оборони, а також узагальнювати доступні розвідувальні дані про діяльність противника та інформацію про ракети, які наближаються. Наприклад: отримати «інтегроване розвідувальне та радіолокаційне зображення» західної та південної Росії, передане їй НАТО, а потім «інтегрувати», «злити» або «об'єднати» цю інформацію разом із інформацією, отриманою з власних радарів, щоб отримати гарне розуміння про те, з яких напрямків та яку атаку очікувати, – ймовірно, ще за кілька годин до того, як це насправді відбудеться.

Такий підхід важливий ще й враховуючи той факт, що, наприклад, бомбардувальна авіація російських ВКС регулярно задіює більше бомбардувальників, ніж насправді необхідно для запуску (відносно) невеликої кількості Х-101 і Х-555.

Наприклад: один бомбардувальник Туполєв Ту-95МС може нести максимум 8 ракет Х-101 (на чотирьох двомісних пускових установках під крилами). Крім того, він може нести 6 ракет Х-555 на роторній пусковій установці всередині бомбового відсіку. Таким чином, всього двох вистачило б для випуску 16ти Х-101 або 12ти Х-555. Однак росіяни регулярно відправляють шість і більше Ту-95 в один політ – щоб випустити 12-16 ракет.

Вони роблять це з кількох причин.

По-перше, Ту-95МС – це старі літаки, і росіяни остерігаються, що якийсь із них у польоті може зазнати технічної несправності, яка не дозволить йому випустити свої крилаті ракети. Крім того, якщо завантажити всі вісім Х-101 або дванадцять Х-555, це створює додаткове навантаження на сам літак. Таким чином, завантажуючи меншу кількість ракет на літак, вони зменшують його знос. Також вони запускають так звані «аерозапаски»: літаки, екіпаж яких проінструктований завершити місію (озброєний «лише» 2-4ма ракетами) у випадку, якщо один із основних екіпажів, котрим фактично доручено завдати удару, змушений буде перервати свій політ.

По-друге, росіяни знають, що оскільки такі бомбардувальники, як Ту-95, здатні розгортати ядерну зброю, розвідка НАТО відслідковує кожен їхній рух. Повторюю, щоб наголосити: кожний – включно з такими деталями, як «було помічено переміщення літака XY з позиції А на позицію В в межах авіабази». Таким чином, росіяни розуміють, що коли і які би бомбардувальники вони б не запускали, НАТО все одно повідомить про це Україні. Чим більше бомбардувальників вони запускають, тим більше інформації НАТО надає Україні. А значить, більша кількість бомбардувальників, які «прямують» в бік України різними маршрутами, змушує ЗСУ «розосереджувати» свої ЗРК в

очікуванні атак з більшої кількості різних напрямків, і це поглиблює невизначеність щодо того, коли крилаті ракети досягнуть України.

Саме в цьому контексті варто розглядати ще одну важливу деталь: за останні кілька днів і тижнів стало зрозуміло, чому пару місяців тому ЗСУ почали завдавати удари БПЛА по авіабазі (АБ) «енґельс-2» під Саратовом. «енґельс-2» був не тільки основною базою для Ту-96, але й єдиним місцем експлуатації надзвукових бомбардувальників Ту-160. А Ту-95, і Ту-160 — величезні літаки: їм не лише потрібні довгі злітно-посадкові смуги, а й надійне укриття, якого не було навіть на базі «енґельс-2». І що ще важливіше: обидва типи вимагають спеціалізованої інфраструктури обслуговування – місця для зберігання ядерної та іншої зброї та, особливо, запасних частин й обладнання для їхнього обслуговування. Цим не можна забезпечувати з «якоїсь іншої авіабази», тим більше «так легко», і точно не протягом тривалого періоду часу (читаймо, «тижні» та «місяці»): вони потребують спеціалізованої авіабази.

Авіабаза «оленья» — якраз одна з таких «баз, що спеціалізується на бомбардувальниках», нехай і розташована в рази далі від України, ніж «Енгельс-2».

«Червоні стрілки» на цій мапі окреслюють «звичні маршрути», якими російські крилаті ракети прямують до цілей в Україні. Щоправда, ці маршрути «приблизні» й «актуальні» тільки для таких ракет, як Х-101 та Х-555. Безпілотники «шахед» запускають із «трохи інших» напрямків, балістичні ракети — тим більше.

Отже, попри всю «неефективність» (адже тоді українці, вочевидь, змогли пошкодити лише один чи два Ту-95 і один Ту-22), українські удари безпілотниками по авіабазі «енґельс-2» виявилися дуже ефективними: вони змусили бомбардувальну авіацію ВКС перебратися на авіабазу «оленья», що на Кольському півострові. (Кумедно, що західні ЗМІ (ось типовий приклад) нічого не зрозуміли й одразу зробили — як завжди — хибні висновки, проголошуючи це якоюсь там «загрозою» Фінляндії, Норвегії та Швеції. Насправді ж це було вимушене рішення, зумовлене українськими ударами по базі «енґельс-2»).

Власне, переміщення цих великих «тушок» із «енгельс-2» на «оленью» має ще одну «цінність»: нова база розташована значно ближче до НАТО, ніж «енґельс», тож рух російських бомбардувальників тут значно простіше відстежувати натівськими засобами збору розвідувальної інформації.

Тобто: тепер НАТО набагато краще надаватиме Україні ранні попередження, ніж тоді, коли ці літаки були на авіабазі «енґельс-2»…

Ще одна перевага (для українців), зумовлена переміщенням російського флоту бомбардувальників на «оленячу» [вимбачте! — перекл.] авіабазу — це відстань до України. Ту-95 порівняно повільні, тож після злету їм треба кілька годин, щоб дістатися позицій — зазвичай над північно-західною частиною Каспійського моря, — із яких запускають крилаті ракети. Чим довше вони летять до цих позицій — тим краще для України. Це збільшує навантаження на льотні конструкції та прискорює їхню зношеність, а в ближчій часовій перспективі — більша тривалість польоту (до якої слід додати ще орієнтовно дві години польоту крилатих ракет) допомагає ПС ЗСУ розгорнути засоби ППО на вигідніших позиціях.

…Звичайно, всі охочі мають принаймні три спроби, щоб пояснити мені, що все це не має значення…

Але сверблячка на мізинці ноги підказує мені, що це таки важливо. Бо це таки непросто: для належного розгортання комплекси ППО потребують «відкритого простору». Не тільки для «маневру» (перед запуском ракет) та розосередження складових комплексу, — щоб убезпечити їх від можливого удару, — але й, передусім, щоб мати «вільне поле запуску».

Знайти таке в межах великих міст, зазвичай, майже неможливо, якщо не рахувати таких локацій, як Міжнародний аеропорт «Київ» імені Ігоря

Сікорського (пишу про нього лише для прикладу, а ще тому, що росіяни й так про нього добре знають). Велика, відкрита територія майже «в центрі міста».

(…Зараз зануди-вошколупи розкажуть мені, що «це не центр»: запевняю вас, «це достатньо близько до центру»…)

Інший важливий момент: якщо дуже спростити, комплекси ППО «найкраще» працюють на якомога меншій відстані від території, яку мають захищати: чим ближче «вісь атаки» (траєкторія, по якій наближаються ракети чи безпілотники), тим краще.

Вдалий вибір позицій комплексів ППО теж дуже важливий, адже після того, як комплекс було задіяно і проведено перший запуск, елементи комплексу не можна переміщати: хоч би якими мобільними вони були у відключеному стані, коли їх підключено й відкрито вогонь, радари відкалібровані за відповідною місцевістю (навіть якщо екіпаж дуже поспішав), а пускові установки мають зоставатися нерухомими, зафіксованими на своїх позиціях. Це особливо важливо під час захисту великих міст, що мають високі будівлі, димарі, телевежі та інші подібні конструкції: скажімо, ніхто б не хотів, щоб якась висотка утворила «сліпу пляму» в зоні спостереження радара чи одна з пускових установок «спорожнила» свій пенал по найближчій висотці «лише тому, що вона опинилася на лінії, яку цілевказання пускової вирахувало як ідеальну траєкторію перехоплення».

…Саме тому я й назвав це все «грою кутів, напрямків та відстаней». На превеликий жаль, у цій «грі» гинуть люди, а Україна зазнає все нових і нових руйнувань».
Оригінал

Переклад: Микола Ковальчук, Тетяна Саніна

Редакція: Ростислав Семків

Джерело тут

***

№ 1.646

СЛУГИ НАРОДУ ПЕРЕТВОРИЛИСЬ НА ХАЗЯЇВ НАРОДУ, НАВ'ЯЗУЮЧИ ПОДАТКОМОР, ЯКИЙ ВЕДЕ УКРАЇНЦІВ ДО ГОЛОДОМОРУ

2023-04-19

Лановой

Війна на виснаження. На виснаження не тільки армії, а й усього нашого народу.

Якщо продовжиться зростання споживчих цін, тарифів на електрику і комунальні послуги (а після цього піднімуть ціни постачальники усіх інших

виробів, як це вже було не один раз) та при цьому підвищаться податки, що нам обіцяють урядовці, то у злиденному стані опиниться більша частина нашого суспільства (по оцінках міжнародних фінансових організацій – до 70 % населення).

Але **піднімати ціни і тарифи, а тим паче - податки немає ніякої причини і сенсу.**

Більше того,

— енергетична галузь, завдяки терміновим масовим іноземним поставкам трансформаторів, генераторів та іншого спеціального обладнання після масових обстрілів інфраструктури наших міст і сіл, починаючи з жовтня минулого року, майже повністю безкоштовно оновила і модернізувала інфраструктуру і збільшила капіталізацію своїх компаній.

Відповідно,

— впала необхідність мобілізації прибутків і амортизаційних фондів цих компаній для реноваційних потреб. (Очільник міністерства енергетики цинічно пояснює підняття тарифів на електрику необхідністю успішного проходження наступного зимового сезону(?).

Очевидно, він так називає задоволення бажань галузі у збільшенні прибутків, що досягається підвищенням тарифів. А платежі за доставку газу він підняв з 1 квітня, не пояснюючи). Завдяки іноземній допомозі енергетичні компанії можуть знизити рівень прибутків при розрахунках тарифів і не пропонувати підвищувати останні. Що ж стосується податкових надходжень, то як зараз виявилося, застосування понижених рівнів податкових ставок, а також призупинення деяких податкових зборів (єдиного внеску для фізичних осіб-підприємців, акцизів та ПДВ на автомобільне паливо та інше) у перший рік війни привели не до зменшення надходжень до бюджету, а до їх зростання! Для чого ж піднімати податки? Для падіння реального рівня життя і виснаження нашого народу? Чи урядовці вважають, що війна десь далеко, а тут у Києві, в тилу можна працювати не напружуючись, не дуже потіючи, більше думаючи про свою кишеню, а не про кишені наших громадян.

Сподіваюсь, що зараз гострота питання чиновницького грабіжництва, очевидно, буде слабшати. В І-ті, як відомо, розкриті матеріали американської розвідки, які свідчать про інтенсивний контроль відповідних служб США за діями наших бюрократів. При цьому американські союзники володітимуть даними про корупційні діяння, а отже зможуть сприяти притягненню до відповідальності правопорушників в українській владі. На мій погляд, це буде перший крок до обмеження влади клептократії і трансформування державно-монополістичної та корупційно-олігархічної економіки у справедливу систему.

Отже,

— наша влада, особливо не напружуючись у пошуку ефективної економічної політики, не бачить необхідності піднімати рівень життя громадян у цьому, 2023 році (або навіть втримати його на рівні попереднього року), коли захоплення нашої території не відбуватиметься, а воєнна і фінансова допомога нашими союзниками буде на вищому рівні ніж у 2022 році.

Від США, Євросоюзу, МВФ, Світового Банку, Японії, Великобританії та інших держав і міжнародних організацій за рік надійде тільки фінансової допомоги на 42 млрд. дол.

— За її рахунок покриватиметься увесь річний дефіцит державного бюджету України, погашатимуться поточні зобов'язання з обслуговування державного боргу, будуть приростати валютні резерви НБУ (за даними грошового регулятора зараз його резерви найбільші за останні 11 років).

За таких умов об'єктивно не діятимуть фактори інфляції 2022 року:

не повинні провалюватися ставки валютного курсу гривні, не буде зростати ні в Україні, ні у Європі вартість паливно-енергетичних товарів, не знищуватимуться виробничі підприємства і транспортні магістралі, не будуть допущені перебої у поставках продовольства, спекулянти не зможуть підняти вартість яєць))).

Влада зобов'язана повернути доходи громадян хоча б на довоєнний рівень і для цього є передумови. Інакше виходить, що вона, за своїми планами, бажає прожерти (вибачте – В. Л.) іноземну валютну допомогу і занурити народ у бучу голоду, який би наступив, якби не було західної допомоги.

Іншими словами, нам, українцям, несказанно повезло, що

— демократичні країни Заходу не залишили нас у біді, але тепер цю біду хочуть закликати до нас свої чиновники-клептократи, що вважають злиденний рівень життя нормою для українства. Більшість українців неспроможна купити продукти і необхідні ліки. Між народом і чинними владоможцями розверстається прірва, коли останні вважають героїзмом виманювання на Заході позичок і фінансових гарантій, а люди, з іншої сторони, нічого не отримують і фактично жебракують і голодують, перетворившись на вічних боржників.

Додам, що

— продовження тенденції зниження рівня життя ще на рік (а за ним – і далі), спричинятиме подальше загнивання національної економіки. І воно може стати безповоротним.

Засмучує й те , що

— наші уповноважені владою особи, окрім загальних цифр про потреби у фінансовій допомозі на відновлення української економіки (називаються цифри від 600 до 750 млрд. дол.), поки що не уявляють, яким чином використовувати і управляти цими фондами, на які потреби вони витрачатимуться, якими мають бути методи та механізми відновлення.

І чи з'явиться довіра у західних партнерів до наших урядовців? Очевидно, що останні знають, як отримати і розподілити гроші, а от як швидко і продуктивно їх матеріалізувати, це для них таємниця, вони далекі від цього. Не для того їх призначали на відповідні посади і відбирали не за тими якостями. За таких обставин передача Україні арештованих на Заході суверенних фондів і приватних рахунків ординців може стати лише ресурсом нових можливостей корупційного привласнення українським верховним чиновництвом та його бізнес-партнерами отриманих коштів, а це буде повним фіаско нашої держави. Зокрема, шлях до Євросоюзу стане закритим і подальша перспектива нашої країни буде неприглядною.

Скоріш за все, все схиляється до того, що

— європейці і американці не дадуть нашим керівникам прав самостійно управляти міжнародними і конфіскованими у рф-ії фінансовими фондами.

Я уявляю, як стали квадратними очі західних фахівців після ознайомлення з останньою програмою нашого Кабміну, оприлюдненою після перебування української урядової делегації у США і Канаді (за матеріалами Укрнету).

Була доведена до співрозмовників «нова концептуальна модель економіки після війни», коли, за думкою урядовців, наша країна стане «ресурсним центром Європи» (хто їх уповноважив визначати профіль нашої економіки і структуру зайнятості нашої високо освіченої нації?).

«Концепція» складається з десятка пунктів, що стосуються відновлення інфраструктури, управління поліцією, допомоги ветеранам і т. п., які важко назвати економічною моделлю (економіка, як відомо, – це відносини між людьми з приводу їх господарської діяльності.

А відновлення інфраструктури, наприклад, є процесом будівництва, а не відносин між людьми. Ось які у нас керівники(!)). Як такій владі можна довіряти багатомільярдні суми? Уже звучать заяви західних політиків про їхній власний розподіл і контроль за витратами репараційних, контрибуційних і кредитних коштів. І це трохи заспокоює. Хоча не можна покладатися тільки на іноземців.

Що треба вимагати від сьогоднішньої влади?

- Треба вимагати не тільки посилення наших Збройних Сил, а й створення можливостей фінансової стабільності (низьких темпів інфляції, в тому числі збереження цін і тарифів на енергетичні послуги, стабільності валютного курсу гривні, низьких процентів за кредитами) та відновлення рівня життя громадян (в тому числі, не оподаткуванням зарплат, наданням субсидій чи скидок з цін пенсіонерам при купівлі ними ліків та медичних послуг тощо);

- Максимальна термінова концентрація коштів з внутрішніх джерел та з міжнародної фінансової допомоги для відбудови житлового фонду та комунальних послуг у містах і селах, які зруйновані в ході сьогоднішньої війни з московією;

- Стимулювати (низькими податками, не оподаткуванням, пільговими банківськими та бюджетними кредитами, адміністративною дерегуляцією бізнесу) відкриття нових робочих місць приватними дрібними підприємцями, поки держава і великий бізнес виповзають із провалля виробництва та фінансового банкрутства (яке було б очевидним, якби не західна допомога);

- Добиватися від Західних партнерів не кредитів (досить аплодувати в долоні за короткі транші МВФ), а безповоротних допомог (грантів, списання боргів, безоплатних фінансувань); до речі, про це заявляють і американські політики; в іншому випадку, величезна зовнішня боргова залежність України, яка наростає шаленими темпами, може роздавити нашу післявоєнну економіку.

І **нам потрібна нова економічна модель прискореного інноваційного розвитку.** Хоча першим кроком після забезпечення оборони є підняття рівня життя людей.

***

№ 1.647

ЗНОВУ ТАРИФНИЙ ЗАШМОРГ

2023-06-01

Лановой

Піднімання тарифів на електроенергію для населення на 75 % - це **продовження старої пісні у виконанні олігарха Ахметова**, який володіє компанією - найбільшим виробником електрики, та його дружнього сводного хору у виконанні Уряду і незалежного регулятора (НКРЕКП).

Минулого разу (за Порошенка та попередньої Верховної Ради) пісня мала назву Амстердам+, а мета була такою ж - підняти тарифи і поповнити кишені олігарха та менеджменту компанії.

Навіщо монополісту вдосконалювати технології і структуру виробництва, знижувати витрати і досягати прибутковості, якщо Кабмін - свій, а пробиває адміністративні стіни для отримання зиску найбільший олігарх?

До речі, в наших органах влади і компаніях, де домінують інженери-техніки, а економісти або недолугі, або підспівують керівникам-технарям, продовжує головувати догма радянського періоду:

— **ціна встановлюється, виходячи з витрат плюс відсоток прибутку.**

Ця формула згубила соцекономіку, оскільки підвищення витрат стало всеусюдним трендом (і метою) всіх виробництв, бо давало право вимагати у міністерства більш високих цін та більшої суми прибутку в них без оновлень і модернізацій своїх підприємств.

В той час як на Заході працювала формула ціноутворення, яка стимулювала зниження витрат і покращення якості продукції, і перш за все перехід на нові види продукції, у СРСР заохочувалось зростання витрат у виробництві та використання застарілого обладнання і технологій.

Така ж доля чекає на теперішню олігархо-капіталістичну українську економіку, яка пробуксовує вже три десятиліття. Ціни монополістів - за радянською формулою, модернізації підприємств не спостерігаються, рівень життя людей не зростає.

Мене особливо непокоїть той факт, що сьогоднішнє **підвищення цін затверджене Кабміном з подачі "незалежної" НКРЕКП**.

Отже,

— повне повернення в планову економіку.

Тільки замість радянського Держкомціна запущена Нацкомісія з регулювання!

Де в нашій Конституції написано, що ціни затверджує Уряд?

Ціни, нагадаю,

1) — регулюються ринковим попитом-пропозицією (ніякий уряд не зможе встановлювати ціни на молоко та помідори), а на монопольних ринках вони узгоджуються постачальником і споживачем (!).

2) — НКРЕКП призвана узгоджувати позиції сторін і при цьому захищати інтереси споживачів (!), як сторони, яка не володіє усією інформацією і не може ефективно і кваліфіковано вести дискусію.

В іншому випадку

3) — **цей "регулятор" просто паразитує і має бути ліквідований**.

Чи дає згоду споживач на сьогоднішнє підняття тарифу?

Оскільки,

> **— більш ніж третина населення не спроможна платити** за тарифом, що діяв, то можна зробити висновок, що споживачі не сприймають пропозицію енергетиків (але все одно необхідно запровадити процедуру публічного узгодження зміни монопольних цін і тарифів).

А сьогоднішнє підвищення тільки збільшить частку сімей, які не в стані оплачувати відповідні послуги. Погіршення фінансового стану наших громадян, яке відбудеться при цьому, зменшить платоспроможний попит і грошові заощадження населення, що також буде гальмувати відновлення усієї економіки.

Це в умовах, коли у людей і у влади немає грошей на елементарні потреби, в тому числі і на відбудову даху над головою.

Монополіст заявляє, що він відчуває нестачу обігових засобів для своєї діяльності. Невже тільки він один? І невже він не знає, як їх поповнити? - Будь ласка, звертайся за кредитами до банків, в тому числі міжнародних. І економте, в тому числі - на зарплаті. В країні третина людей не має роботи, а більшість пенсіонерів взагалі жебракують.

Так що, чи здатна чинна влада відповісти олігархам? Чи вона і далі буде затягувати зашморг на шиї у людей?

***

№ 1.648

ПІДВИЩЕННЯ ЕНЕРГОТАРИФІВ — ЦЕ ВІДВЕРТЕ МАРОДЕРСТВО

2023-06-01

Кочетков

Пішли настирливі висловлювання можновладців про те, що необхідно підвищувати ціни на електроенергію з метою “відбудові енергетичної інфраструктури, яка зруйнована війною”. І впевнено так заявляють, переконливо, жоден м’яз на вгодованих пиках не тремтить...

Запевняю: це

> **— черговий приклад спроби відвертого мародерства, тобто, збагачення на війні від нашої влади та афільованого з нею бізнесу.**

Далі підуть ідеї про необхідність підвищення послуг на інші комунальні послуги — а що, хіба інфраструктура, наприклад, водоканалів не страждає від ракетно-дронових ударів ворога? Та й сміття стало вивозити важче...

Так що, я проти відбудови енергетичної інфраструктури? В жодному разі!

Але спочатку треба

1) — проаналізувати стан енергетичної та іншої критичної інфраструктури, скласти план відновлювальних робіт і визначити їх кошторис.

Далі

2) — з’ясувати, чим — обладнанням, коштами — і в яких обсягах готові допомогти партнери України, а вони на це гроші виділяють.

А от на ту суму, якої не буде вистачати за цими розрахунками, треба

3) — об’явити цільовий збір з громадян України.

Переконаний: саме за такого підходу люди зрозуміють, і допомагати відбудові будуть, хоча і з роботою, і з грошима у більшості українців проблеми.

Зверніть увагу:

— я кажу **не про додатковий податок, а саме про цільовий збір, який має конкретний розмір, і коли його буде досягнуто, то збір припиняється**.

На відміну від підвищення тарифів, яке в нас є вічним, точніше, воно діє до наступного підвищення. І в цьому випадку суспільство не отримає жодної інформації, а куди саме пішли кошти від підвищення тарифів? І чи не буде з них профінансоване розкішне спокійне життя батальону "Монако"?

І ще вже не про тарифи, а про місцеву владу.

Саме вона несе повну відповідальність за стан бомбосховищ та їх функціонування. Не треба цю відповідальність перекладати на стрілочників-охоронців чи власників торгових центрів, до паркінгів яких не пускають громадян під час повітряної тривоги. Місцева влада має і функції контролю, і інші важелі впливу на тих, хто не бажає забезпечувати безпекові заходи.

А то як попіаритися — то тут влада кожного міста і селища сяє обнадійливими посмішками, **а як управлінську функцію виконувати, то тут тільки з підвищенням тарифів складається.**

У змові з відповідним бізнесом.

***

№ 1.649

Ще один невеликий допис Тома Купера про атаки дронами на Київ та на москву. Трохи технічних деталей, але тішить сам факт досягання невідомими дронами російської столиці – один збили неподалік путінської резиденції. Так що тривога стосується тепер не лише українських міст.

Оригінал https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-31-may-2023-that-with

Переклад: Тетяна Саніна, Антон Шигімага

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 31 ТРАВНЯ 2023 : «ОТА» З РАДАРАМИ В МІСТІ

Всім привіт!

Вночі з 29 на 30 травня росіяни здійснили ще один удар по Києву з використанням баражуючих боєприпасів іранського походження. Переважно це були Шахеди-136 та ще декілька Шахедів-131 (також відомих як “Гєрань-2” і “Гєрань-1”). Відповідно, хотілося висловити кілька тез з цього приводу.

Спочатку, повідомлялося, що цей удар – “дуже зосереджений”, тобто відбувався він у дуже короткому часовому проміжку. Може й так, однак я не маю чіткого розуміння, чи це дійсно правда. Наскільки мені відомо, режим повітряної тривоги тривав із 23.30 29-го травня до 04:30 30-го травня. Про вибухи в Києві та передмісті повідомляли десь впродовж трьох годин.

За повідомленнями українських офіційних джерел, в атаці брав участь 31 баражуючий боєприпас: всі вони рухалися з двох напрямків – із “півночі та з півдня”.

Українці заявили про збиття 29 Шахедів: щонайменше один з тих двох, що прорвалися крізь ППО, схоже, влучив безпосередньо по будівлі штабу ГУР МО (української військової розвідки). Решта БПЛА попадали у Голосіївському та Подільському районах, пошкодивши кілька будівель. Найбільшої шкоди зазнав багатоквартирний хмарочос (яких “у Києві немає” ...позіхає…) у Голосіївському районі: дрон влучив по верхніх поверхах і це спричинило займання у одній квартирі, загинула одна людина (схоже, жінка вийшла на балкон, щоб подивитися “феєрверки”...). Троє дістали поранення.

Крім цього росіяни сильно обстріляли район Херсона (п’ятеро дістали поранення), а також низку районів Сумської області (по ній били з артилерії, РСЗВ та бойових гелікоптерів).

Своєю чергою, вчора рано вранці, від 29 до 32 БПЛА (вишестоящі органи повідомили “лише про 8” наблизилися до південно-західних околиць москви. Кілька з них чи-то збили, чи-то змусили з падіння (за допомогою систем РЕБ, які спричинили проблеми з GPS-сигналом на значній частині російського заходу, аж до кордонів із балтійськими державами, у Красногорському районі, а також у селах Іллінскоє та Тімошкіео, а ще на Рубльовському та Ілінському шосе і в Одінцовському районі. ‘Але’, відомо, що один з дронів завдав удару по території неподалік резиденції путіна в районі Ільїнки. Нижче наводжу мапу, на якій зображені місця, де БПЛА завдали удари чи впали (фіолетовий колір), і де повідомлялося про вибухи (рожевий). ‘Лишень’ три БПЛА, як

відомо, дійсно дісталися москви (відстань від України тут перевищує 830 км): один навіть вдарив по будівлі на вул. Атласова (нова москва), і ще два влетіли у живі будинки в районі Чєрьомушкі (на перетині ленінського [прости-господи] проспекта із вул. Удальцова. Один з останній двох згаданих дронів завдав удару по квартирі на 14 поверсі) і не здетонував.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Стоп-кадр з відео, опублікованого у російських соцмережах, на якому видно один з щонайменше 8, але більш імовірно 29-32 БПЛА, що вчора наблизилися до південно-західних околиць москви. Зверніть увагу на аеродинамічну конструкцію типу “качка” цього БПЛА: власне, “крила попереду”, відповідно, на цьому кадрі літальний апарат летить “із нижнього правого краю до верхнього лівого”.

Що я хотів би сказати з цього приводу?

Схоже, що багато голосів у соціальних мережах все ще дивуються, як такі «повільні, гучні, вразливі» БПЛА та ПГМ можуть «таке вчинити» - і висміюють як російську, так і українську протиповітряну оборону. Та дехто все ж западає в інші крайнощі, наприклад, «а, то це не проблема для Patriot & Co KG GesmbH AG» (читайте: «Патріот» та інші сучасні ракети «земля-повітря»/ЗРК)… чи для «С-300… С-350…С-400, які з легкістю збиватимуть українські БПЛА»….

Власне….

Звісно, шахеди (і БПЛА, використані для цього удару по Москві) повільні та гучні. Деякі українці називають російські баражуючі безпілотники «мопедами», тому що їхні (поршневі) двигуни звучать схожим чином. І вони рухаються із невисокою швидкістю 80-120 км/год. Але також вони невеликі, а їхня форма допомагає уникнути викриття. Це означає, що хоча вони і не є «невидимими», проте їх важко виявити. Навіть більше: їх надзвичайно важко виявити на відстані понад 30-40 км, а також під час наближення до великих міст.

Ось приклад: на цьому зображенні нижче показано «радарне покриття» радіолокаційної системи, розміщеної (лише для прикладу) у Міжнародному аеропорту імені Сікорського [Жуляни] на півдні центральної частини Києва.

Для цього прикладу я обрав радіус дії радара 150 км, тому що це щось на кшталт «середнього значення для радарів дальнього радіусу дії/раннього попередження/спостереження, які зараз діють». І я обрав висоту щогли для цієї радарної антени 20 метрів, яка є досить великою, проте насправді середньою поміж систем, які зараз працюють в Україні (і так, я знаю, що деякі системи мають антени на радіолокаційних щоглах висотою 40 метрів).

[ЗОБРАЖЕННЯ 3]

А тепер зверніть, будь ласка, увагу:

червоний: позначає зони, де цей радар може виявити цілі, що летять на висоті до 100 м;

помаранчевим позначено зони, де цей радар може виявити цілі, що летять на висоті до 40 м;

жовтим позначено зони, де цей радар міг виявити цілі, що летять на висоті до 20 м;

зеленим позначено зони, де цей радар може виявити цілі, що летять на висоті до 10 м.

Очевидно, що чим нижче летить баражуючий боєприпас (або БПЛА), тим менша дальність його виявлення. По-перше, на це впливає кривизна Землі: ось чому як “шахед”, який летить на висоті 100 м, де-факто є «невидимим» для радара в описаному вище положенні на відстані понад 45 км.

Зазвичай чим ближче шахеди наближаються до цільової зони, ти нижче опускаються. Спочатку приблизно до висоти в 40-50 метрів, потім ще менше до 20-30 метрів. Згодом вони вже літають між найвищими будинками (включно з «київськими хмарочосами, яких не існує»….ха-ха). Для кращого уявлення, ось збільшення тієї самої «карти радіолокаційного покриття» Київської області, що й вище. Очевидно, що чим нижче літає БПЛА, тим проблематичніше його виявити. Дійсно, абсолютно ясно, що в залежності від напрямку, з якого наближається БПЛА, радар, розміщений в Міжнародному аеропорті Сікорського, може не виявити його, аж поки він не досягне центру Києва.

[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

Коли “шахеди” літають так низько, проблеми виникають не лише через рельєф (наприклад, пагорби на північний схід і південний схід від Києва), а й через високі будівлі та інші споруди, таким чином і виникають «сліпі зони» в українському радіолокаційному покритті.

Звичайно, можна (принаймні це логічно) зробити висновок, що ПС ЗСУ враховують це, розгортаючи так звані «радарні пікети»: радіолокаційні системи раннього попередження/спостереження, розташовані за межами міста, особливо «вздовж осі загрози» — вздовж основних напрямків, звідки зазвичай відбуваються російські атаки (північний схід, схід і південний схід). Наприклад, радар із антеною на 20-метровій щоглі, розміщеній на вершині одного з пагорбів на північ від Броварів, може забезпечити набагато краще покриття: він має майже безперешкодний «вид» на північний схід, схід та південь/південний схід:

[ЗОБРАЖЕННЯ 5]

Напрошується висновок, що навіть системам ЗРК, за підтримки радарів, які можуть виявляти цілі, що летять високо, наприклад, на відстані 150 км, важко виявити ціль, що летить низько наприклад, на відстані 20-30 км. Дійсно, навіть радар із антеною на висоті 20 метрів, розміщений на в аеропорту ім. Сікорського, навряд чи виявить будь-який “шахед”, перш ніж він досягне центру Києва.

….ось чому всі байки про «жнива» “шахедів” Патріотами просто маячня. Дійсно, якщо уважно стежити за українськими соцмережами, то виявляється, що велику кількість російських баражуючих боєприпасів збито із зенітних систем (автоматичних зенітних установок калібру 20, 23, 35 і 40 мм), з ПЗРК та навіть зі стрілецької зброї.

….що, у свою чергу, означає, що, на відміну від ударів балістичними ракетами, російські удари з БПЛА навряд чи призведуть до «виснаження» запасів українських ЗРК.

Однак вони допомагають ГРУ (російській військовій розвідці) стежити за роботою української наземної ППО. Чим довше працюють радари та ЗРК БП, тим більше розвідувальних даних про них збирають росіяни (за допомогою своїх систем електронної, радіо та комунікаційної розвідки).

Насамкінець: пам’ятайте, те саме стосується і російської протиповітряної оборони в Москві – це одна з причин, чому росіяни пішли так далеко, що почали розгортати на дахах високих будинків у центрі міста, наприклад, ЗРК Панцир С1/С2 (SA-22 Greyhound). Це щоби простір для «вільного огляду» і, звісно, щоби вести вогонь. Іншими словами: це зовсім не «жарт», а ознака того, що росіяни сприймають загрозу низьколітаючих БПЛА так, як їм належить: дуже серйозно.

Оскільки Москва настільки далека від України, що ГУР МО (українська військова розвідка) отримує дуже мало корисної інформації від власних ударів БПЛА по російській столиці. Їм можуть допомогти лише супутники-розвідники НАТО, проте це лише за умови, що ці удари БПЛА по Москві здійснює саме Київ, і що Київ вчасно інформує НАТО про такі операції.

***

№ 1.650

Як монополія на владу народила *Військовий комунізм-2*, рейдерство та взяття заручників

2023-06-02

Сергій ***Лямець***

«Щоб залучити великі обсяги інвестицій, зокрема приватних, які необхідні для відновлення економіки, Україні потрібно буде перейти від військової економіки до стратегії зростання приватного сектора», – нещодавно написало видання ***Atlantic Council***.

— За словами видання, **роль держави в економіці України була зависокою ще до повномасштабного вторгнення росії**:

> 1) — понад 3 500 державних підприємств забезпечували **1/10** виробництва та близько 18% робочих місць.

Водночас

2) — мобілізація економіки ще більше посилила вплив державного сектору. Його роль зараз набагато більша, ніж у будь-якій країні ЄС. Лише в банківському секторі частка держави сягнула майже 60%.

https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukrainealert/ukraine-must-reduce-role-of-state-in-the-economy-to-boost-eu-integration/

(Див. нижче)

В чому причина?

З 2019 року маємо *монополію «слуг народу» у владі*. Практика довела, що — це вкрай згубне явище, бо немає кому їх зупинити.

Свого часу «злочинна панда» Янукович монополізував владу, аби перерозподілити майно на користь младоолігархів. Зараз дуже схоже явище, яке можна назвати ***псевдо-націоналізація***. Активи вилучаються в «поганих» та начебто починають працювати «на державу». Але лише начебто.

«Укрнафта» – чи не єдиний позитивний приклад роботи на державу. Сергію ***Корецькому*** вдалося зробити так, що хронічний неплатник податків дав прибуток 7 млрд грн. Проте, після перемоги «Укрнафту» повернуть Ігорю Коломойському, ще й сплатять йому відступні від прибуткової діяльності. Отже, перемога є виразною, проте неповною.

Решта прикладів керування державним майном — це суцільна історія занепаду.

— Здебільшого, ці підприємства переходять під контроль тіньових ділків. Фонд держмайна роками керує державними підприємствами на межі збитку, але «не може» їх приватизувати.

Чому?

Не в останню чергу, тому що на них хтось заробляє, призначивши свій менеджмент.

Найбільш кричущим прикладом є АРМА, до якої «тимчасово» переходять арештовані активи російських олігарів.

— “Дивним чином”, з активів на 70+ млрд грн бюджет у 2022 році отримав лише 35 млн грн податків, а самими підприємствами керують незрозумілі особи.

https://t.me/yzheleznyak/4121

Вилучення теж відбувається “дивним чином”.

Це не націоналізація за законом, як мало бути, а псевдо-націоналізація з незрозумілих підстав. Відбувається арешт майна та зміна менеджменту. Тобто, таке собі легалізоване рейдерство.

В ідеалі,

1) — спочатку ці активи треба забрати у власність держави, а потів

2) — продати на прозорому аукціоні, щоб гроші спрямувати на ЗСУ та відновлення.

Але коли це станеться, і чи станеться взагалі? Досвід ФДМ показує, що стратегічні підприємства можуть «готувати до продажу» роками. У випадку з АРМА, це ще й тотальна корупція.

https://youtu.be/7fmqmk1D8YU

Щодо продажу теж є питання.

1) — Якщо ці об'єкти продадуть, як гарантувати максимально можливу ціну, а не кишенькову угоду на користь провладних олігархів?

2) — Умовно, як отримати «Криворіжсталь», а не «Укррудпром»?

У підсумку виходить, що

— у новинах кажуть одне, а відбувається інше.

СБУ/НАБУ/ДБР/БЕБ та інші силовики “ім'ям України” вилучають бізнеси у їхніх власників.

Але далі усе відбувається всупереч інтересам України.

Фактично,

— під патріотичними гаслами відбувається дерибан. Україна, в тому числі ЗСУ, від цього нічого не отримує.

Не менш потужна хвиля — це накопичення газових активів під дахом НАК «Нафтогаз».

Зараз відбувається розширення монополії «Нафтогазу». Воно робиться під гаслом “вилучення активів олігархів на користь країни”.

Я не є симпатиком тих же Новинського чи Фірташа, але відбувається дещо інший процес

1) — найбільшому монополістичному монстру України передають додаткові потужності.

Йому дають

2) — родовища та

3) — потужності з розподілу газу.

Тобто,

4) — створюють «Нафтогаз 2.0», що буде в рази більшим за розміром.

До чого усе йде?

Про це ще за часів Порошенка розповів великий реформатор, а нині обвинувачений у корупції Андрій ***Коболєв***.

«Нафтогаз» має залишитися монопольним монстром, що постачає газ населенню. А населення, що важливо, має платити за газ ринкову ціну. Тобто, в рази більше, ніж зараз.

Кілька потужних кроків у цьому напрямку вже зроблені.

1) — За Порошенка та Зеленського, тарифи на газ для населення підвищено кілька разів, і лише війна завадила цьому процесу. Проте можете бути впевнені, що

2) — після перемоги процес буде завершений, скажімо, «на вимогу МВФ та донорів». Десятки мільйонів українців змусять платити ринкову ціну за газ, аби створити потік грошей для монополіста НАК «Нафтогаз».

Що взамін отримають українці, окрім *газу за світовими цінами?*

Обіцяють

3) — прибутки, з яких «Нафтогаз» платитиме податки до бюджету.

Але **це неправда.**

Я порахував для вас сукупний прибуток, який заробив НАК з 2014 по 2022 роки. Він заробив «мінус 22,3 млрд грн». Тобто, деякі роки були прибутковими, але здебільшого — збитковими. І це — з урахуванням усіх вигранних Стокгольмів.

https://www.slovoidilo.ua/2022/11/07/infografika/finansy/nak-naftohaz-ukrayiny-yaki-finansovi-rezultaty-pokazuvala-kompaniya

На додаток до збитку, НАК роками отримував з державного бюджету допомогу.

1) — Зокрема, лише з 2014 по 2018 роки — більше 200 мільярдів гривень.

Тобто,

2) — **цей монстр СПОЖИВАЄ гроші, а не дає**.

Висновок:

НАК «Нафтогаз» був і залишається найбільшою «чорною дірою» України.

Він

— був створений як монопольний корумпований монстр, годівниця для оточення президента. Таким він і залишається. Ним керують особи, які згодом стають фігурантами кримінальних справ, від «вишок Бойко» до ганебних премій.

Зверніть увагу.

Всі, хто “реформував газову галузь” за останні десять років, або покинули країну, або знаходяться під слідством: Коболєв, Вітренко, Макогон.

Що може змінити ситуацію?

Лише демонополізація.

НАК «Нафтогаз» має бути знищений назавжди, як було знищено Карфаген. Його потрібно розділити на окремі частини, які почнуть конкурувати між собою. Зокрема, саме цього вимагають від нас європейці.

Проте

— і за Порошенка, і за Зеленського відбувалося протилежне.

Зародки конкурентного ринку, який був наприкінці 2020 року, – відправлені на смітник.

Дедалі більше активів в енергетиці концентрується навколо державних компаній. Через механізми псевдо-націоналізації, конфіскації в рамках кримінальних справ і через АРМА вони перерозподіляються на користь державних компаній для формування повністю монопольної системи. Це дуже нагадує СРСР.

У всіх цих процесах масово задіяні силові структури та всі гілки влади.

1) — Суди – арештовують майно.

2) — Силовики – заходять на підприємства.

3) — Органи виконавчої влади – приймають сумнівні з правової точки зору рішення,

4) — які дозволяють АРМА здійснювати операції з арештованими активами всупереч закону «Про акціонерні товариства».

5) — АМКУ – нічого не помічає.

Наприклад,

— арешт майна ***«Укрнафтобуріння»*** намагаються провести за особливою процедурою, начебто компанії колись були задіяні у забезпеченні газом населення. Причому, заарештовані і частки іноземних компаній.

Аналогічно

— справі IDS Borjomi – там конфісковано і частки неросійських власників.

Годі й казати, що

— вся комбінація відбувається виключно завдяки монополії на владу.

Нехай “Володимир Зеленський і народний президент, якого знає весь світ”,

але

його **оточення — це зграя монополістів, які перетворили закон та права власності на ганчірки. Нам пропонують пишатися ЗСУ, доки в тилу бігає зграя шакалів.**

Щодо ринку газу, показовою є ситуація з облгазами.

1) — Мова не лише про компанії Дмитра Фірташа, яка нам кажуть.

2) — Після року активної фази війни за особливою процедурою «віджимають» 26 облгазів. З них лише 20 належали Фірташу.

3) — Усі ці компанії намагаються вилучити на користь НАК «Нафтогазу».

4) — В «гарній державній монополії» сконцентрується більше 80% розподілу газу.

Я не надто полюбляю Фірташа, але мова не про нього.

Мова про

> — ***військовий комунізм***, — **який проглядається через наше сьогодення.**

Згадайте підручники з історії, де йшлося про розкулачення селян чи пограбування буржуїв. Це було явище приємне та радісне, як на погляд пролетаріату та чекістів. Можна було прийти до будь-кого, оголосити його ворогом трудового народу, забрати майно та ще і вбити. Зараз, на щастя, не вбивають. Але так само, як за військового комунізму, немає жодного закону, окрім маузера.

Наприклад,

> 1) — ***Нацкомісія з цінних паперів та фондового ринку*** підписала рішення, **за яке усім складом має відправитися за грати.**
>
> 2) — Всупереч закону ***«Про акціонерні товариства»***, НКЦПФР **дозволила управителям акціями проводити позачергові збори акціонерів без залучення власників**.

Тобто,

> 3) — **тимчасові державні директори можуть голосувати від імені власника**.

Ця “схема” відкриває можливість позбавлення власності управителем в усіх компаніях, в яких заарештовано 50%+1 акція.

Про таке щастя не могли навіть мріяти пани Пінчук та Коломойський, яких за часів Кучми вважали найзапеклішими рейдерами.

“Це ж свято якесь”.

1) — Ти просто заходиш у компанію,

2) — призначаєш директора, а

3) — потім цей директор передає твою компанію кому треба.

Уявіть собі таке на прикладі мережі Auchan чи Raiffeisen Bank – вони ж є спонсорами російського тероризму, чому б не забрати в них майно?

Єдина умова

1) — ви маєте контролювати СБУ, НАБУ, ДБР, БЕБ та інших.

2) — Саме силовики заходитимуть на підприємство, аби його забрати.

Але

3) — зараз в Україні моновлада, і жодних проблем із цим немає.

У випадку з Фірташем та іншими власниками облгазів, цей механізм буде використаний, аби передати облгази до НАК «Нафтогазу».

Начебто

1) — “усе в інтересах держави”.

2) — Лише механізм «підгуляв».

Насправді там ще яскравіше.

Аби забрати у Фірташа облгази, від нього взяли *заручників*.

Під варту взяли топ-менеджерів його компаній, призначивши заставу 1 млрд грн. Піар-результат передбачуваний. Піпл зрадів: ага, ось скільки вони накрали! Піплу виклали записи телефонних розмов Фірташа з менеджмерами, з яких нічого не зрозуміло, але дуже таки зрозуміло, що вони шось таке злочинне замишляють.

https://biz.nv.ua/ukr/markets/p-yat-menedzheriv-firtasha-virushili-za-grati-novini-ukrajini-50327172.html

Насправді,

> **— це просто менеджери.**

В них особисто таких грошей немає.

Мільярд — це спосіб залишити їх за гратами, щоб не заважали процесу переоформлення облгазів.

Це вже рейдерська методологія:

> 1) — захопити заручників, аби переоформити майно, аби «управителю» не чинили опору.
>
> 2)?— За часів Кучми власника не пускали на власне підприємство тітушки, за часів Зеленського СБУ та суди тримають заручників у в'язниці. Ось така різниця.

Якщо ви радієте такому перебігу подій, подумайте двічі.

Адже

> 1) — невдовзі після розкулачення буржуїв розпочалися «Великий терор» та розквіт ГУЛАГу, а **також Голодомор.**

Запам'ятайте:

> 2) — **від рейдерства завжди виграють рейдери, а не населення** України. Звісно, вас може втішати, що прийшли до Фірташа та влаштували бєспрєдєл.

Але,

> 3) — чи виграли ви від того, що Пінчук та Коломойський стали олігархами? |

Тоді,

> 4) — **що ви сподіваєтеся виграти цього разу?**

Якщо ви розвісили вуха, читаючи бадьорі релізи «Нафтогазу» — хочу нагадати, що жодної перемоги для вас особисто немає.

Готуйтеся, **“невдовзі прийдуть по вас”**.

Адже,

4) — **замість нього ви отримаєте монополіста НАК «Нафтогаз»**, який продаватиме вам газ так дорого, як тільки захоче.

Підвищення тарифів на газ — це ваш особистий «Великий терор».

Отже,

— маємо новий етап в історії України — військовий комунізм 2.0.

Це геть нова епоха.

— Раніше можна було говорити, що під загрозою інвестиції, міжнародний імідж країни, закон та професійні кадри.

Зараз інформаційна повістка інша.

До влади в Україні прийшли силовики, які швидко перетворюють владу на мільярди особистих статків. Усе це — під гаслами патріотизму та націоналізації.

1) — Чи подобається мені Фірташ? Ні.

2) — Але чи подобаються мені рейдери у погонах в обіймах з «слугами народу»? Ще більше ні.

Соціальна справедливість не відновлюється, якщо в одних олігархів забрати, а іншим віддати.

Так міняється лише список «Форбс».

Маєте докази — влаштуйте принаймні публічний суд та виграйте його красиво.

Інакше усе це

— лише **рейдерство із взяттям заручників**.

***

The European Commission's Spring economic forecast for Ukraine, which was published last week, offered a more upbeat assessment of the country's prospects than might have been expected given the devastating impact of Russia's full-scale invasion. Despite contracting by nearly 30% in 2022, the Ukrainian economy has, according to the Commission, "demonstrated remarkable resilience" under unprecedented stress, with stabilization this year potentially paving the way for recovery in 2024, depending on the security context.

Moreover, the report makes clear that Ukraine's fate remains, to a significant extent, in its own hands. Even in the face of ongoing Russian aggression, the country can begin reconstruction and make strides toward the goal of EU membership provided it is willing, finally, to confront problems of internal reform and governance that have held Ukraine back since independence.

The Commission forecast identifies a number of specific reform goals including reducing the much-increased role of the state in the economy, solving the endemic issue of corruption, improving the efficiency of the judiciary, and strengthening the enforceability of property rights. As anyone with experience of Ukraine's previous reform efforts knows, these problems are deeply interconnected. The organized misappropriation of public resources for private gain is the product of a state that is simultaneously too pervasive in its reach, yet too institutionally weak to exercise its powers of regulatory and judicial oversight effectively and in the national interest. A successful reform program would be one that enabled the state to do less but do it better.

To attract the huge volumes of investment, especially private capital, needed to kick start reconstruction and get the economy back on its feet, Ukraine will need to pivot away from war economy measures toward a strategy of private sector growth. The numerous emergency nationalizations that took place last year were understandable at a time when arms production and energy supply were the most urgent priorities. But in the battles that lie ahead, Ukraine's survival will be determined as much by its economic strength as by its military prowess.

The role of the state was already outsized before Russia's invasion, with more than 3,500 state-owned enterprises accounting for one-tenth of Ukraine's output and about 18% of employment. The demands of war mobilization have created a public sector that is now far larger than in any existing EU member state. In the banking sector alone, the state's share has reached nearly 60%, stifling competition to the point where the Ministry of Finance has been forced to acknowledge that there is currently no functioning financial services market.

Although the prewar target of reducing the state's share to less than a quarter remains, the Ukrainian parliament is now debating a draft law intended to permit the nationalization of even more banks. The law is designed to deal with a single case, the proposed nationalization of the Sens Bank. However, it is drawn so broadly that critics fear it will give the state discretionary powers to take over almost any bank it wishes. This includes not only those banks that have been targeted with official state sanctions, but also those included on the "shame list" of businesses that continue to trade with Russia.

While it is perfectly understandable that Ukraine should wish to penalize businesses that have failed to cut their ties to Russia, the satisfaction of seizing their assets may come at a high cost if market confidence is undermined by the weakening of property rights. Some legal experts have also questioned whether these widely

drawn powers are in line with the Ukrainian Constitution, and have argued that only the National Bank of Ukraine is empowered to approve the nationalization of a bank in cases of insolvency. Nationalizations pushed through by the government for political reasons are likely to be challenged successfully in the courts, according to legal observers.

additional consideration is that any increase in the state's control of the economy is likely to fuel concern about corruption, which remains one of the main obstacles on the path to EU accession. The boundaries between political and economic power, which too often remain blurred in the characteristically post-Soviet style, need to be much more sharply delineated. As numerous scandals have shown, state-controlled banks and enterprises create huge opportunities for self-enrichment and abuses of power by those who control them ostensibly on the nation's behalf, including kickbacks, nepotism, excessive salaries, and favoritism in the awarding of public contracts.

Instead of considering new measures to extend the state's reach into the economy, the Ukrainian government should be thinking about how the state can divest itself of assets it has already acquired in a way that is fair, transparent, and most likely to foster the economic growth Ukraine badly needs.

If one of the few beneficial effects of the war has been to accelerate Ukraine's deoligarchization, one of the emerging risks in its aftermath will be the danger of reoligarchization via privatizations that are opaque and marred by favoritism. Ukrainian President Volodymyr Zelenskyy must resist the temptation to use patronage to create a business class loyal to him. That would leave Ukraine looking less like an EU member-in-waiting and more like a miniature version of Putin's crony capitalism. There would be no victory in such an outcome.

David Clark was Special Adviser on Europe at the UK Foreign Office 1997-2001 and now works as an independent analyst specializing in foreign policy and European affairs.

***

Весенний экономический прогноз Европейской комиссии для Украины, который был опубликован на прошлой неделе, дал более оптимистичную оценку перспектив страны, чем можно было бы ожидать, учитывая разрушительные последствия полномасштабного вторжения России. Несмотря на сокращение почти на 30% в 2022 году, украинская экономика, по данным Комиссии, «продемонстрировала замечательную устойчивость» под беспрецедентным стрессом, при этом стабилизация в этом году потенциально проложит путь к восстановлению в 2024 году, в зависимости от условий безопасности.

Кроме того, в докладе четко указано, что судьба Украины в значительной степени остается в ее собственных руках. Даже перед лицом

продолжающейся российской агрессии страна может начать восстановление и добиться успехов в достижении цели членства в ЕС при условии, что она готова, наконец, противостоять проблемам внутренних реформ и управления, которые сдерживали Украину с момента обретения независимости.

По прогнозам Комиссии определен ряд конкретных целей реформ, включая снижение значительно повышенной роли государства в экономике, решение эндемической проблемы коррупции, повышение эффективности судебной системы и укрепление возможности обеспечения соблюдения прав собственности. Как знает любой, кто имеет опыт предыдущих реформ в Украине, эти проблемы тесно взаимосвязаны. Организованное незаконное присвоение государственных ресурсов для частной выгоды является результатом государства, которое одновременно слишком широко распространено по своей досягаемости, но слишком институционально слабо, чтобы эффективно осуществлять свои полномочия по регулирующему и судебному надзору и в национальных интересах. Успешная программа реформ позволит государству делать меньше, но делать это лучше.

Чтобы привлечь огромные объемы инвестиций, особенно частный капитал, необходимые для начала реконструкции и возвращения экономики на ноги, **Украине нужно будет отойти от мер военной экономики к стратегии роста частного сектора**.

Многочисленные *чрезвычайные национализации*, которые произошли в прошлом 2022 году, были понятны в то время, когда производство оружия и энергоснабжение были наиболее неотложными приоритетами.

Но, в предстоящих битвах выживание Украины будет определяться как ее *экономической мощью*, так и ее военным мастерством.

Роль государства уже была превышена до вторжения России, при этом более 3500 государственных предприятий составляли одну десятую продукции Украины и около 18% занятости.

Требования мобилизации войны создали государственный сектор, который в настоящее время намного больше, чем в любом существующем государстве-члене ЕС.

> **Только в банковском секторе доля государства достигла почти 60%, подавляя конкуренцию до такой степени, что Министерство финансов было вынуждено признать, что в настоящее время нет функционирующего рынка финансовых услуг.**

Хотя довоенная цель сокращения доли государства менее чем на четверть остается, украинский парламент в настоящее время обсуждает законопроект, призванный разрешить национализацию еще большего числа банков. Закон предназначен для рассмотрения одного дела, предлагаемой национализации

Sens Bank. Тем не менее, он нарисован настолько широко, что критики опасаются, что это даст государству дискреционные полномочия взять на себя практически любой банк, который оно пожелает. Сюда входят не только те банки, которые подверглись официальным государственным санкциям, но и те, которые включены в «список стыда» предприятий, которые продолжают торговать с Россией.

Хотя вполне понятно, что Украина должна пожелать наказать предприятия, которые не смогли разорвать свои связи с Россией, удовлетворение от ареста их активов может дорого обходиться, если доверие к рынку будет подорвано ослаблением прав собственности. Некоторые эксперты по правовым вопросам также задавались вопросом, соответствуют ли эти широко распространенные полномочия Конституции Украины, и утверждают, что только Национальный банк Украины уполномочен одобрять национализацию банка в случаях несостоятельности. По словам законных наблюдателей, национализация, продвигаемая правительством по политическим причинам, вероятно, будет успешно оспорена в судах.

Дополнительное соображение заключается в том, что любое усиление контроля государства над экономикой, вероятно, вызовет озабоченность по поводу коррупции, которая остается одним из основных препятствий на пути к вступлению в ЕС. Границы между политической и экономической властью, которые слишком часто остаются размытыми в характерно постсоветском стиле, должны быть гораздо более четко определены. Как показали многочисленные скандалы, контролируемые государством банки и предприятия создают огромные возможности для самообогащения и злоупотребления властью теми, кто контролирует их якобы от имени страны, включая откаты, кумовство, чрезмерную заработную плату и фаворитизм при заключении государственных контрактов.

Вместо того, чтобы рассматривать новые меры по расширению охвата государства в экономике, украинское правительство должно подумать о том, как государство может отказаться от активов, которые оно уже приобрело, таким образом, чтобы это было справедливым, прозрачным и, скорее всего, способствовало экономическому росту, в котором остро нуждается Украина.

Если одним из немногих благотворных последствий войны ***(могло…)*** **было:**

1) — ***ускорение деолигархизации Украины***,

одним из возникающих рисков после нее будет

2) — **опасность «реолигархизации» через непрозрачные и омраченные фаворитизмом приватизации**.

Президент Украины Владимир Зеленский должен противостоять искушению

— использовать патронаж для создания лояльного ему бизнес-класса.

Это сделало бы Украину похожей не на члена ЕС в ожидании, а скорее на миниатюрную версию кланового капитализма Путина.

В таком результате не было бы победы.

***

*Дэвид **Кларк** был специальным советником по Европе в Министерстве иностранных дел Великобритании в 1997-2001 годах и в настоящее время работает независимым аналитиком, специализирующимся на внешней политике и европейских делах.*

***

№ 1.651

«The Economist» сказав це вслух: «Дві речі змінили американську позицію. Перша - зростаючий тиск з боку союзників. Британці були особливо рішучими, а голландці оголосили, що вони формують коаліцію, щоб доставити F-16 в Україну і розпочнуть підготовку її пілотів. Другий - це зміна військових цілей в адміністрації, перехід від забезпечення того, щоб Росія не змогла перемогти Україну, до підтримки української перемоги. Саме це має турбувати Кремль навіть більше, ніж прибуття самих F-16»

2023-06-04

Ніколов

https://www.economist.com/europe/2023/06/01/ukraine-gets-its-f-16s

***

Україна отримує свої F-16

Політична підтримка може мати навіть більше значення, ніж старі винищувачі.

Перша партія винищувачів F-16, яку готується отримати Україна, як очікується, прибуде наприкінці вересня - занадто пізно, щоб зіграти свою роль у контрнаступі, який може розпочатися будь-якої миті. Однак рішення, прийняте Джо Байденом напередодні зустрічі G7 у Хіросімі в травні, все ще має безпосереднє значення.

Українці просили західні винищувачі мало не з дня російського вторгнення. Але відповідь Пентагону, який може заблокувати іншим країнам-користувачам F-16 постачання літаків американського виробництва, завжди була

негативною. Причини були двоякого роду. Перша група була нібито практичною. Щоб навчити українських пілотів і наземний персонал літати і обслуговувати такі складні і незнайомі літаки, як F-16, знадобилося б 18 місяців. Українські злітно-посадочні смуги були недостатньо високого рівня. Витрати були б непомірно високими. Україна, як поблажливо зауважив голова Об'єднаного комітету начальників штабів США генерал Марк Міллі, повинна зосередитися на інших пріоритетах.

Друга група причин пов'язана з побоюваннями, що Росія розцінить такий крок як ескалацію, і цей привід також використовувався для затримки з наданням Україні зброї великої дальності (наприклад, ракет HIMARS) і танків. Страх ескалації завжди був головним міркуванням, але він суперечив першому і був спекулятивним. Якщо F-16 не надто посилять спроможність України, то чому вони мають турбувати росіян? І взагалі, якою могла бути відповідь Росії? Передача українцям літака, який вперше з'явився на озброєнні майже 50 років тому, навряд чи підштовхнула б Владіміра Путіна до катастрофічного кроку - застосування ядерної зброї.

Дві речі змінили американську позицію. Перша - зростаючий тиск з боку союзників. Британці були особливо рішучими, а голландці оголосили, що вони формують коаліцію, щоб доставити F-16 в Україну і розпочнуть підготовку її пілотів. Другий - це зміна військових цілей в адміністрації, перехід від забезпечення того, щоб Росія не змогла перемогти Україну, до підтримки української перемоги. Саме це має турбувати Кремль навіть більше, ніж прибуття самих F-16.

Чи справді ці літаки здатні змінити правила гри, як вважають українці, викликає сумніви. Немає сумнівів, що якщо Україна отримає від 40 до 60 F-16, вони забезпечать реальну перевагу в силах і засобах. Версія F-16, яку отримає Україна, відома як Mid-Life Update (MLU), яка експлуатується кількома європейськими військово-повітряними силами протягом останніх 25 років. Серед модернізацій MLU - лінія передачі даних, яка дозволить українським літакам об'єднуватися з наземними радарами протиповітряної оборони НАТО, такими як "Патріот". Це підвищить ефективність протидії російським крилатим ракетам і загалом допоможе захистити повітряний простір України краще, ніж її зменшуваний парк МіГ-29, Су-27 і Су-24 радянських часів. На відміну від цих літаків, F-16 може нести повний набір ракет класу "повітря-повітря" і "повітря-земля", що використовуються Америкою та її союзниками.

Але ті, хто очікує, що F-16 забезпечать швидкий квиток до повітряної переваги, можуть бути розчаровані. По-перше, будь-який винищувач четвертого покоління, який не має характеристик малопомітності, буде дуже вразливим для грізних російських ракет класу "земля-повітря" С-400, і це одна з причин, чому в НАТО всі такі літаки поступово виводяться з експлуатації на користь F-35 п'ятого покоління. Іншою причиною є застарілий імпульсно-доплерівський радар AN/AG66, яким оснащений F-16 MLU, що не

може зрівнятися ані за дальністю, ані за захопленням цілей з радарами, встановленими на більш пізніх версіях російських Су-35 і МіГ-31.

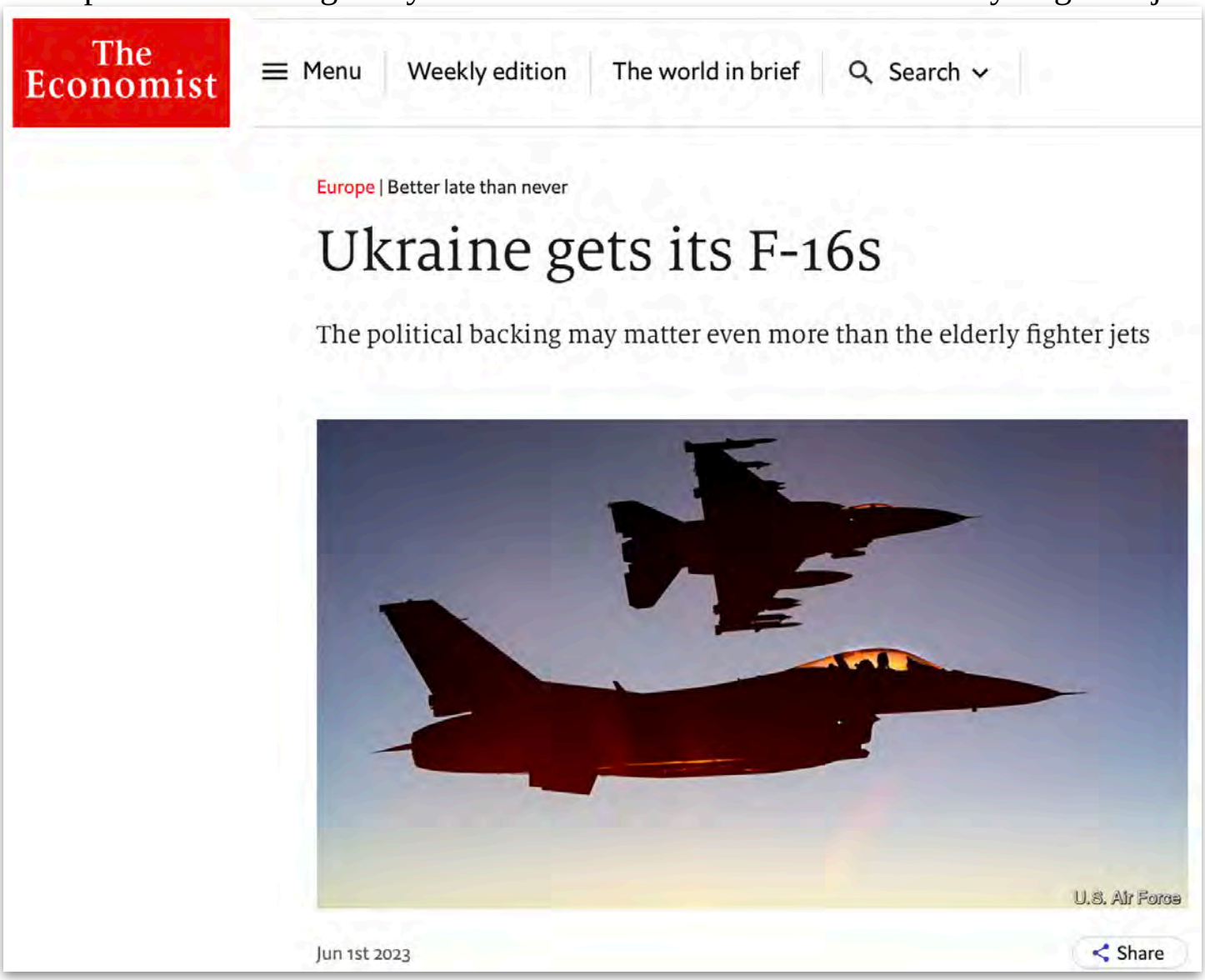
Принаймні одна проблема, яка раніше називалася як причина стримування використання F-16, нікуди не поділася. Українських пілотів, як ми тепер знаємо, можна навчити за чотири місяці, а наземні екіпажі за контрактом можуть підтримувати літаки в польоті. Але з розкритими повітрозабірниками, які засмоктують уламки, F-16 буде важко злітати з нерівних або пошкоджених злітно-посадочних смуг.

Важливо не стільки те, що F-16 представляють з точки зору зобов'язань Заходу, скільки те, який внесок вони можуть зробити у військові зусилля. Вони допоможуть Україні перемогти, але це не Вундерваффе, на яке багато хто палко сподівається.

***

Ukraine gets its F-16s

The political backing may matter even more than the elderly fighter jets

Jun 1st 2023

he first batch of the f-16 fighter jets that Ukraine is preparing to receive is expected to arrive in late September—too late to play a role in the counter-offensive that could begin at any moment. However, the decision, made by Joe Biden just before the g7 meeting in Hiroshima in May, still has immediate significance.

The Ukrainians have been asking for Western fighter jets almost from the day of Russia's invasion. But the answer from the Pentagon, which can block other f-16 user countries from supplying the American-made aircraft, was always negative. The reasons given were of two sorts. The first set were supposedly practical. It would take 18 months to train Ukrainian pilots and ground crew to fly and maintain aircraft as sophisticated and unfamiliar as the f-16. Ukrainian runways were not of a high enough standard. The cost would be prohibitive. Ukraine, so the chairman of America's Joint Chiefs of Staff, General Mark Milley, patronisingly averred, should focus on other priorities.

The second set of reasons involved worries that Russia would regard such a move as an escalation, an excuse that had also been used to delay providing Ukraine with long-range weapons (such as himars missiles) and with tanks. The fear of escalation was always the main consideration, but it was both contradictory to the first, and specious. If the f-16s would not do much to enhance Ukraine's capabilities, why would they concern the Russians? And anyway, what was the Russian response likely to be? Giving the Ukrainians an aircraft that first entered service nearly 50 years ago was hardly likely to push Vladimir Putin into taking the catastrophic step of using nuclear weapons.

Two things changed the American position. The first was growing pressure from allies. The British were particularly hawkish and the Dutch announced they were forming a coalition to get the f-16s to Ukraine and would start training its pilots. The second was a shift in war aims within the administration, moving from ensuring that Russia could not defeat Ukraine to backing a Ukrainian victory. It is this that should worry the Kremlin even more than the arrival of the f-16s themselves.

Whether the jets really are the game-changer that the Ukrainians appear to believe is questionable. There is no doubt that if Ukraine gets 40 to 60 f-16s they will provide real capability benefits. The version of the f-16 it will receive is known as the Mid-Life Update (mlu), which has been operated by several European air forces for the past 25 years. Among the mlu upgrades are a data link that will enable Ukraine's aircraft to combine with nato's ground-based air-defence radars, such as the Patriot. This will improve effectiveness against Russian cruise missiles, and generally help defend Ukraine's airspace better than its diminishing fleet of Soviet-era mig-29s, Su-27s and Su-24s. Unlike those planes, the f-16 can carry the full suite of air-to-air and air-to-ground missiles used by America and its allies.

But those expecting the f-16s to provide a quick ticket to air superiority may be disappointed. In the first place, any fourth-generation fighter that lacks stealth

characteristics will be highly vulnerable to Russia's fearsome S-400 surface-to-air missiles, one reason why within nato all such aircraft are being phased out in favour of fifth-generation f-35s. Another is the obsolescent an/ag66 pulse-Doppler radar of the f-16 mlu, which cannot match either the range or target acquisition of the radars carried by later versions of Russian Su-35s and mig-31s.

At least one problem previously cited as a reason for holding back the f-16s has not gone away. Ukrainian pilots, we now know, can be trained in four months, while contract ground crews can keep the planes flying. But with gaping air intakes that suck up debris, the f-16s will struggle to take off from rough or damaged runways.

It is what the f-16s represent in terms of Western commitment, as much as what they can contribute to the war effort, that matters. They will help Ukraine win, but they are not the *Wunderwaffe* that many are fervently hoping for.

***

№ 1.652

Дайджест подій в Україні та навколо України від 03 червня 2023

Головне

📌 Угорщина як завжди відверто працює на хуйла. Я написав сьогодні секрет "успіху". Який Орбан і ко змавпували з хуйлостану. І який успішно мавпує "зелена влада".

📌 Замість того, щоби прибрати й відправити під суд очільників районних адміністрацій, що розікрали кошти на ремонт і облаштування притулків.

Чому? а чому досі не сидять очільники обладміністрацій, що крали гуманітарку і розкрадали бюджет, "міністр" рєзінкін з яйцями по 17 гривень кожне й багато хто ще?

Тому що ця влада бореться не за Україну, а за власний гаманець. Як і усі папірєднікі.

📌 Інцидент у Тайванській протоці під час форуму "Діалог Шангрі-Ла" – це показовий зухвалий крок таваріщщя сі. Який поводить себе точно так, як це робив і робить хуйло. Захід проковтнув же ж!

Теми доби

🔥 Уряд Угорщини опублікував відеозвернення "про мир" із мапою України без Криму.

🔥 Суд обрав запобіжні заходи особам, винним у загибелі 3 людей у Деснянському районі.

2. Війна

1) Фронт

⭐ На Донбасі та на півночі Луганщини інтенсивність бойових зіткнень знизилася, проте російська авіація та артилерія активізувалися напередодні ймовірного українського контрнаступу. Протягом доби лінія фронту не зрушила з місця. ЗСУ відбили атаки в напрямку Куп'янська – у Новоселівському, на північ від траси Лисичанськ – Бахмут – у Спірному та Білогорівці, на ділянці між Бахмутом та Костянтинівкою – в Іванівському та Білій Горі, а також 11 атак – у Мар'їнці. У Бахмуті закріплюються підрозділи російських десантників, які замінюють на позиціях найманців ПВК "Вагнера".

⭐ У всій Україні ввечері знову було оголошено повітряну тривогу через атаку крилатими ракетами та дронами-камікадзе. Російська ракета влучила між житловими будинками в Підгородному на околиці Дніпра. Зруйновано два 2-поверхові будинки. Загинула дівчинка 2 років, поранено понад 20 осіб, з них – 5 дітей. Голова Київської міської військової адміністрації Попко повідомив про знищення над територією області всіх ракет та дронів, які було націлено на столицю. Вибухи пролунали й у Кропивницькому – ракети влучили у військовий аеродром. Командування Повітряних сил повідомило, що підрозділи ППО збили 4 із 6 крилатих ракет, які було запущено російськими літаками, та 3 із 5 БПЛА-камікадзе.

В інтерв'ю The Wall Street Journal президент Зеленський заявив, що Україні для оборони піднебіння потрібні якнайменше 50 батарей ЗРК Patriot.

⭐ Президент Зеленський оголосив, що ЗСУ готові до контрнаступу, проте підготовка до нього "може тривати певний час". Він визнав, що Росія має перевагу в повітрі, і це призведе до великих втрат українських військ.

Колишній директор ЦРУ генерал Петреус переконаний, що український контрнаступ буде дуже потужним і матиме "загальновійськовий" ефект.

⭐ Міжнародне агентство з атомної енергії (МАГАТЕ) повідомило, що Запорізька АЕС уже 3 місяці не має резервного під'єднання до української енергосистеми. Вона є надзвичайно вразливим об'єктом у разі виходу з ладу основної лінії електропередач 750 кВ, якою заживлено системи безпеки енергоблоків. Запаси палива для резервних дизель-генераторів можуть забезпечити їхнє функціонування не більш ніж 10 діб.

МАГАТЕ зафіксувало протягом тижня 2 інциденти на українських АЕС. Над Хмельницькою АЕС пролетів ударний безпілотник, один із реакторів Південноукраїнської АЕС аварійно зупинився. Директор МАГАТЕ Ґроссі має намір незабаром знову відвідати Запорізьку АЕС, щоб особисто оцінити, наскільки змінилася з березня ситуація з безпекою.

⭐ Жителі Севастополя чули стрілянину. Окупаційна влада назвала вибухи "військовими навчаннями". У Джанкої російська ППО збила ударний безпілотник.

ЗСУ обстріляли військову та портову інфраструктуру в Бердянську.

За інформацією агентства Reuters, російська влада розглядає можливість припинення відвантаження скрапленого газу через порт Тамань через загрозу атаки українських безпілотників. Через порт відвантажується 7,5 % російського СПГ, також експортуються нафта та газ із Казахстану. Казахська залізниця з 8 травня заборонила транспортування нафти й нафтопродуктів до порту Тамань, де 3 травня сталася велика пожежа внаслідок атаки нафтобази безпілотником.

⭐ У Шебекіному Білгородської області РФ тривають бойові дії. "Російський добровольчий корпус" повідомив про початок другого етапу військової операції. Прикордонний район перетворився на "сіру зону", мешканці залишають будинки, мародери грабують магазини.

Представник Головного управління розвідки Юсов не відкидає, що в Росії може спалахнути заколот або виникнути військове протистояння.

3. Тил

Міністр енергетики ***Глущенко*** заявив, що до кінця року тарифи на електроенергію для населення не підвищуватимуться. Він стверджує, що **підвищення нібито було вимушеним кроком для забезпечення ремонтів обладнання**.

Держприкордонслужба оголосила про "посилення контролю" за перетином кордону особами призовного віку, та внесення даних до системи Укртрансбезпеки "Шлях".

Голосіївський райсуд Києва відправив під варту охоронця поліклініки, який не відкрив двері притулку мешканцям, і це спричинило загибель 3 осіб, 2 дітей тощо. Заступника Деснянської районної адміністрації, директора поліклініки та його заступника відправлено під домашній арешт.

Глава МВС Клименко оголосив, що співробітники Нацполіції, Держслужби з надзвичайних ситуацій за участю представників місцевої влади за добу перевірили понад 4,8 тис. укриттів та притулків. З них виявилися непридатними до використання майже 0,9 тис. Мер Києва Кличко повідомив, що впродовж доби жителі міста понад 1 тис. разів поскаржилися на закриті притулки та їхній неналежний стан, а також про брак укриттів поблизу їхніх будинків.

3. Україна та світ

Уряд Угорщини опублікував на своєму офіційному каналі на відеохостингу YouTube відеоролик "із закликом до миру", із мапою України без Криму. Українське МЗС оголосило, що публікація цієї інформації суперечить заявам Угорщини про підтримку суверенітету та територіальної цілісності України, а "Угорщина має припинити провокації та дотримуватися міжнародних зобов'язань у рамках членства в ООН, ЄС та НАТО, які взяла на себе". Тимчасовий повірений у справах України вручив МЗС Угорщини офіційний демарш щодо цього ролика. Представник угорського уряду вже підготував змінене відео із Кримом у складі України. Водночас ролик без Криму досі не видалено з YouTube.

Міністр закордонних справ країни Сійярто повідомив, що країна не має наміру відмовлятися від російських енергоносіїв, оскільки Росія є надійним партнером". З його слів, уряд веде переговори з іншими постачальниками, "але не задля заміни російських ресурсів". Угорщина – єдина з країн ЄС, яка не скасувала ембарго щодо української сільгосппродукції

Президент **Зеленський заявив, що Україні немає сенсу бути присутньою на саміті НАТО у Вільнюсі, якщо вона не отримає "чіткий сигнал" про те, що вона стане членом Північноатлантичного Альянсу**.

Міністр закордонних справ Кулеба наголосив ще раз, що за наявних обставин План дій щодо членства в НАТО вже не є обов'язковим етапом для України, а до моменту вступу вона має отримати надійні гарантії безпеки.

Спікер литовського Сейму (парламенту) Чміліте-Нільсен заявила, що країни-учасниці та Швеція вбачають Україну членом НАТО в майбутньому.

Міністр оборони Великобританії Уоллес в інтерв'ю The Washington Post заявив, що не вважає можливим приєднання України до НАТО незабаром. На його думку, НАТО, як і ЄС, не мають повторювати помилки минулого, "надаючи надмірні обіцянки" претендентам на членство, таким як Україна.

Прессекретар Білого Дому Жан-П'єр повідомила, що США підтримують рух України до НАТО, але поки концентруються на її воєнній підтримці.

 Прем'єр-міністр Польщі Моравецький на форумі Polska Wielki Projekt заявив, що для Європи наразі головною загрозою є перемога Росії у війні проти України. Моравецький розкритикував Захід, який "проспав пробудження" імперської Росії після подій на Кавказі та репресій проти власного населення і жив надією на стабілізацію відносин. Він підкреслив, що перед Європою відкрилася історична можливість мати століття миру, якому не загрожуватиме російський імперіалізм після того, як Україна відновить свій суверенітет та свободу.

 Президент Зеленський в інтерв'ю The Wall Street Journal заявив, що "не зрозумів" президента Трампа, який стверджував, що зміг би завершити війну "за 24 години", посадивши лідерів України та РФ за стіл переговорів. Зеленський не знає, як вчинив би Трамп у разі широкомасштабного вторгнення Росії, але констатував, що президент Байден суттєво допоміг Україні. Він визнав, що в нинішній ситуації його турбують можливі зміни в політиці США щодо України.

 У Балтійському морі відбуваються масштабні військово-морські навчання Baltops 23, у яких беруть участь 50 бойових кораблів НАТО, зокрема, флагманське судно 6 флоту США Mount Whitney. Метою навчань названо відпрацювання протичовнової та протиповітряної оборони, знешкодження мін та рятувальні операції.

 В Анкарі відбулася інавгурація президента Ердогана, якого було переобрано в другому турі виборів. Ердоган за конституцією є головою уряду. Він уже призначив нових міністрів.

 Президент Зеленський в інтерв'ю кореспондентам латиноамериканських ЗМІ заявив, що готовий вилетіти на континент та

провести переговори з лідерами країн регіону, попри те, що йому важко вирватися із країни під час війни. З його слів, метою таких переговорів було б донесення правди про президента РФ Путіна, "який не є величним", як його малюють ЗМІ, і його час "вже минув"

⭐ Президент Грузії Зурабішвілі запропонувала обрати для колишнього президента Саакашвілі альтернативний запобіжний захід – домашній арешт із носінням електронного браслета. Вона вважає нинішні заходи негуманними, ба більше для країни, яка готується вступити до ЄС.

⭐ У Сінгапурі відбувається міжнародний безпековий форум "Діалог Шангрі-Ла", у якому беруть участь глави військових відомств багатьох країн, України тощо.

Міністр оборони Німеччини Пісторіус вважає недоцільною повну ізоляцію Китаю з боку Заходу, оскільки вважає економіки глибоко залежними одна від одної. Для зменшення ризиків він вважає необхідним зменшити залежність Європи від китайських товарів. Міністр оборони США Остін попередив, що війна в Тайвані може стати руйнівною для світової економіки, проте не вважає конфлікт неминучим. Глава військового відомства Китаю Лі заявив, що конфлікт зі США буде "нестерпною катастрофою для всього світу", а країна прагне діалогу замість конфронтації. Водночас після виступу Остіна генерал Народно-визвольної армії Китаю (НВАК) Цзін назвав його висловлювання "цілком неправильними" й "націленими на провокування конфронтації". З його слів, прохід суден США Тайванською протокою в міжнародних водах "завдає шкоди регіональному миру та стабільності". Китайський військовий корабель влаштував небезпечний маневр перед американським ескадреним міноносцем USS Chung-Hoon, що ледь не спричинило зіткнення.

За інформацією агентства Reuters, представники розвідок понад 20 найбільших країн взяли участь у неформальній зустрічі для обговорення головних питань світового порядку денного. Представників України на зустріч не запросили.

***

№ 1.653

«The Economist» сказав це вслух: «Дві речі змінили американську позицію. Перша - зростаючий тиск з боку союзників. Британці були особливо рішучими, а голландці оголосили, що вони формують коаліцію, щоб доставити F-16 в Україну і розпочнуть підготовку її пілотів. Другий - це зміна військових цілей в адміністрації, перехід від забезпечення того, щоб Росія не змогла перемогти Україну, до підтримки української перемоги. Саме це має турбувати Кремль навіть більше, ніж прибуття самих F-16»

2023-06-04

Ніколов

https://www.economist.com/europe/2023/06/01/ukraine-gets-its-f-16s

***

Україна отримує свої F-16

Політична підтримка може мати навіть більше значення, ніж старі винищувачі.

Перша партія винищувачів F-16, яку готується отримати Україна, як очікується, прибуде наприкінці вересня - занадто пізно, щоб зіграти свою роль у контрнаступі, який може розпочатися будь-якої миті. Однак рішення, прийняте Джо Байденом напередодні зустрічі G7 у Хіросімі в травні, все ще має безпосереднє значення.

Українці просили західні винищувачі мало не з дня російського вторгнення. Але відповідь Пентагону, який може заблокувати іншим країнам-користувачам F-16 постачання літаків американського виробництва, завжди була

негативною. Причини були двоякого роду. Перша група була нібито практичною. Щоб навчити українських пілотів і наземний персонал літати і обслуговувати такі складні і незнайомі літаки, як F-16, знадобилося б 18 місяців. Українські злітно-посадочні смуги були недостатньо високого рівня. Витрати були б непомірно високими. Україна, як поблажливо зауважив голова Об'єднаного комітету начальників штабів США генерал Марк Міллі, повинна зосередитися на інших пріоритетах.

Друга група причин пов'язана з побоюваннями, що Росія розцінить такий крок як ескалацію, і цей привід також використовувався для затримки з наданням Україні зброї великої дальності (наприклад, ракет HIMARS) і танків. Страх ескалації завжди був головним міркуванням, але він суперечив першому і був спекулятивним. Якщо F-16 не надто посилять спроможність України, то чому вони мають турбувати росіян? І взагалі, якою могла бути відповідь Росії? Передача українцям літака, який вперше з'явився на озброєнні майже 50 років тому, навряд чи підштовхнула б Владіміра Путіна до катастрофічного кроку - застосування ядерної зброї.

Дві речі змінили американську позицію. Перша - зростаючий тиск з боку союзників. Британці були особливо рішучими, а голландці оголосили, що вони формують коаліцію, щоб доставити F-16 в Україну і розпочнуть підготовку її пілотів. Другий - це зміна військових цілей в адміністрації, перехід від забезпечення того, щоб Росія не змогла перемогти Україну, до підтримки української перемоги. Саме це має турбувати Кремль навіть більше, ніж прибуття самих F-16.

Чи справді ці літаки здатні змінити правила гри, як вважають українці, викликає сумніви. Немає сумнівів, що якщо Україна отримає від 40 до 60 F-16, вони забезпечать реальну перевагу в силах і засобах. Версія F-16, яку отримає Україна, відома як Mid-Life Update (MLU), яка експлуатується кількома європейськими військово-повітряними силами протягом останніх 25 років. Серед модернізацій MLU - лінія передачі даних, яка дозволить українським літакам об'єднуватися з наземними радарами протиповітряної оборони НАТО, такими як "Патріот". Це підвищить ефективність протидії російським крилатим ракетам і загалом допоможе захистити повітряний простір України краще, ніж її зменшуваний парк МіГ-29, Су-27 і Су-24 радянських часів. На відміну від цих літаків, F-16 може нести повний набір ракет класу "повітря-повітря" і "повітря-земля", що використовуються Америкою та її союзниками.

Але ті, хто очікує, що F-16 забезпечать швидкий квиток до повітряної переваги, можуть бути розчаровані. По-перше, будь-який винищувач четвертого покоління, який не має характеристик малопомітності, буде дуже вразливим для грізних російських ракет класу "земля-повітря" С-400, і це одна з причин, чому в НАТО всі такі літаки поступово виводяться з експлуатації на користь F-35 п'ятого покоління. Іншою причиною є застарілий імпульсно-доплерівський радар AN/AG66, яким оснащений F-16 MLU, що не

може зрівнятися ані за дальністю, ані за захопленням цілей з радарами, встановленими на більш пізніх версіях російських Су-35 і МіГ-31.

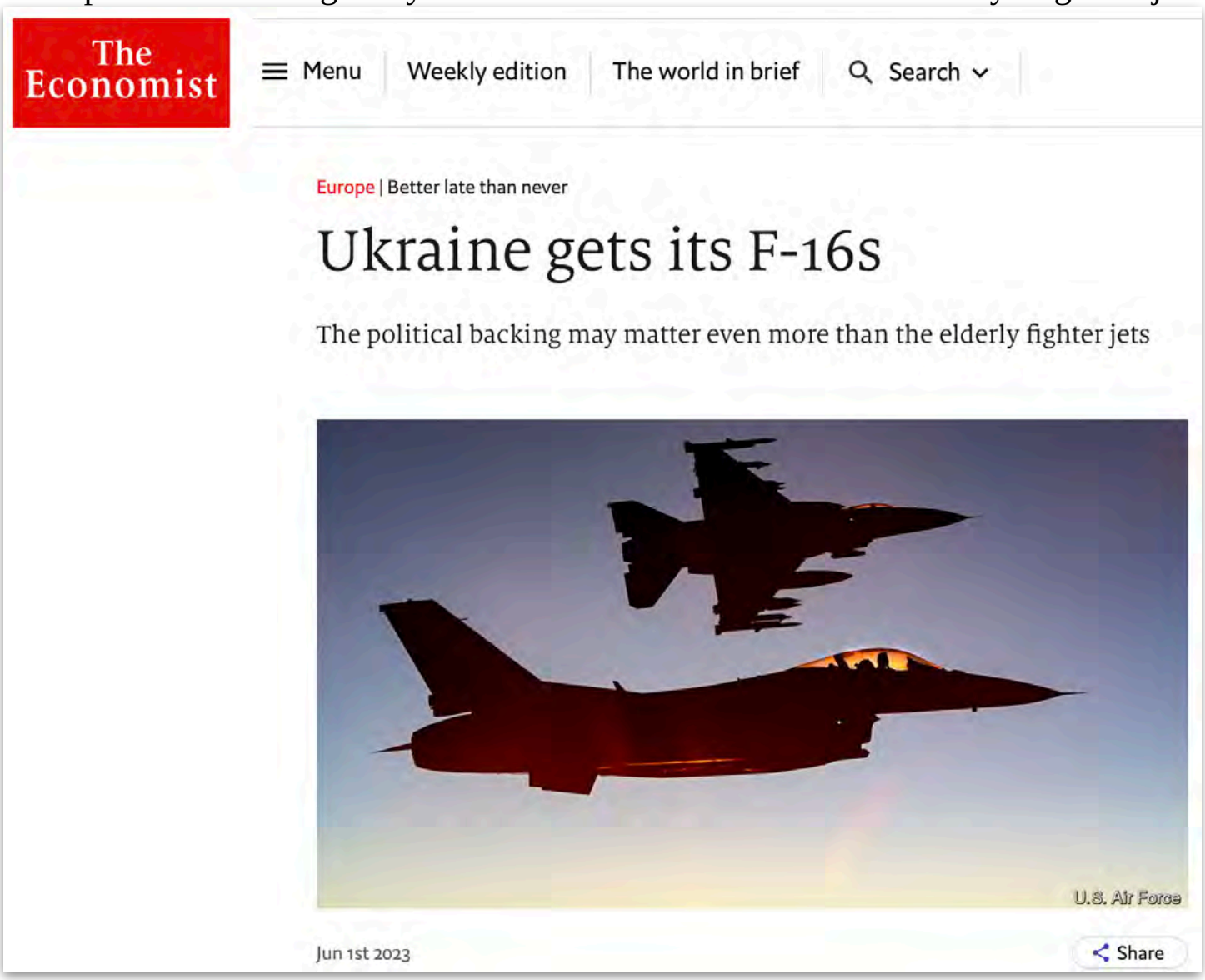
Принаймні одна проблема, яка раніше називалася як причина стримування використання F-16, нікуди не поділася. Українських пілотів, як ми тепер знаємо, можна навчити за чотири місяці, а наземні екіпажі за контрактом можуть підтримувати літаки в польоті. Але з розкритими повітрозабірниками, які засмоктують уламки, F-16 буде важко злітати з нерівних або пошкоджених злітно-посадочних смуг.

Важливо не стільки те, що F-16 представляють з точки зору зобов'язань Заходу, скільки те, який внесок вони можуть зробити у військові зусилля. Вони допоможуть Україні перемогти, але це не Вундерваффе, на яке багато хто палко сподівається.

***

Ukraine gets its F-16s

The political backing may matter even more than the elderly fighter jets

Jun 1st 2023

he first batch of the f-16 fighter jets that Ukraine is preparing to receive is expected to arrive in late September—too late to play a role in the counter-offensive that could begin at any moment. However, the decision, made by Joe Biden just before the g7 meeting in Hiroshima in May, still has immediate significance.

The Ukrainians have been asking for Western fighter jets almost from the day of Russia's invasion. But the answer from the Pentagon, which can block other f-16 user countries from supplying the American-made aircraft, was always negative. The reasons given were of two sorts. The first set were supposedly practical. It would take 18 months to train Ukrainian pilots and ground crew to fly and maintain aircraft as sophisticated and unfamiliar as the f-16. Ukrainian runways were not of a high enough standard. The cost would be prohibitive. Ukraine, so the chairman of America's Joint Chiefs of Staff, General Mark Milley, patronisingly averred, should focus on other priorities.

The second set of reasons involved worries that Russia would regard such a move as an escalation, an excuse that had also been used to delay providing Ukraine with long-range weapons (such as himars missiles) and with tanks. The fear of escalation was always the main consideration, but it was both contradictory to the first, and specious. If the f-16s would not do much to enhance Ukraine's capabilities, why would they concern the Russians? And anyway, what was the Russian response likely to be? Giving the Ukrainians an aircraft that first entered service nearly 50 years ago was hardly likely to push Vladimir Putin into taking the catastrophic step of using nuclear weapons.

Two things changed the American position. The first was growing pressure from allies. The British were particularly hawkish and the Dutch announced they were forming a coalition to get the f-16s to Ukraine and would start training its pilots. The second was a shift in war aims within the administration, moving from ensuring that Russia could not defeat Ukraine to backing a Ukrainian victory. It is this that should worry the Kremlin even more than the arrival of the f-16s themselves.

Whether the jets really are the game-changer that the Ukrainians appear to believe is questionable. There is no doubt that if Ukraine gets 40 to 60 f-16s they will provide real capability benefits. The version of the f-16 it will receive is known as the Mid-Life Update (mlu), which has been operated by several European air forces for the past 25 years. Among the mlu upgrades are a data link that will enable Ukraine's aircraft to combine with nato's ground-based air-defence radars, such as the Patriot. This will improve effectiveness against Russian cruise missiles, and generally help defend Ukraine's airspace better than its diminishing fleet of Soviet-era mig-29s, Su-27s and Su-24s. Unlike those planes, the f-16 can carry the full suite of air-to-air and air-to-ground missiles used by America and its allies.

But those expecting the f-16s to provide a quick ticket to air superiority may be disappointed. In the first place, any fourth-generation fighter that lacks stealth

characteristics will be highly vulnerable to Russia's fearsome S-400 surface-to-air missiles, one reason why within nato all such aircraft are being phased out in favour of fifth-generation f-35s. Another is the obsolescent an/ag66 pulse-Doppler radar of the f-16 mlu, which cannot match either the range or target acquisition of the radars carried by later versions of Russian Su-35s and mig-31s.

At least one problem previously cited as a reason for holding back the f-16s has not gone away. Ukrainian pilots, we now know, can be trained in four months, while contract ground crews can keep the planes flying. But with gaping air intakes that suck up debris, the f-16s will struggle to take off from rough or damaged runways.

It is what the f-16s represent in terms of Western commitment, as much as what they can contribute to the war effort, that matters. They will help Ukraine win, but they are not the *Wunderwaffe* that many are fervently hoping for.

***

№ 1.654

Александр Эткинд: "Война России с Украиной – это война поколений"

2023-06-04

Сергей Медведев
Ведущий программы "Археология", руководитель проекта "Археология"

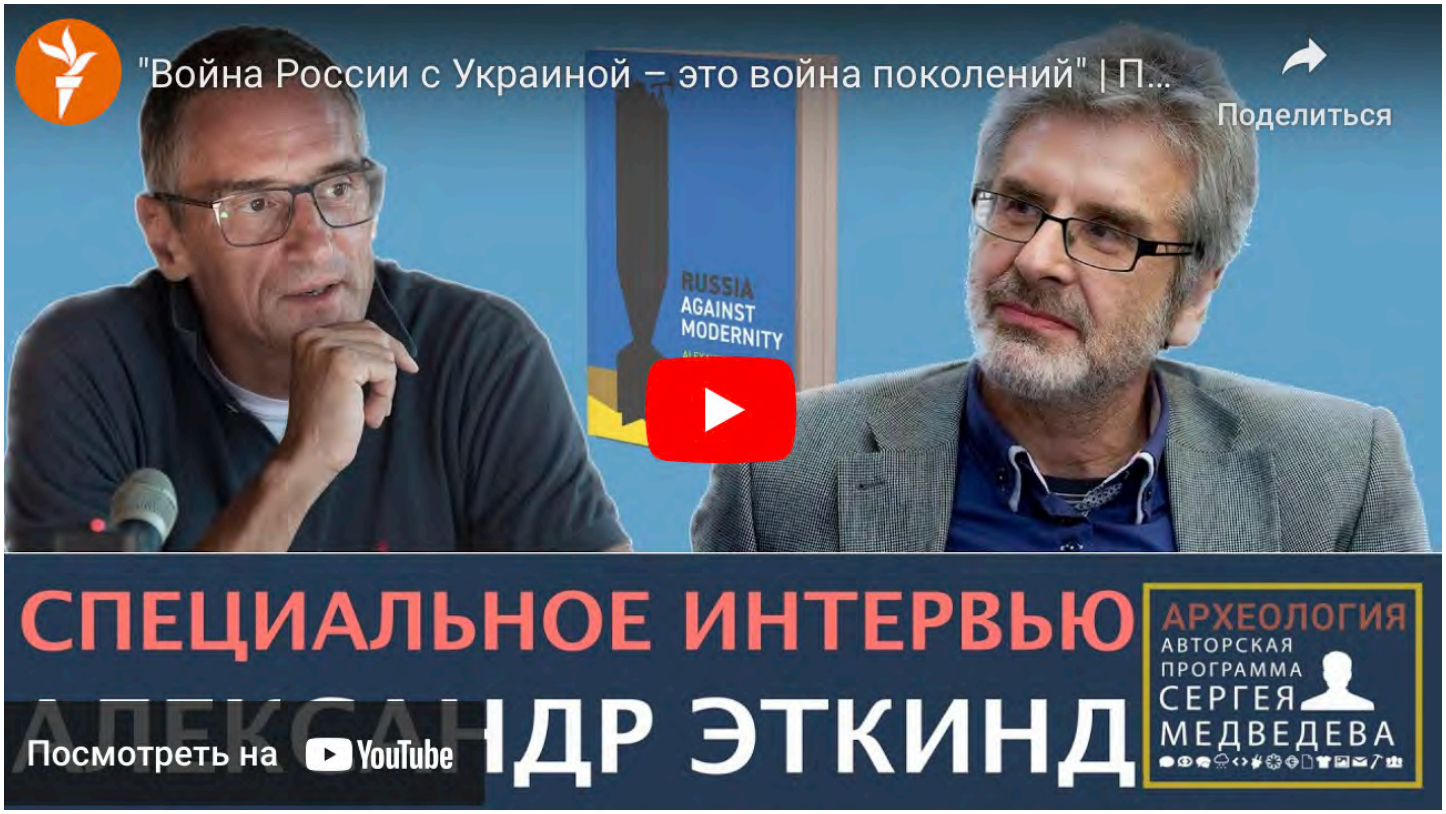
С известным культурологом беседует Сергей Медведев

Гость Радио Свобода – Александр ***Эткинд***, профессор Центрально-Европейского университета в Вене, автор множества книг.

Сегодня мы хотим обсудить последнюю его книгу – ***"Россия против модерна"***, которая только что вышла в кембриджском издании "Полити Пресс".

***

Сергей Медведев: Название для меня более-менее очевидно, но с другой стороны, не была ли Россия в своей советской инкарнации (Советский Союз) землей обетованной модерна? В той же книге ты как раз цитируешь по этому поводу Баумана, а я вспоминаю книгу Стивена Коткина про "Магнитку". Советский Союз стоял на стали, им правил человек по имени Сталин, этот псевдоним не случаен. Как так получилось, что эта земля обетованная стали, пороха, дыма, огня, железа, где гвозди делали из людей, стала немодернистской страной, повернулась против модерна?

Александр Эткинд: Я предпочитаю русское слово "современность". "Модерн" – это что-то из другой культуры. Речь идет не только и даже не столько о культуре, сколько о жизни вообще: современная жизнь или не современная жизнь. Туда включаются технология, социальное обустройство общества, бюрократия, вопросы тюрьмы, школы и армии – все это вместе входит для меня в понятие "современность". "Россия против современности" – таков перевод этого названия. Я надеюсь, что эта книга будет издана в русском переводе уже осенью.

Что касается твоего вопроса, "современность" – это такое необъятное слово, мне пришлось разбираться с тем, что говорили о современности классики, например Макс Вебер, какой современность виделась в начале XX века, в середине века и какой она видится сейчас. Я разделяю два вида современности. Для меня очень важно определить современность сегодняшнего дня, новую современность, современность эпохи климатической катастрофы. Мы только что пережили пандемию, переживаем немалую по многим своим свойствам войну в середине Европы. Это все часть нашей современности. Я противопоставляю палеосовременность, древнюю современность и – за неимением лучшего слова, я это называю "зеленая современность", современность новой, нынешней эпохи, текущую современность.

Сергей Медведев: Палео, ископаемая современность, – это ведь одно из главных определений в твоей книге, она в буквальном смысле ископаемая, стоящая на природных ресурсах. Российская современность – это ресурсная, карбоновая, углеводородная современность.

Александр Эткинд: Такой была и американская современность с начала XX века: подумаем о Манхэттене, Бруклинском мосте. Разница между старой и

новой современностью в том, что в палеосовременности чем больше природных ресурсов (прежде всего, это энергия, но не только: металлы и так далее) тратилось на каждую новую единицу работы или удовольствия, тем больше виделся прогресс. Прогресс, новое качество приращения современности виделось в еще большем сжигании энергии, в еще большем использовании природного сырья. Тогда как в новой или "зеленой" современности все точно наоборот: прогресс измеряется уменьшением энергии на каждую новую единицу жизни. Прогресс продолжает идти вперед, но каждое его приращение требует все меньше того, что мы забираем из природы.

Сергей Медведев: Тогда попробуем развернуть это к нынешней войне: она имеет к этому отношение? Это война России за сохранение той предыдущей палеосовременности, своего уникального положения на мировом рынке энергоресурсов?

Александр Эткинд: Да, Россия занимала и по-прежнему занимает, несмотря ни на что, центральное положение в торговле ресурсами, добыче, сжигании, загрязнении, борьбе со всем этим. Когда-то сенатор Маккейн сравнил Россию с бензоколонкой. Это такая бензоколонка, у которой есть и магазин, и кафе, и поля вокруг, чтобы платить меньше налогов, и пруд с карпами, но все это субсидируется из основного бизнеса, а это добыча сырья, его переработка, предоставление этого сырья за адекватные деньги. Покупатель вдруг в силу каких-то абстрактных идей, в которые можно верить, а можно сомневаться и считать это злобными домыслами, стал покупать этого сырья меньше, обнародовал планы, согласно которым бензин вообще перестанут покупать: к 2030 году – половину, к 2050-му – вообще перестанут. Денег, конечно, еще хватает, но все равно уже карпы расстроились, все стало каким-то другим, потому что все это субсидируется из основного бизнеса.

Эта бензоколонка, ее владельцы, руководители стоят перед трудным решением. У них есть еще ракеты, есть еще частная армия, и либо надо принимать эти новые правила игры, поверить в эту совершенно для них новую и невнятную логику – энергетический переход – и тоже перестраиваться, тоже ликвидировать какую-то часть своего хозяйства, больше внимания уделять карпам и меньше цистернам, либо воспользоваться тем насилием, которое у них есть, тем аппаратом, той частной армией, теми ракетами, вынуждая партнеров продолжать покупать и жить по-старому.

Сергей Медведев: Не получилось ли в результате совершенно обратное, что Россия выбивает табуретку у себя из-под ног, вынимает из-под себя стул? По итогам этой войны Россия лишается западных рынков сбыта энергоресурсов, вынуждена с дисконтом продавать их на восточном рынке. Фактически Россия, страна палеомодерна, втянута в архаичную войну, она добровольно лишается и своего военного потенциала, и своего энергетического потенциала, всех тех вещей, которыми эта бензоколонка

с ракетами бряцала.

Александр Эткинд: **Россия, начав эту войну, сильно просчиталась**. Она ссылалась на расширение НАТО – она получила расширение НАТО, теперь НАТО стоит гораздо ближе к жизненно важным центрам России или к родному городу ее президента, к моему, например, родному городу, чем это было. Россия или, точнее, люди в России, которые начали эту войну, просчитались во всем. Они проиграют эту войну, они уже ее проигрывают. Поэтому **неправильно судить об их намерениях по результатам этой деятельности**.

Сергей Медведев: План был один, а исполнение получилось как всегда. Россия против Украины – можем ли мы попытаться увидеть это в каком-то цивилизационном ключе, как палеомодерн против какой-то принципиально другой цивилизации? Я смотрю даже на возраст действующих людей, российской правящей элиты и украинской элиты. Даже сам способ действия, это лобовое, архаичное, совершенно закопавшееся в землю, тупое действие российской армии, и сетевое, распределенное, глобализированное, цифровизованное действие украинской армии.

Александр Эткинд: Да, это борьба нардов, но это также борьба поколений: Украиной действительно руководят люди, которые годятся в сыновья всем людям, руководящим Россией. В 1991 году, когда распался Советский Союз и Украина стала независимой, российскому министру иностранных дел было столько же лет, сколько украинскому министру иностранных дел в 2022 году, когда началась война. Это разные миры, разные поколения. Они, соответственно, так ведут войну, у них такие же разные представления о мире. Все это сталкивается в бою.

Конфликт поколений – это универсальная часть человеческой жизни:

— в Древней Греции был конфликт поколений, в императорской России и так далее.

Война всегда обостряет эти конфликты.

Но совершенно необязательно обратное – что конфликт поколений должен решаться войной, обычно он решается мирным путем:

— люди подумают, поскандалят, поссорятся, помирятся.

В данном случае это привело к кровавой войне, потому что за этими поколениями стоят совершенно разные представления о цивилизации, о прогрессе, о современности.

Сергей Медведев: Здесь некая цивилизационная перспектива, в которой страна палеомодерна, закопавшая в землю и свои ресурсы, а сейчас закапывающаяся в землю в Донбассе, видимо, обречена.

Александр Эткинд: Все ведь было не так плохо, люди жили не в подвалах, а скорее в небоскребах, в пентхаусах. В современной цивилизации, как она сложилась в начале XXI века, владение углеводородами в таких решающих объемах действительно позволяло жить припеваючи. И так, в общем-то, оно и было. Люди за 30 лет после распада СССР в Москве и в других регионах России привыкли к хорошей жизни, которую «давала им труба».

> 1) — Это не заработанные деньги – это деньги, которые сами по себе являются несовременными, не соответствуют ничьим заслугам, они неконкурентны, даются природой, а не трудом.

В этих нелепых противоправдах, более того, противоестественных решениях, которые привели к этой войне, выразилась

> 2) — неподготовленность правящей элиты, отсутствие любого опыта конкурентности, выживания, понимания того, что высокий статус и большие деньги даются тяжелым трудом, творческими решениями, соревнованиями с другими людьми.

Российская элита оказалась самой некомпетентной, самой непроверенной, неопробованной, несмотря на все десятилетия пребывания у власти.

Сергей Медведев: Вопрос, который меня очень давно беспокоит: отношения России с окружающей средой. У меня такое ощущение, что страна принципиально «антиэкологична» не только в своей политике, но и в своих ежедневных практиках. Это тоже часть палеомодерна?

Александр Эткинд: Это тоже часть. Экология играет важную роль именно потому, что это прямо связано с качеством воздуха и воды, с эмиссиями, которые происходят из-за сжигания углеводородного сырья, с самим сырьем. Россия занимает во всем этом – и в добыче, и в эмиссиях – лидирующие места в мире. Проблема с российским мусором, с парками, лесами, озерами.

С этим связана еще одна часть российской палеосовременности – это **высокое и все равно еще растущее социальное неравенство**.

> — По этому параметру Россия тоже занимает ведущее место в мире, конкурируя только с некоторыми постколониальными странами: ***социальное неравенство, бегство капиталов***.

Так называемой элите тоже хочется гулять в хороших парках, дышать чистым воздухом, пить хорошую воду, но в той стране, которая сложилась к 2022 году, элита все это могла делать, уезжая за границу: там парки, школы для детей,

больницы для родителей, университеты, банки, суды, если надо добиться справедливости, – всё там.

И мы все это можем купить на часть тех доходов, которые получаем с трубы. Бегство капиталов – это тоже фактор того, почему Россия оказалась такой неуютной страной, в частности, и для собственной элиты.

Сергей Медведев: И какой сейчас из этого выход? Элита фактически заперта в этой системе? Она уже не может изменить правила игры, фактически тонет вместе со страной.

Александр Эткинд: Элита заперта, элита оказалась не такой уж элитой, от нее, оказалось, очень мало что зависит, решения принимаются не этими тысячами высокооплачиваемых менеджеров, которые научились очень хорошо носить свои костюмы, а тремя-четырьмя людьми, и мы знаем их имена. Какой выход для элиты? Сопротивляться, бунтовать, саботировать, сделать так, чтобы эта война закончилась как можно раньше. Закончится она, как мы знаем сегодня, поражением России.

Сергей Медведев: Я не уверен, что элита обладает такой субъектностью. Читая твою книгу, я постоянно видел разбросанные свидетельства того ухудшающегося отбора, который происходит. Во многом, как я понимаю, все это приписывается ископаемой современности, приписывается нефти. Как ты пишешь, само неравенство, сама идея неравенства и сама идея деградации, депопуляции заключена в нефтяном государстве, в петрогосударстве Россия. Не обязательно в самой нефти, потому что ею распоряжаются и другие более успешные и демократичные страны, типа Норвегии, но в России это ведет именно к гендерному неравенству и к распаду той самой семьи, на которой так настаивает Россия. Очень интересно, что это страна безотцовства, страна, где правят однополые семьи в лице мамы и бабушки.

Александр Эткинд: Это прямо следует из предельно надежных статистических данных, ведь возраст смерти ни скрыть, ни подделать невозможно. Есть такие факторы в социальных науках, в которых сомневаться не приходится, – это демографические данные. Если мужчины умирают на 10–12 лет раньше женщин, то, соответственно, в старших возрастных категориях их очень мало по сравнению с женщинами. Типично российская семья – детей уже довольно мало, один-два человека. Она состоит из бабушки, которая занимается детьми, мамы, которая работает, добывает средства для содержания всей этой конструкции, и мужчины, который либо уже умер, либо, может быть, живет отдельно с кем-то другим, либо болен разными болезнями.

Сергей Медведев: Или отправлен на Донбасс зарабатывать деньги для семьи – либо ранением, в виде "груза 300", либо в виде "груза 200".

Александр Эткинд: Может быть, он туда попал из тюрьмы, находясь в которой, он тоже, соответственно, не был в тот момент в семье. Это такая матриархальная семья, такая особенная постсоветская ситуация власти бабушки над детьми. Я пытаюсь понять, к каким культурным, социальным, историческим последствиям ведет такая конструкция семьи, и предполагаю, что это ведет к замедлению, к торможению культурных изменений.

Если инновации, будь то навыки интернета или это может иметь отношение к раскладыванию мусора, к контрацепции, – если такого рода базовые навыки передаются детям не от отца и матери, а от бабушки, минуя среднее поколение, то скорость передачи этих изменений уменьшается вдвое, культурная трансмиссия оказывается замедленной вдвое, поскольку она идет через поколение. Грустные, конечно, наблюдения.

Сергей Медведев: Может быть, здесь есть и политические последствия? Социальный вес сместился в пользу женщин старших возрастов в силу того, что мужчины выбиваются нефтью и войной, и это приводит к тому, что социальной опорой Путина становятся женщины старшего возраста. Условно говоря, путинский электорат – это женщины, чаще всего из бюджетной сферы, возраста 50+. Фактически на этой бабушке или в худшем варианте на так называемой "тетке" стоит путинская власть.

Александр Эткинд: Кремлевские старцы, наоборот, все сплошь деды, мужчины в районе 70 лет и за 70 – это более геронтократическая власть, чем та, которую мы помним во времена Брежнева.

Сергей Медведев: Стареющая, уставшая, несовременная страна. Ведет ли эта война, как ты не раз пишешь в этой книге, к концу России? И что это такое – конец России? Конец определенной исторической формы России, ее определенной территориальной формы?

Александр Эткинд: Россия – это страна, государство, народы, которые ее населяют. В этом смысле пространство, эта территория останется, народы, скорее всего, тоже останутся, но конкретно административная форма, которую сегодня называют Российской Федерацией, единица международного права и так далее, – я уверен, что в результате начатой ею самоубийственной войны эта конкретная форма будет меняться. Насколько радикально, насколько быстро, насколько сразу или постепенно, мы увидим очень скоро.

Сергей Медведев: Действительно, прочитав эту книгу, понимаешь, что это не просто война России с Украиной – это война России с современностью, война России с природой. Она не может кончиться просто военным разгромом и освобождением территорий Украины, она должна закончиться разгромом и пересборкой на новых основаниях России, как главной угрозы современному миру.

***

№ 1.655

Це саме про ту 47-у бригаду, про яку сьогодні з усіх утюгів кажуть, що «жодного оголошення про початок контрнаступу не буде»))) Мій брат каже, що такого не бачив в очі і не уявляв що таке можливо. Але по голосу чутно – це суне піздєц рашистам))) Давайте помолимось за наших.

The Washington Post

ЄВРОПА

Наконечником списка в контрнаступі України стануть підготовлені НАТО підрозділи

Ізабель Хуршудяні Каміла Грабчук

Оновлено 4 червня 2023 року о 12:50 за EDT | Опубліковано 4 червня 2023 року о 1:00 за східним часом

2023-06-04

Ніколов

Скорочений автопереклад

https://www.washingtonpost.com/world/2023/06/04/ukraine-nato-training-counteroffensive-47th-brigade/

Підрозділи, підготовлені НАТО, стануть вістрям українського контрнаступу

Коли довгоочікуваний контрнаступ України нарешті розпочнеться, бій вестимуть бригади, озброєні не лише західною зброєю, але й західними ноу-хау, отриманими в результаті багатомісячних тренувань, спрямованих на перетворення української армії на сучасні сили, які володіють найсучаснішою тактикою ведення бойових дій, прийнятою в НАТО.

В той час як інші українські підрозділи боролися за вигнання російських окупантів зі сходу і півдня країни, **новенька 47-а окрема механізована бригада готувалася до наступного етапу війни в навчальній аудиторії на базі НАТО в Німеччині.**

Керівництво бригади тренувалося на комп'ютерах, які моделювали ситуації, з якими вони можуть зіткнутися в реальному житті. Заступник командира майор Іван ***Шаламаха*** та інші планували свої атаки, а потім дозволили програмі показати їм результати - як їхні російські вороги можуть відреагувати, де вони можуть здійснити прорив, а де зазнають втрат.

> *«Ви розумієте загальну картину, як це працює, - сказав Шаламаха. «Ви розумієте, де і в чому були ваші недоліки. І ми звертаємо увагу на те, що нам не вдалося зробити під час цієї симуляції».*

Наразі військові ігри закінчилися. 47-ма бригада та інші штурмові підрозділи були озброєні західним озброєнням, в тому числі бойовими машинами піхоти «Бредлі», і передислоковані в секретне місце ближче до лінії фронту.

Під час нещодавнього візиту журналістів ***Washington Post*** солдати чекали наказу йти в наступ, щоб відвоювати велику ділянку української території і повернути перелом у війні на користь Києва.

Контрнаступ стане найбільшим випробуванням очолюваної США стратегії надання українцям зброї та навчання, щоб вони могли воювати так, як це робить американська армія, але самостійно.

…Одна з цілей навчань - навчити українських солдатів переходити в наступ. Протягом багатьох років українські військові зосереджувалися переважно на оборонній тактиці - як захистити свою територію від нападу. Навіть солдати, які вісім років воювали з російськими маріонетками на сході України до повномасштабного вторгнення Москви, мали мало досвіду у проведенні спланованих штурмів.

Швидкий, широкомасштабний контрнаступ минулої осені, який дозволив звільнити майже всю північно-східну частину Харківської області менш ніж за тиждень, став першим спланованим широкомасштабним наступом військових за більш ніж 30 років незалежності країни.

…За словами Шаламахи, першими завданнями під час роботи з KORA, симулятором військової гри, розробленим для сил НАТО, було планування умовних операцій на чужій території проти умовного ворога. Згодом інструктаж зосередився на тому, що чекає на українських військових цього літа.

…47-ма бригада починалася як батальйон, який доручили створити Шаламасі та Валерію Маркусу, відомому ветерану та письменнику, який має понад 450 000 підписників в Інстаграмі. Згодом він виріс до повноцінної бригади, призначеної для прориву ворожих ліній.

«Коли я пішов до армії 12 років тому, я зіткнувся з багатьма речами, які мене дуже розчарували, які змусили мене зненавидіти армію, - додав Маркус. «Коли я отримав цю пропозицію, я побачив у ній можливість створити підрозділ, в якому я хотів би служити 12 років тому».

Незважаючи на те, що 47-ма бригада ще не перевірена на полі бою, вона майже повністю озброєна західним озброєнням, і, по-перше, майже кожен солдат підрозділу пройшов тижневий курс навчання з іноземними інструкторами. Керівництво 47-ї також особливо молоде - всі вони народилися після розпаду Радянського Союзу. Разом з Шаламахою, якому 25 років, підполковнику Олександру Саку, головному командиру бригади, 28 років. Маркусу, головному старшині, 29 років.

«Ми - молоде покоління, - сказав Шаламаха. «У нас ще все життя попереду, і ми зараз боремося за ту державу, яку хочемо бачити для себе, для своїх дітей, онуків і так далі».

Але найбільша зміна? Вони не просто брали кого попало, а проводили співбесіди з кожним солдатом, який хотів приєднатися до бригади. Командири ставили під сумнів мотивацію та готовність кожного. Кожен кандидат повинен був пройти тест на фізичну підготовку.

Альона, 27-річна вчителька з позивним «Повітряний», була настільки розлючена звірствами, вчиненими минулого року російськими солдатами в Бучі, її рідному місті, що подавала заявки на вступ до кількох штурмових бригад. За її словами, їй щоразу відмовляли, бо вона жінка - казали йти додому і варити борщ.

На початку цього року Альона зв'язалася з командиром 47-ї бригади. Він запитав, чи знає її мати, що вона хоче воювати. Вона збрехала і сказала, що так.

«Я сказала йому, чому я тут, що не для того, щоб зробити кілька фотографій і викласти їх в Інстаграм, - розповідає вона. «Це не жарти».

Поки вона та інші бійці бригади чекають на наказ почати атаку на російські позиції, вони намагаються не забувати про свою підготовку. Іноді командир кричить, що хтось у їхньому підрозділі поранений - це вправа для солдатів, щоб потренуватися швидко схопити джгут і накласти його на одного з товаришів.

Більша частина їхньої активності припадає на нічний час, коли вони тренуються з приладами нічного бачення. Нічна темрява допомагає гарантувати, що будь-які рухи не будуть помічені російськими військами, які очікують на контрнаступ.

«Ми готові, - сказав Шаламаха. «У нас є мотивація людей, у нас є обладнання, і найцінніше, що у нас є - це дух перемоги».

***

NATO-trained units will serve as tip of spear in Ukraine’s counteroffensive

By Isabelle Khurshudyan and Kamila Hrabchuk

Updated June 4, 2023 at 12:50 p.m. EDT | Published June 4, 2023 at 1:00 a.m. EDT

Ukrainian soldiers with the 47th Separate Mechanized Brigade at an undisclosed location in Ukraine in May 2023. (Heidi Levine for The Washington Post)

When Ukraine’s long-awaited counteroffensive finally begins, the fight will be led by brigades armed not only with Western weapons but also Western know-how, gleaned from months of training aimed at transforming Ukraine’s military into a modern force skilled in NATO’s most advanced warfare tactics.

As other Ukrainian units were fighting to expel the Russian occupiers from the country's east and south, the brand-new 47th Separate Mechanized Brigade was preparing for the next phase of war from a classroom at a NATO base in Germany.

The brigade's leadership trained with computers that simulated situations they might face in real life. Deputy commander Maj. Ivan Shalamaha and others planned their assaults and then let the program show them the results — how their Russian enemies might respond, where they could make a breakthrough and where they would suffer losses.

"You understand the overall picture, how it works," Shalamaha said. "You understand where and what your shortcomings were. And we pay attention to what we failed to do during this simulation."

To liberate territory, Ukraine must smash fortified Russian defenses

Now the war games are over. The 47th brigade and other assault units have been armed with Western weapons, including Bradley infantry fighting vehicles, and relocated to a secret location closer to the front line. During a recent visit by Washington Post journalists, the soldiers were waiting for the order to charge ahead to retake a large swath of Ukrainian territory and tip the war back in Kyiv's favor.

The counteroffensive will be the biggest test yet of the U.S.-led strategy of giving the Ukrainians weapons and training to fight like an American army might — but on their own.

Ukrainian Defense Minister Oleksii Reznikov called it the "next level" of security assistance, something he and other officials requested from their Western partners. The United Kingdom has been providing basic training to thousands of Ukrainian recruits since last summer. But more recently, whole Ukrainian units have been sent to Germany and other countries to learn "how to operate simultaneously together, like interoperability among the different units," Reznikov said.

A 32-year-old private whose call sign is Luke aims an M16 with a grenade launcher. (Heidi Levine for The Washington Post)

“We need company-level, platoon-level, battalion-level training courses with techniques, with their infantry fighting vehicles, with a commander who will understand how to conduct his forces, support artillery, support reconnaissance operations,” Reznikov said.

Critics of the West’s new emphasis on training the Ukrainians in combined-arms warfare, in which tanks, artillery, combat vehicles and other weapons are layered to maximize the violence they inflict, have pointed out that Kyiv is still missing key elements to fully implement that attack, mainly modern fighter jets. Ukraine is expected to receive U.S.-made F-16s after Washington agreed not to stop allied nations from providing them, but they won’t reach the battlefield in time for the counteroffensive.

Use of NATO arms for attack in Russia raises doubts about Kyiv’s controls

One goal of the training is to teach Ukraine’s soldiers how to go on offense. For years, the Ukrainian military focused mainly on defensive tactics — how to protect its territory from attack. Even soldiers who fought Russian proxies in eastern Ukraine for eight years before Moscow’s full-scale invasion had little experience with planned assaults.

The quick, sweeping counteroffensive last fall to liberate nearly all of Ukraine’s northeast Kharkiv region in less than a week was the military’s first planned large-scale offensive in the country’s more than 30 years of independence.

The success in Kharkiv, and last year’s successful defense of Kyiv, were credited in part to previous NATO training for Ukraine’s military, which began after Russia invaded Crimea and fomented war in the eastern Donbas region in 2014. Many Ukrainian commanders, now in senior leadership, took part in such training.

At the training in Germany earlier this year, “the main tasks that were played there were offensive — only going on the offensive,” said a 29-year-old company commander whom The Washington Post is identifying only by his call sign, Tovarish, out of security concerns.

“We were in constant contact with their sergeants, officers, soldiers, as they trained us,” Tovarish said. “We had translators with us, so we could ask any questions. There was never a time when we asked a question, and they didn’t respond. Everything was really at a high level. We saw this other level, and we need to get there.”

Tovarish, a 29-year-old company commander of the 47th Separate Mechanized Brigade. (Heidi Levine for The Washington Post)

Shalamaha said the first tasks working with KORA, a war-game simulator designed for NATO forces, were to plan make-believe operations on foreign soil against a pretend enemy. The instruction progressed to focus on what lies ahead for Ukraine's military this summer. By the end, Shalamaha was working alongside commanders of other brigades expected to fight in the counteroffensive, coordinating their actions to test how they'd work together on the battlefield.

Others in the 47th brigade received training specific to the weapons or vehicles they'd be receiving, first learning the basics of how to operate them, then how to incorporate them as a single battle unit and then alongside other units.

A 32-year-old private whose call sign is Luke said he remained in touch with some of the American instructors he met. Sometimes he asks for advice or to review some of the things they taught him.

"In Germany, they really gave us a good chance to feel how it's going to be," Luke said. "As a team leader, I can command like five to seven people. But when it gets to be more than that, you really do need more practice. And then you're trying to organize a whole battalion to move at the same time and everybody has to know what they're doing. It's really, really difficult."

NATO nations look past Ukraine offensive to long-term deterrence pacts

The 47th brigade started as a battalion that Shalamaha and Valerii Markus, a famous veteran and author with more than 450,000 Instagram followers, were charged with creating. It eventually grew to a full-fledged brigade intended to break through enemy lines.

"I realized that there was indeed an opportunity to create something — something interesting, something important, which could then grow into something much bigger," Markus said.

“When I joined the army 12 years ago, I encountered a lot of things that disappointed me very much, that made me hate the army,” he added. “When I received this offer, I saw it as an opportunity to build a unit in which I would have liked to serve 12 years ago.”

Ukrainian soldiers, who go by their call signs Brandy, left, and Toker, of the 47th Separate Mechanized Brigade. (Heidi Levine for The Washington Post)

Though still unproven on the battlefield, the 47th brigade is armed almost entirely with Western weapons and, in a first, nearly every one of the unit’s soldiers has undergone a weeks-long course with foreign instructors. The 47th’s leadership is also especially young — all born after the fall of the Soviet Union. Alongside Shalamaha, who is 25, Lt. Col. Oleksandr Sak, the brigade’s top commander, is 28. Markus, the chief master sergeant, is 29.

“We are the young generation,” Shalamaha said. “We still have our whole lives ahead of us, and we are now fighting for this state which we want to see for ourselves, for our children, grandchildren, and so on.”

But the biggest change? They didn’t just accept anyone, interviewing every soldier who wanted to join the brigade. Commanders questioned each person’s motivation and readiness. Every candidate had to pass a physical fitness test.

Alyona, a 27-year-old teacher who goes by the call sign Airy, was so angry after the atrocities committed last year by Russian soldiers in Bucha, her hometown, that she applied to join multiple assault brigades. Each time, she was turned away because she’s a woman — told to go home and cook borscht, she said.

Then earlier this year, Alyona reached out to a commander in the 47th brigade. He asked if her mother knew she wanted to fight. She lied and said yes.

“I told him why I’m here, that it’s not to take some photos to post on Instagram,” she said. “This isn’t a joke.”

Alyona, a 27-year-old teacher who goes by the call sign Airy, was so angry after the atrocities committed by occupying Russian soldiers in her hometown Bucha, a suburb of Kyiv, last year that she applied to join multiple assault brigades. (Heidi Levine for The Washington Post)

As she and others in the brigade wait for the order to begin attacking Russian positions, they're trying to keep their training fresh. Sometimes a commander will scream that someone in their unit is injured — a drill for the soldiers to practice quickly grabbing their tourniquet and applying it to one of their comrades.

Most of their activity is saved for nighttime, when they practice with night-vision equipment. The cover of night helps ensure that any movements won't be spotted by Russian forces awaiting the counteroffensive.

"We are ready," Shalamaha said. "We have the motivation of people, we have the equipment and the most valuable thing we have is the spirit to win."

***

№ 1.656

The Economist

Меню

Підпишіться

авт

Європа | До порушення

Здається, розпочався контрнаступ України

Його броня б'є на південному сході; але попереду ще більше

2023-06-05

Ніколов

Я не видаю жодних секретів, бо це вже розповідає «Economist» на весь світ. А значить і ми вже маємо знати. Тим більш, що узькі воєнкори вже висловлюють стурбованість, а підріла Стрєлков випускає пости про те, як рашистська авіація нічтожить «леопардів». Піздун)))

В общім, цього разу вже не стоїмо, а біжимо. І не вбік, а вперед))) На жаль без підтримки Ф-16. Але що вже є. Удачі нам усім!!!!!

https://www.economist.com/europe/2023/06/05/ukraines-counter-offensive-appears-to-have-begun

***

Контрнаступ України, схоже, розпочався

Бронетехніка завдає ударів на південному сході, але це ще не все

МІСЯЦЯМИ у військових колах по всьому світу точилися суперечки: де і коли Україна проведе свій контрнаступ? Більшість очікувала, що він пройде через Запорізьку область на півдні країни, можливо, спрямований на місто Мелітополь, з метою перерізати "сухопутний міст", захоплений російськими військами на початку війни, який з'єднує окупований Крим з самою Росією. Західні чиновники очікували, що наступ почнеться ще два тижні тому, і дехто вже почав втрачати терпіння.

4 червня - за два дні до річниці Дня визволення Європи від нацистів - українські війська розпочали те, що російське міністерство оборони назвало "широкомасштабним" наступом на п'яти напрямках на південному сході Донецької області, на сході України. Деякі з них дійсно можуть загрожувати сухопутному мосту; інші були далі на північ. Західні офіційні особи повідомили виданню The Economist, що це дійсно знаменує початок наступу, і що атаки також ведуться на інших ділянках фронту. Проте вершки українських сил ще не з'явилися на полі бою.

Одна українська атака відбулася в районі Великої Новосілки, невеликого населеного пункту на південний захід від Донецька. Олександр Ходаковський, командир російського ополчення в Донецьку, заявив, що після цієї атаки Україна зробила вигляд, що відводить свої сили назад, а потім завдала удару по Новодонецькому, приблизно в 12 км на південний схід. За його словами, українці провели успішний штурм з обмеженою ударною силою, яка складалася лише з десяти броньованих машин, додавши, що вони також порушили російські комунікації. Міністерство оборони Росії заявило, що Україна перекинула на фронт 23-ю і 31-шу механізовані бригади, в тому числі два танкові батальйони.

В інших місцях також спостерігається просування вперед. Українські війська відновили свої позиції в західних і північних передмістях Бахмута, міста в Донецькій області, яке було місцем бойових дій протягом більшої частини минулого року. За іншими повідомленнями, подальші бої велися в напрямку Соледара, що на північ від Бахмута. Росія стверджувала, що наземні атаки були відбиті, завдавши Україні великих втрат.

Насправді українські війська були в Новодонецькому до ранку 5 червня, повідомляє українське джерело. "Новини з ... лінії фронту стають все більш тривожними з кожною годиною", - написав один з популярних російських

Telegram-каналів. Західний чиновник, обізнаний із ситуацією, каже, що Україна просунулася в цьому районі на п'ять-шість кілометрів. Але в той час як російське міністерство оборони посилювало свою інформаційну кампанію, вихваляючи роль генерала Валерія Герасимова, головнокомандувача Збройних сил Росії, в оборонній операції, **український уряд продовжував політику інформаційної ізоляції.**

Американські та європейські військові, які консультують Україну, кажуть, що оборонні лінії Росії можуть бути більш крихкими, ніж вважалося, і що швидкий, жорстокий штурм - найкращий спосіб мінімізувати втрати з української сторони і позбавити російські війська можливості укріпити місце будь-якого прориву. Вони **підозрюють, що Україна була занадто обережною в минулому, зокрема, під час минулорічного наступу в Херсонській області, де її війська, незважаючи на остаточне звільнення Херсона, дозволили тисячам російських військових втекти разом з технікою.**

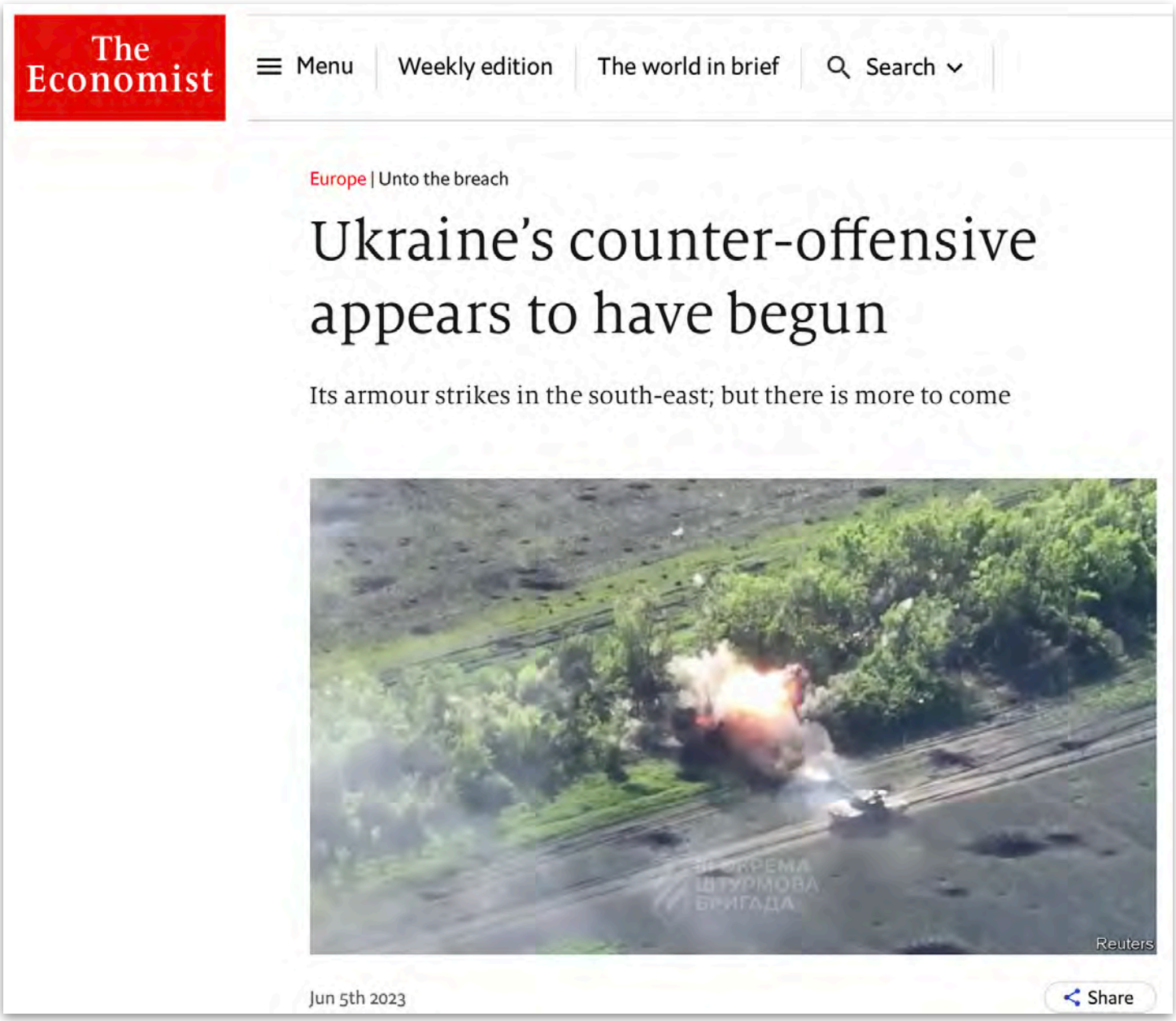
Якщо Україна дійсно має намір посилити свої атаки в Донецьку, це означатиме дещо східнішу вісь наступу, ніж багато хто припускав. Велика Новосілка знаходиться приблизно за 120 км на північ від Бердянська, ключового порту на Азовському морі і частини сухопутного мосту між Росією і Кримом. Наступ на Донецьк у південному напрямку може також загрожувати Маріуполю, портовому місту, захопленому і зруйнованому Росією минулого року. Російська оборона в Донецьку дещо слабша, ніж у Запоріжжі. Багато зменшених російських резервів, особливо з повітряно-десантних військ ПДВ, останніми днями також були перекинуті на північ до Бахмута, що, ймовірно, відкриває проломи в інших місцях на фронті. Триваючі транскордонні рейди підтримуваних Україною ополченців до Бєлгородської області Росії, що відкривають сотні кілометрів додаткової лінії фронту, також виявилися корисним відволікаючим маневром.

Однак **основні зусилля України, ймовірно, ще попереду**. **Маючи загальну довжину фронту близько 900 км і 12 наступальних бригад у своєму розпорядженні**, Україна не може дозволити собі надто розпорошуватися. Їй доведеться знайти найкращі місця для прориву російських ліній на вузькій ділянці фронту. Завдання, як кажуть деякі західні радники, полягає в тому, щоб змусити Росію обороняти відразу кілька ділянок, розтягнувши свої підрозділи. Росія не може однаково захищати всю довжину фронту. На цьому етапі Україна все ще промацує російські сили, шукаючи вразливі місця - або створюючи їх - перед тим, як задіяти свої найсильніші підрозділи.

У соціальних мережах з'явилися фотографії броньованого американського бронетранспортера MaxxPro, покинутого біля Нескучного, що на південний захід від Великої Новосілки. Але хоча 23-тя і 31-ша бригади отримали західну техніку, вони не входять до числа **дев'яти бригад, оснащених і підготовлених на Заході, які Україна створила за останні шість місяців для ведення наступу**. **Ці підрозділи оснащені західними танками та**

інженерним обладнанням для прориву через багатошарові траншеї, мінні поля та укріплення, які тягнуться через південь і схід України. Коли вони будуть введені в дію, не залишиться місця для двозначності щодо того, чи розпочався наступ всерйоз чи ні.

***

For months a guessing game has played out in military circles worldwide: where and when would Ukraine conduct its counter-offensive? Most expected it to come through Zaporizhia province, in the south of the country, perhaps directed at the city of Melitopol, with the aim of cutting the "land bridge" seized by Russian troops at the start of the war that connects occupied Crimea with Russia itself. Western officials had expected the offensive to begin two weeks ago, and some were getting impatient.

On June 4th—two days before the anniversary of D-Day, the start of the liberation of Europe from the Nazis—Ukrainian forces launched what Russia's defence ministry called a "large-scale" assault on five axes in the south-east of Donetsk province, in eastern Ukraine. Some of them may indeed threaten the land bridge; others were further to the north. Western officials tell *The Economist* that this does

in fact mark the start of the offensive, with attacks also under way on other parts of the front. Yet the cream of Ukraine's forces has not yet appeared on the battlefield.

One Ukrainian attack took place around Velyka Novosilka, a minor settlement south-west of Donetsk city. Alexander Khodakovsky, commander of a Russian militia in Donetsk, said that Ukraine had followed up that attack by pretending to pull its forces back and then striking later at Novodonetske, around 12km to the south-east. The Ukrainians had conducted a successful assault with a limited strike force of just ten armoured vehicles, he said, adding that they had also disrupted Russian communications. Russia's defence ministry said that Ukraine had thrown its 23rd and 31st mechanised brigades, including two tank battalions, at the front.

There have been advances elsewhere, too. Ukrainian forces are understood to have regained territory in the western and northern suburbs of Bakhmut, a town in Donetsk that has been the locus of fighting for much of the past year. Other reports suggested that there was further fighting in the direction of Soledar, just north of Bakhmut. Russia claimed that the ground assaults had been repulsed, inflicting heavy losses on Ukraine.

In fact Ukrainian troops were in Novodonetske by the morning of June 5th, says a Ukrainian source. "News from the…front line is becoming more alarming by the hour," wrote one popular Russian Telegram channel. A Western official with knowledge of the situation says that Ukraine advanced in the area by up to five or six kilometres. But while Russia's defence ministry was mounting its media campaign—hailing the role of General Valery Gerasimov, Russia's top commander, in the defensive operation—Ukraine's government has maintained a policy of information lockdown.

American and European military officials advising Ukraine say that Russia's defensive lines could be more fragile than thought, and that a fast, violent assault is the best way to minimise casualties on the Ukrainian sides and deny Russian forces the opportunity to reinforce the site of any breakthrough. They suspect that Ukraine has been too cautious in the past, notably during last year's offensive in Kherson province, where its troops, despite the eventual liberation of Kherson city, allowed thousands of Russian forces to escape with their equipment.

If Ukraine does intend to reinforce its attacks in Donetsk, it would suggest a slightly more easterly axis of advance than many had supposed. Velyka Novosilka lies around 120km north of Berdyansk, a key port on the Sea of Azov, and part of the land bridge between Russia and Crimea. A southward thrust in Donetsk could also threaten Mariupol, the port city captured and razed by Russia last year. Russian defences are slightly thinner in Donetsk than in Zaporizhia. Many of Russia's diminished reserves, particularly those from the VDV airborne forces, have also been dragged north to Bakhmut in recent days, probably opening up gaps elsewhere on the front. Ongoing cross-border raids by Ukraine-backed militia into Russia's

Belgorod region, opening up hundreds of kilometres of additional frontlines, have also proved a useful distraction.

The Economist

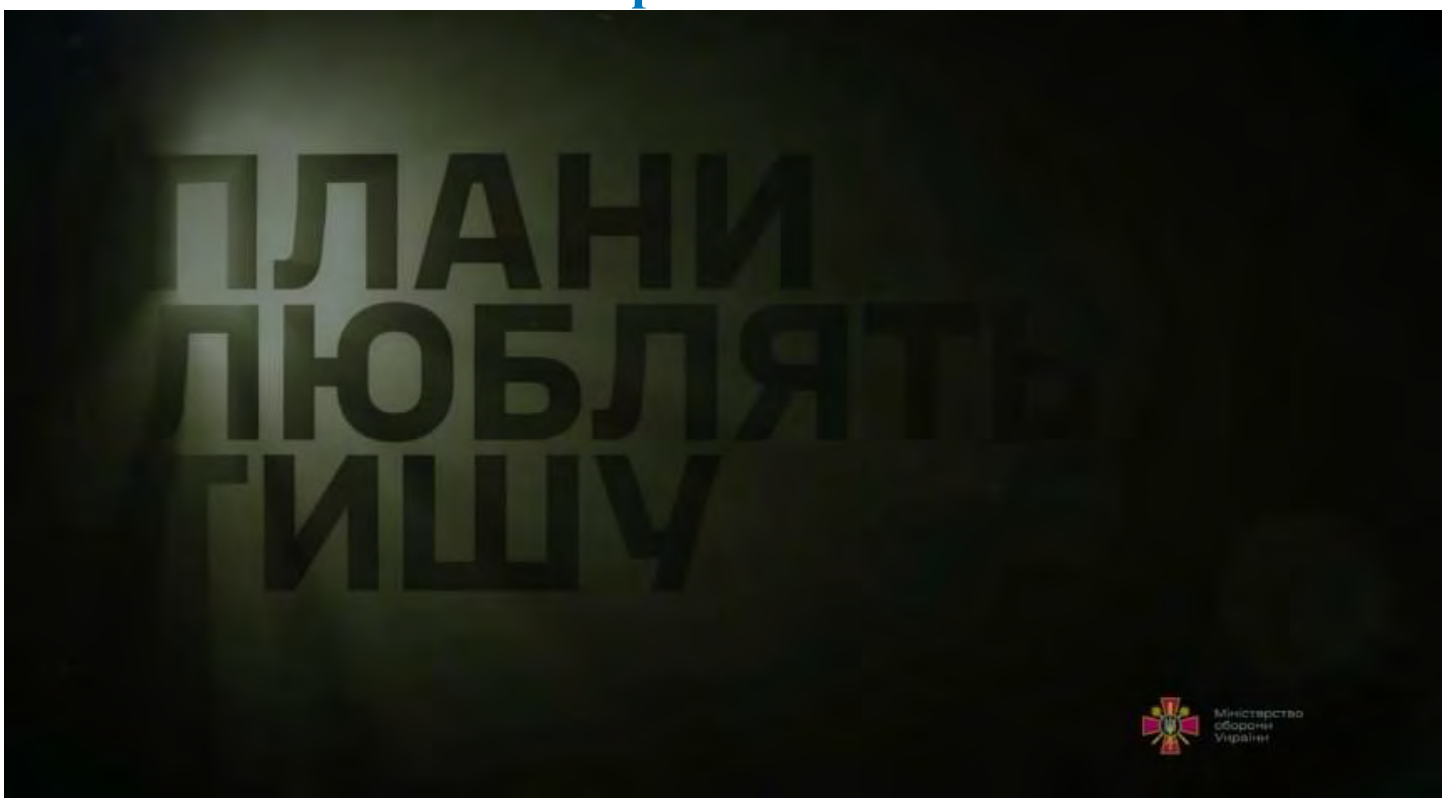
However, Ukraine’s main effort is probably still to come. With the total length of the front around 900km and 12 offensive brigades at its disposal, Ukraine cannot afford to spread itself too thin. It will have to find the best places to break Russian lines along a narrow segment of the front. The task, some Western advisers say, is to force Russia to defend a number of areas at once, stretching its units thin. Russia cannot defend the entire length of the front equally. At this stage Ukraine is still probing Russian forces, looking for vulnerabilities—or creating them—before committing its strongest units.

Images on social media appeared to show an American-supplied MaxxPro armoured vehicle abandoned near Neskuchne, immediately south-west of Velyka Novosilka. But although the 23rd and 31st brigades have benefited from Western equipment, they are not among the nine Western-supplied and trained brigades that Ukraine has built up over the last six months for the purposes of spearheading an offensive. Those units are equipped with Western tanks and engineering equipment to break through the multi-layered trenches, minefields and fortifications that stretch across Ukraine’s south and east. When they appear in force, there will be no room for ambiguity over whether or not the offensive has started in earnest.

***

№ 1.657

Дайджест подій в Україні та навколо України від 04 червня 2023

Головне

📌 Щось на лінії фронту таки відбувається. Але спроби влади приховати загальну картину не є ефективними. Бо повністю закрити весь інформаційний простір не вдається. Хіба що для певної кількості українських громадян, які подібно баранам ковтають фуфло з гівномарафону.

📌 За знущання з волонтерів я б просто стратив десяток міністрів й мотлоху з Банкової. І всі питання було б знято з порядку денного.

📌 Про те, що відбувається на Білгородщині й на лінії фронту – сьогодні ввечері в підсумковому відеоогляді подій тижня.

📌 Орбан вкотре підтвердив. що хуйло на виборах у Туреччині впевнено поставив на Ердогана.

Теми доби

🔥 Міністерство оборони закликає до тиші щодо контрнаступу.

🔥 Кабмін дозволив волонтерам не сплачувати податки на кошти, зібрані на дрони.

🔥 Російський добровольчий корпус і далі здійснює рейд прикордонними районами Білгородської області РФ.

🔥 Саудівська Аравія та Росія скорочують видобуток нафти, щоби підтримати високі ціни на енергоносії.

1. Війна

1-2) Фронт

⭐ Генштаб у ранковому зведенні повідомив про спробу прориву через кордон російської диверсійної групи у с. Зелене на північ від Харкова.

Командувач Сухопутних військ Сирський повідомив про незначне просування ЗСУ на сході Харківщини в Іванівському лісництві. На півночі Луганщини відбито кілька російських атак у Новоселівському – на автодорозі Сватове-Кремінна, та в Білогорівці на березі Сіверського Дінця. На Донеччині українські підрозділи відбили атаки в Спірному на північ від траси Лисичанськ-Бахмут, а також в Іванівському на південь від Бахмута. Російське командування не залишає надій захопити Мар'їнку, проте всі атаки штурмових підрозділів армії РФ і полку "Ахмат" ("кадировців") успіху не мають, попри потужну підтримку авіації та артилерії.

Російські телеграм-канали повідомили про спроби ЗСУ провести розвідку боєм на кількох ділянках у районі Вугледару, Великої Новосілки та на сході Запорізької обл.

⭐ Міністерство оборони опублікувало ролик із військовослужбовцями, що закликають до тиші. Заступник міністра оборони Маляр заявила, що оголошення про контрнаступ не буде.

В окупованому Криму було зламано сервери кількох кабельних операторів і показано відеоролик про контрнаступ ЗСУ.

Радник американського президента з нацбезпеки Салліван вважає, що український контрнаступ буде успішним та матиме наслідком звільнення стратегічно важливих територій.

⭐ Секретар РНБО Данилов стверджує, що втрати ЗСУ в Бахмуті були в 7,5 раза меншими, ніж у російських військ. Він наголосив, що "ми не маємо права здавати наші міста".

⭐ Російські війська завдали ракетних ударів по Чугуєву та Вовчанську Харківської області. Російська армія обстріляла та завдала ударів із повітря по всій протяжності кордону – на Чернігівщині, Сумщині, Харківщині, а також по населених пунктах на лінії фронту та в ближньому тилу ЗСУ в Луганській, Донецькій, Запорізькій, Херсонській, Миколаївській областях. Унаслідок обстрілів поранено кількох цивільних осіб.

⭐ Спікер командування Повітряних сил Ігнат підтвердив влучання 2 ракет у військовий аеродром під Кропивницьким, а також пошкодження ударним БПЛА інфраструктурного об'єкта в Сумській області. Вночі над Дніпропетровщиною було збито ударний безпілотник типу Shahed.

⭐ "Російський добровольчий корпус" і далі веде бойові дії в прикордонних районах Білгородської області РФ. За повідомленнями російських телеграм-каналів, "РДК" намагався зруйнувати мости артилерійськими ударами, щоб утруднити перекидання російських військ до району боїв. Губернатор області Гладков оголосив про атаку ударним дроном енергооб'єкта в Білгородському районі, наслідком чого сталася пожежа. Влада оголосила, що спробу прориву "української диверсійної групи" нібито вже припинено й російську територію "звільнено".

Командир "РДК" Нікітін заявив, що готовий обміняти захоплених під час рейду російських військовослужбовців на бійців Корпусу, які потрапили в полон. Для цього він запропонував губернатору області зустрітися в

прикордонному населеному пункті Нова Таволжанка. Після того, як губернатор не з'явився на зустріч, Нікітін оголосив про намір передати полонених Україні до обмінного фонду.

Уряд Бельгії має намір звернутися до України за роз'ясненнями щодо використання її озброєнь під час рейду "РДК" до Білгородської області.

 Власник ПВК "Вагнера" Пригожин веде активну інформаційну кампанію, часто-густо протиставляючи себе російському командуванню та владі. Пригожин звинуватив російське командування в тому, що російський підрозділ замінував дорогу під час виведення ПВК із Бахмута. Він також заявив, що готовий надіслати "свого заступника" для проведення обміну з "РДК".

 Влада Калузької області РФ повідомила про падіння 2 безпілотників на трасу М-03 Москва-Київ. У Курській області поблизу кордону в Суджанському районі нібито впав безпілотник із символікою батальйону "Азов".

 Уряд Росії виділило 5,7 млрд руб. на відновлення поромної переправи між Кримом та портом "Кавказ", для перевезення автомобілів та залізничних вагонів тощо. Це свідчить про намір зберегти можливість перекидання військових вантажів до Криму в разі руйнування чи пошкодження мосту через Керченську протоку.

1-2) Тил

 Кабмін розширив перелік товарів, на які волонтери можуть збирати кошти без сплати податків. На думку більшості волонтерів та експертів, цей крок лише ускладнює проблему, оскільки до списку не включено товари військового та подвійного призначення, а також автомобілі, запчастини до них, умундирування, амуніція та майже все, що потрібно на лінії фронту. Більшість громадян вимагають скасувати незаконний податок на "доходи". Люди наполягають, що ці гроші є коштами, з яких уже сплачено податки, а на безліч товарів просто неможливо надати чеки, оскільки їх було придбано за кордоном.

 Чиновники Кабміну пояснили відмову в розгляді петиції про звільнення міністра культури Ткаченка "технічною помилкою", яка нібито ніяк не впливає на подальші дії. Автор петиції має намір розібратися в спробі уряду заблокувати ініціативу. Петиція набрала понад 25 тис. голосів, необхідних для її розгляду.

⭐ Комісія Міністерства стратегічних галузей промисловості перевірила 1078 укриттів у Києві. З них 597 було визнано готовими до використання, 122 – члени комісії не змогли відчинити, 359 – виявилися непридатними.

Користувачі соцмереж обурені тим, що влада намагається за через судове рішення перекласти всю відповідальність за загибель людей на охоронця, а не на чиновників, які дали вказівку зачинити притулок. Про те, що влада стурбована цими повідомленнями, виходить із заяви заступника голови Офісу президента Кулеби про необхідність "розібратися", чому під варту взято лише охоронця, а чиновники залишилися на волі. Водночас цей вислів служить ще одним фактом втручання влади в діяльність слідства та судів.

⭐ Спікер Держприкордонслужби Демченко заявив, що щодня прикордонники затримують під час перетину кордону до 20 чоловіків призовного віку, які намагаються виїхати з країни з підробленими документами про смерть дружини, кількість дітей або непридатність до військової служби.

2. Україна та світ

⭐ Заступник міністра оборони Гаврилов в інтерв'ю виданню Politico заявив, що українське керівництво прагне отримати гарантії, що після перемоги у війні Україна вступить до НАТО. З його слів, Україна очікує, що на саміті буде надано перелік конкретних кроків для вступу та чітке підтвердження, що вона є "легітимним кандидатом".

Прем'єр-міністр Польщі Моравецький в інтерв'ю канадському каналу CBS заявив, що Україна воює в інтересах НАТО проти російського імперіалізму, тому заслуговує на те, щоб їй запропонували швидкий шлях для вступу до Північноатлантичного Альянсу.

⭐ Генеральний секретар НАТО Столтенберг після зустрічі з турецьким президентом Ердоганом заявив, що Швеція виконала всі вимоги для вступу до НАТО. Столтенберг висловив сподівання, що турецька влада ратифікує угоду про вступ Швеції до саміту у Вільнюсі.

⭐ Міністр оборони Рєзніков назвав "мирний план" Індонезії, який запропонував міністр оборони країни Субіанто, планом Росії, який з Україною не було погоджено.

⭐ Прем'єр-міністр Орбан після інавгурації турецького президента заявив, що перемога Ердогана була потрібна угорській владі, "як ковток свіжого повітря". Він наголосив, що Ердоган, як і він сам, є прихильником миру й

"може бути посередником між українцями та росіянами, як уже одного разу зробив це на переговорах про зерно, про хлібну кризу".

Уряд Угорщини таки виправив свій відеоролик із закликом до миру. Влада країни так і не надала пояснень у відповідь на демарш України.

⭐ Президент Зеленський 4 травня провів нараду з представниками свого Офісу, розвідувальними органами та урядовцями, на якому обговорювалися способи обходу Росією західних санкцій, а також боротьби з тими, хто їй допомагає в ухиленні. Зеленський констатував, що РФ вдається отримувати через мережу посередників високотехнологічні компоненти для озброєнь, ракет тощо. Він пообіцяв, що разом із західними партнерами закриє всі лазівки для обходу санкцій.

⭐ У Відні відбувся саміт держав – членів картелю ОПЕК+, який було присвячено підтриманню надвисоких нафтових цін. На ньому Саудівська Аравія оголосила про скорочення видобутку нафти ще на 1 млн барелів на добу з 1 липня. Усі інші країни збережуть обсяги видобутку до кінця 2024 р, окрім РФ, яка скоротить її на 0,65 млн барелів на добу у 2024 р. Міністр енергетики Саудівської Аравії на питання, як довго країна має намір скорочувати виробництво, заявив: "Чому ви відмовляєте мені в праві тримати людей у напрузі? Це є привілеєм".

⭐ Президент США Байден підписав білль про підвищення стелі держборгу, чим запобіг можливому дефолту країни за держзобов'язаннями.

⭐ У Варшаві відбувся масовий антиурядовий мітинг проти високих цін та на захист громадянських свобод і вільних виборів, який було організовано опозиційною партією "Громадянська платформа" колишнього прем'єр-міністра Туска. За оцінками ЗМІ, у маніфестації взяли участь до 0,5 млн осіб. Перед учасниками виступив колишній президент Валенса. Масові мітинги відбулися і в інших великих містах країни.

⭐ Заступник міністра закордонних справ РФ Рябков стверджує, що Росія нібито готова повернутися до дотримання умов договору про обмеження стратегічних наступальних озброєнь (ОСНО-2), якщо США "відмовляться від ворожої позиції щодо Москви". Рябков підтвердив, що рішення про зупинення дії договору є чинним, незалежно від будь-яких контрзаходів США.

***

№ 1.658

Иллюзия шантажа: почему власть Путина - это симуляция ФСБ

Власть Путина – это симуляция, специально созданная ФСБ

2023-06-06

ВЛАДИМИР ШЕВЧЕНКО, АНДРЕЙ САВАРЕЦ, ДЛЯ "ХВИЛІ"

Полный текст исследования читайте ***тут***.

Владимир Шевченко, политолог, доктор философских наук

Андрей Саварец, аналитик, юрист, автор телеграм канала «**Особое мнение**»

Революционный класс в реакционной войне не может не желать поражения своему правительству. Это аксиома.

Отказываться от поражения — значит превращать свою революционность в пустую фразу или одно лицемерие.

Не будь войны и поражения в ней, Россия могла бы прожить годы и даже десятилетия без революции».

В.Ленин

10 сентября 2021 года мир насторожился из-за начавшихся в этот день широкомасштабных военных учений РФ на границах Украины.

Однако, подавляющее число политиков во всем мире, а также военных и гражданских аналитиков (и авторы изначально также были в их числе) воспринимали их не иначе как средство устрашения, как шантаж.

Ведь откровенное военное давление со стороны России было удивительно результативным:

1) всерьез обсуждался проект «Хельсинки-2», в котором роль России существенно усиливалась;

2) прочно закреплялось понятие «трехполярного мира» в глобальном политическом пространстве;

3) до получения сертификата на эксплуатацию СП-2 от федеральной земли Мекленбург оставались считанные дни.

Однако, в момент,

1) — когда руководители РФ уже, практически гарантированно, получали то, чего якобы домогались от Европы и мира,

2) — они внезапно «перевернули стол», вторгнувшись 24.02.2022 в Украину.

Тем самым Россия не только полностью обнулила результаты своего шантажа (без преувеличения триумфальные), но и превратила все достижения прошлых десятилетий развития РФ в их полную противоположность.

Шантаж подразумевал побуждение европейцев как можно быстрее сертифицировать СП-2, то есть зафиксировать еще более широкую интеграцию РФ в международное сообщество.

Поэтому, на самом деле

целью концентрации ударных группировок РФ на границах Украины (что закончилось Вторжением) был не шантаж, а наоборот – подготовка к радикальному срыву этого проекта:

1) — прекращение и откат назад международной интеграции;

2) — экономическое и политическое «закукливание» системы.

Доказательству этой теории авторы посвятили свои предыдущие многочисленные ***публикации*** и выступления, и такая точка зрения постепенно приобретает все больше сторонников как в Украине, так и за рубежом.

Однако оставался невыясненным важнейший вопрос.

Если катастрофичные результаты втягивания РФ в широкомасштабную войну в центре Европы были заранее предсказуемыми, то как

заинтересованным силам в РФ это удалось осуществить прямо на глазах у всего мира и влиятельнейших российских элит?

***

Единственно эффективной стратегией для втягивания РФ в войну, обойдя возможные препятствия, было создание иллюзии шантажа!!!

Эта стратегия подразумевала, что:

1) **внутрироссийские элиты должны были быть абсолютно убеждены, что масштабные военные учения близ украинских границ – ничто иное, как успешный шантаж;**

2) **мировое сообщество тоже должно было так считать (и считало, опираясь на мнение своих разведывательных и аналитических структур).**

То есть,

— в практическом смысле, задача состояла в том, как всех обмануть – выдать за шантаж многомесячную подготовку к войне на глазах у «своих» и «чужих» (и прежде всего – «своих»).

— И задача была успешно решена.

Практика показала, что

— обман внешней аудитории не представил собой сложной задачи, при условии эффективного обмана внутренней.

Ни одна разведка мира и ни один мировой аналитический институт не могли до конца поверить в затею со Вторжением, поскольку оно грозило трагическими последствиями в первую очередь для самой России.

1) — Евроатлантическое сообщество (и, прежде всего, европейское) понимало, что вторжение будет самоубийством, но все же допускало теоретическую возможность военного развития событий.

2) — И эту незначительную вероятность решено было устранить путем удовлетворения российских амбиций.

Но,

3) эта соглашательская позиция европейцев никоим образом не устраивала тех, кто в РФ готовил для своей страны дестабилизацию через «кровавый военный капкан».

Тут следует отметить, что администрация США, судя по их заявлениям и целому ряду практических действий, (в частности, в виде поставок

оборонительного вооружения Украине) существенно более высоко оценивала шансы перевода шантажа в реальную войну.

Гораздо сложнее дело обстояло с внутренней «целевой аудиторией» в силу ее исключительной близости к центру принятия решений. Но и с этой задачей также справились.

***

Для конкурентных спецслужбам РФ центров силы внутри страны реальная война несла неизбежные риски и бедствия (недополученная прибыль в сотни миллиардов долларов, санкции, выявление чудовищных злоупотреблений и воровства, человеческие потери и экономический спад).

То есть, в случае осознания того факта, что «учения» — это не шантаж, а реальная подготовка к реальной войне, вызвало бы чрезвычайно сильное сопротивление вышеуказанных центров власти в РФ путем активизации аппаратных игр внутри властной верхушки с непредсказуемым результатом для инициаторов реальной войны.

И то, что ключевые представители российской военной, бюрократической, экономической, региональной и религиозной элиты публично заявили о том, что они не знали о готовящейся настоящей войне, вряд ли можно считать попыткой уменьшить свою будущую ответственность.

Учитывая, что с юридической точки зрения ответственность у того, кто сначала не знал о готовящемся преступлении, но в процесс его совершения активно в нем участвовал, ненамного ниже, чем у того, кто с самого начала был в курсе преступного замысла. Так что, скорее всего, действительно не знали.

О наличии такого массового обмана российских элит можно говорить не только на основании их собственных заявлений как кровно заинтересованных в сокрытии противоположно факта, но и на основании их действий, а точнее их отсутствия.

Является совершенно непреложным фактом то, что

> **— они не предприняли никаких действий, направленных на сохранение своих огромных капиталов и имущества от рисков, связанных с началом агрессивной войны.**

Британский Королевский объединенный институт исследований обороны и безопасности на своем ресурсе пришел к выводу, что непосредственным планированием и осуществлением Вторжения на начальном этапе занималась ФСБ, которая, по мнению Института ***начала готовить*** план Вторжения в Украину еще в июле 2021 года.

При этом Financial Times ***утверждает***, что Генеральный штаб и Служба внешней разведки РФ были против перевода шантажа в реальность.

То есть,

> **— против были те, кого этот план касался в первую очередь и в наибольшей мере.**

По версии издания The Times начать войну Путина «убедили» Глава Совета безопасности РФ ***Патрушев*** и руководитель ФСБ ***Бортников***.

По словам опять же Financial Times, Путин еще ранее (первые месяцы пандемии COVID-19) провёл в своей резиденции на Валдае в компании своего старого друга Ковальчука, теснейшим образом связанного с российскими спецслужбами. Последний якобы «вдохновил Президента на осмысление своей исторической миссии», что привело того к идее вторгнуться в Украину.

То есть,

> **— идея и инициатива Вторжения принадлежит не российскому Генштабу (и тем более, не представителям олигархического бизнеса) для которых это было критически опасно, а спецслужбистам и их агентам влияния в высших эшелонах власти РФ, которым это было критически важно.**

Об этом же ***говорил*** бывший Посол США в РФ Майкл МакФолл в интервью Vox of America:

> *— «Русские генералы: хорошо ли это для них? Точно нет. Это стало для них катастрофой. И я думаю, что* ***между ними и людьми из ФСБ, которые втянули их в эту войну с плохой разведкой, будет большая игра и большая напряженность****».*

Объективно война была нужна только одной элитной группе в РФ, и эта группа через Президента обеспечила акт Вторжения.

Кроме того,

> **— проведение СВО в рамках необходимых разрушительных для страны параметров осуществляется также через Президента, находящегося в жестко контролируемой информационной среде**

Тут следует сделать очень важное уточнение.

Российские ключевые элитные группы, хотя и стали жертвой обмана, втянувшего их в самоубийственную для страны и предельно не выгодную для них лично преступную военную авантюру, от этого не превратились в невинных жертв.

Они, исходя из новой реальности, приняли предложенные им правила поведения и полноценно учувствуют в криминально-террористической деятельности, что делает их полноценными участниками преступления международного масштаба.

***

2. Как обманули армию

Обман армии был ключевой подзадачей для решения вопроса с внутренней аудиторией.

Армия РФ – могучий конкурент для спецслужб в их борьбе за власть, поскольку в союзе с ВПК обладают огромным легитимным силовым и денежным ресурсом.

Убрать такого соперника можно только путем его тотального ослабления и дискредитации. Причем не отдельных чиновников, а как целый институт. А дискредитировать армию и ее руководство можно только показав их несостоятельность по главному направлению деятельности, то есть в процессе реальной войны.

Возникает вопрос:

> **— как заставить армию осуществить заведомо неправедное и ничем объективно не мотивированное вторжение в соседнее суверенное государство?**

Ведь война — строгий и бескомпромиссный ревизор. А зачем такая жесткая ревизия генералитету во главе с миллиардером Шойгу, который о состоянии росармии знал не понаслышке, потому что сам ее грабил все благодатное время «вставания России с колен».

Армию, не желающую воевать, втянуть в войну можно только обманув.

И тут «иллюзия шантажа» показала свою эффективность.

Задача втягивания армии в войну имела объективные сложности, состоящее в том, что на момент вторжения в Украину у российского военно-политического руководства была исчерпывающая объективная информация о:

1) реальном, и далеком от идеала, состоянии российской армии и российского ВПК;
2) удовлетворительном состоянии украинской армии и серьезном мобилизационном потенциале;
3) решительных антироссийских настроениях украинского общества;

4) весьма сомнительных результатах подрывной деятельности агентов влиянии Кремля в Украине и разворовывании выделяемых на это средств.

Вся эта информация была не в пользу Вторжения. И именно поэтому решение о Вторжении и было принято инициаторами.

Технология подготовки к Вторжению имела два, до некоторой степени, взаимоисключающих аспекта:

1) — подготовка к реальному Вторжению и

2)!— создание Иллюзии шантажа.

В ходе исполнения этих двух аспектов с 10 сентября 2021 г. и вплоть до самого Вторжения практически непрерывно происходили военные учения у украинских границ.

В рамках реальной подготовки были также заготовлены мобильные госпитали, запасы медикаментов и крови и даже закуплено 45 тысяч пакетов для трупов.

В то же время в разрезе дезинформации необходимо было обеспечивать иллюзию шантажа на чисто материальном уровне.

Поэтому пришлось отказаться от целого ряда важнейших подготовительных мероприятий, которые, в случае их проведения, полностью раскрыли бы намерения на реальное вторжение.

Разведки мира привыкли опираться на «математику войны» - на анализ ресурсов и конкретных практических действий, а не на внешние демонстративные действия и пропаганду.

В силу этих обстоятельств, в войну РФ вступила, имея невыполненными огромное количество задач, которые в реальной войне являются обязательными:

1) информирование командования армии и ее личного состава о цели военных действий;

2) точная постановка боевой задачи частям и соединениям с привязкой ко времени и месту;

3) обеспечение актуальными картами местности;

4) обеспечение тактической разведкой наступающие части;

5) обеспечение их прикрытия с воздуха;

6) обеспечение надежной шифрованной связью;

7) установление контактов и активация подполья и диверсионных групп;

8) обеспечение наступающих войск достоверной информацией о наличии сил и средств украинской армии, ее морально-волевых характеристиках, настроениях населения на планируемом театре военных действий и пр. пр. и пр.

Кроме того,

ВПК не был переведен в режим соответствующей готовности.

Можно привести несколько характерных примеров уровня подготовки армии Вторжения.

Так, например, командиры российского мотострелкового батальона 138-й гвардейской мотострелковой бригады использовали топографические карты 1969 года. На них еще нет Салтовского жилмассива Харькова, Травянского и Муромского водохранилища, а государственная граница между Украиной и Россией была нарисована шариковой ручкой.

На Днепропетровщине у группы оккупантов обнаружили немецкие топографические карты 1930 года. И это было массовым явлением.

А вот, что ***пишут*** о вторжении сами россияне:

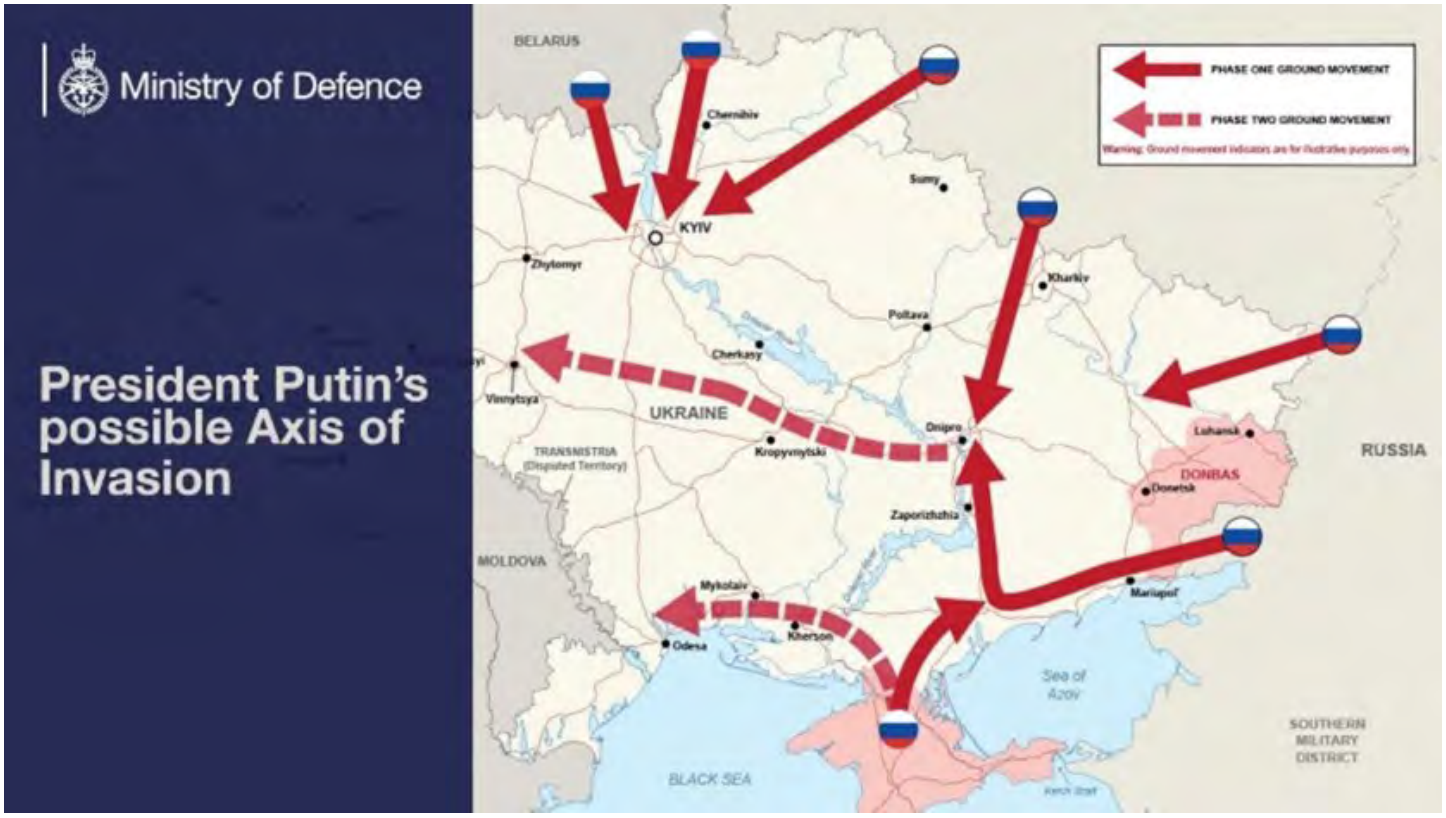
> «По информации нескольких командиров воинских частей, войска получили команду на выдвижении с буквами Z, V и O. Но командиры подразделений засомневались, правильно ли они все делают, поскольку не было запасов боеприпасов (на все орудия было выделено не более одного боекомплекта, а в среднем 0,2, то есть это на несколько часов боя, иногда менее). На это от вышестоящего начальства звучала расхожая фраза: «Вы замучаетесь цветы с брони скидывать, нас там все ждут».

Но такая ситуация целиком и полностью устраивала организаторов Вторжения:

> **— втянуться в кровавую, заведомо безнадежную и демонстративно террористическую войну.**

Важным элементом «иллюзии шантажа» явилась «слитая» в публичное пространство карта Вторжения, которая в последствии оказалась достоверной (Министерство обороны Великобритании ***создало*** визуализацию на основе «полученных» разведданных).

Она вызвала обоснованный скепсис в зарубежных штабах, так как такой план нарушал все известные принципы наступательных операций (в том числе советские и российские).

В зарубежных штабах пришли к выводу, что при таком плане успеха имеющими силами достичь невозможно, и что Вторжение – бутафория (особенно если учесть все другие факторы).

В результате,

> — проводимые РФ приготовления для внешнего мира предстали такими, которые проходят при полном отсутствии осмысленной цели, явном безумии замысла и отсутствии огромного количества критически необходимых сопутствующих элементов подготовки.

О несоответствии подготовки к выполнению реальной задачи, естественно знало руководство российской армии, однако полностью проигнорировало этот вопиющий для любого стратега факт, по единственной причине

– они не собирались воевать!!!!

Что же собиралась делать армия?

С сентября 2021 г. по конец февраля 2022 г. российская армия, занималась тем, что как все считали, создавала максимально приближенное к реальности шоу.

Министр обороны РФ получил именно такую задачу. И она не вызвала у него внутреннего диссонанса, как у признанного мастера создания эффектных военных шоу-программ для Президента типа штурма фанерного Рейхстага и ежегодного всероссийского танкового биатлона.

Знал ли Шойгу о планах реального вторжения? Многие факты указывают на то, что не знал.

Ему эту задачу довел буквально за несколько суток до Вторжения «великий и страшный» диктатор Путин, «которому все боятся хоть в чем-либо возразить».

Также ***Financial Times*** написала о том, что поддержку плану вторжения оказала ***Федеральная служба безопасности***, а ***Генеральный штаб*** был против.

Если речь идет о плане вторжения, который в Генштабе придумали как легенду для военных учений и который слили в сеть сугубо для устрашения Запада, то совершенно закономерно, что сам Генштаб его не мог поддержать.

Но другого плана у них не было, и когда Путин отдал распоряжение о Вторжении, времени что-либо менять у российского Генштаба уже не было.

***

3. Как обманули Министерство иностранных дел

В любом государстве Министерство иностранных дел в системе подготовки к агрессивной войне является одним из ключевых звеньев. МИД среди прочего выполняет важнейшую функцию – **дипломатическую изоляцию будущего противника на международной арене.**

Еще в V веке до н.э. Сунь-цзы говорил: «Прежде всего надо думать о том, чтобы, оставить противника без союзников, и только далее по значимости задача разбить его войска, а хуже всего — длительная осада или штурм крепостей» (именно последним занималась российская армия на протяжении сего периода т.н. СВО).

Вместо этого МИД РФ в преддверии войны делает все «с точностью до наоборот» — создает антироссийские союзы и расширяет перечень недружественных стран.

Совсем недавно, в апреле 2023 года, пресс-секретарь Путина ***Песков*** пожаловался в интервью на то, что

«мы не рассчитывали на то, что США и НАТО примут такое активное участие на стороне Украины».

Это заявление тем боле удивительно, что РФ, прежде чем вторгнуться в Украину, через свой МИД сделала ряд демаршей, которые при определенных обстоятельствах можно расценивать как объявление военных ультиматумов США и НАТО.

Так,

1) — 15 декабря 2021 года российский МИД передал американской стороне проекты договора между Россией и США «О гарантиях безопасности и соглашения о мерах обеспечения безопасности РФ и государств – членов НАТО». В документе, в частности, говорится, что Соединенные Штаты должны ликвидировать свою ядерную инфраструктуру за границей (в Европе и Турции) и вернуть все развернутое ядерное оружие на свою территорию.

2) — 9 января 2022 года перед встречей по «гарантиям безопасности» с замгоссекретаря США Венди Шерман в Женеве замминистра иностранных дел РФ С.Рябков заявил, что НАТО «надо собирать манатки» и возвращаться к рубежам 1997 года.

Считается, что

3) — предъявление военного ультиматума с заранее невыполнимыми требованиями, выраженного в достаточно грубой форме и на фоне активных военных приготовлений, не является преддверием или подготовкой к войне – ЭТО И ЕСТЬ акт войны!

В условиях подготовки к реальной войне – это полностью безумный шаг, а в рамках компании шантажа – вполне допустимое действие.

И вполне можно согласиться с информацией авторитетных мировых изданий, министр иностранных дел РФ ***Лавров*** о подготовке реального Вторжения не знал.

Согласно информации ***The Times*** перед главой МИД была поставлена задача попытаться добиться от Запада больших уступок, чтобы избежать войны. Сам

Лавров, как пишет автор, хотел добиться именно мирного исхода противостояния и был убеждён, что Путин тоже этого хочет.

По данным The Financial Times, Лавров узнал о начале войны ночью 24 февраля, за несколько часов до начала ввода российских войск, и поэтому не мог осуществить мероприятия по спасению своего имущества в США.

Российские дипломаты более низкого ранга также были уверены в том, что они занимаются высококачественным, правдоподобным, что называется «на грани фола», но шантажом.

***

4. Как обманули олигархию

Президента Путина многие годы окружают близкие к нему олигархи, управляющие финансовыми потоками в сотни миллиардов долларов. Для них радикальное изменение роли РФ на международной арене с партнерской на роль международного террориста гарантированно грозила бедствиями и разорениями.

Характерно, что ни один из них, даже, казалось бы, самый приближенный, в преддверии войны не сделал даже попытки подстраховать свои капиталы на случай негативной международной реакции на реальную войну.

Они были полностью убеждены в невозможности превращения шантажа во Вторжение, и естественно, против возможности войны возражали, о чем и заявляли в своих многочисленных интервью до ее начала.

Естественно, что обмануть удалось не только олигархат, но также и госчиновников, причем достаточно высокого ранга (якобы даже глава Администрации Президента РФ не знал о планах вторжения). И уж тем более главу Газпрома Алексея Миллера, который уже потирал руки от предвкушения пуска газа по трубам Северного потока – 2.

По свидетельству издания ***The Times***: «Даже сейчас большая часть администрации Путина и экономического блока правительства в частных беседах с друзьями выступают против войны, но чувствуют себя бессильными. Некоторые либеральные чиновники даже безуспешно уговаривали президента остановить уже начавшееся Вторжение».

***

Итак, выражаясь словами почитаемого в ФСБ классика революции, **задача втягивания Российской Федерации в «империалистическую войну, которая только и может привести к революции» была спецслужбами успешно решена.**

Но для обеспечения нужного (для «Корпорации» в первую очередь) результата война должна соответствовать определённым параметрам.

Такие параметры можно поделить на внутренние и внешние.

1. Внутренние (общая задача – вызвать максимальную дестабилизацию в РФ)

Поэтому война должна:

1) вестись без какой-либо реальной осмысленной цели (или в условиях множества постоянно меняющихся целей);

2) быть максимально кровавой для населения РФ;

3) существенным образом отразиться на экономическом и морально-психологическом состоянии собственного народа;

4) вестись максимально неэффективным способом (как в человеческом измерении, так и в военно-техническом);

5) вестись достаточно продолжительное время, чтобы преодолеть инерцию мышления и повлиять на настроения собственного народа;

6) привести к дискредитации ключевых (конкурентных для спецслужб) центров легитимной власти в РФ (армии, олигархии, существующей бюрократической вертикали);

7) привести к разрушению правовой системы страны, правовому нигилизму, десакрализации ее Конституции и размыванию определенных международными нормами государственных границ РФ.

2. Внешние (общая задача – максимально усилить внутреннюю дестабилизацию в РФ через реакцию внешнего мира)

война должна:

1) максимально грубо и демонстративно нарушать любые нормы международного права (то есть вестись как бесконечная череда военных преступлений);

2) для внешнего мира иметь четкую осмысленную и озвученную на самом высоком уровне агрессивную цель – захват территории суверенного государства;

3) сопровождаться всеми видами международного военного и экономического шантажа, а также грубыми оскорблениями лидеров других государств;

4) сопровождаться демонстративным девиантным поведением официальных представителей российской власти и их заявлениями, позволяющими сомневаться в их психическом здоровье.

Как мы видим – т.н. СВО полностью отвечает всем перечисленным параметрам.

***

5. Роль Путина в управлении РФ и создании Иллюзии шантажа

09 мая 2023 года в The New York Times вышла ***статья*** с красноречивым названием «Путин – самый опасный дурак в мире».

Автор, Томас Фридман, трижды лауреат Пулитцеровской премии, постоянный ведущий колонки, посвященной внешней политике, приводит, на его взгляд, убедительные доказательства данного тезиса.

При этом сам тезис о том, что Путин – идиот, строится на трех постулатах, а именно:

1) что (якобы) Путин ***субъектен***;

2) что Путин (якобы) исходит сугубо из интересов ***сохранения личной власти***;

3) что (якобы) ***субъектен российский народ***, на мнение которого якобы оглядывается Путин.

В наших прошлых *работах* были подвергнуты сомнению эти три постулата, что обрушает всю смысловую конструкцию о безумии Путина.

На самом деле,

— власть Путина – это симуляция, специально созданная ФСБ, причем достаточно простыми средствами.

1) — Она рассчитана 1) на него, 2) российские элиты, 3) российский народ и 4) весь остальной мир,

2) — чтобы обеспечить четкое исполнение поставленных задач и исключить любую непредсказуемость.

В рамках проекта управляемой революции Путин призван обеспечить ведение войны именно в рамках указанных параметров, которые являются наиболее разрушительными для самой РФ и неизбежно должны привести к потрясениям революционного характера. И он обеспечивает!

При этом

— судьба самого Путина инициаторов этих процессов не интересует.

И если бы Путин был субъектен, и исходил бы из интересов сохранения личной власти, то у него должен был сработать инстинкт самосохранения в какой-либо форме.

Но он наоборот

– еще больше усиливает риски, как для своей власти, так и для собственной жизни.

***

Выводы:

1. Версия «внезапного безумия» российского высшего военно-политического руководства имеет множество логических противоречий и приводит к неверной оценке мотивов высшего руководства РФ и соответственно к неверным прогнозам относительно будущих событий.

2. Ни «теория безумия», ни «теории деградации» не подразумевают возможности делать какие-либо осмысленные прогнозы развития ситуации из-за отсутствия в их основе единого рационального стержня априори.

3. Предложенный авторами подход в силу своей рациональности как раз предполагает возможность формирования прогноза (что и было сделано в предыдущих публикациях), исполнение которого можно сравнивать с реальностью.

4. Организация Вторжения происходила исходя из замысла российских спецслужб по искусственному созданию сильнейших и масштабнейших потрясения революционного характера.

Всего в ходе наблюдаемых нами драматичных событий, российские спецслужбы запланировали прохождение РФ четырех этапов:

1) **втягивание РФ в агрессивную войну – (выполнено)!**
2) **ведение войны строго определенным способом, согласно указанным наиболее разрушительным параметрам – (выполняется)!**
3) **организация Смуты для разрушения существующей системы власти в стране – (вступает в активную фазу)!**
4) **трансформация российского государства и общества в сверхтоталитарные с доминированием спецслужб (большое количество элементов выполняется уже сейчас).**

Операция «Иллюзия шантажа» – одна из наиболее успешных (к сожалению для нас) операций спецслужб, обеспеченная массированной дезинформацией, причем проведенная в условиях современной тотальной открытости, наличия спутников, смартфонов, интернета и т.д.

***

№ 1.659

Ще один невеликий допис Тома Купера про атаки дронами на Київ та на москву. Трохи технічних деталей, але тішить сам факт досягання невідомими

дронами російської столиці – один збили неподалік путінської резиденції. Так що тривога стосується тепер не лише українських міст.

Оригінал https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-31-may-2023-that-with

Переклад: Тетяна Саніна, Антон Шигімага

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 31 ТРАВНЯ 2023 : «ОТА» З РАДАРАМИ В МІСТІ

Всім привіт!

Вночі з 29 на 30 травня росіяни здійснили ще один удар по Києву з використанням баражуючих боєприпасів іранського походження. Переважно це були Шахеди-136 та ще декілька Шахедів-131 (також відомих як “Гєрань-2” і “Гєрань-1”). Відповідно, хотілося висловити кілька тез з цього приводу.

Спочатку, повідомлялося, що цей удар – “дуже зосереджений”, тобто відбувався він у дуже короткому часовому проміжку. Може й так, однак я не маю чіткого розуміння, чи це дійсно правда. Наскільки мені відомо, режим повітряної тривоги тривав із 23.30 29-го травня до 04:30 30-го травня. Про вибухи в Києві та передмісті повідомляли десь впродовж трьох годин.

За повідомленнями українських офіційних джерел, в атаці брав участь 31 баражуючий боєприпас: всі вони рухалися з двох напрямків – із “півночі та з півдня”.

Українці заявили про збиття 29 Шахедів: щонайменше один з тих двох, що прорвалися крізь ППО, схоже, влучив безпосередньо по будівлі штабу ГУР МО (української військової розвідки). Решта БПЛА попадали у Голосіївському та Подільському районах, пошкодивши кілька будівель. Найбільшої шкоди зазнав багатоквартирний хмарочос (яких “у Києві немає” ...позіхає…) у Голосіївському районі: дрон влучив по верхніх поверхах і це спричинило займання у одній квартирі, загинула одна людина (схоже, жінка вийшла на балкон, щоб подивитися “феєрверки”...). Троє дістали поранення.

Крім цього росіяни сильно обстріляли район Херсона (п’ятеро дістали поранення), а також низку районів Сумської області (по ній били з артилерії, РСЗВ та бойових гелікоптерів).

Своєю чергою, вчора рано вранці, від 29 до 32 БПЛА (вишестоящі органи повідомили “лише про 8” наблизилися до південно-західних околиць москви. Кілька з них чи-то збили, чи-то змусили з падіння (за допомогою систем РЕБ, які спричинили проблеми з GPS-сигналом на значній частині російського заходу, аж до кордонів із балтійськими державами, у Красногорському районі, а також у селах Іллінскоє та Тімошкіео, а ще на Рубльовському та Ілінському шосе і в Одінцовському районі. ‘Але’, відомо, що один з дронів завдав удару по території неподалік резиденції путіна в районі Ільїнки. Нижче наводжу мапу, на якій зображені місця, де БПЛА завдали удари чи впали (фіолетовий колір), і де повідомлялося про вибухи (рожевий). ‘Лишень’ три БПЛА, як відомо, дійсно дісталися москви (відстань від України тут перевищує 830 км): один навіть вдарив по будівлі на вул. Атласова (нова москва), і ще два влетіли у живі будинки в районі Чєрьомушкі (на перетині ленінського [прости-господи] проспекта із вул. Удальцова. Один з останній двох згаданих дронів завдав удару по квартирі на 14 поверсі) і не здетонував.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Стоп-кадр з відео, опублікованого у російських соцмережах, на якому видно один з щонайменше 8, але більш імовірно 29-32 БПЛА, що вчора наблизилися до південно-західних околиць москви. Зверніть увагу на аеродинамічну конструкцію типу “качка” цього БПЛА: власне, “крила попереду”, відповідно, на цьому кадрі літальний апарат летить “із нижнього правого краю до верхнього лівого”.

Що я хотів би сказати з цього приводу?

Схоже, що багато голосів у соціальних мережах все ще дивуються, як такі «повільні, гучні, вразливі» БПЛА та ПГМ можуть «таке вчинити» - і висміюють як російську, так і українську протиповітряну оборону. Та дехто все ж западає в інші крайнощі, наприклад, «а, то це не проблема для Patriot & Co KG GesmbH AG» (читайте: «Патріот» та інші сучасні ракети «земля-повітря»/ЗРК)… чи для «С-300… С-350…С-400, які з легкістю збиватимуть українські БПЛА»….

Власне….

Звісно, шахеди (і БПЛА, використані для цього удару по Москві) повільні та гучні. Деякі українці називають російські баражуючі безпілотники «мопедами», тому що їхні (поршневі) двигуни звучать схожим чином. І вони рухаються із невисокою швидкістю 80-120 км/год. Але також вони невеликі, а їхня форма допомагає уникнути викриття. Це означає, що хоча вони і не є «невидимими», проте їх важко виявити. Навіть більше: їх надзвичайно важко виявити на відстані понад 30-40 км, а також під час наближення до великих міст.

Ось приклад: на цьому зображенні нижче показано «радарне покриття» радіолокаційної системи, розміщеної (лише для прикладу) у Міжнародному аеропорту імені Сікорського [Жуляни] на півдні центральної частини Києва.

Для цього прикладу я обрав радіус дії радара 150 км, тому що це щось на кшталт «середнього значення для радарів дальнього радіусу дії/раннього попередження/спостереження, які зараз діють». І я обрав висоту щогли для цієї радарної антени 20 метрів, яка є досить великою, проте насправді середньою поміж систем, які зараз працюють в Україні (і так, я знаю, що деякі системи мають антени на радіолокаційних щоглах висотою 40 метрів).

[ЗОБРАЖЕННЯ 3]

А тепер зверніть, будь ласка, увагу:

червоний: позначає зони, де цей радар може виявити цілі, що летять на висоті до 100 м;

помаранчевим позначено зони, де цей радар може виявити цілі, що летять на висоті до 40 м;

жовтим позначено зони, де цей радар міг виявити цілі, що летять на висоті до 20 м;

зеленим позначено зони, де цей радар може виявити цілі, що летять на висоті до 10 м.

Очевидно, що чим нижче летить баражуючий боєприпас (або БПЛА), тим менша дальність його виявлення. По-перше, на це впливає кривизна Землі: ось чому як “шахед”, який летить на висоті 100 м, де-факто є «невидимим» для радара в описаному вище положенні на відстані понад 45 км.

Зазвичай чим ближче шахеди наближаються до цільової зони, ти нижче опускаються. Спочатку приблизно до висоти в 40-50 метрів, потім ще менше до 20-30 метрів. Згодом вони вже літають між найвищими будинками (включно з «київськими хмарочосами, яких не існує»….ха-ха). Для кращого уявлення, ось збільшення тієї самої «карти радіолокаційного покриття» Київської області, що й вище. Очевидно, що чим нижче літає БПЛА, тим проблематичніше його виявити. Дійсно, абсолютно ясно, що в залежності від напрямку, з якого наближається БПЛА, радар, розміщений в Міжнародному аеропорті Сікорського, може не виявити його, аж поки він не досягне центру Києва.

[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

Коли “шахеди” літають так низько, проблеми виникають не лише через рельєф (наприклад, пагорби на північний схід і південний схід від Києва), а й

через високі будівлі та інші споруди, таким чином і виникають «сліпі зони» в українському радіолокаційному покритті.

Звичайно, можна (принаймні це логічно) зробити висновок, що ПС ЗСУ враховують це, розгортаючи так звані «радарні пікети»: радіолокаційні системи раннього попередження/спостереження, розташовані за межами міста, особливо «вздовж осі загрози» — вздовж основних напрямків, звідки зазвичай відбуваються російські атаки (північний схід, схід і південний схід). Наприклад, радар із антеною на 20-метровій щоглі, розміщеній на вершині одного з пагорбів на північ від Броварів, може забезпечити набагато краще покриття: він має майже безперешкодний «вид» на північний схід, схід та південь/південний схід:

[ЗОБРАЖЕННЯ 5]

Напрошується висновок, що навіть системам ЗРК, за підтримки радарів, які можуть виявляти цілі, що летять високо, наприклад, на відстані 150 км, важко виявити ціль, що летить низько наприклад, на відстані 20-30 км. Дійсно, навіть радар із антеною на висоті 20 метрів, розміщений на в аеропорту ім. Сікорського, навряд чи виявить будь-який “шахед”, перш ніж він досягне центру Києва.

….ось чому всі байки про «жнива» “шахедів” Патріотами просто маячня. Дійсно, якщо уважно стежити за українськими соцмережами, то виявляється, що велику кількість російських баражуючих боєприпасів збито із зенітних систем (автоматичних зенітних установок калібру 20, 23, 35 і 40 мм), з ПЗРК та навіть зі стрілецької зброї.

….що, у свою чергу, означає, що, на відміну від ударів балістичними ракетами, російські удари з БПЛА навряд чи призведуть до «виснаження» запасів українських ЗРК.

Однак вони допомагають ГРУ (російській військовій розвідці) стежити за роботою української наземної ППО. Чим довше працюють радари та ЗРК БП, тим більше розвідувальних даних про них збирають росіяни (за допомогою своїх систем електронної, радіо та комунікаційної розвідки).

Насамкінець: пам’ятайте, те саме стосується і російської протиповітряної оборони в Москві – це одна з причин, чому росіяни пішли так далеко, що почали розгортати на дахах високих будинків у центрі міста, наприклад, ЗРК Панцир С1/С2 (SA-22 Greyhound). Це щоби простір для «вільного огляду» і, звісно, щоби вести вогонь. Іншими словами: це зовсім не «жарт», а ознака того, що росіяни сприймають загрозу низьколітаючих БПЛА так, як їм належить: дуже серйозно.

Оскільки Москва настільки далека від України, що ГУР МО (українська військова розвідка) отримує дуже мало корисної інформації від власних ударів

БПЛА по російській столиці. Їм можуть допомогти лише супутники-розвідники НАТО, проте це лише за умови, що ці удари БПЛА по Москві здійснює саме Київ, і що Київ вчасно інформує НАТО про такі операції.

***

№ 1.660

У дописі про підрив дамби в Новій Каховці Купер не стримує емоцій і відкрито називає росію державою-терористом. Порівнює Новокаховську катастрофу з Чорнобильською, висміює реакції путін-пабліків на вчинок росіян. Дістається від нього і Заходу, який 20 років заплющував очі на дії путіна, а то й підтримував їх...

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 6 ЛИПНЯ 2023: ЕКОЦИД

Оригінал: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-6-june-2023-ecocide?utm_medium=email

Майже 16 місяців я утримувався від «огульних» звинувачень росії. Намагався — і зараз намагаюся — не піддаватись емоціям. Серйозна аналітика будь-якої війни — як булка, з часом душа черствіє разом із нею. Треба бути стриманим, інакше можна легко сповзти у пропаганду. Але сьогодні вранці... ох... навіть я не можу не визнати, що ввх та його фсб успішно перетворили росію на країну-терориста.

Уночі орли варварів із тим уродом на чолі здійснили безпрецедентну терористичну атаку на Україну.

...крім того, що близько 23:00-23:30 Ту-35 з-понад Каспійського моря випустили 36 ракет Х-101 і Х-555 — із них 35 було збито...

...крім того, що росіяни обстріляли Харків з установок С-300 ракетами по балістичній траєкторії...

...близько 2:00 години ночі росіяни підірвали гігантську дамбу і ГЕС у Новій Каховці.

(ФОТО)

Наслідки цієї катастрофи годі описати словами. Їх неможливо до кінця передбачити. Може, якщо я порівняю цю трагедію з Чорнобилем 1986 року, хтось покиває з розумінням. Але навіть таке порівняння не може бути адекватним, бо цю ситуацію неможливо порівняти ні з чим. Тому не просіть мене пояснювати, хто виграє від підриву дамби. Коли масштаби трагедії доходять до рівня катастрофи, ніхто не може бути «у виграші».

Але цікаво простежити реакцію росіян на події в Новій Каховці.

Судячи з того, що кажуть російські чиновники (та їхні українські колаборанти), росіяни «намагалися підірвати невеликий фрагмент» дамби, а москва не попередила про це навіть гауляйтера Нової Каховки Володимира Лєонтьєва.

При цьому супер-турбо-мудрі військові генії в москві й де там іще не взяли до уваги той факт, що дамба вже сильно постраждала в перші місяці боїв, а вони ж понад рік її не ремонтували. І що на відміну від березня, коли рівень води був надзвичайно низький, внаслідок весняних дощів резервуар був наповнений майже до країв. Повнісінький. А це означає, що результати підриву також будуть максимально катастрофічні...

Коли дамбу було підірвано, росія не реагувала на це кілька годин: кому є діло до десятків тисяч людей, що живуть нижче за течією?

Хіба тільки десь о 6 годині ранку гауляйтер Лєонтьєв повідав, що історія про підрив ГЕС — це «нісенітниця»…

Аж десь через годину різноманітні путін-пабліки почали підхоплювати історію та ширити пояснення у стилі «взірвано лише невелику секцію греблі під час відступу російських збройних сил із правого берега Дніпра». Агов, ідіоти: якщо ви так вправно «розтрощили український контрнаступ», як ви про це писали вчора, то нащо ж відступати?

За іронією, приблизно в той самий час гауляйтер Лєонтьєв змінив платівку і почав казати, що «це українці обстріляли греблю», а згодом — що «це — серйозний теракт».

Так, ідіоти: це — теракт катастрофічного масштабу, і ви — росіяни — його замовники.

Відтоді половина російських соцмереж поринула у щасливий делірій: мовляв, затоплення може змити підрозділи ЗСУ, що розташувалися на островах нижче за течією, і вони тепер мусять мерщій евакуювати позиції… Інша половина пабліків уже взялася плодити фейки про «українську атаку» — ігноруючи повідомлення про те, що один із найкращих підрозділів ЗСрф, які несуть відповідальність за цю трагедію, а саме 1-й батальйон 203-ї мотострілецької бригади, стали першими ж жертвами водяних мас, які його змели, спричинивши загибель військових — і то масову.

… у той же час сьогодні вранці ЗСрф обстрілюють Херсон, ПКС закидають бомбами маршрути евакуації — чим заважають процесу…

… відповідно, всім стає очевидно: у російській федерації ніхто не витратив і 1 калорії на те, щоб подумати про можливі наслідки цих дій — навіть для них самих. Наочний приклад мислення у стилі «тож не діставайся ти нікому», ну і не забувайте: «усе йде за планом»...

***

У підсумку: путін та його посіпаки щойно спричинили масштабну екологічну катастрофу із абсолютно непередбачуваними — і жахливими — наслідками.

І зробили вони це після того, як їм все спускали з рук — або й безпосередньо допомагали — численні «контакти» на Заході впродовж добрих 20 років — включно із такими персонажами, як Ілон Масквіч, які вважають зображення такого штибу «проявом свободи слова».

Покладу руку на серце: назвати таке «свободою слова» — ницо для будь-якої свідомої людської істоти. Абсолютно безвідповідальні бздури людини з манією величі, яка надалі заохочує путіна і, відповідно, теж частково несе відповідальність за катастрофи, такі як у Новій Каховці 6 червня 2023 року.

… але ж у світі комунізму для багатих усі «вони» — надто великі, щоб помилятися.

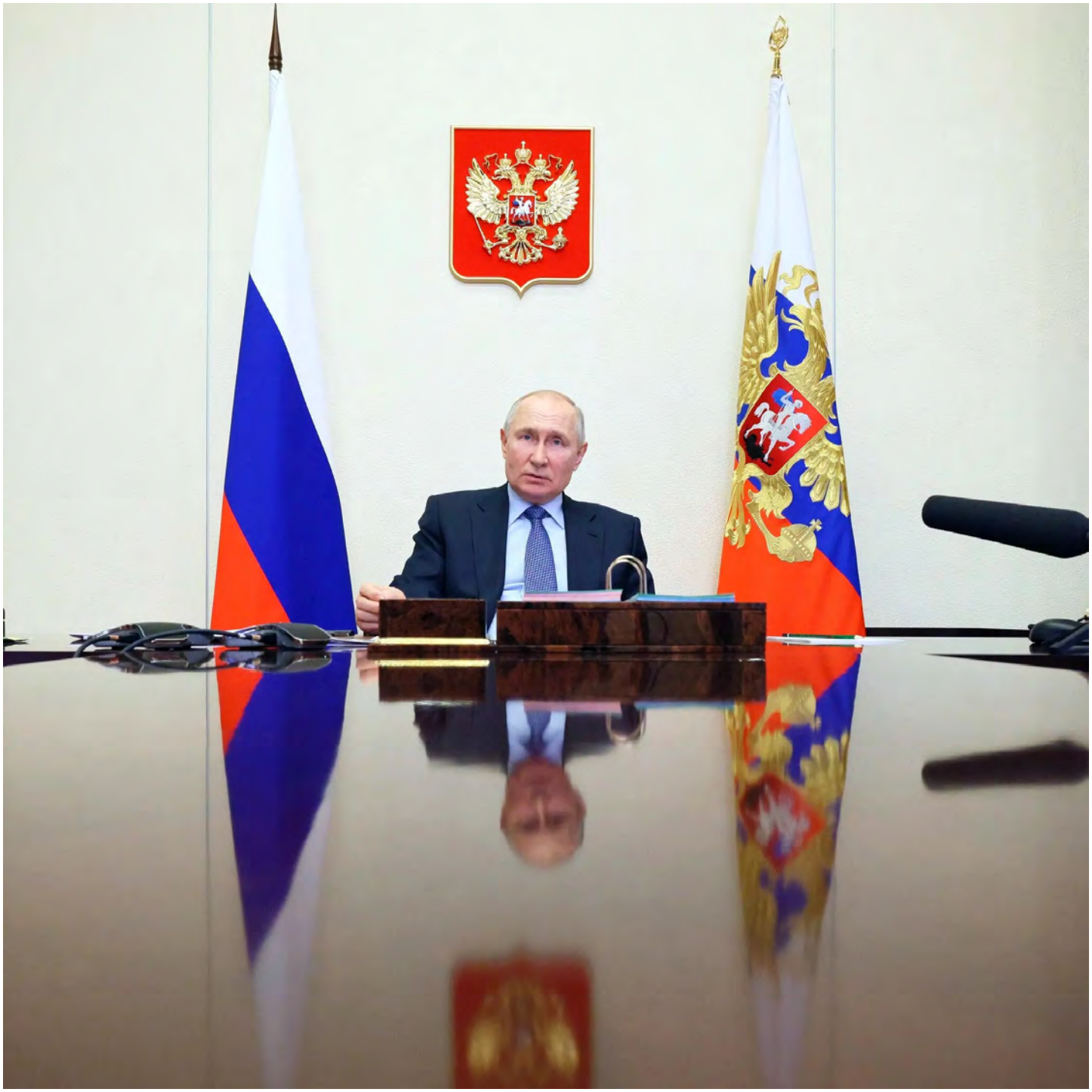
Переклад: Антон Шигімага, Антоніна Ящук

Редакція: Антоніна Ящук

***

№ 1.661

Vladimir Putin Is the World’s Most Dangerous Fool

May 9, 2023

By ***Thomas L. Friedman***

Opinion Columnist

I have not written much about the war in Ukraine lately because so little has changed strategically since the first few months of this conflict, when three overarching facts pretty much drove everything — and still do.

Fact No. 1: As I wrote at the outset, when a war of this magnitude begins, the key question you ask yourself as a foreign affairs columnist is very simple: Where should I be? Should I be in Kyiv, the Donbas, Crimea, Moscow, Warsaw, Berlin, Brussels or Washington?

And from the start of this war, there has been only one place to be to understand its timing and direction — and that's in Vladimir Putin's head. Unfortunately, Putin doesn't grant visas to his brain.

That's a real problem because this war emerged entirely from there — with, we now know, almost no input from his cabinet or military commanders — and certainly with no mass urging from the Russian people. So Russia will be stopped in Ukraine, whether it's winning or losing, only when Putin decides to stop.

Which leads to fact No. 2: Putin never had a Plan B. It's now obvious that he thought he was going to waltz into Kyiv, seize it in a week, install a lackey as president, tuck Ukraine into his pocket and put to an end any further European Union, NATO or Western cultural expansion toward Russia. He would then cast his shadow across all of Europe.

This leads to fact No. 3: Putin has put himself in a situation where he can't win, can't lose and can't stop. There's no way he can seize control of all of Ukraine anymore. But at the same time, he can't afford to be defeated, after all the Russian lives and treasure he has expended. So he can't stop.

To put it differently, because Putin never had a Plan B, he's defaulted to a punitive, often indiscriminate rocketing of Ukrainian towns and civilian infrastructure — a grinding war of attrition — with the hope that he can somehow drain enough blood from Ukrainians, and instill enough exhaustion in Kyiv's Western allies, that they give him a big enough slice of Russian-speaking eastern Ukraine he can sell to the Russian people as a great victory.

Putin's Plan B is to disguise that Putin's Plan A has failed. If this military operation had an honest name, it would be called Operation Save My Face.

Which makes this one of the sickest, most senseless wars in modern times — a leader destroying another country's civilian infrastructure until it gives him enough cover to hide the fact that he's been a towering fool.

You can see from Putin's Victory Day speech in Moscow on Tuesday that he is now grasping for any rationale to justify a war he started out of his personal fantasy that Ukraine is not a real country but part of Russia. He claimed his invasion was provoked by Western "globalists and elites" who "talk about their exclusivity, pit people and split society, provoke bloody conflicts and upheavals, sow hatred,

Russophobia, aggressive nationalism and destroy traditional family values that make a person a person."

Wow. Putin invaded Ukraine to preserve Russian family values. Who knew? That's a leader struggling to explain to his people why he started a war with a puny neighbor that he says is not a real country.

You might ask, why does a dictator like Putin feel he needs a disguise? Can't he make his people believe whatever he wants?

I don't think so. If you look at his behavior, it seems that Putin is quite frightened today by two subjects: arithmetic and Russian history.

To understand why these subjects frighten him, you need to first consider the atmosphere enveloping him — something neatly captured, as it happens, in lyrics from the song "Everybody Talks" by one of my favorite rock groups, Neon Trees. The key refrain is:

> *Hey, baby, won't you look my way?*
> *I can be your new addiction.*
> *Hey, baby, what you got to say?*
> *All you're giving me is fiction.*
> *I'm a sorry sucker, and this happens all the time.*
> *I find out that everybody talks.*
> *Everybody talks, everybody talks.*
> *It started with a whisper.*

One of the biggest lessons I've learned as a foreign affairs writer reporting from autocratic countries is that no matter how tightly controlled a place is, no matter how brutal and iron-fisted its dictator, EVERYBODY TALKS.

They know who is stealing, who is cheating, who is lying, who is having an affair with whom. It starts with a whisper and often stays there, but everybody talks.

Putin clearly knows this, too. He knows that even if he gets a few more kilometers of eastern Ukraine and holds Crimea, the minute he stops this war, his people will all do the cruel arithmetic on his Plan B — starting with subtraction.

The White House reported last week that an estimated 100,000 Russian fighters have been killed or wounded in Ukraine in just the past five months and roughly 200,000 killed or wounded since Putin started this war in February 2022.

That is a big number of casualties — even in a big country — and you can see that Putin is worried that his people are talking about it, because, beyond criminalizing any form of dissent, in April he rushed through a new law cracking down on draft dodging. Now anyone who doesn't show up will face restrictions on banking, selling property, even getting a driver's license.

Putin would not be going to such lengths if he was not fearful that, despite his best efforts, everyone was whispering about how badly the war is going and how to avoid serving there.

Read the ***recent essay*** in The Washington Post by Leon Aron, a historian of Putin's Russia and a scholar at the American Enterprise Institute, about Putin's visit in March to the Russian-occupied Ukrainian city of Mariupol.

"Two days after the International Criminal Court charged Putin with war crimes and issued a warrant for his arrest," Aron wrote, "the Russian president came to Mariupol for a few hours. He was filmed stopping by the 'Nevsky microdistrict,' inspecting a new apartment and listening for a few minutes to the effusively grateful occupants. As he was leaving, a barely audible voice is heard on the video, crying out from a distance: 'Eto vsyo nepravda!' — 'It's all lies!'"

Aron told me that the Russian media later scrubbed "It's all lies" from the audio, but the fact that it had been left in there may have been a subversive act by someone in the official Russian media hierarchy. Everybody talks.

Which leads to the other thing Putin knows: "The gods of Russian history are extremely unforgiving of military defeat," Aron said. In the modern era, "when a Russian leader ends a war in a clear defeat — or with no win — usually there is a change of regime. We saw that after the first Crimean War, after the Russo-Japanese war, after Russia's setbacks in World War I, after Khrushchev's retreat from Cuba in 1962 and after Brezhnev and company's Afghanistan quagmire, which hastened Gorbachev's perestroika-and-glasnost revolution. The Russian people, for all their renowned patience, will forgive a lot of things — but not military defeat."

It's for these reasons that Aron, who just finished a book about Putin's Russia, argues that this Ukraine conflict is far from over and could get a lot worse before it is.

"There are now two ways for Putin to end this war he cannot win and cannot walk away from," Aron said. "One is to continue until Ukraine is bled dry and/or the Ukraine fatigue sets in in the West."

And the other, he argued, "is to somehow force a direct confrontation with the U.S. — bring us to the precipice of an all-out strategic nuclear exchange — and then step back and propose to a scared West an overall settlement, which would include a neutral, disarmed Ukraine and his holding on to the Crimea and Donbas."

It's impossible to get into Putin's head and predict his next move, but color me worried. Because what we do know, from Putin's actions, is that he knows his Plan A has failed. And he will now do anything to produce a Plan B to justify the terrible losses that he has piled up in the name of a country where everybody talks and where defeated leaders don't retire peacefully.

The Times is committed to publishing a diversity of letters to the editor. We'd like to hear what you think about this or any of our articles. Here are some tips. And here's our email: letters@nytimes.com.

***

Thomas L. Friedman is the foreign affairs Op-Ed columnist. He joined the paper in 1981, and has won three Pulitzer Prizes. He is the author of seven books, including "From Beirut to Jerusalem," which won the National Book Award. @tomfriedman · Facebook

***

2023-05-09

Фридман

В последнее время я мало что писал о войне на Украине, потому что так мало что изменилось стратегически с первых нескольких месяцев этого конфликта, когда **три всеобъемлющих факта в значительной степени привели все - и до сих пор так.**

Факт No. 1

Как я писал с самого начала, когда начинается война такого масштаба, ключевой вопрос, который вы задаете себе как обозреватель по иностранным делам, очень прост: где я должен быть? Должен ли я быть в Киеве, на Донбассе, Крыму, Москве, Варшаве, Берлине, Брюсселе или Вашингтоне?

И с самого начала этой войны было только одно место, чтобы понять ее сроки и направление - и это в голове Владимира Путина. К сожалению, Путин не предоставляет визы своему мозгу.

Это реальная проблема, потому что эта война возникла полностью оттуда - теперь мы знаем, почти без участия со стороны его кабинета или военных командиров - и, конечно, без массовых призывов со стороны русского народа. Таким образом, Россия будет остановлена в Украине, будь то победа или поражение, только тогда, когда Путин решит остановиться.

Что приводит к факту No. 2

У Путина никогда не было плана Б. Теперь очевидно, что он думал, что собирается вальсировать Киев, захватить его через неделю, установить лакея в качестве президента, спрятать Украину в карман и положить конец любому дальнейшему Европейскому союзу, НАТО или западной культурной экспансии в сторону России. Затем он бросал свою тень по всей Европе.

Это приводит к факту No. 3

Путин поставил себя в ситуацию, когда он не может победить, не может проиграть и не может остановиться. Он больше не может захватить контроль над всей Украиной. Но в то же время он не может позволить себе быть побежденным после всех русских жизней и сокровищ, которые он израсходовал. Так что он не может остановиться.

Иным образом, поскольку у Путина никогда не было плана Б, он объявил по умолчанию карательные, часто неизбирательные ракеты украинских городов и гражданской инфраструктуры - шлифовальная война на истощение - в надежде, что он сможет каким-то образом слить достаточно крови у украинцев и привить достаточное истощения западным союзникам Киева

План Б Путина заключается в том, чтобы скрыть, что план А Путина потерпел неудачу. Если бы эта военная операция имела честное название, она называлась бы операция "Спаси мое лицо".

Что делает это одной из самых больных и бессмысленных войн в наше время - лидер разрушает гражданскую инфраструктуру другой страны, пока это не даст ему достаточно прикрытия, чтобы скрыть тот факт, что он был возвышающимся дураком.

Из речи Путина в День Победы в Москве во вторник видно, что теперь он понимает любое обоснование, чтобы оправдать войну, которую он начал из своей личной фантазии о том, что Украина не настоящая страна, а часть России. Он утверждал, что его вторжение было спровоцировано западными «глобалистами и элитами», которые «говорят о своей эксклюзивности, яме людей и расколе общества, провоцируют кровавые конфликты и потрясения, сеют ненависть, русофобию, агрессивный национализм и разрушают традиционные семейные ценности,

Ух ты. Путин вторгся в Украину, чтобы сохранить российские семейные ценности. Кто знал? Это лидер изо всех сил пытается объяснить своему народу, почему он начал войну с дерзкой соседкой, которая, по его словам, не настоящая страна.

Вы можете спросить, **почему такой диктатор, как Путин, считает, что ему нужна маскировка? Разве он не может заставить свой народ верить во все, что он хочет?**

Я так не думаю. **Если вы посмотрите на его поведение, кажется, что Путин сегодня очень напуган двумя предметами: арифметикой и российской историей.**

Чтобы понять, почему эти темы пугают его, вам нужно сначала рассмотреть атмосферу, окутывающую его - что-то аккуратно запечатленное, как это происходит, в тексте песни ***"Everybody Talks"*** одной из моих любимых рок-групп, ***Neon Trees***. Ключевым припевом является:

Эй, детка, ты не будешь смотреть на меня? Я могу быть твоей новой зависимостью. Эй, детка, что ты хочешь сказать? Все, что ты мне даешь, это вымысел. Мне жаль, лох, и это происходит постоянно. Я узнаю, что все говорят. Все говорят, все говорят. Все началось с шепота.

Один из самых больших уроков, который я усвоил как писатель по иностранным делам, сообщающий из автократических стран, заключается в том, что

— независимо от того, насколько жестко контролируется место, независимо от того, насколько жестоким и железным кулаком его диктатор, ВСЕ ГОВОРЯТ.

Они знают, кто ворует, кто обманывает, кто лжет, кто с кем имеет роман. Он начинается с шепота и часто остается там, но все говорят.

Путин тоже это знает. Он знает, что даже если он получит еще несколько километров восточной Украины и удержит Крым, как только он остановит эту войну, все его люди сделают жестокую арифметику по его плану Б - начиная с вычитания.

Белый дом сообщил на прошлой неделе, что примерно 100 000 российских боевиков были убиты или ранены на Украине всего за последние пять месяцев и примерно 200 000 убитых или раненых с тех пор, как Путин начал эту войну в феврале 2022 года.

Это большое количество жертв - даже в большой стране - и вы можете видеть, что Путин обеспокоен тем, что его народ говорит об этом, потому что, помимо криминализации любой формы инакомысия, в апреле он бросился через новый закон, борющийся против уклонения от законопроекта. Теперь любой, кто не появится, столкнется с ограничениями на банковское дело, продажу недвижимости и даже получение водительских прав.

Путин не пошел бы на такие меры, если бы не боялся, что, несмотря на все его усилия, все шепчут о том, насколько плохо идет война и как избежать там службы.

Прочитайте недавнее эссе в The Washington Post Леона Арона, историка Путинской России и ученого Американского института предпринимательства, о визите Путина в марте в оккупированный Россией украинский город Мариуполь.

"Через два дня после того, как Международный уголовный суд обвинил Путина в военных преступлениях и выдал ордер на его арест, - написал Арон, - президент России приехал в Мариуполь на несколько часов. Его снимали, останавливаясь в микрорайоне Невского, осматривая новую квартиру и несколько минут слушая эффузивно благодарных жильцов. Когда он уходил,

на видео слышен едва слышимый голос, кричащий издалека: «Это vsyo nepravda!» — «Это все ложь!»

Арон сказал мне, что российские СМИ позже убрали «Это все ложь» из аудио, но тот факт, что он был оставлен там, возможно, был подрывным актом кого-то в официальной иерархии российских СМИ. Все говорят.

Что приводит к другой вещи, которую знает Путин:

> **"Боги российской истории крайне не прощают военного поражения"**, - сказал Арон. В современную эпоху "когда российский лидер заканчивает войну явным поражением - или без победы - обычно происходит смена режима. Мы видели это после первой Крымской войны, после русско-японской войны, после неудач России в Первой мировой войне, после отступления Хрущева с Кубы в 1962 году и после трясины Брежнева и компании в Афганистане, которая ускорила перестройно-гласностную революцию Горбачева. Русский народ, несмотря на все свое известное терпение, простит многое, но не военное поражение".

Именно по этим причинам Арон, который только что закончил книгу о путинской России, утверждает, что этот конфликт на Украине далек от завершения и может стать намного хуже.

"Теперь у Путина есть два способа закончить эту войну, от которую он не может победить и не может уйти", - сказал Арон.

> 1) — "Один должен продолжаться до тех пор, пока Украина не высохнет кровью и/или на Западе не появится усталость Украины".
>
> 2) — А другой, утверждал он, "это каким-то образом навязать прямую конфронтацию с США - довести нас до пропасти тотального стратегического ядерного обмена - а затем отступить и предложить испуганному Западу общее урегулирование, которое будет включать в себя нейтральную, разоруженивную Украину и его удержание Крыма и Донбасса".

Невозможно попасть в голову Путина и предсказать его следующий шаг, но я волнуюсь. Потому что из действий Путина мы знаем, что он знает, что его план А потерпел неудачу.

И теперь он сделает все, чтобы разработать план Б, чтобы оправдать ужасные потери, которые он накопил во имя страны, где все говорят и где побежденные лидеры не уходят на пенсию мирно.

***

№ 1.662

Бєня всьо

2 июня, 2023

2023-06-02

Антон ***Швец***

Чому я вважаю, що зірка Коломойського здається вже остаточно закотилася.

Нещодавно стало відомо, що Коломойський, Боголюбов та всі їх міньйони відмовились від свідчень у Високому Суді Лондона по справі Привату. Це автоматично означає, що Бєню чекає поразка у суді, питання лише в тому чи вона буде просто великою, чи буде прям критичною для виживання самого Бєні.

Багато людей задавало питання «а чого так сталося?». Бо Бєня ж витратив величезну кількість грошей та застосував весь свій вплив аби за допомогою української корумпованою судової системи розвалити позицію України у суді. Намагався захопили важелі керування НБУ та самим Приватом. Намагався зробити так, аби справа Привату не підпала під британську юрисдикцію. Загалом робив все, щоб показати, що питання Високого Суду для нього принципове. Він навіть зумів перенести розгляд справи у Високому Суді Лондону на рік, бо кому війна, а кому мати рідна. І тут, у критичний момент, дав задню. Чого так?

Відповідаю по порядку.

1. По-перше. Чому Лондонський суд критичний для Бєні?

Через суму, яка підвисла у Лондоні.

Справа йде десь про 3 мільярди доларів. Не така критична й сума для українських олігархів, скажете ви? Не зовсім. Справа в тому, що для того аби прийняти участь у суді Коломойський повинен був показати та ЗАМОРОЗИТИ для цього ті самі 3 мільярди баксів. Тобто це аудійовані, білі та чисті активи, які тепер неможливо на когось перекинути, бо діє фріз, тобто та сама заморозка. Простими словами арешт. Для Суду Лондону неможливо показати фейковий аудит та сказати, що Нікопольський завод феросплавів коштує мільярд баксів. Воно так не працює.

Важлива примітка.

> Ми не знаємо, що саме показав Бєня для фрізу у Лондоні. Це таємна інформація і суд її не розкриває. Здається вона відома британським представникам України, але вони також її не скажуть нікому.

Тут є дві точки зору на цю суму.

> 1) — Перша це умовна реакція Ходорковського у якого свого часу росія забрала мільярд баксів. Тоді адвокат Ходора сказав журналістам «Ви думаєте це останній мільярд?». Тобто ідея в тому, що Бєня просто поліняє на якісь гроші, а гроші в нього є. Або ще вкраде. Десь. Він вміє.

Інша точка зору каже, що

> 2) — 3 мільярди чистих баксів, які можна показати на Заході, це не тільки особисто все, що накрав та відмив Бєня за все життя. А і бабки багатьох його кентів і кентів Боголюбова. Ну наскірдувати яхт, віл, літаків, рахунків на 3 мільярди не так вже й просто, навіть якщо ти Коломойський та Боголюбов разом. Тобто це так би мовити общак групи Приват. І цей общак Бєня підвіл під міжнародний фріз обіцянками, що він все порішає. Якщо рішення Високого суду буде на декілька мільярдів на користь України, то Бєня провтикав общаковське бабло. А вивести законно активи з під фрізу неможливо. Корона запам’ятає назавжди, що якісь тіпи нахлобучили їх суд.

Саме тому Бєня намагався якось там повпливати на перспективу Приватбанку у суді, щоб або унеможливити засідання, або зробити позицію Привату слабкою. Не вийшло і я дякую всім хто допомагав тиснути на українські суди, аби не дати Бєні порішать все тут. Дякую всім хто допомагав захистити Приват. Це і ваша перемога також. Ось так проста акція Демсокири під судом перетворюється на реальні мільярди.

2. Чому Бєня відмовився свідчити у Високому Суді Лондона?

Багато хто каже, що справа була в тому, що Бєня не може приїхати у Британію та дати свідчення. Але це не так. Високий Суд Лондона у порядку виключення дозволив і Бєні, і Боголюбову дати свідчення по відео. Тому справа не в тому, що Бєня ссить кудись виїхати з України.

Справа в іншому.

І Бєня відмовляється свідчити у Високому суді не перший раз.

Справа в тому що лондонський суд приймає для розбору ВСІ види домовленостей. В тому числі, наприклад, усні. Тобто два поважних джентльмена можуть домовитися на словах про бізнес, і суд буде розбирати чи виконали вони угоду. Але з часів королеви Вікторії у Лондоні полюбили судитися не тільки британські джентльмени, а багато хто ще. Тому джентльменам там тепер не вірять на слово.

Високий Суд Лондону проводить багатогодинні перехресні допити всіх свідків. День за днем. Там сидять дуже якісні спеціалісти по допитам, які вміють встановити істину.

Ось вам нещодавній приклад.

> Свого часу Мкртчан, Гайдук та Тарута просрали все, що у них було в «Індустріальному Союзі Донбасу» і вирішили продатися російському Євразу. Ну як продатися. Ну як Євразу.
>
> ІСД на той момент був пачкою з під сухариків з величезними боргами і фактично мав від'ємну вартість. Борги були десь у 2-2,5 мільярди баксів. Росіяни б могли просто забрати ІСД за нуль. Але це ж росія. Звісно Євразу купувати ІСД не було ніякого сенсу. І Євраз нічого і не купив. Купив ВЄБ, тобто фактично кремль, навіть менеджери в ІСД сиділи не евразівські, а ВЕБовські. І купували не ІСД звісно, навіщо він кому потрібний, а купували важелі впливу на Україну(у вигляді працівників), Таруту та Юлію Тимошенко.

ВЄБ це такий російський фсбшний типу банк для саме таких справ. Комуністи його створили у його у 20х як зовнішньоторговий банк СРСР. Ну як створили – віджали. Перший голова ВЕБу – комуніст, секретар Комінтерну — диверійної організації комуністів. Другий голова – палач, голова революційного трибуналу росії, розстріляний. Третій голова – брат першої дружини Сталіна Сванідзе, також розстріляний. Ну і далі було якось так само.

По ітогу Тарута та Мкрчан разом з керівництвом та менеджерами ВЕБу (откати откатікі) отримали 8 мільярдів баксів під лише ПОЛОВИНУ ІСД.

Бабкі розпиляли, мімоходом ще кинувши один одного. Тарута на ці бабки потім всю Україну своїми білбордами завісив.

У 2019 за цю оборудку у росії вирішили когось наказати. Бо на ВЕБ прийшов Шувалов і почав розматувати схєматози папірєдників.

Керівників ВЕБу було наказувати ніззя, бо це скрєпа і поважні люди, і взагалі вони це робили за наказом зверху, тому на вибір могли впаяти строк або Таруті (який на той час був в Україні) або Мкрчану (який був у моськві).

Не пощастило Мкртчану. Бо в цей момент Тарута домовився з росіянами, та типу виїхав в Білорусь, щоб дати російським слідчим свідченняна Мкрчана. Йшов 2019 рік. Свідчення Тарута дав, Мкрчан отримав 10 років і астрономічний штраф у пару сотень мільярдів російських фублєй. Суд над Мкрчаном був ЗАКРИТИЙ, бо там була ціла купа документів з грифом «секретно». Ну щоб точно ніхто не мав сумнівів як і навіщо ВЕБ купував ІСД. І що таке ВЕБ насправді.

Мкрчан, Тарута та ще один власник ІСД Гайдук ще до всього цього вирішили судитися у Високому Суді Лондона.

Бо домовлялися вони про продаж ІСД на словах. Ну і кинули, звісно, один одного. І судитися вирішили у Лондоні, бо там розбирають і такі справи.

І суд розмотав всьо. Тупо всьо.

Виявилося, що

1) — Таруту у 2019 році нелегально вивезли з Білорусі в росію з його згоди, і вже у росії він давав свідчення представникам слідкому рф. А Високому Суду брехав.

Виявилося що

2) — «структурував» кидок Тарутою Гайдука особистий палач Кадирова Адам Делімханов та його люди. Яких Тарута називав не кадирівцями, а «колекторами», лол.

Загалом

3) — Високий Суд Лондона відмовив всім сторонам спору (бо ви ж обригані),

4) — а Таруту, через те що він брехав суду на допитах (цитата з рішення суду — plainly just not telling the truth), змусили компенсувати витрати всіх учасників перехресного позову.

Ось так розматують у Лондоні. До кровавої бульки з носу. Тарута потім сказав що суд був «упереджений». Угу.

Як ми бачимо

> **— Високий Суд Лондона має колосальну кваліфікацію розкривати найскладніші справи.**

Саме через перехресні допити, залучення інсайдерів та свідків. Дістануть всьо з минулого, всіх опитають і якщо ти там десь брехав то на п'ятому восьмигодинному допиті ти попливеш. Там просто не вийде брехати, бо це розкриють і витягнуть інфу. І всі результати після допитів БУДУТЬ ОПУБЛІКОВАНІ.

Саме тому

1) — Пінчук, який подав у Високий Суд Лондона позов проти Коломойського за Криворізький комбінат, отримав мирову угоду від Бєні, подробиці якої потом частково сплили у Панама Пейперз.

2) — Як тільки справа дійшла до того, що Коломой з Боголюбовим повинні були давати свідчення, вони здалися і пішли на угоду. І повернули Пінчуку якісь активи.

3) — Саме тому, що розуміли, що перехресний допит не витягнуть, і Пінчук їх вгатить вже на два мільярди баксів, а не на сотні мільйонів.

З цікавого:

– справу Приватбанку від України ведуть ТІ САМІ юристи, які колись вели для Пінчука справу по комбінату — Хогани. Тобто кейс успіху є.

Звісно, що менеджмент сучасного Приватбанку ні на яку мирову угоду з Бєнєй не піде. Корпоративне управління as is.

Як не піде на угоду і влада України, яка віджала у Коломоя Укрнафту і багато чого ще, і яка забрала у Коломоя українське громадянство (офіційних підтверджень виключення Бєні з українського громадянства все ще нема).

Звісно, що і Порошенко і Гонтарева легко дадуть свідчення у Суді Лондону, про те як націоналізовували Приват. Їм нема чого приховувати. Вони робили свою роботу.

3. Всі проти Бєні. Всі

Піти у суд і розповісти під запис, що вони робили з Приватом Бєня та Боголюбов не хочуть, бо розуміють, що всі ці матеріали отримають хлопці з ФБР. І далі буде гірше. Можуть навіть обійтись без екстрадиції, просто вивезуть на нейтральну територію і забудуть у багажніку.

В мене була пересторога, що Бєня та Боголюбов відмовляться свідчити особисто, та виснуть якихось фунтів з Привату, які дадуть свідчення в режимі «тут я був про це скажу, а тут не був і не скажу».

1) — Дубілета старшого, наприклад.

2) — Але ніхто з їх фунтів вочевидь також не погодився давати свідчення, бо ФБР не спить.

3) — Наговорити на гарантований строк та екстрадиції не бажають навіть люди з паспортами Ізраїлю. Схема розсипалась, всі рятують власні дупи і сидять на них рівно.

Відмова давати свідчення це автоматичний програш у справі.

Тепер

— Високий Суд буде розглядати лише свідчення української сторони. І виходити з позиції, що аргументи опонентів скоріш за все брехня, яку вони навіть не здатні підтримати свідченнями особисто.

І все питання лише в тому скільки грошей з 3 мільярдів баксів Суд присудить Україні. Сподіваюсь що позов буде підтриманий на 100%.

Але може бути, що завгодно.

Бо

1) — навіть податися в Високий суд довелося за допомогою складної юридичної казуїстики. Як я вже казав, активи перед початком суду потрібно було показати, Бєня їх показав, і це, на мою думку, величезні гроші.

2) — Після того як Україна їх отримає, а Бєня втратить, «йому глина». Від власних кентів, яких він «підписав на цей блудняк».

На мою думку

3) — **це кінцева зупинка для Бєні**. **Він «кидала для своїх». Людина яка забрала в них все, що було награбовано та виведено за кордон. Все на що повинні були жити вони та їх нащадки.**

Звісно українські олігархи не такі люди, яких просто позбутися. І не з таких замєсів виходили з перемогою. Але зазвичай вони це робили, бо навколо були люди, які допомагали їм. У Бєні таких людей вже не буде. Всі знають тепер за Бєню, що він кидала.

Бєня полюбляв приказку, що життя це супермаркет. Бери все що забажаєш, але пам’ятай, що каса попереду. Тепер до каси дійшов і він. Яка іронія.

Цікаво, чи уявляв він собі таке майбутнє у 2019 році?

Думаю, що ні.

***

№ 1.663

Війна з росією, потрібна консолідація суспільства і спільна робота на перемогу та заради швидкого відновлення? У Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України під керівництвом Олександра Кубракова, про це, схоже, не в курсі...

2023-06-07

Могильний

Знаєте, чим вони займаються от прямо зараз? Проведенням абсурдних по своїй суті "експертних консультацій" по імплементації скандального корупційного законопроекту 5655, який досі не підписаний Володимиром Зеленським.

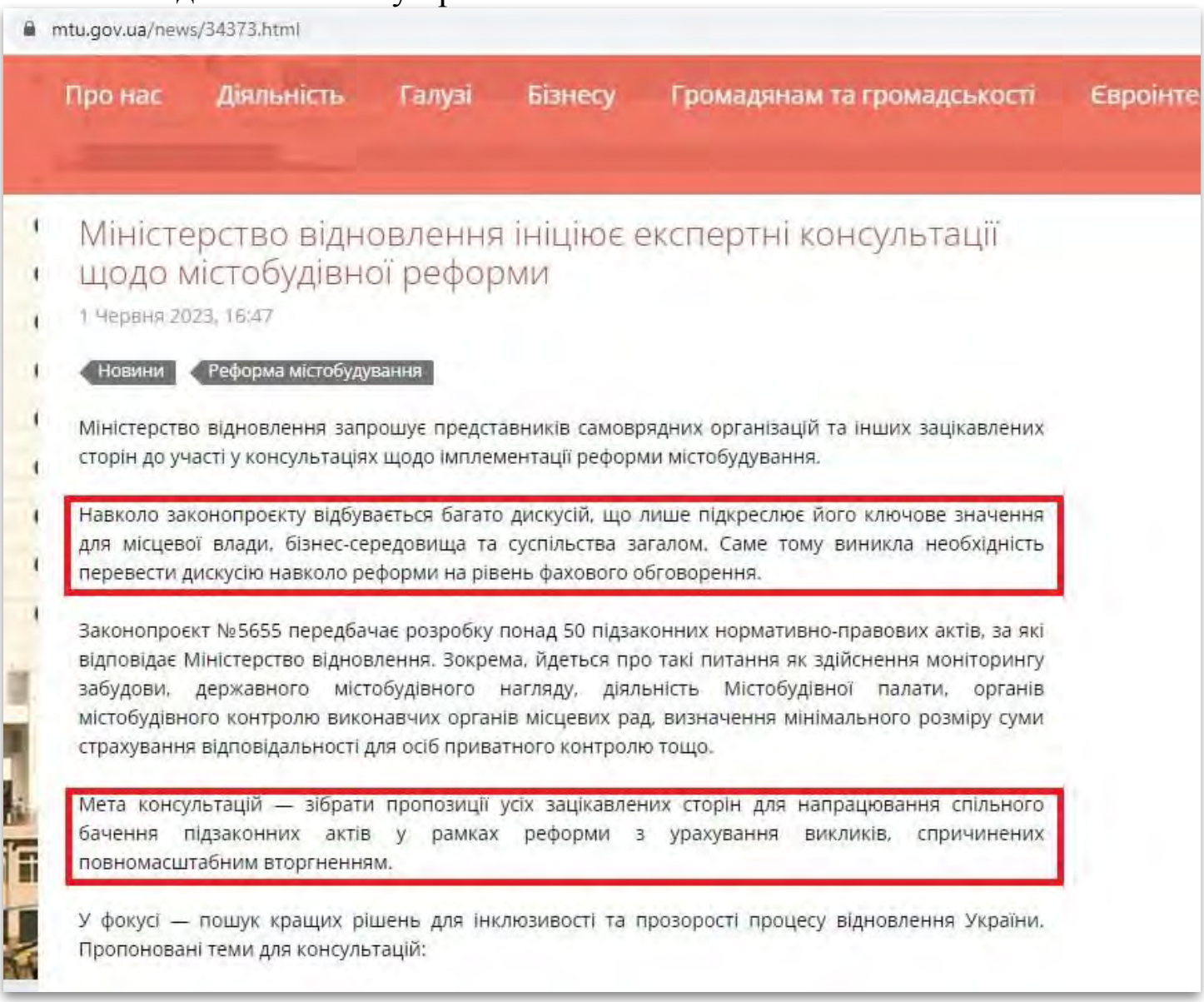
Ще раз: віце-прем'єр свідомо розхитує човна під час війни, підштовхуючи Президента на підписання руйнівного для України закону, що в інтересах

будівельної мафії завдяки брехні та зловживання довірою протягнула голова партії Слуга Народу Олена Шуляк.

Міністерство викидає ресурси де-факто на піар і рекламу закону, який взагалі може ніколи не набрати чинності, бо якщо у Зеленського залишилися бодай якісь клепки в голові, то він накладе вето - нехай із порушенням встановлених Конституцією строків, але для нього це далеко не перший закон із вето через місяці.

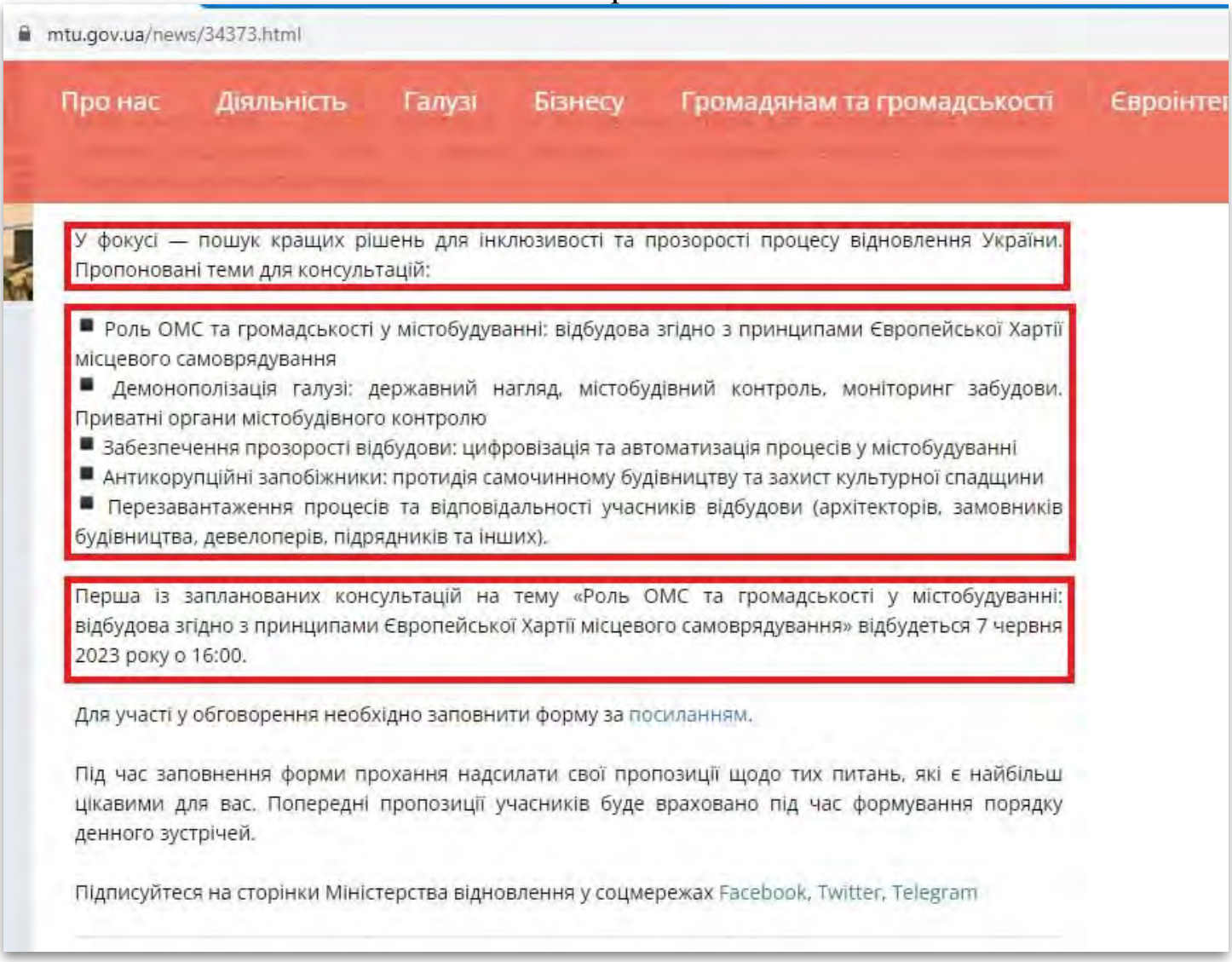
Чому мова йде саме про піар-акцію Мінвідновлення, що проводиться з ціллю тиску на Зеленського заради отримання потрібного рішення?

Навіть якщо клепок в голові Зеленського не залишилося і він вирішить таки знищувати Україну зсередини, то все одно ЗП 5655 набирає чинності лише через 6 місяців (!) після публікації. Мінвідновлення немає жодного сенсу порушувати ст. 19 Конституції і займатися зараз "імплементацією" законопроекту, який ще на реальний закон навіть не перетворився - у них буде більш ніж достатньо часу зробити все законно в межах своїх повноважень.

Просто оцінить рівень лицемірства та маніпулятивності Кубракова і Ко.

"Навколо законопроєкту відбувається багато дискусій, що лише підкреслює його ключове значення для місцевої влади, бізнес-середовища та суспільства загалом. Саме тому виникла необхідність перевести дискусію навколо реформи на рівень фахового обговорення."

"Мета консультацій — зібрати пропозиції усіх зацікавлених сторін для напрацювання спільного бачення підзаконних актів у рамках реформи з урахування викликів, спричинених повномасштабним вторгненням."

Дискусій навколо 5655, що підкреслює його ключове значення, АЛЕ (!) у них **виникла необхідність провести фахові дискусії НЕ по законопроекту, а підзаконним актам**, що теоретично НЕ можуть жодним чином вирішити закладені на рівні Закону проблеми.

"У фокусі — пошук кращих рішень для інклюзивості та прозорості процесу відновлення України.

Пропоновані теми для консультацій:

> **1) Роль ОМС та громадськості у містобудуванні: відбудова згідно з принципами Європейської Хартії місцевого самоврядування"**

До цього я повернуся далі.

> **"2) Демонополізація галузі: державний нагляд, містобудівний контроль, моніторинг забудови. Приватні органи містобудівного контролю"**

У органів місцевого самоврядування та, навіть, ДІАМ, відбираються повноваження контролю за проектувальниками, експертами, авторським та технічним наглядом, віддаючи це все Мінвідновлення.

Вибачте,

> **— коли контроль над БІЛЬШІСТЮ учасників будівництво відбирають у великої кількості органів і віддають одному, це точно ДЕмонополізація галузі?**

Щодо приватного контролю,

то було би непогано, якби Кубраков і Ко бодай раз уважно прочитали Конституцію України, бо у

> — ст. 42 там прямо написано: **"ДЕРЖАВА захищає права споживачів, ЗДІЙСНЮЄ КОНТРОЛЬ за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, ..."**

Під час воєнного стану, змінювати Конституцію неможна, а порушувати, приймаючи закони, що суперечать Конституцію, можна?

> **"3) Забезпечення прозорості відбудови: цифровізація та автоматизація процесів у містобудуванні"**

Прозорість ВЖЕ є - це перша реформа Шуляк і СН зі створенням ЄДЕССБ. За ЧИННИМ законом, все відкрито і прозоро ще з 01.12.2020.

А от з автоматизацією взагалі весело. У 5655 ця автоматизація ЗМЕНШУЄТЬСЯ у порівнянні з діючою, рівень якої відповідно до вимог закону встановив Кабмін в Порядку ведення ЄДЕССБ.

> **"4) Антикорупційні запобіжники: протидія самочинному будівництву та захист культурної спадщини"**

Тобто, самочинним будівництвом та знищенням культурної спадщини у нас займаються органи влади та їх посадові особи? Органи влади займаються не наданням документів на НЕзаконне будівництво, блокуванням проведення перевірок НЕзаконного будівництва, розкраданням на будівництві за публічні кошти, а самочинним будівництвом і знищенням культурної спадщини? ;)

"5) Перезавантаження процесів та відповідальності учасників відбудови (архітекторів, замовників будівництва, девелоперів, підрядників та інших)."

Тут все чесно - повне перезавантаження!

З замовників та девелоперів знімається ВСЯ відповідальність за НЕзаконне будівництво у разі отримання ними у ПРИВАТНИХ осіб необхідних паперців і права на це НЕзаконне будівництво.

1) — Архітектори та експерти, які заміняють за 5655 чиновників, будуть сплачувати штрафи, замість відсидки по ст. 364 КК, що мала стримувати чиновників.

2) — І розмір штрафів на архітекторів та експертів для великого будівництва - на порядок менший за озвучений Шуляк і Ко розмір хабарів в будівництві. Такий собі: "Будуємо незаконно - дешево і сердито!" ;)

До речі, красти публічні гроші на відбудові - взагалі чудовий і безпечний бізнес по 5655!

Приклад:

— Навіть якщо виявлять завищення цін - в усьому винні якісь експерти (штраф заплатять у кілька сотень тис грн), а чиновники і директори ДП у зникненні мільярдів взагалі невинні, бо відповідальність "перезавантажено" під новий безпечний формат корупції.

"Перша із запланованих консультацій на тему «Роль ОМС та громадськості у містобудуванні: відбудова згідно з принципами Європейської Хартії місцевого самоврядування»"

Законопроект 5655 прямо СУПЕРЕЧИТЬ принципам Європейської Хартії місцевого самоврядування - він ПОЗБАВЛЯЄ територіальні громади права на визначення як розвитку в цілому, так і забудови, власних населених пунктів.

Законопроект, в інтересах приватних забудовників, РОЗРИВАЄ зв'язок між плануванням території та її наступною забудовою. Не важливо, яку містобудівну документацію затвердить територіальна громада через свою місцеву раду - забудовники за 5655 замість нинішньої забудови у відповідності до містобудівної документації, отримують право забудовувати у відповідності до цільового призначення ділянки, яке встановлювалося колись давно, або змінено як їм вигідно завдяки дерегуляції земельних відносин.

Орендарів комунальних ділянок та приватних власників землі взагалі НЕ будуть турбувати потреби міста і хто і що там хоче відновлювати - вони отримують право будувати те, що їм найбільш вигідно!

Територіальна громада не буде мати жодних можливостей навіть зупините НЕзаконне будівництво із купленим у приватних експертів позитивним висновком - ЗП 5655 передбачає лише штрафи для проектувальників/ експертів, але отримане у НЕзаконний спосіб забудовником право на НЕзаконне будівництво стає недоторканим.

В мене запитання навіть не до Зеленського, бо він у своїй інформаційній бульбашці все одно далекий від розуміння ситуації в Україні, а до Офіс Президента України.

Ви там серйозно думаєте, що суспільство мовчки проковтне таку "реформу"?

***

№ 1.664

Том Купер активізувався у написанні поточних звітів і ми ледве за ним встигаємо… На додачу до попереднього звіту, що з'явився 6 червня, публікуємо ще один із того ж дня. До вечора закінчимо вчорашній і візьмемося за сьогоднішній.

В цьому звіті Купер наводить статистику запуску/збиття російських ракет – і цифри вражають, проте нарікає, що зайняті відбиттям терористичних повітряних атак українські ППО не можуть належно працювати вздовж лінії фронту. Імпліцитно зрозуміло, що саме це й затримує більш рішучий наступ ЗСУ.

У другій частині звіту Купер аналізує обстановку під Бєлгородом (він думає, що тут скоро може бути окремий театр воєнних дій), Куп'янськом, Бахмутом та на південь від Запоріжжя. Певні успіхи в ЗСУ на цих напрямках є, проте загальний настрій ще не починався. Підрозділи російських добровольців, що діють під Бєлгородом, тримаються значно краще, ніж про це говорять російські медіа.

Оригінал https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-6-june-2023

Переклад: Микола Ковальчук, Тетяна Саніна, Антон Шигімага, Антоніна Ящук

Редакція: Ростислав Семків

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 6 ЧЕРВНЯ 2023

Усім вітання!

Минулі кілька днів я, як і багато хто, думав і вагався, на що насамперед звернути увагу. А розповісти є про що, хоча не все мені видається важливим. З другого боку, я мав кілька цікавих розмов із дуже добре поінформованими людьми.

У результаті вийшло накидати швидкий і поверховий звіт і невеличкий аналіз. Найближчими днями напишу більше і детальніше.

ПОВІТРЯНА/РАКЕТНА ВІЙНА

1 червня близько 02:45 за київським часом росіяни запустили (за офіційними даними від України) по Києву 7 балістичних/квазібалістичних ракет «Іскандер-М» і 3 «Іскандер-К» із Брянської області. Українська протиповітряна оборона заявила, що всі 10 ракет було збито, але деякі українці і, звісно, всі російські соцмережі зрештою дійшли висновку, що росіяни «щонайменше» один раз влучили в будівлю адміністрації ГУР МО України [Головне управління розвідки – ред.] https://t.me/insiderUKR/55574?utm_source=substack&utm_medium=email . Крім того, загинуло щонайменше троє цивільних осіб: як повідомляється, їх убило уламками збитих російських ракет — і то під час спроби дістатися до укриття... Ось що, на жаль, трапляється, коли ракети швидкі, як «Іскандер»: ситуація з бомбосховищами в Києві й так критична (бо їх надто мало), та ще й люди просто не можуть добігти до них вчасно.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1] На фото адміністрації ГУР МО, схоже, видно результати або влучання «шахеда», або падіння уламків «Іскандера» вночі з 31 травня на 1 червня.

Того ж вечора близько 23:00 росіяни атакували Київщину ще одним потоком «шахедів». Цього разу всі летіли з південного напрямку вздовж Дніпра. Українці заявили про 21 збитий БПЛА.

Близько 3:00 ранку 2 червня за ними полетіли ракети Х-101 і Х-555, випущені бомбардувальниками Ту-95, які, як завжди, запустили ракети з-над Каспійського моря. Цього разу вони увійшли в повітряний простір України з північного напрямку. Українці заявили, що всі 15 ракет було збито, але багато цивільних отримали поранення від уламків, пошкоджено кілька будинків і автомобілів...

У ніч із 3 на 4 червня росіяни випустили щонайменше чотири крилаті ракети Х-101 та Х-555 в напрямку Одеси, а також невідому кількість «шахедів» з боку Брянська. Повітряну тривогу оголосили на Вінничині, Кіровоградщині, Черкащині та Хмельниччині. Українці заявили, що всі чотири крилаті ракети і

три БПЛА були збиті, але дві ракети влучили (згідно з повідомленням Головнокомандувача ПС ЗСУ) в «оперативний аеродром біля Кропивницького» (аеродром Канатове, за кілька кілометрів на північний схід від міста). Також повідомлялося про повітряні удари по Полтавській та Київській областях. А найбільше постраждав Дніпро — особливо Підгородне, одне з його передмість: поселення опинилося в зоні ураження щонайменше двох балістичних ракет (за повідомленнями, зокрема одного «Іскандера-К» і кількох С-300/С-400): загинула 2-річна дитина, 22 людей було поранено...

Крім того, і це вже стало звичним, за минулі 4-5 днів неодноразових авіаційних та артилерійських ударів зазнали різні населені пункти в Сумській та Херсонській областях. Знову ж таки, я не маю відомостей, що саме росіяни обстрілюють, тому не розумію їхньої мети. Достеменно відомо лише, що за минулі кілька днів було обстріляно багато місць уздовж кордону між Росією та Україною, а також за лінією фронту всередині України. Зокрема, 4 червня було обстріляно район Вовчанська в Харківській області: двоє цивільних загинули і троє отримали поранення (ймовірно, це було пов’язано з бойовими діями на території росії на північ від Вовчанська). 5 червня центр Торецька зазнав удару двох планерних бомб МПК (250 кг): щонайменше троє людей було поранено. Далі на схід росіяни вдарили по Балаклії, славнозвісному місту від часів наступу ЗСУ у вересні минулого року — кажуть, росіяни його дуже люблять — залпом із реактивних систем залпового вогню БМ-27. Щонайменше одна людина загинула, ще дев’ятеро отримали поранення... Уночі 5 червня росіяни влучили в аміакопровід у Куп’янському районі, що призвело до його розгерметизації. Наслідки досі з’ясовують.

Трохи аналізу…

Як охайно (і люб’язно) підсумовано в цій статті

https://t.me/insiderUKR/55574?utm_source=substack&utm_medium=email

що базується на офіційно оприлюднених українських даних, впродовж травня 2023 року росіяни випустили по Україні більше 563 керованих ракет і БПЛА у тому числі:

1) - ракет Х-101/555: 114 (з яких 106 збито, згідно із заявами)
2) - ракет “калібр”: 29 (з яких 26 збито, згідно із заявами)
3) - ракет “кінжал”: 7 (з яких всі 7 збито, згідно із заявами)
4) - іскандер та С-400: 16 (з яких 16 збито, згідно із заявами)
5) - Х-22: 5 (з яких 5 збито, згідно із заявами)
6) - С-300: 12 (з яких 5 збито, згідно із заявами)
7) - Інші/невизначені: 7 (з яких 7 збито, згідно із заявами).

Оскільки велика кількість громадян США, здається, стурбована тим, як ЗСУ витрачають гроші американських платників податків, тобто чи українці «стріляють ракетами з радіолокаційним керуванням по горобцях» (тобто чи витрачають надані США ЗРК на такі цілі, як Шахеди): відповідь негативна. Ні. «Петріоти» застосовуються по конкретних типах цілей, насамперед по балістичних ракетах. Також, як я пояснював у моєму останньому дописі [від 31 травня 2023 – перекл.], немає сенсу використовувати їх проти «дешевих» штук, як-то «мопеди» іранського виробництва (тобто «шахеди»): їх збивають із стрілецької зброї, кулеметів, легких зенітних систем та ПЗРК.

Щобільше, судячи з того, що я почув від чотирьох різних інформаторів, сучасні MIM-104 дуже ефективні, і навіть якщо в американській воєнній доктрині все ще йдеться про запуск двох ракет, аби вразити кожну ракету ворога, українцям зазвичай потрібна лише одна. Отже, не варто (я говорю про західних аналітиків) ані плакати через «ціну», ані намагатися дискутувати про невисоку точність «Петріотів», спираючись на джерела 30-річної давнини (про Кувейтську війну 1991 року). Відтоді багато часу спливло…

Тим не менш, складається очевидне враження: оскільки росія втратила ініціативу на землі і нервується через широко анонсований український контрнаступ, вона бомбить Україну всіма (конвенційними) засобами. Проте, незважаючи на значні успіхи в обороні, все це не йде на користь ЗСУ і ПС ЗСУ. Мало того, що протягом останнього тижня травня росіяни схоже вдарили по великому сховищу боєприпасів та сховищу палива, та по двох авіабазах, до того ж вони завдали по десятках, реальних чи умовних, поки незрозуміло, складів вздовж лінії фронту. Отже, обстрілюючи український «тил», росіяни змушують ППО тримати свою протиповітряну оборону там, а не на місцях, де їх можна було би використати проти росіян: уздовж лінії фронту.

Тут я не можу не повторити те, про що неодноразово говорив з кінця лютого минулого року: повітряно-космічні сили росії, не є «східно-американськими ВПС». Вони не ведуть власну війну, натомість їх частини підпорядковуються об’єднаному стратегічному командуванню, в якому домінують сухопутні сили. Як наслідок, ВСрф, а, отже, ВКС, не так уже й залежні від бортових радарів, літаків радіоелектронної боротьби та спостереження чи літаків-заправників, як західні, і особливо ВПС США. путіну та іншим російським мегаломаніякам можуть подобатись піар-фішки, типу Су-57, «кінжала» та «іскандерів» чи всякого іншого, але коли справа доходить до війни, то їм не потрібні незалежні військово-повітряні сили; їм не потрібні еквіваленти Boeing F-22 і Lockheed Martin F-35; їм навіть не потрібно більше 8-9 літаків з радіолокаторами раннього попередження.

Вони використовують «інші» засоби, орієнтуватись в обстановці та бойових результатах, що важать для росії. Зверніть увагу: що важать саме для росії. Не України, і не Заходу.

А для росії, перш за все, важлива ситуація на лінії фронту. Наразі ця ситуація «принаймні стабільна», точно «під контролем», якщо не «все ще трохи на користь росії» (принаймні в деяких секторах) – і попри нерви та навіть істерики російських соціальних медіа та вихваляння українських і західних ЗМІ.

Ось чому я роблю висновок: головна мета російських ракетних ударів по Києву та інших атак по Україні далеко від лінії фронту – змусити ПС ЗСУ активно використовувати свою наземну протиповітряну оборону та зосередити її «в тилу», замість того, щоб задіяти її там, де вона зараз важлива: на лінії фронту.

І так, звісно, до всього іншого, росіяни таким чином намагаються затримати, або навіть відкласти український контрнаступ, влаштовуючи при цьому удари по штабах ЗСУ (про які українські ЗМІ не повідомляють, проте спорадично пишуть російські соцмережі: наприклад, за допомогою УМПК було нанесено удар по штабу одного з батальйонів 92-ої механізованої бригади [лінк не наводимо через можливе блокування – за бажання, можна глянути в оригіналі – ред.], по складах тощо.

З іншого боку… українці… власне, я (надалі) маю намір розглянути цю тему більш детально. Проте поки достатньо зауважити, що весь цей час ПС ЗСУ та ЗСУ намагаються завдати удару у відповідь всіма доступними засобами. Перш за все за допомогою Storm Shadows, а також HIMARS та MLRS, ну і ще деякими штучками. Наразі намагаюся упорядкувати всі звіти про їхні ракетні удари та удари БПЛА у росії або на окупованих росією територіях за останні 10-15 днів… однак, це майже безнадійно. Ось вам лише пару прикладів. У ніч з 3 на 4 червня кілька українських БПЛА атакували окупований Крим: росіяни заявили про п’ять збитих, ще про чотири, знешкоджені засобами радіоелектронної боротьби.

[ЗОБРАЖЕНЯ 2]

Крім того, ПС ЗСУ могли використати деякі зі своїх JDAM для удару по окремій будівлі в Бахмуті (тому, що залишилося від нього) https://twitter.com/bayraktar_1love/status/1664901884551868417?utm_source=substack&utm_medium=email (у співпраці із 241-ою бригадою ТрО, яка, судячи з її діяльності у цьому районі за останні 3-4 місяці, завдає росіянам набагато більше проблем, ніж очікувалось від «якогось там підрозділу територіальної оборони”). Також росіяни повідомили про перехоплення над портом Брянська ракети з касетною боєголовкою випущеною «Точкою-У».

БИТВА ЗА ДОНБАС

Бєлґород…

Так, здається, мені доведеться вести «постійну рубрику» з назвою цієї області на заході росії… Коротше кажучи: ситуація почалася розігріватися 29 і 30 травня, коли українська артилерія обстріляла кілька промислових об'єктів, центральне поліцейське управління, та адміністрацію в Шебекіно – прикордонному містечку з населенням близько 40 тис.мешканців. На всіх цих об'єктах зайнялись пожежі, включно з монокристалічним заводом (одному з найбільших заводів штучних сапфірів у росії, які, поміж іншим, використовують в електронній промисловості); на території заводу артилерія ЗСУ знищила баки з паливом для ВСрф. Одразу після цього ГУР «випустило на волю своїх росіян»: з "російського добровольчого корпусу" (РДК) та легіону «Свобода Росії» (ЛСР), за підтримки «Польського добровольчого корпусу»… Звичайно, москва заявила, що всі напади відбито, за допомогою свіжого підкріплення і теде і тепе. Проте через п'ять днів чомусь було евакуйовано не лише більшу частину населення Шебекіно, але й усього населення з регіону (що, зі свого боку, призвело до масового мародерства росіянами), ба навіть поліція практично зникла з вулиць.

[ЗОБРАЖЕННЯ 3] Здається, це завод «Монокристал» у Шебекіно 1 червня.

Менше з тим, протягом останніх двох днів повідомлялося про бої по всій лінії на цьому напрямку фронту протяжністю майже 250 км, в яких РДК, ЛСР та поляки атакували, оточували, а іноді навіть захоплювали такі населенні пункти, як Мур, Нехотівка, Зібрівка, Архангельськ, Нова Таволжанка, Шебекіне, Ржевка, Нежгольськ і Вознесенівка, деякі з яких знаходяться на 10-15 км вглиб росії («залишилося всього якихось 10 985 км…»). Іншими словами, це «дещо більше, ніж просто рейд», і, звичайно, там діє більше, ніж «два ослаблених батальйони», а отже це змушує росіян нервуватись...

[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

Район Куп'янська-Сватового…

Ще 29 травня росіяни, певне, намагаючись стримати українську атаку (можливо, якраз в районі Шебекіно?), атакували з північного сходу від Куп'янська та з північного заходу від Сватового в напрямку Куп'янська. Судячи з усього, ця операція тривала три дні і справді принесла їм можливість закріпитись на певних позиціях на північ від Куп'янська, проте в інших місцях призвела до значних втрат (особливо в Новоселівському, яке описують як «засмічене російськими трупами») і навіть розпаду принаймні одного з підрозділів, що складався із засуджених. Більше того, 92-та механізована ЗСУ, схоже, контратакувала і захопила навіть більше позицій, ніж утримувала до цієї атаки (принаймні цей підрозділ відкрито хвалили в українських ЗМІ).

Бахмут…

Навіть не знаю, чи ЗСУ справді «задоволені» розвитком подій на цьому напрямку. По суті, як всім уже добре відомо (і багато ким повідомлялося), десь два тижні тому, поки вагнерівці були зайняті захопленням останніх околиць на заході Бахмута, українці почали проводити контратаки на північ та південь від міста. Звісно, через штурм 3-тьої штурмової [зберегли авторську тавтологію – перекл.], в пріґожина ледь не стався нервовий зрив – бо під час нього були знівечені дві роти російської 72-гої мотострілецької та ще трохи різних підрозділів. Однак, 2-й батальйон 56-тої мотопіхотної бригади (ЗСУ), схоже, зазнав значних втрат (десь 14-15 вбитими і до 25 бійців полоненими), під час наступу північніше Бахмута. Ба більше, згодом росіяни нагнали на південні околиці міста стільки артилерії та підкріплень, що навіть 3-тю штурмову в підсумку зупинили й не дали їй захопити Кліщіївку (хоча, схоже, їй таки вдалося відбити деякі старі позиції «на тому пагорбі», що височіє над селом)...

Я до чого:

ЗСрф вивчили уроки, які вони дістали після українського наступу на східній Харківщині торік, тож тепер вони тримають значні підкріплення далеко за лінією фронту. Щойно стається кризова ситуація, окремі підрозділи терміново скликають і кидають у контратаку. Це зменшує ймовірність, що хоча б один батальйон ЗСУ (або якийсь менший підрозділ) прорветься крізь лінію фронту на вузькому відрізку, що могло б призвести до колапсу цілої ділянки – як це сталося на південному сході Харківської області, майже рік тому…

… і це мене підводить до останньої частини сьогоднішнього звіту – ситуації на півдні Запорізької області…

От уже десь 36 годин росіяни невпинно повідомляють, що ЗСУ прорвали їхній фронт і звільнили Новодарівку та Ненудне [Том Купер якимсь дивом так переклав назву села Нескучне, що розташоване південніше Великої Новосілці, на тій самій ділянці фронту – перекл.]. Але, як вони кажуть, атаки було відбито із важкими втратами для українців. Ба більше, атаку ЗСУ в районі Великої Новосілки було так само відбито. На «підтвердження» своїх заяв вони опублікували піксельні відео, на яких, як вони стверджують, 10 одиниць різної знищеної техніки ЗСУ (нижче наводжу кілька скріншотів).

[ЗОБРАЖЕННЯ 5]

На превелику втіху матінки росії, Місяця та Марса – а також усіх пудінгових фанів вдома і, авжеж, за рубєжом – вишестоящі органи у москві (за посередництва агенції РІА Новості) заявили, що ніхто інший, як сам Святий Гєрасімов був у передовому штабному пункті під час атаки, тож ситуацію вдалося швидко стабілізувати: українці втратили понад 100 одиниць різних видів техніки, щонайменше стільки ж вбитими, ну і все таке інше. Бо ж, знаєте, росіяни так нервували з приводу українського контрнаступу, що вони тримають свої підрозділи на цій ділянці фронту у постійній боєготовності

(щонайменше) з 30 травня. І позаяк вони з нетерпінням очікують провалу українського наступу, то він і має провалитися… а що може бути краще, ніж заявити про початок ворожої атаки – й одразу повідомити, що вона не вдалася…

Тепер. Це війна, і це – майже лотерея: “усе можливо”. Тож може бути, що щось подібне справді сталося.

Але якийсь незвичний свербіж у мізинчику на нозі підказує мені, що з погляду ЗСУ було б дуже нераціонально розпочинати “велиииииикий” наступ з прориву такою легкою технікою як [броньовані автомобілі] MRAP та [бронетранспортери] M113.

Чому, спитаєте ви? Ну, той факт, що останні на сьогодні вважаються безнадійно застарілими, ні для кого не є секретом. Але, насамперед, MRAP – це не БТРи. MRAP розшифровується як mine resistant ambush protected [машина із захистом від мін і засідок – перекл.]; а БТР – це “бронетранспортер”. Саме тому MRAP – це не БТР…

… на жаль, зараз я не певен, чи українці вже це зрозуміли – самостійно і вже давно, чи може інструктори зі США давали їм відповідні поради… чи ні. Бо багатьом іншим союзникам США з усього світу не давали належних порад за останні десь 20 років…

Словом, нам слід мати терпіння, зачекаємо – і побачимо, як воно буде.

T***

№ 1.665

2023-06-08

Ніколов

«The Economist» відмітив таке у нашому контрнаступі: «Після тижнів підготовчих ракетних ударів та інших заходів, контрнаступ призводить до нової, більш агресивної фази бойових дій, яка з високою ймовірністю посилиться в найближчі дні. Плутанина щодо дислокації українських сил, темпів їхнього просування і напряму основних зусиль свідчить про те, що Україні вдається тримати свої плани і пересування в таємниці».

Це хороший приклад інформаційної гігієни з боку українців. Продовжуємо зберігати тишу)))

https://www.economist.com/briefing/2023/06/07/ukraines-counter-offensive-is-gathering-pace

***

Контрнаступ України набирає обертів

Він випробовує російську оборону на 1000-кілометровому фронті

«Плани люблять тишу», - написала Ганна ***Маляр***, заступник міністра оборони України, 4 червня. «Ніяких оголошень про початок не буде». Олексій ***Резніков***, її начальник, висловився більш лірично: «Слова дуже непотрібні», - написав він у Твіттері, цитуючи пісню гурту Depeche Mode. «Вони можуть тільки нашкодити». Їхнє прагнення до заплутування увінчалося успіхом. Через кілька днів після того, як Україна посилила свій контрнаступ, мало хто розуміє, наскільки добре чи погано це відбувається. Можливо, це саме те, що подобається українському генералітету.

Перші ознаки нової фази наступу з'явилися 4 і 5 червня, коли українські підрозділи просунулися в напрямку Великої Новосілки і Новодонецького, на південний захід від Донецька, який утримується Росією. Ця ділянка, ймовірно, була вразливою, зазначає Роб Лі з Королівського коледжу Лондона, оскільки російська морська піхота там була сильно виснажена після невдалих штурмів українських позицій навесні, а інші підрозділи були перекинуті до Бахмута, східного міста, яке Росія захопила в травні після річної битви.

Російські військові блогери забили на сполох у соціальній мережі Telegram, коли Україна перекинула бронетехніку в більшій кількості, ніж це було помічено протягом кількох місяців. Україна, ймовірно, зараз прокладає собі шлях через першу лінію оборони Росії в цьому секторі, припускає Густав Ґрессель з аналітичного центру ECFR. Просування відбувається повільно через мінні поля. Якщо Україна захоче просунутися на південь до портових міст Бердянськ і Маріуполь - двох потенційних цілей - на неї чекає ще більше перешкод і укріплень.

В інших місцях на півдні Україна також збільшила кількість ракетних ударів по російських позиціях за лінією фронту. Вони включають атаки на Михайлівку, Мелітополь і Токмак в центральній частині Запорізької області, через яку пролягає ще один потенційний шлях на південь до Азовського моря. Деякі російські військові блогери припустили, що українські сили вже проводять розвідку в районі на південь від Запоріжжя - без прориву, як вони стверджують.

Але очевидно, що Україна проводить зондування не лише там, але й по всьому фронту, який простягається на понад 1000 км. Уявіть собі російські сили у вигляді довгої лінії, один кінець якої знаходиться в Херсоні на півдні, на лівому фланзі Росії, а інший - в Луганську на північному сході. Наш аналіз інфрачервоних супутникових даних, які показують пожежі, що виникають в результаті обстрілів і ударів, свідчить, що 6 червня був одним з найінтенсивніших днів з початку війни, причому більшість пожеж виникла на територіях, які зараз утримуються Росією.

По обидва боки російської лінії фронту спостерігається шалена активність. На півночі, на правому фланзі російської лінії, Україна наступає на Сватове, місто в Луганській області. Як заявив 4 червня генерал Олександр Сирський, командувач Сухопутних військ України, вона просунулася вперед лише на 400 метрів. Протягом останніх шести місяців українські війська неодноразово проводили зондування навколо Луганська: у листопаді з'явилася надія на прорив, але вона так і не здійснилася. Західні офіційні особи кажуть, що російська оборона там знову виглядає хиткою.

Більше того, Росія все частіше відволікається на рейди ще далі на північ від встановленої лінії фронту. Протягом останніх тижнів підтримувані Україною ополченці здійснили зухвалі рейди в Бєлгородську область Росії, змусивши Росію спрямувати ресурси і увагу на ділянку кордону, яка раніше була спокійною. 5 червня «Добровольчий корпус», одне з цих ополчень, заявив, що під час одного з таких рейдів було вбито російського полковника.

З іншого боку, на півдні, на лівому фланзі російського фронту, **найдраматичніша подія сталася 6 червня, коли прорвало Каховську дамбу, що спричинило масові повені в Херсонській області**. Росія звинуватила у цьому українських диверсантів. Дамба зазнала зростаючого фізичного навантаження через пошкодження, спричинені війною, та швидке підвищення рівня води. Але Україна звинуватила Росію в мінуванні дамби ще кілька місяців тому, щоб прикрити свій відступ з Херсона в жовтні і листопаді. Якщо Росія зробила це - як підозрюють західні офіційні особи - її метою могло бути запобігання українським операціям над Дніпром. Це було б складно, але не неможливо - дрібномасштабні нальоти продовжувалися. Наразі український наступ тут виглядає малоймовірним.

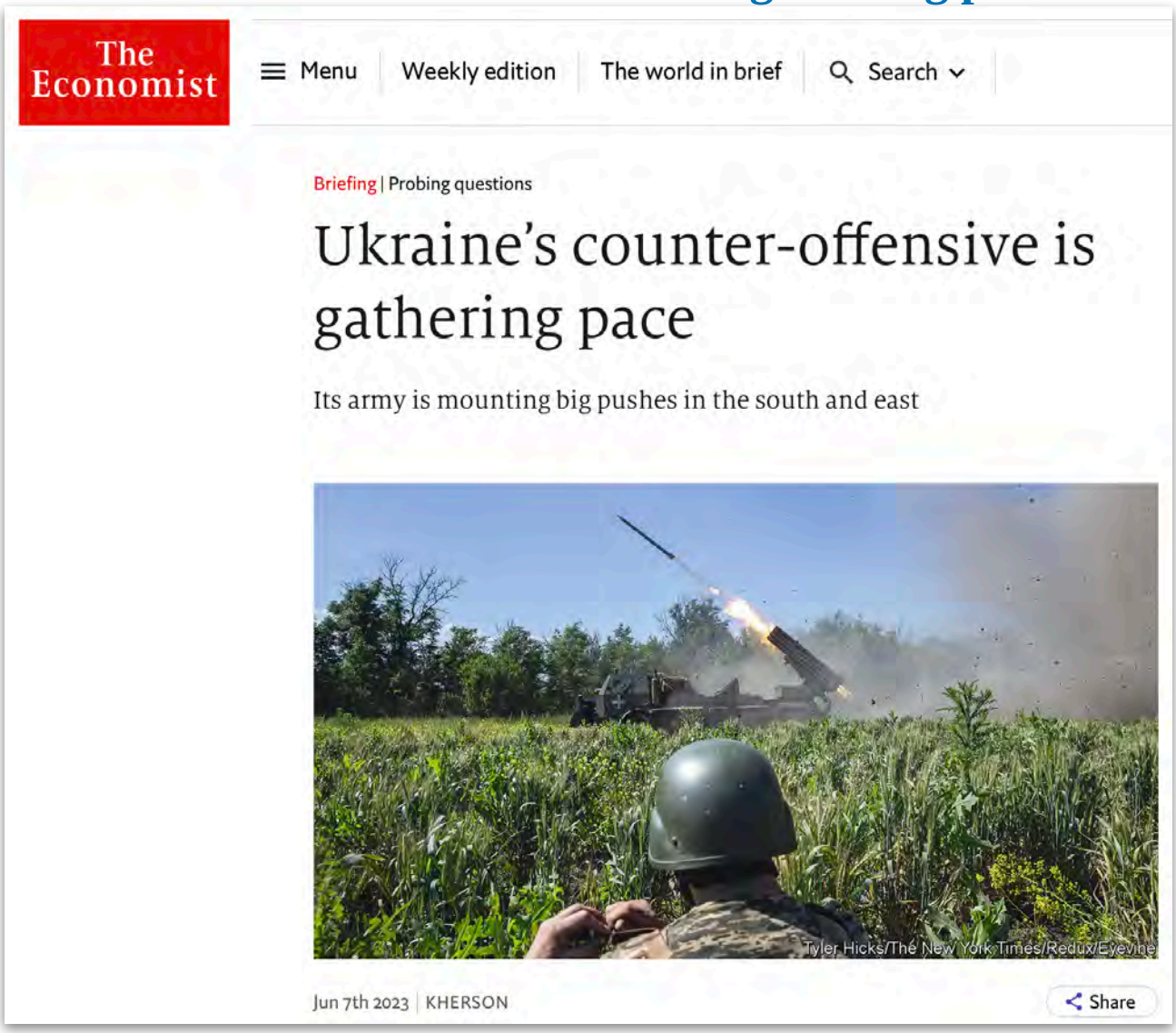
Тим часом, бої на сході не припиняються. 5 червня пані Маляр, применшуючи яскраві події в Новодонецькому, заявила, що Бахмут все ще залишається «епіцентром бойових дій». За її словами, Україна наступає на «досить широкому фронті», захоплюючи панівні висоти навколо міста. Бої також велися в напрямку Соледара, на північ від міста, що свідчить про те, що Україна може сподіватися на оточення Бахмута. Відвоювання міста перекреслило б єдиний суттєвий здобуток Росії за останній рік. Більш потужний наступ у прилеглих районах Донбасу також дозволив би Україні повернути території, які вона втратила у 2014 році, і, що більш важливо, підірвав би заявлене Росією обґрунтування війни - «звільнення» сходу.

У сукупності ці військові події свідчать про те, що після тижнів підготовчих ракетних ударів та інших заходів, контрнаступ призводить до нової, більш агресивної фази бойових дій, яка з високою ймовірністю посилиться в найближчі дні. Плутанина щодо дислокації українських сил, темпів їхнього просування і напряму основних зусиль свідчить про те, що Україні вдається тримати свої плани і пересування в таємниці.

Навіть досвідчені експерти все ще залишаються в здогадках. Незважаючи на деяке занепокоєння серед російських блогерів, досі немає точних ознак того, що в Україні з'явилися нові найсучасніші танки та інша бронетехніка. «Я припускаю, що будуть більш масштабні атаки, щоб відволікти російські резерви перед фактичним головним ударом», - каже Пекка Товері, фінський генерал-майор у відставці і колишній голова військової розвідки країни. Він припускає, що всі варіанти на столі. «Я не здивуюся, якщо буде досить великий наступ з метою повернення Бахмута, за яким послідує ще один наступ у напрямку Маріуполя».

***

Ukraine’s counter-offensive is gathering pace

Its army is mounting big pushes in the south and east

“Events are developing very dramatically,” warned a Russian military blogger on June 8th, as Ukrainian forces attacked Russian positions in Zaporizhia province. Ukraine had conducted “massive” artillery barrages before sending in tanks, the blogger said. Four columns of up to 120 armoured vehicles, each headed by a dozen or so tanks, were said to be advancing from Orikhiv to Tokmak, a town on the “land bridge” of occupied territory linking Russia to Crimea (see map).

The overnight advance in Zaporizhia is a milestone for Ukraine's army. It represents its largest-scale fighting at night since the war began, with attacks from two directions. "It has all gone according to plan on that axis," says a source with knowledge of the operation. Beyond Tokmak lies Melitopol, the city that General Valeriy Zaluzhny, Ukraine's top soldier, identified as a prime target when he spoke to *The Economist* in December. The thrust in Zaporizhia, along with others all along the 1,000km front line, mark the start of Ukraine's long-awaited counter-offensive.

It has been six months in the making. Last autumn Ukraine liberated Kharkiv province and a big part of Kherson province. But its Western allies were concerned that it lacked the muscle to build on these victories by pushing faster and farther. In January they resolved to provide it with the weapons to do so and, over the spring, in the German city of Wiesbaden, helped its generals to plan and wargame their options—a push towards Melitopol included. In May Ukraine began softening up Russian forces with rocket and missile attacks on command posts, barracks, depots and transport nodes far behind the front lines.

This week Ukraine launched the next phase. The first indication came on June 4th when several Ukrainian brigades advanced towards Velyka Novosilka and into Novodonetske, small settlements near Vuhledar, which is held by Russia. That area

was vulnerable, notes Rob Lee of King's College London, because Russian naval infantry there had taken huge losses in the spring, and because other units had been sent to Bakhmut, an eastern town which Russia captured in May after a year-long slog. The attacks on Tokmak and near Vuhledar threaten not just Melitopol but also the port cities of Berdyansk and Mariupol, farther south on the Sea of Azov. They offer several chances to sever the land bridge, assuming Ukraine can breach the thick Russian defences.

The blast of war blows

Russia claimed that it had repulsed Ukraine's attacks near Vuhledar, inflicting an implausible 3,715 casualties. Yet not only Ukrainians but also Yevgeny Prigozhin, head of Wagner Group, a mercenary outfit that led Russia's fight for Bakhmut, dismissed such talk as "wild and absurd science fiction". Western officials say that Ukraine made reasonable progress in the first day or two of fighting, though video footage showed tough battles. "With the capture of the height at Storozheve the Ukrainians are in a good place to continue offensive operations," notes John Helin of the Black Bird Group, which uses open-source intelligence to track the war. Ukrainian attacks have probably fixed two Russian motorised divisions in place, he says. "Even then it's still a long way to go to the Russian main defensive line."

But what is clear is that Ukraine is attacking not only in the south, but all along the huge front. Russian forces are arrayed in a crescent from Kherson in the south to Luhansk province in the north-east. There is frenetic activity at both ends. In the north, on Russia's right flank, Ukraine has been attacking towards Svatove, a town in Luhansk province. The latest update from that area came from General Oleksandr Syrskyi, the commander of Ukraine's ground forces, on June 4th. He said that his troops had advanced, albeit by only 400 metres. Ukrainian forces have repeatedly probed around Luhansk over the past six months: in November there was hope of a breakthrough which never materialised. Western officials say that Russian defences there still seem shaky.

Feints and thrusts

Moreover, Russia is increasingly distracted by raids even farther to the north of the established front line. In recent weeks militias largely manned by Russian exiles but backed by Ukraine have conducted brazen raids into Russia's Belgorod province, forcing Russia to devote resources and attention to a part of the border that was previously quiet. On June 1st three Russian conscripts were reportedly killed in cross-border shelling, with seven other people injured. On June 5th the Russian Volunteer Corps, one of those militias, said it had killed a Russian colonel. And the following day a Russian unit sent to Belgorod from Pskov, 1,000km away, complained of heavy losses and a lack of supplies.

At the other end of the front, in the south, on the Russians' left flank, the most dramatic development came on June 6th when the Kakhovka dam collapsed, causing massive flooding across Kherson province. It is too early to assess the full

damage. Yury Vaskov, Ukraine's deputy minister for infrastructure, suggested on June 7th to The Economist that more of the dam may be intact than initially thought. Working out how much is left will be clear only once the water level falls. But already more than 150 tonnes of oil have leaked into the Dnieper. "We already know it is the most terrible catastrophe Ukraine has experienced in decades," Mr Vaskov said.

Both sides blame the other for the collapse, although Russia is the likelier culprit. Some locals report hearing an explosion in the morning. Ukraine had long warned that the Russian forces that controlled the dam had mined it. The scale of the damage suggested the dam had been demolished from the inside. Ukraine has already referred the matter to the International Criminal Court as a war crime.

The worst-hit areas are those immediately downstream from the dam. Some of them are under Russian control, on the eastern shore of the Dnieper. A Ukrainian military spokesperson suggested Russia had lost many of its own defensive positions, forcing it to retreat to a second line of defence 5-15km away.

In Kherson city, which is under Ukrainian control, the worst-hit area was Ostriv, meaning island, which sits in the middle of the Dnieper. It is low-lying. One of its upmarket local streets was even nicknamed "Venice", in reference to the water that sometimes rose to its front porches. Now the whole of Kherson is Venice, jokes a volunteer, Serhiy Rybalchenko. He had brought a boat out of storage to help deliver nappies, water and other essentials to his stranded neighbours. "Sometimes, it's more like the Atlantic."

Despite the damage done to Russia's own positions, it may have destroyed the dam to forestall Ukrainian attacks over the Dnieper, which might have threatened Russia's left flank at a crucial time in the offensive. It is understood that at least some Ukrainian units had moved out from Kherson city in the days leading up to the blast. They may have been preparing for a risky operation to cross the Dnieper via or near the Kakhovka dam and bridge.

Such amphibious operations would have been difficult, but not impossible—small-scale raids had already taken place. Our analysis of infrared satellite data shows that Kherson was one of the most heavily bombarded areas on June 6th. A meaningful Ukrainian advance there looks improbable, for now, though falling water levels upstream from the dam, around the Zaporizhia nuclear power plant, could create other opportunities for Ukraine in the weeks ahead.

Meanwhile, fighting has not ceased in the east. In messages published between June 5th and 7th, Ms Maliar, playing down other developments, said that Bakhmut was still the "epicentre of hostilities". Ukraine was advancing on a "fairly broad front" there, she claimed, as much as 1.1km in places, capturing the commanding heights around the town. There was also fighting towards Soledar, to its north, suggesting that Ukraine might hope to encircle Bakhmut. Recapturing the town would erase Russia's sole substantial gain of the past year. A bigger push in the surrounding

Donbas region would also allow Ukraine to recapture territory it lost in 2014. That would be a humiliation for Russia, and undercut its stated rationale for the war—the "liberation" of the east.

Unto the breach

Taken together these military developments indicate that, after weeks of preparatory missile strikes and other activity, the counter-offensive has

entered a new and more aggressive phase. The infrared data, which show the fires that result from shelling and bombing, suggest that June 6th was one of the most intense days of fighting since the war began, with most of the fires occurring in Russian-held areas. The continuing confusion over the disposition of Ukraine's forces and their primary targets is testimony to Ukraine's success in keeping its plans under wraps.

Despite some claims from Russian bloggers—there have been reports that German Leopard tanks are in use in Zaporizhia province, for example—there is still no definitive sign of the bulk of Ukraine's most advanced new kit, such as European armour and American Bradley infantry fighting vehicles. Western countries have helped Ukraine equip and train nine new "combat credible" brigades for offensive operations, according to documents written in February that have since leaked from the Pentagon. One of those brigades, the 37th, may have taken part in the Ukrainian attacks near Vuhledar, judging by sightings of French amx-10rc light tanks and British Mastiff mine-resistant vehicles. Ukraine has also raised at least three other brigades on its own. On paper, that should be enough to break through Russia's multi-layered defensive lines along a narrow—20km, say—stretch of the front.

Ukraine will need to concentrate its forces for such an attack without their being detected and struck. It will need to synchronise its different combat arms, ensuring, for instance, that dismounted infantry protect tanks from Russian anti-tank squads, and that mobile air defences keep up with advancing columns. And it will need to

ensure that a relatively lightly trained force has the courage and confidence to keep moving forward in the face of intense shelling and potentially heavy losses—an issue that proved to be one of the biggest challenges for Ukraine during its offensive in Kherson last year. If it can do these things, Western military officials believe that Russia's poorly motivated and badly trained troops, exhausted after months of fruitless offensives, may struggle to defend the trenches and fortifications built over recent months. Shock, speed and surprise will be crucial.

The point of Ukraine's current ground attacks may be to keep Russia guessing as to where the offensive brigades will appear, forcing it to defend a number of areas at once and stretching its units thinly—though Russian military insiders increasingly think that Ukraine's attacks in Zaporizhia represent the main axis. The dilemma between reinforcing the east to protect Donbas and shoring up the south to shield Russian supply lines to Crimea is especially acute. Ukraine enjoys the additional advantage of so-called interior lines, a military term which refers to the fact that it can move units to different parts of the front, through its own territory, more quickly than Russia can do the same.

Even seasoned experts remain unsure where the heaviest blows will come. "I assume that there will be bigger attacks to draw Russian reserves before the actual main thrust," says Pekka Toveri, a former head of Finland's military intelligence. All options are on the table, he suggests: "I wouldn't be surprised if there would be quite a big offensive to retake Bakhmut followed by another one towards Mariupol." Or perhaps it will be Melitopol after all.

***

Контрнаступление Украины набирает обороты

Его армия нажимает большие толчки на юге и востоке

"События развиваются очень резко", - предупредил российский военный блогер 8 июня, когда украинские войска атаковали российские позиции в Запорожской области. Украина провела "массивные" артиллерийские обстрелы перед отправкой танков, сказал блогер. Утверждалось, что четыре колонны по 120 бронетранспортеров, каждая из которых возглавлялась примерно дюжиной танков, продвигаются из Орихива в Токмак, город на «наземном мосту» оккупированной территории, соединяющей Россию с Крымом (см. карту).

Ночное наступление в Запорожье является важной вехой для армии Украины. Он представляет собой самые масштабные боевые действия ночью с начала войны, с атаками с двух сторон. "Все прошло по плану по этой оси", - говорит источник со знанием операции. За Токмаком находится Мелитополь, город, который генерал Валерий Залужный, главный солдат Украины, определил в качестве главной цели, когда говорил с The Economist в декабре. Тяг в

Запорожье, наряду с другими вдоль линии фронта протяженностью 1000 км, знаменует собой начало долгожданного контрнаступления Украины.

Прошло шесть месяцев в создании. Прошлой осенью Украина освободила Харьковскую область и большую часть Херсонской губернии. Но его западные союзники были обеспокоены тем, что ему не хватает сил, чтобы опираться на эти победы, продвигаясь все дальше и дальше. В январе они решили предоставить ему оружие для этого и весной в немецком городе Висбаден помогли своим генералам спланировать и поиграть в свои варианты, включая толчок к Мелитоплю. В мае Украина начала смягчать российские войска ракетными и ракетными обстрелами командных пунктов, казарм, складов и транспортных узлов далеко за линии фронта.

На этой неделе Украина начала следующий этап. Первое указание произошло 4 июня, когда несколько украинских бригад продвинулись к Велике Новосильке и в Новодонецкое, небольшие поселения недалеко от Вуледара, которые удерживаются Россией. Эта область была уязвима, отмечает Роб Ли из Королевского колледжа Лондона, потому что русская морская пехота там понесла огромные потери весной, а также потому, что другие подразделения были отправлены в Бахмут, восточный город, который Россия захватила в мае после годичного слога. Нападения на Токмак и вблизи Вуледара угрожают не только Мелитопулю, но и портовым городам Бердянск и Мариуполь, дальше на юг по Азовскому морю. Они дают несколько шансов разорвать сухопутный мост, предполагая, что Украина может прорвать толстую российскую оборону.

Взрыв войны дует

Россия заявила, что отразила атаки Украины вблизи Вуледара, нанеся неправдоподобные 3715 жертв. Тем не менее, не только украинцы, но и Евгений Пригожин, глава Wagner Group, наемнической команды, которая вела борьбу России за Бахмут, отвергли такие разговоры как «дикая и абсурдная научная фантастика». Западные чиновники говорят, что Украина добилась разумного прогресса в первый или два дня боевых действий, хотя видеоматериалы показали тяжелые бои. "С захватом высоты в Сторожеве украинцы находятся в хорошем месте для продолжения наступательных операций", - отмечает Джон Хелин из Black Bird Group, которая использует разведку с открытым исходным кодом для отслеживания войны. По его словам, украинские атаки, вероятно, установили две российские моторизованные дивизии. "Даже тогда еще предстоит пройти долгий путь до главной оборонительной линии России".

Но ясно, что Украина атакует не только на юге, но и на всем огромном фронте. Русские войска расположены в полумесяце от Херсона на юге до Луганской губернии на северо-востоке. Существует неистовая активность на обоих концах. На севере, на правом фланге России, Украина атакует Сватове, город Луганской губернии. Последнее обновление из этой области поступило

от генерала Александра Сырского, командующего сухопутными войсками Украины, 4 июня. Он сказал, что его войска продвинулись, хотя и всего на 400 метров. Украинские войска неоднократно исследовали Луганск за последние шесть месяцев: в ноябре была надежда на прорыв, который так и не материализовался. Западные чиновники говорят, что российская оборона все еще кажется шаткой.

Файнтс и тяги

Более того, Россия все больше отвлекается на рейды еще дальше к северу от установленной линии фронта. В последние недели ополченцы, в основном укомплектованные российскими изгнанниками, но при поддержке Украины, провели наглые рейды на Белгородскую провинцию России, заставив Россию выделять ресурсы и внимание той части границы, которая ранее была тихой. Сообщается, что 1 июня трое русских призывников были убиты в результате трансграничного обстрела, а еще семь человек получили ранения. 5 июня Российский добровольческий корпус, один из этих ополченцев, заявил, что убил российского полковника. А на следующий день российское подразделение, отправленное в Белгород из Пскова, в 1000 км, пожаловалось на тяжелые потери и нехватку поставок.

На другом конце фронта, на юге, на левом фланге россиян, самое резкое событие произошло 6 июня, когда рухнула Каховская плотина, вызвав массовое наводнение по Херсонской губернии. Еще слишком рано оценивать полный ущерб. Юрий Васков, заместитель министра инфраструктуры Украины, 7 июня предположил The Economist, что большая часть плотины может быть нетронутой, чем первоначально предполагалось. Выяснить, сколько осталось, будет ясно только после того, как уровень воды упадет. Но уже более 150 тонн нефти просочились в Днепр. "Мы уже знаем, что это самая страшная катастрофа, которую Украина пережила за последние десятилетия", - сказал г-н Васков.

Обе стороны обвиняют другую в крахе, хотя Россия является более вероятной виновницей. Некоторые местные жители сообщают, что утром слышат взрыв. Украина давно предупреждала, что российские силы, которые контролировали плотину, заминировали ее. Масштабы повреждений свидетельствуют о том, что плотина была снесена изнутри. Украина уже передала этот вопрос в Международный уголовный суд как военное преступление.

Больше всего пострадали районы, расположенные непосредственно вниз по течению от плотины. Некоторые из них находятся под контролем России на восточном берегу Днепра. Украинский военный представитель предположил, что Россия потеряла многие из своих собственных оборонительных позиций, заставив ее отступить на вторую линию обороны на расстоянии 5-15 км.

В городе Херсоне, который находится под украинским контролем, наиболее пострадавшим районом был Остров, то есть остров, который находится в

центре Днепра. Он низменно лежит. Одна из его престижных местных улиц даже получила прозвище «Венеция» из-за воды, которая иногда поднималась на передние крыльца. Теперь весь Херсон - это Венеция, шутит волонтер Сергей Рыбальченко. Он вытащил лодку из хранилища, чтобы помочь доставить подгузники, воду и другие предметы первой необходимости своим застрялым соседям. "Иногда это больше похоже на Атлантику".

Несмотря на ущерб, нанесенный собственным позициям России, она, возможно, уничтожила плотину, чтобы предотвратить украинские атаки на Днепр, которые могли угрожать левому флангу России в решающий момент наступления. Понятно, что по крайней мере некоторые украинские подразделения выехали из Херсона в дни, предшествововавших взрыву. Возможно, они готовились к рискованной операции по пересечению Днепра через или вблизи плотины и моста Каховка.

Такие десантные операции были бы трудными, но не невозможными - уже имели место небольшие рейды. Наш анализ инфракрасных спутниковых данных показывает, что Херсон был одним из самых сильно бомбардировок 6 июня. Осмысленное украинское продвижение на данный момент кажется маловероятным, хотя падение уровня воды вверх по течению от плотины вокруг Запорожской АЭС может создать другие возможности для Украины в ближайшие недели.

Между тем, боевые действия на востоке не прекратились. В сообщениях, опубликованных в период с 5 по 7 июня, г-жа Малиар, смягчая другие события, сказала, что Бахмут по-прежнему является «эпицентром боевых действий». Украина продвигалась там на «довольно широком фронте», по ее словам, местами находилось до 1,1 км, захватывая командные высоты вокруг города. Также велись бои в направлении Соледара на его севере, что говорит о том, что Украина может надеяться окружить Бахмут. Восстановление города стерло бы единственную существенную выгоду России за прошедший год. Большой толчок в окружающем регионе Донбасса также позволит Украине вернуть территорию, которую она потеряла в 2014 году. Это было бы унижением для России и подойдет к ее заявленному обоснованию войны - "освобождению" Востока.

К нарушению

В совокупности эти военные события показывают, что после нескольких недель подготовительных ракетных ударов и другой деятельности контрнаступление вступило в новую и более агрессивную фазу. Инфракрасные данные, которые показывают пожары, вызванные обстрелами и бомбардировками, свидетельствуют о том, что 6 июня было одним из самых напряженных дней боевых действий с начала войны, при этом большинство пожаров происходило в российских районах. Продолжающаяся путаница по

поводу расположения сил Украины и их основных целей свидетельствует об успехе Украины в поддержании своих планов.

Несмотря на некоторые заявления российских блогеров - есть сообщения о том, что немецкие танки Leopard используются, например, в Запорожской области - до сих пор нет окончательного признака большей части самой передовой новой комплекта Украины, такой как европейская броня и боевые машины американской пехоты Брэдли. Западные страны помогли Украине оснастить и обучить девять новых «боевых» бригад для наступательных операций, согласно документам, написанным в феврале, которые с тех пор просочились из Пентагона. Одна из этих бригад, 37-я, возможно, принимала участие в украинских атаках вблизи Вуледара, судя по наблюдениям французских легких танков amx-10rc и британских противоминных машин Mastiff. Украина также самостоятельно собрала по крайней мере три другие бригады. На бумаге этого должно быть достаточно, чтобы прорвать многослойные оборонительные линии России вдоль узкого, скажем, 20-килм, фронта.

Украине нужно будет сосредоточить свои силы на таком нападении, чтобы они не были обнаружены и поражены. Ему нужно будет синхронизировать свое различное боевое оружие, гарантируя, например, чтобы спешанная пехота защищала танки от российских противотанковых отрядов и чтобы мобильные ПВО не отставали от наступающих колонн. И ему нужно будет обеспечить, чтобы относительно легко обученные силы овли мужество и уверенность, чтобы продолжать двигаться вперед перед лицом интенсивных обстрелов и потенциально тяжелых потерь - вопрос, который оказался одним из самых больших вызовов для Украины во время ее наступления в Херсоне в прошлом году. Если он сможет это сделать, западные военные чиновники считают, что плохо мотивированные и плохо обученные войска России, истощенные после нескольких месяцев бесплодных наступлений, могут бороться за защиту окопов и укреплений, построенных за последние месяцы. Шок, скорость и удивление будут иметь решающее значение.

Смысл нынешних наземных атак Украины может заключаться в том, чтобы заставить Россию гадать, где появятся наступательные бригады, заставляя ее защищать сразу ряд районов и тонко растягивая свои подразделения, в то время как российские военные инсайдеры все чаще думают, что атаки Украины в Запорожье представляют собой главную ось. Дилемма между укреплением востока для защиты Донбасса и укреплением юга для защиты российских линий снабжения в Крым особенно острая. Украина пользуется дополнительным преимуществом так называемых внутренних линий, военного термина, который относится к тому факту, что она может перемещать подразделения в разные части фронта, через свою собственную территорию, быстрее, чем Россия может сделать то же самое.

Даже опытные эксперты по-прежнему не уверены, куда придут самые тяжелые удары. "Я предполагаю, что будут более крупные атаки, чтобы привлечь российские резервы до фактического основного удара", - говорит Пекка Товери, бывший глава военной разведки Финляндии. Все варианты находятся на столе, он предлагает: "Я бы не удивился, если бы было довольно большое наступление, чтобы вернуть Бахмута, а затем еще одно в сторону Мариуполя". Или, в конце концов, это будет Мелитополь.

***

№ 1.666

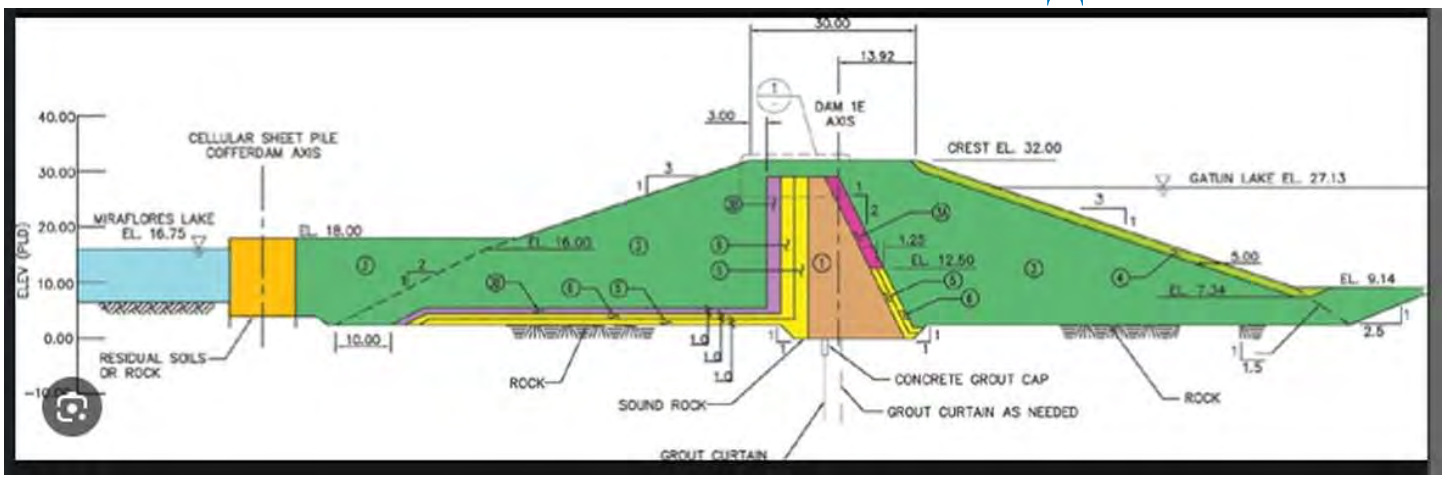
Том Купер продовжує писати гнівні філіпіки про виродків, які підірвали дамбу. В цьому дописі він пояснює (пам’ятаймо, що, насправді, пише для західної аудиторії), чому а) українці не могли це зробити та б) чому росіяни це зробили. Ми перекладаємо й відчуваємо, як зараз плющить австрійського аналітика – навіть коли він коментував африканські чи близькосхідні конфлікти, то не міг уявити, що хтось може воювати так тупо та безнадійно.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-7-june-2023-putins

За переклад дякую Тетяна Саніна та Anton Shygimaga

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ 7 ЧЕРВНЯ 2012: БАРДАК ПУТІНА

Я досі під враження від того, що вчора на Каховській дамбі накоїли росіяни. І усвідомлюю, що не можу належним чином описати наслідки цієї трагедії. Щонайбільше, я можу спробувати допомогти хоч якось «зорієнтуватись».

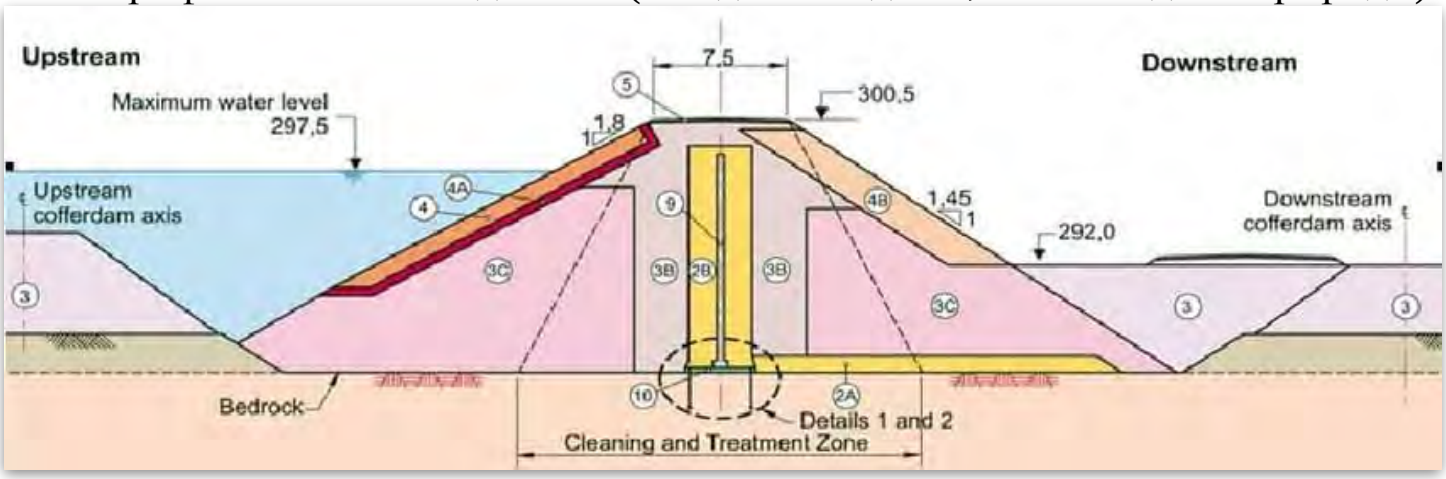
Тому сьогодні пропоную щось на кшталт «сеансу запитань і відповідей», пов’язаних із реакціями під моїм вчорашнім дописом.

1.) Для початку, як я вважаю, ось що «варто почитати» про коротко- та довготермінові наслідки:

- Найгірший сценарій, змодельований для зруйнованої Новокаховської дамби (оновлено) (https://cornucopia.se/2022/10/worst-case-modelling-for-nova-kakhovka-dam-break/)

- Скільки українців залишиться всередині країни після війни (https://finance.obozrevatel.com/ukr/fea/skilki-ukraintsiv-zalishitsya-vseredini-kraini-pislya-vijni-ozvucheno-tsifri-ta-perspektivi.htm)

Єдине, що я ще маю тут додати, то це хіба визначення «екоциду»: свідоме знищення природного середовища з абсолютно непередбачуваними, але катастрофічними наслідками (як для людини, так і для природи).

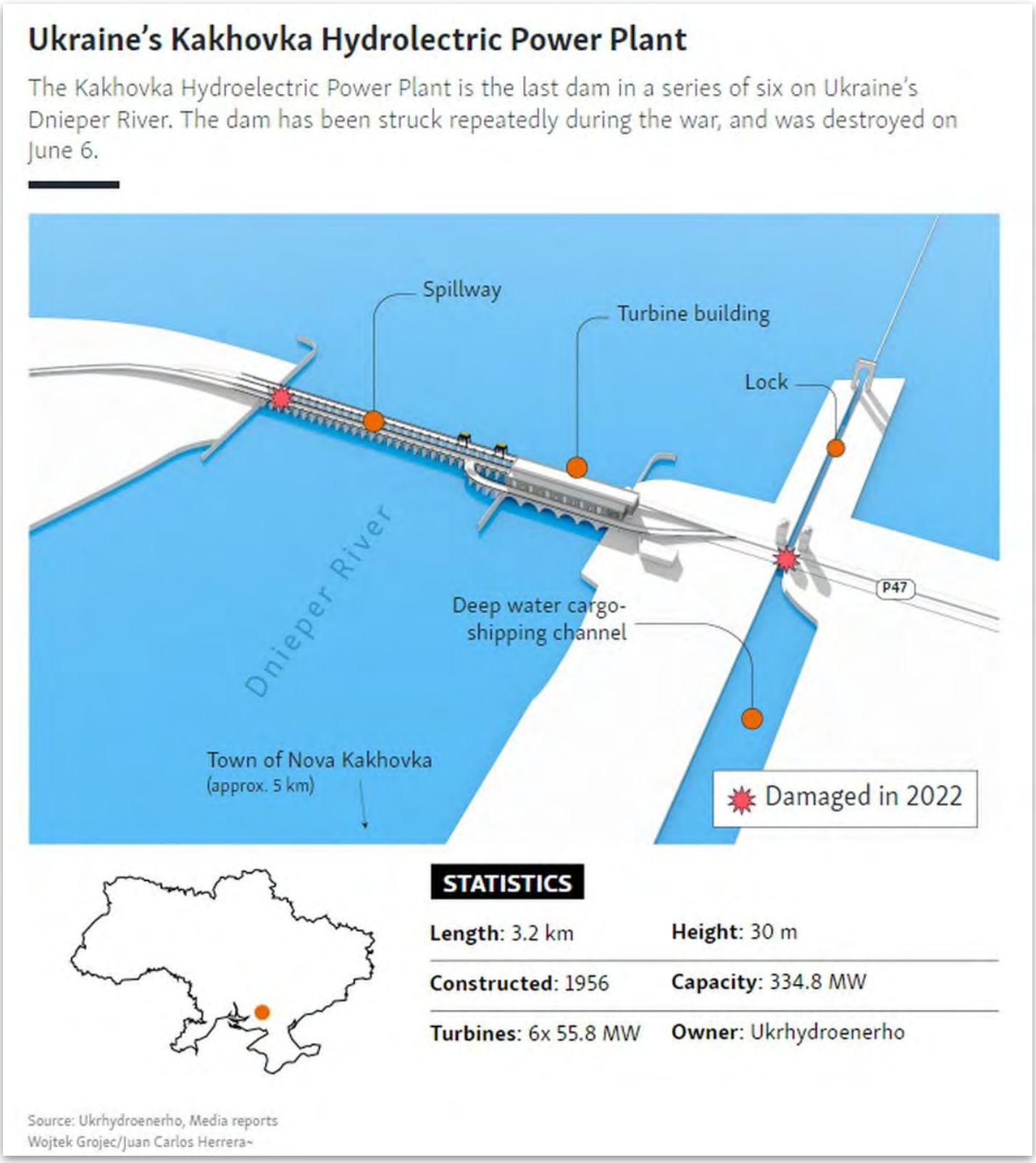
2.) Навіщо ці посилання і до чого тут визначення?

Якщо ще існує хтось на Землі, хто ніколи не чув про російсько-радянську стратегію «випаленої землі», то для них, звичайно, це не матиме жодного сенсу. Хоча в такому випадку, цим персонажам вже ніхто і ніщо не допоможе …

3.) Чому я впевнений, що це були росіяни, а не українці, та ще й без явних доказів?

У мережі є десятки посилань, які оповідають нісенітниці на кшталт «все, що вам потрібно знати про Каховську дамбу». Вони вам скажуть, що Каховська дамба має 3200 метрів у довжину і 30 метрів у висоту. Це, м'яко кажучи, поверхнева фігня. Дамби на кшталт Каховської – це не «звичайні бетонні стіни» і тим більше не сірникові коробки: неможливо «зупинити» таку потужну річку як Дніпро, «побудувавши звичайну стіну». Це завдання потребує величезної кількості ґрунту та бетону. Звичайно, існують різні типи дамб і їх конструкцій. Немає двох абсолютно однакових дамб. Але суть таких дамб, як Каховська, пояснюється на двох ілюстраціях нижче. Як видно, їхня серцевина виготовлена з глини, зміцненої іншими матеріалами. «Бетонні стіни», про які йдеться у більшості випадків для таких дамб, споруджені зверху та всередині дамби: видно лише їхню верхню частину – так звану «парапетну стіну». Таким чином, ця частина є лише видимою «верхівкою айсберга».

[Зображення 1]

[Зображення 2]

Очевидно, що для дамби висотою 30 метрів потрібна ширина 100+ метрів. Адже дамба такого розміру та ваги має витримувати приблизно 8 бар статичного тиску на всю її довжину та ширину, та ще й впродовж «тисяч років»: навіть незначний витік спричинить розрив, а за ним і структурний колапс. Ось чому такі дамби проектують і будують з урахуванням можливих ударів ядерною зброєю.

А тепер подивіться на цю ілюстрацію, підготовлену Радіо Вільна Європа/ Радіо Свобода:

[Зображення 3]

Як видно, вона демонструє «найочевиднішу», «центральну» частину дамби, включаючи водозливну трубу, будівлю турбіни та шлюз із глибоководним вантажним каналом. Справжня дамба має 3200 метрів у довжину: відрізок на цій діаграмі становить лише близько 900 метрів. Перелив та будівля турбіни мають лише 600 метрів у довжину: у «найтонших» місцях (парапетна стіна), а в частині, яку видно над поверхнею води, вони мають товщину від 10 до 80 метрів. Таким чином, конструктори обмежили «найвразливішу» частину дамби у розмірі, але все ж зробили її достатньо масивною, аби встановити всередині гідроелектростанцію, і достатньо масивною, аби витримати натиск води впродовж тисячоліть.

Висновок: дамби такого типу є колосальними, величезними, масивними спорудами, вагою в сотні тисяч тонн. Ніяких «50 HIMARS-ів» не зможуть розбити таку масу матеріалів.

Отже українцям знадобилися би неймовірні зусилля, щоб зруйнувати навіть цю «вразливу» частину дамби конвенційною зброєю. Це б не могло відбутись непоміченим. Навпаки, «найпростіший» і «найшвидший» спосіб зруйнувати таку конструкцію, як Каховська дамба, а тим більше “одним вибухом”, як повідомляють багато людей, що мешкають у цьому районі, – це зруйнувати її зсередини: розмістивши велику кількість вибухівки в машинних відділеннях (у даному випадку в будівлі турбіни), тому що в дамбу під парапетом вбудована їхня величезна кількість.

Судячи з наявних фотографій та відео, саме це і сталося.

4.) Стосовно того, «чому вони так вчинили?»

На мою скромну думку, певна логіка проглядається лише, якщо брати до уваги вкрай важливий чинник, що стосується всієї цієї війни, – специфіку так званої «командної ланки» російської федерації.

З очевидних причин, «риба гниє з голови», – владіміра владіміравічя путіна. Суто формально, другим командним щаблем мала би бути рада безпеки (високі чини із досвідом у розвідці та секторі безпеки, які визначають національну безпекову стратегію), далі – міністерство оборони, генштаб, за ними – об’єднані стратегічні командування (російською їх скорочено називають ОСК)...

… тут і захована «ціла низка проблем». Факти є критичним чинником у таких справах як ця війна. Однак, принциповою рисою будь-якого диктаторського режиму є відсутність прозорого підходу до прийняття рішень, що має наслідком відсутність фактів. Різниця між баченням офіційної «командної

ланки» і реальністю – величезна. Читати думки ми поки не навчилися, а дослухатися до публічних заяв диктаторів немає ніякого змісту: диктатори (як і їхня «фан-база») завжди все перевертають догори дриґом і перекручують кожен факт і кожну заяву. Насправді, вони славляться тим, що навіть своїй командній ланці викручують руки як їм треба – за будь-якої нагоди. Бо вони ж усе знають краще і всі мають підлаштовуватися під них (саме тому диктатори «мусять» правити: ніхто інший не зможе зробити це краще)... Відповідно, ніхто і не знає, що в голові у диктаторів. Тим більше, ми не розуміємо їхню логіку, рішення, момент їхнього прийняття, а отже і те, що насправді люди на шталт пудінга вважають за важливе…

Тож не дивно, що у випадку із пудінгом все, що ми маємо, – лише чутки і агентурні дані (RUMINT). Чутки про те, що він ізолювався навіть від «найближчих радників» ще задовго до початку вторгнення. Що він живе у власній «інформаційній бульбашці». Що, попри все це, від початку повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року він займається військовим мікроменеджментом і особисто керує операціями Збройних сил російської федерації (ВСрф): дзвонить у батальйонні штаби та віддає їм накази, без огляду на стан справ на полі бою. І про те, що саме через це ВСрф зазнали величезних втрат. І насамперед я маю на увазі чутки, що в останні 15 місяців він став відгороджуватися від усіляких «вісників поганих новин» і відмовляється слухати будь-які «погані новини» та каже, що то – «західна пропаганда», а вісники – «стали її жертвами»...

Ніщо з перерахованого не вийде підтвердити неспростовними фактами, які можна було би безпосередньо пов’язати із пудінгом.

Однак ми можемо робити певні висновки з допомогою дедуктивного методу.

Наприклад: Білгород. Від 29-30 травня дві чи три групи – фактично – чисельністю в батальйон, що складалися з російських «войовничих повстанців проти режиму» або ж «озброєних диверсантів» РДК та ЛСР під управлінням ГУР МО (української військової розвідки) «провели рейди» до низки прикордонних сіл та містечок на глибину до 10–15 км. Теоретично їх мали б відтоді розтрощити – стерти у пил за допомогою переважаючої військової моці «потужних» ВСрф, які демонстративно – принаймні якщо вірити контрольованій пудінгом пропагандистській машині під назвою «російські ЗМІ», – ще й перекинули туди «підкріплення». По суті ж, ситуацію можна описати як бардак («безлад»). Насправді ВСрф не знають, що відбувається, і де саме, що вже казати про цивільні адміністрації. У підсумку, замість того, щоб «просто пройти рейдом» по території, РДК та ЛСР закріпилися на відносно значній ділянці російської території – десь 200 км завширшки і 5-10 км завглибшки. За масштабної підтримки артилерії ЗСУ, під час наступу вони знищили кілька батальйонів, може навіть полків (кожен полк має у собі 2–3 батальйони) ВСрф. Вони також змели додаткові російські підрозділи, які перекинули сюди для проведення контратак. І – «вишенька на

торті» – вони навіть завдали удару по Уразово – залізничному вузлу, що сполучає росію із Троїцьким, Білокуракіним та Старобільськом [усі З – на тимчасово окупованій території Луганщини – перекл.]. З огляду на те, що система постачання ВСрф неймовірно залежить від залізничного сполучення, це може невдовзі спричинити для росіян катастрофу…

«Неможливо»?

> **Подумайте самі: якби в росії був цілісний і функціональний ланцюг командування, ВСрф змогли б перекинути потужні сили у відповідь на цей рейд уже кілька днів тому. Ці потужні сили знайшли б рейдерів, захопили б і знищили або вигнали з росії ще тоді. Але, якщо немає цілісного та функціонального ланцюга командування, то немає можливості хоча би перекинути значні підкріплення в цей район. Це неможливо, тому що пудинг ігнорує «погані новини». Оскільки «поганих новин» немає, то в самій росії «насправді» відсутні будь-які контрольовані українським ГУР сили, й отже ніяке «підкріплення» не потрібне.**

І ніхто не наважується, ба навіть фізично неспроможний, повідомити «погані новини» пудингу.

Коли виникає така ситуація, логічно, що нижчі ланки командування, наскільки вистачає духу, вимушені приймати рішення самостійно та незалежно одне від одного. А ті, хто наважуються діяти, не можуть нічого повідомляти, аж поки не доб'ються «гарних новин».

Отже, дехто наважується, дехто – ні. Хтось намагається «досягти гарних новин»: тож вони посилають свої солдатів у контратаки, ті гинуть, а керівництво, незважаючи на результати, повідомляє про успіх… Інші же просто там сидять, а їх вбивають…

Так чи інак – результат завжди бардак…

5.) Як і чому це важливо (або буде важливим) в контексті ситуації з Каховською дамбою?

1) — По-перше, винуватцем є той, хто зруйнував дамбу, а не той, хто «може мати причини це зробити»…

2) — По-друге, оскільки ВСрф неодноразово отримувала накази здійснювати геноцидні дії в Україні, я навіть не буду гадати, чи в цьому випадку був наказ про руйнування дамби чи ні, тобто чи його віддав путін чи хтось інший. Проте достеменно відомо, що за підрозділи ВСрф на Дніпрі, відповідає група російських військ «Днєпр» під командуванням генерал-полковника олега макаревича.

[фото генерал-полковника]

Українські джерела повідомляють, що цей наказ ***макаревич*** віддав командуванню штабу 1-го батальйону 205-тої мотострілецької бригади ВСрф, що контролював південну сторону Каховської дамби, включаючи водозлив і будівлю турбіни.

Правда це чи ні – не знаю.

Але, якщо взяти до уваги бардак путіна, це має сенс. І ось чому.

Бо зараз для ВСрф масове вбивство XY тисяч людей, знищення природи, знищення водопостачання для двох третин Херсонської області і для Криму… не мають жодного значення. Їм байдуже, що буде потім.

Усе, що зараз має значення в бардаку путіна, — це «гарні новини».

І «гарна новина», судячи з цього вчинку, в тому, що група військ «Днєпр», якою командує якийсь ідіот на прізвище макаревич, виконала свою місію, бо тепер ЗСУ не можуть переправитися через річку.

«Жахливо»? «Неможливо»? «Божевільно»? «Неймовірно»?

Називайте це як завгодно, але це – логічний результат десятиліть «системи путін». Безвідповідальність, заздрощі та самознищення у ланцюжку командування, що зрештою призводить до «необхідності мати гарні новини».

***

№ 1.667

ПІДМІНА. ЯК ГОЛОВА ПРОФІЛЬНОГО КОМІТЕТУ ШУЛЯК І МІНВІДНОВЛЕННЯ ХОВАЮТЬ РЕГІОНАЛЬНУ ПОЛІТИКУ

2023-06-07

Ірина Федорів

головна редакторка сайту ЧЕСНО

П’ятого червня відбулося знакове засідання Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. Йшлося про законопроєкт №9241, що стосується **оновлення регіональної політики держави в умовах відновлення регіонів від наслідків російського вторгнення**. Законопроєкт ініціював голова підкомітету з питань адміністративно-територіального устрою, місцевого самоврядування та регіональної політики Віталій Безгін («Слуга народу»).

Дискусія, що виникла навколо документа, підтвердила не раз описані ZN.UA відсутність комунікації між комітетом і міністерством (на засіданні була присутня заступниця міністра розвитку громад, територій та інфраструктури Олександра ***Азархіна***), а також розбіжність у базових позиціях, пов’язаних із майбутнім відновленням і розвитком повоєнної України.

Отже,

> **— проблема, яка виникла після злиття Мінрегіону та Мінінфраструктури у Мінвідновлення, від якого депутати комітету так і не дочекалися кроків щодо продовження реформи, вийшла в публічну площину.**

Безгін як голова профільного підкомітету був учасником децентралізації та має відношення до урядового закону «Про засади державної регіональної політики», по суті висунув пряму претензію голові комітету Олені ***Шуляк***, яка чомусь вирішила опікуватися в комітеті виключно питаннями ***будівництва***. Разом із міністерством відклавши в стіл і регіональну політику, і потреби мільйонів українців, які за нею стоять.

Чому це зараз так важливо?

Це досить коректно пояснив ***Безгін***:

«Майже рік тому набрав чинності базовий закон про засади державної регіональної політики. На наш із вами превеликий жаль, треба визнати, що закон залишається на папері через те, що **підзаконка не готова, вона не виконується** (це відповідальність Кабміну. — **І.Ф.**).

Законопроєкт містить норми щодо державної регіональної стратегії — регіонів і громад. **Повномасштабне вторгнення змінило країну. Треба актуалізувати документ на рівні держави й після цього переходити на регіональний та базовий рівень.** Що й пропонує цей закон. Це можна було б зробити без закону, але з невідомих мені причин це не робиться. Стратегію уряд має перезатвердити й дати нову відправну точку громадам».

Звісно,

> **— такі слова про фактичну бездіяльність уряду не залишилися поза увагою представниці Мінвідновлення.**

«Внесення змін до державної стратегії регіонального розвитку країни в тримісячний термін є нереалістичним та недоцільним. Мінінфраструктури також не підтримує виключення з прикінцевих та перехідних положень пункту 6, який зобов'язує сільські, селищні, міські ради протягом 18 місяців забезпечити стратегії розвитку тергромад… Це призведе до зупинки стратегічного планування й порушить трирівневу систему регіонального розвитку»,

— монотонно зачитала заступниця міністра ***Азархіна*** з папірця.

За її словами,

> — вже понад 700 громад мають стратегії розвитку, а ще 601 — розробляє проєкти. І це робиться на виконання закону № 2389, який ухвалили ще минулого року.

Але, за словами Безгіна, закон дозволяє громадам, які не зазнали серйозного впливу внаслідок агресії РФ, не змінювати стратегії:

> 1«Ба більше, згаданий закон № 2389 передбачав до 26 січня утворення комісії щодо віднесення територій до функціональних типів. Зараз червень. Більшість членів комісії мають становити народні депутати нашого комітету. **Те, що уряд у терміни, зазначені законом, не виконує вимог закону, не означає, що через це не треба змінювати законодавство**».

Пані Азархіна наголосила, що Олександр Кубраков уже відправив відповідного листа й уряд готовий усе фіналізувати до жовтня:

«Робити додатковий закон, щоб нас пришвидшити? Гадаю, це неконструктивна позиція».

Представницю міністерства тут-таки підтримала Олена ***Шуляк***, наголосивши, що в майбутньому хотіла б виносити на засідання комітету проєкти, узгоджені з міністерством, — це було б «правильно й логічно».

«Я вважаю, що неконструктивною є позиція саме міністерства, яке не виконує норм закону. **Комунікація — це не листи у відповідь нардепам, а інформування виконавчою владою комітету, в якого є, зокрема контролюючі функції.** Тому послухаймо місцеве самоврядування, яке підтримує цей закон, і не забуваймо, що ми працюємо в децентралізованій країні», — зазначив ***Безгін***.

Нардеп додав:

> — якщо уряд виконуватиме свої зобов'язання й плідно працюватиме з комітетом протягом червня, то законопроєкт не доведеться ухвалювати взагалі, але наразі **нардепи не бачать у виконавчої гілки влади бажання виконувати закон**.

До дискусії долучився ще один нардеп від «Слуги народу» Олег ***Дунда***:

> «Дуже часто посадовці забувають, що комітет — це все ж таки не придаток до міністерства».

Саме тут пані ***Шуляк*** дозволила собі не надто етичне висловлювання на адресу депутата. Але зрештою всі члени комітету, окрім Олени ***Шуляк***, проголосували за законопроєкт.

Голова комітету утрималася.

Чому?

Річ у тім, що **у голови комітету та міністерства склалася дуже специфічна законотворчо-урядова взаємодія.**

І пов'язана вона зі скандальною містобудівною «реформою» № 5655.

По-перше, законопроєкт № 5655, який має багато корупційних ризиків і тому негативно впливатиме на відбудову України, вже півроку не підписує президент. Але це не заважає віцепрем'єру ***Кубракову*** як представнику виконавчої гілки влади проводити заходи з імплементації ініціативи, яка навіть не має статусу закону. Ба більше, міністерство Кубракова надає Шуляк ексклюзивний сервіс — під проєкт № 5655, який громадяни вимагають ветувати. Для цього навіть створено окремий сайт на урядовому домені. Іншим народним депутатам для їхніх законотворчих ініціатив таких послуг не надають. І як їх отримати — таємниця.

По-друге, законопроєкт № 5655, по суті, створив альтернативну реальність уже ухваленій урядом регіональній стратегії, яку затверджено вищезгаданим законом про засади регіональної політики.

Про це докладно у статті ***«Державна регіональна політика-2023: бути чи не бути?»*** ще в січні написали один з авторів децентралізації та закону про державну регіональну стратегію, директор з науки та розвитку Інституту громадянського суспільства Анатолій ***Ткачук***, експерт із регіонального розвитку Юрій ***Третяк*** та ексзаступник міністра розвитку громад і територій Іван ***Лукеря***.

«Наразі стрункої законодавчої основи для створення зрозумілої системи планувальних документів для відновлення України не сформовано. Натомість є два види конкуруючих планувальних документів на регіональному та місцевому рівнях, — акцентують увагу автори. — **Неприродне включення у Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» документів поза предметом правового регулювання цього закону внесло конкуренцію і на рівні стратегічного планування територіальних громад.**

Так,

— Законом «Про засади державної регіональної політики» визначено, що територіальні громади розробляють «стратегії розвитку територіальних громад».

Натомість

— Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» оперує поняттям «концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади», яка визначена «документом стратегічного планування».

На наш погляд, **така ситуація не є прийнятною**.

Система планувальних документів для відновлення має бути єдиною, зрозумілою, такою, що не допускає фрагментації та забезпечує відновлення і розвиток територій.

Потрібно зробити все, аби за квадратними метрами, тоннами та кілометрами не загубилися люди.

Для цього необхідно швидко

— переглянути та узгодити між собою два закони — ***«Про регулювання містобудівної діяльності»*** та ***«Про засади державної регіональної політики»***, норми яких не можуть конкурувати, а лише доповнювати один одного.

Люди визначають потреби у відбудові, на людей має бути спрямована інфраструктура, яка відновлюється».

Зрештою профільний комітет, підтримавши ініціативу голови підкомітету ***Безгіна***, зробив перший крок у напрямку здорового глузду.

Але ця ситуація стала іще одним маркером некомпетентної і, по суті, антидержавної позиції голови профільного парламентського комітету Олени ***Шуляк*** і, на жаль, ***Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України***.

Яке вже на старті виявилося втягнутим в аферу законопроєкту № 5655.

Однак ніколи не пізно сказати «стоп». **Тим паче якщо йдеться не лише про репутацію конкретних політиків і чиновників, а й про майбутнє держави.**

***

№ 1.668

Дайджест подій в Україні та навколо України від 07 червня 2023

Головне

📌 Головний висновок, який я для себе зробив з техногенної аварії на Каховській ГЕС – влада знову проігнорувала загрозу й була геть не готовою до неї.

Розмови – розмовами, але безліч людей не загинули лише завдяки Богові й рашистському похїзму.

📌 Екологічні наслідки руйнування ми вигрібатимемо десятиріччями. Дуже хочеться влаштувати подібне з греблею хімкінського водосховища на мааскві.

📌 Пропонувальники миру вже дістали. Але хуйло один за одним відкриває свої консерви. Мета зрозуміла. Ба більше – з огляду на втому Європи від війни в Україні.

📌 Щось я не вірю в ці відкриті тендери на закупівлю яєць рєзнікова. Чому? Тому що переможці – ті ж самі.

📌 На запитанні про підготовку Бахмута до оборони Зеленський знову збрехав. Ну прямо як папірєднік.

Тільки той міг брехати не з папірця, а "з щирого серця", завзято.

Теми доби

🔥 Після вибуху Каховської ГЕС рівень води в Дніпрі в районі Херсона піднявся на 5,6 м.

🔥 Ердоган запропонував влаштувати міжнародне розслідування вибуху греблі за участю Туреччини, ООН, України та Росії.

🔥 Міноборони вперше з лютого 2024 р влаштувало відкриті тендери на закупівлю продуктів.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ Спікер Держприкордонслужби Демченко повідомив, що кількість російських військовослужбовців у Білорусі суттєво зменшилася – на полігонах проходять вишкіл приблизно 1 тис. осіб.

⭐ За інформацією Генштабу, за добу на лінії фронту сталося 30 бойових зіткнень. ЗСУ відбили атаку у Веселому на північ від автодороги Лисичанськ – Бахмут.

За твердженням заступника міністра оборони Маляр, у районі Бахмута українські війська перейшли від оборони до контрнаступних дій. Згідно з інформацією сервісу OSINT DeepState LiveMap, підрозділи ЗСУ просунулися приблизно на 0,5 км на північ і південь від Бахмута.

Українські війська відбили атаки вздовж траси М-03 у напрямку Слов'янська, у Північному на околиці Торецька, на околицях Авдіївки, у Первомайському на трасі Донецьк – Дніпро, а також у Мар'їнці.

За повідомленнями російських телеграм-каналів, ЗСУ влаштували розвідку боєм на ділянці фронту в районі Орєхова Запорізької області.

Начальник Об'єднаного комітету начальників штабів Міллі вважає, що процес деокупації території України буде непростим і триватиме досить довго. Секретар РНБО Данилов стверджує, що контрнаступ ще не розпочався, а його початок побачать усі.

⭐ Російські війська ведуть безперервні обстріли населених пунктів у прикордонних районах Чернігівщини, Сумщини та Харківщини, а також на всій лінії фронту й у ближньому тилу українських військ. На Сумщині внаслідок атаки дроном-камікадзе зруйновано приватний будинок – загинуло 2 місцевих жителів, ще 1 – поранено. Під артилерійський обстріл потрапило місто Українськ за 30 км від лінії фронту в районі траси Донецьк – Дніпро. Загинули 3 особи, дитина тощо. Унаслідок обстрілів загинули цивільні особи в Торському на Лиманському напрямку та в Північному на околиці Торецька.

⭐ Міністерство оборони РФ визнало факт руйнування на заході Харківщини аміакопроводу Тольятті – Одеса, проте звинуватило в ньому "українських диверсантів".

Представник Головного управління розвідки Юсов заявив, що Україна готова розглянути звернення про евакуацію на свою територію мирних жителів із районів Білгородської області, де ведуть бойові дії Легіон "Свобода Росії" та "Російський добровольчий корпус". Добровольці стверджують, що російська влада кинула людей напризволяще й веде обстріли житлових кварталів населених пунктів із важкої артилерії та РСЗВ "Град".

Губернатор області Гладков повідомив, що вночі над Білгородом підрозділи ППО збили 2 українські безпілотники. Також безпілотник скинув боєприпас на електропідстанцію в прикордонному районі Курської області РФ.

2. Тил

Після руйнування греблі ГЕС Каховське водосховище обміліло на понад 1 м. У Херсонській обл. вода піднялася 5,6 м. Найбільше постраждали території на окупованому лівому березі Дніпра, де українська влада не може надати людям допомогу. Сотні будинків затоплено під дах. Мер Олешків повідомив про загибель у місті принаймні 3 осіб. У Миколаєві рівень води піднявся на 0,8 метра.

За словами голови "Укргідроенерго" Сироти, вибух стався всередині будівлі ГЕС та греблі. Він прогнозує, що затоплення в нижній течії Дніпра сягне максимум упродовж доби, а наступних 4 діб відбудеться стабілізація рівня води. Водночас зона підтоплення може розширитися.

У гирлі Дніпра затоплено Національний природний парк "Нижньодніпровський".

За оцінкою Генштабу, російська армія внаслідок розливу води зазнала втрат у живій силі, техніці та боєприпасах, які не встигла евакуювати з місць можливого затоплення. Головне управління розвідки стверджує, що Росія готувала підрив уже давно, про що є численні свідчення. Доступ до знищеної ділянки мали лише російські військовослужбовці, а вибух стався всередині споруди.

Журналісти видання The New York Times вважають найімовірнішою причиною руйнування греблі підрив її зсередини. Секретар РНБО Данилов переконаний, що вибух греблі було здійснено за прямою вказівкою Кремля. Перед терактом окупанти обмежили скидання води шлюзами ГЕС щоби збільшити рівень у Каховському водосховищі, і це мало посилити наслідки. Президент Зеленський в інтерв'ю виданню Bild заявив, що Росія підірвала Каховську ГЕС, щоб ускладнити деокупацію територій. Він наголосив, що українці вже не дивуються методам ведення війни Росією. Зеленський закликав світових лідерів та міждержавні організації притягнути російських окупантів до відповідальності за руйнування ГЕС та скоєння злочину екоциду.

Пресслужба Укренерго повідомила, що внаслідок підриву ГЕС у Херсоні та області від'єднано від електропостачання майже 20 тис. споживачів, частково чи повністю затоплено 123 трансформаторні підстанції. Помпову станцію Херсонської ТЕС також підтоплено.

Безпосередньої загрози для Запорізької АЕС поки немає. Глава "Енергоатому" Котін переконаний, що Росія має можливість вчинити техногенну катастрофу й на АЕС, що матиме наслідком масштабне радіоактивне зараження території України. За інформацією МАГАТЕ, падіння рівня води в Каховському водосховищі сповільнилося від 11 см за годину 5–7 см за годину. За такої швидкості за 2 доби буде досягнуто критично низький рівень води, який не дасть змоги закачувати воду до ставка-охолоджувача для підтримання в робочому стані систем охолодження реакторів. Мерія міста-супутника АЕС Енергодара порадила мешканцям залишити місто.

Президент Зеленський заявив, що міжнародні гуманітарні організації мають негайно приєднатися до порятунку людей із затоплених населених пунктів насамперед на тимчасово окупованій території, де Україна не в змозі допомогти своїм громадянам. Він пообіцяв забезпечити водою та умовами для життя мешканців зони лиха.

Голова Нікопольської районної адміністрації Євтушенко закликав мешканців регіону до жорсткої економії питної та технічної води.

Низка експертів наголошують, що загроза вибуху греблі була реальною ще із жовтня 2022 р, коли її замінували російські війська. Проте з того моменту влада не підготувалася до наслідків, які можна було легко прорахувати. Йдеться про організацію водопостачання, перешкоджання поширенню хвилі скиданням води в попередньо осушені ставки під час руху хвилі, опрацювання плану евакуаційних заходів. У цьому випадку негативних наслідків здебільшого вдалося б уникнути.

- Директор "Укргідроенерго" Сирота заявив, що будівництво нової гідроелектростанції замість зруйнованої може коштувати орієнтовно $1 млрд і триватиме понад 5 років. Після підриву греблі та падіння рівня води в Дніпрі Укренерго змінило режим роботи гідроелектростанцій Дніпровського каскаду щоби зменшити наслідки затоплення Херсонщини. Укргідроенерго має намір оснастити Київську ГЕС та Київську ГАЕС системами раннього виявлення загроз до кінця 2024 року.

- Міністр енергетики Галущенко повідомив, що внески донорів до Фонду підтримки енергосистеми України склали €219 млн. €155 млн уже надійшли на рахунки Фонду, щодо інших коштів отримано публічні обіцянки.

- Міністерство оборони вперше з початку вторгнення провело відкриті тендери на постачання харчових продуктів для армії на суму 24,67 млрд грн.

Одним із переможців тендерів стала фірма "Атомсервіс", яка уклала контракти на 7,21 млрд грн. Слідчі стверджують, що вона брала активну участь у схемах розкрадання коштів на військових підрядах.

Держаудитслужба засекретила акт перевірки Міністерства оборони, проте її голова Басалаєва повідомила про велику кількість зафіксованих порушень, на підставі яких порушено кримінальні провадження. Серед контрагентів міністерства – безліч компаній-нерезидентів. Суттєву частку коштів, отриманих ними передплатою, досі не повернено замовнику або повернено без курсової різниці. Міністр оборони Рєзніков неодноразово заявляв, що не планує подавати у відставку, попри кричущі порушення, оскільки президент Зеленський йому цілком довіряє.

⭐ Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив про старт 4-річної програми вступу України до Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). З його слів, програма дасть змогу підтримати реформи та відновлення України, а також відкриє шлях до Дорожньої карти з набуття членства в ОЕСР. Рада організації в жовтні 2022 р отримала запит від України, визнала її потенційним членом та розпочала діалог про вступ.

⭐ Голова Львівської військової обладміністрації Козицький заявив, що аеропорт ім. Данила Галицького може відновити роботу як гуманітарний коридор, подібно до того, як функціонує "зерновий коридор" Разом із віцепрем'єр-міністром Кубраковим він підписав угоду з єврокомісаркою Велян про приєднання до програми ЄС "З'єднання Європи".

3. Україна та світ

⭐ Прессекретар Білого Дому Жан-П'єр поклала відповідальність за руйнування греблі Каховської ГЕС на Росію, яка її контролювала. Вона повідомила, що адміністрація США обов'язково надасть допомогу населенню півдня України, що її потребує.

Президент Туреччини Ердоган зателефонував президенту Зеленському та запропонував створити комісію за участю "експертів військових супротивників, ООН та міжнародної спільноти, зокрема, Туреччини, для детального розслідування вибуху на Каховській греблі". Зеленський передав Ердогану список обладнання та засобів, які потребує Україна для ліквідації екологічних та гуманітарних наслідків аварії. Після дзвінка Зеленському Ердоган зателефонував російському президенту Путіну й запропонував йому цей самий план. Путін звинуватив у руйнуванні ГЕС Україну, яка нібито здійснила підрив "з подачі західних кураторів".

У відповідь на підрив ГЕС ООН в офіційному профілі соцмережі Twitter розмістила заклик до боротьби з ненавистю та до толерантності, а також до підтримки тих, хто "став мішенню мови ворожнечі".

Зеленський в інтерв'ю виданню Bild обурився млявою реакцією ООН та Червоного Хреста на екологічні та гуманітарні наслідки підриву греблі, а також браком відповіді на запит України щодо надання допомоги. Прем'єр-міністр Шмигаль від імені уряду України закликав ООН та Міжнародний Червоний Хрест надати негайну допомогу для евакуації цивільного населення з окупованих територій Херсонщини.

Єврокомісія на запит України відправила допомогу за Механізмом цивільного захисту. Президент Франції Макрон повідомив Зеленського про готовність відправити 10 т допомоги для ліквідації наслідків руйнування греблі. Вона міститиме засоби гігієни, прилади для очищення води та мобільні цистерни. Президент Зеленський обговорив із Макроном міжнародні механізми розслідування теракту. Прем'єр-міністр Шмигаль повідомив, що Латвія надасть допомогу в ліквідації наслідків аварії. Гуманітарну допомогу має намір надіслати й Литва. Країна готується до збільшення потоку біженців з України.

Генеральний прокурор Костін звернувся із запитом до Міжнародного кримінального суду про розслідування підриву ГЕС, проте офіційної відповіді поки не отримав.

⭐ Австрія виділяє €1 млн Міжнародному агентству з атомної енергії (МАГАТЕ) на заходи щодо забезпечення та контролю ядерної безпеки АЕС України.

⭐ Міністр закордонних справ Великої Британії Клеверлі заявив, що російське "брязкання зброєю" не зупинить допомогу Україні. Він наголосив, що в разі здобуття Україною успіху на полі бою Захід має бути готовим до того, що Росія все більше "регулярно й голосно обурюватиметься".

⭐ Німеччина передала Україні ще один пакет воєнної допомоги. До нього увійшли 8 дволанкових військових всюдиходів Bandvgn 206, 2 тис. снарядів для зенітних танків Gepard, 14 розвідувальних дронів VECTOR, 3 системи боротьби з БПЛА, різноманітна автотехніка та 11 тис. сухих пайків. Загалом Німеччина планує передати ЗСУ 60 всюдиходів Bandvgn 206.

⭐ Верхня палата парламенту Швейцарії незначною більшістю підтримала можливість реекспорту на певних умовах своєї зброї до країн, які залучено у військові конфлікти. Реекспорт може бути дозволено лише до країн, які не порушують права людини та не застосовують його проти цивільного населення. Нижня палата парламенту – Національна рада – минулого тижня

відхилила цей закон, проте знову розгляне його після рішення верхньої палати.

⭐ Координатор Ради нацбезпеки Білого дому Кірбі заявив, що США мають достатні резерви для надання Україні допомоги до жовтня – кінця фінансового року. Він наголосив, що Україна має підтримку обох партій, тому адміністрація Байдена, у разі потреби, звернеться до Конгресу за додатковими коштами й отримає їх.

⭐ Президент Зеленський відкинув звинувачення в причетності України до вибухів на російських газогонах "Північний потік" та "Північний потік-2" у вересні 2022 р. Він заявив, що не віддавав подібних наказів, Зеленський зажадав від журналістів надання доказів причетності ЗСУ до інциденту.

⭐ За інформацією агентства Bloomberg, Чехія, Словаччина та Угорщина в червні збільшили на 16 % закупівлю російської нафти південною гілкою нафтопроводу "Дружба", яка розташована на території України, через побоювання можливих перебоїв постачань через воєнні дії та руйнування на території РФ. Ці постачання не підпадають під нафтове ембарго ЄС.

⭐ Заступник глави уряду Казахстану Жумангарін заявив, що Китай стрімко нарощує товарообіг із країною і впродовж кількох років вийде на перше місце серед торгових партнерів, відтіснивши Росію та ЄС.

⭐ Колишній генеральний секретар НАТО Расмуссен вважає, що низка країн-членів Альянсу могли б розмістити свої підрозділи в Україні як гарантію безпеки індивідуально, а не як підрозділи НАТО. Він вважає, що цей варіант обговорюватиметься на саміті НАТО у Вільнюсі. Генеральний секретар Столтенберг підтвердив, що на саміті відбудеться дискусія гарантії безпеки для України на час війни з Росією, водночас повних гарантій відповідно до 5 статті договору про НАТО Україна не отримає, оскільки не є членом Альянсу.

3. Тренди

⭐ Журналісти поставили на пресконференції запитання президенту Зеленському про неналежну підготовку оборони Бахмута, що мало наслідком серйозні втрати серед українських військовослужбовців. Зеленський у відповідь заявив, що до міста й на ділянку фронту навколо нього командування скеровувало нову техніку, отриману від західних партнерів. Спікер Східної групи військ Черевий стверджує, що оборона Бахмута готувалася завчасно, тому ЗСУ вдалося так довго його утримувати.

⭐ Журналісти виявили в Києві кілька елітних ресторанів, що працювали вночі. Серед їхніх відвідувачів – політики, чиновники, бізнесмени, спортсмени. Мер Кличко пообіцяв звільнити за нічне відвідування ресторану директора департаменту культурної спадщини міської адміністрації Нікоряка. Нікоряк для пересування містом вночі користувався автомобілем із кортежу забудовника Мхітаряна. Журналісти виявили серед відвідувачів і заступника генпрокурора Мустецу. Прокурор стверджує, що на відео зафіксовано іншу людину.

***

№ 1.669

Купер продовжує аналізувати деталі руйнування Каховської дамби. В цьому звіті – його нові аргументи на користь російського сліду цього злочину.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-8-june-2023-the-russian?utm_source=substack&utm_medium=email

За переклад дякую Dasha Posternak, Катерина Шевчук та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 8 ЧЕРВНЯ 2023 РОКУ: РОСІЙСЬКЕ МОРЕ БРЕХНІ

Усім привіт!

Сьогодні я «трохи не в гуморі», тож перейду одразу до «пункту 1».

Такий собі царьов — українець з IQ рівня моїх трусів, який втік до Росії у 2015 році, — в'їхав, що в Telegram можна публікувати цікаві схемки: https://t.me/olegtsarov/6657?utm_source=substack&utm_medium=email

[В дописі царьов, якого Купер, здається, не знає, розглагольствує, які вигоди можуть мати російські війська після руйнування дамби; в попередніх дописах він натякає, що це сталося, внаслідок обстрілу з обох боків – ред.]

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

Те, що ми бачимо тут — це поперечні розрізи:

- Вгорі: водоскид Каховської греблі

- В центрі: берма/дамба Каховської греблі

- Внизу: турбінний блок/машзал

Щоб полегшити сприйняття, ми виділили бетонні секції водоскиду та турбінного блоку:

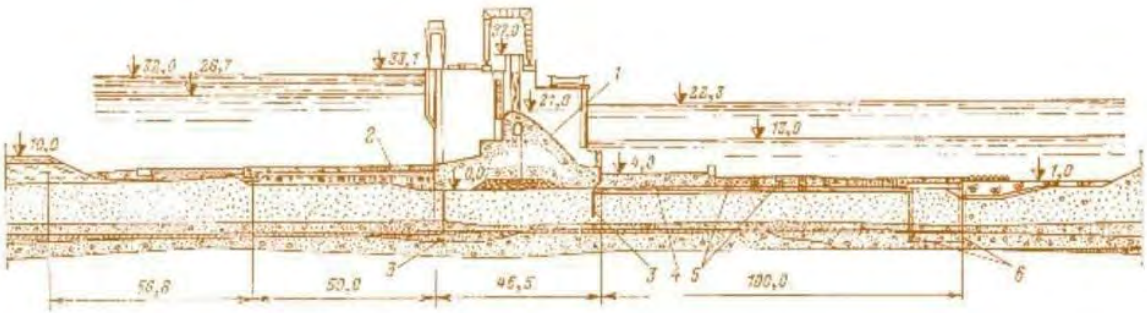
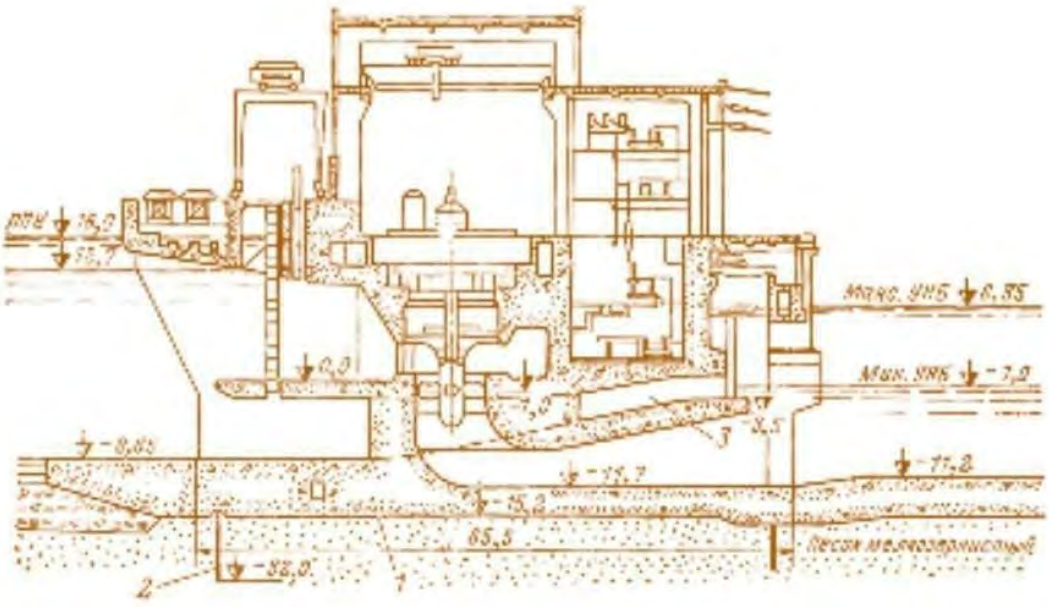

Рис. 4.36. Водосливная плотина Каховской ГЭС на мелкопесчаном основании. Поперечный разрез: 1 – водосливная плотина; 2 – анкерный понур; 3 – металлический шпунт; 4 – водобой; 5 – рисберма; 6 – зуб ячеистой конструкции из металлического шпунта

Шушенской – 2,1

Рис. 4.44. Намывная плотина Каховской ГЭС. Поперечный разрез по русловой плотине: 1 – каменный банкет; 2 – крепление из железобетонных плит; 3 – дренажная призма; 4 – намытый песок тела плотины 1 – ядро из глины; 2 – понур из глины; 3–каменная наброска; 4 – инъекционные галереи; 5 – противофильтрационная завеса; 6 – скала; 7 – глубинный дренаж

Сірим: бетон

Синім: вода.

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Нині, переглядаючи фотографії та відеозаписи спричиненої росією катастрофи 6 червня (яка з тих пір триває й це що завгодно, але не «кінець»), ми спостерігаємо що:

- Десь більше ніж 150 метрів водоскиду, а це близько половини, «пошкоджено». Його більше немає:

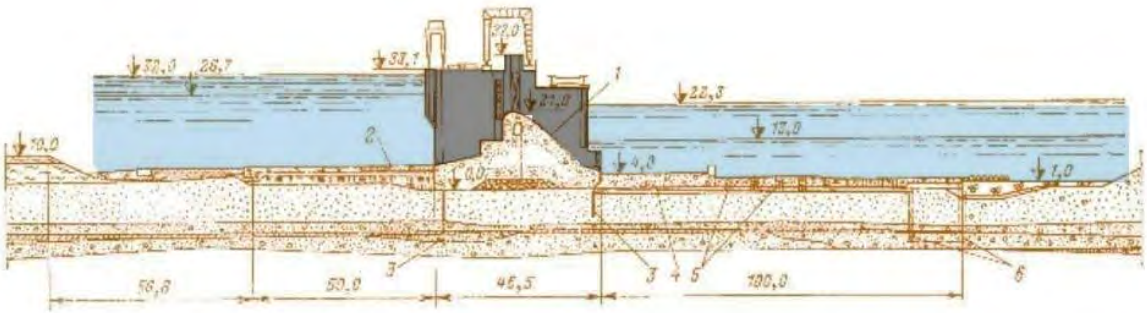
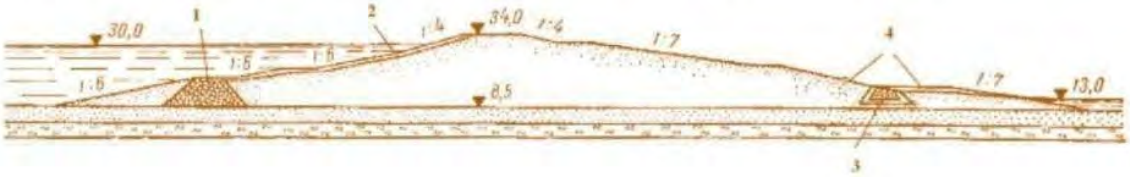
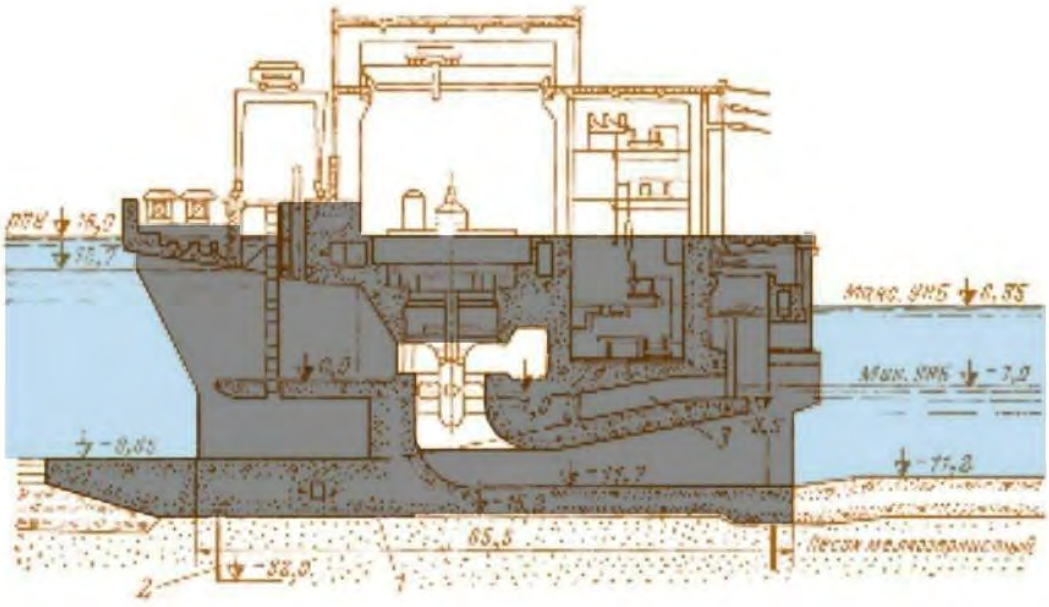

Рис. 4.36. Водосливная плотина Каховской ГЭС на мелкопесчаном основании. Поперечный разрез: 1 – водосливная плотина; 2 – анкерный понур; 3 – металлический шпунт; 4 – водобой; 5 – рисберма; 6 – зуб ячеистой конструкции из металлического шпунта

Шушенской – 2,1

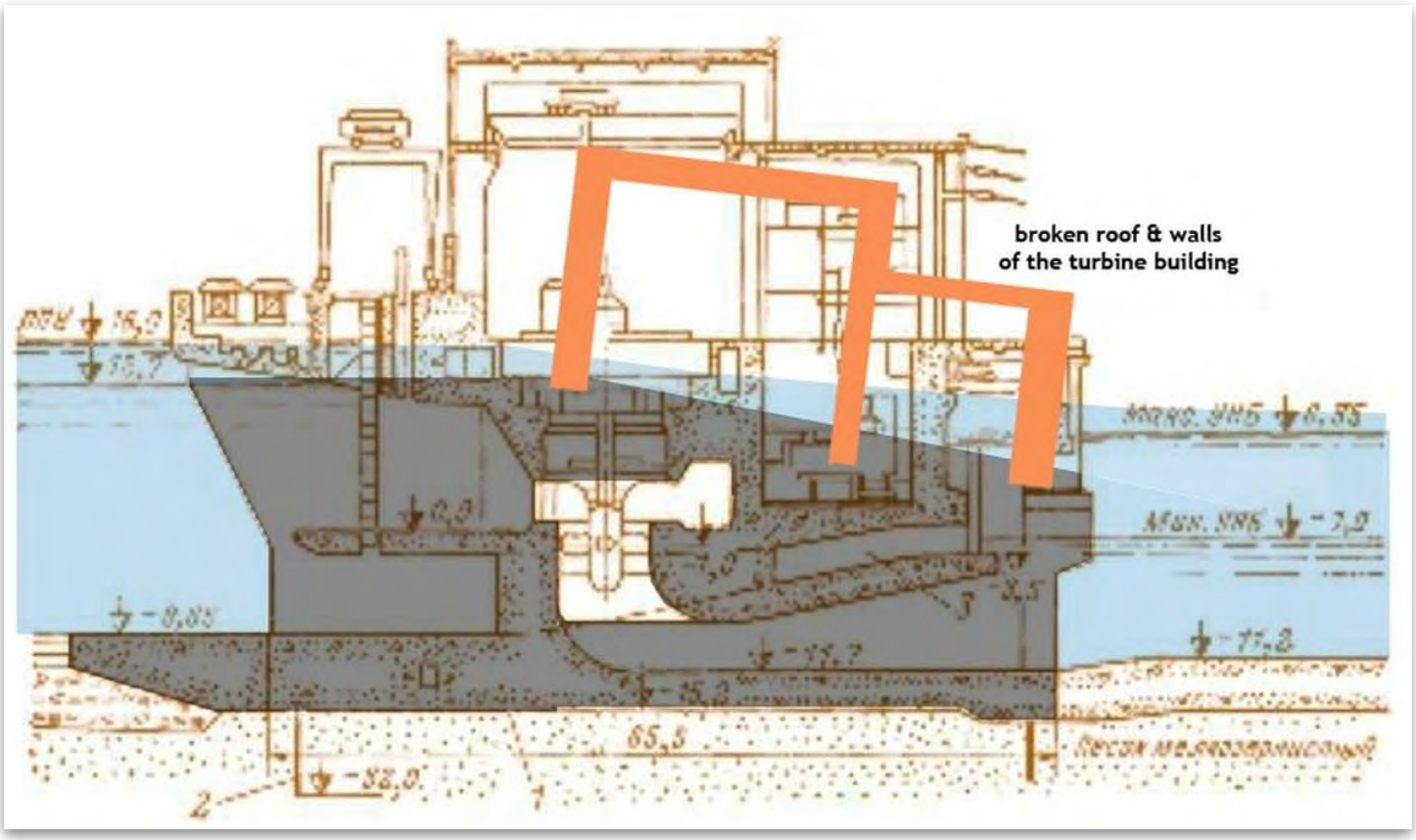
Рис. 4.44. Намывная плотина Каховской ГЭС. Поперечный разрез по русловой плотине: 1 – каменный банкет; 2 – крепление из железобетонных плит; 3 – дренажная призма; 4 – намытый песок тела плотины 1 – ядро из глины; 2 – понур из глины; 3–каменная наброска; 4 – инъекционные галереи; 5 – противофильтрационная завеса; 6 – скала; 7 – глубинный дренаж

[ЗОБРАЖЕННЯ 3]

- Але, і це головне, майже весь турбінний корпус зруйнований. Стіни і дах машинного залу «врізалися у фундамент». Як наслідок, вода – без сумніву, через найбільший, наймасштабніший прорив дамби – переливається ЧЕРЕЗ фундамент.

Це означає, що потрібні сотні кілограмів вибухівки, аби зруйнувати фундамент з турбінами так, щоб стіни і дах турбінного блоку ВПАЛИ НА фундамент.

[ЗОБРАЖЕННЯ 4]

- який зараз повністю затоплений водами, що струмують над його руїнами:

[ЗОБРАЖЕННЯ 5]

Фізично це неможливо зробити «ззовні». Цього не можуть зробити ні HIMARS (котрий, до речі, залишив би сліди у вигляді «кратерів», яких не видно на жодному відео з дамби опісля катастрофи), ні поготів «бойові водолази» — як про це заявляли росіяни. Причина в тому, що ні HIMARS, ні «бойові водолази» не змогли б доставити достатню кількість вибухівки і розмістити її всередині турбін, щоб зруйнувати ФУНДАМЕНТ турбінного блоку…

…хіба що проігнорувати всі закони фізики — саме так, як це роблять пудінг, вишестоящі органи в москві, уся путінська пропагандистська машина та всі можливі фанати пудінга у соцмережах (які всі клянуться, що «протистоять західній брехні»), і так щоразу, у кожному звіті, публікції та релізі.

Перш за все: таке пошкодження не може бути спричинене «одним ударом» о 02:20 за місцевим часом, так, як це описують ті, хто жили біля дамби і вижили.

Далі, розмір пошкодження заперечує розповіді тих росіян, що говорять щось на кшталт: «ми лише трошки хотіли пошкодити».

Щось подібне стосується й припущень, згідно яких «дамба була пошкоджена раніше, і тепер вона просто зруйнувалася сама». Що? На двох геть різних ділянках, і так масово, і одночасно?

…йдіть і збережіть це як сюжет для наступного науково-фантастичного фільму!

[ЗОБРАЖЕННЯ 6]

Словом, те, що ми бачимо на різних фото і відео, чітко показує, що всі можливі «російські версії» цієї історії є БРЕХНЕЮ. МОРЕМ БРЕХНІ.

Ceterum censeo Russian armis esse extermino.

[Відтак, вважаю, це справа рук росіян – лат.]

(Мій покійний професор латини мав би пробачити всі можливі граматичні помилки в цьому вислові: минуло більш як 30 років з мого останнього заняття із ним).

ДОДАТОК : РОСІЯНИ-МОНСТРИ

Й ще одне, за що доводиться тривожитися на цьому етапі війни, — Запорізька атомна електростанція. У ній шість ядерних реакторів і це найбільша в Європі електростанція такого типу (а у світі входить у десятку найбільших).

...і зараз, починаючи від 4 березня 2022 року, перебуває під окупацією безвідповідальних монстрів-росіян.

Руйнування росіянами Каховської дамби прямо впливає на ЗАЕС, оскільки водосховище забезпечує воду для охолодження її реакторів та відпрацьованого палива. Реактори зупинили, але вони — та резервуари з відпрацьованим паливом — досі потребують постійного охолодження водою.

Насамперед, скажу, що безпосередньої загрози поки що немає. Як видно з супутникового фото і опису (перепрошую, не зберіг ім'я людини, якій можна було б подякувати за пояснення), у ЗАЕС є власний охолоджувальний ставок.

[ЗОБРАЖЕННЯ 7]

Але ситуація швидко перетворюється на критичну.

Адже рівень води у ставку залежить від постійного постачання води з Каховського водосховища. А тепер, коли росіяни знищили дамбу, рівень води у сховищі весь час знижується.

У результаті від 18+ метрів, які були у водосховищі на ранок 6 червня 2023 року, на даний момент залишилося близько 14 метрів і вода далі спадає.

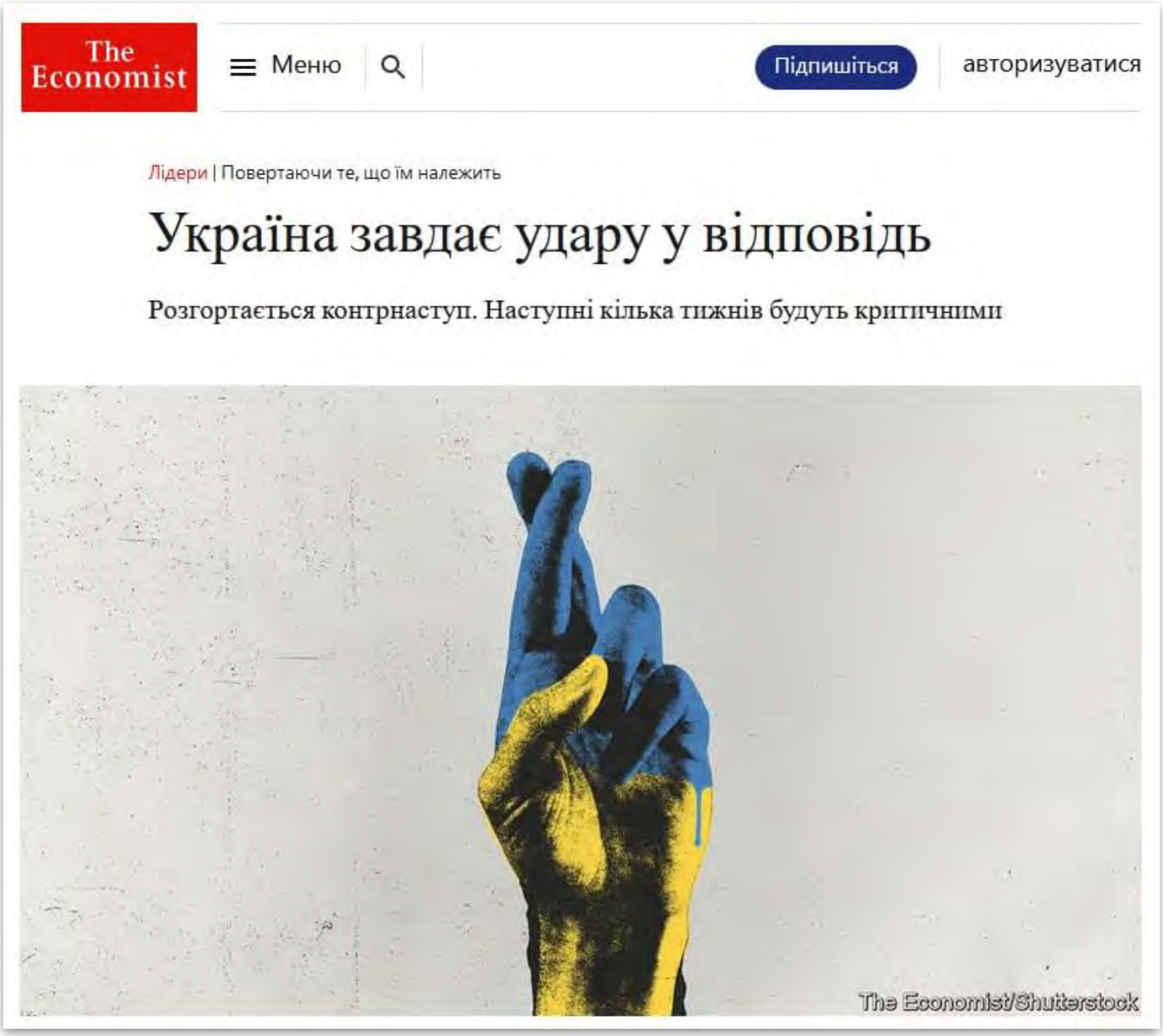
Якщо її рівень знизиться до менш ніж 12,7 метрів, ЗАЕС не зможе накачувати воду в охолоджувальний ставок.

Ceterum censeo Russian armis esse extermino

[Відтак, вважаю, це справа рук росіян – лат.]

***

№ 1.670

2023-06-09

Ніколов

Я б цю статтю запостив навіть чисто ради ілюстрації до неї))) Весь білий світ тримає за нас пальці. Щоб у нас вдалось. Бо ставки неймовірно високі.

Уявіть собі найгірший випадок: контрнаступ України згасає, її війська розпорошуються або використовуються надто економно, щоб досягти результату… Голоси, що закликають Україну припинити воювати і почати переговори, стануть гучнішими… Це було б перемогою Путіна... В НАТО і Європейському Союзі будуть докори. В Америці, яка наближається до президентських виборів, що викликають розбіжності, посилиться тиск з вимогою урізати кошти, які, як стверджують критики республіканців, вже витрачаються даремно. В Європі відступники відійдуть ще далі…

Але сценарії перемоги є. https://www.economist.com/leaders/2023/06/08/ukraine-strikes-back

***

Україна завдає удару у відповідь

Контрнаступ починається. Наступні кілька тижнів будуть вирішальними

Після того, як на десять днів раніше з'явилося криваве відео, в якому українські військові попросили Бога благословити їхню «священну помсту», розпочався контрнаступ України. Протягом тижнів її збройні сили проводили зондувальні та формувальні операції вздовж 1000-кілометрової лінії фронту, шукаючи слабкі місця і збиваючи росіян з пантелику. Зараз Україна випробовує оборону противника з небаченою за останні місяці інтенсивністю, атакуючи окупантів на низці позицій на сході та півдні. Очевидне руйнування Каховської дамби 6 червня, якщо це справді була російська диверсія, як вважають західні військові джерела, стало б чітким свідченням того, що вони вже відчувають тиск.

Більше буде в найближчі дні. Основні сили ще не відправлені в бій. Операція триватиме до літа. Однак те, що станеться в найближчі тижні, визначить майбутнє не лише самої України, а й усього безпекового порядку в Європі. Момент прийняття рішення настав.

Завдання України, відверто кажучи, полягає в тому, щоб показати Володимиру Путіну, його поплічникам, його співвітчизникам і широкому світові, що Росія не може перемогти; що це вторгнення було помилковим з самого початку; що Росія не може пережити Україну і її західних прихильників; і що найкращий варіант для Кремля - це здатися, перш ніж Росія зазнає ще більших втрат і приниження.

Це нелегке завдання, і ризик невдачі є реальним. Але завдяки дивовижній рішучості України, а також сильній і несподівано об'єднаній підтримці Заходу, успіх можливий. Зараз він вимагає найсильнішої дипломатичної та військової підтримки, а також найчіткіших зобов'язань з боку Заходу, що він стоятиме поруч з Україною протягом багатьох наступних років. Путін більше не повинен мати можливості брехати собі чи своєму народу про безглуздість обраного ним напрямку.

Ось чому цей момент настільки критичний. Росіяни добре окопалися і зміцнилися після місяців мобілізації, яка поповнила запаси гарматного м'яса. Уявіть собі найгірший випадок: контрнаступ України згасає, її війська розпорошуються або використовуються надто економно, щоб досягти результату.

Якщо це станеться, це буде руйнівна поразка. Незважаючи на жалюгідні результати російської армії в багатомісячних боях за місто Бахмут, вона, тим не менш, почне здаватися добре підібраною проти української армії. Голоси, що закликають Україну припинити воювати і почати переговори, стануть гучнішими, навіть незважаючи на те, що припинення вогню залишить Росію у

володінні майже 20% території України, а російські обіцянки про мир нічого не варті.

Це було б перемогою Путіна - не повною перемогою, про яку він колись мріяв, але успіхом у досягненні його другорядної мети - покалічити Україну, якщо її не вдасться повернути до складу російської імперії. В НАТО і Європейському Союзі будуть докори. В Америці, яка наближається до президентських виборів, що викликають розбіжності, посилиться тиск з вимогою урізати кошти, які, як стверджують критики республіканців, вже витрачаються даремно. В Європі відступники відійдуть ще далі.

Але боротьба може піти і по-іншому. Уявіть, що загарбники прорвуться, їхні війська побіжать назад до матінки-Росії, боячись оточення, як це сталося з Харковом у вересні минулого року. Це було б серйозною поразкою для пана Путіна. Він втратив понад 100 000 убитими і пораненими, витратив десятки мільярдів доларів на військову техніку і зруйнував свої економічні відносини з Європою і Америкою - і все це було б марно. Він буде намагатися пережити це приниження. Хоча Росія може постраждати від глибокої і небезпечної нестабільності, багато хто на Заході був би радий бачити його за спиною.

Найбільш вірогідний результат лежить посередині. З плином літа Україна, ймовірно, відтіснить росіян у двох основних напрямках, здобувши територію, але не прискоривши повномасштабний колапс. Перший напрямок, на якому наразі відбувається найбільша активність, - це Донбас. Однією з чітких цілей України є відвернення російських здобутків там. Якщо Путін почне втрачати навіть ті території, які він утримував з моменту свого першого вторгнення в 2014 році, а також ті, які він захопив з лютого минулого року, йому, його генералам і російському народу стане очевидно, якої помилки він припустився.

Іншою метою, безумовно, буде просування на південь. Україна намагатиметься зруйнувати «сухопутний міст», який з'єднує Росію з Кримом. Якщо їй це вдасться, все зміниться. Крим стане ізольованим, його буде важко постачати і захищати. Обвалення дамби вже загрожує його водопостачанню. Велика кількість російських військ може бути відрізана і захоплена в полон. Україна отримає назад частину свого узбережжя на Азовському морі. Навіть якщо вона не зможе досягти узбережжя, просування на достатню відстань, щоб поставити під приціл своїх гармат автомобільні та залізничні шляхи зі сходу на захід, які постачають Крим, було б важливим кроком.

Проте ні Україна, ні Європа не будуть у безпеці, доки Путін вважатиме, що може розпочати нове вторгнення пізніше. Тому Захід повинен розуміти, що його зобов'язання мають тривати роками. Поки Росія залишається загрозою, Україна потребуватиме достатньої кількості зброї, щоб утримувати лінію фронту, де б вона не проходила.

Про те, що це означає на практиці, потрібно домовитись вже зараз - як ще один сигнал Росії про безглуздість мрій про те, що ця війна може одного дня закінчитись добре. Члени НАТО розділилися в думках щодо того, чи повинна Україна стати членом Альянсу, і в будь-якому випадку це не може статися, поки триває війна. Тому західні держави, які бажають цього, повинні негайно розробити набір гарантій безпеки для України, які будуть мати довіру, на відміну від порожніх слів минулого.

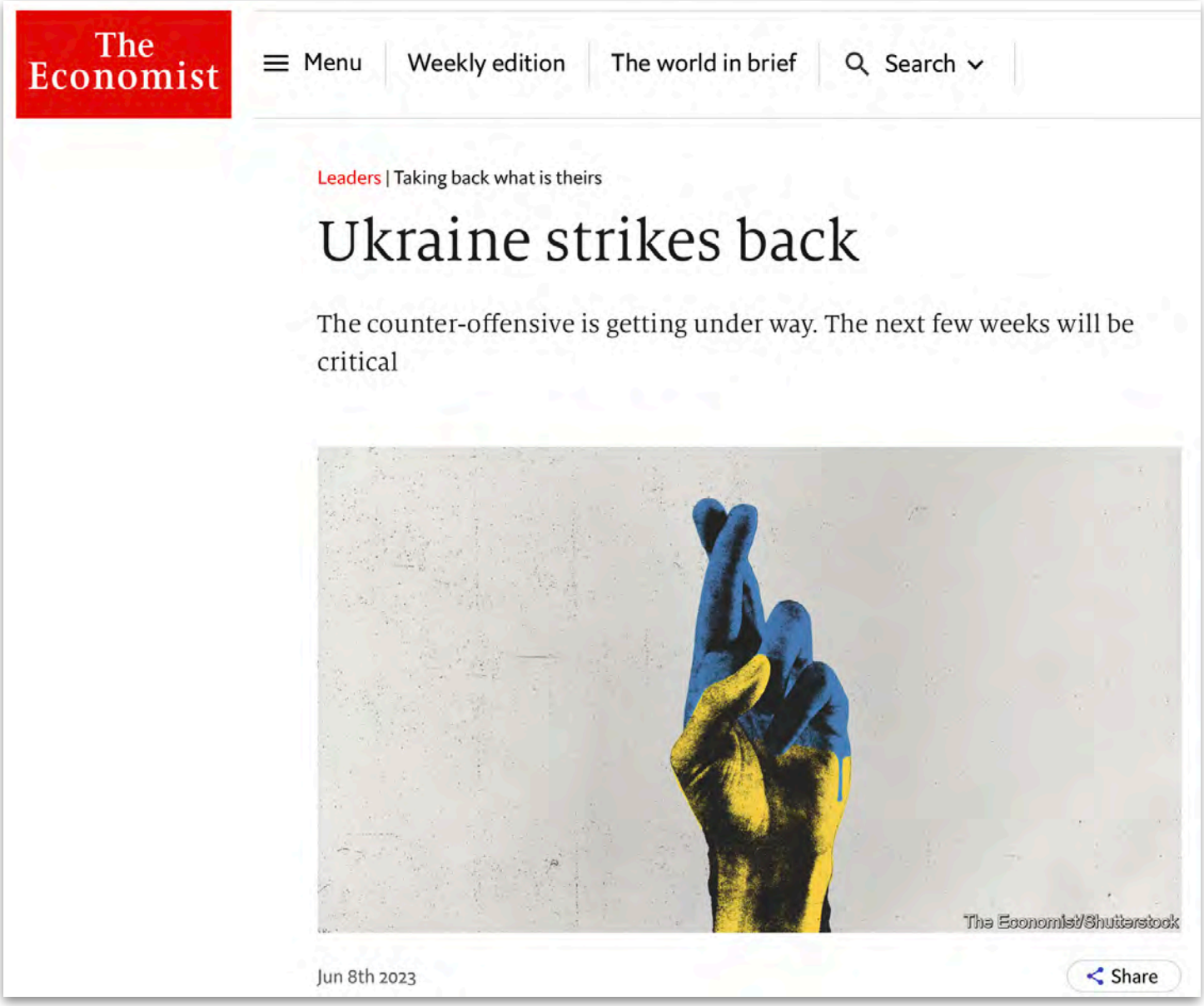
Зробити Україну захищеною від Путіна і Трампа

Без чіткого договору це буде важко, але можливо. Америка, наприклад, має юридичні зобов'язання, які зобов'язують її надати Ізраїлю і Тайваню зброю, необхідну їм для самозахисту. Гарантії повинні охоплювати системи озброєнь, боєприпаси, навчання і підтримку для зміцнення власної оборонної промисловості. Чим більше країн підпишуть їх, тим переконливішими вони стануть - і тим важче буде їх скасувати, якщо буде обраний україноскептик на кшталт Дональда Трампа. Після припинення бойових дій західні сили «розтяжки» можуть бути розміщені на українській землі.

Страх України і надія Путіна полягає в тому, що Захід розгубить свою увагу. Лише успішний контрнаступ і надійні гарантії безпеки можуть змусити росіян усвідомити, що війна Путіна є марною, що він ніколи не досягне успіху, а може лише зазнати поразки або падіння.

***

Ukraine strikes back

The counter-offensive is getting under way. The next few weeks will be critical

Trailed ten days early with a blood-stirring video in which Ukrainian troops asked God to bless their “sacred revenge”, Ukraine’s counter-offensive is under way. For weeks its armed forces have conducted probing and shaping operations along the 1,000km front line, looking for weaknesses and confusing the Russians. Now Ukraine is testing enemy defences with an intensity not seen for months, with attacks against the occupiers in a series of positions in the east and south. The apparent demolition of the Kakhovka dam on June 6th, if it was indeed Russian sabotage as Western military sources believe, would be clear evidence that they are already feeling the pressure.

More will come in the days ahead. The main force has yet to be sent into battle. The operation will last well into the summer. However, what happens in these next weeks will shape the future not just of Ukraine itself, but of the whole security order in Europe. The point of decision has arrived.

The task for Ukraine, bluntly, is to show Vladimir Putin, his henchmen, his compatriots and the wider watching world that Russia cannot win; that this invasion

has been misconceived from the outset; that Russia cannot outlast Ukraine and its Western backers; and that the Kremlin's best option is to give up before Russia suffers yet more losses and humiliation.

That is no easy task, and the risk of failure is real. But thanks to Ukraine's astonishing determination, and the strong and unexpectedly united backing of the West, success is possible. It requires, right now, the strongest diplomatic and military support, and the clearest commitment from the West that it will stand by Ukraine for many years to come. Mr Putin must no longer be able to lie to himself or his people about the foolishness of the direction he has chosen.

This is why this moment is so critical. The Russians are well dug in and reinforced after months of a mobilisation drive that has replenished the supply of cannon-fodder. Imagine the worst case: that Ukraine's counter-offensive peters out, its troops spread too thin, or used too sparingly, to make an impact.

If that happens, it would be a damaging failure. Despite the Russian army's woeful performance in the months-long fight to take the city of Bakhmut, it would nonetheless start to seem well matched against Ukraine's. The voices urging Ukraine to stop fighting and start talking would grow louder, even though a ceasefire would leave Russia in possession of almost 20% of Ukraine and Russian promises of peace would be worthless.

This would be a win for Mr Putin—not the total victory he once dreamed of, but success in his backup objective, to cripple Ukraine if it cannot be returned to the Russian imperium. There would be recriminations within nato and the European Union. In America, as it heads towards a divisive presidential election, the pressure to cut back funds that Republican critics already claim are being wasted would grow. In Europe the backsliders would slide further.

But the fighting may also go differently. Imagine that the invaders break, their troops running back to Mother Russia in fear of encirclement, as they did from Kharkiv last September. That would be a grave setback for Mr Putin. He has lost more than 100,000 dead and wounded, expended tens of billions of dollars'-worth of military hardware, and shattered his economic relationships with Europe and America: and it would be all for nothing. He would struggle to survive the humiliation. Although Russia might suffer deep and dangerous instability, many in the West would be glad to see the back of him.

The most likely outcome lies in between. As the summer wears on, Ukraine is likely to push back the Russians in two main areas, gaining territory but not precipitating a full-scale collapse. The first, and the one where most of the new activity is so far going on, is in Donbas. One clear Ukrainian objective is to reverse Russian gains there. If Mr Putin starts losing even the territory he has held since his first incursion, in 2014, as well as what he has seized since last February, it will be apparent to him, his generals and the Russian people what a blunder he has made.

The other objective will surely be a push south. Ukraine will seek to break the “land bridge” that connects Russia to Crimea. If it can do that, everything changes. Crimea would become isolated, hard to resupply and protect. The collapse of the dam has already threatened its water supply. Large numbers of Russian troops might be cut off and captured. Ukraine would get back some of its coast on the Sea of Azov. Even if it cannot reach the coast, advancing far enough to put the east-west roads and railways that supply Crimea in range of its guns would be an important step.

Yet neither Ukraine nor Europe will be safe while Mr Putin believes he can launch another invasion later. So the West should understand its commitment must last for years. While Russia remains a threat, Ukraine will need enough weaponry to hold the line, wherever it settles.

What that means in practice needs to be agreed on now—as a further signal to Russia of the folly of dreaming that this war could one day turn out well. nato members are split on whether Ukraine should become a member, and in any case it cannot happen while the war still rages. So willing Western powers must immediately craft a set of security guarantees for Ukraine that will have credibility, unlike the empty words of the past.

Make Ukraine Putin-proof—and Trump-proof

Short of an explicit treaty that will be hard, but not impossible. America, for instance, has legal commitments that oblige it to provide Israel and Taiwan with the arms they need to defend themselves. The guarantees should cover weapons systems, ammunition, training and support to beef up Ukraine’s own defence industries. The more countries that sign up to them, the more convincing they would become—and the harder they would be to overturn if a Ukraine-sceptic like Donald Trump were elected. After the fighting stops, Western “tripwire” forces could be stationed on Ukrainian soil.

Ukraine’s fear, and Mr Putin’s hope, is that the West will lose focus. Only a successful counter-offensive and credible security pledges can get Russians to realise that Mr Putin’s war is futile—that he will never succeed, but can only fail, or fall.

***

Украина наносит ответный удар

Контрнаступление продолжается. Следующие несколько недель будут иметь решающее значение

Занявшее десять дней раньше кровавым видео, в котором украинские войска попросили Бога благословить их «священную месть», контрнаступление Украины продолжается. В течение нескольких недель его вооруженные силы

проводили зондные и формовочные операции вдоль линии фронта протяженностью 1000 км, ища слабые места и сбивая с толку русских. Сейчас Украина испытывает оборону противника с интенсивностью, которой не было в течение нескольких месяцев, с нападениями на оккупантов на ряде позиций на востоке и юге. Очевидный снос Каховской плотины 6 июня, если бы это был действительно российский саботаж, как считают западные военные источники, было бы явным доказательством того, что они уже чувствуют давление.

В ближайшие дни будет больше. Основные силы еще не отправлены в бой. Операция продлится до лета. Однако то, что произойдет в эти ближайшие недели, определит будущее не только самой Украины, но и всего порядка безопасности в Европе. Настал момент принятия решения.

Задача Украины прямо заключается в том, чтобы показать Владимиру Путину, его приспешникам, его соотечественникам и более широкому наблюдательный миру, что Россия не может победить; что это вторжение было неправильно задумано с самого начала; что Россия не может пережить Украину и ее западных покорителей; и что лучший вариант Кремля -

Это непростая задача, и риск неудачи реален. Но благодаря удивительной решимости Украины и сильной и неожиданно объединенной подкупке Запада успех возможен. Сейчас он требует самой сильной дипломатической и военной поддержки и самой четкой приверженности Запада тому, что он будет поддерживать Украину на долгие годы. Г-н Путин больше не должен быть в состоянии лгать себе или своему народу о глупости выбранного им направления.

Вот почему этот момент так важен. Русские хорошо окопались и укрепились после нескольких месяцев мобилизационной борьбы, которая пополнила поставки пушечных кормов. Представьте себе худший случай: контрнаступление Украины вырывает, ее войска слишком распространяются или используются слишком экономно, чтобы оказать влияние.

Если это произойдет, это будет разрушительным провалом. Несмотря на печалые выступления российской армии в многомесячной борьбе за захват города Бахмут, она, тем не менее, начнет казаться хорошо подобранной с Украиной. Голоса, призывающие Украину прекратить боевые действия и начать говорить, станут громче, даже несмотря на то, что прекращение огня оставит Россию во владении почти 20% Украины, а российские обещания мира будут бесполезными.

Это была бы победа для г-на Путина - не полная победа, о которой он когда-то мечтал, а успех в его резервной цели, чтобы нанесть ущерб Украине, если она не может быть возвращена российской империи. В Нато и в Европейском союзе будут взаимные обвинения. В Америке, когда она движется к президентским выборам, вызнувшим разногласия, давление с целью

сокращения средств, которые, как утверждают критики-республиканцы, уже потрачены впустую, будет расти. В Европе отступники будут скользить дальше.

Но боевые действия также могут пойти по-другому. Представьте, что захватчики ломаются, их войска бегут обратно к Матери-России в страхе окружения, как они это сделали из Харькова в сентябре прошлого года. Это было бы серьезной неудачей для г-на Путина. Он потерял более 100 000 убитых и раненых, потратил десятки миллиардов долларов военной техники и разрушил свои экономические отношения с Европой и Америкой: и все это было бы зря. Он будет бороться за то, чтобы пережить унижение. Хотя Россия может страдать от глубокой и опасной нестабильности, многие на Западе были бы рады видеть его сзади.

Наиболее вероятный результат находится между ними. По мере надвигается лето Украина, вероятно, оттолкнет россиян в двух основных областях, приобретая территорию, но не выскорив полномасштабный крах. Первый, и тот, где большая часть новой деятельности продолжается до сих пор, находится на Донбассе. Одна из явных украинских целей - обратить вспять российские завоевания. Если г-н Путин начнет терять даже территорию, которую он удерживал с момента своего первого вторжения в 2014 году, а также то, что он захватил с февраля прошлого года, ему, его генералам и русскому народу будет очевидно, какую ошибку он совершил.

Другой целью, безусловно, будет толчок на юг. Украина будет стремиться прорвать "наземный мост", который соединяет Россию с Крымом. Если он может это сделать, все изменится. Крым станет изолированным, его будет трудно пополнить и защитить. Обрушение плотины уже поставило под угрозу ее водоснабжение. Большое количество российских войск может быть отрезано и взято в плен. Украина вернет часть своего побережья на Азовское море. Даже если он не сможет достичь побережья, продвижение достаточно далеко, чтобы поставить дороги и железные дороги с востока на запад, которые поставляют Крым в радиус его орудий, было бы важным шагом.

Тем не менее, ни Украина, ни Европа не будут в безопасности, в то время как г-н Путин считает, что может начать еще одно вторжение позже. Таким образом, Запад должен понимать, что его приверженность должна длиться годами. В то время как Россия остается угрозой, Украине понадобится достаточно оружия, чтобы удержать линию, где бы она ни поселился.

Что это значит на практике, нужно согласовать сейчас - как еще один сигнал России о глупости мечты о том, что эта война может однажды получиться хорошо. Члены нато расходятся во мнениях о том, должна ли Украина стать членом, и в любом случае этого не может произойти, пока война все еще бушует. Так желастные западные державы должны немедленно разработать

набор гарантий безопасности для Украины, которые будут иметь доверие, в отличие от пустых слов прошлого.

Сделайте Украину защищенной от Путина и Трампа

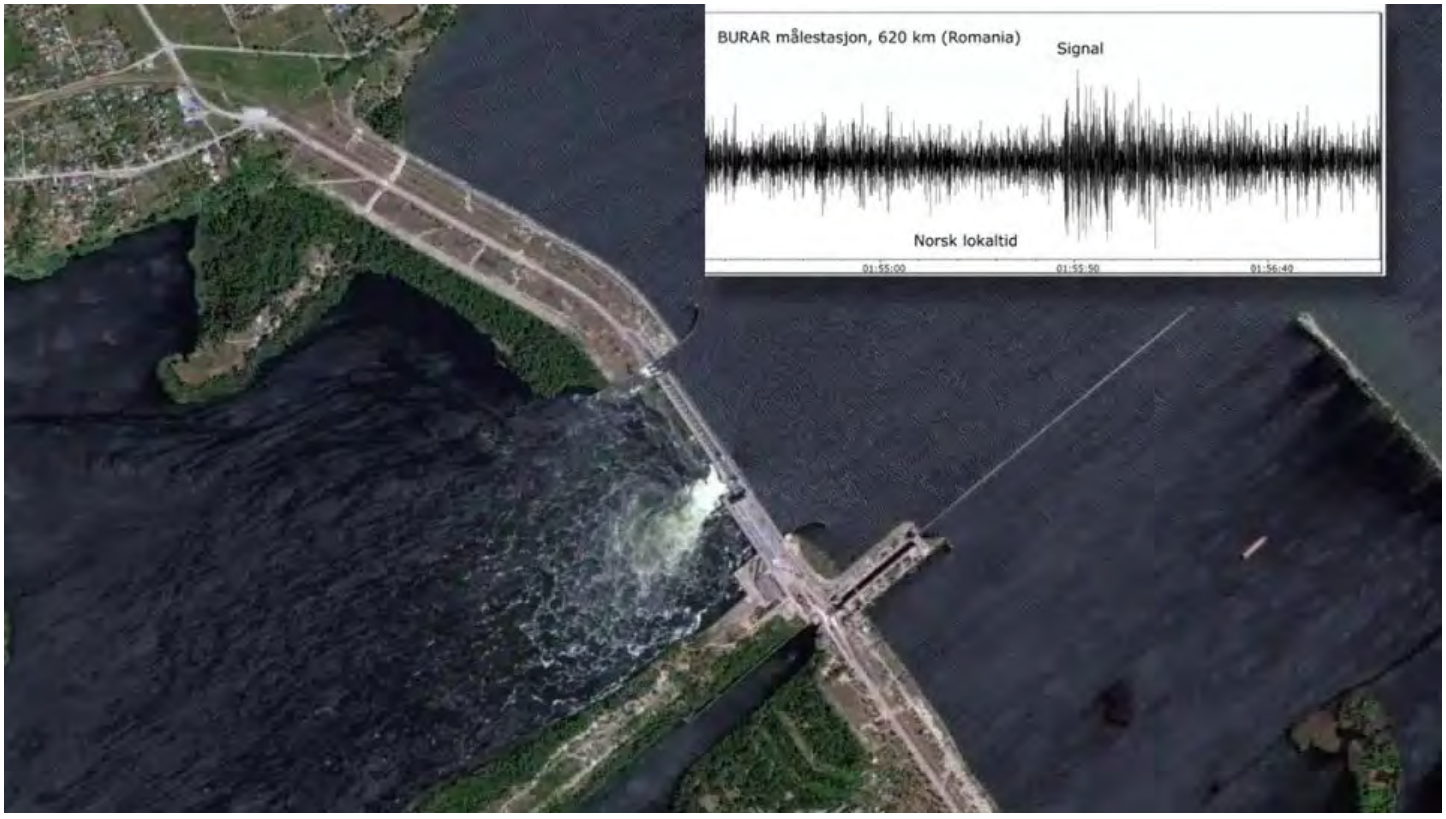
Не хватает четкого договора, который будет трудным, но не невозможным. Например, у Америки есть юридические обязательства, которые обязывают ее предоставить Израилю и Тайваню оружие, необходимое для самообороны. Гарантии должны охватывать оружейные системы, боеприпасы, обучение и поддержку для укрепления собственной оборонной промышленности Украины. Чем больше стран подпишутся на них, тем более убедительными они станут - и тем труднее их было бы отменить, если бы был избран такой украинско-скептик, как Дональд Трамп. После остановки боевых действий западные "трейквейрные" силы могут быть размещены на украинской земле.

Страх Украины и надежда г-на Путина на то, что Запад потеряет фокус. Только успешные контрнаступательные и заслуживающие доверия обещания безопасности могут заставить россиян понять, что война г-на Путина бесполезна - что он никогда не добьется успеха, а может только потерпеть неудачу или упасть.

***

№ 1.671

Трагедия на Каховской ГЭС: кто, зачем и каковы последствия?

2023-066-09

Александр Карпец

Трагедия на Каховской ГЭС, которая 6 июня 2023 года перестала существовать, ставит три вопроса: кто разрушил плотину, зачем это было сделано и каковы последствия этой катастрофы? Четкий ответ можно дать только на последний вопрос. И, хотя понимание последствий катастрофы еще весьма далеко от полного, общая крайне мрачная картина на годы уже вырисовывается. Ответ на первый вопрос также очевиден: вина однозначно лежит на путинской Москве как агрессоре, учинившем тотальную войну на территории Украины. Непросто, пожалуй, с ответом на вопрос о том, зачем это было сделано? Ибо разумного объяснения этой, несомненно, рукотворной катастрофы невозможно найти.

Не вдаваясь в излишнее философствование, кратко отметим, что последнее обстоятельство является ярчайшим подтверждением мыслей гениального мыслителя XX века Эриха Фромма (1900-1980) о том, что людьми, группами таковых и даже обществом в целом очень часто движут глубинные, обычно не осознаваемые иррациональные разрушительные импульсы, направленные не только на окружающие объекты, но и на самое себя.

1. Этого и следовало ожидать

Чего-то подобного рано или поздно следовало ожидать. Одни только «игры» оккупантов на захваченной ими Запорожской атомной станции чего стоят, и ожидалось, что «рванёт» именно там. Снос дамбы в Каховке и уход воды из Каховского водохранилища может иметь крайне опасные последствия и для оккупированной Запорожской АЭС, о чем далее.

Повторим, что чего-то подобного от врага, отличающегося крайней степень моральной деградации, следовало ожидать. Собственно, это и происходило всю осень и зиму, когда путинские войска пытались массированными ударами с воздуха уничтожить энергетику Украины, о чем приходилось писать в целом ряде публикаций, начиная с материала под красноречивым названием «Путин и его генералы готовятся уничтожить Украину путем устройства техногенной катастрофы», опубликованном в сентябре 2022 года, когда стало известно о таких намерениях в Москве.

Также ожидалось, что Москва будет уничтожать ресурсную основу Украины и ее экономики, о чем тоже приходилось писать еще в сентябре прошлого года в публикации «Путинская Россия уничтожает ресурсную основу Украины, или Почему никакого «мира» с Москвой быть не может». Поскольку сельское хозяйство является в Украине одной из важнейших отраслей, а в условиях войны – это едва ли не единственный оставшийся серьезный источник поступления экспортной выручки, то сельхозугодия являются важнейшим ресурсом Украины. В припадке бессилия от невозможности не только захватить Украину и/или заставить ее сдаться, но также понимая, что ожидаемое наступление Вооруженных сил Украины сдержать не удастся, по этому ресурсу, по экологии юга Украины враг нанес удар, который уже признают экоцидом. Тем более что пострадали не только сельхозугодия, но биосфера на огромной территории в целом, а среда обитания людей резко ухудшилась или даже стала непригодной для жизни вообще.

Экоцид – это массовое уничтожение растительного или животного мира, отравление атмосферы или водных ресурсов, а также совершение других действий, которые могут повлечь за собой экологическую катастрофу.

Кроме того, согласно Женевской конвенции, снос дамбы Каховской ГЭС можно расценивать как военное преступление. Согласно нормам дополнительного протокола к конвенции, разрушение ГЭС приравнивается к использованию оружия массового поражения и рассматривается как военное преступление неизбирательного действия.

2. Кто это сделал и кто виноват?

Вопрос о том, кто разрушил плотину остается одним из наиболее обсуждаемых.

С российской стороны раскручивается пропагандистская истерия о том, что к разрушению плотины привели удары находящихся на вооружении ВСУ ракетных систем залпового огня (РСЗО) американского производства типа Himars.

Слышится со стороны агрессора и вариация на другую тему. Дескать, плотина долгое время подвергалась ударам ВСУ, соответственно, конструкция плотины ослаблялась, в определенный момент она не выдержала напора воды и рухнула.

Однако СБУ уже обнародовала часто перехватов, которые косвенно подтверждает, что Каховскую ГЭС взорвала именно диверсионная группа оккупантов.

Захватчики хотели шантажировать Украину подрывом дамбы и устроили техногенную катастрофу на юге нашего государства. Об этом оккупанты

рассказывают друг другу в телефонном разговоре, который удалось перехватить СБУ.

«Там не они (украинская сторона, – прим. ред.) долбанули. Там наша диверсионная группа. Они хотели типа этой дамбой пугать. Пошло не по плану, а больше чем они планировали», – рассказал российский военный.

Наряду с этим, 6 июня в 2:54 утра норвежские сейсмологи с организации «Norsar», исследующей сейсмические движения земной коры, зафиксировали взрыв в месте Каховской ГЭС. Об этом сообщается на сайте организации.

«Данные региональных сейсмических станций показывают четкие сигналы во вторник, 6 июня в 2:54 по местному времени (1:54 по норвежскому времени). Время и место совпадают с сообщениями в СМИ об обвале Каховской дамбы. Сигналы свидетельствуют о взрыве. Оценка магнидуды составляет от 1 до 2. На рисунке ниже показан сигнал из сейсмической группы Буковина (BURAR), измерительной станции в Румынии. Расстояние от дамбы 620 км», — говорится в сообщении.

Но в целом реакция Запада на эту катастрофу удивила. И крайне неприятно…

Международные организации (ООН и проч.) и экологи “Гринпис и проч.) отделались либо полным молчанием, либобанальными заявлениями о «глубокой обеспокоенности и категорическом осуждении». Только МАГАТЭ «задергалось», потому что под угрозой водоснабжение Запорожской АЭС, а это чревато еще более тяжелыми последствиями.

Откликнулся ряд европейских стран, например, Германия и государства Балтии, которые организуют оперативные поставки палаток, лодок, медикаментов, питьевой воды, средств гигиены и водоочистки, за что зарубежных друзей следует искренне поблагодарить.

Намного хуже с оценками ответственности за содеянное преступление России со стороны крупнейших международных лидеров.

Категорически высказался только глава Европейского совета Шарль Мишель, однозначно обвинивший Россию в случившемся и назвавший содеянное военным преступлением, за которую Россия будет привлечена к ответственности.

Но со стороны главных союзников Украины наблюдается изрядная осторожность.

Координатор по стратегическим коммуникациям Совета национальной безопасности США Джон Кирби сделал уклончивое заявление.

«Мы видели сообщение об ответственности России за взрыв на дамбе, которая, напомню, была незаконно захвачена Россией в прошлом году и с тех пор была оккупирована… Но мы пока не можем сказать, что произошло… Что мы абсолютно точно можем сказать, так это то, что ущерб украинскому народу и региону будет значительным», – сказал Кирби и добавил, что в Белом доме делают все возможное, чтобы собрать больше информации.

Премьер-министр Великобритании Риши Сунак также заявил, что пока рано делать окончательные выводы о причинах разрушения Каховской ГЭС.

«Наши военные и разведывательные службы сейчас тщательно изучают этот инцидент. Если это преднамеренное нападение, то оно станет крупнейшей атакой на гражданскую инфраструктуру в Украине с начала войны и продемонстрирует новый уровень российской агрессии… Но пока рано делать окончательные выводы», – цитирует британского премьера издание The Telegraph.

Министр иностранных дел Великобритании Джеймс Клеверли сказал том, что имеет информацию о взрыве на дамбе и риске наводнения, но пока слишком рано давать какую-либо содержательную оценку деталям.

«Но стоит помнить, что единственная причина, почему это вообще является проблемой, – это неспровоцированное полномасштабное вторжение России в Украину», – заявил мистер Клеверли.

Наконец, спикер Белого дома Карин Жан-Пьер, уведомив, что США все еще собирают информацию о случившемся на Каховской ГЭС, обвинила Россию в разрушениях.

«Эта плотина была под контролем России, и они несут ответственность за разрушения, причиненные этой войной», – заявила спикер.

Правда, вчера к вечеру “проснулась” шведская экоактивистка Грета Тунберг, которая потребовала наказания России за экоцид в Украине.

Тунберг перепостила запись официального Twitter Украины с видео взорванной Каховской ГЭС и написала, что “экоцид как продолжение неспровоцированного полномасштабного вторжения России в Украину является еще одним злодеянием, относительно которого мир не находит слов”.

“Наши взоры вновь обращены на Россию, которая должна ответить за свои преступления”, – написала она.

Как бы там ни было, главная причина трагедии в Украине, включая катастрофу на Каховской ГЭС, – это широкомасштабная агрессия России, вторгшейся в Украину, оккупировавшей часть ее территории и даже заявившей о «включении ее в состав России». Российские войска контролировали Каховскую ГЭС с весны 2022 года, а в октябре прошлого

года, когда ВСУ вели наступление на юге и освободили Херсон, плотина Каховской ГЭС была заминирована российскими войсками, чего в Москве особо не скрывали, даже этим бравировали и угрожали: в случае чего, можем взорвать. Поэтому ответственность за трагедию несет Россия, чтобы там не измышляла московская пропаганда.

Правда, есть очень важный нюанс. В медиа неоднократно поднимался вопрос о том, что оккупанты в феврале 2022 года слишком легко и просто зашли на материковую часть Украины из Крыма по той причине, что вход из Крыма на материк практически некому было защищать, а главное – сооружавшиеся там с 2014 года минные заграждения в несколько эшелонов оказались разминированными в результате масштабного предательства в верхах и силовых структурах Украины. В тему «зрады» сейчас вдаваться не будем, как не будем задавать вопросы об «исчезнувшем лейтенанте Баканове», некоем «генерале Кулиниче» и прочих, а также о тех, кто их назначал на высокие должности. Отметим только, что на эти вопросы рано или поздно отвечать придется всем, кто к этому причастен. Также отметим, что если бы не легкий и свободный заход оккупантов через перешеек, который, по мнению специалистов, при наличии минных заграждений, можно было бы удерживать долгое время сравнительно небольшими силами, то не было бы катастрофы на Каховской ГЭС, проблем на Запорожской АЭС, возможно, не было бы трагедии в Мариуполе, вообще многого могло не быть вообще.

Вернемся к вопросу о том, кто и как разрушил дамбу.

Не вдаваясь в подробности, отметим, что все вменяемые комментаторы, имеющие соответствующие знания, опыт и образование, утверждают, что никакими «хаймерсами» разрушить дамбу нельзя. Более того, это невозможно даже оперативно-тактическими ракетами (ОТРК), и даже десятки таких ракет дамбу не снесут. Из той же оперы болтовня о том, что «хаймерсы» и артиллерия ВСУ ослабили конструкцию и/или били по воротам, и дамба таки рухнула под напором воды в водохранилище, уровень которого Украина якобы для этого специально подняла.

Из того, что удалось понять, эту дамбу можно было разрушить двумя способами: это либо ядерный взрыв соответствующей мощности, либо закладка и подрыв значительного объема взрывчатки в отдельные уязвимые места плотины, что и было сделано оккупантами.

Согласно непроверенной информации, для подрыва дамбы длиной около 700 метров в Козаровичах на реке Ирпень севернее Киева в феврале 2022 года с целью остановить продвижение российских оккупантов не хватило тонны взрывчатки, и там был подорван только шлюз. В Каховке дамба имела длину 4 километра и высоту 16,5 метра, то есть размером с 5-этажный дом, и чтобы ее полностью снести, необходимо было, более 4 тонн взрывчатки, повторим, расположенной не где попало, в строго определенных местах, что ВСУ не

могли сделать по определению, поскольку плотина до самого момента ее уничтожения была под контролем российских оккупантов.

Намного актуальнее вопрос, был этот подрыв умышленным или случайным, и такая постановка является отнюдь не праздной.

Версия о том, что это была умышленная акция, приуроченная к давно анонсированному контрнаступлению ВСУ, была запущена в интернет вскоре после взрыва. По предварительной информации из Офиса президента, преступление было совершено военнослужащими 1 батальона 205 отдельной мотострелковой казачьей бригады, которая базируется в городе Буденновск Ставропольского края.

Ссылаясь на свои источники, татарское партизанское движение «Атеш» в своем телеграм-канале называет следующих исполнителей преступления:

«Список военнослужащих 1 батальона 205 мотострелковой бригады, принимавших участие в заминировании каховской ГЭС в 2022 году:

(Список)

Неполный список личного состава инженерно-саперного батальона в районе 2 БТГр:

(Список)

Приказ о подрыве плотины Каховской ГЭС якобы отдал генерал-полковник ВС России Макаревич Олег Леонтьевич, с апреля 2023 года – командующий группировкой войск «Днепр» на Херсонском направлении.

Относительно согласованности этого преступления с высшим военным и политическим руководством России имеются некоторые сомнения, если верить анонимному московскому источнику, известному как «генерал СВР»:

«Президент России Владимир Путин теряет рычаги управления системой. Яркий пример этому-положение дел на фронте. Вчера утром (6 июня – Авт), после докладов Путину о разрушении дамбы Каховской ГЭС, у президента во время совещания с представителями руководства силового и военного блоков разыгралась настоящая детективная история: «А, кто это сделал?» Во-первых, о происшествии президенту доложили через пять часов, не осмелившись его будить. Во-вторых, руководство военного блока к этому времени не смогли сформировать единую позицию и давали президенту противоречивую информацию, от удара ВСУ до технических проблем на дамбе. Примерно такой же сумбур царил и во время совещания, пока секретарь Совета Безопасности РФ Николай Патрушев не взял слово и не прояснил ситуацию. Возможность подрыва Каховской ГЭС рассматривалась давно, и Путин действительно давал распоряжение подготовить такую операцию. Но отмашки к её реализации не было. Более того, в последнее время, по линии

Совбеза, президента предупреждали о негативных последствиях реализации этого плана. Патрушев заявил, что инициатива по проведению этой операции с разрушением Каховской ГЭС принадлежит одному бравому, злоупотреблявшему накануне алкоголем, генералу, который утверждает, что согласовал свои действия с Суровикиным, а тот якобы с Герасимовым. Сами Суровикин и Герасимов категорически отрицают сам факт согласования с ними каких-либо действий на Каховской ГЭС. Во время обсуждения ситуации и поиска ответственных, один из представителей руководства военного блока обращаясь к президенту практически с претензией, заявил, что если Путин требует результаты на фронте, и при этом не хочет вникать в подробности, то надо положиться на руководство военного блока и дать возможность действовать, а не ограничивать во всем. Не смотря на заявление Патрушева, военные так и не признали своей причастности к инциденту. В конечном итоге, Путин решил, что преимуществ от разрушения Каховской ГЭС немало, хоть есть и негативные последствия, но надо действовать по обстоятельствам. При этом, строго предупредив военное руководство согласовывать впредь с ним подобные операции».

За неназванной фигурой «злоупотребляющего алкоголем генерала» можно подразумевать упомянутого генерала Макаревича.

О причастности к преступлению именно этого генерала говорит другая информация, согласно которой, впрочем, вину за взрыв несут военнослужащие не того подразделения ВС России, которое закладывало взрывчатку, а другого, и главное, взрыв произошел по ошибке, что вполне возможно:

4. «Новая версия по Каховской ГЭС: ошибка саперов и незапланированный взрыв

Днем 6 июня мы получили сообщение от источника, представившегося военнослужащим ВС РФ. По его словам, взрыв плотины планировался на конец этой недели. Вечером 5 июня на ГЭС работали саперы 31-го инженерно-саперного полка под командой лейтенанта Сивых и старшего лейтенанта Гончарова.

«Если коротко – всё пошло через ж*пу. Взрывать должны были ближе к концу недели. Кто-то, а именно, двое деб*лоидов лейтенант Сивых и старлей Гончаров из недавно откомандированных саперов должны были просто проверить всё ли подготовлено. Что они там намудрили — все видят», — говорилось в сообщении.

31-й инженерно-саперный полк (в/ч 31777, город Прохладный, Кабардино-Балкария) по словам штабных офицеров, действительно находился в районе Новой Каховки. Подразделение специализируется на создании переправ и минных работах.

Также известно, что плотина ГЭС была заминирована еще в октябре 2022 года, когда ВС РФ то готовились оборонять Херсон, то отступать из него.

Один из российских офицеров, находившийся 6 июня в районе затопления, также подтвердил, что слышал от других офицеров о работе группы саперов на ГЭС в ночь с 5 на 6 июня и о подрыве в машинном зале и последовавшей детонации зарядов, заложенных прошлой осенью в основании плотины. По его словам, как и по словам источника, сообщившего нам фамилии лейтенантов, группа саперов при взрыве погибла в полном составе…

Незапланированный подрыв объясняет, почему и ВСУ, и ВС РФ, и местные власти с обеих сторон оказались не готовы к случившемуся. Также становится понятно, почему командующий российской группировкой «Днепр» Олег Макаревич передвинул 5 июня штабы и всю структуру управления ближе к реке. Если взрыв плотины планировался на 9-11 июня, то группировка в Херсонской области должна была за эти дни подготовиться к отступлению, заминировать нынешние позиции, подготовить к погрузке имущество. Перенос управления вплотную к передовой позволил бы (в логике российской армии) ускорить этот процесс и обеспечить больший контроль за качеством исполнения. Дальше случился взрыв, которого никто не ждал и ВС РФ потеряли большую часть имущества и штабных документов».

На этом вопрос о том, кто совершил это масштабное преступление, будем считать закрытым: дамбу взорвали российские оккупанты, а сделали они это случайно или умышленно – это уже другой вопрос.

5. Зачем это было сделано

Если говорить о целях подрыва дамбы, то, повторим, вменяемых ответов очень мало.

Впрочем, если предположить, что целью был именно масштабная эколого-техногенная катастрофа, которая сделает непригодной для жизни и ведения хозяйственной деятельности огромной территории юга Украины, то тогда взрыв дамбы вполне объясним.

Но есть один нюанс. Он состоит в том, что от этой катастрофы пострадают в том числе захваченные территории, которые Москва объявила «своими» и «включила их в состав Российской Федерации». В этом случае, логика в таких действиях вообще отсутствует, что, впрочем, является отличительной чертой России и ее руководства. Тем более, если верить приведенной выше информации московского анонима о том, что приказы мог отдавать «злоупотребляющий алкоголем генерал»…

Впрочем, в Москве могли решить, что удержать, тем более использовать с пользой для себя эти территории не получится, а потому могли поступить по известной поговорке: «Не доставайся же ты никому!».

Есть менее глобальные и более «рациональные» объяснения, конечно, если в отношении такого преступления вообще применимо понятие рациональности.

Подрыв дамбы можно рассматривать как попытку помешать контрнаступлению Украины, что подтверждается тем фактом, что преступление произошло именно в тот момент, когда начиналось контрнаступление ВСУ.

Такое мнение вполне ожидаемо разделяют и на Западе, о чем, в частности, пишет издание Financial Times в публикации «Dam disaster complicates Ukraine's counteroffensive», то есть «Авария на дамбе осложняет контрнаступление Украины».

«Украина могла нанести через Днепр удар, чтобы блокировать и растянуть войска РФ. Но теперь, после разлива реки, осуществление подобной тактики будет либо невозможна, либо сильно затруднительно», – говориться в статье.

Издание отмечает, что этот удар не должен был стать главным. Разрушение плотины теперь позволит РФ сократить линию фронта и перебросить свои войска с Херсонской области в Запорожскую и на юг Донецкой.

«В сухом остатке прорыв дамбы в Новой Каховке наносит удар по зарождающемуся контрнаступлению Украины. Обширные затопления усложняют то, что многие считают главной военной целью Киева: продвинуться на юг, чтобы перерезать сухопутный мост между РФ и Крымом, который, возможно, является единственной ощутимой стратегической и символической выгодой от вторжения для Москвы», – пишет издание.

«В сложившейся ситуации Запад должен быть готов к тому, что война затянется», – резюмирует Financial Times.

Следует отметить, что разлив воды после взрыва дамбы позволяет высвободить войска и перебросить их на другие направления не только оккупантам, но ВСУ. Другое дело, что сама по себе версия о том, что ВСУ намеревались проводить под ударами артиллерии форсирование Днепра в районе Херсона, в том числе, используя острова, находящиеся посреди реки, вызывает определенные сомнения, как и бытовавшая в зарубежных медиа версия о том, что ВСУ якобы готовили захват Каховской ГЭС.

Версию о том, что ВСУ вскоре смогут перейти на левый берег по обнажившемуся дну Каховского водохранилища также видятся достаточно фантастичной, поскольку это дно долгое время будет представлять собой болотную топь.

Особый цинизм оккупантов состоит в том, что сейчас, после разлива воды они артиллерийско-минометным огнем препятствуют эвакуации мирного населения в Херсоне и окрестностях.

Единственным аргументом в пользу форсирования Днепра украинскими войсками в том или ином месте в районе Херсона можно считать то, что группировка российских оккупантов здесь и до потопа считалась достаточно слабой, а в результате затопления она якобы понесла серьезные потери, и часть ее действительно может быть переброшена на другие участки фронта. В этом смысле, вопрос форсирования Днепра после некоторого спада воды может стать актуальным, но это только предположение.

Возвращаясь к вопросу о том, зачем российским оккупантам могла понадобиться масштабная катастрофа с учетом изложенной выше информации о том, что они подрыв дамбы готовили на более поздний срок, а из-за разгильдяйства и/или непрофессионализма исполнителей взрыв произошел раньше, весьма интересной представляется следующая непроверенная, но правдоподобная информация со ссылкой на анонимные источники:

«Взрыв произошел в ночь с 5 на 6 июня в машинном зале. Уже под утро начали детонировать заряды, заложенные ВС РФ у основания плотины еще осенью 2022 года. В результате плотина полностью разрушена и не подлежит восстановлению. Левый, оккупированный Россией берег, заливается водой, уровень которой продолжает расти. Новая Каховка, Казачьи Лагери, Алешки и другие села подтоплены или затоплены.

Есть пострадавшие среди гражданских на левом берегу, также, по словам российских военных, пропали и пока не выходили на связь военнослужащие ВДВ, находившиеся в секретах у берега и несколько артиллерийских наблюдателей. Затоплены или смыты российские минные постановки на левом берегу и часть укреплений.

Мины на берегу ВС РФ активно ставили с лета 2022 года, тогда же строили и укрепления вдоль левого берега. После отступления из Херсона, большая часть позиций была оставлена, в прибрежной зоне оставались десантники, мотострелки и артиллерийские корректировщики…

Утром несколько источников в штабе группировки ВС РФ в Украине уверенно говорили, что подорвали те заряды, которые российские саперы установили еще в сентябре-октябре 2022 года. Плотина уничтожена, чтобы сорвать планы ВСУ по высадке на левом берегу и наступлению со стороны Херсона. Наступление ВСУ на этом направлении действительно является проблемой для группировки ВС РФ в Запорожской области, потому что остановить украинскую армию на левом берегу будет почти невозможно. Российских войск в Херсонской области мало, и они «ограниченно боеспособны», как отмечал штабной офицер ВС РФ, инспектировавший эти войска в апреле.

«При активных наступательных действиях теми силами, которые есть на правом берегу у ВСУ, а это порядка 80 тысяч человек с бронетехникой, артиллерией и авиацией, они смотают наши войска от Днепра до Скадовска

как ковер за двое-трое суток. После этого вся группировка в Запорожье будет вынуждена отходить либо в Крым, либо к побережью Азовского моря, что будет самоубийством, проще сразу бежать в Донецк, потому что на узкой полосе побережья удержаться невозможно», — поясняет штабной офицер ВС РФ.

Если следовать этой логике, то подрыв плотины позволит отсрочить начало украинского наступления на Херсонском направлении на 5-7 дней. За это время ВС РФ могут попытаться усилить группировку или организованно отступить к Мелитополю и прикрыть фланг Запорожской группировки. Но приказов на такую перегруппировку, насколько нам известно, пока не поступало.

Возможна и другая причина подрыва. Валерий Герасимов с середины весны готовит планы по организованному отходу российских войск с оккупированных территорий (кроме Крыма, который запретили сдавать). Уничтожение плотины дает те самые 5-7 дней, за которые можно начать вывод войск без риска получить крепкий пинок от ВСУ, который превратит отход в паническое бегство и приведет к большим потерям. Однако информации о приказах или подготовке к отступлению Херсонской группировки пока нет.

Очевидными минусами подрыва для ВС РФ станут вероятные проблемы с питьевой водой в Крыму (водоснабжение полуострова уже давно более-менее автономно от Каховской ГЭС, мы пока затрудняемся оценить серьезность возможных последствий подрыва для Крыма). Вероятные проблемы на Запорожской АЭС из-за падения уровня воды в водохранилище, из которого охлаждались реакторы станции. Про репутационные потери России говорить смысла нет, потому что для них нужно иметь репутацию, а ее давно нет».

6. Катастрофические последствия грандиозного преступления оккупантов

Сейчас много говорят о последствиях катастрофы, но полный их перечень пока едва ли можно назвать, поэтому сделаем некий общий экскурс в мрачное будущее.

По различным данным, более 80 населенных пунктов и часть Херсона попали в зону затопления, подтапливает также Николаев. Смытые большой водой дома и их крыши наблюдаются даже в акватории Одессы. Тысячи людей остались без жилья и средств существования. Есть случаи гибели людей, домашних животных, обитателей зоопарков. Украинские власти осуществляют спасательные операции. О спасательных операциях на оккупированных территориях поступает противоречивая информация. Тысячи людей вынуждены эвакуироваться, что ведет к росту числа беженцев.

Целый ряд населенных пунктов, включая такие крупные города, как Кривой Рог и Никополь, получавшие воду из Каховского водохранилища, испытывают

сложности в получении воды и резко ограничивают ее потребление. Грязная вода заливает скважины и колодцы, что резко ухудшает водоснабжение на местах и санэпидемиологическую ситуацию. Заливаются канализационные коллекторы и выгребные ямы. В воду попадают химикаты, фекалии, продукты разложения с кладбищ и скотомогильников. Тысячи селян Херсонской и Запорожской областей уже в ближайшее время столкнутся с потерей воды в системах полива и колодцах, а это делает невозможным земледелие в регионе – климатические условия без воды просто не позволяют вырастить урожай.

Практически полностью без питьевой воды рискует остаться Бердянск, водоснабжение которого на 80-90% зависело от днепровской воды. По Мелитополю этот показатель составляет 30-40%. Эти города сейчас заняты российскими оккупантами. Под угрозой водоснабжение оккупированного Крыма: Северо-Крымский канал может снова остаться без воды, поскольку он запитывается от Каховского водохранилища.

Прогнозируется, что при снижении уровня воды в Каховском водохранилище ниже 12,6 м при нормальном уровне до 16 метров начнется мор рыбы и птиц.

Природный облик южного региона Украины полностью изменится, возникнет новая экосистема, что отразится на составе сельхозземель. Вода может уйти из каналов мелиорации Херсонской, Запорожской и Днепропетровской областей. Подтопленные территории могут превратиться в болота, а украинские степи – в пустыню. Десятки видов водоплавающих птиц остаются без водно-болотных угодий. Под угрозой животные и растения Национального природного парка «Нижнеднепровский». Погибнут уникальные ландшафты днепровских плавней. Кроме того, возникнет новая пустыня, потому что откроется песчаное дно, что повлечет множество климатических последствий: пылевые бури, подъем температуры в регионе, риск засухи на полях центра и юга Украины.

По оценкам Министерства агрополитики Украины, уничтожение Каховской ГЭС приведет к тому, что поля на юге Украины уже в следующем году могут превратиться в пустыни. Источника воды лишаются 94% оросительных систем в Херсонской, 74% – в Запорожской и 30% – в Днепропетровской областях.

Каховское водохранилище было основой одной из самых больших в Европе оросительных систем, а южные регионы Украины снабжали пшеницей, кукурузой, подсолнечником, соей и соевым шротом страны Ближнего Востока, Азии, Африки и Европы. Также вода из этой системы орошения позволяла выращивать до 80% всех овощей Украины и значительный процент фруктов и винограда. Все теплолюбивые фрукты Украины выращивались на базе орошения из Каховского водохранилища. Основные мощности летних теплиц также располагались вдоль ветвей Каховской оросительной системы.

Фактически уничтожено овощеводство и садоводство юга Украины, а это преступление против продовольственной безопасности мира.

Подрыв дамбы Каховской ГЭС фактически превращает юг страны в пустыню. Кроме того, этот террористический акт повлечет превращение Крыма в непригодную не только для сельского хозяйство пустыню, но и непригодное место для жизни людей в принципе. Без воды из Днепра происходит постепенное проникновение морской воды в водоносные горизонты. В настоящее время во множестве городов Крыма скважины глубиной 800 метров и более, которые используются для снабжения населения водой, уже имеют избыточный уровень содержания солей.

По экологическим и экономическим последствиям разрушения Каховской ГЭС сравнимы с последствиями использования тактического ядерного оружия 5-10 килотонн. Для справки: тротиловый эквивалент сброшенной на Хиросиму атомной бомбы составлял 15 килотонн.

Крайне отрицательно уничтожение Каховской ГЭС скажется на энергетике.

Хотя эта ГЭС относительно небольшая, а с началом оккупации она энергию в систему не давала, но энергосистема потеряла 334,8 МВТ мощности, что существенно в условиях дефицита электроэнергии. По оценкам «Укргидроэнерго», для возведения новой станции потребуется около 5 лет и до 1 млрд долларов. Кроме того, гидроэнергетикам придется менять режим спуска воды по всему каскаду днепровских ГЭС, и на оставшиеся станции и плотины увеличится нагрузка, начиная с Киевской ГЭС. За счет сдерживания воды сверху по Днепру возможны подтопления отдельных населенных пунктов: выше Вышгорода и в районе Славутича может подняться уровень воды.

Крайнюю опасность уничтожение Каневского водохранилища представляет для Запорожской АЭС. Не слишком вдаваясь в достаточно противоречивые подробности, кратко отметим, забор воды в пруд-охладитель ЗАЭС осуществлялся из Каховского водохранилища, а поскольку оно стремительно мелеет, забор воды может прекратиться. Правда, часть процессов имеет замкнутый цикл, пруд заполнен, а сейчас, когда станция фактически не работает, потребление воды минимально, но она все равно нужна для охлаждения ядерного топлива с целью предотвращения его расплавления и возникновения радиационных угроз. Налаживание подачи воды по другим схемам наталкивается на технические проблемы, а главное, станция оккупирована вражескими войсками. МАГАТЭ уже бьет тревогу и заявляет, что проблемы возникнут уже через три месяца, хотя в «Энергоатоме» настроены более оптимистично.

Встревать в эту дискуссию, требующую специальных знаний и опыта, не будем, но отметим напоследок следующее.

О том, что Каховская ГЭС заминирована оккупантами, было известно, как минимум, с осени прошлого года, но насколько можно понять, украинская власть не имела ни малейшего плана действий на случае ее взрыва.

Седьмое чувство подсказывает, что **точно так же план действий отсутствует на случай каких-либо проблем на Запорожской атомной станции…**

***

№ 1.672

За вчора Том Купер написав три звіти (на додачу до одного від 7.06 і двох від 6.06). Ми переклали й опублікували всі й завершуємо оцим, сповненим традиційних для Купера міркувань про все ще неготовність до великого наступу. Втім, нарешті він пропонує детальніший аналіз дій на різних ділянках фронту, згадуючи окремі успішні контратаки ЗСУ.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-8-june-2023-war-by-idiots?utm_source=substack&utm_medium=email

Переклад: Дарина Постернак, Катерина Шевчук, Антон Шигімага, Антоніна Ящук

Редакція: Ростислав Семікв

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 8 ТРАВНЯ 2023: БІЙКА ІДІОТІВ

Третє й останнє, заплановане на сьогодні: щось на кшталт «на запит населення», оскільки декілька людей просили «новин» по наземній війні. …. де багато чого відбувається, але, насправді, майже ні про що не можна повідомити з повною певністю. А якщо й можна, то лише за допомогою все більших доз сарказму.

Як і зазвичай, я проводжу свій «огляд» за годинниковою стрілкою, із півночі на південь.

ПОВІТРЯНО-РАКЕТНА ВІЙНА

Останні кілька днів ПКС і ВС рф завдавали інтенсивних бомбардувань в районі Торського. Крім того, 2 червня вони підірвали міст, що сполучав це місто із Зарічним. Зі свого боку, 2 червня ЗСУ обстріляли село Соболівка з реактивної системи залпового вогню ВМ-21, загинуло двоє мирних жителів.

Також 2 червня ПС ЗСУ вдарили крилатими ракетами Storm Shadow по порту Бердянська, знищивши там два склади. 3 червня ЗСУ запустили щонайменше одну балістичну ракету «Точка-У» по Бердянську: одну було збито, але від попадання її касетна боєголовка розсипалася, розлетівшись по всьому місту... Пізніше протягом дня росіяни «помстилися», націлившись на те, що вишестоящі органи в москві назвали «українським заводом з виготовлення БПЛА» у житловому районі Підгородне поблизу Дніпра. Пошкоджено десять будинків, 22 поранених, одна дитина загинула...

Учора Харків обстріляли кількома С-300. Двоє людей загинули, одинадцятеро поранено.

4 червня росіяни раділи збитим над окупованим Кримом чотирьом «українським БПЛА» [https://t.me/csources/225356?utm_source=substack&utm_medium=email , але, невдовзі, зрозуміли, що принаймні один з них був їхній власний «Мохаджер» іранського виробництва…

Далі вишестоящі органи в москві отримали престижну нагороду «Перлина тижня» за публікацію відео [https://t.me/mod_russia/27148], на якому начебто ударні гелікоптери знищують українські танки «Леопард», якими в результаті виявилися комбайни John Deere… [https://t.me/milinfolive/101771?utm_source=substack&utm_medium=email] А потім телеграм-канал «FighterBomber», що тісно пов'язаний з ПКС і вважається високоавторитетним, потім пояснив, що відео взагалі тогорічне…

Зважаючи на те, що російські монстри зробили з Каховською дамбою, залишається гадати, чи була хоч одна розсудлива й тверезa людина хоч у якомусь штабі в росії чи в окупованих росією територіях України, десь між кремлем і Севастополем у період 30 травня – 7 червня 2023 року…?

Над лінією фронту обидві сторони повідомили про інтенсивну діяльність своїх повітряних сил (тільки вчора, 7 червня, українці, якщо вірити заявам, здійснили 23 ударні вильоти), але жодна зі сторін не розголошує деталей.

БИТВА ЗА ДОНБАС

Бєлгород... Бої, що тривають із 30 травня, схоже, стають дедалі інтенсивнішими, оскільки росіяни змогли підтягнути підкріплення, яке не було розбите українською артилерією чи засідками передових груп проукраїнських повстанців на підході до зони бойових дій. Зі свого боку, російські повстанці - Російський добровольчий корпус (РДК) і Легіон Свободи Росії (ЛСР), посилені Польським добровольчим корпусом [https://t.me/russvolcorps/583?utm_source=substack&utm_medium=email], - підтягнули власні підкріплення. Ще 4 червня вони заявили, що взяли село Нова Таволжанка. Наразі, оприлюднили докази того, що утримують лише південну частину села, яка частково складається з невеликого лісу та поодиноко розкиданих будинків. Північна, "міська" частина, схоже, лишається під російським контролем. Аналогічним чином, далі на схід та на південному сході.

Але це зовсім неважливо. НАЙВАЖЛИВІША подія на цій планеті в 2023 році — гіркі скарги бельгійського уряду на використання бельгійської зброї (російськими та/або польськими бійцями) на території російської федерації. Яке святотатство! Як і зброя швейцарського виробництва, зброя бельгійського виробництва ніколи, ніколи, ніколи, ніколи не використовувалася в 100+ інших війнах за останні 70 років…

Куп'янськ-Сватове... після більш активних боїв на початку місяця, останнім часом спостерігаємо лише незначні дії, пов'язані з патрулюванням та спробами покращити ту чи іншу позицію.

Кремінна... те ж саме.

Бахмут... північний захід... ех... українці стверджують, що наступають на Берхівку, на північний захід від міста, росіяни спочатку заявляли, що відбили цю атаку і відкинули її назад, а потім знову повідомляють про українців біля Берхівки... Вибачте, нічого не можу вдіяти: наразі я не бачу, щоб це кудись рухалося.

Бахмут... Південний захід... Не можу не погодитися з Ендрю Перпетуа [https://twitter.com/AndrewPerpetua/status/1663526551676125185?utm_source=substack&utm_medium=email], що 3-тя штурмова бригада ЗСУ, повторює те саме, що було у січні, коли росіяни намагалися відвоювати Кліщіївку. Тобто йде повільна, запекла битва проти безперервного потоку російських підрозділів, надісланих на заміну тих, що були знівечені комбінацією українських артилерійських ударів і піхотних атак. Звісно, 3-тя штурмова справляється добре й знімає вражаючі відео: наскільки я знаю,

зараз українці «досить надійно закріпилися» на вершині «отого пагорба над Кліщївкою». Однак питання, що їм це дасть? Захоплення села займе кілька днів – і нікуди не приведе, оскільки воно розташоване низько, а отже, піддається російському вогню з південного/південно-східного боку.

Для того, щоб суттєво змінити ситуацію в районі Бахмута, ЗСУ потрібні набагато масовіші, рішучіші дії далі на південь. Інакше можна очікувати, що українці дійдуть до Зайцевого на Різдво... наступного року.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

Авдіївка... За даними офіційного Києва, ЗСУ контратакують у напрямку Водяного та Опитного, що на південь від Авдіївки. Це «підтвердили» і вишєстоящі органи в москві [https://t.me/milinfolive/101622?utm_source=substack&utm_medium=email]. Наразі жодних подробиць не оприлюднено…

Мар'їнка... щойно зрозумів, що мені бракує хизувань кадирова про «звільнення» руїн цього міста. Принаймні, я не чув їх уже тиждень, у той час українці все ще міцно закріплені в тому, що залишилося від західної Мар'їнки. Можливо, хтось із вишєстоящих органів у москві залишався достатньо тверезим — і, можливо, навіть достатньо довго, щоб віддати наказ чеченському «вундервафен-супер-турбо-спецназу» (озброєному, до речі, китайськими БТРами) вступити в серйозні бойові дії деінде?

[ЗОБРЖЕННЯ 2]

Південний фронт… Якби я був релігійним, то, напевно б, почав цей розділ зі слів «Боже, дай мені сили»...

Для розуміння: фронт на півдні Запорізької області та заході Донецької простягається десь на 220 км – якщо «навпростець» – від Дніпра до району Білогір’я [автор, певно, має на увазі Білогір’я Запорізької області і рахує 220 км від Дніпра на Херсонщині – перекл.]. Авжеж, на землі точна протяжність фронту – десь вдвічі більша. Складно дати точну оцінку тому, що тут відбувається, адже:

Українці майже нічого не публікують (через «операційну безпеку»), а, водночас, те, що публікують росіяни, здебільшого є сумішшю фантазій та брехні.

Проблема: як і будь-яка брехня, російська ґрунтується на дещиці правди й тут доводиться ставити серйозні питання, що насправді роблять українці.

З тих уламків інформації, які публікує офіційний Київ, велиииииикий наступ ще не розпочався, проте: із загальних звітів можна зробити висновки, що він іде повним ходом. Проблема: ті дії («операції») ЗСУ, які ми бачимо… гммм… просто жахливо дивитися. Було б весело, якби це не нагадувало «гру в

войнушки» якихось дітлахів у дитсадку. Але це реальність – і, на превеликий жаль, – підтверджує те, що можна прочитати у статті одного з (оплачуваних) американських радників ЗСУ, опублікованій десь тиждень тому: «Чого Збройні сили України потребують для перемоги» [https://warontherocks.com/2023/06/what-the-ukrainian-armed-forces-need-to-do-to-win/?utm_source=substack&utm_medium=email].

[У цій статті автори Ерік Крамер і Пол Шнайдер наполягають, що для успішного наступу ЗСУ поки бракує ефективного оперативного командування, тренованості бійців, координації різних родів військ та адекватної логістики – ред.].

Десь від 2 чи 3 червня здебільшого повідомляють про бойові дії в районі Малинівки, Новодарівки, Великої Новосілки та Новодонецького. По суті це хутори та села поміж величезних полів, перемішані з посадками, кількома невеликими річками, струмками та ставками, на рівнинному рельєфі.

Я вже про це трохи згадував у звіті за 6 червня. Із заходу і далі на схід – бойові дії «почалися» в районі Новодарівки, де ЗСУ атакували із Заходу і пройшли хутір. Це підтвердили росіяни, які заявили, що відновили контроль над населеним пунктом… в підсумку жодна зі сторін – зокрема росіяни, що в яскравих деталях описують, які вони молодці, – не надала відповідних доказів.

Далі на схід… посеред пустки, розташованої – як тепер точно відомо – десь за 2–3 кілометри на північний схід від Рівнополя… один з українських командирів, певно переконаний, що його підрозділ бере участь у історичній реконструкції Атаки Пікетта [невдалий наступ часів Громадянської війни в США – перекл.] для якогось третьосортного голлівудського кіна, вишикував техніку в відкритому полі, просто на виду в росіян, десь за 2 кілометри від їхніх позицій. Не дивно, що й цей бій закінчився подібно до Атаки Пікетта…

Південніше Великої Новосілки, як заявляють росіяни, українці захопили Нескучне і Сторожеве, а потім ВСрф відновили контроль над обома. Якщо так відбувалося насправді, то гадаю, це була піхотна атака з двох чи трьох напрямків, проте – і суто з тих міркувань, що піхота ЗСУ зазвичай значно краща за їхні механізовані формування (крім 92-гої та 93-гої бригад) – схиляюся до думки, що перша половина російських повідомлень – правдива.

В районі Новодонецького… якщо витиснути суть з російських реляцій, то виходить якось так: українці спершу пробилися, звільнили село, потім відступили, атакували ще раз – і були розбиті…

Що мене насторожує в усіх цих маневрах?

Дехто каже, що росіяни сильно перебільшують масштаби українських втрат — не тільки тому, що ґєрасімову і шойґу потрібні добрі новини для путіна, а й

тому, що росармія перебуває в паніці. Без сумніву, озвучені шойґу цифри не можна називати навіть науковою фантастикою: означення «біла гарячка» підійде більше. А втім, варто зазначити, що ВСрф зараз «напоготові» й чекають атак із боку українців: відомо, що росармію на півдні України привели в повну бойову готовність іще 30 травня, командири дали завдання своїм солдатам «в жодному разі не втрачати позицій».

Крім того, відомо, що підрозділи ЗСУ, які підтверджено беруть участь у бойових діях, — це деякі з новостворених бригад, але на озброєнні вони мають легку техніку (ідеться, наприклад, про 35-ту бригаду морських піхотинців). Підрозділи озброєні американськими машинами «захисту від мін і засідок» (MRAP), як наприклад MaxxPro і застарілі бронетранспортери M113 або важкі бронеавтомобілі AMX-10 французького виробництва. А отже, «напрошується висновок»: це не головний удар: — ЗСУ тільки проводять «розвідку боєм» і/або «пробні атаки»...

Втім, я не можу не дивуватися: «розвідка боєм» чого? І для чого? Якщо ГУР МО не зібрало достатньо даних про російські позиції — з власних джерел і від НАТО — наприклад, тому, що організовувало згадані вже «бєлгородські сутички» і не могло робити нічого іншого — тоді ЗСУ не варто взагалі розгортати тут ніяких наступів. Українці лише занапастили кількадесят своїх солдатів, і для чого?.. Щоб виявити, що на південь від їхніх позиції є російські?

Іще дехто наголошує, що ЗСУ проводять «лише пробні атаки». Що їм там «пробувати»? Міцність російських позицій? Серйозно? Невже комусь у Києві чи де там іще так хочеться зрозуміти, наскільки «міцна» оборона росіян на цьому відрізку фронту? Якщо так, то хай цей допитливий персонаж зробить послугу українській армії й піде вивідає це сам (чи сама). Наперед дякую.

Зрештою, на оцьому відео [https://twitter.com/JulianRoepcke/status/1666381963928772608?utm_source=substack&utm_medium=email] аж ніяк не «пробна атака». Це фронтальна атака підрозділу розміром із батальйон у районі Новодарівки, здійснена через мінне поле без підтримки з повітря та артилерії. З усіх варіантів, як провести такого типу операцію, цей був найбільш недолугий. Відповідального командира треба було викинути геть іще на етапі презентування плану операції. Разом із тими, хто такий план затвердив і хто погодився його виконувати, а не протестував вголос — усіх їх треба було вислати на кухню в Ужгород чистити картоплю і так демонструвати свою експертність. А тим часом переглядати західні фільми 1950-тих, щоб трохи більше дізнатися про розгортання наступальних операцій...

Але не зважайте! Нічого не сталося — адже пріґожин сказав, що «українці прорвали оборонні лінії росіян». Не сказав, правда, де, але це й не важливо.

...проаналізувавши це все, можу з певністю сказати лише одне: «велииика» наступальна операція українців почалася. Але якщо так, то десь на іншому відрізку фронту, і підрозділами, що мають на озброєнні важку техніку (наприклад, танки «Леопард» і «Челенджер», але СПРАВЖНІ, а не комбайни, як на фейкових фото від вишестоящих органів у москві та їхніх онлайн-підлабузників).

Сподіваюся, такий мій «аналіз» всіх влаштує, і до мене хоча б кілька днів не стукатимуться з вимогами писати про контрнаступ.

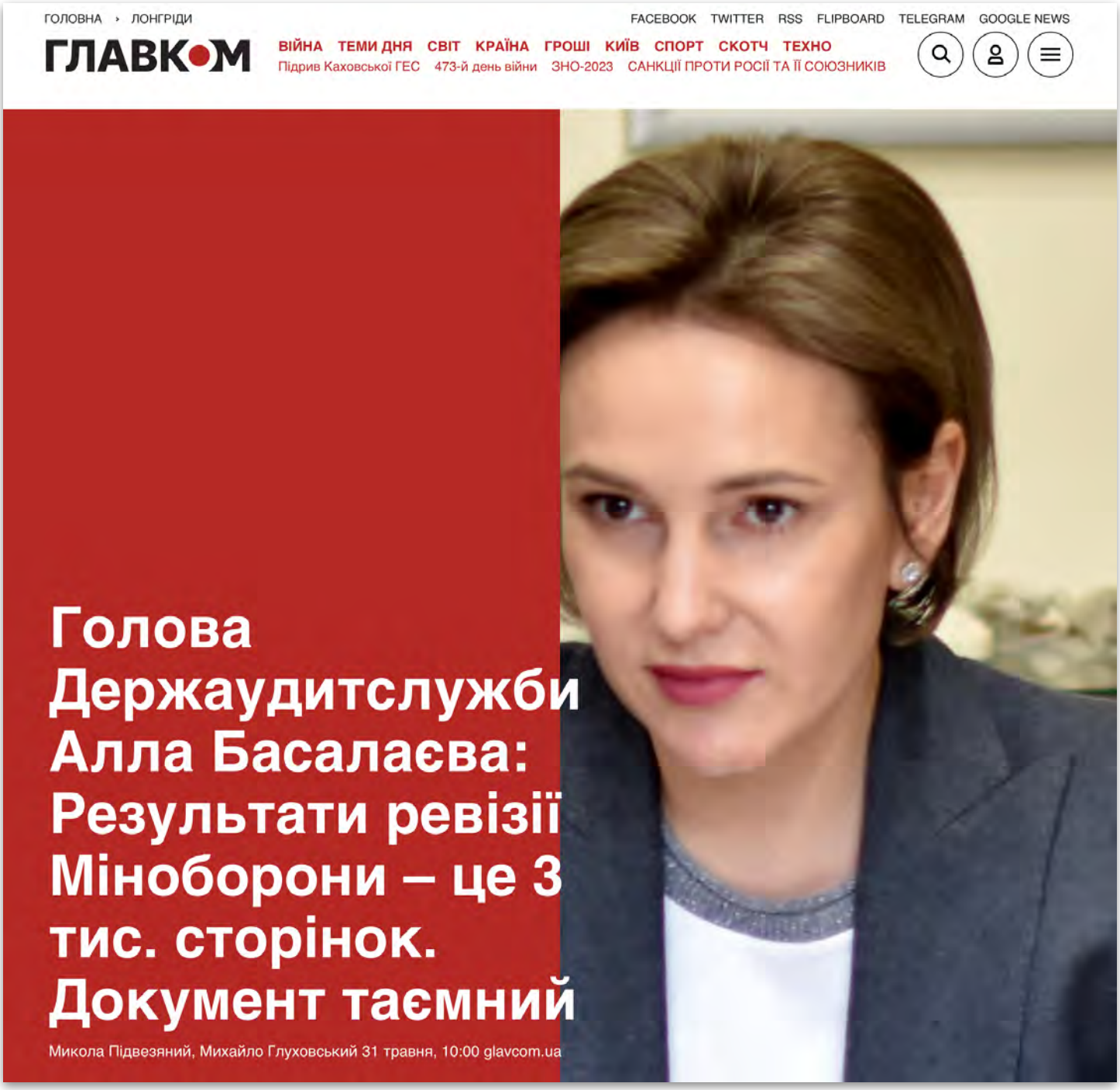
Ceterum censeo Russian armis esse extermino.

[Та все це справа рук росіян – ред.]

***

№ 1.673

Голова Держаудитслужби Алла Басалаєва: Результати ревізії Міноборони – це 3 тис. сторінок. Документ таємний

2023-05-31

Микола Підвезяний, Михайло Глуховський

glavcom.ua

1. «Мер Дніпра Філатов прикривається від аудиторів «ковідом»

Одне яйце за 17 грн. Скандал, який вибухнув в Міноборони на початку року, асоціюється саме з цією «легендарною» закупкою. Проте не яйцями єдиними... Державна аудиторська служба завершила перевірку оборонного відомства і майже сотні військових частин. Результати ревізії викладені в акті на 3 тис. сторінок. Документ таємний.

В інтерв'ю «Главкому» нова керівниця Держаудитслужби Алла Басалаєва вперше проливає світло на масштаби зловживань у секторі держзакупок під час війни. Головний ревізор країни розкриває типові схеми і пояснює, як їх зруйнувати. Та, зі слів Басалаєвої, закупівлі в армії точно не можуть претендувати на статус найкорумпованіших. «Мільярди летять у прірву» і в інших секторах.

Алла Басалаєва, яка очолила державних аудиторів пів року тому, називає державні, комунальні компанії та муніципалітети, які перешкоджають перевіркам. На її думку, ситуація вимагає екстреного втручання уряду та парламенту. Без змін законодавства, яке посилить контроль за використанням бюджетних коштів, Україна може втратити довіру міжнародних партнерів. Їх роль та підтримку складно переоцінити і в час війни, і в період післявоєнної відбудови.

Алла Басалаєва – Голова Державної аудиторської служба України

З 2002 по 2005 рік працювала податковим інспектором відділу правового забезпечення Державної податкової інспекції у Печерському районі міста Києва.

З 2005 по 2012 рік була головний консультантом, завідуючою відділом представництва інтересів Комісії в судах юридичного управління Центральної виборчої комісії України.

З 2012 по 2018 рік суддя Дарницького районного суду міста Києва.

20 вересня 2018 року призначена на посаду члена Центральної виборчої комісії України (Постанова Верховної Ради України № 2559-VIII). 5 жовтня 2018 року офіційно склала присягу члена ЦВК.

4 листопада 2022 року Рішенням Кабінету Міністрів України призначена Головою Державної аудиторської служби України.

****

— Пані Алло, це ваше перше інтерв'ю на посаді. Як ви оцінюєте ситуацію з фінансовими порушеннями у держсекторі під час війни? Їх стало більше чи менше? Питання насправді не про цифри, а про тренди. Бо, як кажуть, «кому війна, а кому мати рідна»…

—.Результати аудиторських висновків, які в той чий інший спосіб потрапляють у ЗМІ, дійсно доводять, що війна – для декого сигнальний прапорець для зловживань. Прикладів багато, вони суспільно резонують, зростає запит на покарання. Вважаю нашим завданням, і президент, і голова уряду таку задачу перед Державною аудиторською службою ставлять, зробити все, аби показник фінансових зловживань у державному секторі звівся до нуля.

— Як війна скорегувала роботу Служби? Ви робите послаблення у зв'язку з військовими діями? До вас звертаються з такими проханнями?

— Служба виходить на перевірки відповідно до планів, які затверджуються щоквартально. Ще на етапі планування ми дивимося, які об'єкти контролю відновили діяльність, чи можуть вони звітувати. Далеко не всі в регіонах, наприклад в Харківській, Запорізькій, Херсонській областях, відновили роботу настільки, щоби ми зайшли і побачили первинні документи, бухгалтерську звітність, оперативну звітність. Тому такі установи на цьому етапі немає сенсу перевіряти, бо це тільки перекладання папірців.

Але якщо об'єкт контролю відновив діяльність, ми бачимо витрачання коштів за казначейством – заходимо на перевірку. Також питання: чи зможемо ми в повному обсязі подивитися фінансово-господарську діяльність? У повноваженнях Держаудитслужби – вихід на зустрічну звірку до контрагента, який був стороною в тому чи іншому договорі. А контрагент, наприклад, з Херсона чи Маріуполя, або досі перебуває на окупованій території... Зрозуміло, що так «до кінцевої точки по ланцюжку» ми не дійдемо.

Тому безумовно війна внесла корективи. Аудитори заходять на об'єкт у Києві. Наприклад, в «Укренерго». Але ж будівництво ліній електропередач відбувались по всій країні, зокрема і в Луганській області. Ми, на жаль, втратили можливість подивитися, в якій мірі виконаний договір на багато мільйонів гривень. Тоді ми констатуємо, що цей об'єкт зараз не подивимось, не вийдемо на контрольний обмір, не побачимо первинні документи, бо це або тимчасово непідконтрольна територія, або там ведуться бойові дії.

— Відомо, що є ситуації, коли вас просто не пускають на перевірки. Про одну з них «Главком» писав…

— Якщо керівнику є чому хвилюватися, то недопуск – дуже зручний спосіб приховати фінансові правопорушення. Розкажу про резонансну історію. Держаудитслужба перебувала на перевірці у Міністерстві оборони. Був тривалий контрольний захід з великим обсягом матеріалів, опрацьовано понад тисячу договорів. Перевірялося саме Міністерство і 110 військових частин. Військові частини маніпулювали: мовляв, у нас війна, не заважайте, аудитори, працювати. Хоча ми планово заходили навіть у ті військові частини, які дійсно зараз боронять державу. Але ж ми працюємо не з тими, хто веде бої, а з тими, хто як і ми працює, сидячи на стільцях. Я особисто просила сприяння міністра Олексія ***Резнікова*** в тому, аби аудитори могли здійснити свої повноваження. І в більшості випадків військові частини таки допустили на перевірки.

2. «Перевірки не буде. Всі хворі на коронавірус»

— До Міноборони обов'язково повернемось. Прокоментуйте ситуацію з недопуском у Дніпрі. Нещодавно Держаудитслужба зробила заяву, що аудиторів не допустили до перевірок у місті Дніпрі 30 разів(!)…

— Дійсно, недопуски є, для них вигадують різні приводи, але поки що тільки у Дніпрі це – тренд.

У лютому аудитори прийшли на перевірку до департаменту благоустрою Дніпровської міської ради, побачили на дверях вивіску «карантин» і лише одного чергового в приміщенні. У березні ми повторили контрольний захід, виявилося, що і цього разу всі «хворі на коронавірус» і працюють віддалено – забезпечити аудиторам роботу неможливо. Зауважу, що Державна аудиторська служба має перевірити використання виділених Департаменту благоустрою та інфраструктури Дніпровської міської ради коштів на суму близько 10 млрд грн.

— Важлива деталь. На перевірки у Дніпрі заходили вже навіть не місцеві аудитори, а центральний апарат Держаудитслужби. Ви вирішили кардинально змінювати методи?

— Ми дійсно на останні перевірки виходили силами центрального апарату. Я розумію: декілька років чомусь немає результатів стосовно міста Дніпра. Але я не буду з'ясовувати причин, чому їх немає. Я зміню підхід.

Деякою мірою я перфекціоніст: не можу віддати ось ці томи, наприклад, стосовно «Укренерго» чи Міністерства оборони, якщо я не зрозуміла, що в цих томах. Тому я проводжу тривалі наради. Дійсно, хочу зрозуміти деталі фінансово-господарських операцій. Мені не потрібно багато часу, аби бачити суть. Мої підлеглі зрозуміли, що не вдасться вийти на перевірку, і певну частину документів просто випадково не побачити.

— Аудитори з Києва приїхали на об'єкт у Дніпрі, а їх не пускають. Які подальші дії?

— Ми викликали поліцію і зафіксували недопуск, за недопуск – адмінвідповідальність. Це один з підконтрольних об'єктів. Окрім того ми двічі намагалися перевірити інші департаменти. Вони були хитріші. Нас допустили у приміщення. Мовляв, заходьте, але нікого немає на місці. А це ж не є вже недопуском. Бо таки допустили, посадили на робоче місце, навіть ручку дали, але до матеріалів фінансово-господарської діяльності доступу не надали. Саме тому зараз готуємо відповідні законодавчі зміни.

— Із самим мером Дніпра Філатовим спілкувалися, запитували, чому це все відбувається?

— Ні. Тільки публічно в якомусь з інтерв'ю він скаржився на перевірки…

— Цікаво, що у квітні була оприлюднена ціла серія досліджень громадських організацій («Чесно», Transparency International), які назвали Дніпровську міськраду найпрозорішою в Україні. Як це все кореспондується з тим, що ви розповідаєте?

— Я ж не знаю, що стало базою для того, щоб зробити висновок, що вони є найпрозоріші. Вони, наприклад, вивісили рішення про сплату певних сум податків. Всі побачили, що такий-то об'єкт стільки податків заплатив. А що у кошторисі: чи немає націнки на товари п'ятикратної, чи адекватна ціна, чи адекватний обсяг робіт? Цього без перевірок не побачиш.

Бо насправді ще ж важлива історія у бюджетному плануванні: потреба, очікувана вартість і очікуваний результат. Якщо немає зараз потреби в ремонті, наприклад, доріг, фасаду, то який смисл в тому, що ти покажеш правильну звітність про цей ремонт?

— Як себе поводять інші муніципалітети?

— Постанова, яка відновила нам можливість перевіряти місцеві бюджети, була лише у вересні прийнята. Зараз ми перевіряємо місцеві бюджети Чернівців, Ірпеня, заходимо до Ужгорода. Ірпінь нас пустив, надає усі документи. Мер сприяє. Тут важливо: мер, якому не має чого ховати, пускає. Ірпінь – важкий регіон, понівечений. Є соціальний запит у громадян на інформацію про те, як місто відновлюється, за які гроші, чи ефективно. Наші заходи – це ж не 15 днів, ми здійснюємо перевірки 90 робочих днів, може бути і п'ять місяців. Ревізори кожен день працюють разом з працівниками різних управлінь у міськвиконкомі. Освіта – з освітянами, медицина – з медиками. Але з недопусками ми стикаємося, на жаль, у Дніпрі, і ще в Києві... Дніпро у більші мірі.

— Хто в столиці не радий бачити аудиторів?

— Ми двічі намагалися зайти з контрольними заходами, але нас не допустили у **«Київтеплоенерго»**. Ця компанія заявилась на відшкодування тарифів за електроенергію у 1,5 млрд грн. Є порядок, затверджений постановою Кабінету міністрів, який говорить: треба перевірити правильність, чи правомірно вони заявили суми на відшкодування з держбюджету. «Київтеплоенерго» вирішив, що він не допустить нас, не дасть перевірити.

У квітні нас допустив «Київпастранс», а «**Київкомунсервіс**» *(послуги з вивезення сміття – «Главком»)* – ні. Такі дії породжують сумнів громадян у використанні їхніх коштів за призначенням.

3. «Готуємо законодавчі зміни: недопуском аудиторів буде вважатися ненадання інформації»

— Це і є інший бік децентралізації: кошти пішли на місця, а контроль над їхнім використанням місцева влада спокійно собі блокує?

— Я прихильниця децентралізації. Але **якщо дозволено місцевим бюджетам самостійно витрачати кошти, то дайте органам державного фінансового контролю все-таки можливість проконтролювати законність та**

ефективність їх витрачання. У те ж Дніпро ми взагалі жодного разу(!) не зайшли з перевірками.

Є ще одна проблема. **Немає ніякої відповідальності, якщо нас не допускають. А от якщо Рахункову палату з перевірками не пустять, то буде кримінальна відповідальність.**

Для мене – щиро – загадка, **чому органи місцевого самоврядування уникають перевірок, тим паче у такий спосіб**. Великі державні підприємства так себе не поводять, бо насправді всі розуміють наслідки. Ми тісно співпрацюємо з правоохоронними органами. Результати нашої роботи дають підстави для розслідування економічних злочинів.

— Як протидіяти таким недопускам?

— Моя пропозиція – посилити відповідальність. Відповідні норми містяться у законопроєкті «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо перешкоджання діяльності органу державного фінансового контролю». Я виступаю за кримінальну відповідальність у разі умисного перешкоджання аудитору здійснення його повноважень.

Якщо відбувається недопуск у період воєнного стану, то покаранням буде заборона обіймати посади. Пропонуємо щоб така заборона поширювалася і на виборні посади. У виборчому кодексі буде доповнено перелік підстав для відмови в реєстрації або скасування реєстрації.

— На якій стадії законопроєкт?

— Він готовий, два тижні тому хотіли його вже зареєструвати. Але депутати порекомендували проговорити з громадськістю, Transparency international. Усе в процесі.

— В Україні продовжено карантин через Covid-19 до 30 червня. Він, як ми почули, також є аргументом не пускати вас з перевірками. Чи це лише ноу-хау Дніпра?

— Крім Філатова, який прикривається «ковідом» для нашого недопуску, я такого не фіксую. Зараз ми бачимо, як прикриваються війною об’єкти контролю на територіях де не ведуться бойові дії.

— Чи багато, як ви кажете, «об’єктів контролю», в яких знищена документація? І як встановити, згоріла вона через російський обстріл чи її, «користуючись нагодою», просто спалили?

— *(посміхається)* Я розумію ваш натяк, але не в нашій компетенції встановлювати, чому і як була знищена документація. Для цього є правоохоронні органи.

На «Укрнафті» справді багато знищеного. У них зараз новий керівник відновлює бухгалтерську облік та звітність. Ми фіксуємо взагалі відсутність бухгалтерського обліку на «Укртатнафті», наприклад.

— Тобто ви просто констатуєте: немає документів, і на цьому все?

— Плюс аудиторських перевірок – це те, що ми завжди можемо побачити контрагента і вийти до нього з питаннями. Якщо відбувалася купівля-продаж, то мають залишитися договори про це. Отак і збираємо інформацію, даємо їм поновлювати документацію. Але ми не вийдемо за місцезнаходженням особи-підприємця, на ФОП. Закон нам це забороняє. І **коли у Міністерстві оборони є контракт з ФОПом, то це все – кінці у воду**. Можемо лише направити запит і чекати відповідь. На нарадах у високих кабінетах я вказала на цю проблему.

— Отже, є 3 тис. сторінок з результатами аудиту Міноборони. Питаємо прямо: чи купувались яйця за 17 грн за штуку? І що там окрім яєць?

— Так, **купували по 17 грн за штуку**. Десяток – 170 грн. Формування замовлень за каталогом в дечому спрощує процеси закупівлі продуктів харчування військовим, але дозволяє маніпулювати цінами, плюс логістика, завантаження, розвантаження.

Щодо аудиту ***Міноборони***, то це був важкий захід. **Зафіксували велику кількість порушень.** Не буду вдаватися в деталі через те, що акт таємний. Ми знаємо, що є багато кримінальних проваджень за результатами перевірки. Щодо всіх проваджень – таємниця слідства. Скажу лише, що фіксували **шалену дебіторську заборгованість – 100% авансування договорів і невиконання їх у строк контрагентами**. Контрагенти – нерезиденти, в деяких випадках зловживали.

На жаль, **не було якісно відібрано контрагентів**. Ми розуміємо постачальників: війна і треба гарантії, вони вирішили їх отримували авансуванням на 100%. **У деяких випадках були гарні контрагенти – продукція поставлена у строк.** Ми говоримо і про речове забезпечення, і про озброєння. **У деяких випадках постачання товару не відбувалося в строк.** І якщо українська сторона заявляла, що ми не можемо чекати пів року, поверніть нам платіж, то платіж повертався, але через курсову різницю ми втрачали великі суми, по 250 млн грн лише на курсовій різниці. Бо долар у квітні й у вересні – це вже інший долар.

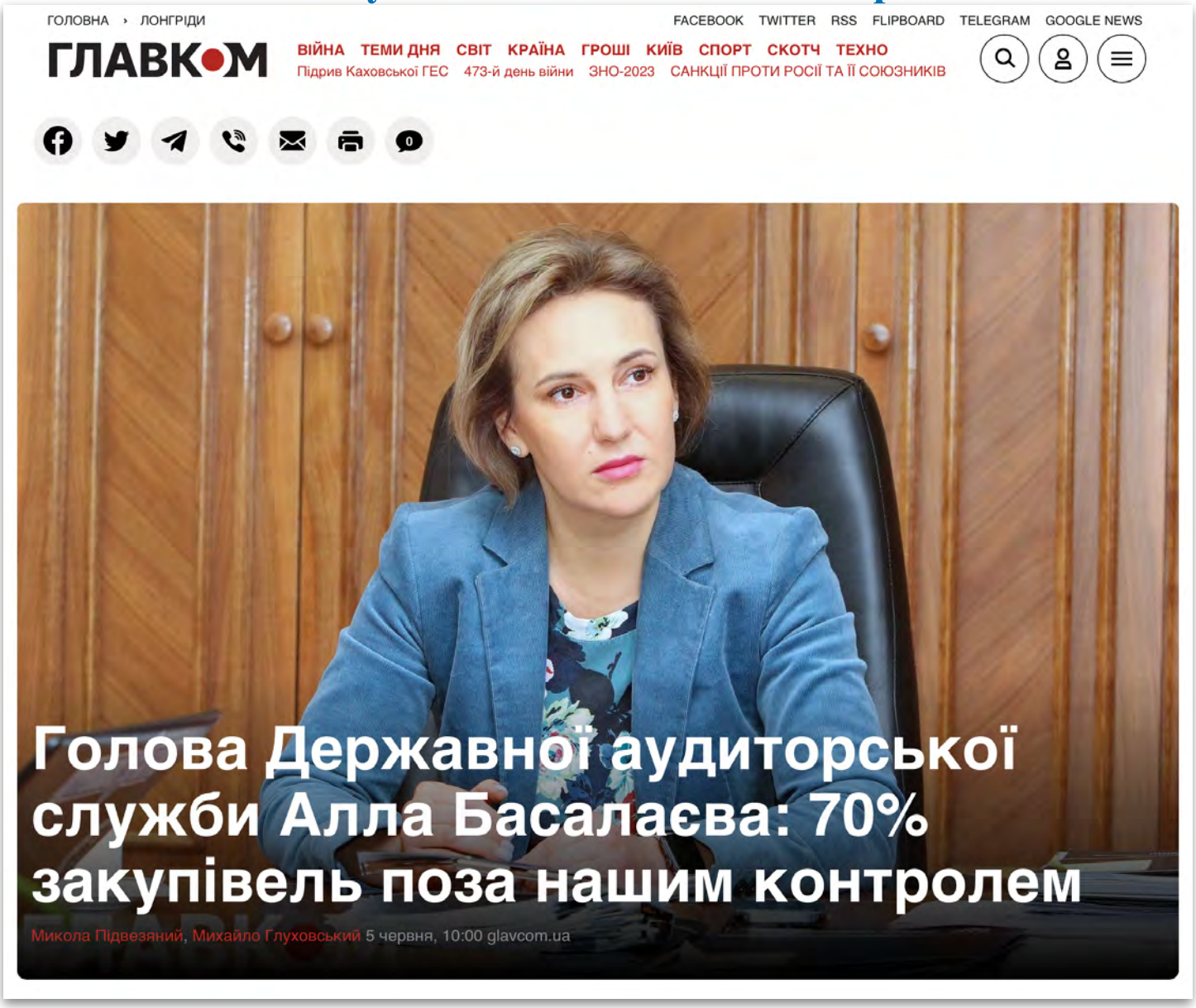
Також фіксували **речове майно неналежної якості**: бронежилети й каски, які прострілюються, не відповідають заявленому класу. Відповідно, ***Міноборони*** відмовляється приймати такий товар. І він лежить на складах, просто собі лежить. Повернути вже немає кому. А гроші на 100% сплачені.

— Такого неякісного багато?

— Ні. Але це формує діру у бюджеті держави, яка воює. Більшість – все-таки якісний товар.

***

Голова Державної аудиторської служби Алла Басалаєва: 70% закупівель поза нашим контролем

Микола Підвезяний, Михайло Глуховський 5 червня, 10:00 glavcom.ua

4. «Мільярди у прірві. А за законом все чисто»

У першій частині великого інтерв'ю «Главкому» нова керівниця Держаудитслужби Алла Басалаєва вперше пролила світло на результати великої ревізії Міноборони під час війни. Вона також назвала міста, які в рамках децентралізації отримали великі гроші, але тепер усіляко опираються контролю за їх використанням.

У другій частині розмови з головним ревізором країни читайте про те, хто спрямував мільярди державних закупівель у прірву, про несправедливі

зарплати і премії у «Нафтогазі», «Укренерго» та у самій Державній аудиторській службі.

***

— Із початком вторгнення Росії в Україну уряд дозволив прямі контракти: мільйонні угоди укладаються непублічно, не через Prozorro. На вашу думку, наскільки виправдано приховувати держзакупівлі під час війни?

— Кабінет міністрів на період воєнного стану ухвалив постанову №1178, в якій запроваджено можливість прямих договорів у деяких сферах. Мені, очевидно, не зовсім коректно коментувати рішення уряду як органу, якому через Мінфін підпорядковується Держаудитслужба.

Постанова №1178 від 12 жовтня 2022 р. «Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування.

Наразі ми отримуємо велику кількість звернень громадськості, від депутатів, обраних у мажоритарних округах, які починають розуміти, що відбувається в регіонах з цими прямими договорами. Бо прямий договір – це коли сторони домовились, умови договору прописані, і в який спосіб відбулося витрачання бюджетних коштів, відомо тільки сторонам угоди.

Держаудитслужба позбавлена можливості оперативно перевіряти закупівлі за прямими договорами. У нас немає повноважень проводити у цих випадках такий превентивний контрольний захід як моніторинг закупівель. Насправді Держаудитслужба всі ці ризики описала у відповідному листі до Мінекономіки, Кабінету Міністрів. Ми бачимо серйозні ризики подальшого застосування постанови №1178.

— Тобто ви виступаєте за її скасування?

— Так. Як мінімум необхідно внесення змін, в яких передбачити можливість моніторити закупівлі за якими було укладено прямі договори.

У нас триває одна з найскладніших реформ – децентралізація. На початку воєнного стану Держаудитслужбі постановою Кабінету Міністрів заборонили здійснювати перевірки місцевих органів, тому у найскладніший для країни період, коли спрямовувалися значні ресурси, зокрема гуманітарна допомога, залишився на той час поза контролем. Припинені повноваження служби щодо перевірок місцевих бюджетів були поновлені.

Тому не треба щось говорити про прозорість та ефективність витрачання кожної гривні. Треба діяти! Але за умови існування норм, запроваджених

особливостями, введеними постановою № 1178, Держаудитслужба «беззуба», ми не маємо повноважень оперативно моніторити такі закупівлі, якщо вони відбулися поза межами Prozorro.

Коментар редакції. *Після проведення інтерв'ю з керівницею Держаудитслужби редакції стало відомо, що за пропозицією Держаудитслужби Кабінету Міністрів України та за підтримки Мінфіну були внесені зміни до постанови №1178 щодо поширення повноважень служби моніторити закупівлі за якими встановлено обов'язок замовникам оприлюднювати інформацію про закупівлю в період воєнного стану.*

Водночас, як прокоментували в Держаудитслужбі, загальна позиція щодо положень постанови № 1178 та ризики її застосування замовниками залишаються актуальними.

— Прямі договори – ключова проблема?

— Прямі договори – проблема, з ініціативою вирішення якої я зараз виходжу. У нас **70% закупівель – це статистика Мінекономіки – відбувається за прямими договорами. Це означає, що 70% закупівель поза нашим оперативним контролем.**

Це не означає, що **ми взагалі про них забули й пробачили порушення, які вони містять**. Ми вийдемо потім на перевірку закупівель, або з ревізією. Але це буде потім. Зараз не можемо. Але чому? Важливо подивитися зараз! Отримую безліч листів зі скаргами, на які усім відповідаю: можливості здійснювати моніторинг немає.

— Які найкричущі випадки вам відомі?

— Кричущий кейс є, наприклад, на Волині, де завезли вартісне медичне обладнання. Була організована ціла схема через фірму-прокладку. Умовно, німецька техніка в Німеччині коштує 10 млн. Її купує якась компанія в Польщі, й українська сторона потім її вже купує у польської не за 10, а за 100 млн. Ну, ось так вирішив продавець. Питання до замовника: чому ви не вивчили ринок? Проблема також у тому, **що вибираємо з тих, хто прийшов на торги, а не купуємо у тих, хто дешевше продасть**. Тобто за законом все чисто, а про дотримання принципів закупівель – максимальна економія, ефективність – вже замовник не згадує.

— І що в такій ситуації робити?

— Визнавати непересічний талант українських підприємців, на жаль. Або **змінювати законодавство**.

У нас є чотири види контрольних заходів. Аудит і ревізія – те, що всім зрозуміло. Є ще два контрольні заходи – моніторинг закупівель та їх перевірка.

На жаль, моніторингу закупівель, стає все менше, тому що вони відбуваються поза межами Prozorro. Хоча за результатами моніторингу закупівель можна вийти з дуже серйозними висновками і упередити негативні наслідки. Розірвати договір, якщо він вже укладений; не укладати, якщо він ще не укладений; скасувати тендер, бо відбулись процедурні порушення, які в подальшому унеможливлять належне виконання договорів. Але тут є велике «але». **За результатами наших висновків у замовника реакція може бути нульова. «Ми просто нічого не будемо робити. Молодці, що ви нам написали» – приблизно так.**

Ми проаналізували кількість процедур, які підлягали б моніторингу. Проаналізували, на яку суму відбувалися ці процедури, на яку суму відбулося усунення і на яку не відбулось. І це **мільярди в прірві!**

Але якщо наші висновки проігноровані, договір укладений, бюджетні кошти казначейство перерахувало. Почалось освоєння. Ми, безумовно, пізніше вийдемо на контрольні заходи, ревізії. І знайдемо порушення, вже по факту задокументуємо ті наслідки про які писали у висновку про результати моніторингу. **Але то буде «too late»***(занадто пізно)*. **Максимум, що народиться – фіксація, що грошей нема і кримінальна справа. Але ці гроші ніхто не поверне!**

Тому у нас є законодавча ініціатива, і депутатським корпусом вона гарно сприйнята. Проте ми хочемо більш широкого обговорення. Суть ініціативи в тому, щоби **заборонити казначейству перераховувати бюджетні кошти, якщо замовник не усунув порушення і в Prozorro** висить наш висновок про обставини, які я назвала вище. Тендер має бути скасований. Це буде той превентивний захід, який не дозволить витрачання бюджетних коштів зараз. Така в нас ідея для дискусії.

— Щодо гучних перевірок, які прогриміли раніше. Ось, наприклад, виявили порушення у Запоріжжі, а далі все сходить нанівець. Зате тільки-но виходить висновок державної аудиторської служби, правоохоронці наввипередки біжать до суб'єктів і відкривають кримінальне провадження. Потім справи десь випаровуються на етапі слідства. Або розсипаються в судах...

— Це питання правомірності та ефективності реалізації повноважень правоохоронними органами. Я забрала такі критерії, як кількість порушених справ за результатами заходів контролю та кількість вручених підозр, з системи внутрішньої оцінки роботи аудитора. Бо ці показники не відображають якості діяльності аудитора. Можливо, аудитор якісно написав акт, правоохоронний орган зареєстрував у ЄРДР, а підозру не вручив. То в чому винен аудитор? Більш **цінним є те, не скільки виявлено втрат, а скільки об'єктами контролю відшкодовано**. Тобто **коли об’єкт контролю**

погоджується з висновком Держаудитслужби і повертає в бюджет те, що вони в незаконний спосіб витратили. Ось цей показник є важливим.

Бо далі історія не залежить від аудитора: чи порушили провадження за зібраними матеріалами справи, чи зареєстровані вони у ЄРДР, чи вручили підозру посадовцю. Всього того, що відбувається у правоохоронних органах, я не знаю.

— Але, коли ви розумієте, що служба гори звернула, а в підсумку нікому нічого немає. Це ж має боліти…

— Тоді ми пишемо листи до тих, від кого це залежить. Бо якщо ми зафіксували збитки, то цей факт повинен знайти відображення в ЄРДР. І якщо **після цього не відбувається розслідування – це проблема**.

— Ви зазначили, що ключовий критерій ефективності державного аудитора – суми відшкодованих грошей. Які тут успіхи?

— Акцентую: ми показуємо гарні показники. Наприклад, за 2021 рік відшкодовано в бюджет суму, яка втричі більша за витрати держави на утримання Держаудитслужби. Ефективність служби реально висока.

5. «Перевіримо «Нафтогаз» у третьому-четвертому кварталі»

— Ваш попередник Геннадій *Пліс* у 2022 році на засіданні тимчасової соціальної слідчої комісії Верховної Ради заявляв, що «Нафтогаз» на його дочірні компанії не допускали аудиторів. Новий топ-менеджер компанії тепер публічно кличе Держаудитслужбу. Коли плануєте почати перевірку?

— Так, Олексій ***Чернишов*** хоче, аби ми їх перевірили. Тому підемо. Перевіримо «Нафтогаз» у третьому чи четвертому кварталі. Зараз немає жодних перепон від керівника НАК, від керівників дочірніх підприємств. Тим більше, що **маємо узгоджені зобовязання перед МВФ, зазначені у листі про наміри від 24 березня 2023 року, що Держаудитслужба проведе такий аудит «Нафтогазу».**

— ***«Главком» опублікував великий матеріал про процеси, які зараз переживає «Нафтогаз»*. І уряд, і міжнародні партнери б'ють на сполох, через стрімке нарощування боргів цією компанією.**

— НАК «***Нафтогаз***» – велика акціонерна компанія, у якої дуже багато дочірніх підприємств. Консолідовано дохід НАКу ми побачимо тоді, коли перевіримо всі його «дочки». Тому почали з «***Укртрансгазу***», зараз перевіряємо «***Укрнафту***». В цьому кварталі розпочнуться первірки ПАТ «Укртатнафта», АТ «Укратранснафта», ДП «Нафтогаз Біоенергія», ТОВ «Нафтогаз Біоенергія-Т» та ПАТ «Центренерго». **Недопуски раніше були**

викликані неоднозначним трактуванням законодавства, чи підпадають «дочки» під наш контроль, чи ні. Тепер є зміни до Господарського кодексу, однозначно можемо перевіряти, це наші підконтрольні об'єкти.

— Оскільки ви вже побували на «Укртрансгазі». Які попередні результати?

— Там зафіксували порушення, які відбувалися за часів Андрія ***Коболєва***. Це не та ***справа Коболєва про премії***, це інші, достатньо цікаві кейси.

— У справі Коболєва аудиторів викликали як свідків. Позиція *Державної аудиторської служби стосовно його премій однозначна: вони незаконні?*

— Так, **служба дала висновок, що вони є незаконні**. На засіданнях суду Коболєв передавав «привіт» аудиторській службі. Нібито вона не може бути об'єктивною, тому що це урядовий орган.

Насправді Коболєв досвідчений керівник, і я не знаю, чому він допустив такі помилки. Помилки є, і давайте не забувати, в яких умовах вони були допущені. Це період, коли в країні була уже війна, було окуповано Крим, Донецьк, Луганськ. У цей період треба було вже мислити іншими категоріями. Дуже хочеться, щоб в тих людей, які займають високі позиції, ментальність була іншою. Мені здається, **не потрібно на цю посаду дивитися лише як на засіб заробітку, інтереси держави повинні бути на першому місці**.

— Поділимося з вами *однією цитатою*: «Саме цей орган, як лопатою, закидає матеріали для карних справ у антикорупційних органів». Так охарактеризував Державну аудиторську службу Андрій *Коболєв*. Ви сприймаєте ці слова як комплімент чи як претензію в тому, що служба займається політичним переслідуванням?

— **Як сприймаю слова, як слова, і факти, як факти**. Всі вони нейтральні, якщо прибрати емоційне забарвлення. **Державна аудиторська служба не займається політичним переслідуваннями. Якщо у правоохоронних органів є підстави відкрити провадження в ЄРДР, в тому числі і за матеріалами роботи Держаудитслужби, то це – про ефективність органів державного контролю.**

— Тут про інше. Оголошення підозр колишнім топкерівникам (*ексміністру інфраструктури Андрію Пивоварському*, колишньому голові правління «Нафтогазу» *Андрію Коболєву*) дехто сприймає як небезпечну тенденцію, адже вони й були тими, хто здійснював в Україні реформи. Активісти бояться відкату до старих часів.

— Ви затягуєте мене в дискусію, в якій я не фахівець. **Я – правник, а не політолог** чи, як тепер кажуть, «експерт», тому мої оцінки ефективності тих чи інших піаркампаній не є компетентними. **Я точно розумію:** для суспільства найкращим буде, коли кошти платників податків будуть

використовуватися держорганами чи компаніями максимально ефективно. А якщо це не так – то конкретні люди відповідатимуть за законом.

Тому у даних справах – м'яч на полі правоохоронних органів, прокуратури і судів. Наскільки мені відомо, розслідування цих резонансних справ просувається досить плідно.

— Вибачте, звідки вам це відомо? У нас же існує таємниця слідства…

— Хіба ми обговорюємо якісь деталі слідства? Я говорю про те, що Держаудитслужба в процесі реалізації своїх повноважень, контрольних заходів, здійснення аудиторських висновків, безумовно співпрацює з правоохоронними органами. Як правило, у правоохоронних органів є оперативна інформація, яку вони здобувають у рамках своїх повноважень. Але **коли ми бачимо під час наших заходів контролю первинні документи, то, безумовно, розуміємо, які наслідки матимуть встановлені факти**.

— Україна переживала різні часи. Всі добре пам'ятають, як податкова була батогом в руках Миколи Азарова, як суди встановлювали «справедливість» за вказівками Андрія Портнова. Держаудитслужба (раніше КРУ і Держфінінспекція) також часто була політичним інструментом. Під вашим керівництвом розпочалися суспільно резонансні перевірки. Тому звинувачень не уникнути.

— **Мені ніхто не заважає реалізувати мої повноваження, ніхто не обмежує, ніхто не ставить ніяких завдань.** Я дію виключно у межах, у спосіб, та на підставі, що визначені у частині другій статті 19 Конституції. У протилежному випадку не народилися, напевно, би висновки перевірок щодо міністерств чи відомств, які ми перевіряємо. **Як ви зазначаєте, суспільство обговорює шалені збитки, виявлені Держаудитслужбою. Це не *політична боротьба.* Це – *політична воля*.**

— Але є інший бік в історії з зарплатами і преміями у «Нафтогазі». Ось Олексій Чернишов прийшов на посаду, і *«Нафтогаз» відразу засекретив інформацію про зарплати*. Публікують на сайті компанії лише дані про те, що сам Чернишов отримує 50 тис. грн в місяць. Питання: хіба можна керувати найбільшою державною компанією і отримувати трохи більше $1 тис.?

— Давайте зайду на аудит та подивлюся на зарплату Чернишова і потім поділюся інформацією, поки не знаю.

— «*Нафтогаз*» окрім того що має близько 50 материнських компаній та дочірніх підприємств (філій, представництв), *зараз підминає під себе облгази, теплоелектроцентралі*. Всі вони глибоко збиткові. Ви не бачите проблеми в цьому?

— На прикладі «Укрнафти» можу сказати, що збитковими вони стають через неправильні управлінські рішення.

«***Укрнафта***» має заводи, по яких були прильоти, частково вони зруйновані. Але вони беруть сировину, відправляють її на переробку й отримують нафтопродукт. Нафтопродукту в результаті отримують менше, ніж нафти. Але попередній менеджмент показував втрату 20%, а нинішній – 8%. Тобто решта 12% розвіювалися в кишенях. Маємо недоотримані доходи держави. Слід змінити менеджмент, перебудувати процеси і компанії перестануть бути збитковими. Жодні облгази, якими управляє держава, не є збитковими.

6. «Ситуація в «Укренерго» не краща, ніж у «Нафтогазі»

— Є ще одна «наводка» для аудиторів. Федерація працедавців нафтогазової галузі часто виступає замовником медійних послуг для «Нафтогазу». Це профспілка і за останні два роки її витрати зросли до майже 150 млн грн на рік. Вочевидь, такі схеми треба для приховування цих витрат, щоб не світити їх на Prozorro. Наскільки це законно і що робити з такими «дочірніми» послугами?

— Зайду до Чернишова, подивлюся і цієї федерації витрати. І витрати на юристів так само вивчу...

Що насправді фіксуємо ми у деяких національних компаніях, і в цьому теж **вбачаємо схему**. Вони, **попри наявність в себе, наприклад, IT-департаменту, замовляють аутсорс. І на аутсорсі (парадокс!) сидять ті самі айтішники, що і в департаменті, тільки за сумісництвом.**

Наприклад, така історія в «***Укренерго***». Так якщо це ті самі люди, які виконують послуги, тоді навіщо цей аутсорс потрібен? Але, на жаль, вони в законодавчій площині.

Я єдине, що питала:

> **— покажіть мені табель обліку робочого часу, він же не може вісім годин працювати і там, і там. Це максимум, що я могла зробити.**

Безумовно, коли ми перевіряємо «***Укренерго***», ситуація в якому не краща за «***Нафтогаз***», а там заробітна плата 400 тис. грн, то я кажу і про такі зарплати, прошу звернути на них увагу.

— І в кого там по 400 тис.?

— Наведу інформацію про оклади, визначені контрактами у цій компанії за 2022 рік. Згідно договорів винагороди із членами наглядової ради складають 288 тис. грн. У голови правління – 540 тис.грн на місяць. У членів правління – від 228 тис.грн до 330 тис. грн на місяць.

Оклади директорів структурних підрозділів – 170-210 тис. грн (зокрема директорам структурних підрозділів в червні 2022 року нараховано та виплачено 2,2-2,3 млн грн разом із квартальною премією, надбавкою за стаж роботи в енергетиці, оплатою відпустки, матеріальною допомогою на оздоровлення, винагородою за підсумками роботи за рік).

— Аудитори перевіряють величезні компанії з мільярдними оборотами. Які зарплати тоді мають бути у самих ревізорів?

— На цю тему зараз ми з міністром фінансів спілкуємося. Планую також переговорити з прем'єр-міністром. Бо насправді зарплата дуже маленька. У аудитора нашого вона – 12 тис. грн, у директора департаменту – 30-35 тис. грн, у начальника відділу – 20 тис. грн. Середня заробітна плата працівника аудиторської служби 16,6 тис. грн.

Я розумію, що в режимі війни в державі немає стільки грошей, щоб підняти заробітну плату усім абсолютно державним службовцям. Вихід, який я пропоную: **давайте хоча б ревізійний склад аудиторів виведемо з-під дії закону про державну службу і дамо їм спеціальний статус, як у НАБУ**. Бо у нас це велика проблема, адже дуже багато людей звільняється, йдуть в інші органи, у Кабінет міністрів. Бо там трошки більша зарплата, але ж більша.

Ми в системі Мінфіну на передостанньому місці за зарплатами. Лише Держказначейство має нижчі за нас.

— В уряду яка точка зору на цю проблему?

— Дискутуємо на цю тему. У нашій аудиторській службі зараз період відновлення. Ми будемо займати особливе становище, особливу роль матимемо. **Європа ставить високі вимоги до системи фінансового контролю в країні, яка стане членом ЄС**. І ми, Державна аудиторська служба, у центрі уваги. Для того, щоби не втратити довіру міжнародних партнерів, ми маємо показати ефективний контроль.

І я в рамках цього відновлення кажу: ми не можемо зараз бути ефективними без належних зарплат. Я вивчила практику інших країн. У Румунії, наприклад, є досвід, коли фонди ЄС фінансують аудиторів, які їх перевіряють.

— Ви згадали про *USAID*. Які саме з ними домовленості?

У квітні підписано Меморандум про співробітництво з Проєктом міжнародної технічної допомоги USAID «Підтримка організацій-лідерів у протидії корупції в Україні «ВзаємоДія» (SACCI). У рамках проекту для наших працівників проводитиметься навчання та ряд тренінгів, що підвищить наші компетентності і знання для вдосконалення державного фінансового контролю. Також наші партнери закуплять обладнання: сканери, ноутбуки, моноблоки та створять мобільні робочі місця. Що особливо важливо, комп’ютерною технікою будуть забезпечені працівники міжрегіональних

територіальних органів Держаудитслужби, в деокупованих містах та містах, які постраждали внаслідок військової агресії.

USAID також нам дають допомогу комунікативну. **Обговорюємо систему індикаторів ризику у системі Prozzoro.** Ми маємо розуміння, що треба максимально забрати людський фактор. Я не хочу, щоб аудиторська служба була інструментом для зловживань або, принаймні, щоби так думали. **Я хочу, щоб індикатори показували потенційно ризикову операцію.** Це амбітна, але задача з вирішенням. Насправді підходи у Європи дещо інші, ніж у нас. У нас система ідентична з американською.

— Ви за те, щоб у відомства було більше контролю, як у США? А європейський «лагідний» підхід, коли аудитор і підприємство, яке перевіряється, більше партнери, нам не підходить?

— Том і Джеррі партнери, але є кіт, і є миша.

Я не думаю, що на даному етапі можливі повноцінні партнерські стосунки з нашими об'єктами контролю. Якщо прийшла ***Держаудитслужба***, орган державного фінансового контролю, то ми будемо дивитися, вимагати первинну документацію і це не завжди буде зручно порушникам, які намагатимуться приховувати свої рішення та їх наслідки.

Нас не можна порівнювати з Європою, у нас по-іншому ходять бюджетні гроші, по-іншому відбувається державний фінансовий контроль. Зрозуміла задача – щоб гроші державного бюджету витрачались більш ефективно.

Я прагну не набувати нових повноважень, я прагну, аби ті повноваження, які є в служби, зробити більш результативними. Я хочу і можу цього досягти.

У період відновлення України, коли ми всі будемо розуміти, що витрачаємо гроші навіть не українських платників податків, довіра міжнародних партнерів має лише зростати. Довіра зросте лише тоді, коли вони бачитимуть ефективний фінансовий контроль. Задля цієї мети керівництво держави, голова уряду, ставлять мені задачі зробити аудитслужбу максимально ефективним інструментом.

— Ви проводили аудит самої служби, після свого призначення?

— Він триває. Я залучила правоохоронні органи, Мінцифри. Результати оприлюднимо.

***

*Алла **Басалаєва**, 42 роки, юрист. З 2005 р. до 2012 р. працювала на різних посадах у ЦВК. Зокрема, на посаді головного консультанта відділу представництва в судах та контролю за застосуванням законодавства про*

вибори та референдуми. Опісля – заввідділом представництва ЦВК у судах. У 2012-му працювала суддею цивільної палати Дарницького районного суду Києва. З 2018 до 2019 року член ЦВК. У 2020-2021 роках працювала викладачем катедри конституційного і адміністративного права Національного авіаційного університету.

***

№ 1.674

Застережний матеріал Тома Купера, що аналізує російську оборону на південь від Запоріжжя й перераховує перешкоди, які доведеться здолати українським силам упродовж великого наступу, рівночасно міркуючи, як це краще зробити.

Купер непокоїться, а ми віримо ЗСУ.

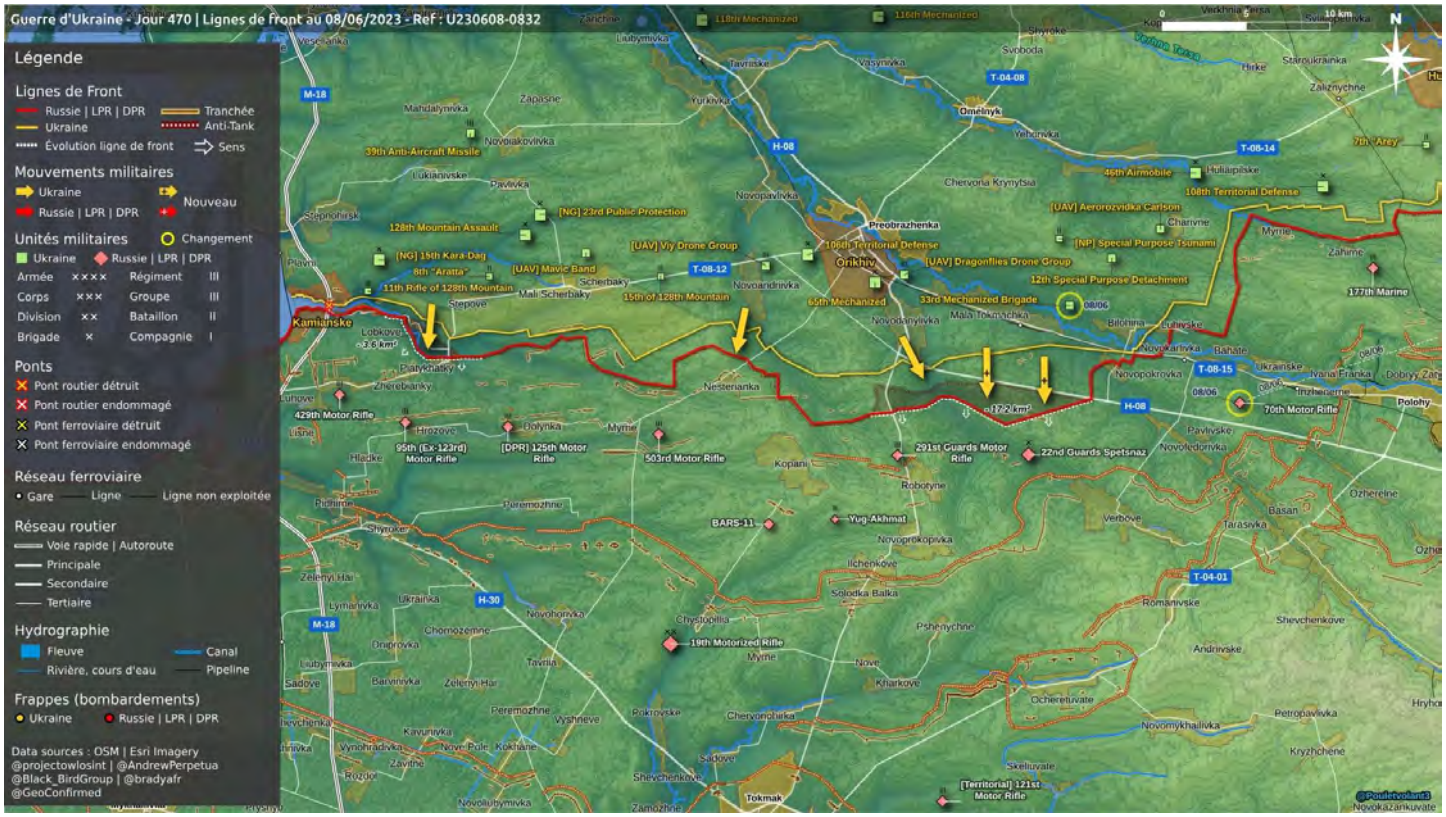
А ще в матеріалі є посилання на гарнюні відео, як українські воїни знищують російську базу ремонту танків, установку ППО «Бук», пару штабів та кілька артилерійських установок ворога.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-10-june-2023-minefields

За спільний переклад дякую Dasha Posternak, Тетяна Саніна та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 10 ЧЕРВНЯ 2023. МІННІ ПОЛЯ

Guerre d'Ukraine - Jour 470 | Lignes de front au 08/06/2023 - Ref : U230608-0832
Légende
Lignes de Front
Russie | LPR | DPR
Ukraine
Tranchée
Anti-Tank
Évolution ligne de front
Sens
Mouvements militaires
Ukraine
Nouveau
Russie | LPR | DPR
Unités militaires
Changement
Ukraine
Russie | LPR | DPR
Armée
Régiment
Corps
Groupe
Division
Bataillon
Brigade
Compagnie
Ponts
Pont routier détruit
Pont routier endommagé
Pont ferroviaire détruit
Pont ferroviaire endommagé
Réseau ferroviaire
Gare
Ligne
Ligne non exploitée
Réseau routier
Voie rapide | Autoroute
Principale
Secondaire
Tertiaire
Hydrographie
Fleuve
Canal
Rivière, cours d'eau
Pipeline
Frappes (bombardements)
Ukraine
Russie | LPR | DPR
Data sources : OSM | Esri Imagery
@projectowlosint | @AndrewPerpetua
@Black_BirdGroup | @bradyafr
@GeoConfirmed
Kamianske
Stepnohirsk
Zaporizhzhia
Polohy
Orikhiv
Tokmak
Novopokrovka
Robotyne
Verbove
Basan
Tarasivka
Romanivske
Andriivske
Shevchenkove
Pshenychne
Kharkove
Ochereтuvate
Skeliuvate
Novomykhailivka
Petropavivka
Kryzhchene
Novokazankuvate
Chervonohirka
Rozdol
Novoluhivka
Zamozhne
Sadove
Vynohradivka
Nove Pole
Kokhane
Zavitne
Kavunivka
Vyshneve
Peremozhne
Rokytske
Barvinivka
Zelenyi Hai
Lymanivka
Ukrainka
Chornozemne
Dnipropivka
Liubymivka
Tavriia
Novovohirivka
Sadove
Shyrokе
Zelenyi Hai
Ilchenkove
Solodka Balka
Novoprokopivka
Yug-Akhmat
BARS-11
Kopiani
Myrne
Nove
Chystopillia
Hrozove
Dolynka
Lisne
Hladke
Pushkine
Zherebanky
Piatykhatky
Lobkove
Stepove
Mali Scherbaky
Schcherbaky
Novoandrivka
Novodmytrivka
Mala Tokmachka
Bilohirka
Novokarlivka
Bahate
Ivana Franka
Dobryi Zar
Inzhenerne
Pavlivske
Novoleonidivka
Yelanchyk
Omelnyk
Vasylivka
Tavriiske
Liubymivka
Zapasne
Mandalynivka
Novoiakovlivka
Lukianivske
Pavlivka
Novopavlivka
Preobrazhenka
Chervona Krymtsia
Svoboda
Shyroke
Hirke
Starokrainka
Zaliznychne
Yelanchyk
Vesele Ranok
Liubymivka
Tavriiske
Vasylivka
Omelnyk
Yelanchyk
Novoiakovlivka
Lukianivske
Pavlivka
Novopavlivka
Chervona Krymtsia
Preobrazhenka
Myrne
Zahirne
Charivne
Myrne
Novoandrivka
Novodmytrivka
Mala Tokmachka
Bilohirka
Novokarlivka
Bahate
Novopokrovka
Robotyne
Verbove
Basan
Tarasivka
Romanivske
Andriivske
Shevchenkove
Pshenychne
Kharkove
Ochereтuvate
Skeliuvate
Novomykhailivka
Petropavivka
Kryzhchene
Novokazankuvate
Chervonohirka
Rozdol
Novoluhivka
Zamozhne
Sadove
Vynohradivka
Nove Pole
Kokhane
Zavitne
Kavunivka
Vyshneve
Peremozhne
Rokytske
Barvinivka
Zelenyi Hai
Lymanivka
Ukrainka
Chornozemne
Dnipropivka
Liubymivka
Tavriia
Novovohirivka
Sadove
Shyrokе
Zelenyi Hai
Ilchenkove
Solodka Balka
Novoprokopivka
Yug-Akhmat
BARS-11
Kopiani
Myrne
Nove
Chystopillia
Hrozove
Dolynka
Lisne
Hladke
Pushkine
Zherebanky
Piatykhatky
Lobkove
Stepove
Mali Scherbaky
Schcherbaky

Вітання всім!

Я трохи «випустив пару»: два дні тому написав про свій (велетенський) розпач від звірств монстрів-росіян, а ще про розчарування очевидною некомпетентністю (багатьох) офіцерів ЗСУ — час повертатися до «тактичного аналізу» того, що відбувається на півдні України, особливо на півдні Запорізької області...

1.) НАСАМПЕРЕД НАЙВАЖЛИВІШЕ: РЕЛЬЄФ І ВІДСТАНІ

Місцевість тут переважно рівнинна і відкрита. Якщо і є пагорби, то низькі й пологі. Поля обсаджені лісосмугами. Погода хороша, земля тверда. Система доріг доволі розгалужена.

Завдяки першим двом чинникам місцевість можна оглянути (здебільшого) неозброєним оком і в бінокль на 10 кілометрів і більше.

Зверніть увагу на розмір поля бою: ми говоритимемо про події, розтягнуті на десятки кілометрів. Поки не винайдуть можливість телепортуватися, проблемою залишатиметься сама тільки необхідність пересуватися на такі відстані й тримати зв'язок. Тим більше враховуючи перевагу росіян в станціях РЕБ (тобто конвенційні методи зв'язку, такі як радіо, фактично неможливо застосувати). Щоб не розпорошуватися — бо поле бою надто широке — зосередимося на «західному флангу» фронтів півдня Запорізької області. Скажімо, на районі Оріхова. Там фронт простягається на 100 кілометрів.

Інформація для роздумів: наприкінці лютого 2022 58-мій загальновійськовій армії ВСрф знадобилося «всього лише» 24 години, щоб доїхати із півночі Криму до Мелітополя, а тоді ще 3-4 години, щоб дістатися Токмака. Просування, отже, склало близько 120 кілометрів у перший день і 100 у два наступні. Неслабкий військовий здобуток. Втім, через якісь темні справи, що їх Київ досі не годен пояснити, просування відбувалося практично без опору (аж поки росіяни не спробували увійти в Мелітополь). І щойно 58-ма загальновійськова зустріла серйозний опір ЗСУ, вона не тільки почала втрачати машини пачками, а й зупинилася: через 15 місяців відновлені підрозділи 58-мої ЗВА перебувають там, де опинилися ще у березні 2022-го.

2.) ЯКІ ПІДРОЗДІЛИ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У БОЙОВИХ ДІЯХ (І ЯКІ ЇХНІ НАМІРИ)

На захід від Оріхова ЗСУ розгорнули 128-му гірськоштурмову бригаду (принаймні офіційно: вона базується в Мелітополі). Як завжди, її підтримують менші підрозділи, зокрема операторів дронів, 15-та бригада оперативного призначення Національної гвардії і 39-та бригада тактичної авіації. Під Оріховом перебуває 65-та механізована бригада, а на схід від міста стоять 33-тя механізована бригада і 46-та аеромобільна. Принаймні дві, можливо більше бригад, вочевидь, включно з 47-мою механізованою (яку вважають однією з

найкращих в Україні, принаймні росіяни), було підведено сюди для участі в наступі.

Ці підрозділи підтримує принаймні «відділення» (десь 2-4) HIMARS або M270 MLRS, а ще одна, може дві артилерійські бригади. ПС ЗСУ здатні забезпечити до 12 штурмових вильотів у районі Токмака на день: виконати кілька додаткових авіаударів ракетами AGM-88 HARMs і Storm Shadow по російських системах ППО, складах БК і/або таких об'єктах, як цехи ремонту танків (https://twitter.com/AlexRaptor94/status/1666686869801713664?utm_source=substack&utm_medium=email) та зосередженнях живої сили противника.

Їхній намір — дістатися до Токмака і далі...

А там, у Токмаку, стоїть 58-ма ЗВА ВСрф, окопана в три лінії оборони. Перша лінія прив'язується до шерегу невисоких пагорбів і простягається від Василівки на захід до території між Пологами та Гуляйполем. Її утримує підсилена 42-га мотострілецька дивізія (429-й мотострілецький полк, 95-й мотострілецький полк, 125-й мотострілецький полк, 503-й мотострілецький полк, 291-й мотострілецький полк, 70-й мотострілецький полк...).

Углиб від зазначеної території простягається друга лінія оборони російської 58-мої загальновійськової армії – вона десь за 5-15 км. на південь і йде від Василівки через Солодку Балку й до Вербового та Пологів. ЇЇ утримують «БАРС-11» та 22-га бригада спецназу.

Третя лінія оборони пролягає ще за 15-20 км., якщо рухатися на південь, від Балок [на лівому березі Дніпра – перекл.] до Токмака (що сам по собі є надійно укрепленою «фортецею») й далі аж до Більмака... Там стоять 19-та моторизована та 121-ша мотострілецька бригади та кілька інших підрозділів…

Окрім артилерійських відділків 42-гої мотострілецької, росіяни точно мають тут у резерві цілу артилерійську бригаду, озброєну ТОС-1 [установками залпового вогню з термобаричними снарядами – перекл.]. російські ВКС можуть забезпечити на цій ділянці по 4-6 бойових вильотів на день, плюс до шести вильотів бойових гелікоптерів; за 4-8 вильотів вони здатні завдати ударів 8-16 планерними бомбами.

Врешті, вони мають намір завадити українцям дістатися хоч куди.

Загалом, все це гарненько показано на цій карті (з екаунту Poulet volant у Twitter)

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

3.) ТАКТИКА

Щоби прорватися на 45-60 км. з району Оріхова до Токмака, ЗСУ доведеться подолати три чи й чотири густо замінованих оборонних лінії, всіяних численними оборонцями в траншеях.

Окрім пів десятка наземних підрозділів, росіяни сконцентрували тут не лише масу артилерії (десь із 200+ гармат, гаубиць та систем залпового вогню), але також сотні протитанкових ракетних комплексів – більшість наземних, проте є ще й встановлені на бойових гелікоптерах.

Тому для ЗСУ критичним фактором є швидкість: швидкість, з якою певний підрозділ може сконцентруватися в одному місці, й ще важливіше – зможе перейти в наступ. Швидкість така важлива, бо ланцюжки передачі наказів у росіян дуже повільні. Щойно на полі бою щось зміниться, вони будуть 15-30 хвилин «гальмувати» з реакцією.

ВСрф намагається боротися з цією проблемою, інстуктуючи сержантський склад, як діяти в тому чи іншому випадку. Все це дуже нагадує підготовку до шахового матчу: командири буквально втовкмачують підлеглим «якщо українці зроблять оте, то ви дієте отак». Те саме стосується пристрілки артилерійського вогню: за місяці підготовки, вони вирахували можливі пункти концентрації відділків ЗСУ й запрограмували своїх артилеристів, куди стріляти і в яких випадках. А це означає, що командири 58-мої загальнвійськової армії не мусять реагувати негайно, їм навіть не треба вкладатися в оті 15-30 хв. (бо, як нап'ються, то це взагалі може затягнутися на «години») – їхні війська й так «знатимуть, що робити». А тому час на підготовку прориву скорочується до 2-10 хвилин.

З іншого боку, протяжність поля бою тут настільки велика, що за будь-якої швидкості відділки ЗСУ рухатимуться повільно. Й тому будь-яка концентрація бойових машин – наприклад, для організації прориву – буде легко помічена «навіть» за допомогою «посереднього» БПЛА, такого як іранський «мохаджер-6» ще за 40 км. від точки збору. А це означає, що БПЛА бачитимуть відділки ЗСУ з-поза меж враження українських ППО близької дії (таких як «Оса-АКМ»/SA-8 чи «Стріла»/SA-13), таким чином надаючи російським командирам досить часу, щоб відреагувати. Тоді росіяни можуть запустити свої легкі БПЛА («орлан-10» чи «орлан-30»), щоб відстежити схему руху підрозділів й завдати по них артилерійського удару. Звісно, українці можуть понищити ці БПЛА своїми «Осами» й «Стрілами», та навіть переносними ЗРК типу «Стінґера»), але в росіян багато дронів: кожен батальйон мав би мати два, полк – шість, а бригада чи дивізія – всі 30…

Крім того, навіть якщо колона автомобілів польовими чи слабо асфальтованими дорогами зможе рухатися зі швидкістю 70-80 км./год, то «танки на марші» витиснуть там хіба 15-20 км./год. (і то ще в найкращому випадку). Більша швидкість просто повитрушує мізки їхнім екіпажам до такої межі, що вони нічого не бачитимуть й не думатимуть.

…а якщо колоні доведеться плуганитися через мінні поля, то вона «повзтиме» десь на швидкості 5-7 км./год.

До того ж, ЗСУ не може атакувати масованими підрозділами – вони були б надто добрими мішенями для російських артилерії та авіації. Тому українці воюють маленькими наступальними групами по 2-4 танки та 4-8 БМП, за підтримки 1-2 розміновувальних машин і такої ж кількості броньованих медевакуаторів. Через малу кількість розміновувальників, вони не можуть атакувати на протяжних ділянках фронту, а змушені відправляти групи одна за одною, так званими «ешелонами».

Розміновувальних машин завжди мало (не певен, що навіть у всього НАТО їх було б достатньо). Більшість з них, оснащених мінокопачами чи боронами, відправляють у «1-му ешелоні»; ну й ще такими «копачами» та «боронами» можна оснастити 2-3-4 танки чи БМП. У «2-му ешелоні» розміновувачів буде, знову ж, штуки дві; в ньому, як правило, йдуть бронемашини з піхотою, що має утримувати пункти, захоплені першим ешелоном (бо танки самі по собі нічого «утримувати» не можуть – особливо в селах та містечках). А це означає, що «1-й ешелон» має всім «розчистити дорогу», а вже за ним «мурашками» тягнутимуться інші.

Й тут наступає той момент, в якому навики командування стають вирішальними. Якщо офіцер «добрий», то вміє оперативно мобілізувати свій підрозділ. А якщо ні… слухайте, якщо відділок організовується більш ніж 15-20 хвилин, то ворожа артилерія змете його, ще перш ніж він буде готовий до наступу.

…а ще десь за годину прилетить ворожа авіація й розбомбить всіх, хто вижив, і дотовче підбиті машини.

Тож якщо командир усе-таки «добрий», то

1) — його «перший ешелон» знатиме своє завдання «назубок»; а «другий ешелон» знатиме не лише своє завдання, але й завдання першого ешелону – про всяк випадок. А третій ешелон знатиме своє і все, що сказали першим двом; четвертий буде обізнаний із завданнями всіх попередників і т. д.

А ще «добрий» офіцер

2) — навчить своїх підлеглих діяти, як одна команда: комунікувати та кооперувати (і це, незважаючи на можливі – навіть вірогідні – особисті відмінності, адже особовий склад завжди різниться, солдати можуть не довіряти одне одному й т. п.).

3) — Якщо бійці комунікуватимуть, то кожен з них знатиме,що відбувається; а ще треба навчити підлеглих замінити офіцера, як він

вибуде з бою, надавати одне одному підтримку… і всім триматися плану, проте й не боятися діяти самостійно, якщо буде треба.

…якщо ні, то

— ми побачимо відео, на яких «перший ешелон» зупиняється через міни, гранатометний вогонь ворога й артилерійські удари, а другий заходить в ту саму зону враження, починає втрачати машини, обходить розбитий «перший ешелон», знову потрапляє під вогонь артилерії й починає – це ще «в кращому випадку» – «петляючи» тікати від ворога, бо не знає, як інакше реагувати…

Тож якщо, скажімо, ГУР МО і польова розвідка ЗСУ зробили свою справу (тобто визначили всі ключові російські позиції), це дозволяє командиру спланувати маршрут (або маршрути) наступу в напрямку районів, де його підрозділ, найімовірніше, зустріне менший ворожий супротив.

Припустімо, артилерія ЗСУ «працює», причому «працює добре» – влучила й знешкодила ворожу ППО (https://twitter.com/Roadster1978/status/1665717107735113728?utm_source=substack&utm_medium=email), потім вдарила по штабах ворога, й тих, які трохи ближче до лінії фронту (https://twitter.com/anno1540/status/1667445669081088000?utm_source=substack&utm_medium=email.), і тих, що винесені «за межі досяжності HIMARSів» (https://twitter.com/DefMon3/status/1665651469532446720?utm_source=substack&utm_medium=email), чим вивела їх з ладу. Потім влупила по ворожій артилерії (https://twitter.com/UAWeapons/status/1667207392155643910?utm_source=substack&utm_medium=email), а потім ще раз і ще раз (https://twitter.com/Arslon_Xudosi/status/1666070379146665984?utm_source=substack&utm_medium=email), скорочуючи її до кількох справних гармат та/або пускових установок, поцілила по ворожому танку, що слугував самохідною артилерійською установкою (https://twitter.com/bayraktar_1love/status/1666126853336182784?utm_source=substack&utm_medium=email), й відгепала по ймовірних чи підтверджених/відомих позиціях ворожих ПТРК..... щойно тоді штурмовий підрозділ може швидко збиратися і починати рухатися....

Тоді «все гаразд»?

Анітрохи.

Сучасна артилерія – «найсправжнісіньке стерво», якщо не сказати більше: потрібно лише 5-6 снарядів з касетними боєголовками, щоб висіяти мінне поле на доти чистому клапті землі, цього ж достатньо і для «повторного мінування» смуги, «зачищеної» 1-м ешелоном. Звичайно, йдеться про так звані «легкі» міни: але їх все одно достатньо аби перебити гусеницю танку «Леопард», не кажучи вже про «Бредлі» – вони хоч і не знищать, але миттєво знерухомлять машину (https://twitter.com/DefMon3/status/

16673368300085575 69?utm_source=substack&utm_medium=email). Щоразу, коли транспортний засіб наїжджає на міну, всі (хто перебуває на борту або поблизу), насамперед, перевіряють чи є постраждалі. В кращому випадку, все обмежиться вивихнутими чи зламаними кінцівками (спричиненими вибуховою хвилею). Тим не менш, їх необхідно евакуювати. Евакуація постраждалих (CASEVAC) щонайменше сповільнює, а в гіршому випадку повністю зупиняє наступ....

Тим часом, до місця події поспішають сапери й пробують забрати чи допомогти відремонтувати знерухомлену техніку. Авжеж ворожа артилерія відкриває по них вогонь, унеможливлюючи ремонтні роботи, й скоріш за все лишаючи їм хіба що надію відбуксирувати знерухомлені машини..... Серед цього хаосу (а в таких ситуаціях завжди є хаос, до якого додається ще й величезна кількість засобів радіоелектронної боротьби, які практично унеможливлюють зв'язок) прибуває 2-й ешелон і – якщо командир цього підрозділу хоч щось тямить – намагається почати зачистку нової лінії, щоб обійти і продовжити наступ... У гіршому випадку, 2-й ешелон намагається продовжити наступ «крізь» перший - і тоді це закінчується появою подібних зображень:

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Так от, якщо командир хороший, а його підрозділ не тільки добре навчений, але й добре забезпечений, то в цей момент його артилерія повністю переорієнтується на протидію ворожій артилерії і змушує її замовкнути

назавжди (https://twitter.com/UAWeapons/status/1666827430261141504?utm_source=substack&utm_medium=email) – приклад з Донецької області.

Однак росіяни мають не лише багато гармат: вони також мають на озброєнні ударні вертольоти типу Ка-52, що призначені для знищення нерухомих транспортних засобів за допомогою ПТРК – причому вони можуть пускати ПТРК з відстані понад 4 000 метрів, залишаючись таким чином поза зоною досяжності українських засобів ППО ближнього радіусу дії.

Останні не можуть триматися занадто близько до 1-го і 2-го ешелону, інакше потраплять під вогонь російської артилерії та авіації... принаймні до моменту переважної нейтралізації російської артилерії... І навіть якщо іноді бойові вертольоти змушені наблизитись, вони все одно зможуть підлетіти непоміченими, випустити ракети й потім уникнути вогню ворожої протиповітряної оборони…

Так чи інакше, **тільки після того, як ЗСУ прорвуться крізь усе це, вони зможуть розблокувати свій "ешелон ХУ", а відтак штурмувати і захоплювати ворожі позиції за, наприклад, 1-ю лінією оборони, як у Лобковому** (https://twitter.com/anno1540/status/1667125462542237696?utm_source=substack&utm_medium=email).

В підсумку

Просто прийти мінні поля українцям вартуватиме втрати багатьох «ешелонів», великої кількості пошкодженої та знищеної техніки (що може, але не означає «багато смертей»: тепер уже очевидно, що танки, БМП і MRAP [Mine Resistant Ambush Protected – машина із захистом від мін та засідок – перекл.] західного виробництва не так легко підриваються, як Т-72 і БМП.

Та навіть коли вони проходять крізь відомі їм мінні поля, вони не можуть бути впевнені, що насправді перебувають «по той бік мінного поля» через активність мінної артилерії. Дійсно, за належної підготовки, навіть ті частини, що йдуть за першим ешелоном по розчищених смугах, завжди мають бути готові наштовхнутися на щойно засіяні й тому нікому невідомі мінні поля.

На жаль, здається, що

1) — багато хто з командирів ЗСУ або надто самовпевнені, щоби вчитись, і тому не знають чи «забули» (абощо) проінформувати (тобто навчити) свої екіпажі діяти відповідним чином.

Або

2) — **вони взагалі не розуміються на сучасних військових діях** (як і велика кількість російських офіцерів).

Та здається, що

> 3) — **більшість із них досі не навчає своїх підлеглих так званій Auftragstaktik** (або «тактиці, орієнтованій на місію», в якій наголос робиться на досягнення результату, а не на повагу до рангів, командирів чи методів).

На жаль, **ЗСУ, безсумнівно, все ще абсолютно недостатньо оснащені для такого роду бойових дій, і це не зміниться, навіть якщо НАТО дійсно поставить ще 100 Leopard-2.**

Якби це сталось, ми би побачили багато «відмінностей».

Наприклад,

> **— другий ешелон не йшов би сліпо за першим по очищеній ним від мін смузі, тим самим значно полегшуючи росіянам завдання.**

….саме це мене так збіса засмучує, особливо коли переглядаю відео (https://twitter.com/DefMon3/status/1666859732542402569) та фотографії підбитих танків ЗСУ та іншої бронетехніки за останні кілька днів.

Однак, щось подібне ми будемо бачити в цьому секторі лінії фронту впродовж ще кількох днів, особливо, якщо український Генштаб не зробить висновків про те, як досягти мінімальних цілей свого велиикого контрнаступу без неприйнятних втрат.

Ситуація може змінитися, лише якщо

> **1) — ЗСУ знайде спосіб придушити російську артилерію та пройти крізь великі мінні поля (котрі, як очікується, будуть приблизно «нескінченними»),**
>
> **2) — а також подолати «наступальні сили», що зосереджені в руках командування ВСрф (наприклад, їхні ударні вертольоти й тактичні резерви),**
>
> **3) — а з ними й винищувачі-бомбардувальники ВКС…**
>
> **4) — Або, якщо Київ дійде висновку на кшталт «це вже занадто, варто зупинитись» — і покине атакувати.**

Звісно, вся сила путінської PRBS-машини [pseudorandom binary sequence, або псевдовипадкова двійкова послідовність, в даному випадку – машина яка вводить в оману – перекл.] працює аби склалось саме таке враження

Ceterum censeo Russian armis esse extermino.

[Бо я вважаю, що російська зброя знищує].

***

№ 1.675

РИНОК ДИЗПАЛИВА: ІНДІЙСЬКЕ КІНО З РОСІЙСЬКИМИ СУБТИТРАМИ

2023-06-09

Артем Куюн

Експерт «Консалтингової групи А-95»

Іван Марченков

аналітик, «Консалтингова група А-95»

З початку повномасштабного російського вторгнення схема живлення українського ринку нафтопродуктів постійно змінюється. Спочатку це були країни ЄС, складний імпорт через західний кордон. У другій половині 2022 року почав розкачуватися південний канал, і зараз це надважливе джерело поставок дизпалива. Аналіз точок, з яких паливо іде в Україну, породжує обґрунтовані сумніви щодо неросійського походження великої частини імпорту. Закупівля нафти у Росії, мільйони тонн опрацьованого в портах ДП, сумнівні маршрути задіяних у постачаннях танкерів… Усе це має насторожувати Україну, яка ризикує через треті країни опинитися в спонсорах війни проти себе…

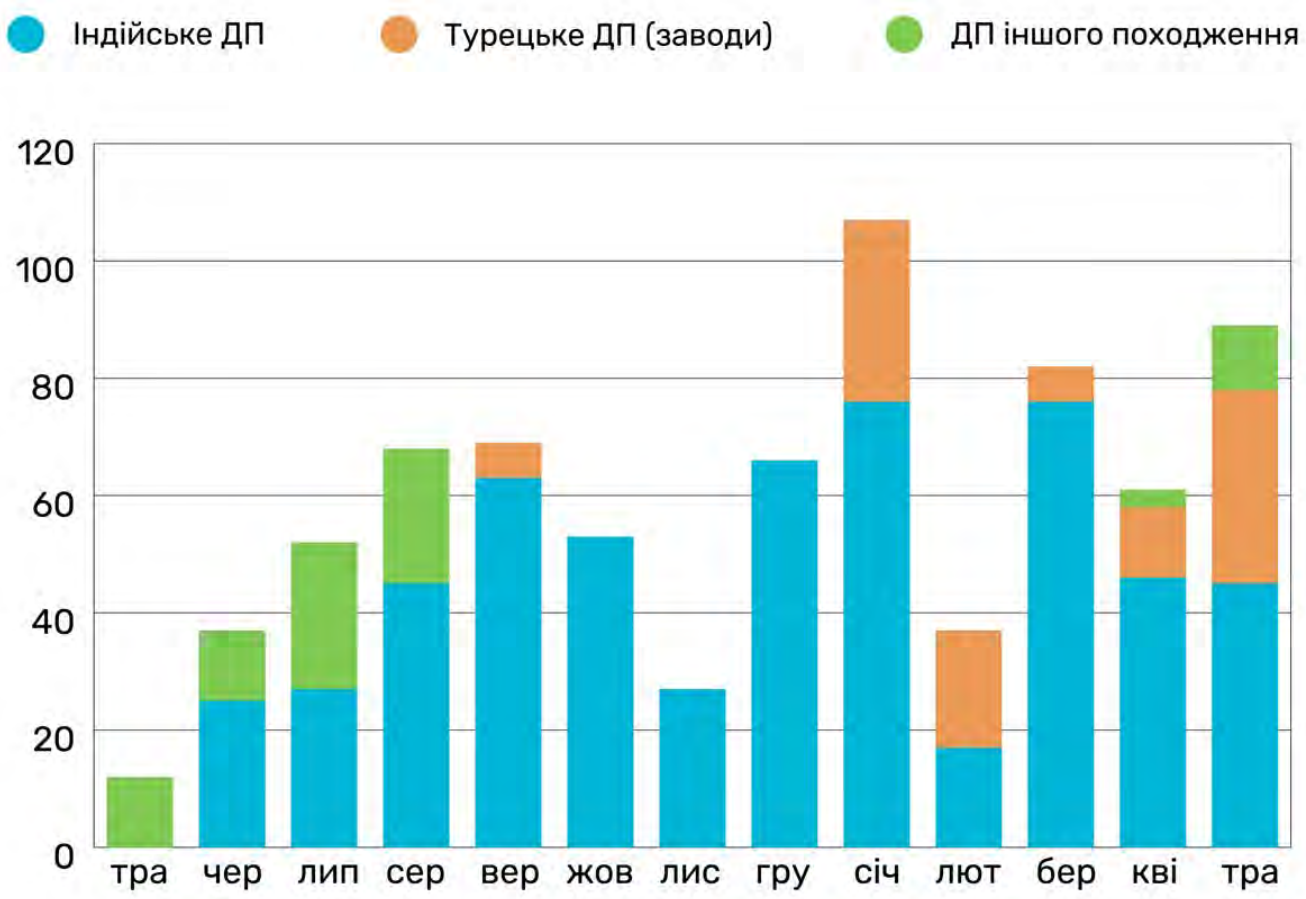
1. Індійське дизпаливо з усього світу

Більшість палива, що потрапляє на український ринок з півдня (окрім очевидних відвантажень із заводів-виробників), має індійське походження. Для індійської нафтопереробки 2022 рік став золотим. Через ембарго ЄС і США російська нафта почала шукати нові ринки і знайшла їх у Азії, передусім в Індії. З 1 квітня 2022-го по 31 березня 2023 року Росія збільшила обсяги постачання нафти в Індію у 14 разів. Переробка дешевої російської нафти забезпечила індійським компаніям додаткові переваги, оскільки вони отримали можливість продавати дизпаливо на далекі відстані та збільшити свою присутність у європейському регіоні.

Питання, як ставитися до палива, що вироблене з дешевої російської нафти і за рахунок цього витісняє конкурентів, наразі не стоїть.

Сьогодні варто уважно придивитися до каналів поставок індійського ДП (див. рис. 1) — а чи реально є індійським той продукт, який нам везуть?

Рис.1. Морські постачання дизпального з турецьких терміналів в Україну, тисяч тонн

В Україну індійське дизпаливо потрапляє двома основними шляхами — з терміналів Туреччини та Румунії. Слід зауважити: у березні та квітні лише 5% обсягів імпорту індійського дизпалива було підтверджено сертифікатами походження товару, решта партій вважалася індійськими лише декларативно, бо це дозволяло законодавство.

За п’ять місяців до Румунії надійшло дев’ять танкерів з індійським дизпаливом обсягом 348 тис. тонн. Але дві третини постачань відбувалися не напряму з індійських заводів, а через рейдові перевантаження (ship-to-ship) біля берегів грецької Каламати або Мальти (див. рис. 2–3). У цих акваторіях курсує багато російських танкерів, що переливають паливо на інші судна, подальший напрямок руху яких іноді важко відстежити. За п’ять місяців біля берегів Каламати було перелито 1,87 млн тонн ДП, з яких 1,5 млн тонн надійшло з російських портів. У травні операції з перевантаження російського дизпалива почали здійснювати у водах Мальти.

Рис.2. Перевантаження ship-to-ship дизпального та газойлю у Каламаті за країнами відправлення, тисяч тонн

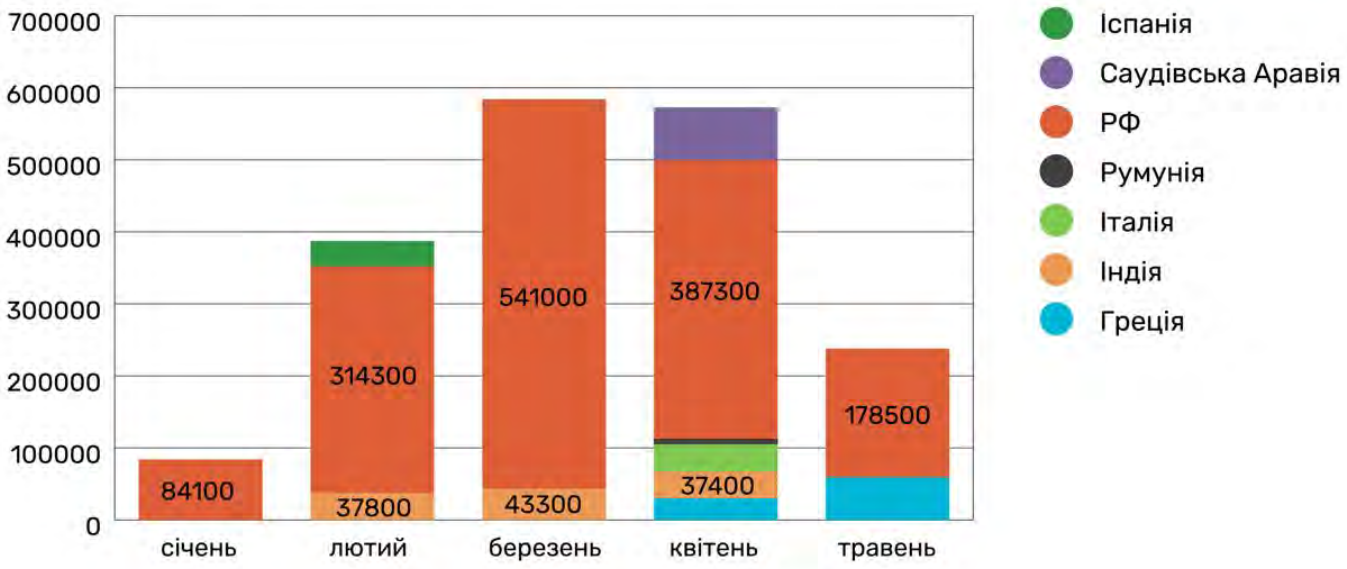
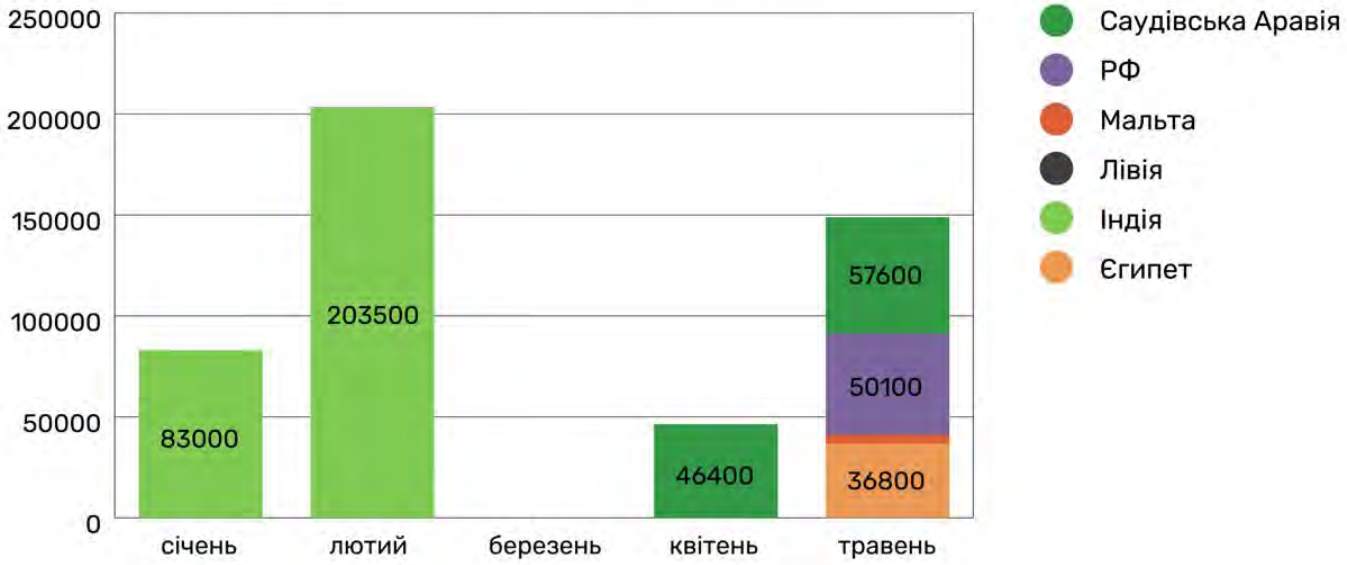

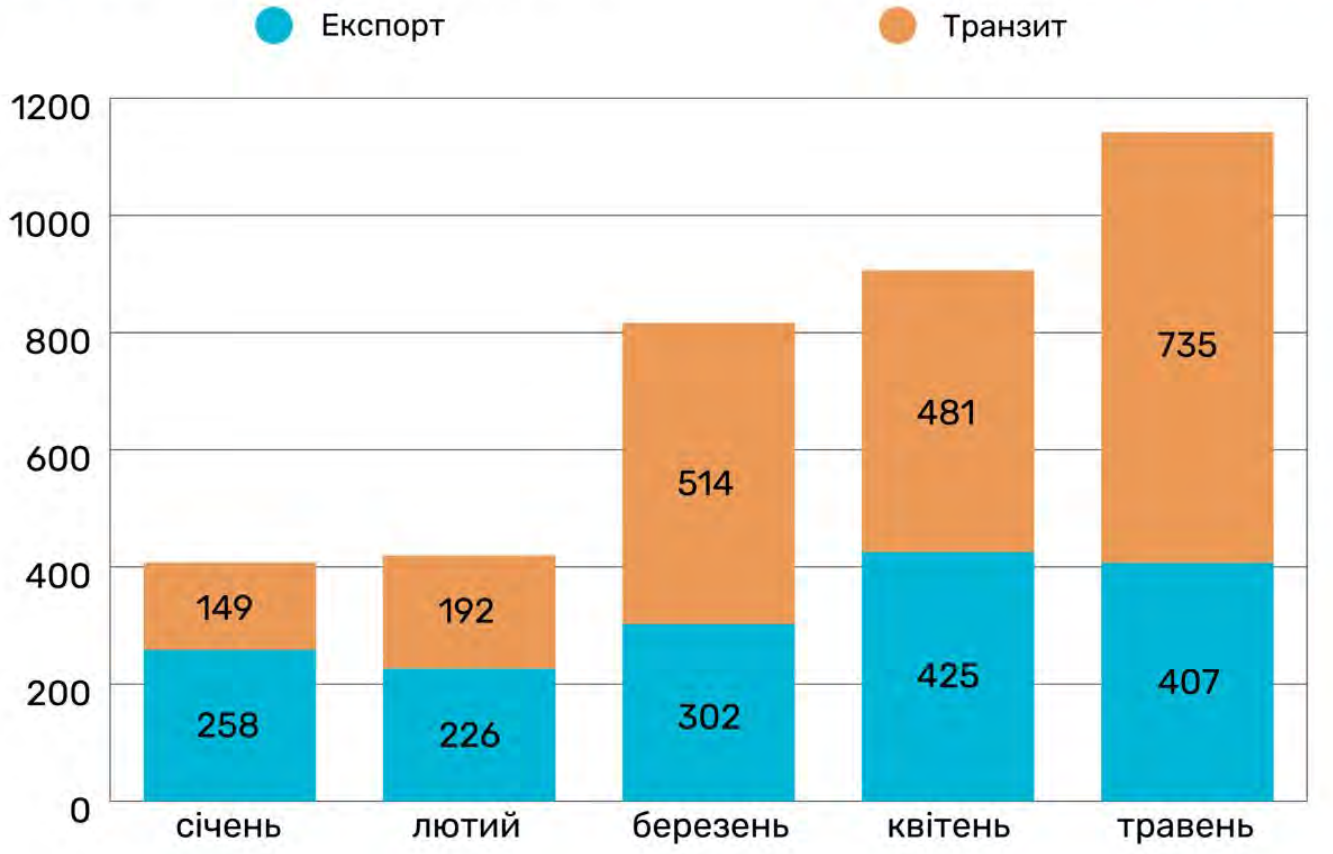
Рис.3. Перевантаження ship-to-ship дизпального та газойлю у Мальті за країнами відправлення, тисяч тонн

Більш цікава Туреччина. Країна ще до початку російського вторгнення мала сильні позиції у морських постачаннях дизельного палива в Україну, — 2021 року кожну третю тонну продукту, спрямованого до наших морських і річкових портів, було відвантажено з турецьких терміналів. Після припинення торговельних відносин з Росією та Білоруссю значення Туреччини як постачальника дизпалива в Україну тільки зростало. Паралельно посилювалася підозра до походження ДП з Туреччини, адже після запровадження ембарго на російське дизпаливо у лютому 2023 року країна почала активно нарощувати імпорт дизелю з держави-агресорки і врешті стала найбільшим покупцем кривавого продукту.

Звичайно, серед відправників в Україну трапляються і нафтопереробні заводи (їх у Туреччині два — Tupras і Star). Крім того, турецькі термінали акумулюють чималі обсяги палива з Ізраїлю, Греції, Індії, Єгипту. За розрахунками «Консалтингової групи А-95», у березні-квітні у режимі транзиту турецькі термінали перевалювали по пів мільйона тонн дизельного палива, а у травні цей показник підскочив до 735 тис. тонн. Порівняння обсягів надходжень і відвантажень показує, що близько 80% турецького транзиту становив російський продукт (див. рис. 4). Тому заспокоювати себе думкою про те, що Туреччина весь російський дизель лишає собі, а іншим країнам відвантажує лише неросійський, не варто.

Рис.4. Відвантаження дизпального з турецьких портів у 2023 р., тисяч тонн

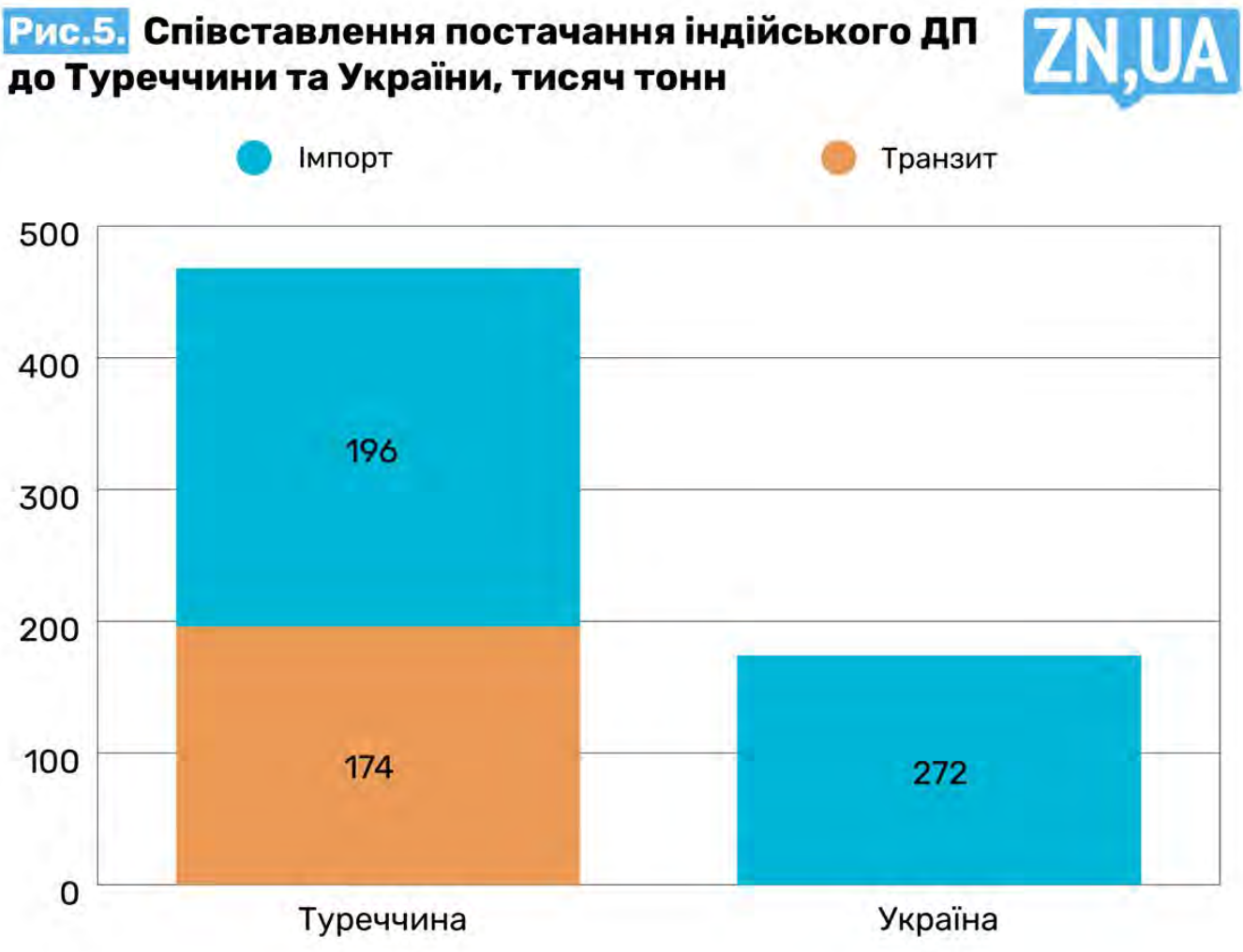
Основні обсяги дизпалива, що відвантажуються в Україну напряму, йдуть з терміналу OPET Petrolcülük A.Ş у Мармарісі. За словами українських трейдерів, OPET позиціонує більшість продукту як індійський, проте регулярно з'являються пропозиції арабського та саудівського ДП, хоча насправді ці країни фактично не здійснюють поставок у Туреччину.

OPET Petrolcülük A.Ş — впливовий учасник турецького паливного ринку. Компанія входить до складу Koç Holding Energy Group, фінансово-промислового конгломерату, якому також належать акції турецького нафтопереробника Tüpraş. Окрім здійснення операцій зі зберігання та

перевалки на терміналах у Мармарісі та Мерсіні, OPET також закуповує дизпаливо для реалізації на внутрішньому ринку. Компанія має власну мережу АЗС із більш як 1900 станцій і посідає друге після Petrol Ofisi A.Ş. місце за обсягами продажів нафтопродуктів у Туреччині. Щомісяця OPET продає на внутрішньому ринку 340–350 тис. тонн дизельного палива, з яких 150–160 тис. тонн імпортує. Значну частку закупівель OPET становить дизпаливо російського виробництва.

Цифри відвантаження індійського дизелю з Туреччини очікувано не б'ються. За даними сервісу Kpler, з грудня 2022-го по квітень 2023 року у Туреччину прибуло близько 370 тис. тонн індійського палива, з яких 196 тис. тонн було імпортовано на внутрішній ринок, а 174 тис. відправлено транзитом у інші країни. За цей же час українські трейдери задекларували імпорт 272 тис. дизпалива індійського походження з турецьких терміналів, тобто на 100 тис. тонн більше, ніж його було у Туреччини (див. рис. 5). І це ще за умови, що турецькі порти увесь наявний обсяг відправили до України, а от реальна «нескладуха» буде ще більшою…

Рис.5. Співставлення постачання індійського ДП до Туреччини та України, тисяч тонн

Щодо цін теж питання. Поставки індійського дизелю не дуже ритмічні, наприклад, з грудня 2022 року по квітень 2023-го в порту Мармара було розвантажено лише три танкери. Так, танкер Dimitri, що потрапив до

Мармари 16 лютого, вийшов з індійського порту 26 січня. У цей період котирування дизпалива у Середземному морі становили 950–1000 дол./тонна. Тим часом, за даними «Консалтингової групи А-95», партії дизпалива з нібито цього танкера продавалися аж до квітня і коштували для українських трейдерів у порту Мармара 720–760 дол./тонна.

Можна було б захопитися діями ОРЕТ, який продає в Україну дизельне паливо на 200 дол. за тонну дешевше, ніж на ринку, проте реальність зовсім інша. В березні та квітні з періодичністю раз на тиждень до терміналу у Мармарі надходили лише російські танкери. Дороге індійське дизпаливо, придбане за січневими цінами, у березні та квітні фінансово або фізично розчинилося у дешевому російському продукті. Цікавим фактом є те, що з початку лютого «індійське» дизпаливо відвантажують з терміналу ОРЕТ у Мармарі лише до турецьких та українських портів. Тому внесок українських компаній у покращення фінансового стану ОРЕТ доволі значний.

Опитані болгарські та румунські трейдери воліють не працювати з ОРЕТ, бо побоюються, що можуть отримати російський продукт під виглядом індійського та потрапити під санкції. На участь російських компаній у поставках індійських нафтопродуктів може також вказувати те, що згаданий вище танкер Dimitri 3 червня завантажився дизпаливом у Приморську, а потім рушив у бік Мальти. Але, схоже, українські компанії це не лякає.

2. Вирахувати і не пустити

Аби захиститися від потрапляння російського палива, Україна повинна вдаватися до рішучих заходів.

Перші кроки вже є: в травні Кабінет міністрів України доповнив свою постанову №1147, і тепер походження кожної партії імпортних нафтопродуктів має бути доведено відповідними документами міжнародного зразка. Реформа вже вдарила по постачаннях відверто російського скрапленого газу через Східну Європу, адже оформити «лівий» сертифікат походження у Литві та Латвії як мінімум дуже складно, а як максимум неможливо.

У міжнародній практиці контроль походження здійснюється саме відповідними сертифікатами митних органів, торгово-промислових палат та аналогічних органів. І ця специфіка породжує обґрунтований скепсис щодо автентичності сертифікатів, виданих у південних країнах, зокрема і в Туреччині. Цифри чітко показують, що під виглядом індійського палива з турецьких терміналів в Україну нерідко надходило російське ДП, а обізнані з роботою турків трейдери знають, що в Туреччині можна купити будь-який документ. Та і як адекватно перевірити, яке паливо завантажує порт, що за місяць перевалює десятки сотень тисяч тонн ДП з різних джерел?

Для створення ефективної системи контролю Україні просто доведеться особисто слідкувати за потоками, що живлять джерела, з яких потім нафтопродукти надходять на український ринок. Немає сумнівів, що Європа дедалі більше затискатиме російські нафтопродукти, а значить, криваве паливо шукатиме нові щілини на мапі, аби просочитися на заборонені ринки.

***

№ 1.676

ГОЛОВА ПРОФІЛЬНОГО ПІДКОМІТЕТУ ВІТАЛІЙ БЕЗГІН: «УВЕСЬ ТЯГАР З ВІДНОВЛЕННЯ ВЩЕНТ ЗРУЙНОВАНИХ ГРОМАД ПОВИННА БРАТИ НА СЕБЕ ДЕРЖАВА»

2022-04-19

Ірина Федорів

головна редакторка сайту ЧЕСНО

Про ліквідовані субвенції, роль військових адміністрацій та корекції в адмінтерустрої після війни

Через повномасштабну війну Росії в Україні знищено чимало міст, а в тих, що вціліли, **суттєво пошкоджено інфраструктуру**. Збережені після адміністративно-територіальної реформи анклави серйозно ускладнили роботу військових адміністрацій (ВА). До прикладу, Славутич, який мали б приєднати до Чернігівщини, окупанти на певний час оточили, і з військовими Київщини координація була значно утруднена.

Аби зрозуміти, як у подальшому держава планує змінювати адміністративно-територіальний устрій країни, за яким принципом відбуватимуться відбудова країни й розвиток громад і чи буде Україна перебудована у військову державу на зразок Ізраїлю, Рух ЧЕСНО в рамках спецпроєкту із ZN.UA поспілкувався з головою підкомітету Верховної Ради з питань адмінтерустрою Віталієм ***Безгіним***.

***

— Пане Віталію, здійснена нещодавно адміністративно-територіальна реформа не стосувалася областей — їхньої кількості та кордонів. Кордони яких областей, з огляду на вже відому інформацію про руйнування, можуть бути змінені після перемоги, щоб посилити регіон?

— Така корекція можлива, але тільки після воєнної фази, тобто допоки не буде перемоги у війні, допоки Росія не припинить існувати як країна, що несе винятково агресію. Це буде скринька Пандори, якою може скористатися агресор. Щодо процедури, то вона не така проста. Для розуміння, просте перейменування радянської назви Кіровоградської області потребує двох сесій парламенту і 300 голосів.

Забігаючи наперед, скажу більше. Коли маріонетки Кремля з «ДНР/ЛНР» почали робити до 24 лютого заяви про їхнє визнання Росією у межах Донеччини та Луганщини, була думка в деяких колег змінити межі областей, перевівши підконтрольні Україні території до складу, умовно, Харківської чи Дніпропетровської області. Але коли є бездумний агресор, ми розуміємо, що йому начхати на такі рішення, і він не буде цього дотримуватися.

Насправді там, де найбільші руйнації, — у Донецькій, Луганській, Харківській областях, треба коригувати громади, а не межі областей. А про межі областей можемо казати, коли є якісь вкраплення — анклави чи ексклави.

Ірпінь

— Щодо анклавів ситуація справді потребує вирішення. Чи було зручно у Славутичі — частині Київщини, яка вкраплена в Чернігівщину, координувати свої дії з військовою адміністрацією? Я пам'ятаю, що під час обговорень 2020 року стояло питання приєднання Славутича до Чернігівської області.

— Це саме той кричущий приклад, з яким було пов'язано багато пересторог. Громаду Славутича, по суті, одразу відрізали російські війська. Добре, що там були запаси води, борошна та іншої провізії, і громада змогла протриматися.

Славутич у перспективі треба буде відводити до Чернігівської області, щоб уникнути таких ризиків у майбутньому. Цьому кейсу треба приділити велику кількість часу, напрацювати механізми, щоб не було економічно-соціальних проблем у громади. Після цього знайти консенсус між двома областями.

Якщо буде розуміння, що для військових адміністрацій не було зручно працювати в такій конфігурації, то це може бути предметом для зміни. Але районні прогалини є і в регіонах тилових.

— Дійсно є нарікання з боку жителів анклаву Коцюбинське. Там територіальна оборона мала координуватися через Київ з Ірпенем. Знаю

також, що під час формування районів була боротьба місцевих кланів, і кількість районів зрештою стала більшою, ніж очікували. Що буде з районуванням?

— Система районного рівня, на мій погляд, не є досконалою. Те, що є зараз, — це та історія, на підтримку якої були голоси в парламенті. Там є десь політичні поступки. У тій ситуації неможливо було зробити краще. З тими прогалинами, які є, варто буде щось робити. Я вважаю, що в тій же Київській області один район зайвий.

— Була дискусія про те, що райради нам узагалі не потрібні, як і райдержадміністрації. Що скажете за нових умов, чи виправдані ці інструменти?

— З погляду функцій управління райрадою, то якщо вона була мінімізована в мирний час, то зараз її просто немає. Ми ухвалили законопроєкт ***№7153*** (він, на жаль, ще не підписаний), згідно з яким усе управління переходить до військових районних адміністрацій. Треба швидко ухвалювати рішення без усілякої політики на місцях, яка, на превеликий жаль, народжується. Ухвалення рішень має бути централізованим на всіх рівнях.

Більше повноважень мають отримати ВА і голови громад. І коли ми говоримо про голів громад, то маємо на увазі всю територію України, а не лише ті області, де тривають бойові дії. Немає місця для політичних дискусій чи очікування кворуму на сесії у вирішенні питання, має бути персональна відповідальність. Голови на заході України мають вирішувати питання з переселенцями, оперативно спрямовувати кошти на Збройні сили України.

Винятком стали лише обласні ради. Облради функціонують і не передають своїх повноважень ВА до моменту (і нехай ніколи такого не стається) оточення обласного центру. Це було зумовлено ситуацією на Херсонщині. Там депутати облради не дали проголосити ХНР і ухвалили жорсткі проукраїнські рішення. Але ми розуміємо, що люди себе фізично наражають на небезпеку, і тут краще, щоб усі повноваження були у ВА.

— За яким принципом і коли відбуватиметься корекція адміністративно-територіального устрою?

— У нас є велика кількість внутрішніх переселенців. Десь три мільйони переселенців є за кордоном. Доки ми не бачимо, що ситуація із розселенням громадян стабілізувалася, то перепланувати устрій рано.

Треба розуміти, чи повернуться наші громадяни туди, де жили, чи оберуть, наприклад, для подальшого життя більш безпечні території. Також важливо розуміти, хто переселився, приміром, у західні області та планує там залишатися, — це робочий клас чи пенсіонери. Це все впливає на спроможність території щодо управління.

Тож домашню роботу потрібно починати вже зараз. Але щодо строків, коли буде прийнято ці рішення, я був би поміркованим. Ми не знаємо, скільки триватиме гаряча фаза війни. Ми не знаємо, який буде політичний горизонт. Але протягом року після війни ці рішення цілком здійсненні.

— Як держава може систематизувати потреби населення у житлі, роботі?

— Я сподіваюся, що віцепрем'єр Михайло ***Федоров*** допоможе зробити своєрідний перепис населення завдяки додатку «Дія». Але цей перепис має бути більш деталізований. Наприклад, житель сходу переїхав на захід країни з сім'єю і вирішив, що він уже не повертатиметься. Ми знаємо, що він переїхав із дружиною і двома дітьми, які мають відвідувати садок і школу. Знаємо професію цього громадянина і його дружини. Всі ці дані дуже потрібні для того, щоб оцінити ситуацію. Я сподіваюся, що таке опитування можна буде провести навесні, й ці дані допоможуть і розвитку громад, і напрацюванню державних політик.

— Коли може бути прийнято уточнений війною закон про адміністративно-територіальний устрій? Адже сьогодні реформа діє в рамках постанови Верховної Ради України.

— Я волів би не змішувати цих питань. Сам адміністративно-територіальний устрій є затвердженим. Коли ми кажемо про закон про адмінтерустрій, то мається на увазі урядовий законопроєкт про вирішення питань адміністративно-територіального устрою № 4664, він має бути ухвалений у перші місяці після війни, бо стає новою основою основ.

— Уряд уже виділив перший транш на відновлення низки областей. Найбільше отримали Київщина, Чернігівщина, Сумщина. За яким принципом ці кошти розподіляються і хто ці процеси контролює?

— У парламенті виступав представник Польщі, який наголосив: «Ми разом відновимо те, що зруйнували москалі, — ще сучасніше та красивіше, ніж було». Кінцеву суму втрат для інфраструктури наразі ніхто не скаже, доки триває війна.

Проте нещодавно був виділений перший мільярд із бюджету. Це точно невеликі кошти з огляду на масштаби руйнувань. Вони будуть спрямовані на відновлення пошкоджених електромереж. Деякі території залишилися без водопостачання і опалення.

Оці речі треба лагодити, щоб люди могли повернутися, якщо житло не пошкоджене. А далі можна говорити про системну оцінку та відновлення житлового і нежитлового фонду.

Контролюють використання коштів військові адміністрації. Зараз це ключова структура на території кожної області і району. Якщо говорити про такі

громади, як Буча, Гостомель, Ірпінь, то там увесь тягар з відновлення повинна брати на себе держава.

— Коли доцільно починати відбудову населених пунктів, щоб знову їх не зруйнували під час можливого наступного нападу?

— Те, що є і буде, і що інвестори охочіше інвестуватимуть у західні регіони України, ще не означає, що не треба відбудовувати Лівобережжя. Ми розуміємо: не факт, що всі жителі, які переселилися, будуть повертатися, але відбудова планується. Тут є свої застереження. Просто побудувати там житло — це не вирішить проблем, якщо не буде робочих місць і виробництва. За відсутності цих речей відбудовані коробки ризикують перетворитися на гетто.

Для того щоб розуміти, що можна відновити, треба відвідувати ці території та проводити аналіз. Наприклад, минулого тижня ми відвідали Тростянецьку громаду, де місцева влада відповідним аналізом уже займається.

Віталій Безгін, мер Тростянця Юрій Бова

За моєю суб’єктивною оцінкою, цю громаду цілком реалістично відновити і повернути до нормального життя менш як за рік, але все впирається в перезапуск виробництв. Деякі з них на теренах громади суттєво пошкоджено.

— Є громади, де житловий фонд уцілів, а райцентр ні. Хто і коли інформуватиме, в якій громаді надаватимуться послуги швидкої допомоги, хто координуватиме запуск транспортного сполучення в областях, доступ до поліції, судів?

— Ключовим комунікатором усюди є військові адміністрації, які володіють інформацією про те, що відбувається на їхній території. Якщо раптом

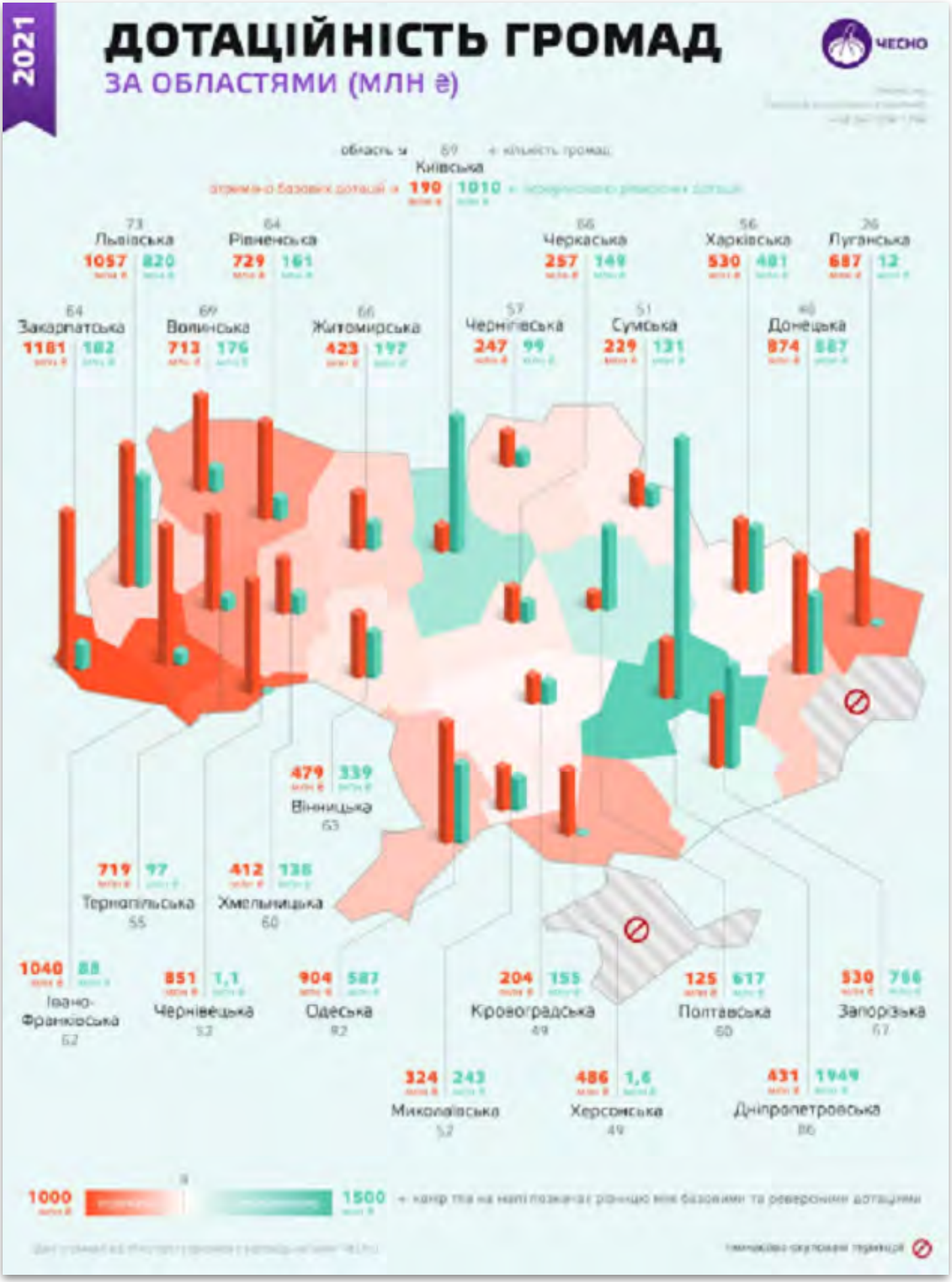
провисає з тих чи інших причин реагування з боку ВА, яка може мати серйозні нагальні завдання, то є депутати-мажоритарники, є депутати відповідних комітетів — смикайте нас. Будемо включатися.

— Які проблеми можуть виникнути або вже виникли у місцевої влади із наповненням бюджету на Київщині, Чернігівщині, Сумщині, Житомирщині? Як ці проблеми вирішувати? Наскільки взагалі налагоджено комунікацію з місцевими органами влади, бюджети яких до сьогодні несуть основне навантаження?

— На Лівобережжі в принципі не було економічної активності, бо відбувалися активні бойові дії, тому про наповнення місцевих бюджетів там не йдеться. І навіть якщо ми кажемо про регіони умовно опорні чи тилові, які мають перевиконання в бюджеті в березні, то розуміємо, що тут є кілька причин. Частина бізнесу заплатила податки наперед, також зросла активність за рахунок переселенців і якось економіка працює. Але бюджети вже в травні почнуть просідати навіть тут.

Місцеве самоврядування може сприяти тому, щоб підприємства приїздили до їхніх громад і запускалися. Створювати умови проживання для фахівців, які переїхали.

Далі постає яка проблема? У нас до війни існувала система вирівнювання. У більш заможних громад забирали частину прибутків і давали біднішим.

Зрозуміло, що зараз система за таким принципом не працюватиме. Цілком природно, що зараз регіони заходу України дотуватимуть регіони сходу України. Але треба дати можливість тим громадам, які прийняли переселенців

і мають перевиконання бюджету, витрачати ці надлишкові кошти для ремонту гуртожитків.

— Що буде з дотаціями та субвенціями, які держава надавала громадам? У якому обсязі вони залишаться? Можливо, є сенс повернути територіальним громадам субвенцію на розвиток інфраструктури, яка існувала для всіх об'єднаних територіальних громад у 2016–2019 роках?

— Треба зазначити, що і на 2022 рік було передбачено інфраструктурну субвенцію, яка в п'ять-шість разів перевищувала розміри п'ятирічної давності. Але війна все змінила. Безумовно, старих підходів щодо масових субвенцій громадам тепер не буде, але буде нове масштабне інфраструктурне відновлення.

— Наразі є розуміння, що наші території від Волинської до Херсонської області межують із країнами-ворогами. Чи передбачається запровадження якогось спеціального режиму (правового) для таких територій?

— Ми рік тому приймали стратегію розвитку країни до 2027 року, і там була типологія територій. Мені здається, що цей документ втратив свою актуальність.

Типологія територій зараз має спиратися на безпековий компонент, а не на географічний чи логістичний. Тоді у нас цілком органічно виходить чотири типи територій. Це тимчасово окуповані території, де відбуваються бойові дії, території умовно опорні — це, скажімо, Рівненська і Житомирська області чи Чернігівська область, яка звільнена від окупантів. Якщо ми кажемо про північні території, то це опорні території. Тут інвестори обиратимуть південь для інвестицій, розуміючи, що є кордон із Білоруссю.

І території тилу — це, приміром, Львівщина. Такі території, куди переїхали внутрішні переселенці, релокувалися підприємства. Тобто тут очікують на більшу економічну активність. Оце та типологія, яку ми плануємо впровадити на рівні законодавства у найближчі тижні як зміни до Закону «Про регіональну політику».

Ну і, звісно, наразі є території, що тимчасово окуповані.

— Чи буде Україна перебудовуватися у військову державу на кшталт Ізраїлю?

— Сусідів не обирають. Так сталося, що поряд із нами був і є неадекватний сусід. Тому Україна повинна бути готова перш за все з погляду швидкості реагування і переорієнтуватися на оборону.

***

№ 1.677

2023-06-10

Ніколов

Не коментую від себе, не ділюсь враженнями людей з запорізького напрямку. Просто ділюсь тим, що і так розповідають на весь світ.

https://www.economist.com/europe/2023/06/09/ukraines-assault-in-zaporizhia-may-be-the-focus-of-its-offensive

***

Штурм Запоріжжя може стати осередком наступу української армії

На полі бою з'являється найкраща західна техніка

Українська контрольна наступна операція триває лише кілька днів. Але його обриси поступово стають все більш чіткими. Одна вісь спрямована на схід, на

територію навколо міста Бахмут у Луганській області, за яке точаться кровопролитні бої. Інша спрямована на південь і південний схід від Вугледара в Донецькій області. Третя, мабуть, найважливіша. 8 червня стало очевидно, що Україна розпочала масштабний наступ на південь у Запорізькій області, яка є центральною частиною довгої лінії фронту війни. Схоже, що це поки що найбільший наступ.

Хоча наступ розпочався раніше, в ніч на 8 червня українські війська наступали двома фронтами з Оріхова, невеликого міста, яке утримується Україною, за словами джерела, знайомого з перебігом бойових дій. Один наступ охопив річку Конка, притоку Дніпра, що звивається на схід від міста. Інший наступ відбувся ще далі на схід. Російські військові блогери на платформі обміну повідомленнями Telegram описали запеклий штурм із застосуванням важкої артилерії і танків.

Міністерство оборони Росії заявило, що відбило атаку в Новодарівці, яка знаходиться майже в 70 км на схід від Оріхова. 8 червня Євген Балицький, лідер маріонеткового уряду Росії в окупованій частині Запоріжжя, наказав мешканцям Токмака та кількох прилеглих сіл, Василівки та Пологів, евакуюватися до Сімферополя в Криму. За повідомленнями, навколо цього району точилися запеклі бої.

Існує кілька перших ознак того, що напад у Запоріжжі відрізняється від нападів на сході та півдні. Однією з них є масштаб та інтенсивність українського наступу. Інша - обладнання, яке використовується. Знімки з безпілотників, опубліковані російськими ЗМІ, демонструють німецькі танки "Леопард", включаючи найсучасніші варіанти 2A6; американські бойові броньовані машини "Бредлі" та бронетранспортери M113 в Малій Токмачці, селі на схід від Оріхового. Це свідчить про те, що Україна розмістила в цьому районі кілька з дев'яти своїх бригад, озброєних і підготовлених на Заході, в тому числі деякі з найкраще оснащених, згідно з лютневими документами Пентагону, що просочилися в мережу.

Військові експерти та офіційні особи вже давно вважали, що Запоріжжя є логічним місцем для зосередження наступу України. Його розташування в самому центрі лінії фронту означає, що будь-яка атака там може затиснути велику кількість російських військ у кишені на заході, в Херсонській області. Багато хто також може опинитися в пастці в самому Криму, якщо Україні вдасться знову нанести удар по мосту через Керченську протоку. Якби Україна змогла дістатися до ключового міста Мелітополя, вона могла б завдати удару по російських автомобільних і залізничних лініях постачання, що ведуть на захід до Криму, по суті, розірвавши так званий сухопутний міст, який з'єднує російську територію з окупованим півостровом. Навіть наближення до цих шляхів на відстань артилерійського пострілу також створило б великі проблеми для Росії.

З тієї ж причини Росія старанно будує численні лінії оборони в Запоріжжі на північ від Токмака, що простягаються на 30 км, як показують знімки з дронів і супутників. Вони включають окопи, укриття, протитанкові рови і загородження, а також мінні поля. Сам Токмак повністю оточений кільцевими ровами, в яких можуть розміщуватися протитанкові команди і численні опорні пункти, зазначає Пасі Паройнен, офіцер фінської резервної армії, який аналізує такі знімки.

Суть такої оборони полягає не в тому, щоб зупинити атаку, а в тому, щоб спрямувати її на певні ділянки і сповільнити її, щоб можна було завдати удару і розбити її. Військові навчання, проведені союзниками України минулого року і нещодавно, показали, що будь-який наступ на Мелітополь буде важким і дорогим: фланги України будуть піддаватися російським атакам, а російські ВПС можуть використовувати далекобійні "ковзаючі бомби" для атак на колони, що наступають.

Прогрес України є незрозумілим. Деякі аналітики з відкритих джерел висловлюють похмурі прогнози. "Наступ відбувається досить повільно, - каже Еміль Кастехелмі, фінський аналітик. "На даний момент це не виглядає дуже добре для українців". На одному із зображень видно, як танки "Леопард" потрапляють під мінно-артилерійський обстріл після того, як вони їдуть по одному по вузькій дорозі - сумнівна тактика, яка знищила російську бронетехніку в минулому році.

Незважаючи на це, західні чиновники не втрачають оптимізму. "На цій осі все йде за планом", - наполягає один з них. "Все гаразд, - каже українське військове джерело, - але дуже важко... нам потрібно більше артилерійських систем і ударних безпілотників, щоб наступ йшов так, як ми хотіли б". Майкл Кофман з аналітичного центру CNA радить набратися терпіння: "Ще занадто рано судити про операцію, оскільки більша частина бойових дій досягла лише початкових рубежів Росії. Є ознаки того, що українські війська досягли успіхів, просунувшись углиб російських позицій, але також і того, що бої є важкими, що призводить до втрат". Мало хто очікував іншого.

Ключове питання полягає в тому, чи буде наступ більше схожий на Херсонський чи Харківський. Минулорічний наступ українських військ на Херсон був повільним, виснажливим і виснажливим, з в'язкими лініями фронту, що поступилися місцем лише після місяців безрезультатних боїв. На противагу цьому, штурм Харкова швидко пробив слабке місце в російських лініях: українські підрозділи просувалися вперед швидше, ніж російські захисники могли перегрупуватися. Результатом став розгром.

Зараз російські лінії набагато щільніші і краще захищені, ніж були в Харкові, і в них стоять солдати набагато вищого калібру. Але українська армія краще оснащена і підготовлена. Її початкові атаки в Запоріжжі можуть бути спрямовані на те, щоб змусити Росію відправити свої мізерні резерви на

другий і третій ешелони оборони - наприклад, в окопи, створюючи проломи в інших місцях. Росія також не може дозволити собі просто перекинути всі свої війська на південь.

Це пов'язано з тим, що українські атаки на сході також посилилися, а Олександр Сирський, командувач української армії, намагається взяти Бахмут у кліщі. Російські лінії там добре укомплектовані, кажуть офіційні особи, але з військами низького рівня. В інших місцях повінь, спричинена руйнуванням Каховської дамби 6 червня, спричинила не лише гуманітарну катастрофу як на українському, так і на російському берегах Дніпра, але й суттєво підірвала російські оборонні позиції в цьому районі. Журналістів попросили покинути цей район 8 червня, коли артилерійські дуелі стали більш інтенсивними. У міру того, як вода спадатиме, Україні, можливо, буде легше перетнути річку і потрапити до східної частини Херсона. Українські генерали тримають багато заліза у вогні, і ця операція все ще перебуває на дуже ранній стадії.

***

Ukraine’s assault in Zaporizhia may be the focus of its offensive

The best Western equipment is now showing up in the field

Ukraine’s counter-offensive is just a few days old. But its shape is gradually becoming clearer. One axis points east, at the area around the bloodily contested town of Bakhmut and in Luhansk province. Another aims south and south-east from Vuhledar in Donetsk province. The third is perhaps the most important. On June 8th it became apparent that Ukraine had launched a major southward assault in

Zaporizhia province, which forms the central part of the war's long frontline. It looks like the biggest one yet.

Although the attack began earlier, overnight on June 8th Ukrainian troops advanced in two prongs from Orikhiv, a small Ukrainian-held town, according to a source familiar with the course of fighting. One advance hugged the Konka river, a tributary of the Dnieper that snakes east of the town. The other occurred further east. Russian military bloggers on Telegram, a messaging platform, described a fierce assault with heavy artillery bombardment and the use of tanks.

Russia's defence ministry claimed to have repelled an attack in Novodarivka, which lies almost 70km east of Orikhiv. On June 8th Yevgeny Balitsky, the leader of Russia's puppet government in the occupied part of Zaporizhia, ordered residents in Tokmak and a pair of towns on either side, Vasylivka and Polohy, to evacuate to Simferopol in Crimea. There was reportedly heavy fighting around the area.

There are some early signs that the attack in Zaporizhia differs from those in the east and south. One is the scale and intensity of the Ukrainian assault. Another is the equipment that is being used. Drone images published by Russian media appear to show German Leopard tanks, including the most advanced 2a6 variants; American Bradley armoured fighting vehicles; and m113 armoured personnel carriers in Mala Tokmachka, a village to the east of Orikhiv. That would suggest that Ukraine has committed several of its nine Western-armed and -trained brigades —including some of the best-equipped ones, according to leaked Pentagon documents from February—in the area.

Military experts and officials had long thought that Zaporizhia was a logical place for Ukraine to focus its offensive. Its position at the heart of the frontline means that any attack there could trap large numbers of Russian troops in a pocket to the west, in Kherson province. Many could also be trapped in Crimea itself, if Ukraine managed to strike the bridge over the Kerch strait again. If Ukraine could get to the key city of Melitopol, it could strike at Russian road and rail supply lines running westwards to Crimea, in essence severing the so-called land bridge that connects Russian territory to the occupied peninsula. Just getting to within artillery range of the links would also cause big problems for Russia.

For the same reason, Russia has assiduously built multiple lines of defence in Zaporizhia north of Tokmak, stretching back 30km, drone and satellite imagery shows. These include trenches, shelters, anti-tank ditches and obstacles, and minefields. Tokmak itself is entirely surrounded by circular ditches that can house anti-tank teams and multiple strongpoints, notes Pasi Paroinen, a Finnish reserve army officer who analyses such imagery.

The Economist

The point of such defences is not to halt an attack, but to channel it into certain areas and slow it down so it can be struck and broken up. Wargames conducted by Ukraine's allies, last year and more recently, showed that any advance on Melitopol would be difficult and costly: Ukraine's flanks would be exposed to Russian attacks and Russia's air force could use long-range "glide bombs" to attack advancing columns.

Ukraine's progress is unclear. Some open-source analysts sound gloomy. "The attack is going rather slowly," says Emil Kastehelmi, a Finnish analyst. "At the moment it doesn't seem very good for the Ukrainians." One image shows Leopard tanks being struck by mines and artillery after driving single-file down a narrow road—a questionable tactic that ravaged Russian armour last year.

Even so, Western officials remain sanguine. "It has all gone according to plan on that axis," insists one. "Things are OK," says a Ukrainian military source, "but really hard going…we needed more artillery systems and strike drones for the offensive to go as we would have liked." Michael Kofman of cna, a think-tank, counsels patience: "It is too early to judge the operation, as much of the fighting has only reached Russia's initial lines. The indications are that Ukrainian forces have made gains, digging into Russian lines, but also that the fighting is heavy, resulting in losses." Few expected otherwise.

The key question is whether the offensive will look more like Kherson or Kharkiv. Last year's Ukrainian assault directed at Kherson city was a slow, grinding and attritional contest, with sticky frontlines giving way only after months of inconclusive battle. By contrast, the assault in Kharkiv quickly punched through a weak point in Russian lines, with Ukrainian units moving forward more quickly than Russian defenders could regroup. The result was a rout.

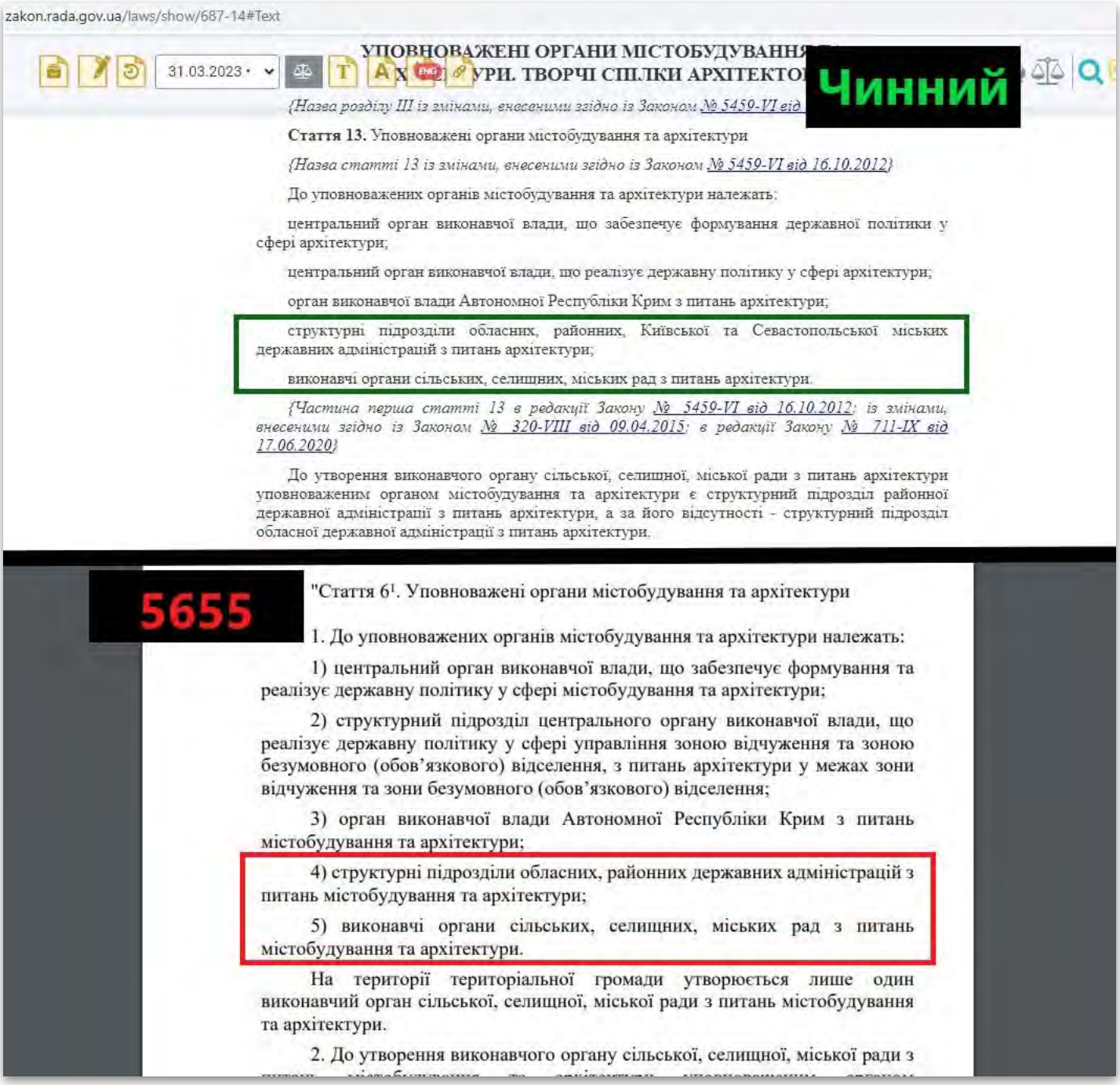
Russian lines are now far denser and better protected than they were in Kharkiv, with much higher-calibre soldiers. But Ukraine's army is better equipped and trained. Its initial attacks in Zaporizhia may be intended to force Russia to send its scant reserves into the second and third echelon of defences—to man trenches, for instance—creating gaps elsewhere. Nor can Russia afford simply to divert all its troops to the south.

That is because Ukrainian attacks in the east have also stepped up, with Oleksandr Syrsky, Ukraine's army commander, attempting a pincer movement in Bakhmut. Russian lines there are well manned, say officials, but with sub-par troops. Elsewhere, the flooding caused by the destruction of the Kakhovka dam on June 6th has caused not only a humanitarian disaster on both Ukrainian- and Russian-held sides of the Dnieper river, but also significant disruption to Russia's defensive positions in the area. Journalists were asked to leave the area on June 8th, as artillery duels grew more intense. As the waters recede, Ukraine might find it easier to cross the river into eastern Kherson. Ukraine's generals are keeping many irons in the fire, and this operation is still in its very early stages.

***

№ 1.678

А ви в курсі, що **у разі підписання Зеленським законопроекту 5655, Кличка протягом 6 місяців викинуть з посади голови КМДА в будь-якому випадку, бо прийняття нового закону про Столицю і набранням ним чинності стає обов'язковим?**

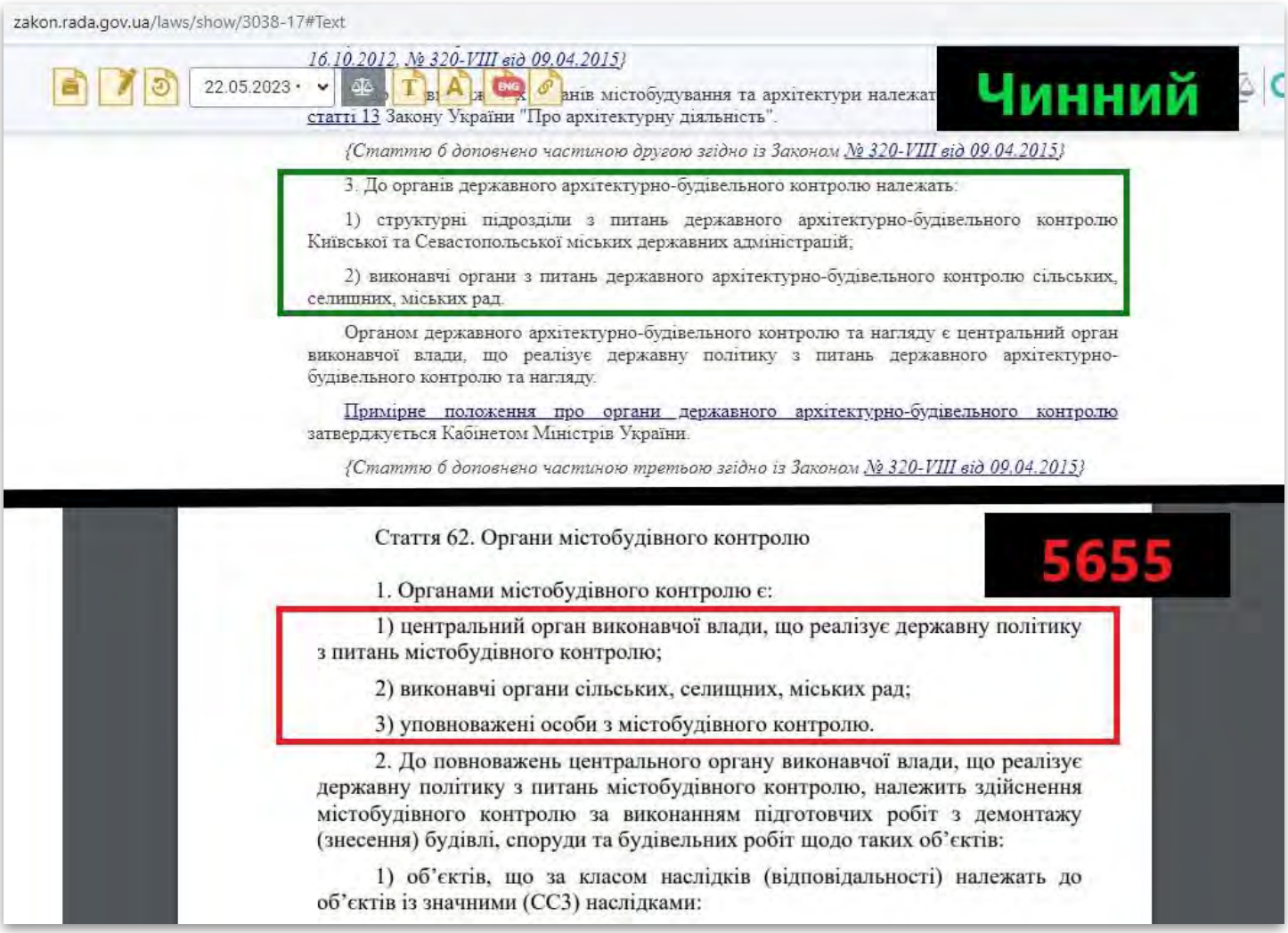

2023-06-10

Могильний

Здавалось би, яке відношення скандальний законопроект #5655 з "реформою" містобудування має відношення до призначення Київського міського голови головою КМДА?

Але є одна, так би мовити, "сюжетна лінія", про яку всі чомусь свідомо мовчать, або не знають. Я також про це публічно не писав, хоча особисто в минулому році неодноразово звертав увагу відповідальних за аналіз законопроекту службовців #НАЗК.

ЗП 5655 готували з самого початку під НОВУ форму організації влади у Києві та Севастополі - там мала стати звичайна структура органів місцевого самоврядування, як і в інших населених пунктах.

Тому, щоб потім не переробляти, у 5655 вже прибрані згадки про структурні підрозділи Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

- В Києві та Севастополі повноваження мали виконувати, як і всюди в Україні, відповідні виконавчі органи міської ради.

Для прикладу, приводжу пару скріншотів, але таких змін там багато.

Ал,

реформу управління Києвом та Севастополем не провели.

1) — Севастопіль може і почекати до деокупації і налагодження мирного життя,
2) — а от **з Києвом КАТАСТРОФІЧНІ проблеми можуть виникнути відразу, як 5655 набере чинності**.

З чинним ЗУ "Про столицю України - місто-герой Київ", в Києві передбачений лише ОДИН виконавчий орган - Київська міська державна адміністрація.

Тому,

1) — Київрада теоретично не може створити профільні виконавчі органи для здійснення повноважень у сфері містобудування,

2) — а структурні підрозділи КМДА не зможуть виконувати ці повноваження, бо за чинним законом про столицю вони самі по собі не є виконавчими органами міської ради.

Я не буду гадати,

1) **— чи ця історія закладена у 5655 свідомо,**

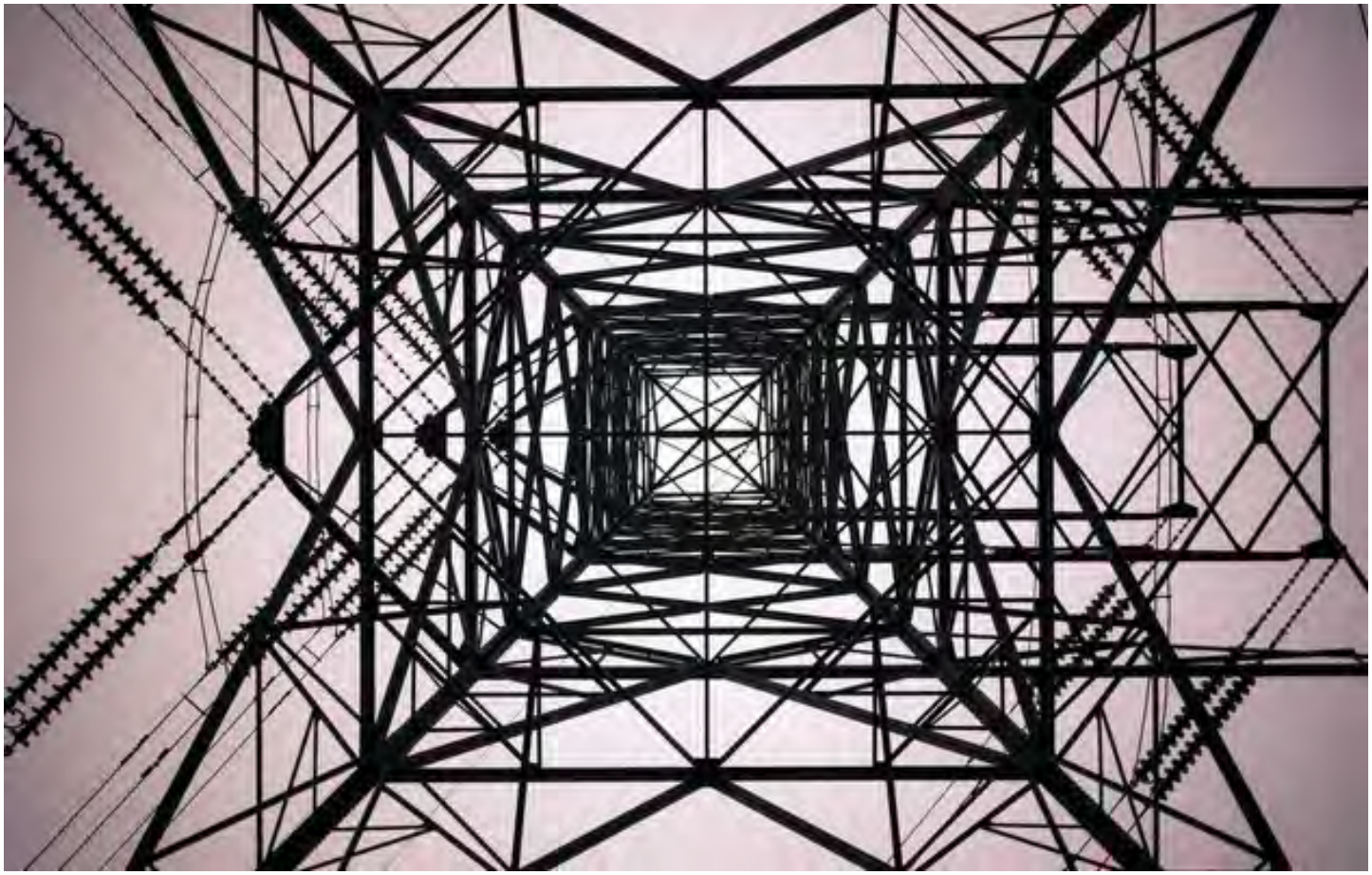
2) **— чи мова йде про черговий прояв катастрофічної непридатності ведучої "реформаторки" у сфері містобудування голови партії Слуга Народу Олени Шуляк.**

Не важливо, чому це з'явилося у 5655 - важливо те, що **у разі підписання Зеленським цього скандального законопроекту, ВР буде змушена змінювати закон про Столицю і розділяти КМДА та виконавчі органи Київради**.

***

№ 1.679

ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА 2023: БУТИ ЧИ НЕ БУТИ?

2023-01-23

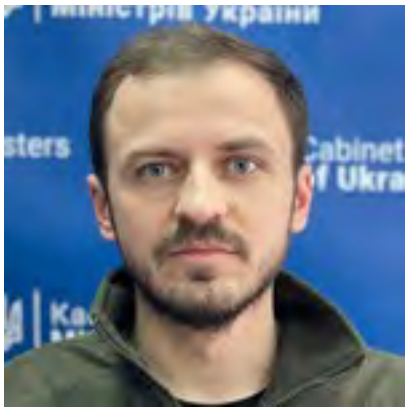
Анатолій Ткачук

директор з науки та розвитку Інституту громадянського суспільства.

Юрій Третяк

експерт з регіонального розвитку.

Іван Лукеря

заступник міністра розвитку громад і територій

Питання, від відповіді на яке залежить доля країни

***Від редакції**: Нещодавнє об'єднання під дахом одного міністерства Мінрегіону та Мінінфраструктури — досить ризикований експеримент влади. **ZN.UA уже писало** про те, як із нового затвердженого Положення випадково випали функції, що стосуються регіональної політики. Хоча Положення оперативно поправили, складність завдань, які стоять перед новою командою Мінрегіону, — максимальна. Як і відповідальність. Що і позначають у цій статті її автори — експерти, що брали безпосередню участь у децентралізації та створенні нової регіональної політики, яку поствоєнна Україна повинна розвивати, а не поховати.*

Кінець 2022 року означився кількома неприємними розчаруваннями: війна не завершилася нашою перемогою; **обстріли українських міст тривають;** економіка без стабільного постачання енергоресурсів ще більше скорочується; масштабна відбудова не розпочалася (напевне, вона і не була можливою до завершення війни нашою перемогою).

Попри це, ми розуміємо, що перемога таки буде за нами, відбудовувати потрібно, ресурсів для цього у нас немає, тому ми можемо розраховувати передусім на наших західних союзників і партнерів. Аби така підтримка точно була і стала досить вагомою, Україні потрібно дотримуватися певних правил, які є визначальними у Європейському Союзі, створювати та розвивати інституції, що зможуть дотримуватися цих правил, а головне, вироблення та реалізація українських політик відновлення та розвитку мають відбуватися в інтересах людини, на основі даних і не суперечити ключовій інвестиційній політиці ЄС — згуртованості та регіонального розвитку.

Ми вже неодноразово обговорювали українську політику згуртованості та регіонального розвитку, яка в нас визначається у форматі державної регіональної політики. Проте зараз, в умовах війни та спроб прискореного

зближення з ЄС, варто подивитися трішки в минуле, оцінити сучасне і спробувати зазирнути у майбутнє.

Чому адекватна регіональна політика є ще більш важливою в умовах війни і повоєнної відбудови?

Будь-яка держава, що складається з більш як одного міста, а тим більше держава з досить значною територією, стикається з проблемами нерівномірного розвитку різних її територій. Це цілком природно з точки зору географії. Вихід до моря із зручною гаванню дає величезну перевагу перед стрімкими горами, вища щільність населення в урбанізованих територіях завжди спонукатиме розвиток бізнесу, продукуватиме більше ВВП, ніж великі сільські території з низькою щільністю населення. Тому такі природні відмінності змушують уряди цих держав формувати свою політику розвитку в такий спосіб, аби не стимулювати додаткових розривів в якості життя між різними територіями, стримувати масову міграцію з таких територій у столицю чи великі міста.

У деяких великих країнах до таких причин міжрегіональних відмінностей додаються ще складніші причини — етнічний, релігійний, мовний склад населення. Якщо ж розглянути Європейський Союз як певну квазіконфедеративну систему, то можемо побачити, що тут є сотні різноманітних регіонів, які кардинально відрізняються між собою за всіма наведеними вище показниками. Тому в ЄС питанням згуртованості та регіональному розвитку приділяється велика увага. **І в самому договорі про функціонування ЄС є фундаментальна стаття 174:**

«З метою сприяння своєму загальному гармонійному розвитку Союз розробляє та здійснює свої дії, спрямовані на зміцнення його економічної, соціальної та територіальної згуртованості.

Зокрема, Союз має на меті зменшити диспропорції між рівнями розвитку різних регіонів і відсталістю регіонів з найменш сприятливим становищем.

Серед відповідних регіонів особлива увага приділяється сільській місцевості, територіям, які постраждали від індустріального переходу, і регіонам, які страждають від серйозних і постійних природних або демографічних недоліків, таким як найпівнічніші регіони з дуже низькою щільністю населення та острівні, транскордонні та гірські регіони».

Адекватна регіональна політика та політика згуртованості є важливою запорукою існування та неконфліктного розвитку держави. Національна єдність, вирівнювання диспропорцій у розвитку між регіонами — необхідна умова безпечного та комфортного життя громадян, не залежно від місця їхнього народження чи проживання у власній державі.

Для **України** з її розмаїтими регіонами, які відрізняються природними умовами, рівнем урбанізації, структурою регіональної економіки, мовними, історичними, релігійними уподобаннями, етнічним складом, збалансована державна регіональна політика мала би бути ще більш важливою, ніж для ЄС, проте впродовж багатьох років залишалася поза увагою держави.

Усе це призвело до першого серйозного розколу по лінії Схід—Захід у 2004 році, коли навіть відбувся Сєвєродонецький з`їзд депутатів місцевих рад із проголошенням Південно-Східної Української Автономної Республіки (в народі ПІСУАР). Щоправда, тоді кризу державності вдалося подолати, оскільки Російська Федерація ще не була готова до військового тиску на Україну.

Події зими 2013–2014 років (Революція Гідності), на відміну від 2004–2005 (Майдан), уже не були мирними. За роки, що минули від 2005-го до 2013-го, Україна так і не змогла повернутися повною мірою до питання політики згуртованості та політики вирівнювання міжрегіональних відмінностей у рамках усвідомленої державної регіональної політики. Натомість міжрегіональні відмінності було використано політиками та Росією для руйнування України зсередини. Риторичне запитання «хто кого годує?» стало символом сепаратизму на Донбасі.

Відтак, захоплення Криму та значної частини Донецької та Луганської областей 2014 року стало реальністю. Правда, спроби здійснити такі захоплення інших міст і регіонів — Одеси, Дніпра, Харкова, Запоріжжя — тоді провалилися.

Війна, що розпочалася навесні 2014-го у Луганській і Донецькій областях, призвела до дуже тяжких наслідків. Понад мільйон людей залишили місця свого постійного проживання, Україна втратила значну частину промислового потенціалу, відбулися суттєві зміни у структурі багатьох регіональних економік. Проте на психоемоційому рівні відмінності у вподобаннях жителів різних регіонів змінювалися не так швидко.

Хто кому близький? 2016 рік

Як видно із результатів опитування жителів різних регіонів щодо їхньої культурно-історичної близькості до жителів інших регіонів України та інших держав, ситуація із загальноукраїнською єдністю не виглядала такою оптимістичною. **Напевне, такі дані лягали на стіл керівника Росії, тому рішення про повномасштабний напад на Україну виглядало досить спокусливо.**

Відсутність реальних кроків із формування згуртованості українського простору впродовж 1991–2013 років, значна асиметрія в економічному розвитку українських регіонів, культивування політиками культурних, релігійних, мовних, етнічних, історичних відмінностей між жителями різних регіонів стали каталізатором загарбницької війни РФ проти України.

Довідка ZN.UA

Варто зауважити, що Україна доволі пізно почала займатися осмисленою регіональною політикою. Перший указ про затвердження Концепції державної регіональної політики з'явився аж 25 травня 2001 року (№341/2001), Міністерство регіонального розвитку — лише 2007 року, а рамковий Закон «Про засади державної регіональної політики» було ухвалено тільки 2015-го, уже після початку війни з РФ. Упродовж 2008–2009 років Мінрегіоном було підготовлено проєкти концепцій для впровадження трьох реформ, які мали змінити країну: Концепція реформи місцевого

самоврядування і територіальної організація влади; Концепція державної регіональної політики; Концепція підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців та службовців органів місцевого самоврядування. Після зміни уряду 2010 року ухвалені концепції було скасовано, а роботи у визначених ними напрямах — згорнуто. Лише після Революції Гідності, в 2014 році, роботи було відновлено. Україна провела децентралізацію, ухвалила базове законодавство про державну регіональну політику. Але державна служба та служба в органах місцевого самоврядування після перших двох років прогресу зазнала серйозної руйнації.

Економічне перетікання. Схід—Захід

Після першого етапу великої російсько-української війни 2014–2015 років Україна зіштовхнулася з небаченим досі викликом — переміщенням значної кількості людей із зони бойових дій та з окупованих територій, втратою значної кількості підприємств важкої, добувної, металургійної та хімічної промисловості.

Внутрішньо переміщені особи, 05.07.2018 рік

Як видно з рис. 2, понад 1,5 мільйона осіб перемістились із високоурбанізованого окупованого сходу дещо більше на захід. Щоправда, в цей період більшість жителів окупованих частин Донецької та Луганської областей осіли недалеко від свого постійного місця проживання, в неокупованих частинах своїх областей і суміжних областях, частково в центральних областях та місті Києві.

Після різкого падіння ВВП України в 2014–2015 роках, з 2016-го починається його стабільне зростання. В Україну заходять нові інвестиції, будуються нові підприємства. Але географія їхнього розміщення виглядає досить красномовно. Концентрація в центрі та на заході і подалі від кордонів з РФ і зони розмежування.

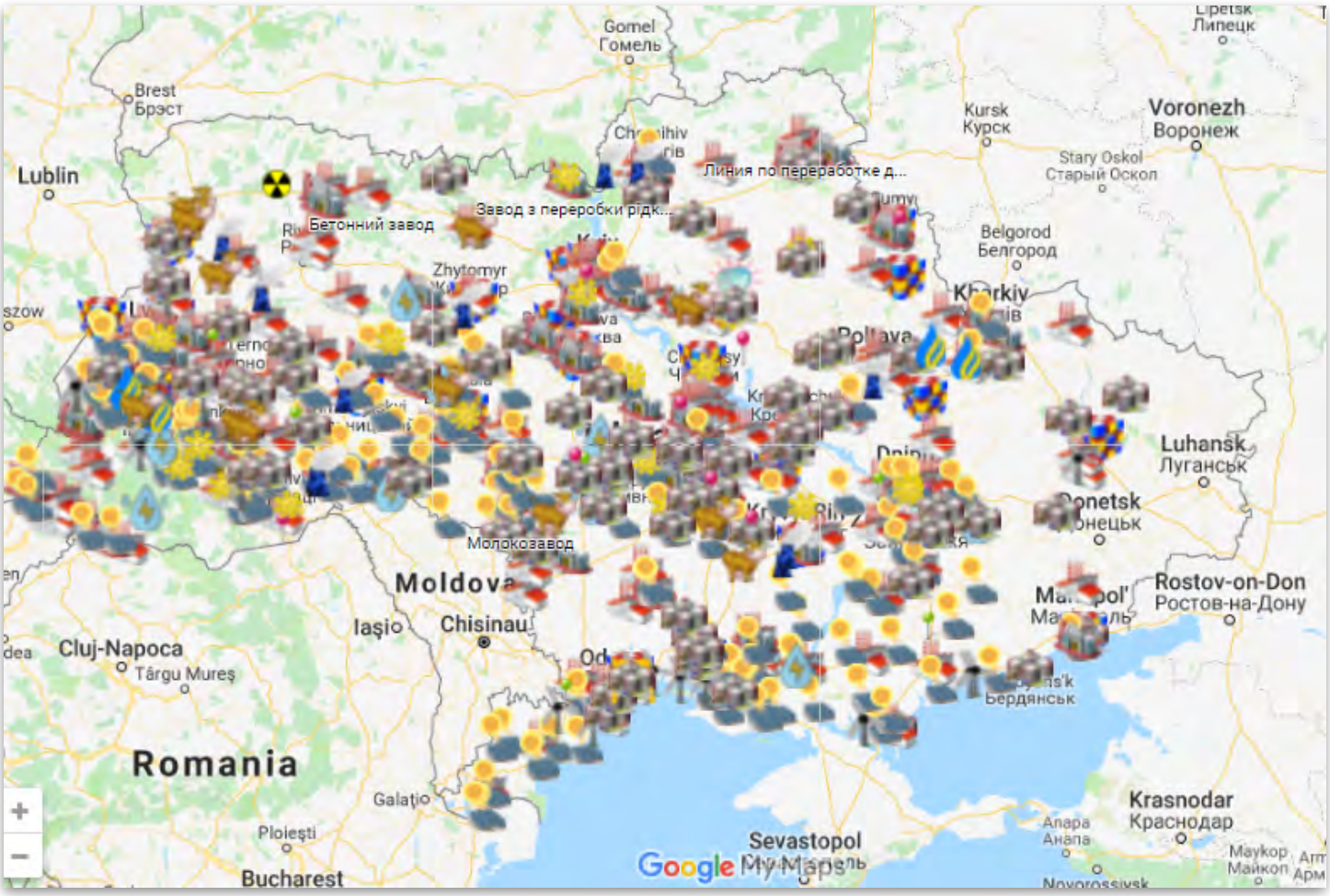

Рис. 3. Карта розміщення нових виробничих об’єктів в Україні, 2015–2019 роки

Табл. 1. Частка регіонів у ВВП України,%

Регіон	2004	2012	2015	2019
Донецька	13,2	11,7	5,8	5,2
Луганська	4,3	3,8	1,2	1,0
Львівська	4,1	4,3	4,8	5,4
Хмельницька	1,8	1,8	2,1	2,1
Київська	3,4	4,8	5,2	5,5
м. Київ	17,8	18,9	22,7	23,9

Дані Держстату

Як видно із рис. 3 і табл. 1, ще до початку повномасштабного наступу РФ на Україну 2022 року чітко **проявився тренд економічного перетікання економіки із східних регіонів у центральні та західні**. Також значно зросла частка міста Києва в економіці країни. Так, вона ще не є настільки домінуючою, як у більшості країн Європи, але тенденція показує, що асиметрія розвитку столиці і регіонів постійно збільшується.

На тлі цих трендів повномасштабне вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022 року загострило до краю ситуацію в усіх вимірах — соціальному, економічному, територіальному. Виклики, які постали зараз перед Україною, є дуже небезпечними і складними для вирішення.

Виклик 1. Значна частина території України окупована або зруйнована воєнними діями

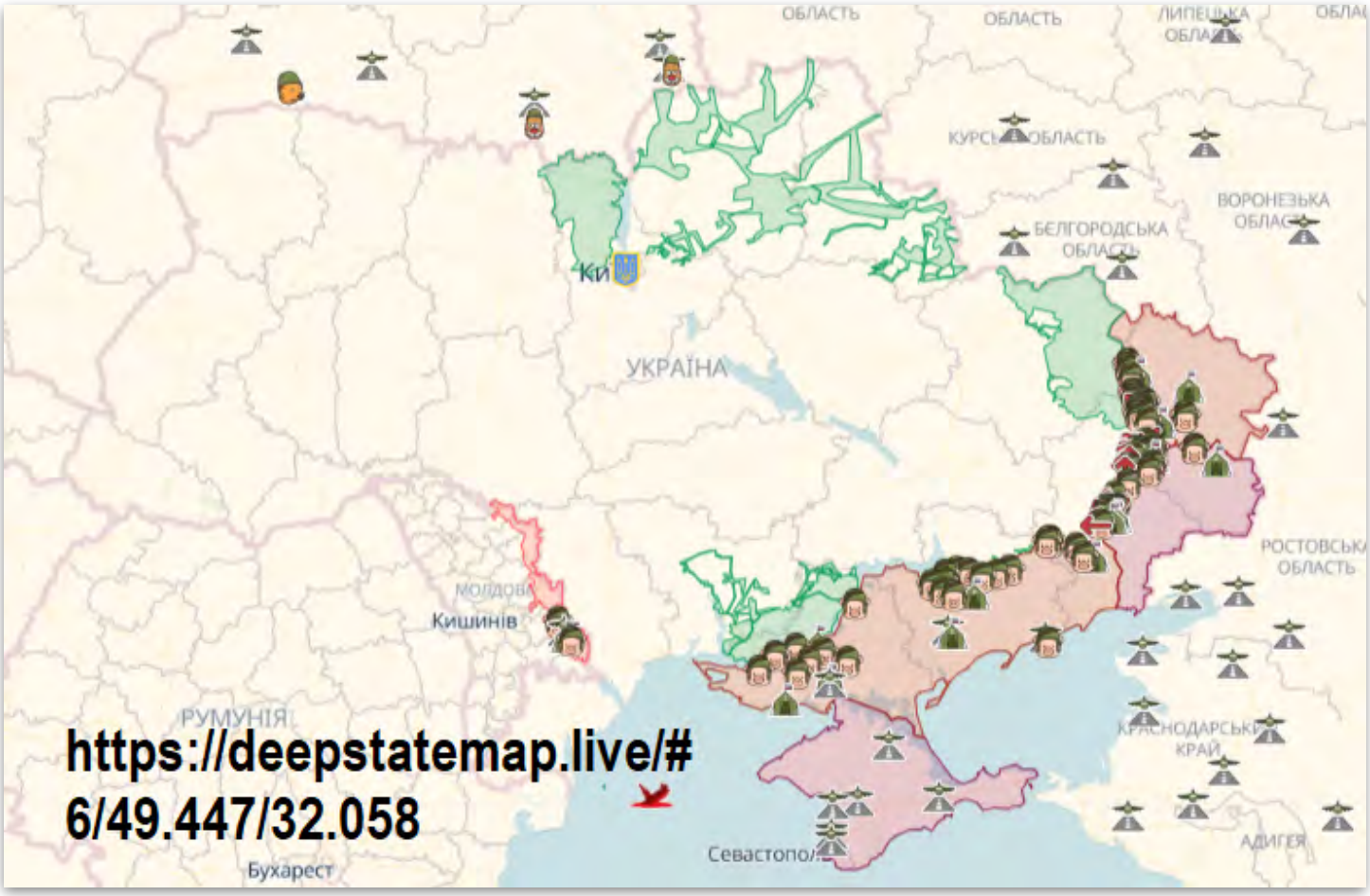

Рис. 4. Карта окупованих і звільнених від окупації територій

Станом на 1 січня 2023 року під окупацією перебувають близько 120 тис. кв. км території України. (На піку окупації таких було 200 тис. кв. км.)

Виклик 2. Раптове переміщення значної кількості людей усередині і за межі України

Ще перед війною одним із найбільш критичних викликів для України був демографічний: скорочення та старіння населення, які до того ж відбувалися дуже нерівномірно. Війна не просто загострила цей виклик, він став домінуючим і найскладнішим для вирішення.

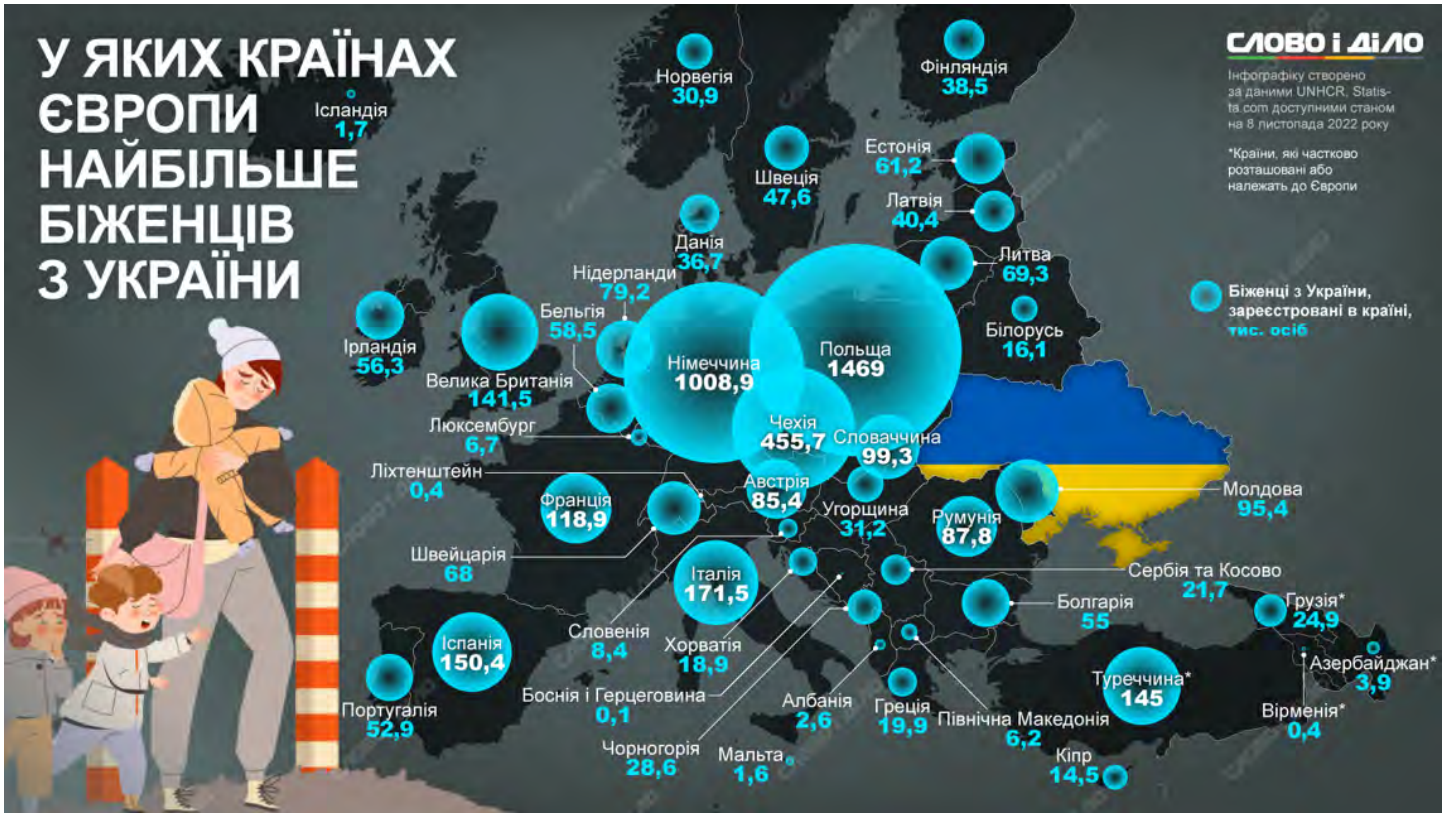

Рис. 5. Ілюстрація розміщення українських біженців за кордоном

За різними даними, Україну залишили 6–8 мільйонів осіб, за даними ООН — 6,5 мільйона. Орієнтовно вважається, що повернулося 4 мільйони осіб. На жаль, більш точних даних наразі не існує. Проте точно можна стверджувати, що це кілька мільйонів. Ситуація з ВПО в Україні також суттєво змінилася порівняно з роками до 24.02.2022 року. **Зросла загальна кількість ВПО (4,7 мільйона в 2022 році проти 1,5 мільйона в 2021-му) і значно змінилось їхнє розміщення в українських регіонах.**

Якщо до початку вторгнення основна частина ВПО проживала в східних територіях, то тепер це західні і центральні регіони. У багатьох громадах західних регіонів частка ВПО становить 10–15% від місцевого населення. Серед ВПО 86% переміщені з півдня та сходу України. **Все це дає можливість припустити, що щільність населення східних і південних регіонів України і надалі падатиме, що значно ускладнить відновлення цих територій.**

Варто зауважити, що в умовах такого значного переміщення людей міжрегіональні відмінності, на яких робили наголос проросійські політики та й сама Росія, перестали відігравати якусь значущу роль, що підтверджується соціологічними дослідженнями, проведеними в листопаді 2022 року Радою Європи разом з Мінрегіоном.

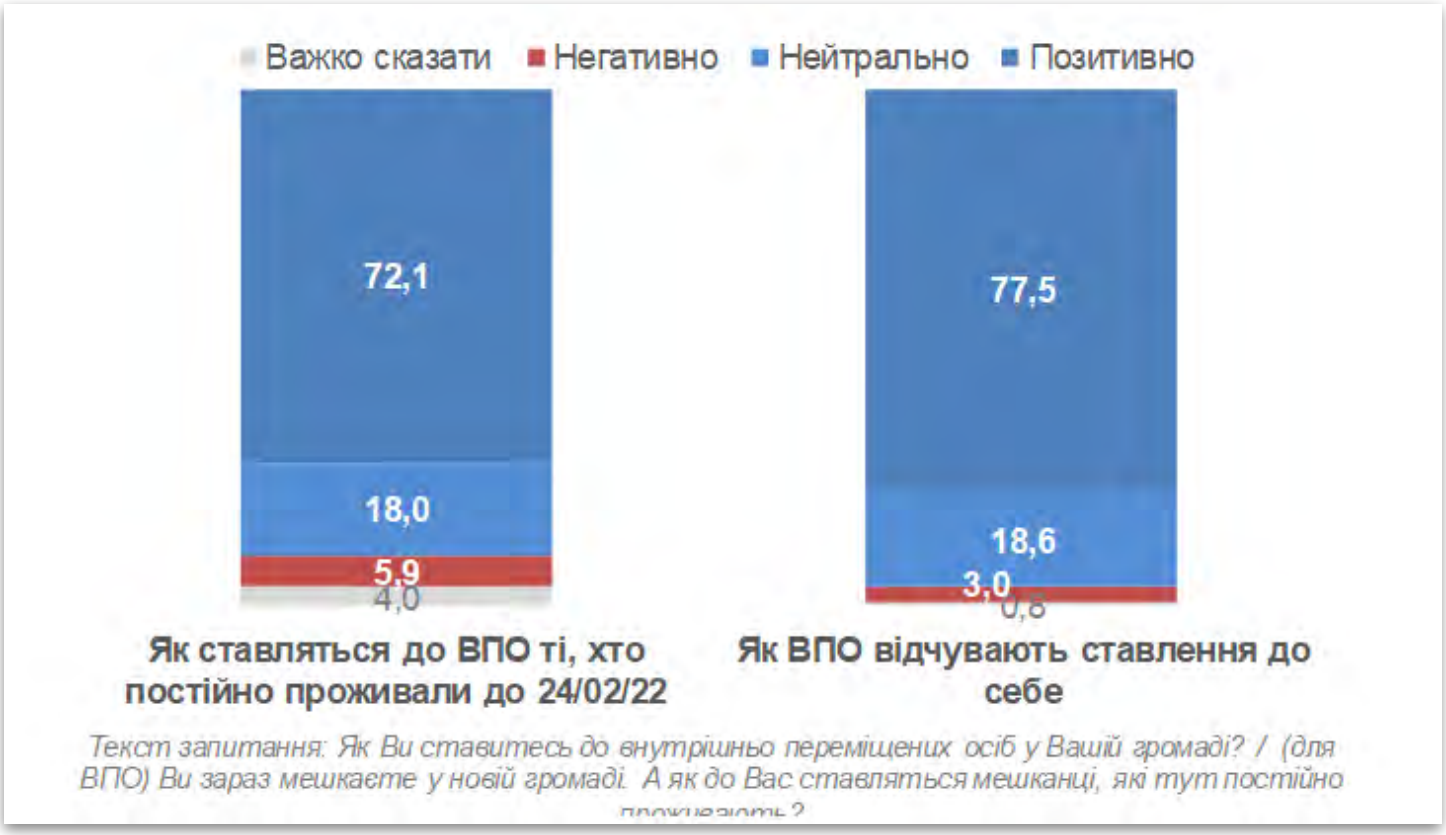

Рис. 6. Ставлення жителів громад до ВПО і як ВПО відчувають ставлення до них

Загалом серед ВПО ще зберігається бажання повернутися в місця свого постійного проживання, але для цього потрібно, щоб настали певні умови: безпека в населеному пункті (40% серед усіх ВПО назвали таку умову), після завершення російського вторгнення (27%), робота критичної інфраструктури (25%) і відсутність обстрілів (23%). Слід при цьому зауважити, що 77% опитаних не збираються переїжджати з їхнього нинішнього місця перебування. Найбільше тих, хто не збирається повертатися, у категоріях «чоловіки віком 18–29 років».

Повернення українських біженців і внутрішньо переміщених осіб у місця їхнього попереднього постійного проживання є ключовим фактором відновлення регіонів. Проте варто розуміти, що значна частина людей не повернеться у місця попереднього проживання навіть із настанням миру, безпеки, наявності робочих місць. Це слід враховувати при плануванні відбудови зруйнованого та відновлення регіональної економіки.

Виклик 3. Руйнування інфраструктури

Головна сила країни — люди. Головний інструмент для розвитку людьми територій та країни в цілому — інфраструктура. Війна зруйнувала величезну кількість інфраструктурних об’єктів по всій країні, а особливо значними є руйнації на сході та півдні України.

За спільною оцінкою Світового банку та уряду України, прямі збитки станом на 1 червня 2022 року становлять 97 млрд дол., а загальний обсяг

потреб для відновлення — 349 млрд дол., з яких 105 млрд дол. знадобляться у короткостроковій перспективі до трьох років. Звичайно, станом на сьогодні дані збитків і потреб у відновленні значно збільшилися, бо війна триває, спричиняючи нові руйнування. Станом на 1 серпня 2022 року 40% руйнувань — це житлова інфраструктура і 31% — транспортна.

Україна опинилася у замкненому колі. Без людей неможливо відновити інфраструктуру. Без інфраструктури не повернути людей.

Аби вийти з цього кола, потрібні швидкі, але обґрунтовані рішення. Такі рішення можуть продукувати винятково спроможні інституції. Проте владні інституції у регіонах, які перебували під окупацією чи є частково окупованими сьогодні, виглядають досить ослабленими.

Питання посилення спроможності інституцій не менш важливе і для національного рівня, зокрема для кількох міністерств, які найбільшою мірою включені у процеси планування відновлення: Мінінфраструктури, Мінреінтеграції, Мінекономіки.

Відновлення — це про що? Відбудувати — Відновити — Розвивати?

Здається, зараз усі в Україні розуміють, що відбудова українських міст і сіл, відновлення економіки є важким і тривалим процесом, який потребує значних ресурсів. Ресурсів передусім зовнішніх, оскільки в Україні ресурсів і так було небагато, а через війну їх стало ще менше.

Відтак, перед нами стоїть кілька складних, але важливих для вирішення завдань:

1) коректно оцінити завдані збитки. (Надмірне завищення тут неприпустиме. Це легко перевірити, і тоді довіру донорів до нас буде підірвано, тому виглядає правильним, що така оцінка здійснюється урядом спільно із Світовим банком);

2) правильно розпланувати відновлення (на національному, регіональному та місцевому рівнях);

3) на основі оцінки потреб жителів територіальних громад і регіонів, на основі об`єктивних даних визначити першочерговість і способи відновлення об`єктів інфраструктури, аби не відбудовувати те, що вже не використовувалося і не буде використовуватися, не застосовувати морально застарілих підходів до відбудови та відновлення;

4) створити ефективно працюючі механізми координації робіт із відновлення в територіях;

5) забезпечити прозорість процедур фінансування та мінімізувати при цьому корупційні ризики;

6) врахувати, що відновлення має бути спрямоване на забезпечення прискореного соціально-економічного розвитку територій відновлення.

Отже, що ми маємо на сьогодні у плануванні відновлення?

1) Оприлюднено План відновлення України, розрахований на десять років з очікуваним фінансуванням у сумі понад 750 млрд дол. (не затверджений).

2) Законом «Про засади державної регіональної політики» передбачено розробку: плану відновлення та розвитку регіонів і планів відновлення та розвитку територіальних громад.

3) Законом «Про регулювання містобудівної діяльності» передбачено розробку: програм комплексного відновлення області, території територіальної громади (її частини).

Як бачимо, наразі стрункої законодавчої основи для створення зрозумілої системи планувальних документів для відновлення України не сформовано. Натомість є два види конкуруючих планувальних документів на регіональному та місцевому рівнях.

Неприродне включення у Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» документів поза предметом правового регулювання цим законом внесло конкуренцію і на рівні стратегічного планування територіальних громад. Так, Законом «Про засади державної регіональної політики» визначено, що територіальні громади розробляють «стратегії розвитку територіальних громад». Натомість Закон «Про регулювання містобудівної діяльності» оперує поняттям «концепція інтегрованого розвитку території територіальної громади», яка визначена «документом стратегічного планування».

На наш погляд, **така ситуація не є прийнятною**.

Система планувальних документів для відновлення має бути єдиною, зрозумілою, такою, що не допускає фрагментації та забезпечує відновлення і розвиток територій. **Потрібно зробити все, аби за квадратними метрами, тоннами та кілометрами не загубилися люди.** Для цього необхідно швидко переглянути та узгодити між собою два закони — «Про регулювання містобудівної діяльності» та «Про засади державної регіональної політики», норми яких не можуть конкурувати, а лише взаємодоповнювати один одного.

Люди визначають потреби у відбудові, на людей має бути спрямована інфраструктура, яка відновлюється. За різними оцінками, до 2030 року в Україні проживатиме від 30 до 35 мільйонів осіб. Це значно менше, ніж у ті часи, коли будувалась основна частина інфраструктурних об’єктів. Тому точно

немає сенсу у відбудові того, що не буде використовуватися. Не менш складна ситуація із відбудовою чи відновленням окремих населених пунктів, особливо тих, які зруйновані повністю.

Як видно із рис. 8, відбудова таких поселень виглядає не надто можливою.

Тут потрібно приймати непрості рішення: чи відбувається розчистка зруйнованого і будується за новими проєктами зовсім нове поселення, якщо для цього є передумови, або ж здійснюється рекультивація території, а жителі поселення отримують компенсацію на придбання житла чи саме житло в інших територіях.

Оскільки такі рішення є дуже політично чутливими, кожне з них має бути добре аргументованим: потрібно вивчити настрої людей щодо повернення та необхідні для цього умови; проаналізувати економічні можливості відновлюваної території у тому разі, якщо люди таки вирішать повернутися; оцінити безпекову ситуацію у цих територіях і рівень загроз на середньострокову перспективу. При цьому необхідна максимальна відкритість у прийнятті рішення з людьми, яких війна вигнала з місць їхнього проживання.

Відбудова, регіональний розвиток і шлях до ЄС

Сьогодні Україна одночасно повинна вирішувати низку найважливіших завдань, які не можна відкладати на потім: повоєнна відбудова, повернення людей, відновлення економіки та реалізація при цьому такої політики, яка не призводитиме до подальшого збільшення розривів у розвитку різних регіонів, створення згуртованості всього українського простору.

Такого досвіду зараз не має жодна з країн ЄС, частково, можливо, Хорватія, тому саме Україна повинна знайти тут свій шлях, який враховує найкращі європейські та світові практики, аби наші помилки були мінімальними.

За останнє десятиріччя регіональна політика розвинених країн значно еволюціонувала. У минулому вважалося, що подолати регіональні диспропорції можна лише завдяки масштабним вливанням в інфраструктуру з центру. На жаль, така політика не спромоглася суттєво зменшити регіональні відмінності та не допомогла менш розвиненим регіонам надолужити відставання, навіть попри значне публічне фінансування, сплановане в центрі. В результаті втрачено час, використано значні ресурси, економічний потенціал залишився нерозкритим, відбулося послаблення соціальної згуртованості.

Сучасна регіональна політика пропонує новий підхід, особливостями якого є:

1) стратегія регіонального розвитку (на рівні держави і кожного регіону), яка враховує широкий спектр прямих і непрямих факторів, що впливають на результати діяльності місцевого бізнесу;

2) необхідність розкрити потенціал унікальних для регіону активів;

3) постійна робота над виявленням можливостей для розвитку регіону, а не фокусування на його слабких сторонах чи потребі в підтримці;

4) скоординована система багаторівневого врядування регіональним розвитком за участі центральної, регіональної і місцевої влади та всіх заінтересованих сторін. Посилення управлінської спроможності місцевого і регіонального рівнів.

Частково Україна багато чого уже ввела в своє законодавство у сфері регіонального розвитку. Почали вибудовуватися відповідні інституції, створюватися система планувальних документів.

У контексті підготовки до вступу в ЄС Україні необхідно продовжити реформування державної регіональної політики, щоб успішно провести переговори про її відповідність главі 22 «Регіональна політика та координація структурних інструментів» Acquis Communautaire (законодавства ЄС щодо приєднання нових країн).

Для «закриття» глави 22 Україна повинна виконати вимоги ЄС за кожним із шести таких напрямів:

1) гармонізація законодавства, 2) інституційні рамки, 3) адміністративна спроможність, 4) програмування (розроблення операційних програм регіонального розвитку), 5) моніторинг та оцінка, 6) фінансове управління й контроль.

Розглянемо ці напрями.

1) Українське законодавство має дозволити багаторічне програмування регіонального розвитку на центральному та субнаціональному рівнях, забезпечити можливість співфінансування таких програм на центральному та субнаціональному рівнях, запровадити надійну й ефективну систему фінансового контролю та аудиту інвестиційних видатків за програмами. При відборі та реалізації проєктів регіонального розвитку Україна також повинна виконувати законодавство ЄС у таких сферах, як публічні закупівлі, конкуренція, державно-приватне партнерство, навколишнє середовище, транспорт, боротьба з дискримінацією, гендерна рівність, статистика.

2) Інституційні рамки мають забезпечити створення відповідних інституцій на центральному та регіональному рівнях з чіткими завданнями і повноваженнями. Інституційна рамка також потребує створення ефективного механізму міжвідомчої координації з питань регіонального розвитку, залучення і консультацій із широким колом заінтересованих сторін у підготовці та реалізації програм.

3) В усіх інституціях на центральному і регіональному рівнях має бути забезпечено високу адміністративну спроможність. Це включає набір і навчання персоналу та реалізацію заходів із утримання кваліфікованих і досвідчених працівників відповідних інституцій.

4) Програмування охоплює підготовку Угоди про партнерство з ЄС і низки операційних програм регіонального розвитку. Країни-члени повинні забезпечити широке партнерство для підготовки програмних документів. Вони мають створити умови для формування достатньої кількості проєктів регіонального розвитку на повний обсяг передбаченого фінансування. Важливим є вжиття відповідних інформаційних і комунікаційних заходів для висвітлення реалізації проєктів регіонального розвитку і досягнення цілей регіональної політики ЄС у країні-члені.

5) Реформування системи моніторингу й оцінювання передбачає створення відповідних структур і налагодження в них процесів моніторингу та оцінювання, що відповідає вимогам ЄС, а також забезпечення функціонування комплексної комп’ютеризованої системи управління інформацією (MIS), яка є доступною та придатною для використання всіма заінтересованими сторонами.

6) Нарешті, Україні необхідно створити законодавчі рамки для фінансового управління, контролю й аудиту. Це передбачає наділення відповідними повноваженнями існуючих або створення нових інституцій, які відповідають законодавству ЄС, а також впровадження системи фінансового управління, контролю та аудиту з чітко визначеними завданнями і відповідальністю кожного залученого органу.

Вчасне і повноцінне виконання всіх умов для «закриття» глави 22 у процесі переговорів має продемонструвати готовність України ефективно впроваджувати регіональну політику ЄС — ключову інвестиційну політику Євросоюзу із стимулювання економічного зростання в регіонах країн-членів і вирівнювання регіональних диспропорцій у ЄС.

Замість епілогу

Складні часи потребують сильних рішень, лідерства та відповідальності.

Мінінфраструктури, яке тепер стало центральним органом виконавчої влади, відповідальним за формування та реалізацію державної регіональної політики, стоїть перед значними викликами, ключовим із яких, напевне, є виклик філософський

— як перейти від кілометрів до згуртованості;

— від мостів до людей, які ними користуються; від швидкісних потягів до зв`язування місцевих, регіональних і національних транспортних мереж.

При цьому знайти порозуміння та досягнути спільних дій між різними учасниками відбудови

— бізнесом, місцевим самоврядуванням, міжнародними донорами,

— щоб задовольнити нагальні потреби українців, які постраждали від війни і яких необхідно якомога швидше вмотивувати повернутися в Україну.

Проєкт відбудови України є наймасштабнішим і найскладнішим проєктом відновлення після Другої світової війни. Відновлення, яке має забезпечити і наш стрімкий розвиток.

При цьому орієнтуватися потрібно на завдання, яких не можна не виконати:

1) Відновлювати території з урахуванням їхнього можливого розвитку і відповідно до пріоритетів державної регіональної політики, використати відновлення для зміцнення адміністративної спроможності розвитку територій, навчитися використовувати кошти і контролювати їхнє

використання на відновлення згідно з процедурами Політики згуртованості ЄС.

2) Спільно з ЄС розробити план заходів виконання Україною умов, визначених главою 22 Acquis Communautaire.

3) Реформувати статистику, запровадити системні, регулярні аналітичні дослідження і соціологічні опитування для виявлення викликів, обґрунтування проблем, програмування рішень.

4) Покласти в основу планування регіонального розвитку територіальний підхід із використанням функціональних типів територій.

5) Актуалізувати Державну стратегію регіонального розвитку (ДСРР2027), регіональні стратегії розвитку (РСР), розробити стратегії відновлення територіальних громад і регіонів, що постраждали від війни.

6) Сформувати при уряді групу українських радників високого рівня, яка спільно з урядом і ЄС готуватиме проєкти рішень, методик, рекомендацій.

7) Спільно з ЄС створити Joint Task Force з питань регіональної політики.

8) Сформувати українську переговорну команду щодо глави 22 Acquis Communautaire.

Завдання складні і їх багато. Проте їхнє вирішення необхідне і можливе. Міністерство і його працівники мають змогу увійти в історію відновлення та розвитку України. У якому статусі, залежить вже від них.

***

№ 1.680

КАХОВКА — АНОНСОВАНИЙ ЗЛОЧИН

2023-06-09

Ігор Маскалевич

Кореспондент ZN.UA.

30 травня в Москві прийняли постанову, згідно з якою на території України можна бити по гідроелектростанціях і будь-яких промислових об'єктах. Розбір таких «аварій», що сталися «внаслідок воєнних дій, диверсій…», до 2028-го припинено навіть формально.

Не минуло й тижня, як було завдано удару по аміакопроводу в Харківській області (записали як «диверсію»). А через день знищили Каховську ГЕС.

Оскільки гідростанція в окупації, спочатку це спробували оформити як удар українських «хаймарсів». Версія була відверто тупою, оскільки жодних прильотів не було. Та й ракета не призначена знищувати греблі, там потрібні боєголовки набагато потужніші. «Хаймарси» минулої осені прилітали в розташований на греблі міст. Влучали точно, але обрушити навіть цю,

набагато більш вразливу, ціль не змогли. А греблю почали будувати ще за Сталіна, з розрахунку на влучання крупнокаліберних авіабомб.

Ба більше, саме найбільш ушкоджена вибухами восени 2022-го ділянка залишається вцілілою досі. Так-так, це ті найперші три прольоти з боку правого берега, де було повністю знесено верхню будівлю греблі, включаючи шосейний міст, затвори й кранові шляхи для їхнього підйому. Виходить, не порвало там, де тонко…

Тож пізніше почали розвивати тему української ДРГ, яка непомітно сховала кілька вагонів вибухівки та надводний дрон-камікадзе. У найгіршому разі — станція «попливла сама».

До речі, в останньому варіанті мовчки визнається, що криворукі окупанти нічого не робили для забезпечення безпеки греблі, яку вони ж підривали в листопаді, коли тікали з правого берега Херсонщини.

Відверто кажучи, **всі варіанти, незалежно від їхньої тупості, мало що змінюють. У катастрофі винувата Росія — якби не вторгнення, станція стояла б ще сотні років.**

І за міжнародним правом за стан об'єктів на окупованій території відповідальність несе саме загарбник, і жодні постанови уряду РФ цього не скасовують.

Утім, у російському документі заздалегідь позначили й терміни знищення гідростанції. Згідно з ним, до 1 вересня цього року на захоплені гідроспоруди не поширюється навіть бутафорська «Декларація безпеки гідротехнічної споруди». Станцію знищили вночі 6 червня.

Сейсмографи зафіксували й сигнали вибухів приблизно о 2:30 ночі, й сам процес руйнування дамби та машинного залу, який тривав близько 30 хвилин.

Те, що на станцію ще восени завозили вибухівку, було відомо, й Україна вже тоді говорила про необхідність організувати міжнародну наглядову місію, як на ЗАЕС. Прохання тихо проігнорували. Зате тепер Рада Європи висловила стурбованість катастрофою… Природно, глибоку, як колись Каховське водосховище.

Тоді ж, восени, припинили, зважаючи на все, всі ремонтні роботи, як і обслуговування. А напередодні 6 червня рівень води у водоймі виявився на максимальному рівні.

У результаті сталася **безпрецедентна екологічна катастрофа**. Затоплено десятки населених пунктів. Річка піднялася в окремих місцях на десять метрів. Підйом води припинився лише в четвер. При цьому Росія в евакуації участі не бере, зате обстрілює евакуаційні групи українців.

Вище за течією Кременчуцьке водосховище майже зникло. Водозабори міст і насосних станцій відрізано від води. Це проблеми понад мільйона людей. Сотні тисяч гектарів зрошуваних земель Запорізької та Херсонської областей теж без води. Заодно припинилася й подача води в Крим. Загалом, «русскій мір» як він є. Але зате... тепер ЗСУ буде складніше форсувати річку як вище, так і нижче ГЕС (ці береги кілька тижнів являтимуть собою болото рідкого бруду). До того ж затопить і звільнені острови в плавнях Дніпра. Профіт! А до проблем людей і регіону, який у Москві взагалі-то вже в Конституцію вписати встигли, Кремлю байдуже. Згадайте, як, відходячи з того ж Херсона, росіяни підірвали всі великі електропідстанції, навіть фундаментів не залишилося.

Знищені на Каховській ГЕС шість гідроагрегатів теж не перші втрати «Укргідроенерго». Рашисти вже били й по Дніпрогесу, й по Київській ГЕС, і по Кременчуцькій. От прямо зараз звучать заклики знову «врізати по Київській». Так, до всього цього варто готуватися заздалегідь, не обманюючись розрахунком на людяність противника.

Повторю, **Росія на законодавчому рівні сама собі дозволила руйнувати будь-які об'єкти критичної інфраструктури.**

Загибель електростанції вдарила й по Запорізькій АЕС. Для її охолодження беруть воду з Каховського водоймища. Так, прямо зараз безпосередньої загрози немає — у станції є свій ізольований ставок-охолоджувач. Тим більше що на сьогодні станція стоїть і лише один блок перебуває в гарячому резерві. Але якщо її запускати, то нинішня схема охолодження працездатною не буде, доведеться як мінімум добудовувати новий водозабір для підживлення.

Утім, греблю на Дніпрі теж доведеться відновлювати, спочатку хоча б для того, аби просто відновити водопостачання. Нова ГЕС — це мрії в мільярд доларів інвестицій і роки роботи, але гребля потрібна й досить швидко.

У разі відходу з ЗАЕС росіяни спробують зруйнувати обладнання по максимуму. Тобто й підстанції, і обладнання машинного залу. Раніше вважалося, що реакторів не чіпатимуть. Як показала Каховка, дна там просто немає — ці чіпатимуть… Для початку їх треба звідти прибрати.

Місія МАГАТЕ теж має бути менш бутафорською. Інакше їй покажуть «українську ДРГ, яка непомітно підірвала блок-другий», і… чемно помахуючи кувалдою, попросять підписати акт.

Для наших дипломатів і чиновників теж болісний урок. При спілкуванні з РФ треба завжди очікувати гіршого.

> «Укргідроенерго» раніше прорахувало чотири сценарії розвитку подій на Каховській ГЕС — варіант повного знищення визнали найменш імовірним. Можливо, для нормальних людей, а в противника інша логіка.

Наслідки катастрофи загалом і в цілому гнітючі…

1) — «АрселорМіттал» у Кривому Розі частково на паузі, там усе обладнання охолоджується водою.

2) — Де братимуть воду Запорізький і Нікопольський феросплавні, теж наразі загадка.

Будувати під вогнем (а він точно буде) складно. Логістика нижче дамби паралізована, і на Дніпрі нижче Запоріжжя теж вилізе частина порогів. Втрати в агросекторі катастрофічні. Зерно й соняшник, так, нині не в надлишку, але ростуть скрізь, а от городину та фрукти з Херсонщини їла вся Україна. Це одна ГЕС із каскаду.

Не зайвим буде приготуватися до гіршого сценарію з можливих.

Тим більше **міжнародна реакція знову була млявою**.

> Резолюція ООН ні про що, аморфне щось: «не можна заподіювати страждань мирному населенню». Хто йому їх заподіював до четвертої години ранку 24 лютого 2022-го? Зате відзначили «день російської мови». Саме на тлі руїн станції та затопленого берега.

Щось підтікає й на дипломатичному рівні. Законопатити б.

Війна триває — удари не перші й навряд чи останні. У Кремлі неодноразово говорили, що їх не влаштовує саме існування України (та й країн Балтії)… «екзистенціальна загроза», ось. Опускатися до їхнього рівня не слід, але й забувати, що дна немає, не варто.

***

№ 1.681

Два тижні не був у фб - читав відкриту і не дуже аналітику, намагався розібратися в трьох різних питаннях

2023-06-11

Павло ***Поломарчук***

І чим більше ознайомлювався, тим страшніше було розуміння, усвідомлення прірви, яка нас може чекати.

Глибини ями, де ми опинимося, якщо країна і суспільство не почнуть проактивних системних дій на випередження ворога.

Тому що ризики втрати держави і суверенітету - все ще величезні і неілюзорні.

Вирогідність перетворення України на одну велику Бучу/Бєларуссію, при "стурбованості" цивілізованого Світу і партнерів - все ще є.

Перш за все - через значну різницю потенціалів і ресурсів. Наших і ворога.

Яка нікуди не зникла, попри санкційні заходи і союзницьку допомогу.

І простий аналіз трендів, він ну вкрай не оптимістичний.

Отже, у нас:

1. Ситуація, коли ворог вже у геометричній прогресії випереджає нас в напрямку розвитку сфери БПЛА. Телега і твітер завалені не фейковими, верифікованими відео з успішними, нажаль, атаками FPV на наші позиції, із знищенням людей і техніки.

Російські губєрнатори і мери, різні ініціативи - контейнерами і вагонами, буквально, везуть на передок мавіки, авіаційного типу, і FPV. Будується, активно, завод по виробництву шахедів (на фото).

А у нас волонтери збирають на партії по 30-50 штук з великими проблемами.

То спрогнозуйте самі, як далі будуть розвиватися події...

І чи не чекає на нас одна велика нескінченна шахедно-дроново-ракетна ніч, як в тилу, так і на фронті, в самому найближчому майбутньому?

2. Вже напівкритичний дефіцит людей в ЗСУ.

Бо тотально, через корупцію воєнкомів, беззаконні методи відлову і дебільну комунікацію - зірвано мобілізацію.

Десятки тисяч придатних, здорових, молодих і, головне - ресурсних, таких, що могли би забезпечити свої підрозділи автами, такмедом тощо - забашляли 5-7 тис доларів і з плоскостопістю радісно гоцають в дні щоденних трагедій по ібіцах та стрічках.

А непридатних, обмежено придатних і бідних, кого зловили і вони не відкупилися, мобілізують (в Одесі тариф за те, щоби відпустили біля "пакувального бусу" 2000-4000 грн, ТПВЗ з непридатністю до ВС - в основному 5-7 тис умовних одиниць).

Замість виправлення всіх цих перекосів і чесної комунікації з суспільством по темі мобілізації, заходів з забезпечення реального престижу військової служби, широкого висвітлення якісного навчання (і воно є!), мобілізації мажорів і блатних кошових, як усіх, щоби було справедливо - влада мовчить.

Воєнкоми звіріють, бо ж план Генштабу нікуди не подівся.

Ставки хабарів зростають, віл та маєтків в Іспанії все більше, як і геліків під сраками.

А людей все немає.

Обіцянки відправити ТЦКшників і тиловиків в бойові частини, а на їх місце ротувати обмежено придатних травмованих військових, які по півроку поза штатом живуть на 600 грн в місяць - лишилися виключно вдалим піархodом, щоби загасити скандал з воєнкомом Васільєвим.

В сухому підсумку - тих, хто вже 1,5 роки воює - все ще немає ким замінити.

І Президент дуже нервово реагує під час зустрічі з журналістами на питання про давно заслужену ротацію для тих, хто їб@шить другий рік.

Тому що хороших відповідей не існує...

3. Найболючише, як на мене, і найкритичніше - тема збереження життя і здоров'я військових.

І рівень наших втрат (нажаль, значний) через **відсутність системних реально працюючих рішень держави.**

Від медичної евакуації на перших ланках - з поля активних бойових дій до стабпункту - і далі по середньому етапу ланцюга [від медеваку до шпиталю все більш-менш норм] - до рівня забезпечення якісним такмедом.

І якісного навчання перш за все військових, але і подекуди медиків, його використанню і т.д.

Там **тотальний організаційний бардак**.

Відсутність точок входу, відповідальності, стандартів, правил, жорстких регламентованих норм.

Плюс коли починаєш розбиратися, то бачиш, що від нормативки, яка частково є, частково відсутня - і до реалій - критичний розрив.

Прірва.

Так, є підрозділи з передовим досвідом, є успішні кейси, є космічна спрацьованість частини команд, волонтерських і добровольчих ініціатив, організацій у дотриманні протоколів і впровадженні інноваційних рішень, що зберігають життя навіть за дуже важких поранень і крововтрат.

Але в цілому - банальна відсутність засобів, тих же броньованих кейсеваків, а подекуди й ціннісно - глибинний совок, радянщина, канцеляризм "для галочки", і, найстрашніше, байдужість.

І одна нескінченна ситуація, коли поранені з критичними кровотечами по 10 годин "чекають" на кейсеваки... І більшості з них вони вже не потрібні... [Але про це напишу детально якось потім, бо поки ще все видається суцільним адом, який не мав би бути таким на 14 місяць повномасштабної війни].

Спробував початково розібратися **тільки в трьох темах…**

А скільки їх

- від необладнаних і закритих сховищ
- до корупції в оборонних закупівлях,
- від відсутності інженерно обладнаних бетонних укріплень (як в Бахмуті і не тільки)
- **до поганої комунікації влади з суспільством, яка призвела до того, що частина людей днями пішла в російські пабліки за інфою** - і **російське пораженческе ІПСО чудом [поки] не спрацювало**.

Так от, до чого це все.

Доскроливши статті і довідкові матеріали, ти такий заходиш в фейсбук.

А тут

- тупі меми з Будановим і акулою, що летально покусала якогось росіянина в Єгипті;

- відео з істеричним руським качком, який матюкав турецький персонал - і його змусили відповідати;

і, "новина дня"

- радість деяких користувачів фб від того, що в росіян тепер не буде м'якого туалетного паперу Зєва, бо Зєва пішла з російського ринку...

Не зможуть тепер путіноїди підтиратися брендом, переможенька!!!

То що це? Інфантилізм?

Самозахист психіки українців, збігом від реальності і фокусом на вкрай третєрядне та взагалі несуттєве?

Забавки в анекдоти і тролінг, в самообман, в ілюзії швидкої перемоги і "у Крим за три дні" - замість нарешті **ставити владі серйозні питання щодо її часткової бездіяльності, пропонувати їй напрацьовані рішення і вимагати їх реалізації?**

Чому так?

Якщо нескінченні щоденні горе і біда, що тривають 15-й місяць, не змушують більшість суспільства спонукати владу до дій, то які наші перспективи?

***

№ 1.682

Мільярд на день! Як Олексій Чернишов будує український «Газпром»

Олексій Чернишов з'явився в команді Володимира Зеленського в 2019 році

2023-04-28

Павло Вуєць «Главком»

Новий керівник «Нафтогазу» отримав карт-бланш від президента, але не всі на Банковій від цього у захваті

НАК «Нафтогаз України» розробив фінплан на 2023 рік, за яким розраховує отримати з державного бюджету 327 (!) млрд грн компенсації. Такі апетити вже шокували Мінфін: відомство офіційно називає стан «Нафтогазу» головним фіскальним ризиком бюджету. Відповідний висновок є у розпорядженні «Главкома». При цьому, міністерство зазначає, що такі видатки, які вимагає «Нафтогаз», не передбачені законом «Про Державний бюджет України на 2023 рік».

«Нафтогаз» фактично перетворився в чорну бюджетну діру розміром, співставним з фінансуванням всієї освіти та медицини разом взятих.

Якщо ще у 2021 році компанія *отримала 12 млрд грн чистого прибутку*, то наразі демонструє в рази більші збитки.

І вони тільки зростаються.

На фоні цього 378 тис. грн, які компанія заплатила в бюджет за березень від діяльності 71 АЗС конфіскованої у колишніх власників мережі Glusco (новий

бренд – «U.GO»), мають вигляд справжнього знущання. Як саме величезна державна монополія з найбільшого бюджетного донора перетворюється на реципієнта і кому це вигідно, розбирався «Главком».

1. Новий топ-менеджер

Підхід нового керівника НАК «Нафтогаз України» Олексія Чернишова, який вже не один раз заявляв, що очікує величезних дотацій із бюджету, вилився в фінплан компанії з захмарною сумою дотацій.

Тобто,

> **— головне тепер в діяльності «Нафтогазу» не прибутковість, а консолідація і контроль над підприємствами, галузями, фінансовими потоками.**

І цей контроль стрімко розширюється в умовах війни.

Олексій Чернишов був призначений на посаду 4 листопада 2022 року. До цього він керував Міністерством розвитку громад та територій, яке з його переходом на іншу роботу ліквідувалося. В кар'єрі уродженця Харкова та юриста за освітою Чернишова ще була тривала робота топменеджером у концерні «АВЕК», що володіє легендарним харківським ринком «Барабашово». Також він займався проєктами комерційної нерухомості, інвестиційним банкінгом. У політику Чернишов потрапив у 2019 році, очоливши після перемоги Володимира Зеленського Київську облдержадміністрацію. Проте відверто кажучи, кейсів масштабу «Нафтогазу» в біографії цього менеджера ще не було.

Війна перетворила НАК «Нафтогаз України» в справжнього енергетичного монстра. МВФ навіть змушений встановити над ним особливий контроль

На минулих посадах Чернишов не запам'ятався якимись проривами.

Найяскравіший момент його роботи в уряді трапився на початку повномасштабної війни: **саме йому доручили евакуацію частини урядовців та членів їхніх сімей.** Він очолював «виїзний» Кабмін, який з метою безпеки перебрався аж на Івано-Франківщину. У ранзі міністра Чернишов керував Штабом з підготовки до опалювального сезону 2022-2023.

Новий глава НАК «Нафтогаз України» поки не має скандального шлейфу, який тягнеться за попередніми керівниками холдингу: одних звинувачували у корупції, *інші змушені виправдовуватися за свої космічні зарплати та премії*. Новий голова правління підкреслює свою скромність: якщо вірити офіційній інформації компанії, він працює фактично «за їжу», декларуючи зарплату, ледь вищу за тисячу доларів.

Втім, пів року на посаді вистачило, аби у нового менеджера з'явилися вороги на Банковій.

Чернишов конфліктує із заступником голови Офісу президента Ростиславом Шурмою. Останній опікується енергетичними питаннями та увійшов нещодавно від президентської команди до наглядової ради «Нафтогазу», яку було обрано після річної відсутності.

Цікаво, що **чутки про конкуренцію між Чернишовим та Шурмою ходили й раніше**, коли час від часу виникало питання заміни уряду та прем'єра. **Проте Денис Шмигаль досі на місці, а от претенденти на його місце, знайшли інший привід змагатися.**

За що ж, власне, точиться боротьба зараз і як **громіздкий і збитковий «Нафтогаз» перетворюють у вітчизняний аналог російського «Газпрому»**. Про це далі.

2. Мінус 59 млрд грн за минулий рік

Теплоелектростанції, облгази, «Укргазвидобування», мережі автозаправок – **за останні кілька років під дахом «Нафтогазу» було сконцентровано безліч різноманітних активів, які досі були у власності різних осіб та структур**.

У підсумку

—.«Нафтогаз» через «Укргазвидобування» та «Укрнафту» контролює 77% видобутку газу, кілька найбільших ТЕЦ (ДП «Сєвєродонецька теплоелектроцентраль», акції АТ «Дніпровська ТЕЦ», ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», АТ «Криворізька теплоцентраль», АТ «Херсонська ТЕЦ», АТ «Одеська ТЕЦ»), сім сотень автозаправок, які *раніше належали* структурам, близьким до Віктора Медведчука, та «Укрнафті».

До того ж

— держпідприємство монополізувало постачання газу всім побутовим споживачам, бюджетним організаціям й підприємствам теплокомуненерго та через спеціально створену компанію «Газорозподільні мережі України» з боями бере в управління акції обл- і міськгазів.

І, схоже, це не останні «придбання» «Нафтогазу».

Заплутана схема управління різноманітними активами в будь-якій компанії потенційно може стати ідеальним середовищем для корупції, закупівель за домовленостями та інших способів заробляння на збитках.

Попри суттєву фінансову збитковість «Нафтогазу», його операційний cash-flow складає сотні мільярдів гривень від продажу газу населенню, промисловості та інших напрямків бізнесу. Як ілюстрація – у 2022 році компанія стала лідером за розміром виручки з показником 170 млрд грн.

«Така суперцентралізація насправді призведе до внутрішньокорпоративної хаотизації, бо все-таки ці сегменти, які зараз зливаються під єдине керівництво, є різними за своєю основою, – каже енергетичний експерт Михайло Гончар. – І універсально керувати всім цим господарством було б складно навіть за нормальних умов. Це

робиться задля того, аби зараз, прикриваючись благими намірами, все зібрати до купи, а потім віддати у надійні руки «своїх».

Гончар вважає, що

> — зараз відбувається використання ситуації воєнного стану для майбутнього перерозподілу активів в повоєнний період, коли постане питання відновлення чи створення нових активів замість ліквідованих.

Але, на відміну від «Газпрому» «Нафтогаз» поповнює свій портфель підприємствами з багатомільярдними боргами.

> Тільки вищеназвані теплоелектроцентралі на момент передачі НАКу заборгували йому ж 5,7 млрд грн. Всього ж за минулий рік «Нафтогаз» показав чистий збиток на суму близько 59 млрд грн. Загальна дебіторська заборгованість перед компанією складається з: різниці в тарифах між ринковою та фіксованою вартістю (36 млрд грн), дебіторської заборгованості облгазів і газзбутів (76 млрд грн) та покладання спеціальних зобов'язань (ПСО) за 2022-2023 роки (158 млрд грн). Сукупно ця сума наближається до 300 млрд грн, які НАК безуспішно, але вперто намагається отримати з держбюджету.

Раніше «Нафтогаз» мав змогу субсидувати внутрішнього споживача коштом багатомільярдних надходжень за транзит російського газу, який майже напевно не буде продовжений після 2024 року.

Спроби ж стягнути гроші з Росії в інший спосіб (*маючи на руках рішення Арбітражного трибуналу в Гаазі щодо $5 млрд компенсації за захоплення активів «Нафтогазу» в Криму*), якими можна було б закрити фінансову діру, що розростається, – процес вкрай повільний.

3. Що у скарбничці «Нафтогазу»

1) ТЕЦ

Найбільші теплоелектроцентралі перейшли від Фонду держмайна до «Нафтогазу» ще в серпні минулого 2022 року. Вони були хронічними боржниками (загальний борг – 5,7 млрд грн) перед НАК, тож саме «Нафтогазу» запропонували розв'язувати накопичені проблеми, аби не поставити під загрозу проходження опалювального сезону. До цієї колекції має всі шанси приєднатися Чернігівська ТЕЦ, загальна заборгованість якої складає 2,3 млрд.

Також «притулок» у «Нафтогазі» незабаром можуть знайти зруйнована російською ракетою Кременчуцька ТЕЦ, яка зараз перебуває на балансі області, та Харківська ТЕЦ, яку прокуратура має *наміри конфіскувати* у її фактичного власника – скандального *бізнесмена Павла Фукса*. Проблеми тепловиків відомі: тарифи на тепло не підіймались вже кілька років,

компенсація за різницю в тарифах не виплачується, тож практично всі вони не можуть вчасно розраховуватись за газ і тільки накопичують борги.

2) Видобуток

На відміну від деяких інших активів під вивіскою «Нафтогазу», в «Укргазвидобування» справи йдуть не так погано. Прибуток за минулий рік склав 60 млрд грн, що зробило компанію рекордсменом за цим показником серед усіх вітчизняних підприємств. Досягнуто домовленості з «Укрнафтою» щодо спільного видобутку нафти та газу на низці ліцензійних ділянок. **Разом ці компанії цілком можуть задовольнити потреби населення та теплоенергетики в газі.** Враховуючи, що забезпечення населення паливом, особливо під час війни, – більше соціальна функція, у влади є велика спокуса зробити ці підприємства дійними коровами через покладання на них спеціальних зобов'язань. Але найчутливіша «ахілесова п'ята» найбільшого видобувника – в його повній залежності від материнської компанії. Так, нещодавно «Укргазвидобування» вже било на сполох, що «Нафтогаз» блокує критичні платежі контрагентам, чим ставить під загрозу виконання програми видобутку газу. І таке ручне управління може бути застосоване в будь-який момент.

3) Постачання газу

Цей бізнес для «Нафтогазу» минулого року був глибоко збитковим: газопостачальна компанія «Нафтогаз трейдинг» за минулий рік зафіксувала 40,2 млрд грн втрат. Фактично цей мінус є наслідком постачання газу тепловикам за фіксованою ціною та різниці між нею та реальними цінами. Навіть коли біржова ціна на газ зараз наблизилась до фіксованих 16,5 тис. грн для бюджетних організацій, нема сумнівів, що тепловики будуть генерувати збиток і далі. Джерелом багатомільярдних компенсацій за умов карколомного падіння вільного внутрішнього ринку, де можна було б заробити, може стати тільки держбюджет. А на нього великих сподівань під час війни нема.

5) Поглинання облгазів

Починаючи з середини 2022 року, «Нафтогаз» отримав корпоративний контроль над двома десятками газорозподільних підприємств з ринковою часткою приблизно в 80%. Підставою для такого рішення стала справа ***Державного бюро розслідувань***. Бюро вважає, що раніше облгази, більша частина яких належить компанії РГК опального бізнесмена Дмитра ***Фірташа***, користувалися газовими мережами безкоштовно і завдали державі збитків майже на 1,5 млрд грн.

Але команда Фірташа не збиралася здаватися та рішення оскаржила. До того ж облгази – це не тільки мережі, що й так належать державі, а й активи, які перебувають у приватній власності.

«Це майно теж треба якось передавати чи купувати нове, – зауважує колишній керівник ТОВ «Оператор ГТС України» Сергій Макогон. – Найголовніше – це база даних абонентів, бо якщо в тебе є труби, а ти не знаєш, хто купує газ, це є великою проблемою».

Фізичний контроль над кількома облгазами («Дніпрогаз», «Харківгаз») компанії-дочці «Нафтогазу» «Газорозподільні мережі України» довелося отримувати в прямому сенсі фізично – за допомогою спецпризначенців з автоматами. На цих підприємствах вже змінений менеджмент і повністю завершити цю процедуру на інших облгазах РГК Чернишов планує до кінця року. При цьому на папері, за даними Youcontrol, ті ж «Дніпрогаз» і «Харківгаз» – хронічно збиткові компанії, які щороку отримують сотні мільйонів збитку. Їхнє об'єднання в єдиний синдикат призведе тільки до більшої потреби у субсидуванні.

6) Побутові споживачі

«Ви можете побачити, що, починаючи з останніх місяців, фактично всі побутові споживачі отримують газ безпосередньо від «Нафтогазу». Між нами немає посередника у вигляді групи Фірташа», – рапортував про таке досягнення вже колишній керівник «Нафтогазу» Юрій Вітренко у червні минулого року. На той момент НАК забезпечував «блакитним паливом» майже всіх побутових споживачів – 12,4 млн українців, хоча на початок 2022 року таких був лише мільйон.

Але таке збільшення кількості клієнтів має й інший результат – після їхнього переходу під крило «Нафтогазу» виявилось, що середній рівень платежів складає 60-65%. І не зрозуміло, за рахунок чого збирається покращувати платіжну дисципліну нинішнє керівництво, обмежене воєнними реаліями.

7) Підземні сховища газу

«Нафтогаз» здійснює управління **найбільшою за потужністю в Європі мережею з 12 сховищ, які вміщують майже 31 млрд кубометрів «блакитного палива»**.

8) АЗС

Цей актив із понад 700 заправок (172 АЗС Glusco раніше належали структурам, близьким до Віктора Медведчука, тепер мають бренд U.GO, та 537 АЗС «Укрнафта») має досить привабливий вигляд і міг би генерувати прибуток «тут і зараз». Щоправда, після зупинки внаслідок обстрілів Кременчуцького НПЗ, який раніше поставляв продукцію на заправки «Укрнафти», в Україні не лишилося нафтопереробних заводів.

Є й ще одна проблема: аналітики пророкують ринку світлих нафтопродуктів нелегкий період і банкрутство цілих мереж. Великим плюсом для «Укрнафти»

є хіба що те, що її нинішній топ-менеджер колись керував іншою мережею-лідером ринку.

4. У бік від Європи

Перший заступник голови парламентського комітету з питань енергетики та ЖКГ Олексій ***Кучеренко*** перераховує кілька причин, чому те, що відбувається наразі в «Нафтогазі», – погано.

«Від «Нафтогазу» ми, в першу чергу, очікуємо власного видобутку, а це завдання він провалив, – категоричний Кучеренко. – Але, в першу чергу, це питання до минулих керівників компанії.

Другий індикатор – це господарство облгазів, газорозподільчих компаній, де теж все не так однозначно. З одного боку, нема нічого поганого в тому, що воно націоналізоване і підконтрольне державі. З іншого – це треба було робити на підставі закону в рамках бездоганних юридичних процедур, а не так, як зараз відбувається. І чи продемонструє «Нафтогаз» ефективне управління цими газорозподільними компаніями?

І третє питання – наскільки це все відповідає всім європейським вимогам? Бо така концентрація тільки посилює монопольний статус НАК. Під час війни це можна якось виправдати з точки зору контролю держави. Але після завершення воєнного стану «Нафтогаз» має бути глибинно реструктуризований, треба буде позбавитись від активів, які йому не є притаманні. Європейці однозначно будуть нас заганяти в повноцінний ринок газу, а як цього досягати за такої монополізації?».

Кучеренко звертає увагу, що за нового керівника досі не проведений аудит «***Нафтогазу***», хоча ***Чернишов*** сам запрошував до себе ***Держаудитслужбу*** (*за даними «Главкома», державні аудитори прийдуть в компанію лише у третьому кварталі поточного року*). При тому, що компанія перебуває у стадії технічного дефолту за європейськими облігаціями, отримати незалежний звіт щодо її фінансового стану поки не вдається. Ба більше – загадкою є не тільки нинішній фінансовий стан компанії, а й зарплати її працівників, що, як недавно з'ясував «Главком», *становить ледь не воєнну таємницю*. Відомий хіба що розмір зарплати за січень-березень самого Чернишова (мізерні 151 тис. грн, тобто в середньому 50 тис. грн за місяць). Все інше – неофіційна інформація: за даними джерел «Главкома», зарплати в компанії наразі обмежені стелею у $5 тис.

Нинішньому неадекватному посиленню «Нафтогазу» є й набагато простіше пояснення, ніж намагання прибрати все до рук

– елементарна відсутність у влади розуміння, що робити з усіма проблемними активами далі.

Ексгендиректор ТОВ «Оператор ГТС України» Сергій ***Макогон*** вважає:

1) — ніякого плану у влади нема і далеко поки ніхто не думає.

Але,

2) — в ході цих метань спливає купа хибних рішень.

«Ми свого часу в «Нафтогазі» протягом тривалого часу боролися, аби змусити Фірташа розділити свої облгази на компанію, яка займається постачанням газу, та компанію, що займається розподілом, – згадує Макогон. – А зараз створили те, що ми так тяжко ламали: є постачальник у вигляді «Нафтогазу» та його ж облгази. Це створює дуже великі ризики з точки зору розвитку конкуренції. Взагалі зараз під дахом НАК зібрали більше 40 різних напрямків, які жодна наглядова рада не зможе контролювати».

Питання анбандлінгу – взагалі окрема тема.

1) — Кілька років тому Україна взяла перед Європейським енергетичним співтовариством зобов'язання розділити в «Нафтогазі» постачання та розподіл газу.

2) — Останні ж кроки монополіста свідчать про те, що ці зобов'язання хочуть змести під килим – навіть побутові квитанції за споживання і розподіл газу показово об'єднали в одному файлі.

«**Це навіть не крок від європейського ринку, а біг**», – робить висновок президент асоціації «Газові трейдери України» Андрій Мизовець про фактичне ігнорування Україною Третього енергопакету ЄС.

Експерт прогнозує «Нафтогазу» важкі часи.

«Впевнений, що навіть у разі отримання бюджетних компенсацій за ПСО (*покладання спеціальних зобов'язань*) у «Нафтогазу» був би абсолютно негативний фінансовий результат. Це просто дорога в один кінець. Своїх спеціалістів у «Нафтогазу» немає, відповідно йому потрібно буде користуватися послугами тих, хто раніше працював в тих компаніях, які він поглинув. А от з наскільки відкритою душею ці спеціалісти будуть працювати на нового хазяїна – питання дискусійне. **Та централізація, яку ми зараз спостерігаємо на газовому ринку, була б набагато доречніша на ринку електроенергетики – там набагато більше питань стосовно енергобезпеки**».

Укрупнення «Нафтогазу» робить компанію настільки великою, що її стан починає критично впливати на макроекономічну ситуацію.

І це вже привернуло особливу увагу не лише Мінфіну, а й Міжнародного валютного фонду.

Він вимагає

щомісячну звітність щодо фінансового стану НАК «Нафтогаз» та Оператора ГТС. «Нафтогаз» має подавати фонду інформацію щодо обсягів та цін закупівлі та реалізації газу, основних статей доходів, витрат і фінансування. Крім того, компанія щомісяця звітуватиме перед МВФ про фінансові зобов'язання з графіком виплат відсотків та основної суми кредитів. Сума, яка може бути виплачена «Нафтогазу» з держбюджету цього року на компенсацію ПСО, обмежена 60 млрд грн, хоча НАК вимагав, як зазначав «Главком», понад 300 млрд.

Всі ознаки «довіри» до збиткової державної монополії серед міжнародних партнерів як на долоні.

5. Чернишов vs Шурма

Заступник голови Офісу президента Ростислав Шурма увійшов до нещодавно обраної наглядової ради «Нафтогазу»

Призначення Чернишова у «Нафтогаз» майже збіглося за часом зі зміною топменеджменту націоналізованих компаній «Укрнафта» та «Укртатнафта». Їх очолив ексгендиректор мережі автозаправок WOG Сергій ***Корецький***, який замінив менеджерів Ігоря ***Коломойського***.

Хоча в «Укрнафті» «Нафтогазу» належить 50%+1 акція, а в «Укртатнафті» – 43,05%, формально ці компанії були і є самостійними від нього.

І ця ситуація не влаштовує *Чернишова*.

За даними джерел «Главкома», новий менеджер НАКу веде запеклу боротьбу, аби і ці націоналізовані активи перейшли під дах «Нафтогазу». Проте тут опір йому вже чинять впливові гравці з Банкової.

1) — Цей конфлікт часом набуває дуже екзотичних форм.

2) — На боці ***Чернишова*** тепер грають люди, які довгі роки працювали на Коломойського і після націоналізації обох згаданих компаній опинилися за бортом.

Наприклад,

— раніше не дуже публічний ексголова правління «Укрнафти» Олег ***Гез***, якого і змінив ***Корецький***, досить несподівано почав роздавати інтерв'ю зі звинуваченнями на адресу нового керівництва цієї компанії у свідомому її доведенні до банкрутства. При цьому Гез згадує прізвище заступника голови Офісу президента Ростислава ***Шурми*** як людини, яка й пролобіювала призначення ***Корецького*** до «***Укрнафти***».

— Близькі до колишніх власників компанії блогери також запустили інформацію, що саме високопоставлений член президентської команди, який звинуватив «Укрнафту» у відмові постачати нафтопродукти українській армії, та нинішній голова компанії і були ініціаторами схеми з її націоналізації. Сам Корецький не дуже охоче коментує свої зв'язки з Шурмою, обмежуючись коментарями, що у них робочі зустрічі.

Зв'язка Корецького та Шурми – далеко не все, що вказує на особливий інтерес Банкової до «Укрнафти».

Так, в її наглядовій раді присутні особи, пов'язані з шефом ***Шурми*** – головою Офісу президента Андрієм ***Єрмаком***:

1) — це партнерка ***Єрмака*** по «Міжнародній юридичній компанії» Роза ***Тапанова***

2) — і керівник Кабінету голови Офісу президента Андрій ***Гота***.

Отож,

1) **— на Банковій не збираються дарувати націоналізовану «Укрнафту»,**

2) — а її нового топ-менджера Корецького постійно публічно хвалять.

Причому,

3) — **ці похвали на адресу нового керівника доволі прозоро показують, хто з ким і проти кого воює у команді Зеленського.**

Поки Чернишов розповідає про свої далекосяжні плани на чолі НАК та урочисто *запускає свердловини*, робота над якими почалась задовго до нього, опоненти запустили серію критичних матеріалів про його діяльність.

Так, керівництву «Нафтогазу» закидають бажання «струсити» мільярди з держави, встановлення ручного контролю над видатками через аховий фінансовий стан та тупикову ситуацію з вирішення тарифного питання.

Натомість Корецького та його «Укрнафту» ставлять у приклад хронічно фінансово хворому «Нафтогазу»: мовляв, вона і видобуток почала нарощувати, і ЗСУ паливом забезпечила, і мережу АЗС перезапустила, і всі закупки в Prozorro перевела.

Приправляється це передбаченнями про скору втрату Чернишовим посади.

Голова «Укрнафти» та «Укртатнафти» Сергій Корецький прийшов замість менеджменту Ігоря Коломойського та оголосив про план зробити «Укрнафту» прибутковою вже цього року

6. Шлях топ-менеджерів «Нафтогазу»: від фаворита – до цапа-відбувайла

За інформацією «Главкома», **команда *Чернишова* не збирається відсиджуватися і запускає власну медіакампанію**. Схожої підкилимної боротьби з піар-атаками в такій ресурсній сфері завжди вистачало. До реальної опали керівнику «Нафтогазу» поки далеко. «Главком» з'ясував,

Чернишову вдалося створити хороше враження в профільному парламентському комітеті навіть серед опозиціонерів, що вже казати про представників монобільшості.

Заступник голови комітету з питань енергетики та житлово-комунальних послуг від «слуг народу» та ексгендиректор приватної компанії «Нафтогазвидобування» Олег Семінський розхвалює Чернишова за амбітні ідеї братися за нові напрями. Нардеп зауважує, що у порівнянні з попередніми керівниками «Нафтогазу» нинішній голова відвідує засідання комітету частіше.

«Пан Чернишов місяці півтора тому оприлюднив чіткий план реструктуризації боргів, виходу компанії з серйозних боргових навантажень і, думаю, десь за місяць знову запросимо його на комітет, аби він розповів, як рухаються справи, – каже Семінський. – Якщо Чернігівська ТЕЦ з боргом 2,3 млрд грн перейде у власність «Нафтогазу», це ще більше вплине на і без того негативну фінансову ситуацію в ньому. Але нові види діяльності, які освоює «Нафтогаз», можуть допомогти отримувати прибутки, якими перекриватимуться збиткові напрямки».

Семінський зауважує, що НАК демонструє хорошу динаміку: попри скрутну боргову ситуацію, компанія входить в трійку найбільших платників податків, має парк нових потужних бурових станків, а якість геологорозвідувальних робіт держкомпанії виходить на один рівень з приватними.

Коментуючи перспективи Чернишова в «Нафтогазі» та подальшого нарощування активів, політолог Володимир ***Фесенко*** зауважує, що попередні керівники компанії також не були фахівцями в нафтогазовому секторі. Він нагадує, що «Нафтогаз» створювався ще за часів президентства Кучми як компанія-монополіст навколо газової труби. І один з перших олігархів тих часів був голова правління НАК Ігор ***Бакай***.

Чи є шанси появи нових олігархів вже в хитросплетіннях сучасного «Нафтогазу»?

«Нафтогаз» завжди виконував не тільки економічні, а й певні політичні функції – зокрема, був джерелом фінансування політичної активності, – каже Фесенко. – Зеленський же починав наїжджати на Коболєва, бо формально «Нафтогаз» був державною компанією, але все-таки незалежною. І Коболєв хай і не виступав як самостійний олігарх, але був партнером для команди Порошенка і не йшов на конструктивні відносини з урядом. Чернишов скоріше – менеджер-виконавець, він все-таки залежний і від Офісу президента, і від уряду. У Чернишова є задатки, але чи будуть в нього час та можливості зробити «Нафтогаз» своєю структурою, аби працювати і на владу, і на себе?»

Енергетичний експерт Михайло Гончар *згадує невдячну долю* попередників Чернишова і не виключає, що нинішній голова НАК її повторить.

«Ми вже проходили через те, що фаворити Офісу президента після призначення на посаду поступово трансформуються спочатку в хлопчика для биття, а потім у цапа-відбувайла, – каже Гончар. – **Будь-який керівник, що входить в курс справ, бачить всередині ситуацію краще, ніж куратори на Банковій, і намагається донести свою точку зору. А вона може входити в протиріччя з баченням Офісу президента».**

Наразі ж основна задача, виконання якої вимагається від керівництва «Нафтогазу», – функціонування в режимі «соцзабезу». Це дозволяє шляхом прихованого субсидування постачань газу та тепла утримувати таку важливу соціальну стабільність. А старанно вибудована вертикаль, яка не передбачає наявності у складі НАК надто самостійних компаній, є дуже зручною для використання монополії у цілях влади. І навряд чи відновлена наглядова рада встигатиме слідкувати за всіма «нафтогазівськими» щупальцями.

Замість висновків

Гучно обіцяну деолігархізацію України, по суті, можна вважати завершеною. Допомогла війна. Колись найвпливовіші люди країни втратили діаманти своїх бізнес-імперій – хто через бойові дії, хто через націоналізацію. А дехто з «авторитетних бізнесменів» найближчим часом не ризикне потикатися на Батьківщину, аби не потрапити до рук правосуддя.

За показовою розправою над мільярдерами ще до війни дуже уважно слідкували наші західні партнери. Не припиняють робити цього вони і зараз. На початку квітня в авторитетному виданні ***Bloomberg*** вийшла публікація на тему того, як Україна позбавляється від олігархічного ярма. Видання нагадало про залежність побитої війною держави від іноземної фінансової підтримки, а відповідно – Києву необхідно демонструвати прозорість у всіх секторах. У статті наводяться коментарі ексголови Нацбанку Валерії ***Гонтаревої***, яка запевняє, що потенційні донори бояться не старих українських олігархів, а нових, що набираються сили вже у воєнних умовах і можуть живитися коштом потенційного «плану Маршалла» для України.

І дійсно, в одному з останніх звітів МВФ йдеться якраз про високий ризик повторного закріплення «інтересів олігархів», що є загрозою для внутрішніх реформ і майбутнього іноземного фінансування нашої держави.

На Заході **зростає занепокоєння тим, що жорсткі мілітарі-методи команди Зеленського в економіці зіб'ють Україну зі шляху лібералізації**. **Тому країни «Великої сімки» тиснуть на український уряд, аби той терміново відновив програму реформ.** Приводи для хвилювання у західних партнерів дійсно є. **Концентрація економіки у руках олігархів змінилась на централізацію в іншому місці – на Печерських пагорбах**.

Війна дозволила владі одним махом завершити «одвічні» баталії навколо компаній «Укрнафта» й «Укртатнафта» та демонстративно «за законами воєнного часу» перевести їх під повний державний контроль. Аналогічні процеси відбуваються з приватними облгазами.

Bloomberg поки не конкретизує, хто ж претендує на статус «нових олігархів» в Україні. Але процеси у «Нафтогазі», який концентрує під своїм дахом все більше активів, аж надто привертають увагу західних партнерів.

Цей монополіст ще на зорі незалежності «випустив у світ» перших українських олігархів. На папері монстр є хронічно збитковим, але при всіх вадах і владах він був і залишається найціннішим активом. І сьогодні, навіть за умов війни, знову дає змогу занурювати руки у глибокі фінансові потоки.

***

№ 1.683

Дайджест подій в Україні та навколо України від 10 червня 2023

Теми доби

🔥 Дніпропетровщина має великі проблеми з водопостачанням через падіння рівня в Каховському водосховищі.

🔥 Генштаб тримає мовчання щодо подій на лінії фронту.

🔥 ООН стверджує, що окупанти не допускають її місію для евакуації мешканців півдня України.

🔥 НБУ, нарешті, звернув увагу на проблему незаконних комісій, які встановлено пунктами обміну валют.

🔥 Депутати так і не зважили на всі зауваження Венеціанської комісії до закону про добір членів Конституційного суду.

⭐ Київ без оголошення відвідав прем'єр-міністр Канади Трюдо.

1. Війна

1-1) Фронт

⭐ Зведення з лінії фронту стають дедалі скупішими. Вранці 11 червня Генштаб повідомив про відбиття атак російських військ на Білогорівку на березі Сіверського Дінця. Спікер Східної групи військ Череватий повідомив, що впродовж доби на певних ділянках фронту в районі Бахмута підрозділи ЗСУ просунулися до 1,4 км, попри активність російської артилерії та авіації. Водночас російська армія і далі атакує в напрямку Костянтинівки та в Мар'їнці на околиці Донецька.

Генштаб мовчить про ситуацію в Запорізькій та на заході Донецької областей. Російські телеграм-канали повідомили, що ЗСУ звільнили с. Благодатне на південь від Великої Новосілки. За інформацією з окупованих територій, російське командування перекидає на цю ділянку фронту велику кількість техніки з лівого берега Херсонської області, а також із території РФ – через Крим та автошляхом через Маріуполь та Мелітополь.

Президент Зеленський на пресконференції з прем'єр-міністром Канади Трюдо повідомив, що ЗСУ вже розпочали контрнаступальні дії, але не конкретизував, на якій ділянці фронту вони відбуваються. Заступник міністра оборони Маляр заявила, що Міністерство надає інформацію про оперативну ситуацію "стільки, скільки потрібно на користь Сил оборони".

⭐ Російська артилерія обстріляла рятувальників на Харківщині. під час гасіння пожежі. Загинув співробітник Держслужби з надзвичайних ситуацій, ще одного – поранено. У Донецькій обл. внаслідок обстрілів поранено 8 осіб, у Херсонській – 5.

⭐ Вночі над Дніпропетровщиною, Харківщиною та Сумщиною було знищено 6 дронів-камікадзе. Речник командування Повітряних сил Ігнат визнав, що ці БПЛА є серйозною проблемою для підрозділів ППО. Він також заявив, що Росія і далі тероризує Україну ракетами через санкції, що не діють.

⭐ Влада Калузької області РФ повідомила про падіння безпілотника в Жуківському районі, який межує з Московською областю.

⭐ Представник Головного управління розвідки Юсов заявив, що Україна досі не знає, де перебувають українські полонені, яких Росія передала Угорщині.

1-2) Тил

⭐ Президент Зеленський оголосив, що станом на вечір 10 червня із зони лиха евакуйовано понад 3 тис. осіб. Він звинуватив окупаційну владу в діях, які спрямовано на збільшення кількості жертв, зокрема, в обстрілах точок евакуації та надання гуманітарної допомоги. Голова Херсонської

обладміністрації Прокудін повідомив, що внаслідок обстрілу травмовано двох волонтерів.

Увечері 10 червня рівень води в дельті Дніпра в районі Херсона знизився до 4,18 м, площа затоплення зменшилася майже 2 рази. На правому березі Дніпра вода спала в селах Ольгинка, Миколаївка та Львово. У районі Нікополя внаслідок підмивання просіла ділянка залізничного полотна, рух поїздів до міста тимчасово припинено.

За інформацією Укргідроенерго, рівень води в Каховському водосховищі на ранок 11 червня впав до 9,4 м і далі падатиме на 6 см на годину впродовж тижня. Міністр охорони довкілля Стрілець стверджує, що з водосховища на ранок 10 червня вилилося 62 % води. Чиновник оцінив у понад 55 млрд грн суму збитків, заподіяних довкіллю внаслідок руйнування греблі.

Екологічна інспекція Південно-Західного округу повідомила про суттєве опріснення води в Чорному морі в районі Одеси. Нацполіція попередила, що внаслідок розливу води на берег Дніпро-Бузького лиману та чорноморського узбережжя винесено різні предмети, вибухонебезпечні тощо. Якість води – набагато нижча нормативної, тому мешканцям варто утриматися від купання в Чорному морі, а також у певних річках, що впадають у нього.

Міністр внутрішніх справ Клименко провів на Дніпропетровщині засідання штабу з ліквідації наслідків підриву греблі щодо забезпечення водою населених пунктів області. Через обміління водосховища без води залишилися практично всі міста та села Нікопольського району. До Кривого Рогу вода надходить у штатному режимі, у певні райони – подається за графіком.За оцінкою директора Укргідроенерго Сироти, Каховську ГЕС повністю зруйновано, причому з нульової позначки, унаслідок підриву стався зсув конструкцій. Сирота повідомив, що в процесі відновлення станції спочатку буде зведено перемичку на місці дамби, щоби зупинити витік води з водосховища. Він також повідомив, що водопостачання Криму Північнокримським каналом остаточно припинено й за наявних умов його відновлення неможливе.

Заступник генерального секретаря ООН із гуманітарних питань Гріфітс стверджує, що внаслідок руйнування греблі було обмежено доступ до питної води для майже 700 тис. осіб. На його думку, аварія спричинить зростання світових цін на зерно. Він також заявив, що окупанти не дозволяють представникам Організації надати допомогу населенню затоплених районів Херсонської обл.

Верховна Рада прийняла звернення до ООН, а також до парламентів та урядів, що входять до Організації країн щодо чергового акту тероризму РФ.

Президент Зеленський у вечірньому відеозверненні заявив, що низка міжнародних організацій та світових лідерів виявили "ганебну байдужість" до людських трагедій та екоциду, вчиненого Росією.

Молдова надішле Україні гуманітарну допомогу. – помпові станції, надувні човни, харчові продукти. Уряд Великої Британії надає допомогу для подолання наслідків аварії на суму £16 млн.

⭐ Верховна Рада ухвалила закон про збільшення відпусток військовослужбовцям до 30 діб. Ще 10 днів відпустки їм може бути надано із сімейних обставин та інших поважних причин.

Також ухвалено закон про подовження на 1 рік терміну переведення на українську мову шкіл, у яких відбувається викладання мовою однієї з країн ЄС. Йдеться про школи Закарпаття, де викладання відбувається угорською мовою.

Прийнято закон про запобігання зловживанням на гуртових ринках електроенергії, який імплементує положення регламенту ЄС про доброчесність та прозорість. Документ визначає поняття маніпулювання цінами та інсайдерської інформації, а також встановлює правила поводження з такою інформацією.

Ухвалено закон про обов'язкову реструктуризацію споживчих кредитів для тимчасово переміщених осіб – на період чинності режиму воєнного стану і 30 днів після його скасування.

У першому читанні ухвалено закон про заборону продажу цигарок у магазинах безмитної торгівлі (Duty Free) на період чинності режиму воєнного стану. Через ці магазини здійснювалася легалізація продажу цигарок без акцизних марок.

⭐ Віцепрем'єр-міністр Федоров повідомив про створення Кабміном міжвідомчої робочої групи з антикорупційних цифрових інструментів. Він стверджує, що діяльність групи нібито дасть можливість заощадити 48 млрд грн бюджетних коштів до 2025 р.

⭐ Венеціанська комісія оцінила зміни до закону про добір суддів Конституційного суду, який є одним із ключових пунктів зобов'язань України до початку переговорів щодо вступу країни до ЄС. Комісія констатувала, що депутати проігнорували її рекомендацію щодо включення до складу Консультативної групи експертів сьомого, незалежного члена. Ба більше, члени Комісії рекомендують вилучити із 10 статті положення про голосування за обраних кандидатів на з'їзді суддів, а також запровадити зобов'язання публікації голосування членів Консультативної групи щодо кожної кандидатури. Комісія наголосила й на позитивних зрушеннях. Законопроєкт

забезпечуватиме пріоритет голосів міжнародних експертів, остаточне відсіювання кандидатів, які не пройшли перевірку доброчесності та призначення заступника в разі самовідведення члена групи.

Нацбанк розширив перелік військових ОВДП, які може бути використано як покриття обсягу обов'язкових резервів. Чиновники регулятора нагадали, що банки можуть покривати "бенчмарк-облігаціями" до 50 % резервів.

Прессслужба НБУ повідомила, що наступного тижня регулятор планує провести зустріч з учасниками ринку обміну валют через проблему з обміном банкнот ранніх років випуску та "зношених" купюр. Чиновники підкреслили, що заборонено стягувати комісію з обміну банкнот із незначними ознаками зношеності, а також купюр старого зразка, які, усе ще є законним способом платежу на території країн-емітентів. Насамперед. йдеться про долари США.

2. Україна та світ

До Києва з неоголошеним візитом приїхав прем'єр-міністр Канади Трюдо. Після переговорів із президентом Зеленським на прессконференції він оголосив про запровадження нових санкцій проти 24 фізичних осіб та 17 компаній та організацій Росії, які сприяють агресії. Він також анонсував надання ще одного пакету воєнної допомоги на суму 400 млн канадських доларів (майже $300 млн), а також участь країни в програмі навчання українських пілотів та танкових екіпажів. ЗСУ отримають від Канади ракети AIM-7 Sparrow та 10 тис. снарядів калібру 155 мм Трюдо заявив, що руйнація Каховської ГЕС є прямим наслідком російської агресії. Зеленський подякував Канаді за лідерство в конфіскації російських активів та передавання Україні важкого транспортного літака Ан-124 російській авіакомпанії "Волга-Дніпро". За результатами візиту Зеленський і Трюдо підписали декларацію, одним із пунктів якої є підтримка Канадою вступу України до НАТО, "щойно з'являться умови". Канада допоможе посилити оборонні можливості України, сприятиме реалізації української "формули миру", посилить санкції, братиме участь у розробленні механізмів примусу Росії до компенсації втрат та збитків від агресії, а також у відновленні України після війни.

Трюдо виступив перед Верховною Радою. Він висловив упевненість у перемозі України, що, на його думку, визначить подальшу історію світу у XXI столітті. Канадський прем'єр повідомив, що країна надасть уже незабаром ще один пакет воєнної допомоги та має намір надалі підтримувати Україну. З його слів, Канада підтримає вступ України до НАТО після перемоги у війні.

Президент Франції Макрон у телефонній розмові з іранським президентом Раїсі попередив його про неприпустимість постачання Росії

дронів-камікадзе, що суперечать вимогам резолюції ООН від 2015 року про "іранську ядерну угоду".

Координатор Ради безпеки при президенті США Кірбі повідомив, що американська влада спостерігає поглиблення військової співпраці Росії та Ірану, зокрема йдеться про виробництво іранських БПЛА на території РФ.

⭐ Білоруський журналіст Мотолько на підставі даних про залізничні перевезення порахував, що Білорусь із початку 2022 р до лютого 2023 р передала Росії понад 131 тис. т боєприпасів.

⭐ Польські фермери розблокували рух вантажівок біля пункту пропуску Ягодин-Дорогуськ. Вони протестували проти відновлення імпорту сільгосппродукції з України.

⭐ Керівник військової розвідки Швеції Нільсон переконаний, що Росія активно протидіє вступу країни до НАТО за допомогою впливу на суспільну думку та провокаціями проросійських організацій.

⭐ МЗС Литви передав генеральному прокурору звернення білоруської опозиції про незаконне переміщення українських дітей на територію Білорусі – за згодою чи з ініціативи президента Лукашенка. Подібні дії кваліфікуються як злочини проти людяності та воєнні злочини.

3. Київ

⭐ Комісія перевірила всі 4,65 тис. притулків та укриттів Києва. Цілком придатними виявилися лише 15 %, ще приблизно 50 % – потребують ремонтів та упорядкування. Вільний доступ забезпечено лише до 44 % укриттів, 21 % може бути відчинено за 5 хв.

⭐ Київ накрила потужна злива, що спричинило підтоплення кількох вулиць. У низці районів столиці випав град.

3. Тренди

⭐ Телеканал Рада в прямому ефірі телемарафону "Єдині новини" показав кадри з російськими рятувальниками на Херсонщині під виглядом інформації про порятунок людей на підконтрольній Україні території.

***

№ 1.684

Короткий та стриманий допис (із позитивними нотками) Купера без нашої преамбули.

Том Купер. Війна в Україні 11 червня 2023: Війна – це вам не відеогра

Схоже, багато хто в Україні та ще деінде вважають мене «песимістом», однак мушу запевнити: як австрієць, я – природжений реаліст.

Проте це неважливо. А важливо зараз те, що все починає повільно прояснятися, незважаючи на те, що українці схильні замовчувати свої досягнення, а росіяни навпаки – вихвалятись «неважливими деталями»

Звісно, в оріхівському секторі передової (про що я описав у звіті вчора) «досі тривають бої». Але зверніть увагу: так само важко було східніше, у районі Великої Новосілки. Адже саме тут одна із українських бригад потрапила під російську артилерію, поки готувалась атакувати, а інша – втратила техніку, намагаючись захопити Новодонецьке... Поміж іншого, саме ці дві невдачі спонукали галасливих вістунів путіна заявити, що «український контрнаступ провалився».

....однак відео можуть бути дуже оманливими, адже в них ніколи не видно передісторію, контекст, а тим більше, що сталось ОПІСЛЯ. До того ж, інколи може виявитись, що закріпитись у певних точках (як, у цьому випадку, в Новодонецькому) не так уже й важливо, як здавалося перед боєм.

Так чи інак, але виявилося, що **два дні тому ЗСУ вщент розбили позиції ВСрф на південь від Великої Новосілки, у результаті чого недобитки 60-го мотострілецького полку панічно відступали в напрямку Старомайорська. Саме це і демонструє прикріплений кадр із відео…**

Агентурна розвідка зазначає, що південний край наступу пройшов аж до Красної Поляни... (щоби зорієнтувати вас: це приблизно половина шляху до Маріуполя).

Звичайно, за традиціями соціальних мереж, «не сфоткався (не зняв відос) — не рахується». Тому будьмо (надзвичайно) обережними і терплячими (ще 3-4 дні), і просто покажімо кадр із відео, на якому показано втечу вцілілих бійців 60-го мотострілецького полку (ВСрф) у напрямку Старомайорська.

> ....а ще проігноруємо той факт, що ці події означають частковий крах першої лінії та прорив другої лінії російської оборони (і це в одному з їх найкраще захищених секторів)....
>
> …або факт про те, що подібні «позитивні» новини надходять з району на південний схід від Вугледара («спойлери, спойлери»)…

Моє твердження може прозвучати цинічно, але якщо подивитись на «великі втрати» (техніки, не людей) трьох українських бригад під час «проривної частини операції» з цієї точки зору, то виглядає, що вони не були марними. Більше того: тепер зрозуміло, чому останнім часом путінська пропагандистська машина розторохтілась про, те як «росіяни героїчно воюють, стійко тримаючи позиції»…

Звичайно, хто я такий, щоб робити такі висновки…

Переклад: Тетяна Саніна

оригінал тут (https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-11-june-2023-wars-are)

***

№ 1.685

Необхідно відселити мільйон людей. На що перетворяться регіони, які живилися з Каховського водосховища

2023-06-12

Олексій ***Кущ***

Знищення Каховської ГЕС - одна з найбільших техногенних катастроф, яка буде мати як короткочасні так і довгострокові токсичні впливи, у вигляді негативних економічних, соціальних та екологічних наслідків.

Епіграф з роману "Перекоп" Олеся Гончара: "Оленчуків виноградник — над самим Сивашем, на пологому схилі, обернутому до сонця. Оленчук розповідає, що ще за його дідів на цих місцях понад Сивашем, де зараз городи та виноградники, була мертва земля, один кермек та смердюг ріс, що його й верблюди не їдять. Мертво було, аж доки один з Оленчукового роду не докопавсь тут до солодкої води. А це, як відомо, тут все: де вода — там життя. Наче й багато її, а не нап'єшся,— дивлячись на залиті Сиваші, з гіркотою каже Оленчук.— "Тому тебе багато й є, що тебе ніхто не п'є",— казали колись чумаки, здивовані тим, що воли їхні не п'ють морської... Через нестачу води

ніяке й дерево в нас тут не росте, одна тільки жилава акація маловоддя наше витримує".

Величезна техногенна катастрофа, викликана підривом російськими окупантами греблі Каховського водосховища, може стати однією з найбільших екологічних "навмисних" аварій першої третини 21 століття.

У пам’яті виринає історія висохлого Аральського моря, рибацькі баркаси на мертвій землі, поселення-привиди та новітня пустеля Аралкум, з якої солоні вітри несуть шкоду всьому живому і у першу чергу – людині.

Спробуємо дослідити цю катастрофу саме у контексті водного дефіциту південного географічного кластеру України у складі трьох областей:

— Херсонської, Запорізької та Дніпропетровської.

Це надзвичайно важливо, адже доступ до водних ресурсів (якісних і у достатньому обсязі) є визначальним для базового стандарту життя. Не кажучи вже про характер аграрного укладу, коли активно використовується зрошувальне землеробство.

Надважливу роль вода грає і для промислового виробництва, формуючи так звану "планку" водомісткості ВВП – особливої ваги цей показник набуває для важкої промисловості, переробки, харчових галузей, які споживають велику кількість водних ресурсів.

Одна з великих ілюзій, яка панує в українському суспільстві, полягає у впевненості, ніби Україна володіє значними водними ресурсами.

Насправді,

— **національна екосистема з "тихими водами та ясними зорями" – це, певною мірою, міф**. В усякому разі – у контексті насиченості саме "водами".

За показником загального обсягу поновлюваних водних ресурсів Україна посідає 57 сходинку світового рейтингу з показником 139 куб км.

Для порівняння:

— у Великобританії – 147 куб км, Туреччина – 200 куб км, Румунія – 211 куб км, Сьерра-Леоне – 160 куб км, Сербія – 162 куб км, Ангола – 148 куб км, Центрально-Африканська республіка – 144 куб км.

Не краща ситуація і з індексом якості питної води.

Тут ми займаємо майже ту саму сходинку – 58-му з індексом 55,1 (100 – максимум).

— А хто ж є нашими сусідами? Йорданія на 59-й позиції, Узбекистан – на 60-й. Вище нас Коста-Ріка.

А чи є такі країни, які отримали показник якості питної води на найвищому рівні у 100 балів? Виявляється такі держави існують і їх досить багато.

Отже, сотню балів у рейтингу отримали: Австрія, Фінляндія, Греція, Ісландія, Ірландія, Мальта, Нідерланди, Норвегія, Швейцарія, Великобританія. Майже до 100 балів наблизились Німеччина, Італія та Швеція.

Принагідно зауважимо, що якість питної води – це здоров'я нації, тривалість життя, повноцінний розвиток дитини та наявність/відсутність певних видів хвороб. Як казав французький мікробіолог і хімік Луї Пастер, 90% своїх захворювань "ми випиваємо".

Але навіть така забезпеченість водними ресурсами в Україні географічно не є рівномірною.

У більшості центральних, південних та східних областей, забезпеченість населення водними ресурсами складає менше 1 тис м куб на рік на одну людину. Це катастрофічно низький показник водозабеспеченості. Наприклад, у вододефіцитній Індії середнє значення цього індикатору складає 2,2 тис м куб на особу.

Більше того, в Україні немає регіонів з високим рівнем водозапезпеченості, лише середній рівень у одній Закарпатській області.

Найбільший дисбаланс між потребою у водних ресурсах та їх наявністю, зафіксовано у Дніпропетровській, Херсонській, Запорізькій, Одеський областях та АРК Крим.

Вказана інформація нам потрібна для розуміння того факту, що навіть за наявності величезних накопичувачів води у вигляді штучних "морів" - водосховищ вздовж русла Дніпра, південний регіональний кластер відчуває колосальну нестачу водних ресурсів.

А наявний вододефіцит додатково погіршується низькою якістю питної води. Її мало і вона неякісна.

Каховське водосховище із обсягом зберігання більше 18 кубокілометрів води – є ключовим елементом водних ресурсів регіонального кластеру, який складається із Запорізької, Дніпропетровської та Херсонської областей України.

Водний потенціал цього регіонального водо-ресурсного ядра постійно скорочувався і лише в останні роки стабілізувався за рахунок призупинки відбору води у Кримський канал: якщо у 1971 році скид води з дамби Каховської ГЕС складав 80 кубокілометрів на рік, то вже у 1991 – лише 42. В 2001 році, цей показник скоротився ще на 39 куб км, а у 2018-му – зріс до 39,6 кубокілометрів.

Водний баланс регіону, як і будь-яка балансова модель, має виходити на нуль у контексті наявності джерел води та її втрат.

Він обраховується за формулою: $0 = X – Y – Z \pm \Delta S$.

де X — кількість атмосферних опадів; Y — водний стік; Z — випаровування; ΔS — зміна запасу вологи в ґрунтах і породах.

Тобто в посушливих регіонах, водний баланс формується за рахунок природніх опадів і цей ресурс води втрачається у вигляді стоку, випаровування та зміни рівня вологості грунтів.

Таким чином, для південних районів, необхідно знаходити інші чинники збільшення водних регіональних ресурсів. Це можуть бути невідновлювальні джерела – артезіанська вода чи зовнішні джерела – надходження води з інших регіонів за допомогою річок та каналів.

Саме для того, щоб зовнішні джерела водопостачання не "зливались" у вигляді стоку води і будувались дніпровські водосховища.

За нерівномірного розподілу водних ресурсів, значної ваги набуває фактор їх мобільності та транзитивності. Він забезпечується за рахунок розгалуженої мережі каналів.

Каховське водосховище живило три основні канали, які являли собою потужні іригаційні мережі:

1) Каховський канал протяжністю 130 км, який має чотири шлюзи-регулятори, 12 випусків води в міжгосподарські канали, та живить водою магістральні канали Приазовської, Сірогозької, Геніческої, Каланчацької і Перекопської зрошувальних систем. Зона його покриття - 195 000 гектарів орної землі.

2) Північнокримський канал протяжністю більше 400 км, який було перекрито після окупації Росією Криму.

3) Канал Дніпро-Кривий Ріг з магістральною довжиною більше 40 км, який живить Південне водосховище об’ємом 57,3 млн м куб, з’єднуючись із річкою Саксаганню у єдину водну систему. Канал дозволяє зрощувати близько 30 тис га орних земель. Цей канал має важливе значення для забезпечення водою міста Кривий Ріг (616 млн м куб міського водозабору на рік).

Таблиця 3. Водогосподарський баланс для
р. Дніпро від греблі Дніпровського водосховища до греблі Каховського водосховища (код М5.1.3.26)
(назва водогосподарської ділянки)
при 95% забезпеченості стоку

Складові водогосподарського балансу	Розрахункові інтервали часу водогосподарського року (місяці/дні)											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	31	28	31	30	31	30	31	31	30	31	30	31
1. Прибуткова частина												
1. Об'єм стоку, що надходить за розрахунковий період з розташованих вище ВГД, Wвх, млн куб. м	2298,9330	2330,2446	2911,9818	3831,5550	2784,2633	2694,4483	1915,7775	1660,3405	1483,1826	1941,3212	2224,7739	2298,9330
2. Об'єм стоку, що формується на розрахунковій ВГД (бічний приплив), Wбіч, млн куб. м	139,9511	117,3810	-44,0348	-946,8534	-548,6196	-530,9221	-425,3483	-373,1517	-259,3698	-225,0694	-83,1015	185,1156
3. Об'єм водозабору із підземних водних об'єктів, Wпзв, млн куб. м	4,9090	4,4940	5,0450	5,1950	5,6960	5,6720	5,6610	5,8750	5,6560	5,2730	4,8180	4,9660
4. Об'єм зворотних вод на розрахунковий ВГД, Wзв, млн куб. м	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080	73,6080
5. Дотаційний об'єм води на ВГД (зовнішні та внутрішньобасейнові перекидання), Wдот, млн куб. м	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
6. Спрацювання (+), наповнення (-) ставків та водосховищ, ±ΔV, млн куб. м	0,0000	0,0000	-4,5850	-4,5850	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	4,5850	4,5850	0,0000
7. Усього по прибутковій частині (наявні ресурси), млн куб. м	2517,4011	2525,7276	2942,0150	2958,9196	2314,9477	2242,8062	1569,6982	1366,6718	1303,0768	1799,7178	2224,6834	2562,6226

Продовження таблиці 3

Складові водогосподарського балансу	Розрахункові інтервали часу водогосподарського року (місяці/дні)											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
	31	28	31	30	31	30	31	31	30	31	30	31
II. Витратна частина												
8. Втрати на додаткове випаровування та льодоутворення з водосховищ (з урахуванням повернення води від розтавання льоду), Wвип, млн куб. м	0,0000	0,0000	4,7225	4,7224	4,7224	4,7224	4,7224	4,7224	4,7225	4,7225	4,7225	0,0000
9. Фільтраційні втрати з водосховищ, Wф, млн куб. м	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518	30,8518
10. Зменшення стоку річки, викликане забором гідравлічно зв'язаних з нею підземних вод, Ws, млн куб. м	0,8345	0,7640	0,8577	0,8832	0,9683	0,9642	0,9624	0,9988	0,9615	0,8964	0,8191	0,8442
11. Перекидання частини стоку за межі розрахункової ВГД, Wпер, млн куб. м	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000	12,6000
12. Забір поверхневих вод, Wвкр, млн куб. м	73,9600	72,8900	80,8400	89,9300	142,1000	114,7000	122,8000	138,0000	120,9000	97,5500	84,7600	75,6500
13. Мінімальний екологічний стік у замикаючому створі, We, млн куб. м	878,5152	2247,4368	1015,1136	603,9360	578,5344	518,4000	699,0624	779,4144	894,2400	991,0080	1314,1440	2209,6800
14. Усього по витратній частині (наявні потреби), млн куб. м	996,7615	2364,5426	1144,9856	742,9234	769,7770	682,2385	870,9990	966,5874	1064,2758	1137,6287	1447,8974	2329,6260
III. Результати балансу												
15. Дефіцит водних ресурсів (-) на ВГД, млн куб. м	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
16. Резерв водних ресурсів (+) на ВГД, млн куб. м	1520,6395	161,1850	1797,0295	2215,9962	1545,1708	1560,5677	698,6991	400,0844	238,8010	662,0891	776,7860	232,9966
17. Транзит стоку на розташовану нижче ВГД з урахуванням мінімального екологічного стоку у замикаючому створі, млн куб. м	2399,1547	2408,6218	2812,1431	2819,9322	2123,7052	2078,9677	1397,7615	1179,4988	1133,0410	1653,0971	2090,9300	2442,6766

Якщо проаналізувати Водогосподарський баланс басейну річки Дніпро, який оприлюднено Держводагентством, отримаємо наступні дані:

— об’єм стоку, що надходить з розташованих вище джерел від греблі Дніпровського до греблі Каховського водосховища складає в середньому 2300-2400 млн м куб на місяць.

Це і є ключовий водний ресурс регіону – надходження води з Дніпра, отже підземні джерела води дають лише 5 млн м куб води.

Середні природні витрати води (випаровування, фільтраційні втрати, тощо) складають щомісяця в середньому 800 млн м куб.

Куди ж дівається різниця для виведення балансу в нуль? Вона поступає у водосховища – середньомісячний резерв водних ресурсів складає до 1 млн м куб з піком у квітні на рівні 2,2 млн та мінімумом у вересні – 0,2 млн м куб.

Млн м куб

.	**Забрано води**	.	.	**Використано води**		.
Область:	**з природни**	**з підземни**	**Всього**	**Санітарні**	**Промисловість**	**Зрошення**
Херсонська	25	13	7,3	5,4	1	1
Дніпропетровська	941	73	672	105	534	21
Запорізька	320	3	234	33	197	3

Вплив втрати Каховського водосховища на різні регіональні частини південного кластеру водокористування, буде неоднорідним.

Розглянемо його у трьох основних аспектах:

1) Санітарні потреби.
2) Потреби промисловості.
3) Потреби зрошувального землеробства.

Найменший вплив буде зафіксовано у Херсонській області. З 25 млн м куб забраної води, майже половина припадає на підземні джерела. Область має значні обсяги як грунтових вод, так і аретзіанських – сам Херсон живиться від сарматського водоносного горизонту.

Витрати води в області складають 7,3 млн м куб і це, передовсім – санітарні потреби. Промисловість та зрошення споживають лише по 1 млн м куб на рік.

Найгірша ситуація буде спостерігатись у Запорізькій області. Тут з 941 млн м куб видобутої води, лише 3 млн м куб припадає на підземні джерела. Основна причина – геологічні особливості регіону у вигляді гранітного кристалічного щиту. В той же час, більшу частину води споживає промисловість – 197 млн м куб з 234. Санітарні потреби теж великі – 33 млн м куб.

Нерівномірно важка водна модель після знищення Каховської ГЕС у Дніпропетровській області. Більші у порівнянні запаси підземних вод (73 млн м куб) мінімізуються значним споживанням – 672 млн м куб, причому, 534 млн м куб йде на промислові потреби, а 105 млн – на санітарні.

У Дніпропетровській області і найбільші потреби у зрошенні – 21 млн м куб на рік.

Тут треба погодитись з екологами і сказати, що на початку свого створення, Каховське водосховище, певною мірою, стало екологічною катастрофою для місцевих екосистем. В історичному аспекті – це місцина Великого Лугу, традиційних територій деякий Запорізьких Січей.

Але така трансформація була логічною у рамках розміщення продуктивних сил тогочасної економіки, зміни сільськогосподарського укладу та структури промислового виробництва у бік важких галузей економіки.

Дніпровські водосховища стали базовим джерелом води у рамках економгеографічного районування - створеного за часів УРСР Донецько-Придніпровського територіально-економічного району.

А отже руйнація ГЕС стала, так би мовити, повторною, техногенною катастрофою антропогенного характеру.

По суті - це руйнація створеної промислової системи розміщення продуктивних сил, яка, незважаючи на її глибоку амортизацію, продовжує виконувати "станову" роль у функціонуванні місцевих територіально-виробничих комплексів.

Для того, щоб її змінити, необхідно кудись виселити приблизно 1 млн людей та ліквідувати сотні надпотужних підприємств.

Частково перейти від поливного землеробства (овочі, пшениця) на вирощування лише посухостійких культур, наприклад, соняшнику (незважаючи на те, що у форматі монокультури, соняшник суттєво виснажує грунти).

Тобто,

1) — якщо перейти у формат природних заказників, козацьких зимівників та степових хуторів з відповідним рівнем антропогенного навантаження (кількість людей, підприємств, міст), природа врегулює сама себе.

Але ,

2) — якщо залишити існуюче антропогенне навантаження за умов водного дефіциту - от тоді це і буде справжня еко-техногенною катастрофою.

Саме тому, для вибору оптимальної моделі подальших дій (відновлення водосховища, перекид води за новими водогонами, будівництво каналу Дунай – Дніпро, тощо), необхідно дати чесну відповідь - чи можливо змінити існуюче розміщення продуктивних сил у середньостроковій перспективі.

Натомість, зараз **у зоні ризику вододефіциту перебувають найбільші міста регіону:**

— Кривий Ріг (більше 600 тис мешканців), Нікополь (більше 100 тисяч мешканців), Марганець (біля 40 тисяч мешканців), Дніпрорудне (18 тисяч мешканців), Енергодар (50 тисяч).

На межі закриття такі промислові флагмани як

— Криворізький металургійний комбінат та Нікопольський завод феросплавів та інші підприємства. Складана ситуація з водозабезпеченням ЗАЕС.

Знищення Каховського водосховища призведе до погіршення вантажної навігації у нижній течії Дніпра.

Більше того, скид води з Каховського водосховища внаслідок прориву дамби за ланцюговим ефектом доміно призведе до зниження рівня води у всіх водосховищах по річці Дніпро для вирівнювання загальної динаміки скиду води в Дінпровський лиман.

Наразі, дніпровські водосховища "притримують" скид для зменшення тиску на заплавні території, але це буде лише короткостроковому часовому інтервалі.

У довгостроковій перспективі, родючим грунтам півдня загрожує перетворення у солончаки, адже тривале використання поливу, коли рослини споживають воду, залишаючи у грунті солі, призвело до критичного накопичення останніх.

— У випадку зникнення поливного землеробства, сольові відкладення почнуть виходити на поверхню, як це вже відбувалось після перекриття північнокримського каналу у декількох районах, які граничать з адміністративною межею АРК Крим.

Це призводить як

1) — до загибель рослин (осмотичний тиск грунтового розчину, коли він перевищує тиск клітинного соку), так і

2) — до утворення на поверхні сольової корки у вигляді сульфатів, хлоридів та карбонату натрію, які потім вітром потрапляють у дихальну систему місцевих мешканців.

Аналогічний негативний вплив на населення (відхилення та вади у розвитку, важкі захворювання дихальних шляхів) спостерігались в Узебкистані під час висихання Аральського моря.

Зважаючи на це, знищення Каховської ГЕС можна розглядати дійсно як одну з найбільших техногенних катастроф, яка буде мати як короткочасні так і довгострокові токсичні впливи, у вигляді негативних економічних, соціальних та екологічних наслідків.

***

№ 1.686

«ICU» І БАНК «АВАНГАРД» «ПРИВЛАСНИЛИ» Й ПУСТИЛИ В ОБОРОТ ГРОШІ ПОМЕРЛОГО «СБЄРБАНКУ РОСІЇ»

2023-06-12

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Двійко чоловіків, 44 і 46 років, замість того щоб боронити неньку коли не власними силами, то хоча б донатом, за державні кошти організували «стартап» і поклали собі в кишені сотні мільйонів гривень.

Просто уявіть, що

> *— «суд накладає арешт на квартиру померлого власника, і поки цей арешт триває, ріелтор, який раніше із цим власником співпрацював, продовжує цю арештовану квартиру здавати в оренду, а грошики класти собі в кишеню».*

На голову не налазить, правда?

Тим не менш,

> **— аналогічна історія відбулася із держоблігаціями померлого російського «Сбєрбанку» в Україні.**

Відповідно до акта банку на кінець дня 25.02.2022 року високоліквідних активів у ньому **було 26,9 млрд грн** (див. документ 1).

1) — Серед них 10,7 млрд грн — облігації внутрішньої державної позики і депозитні сертифікати Національного банку України.

2) — Депозитних сертифікатів з них було близько 1,5 млрд грн, їх НБУ погасив і вони «перетекли» у готівку. А де ж решта?

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «МІЖНАРОДНИЙ РЕЗЕРВНИЙ БАНК»

АКТ прийому-передачі балансу станом на кінець операційного дня 25.02.2022 року

б/н

28 лютого 2022 року

На підставі рішення Правління Національного банку України від 25 лютого 2022 року № 91-рш/БТ «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МІЖНАРОДНИЙ РЕЗЕРВНИЙ БАНК» та рішення виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 25 лютого 2022 року № 131 «Про початок процедури ліквідації АТ «МР БАНК» та делегування повноважень ліквідатора банку» розпочато процедуру ліквідації АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «МІЖНАРОДНИЙ РЕЗЕРВНИЙ БАНК». Проведення всіх операцій по рахункам клієнтів АТ «МР БАНК» призупинено.

Уповноважена відповідальна особа - провідний професіонал з питань ліквідації банків відділу організації процедур ліквідації банків департаменту ліквідації банків Луньо Ілля Вікторович прийняв баланс АТ «МР Банк» станом на кінець операційного дня 25.02.2022 року від Правління Банку у складі: Голови Правління - Князєвої Ірини Олексіївни, Заступника Голови Правління - Адаменка Сергія Івановича, Заступника Голови Правління - Петренка Максима Олександровича, Заступника Голови Правління - Зайця Олександра Олександровича.

Станом на кінець операційного дня 25.02.2022 обсяг активів АТ «МР Банк» становить 34 340 576 145 грн. до складу яких входять:

- високоліквідні активи - 26 967 308 274 грн. (в т.ч. готівкові кошти та банківські метали 1 318 637 037 грн., кореспондентський рахунок в НБУ 3 477 077 745 грн., кошти в банках 11 416 489 829 грн., депозитні сертифікати НБУ та ОВДП 10 755 103 663 грн.)

- кредити клієнтам нетто – 5 361 682 536 грн.

- основні засоби та нематеріальні активи – 1 391 921 546 грн.

- інші активи – 619 663 789 грн.

Обсяг зобов'язань складає 20 941 452 558 грн. (в т.ч. зобов'язання перед клієнтами юридичними та фізичними особами – 5 538 572 998 грн., зобов'язання перед ПАТ «Сбербанк» - 14 889 686 634 грн., інші зобов'язання – 513 192 926 грн.), капітал - 13 399 123 587 грн.

Наявний обсяг високоліквідних активів АТ «МР Банк» станом на кінець операційного дня 25.02.2022 дозволяє виконати всі зобов'язання у повному обсязі,

оскільки на 21 428 735 275 грн. перевищує обсяг зобов'язань перед клієнтами юридичними і фізичними особами, та на 6 025 855 716 грн. обсяг всіх зобов'язань.

Додаток 1 – Баланс станом на кінець операційного дня 25.02.2022 року

Прийняв

Луньо Ілля Вікторович

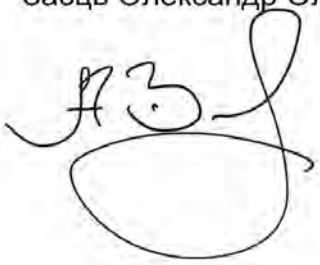
Передав

Князєва Ірина Олексіївна

Адаменко Сергій Іванович

Петренко Максим Олександрович

Заєць Олександр Олександрович

Додаток 1

Балансовий рахунок	Назва розділів	Усього на 25.02.2022 (за 24.02.2022), грн.	Усього на 28.02.2022 (за 25.02.2022), грн.	(+збільшення, - зменшення), 25.02.2022 та 28.02.2022, грн.
10 розділ	Готівкові кошти	1 369 234 543,02	1 310 315 743,02	-58 918 800,00
11 розділ	Банківські метали	8 321 293,75	8 321 293,75	0,00
12 розділ	Кошти в Національному банку України	228 495 200,53	3 477 077 745,12	3 248 582 544,59
14 розділ	Казначейські та інші цінні папери, що рефінансуються Національним банком України, та боргові фінансові інструменти, випущені Національним банком України	13 857 251 041,23	10 755 103 662,51	-3 102 147 378,72
15 розділ	Кошти в інших банках	11 069 442 384,23	11 416 489 829,23	347 047 445,00
18 розділ	Дебіторська заборгованість за операціями з банками	950 571,31	937 406,61	-13 164,70
20 розділ	Кредити, що надані суб'єктам господарювання, які обліковуються за амортизованою собівартістю	5 305 911 402,58	5 311 028 887,56	5 117 484,98
22 розділ	Кредити, що надані фізичним особам, які обліковуються за амортизованою собівартістю	48 814 920,37	50 653 648,71	1 838 728,34
26 розділ	Кошти клієнтів банку	259 988,38	623 794,07	363 805,69
28 розділ	Дебіторська заборгованість за операціями з клієнтами банку	8 987 837,24	4 827 599,12	-4 160 238,12
29 розділ	Кредиторська заборгованість і транзитні рахунки за операціями з клієнтами банку	109 979 438,78	32 439 852,64	-77 539 586,14
31 розділ	Цінні папери з нефіксованим прибутком, які обліковуються за справедливою вартістю через інший сукупний дохід,та похідні фінансові активи,що призначені для обліку хеджування	110 000,00	110 000,00	0,00
34 розділ	Запаси та необоротні активи, утримувані для продажу	114 321 569,13	114 321 569,13	0,00
35 розділ	Інші активи банку	579 546 565,27	354 468 801,48	-225 077 763,79
37 розділ	Клірингові рахунки, суми до з'ясування та транзитні рахунки	42 350,00	58 935,35	16 585,35
38 розділ	Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів	0,00	0,00	0,00
43 розділ	Нематеріальні активи	155 609 536,21	155 609 536,21	0,00
44 розділ	Основні засоби	1 229 720 664,52	1 229 720 664,52	0,00
45 розділ	Інші необоротні матеріальні активи	6 591 345,44	6 591 345,44	0,00
46 розділ	Активи з права користування	111 875 830,39	111 875 830,39	0,00
Активи усього		**34 205 466 482,38**	**34 340 576 144,86**	**135 109 662,48**
16 розділ	Кошти інших банків	14 886 939 531,32	14 889 686 634,12	2 747 102,80
26 розділ	Кошти клієнтів банку	4 940 261 324,62	5 046 816 187,87	106 554 863,25
29 розділ	Кредиторська заборгованість і транзитні рахунки за операціями з клієнтами банку	261 003 569,50	274 114 625,63	13 111 056,13
33 розділ	Цінні папери власного боргу та похідні фінансові зобов'язання	217 641 685,34	217 642 184,76	499,42
36 розділ	Інші пасиви банку	508 447 307,95	508 425 985,01	-21 322,94
37 розділ	Клірингові рахунки, суми до з'ясування та транзитні рахунки	4 745 878,51	4 766 940,55	21 062,04
38 розділ	Позиція банку щодо іноземної валюти та банківських металів	0,00	0,00	0,00
50 розділ	Статутний капітал та інші фонди банку	13 120 102 286,22	13 120 102 286,22	0,00
51 розділ	Результати переоцінки	119 755 409,45	119 755 409,45	0,00
59 розділ	Результат поточного року	146 569 489,47	159 265 891,25	12 696 401,78
60 розділ	Процентні доходи	120 330 545,52	125 509 196,48	5 178 650,96
61 розділ	Процентні доходи	228 101 274,87	237 844 318,15	9 743 043,28
62 розділ	Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	36 265 487,31	36 266 809,76	1 322,45
63 розділ	Інші операційні доходи	2 467 489,43	2 467 489,43	0,00
64 розділ	Інші доходи	8 909 193,23	8 909 193,23	0,00
65 розділ	Комісійні доходи	73 904 434,17	75 175 173,51	1 270 739,34
67 розділ	Повернення списаних активів	27 310,23	27 310,23	0,00
70 розділ	Процентні витрати	64 950 800,51	68 298 187,10	3 347 386,59
71 розділ	Процентні витрати	16 321,95	16 939,27	617,32
73 розділ	Інші операційні витрати	14 824 117,29	14 824 117,29	0,00
74 розділ	Загальні адміністративні витрати	188 280 600,23	188 280 600,23	0,00
75 розділ	Комісійні витрати	29 128 108,24	29 353 790,31	225 682,07
77 розділ	Відрахування в резерви	26 160 742,91	26 084 411,18	-76 331,73
79 розділ	Податок на прибуток	75 554,16	75 554,16	0,00
Пасиви усього		**34 205 466 482,38**	**34 340 576 144,86**	**135 109 662,48**
Фінансовий результат		**146 569 489,47**	**159 265 891,25**	**12 696 401,78**

У відповіді ***Фонду гарантування вкладів фізичних осіб*** на запит ZN.UA, а що ж фонд отримав, прийнявши російський «Сбєр», ОВДП взагалі не згадувалися (див. документ 2).

Після всіх фінансових пертурбацій на 2 травня на накопичувальному рахунку банку в НБУ було вже **16 млрд грн**,

тобто,

— **згадані ОВДП на 9 млрд грн** із погашенням у лютому-березні 2022 року загадково з балансів зникли.

Це наша «квартира» померлого банку.

Електронне повідомлення

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

Видання «Дзеркало тижня»

Юлія Самаєва

samaeva@ukr.net

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб (далі – Фонд) розглянув надісланий Вами запит та повідомляє:

Станом на кінець дня 25.02.2022 р. запитувані Вами активи АТ «МР Банк» (далі – Банк) склали:

- кошти в НБУ (кореспондентський рахунок) – 3 477 077 745,12 грн;
- кошти в інших банках – 11 425 924 911,63 грн;
- готівкові кошти та банківські метали – 1 311 587 736,77 грн.

Надалі, відповідно до законодавства, проводились наступні заходи: інкасація готівкових коштів з подальшим їх зарахуванням на накопичувальний рахунок НБУ, погашення депозитних сертифікатів НБУ, переказ коштів з рахунків ностро при їх закритті. Внаслідок чого залишки готівкових коштів та банківських металів, а також залишки коштів у національній та іноземній валюті на кореспондентських рахунках зменшились, а сума коштів на накопичувальному рахунку Банку в НБУ, відповідно, зросла. Відтак, розподіл вказаних коштів станом на 02.05.2022 р. змінився таким чином:

- кошти в НБУ (накопичувальний рахунок) – 16 826 903 397,98 грн;
- кошти в інших банках – 382 991 367,33 грн;
- готівкові кошти та банківські метали – 249 487 373, 76 грн.

В подальшому частина активів Банку була вилучена на підставі Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11.05.2022 «Про примусове вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів», введеного в дію Указом Президента України від 11.05.2022 №326/2022 (далі — Рішення РНБО) та Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 №815-р «Деякі питання проведення примусового вилучення в Україні об'єктів права власності Російської Федерації та її резидентів» (далі – Розпорядження КМУ). Вилучені активи не включались до ліквідаційної маси.

Вказане Рішення РНБО в частині примусового вилучення коштів АТ «МР БАНК» шляхом їх перерахування до державного бюджету України виконано.

Відтак, твердження джерел, на які Ви посилаєтесь у Запиті, не відповідають дійсності.

Також звертаємо Вашу увагу на той факт, що на даний момент між АТ «МР БАНК» та двома колишніми заступниками голови правління Банку існують судові спори щодо підстав їх звільнення з займаних посад у зв'язку з запровадженням ліквідаційної процедури у Банку.

Стосовно решти активів Банку повідомляємо, що вони були включені до ліквідаційної маси Банку відповідно до приписів ст. 50 Закону «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» (далі - Закон) та нормативно-правових актів Фонду.

Вартість активів Банку за підсумками незалежної оцінки склала 9,73 млрд грн. Найбільшу частку активів Банку, склали кредити, надані юридичним особам, загальною вартістю близько 4,04 млрд грн за оцінкою. Кредити, надані фізичним особам, були оцінені незалежними суб'єктами оціночної діяльності у 87,16 млн грн, а об'єкти нерухомості у майже 1,79 млрд грн. Водночас, остаточну ринкову ціну активів визначать прозорі, конкурентні торги у системі Прозорро.Продажі, які на сьогодні тривають, про що Фонд систематично повідомляє на своєму офіційному сайті https://www.fg.gov.ua/ .

Усі кошти, отримані від продажу та управління активами Банку, спрямовуються на розрахунки з кредиторами цього банку у черговості, визначеній ст. 52 Закону. На сьогодні Банк уже розраховується з кредиторами 7-ї черги (https://www.fg.gov.ua/articles/51463-rozpochinayetsya-zadovolennya-vimog-kreditoriv-7-chergi-mr-banku-kliyentam-yurosobam-bude-viplacheno-2771-mln-grn.html).

Заступник директора-розпорядника **Андрій ОЛЕНЧИК**

Вик.: Невмержицька Т. Б.
Т.: (044)333-35-63

Схоже, весь цей час зазначені цінні **папери були в компанії ICU під арештом**, однак арешт жодним чином не забороняв оперувати коштами,

отриманими від погашення цих паперів, **заробляти відсотки та щедро преміювати** керуючих директорів компанії — **Макара *Пасенюка*** та **Костянтина *Стеценка*.**

Ось вони — наші «ріелтори»!

Про *компанію ICU* ви точно чули.

Створена Валерією ***Гонтаревою*** та Макаром ***Пасенюком***,

> **— вона доволі швидко перетворилася на так званого *«ексклюзивного фінансового посередника для еліт»*(передусім із оточення на той момент президента Петра *Порошенка*) та потужного гравця на ринку держоблігацій.**

Кишеньковий банк ICU — ***«Авангард»***, дякуючи вправному власнику і перебуванню пані Гонтаревої на посаді голови НБУ, з 2015 року почувається більш ніж упевнено. Кінцеві бенефіціари банку — ті ж таки ***Пасенюк*** і ***Стеценко.***

Згідно із законом, 9 млрд грн, вкладені «Сбєрбанком» в ОВДП, **мали би повернутися державі** на спецрахунок у НБУ.

Але «щось пішло не так».

Рішенням столичної прокуратури на запит Нацполіції Подільського району (?!) вони опинилися не на спецрахунку, а під арештом.

Тобто,

1) — всі активи «Сбєру» до держави пішли, а ОВДП — ні.

Оскільки саме *ICU* обслуговувала фінансові операції «*Сбєрбанку*», то

2) — завдяки арешту ОВДП залишилися на рахунках в ICU.

ОВДП, як відомо, це позика державі, і держава в особі Міністерства фінансів цю позику справно повернула, *попри будь-які арешти.*

«Мінфін не мав права не перераховувати коштів за цими ОВДП, а тримачі через арешт не мали права повернути державі цінні папери і покірно приймали оплати. Їх вони також не повертали, бо арешт же ж».

За даними НБУ, кошти, витягнуті з Мінфіну (які, як і все майно «Сбєру», взагалі-то належать державі), ICU пускає в оборот.

Ось наша «здача в оренду».

Ну, дійсно, що тут такого — гроші мають працювати. При цьому схоже на те, що гроші, які вже мігрували на рахунок ICU в банку «Авангард», вкладаються у депозитні сертифікати Нацбанку — улюблений інструмент наших банкірів. Такі собі «швидкі гроші», адже дохідність за депсертифікатами на той момент була 23% річних.

За даними джерела в НБУ, **заробіток на «оренді чужої квартири» вже перевалив за 850 млн грн**.

— Якби на цих ОВДП заробляла не приватна компанія, а держава, то могла б купити мінімум 3,5 тисячі «мавіків-3», наприклад.

Вишенька на торті

— **частково отриманий від цих вкладень дохід 2022 року**, вже за офіційним формулюванням Нацбанку, з яким ми мали нагоду ознайомитися, **«Авангард» спрямував на виплату винагороди** кінцевим бенефіціарним власникам — ***Стеценку*** **та** ***Пасенюку***. Ні багато ні мало — **580 млн грн** на двох. **Поклали грошики собі в кишені.**

Звісно, все це було б неможливо, якби не прокурорський арешт, що фактично подарував ICU гроші, пущені в оборот.

ОВДП «Сбєру» були арештовані за клопотанням прокурора Подільської окружної прокуратури столиці в межах кримінального провадження №42022102070000059, відкритого 14 березня 2022 року (див. документ 3).

Як вбачається з матеріалів, наданих до суду апеляційної інстанції, слідчим Подільського УП ГУ НП у м. Києві здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань за № 42022102070000059 від 14.03.2022 року, за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 191, ч. 2 ст. 110-2 КК України.

Під час досудового розслідування встановлено, що АТ «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784, адреса: м. Київ, вул. Володимирська, 46) серед своїх засновників з часткою 100% має юридичну особу резидента рф - Акціонерне товариство «Сбербанк России» (ГРН: НОМЕР_2, адрес: російська федерація, 117997, м. москва, вул. Вавілова), яке на 50 % +1 акція належить уряду рф.

22.09.2022 року постановою прокурора цінні папери, в тому числі державні цінні папери, які знаходяться на № НОМЕР_1, відкритому на користь Акціонерного товариства «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784) в депозитарній установі ТОВ «Інвестиційний капітал Україна» (код ЄДРПОУ 35649564) визнано речовими доказами у кримінальному провадженні.

23.09.2022 року прокурор Подільської окружної прокуратури міста Києва ОСОБА_8 звернувся до Подільського районного суду міста Києва з клопотанням про накладення арешту на майно.

Метою арешту вказаного майна прокурор зазначив збереження речових доказів, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження.

23.09.2022 року ухвалою Подільського районного суду міста Києва задоволено клопотання прокурора та накладено арешт на майно, яке належить АТ «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784).

Розглядаючи клопотання про накладення арешту на майно, в порядку статей 170-173 КПК України, для прийняття законного та обґрунтованого рішення, слідчий суддя повинен з`ясувати всі обставини, які передбачають підстави для арешту майна або відмови у задоволенні клопотання про арешт майна.

Арешт передбачає заборону розпорядження та користування цінними паперами на підставі першої та третьої частин статті 170 Кримінального процесуального кодексу України.

Тобто,

— йдеться про тимчасове обмеження з метою забезпечення можливої конфіскації.

Мотивація відповідно до даних справи:

«Існування ризику у прийнятті рішень керівництвом (банку. — Ю.С.) на шкоду державній безпеці України».

Про який ризик ідеться, якщо

— вже 25 лютого в банк зайшов Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, розпочавши його ліквідацію і фактично взявши у свої руки всі операційні процеси в банку?

Чому слідчий суддя, як, до речі, і прокурор, у своєму клопотанні взагалі не врахували, що на момент накладення арешту власник майна вже змінився?

Законодавство чітко говорить, що **з дня процедури ліквідації банку припиняються всі повноваження його органів управління**, а керівники банку звільняються з роботи. З початку процедури ліквідації банку всі попередні власники стають колишніми. **Вони без будь-яких арештів обмежені у здійсненні власних корпоративних прав** і на 14 березня вже не мали жодного стосунку до діяльності, контролю та управління «Сбєрбанком».

Та й узагалі,

— за якою схибленою логікою арештовані цінні папери на рахунках приватної компанії перебувають у більшій безпеці, ніж на рахунку у Національному банку України?

Справу, в якій арештовано ОВДП «Сбєру», відкрито слідчим Подільської прокуратури за частиною 5 статті 191 і частиною 2 статті 110-2 Кримінального кодексу України.

Тобто мова про

«привласнення та розтрату майна шляхом зловживання службовим становищем та про фінансування дій, вчинених з метою повалення конституційного ладу або захоплення державної влади в Україні».

Яким боком до цього букета Нацполіція і столична прокуратура? *Якась підозріла підслідність.*

Добре, припустимо, що у Національного антикорупційного бюро України та СБУ вільних рук нема. Але навіщо був потрібен арешт, якщо на той момент у банку вже господарював Фонд гарантування вкладів?

Причому арешт не всіх активів, а саме ОВДП? *Якась підозріла вибірковість.*

Звісно, подібні питання виникли і у ***Фонду гарантування***. Він їх вирішив ставити у Київському апеляційному суді. Але спір програв — ухвала суду (див. документ 4) від 27 грудня 2022 року, остаточна і без права на касаційне

оскарження, зацементувала прокурорський арешт на ОВДП, допоки триває слідство.

YOU CONTROL повне досьє на кожну компанію України

0 800 309 077
youcontrol.com.ua

Супровідна інформація

Дата ухвалення рішення	Дата набрання законної сили	Дата реєстрації
27.12.2022	30.12.2022	02.01.2023

Номер справи	Номер рішення	Форма судочинства	Суддя
758/8351/22	108209945	Кримінальне	Росік Тетяна Володимирівна

Компанії, зазначені в тексті судового документа

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "МІЖНАРОДНИЙ РЕЗЕРВНИЙ БАНК" / 25959784

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КАПІТАЛ УКРАЇНА" / 35649564

Єдиний державний реєстр судових рішень

КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ СУД

Справа № 11-сс/824/4587/2022 Слідчий суддя в 1-й інстанції: ОСОБА_1

Категорія: ст. 170 КПК Доповідач: ОСОБА_2

Єдиний унікальний номер: № 758/8351/22

УХВАЛА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

27 грудня 2022 року місто Київ

Колегія суддів судової палати з розгляду кримінальних справ Київського апеляційного суду у складі:

головуючого судді ОСОБА_2 ,

суддів ОСОБА_3 , ОСОБА_4 ,

при секретарях судового засідання ОСОБА_5 , ОСОБА_6 ,

розглянувши у відкритому судовому засіданні в приміщенні суду апеляційну скаргу представника власника майна Акціонерного товариства «Міжнародний резервний банк» (далі - АТ «МР Банк») - уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів

фізичних осіб на ліквідацію АТ «МР Банк» ОСОБА_7 на ухвалу слідчого судді Подільського районного суду міста Києва від 23 вересня 2022 року, -

за участі:

прокурора - ОСОБА_8 ,

представників АТ «Міжнародний резервний банк» - ОСОБА_9 ,

ОСОБА_10 ,

ВСТАНОВИЛА:

Ухвалою слідчого судді Подільського районного суду міста Києва від 23.09.2022 року частково задоволено клопотання прокурора Подільської окружної прокуратури міста Києва ОСОБА_8 про накладення арешту на майно та накладено арешт шляхом заборони розпорядження та користування цінними паперами, в тому числі державними цінними паперами, які знаходяться на рахунку № НОМЕР_1 , відкритому на користь Акціонерного товариства «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784) в депозитарній установі ТОВ «Інвестиційний капітал Україна» (код ЄДРПОУ 35649564).

Не погоджуючись з таким рішенням слідчого судді, представник власника майна подав апеляційну скаргу, в якій обґрунтував власну позицію щодо звернення до суду в межах визначених законом процесуальних строків та просить скасувати ухвалу слідчого судді Подільського районного суду міста Києва від 23.09.2022 року.

На думку представника оскаржувана ухвала постановлена з істотним порушенням вимог кримінального процесуального закону та за неповного дослідження обставин, з`ясування яких має істотне значення для ухвалення законного, обґрунтованого та справедливого судового рішення, що в свою чергу призвело до порушення прав АТ «МР Банк» та Кабінету Міністрів України.

Мотивуючи апеляційні вимоги зазначає, що вказані слідчим суддею в ухвалі обставини не відповідають дійсності та фактичним обставинам. Зокрема щодо існування ризику у прийнятті рішень керівництвом АТ «МР Банк» на шкоду державній безпеці України. Так 25.02.2022 року виконавчою дирекцією Фонду гарантування вкладів фізичних осіб (далі - Фонд) прийнято рішення № 131 «Про початок процедури ліквідації АТ «МР Банк» та делегування повноважень ліквідатора банку», згідно з яким було розпочато процедуру ліквідації та делегування повноважень ліквідатору ОСОБА_7 . За таких обставин, в силу приписів Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» з дня початку процедури ліквідації банку припиняються всі повноваження органів управління банку, а керівники банку звільняються з роботи. Тобто колишні власники у тому числі з російської федерації з початку процедури ліквідації банку обмежені у здійсненні власних корпоративних прав, тобто не мають відношення до контролю та управління АТ «МР Банк» та його діяльності.

Крім того як стверджує апелянт, не відповідає дійсності твердження слідчого, що кінцевим бенефіціарним власником АТ «МР Банк» є юридична особа, підконтрольна уряду російської федерації, оскільки низкою нормативно-правових актів, спрямованих на примусове вилучення в Україні об`єктів права власності російської федерації та її резидентів, примусово вилучено в тому числі корпоративні права в розмірі 100 відсотків майна та фінансові активи АТ «МР Банк».

Автор апеляційної скарги звертає увагу суду, що розгляд клопотання про арешт майна відбувся без повідомлення та участі представника власника майна, хоча такої вимоги саме клопотання не містить.

Заслухавши доповідь судді, пояснення представників власника майна, які

YouControl - повне досьє на кожну компанію України

підтримали доводи апеляційної скарги та просили її задовольнити в повному обсязі, пояснення прокурора, який заперечував проти задоволення апеляційної скарги та просив ухвалу слідчого судді залишити без змін, вивчивши матеріали судового провадження та перевіривши доводи апеляційної скарги, колегія суддів приходить до наступних висновків.

Згідно з вимогами ч. 2 ст. 395 КПК України ухвала слідчого судді може бути оскаржена протягом п`яти днів з дня її оголошення. Згідно частини 3 зазначеної статті, якщо ухвалу суду було постановлено без виклику особи, яка її оскаржує, то строк апеляційного оскарження для такої особи обчислюється з дня отримання нею копії судового рішення.

Відповідно до положень ч. 1. ст. 117 КПК України пропущений із поважних причин строк повинен бути поновлений за клопотанням заінтересованої особи ухвалою слідчого судді, суду.

Як вбачається зі змісту оскаржуваної ухвали, розгляд клопотання про арешт майна відбувся без виклику та участі власника майна та його представника, а копію судового рішення стороною захисту отримано лише 03.11.2022 року. До апеляційного суду представник направив апеляційну скаргу засобами поштового зв`язку 08.11.2022 року.

Враховуючи вищевикладене, колегія суддів приходить до висновку, що в розумінні ч. 2 ст. 395 КПК України строк на апеляційне оскарження не пропущено, у зв`язку з чим такий строк не підлягає поновленню.

Як вбачається з матеріалів, наданих до суду апеляційної інстанції, слідчим Подільського УП ГУ НП у м. Києві здійснюється досудове розслідування у кримінальному провадженні, внесеному до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань за № 42022102070000059 від 14.03.2022 року, за ознаками вчинення кримінальних правопорушень, передбачених ч. 5 ст. 191, ч. 2 ст. 110-2 КК України.

Під час досудового розслідування встановлено, що АТ «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784, адреса: м. Київ, вул. Володимирська, 46) серед своїх засновників з часткою 100% має юридичну особу резидента рф - Акціонерне товариство «Сбербанк России» (ГРН: НОМЕР_2, адрес: російська федерація, 117997, м. москва, вул. Вавілова), яке на 50 % +1 акція належить уряду рф.

22.09.2022 року постановою прокурора цінні папери, в тому числі державні цінні папери, які знаходяться на № НОМЕР_1, відкритому на користь Акціонерного товариства «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784) в депозитарній установі ТОВ «Інвестиційний капітал Україна» (код ЄДРПОУ 35649564) визнано речовими доказами у кримінальному провадженні.

23.09.2022 року прокурор Подільської окружної прокуратури міста Києва ОСОБА_8 звернувся до Подільського районного суду міста Києва з клопотанням про накладення арешту на майно.

Метою арешту вказаного майна прокурор зазначив збереження речових доказів, які можуть бути використані як доказ факту чи обставин, що встановлюються під час кримінального провадження.

23.09.2022 року ухвалою Подільського районного суду міста Києва задоволено клопотання прокурора та накладено арешт на майно, яке належить АТ «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784).

Розглядаючи клопотання про накладення арешту на майно, в порядку статей 170-173 КПК України, для прийняття законного та обґрунтованого рішення, слідчий суддя повинен з`ясувати всі обставини, які передбачають підстави для арешту майна або відмови у задоволенні клопотання про арешт майна.

Відповідно до ч. 1 ст. 170 КПК України арештом майна є тимчасове, до скасування у встановленому цим Кодексом порядку, позбавлення за ухвалою слідчого судді

YouControl - повне досьє на кожну компанію України

або суду права на відчуження, розпорядження та/або користування майном, щодо якого існує сукупність підстав чи розумних підозр вважати, що воно є доказом злочину, підлягає спеціальній конфіскації у підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, третіх осіб, конфіскації у юридичної особи, для забезпечення цивільного позову, стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди, можливої конфіскації майна. Арешт майна скасовується у встановленому цим Кодексом порядку.

Згідно з ч. 2 ст. 170 КПК України арешт майна допускається з метою забезпечення:

1) збереження речових доказів;

2) спеціальної конфіскації;

3) конфіскації майна як виду покарання або заходу кримінально-правового характеру щодо юридичної особи;

4) відшкодування шкоди, завданої внаслідок кримінального правопорушення (цивільний позов), чи стягнення з юридичної особи отриманої неправомірної вигоди.

Відповідно до ч. 3 ст. 170 КПК України, у випадку, передбаченому пунктом 1 частини другої цієї статті, арешт накладається на майно будь-якої фізичної або юридичної особи за наявності достатніх підстав вважати, що воно відповідає критеріям, зазначеним у статті 98 цього Кодексу

Приймаючи рішення, слідчий суддя місцевого суду зазначених вимог закону дотримався.

Задовольняючи дане клопотання, внесене в межах кримінального провадження № 42022102070000059 від 14.03.2022 року, про накладення арешту на вищевказане майно, слідчий суддя, дослідивши матеріали, додані до клопотання, прийшов до обґрунтованого висновку, що вищевказане майно відповідає критеріям речових доказів у кримінальному провадженні, а тому необхідно накласти арешт на майно.

З урахуванням цього, слідчий суддя, всупереч ствердженням автора апеляційної скарги, встановив належні правові підстави, передбачені ч. 1 ст. 170, ч. 3 ст. 170 КПК України, для задоволення клопотання прокурора та накладення арешту на вищевказане майно, оскільки воно, як вважає колегія суддів, відповідає критеріям ст. 98 КПК України.

Тому доводи представника про те, що матеріали справи не містять підстав вважати, що таке майно відповідає критеріям речового доказу не знаходять свого підтвердження в ході перегляду оскаржуваної ухвали судом апеляційної інстанції.

Крім того, матеріали провадження свідчать, що на цьому етапі кримінального провадження потреби досудового розслідування виправдовують таке втручання у права та інтереси власника майна з метою забезпечення кримінального провадження та збереження речових доказів, а слідчий суддя на даній стадії не вправі вирішувати ті питання, які повинен вирішувати суд при розгляді кримінального провадження по суті, тобто не вправі оцінювати докази з точки зору їх достатності і допустимості для встановлення вини чи її відсутності у фізичної або юридичної особи за вчинення злочину, а лише зобов`язаний на підставі розумної оцінки сукупності отриманих доказів визначити, що причетність тієї чи іншої особи до вчинення кримінального правопорушення є вірогідною та достатньою для застосування щодо неї заходів забезпечення кримінального провадження, одним із яких і є накладення арешту на майно.

Доводи представника про те, що арешт на вищевказане майно накладено безпідставно, не спростовують висновків слідчого судді щодо наявності законних підстав для накладення арешту на вилучене майно на даній стадії досудового розслідування. Крім того, слідчим суддею суду першої інстанції накладено арешт на майно відповідно до вимог ст. 170 КПК України на підставі належно

YouControl - повне досьє на кожну компанію України

досліджених доводів органу досудового розслідування з встановленням наявних у кримінальному провадженні доказів, які вказують на відповідність майна вимогам ст. 98 КПК України.

Арешт майна з підстав передбачених ч. ч. 2, 3 ст. 170 КПК України по суті являє собою форму забезпечення доказів і є самостійною правовою підставою для арешту майна поряд з забезпеченням цивільного позову та конфіскацією майна та, на відміну від двох останніх правових підстав, не вимагає оголошення підозри у кримінальному провадженні і не пов`язує особу підозрюваного з можливістю арешту такого майна.

За таких обставин, колегія суддів погоджується з висновками слідчого судді, що потреби досудового розслідування виправдовують саме такий процесуальний примус як накладення арешту на майно, що надасть змогу виконати завдання, для виконання якого слідчий звернувся із клопотанням.

А тому доводи автора апеляційної скарги про відсутність правових підстав для арешту майна, не є переконливими.

Доказів негативних наслідків від застосування такого заходу забезпечення кримінального провадження як арешт майна, апелянтом не надано та колегією суддів не встановлено.

Істотних порушень норм КПК України, які могли б стати підставою для скасування ухвали слідчого судді не встановлено та не вбачаються такі і зі змісту апеляційної скарги.

Отже, рішення слідчого судді є законним та обґрунтованим, яке ухвалено на підставі об`єктивно з`ясованих обставин, що підтверджені достатніми даними, дослідженими судом, а тому апеляційна скарга навіть з урахуванням усіх викладених в них доводах, задоволенню не підлягає.

Таким чином, колегія суддів вважає, що слідчий суддя обґрунтовано, у відповідності до вимог ст.ст. 132, 170 - 173 КПК України, наклав арешт цінні папери АТ «Міжнародний резервний банк», врахувавши і наслідки від вжиття такого заходу забезпечення кримінального провадження для інших осіб та забезпечивши своїм рішенням розумність і співрозмірність обмеження права власності завданням кримінального провадження, всупереч доводам апеляційної скарги.

Зважаючи на вищевикладене в сукупності з обставинами кримінального провадження, колегія суддів об`єктивно переконана, що слідчий суддя, накладаючи арешт на вказане майно, діяв у спосіб і у межах діючого законодавства, арешт застосував на засадах розумності та співмірності, а тому доводи автора апеляційної скарги стосовно незаконності ухвали слідчого судді слід визнати непереконливими.

Інші доводи апелянта не є безумовними підставами для скасування ухвали слідчого судді.

Істотних порушень норм КПК України, які могли б стати підставою для скасування ухвали слідчого судді, зі змісту апеляційної скарги колегією суддів не виявлено, тому апеляційна скарга задоволенню не підлягає.

Керуючись ст. ст. 170, 171, 173, 309, 376, 404, 405, 407, 422 КПК України, колегія суддів, -

ПОСТАНОВИЛА:

Ухвалу слідчого судді Подільського районного суду міста Києва від 23.09.2022 року, якою частково задоволено клопотання прокурора Подільської окружної прокуратури міста Києва ОСОБА_8 про накладення арешту на майно та накладено арешт шляхом заборони розпорядження та користування цінними паперами, в тому числі державними цінними паперами, які знаходяться на рахунку № НОМЕР_1

YouControl - повне досьє на кожну компанію України

, відкритому на користь Акціонерного товариства «Міжнародний резервний банк» (код ЄДРПОУ 25959784) в депозитарній установі ТОВ «Інвестиційний капітал Україна» (код ЄДРПОУ 35649564), - залишити без змін, а апеляційну скаргу представника власника майна Акціонерного товариства «Міжнародний резервний банк» - уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію АТ «МР Банк» ОСОБА_7 , - залишити без задоволення.

Ухвала апеляційного суду є остаточною й оскарженню в касаційному порядку не підлягає.

СУДДІ:

ОСОБА_2 ОСОБА_3 ОСОБА_4

YouControl - повне досьє на кожну компанію України

Чим керувалися судді? Чому не засумнівалися у діях ані прокуратури, ані слідчого судді?

О, відповідь може стати очевидною після усвідомлення, що

— фактично безкоштовне використання компанією ICU дев'яти мільярдів гривень чужих грошей для власного заробітку залежить від того, скільки триває накладений на них арешт.

Розміри зиску дозволяють ділитися?

Наразі **на всю цю історію відреагував лише Національний банк**.

За наявною у ZN.UA інформацією, яку підтверджує джерело в НБУ, **регулятор відслідкував походження 580 млн грн річних премій Пасенюка та Стеценка.**

> Не пройшло повз регулятора і те, що рішення про преміювання приймалося акціонером банку «Авангард» — WESTAL HOLDINGS LTD, яка на 100% належить ICU Holdings Limited, власники якої — ті ж таки Пасенюк і Стеценко.
>
> Те, що в НБУ стримано називають «конфліктом інтересів» і «недотриманням законодавства та внутрішніх положень банку стосовно політики винагороди», простою мовою зветься — самі собі видали премії.

«Відреагував» банківський регулятор, за нашою інформацією, в межах, так би мовити, свого інструментарію

> — визнав **невідповідність панів Пасенюка та Стеценка «кваліфікаційним вимогам щодо професійної придатності»**. А у банку «Авангард», відповідно, ще в травні затребував знайти заміну їм обом у наглядовій раді банку впродовж трьох місяців.

Втрата ділової репутації та місць у наглядовій раді в обмін на 580 млн грн — не така вже й погана угода.

Особливо в Україні, де інститут ділової репутації — міфічне поняття.

Тим паче що

> 1) — і арешт з усіма його перевагами,
>
> 2) — і контроль над банком та ICU пани Пасенюк та Стеценко, схоже, збережуть.

Ба більше, за інформацією ZN.UA із банківських кіл, навіть нинішнє, доволі м'яке, покарання Нацбанку вони оскаржуватимуть у судах.

Почитайте рішення, яке Фонд гарантування вкладів отримав в апеляції, і зрозумієте, що мають ще й усі шанси виграти.

***

№ 1.687

Короткі, оперативні та важливі апдейти від Тома Купера з його фейсбук-сторінки. Ні, він не буде захоплюватися - просто спокійно констатує, що українці успішно наступають, а росіяни біжать на окремих ділянках... а, може, скоро й побіжать зовсім.

Слава ЗСУ! Що тут ще скажеш?

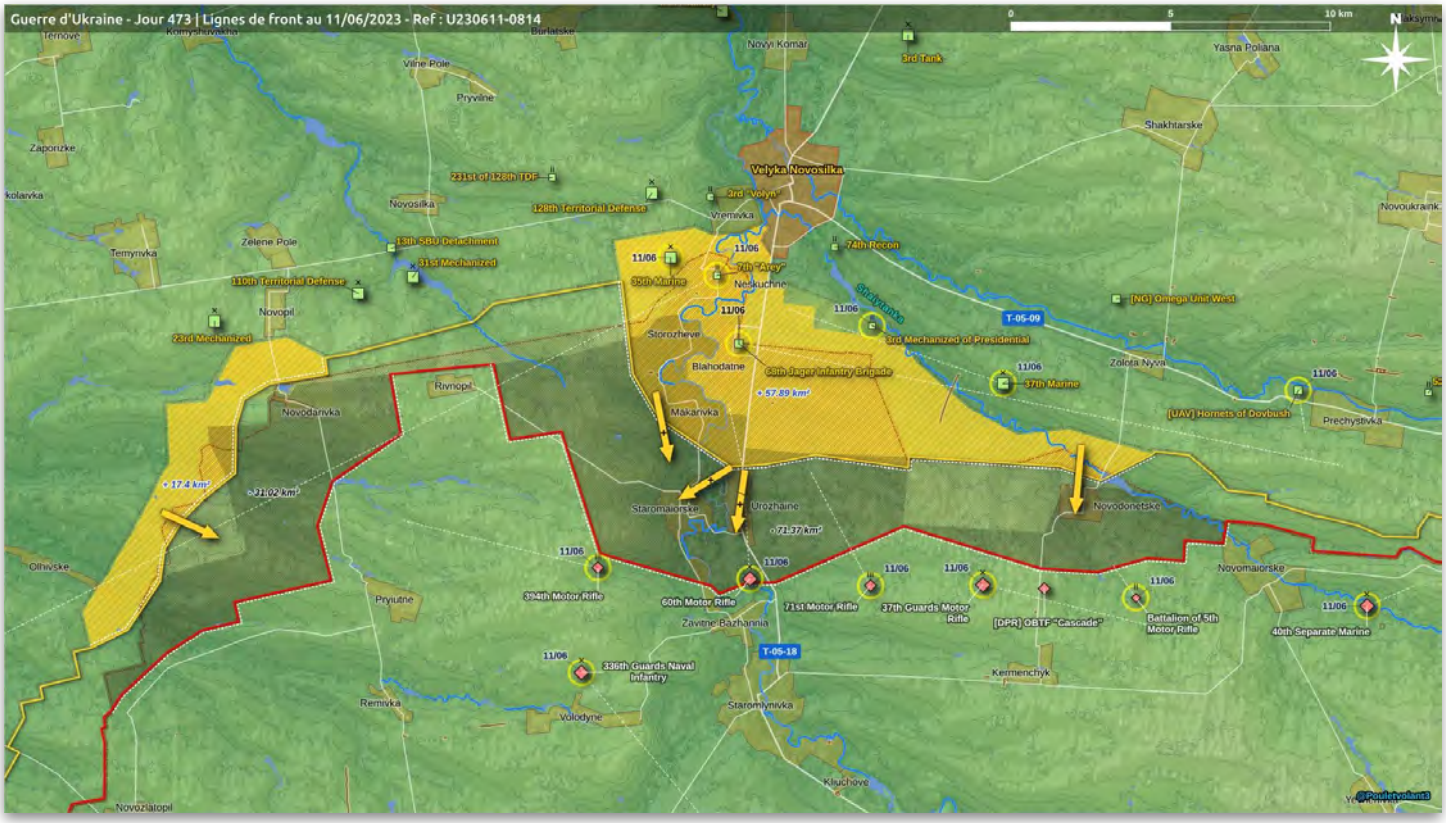
11 червня

https://www.facebook.com/keksifarm.hayday/posts/3441307966139758

(опубліковано близько опівночі 11.06 2023)

Уже пізно, я втомлений, а завтра буде також надзвичайно напружений день. Немає часу малювати карти, тож обійдемося цією:

https://twitter.com/DefMon3/status/1667977837788184576

Отже, **що можна буде почути у «завтрашніх новинах»...?**

Головним чином те, що російські лінії фронту на південь від Великої Новосілки зруйновані на відрізку близько 30 кілометрів. Що росіяни від лінії між Малинівкою (захід) та Кременчиком (схід) тікають на південь. Між цим двома населеними пунктами «величезний безлад», в якому одні росіяни тікають на південь, а підкріплення, що поспішає до них, рухається на північ, і

тих, і тих обстрілюють, а українці намагаються утримувати імпульс і просуватися далі південніше...

Росіяни так швидко тікають, що підірвали дамбу в Георгіївці, намагаючись зупинити український наступ з обох боків Старомлинівки (ціною значних власних втрат у цьому селі, а також тих, кого відрізало повінню).

Ситуація в них настільки критична, що слід очікувати від ґєрасімова чогось типу «оперативної» контратаки, щоб стабілізувати ситуацію. Над півднем Запорізької області, ймовірно, завтра вранці «вишиватиме» ВКС.

...і мова лише про цю ділянку фронту. Я (навмисно) не вдаюся в подробиць розвитку подій у... гм... "районі Вугледару"...

Добраніч.

12 червня

близько 17:00 за Києвом

https://www.facebook.com/keksifarm.hayday/posts/3441757419428146

Аж не віриться, що я це пишу....

Пам’ятаєте, я вчора ввечері «попереджав» про «оперативну контратаку» від ґєрасімова...?

Отже, в останні три дні російську 60-ту ОМСБр і 366-ту бригаду морської піхоти, а також покидьків із "каскаду" було розбито на південь від Великої Новоселівки, в районі «Времівської дуги», як вони це самі називають.

Росіяни впали під українськими обстрілами та штурмами. Всі, хто міг, драпанули на південь — а там гарнесенько потрапили під дружній вогонь від своїх же «недобитків», як видно з цього відео, знятого українським БПЛА:

https://twitter.com/Feher_Junior/status/1668210938074353664

Тим часом, **ґєрасімов перекинув 127-му мотострілецьку дивізію (так, цілу дивізію, а не полк чи бригаду) в контратаку з обох боків Старомайорського**:

— з південного заходу і південного сходу одночасно...

— ...проте **операція зазнала фіаско**.

Західний фланг, розстріляний українською артилерією, згодом натрапив на українські засідки на підході до Сторожевого з південного заходу. Фланг розвалився і відступив.

Східний же фланг напоровся на українців в районі Урожайного, і його так поколошматили, що сьогодні вранці українці звільнили навіть Старомлинівку.

...так дивно, але жодних російських відосиків зараз немає, а українці свої ще, напевне, підвантажують.

Отже, «нічого» не відбулося, і «нічого неможливо підтвердити». ....окрім того, що половина російської блогосфери в сльозах, одні ниють, що Времівської дуги більше немає, інші вимагають наступати на Харків та Київ, щоб помститися... Про все це ви почуєте найближчими годинами і днями …

У мене досі немає часу малювати карти. Тому тут лише карта від ***Poulet Volant***, на якій окреслено територію, про яку йдеться. Досить сказати, що і вона безнадійно застаріла, адже українські війська уже десь у центрі його нижнього краю.

...буде більше, коли я все ж таки знайду трохи часу... (і... нам потрібна нова карта!)

(Ага, на карті застаріла інформація про Рівнопіль: його українці звільнили ще вчора ввечері.)

Дякую за переклад Тетяна Саніна

Дякую за редакцію Antonina Yashchuk

***

№ 1.688

Мінус 450 мільярдів від контрабанди. Мінус 170 мільярдів від офшорних схем. Мінус 140 мільярдів від конвертаційних центрів. Мінус 130 мільярдів від скруток. Мінус 113 мільярдів від контрафакту. Мінус 18 мільярдів від тіньового ринку оренди землі. Це – яма

2023-06-08

Лямець

Якщо опинився у ямі – припини копати.

Це до Данила Гетманцева, до провального Кабміну Шмигаля, до правоохоронців-бізнесменів у погонах. Усе це результати вашої діяльності.

Володимиру Зеленському давно вже час зробити очевидний висновок: якщо оточення дає поради, від яких стає гірше, - треба міняти людей. Тож якщо Данило Гетманцев проводить податкову та митну реформу, а податківці та митники крадуть дедалі більше – час міняти Гетманцева. Якщо правоохоронці борються з корупцією чи зловживаннями, а стає лише гірше – треба міняти правоохоронців. Якщо друзі кажуть "все гаразд", а навколо все руйнується – треба позбавлятися "друзів".

Економіка – це така наука, яку можна звести до однієї лише формули: здорового глузду. Не треба дивитися гарні презентації чи слухати казки про Нью-Васюки. Подивись навколо – все перед очима.

Особливо необхідні порядок та здоровий глузд у чутливих до корупції сферах. Наприклад, у гральному бізнесі з річним обертом під 180 мільярдів гривень. Навести лад на ньому здатні лише повна прозорість та чіткі правила. Доки немає прозорості, нас будуть годувати релізами про неймовірні успіхи – але

ринок з річним обертом 180 мільярдів гривень залишиться годівницею для недоброчесних корумпованих ділків у погонах.

Згадую, як побороли нелегальні гральні заклади за часів раннього Зеленського. Поліція та СБУ мужньо боролися із салонам, а їх лише більшало навіть під час коронавірусу. І лише коли Володимир Зеленський особисто розізлився на міністра внутрішніх справ Арсена Авакова, усі салони прибрали за два дні. Тож питання не в тому, що не можуть. Комусь потрібно саме так.

Щойно завершився черговий переділ грального ринку.

> Він відбувся завдяки санкціям, які наклала РНБО та підписав президент. З ринку випхали єдиного більш-менш прозорого оператора – Parimatch. Його клієнтів віддали конкурентам, а фінансові потоки ринку – державним "Привату" та "Ощаду". Але чи стало краще?

Нардеп Ярослав ***Железняк*** хвалиться надходженнями від "ігорки", проте я не бачу перемоги.

> 851 млн грн надходжень за травень, але у попередні місяці – набагато менше. У квітні десь 450 мільйонів, у березні 400, у лютому 300. Це усе дрібниці, що свідчать про подальшу корумпованість ринку. **Гральний бізнес продовжує не сплачувати податки.**

За іншими даними, **за п'ять місяців гральний бізнес дав 4 мільярди надходжень, разом із ліцензіями.**

Але тут теж не все гаразд.

> Це десь 800 мільйонів на місяць. Якщо втримають темпи, на рік вийде максимум 9 мільярдів (це дуже оптимістично). **Але навіть 9 мільярдів - це лише 5% від обертів ринку.**

Де обіцяні 30 мільярдів?

> 9 - це майже нічого, якщо враховувати величезні оберти ринку. Цього року вони напевно перевищать 200 мільярдів.

Тож де логіка?

У 2022-2023 роках більшість податків грального ринку сплатив саме підсанкційний Parimatch. Разом із ліцензіями він дав до бюджету 51% всіх податків гральної галузі.

> За перший квартал 2023 року - вже 77%. А якщо не враховувати ліцензії – то 95-98%. Тобто, напередодні санкцій саме Parimatch сплачував податки, навіть у найважчі воєнні місяці, навіть коли інші учасники грального ринку не платили. Якщо накладення санкцій відбулося за несплату податків – це надто «дивне рішення».

Висновок: **треба уважно дивитися, хто підсунув це рішення РНБО та президентові.**

Бо тут щось дуже нечисто.

1) — Чи то конкуренти замовили найбільш потужного оператора.

2) — Чи то правоохоронці захотіли "стригти", але не змогли, тому вирішили покарати Parimatch через механізм санкцій.

Це вкрай неважко – у санкційному переліку сотні позицій. Плюс-мінус одна, ніхто не помітить.

Але відповідальність таким чином лягає на РНБО та президента.

Я розумію правоохоронців. Їх дуже бентежить, що вже три місяці компанія не збирається мовчати та приймати санкції як належне. Тож чим далі, тим виразніше виглядає ця справа.

Скільки ще можна тягнути з оприлюдненням доказів, за якими накладено санкції на Parimatch? Якщо компанія дійсно працювала на росію після початку вторгнення, то надайте докази та захистіть ім'я СБУ та РНБО. Але минуло вже три місяці від моменту рішення РНБО. Доказів немає. Правоохоронні органи, зокрема СБУ, так і не відповіли на численні запити компанії та не обґрунтували звинувачень.

Жодних доказів, пояснень та відповідей. Самі лише натяки, що на Parimatch наклали санкції чи то за роботу в рф, чи то за несплату податків. Щодо податків зрозуміло, а от щодо роботи в рф маємо лише виразну позицію компанії. Parimatch стверджує, що невдовзі після початку війни вийшов з росії, відкликав франшизу, відключив свій софт, розірвав угоди з російськими партнерами. Після цього показав корпоративну структуру, з якої не має російських зв’язків. Для цього навіть було створено сайт https://justice4business.com. Компанія публічно озвучила проукраїнську позицію. Потім відкрито позначила юридичну позиції щодо неправомірних санкцій. Перерахувала більше 500 млн грн на потреби ЗСУ та різні гуманітарні проекти.

Якщо треба показати, що Parimatch бреше - саме вдалий час це зробити. Час надати такі дані, щоб раз і назавжди зацементувати довіру до рішень РНБО. Це була б принаймні чітка державна позиція. Наразі у влади позиції немає. Вона опинилася у незручній ситуації. Така поведінка дискредитує сам санкційний механізм, який, відверто кажучи, від початку не є законним. Нагадаю юридичну логіку. Санкції накладаються на осіб та компанії інших країн. А всередині України мають діяти виключно закони України.

Віднедавна на сайті президента є петиція Parimatch , яка набрала потрібні 25.000 голосів. Багато хто з підписантів – це клієнти, в яких через санкції

заморожено гроші на рахунках компанії. Вже три місяці поспіль вони не можуть забрати мільйони гривень.

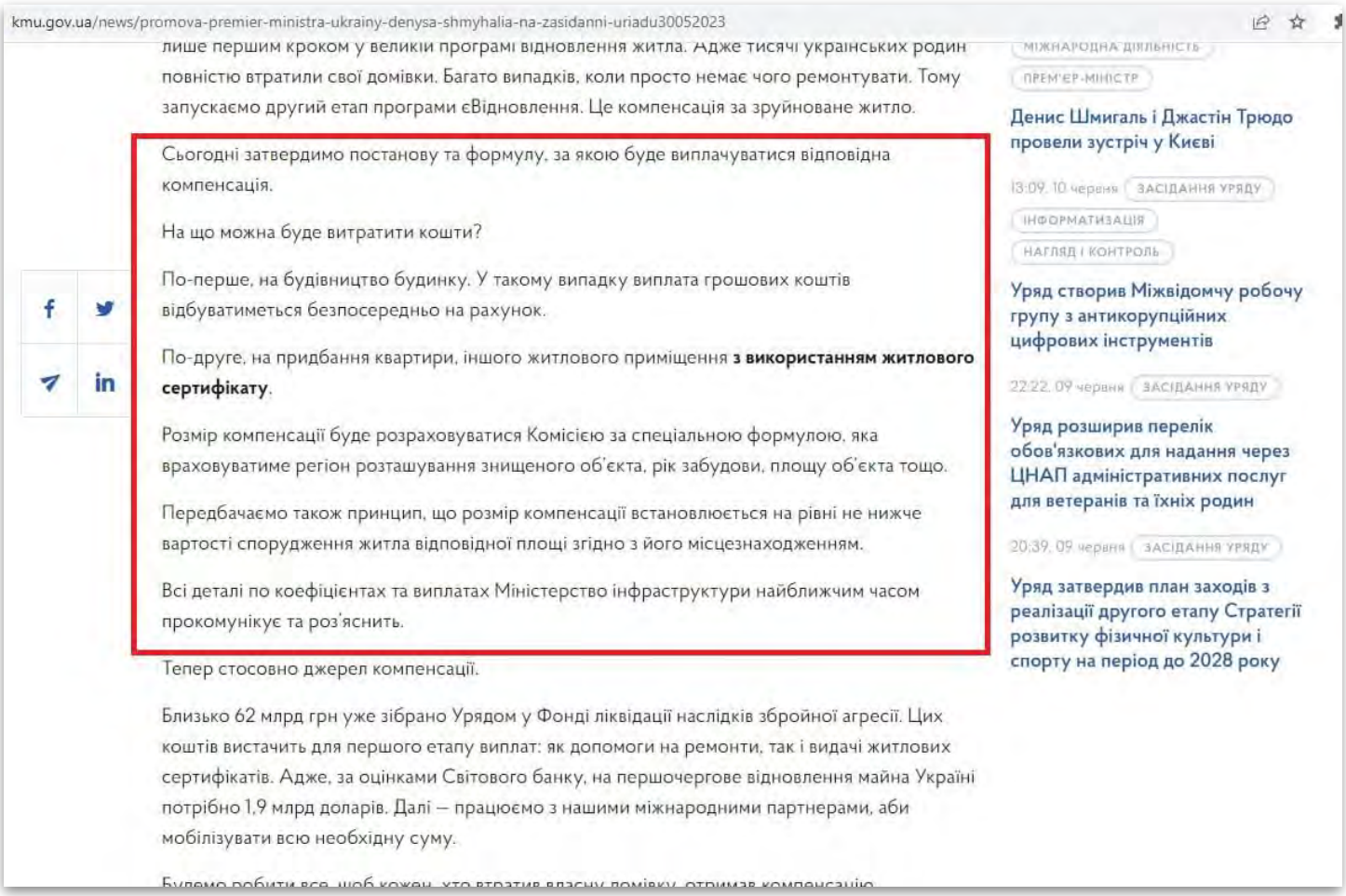
Що далі? Ігнорувати не лише Parimatch, а і підписантів петиції? Дедалі важче приховувати та ігнорувати цю справу.

І тут слово за Володимиром Зеленським. Реакція на петицію – це тест для нього, наскільки він дотримується норм законодавства, поважає волевиявлення людей та демократичні засади українського суспільства. Якщо так, то він упродовж відведених законом 10 днів відправить це рішення на перегляд РНБО щодо скасування санкцій. Це вдала нагода виправити помилку, збільшивши таким чином політичний капітал влади. Звісно, такому перебігу чиниться спротив. Проте якщо Володимир Зеленський хоче на другий термін, можливо та потрібно його долати.

***

№ 1.689

Денис Шмигаль має всі шанси на перемогу в конкурсі "Чиновник із самим довгим "сьогодні" ;)

kmu.gov.ua/news/promova-premier-ministra-ukrainy-denysa-shmyhalia-na-zasidanni-uriadu30052023

лише першим кроком у великій програмі відновлення житла. Адже тисячі українських родин повністю втратили свої домівки. Багато випадків, коли просто немає чого ремонтувати. Тому запускаємо другий етап програми єВідновлення. Це компенсація за зруйноване житло.

Сьогодні затвердимо постанову та формулу, за якою буде виплачуватися відповідна компенсація.

На що можна буде витратити кошти?

По-перше, на будівництво будинку. У такому випадку виплата грошових коштів відбуватиметься безпосередньо на рахунок.

По-друге, на придбання квартири, іншого житлового приміщення **з використанням житлового сертифікату**.

Розмір компенсації буде розраховуватися Комісією за спеціальною формулою, яка враховуватиме регіон розташування знищеного об'єкта, рік забудови, площу об'єкта тощо.

Передбачаємо також принцип, що розмір компенсації встановлюється на рівні не нижче вартості спорудження житла відповідної площі згідно з його місцезнаходженням.

Всі деталі по коефіцієнтах та виплатах Міністерство інфраструктури найближчим часом прокомунікує та роз'яснить.

Тепер стосовно джерел компенсації.

Близько 62 млрд грн уже зібрано Урядом у Фонді ліквідації наслідків збройної агресії. Цих коштів вистачить для першого етапу виплат: як допомоги на ремонти, так і видачі житлових сертифікатів. Адже, за оцінками Світового банку, на першочергове відновлення майна Україні потрібно 1,9 млрд доларів. Далі – працюємо з нашими міжнародними партнерами, аби мобілізувати всю необхідну суму.

Будемо робити все, щоб кожен, хто втратив власну домівку, отримав компенсацію

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР

Денис Шмигаль і Джастін Трюдо провели зустріч у Києві

13:09, 10 червня ЗАСІДАННЯ УРЯДУ

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ

НАГЛЯД І КОНТРОЛЬ

Уряд створив Міжвідомчу робочу групу з антикорупційних цифрових інструментів

22:22, 09 червня ЗАСІДАННЯ УРЯДУ

Уряд розширив перелік обов'язкових для надання через ЦНАП адміністративних послуг для ветеранів та їхніх родин

20:39, 09 червня ЗАСІДАННЯ УРЯДУ

Уряд затвердив план заходів з реалізації другого етапу Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року

2023-06-13

Могильний

"Багато випадків, коли просто немає чого ремонтувати. Тому запускаємо другий етап програми єВідновлення. Це компенсація за зруйноване житло.

***СЬОГОДНІ** затвердимо **постанову** та формулу, за якою буде **виплачуватися відповідна компенсація**."*

(с) Д. ***Шмигаль*** у своїй промові на засіданні Кабінет Міністрів України 30.05.2023

https://www.kmu.gov.ua/news/promova-premier-ministra-ukrainy-denysa-shmyhalia-na-zasidanni-uriadu30052023

Минуло два тижні, але інформація про вкрай важливу постанову Кабміну досі обмежується "сьогодні затвердимо" у виступі Шмигаля.

Так, це далеко не перший випадок, коли Кабмін затверджував всліпу невідомо що, а потім, іноді через місяці, під голосування підкладали документ з такою самою назвою.

Але в даному випадку є нюанс:

— Кабмін був зобов'язаний все це затвердити ще до 22 травня, коли набирав чинності закон про компенсації за зруйноване житло.

Кабмін банально зриває процес відновлення, ігноруючи вимоги Закону.

Якщо з загального "Кабміну" перейти на особистості, то відновлення зриває своєю злочинною бездіяльністю профільний віце-прем'єр та одночасно міністр Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України *Кубраков*, бо саме він відповідав за вчасну підготовку Порядків надання компенсації за зруйноване та пошкоджене житло.

Зверніть увагу:

— навіть і гроші є, щоб розпочати надання компенсацій, але відповідальні особи так зайняті саморекламою власних "успіхів у відновленні", що в них немає часу виконати вимоги Закону задля допомоги українцям, що втратили житло внаслідок війни.

Але якщо хтось думає, що цих кабмінівських діячів звільнить з посад, він глибоко помиляється - все закінчиться черговими побрехеньками із Офіс Президента України, що

— «люди не можуть отримати компенсації внаслідок поганої роботи органів місцевого самоврядування».

— І більшість людей це схаває, замість задатися питанням: "А як ОМС могли компенсації надавати, якщо Кабмін навіть порядок надання цих компенсацій не затвердив?"

P.S.

І не треба розповідати про запуск #єВідновлення.

Ця програма не просто не має жодного відношення до прийнятого ВР закону про компенсації, а прямо цьому закону суперечить.

У Кабміна були повноваження запустити єВідновлення хоч рік назад, але бажання допомогти постраждалим у них тоді не було.

А зараз влада вирішили «кинути громадянам кістку», аби тільки не виконувати власноруч прийнятий спеціальний Закон.

***

№ 1.690

Мінус 450 мільярдів від контрабанди. Мінус 170 мільярдів від офшорних схем. Мінус 140 мільярдів від конвертаційних центрів. Мінус 130 мільярдів від скруток. Мінус 113 мільярдів від контрафакту. Мінус 18 мільярдів від тіньового ринку оренди землі. Це – яма

2023-06-08

Лямець

Якщо опинився у ямі – припини копати.

Це до Данила Гетманцева, до провального Кабміну Шмигаля, до правоохоронців-бізнесменів у погонах. Усе це результати вашої діяльності.

Володимиру Зеленському давно вже час зробити очевидний висновок: якщо оточення дає поради, від яких стає гірше, - треба міняти людей. Тож якщо Данило Гетманцев проводить податкову та митну реформу, а податківці та митники крадуть дедалі більше – час міняти Гетманцева. Якщо правоохоронці борються з корупцією чи зловживаннями, а стає лише гірше – треба міняти правоохоронців. Якщо друзі кажуть "все гаразд", а навколо все руйнується – треба позбавлятися "друзів".

Економіка – це така наука, яку можна звести до однієї лише формули: здорового глузду. Не треба дивитися гарні презентації чи слухати казки про Нью-Васюки. Подивись навколо – все перед очима.

Особливо необхідні порядок та здоровий глузд у чутливих до корупції сферах. Наприклад, у гральному бізнесі з річним обертом під 180 мільярдів гривень. Навести лад на ньому здатні лише повна прозорість та чіткі правила. Доки немає прозорості, нас будуть годувати релізами про неймовірні успіхи – але

ринок з річним обертом 180 мільярдів гривень залишиться годівницею для недоброчесних корумпованих ділків у погонах.

Згадую, як побороли нелегальні гральні заклади за часів раннього Зеленського. Поліція та СБУ мужньо боролися із салонам, а їх лише більшало навіть під час коронавірусу. І лише коли Володимир Зеленський особисто розізлився на міністра внутрішніх справ Арсена Авакова, усі салони прибрали за два дні. Тож питання не в тому, що не можуть. Комусь потрібно саме так.

Щойно завершився черговий переділ грального ринку.

> Він відбувся завдяки санкціям, які наклала РНБО та підписав президент. З ринку випхали єдиного більш-менш прозорого оператора – Parimatch. Його клієнтів віддали конкурентам, а фінансові потоки ринку – державним "Привату" та "Ощаду". Але чи стало краще?

Нардеп Ярослав ***Железняк*** хвалиться надходженнями від "ігорки", проте я не бачу перемоги.

> 851 млн грн надходжень за травень, але у попередні місяці – набагато менше. У квітні десь 450 мільйонів, у березні 400, у лютому 300. Це усе дрібниці, що свідчать про подальшу корумпованість ринку. **Гральний бізнес продовжує не сплачувати податки.**

За іншими даними, **за п'ять місяців гральний бізнес дав 4 мільярди надходжень, разом із ліцензіями.**

Але тут теж не все гаразд.

> Це десь 800 мільйонів на місяць. Якщо втримають темпи, на рік вийде максимум 9 мільярдів (це дуже оптимістично). **Але навіть 9 мільярдів - це лише 5% від обертів ринку.**

Де обіцяні 30 мільярдів?

> 9 - це майже нічого, якщо враховувати величезні оберти ринку. Цього року вони напевно перевищать 200 мільярдів.

Тож де логіка?

У 2022-2023 роках більшість податків грального ринку сплатив саме підсанкційний Parimatch. Разом із ліцензіями він дав до бюджету 51% всіх податків гральної галузі.

> За перший квартал 2023 року - вже 77%. А якщо не враховувати ліцензії – то 95-98%. Тобто, напередодні санкцій саме Parimatch сплачував податки, навіть у найважчі воєнні місяці, навіть коли інші учасники грального ринку не платили. Якщо накладення санкцій відбулося за несплату податків – це надто «дивне рішення».

Висновок: **треба уважно дивитися, хто підсунув це рішення РНБО та президентові.**

Бо тут щось дуже нечисто.

1) — Чи то конкуренти замовили найбільш потужного оператора.

2) — Чи то правоохоронці захотіли "стригти", але не змогли, тому вирішили покарати Parimatch через механізм санкцій.

Це вкрай неважко – у санкційному переліку сотні позицій. Плюс-мінус одна, ніхто не помітить.

Але відповідальність таким чином лягає на РНБО та президента.

Я розумію правоохоронців. Їх дуже бентежить, що вже три місяці компанія не збирається мовчати та приймати санкції як належне. Тож чим далі, тим виразніше виглядає ця справа.

Скільки ще можна тягнути з оприлюдненням доказів, за якими накладено санкції на Parimatch? Якщо компанія дійсно працювала на росію після початку вторгнення, то надайте докази та захистіть ім'я СБУ та РНБО. Але минуло вже три місяці від моменту рішення РНБО. Доказів немає. Правоохоронні органи, зокрема СБУ, так і не відповіли на численні запити компанії та не обґрунтували звинувачень.

Жодних доказів, пояснень та відповідей. Самі лише натяки, що на ***Parimatch*** наклали санкції чи то за роботу в рф, чи то за несплату податків. Щодо податків зрозуміло, а от щодо роботи в рф маємо лише виразну позицію компанії. ***Parimatch*** стверджує, що невдовзі після початку війни вийшов з росії, відкликав франшизу, відключив свій софт, розірвав угоди з російськими партнерами. Після цього показав корпоративну структуру, з якої не має російських зв’язків. Для цього навіть було створено сайт https://justice4business.com. Компанія публічно озвучила проукраїнську позицію. Потім відкрито позначила юридичну позиції щодо неправомірних санкцій. Перерахувала більше 500 млн грн на потреби ЗСУ та різні гуманітарні проекти.

Якщо треба показати, що ***Parimatch*** бреше - саме вдалий час це зробити. Час надати такі дані, щоб раз і назавжди зацементувати довіру до рішень РНБО. Це була б принаймні чітка державна позиція. Наразі у влади позиції немає. Вона опинилася у незручній ситуації. **Така поведінка дискредитує сам санкційний механізм, який, відверто кажучи, від початку не є законним. Нагадаю юридичну логіку. Санкції накладаються на осіб та компанії інших країн. А всередині України мають діяти виключно закони України.**

Віднедавна на сайті президента є петиція ***Parimatch***, яка набрала потрібні 25.000 голосів. Багато хто з підписантів – це клієнти, в яких через санкції

заморожено гроші на рахунках компанії. Вже три місяці поспіль вони не можуть забрати мільйони гривень.

Що далі? Ігнорувати не лише ***Parimatch***, а і підписантів петиції? Дедалі важче приховувати та ігнорувати цю справу.

І тут слово за Володимиром Зеленським. Реакція на петицію – це тест для нього, наскільки він дотримується норм законодавства, поважає волевиявлення людей та демократичні засади українського суспільства. Якщо так, то він упродовж відведених законом 10 днів відправить це рішення на перегляд РНБО щодо скасування санкцій. Це вдала нагода виправити помилку, збільшивши таким чином політичний капітал влади. Звісно, такому перебігу чиниться спротив. Проте якщо Володимир Зеленський хоче на другий термін, можливо та потрібно його долати.

***

№ 1.691

Вже 1,5 року триває війна і стільки ж часу ми живемо в умовах воєнного стану, але до сьогоднішнього дня в нас НЕМА ЖОДНОГО ЗАКОНУ, який би регулював функціонування економіки в умовах воєнного стану

2023-06-11

Вернівський

Також в нас є органи влади, які займаються плануванням воєнних операцій (РНБО, Генштаб), але до цього часу в нас нема Економічного генштабу - тимчасового органу виконавчої влади з надзвичайними повноваженнями, який би займався питанням організації воєнної економіки.

Мовчу вже про те, що за рік війни мало б стати зрозуміло, що Міністерство оборони не витягує цей напрямок і що воно займається виключно закупівлями зброї. Також мало б стати зрозуміло, що Укроборонпром теж абсолютно імпотентна організація. І мало стати зрозуміло, що необхідно до процесу массово залучати виробників з приватного сектору. І цим мав би займатись координаційний Економічний генштаб!

Також за час повномасштабної війни в нас не проводилось жодної системної політики, в рамках якої створювались інструменти та інституції для швидкого переведення економіки на воєнні рейки. Приймались лише точкові рішення: звільнення комплектуючих від податків чи створення платформи Brave 1. В той же час в нас до цього часу нема фінансової організації, яка б фінансувала CAPEX, оборотні кошти, закупівлю іноземного обладнання та комплектуючих. Нема будівельної організації, яка б будувала нові

виробництва. Нема науково-дослідної організації, яка б займалась власними розробками, вивченням російської зброї, координацією існуючих НДІ та R&D центрів. Про що говорити, якщо за рік повномасштабної війни в нас нема таких елементарних інструментів як трансфер технологій та прискорена амортизація.

Тому це і є відповідь для тих в мене постійно запитує: «а звідки ви знаєте, що в нас нічого не роблять?» . Тому що я знаю як має виглядати воєнна економіка. Я розумію, які мають бути створені інструменти, які мають бути інституції. А і розумію як вона має працювати.

А все що зараз відбувається в нас це не воєнна економіка. Це **цивільна економіка, яка функціонує в умовах надзвичайного стану,** але не приведена до умов вирішення проблем, які спровокував цей надзвичайний стан.

***

№ 1.692

Ще одна "квазіліберальна" реформа вийшла на свою пряму

2023-05-22

Кущ

Майже як судова після підозри голові ВС Князєву.

Судячи з оголошень, Україна стала своєрідним заповідником нелегального спирту.

А все починалось із знищення державного Укрспирту у 2019-2020 роках.

Мета тоді переслідувалась ніби корисна:

> **— приватизувати державні спиртові заводи та зменшити рівень нелегального ринку спирту.**

Мовляв,

> **— «приватні власники спиртзаводів будуть контролювати обіг спирту краще за державні фіскальні пости».**

Вся ця "реформа" у "ліберальних білих шатах" відбувалась в інтересах приватних виробників горілки.

Сучасний горілчаний завод - це «державний спирт + вода + маркетинг».

Більшу частину доходу доводилось віддавати державі у якості оплати за спирт.

Вже тоді, я писав, що

> **— приватизація заводів Укрспирту відбувається лише для отримання приватними компаніями ліцензії на виробництво.**

Самі заводи їх не цікавлять.

Так і сталось

> **— після приватизації їх почали різати на металобрухт.**

Натомість,

> **— приватні підприємства почали гнати у прямому розумінні цього слова нелегальний спирт.**

Дивно, чого б це?

Держава позбулась ключового інструменту промислової політики в галузі агропереробки та контрциклічної економічної політики під час кризи.

Адже, **шлях зменшення фізичного обсягу експортованої сировини в умовах логістично-транспортних обмежень лише один - глибока переробка.**

Україна мала розвивати переробку аграрної сировини на трьох рівнях:

1. На мікрорівні: сімейні селянські господарства - надання державою технологічних грантів у вигляді обладнання.

2. На мідлрівні: кооперація декількох середній фермерських господарств - дешеві і довгострокові кредити під купівлю обладнання.

3. На макрорівні: підтримка національних чемпіонів з переробки - кредитування експортних програм та модернізації, підтримка з просуванням товару на зовнішні ринки.

Якщо брати Укрспирт - це виробництва біопалива та спирту.

Перехід 20% ринку моторного палива на біологічні види та домішки.

А у підсумку маємо:

1) заблоковані ринки збуту у країнах-сусідах, де непотрібне наше зерно, хоча був би потрібен український спирт та біопаливо.
2) Невивезений врожай, що псується.
3) Відсутність стимулів у аграріїв щодо нового врожаю.
4) Заповнення внутрішнього ринку нелегальним спиртом.
5) Низький рівень переробки та майже нульовий рівень використання біопалива і це у такій країні як наша.

Отже,

— черговий приклад як приватизація всього і вся не зменшує витрати держави, а зменшує її доходи...

***

№ 1.693

Отже, український наступ розпочався

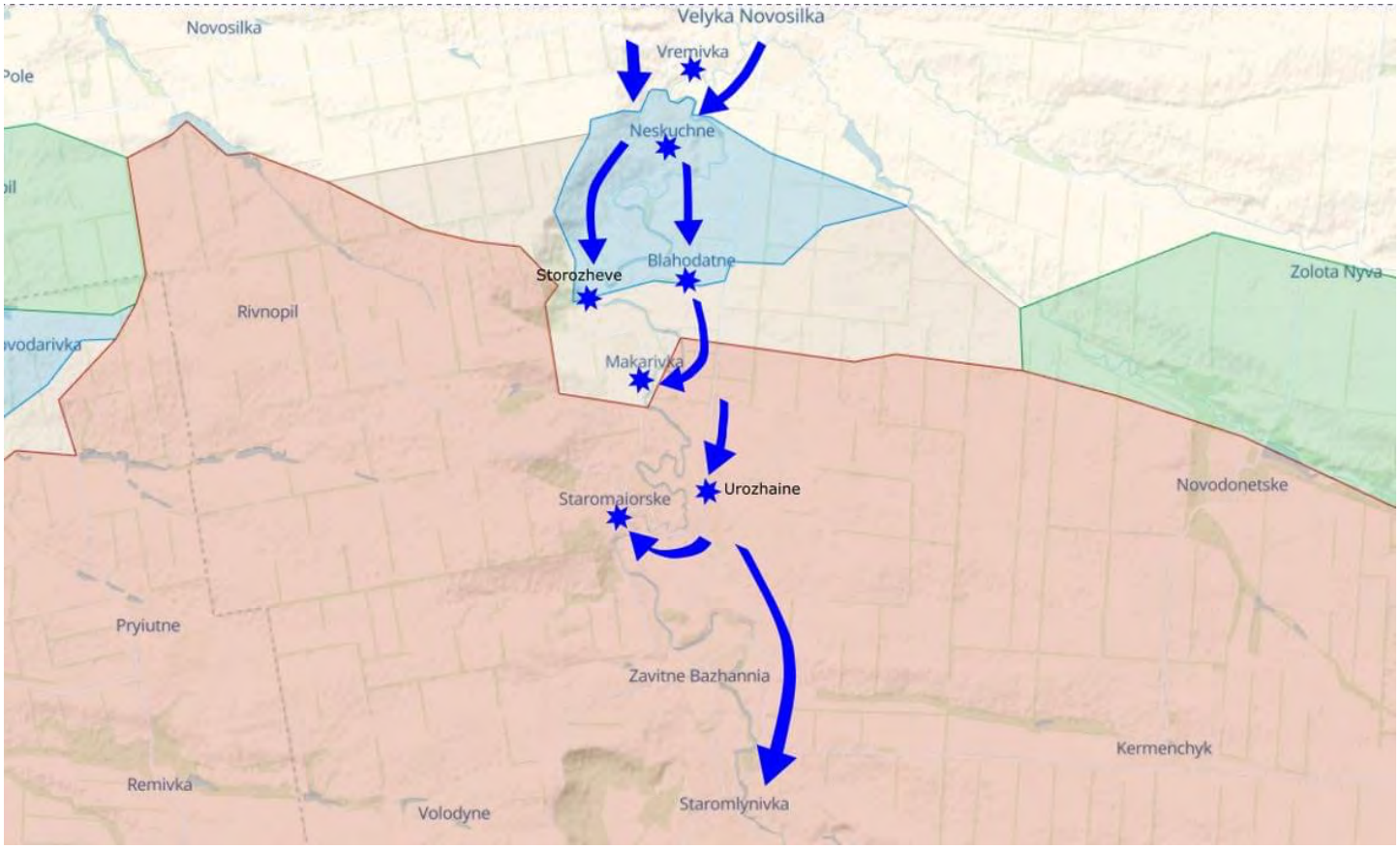
Не всюди вдало, проте значні здобутки вже також є: на південь від Запоріжжя росіяни зазнають значних втрат, перша лінія оборони прорвана й підрозділи ЗСУ зайшли в тил її оборонцям. Під ударами наших воїнів розвалилися дві російські бригади, також знищено командувача 35-тої авіаційної бригади росіян. Чекаємо ще більше хороших новин.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-13-june-2023?utm_source=substack&utm_medium=email

За переклад дякую Dasha Posternak, Anton Shygimaga та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 13 ЧЕРВНЯ 2023

Доброго ранку всім! [Опубліковано 13.06 о 9.49].

У мене знову немає часу, а відбувається всього дуже багато. Тому писатиму «телеграфічно».

ПОВІТРЯНА/РАКЕТНА ВІЙНА

Цієї ночі над Каспійським морем бойовий виліт здійснили 9 Ту-95. Загалом вони вистрелили по Україні 14-ма ракетами Х-101/555. Тим часом із суші запустили 4 «шахіди». Українці повідомили про збиття 10 ракет і одного безпілотника. Щонайменше один снаряд влучив у житловий будинок у Кривому Розі, серед цивільного населення є загиблі та поранені.

На Запорізькому фронті російські ВКС збільшили кількість тактичних авіаударів. Зокрема, Су-34 скидають бомби МПК/УМПК на «підозрілі» будівлі, в яких, як підозрюють росіяни, можуть бути склади, — за 20-40 кілометрів позаду лінії зіткнень в тилу українців. А над лінією фронту і ВКС, і ПС ЗСУ регулярно обстрілюють некерованими бомбами різні позиції (у стилі «насипай і тікай»).

Після того, як російське групування військ «Дніпро» фактично розсипалося після підриву Каховської дамби, ВКС забрали більшість своїх установок ППО від Дніпра і перемістили їх на південь Запорізької області. 9 червня цим скористалися ПС ЗСУ: уразили ракетами Storm Shadow штаб цього групування в генічеському готелі. Кажуть, ВСрф зазнали великих втрат: загинули «сотні» солдатів.

Росіяни заявили, що 9 червня збили один український МіГ-29; українці ж стверджують, що в той самий день було знищено російський вертоліт Ка-52, і ще один 11 червня. Але досі підтверджень жодній із цих заяв я не бачив.

БИТВА ЗА ДОНБАС

Куп'янськ-Сватове... росіяни стверджують, що в цьому районі формується нова атака українців. Друга сторона мовчить.

Бахмут... ЗСУ і далі просуваються на північ і на південь від зруйнованого міста, завдаючи ВСрф важких втрат. На півночі українці дійшли до Берхівки, а от на півдні бої тривають усе ще на підступах до Кліщіївки.

Авдіївка... ЗСУ атакують у трьох точках (двох на північ від міста і одній на південь), відволікаючи увагу противника.

ЗАПОРІЗЬКИЙ ФРОНТ

Оріхів... На жаль, 33-тя і 47-ма бригади ЗСУ не змогли прорватися. Два дні тому вони атакували з Лобкового в південно-західному напрямку і спромоглися дійти аж до Лугового. Але там їх відкинули й довелося повернутись у вихідну точку. Втім, постійні атаки українців у цьому районі, хоч і «коштують» «Леопардів» і «Бредлі», змусили 58-му загальновійськову армію перевести 22-гу бригаду спецназу з другої лінії оборони на першу. За іронією, увага російських і західних медій прикута саме до цього відрізку фронту, адже «тут воюють Леопарди» — а в росіян назбиралася вже ціла купа фоточок і відосиків...

Гуляйполе... Ситуація схожа: ЗСУ змогли відкусити тут лише невеличкі шматочки.

[ЗОБРАЖЕННЯ 1]

Інженерна система дистанційного мінування (ІСДМ) «Землеробство», російська РСЗВ, що мінує території – одна з основних причин невдачі кількох атак ЗСУ на півдні Запорізької області. По суті, щойно росіяни виявляють новий механізований наступ українців, вони використовують цю систему для мінування додаткових полів. Коли українці натрапляють на мінне поле, їхня техніка зазнає пошкоджень і зупиняється, тоді росіяни викликають ударні гелікоптери Ка-52, а також завдають артилерійських та авіаударів.

Велика Новосілка… чи, як кажуть росіяни, «Времівський виступ»… тут новини для ЗСУ в останні кілька днів – найкращі. По суті, мотопіхотна група – а також механізовані формування ЗСУ – прорвали оборону «не-видовищною» піхотною атакою, і тепер чинить ґвалт у російських тилах.

На жаль, мапа подій за останні чотири дні, створена Доном Гілом, – не повна, та менше з тим, наводжу її нижче. ЗСУ здійснили серію нічних атак вздовж

східного берега річки Мокрі Яли: зазвичай вони починали наступати на південь, а потім звертали на захід – і тоді вже на північ, прямісінько до російських тилів. Що найцікавіше: по річці проходить стик між 58-мою загальновійськовою армією (ЗВА, західний берег) та 35-тою ЗВА (східний берег). Тому цей наступ захопив росіян зненацька і призвів до великих втрат. Наприклад, першим перебили гарнізон ЗСрф у Нескучному – він налічував 200 осіб: 60 підтверджених вбитих, 2–3 полонених, інші втекли. Те саме відбувалося і в Благодатному, Макарівці, Старомайорському та Урожайному. В підсумку, 60-та мотострілецька бригада та 336-та бригада морської піхоти [обидві – ЗСрф] були понівечені та розвалилися. Коли їхні колони розсипом почали тікати дорогою, що йде вздовж західного берега Мокрих Ялів, то потрапили в засідки на різних ділянках і зазнали додаткових втрат…

[ЗОБРАЖЕННЯ 2]

Щось подібне сталося так само коли росіяни задіяли свої «оперативні резерви» у вигляді 127-тої мотострілецької дивізії – між третьою лінією оборони та околицями Старомлинівки – і 10 червня наказали їм іти в контратаку. ЗСУ вчасно помітили цей маневр, тож дивізію накрили щільним артилерійським вогнем ще на етапі формування у порядки, через що вона зазнала численних втрат у танках, ББМ та гарматах.

Менше з тим, росіяни все-таки контратакували.

— Одна «клешня» рухалася на північ у напрямку Старомайорського та мала на меті відновити контроль над Сторожевим. Там росіяни зіштовхнулися із піхотою української тероборони, потрапили у засідку і зазнали великих втрат.

— Друга «клешня» рухалася на схід від річки і намагалася завдати удару по підрозділах ЗСУ зі сходу, але втрапила у засідки та наскочила на міни, тож зазнала важких втрат. Ба більше, українці (схоже, 35-та бригада морпіхів і 3-тя механізована) згодом звільнили Новодонецьке та вдарили у східний фланг російської контратаки…

Нарешті, чи-то 10-го, чи-то 11-го червня 127-ма [МСД ЗСрф] контратакувала в районі Макарівки – і знову зазнала важких втрат, давши українцям таким чином нагоду відновити свій наступ і дістатися Старомлинівки – це їм вдалося зробити вчора вранці. Відтоді у цьому селі (чи пак містечку) тривають важкі бої.

Крім того, українці завдали удару по штабу 35-тої армійської авіаційної бригади та ліквідували її очільника генерал-майора сергія горячева (який, за чутками, був вправним полководцем).

Примітка: чи то в Бахмуті, чи в районі Великої Новосілки – однаково цікаво спостерігати, як піхота ЗСУ працює багато краще за їхню зброю, вдень і вночі,

в статиці чи в маневреному бою (справді легко долаючи все, що росіяни кидають їм назустріч), як це часто буває в цій війні...

Вугледар... є чимало повідомлень про запеклі бої на південний схід від міста, десь між Благодатним і Волновахою. Судячи з усього, ЗСУ могли досягти району Благодатного ще 7-8 червня, до того, як ЗСрф почали контратаку зі сходу (з резервами, перекинутими з Донецької області). Ця контратака, мабуть, була частково успішною в плані уповільнення українського наступу, проте згодом була зупинена, а війська, про які йдеться, були передислоковані на оборонні позиції на південь від Волновахи. Наразі це все, що я знаю .

ДНІПРО

Оскільки я не страждаю на «нє всьо так адназначнєцтво» і не змушений повідомляти лише те, що мій продюсер і його режисер вважають за доцільне (чи вважають «новиною» чи «не новиною»), дозвольте мені нагадати вам про катастрофу, яку спричинили російські покидьки, замінувавши Каховську греблю.

Кілька днів тому руйнування та інші наслідки повені, серед яких мало живих тварин, але повно трупів, сягнули Одеської області (так-так, 140 кілометрів), але наразі рівень води стрімко падає. Це прикро, утім саме відхід води оприявнює нечувані маштаби цієї катастрофи. Насамперед в районі Олешків, де тільки вчора хтось нарахував щонайменше 90 тіл потонулих цивільних осіб.

Каховський басейн/море стрімко зникає, Кримський канал теж: він перестав текти. Тим часом, відповідальна російська наволоч - угруповання військ «Дніпро» – підтверджує, що також зазнала десятки втрат через дії власного командного складу (коли їхні позиції були змиті потоками води), але продовжує обстрілювати українських та іноземних рятувальників, які здійснюють евакуацію людей і тварин, або їхні пункти посадки/висадки в районі Херсона – і це щодня, за першої-ліпшої нагоди.

[ЗОБРАЖЕННЯ 3]

російська міна вибухнула поблизу човна рятувальників, що розшукують людей, які вижили після повені, спричиненої підривом росіянами Каховської дамби…

.... рятувальні команди з різних країн (наприклад, Польщі) тим часом дісталися до Херсонської області й допомагають, чим можуть, тоді як УВКБ ООН не може навіть згадати, яка сторона обстрілює рятувальників...

***

№ 1.694

Дайджест подій в Україні та навколо України від 12 червня 2023

Головне

📌 Всі казки "експертів","балакучих голів" і блохерів про те, що удари по Україні ось-ось скінчаться, були брехнею Це було зрозуміло всім притомним людям. Дебіловізор працює, кількість баранів та овець не зменшується. Тому ракети й дрони прилітатимуть і далі.

📌 Чи є наступальні дії в районі Великої Новосілки справжнім наступом, я наразі сказати не можу. Побачимо за певний час. Поки наші хлопці потроху просуваються вперед, попри шалений спротив окупантів.

📌 Як я і говорив, підрив греблі Каховської ГЕС не став катастрофою. Але є й надалі буде великою техногенною аварією, наслідки якої ми вигрібатимемо десятиріччями.

📌 Ватажок стада занепокоєних гутерріш підтвердив, що від імені й за спиною України зробив певні пропозиції хуйлу. Але виявилося, що Україна на це не погодилася, Хоча Зеленський весь час хитається. Він би погодився. Але прагне залишитися на сцені.

📌 Чи запросять Україну до НАТО на саміті у Вільнюсі - ні.Чи буде якась інша пропозиція? як на мою думку, пообіцяють зброю. І щось скажуть обнадійливе, але таке, що не буде обіцянкою до вступу.

📌 Попи рпц фсб так і не віддали ключі від будинків Лаври. Але віддадуть, Проте вереску буде на весь хуйлостан.

Теми доби

🔥 Російський ракетний удар житловому будинку в Кривому Розі забрав не менше ніж 10 життів.

🔥 Українські війська й далі ведуть наступальні дії на південь від Великої Новосілки.

🔥 8 Травня офіційно оголошено Днем пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.

🔥 Вода в нижній течії Дніпра поступово спадає, влада розпочала ліквідацію наслідків руйнування греблі Каховської ГЕС.

🔥 Монастир УПЦ [МП] так і не передав заповіднику ключі від усіх будівель Києво-Печерської Лаври.

🔥 Країни-члени НАТО не можуть визначитися з перспективою членства України.

🔥 Генсек ООН Гутерріш підтвердив зобов'язання перед Росією за "зерновою угодою".

🔥 Помер друг Путіна, колишній італійський прем'єр-міністр Берлусконі.

Війна

1-1) Фронт

⭐ Генштаб у ранковому зведенні 13 червня повідомив, що впродовж доби на лінії фронту сталися 26 зіткнень. Наступальні дії російських військ у с. Білогорівка на Сіверському Дінці та на околицях Авдіївки успіху не мали Заступник міністра оборони Маляр стверджує, що українські війська за тиждень звільнили 16 км² у районі Бахмута. ЗСУ відбили 14 атак у Мар'їнці. Тривають запеклі бої в районі Великої Новосілки, де українські підрозділи таранять російську оборону. У с. Благодатному відбито кілька контратак. Підтверджено звільнення с. Макарівка.

⭐ Російські ЗМІ підтвердили знищення ударом далекобійної української артилерії начальника штабу 35-ї загальновійськової армії генерал-майора Горячова, який певний час командував російським угрупуванням у Придністров'ї.

⭐ Президент Зеленський після засідання Ставки верховного головнокомандувача заявив, що втрати ворога є "саме такими, які нам потрібні". З його слів, бої точаться жорстокі, "проте просування є, і це є надважливим". Західні ЗМІ по-різному оцінюють результати наступу українських військ: оцінки коливаються від оптимістичних до вкрай негативних, оскільки українські війська під час боїв зазнали тяжких втрат у живій силі та техніці. Зокрема згадується розгром української колони, яка висувалась у напрямку на Токмак.

⭐ Російська авіація атакувала 3 керованими авіабомбами приватні будинки в Оріхові Запорізької обл., унаслідок чого загинув чоловік, ще одного поранено. У Костянтинівці на Донеччині під час артобстрілу парку та приватного житлового сектору загинув чоловік, ще 2 людей дістали поранень. В Авдіївці внаслідок влучення авіаційної ракети в багатоповерхівку поранено

2 людей. За інформацією обладміністрацій за добу в прифронтових регіонах загинули щонайменше 9 людей, ще 38 цивільних осіб – поранено. Інтенсивність російських ракетно-бомбових атак із повітря останніми днями помітно збільшилася практично на всій лінії фронту в Донецькій обл. та в ближньому тилу.

⭐ Росія вночі завдала ще одного удару по Україні ударними БПЛА та крилатими ракетами. Підрозділи ППО знищили 11 із 15 крилатих ракет Х-101/Х-555, які було запущено з російських літаків, і лише 1 із 4 дронів-камікадзе типу Shahed.

Одним з об'єктів атаки був Кривий Ріг, де ракети влучили в житлову 5-поверхівку та автопідприємство. Загинули принаймні 10 осіб, приблизно 30 – поранені, розбір завалів триває. Унаслідок атаки БПЛА частково зруйновано цивільну інфраструктуру в Харкові. 2 ракети "Калібр", які було запущено з акваторії Чорного моря, вибухнули біля житлових будинків на Харківщині. Повітряні цілі над Київщиною знищено.

Британська розвідка вважає, що окрім збільшення постачань дронів літаками та Каспійським морем, Іран допомагає Росії будувати завод для їхнього виробництва.

За інформацією Центру національного опору Міноборони, російське командування перебазувало до Брянської області з Краснодарського краю берегові ракетні комплекси "Бал". Вони запускають ракети Х-35/Х-35У з дальністю враження від 120 до 250 км, що дає змогу завдавати ударів по центральній частині України та Києву.

Президент Зеленський оголосив, що на підставі доповіді про стан укриттів у Києві та інших містах країни буде підготовлено "проєкти рішень" щодо забезпечення належного рівня захисту, а також про покарання чиновників, які є винними в ситуації, що склалася. Міжвідомча комісія перевірила майже 63 тис. укриттів у країні. Приблизно третина з них виявилися зачиненими або непридатними для використання.

⭐ Головне управління розвідки повідомило, що окупанти замінували завод "Кримський титан" в Армянську на півночі Криму. Вибух матиме наслідком техногенну катастрофу, оскільки у виробництві використовується понад 200 т аміаку. Токсична хмара від вибуху може накрити не лише Армянськ, а й увесь північний Крим та південь Херсонської обл.

2. Тил

⭐ Президент Зеленський підписав закон про День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років. Його відзначатимуть 8 травня і оголошено вихідним днем.

Верховна Рада провалила урядовий законопроєкт про поглинання держкомпанії "Магістральні газопроводи України" держкомпанією "Оператор ГТС України".

Ухвалено закон про захист прав споживачів. Чиновники уряду стверджують, що він гармонізує українське законодавство із європейськими нормами.

За основу прийнято законопроєкт про торгівлю сигаретами в магазинах безмитної торгівлі Duty Free. На час воєнного стану буде заборонено продаж понад 2 пачок цигарок іноземного виробництва на 1 чек. Реалізацію вітчизняних цигарок документ планує повністю заборонити, щоби перекрити канал розповсюдження контрафактної продукції.

Профільний комітет Верховній Раді не встиг розглянути закон про скасування пільгового оподаткування для фізосіб-підприємців та поновлення перевірок бізнесу, тому ці "новації" з 1 липня запроваджено не буде. Голова комітету, депутат від президентської партії "Слуга народу" Гетьманцев заявив, що затримка пов'язана із "суто технічними" причинами, і закон набуде чинності не пізніше 1 серпня.

МВС повідомило, що внаслідок підриву дамби Каховської ГЕС та повені внаслідок цього загинули не менше ніж 10 осіб, 42 цивільних осів оголошено зниклими безвісти, серед них – 7 дітей.

На Херсонщині вода вже спала до позначки 2,7 м. У низці населених пунктів влада вже розпочала відновлювальні роботи, відкачування води та відновила електропостачання. Голова військової обладміністрації Прокудін повідомив, що на засіданні ради оборони області прийнято рішення про заборону в'їзду громадян до певних районів та про збільшення тривалості комендантської години. Рада визначила процедуру огляду місцевості та заборонила купання громадян у водоймах для запобігання спалаху інфекційних захворювань.

Генштаб стверджує, що в затопленому місті Гола Пристань окупанти евакуюють мешканців лише за викуп, водночас відбирають та знищують їхні паспорти, свідоцтва про народження та інші українські документи. Мешканців переселяють до Криму чи Краснодарського краю.

Держприкордонслужба повідомила про зростання мінної небезпеки на узбережжі Одеської області через розмиття мінних полів на лівому березі Дніпра, які встановили російські війська. Міни дрейфують за течією і Дніпро-Бузьким лиманом потрапляють до Чорного моря. Вони часто-густо детонують у воді при зіткненні з іншими предметами, їх викидає на берег хвилями разом зі сміттям.

Генеральний директор МАГАТЕ Гроссі вирушив до України. Він планує зустрітися з президентом Зеленським та представити програму безпеки

Запорізької АЕС з огляду на падіння води в Каховському водосховищі після руйнування греблі. Супутникові світлини демонструють, що за тиждень після прориву греблі ГЕС на греблі ставка-охолоджувача АЕС утворився сухий перешийок, а площа самої греблі суттєво зросла. Навколо міста-супутника Енергодару вода, що відступила, оголила сотні мін, які заклали окупанти для протидії українському десанту.

Чиновники Міністерства агрополітики оцінили збитки меліоративної системи через підрив дамби на суму понад 150 млрд грн. Пресслужба міністерства наголосила, що Каховське водосховище було джерелом зрошення 3 областей – для 94 % систем у Херсонській, 74 % – у Запорізькій та 30 % – у Дніпропетровській.

Глава "Укргідроенерго" Сирота заявив, що після руйнування ГЕС вода до окупованого Криму не надходитиме принаймні рік, оскільки рівень у Каховському водосховищі впав нижче за водозабір Північнокримського каналу.

За твердженням міністра закордонних справ Кулеби, західні партнери не сумніваються в тому, що Україна не робила дій, які спричинили руйнування греблі, проте поки не готові покласти відповідальність за цей теракт на Росію. На його думку, західні ЗМІ своїми неоднозначними заголовками завдали великої шкоди правді про цю історію. Кулеба підтвердив, що Росія досі не надала гарантій безпеки співробітникам гуманітарних місій, які готові виїхати на допомогу населенню окупованих територій лівого берега Дніпра. Водночас Україна такі гарантії надала. Міністр повідомив, що про надання гуманітарної допомоги оголосили 19 країн, з 12 – вона вже надійшла. Також почала надходити допомога від міжнародних гуманітарних організацій.

⭐ Чиновники знову провалили реформу "Укроборонпрому". Перед засіданням уряду про її затвердження з документа зникли пункти, які дають можливість зареєструвати нову компанію – акціонерне товариство "Українська оборонна промисловість".

⭐ Укрзалізниця оголосила про початок продажу квитків до "жіночих" купе в низці нічних поїздів.

⭐ Міністерство культури повідомило, що монастир УПЦ [Московського патріархату] досі не передав представникам заповідника ключі від усіх 79 об'єктів Києво-Печерської Лаври. Відмову від передачі ключів та інші факти перешкоджання діяльності державних органів буде долучено до судового позову проти УПЦ МП. Договір заповідника з монастирем про оренду будівель Лаври розірвано наприкінці березня.

⭐ НАБУ та Спеціалізована антикорупційна прокуратура оголосили про викриття ще одного випадку масштабної корупції в Укрзалізниці, який пов'язаний із закупівлями газу за завищеними цінами на суму 0,2 млрд грн.

⭐ Бюро економічної безпеки стверджує, що після початку розслідування незаконних схем виведення коштів компанії грального бізнесу за 5 місяців 2023 р. заплатили до бюджету податків на 2,2 млрд грн – у 5 разів більше, ніж за весь 2022 рік.

⭐ Вищий антикорупційний суд дозволив проведення заочного розслідування щодо колишнього голови НБУ Шевченка за дії в період його керівництва державним Укргазбанком. У листопаді Шевченка було оголошено в міжнародний розшук разом зі спільниками.

Суд також заочно заарештував депутата Київради Трубіцина, який втік за кордон, та стягнув до бюджету 9,88 млн грн застави, яку було внесено за вихід депутата з-під варти. Щодо Трубіцина відкрито заочне розслідування.

⭐ Приватбанк захистив у суді право власності на великий торговий центр "Приозерний" у центрі Дніпра, який був предметом багаторічної суперечки з колишніми власниками банку – олігархами Коломойським та Боголюбовим.

⭐ Основний власник акцій "Сенс-банку" ("дочки" російського "Альфа-Банку") – офшорна компанія ABH Holdings S.A. – оголосила про намір продати банк за $1 міжнародному інвестору. Експерти не розуміють, як у цьому випадку можна буде проконтролювати фактичний продаж банку через перекидання коштів між третіми фірмами, які формально не пов'язані з власниками та інвестором. Установу буде націоналізовано після ухвалення закону про виведення з ринку системно значущих банків. Низка аналітиків пропонують продати банк інвестору одразу після націоналізації. У цьому випадку кошти надійдуть до бюджету.

3. Україна та світ

⭐ Бельгія надає "за конкретним запитом" України ще один пакет допомоги – боєприпаси вартістю 250 млн данських крон (приблизно $36 млн).

Координатор Ради безпеки Білого Дому Кірбі повідомив, що США готують ще один пакет термінової допомоги Україні. За інформацією "Голосу Америки", до нього увійдуть бойові машини піхоти Bradley та Stryker, а також ракети для РСЗВ HIMARS та комплексу ППО NASAMS. Техніка та боєприпаси буде поставлено зі складів армії США. Кірбі заявив, що бойові дії на фронті продовжуються, а США й надалі докладатимуть зусиль, щоб Україна змогла досягти успіху на полі бою.

Міністр оборони Нідерландів Оллонгрен повідомила, що навчання українських льотчиків на винищувачах F-16 розпочнеться цим літом. Агентство Reuters повідомило, що навчання розпочнуть 2 групи з 12 пілотів.

Виробник систем ППО Patriot, компанія Raytheon Technologies, має намір збільшити їхнє виробництво до 12 штук на рік і планує передати (продати) Україні 5 систем до кінця наступного року.

Заступник міністра закордонних справ Мельник, який був послом у Німеччині, звернувся до уряду країни з пропозицією надати ЗСУ більше танків та іншої бронетехніки. Він підкреслив, що кожен танк Leopard II "під час наступу в буквально на вагу золота".

 Президент Франції Макрон заявив, що ЗСУ ведуть контрнаступальні дії вже кілька днів, хоча сама операція може тривати "тижні, чи навіть місяці". На пресконференції за підсумками переговорів із канцлером Німеччини Шольцем та президентом Польщі Дудою він заявив, що операція має створити умови для "нашої вигідної позиції на майбутніх переговорах із Росією". Макрон наголосив, що Франція максимально активізує постачання зброї Україні, щоби допомогти українському контрнаступу. Дуда на зустрічі підтримав вступ України до НАТО й підкреслив, що країна чекає чіткого сигналу від Альянсу про перспективу членства. Водночас Макрон та Шольц говорили лише про можливі гарантії безпеки. Дуда заявив, що для Європи є вкрай важливим, щоби Росія не перемогла у війні проти України, бо це відкриє їй можливість нападу на інші країни.

Новообраний президент Латвії Ринкевичс заявив, що головною перешкодою України на шляху до НАТО не є Угорщина. На його думку, на зустрічі в Осло головним питанням порядку денного була можливість приєднання країни, що воює, до Альянсу в контексті 5 статті договору про НАТО. Ця стаття прямо вбачає необхідність оборони іншими учасниками блоку країни, яка зазнала нападу, отже – вступ у війну всього НАТО. Ринкевичс вважає можливим розпад Росії як наслідок війни, проте не виключає і інші сценарії, які не дають підстав для оптимізму. Він застеріг українців від завищених очікувань від саміту у Вільнюсі.

На думку держсекретаря США Блінкена, успішний контрнаступ ЗСУ змусить російського президента Путіна піти на переговори, тому західні союзники надаватимуть максимально можливу допомогу Україні, щоби вона могла досягти успіху на полі бою.

Єврокомісар із закордонних справ та безпекової політики Боррель заявив, що ЄС і далі надаватиме воєнну підтримку України, попри голоси "проти" в країнах Союзу. Він підкреслив, що припинення допомоги не означатиме, що Росія дасть спокій Європі й сама піде з України, оскільки президент Путін не

планує зупиняти війну, доки не досягне поставленої мети. Боррель зазначив, що "ми всі хочемо миру, але ми маємо знати, якого миру ми хочемо".

⭐ У Німеччині розпочалися найбільші повітряні навчання НАТО із часів Холодної війни – Air Defender 23. У них візьмуть участь майже 250 літаків із 20 країн – членів блоку, зокрема, літаки далекої авіаційної розвідки AWACS, заправники та транспортні літаки ВПС Японії.

⭐ Польща, Угорщина й Чехія підписали угоду, що їхні винищувачі охоронятимуть небо Словаччини, яка передала всі свої літаки Україні. Словаччина до кінця 2024 р отримає винищувачі F-16 на заміну тих, що було передано українським ВПС.

⭐ Держсекретар США Блінкен вважає, що Швеція вступить до НАТО до початку саміту у Вільнюсі. Країна передала турецькій владі активіста "Курдської робочої партії", яку визнано в Туреччині терористичною організацією. Парламент Швеції також схвалив низку законів, на ухваленні яких наполягав турецький президент Ердоган.

⭐ Керівниця скарбниці Національного музею історії України Панченко повідомила, що для повернення до країни "скіфського золота" (цінностей, що зберігаються в музеї Пірсона в Нідерландах), треба заплатити за їхнє зберігання приблизно €100 тис. Міністерство культури ще не ухвалило рішення, чи залишаться експонати за кордоном на зберіганні до закінчення війни, або їх буде повернено до України вже зараз.

⭐ За інформацією агентства Bloomberg, оператори країн ЄС вивчають варіанти розміщення запасів газу в підземних сховищах України, оскільки європейські ПСГ уже заповнені на понад 70 %.

⭐ Генеральний секретар ООН Гутерріш висловив занепокоєння можливістю виходу Росії із "Чорноморської зернової ініціативи" після 17 липня. Гутерріш визнав, що для того, щоби переконати Росію погодитися на "ініціативу", ООН підписала з РФ трирічний меморандум про взаєморозуміння. Документ передбачає допомогу посадових осіб ООН експорту Росією продовольства та добрив, аміаку аміакопроводом Тольятті – Одеса тощо. 11 червня заступник міністра закордонних справ РФ Вершинін заявив, що російська влада не задоволена тим, як ООН виконує цей меморандум.

⭐ Польська радіостанція RMF FM стверджує, що президент Єврокомісії фон дер Ляєн блокує виділення допомоги ЄС польським фермерам у розмірі €40 млн через тиск української влади. Україна наполягає на повному

розблокуванні експорту української сільгосппродукції 5 країнами Східної Європи насамперед Польщею.

⭐ У привітанні російському президенту Путіну на День Росії лідер Північної Кореї Кім заявив про прагнення стратегічної співпраці між країнами, які мають йти поруч, "міцно тримаючися за руки".

⭐ Білоруський президент Лукашенко оголосив, що російська ядерна зброя з'явиться в країні вже за кілька днів. За словами координатора Ради нацбезпеки США Кірбі, адміністрація президента Байдена поки не спостерігає ознак переміщення тактичних ядерних боєприпасів із Росії до Білорусі. Кірбі назвав ядерну риторику білоруського президента "безвідповідальним підходом".

⭐ Глава МВС Молдови Ревенко заявила, що Росія намагається відновити свій вплив у країні за допомогою проросійських сил, щоби використати її у війні проти України.

⭐ Віцепрем'єр-міністр Кубраков підписав від імені України з молдавським міністром інфраструктури Дабіжею угоду про будівництво мосту через Дністер на кордоні між населеними пунктами Ямпіль та Косеуц. Міст стане ключовою ланкою транспортного коридору між Києвом та Кишиневом в обхід Придністров'я, яке окуповано Росією.

⭐ В Італії помер колишній прем'єр-міністр ***Берлусконі***, один із друзів російського президента Путіна, який послідовно захищав російські інтереси та просував російський порядок денний. Прем'єр-міністр Мелоні назвала Берлусконі однією з найвпливовіших постатей в історії країни.

***

№ 1.695

https://zn.ua/ukr/anticorruption/jakoju-bude-koruptsija-na-velikij-vidbudovi-jakshcho-vlada-nastupit-na-koshtorisnoho-metelika.html?fbclid=IwAR00qSvVZ7pQIdCB96Y6TCrpb4uyYhss6S9NgwgeE7bO7TtAhGglRvCUIek

ЯКОЮ БУДЕ КОРУПЦІЯ НА «ВЕЛИКІЙ ВІДБУДОВІ», ЯКЩО ВЛАДА НАСТУПИТЬ НА «КОШТОРИСНОГО» МЕТЕЛИКА

2023-06-13

Юрій Ніколов

Журналіст і засновник проекту “Наші гроші”, Україна

Юлія Самаєва

Редакторка відділу економіки ZN.UA

Здавалося б, де будівельні кошториси, а де вектор геополітичного розвитку України. Але в житті все починається з малого…

Уявімо, що війна закінчилась і президент-переможець, засукавши рукави, береться за відбудову понівеченої держави, чекаючи, що інвестори вже вишикувалися у чергу та підготували капітали.

Але, **судячи з корупції на всіх рівнях**, який уперто ігнорується владою, **навряд чи на Банковій усвідомлюють, наскільки насправді складною буде боротьба за гроші** для відновлення.

Навряд чи очікують, що кожну копійку доведеться виборювати не меншими зусиллями, ніж кожен метр нашої землі зараз.

Суверенні інвестори вже показали своє ставлення до «звичних українських практик», створивши окрему інституцію. Вона займається **діями шахраїв і корупціонерів, що використовуватимуть гроші, які буде виділено на допомогу Україні**. Бо західні політики несуть відповідальність перед електоратом за його кошти.

Та чи можемо ми надати потенційним інвесторам рівноцінні гарантії цільового використання, збереження та примноження?

Наразі — навряд чи.

Історія про «золоті яйця» *Міноборони* — не щось виняткове. Ось корупційні історії, про які писало ZN.UA лише останнім часом:

- схеми на утриманні доріг,
- вугільні схеми,
- «зернові» схеми,
- схеми в БЕБ,
- змова на ринку електроенергії,
- підняті «Енергоатомом» десятки мільйонів на мішках…

Важко не помітити тренду. І хоч за яку мотузку смикни, всі приводять на Банкову…

Звісно, Земля — кругла, **гроші є не лише на Заході. Можна пошукати інвестиції на Близькому Сході чи в Китаї.**

- Толерантність до корупції там вища, вимог менше, а будь-які згадки про підзвітність електорату звучать, як недоречний жарт.

- Ну, може, й дійсно не треба нам тих доларів, якщо до нас у чергу вишикувалися китайські й арабські інвестори?

Оманливість китайських «інвестицій» полягає в тому, що,

1) по-перше, вони завжди отримують від цих інвестицій більше, ніж приймаючі країни.

2) по-друге, абсолютно толерантне ставлення китайців до того, як з їхніх кредитів нарізають собі маржу всякі аборигени, розбещує місцеві еліти. Чим, власне, допомагає цим елітам триматися за владу.

Наприклад,

3) Китай однією рукою допомагає владі Ірану у протистоянні з Заходом, а іншою — постачає цій же владі системи розпізнавання облич для придушення внутрішніх протестів.

Аналогічно по-наплювательськи ставляться до всіляких комплаєнсів та антикорупційних експертиз і представники Аравійського півострова, де Володимир Зеленський одразу після інаугурації вже починав домовлятися про інвестиції. Наслідки ті ж.

Тому,

- українцям треба буде забути про будь-яку належність до світу західної демократії у випадку,

якщо

- **наша влада**, не порозумівшись із Заходом у питаннях антикору, **націлиться на китайсько-арабський вектор** і виведе Україну з євроатлантичних ланцюжків постачання товарів, технологій і зброї.

Це дуже радикальний сценарій, який уже проходив Янукович.

1) Він набрався мільярдних кредитів у ***Китаю***, які розкрадали всією «Партією регіонів».

2) А потім 2013 року вирішив не підписувати жодних угод з Євросоюзом, і що було далі, ми всі пам'ятаємо.

Швидше за все, Майдан пам'ятають і на Банковій.

Тому, імовірніше, що

1) - вони оберуть більш притаманний їм **сценарій окозамилювання**.

Це коли,

2) - **однією рукою розписуєш, як усе буде антикорупційно, прозоро і красиво, а іншою — збираєш маржу** з будівельних кошторисів. Ми вже бачимо паростки цього сценарію, на жаль, він для нас не новий.

Приклад

У 2020 році Україна отримала від МВФ значні кошти на наповнення ***Фонду боротьби з COVID-19***.

Половину його грошей витратили на асфальтування доріг, яке назвали «заходом із пожвавлення економіки».

Громадськість тоді намагалась отримати дані про те, як же насправді витрачалися ті гроші, але «Укравтодор» не оприлюднював у «Прозорро» кошторисів із цінами будматеріалів.

Юристи «Центру протидії корупції» кілька місяців «вибивали» з автодорівців ці файли.

І по одному з «ковідних» ремонтів це вдалося.

Служба автодоріг у Полтавській області з третього запиту надала кошторис ремонту траси Р-60 вартістю 445 млн грн. Цей ремонт на 40% було профінансовано з «ковідного» фонду. Як підрахували «Наші гроші», ціни асфальту й інших будматеріалів було завищено сумарно на 90 млн грн. Тобто, **20% півмільярдного контракту пішло на маржу**.

Повторення сценарію приховування від іноземних донорів української маржі з того часу стало не тільки більш імовірним, але і ще більш легалізованим.

Прямо зараз командою *Кубракова* змінюється нормативна база для будівельної галузі якраз для того, щоб вона стала більш зрозумілою іноземним компаніям.

Дуже важливо, щоб під час цих змін **з нормативки не випала обов'язковість оприлюднення цін на будівельні матеріали**, які використовуються у цивільному будівництві та ремонті доріг.

Дійсно, у іноземців такої деталізації немає, але нема у них і такого рівня корупції, і такої схемної креативності, і такої безкарності, як у нас.

Завищені ціни будматеріалів були, є і залишаться основним джерелом для видобутку маржі. **Оприлюднення кошторисів залишається найкращою запорукою для боротьби з корупцією.**

По суті,

- асфальт, бетон і метал у складних кошторисах є такими самими секретними інгредієнтами, як і яйця, картопля і яблука, ціни на які приховувало Міністерство оборони.

Як тільки громадськості вдалося домогтись, аби було прийнято закон про публікацію цін окремих продуктів, ті ціни відразу посипалися вниз. Спочатку там була ціна картоплі 21–27 грн за кілограм при магазинній ціні 7–9 грн. Коли розслідування ZN.UA показало ці скандальні ціни, Міноборони знизило свій картопляний прайс до 14–18 грн. А зараз узагалі під примусом нового закону проводять нові тендери на харчування солдатів із граничною ціною картоплі 9,60 грн за кілограм.

Тобто вже майже за ціною магазину. І особливо зауважимо — це не для тилового Львова чи Тернополя. Це для військових частин у Донецькій і Запорізькій областях (див. додаток із граничними цінами до каталогу).

Ось що робить животворяща прозорість з публікацією «кошторисних інгредієнтів».

А звідси і рецепти для боротьби з корупцією на «Великій відбудові» і, як наслідок, збереження західного вектора розвитку.

Перше — це **превенція**:

- треба кров'ю на мармурі висікти **обов'язок замовників публікувати у «Прозорро» саме кошторисні ціни будматеріалів**. Без жодних компромісів і «пєчальних» історій про «міжнародні правила». Без цього американські та європейські виборці матимуть красиву DREAM, за фасадом якої і відбуватиметься найцікавіше. І це стосується не лише центральних органів влади, а й регіональних. Там теж є майстри розпилу. Наприклад, у ремонт лікарні у Кам'янському на Дніпропетровщині зашили утеплювач для стін за ціною в шість(!) разів вище від магазинної.

Друге — **невідворотність покарання**:

- треба буде **гнати Єрмака якнайдалі від Банкової, забезпечивши реальну незалежність НАБУ та САП — єдиним органам, які ще здатні на боротьбу з корупцією, а не з конкурентами**. **Часи, коли від корупційних історій можна було відмахнутися повідомленням про вороже ІПСО, стрімко добігають кінця.**

Здається, **не так багато й треба — відкритість і контроль**.

Але **навіть цей мінімум для Банкової непідйомний**.

Здається, що **питання відкритості кошторисів — ну точно не наріжний камінь життя країни, але це точно той метелик**, на якого у відомому оповіданні ***Бредбері*** наступили мандрівники в минуле, а повернувшись додому, з'ясували, що їхній ліберальний світ перетворився на диктатуру.

«Краще не наступати».

***

№ 1.696

Зерновая сделка «накрылась» Каховской дамбой?

2023-06-13

Александр Карпец

Взрыв дамбы Каховского водохранилища и вызванная этим широкомасштабная эколого-техногенная катастрофа на юге Украины наверняка обвалит сельхозпроизводство, значительная часть которого размещалась именно в там, где эта катастрофа и произошла, а также окажет влияние на другие регионы. Это приведет к падению экспорта сельхозпродукции, в том числе поставит под вопрос так называемую «зерновую сделку» Запада в лице ООН с Россией при активном посредничестве Турции. Зерновая сделка проводится якобы в интересах стран Третьего мира, которые действительно очень зависят от поставок продовольствия из Украины, поэтому обвал украинского сельхозэкспорта чреват голодом в ряде стран Азии и Африки, а также глобальными социальными проблемами в виде массовой миграции, которая может отразиться на странах Запада.

В этом смысле, крайне сомнительным с точки зрения эффективности представляется теперь визит в Киев и в Москву лидеров шести стран Африки как наиболее заинтересованных в продовольствии из Украины, о чем недавно шла речь в публикации «Африкано-бразильское миротворчество: наивные простачки, подпевалы Путина».

За то, что поставки продовольствия из Украины в голодающие страны на долгие годы могут если не прекратиться полностью, то резко сократиться из-за Каховской катастрофы, а сейчас они практически парализованы Россией, нуждающиеся в продовольствии страны Азии и Африки могут «поблагодарить» Москву и лично Путина, которого с странах «глобального Юга» часто почитают как «борца с западным империализмом». Того самого Путина, относительно которого сейчас в ЮАР всячески напрягаются на предмет того, как бы это его принять у себя на саммите БРИКС в 22-24 августа 2023 года, при этом не арестовав и не выдав Международному уголовному суду (МУС) в Гааге согласно Римского статута, подписанного Южно-Африканской республикой. О выдаче МУС ордера на арест Путина шла речь в публикации «Объявить Путина международным уголовником – это легко, но как реально посадить его в клетку». Причем президент ЮАР Сирил Рамафоса вроде бы намерен лично участвовать в анонсированном визите, наряду с лидерами Египта, Сенегала, Республики Конго, Замбии и Уганды.

1. Попытки умиротворить агрессора только обостряют глобальные проблемы

Предварительно следует отметить, что более чем сдержанная реакция Запада на взрыв Каховской дамбы и все эти разговоры о том, что там «не все ясно», вполне можно расценивать как то, что Запад испугался, посчитав, что учиненная российскими оккупантами эколого-техногенная катастрофа может быть той самой пресловутой реакцией Москвы на «заступ за красные линии» Запада в вопросах поддержки Украины в передаче ей все более мощного и дальнобойного оружия. Конечно, это отдельная тема, но здесь об этом следует упомянуть в продолжение прошлой публикации «Трагедия на Каховской ГЭС: кто, зачем и каковы последствия?».

Причинно-следственная цепочка связи между взрывом Каховской дамбы и грядущим недостатком продовольствия, казалось бы, в весьма далеких странах Азии и Африки наглядно показывает, что попытки Запада умиротворить агрессора и заигрывать с ним ведут только к ухудшению ситуации и чреваты еще большими глобальными проблемами.

Ведь зерновая сделка – это не только о поставках украинского продовольствия в страны, которые в нем нуждаются. Сделка явно задумывалась как механизм хотя бы какого-то влияния на Москву и Путина, которые окончательно «потеряли берега», находятся под санкциями и в международной политико-дипломатической изоляции. Правда, не совсем понятно, зачем надо было

допускать, чтобы зерновой сделкой руководила ООН, да еще и при более чем активном участии Турции и Эрдогана, который использует сделку в своих достаточно неоднозначных целях, но в эту тему вдаваться не будем.

К тому же, в отношении изоляции России существует огромный скепсис. Если Запад изоляции России более или менее придерживается, но даже эта западная изоляция на деле выходит весьма «дырявой», то Китай, Индия и большое число стран Третьего мира режим санкций в отношении России демонстративно игнорируют, и «коллективный Запад» ничего сделать с этим не может, о чем шла речь, в частности, в публикации «Африкано-бразильское миротворчество: наивные простачки, подпевалы Путина».

Но есть еще одна сторона санкций. Зерновая сделка – это еще и определенный механизм влияния Москвы на глобальные процессы. В Кремле хорошо понимают важность проблемы голода в странах Третьего мира и его влияния на страны «золотого миллиарда». Поэтому Москва после очередной порции ужимок, торгов и спекуляций каждый раз продлевает действие зерновой сделки, одновременно тормозя ее, поскольку выход из сделки, утрата контроля над ней, а также утрата дополнительного рычага для влияния и шантажа Москве совершенно не выгодны, о чем далее.

Итак, повторим, приведенная выше причинно-следственная цепочка лишний раз показывает, что попытки Запада заигрывать с Москвой и умиротворить Путина хотя бы в отдельных вопросах, оправдывая это якобы благими намерениями «накормить голодающих», ведут только к усугублению проблем, причем эти проблемы из украинско-восточноевропейских разрастаются до глобальных и на долгие годы. Ведь если с началом широкомасштабной московской агрессии значительная часть тех сельхозугодий, которые пострадали в результате взрыва Каховской дамбы, были захвачены оккупантами и просто исключены из хозяйственного оборота Украины, то теперь они вообще на долгие годы стали непригодными для хозяйственной деятельности, а перспектива их возврата в оборот в сколько-нибудь обозримом будущем вызывает огромные сомнения, сопряжена с огромными затратами и временными ожиданиями.

И скажется это, прежде всего, не на Украине, которая худо-бедно сможет прокормить себя даже теми сельхозугодиями, которые остаются на подконтрольной и не изгаженной оккупантами территории, конечно, если какие-нибудь мерзавцы типа бизнесмены не вывезут весь урожай, что в нынешних условиях крайне сделать сложно чисто технически из-за блокирования портов.

К тому же,

в результате войны и массового выезда в эмиграцию, внутренняя потребность в продовольствии существенно снизилась, поскольку **население Украины заметно уменьшилось и оценивается примерно в 29 млн человек, и это**

продолжение темы демографической катастрофы в Украине, о которой недавно шла речь в публикации «Демографическая катастрофа в Украине на фоне войны и разрухи».

Пострадают, повторим, прежде всего, те самые страны Третьего мира, в которые уходила значительная часть украинского урожая,

Более того,

в связи с войной Путина против Украины, целый ряд вполне благополучных стран Европы и Азии тоже сталкиваются с определенными продовольственными проблемами, поскольку по ряду продуктов сильно зависят от поставок из Украины.

О том, что российские оккупанты взяли курс на уничтожение ресурсов важнейшего и огромного по площади сельскохозяйственного региона, важнейшую роль в котором играет мелиорация земель, свидетельствует следующий факт. Вслед за взрывом Каховской дамбы, стремясь отразить начинающееся контрнаступление ВСУ, российские оккупанты уничтожают разветвленную мелиоративную систему в Запорожской области, состоящую из многочисленных каналов, шлюзов, дамб на местных водоемах. Разливающаяся при этом вода препятствует использованию тяжелой военной техники ВСУ. При этом уничтожается система орошения почв, которая создавалась в советское время десятилетиями ценой огромных средств и упорного труда. Кстати, это еще одно косвенное доказательство того, что Каховка была взорвана путинскими оккупантами.

А главное, это на долгие годы будет иметь последствия в виде падения сельхозпроизводства в Украине из-за весьма вероятного превращения плодородного края в сухую степь с переходом в (полу)пустыню, и это серьезно повлияет на глобальный продовольственный баланс в будущем.

2. Зерновая сделка: непрерывные спекуляции и шантаж

Спекуляции и шантаж стал неотъемлемой составляющей зерновой сделки, причем не только со стороны Москвы, но также и Запада.

В этом смысле достаточно вспомнить запрет на ввоз украинского зерна в Европу. Поскольку об этом подробно шла речь в публикации «Скандал с украинской сельхозпродукцией в Европе: со своим овощем в чужой огород», то в подробности вдаваться не будем, но очень кратко обрисуем весьма неприглядную картинку.

Поскольку украинские порты в значительной мере заблокированы, осуществление зерновой сделки постоянно саботируется Москвой, а темпы поставок по «зерновым коридорам» крайне низкие, часть украинского продовольствия, причем не только зерна, поставлялись железной дорогой и

автотранспортом в Европу с тем, чтобы экспортировать через европейские порты. При этом значительная часть этих поставок стала оседать в Европе, поскольку эта продукция существенно дешевле. Можно вполне справедливо обвинять украинских «деловаров» в том, что они, нарушая договоренности, не отправляли продукцию голодающим Азии и Африки, а продавали ее по демпинговым ценам в Европе. Но точно такие же претензии можно предъявить местным «деловарам» из стран Восточной Европы, которые это зерно скупали, обрушивая цены на местных рынках и вводя в убытки местных фермеров. К тому же, среди экспортеров украинского продовольствия, насколько можно понять, далеко не все являются украинскими резидентами, и среди них есть значительная часть транснационалов и зарубежных резидентов. Вообще, трейдинг украинским продовольствием, судя по открытым источникам, есть дело, мягко говоря, мутное, и очень большой вопрос, что со всего этого имеет собственно Украина, но в эту тему даваться не будем.

Вся эта вакханалия привела к массовым протестам фермеров восточно-европейских стран, включая блокирование ими пограничных переходов с Украиной. Правительства Польши, Словакии, Румынии и Болгарии стали вводить запреты на ввоз украинской сельхозпродукции, независимо от того, уходила ли она далее на экспорт или оседала в этих странах. К тому же, запрет стали налагать не только на зерно и семена подсолнечника, но и на продукцию глубокой степени переработки, например, масло, сухое молоко, кондитерские изделия, которые стали теснить местных производителей на их же внутренних рынках. Поскольку такие запреты входят в исключительную компетенцию Евросоюза, в который входят эти страны, вынужден был вмешаться Брюссель.

Запреты на ввоз украинской сельхозпродукции были введены уже на уровне ЕС. Хотя страсти по непонятным причинам периодически продолжают разгораться по сей день. Когда этот текст был в работе, появилось сообщение о том, что польские фермеры, будучи чем-то там еще недовольными, в очередной раз окончили очередную акцию протеста в виде очередного блокирования таможенных переходов с Украиной.

Далее разбираться в этом клубке шкурных интересов смысла нет, а потому отметим только, что война или не война – а шкурные интересы на Западе продолжают превалировать, собственно, что и требовалось доказать.

Если же в контексте зерновой сделки говорить о спекуляциях и шантаже со стороны России, то, кроме сугубо шкурно-экономических мотивов, которые, несомненно, движут Москвой, имеют место мотивы сохранения политического влияния, которого Кремль в значительной мере лишился, затеяв кровавую и бессмысленную авантюру в Украине.

В настоящий момент формально действует договоренность о продлении действия зерновой сделки с 18 мая по 18 июля, то есть всего на 60 дней, причем это инициатива именно Москвы. Напомним, что эта сделка продлевается уже не первый раз, но ранее это делалось на 120 дней. Кстати, тот факт, что сделка продлена, совершенно не означает, что поставки зерна осуществляются, поскольку Москва постоянно саботирует поставки, выдвигая какие-то условия, о чем далее.

В ходе последнего продления сделки в начале мая до 18 июля камнем преткновения были требования Москвы разблокировать экспорта российского продовольствия и удобрений. Еще одним важным требованием Москвы было возобновление экспорта российского аммиака через Украину по аммиакопроводу Тольятти – Одесса. Это важный для России вопрос, так как основное сырье для производства аммиака – газ. И экспорт аммиака – это, по сути, экспорт газа, только с большей добавленной стоимостью. При том что с экспортом собственно газа у РФ сейчас большие трудности. Вопрос по аммиаку уже обсуждался в ноябре прошлого года. И тогда Украина поставила условием возобновления прокачки аммиака обмен пленными по формуле «всех на всех», против чего выступила Россия, поскольку у нее значительно больше пленных украинцев, чем у Украины пленных россиян. Эти позиции сторон, насколько известно, в мае при продлении сделки оставались неизменными, а требования Москвы удовлетворены не были.

Кроме того, Москва настаивает на переподключении «Россельхозбанка» к SWIFT, на поставку запчастей к сельхозтехнике (которая прекратилась из-зав санкций), на «разморозке» активов российских компаний, на разблокировании транспортной логистики и страхования.

То, что Украина была кровно заинтересована в продлении сделки, понятно. Хотя сейчас, после взрыва Каховской дамбы возникла фактически новая реальность, и пока трудно сказать, как это отразится на темпах вывоза продовольствия, на ценах продовольственных товаров как в Украине, так и за ее пределами. Думается, что полное осознание того, что произошло, и последствий катастрофы еще не пришло.

Но почему Россия согласилась продлить сделку, если важные для нее требования выполнены не были? Причиной согласия является то обстоятельство, что отказ Москвы продлить сделку будет означать ликвидацию механизма трехстороннего украино-российско-турецкого контроля за прохождением судов в Украину и из Украины. При этом прохождение судов в украинские порты и обратно будет по-прежнему возможно по маршруту вдоль побережья Румынии и мимо русла Дуная – вдали от позиций российского флота. И никакого контроля за этими судами у России не будет, то есть на этих судах можно будет провозить не только зерно, но и все что угодно, включая, например, оружие.

Для Москвы это резко изменит в худшую сторону ситуацию с поставками военной помощи Запада. Конечно, возникнут проблемы с судовладельцами, которые могут не захотеть рисковать с походом в территориальные воды Украины, а также со страховыми компаниями. Но если страны Запада примут политическое решение о начале такого судоходства, оно будет запущено, и все финансовые вопросы будут решены, включая страховку. В этом случае, перед Москвой встанет вопрос, как этому воспрепятствовать.

Конечно, можно топить гражданские корабли, нарвавшись на обвинения в пиратстве и дав повод для очень жестких санкций в отношении судоходства России, а возможно даже для реального вмешательства НАТО, если на дно пойдут корабли стран-членов альянса. Можно нанесли массированный удар по портам Украины, но это не так просто технически в виду усиления украинской ПВО, а также недостатка ракетного вооружения в России. При этом, опять-таки, в портах под удар могут попасть суда стран-членов НАТО, и это может привести к непредсказуемым последствиям. Вариант тотального минирования акваторий тоже вызывает вопросы, поскольку непонятно, насколько это технически возможно для России, и это может стать поводом для ввода в Черное море кораблей НАТО с целью разминирования во имя помощи голодающим поставками украинского зерна. Словом, варианты здесь разные, и все они чреваты для России неприятными сценариями, для реакции на которые у нее может не хватить ресурсов.

Поэтому Россия согласилась на продление зерновой сделки до 18 июля.

Но согласилась – это еще не значит, что зерновой коридор заработал. В начале июня имел место постоянный саботаж Россией работы зерновой сделки. Представители России в совместной трехсторонней украино-турецко-российской комиссии по контролю судов не давали разрешения на их проход в Украину из-за чего действие зернового соглашения де-факто прекратилось.

В Министерстве восстановления, развития общин, территорий и инфраструктуры Украины информируют, что зерновой коридор фактически заблокирован, и описывают развитие событий следующим образом.

С 29 апреля полностью заблокировали порт Южный. С 6 по 18 мая были отказы регистрировать входной флот. С 9 мая были остановлены инспекции. С 18 мая не регистрировали больше двух судов на одну инспекционную команду, а с 25 мая количество инспекционных команд сократили до двух в день. В итоге, если в марте через зерновой коридор было вывезено 3,9 млн тонн украинского зерна, то в апреле – 2,8 млн тонн, а в мае – только 1,2 млн тонн. В то же время, в марте было проведено 168 инспекций (хотя по согласованному сторонами плану должно было быть 303), в апреле — 119 (при плане в 260), в мае — 90 (запланировано 183).

30 и 31 мая россияне зарегистрировали только одно входящее судно на порт Черноморск. А с июня, по данным Минвосстановления, Россия вообще отказалась регистрировать входящий флот.

Май стал худшим по показателям экспорта агропродукции за последние 9 месяцев. Удалось вывезти 561 млн тысяч тонн продукции, что на 3% меньше апрельского показателя. Основная причина падения экспорта – проблемы с зерновым коридором. Отмечается, что с такими темпами экспортировать излишки продукции, которая находится на территории Украины, до начала поступления нового урожая будет чрезвычайно сложно.

В июне саботаж продолжается, из-за чего снизился спрос и упала цена на украинскую кукурузу с отгрузкой из одесских портов по сравнению с отгрузкой из портов на Дунае, что ведет к убыткам.

На 1 июня Совместный координационный центр (СКЦ) в Стамбуле объявил о невозможности составления инспекционного плана на 1 июня из-за очередного безосновательного отказа российской делегации регистрировать входящий флот для участия в инициативе. В министерстве сообщили, что в очереди на инспекцию на 1 июня в территориальных водах Турции находились 50 судов, на которые должны были загрузить 2,4 млн тонн продовольствия. Некоторые суда ожидали своей очереди на инспектирование уже больше трех месяцев, и суммарные убытки от простоев исчисляются огромными суммами.

Конечно, есть еще железнодорожный и автомобильный способы поставки зерна, но эти пути не могут сравниться с морским путем по пропускной способности, а по стоимости они значительно дороже в пересчете на тонну поставляемой продукции.

Россия продолжала выставлять свои условия – как минимум разблокирование экспорта аммиака через аммиакопровод Тольятти-Одесса. Украина на это не соглашается.

В этих условиях в правительстве Украины заговорили о «плане Б», то есть, как сказано выше, об исключении России из состава участников зерновой сделки и проводе судов в Одессу и Черноморск вдоль румынского берега.

Об этом министр сельского хозяйства Николай Сольский заявил агентству Reuters, о чем издание сообщило в публикации «Ukraine has ‘plan B’ to continue exports if grain deal collapses, minister says», то есть «По словам министра, у Украины есть «план Б» по продолжению экспорта, если сделка по зерну сорвется».

По словам министра, Киев предложит страховые гарантии компаниям, чтобы они продолжали поставки без участия России в новой сделке, а Россия будет исключена из зерновой сделки.

Сольский сообщил, что правительство уже создало специальный страховой фонд в размере около 547 миллионов долларов – для компаний, чьи суда будут заходить в украинские порты Черного моря по новому соглашению. Министр подчеркнул, что если Россия полностью заблокирует сделку, что уже почти произошло, то перевозчики смогут пройти через указанный коридор с гарантированной страховкой правительства Украины. Кроме того, Сольский заявил, что судовладельцы могут иметь достаточно сильную уверенность в том, что украинские военные и их ПВО «могут выполнять свою работу».

Ситуация существенно изменилась после того, как в ходе боевых действий тот аммиакопровод, работу которого Москва требует возобновить, был поврежден якобы по вине самих же российских оккупантов.

Более того, 8 июня вице-премьер России Данис Мантуров заявил, что Россия намерена до конца года построить новый аммиакопровод в Краснодарском крае на Тамани.

Таким образом, Украина фактически встала перед необходимостью запуска «плана Б», хотя непонятно, как Москва будет на это реагировать и насколько все это обострит ситуацию на Черном море.

3. Взрыв Каховской дамбы может резко сократить аграрный экспорт Украины

Едва ли можно говорить о том, что широкомасштабная эколого-техногенная катастрофа после взрыва дамбы Каховского водохранилища напрочь лишит Украину экспортного потенциала в сфере агропродукции. Насколько можно понять, более или менее адекватный анализ влияния этой катастрофы на дальнейшие экспортные возможности еще не сделан, и это потребует времени. Но можно достаточно уверенно утверждать, что влияние это будет достаточно сильным, поскольку катастрофа нанесла удар по тем регионам, которые вносили значительный вклад в аграрное производство и экспорт.

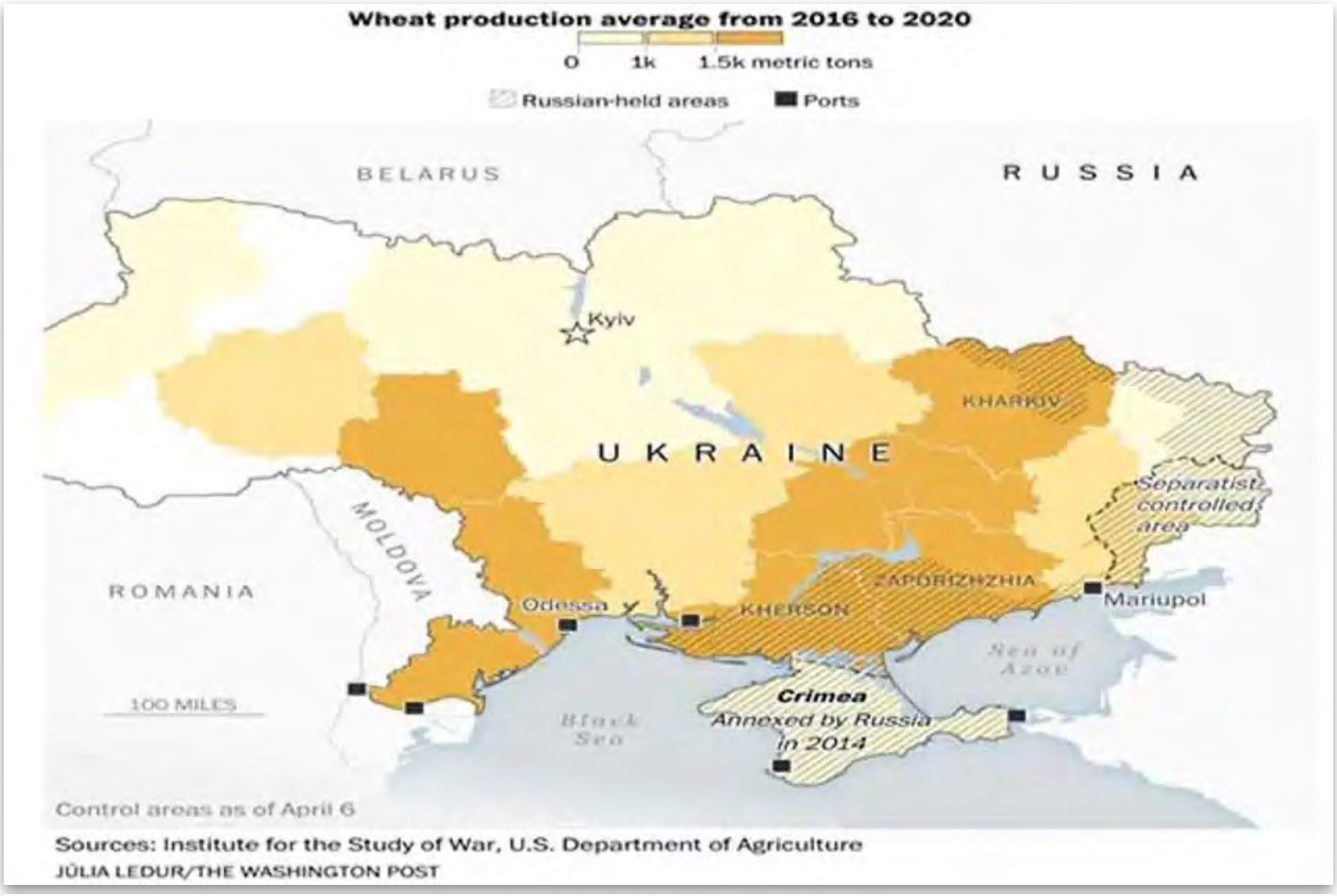
Очевидно, последует как падение производства тех или иных культур, так и смена одних культур на другие.

В результате, аграрный экспорт Украины может снизиться, а его структура измениться. Очевидно, такие оценки должны стать задачей для специалистов и потребуют времени.

Но чтобы в самом общем виде понять возможные масштабы потерь, вызванных террористическим актом российских оккупантов, сделаем краткий обзор аграрного потенциала Украины. Об этом шла речь в прошлогодней публикации «Путинская Россия уничтожает ресурсную основу Украины, или Почему никакого «мира» с Москвой быть не может», но здесь имеет смысл для лучшего понимания кое-что кратко повторить.

О том, что Украина до войны находилась в лидерах по производству и экспорту на внешние рынки целого ряда продуктов питания, хорошо известно. В связи с этим, наша страна является важнейшим фактором глобальной продовольственной безопасности.

Российская агрессия против Украины развенчала миф о некоей «третьесортности» и «ненужности» Украины. Как только началась война, завопили терпящие огромные убытки транснационалы, вложившиеся в украинскую землю и сельхозпроизводство, но не успевшие до войны вывезти из Украины свою продукцию на миллиарды долларов. Засуетилось мировое сообщество, поскольку Украина является важнейшим поставщиком продовольствия в целый ряд густонаселенных и отсталых регионов, и без этого продовольствия там может начаться голод с непредсказуемыми социальными последствиями планетарного масштаба.

Wheat production average from 2016 to 2020
0
1k
1.5k metric tons
Russian-held areas
Ports
BELARUS
RUSSIA
Kyiv
KHARKIV
UKRAINE
Separatist controlled area
MOLDOVA
ROMANIA
ZAPORIZHZHIA
Mariupol
Odessa
KHERSON
Sea of Azov
100 MILES
Crimea
Annexed by Russia in 2014
Black Sea
Control areas as of April 6
Sources: Institute for the Study of War, U.S. Department of Agriculture
JÚLIA LEDUR/THE WASHINGTON POST

Ukraine: Barley Production
Belarus
Russia
Romania
Moldova
Volynska 1%
Rivnenska 2%
Zhytomyrska 1%
Chernihivska 1%
Sumska 2%
Kyivska 3%
Lvivska 3%
Ternopilska 6%
Khmelnytska 5%
Vinnytska 5%
Ivano-Frankivska
Zakarpatska 1%
Chernivetska 1%
Cherkaska 3%
Poltavska 4%
Kharkivska 6%
Luhanska 1%
Kirovohradska 4%
Dnipropetrovska 8%
Donetska 4%
Mykolaivska 10%
Zaporizka 6%
Khersonska 6%
Odeska 13%
Krym 5%
Production
5-year average
2016-20, '000 metric tons
≤ 300
301 - 700
701 - 1,100
Percentages (%) shown on map indicate percent of national production.
USDA Foreign Agricultural Service
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE
Source: State Statistics Service of Ukraine (Rosstat for Crimea Oblast)
Average Barley Production 2016-2020

масштаба.

Sources: Institute for the Study of War, U.S. Department of Agriculture

JÚLIA LEDUR/THE WASHINGTON POST

Ukraine: Barley Production

USDA Foreign Agricultural Service
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE

Source: State Statistics Service of Ukraine (Rosstat for Crimea Oblast)
Average Barley Production 2016-2020

Ukraine: Rapeseed Production

USDA Foreign Agricultural Service
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE

Source: State Statistics Service of Ukraine (Rosstat for Crimea Oblast)
Average Rapeseed Production 2016-2020

Ukraine: Sunflower Seed Production

USDA Foreign Agricultural Service
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE

Source: State Statistics Service of Ukraine (Rosstat for Crimea Oblast)
Average Sunflower Seed Production 2016-2020

Ukraine: Corn Production

USDA Foreign Agricultural Service
U.S. DEPARTMENT OF AGRICULTURE

Source: State Statistics Service of Ukraine (Rosstat for Crimea Oblast)
Average Corn Production 2016-2020

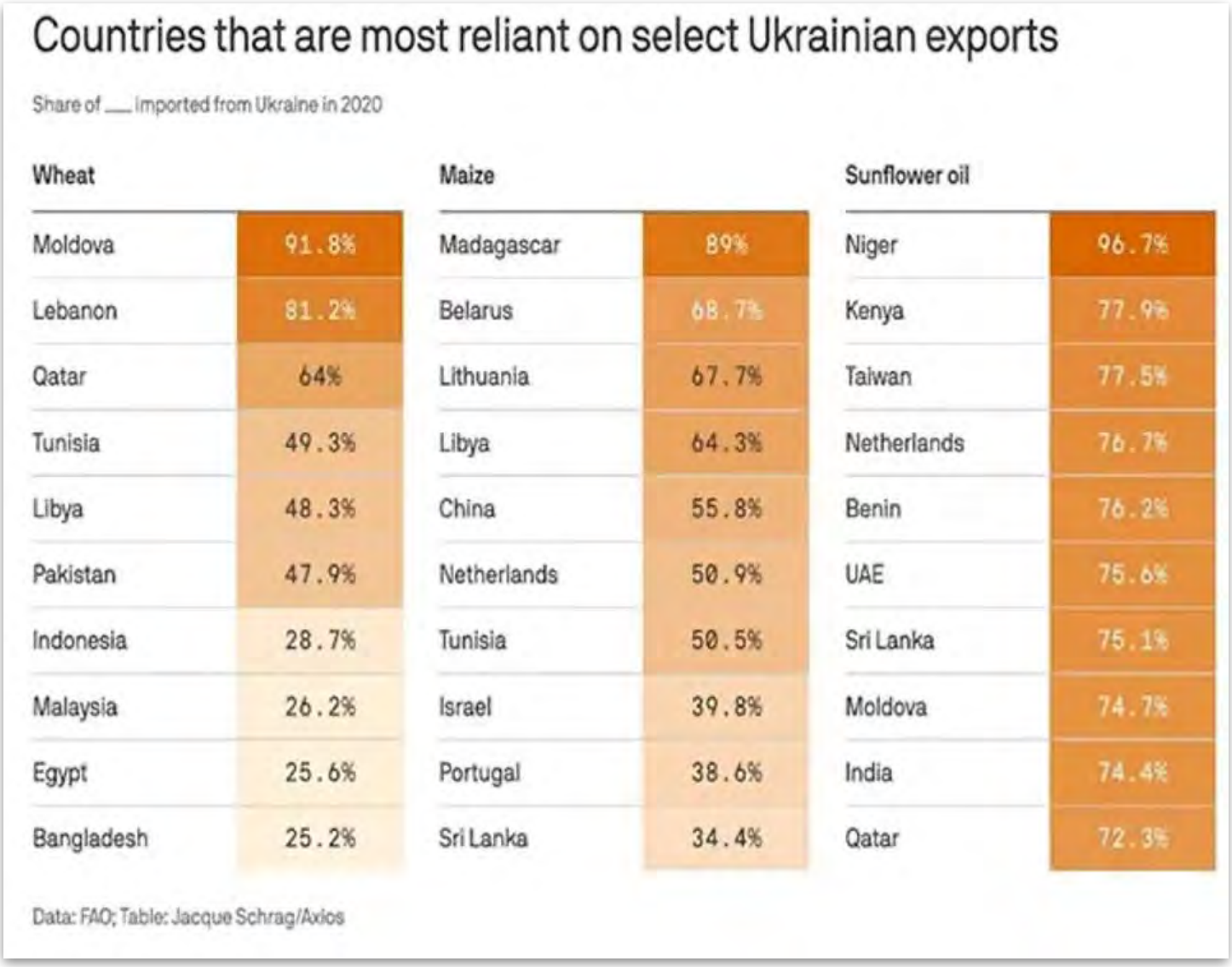
Даже многие развитые страны с началом войны в Украине почувствовали огромный дискомфорт, поскольку и они существенно зависят от поставок украинского продовольствия.

Часть земель, захваченных путинской армией, в частности в Херсонской и Запорожской областях, являются крупными производителями сельхозпродукции. Если внимательно взглянуть на карту, то становится очевидным, что значительная часть этих земель попала под удар половодья, вызванного взрывом дамбы, оказалась затопленной, отравленной химикатами и биологическими загрязнителями. Еще бОльшие площади после ухода воды из Каховского водохранилища останутся без мелиорации и орошения, без которых устойчивое земледелие на этих землях невозможно. И это, не говоря уже об оккупированном Крыме, который остался без воды, поступавшей по каналу из того же Каховского водохранилища.

Дополнительным отрицательным фактором является то обстоятельство, что после взрыва плотины и ухода воды из Каховского водохранилища, в реке Днепр стала невозможной речная навигация в Черное море, что также усложнит экспорт продовольствия, часть которого шло речным путем в порты Причерноморья.

В результате, экспорт продовольствия из Украины может существенно сократиться не только в рамках нынешней зерновой сделки с Россией или без нее, но и в сколько-нибудь обозримой перспективе вообще.

Это вызовет серьезнейшие проблемы с продовольствием, причем далеко не только в отсталых странах, о чем наглядно свидетельствуют данные, приводимые FAS USDA – Международной сельскохозяйственной службой (Foreign Agricultural Service) Министерства сельского хозяйства США (US Department of Agriculture). Если очень кратко, то некоторые особенности зависимости мировых продовольственных рынков от Украины выглядят следующим образом.

Из украинской пшеницы сделана большая часть хлеба на Ближнем Востоке. Большая часть помощи, которую направляют международные организации на борьбу с голодом в Йемене, также состоит из украинской агропродукции.

В Украине производятся до 25% продуктов питания, которые импортируют 30 наиболее густонаселенных стран на планете, включая Бангладеш, Египет и Индонезию.

Половину потребления подсолнечного масла в Индии и Китае обеспечивают поставки из Украины. БОльшая часть рапсового масла в Великобританию и кукурузы в Голландию поступают из Украины.

Украина является главным производителем подсолнечного масла на планете, экспортируя 46% от всего глобального экспорта в объеме до 5 млн тонн.

Украина является третьим в мире экспортером ячменя, обеспечивая 17% мирового экспорта в объеме 5,8 млн тонн.

Украина также является третьим в мире экспортером рапса, обеспечивая 20% мирового экспорта в объеме 2,7 млн тонн.

Украина является 4-м в мире экспортером кукурузы, обеспечивая 12% мирового экспорта в объеме 23 млн тонн.

Наконец, Украина является 5-м в мире экспортером пшеницы, обеспечивая 9% мирового экспорта в объеме 19 млн тонн.

Таким образом, захват Путиным плодородных земель, попытка отрезать Украину от моря и портов, а теперь террористический акт в виде взрыва плотины Каховского водохранилища является не просто уничтожением ресурсной основы Украины, но создает проблемы планетарного масштаба из-за падения производства и экспорта сельхозпродукции из Украины.

Более того, уничтожение российскими оккупантами плотины и водохранилища чревато отдаленными пугающими последствиями, которые хорошо изложены в публикации в соцсетях Романа ***Лелюка***, которую приводим с некоторыми сокращениями на языке оригинала.

«Нинішня катастрофа може мати дуже далекосяжні екологічні наслідки. Не так давно, а всього лише 100 років тому, Таврія була чимось середнім між степом і пустелею. Взагалі історично це була частина широчезного степового поясу від Монголії до Криму, по якому вільно і активно переміщались степовики. Землеробство там було не поширене не тільки в силу небезпеки, але і в силу безперспективності через кліматичні умови. Гарячі посушливі вітри із півдня знищували урожаї не тільки Таврії, але і Катеринославщини, Полтавщини, Київщини, що ставало причиною регулярних неврожаїв і голодувань, не таких масштабних як голод 33-го, але доволі регулярних.

Останній кліматично обумовлений голод відбувся у 1952 році, а став він останнім тому, що із 1948 року був прийнятий, а із 1950 почали реалізацію 15-річного плану Докучаєва (назывался он сталинским, но автором был не Сталин, а Василий Докучаев (1846-1903), российский геолог и почвовед, предложивший идею мелиорации и защиты земель в Причерноморье) по меліорації і захисту від засухи регіонів із ризикованим землеробством. У рамках плану заклали ліси на території 5,7 млн га і створили потужну систему меліорації, що дозволило суттєво змінити клімат на території у 120 млн га. Частиною цього плану було і будівництво Каховської ГЕС, яка окрім значення для енергетики відіграла важливу роль для меліорації. Руйнування рукотворної екосистеми півдня України матиме наслідком зворотні процеси для клімату значно ширших територій, ніж власне Таврія. Не одразу, але поступово і неухильно під сумнів буде поставлене ефективне землеробство на гігантських площах. А аграрний бізнес це, нагадаю, фактично останнє стабільне джерело експортних надходжень для України. Тобто за видимою спонтанністю є довготривала стратегія».

Конечно, все эти опасения и апокалиптические предсказания могут быть развеяны и сведены на нет, если по окончании войны Каховская ГЭС и система мелиорации юга Украины будут восстановлены.

Но для этого сначала нужно окончить войну и изгнать оккупантов с нашей территории, а после этого найти силы и средства для восстановления страны, в том числе Каховской гидроэлектростанции, ее плотины и водохранилища.

***

№ 1.697

Таємний лист Резнікова: що не так з іграми харчової мафії та виведенням торгів на Prozorro

2023-06-12

Тетяна Ніколаєнко

6 червня 2023 вперше з початку повномасштабного вторгнення закупівлю харчування для армії було проведено на системі Prozorro. У результаті торгів за 22 лотами вдалось зекономити 6 мільярдів бюджетних коштів, що становить понад 25 % суми торгів.

Утім, як виявилось,

— навіть після цього Міноборони пробує зберегти можливість підписувати прямі договори.

Як це відбувалось і які ризики несе, читайте в матеріалі Цензор.НЕТ.

Цей текст не є позицією Громадської антикорупційної ради при Міноборони

Попри побоювання торги на Prozorro відбулися. Якщо загальна вартість лотів була 24 671 395 000 гривень, то за результатами торгів вона знизилась до 18 298 870 368 гривень.

6 мільярдів зекономлених бюджетних коштів – достатній успіх. Особливо, зважаючи на те, що торги могли бути оскаржені представниками компанії "Актів компані" за всіма 22 лотами.

Але суспільний розголос змусив компанію відкликати позов на другий день після торгів.

Тепер колегіальний орган Міноборони мав би розглянути результати торгів, відповідність кандидатів і підписати протоколи.

Але,

— суто технічна в принципі своєму процедура раптом розтягнулась у часі.

При цьому,

1) — вже із середи по ринку почали циркулювати чутки, що Міноборони відхилить переможців в інтересах окремих компаній, які нібито за це вже комусь дали хабар.

2) — А якщо це не вдасться, то міністерство повернеться до прямих договорів.

Як доказ цього, Цензор.НЕТ отримав

— листа від Міноборони на Кабмін з пропозицією продовжити вже не на 90 днів, а на 2023 рік виконання зобов'язань з харчування армії за державним контрактом.

Лист прийшов на Кабмін 9 червня. І якщо протоколи за результатами торгів не будуть вивішені або заблоковані в інший спосіб, то армія повернеться до харчування за прямими контрактами.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
до проєкту постанови Кабінету Міністрів України "Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 20 березня 2022 р. № 335"

Зміст положення акта законодавства	Зміст відповідного положення проекту акта
1. Установити, що: ..... продовження у 2023 році строку виконання зобов'язань щодо надання Збройним Силам послуг з організації харчування за державним контрактом (договором) на строк, достатній для укладення нового державного контракту (договору), ***але не більше ніж на 90 днів***, з можливим збільшенням обсягу надання послуг та суми державного контракту (договору) (без збільшення ціни за одиницю кожного окремого продукту харчування та/або за комплект таких продуктів, зазначених у каталозі, та/або за надання послуг з організації харчування) у межах видатків на харчування, передбачених Міністерству оборони у державному бюджеті на 2023 рік.	1. Установити, що: ..... продовження у 2023 році строку виконання зобов'язань щодо надання Збройним Силам послуг з організації харчування за державним контрактом (договором) на строк, достатній для укладення нового державного контракту (договору), з можливим збільшенням обсягу надання послуг та суми державного контракту (договору) (без збільшення ціни за одиницю кожного окремого продукту харчування та/або за комплект таких продуктів, зазначених у каталозі, та/або за надання послуг з організації харчування) у межах видатків на харчування, передбачених Міністерству оборони у державному бюджеті на 2023 рік.

Міністр оборони України Олексій РЕЗНІКОВ

ДОКУМЕНТ СЕДО
Сертифікат 5877CE19CB835C64040000001F3D0000A4A20000
Підписувач Резніков Олексій Юрійович
Дійсний з 05.11.2021 по 05.11.2023

Міністерство оборони України
220/6572 від 09.06.2023 09:55:56

ЦЕНЗОР.НЕТ

Тепер подивімось, як змінився розклад серед гравців ринку за результатами торгів на Prozorro

Попри те, що на торги так і не вийшов ритейл, усе ж зміни були досить цікаві.

8 лотів виграло ТОВ "АТОМСЕРВІС", яке може отримати контракти на 7,2 млрд грн. Його засновником значиться Савченко Олександр Михайлович.

Він же бенефеціар понад 25 % команії "Військторг", керівник "Укрпродакорд Ор", у 2016 очолював ТОВ "Геус груп".

Ще одна засновниця компанії Ірина Лесечко також тісно пов'язана з групою "Військторг".

Не лише журналісти, але й слідчі СБУ відносили фірми "Атомсервіс", "Ректан", "Ресурс-Сервіс КМ" та "Військсервіс-Волонтер" до однієї групи, що присвоювала кошти на харчових підрядах. І які в журналістських колах довго називали "єнакієвськими", за зв'язки в попередні часи з Юрієм Іванющенком.

"Військсервіс-Волонтер" до повномасштабного вторгнення було монополістом на підрядах Міноборони. У 2021 році фірма мала 85 % контрактів на харчування армії. Це відбулось завдяки відхиленню пропозицій фірми "Преміум фінанс груп" з пулу Тетяни Глиняної, тепер вже відомої завдяки яйцям по 17 "Актів компані". Тоді опоненти заявляли, що "Військсервіс-Волонтер" пролобіював під себе в Міноборони умови закупівлі.

"Актів компані" в тендерах на друге півріччя 2023 участі не брало. Більше того, компанія пробувала оскаржити їх у судах, але після розголосу, влаштованого членами антикорупційної громадської ради, позов відкликала. Втім це був не єдиний чинник впливу на компанію. Як стало відомо Цензор.НЕТ, на цей момент рахунки компанії були арештовані через суди. Саме в результаті цього в деяких ЗМІ з'явились тексти про те, що найближчими тижнями армія залишиться без харчування.

Натомість це не означає, що інтереси "білоцерківських", так ще іноді називають пул компаній Тетяни Глиняної не був представлений на тендерах.

У тендері на постачання з точками доставки Київ, Київщина та Чернігівщина перемогла компанія РГК. Ця ТОВка записана на Василя Хворостяного. І її пов'язують з групою Тетяни Глиняної. Крім того, в тендерах брала участь ТОВ "ГРАНД КОНСАЛТ", яка безпосередньо записана на саму Глиняну.

Ця компанія брала участь у торгах щодо тих самих лотів, де переміг "Атомсервіс". Але запропонувала вищу ціну.

Щодо одного з лотів пропозицію "Атомсервісу" 7 червня було відхилено. І якщо він не виправить документи, тоді переможцем тут стане компанія Глиняної "Гранд консалт".

До речі, там де "Атомсервіс" не подав повний пакет документів, його теж можна запідозрити в змові з конкурентами на користь останніх. Цензор.НЕТ уже писав, що в деяких питаннях ці конкуренти вміють діяти у своїх спільних інтересах.

Третій за величиною слот на торгах отримала "Трейд лайнс рітейл". Ця компанія виграла тендери на харчування з точкою постачання на Вінниччині та Львівщині на суму 1,51 млрд грн, скинувши на торгах 0,5 млрд.

Компанія має 2 мільйони уставного фонду. Її очільником значиться Тимків Володимир Іванович. Серед кінцевих бенефіціарів також є Швед Ольга Ігорівна, яка є 100 % бенефіціаром "ВТ Девелопмент". Ще одним спільним

засновником "ВТ Девелопмент" та "Трейд лайнс рітейл" виступає Світлана Гринкевич.

"ВТ Девелопмент" зайшла на ринок харчування армії у 2023 році. Її контракти до квітня становили 1,7 мільярда. І компанія постачала харчування на Одещину.

Минулий директор "ВТ Девелопмент" Тарас Ястремський також був директором "Ніса девелопмент". Ця компанія займається вже нерухомістю.

На сайті компанії вказано, що НІСА Девелопмент є учасником Групи Wheston Holding Europe, що бере участь у девелоперських проєктах в Україні

"Надає сервіс, допомогу та консультації для передислокації та розміщення бізнесу в Україні та співпрацює з іншими компаніями- учасниками Групи, що поєднують Західну Європу та Україну", – зазначено на сайті.

Єдиним девелоперським проєктом компанії є індустріальний парк на Львівщині площею 20 га. Про цей парк є аж одна згадка, датована 2017 роком – про зустріч Тараса Ястремського з тодішнім головою ОДА Олегом Синюткою.

Решту аукціонів виграли ТОВ "Гарна страва" (0,85 млрд грн), ТОВ "Контракт продрезерв 5" (0,64 млрд грн), ТОВ "Торговий дім Мірінталь" (1,49 млрд грн).

ТОВ "Гарна страва" та ТОВ "Контракт продрезерв" мають одного бенефіціара – Шелест Євгенію Вікторівну. Шелест також є бенефіціаром компанії "Театр трапези". Також "Гарна страва" має серед бенефіціарів Діану Шаркун. Як писали "Наші гроші", до 2018 року компанії "Театр трапези" і "Гарна страва" належали Євгенії Храпливій, відомій як дружина прокурора відділу прокуратури Дніпропетровської області Андрія Храпливого.

Цікаво, що остання компанія "Мірінталь" до цього взагалі займалась виробництвом вина в Ізмаїльському районі Одеської області. А тепер постачатиме там харчі для військових.

Чи змінили торги на Prozorro розклади серед головних гравців? Так. Для порівняння: станом на початок 2023 найбільший пакет контрактів мала скандальна "Актів компані" – 13 мільярдів, тоді як "Трейд граніт інвест" – 8,9, а "Архімагір" та "Ректан" (входять в одну групу *ВІЙСЬКСЕРВІС-ВОЛОНТЕР (колись іменовані "єнакієвські")*, *представлену нині Атомсервіс*) – по приблизно 4,5 мільярда.

У 2022 році найбільше контрактів – 8 – мала компанія "Преміум компані" (з групи Глиняної, яка у 2023 увійшла вже як "Актив компані").

Тепер дивимось на те, як змінився розклад і кого з великих гравців не опинилось серед переможців. Так, це "Трейд граніт інвест". Хоча вони брали

участь у торгах. Просто не скидали ціну. У тих тендерах, де переміг "Атомсервіс".

Тепер дивимось, що відбувається далі

У четвер Департамент з питань запобігання та виявлення корупції Міністерства оборони України надав свої зауваження до учасників торгів. Найбільш ретельно вони були виписані щодо "Атомсервіс".

***

Далі наводимо текст висновку повністю:

«**ТОВ "АТОМСЕРВІС" (код ЄДРПОУ – 39927581)** є фігурантом в кримінальних провадженнях.

Разом з тим, товариством подано до переліку документів, які надаються відповідно до вимог тендерної документації Договір № 291 від 24.05.2023 укладеного між ТОВ "МИКОЛАЇВМОЛПРОМ" (орендодавець) та ТОВ "АТОМСЕРВІС" (орендар) відповідно якого орендодавець передає, а орендар приймає частину майнового комплексу розташованого за адресою:*****.

В той же час, відповідно до інформації отриманої з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно та Реєстру прав власності на нерухоме майно, Державний реєстр Іпотек, Єдиного реєстру заборони відчуження об’єктів нерухомого майна щодо об’єкта нерухомого майна, датованого 08.06.2023, майновий комплекс розташований за адресою: ******* перебуває у власності ТОВ "ДОМІНІК 2018" (код ЄДРПОУ ****).

Таким чином, ТОВ "АТОМСЕРВІС" надало на тендер недостовірну інформацію про наявність приміщень розташованих за адресою: ****** що відповідно до

В порушення вимог підпункту 12.3. пункту 12 Оголошення про проведення спрощеної закупівлі затвердженого Протоколом засідання Колегіального органу Міністерства оборони України від 24 05.2023 № 2/4/1 ТОВ "АТОМСЕРВІС" надано перелік документів, які вимагаються для підтвердження відповідності учасників встановленим кваліфікаційним критеріям, вимогам установленим статтею 17 Закону та іншим вимогам Закону, що подаються у складі пропозиції:

2) Наявність в учасника спрощеної закупівлі обладнання, матеріально-технічної бази та технологій, а саме: наявність загальною кількістю не менше ніж 2 000 кв.м. складських та/або інших приміщень з холодильною камерою не менше ніж 500 кв.м, які учасник використовує для ведення господарської діяльності та зберігання продуктів харчування; наявність вантажного автотранспорту в кількості не менше ніж 20 одиниць для перевезення вантажу, з яких мінімум дві вантажівки – рефрижератори, для перевезення

замороженої продукції. Учаснику необхідно надати у складі пропозиції підтвердження права користування (в тому числі логістичні послуги) або власності. Надати можливість замовнику комісійно перевіряти спроможності постачальника. **Вказане може бути однією з підстав відхилення пропозиції учасників.**

Також, відповідно до інформації наявної в інтернет ресурсах ("Наші гроші") зазначене товариство відноситься до однієї групи фірм що присвоювали кошти на харчових підродах такі, як "Ректан", "Ресурс-Сервіс КМ", "Військсервіс-Волентер".

Відповідно до проведеного аналізу зазначене товариство здійснювало придбання товарів у наступних контрагентів: ТОВ "АЛГ Груп" (код ЄДРПОУ ****), ТОВ "МК-Мясний" (код ЄДРПОУ ******),
ТОВ "Він-Експо" (код ЄДРПОУ *****). Водночас встановлено, що ТОВ "АЛГ Груп" пов’язана з підприємствами транзитно-конвертаційної групи: ТОВ "АРХІМАГІР" (код ****), ТОВ "ЮНІОПРОДУКТ" (код ****), ТОВ "ФССУКРАЇНА" (код ЄДРПОУ ******), ТОВ "Військторгсервіс-Волонтер" (код ЄДРПОУ *****), ТОВ "РЕКТАН" (код *****). Крім цього, ТОВ "МК-Мясний" має основного контрагента ТОВ "АРХІМАГІР", шо свідчить про пов’язаність вищевказаних СГД і діяльності злочинної схеми з привласненням бюджетних коштів, шляхом штучного завищених цін на продукти харчування. Також виявлено
ТОВ "Він-Експо" здійснило придбання продукції у підприємства з іноземним капіталом "Індраяні Оверсіз (код ЄДРПОУ 25398535)".»

***

Натомість щодо **ТОВ "ТРЕЙД ЛАЙНС РІТЕЙЛ"** у звіті просто зазначено, що воно є фігурантом у кримінальних провадженнях. А щодо **ТОВ "ГАРНА СТРАВА"** з посиланням на "Bihus. info" зазначено, що ця компанія у січні-лютому 2023 року пропонувала товар для військових, ціна якого була завищеною.

У принципі, до роботи антикорупційного департаменту запитань немає.

1) — Їм треба було озвучити ризики – вони їх озвучили.

2) — У більшості журналістів, які працюють з темою, вони будуть схожі.

Водночас у колегіального органу є відповіді для службового користування, які спростовують ці зауваження. В антикорупційному департаменті визнали слушність цих відповідей.

Далі м’яч повертався на поле колегіального органу, який мав 5 робочих днів для того, щоб або опрацювати протоколи з переможцем, або відхилити

переможця через невідповідність вимогам і розглянути документи наступного.

У результаті на вечір понеділка процес триває.

Щоб розглянути переможця, останній день – вівторок. Далі колегіальний орган матиме по 5 днів на кожного наступного конкурсанта. Але військові частини в цей час мають у когось замовити харчування.

Питання – у кого?

Таке затягування і дає привід «просити Кабмін продовжити прямі контракти».

На запитання про лист, у Міноборони Цензор.НЕТ неофіційно відповіли, що його відкличуть або в понеділок, або у вівторок зранку.

Хоча,

> — в самому міністерстві не приховують, що воліли б зберегти прямі контракти.
>
> З ними, нібито, міністерство почувалось би надійніше.

Водночас, навіть якщо переможці з Prozorro будуть затверджені, це ще не значить, що вони зможуть щось постачати. У принципі, якщо якийсь прокурор вирішить арештувати рахунки якоїсь компанії, то це суттєво вплине на постачання харчів армії.

Наразі відомо, що у вівторок колегіальний орган, що працює з тендерами збереться не на 14:00, як планував, а на 10-ту ранку.

***

№ 1..698

Контр- не всегда плохо, особенно если это контрпропаганда

2 червня **2019**

Георгій Почепцов

Все государства без исключения уделяют много внимания кибербезопасности и мало — тому, что можно обозначить термином «когнитивная безопасность». В кибербезопасности защищают киберресурсы, в когнитивной безопасности — разум человека.

Мы живем в мире «сгущающихся туч», пришедших с пропагандой и мешающих нам видеть реальность. Контрпропаганда направлена на развенчание мыслей и месседжей противника или оппонента. Это столкновение разных моделей мира. Перестройка, например, сделала это мирно: без применения оружия удалось перевести большую страну под новые знамена. И это стало возможным, поскольку распространялась лишь пропаганда новой модели мира без контрпропаганды со стороны старой.

Профессор ***Калл*** предлагает различать тактическую и стратегическую контрпропаганду.

1) — В первом случае он видит контрпропаганду как ответ на конкретный месседж оппонента или противника.

2) —.Во втором случае речь идет об общей программе, направленной против пропаганды противника. Именно здесь возникают не только контентный тип ответа, но и цензура, глушение, закрытие сайтов вплоть до убийства людей, представляющих опасность.

Но есть и более удивительные запреты, например, телесериал будет отвлекать меня от смотрения политического ток-шоу.

Интернет впервые стал отвлекать массовое сознание вообще от мира физического, расставляя свои акценты в мире виртуальном.

Кстати,

отсюда фейки и постправда, поскольку статус правды как соответствия миру физическому важен только в мире информационном.

— В мире виртуальном как раз возможно бесконечное количество правд.

Игорь ***Панарин***, например, видит такие недостатки в системе информационного инструментария России:

«Основная проблема России — отсутствие организационных механизмов, координационных структур. Для эффективного ведения информационного противоборства, с моей точки зрения, необходимо создать государственную систему министерств и ведомств, задействованных в алгоритме проведения информационных операций (оборонительных и наступательных)».

Проблемой Украины, с нашей точки зрения, является отсутствие единого центра управления.

В бюрократической структуре он обязательно должен быть, так как когда все занимаются всем и ничего не происходит.

В 2019 году комитет британского парламента завершил свое расследование проблемы фейков и дезинформации, в котором было проанализировано российское вмешательство в британские выборы и Брекзит.

— Отдельно рассматривается вмешательство с помощью социальных платформ и Фейсбука.

В отчете подчеркивается:

— *«Скорость технологического развития совпала с кризисом доверия к институтам и медиа на Западе. Это помогло намерениям зарубежных стран по дестабилизации демократических институтов, чтобы воспользоваться преимуществами этого кризиса. При этом реализовалось четкое и доказанное российское влияние на зарубежные выборы».*

Выводом по этим вопросам становится призыв к правительству:

— *«Как и другие страны, Великобритания определенно уязвима по отношению к скрытым дигитальным операциям влияния, правительству следует провести анализ для понимания степени нацеливания на избирателей иностранными игроками во время предыдущих выборов. Мы спрашиваем правительство, достаточно ли ему существующего законодательства для защиты электорального процесса. Законодательство должно соответствовать существующему технологическому развитию, должно быть четким по отношению к незаконному влиянию на демократические процессы со стороны иностранных игроков».*

Следствием этого «манифеста» почти сразу стала встреча Цукерберга с министром культуры Великобритании, посвященная проблемам онлайновой безопасности.

Как видим,

— здесь все же выпячивается технологический процесс и законодательное препятствие ему.

Контрпропаганда — это другое, это гуманитарная составляющая противодействия иностранному влиянию.

Все государства без исключения уделяют много внимания кибербезопасности и мало — тому, что можно обозначить термином «когнитивная безопасность».

В кибербезопасности защищают киберресурсы, в когнитивной безопасности — разум человека.

Внимание к когнитивной безопасности, как это ни парадоксально, приходит из сферы кибербезопасности,

поскольку,

— **именно там получил распространение *социальный инжиниринг* как — «использование человеческого фактора для вхождения в закрытые информационные системы».**

Вальцман говорит о когнитивной уязвимости как о «предпосылке, состоящей в том, что аудитория уже готова принять, поскольку идет воздействие на существующие страхи и тревоги».

И здесь мы в очередной раз сталкиваемся с тем, что

> **— массовая аудитория более восприимчива именно к негативным посылам.**

Кристофер ***Уайли*** подчеркивает, что от технических гигантов мы не получим помощи:

> *— «Такие компании, как Фейсбук, видят киберпространство как территорию вне закона, во многом так, как первые колонисты видели Америку — как новую незаселенную территорию, открытую для захвата, то, что колонисты называли Terra Nova. При первом контакте были туземные культуры, которые рассматривали европейцев как божьих посланников с их новыми технологиями, такими как сталь, порох и большие корабли. Сегодня мы так смотрим на основателей стартапов, наделяя их тем же божественным статусом — их приложения и алгоритмы являются новой сталью и порохом. Но местные люди быстро поняли, что перед ними не боги, а завоеватели из империи, которые ищут новые ресурсы для эксплуатации».*

Все это говорит о том, что мирных переговоров особо ждать не следует.

> **— Мир техники не хочет подчиняться миру людей, поскольку его бизнес-модели не особо учитывают моральные принципы.**

Контрпропаганда должна более серьезно полагаться на те результаты, которые сегодня приходят из сферы нейропсихологии.

Тут уже стали затрагивать не только теоретические области типа эволюционного происхождения религии, но появились и вполне прикладные типа работы с ментальностью террориста (см. работы: Atran S. Talking to the enemy. Faith, brotherhood and the (un)making the terrorists. — New York, 2010; Atran S. In gods we trust. The evolutionary landscape of religion. — Oxford etc., 2002; Boyer P Religion explained. The evolutionary origins of religious thought. — New York, 2001).

Сегодня существует множество задач, решения которых могут быть пересмотрены в сторону более адекватных и современных подходов.

И контрпропаганда от этого тоже выиграет.

Cambridge Analytica вышла из двух структур, работавших на правительство и военных Великобритании.

1) — Это были Институт бихевиористской динамики и Лаборатория социальных коммуникаций. Раньше о них было много информации, а теперь на поверхности лишь крохи.

2) — Они отличались достаточно объективным подходом к проведению психологических операций, поэтому работали и на военных, и на выборы в других странах, например, в Гайане, Кении и Гане. Западных граждан раздражало только то, что они как структуры, работающие на военных, не должны работать на выборы. Кстати, работали они и в Украине, уже с 2004 года.

В 1992 году один из руководителей этого подхода говорил:

— «Мы используем те же техники, что и Аристотель, и Гитлер. Мы обращаемся к людям на эмоциональном уровне, чтобы получить от них согласие на функциональном уровне».

Институт бихевиористской динамики работал на коммуникациях с социальной группой, а не индивидами.

1) — Сначала они выделяли «суперобразец» из 60 тысяч человек, затем спрашивали их не о том, за кого они будут голосовать, а о том, каково их отношение к жизни вокруг.

2) — В результате предлагалась стратегия коммуникации, отталкивающаяся от этой выделенной в рамках населения группы (см. также тут).

В этой среде возник еще один термин:

1) — в бизнесе это был «***микротаргетинг***»,

2) — у Косински сегодня — «***психологический таргетинг***»,

3) — в ***Cambridge Analytica*** — «***бихевиористский таргетинг***».

И еще одна важная характеристика, возникающая на уровне уже всего информационного пространства:

1) **— оперируя фейками и дезинформацией, можно создавать информационные тренды, вводить базовые нарративы, манипулировать диалогом всего населения** (см. тут и тут).

2) — В общем, это все то, с чем каждый из нас активно сталкивается в первую очередь при «***телесмотрении***».

Когда ***Cambridge Analytica*** со скандалом исчезает (см. тут, тут и тут), ее сотрудники уходят под крыло новой фирмы, именуемой ***Emerdata*** (см. тут, тут и тут).

И эту фирму пресса встретила достаточно насторожено.

Кстати, параллельно развивалась критика метода ***Косински*** определять сексуальную ориентацию с помощью алгоритмов (см. тут и тут).

> — Косински рассказывает, что долго отказывался печатать это свое исследование, откладывая его в долгий ящик. И, видимо, не зря, поскольку оно вызвало недоверие у коллег (см. тут, тут, тут и тут). А также бурное негодование ЛГБТ-сообщества. Так что он стал получать даже угрозы.

Техгиганты, достигнув высот в технологиях, попытались сделать то же и в области политики, конкретно — в выборах.

Но,

> **— тут сопротивление оказалось и большим, и более серьезным.**

Оно привело их уже к штрафам и законодательным ограничениям,

чтобы

> **— не дать в следующий раз таким же образом нарушить приватность индивидуальной информации,**
>
> **— как это произошло в случае *Фейсбука*.**

Литература

1. Cull N.J. Counter Propaganda: Cases from US Public Diplomacy and beyond // www.lse.ac.uk/iga/assets/documents/arena/archives/counter-propaganda-cases-from-us-public-diplomacy-and-beyond-july-2015-pdf.pdf

2. Панарин И. Гибридная война и мировая политика // gazeta-delovoy-mir.ru/2018/06/06/gibridnaya-voyna-i-mirovaya-politika/

3. Disinformation and 'fake news': Final Report // publications.parliament.uk/pa/cm201719/cmselect/cmcumeds/1791/1791.pdf

4. Lee D. Zuckerberg to meet with UK culture secretary// www.bbc.com/news/technology-47315608

5. Waltzman R. The Weaponization of Information. The Need for Cognitive Security // www.rand.org/pubs/testimonies/CT473.html

6. Christopher Wylie: the man who was deleted from the Internet // www.papermag.com/christopher-wylie-break-the-internet-2621783738.html

7. Atran S. Talking to the enemy. Faith, brotherhood and the (un)making the terrorists. — New York, 2010

8. Atran S. In gods we trust. The evolutionary landscape of religion. — Oxford etc., 2002

9. Boyer P Religion explained. The evolutionary origins of religious thought. — New York, 2001

10. Knight S. Life Inside S.C.L., Cambridge Analytica's Parent Company // www.newyorker.com/news/letter-from-the-uk/life-inside-scl-cambridge-analyticas-parent-company

11. SCL Group // en.wikipedia.org/wiki/SCL_Group

12. Plutarchy in the UK: An SCL Conspiracy Theory Roundup // medium.com/textifire/plutarchy-in-the-uk-an-scl-conspiracy-theory-roundup-c587dc071956

13. Talbot D. How Political Candidates Know If You're Neurotic // www.technologyreview.com/s/601214/how-political-candidates-know-if-youre-neurotic/

14. Trump's Global Tendrils of Big Data PsyOps // medium.com/@textifire/trumps-global-tendrils-of-big-data-psyops-c53a173f5f0a

15. Albright J. Left + Right: The Combined Post-#Election2016 News "Ecosystem" // medium.com/@d1gi/left-right-the-combined-post-election2016-news-ecosystem-42fc358fbc96

16. Solon O. a.o. Cambridge Analytica closing after Facebook data harvesting scandal // www.theguardian.com/uk-news/2018/may/02/cambridge-analytica-closing-down-after-facebook-row-reports-say

17. Cadwalladr C. Revealed: 50 million Facebook profiles harvested for Cambridge Analytica in major data breach // www.theguardian.com/news/2018/mar/17/cambridge-analytica-facebook-influence-us-election

18. Waterson J. What does Cambridge Analytica closing mean for the Facebook data scandal? // www.theguardian.com/uk-news/2018/may/02/cambridge-analytica-closure-questions-and-answers

19. Murdock J. What is Emerdata? As Cambridge Analytica shuts, directors surface in new firm // www.newsweek.com/what-emerdata-scl-group-executives-flee-new-firm-and-its-registered-office-909334

20. Siegelman W. Cambridge Analytica executives created a company with the Executive Director & Deputy Chairman of Erik Prince's Frontier Services Group // medium.com/@wsiegelman/cambridge-analytica-executives-created-a-company-in-2017-with-the-executive-director-deputy-b803f27f84a2

21. Nichols S. Cambridge Analytica dismantled for good? Nope: It just changed its name to Emerdata // www.theregister.co.uk/2018/05/02/cambridge_analytica_shutdown/

22. Wang Y. a.o. Deep neural network can detect sexual orientation from faces // www.gsb.stanford.edu/sites/gsb/files/publication-pdf/wang_kosinski.pdf

23. Levin S. New AI can guess whether you're gay or straight from a photograph // www.theguardian.com/technology/2017/sep/07/new-artificial-intelligence-can-tell-whether-youre-gay-or-straight-from-a-photograph

24. Lewis P. 'I was shocked it was so easy': meet the professor who says facial recognition can tell if you're gay // www.theguardian.com/technology/2018/jul/07/artificial-intelligence-can-tell-your-sexuality-politics-surveillance-paul-lewis

25. Agüera y Arcas B. a.o. Do algorithms reveal sexual orientation or just expose our stereotypes? // medium.com/@blaisea/do-algorithms-reveal-sexual-orientation-or-just-expose-our-stereotypes-d998fafdf477

26. Gelman A. a.o. Gaydar and the fallacy of objective measurement // pdfs.semanticscholar.org/054e/5fa474032facfbfc251e68c82b69b2495763.pdf

27. Jeffries A. That study on artificially intelligent "gaydar" is now under ethical review // theoutline.com/post/2228/that-study-on-artificially-intelligent-gaydar-is-now-under-ethical-review-michal-kosinski?zd=1&zi=27y74pjd

28. Mezzofiore G. That AI study which claims to guess whether you're gay or straight is flawed and dangerous // mashable.com/2017/09/11/artificial-intelligence-ai-lgbtq-gay-straight/#_ojrT7Q_COqx

29. Row over AI that 'identifies gay faces' // www.bbc.com/news/technology-41188560

30. Seamons K. His Quest to Create 'Gaydar' Had Unintended Consequences // www.newser.com/story/249870/stanford-prof-getting-death-threats-over-gaydar-research.html

***

№ 1.699

Не маючи можливості похвалитися хоч чимось на полі бою, російські пропагандисти вдаються до численних фейків. Насправді, їхні оборонні позиції тріщать, а танки підриваються на своїх мінах. Читаймо – перемога близька.

Оригінал тут: https://xxtomcooperxx.substack.com/p/ukraine-war-14-june-2023?utm_source=substack&utm_medium=email

За переклад дякую Dasha Posternak та Antonina Yashchuk

ТОМ КУПЕР

ВІЙНА В УКРАЇНІ, 14 ЧЕРВНЯ 2023

Усім доброго ранку!

Коротенький пост на сьогодні (мені все ніяк не вистачає часу).

Власне, українці досі намагаються пробитися крізь щільні російські мінні поля на більшій частині південного Запоріжжя та Донецька. Я повторюсь аби всім дійшло: мінні поля, з мільйонами мін. Це найбільша проблема ЗСУ останніх кількох днів. Росіяни висівають нові мінні поля так швидко, як тільки можуть, що - з їхньої точки зору - має вирішальне значення, тому що в той же час, і незалежно від того, наскільки «міцно вони закріпилися», їхні війська зазнають серйозних втрат від артилерійського та дальнобійного вогню ЗСУ. Відтак, їм потрібно більше мінних полів аби завадити українцям наблизитися впритул до їхніх позицій...

Незалежно від того, що торочать усі можливі російські фейкові ЗМІ (а цей «бізнес» направду є «галуззю стратегічного значення» в сучасній росії, докладніше див. нижче), контратака російської 127-ї омсбр на Вермівському виступі була повністю зупинена два дні тому. Опісля вони силкувались зробити дорогі (за даними RUMINT, росіяни втратили понад 50 бойових броньованих машин, дві з яких можна побачити на фото нижче) однак марні спроби відновити бодай якісь позиції.

Я знаю, що це «абсолютно незбагненно» для численних «експертів» котрі стежать за моїми звітами, тому що.... ну, словом, зачистити ваш стіл — це справа нехитра.

Утім, на полі бою, що охоплює територію близько 15 на 20 кілометрів, і в разі контратак такого масштабу і запеклості, «зачистка» дещо затягується.

Це таки змусило українців сконцентрувати свої сили в ділянці Старомайорське-Урожайне. Адже знищення цілої дивізії - це зовсім інший тип бойових дій, ніж знищення - де-факто - ізольованих позицій окремих російських рот і батальйонів. Потрібен час, щоб знайти і вивести з ладу сотні російських танків, бронетранспортерів і артилерійських установок, а потім прочесати місцевість у пошуках вцілілих з тисяч їхніх солдатів, розкиданих «по всіх кутках». Потрібен час, щоб евакуювати власних бійців, відремонтувати пошкоджену техніку, а потім далі ще більше амуніції та спорядження.

Але «не зважайте»: поки українці були зайняті розгромом 127-ї омбр, вони вибили росіян з іншого (західного) боку «Вермівського виступу», попутно звільнивши Левадне.

Цікаво, що поки його орда на півдні Запорізької області сидить відрізана від постачання — бо українці два тижні тому підірвали два мости на залізниці, що з'єднують Крим і Мелітополь — пудінг (або котрийсь із його двійників) влаштував зустріч зі своїми «найкращими вісниками добрих новин» https://twitter.com/RALee85/status/1668657779156955139?utm_source=substack&utm_medium=email (і, зверніть увагу, не за «сорокаметровим столом», який відділяв би його від інших людей). Конкретніше, з персонажами на зразок сладкова, коца («War Gonzo»), поддубного, пєгова, філатова, кулько, руденко, стєшина, зімєнкіна, агановіча, куксєнкова, ушеніна тощо — які невтомно й успішно фабрикують «добрі новини».

Які саме фейкові новини, спитаєте ви?

Наприклад: фейк про «знищені українські Т-80» (https://substack.com/redirect/fca0d995-1eb9-42d6-8198-ca416cf1e9ff?j=eyJ1IjoiMmJrNGJjIn0.j8vjWfICfQ1wg3E6SbQHPPLQLG1WaidG2z1jNpYhu1o), фейк про «знищені українські машини для розмінування (МРАПи)» (https://substack.com/redirect/3cd4ef59-9ce9-4f7c-a7cf-5381fe71e4c3?j=eyJ1IjoiMmJrNGJjIn0.j8vjWfICfQ1wg3E6SbQHPPLQLG1WaidG2z1jNpYhu1o), фейк про «покинуті українські Леопарди» (https://twitter.com/Senfdazu24/status/1668256957831036934?utm_source=substack&utm_medium=email), а ще про «росія відвоювала Старомайорське», «росія відвоювала Макарівку», «росія відвоювала Сторожеве». Зараз пудінг готовий чути тільки такі вісті — а всі можливі західні «експертен», журналізди і не-все-так-однозначники теж ловляться на цей гачок.

Насправді (тобто в реальному світі), якщо відкинути всяку брехню, вигадки і фейкові новини, головна російська зброя зараз, повторюю, — це МІНИ (про

це можна також прочитати у звітах солдатів ЗСУ (https://twitter.com/OSINTua/status/1668489149483982849?utm_source=substack&utm_medium=email).

Я вже кілька днів тому про це згадував, але наголошу ще раз для певності: на фото перед нами — російська система мінування «зємлєдєльє». Це РСЗВ, що може вистрілювати до 50 ракет із кластерними боєголовками, що містять міни, на відстань від 5 до 15 кілометрів:

[ЗОБРАЖЕННЯ]

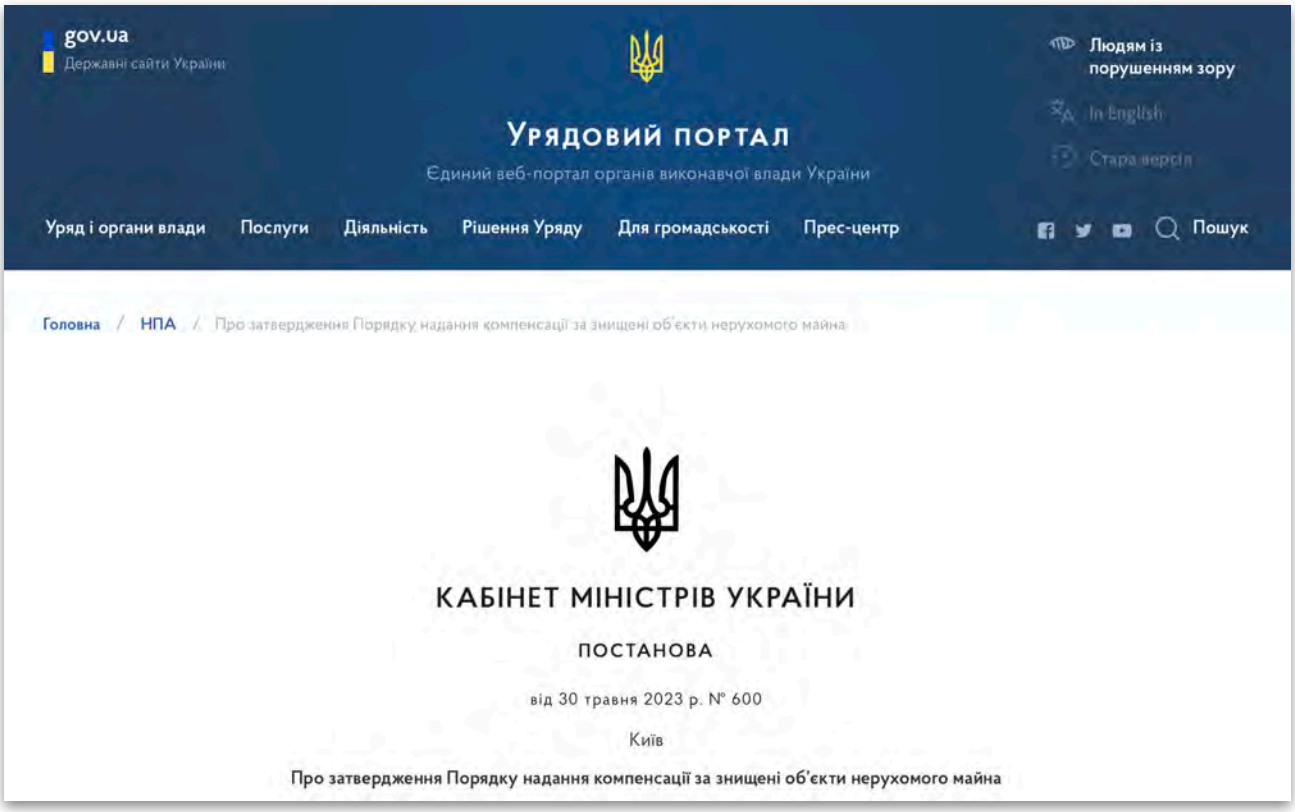
Таких машин порівняно небагато, але у ВСрф, схоже, є для них значні запаси ракет із мінами.

«Завдяки» цим РСЗВ міни буквально «скрізь», і то в таких неймовірних кількостях і в таких неочікуваних місцях, розкидані максимально хаотично (та ще й за відсутності мінувальників, які попереджували б своїх, де «засіяно»), що російські машини регулярно підриваються на своїх же мінах (https://www.facebook.com/watch/?v=775161977730631&utm_source=substack&utm_medium=email).

***

№ 1.700

Власники зруйнованої радянської фанерної дачі десь на Осокорках в Києві отримають по 55 тис грн компенсації за м.кв.

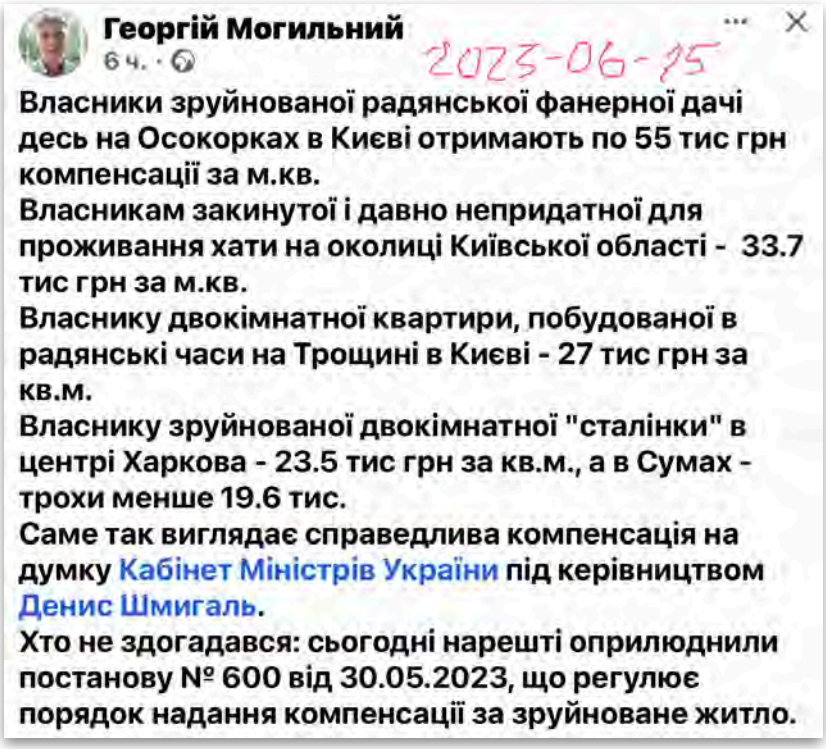
2023-06-15

Могильний

Власникам закинутої і давно непридатної для проживання хати на околиці Київської області - 33.7 тис грн за м.кв.

Власнику двокімнатної квартири, побудованої в радянські часи на Трощині в Києві - 27 тис грн за кв.м.

Власнику зруйнованої двокімнатної "сталінки" в центрі Харкова - 23.5 тис грн за кв.м., а в Сумах - трохи менше 19.6 тис.

Саме так виглядає справедлива компенсація на думку Кабінет Міністрів України під керівництвом Денис Шмигаль.

Хто не здогадався: сьогодні нарешті оприлюднили ***постанову № 600 від 30.05.2023***, що регулює порядок надання компенсації за зруйноване житло.

***